

RESERVADO
1349
B. N. L.

Hic Liber est Bibliothecæ hujus Monasterii Lisbonensis Ordinis S. Pauli Primi Eremitæ

De mandato N. Rmi P. Magistri, ac Doctoris Fr. Dionysii de Deo Rectores Generalis emptus anno 1779

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS SECVNDVS.

QVI PER ANGELOS DICTVS EST SERMO
FACTVS EST FIRMVS
Heb. 2.
IHW.

BENEDICTI ARIAE MONTANI HISPALENSIS IN CHALDAICARVM

PARAPHRASEΩN LIBROS ET INTERPRETATIONES

PRÆFATIO.

VARIAS *sacrorum librorum Chaldaicas paraphrases connumerari scimus, neque tamen quæ à quibusdã indicantur scripta apud nos extant. Cùm enim triplex Thargum plerunque celebretur (Thargum autẽ idem est Chaldæis, quod Paraphrasis Latinis) Babylonicum, scilicet, Hierosolymitanum, atque Onkelosij illud apud omnes peruulgatum: excepto Hierosolymitano, & Onkelosij, aliud prꝫterea non vidimus. Vt autem Onkelosij illud magnoperè celebratur; ita etiam Hierosolymitanum magni nominis & auctoritatis est. Nos in regio hoc opere illud Onkelosij, quod in Complutensibus legitur, adhiberi curauimus. Quamuis autem ab eodẽ paraphraste cæteros sacræ scripturæ libros Chaldaico idiomate donatos esse plerique asserant: nos tamen ea de re quidquam certi affirmare non audemus. Ionathæ verò Vzielis filij ex veteri Synagoga viri doctißimi paraphrasis in duodecim prophetas, omniũ eruditorũ suffragio maximis laudibus celebratur. Js enim præter multa alia, quæ doctißimè exponit, præcipua quoque Christi mysteria et apertè explicat, & valde significanter indicat. Huius autem viri etsi sunt qui scripta in decalogum, et cæteros sacræ scripturæ libros extare, & quæ se legisse dicant: antiqui tamen Hebræi qui Misnaoth rapsodias concinnarunt, non solùm, nihil præterquam in Prophetas ab eo scriptum asserunt: verùm etiã ne plus scriberet, eaq; ratione sacra mysteria nondum oportuno, ac statuto tempore patefaceret, atq; ea satis esse existimaret, quæ in Prophetarum monumentis docerentur, cœlesti voce admonitum volunt. Huius verò paraphrases, Franciscus ille Ximenius Cardinalis, qui sacrarum literarum studia hac etiam in parte promouere decreuerat (quod vltimo fato sublatus præstare non potuit) in membranis cum latina interpretatione scriptas apud Complutensem Academiam deposuit, vt ab ea in Christianæ Reip. vtilitatem asseruarentur. Quæ Academia tum vt tanti viri, & de re literaria optimè meriti, dum viueret, honestißimo desiderio satisfaceret, tum etiam pro eo quo est erga studiosos homines amore, ac beneuolentia, earum nobis copiam fecit, eásque nos huic operi, Philippi Regis optimi & sapientißimi mandato, adiecimus. Hagiographos verò (quos vocant) vt Psalterium, Job, Prouerbia Salomonis, ac reliquos libros, Ioseph ille Cæcus Chaldaicè exposuit: eiusq; labor doctis viris satis probatur, licet in allegoriis nimius omnino iudicetur. huius paraphrasim in Latinum sermonem conuersam, ex eadem Complutensi Bibliotheca Bibliis hisce regiis addidimus. Reliqui verò sunt historici libri qui priorum prophetarũ titulo inscribuntur: quorum etiã Chaldaica extat paraphrasis: cuius quidem verus auctor quis fuerit, nondũ nobis in comperto est. Quod quidem opus, quatenus Hebraicæ lectioni ex æquo respondet, elegans certè atq; vtile est: sed nonnullis adiectionibus, plerisque in locis auctum, quæ neque cum reliquo auctoris stylo, si bene conferantur, neque etiam cum simplici Hebraicæ veritatis sententia omnino conueniũt. Quæ res Ximeniũ ipsum retardauit, quominus eam, priusquã repurgandã curaret, paraphrasem ediderit. idq; ipsemet in suorũ Bibliorũ præfatione indicauit. Cùm is itaq; hoc exemplar probè repurgatũ describi iussisset, &, vt latinitate donaretur, alicui tradidisset, illicò, vt iam diximus, diem obiit. Js verò liber apud priuatum aliquem remansit: neque, vt eum Compluti inuenirem, fieri potuit. Sed nescio qua ratione effectum est, vt illud ipsum exemplar correctum atque expurgatum cum initio primi tantùm capitis Iosue Latinè reddito ab aliquo forsan subreptum, dum Romæ venale exponeretur, inciderit in Andream Masium, qui tunc temporis in vrbe erat, virum tum pietate insignem, tum ob singularem eruditionem valdè conspicuum, qui illud tunc emptum, atque in hasce regiones allatum nobiscum postea communicauit. Eo viso manum eorum à quibus cætera Complutensia*

exempla-

exemplaria Chaldaicè & Latinè exarata sunt, statim agnouimus) quod quidem nos, tum propter insignem vtilitatem, quæ ex eo percipi potest, tum etiam ad totius operis ornamētum, cæteris hisce adiecimus. In eo, additiones illæ, quæ in cæteris vulgatis exemplaribus habentur, certis capitibus notatæ erant: quorum magna pars, licet nihil habeat quod lectorem possit offendere: quia tamen apocryphum argumentum, & certum quoddam orationis genus continent, quod cum reliquo non satis cohæret, meritò adnotatæ, atque ab ipsius exemplaris contextu separatæ conspiciuntur. Hoc itaque repurgato exemplari à Masio accepto, atque à nobis, qua potuimus, fide et diligētia, latinitate donato, in hisce Bibliis præcipuè vsi sumus: In cuius interpretatione religioni potiùs, quàm verborum ornatui, studuimus: tum quia Chaldaici idiomatis tyronibus hac ratione consultum putauimus, si vocem voci, schema schemati, & locutionem locutioni redderemus: quod quidem in cæteris exemplaribus, quotquot antehac in Latinam linguam conuersa sunt, desiderari comperimus: tum verò maximè, quòd semper eius sententiæ fuerimus, vt in libris sacris multò satius existimauerimus verum & germanum eius linguæ, ex qua vertimus, sensum reddere, eiusq; proprietatis ac modorum certam quandam habere rationem, quàm eius, in quā vertimus, ornatui, & elegantiæ tantùm inseruire. Neque enim solùm quid à Spiritu sancto, eiusq; Prophetis, ministris, ac interpretibus dictū, sed quomodo dictum sit, potissimū obseruandū est: atq; eius qui dicit, elocutio, non autem interpretis eloquentia spectanda est. Neq; enim dubiū est quin de sententia ipsa, tum de auctoritate, ac orationis grauitate, ac etiam de ipsa simplicitate multùm detrahat is qui cum verbis ipsis, modos etiam, & figuras, ipsúmque dicendi genus, quàm potest, fideliter non refert: Ita enim fit, vt, dum barbarismum, aut solœcismum fortè vitat, in frigidum, insulsum, & à re omnino alienum sermonem incidat. Illud autē peruulgatum: Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres: *nec tantæ auctoritatis est vt in diuinis sermonibus locum habeat: nec ad eos pertinet qui aliena scripta in aliam linguam conuertunt: sed eos præcipuè respicit, qui ex alieno poëmate, aut alio quouis opere, alio tamen scribendi genere, sua contexunt: & ex heroicis fabulis tragœdias, aut comœdias componunt. Huius enim generis scriptores cùm non interpretētur, & vertant: sed, aut imitentur, aut sua scripta ex alienis cōpilare studeāt, fidos interpretes agere non est opus. Deniq; quidquid sentiant alij, nos in hac sumus sententia, vt existimemus, iis, quibus ex peregrinis, & antiquis linguis in alias vertendū est, non tam elegantiæ, & ornatus verborum eius idiomatis, quo cætera antiqua interpretantur, habendam esse rationem, quàm, vt elegantiam & splendorem (quod potissimum est) exactam figurarum annotationem, & translationū imitationem, ac deniq; indeclinabilium, vt aiunt, vocum antiquarum linguarum æquale pondus, qua fieri potest sedulitate, & constāte sibi in omnibus rebus diligentia, vbique reddant. Neque enim, exempli gratia, illud Latinis verbis expressum:* Irruit Spiritus à Domino, *ita significanter dicitur, ac illud Hebraicè:* Irruit Spiritus à facie Domini; *aut Chaldaicè:* Irruit Spiritus ab ante Dominum. *Hebraica enim phrasi, prouidentia, & scientia Dei, Chaldaica auctoritas sæpius, interdum etiam permissio diuina indicatur. Quisquis igitur Latini sermonis elegantiam à nobis scrupulosè requiret, sciat is, id nostrum institutum non esse, vt verbis studeamus: sed nobis hoc tantùm propositum esse, vt in vertendis sacræ Scripturæ libris, veritati in primis, mox etiam sacrarum linguarum studiosis, quantum possumus, nostra opera, simpliciter consulamus. atque hoc consilio adducti, in libris Iosue & Iudicū, reiecto verborum cultu, religioni ac rei veritati, potissimùm dedimus operam. quos quidem libros ad comparandam in historico orationis genere cognitionem satis esse existimauimus. Proinde in Regum historiis, in Psalterio & aliis aliquantò liberiores & Latini sermonis obseruantiores nos præbemus, non quidem vt ab instituto nostro discedamus: sed, vt interpretatio asperior illa quidem, longa exercitatione, longoq; vsu tandem exculta, atque expolita reddatur. Vt autem iis qui Latinè tantùm sciunt hac etiam in parte satisfaceremus: ex Chaldaicis paraphrasibus duriores aliquot hoc loco annotatas exposuimus.*

IN IOSVE,

CAP. I.

Verſ.7. In ſic. בְּכֵין *.i.* tũc *vel* hoc modo. *Nulla re linguarũ phraſes magis inter ſe differunt, quàm indeclinabilium partium vſu : eſt enim ſingularis & peculiaris cuique idiomati harum ratio & obſeruatio, habetq́ue plerumque elegantem ſignificationem.* *Verſ. 9.* Exactoribus *.i.* præfectis.

CAP. II.

Verſ. 5. Et fuit tempus ad coniungendam portam *.i.* claudendi portas. *Hiſpani etiam dicunt* Iunta eſſas puertas. *Tropus eſt ab antecedenti. ſic verſ. 7.* Et portam coniunxerunt *.i.* clauſerũt. *verſ. 15.* Et incatenauit eos fune de feneſtra. *.i.* Quaſi catena conſtrictos demiſit. *ſic & verſ. 18.* incatenaſti nos. 21. Sicut verbũ veſtrum ita fiat *.i.* iuxta verbum. 22. Et ſederũt ibi *.i.* manſerunt.

CAP. III.

Verſ. 1. Quieuerunt *.i.* pernoctauerunt. 2. Caduceatores *.i.* præfecti. 3. vos tollemini de locis veſtris *.i.* proficiſcemini. 5. Faciet Dominus in medio veſtri ſeparationes, *idem ſignificat quod* mirabilia & miracula : *ſic Chaldaicè dicta, quòd à communi naturæ conſuetudine ſeparata edantur nouaq́ue ſint, atque ideo admiranda.* 10. Deus conſtans] *Hebraicè,* Deus viuẽs: *Latinè,* immortalis: *Chaldaicè,* קים conſtãs *vel* permanens, *dicitur interpretatione Hebraici epitheti.* 14. Cùm ſurrexerunt populus ex tabernaculis ſuis] cùm proficiſcerentur. *nam qui proficiſcitur prius ſtat.* 15. Diebus meſſis] ęſtatis, *quo tempore meſſis eſt.* 16. procul remotæ] longè diſtantes. conſumptæ ſunt] defluxerunt. 17. Conſummauerũt omnis populus tranſire] perfecerunt tranſitum, *ſiue* finem fecerunt tranſeundi.

CAP. IIII.

Verſ. 13. Armati virtutis] exercitũ *vocat Chaldæus* virtutẽ, *vel* vim, *ſiue* potentiã. 21. Quòd interrogabunt filij veſtri cras.] *Dictio* אֲרֵי *varijs orationum modis adiungitur, cuius officium ſententia ipſa indicat, vt* כִּי *apud Hebræos : hoc in loco Latinorum* cùm *vel temporis vel conditionis reſpondet.*

CAP. VI.

Verſ. 5. In ipſo extendere] ipſis protrahẽtibus clangorem. 7.9.12. Armati virtutis] viri pugnaces, armis inſtructi & in exercitu diſpoſiti. 20. proſapiam] cognationem & familiam eorum qui ſanguine coniunctiſſimi ſunt. *Anguſtius eſt nomen* proſapię *quàm* tribus.

CAP. VII.

Verſ. 12. in auxilium eorum.] veſtrum. *nam de Iſraelitis ſermo eſt ſub tertia perſona.* 14. Secũdũ tribus veſtras] per tribus veſtras; *ſiue* iuxta rationem tribuum veſtrarum. 26. A fortitudine furoris ſui] ab ira furoris, *vel* ab impetu furoris. תְּקוֹף

CAP. VIII.

Verſ. 9. Et poſuerunt à ſeptentrione] caſtrametati ſunt. *Verbo* שְׁרָא *.i. ponere, manſionem, caſtrametationem, quietem & eiuſmodi multa ſignificant Chaldæi.* Et leua in haſta quæ in manu tua] leua haſtam, *Chaldaiſmus eſt, pro,* leua manum cũ haſta. Et intrauit ſol] occubuit, *vel* occidit. *elegantioribus verbis & magis propriis eam rem ſignificant Hebræi & Chaldæi quàm Latini: non enim ſol occidit, ſed ad inferiores orbis partes concedit.* Altare lapidum ſimplicium] integrorum. *& vlterius,* quòd non ſublatum eſt ſuper eos ferrum.] ſuper quos ferrum non eſt ſublatum.

CAP. IX.

Verſ. 5. vt Obleę] *Genus panis tenuiſſimi ex farina et aqua cõfecti ad ignẽ ferreis prælis toſtum. medici* nebulas *vocãt, quod ex præli notis foramina quædam refert. vulgaribus linguis noſtris ſatis notum eſt vocabulum Oblea.* 8. Auditionem] famam publicam *& certiſſimam, quæ neminem lateat.* 9. Et Ghogh regi Mathnan] *Locũ ab Hebræis* Baſſan *dictũ, Chaldæi paraphraſtæ vocant* Mathnã *ſemper, quod eorũ temporibus iam nomen eſſet mutatum, vt aliorum locorum quampluriu m.* 14. Et leuauerunt] profecti ſunt. *verſ. vlt.* Et numerauit eos Ioſue] conſtituit, præfecit.

CAP. X.

Verſ. 2. Quòd illa magna à Ghay] *Comparationis oratio hoc modo Hebraicè et Chaldaicè fit:* magna à Ghay; magna prę Ghay, *ſiue* maior quã Ghay. *vt* dentes tui candidi à lacte *.i.* lacte cãdidiores. 5. Super Gibghon] contra Gibghon. *nanque eadem præpoſitio* עַל *varijs Latinarum particularum officiis fungitur: nos conſtanter vertimus* Super, *cuius officium ex adiunctis indicatur.* 7. Populus facientium prælium] multitudo ad pręlium apta & parata, præliatores. 14. Ad accipiendum ante Dominum orationem hominis] vt oratio hominis ad verbum audita ex euentu probaretur. 17. numerat viros] conſtituit. 20. Et euaſio euaſerunt] Superſtites quidem euaſerunt. 26. in ore gladij] *Hebraica & Chaldaica phraſis:* in acie gladij; *ex qua tranſlatione dictum ab Iſaia:* gladius deuorabit vos. 34. defuſionis ex altitudine] decliuiũ mõtis: qua ex alto defundũtur aquæ. *Hiſpanè etiam* las vertientes del mõte. 35. Rekam Geah] *Loci nomẽ qui Hebraicè* Cades Barneagh *dicitur, iam tum vt videtur*

detur mutatum.

CAP. XI.

Verſ. 2. In depreſsione] in loco depreſsiore & humiliore. 5. Ego tradens vos] tradam vos. *certitudinē & præſentiam participium ſignificat.* 8. Confecit ad verbum gladij] occidit gladio, *vt Venetum exemplar habet.* 10. In ore gladij conſumere] in ore gladij conſumptionis, *vel* exterminationis. 13. Non defecit verb.] בטל irritum fecit, *vel* otioſum reddidit. 20. Ab ante Dominum fuit ad obdurandum] Domini conſilium fuit vt obdurarentur corda eorum. Sed enim propter diſperdendos eos] vt diſperderentur. *verſ. vlt.* Quieuit terra à faciendo bello] à belligerando.

CAP. XII.

Verſ. 1. Hæreditauerunt terram eorum in trāſitu Iordanis] vltra Iordanem. Vſque ad Io beca fluuium filiorum Ammō] נחלא *torrentem, fluuium & vallem ſignificat.*

CAP. XIII.

Verſ. 1. Senex intrans in dies] Senex longæuus: *qui iam ad occaſum declinat, vt ſol occidens dicitur intrare.* Cenſa eſt] cenſebitur. 23. Oppida earum] oppida *vel* vicos *interpretamur loca alicui vrbi adiacentia, atq; eodem iure vſa: quæ neque caſtella ſunt neque villæ. Hiſpani cum Arabibus* Aldeas; *aliæ in Europa linguæ* Burgos *vocant.*

CAP. XIIII.

Verſ. 14. Ab antiquis] olim, ab initio, antiquis temporibus.

CAP. XV.

Verſ. 5. Et terminus anterioris plagæ] orientalis, *namque initium locorum & dierum ab Oriente eſt.* 9. Et flectit terminus] declinauit, *vel* circuiuit. *& inferius verſ.* 11. circuibit. *idem eſt verbum Chaldæum* תאר. Et fuerunt exitus eius ad terminum maris,] ad littus maris. *mari ipſo terminata eſt hæreditas illa.*

CAP. XVI.

Verſ. 5. Ad proſapias] per *vel* ſecundum proſapias. 10. Non exterminauerunt] expulerūt.

CAP. XVII.

Verſ. 5. Et ceciderunt funes] ſortes. *Tranſlatio ſumpta à prædiorū menſoribus, vt in Pſal.* funes ceciderunt mihi in præclaris. 9. Fluuiū Kana] fluuiū arundinibus *refertum ſignificare videtur nomen.* 12. Et manſit Kananæus ad habitandum] Cœpit Kananæus habitare.

CAP. XVIII.

Verſ. 4. Et mittemus eos] mittamus. *Futurum tempus omnibus ferè tēporibus & modis aliarum linguarum reſpondet apud Chaldæos, præterquàm præſenti. ibidem,* ad os poſſeſsionum veſtrarum] iuxta poſſeſsiones veſtras. 6. Mittam ſortem] iaciam. 19. Ad ventum anteriorem] orientalem.

CAP. XIX.

Verſ. 29. Vſque ad vrbes arcium] vrbes caſtellis & arcibus munitas.

CAP. XX.

Verſ. 3. in non ſciendo, *ſiue* in non ſcientia] abſque ſcientia.

CAP. XXI.

Verſ. 11. Et ſpatia eius] ſuburbana.

CAP. XXII.

Verſ. 9. Ad Gilgelas Iordanis] ad limites *ſiue* terminos Iordanis. *Hinc Galilæarum nomen.* 10. In veſtro ædificare altare] in veſtra ædificatione altaris.

FINIS.

שער בית יי השני

נביאים

ראשונים

נביאיא קדמיא

ΠΡΟΦΗΤΑΙ

ΠΡΩΤΟΙ.

PROPHETAE

PRIORES.

מלך במשפט יעמיד ארץ

PROVERB. XXIX.

א

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
2 מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ מֹשֶׁה
עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת־
הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם
נְתַתִּיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה׃
4 מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר הַגָּדוֹל
נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא
5 הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם׃ לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ
לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה
עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ׃
6 חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם׃
7 רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין
וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
8 לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ
יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב
בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל׃
9 הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ וְאַל־תֵּחָת
כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
10 וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר׃
11 עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ
אֶת־הָעָם לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵידָה כִּי בְּעוֹד
שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן
לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ׃

INCIPIT LIBER IOSVE.

CAP. I.

1 A ET factum est post mortē
Moysi serui Domini, vt
loqueretur Dominus ad
Iosue filium Nun mini-
strum Moysi, & diceret ei:
2 *Moyses seruus meus mor
tuus est: Surge, & transi Iordanem istum,
tu & omnis populus tecum, in terram quā
3 ego dabo filiis Israel. *Omnem locum quē Deu.11.c
calcauerit vestigiū pedis vestri, vobis tra-
4 dam, sicut locutus sum Moysi. *A deserto
& Libano, vsq; ad fluuium magnum Eu-
phratem, omnis terra Ethæorum vsque
ad mare magnum contra Solis occasum
5 erit terminus vester. *Nullus poterit vo-
bis resistere cunctis diebus vitę tuæ. Sicut
B fui cum Moyse, ita ero tecum. non dimit-
6 tam nec derelinquam te. *Confortare, &
esto robustus. Tu enim sorte diuides po- Inf.3.b Heb.13.a
pulo huic terram, pro qua iuraui patri-
7 bus suis vt traderē eam illis. *Confortare Inf.eo. Deu.31.b. 3.Re.2.a
igitur, & esto robustus valde, vt custodias
& facias omnem legem quam pręcepit ti-
bi Moyses seruus meus. Ne declines ab ea
ad dexteram vel ad sinistram, vt intelli-
8 gas cuncta quæ agis. *Non recedat vo-
lumen legis huius ab ore tuo; sed medita-
beris in eo diebus ac noctibus, vt custo-
dias & facias omnia quæ scripta sunt in
C eo. tūc diriges viam tuam, & intelliges cā.
9 *Ecce præcipio tibi: Confortare & esto ro- Sup.eo.
bustus. noli metuere, & noli timere; quo-
niam tecū est dominus Deus tuus in om-
10 nibus ad quæcunque perrexeris. *Præce-
pitque Iosue principibus populi, dicens:
11 *Trāsite per medium castrorū, & impe-
rate populo, ac dicite: Præparate vobis ci-
baria; quoniam post diem tertium transi-
bitis Iordanem, & intrabitis ad possiden-
dam terram, quam dominus Deus vester
daturus est vobis.

תרגום יונתן

א

וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְשַׁמְּשָׁנֵיהּ דְּמֹשֶׁה לְמֵימַר׃ 2 מֹשֶׁה עַבְדִּי מִית וּכְעַן קוּם
עֲבַר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין אַתְּ וְכָל עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דַּאֲנָא יָהֵיב לְהוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 3 כָּל אַתְרָא דְּתִדְרוֹךְ פַּרְסַת רַגְלֵיכוֹן
בֵּיהּ לְכוֹן יְהַבְתֵּהּ כְּמָא דְּמַלֵּילִית עִם מֹשֶׁה׃ 4 מִמַּדְבְּרָא וְלִבְנָן הָדֵין וְעַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת כֹּל אֲרַע חִתָּאֵי וְעַד יַמָּא רַבָּא מַעֲלָנֵי
שִׁמְשָׁא יְהוֹן תְּחוּמְכוֹן׃ 5 לָא יִתְעַתַּד אֱנָשׁ קֳדָמָךְ כֹּל יוֹמֵי חַיָּיךְ כְּמָא דַּהֲוָה מֵימְרִי בְּסַעְדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן יְהֵי מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ לָא אֶשְׁבְּקִינָּךְ
וְלָא אֲרַחֲקִינָּךְ׃ 6 תְּקַף וְעַלֵּם אֲרֵי אַתְּ תַּחְסֵין יָת עַמָּא הָדֵין יָת אַרְעָא דְּקַיֵּימִית לַאֲבָהַתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן׃ 7 לְחוֹד תְּקַף
וְעַלֵּם לַחֲדָא לְמִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכָל אוֹרַיְתָא דְּפַקְדָךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי לָא תִסְטֵי מִינַּהּ יַמִּינָא וּשְׂמָאלָא בְּדִיל דְּתַצְלַח בְּכֹל אֲתַר דִּתְהָךְ׃
8 לָא יַעְדֵּי סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא הָדֵין מִפּוּמָךְ וּתְהֵי הָגֵי בֵיהּ יֵימָם וְלֵילֵי בְּדִיל דְּתִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכָל דִּכְתִיב בֵּיהּ אֲרֵי בְּכֵן תַּצְלַח יָת אָרְחָתָךְ
וּבְכֵן תַּכְשִׁיט׃ 9 הֲלָא פַקֵּידְתָּךְ תְּקַף וְעַלֵּם לָא תִדְחַל וְלָא תִתְּבַר אֲרֵי בְּסַעְדָּךְ מֵימְרָא דַייָ אֱלָהָךְ בְּכֹל אֲתַר דִּתְהָךְ׃
10 וּפַקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ יָת סָרְכֵי עַמָּא לְמֵימַר׃
11 עֲבַרוּ בְּגוֹ מַשְׁרִיתָא וּפַקִּידוּ יָת עַמָּא לְמֵימַר אַתְקִינוּ לְכוֹן זְוָדִין אֲרֵי בְּסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין אַתּוּן עָבְרִין יָת יַרְדְּנָא הָדֵין לְמֵיעַל לְמֵירַת
יָת אַרְעָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן יָהֵב לְכוֹן לְמֵירְתַהּ׃

IOSVE.

CAP. I.

T factum est post mortem 1
Moysi serui Domini, & lo-
cutus est Dominus Iosue filio
Nun ministro Moysi, di-
cens:
* Moyses seruus meus 2
mortuus est: nunc igitur surgens transi Iorda-
nem tu & omnis populus hic in terram, quam
ego do eis.
* Omnis locus ad quem ambulauerint vesti- 3
gia pedum vestrorum, vobis dabo eum, sicut
locutus sum Moysi.
*Desertum & Antilibanum vsque ad flu- 4
uium magnum fluuium Euphratem, omnem
terram Ethæorum & vsq; ad mare magnum,
à Solis occasu erunt termini vestri.
* Non resistet homo coram vobis cunctis 5
diebus vitæ tuæ. & sicut fui cum Moyse, ita
ero & tecum: & non derelinquam te, neque
despiciam te.
* Confortare & esto robustus: tu enim diui- 6
des populo huic terram, quam iuraui patribus
eorum vt traderem eis.
* Confortare igitur & esto robustus, vt cu- 7
stodias & facias sicut præcepit tibi Moyses ser
uus meus. & non declinabis ab eis ad dextram
vel ad sinistram, vt intelligas in cunctis quæ
feceris.
* Et nō recedet liber Legis huius de ore tuo; 8
& meditaberis in eo die ac nocte, vt intelligas
facere omnia quæ scripta sunt in eo: tunc pro-
sperabis vias tuas, & tunc intelliges.
* Ecce præcipio tibi, confortare & esto ro- 9
bustus: nō timeas neque terrearis; quoniam te-
cum dominus Deus tuus in omnem locum quò
perrexeris.
* Et præcepit Iosue scribis populi, dicens: 10
* Transite per medium castrorum populi, et 11
imperate populo, dicentes: Estote parati inciba-
riis; quoniam adhuc tres dies, & vos transitis
Iordanē hunc, intrantes ad possidendum terrā,
quam dn̄s Deus patrum vestrorum dat vobis.

ΙΗΣΟΥΕ.

α'.

1 ΑΙ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν μωυσῆ
δούλου κυρίου, καὶ εἶπε κύριος τῷ ἰησοῦ
υἱῷ ναυῆ τῷ ὑπουργῷ μωυσῆ, λέγων·
2 * μωυσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύ-
τηκεν· νῦν οὖν ἀναστὰς διάβηθι τὸν ἰορ-
δάνην σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδω-
μι αὐτοῖς.
3 * πᾶς ὁ τόπος ἐφ' ὃν ἂν ἐπιβῆ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν ὑ-
μῶν, ὑμῖν δώσω αὐτόν, ὃν τρόπον εἴρηκα τῷ μωυσῇ.
4 * τὴν ἔρημον καὶ τὸν ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ
μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου, πᾶσαν γῆν ἐταίων, καὶ
ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, ἀφ' ἡλίου δυσμῶν ἔσται
τὰ ὅρια ὑμῶν.
5 * οὐκ ἀντιστήσεται ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν πά-
σας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ ὥσπερ ἤμην μετὰ μωυ-
σῆ, οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω σε,
οὐδὲ ὑπερόψομαί σε·
6 * ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου. σὺ γὰρ ἀποδιελεῖς τῷ λαῷ τούτῳ
τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι αὐτοῖς.
7 * ἴσχυε οὖν καὶ ἀνδρείζου, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν
καθότι ἐνετείλατό σοι μωυσῆς ὁ παῖς μου. καὶ οὐκ ἐκ-
κλινεῖς ἀπ' αὐτῶν εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά, ἵνα συνῇς ἐν
πᾶσιν οἷς ἐὰν πράξῃς.
8 * καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στό-
ματός σου, καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα
συνῇς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῷ. τότε εὐοδώ-
σεις τὰς ὁδούς σου, καὶ τότε συνήσεις.
9 * ἰδοὺ ἐντέλλομαί σοι, ἴσχυε καὶ ἀνδρείζου, μὴ δειλιά-
σῃς, μηδὲ πτοηθῇς, ὅτι μετὰ σοῦ κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα
τόπον οὗ ἐὰν πορεύσῃ.
10 * καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς γραμματεῦσι τοῦ λαοῦ,
λέγων·
11 * εἰσέλθετε κατὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐν-
τείλασθε τῷ λαῷ, λέγοντες, ἑτοιμάζεσθε ἐπισιτισμόν, ὅτι
ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην τοῦτον,
εἰσελθόντες κατασχεῖν τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς τῶν πα-
τέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

BENEDICT. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPVT PRIMVM.

ET fuit postquam mortuus est Moses seruus Domini, & ait Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Mosis, dicens:
2 Moses seruus meus mortuus est; & nunc surge, transi Iordanem istum tu & omnis populus iste, ad terram quam ego do ipsis
filiis Israel. 3 Omnem locum quem calcauerit planta pedis vestri in eo, vobis dedi illum, quemadmodum locutus
fui cum Mose. 4 A deserto & Libano isto, & vsque ad fluuium magnum, fluuium Perath, omnis terra Hhethæorum,
& vsque ad mare magnum occasus Solis, erit terminus vester. 5 Non stabit homo ante te omnibus diebus vitæ tuæ. quem-
admodum fuit verbum meum in auxilium Mosis, sic erit verbum meum in auxilium tuum: non derelinquam te, nec elongabo te.
6 Fortificare & roborare, quoniam tu possidere facies populum istum terram, quam iuraui patribus eorum me daturum eis.
7 Tantum fortificare & roborare valdè ad custodiendum vt facias iuxta omnem legem, quam præcepit tibi Moses seruus meus: ne de-
clines ab ea ad dexteram neque sinistram; vt prospereris in omni loco quò ieris.
8 Non recedat liber Legis huius ab ore tuo; & eris meditans in eo die ac nocte, vt custodias ad faciendum sicut omne quod scriptum
est in eo. nam insic prosperabis viam tuam, & insic intelliges. 9 Nonne præcepi tibi, Fortificare & roborare? ne timeas, nec
frangaris: namque in auxilium tuum est verbum domini Dei tui in omni loco quò ieris. 10 Et præcepit Iosue exactoribus
populi, dicendo: 11 Transite intra castra, & præcipite populo, dicentes: Præparate vobis commeatus; nam in fine trium dierum vos
transitis Iordanem istum, vt ingrediamini ad possidendum terram, quam dominus Deus vester dabit vobis ad possidendum eam.

12 * וְלָרֽאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר
יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
13 * זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
14 * נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים לִפְנֵי
אֲחֵיכֶם כֹּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם׃
15 * עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־
הֵמָּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן
לָהֶם וְשַׁבְתֶּם לְאֶרֶץ יְרֻשַּׁתְכֶם וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
16 * וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ
נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ׃
17 * כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ
רַק יִהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה
עִם־מֹשֶׁה׃
18 * כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־
דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר־תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק חֲזַק וֶאֱמָץ׃

ב

1 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם
אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב
וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה׃
2 * וַיֵּאָמַר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ
הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ׃
3 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב לֵאמֹר הוֹצִיאִי
הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתֵךְ כִּי לַחְפֹּר
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ׃

12 * Rubenitis quoque & Gadditis, & dimidiæ tribui Manasse ait:
13 * Mementote sermonis quem præcepit vobis Moyses famulus Domini, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis requiẽ (Nu.32.b & inf.4.c)
14 & omnem terram. * Vxores vestræ & filij vestri, ac iumenta manebunt in terra
D quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem. vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, & pug-
15 nate pro eis: * Donec det Dominus requiem fratribus vestris, sicut & vobis dedit: & possideant ipsi quoque terram quam dominus Deus vester daturus est eis: & sic reuertemini in terram possessionis vestræ; & habitabitis in ea quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Iordanem contra Solis ortum.
16 * Responderuntque ad Iosue atque dixerunt: Omnia quæ præcepisti nobis, faciemus; & quocunque miseris, ibimus.
17 * Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita obediemus & tibi. tãtum sit dominus Deus tecum, sicut fuit cum Moyse. (1. Mach. 2.c)
18 * Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis sermonibus quos præceperis ei, moriatur. tu tantum confortare & viriliter age.

CAP. II.

1 MIsit igitur Iosue filius Nũ de Sethim
A duos viros exploratores in abscondito. & dixit eis: Ite & considerate terram vrbemque Hiericho. Qui pergentes ingressi sunt domũ mulieris meretricis nomine Raab, & quieuerunt apud eam. (Iaco.2.d Ebr.11.f)
2 * Nunciatumque est regi Hiericho, & dictum: Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israel, vt explorent terram.
3 * Misitque rex Hiericho ad Raab, dicens: Educ viros qui venerunt ad te, & ingressi sunt domum tuam. exploratores quippe sunt, & omnem terram considerare venerunt.

תרגום יונתן

12 וּלְשִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא גָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר׃ 13 הֱווֹ דְכִירִין יָת פִּתְגָמָא דְפַקֵּיד יָתְכוֹן
מֹשֶׁה עַבְדָא דַייָ לְמֵימַר יְיָ אֱלָהֲכוֹן מְנִיחַ לְכוֹן וְיָהֵב לְכוֹן יָת אַרְעָא הָדָא׃ 14 נְשֵׁיכוֹן וְטַפְלֵיכוֹן וּבְעִירְכוֹן יֵתְבוּן בְּאַרְעָא דִיהַב לְכוֹן
מֹשֶׁה בְּעִבְרָא דְיַרְדְנָא וְאַתּוּן תֶּעְבְּרוּן מְזָרְזִין קֳדָם אֲחוּכוֹן כֹּל גִּבָּרֵי חֵילָא וְתִסְעֲדוּן יָתְהוֹן׃ 15 עַד דִּינִיחַ יְיָ לַאֲחֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן וְיֵירְתוּן
אַף אִנּוּן יָת אַרְעָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן יָהֵיב לְכוֹן וּתְתוּבוּן לַאֲרַע יְרוּתַּתְכוֹן וְתֵירְתוּן יָתַהּ דִיהַב לְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָא דַייָ בְּעִבְרָא דְיַרְדְנָא מַדְנַח
שִׁמְשָׁא׃ 16 וַאֲתִיבוּ יָת יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר כְּכָל דְּפַקֵּדְתָּנָא נַעְבֵּד וּלְכָל אֲתַר דְּתִשְׁלְחִנָּנָא נֵהָךְ׃
17 כְּכֹל דְּקַבֵּלְנָא מִן מֹשֶׁה כֵּן נְקַבֵּל מִינָךְ לְחוֹד יְהֵי מֵימְרָא דַייָ אֱלָהָךְ בְּסַעְדָּךְ כְּמָא דַהֲוָה בְּסַעְדֵיהּ דְּמֹשֶׁה׃
18 כָּל גְּבַר דְּיִסְרֵב עַל מֵימְרָךְ וְלָא יְקַבֵּל יָת פִּתְגָמָךְ לְכֹל דְּתְפַקְּדִינֵּיהּ יִתְקְטֵיל לְחוֹד תְּקַף וְעַלַּם׃

ב

1 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מִן שִׁיטִּין תְּרֵין גֻּבְרִין מְאַלְּלִין בְּרָז לְמֵימַר אֱזִילוּ חֲזוֹ יָת אַרְעָא וְיָת יְרִיחוֹ
וַאֲזַלוּ וְעָלוּ לְבֵית אִתְּתָא פּוּנְדְקִיתָא וּשְׁמַהּ רָחָב וּשְׁכִיבוּ תַמָּן׃ 2 וְאִתְאֲמַר לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ לְמֵימַר הָא גֻּבְרַיָּא אֲתוֹ הָלְכָא
בְּלֵילְיָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא׃ 3 וּשְׁלַח מַלְכָּא דִירִיחוֹ לְוָת רָחָב לְמֵימַר אַפִּיקִי גֻּבְרַיָּא דַאֲתוֹ לְוָתִיךְ דְעָלוּ לְבֵיתִיךְ
אֲרֵי לְאַלָּלָא יָת כָּל אַרְעָא אֲתוֹ׃

** Et Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui* 12
Manasse ait Josue:
** Mementote sermonis Domini, quem præ-* 13
cepit vobis Moyses famulus Domini, dicens:
Dominus Deus vester dedit requiem vobis,
& dedit vobis terram hanc.
** Vxores vestræ, & filij vestri, & iumen* 14
ta vestra habitent in terra, quam dedit vobis
Moyses trans Jordanem. vos autem transibitis
accincti priores fratribus vestris omnis fortis.
& auxiliabimini eis:
** Quoad det requiem dominus Deus vester* 15
fratribus vestris, sicut & vobis; & possideat
etiam isti terram, quam dominus Deus vester
dat eis. & reuertemini quilibet in possessio-
nem suam, quam dedit vobis Moyses trans Jor
danem ab ortu Solis.
** Et respondentes Iosue dixerunt: Omnia* 16
quæcunque præceperis nobis, faciemus: & in
omnem locum, quò miseris nos, ibimus.
** Juxta omnia quæcunq; obediuimus Moy-* 17
si, obediemus tibi. cæterùm sit dominus Deus
noster tecum, sicut fuit cum Moyse.
** At homo qui contradixerit tibi, & qui nõ* 18
obedierit sermonibus tuis sicut præceperis ei,
moriatur. sed confortare, & viriliter age.

CAP. II.

ET misit Josue filius Nun de Sethim duos 1
viros vt explorarent, dicens: Ascendite,
& videte terram & Hiericho. Et pergentes
ingressi sunt in domum mulieris meretricis, cui
nomen Raab. & quieuerunt illic:
** Et nunciatum est regi Hiericho, dicentes:* 2
Ecce viri ingressi sunt huc de filiis Jsrael, vt
explorent terram.
** Et misit rex Hiericho, & ait ad Raab,* 3
dicens: Educ viros qui ingreßi sunt in do-
mum tuam nocte: vt explorent enim terram
venerunt.

12 * καὶ τῷ ῥουβὴν, καὶ τῷ γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-
νασσῆ εἶπεν ἰησοῦς·
13 * μνήσθητε τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐνετείλατο ὑμῖν μωυ-
σῆς ὁ παῖς κυρίου λέγων, κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν κατέπαυ-
σεν ὑμᾶς, καὶ ἔδωκεν ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην.
14 * αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ παιδία ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη
ὑμῶν κατοικείτωσαν ἐν τῇ γῇ, ᾗ ἔδωκεν ὑμῖν μωυσῆς πέ-
ραν τοῦ ἰορδάνου. ὑμεῖς δὲ διαβήσεσθε εὔζωνοι πρότεροι
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν πᾶς ὁ ἰσχύων. καὶ συμμαχήσετε αὐ-
τοῖς,
15 * ἕως ἂν καταπαύσῃ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελ-
φοὺς ὑμῶν, ὥσπερ καὶ ὑμᾶς, καὶ κληρονομήσωσιν καὶ οὗτοι
τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν αὐτοῖς. καὶ ἀπε-
λεύσεσθε ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν ἑαυτοῦ, ἣν ἔδωκεν
ὑμῖν μωυσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἡ-
λίου.
16 * καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ εἶπαν, ἅπαντα ὅσα ἂν ἐν-
τείλῃ ἡμῖν ποιήσομεν, καὶ εἰς πάντα τόπον, οὗ ἐὰν ἀποστεί-
λῃς ἡμᾶς, πορευσόμεθα.
17 * κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν μωυσῆ, ἀκουσόμεθά
σου. πλὴν ἔστω κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ σοῦ, ὃν τρόπον ἦν
μετὰ μωυσῆ.
18 * ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ὃς ἂν μὴ ἀκού-
σῃ τῶν ῥημάτων σου καθότι ἂν ἐντείλῃ αὐτῷ, ἀποθανέτω.
ἀλλὰ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου.

β'.

1 * Καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ ἐκ σαττὶν δύο ἄν-
δρας κατασκοπεῦσαι, λέγων, ἀνάβητε καὶ ἴδετε τὴν γῆν
καὶ τὴν ἱεριχώ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν γυ-
ναικὸς πόρνης, ᾗ ὄνομα ῥαάβ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ·
2 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ ἱεριχώ, λέγοντες, ἰδοὺ
ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατασκοπεῦ-
σαι τὴν γῆν.
3 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἱεριχώ, καὶ εἶπεν πρὸς
ῥαὰβ λέγων, ἐξάγαγε τοὺς ἄνδρας τοὺς εἰσπεπορευμέ-
νους εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν νύκτα, κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν
γῆν ἥκασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Menasse dixit Iosue dicendo:
13 Estote memores verbi quod præcepit vobis Moses seruus Domini, dicendo: Dominus Deus vester requiescere fecit vos, & dedit
vobis terram istam. 14 Vxores vestræ, & paruuli vestri, & pecora vestra manebunt in terra quam dedit vobis Mo-
ses vltra Iordanem: & vos transibitis armati ante fratres vestros omnes viri roboris, & adiuuabitis eos:
15 Quoad requiem det Dominus fratribus vestris sicut vobis; & possideant etiam illi terram quam dominus Deus vester
dabit vobis; & reuertemini in terram possessionis vestræ, & possidebitis eam, quam dedit vobis Moses seruus Domini vltra Iordanem ad
ortum Solis.
16 Et responderunt Iosue dicendo: Iuxta omne quod præcepisti nobis, faciemus: & ad omnem locum quò miseris nos, ibimus.
17 Sicut omne quod accepimus ex Mose, sic accipiemus ex te: tantum sit verbum domini Dei tui in auxilium tuum, quemadmodum
fuit in auxilium Mosis. 18 Omnis vir qui rebellauerit contra verbum tuum, & non acceperit dictum tuum in quocum-
que præceperis ei, occidatur. tantum confortare & esto robustus.

CAP. II.

ET misit Iosue filius Nun à Sitim duos viros exploratores secretò, dicendo: Ite & videte terram & Iericho. & iuerunt, & ingressi sunt
in domum mulieris cauponariæ; & nomen eius Rahhab: & cubuerunt ibi. 2 Et dictum fuit regi Iericho, dicendo: Ec-
ce viri venerunt huc nocte ex filiis Israel ad explorandum terram. 3 Et misit rex Iericho ad Rahhab, dicendo: Produc viros qui
venerunt ad te, qui ingressi sunt domum tuam; quoniam ad explorandum omnem terram venerunt.

4 * וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוֹ וַתֹּאמֶר
כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה׃
5 * וַיְהִי הַשַּׁעַר לִסְגּוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצָאוּ לֹא
יָדַעְתִּי אָנָה הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מַהֵר אַחֲרֵיהֶם
6 כִּי תַשִּׂיגוּם׃ * וְהִיא הֶעֱלָתַם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם
בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג׃
7 * וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל
הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשַּׁעַר סָגָרוּ אַחֲרֵי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם׃
8 * וְהֵמָּה טֶרֶם יִשְׁכָּבוּן וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג׃
9 * וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם
אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נָפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נָמֹגוּ כָּל־
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם׃
10 * כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מֵי יַם־
סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וּלְעוֹג
אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם׃
11 * וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ
מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת׃
12 * וְעַתָּה הִשָּׁבְעוּ־נָא לִי בַּיהוָה כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם
חָסֶד וַעֲשִׂיתֶם גַּם־אַתֶּם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם
לִי אוֹת אֱמֶת׃
13 * וְהַחֲיִתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אַחַי וְאֶת־אַחְוֹתַי
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מִמָּוֶת׃
14 * וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַחְתֵּיכֶם לָמוּת
אִם לֹא תַגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתֵת יְהוָה לָנוּ
אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
15 * וַתּוֹרִדֵם בַּחֶבֶל בְּעַד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר
הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה הִיא יוֹשָׁבֶת׃

4 * Tollenſque mulier viros, abſcondit;
& ait: Fateor, venerunt ad me, ſed neſcie-
5 bam vnde eſſent. * Cumque porta clau-
deretur in tenebris, & illi pariter exierũt:
neſcio quò abierunt. Perſequimini citò, &
6 comprehendetis eos. * Ipſa autem fe-
B cit aſcẽdere viros in ſolarium domus ſuæ,
operuitque eos ſtipula lini quæ ibi erat.
7 * Hi autem qui miſſi fuerãt, ſecuti ſunt
eos per viam quæ ducit ad vadum Iorda-
nis. illiſque egreſsis ſtatim porta clauſa
eſt.
8 * Necdum obdormierant qui latebãt,
9 & ecce mulier aſcendit ad eos: * Et ait:
Noui quòd Dominus tradiderit vobis
terram. etenim irruit in nos terror veſter,
& elanguerunt omnes habitatores terræ.
10 * Audiuimus quòd ſiccauerit Dominus
aquas maris rubri ad veſtrum introitum, Exo.14.c
quando egreſsi eſtis ex Ægypto: & quę fe-
ceritis duobus Ammorræorum regibus
qui erant trans Iordanem, Seon & Og,
quos interfeciſtis.
11 * Et hæc audientes pertimuimus, & e-
languit cor noſtrum: nec remanſit in no-
bis ſpiritus ad introitum veſtrum. Domi-
nus enim Deus veſter ipſe eſt Deus in cæ-
lo ſurſum, & in terra deorſum.
12 * Nunc ergo iurate mihi per Domi-
num, vt quomodo ego miſericordiam fe-
ci vobiſcum, ita & vos faciatis cum do-
mo patris mei: detiſque mihi verum ſig-
num;
13 * Vt ſaluetis patrem meum & matrem,
fratres ac ſorores meas, & omnia quæ il-
lorum ſunt: & eruatis animas noſtras à
morte.
14 * Qui reſponderunt ei: Anima noſtra
ſit pro vobis in mortem, ſi tamen non
prodideris nos. Cumque tradiderit nobis
Dominus terram, faciemus in te miſeri-
cordiam & veritatem.
15 * Demiſit ergo eos per funem de fe-
neſtra. domus enim eius hærebat muro.

תרגום יונתן

4 וּדְבָרַת אִתְּתָא יָת תְּרֵין גֻּבְרַיָּא וְאַטְמַרְתִּנּוּן וַאֲמָרַת בְּקֻשְׁטָא אֲתוֹ לְוָתִי גֻּבְרַיָּא וְלָא יְדַעִית אִי מִנָּן אִינּוּן׃
5 וַהֲוָה עִדָּן לְמֵיחַד תַּרְעָא בְּקַבְלָא וְגֻבְרַיָּא נְפַקוּ וְלָא יְדַעִית לְאָן אֲזַלוּ גֻּבְרַיָּא רְדֻפוּ בִּפְרִיעַ בָּתְרֵיהוֹן אֲרֵי תַדְבְּקִינּוּן׃
6 וְהִיא אַסְּקַתִנּוּן לְאִגְּרָא וְאַטְמַרְתִּנּוּן בִּטְעוּנֵי כִיתָּנָא דִסְדִירִין לַהּ עַל אִיגְּרָא׃ 7 וְגֻבְרַיָּא רְדַפוּ בָּתְרֵיהוֹן בְּאוֹרַח יַרְדְּנָא
עַד מְגִיזָתָא וְתַרְעָא אֲחַדוּ בָּתַר דִּנְפַקוּ רָדְפַיָּא בָּתְרֵיהוֹן׃ 8 וְאִינּוּן עַד לָא שְׁכִיבוּ וְהִיא סְלֵיקַת לְוַתְהוֹן לְאִגְּרָא׃
9 וַאֲמָרַת לְגֻבְרַיָּא יְדַעְנָא אֲרֵי יְהַב יְיָ לְכוֹן יָת אַרְעָא וַאֲרֵי נְפַלַת אֵימַתְכוֹן עֲלָנָא וַאֲרֵי אִתְּבָרוּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן׃
10 אֲרֵי שְׁמַעְנָא יָת דְּיַבֵּישׁ יְיָ יָת מֵי יַמָּא דְסוּף מִן קֳדָמֵיכוֹן בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרָיִם וּדְעַבַדְתּוּן לִתְרֵין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִּבְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא
לְסִיחוֹן וּלְעוֹג דְּגַמַּרְתּוּן יָתְהוֹן׃ 11 וּשְׁמַעְנָא וְאִתְמְסִי לִבָּנָא וְלָא אִשְׁתְּאָרַת עוֹד רוּחַ בֶּאֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן
הוּא אֱלָהִים דִּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵלָּא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא מִלְּרַע׃ 12 וּכְעַן קַיִּימוּ כְעַן לִי בְּמֵימְרָא דַייָ אֲרֵי עֲבֵדִית
עִמְּכוֹן טֵיבוּ וְתַעְבְּדוּן אַף אַתּוּן עִם בֵּית אַבָּא טֵיבוּ וְתִתְּנוּן לִי אָת דִּקְשׁוֹט׃ 13 וְתֵיחוּן יָת אַבָּא וְיָת אִמָּא וְיָת אַחַי וְיָת
אַחְוָתִי וְיָת כָּל דִּילְהוֹן וּתְשֵׁיזְבוּן יָת נַפְשָׁתָנָא מִמּוֹתָא׃ 14 וַאֲמַרוּ לַהּ גֻּבְרַיָּא נַפְשָׁנָא מְסִירָן חֲלַף נַפְשֵׁיכוֹן לִמְמַת אִם לָא
תְחַוַּן יָת פִּתְגָּמָנָא דֵין וִיהֵי כַּד יִתֵּן יְיָ לָנָא יָת אַרְעָא וְנַעְבֵּיד עִמִּיךְ טֵיבוּ וּקְשׁוֹט׃ 15 וְשַׁלְשַׁלְתִּנּוּן בְּאַטּוּנָא מִן חֲרַכָּא
אֲרֵי בֵיתַהּ בְּכוֹתֵל שׁוּרָא וּבְשׁוּרָא הִיא יָתְבָא׃

4 * *Et tollens mulier duos viros, abscondidit eos. & ait eis, dicens: Ingressi sunt ad me viri, & non scio vnde erant.*

5 * *Postquam autem ianua claudebatur in tenebris, & viri exierunt: non scio quò abierunt. persequimini post eos, & comprehendetis eos.*

6 * *Ipsa autem ascendere fecit eos in solarium, & occultauit eos in stipula lini constipata sibi in solario.*

7 * *Et viri persecuti sunt post eos viam quæ ad Iordanem ad transitiones: & porta clausa est. & factum est vt exierunt persequentes post eos.*

8 * *Et priusquam dormirent ipsi, et illa ascendit ad solarium ad eos:*

9 * *Et ait ad eos: Noui quòd tradidit dominus Deus vester vobis terram: irruit enim timor vester in nos, & elanguerunt omnes habitantes terram à vobis.*

10 * *Audiuimus enim quòd siccauit dominus Deus mare rubrum à facie vestra, quando egressi estis ex Ægypto. & quæcunque fecistis duobus regibus Amorræorum, qui erant trans Iordanem, Seon & Og, quos interfecistis eos.*

11 * *Et audiētes nos obstupuimus in corde nostro, & non fuit vltra spiritus in vllo à facie vestra, quoniam dominus Deus noster Deus in in cælo supra, & in terra deorsum.*

12 * *Et nunc iurate mihi per dominum Deum vestrum, quoniam facio vobis misericordiam, & facietis & vos misericordiam in domo patris mei: & dabitis mihi signum verum.*

13 * *Viuere permittetis domum patris mei, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnem domum eorum, & omnia quæcunque sunt illis: & eruetis animam nostram de morte.*

14 * *Et dixerunt ei viri: Anima nostra pro vobis in mortem. & ipsa dixit: Cùm tradiderit Dominus vobis vrbem, facietis in me misericordiam & veritatem.*

15 * *Et demisit eos per fenestram, quoniam domus illius in muro, & in muro ipsa habitabat.*

4 * καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοὺς δύο ἄνδρας ἔκρυψεν αὐτούς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα, εἰσεληλύθασι πρός με οἱ ἄνδρες, καὶ οὐκ οἶδα πόθεν ἦσαν.

5 * ὡς δὲ ἡ πύλη ἐκλείετο ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον, οὐκ ἐπίσταμαι ποῦ πεπόρευνται. καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν, καὶ καταλήψεσθε αὐτούς.

6 * αὐτὴ δὲ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος.

7 * καὶ οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις. καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω αὐτῶν·

8 * καὶ πρὶν ἢ κοιμηθῆναι αὐτούς, καὶ αὐτὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸ δῶμα πρὸς αὐτούς.

9 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐπίσταμαι ὅτι παρέδωκε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν τὴν γῆν, ἐπιπέπτωκεν γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κατέπτηξαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἀφ' ὑμῶν.

10 * ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐξ αἰγύπτου. καὶ ὅσα ἐποιήσατε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τῷ σηὼν καὶ τῷ ὤγ, οὓς ἐξωλοθρεύσατε αὐτούς.

11 * καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστη ἔτι πνεῦμα ἐν οὐδενὶ ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω.

12 * καὶ νῦν ὀμόσατέ μοι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος, καὶ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσετέ μοι σημεῖον ἀληθινόν.

13 * ζωγρήσετε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, καὶ τὴν μητέρα μου, καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ τὰς ἀδελφάς μου, καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς. καὶ ἐξελεῖσθε τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐκ θανάτου.

14 * καὶ εἶπαν αὐτῇ οἱ ἄνδρες, ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνθ' ὑμῶν εἰς θάνατον. καὶ αὐτὴ εἶπεν, ὡς ἂν παραδῷ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσετε εἰς ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.

15 * καὶ κατεχάλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς θυρίδος, ὅτι ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ κατῴκει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tulit mulier duos viros, & abscondit eos, & dixit: In veritate venerunt ad me viri, & non noui vndenam illi.

5 Et fuit tempus ad coniungendam portam in crepusculo; & viri exierunt, & non noui quonam iuerint. sequimini cum festinatione post eos, nam comprehendetis eos.

6 Et illa ascendere fecit eos in tectum, & abscondit eos in manipulis lini, qui ordinati fuerant illi super tectum.

7 Et viri persecuti sunt post eos per viam Iordanis vsque ad Vada: & portam coniunxerunt postquam egressi sunt persecutores post eos.

8 Et illi nondum cubuerant, & ipsa ascendit ad eos in tectum:

9 Et dixit viris: Scio quòd dedit vobis Deus terram, & quòd cecidit terror vester super nos, & quòd fracti sunt omnes habitatores terræ à facie vestra.

10 Namque audiuimus quòd exsiccauit Deus aquas maris Suph à facie vestra, cùm exiissetis ex Ægypto: & quæ fecistis duobus regibus Amorræi vltra Iordanem, Sion & Ghog, quòd confecistis eos.

11 Et audiuimus, & liquefactum est cor nostrum, & non relictus est amplius spiritus in homine à facie vestra: quia dominus Deus vester ipse est Deus, cuius maiestas in cælis desuper, & dominatur super terram deorsum.

12 Et nunc iurate mihi in verbo Dei; nam feci vobiscū bonitatem, & facietis etiam vos cum domo patris mei bonitatem: & dabitis mihi signum veritatis:

13 Et viuere facietis patrem meum, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnia quæ illis: & eripietis animas nostras à morte.

14 Et dixerunt ei viri: Anima nostra tradita pro animabus vestris ad moriendum, si non prodideritis dictum hoc. Et erit quando dederit nobis Dominus terram, & faciemus tecum bonitatem & veritatem.

15 Et incatenauit eos fune de fenestra: nam domus illius in pariete muri, & in muro illa habitabat.

16 * ותאמר להם ההרה לכו פן-יפגעו בכם
הרדפים ונחבתם שמה שלשת ימים עד שב
17 הרדפים ואחר תלכו לדרככם: * ויאמרו אליה
האנשים נקים אנחנו משבעתך הזה אשר
18 השבעתנו: * הנה אנחנו באים בארץ את-
תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון אשר
הורדתנו בו ואת-אביך ואת-אמך ואת-אחיך
ואת כל-בית אביך תאספי אליך הביתה:
19 * והיה כל אשר-יצא מדלתי ביתך החוצה
דמו בראשו ואנחנו נקים וכל אשר יהיה אתך
20 בבית דמו בראשנו אם-יד תהיה-בו: * ואם-
תגידי את-דברנו זה והיינו נקים משבעתך אשר
21 השבעתנו: * ותאמר כדבריכם כן-הוא ותשלחם
22 וילכו ותקשר את-תקות השני בחלון: * וילכו
ויבאו ההרה וישבו שם שלשת ימים עד-שבו
הרדפים ויבקשו הרדפים בכל-הדרך ולא מצאו:
23 * וישבו שני האנשים וירדו מההר ויעברו
ויבאו אל-יהושע בן-נון ויספרו-לו את כל-
24 המצאות אותם: * ויאמרו אל-יהושע כי-
נתן יהוה בידנו את-כל-הארץ וגם-נמגו
כל-ישבי הארץ מפנינו:

ג

1 * וישכם יהושע בבקר ויסעו
מהשטים ויבאו עד-הירדן הוא וכל-בני
2 ישראל וילנו שם טרם יעברו: * ויהי
מקצה שלשת ימים ויעברו השטרים בקרב
3 המחנה: * ויצוו את-העם לאמר כראתכם
את ארון ברית-יהוה אלהיכם והכהנים
הלוים נשאים אתו ואתם תסעו ממקומכם
והלכתם אחריו:

16 *Dixitq́ue ad eos: Ad montana cōſcen-
dite, ne fortè occurrant vobis reuertētes:
ibiq; latitate tribus diebus, donec redeāt:
& ſic ibitis per viam veſtram.
17 *Qui dixerunt ad eam: Innoxij erimus
à iuramento hoc, quo adiuraſti nos;
18 *Si ingredientibus nobis terram, ſignū
non fuerit funiculus iſte coccineus: & li-
gaueris eum in feneſtra per quam demi-
ſiſti nos; & patrem tuum ac matrem fra-
treſque, & omnem cognationem tuam
congregaueris in domum tuam.
19 *Qui oſtium domus tuæ egreſſus fue-
rit, ſanguis ipſius erit in caput eius, & nos
erimus alieni. Cunctorum autem ſanguis
qui tecum in domo fuerint, redūdabit in
D caput noſtrum, ſi eos aliquis tetigerit.
20 *Quod ſi nos prodere volueris, & ſer-
monem iſtum proferre in mediū, erimus
mundi ab hoc iuramento quo adiuraſti
21 nos. *Et illa reſpondit: Sicut locuti eſtis,
ita fiat. Dimittenſq́ue eos vt pergerent, ap
pendit funiculum coccineum in feneſtra.
22 *Illi verò ambulantes peruenerunt ad
montana; & manſerūt ibi tres dies, donec
reuerterentur qui fuerant perſecuti. quę-
rentes enim per omnem viam, non repe-
23 rerunt eos. *Quibus vrbem ingreſsis,
reuerſi ſunt & deſcenderunt exploratores
de monte, & tranſmiſſo Iordane venerūt
ad Ioſue filium Nun: narraueruntq́ue ei
24 omnia quæ acciderant ſibi: *atque dixe-
runt: Tradidit Dn̄s omnem terram hanc
in manus noſtras, & timore proſtrati ſunt
cuncti habitatores eius. CAP. III.
1 IGitur Ioſue de nocte cōſurgēs mouit ca
A ſtra: egredičteſq; de Sethim venerūt ad
Iordanē, ipſe & omnes filij Iſrael, & mora-
2 ti ſunt ibi per tres dies. *Quibus euolutis,
tranſierunt pręcones per caſtrorū mediū:
3 *Et clamare cœperunt: Quando videritis
arcam fœderis domini Dei veſtri, & ſacer-
dotes ſtirpis Leuiticæ portantes eam, vos
quoque conſurgite, & ſequimini p̄cedētes.

תרגום יונתן

16 ואמרת להון לטורא אזילו דילמא יערעון בכון רדפיא ותטמרון תמן תלתא יומין עד דיתובון רדפיא ובתר כן תהכון לארחכון:
17 ואמרו לה גבריא זכאין אנחנא ממומתיך דא דקיימת עלנא: 18 הא אנחנא עלין בארעא ית חורא דחוט זהוריתא הדין
תקטרין בחרכא דשלשלתנא ביה וית אבוך וית אמך וית אחך וית כל בית אבוך תכנשין לותיך לביתא: 19 ויהי כל דיפוק בר מדשי
ביתיך לברא חובת קטוליה ברישיה ואנחנא זכאין וכל די יהי עמך בביתא חובת קטוליה ברישנא אם יד אנש תהי ביה: 20 ואם
תחוין ית פתגמנא דין ונהי זכאין ממומתיך דקיימת עלנא: 21 ואמרת כפתגמיכון כן הוא ושלחתנון ואזלו וקטרת ית חורא דזהוריתא
בחרכא: 22 ואזלו ועלו לטורא ויתיבו תמן תלתא יומין עד דתבו רדפיא ובעו רדפיא בכל אורחא ולא אשכחו: 23 ותבו תרין
גבריא ונחתו מן טורא ועברו ואתו לות יהושע בר נון ואשתעיאו ליה ית כל דערעא יתהון: 24 ואמרו ליהושע ארי מסר יי בידנא
ית כל ארעא ואף אתברו כל יתבי ארעא מן קדמנא:

ג

1 ואקדים יהושע בצפרא ונטלו משיטין ואתו עד ירדנא הוא וכל בני ישראל ובתו תמן קדם דיעברון:
2 והוה מסוף תלתא יומין ועברו סרכיא בגו משריתא: 3 ופקידו ית עמא למימר במחזיכון ית ארון קימא דיי אלהכון
וכהניא וליואי נטלין יתיה ואתון תטלון מאתריכון ותהכון בתרוהי:

Et dixit eis: Ad montana abite, ne occur- 16
rant vobis persequentes. & latitabitis illic tri
bus diebus, donec redeant persequentes post
vos: & post hæc ibitis in viam vestram.
Et dixerunt viri ad eam: Innoxij sumus iu- 17
ramento tuo hoc.
Ecce nos intramus in partem ciuitatis, & 18
pones signum, funiculum coccineum hunc liga-
bis ad fenestram per quam demisisti nos per eã.
& patrem tuum, & matrem tuam, & fra-
tres tuos, & omnem domum patris tui congre-
gabis apud te ipsam in domum tuam.
Et erit omnis qui egressus fuerit portam 19
domus tuæ extra, reus sibi ipsi erit: nos autem
innocentes iuramento tuo hoc. & quicunque
fuerint tecum in domo tua, nos rei erimus, si
manus tetigerit eum.
Si autem quis nos iniuria affecerit, & re- 20
uelauerit sermones nostros hos, erimus innocen-
tes à iuramento tuo hoc, quo adiurasti nos.
Et dixit: Secundum verbum vestrum, sic 21
sit. & dimisit eos, & iuerunt. & ligauit sig-
num coccineum in fenestra.
Et iuerunt & peruenerunt ad montana, 22
& manserunt ibi tres dies, donec reuersi sunt
persequentes. & quæsierunt persequentes om-
nes vias, & non repererunt.
Et reuersi sunt duo iuuenes, & descende- 23
runt de monte, & transierunt & venerunt
ad Josue filium Nun; & narrauerunt ei om-
nia quæ acciderant sibi:
Et dixerunt ad Josue: Quòd tradidit Do- 24
minus in manu nostra omnem terram: et timo-
re prostratus est omnis habitans terram illam à
nobis.

CAP. III.

ET manicauit Josue manè, & profecti sunt 1
de Sethin, & venerunt vsque ad Jordanẽ
ipse & omnes filij Israel. et morati sunt ibi an-
tequam transirent. Et factum est post tres 2
dies, & transierunt scribæ per media castra:
Et præceperunt populo, dicentes: Quando 3
videritis arcam fœderis domini Dei nostri, &
sacerdotes & Leuitas portantes eã, et vos con-
surgetis à locis vestris, & ite post eam.

16 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀπέλθατε μὴ συναν-
τήσωσιν ὑμῖν οἱ καταδιώκοντες. καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς
ἡμέρας, ἕως ἂν ἐπιστρέψωσιν οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω ὑ-
μῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν.
17 καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες πρὸς αὐτήν, ἀθῶοι ἐσμὲν τῷ
18 ὅρκῳ σου τούτῳ. ἰδοὺ ἡμεῖς εἰσπορευόμεθα εἰς μέρος
τῆς πόλεως, καὶ θήσεις τὸ σημεῖον, τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον τοῦτο
ἐκδήσεις εἰς τὴν θυρίδα δι᾽ ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς δι᾽ αὐ-
τῆς. καὶ τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ τοὺς ἀ-
δελφούς σου, καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου συνάξεις
πρὸς σεαυτὴν εἰς τὴν οἰκίαν σου.
19 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐξέλθῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου
ἔξω, ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται, ἡμεῖς δὲ ἀθῶοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ.
καὶ ὅσοι ἂν γένωνται μετὰ σοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἡμεῖς ἔνοχοι ἐ-
σόμεθα, ἐὰν χεὶρ ἅψηται αὐτοῦ.
20 ἐὰν δέ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, καὶ ἀποκαλύψῃ τοὺς λό-
γους ἡμῶν τούτους, ἐσόμεθα ἀθῶοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ, ὃ ὥρ-
21 κισας ἡμᾶς. καὶ εἶπεν, κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν, οὕτως ἔστω.
καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς, καὶ ἐπορεύθησαν. καὶ ἔδησεν τὸ
22 σημεῖον τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι. καὶ ἐπορεύθησαν,
καὶ ἤλθοσαν εἰς τὴν ὀρεινήν, καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡ-
μέρας ἕως ἐπέστρεψαν οἱ διώκοντες. καὶ ἐξεζήτησαν οἱ
καταδιώκοντες πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ οὐχ εὗρον.
23 καὶ ἀπέστρεψαν οἱ δύο νεανίσκοι καὶ κατέβησαν ἐκ
τοῦ ὄρους, καὶ διέβησαν. καὶ ἤλθοσαν πρὸς τὸν ἰησοῦν υἱὸν ναυῆ.
καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς·
24 καὶ εἶπαν πρὸς ἰησοῦν, ὅτι παρέδωκε κύριος ἐν χει-
ρὶ ἡμῶν πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ κατέπτηκεν πᾶς ὁ κατοικῶν
τὴν γῆν ἐκείνην ἀφ᾽ ἡμῶν.

γʹ.

1 Καὶ ὤρθρισεν ἰησοῦς τὸ πρωῒ καὶ ἀπῆραν ἐκ σαττίν,
καὶ ἦλθον ἕως τοῦ ἰορδάνου αὐτὸς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσ-
ραήλ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ πρὸ τοῦ διαβῆναι.
2 καὶ ἐγενήθη μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ διῆλθον οἱ γραμ-
ματεῖς διὰ μέσης τῆς παρεμβολῆς·
3 καὶ ἐνετείλαντο τῷ λαῷ, λέγοντες, ὅταν ἴδητε τὴν κιβω-
τὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς
λευίτας αἴροντας αὐτήν, καὶ ὑμεῖς ἀπαρεῖτε ἀπὸ τῶν τό-
πων ὑμῶν, καὶ πορεύεσθε ὀπίσω αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

16 Et dixit illis: Ad montem ite, ne fortè offendant in vos persecutores; & abscondemini ibi tribus diebus, quoad redeant persecutores: & posteà redibitis in viam vestram.
17 Et dixerunt ei viri: Immunes nos à iuramento tuo hoc quod firmasti super nos.
18 Ecce nobis ascendentibus in terram, funiculum fili rubri hunc alligabis in fenestra, per quam incatenasti nos: & patrem tuum & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui, congregabis ad te in domum.
19 Et erit omnis qui egredietur vltra portas domus tuæ foras; culpa necis eius in caput ipsius; & nos immunes. & omnis qui erit tecum in domo, culpa necis eius in caput nostrum, si manus hominis fuerit in illum.
20 Et si prodideris dictum nostrum hoc; & erimus immunes à iuramento tuo quod firmasti super nos.
21 Et dixit: Sicut verbum vestrum ita sit. Et dimisit eos, & abierunt. & ligauit funiculum rubrum in fenestra.
22 Et abierunt & ascenderunt in montem, & sederunt ibi tribus diebus, quoad redirent persecutores: & inuestigauerunt persecutores per omnem viam, & non inuenerunt.
23 Et reuersi sunt duo viri, & descenderunt de monte, & transierunt, veneruntque ad Iosue filium Nun; & narrauerunt ei omne quod euenit illis.
24 Et dixerunt Iosue: Namque tradidit Dominus in manu nostra omnem terram: & etiam fracti sunt omnes habitatores terræ à facie nostra.

CAP. III.

ET anticipauit Iosue in aurora, & soluerunt ex Sitin, & venerunt vsque ad Iordanem ipse & omnes filij Israel: quieueruntque ibi antequam transirent.
2 Et fuit à fine trium dierum, & transierunt caduceatores per medium castrorum.
3 Et præceperunt populo, dicendo: Cùm videritis vos arcam fœderis domini Dei vestri, & sacerdotes & Leuitas tollentes eam; & vos tollemini de locis vestris, & ibitis post eam.

4 * אַךְ׀ רָחוֹק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינָו כְּאַלְפַּיִם אַמָּה בַּמִּדָּה אַל־תִּקְרְבוּ אֵלָיו לְמַעַן אֲשֶׁר־תֵּדְעוּ אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃

5 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת׃

6 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם׃

7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ׃

8 * וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־הַבְּרִית לֵאמֹר כְּבֹאֲכֶם עַד־קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ׃

9 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גֹּשׁוּ הֵנָּה וְשִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

10 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ יוֹרִישׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַיְבוּסִי׃

11 * הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן׃

12 * וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד לַשָּׁבֶט׃

13 * וְהָיָה כְּנוֹחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ בְּמֵי הַיַּרְדֵּן מֵי הַיַּרְדֵּן יִכָּרֵתוּן הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמָעְלָה וְיַעַמְדוּ נֵד אֶחָד׃

14 * וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָעָם מֵאָהֳלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם׃

4 * Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duo millium, vt procul magis videre possitis, & nosse per quam viam ingrediamini, quia prius non ambulastis per eam: & cauete ne appropinquetis ad arcam.

5 * Dixitque Iosue ad populum: Sanctificamini; cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 * Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. qui iussa complentes, tulerunt, & ambulauerunt ante eos. [Le.20.b. Nu.11.d 1.Reg.16.b.]

B

7 * Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel; vt sciant, quòd sicut cum Moyse fui, ita & tecum sim. [Sup.1.e]

8 * Tu autem præcipe sacerdotibus qui portant arcam fœderis, & dic eis: Cùm ingressi fueritis partem aquæ Iordanis, state in ea.

9 * Dixitque Iosue ad filios Israel: Accedite huc, & audite verbum domini Dei vestri.

C

10 * Et rursum: In hoc, inquit, scietis, quòd dominus Deus viuens in medio vestri est: & disperdet in conspectu vestro Chananæum, & Ethæum, Euæum, & Pherezæum, Gergesæum quoque & Iebusæum, & Ammorræum.

11 * Ecce arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Iordanem.

12 * Parate duodecim viros de duodecim tribubus Israel, singulos per singulas tribus.

13 * Et cùm posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam fœderis domini Dei vniuersæ terrę in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores sunt decurrent atque deficient: quæ autem desuper veniunt, in vna mole consistent.

14 * Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, vt transirent Iordanem: & sacerdotes qui portabant arcam fœderis, pergebant ante eum.

תרגום יונתן

4 בְּרַם רָחִיק יְהֵי בֵּינֵיכוֹן וּבֵינוֹהִי כִּתְרֵין אַלְפִּין אַמִּין בִּמְשַׁחְתָּא לָא תִקְרְבוּן לְוָתֵיהּ בְּדִיל דְּתִידְעוּן יַת אוֹרְחָא דִּתְהָכוּן בַּהּ אֲרֵי לָא עֲבַרְתּוּן בְּאוֹרְחָא מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי׃
5 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא אִזְדַּמָּנוּ אֲרֵי מְחַר יַעְבֵּיד יְיָ בֵּינֵיכוֹן פְּרִישָׁן׃
6 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכָהֲנַיָּא לְמֵימַר טוּלוּ יַת אֲרוֹנָא דִקְיָימָא וְעִבְרוּ קֳדָם עַמָּא וּנְטַלוּ יַת אֲרוֹנָא דִקְיָימָא וַאֲזַלוּ קֳדָם עַמָּא׃
7 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵין אֲשָׁרֵי לְרַבָּיוּתָךְ בְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דְּיִדְעוּן אֲרֵי כְּמָא דַהֲוָה מֵימְרִי בְּסַעְדֵּיהּ דְּמשֶׁה כֵּן יְהֵא מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ׃
8 וְאַתְּ תְּפַקֵּיד יַת כָּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דִקְיָימָא לְמֵימַר כְּמֵיעַלְכוֹן עַד קְצַת מֵי יַרְדְּנָא בְּיַרְדְּנָא תְּקוּמוּן׃
9 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְקְרִיבוּ הַלְכָא וּשְׁמַעוּ יַת פִּתְגָמַיָּא דַּיְיָ אֱלָהָכוֹן׃
10 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בְּדָא תִּדְעוּן אֲרֵי אֱלָהָא קַיָּים יִתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵיהּ בֵּינֵיכוֹן וְתָרָכָא יְתָרֵיךְ מִן קֳדָמֵיכוֹן יַת כְּנַעֲנָאֵי וְיַת חִתָּאֵי וְיַת חִוָּאֵי וְיַת פְּרִיזָאֵי וְיַת גִּרְגָּשָׁאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וִיבוּסָאֵי׃
11 הָא אֲרוֹן קְיָימָא דְרִבּוֹן כָּל עָלְמָא עָבַר קֳדָמֵיכוֹן בְּיַרְדְּנָא׃
12 וּכְעַן דַּבָּרוּ לְכוֹן תְּרֵי עֲשַׂר גֻּבְרִין מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד לְשִׁבְטָא׃
13 וִיהֵא כְּמִנַּח פַּרְסַת רִיגְלֵי כָּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דַּיְיָ רִבּוֹן כָּל אַרְעָא בְּמֵי יַרְדְּנָא מֵי יַרְדְּנָא יִפְסְקוּן מַיָּא דְנָחֲתִין מִלְעֵילָא וִיקוּמוּן רוּקְבָא חַד׃
14 וַהֲוָה כַּד נְטַלוּ עַמָּא מִמַּשְׁכְּנֵיהוֹן לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא וְכָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דִקְיָימָא קֳדָם עַמָּא׃

* *Sed longè sit inter vos & illam, quan-* 4
tum duo millia cubitorum stabitis. ne appro-
pinquetis ad eam; vt sciatis viam, quam in-
grediamini in ea. non enim ambulastis viam
ab heri & tertio die.
* *Et dixit Josue populo: Sanctificamini in* 5
crastinum; quoniam cras faciet Dominus inter
vos mirabilia.
* *Et ait Iosue sacerdotibus, dicens: Tollite* 6
arcam fœderis, & præcedite ante populum. et
tulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini, &
ambulauerunt ante populum.
* *Et dixit Dominus ad Josue: In die hac* 7
incipio exaltare te coram omnibus filiis Israel;
vt sciant, quòd sicut fui cum Moyse, sic ero &
tecum.
* *Et nunc præcipe sacerdotibus qui portāt* 8
arcam fœderis, dicens. Cùm ingressi fueritis in
partem aquæ Iordanis, & in Iordane stabitis.
* *Et dixit Iosue filiis Israel: Accedite huc,* 9
& audite verbum domini Dei nostri.
* *Et dixit Josue: In hoc scietis, quòd Deus* 10
viuens in vobis: & disperdens disperdet à
facie nostra Chananæum, & Ethæum, & E-
uæum, & Pherezæum, & Amorræum, &
Gergesæum, & Jebusæum.
* *Ecce arca fœderis Domini omnis terræ* 11
transit ante vos Jordanem.
* *Et nunc parate vobis duodecim viros* 12
de filiis Israel, virum vnum à singula tribu.
* *Et erit cùm quieuerint pedes sacerdotum* 13
qui portant arcam fœderis Domini omnis terræ
in aqua Iordanis, aqua Jordanis deficiet: at
aqua descendens stabit supra vt cumulus.
* *Et factum est postquam egressus est popu-* 14
lus de tabernaculis suis vt transirent Iorda-
nem, at sacerdotes tulerūt arcam fœderis Do-
mini ante populum.

4 * ἀλλὰ μακρὰν ἔστω διαμέσον ὑμῶν καὶ ἐκείνης, ὅσον
δισχιλίους πήχεις στήσεσθε. μὴ προσεγγίσητε αὐτῇ, ἵνα ἐ-
πίστησθε τὴν ὁδὸν, ἣν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ. οὐ γὰρ πεπόρευ-
σθε τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας.
5 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ λαῷ, ἁγιάσασθε εἰς τὴν αὔριον,
ὅτι αὔριον ποιήσει κύριος ἐν ὑμῖν θαυμάσια.
6 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσι, λέγων· ἄρατε τὴν κι-
βωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ προπορεύεσθε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ.
καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ
ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ.
7 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
ἄρχομαι τοῦ ὑψῶσαί σε κατενώπιον πάντων τῶν υἱῶν
ἰσραήλ, ἵνα γνῶσι καθ' ὅτι ἤμην μετὰ μωυσῆ, οὕτως ἔσο-
μαι καὶ μετὰ σοῦ.
8 * καὶ νῦν ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν
τῆς διαθήκης, λέγων· ὡς ἂν εἰσέλθητε ἐπὶ μέρους τοῦ ὕδα-
τος τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐν τῷ ἰορδάνῃ στήσεσθε.
9 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, προσαγάγετε ὧ-
δε, καὶ ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
10 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, ἐν τούτῳ γνώσεσθε, ὅτι θεὸς ζῶν
ἐν ὑμῖν, καὶ ὀλοθρεύων ὀλοθρεύσει ἀπὸ προσώπου ἡ-
μῶν τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν χετταῖον, καὶ τὸν εὐαῖον, καὶ
τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν γεργεσαῖον, καὶ
τὸν ἰεβουσαῖον.
11 * ἰδοὺ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς δια-
βαίνει ἔμπροσθεν ὑμῶν τὸν ἰορδάνην.
12 * καὶ νῦν προχειρίσασθε ὑμῖν δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ
τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἄνδρα ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς.
13 * καὶ ἔσται ὡς ἂν καταπαύσωσιν οἱ πόδες τῶν
ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πά-
σης τῆς γῆς ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ἰορδάνου, τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδά-
νου ἐκλείψει, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ καταβαῖνον στήσεται ἄνωθεν
ὡς σωρός.
14 * καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆρεν ὁ λαὸς ἐκ τῶν σκηνωμάτων
αὐτῶν διαβῆναι τὸν ἰορδάνην, οἱ δὲ ἱερεῖς ἦραν τὴν κι-
βωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πρότεροι τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Veruntamen spatium erit inter vos & inter eam, quasi duûm millium cubitorum in mensura: non appropinquabitis ei, vt cognoscatis viam per quam ibitis. & enim non transistis per viam ab hesterno, & ab ante illum.
[5] Dixitque Iosue ad populum: Præparamini; cras enim faciet Dominus in medio vestri separationes.
[6] Et ait Iosue sacerdotibus, dicendo: Tollite arcam fœderis, & transite ante populum. & tulerunt arcam fœderis, & ambulauerunt coram populo. [7] Et dixit Dominus ad Iosue: Hodie incipiam magnificare te in oculis vniuersi Israelis; vt cognoscant, quòd, sicut fuit verbum meum in adiutorium Mosis, sic erit verbum meum in adiutorium tuum.
[8] Et tu præcipies sacerdotibus portantibus arcam fœderis, dicendo: Cùm perueneritis vsque ad extremitatem aquarum Iordanis, in Iordane consistite.
[9] Et dixit Iosue filiis Israel: Appropinquate huc, & audite verba domini Dei vestri.
[10] Et dixit Iosue: In hoc cognoscetis, quòd Deus constans vult ponere maiestatem suam inter vos; & expellendo expellet à facie vestra Chananæum, Hhetæum, Heuæum, & Pherezæum, & Girgasæum, & Emorrhæum, & Iebusæum.
[11] Ecce arca fœderis Domini totius mundi transit coram vobis per Iordanem.
[12] Et nunc accipite vobis duodecim viros de tribubus Israel; virum vnum, virum vnum ad tribum.
[13] Et erit, cùm quieuerint plantæ pedum sacerdotum ferentium arcam Domini dominatoris omnis terræ, in aquis Iordanis; aquæ Iordanis abscindentur; aquæ quæ descendunt desuper, & consurgent aceruo vno.
[14] Et fuit, cùm surrexerunt populus ex tabernaculis suis ad transeundū Iordanem, & sacerdotes ferentes arcam fœderis corā populo.

15 וּכְבוֹא נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד־הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי
הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן נִטְבְּלוּ בִּקְצֵה הַמָּיִם
וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו כֹּל יְמֵי קָצִיר׃
16 וַיַּעַמְדוּ הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמַעְלָה קָמוּ
נֵד־אֶחָד הַרְחֵק מְאֹד בֵּאָדָם הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד
צָרְתָן וְהַיֹּרְדִים עַל יָם הָעֲרָבָה יָם־הַמֶּלַח
תַּמּוּ נִכְרָתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נֶגֶד יְרִיחוֹ׃
17 וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִית־
יְהוָה בֶּחָרָבָה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הָכֵן וְכָל־יִשְׂרָאֵל
עֹבְרִים בֶּחָרָבָה עַד אֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־הַגּוֹי לַעֲבוֹר
אֶת־הַיַּרְדֵּן׃

ד

1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָל־הַגּוֹי לַעֲבוֹר אֶת־
הַיַּרְדֵּן · וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
2 קְחוּ לָכֶם מִן־הָעָם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים אִישׁ־
3 אֶחָד אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃ וְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר שְׂאוּ־
לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים הָכִין
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם
וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בַּמָּלוֹן אֲשֶׁר־תָּלִינוּ בוֹ הַלָּיְלָה׃
4 וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־שְׁנֵים הֶעָשָׂר אִישׁ אֲשֶׁר
הֵכִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃
5 וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְהָרִימוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן
אַחַת עַל־שִׁכְמוֹ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
6 לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי־יִשְׁאָלוּן
בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם׃
7 וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מֵימֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מֵי הַיַּרְדֵּן
וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־
עוֹלָם׃

15 Ingreſsiſque eis Iordanem, & pedibus
D eorum in parte aquæ tinctis: Iordanis au- Ecc.24.a
tem ripas alvei ſui tempore meſsis im-
pleuerat:
16 * Steterunt aquæ deſcendentes in loco
vno, & ad inſtar montis intumeſcentes ap
parebant procul ab vrbe quæ vocatur E-
dom, vſque ad latus Sarthan: quæ autem
inferiores erant in mare ſolitudinis, quod
nunc vocatur Mortuum, deſcenderunt,
vſquequo omnino deficerent. Populus
autem incedebat contra Hiericho:
17 * Et ſacerdotes qui portabant arcam fœ
deris Domini, ſtabant ſuper ſiccam humũ
in medio Iordanis accincti, omniſque po
pulus per arentem alueum pertranſibat.

CAP. IIII.

1 QVibus tranſgreſsis, dixit Dominus
A ad Ioſue:
2 * Elige duodecim viros ſingulos per
ſingulas tribus:
3 * Et præcipe eis vt tollant de medio
Iordanis alueo, vbi ſteterunt pedes ſacer-
dotũ, duodecim duriſsimos lapides: quos
ponetis in loco caſtrorum vbi fixeritis hac
nocte tentoria.
4 * Vocauitque Ioſue duodecim viros
quos elegerat de filiis Iſrael, ſingulos de
ſingulis tribubus:
5 * Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini
Dei veſtri ad Iordanis medium, & porta-
te inde ſinguli ſingulos lapides in hume-
ris veſtris, iuxta numerum filiorum Iſrael,
6 * Vt ſit ſignum inter vos. Et quando
interrogauerint vos filij veſtri, cras dicen
tes: Quid ſibi volunt iſti lapides?
7 * Reſpondebitis eis: Defecerunt aquæ
Iordanis ante arcam fœderis Domini cùm
tranſiret eum. idcircò poſiti ſunt lapides
iſti in monumentum filiorum Iſrael vſ-
que in æternum.

תרגום יונתן

15 וּכְמִמְטֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא עַד יַרְדְּנָא וְרַגְלֵי כָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא טְבִילָא בִּקְצַת מַיָּא וְיַרְדְּנָא מְלֵי עַל כָּל כֵּפוֹהִי כָּל יוֹמֵי חֲצָדָא׃
16 וְקָמוּ מַיָּא דְנָחֲתִין מִלְעֵלָּא קָמוּ רוּקְבָּא חַד דְּרַחִיקִין לַחֲדָא מֵאָדָם קַרְתָּא דְּבִסְטַר צָרְתָן וּדְנָחֲתִין לְיַמָּא דְמֵישְׁרָא לְיַמָּא דְמִלְחָא
שְׁלִימוּ פְּסַקוּ וְעַמָּא עֲבַרוּ לָקֳבֵיל יְרִיחוֹ׃ 17 וְקָמוּ כָהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגוֹ יַרְדְּנָא מַתְקְנַיָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל
עָבְרִין בְּיַבֶּשְׁתָּא עַד דִּשְׁלִימוּ כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר יָת יַרְדְּנָא׃

ד

1 וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָל עַמָּא לְמֶעְבַּר יָת יַרְדְּנָא וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר׃ 2 דְּבַרוּ לְכוֹן מִן עַמָּא
תְּרֵי עֲשַׂר גֻּבְרִין גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא׃ 3 וּפַקִּידוּ יָתְהוֹן לְמֵימַר טוּלוּ לְכוֹן מִכָּא מִגּוֹ יַרְדְּנָא מֵאֲתַר דְּקָמוּ רַגְלֵי כָהֲנַיָּא מַתְקְנַיָּא
תַּרְתָּא עַשְׂרֵה אַבְנַיָּא וְתַעְבְּרוּן יָתְהוֹן עִמְּכוֹן וְתַחְתּוּן יָתְהוֹן בְּבֵית מְבָתָא דִּתְבִיתוּן בֵּיהּ בְּלֵילְיָא׃ 4 וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לִתְרֵי עֲשַׂר גַּבְרָא
דְּאַתְקֵין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא׃ 5 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ עֲבַרוּ קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן לְגוֹ יַרְדְּנָא
וַאֲרִימוּ לְכוֹן גְּבַר אַבְנָא חֲדָא עַל כַּתְפֵיהּ לְמִנְיַן שִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 6 בְּדִיל דִּתְהֵא דָא אָת בֵּינֵיכוֹן אֲרֵי יִשְׁאֲלוּן בְּנֵיכוֹן
מְחַר לְמֵימַר מָה אַבְנַיָּא הָאִילֵין לְכוֹן׃ 7 וְתֵימְרוּן לְהוֹן דִּפְסַקוּ מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָם אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ בְּמֶעְבְּרֵיהּ בְּיַרְדְּנָא
פְּסַקוּ מֵי יַרְדְּנָא וִיהוֹיָן אַבְנַיָּא הָאִילֵין לְדָכְרָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עָלְמָא׃

15 *Cùm autem ingressi sunt sacerdotes portantes arcam fœderis in Iordanem, et pedes sacerdotum portantium arcam, tincti sunt in parte aquæ Iordanis, at Iordanis implebatur secundũ totam ripam suam vt in diebus messis.
16 *Et steterunt aquæ descendentes desuper, stetit congelatio vna recedens procul valde vehementer ab Adami vrbe vsque ad partem Sartham. at defluens descendit in mare Araba mare salis, vsque ad finem defecit. & populus stetit contra Hiericho.
17 *Steterunt sacerdotes portantes arcam fœderis Domini in sicco in medio Iordanis promptè. & omnes filij Israel transierunt per arentẽ, vsquequo perfecit cunctus populus transire Iordanem.

CAP. IIII.

1 ET postquam perfecit omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicens:
2 *Assumens duodecim viros de populo, virum vnum de singula tribu:
3 *Præcipe eis, dicens: Tollite vobis hinc de medio Iordanis de statione pedum sacerdotum paratos duodecim lapides, & hos comportantes simul vobiscum et ipsis, ponite eos in exercitu vestro, vbi castrametati fueritis illic nocte.
4 *Et vocans Iosue duodecim viros, ex honoratis de filiis Israel, virum vnum de singula tribu:
5 *Dixit eis Iosue: Accedite ante faciem Domini Dei vestri in medium Iordanis; & colligens tollat illinc quilibet lapidem vnum in humeris suis iuxta numerum tribuum Israel,
6 *Vt sint vobis hi in signum positi in sempiternum. vt cùm interrogauerit te cras filius tuus, dicens: Quid sunt lapides isti vobis?
7 *Et tu declarabis filio tuo, dicens: Quoniã defecit Iordanis fluuius à facie arcæ fœderis Domini omnis terræ, cùm transiret ipsum Iordanem, & defecit aqua Iordanis: & erunt lapides hi vobis memoriale filiis Israel vsque in æternum.

15 *ὡς δὲ εἰσεπορεύοντο οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, καὶ οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν ἐβάφησαν εἰς τὸ μέρος τοῦ ὕδατος τοῦ ἰορδάνου. ὁ δὲ ἰορδάνης ἐπλήρου καθ' ὅλην τὴν κρηπῖδα αὐτοῦ ὡς ἐν ἡμέραις θερισμοῦ.
16 *καὶ ἔστησαν τὰ ὕδατα καταβαίνοντα ἄνωθεν, ἔστη πῆγμα ἓν ἀφεστηκὸς μακρὰν σφόδρα σφοδρῶς ἀπὸ ἀδαμὶ τῆς πόλεως ἕως μέρους καριαθιαρίμ. τὸ δὲ καταβαῖνον κατέβη εἰς τὴν θάλασσαν ἀραβὰ θάλασσαν τῶν ἁλῶν, ἕως εἰς τὸ τέλος ἐξέλιπεν. καὶ ὁ λαὸς εἱστήκει ἀπέναντι ἱεριχώ.
17 *καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐπὶ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου ἑτοίμως. καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ διέβησαν διὰ ξηρᾶς ἕως οὗ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν ἰορδάνην.

δ'.

1 *Καὶ ἐπεὶ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν ἰορδάνην, καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, λέγων·
2 *παραλαβὼν δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ἄνδρα ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς·
3 *σύνταξον αὐτοῖς, λέγων, ἀνέλεσθε αὐτοῖς ἐντεῦθεν ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων ἑτοίμους δώδεκα λίθους, καὶ τούτους διακομίσαντες ἅμα ὑμῖν καὶ αὐτοῖς, θέτε αὐτοὺς ἐν τῇ στρατοπεδίᾳ ὑμῶν, οὗ ἐὰν παρεμβάλητε ἐκεῖ τὴν νύκτα.
4 *καὶ ἀνακαλεσάμενος ἰησοῦς δώδεκα ἄνδρας, τῶν ἐνδόξων ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἄνδρα ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς·
5 *εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς, προσαγάγετε πρὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν εἰς μέσον τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἀνελόμενος ἀράτω ἐκεῖθεν ἕκαστος λίθον ἕνα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ·
6 *ἵνα ὑπάρχωσιν ὑμῖν οὗτοι εἰς σημεῖον κείμενοι διαπαντός. ἵνα ὅταν ἐρωτᾷ σε αὔριον ὁ υἱός σου, λέγων· τί εἰσὶν οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν;
7 *καὶ σὺ δηλώσεις τῷ υἱῷ σου, λέγων, ὅτι ἐξέλιπεν ὁ ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ προσώπου τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς, ὡς διέβαινεν αὐτὸν τὸν ἰορδάνην, καὶ ἐξέλιπεν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἔσονται οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἕως τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et vt peruenerunt ferentes arcam vsque ad Iordanem, & pedes sacerdotum tollentium arcam, intincti fuerunt in extremitate aquarum: & Iordanis impletus est super omnes ripas suas omnibus diebus æstatis.
16 Et steterunt aquæ, quæ descendebant desuper, steterunt cumulo vno; quæ dilatatæ sunt valdè ab Adam vrbe quæ iuxta Sarthan; & quæ descendebant in mare planiciei, in mare Salis, consumptæ sunt, defecerunt: & populus transierunt è regione Iericho.
17 Et steterunt sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini in sicco, in medio Iordanis præparati: & omnis Israel transibant in sicco, donec consumarunt omnis populus transire Iordanem.

CAP. IIII.

ET fuit quando consumarunt omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicendo: 2 Tollite vobis de populo duodecim viros, virum vnum, virum vnum ex tribu. 3 Et iubete eos, dicendo: Tollite vobis hinc de medio Iordanis, de statione pedum sacerdotum, accinctorum, duodecim lapides: & transferetis eos vobiscum; & collocabitis eos in loco hospitij, in quo hospites eritis in nocte. 4 Et vocauit Iosue duodecim viros, quos constituit, ex filiis Israel, virum vnum, virum vnum ex tribu. 5 Et dixit eis Iosue: Transite ante arcam domini Dei vestri intra Iordanem, & tollite vobis vir lapidem vnum super humerum suum, ad numerum tribuum filiorum Israel: 6 Vt sit vobis hoc signum inter vos, quando interrogauerint filij vestri cras dicendo: Quid lapides isti vobis? 7 Et dicetis eis, quòd defecerunt aquæ Iordanis ex ante faciem arcæ fœderis Domini, quando transibat illa per Iordanem, defecerunt aquæ Iordanis: & erunt lapides isti in monumentum filiis Israel vsque in seculum.

8 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ
וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲבִרוּם עִמָּם אֶל־הַמָּלוֹן וַיַּנִּחוּם שָׁם׃
9 * וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ
הַיַּרְדֵּן תַּחַת מַצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית
וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
10 * וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עֹמְדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן
עַד־תֹּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
לְדַבֵּר אֶל־הָעָם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
וַיְמַהֲרוּ הָעָם וַיַּעֲבֹרוּ׃
11 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן־
יְהוָה וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם׃
12 * וַיַּעַבְרוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
חֲמֻשִׁים לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם
13 מֹשֶׁה׃ * כְּאַרְבָּעִים אֶלֶף חֲלוּצֵי הַצָּבָא עָבְרוּ
לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה אֶל עַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃
14 * בַּיּוֹם הַהוּא גִּדַּל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת־מֹשֶׁה כָּל־יְמֵי
15 חַיָּיו׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
16 * צַוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הָעֵדוּת
וְיַעֲלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן׃
17 * וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עֲלוּ מִן־
הַיַּרְדֵּן׃
18 * וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן נִתְּקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶל הֶחָרָבָה
וַיָּשֻׁבוּ מֵי־הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָם וַיֵּלְכוּ כִתְמוֹל־שִׁלְשׁוֹם
עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו׃
19 * וְהָעָם עָלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְגָּל בִּקְצֵה מִזְרַח יְרִיחוֹ׃

8 * Fecerunt ergo filij Iſrael ſicut præce-
pit eis Ioſue, portantes de medio Iordanis Deu.27.a
B alueo duodecim lapides, vt Dominus ei
imperarat, iuxta numerum filiorum Iſrael
vſque in locum in quo caſtrametati ſunt,
ibique poſuerunt eos.
9 * Alios quoque duodecim lapides po-
ſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, vbi
ſteterunt ſacerdotes qui portabant arcam
fœderis Domini; & ſunt ibi vſque in præ-
ſentem diem.
10 * Sacerdotes autem qui portabant ar-
cam ſtabant in Iordanis medio, donec om
nia complerentur, quæ Ioſue vt loque-
retur ad populum præceperat Dominus,
& dixerat ei Moyſes. Feſtinauitque popu
lus & tranſiit.
11 * Cumque tranſiſſent omnes, tranſi-
uit & arca Domini; ſacerdotes quoq; per-
C gebant ante populum.
12 * Filij quoque Ruben & Gad, & dimi-
dia tribus Manaſſe armati præcedebant Nu. 32.f
fratres ſuos filios Iſrael, ſicut eis præcepe-
rat Moyſes:
13 * Et quadraginta pugnatorum millia
per turmas & cuneos incedebant per pla-
na atque campeſtria vrbis Hiericho.
14 * In die illo magnificauit Dominus Io
ſue coram omni Iſrael, vt timerent eum ſi-
cut timuerant Moyſen dum adhuc vi-
ueret.
15 * Dixitque ad eum:
16 * Præcipe ſacerdotibus qui portant ar-
cam fœderis Domini, vt aſcendant de Ior
17 dane. * Qui præcepit eis, dicens: Aſcen-
dite de Iordane.
18 *Cumque aſcendiſſent portantes arcã
fœderis Domini, & ſiccam humum calca-
re cœpiſſent, reuerſæ ſunt aquæ in alueum
ſuum, & fluebant ſicut antè conſueuerãt.
19 * Populus autem aſcendit de Iordane
decimo die menſis primi, & caſtrametati
ſunt in Galgalis contra Orientalem plagã
vrbis Hiericho.

תרגום יונתן

8 * ועבדו כן בני ישראל כמא דפקיד יהושע ונטלו תרתא עשרי אבניא מגו ירדנא כמא דמליל יי עם יהושע למנין שבטיא דבני
ישראל ואעברונון עמהון לבית מבתא ואצנעונון תמן ׃ 9 ותרתא עשרי אבניא אקים יהושע בגו ירדנא באתר
מיקם רגלי כהניא נטלי ארונא דקימא והוו תמן עד יומא הדין ׃ 10 וכהניא נטלי ארונא קימין בגו ירדנא עד
דשלים כל פתגמא דפקד יי ית יהושע למללא עם עמא ככל דפקיד משה ית יהושע ואוחיאו עמא ועברו ׃ 11 והוה
כד שלים כל עמא למעבר ועבר ארונא דיי וכהניא קדם עמא ׃ 12 ועברו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה
מזרזין קדם בני ישראל כמא דמליל עמהון משה ׃ 13 כארבעין אלפין מזרזי חילא עברו קדם עמא דיי לקרבא למישרי
יריחו ׃ 14 ביומא ההוא רבי יי ית יהושע בעיני כל ישראל ודחילו מינה כמא דהוו דחלין מן משה כל יומי חיוהי ׃
15 ואמר יי ליהושע למימר ׃ 16 פקיד ית כהניא נטלי ארונא דסהדותא ויסקון מן ירדנא ׃
17 ופקיד יהושע ית כהניא למימר סקו מן ירדנא ׃
18 והוה כד בעו למיסק כהניא נטלי ארון קימא דיי מגו ירדנא אתנגידא פרסת רגלי כהניא ונחת על יבשתא ותבו מי ירדנא
לאתריהון ואזלו כמאתמלי ומדקדמוהי על כל כיפוהי ׃ 19 ועמא סליקו מן ירדנא בעשרא לירחא קדמאה
ושרו בגלגלא בסיפי מדנח יריחו ׃

** Et fecerunt sic filij Israel, sicut præcepit* 8
Dominus Iosue. & accipientes duodecim lapi-
des de medio Iordanis, sicut imperarat Domi-
nus Iosue in fine transitus filiorum Israel, &
comportauerunt simul secum ad castra, & po-
suerunt eos ibi.
** Statuit autem Iosue & alios duodecim* 9
lapides in ipso Iordane in facto loco sub pedes
sacerdotum qui portabant arcam fœderis Do-
mini. & sunt ibi vsque ad hodiernum diem.
** Steterunt autem sacerdotes qui portabant* 10
arcam in medio Iordane, donec perfecit omnia
verba, quæ præceperat Dominus Iosue vt
nunciaret populo, iuxta omnia quæ præcepit
Moyses Iosue. & festinauit populus, & trans-
ierunt.
** Et factum est postquam consumauit om-* 11
nis populus transire, & transiuit arca fœ-
deris Domini, & sacerdotes priores eis.
** Et transierunt filij Ruben & filij Gad,* 12
& dimidij tribus Manasse armati ante filios
Israel, sicut præcepit Moyses eis.
** Quadraginta millia accincti in pugnam* 13
transierunt coram Domino in bellum ad Hie-
richo vrbem.
** In illo die magnificauit Dominus Iosue* 14
coram omni Israel. & timebant eum sicut ti-
mebant Moysen, quanto tempore vixit.
** Et ait Dominus Iosue, dicens:* 15
** Præcipe sacerdotibus qui portant arcam* 16
fœderis testimonij, vt ascendant de Iordane.
** Et præcepit Iosue sacerdotibus, dicens:* 17
Ascendite de Iordane.
** Et factum est postquam ascenderunt sa-* 18
cerdotes portantes arcam fœderis Domini de
medio Iordanis, & posuerunt pedes sacerdotes
in sicco, & reuersa est aqua Iordanis ad locum
suum: & ibat sicut & heri & nudius tertius
per totam ripam suam.
** Et populus ascendit de Iordane decima* 19
mensis primi. & castrametati sunt filij Israel
in Galgalis contra partẽ quæ est ad Solis ortum
ab Hiericho.

8 * καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καθότι ἐνετείλα-
το κύριος τῷ ἰησοῦ. καὶ λαβόντες δώδεκα λίθους ἐκ μέσου
τοῦ ἰορδάνου, καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ συν-
τελείᾳ τῆς διαβάσεως τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ διεκόμισαν ἅ-
μα ἑαυτοῖς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀπέθηκαν αὐτοὺς
ἐκεῖ·
9 * ἔστησεν δὲ ἰησοῦς καὶ ἄλλους δώδεκα λίθους ἐν αὐτῷ τῷ
ἰορδάνῃ ἐν τῷ γενομένῳ τόπῳ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἱερέων
τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσὶν
ἐκεῖ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
10 * εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν ἐν μέ-
σῳ τῷ ἰορδάνῃ, ἕως οὗ συνετέλεσεν πάντα τὰ ῥήματα, ἃ ἐ-
νετείλατο κύριος τῷ ἰησοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ λαῷ, κατὰ πάντα
ὅσα ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ ἰησοῦ. καὶ ἔσπευσεν ὁ λαός, καὶ
11 διέβησαν. * καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς
διαβῆναι, καὶ διέβη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ οἱ
ἱερεῖς πρότεροι αὐτῶν.
12 * καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ ῥουβήν, καὶ οἱ υἱοὶ γάδ, καὶ οἱ
ἡμίσεις φυλῆς μανασσῆ διεσκευασμένοι ἔμπροσθεν τῶν
υἱῶν ἰσραήλ, καθάπερ ἐνετείλατο μωυσῆς αὐτοῖς·
13 * τετρακισμύριοι εὔζωνοι εἰς μάχην διέβησαν ἐναν-
τι κυρίου εἰς πόλεμον πρὸς τὴν ἱεριχὼ πόλιν.
14 * ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ηὔξησεν κύριος τὸν ἰησοῦν ἐναν-
τίον παντὸς τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ὥσπερ ἐφο-
βοῦντο τὸν μωυσῆν, ὅσον χρόνον ἔζη.
15 * καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ, λέγων·
16 * ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς αἴρουσιν τὴν κιβωτὸν τῆς δια-
θήκης τοῦ μαρτυρίου, ἐκβῆναι ἐκ τοῦ ἰορδάνου.
17 * καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσι, λέγων, ἔκβητε ἐκ τοῦ
ἰορδάνου.
18 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐξέβησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κι-
βωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἔθηκαν
τοὺς πόδας οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ ὥρμησε τὸ ὕδωρ τοῦ
ἰορδάνου κατὰ χώραν, καὶ ἐπορεύετο καθὰ καὶ ἐχθὲς καὶ τρί-
την ἡμέραν δι᾽ ὅλης τῆς κρηπῖδος αὐτοῦ.
19 * καὶ ὁ λαὸς ἀνέβη ἐκ τοῦ ἰορδάνου δεκάτῃ τοῦ μηνὸς
τοῦ πρώτου. καὶ κατεστρατοπέδευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν
γαλγάλοις κατὰ μέρος τὸ πρὸς ἡλίου ἀνατολῶν ἀπὸ τῆς
ἱεριχώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

8 Et fecerunt sic filij Israel, sicut iussit Iosue; & tulerunt duodecim lapides de medio Iordanis, sicut locutus est Dominus cum Iosue, ad numerum tribuum filiorum Israel: & transtulerunt illos secum ad locum hospitij, & reposuerunt eos ibi.
9 Et duodecim lapides statuit Iosue in medio Iordanis in loco stationis pedum sacerdotum ferentium arcam fœderis, & fuerunt ibi vsque ad diem hunc.
10 Et sacerdotes ferentes arcam stabant in medio Iordanis, quoad perfectum est omne verbum quod iussit Dominus Iosue ad loquendum cum populo, iuxta omnia quæ iussit Moses Iosue. & festinauerunt populus, & transierunt.
11 Et fuit quando finiit omnis populus transire, & transiuit arca Domini & sacerdotes ante populum.
12 Et transierunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menasse armati ante filios Israel, sicut locutus est cum eis Moses.
13 Quasi quadraginta millia armatorum virtutis transierunt ante populum Domini ad bellum in planiciem Iericho.
14 In die illo magnificauit Dominus Iosue in oculis omnis Israel; & timuerunt eum, sicut fuerant timentes Mosen omnibus diebus vitæ eius.
15 Et ait Dominus ad Iosue, dicendo:
16 Iube sacerdotes ferentes arcam testimonij, & exeant ex Iordane.
17 Et iussit Iosue sacerdotes, dicendo: Exite ex Iordane.
18 Et fuit cùm festinarent exire sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini de medio Iordanis, educta est planta pedum sacerdotum, & quieuit super aridam; & reuersæ sunt aquæ Iordanis in locum suum: & iuerunt vt ab hesterno & vt ab ante eum, super omnes ripas suas.
19 Et populus exiuerunt ex Iordane in decimo mensis primi; & manserunt in Ghilgala in finibus Orientis Iericho.

20 * וְאֵת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
לָקְחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל׃
21 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאָלוּן
בְּנֵיכֶם מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה׃
22 * וְהוֹדַעְתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בַּיַּבָּשָׁה עָבַר
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
23 * אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן
מִפְּנֵיכֶם עַד־עָבְרְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לְיַם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפָּנֵינוּ עַד־
עָבְרֵנוּ׃
24 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה
כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יְרָאתֶם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים׃

ה

1 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל־מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְכָל־מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל־הַיָּם
אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל עַד־עָבְרֵנוּ וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא־הָיָה בָם עוֹד
רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
2 * בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ
חַרְבוֹת צֻרִים וְשׁוּב מֹל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית׃
3 * וַיַּעַשׂ־לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צֻרִים וַיָּמָל אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת׃
4 * וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־מָל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֹּצֵא
מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה מֵתוּ בַמִּדְבָּר
בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
5 * כִּי־מֻלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל־הָעָם
הַיִּלֹּדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־
מָלוּ׃

20 * Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alueo sumpserant, posuit Iosue in Galgalis.
21 * Et dixit ad filios Israel: Quando interrogauerint filij vestri cras patres suos, & dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti?
22 *Docebitis eos atque dicetis: Per arentem alueum trãsiuit Israel Iordanẽ istum,
23 * Siccante domino Deo nostro aquas eius in cõspectu nostro, donec trãsiremus: Exo. 14. e.
sicut fecerat prius in mari rubro, quod siccauit donec transiremus:
24 * Vt discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum; vt & vos timeatis dominum Deum vestrum omni tempore.

CAP. V.

1 POstquam autem audierunt omnes re-
A ges Ammorrę orũ qui habitabant trans Iordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan qui propinqua possidebant magni maris loca, quòd siccasset Dominus fluenta Iordanis coram filiis Israel, donec transirent: dissolutum est cor eorum, & non remansit in eis spiritus timentium introitum filiorum Israel.
2 * Eo tempore ait Dominus ad Iosue: Fac tibi cultros lapideos, & circuncide secundò filios Israel.
3 * Fecitque quod iusserat Dominus, & circuncidit filios Israel in Colle præputiorum.
4 * Hæc autem causa est secundæ circuncisionis. Omnis populus qui egressus est de Ægypto generis masculini vniuersi bel-
B latores viri mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus;
5 * Qui omnes circuncisi erant. Populus autem qui natus est in deserto, per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis incircuncisus fuit:

תרגום יונתן

20 וְיָת תַּרְתֵּי עַשְׂרֵי אַבְנַיָּא הָאִילֵּין דִּנְסִיבוּ מִן יַרְדְּנָא אֲקֵים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגְּלָא׃ 21 וַאֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דְּיִשְׁאֲלוּן
בְּנֵיכוֹן מְחַר לַאֲבָהָתְהוֹן לְמֵימַר מָה אַבְנַיָּא הָאִילֵּין׃ 22 וּתְהוֹדְעוּן יָת בְּנֵיכוֹן לְמֵימַר בְּיַבֶּשְׁתָּא עֲבַר יִשְׂרָאֵל יָת יַרְדְּנָא הָדֵין׃
23 אֲרֵי דְיַבֵּישׁ יְיָ אֱלָהֲכוֹן יָת מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָמֵיכוֹן עַד דַּעֲבַרְתּוּן כְּמָא דַעֲבַד יְיָ אֱלָהֲכוֹן לְיַמָּא דְסוּף דְיַבֵּישׁ מִן קֳדָמַנָא עַד דַּעֲבַרְנָא׃
24 בְּדִיל דְּיִדְּעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא יָת גְּבוּרְתָּא דַייָ אֲרֵי תַקִּיפָא הִיא בְּדִיל דְּתִדְחֲלוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל יוֹמַיָּא׃

ה

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעוּ כָּל מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִּי בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעַרְבָא וְכָל
מַלְכֵי כְנַעֲנָאָה דְעַל יַמָּא יָת דְּיַבֵּישׁ יְיָ יָת מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד דַּעֲבַרוּ וְאִתְמְסִי לִבְּהוֹן וְלָא אִשְׁתְּאַרַת בְּהוֹן עוֹד רוּחַ מִן קֳדָם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 בְּעִידָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ עֲבֵיד לָךְ אִזְמְלַן חֲרִיפִין וְתוּב גְּזַר יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּנְיָנוּת׃
3 וַעֲבַד לֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ אִזְמְלַן חֲרִיפִין וּגְזַר יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִבְעֲתָא דְּקָרוּ לַהּ גִּבְעַת עָרְלָתָא׃
4 וְדֵין פִּתְגָּמָא דִּגְזַר יְהוֹשֻׁעַ כָּל עַמָּא דִּנְפַקוּ מִמִּצְרַיִם דְּכוּרַיָּא כָּל גֻּבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא מִיתוּ בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא בְּמִפַּקְהוֹן
מִמִּצְרָיִם׃ 5 אֲרֵי גְזִירִין הֲווֹ כָּל עַמָּא דִּנְפַקוּ וְכָל עַמָּא דְּאִתְיְלִידוּ בְמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא בְּמִיפַּקְהוֹן מִמִּצְרַיִם
לָא גְזָרוּ׃

* Et duodecim lapides hos, quos sumpserat 20
de Jordane, statuit Josue in Galgalis.
* Et ait ad filios Jsrael, dicens: Quando in- 21
terrogauerint filij vestri cras vos, dicentes:
Quid sunt lapides hi?
* Annunciabitis filiis vestris, dicentes: 22
Quoniam per arentem transiuit Jsrael Iorda-
nem hunc,
* Siccante domino Deo nostro aquam Jorda- 23
nis in conspectu ipsorum, donec transierunt. si-
cut fecit dominus Deus noster mare rubrum,
quod siccauit Dominus Deus coram nobis, do-
nec transiuimus.
* Ut discant omnes gentes terræ, quòd po- 24
testas Domini fortis est; & vt vos colatis do-
minum Deum nostrum in omni tempore.

CAP. V.

ET factum est postquam audierunt omnes re- 1
ges Amorræorum, qui erant trans Jorda-
nem prope mare, & cuncti reges Phœniciæ qui
prope mare, quòd siccauit dominus Deus Jor-
danem fluuium coram filiis Jsrael, donec transi-
rent ipsi, & dissolutæ sunt mentes eorum, &
percussi sunt, et non fuit in ipsis intellectus vl-
lus à facie filiorum Jsrael.
* Sub autem hoc tempus ait Dominus Josue: 2
Fac tibi cultros lapideos, & sedens circuncide
filios Jsrael secundò.
* Et fecit sibi Iosue cultros lapideos acutos, 3
& circuncidit filios Jsrael in vocato loco, Collis
præputiorum.
* Et hic sermo quo circuncidit Iosue: Omnis 4
populus egressi ex Ægypto masculi, vniuersi
viri belli qui mortui sunt in deserto in via, e-
gressis ipsis de terra Ægypti:
* Quia circuncisi erant omnis populus qui 5
exiuit. & omnis populus nati in deserto in
via, egressis eis de terra Ægypti, non circun-
cisi sunt.

20 * καὶ τοὺς δώδεκα λίθους τούτους, οὓς ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἰορ-
δάνου, ἔστησεν ἰησοῦς ἐν γαλγάλοις.
21 * καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, λέγων, ὅταν ἐρωτῶ-
σιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν αὔριον ὑμᾶς, λέγοντες, τί εἰσιν οἱ λίθοι οὗτοι;
22 * ἀναγγείλατε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, λέγοντες, ὅτι ἐπὶ ξηρᾶς
διέβη ἰσραὴλ τὸν ἰορδάνην τοῦτον,
23 * ἀποξηράναντος κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορ-
δάνου ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν αὐτῶν, μέχρι οὗ διέβησαν. καθά-
περ ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυ-
θράν, ἣν ἀπεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ἡμῶν,
ἕως παρήλθομεν.
24 * ὅπως γνῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ὅτι ἡ δύναμις
τοῦ κυρίου ἰσχυρά ἐστι, καὶ ἵνα ὑμεῖς σέβησθε κύριον τὸν θεὸν
ἡμῶν ἐν παντὶ χρόνῳ.

έ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἀ-
μορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου παρὰ τὴν θάλασ-
σαν, καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς φοινίκης οἱ παρὰ τὴν
θάλασσαν, ὅτι ἀπεξήρανε κύριος ὁ θεὸς τὸν ἰορδάνην
ποταμὸν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἐν τῷ δια-
βαίνειν αὐτούς, καὶ κατετάκησαν αἱ διάνοιαι αὐτῶν, καὶ κα-
τεπλάγησαν, καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς φρόνησις οὐδεμία ἀ-
πὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
2 * ὑπὸ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν εἶπε κύριος τῷ ἰησοῦ, ποίη-
σον σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας, καὶ καθίσας περίτεμε
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ δευτέρου.
3 * καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἰησοῦς μαχαίρας πετρίνας ἀ-
κροτόμους, καὶ περιέτεμε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ κα-
λουμένου τόπου βουνὸς ἀκροβυστιῶν.
4 * καὶ οὗτος ὁ λόγος ὃν περιέτεμεν ὁ ἰησοῦς. πᾶς ὁ λαὸς
οἱ ἐκπορευόμενοι ἐξ αἰγύπτου τὸ ἀρσενικόν, πάντες
ἄνδρες πολέμου οἱ ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελ-
θόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου,
5 * ὅτι περιτετμημένοι ἦσαν πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐξελθών.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ,
ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου οὐ περιετμήθη-
σαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et duodecim lapides eos quos tulerant ex Iordane, statuit Iosue in Ghilgala.
21 Et ait filiis Israel, dicendo: Quòd interrogabunt filij vestri cras patres suos, dicendo: Quid lapides isti?
22 Et scire facietis filios vestros, dicendo: Per siccum transiuit Israel Iordanem hunc.
23 Quia exsiccauit dominus Deus vester aquas Iordanis à facie vestra, quoad transiretis, sicut fecerat dominus Deus vester mari Suph quod exsiccauit à facie nostra quoad transiremus.
24 Vt cognoscant omnes populi terræ fortitudinem Domini, quòd robusta illa; vt timeatis dominum Deum vestrum omnibus diebus.

CAP. V.

ET fuit cùm audierunt omnes reges Emorræorum, qui trans Iordanem ad Occasum; & omnes reges Cananæorum qui iuxta mare, quòd exiccasset Dominus aquas Iordanis à facie filiorum Israel quoad transirent; & liquefactum est cor eorum, & nõ relictus est in eis spiritus à facie filiorum Israel.
2 In tempore illo dixit Dominus ad Iosue: Fac tibi nouaculas acutas, & redi circuncide filios Israel secundò.
3 Et fecit sibi Iosue nouaculas acutas, & circuncidit filios Israel in colle; quem vocauerunt, Collem præputiorum.
4 Et hoc verbum, quòd circuncidit Iosue: Omnis populus qui exierant ex Ægypto, masculi omnes viri ineuntes bellum, mortui erant in deserto in via, cùm exiissent ex Ægypto.
5 Namque circuncisi fuerant omnis populus qui exierunt: & omnem populum qui nati sunt in deserto in via, cùm exiissent illi ex Ægypto, non circunciderant.

6 * כִּי ׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר
עַד־תֹּם כָּל־הַגּוֹי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים
מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לָהֶם לְבִלְתִּי הַרְאוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבוֹתָם לָתֶת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ׃
7 * וְאֶת־בְּנֵיהֶם הֵקִים תַּחְתָּם אֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי־
עֲרֵלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ׃
8 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם
בַּמַּחֲנֶה עַד־חֲיוֹתָם׃
9 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי אֶת־
חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
10 * וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃
11 * וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת
וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃
12 * וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ
וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת
אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא׃
13 * וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו
וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה
בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם־
לְצָרֵינוּ׃
14 * וַיֹּאמֶר ׀ לֹא כִּי אֲנִי שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָאתִי
וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה
אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל־עַבְדּוֹ׃
15 * וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שַׁל־נַעַלְךָ
מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ
הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

6 * Donec conſumerentur qui non au- Nu.14.d
dierunt vocem Domini; & quibus ante
iurauerat, vt non oſtéderet eis terram la-
cte & melle manantem.
7 * Horum filij in locum ſucceſſerũt pa-
trum, & circuncisi ſunt à Ioſue, qui ſicut
nati fuerant in præputio erant, nec eos in
via aliquis circunciderat.
8 * Poſtquam autem omnes circuncisi
ſunt, manſerunt in eodem caſtrorum lo-
co, donec ſanarentur.
9 * Dixitque Dominus ad Ioſue: Hodie
C abſtuli opprobrium Ægypti à vobis. Vo-
catumque eſt nomen loci illius Galgala
vſque in præſentem diem.
10 * Manſeruntque filij Iſrael in Galga-
lis. & fecerunt Phaſe quartadecima die
mẽſis ad veſperum in campeſtribus Hie-
richo:
11 * Et comederunt de frugibus terræ die
altero, & azymos panes, & polentam eiuſ-
dem anni.
12 * Defecit manna poſtquam comede-
runt de frugibus terræ; nec vſi ſunt vltrà
cibo illo filij Iſrael: ſed comederunt de
D frugibus præſentis anni terræ Cha-
naan.
13 * Cùm autem eſſet Ioſue in agro vrbis
Hiericho, leuauit oculos, & vidit virum
ſtantem contra ſe euaginatum tenentem
gladium. perrexitque ad eum, & ait: No-
ſter es? an aduerſariorum?
14 * Qui reſpondit: Nequaquam: ſed ſum
princeps exercitus Domini: & nunc ve-
nio. Cecidit Ioſue pronus in terram: &
adorans ait: Quid Dominus meus loqui-
tur ad ſeruum ſuum?
15 * Solue, inquit, calciamentum tuum Exo.3.b. Act.7.d
de pedibus tuis. locus enim in quo ſtas ſan
ctus eſt. Fecitque Ioſue vt ſibi fuerat im-
peratum.

תרגום יונתן

6 אֲרֵי אַרְבְּעִין שְׁנִין הַלִּיכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עַד דְּסַף כָּל עַמָּא גְּבָרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא דִּנְפַקוּ מִמִּצְרַיִם דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָא דַּייָ
דְּקַיֵּים יְיָ לְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאַחֲזָיוּתְהוֹן יַת אַרְעָא דְּקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לָנָא אַרְעָא עָבְדָא חֲלַב וּדְבַשׁ׃
7 וְיַת בְּנֵיהוֹן דְּקָמוּ בַּתְרֵיהוֹן יַתְהוֹן גְּזַר יְהוֹשֻׁעַ אֲרֵי עֲרְלִין הֲווֹ אֲרֵי לָא גְזַרוּ יַתְהוֹן בְּאוֹרְחָא׃ 8 וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָל עַמָּא לְמִגְזַר
וִיתִיבוּ עַמָּא בְּאַתְרֵיהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא עַד דְּאִתַּסִּיאוּ׃ 9 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵין אַעְדֵּיתִי יַת חִיסוּדֵי מִצְרָאֵי מִנְּכוֹן וּקְרָא שְׁמֵהּ
דְּאַתְרָא הַהוּא גִּלְגְּלָא עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 10 וּשְׁרוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגְּלָא וַעֲבַדוּ יַת פִּיסְחָא בְּאַרְבְּעָה עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא
בְּרַמְשָׁא בְּמֵישְׁרֵי דִירִיחוֹ׃ 11 וַאֲכַלוּ מֵעִיבוּרָא דְאַרְעָא מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא דְּפִסְחָא פַּטִּיר וְקַלְיָא בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין׃
12 וּפְסַק מַנָּא בְּיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי בְּמֵיכְלֵהוֹן מֵעִיבוּרָא דְאַרְעָא וְלָא הֲוָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מַנָּא וַאֲכַלוּ מֵעֲלָלַת אַרְעָא דִּכְנַעַן בְּשַׁתָּא הַהִיא׃
13 וַהֲוָה כַּד הֲוָה יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וּזְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַּבְרָא קָאֵים לְקִבְלֵיהּ וְחַרְבֵּיהּ שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ וַאֲזַל יְהוֹשֻׁעַ לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ
הַלְמִסְעֲדָנָא אַתְּ אָתֵי אִם לְבַעֲלֵי דְבָבָנָא׃ 14 וַאֲמַר לָא אֲרֵי אֲנָא מַלְאֲכָא דִּשְׁלִיחַ מִן קֳדָם יְיָ כְּעַן אֲתֵיתִי וּנְפַל
יְהוֹשֻׁעַ עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וּסְגִיד וַאֲמַר לֵיהּ מָה רִבּוֹנִי מְמַלֵּיל עִם עַבְדֵּיהּ׃ 15 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דִּשְׁלִיחַ מִן קֳדָם
יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ שְׁרֵי סֵינָךְ מֵעַל רִגְלָךְ אֲרֵי אַתְרָא דְּאַתְּ קָאֵים עֲלוֹהִי קַדִּישָׁא הוּא וַעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

* *Quadraginta enim annis versatus est Is-* 6
rael in deserto, quapropter incircuncisi erant
plurimi ipsorum bellatorum qui egressi sunt de
terra Ægypti, qui non obedierunt mandatis
domini Dei. quibus & determinauit Dominus
eis non videre eos terram, quam iurauit Do-
minus patribus nostris vt daret nobis, terram
manantem lacte & melle.
* *Filios eorum substituit loco istorum, quos* 7
circuncidit Iosue, quoniam præputiosi fue-
runt, eo quòd ipsi nati erant in via incircun-
cisi.
* *Circuncisi autem tota gens quietem ha-* 8
buerunt; ibi sedentes in castris, donec sanati
sunt.
* *Et dixit Dominus Iosue: In hodierno die* 8
abstuli opprobrium Ægypti à vobis. & voca-
uit nomen loci illius Galgala vsque in diem
hanc.
* *Et castrametati sunt filij Israel in Galga-* 10
lis. & fecerunt Pascha quartadecima die
mensis à vespera in Occasum Hiericho in cam-
po.
* *Et comederunt de frugibus terræ postridie* 11
Paschæ azymos & nouos. In die hac
* *Defecit manna sequenti die, postquam co-* 12
mederunt ipsi de frugibus terræ, & non vltra
fuit filiis Israel manna. comederunt autem fru-
ges de regione Phœnicum in anno illo.
* *Et factum est postquam fuit Iosue in Hie-* 13
richo, & aspiciens oculis suis, vidit qui appa-
ruit hominem stantem contra se: & gladius e-
ius eductus in manu eius. & accedens Iosue,
dixit ei: Noster es, vel aduersariorum nostro-
rum?
* *Ille autem dixit ei: Quòd ego princeps* 14
exercitus Domini, nunc veni. & Iosue ceci-
dit in faciem suam in terram, & adorauit, &
dixit ei: Domine mi, quid iubes tuo seruo?
* *Et dicit princeps militiæ Domini ad Io-* 15
sue: Solue calciamentum tuum de pedibus tuis;
nam locus in quo tu stas in ipso, sanctus est. &
fecit Iosue sic.

6 * τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη ἀνέστραπται ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρή-
μῳ· διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τῶν μαχί-
μων τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ γῆς αἰγύπτου, οἱ ἀπειθήσαν-
τες τῶν ἐντολῶν κυρίου τοῦ θεοῦ. οἷς καὶ διώρισε κύριος αὐ-
τοῖς μὴ ἰδεῖν αὐτοὺς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε κύριος τοῖς πα-
τράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
7 * τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀντεκατέστησεν ἀντὶ τούτων, οὓς πε-
ριέτεμεν ἰησοῦς, ὅτι ἀκρόβυστοι ἦσαν, διὰ τὸ αὐτοὺς γεγε-
νῆσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπεριτμήτους.
8 * περιτμηθέντες δὲ πᾶν τὸ ἔθνος ἡσυχίαν εἶχον, αὐτό-
θι καθήμενοι ἐν τῇ παρεμβολῇ, ἕως ὑγιάσθησαν.
9 * καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ, ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀ-
φεῖλον τὸν ὀνειδισμὸν αἰγύπτου ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐκάλεσε τὸ
ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου γάλγαλα ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της.
10 * καὶ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις. καὶ
ἐποίησαν τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μη-
νὸς ἀφ' ἑσπέρας ἐπὶ δυσμῶν ἱεριχὼ ἐν τῷ πεδίῳ.
11 * καὶ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ σίτου τῆς γῆς τῇ ἐπαύριον τοῦ πά-
σχα ἄζυμα καὶ νέα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
12 * ἐξέλιπεν τὸ μάννα τῇ ἐπαύριον μετὰ τὸ βεβρωκέναι
αὐτοὺς ἐκ τοῦ σίτου τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔτι ὑπῆρχεν τοῖς υἱοῖς
ἰσραὴλ μάννα. ἐκαρπίσαντο δὲ τὴν χώραν τῶν φοινί-
κων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.
13 * καὶ ἐγένετο ὡς ἦν ἰησοῦς ἐν ἱεριχώ, καὶ ἀναβλέψας
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδεν φανέντα ἄνθρωπον ἑστηκότα
ἐναντίον αὐτοῦ. καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χει-
ρὶ αὐτοῦ. καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, ἡμέτερος
εἶ ἢ τῶν ὑπεναντίων ἡμῶν;
14 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἐγὼ ἀρχιστράτηγος δυνά-
μεως κυρίου, νυνὶ παραγέγονα. καὶ ἰησοῦς ἔπεσεν ἐ-
πὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν,
καὶ εἶπεν αὐτῷ, δέσποτά μου τί προστάσσεις τῷ σῷ οἰ-
κέτῃ;
15 * καὶ λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος κυρίου πρὸς ἰησοῦν,
λῦσαι τὸ ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος
ἐφ' ᾧ σὺ ἕστηκας ἐπ' αὐτοῦ, ἅγιός ἐστι. καὶ ἐποίησεν ἰησοῦς
οὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Etenim quadraginta annis ambulauerunt filij Israel per desertum, quoad consumptus est omnis populus virorum ineuntium bellũ
qui exierant ex Ægypto, qui non susceperunt verbum Domini quo iurauit Dominus eis, quòd non possiderent terram quã iurauerat Do-
minus patribus eorum dare nobis, terram facientem lac & mel.
7 Filios autem illorum qui surrexerunt post illos, hos ipsos circuncidit Iosue; namque præputiati erant, non enim circunciderant eos
in via. 8 Et fuit quando finierunt omnis populus circuncidi, & sederunt populus in locis suis in castris, quoad sanatus est.
9 Et dixit Dominus ad Iosue: Hodie transire feci opprobria Ægyptiorum à vobis; & vocauit nomen loci illius Gilgela vsque ad diem
hunc. 10 Et manserunt filij Israel in Gilgela: & fecerunt Pascha in quartadecima die mensis vesperè in planitie Iericho.
11 Et comederunt de frumento terræ post diem festum Paschatis, azymum, & polentam in articulo diei huius.
12 Et defecit manna in die postero ex quo comederunt illi ex frumento terræ; & non fuit amplius filiis Israel manna: & comederunt
de frugibus terræ Chenaghan in anno illo.
13 Et fuit cùm esset Iosue in Iericho, & leuauit oculos suos, & vidit; & ecce vir stans eregione eius, & gladius euaginatus in manu e-
ius: & iuit Iosue ad illum, & dixit illi: Num in adiutorium nostrum tu venisti? an auctoribus inimicitiæ nostræ?
14 Et dixit, Non: nam ego angelus missus à facie Domini nunc veni. & cecidit Iosue super faciem suam super terram: & adorauit,
& dixit ei: Quid Dominus meus loquitur cum seruo suo?
15 Et dixit angelus, qui missus à facie Domini, ad Iosue: Detrahe calceos tuos de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas super eum,
sanctus ipse. & fecit Iosue sic.

ו

1 ׃ וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין
יוֹצֵא וְאֵין בָּא ׃
2 ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־
יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל ׃
3 ׃ וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
הַקֵּיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַעֲשֶׂה
שֵׁשֶׁת יָמִים ׃
4 ׃ וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים
לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע
פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת ׃
5 ׃ וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל
הַשּׁוֹפָר יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנָפְלָה
חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ ׃
6 ׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ
שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה ׃
7 ׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְהֶחָלוּץ
יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה ׃
8 ׃ וַיְהִי כֶּאֱמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וְשִׁבְעָה
הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים
לִפְנֵי יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן בְּרִית
יְהוָה הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם ׃
9 ׃ וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תֹּקְעֵו הַשּׁוֹפָרוֹת
וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ
בַּשּׁוֹפָרוֹת ׃
10 ׃ וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־
תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר עַד יוֹם
אָמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וַהֲרִיעֹתֶם ׃

CAP. VI.

1 A Hiericho autem clauſa erat atque mu-
nita timore filiorum Iſrael: & nullus
egredi audebat aut ingredi.
2 * Dixitque Dominus ad Ioſue: Ecce
dedi in manus tuas Hiericho & regem e-
ius, omneſque fortes viros.
3 * Circuite vrbem cuncti bellatores ſe-
mel per diem. ſic facietis ſex diebus.
4 * Septimo autem die ſacerdotes tol-
lent ſeptem buccinas, quarum vſus eſt in
iubileo, & præcedent arcam fœderis. ſep-
tieſque circuibitis ciuitatem, & ſacerdo-
tes clangent buccinis.
5 * Cumque inſonuerit vox tubæ lon-
gior atque conciſior, & in auribus veſtris
increpuerit, conclamabit omnis populus
vociferatione maxima, & muri funditus
corruent ciuitatis. ingredienturque ſin-
guli per locum contra quem ſteterint.
6 * Vocauit ergo Ioſue filius Nun ſacer-
dotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœ-
deris. & ſeptem alij ſacerdotes tollant ſe-
ptem iubileorum buccinas, & incedant
ante arcam Domini.
7 * Ad populum quoque ait: Ite & cir-
cuite ciuitatem armati precedentes arcam
Domini.
8 * Cumque Ioſue verba finiſſet, & ſe-
B ptem ſacerdotes ſeptem buccinis clange-
rent ante arcam fœderis Domini, omniſ-
que populus præcederet
9 * Armati exercitus, reliquum vulgus
arcam ſequebatur, ac buccinis omnia cõ-
crepabant.
10 * Præceperat autem Ioſue populo, di-
cens: Non clamabitis, nec audietur vox
veſtra, neque vllus ſermo ex ore veſtro e-
gredietur, donec veniat dies in quo di-
cam vobis, Clamate & vociferamini.

תרגום יונתן

ו
1 וִירִיחוֹ הֲוַת אֲחִידָא בְּדַשִׁין דְּפַרְזְלָא וּמַתְקְפָא בְּעַבְרִין דִּנְחָשָׁא מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵית דְּנָפֵיק
מִנַּהּ וְלֵית דְּעָלֵל לְגַוַּהּ לֵית דְּנָפֵּק מִינַהּ לְאַגָּחָא קְרָבָא וְלֵיה דְּעָלֵיל לְגַוַּהּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמָא ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ חֲזֵי
דִּמְסָרֵית בִּידָךְ יָת יְרִיחוֹ וְיָת מַלְכַּהּ גִּבָּרֵי חֵילָא ׃ 3 וְתַסְחֲרוּן יָת קַרְתָּא כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא דִּקְרָבָא אַקֵּיף יָת קַרְתָּא זִמְנָא חֲדָא
כְּדֵין תַּעֲבֵד שִׁיתָּא יוֹמִין ׃ 4 וְשִׁבְעָא כַהֲנַיָּא יִסְבוּן שִׁבְעָא שׁוֹפְרַיָּא דְּקֶרֶן דִּכְרַיָּא קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּסְחֲרוּן יָת
קַרְתָּא שְׁבַע זִמְנִין וְכַהֲנַיָּא יִתְקְעוּן בְּשׁוֹפְרַיָּא ׃ 5 וִיהֵא בְּמֵיגַד בְּקֶרֶן דִּכְרָא בְּמִשְׁמַעֲכוֹן יָת קָל שׁוֹפְרָא יַבְּבוּן כָּל עַמָּא
יַבָּבָא רַבָּא וְיִפּוֹל שׁוּרָא דְקַרְתָּא וְיִתְבַּלַּע תְּחוֹתוֹהִי וְיִסְקוּן עַמָּא גְּבַר לְקִבְלֵיהּ ׃ 6 וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן לְכַהֲנַיָּא וַאֲמַר לְהוֹן
טוּלוּ יָת אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ וְשִׁבְעָא כַהֲנַיָּא יִסְבוּן שִׁבְעָא שׁוֹפְרַיָּא דְּקֶרֶן דִּכְרָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ ׃
7 וַאֲמַר לְעַמָּא עֲבַרוּ וְאַקִּיפוּ יָת קַרְתָּא וּמְזָרְזֵי חֵילָא יֶעְבְּרוּן קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ ׃
8 וַהֲוָה כַּד אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְוָת עַמָּא וְשִׁבְעָא כַהֲנַיָּא נְסִיבוּ שִׁבְעָא שׁוֹפְרַיָּא דְּקֶרֶן דִּכְרַיָּא קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפְרַיָּא וַאֲרוֹן
קְיָמָא דַייָ אָזֵיל בָּתְרֵיהוֹן ׃ 9 וּמְזָרְזֵי חֵילָא אָזְלִין קֳדָם כַּהֲנַיָּא תָּקְעֵי שׁוֹפְרַיָּא וְשִׁבְטָא דְבֵית דָּן אָזֵיל בָּתַר אֲרוֹנָא וְכַהֲנַיָּא
אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפְרַיָּא ׃ 10 וְיָת עַמָּא פַּקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר לָא תְיַבְּבוּן וְלָא תַשְׁמְעוּן יָת קָלְכוֹן וְלָא יִפּוֹק מִפּוּמְכוֹן פִּתְגָמָא עַד יוֹמָא
דְּאֵימַר לְכוֹן יַבִּיבוּ וּתְיַבְּבוּן ׃

CAP. VI.

ET Hiericho clausa atque munita à facie filio- 1
rum Israel. & nullus egrediebatur de ea,
& nullus ingrediebatur.
Et dixit Dominus ad Iosue: Ecce trado 2
tibi subiectam tibi Hiericho, & regem eius qui
est in ea, & potentes fortitudine.
Et circundate ciuitatem omnes viri belli 3
in circuitu vrbis: semel sic facietis sex diebus.
Et septem sacerdotes accipient septem buc- 4
cinas Iobel coram arca. & die septima circun-
date vrbem septies, & sacerdotes clangent
buccinis.
Et erit vt clanguerint tuba Iobel, cùm 5
audieritis vos vocem buccinæ, conclament om
nis populus: & clamantibus eis corruent sua
sponte muri ciuitatis sub ipsis. & ingredietur
omnis populus impetum faciens quilibet eregio-
ne in vrbem.
Et intrauit Iosue filius Nun ad sacerdo- 6
tes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis, &
septem sacerdotes tollent septem buccinas Iobel
ante faciem arcæ Domini.
Et locutus est eis, dicens: Nunciate po- 7
pulo vt circueant, & circuite ciuitatem: &
bellatores propè vadant armati coram arca
Domini.
Et factum est vt dixit Iosue ad populum, 8
& septem sacerdotes habentes septem tubas
sacras: & prætereant eodem modo coram Do-
mino, incedant, & signum dent assidue. et arca
testamenti Domini sequatur eos.
At bellatores incedant ante, & sacerdo- 9
tes clangentes buccinis, & reliquum vulgus
omne post arcam fœderis Domini euntes et clan
gentes buccinis.
At populo præcepit Iosue, dicens: Ne cla- 10
met neque audiat vllus vocem vestram: non
egredietur de ore vestro sermo, donec nunciet
ipse diem vt clametis, & clamate tunc.

ϛ΄.

1 Καὶ ἱεριχὼ συγκεκλεισμένη καὶ ὠχυρωμένη ἀπὸ
προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. καὶ οὐδεὶς ἐξεπορεύετο ἐξ αὐτῆς,
καὶ οὐδεὶς εἰσεπορεύετο.
2 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι
ὑποχείριόν σοι τὴν ἱεριχώ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς τὸν ἐν
αὐτῇ καὶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχύει.
3 καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν πάντες ἄνδρες πολέμου
4 κύκλῳ τῆς πόλεως, ἅπαξ οὕτω ποιήσετε ἓξ ἡμέρας. καὶ
ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ ἐνώπιον
τῆς κιβωτοῦ. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κυκλώσατε τὴν
πόλιν ἑπτάκις, καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπιοῦσιν ταῖς κερατί-
ναις.
5 καὶ ἔσται ὡς ἂν σαλπίσηται τῇ σάλπιγγι τοῦ ἰωβὴλ
ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἀνακρα-
γέτωσαν πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀνακραγόντων αὐτῶν πεσεῖται
αὐτόματα τὰ τείχη τῆς πόλεως ὑποκάτω αὐτῶν. καὶ εἰσ-
ελεύσεται πᾶς ὁ λαὸς ὁρμήσας ἕκαστος κατὰ πρόσω-
πον εἰς τὴν πόλιν.
6 καὶ εἰσῆλθεν ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ εἶ-
πεν πρὸς αὐτούς, λάβετε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ
ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ κατὰ πρό-
σωπον τῆς κιβωτοῦ κυρίου.
7 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λέγων, παραγγείλατε τῷ λαῷ πε-
ριελθεῖν, καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν, καὶ οἱ μάχιμοι παρα-
πορευέσθωσαν ἐνωπλισμένοι ἔναντι τῆς κιβωτοῦ τοῦ κυρίου.
8 καὶ ἐγένετο ὡς εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἑπτὰ
ἱερεῖς ἔχοντες ἑπτὰ σάλπιγγας ἱεράς, καὶ παρελθέτωσαν ὡ-
σαύτως ἐναντίον τοῦ κυρίου, παραπορευέσθωσαν καὶ ση-
μαινέτωσαν εὐτόνως. καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου
ἐπακολουθείτω αὐτοῖς.
9 οἱ δὲ μάχιμοι παραπορευέσθωσαν ἔμπροσθεν, καὶ
οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος
ἅπας ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου πορευόμενοι
καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.
10 τῷ δὲ λαῷ ἐνετείλατο ἰησοῦς, λέγων, μὴ βοάτω μηδὲ
ἀκουσάτω μηδεὶς τὴν φωνὴν ὑμῶν, οὐ διελεύσεται ἐκ στό-
ματος ὑμῶν λόγος, ἕως ἂν διαγγείλῃ αὐτὸς ἡμέραν ἀνα-
βοῆσαι, καὶ ἀναβοήσατε τότε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

CAP. VI.

ET Iericho erat clausa foribus ferreis, & roborata vectibus chalybeis, à facie filiorum Israel: non erat qui prodiret ex ea, nec qui ingre-
deretur eam: non erat qui prodiret ex ea ad ineundum prœlium; nec qui ingrederetur eam ad rogandam pacem.
2 Et dixit Dominus Iosue: Vide quòd tradiderim in manu tua Iericho, & regem eius; viros roboris.
3 Et circuibitis vrbem omnes viri virtutis belli, gyrando vrbem vna vice: sic facies sex diebus.
4 Et septem sacerdotes accipient septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini, & in die septimo circuibitis vrbem septem
vicibus: & sacerdotes clangent buccinis.
5 Et erit in extendendo *sonitum* cum cornu arietino, cùm audieritis vos vocem buccinæ, clamabunt omnis populus clamore magno:
& corruet murus vrbis, & absorbebitur subtus se; & ascendent populus vir eregione sui.
6 Et vocauit Iosue filius Nun sacerdotes, & dixit eis: Tollite arcam fœderis Domini, & septem sacerdotes accipiant septem buccinas
ex cornu arietino ante arcam Domini. 7 Et dixit populo: Transite, circundate vrbem; & armati virtutis transeant ante arcã Domini.
8 Et fuit, cùm dixit Iosue ad populum, & septem sacerdotes acceperunt septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini am-
bulantes & clangentes buccinis: & arca fœderis Domini ibat post eos. 9 Et armati virtutis incedebant ante sacerdotes
clangentes buccinis: & tribus domus Dan ibat post arcam, & sacerdotes incedentes & clangentes buccinis.
10 Et populo præcepit Iosue, dicendo: Ne clametis, neque audire faciatis vocem vestram; nec prodeat ex ore vestro verbum, vsque
ad diem quo dixero vobis, Clamate: & clamabitis.

11 * ויסב ארון יהוה את העיר הקף פעם אחת ויבאו המחנה וילינו במחנה:

12 * וישכם יהושע בבקר וישאו הכהנים את ארון יהוה:

13 * ושבעה הכהנים נשאים שבעה שופרות היבלים לפני ארון יהוה הלכים הלוך ותקעו בשופרות והחלוץ הלך לפניהם והמאסף הלך אחרי ארון יהוה הולך ותקוע בשופרות:

14 * ויסבו את העיר ביום השני פעם אחת וישבו המחנה כה עשו ששת ימים:

15 * ויהי ביום השביעי וישכמו כעלות השחר ויסבו את העיר כמשפט הזה שבע פעמים רק ביום ההוא סבבו את העיר שבע פעמים:

16 * ויהי בפעם השביעית תקעו הכהנים בשופרות ויאמר יהושע אל העם הריעו כי נתן יהוה לכם את העיר:

17 * והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה ליהוה רק רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה בבית כי החבאתה את המלאכים אשר שלחנו:

18 * ורק אתם שמרו מן החרם פן תחרימו ולקחתם מן החרם ושמתם את מחנה ישראל לחרם ועכרתם אותו:

19 * וכל כסף וזהב וכלי נחשת וברזל קדש הוא ליהוה אוצר יהוה יבוא:

20 * וירע העם ויתקעו בשופרות ויהי כשמע העם את קול השופר ויריעו העם תרועה גדולה ותפל החומה תחתיה ויעל העם העירה איש נגדו וילכדו את העיר:

11 * Circuiuit ergo arca Domini ciuitatẽ ſemel per diem; & reuerſa in caſtra manſit ibi.

12 * Igitur Ioſue de nocte conſurgente, tulerunt ſacerdotes arcam Domini:

13 * Et ſeptem ex eis ſeptẽ buccinas, quarum in iubileo vſus eſt; præcedebantque arcam Domini ambulantes atque clangentes. & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum ſequebatur arcã, & buccinis perſonabat.

14 *Circuieruntque ciuitatem ſecũdo die ſemel,& reuerſi ſunt in caſtra. ſic fecerunt ſex diebus.

15 * Die autem ſeptimo diluculo conſur-
C gentes, circuierunt vrbem ſicut diſpoſitum erat ſepties.

16 * Cumque ſeptimo circuitu clangerent buccinis ſacerdotes, dixit Ioſue ad omnem Iſrael: Vociferamini. tradidit enim vobis Dominus ciuitatem.

17 * Sitque ciuitas hæc anathema,& omnia quæ in ea ſunt Domino. Sola Raab meretrix viuat,cum vniuerſis quę cum ea in domo ſunt. abſcondit enim nuncios quos direximus.

18 * Vos autem cauete ne de his quæ prę-cepta ſunt vobis quippiam contingatis, & ſitis præuaricationis rei; & omnia caſtra Iſrael ſub peccato ſint,atque turbentur.

19 * Quicquid autem auri & argenti fuerit, & vaſorum æneorum ac ferri, Domino conſecretur repoſitum in theſauris eius.

20 * Igitur omni populo vociferante & clangentibus tubis, poſtquam in aures multitudinis vox ſonituſque increpuit, muri ilico corruerunt: & aſcendit vnuſquiſque per locum qui contra ſe erat. ceperuntque ciuitatem: Heb.11.c.

תרגום יונתן

11 ואסחר ארונא דיי ית קרתא אקיף זמנא חדא ועלו למשריתא ובתו במשריתא:
12 ואקדם יהושע בצפרא ונטלו כהניא ית ארונא דיי:
13 ושבעא כהניא נסיבו שבעא שופריא דקרן דיכריא קדם ארונא דיי אזלין מיזל ותקעין בשופריא ומזרזי חילא אזלין קדמיהון
ושיבטא דבית דן אזיל בתר ארונא דיי וכהניא אזלין ותקעין בשופריא:
14 ואסחרו ית קרתא ביומא תנינא זמנא חדא ותבו למשריתא כדין עבדו שיתא יומין:
15 והוה ביומא שביעאה ואקדימו כמיסק צפרא ואסחרו ית קרתא כהלכתא הדא שבע זמנין לחוד ביומא ההוא אקיפו ית קרתא
שבע זמנין: 16 והוה בזמנא שביעתא תקעו כהניא בשופריא ואמר יהושע לעמא יביבו ארי יהב יי לכון ית קרתא:
17 ותהי קרתא חרמא היא וכל דבה קדם יי לחוד רחב פונדקיתא תחי היא וכל דעימה בביתא ארי אטמרת ית אזגדיא דשלחנא:
18 לחוד אתון אסתמרו מן חרמא דילמא תחרמון ותסבון מן חרמא ותשוון ית משריתא דישראל לחרמא ותעכרון יתיה:
19 וכל כספא ודהבא ומני נחשא ופרזלא קודשא אינון קדם יי לאוצר בית מקדשא דיי יתעלון:
20 ויביבו עמא ותקעו בשופריא והוה כד שמע עמא ית קל שופרא ויביבו עמא יבבא רבתא ונפל שורא דקרתא ואתבלע תחותוהי
וסליק עמא לקרתא גבר לקבליה וכבשו ית קרתא:

* *Et circuiens arca fœderis Dei vrbem in* 11
circuitu, statim reuersa est in castra, & man-
sit ibi.
* *Et die secunda surrexit Iosue manè, &* 12
tulerunt sacerdotes arcam Domini:
* *Et septem sacerdotes ferentes septem tu-* 13
bas sacras coram arca Domini præcedebant. &
sacerdotes clanxerunt tubis. & post hæc am-
bulabant bellatores, & reliquum vulgus om-
ne post arcam fœderis Domini euntes & clan-
gentes buccinis:
* *Et circuierunt vrbem in die secundo se-* 14
mel de prope, & reuersi sunt rursus in castra.
sic faciebat in sex diebus.
* *Et factum est die septimo, surrexerunt in* 15
ascensione diluculi, & circuierunt vrbem se-
cundum iudicium hoc septies.
* *Nisi quòd in die illa circuierunt vrbem* 16
septies. & factum est in periodo septima, clan-
xerunt sacerdotes tubis. & dixit Iosue filiis
Israel: Vociferamini; tradidit enim Dominus
ciuitatem vobis.
* *Et erit ciuitas anathema illa & omnia* 17
quæcunque sunt in ea Domino virtutum. ve-
runtamen Raab meretricem protegite illam, et
omnia quæ sunt eius in domo: quoniam abscon-
dit nuncios quos misimus.
* *Sed vos cauete ab anathemate, ne fortè* 18
cogitantes vos accipiatis de anathemate; &
faciatis castra filiorum Israel anathema, & af-
fligatis nos.
* *Et omne argentum & aurum, & omne* 19
æs & ferrum sanctum erit Domino; in thesau-
rum Domini inferetur.
* *Et vociferatus est populus, & clanxe-* 20
runt tubis sacerdotes. postquam autem audiuit
populus vocem tubarum, vociferati sunt om-
nis populus vociferatione magna & forti. &
cecidit murus in circuitu: & ascendit populus
in vrbem quilibet è regione sua. & ceperunt
ciuitatem:

11 * καὶ περιελθοῦσα ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ τὴν
πόλιν κύκλῳ, εὐθέως ἀπῆλθεν εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ
ἐκοιμήθη ἐκεῖ·
12 * καὶ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἀνέστη ἰησοῦς τοπρωΐ, καὶ ἦραν
οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν κυρίου·
13 * καὶ οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς οἱ φέροντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας
τὰς ἱερὰς ἔναντι κιβωτοῦ κυρίου προεπορεύοντο. καὶ οἱ ἱερεῖς
ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσεπορεύοντο οἱ
μάχιμοι, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας ὄπισθεν τῆς κιβωτοῦ τῆς δια-
θήκης κυρίου πορευόμενοι καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατί-
ναις.
14 * καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευ-
τέρᾳ ἅπαξ ἐγγύθεν, καὶ ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὴν παρεμ-
βολήν. οὕτως ἐποίει ἐφ' ἓξ ἡμέραις.
15 * καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀνέστησαν ἐν τῇ ἀνα-
βάσει τοῦ ὄρθρου, καὶ περιήλθοσαν τὴν πόλιν κατὰ τὸ κρί-
μα τοῦτο ἑπτάκις.
16 * πλὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἑπ-
τάκις. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ περιόδῳ τῇ ἑβδόμῃ ἐσάλπισαν οἱ
ἱερεῖς ταῖς σάλπιγξι. καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, κε-
κράξατε, παρέδωκεν γὰρ κύριος τὴν πόλιν ὑμῖν.
17 * καὶ ἔσται ἡ πόλις ἀνάθεμα αὐτὴ καὶ πάντα ὅσα ἐ-
στὶν ἐν αὐτῇ τῷ κυρίῳ τῶν δυνάμεων. πλὴν ῥαὰβ τὴν
πόρνην περιποιήσασθε αὐτήν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῦ
ἐν τῷ οἴκῳ· ὅτι ἔκρυψεν τοὺς ἀγγέλους, οὓς ἀπεστείλαμεν.
18 * ἀλλὰ ὑμεῖς φυλάξασθε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μή
ποτε ἐνθυμηθέντες ὑμεῖς λάβητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος
καὶ ποιήσητε τὴν παρεμβολὴν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀνάθε-
μα, καὶ ἐκτρίψητε ἡμᾶς.
19 * καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ πᾶς χαλκὸς καὶ
σίδηρος ἅγιον ἔσται τῷ κυρίῳ, εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσε-
νεχθήσεται.
20 * καὶ ἠλάλαξεν ὁ λαός, καὶ ἐσάλπιγξαν ταῖς σάλ-
πιγξι οἱ ἱερεῖς. ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν τῶν σαλ
πίγγων, ἠλάλαξαν πᾶς ὁ λαὸς ἀλαλαγμῷ μεγάλῳ
καὶ ἰσχυρῷ. καὶ ἔπεσεν τὸ τεῖχος κύκλῳ, καὶ ἀνέβη ὁ λαὸς
εἰς τὴν πόλιν ἕκαστος ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. καὶ κατελά-
βοντο τὴν πόλιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et circuiuit arca Domini vrbem, ambiendo vice vna. & intrauerunt in castra; & pernoctauerunt in castris.
12 Et anticipauit Iosue manè, & tulerunt sacerdotes arcam Domini; & septem sacerdotes acceperunt septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini ambulantes ambulando, & clangentes buccinis: & armati virtutis ambulabant ante eos, & tribus domus Dan ambulabat post arcam Domini.
13 Et sacerdotes ambulabant, & clangebant buccinis.
14 Et circuierunt ciuitatem in die secunda vice vna, & reuersi sunt in castra. sic fecerunt sex diebus.
15 Et fuit in die septimo, & anticipauerunt in ascensu auroræ, & circuierunt vrbem iuxta consuetudinem hanc septem vicibus. tantum in die illa ambierunt vrbem septem vicibus.
16 Et fuit in vice septima clanxerunt sacerdotes buccinis, & dixit Iosue populo: Vociferate, quoniam dedit Dominus vobis vrbem.
17 Et esto vrbs anathema ipsa, & omnia quæ in ea, ante Dominum. tantum Rahhab cauponaria viuat, ipsa & omnia quæ cum ea in domo; quia abscondit nuncios quos miseramus.
18 Tantum vos custodimini ab anathemate, ne fortè anathematizemini, & tollatis ex anathemate, & ponatis castra Israelis in anathema, & turbetis ea.
19 Et omne argentum & aurum, & vasa ærea & ferrea sancta ipsa ante Dominum, in thesaurum domus sanctuarij Domini intrabunt.
20 Et clamauerunt populus, & clanxerunt in buccinis & fuit quando audiuit populus vocem buccinæ, & clamauerunt populus clamore ingenti: & cecidit murus vrbis, & absorptus est subtus se. & ascendit populus in vrbem, vir eregione sui, & subegerunt vrbem.

21 וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי־חָרֶב׃
22 וְלִשְׁנַיִם הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ
אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בֹּאוּ בֵּית־הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה וְהוֹצִיאוּ
מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ׃
23 וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים וַיֹּצִיאוּ אֶת־רָחָב
וְאֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ וְאֶת־אַחֶיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
לָהּ וְאֵת כָּל־מִשְׁפְּחוֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ
לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל׃
24 וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ רַק הַכֶּסֶף
וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית־
יְהוָה׃
25 וְאֶת־רָחָב הַזּוֹנָה וְאֶת־בֵּית אָבִיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
לָהּ הֶחֱיָה יְהוֹשֻׁעַ וַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה כִּי הֶחְבִּיאָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר־שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ
לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ׃
26 וַיַּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אָרוּר
הָאִישׁ לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת־הָעִיר
הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב
דְּלָתֶיהָ׃
27 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ז

1 וַיִּמְעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מַעַל בַּחֵרֶם וַיִּקַּח
עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה מִן־
הַחֵרֶם וַיִּחַר־אַף יְהוָה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֲנָשִׁים מִירִיחוֹ הָעַי אֲשֶׁר עִם־
בֵּית אָוֶן מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר
עֲלוּ וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ
אֶת־הָעָי׃

21 Et interfecerunt omnia quæ erant in ea, à viro vsque ad mulierem, ab infante vsque ad senem: boues quoque & oues, & asinos in ore gladij percusserunt.
22 Duobus autem viris qui exploratores missi fuerãt, dixit Iosue: Ingredimini domum mulieris meretricis, & producite eã,
D & omnia quę illius sunt, sicut illi iuramẽ-
23 to firmastis. Ingressique iuuenes eduxerunt Raab, & parẽtes eius, fratres quoque, & cunctam supellectilem, ac cognationem illius, & extra castra Israel mane-
24 re fecerunt. Vrbem autem & omnia quę inuenta sunt in ea succenderunt: absque auro & argẽto, & vasis æneis ac ferro, quæ in ærarium Domini consecrarunt.
25 Raab verò meretricem, & domum patris eius, & omnia quæ habebat, fecit Iosue viuere. & habitauerunt in medio Israel vsque in præsentem diem, eo quòd abscõderit nuncios quos miserat vt explorarent Hiericho. Heb.11.f
26 In tempore illo imprecatus est Iosue, dicens: Maledictus vir coram Domino qui suscitauerit & ædificauerit ciuitatem Hiericho. In primogenito suo fundamenta illius iaciat: & in nouissimo liberorum ponat portas eius.
27 Fuit ergo Dominus cum Iosue; & nomen eius vulgatum est in omni terra.

CAP. VII.

1 Filij autem Israel præuaricati sunt man-
A datum, & vsurpauerunt de anathemate. nam Acham filius Charmi, filij Zabdi, filij Zare de tribu Iuda tulit aliquid de anathemate. Iratusque est Dominus contra filios Israel.
2 Cumque mitteret Iosue de Hiericho viros contra Hay, quæ est iuxta Bethauen ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite & explorate terram. Qui præcepta complentes, explorauerũt Hay.

תרגום יונתן

21 וגמרו ית כל דבקרתא מגבר ועד איתתא מעולימא ועד סבא ועד תור ואימר וחמר לפתגם דחרב׃ 22 ולתרין
גבריא דאלילו ית ארעא אמר יהושע עולו לבית איתתא פונדקיתא ואפיקו מתמן ית איתתא וית כל דלה כמא דקיימתון לה׃
23 ועלו עולימיא מאללייא ואפיקו ית רחב וית אבוהא וית אימה וית אחהא וית כל דלה וית כל זרעיתהא אפיקו ואשרינון מברא
למשריתא דישראל׃ 24 וקרתא אוקידו בנורא וכל דבה לחוד כספא ודהבא ומני נחשא וברזלא יהבו באוצר בית מקדשא דיי׃
25 וית רחב פונדקיתא וית בית אבוהא וית כל דלה קיים יהושע ויתיבה בגו בני ישראל עד יומא הדין ארי אטמרת ית איזגדיא דשלח
יהושע לאללא ית יריחו׃ 26 ואומי יהושע בעידנא ההיא למימר ליט גברא קדם יי דיקום ויבני ית קרתא
הדא ית יריחו בבכריה ישכללינה ובזעיר בנוהי יקים דשהא׃ 27 והוה מימרא דיי בסעדיה דיהושע והוה
מימריה סגי ורבי בכל ארעא׃

ז

1 ושקרו בני ישראל שקר בחרמא ונסיב עכן בר כרמי בר זבדי בר זרח לשבטא דיהודה
מן חרמא ותקיף רגזא דיי בבני ישראל׃ 2 ושלח יהושע גברין מיריחו לעי דעם בית און ממדנח לבית אל ואמר להון למימר
סקו ואלילו ית ארעא וסליקו גבריא ואלילו ית עי׃

** Et anathematizauerunt eam, & quæ-* 21
cunque fuerunt in vrbe, ab homine & vsque
ad mulierem, à iuuene & vsque ad seniorem,
& vsque ad vitulum & ouem, & subiugale
in ore gladij.
** Et duobus iuuenibus qui explorauerunt* 22
terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mu
lieris meretricis, & producite illinc eam, &
omnia quæcunque sunt ei, vt iurastis ei.
** Et ingressi sunt duo iuuenes qui explora-* 23
uerunt vrbem in domum mulieris, & eduxe-
runt Raab meretricem, & patrem eius, &
matrem eius, & fratres eius, & cuncta quæ
fuerunt ei, & omnem cognationem illius: &
posuerunt eam extra castra Israel.
** Et vrbs combusta est in igne cum omni-* 24
bus quæ in ipsa: præter argentum & aurum,
& omne æs & ferrum dederunt in thesaurum
vt offerretur Domino.
** Et Raab meretricem, & omnem domum* 25
paternam eius, & omnia quæ illius, viuere fe-
cit Iosue; & habitare fecit in Israel vsque ad
diem hodiernam: quoniam absconderat explo-
ratores, quos misit Iosue vt explorarent Hie-
richo.
** Et imprecatus est Iosue in die illa, dicens:* 26
Maledictus homo coram Domino, qui suscita-
bit vel ædificabit ciuitatem illam Hiericho: in
primogenito suo fundabit eam, & in nouissimo
suo imponet portas eius.
** Et fuit Dominus cum Iosue: & fuit no-* 27
men eius per omnem terram.

CAP. VII.

ET deliquerunt filij Israel delictum, & v- 1
surpauerunt de anathemate. & accepit A-
chan filius Charmi filij Zabdi filij Zare de tri-
bu Iuda, ab anathemate. & iratus est ira Do-
minus in filios Israel.
** Et misit Iosue viros ab Hiericho in Gai,* 2
quæ est iuxta Bethauen ad Orientem Bethel.
& locutus est ad eos, dicens: Ascendentes ex-
plorate terram. & ascenderunt viri, et explo-
rauerunt Gai.

21 * καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτήν, καὶ ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει,
ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως
πρεσβυτέρου, καὶ ἕως μόσχου καὶ προβάτου καὶ ὑποζυγίου
ἐν στόματι ῥομφαίας.
22 * καὶ τοῖς δύο νεανίσκοις τοῖς κατασκοπεύσασι τὴν γῆν,
εἶπεν ἰησοῦς, εἰσέλθατε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς τῆς
πόρνης, καὶ ἐξαγάγετε ἐκεῖθεν αὐτήν, καὶ πάντα ὅσα
ἐστὶν αὐτῇ, ὡς ὠμόσατε αὐτῇ.
23 * καὶ εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι οἱ κατασκοπεύσαν-
τες τὴν πόλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικός, καὶ ἐξήγα-
γον ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ τὴν μη-
τέρα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, καὶ πάντα ὅσα ἦν
αὐτῇ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτῆς. καὶ κατέστησαν αὐ-
τὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἰσραήλ.
24 * καὶ ἡ πόλις ἐνεπρήσθη ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐ-
τῇ· πλὴν ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ παντὸς χαλκοῦ καὶ σι-
δήρου ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν εἰσενεχθῆναι κυρίῳ.
25 * καὶ ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ πάντα τὸν οἶκον τὸν
πατρικὸν αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ἐζώγρησεν ἰησοῦς
καὶ κατῴκησεν ἐν τῷ ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμε-
ρον. ὅτι ἔκρυψεν τοὺς κατασκοπεύσαντας, οὓς ἀπέστειλεν
ἰησοῦς κατασκοπεῦσαι τὴν ἱεριχώ.
26 * καὶ ὥρκισεν ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, ἐπι-
κατάρατος ὁ ἄνθρωπος ἐνώπιον κυρίου, ὃς ἀναστήσει ἢ
οἰκοδομήσει τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν ἱεριχώ, ἐν τῷ πρω-
τοτόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσει αὐτήν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ
ἐπιστήσει τὰς πύλας αὐτῆς.
27 * καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰησοῦ· καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ
πᾶσαν τὴν γῆν.

ζ.

1 * Καὶ ἐπλημμέλησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πλημμέλειαν,
καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. καὶ ἔλαβεν ἄχαν
υἱὸς χαρμὶ υἱοῦ ζαβδὶ υἱοῦ ζαρὰ ἐκ τῆς φυλῆς ἰούδα ἀπὸ τοῦ
ἀναθέματος. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
2 * καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ἄνδρας ἀπὸ ἱεριχὼ εἰς γαί,
ἥ ἐστιν κατὰ βηθαυὲν κατὰ ἀνατολὰς βαιθήλ. καὶ εἶ-
πεν πρὸς αὐτούς, λέγων· ἀναβάντες κατασκέψασθε
τὴν γῆν. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἄνδρες, καὶ κατεσκέψαντο
τὴν γαί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et consumpserunt omnes qui in vrbe, à viro & vsque ad mulierem, à puero & vsque ad senem, & vsque ad bouem, & ouem, & asinum in acie gladij.
22 Et duobus viris, qui explorauerant terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mulieris cauponariæ, & producite indè mulierem & omnia quæ ei, quemadmodum iurastis ei.
23 Et ingressi sunt iuuenes exploratores, & produxerunt Rahhab, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius, & omnia quæ ei; & omnem prosapiam eius produxerunt, & posuerunt eos extra castra Israel.
24 Et vrbem incenderunt igni, & omnia quæ in ea: tantum argentum & aurum, & vasa ærea & ferrea attulerunt in ærarium domus sanctuarij Domini.
25 Et Rahhab cauponariam, & domum patris eius, & omnia quæ illi, viuificauit Iosue: & habitauit in medio Israel vsque in diem hunc; quoniam absconderat nuncios, quos miserat Iosue ad explorandum Iericho.
26 Et iurauit Iosue in tempore illo, dicendo: Maledictus vir ante Dominum, qui surrexerit & ædificauerit vrbem hanc Iericho. In primogenito suo fundet eam, & in minimo filio suo constituat portam eius.
27 Et fuit verbum Domini in auxilium Iosue: & fuit verbum eius magnum & amplificatum in omni terra.

CAP. VII.

ET præuaricati sunt filij Israel præuaricationem in anathemate; & tulit Gachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh de tribu Iuda, de anathemate: & fortificata est indignatio Domini in filios Israel.
2 Et misit Iosue viros ex Iericho in Gai, quæ prope Bethauen ab Oriente Bethel: & ait illis, dicendo: Ascendite & explorate terram: & ascenderunt viri, & explorauerunt Gai.

3 * וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַל־יַעַל כָּל־
הָעָם כְּאַלְפַּיִם אִישׁ אוֹ כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ יַעֲלוּ
וְיַכּוּ אֶת־הָעָי אַל־תְּיַגַּע שָׁמָּה אֶת־כָּל־הָעָם
4 כִּי מְעַט הֵמָּה׃ * וַיַּעֲלוּ מִן־הָעָם שָׁמָּה כִּשְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים אִישׁ וַיָּנֻסוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעָי׃
5 * וַיַּכּוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי הָעַי כִּשְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ
וַיִּרְדְּפוּם לִפְנֵי הַשַּׁעַר עַד־הַשְּׁבָרִים וַיַּכּוּם בַּמּוֹרָד
וַיִּמַּס לְבַב־הָעָם וַיְהִי לְמָיִם׃
6 * וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שִׂמְלֹתָיו וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה
לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָֹה עַד־הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ
עָפָר עַל־רֹאשָׁם׃
7 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִֹה לָמָה הֵעֲבַרְתָּ
הַעֲבִיר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־הַיַּרְדֵּן לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד
הָאֱמֹרִי לְהַאֲבִידֵנוּ וְלוּ הוֹאַלְנוּ וַנֵּשֶׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃
8 * בִּי אֲדֹנָי מָה אֹמַר אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָפַךְ יִשְׂרָאֵל עֹרֶף
9 לִפְנֵי אֹיְבָיו׃ * וְיִשְׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִי וְכֹל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
וְנָסַבּוּ עָלֵינוּ וְהִכְרִיתוּ אֶת־שְׁמֵנוּ מִן־הָאָרֶץ וּמַה־
תַּעֲשֵׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל׃
10 * וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ קֻם לָךְ לָמָּה זֶּה
אַתָּה נֹפֵל עַל־פָּנֶיךָ׃
11 * חָטָא יִשְׂרָאֵל וְגַם עָבְרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתָם וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֵרֶם וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ וְגַם
שָׂמוּ בִכְלֵיהֶם׃
12 * וְלֹא יֻכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם עֹרֶף
יִפְנוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם כִּי הָיוּ לְחֵרֶם לֹא אוֹסִיף לִהְיוֹת
עִמָּכֶם אִם־לֹא תַשְׁמִידוּ הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם׃
13 * קֻם קַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וְאָמַרְתָּ הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר
כִּי כֹה אָמַר יְהוָֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל חֵרֶם בְּקִרְבְּךָ
יִשְׂרָאֵל לֹא תוּכַל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ עַד־הֲסִירְכֶם
הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם׃

3 * Et reuersi dixerunt ei: Non ascendat
omnis populus, sed duo vel tria millia vi-
rorum pergant, & deleant ciuitatem. qua-
re omnis populus frustra vexabitur con-
4 tra hostes paucissimos? * Ascenderunt
ergo tria millia pugnatorum. qui statim
5 terga vertentes, * Percussi sunt à viris
vrbis Hay, & corruerunt ex eis triginta &
sex homines. Persecutique sunt eos aduer
sarij de porta vsque ad Sabarim, & cecide-
runt per prona fugientes. Pertimuitq; cor
populi & ad instar aquæ liquefactum est.
6 * Iosue verò scidit vestimenta sua, &
pronus cecidit in terram coram arca Do-
mini vsque ad vesperam, tam ipse quàm
omnes senes Israel. Miseruntque pulue-
B rem super capita sua.
7 * Et dixit Iosue: Heu domine Deus,
Quid voluisti traducere populum istum
Iordanem fluuium, vt traderes nos in ma
nus Ammorræi, & perderes? Vtinam vt
cœpimus, mansissemus trans Iordanem.
8 * Mi domine Deus, quid dicam, videns
Israelem hostibus suis terga vertentem?
9 * Audient Chananæi & omnes habi-
tatores terræ, & pariter conglobati circun
dabunt nos, atque delebunt nomen no-
strum de terra. & quid facies magno no-
10 mini tuo? * Dixitque Dominus ad Io-
sue: Surge: cur iaces pronus in terra?
11 * Peccauit Israel, & præuaricatus est pa
ctum meum. tuleruntq; de anathemate,
& furati sunt atque mentiti, & absconde-
12 runt inter vasa sua. * Nec poterit Israel
stare ante hostes suos, eosque fugiet, quia
pollutus est anathemate. Non ero vltra
vobiscum, donec conteratis eum qui hu-
13 ius sceleris reus est. * Surge, sanctifica Sup.3.b. Le.20.b. Num.11 1.Reg. 16.b.
C populum, & dic eis: Sanctificamini in cra-
stinum: hęc enim dicit dominus Deus Is-
rael: Anathema in medio tui est, Israel. nō
poteris stare coram hostibus tuis, donec
deleatur ex te qui hoc contaminatus est
scelere.

תרגום יונתן

3 וְתָבוּ לְוַת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ לֵיהּ לָא יִסַּק כָּל עַמָּא כִּתְרֵין אַלְפִין אוֹ כִּתְלָתָא אַלְפִין גֻּבְרַיָּא יִסְקוּן וְיִמְחוּן יָת עָי לָא תַרְגֵּישׁ לְתַמָּן
כָּל עַמָּא אֲרֵי זְעִירִין אִינוּן׃ 4 וּסְלִיקוּ מִן עַמָּא לְתַמָּן כִּתְלָתָא אַלְפִין גֻּבְרָא וְאַפְּכוּ קֳדָם אֱנָשֵׁי עָי׃
5 וּקְטַלוּ מִנְּהוֹן אֱנָשֵׁי עַי כִּתְלָתִין וְשִׁתָּא גֻּבְרִין וּרְדָפוּנוּן קֳדָם תַּרְעָא עַד דְּתַבְּרוּנוּן וּמְחוֹנוּן בְּמַחֲתָנָא וְאִתְמְסִי לִבָּא דְעַמָּא וַהֲוָה לְמַיָּא׃
6 וּבְזַע יְהוֹשֻׁעַ לְבוּשֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַנְפּוֹהִי עַל אַרְעָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ עַד רַמְשָׁא הוּא וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְאַסִּיקוּ עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן׃
7 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים לְמָה אַעְבַּרְתָּ אַעְבָּרָא יָת עַמָּא הָדֵין יָת יַרְדְּנָא לְמִמְסַר יָתָנָא בִּידָא דֶאֱמוֹרָאָה לְאוֹבָדוּתָנָא וּלְוַי
פוֹן דִּשְׁרֵינָא וִיתֵיבְנָא בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא׃ 8 בְּבָעוּ יְיָ מָה אֵימַר בָּתַר דְּאַחְזַרוּ יִשְׂרָאֵל קְדַלְהוֹן לְמִיפַּךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃
9 וְיִשְׁמְעוּן כְּנַעֲנָאֵי וְכָל יָתְבֵי אַרְעָא וְיִסְתַּחֲרוּן עֲלָנָא וִישֵׁיצוּן יָת שְׁמָנָא מִן אַרְעָא וְאַתְּ עֲבֵד בְּדִיל שְׁמָךְ רַבָּא׃
10 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ קוּם לָךְ לְמָה דְנָן אַתְּ רָמֵי עַל אַפָּךְ׃ 11 חָבוּ יִשְׂרָאֵל וְאַף עֲבַרוּ יָת קְיָמִי דְּפַקֵּדִית יָתְהוֹן וְאַף
נְסִיבוּ מִן חֶרְמָא וְאַף גְּנַבוּ וְאַף כַּדִּיבוּ וְאַף שַׁוִּיאוּ בְּמָנֵיהוֹן׃ 12 וְלָא יִיכְלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵיקַם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן קְדַלְהוֹן יַחְזְרוּן
לְמִיפַּךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אֲרֵי הֲווֹ לְחֶרְמָא וְלָא אוֹסֵיף לְמֶהֱוֵי מֵימְרִי בְּסַעְדְּכוֹן אִם לָא תְשֵׁיצוּן חֶרְמָא מִבֵּינֵיכוֹן׃
13 קוּם זַמֵּן יָת עַמָּא וְתֵימַר אִזְדַּמַּנוּ לִמְחַר אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֶרְמָא בֵּינָךְ יִשְׂרָאֵל לָא תִיכְלוּ לְמֵיקַם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
עַד דְּתַעְדּוֹן חֶרְמָא מִבֵּינֵיכוֹן׃

‡ Et reuersi sunt ad Iosue, & dixerunt 3
ad eum: Non ascendat omnis populus, sed circiter duo millia vel tria millia virorum ascendant, & obsideant ciuitatem. ne adducas illuc omnem populum; pauci enim sunt.
‡ Et ascenderunt de populo illuc quasi tria 4
millia virorum. & fugerunt à facie virorum Gai:
‡ Et occiderunt ab eis viri Gai quasi tri- 5
ginta & sex viros: & persecuti sunt eos à porta quoad contriuerunt eos. & percusserunt eos per pronum. & pertimuit cor populi, et factum est quasi aqua.
‡ Et scidit Iosue vestimenta sua, & ceci- 6
dit in faciem suam super terram coram arca Domini vsque ad vesperam, ipse & seniores Israel. & proiecerunt puluerem super caput suum.
‡ Et dixit Iosue: Oro Domine Domine, vt 7
quid traducens traduxit famulus tuus populum hunc Iordanem, vt traderet eum Amorræo, vt perderet nos? & vtinam mansissemus & habitauissemus apud Iordanem!
‡ In me Domine. & quid dicam quoniã a- 8
uertit Israel ceruicem à facie inimici sui?
‡ Et audiens Chananæus & omnes habi- 9
tantes terram circundabunt nos, & delebunt nos de terra. & quid facies nomini tuo magno?
‡ Et dixit Dominus ad Iosue: Surge, Cur tu 10
hoc cecidisti in faciem tuam?
‡ Peccauit populus, & præuaricatus est 11
pactum meum quod pepigi ad eum: et tulerunt de anathemate: & furati mentiti sunt, & posuerunt in vasa sua.
‡ Et non poterint filij Israel sustinere ante 12
faciem hostium suorum. ceruicem conuertent coram inimicis suis, quoniam facti sunt anathema. non addam vltra esse vobiscum, nisi abstuleritis anathema de vobis ipsis.
‡ Surgens sanctifica populum, & dic san- 13
ctificare in crastinum: quoniam hæc dicit dominus Deus Israel: Anathema est in vobis, Israel: non poteritis resistere corã hostibus vestris, donec tollatur anathema de vobis.

3 ‡ καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς ἰησοῦν, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν,
μὴ ἀναβήτω πᾶς ὁ λαὸς, ἀλλ' ὡσεὶ δισχίλιοι ἢ τρισχίλιοι
ἄνδρες ἀναβήτωσαν, καὶ ἐκπολιορκησάτωσαν τὴν πόλιν.
μὴ ἀναγάγης ἐκεῖ πάντα τὸν λαὸν, ὀλίγοι γάρ εἰσιν.
4 ‡ καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐκεῖ ὡσεὶ τρισχίλιοι ἄν-
δρες. καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου ἀνδρῶν γαί.
5 ‡ καὶ ἀπέκτειναν ἀπ' αὐτῶν ἄνδρες γαὶ ὡς τριάκον-
τα καὶ ἓξ ἄνδρας, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης
ἕως συνέτριψαν αὐτούς. καὶ ἔπληξαν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ κα-
ταφεροῦς. καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο ὥ-
σπερ ὕδωρ.
6 ‡ καὶ διέρρηξεν ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἔναντι κιβωτοῦ κυρίου ἕως
ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραήλ. καὶ ἐπεβά-
λοντο χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.
7 ‡ καὶ εἶπεν ἰησοῦς, δέομαι κύριε κύριε, ἵνα τί διαβιβά-
ζων διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν ἰορδάνην, πα-
ραδοῦναι αὐτὸν τῷ ἀμορραίῳ, ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ εἰ κα-
τεμείναμεν καὶ κατῳκίσθημεν παρὰ τὸν ἰορδάνην.
8 ‡ ἐν ἐμοὶ κύριε. καὶ τί ἐρῶ ἐπεὶ μετέβαλεν ἰσραὴλ
αὐχένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ;
9 ‡ καὶ ἀκούσας ὁ χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐκτρίψουσιν ἡμᾶς
ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ τί ποιήσεις τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα;
10 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἀνάστηθι, ἵνα τί σὺ οὕ-
τω πέπτωκας ἐπὶ πρόσωπόν σου;
11 ‡ ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς, καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου,
ἣν διεθέμην πρὸς αὐτόν. καί γε ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἀναθέ-
ματος, καὶ κλέψαντες ἐψεύσαντο, καὶ ἔβαλον εἰς τὰ σκεύη
αὐτῶν.
12 ‡ καὶ οὐ μὴ δυνῶνται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὑποστῆναι κατὰ
πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. αὐχένα ἐπιστρέψουσιν ἐ-
νώπιον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγενήθησαν ἀνάθεμα, οὐ
προσθήσω ἔτι εἶναι μεθ' ὑμῶν, ἐὰν μὴ ἐξάρητε τὸ ἀνά-
θεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.
13 ‡ ἀναστὰς ἅγιασον τὸν λαόν, καὶ εἶπον ἁγιασθῆναι εἰς αὔ-
ριον, ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· τὸ ἀνάθεμά ἐστιν
ἐν ὑμῖν ἰσραήλ· οὐ δυνήσεσθε ἀντιστῆναι ἀπέναντι τῶν
ἐχθρῶν ὑμῶν, ἕως ἂν ἐξάρηται τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

[3] Et redierunt ad Iosue, & dixerunt illi: Non ascendat omnis populus; quasi duo millia, aut quasi tria millia virorum ascendent, & percutient Gai: non cogas ibi omnem populum, quoniam pauci illi. [4] Et ascenderunt de populo illuc quasi tria millia virorum; & verterunt *terga* ante homines Gai. [5] Et occiderunt ex eis viri Gai quasi triginta & sex viros; & insecuti sunt eos ante portam quoad confregerunt eos; & percusserunt eos in descensu: & liquefactum est cor populi, & fuit in aquas. [6] Et scidit Iosue vestimenta sua, & cecidit super faciem suam super terram ante arcam Domini vsque ad vesperam, ipse & senes Israel; & proiecerunt puluerem super capita sua. [7] Et dixit Iosue: Suscipe deprecationem meam domine Deus: Quare transire faciendo transire fecisti populum hunc Iordanem ad tradendum nos in manum Emorræi ad perdendum nos? & vtinam mansissemus & sederemus vltra Iordanem! [8] Obsecro, Domine, quid dicam postquam verterunt Israel ceruices suas ad fugiendum ante auctores inimicitiarum suarum? [9] Et audient Cananæi & omnes habitatores terræ, & sese conuertent super nos, & consument nomen nostrum è terra: & tu fac propter nomen tuum magnum. [10] Et dixit Dominus ad Iosue: Surge tibi: quare *ob* hoc te proiicis super faciem tuam? [11] Peccauerunt Israel, & etiam transgressi sunt fœdus meum, quod iussi eos: & etiam tulerunt de anathemate, & etiam absconderunt, & etiam negarunt, & etiam posuerunt in vasis suis. [12] Et non valebunt filij Israel stare ante auctores inimicitiarum suarum; ceruices suas conuertent ad vertendum *terga* ante auctores inimicitiarum suarum; quoniam fuerunt in anathema: & non addam vt sit verbum meum in auxilium eorum, nisi exterminaueritis anathema de inter vos. [13] Surge, præpara populum, & dices: Præparamini in crastinum; nam sic dicit dominus Deus Israel: Anathema inter te, Israel. non valebitis stare ante auctores inimicitiarum vestrarum, donec auferatis anathema de inter vos.

14 * וְנִקְרַבְתֶּם בַּבֹּקֶר לְשִׁבְטֵיכֶם וְהָיָה הַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־
יִלְכְּדֶנּוּ יְהוָה יִקְרַב לַמִּשְׁפָּחוֹת וְהַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר־
יִלְכְּדֶנָּה יְהוָה תִּקְרַב לַבָּתִּים וְהַבַּיִת אֲשֶׁר יִלְכְּדֶנּוּ
יְהוָה יִקְרַב לַגְּבָרִים׃
15 * וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־לוֹ כִּי עָבַר אֶת־בְּרִית יְהוָה וְכִי־עָשָׂה נְבָלָה
16 בְּיִשְׂרָאֵל׃ * וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיַּקְרֵב אֶת־
יִשְׂרָאֵל לִשְׁבָטָיו וַיִּלָּכֵד שֵׁבֶט יְהוּדָה׃
17 * וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכֹּד אֵת מִשְׁפַּחַת
הַזַּרְחִי וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד
18 זַבְדִּי׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד עָכָן בֶּן־
כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה׃
19 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עָכָן בְּנִי שִׂים־נָא כָבוֹד לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֶן־לוֹ תוֹדָה וְהַגֶּד־נָא לִי מֶה עָשִׂיתָ
אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי׃
20 * וַיַּעַן עָכָן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמַר אָמְנָה אָנֹכִי חָטָאתִי
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי׃
21 * וָאֵרֶא בַשָּׁלָל אַדֶּרֶת שִׁנְעָר אַחַת טוֹבָה וּמָאתַיִם
שְׁקָלִים כֶּסֶף וּלְשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים
מִשְׁקָלוֹ וָאֶחְמְדֵם וָאֶקָּחֵם וְהִנָּם טְמוּנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ
הָאָהֳלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃
22 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיָּרֻצוּ הָאֹהֱלָה וְהִנֵּה
טְמוּנָה בְּאָהֳלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃
23 * וַיִּקָּחוּם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וַיְבִאוּם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּצִּקֻם לִפְנֵי יְהוָה׃
24 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עָכָן בֶּן־זֶרַח וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־
הָאַדֶּרֶת וְאֶת־לְשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו
וְאֶת־שׁוֹרוֹ וְאֶת־חֲמֹרוֹ וְאֶת־צֹאנוֹ וְאֶת־אָהֳלוֹ
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם
עֵמֶק עָכוֹר׃

14 * Accedetiſque manè ſinguli per tribus
veſtras, & quamcumque tribum ſors inue
nerit, accedet per cognationes ſuas, & co-
gnatio per domos, domuſque per viros.
15 * Et quicunq; ille in hoc facinore fue-
rit deprehenſus, comburetur igni cũ om-
ni ſubſtantia ſua: quoniam præuaricatus
eſt pactum Dñi, & fecit nephas in Iſrael.
16 * Surgens itaque Ioſue manè, applicuit
Iſrael per tribus ſuas. & inuenta eſt tribus
Iuda.
17 * Quæ cùm iuxta familias ſuas eſſet o-
blata, inuẽta eſt familia Zare. illam quo-
que per domos offerens, repperit Zabdi.
18 * Cuius domum in ſingulos diuidens
viros, inuenit Achan filium Charmi filij
Zabdi, filij Zare de tribu Iuda.
19 * Et ait Ioſue ad Achan: Fili mi, da glo
riam domino Deo Iſrael, & confitêre, at- Ioan. 9. c
que indica mihi quid feceris, ne abſcõdas.
20 * Reſponditque Achan Ioſue, & dixit
ei: Verè ego peccaui domino Deo Iſrael:
& ſic & ſic feci.
21 * Vidi enim inter ſpolia pallium coc-
cineum valde bonum, & ducentos ſiclos
argenti, regulamqúe auream quinqua-
ginta ſiclorum; & concupiſcens abſtuli,
& abſcondi in terra contra medium ta-
bernaculi mei, argentumqúe foſſa humo
operui.
22 * Miſit ergo Ioſue miniſtros, qui cur-
rentes ad tabernaculum illius, repererunt
cuncta abſcondita in eodem loco, & ar-
gentum ſimul.
23 * Auferenteſqúe de tentorio, tulerunt
ea ad Ioſue & ad omnes filios Iſrael; pro-
iecerunt qúe ante Dominum.
24 * Tollens itaque Ioſue Achan filium
Zare, argentumqúe & pallium & auream
regulam, filios quoque & filias eius, bo-
ues, & aſinos, & oues, ipſumqúe taber-
naculum & cunctam ſupellectilem, & om
nis Iſrael cum eo, duxerunt eos ad vallem
Achor:

תרגום יונתן

14 ותתקרבון בצפרא לשבטיכון ויהי שבטא דיתאחד מן קדם יי יתקרב לזרעין וזרעיתא דיתאחד מן קדם יי תתקרב לבתין וביתא
דיתאחד מן קדם יי יתקרב לגבריא׃ 15 ויהי דיתאחד בחרמא יתוקד בנורא הוא וכל דיליה ארי עבר על קימא דיי וארי
עבד דלא כשר בישראל׃ 16 ואקדם יהושע בצפרא וקריב ית ישראל לשבטוהי ואתאחד שבטא דבית יהודה׃
17 וקריב ית זרעית יהודה ויתאחד ית זרעית זרח וקריב ית זרעית זרח לגבריא ואתאחד זבדי׃ 18 וקריב ית ביתיה לגבריא
ואתאחד עכן בר כרמי בר זבדי בר זרח לשבטא דיהודה׃ 19 ואמר יהושע לעכן ברי שו כען יקרא קדם יי אלהא
דישראל והב קדמוהי אודאה וחוי כען לי מה עבדת לא תכסי מיני׃ 20 ואתיב עכן ית יהושע ואמר בקושטא אנא
חביה קדם יי אלהא דישראל וכדין וכדין עבדית׃ 21 וחזית בביזתא אצטלי בבלי חד שפיר ומאתן סלעין דכסף ולישנא
דדהבא חד חמשין סלעין מתקליה ורגתנון ונסבתנון והא אינון טמירין בארעא בגו משכני וכספא תחותיהון׃
22 ושלח יהושע אזגדין ורהטו למשכניה והא טמירין במשכניה וכספא תחותיהון׃
23 ונסיבונון מגו משכנא ואיתיאונון לות יהושע ולות כל ישראל ואתיכונון קדם יי׃
24 ודבר יהושע ית עכן בר זרח ונסיב ית כספא וית אוצטלא וית לישנא דדהבא ודבר ית בנוהי וית בנתיה וית תוריה וית חמריה וית
עאניה וית משכניה וית כל דיליה וכל ישראל עמיה ואסיקו יתהון למישר עכור׃

* *Et congregabimini omnes mane per tri-* 14
bus vestras. & erit tribus, quam demonstra-
uerit Dominus, & adducetis per populos. &
populum, quem ostenderit Dominus, adducetis
per domum. & domum, quam demonstraue-
rit Dominus, per hominem adducetis.
* *Et qui demonstratus fuerit in anathema-* 15
te, comburetur in igne ipse, et omnia quæcun-
que sunt ipsi, quoniam præuaricatus est pa-
ctũ Domini, & quoniam fecit nephas in Israel.
* *Et surrexit Iosue manè, & adduxit po-* 16
pulum per tribus suas. & ostensa est tribus
Iuda:
* *Et ostensus est populus Zarai, & adductus* 17
est populus Zarai per virum, & ostensus est
Zabdi.
* *Et adducta est domus eius per virum, &* 18
ostensus est Achan filius Charmi filij Zabdi filij
Zare tribus Iuda.
* *Et ait Iosue Achan: Fili mi, hodie da iam* 19
gloriam domino Deo Israel: & da ei confessio-
nem, & indica mihi quid feceris; & ne abscon
das à me.
* *Et respondit Achan Iosue, & dixit: Verè* 20
ego peccaui coram domino Deo Israel: sic & sic
feci.
* *Vidi in spoliis pallium varium vnum bo-* 21
num, & ducentas didrachmas argenti, & lin-
guam auream vnam, quinquaginta didrachma-
rum pondus eius. et concupiui illa & accepi. et
ecce hæc abscondita sunt in terra in tabernaculo
meo, & argentum occultatum est sub eis.
* *Et misit Iosue nuncios, & cucurrerunt ad* 22
tabernaculum ad castra: & hæc erant abscon-
dita in tabernaculo eius, & argentum sub eis.
* *Et eduxerunt ea de tabernaculo, & tule-* 23
runt ea ad Iosue & ad omnes seniores Israel:
& posuerunt ea ante Dominum.
* *Et accepit Iosue Achan filium Zare, et ar-* 24
gentum, et pallium, et linguam auream, et filios
eius & filias eius, & vitulos eius, & subiu-
galia eius, & oues eius, & tabernaculum eius,
& cunctam supellectilem eius, & omnis Israel
cum eo: & duxerunt eos ad vallem Achor.

14 * καὶ συναχθήσεσθε πάντες τὸ πρωῒ κατὰ φυλὰς
ὑμῶν. καὶ ἔσται ἡ φυλή, ἣν ἂν δείξῃ κύριος, καὶ προσά-
ξετε κατὰ δήμους. καὶ δῆμον, ὃν ἂν δείξῃ κύριος, προσάξε-
τε κατ᾽ οἶκον. καὶ τὸν οἶκον, ὃν ἂν δείξῃ κύριος, κατ᾽ ἄνδρα
προσάξετε.
15 * καὶ ὃς ἂν ἐνδειχθῇ ἐν τῷ ἀναθέματι, καυθήσεται
ἐν τῷ πυρὶ αὐτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ· ὅτι παρέβη τὴν
διαθήκην κυρίου, καὶ ὅτι ἐποίησεν ἀνόμημα ἐν ἰσραήλ.
16 * καὶ ὤρθρισεν ἰησοῦς τὸ πρωῒ, καὶ προσήγαγε τὸν λαὸν
κατὰ φυλὰς αὐτοῦ. καὶ ἀνεδείχθη ἡ φυλὴ ἰούδα·
17 * καὶ ἀνεδείχθη δῆμος ὁ ζαραῒ, καὶ προσήχθη δῆ-
μος ὁ ζαραῒ κατ᾽ ἄνδρα, καὶ ἀνεδείχθη ζαβδί.
18 * καὶ προσήχθη ὁ οἶκος αὐτοῦ κατ᾽ ἄνδρα, καὶ
ἀνεδείχθη ἄχαρ υἱὸς χαρμὶ υἱοῦ ζαβδὶ υἱοῦ ζαρὰ τῆς φυ-
λῆς ἰούδα.
19 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ ἄχαρ, υἱέ μου σήμερον δὸς δὴ
δόξαν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, καὶ δὸς αὐτῷ τὴν ἐξομολόγη-
σιν, καὶ ἀνάγγειλόν μοι τί ἐποίησας, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ.
20 * καὶ ἀπεκρίθη ἄχαρ τῷ ἰησοῦ, καὶ εἶπεν, ἀληθῶς ἐ-
γὼ ἥμαρτον ἐναντίον κυρίου θεοῦ ἰσραήλ, οὕτως καὶ οὕ-
τως πεποίηκα.
21 * εἶδον ἐν τῇ προνομῇ ψιλὴν ποικίλην μίαν καλήν,
καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσαν χρυσῆν
μίαν πεντήκοντα διδράχμων ὁλκὴ αὐτῆς. καὶ ἐπεθύμη-
σα αὐτῶν καὶ ἔλαβον. καὶ ἰδοὺ ταῦτα κέκρυπται ἐν τῇ γῇ
ἐν τῇ σκηνῇ μου, καὶ τὸ ἀργύριον κέκρυπται ὑποκάτω
αὐτῶν.
22 * καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ἀγγέλους, καὶ ἔδραμον εἰς τὴν
σκηνὴν εἰς τὴν παρεμβολήν. καὶ ταῦτα ἦν κεκρυμμένα
εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον ὑποκάτω αὐτῶν.
23 * καὶ ἐξήνεγκαν αὐτὰ ἐκ τῆς σκηνῆς, καὶ ἤνεγκαν αὐ-
τὰ πρὸς ἰησοῦν καὶ πρὸς πάντας πρεσβυτέρους ἰσραήλ. καὶ
ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι κυρίου.
24 * καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὸν ἄχαρ υἱὸν ζαρά, καὶ τὸ ἀργύριον
καὶ τὴν ψιλήν, καὶ τὴν γλῶσαν τὴν χρυσῆν, καὶ τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τοὺς μόσχους αὐτοῦ,
καὶ τὰ ὑποζύγια αὐτοῦ, καὶ τὰ πρόβατα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκη-
νὴν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ πᾶς ἰσραὴλ
μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ ἀνήγαγον αὐτοὺς εἰς ἐμεκαχώρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Et accedetis in aurora secundum tribus vestras: & erit tribus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per prosapias; & prosapia quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per domos: & domus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per viros. [15] Et erit qui deprehendetur in anathemate, & comburetur igne ipse & omnia quæ illi: quoniam transiuit super fœdus Domini, & quoniam fecit quod non rectum in Israel. [16] Et anticipauit Iosue in aurora, & accedere fecit Israelem per tribus suas: & deprehensa est tribus domus Iudæ. [17] Et accedere fecit prosapiam Iudæ, & deprehensa est prosapia Zerahh. & accedere fecit prosapiam Zerahh per viros, & deprehensus est Zabdi. [18] Et accedere fecit domum eius per viros, & deprehensus est Ghachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh tribus Iudæ. [19] Et dixit Iosue ad Ghachan: Fili mi, pone nunc gloriam ante dominum Deum Israelis, & fer ante eum confessionem; & ostende nunc mihi quid fecisti; ne abscondas à me. [20] Et respondit Ghachan Iosue, & dixit: In veritate ego peccaui ante dominum Deum Israel: & sic & sic feci. [21] Et vidi in præda stolam Babylonicam vnam pulchram, & ducentos siclos argenti; & linguam auream vnam, quinquaginta sicli pondus eius: & concupiui ea, & tuli ea: & ecce ea abscondita in terra in medio tabernaculi mei, & argentum subtus ea. [22] Et misit Iosue nuncios, & cucurrerunt ad tabernaculum eius: & ecce abscondita in tabernaculo eius, & argentum subtus ea. [23] Et tulerunt ea deintra tabernaculum, & attulerunt ea ad Iosue, & ad omnem Israelem; & fuderunt ea ante Dominum. [24] Et accepit Iosue Ghachan filium Zerahh, & tulit argentũ, & stolam, & linguam auream, & adduxit filios eius, & filias eius, & boues eius, & asinos eius, & pecora eius, & tabernacula eius, & omnia quæ ei: & omnis Israel cum eo; & ascendere fecerunt eos ad planiciem Ghachor.

25 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מֶה עֲכַרְתָּנוּ יַעְכָּרְךָ יְהוָה בַּיּוֹם
הַזֶּה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם
בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בָּאֲבָנִים׃
26 * וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה
וַיָּשָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא עֵמֶק עָכוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ח

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא וְאַל־
תֵּחָת קַח עִמְּךָ אֵת כָּל־עַם הַמִּלְחָמָה וְקוּם עֲלֵה הָעָי
רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־מֶלֶךְ הָעַי וְאֶת־עַמּוֹ וְאֶת־
2 עִירוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ׃ * וְעָשִׂיתָ לָעַי וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר
עָשִׂיתָ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ רַק־שְׁלָלָהּ וּבְהֶמְתָּהּ תָּבֹזּוּ
לָכֶם שִׂים־לְךָ אֹרֵב לָעִיר מֵאַחֲרֶיהָ׃
3 * וַיָּקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה לַעֲלוֹת הָעָי
וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחַיִל
4 וַיִּשְׁלָחֵם לָיְלָה׃ * וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר רְאוּ אַתֶּם
אֹרְבִים לָעִיר מֵאַחֲרֵי הָעִיר אַל־תַּרְחִיקוּ מִן־הָעִיר
מְאֹד וִהְיִיתֶם כֻּלְּכֶם נְכֹנִים׃
5 * וַאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֶל־הָעִיר וְהָיָה
כִּי־יֵצְאוּ לִקְרָאתֵנוּ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה וְנַסְנוּ
6 לִפְנֵיהֶם׃ * וְיָצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הַתִּיקֵנוּ אוֹתָם
מִן־הָעִיר כִּי יֹאמְרוּ נָסִים לְפָנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה
וְנַסְנוּ לִפְנֵיהֶם׃
7 * וְאַתֶּם תָּקֻמוּ מֵהָאוֹרֵב וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר
וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם׃
8 * וְהָיָה כְּתָפְשְׂכֶם אֶת־הָעִיר תַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר
בָּאֵשׁ כִּדְבַר יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃
9 * וַיִּשְׁלָחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלְכוּ אֶל־הַמַּאְרָב וַיֵּשְׁבוּ בֵּין
בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעָי וַיָּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה
הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם׃

25 * Vbi dixit Iosue: Quia turbasti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidauitq; eũ omnis Israel; & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt.
26 * Congregauerũtque super eum aceruũ magnum lapidum, qui permanet vsq; in præsentem diem. Et auersus est furor Domini ab eis. Vocatumque est nomen loci illius, Vallis Achor, vsque hodie. 2.Reg. 18.d. Iudi.2.a

CAP. VIII.

1 DIxit autem Dominus ad Iosue: Ne ti-
A meas neque formides. Tolle tecũ om-
nem multitudinem pugnatorum;& con-
surgens ascẽde in oppidum Hay. ecce tra-
didi in manum tuam regem eius, & popu
lum, vrbemque & terram.
2 * Faciesque vrbi Hay & regi eius, sicut
fecisti Hiericho & regi illius. Prædam ve-
rò & omnia animantia diripietis vobis.
pone insidias vrbi post eam.
3 * Surrexitque Iosue & omnis exercitus
bellatorum cum eo, vt ascenderet in Hay.
& electa triginta millia virorum fortium
misit nocte:
4 * Præcepitque eis, dicens: Ponite insi-
dias post ciuitatem. nec longiùs receda-
tis; & eritis omnes parati.
5 * Ego autem & reliqua multitudo quę
mecum est, accedemus ex aduerso contra
vrbem. Cumque exierint contra nos, sicut
antè fecimus fugiemus, & terga vertem⁹;
6 * Donec persequentes ab vrbe longius
B protrahantur. Putabunt enim nos fugere Sup.7.a.
sicut prius. nobis ergo fugientibus, & il-
7 lis persequentibus, * Consurgetis de in-
sidiis, & vastabitis ciuitatem. tradetque eã
dominus Deus vester in manus vestras.
8 * Cumque ceperitis, succendite eam:
& sic omnia facietis vt iussi.
9 * Dimisitque eos, & perrexerunt ad lo-
cum insidiarum: sederũtque inter Bethel
& Hay ad Occidentalem plagam vrbis
Hay: Iosue autẽ nocte illa in medio man-
sit populi.

תרגום יונתן

25 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ מַה עֲכַרְתָּנָא יַעְכְּרִינָךְ יְיָ בְּיוֹמָא הָדֵין וּרְגַמוּ יָתֵיהּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַבְנָא וְאוֹקִידוּ יַתְהוֹן בְּנוּרָא בָּתַר דִּרְגַמוּ יַתְהוֹן בְּאַבְנַיָא׃
26 וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּגוֹר אַבְנִין רַב עַד יוֹמָא הָדֵין וְתָב יְיָ מִתְּקוֹף רְגָזֵיהּ עַל כֵּן קְרָא שְׁמָא דְּאַתְרָא הַהוּא מֵישַׁר עָכוֹר עַד יוֹמָא הָדֵין׃

ח

1 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחַל וְלָא תִתְּבַר דְּבַר עִמָּךְ יַת כָּל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא וְקוּם סַק לְעַי חֲזֵי דִּמְסָרִית בִּידָךְ יַת מַלְכָּא דְעַי וְיַת עַמֵּיהּ וְיַת קַרְתֵּיהּ וְיַת אַרְעֵיהּ׃
2 וְתַעְבֵּיד לְעַי וּלְמַלְכָּהּ כְּמָא דַעֲבַדְתָּ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ לְחוֹד עֲדָאַהּ וּבְעִירַהּ תִּבְזוּן לְכוֹן אַתְקֵן לָךְ כְּמָנָא לְקַרְתָּא מֵאֲחוֹרַהָא׃
3 וְקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא לְמִיסַק לְעַי וּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ תְּלָתִין אַלְפִין גֻּבְרִין גִּיבָּרֵי חֵילָא וְשַׁלְחִינוּן בְּלֵילְיָא׃
4 וּפַקֵּיד יַתְהוֹן לְמֵימַר חֲזוֹ דְּאַתּוּן כָּמְנִין לְקַרְתָּא מֵאֲחוֹרֵי קַרְתָּא לָא תִרְחֲקוּן מִן קַרְתָּא לַחֲדָא וּתְהוֹן כּוּלְכוֹן מְתַקְּנַיָא׃
5 וַאֲנָא וְכָל עַמָּא דְּעִמִּי נִתְקְרֵב לְקַרְתָּא וִיהֵי אֲרֵי יִפְקוּן לִקְדָמוּתָנָא כִּדְבִקְדְמֵיתָא וְנִיפּוֹק קֳדָמֵיהוֹן׃
6 וְיִפְּקוּן בַּתְרָנָא עַד דְּנִיגוּד יַתְהוֹן מִן קַרְתָּא אֲרֵי יֵימְרוּן תְּבִירִין קֳדָמָנָא כִּיד בְּקַדְמֵיתָא וְנִיפּוֹק קֳדָמֵיהוֹן׃
7 וְאַתּוּן תְּקוּמוּן מִן כְּמָנָא וּתְתָרְכוּן יַת יָתְבֵי קַרְתָּא וְיִמְסְרִינַהּ יְיָ אֱלָהֲכוֹן בִּידְכוֹן׃
8 וִיהֵא כְּמֵיחַדְכוֹן יַת קַרְתָּא תַּדְלְקוּן יַת קַרְתָּא בְּנוּרָא כְּפִתְגָמָא דַּייָ תַּעְבְּדוּן חֲזוֹ דְּפַקֵּידִית יַתְכוֹן׃
9 וְשַׁלְחִינוּן יְהוֹשֻׁעַ וַאֲזַלוּ לִכְמָנָא וִיתִיבוּ בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין לְעַי מַעֲרַב לְעַי וּבָת יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילְיָא הַהוּא בְּגוֹ עַמָּא׃

25 * Et dixit Iosue: Cur turbasti nos? exturbet te Dominus, sicut & hodie. & lapidauerunt eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt ea in igne. & lapidauerunt illos in lapidibus.

26 * Et congregauerunt super eum aceruum lapidum magnum vsque ad diem hanc. Et cessauit Dominus ab ira furoris sui. ob hoc cognominauit illud, Vallis Achor, vsque in diem hanc.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad Josue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnes viros bellatores, & surgens ascende in Gai. ecce tradidi in manus tuas regem Gai, & populum eius, & vrbem eius, & terram eius.

2 * Et facies Gai & regi eius, sicut fecisti Hiericho & regi illius. & prædam eius, & iumēta eius diripies tibi. Pone autem tibi ipsi insidias vrbi post eam.

3 * Et surrexit Josue & omnis populus bellator vt ascenderent in Gai. Elegit autem Iosue triginta millia virorum potentes in viribus: & misit eos nocte.

4 * Et præcepit eis, dicens: Videte quòd vos insidiamini vrbi post ciuitatem valdè; & eritis omnes parati:

5 * Et ego & omnes qui mecum, accedemus contra vrbem. & erit cùm exierint habitantes Gai in occursum nobis, sicut & ante, et fugiemus à facie illorum.

6 * Et cùm exierint post nos, abducamus eos ab vrbe. & dicent: Fugiunt ipsi à facie nostra sicut prius: & fugiemus ab eis.

7 * Vos autem exurgetis de insidiis, & ibitis in vrbem, & vastate ciuitatem. & tradet eam dominus Deus noster in manibus nostris.

8 * Et erit vt ceperitis vrbem, succendite eam in igne: iuxta verbũ hoc facite; ecce præcepi vobis.

9 * Et dimisit eos Josue, & perrexerunt ad insidias: & sederunt inter Bethel & inter Gai à mari Gai. & mansit Josue nocte illa in medio populi.

25 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, τί ὠλόθρευσας ἡμᾶς; ἐξολοθρεύσαι σε κύριος, καθὰ καὶ σήμερον. καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ λίθοις, καὶ κατέκαυσαν αὐτὰ ἐν πυρί. καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτοὺς ἐν λίθοις.

26 * καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐπαύσατο κύριος τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐπωνόμασεν αὐτὸ ἐμεκαχὼρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

η'.

1 * Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς, μὴ δὲ δειλιάσῃς· λάβε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστὰς, καὶ ἀναστὰς ἀνάβηθι εἰς γαί. ἰδοὺ δέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν βασιλέα γαί, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ.

2 * καὶ ποιήσεις γαὶ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς, ὃν τρόπον ἐποίησας τῇ ἱεριχὼ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς. καὶ τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ τῶν κτηνῶν αὐτῆς προνομεύσεις σεαυτῷ. κατάστησον δὲ σεαυτῷ ἔνεδρα τῇ πόλει εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῆς.

3 * καὶ ἀνέστη ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὥστε ἀναβῆναι εἰς γαί. ἐπέλεξεν δὲ ἰησοῦς τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατοὺς ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς νυκτός.

4 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, ἴδετε ὅτι ὑμεῖς ἐνεδρεύετε τὴν πόλιν ὀπίσω τῆς πόλεως σφόδρα, καὶ ἔσεσθε πάντες ἕτοιμοι·

5 * καὶ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ προσάξομεν πρὸς τὴν πόλιν. καὶ ἔσται ὡς ἂν ἐξέλθωσιν οἱ κατοικοῦντες γαὶ εἰς συνάντησιν ἡμῖν, καθάπερ καὶ πρώην, καὶ φευξόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν·

6 * καὶ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν ὀπίσω ἡμῶν ἀποσπάσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ ἐροῦσιν, φεύγουσιν οὗτοι ἀπὸ προσώπου ἡμῶν ὃν τρόπον ἔμπροσθεν, καὶ φευξόμεθα ἀπ' αὐτῶν.

7 * ὑμεῖς δὲ ἐξαναστήσεσθε ἐκ τῆς ἐνέδρας, καὶ πορεύσεσθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκτρίψατε τὴν πόλιν. καὶ δώσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν χερσὶν ἡμῶν.

8 * καὶ ἔσται ὡς ἂν συλλάβητε τὴν πόλιν, ἐμπρήσατε αὐτὴν ἐν πυρί, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσατε, ἰδοὺ ἐντέταλμαι ὑμῖν.

9 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν ἐνέδραν, καὶ ἐνεκάθησαν ἀναμέσον βαιθὴλ καὶ ἀναμέσον γαί, ἀπὸ θαλάσσης τῆς γαί. καὶ ηὐλίσθη ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et dixit Iosue: Quid turbasti nos? conturbet te Dominus in die hac. & lapidauerunt eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt eos in igne, postquam lapidauerunt eos saxis.

26 Et erexerunt super eum aceruum lapidum magnum vsque ad diem hunc. Et conuersus est Dominus à fortitudine furoris sui: propterea appellauit nomen loci illius, Planitiem Ghachor, vsque ad diem hanc.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque frangaris: adduc tecum omnem populum bellatores; & surge ascende in Ghay. vide, tradidi in manu tua regem Ghai, & populum eius, & vrbem eius, & terram eius.
2 Et facies Ghai & regi eius, sicut fecisti Iericho & regi eius: tantum spolia eius & iumenta eius diripietis vobis: para tibi insidias vrbi post eam.
3 Et surrexit Iosue & omnis populus bellatores ad ascẽdendũ in Ghai: & delegit Iosue triginta mille viros virtutis, & misit eos in nocte.
4 Et iussit eos, dicendo: Videte vt vos insidiantes vrbi post vrbem, ne longè absitis ab vrbe nimis: & eritis omnes vos parati.
5 Et ego & omnis populus qui mecum, appropinquabimus vrbi: & erit cùm egredientur in occursum nostrum, sicut ab initio, & auertemus ante eos.
6 Et egredientur post nos, quoad extrahamus eos ab vrbe: nam dicent, Fracti ante nos sicut in initio: & vertemus *terga* ante eos.
7 Et vos surgetis ex insidiis, & extirpabitis habitatores vrbis: & tradet eam Dominus Deus vester in manus vestras.
8 Et erit cùm ceperitis vos vrbem, incendetis vrbem igne: iuxta verbum Domini facietis: videte, quòd iussi vos.
9 Et misit eos Iosue: & venerunt ad insidias, & sederunt inter Bethel & inter Ghai ad occasum Ghai. & pernoctauit Iosue in nocte illa in medio populi.

10 וישכם יהושע בבקר ויפקד את העם ויעל הוא וזקני ישראל לפני העם העי׃

11 וכל העם המלחמה אשר אתו עלו ויגשו ויבאו נגד העיר ויחנו מצפון לעי והגי בינו ובין העי׃

12 ויקח כחמשת אלפים איש וישם אתם ארב בין בית אל ובין העי מים לעיר׃

13 וישימו העם את כל המחנה אשר מצפון לעיר ואת עקבו מים לעיר וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק׃

14 ויהי כראות מלך העי וימהרו וישכימו ויצאו אנשי העיר לקראת ישראל למלחמה הוא וכל עמו למועד לפני הערבה והוא לא ידע כי ארב לו מאחרי העיר׃

15 וינגעו יהושע וכל ישראל לפניהם וינסו דרך המדבר׃

16 ויזעקו כל העם אשר בעיר לרדף אחריהם וירדפו אחרי יהושע וינתקו מן העיר׃

17 ולא נשאר איש בעי ובית אל אשר לא יצאו אחרי ישראל ויעזבו את העיר פתוחה וירדפו אחרי ישראל׃

18 ויאמר יהוה אל יהושע נטה בכידון אשר בידך אל העי כי בידך אתננה ויט יהושע בכידון אשר בידו אל העיר׃

19 והאורב קם מהרה ממקומו וירוצו כנטות ידו ויבאו העיר וילכדוה וימהרו ויציתו את העיר באש׃

20 ויפנו אנשי העי אחריהם ויראו והנה עלה עשן העיר השמימה ולא היה בהם ידים לנוס הנה והנה והעם הנס המדבר נהפך אל הרודף׃

10 * Surgensque diluculo recensuit socios:
& ascendit cum senioribus in fronte exer-
citus vallatus auxilio pugnatorum.
11 * Cumque venissent & ascendissent ex
aduerso ciuitatis, steterunt ad Septentrio-
nalem vrbis plagã, inter quam & eos val-
C lis erat media.
12 * Quinque autem millia viros elegerat,
& posuerat in insidiis inter Bethauen &
Hay ex Occidentali parte eiusdẽ ciuita-
tis.
13 * Omnis verò reliquus exercitus ad A-
quilonem aciem dirigebat, ita vt nouissi-
mi multitudinis Occidentalem plagam
vrbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte
illa, & stetit in vallis medio.
14 *Quod cùm vidisset rex Hay festinauit
manè, & egressus est cum omni exercitu
ciuitatis: direxitque aciem contra deser-
tum, ignorans quòd post tergum laterent
15 insidiæ. * Iosue verò & omnis Israel
cesserunt loco, simulantes metum, & fu-
gientes per solitudinis viam.
16 * At illi vociferantes pariter, & se mu-
tuò cohortantes persecuti sunt eos. Cum-
que recessissent à ciuitate,
17 * Et ne vnus quidem in vrbe Hay &
Bethel remansisset qui non persequeretur
D Israel, sicut eruperant aperta oppida re-
linquentes;
18 * Dixit Dominus ad Iosue: Leua cly-
peum qui in manu tua est contra vrbem
Hay, quoniam tibi tradam eam. Cumque
eleuasset clypeum ex aduerso ciuitatis,
19 * Insidiæ quæ latebant, surrexerunt
confestim; & pergentes ad ciuitatem, ce-
perunt & succenderunt eam. Viri autem
ciuitatis qui persequebantur Iosue,
20 * Respicientes & videntes fumum vr-
bis ad cælum vsque conscendere, non po-
tuerunt vltrà huc illucque diffugere: præ-
sertim cùm hi qui simulauerant fugam,
& tendebant ad solitudinem, contra per-
sequentes fortissimè restitissent.

תרגום יונתן

10 ואקדים יהושע בצפרא ומנא ית עמא וסליק הוא וסבי ישראל קדם עמא לעי׃
11 וכל עמא דעבדי קרבא דעמיה סליקו ואתקרבו ואתו מקבל קרתא ושרו מציפונא לעי וחילתא בינוהי ובין עי׃
12 ודבר כחמשא אלפין גברא ושוי יתהון כמנא בין בית אל ובין עי ממערב לעי׃
13 ושויאו עמא ית כל משריתא דמציפונא לקרתא וית כמניה מערב לקרתא ואזל יהושע בליליא ההוא בגו מישרא׃
14 והוה כד חזא מלכא דעי ואוחיאו ואקדימו ונפקו אנשי קרתא לקדמות ישראל לאגחא קרבא הוא וכל עמיה לזמנא דמתקן ליה
לקדם מישרא ואינון לא ידעין ארי כמנא להון מאחורי קרתא׃ 15 ואתברו יהושע וכל ישראל קדמיהון ואפכו למדברא׃
16 ואתכנישו כל עמא דבעי למרדף בתריהון ורדפו בתר יהושע ואתנגידו מן קרתא׃
17 ולא אשתאר אנש בעי ובית אל דלא נפקו בתר ישראל ושבקו ית קרתא כדפתיחא ורדפו בתר ישראל׃
18 ואמר יי ליהושע ארים ברמחא די בידך על עי די בידך אמסרינה ואריס יהושע ברמחא די בידיה על קרתא׃
19 וכמנא קם בפריע מאתריה ורהטו כד ארים ידיה ועלו לקרתא וכבשוהא ואוחיאו ואדליקו ית קרתא בנורא׃
20 ואיתפניאו אנשי עי לאחוריהון וחזו והא סליק תננא דקרתא לצית שמיא ולא הוה בהון חילא למערק לכא ולכא ועמא דאפך
למדברא אתחזר על רדפא׃

* *Et manicans Iosue diluculo, recensuit po-* 10
pulum: & ascenderunt ipse & seniores Israel
in fronte populi ad Gai.
* *Et omnis populus bellator qui cum eo as-* 11
cenderunt, & euntes venerunt ex aduerso ci-
uitatis ab Oriente, & insidiæ vrbis à mari. et
castrametati sunt à Septentrione Gai. & val-
lis inter eum & Gai.
* *Et cepit quasi quinque millia virorum,* 12
& posuit eos insidias inter Bethauen & Gai
mare Gai.
* *Et ordinauit populus omnem aciem, quæ* 13
erat à Septentrione vrbi, & nouissima illius
mare vrbis. & abiit Iosue nocte illa in medio
vallis.
* *Et factum est, vt vidit rex Gai, & festi-* 14
nauit & manicauit: & egressi sunt viri vrbis
in occursum eis è directo in prælium, ipse et om
nis populus eius in tempus, secundum conspectū
Araba. & ipse ignorabat quòd insidiæ eorum
sunt à tergo vrbis.
* *Et vidit, & recessit Iosue & omnis Israel* 15
à facie eorum, & fugit per viam solitudinis.
* *Et inualuit omnis populus Gai vt perse-* 16
queretur post ipsos filios Israel. & ipsi recesse-
runt ab vrbe:
* *Non remansit neque vnus in Gai & in* 17
Bethel, qui non persecutus est post Israel. et re-
liquerunt ciuitatem apertam, & persecuti sunt
post Israel.
* *Et dixit Dominus ad Iosue: Extende ma-* 18
num tuam clypeo qui est in manu tua contra vr
bem. in manus enim tuas tradidi eam. & insi-
diæ exurgent cum festinatione de loco eorum. et
extendit Iosue clypeum & manum suam in vr-
bem: * *Et insidiæ exurrexerunt confestim* 19
de loco suo, et exierunt quando extendit manū:
& intrauerunt in vrbem, & ceperunt eam, et
festinantes succenderunt ciuitatem in igne.
* *Et respicientes habitatores Gai ad tergum* 20
suum, & viderunt fumum vrbis conscenden-
tem in cælum: & non vltra poterant quò fu-
gere huc vel huc. & populus fugiens in solitu-
dinem conuersi sunt contra persequentes.

10 * καὶ ὀρθρίσας ἰησοῦς τὸ πρωΐ, ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ
ἀνέβησαν αὐτὸς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ κατὰ πρόσω-
πον τοῦ λαοῦ ἐπὶ γαί.
11 * καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ἀνέβησαν,
καὶ πορευόμενοι ἦλθον ἐξ ἐναντίας τῆς πόλεως ἀπὸ ἀνα-
τολῶν, καὶ τὰ ἔνεδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. καὶ πα-
ρενέβαλον ἀπὸ βορρᾶ τῆς γαί. καὶ ἡ κοιλὰς ἀναμέσον αὐ-
τοῦ καὶ τῆς γαί.
12 * καὶ ἔλαβεν ὡς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἔθετο αὐτοὺς
ἔνεδρον ἀναμέσον τῆς βηθαῦν καὶ τῆς γαί θάλασσαν τῆς γαί.
13 * καὶ ἔταξεν ὁ λαὸς πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν, ἣ ἦν ἀ-
πὸ βορρᾶ τῇ πόλει, καὶ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ θάλασσαν τῆς πό-
λεως. καὶ ἐπορεύθη ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τῆς κοι-
λάδος.
14 * καὶ ἐγένετο ὡς ἴδεν ὁ βασιλεὺς τῆς γαί, καὶ ἔσπευσεν
καὶ ὤρθρισεν, καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως εἰς συ-
νάντησιν αὐτοῖς ἐπ᾽ εὐθείας εἰς τὸν πόλεμον, αὐτὸς καὶ πᾶς
ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς τὸν καιρὸν, κατὰ πρόσωπον τῆς ἀραβά. καὶ
αὐτὸς οὐκ ᾔδει ὅτι ἔνεδρα αὐτῶν ἐστιν ὀπίσω τῆς πόλεως.
15 * καὶ ἴδεν, καὶ ἀνεχώρησεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀ-
πὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἔφυγεν ὁδὸν τῆς ἐρήμου.
16 * καὶ ἐνίσχυσεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γαί τοῦ καταδιῶξαι ὀπίσω
αὐτῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ αὐτοὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς πόλεως·
17 * οὐ κατελείφθη οὐδὲ εἷς ἐν τῇ γαί καὶ ἐν βαιθὴλ, ὃς
οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω ἰσραήλ. καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν
ἀνεῳγμένην, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω ἰσραήλ.
18 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἔκτεινον τὴν χεῖρά
σου τῷ γαισῷ τῷ ἐν τῇ χειρί σου ἐπὶ τὴν πόλιν. εἰς γὰρ τὰς
χεῖράς σου ἔδωκα αὐτήν. καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξαναστήσονται
ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἰησοῦς τὸν γαι-
σὸν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν·
19 * καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξανέστησαν ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου
αὐτῶν, καὶ ἐξήλθοσαν ὅτε ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα. καὶ εἰ-
σῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ σπεύ-
σαντες ἐνέπρησαν τὴν πόλιν ἐν πυρί.
20 * καὶ περιβλεψάμενοι οἱ κάτοικοι γαί εἰς τὰ ὀπίσω αὐ-
τῶν, καὶ ἑώρων τὸν καπνὸν τῆς πόλεως ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐ-
ρανόν, καὶ οὐκ ἔτι οὐκ εἶχον ποῦ φυγεῖν ὧδε ἢ ὧδε. καὶ ὁ λαὸς
ὁ φεύγων εἰς τὴν ἔρημον ἐστράφησαν ἐπὶ τοὺς διώκοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et anticipauit Iosue in aurora, & numerauit populum, & ascendit ipse & seniores Israel ante populum ad Ghay.
11 Et omnis populus bellatores, qui cum ipso, ascenderunt, & appropinquauerunt, & venerunt è regione vrbis, & posuerunt à Septentrione Ghay; & vallis inter ipsum & inter Ghay.
12 Et accepit quasi quinque millia virorum, & posuit eos insidias inter Bethel & inter Ghay ad occasum Ghay.
13 Et posuerunt populus omnia castra quæ à Septentrione vrbi, & insidias eius, ad occasum vrbis; & ambulauit Iosue in nocte illa in media valle.
14 Et fuit, cùm vidit rex Ghay, & festinauerunt, & anticipauerunt; & egressi sunt viri vrbis in occursum Israel ad ineundum prœlium, ipse & omnis populus eius ad tempus constitutum ei, ante planiciem; & ipsi non nouerunt, quòd insidiæ illis à posterioribus vrbis.
15 Et confregerunt se Iosue & omnis Israel ante eos, & verterunt se versus desertum.
16 Et congregati sunt omnis populus qui in Ghay, ad sequendum post eos, & secuti sunt post Iosue; & protracti sunt ex vrbe.
17 Et non relictus est homo in Ghay & Bethel, qui non prodiret post Israel; & deseruerunt vrbem vt apertam, & secuti sunt post Israel.
18 Et dixit Dominus ad Iosue: Eleua in hasta, quæ in manu tua, super Ghay; quia in manum tuam tradam eam: & eleuauit Iosue in hasta quæ in manu eius, aduersus vrbem.
19 Et insidiæ surrexerunt in festinatione de loco suo, & cucurrerunt cùm eleuauit manum suam; & ascenderunt in vrbem, & subegerunt eam; & festinauerunt, & incenderunt vrbem in igne.
20 Et respexerunt viri Ghay retro se, & viderunt, & ecce ascendens fumus ex vrbe ad cælum vsque; & non fuit in eis virtus ad fugiendum huc & illuc; & populus qui verterat se in desertum, redit contra persecutorem.

21 * וִיהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־לָכַד הָאֹרֵב אֶת־
הָעִיר וְכִי עָלָה עֲשַׁן הָעִיר וַיָּשֻׁבוּ וַיַּכּוּ אֶת־
אַנְשֵׁי הָעָי׃
22 * וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר לִקְרָאתָם וַיִּהְיוּ לְיִשְׂרָאֵל
בַּתָּוֶךְ אֵלֶּה מִזֶּה וְאֵלֶּה מִזֶּה וַיַּכּוּ אוֹתָם עַד־בִּלְתִּי
הִשְׁאִיר־לָהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט׃
23 * וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּפְשׂוּ חָי וַיַּקְרִבוּ אֹתוֹ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ׃
24 * וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָעַי
בַּשָּׂדֶה בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר רְדָפוּם בּוֹ וַיִּפְּלוּ כֻלָּם לְפִי־
חֶרֶב עַד־תֻּמָּם · וַיָּשֻׁבוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הָעַי וַיַּכּוּ
אֹתָהּ לְפִי־חָרֶב׃
25 * וַיְהִי כָל־הַנֹּפְלִים בַּיּוֹם הַהוּא מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף כֹּל אַנְשֵׁי הָעָי׃
26 * וִיהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד
אֲשֶׁר הֶחֱרִים אֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָי׃
27 * רַק הַבְּהֵמָה וּשְׁלַל הָעִיר הַהִיא בָּזְזוּ לָהֶם
יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ׃
28 * וַיִּשְׂרֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָי וַיְשִׂימֶהָ תֵּל־עוֹלָם
שְׁמָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
29 * וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּלָה עַל־הָעֵץ עַד־עֵת
הָעָרֶב וּכְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּרִידוּ אֶת־
נִבְלָתוֹ מִן־הָעֵץ וַיַּשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ אֶל־פֶּתַח
שַׁעַר הָעִיר וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד
הַיּוֹם הַזֶּה׃
30 * אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהַר עֵיבָל׃
31 * כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
אֲשֶׁר לֹא־הֵנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת
לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים׃

21 * Videnſque Ioſue & omnis Iſrael quòd
capta eſſet ciuitas,& fumus vrbis aſcende-
ret,reuerſus percuſsit viros Hay.
22 * Siquidem & illi qui ceperant & ſuc-
E cenderant ciuitatem, egreſsi ex vrbe con-
tra ſuos,medios hoſtium ferire cœperunt.
Cùm ergo ex vtraque parte aduerſarij cæ-
derentur, ita vt nullus de tanta multitu-
dine ſaluaretur:
23 *Regem quoque vrbis Hay apprehen-
derunt viuentem,& obtulerunt Ioſue.
24 * Igitur omnibus interfectis,qui Iſrae-
lem ad deſerta tendentem fuerant perſe-
cuti, & in eodem loco gladio corruenti-
bus,reuerſi filij Iſrael percuſſerunt ciui-
25 tatem. * Erant autem qui in eo-
dem die conciderant à viro vſque ad mu-
lierem, duodecim millia hominum om-
nes vrbis Hay.
26 *Ioſue verò non contraxit manum quã
in ſublime porrexerat tenens clypeum,
donec interficerentur omnes habitatores
Hay.
27 * Iumenta autem, & prædam ciuitatis
diuiſerunt ſibi filij Iſrael, ſicut præceperat
Dominus Ioſue.
28 * Qui ſuccendit vrbem, & fecit eam
F tumulum ſempiternum.
29 * Regem quoque eius ſuſpendit in pa-
tibulo vſque ad veſperam & Solis occa-
ſum: præcepitque Ioſue, & depoſuerunt
cadauer eius de cruce, proieceruntque in
ipſo introitu ciuitatis, congeſto ſuper eo
magno aceruo lapidum, qui permanet vſ
que in præſentem diem.
30 * Tunc ædificauit Ioſue altare domino
Deo Iſrael in monte Hebal,
31 * Sicut præceperat Moyſes famulus
Domini filiis Iſrael, & ſcriptum eſt in vo- Exo.20.d. Deu.27.a
G lumine legis Moyſi, altare de lapidibus
impolitis quos ferrum non tetigit: & ob-
tulit ſuper eo holocauſtum Domino, im-
molauitque pacificas victimas.

תרגום יונתן

21 ויהושע וכל ישראל חזו ארי כבש כמנא ית קרתא וארי סליק תננא דקרתא ותבו ומחו ית אנשי עי׃
22 ואילין נפקו מן קרתא לקדמותהון והוו לישראל במציעין אילין מכא ואילין מכא ומחו יתהון עד דלא אשתאר להון שאר ומשיזב׃
23 וית מלכא דעי אחדו כד חי וקריבו יתיה לות יהושע׃ 24 והוה כד שיצי ישראל לקטלא ית כל יתבי עי בחקלא
במדברא דרדפונון ביה ואתקטלו כולהון לפתגם דחרב עד דשלימו ותבו כל ישראל לעי ומחו יתהון לפתגם דחרב׃
25 והוה כל דאיתקטלו ביומא ההוא מגבר ועד איתתא תרי עשר אלפין כל אנשי דעי׃
26 ויהושע לא אתיב ידיה דארים ברמחא עד דגמר ית כל יתבי עי׃
27 לחוד בעירא ועדי קרתא ההיא בזו להון בני ישראל כפתגמא דיי דפקיד ית יהושע׃
28 ואוקיד יהושע ית עי ושויה תל חרוב לעלם לצדו עד יומא הדין׃
29 וית מלכא דעי צלב על צליבא עד עידן רמשא וכמיעל שמשא פקיד יהושע ואחיתו ית נבלתיה מן צליבא ורמו יתיה במעלנא דתרע
קרתא ואקימו עלוהי דגור אבנין רב עד יומא הדין׃ 30 בכין בנא יהושע מדבחא קדם יי אלהא דישראל בטורא דעיבל׃
31 כמא דפקיד משה עבדא דיי ית בני ישראל כמא דכתיב בספר אוריתא דמשה מדבח אבנין שלמן דלא אתרם עליהון ברזלא
ואסיקו עלוהי עלון קדם יי ונכיסו נכסת קודשין׃

* *Et Iosue & omnis Israel viderunt, quòd* 21
ceperunt insidiæ vrbem, & quòd ascendit fu-
mus vrbis in cælum: & reuersi percusserunt
viros Gai.
* *Et hi exierunt de vrbe in occursum eo-* 22
rum. & facti sunt exercitus in medio, hi hinc,
& hi hinc. & percusserunt eos ita, vt non
relinqueretur ex illis viuus & fugiens.
* *Et regem Gai apprehenderunt viuentem;* 23
& adduxerunt eum ad Iosue.
* *Et factum est vt cessauerunt filij Israel* 24
occidere omnes qui in Gai, & in campis, &
in monte descensus, vbi persecuti sunt eos, &
ceciderunt omnes in ore gladij ab ea vsque ad
finem. & reuersus est Iosue in Gai, & percus-
sit eam in ore gladij.
* *Et facti sunt omnes qui ceciderunt die il-* 25
la, à viro & vsque ad mulierem, duodecim
millia, omnes habitantes Gai.
* *Et Iosue non contraxit manum suam, quã* 26
extendit in scuto, donec anathematizauit om-
nes habitantes Gai.
* *Veruntamen iumenta, & spolia quæ in* 27
vrbe illa, diuiserunt sibi filij Israel secundum
præceptum Domini, sicut præcepit Dominus
Iosue.
* *Et succendit Iosue vrbem in igne, & po-* 28
suit eam tumulum in sempiternum inhabitabi-
le vsque in diem hanc.
* *Et regem Gai suspendit in ligno gemino. et* 29
fuit in ligno vsque ad tempus vespertinum: et
occidente Sole præcepit Iosue, & deposuerunt
corpus eius de ligno, & proiecerunt eum in fo-
ueam ad portam ciuitatis, & superposuerunt ei
aceruum lapidum magnum vsque in diem
hanc.
* *Tunc ædificauit Iosue altare domino Deo* 30
Israel in monte Gebal;
* *Sicut præceperat Moyses famulus Domi-* 31
ni filiis Israel, sicut scriptum est in lege Moysi:
altare lapidum integrum, in quos non proiectũ
est in eos ferrum. & obtulit illic holocausta Do-
mino, & sacrificium salutare.

21 * καὶ ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδον, ὅτι ἔλαβον τὰ ἔνεδρα
τὴν πόλιν, καὶ ὅτι ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν,
καὶ μεταβαλλόμενοι ἐπάταξαν τοὺς ἄνδρας τῆς γαί.
22 * καὶ οὗτοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως εἰς συνάντησιν αὐ-
τῶν. καὶ ἐγενήθησαν τῆς παρεμβολῆς ἀναμέσον, οὗτοι ἐντεῦ-
θεν, καὶ οὗτοι ἐντεῦθεν. καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ κατα-
λειφθῆναι αὐτῶν σεσωσμένον καὶ διαφεύγοντα.
23 * καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαὶ συνέλαβον ζῶντα, καὶ προσ-
ήγαγον αὐτὸν πρὸς ἰησοῦν.
24 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀποκτείνον-
τες σύμπαντας τοὺς ἐν τῇ γαί, καὶ ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ ἐν τῷ
ὄρει τῆς καταβάσεως, οὗ κατεδίωξαν αὐτούς, καὶ ἔπεσον πάν-
τες ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπ' αὐτῆς εἰς τέλος. καὶ ἐπέστρε-
ψεν ἰησοῦς εἰς γαί, καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομ-
φαίας.
25 * καὶ ἐγενήθησαν πάντες οἱ πεσόντες τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
νῃ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς δώδεκα χιλιάδες, πάντας
τοὺς κατοικοῦντας γαί.
26 * καὶ ἰησοῦς οὐκ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἣν ἐξέτει-
νεν ἐν τῷ γαισῷ, ἕως ἀνεθεμάτισεν σύμπαντας τοὺς κατοι-
κοῦντας γαί.
27 * πλὴν τῶν κτηνῶν καὶ τῶν σκύλων τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκεί-
νῃ, ἐπρονόμευσαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ πρόσταγμα
κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ.
28 * καὶ ἐνεπύρισεν ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρί, καὶ ἔθηκεν αὐ-
τὴν χῶμα εἰς τὸν αἰῶνα ἀοίκητον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
29 * καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαὶ ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου δι-
δύμου. καὶ ἦν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἕως καιροῦ τῆς ἑσπέρας. καὶ ἐπι-
δύνοντος τοῦ ἡλίου συνέταξεν ἰησοῦς, καὶ καθεῖλον τὸ σῶ-
μα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν βόθρον
πρὸς τὴν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λί-
θων μέγαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
30 * τότε ᾠκοδόμησεν ἰησοῦς θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ
ἰσραὴλ ἐν ὄρει γεβάλ.
31 * καθότι ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ θεράπων κυρίου τοῖς
υἱοῖς ἰσραήλ, καθὰ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ, θυσια-
στήριον λίθων ὁλοκλήρων, ἐφ' οὓς οὐκ ἐπεβλήθη ἐπ' αὐ-
τοὺς σίδηρος. καὶ ἀνεβίβασεν ἐκεῖ ὁλοκαυτώματα τῷ κυ-
ρίῳ, καὶ θυσίαν σωτηρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et Iosue & omnis Israel viderunt quòd subegissent insidiæ vrbem; & quòd ascenderet fumus ex vrbe: & redierunt, & confecerunt
homines Ghay.
22 Et illi egressi sunt ex vrbe in occursum eorum, & fuerunt Israeli in mediis, illi hinc & illi hinc: & percusserunt ipsos, quoad non re-
lictæ sunt eis reliquiæ & saluatio.
23 Et regem Ghay ceperunt viuum, & adduxerunt eum ad Iosue.
24 Et fuit cùm consũmauit Israel occidere omnes habitatores Ghay in campo in deserto, qui persecuti fuerant eos in eo, & interfecti
sunt omnes illi in acie gladij, quoad perfecerunt. Et redierunt omnis Israel in Ghay, & confecerunt eos in acie gladij.
25 Et fuit, omnes qui occisi sunt in die illa, à viro & vsque ad mulierem, duodecim millia, omnes homines Ghay.
26 Et Iosue non vertit manum suam quam leuauerat cum hasta, quoad consumpsit omnes habitatores Ghay.
27 Tantum iumenta & prædas vrbis illius diripuerunt sibi filij Israel, iuxta verbum Domini quod iussit Iosue.
28 Et incendit Iosue Ghay; & posuit eam tumulum desolationis vsque in seculum, in vastationem vsque in diem hanc.
29 Et regem Ghay crucifixit super crucem vsque ad horam vespertinam; & vt intrauit sol, iussit Iosue, & deposuerunt cadauer eius de
cruce, & proiecerunt eum in introitu portæ vrbis; & erexerunt super ipsum aceruum lapidum magnum vsque ad diem hunc.
30 Tunc ædificauit Iosue altare ante dominum Deum Israel in monte Ghebal,
31 Sicut iusserat Moyses seruus Domini
filios Israel, sicut scriptum est in libro legis Mosis, altare lapidum simplicium, quod nõ sublatum est super eos ferrum; & adoleuerunt super
illud holocausta ante Dominum, & mactauerunt mactationem sanctorum.

32 וַיִּכְתָּב־שָׁם עַל־הָאֲבָנִים אֵת מִשְׁנֵה תּוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
33 וְכָל־יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטָיו עֹמְדִים
מִזֶּה וּמִזֶּה לָאָרוֹן נֶגֶד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח חֶצְיוֹ אֶל־מוּל הַר־
גְּרִזִים וְהַחֶצְיוֹ אֶל־מוּל הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר צִוָּה
מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל
בָּרִאשֹׁנָה׃
34 וְאַחֲרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה
וְהַקְּלָלָה כְּכָל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה׃
35 לֹא־הָיָה דָבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא־
קָרָא יְהוֹשֻׁעַ נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף
וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם׃

ט

1 וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה וּבְכֹל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל אֶל־
מוּל הַלְּבָנוֹן הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי׃
2 וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם־יְהוֹשֻׁעַ וְעִם־
יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד׃
3 וְיֹשְׁבֵי גִבְעוֹן שָׁמְעוּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ
לִירִיחוֹ וְלָעָי׃
4 וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵמָּה בְּעָרְמָה וַיֵּלְכוּ וַיִּצְטַיָּרוּ וַיִּקְחוּ
שַׂקִּים בָּלִים לַחֲמוֹרֵיהֶם וְנֹאדוֹת יַיִן בָּלִים
וּמְבֻקָּעִים וּמְצֹרָרִים׃
5 וּנְעָלוֹת בָּלוֹת וּמְטֻלָּאוֹת בְּרַגְלֵיהֶם וּשְׂלָמוֹת
בָּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכֹל לֶחֶם צֵידָם יָבֵשׁ הָיָה נִקֻּדִים׃
6 וַיֵּלְכוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּל וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו וְאֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאנוּ וְעַתָּה
כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית׃

32 Et ſcripſit ſuper lapides Deuterono-
mium legis Moyſi quod ille digeſſerat co
ram filiis Iſrael.
33 Omnis autem populus & omnes ma-
iores natu, duceſque ac iudices ſtabant ex
vtraque parte arcæ in conſpectu ſacerdo-
tum qui portabant arcam fœderis Domi-
ni, vt aduena, ita & indigena. Media pars
eorum iuxta montem Garizim, & media
iuxta montem Hebal, ſicut præceperat
Moyſes famulus Domini. & primũ qui-
dem benedixit populo Iſrael.
34 Poſt hæc legit omnia verba benedi-
ctionis & maledictionis, & cuncta quæ
ſcripta fuerant in legis volumine.
35 Nihil ex his quę Moyſes iuſſerat reli-
quit intactum. ſed vniuerſa replicauit co
ram omni multitudine Iſrael, mulieribus,
ac paruulis & aduenis qui inter eos mora-
bantur.

CAP. IX.

1 A QVibus auditis cuncti reges trans Ior-
danem qui verſabantur in montanis,
& cãpeſtribus, in maritimis ac littore ma-
gni maris: hi quoque qui habitant iuxta
Libanum, Ethæus, & Ammorræus, Cha-
naneus, Pherezeus, & Eueus, & Iebuſeus,
2 Congregati ſunt pariter, vt pugnarẽt
contra Ioſue & Iſrael vno animo eademq;
3 ſententia. At hi qui habitabant in Ga-
baon, audientes cuncta quæ fecerat Ioſue
4 Hiericho & Hay, Callidè cogitantes
tulerunt ſibi cibaria, ſaccos veteres aſinis
imponentes, & vtres vinarios ſciſſos at-
que conſutos:
5 B Calciamentaque perantiqua, quæ ad
indicium vetuſtatis pitaciis conſuta erãt,
induti veteribus veſtimentis. panes quo-
que quos portabant ob viaticum duri e-
rant, & in fruſta comminuti.
6 Perrexeruntque ad Ioſue, qui tunc
morabatur in caſtris Galgalæ, & dixerunt
ei, atque ſimul omni Iſraeli: De terra lon-
ginqua venimus, pacem vobiſcum facere
cupientes.

תרגום יונתן

32 וּכְתַב תַּמָּן עַל אַבְנַיָּא יָת פַּתְשֶׁגֶן אוֹרַיְתָא דְמֹשֶׁה דִּכְתַב קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 33 וְכָל יִשְׂרָאֵל וְסָבוֹהִי וְסַרְכוֹהִי וְדַיָּנוֹהִי קָיְמִין
מִכָּא וּמִכָּא לַאֲרוֹנָא קֳדָם כַּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא דִקְיָמָא דַייָ כְּגִיּוֹרָא כְּיַצִּיבָא פַּלְגֵיהוֹן לְקָבֵל טוּרָא דִגְרִיזִין וּפַלְגֵיהוֹן לְקָבֵיל טוּרָא
דְעֵיבָל כְּמָא דְפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ לְבָרָכָא יָת עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּקַדְמֵיתָא׃ 34 וּבָתַר כֵּן קְרָא יָת כָּל פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא בִּרְכָן וּלְוָטִין
כְּכָל דִּכְתִיב בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְתָא׃ 35 לָא הֲוָה פִתְגָּמָא מִכָּל דְּפַקֵּיד מֹשֶׁה דְּלָא קְרָא יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְשַׁיָּא
וְטַפְלָא וְגִיּוֹרַיָּא דְאָזְלִין בֵּינֵיהוֹן׃

ט

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעוּ כָּל מַלְכַיָּא דִּי בְעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּטוּרָא וּבִשְׁפֵלְתָּא וּבְכָל סְפַר יַמָּא
רַבָּא דִלְקָבֵיל לִבְנָן חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי כְּנַעֲנָאֵי פְּרִיזָאֵי חִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי׃ 2 וְאִתְכְּנַשׁוּ כַּחֲדָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם יְהוֹשֻׁעַ
וְעִם יִשְׂרָאֵל סִיעָא חֲדָא׃ 3 וְיָתְבֵי גִבְעוֹן שְׁמַעוּ יָת דַּעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ לִירִיחוֹ וּלְעָי׃
4 וַעֲבַדוּ אַף אִינוּן בְּחוּכְמָא וַאֲזַלוּ וְאִזְדְּוַדוּ וּנְסִיבוּ שַׂקִּין בָּלָן לַחֲמָרֵיהוֹן וְזִיקִין דַּחֲמַר בָּלָן וּמְבַזְעִין וּמְצָרְרִין׃
5 וּמְסָנָן בָּלָן וּמְרַקְעִין בְּרִיגְלֵיהוֹן וּכְסוּתָא בָלְיָא עֲלֵיהוֹן וְכָל לְחֶם זְוָדֵיהוֹן יָבֵשׁ הֲוָה כִּסְנִין׃
6 וַאֲזַלוּ לְוַת יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרִיתָא לְגִלְגָּלָא וַאֲמַרוּ לֵיהּ וְלֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֲרַע רְחִיקָא אֲתֵינָא וּכְעַן גְּזַרוּ לָנָא קְיָים׃

* Et ſcripſit Ioſue ſuper lapides Deuterono- 32
mium legem Moyſi, quam ſcripſit coram filiis
Iſrael.
* Et omnis Iſrael, & ſeniores eorum, et ſcri 33
bæ eorum, & iudices ibant hinc & inde arcæ
coram, & ſacerdotes Leuitæ tulerunt arcam
fœderis Domini, & aduena & indigena fue-
runt media pars eorum iuxta mõtem Garizin,
& media eorum iuxta montẽ Hebal; ſicut præ-
ceperat Moyſes famulus Domini ad benedicen
dum populo Iſrael in primis.
* Et poſt hæc legit omnia verba legis huius, 34
benedictiones & maledictiones, iuxta omnia
ſcripta in lege Moyſi.
* Non fuit verbum ab omnibus quæ iuſſe- 35
rat Moyſes Ioſue, quod non legit Ioſue in au-
res totius multitudinis Iſrael, viris, & mulie-
ribus, & filiis, & aduenis qui acceſſerant ad
Iſrael.

CAP. IX.

POſtquam autem audierunt cuncti reges A- 1
morræorum trans Iordanem, qui in monta-
ni, & qui in planitie, & qui in omni ora ma-
ris magni, & qui iuxta Antilibanum, & E-
thæi, & Amorræi, & Gergeſæi, et Chananæi,
& Phereſæi, & Euæi, & Iebuſæi:
* Et congregati ſunt in vnum ad pugnan- 2
dum contra Ioſue & Iſrael ſimul omnes.
* Et qui habitabant Gabaon audierunt om- 3
nia quæ fecit Ioſue Hiericho & Ghai.
* Et fecerunt & ipſi cum fallacia: & ve- 4
nientes inſtituerunt & parauerunt ſe. & ac-
cipientes ſaccos veteres in humeris ſuis, & v-
tres vini antiquos & ſciſſos ligatos:
* Et concauitates calciamentorum ſuorum, 5
& calciamẽta ſua antiqua, & pictacius conſu-
ta in pedibus ſuis: & veſtes ſuas inueteratas
in ſeipſis: & panes cibi ſui duri facti ſunt, &
comeſti.
* Et perrexerunt ad Ioſue in caſtra Iſrael 6
in Galgala; & dixerunt ad Ioſue & ad om-
nem Iſrael: Ex terra longinqua venimus; &
nunc inite nobiſcum fœdus.

32 * καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς ἐπὶ τῶν λίθων τὸ δευτερονόμιον
νόμον μωυσῆ, ὃν ἔγραψεν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ.
33 * καὶ πᾶς ἰσραήλ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν, καὶ οἱ
γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ δικασταὶ παρεπορεύοντο ἔνθεν
καὶ ἔνθεν τῆς κιβωτοῦ ἀπέναντι, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται
ἦραν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου· καὶ ὁ προσήλυτος
καὶ ὁ αὐτόχθων ἦσαν οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους
γαριζίν, καὶ οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους γαιβάλ,
καθὰ ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ θεράπων κυρίου εὐλογῆσαι
τὸν λαὸν ἰσραὴλ ἐν πρώτοις.
34 * καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέγνω σύμπαντα τὰ ῥήματα τοῦ νό-
μου τούτου τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρας κατὰ πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ.
35 * οὐκ ἦν ῥῆμα ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ
ἰησοῦ, ὃ οὐκ ἀνέγνω ἰησοῦς εἰς τὰ ὦτα πάσης ἐκκλησίας
ἰσραήλ, τοῖς ἀνδράσιν, καὶ ταῖς γυναιξὶν καὶ τοῖς παιδίοις, καὶ
τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσπορευομένοις τῷ ἰσραήλ.

θ´.

1 * Ὡς δ᾽ ἤκουσαν πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων
ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου, οἱ ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ οἱ ἐν τῇ πε-
δινῇ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ παραλίᾳ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης,
καὶ οἱ πρὸς τῷ ἀντιλιβάνῳ, καὶ οἱ χετταῖοι, καὶ οἱ ἀμορ-
ραῖοι, καὶ οἱ γεργεσαῖοι, καὶ οἱ χαναναῖοι, καὶ οἱ φερε-
2 ζαῖοι, καὶ οἱ εὐαῖοι, καὶ οἱ ἰεβουσαῖοι· * καὶ συνῆλθον εἰς τὸ
αὐτὸ ἐπὶ τὸ πολεμῆσαι ἰησοῦν καὶ ἰσραὴλ ἅμα πάντες.
3 * καὶ οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν ἤκουσαν πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς τῇ ἱεριχὼ καὶ τῇ γαί.
4 * καὶ ἐποίησαν καί γε αὐτοὶ μετὰ πανουργίας. καὶ ἐλ-
θόντες ἐπεστήσαντο, καὶ ἡτοιμάσαντο· καὶ λαβόντες σάκ-
κους παλαιοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν, καὶ ἀσκοὺς οἴνου πα-
λαιοὺς καὶ κατερρωγότας ἀποδεδεμένους·
5 * καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν, καὶ τὰ σαν-
δάλια αὐτῶν παλαιὰ καὶ καταπεπελματωμένα ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν πεπαλαιωμένα ἐπ᾽
αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρτοι τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηροὶ ἐγένοντο, καὶ
6 βεβρωμένοι. * καὶ ἤλθοσαν πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν
παρεμβολὴν ἰσραὴλ εἰς γαλγαλά, καὶ εἶπαν πρὸς ἰη-
σοῦν καὶ πρὸς πάντα ἰσραήλ, ἐκ γῆς μακρόθεν ἥκαμεν,
καὶ νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et ſcripſit ibi ſuper lapides expoſitionem Legis Moſis, quam ſcripſit ante filios Iſrael.
33 Et omnis Iſrael, & ſeniores eius, & exactores eius, & iudices eius ſtabant hinc & hinc ad arcam ante ſacerdotes Leuitas ferentes ar-
cam fœderis Domini; ſicut peregrinus, ſic indigena, dimidium eorum è regione montis Gerizim, & medium eorũ è regione montis Ghe-
bal; quemadmodum iuſſerat Moſes ſeruus Domini ad benedicendum populum Iſraelis in initio.
34 Et poſtea legit omnia verba Legis, benedictiones & maledictiones, iuxta omne quod ſcriptum eſt in libro Legis.
35 Non fuit verbum ex omnibus quæ iuſſit Moſes, quod non legit Ioſue ante omnẽ eccleſiam Iſrael, mulieres, & paruulos, & aduenas
qui incedebant inter eos.

CAP. IX.

ET fuit, quando audierunt omnes reges qui trans Iordanem, in monte & in planitie, & in omni litore maris magni quod è regione Li-
bani, Hethæus, & Emorrhæus, Chenaghanæus, Pherezæus, Hhiuæus & Iebuſæus:
2 Et congregati ſunt ſimul ad ineundum prœlium cum Ioſue & cum Iſrael, ſocietate vna.
3 Et habitatores Gibghon audierunt, quod fecit Ioſue Iericho & Ghay.
4 Et fecerunt etiam illi in ſapientia, & venerunt, & viaticum parauerunt; & acceperunt ſaccos veteres aſinis ſuis, & vtres vini veteres &
ruptos & ligatos: 5 Et calciamenta vetera & maculoſa in pedibus ſuis; & veſtes veteres ſuper ſe: & omnis panis viatici eorum ſiccus
fuit vt oblecæ. 6 Et venerunt ad Ioſue in caſtra in Gilgal; & dixerunt ei & homini Iſrael: De terra longinqua venimus: & nunc pan-
gite nobiſcum fœdus.

7 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַחִוִּי אוּלַי בְּקִרְבִּי
אַתָּה יוֹשֵׁב וְאֵיךְ אֶכְרָות־לְךָ בְרִית׃
8 * וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנָחְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאַיִן תָּבֹאוּ׃
9 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מְאֹד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־שָׁמַעְנוּ שָׁמְעוֹ וְאֵת כָּל־
אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרָיִם׃
10 * וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וּלְעוֹג מֶלֶךְ־
הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּעַשְׁתָּרוֹת׃
11 * וַיֹּאמְרוּ אֵלֵינוּ זְקֵינֵינוּ וְכָל־יֹשְׁבֵי אַרְצֵנוּ לֵאמֹר
קְחוּ בְיֶדְכֶם צֵידָה לַדֶּרֶךְ וּלְכוּ לִקְרָאתָם
וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵיהֶם עַבְדֵיכֶם אֲנַחְנוּ וְעַתָּה
כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית׃
12 * זֶה לַחְמֵנוּ חָם הִצְטַיַּדְנוּ אֹתוֹ מִבָּתֵּינוּ בְּיוֹם
צֵאתֵנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֵשׁ וְהָיָה נִקֻּדִים׃
13 * וְאֵלֶּה נֹאדוֹת הַיַּיִן אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה
הִתְבַּקָּעוּ וְאֵלֶּה שַׂלְמוֹתֵינוּ וּנְעָלֵינוּ בָּלוּ מֵרֹב
הַדֶּרֶךְ מְאֹד׃
14 * וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצֵּידָם וְאֶת־פִּי יְהוָה לֹא שָׁאָלוּ׃
15 * וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שָׁלוֹם וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית
לְחַיּוֹתָם וַיִּשָּׁבְעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה׃
16 * וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־כָּרְתוּ
לָהֶם בְּרִית וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־קְרֹבִים הֵם אֵלָיו
וּבְקִרְבּוֹ הֵם יֹשְׁבִים׃
17 * וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וְעָרֵיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת
18 יְעָרִים׃ * וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשְׁבְּעוּ לָהֶם
נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָל־הָעֵדָה
עַל־הַנְּשִׂיאִים׃

7 * Responderuntque filij Israel ad eos, atque dixerunt: Ne fortè in terra quæ nobis forte debetur habitetis, & non possimus fœdus inire vobiscum.
8 * At illi ad Iosue, Serui, inquiũt, tui sumus. Quibus Iosue ait: Quinam estis vos, aut vnde venistis?
9 * Responderunt: De terra longinqua valde venerũt serui tui in nomine domini Dei tui. audiuimus enim famam potentiæ eius, cuncta quæ fecit in Ægypto.
10 * Et duobus regibus Amorręorum qui fuerũt trans Iordanem, Seon regi Esebõ, & Og regi Basan qui erat in Astaroth:
11 *Dixeruntque nobis seniores & omnes habitatores terræ nostræ: Tollite in manibus vestris cibaria ob longissimam viã, & occurrite eis, & dicite: Serui vestri sumus, fœdus inite nobiscum.
12 * En panes, quando egressi sumus de
C domibus nostris, vt veniremus ad vos, calidos sumpsimus, nunc sicci facti sunt, & vetustate nimia comminuti.
13 * Vtres vini nouos impleuimus, nunc rupti sunt & soluti. vestes & calciamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus ob longitudinem longioris viæ trita sunt & penè consumpta.
14 * Susceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogauerunt.
15 * Fecitque Iosue cum eis pacem; & inito fœdere pollicitus est vt non occiderentur. Principes quoque multitudinis iura- 2. Reg. 21. A
16 uerunt eis. * Post dies autem tres initi fœderis, audierunt quòd in vicino habitarent, & inter eos futuri essent.
17 * Moueruntque castra filij Israel, & venerunt in ciuitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth & Cariathiarim.
18 *Et non percusserunt eos, eo quòd iurassent eis principes multitudinis in nomine domini Dei Israel. Murmurauit itaque omne vulgus contra principes Israel.

תרגום יונתן

7 וַאֲמַרוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְחִוָּאָה מָאִים בֵּינִי אַתְּ יָתֵב וְאֵיכְדֵין אֶגְזַר עִמָּךְ קְיָים׃
8 וַאֲמַרוּ לִיהוֹשֻׁעַ עַבְדָּךְ אֲנַחְנָא וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ מַן אַתּוּן וּמְנַן אֲתֵיתוּן׃
9 וַאֲמַרוּ לֵיהּ מֵאֲרַע רְחִיקָא לַחֲדָא אֲתוֹ עַבְדָּךְ לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי שְׁמַעְנָא יַת שְׁמַע גְּבוּרְתֵּיהּ וְיַת כָּל דַּעֲבַד בְּמִצְרָיִם׃
10 וְיַת כָּל דַּעֲבַד לִתְרֵין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִּי בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא לְסִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן וּלְעוֹג מַלְכָּא דְמַתְנַן דִּבְעַשְׁתָּרוֹת׃
11 וַאֲמַרוּ לָנָא סָבָנָא וְכָל יָתְבֵי אַרְעָנָא לְמֵימַר סַבוּ בִּידְכוֹן זְוָדִין לְאוֹרְחָא וְאֱזִילוּ לְקַדְמוּתְהוֹן וְתֵימְרוּן לְהוֹן עַבְדֵיכוֹן אֲנַחְנָא וּכְעַן גְּזַרוּ לָנָא קְיָים׃ 12 דֵּין לַחְמָנָא כַּד חַמִּים אִיזְדַּוַּדְנָא יָתֵיהּ מִבָּתָּנָא בְּיוֹם מִיפַּקְנָא לְמֵיתֵי לְוָתְכוֹן וּכְעַן הָא יָבֵשׁ וַהֲוָה כִּיסְנִין׃
13 וְאִלֵּין זִיקִין דַּחֲמַר דִּי מְלֵינָא כַּד חַדְתִּין וְהָא אִתְבְּזַעוּ וְאִלֵּין תּוֹתְבָנָא וּמְסָנָנָא בְּלִיאוּ מִסְּגֵי אוֹרְחָא לַחֲדָא׃
14 וְקַבִּילוּ גֻּבְרַיָּא לְפִתְגָמֵיהוֹן וְאוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ לָא תְּבַעוּ׃
15 וַעֲבַד לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ שְׁלָם וּגְזַר לְהוֹן קְיָים לְקַיָּמוּתְהוֹן וְקַיִּימוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא׃
16 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָתָא יוֹמִין בָּתַר דִּגְזַרוּ לְהוֹן קְיָים וּשְׁמַעוּ אֲרֵי קָרִיבִין אִינוּן לֵיהּ וּבֵינֵיהוֹן אִינוּן יָתְבִין׃
17 וּנְטַלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ לְקִרְוֵיהוֹן בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְקִרְוֵיהוֹן גִּבְעוֹן וּכְפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת יְעָרִים׃
18 וְלָא מְחוֹנוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קַיִּימוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְרְעַמוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא עַל רַבְרְבַיָּא׃

*Et dixerunt filij Israel ad Euæum: Vide 7
ne in me tu habites; & quomodo inibimus tecum pactum?*

*Et dixerunt ad Iosue: Serui tui sumus. et 8
dixit ad eos Iosue: Vnde estis, & vnde venistis?*

*Et dixerunt ad eum: De terra longinqua 9
valdè venerunt serui tui in nomine domini Dei tui. audiuimus enim nomen eius, et cuncta quæ fecit in Aegypto:*

*Et omnia quæ fecit duobus regibus Amor- 10
ræorum, qui fuerunt trans Iordanem, Seon regi Esebon, & Og regi Basan, qui habitabat in Astaroth & in Adrain.*

*Et dixerunt ad nos seniores nostri, & 11
omnes habitantes terram nostram, dicentes: Tollite vobis cibaria ad viam, & ite in occursum eorum: & dicetis ad eos: Serui vestri sumus; & nunc inite nobiscum fœdus.*

*Hi panes nostri: calidos sumpsimus ad iter 12
eos à domibus nostris in die qua exiuimus aduenire ad vos: nunc autem ecce sicci facti sunt, & facti sunt comesti.*

*Et hi vtres vini, quos impleuimus nouos, 13
& hi rupti sunt. & hæ vestes nostræ inueteratæ sunt ex multo itinere valdè.*

*Et susceperunt principes cibaria eorum; 14
& os Domini non interrogauerunt.*

*Et fecit cum eis Iosue pacem, & iniJt cum 15
eis fœdus; & iurauerunt eis principes congregationis.*

*Et factum est post tres dies postquam inie- 16
runt cum eis fœdus, audierunt quòd in vicino sunt ipsorum, & quòd in ipsis habitant.*

*Et profecti sunt filij Israel, & exierunt 17
in ciuitates eorum die tertio. at vrbes ipsorum Gabaon, & Caphira, & Beroth, & vrbes Iarim.*

*Et non pugnauerunt cum eis filij Israel; 18
quoniam iurauerunt eis omnes principes congregationis per dominum Deum Israel. & murmurauerunt omnis congregatio contra principes.*

7 καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸν εὐαῖον, ὅρα μὴ ἐν
ἐμοὶ σὺ κατοικῇς. καὶ πῶς διαθῶμαί σοι διαθήκην;
8 καὶ εἶπαν πρὸς ἰησοῦν, οἰκέται σου ἐσμέν. καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτοὺς ἰησοῦς, πόθεν ἐστὲ, καὶ πόθεν παραγεγόνατε;
9 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, ἐκ γῆς μακρόθεν σφόδρα
ἥκασιν οἱ παῖδές σου ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου. ἀκη-
κόαμεν γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἐν αἰ-
10 γύπτῳ· καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε τοῖς δυσὶν βασιλεῦσιν
τῶν ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τῷ σηὼν βασι-
λεῖ ἐσεβών, καὶ τῷ ὢγ βασιλεῖ τῆς βασάν, ὃς κατῴκει ἐν ἀ-
σαρὼθ καὶ ἐν ἀδραΐν.
11 καὶ εἶπαν πρὸς ἡμᾶς οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν, καὶ πάν-
τες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἡμῶν, λέγοντες, λάβετε
ἑαυτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν· καὶ πορεύθητε εἰς συνάν-
τησιν αὐτῶν. καὶ ἐρεῖτε πρὸς αὐτούς, οἰκέται ὑμῶν ἐσμέν, καὶ
νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην.
12 οὗτοι οἱ ἄρτοι ἡμῶν, θερμοὺς ἐφωδιάσθημεν αὐτοὺς
ἀπὸ οἴκων ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐξήλθομεν παραγενέσθαι
πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ ἰδοὺ ἐξηράνθησαν καὶ γεγόνασιν βεβρω-
μένοι.
13 καὶ οὗτοι οἱ ἀσκοὶ τοῦ οἴνου, οὓς ἐπλήσαμεν καινούς, καὶ
οὗτοι ἐρρώγασιν. καὶ ταῦτα τὰ ἱμάτια ἡμῶν πεπαλαίωται
ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁδοῦ σφόδρα.
14 καὶ ἔλαβον οἱ ἄρχοντες τοὺς ἐπισιτισμοὺς αὐτῶν, καὶ
τὸ στόμα κυρίου οὐκ ἐπηρώτησαν.
15 καὶ ἐποίησεν πρὸς αὐτοὺς ἰησοῦς εἰρήνην, καὶ διέθετο
πρὸς αὐτοὺς διαθήκην, καὶ ὤμοσαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες τῆς
συναγωγῆς.
16 καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθέσθαι πρὸς
αὐτοὺς διαθήκην, ἤκουσαν, ὅτι ἐγγύθεν εἰσὶν αὐτῶν, καὶ ὅτι
ἐν αὐτοῖς κατοικοῦσιν.
17 καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὰς πόλεις
αὐτῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν γαβαὼν καὶ
καφιρὰ καὶ βηρώθ, καὶ πόλεις ἰαρίμ.
18 καὶ οὐκ ἐπολέμησαν αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, ὅτι ὤ-
μοσαν αὐτοῖς πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς κύριον
τὸν θεὸν ἰσραήλ. καὶ διεγόγγυσαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ
ἐπὶ τοῖς ἄρχουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixerunt viri Israelis ad Hhiuæum: Forsan inter me tu habitas; & quomodo pangam tecum fœdus?
8 Et dixerunt Iosue: Serui tui nos. & dixit illis Iosue: Quinam vos? & vnde venistis?
9 Et dixerunt ei: De terra longinqua valde venerunt serui tui ad nomen Domini Dei tui; namque audiuimus auditionem fortitudinis eius, & omnia quæ fecit in Ægypto:
10 Et omnia quæ fecit duobus regibus Emorrhæi qui trans Iordanē, Sihhon regi Hhesbon, & Ghog regi Mathnā qui in Ghastaroth.
11 Et dixerunt nobis senes nostri, & omnes habitatores terræ nostræ, dicendo: Tollite in manibus vestris viatica ad iter, & ite in occursum eorum: & dicetis eis; Serui vestri nos, & nunc pangite nobis fœdus.
12 Hic panis noster: adhuc calidum attulimus viaticum eum è domibus nostris in die quo exiremus ad veniendum ad vos; & nunc ecce siccus, & fuit vt obleæ.
13 Et hi vtres vini quos impleuimus quando noui *erant*, & ecce rupti sunt: & hi panni nostri & calciamenta nostra inueterata sunt ex magnitudine viæ valde.
14 Et auscultauerunt viri verbis eorum, & doctrinam à facie Domini non quæsierunt.
15 Et fecit illis Iosue pacem, & pepigit illis fœdus ad viuificandum eos: & iurauerunt eis principes synagogæ.
16 Et fuit à fine trium dierum postquam pepigerunt eis fœdus, & audierunt quòd propinqui illi ei, & inter eos illi habitantes.
17 Et leuauerunt filij Israel, & venerunt ad ciuitates eorum in die tertio; & vrbes eorum, Gibghon, & Cephira, & Beeroth, & Kiriathiegarim.
18 Et non deleuerunt eos filij Israel; quoniam iurauerant eis principes Synagogæ in dicto domini Dei Israel. & murmurauerunt omnis Synagoga contra principes.

19 * וַיֹּאמְרוּ כָל־הַנְּשִׂיאִים אֶל־כָּל־הָעֵדָה אֲנַחְנוּ
נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל
לִנְגֹּעַ בָּהֶם׃
20 * זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם וְהַחֲיֵה אוֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה
עָלֵינוּ קֶצֶף עַל־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם׃
21 * וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂיאִים יִחְיוּ וַיִּהְיוּ חֹטְבֵי
עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְכָל־הָעֵדָה כַּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם
הַנְּשִׂיאִים׃
22 * וַיִּקְרָא לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה
רִמִּיתֶם אֹתָנוּ לֵאמֹר רְחוֹקִים אֲנַחְנוּ מִכֶּם מְאֹד
וְאַתֶּם בְּקִרְבֵּנוּ יֹשְׁבִים׃
23 * וְעַתָּה אֲרוּרִים אַתֶּם וְלֹא־יִכָּרֵת מִכֶּם עֶבֶד וְחֹטְבֵי
עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְבֵית אֱלֹהָי׃
24 * וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי הֻגֵּד הֻגַּד לַעֲבָדֶיךָ
אֵת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ לָתֵת
לָכֶם אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וּלְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַנִּירָא מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵינוּ מִפְּנֵיכֶם
וַנַּעֲשֵׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
25 * וְעַתָּה הִנְנוּ בְיָדֶךָ כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת
לָנוּ עֲשֵׂה׃
26 * וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן וַיַּצֵּל אוֹתָם מִיַּד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְלֹא הֲרָגוּם׃
27 * וַיִּתְּנֵם יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־
מַיִם לָעֵדָה וּלְמִזְבַּח יְהוָה עַד־הַיּוֹם הַזֶּה אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר׃

יוד

1 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֲדֹנִי־צֶדֶק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַםִ כִּי־לָכַד
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעַי וַיַּחֲרִימָהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִירִיחוֹ
וּלְמַלְכָּהּ כֵּן־עָשָׂה לָעַי וּלְמַלְכָּהּ וְכִי הִשְׁלִימוּ יֹשְׁבֵי
גִבְעוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְּקִרְבָּם׃

19 * Qui reſponderunt eis: Iurauimus eis
D in nomine domini Dei Iſrael, & idcircò
non poſſumus eos contingere.
20 * Sed hoc faciemus eis: Reſeruentur
quidem vt viuant, ne contra nos ira Do-
mini concitetur ſi peierauerimus:
21 * Sed ſic viuát, vt in vſus vniuerſæ mul
titudinis ligna cædant, aquaſque compor
tent. Quibus hæc loquentibus,
22 * Vocauit Gabaonitas Ioſue, & dixit
eis: Cur nos decipere fraude voluiſtis, vt
diceretis, Procul valdè habitamus à vo-
bis, cùm in medio noſtri ſitis?
23 * Itaque ſub maledictione eritis, & nõ
deficiet de ſtirpe veſtra ligna cædens, a-
quaſque comportãs in domum Dei mei.
24 * Qui reſponderunt: Nunciatum eſt
nobis ſeruis tuis, quòd promiſiſſet domi-
nus Deus tuus Moyſi ſeruó ſuo, vt trade-
ret vobis omnem terram, & diſperderet
cunctos habitatores eius. Timuimus igi-
tur valdè, & prouidimus animabus no-
ſtris, veſtro terrore compulſi, & hoc con-
ſilium iniuimus.
25 * Nunc autem in manu tua ſumus:
quod tibi bonum & rectum videtur, fac
nobis.
26 * Fecit ergo Ioſue vt dixerat, & libera-
uit eos de manu filiorum Iſrael, vt nõ oc-
ciderentur.
27 * Decreuitq; in illo die eos eſſe in mi-
niſterio cuncti populi & altaris Domini,
cædentes ligna, & aquas comportantes
vſque in præſens tempus in loco quem
Dominus elegiſſet.

CAP. X.

1 QVÆ cùm audiſſet Adoniſedec rex
A Hieruſalem, quòd ſcilicet cepiſſet Io-
ſue Hay & ſubuertiſſet eam; ſicut enim fe
cerat Hiericho & regi eius, ſic fecit Hay
& regi illius: & quòd transfugiſſent Ga-
baonitæ ad Iſrael, & eſſent fœderati eo-
rum:

תרגום יונתן

19 וַאֲמַרוּ כָל רַבְרְבַיָא לְכָל כְּנִישְׁתָּא אֲנַחְנָא קַיֵימְנָא לְהוֹן בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וּכְעַן לָא נִיכּוֹל לְאַנְזָקָא לְהוֹן׃
20 דָא נַעְבֵּד לְהוֹן וּנְקַיֵים יַתְהוֹן וְלָא יְהֵא עֲלָנָא רָגְזָא עַל קְיָמָא דְקַיֵימְנָא לְהוֹן׃ 21 וַאֲמַרוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָא יֵיחוֹן וִיהוֹן לָקְטֵי
אָעִין וּמָלָן מַיָא לְכָל כְּנִישְׁתָּא כְּמָא דְמַלִילוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָא׃ 22 וּקְרָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ וּמַלֵיל עִמְהוֹן לְמֵימַר לְמָה שַׁקַרְתּוּן בָּנָא
לְמֵימַר רַחִיקִין אֲנַחְנָא מִנְּכוֹן לַחֲדָא וְאַתּוּן בֵּינָנָא יָתְבִין׃ 23 וּכְעַן לִיטִין אַתּוּן וְלָא יִפְסְקוּן מִנְּכוֹן עַבְדִין וְלָקְטֵי אָעִין וּמָלָן מַיָא
לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֶאֱלָהִי׃ 24 וַאֲתִיבוּ יַת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ אֲרֵי אִתְחַוָאָה אִתְחַוָא לְעַבְדָךְ יַת דְפַקִיד יְיָ אֱלָהָךְ יַת מֹשֶׁה עַבְדֵיהּ לְמִתַּן
לְכוֹן יַת כָּל אַרְעָא וּלְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וּדְחֵילְנָא לַחֲדָא לְנַפְשָׁתָנָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וַעֲבַדְנָא יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃
25 וּכְעַן הָא אֲנַחְנָא מְסִירִין בִּידָךְ כְּשָׁפַר וּכְתַקִין בְּעֵינָךְ לְמֶעְבַּד לָנָא עֲבֵיד׃
26 וַעֲבַד לְהוֹן כֵּן וְשֵׁיזֵיב יַתְהוֹן מִידָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא קַטְלוּנוּן׃
27 וּמַנִינוּן יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹמָא הַהוּא לָקְטֵי אָעִין וּמָלָן מַיָא לִכְנִישְׁתָּא וּלְמַדְבְּחָא דַיְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי׃

יוד

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֲדוֹנִי צֶדֶק מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם אֲרֵי כְבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ יַת עַי וְגַמְרָהּ כְּמָא דַעֲבַד לִירִיחוֹ
וּלְמַלְכָּהּ כֵּן עֲבַד לְעַי וּלְמַלְכָּהּ וַאֲרֵי אַשְׁלִימוּ יָתְבֵי גִבְעוֹן יַת יִשְׂרָאֵל וַהֲווֹ בֵּינֵיהוֹן׃

Et dixerunt omnes principes omni con- 19
gregationi: Nos iurauimus eis per dominum
Deum Israel, & nunc non poterimus contin-
gere illos:
Hoc faciamus eis viuere permittere illos, 20
& possideamus eos: & non erit contra nos ira
propter iuramentum quod iurauimus eis.
Et dixerunt eis principes: Viuent, & e- 21
runt ligna cædentes, & aquam portantes omni
congregationi, sicut dixerunt eis principes.
Et conuocauit illos Iosue, & locutus est 22
eis dicens: Cur decepistis me, dicentes: De lon-
ge sumus à te valde; vos autem de regione e-
stis habitantium inter nos?
Et nunc maledicti estis: non deerit ex vo- 23
bis seruus neque ligna cædẽs, neque aquam por-
tans mihi & Deo meo.
Et responderunt Iosue, dicentes: Quòd 24
nuncium nunciatum est nobis, quanta promisit
dominus Deus tuus Moysi seruo suo, vt tra-
deret vobis hanc terram, & disperderet nos
& omnes habitantes in illa à facie vestra. &
timuimus valde pro animabus nostris à facie
vestra; & fecimus rem hanc.
Et nunc ecce nos subditi vobis: vt placet 25
vobis, & vt videtur facere nobis, facite.
Et fecerunt eis sic, & liberauit eos Iosue 26
in die illa de manibus filiorum Israel; & non
occiderunt eos.
Et statuit eos Iosue in die illo ligna cæden- 27
tes, & aquam comportantes cunctæ congrega-
tioni & altari Dei vsque ad diem hodiernum,
& ad locum quem elegisset.

CAP. X.

1 *Postquam autem audiuit Adonisedech rex*
Hierusalem, quòd cepit Iosue Gai, & sub-
uertit eam sicut fecit Hiericho & regi eius, sic
fecit & Gai & regi illius. & quòd transfu-
gerunt habitantes Gabaon ad Iosue & ad Is-
rael, & erant in medio eorum.

19 καὶ εἶπαν πάντες οἱ ἄρχοντες πάσῃ τῇ συναγωγῇ, ἡ-
μεῖς ὠμόσαμεν αὐτοῖς κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ νῦν οὐ
δυνησόμεθα ἅψασθαι αὐτῶν·
20 τοῦτο ποιήσωμεν αὐτοῖς ζωγρῆσαι αὐτοὺς καὶ περι-
ποιησώμεθα αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσται καθ' ἡμῶν ὀργὴ διὰ τὸν
ὅρκον, ὃν ὠμόσαμεν αὐτοῖς.
21 καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες, ζήσονται, καὶ ἔσονται
ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καθάπερ
εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες.
22 καὶ συνεκάλεσεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγων,
διατί παρελογίσασθέ με λέγοντες, μακρὰν ἐσμὲν ἀπὸ σοῦ
σφόδρα, ὑμεῖς δὲ ἐγχώριοί ἐστε τῶν κατοικούντων ἐν ἡμῖν;
23 καὶ νῦν ἐπικατάρατοί ἐστε, οὐ μὴ ἐκλίπῃ ἐξ ὑμῶν
δοῦλος, οὐδὲ ξυλοκόπος, οὐδὲ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ
μου.
24 καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἰησοῦ λέγοντες, ὅτι ἀγγελία ἀ-
νηγγέλη ἡμῖν, ὅσα συνέταξεν κύριος ὁ θεός σου μωυσῇ τῷ
παιδὶ αὐτοῦ, δοῦναι ὑμῖν ταύτην τὴν γῆν, καὶ ἐξολο-
θρεῦσαι ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἀ-
πὸ προσώπου ὑμῶν. καὶ ἐφοβήθημεν σφόδρα περὶ τῶν
ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐποιήσαμεν τὸ
πρᾶγμα τοῦτο·
25 καὶ νῦν ἰδοὺ ἡμεῖς ὑποχείριοι ὑμῖν, ὡς ἀρέσκει ὑμῖν
καὶ ὡς δοκεῖ ποιῆσαι ἡμῖν, ποιήσατε.
26 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οὕτως, καὶ ἐξείλατο αὐτοὺς ἰη-
σοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἀ-
νεῖλον αὐτούς.
27 καὶ κατέστησεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυ-
λοκόπους καὶ ὑδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυ-
σιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον, καὶ εἰς τὸν
τόπον ὃν ἂν ἐκλέξηται.

ι.

1 Ὡς δὲ ἤκουσεν ἀδωνισεδὲκ βασιλεὺς ἱερουσαλήμ,
ὅτι ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν γαΐ, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτὴν ὃν
τρόπον ἐποίησεν τὴν ἱεριχὼ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, οὕτω
ἐποίησεν καὶ τὴν γαΐ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς. καὶ ὅτι ηὐ-
τομόλησαν οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν πρὸς ἰησοῦν καὶ πρὸς
ἰσραήλ, καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixerunt omnes principes omni Synagogæ: Nos iurauimus illis in verbo domini Dei Israel; & nunc non poterimus nocere illis.
20 Hoc faciemus eis, & viuificabimus eos; & non erit super nos indignatio propter iuramentum quod iurauimus eis.
21 Et dixerunt eis principes: Viuent; & erunt colligentes ligna, & implentes aquas omni Synagogæ, sicut locuti sunt eis principes.
22 Et vocauit eos Iosue, & locutus est cum eis, dicendo: Ad quid mentiti estis nobis, dicendo; Longinqui nos à vobis valdè, & vos inter nos habitantes?
23 Et nunc maledicti vos, & non deficiant ex vobis serui, & colligentes ligna, & implentes aquam domui sanctuarij Dei.
24 Et responderunt Iosue, & dixerunt: Quoniam nuntiando nuntiatum fuit seruis tuis quod iussit Dominus Deus tuus Mosem seruum suum ad dandam vobis omnem terram, & ad consumendum omnes habitatores terræ à facie vestra; & timuimus valde animabus nostris à facie vestra, & fecimus verbum hoc.
25 Et nunc ecce nos traditi in manu tua: sicut pulchrum & sicut rectum in oculis tuis facere nobis, fac.
26 Et fecit illis sic, & liberauit eos de manu filiorum Israel; & non occiderunt eos.
27 Et numerauit eos Iosue in die illa collectores lignorum, & implentes aquas Synagogæ, & altari Domini vsque ad diem hunc ad locum quem elegit.

CAP. X.

ET fuit quando audiuit Adoniszedek rex Ierusalem, quòd subegisset Iosue Ghay, & consumpsisset eam, quemadmodum fecit Iericho & regi eius, sic fecisset Ghay & regi eius; & quòd pacem fecissent habitatores Ghibghon cum Israel, & essent inter eos:

2 * וַיִּירְאוּ מְאֹד כִּי עִיר גְּדוֹלָה גִּבְעוֹן כְּאַחַת עָרֵי הַמַּמְלָכָה וְכִי הִיא גְדוֹלָה מִן־הָעַי וְכָל־אֲנָשֶׁיהָ גִּבֹּרִים׃

3 * וַיִּשְׁלַח אֲדֹנִי־צֶדֶק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַםִ אֶל־הוֹהָם מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן וְאֶל־פִּרְאָם מֶלֶךְ־יַרְמוּת וְאֶל־יָפִיעַ מֶלֶךְ־לָכִישׁ וְאֶל־דְּבִיר מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן לֵאמֹר׃

4 * עֲלוּ־אֵלַי וְעִזְרֻנִי וְנַכֶּה אֶת־גִּבְעוֹן כִּי־הִשְׁלִימָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

5 * וַיֵּאָסְפוּ וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַםִ מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן מֶלֶךְ־יַרְמוּת מֶלֶךְ־לָכִישׁ מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם וַיַּחֲנוּ עַל־גִּבְעוֹן וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃

6 * וַיִּשְׁלְחוּ אַנְשֵׁי גִבְעוֹן אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה לֵאמֹר אַל־תֶּרֶף יָדֶיךָ מֵעֲבָדֶיךָ עֲלֵה אֵלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹשִׁיעָה לָּנוּ וְעָזְרֵנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כָּל־מַלְכֵי הָאֱמֹרִי יֹשְׁבֵי הָהָר׃

7 * וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ מִן־הַגִּלְגָּל הוּא וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ וְכֹל גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃

8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מֵהֶם כִּי בְיָדְךָ נְתַתִּים לֹא־יַעֲמֹד אִישׁ מֵהֶם בְּפָנֶיךָ׃

9 * וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ פִּתְאֹם כָּל־הַלַּיְלָה עָלָה מִן־הַגִּלְגָּל׃

10 * וַיְהֻמֵּם יְהוָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם מַכָּה־גְדוֹלָה בְּגִבְעוֹן וַיִּרְדְּפֵם דֶּרֶךְ מַעֲלֵה בֵית־חוֹרֹן וַיַּכֵּם עַד־עֲזֵקָה וְעַד־מַקֵּדָה׃

11 * וַיְהִי בְּנֻסָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרַד בֵּית־חוֹרֹן וַיהוָה הִשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֹלוֹת מִן־הַשָּׁמַיִם עַד־עֲזֵקָה וַיָּמֻתוּ רַבִּים אֲשֶׁר־מֵתוּ בְּאַבְנֵי הַבָּרָד מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּחָרֶב׃

2 * Timuit valde. vrbs enim magna erat Gabaon, & vna ciuitatum regalium, & maior oppido Hay, omnesque bellatores eius fortissimi.

3 * Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharã regem Hierimoth, ad Iaphie quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

4 * Ad me ascendite & ferte præsidium, vt expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue & ad filios Israel.

5 * Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorræorum, rex Ierusalẽ, rex Hebron, rex Hierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon oppugnantes eam.

6 * Habitatores autem Gabaõ vrbis ob-
B sessæ miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio seruorum tuorũ: ascende citò, & libera nos, ferque præsidium. conuenerunt enim aduersum nos omnes reges Amorræorum qui habitant in montanis.

7 * Ascenditque Iosue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi.

8 * Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos. in manus enim tuas tradidi illos. null⁹ enim ex eis tibi resistere poterit.

9 * Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis.

10 * Et conturbauit eos Dominus à facie Israel, contriuitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Bethoron, & percussit vsque Azecha & Maceda.

11 * Cumque fugerent filios Israel, & essẽt
C in descensu Bethoron, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo vsque ad Azecha. & mortui sunt multo plures lapidibus grãdinis, quàm quos gladio percusserant filij Israel.

תרגום יונתן

2 ודחילו לחדא ארי קרתא רבתא גבעון כחדא מקרוי מלכותא וארי היא רבתא מן עי וכל גברהא גיברין׃

3 ושלח אדני צדק מלכא דירושלם לות הוהם מלכא דחברון ולות פראם מלכא דירמות ולות יפיע מלכא דלכיש ולות דביר מלכא דעגלון למימר׃

4 סקו לותי וסעדוני ונמחי ית גבעון ארי אשלימת עם יהושע ועם בני ישראל׃

5 ואיתכנישו וסליקו חמשא מלכי אמוראה מלכא דירושלם מלכא דחברון מלכא דירמות מלכא דלכיש מלכא דעגלון אינון וכל משריתהון ושרו על גבעון ואגיחו קרבא עלהא׃

6 ושלחו אינשי גבעון לות יהושע למשריתא לגילגלא למימר לא תרשל ידך מעבדך סק לותנא בפריע ופרוק לנא וסעודנא ארי איתכנישו עלנא כל מלכי אמוראה יתבי טורא׃

7 וסליק יהושע מן גלגלא הוא וכל עמא עבדי קרבא עימיה וכל גיברי חילא׃

8 ואמר יי ליהושע לא תדחל מנהון ארי בידך מסרתינון לא יתעתד אנש מנהון קדמך׃

9 ואתא לותהון יהושע בתכיף כל ליליא סליק מן גלגלא׃

10 ותברינון יי קדם ישראל ומחנון מחתא רבתא בגבעון ורדפינון באורח מסקנא דבית חורון ומחנון עד עזקה ועד מקדה׃

11 והוה במיפכהון מן קדם ישראל אינון במחתנא דבית חורון ומן קדם יי אתרמיאה עליהון אבנין רברבן מן שמיא עד דאתו לעזקה ומיתו סגיאין דמיתו באבני ברדא מדקטילו בני ישראל בחרבא׃

Et timuerunt in ipsis valde. sciebat enim 2
quòd vrbs magna Gabaon, quasi & vna mi-
tropoleôn regum; quoniã ipsa magna super Gai,
& omnes viri eius fortes.
Et misit Adonisedech rex Hierusalem ad 3
Elam regem Hebron, & ad Pharan regẽ Hie-
rimoth, & ad Japhie regem Lachis, et ad Da-
bir regem Eglon, dicens:
Venite ascendite ad me, & ferte præsi- 4
dium mihi, & expugnemus Gabaon. transfu-
git enim ad Josue & ad filios Jsrael.
Et congregati sunt & ascenderunt quin- 5
que reges Amorræorum, rex Hierusalem, &
rex Hebron, & rex Hierimoth, & rex La-
chis, & rex Eglon, ipsi & omnis popu-
lus eorum; & obsederunt Gabaon, & oppug-
nabant eam.
Et miserunt habitantes Gabaon ad Josue 6
in castra Jsrael in Galgala, dicentes: Ne retra-
has manus tuas à seruis tuis; ascende ad nos ci-
tò, & libera nos, & fer præsidium nobis; quo-
niam congregati sunt contra nos omnes reges
Amorræorum qui habitant montana.
Et ascendit Iosue de Galgalis, ipse & 7
omnis bellator cum eo omnis potens in viri-
bus.
Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas 8
eos: in manus enim tuas tradidi ipsos: non re-
sistet neque vnus ex illis coram vobis.
Et postquam venit super eos Josue repen- 9
te, tota nocte ascendit de Galgalis.
Et conturbauit eos Dominus à facie Js- 10
rael, & contriuit eos Dominus plaga magna
de Gabaon, & persecuti sunt eos per viam as-
censûs Bethoron, & percusserunt eos vsque ad
Azecha & vsque ad Maceda.
Cùm autem fugerent ipsi à facie filiorum 11
Jsrael in descensione Bethoron, & Dominus
proiecit in eos lapides grandinis de cælo vsque
ad Azecha. & fuerunt plures qui mortui sunt
ob lapides grandinis, quàm quos occidernnt fi-
lij Israel gladio in bello.

2 καὶ ἐφοβήθησαν ἐν αὐτοῖς σφόδρα. ᾔδει γὰρ ὅτι ἡ πόλις
ἡ μεγάλη γαβαών, ὡσεὶ καὶ μία τῶν μητροπόλεων τῶν βα-
σιλέων, ὅτι αὐτὴ μεγάλη ὑπὲρ τὴν γαΐ, καὶ πάντες οἱ
ἄνδρες αὐτῆς ἰσχυροί.
3 καὶ ἀπέστειλεν ἀδωνισεδὲκ βασιλεὺς ἱερουσαλὴμ
πρὸς ἐλὰμ βασιλέα χεβρών, καὶ πρὸς φεράμ βασιλέα
ἱεριμοὺθ, καὶ πρὸς ἰαφὶ βασιλέα λαχίς, καὶ πρὸς δαβὶρ
4 βασιλέα ὀδολάμ, λέγων· δεῦτε ἀνάβητε πρός με καὶ
βοηθήσατέ μοι, καὶ ἐκπολεμήσωμεν τὴν γαβαών. ηὐτο-
μόλησεν γὰρ πρὸς ἰησοῦν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ.
5 καὶ συνήχθησαν καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε βασιλεῖς
τῶν ἀμορραίων, βασιλεὺς ἱερουσαλήμ, καὶ βασιλεὺς χε-
βρών, καὶ βασιλεὺς ἱεριμοὺθ, καὶ βασιλεὺς λαχίς, καὶ βα-
σιλεὺς ὀδολάμ, αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν, καὶ περιε-
κάθισαν τὴν γαβαών, καὶ ἐξεπολιόρκουν αὐτήν.
6 καὶ ἀπέστειλαν οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν πρὸς ἰη-
σοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ εἰς γάλγαλα, λέγον-
τες, μὴ ἐκλύσεις τὰς χεῖράς σου ἀπὸ τῶν παίδων σου, ἀνά-
βηθι πρὸς ἡμᾶς τὸ τάχος, καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς, καὶ βοήθησον
ἡμῖν, ὅτι συνηγμένοι εἰσὶν ἐφ' ἡμᾶς πάντες οἱ βασιλεῖς
τῶν ἀμορραίων, οἱ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινήν.
7 καὶ ἀνέβη ἰησοῦς ἐκ γαλγάλων αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ πο-
λεμιστὴς μετ' αὐτοῦ πᾶς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ.
8 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς αὐτούς,
εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου παρέδωκα αὐτούς, οὐχ ὑποστήσεται
οὐδὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐνώπιον ὑμῶν.
9 καὶ ἐπεὶ παρεγένετο ἐπ' αὐτοὺς ἰησοῦς ἄφνω, ὅλην
τὴν νύκτα εἰσεπορεύθη ἐκ γαλγάλων.
10 καὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ προσώπου ἰσραήλ,
καὶ συνέτριψεν αὐτοὺς κύριος σύντριψιν μεγάλην ἐκ
γαβαών, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ὁδὸν ἀναβάσεως βηθω-
ρών, καὶ κατέκοπτον αὐτοὺς ἕως ἀζηκὰ καὶ ἕως μακηδά.
11 ἐν τῷ δὲ φεύγειν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσρα-
ὴλ ἐπὶ τῆς καταβάσεως βηθωρών, καὶ κύριος ἐπέρρι-
ψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἀζηκά.
καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς
χαλάζης, ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ μαχαίρᾳ ἐν
τῷ πολέμῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et metuerunt valdè: namque vrbs magna Gibghon, sicut vna ex vrbibus regnorum; & quòd illa magna à Ghay, & omnes viri eius fortissimi. 3 Et misit Adoniszedek rex Ierusalem ad Hoham regem Hhebron, & ad Piram regem Iarmuth, & ad Iaphiagh regem Lachis, & ad Debir regem Gheglon, dicendo:
4 Ascendite ad me, & adiuuate me; & delebimus Gibghon; quoniam pacem fecit cum Iosue & cum filiis Israel.
5 Et congregati sunt, & ascenderunt quinque reges Emorrhæi, rex Ierusalem, rex Hhebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Gheglon, ipsi & omnes exercitus eorum, & castrametati sunt super Gibghon; & inierunt bellum aduersus eam.
6 Et miserunt viri Gibghon ad Iosue in castra in Gilgal, dicendo: Ne remittas manum tuam à seruo tuo; ascende ad nos festinanter, & libera nos, & auxiliare nobis; quoniam congregati sunt super nos omnes reges Emorrhæi habitatores montis.
7 Et ascendit Iosue ex Gilgal, ipse & omnis populus facientium prœlium cum ipso, & omnes viri virtutis.
8 Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas ab eis: namque in manum tuam tradidi eos. non stabit homo ex illis ante te.
9 Et venit ad eos Iosue ex improuiso: tota nocte ascendit ex Gilgal.
10 Et fregit eos Dominus ante Israel, & deleuit eos deletione magna in Gibghon, & persecutus est eos in via ascensus Bethhoron, & percussit eos vsque ad Ghazecha, & vsque ad Makeda.
11 Et fuit in vertendo eos *terga* à facie Israel, illi in descensu Bethhhoron, & ab ante Dominum deiecti sunt super illos lapides maximi de cælo, quoad venerunt in Ghazeka: & mortui sunt plures qui mortui sunt in lapidibus grandinis, quàm quos occiderunt filij Israel in gladio.

12 אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַיהוָה בְּיוֹם תֵּת יְהוָה אֶת־
הָאֱמֹרִי לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם וְיָרֵחַ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן׃
13 וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ עָמָד עַד־יִקֹּם גּוֹי אֹיְבָיו הֲלֹא־
הִיא כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים׃
14 וְלֹא הָיָה כַּיּוֹם הַהוּא לְפָנָיו וְאַחֲרָיו לִשְׁמֹעַ
יְהוָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוָה נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל׃
15 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגִּלְגָּלָה׃
16 וַיָּנֻסוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיֵּחָבְאוּ בַמְּעָרָה
בְּמַקֵּדָה׃
17 וַיֻּגַּד לִיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר נִמְצְאוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים
נֶחְבְּאִים בַּמְּעָרָה בְּמַקֵּדָה׃
18 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ גֹּלּוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֶל־פִּי
הַמְּעָרָה וְהַפְקִידוּ עָלֶיהָ אֲנָשִׁים לְשָׁמְרָם׃
19 וְאַתֶּם אַל־תַּעֲמֹדוּ רִדְפוּ אַחֲרֵי אֹיְבֵיכֶם וְזִנַּבְתֶּם
אוֹתָם אַל־תִּתְּנוּם לָבוֹא אֶל־עָרֵיהֶם כִּי נְתָנָם יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם׃
20 וַיְהִי כְּכַלּוֹת יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹתָם מַכָּה
גְדוֹלָה־מְאֹד עַד־תֻּמָּם וְהַשְּׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם
וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃
21 וַיָּשֻׁבוּ כָל־הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ מַקֵּדָה
בְּשָׁלוֹם לֹא־חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת־לְשֹׁנוֹ׃
22 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ פִּתְחוּ אֶת־פִּי הַמְּעָרָה וְהוֹצִיאוּ
אֵלַי אֶת־חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה׃
23 וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיּוֹצִיאוּ אֵלָיו אֶת־חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים
הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה אֶת־מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַםִ אֶת־
מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶת־מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶת־מֶלֶךְ לָכִישׁ
אֶת־מֶלֶךְ עֶגְלוֹן׃

12 Tunc locutus eſt Ioſue Domino, in die qua tradidit Amorręum in conſpectu filiorum Iſrael. Dixitque coram eis: Sol cõtra Gabaon ne mouearis, & Luna contra vallem Haylon.

13 Steteruntque Sol & Luna donec vlciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Nonne ſcriptum eſt hoc in libro Iuſtorum? Stetit itaque Sol in medio cęli, & non feſtinauit occumbere ſpacio vnius diei.

14 Non fuit antea & poſtea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Iſrael.

15 Reuerſuſq; eſt Ioſue cum omni Iſrael in caſtra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & ſe abſconderant in ſpelunca vrbis Maceda.

17 Nunciatumque eſt Ioſue quòd inuẽti eſſent quinque reges latentes in ſpelunca vrbis Maceda.

18 Qui præcepit ſociis, & ait: Voluite ſaxa ingentia ad os ſpelũcæ, & ponite viros induſtrios qui clauſos cuſtodiant.

19 Vos autem nolite ſtare, ſed perſequimini hoſtes, & extremos quoſque fugientium cædite. Ne dimittatis eos vrbiũ ſuarum intrare præſidia quos tradidit dominus Deus in manus veſtras.

20 Cæſis ergo aduerſariis plaga magna, & vſque ad internitionem penè conſumptis, hi qui Iſrael effugere potuerunt, ingreſsi ſunt ciuitates munitas.

21 Reuerſuſque eſt omnis exercitus ad Ioſue in Maceda vbi tunc erant caſtra, ſani & integro numero. nulluſque contra filios Iſrael mutire auſus eſt.

22 Præcepitque Ioſue, dicens: Aperite os ſpeluncæ, & producite ad me quinque reges qui in ea latitant.

23 Fecerunt que miniſtri vt ſibi fuerat imperatum, & adduxerunt ad eum quinque reges de ſpelũca, regem Hieruſalem, regem Hebrõ, regem Hierimoth, regem Lachis, regem Eglon.

תרגום יונתן

12 בכן שבח יהושע קדם יי ביומא דמסר יי ית אמוראה קדם בני ישראל ואמר לעיני ישראל שמשא בגבעון אוריך וסיהרא במישר
אילון׃ 13 ואוריך שמשא וסיהרא קם עד דאתפרע עמא דישראל מבעלי דבביהון הלא היא כתיבא על ספרא דאורייתא
וקם שמשא בפלגות שמיא ולא דחק למיעל כיום שלים׃ 14 ולא הוה כיומא ההוא קדמוהי ובתרוהי דאיתקבלת
קדם יי צלות אינש ארי יי במימריה אגיח קרבא לישראל׃ 15 ותב יהושע וכל ישראל עמיה למשריתא לגלגלא׃
16 ואפכו חמשא מלכיא האילין ואטמרו במערתא במקדה׃ 17 ואיתחוה ליהושע למימר אשתכחו חמשא מלכיא טמירין
במערתא במקדה׃ 18 ואמר יהושע קריבו אבנין רברבן לפומא דמערתא ומנו עלה גברין למטרהון׃
19 ואתון לא תקומון רדופו בתר בעלי דבביכון ותדבקון יתהון לא תשבקונון למיעל לקרויהון ארי מסרינון יי אלהכון בידכון׃
20 והוה כד שיצי יהושע ובני ישראל לממחיהון מחתא רבתא לחדא עד דשלימו ומשיזביא אשתזיבו מנהון ועלו לקרוין כריכן׃
21 ותבו כל עמא למשריתא לות יהושע למקדה לשלם לא הוה ניזקא לבני ישראל למרחק גבר ית נפשיה׃
22 ואמר יהושע פתחו ית פומא דמערתא ואפיקו לותי ית חמשא מלכיא האילין מן מערתא׃
23 ועבדו כן ואפיקו לותיה ית חמשא מלכיא האילין מן מערתא ית מלכא דירושלם וית מלכא דחברון וית מלכא דירמות ית מלכא
דלכיש וית מלכא דעגלון׃

*Tunc locutus est Josue ad Dominum: 12
Qua die tradidit Deus Amorræum subditum
filiorum Israel, & dixit Josue: Sol contra Ga-
baon stet, & Luna contra valles Haylon.
*Et stetit Sol & Luna in statione, donec 13
vltus est Deus inimicos eorum. nonne hoc scri-
ptum in libro Justi? et stetit Sol in medio cæli:
non procedebat ad Occidentem in finem diei
vnius.
*Et non fuit dies talis neque antea neque 14
postea, ita vt audiret Deus vocem hominis:
quoniam Dominus pugnauit pro Israel.
*Et reuersus est Josue & omnis Israel cum 15
illo in castra in Galgala.
*Et fugerunt quinque reges hi, & se ab- 16
sconderunt in spelunca quæ in Maceda.
*Et nunciatum est Iosue, dicentes: Inuenti 17
sunt quinque reges latentes in spelunca quæ in
Maceda.
*Et dixit Josue: Voluite saxa ingentia ad 18
os speluncæ, & ponite super eos viros vt custo-
diant super eos.
*Vos autem nolite stare persequentes post 19
inimicos vestros, & comprehendite extremi-
tatem eorum, & non sinatis eos intrare in vr-
bes suas. tradidit enim eos Dominus Deus no-
ster in manus nostras.
*Et factum est vt cessauit Josue & filij 20
Israel cædere eos plaga magna valde vsque in
internitionem, et liberati saluati sunt ab ipsis,
& intrauerunt in ciuitates munitas.
*Et reuersus est omnis populus ad Iosue in 21
Maceda in castra sani: & non mutiuit filio-
rum Israel neque vnus lingua sua.
*Et dixit Josue: Aperite speluncam, & 22
producite ad me quinque Reges hos de spe-
lunca.
*Et fecerunt sic: & adduxerunt ad eum 23
quinque reges hos de spelunca, regem Hierusa-
lem, & regem Hebron, & regem Hierimoth,
& regem Lachis, & regem Eglon.

12 *τότε ἐλάλησεν ἰησοῦς πρὸς κύριον, ᾗ ἡμέρᾳ παρέ-
δωκεν ὁ θεὸς τὸν ἀμορραῖον ὑποχείριον υἱῶν ἰσραήλ, καὶ
εἶπεν ὁ ἰησοῦς, ὁ ἥλιος κατὰ γαβαὼν στήτω, καὶ ἡ σελήνη
κατὰ φάραγγας ἐαλών.
13 *καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν στάσει, ἕως ἠμύνα-
το ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. οὐχὶ τοῦτο γεγραμμένον ἐ-
πὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς; καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐ-
ρανοῦ, οὐ προεπορεύετο εἰς δυσμὰς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς.
14 *καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη οὐδὲ τὸ πρότερον οὐδὲ
τὸ ἔσχατον ὥστε ἐπακοῦσαι θεὸν φωνῆς ἀνθρώπου, ὅτι κύριος
συνεπολέμησεν τῷ ἰσραήλ.
15 *καὶ ἐπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς
τὴν παρεμβολὴν εἰς γάλγαλα.
16 *καὶ ἔφυγον οἱ πέντε βασιλεῖς οὗτοι καὶ κατεκρύβη-
σαν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ἐν μακηδά.
17 *καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἰησοῦ, λέγοντες, εὕρηνται οἱ πέν-
τε βασιλεῖς κεκρυμμένοι ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν μακη-
δά.
18 *καὶ εἶπεν ἰησοῦς, κυλίσατε λίθους μεγάλους ἐπὶ τὸ
στόμα τοῦ σπηλαίου, καὶ καταστήσατε ἐπ' αὐτοὺς ἄνδρας
τοῦ φυλάσσειν ἐπ' αὐτούς.
19 *ὑμεῖς δὲ μὴ στήκετε καταδιώκοντες ὀπίσω τῶν ἐχθρῶν
ὑμῶν, καὶ καταλάβετε τὴν οὐραγίαν αὐτῶν, καὶ μὴ ἀ-
φῆτε αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. παρέδωκεν γὰρ
αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.
20 *καὶ ἐγένετο ὡς κατέπαυσεν ἰησοῦς, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
κόπτοντες αὐτοὺς κοπὴν μεγάλην σφόδρα ἕως εἰς τέλος,
καὶ οἱ διασωζόμενοι διεσώθησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἰσῆλθον
εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς.
21 *καὶ ἀπεστράφη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν εἰς μακη-
δὰ εἰς τὴν παρεμβολὴν ὑγιεῖς, καὶ οὐκ ἔγρυξεν τῶν υἱῶν
ἰσραὴλ οὐδὲ εἷς τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ.
22 *καὶ εἶπεν ἰησοῦς, ἀνοίξατε τὸ σπήλαιον, καὶ ἐξαγά-
γετε πρός με τοὺς πέντε βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου.
23 *καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἐξήγαγον πρὸς αὐτὸν τοὺς
πέντε βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου, τὸν βασιλέα ἱερου-
σαλήμ, καὶ τὸν βασιλέα χεβρών, καὶ τὸν βασιλέα ἰερι-
μούθ, καὶ τὸν βασιλέα λαχίς, καὶ τὸν βασιλέα ὀδολλάμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tunc laudauit Iosue ante Dominum in die qua tradidit Dominus Emorrhæum ante filios Israel; & dixit ad oculos Israel: Sol in Gibghon expecta, & Luna in planicie Aialon.
13 Et expectauit Sol, & Luna stetit quoad vltus est populus Israelis de auctoribus inimicitiarum suarum. nonne id scriptum est super librum Legis? & stetit Sol in medio cælorum, & non festinauit ad intrandum, vt die integro.
14 Et non fuit vt dies ille ante eum & post eum, vt susciperetur ante Dominum oratio hominis; quoniam Dominus in dicto illius iniuit prœlium pro Israel.
15 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum illo ad castra in Gilgal.
16 Et fugerunt quinque reges hi, & absconderunt se in spelunca in Makeda.
17 Et nunciatum est Iosue, dicendo: Inuenti sunt quinque reges absconditi in spelunca in Makeda.
18 Et dixit Iosue: Admouete lapides ingentes ad ostium speluncæ, & numerate super eam viros ad custodiendum eos.
19 Et vos, ne stetis, persequimini post auctores inimicitiarum vestrarum; & apprehendetis eos: non sinetis eos intrare in vrbes suas, quoniam tradidit eos dominus Deus vester in manu vestra.
20 Et fuit cùm consumauit Iosue & filij Israel percutere eos percussione magna valde, quoad perfecerunt; & euasio euaserunt ab eis, & intrauerunt in vrbes munitas.
21 Et reuersi sunt omnis populus in castra ad Iosue in Makedan in pace: non fuit nocumentum filiis Israel, vt affligeret vir animã suã.
22 Et dixit Iosue: Aperite ostium speluncæ, & producite ad me quinque reges illos ex spelunca.
23 Et fecerunt sic; & produxerunt ad eum quinque reges illos ex spelunca, regem Ierusalem, & regem Hhebron, & regem Iarmuth, & regem Lachis, & regem Gheglon.

24 * וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אֶת־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אֶל־קְצִינֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הֶהָלְכוּא
אִתּוֹ קִרְבוּ שִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיכֶם עַל־צַוְּארֵי
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיהֶם
עַל־צַוְּארֵיהֶם׃
25 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחָתּוּ
חִזְקוּ וְאִמְצוּ כִּי כָכָה יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל־אֹיְבֵיכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם׃
26 * וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵי־כֵן וַיְמִיתֵם וַיִּתְלֵם עַל חֲמִשָּׁה
עֵצִים וַיִּהְיוּ תְּלוּיִם עַל־הָעֵצִים עַד־הָעָרֶב׃
27 * וַיְהִי לְעֵת בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּרִידוּם
מֵעַל הָעֵצִים וַיַּשְׁלִכֻם אֶל־הַמְּעָרָה אֲשֶׁר נֶחְבְּאוּ־
שָׁם וַיָּשִׂמוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל־פִּי הַמְּעָרָה עַד־
עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃
28 * וְאֶת־מַקֵּדָה לָכַד יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכֶּהָ לְפִי־
חֶרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ הֶחֱרִם אוֹתָם וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמֶלֶךְ מַקֵּדָה
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃
29 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמַּקֵּדָה לִבְנָה
וַיִּלָּחֶם עִם־לִבְנָה׃
30 * וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם־אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מַלְכָּהּ
וַיַּכֶּהָ לְפִי־חֶרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
לֹא־הִשְׁאִיר בָּהּ שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃
31 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה לָכִישָׁה
וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃
32 * וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לָכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכְּדָהּ בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי וַיַּכֶּהָ לְפִי־חֶרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לְלִבְנָה׃

24 * Cumqúe adducti essent ad eum, vo-
cauit omnes viros Israel, & ait ad princi-
pes exercitus qui secum erant: Ite & poni-
C te pedes super colla regum istorum. Qui
cùm perrexissent, & subiectorum colla pe-
25 dibus calcarent, * Rursum ait ad eos: No-
lite timere, nec paueatis: confortamini &
estote robusti. sic enim faciet Dominus
cunctis hostibus vestris aduersum quos
dimicabitis.
26 * Percussitqúe Iosue, & interfecit eos,
atque suspendit super quinq; stipites; fue-
runtqúe suspensi vsque ad vesperum.
27 * Cumqúe occumberet sol, præcepit so-
ciis vt deponerent eos de patibulis: qui Deut. 21. d.
depositos proiecerunt in speluncam in qua
latuerant; & posuerunt super os eius saxa
ingentia, quæ permanent vsque in præ-
sens.
28 * Eodem die Macedam quoque cepit
Iosue, & percussit in ore gladij, regemqúe
illius interfecit, & omnes habitatores e-
ius. Non dimisit in ea saltem paruas reli-
quias. fecitqúe regi Maceda, sicut fecerat
regi Hiericho.
29 * Transiuit autem cum omni Israel de
Maceda in Lebna, & pugnabat contra
eam:
30 * Quam tradidit Dominus cum rege
suo in manus Israel, percusseruntqúe vr-
bem in ore gladij & omnes habitatores
eius. non dimiserunt in ea vllas reliquias.
feceruntqúe regi Lebna sicut fecerant re-
gi Hiericho.
31 * De Lebna transiuit in Lachis cũ omni
ni Israel, & exercitu per gyrum disposito
oppugnabat eam:
32 * Tradiditque Dominus Lachis in ma-
nus filiorum Israel, & cepit eam die alte-
ro, atque percussit in ore gladij omnem a-
nimam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Le-
bna.

תרגום יונתן

24 וַהֲוָה כַּד אַפִּיקוּ יַת מַלְכַיָא הָאִילֵין לְוָת יְהוֹשֻׁעַ וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל אֱינַשׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְשִׁלְטוֹנֵי גַבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא דַאֲזַלוּ עִמֵּיהּ
קְרִבוּ שַׁווּ יַת רִיגְלֵיכוֹן עַל צַוְּאֵרֵי מַלְכַיָא הָאִילֵין וּקְרִיבוּ וְשַׁוִּיאוּ יַת רִגְלֵיהוֹן עַל צַוְּארֵיהוֹן׃
25 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תִתַּבְּרוּן תַּקִּיפוּ וְעָלִימוּ אֲרֵי כְדֵין יַעְבֵּד יְיָ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן דְּאַתּוּן מְגִיחִין קְרָבָא בְּהוֹן׃
26 וּמְחַנוּן יְהוֹשֻׁעַ בָּתַר כֵּן וְקַטְלִינוּן וּצְלַבִינוּן עַל חַמְשָׁא צְלִיבִין וַהֲווֹ צְלִיבִין עַל צְלִיבַיָא עַד רַמְשָׁא׃
27 וַהֲוָה לְעִידָן מֵיעַל שִׁמְשָׁא פַּקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ וְאַחִיתוּנוּן וּרְמוֹנוּן מֵעַל צְלִיבַיָא בִּמְעַרְתָּא דְּאִטַּמַּרוּ תַמָּן וְשַׁוִּיאוּ אַבְנִין רַבְרְבָן עַל פּוּמָּא
דִּמְעַרְתָּא עַד כְּדֵין יוֹמָא הָדֵין׃ 28 וְיַת מַקֵּדָה כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹמָא הַהוּא וּמְחָהָא לְפִתְגַם דְּחָרֶב וְיַת מַלְכָּהּ גַּמַּר יַתְהוֹן
וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבַהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁיזִיב וַעֲבַד לְמַלְכָּא דְמַקֵּדָה כְּמָא דַעֲבַד לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ׃
29 וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִמַּקֵּדָה לְלִבְנָה וְאַגִּיחַ קְרָבָא עִם לִבְנָה׃
30 וּמְסַר יְיָ אַף יָתַהּ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וְיַת מַלְכָּהּ וּמְחָהָא לְפִתְגַם דְּחָרֶב וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבַהּ לָא אִשְׁתְּאַר בַּהּ מְשֵׁיזִיב וַעֲבַד לְמַלְכָּהּ כְּמָא
דַעֲבַד לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ׃
31 וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִלִּבְנָה לְלָכִישׁ וּשְׁרָא עֲלַהּ וְאַגִּיחַ קְרָבָא בַּהּ׃ 32 וּמְסַר יְיָ יַת לָכִישׁ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל
וְכַבְשַׁהּ בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וּמְחָהָא לְפִתְגַם דְּחָרֶב וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבַהּ כְּכֹל דַּעֲבַד לְלִבְנָה׃

* Et poſtquam eduxerunt eos ad Ioſue, & 24
conuocauit Ioſue omnem virum Iſrael, dicens
eis, & principes belli qui ibant cum eo, dicens
eis: Ite & ſuperponite pedes veſtros ſuper col-
la eorum: & accedentes ſuperpoſuerunt pedes
ſuos ſuper colla eorum:
* Et dixit ad eos Ioſue: Nolite timere eos, 25
neque paueatis: confortamini & eſtote robu-
ſti; quoniam ſic faciet Dominus cunctis hoſtibus
veſtris, quos vos oppugnaueritis eos.
* Et occidit eos Ioſue poſt hoc, & interfe- 26
cit eos; & ſuſpendit eos ſuper quinque ligna.
& fuerunt ſuſpenſi in lignis vſque ad veſpe-
rum.
* Et fuit ad occaſum Solis, & præcepit Io- 27
ſue, & dimiſerunt eos de lignis. & proiece-
runt eos in ſpeluncam, in quam fugerunt illuc.
& aduoluerunt ſaxa ingentia ad ſpeluncam
vſque in diem hodiernum.
* Et Maceda cepit Ioſue in die illa, & occi- 28
dit eam in ore gladij, & regem illius. & de-
ſtruxit eos & omne reſpirans quod erat in ea.
& non relictus eſt in ea vllus viuus. & fece-
runt regi Maceda, ſicut fecerunt regi Hieri-
cho.
* Et tranſiuit Ioſue & omnis Iſrael cum 29
illo de Maceda in Lebna. & pugnabat contra
Lebna.
* Et tradidit Dominus & illam in ma- 30
nu Iſrael, & ceperunt eam, & regem eius, &
occiderunt eam in ore gladij, & omne ſpirans
quod erat in ea. non relictus eſt in ea neque v-
nus viuus & qui fugerit. & fecit regi eius ſi-
cut fecit regi Hiericho.
* Et tranſiuit Ioſue & omnis Iſrael cum 31
eo de Lebna in Lachis, & circundedit eam, &
oppugnabat eam.
* Et tradidit Dominus Lachis in manus Iſ- 32
rael: & cepit eam ſecunda die, & occidit
eam in ore gladij; & euertit illam ſicut fecit
Lebna.

24 * καὶ ἐπεὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς πρὸς ἰησοῦ, καὶ συνε-
κάλεσεν ἰησοῦς πάντα ἄνδρα ἰσραὴλ, λέγων αὐτοῖς, καὶ
τοὺς ἐναρχομένους τοῦ πολέμου τοὺς συμπορευομένους αὐ-
τῷ λέγων αὐτοῖς, προπορεύεσθε καὶ ἐπίθετε τοὺς πόδας
ὑμῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν. καὶ προσελθόντες ἐπέ-
θηκαν τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν·
25 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰησοῦς, μὴ φοβηθῆτε αὐτοὺς,
μηδὲ δειλιάσητε, ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύετε, ὅτι οὕτως ποιή-
σει κύριος πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, οὓς ὑμεῖς καταπολε-
μῆτε αὐτούς.
26 * καὶ ἀπέκτεινε αὐτοὺς ἰησοῦς μετὰ τοῦτο, καὶ ἐθανάτω-
σεν αὐτούς, καὶ ἐπεκρέμασεν αὐτοὺς ἐπὶ πέντε ξύλων.
καὶ ἦσαν κρεμάμενοι ἐπὶ τῶν ξύλων ἕως ἑσπέρας.
27 * καὶ ἐγενήθη πρὸς δυσμὰς ἡλίου, καὶ ἐνετείλατο ἰη-
σοῦς, καὶ καθείλοσαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ξύλων. καὶ ἔρριψαν
αὐτοὺς εἰς τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ κατεφύγοσαν ἐκεῖ. καὶ ἐπε-
κύλισαν λίθοις μεγάλοις ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἕως τῆς ἡμέ-
ρας τῆς σήμερον.
28 * καὶ τὴν μακηδὰ ἔλαβεν ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
καὶ ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ τὸν βασιλέα
αὐτῆς. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτοὺς καὶ πᾶν ἔμπνεον ὃ ἦν ἐν
αὐτῇ. καὶ οὐκ ἐγκατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδεὶς διασεσωσ-
μένος. καὶ ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ μακηδά, ὃν τρόπον ἐ-
ποίησαν τῷ βασιλεῖ ἰεριχώ.
29 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ
μακηδὰ εἰς λεβνά· καὶ ἐπολιόρκει ἐπὶ λεβνά.
30 * καὶ παρέδωκεν κύριος καὶ αὐτὴν ἐν χειρὶ ἰσραήλ,
καὶ ἔλαβον αὐτήν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ ἐφόνευσαν
αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἔμπνεον, ὃ ἦν ἐν αὐτῇ. οὐ
κατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδὲ εἷς διασεσωσμένος καὶ διαπε-
φευγώς. καὶ ἐποίησεν τῷ βασιλεῖ αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίη-
σεν τῷ βασιλεῖ ἰεριχώ.
31 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ
λεβνὰ εἰς λαχίς, καὶ περιεκάθισεν αὐτὴν καὶ ἐπολιόρ-
κει αὐτήν.
32 * καὶ παρέδωκεν κύριος τὴν λαχὶς εἰς τὰς χεῖρας ἰσ-
ραήλ. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, καὶ ἐφόνευσεν
αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτὴν ὃν τρό-
πον ἐποίησεν τῇ λεβνά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et fuit cùm produxerunt reges illos ad Ioſue, & vocauit Ioſue omnem hominem Iſrael, & ait ad principes facientes bellum qui venerunt cum eo: Accedite, ponite pedes veſtros ſuper ceruices regum illorum; & acceſſerunt, & poſuerunt pedes ſuos ſuper ceruices eorum.

25 Et dixit eis Ioſue: Ne timeatis, & ne frangamini; præualete & roboramini; nam ſic faciet Dominus omnibus auctoribus inimicitiarum veſtrarum, quos vos ineuntes bellum in eos.

26 Et percuſſit eos Ioſue poſt hoc, & occidit eos, & crucifixit eos ſuper quinque cruces; & fuerunt crucifixi ſuper cruces vſque ad veſperam.

27 Et fuit ad tempus intrare Solem, iuſsit Ioſue, & depoſuerunt eos de crucibus, & proiecerunt eos in ſpeluncam in qua abſconditi fuerant ibi: & poſuerunt lapides ingentes ſuper oſtium ſpeluncæ vſque ad articulum diei huius.

28 Et Makedan ſubegit Ioſue in die illa, & deleuit eam in ore gladij, & regem eius confecit cum eis, & omnem animam quæ in ea; non reliquit euaſionem: & fecit regi Makedæ, quemadmodum fecit regi Iericho.

29 Et tranſiit Ioſue & omnis Iſrael cum eo ex Makeda in Lebnam, & iniit bellum cum Lebna.

30 Et tradidit Dominus etiam eam in manu Iſraelis, & regem eius, & deleuit eam in acie gladij, & omnem animam quæ in ea: non relicta eſt in ea euaſio: & fecit regi eius ſicut fecit regi Iericho.

31 Et tranſiuit Ioſue & omnis Iſrael cum eo à Lebna in Lachis, & caſtrametatus eſt contra eam, & iniit prœlium in eam.

32 Et tradidit Dominus Lachis in manu Iſrael, & ſubegit eam in die ſecunda, & deleuit eam in acie gladij, & omnem animam quæ in ea, iuxta omnia quæ fecit Lebnæ.

33 * אז עלה הרם מלך גזר לעזר את־לכיש ויכהו
יהושע ואת־עמו עד־בלתי השאיר־לו שריד :
34 * ויעבר יהושע וכל־ישראל עמו מלכיש עגלנה
ויחנו עליה וילחמו עליה :
35 * וילכדוה ביום ההוא ויכוה לפי־חרב ואת
כל־הנפש אשר־בה ביום ההוא החרים ככל
אשר־עשה ללכיש :
36 * ויעל יהושע וכל־ישראל עמו מעגלונה
חברונה וילחמו עליה :
37 * וילכדוה ויכוה־לפי־חרב ואת־מלכה ואת־כל־
עריה ואת־כל־הנפש אשר־בה לא־השאיר שריד
ככל אשר־עשה לעגלון ויחרם אותה ואת־כל־
הנפש אשר־בה :
38 * וישב יהושע וכל־ישראל עמו דברה וילחם
עליה :
39 * וילכדה ואת־מלכה ואת־כל־עריה ויכום
לפי־חרב ויחרימו את־כל־נפש אשר־בה לא
השאיר שריד כאשר עשה לחברון כן־עשה
לדברה ולמלכה וכאשר עשה ללבנה ולמלכה :
40 * ויכה יהושע את־כל־הארץ ההר והנגב
והשפלה והאשדות ואת כל־מלכיהם לא השאיר
שריד ואת כל־הנשמה החרים כאשר צוה יהוה
אלהי ישראל :
41 * ויכם יהושע מקדש ברנע ועד־עזה ואת כל־
ארץ גשן ועד־גבעון :
42 * ואת כל־המלכים האלה ואת־ארצם
לכד יהושע פעם אחת כי יהוה אלהי ישראל
נלחם לישראל :
43 * וישב יהושע וכל־ישראל עמו אל־המחנה
הגלגלה :

33 * Eo tempore aſcendit Hyrā rex Gazer
vt auxiliaretur Lachis, quem percuſsit Io
ſue cum omni populo eius vſq; ad inter-
nitionem.
34 * Tranſiuitque de Lachis in Eglon, &
circundedit,
35 * Atque expugnauit eam in eadem die:
percuſsitque in ore gladij omnes animas
quæ erant in ea, iuxta omnia quæ fecerat
Lachis.
36 * Aſcendit quoque cum omni Iſrael de
Eglon in Hebron, & pugnauit contra
eam:
37 * Cepitque & percuſsit in ore gladij,
regem quoque eius, & omnia oppida re-
gionis illius, vniuerſaſque animas quæ in
ea fuerant commoratæ. Non reliquit in
G ea vllas reliquias. ſicut fecerat Eglon, ſic
fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit
conſumens gladio.
38 * Inde reuerſus in Dabir, cepit eam,
39 * Atque vaſtauit: regem quoque eius,
atque per circuitum oppida percuſsit in
ore gladij. Non dimiſit in ea vllas reli-
quias. ſicut fecerat Hebron & Lebna &
regibus earum, ſic fecit Dabir & regi il-
lius.
40 * Percuſsit itaque Ioſue omnem ter-
ram montanam, & Meridianam atque cā-
peſtrem, & Aſeroth cum regibus ſuis. Nō
dimiſit in ea vllas reliquias: ſed omne
quod ſpirare poterat interfecit, ſicut præ-
ceperat ei dominus Deus Iſrael,
41 * A Cadesbarne vſque Gazan. Om-
nem terram Geſen vſque Gabaon,
42 * Vniuerſoſque reges & regiones eo-
rum vno impetu cepit atque vaſtauit.
Dominus enim Deus Iſrael pugnauit
pro eo.
43 * Reuerſuſque eſt cum omni Iſrael ad
locum caſtrorum in Galgala.

תרגום יונתן

33 בכן סליק הורם מלכא דגזר למסעד ית לכיש ומחהי יהושע וית עמיה עד דלא אשתאר ליה משיזב :
34 ועבר יהושע וכל ישראל עמיה מלכיש לעגלון ושרו עלה ואגיחו קרבא עלה :
35 וכבשוהא ביומא ההוא ומחוהא לפתגם דחרב וית כל נפשתא דבה ביומא ההוא גמר ככל דעבד ללכיש :
36 וסליק יהושע וכל ישראל עמיה מעגלון לחברון ואגיחו קרבא עלה :
37 וכבשוהא ומחוהא לפתגם דחרב וית מלכה וית כל קרוהא וית כל נפשתא דבה לא אשאר משיזב ככל דעבד לעגלון וגמר יתה וית
כל נפשתא דבה : 38 ותב יהושע וכל ישראל עמיה לדביר ואגיח קרבא עלה :
39 וכבשה וית מלכה וית כל קרוהא ומחונון לפתגם דחרב וגמרו ית כל נפשתא דבה לא אשאר משיזב כמא דעבד לחברון כן עבד
לדביר ולמלכה וכמא דעבד ללבנה ולמלכה : 40 ומחא יהושע ית כל יתבי ארעא טורא ודרומא ושפלתא ומשפך
מרמתא וית כל מלכיהון לא אשאר משיזיב וית כל נשמה גמר כמא דפקיד יי אלהא דישראל :
41 ומחנון יהושע מרקם גיאה ועד עזה וית כל ארעא דגושן ועד גבעון :
42 וית כל מלכיא האילין וית ארעהון כבש יהושע זמנא חדא ארי יי אלהא דישראל אגיח קרבא לישראל :
43 ותב יהושע וכל ישראל עמיה למשריתא לגלגלא :

⁑ *Tunc ascendit Elam rex Gazer vt auxi-* 33
liaretur Lachis; & percussit eum Iosue in ore
gladij, & populum eius, ita vt non relictus es-
set ex eis saluus & qui fugerit.
⁑ *Et transiuit Iosue & omnis Israel cum il-* 34
lo de Lachis in Eglon, & circundedit eam, &
expugnauit eam: & tradidit eam Dominus in
manu Israel.
⁑ *Et cepit eam in die illa, & occiderunt eam* 35
in ore gladij, & omne spirans in ea. in die illa
occiderunt, sicut fecerunt Lachis.
⁑ *Et profectus est Iosue & omnis Israel* 36
cum eo de Eglon in Hebron, & obsederunt
eam:
⁑ *Et ceperunt eam, & percusserunt eam* 37
in ore gladij, & regem eius, & omnia op-
pida eius, & omnia spirantia quæcunque fue-
runt in ea: non fuit saluus sicut fecerũt Eglon.
& destruxerunt eam, & omne spirans quæ-
cunque in illa.
⁑ *Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum* 38
eo in Dabir, & obsederunt illam:
⁑ *Et ceperunt eam, & regem eius, & om-* 39
nia oppida eius; & percusserunt eam in ore gla-
dij: & euerterunt eam, & omne spirans in
ea. et non reliquerunt vllum saluum. sicut fe-
cerunt Chebron, sic fecerunt Dabir & regi e-
ius, sicut fecit Lebna & regi eius.
⁑ *Et percussit Iosue omnem terram monta-* 40
nam, & Nageb, & campestrem, & Ase-
roth, & omnes reges eius: non reliquerunt
in ipsa saluum, & omne spirans vitæ de-
struxerunt, sicut præceperat Dominus Deus
Israel.
⁑ *Et occidit eos Iosue de Cadesbarne vsque* 41
Gazam: & omnem terram Gosen vsque Ga-
baon,
⁑ *Et vniuersos reges hos, & terram eorum* 42
cepit Iosue vno impetu: quoniam Dominus
Deus Israel pugnabat pro Israel.
⁑ *Et reuersus est Iosue in Galgala.* 43

33 ⁑ τότε ἀνέβη ἐλὰμ βασιλεὺς γαζὲρ βοηθῆσαι τῇ
λαχίς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐν στόματι ξίφους, καὶ
τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν σε-
σωσμένον καὶ διαπεφευγότα.
34 ⁑ καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ
λαχὶς εἰς ἐγλών, καὶ περιεκάθισεν αὐτὴν καὶ ἐξεπο-
λιόρκησεν αὐτήν· καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος ἐν χει-
ρὶ ἰσραήλ.
35 ⁑ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσαν
αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ. ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ ἐφόνευσαν ὃν τρόπον ἐποίησαν τὴν λαχίς.
36 ⁑ καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ
ἐγλὼν εἰς χεβρών. καὶ περιεκάθισαν αὐτήν·
37 ⁑ καὶ κατελάβοντο αὐτήν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στό-
ματι ξίφους, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ τὰς πάσας κώμας
αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἐμπνέοντα, ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ, οὐκ ἦν δια-
σεσωσμένος ὃν τρόπον ἐποίησαν τῇ ἐγλών. καὶ ἐξωλόθρευ-
σαν αὐτὴν καὶ πᾶν ἔμπνεον, ὅσα ἐν αὐτῇ.
38 ⁑ καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς
δαβηρά, καὶ περιεκάθισαν αὐτήν·
39 ⁑ καὶ ἔλαβον αὐτήν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ πά-
σας τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι
ξίφους. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτήν, καὶ πᾶν ἔμπνεον ἐν
αὐτῇ. καὶ οὐ κατέλιπον οὐδένα διασεσωσμένον. ὃν τρό-
πον ἐποίησαν τῇ χεβρών, οὕτως ἐποίησαν τῇ δαβίρ, καὶ τῷ
βασιλεῖ αὐτῆς, καθάπερ ἐποίησεν τῇ λεβνὰ καὶ τῷ βασι-
λεῖ αὐτῆς.
40 ⁑ καὶ ἐπάταξεν ἰησοῦς τὴν πᾶσαν γῆν τῆς ὀρεινῆς, καὶ
τὴν ναγέβ, καὶ τὴν πεδινήν, καὶ τὴν ἀσηδώθ, καὶ τοὺς πάν-
τας βασιλεῖς αὐτῆς, οὐ κατέλιπον ἐν αὐτῇ σεσωσμένον,
καὶ πᾶν ἔμπνεον ζωῆς ἐξωλόθρευσαν, ὃν τρόπον ἐνετείλα-
το κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ.
41 ⁑ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἀπὸ κάδης βαρνὴ ἕως
γάζης· καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσὸν ἕως τῆς γαβαόν,
42 ⁑ καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς τούτους· καὶ τὴν γῆν αὐτῶν
ἔλαβεν ἰησοῦς εἰσάπαξ· ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ συνεπο-
λέμει τῷ ἰσραήλ.
43 ⁑ καὶ ἀνέστρεψεν ἰησοῦς εἰς γάλγαλα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Tunc ascendit Horam rex Gezer ad auxiliandum Lachis; & percussit eum Iosue, & populum eius vsquequo nõ relicta est ei euasio.
34 Et transiuit Iosue & omnis Israel cum eo ex Lachis in Gheglon; & castrametati sunt super eam, & inierunt prœlium contra eam.
35 Et subegerunt eam in die illo, & deleuerunt eam ad verbum gladij, & omnem animam quæ in ea; in die illa consumpsit sicut omnia quæ fecit Lachis.
36 Et ascendit Iosue & omnis Israel cum eo de Gheglon in Hhebron; & inierunt prœlium contra eam.
37 Et subegerunt eam, & deleuerunt eam ad aciem gladij, & regem eius, & omnes vrbes eius, & omnem animam quæ in ea. non reliquit euasionem: iuxta omnia quæ fecit Gheglon, & consumpsit eam & omnem animam quæ in ea.
38 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum eo in Debir, & iniit prœlium contra eam.
39 Et subegit eam, & regem eius, & omnes vrbes eius; & deleuerunt eos ad aciem gladij, & consumpserunt omnem animam quæ in ea: non reliquit euasionem: quemadmodum fecit Hhebron, sic fecit Debir, & regi eius, & quemadmodum fecit Lebnæ & regi eius.
40 Et deleuit Iosue omnes habitatores terræ montis, & meridiei, & planiciei, & defusionis ex altitudine, & omnes reges eorum: nõ reliquit euasionem; & omnem animam consumpsit; quemadmodum iussit dominus Deus Israel.
41 Et deleuit eos Iosue à Rekam Geah & vsque ad Ghazam, & omnem terram Gossen, & vsque ad Gibghon.
42 Et omnes reges hos & terram eorum subegit Iosue tempore vno; quoniam dominus Deus Israelis iniuit bellum Israeli.
43 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum eo ad castra in Gilgal.

יא

1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹבָב מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ אַכְשָׁף׃

2 וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְּפוֹן בָּהָר וּבָעֲרָבָה נֶגֶב כִּנְרוֹת וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפוֹת דּוֹר מִיָּם׃

3 הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וּמִיָּם וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה׃

4 וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וְסוּס וָרֶכֶב רַב־מְאֹד׃

5 וַיִּוָּעֲדוּ כֹּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל־מֵי מֵרוֹם לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל׃

6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־מָחָר כָּעֵת הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

7 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ עֲלֵיהֶם עַל־מֵי מֵרוֹם פִּתְאֹם וַיִּפְּלוּ בָּהֶם׃

8 וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּרְדְּפוּם עַד־צִידוֹן רַבָּה וְעַד מִשְׂרְפוֹת מַיִם וְעַד־בִּקְעַת מִצְפֶּה מִזְרָחָה וַיַּכֻּם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לָהֶם שָׂרִיד׃

9 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ יְהוָה אֶת־סוּסֵיהֶם עִקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

10 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר וְאֶת־מַלְכָּהּ הִכָּה בֶחָרֶב כִּי־חָצוֹר לְפָנִים הִיא רֹאשׁ כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה׃

11 וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְפִי־חֶרֶב הַחֲרֵם לֹא נוֹתַר כָּל־נְשָׁמָה וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

CAP. XI.

1 QVæ cùm audiſſet Iabin rex Aſor, miſit
A ad Iobab regem Madan, & ad regem
Semeron, atque ad regem Achſaph;
2 * Ad reges quoque Aquilonis qui ha-
bitabant in montanis, & in planicie cõtra
meridiem Ceneroth, in cãpeſtribus quo-
que & regionibus Dor iuxta mare;
3 * Chananæum quoque ab Oriente &
Occidente, & Ammorræum, atque Etheũ
ac Pherezæum, & Iebuſæum in montanis,
Euæum quoque qui habitabat ad radices
Hermon in terra Maſpha.
4 * Egreſsique ſunt omnes cum turmis
ſuis, populus mult⁹ nimis ſicut arena quę
eſt in littore maris; equi quoque & currus
immenſæ multitudinis.
5 * Conueneruntque omnes reges iſti in
vnum ad aquas Meron, vt pugnarẽt con-
tra Iſrael.
6 * Dixitque Dominus ad Ioſue: Ne ti-
B meas eos: cras enim hac eadem hora ego
tradam omnes iſtos vulnerandos in con-
ſpectu Iſrael. equos eorum ſubneruabis,
& currus igne combures.
7 * Venitque Ioſue & omnis exercitus e-
ius cum eo aduerſus illos ad aquas Meron
ſubitò, & irruerunt ſuper eos.
8 * Tradiditque illos Dominus in ma-
nus Iſrael. qui percuſſerunt eos, & perſe-
cuti ſunt vſque ad Sidonem magnam &
aquas Maſſerephot, campumq; Maſphæ,
qui eſt ad Orientalem illius partem. itaq;
percuſsit omnes, vt nullas dimitteret ex
9 eis reliquias. * Fecitq; ſicut præceperat ei
Dominus. equos eorũ ſubneruauit, cur-
10 ruſque combuſsit igni. * Reuerſuſque ſta-
tim cepit Aſor, & regẽ eius percuſsit gla-
dio. Aſor enim antiquitus inter omnia re-
11 gna hęc principatum tenebat. * Percuſsit-
que omnes animas quę ibidem moraban-
tur. non dimiſit in ea vllas reliquias: ſed
vſq; ad internitionem vniuerſa vaſtauit;
ipſamque vrbem peremit incendio.

תרגום יונתן

יא

1 והוה כד שמע יבין מלכא דחצור ושלח לות יובב מלכא דמדון ולות מלכא דשמרון ולות מלכא דאכשף׃
2 ולמלכיא דמציפונא בטורא ובמישרא דרום גינוסר ובשפלתא ובפילכי דור מערבא׃
3 וכנענאה ממדינחא וממערבא ואמוראי וחיתאי ופריזאי ויבוסאי בטורא וחיואי בשיפולי חרמון בארעא מצפיא׃
4 ונפקו אינון וכל משריתהון עמהון עם סגיא כחלא דעל כיף ימא לסגי וסוסון ורתיכין סגיא לחדא׃
5 ואיזדמנו כל מלכיא האילין ואתו ושרו כחדא על מי מרום לאגחא קרבא עם ישראל׃ 6 ואמר יי ליהושע לא תדחל
מן קדמיהון ארי מחר כעידנא הדין אנא מסר ית כולהון קטילין קדם ישראל ית סוסותהון תעקר וית רתיכיהון תוקיד בנורא׃
7 ואתא יהושע וכל עמא עבדי קרבא עמיה לותהון ואינון שרן על מי מרום בתכיף ונפלו בהון׃ 8 ומסרינון יי
בידא דישראל ומחונון ורדפונון עד צידון רבתא ועד חריצי מיא ועד בקעת מצפיא מדינחא ומחונון עד דלא אישתאר להון משיזיב׃
9 ועבד להון יהושע כמא דאמר ליה יי ית סוסותהון עקר וית רתיכיהון אוקיד בנורא׃
10 ותב יהושע בעידנא ההיא וכבש ית חצור וית מלכה גמר לפתגם דחרב ארי חצור מלקדמין היא ריש כל מלכותא האילין׃
11 ומחו ית כל נפשתא דבה לפתגם דחרב גמירא לא אשתאר כל נשמה וית חצור אוקיד בנורא׃

CAP. XI.

CVm autem audiſſet Jabin rex Aſor, miſit 1
ad Iobab regem Madan, & ad regem Se-
meron, & ad regem Achaſaph,
‡ Et ad reges qui in Sidone magna, qui in 2
montanis & in Araba è regione Ceneroth, &
campeſtribus, & in Naphethdor, & in ma-
ritimos
‡ Chananæos ab Oriente, & in maritimos 3
Amorræos, & Hethæos, & Pherezæos, &
Jebuſæos qui in monte, & Euæos ſub Hermon
in terra Maſpha.
‡ Et egreſſi ſunt ipſi & reges eorum cum 4
ipſis, populus multus ſicut arena quæ in labio
maris multitudine, & equi & currus multi
valde.
‡ Et conuenerunt omnes reges iſti, & ve- 5
nerunt & caſtrametati ſunt in idipſum ad a-
quam Meron, vt pugnarent contra Jſrael.
‡ Et dixit Dominus ad Ioſue: Ne timeas à 6
facie eorum; quoniam cras hora hac ego trado
omnes ipſos vulneratos coram filiis Jſrael: e-
quos eorum ſubneruabis, & currus eorũ com-
bures igne.
‡ Et venit Ioſue & omnis populus bellator 7
cum eo aduerſus illos ad aquam Meron ſubitò.
& irruerunt in eos in montana.
‡ Et tradidit illos Dominus ſubditos Jſrael. 8
& percutiẽtes eos perſecuti ſunt eos vſque ad
Sidonem magnam, & vſque Maſſerephoth
aquas, & vſque campos Maſphe ad Orien-
tem. & percuſſerunt eos vt non relictus eſſet
ex eis ſaluus.
‡ Et fecit eis Joſue ſicut præceperat ei Do- 9
minus: equos eorum ſubneruauit, et currus eo-
rum combuſſit in igne.
‡ Et reuerſus eſt Ioſue in tempore illo, & 10
cepit Aſor, & regem eius occidit in gladio. fuit
autem Aſor antiquitus princeps omnium reg-
norum horum.
‡ Et occidit omne ſpirans in ea in ore gla- 11
dij, & deleuit omnes: & non relictum eſt
in ea ſpirans. & Aſor combuſſerunt in
igne.

ια'.

1 ‡ Ὡς δ' ἤκουσεν ἰαβὶν βασιλεὺς ἀσὼρ, ἀπέστειλεν
πρὸς ἰωβὰβ βασιλέα μαδὼμ, καὶ πρὸς βασιλέα συμε-
ρὼν, καὶ πρὸς βασιλέα χασάφ,
2 ‡ καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοὺς κατὰ σιδῶνα τὴν μεγά-
λην, οἳ εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ εἰς τὴν ἄραβα ἀπέναντι χενε-
ρὲθ καὶ τὸ πεδίον καὶ εἰς ναφεθδὼρ, καὶ εἰς τοὺς παραλίους
3 ‡ χαναναίους ἀπ' ἀνατολῶν καὶ εἰς τοὺς παραλίους ἀ-
μορραίους, καὶ τοὺς χετταίους, καὶ φερεζαίους, καὶ ἰεβου-
σαίους τοὺς ἐν τῷ ὄρει, καὶ τοὺς εὐαίους ὑπὸ τὴν ἀερμὼν εἰς
γῆν μασσηφά.
4 ‡ καὶ ἐξῆλθον αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετ' αὐτῶν,
λαὸς πολὺς ὥσπερ ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσ-
σης τῷ πλήθει, καὶ ἵπποι καὶ ἅρματα πολλὰ σφόδρα.
5 ‡ καὶ συνέβαλον πάντες οἱ βασιλεῖς οὗτοι, καὶ παρε-
γένοντο καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ὕδατος μερὼμ
πολεμῆσαι τῷ ἰσραήλ.
6 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προ-
σώπου αὐτῶν, ὅτι αὔριον τὴν ὥραν ταύτην ἐγὼ παραδί-
δωμι πάντας αὐτοὺς τετροπωμένους ἐναντίον ὑμῶν ἰσραήλ.
τοὺς ἵππους αὐτῶν νευροκοπήσεις, καὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν κα-
τακαύσεις πυρί.
7 ‡ καὶ ἦλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐ-
τοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ὕδωρ μερὼμ ἐξάπινα. καὶ ἐπέπε-
σαν αὐτοῖς ἐν τῇ ὀρεινῇ.
8 ‡ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ὑποχειρίους ἰσραήλ.
καὶ κόπτοντες αὐτοὺς κατεδίωκον αὐτοὺς ἕως σιδῶνος τῆς με-
γάλης, καὶ ἕως μασρεφὼθ μαῒν, καὶ ἕως τῶν πεδίων μασιφὰ
κατ' ἀνατολάς. καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ κατα-
9 λειφθῆναι αὐτῶν διασεσωσμένον. ‡ καὶ ἐποίησεν αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς καθότι ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος. τοὺς ἵππους
αὐτῶν ἐνευροκόπησεν, καὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν ἐνέπρησεν ἐν
10 πυρί. ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ
κατελάβετο τὴν ἀσὼρ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ἀπέκτει-
νεν ἐν ῥομφαίᾳ. ἣν δὲ ἀσὼρ τὸ πρότερον ἄρχουσα πα-
σῶν τῶν βασιλειῶν τούτων.
11 ‡ καὶ ἀπέκτεινεν πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ ἐν στόματι ξί-
φους, καὶ ἐξωλόθρευσεν πάντας, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐ-
τῇ ἔμπνεον. καὶ τὴν ἀσὼρ ἐνέπρησαν ἐν πυρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

ET fuit cùm audiuit Iabin rex Hhaſzor, & miſit ad Iobab regem Madon, & ad regem Simeron, & ad regem Achſaph.
2 Et ad reges qui ad Septentrionem, in monte, & in planicie meridiei Genozzar, & in depreſſione, & in regionibus Dor occidentis.
3 Et Chenaghanæum ab Oriente & ab Occidente, & Emorræum, & Hhethæum, & Pherizæum, & Iebuſæum in monte, & Hhiuæum
in depreſſionibus Hhermon in terra Miſzpaia. 4 Et egreſſi ſunt ipſi & omnis exercitus eorum cum eis, populus multus ſicut
arena quæ ſuper litus maris in multitudine; & equi & currus multi nimis.
5 Et parati ſunt omnes reges hi, & venerunt & caſtrametati ſunt ſimul contra aquas Meron ad ineundum prælium cum Iſrael.
6 Et dixit Dominus ad Ioſue: Ne timeas à facie eorum; nam cras in tempore hoc ego tradam omnes eos occiſos ante Iſrael: equos eo-
rum ſubneruabis, & currus eorum incendes in igne.
7 Et iuit Ioſue & omnis populus facientium bellum cum eo ad eos; & illi poſiti contra aquas Meron in improuiſo, & ruerunt in eos.
8 Et tradidit eos Dominus in manum Iſrael, & deleuerunt eos, & perſecuti ſunt eos vſque ad Szidon magnam, & vſque ad Salinas
aquarum, & vſque ad campum Miſzpaia Orientalem; & deleuerunt eos quoad non relicta eſt illis euaſio.
9 Et fecit eis Ioſue ſicut dixerat illi Deus: equos eorum ſubneruauit, & currus eorum incendit in igne.
10 Et rediit Ioſue in tempore illo, & ſubegit Hhaſzor, & regem eius confecit ad verbum gladij. nam Hhaſzor ab initio ipſa caput om-
nium regnorum illorum. 11 Et deleuerunt omnem animam quæ in ea, in ore gladij conſumptionis: non reliquit omnem anheli-
tum, & Haſzor incendit in igne.

12 * וְאֶת־כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־כָּל־
מַלְכֵיהֶם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חֶרֶב הֶחֱרִים
אוֹתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָֹה:
13 * רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם לֹא־שְׂרָפָם
יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ:
14 * וְכֹל שְׁלַל הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חֶרֶב עַד־
הִשְׁמִדָם אוֹתָם לֹא הִשְׁאִירוּ כָּל־נְשָׁמָה:
15 * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ כֵּן־צִוָּה מֹשֶׁה
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה:
16 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הָהָר וְאֶת־
כָּל־הַנֶּגֶב וְאֵת כָּל־אֶרֶץ הַגֹּשֶׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־
הָעֲרָבָה וְאֶת־הַר יִשְׂרָאֵל וּשְׁפֵלָתֹה:
17 * מִן־הָהָר הֶחָלָק הָעוֹלֶה שֵׂעִיר וְעַד־בַּעַל גָּד
בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן וְאֵת כָּל־
מַלְכֵיהֶם לָכַד וַיַּכֵּם וַיְמִיתֵם:
18 * יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים
הָאֵלֶּה מִלְחָמָה:
19 * לֹא־הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בִּלְתִּי הַחִוִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת־הַכֹּל לָקְחוּ
בַמִּלְחָמָה:
20 * כִּי־מֵאֵת יְהוָֹה הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת
הַמִּלְחָמָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי
הֱיוֹת־לָהֶם תְּחִנָּה כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה:
21 * וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיַּכְרֵת אֶת־הָעֲנָקִים
מִן־הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבִר מִן־עֲנָב וּמִכֹּל הַר
יְהוּדָה וּמִכֹּל הַר יִשְׂרָאֵל עִם־עָרֵיהֶם הֶחֱרִימָם
יְהוֹשֻׁעַ:

12 * Et omnes per circuitum ciuitates, reges quoque earum cepit, percufsit atque deleuit, ficut præceperat ei Moyfes famulus Domini.

13 * Abfque vrbibus quæ erant in collibus & in tumulis fitæ; ceteras fuccendit Ifrael: vnam tantum Afor munitifsimam flamma confumpfit.

14 * Omnemque prædam iftarum vrbiū ac iumenta diuiferunt fibi filij Ifrael, cunctis hominibus interfectis.

15 * Sicut præceperat Dominus Moyfi feruo fuo, ita præcepit Moyfes Iofue; & ille vniuerfa compleuit. Non præteriit de vniuerfis mandatis, nec vnum quidem verbum quod iufferat Dominus Moyfi.

16 * Cepit itaque Iofue omnem terram montanam, & Meridianam, terramque Gefen, & planiciem, & Occidentalem plagam, montemque Ifrael & campeftria eius;

17 * Et partem montis quæ afcendit Seyr vfque Baalgath per planiciē Libani fubter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percufsit & occidit.

18 * Multo tempore pugnauit Iofue contra reges iftos.

19 * Non fuit ciuitas quæ fe non traderet filiis Ifrael, præter Euæum qui habitabat in Gabaon. omnes enim bellando cepit.

20 * Domini enim fententia fuerat, vt indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Ifrael; & caderent; & non mererētur vllam clementiam, ac perirent; ficut præceperat Dominus Moyfi.

21 * In tempore illo venit Iofue, & interfecit Enachim de montanis Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Iuda & Ifrael, vrbésque eorum deleuit.

תרגום יונתן

12 וית כל קירוי מלכיא האילין וית כל מלכיהון כבש יהושע ומחנון לפיתגם דחרב גמר יתהון כמא דפקיד משה עבדא דיוי:
13 לחוד כל קירויא דקיימין על תוקפהון לא אוקדינון ישראל אלהין ית חצור בלחודה אוקד בנורא יהושע:
14 וכל עדאת קירויא האילין ובעירא בזו להון בני ישראל לחוד ית כל אינשא מחו לפתגם דחרב עד דשיציאו יתהון לא אשארו כל
נשמה: 15 כמא דפקיד ייי ית משה עבדיה כן פקיד משה ית יהושע וכן עבד יהושע לא בטיל פתגמא מכל דפקיד ייי ית משה:
16 ואחסין יהושע ית כל ארעא הדא טורא וית כל ארע דרומא וית כל ארעא דגשן וית שפילתא וית מישרא וית טורא דישראל
ושפילתיה: 17 מן טורא פליגא דסליק לשעיר וית מישר גד בבקעת ליבנן שיפולי טורא דחרמון וית כל מלכיהון כבש
ומחנון וקטלינון: 18 יומין סגיאין עבד יהושע עם כל מלכיא האילין קרבא:
19 לא הות קרתא דאשלמת עם בני ישראל אלהן חיואי יתבי גבע ית וכולא נסיבו בקרבא:
20 ארי מן קדם ייי הות לתקפא ית לבהון לסדרא קרבא עם ישראל בדיל לגמרותהון בדיל דלא יהון עליהון רחמין ארי בדיל
לשיציותהון כמא דפקיד ייי ית משה:
21 ואתא יהושע בעידנא ההיא ושיצי ית גבריא מן טורא מן חברון מן דביר מן ענב ומכל טור יהודה ומכל טורא דישראל עם
קרויהון גמרינון יהושע:

12 *Et omnes vrbes regnorum horum, & omnes reges eorum cepit Iosue, & occidit eos in ore gladij. & deleuit eum, quemadmodum præcepit Moyses famulus Domini.*

13 *Sed omnes vrbes in collibus sitas eorum non succendit Israel. veruntamen Asor solam combussit illam Iosue:*

14 *Et omnem prædam eius & iumenta diuiserunt sibi filij Israel. eos autem cunctos interemit in ore gladij, & perdidit illos: non reliquerunt eorum quicquam spirans.*

15 *Sicut præceperat Dominus Moysi seruo suo, ita præcepit Moyses Iosue; & sic fecit Iosue: non præteriit quicquam ab omnibus quæ iusserat ei Moyses.*

16 *Et cepit Iosue omnem terram hanc montanam, & omnem terram Negeb, & omnem terram Gosen, & planitiem, & quæ est ad occidentem, & montem Israel, & campestria*

17 *Quæ ad montem, à monte Aalac, & quod ascendit ad Seir, & vsque ad Baalgath, et planitiem Libani subter montem Aermon: & omnes reges eorum cepit, & occidit eos & interemit eos.*

18 *Et diebus pluribus fecit Iosue contra omnes reges istos bellum:*

19 *Et non fuit ciuitas quam non tradidit filiis Israel: præterquam Euæus habitans in Gabaon; omnes cepit in bello:*

20 *Quoniam per Dominum factum est vt indurarentur corda illorum, vt occurrerent in bellum contra Israel, vt interficerentur, vt non daretur eis misericordia, sed vt perirent, sicut dixit Dominus ad Moysen.*

21 *Et venit Iosue in tempore illo, & interfecit Enachim de montana ex Hebron, & ex Dabir, & ex Anab, & de omni monte Iuda, & de omni monte Israel cum vrbibus eorum; & deleuit eos Iosue.*

12 καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλέων τούτων, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν ἰησοῦς, καὶ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους. καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς ὃν τρόπον συνέταξεν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου.

13 ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωματισμένας αὐτῶν οὐκ ἐνέπρησεν ἰσραήλ. πλὴν τὴν ἀσὼρ μόνην ἐνέπρησεν αὐτὴν ἰησοῦς·

14 καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς καὶ τὰ κτήνη ἐπρονομεύσαντο αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραήλ. αὐτοὺς δὲ πάντας ἐξωλόθρευσεν ἐν στόματι ξίφους, καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς· οὐ κατέλιπον αὐτῶν οὐδὲν ἔμπνεον.

15 ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μωυσῇ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, ὡσαύτως ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ ἰησοῦ, καὶ οὕτως ἐποίησεν ἰησοῦς, οὐ παρέβη οὐδὲν ἀπὸ πάντων ὧν συνέταξεν αὐτῷ μωυσῆς.

16 καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν πᾶσαν γῆν ταύτην τὴν ὀρεινήν, καὶ τὴν πᾶσαν γῆν νεγέβ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Γοσόμ, καὶ τὴν πεδινήν, καὶ τὴν πρὸς δυσμαῖς, καὶ τὸ ὄρος ἰσραήλ, καὶ τὰ ταπεινά

17 τὰ πρὸς τῷ ὄρει ἀπὸ ὄρους ἀαλάκ, καὶ ὃ προσαναβαίνει εἰς σηειρά, καὶ ἕως βααλγάδ, καὶ τὸ πεδίον τοῦ λιβάνου ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ ἀερμόν. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν, καὶ ἀνεῖλεν αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

18 καὶ ἡμέρας πλείους ἐποίησεν ἰησοῦς πρὸς πάντας τοὺς βασιλεῖς τούτους τὸν πόλεμον·

19 καὶ οὐκ ἦν πόλις ἣν οὐ παρέδωκεν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. πλὴν ὁ εὐαῖος ὁ κατοικῶν ἐν γαβαών. πάντας ἔλαβεν ἐν πολέμῳ·

20 ὅτι διὰ κυρίου ἐγένετο κατισχῦσαι τὴν καρδίαν αὐτῶν συναντᾶν εἰς πόλεμον πρὸς ἰσραήλ, ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν, ὅπως μὴ δοθῇ αὐτοῖς ἔλεος, ἀλλ' ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν, ὃν τρόπον εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν.

21 καὶ ἦλθεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἐξωλόθρευσεν τοὺς ἐνακὶμ ἐκ τῆς ὀρεινῆς ἐκ χεβρὼν καὶ ἐκ δαβίρ, καὶ ἐξ ἀνώβ, καὶ ἐκ παντὸς ὄρους ἰούδα, καὶ ἐκ παντὸς ὄρους ἰσραὴλ σὺν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς ἰησοῦς·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et omnes vrbes regum illorum, & omnes reges eorum subegit Iosue; & deleuit eos in ore gladij: consumpsit eos iuxta id quod iussit Moses seruus Domini.

13 Tantum omnes vrbes quæ stabant super fortitudine sua, non incendit eas Israel: sed tamen Haszor solummodo incendit in igne Iosue.

14 Et omnem prædam vrbium illarum, & iumenta diripuerunt sibi filij Israel: tantum omnes homines percusserunt in ore gladij, quoad exterminauerunt eos: non reliquerunt omnem animam.

15 Iuxta id quod iussit Dominus Mosem seruum suum, sic iussit Moses Iosue, & sic fecit Iosue. non defecit verbum ex omnibus quæ iussit Dominus Mosem.

16 Et possedit Iosue omnem terram hanc montis, & omnem terram Austri, & omnem terram Gosen, & depressionem, & planiciem, & montem Israelis & depressionem eius:

17 A monte diuisionis qui ascendit ad Seghir & planiciem Gad in campo Libani, depressiones montis Hermonij, & omnes reges eorum subegit, & deleuit eos, & occidit eos.
18 Dies multos fecit Iosue cum omnibus regibus his bellum.

19 Non fuit ciuitas quæ pacem faceret cum filiis Israel, nisi Hhiuæi habitantes Gibghon: omnes ceperunt in bello.

20 Nam ab ante Dominum fuit ad obdurandum cor eorum ad ordinandum prælium cum Israele, propter consumendos eos, vt non essent super eos misericordiæ, sed enim propter disperdendos eos, sicut iusserat Dominus Mosem.

21 Et venit Iosue in tempore illo, & disperdidit fortes ex monte, ex Hhebron, ex Debir, ex Ghanab, & ex omni monte Iuda, & ex omni monte Israel cum vrbibus eorum; destruxit eos Iosue.

22 * לֹא־נוֹתַר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק בְּעַזָּה
בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ ׃
23 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל
כְּמַחְלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה ׃

יב

1 * וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיִּרְשׁוּ אֶת־אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה הַשָּׁמֶשׁ
מִנַּחַל אַרְנוֹן עַד־הַר חֶרְמוֹן וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה ׃
2 * סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל מֵעֲרוֹעֵר
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן וְתוֹךְ הַנַּחַל וַחֲצִי הַגִּלְעָד
וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן ׃
3 * וְהָעֲרָבָה עַד־יָם כִּנְרוֹת מִזְרָחָה וְעַד יָם הָעֲרָבָה
יָם־הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ בֵּית הַיְשִׁמוֹת וּמִתֵּימָן תַּחַת
אַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה ׃
4 * וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מִיֶּתֶר הָרְפָאִים הַיּוֹשֵׁב
בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי ׃
5 * וּמֹשֵׁל בְּהַר חֶרְמוֹן וּבְסַלְכָה וּבְכָל־הַבָּשָׁן עַד־
גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַחֲצִי הַגִּלְעָד גְּבוּל סִיחוֹן
מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן ׃
6 * מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתְּנָהּ
מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה ׃
7 * וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה מִבַּעַל גָּד בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן
וְעַד־הָהָר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִירָה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ
לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה כְּמַחְלְקֹתָם ׃
8 * בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה וּבָעֲרָבָה וּבָאֲשֵׁדוֹת
וּבַמִּדְבָּר וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי ׃

22 * Non reliquit vllum de ſtirpe Enachim
in terra filiorum Iſrael , abſq; ciuitatibus
Gaza, & Geth,& Azoto,in quibus ſolùm
23 relicti ſunt. * Cepit ergo Ioſue omnem
terrā,ſicut locutus eſt Dominus ad Moy-
ſen: & tradidit eam in poſſeſsionem filiis
Iſrael ſecūdum partes & tribus ſuas. quie-
uitque terra à prœliis. CAP. XII.
1 A HI ſunt reges quos percuſſerunt filij Iſ-
rael, & poſſederunt terram eorū trans
Iordanem ad Solis ortum , à torrente Ar-
non vſque ad montem Hermon,& omnē
Orientalem plagam quę reſpicit ſolitudi-
2 nem. * Seon rex Amorræorum qui habi-
tabat in Eſebon , dominatus eſt ab Aroer
quæ ſita eſt ſuper ripam torrentis Arnō,
& mediæ partis in valle, dimidiæque Ga-
laad vſque ad torrētem Ieboc,qui eſt ter-
3 minus filiorum Ammon: * Et à ſolitu-
dine vſque ad mare Ceneroth contra O-
riētem, & vſque ad mare deſerti,quod eſt
mare ſalſiſsimum, ad Orientalem plagam
per viā quæ ducit Bethſimoth, & ab Au-
ſtrali parte quę ſubiacet Aſeroth vſq; Phaſ
4 ga, *Terminus Og regis Baſan de reliquiis
Raphaim, qui habitauit in Aſtaroth & in
5 Edrai, *Et dominatus eſt in monte Her-
B mon & in Salecha,atq; vniuerſa Baſan vſ-
que ad terminos Geſſuri,& Machati,& di
midię partis Galaad ad terminos Seō re-
6 gis Eſebō. *Moyſes famulus Dñi & filij Iſ-
rael ꝑcuſſerūt eos: tradiditq; terrā eorum
Moyſes in poſſeſsionē Rubenitis & Gad-
7 ditis,& dimidię tribui Manaſſe. *Hi ſunt
reges terrę quos ꝑcuſsit Ioſue & filij Iſrael
trās Iordanē ad Occidentalē plagā à Baal
gad in cāpo Libani, vſq; ad montē Libani
cuius pars aſcendit in Seyr. tradiditq; eam
C Ioſue in poſſeſsionem tribubus Iſrael,ſin-
8 gulis partes ſuas, *tam in montanis quàm
in planis atque campeſtribus. In Aſeroth
& in ſolitudine ac in Meridie, Ethæus fuit
& Ammorræus , Chananæus & Pherc-
zæus, Euæus, & Iebuſæus.

תרגום יונתן

22 לָא אִשְׁתְּאַרוּ גִבְּרַיָא בְּאַרַע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹד בְּעַזָּה בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד אִשְׁתְּאַרוּ ׃ 23 וּנְסִיב יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל אַרְעָא כְּכֹל
דְּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וִיהָבַהּ יְהוֹשֻׁעַ לְאַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל בְּפַלְגְוָתְהוֹן לְשִׁבְטֵיהוֹן וְאַרְעָא שְׁדוֹכַת מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא ׃

יב

1 וְאִילֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דְּמְחוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִירִיתוּ יַת אַרְעֲהוֹן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא מִנַּחֲלָא
דְּאַרְנוֹן עַד טוּרָא דְחֶרְמוֹן וְכָל מֵישַׁר מַדִּינְחָא ׃ 2 סִיחוֹן מַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאָה דְּיָתֵיב בְּחֶשְׁבּוֹן שַׁלִּיט מֵעֲרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא
דְּאַרְנוֹן וְגוֹ נַחֲלָא וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד וְעַד יוּבְקָא נַחֲלָא תְּחוּמָא דִבְנֵי עַמּוֹן ׃ 3 וּמֵישְׁרָא עַד יַם גִּינּוֹסַר מַדִּינְחָא וְעַד יַמָּא
דְמֵישְׁרָא יַמָּא דְמִלְחָא מַדִּינְחָא אוֹרַח בֵּית יְשִׁימוֹת וּמִדָּרוֹמָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ מֵירָמָתָא ׃ 4 וּתְחוּם עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן מִשְּׁאָר גִּבָּרַיָּא
דְּיָתֵיב בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי ׃ 5 וְשַׁלִּיט בְּטוּרָא דְחֶרְמוֹן וּבְסַלְכָה וּבְכָל מַתְנָן עַד תְּחוּם גְּשׁוּרָאָה וְאַפְקִירוֹס וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד
תְּחוּם סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן ׃ 6 מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מְחוֹנוּן וִיהָבַהּ מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ יְרוּתָא לְשִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא
דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה ׃ 7 וְאִלֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דִּמְחָא יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעַרְבָא מִמֵּישַׁר גָּד בְּבִקְעַת לִבְנָן
וְעַד טוּרָא פְּלִיגָא דְּסָלֵיק לְשֵׂעִיר וִיהָבַהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל יְרוּתָא בְּפַלְגוּתְהוֹן ׃ 8 בְּטוּרָא וּבְשַׁפֵּלְתָא וּבְמֵישְׁרָא וּבְמַשְׁפַּךְ
מֵירָמָתָא וּבְמַדְבְּרָא וּבְדָרוֹמָא חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וּפְרִיזָאֵי חִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי ׃

Non relictus est ex Enachim à filiis Israel, nisi in Gaza, & in Geth, & in Azoto relictus est. 22

Et cepit Iosue omnem terram, sicut præcepit Dominus Moysi, & tradidit eos Iosue in possessionem Israel in diuisione eorum per tribus eorum. & terra quieuit à præliis. 23

CAP. XII.

ET hi reges terræ quos occiderunt filij Israel, & possederunt terram eorum trans Iordanem ab ortu Solis à valle Arnon vsque ad montem Hermon, & omnem Araba ab Oriente. 1

Seon regem Amorræorum, qui habitabat in Esebon, dominans ab Aroer quæ est in labio in valle Arnon in medio vallis, & dimidium Galaad vsque ad Ieboc torrentis, termini filiorum Ammon. 2

Araba vsque ad mare Ceneroth contra Orientem, & vsque ad mare Araba mare salis ab Oriente in viam quæ ad Bethsimoth, & de Theman quæ sub Asedoth Phasga. 3

Et termini Og regis Basan, qui relictus est de gigantibus, habitans in Astaroth & in Edrai, 4

Dominans à monte Hermon, & à Salecha, & omnem Basan vsque ad terminos Gessuri & Machati; & dimidium Galaad vsque ad terminos Seon regis Esebon. 5

Moyses famulus Domini & filij Israel percusserunt eos: & tradidit eam Moyses famulus Domini in possessionem Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui Manasse. 6

Et hi reges Amorræorum quos occidit Iosue & filij Israel trans Iordanem apud mare Baalgad in campo Libani, & vsque ad montem Aloch ascendentium in Seir. & tradidit eam Iosue tribubus Israel in possessionem secundum sortem eorum 7

In monte, & in campo, & in Araba, & in Asedoth, & in eremo, et in meridie, Ethæũ, & Amorræum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum. 8

22 * οὐ κατελείφθη τῶν ἐνακὶμ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀλλὰ πλὴν ἐν γάζῃ καὶ ἐν γὲθ, καὶ ἐν ἀσεδὼδ κατελείφθη.

23 * καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ. καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν κληρονομίᾳ ἰσραὴλ ἐν μερισμῷ αὐτῶν κατὰ φυλὰς αὐτῶν· καὶ ἡ γῆ κατέπαυσεν πολεμουμένη.

ιβ'.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οὓς ἀνεῖλον υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ κατεκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ φάραγγος ἀρνῶν ἕως τοῦ ὄρους ἀερμών, καὶ πᾶσαν τὴν ἀραβὰ ἀπὸ ἀνατολῶν.

2 * τὸν σηὼν τὸν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, ὃς κατῴκει ἐν ἐσεβών, κυριεύων ἀπὸ ἀροὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χείλους ἐν τῇ φάραγγι ἀρνῶν κατὰ μέσον τῆς φάραγγος, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ γαλαὰδ ἕως ἰαβὸκ τοῦ χειμάρρου, ὅρια υἱῶν ἀμμών.

3 * καὶ ἡ ἀραβὰ ἕως τῆς θαλάσσης χενερὲθ κατ' ἀνατολάς, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης ἀραβὰ θαλάσσης τῶν ἁλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς ὁδὸν τὴν κατὰ βηθσιμόθ, καὶ ἀπὸ θεμὰν τὴν ὑπὸ ἀσηδὼθ φασγά.

4 * καὶ ὅρια ὢγ βασιλέως βασάν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, ὁ κατοικῶν ἐν ἀσταρὼθ καὶ ἐν ἐδραΐ,

5 * ἄρχων ἀπὸ ὄρους ἀερμὼν καὶ ἀπὸ σελχὰς καὶ πᾶσαν τὴν βασὰν ἕως ὁρίων γεσουρὶ καὶ τὴν μαχατί, καὶ τὸ ἥμισυ γαλαὰδ ἕως ὁρίων σηὼν βασιλέως ἐσεβών·

6 * μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπάταξαν αὐτούς. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου ἐν κληρονομίᾳ ῥουβὴν, καὶ γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ.

7 * καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων οὓς ἀνεῖλεν ἰησοῦς, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου παρὰ θάλασσαν βααλγὰδ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ λιβάνου καὶ ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἀλὸκ ἀναβαινόντων εἰς σηείρ. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰησοῦς ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ κληρονομίαν κατὰ κλῆρον αὐτῶν

8 * ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐν ἀραβά, καὶ ἐν ἀσηδώθ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν νεγέβ, τὸν χετταῖον, καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν εὐαῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Non relicti sunt fortes in terra filiorum Israel; tantum in Ghaza, in Gad, & in Asdod relicti sunt.

23 Et cepit Iosue omnem terram, iuxta omne quod locutus est Dominus cum Mose; & tradidit eam Iosue in hæreditatem Israeli in diuisionibus eorum per tribus eorum: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XII.

ET hi reges terræ, quos deleuerunt filij Israel, & hæreditauerunt terram eorum in transitu Iordanis ad ortum Solis, à fluuio Arnon vsque ad montem Hhermon, & omnem planiciem Orientalem. 2 Zzihhon rex Emorrhæus, qui habitabat in Hhesbon, regnans à Gharogher quæ super ripam fluuij Arnon, & medium fluuium, & dimidium terræ Gilghad, & vsque ad Iobeca fluuium terminum filiorum Ghamon. 3 Et planiciem vsque ad mare Genozzar ad Orientem, & vsque ad mare planiciei, mare Salis, ad Orientem, via Bethiessimoth: & à meridie subtus effusionem ex Ramatha. 4 Et terminus Ghog regis Mathnan, de reliquiis fortium; qui habitabat in Ghastaroth & in Edreghi. 5 Et dominabatur in monte Hhermon, & in Zzalecha, & in omni Mathnan vsque ad terminum Gessuræi & Aphkeros, & dimidium terræ Gilghad, terminum Zzihhon regis Hhesbon. 6 Moses seruus Domini & filij Israel deleuerunt eos; & dedit eam Moses seruus Domini possessionem tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse.

7 Et hi reges terræ, quos deleuit Iosue & filij Israel trans Iordanem ad Occidentem, à planicie Gad in campo Libani, & vsque ad montem diuisionis qui ascendit ad Seghir. Et dedit eam Iosue tribubus Israelis possessionem in diuisionibus suis.

8 In monte, & in depressione, & in planicie, & in effusione ex Ramatha; & in deserto, & in Austro Hhethæum, & Emorrhæum, & Cheneaghanæum, & Pherizæum, Hhiuæum & Iebusæum,

9 * מֶ֣לֶךְ יְרִיח֔וֹ אֶחָ֖ד מֶ֥לֶךְ הָעַ֛י אֲשֶׁר־מִצַּ֥ד בֵּֽית־
אֵ֖ל אֶחָֽד׃
10 * מֶ֤לֶךְ יְרוּשָׁלִַ֙ם֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ חֶבְר֖וֹן אֶחָֽד׃
11 * מֶ֤לֶךְ יַרְמוּת֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ לָכִ֖ישׁ אֶחָֽד׃
12 * מֶ֤לֶךְ עֶגְלוֹן֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ גֶּ֖זֶר אֶחָֽד׃
13 * מֶ֤לֶךְ דְּבִר֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ גֶּ֖דֶר אֶחָֽד׃
14 * מֶ֤לֶךְ חָרְמָה֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ עֲרָ֖ד אֶחָֽד׃
15 * מֶ֤לֶךְ לִבְנָה֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ עֲדֻלָּ֖ם אֶחָֽד׃
16 * מֶ֤לֶךְ מַקֵּדָה֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ בֵּֽית־אֵ֖ל אֶחָֽד׃
17 * מֶ֤לֶךְ תַּפּ֙וּחַ֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ חֵ֖פֶר אֶחָֽד׃
18 * מֶ֤לֶךְ אֲפֵק֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ לַשָּׁר֖וֹן אֶחָֽד׃
19 * מֶ֤לֶךְ מָדוֹן֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ חָצ֖וֹר אֶחָֽד׃
20 * מֶ֜לֶךְ שִׁמְר֤וֹן מְראוֹן֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ אַכְשָׁ֖ף אֶחָֽד׃
21 * מֶ֤לֶךְ תַּעְנַךְ֙ אֶחָ֔ד מֶ֥לֶךְ מְגִדּ֖וֹ אֶחָֽד׃
22 * מֶ֤לֶךְ קֶ֙דֶשׁ֙ אֶחָ֔ד מֶֽלֶךְ־יָקְנְעָ֥ם לַכַּרְמֶ֖ל אֶחָֽד׃
23 * מֶ֥לֶךְ דּ֛וֹר לְנָפַ֥ת דּ֖וֹר אֶחָ֑ד מֶֽלֶךְ־גּוֹיִ֥ם לְגִלְגָּ֖ל
אֶחָֽד׃
24 * מֶ֥לֶךְ תִּרְצָ֖ה אֶחָ֑ד כָּל־מְלָכִ֖ים שְׁלֹשִׁ֥ים וְאֶחָֽד׃

יג

1 * וִיהוֹשֻׁ֣עַ זָקֵ֔ן בָּ֖א בַּיָּמִ֑ים וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֵלָ֗יו
אַתָּ֤ה זָקַ֙נְתָּה֙ בָּ֣אתָ בַיָּמִ֔ים וְהָאָ֛רֶץ נִשְׁאֲרָ֥ה הַרְבֵּֽה־
מְאֹ֖ד לְרִשְׁתָּֽהּ׃
2 * זֹ֥את הָאָ֖רֶץ הַנִּשְׁאָ֑רֶת כָּל־גְּלִיל֥וֹת הַפְּלִשְׁתִּ֖ים
וְכָל־הַגְּשׁוּרִֽי׃
3 * מִן־הַשִּׁיח֞וֹר אֲשֶׁ֣ר ׀ עַל־פְּנֵ֣י מִצְרַ֗יִם וְעַ֨ד גְּב֤וּל
עֶקְרוֹן֙ צָפ֔וֹנָה לַֽכְּנַעֲנִ֖י תֵּחָשֵׁ֑ב חֲמֵ֣שֶׁת ׀ סַרְנֵ֣י
פְלִשְׁתִּ֗ים הָֽעַזָּתִ֤י וְהָֽאַשְׁדּוֹדִי֙ הָֽאֶשְׁקְלוֹנִ֣י הַגִּתִּ֔י
וְהָעֶקְרוֹנִ֖י וְהָעַוִּֽים׃
4 * מִתֵּימָ֞ן כָּל־אֶ֣רֶץ הַֽכְּנַעֲנִ֗י וּמְעָרָה֙ אֲשֶׁ֣ר לַצִּידֹנִ֔ים
עַד־אֲפֵ֖קָה עַ֖ד גְּב֥וּל הָאֱמֹרִֽי׃

9 * Rex Hiericho vnus, rex Hay qui eſt
ex latere Bethel vnus,
10 * Rex Hieruſalem vnus, rex Hebron
vnus,
11 * Rex Hierimoth vnus, rex Lachis v-
nus,
12 * Rex Eglon vnus, rex Gazer vnus,
13 * Rex Dabir vnus, rex Gader vnus.
14 * Rex Herma vnus, rex Hereth vnus.
15 * Rex Lebna vnus, rex Adollam v-
D nus,
16 * Rex Maceda vnus, rex Bethel vnus,
17 * Rex Taphua vnus, rex Opher vnus,
18 * Rex Aphec vnus, rex Saron vnus,
19 * Rex Madan vnus, rex Aſor vnus,
20 * Rex Sameron vnus, rex Acſaph vnus,
21 * Rex Thenac vnus, rex Mageddo v-
nus,
22 * Rex Cedes vnus, rex Iachanem Car-
meli vnus,
23 * Rex Dor & prouinciæ Dor vnus, rex
gentium Galgal vnus,
24 * Rex Therſa vnus. Omnes reges tri-
ginta vnus.

CAP. XIII.

1 IOſue ſenex prouectæque ætatis erat. &
A dixit Dominus ad eum: Senuiſti & lon-
gæuus es, terraque latiſsima derelicta
eſt,
2 * Quæ necdum ſorte diuiſa eſt; omnis
videlicet Galilæa, Philiſtiim, & vniuerſa
Geſſuri,
3 * A fluuio turbido qui irrigat Ægyp-
tum, vſque ad terminos Accaron contra
Aquilonem, terra Chanaan quæ in quin-
que regulos Philiſtiim diuiditur, Gazæos
& Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, & Ac-
caronitas.
4 * Ad meridiem verò ſunt Euæi, omnis
terra Chanaan, & Maara Sidoniorum vſ-
que Apheca, & terminos Amorræi,

תרגום יונתן

9 מַלְכָּא דִירִיחוֹ חַד מַלְכָּא דְעַי דִבְסְטַר בֵּיתְאֵל חַד׃ 10 מַלְכָּא דִירוּשְׁלֶם חַד מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן חַד׃ 11 מַלְכָּא דְיַרְמוּת חַד מַלְכָּא
דְלָכִישׁ חַד׃ 12 מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן חַד מַלְכָּא דְגֶזֶר חַד׃ 13 מַלְכָּא דִדְבִיר חַד מַלְכָּא דְגֶדֶר חַד׃ 14 מַלְכָּא דְחָרְמָה חַד מַלְכָּא דַעֲרָד חַד׃
15 מַלְכָּא דְלִבְנָה חַד מַלְכָּא דַעֲדֻלָּם חַד׃ 16 מַלְכָּא דְמַקֵּדָה חַד מַלְכָּא דְבֵיתְאֵל חַד׃ 17 מַלְכָּא דְתַפּוּחַ חַד מַלְכָּא דְחֵפֶר חַד׃
18 מַלְכָּא דַאֲפֵק חַד מַלְכָּא דְלַשָּׁרוֹן חַד׃ 19 מַלְכָּא דְמָדוֹן חַד מַלְכָּא דְחָצוֹר חַד׃ 20 מַלְכָּא דְשִׁמְרוֹן מְרוֹן חַד מַלְכָּא דְאַכְשָׁף חַד׃
21 מַלְכָּא דְתַעֲנָךְ חַד מַלְכָּא דִמְגִדּוֹ חַד׃ 22 מַלְכָּא דְקֶדֶשׁ חַד מַלְכָּא דְיָקְנְעָם לְכַרְמֶל חַד׃ 23 מַלְכָּא דְדוֹר לְפִילְכֵי דוֹר חַד׃
מַלְכָּא דְעַמְמֵי לְגִלְגַּל חַד׃ 24 מַלְכָּא דְתִרְצָה חַד כָּל מַלְכַיָּא תְּלָתִין וְחַד׃

יג

1 וִיהוֹשֻׁעַ סִיב עָאל בְּיוֹמִין וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ אַתְּ סִיבְתָּא עָלְתָּא בְּיוֹמַיָּא וְאַרְעָא אִשְׁתְּאֲרַת
סַגִּיאַת לַחֲדָא לְמֵירְתַהּ׃ 2 דָּא אַרְעָא דְאִשְׁתְּאֲרַת כָּל תְּחוּם פְּלִשְׁתָּאֵי וְכָל גְּשׁוּרָאֵי׃
3 מִן שִׁיחוֹר דְּעַל אַפֵּי מִצְרַיִם וְעַד תְּחוּם עֶקְרוֹן צִיפּוּנָה עַל אֲרַע כְּנַעֲנָאֵי מִתְחַשְּׁבָא חַמְשָׁא טוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עַזָּאֵי וְאַשְׁדּוֹדָאֵי אַשְׁקְלוֹנָאֵי
גִּיתָּאֵי וְעֶקְרוֹנָאֵי וְעַוָּאֵי׃
4 מִדָּרוֹמָא כָּל אֲרַע כְּנַעֲנָאֵי וּמְעַרְתָּא דְכָל צִידוֹנָאֵי עַד אֲפֵקָה עַד תְּחוּם אֱמוֹרָאָה׃

* *Regem Hiericho vnum, & regem Gai,* 9
quæ est prope Bethel, vnum.
* *Regem Hierusalem vnum, regẽ Hebron* 10
vnum,
* *Regem Hierimoth vnum, regem Lachis* 11
vnum,
* *Regem Eglon vnum, Regem Gazer* 12
vnum,
* *Regem Dabir vnum, Regem Gader* 13
vnum,
* *Regem Herma vnum, Regem Ared* 14
vnum,
* *Regem Lebna vnum, Regem Odollam* 15
vnum,
* *Regem Maceda vnum, Regem Bethel* 16
vnum,
* *Regem Taphua vnum, Regem Epher* 17
vnum,
* *Regem Aphec vnum, Regem Lesaron* 18
vnum,
* *Regem Madan vnum, Regem Assor* 19
vnum,
* *Regem Ameron vnum, Regem Acsaph* 20
vnum,
* *Regem Thenach vnum, Regem Maged-* 21
do vnum,
* *Regem Cedes vnum, Regem Iachanam* 22
Carmeli vnum,
* *Regem Dor Naphathdor vnum, regem* 23
gentium Galgal vnum, * *Regem Thersa vnum.* 24
omnes hi reges triginta & vnus.

CAP. XIII.

ET Iosue senex prouectus diebus: & dixit 1
Dominus ad Iosue: Tu senuisti prouect⁹ die-
bus, & terra relicta est multa valde in posses-
sionem: * *Et hæc terra relicta, omnes termini* 2
Philistijm, & vniuersa Gessuri, * *Et Cha-* 3
nanæus à terra inhabitata quæ è regione Ægy-
pti, vsque ad terminos Accaron à sinistris Cha-
nanæorum, computatur quinque Satrapiis Phi
listijm, Gazæo, & Azotio, & Ascalonitæ, &
Gethæo, & Accaronitæ, & Euæo: * *Ex The* 4
man & omni terra Chanaan à Gaza et Sidonij
vsq; ad Aphecca, vsq; ad terminos Amorræorũ.

9 * τὸν βασιλέα ἱεριχὼ ἕνα, καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαί,
ἥ ἐστιν πλησίον βαιθὴλ ἕνα,
10 * βασιλέα ἱερουσαλὴμ ἕνα, βασιλέα χεβρὼν
ἕνα,
11 * βασιλέα ἱεριμοὺθ ἕνα, βασιλέα λαχὶς ἕνα,
12 * βασιλέα ἐγλὼμ ἕνα, βασιλέα γαζὲρ ἕνα,
13 * βασιλέα δαβὶρ ἕνα, βασιλέα γαδὲρ ἕνα,
14 * βασιλέα ἑρμὰ ἕνα, βασιλέα ἀρὲδ ἕνα,
15 * βασιλέα λεβνὰ ἕνα, βασιλέα ὀδολλὰμ ἕνα,
16 * βασιλέα μακηδὰ ἕνα, βασιλέα βαιθὴλ ἕνα.
17 * βασιλέα ταπφοὺ ἕνα, βασιλέα ἐφὲρ ἕνα,
18 * βασιλέα ἀφὲκ ἕνα, βασιλέα λεσαρὼν ἕνα,
19 * βασιλέα μαδὼν ἕνα, βασιλέα ἀσὼρ ἕνα,
20 * βασιλέα ἀμαρὼν ἕνα, βασιλέα ἀχασὰφ ἕνα,
21 * βασιλέα ἀθουὰχ ἕνα, βασιλέα μαγεδδὼ
ἕνα,
22 * βασιλέα κεδὲς ἕνα, βασιλέα ἰεκονὰμ τοῦ χερμὲλ
ἕνα,
23 * βασιλέα ἀδὼρ τοῦ ναφαθδὼρ ἕνα, βασιλέα γωεὶμ
τῆς γελγὲλ ἕνα,
24 * βασιλέα θερσὰ ἕνα· πάντες οὗτοι οἱ βασιλεῖς
τριάκοντα καὶ εἷς.

ιγ΄.

1 * Καὶ ἰησοῦς πρεσβύτερος προβεβηκὼς τῶν ἡμε-
ρῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, σὺ γεγήρακας προ-
βεβηκὼς τῶν ἡμερῶν, καὶ ἡ γῆ ὑπολέλειπται πολλὴ σφό-
δρα εἰς κληρονομίαν·
2 * καὶ αὕτη ἡ γῆ ἡ καταλελειμμένη πάντα ὅρια φυ-
λιστιεὶμ, καὶ πᾶς ὁ γεσουρί,
3 * καὶ ὁ χαναναῖος ἀπὸ γῆς ἀοικήτου τῆς κατὰ πρό-
σωπον αἰγύπτου ἕως τῶν ὁρίων ἀκκαρὼν ἐξ εὐωνύμων
τῶν χαναναίων, προσλογίζεται ταῖς πέντε σατρα-
πίαις τῶν φυλιστιεὶμ, τῷ γαζαίῳ, καὶ τῷ ἀζωτίῳ, καὶ τῷ
ἀσκαλωνίτῃ, καὶ τῷ γεθθαίῳ, καὶ τῷ ἀκκαρωνίτῃ, καὶ τῷ
εὐαίῳ.
4 * ἐκ θαιμὰν καὶ πάσῃ τῇ γῇ χαναὰν ἀπὸ γάζης,
καὶ οἱ σιδόνιοι ἕως ἀφεκκὰ ἕως τῶν ὁρίων τῶν ἀμορ-
ραίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Rex Iericho vnus, rex Ghay quæ in latere Bethel, vnus,
10 Rex Ierusalem vnus, rex Hhebron vnus,
11 Rex Iermuth vnus, rex Lachis vnus,
12 Rex Gheglon vnus, rex Gezer vnus,
13 Rex Debir vnus, rex Gheder vnus,
14 Rex Harma vnus, rex Gharad vnus,
15 Rex Libna vnus, rex Ghadulam vnus,
16 Rex Makeda vnus, rex Bethel vnus,
17 Rex Thapuahh vnus, rex Hhepher vnus,
18 Rex Apheq vnus, rex Lassaron vnus.
19 Rex Madon vnus, rex Hhaszor vnus,
20 Rex Simeron Meron vnus, rex Achsaph vnus,
21 Rex Thaganach vnus, rex Migdo vnus,
22 Rex Kedes vnus, rex Ioknegham ad Carmelum, vnus:
23 Rex Dor ad regiones Dor vnus, rex populorum ad Gilgal vnus:
24 Rex Thirsza vnus. Omnes reges triginta & vnus.

CAP. XIII.

ET Iosue senex, intrans in dies; & dixit Dominus illi: Tu senuisti, intrasti in dies; & terra relicta est multa valdè ad possidendum eam.
2 Hæc terra quæ relicta est, omnis terminus Philistinorum, & omnium Gessuræorum,
3 A Sihhor qui super faciem Ægypti, & vsque ad terminum Ghekron ad Septentrionem super terram Chenaghanæorum censa est, quinque tyranni Philistæorum, Ghazæi, Asdodæi, & Ascalonæi, Gethæi, & Ghekronæi, & Ghauai.
4 Ab Austro omnis terra Chenaghanæorum, & spelunca omnium Sidoniorum vsque Apheca, vsque ad terminum Emorrhæi.

5 ‡ והארץ הגבלי וכל הלבנון מזרח השמש מבעל
גד תחת הר חרמון עד לבוא חמת:
6 ‡ כל ישבי ההר מן הלבנון עד משרפת מים
כל צידנים אנכי אורישם מפני בני ישראל רק
הפלה לישראל בנחלה כאשר צויתיך:
7 ‡ ועתה חלק את הארץ הזאת בנחלה לתשעת
השבטים וחצי השבט המנשה:
8 ‡ עמו הראובני והגדי לקחו נחלתם אשר נתן
להם משה בעבר הירדן מזרחה כאשר נתן להם
משה עבד יהוה:
9 ‡ מערוער אשר על שפת נחל ארנון והעיר אשר
בתוך הנחל וכל המישר מידבא עד דיבון:
10 ‡ וכל ערי סיחון מלך האמרי אשר מלך בחשבון
עד גבול בני עמון:
11 ‡ והגלעד וגבול הגשורי והמעכתי וכל הר חרמון
12 וכל הבשן עד סלכה: ‡ כל ממלכות עוג בבשן
אשר מלך בעשתרות ובאדרעי הוא נשאר
מיתר הרפאים ויכם משה וירשם:
13 ‡ ולא הורישו בני ישראל את הגשורי ואת
המעכתי וישב גשור ומעכת בקרב ישראל עד
היום הזה:
14 ‡ רק לשבט הלוי לא נתן נחלה אשי יהוה
אלהי ישראל הוא נחלתו כאשר דבר לו:
15 ‡ ויתן משה למטה בני ראובן למשפחתם:
16 ‡ ויהי להם הגבול מערוער אשר על שפת נחל
ארנון והעיר אשר בתוך הנחל וכל המישר על
מידבא:
18 ‡ חשבון וכל עריה אשר במישר דיבון ובמות
בעל ובית בעל מעון:
18 ‡ ויהצה וקדמת ומפעת:

5 ‡ Eiusqúe cōfinia: Libani quoq; regio contra Orientem à Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath.
6 ‡ Omnium qui habitabant in monte à Libano vsque ad aquas Masserephot; vniuersíque Sidonij. Ego sum qui delebo eos
B à facie filiorum Israel. Veniat ergo in partem hęreditatis Israel, sicut præcepi tibi.
7 ‡ Et nunc diuide terrā in possessionē nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manasse:
8 ‡ Cum qua Ruben & Gad posséderunt terram quam tradidit eis Moyses famulus Domini trans fluenta Iordanis ad Orientalem plagam,
9 ‡ Ab Aroer quæ sita est in ripa torrentis Arnon & in vallis medio, vniuersáque cāpestria Medaba, vsque Dibon;
10 ‡ Et cūctas ciuitates Seon regis Amorræi, qui regnauit in Esebon vsque ad terminos filiorum Ammon,
11 ‡ Et Galaad ac terminum Gessuri & Machati, & omnem montem Hermon, & vniuersam Basan vsque ad Salecha:
12 ‡ Omne regnum Og in Basan qui regnauit in Astaroth & Edrai: ipse fuit de reliquis Raphaim; percussitque eos Moyses atque deleuit.
13 ‡ Nolueruntque disperdere filij Israel Gessuri & Machati, & habitauerunt in medio Israel vsque in præsentem diem.
14 ‡ Tribui autem Leui non dedit possessionem; sed sacrificia & victimæ Domini Dei Israel, ipsa est eius hæreditas, sicut locutus est illi.
15 ‡ Dedit ergo Moyses possessionem tribui
C filiorum Ruben iuxta cognationes suas.
16 ‡ Fuitqúe terminus eorum ab Aroer, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in valle eiusdem torrentis media vniuersam planitiem quæ ducit Medaba;
17 ‡ Et Esebō, cunctosqúe viculos earum qui sunt in campestribus, Dibon quoque & Bamothbaal, & oppidum Baalmaon,
18 ‡ Et Iessa, & Cedimoth, & Mephet,

תרגום יונתן

5 וארע גיבלאי וכל לבנן מדנח שמשא ממישר גד שיפולי טורא דחרמון עד מעלנא דחמת: 6 וכל יתבי טורא מן
לבנן עד חרצי מיא כל צידונאי במימרי אתרכינון מן קדם בני ישראל לחוד פליגהא לישראל באחסנא כמא דפקידתך:
7 וכען פליג ית ארעא הדא באחסנא לתשעת שבטין ולפלגות שבטא דמנשה: 8 ועימיה שבט ראובן ושבט גד
קבלו אחסנתהון דיהב להון משה בעיברא דירדנא כמא דיהב להון משה עבדא דיוי:
9 מערוער דעל כיף נחלא דארנון וקרתא די בגו נחלא וכל מישר מידבא עד דיבון: 10 וכל קירוי סיחון מלכא דאמוראה דמלך
בחשבון עד תחום בני עמון: 11 וארע גלעד ותחום גשוראה ואפקירוס וכל טורא דחרמון וכל מתנן עד סלך:
12 כל מלכות עוג במתנן דמלך בעשתרות ובאדרעי הוא אשתאר משאר גבריא ומחנון משה ותרכינון:
13 ולא תריכו בני ישראל ית גשוראה וית אפקירוס ויתיב גשוראה ואפקירוס בגו ישראל עד יומא הדין:
14 לחוד לשבטא דלוי לא יהב אחסנא קורבניא דיוי אלהא דישראל אינון אחסנתיה כמא דמליל ליה: 15 ויהב משה
לשבטא דבני ראובן לזרעיתהון: 16 והוה להון תחומא מערוער דעל כיף נחלא דארנון וקרתא די בגו נחלא וכל מישרא
עד מידבא: 17 חשבון וכל קירוהא די במישרא דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון:
18 ויהצה וקדמות ומיפעת:

‡ *Et omnem terram Gabæ Philistiim iuxta* 5
omnem Libanum ab oriente Solis ab Baalgad
sub monte Hermon vsque ad introitum Emath.

‡ *Omnis habitans montana à Libano vs-* 6
que ad Masserephothaquam. Vniuersos Sido-
nios ego euertam eos à facie filiorum Israel. sed
trade eam Israel in sorte, sicut præcepi tibi.

‡ *Et nunc diuide terram hanc in possessio-* 7
nem nouem tribubus, & dimidiæ tribui Ma-
nasse;

‡ *Qui cum eo Ruben & Gad acceperunt* 8
possessionem eorum, quam tradidit eis Moyses
trans Jordanem, ad ortum Solis dedit eis Moy-
ses famulus Domini,

‡ *Ab Aroer quæ est in labio torrentis Arnon,* 9
& vrbem quæ in medio vallis, & omnem
Mesor à Medaba vsque ad Dibon;

‡ *Et cunctas ciuitates Seon regis Amorræo-* 10
rum, qui regnauit in Esebon vsque ad terminos
filiorum Ammon.

‡ *Et Galaad, & terminos Gessuri, & Ma-* 11
chati, omnem montem Hermon, & vniuersam
Basan vsque ad Selcha:

‡ *Omne regnum Og in Basan, qui regnauit* 12
in Astaroth & in Edrai. ipse relictus est de re-
liquiis Gigantum; & percussit eum Moyses, et
deleuit eum.

‡ *Et non deleuerant filij Jsrael Gessuri &* 13
Machati: & habitabat rex Gessuri & Ma-
chati inter filios Israel vsque ad diem hanc.

‡ *Veruntamen tribui Leui non dedit pos-* 14
sessionem: dominus Deus Jsrael hic possessio eo-
rum, sicut dixit eis Dominus.

‡ *Et dedit Moyses tribui filiorum Ruben* 15
per populos eorum.

‡ *Et fuerunt eorum termini ab Aroer, quæ* 16
est contra faciem vallis Arnon, & ciuitas
quæ in valle; & vniuersam Misor & Me-
daba,

‡ *Vsque ad Esebon, & cunctas vrbes eo-* 17
rum existentes in Misor, & Dibon, et Bamoth
Baal, & domus Baalmeon,

‡ *Et Iessa, & Cedimoth, & Mephet,* 18

5 ‡ καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γαβαὶ φυλιστιεὶμ κατὰ πάντα τὸν λίβανον ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ βαελγὰδ ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ ἀερμὼν ἕως τῆς εἰσόδου ἐμάθ·

6 ‡ πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινὴν ἀπὸ τοῦ λιβάνου ἕως μασερεφὼθ μαΐμ. πάντας τοὺς σιδονίους ἐγὼ ἐξολοθρεύσω αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. ἀλλὰ διάδος αὐτὴν τῷ ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ὃν τρόπον ἐνετειλάμην σοι.

7 ‡ καὶ νῦν μέρισον τὴν γῆν ταύτην ἐν κληρονομίᾳ ταῖς ἐννέα φυλαῖς, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ,

8 ‡ τοῖς μετ' αὐτοῦ τῷ ῥουβὴν καὶ τῷ γὰδ, ἐλάβοσαν κληρονομίαν αὐτῶν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου, κατ' ἀνατολὰς ἡλίου δέδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου,

9 ‡ ἀπὸ ἀροὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χείλους χειμάρρου ἀρνών, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος, καὶ πᾶσαν τὴν μισὼρ ἀπὸ μεδαβὰ ἕως διβών·

10 ‡ καὶ πάσας τὰς πόλεις σηὼν βασιλέως ἀμορραίων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἐσεβὼν ἕως τῶν ὁρίων υἱῶν ἀμμών.

11 ‡ καὶ τὴν Γαλααδίτιν καὶ τὰ ὅρια Γεσουρὶ, καὶ τοῦ μαχατὶ πᾶν ὄρος ἀερμών, καὶ πᾶσαν τὴν βασανῖτιν ἕως σελχά.

12 ‡ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὢγ ἐν τῇ βασανίτιδι, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἀσαρὼθ καὶ ἐν ἐδραΐ. οὗτος κατελείφθη ἀπὸ τοῦ λείμματος τῶν γιγάντων, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν μωυσῆς, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτόν.

13 ‡ καὶ οὐκ ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν γεσουρὶ, καὶ τὸν μαχατί· καὶ κατῴκει βασιλεὺς γεσουρὶ καὶ ὁ μαχαθὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

14 ‡ πλὴν τῇ φυλῇ λευὶ οὐκ ἔδωκεν κληρονομίαν, κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ οὗτος κληρονομία αὐτῶν, καθὰ εἶπεν αὐτοῖς κύριος.

15 ‡ καὶ ἔδωκεν μωυσῆς τῇ φυλῇ υἱῶν ῥουβὴν κατὰ δήμους αὐτῶν.

16 ‡ καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ ἀροὴρ ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον φάραγγος ἀρνών, καὶ ἡ πόλις ἡ ἐν τῇ φάραγγι. καὶ πᾶσαν τὴν μισὼρ καὶ μεδαβά

17 ‡ ἕως σεβών, καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς οὔσας ἐν τῇ μισὼρ, καὶ δεβὼν, καὶ βαμὼθ βαάλ, καὶ οἴκους βεελμών,

18 ‡ καὶ ἰεσσὰν, καὶ καδιμὼθ καὶ μαιφάθ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Terra Gebalæorum, & omnis Libanus ad ortum Solis à planitie Gad, depressiones montis Hhermon vsque ad introitum Hhamath.

6 Et omnes habitatores montis à Libano vsque ad Salinas aquarum, omnes Sidonios in verbo meo exterminabo ab-ante filios Israel. tantum partire eam Israeli in possessionem, sicut iussi te.

7 Et nunc diuide terram hanc in possessionem nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manasse. 8 Et cum ea tribus Reuben, & tribus Gad acceperunt possessionem suam quam dedit illis Moses trans Iordanem ad Orientem, sicut dedit illis Moses seruus Domini.

9 A Gharogher quæ super ripam fluuij Arnon, & Kartha quæ intra fluuium; & omnem planiciem Medba vsque ad Dibon.

10 Et omnes vrbes Zzihhon regis Emorræi qui regnauit in Hhesbon, vsque ad terminum filiorum Ghamon.

11 Et terram Gilghad, & terminum Gessuræi, & Aphkerozz, & omnem montem Hhermon, & omnem Mathnan vsque ad Zzelach.

12 Omne regnum Ghog in Mathnan, qui regnauit in Ghastharoth, & in Edreghi; ipse relictus fuerat de reliquiis fortium: & percussit eum Moses, & extirpauit eum. 13 Et non extirparunt filij Israel Gessuræum, neque Aphkerozz; & habitauit Gessuræus & Aphkerozz in medio Israel vsque ad diem hanc.

14 Tantum tribui Leui non dedit possessionem: oblationes domini Dei Israel ipsæ possessio eius, sicut locutus est ei.

15 Et dedit Moses tribui filiorum Reuben per prosapias suas.

16 Et fuit illis terminus à Gharogher quæ super ripā fluminis Arnon, & vrbē quæ in medio fluminis, & omnē planiciē vsq; ad Mebda.

17 Hhesbon & omnes vrbes eius quæ in planicie, Dibon, & Bamoth Baghal, & Bethbaghal Meghon.

18 Et Iahhsza & Kedemoth, & Mephaghath.

19 * וְקִרְיָתַיִם וְשִׂבְמָה וְצֶרֶת הַשַּׁחַר בְּהַר הָעֵמֶק׃
20 * וּבֵית פְּעוֹר וְאַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה וּבֵית הַיְשִׁמוֹת׃
21 * וְכֹל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה
אֹתוֹ וְאֶת־נְשִׂיאֵי מִדְיָן אֶת־אֱוִי וְאֶת־רֶקֶם וְאֶת־
צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רֶבַע נְסִיכֵי סִיחוֹן יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ׃
22 * וְאֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל־חַלְלֵיהֶם׃
23 * וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי רְאוּבֵן הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל זֹאת נַחֲלַת
בְּנֵי־רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחוֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃
24 * וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה גָד לִבְנֵי גָד לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃
25 * וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל יַעְזֵר וְכָל־עָרֵי הַגִּלְעָד וַחֲצִי
אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד־עֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רַבָּה׃
26 * וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד־רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטֹנִים וּמִמַּחֲנַיִם
עַד־גְּבוּל לִדְבִר׃
27 * וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסֻכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר
מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַיַּרְדֵּן וּגְבֻל עַד־קְצֵה
יָם־כִּנֶּרֶת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה׃
28 * זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים
וְחַצְרֵיהֶם׃
29 * וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְהִי לַחֲצִי
מַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃
30 * וַיְהִי גְבוּלָם מִמַּחֲנַיִם כָּל־הַבָּשָׁן כָּל־
מַמְלְכוּת עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְכָל־חַוֺּת יָאִיר אֲשֶׁר
בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עִיר׃
31 * וַחֲצִי הַגִּלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלְכוּת
עוֹג בַּבָּשָׁן לִבְנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לַחֲצִי בְנֵי־מָכִיר
לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃

19 * Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathaſar, in monte conuallis:
20 * Bethphogor, & Aſeroth, Phaſga, & Bethaiſimoth.
21 * Omnes vrbes campeſtres, vniuerſaque regna Seon regis Amorręi qui regnauit in Eſebon, quem percuſsit Moyſes cũ principibus Madian, Euæum, & Recen, & Sur, & Vr, & Rebec duces Seon habitatores terræ.
22 *Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filij Iſrael gladio cum cæteris interfectis:
23 * Factuſque eſt terminus filiorum Ruben Iordanis fluuius. Hæc eſt poſſeſsio Rubenitarum per cognationes ſuas vrbium & viculorum.
24 * Deditque Moyſes tribui Gad & filiis eius per cognationes ſuas poſſeſsionem:
25 * Cuius hæc diuiſio eſt: Terminus Iazer, & omnes ciuitates Galaad, & dimidiam partem terræ filiorum Ammon vſque ad Aroer quæ eſt contra Rabba:
26 * Et ab Eſebon vſque Ramoth, Maſphe & Bethanim, & à Maanaim vſque ad terminos Dabir.
27 * In valle quoque Betharam, & Beth-
D nemra, Soccoth, & Saphon, reliquam partem regni Seon regis Eſebõ, huius quoq; finis Iordanis eſt, vſque ad extremam partem maris Cenereth trans Iordanem ad Orientalem plagam.
28 * Hęc eſt poſſeſsio filiorũ Gad per familias ſuas, & ciuitates & villæ earum.
29 *Dedit & dimidię tribui Manaſſe filiiſq; eius iuxta cognationes ſuas poſſeſsioné,
30 cuius hoc principium eſt. * A Manaim vniuerſam Baſan, & cuncta regna Og regis Baſan, omneſque vicos Iahir qui ſunt in Baſan, ſexaginta oppida.
31 *Et dimidiam partem Galaad, & Aſtaroth, & Edrai vrbes regni Og in Baſan filiis Machir filij Manaſſe, dimidiæ parti filiorum Machir iuxta cognationes ſuas.

תרגום יונתן

19 וְקִרְיָתַיִם וְשִׂיבְמָה וְצֶרֶת שַׁחַר בְּטוּרָא דְעֵמֶק׃ 20 וּבֵית פְּעוֹר וּמַשְׁפַּךְ רָמָתָא וּבֵית יְשִׁימוֹת׃ 21 וְכָל קִרְוֵי
מֵישְׁרָא וְכָל מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דִמְלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן דִמְחָא משֶׁה יָתֵיהּ וְיַת רַבְרְבֵי מִדְיָן יַת אֱוִי וְיַת רֶקֶם וְיַת צוּר וְיַת חוּר וְיַת רֶבַע
רַבְרְבֵי סִיחוֹן יָתְבֵי אַרְעָא׃ 22 וְיַת בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר קָסוֹמָא קְטַלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּא עַל קְטִילֵיהוֹן׃ 23 וַהֲוָה
תְּחוּם בְּנֵי רְאוּבֵן יַרְדְּנָא וּתְחוּמָא דָא אַחְסָנַת בְּנֵי רְאוּבֵן לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּפַצְחֵיהֶן׃ 24 וִיהַב משֶׁה לְשִׁבְטָא דְגָד
לִבְנֵי גָד לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 25 וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא יַעֲזֵר וְכָל קִירְוֵי גִלְעָד וּפַלְגוּת אַרַע בְּנֵי עַמּוֹן עַד עֲרוֹעֵר דְעַל אַפֵּי רַבָּה׃
26 וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטוֹנִים וּמִמַּחֲנַיִם עַד תְּחוּם לִדְבִיר׃
27 וּבְמֵישְׁרָא בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסוּכּוֹת וְצִיפוֹנָא שְׁאַר מַלְכְוָת סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן יַרְדְּנָא וּתְחוּם עַד סוֹף יַמָּא דְגִינוֹסַר עִבְרָא
דְיַרְדְּנָא מַדִינְחָא׃
28 דָא אַחְסָנַת בְּנֵי גָד לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִירְוַיָּא וּפַצְחֵיהֶן׃
29 וִיהַב משֶׁה לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה וַהֲוַת לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃
30 וַהֲוָה תְּחוּמְהוֹן מִמַּחֲנַיִם וְכָל מַתְנָן כָּל מַלְכְוָת עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן וְכָל כַּפְרָנֵי יָאִיר דִּבְמַתְנָן שִׁתִּין קִירְוִין׃
31 וּפַלְגוּת אַרַע דְגִלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי קִירְוֵי מַלְכוּת עוֹג בְּמַתְנָן לִבְנֵי מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לְפַלְגוּת בְּנֵי מָכִיר לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃

† Et Cariathaim, et Sabama & Sarath; & 19
Asar in monte Emach.
† Et Bethphogor, & Asedoth, Phasga & 20
Bethaisimoth,
† Et omnes vrbes Misor & vniuersum re- 21
gnum Seon regis Amorræorum, qui regnauit in
Esebon, quem percussit Moyses ipsum, & prin
cipes Madian, & Euæum & Recen, & Sur,
& Vr, & Rebec, duces Seon habitantes ter-
ram.
† Et Balaam filium Beor ariolum occide- 22
runt filij Israel in gladio in fuga.
† Fuerunt autem termini filiorum Ruben 23
Jordanis terminus. hæc possessio filiorum Ru-
ben per populos eorum vrbes & suburbana
eorum.
† Dedit autem Moyses filijs Gad per popu- 24
los eorum.
† Et fuerunt eorum termini Jasir omnis ci- 25
uitas Galaad, & dimidia pars terræ filiorum
Ammon vsque ad Aroer, quæ est contra Rab-
ba.
† Et ab Esebon vsque ad Ramoth, contra 26
Masphaa Bethanim & Maanaim vsque ad ter-
minos Dabir.
† Et Enemec, Betharam, & Bethnamra, & 27
Sochoth, & Saphon, & reliquum regnum Seon
regis Esebon; Jordanis disterminabit vsque ad
partem maris Ceneroth trans Jordanem ab
Oriente.
† Hæc possessio filiorum Gad per populos eo- 28
rum, & per vrbes eorum, & suburbana eo-
rum.
† Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse, 29
& fuit dimidiæ parti tribus filiorum Ma-
nasse per populos eorum.
† Et fuerunt termini eorum à Maanaim 30
& omne regnum Basan, & omne regnum Og
regis Basan, & omnes vicos Jahir, qui sunt in
terra Basan, sexaginta oppida.
† Et dimidia pars Galaad, & in Astaroth, 31
& in Edrai vrbes regni Og in Basan: filiis Ma
chir filij Manasse, & dimidiæ parti filiorum
Machir filij Manasse per populos eorum.

19 † καὶ καριαθαΐμ, καὶ σεβαμά, καὶ σάρθ, καὶ σιὼρ
ἐν τῷ ὄρει αἰμάκ.
20 † καὶ βαθφογὼρ, καὶ ἀσηδὼθ φασγὰ, καὶ βηθσι-
μούθ·
21 † καὶ πάσας τὰς πόλεις τοῦ μισὼρ καὶ πᾶσαν τὴν βα-
σιλείαν τοῦ σηὼν βασιλέως τῶν ἀμορραίων, ὃς ἐβασίλευ-
σεν ἐν ἐσεβὼν, ὃν ἐπάταξεν μωυσῆς αὐτὸν καὶ τοὺς ἡγου-
μένους μαδιὰμ, καὶ τὸν εὐεὶ, καὶ τὸν ῥοκὸμ, καὶ τὸν σοὺρ,
καὶ τὸν οὐρ, καὶ τὸν ῥοβὲ, ἄρχοντας σηὼν τοὺς κατοικοῦν-
τας τὴν γῆν.
22 † καὶ τὸν βαλαὰμ υἱὸν βεὼρ τὸν μάντιν ἀπέκτειναν
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ τροπῇ.
23 † ἐγένετο δὲ τὰ ὅρια υἱῶν ῥουβὴν ὁ ἰορδάνης ὅριον. αὕτη
ἡ κληρονομία υἱῶν ῥουβὴν κατὰ δήμους αὐτῶν αἱ πόλεις καὶ
αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
24 † ἔδωκεν δὲ μωυσῆς τοῖς υἱοῖς γὰδ κατὰ δήμους αὐ-
τῶν.
25 † καὶ ἐγένετο αὐτῶν τὰ ὅρια ἰαζὴρ πᾶσα πόλις γα-
λαὰδ καὶ ἥμισυ γῆς υἱῶν ἀμμὼν ἕως ἀροὴρ, ἥ ἐστιν κατὰ
πρόσωπον ῥαββά.
26 † καὶ ἀπὸ ἐσεβὼν ἕως ῥαμὲθ, κατὰ τὴν μασφὰ βοτα-
νὶμ καὶ μααναῒμ ἕως τῶν ὁρίων δεβίρ.
27 † καὶ ἐνεμὲκ, βηθαρὰμ, καὶ βηθαναμρὰ, καὶ σι-
χὼθ, καὶ σαφὼν, καὶ τὴν λοιπὴν βασιλείαν σηὼν βα-
σιλέως ἐσεβών· ὁ ἰορδάνης ὁριεῖ ἕως μέρους τῆς θαλάσ-
σης χενερὼθ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ' ἀνατολῶν.
28 † αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν γὰδ κατὰ δήμους αὐτῶν καὶ
κατὰ πόλεις αὐτῶν, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν.
29 † καὶ ἔδωκεν μωυσῆς τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ, καὶ
ἐγενήθη τοῖς ἡμίσεσι φυλῆς υἱῶν μανασσῆ κατὰ δή-
μους αὐτῶν.
30 † καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ μααναῒμ, καὶ πᾶσα
βασιλεία βασὰν καὶ πᾶσα βασιλεία ὢγ βασιλέως
βασὰν καὶ πάσας τὰς κώμας ἰαΐρ, αἵ εἰσιν ἐν γῇ βα-
σανίτιδι, ἑξήκοντα πόλεις.
31 † καὶ τὸ ἥμισυ τῆς γαλαάδ· καὶ ἐν ἀσαρὼθ, καὶ ἐν
ἐδραῒ πόλεις βασιλείας ὢγ ἐν βασανίτιδι· τοῖς υἱοῖς
μαχὶρ υἱοῦ μανασσῆ, καὶ τοῖς ἡμίσεσιν υἱῶν μαχὶρ υἱοῦ
μανασσῆ κατὰ δήμους αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et Kiriathaim, & Sibma, & Szereth Sahhar in monte vallis. 20 Et Bethpegor, & effluxionem Ramatha, & Beth Iessimoth.
21 Et omnes vrbes planitiei, & omne regnũ Zzihhon regis Emorrhæi, qui regnauit in Hhesbon: quod deleuit Moyses eũ, & principes Midian & Enæum, & Rekem, & Szur, & Hhur, & Rebagh principes Zzihhon habitatores terræ.
22 Et Bilgham filium Beghor ariolum occiderunt filij Israel in gladio super occisos eorum. 23 Et fuit terminus filiorum Reuben Iordanis, & terminus eius: hæc hæreditas filiorum Reuben secundum prosapias suas, vrbes Israel, & villæ earum.
24 Deditque Moyses tribui Gad, filiis Gad & prosapiis eorum.
25 Et fuit eis terminus Iaghzer & omnes vrbes Gilghad, & dimidium terræ filiorum Ghamon; vsque ad Gharogher, quæ super faciem Raba. 26 Et ab Hhesbon vsque ad Ramath Miszpeh & Betunim: & à Mahanaim vsque ad terminum Debir. 27 Et in planitie Bethharem, & Bethnimrah, & Zzuchoth, & ad Septentrionem reliquum regni Zzihhon regis Hhesbon Iordanis, & terminus eius; vsque ad finem maris Ginozzar vltra Iordanem ad Orientem. 28 Hæc possessio filiorum Gad per prosapias suas, vrbes & oppida earum.
29 Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse: & fuit dimidiæ tribui filiorum Manasse, per prosapias suas.
30 Et fuit terminus eorum à Mahanaim, & omnis Mathnan omne regnum Ghog regis Mathnan, & omnes vici Iair, qui in Mathnan, sexaginta vrbes. 31 Et dimidium terræ Gilghad, & Ghastharoth, & Edreghi vrbes regni Ghog in Mathnan; filiis Machir filij Manasse, medietati filiorum Machir per prosapias eorum.

32 * אֵלֶּה אֲשֶׁר־נִחַל מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב
33 מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה׃ * וּלְשֵׁבֶט הַלֵּוִי
לֹא־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא
נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם׃

יד

1 * וְאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר נִחֲלוּ אוֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * בְּגוֹרַל נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה׃
3 * כִּי־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלַת שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי
הַמַּטֶּה מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיִּם לֹא־נָתַן נַחֲלָה
4 בְּתוֹכָם׃ * כִּי־הָיוּ בְנֵי־יוֹסֵף שְׁנֵי מַטּוֹת
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם וְלֹא־נָתְנוּ חֵלֶק לַלְוִיִּם בָּאָרֶץ
כִּי אִם־עָרִים לָשֶׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם
5 וּלְקִנְיָנָם׃ * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן
6 עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחְלְקוּ אֶת־הָאָרֶץ׃ * וַיִּגְּשׁוּ
בְנֵי־יְהוּדָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּלֵב
בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים עַל אֹדוֹתַי
7 וְעַל־אֹדוֹתֶיךָ בְּקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃ * בֶּן־אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָנֹכִי בִּשְׁלֹחַ מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֹתִי
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר
8 כַּאֲשֶׁר עִם־לְבָבִי׃ * וְאַחַי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי
הִמְסִיו אֶת־לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מִלֵּאתִי אַחֲרֵי יְהוָה
9 אֱלֹהָי׃ * וַיִּשָּׁבַע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
אִם־לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרְכָה רַגְלְךָ בָּהּ לְךָ תִהְיֶה
לְנַחֲלָה וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי מִלֵּאתָ אַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהָי׃

32 * Hanc poſſeſsionem diuiſit Moyſes in
campeſtribus Moab trans Iordanem con
tra Hiericho ad Orientalem plagam.
33 * Tribui autem Leui non dedit poſſeſ-
ſionem, quoniam Dominus Deus Iſrael,
ipſe eſt poſſeſsio eius, vt locutus eſt illi.

CAP. XIIII.

1 HOc eſt quod poſſederunt filij Iſrael in Nu.34
A terra Chanaan quam dederunt eis
Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius Nun, &
principes familiarum per tribus Iſrael;
2 * Sorte omnia diuidentes, ſicut præce-
perat Dominus in manu Moyſi, nouem
tribubus & dimidiæ tribui Manaſſe.
3 * Duabus enim tribubus & dimidiæ
dederat Moyſes trans Iordanem poſſeſ-
ſionem abſque Leuitis, qui nihil terræ ac-
ceperunt inter fratres ſuos.
4 * Sed in eorum ſucceſſerant locum filij
Ioſeph in duas diuiſi tribus Manaſſe &
Ephraim: nec acceperunt Leuitæ aliam in
terra partem, niſi vrbes ad habitãdum &
ſuburbana earum ad alenda iumenta &
pecora ſua.
5 * Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita
fecerunt filij Iſrael, & diuiſerunt terram.
6 * Acceſſerunt itaque filij Iuda ad Ioſue
in Galgala, locutúſque eſt ad eum Caleb Nu.14
B filius Iephone Cenezæus: Noſti quod lo-
cutus ſit Dominus ad Moyſen hominem
Dei de me & te in Cades-Barne.
7 * Quadraginta annorum eram quan-
do miſit me Moyſes famulus Domini de
Cades-barne, vt conſiderarē terram; nun-
ciauíque ei quod mihi verum videbatur.
8 * Fratres autem mei qui aſcenderant
mecum, diſſoluerunt cor populi, & nihilo
minus ego ſecutus ſum Dominum Deum
meum.
9 *Iurauítque Moyſes in die illo, dicens:
Terra quam calcauit pes tuus, erit poſſeſ-
C ſio tua & filiorum tuorum in æternum,
quia ſecutus es Dominum Deum meum.

תרגום יונתן

32 וְאִילֵין דְאַחְסִין מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרַיָא דְמוֹאָב מֵעִיבְרָא לְיַרְדְנָא דִירִיחוֹ מַדִינְחָא׃ 33 וּלְשִׁבְטָא דְלֵוִי לָא יְהַב מֹשֶׁה אַחְסָנָא מַתְּנָן
דִיהַב לֵיהּ יְיָ אִינוּן אַחֲסַנְתְּהוֹן כְּמָא דְמַלֵיל לְהוֹן׃

יד

1 וְאִילֵין דְאַחְסִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דִכְנַעַן דְאַחְסִינוּ יַתְהוֹן אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְרֵישֵׁי אֲבָהַת שִׁבְטַיָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 בְּעַדְבָא יִתְפַּלְגוּן לְהוֹן אַחֲסַנְתְּהוֹן כְּמָא דְפַקֵיד יְיָ יַת מֹשֶׁה לְתִשְׁעַת שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא׃ 3 אֲרֵי יְהַב מֹשֶׁה אַחְסָנַת
תְּרֵין שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא מֵעִבְרָא לְיַרְדְנָא וּלְלֵיוָאֵי לָא יְהַב אַחְסָנָא בֵּינֵיהוֹן׃ 4 אֲרֵי הֲווֹ בְּנֵי יוֹסֵף תְּרֵין שִׁבְטִין מְנַשֶׁה
וְאֶפְרַיִם וְלָא יְהַבוּ חוּלָק לְלֵיוָאֵי בְּאַרְעָא אֱלָהֵן קִירְוִין לְמִיתַב וְרַוְחֵיהוֹן לִבְעִירֵיהוֹן וּלְקִנְיָנֵיהוֹן׃ 5 כְּמָא דְפַקֵיד יְיָ יַת מֹשֶׁה כֵּן עֲבַדוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּפַלִיגוּ יַת אַרְעָא׃ 6 וּקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְוַת יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָלָא וַאֲמַר לֵיהּ כָּלֵב בַּר יְפֻנֶה קְנִיזָאָה אַתְּ יְדַעְתָּ יַת פִּתְגָמָא דְמַלֵיל
יְיָ עִם מֹשֶׁה נְבִיאָה דַיְיָ עַל עֵיסַק דִילִי וְעַל דִילָךְ בִּרְקַם גֵאָה׃ 7 בַּר אַרְבְּעִין שְׁנִין אֲנָא כַּד שְׁלַח מֹשֶׁה עַבְדָא
דַיְיָ יָתִי מֵרְקַם גֵאָה לְאַלָלָא יַת אַרְעָא וַאֲתֵיבִית יָתֵיהּ פִּתְגָמָא כְּמָא דַהֲוָה עִם לִבִּי׃ 8 וְאַחַי דִסְלִיקוּ עִמִּי תַּבַּרוּ יַת לִבָּא דְעַמָא
וַאֲנָא אַשְׁלֵימִית בָּתַר דַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהִי׃ 9 וְקַיֵים מֹשֶׁה בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר אִם לָא אַרְעָא דְדַרְכַת פַּרְסַת רִיגְלָךְ בַּהּ דִילָךְ תְּהֵי
לְאַחְסָנָא וְלִבְנָךְ עַד עָלְמָא אֲרֵי אַשְׁלֵימְתָּא בָּתַר דַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהִי׃

*Hi quibus possessionem dedit Moyses in 32
Araboth Moab in trans Iordanem contra Hie
richo ab Oriente.*
*Et tribui Leui non dedit Moyses posses- 33
sionem. Dominus Deus Israel ipse possessio illo-
rum, quemadmodum locutus est eis.*

CAP. XIIII.

*ET hi qui possederunt ex filiis Israel in terra 1
Chanaan, quibus dedit possessionē eis Elea-
zar sacerdos, & Iosue filius Nun, & princi-
pes familiarum tribuum filiorum Israel.*
*Per sortes possederunt, sicut præceperat 2
Dominus in manu Moysi nouem tribubus &
dimidiæ tribui.*
*Dedit enim Moyses possessionem duabus 3
tribubus & dimidiæ tribui à trans Iordanem,
& Leuitis non dedit sortem in ipsis.*
*Quia fuerunt filij Ioseph duæ tribus Ma- 4
nasse & Ephraim, & non data est pars Leui-
tis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & sub-
urbana earum iumentis suis, & iumenta ea-
rum.*
*Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fece- 5
runt filij Israel, & diuiserunt terram.*
*Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Gal- 6
gala, & locutus est ad eum Chaleb filius Iepho-
ne Cenezæus: Tu nosti verbū quod locutus est
Dominus ad Moysen hominem Dei de me &
te in Cades Barne.*
*Quadraginta enim annorum eram quan- 7
do misit me Moyses famulus Dei de Cades Bar-
ne, vt considerarem terram: & responde-
runt ei sermonem iuxta mentem eius.*
*At fratres mei qui ascenderant mecum, 8
dissoluerunt mentem populi; ego autem decreui
sequi Dominum Deum meum.*
*Et iurauit Moyses in die illa, dicens: 9
Quod terra ad quam ascendisti in ipsa, tibi erit
in possessione & filiis tuis in æternum, quia in-
stitui sequi post Dominum Deum meum.*

32 οὗτοι οὓς κατεκληρονόμησεν μωυσῆς ἐν ἀραβὼθ
μωὰβ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱεριχὼ ἀπ' ἀνα-
τολῶν.
33 καὶ τῇ φυλῇ λευὶ οὐκ ἔδωκεν μωυσῆς κληρονο-
μίαν· κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ αὐτὸς κληρονομία αὐτῶν,
ὃν τρόπον ἐλάλησεν αὐτοῖς.

ιδ.

1 Καὶ οὗτοι οἱ κατακληρονομήσαντες υἱῶν ἰσραὴλ ἐν
γῇ χαναάν, οἷς κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς ἐλεάζαρ ὁ
ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυ-
λῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
2 κατὰ κλήροις ἐκληρονόμησαν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο
κύριος ἐν χειρὶ μωυσῆ ταῖς ἐννέα φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει
φυλῆς.
3 ἔδωκεν γὰρ μωυσῆς κληρονομίαν ταῖς δύο φυλαῖς,
καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, καὶ τοῖς
λευίταις οὐκ ἔδωκεν κλῆρον ἐν αὐτοῖς.
4 ὅτι ἦσαν υἱοὶ ἰωσὴφ δύο φυλαὶ μανασσῆ καὶ ἐφραίμ·
καὶ οὐκ ἐδόθη μερὶς τοῖς λευίταις ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' ἢ πό-
λεις κατοικεῖν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν αὐ-
τῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.
5 ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ οὕτως ἐποίη-
σαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐμερίσαντο τὴν γῆν.
6 καὶ προσήλθοσαν υἱοὶ ἰούδα πρὸς ἰησοῦν ἐν γαλ-
γάλοις· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν χαλὲβ ὁ τοῦ ἰεφωνὴ ὁ
κενεζαῖος, σὺ ἐπίστῃ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς
μωυσῆν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἐν κάδης
βαρνή.
7 τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἤμην ὅτε ἀπέστειλέν με μωυ-
σῆς ὁ παῖς τοῦ θεοῦ ἐκ κάδης βαρνὴ κατασκοπεῦσαι τὴν
γῆν καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον κατὰ τὸν νοῦν αὐτοῦ.
8 οἱ δὲ ἀδελφοί μου οἱ ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ μετέ-
στησαν τὴν διάνοιαν τοῦ λαοῦ· ἐγὼ δὲ προσετέθην ἐπακο-
λουθῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ μου.
9 καὶ ὤμοσεν μωυσῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων, ὅτι ἡ
γῆ ἐφ' ἣν ἐπέβης ἐν αὐτῇ, σοὶ ἔσται ἐν κλήρῳ καὶ τοῖς τέκ-
νοις σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι προσετέθην ἐπακολουθῆσαι
ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[32] Et hi, quos possidere fecit Moyses in campestribus Moab; vltra Iordanem ad Iericho ad ortum. [33] Et tribui Leui non dedit
Moyses possessionem: Dona quæ dedit illis Dominus, illa possessio eorum, iuxta id quod locutus est eis.

CAP. XIIII.

ET hæc, quæ possederunt filij Israel in terra Canaan: quæ possidere fecerunt eos Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun, & capita patrum
tribuum filiorum Israel. [2] In sorte diuisæ sunt eis possessiones suæ: iuxta id quod præcepit
Dominus Moysi, nouem tribubus & dimidiæ tribui. [3] Namque dedit Moyses possessionem duabus tribubus, & dimidiæ
tribui vltra Iordanem, & Leuitis non dedit possessionem inter eos. [4] Etenim fuerunt filij Ioseph duæ tribus Manasse
& Ephraim: & non dederunt partem Leuitis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & suburbana earum, iumentis & pecoribus eorum.
[5] Iuxta id quod præcepit Dominus Moysi, sic fecerunt filij Israel, & partiti sunt terram.
[6] Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Gilgala, & dixit ei Caleb filius Iephune Kenizæus: Tu nosti verbum quod locutus est Domi-
nus cum Moyse propheta Domini super causam meam, & super tuam in Rekam Geah.
[7] Filius quadraginta annorum ego, quando misit Moyses seruus Domini me ex Rekam Geah ad explorandam terram, & retuli illi
verbum, vt id quod fuit cum corde meo. [8] Et fratres mei qui ascenderunt mecum, fregerunt cor populi, &
ego compleui post timorem Domini Dei mei. [9] Et iurauit Moyses in die illa, dicendo: Nisi terra, quam calcauit
planta pedis tui in ea, tibi erit in possessionem, & filijs tuis vsque in sæculum: quoniam compleſti post timorem Domini Dei mei.

10 וְעַתָּה הִנֵּה הֶחֱיָה יְהוָה אוֹתִי כַּאֲשֶׁר
דִּבֵּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְהוָה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־הָלַךְ יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן־חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים
11 שָׁנָה׃ עוֹדֶנִּי הַיּוֹם חָזָק כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שְׁלֹחַ
אוֹתִי מֹשֶׁה כְּכֹחִי אָז וּכְכֹחִי עָתָּה לַמִּלְחָמָה
12 וְלָצֵאת וְלָבוֹא׃ וְעַתָּה תְּנָה־לִּי אֶת־הָהָר
הַזֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־אַתָּה
שָׁמַעְתָּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי־עֲנָקִים שָׁם וְעָרִים
גְּדֹלוֹת בְּצֻרוֹת אוּלַי יְהוָה אוֹתִי וְהוֹרַשְׁתִּים
13 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־
חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה לְנַחֲלָה׃
14 עַל־כֵּן הָיְתָה־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי
לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי
15 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים
קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא
וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה׃

טו

1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה
לְמִשְׁפְּחֹתָם אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם מִדְבַּר־צִן נֶגְבָּה
2 מִקְצֵה תֵימָן׃ וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה
3 יָם הַמֶּלַח מִן־הַלָּשֹׁן הַפֹּנֶה נֶגְבָּה׃ וְיָצָא
אֶל־מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְעָבַר צִנָה וְעָלָה
מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֶצְרוֹן וְעָלָה אַדָּרָה וְנָסַב
הַקַּרְקָעָה׃
4 וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא נַחַל מִצְרַיִם
וְהָיָה תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה זֶה־יִהְיֶה לָכֶם
גְּבוּל נֶגֶב׃

10 Conceſsit ergo Dominus vitam mihi ſicut pollicitus eſt vſque in præſentem diem. Quadraginta & quinque anni ſunt ex quo locutus eſt Dominus verbũ iſtud ad Moyſen, quando ambulabat Iſrael per ſolitudinẽ; hodie octoginta quinque annorum ſum;

11 Sic valens, vt eo valebam tempore quando ad explorandum miſſus ſum: illius in me temporis fortitudo vſque hodie perſeuerat tam ad bellandum quàm ad gradiendum.

12 Da ergo mihi montem iſtum quem pollicitus eſt Dominus te quoq; audiente, in quo Enachim ſunt, & vrbes magnæ
D atque munitæ; ſi forte ſit Dominus mecum & potuero delere eos ſicut promiſit mihi.

13 Benedixítque ei Ioſue, & tradidit ei Hebron in poſſeſsionem.

14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezæo vſque in præſentem diem, quia ſecutus eſt Dominum Deum Iſrael.

15 Nomen Hebron ante vocabatur Cariath-arbe. Adã maximus ibi inter Enachim ſitus eſt: & terra ceſſauit à prœlijs.

CAP. XV.

1 IGitur ſors filiorum Iudæ per cognatio-
A nes ſuas iſta fuit, à termino Edom vſq; ad deſertum Sin, contra Meridiem & vſq; ad extremam partem auſtralis plagæ.

2 Initium eius à ſummitate maris ſalſiſsimi, & à lingua eius quæ reſpicit Meridiem.

3 Egredietúrque contra aſcenſum Scorpionis, & pertranſibit in Sina, aſcendítq; in Cades-barne, & peruenit in Eſrom, aſcendens Addaram & circumiens Cariathaa.

4 Atque inde pertranſiens in Aſemona, & perueniens ad torrentẽ Ægypti; eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridianæ plagæ.

תרגום יונתן

10 וּכְעַן אֲרֵי קַיֵּים יְיָ יָתִי כְּמָא דְמַלֵּיל דְנַן אַרְבְּעִין וְחָמֵשׁ שְׁנִין מֵעִידָן דְמַלֵּיל יְיָ יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין עִם מֹשֶׁה דַאֲזַל עִם יִשְׂרָאֵל
בְּמַדְבְּרָא וּכְעַן הָא אֲנָא יוֹמָא דֵין בַּר תְּמָנַן וְחָמֵשׁ שְׁנִין׃ 11 עַד כְּעַן אֲנָא יוֹמָא דֵין תַּקִּיף כִּדְבְיוֹמָא דִשְׁלַח יָתִי מֹשֶׁה כְּחֵילִי דִבְכֵן
וּכְחֵילִי דִכְעַן לְאַגָּחָא קְרָבָא וּלְמִיפַּק וּלְמֵיעַל׃ 12 וּכְעַן הַב לִי יַת טוּרָא הָדֵין דְמַלֵּיל יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי אַתְּ שְׁמַעְתָּא
בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי גִבָּרִין תַּמָּן וְקִרְוַיָא רַבְרְבִין כְּרִיכָן מָאִים יְהֵא מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדִי וְאֵרְתֵינוּן כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ׃ 13 וּבָרְכֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ
וִיהַב יַת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה לְאַחֲסָנָא׃ 14 עַל כֵּן הֲוָת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה קְנִיזָאָה לְאַחֲסָנָא עַד יוֹמָא
הָדֵין חֲלַף דְאַשְׁלֵים בָּתַר דַחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 15 וְשׁוּם חֶבְרוֹן מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע אֱנָשׁ רַב בְּגִבָּרַיָא הוּא וְאַרְעָא
שְׁדוּכַת מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא׃

טו

1 וַהֲוָה עַדְבָא לְשִׁבְטָא דִבְנֵי יְהוּדָה לְזַרְעֲיָתְהוֹן עַל תְּחוּם אֱדוֹם מַדְבְּרָא דְצִין דָרוֹמָא מִסְיָפֵי דָרוֹמָא׃ 2 וַהֲוָה לְהוֹן
תְּחוּם דָרוֹמָא מִסְיָפֵי יַמָּא דְמִילְחָא מִן כֵּיפָא דְמִתְפְּנֵי דָרוֹמָא׃ 3 וּנְפַק לְמִדָּרוֹמָא לְמַסְקָנָא דְעַקְרַבִּים וַעֲבַר לְצִין
וּסְלֵיק מִדָּרוֹמָא לִרְקַם גֵּיאָה וַעֲבַר לְחֶצְרוֹן וּסְלֵיק לְאַדַּר וּמִסְתְּחַר לְקַרְקַעָה׃ 4 וַעֲבַר לְעַצְמוֹן וּנְפַק לְנַחְלָא דְמִצְרַיִם
וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִי לִתְחוּמָא דְיַמָּא דֵין יְהֵא לְכוֹן תְּחוּם דָרוֹמָא׃

*¹⁰ Et nunc ecce concessit vitam mihi Domi- 10
nus sicut dixit: hic quadragesimus & quintus
annus, ex quo locutus est Dominus verbum
istud ad Moysen, & ambulauit Israel in deser-
to: & nunc ecce ego sum hodie filius octoginta
& quinque annorum.*

*Adhuc sum hodie valens vt quando misit 11
me Moyses, eodem modo valeo nunc ad bellum
egredi & ingredi.*

*Et nunc peto à te montem istum, si- 12
cut dixit Dominus in die illa, quoniam tu au-
diuisti verbum hoc in die illo: nunc autem
Enachim illic sunt vrbes magnæ atque muni-
tæ. si igitur Dominus mecum fuerit, delebo eos,
sicut dixit mihi Dominus.*

*Et benedixit ei Iosue, & tradidit Hebron 13
Chaleb filio Iephone in possessionem.*

*Propter hoc fuit Hebron Chaleb filio Ie- 14
phone Cenezæi in possessionem vsque ad ho-
diernum diem, eo quòd ipse secutus est iussum
Domini Dei Israel.*

*At nomen Hebron prius vrbs Arbe me- 15
tropolis ciuitatum Enachim hæc: & terra ces-
sauit à bello.*

CAP. XV.

*ET fuerunt termini tribus filiorum Iuda, 1
per populos suos à terminis Idumææ ab ere-
mo Sin contra Meridiem vsque ad Cades.*

*Et fuerunt eorum termini ab Austro vsq; 2
ad partem Maris salsi à summitate quæ fert ad
Meridiem.*

*Et egreditur contra ascensum Scorpionum, 3
& pertransit in Sina, & ascendit à Meridie
ad Cades Barne, & peruenit in Esron, &
ascendit in Addaram, & circuit quæ est ad Oc-
cidentem Cades.*

*Et pertransit in Asemona & peruenit 4
vsque ad torrentem Ægypti, & erit exitus
eius terminorum ad mare: hoc est eorum ter-
mini à Meridie.*

10 καὶ νῦν ἰδοὺ διέθρεψέν με κύριος ὃν τρόπον εἶ-
πεν· τοῦτο τεσσαρακοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος, ἀφ' οὗ ἐ-
λάλησεν κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς μωυσῆν, καὶ
ἐπορεύθη ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγώ εἰμι σή-
μερον υἱὸς ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

11 ἔτι εἰμὶ σήμερον ἰσχύων ὡς ὅτε ἀπέστειλέν με μωυ-
σῆς ὡσαύτως ἰσχύω νῦν εἰς τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν καὶ
εἰσελθεῖν.

12 καὶ νῦν αἰτοῦμαί σε τὸ ὄρος τοῦτο, καθὰ εἶ-
πεν κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι σὺ ἀκήκοας τὸ
ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· νῦν δὲ οἱ ἐνακὶμ
ἐκεῖ εἰσὶ πόλεις μεγάλαι καὶ ὀχυραί· ἐὰν οὖν κύριος
μετ' ἐμοῦ ᾖ, ἐξολοθρεύσω αὐτούς, ὃν τρόπον εἶπέν μοι
κύριος.

13 καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ἰησοῦς, καὶ ἔδωκεν τὴν χεβρὼν
τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφωνὴ ἐν κλήρῳ.

14 διὰ τοῦτο ἐγενήθη χεβρὼν τῷ χαλὲβ τῷ τοῦ ἰεφω-
νὴ τοῦ κενεζαίου ἐν κλήρῳ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, διὰ
τὸ αὐτὸν ἐπακολουθῆσαι τῷ προστάγματι κυρίου τοῦ
θεοῦ ἰσραήλ.

15 τὸ δὲ ὄνομα χεβρὼν τὸ πρότερον πόλις ἀρβαὶ μη-
τρόπολις τῶν ἐνακὶμ αὕτη· καὶ ἡ γῆ ἐκόπασεν τοῦ
πολέμου.

ιε΄.

1 Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια φυλῆς υἱῶν ἰούδα κατὰ δήμους
αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς ἰδουμαίας ἀπὸ τῆς ἐρήμου σὶν πρὸς
λίβα ἕως κάδης.

2 καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ λιβὸς ἕως μέρους
θαλάσσης τῆς ἀλικῆς ἀπὸ τῆς λοφίας τῆς φερούσης ἐπὶ
λίβα.

3 καὶ διαπορεύεται ἀπέναντι τῆς προσαναβάσεως ἐκρα-
βίν· καὶ ἐκπορεύεται σινά, καὶ ἀναβαίνει ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ
κάδης βαρνή, καὶ ἐκπορεύεται ἐσρὼν καὶ προσαναβαίνει
εἰς ἀδδαρά, καὶ ἐκπεριπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς
κάδης.

4 καὶ πορεύεται ἐπὶ ἀσεμωνὰ καὶ διεκβάλλει ἕως χει-
μάρρου αἰγύπτου· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ τῶν ὁρίων
ἐπὶ τὴν θάλασσαν· τοῦτό ἐστιν αὐτῶν ὅρια ἀπὸ λιβός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et nunc ecce viuere fecit Dominus me, quemadmodum locutus est, his quadraginta & quinque annis: à tempore quo locutus est Dominus verbum hoc cum Mose qui ambulauit cum Israel in solitudine: & nunc en ego hodie filius octoginta & quinque annorum.
11 Vsque nunc ego hodie robustus, sicut in die quo misit me Moses: sicut virtus mea quæ tunc, sic virtus mea quæ nunc; ad ineundum prælium, & ad exeundum, & ad intrandum.
12 Et nunc da mihi montem hunc quem locutus est Dominus in die illo: nam tu audiuisti in die illo, quia fortes ibi; & vrbes magnæ munitæ, si fortè erit verbum Domini in auxilium meum, & possidebo eas, iuxta id quod locutus est Dominus.
13 Et benedixit ei Iosue: & dedit Hebron Caleb filio Iephune in possessionem.
14 Propter hoc fuit Hhebron Caleb filio Iephune Kenezæo in possessionem vsque ad diem hanc; eò quòd compleuit post timorem Domini Dei Israel.
15 Et nomen Hhebron ab antiquis Kiriath Arbagh, homo magnus in fortibus ipse: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XV.

ET fuit sors tribui filiorum Iuda per prosapias eorum, super terminum Edom ad desertum Szin Meridiem versus à finibus Austri.
2 Et fuit eis terminus Australis à finibus maris Salis, à litore quod respicit Austrum.
3 Et exit ab Austro ad ascensum Scorpionum, & transit ad Szin, & ascendit ab Austro ad Rekam Geah: & transit ad Hheszron, & ascendit ad Adar, & flectit ad Karkagha.
4 Et transit ad Ghaszmon, & exit ad fluuium Ægypti, & fuerunt egressus eius ad terminum maris: hic erit vobis terminus Australis.

5 * וּגְבוּל קֵדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד־קְצֵה הַיַּרְדֵּן
וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְּשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה
6 הַיַּרְדֵּן׃ * וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה וְעָבַר
מִצְּפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן
7 בֶּן־רְאוּבֵן׃ * וְעָלָה הַגְּבוּל דְּבִרָה מֵעֵמֶק
עָכוֹר וְצָפוֹנָה פֹּנֶה אֶל־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר־נֹכַח
לְמַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל
אֶל־מֵי־עֵין שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל־עֵין רֹגֵל׃
8 * וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן־הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי
מִנֶּגֶב הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־רֹאשׁ
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי־הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה
עֵמֶק־רְפָאִים צָפוֹנָה׃
9 * וְתָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ הָהָר אֶל־מַעְיַן מֵי
נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־עֶפְרוֹן וְתָאַר הַגְּבוּל
בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים׃
10 * וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר שֵׂעִיר
וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצָּפוֹנָה הִיא כְסָלוֹן
וְיָרַד בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה׃
11 * וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְתָאַר
הַגְּבוּל שִׁכְּרוֹנָה וְעָבַר הַר־הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל
וְהָיוּ תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה׃
12 * וּגְבוּל יָם הַיָּמָּה הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה גְּבוּל בְּנֵי־
יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
13 * וּלְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי־יְהוּדָה
אֶל־פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
14 הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן׃ * וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת־
שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן
וְאֶת־תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק׃
15 * וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם־דְּבִר לְפָנִים
קִרְיַת־סֵפֶר׃

5 * Ab Oriente verò erit initium Mare
ſalſiſſimum vſque ad extrema Iordanis, &
B ea quę reſpiciunt ad Aquilonem à lingua
maris vſq; ad eundem Iordanis fluuium.
6 * Aſcendítque terminus in Bethagla:
& tranſit ab Aquilone in Betharaba,
aſcendens ad lapidem Boen filij Ruben.
7 * Et tendens vſq; ad terminos Debera
de valle Achor contra Aquilonem, reſpi-
ciens Galgalam quæ eſt ex aduerſo aſcen-
ſionis Adommin ab Auſtrali parte torren
tis, trāſitq; aquas quæ vocantur fons So-
lis, & erunt exitus eius ad fontem Rogel.
8 * Aſcendítq; per cōuallem filij Ennom
ex latere Iebuſæi ad Meridiem, hęc eſt Ie-
ruſalem; & inde ſe erigens ad verticē mon
tis qui eſt contra Gehennō ad Occidentē
in ſummitate vallis Raphaim cōtra Aqui-
9 lonem. * Pertranſitq; à vertice mōtis vſq;
ad fontē aquę Nepthoa, & ꝑuenit vſq; ad
vicos mōtis Ephron, inclinatúrq; in Bala
qui eſt Cariathiarim, id eſt, vrbs ſiluarū.
10 * Et circuit de Bala contra Occidentē
vſq; ad montē Seir, tranſitq; iuxta latus
C montis Iarim, ad Aquilonem in Cheſlon;
& deſcendit in Bethſames, tranſitque in
Thamna.
11 * Et peruenit contra Aquilonem partis
Accarō ex latere, inclinatúrq; Secrona, &
tranſit montem Balaa, peruenítque in
Iebneel, & magni maris contra Occiden-
tem fine concluditur.
12 * Hi ſunt termini filiorū Iuda per cir-
cuitum in cognationibus ſuis.
13 * Caleb verò filio Iephone dedit par-
tem in medio filiorum Iuda, ſicut præce-
perat ei Dominus, Cariath-Arbe patris
Enach, ipſa eſt Hebron.
14 * Deleuítque ex ea Caleb tres filios
Enach, Seſai & Hayman, & Tholmai de
ſtirpe Enach.
15 * Atq; inde conſcendens venit ad habi
D tatores Dabir, quæ prius vocabatur Ca-
riathſepher, id eſt, ciuitas literarum.

תרגום יונתן

5 ותחום קידומא ימא דמלחא עד סיפי ירדנא ותחומא לרוח ציפונא מכיף ימא מסיפי ירדנא׃ 6 וסליק תחומא לבית חגלה
ועבר מציפונא לבית משרא וסליק תחומא לאבן בוהן בר ראובן׃ 7 וסליק תחומא לדביר ממישר עכור וצפונא מתפני לגלגלא
דלקביל מסקנא דאדומים דמדרום לנחלה ועבר תחומא למי עין שמש והוו מפקנוהי לעין קצרא׃ 8 וסליק תחומא לחילת בר
הנום דלעיבר יבוס מדרומא היא ירושלם וסליק תחומא לריש טורא דעל אפי חילת בר הנום מערבא דבסיפי מישר גבריא ציפונא׃
9 ויסחר תחומא מריש טורא למבוע מי נפתוח ונפק לקרוי טורא דעפרון ותאר תחומא לבעלה היא קרית יערים׃
10 ומסתחר תחומא מבעלה לימא לטורא דשעיר ועבר לעיבר טור יערים מציפונא היא כסלון ונחת לבית
שמש ועבר לתימנה׃ 11 ונפק תחומא לעיבר עקרון לציפונא ותאר תחומא לשכרון ועבר לטור בעלה ונפק
ליבנאל והוון מפקנוהי לתחומא דימא׃ 12 ותחום מערבא ימא רבה ותחומה דין תחום בני יהודה סחור סחור
לזרעיתהון׃ 13 ולכלב בר יפנה יהב חולק בגו בני יהודה על מימרא דיי ליהושע ית קרית ארבע אבוהון
דגבריא היא חברון׃ 14 ותריך מתמן כלב ית תלתא בני גבריא ית ששי וית אחימן וית תלמי בני גבריא׃
15 וסליק מתמן לות יתבי דביר ושום דביר מלקדמין קרית ארכי׃

* Et termini ab Oriente omne mare salsum 5
vsque ad partem Iordanis, & termini eorum
ad Aquilonem, & à summitate maris et à parte Iordanis
* Descendunt termini in Bethagla, & tran- 6
seunt ab Aquilone in Betharaba, & ascendunt
termini ad lapidem Boen filij Ruben.
* Et ascendunt termini ad Debera vallis 7
Achor, & Aquilonē versus descendunt in Galgala, quæ est ex aduerso ascensionis Adommim, quæ est contra Austrum valli; & transibit terminus ad aquam fontis Solis: & erit exitus eius fons Rogel.
* Et ascendunt termini in cōuallem filij En- 8
nom in dorso Iebusæi à Meridie, hæc est Hierusalem; & pertendunt termini ad verticē montis qui est contra vallem Ennom ad mare quod est ex parte terræ Raphaim ad Aquilonem.
* Et pertransit terminus à vertice montis 9
ad fontē aquæ Nepthoa, et perueniet in vicos montis Ephron, & ducet terminum in Baal; hæc est vrbs Iarim.
* Et perueniet terminus à Baal ad mare, et 10
præteribit ad montē Seir, & transibit per dorsum vrbem Iarim ab Aquilone, hæc est Cheslon: & descendet in vrbem Solis, & transibit ad
Austrum. * Et perueniet terminus cōtra dor- 11
sum Accaron ad Aquilonem, & mittet terminos in Secrona; & pertransibit montem terræ Baala, & perueniet in Iebneel; & erit exitus terminorum in mare, & termini ipsorum à mari mare magnum concludet.
* Hi termini filiorum Iuda in circuitu per 12
populos suos.
* Et Chaleb filio Iephone dedit partem in 13
medio filiorum Iuda per iussum Dei: & dedit ei Iosue vrbem Arbe metropolim Enach, ipsa est Hebron.
* Et deleuit illinc Caleph filius Iephone tres 14
filios Enach, Sessai, & Hayman, & Tholmai stirpes Enach.
* Et ascendit illinc Chaleb ad habitatores 15
Dabir, at nomen Dabir prius vrbs literarum.

5 * καὶ τὰ ὅρια ἀπὸ ἀνατολῶν πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ
ἁλυκὴ ἕως μέρους τοῦ ἰορδάνου· καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἐπὶ βορρᾶν καὶ ἀπὸ τῆς λοφίας τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἰορδάνου.
6 * ἐπιβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ βαιθαγλά, καὶ παραπορεύεται ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ βαιθαραβά, καὶ προσαναβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ λίθον βαιὼν υἱοῦ ῥουβήν.
7 * καὶ προσαναβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ τὸ δαβὲρ τῆς φάραγγος ἀχώρ, καὶ κατὰ βορρᾶν καταβαίνει ἐπὶ γαλγάλ, ἥ ἐστιν ἀπέναντι προσβάσεως ἀδαμμίμ, ἥ ἐστιν κατὰ λίβα τῇ φάραγγι· καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὅριον ἐπὶ τὸ ὕδωρ πηγῆς ἡλίου· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ πηγὴ ῥωγήλ.
8 * καὶ ἀναβαίνει τὰ ὅρια εἰς φάραγγα υἱοῦ ἐννὸμ ἐπὶ νώτου τοῦ ἰεβοὺς ἀπὸ λιβός, αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλήμ. καὶ διεκβάλλει τὰ ὅρια ἐπὶ κορυφὴν ὄρους ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον φάραγγος ἐννὸμ πρὸς θαλάσσῃ ἥ ἐστιν ἐκ μέρους γῆς ῥαφαΐμ ἐπὶ βορρᾶν.
9 * καὶ διεκβάλλει τὸ ὅριον ἀπὸ κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφθώ, καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ κώμας ὄρους ἐφρών, καὶ ἄξει τὸ ὅριον εἰς βαάλ, αὕτη ἐστὶν πόλις ἰαρείμ.
10 * καὶ περιελεύσεται ὅριον ἀπὸ βαὰλ ἐπὶ θάλασσαν, καὶ παρελεύσεται εἰς ὄρος σηίρ, καὶ παρελεύσεται ἐπὶ νώτου πόλιν ἰαρεὶμ ἀπὸ βορρᾶ, αὕτη ἐστὶν χασαλών, καὶ καταβήσεται ἐπὶ πόλιν ἡλίου, καὶ παρελεύσεται ἐπὶ λίβα.
11 * καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὅριον κατὰ νώτου ἀκκαρὼν ἐπὶ βορρᾶν, καὶ διεκβαλεῖ τὰ ὅρια εἰς σαχαρωνά· καὶ παρελεύσεται ὄρος γῆς βααλών, καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ ἰαμνήλ, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ θάλασσαν· καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὁριεῖ.
12 * ταῦτα τὰ ὅρια υἱῶν ἰούδα κύκλῳ κατὰ δήμους αὐτῶν.
13 * καὶ τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφωνὴ ἔδωκεν μερίδα ἐν μέσῳ υἱῶν ἰούδα διὰ προστάγματος τοῦ θεοῦ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἰησοῦς τὴν πόλιν ἀρβαὶ μητρόπολιν ἐνάκ, αὕτη ἐστὶ χεβρών.
14 * καὶ ἐξωλόθρευσεν ἐκεῖθεν χαλὲβ υἱὸς ἰεφωνὴ τοὺς
τρεῖς υἱοὺς ἐνὰκ τὸν σουσὶ καὶ τὸν ἀχειμὰν καὶ τὸν θαλβαΐ γεν-
15 νήματα τοῦ ἐνάκ. * καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν χαλὲβ ἐπὶ τοὺς
κατοικοῦντας δαβίρ, τὸ δὲ ὄνομα δαβὶρ τὸ πρότερον πόλις γραμμάτων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et terminus Orientalis plagæ, Mare salis vsque ad fines Iordanis; & terminus ad ventum Septentrionalem, à litore maris à finibus Iordanis. [6] Et ascendit terminus ad Beth-Hhagla, & transit à Septentrione ad Beth-mesra: & ascendit terminus ad petram Bohen filij Reuben. [7] Et ascendit terminus ad Dabir ex planitie Ghachor, & Septentrione spectante ad Gilgala, quæ eregione ascensus Idumæorum; qui ab Austro fluuij: & transit terminus ad aquas fontis Solis, & fuerunt egressus eius ad fontem Kaszara.

[8] Et ascendit terminus ad vallem filij Hinom quæ ad latus Iebus ab Austro, ipsa Ierusalem: & ascendit terminus ad caput montis qui super faciem vallis filij Hinom Occidentem versus, quæ in finibus vallis fortium, Septentrionem versus.

[9] Et flectit terminus à capite montis ad fontem aquarum Nephthoahh; & exit ad vrbes montis Ghephron: & respexit terminus ad Baghala, ea Kiriath Iegharim. [10] Et flexus est terminus à Baghala ad mare ad montem Seghir, & transit ad latus montis Iegharim à Septentrione, ipsa Chezzalon: & descendit ad Bethsemes, & transit ad Thimna.

[11] Et exit terminus vltra Ghekron ad Septentrionem, & respexit terminus ad Sichron; & transit ad montem Baghala; & exit ad Iabneel: & fuerunt exitus eius ad terminum maris. [12] Et terminus Occidentalis mare magnum, & termini eius: hi termini filiorum Iuda circumcirca per prosapias suas. [13] Et Chaleb filio Iephune dedit partem in medio filiorum Iuda, iuxta dictum Domini ad Iosue: Kiriath-Arbagh patris illorum fortium, ipsa Hhebron.

[14] Et extirpauit inde Chaleb tres filios fortium: & Sessai, & Ahhiman, & Thalmai filios fortium. [15] Et ascendit inde ad habitatores Debir, & nomen Debir antea Kiriath-arche.

16 * וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר
וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה׃
17 * וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב וַיִּתֶּן־
לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃
18 * וַיְהִי בְּבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת־
אָבִיהָ שָׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב
19 מַה־לָּךְ׃ * וַתֹּאמֶר תְּנָה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ
הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי גֻּלֹּת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ אֵת
20 גֻּלֹּת עִלִּיּוֹת וְאֵת גֻּלֹּת תַּחְתִּיּוֹת׃ * זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
21 * וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה
אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר׃
22 * וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַדְעָדָה׃ * וְקֶדֶשׁ
23
24 וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃ * זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃
25 * וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
26 * אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה׃ * וַחֲצַר גַּדָּה
27
28 וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃ * וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שֶׁבַע
29 וּבִזְיוֹתְיָה׃ * בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעָצֶם׃
30 * וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה׃ * וְצִקְלַג
31
32 וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃ * וּלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים
וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל־עָרִים עֶשְׂרִים וָתֵשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃
33 * בַּשְּׁפֵלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃
34 * וְזָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם׃
35 * יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃
36 * וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתָיִם
עָרִים אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
37 * צְנָן וַחֲדָשָׁה וּמִגְדַּל־גָּד׃
38 * וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֶּה וְיָקְתְאֵל׃
39 * לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
40 * וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃

16 * Dixítque Caleb: Qui percusserit Cariathsepher & ceperit eã, dabo ei Axam fi-
17 liam meam vxorem. * Cepítque eam Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior, dedítq; ei Axam filiam suã vxorem.
18 * Qui cùm pergerent simul, suasa est à viro suo, vt peteret à patre suo agrum, suspirauítque vt sedebat in asino. Cui Caleb, Quid habes, inquit?
19 * At illa respõdit: Da mihi benedictionem. Terram australem & arentẽ dedisti mihi, iunge & irriguam. Dedit itaq; ei Caleb irriguum superius & inferius.
20 * Hæc est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas.
21 * Erántque ciuitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom à meridie, Cabseel & Eder, & Iagur.
22 * Et Cina & Dimona, & Adada.
23 * Et Cedes & Asor, & Ietham.
24 * Ziph, Telem & Baloth.
25 * Asor noua & Carioth, Iesron hæc est Assor.
26 * Omam, Same, & Meloda.
27 * Et Asergadda, & Essemoth, & Beth-
E pheleth.
28 * Et Asersual, & Bersabee, & Baziothia.
29 * Et Baala, & Humesen.
30 * Et Heltholad, & Exul, & Sarma.
31 * Et Siccelech, & Medema, & Sesenna.
32 * Lebaoth & Selim & Ahemremmon, omnes ciuitates viginti nouẽ & villę earũ.
33 * In campestribus verò Estaol & Sarea,
34 & Asena. * Et Azone, & Enganim, & Taphua, & Enaym.
35 * Et Hierimoth, & Adulam, Socho, & Azecha.
36 * Et Sarim, & Adithaym, & Gedera, & Giderothaim, vrbes quatuordecim & villæ earum.
37 * Sanam & Adasa, & Magdalgad.
38 * Deleam & Masepha, & Iectel.
39 * Lachis & Baschat, & Eglon.
40 * Tebbon & Leemes, & Cethis.

תרגום יונתן

16 וַאֲמַר כָּלֵב דְּיִמְחֵי יַת קִרְיַת אַרְכֵי וְיִכְבְּשִׁינָהּ וְאֶתֵּן לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרַתִּי לְאִנְתּוּ׃ 17 וּכְבַשָׁהּ עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי
דְּכָלֵב וִיהַב לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרַתֵּיהּ לְאִנְתּוּ׃ 18 וַהֲוָה בְּמֵיעֲלַהּ וּמַלְכַתֵּיהּ לְמִשְׁאַל מִן אֲבוּהָא אַחְסַנְתָּא וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא
וַאֲמַר לַהּ כָּלֵב מַה לִיךְ׃ 19 וַאֲמֶרֶת הַב לִי אַחְסַנְתָּא אֲרֵי לַאֲרַע דָּרוֹמָא יְהַבְתָּנִי וְתִתֵּן לִי אֲתַר בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא וִיהַב לַהּ יַת
בֵּית שַׁקְיָא עִילָּאָה וְיַת בֵּית שַׁקְיָא תַּחְתָּאָה׃ 20 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי יְהוּדָה לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 21 וַהֲוָאָה
קִרְוַיָּא מִסְיָפֵי לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה עַל תְּחוּם אֱדוֹם בְּדָרוֹמָא קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר׃ 22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַדְעָדָה׃
23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃ 24 זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃ 25 וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
26 אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה׃ 27 וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃ 28 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שֶׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה׃
29 בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעָצֶם׃ 30 וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה׃ 31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃ 32 וּלְבָאוֹת
וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל קִרְוַיָּא עַשְׂרִין וְתֵשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 33 בִּשְׁפֶלְתָּא אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃ 34 וְזָנוֹחַ וְעֵין
גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם׃ 35 יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃ 36 וּשְׁעָרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתַיִם קִרְוַיָּא
אַרְבַּע עַשְׂרֵי וּפַצְחֵיהֶן׃ 37 צְנָן וַחֲדָשָׁה וּמִגְדַּל גָּד׃ 38 וְדִלְעָן וּמִצְפָּה וְיָקְתְאֵל׃ 39 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
40 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃

‡ Et dixit Chaleb, Quicunq; ceperit vrbem 16
litterarum & dominatus fuerit ei, dabo ei
Axam filiam meam in vxorem.
‡ Et cepit eam Othoniel filius Cenez frater 17
Chaleb iunior, & dedit ei Axam filiam suam
ei vxorem.
‡ Et factum est cùm pergeret ipsa, & con- 18
suluit ei dicens: Petam à patre meo agrum, &
exclamauit ab asina: & dixit Chaleb: Quid
est tibi?
‡ Et dixit ei: Da mihi benedictionem, quo- 19
niam in terram Nageb dedisti me, da mihi fon
tem aquarum, & dedit ei Chaleb fontem aqua-
rum qui supra & fontem qui infra.
‡ Hæc possessio tribus filiorum Iuda per po- 20
pulos suos.
‡ Fuerunt autem vrbes eorum vrbes ad 21
tribum filiorum Iuda in terminis Edom, in de-
serto Cabseel & Eder, & Iagur.
‡ Et Cina, & Dimona, & Adada, 22
‡ Et Cedes, & Asor, & Iethan. 23
‡ Ziph & Thelem, & Baloth. ‡ Asor no- 24
uam & vrbes Esrom, hæc est Assor. 25
‡ Emam et Sama, & Meloda, & Asarsuar. 26
‡ Et Asergadda, & Asemoth, & Beth- 27
pheleth.
‡ Et Bersabee & Baziothia. 28
‡ Et Baala, & Hyim, & Asem. 29
‡ Et Heltolad, & Exul, & Harma. ‡ Et 30
Sicceleth, & Medemena, & Sensenna. 31
‡ Et Labaoth, & Selim, & Ahem, & 32
Remmon, omnes ciuitates viginti & nouem,
& villæ earum.
‡ In campestri, Estaol & Sarea, & Asena. 33
‡ Et Azone & Enganim, Taphua, et Enaim. 34
‡ Et Hierimoth & Adulam, & Socho, & 35
Azecha.
‡ Et Sarim, & Adithaim, & Gedera, & 36
suburbana eius; vrbes quatuordecim, &
villæ earum.
‡ Sanam & Adasa, & Magdalgad. 37
‡ Et Delean, & Masepha, & Iectel. 38
‡ Et Lachis, & Baschar, & Eglon. 39
‡ Et Tebbon, & Leemes, & Chethlis. 40

16 ‡ καὶ εἶπεν χαλέβ, ὃς ἐὰν λάβῃ τὴν πόλιν τῶν γραμ-
μάτων καὶ κυριεύσῃ αὐτῆς, δώσω αὐτῷ τὴν ἄχσαν θυγα-
τέρα μου εἰς γυναῖκα.
17 ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γοθονιὴλ υἱὸς κενὲζ ἀδελφὸς χα
λὲβ ὁ νεώτερος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἄχσαν θυγατέρα
18 αὐτοῦ αὐτῷ γυναῖκα. ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι
αὐτήν, καὶ συνεβουλεύσατο αὐτῷ λέγουσα, αἰτήσομαι
τὸν πατέρα μου ἀγρόν, καὶ ἐβόησεν ἀπὸ τῆς ὄνου· καὶ εἶπεν
χαλέβ, τί ἐστίν σοι;
19 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ, δός μοι εὐλογίαν, ὅτι εἰς γῆν ναγὲβ
δέδωκάς με· δός μοι τὴν γωλαθμαΐμ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ
χαλὲβ τὴν γωλαθμαΐμ τὴν ἄνω καὶ τὴν γωλὰθ τὴν
κάτω.
20 ‡ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἰούδα κατὰ δή-
μοις αὐτῶν.
21 ‡ ἐγενήθησαν δὲ πόλεις αὐτῶν πόλεις πρὸς τῇ φυλῇ
υἱῶν ἰούδα ἐφ' ὁρίων ἐδὼμ ἐπὶ τῆς ἐρήμου καβσὴλ καὶ ἔδερ
καὶ ἰαγούρ.
22 ‡ καὶ κινά, καὶ διμονά, καὶ ἀδαδά.
23 ‡ καὶ κεδὲς, καὶ ἀσώρ, καὶ ἰονδού.
24 ‡ ζὶφ καὶ τελὲμ, καὶ βαλώθ. ‡ ἀιασὼρ τὴν και-
25 νὴν, καὶ αἱ πόλεις ἐσρών, αὕτη ἐστὶν ἀσώρ.
26 ‡ ἀμὰμ καὶ σαμὰ, καὶ μωλαδά, καὶ ἀσαρσουάρ.
27 ‡ καὶ ἀσεργαδδά, καὶ ἀσεμών, καὶ βηθφελέθ.
28 ‡ καὶ βηρσαβεὲ, καὶ βιζιωθία.
29 ‡ καὶ βαλλὰ, καὶ αὐὶμ, καὶ ἀσέμ.
30 ‡ καὶ ἐλθωλὰδ, καὶ σιὶλ, καὶ ἑρμά.
31 ‡ καὶ σικελὲθ, καὶ μεδιμενὰ, καὶ σανσαννά.
32 ‡ καὶ λαβαώθ, καὶ σελεὶμ, καὶ αἴν, καὶ ῥεμμών, πᾶσαι αἱ
πόλεις εἴκοσι καὶ ἐννέα· καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν·
33 ‡ ἐν τῇ πεδινῇ, ἀσθαὼλ, καὶ σαραὰ, καὶ ἀσνά.
34 ‡ καὶ ζανὼ καὶ ἠγοννὶμ, ταφφουὰ, καὶ τὴν ἠναΐμ.
35 ‡ καὶ ἰεριμοὺθ, καὶ ἀδαλὰμ, καὶ σωχὼ, καὶ ἀζηκά.
36 ‡ καὶ σεβαρὶμ, καὶ ἀγεθθαΐμ, καὶ γαδηρὰ, καὶ ἐπαύλεις
αὐτῆς, πόλεις τεσσαρες καὶ δέκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
37 ‡ σενὰμ καὶ ἀδασὰ, καὶ μαγδαλγάδ.
38 ‡ καὶ δαλλὰν, καὶ μασηφὰ, καὶ ἰεχθαὴλ.
39 ‡ καὶ λαχὶς, καὶ βασεχὰθ, καὶ ἀγλών.
40 ‡ καὶ χαββὼ, καὶ λαμμὰς, καὶ καθαλίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dixit Chaleb: Qui debellauerit Kiriath-arche, & subegerit eam, & dabo ei Ghachzza filiam meam in vxorem. 17 Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz fratris Chaleb, & dedit ei Ghachzza filiam suam in vxorem. 18 Et fuit cùm ea intraret, & incitauit illum vt peteret à patre suo possessionem, & demisit se de asino. & dixit ei Chaleb: Quid tibi?
19 Et dixit: Da mihi possessionem, nam ad terram meridionalem dedisti me: & dabis mihi locum domus irrigationum aquarum; & dedit ei domum irrigationum superiorem & domum irrigationum inferiorem. 20 Hæc possessio tribus filiorum Iuda per prosapias suas. 21 Et fuerunt vrbes à limitibus tribus filiorum Iuda super terminum Edom in Austro: Kabszel & Gheder, & Iagur,
22 Et Kina, & Dimona & Ghadghada. 23 Et Kedes, & Hhaszor, & Iithnan: 24 Ziph & Telem, & Beghaloth. 25 Et Hhaszor Hhadathah, & Kirioth Hheszron, ipsa Hhaszor.
26 Aman & Semagh, & Molada. 27 Et Hhaszar Gada, & Hhesmon, & Bethpalet. 28 Et Hhaszar Sughal, & Beersabagh, & Beziothia. 29 Baghala, & Ghiim, & Gheszem. 30 Et Eltholad & Chezzil, & Hharma.
31 Et Sziklag, & Madmana, & Zzanzzana. 32 Et Lebaoth & Seluhhim, & Ghain, & Rimon; omnes vrbes viginti & nouem & vici earum. 33 In depressione; Esthaol & Szarghah, & Asnah. 34 Et Zanoahh, & Ghen-ganim, Thapuahh & Haghenam. 35 Iarmuth & Ghadulam, Socho & Ghazka. 36 Et Segharaim & Ghadithaim, & Hagderah, & Gederotaim; vrbes quatuordecim & vici earum. 37 Szenan & Hhadassa, & Migdal Gad.
38 Et Dilghan & Miszpeh & Iakthel: 39 Lachis & Baszkath & Gheglon. 40 Et Chabon, & Lachmas, & Chethlis.

41 וּגְדֵרוֹת בֵּית־דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה עָרִים
42 שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ לִבְנָה וָעֶתֶר וְעָשָׁן׃
43 וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וּנְצִיב׃ וּקְעִילָה וְאַכְזִיב
44 45 וּמָרֵאשָׁה עָרִים תֵּשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃ עֶקְרוֹן
46 וּבְנֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ׃ מֵעֶקְרוֹן וָיָמָּה כֹּל אֲשֶׁר־
47 עַל־יַד אַשְׁדּוֹד וְחַצְרֵיהֶן׃ אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ
וַחֲצֵרֶיהָ עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַד־נַחַל מִצְרָיִם
48 וְהַיָּם הַגָּבוֹל וּגְבוּל׃ וּבָהָר שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃
49 וְדַנָּה וְקִרְיַת־סַנָּה הִיא דְבִר׃ וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה
50 51 וְעָנִים׃ וְגֹשֶׁן וְחֹלֹן וְגִלֹה עָרִים אַחַת־עֶשְׂרֵה
52 וְחַצְרֵיהֶן׃ אֲרַב וְדוּמָה וְאֶשְׁעָן׃ וְיָנוּם וּבֵית־
53 54 תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃ וְחֻמְטָה וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא
55 חֶבְרוֹן וְצִיעֹר עָרִים תֵּשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃ מָעוֹן
56 כַּרְמֶל וָזִיף וְיוּטָּה׃ וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃
57 הַקַּיִן גִּבְעָה וְתִמְנָה עָרִים עֶשֶׂר וְחַצְרֵיהֶן׃
58 חַלְחוּל בֵּית־צוּר וּגְדוֹר׃ וּמַעֲרָת וּבֵית־עֲנוֹת
59 60 וְאֶלְתְּקֹן עָרִים שֵׁשׁ וְחַצְרֵיהֶן׃ קִרְיַת־בַּעַל
הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה עָרִים שְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃
61 בַּמִּדְבָּר בֵּית הָעֲרָבָה מִדִּין וּסְכָכָה׃ וְהַנִּבְשָׁן
62 וְעִיר־הַמֶּלַח וְעֵין גֶּדִי עָרִים שֵׁשׁ וְחַצְרֵיהֶן׃
63 וְאֶת־הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ לֹא־יָכְלוּ בְנֵי־
יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה
בִּירוּשָׁלַםִ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

יו

1 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי
יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ בָּהָר בֵּית־אֵל׃
2 וְיָצָא מִבֵּית־אֵל לוּזָה וְעָבַר אֶל־גְּבוּל
3 הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת׃ וְיָרַד יָמָּה אֶל־גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי
עַד־גְּבוּל בֵּית־חֹרוֹן תַּחְתּוֹן וְעַד־גָּזֶר וְהָיוּ
תֹצְאֹתָו יָמָּה׃

41 Et Gideroth, & Bethdagō, & Neama,
& Maceda, ciuitates ſedecim & villę earũ.
42 Labana, & Ether, & Aſan. Iepta &
43 Eſna, & Neſib. Et Ceyla, & Achzib, &
44 Mareſa, ciuitates nouem & villæ earum.
45 Accaron cũ vicis & villulis ſuis. Ab
46 Accaron vſq; ad mare omnia quę vergũt
47 ad Azotũ & viculos eius. Azotus cũ vi-
cis & villulis ſuis. Gaza cũ vicis & villulis
ſuis vſque ad torrentem Ægypti, & mare
48 magnũ terminus eius. Et in monte Sa-
49 mir, & Iether, & Socho. Et Edenna, Ca-
50 riatſenna, hæc eſt Dabir. Anab & Hiſte-
51 mo, & Anym. Goſen & Olon, & Gylo,
52 ciuitates vndecim & villæ earum. Arab
53 & Roma, & Eſaan. Et Ianum, & Betha-
54 phua, & Apheca. Athmatha & Cariath-
arbe, hęc eſt Hebrō, & Sior; ciuitates nouẽ
55 & villę earũ. Maon, & Charmel & Ziph,
56 & Iothe. Iezrael & Iucadam, & Zanoe.
57 Accaym, Gabaa, & Thamna, ciuitates
58 decem & villæ earum. Alul & Bethſor,
59 & Gedor. Mareth & Bethanoth, & Hel
thecen ciuitates ſex & villæ earum.
60 Cariathbaal, hæc eſt Cariathiarim
vrbs ſiluarum & Arebba, ciuitates duæ
61 & villæ earum. In deſerto Betharaba
Meddin & Sacha.
62 Et Nebſan ciuitas Salis, & Engaddi,
ciuitates ſex & villæ earum.
63 Iebuſæum autem habitatorem Hie-
ruſalem non potuerunt filij Iuda delere;
habitauítq; Iebuſæus cũ filiis Iuda in Hie
ruſalem vſque in præſentem diem.

CAP. XVI.

1 A Cecidit quoq; ſors filiorum Ioſeph ab
Iordane contra Hiericho & ad aquas
eius ab Oriente ſolitudo quæ aſcendit de
2 Hiericho ad montẽ Bethel. Et egreditur
de Bethel Luzam, tranſitq; terminum Ar
3 chi atharoth. Et deſcendit ad Occiden-
tem iuxta terminũ Iephleti vſq; ad termi-
nos Bethoron inferioris & Gazer, finiun-
túrque regiones eius mari magno.

תרגום יונתן

41 וּגְדֵרוֹת בֵּית דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה קִירְוַיָּא שִׁית עַשְׂרֵי וּפַצְחֵיהֶן׃ 42 לִבְנָה וְעֶתֶר וְעָשָׁן׃ 43 וְיִפְתַּח וְאַשְׁנָה וּנְצִיב׃
44 וּקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה קִירְוִין תְּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 45 עֶקְרוֹן וְכַפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא׃ 46 מֵעֶקְרוֹן וּמַעַרְבָא כָּל
קִירְוַיָּא דְעַל תְּחוּם אַשְׁדּוֹד וּפַצְחֵיהֶן׃ 47 אַשְׁדּוֹד כַּפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא עַזָּה כַּפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא עַד נַחֲלָא דְמִצְרַיִם וְיַמָּא רַבָּא וּתְחוּמֵיהּ׃
48 וּבְטוּרָא שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃ 49 וְדַנָּה וְקִרְיַת סַנָּה הִיא דְבִיר׃ 50 וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה וְעָנִים׃ 51 וְגוֹשֶׁן וְחוֹלוֹן
וְגִילֹה קִרְוִין חַד עַשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 52 אֲרַב וְרוּמָה וְאֶשְׁעָן׃ 53 וְיָנוּם וּבֵית תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃ 54 וְחֻמְטָא וְקִרְיַת
אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעוֹר קִרְוִין תְּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 55 מָעוֹן כַּרְמֶל וְזִיף וְיוּטָּה׃ 56 וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃ 57 הַקַּיִן
גִּבְעָה וְתִמְנָה קִרְוִין עַשְׂרָא וּפַצְחֵיהֶן׃ 58 חַלְחוּל בֵּית צוּר וּגְדוֹר׃ 59 וּמַעֲרָת וּבֵית עֲנוֹת וְאֶלְתְּקוֹן קִרְוִין שִׁית וּפַצְחֵיהֶן׃ 60 קִרְיַת
בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה קִרְוִין תַּרְתֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃ 61 בְּמַדְבְּרָא בֵּית מֵישְׁרָא מִדִּין וּסְכָכָה׃ 62 וְהַנִּבְשָׁן וְקַרְתָּא דְמִלְחָא וְעֵין גֶּדִי קִרְוִין
שִׁית וּפַצְחֵיהֶן׃ 63 וְיַת יְבוּסָאֵי יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם לָא יְכִילוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְתָרָכוּתְהוֹן וִיתִיבוּ יְבוּסָאֵי עִם בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֶם עַד יוֹמָא חָדֵין׃

יו

1 וּנְפַק עַדְבָא לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדְּנָא דִירִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מַדִּינְחָא לְמַדְבְּרָא דְסָלֵיק מִירִיחוֹ בְּטוּרָא דְבֵיתְאֵל׃ 2 וּנְפֵיק מִבֵּית אֵל לְלוּז וְעָבַר
לִתְחוּם אַרְכִּי לַעֲטָרוֹת׃ 3 וְנָחֵית לְיַמָּא לִתְחוּם יַפְלֵיט עַד תְּחוּם בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה וְעַד גָּזֶר וַהֲווֹ מַפְקָנוּתְהוֹן לְיַמָּא׃

*Et Gaderoth, & Bethdagon, & Neama, 41
& Maceda, ciuitates sedecim, & villæ earum.
*Labana & Ather, & Asan, *Et Jeph- 42
ta, & Asna, & Nesib, *Et Ceila, & Ach- 43
zib, & Maresa, ciuitates nouem, & villæ ea- 44
rum: *Accaron & villæ eius, & suburba- 45
na eius. *Ab Accaron & vsque ad mare 46
Iemnath, et omnes quæcunq; sunt prope Esdod
& vici earum.*
*Esdoth & vici eius & suburbana eius, 47
Gaza, & villæ eius, & suburbana eius vsque
ad torrentem Ægypti, & mare magnum ter-
minat. *Et in montana; Samir, & Jecther, 48
& Socho. *Et Edenna, & vrbs littera- 49
rum, hæc est Dabir.
*Et Anab, & Histemo, & Anim, 50
*Et Gosen, & Olon, & Gilo, ciuitates vn- 51
decim, & villæ earum. *Arab & Roma, 52
& Esan. *Et Janum, Bethaphua, & Apheca. 53
*Et Amatha, & vrbes Arbe, hæc est 54
Ebron, & Sior, ciuitates nouem & suburbana
earũ. *Maon & Charmel, & Ziph, & Jothe. 55
*Et Jezrael, & Jedaam, & Zanoe. 56
*Acain, & Gabaa, & Thamna, vrbes de- 57
cem & villæ earum. *Alul, & Bethsor, & 58
Gedor. *Mareth, & Bethanoth, & Bel- 59
thecen, ciuitates sex & villæ earum.
*Cariabaal, hæc vrbs Jarim, & Arebba, vr- 60
bes duæ & villæ earum. *In deserto; Betha- 61
raba, Meddin, Sacha. *Et Nebsan, & ciui- 62
tates Salis, & Engaddi, vrbes sex & villæ
earum. *Et Jebusæus habitabat in Hierusa- 63
lem, & non potuerunt filij Juda delere eos, &
habitauit Jebusæus cum filiis Juda in Hierusa-
lem vsque ad diem hanc.

CAP. XVI.

*ET fuerunt termini filiorum Joseph ab Jor- 1
dane contra Hiericho ab Oriente desertum,
& ascẽdent de Hiericho in montana in Bethel.
*Et egredientur de Bethel in Luzam, & 2
transibũt ad terminos Archiatharoth. *Et per- 3
uenient vsque ad mare in terminos Hiephleti
vsq; ad terminos Bethoron quæ infra, & vsq;
ad Gazer, & erit exitus eorum in mare.

41 *καὶ γαδηρὼθ, καὶ βηθδαγὼν, καὶ νομὰ, καὶ μακηδά,
42 πόλεις δεκαέξ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. *λεβνὰ καὶ ἀθὲρ,
43 καὶ ἀσάν. *καὶ ἰεφθὰ, καὶ ἀσεννὰ, καὶ νεσείβ. *καὶ κεϊλὰ,
44 καὶ ἀχζὶβ, καὶ μαρησά, πόλεις ἐννέα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
45 *ἀκκαρὼν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ ἐπαύλεις αὐτῆς.
46 *ἀπὸ ἀκκαρὼν καὶ εἰς θάλασσαν ἰεμνὰθ, καὶ πᾶσαι
ὅσαι εἰσὶν πλησίον ἐσδὼδ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
47 *ἐσδὼθ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς·
γαζὶ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς ἕως τοῦ χει-
μάῤῥου αἰγύπτου, καὶ ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη διορίζει.
48 *καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ σαμὶρ, καὶ ἰθὲρ, καὶ σωχώ. *καὶ ῥεννὰ
49 καὶ πόλις γραμμάτων· αὕτη ἐστὶν δαβίρ. *καὶ ἀνὰβ, καὶ
50 ἀσθεμὼ, καὶ ἀνὶμ, *καὶ γοσὸμ, καὶ χιλοὺν, καὶ γηλὼ,
51 πόλεις ἕνδεκα, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
52 *ἐρὲβ καὶ ῥουμὰ, καὶ ἐσάν. *καὶ ἰανοὺμ, βηθφουὲ, καὶ
53 ἀφακά. *καὶ ἀμματά, καὶ πόλεις ἀρβαί· αὕτη ἐστὶν
54 χεβρὼν, καὶ σιὼρ, πόλεις ἐννέα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
55 *μαὼν καὶ χερμὲλ, καὶ ζὶφ, καὶ ἰεττά·
56 *καὶ ἰεζρεὲλ, καὶ ἰεκδαὰμ, καὶ ζανουὰ. *ἔκεν καὶ γα-
57 βαὰ καὶ θαμνά, πόλεις δέκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
58 *ἀλουὲ καὶ βεθσοὺρ, καὶ γεδώρ, *μααρὼθ, καὶ βη-
59 θανὼθ, καὶ ἐλθεκέν, πόλεις ἓξ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
60 *καριαθβαὰλ αὕτη πόλις ἰαρὶμ, καὶ ἀρεμβά, πόλεις
δύο καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
61 *ἐν τῇ ἐρήμῳ βηθαραβά, μαδδὶν, σαχά. *καὶ νεβ-
62 σάν, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἁλῶν καὶ ἐγγαδδί, πόλεις ἓξ καὶ αἱ κῶ-
63 μαι αὐτῶν. *καὶ ὁ ἰεβουσαῖος κατῴκει ἐν ἱερουσαλήμ,
καὶ οὐκ ἐδυνήθησαν οἱ υἱοὶ ἰούδα ἀπολέσαι αὐτοὺς, καὶ
κατῴκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν ἰούδα ἐν ἱερουσα-
λὴμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ις΄.

1 *Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια υἱῶν ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου
κατὰ ἱεριχὼ ἀπὸ ἀνατολῶν τὴν ἔρημον, καὶ ἀναβήσεται ἀπὸ
ἱεριχὼ εἰς τὴν ὀρεινὴν εἰς βαιθήλ.
2 *καὶ ἐξελεύσεται ἀπὸ βαιθὴλ εἰς λουζά, καὶ παρελεύ-
σεται ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ ἀρχαταρώθ.
3 *καὶ διελεύσεται ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ
ἰεφλητὶ ἕως τῶν ὁρίων βαιθωρὼν τὴν κάτω καὶ ἕως γαζέρ,
καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[41] Et Gederoth, Bethdagon, & Naghama, & Makeda vrbes sedecim; & vici earum. [42] Libna & Ghether, & Ghassan; [43] Et Iiphthahh, & Asnah, & Neszib. [44] Et Keghila, & Achzib, & Maressa; vrbes nouem & vici earum. [45] Ghekron & oppida eius & vici eius. [46] A Ghekron & Occidentem versus; omnes vrbes quæ super terminum Asdod, & vici earum. [47] Asdod, oppida eius, & vici eius; Ghaza, oppida eius, & vici eius vsque ad fluuium Aegypti: & mare magnum & terminos eius.
[48] Et in monte Samir; & Iathir, & Sochoh. [49] Et Dana, & Kiriath Zzana, ipsa Debir. [50] Et Ghanab, & Esthemoh, & Ghanim. [51] Et Gossen, & Hholon, & Giloh, vrbes vndecim & vici eius. [52] Arab & Rumah, & Esghan. [53] Et Ianus, & Beth-Thapuahh, & Apheka. [54] Et Hhumta, & Kiriath-Arbagh, ipsa Hhebron, & Szighor; vrbes nouem & vici earum.
[55] Maghon, Carmel & Ziph, & Iutah. [56] Et Izraghel & Iakdegham, & Zanoahh. [57] Hakayn, Gibgha, & Thimna, vrbes decem & vici earum. [58] Hhalhhul, Beth-Szur & Gedor. [59] Et Megharath, & Beth-Ghanoth, & Elthekon, vrbes sex & vici earum. [60] Kiriath Baghal, ipsa Kiriath-Iegharim, & Haraba; vrbes duæ & vici earum. [61] In deserto; Beth Messera, Midin, & Zzechacha. [62] Et Haniphsan, & vrbs Salis, & Ghengedi, vrbes sex & vici earum. [63] Et Iebusæum habitatorem Ierusalem non potuerunt filij Iuda exterminare eos, & habitarunt Iebusæi cum filijs Iuda in Ierusalem vsque ad diem hanc.

CAP. XVI.

ET exijt sors filijs Ioseph à Iordane Iericho ad aquas Iericho ortum versus; ad desertum quod ascendit à Iericho in monte Bethel. [2] Et prodijt ex Bethel ad Luz, & transit ad terminum Archi-Ghateroth. [3] Et descendit ad mare ad terminum Iaphlet, vsque ad terminum Beth-Hhoron inferioris & vsque ad Gazer. Et fuerunt exitus eius ad mare.

4 ⁑ וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם ׃ ⁑ וַיְהִי
5 גְּבוּל בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר עַד־בֵּית חֹרוֹן עֶלְיוֹן ׃
6 ⁑ וְיָצָא הַגְּבוּל הַיָּמָּה הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן וְנָסַב
הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה וְעָבַר אוֹתוֹ מִמִּזְרַח
7 יָנוֹחָה ׃ ⁑ וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה וּפָגַע
8 בִּירִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן ׃ ⁑ מִתַּפּוּחַ יֵלֵךְ הַגְּבוּל
יָמָּה נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם ׃
9 ⁑ וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ
נַחֲלַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן ׃
10 ⁑ וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב
הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי לְמַס־
עֹבֵד ׃

יז

1 ⁑ וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה
כִּי־הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי
הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה וַיְהִי־לוֹ
2 הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן ׃ ⁑ וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי־חֵלֶק
וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי
שְׁמִידָע אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים
3 לְמִשְׁפְּחֹתָם ׃ ⁑ וְלִצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד
בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־
בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה
4 מִלְכָּה וְתִרְצָה ׃ ⁑ וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִים
לֵאמֹר יְהוָה צִוָּה אֶת־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ נַחֲלָה
בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֵּן לָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחֵי אֲבִיהֶן ׃

4 ⁑ Poſſederúntque filij Ioſeph Manaſſes
5 & Ephraim. ⁑ Et factus eſt terminus filio-
rum Ephraim per cognationes ſuas, &
poſſeſsio earum cõtra Orientem Aſtaroth
Addar vſque Bethoron ſuperiorem.
6 ⁑ Egrediuntúrque confinia in mare.
Machmetath verò Aquilonem reſpicit,&
circuit terminos contra Orientem in Tha
nathſelo,& pertranſit ab Oriente Ianoe.
7 ⁑ Deſcendítq; de Ianoe in Atharoth &
Noaratha, & peruenit in Hiericho, egre-
8 diturq; ad Iordanem. ⁑ De Taphua per-
tranſit contra mare in vallem arundineti;
ſuntq; egreſſus eius in mare ſalſiſsimum.
Hæc eſt poſſeſsio tribus filiorũ Ephraim
9 per familias ſuas. ⁑ Vrbéſque ſeparatæ
ſunt filiis Ephraim in medio poſſeſsionis
filiorum Manaſſe & villæ earum.
10 ⁑ Et nõ interfecerũt filij Ephraim Cha-
nanæum qui habitabat in Gazer; habita-
uítq; Chananæus in medio Ephraim vſq;
in diem hanc tributarius.

CAP. XVII.

1 CEcidit autem ſors tribui Manaſſe, ipſe
A enim eſt primogenitus Ioſeph, Ma-
chir primogenito Manaſſe patri Galaad,
qui fuit vir pugnator, habuítq; poſſeſsio-
2 nem Galaad & Baſan. ⁑ Et reliquis filio-
rumManaſſe iuxta familias ſuas filiis Abi-
ezer, & filiis Helech, & filiis Heſrihel, & Num. 11
filiis Sichẽ,& filiis Epher, & filiis Semida.
Iſti ſunt filij Manaſſe filij Ioſeph, mares ꝑ
3 cognationes ſuas. ⁑ Salphaad verò filio
Epher, filij Galaad, filij Machir, filij Ma-
naſſe non erant filij, ſed ſolæ filię; quarum
iſta ſunt nomina, Maala & Noa, & Egla,
& Melcha, & Therſa.
4 ⁑ Venerúntque in conſpectu Eleazari
ſacerdotis, & Ioſue filij Nun, & princi-
pum, dicentes: Dominus pręcepit per ma
num Moyſi, vt daretur nobis poſſeſsio in
medio fratrum noſtrorum. Dedítque iu-
xta imperium Domini poſſeſsionem in
medio terrarum patris earum.

תרגום יונתן

⁴ וְאַחְסִינוּ בְּנֵי יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם ׃ ⁵ וַהֲוָה תְּחוּם בְּנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֲיָתְהוֹן וַהֲוָה תְּחוּם אַחֲסַנְתְּהוֹן מַדִּינְחָא עַטְרוֹת אַדָּר
עַד בֵּית חוֹרוֹן עִילָּאָה ׃ ⁶ וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְיַמָּא לְמִכְמְתַת מִצִּפּוּנָא וּמִסְתְּחַר תְּחוּמָא מִמַּדִּינְחָא לְתַאֲנַת שִׁילֹה וַעֲבַר לֵיהּ מִמַּדְנַח
לְיָנוֹחַ ׃ ⁷ וְנָחֵית מִיָּנוֹחַ לַעֲטָרוֹת וּלְנַעֲרָת וּמְעָרַע בִּירִיחוֹ וְנָפֵיק לְיַרְדְּנָא ׃ ⁸ מִתַּפּוּחַ אָזֵיל תְּחוּמָא לְיַמָּא לְנַחֲלָא דְקָנָה וַהֲווֹ
מַפְקָנוֹהִי לְיַמָּא דָא אַחֲסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֲיָתְהוֹן ׃ ⁹ וְקִירְוַיָּא דְמִפְרְשָׁן לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּגוֹ אַחֲסָנַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה כָּל קִירְוַיָּא
וּפַצְחֵיהֶן ׃ ¹⁰ וְלָא תָרְכוּ יַת כְּנַעֲנָאָה דְּיָתְבִין בְּגָזֶר וִיתִיבוּ כְּנַעֲנָאֵי בְּגוֹ בְּנֵי אֶפְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וַהֲווֹ לְמַסְּקֵי מִסִּין פָּלְחִין ׃

יז

¹ וַהֲוָת עַדְבָא לְשִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה אֲרֵי הוּא בֻּכְרָא דְיוֹסֵף לְמָכִיר בֻּכְרָא דִמְנַשֶּׁה אֲבוּהִי דְגִלְעָד אֲרֵי הוּא הֲוָה גְּבַר
עָבֵיד קְרָבִין וַהֲווֹ לֵיהּ אֲרַע גִּלְעָד וּמַתְנָן ׃ ² וַהֲווֹ לִבְנֵי מְנַשֶּׁה דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְזַרְעֲיָתְהוֹן לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי חֵלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל
וְלִבְנֵי שֶׁכֶם וְלִבְנֵי חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אִלֵּין בְּנֵי מְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף דִּכְרַיָּא לְזַרְעֲיָתְהוֹן ׃ ³ וְלִצְלָפְחָד בַּר חֵפֶר בַּר גִּלְעָד בַּר
מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לָא הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין אֱלָהֵן בְּנָן וְאִלֵּין שְׁמָהָת בְּנָתֵיהּ מַחְלָה וְנוֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה ׃ ⁴ וּקְרִיבָא לִקְדָם
אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וְלִקְדָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְלִקְדָם רַבְרְבַיָּא לְמֵימַר יְיָ פַּקֵּיד יַת מֹשֶׁה לְמִתַּן לָנָא אַחֲסָנָא בְּגוֹ אַחָנָא וִיהַב לְהוֹן עַל מֵימְרָא דַייָ
אַחֲסָנָא בְּגוֹ אַחֵי אֲבוּהוֹן ׃

*Et possederunt filij Ioseph Manasses & 4
Ephraim, & fuerūt termini filiorum Ephraim
per populos suos.
*Et fuerunt termini possessionis eorum ab 5
Oriente Ataroth Addar vsque Bethoron quæ
supra.
*Et peruenient termini ad mare in Mach- 6
metah ab Aquilone, & præteribit terminus ad
Orientem in Thanathselo, & pertransibit ipse
ab Oriente in Ianocha.
*Et descendet ab Ianocha in Atharoth & 7
villæ earum, & in Naaratha; & perueniet ad
Hiericho, & egredietur ad Iordanem.
*Et à Thaphua pertransibunt termini vsq; 8
ad mare ad torrentem Cana, & erit exitus eius
ad mare. hæc possessio tribus filiorum Ephraim
per populos suos.
*Et vrbes separatæ filiis Ephraim in me- 9
dium possessionis filiorum Manasse; omnes vr-
bes & villæ earum.
*Et non deleuit Ephraim Chananæum ha- 10
bitantem Gazer; & habitabat Chananæus in
Ephraim vsque ad diem hanc, & fuerunt tri-
butarij serui.

CAP. XVII.

ET fuerunt termini tribus Manasse, quo- 1
niam hic primogenitus Ioseph, Machir pri-
mogenito Manasse patri Galaad, ipse enim vir
pugnator in Galaad & in Basan.
*Et fuit filiis Manasse reliquis per populos 2
suos filiis Abiezer, & filiis Helech, & filiis
Hesriel, & filiis Sychem, & filiis Epher, &
filiis Semida: hi filij Manasse filij Ioseph mares
per populos suos.
*Et Salphaad filio Epher filij Galaad, filij 3
Machir, filij Manasse, non erant ei filij sed filiæ:
& hæc nomina filiarum Salphaad; Maala, &
Noa, & Egla, & Melcha, & Thersa.
*Et steterunt coram Eleazar sacerdote & 4
coram Iosue filio Nun, & corā principibus di-
centes, Deus præcepit per manum Moysi vt det
nobis possessionem in medio fratrum nostrorum:
& data est eis possessio per præceptum Domini,
possessio inter fratres patris earum.

4 *καὶ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ μανασσῆς καὶ
ἐφραΐμ, καὶ ἐγενήθη ὅρια υἱῶν ἐφραὶμ κατὰ δήμους αὐτῶν.
5 *καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἀπὸ
ἀνατολῶν ἀταρὼθ ἀδὰρ ἕως βηθωρὼν τὴν ἄνω.
6 *καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ τὴν θάλασσαν εἰς μαχ-
θὼθ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ παρελεύσεται τὸ ὅριον ἐπ' ἀνατολὰς εἰς
θηναθασηλὼ· καὶ παρελεύσεται αὐτὸ ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς ια-
7 νωχά. *καὶ καταβήσεται ἀπὸ ἰανωχὰ εἰς ἀταρὼθ, καὶ αἱ
κῶμαι αὐτῶν, καὶ εἰς ναραθὰ, καὶ ἐλεύσεται ἐπὶ ἱεριχώ,
καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ τὸν ἰορδάνην.
8 *καὶ ἀπὸ θαπφοὺ ἐπορεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ θάλασσαν
ἐπὶ χειμάρρουν κανά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἐπὶ θά-
λασσαν· αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἐφραὶμ κατὰ δή-
9 μους αὐτῶν. *καὶ αἱ πόλεις αἱ ἀφορισθεῖσαι τοῖς υἱοῖς
ἐφραὶμ ἀναμέσον τῆς κληρονομίας υἱῶν μανασσῆ, πᾶ-
10 σαι αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. *καὶ οὐκ ἀπώλε-
σεν ἐφραΐμ, τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα γαζέρ, καὶ
κατῴκει ὁ χαναναῖος ἐν ἐφραὶμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της, καὶ ἐγένοντο ὑπόφοροι δοῦλοι.

ιζ.

1 *Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια φυλῆς μανασσῆ, ὅτι οὗτος πρω-
τότοκος τῷ ἰωσήφ, τῷ μαχεὶρ πρωτοτόκῳ μανασσῆ πα-
τρὶ γαλαάδην· αὐτὸς γὰρ ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐν τῇ γαλα-
αδίτιδι καὶ ἐν τῇ βασανίτιδι.
2 *καὶ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασσῆ τοῖς λοιποῖς κατὰ δή-
μους αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ἀβιέζερ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἐλὲκ, καὶ τοῖς
υἱοῖς ἐσριὴλ, καὶ τοῖς υἱοῖς συχέμ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἐφὲρ, καὶ τοῖς
υἱοῖς σεμιδαέ· οὗτοι υἱοὶ μανασσῆ υἱοῦ ἰωσὴφ οἱ ἄρσενες
κατὰ δήμους αὐτῶν.
3 *καὶ τῷ σαλπαὰδ, υἱῷ ἐφὲρ, υἱοῦ γαλαὰδ, υἱοῦ μα-
χείρ, υἱοῦ μανασσῆ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοὶ ἀλλὰ θυγατέρες·
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλπαὰδ μαα-
λὰ, καὶ νουὰ, καὶ ἐγλὰ, καὶ μελχὰ, καὶ θερσά.
4 *καὶ ἔστησαν ἐναντίον ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐναντίον
ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχόντων λέγουσαι, ὁ θεὸς
ἐνετείλατο διὰ χειρὸς μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν κληρονομίαν
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· καὶ ἐδόθη αὐταῖς κληρο-
νομία διὰ προστάγματος κυρίου, κλῆρος ἐν τοῖς ἀδελ-
φοῖς τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Possederuntque filij Ioseph Menasse & Ephraim.
5 Et fuit terminus filiorum Ephraim ad prosapias eorum; & fuit
terminus possessionis eorum Orientem versus Ghateroth Adar vsque ad Bethhhoron superiorem.
6 Et exit terminus ad
mare ad Michmethath à Septentrione: & flexus est terminus ad Orientem ad ficum Siloh, & transit sibi ab Oriente ad Ianoahh.
7 Et descendit à Ianoahh in Ghataroth & in Nagharath; & contingit in Iericho, & exit ad Iordanem.
8 Ex Thapuahh
tendit terminus à mari ad fluuium Kana; & fuerunt exitus eius ad mare: hæc possessio tribus filiorum Ephraim ad prosapias eorum.
9 Et vrbes quæ diuisæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Menasse; omnes vrbes & vici earum.
10 Et non exterminarunt Chananæum qui habitantes in Gazer; & habitarunt Chananæi in medio filiorum Ephraim vsque ad
diem hunc, & fuerunt in allatores tributorum seruientes.

CAP. XVII.

ET fuit sors tribui Menasse (ipse primogenitus Ioseph) Machir primogenito Menasse patris Gilghad, namque ipse fuit vir faciens
bella, & fuerunt ei terra Gilghad, & Mathnan.
2 Et fuerunt filiis Menasse qui reliqui fuerunt filiis Abighezer, & filiis Hhelek,
& filiis Asriel, & filiis Sechem, & filiis Hepher, & filiis Semidagh. Hi filij Menasses filij Ioseph, mares ad prosapias suas.
3 Et Szelaphhhad filio Hepher, filij Gilghad, filij Machir, filij Menasse, non fuerunt illi filij sed filiæ: & hæc nomina filiarum eius
Mahhalah, & Nogha, Hhagla, Milcha, & Thirsza.
4 Et accesserunt ante Elighezer sacerdotem, & ante Iosue filium Nun, & ante
principes ad dicendum: Dominus iussit Mosen dare nobis possessionem in medio fratrum nostrorum, & dedit eis iuxta dictum Domini
possessionem in medio fratrum patris earum.

5 * וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ
הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃
6 * כִּי בְּנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו
וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים׃
7 * וַיְהִי גְבוּל־מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר הַמִּכְמְתָת אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל אֶל־הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי
8 עֵין תַּפּוּחַ׃ * לִמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ
אֶל־גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃
9 * וְיָרַד הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים
הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה
מִצְּפוֹן לַנַּחַל וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה׃
10 * נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה וַיְהִי
הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן וּבְיִשָּׂשכָר
מִמִּזְרָח׃
11 * וַיְהִי לִמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית־
שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־
יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי עֵין־דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ
וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ
שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת׃
12 * וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְהוֹרִישׁ אֶת־הֶעָרִים
הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃
13 * וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת־
הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃
14 * וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ
נָתַתָּה לִּי נַחֲלָה גּוֹרָל אֶחָד וְחֶבֶל אֶחָד וַאֲנִי
עַם־רָב עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרְכַנִי יְהוָה׃
15 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם־
עַם־רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה וּבֵרֵאתָ לְךָ
שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־אָץ לְךָ הַר־
אֶפְרָיִם׃

5 * Et ceciderunt funiculi Manaſſe decem, abſque terra Galaad & Baſan trans
6 Iordanem. * Filiæ enim Manaſſe poſſederunt hæreditatem in medio filiorũ eius. Terra autem Galaad cecidit in ſortem filiorum Manaſſe qui reliqui erant.
7 * Fuítque terminus Manaſſe ab Aſer
B Machmata quæ reſpicit Sichem, & egreditur ad dexteram iuxta habitatores fon-
8 tis Taphuæ. * Etenim in ſorte Manaſſe ceciderat terra Taphuæ quæ eſt iuxta terminos Manaſſe filiorum Ephraim.
9 * Deſcendítq; terminus vallis Harundineti in Meridie torrentis ciuitatum Ephraim, quæ in medio ſunt vrbium Manaſſe. Terminus Manaſſe ab Aquilone torrentis, & exitus eius pergit ad mare;
10 * Ita vt poſſeſsio Ephraim ſit ab Auſtro, & ab Aquilone Manaſſe, vt vtramq; claudat mare, & coniungantur ſibi in tribu Aſer ab Aquilone, & in tribu Yſachar ab Oriente.
11 * Fuítq; hæreditas Manaſſe in Yſachar & in Aſer, Berſan & viculi eius, & Iebblaã cum viculis ſuis, & habitatores Dor cum
C oppidis ſuis, habitatores quoque Endor cum viculis ſuis, ſimilitérque habitatores Thenac cum viculis ſuis, & habitatores Mageddo cum viculis ſuis, & tertia pars vrbis Nophech.
12 * Nec potuerunt filij Manaſſe has ciuitates ſubuertere, ſed cœpit Chananæus habitare in terra ſua.
13 * Poſtquam autem conualuerunt filij Iſrael, ſubiecerunt Chananæos, & fecerũt ſibi tributarios, nec interfecerunt eos.
14 * Locutíq; ſunt filij Ioſeph ad Ioſue, &
D dixerunt: Quare dediſti mihi terram in poſſeſsionẽ ſortis & funiculi vnius, cùm ſim tãtę multitudinis, & benedixerit mihi
15 Dñs? * Ad quos Ioſue ait, Si populus multus es, aſcende in ſiluã, & ſuccide tibi ſpacia in terra Pherezei & Raphaim, quia anguſta eſt tibi poſſeſsio montis Ephraim.

תרגום יונתן

5 וּנְפַלוּ עַדְבֵי מְנַשֶּׁה עַשְׂרָא לְבַר מֵאֲרַע גִּלְעָד וּמַתְנָן דְּמֵעִיבְרָא לְיַרְדְּנָא׃ 6 אֲרֵי בְּנָת מְנַשֶּׁה אַחְסִינָא אַחְסָנָא בְּגוֹ
בְּנוֹהִי וַאֲרַע גִּלְעָד הֲוָת לִבְנֵי מְנַשֶּׁה דְּאִשְׁתְּאָרוּ׃ 7 וַהֲוָה תְּחוּם מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר לְמִכְמְתַת דְּעַל אַפֵּי שְׁכֶם וַאֲזַל תְּחוּמָא
לְמִיַּמִּינָא לְוָת יָתְבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃ 8 לִמְנַשֶּׁה הֲוָת אֲרַע תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ עַל תְּחוּם מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃ 9 וְנָחֵית תְּחוּמָא לְנַחֲלָא
דְּקָנָה לְדָרוֹמָא לְנַחֲלָא קִרְוַיָּא הָאִילֵין לְאֶפְרָיִם בְּגוֹ קִרְוֵי מְנַשֶּׁה וּתְחוּם מְנַשֶּׁה מִצִּיפּוּנָא לְנַחֲלָא וִיהוֹן מַפְּקָנוֹהִי לְיַמָּא׃
10 דָּרוֹמָא לְאֶפְרָיִם וְצִיפּוּנָא לִמְנַשֶּׁה וַהֲוֵי יַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּבְאָשֵׁר מְעָרְעִין מִצִּיפּוּנָא וּבְיִשָּׂשכָר מִמַּדִינְחָא׃ 11 וַהֲוָה
לִמְנַשֶּׁה בְּשֶׁבֶט יִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית שְׁאָן וְכַפְרָנָהָא וְיִבְלְעָם וְכַפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי דָאר וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי עֵין דָּאר וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי תַּעֲנָךְ
וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי מְגִדּוֹ וְכַפְרָנָהָא תְּלָתָא פַּלְכִין׃ 12 וְלָא יְכִילוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְתָרָכָא יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְשָׁרִי
כְּנַעֲנָאָה לְמֵיתַב בְּאַרְעָא הָדָא׃ 13 וַהֲוָה כַּד תַּקִּיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַנִּיאוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי לְמַסְּקֵי מִסִּין וְתָרָכָא לָא
תָרְכוּנוּן׃ 14 וּמַלִּילוּ בְּנֵי יוֹסֵף לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר מָה דֵּין יְהַבְתְּ לִי אַחְסָנָא חַד וְעַדְבָא חַד וַאֲנָא עַם סַגִּי עַד לְסַגִּי
בָּרְכַנִי יְיָ׃ 15 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם סַגִּיא אַתּוּן סַקוּ לְכוֹן לְחוּרְשָׁא וְתַתְקֵין לָךְ תַּמָּן אֲתַר בְּאַרְעָא דִּפְרִיזָאֵי
וְגִיבָּרַיָּא אֲרֵי עַק לְכוֹן טוּרָא דְּבֵית אֶפְרָיִם׃

5 *Et cecidit funiculus Manaſſe cãpus Labed de terra Galaad & Baſan, quæ eſt trans Iordanem.*

6 *Quoniam filiæ filiorum Manaſſe poſſederunt poſſeſſionem in medio fratrum earum: at terra Galaad fuit filiis Manaſſe relictis.*

7 *Et fuerunt termini Manaſſe ab Aſer Machmatath, quæ eſt contra Sichem, & vadit ad terminos vſque Iamin in Iaſeb, & in fontem Taphuæ:*

8 *In terminis Manaſſe filiis Ephraim.*

9 *Et deſcendent termini in vallem ad Meridiem iuxta vallem Iair terebinthus Ephraim in medio vrbis Manaſſe, & termini Manaſſe ad Aquilonem in torrentem, & erit exitus eius mare.*

10 *Ab Auſtro Ephraim & ad Aquilonem Manaſſe; & erit mare termini eis, & in Aſer coniungentur ad Aquilonem, & Iſſachar ab Oriente.*

11 *Et erit Manaſſe in Iſſachar & in Aſer Beſath & villæ eorum, & Ieblaam & filiæ eius, & in habitantes Dor & vicos eius, & in habitantes Endor & vicos eius, & in habitantes Tenach & vicos eius, & habitantes Maggedo & vicos eius, & tertia pars Nopheth & vicos eius.*

12 *Et non potuerunt filij Manaſſe ſubuertere ciuitates has, & cœpit Chananæus habitare in terra hac.*

13 *Et fuit poſtquam præualuerunt filij Iſrael, fecerunt Chananæos ſubiectos, & deletione non deleuerunt eos.*

14 *Contradixerunt autem filij Ioſeph Ioſue, dicentes: Cur in poſſeſſione dediſti nobis poſſeſſionem vnam, & funiculum vnum? ego autem populus multus, & benedixit mihi Deus.*

15 *Et dixit eis Ioſue, Si populus multus es tu, aſcende in ſiluam, & ſuccide tibi illic in terra Pherezæi & Raphaim, ſi anguſtus fuerit mons Ephraim.*

5 καὶ ἔπεσεν ὁ σχοινισμὸς μανασσῆ πεδίον λαβὲδ ἐκ τῆς γῆς γαλαὰδ, καὶ τῆς βασὰν, ἥ ἐστιν πέραν τοῦ ἰορδάνου.

6 ὅτι θυγατέρες υἱῶν μανασσῆ ἐκληρονόμησαν κλῆρον ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ἡ δὲ γῆ γαλαὰδ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασσῆ τοῖς καταλελειμμένοις.

7 καὶ ἐγενήθη ὅρια μανασσῆ ἀπὸ ἀσὴρ μαχθώθ, ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον συχέμ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὰ ὅρια ἐπὶ ἰαμὶν καὶ εἰς ἰασήβ, καὶ ἐπὶ πηγὴν ναφθώθ·

8 ἐπὶ τῶν ὁρίων μανασσῆ τοῖς υἱοῖς ἐφραΐμ.

9 καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ φάραγγα ἐπὶ λίβα κατὰ φάραγγα ἰαὶρ ἡ τερέβινθος τὴν ἐφραΐμ ἀναμέσον πόλεως μανασσῆ· καὶ ὅρια μανασσῆ ἐπὶ βορρᾶν εἰς τὸν χειμάρρουν, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ θάλασσα.

10 ἀπὸ λιβὸς τῷ ἐφραΐμ καὶ ἐπὶ βορρᾶν μανασσῆ, καὶ ἔσται ἡ θάλασσα ὅρια αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ ἀσὴρ συνάψουσιν ἐπὶ βορρᾶν, καὶ τῷ ἰσσάχαρ ἀπὸ ἀνατολῶν.

11 καὶ ἔσται μανασσῆ ἐν ἰσσάχαρ καὶ ἐν ἀσὴρ βηθσὰν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν· καὶ ἰαβλαὰμ, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας δὼρ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν δὼρ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας θανὰχ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας μαγεδὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὸ τρίτον τῆς νοφὲθ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

12 καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ υἱοὶ μανασσῆ ἐξολοθρεῦσαι τὰς πόλεις ταύτας· καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

13 καὶ ἐγενήθη ἐπεὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐποίησαν τοὺς χαναναίους ὑπηκόους, καὶ ἐξολοθρεῦσαι οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.

14 ἀντεῖπαν δὲ υἱοὶ ἰωσὴφ τῷ ἰησοῦ λέγοντες, διατί ἐκληρονόμησας ἡμᾶς κλῆρον ἕνα καὶ σχοίνισμα ἕν; ἐγὼ δὲ λαὸς πολύς, καὶ ηὐλόγησέν με ὁ θεός.

15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς, εἰ λαὸς πολὺς εἶ σύ, ἀνάβηθι εἰς τὸν δρυμὸν καὶ ἐκκάθαρον σεαυτῷ ἐκεῖ ἐν τῇ γῇ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ ῥαφαΐμ, εἰ στενοχωρεῖσαι τὸ ὄρος ἐφραΐμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et ceciderunt funes Menaſſe decem, præterquam de terra Gilghad & Mathnan quæ vltra Iordanem.

[6] Nam filiæ Menaſſe poſſederunt poſſeſſionem in medio filiorum eius; & terra Gilghad fuit filiis Menaſſe qui reliqui fuerant.

[7] Et fuit terminus Menaſſe ab Aſer ad Michmethath quæ ſuper facies Sechem; & tendit terminus ad dexteram ad habitatores Ghen-thaphuahh. [8] Menaſſe fuit terra Thaphuahh; & Thaphuahh ſuper terminum Menaſſe filiis Ephraim. [9] Et deſcendit terminus ad fluuium Kana ad Auſtrum fluuij; vrbes hæ Ephraim in medio vrbium Menaſſe: & terminus Menaſſe à Septentrione fluuij, & fuerunt exitus eius ad mare. [10] Ad Auſtrum Ephraim & ad Septentrionem Menaſſe, & fuit mare terminus eius; & in Aſer contingunt à Septentrione & in Iſachar ab ortu. [11] Et fuit Menaſſe in tribu Iſachar, & in Aſer Beth-ſean, & vici eius, & Iibleghan & vici eius, & habitatores Door, & vicorum eius, & habitatores Ghen-Door & vicorum eius, & habitatores Thaghanach & vicorum eius, & habitatores Migdo & vicorum eius; tres regiones.

[12] Et non potuerunt filij Menaſſe deuaſtare vrbes has; & manſit Chananæus ad habitandum in terra hac.

[13] Et fuit cùm roborati ſunt filij Iſrael, & cenſuerunt Chananæos in collatores tributorum, & vaſtando non vaſtarunt eos.

[14] Et locuti ſunt filij Ioſeph Ioſue, dicentes: Quid hoc dediſti mihi poſſeſſionem vnam & funem vnum, & ego populus multus? vſque ad multitudinem benedixit mihi Dominus. [15] Et dixit illis Ioſue: Si populus multus vos; aſcendite vobis in ſiluam; & para tibi ibi locum in terra Pherezæorum & fortium, quia anguſtus vobis mons domus Ephraim.

16 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר
וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ־הָעֵמֶק
לַאֲשֶׁר בְּבֵית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק
17 יִזְרְעֶאל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בֵּית יוֹסֵף
לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־רַב אַתָּה וְכֹחַ
גָּדוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה לְךָ גּוֹרָל אֶחָד׃
18 * כִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבֵרֵאתוֹ
וְהָיָה לְךָ תֹּצְאֹתָיו כִּי־תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי
רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא׃

יח

1 * וַיִּקָּהֲלוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה
וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה
2 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־
חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם שִׁבְעָה שְׁבָטִים׃
3 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אָנָה
אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
4 * הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט
וְאֶשְׁלָחֵם וְיָקֻמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אוֹתָהּ
לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃
5 * וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים יְהוּדָה
יַעֲמֹד עַל־גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־
6 גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃ * וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־הָאָרֶץ
שִׁבְעָה חֲלָקִים וַהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם
7 גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ * כִּי אֵין־חֵלֶק
לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי־כְהֻנַּת יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגָד
וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה׃

16 * Cui reſponderunt filij Ioſeph: Nō po
terimus ad mōtana conſcēdere cùm fer-
reis curribus vtantur Chananæi, qui ha-
bitant in terra campeſtri, in qua ſitæ ſunt
Berſam cū viculis ſuis, & Iezrael mediam
poſsidens vallem.
17 * Dixitq; Ioſue ad domum Ioſeph, &
Ephraim & Manaſſe: Populus multus es
& magnæ fortitudinis, non habebis ſor-
tem vnam.
18 * Sed tranſibis ad montem, & ſuccides
tibi, atque purgabis ad habitandum ſpa-
cia, & poteris vltra procedere; cùm ſubuer
teris Chananæum, quem dicis ferreos ha-
bere currus, & eſſe fortiſsimum.

CAP. XVIII.

1 CONgregatíque ſunt omnes filij Iſrael
A in Sylo, ibíque fixerunt tabernaculū
teſtimonij: & fuit eis terra ſubiecta.
2 * Remanſerant autem filiorum Iſrael
ſeptem tribus, quæ nec dum acceperant
poſſeſsiones ſuas.
3 * Ad quos Ioſue ait: Vſquequo marce-
tis ignauia, & non intratis ad poſsiden-
dam terram quam Dominus Deus pa-
trum veſtrorum dedit vobis?
4 * Eligite de ſingulis tribubus ternos
viros, vt mittam eos, & pergant atque cir-
cumeant terram, & deſcribant eam iuxta
numerum vniuſcuiuſq; multitudinis, re-
ferántque ad me qnod deſcripſerint.
5 * Diuidite vobis terram in ſeptem par-
tes. Iudas ſit in terminis ſuis ab Auſtrali
plaga; & domus Ioſeph ab Aquilone.
6 * Mediam inter hos terram in ſeptem
partes deſcribite, & huc venietis ad me, vt
coram Domino Deo veſtro mittam vo-
7 bis hic ſortem. * Quia non eſt inter
vos pars Leuitarum, ſed ſacerdotium Do-
mini eſt eorum hæreditas. Gad autem &
Ruben & dimidia tribus Manaſſe iam ac-
ceperant poſſeſsiones ſuas trans Iorda-
nem ad Orientalē plagam, quas dedit eis
Moyſes famulus Domini.

תרגום יונתן

16 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לָא יַסְפֵּיק לָנָא טוּרָא וּרְתִיכִין דְּבַרְזְלָא בְּכָל כְּנַעֲנָאֵי דְּיָתְבִין בְּאַרַע מֵישְׁרָא לִדְבְבֵית שְׁאָן וְכַפְרָנָהָא וְלִדְבְבֵית מֵישַׁר
יִזְרְעֶאל ׃ 17 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לְמֵימַר עַם סַגִּי אַתּוּן וְחֵיל סַגִּיא לְכוֹן וְלָא יְהֵי לְכוֹן עַדְבָא חָד ׃
18 אֲרֵי טוּרָא יְהֵי לָךְ אֲרֵי חוּרְשָׁא הוּא וְתַתְקְנִינֵיהּ וִיהֵי לָךְ מַפְקָנוֹהִי אֲרֵי תְּתָרְכוּן יַת כְּנַעֲנָאֵי אֲרֵי רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לְהוֹן אֲרֵי תַקִּיפִין
אִינוּן ׃

יח

1 וְאִתְכְּנַשׁוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁילוֹ וְאַשְׁרִיאוּ תַּמָּן יַת מַשְׁכַּן זִימְנָא וְאַרְעָא אִתְכְּבִישַׁת קֳדָמֵיהוֹן ׃
2 וְאִשְׁתְּאָרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָא פַּלִּיגוּ יַת אַחֲסַנְתְּהוֹן שִׁבְעָא שִׁיבְטִין ׃ 3 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֵימָתַי אַתּוּן מִתְרַשְּׁלִין לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא דִּיהַב לְכוֹן יְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתְכוֹן ׃ 4 הַבוּ לְכוֹן תְּלָתָא גֻּבְרִין לְשִׁבְטָא
וְאֶשְׁלְחִינוּן וִיקוּמוּן וְיִתְהַלְּכוּן בְּאַרְעָא וְיִכְתְּבוּן יָתַהּ לְפוּם אַחֲסַנְתְּהוֹן וְיֵיתוּן לְוָתִי ׃ 5 וְתִפַּלְּגוּן יָתַהּ לְשִׁבְעָא חוּלָקִין
דְּבֵית יְהוּדָה יְקוּמוּן עַל תְּחוּמְהוֹן מִדָּרוֹמָא וּדְבֵית יוֹסֵף יְקוּמוּן עַל תְּחוּמֵיהוֹן מִצִּפּוּנָא ׃ 6 וְאַתּוּן תִּכְתְּבוּן יַת
אַרְעָא לְשִׁבְעָא חוּלָקִין וְתֵיתוּן לְוָתִי הָכָא וְאֶרְמֵי לְכוֹן עַדְבִין הָכָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא ׃ 7 אֲרֵי לֵית חוּלַק לְלֵיוָאֵי בֵּינֵיכוֹן
אֱלָהֵן מַתְּנָן דִּיהַב לְהוֹן יְיָ אִינוּן אַחֲסַנְתְּהוֹן וְשִׁבְטָא דְגָד וְשִׁבְטָא דִּרְאוּבֵן וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה קַבִּילוּ אַחֲסַנְתְּהוֹן מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא מַדִּינְחָא
דִּיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַּיְיָ ׃

*Et dixerunt filij Ioseph: Non satis erit no- 16
bis mons Ephraim, et equus electus & ferrum
omni Chananæo habitanti in terra vallis in
Bethsan & in villis eius, & in valle Iezrael.*

*Et ait Iosue filiis Ioseph Ephraim & Ma- 17
nasse dicẽs: Si populus es multus & vires magnas habes, non erit tibi possessio vna.*

*Nam silua erit tibi quoniam silua est, & 18
succides eam, & erit tibi exitus eius quando
deleueris Chananæum, quoniam equus electus
est ei, quoniam fortis est; tu enim præuales
eo.*

CAP. XVIII.

*ET congregata est omnis multitudo filiorum 1
Israel in Sylo, & fixerunt illic tabernaculum testimonij; & terra subiugata est ab eis.*

*Et remanserant filij Israel, quoniam non 2
possederunt possessionem eorum septem tribus.*

*Et dixit Iosue filiis Israel, Vsquequo vos 3
pigri eritis ad intrandum vt possideatis terrã,
quam dedit nobis Dominus Deus patrum nostrorum?*

*Date ex vobis tres viros de tribu, et mit- 4
tam eos, & surgentes perambulent terram, &
describant eam coram me, sicut oportebit diuidere eam: & venerunt ad eum.*

*Et diuisit eis septem partes. Iuda erigetur 5
terminus à Meridie eis, & filij Ioseph erunt in
terminum eorum ab Aquilone.*

*Vos autem diuidite terram in septem par- 6
tes, & afferte ad me huc, & efferam vobis sortem hic coram Domino Deo vestro.*

*Non enim est pars filiis Leui in vobis, sa- 7
cerdotium enim Domini pars eius: & Gad &
Ruben & dimidia pars tribus Manasse acceperant possessionem suam trans Iordanem ad
Orientem, quam dedit eis Moyses famulus
Domini.*

16 καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰωσήφ, οὐκ ἀρκέσει ἡμῖν τὸ ὄρος
τὸ ἐφραΐμ, καὶ ἵππος ἐπίλεκτος, καὶ σίδηρος παντὶ
τῷ χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν τῇ γῇ ἐμὲκ ἐν βαιθσὰν, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ κοιλάδι ἐσραέλ.

17 καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰωσὴφ τῷ ἐφραΐμ καὶ τῷ
μανασσῆ λέγων, εἰ λαὸς εἶ πολὺς καὶ ἰσχὺν μεγάλην
ἔχεις, οὐκ ἔσται σοι κλῆρος εἷς.

18 ὁ γὰρ δρυμὸς ἔσται σοι, ὅτι δρυμός ἐστιν, καὶ ἐκκαθαρεῖς αὐτόν· καὶ ἔσται σοι ἡ ἐξοδία αὐτοῦ ὅταν ἐξολοθρεύσης τὸν χαναναῖον, ὅτι ἵππος ἐπίλεκτός ἐστιν αὐτῷ, ὅτι ἰσχυρός ἐστιν, σὺ γὰρ ὑπερισχύεις αὐτόν.

ιή.

1 Καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ
εἰς σηλώ, καὶ ἔπηξαν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ
ἡ γῆ ἐκρατήθη ὑπ' αὐτῶν.

2 καὶ κατελείφθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, ὅτι οὐ κατεκληρονόμησαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ἑπτὰ φυλαί.

3 καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἕως τίνος ὑμεῖς
ἐκλυθήσεσθε εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν, ἣν ἔδωκεν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν;

4 δότε ἐξ ὑμῶν τρεῖς ἄνδρας ἐκ φυλῆς, καὶ ἀποστελῶ
αὐτούς, καὶ ἀναστάντες διελθέτωσαν τὴν γῆν, καὶ διαγραψάτωσαν αὐτὴν ἐναντίον μου, καθὰ δεήσει διελεῖν
αὐτήν· καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν.

5 καὶ διεῖλεν αὐτοῖς ἑπτὰ μερίδας· ἰούδας στήσεται ὅριον
ἀπὸ λιβὸς αὐτοῖς, καὶ οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ στήσονται ἐπὶ τὸ ὅριον
αὐτῶν ἀπὸ βορρᾶ.

6 ὑμεῖς δὲ μερίσατε τὴν γῆν ἑπτὰ μερίδας, καὶ ἐνέγκατε πρός με ὧδε, καὶ ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον ὧδε ἔναντι
κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

7 οὐ γάρ ἐστιν μερὶς τοῖς υἱοῖς λευὶ ἐν ὑμῖν· ἱερατεία γὰρ
κυρίου μερὶς αὐτοῦ· καὶ γὰδ καὶ ῥουβὴν, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἔλαβον τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ πέραν τοῦ
ἰορδάνου ἐπ' ἀνατολάς, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ὁ
παῖς κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dixerunt filij Ioseph, Non sufficiet nobis mons Ephraim: & currus ferrei in omnibus Chananæis qui habitant in terra planiciei quæ in Bethsean, & vicis eius, & iis qui in planicie Iezreghel. 17 Et dixit Iosue filiis Ioseph, Ephraim & Menasse, ad dicendum: Populus multus vos; & virtus multa vobis: & non erit vobis sors vna. 18 Sed mons erit tibi; nam silua ipse: & parabis eam, & erit tibi exitus eius; quando extirpaueris Chananæum, quia currus ferrei illis; nam robusti illi.

CAP. XVIII.

ET congregati sunt omnis congregatio filiorum Israel ad Silo, & posuerunt ibi tabernaculum fœderis: & terra subacta est ante eos. 2 Et relictæ sunt in filiis Israel, qui non partiti sunt possessiones suas, septem tribus. 3 Et dixit Iosue filiis Israel: Vsquequo vos remissi ad intrandum ad hæreditandum terram quam dedit vobis Dominus Deus patrum vestrorum? 4 Date vobis tres viros ad tribum: & mittemus eos, & surgent, & peragrabunt terram, & describent eam ad os possessionum vestrarum; & venient ad me. 5 Et diuident eam in septem partes: domus Iuda stabunt super terminos eorũ ab Austro; & domus Ioseph stabunt super terminos eorum à Septentrione. 6 Et vos describetis terram in septem partes; & venietis ad me huc; & mittam vobis sortes hic ante Dominum Deum nostrum. 7 Quoniam non est pars Leuitis inter vos; sed dona, quæ dedit eis Dominus, ea possessio eorum: & tribus Gad, & tribus Ruben, & dimidia tribus Menasse acceperunt possessiones suas vltra Iordanem ad ortum, quas dedit illis Moses seruus Domini.

8 ׃ וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־הָאָרֶץ לֵאמֹר לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ
בָאָרֶץ וְכִתְבוּ אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ
לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה׃
9 ׃ וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ
לֶעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל־
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃
10 ׃ וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי
יְהוָה וַיְחַלֶּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי
11 יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם׃ ׃ וַיַּעַל גּוֹרַל מַטֵּה
בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין
12 בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ ׃ וַיְהִי לָהֶם
הַגְּבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל
אֶל־כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה וְהָיָה
תֹּצְאֹתָיו מִדְבַּרָה בֵּית אָוֶן׃
13 ׃ וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה אֶל־כֶּתֶף לוּזָה
נֶגְבָּה הִיא בֵּית־אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל עַטְרוֹת אַדָּר
עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חֹרוֹן תַּחְתּוֹן׃
14 ׃ וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת־יָם נֶגְבָּה מִן־
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית־חֹרוֹן נֶגְבָּה וְהָיָה
תֹצְאֹתָיו אֶל־קִרְיַת־בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר
15 בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת פְּאַת־יָם׃ ׃ וּפְאַת־נֶגְבָּה
מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה וְיָצָא אֶל־
16 מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ ׃ וְיָרַד הַגְּבוּל אֶל־קְצֵה
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵּי בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר בְּעֵמֶק
רְפָאִים צָפוֹנָה וְיָרַד גֵּי הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי
נֶגְבָּה וְיָרַד עֵין רֹגֵל׃
17 ׃ וְתָאַר מִצָּפוֹן וְיָצָא עֵין שֶׁמֶשׁ וְיָצָא אֶל־
גְּלִילוֹת אֲשֶׁר־נֹכַח מַעֲלֵה אֲדֻמִּים וְיָרַד אֶבֶן בֹּהַן
בֶּן־רְאוּבֵן׃

8 * Cúmq; surrexissent viri vt pergerent
B ad describendā terram, precepit eis Iosue,
dicēs: Circuite terrā & describite eam, ac
reuertimini ad me, vt hic coram Domino
Deo vestro in Sylo mittam vobis sortem.
9 * Itaq; perrexerunt; & lustrātes eam in
septem partes diuiserunt scribentes in vo
lumine, reuersique sunt ad Iosue in castra
10 Sylo. * Qui misit sortes coram Dño in
Sylo, diuisitq; terram filijs Israel in septē
11 partes. * Et ascendit sors prima filiorum
Beniamin per familias suas, vt posideret
terram inter filios Iuda & filios Ioseph.
12 * Fuítque terminus eorū contra Aqui-
lonem à Iordane pergens iuxta latus Hie-
richo Septentrionalis plagæ, & inde con-
tra Occidentē ad montana conscendens,
& perueniens ad solitudinem Bethauen.
13 * Atque pertransiens iuxta Luzam ad
Meridiem, ipsa est Bethel; descendítque
in Astaroth Addar in montem qui est ad
meridiem Bethoron inferioris.
14 *Et inclinatur circuiens contra mare ad
Meridiem montis qui respicit Bethoron
C contra Africum. Súntque exitus eius in
Cariathbaal, quę vocatur & Cariatharim,
vrbem filiorum Iuda. Hæc est plaga con-
tra mare ad Occidentem.
15 * A Meridie autem ex parte Cariathia-
rim egreditur terminus contra mare, &
peruenit vsque ad fontem aquarum Ne-
16 pthoa. * Descendítque in partem mon
tis qui respicit vallem filiorum Ennom,
& est contra Septentrionalem plagam in
extrema parte vallis Raphaim. descen-
dítq; in Gehennom, id est, vallis Ennom
iuxta latus Iebusæi ad Austrum, & perue-
nit ad fontem Rogel;
17 * Transiens ad Aquilonem, & egre-
diens ad En-semes, id est, fontem Solis, &
pertransit vsque ad tumulos qui sunt ere-
gione ascensus Adommim, descendítque
Haben-Boen, id est, lapidem Boen filij
Ruben.

תרגום יונתן

8 וְקָמוּ גֻבְרַיָּא וַאֲזַלוּ וּפַקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ יַת דַּאֲזַלוּ לְמִכְתַּב יַת אַרְעָא לְמֵימַר אֱזִילוּ וְהַלִּיכוּ בְּאַרְעָא וּכְתֻובוּ יָתַהּ וְתוּבוּ לְוָתִי וְהָכָא
אַרְמֵי לְכוֹן עַדְבִין קֳדָם יְיָ בְּשִׁילוֹ׃ 9 וַאֲזַלוּ גֻבְרַיָּא וַעֲבַרוּ בְּאַרְעָא וְכַתְבוּהָא לְקִרְוַיָּא לְשִׁבְעָא חוּלָקִין עַל סִפְרָא וַאֲתוֹ לְוַת
יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרִיתָא לְשִׁילוֹ׃ 10 וּרְמָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ עַדְבִין בְּשִׁילוֹ קֳדָם יְיָ וּפַלֵּיג תַּמָּן יְהוֹשֻׁעַ יַת אַרְעָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפַלְּגוּתְהוֹן׃
11 וּסְלֵיק עַדְבָא שִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִין לְזַרְעֲיָתְהוֹן וּנְפַק תְּחוּם עַדְבְהוֹן בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ 12 וַהֲוָה לְהוֹן
תְּחוּמָא לְרוּחַ צִפּוּנָא מִן יַרְדְּנָא וּסְלֵיק תְּחוּמָא לְעִיבַר יְרִיחוֹ מִצִּיפוּנָא וּסְלֵיק בְּטוּרָא לְיַמָּא וַהֲווֹן מַפְּקָנוֹהִי לְמַדְבְּרָא בֵּית אָוֶן׃
13 וְעָבַר מִתַּמָּן תְּחוּמָא לְלוּז דִּלְעִיבַר לוּז דָּרוֹמָא הִיא בֵּיתְאֵל וּנְחֵית תְּחוּמָא לְעַטְרוֹת אַדָּר עַל טוּרָא דְּמִדָּרוֹם לְבֵית חוֹרוֹן
אַרְעֲתָא׃ 14 וְתָאַר תְּחוּמָא וּמִסְתְּחַר לְרוּחַ מַעַרְבָא לְדָרוֹמָא מִן טוּרָא דְּעַל אַפֵּי בֵית חוֹרוֹן דָּרוֹמָא וִיהוֹן
מַפְּקָנוֹהִי עַל קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים קַרְתָּא דִּבְנֵי יְהוּדָה דָא רוּחַ מַעַרְבָא׃ 15 וְרוּחַ דָּרוֹמָא
מִסְּיָפֵי קִרְיַת יְעָרִים וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְיַמָּא וְנָפֵיק לְמַבּוּעַ מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ 16 וּנְחֵית תְּחוּמָא לִסְטַר טוּרָא דְּעַל
אַפֵּי חֵילַת בַּר הִנּוֹם דִּי בְּמֵישַׁר גִּיבָּרַיָּא צִיפוּנָא וּנְחֵית לְחֵילַת הִנּוֹם לְעִיבַר יְבוּס דָּרוֹמָא וּנְחֵית לְעֵין קַצְּרָא׃
17 וְתָאַר מִצִּיפוּנָא וְנָפֵיק לְעֵין שֶׁמֶשׁ וְנָפֵיק לִגְלִגְלָא דִּלְקָבֵיל מַסְּקָנָא דַּאֲדוּמִים וּנְחֵית לְאֶבֶן בּוֹהַן בַּר רְאוּבֵן׃

*Et ſurgentes viri perrexerunt, & præ- 8
cepit Joſue viris euntibus vt perſcriberent
terram, dicens: Circuite & calcate terram,
& deſcribite eam, ac reuertimini ad me, &
emittã vobis hic ſortem coram Domino in Sylo.*
*Et perrexerunt viri & ambulauerunt 9
in terra, & luſtrauerunt eam, & viderunt
eam, & deſcripſerant eam per vrbes eius ſe-
ptem partes in volumine; & tulerunt ad Jo-
ſue in caſtra in Sylo.*
*Et iniecit eis Joſue ſortem in Sylo coram 10
Domino, & diuiſit illic Joſue terram filijs Iſ-
rael per partitiones eorum.*
*Et aſcendit ſors tribus filiorum Beniamin 11
prima per populos ſuos, & exierunt termini
ſortis eorum inter filios Juda & inter filios
Joſeph. Et fuerunt eorum termini ab Aqui- 12
lone ab Jordane: aſcendent termini iuxta dor-
ſum Hiericho ad Boreaŭ, & aſcendent ad mon-
tem in mare, & erit exitus eius ſolitudo Be-
thauen.*
*Et pertranſibũt illinc termini Luza ab Au- 13
ſtro, hæc eſt Bethel; & deſcendent termini
Ataroth Addar in montanam quæ eſt ad Au-
ſtrum Bethoron inferior.*
*Et pertranſibunt termini, & circuibunt 14
in partem aſpicientem quod ad mare ab Auſtro
à monte in faciem Bethoron Meridiem; & erit
exitus eius in Cariath Baal, hæc eſt Cariathia-
rim, vrbs filiorum Juda; hæc eſt pars quæ ad
mare.*
*Et pars quæ ad Auſtrum à parte Cariath- 15
baal; & pertranſibunt in Gaſen, & egredien-
tur in fontem aquæ Nephthoa.*
*Et deſcendent termini in parte montis qui 16
eſt eregione ſiluæ filij Ennom quod eſt ex parte
vallis Raphaim à Septentrione; & deſcen-
dent in Gehennon in dorſum Hiebus ab Au-
ſtro, & peruenient ad fontem Rogel.*
*Et pertranſibunt in Aquilonem, & per- 17
tranſibunt ad fontem Sames, & pertranſibunt
ad Galiloth, quæ eſt eregione ad aſcẽſum Adom-
mim, & deſcendent ad lapidem Boen filiorum
Ruben.*

8 καὶ ἀναστάντες οἱ ἄνδρες ἐπορεύθησαν· καὶ ἐνετείλα-
το ὁ ἰησοῦς τοῖς ἀνδράσιν τοῖς πορευομένοις χωροβατῆσαι
τὴν γῆν λέγων, διέλθατε καὶ πορεύθητε τὴν γῆν, καὶ χωρο-
βατήσατε αὐτήν, καὶ παραγενήθητε πρός με, καὶ ἐξοίσω
ὑμῖν ὧδε κλῆρον ἔναντι κυρίου ἐν συλώ.
9 καὶ ἐπορεύθησαν οἱ ἄνδρες καὶ διῆλθον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐχω-
ροβάτησαν αὐτήν· καὶ εἴδοσαν αὐτήν, καὶ ἔγραψαν αὐτὴν
κατὰ πόλεις αὐτῆς ἑπτὰ μερίδας εἰς βιβλίον, καὶ ἤνεγκαν
πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐν συλώ.
10 καὶ ἐνέβαλεν αὐτοῖς ἰησοῦς κλῆρον ἐν συλὼ ἔναντι
κυρίου, καὶ ἐμέρισεν ἐκεῖ ἰησοῦς τὴν γῆν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
κατὰ μερισμοὺς αὐτῶν.
11 καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος φυλῆς υἱῶν βενιαμὶν πρῶ-
τος κατὰ δήμους αὐτῶν· καὶ ἐξῆλθεν ὅρια τοῦ κλήρου αὐ-
τῶν ἀναμέσον υἱῶν ἰούδα καὶ ἀναμέσον υἱῶν ἰωσήφ.
12 καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ τοῦ ἰορδά-
νου, προσαναβήσεται τὰ ὅρια κατὰ νώτου ἱεριχὼ ἐπὶ βορ-
ρᾶν, καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ ὄρος ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἔσται
ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἡ μαδβαρίτις βαιθαυν.
13 καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν τὰ ὅρια λουζὰ ἀπὸ λιβός, αὕτη
ἐστὶν βαιθήλ· καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια αταρὼθ ἐδδὰρ ἐπὶ
τὴν ὀρεινήν, ἥ ἐστιν πρὸς λίβα βαιθωρὼν ἡ κάτω.
14 καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια καὶ περιελεύσεται ἐπὶ τὸ μέ-
ρος τὸ βλέπον τὸ παρὰ θάλασσαν ἀπὸ λιβὸς ἀπὸ τοῦ ὄρους
ἐπὶ πρόσωπον βαιθωρὼν λίβα· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ
εἰς καριὼθ βαάλ, αὕτη ἐστὶν καριαθιαρίμ, πόλις υἱῶν ἰού-
δα· τοῦτο ἐστὶν τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν.
15 καὶ μέρος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους καριαθβαάλ·
καὶ διελεύσεται εἰς γασήν, καὶ ἐξελεύσεται ἐπὶ πηγὴν ὕδα-
τος ναφθώ.
16 καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ μέρους τοῦ ὄρους ὅ ἐστιν
κατὰ πρόσωπον νάπης υἱοῦ ἐννὸμ ὅ ἐστιν ἐκ μέρους ἐμεκ-
ραφαὶμ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ καταβήσεται ἐπὶ γαιεννὰμ
ἐπὶ νῶτον ἰεβοῦς ἀπὸ λιβός· καὶ καταβήσεται ἐπὶ πηγὴν
ῥογήλ.
17 καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ βορρᾶν, καὶ διελεύσεται ἐπὶ πη-
γὴν σαμές, καὶ παρελεύσεται ἐπὶ γαλιλώθ, ἥ ἐστιν ἀπέ-
ναντι πρὸς ἀνάβασιν ἐδωμίμ· καὶ καταβήσεται ἐπὶ λί-
θον βαὼν υἱῶν ῥουβήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Et ſurrexerunt viri, & iuerunt. Et iuſſit Ioſue eis qui ierunt ad deſcribendam terram, ad dicendum: Ite & ambulate in terra
& deſcribite eam, & redite ad me; & hic mittam vobis ſortes ante Dominum in Silo.
[9] Et venerunt viri, & tranſierunt in terra, & deſcripſerunt eam ad vrbes ad ſeptem partes ſuper librum; & venerunt ad Ioſue ad
caſtra ad Silo. [10] Et miſit illis Ioſue ſortes in Silo ante Dominum; & diuiſit ibi Ioſue terram filiis
Iſrael iuxta diuiſiones eorum. [11] Et aſcendit ſors tribus filiorum Biniamin ad proſapias
ſuas; & exit terminus ſortis eorum inter filios Iuda, & inter filios Ioſeph. [12] Et fuit illis terminus ad ventum
Septentrionalem à Iordane; & aſcendit terminus ad latus Iericho à Septentrione; & aſcendit in monte ad mare, & fuerunt exitus eius
ad deſertum Bethauen. [13] Et tranſit inde terminus ad Luz, quæ ad latus Luz ad Auſtrum, ipſa
Bethel: & deſcendit terminus ad Ghateroth Adar ſuper montem qui ab Auſtro Beth-Hhoron inferioris.
[14] Et reſpicit terminus & flectitur ad ventum Occidentalem ad Auſtrum à monte qui ſuper facies Beth-Hhoron Auſtrum verſus;
& fuerunt exitus eius ſuper Kiriath-Baghal, ipſa Kiriath-Iegharim vrbs filiorum Iuda: hic ventus Occidentalis.
[15] Et ventus Auſtralis à finibus Kiriath-Iegharim, & exit terminus ad mare; & exit ad fontem aquarum Nephthoahh.
[16] Et deſcendit terminus ad latus montis qui ſuper facies vallis filij Henom, in planitie fortium ad Septentrionem: & deſcendit ad
vallem Henom ad latus Iebuzz ad Meridiem; & deſcendit ad Ghein Kaſzra.
[17] Et reſpicit ad Septentrionem, & exit ad Ghein-Semes; & exit ad Gilgela quæ eregione aſcenſus Idumæorum; & deſcendit ad
Petram Bohen filij Reuben.

18 * וְעָבַר אֶל־כָּתֵף מוּל־הָעֲרָבָה צָפוֹנָה וְיָרַד
19 הָעֲרָבָתָה׃ * וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף בֵּית־
חָגְלָה צָפוֹנָה וְהָיָה תּוֹצְאוֹת הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן
יָם־הַמֶּלַח צָפוֹנָה אֶל־קְצֵה הַיַּרְדֵּן נֶגְבָּה זֶה
20 גְּבוּל נֶגֶב׃ * וְהַיַּרְדֵּן יִגְבֹּל־אֹתוֹ לִפְאַת־
קֵדְמָה זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי בִנְיָמִן לִגְבוּלֹתֶיהָ סָבִיב
21 לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וְהָיוּ הֶעָרִים לְמַטֵּה
בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם יְרִיחוֹ וּבֵית־חָגְלָה
22 וְעֵמֶק קְצִיץ׃ * וּבֵית הָעֲרָבָה וּצְמָרַיִם וּבֵית־
23 24 אֵל׃ * וְהָעַוִּים וְהַפָּרָה וְעָפְרָה׃ * וּכְפַר
הָעַמֹּנִי וְהָעָפְנִי וָגָבַע עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה
25 וְחַצְרֵיהֶן׃ * גִּבְעוֹן וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃
26 * וְהַמִּצְפֶּה וְהַכְּפִירָה וְהַמֹּצָה׃ * וְרֶקֶם
27 28 וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃ * וְצֵלַע הָאֶלֶף וְהַיְבוּסִי
הִיא יְרוּשָׁלַםִ גִּבְעַת קִרְיַת עָרִים אַרְבַּע־
עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

יט

1 * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לְשִׁמְעוֹן לְמַטֵּה
בְנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ
2 נַחֲלַת בְּנֵי־יְהוּדָה׃ * וַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם
3 בְּאֵר־שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה׃ * וַחֲצַר שׁוּעָל
4 וּבָלָה וָעָצֶם׃ * וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה׃
5 * וְצִקְלַג וּבֵית־הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה׃
6 * וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן עָרִים שְׁלֹשׁ־
7 עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ * עַיִן רִמּוֹן וָעֶתֶר וְעָשָׁן
8 עָרִים אַרְבַּע וְחַצְרֵיהֶן׃ * וְכָל־הַחֲצֵרִים
אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעֲלַת
בְּאֵר רָמַת נֶגֶב זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־שִׁמְעוֹן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

18 * Et pertransit ex latere Aquilonis ad campeſtria, deſcendítque in planitiem.
19 * Et prętergreditur contra Aquilonem Bethagla, ſúntque exitus eius contra linguam maris ſalſiſsimi ab Aquilone in fine Iordanis ad Auſtralem plagam;
20 * Qui eſt terminus illius ab Oriente. Hæc eſt poſſeſsio filiorum Beniamin per terminos ſuos in circuitu & familias ſuas.
21 * Fuerúntque ciuitates, eius Hiericho & Bethagla, & vallis Caſis;
22 * Betharaba & Samarim, & Bethel.
23 * Et Auim, & Aphara, & Ophera,
24 * Villa Hemona, & Ophni, & Gabee, ciuitates duodecim & villæ earum.
25 * Gabaon & Rama, & Beroth;
26 * Et Meſphe, Caphara, & Amoſa;
27 * Et Recem, Iarpheel, & Tharela;
28 * Et Sela, Heleph, & Iebus quæ eſt Hieruſalē, Gabaath & Cariath: ciuitates quatuordecim & villæ earum. Hæc eſt poſſeſsio filiorum Beniamin iuxta familias ſuas.

CAP. XIX.

1 ET egreſſa eſt ſors ſecunda filiorum Symeon per cognationes ſuas.
2 * Fuítque hæreditas eorum in medio poſſeſsionis filiorum Iuda, Berſabee & Sabee, & Molada.
3 * Et Aſerſual, Baala, & Aſem,
4 * Et Heltholad, Bethul, & Harma,
5 * Et Siccelech, & Bethmarchaboth, & Aſerſuſa,
6 * Et Bethlebaoth, & Sarohen: ciuitates tredecim & villæ earum.
7 * Aym & Remmon, & Athar, & Aſan, ciuitates quatuor & villæ earum.
8 * Omnes viculi per circuitum vrbium iſtarum vſque ad Baalad Beerramath cōtra Auſtralem plagam. Hæc eſt hæreditas filiorum Symeon iuxta cognationes ſuas.

תרגום יונתן

18 וְעָבַר לְעִיבְרָא דִּלְקָבֵיל מֵישְׁרָא צִיפּוּנָא וְנָחֵית לְעַרְבְתָא׃ 19 וְעָבַר תְּחוּמָא לְעִיבַר בֵּית חָגְלָה לְצִפּוּנָא וַהֲווֹ
מַפְּקָנֵי תְחוּמָא לְכֵיף יַמָּא דְמִלְחָא לְצִיפּוּנָא לְסִיָּפֵי יַרְדְּנָא דָרוֹמָא דֵּין תְּחוּם דָרוֹמָא׃ 20 וְיַרְדְּנָא תְּחוּמָא לֵהּ לְרוּחַ
קִידוּמָא דָא אַחְסָנַת בְּנֵי בִנְיָמִין לִתְחוּמָהָא סְחוֹר סְחוֹר לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 21 וַהֲוָאָה קִרְוַיָּא לְשִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִין
לְזַרְעֲיָתְהוֹן יְרִיחוֹ וּבֵית חָגְלָה וּמֵישַׁר קְצִיץ׃ 22 וּבֵית מֵישְׁרָא וּצְמָרַיִם וּבֵיתְאֵל׃ 23 וְעַוִּים
וְהַפָּרָה וְעָפְרָה׃ 24 וּכְפַר עַמּוֹנַי וְעָפְנִי וְגָבַע קִרְוִין תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 25 גִּבְעוֹן
וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃ 26 וְהַמִּצְפֶּה וְהַכְּפִירָה וְהַמּוֹצָה׃ 27 וְרֶקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃
28 וְצֵלַע הָאֶלֶף וִיבוּס הִיא יְרוּשְׁלֵם גִּבְעַת קִרְיַת קִרְוִין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן דָּא אַחְסָנַת בְּנֵי בִנְיָמִין לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃

יט

1 וּנְפַק עַדְבָא תִנְיָנָא לְשִׁמְעוֹן לְשִׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן וַהֲוָת אַחֲסַנְתְּהוֹן בְּגוֹ אַחְסָנַת בְּנֵי יְהוּדָה׃ 2 וַהֲוָה לְהוֹן
בְּאַחְסַנְתְּהוֹן בְּאֵר שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה׃ 3 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבָלָה וָעָצֶם׃ 4 וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה׃ 5 וְצִקְלַג וּבֵית הַמַּרְכָּבוֹת
וַחֲצַר סוּסָה׃ 6 וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן קִרְוִין תְּלַת עַשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 7 עַיִן רִמּוֹן וָעֶתֶר וְעָשָׁן קִרְוִין אַרְבַּע וּפַצְחֵיהֶן׃ 8 וְכָל
פַּצְחַיָּא דִּי בְּסַחְרָנוּת קִרְוַיָּא הָאִילֵין עַד בַּעֲלַת בְּאֵר רָמַת דָּרוֹמָא דָּא אַחֲסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃

* Et pertranſibunt per dorſum Betharaba 18
ab Aquilone; & deſcendent in Araba.
* Et pertranſibunt ad terminos in dorſum 19
Bethagla ab Aquilone, & erit exitus termi-
norum in collem maris ſalis ab Aquilone in par-
tem Iordanis ab Auſtro. hi termini ſunt ab
Auſtro.
* Et Iordanis diſterminabit illud à parte ab 20
Oriente: hæc poſſeſſio filiorum Beniamin termi-
ni eius in circuitu per populos ſuos.
* Et fuerunt vrbes tribus filiorum Ben- 21
iamin per populos ſuos, Hiericho, & Bethagla,
& vallis Caſis.
* Et Betharaba, & Samarim, & Bethel. 22
* Et Auim, & Aphra; & Aphara. 23
* Et Capharammona; & Aphni, & Gaba, 24
ciuitates duodecim & villæ earum.
* Gabaon, & Rama, & Beroth. 25
* Et Maſſepha, & Cephira; & Maſſa. 26
* Et Recen, & Ierphel, & Therala. 27
* Et Selaelaph, & Iebus, hæc eſt Hieruſa- 28
lem, & Gabaoth, & vrbs Iarim; tredecim &
villæ earum: hæc poſſeſſio filiorum Beniamin
per populos ſuos.

CAP. XIX.

ET egreſſa eſt ſors ſecunda Symeon, tribui fi- 1
liorum Symeon per populos ſuos; & fuit
hæreditas eorum in medio poſſeſſionum filio-
rum Iuda.
* Et fuit eis poſſeſſio Berſabee, & Sabe; & 2
Molada.
* Et Aſerſual, & Bola; & Iaſom. 3
* Et Eltholad, & Bathul; & Erma; 4
* Et Sicelag, & Bethamarchaboth, & 5
Aſerſuſim.
* Et Bethlebaoth; & agri eorum; vrbes 6
tredecim, & villæ earum.
* Ain & Remmon, & Ether; & Aſan; ci- 7
uitates quatuor & villæ earum.
* Et omnes viculi per circuitum vrbium 8
iſtarum vſque ad Baalath Berrathmoth eun-
tium contra Auſtrum: hæc hæreditas tribus fi-
liorum Symeon per populos ſuos.

18 * καὶ διελεύσεται κατὰ νώτου βαιθαραβὰ ἀπὸ βορρᾶ,
καὶ καταβήσεται ἐπὶ ἀραβά.
19 * καὶ παρελεύσεται ἐπὶ τὰ ὅρια ἐπὶ νῶτον βηθαλγλὰ
ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ λοφίαν τῆς
θαλάσσης τῶν ἁλῶν ἀπὸ βορρᾶ εἰς μέρος τοῦ ἰορδάνου
ἀπὸ λιβός· ταῦτα τὰ ὅριά ἐστιν ἀπὸ λιβός.
20 * καὶ ὁ ἰορδάνης ὁριεῖ αὐτὸ ἀπὸ μέρους ἀπ' ἀνατολῶν·
αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμὶν τὰ ὅρια αὐτῆς κύκλῳ
κατὰ δήμους αὐτῶν.
21 * καὶ ἐγενήθησαν αἱ πόλεις τῆς φυλῆς τῶν υἱῶν βενιαμὶν
κατὰ δήμους αὐτῶν ἱεριχὼ καὶ βηθαγλὰ καὶ μεκκασίς.
22 * καὶ βαιθαραβὰ καὶ σαμαρὶμ καὶ βηθήλ.
23 * καὶ αὐὶμ, καὶ ἀφρὰ, καὶ ἀφαρά.
24 * καὶ καφαραμμωνὰ, καὶ τὴν ἀφνὶ, καὶ γαβαά, πόλεις
δώδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
25 * γαβαὼν καὶ ῥαμὰ, καὶ βηρώθ.
26 * καὶ μασσηφὰ, καὶ κεφιρὰ, καὶ μασσά.
27 * καὶ ῥεκὲν, καὶ ἱερφὴλ, καὶ θεραλά.
28 * καὶ σελαελὰφ, καὶ ἰεβοῦς, αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλήμ, καὶ
γαβαὼθ, καὶ πόλις ἰαρίμ, τεσσαρεσκαίδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν·
αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμὶν κατὰ δήμους αὐτῶν.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ δεύτερος τῷ συμεὼν τῇ
φυλῇ υἱῶν συμεὼν κατὰ δήμους αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη ἡ κληρο-
νομία αὐτῶν ἀναμέσον κλήρων υἱῶν ἰούδα.
2 * καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς ὁ κλῆρος βηρσαβεὲ, καὶ σαβὲ, καὶ
μολαδά,
3 * καὶ ἀρσεσουὰλ, καὶ βωλὰ, καὶ ἰασόμ·
4 * καὶ ἐλθουλὰδ, καὶ βαθοὺλ, καὶ ἑρμά.
5 * καὶ σικελὰγ, καὶ βηθαμαρχαβὼθ, καὶ ἀσερσουσίμ.
6 * καὶ βηθλεβαώθ, καὶ οἱ ἀγροὶ αὐτῶν· πόλεις τρεισ-
καίδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
7 * αἲν καὶ ῥεμμών, καὶ ἐθὲρ, καὶ ἀσάν· πόλεις τέσσαρες καὶ
αἱ κῶμαι αὐτῶν.
8 * καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις περικύκλῳ τῶν πόλεων τού-
των ἕως βααλὰθ βηρραθμὼθ πορευομένων κατὰ λί-
βα· αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συμεὼν κατὰ δήμους
αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et tranſit ad latus quod è regione planiciei ad Septentrionem; & deſcendit ad Gharabatha.
[19] Et tranſit terminus ad latus Bethhhoglah ad Septentrionem; & fuerunt exitus termini ad litus maris ſalis ad Septentrionem, ad ripas Iordanis ad Auſtrum: hic terminus Auſtralis. [20] Et Iordanis terminus illi ad ventum Anteriorem. hæc poſſeſſio filiorum Beniamin ad terminos eius circumcirca ad proſapias eorum. [21] Et fuerunt vrbes tribui filiorum Beniamin ad proſapias ſuas; Iericho, & Beth-hhogla, & planities Keſziſz. [22] Et Beth-meſſera & Szemaraim, & Bethel.
[23] Et Ghauim, & Hhaphara, & Ghaphra. [24] Et Chephar Ghamonai, & Ghaphi, & Gabagh: vrbes duodecim & oppida earum. [25] Gibghon & Harama, & Beeroth. [26] Et Hamiſzpeh & Hacephira, & Hamoſza. [27] Et Rekem, & Iirpeel, & Tharalah. [28] Et Szelagh, & Eleph, & Iebuzz (ipſa Ieruſalem,) Gibgath, Kiriath: vrbes quatuordecim, & oppida earum: hæc poſſeſſio filiorum Beniamin ad proſapias eorum.

CAP. XIX.

ET exijt ſors ſecunda Simeoni, tribui filiorum Simeon ad proſapias eorum: & fuit poſſeſſio eorum in medio poſſeſſionis filiorum Iuda. [2] Et fuit eis in poſſeſſionem eorum: Beer Sebagh & Sebagh, & Molada. [3] Et Hhaſzar Sughal, & Bala, & Gheſzem. [4] Et Eltholad, & Bethol, & Harama. [5] Et Sziklag, & Bethhamarchaboth, & Hhaſzar Zzuzza. [6] Et Beth-Lebaoth, & Saruhhen: vrbes tredecim & oppida earum.
[7] Ghein Rimon & Ghether, & Ghaſſan; vrbes quatuor & oppida eorum. [8] Et omnia oppida quæ in circuitu vrbium harum vſque ad Baghalath, Beer-Ramath, ad Auſtrum: hæc poſſeſſio tribus filiorum Simeon ad proſapias eorum.

9 * מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון כי-
היה חלק בני-יהודה רב מהם ויתנחלו בני-
10 שמעון בתוך נחלתם : * ויעל הגורל השלישי
לבני זבולן למשפחתם ויהי גבול נחלתם עד-
11 שריד : * ועלה גבולם לימה ומרעלה ופגע
בדבשת ופגע אל-הנחל אשר על-פני יקנעם :
12 * ושב משריד קדמה מזרח השמש על-
גבול כסלת תבר ויצא אל-הדברת ועלה
13 יפיע : * ומשם עבר קדמה מזרחה גתה
חפר עתה קצין ויצא רמון המתאר הנעה :
14 * ונסב אתו הגבול מצפון חנתן והיו
תצאתיו גי יפתח-אל :
15 * וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם
ערים שתים-עשרה וחצריהן :
16 * זאת נחלת בני-זבולן למשפחותם הערים
17 האלה וחצריהן : * ליששכר יצא הגורל
הרביעי לבני יששכר למשפחותם :
18 * ויהי גבולם יזרעאלה והכסלות ושונם :
19 * וחפרים ושיאון ואנחרת :
20 * והרבית וקשיון ואבץ :
21 * ורמת ועין-גנים ועין חדה ובית פצץ :
22 * ופגע הגבול בתבור ושחצומה ובית שמש
והיו תצאות גבולם הירדן ערים שש-
עשרה וחצריהן :
23 * זאת נחלת מטה בני-יששכר למשפחותם
24 הערים וחצריהן : * ויצא הגורל החמישי
25 למטה בני-אשר למשפחותם : * ויהי גבולם
חלקת וחלי ובטן ואכשף :
26 * ואלמלך ועמעד ומשאל ופגע בכרמל הימה
ובשיחור לבנת :

9 * In possessione & funiculo filiorum Iuda quia maior erat. Et idcircò filij Symeō possederunt in medio hæreditatis eius.
10 * Cecidítque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas, & factus est terminus possessionis filiorum Zabulō vsq;
11 Sarith. * Ascendítq; de mari & Medalaa, & peruenit in Debbaseth vsque ad torrentem qui est contra Ieconam.
12 * Et reuertitur de Sarith contra Orientem in finem Ceseleth Thabor, & egreditur ad Daberet, ascendítq; contra Iaphie.
13 * Et inde pertransit vsque ad Orientalē plagā Gethepher & Thacasim, & egreditur in Remmon Amphar & Noa.
14 * Et circuit ad Aquilonem & Nathan. súntque egressus eius vallis Ieptahel;
15 * Et Cathethet & Naalol, & Semron & Iedaba & Bethleem, ciuitates duodecim & villæ earum.
16 * Hæc est hȩreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, vrbes & viculi earum.
17 * Isachar egressa est sors quarta per cognationes suas.
18 * Fuítque eius hæreditas Iezrahel & Casaloth, & Sunem.
19 * Et Ephraim, & Senon, & Naaroth.
20 * Et Raboth, & Cesien, Haemes.
21 * Et Rameth, & Engannim, & Henadda, & Bethpheses.
22 * Et peruenit terminus eius vsque Thabor, & Sesenna, & Bethsemes; erúntque exitus eius Iordanis: ciuitates sedecim & villæ earum.
23 * Hæc est possessio filiorum Isachar per cognationes suas, vrbes & viculi earum.
24 * Cecidítque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas.
25 * Fuítque terminus eorum, Alchat & Cali, & Bethem, & Axab.
26 * Et Elmelech, & Amaad, & Messal, & peruenit vsq; ad Carmelum maris & Sior & Labanath.

תרגום יונתן

9 מעדב בני יהודה אחסנת בני שמעון ארי הוה חולק בני יהודה סגי מנהון ואחסינו בני שמעון בגו אחסנתהון :
10 וסליק עדבא תליתאה לבני זבולן לזרעיתהון והוה תחום אחסנתהון עד שריד : 11 וסליק תחומהון
לימא ומרעלא ומערע בדבשת ומערע בנחלא דעל אפי יקנעם : 12 ותב משריד לקדום מדנח שמשא על תחום כסלות
תבור ונפיק לדברת וסליק ליפיע : 13 ומתמן עבר לקדומא מדינחא לגיתה חפר לעתה קצין ונפיק לרמון דמתואר ומתמן
מסתחר לניעה : 14 ומסתחר ליה תחומא מציפונא לחנתון ויהון מפקנוהי לחילת יפתח אל :
15 וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם קרוין תרתא עשרה ופצחיהן : 16 דא אחסנת בני זבולן לזרעיתהון
קירויא האילין ופצחיהן : 17 ליששכר נפק עדבא רביעאה לבני יששכר לזרעיתהון : 18 והוה
תחומהון יזרעאל והכסלות ושונם : 19 וחפרים ושיאון ואנחרת : 20 והרבית וקשיון ואבץ :
21 ורמת ועין גנים ועין חדה ובית פצץ : 22 ומערע תחומא בתבור ושחצימה ובית שמש ויהון
מפקנוהי דתחומא לירדנא קירוין שית עשרה ופצחיהן : 23 דא אחסנת שבטא דבני יששכר לזרעיתהון
קירויא ופצחיהן : 24 ונפק עדבא חמישאה לשבטא דבני אשר לזרעיתהון : 25 והוה תחומהון חלקת
וחלי ובטן ואכשף : 26 ואלמלך ועמעד ומשאל ומערע בכרמלא לימא ובשיחור לבנת :

*A possessione Iuda possessio tribus filiorum 9
Symeō, quoniam fuit pars filiorum Iuda maior
quàm eorum, & possederunt filij Symeon in
medio hæreditatis eorum.*
*Et exiuit sors tertia Zabulon per populos 10
suos, erunt termini possessionis eorum vsque ad
Sarid.*
*Et ascendunt termini eorum in mare & 11
Marala, & congregabuntur in Dabasthe, &
occurrent in vallem quæ est contra Iecnam.*
*Et reuerterūt de Sarid è regione ab Orien- 12
te Sames in terminos Chasellaththabor; et per-
transibunt vsque Dabrath, & ascendent con-
tra Iaphphie.*
*Et illinc circuibunt è regione ad Orientem 13
in Gethaepher & Sin, & egredientur in Rem-
mona Amathar Anoa.*
*Et circuibunt termini ad Aquilonem ad 14
Anathon, & erit egressus eorum in Gai Ieph-
thael.* *Et Cottath & Naalol, & Semron, 15
& Iedala, & Bethleem, ciuitates duodecim
& villæ earum.*
*Hæc hæreditas tribus filiorum Zabulon 16
per populos suos, vrbes hæ & villæ earum.*
*Et Issachar egressa est sors quarta, filiis 17
Issachar per cognationem suam.*
*Et fuerunt termini eorum, Iezrahel & 18
Chaseloth, & Sunem.*
Et Epharem, & Seon, & Anereth, 19
Et Raboth, & Cesion, & Abebes, 20
*Et Ramoth, & Engannim, & Annada, 21
& Bethphases.*
*Et applicabunt termini in Tabor, & in 22
Sasima, & Bethsamis; & erit exitus termino-
rum eorum Iordanis; vrbes sedecim & villæ
earum.* *Hæc possessio tribus filiorū Issachar 23
per populos, & vrbes & villæ earum.*
*Et exiuit sors quinta tribui filiorum Aser 24
per populos suos.*
*Et fuerunt termini eorum Elcath & Ali, 25
& Bethen, & Achasaph.*
*Et Elmelech, & Amaad, & Masal, & 26
peruenient ad Carmelum per mare, & Syor,
& Labanath.*

9 ἀπὸ τοῦ κλήρου τοῦ ἰούδα ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συ-
μεών, ὅτι ἐγενήθη ἡ μερὶς υἱῶν ἰούδα μείζων τῆς αὐτῶν, καὶ
ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ συμεὼν ἐν μέσῳ τοῦ κλήρου αὐτῶν.
10 καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τρίτος τῷ ζαβουλὼν κατὰ
δήμους αὐτῶν, ἔσται τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἕως
σαρίδ.
11 καὶ προσαναβαίνει τὰ ὅρια αὐτῶν εἰς θάλασσαν καὶ
μαραλά, καὶ συνάξει ἐπὶ δαβαθέ, καὶ ἀπαντήσει εἰς τὴν
φάραγγα ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον ἰεκνάμ.
12 καὶ ἀνέστρεψαν ἀπὸ σαρὶδ ἐξ ἐναντίας ἀπ' ἀνατο-
λῶν σαμὲς ἐπὶ τὰ ὅρια χασελλαθθαβώρ, καὶ διελεύσεται
ἐπὶ δαβραθ, καὶ προσαναβήσεται ἐπὶ ἰαφφιέ.
13 καὶ ἐκεῖθεν περιελεύσεται ἐξ ἐναντίας ἐπ' ἀνατο-
λὰς ἐπὶ γεθαεφὲρ, καὶ σίν, καὶ διελεύσεται ἐπὶ ῥεμμωνὰ
ἀμαθὰρ ἀνούα.
14 καὶ περιελεύσεται ὅρια ἐπὶ βορρᾶν ἐπὶ ἀναθών, καὶ
ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ γαὶ ἰεφθαήλ.
15 καὶ κοττὰθ καὶ νααλὼλ, καὶ σεμρὼμ, καὶ ἰεδαλὰ, καὶ
βηθλεέμ, πόλεις δώδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
16 αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ζαβουλὼν κατὰ δή-
μους αὐτῶν, αἱ πόλεις αὗται καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
17 καὶ τῷ ἰσσάχαρ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τέταρτος
18 τοῖς υἱοῖς ἰσσάχαρ κατὰ συγγένειαν αὐτῶν. καὶ ἐγενήθη
τὰ ὅρια αὐτῶν ἰζραὲλ καὶ ἀχασελὼθ καὶ σουνὴμ,
19 καὶ ἀφαρὲμ, καὶ σηών, καὶ ἀνερέθ,
20 καὶ ῥαβὼθ, καὶ κεσιὼν, καὶ ἀεβής,
21 καὶ ῥαμὼθ, καὶ ἐνγαννίμ, καὶ ἀνναδὰ, καὶ βηθφα-
σῆς.
22 καὶ συνάψει τὰ ὅρια ἐπὶ θαβὼρ καὶ ἐπὶ σασιμὰ, καὶ
βηθσαμίς· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων αὐτῶν ὁ ἰορδά-
νης, πόλεις ἑκκαίδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
23 αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἰσσάχαρ κατὰ δήμους,
καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
24 καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος πέμπτος τῇ φυλῇ υἱῶν ἀσὴρ
κατὰ δήμους αὐτῶν.
25 καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια αὐτῶν ἐλκὰθ καὶ ἀλὶ, καὶ βεθὲν,
καὶ ἀχασάφ.
26 καὶ ἐλμέλεχ, καὶ ἀμαὰδ, καὶ μασάλ· καὶ συνάψει τῷ
καρμήλῳ κατὰ θάλασσαν, καὶ τῷ συὼρ, καὶ λαβανάθ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Ex sorte filiorum Iuda possessio filiorum Simeon; nam fuit pars filiorum Iuda multa ab eis, & possidere fecerunt filios Simeon
in medio possessionis eorum. [10] Et ascendit sors tertia filijs Zebulun ad prosapias eorum. & fuit terminus
possessionis eorum vsque ad Sarid. [11] Et ascendit terminus ad mare, & Marghala, & contingit in
Dabasseth: & contingit in fluuium qui super facies Iaknaghan. [12] Et reuertitur à Sarid ad anterius orientis Solis super ter-
minum Chizzloth Thabor; & exit ad Daberath; & ascendit ad Iaphiagh. [13] Et inde transit ad anterius orientis ad Githah
Hhepher ad Ghithah Kaszin; & exit ad Rimon Methoar; & inde reuertitur in Neghah. [14] Et reuertitur sibi terminus
à Septentrione ad Hhanathon, & fuerunt exitus eius ad vallem Iephtahhel. [15] Et Kattath & Nahalal, & Simeron,
& Iadala, & Bethlehem: vrbes duodecim & oppida earum. [16] Hæc possessio filiorum Zebulun ad prosapias suas:
vrbes hæ & oppida earum. [17] Et Isachar exijt sors quarta; filijs Isachar ad prosapias eorum. [18] Et fuit ter-
minus eorum; Iezreghel, & Chezzuloth, & Sunem. [19] Et Hapharaim, & Siaon, & Anhharath. [20] Et Harabith,
& Kission, & Abesz. [21] Et Remeth, & Ghein-Ganim, & Ghein-hhada, & Beth-paszesz. [22] Et contingit terminus
in Thabor, & Sahhaszima, & Beth-Semes; & fuerunt exitus eius termini Iordanis: vrbes sedecim & oppida earum.
[23] Hæc possessio tribus filiorum Isachar ad prosapias suas: vrbes & oppida earum. [24] Et exijt sors quinta tribus
filiorum Aser ad prosapias eorum. [25] Et fuit terminus eorum Hhelkath & Hhali; & Beten, & Achsaph.
[26] Et Alamelech, & Ghamghad, & Missal: & contingit in Carmela ad mare, & Bessihhor Libnath.

27 * וְשָׁב מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ בֵּית דָּגֹן וּפָגַע
בִּזְבוּלֻן וּבְגֵי יִפְתַּח־אֵל צָפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק
וּנְעִיאֵל וְיָצָא אֶל־כָּבוּל מִשְּׂמֹאל׃
28 * וְעֶבְרֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה׃
29 וְשָׁב הַגְּבוּל הָרָמָה וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר
וְשָׁב הַגְּבוּל חֹסָה וַיִּהְיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה מֵחֶבֶל
30 אַכְזִיבָה׃ * וְעֻמָה וַאֲפֵק וּרְחֹב עָרִים
עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃
31 * זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם
הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃
32 * לִבְנֵי נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי
33 נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֵלֶף מֵאֵלוֹן
בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם
וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיַּרְדֵּן׃
34 * וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה אַזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם
חוּקֹקָה וּפָגַע בִּזְבוּלֻן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר פָּגַע מִיָּם
וּבִיהוּדָה הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
35 * וְעָרֵי מִבְצָר הַצִּדִּים צֵר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנָּרֶת׃
36 * וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃
37 * וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃
38 * וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֳרֵם וּבֵית־עֲנָת וּבֵית
שָׁמֶשׁ עָרִים תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
39 * זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
40 הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃ * לְמַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם
41 יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׁבִיעִי׃ * וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
42 צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שָׁמֶשׁ׃ * וְשַׁעֲלַבִּין
43 וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ * וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃
44 * וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃ * וִיהֻד וּבְנֵי־
45
46 בְרַק וְגַת־רִמּוֹן׃ * וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם־
הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ׃

27 * Ac reuertitur cōtra Orientem Beth-
dagon: & pertransit vsq; Zabulon & val-
lem Iepthahel contra Aquilonem in Be-
themech & Neiel, egredieturq; ad lęuam
28 Cabul. * Et Acran, & Roob, & Amon, &
Chana vsque ad Sidonem magnam.
29 * Reuertiturq; in Horma vsque ad ciui-
tatem munitissimā Tyrum & vsq; Osam:
eruntque exitus eius in mare de funiculo
30 Acziba, * Et Amma, & Apheg, & Roob:
ciuitates viginti duæ, & villę earum.
31 * Hæc est possessio filiorum Aser, per
cognationes suas, vrbésq; & viculi earum.
32 * Filiorum Neptalim sexta sors cecidit
33 per familias suas: * Et cœpit terminus de
Beleb, & Helon, Sannanim, & Adami,
quæ est Neceb, & Iebnahel vsque Lecun:
& egressus eorum vsque ad Iordanem.
34 * Reuertiturque terminus contra Oc-
cidentem, & Azanoth Thabor, atq; inde
egreditur in Vcuca, & pertrāsit in Zabu-
lon contra Meridiem, & in Aser contra
Occidētem, & in Iuda ad Iordanem con-
tra ortum Solis.
35 * Ciuitates munitissimę; Assedim, Ser, &
Ammath, & Rechath, & Cenereth,
36 * Et Edema, & Arama, Asor,
37 * Et Cedes, & Edrai, Nasor,
38 * Et Ieron, & Magdihel, Horrem, &
Bethanath, & Bethsames: ciuitates decem
& nouem, & villæ earum.
39 * Hæc est possessio tribus filiorū Nep-
talim, per cognationes suas, vrbes & vi-
40 culi earum. * Tribui filiorum Dan per
familias suas egressa est sors septima.
41 * Et fuit terminus possessionis eius; Sa-
raa, & Hestaol, & Hayr Semes, id est ciui-
42 tas Solis. * Selebin, & Ahialon, & Ie-
43 thela, * Et Elon, & Themna, Achron,
44 * Helthecen, Gebton, & Baalad,
45 * Et Iud, & Bane, & Barach, & Iethrem-
46 mon, * Atque Hiercon, & Arechon,
cum termino qui respicit Ioppen:

תרגום יונתן

27 וְתָאֵיב מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא בֵּית דָּגוֹן וּמְעָרַע בִּזְבוּלֻן וּבְחֵילַת יִפְתַּח אֵל לְצִיפּוּנָא בֵּית מֵישְׁרָא וּנְעִיאֵל וְנָפֵיק לְכָבוּל מִצִּיפּוּנָא׃
28 וְעֶבְרוֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה׃ 29 וְתָאֵב תְּחוּמָא לְרָמְתָא וְעַד קִירְוִין כְּרִיכָן קִרְוֵי תּוֹקְפָּא וְתָאֵב תְּחוּמָא
לְחוֹסָה וִיהוֹן מַפְּקָנוֹהִי לְיַמָּא מֵעֲרַב אַכְזִיב׃ 30 וְעֻמָּה וַאֲפֵק וּרְחוֹב קִירְוִין עֶשְׂרִין וְתַרֵין וּפַצְחֵיהֶן׃
31 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי אָשֵׁר לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃ 32 לִבְנֵי נַפְתָּלִי נְפַק עַדְבָא שְׁתִיתָאָה לִבְנֵי
נַפְתָּלִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 33 וַהֲוָה תְחוּמְהוֹן מֵחֵלֶף מֵאֵלוֹן בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד לַקּוּם וַהֲווֹ
מַפְּקָנוֹהִי לְיַרְדְּנָא׃ 34 וְתָאֵיב תְּחוּמָא לְיַמָּא לְאַזְנוֹת תָּבוֹר וְנָפֵיק מִתַּמָּן לְחוּקוֹק וּמְעָרַע בִּזְבוּלֻן מִדָּרוֹמָא וּבְאָשֵׁר
מְעָרַע מִמַּעַרְבָא וּבִיהוּדָה יַרְדְּנָא מִדְּנַח שִׁמְשָׁא׃ 35 וְקִירְוִין כְּרִיכָן הַצִּדִּים צֵר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנֶּרֶת׃
36 וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃ 37 וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃ 38 וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל אֵל חֳרֵם וּבֵית עֲנָת
וּבֵית שֶׁמֶשׁ קִירְוִין תְּשַׁע עַשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 39 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי נַפְתָּלִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוַיָּא וּפַצְחֵיהֶן׃
40 לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי דָן לְזַרְעֲיָתְהוֹן נְפַק עַדְבָא שְׁבִיעָאָה׃ 41 וַהֲוָה תְּחוּם אַחְסַנְתְּהוֹן צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שָׁמֶשׁ׃
42 וְשַׁעֲלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ 43 וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃ 44 וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃
45 וִיהֻד וּבְנֵי בְרַק וְגַת רִמּוֹן׃ 46 וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם תְּחוּמָא דִּלְקֳבֵיל יָפוֹ׃

ᵗ Reuertentur ab oriente Solis & Bethda- 27
gon, & peruenient ad Zabulon & in Gueph-
thael contra Aquilonem Bethaemec & Nael,
& egredientur ad Chobol à sinistris.
ᵗ Et Achran, & Roob, & Amon, & Cane 28
vsque ad Sidonem magnam.
ᵗ Et conuertentur termini in Rama, & 29
vsque ad ciuitatem munitionis Tyriorum, &
conuertentur termini in Osa, & erit exitus
eius mare, & erit à funiculo Achazib.
ᵗ Et Amma, & Aphec, & Roob, ciuitates 30
viginti duæ & villæ earum.
ᵗ Hæc possessio tribus filiorum Aser per 31
populos suos, vrbes eorum & villæ ea-
rum.
ᵗ Et exiuit Nephthali sors sexta, filiis Neph- 32
thali per populos suos.
ᵗ Et fuerunt termini eorum, Meeleph & 33
Olan Seenanim, & Ademmi Anneceb, &
Jabniel vsque ad Lacum: & fuerunt exitus
eorum Jordanis.
ᵗ Et conuertentur termini in mare Aznoth 34
Thabor, & egredientur illinc in Jcoc, & appli-
cabunt Zabulon à Meridie, & Asser perue-
nient ad mare, & Juda Jordanis ab oriente
Solis.
ᵗ Et vrbes munitæ Tyriorum; Tyrus & 35
Ammath, & Rechath, & Chenereth.
ᵗ Et Adami, & Rama, & Asor, ᵗ Et Ce- 36
des, & Edrai, & fons Asor. ᵗ Et Jeron, & 37
Magdaliel, Horem, & Bethanath, & Bethsa- 38
mes, vrbes decem & nouem & villæ earum.
ᵗ Hæc possessio tribus filiorum Nephtali per 39
cognationem suam, & vrbes & villæ earum.
ᵗ Et tribui filiorum Dan per populos suos 40
egressa est sors septima.
ᵗ Et fuerunt termini possessionis eorum, Sa- 41
raa & Esthaol, vrbs Sames.
ᵗ Et Selebin, & Elon, & Jethla. 42
ᵗ Et Jalon, & Themna, & Accaron. 43
ᵗ Et Eltheco, & Gabatthon, & Baaloth. 44
ᵗ Et Vd, & Banebarac, & Gethremmon. 45
ᵗ Et à mari Hieracon & Hereccon, termi- 46
nus prope Joppen.

27 ᵗ ἐπιστρέψει ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ βηθδαγών, καὶ
συνάψει τῷ ζαβουλὼν καὶ ἐν γαιεφθαὴλ κατὰ βορρᾶν βη-
θαεμὲκ καὶ ναιὴλ, καὶ ἐλεύσεται εἰς χοβὼλ ἀπὸ ἀριστερῶν.
28 ᵗ καὶ ἀχρὰν, καὶ ῥοὼβ, καὶ ἀμὼν, καὶ κανὰ ἕως σιδῶ-
νος τῆς μεγάλης.
29 ᵗ καὶ ἀναστρέψει τὰ ὅρια εἰς ῥαμὰ καὶ ἕως πόλεως
ὀχυρώματος τῶν τυρίων, καὶ ἀναστρέψει τὰ ὅρια ἐπὶ
ὡσά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἡ θάλασσα, καὶ ἔσται ἀπὸ
τοῦ σχοινίσματος ἀχαζίβ.
30 ᵗ καὶ ἀμμὰ καὶ ἀφὲκ, καὶ ῥαὸβ, πόλεις εἰκοσιδύο καὶ
αἱ κῶμαι αὐτῶν.
31 ᵗ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἀσὴρ κατὰ δήμοις
αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
32 ᵗ καὶ ἐξῆλθε τῷ νεφθαλὶ ὁ κλῆρος ὁ ἕκτος τοῖς υἱοῖς
νεφθαλὶ κατὰ δήμοις αὐτῶν.
33 ᵗ καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια αὐτῶν μεελὲφ καὶ μωλὰ σεενα-
νὶμ, καὶ ἀδεμμὶ ἀρνεκὲβ, καὶ ἰαβνιὴλ ἕως λακούμ· καὶ
ἐγενήθησαν αἱ διέξοδοι αὐτῶν ὁ ἰορδάνης.
34 ᵗ καὶ ἐπιστρέψει τὰ ὅρια εἰς θάλασσαν ἀζνὼθ θα-
βὼρ, καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν εἰς ἰκὼκ, καὶ συνάψει τῷ ζα-
βουλὼν ἀπὸ νότου, καὶ ἀσὴρ συνάψει κατὰ θάλασ-
σαν, καὶ ἰούδα ὁ ἰορδάνης ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἡλίου·
35 ᵗ καὶ αἱ πόλεις τειχήρεις τῶν τυρίων· τύρος καὶ ἀμ-
μὰθ, καὶ ῥακκὰθ, καὶ χενερέθ,
36 ᵗ καὶ ἀδαμὶ, καὶ ῥαμὰ, καὶ ἀσὼρ,
37 ᵗ καὶ κεδὲς, καὶ ἀδραὶ, καὶ πηγὴ ἀσὼρ,
28 ᵗ καὶ ἰερὼν, καὶ μαγδαλιὴλ, ὡρὲμ καὶ βηθανὰθ, καὶ
βηθσαμὶς, πόλεις δέκα καὶ ἐννέα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
39 ᵗ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν νεφθαλὶ κατὰ συγ-
γένειαν αὐτῶν, καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
40 ᵗ καὶ τῇ φυλῇ υἱῶν δὰν κατὰ δήμοις αὐτῶν ἐξῆλθεν
41 ὁ κλῆρος ὁ ἕβδομος. ᵗ καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια κληρονο-
μίας αὐτῶν, σαραὰ, καὶ ἐσθαὸλ πόλις σαμές,
42 ᵗ καὶ σααλαβὶν, καὶ ἐλὼν, καὶ ἰεθλά,
43 ᵗ καὶ ἰαλὼν, καὶ θαμνὰ, καὶ ἀκκαρών,
44 ᵗ καὶ ἐλθεκὼ, καὶ γαβαθθὼν, καὶ βααλώθ,
45 ᵗ καὶ οὐδ, καὶ βανηβαρὰκ, καὶ γεθρεμμών,
46 ᵗ καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἱερακὼν, καὶ ἠρεκκὼν, ὅριον πλη-
σίον ἰώππης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et vertitur ab oriente Solis ad Beth-Dagon, & contingit in Zebulun, & in valle Iiphthahh ad Septentrionem Beth-Mesra, & Neghiel: & exit ad Chabul à Septentrione. 28 Et Ghebron & Rehhob, & Hhamon, & Kana vsque Szidon magnam.
29 Et vertitur terminus ad Ramatha & vsque ad vrbes arcium; vrbes fortitudinis. Et vertitur terminus ad Hhozza, & fuerunt exitus eius ad mare, ex sorte Achzib. 30 Et Ghuma, & Aphek, & Rehhob: vrbes viginti & duæ, & oppida earum. 31 Hæc possessio tribus filiorum Aser ad prosapias eorum, vrbes hæ & oppida earum.
32 Filiis Nephthali exijt sors sexta; filijs Nephthali ad prosapias eorum. 33 Et fuit terminus eorum Mehheleph, Meelon, Beszaghananim & Adami-Hanekeb, & Iabneel vsque Lakum; & fuerunt exitus eius ad Iordanem.
34 Et vertitur terminus ad mare ad Aznoth-Thabor: & exit inde ad Hhukok: & tangit in Zebulun ab Austro, & in Aser contingit ab occasu, & in Iuda Iordane ortu Solis. 35 Et vrbes arcium: Haszidim, Szer, & Hhamath, Rakath & Chinareth.
36 Et Adama & Harama, & Hhaszor. 37 Et Kedes, & Edreghi, & Ghein-Hhaszor.
38 Et Iiron, & Migdal-El, Hharem & Beth-ghanath, & Beth-semes: vrbes nouendecim & oppida earum.
39 Hæc possessio tribus filiorum Nephthali ad prosapias eorum: vrbes & oppida earum. 40 Tribui filiorum Dan ad prosapias eorum, exijt sors septima. 41 Et fuit terminus possessionis eorum; Szargha & Esthaol, & vrbs Sames.
42 Et Saghalabin & Aialon, & Ithelah. 43 Et Ailon, & Thimnatha, & Ghekron.
44 Et Elthekeh, & Gibthon, & Baghalath. 45 Et Ihud, & Bene-Berak, & Gath-Rimon. 46 Et Mei-Haiarkon & Harakon cum termino qui contra Iapho.

47 וַיֵּצֵא גְבוּל בְּנֵי־דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי־דָן
וַיִּלָּחֲמוּ עִם־לֶשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיַּכּוּ אוֹתָהּ
לְפִי־חֶרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם
48 דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם׃ זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה
בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃
49 וַיְכַלּוּ לִנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ לִגְבוּלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם׃
50 עַל־פִּי יְהוָה נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר
שָׁאָל אֶת־תִּמְנַת־סֶרַח בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבְנֶה אֶת־
הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃
51 אֵלֶּה הַנְּחָלֹת אֲשֶׁר נִחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן ׀
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל ׀ בְּגוֹרָל ׀ בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ׃

כ

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם
אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד־
3 מֹשֶׁה׃ לָנוּס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ
בִּשְׁגָגָה בִּבְלִי־דָעַת וְהָיוּ לָכֶם לְמִקְלָט מִגֹּאֵל
הַדָּם׃
4 וְנָס אֶל־אַחַת ׀ מֵהֶעָרִים הָאֵלֶּה וְעָמַד
פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וְדִבֶּר בְּאָזְנֵי זִקְנֵי הָעִיר־הַהִיא
אֶת־דְּבָרָיו וְאָסְפוּ אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ־
5 לוֹ מָקוֹם וְיָשַׁב עִמָּם׃ וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל
הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יַסְגִּרוּ אֶת־הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי
בִבְלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא־שֹׂנֵא הוּא לוֹ
מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃

47 * Et ipſo fine concluditur. Aſcende-
rúntque filij Dan, & pugnauerunt con-
tra Leſem, ceperúntque eam & per-
D cuſſerunt eam in ore gladij, & poſſede-
runt & habitauerunt in ea, vocantes no-
men eius Leſem, Dan, ex nomine Dan pa-
tris ſui.
48 * Hęc eſt poſſeſſio tribus filiorum Dan
per cognationes ſuas, vrbes & viculi ea-
rum.
49 * Cúmque compleſſet ſorte diuidere
terram ſingulis per tribus ſuas, dederunt
filij Iſrael poſſeſſionem Ioſue filio Nun
in medio ſui;
50 * Iuxta præceptum Domini vrbem,
quam poſtulauit, Thamnathſaraa in mõ-
te Ephraim. Et ædificauit ciuitatem, ha-
bitauítque in ea.
51 * Hæ ſunt poſſeſſiones quas ſorte diui-
ſerunt Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius
Nun & principes familiarum ac tribuum
filiorum Iſrael in Sylo, coram Domino ad
oſtium tabernaculi teſtimonij, partitíque
ſunt terram.

CAP. XX.

1 ET locutus eſt Dominus ad Ioſue, di-
A cens:
2 * Loquere filiis Iſrael, & dic eis: Sepa-
rate vrbes fugitiuorum de quibus locu-
tus ſum ad vos per manum Moyſi:
3 * Vt confugiat ad eas quicunque ani-
mam percuſſerit neſcius, & poſſit euade-
re iram proximi qui vltor eſt ſanguinis.
4 * Cùm ad vnam harum confugerit ci-
uitatum, ſtabítque ante portam ciuitatis,
& loquetur ſenioribus vrbis illius ea quæ
ſe comprobent innocentem; ſicque ſu-
ſcipient eum, & dabunt ei locum ad ha-
bitandum.
5 * Cúmque vltor ſanguinis eum fuerit
B perſecutus, nõ tradet in manus eius, quia
ignorans percuſſit proximum eius, nec
ante biduum triduúmve eius probatur
inimicus.

תרגום יונתן

47 וּנְפַק תְּחוּם בְּנֵי דָן מִנְּהוֹן וּסְלִיקוּ בְנֵי דָן וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם לֶשֶׁם וּכְבַשׁוּ יָתַהּ וּמְחוֹ יָתַהּ לְפִתְגַּם דְּחֶרֶב וְאַחְסִינוּ יָתַהּ
וִיתִיבוּ בַהּ וּקְרוֹ לְלֶשֶׁם דָּן כְּשׁוּם דָּן אֲבוּהוֹן׃ 48 דָּא אַחֲסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי דָן לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃
49 וְשֵׁיצִיאוּ לְאַחְסָנָא יַת אַרְעָא לִתְחוּמַהָא וִיהַבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחְסָנָא לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בֵּינֵיהוֹן׃ 50 עַל מֵימְרָא
דַיְיָ יְהַבוּ לֵיהּ יַת קַרְתָּא דִשְׁאַל יַת תִּמְנַת סֶרַח בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וּבְנָא יַת קַרְתָּא וִיתֵיב בַּהּ׃ 51 אִלֵּין אַחְסַנְתָּא
דְאַחְסִינוּ אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְרֵישֵׁי אֲבָהָתָא לְשִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַדְבָא בְּשִׁילוֹ קֳדָם יְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְשֵׁיצִיאוּ
מִלְּפַלָּגָא יַת אַרְעָא׃

כ

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר הַבוּ לְכוֹן יַת קִרְוֵי שֵׁיזָבוּתָא דְמַלֵּילִית עִמְּכוֹן בִּידָא
דְמֹשֶׁה׃ 3 לְמֵעֲרַק לְתַמָּן קָטוֹלָא דְיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ בְּלָא מַדְּעֵיהּ וִיהֶוְיָן לְכוֹן לְשֵׁיזָבָא מִגָּאֵל דְּמָא׃ 4 וְיֵעֱרוֹק
לַחֲדָא מִקִּרְוַיָּא הָאִלֵּין וִיקוּם בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא הַהִיא וִימַלֵּיל קֳדָם סָבֵי קַרְתָּא הַהִיא יַת פִּתְגָּמוֹהִי וְיִכְנְשׁוּן יָתֵיהּ לְקַרְתָּא
לְוָתְהוֹן וְיִתְּנוּן לֵיהּ אֲתַר וִיתֵיב עִמְּהוֹן׃ 5 וַאֲרֵי יִרְדּוֹף גָּאֵל דְּמָא בָּתְרוֹהִי וְלָא יִמְסְרוּן יַת קָטוֹלָא בִּידֵיהּ אֲרֵי בְּלָא מַדְּעֵיהּ
קְטַל יַת חַבְרֵיהּ וְלָא סָנֵי הוּא לֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי׃

** Et exiuit terminus filiorum Dan: & iue-* 47
runt filij Dan & pugnauerunt contra Lesen, & acceperunt eam, & percusserunt eam in ore gladij, & possederunt illam, & habitauerunt illam, & vocauerunt nomen Lesen Dan, iuxta nomen Dan patris sui.
** Hæc possessio tribus filiorum Dan per co-* 48
gnationem suam, vrbes hæ & villæ earum.
** Et perfecerunt diuidere sorte terram in* 49
terminos eius, & dederunt filij Jsrael possessionem Josue filio Nun in ipsis,
** Per præceptum Domini: & dederunt ei* 50
vrbem, quam postulauit; Thamnathasara quæ est in monte Ephraim: & ædificauit ciuitatem & habitauit in ea.
** Hæ diuisiones quas sorte distribuit Elea-* 51
zar sacerdos & Josue filius Nun, & principes familiarum in tribubus Jsrael per sortes in Sylo, coram Domino apud ostia tabernaculi testimonij, & abierunt vt ascenderent terram.

CAP. XX.

ET locutus est Dominus Iosue, dicens: 1
** Loquere filiis Jsrael, dicens: Separate* 2
vobis vrbes confugiorum, quas dixi ad vos per Moysen.
** Confugium homicidæ qui percussit animam* 3
inuitè sine prouidentia; & erunt vobis vrbes confugium & non morietur occisor à propinquo sanguine.
** Et fugiet in vnam ciuitatum harum, &* 4
stabit ad fores portæ ciuitatis, & loquetur in auribus seniorum vrbis illius sermones suos: & remittent eum concilium ad eos, & dabunt ei locum & habitabit cum eis.
** Et quando persecutus fuerit propinquus* 5
sanguine post eum, & non concludent occisorem in manu illius, quoniam ignorans percussit proximum eius; & non odio habens ipse eum ab heri & tertio.

47 * καὶ ἐξῆλθον τὸ ὅριον υἱῶν δὰν· καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δὰν, καὶ ἐπολέμησαν τὴν λεσὲν καὶ κατελάβοντο αὐτήν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτήν· καὶ κατῴκησαν αὐτήν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῇ λεσὲν δὰν, κατὰ τὸ ὄνομα δὰν τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
48 * αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν δὰν κατὰ συγγένειαν αὐτῶν, αἱ πόλεις αὗται καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
49 * καὶ συνετέλεσαν τοῦ κληροδοτῆσαι τὴν γῆν εἰς τὰ ὅρια αὐτῆς, καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κλῆρον τῷ ἰησοῦ υἱῷ ναυῆ ἐν αὐτοῖς,
50 * διὰ προστάγματος κυρίου· καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν, ἣν ᾐτήσατο, θαμναθασαρὰ ἥ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ· καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν πόλιν καὶ ᾤκει ἐν αὐτῇ.
51 * αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς κατεκληροδότησεν ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ κατὰ κλήρους ἐν συλῷ, ἔναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν.

κ΄.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ ἰησοῦ λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· δότε ὑμῖν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, ἃς εἶπα πρὸς ὑμᾶς διὰ μωυσῆ.
3 * φυγαδευτήριον τῷ φονευτῇ τῷ πατάξαντι ψυχὴν ἀκουσίως ἄνευ προνοίας· καὶ ἔσονται ὑμῖν αἱ πόλεις φυγαδευτήριον, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ὁ φονευτὴς ὑπὸ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα.
4 * καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν τοῖς ὠσὶν τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς λόγους αὐτοῦ· καὶ ἀποστρέψουσιν αὐτὸν ἡ συναγωγὴ πρὸς αὐτοὺς, καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον καὶ κατοικήσει μετ' αὐτῶν.
5 * καὶ ὅτε διώξῃ ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐ συγκλείσουσιν τὸν φονεύσαντα ἐν χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἐπάταξε τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν αὐτὸς αὐτὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τρίτης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[47] Et exiit terminus filiorum Dan ab eis. & ascenderunt filij Dan, & iniuerunt bellum cum Lessen, & subegerunt eam, & deleuerunt eam ad verbum gladij, & possederunt eam, & habitarunt in ea, & appellarunt Lessen, Dan, nomine Dan patris eorum. [48] Hæc possessio tribus filiorum Dan ad prosapias eorum; vrbes hæ & oppida earum. [49] Et finierunt ad possidendum terram ad terminum eius; & dederunt filij Israel possessionem Iosue filio Nun inter ipsos. [50] Iuxta dictum Domini dederunt ei vrbem quam petiuit; Thimnath Zzarahh in monte domus Ephraim: & ædificauit vrbem, & habitauit in ea. [51] Hæ possessiones, quas possidere fecerunt Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun, & capita patrum tribuum filiorum Israel in sorte in Silo ante Dominum, in porta tabernaculi fœderis: & finierunt à diuidenda terra.

CAP. XX.

ET locutus est Dominus cum Iosue ad dicendum: [2] Loquere cum filijs Israel ad dicendum: Date vobis vrbes euasionis, quas locutus sum vobiscum in manu Mosis: [3] Ad fugiendum eò occisorem, qui occidet animam in errore, in non scientia sua: & erunt vobis in euasionem à redemptore sanguinis. [4] Et fugiet ad vnam ex vrbibus his, & stabit in introitu portæ vrbis eius, & loquetur ante senes ciuitatis illius verba sua; & aggregabunt eum ad ciuitatem ad ipsos, & dabunt ei locum, & habitabit cum eis. [5] Et quando secutus fuerit redemptor sanguinis post eum, & non tradent occisorem in manus eius, quia in non scientia sua occidit socium suum, & non odit ipse illum ab heri & ab-ante eum.

6 וְיָשַׁב בָּעִיר הַהִיא עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה
לַמִּשְׁפָּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה
בַּיָּמִים הָהֵם אָז יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־עִירוֹ
וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם׃
7 וַיַּקְדִּשׁוּ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־
שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא
חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃
8 וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ אֶת־
בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וְאֶת־רָאמֹת
בַּגִּלְעָד מִמַּטֵּה גָד וְאֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה
9 מְנַשֶּׁה׃ אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוּעָדָה לְכֹל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לָנוּס שָׁמָּה כָּל־
מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם
עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה׃

כא

1 וַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶל־רָאשֵׁי אֲבוֹת
הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 וַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֵאמֹר
יְהוָה צִוָּה בְיַד־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ עָרִים לָשָׁבֶת
3 וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֶמְתֵּנוּ׃ וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם מִנַּחֲלָתָם אֶל־פִּי יְהוָה אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה
4 וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹת
הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מִן־הַלְוִיִּם
מִמַּטֵּה יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן
בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
5 וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־
אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה־דָן וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל
עָרִים עָשֶׂר׃

6 *Et habitabit in ciuitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui,
C & moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore. Tunc reuertetur homicida, & ingredietur ciuitatem & domum suam de qua fugerat.
7 *Decreuerúntque Cedes in Galilæa montis Neptalim, & Sychem in mõte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebrõ, in monte Iuda.
8 *Et trans Iordanem contra Orientalẽ plagam Hiericho statuerũt Bosor quæ si-
D ta est in campestri solitudine de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu Manasse.
9 *Hæ ciuitates constitutæ sunt cunctis filijs Israel & aduenis qui habitabãt inter eos, vt fugeret ad eas qui animam nesciens percussisset, & non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

CAP. XXI.

1 ACcesserúntque principes familiarum
A Leui ad Eleazarum sacerdotem & Iosue filium Nun, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israel.
2 *Locutíque sunt ad eos in Sylo terræ Chanaan atque dixerunt, Dominus præcepit per manum Moysi vt darentur nobis vrbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda iumenta.
3 *Dederúntque filij Israel de possessionibus suis iuxta imperium Domini ciuitates & suburbana earum.
4 *Egressáque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribu Iuda, & Symeon, & Beniamin, ciuitates tredecim.
5 *Et reliquis filiorũ Caath, id est Leuitis, qui superfuerãt de tribubus Ephraim & Dan, & dimidiæ tribus Manasse, ciuitates decem.

תרגום יונתן

6 ויתיב בקרתא ההיא עד דיקום קדם כנישתא לדינא עד דימות כהנא רבא דיהי ביומיא האינון בכן יתוב קטולא ויעול
לקרתיה ולביתיה לקרתא דערק מתמן׃ 7 וזמינו ית קדש בגלילא בטורא דבית נפתלי וית שכם בטורא דבית
אפרים וית קרית ארבע היא חברון בארע דבית יהודה׃ 8 ומעברא לירדנא דיריחו מדינחא יהבו ית בצר במדברא
במישרא משבטא דראובן וית ראמות בגלעד משבטא דגד וית גולן במתנן משבטא דמנשה׃ 9 אילין הואה קרויא
דמזמנן לכל בני ישראל ולגיורא דיתגיירון ביניהון למערק לתמן כל דיקטול נפשא בשלו ולא ימות ביד גאל דמא עד דיקום קדם
כנישתא׃

כא

1 וקריבו רישי אבהת ליואי לות אלעזר כהנא ולות יהושע בר נון ולות רישי אבהת שבטיא דבני ישראל׃ 2 ומלילו
עמהון בשילו בארעא דכנען למימר יי פקיד בידא דמשה למתן לנא קרוין למיתב ורוחיהון לבעירנא׃ 3 ויהבו בני ישראל
לליואי מאחסנתיהון על מימרא דיי ית קרויא האילין וית רוחיהן׃ 4 ונפק עדבא לזרעית קהת והוה לבני
אהרן כהנא מן ליואי משבטא דיהודה ומשבטא דשמעון ומשבט בנימין בעדבא קרוין תלת עשרה׃ 5 ולבני קהת
דאשתארו מזרעית שבטא דאפרים ומשבטא דדן ומפלגות שבטא דמנשה בעדבא קרוין עשרא׃

*Et habitabit in ciuitate illa donec ſtet corã 6
congregatione in iudicium, donec moriatur ſa-
cerdos magnus, qui erit in diebus illis: tunc
reuertetur homicida et veniet ad portam ſuam
& ad domum ſuam; & ad ciuitatem vnde
fugerat illinc.*

*Et diuiſit Cedes in terra Galilæa in mon- 7
te Nephtalim, & Sychem in monte Ephraim,
& vrbem Arbe, hæc eſt Hebron in monte
Iuda.*

*Et trans Iordanem Hiericho, ab Oriente 8
dedit Boſor in ſolitudine in campo de tribu Ru
ben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad; &
Golan in Baſan de tribu Manaſſe.*

*Hæ fuerunt ciuitates celebres omnibus fi- 9
lijs Iſrael & aduenæ qui habitabat in eis vt
fugeret illuc, omni percutienti animam inui-
tè, vt non moriatur in manu propinqui ſan-
guine donec ſtaret ante congregationem in iu-
dicio.*

CAP. XXI.

*ET acceſſerunt principes familiarum fi- 1
liorum Leui ad Eleazarum ſacerdotem,
& ad Joſue filium Nun & ad principes
tribuum familiarum ex tribubus filiorum Iſ-
rael.*

*Et locuti ſunt ad eos in Sylo in terra Cha- 2
naan, dicentes: Dominus præcepit in manu
Moyſi vt daret nobis vrbes ad habitandum
& ſuburbana earum iumentis noſtris.*

*Et dederunt filij Iſrael Leuitis vt poſſide- 3
rent ipſi per præceptum Domini ciuitates has
& ſuburbana earum.*

*Et egreſſa eſt ſors populo Caath, & fuit 4
filiis Aaron ſacerdotibus Leuitis à tribu Iuda
& à tribu Symeon, & à tribu Beniamin per
ſortem ciuitates tredecim.*

*Et filiis Caath relictis ex cognatione tri- 5
bus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimi-
dia tribu Manaſſe per ſortem ciuitates de-
cem.*

6 καὶ κατοικήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως στῇ κατὰ πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεύς· καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.

7 καὶ διέστειλεν τὴν κεδὲς ἐν γῇ γαλιλαίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ νεφθαλίμ, καὶ σιχὲμ ἐν τῷ ἐφραίμ, καὶ τὴν πόλιν ἀρβόκ, αὕτη ἐστὶν χέβρων ἐν τῷ ὄρει τῷ ἰούδα.

8 καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱεριχὼ ἀπ' ἀνατολῶν ἔδωκεν τὴν βοσὼρ ἐν ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς φυλῆς ῥουβήν, καὶ τὴν ῥαμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ ἐκ τῆς φυλῆς γάδ, καὶ τὴν γωλὰν ἐν τῇ βασανίτιδι ἐκ τῆς φυλῆς μανασσῆ.

9 αὗται ἦσαν αἱ πόλεις αἱ ἐπίκλητοι τοῖς πᾶσιν υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ παίοντι ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα ἕως ἂν καταστῇ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς ἐν κρίσει.

κα´.

1 Καὶ προσήλθοσαν οἱ ἀρχιπατριῶται τῶν υἱῶν λευὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ναυῆ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιφύλους πατριῶν ἐκ τῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

2 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς ἐν συλὼ ἐν γῇ χαναὰν λέγοντες, κύριος ἐνετείλατο ἐν χειρὶ μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν.

3 καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις ἐν τῷ κατακληρονομεῖν αὐτοὺς διὰ προστάγματος κυρίου τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν.

4 καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος τῷ δήμῳ καάθ, καὶ ἐγένετο τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λευίταις ἀπὸ φυλῆς ἰούδα καὶ ἀπὸ φυλῆς συμεὼν καὶ ἀπὸ φυλῆς βενιαμὶν κληρωτὶ πόλεις τρεισκαίδεκα.

5 καὶ τοῖς υἱοῖς καὰθ τοῖς καταλελειμμένοις ἐκ τῆς συγγενείας φυλῆς ἐφραίμ, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς δάν, καὶ ἀπὸ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ κληρωτὶ πόλεις δέκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et habitabit in ciuitate illa quoad ſurgat coram congregatione in iudicio, quoad moriatur Sacerdos magnus qui erit in die-
bus illis: tunc redibit occiſor, & intrabit ad ciuitatem ſuam, & ad domum ſuam; ad vrbem ex qua fugerat inde.
[7] Et conſtituerunt Kedes in Gelila in monte domus Nephthali; & Sechem in monte domus Ephraim, & Kiriath Arbagh, ipſa
Hhebron, in terra domus Iuda. [8] Et vltra Iordanem Iericho ad ortum dederunt Beſzer in deſerto
in planitie ex tribu Reuben: & Rimoth in Gilghad ex tribu Gad, & Golan in Mathnan, ex tribu Menaſſe.
[9] Hæ fuerunt vrbes quas conſtituerunt omnibus filijs Iſrael, & proſelytis qui proſelyti facti ſunt inter eos ad fugiendum eò, omni
qui occiderit animam in errore: & non morietur in manu redemptoris ſanguinis, donec ſtet ante congregationem.

CAP. XXI.

ET acceſſerunt capita patrum Leuitarum ad Elghazar ſacerdotem, & ad Ioſue filium Nun, & ad capita patrum tribuum filiorum
Iſrael. [2] Et locuti ſunt cum eis in Silo in terra Canaghan ad dicendum: Dominus iuſſit in manu Mo-
ſis ad dandum nobis vrbes ad habitandum, & ſpacia earum ad iumenta noſtra.
[3] Et dederunt filij Iſrael Leuitis de poſſeſſionibus eorum iuxta dictum Domini; vrbes has & ſpacia earum.
[4] Et exijt ſors proſapiæ Kehath, & fuit filijs Aharon ſacerdotis ex Leuitis de tribu Iehuda, & de tribu Simghon: & ex tribu Binia-
min in ſorte vrbes tredecim. [5] Et filijs Kehath qui reliqui fuerunt ex proſapia tribus Ephraim, &
ex tribu Dan, & ex medio tribus Menaſſe in ſorte vrbes decem.

6 * וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחוֹת מַטֵּה־יִשָּׂשכָר
וּמִמַּטֵּה־אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמֵחֲצִי מַטֵּה
מְנַשֶּׁה בַבָּשָׁן בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה ׃
7 * לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן
וּמִמַּטֵּה־גָד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה ׃
8 * וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים
הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
9 מֹשֶׁה בַּגּוֹרָל ׃ * וַיִּתְּנוּ מִמַּטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה
וּמִמַּטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יִקְרָא
10 אֶתְהֶן בְּשֵׁם ׃ * וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן מִמִּשְׁפְּחוֹת
הַקְּהָתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל רִאישֹׁנָה ׃
11 * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
הָעֲנוֹק הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
12 סְבִיבֹתֶיהָ ׃ * וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ
נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה בַּאֲחֻזָּתוֹ ׃
13 * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נָתְנוּ אֶת־עִיר מִקְלַט
הָרֹצֵחַ אֶת־חֶבְרוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־לִבְנָה
14 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ ׃ * וְאֶת־יַתִּר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
15 וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ ׃ * וְאֶת־
חֹלֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־דְּבִר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ ׃
16 * וְאֶת־עַיִן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־יֻטָּה וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ אֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים
תֵּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה ׃
17 * וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
18 אֶת־גֶּבַע וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ ׃ * אֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־עַלְמוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע ׃
19 * כָּל־עָרֵי בְנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה
20 עָרִים וּמִגְרְשֵׁיהֶן ׃ * וּלְמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־קְהָת
הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מִבְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גוֹרָלָם
מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם ׃

6 * Porrò filijs Gerſon egreſſa eſt ſors vt
acciperent de tribubus Yſachar & Aſer,
& Neptalim, dimidiáque tribu Manaſ-
ſe in Baſan, ciuitates numero trede-
cim.
7 * Et filiis Merari per cognationes ſuas
de tribubus Ruben, & Gad, & Zabulon,
vrbes duodecim.
8 * Dederúntque filij Iſrael Leuitis ciui-
tates & ſuburbana earum, ſicut præcepit
B Dominus per manum Moyſi ſingulis ſor
te tribuentes.
9 * De tribubus filiorum Iuda, & Sy-
meon dedit Ioſue ciuitates, quarum iſta
ſunt nomina.
10 * Filijs Aaron per familias Caath Le-
uitici generis. prima enim ſors illis egreſ-
ſa eſt.
11 * Cariatharbe patris Enach quæ voca-
tur Hebron in monte Iuda, & ſuburbana
eius per circuitum.
12 * Agros verò & villas eius dederat Ca-
leb filio Iephone ad poſſidendum.
13 * Dedit ergo filiis Aaron ſacerdotis
Hebron confugij ciuitatem, ac ſubur-
bana eius, & Lobnam cum ſuburbanis
ſuis.
14 * Et Iether, & Iſtimon,
15 * Et Helon, & Dabir,
16 * Et Ain, & Ietham, & Bethſames cum
ſuburbanis ſuis, ciuitates nouem de tri-
bubus, vt dictum eſt, duabus.
17 * De tribu autem filiorum Beniamin
Gabaon & Gabae,
18 * Et Anathoth, & Almon cum ſubur-
banis ſuis, ciuitates quatuor.
19 * Omnes ſimul ciuitates filiorum Aa-
ron ſacerdotis, tredecim cum ſuburbanis
ſuis.
20 * Reliquis verò per familias filiorum
Caath Leuitici generis hæc eſt data poſ-
ſeſsio.

תרגום יונתן

6 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִזַּרְעֲיַת שִׁבְטָא דְיִשָּׂשכָר וּמִשִּׁבְטָא דְאָשֵׁר וּמִשִּׁבְטָא דְנַפְתָּלִי וּמִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּמַתְנַן בְּעַדְבָא קִרְוִין
תְּלָת עֲשַׂר ׃ 7 לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן מִשִּׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּמִשִּׁבְטָא דְגָד וּמִשִּׁבְטָא דִזְבוּלֻן קִרְוִין תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה ׃
8 וִיהַבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְלֵיוָאֵי יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְיָת רָוְחֵיהֶן כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ בִּידָא דְמשֶׁה בְּעַדְבָא ׃ 9 וִיהַבוּ
מִשִּׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמִשִּׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין דְאִתְפָּרְשָׁא בִשְׁמָהָן ׃ 10 וַהֲווֹ לִבְנֵי אַהֲרֹן מִזַּרְעֲיַת קְהָת
מִבְּנֵי לֵוִי אֲרֵי לְהוֹן הֲוָה עַדְבָא קַדְמָאָה ׃ 11 וִיהַבוּ לְהוֹן יָת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבוּהוֹן דְּגִבָּרַיָּא הִיא חֶבְרוֹן בְּטוּרָא דְבֵית יְהוּדָה
וְיָת רָוְחָהָא סְחוֹרָנָהָא ׃ 12 וְיָת חֲקַל קַרְתָּא וְיָת רָוְחָהָא יְהַבוּ לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה בְּאַחֲסַנְתֵּיהּ ׃ 13 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן
כַּהֲנָא יְהַבוּ יָת קִרְיַת שֵׁיזָבוּת קָטוֹלָא יָת חֶבְרוֹן וְיָת רָוְחָהָא וְיָת לִבְנָה וְיָת רָוְחָהָא ׃ 14 וְיָת יַתִּיר וְיָת רָוְחָהָא וְיָת אֶשְׁתְּמֹעַ וְיָת
רָוְחָהָא ׃ 15 וְיָת חוֹלוֹן וְיָת רָוְחָהָא וְיָת דְּבִיר וְיָת רָוְחָהָא ׃ 16 וְיָת עַיִן וְיָת רָוְחָהָא וְיָת יֻטָּה וְיָת רָוְחָהָא
יָת בֵּית שֶׁמֶשׁ וְיָת רָוְחָהָא קִרְוִין תְּשַׁע מִן תְּרֵין שִׁבְטַיָּא הָאִלֵּין ׃ 17 וּמִשִּׁבְטָא דְבִנְיָמִין יָת גִּבְעוֹן וְיָת רָוְחָהָא יָת גֶּבַע וְיָת
רָוְחָהָא ׃ 18 יָת עֲנָתוֹת וְיָת רָוְחָהָא וְיָת עַלְמוֹן וְיָת רָוְחָהָא קִרְוִין אַרְבַּע ׃ 19 כָּל קִרְוֵי בְנֵי אַהֲרֹן
כַּהֲנַיָּא תְּלָת עֶשְׂרֵה קִרְוִין וְרָוְחֵיהֶן ׃ 20 וּלְזַרְעֲיָת בְּנֵי קְהָת לְלֵיוָאֵי דְאִשְׁתְּאָרוּ מִבְּנֵי קְהָת וַהֲוָאָה קִרְוֵי עַדְבְהוֹן מִשִּׁבְטָא
דִבְנֵי אֶפְרָיִם ׃

*Et filiis Gerson de cognatione tribus Issa- 6
char, & de tribu Aser, & de tribu Nephtha-
lim, & de dimidia tribu Manasse in Basan per
sortem ciuitates tredecim.*
*Et filiis Merari per populos suos de tribu 7
Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabu-
lon per sortem vrbes duodecim.*
*Et dederunt filij Israel Leuitis ciuitates 8
has et suburbana earum, sicut præcepit Domi-
nus Moysi per sortem.*
*Et dedit tribus filiorum Juda & tribus 9
Symeon ciuitates has, & vocatæ sunt in no-
mine.*
*Et fuerunt filiis Aaron de populo Caath fi- 10
liorum Leui, quoniam his fuit sors prima.*
*Et dederunt eis Cariatharbe metropolin 11
Enach, hæc est Hebron, in mõte Juda; at subur-
bana eius in circuitu eius;*
*Et agros vrbis & villas eius dederat Jo- 12
sue Chaleb filio Jephone in possessione eius.*
*Et filijs Aaron sacerdotis dedit ciuitatem 13
confugiorum homicidæ, Hebron & suburbana
cum ea, & Lebnam & suburbana quæ circa
eam.*
*Et Jether & suburbana quæ circa eam, 14
& Jstimon & suburbana quæ circa eam.*
*Et Helon & suburbana quæ circa eam, 15
& Dabir & suburbana quæ circa eam.*
*Et Ain & suburbana quæ circa eam, & 16
Jethan & suburbana quæ circa eam, & Beth-
sames & suburbana quæ circa eam, ciuitates
nouem de duabus tribubus his.*
*Et à tribu Beniamin Gabaon & subur- 17
bana quæ circa eam, & Gabee & suburbana
quæ circa eam.*
*Et Anathoth & suburbana quæ circa 18
eam, & Almon & suburbana quæ circa eam,
ciuitates quatuor.*
*Omnes ciuitates filiorum Aaron sacerdo- 19
tum, tredecim ciuitates & suburbana earum.*
*Et populis filiorum Caath Leuitis relictis 20
de filiis Caath, & fuit ciuitas terminorum eo-
rum à tribu Ephraim.*

6 καὶ τοῖς υἱοῖς γερσὼν ἀπὸ τῆς συγγενείας φυλῆς ἰσσά-
χαρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς ἀσὴρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφθαλὶμ, καὶ
ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασσῆ ἐν τῷ βασὰν κληρωτὶ
πόλεις τρεισκαίδεκα.
7 καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κατὰ δήμους αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς
ῥουβὴν καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ, καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς ζαβουλὼν κλη-
8 ρωτὶ πόλεις δώδεκα. καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς
λευίταις τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν ὃν
τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ κληρωτί.
9 καὶ ἔδωκεν ἡ φυλὴ υἱῶν ἰούδα καὶ ἡ φυλὴ συμεὼν τὰς
πόλεις ταύτας, καὶ ἀπεκλήθησαν ἐν ὀνόματι.
10 καὶ ἐγένοντο τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῦ καὰθ
τῶν υἱῶν λευί, ὅτι τούτοις ἐγενήθη ὁ κλῆρος πρῶτος.
11 καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν καριὰθ ἀρβὼκ μητρόπολιν
τῶν ἐνάκ, αὕτη ἐστὶ χεβρὼν ἐν τῷ ὄρει ἰούδα· τὰ δὲ περι-
12 σπόρια αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀγροὺς τῆς πό-
λεως καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἔδωκεν ἰησοῦς τῷ χαλὲβ υἱῷ
13 ἰεφωνὴ ἐν κατασχέσει αὐτοῦ. καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῦ
ἱερέως ἔδωκεν τὴν πόλιν φυγαδευτηρίων τῷ φονεύσαντι
τὴν χεβρὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα σὺν αὐτῇ, καὶ τὴν λεβνὰ
καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.
14 καὶ τὴν ἰέθερ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ
τὴν ἰσθιμὼ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.
15 καὶ τὴν ἠλὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ
τὴν δαβὶρ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.
16 καὶ τὴν αἲν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν
ἰεττὰ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ· καὶ βεθσαμὲς καὶ
τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις ἐννέα παρὰ τῶν
17 δύο φυλῶν τούτων. καὶ παρὰ τῆς φυλῆς βενιαμὶν τὴν
γαβαὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ γαβὲ καὶ
τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.
18 καὶ ἀναθὼθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ
τὴν ἐλμὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις
τέσσαρες.
19 πᾶσαι αἱ πόλεις υἱῶν ἀαρὼν τῶν ἱερέων τρεισκαίδε-
κα πόλεις καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν.
20 καὶ τοῖς δήμοις υἱῶν καὰθ τοῖς λευίταις καταλε-
λειμμένοις ἀπὸ τῶν υἱῶν καάθ· καὶ ἐγενήθη ἡ πόλις τῶν
ὁρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et filijs Gerson ex prosapia tribus Issachar, & ex tribu Aser, & ex tribu Nephthali, & ex dimidio tribus Menasse in Mathnan in sorte; vrbes tredecim. 7 Filijs Merari ad prosapias eorum ex tribu Reuben; & ex tribu Gad, & ex tribu Zebulun; vrbes duodecim. 8 Et dederunt filij Israel Leuitis vrbes illas & spacia earum, quemadmodum iussit Dominus in manu Mosis in sorte.
9 Et dederunt ex tribu domus Iuda & ex tribu filiorum Simeon, vrbes has quæ expositæ sunt in nominibus earum.
10 Et fuerunt filiis Aharon ad prosapiam Kehath ex filiis Leui; namque ijs fuit sors prima. 11 Et dederunt eis Kiriath-arbagh patris fortium, ipsa Hhebron, in monte domus Iuda; & spacia eius circum eam.
12 Et agrum vrbis & spacia eius, dederunt Caleb filio Iephune, in possessione eius. 13 Et filiis Aharon sacerdotis dederunt vrbem euasionis occisoris, Hhebron & spacia eius, & Libna & spacia eius,
14 Et Iathir & spacia eius, & Estemoagh & spacia eius. 15 Et Hholon & spacia eius, & Debir & spacia eius. 16 Et Ghain & spacia eius, & Iuta & spacia eius, Beth-semes & spacia eius, vrbes nouem ex duabus tribubus illis. 17 Et ex tribu Biniamin, Gibghon & spacia eius, Gebagh & spacia eius.
18 Ghanathoth & spacia eius, Ghalmon & spacia eius, vrbes quatuor. 19 Omnes vrbes filiorum Aharon sacerdotis: tredecim vrbes & spacia earum. 20 Et prosapiæ filiorum Kehath Leuitis qui relicti sunt ex filiis Kehath: & fuerunt vrbes sortis eorum ex tribu filiorum Ephraim.

21 * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ
אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־
22 גֶּזֶר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וְאֶת־קִבְצַיִם וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־בֵּית חוֹרוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים
23 אַרְבַּע׃ * וּמִמַּטֵּה־דָן אֶת־אֶלְתְּקֵא וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ אֶת־גִּבְּתוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
24 * אֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־גַּת־רִמּוֹן
25 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ * וּמִמַּחֲצִית
מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־תַּעְנַךְ וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־גַּת
רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שְׁתָּיִם׃
26 * כָּל־עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרְשֵׁיהֶן לְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־
27 קְהָת הַנּוֹתָרִים׃ * וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחֹת
הַלְוִיִּם מֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ
אֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־בְּעֶשְׁתְּרָה
28 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שְׁתָּיִם׃ * וּמִמַּטֵּה
יִשָּׂשכָר אֶת־קִשְׁיוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־דָּבְרַת
29 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * אֶת־יַרְמוּת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
אֶת־עֵין גַּנִּים וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃
30 * וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מִשְׁאָל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־
31 עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * אֶת־חֶלְקָת וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃
32 * וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־עִירֵי מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־
קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־חַמֹּת דֹּאר וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־קַרְתָּן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שָׁלֹשׁ׃
33 * כָּל־עָרֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה
34 עִיר וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־מְרָרִי
הַלְוִיִּם־מְנוֹתָרִים מֵאֵת מַטֵּה זְבוּלֻן אֶת־יָקְנְעָם
35 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־קַרְתָּה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * אֶת־
דִּמְנָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־נַהֲלָל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
עָרִים אַרְבַּע׃

21 * De tribu Ephraim vrbes confugij, Sychem cum ſuburbanis ſuis in monte Ephraim & Gazer,
22 * Et Iebſam & Bethoron cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quatuor.
23 * De tribu quoque Dan, Helteco & Gabathon,
24 * Et Haialon & Iethremon cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quatuor.
25 * Porrò de dimidia tribu Manaſſe, Tenach, & Gethremmon cum ſuburbanis ſuis, ciuitates duæ.
26 * Omnes ciuitates decem & ſuburbana earum, datæ ſunt filijs Caath inferioris gradus.
27 * Filijs quoque Gerſon Leuitici generis dedit de dimidia tribu Manaſſe confugij ciuitates, Gaulon in Baſan, & Boſram cum ſuburbanis ſuis, ciuitates duas.
28 * Porrò de tribu Yſachar, Ceſion & Dabereth,
29 * Et Iaramoth & Engannim cũ ſuburbanis ſuis, ciuitates quatuor.
30 * De tribu autem Aſer, Maſan & Abdon,
31 * Et Elcath & Roob cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quatuor.
32 * De tribu quoq; Nephthalim ciuitates confugij, Cedes in Galilæa, et Amothdor & Carthan cum ſuburbanis ſuis, ciuitates tres.
33 *Omnes vrbes familiarum Gerſon tredecim cum ſuburbanis ſuis.
34 * Filiis autem Merari Leuitis inferioris gradus per familias ſuas, data eſt de tribu Zabulon, Iecnal & Cartha,
35 * Et Damna, & Naalol, ciuitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.

תרגום יונתן

21 וִיהַבוּ לְהוֹן יַת קִרְיַת שֵׁיזָבוּת קָטוֹלָיָא יַת שְׁכֶם וְיַת רְוָחְהָא בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וְיַת גֶּזֶר וְיַת רְוָחְהָא׃
22 וְיַת קִבְצַיִם וְיַת רְוָחְהָא וְיַת בֵּית חוֹרוֹן וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 23 וּמִשִּׁבְטָא דְדָן יַת אֶלְתְּקֵא וְיַת
רְוָחְהָא יַת גִּבְּתוֹן וְיַת רְוָחְהָא׃ 24 יַת אַיָּלוֹן וְיַת רְוָחְהָא יַת גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 25 וּמִפַּלְגוּת
שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה יַת תַּעֲנָךְ וְיַת רְוָחְהָא וְיַת גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין תַּרְתֵּין׃ 26 כָּל קִרְוִין עֲשַׂר וְרְוָחֵיהֶן לְזַרְעְיַת בְּנֵי
קְהָת דְּאִשְׁתְּאָרוּ׃ 27 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִזַּרְעִית לֵיוָאֵי מִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה יַת קִרְיַת שֵׁיזָבוּת קָטוֹלָא יַת גּוֹלָן בְּמַתְנָן
וְיַת רְוָחְהָא וְיַת בְּעֶשְׁתְּרָה וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין תַּרְתֵּין׃ 28 וּמִשִּׁבְטָא דְיִשָּׂשכָר יַת קִשְׁיוֹן וְיַת רְוָחְהָא יַת דָּבְרַת וְיַת רְוָחְהָא׃
29 וְיַת יַרְמוּת וְיַת רְוָחְהָא יַת עֵין גַּנִּים וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 30 וּמִשִּׁבְטָא דְאָשֵׁר יַת מִשְׁאָל וְיַת רְוָחְהָא יַת
עַבְדּוֹן וְיַת רְוָחְהָא׃ 31 יַת חֶלְקָת וְיַת רְוָחְהָא וְיַת רְחוֹב וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 32 וּמִשִּׁבְטָא
דְנַפְתָּלִי יַת קִרְיַת שֵׁיזָבוּת קָטוֹלָא יַת קֶדֶשׁ בְּגָלִיל וְיַת רְוָחְהָא וְיַת חַמּוֹת דֹּאר וְיַת רְוָחְהָא וְיַת קַרְתָּן וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין תְּלָת׃
33 כָּל קִרְוֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן תְּלָת עֲשַׂר קִרְוִין וּרְוָחֵיהֶן׃ 34 וּלְזַרְעֲיַת בְּנֵי מְרָרִי לֵיוָאֵי דְאִשְׁתְּאָרוּ מִן
שִׁבְטָא דִזְבוּלֻן יַת יָקְנְעָם וְיַת רְוָחְהָא יַת קַרְתָּה וְיַת רְוָחְהָא׃ 35 יַת דִּמְנָה וְיַת רְוָחְהָא יַת נַהֲלָל וְיַת רְוָחְהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃

** Et dederunt eis ciuitatem confugij quæ ho* 21
micidæ, Sychem & suburbana quæ circa eã in
monte Ephraim, & Gazer & suburbana quæ
*circa ipsam. * Et Capsam & suburbana quæ* 22
circa ipsam, & Bethoron & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates quatuor.
** Et de tribu Dan, Eltheca & suburbana* 23
quæ circa ipsam, & Gabathon & suburbana
quæ circa ipsam.
** Et Hailon & suburbana quæ circa ipsam,* 24
& Gethrẽmon et suburbana quæ circa ipsam,
*ciuitates quatuor. * Et de dimidia tribu Ma-* 25
nasse, Thenach & suburbana quæ circa ipsam;
& Gethrẽmon et suburbana quæ circa ipsam;
*ciuitates duæ. * Omnes ciuitates decẽ & sub-* 26
urbana quæ circa ipsas, populis filiorum Caath
*relictis. * Et filiis Gerson cognatis Leuitis* 27
ex dimidia tribu Manasse ciuitates constitutas
homicidis: Golan in Basan & suburbana quæ
circa ipsam, & Beesthera & suburbana quæ
*circa ipsam, ciuitates duæ. * Et de tribu Issa-* 28
char, Cesion & suburbana quæ circa ipsam, Da
bareth & suburbana quæ circa ipsam.
** Et Hiermoth & suburbana quæ circa* 29
ipsam, & Fontẽ literarũ & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates quatuor.
** Et de tribu Aser, Misal & suburbana quæ* 30
circa ipsam, & Abdon & suburbana quæ cir-
ca ipsam.
** Et Chalcath et suburbana quæ circa ipsam,* 31
& Roob & suburbana quæ circa ipsam, ciui-
tates quatuor.
** Et de tribu Nephtali ciuitates constitutas* 32
homicidæ & Cedes in Galilæa & suburbana
quæ circa ipsam, & Amath Dor & suburbana
quæ circa ipsam, & Carthã & suburbana quæ
*circa ipsam, ciuitates tres. * Omnes ciuita-* 33
tes Gerson per populos earum, tredecim ciui-
tates, & suburbana quæ circa ipsas.
** Et populo filiorum Merari Leuitis reli-* 34
quis de tribu filiorum Zabulon, Jecnam &
suburbana eius, & Cartha & suburbana eius.
** Et Damna & suburbana eius, & Naa-* 35
lol & suburbana eius, ciuitates quatuor.

21 * καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν πόλιν τοῦ φυγαδευτηρίου τὴν τοῦ
φονεύσαντος, τὴν συχὲμ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐ-
τῇ ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ, καὶ γαζερὰ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
22 πρὸς αὐτῇ. * καὶ τὴν καβσὲμ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
πρὸς αὐτῇ, καὶ βαιθωρὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐ-
23 τῇ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἐκ τῆς φυλῆς δὰν τὴν ἐλθεκὼ
καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεβεθὼν καὶ τὰ
24 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ. * καὶ τὴν αἰλὼν καὶ τὰ
ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ
25 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἀπὸ
τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ τὴν θαανὰχ καὶ τὰ ἀφωρισ-
μένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ ἀφωρισ-
26 μένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις δύο. * πᾶσαι πόλεις δέκα καὶ
τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐταῖς τοῖς δήμοις υἱῶν καὰθ
27 τοῖς ὑπολελειμμένοις. * καὶ τοῖς υἱοῖς γηρσὼν τοῖς συγ-
γενέσιν τοῖς λευίταις ἐκ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ τὰς
πόλεις τὰς ἀφωρισμένας τοῖς φονεύσασιν, τὴν γωλὼν ἐν
τῇ βασανίτιδι καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν
βεεσθερὰ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις δύο.
28 * καὶ ἐκ τῆς φυλῆς ἰσσάχαρ τὴν κεσιὼν καὶ τὰ ἀφωρισ-
μένα τὰ πρὸς αὐτῇ, τὴν δαβερὰθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα
29 τὰ πρὸς αὐτῇ. * καὶ τὴν ἱερμὼθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα
τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ πηγὴν γραμμάτων καὶ τὰ ἀφωρισμέ-
30 να τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἐκ τῆς φυλῆς
ἀσὴρ τὴν μισαλὰ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ
31 ἀβδὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ. * καὶ χαλ-
κὰθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ ῥοὼβ καὶ τὰ
32 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἐκ τῆς
φυλῆς νεφθαλὶ τὰς πόλεις τὰς ἀφωρισμένας τῷ φο-
νεύσαντι καὶ τὴν κεδὲς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ τὰ ἀφωρισμένα
τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἀμαθδὼρ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν καρθὰν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς
33 αὐτῇ, πόλεις τρεῖς. * πᾶσαι αἱ πόλεις τοῦ γηρσὼν κατὰ δή-
μους αὐτῶν τρεισκαίδεκα πόλεις καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
34 πρὸς αὐταῖς. * καὶ τῷ δήμῳ υἱῶν μεραρὶ τοῖς λευίταις τοῖς
λοιποῖς ἐκ τῆς φυλῆς υἱῶν ζαβουλὼν τὴν ἰεκνὰμ καὶ τὰ πε-
ρισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν καριθὰ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς.
35 * καὶ τὴν δαμνὰ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν νάα-
λὼλ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, πόλεις τέσσαρες.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dederunt eis vrbem euasionis occisoris, Sichem & spacia eius, in monte domus Ephraim; & Gezer & spacia eius.
22 Et Kibszaim & spacia eius, & Beth-hhoron & spacia eius; vrbes quatuor.
23 Et ex tribu Dan, Eltheke & spacia eius; Gibthon & spacia eius.
24 Aialon & spacia eius; Gath-Rimon & spacia eius; vrbes quatuor.
25 Et ex media tribu Menasse, Thagnach & spacia eius, & Gath-Rimon & spacia eius; vrbes duas.
26 Omnes vrbes decem & spacia earum, prosapiæ filiorum Kehath qui residui fuerunt.
27 Et filijs Gerson ex prosapia Leuitarum, ex dimidio tribus Menasse, vrbem euasionis occisoris, Golan in Mathnan & spacia eius; & Beghesthra & spacia eius; vrbes duas.
28 Et ex tribu Issachar, Kison & spacia eius, & Dabrath & spacia eius.
29 Et Iarmuth & spacia eius, Ghen-ganim & spacia eius; vrbes quatuor.
30 Et ex tribu Aser, Misal & spacia eius, Ghabdon & spacia eius.
31 Hhelkath & spacia eius, & Rehob & spacia eius; vrbes quatuor.
32 Et ex tribu Nephthali, vrbem euasionis occisoris, Kedes in Galil, & spacia eius; Hhamoth-dor & spacia eius, Karthan & spacia eius; vrbes tres.
33 Omnes vrbes filiorum Gerson ad prosapias suas; tredecim vrbes & spacia earum.
34 Et prosapiæ filiorum Merari Leuitarum qui reliqui fuerunt ex tribu Zebulun, Iaknegham & spacia eius; Kartha & spacia eius.
35 Dimna & spacia eius, Nahalal & spacia eius; vrbes quatuor.

36 * וּמִמַּטֵּה רְאוּבֵן אֶת־בֶּצֶר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
וְאֶת־יַהְצָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
37 * אֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מֵיפַעַת
38 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ * וּמִמַּטֵּה גָד
אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־רָמֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
39 * אֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־יַעְזֵר וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ כָּל־עָרִים אַרְבַּע׃
40 * כָּל־הֶעָרִים לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחוֹת הַלְוִיִּם וַיְהִי גּוֹרָלָם עָרִים
41 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃ * כֹּל עָרֵי הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ אֲחֻזַּת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עָרִים אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃
42 * תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה עִיר עִיר וּמִגְרָשֶׁיהָ
סְבִיבֹתֶיהָ כֵּן לְכָל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה׃
43 * וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לָתֵת לַאֲבוֹתָם וַיִּרָשׁוּהָ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃
44 * וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב כְּכֹל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע
לַאֲבוֹתָם וְלֹא־עָמַד אִישׁ בִּפְנֵיהֶם מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם
אֵת כָּל־אֹיְבֵיהֶם נָתַן יְהוָה בְּיָדָם׃
45 * לֹא־נָפַל דָּבָר מִכֹּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר־דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בָּא׃

כב

1 * אָז יִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי
2 וְלַחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם
שְׁמַרְתֶּם אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה וַתִּשְׁמְעוּ בְקוֹלִי לְכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃
3 * לֹא־עֲזַבְתֶּם אֶת־אֲחֵיכֶם זֶה יָמִים רַבִּים
עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִצְוַת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

36 * De tribu Gad ciuitates confugij, Ramoth in Galaad & Manaim,

37 * Et Eſebon & Iazer; ciuitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.

38 * De tribu Ruben ciuitates refugij, Boſor in ſolitudine Miſor & Iazer,

39 * Et Ietſon, & Maſpha; ciuitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.

40 * Omnes vrbes filiorum Merari per familias & cognationes ſuas duodecim.

41 * Itaque ciuitates vniuerſæ Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael, fuerunt quadraginta octo cum ſuburbanis ſuis;

42 * Singulæ per familias diſtributæ.

43 * Deditque Dominus Deus Iſraeli omnem terram quam traditurum ſe patribus eorum iurauerat, & poſſederunt illam atque habitauerunt in ea.

44 * Dataque eſt ab eo pax in omnes per circuitum nationes, nullúſque eis, hoſtium reſiſtere auſus eſt, ſed cuncti in eorum ditionem redacti ſunt.

45 * Ne vnum quidem verbum quod illis præſtiturum ſe eſſe promiſerat, irritum fuit, ſed rebus expleta ſunt omnia.

CAP. XXII.

1 EOdem tempore vocauit Ioſue Rubenitas & Gadditas, & dimidiam tribum Manaſſe.

2 * Dixítque ad eos, Feciſtis omnia quæ præcepit vobis Moyſes famulus Domini, mihi quoque in omnibus obediſtis.

3 * Nec reliquiſtis fratres veſtros longo tempore vſque in præſentem diem, cuſtodientes imperium Domini Dei veſtri.

תרגום יונתן

36 וּמִשִּׁבְטָא דִרְאוּבֵן יַת בֶּצֶר וְיַת רַוְחָהָא יַת יָהְצָה וְיַת רַוְחָהָא׃ 37 יַת קְדֵמוֹת וְיַת רַוְחָהָא יַת מֵיפַעַת וְיַת
רַוְחָהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 38 וּמִשִּׁבְטָא דְגָד יַת קִרְיַת שֵׁיזָבוּת קָטוֹלָא יַת רָמוֹת בְּגִלְעָד וְיַת רַוְחָהָא וְיַת מַחֲנַיִם וְיַת רַוְחָהָא׃
39 יַת חֶשְׁבּוֹן וְיַת רַוְחָהָא יַת יַעְזֵר וְיַת רַוְחָהָא כָּל קִירְוִין אַרְבַּע׃ 40 כָּל קִירְוַיָּא לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן
דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִזַּרְעִית לֵיוָאֵי וַהֲוָה עַדְבְהוֹן קִירְוִין תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה׃ 41 כָּל קִירְוֵי לֵיוָאֵי בְּגוֹ אַחֲסָנַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִירְוִין אַרְבְּעִין
וּתְמָנֵי וְרַוְחֵיהֶן׃ 42 יֶהֶוְיָן קִירְוַיָּא הָאִילֵין קַרְתָּא קַרְתָּא וְרַוְחָהָא סַחְרָנָהָא כֵּן לְכָל קִירְוַיָּא הָאִילֵין׃ 43 וִיהַב יְיָ
לְיִשְׂרָאֵל יַת כָּל אַרְעָא דְקַיֵּים לְמִתַּן לַאֲבָהָתְהוֹן וְאַחְסִינוּהָא וִיתִיבוּ בַהּ׃ 44 וַאֲנִיחַ יְיָ לְהוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר כְּכָל דְּקַיֵּים
לַאֲבָהָתְהוֹן וְלָא קָם אֱנָשׁ קֳדָמֵיהוֹן מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן יַת כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מְסַר יְיָ בִּידֵיהוֹן׃ 45 לָא בְטֵיל פִּתְגָּמָא מִכָּל
פִּתְגָּמוֹהִי תַּקִּינַיָּא דְּמַלִּיל יְיָ עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוּלְּהוֹן יִתְקַיְּימוּ׃

כב

1 בְּכֵין קְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטָא דִרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה׃ 2 וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן נְטַרְתּוּן יַת כָּל
דְּפַקֵּיד יַתְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ וְקַבֵּלְתּוּן לְמֵימְרִי לְכָל דְּפַקֵּדִית יַתְכוֹן׃ 3 לָא שְׁבַקְתּוּן יַת אֲחוּכוֹן דְּנַן יוֹמִין סַגִּיאִין עַד
יוֹמָא הָדֵין וּנְטַרְתּוּן יַת מַטְּרַת תַּפְקֶדְתָּא מֵימְרָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן׃

Et ciuitates Iordanis Hiericho de tribu 36
Ruben, vrbem confugium homicidæ, Bosor &
suburbana eius, & Iazer & suburbana eius.
Et Cethson & suburbana eius, & Ma- 37
pha & suburbana eius, quatuor ciuitates.
Et de tribu Gad ciuitatem confugij homi- 38
cidæ, Ramoth in Galaad et suburbana eius, &
Manaim & suburbana eius.
Et Esebon & suburbana eius, & Iazer 39
& suburbana eius, omnes ciuitates qua-
tuor.
Omnes ciuitates filiis Merari per populos 40
eorum relictorum à tribu Leui: & fuerunt
termini eorum ciuitates duodecim.
Omnes vrbes Leuitarum in medio pos- 41
sessionis filiorum Israel, ciuitates quadraginta-
octo & suburbana earum; in circuitu vrbium
harum
Ciuitates & vrbes, & suburbana ea- 42
rum in circuitu vrbium: sic omnibus vrbi-
bus his.
Et dedit Dominus Israel omnem terram 43
quam iurauit traditurum se patribus eorum,
& possederunt eam, & habitauerunt in ea.
Et requiescere fecit eos Dominus in cir- 44
cuitu, sicut iurauit patribus eorum: non surre-
xit vllus coram eis ab omnibus inimicis eorum:
omnes inimicos eorum tradidit Dominus in ma
nus eorum.
Non cecidit verbum de omnibus verbis 45
bonis quæ locutus est Dominus filiis Israel: om-
nia expleta sunt.

CAP. XXII.

Tvnc conuocauit Iosue filios Ruben, & fi- 1
lios Gad, & dimidiam tribum Manasse.
Et dixit eis, Vos audiuistis omnia quæ 2
præcepit vobis Moyses famulus Domini, &
audiuistis vocem meam iuxta omnia quæcun-
que præcepi vobis.
Et non reliquistis fratres vestros his die- 3
bus & pluribus vsque ad diem hodiernum; cu-
stodiuistis præceptum Domini Dei nostri.

36 καὶ πόλεις τοῦ ἰορδάνου τὴν ἱεριχὼ ἐκ τῆς φυλῆς
ῥουβήν, τὴν πόλιν τὸ φυγαδευτήριον τοῦ φονεύσαντος,
τὴν βοσὼρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰαζὴρ
καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς.
37 καὶ τὴν κεδσὼν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν
μαφὰ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, τέσσαρες πόλεις.
38 καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς γὰδ, τὴν πόλιν τοῦ φυγα-
δευτηρίου τοῦ φονεύσαντος τὴν ῥαμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ
καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν μααινὲμ καὶ τὰ περι-
σπόρια αὐτῆς.
39 καὶ τὴν ἐσεβὼν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰαζὴρ
καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ πόλεις τέσσαρες.
40 πᾶσαι πόλεις τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κατὰ δήμους αὐτῶν
τῶν καταλελειμμένων ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ λευί· καὶ ἐγενήθη
τὰ ὅρια αὐτῶν πόλεις δώδεκα.
41 πᾶσαι πόλεις τῶν λευιτῶν ἐν μέσῳ κατασχέσεως
υἱῶν ἰσραὴλ πόλεις τεσσαρακοντaοκτὼ καὶ τὰ περισπό-
ρια αὐτῶν· κύκλῳ τῶν πόλεων τούτων,
42 πόλεις καὶ πόλεις, καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν κύκλῳ
τῶν πόλεων· οὕτως πάσαις ταῖς πόλεσι ταύταις.
43 καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν ἣν
ὤμοσεν δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ κατεκληρονόμη-
σαν αὐτήν, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ.
44 καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κύριος κυκλόθεν καθότι
ὤμοσεν τοῖς πατράσιν αὐτῶν· οὐκ ἀνέστη οὐδεὶς κατενώ-
πιον αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, πάντας τοὺς
ἐχθροὺς αὐτῶν παρέδωκε κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.
45 οὐ διέπεσεν ῥῆμα ἀπὸ πάντων τῶν ῥημάτων τῶν κα-
λῶν ὧν ἐλάλησεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, πάντα πα-
ρεγένετο.

κβ´.

1 Τότε συνεκάλεσεν ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς ῥουβὴν καὶ τοὺς υἱοὺς
γὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ.
2 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἀκηκόατε σύμπαντα ὅσα ἐνε-
τείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, καὶ ἐπηκούσατε τῆς φω-
νῆς μου κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.
3 καὶ οὐκ ἐγκαταλελοίπατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ταύ-
τας τὰς ἡμέρας καὶ πλείους ἕως ἡμέρας τῆς σήμερον, ἐφυ-
λάξατε τὴν ἐντολὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Et ex tribu Reuben Beszer & spacia eius; Iahszah & spacia eius. 37 Kedemuth & spacia eius, Me-Phagath & spacia eius, vrbes quatuor. 38 Et ex tribu Gad vrbem euasionis occisoris Rama in Gilghad & spacia eius, & Mahhanaim & spacia eius. 39 Hhesbon & spacia eius, & Iaghzer & spacia eius; omnes vrbes quatuor. 40 Omnes vrbes filijs Merari ad prosapiam suam qui relicti sunt ex prosapia Leuitarum; & fuerunt sortes eorum vrbes duodecim. 41 Omnes vrbes Leuitarum in medio possessionis filiorum Israel; vrbes quadraginta & octo, & spacia earum. 42 Erunt vrbes hæ vrbs vrbs, & spacia eius circum eam: sic ad omnes vrbes has. 43 Et dedit Dominus Israeli omnem terram quam iurauit ad dandum patribus eorum: & possederunt eam, & habitarunt in ea. 44 Et pacem dedit Dominus illis à circumcircum, sicut omnia quæ iurauit patribus eorum: & non surrexit homo ante eos ex omnibus auctoribus inimicitiarum eorum; omnes auctores inimicitiarum eorum tradidit Dominus in manibus eorum. 45 Non defecit verbum ex omnibus verbis eius compositis, quæ locutus est Dominus super domum Israel: omnia illa firmata sunt.

CAP. XXII.

Tvnc vocauit Iosue tribum Reuben & tribum Gad; & dimidium tribus Menasse. 2 Et dixit illis, Vos custodistis omnia quæ iussit vos Moses seruus Domini; & auscultastis dicto meo ad omnia quæ iussi vos. 3 Non deseruistis fratres vestros his diebus multis, vsque ad diem hunc; & custodistis custodiam iussionis dicti Domini Dei vestri.

4 * וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַאֲחֵיכֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם וְעַתָּה פְּנוּ וּלְכוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃
5 * רַק שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם
6 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ * וַיְבָרְכֵם יְהוֹשֻׁעַ
7 וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ אֶל־אָהֳלֵיהֶם׃ * וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה נָתַן מֹשֶׁה בַּבָּשָׁן וּלְחֶצְיוֹ נָתַן יְהוֹשֻׁעַ עִם־
אֲחֵיהֶם מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ
8 אֶל־אָהֳלֵיהֶם וַיְבָרְכֵם׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
לֵאמֹר בִּנְכָסִים רַבִּים שׁוּבוּ אֶל־אָהֳלֵיכֶם
וּבְמִקְנֶה רַב־מְאֹד בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִנְחֹשֶׁת
וּבְבַרְזֶל וּבִשְׂלָמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד חִלְקוּ שְׁלַל־אֹיְבֵיכֶם
9 עִם־אֲחֵיכֶם׃ * וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן
וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִשִּׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתָם אֲשֶׁר נֹאחֲזוּ־בָהּ עַל־פִּי
10 יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ * וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּלִילוֹת
הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־
גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל־הַיַּרְדֵּן
מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה׃
11 * וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה־בָנוּ
בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת־
הַמִּזְבֵּחַ אֶל־מוּל אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן
12 אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקָּהֲלוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם
לַצָּבָא׃

4 *Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem & pacem sicut pollicitus est, reuertimini & ite in tabernacula vestra, & in terram possessionis quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans Iordanem;

5 *Ita dumtaxat, vt custodiatis attentè, & opere compleatis mandatum & legem, quam præcepit vobis Moyses famulus Domini, vt diligatis Dominũ Deũ vestrum, & ambuletis in omnibus viis eius, & obseruetis mandata illius, adhæreatísque ei ac seruiatis in omni corde & in omni anima vestra.

6 *Benedixítque eis Iosue & dimisit eos.
B Qui reuersi sunt in tabernacula sua.

7 *Dimidiæ autem tribui Manasse possessionem Moyses dederat in Basan; & idcirco mediæ quæ superfuit, dedit Iosue sortem inter cæteros fratres suos trans Iordanẽ ad Occidentalem eius plagam. Cúmque dimitteret eos in tabernacula sua & benedixisset eis;

8 *Dixit ad eos: In multa substantia atque diuitiis reuertimini ad sedes vestras cúm argento & auro, ære ac ferro, & veste multiplici. Diuidite prædam hostium cum fratribus vestris.

9 *Reuersíque sunt & abierunt filij Ruben, & filij Gad, & dimidia tribus Manasse à filijs Israel de Sylo quæ sita est in Chanaan, vt intrarent Galaad terram possessionis suæ quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Moysi.

10 *Cúmque venissent ad tumulos Iorda-
C nis in terrā Chanaan, ædificauerunt iuxta Iordanem altare infinitæ magnitudinis.

11 *Quod cùm audissent filij Israel, & ad eos certi nuncij detulissent ædificasse filios Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Manasse altare in terra Chanaan super Iordanis tumulos contra filios Israel:

12 *Conuenerũt omnes in Sylo, vt ascenderent & dimicarent contra eos.

תרגום יונתן

4 וּכְעַן אֲנִיחַ יְיָ אֱלָהֲכוֹן לַאֲחוּכוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל לְהוֹן וּכְעַן אִיתְפְּנוֹ וְאֱזִילוּ לְכוֹן לְקִירְוֵיכוֹן לַאֲרַע אַחְסַנְתֵּיהוֹן דִּיהַב לְכוֹן מֹשֶׁה
עַבְדָּא דַייָ בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא׃ 5 לְחוֹד אִסְתַּמַּרוּ לַחֲדָא לְמֶעְבַּד יָת תַּפְקֶידְתָּא וְיָת אוֹרָיְתָא דְּפַקֵּיד יָתְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא
דַייָ לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהֲכוֹן וּלְמֵהַךְ בְּכָל אוֹרְחָן דְּתַקְּנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִיטַּר כָּל פִּיקוּדוֹהִי וּלְאִתְקָרָבָא בְּדַחַלְתֵּיהּ וּלְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי בְּכָל לִבְּכוֹן
וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן׃ 6 וּבָרְכִינוּן יְהוֹשֻׁעַ וְשַׁלְּחִינוּן וַאֲזַלוּ לְקִרְוֵיהוֹן׃ 7 וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה יְהַב
מֹשֶׁה בְּמַתְנַן וּלְפַלְגֵיהוֹן יְהַב יְהוֹשֻׁעַ עִם אֲחֵיהוֹן בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא לְמַעְרְבָא וְאַף אֲרֵי שַׁלְּחִינוּן יְהוֹשֻׁעַ לְקִרְוֵיהוֹן וּבָרְכִינוּן׃
8 וַאֲמַר לְהוֹן לְמֵימַר בְּנִכְסִין סַגִּיאִין תּוּבוּ לְקִרְוֵיכוֹן וּבִבְעִירָא סַגִּי לַחֲדָא בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא וּבִנְחָשָׁא וּבְבַרְזְלָא וּבִלְבוּשִׁין סַגִּיאִין
לַחֲדָא פַּלִּיגוּ בִּיזַּת בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן עִם אֲחוּכוֹן׃ 9 וְתָבוּ וַאֲזַלוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה מִלְּוָת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשִּׁילוֹ דִּי בְּאַרְעָא דִכְנַעַן לְמֵיזַל לַאֲרַע גִּלְעָד לַאֲרַע אַחְסַנְתְּהוֹן דְּאַחְסִינוּ בַהּ עַל מֵימְרָא דַייָ בִּידָא דְמֹשֶׁה׃ 10 וַאֲתוֹ
לִגְלִילֵי יַרְדְּנָא דִּי בְּאַרְעָא דִכְנַעַן וּבְנוֹ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה תַּמָּן מַדְבְּחָא עַל יַרְדְּנָא מַדְבַּח רַב לְמֶחֱזֵי׃
11 וּשְׁמַעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר הָא בְנוֹ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה יָת מַדְבְּחָא לָקֳבֵיל אַרְעָא דִכְנַעַן בִּגְלִילֵי יַרְדְּנָא
לְעִיבַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 12 וּשְׁמַעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְכְּנַשׁוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁילוֹ לְמִיסַּק עֲלֵיהוֹן לְחֵילָא׃

*Nunc autem requiem dedit Dominus 4
Deus noster fratribus nostris quemadmodum
dixit eis: Nunc igitur reuersi abite in domos
vestras & in terram possessionis vestræ, quam
tradidit vobis Moyses famulus Domini trans
Jordanem.
*Sed custodite valde vt faciatis præcepta 5
& legem quam præcepit vobis Moyses famu-
lus Domini, vt diligatis Dominum Deum ve-
strum, & ambuletis in omnibus vijs eius, vt
obseruetis mandata eius, & adhæreatis ei, &
seruiatis ei ex omni mente vestra, & ex omni
anima vestra.
*Et benedixit eis Iosue, & dimisit eos, & 6
reuersi sunt in domos eorum.
*Et dimidiæ tribui Manasse dederat Moy- 7
ses in Basan, & dimidiæ parti dedit Josue cum
fratribus eorum trans Iordanem iuxta mare:
& cùm dimitteret eos Josue in domos eorum,
& benedixit eis,
*Dicens, In substãtia multa reuersi sunt in 8
domos eorum: & iumenta multa valde, & ar-
gentum & aurum, & æs, & ferrum, & ve-
stem multam valde diuiserunt spolia inimico-
rum eorum cum fratribus eorum.
*Et reuersi sunt & iuerunt filij Ruben, & 9
filij Gad, & dimidia tribus Manasse à filiis
Israel de Sylo in terra Chanaan, vt irent in
terram Galaad, in terram possessionis eorum,
quam possederunt eam per imperium Domini
in manu Moysi.
*Et venerunt in Galeloth Jordanis quæ est 10
in terra Chanaan, & ædificauerunt filij Ru-
ben, & filij Gad, & dimidia tribus Manasse,
illic altare iuxta Jordanem, altare magnum
visu.
*Et audiuerunt filij Israel, dicentes: Ecce 11
ædificauerunt filij Ruben, & filij Gad, & di-
midia tribus Manasse altare in terminum ter-
ræ Chanaan in Galaad Jordanis contra filios
Israel.
*Et audiuerunt filij Israel, & conuenerunt 12
omnes filij Israel in Sylo, vt ascendentes eos
oppugnarent.

4 νῦν δὲ κατέπαυσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοὺς ἀδελφοὺς
ἡμῶν ὃν τρόπον εἶπεν αὐτοῖς· νῦν οὖν ἀποστραφέντες ἀ-
πέλθετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν καὶ εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέ-
σεως ὑμῶν, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν μωυσῆς δοῦλος κυρίου ἐν τῷ
πέραν τοῦ ἰορδάνου.
5 ἀλλὰ φυλάξασθε σφόδρα ποιεῖν τὰς ἐντολὰς καὶ
τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, ἀγα-
πᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁ-
δοῖς αὐτοῦ, φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ προσκεῖ-
σθαι αὐτῷ, καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὑμῶν
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.
6 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐ-
τούς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.
7 καὶ τοῖς ἡμίσεσιν φυλῆς μανασσῆ ἔδωκεν μωυσῆς ἐν
τῇ βασανίτιδι, καὶ τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκεν ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ θάλασσαν· καὶ ἡνίκα ἐξα-
πέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ εὐλόγησεν
αὐτούς·
8 λέγων, ἐν χρήμασι πολλοῖς ἀπήλθοσαν εἰς τοὺς
οἴκους αὐτῶν, καὶ κτήνη πολλὰ σφόδρα καὶ ἀργύριον,
καὶ χρυσίον, καὶ χαλκὸν, καὶ σίδηρον, καὶ ἱματισμὸν
πολὺν σφόδρα διείλαντο τὴν προνομὴν τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
9 καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ
υἱοὶ γὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσρα-
ὴλ ἐκ σηλὼ ἐν γῇ χανάαν ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν γα-
λαὰδ εἰς γῆν κατασχέσεως αὐτῶν, ἣν ἐκληρονόμησαν
αὐτὴν διὰ προστάγματος κυρίου ἐν χειρὶ μωυσῆ.
10 καὶ ἤλθοσαν εἰς γαληλὼθ τοῦ ἰορδάνου ἥ ἐστιν ἐν γῇ χα-
νάαν, καὶ ᾠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ γὰδ καὶ τὸ
ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἐκεῖ βωμὸν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου βω-
μὸν μέγαν τοῦ ἰδεῖν.
11 καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λεγόντων, ἰδοὺ ᾠκοδόμησαν
οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ γὰδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μα-
νασσῆ βωμὸν ἐφ᾽ ὁρίου γῆς χανάαν ἐπὶ τοῦ γαλαὰδ
ἰορδάνου ἐν τῷ πέραν υἱῶν ἰσραήλ.
12 καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ συνηθροίσθησαν
πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς σηλὼ ὥστε ἀναβάντας αὐ-
τοὺς ἐκπολεμῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et nunc pacem dedit Dominus Deus vester fratribus vestris, quemadmodum locutus est illis. Et nunc spectate & ite vobis in vrbes vestras ad terram possessionum vestrarum, quam dedit vobis Moses seruus Domini in transitu Iordanis. [5] Tantum custodite vos valde ad faciendum iussionem & legem quam iussit vos Moses seruus Domini ad peramandum Dominum Deum vestrum, & ad ambulandum in omnibus viis quæ rectæ ante eum, & ad custodiendũ omnia iussa eius, & ad adhærendum in timore eius, & ad seruiendum ante eum in omni corde vestro, & in omni anima vestra. [6] Et benedixit eis Iosue: & dimisit eos; & ierunt ad vrbes suas. [7] Et dimidio tribus Menasse dedit Moses in Mathnan, & dimidio eorum dedit Iosue cum fratribus eorum in transitu Iordanis ad occasum: & etiam cùm misit eos Iosue ad vrbes eorum; & benedixit eis. [8] Et dixit eis ad dicendum: In diuitijs multis redibitis ad vrbes vestras, & in iumento multo nimis, in argento, & in auro, & in ære, & in ferro, & in vestibus multis nimis. Partimini prædam auctorum inimicitiarum vestrarum cum fratribus vestris. [9] Et reuersi sunt, & iuerunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menasse, à filijs Israel ex Silo, quæ in terra Chenaghan; ad eundum in terram Gilghad, in terram possessionis eorum qua possessores facti sunt in ea, iuxta dictum Domini in manu Mosis. [10] Et venerunt ad Gilgelas Iordanis quæ in terra Chenaghan; & struxerunt filij Reuben & filij Gad & dimidium tribus Menasse ibi altare iuxta Iordanem, altare magnum ad videndum. [11] Et audierunt filij Israel ad dicendum: Ecce construxerunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menasse altare e regione terræ Chenaghan in Gilgalis Iordanis ad latus filiorum Israel. [12] Et audierunt filij Israel; & congregati sunt omnis congregatio filiorum Israel in Silo, ad ascendendum contra eos ad militiam.

13 וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־
בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
14 אֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן׃ וַעֲשָׂרָה נְשִׂאִים
עִמּוֹ נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכֹל מַטּוֹת
יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי
15 יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד
וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ
16 אִתָּם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמְרוּ כֹּל עֲדַת יְהוָה
מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בִּבְנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ
17 לִמְרָדְכֶם הַיּוֹם בַּיהוָה׃ הַמְעַט־לָנוּ
אֶת־עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא־הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם
18 הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בַּעֲדַת יְהוָה׃ וְאַתֶּם
תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ
הַיּוֹם בַּיהוָה וּמָחָר אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף׃
19 וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ
לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַן־שָׁם
מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֵאָחֲזוּ בְּתוֹכֵנוּ וּבַיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ
וְאֹתָנוּ אַל־תִּמְרֹדוּ בִּבְנֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעֲדֵי
20 מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ הֲלוֹא עָכָן בֶּן־זֶרַח
מָעַל מַעַל בַּחֵרֶם וְעַל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה
קָצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע בַּעֲוֹנוֹ׃
21 וַיַּעֲנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃
22 אֵל אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה הוּא
יֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל
23 בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה׃ לִבְנוֹת
לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו
עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ׃

13 * Et interim miſerunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari ſacerdotis.
14 * Et decem principes cum eo, ſingulos de ſingulis tribubus.
15 * Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe in terram Galaad; dixerúntque ad eos:
16 * Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ eſt iſta tranſgreſſio? Cur reliqui-
D ſtis Dominum Deum Iſrael, ædificantes altare ſacrilegum, & à cultu illius recedentes?
17 * An parum vobis eſt quod peccaſtis Nu. 25.
in Beel-Phegor? & vſque in præſentem diem macula huius ſceleris in vobis permanet, multíque de populo corruerunt.
18 * Et vos hodie reliquiſtis Dominum, & cras in vniuerſum Iſrael ira eius deſæuiet.
19 * Quòd ſi putatis immundam eſſe terram poſſeſſionis veſtræ, trãſite ad terram, in qua tabernaculum Domini eſt, & habitate inter nos, tantum vt à Domino & à noſtro conſortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei noſtri.
20 * Nónne Achan filius Zare præterijt Sup. 7.
mandatum Domini, & ſuper omnem po-
E pulum Iſrael ira eius incubuit? Et ille erat vnus homo; atque vtinam ſolus periſſet in ſcelere ſuo!
21 * Reſponderúntq; filij Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe principibus legationis Iſrael:
22 * Fortiſſimus Dominus Deus, fortiſſimus Deus Dominus ipſe nouit, & Iſrael ſimul intelliget ſi præuaricationis animo,
23 * Hoc altare conſtruximus, non cuſtodiat nos, ſed puniat nos in præſenti. Et ſi ea mente fecimus, vt holocauſta & ſacrificium, & pacificas victimas ſuper eo imponeremus, ipſe quærat & iudicet.

תרגום יונתן

13 ושלחו בני ישראל לות בני ראובן ולות בני גד ולות פלגות שבטא דמנשה לארע גלעד ית פנחס בר אלעזר כהנא׃
14 ועשרא רברבין עימה רבא חד רבא חד לבית אבא לכל שבטיא דישראל וגבר ריש בית אבהתהון אינון לאלפיא דישראל׃
15 ואתו לות בני ראובן ולות בני גד ולות פלגות שבטא דמנשה לארע גלעד ומלילו עמהון למימר׃
16 כדנן אמרו כל כנישתא דיי מה שקרא הדין דשקרתון במימר אלהא דישראל למיתב יומא דין מבתר פולחנא דיי במבניכון
לכון מדבחא למרדכון יומא דין במימרא דיי׃ 17 הזעיר לנא ית חובא דפעור דלא אידכינא מינה עד יומא הדין והות
מחתא בכנישתא דיי׃ 18 ואתון תתובון יומא דין מבתר דחלתא דיי ויהי אתון תמרדון יומא דין במימרא דיי ומחר על כל
כנישתא דישראל יהא רגזא׃ 19 ברם אם מסאבא ארע אחסנתהון עיברו לכון לאחסנת עמא דיי דשרא תמן משכנא
דיי ואחסינו ביננא ובמימרא דיי לא תמרדון ובנא לא תמרדון במבניכון לכון מדבחא בר ממדבחא דיי אלהנא׃
20 הלא עכן בר זרח שקר שקר בחרמא ועל כל כנישתא דישראל הוה רגזא והוא גברא חד לא מית בחוביה׃
21 ואתיבו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה ומלילו עם רישי אלפיא דישראל׃ 22 אל אלהים יי
אל אלהים יי קדמוהי גלי וישראל בסופא ידע אם במרד ואם בשקרא שקרנא במימרא דיי לא תפרקיננא יומא דין׃
23 למבני לנא מדבחא למיתב מבתר פלחנא דיי ואם לאסקא עלוהי עלתא ומנחתא ואם למעבד עלוהי נכסת קודשין יי הוא יתבע׃

*Et miserunt filij Israel ad filios Ruben & 13
ad filios Gad, et ad dimidiam tribum Manasse,
in terram Galaad, & Phinees filium Eleazar
filij Aaron sacerdotis.*
*Et decem ex principibus qui cum eo, prin- 14
ceps vnus de domo familiæ de omnibus tribu-
bus Israel, viri principes domorum familiarum
sunt tribuni Israel.*
*Et venerunt ad filios Ruben, & ad fi- 15
lios Gad, & ad dimidiam tribum Manasse,
in terram Galaad; & locuti sunt ad eos, di-
centes:*
*Hæc dicit omnis cõgregatio Domini, Quod 16
delictum hoc, quod deliquistis coram Deo Is-
rael vt relinquatis hodie retro Dominum, ædi-
ficantes vobis altare, rebelles vt sitis vos ho-
die à Domino?*
*Non parum vobis peccatum Phegor, quòd 17
non purgati sumus ab illo vsque ad diem hanc;
& fuit plaga in Synagoga Domini.*
*Et vos auersi estis hodie à Domino, & 18
cras in omnem Israel erit ira.*
*Et nunc si parua terra possessionis vestræ, 19
transite in terram possessionis Domini, vbi ha-
bitat illic tabernaculum Domini, & possidete
inter nos, & à Domino ne rebelles sitis, & à
nobis ne recedatis, eo quòd ædificastis vos al-
tare extra altare Domini Dei nostri.*
*Nonne Achan filius Zare delictum deli- 20
quit ab anathemate, & in omnem cœtum fuit
ira? & hic vnus solus, non hic solus mortuus
est in peccato suo.*
*Et responderunt filij Ruben, & filij Gad, 21
& dimidia tribus Manasse, & locuti sunt tri-
bunis Israel, dicentes:*
*Deus Deus Dominus est, & Deus Deus 22
Dominus ipse nouit, & Israel ipse sciet si in
rebellione deliquimus coram Domino, non libe-
rabit nos in die hac.*
*Et si ædificauimus nobis ipsis aram vt 23
rebellaremus à Domino, vel vt imponeremus
super eam sacrificium holocaustorum, vel vt
faceremus super eam sacrificium salutationis;
Dominus ipse exquirat.*

13 καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τοὺς υἱοὺς ῥουβὴν
καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς γάδ, καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ φυλῆς μα-
νασσῆ εἰς τὴν γῆν γαλαάδ, τόν τε φινεὲς υἱὸν ἐλεάζαρ
υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως.
14 καὶ δέκα τῶν ἀρχόντων τῶν μετ' αὐτοῦ, ἀρχῶν εἷς ἀπὸ
οἴκου πατριᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἄνδρες
ἄρχοντες οἴκων πατριῶν εἰσιν χιλίαρχοι ἰσραήλ.
15 καὶ παρεγένοντο πρὸς τοὺς υἱοὺς ῥουβὴν, καὶ πρὸς τοὺς
υἱοὺς γάδ, καὶ πρὸς τοὺς ἡμισυ φυλῆς μανασσῆ εἰς γῆν γα-
λαάδ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτοὺς λέγοντες·
16 τάδε λέγει πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου, τίς ἡ πλημμέ-
λεια αὕτη, ἣν ἐπλημμελήσατε ἔναντι θεοῦ ἰσραὴλ ἀπο-
στραφῆναι σήμερον ἀπὸ κυρίου οἰκοδομήσαντες
ἑαυτοῖς βωμὸν, ἀποστάτας γενέσθαι ὑμᾶς σήμερον ἀπὸ
17 κυρίου; μὴ μικρὸν ὑμῖν τὸ ἁμάρτημα φογώρ, ὅτι
οὐκ ἐκαθαρίσθημεν ἀπ' αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ
ἐγενήθη ἡ πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίου.
18 καὶ ὑμεῖς ἀπεστράφητε σήμερον ἀπὸ κυρίου, καὶ αὔ-
ριον ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ ἔσται ὀργή.
19 καὶ νῦν εἰ μικρὰ ἡ γῆ τῆς κατασχέσεως ὑμῶν, διάβητε
εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως κυρίου, ὅπου κατασκηνοῖ ἐκεῖ
ἡ σκηνὴ κυρίου· καὶ κατακληρονομήσατε ἐν ἡμῖν, καὶ
ἀπὸ κυρίου μὴ ἀποστάται γενήθητε, καὶ ἀπὸ ἡμῶν μὴ ἀπο-
στῆτε διὰ τὸ οἰκοδομῆσαι ὑμᾶς βωμὸν ἔξω τοῦ θυσιαστη-
ρίου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
20 οὐκ ἰδοὺ ἄχαρ ὁ τοῦ ζαρὰ πλημμέλειαν ἐπλημμέ-
λησεν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν συνα-
γωγὴν ἐγενήθη ὀργή; καὶ οὗτος εἷς μόνος, μὴ οὗτος
μόνος ἀπέθανεν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ.
21 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ γάδ, καὶ τὸ
ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ, καὶ ἐλάλησαν τοῖς χιλιάρχοις
22 ἰσραὴλ λέγοντες· ὁ θεὸς ὁ θεὸς κύριός ἐστι, καὶ ὁ θεὸς
ὁ θεὸς κύριος αὐτὸς οἶδεν, καὶ ἰσραὴλ αὐτὸς γνώσεται· εἰ
ἐν ἀποστασίᾳ ἐπλημμελήσαμεν ἔναντι κυρίου, μὴ ῥύ-
σεται ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
23 καὶ εἰ ᾠκοδομήσαμεν αὐτοῖς βωμὸν ὥστε ἀποστῆναι
ἀπὸ κυρίου, ἢ ὥστε ἀναβιβάσαι ἐπ' αὐτοῦ θυσίαν ὁλοκαυ-
τωμάτων, ἢ ὥστε ποιῆσαι ἐπ' αὐτοῦ θυσίαν σωτηρίου, κύ-
ριος αὐτὸς ἐκζητήσει.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et miserunt filij Israel ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menasse, in terram Gilghad, Pinhhazz filium Eleazar sacerdotis. [14] Et decem principes cum eo, principem vnum principem vnum ad domum patris, ad omnes tribus Israel: & vir caput domus patris eorum illi ad millia Israel. [15] Et venerunt ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menasse ad terram Gilghad; & locuti sunt cum eis ad dicendum. [16] Sic dixerũt omnis congregatio Domini, Quæ præuaricatio hæc quam præuaricati estis in dicto Dei Israel ad reuertendum die hac de-post cultum Domini, in construendo vos vobis altare ad rebellandum vos die hac in dicto Domini? [17] Num parua nobis culpa Peghor, quòd non expiati sumus ex ea vsque ad diem hanc? & fuit plaga in congregatione Domini. [18] Et vos reuersi estis die hac de-post timorem Domini; & ecce vos rebellastis die hac in dicto Domini; & cras super omnem congregationem Israel erit indignatio. [19] Profectò si polluta terra possessionis vestræ, transite vobis ad possessionem populi Domini, in qua situm est ibi tabernaculum Domini; & possessionem inite inter nos: & in dicto Domini non rebellabitis, & in nobis non rebellabitis, in ædificando vos vobis altare præter altare Domini Dei nostri. [20] Nónne Ghachan filius Zerahh præuaricando præuaricatus est in interdicto, & super omnem congregationem Israel fuit indignatio? & ipse vir vnus non mortuus est in culpa sua. [21] Et responderunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menasse; & locuti sunt cum capitibus millium Israel. [22] Deus Deorum Dominus, Deus Deorum Dominus, ante eum manifestum, & Israel in fine cognoscet, si in rebellione, & si in præuaricatione præuaricati sumus in dicto Domini; ne liberes nos die hac. [23] Ad struendum nobis altare, ad reuertendum de-post cultum Domini; & si ad tollendum super illud holocaustum, & munus; & si ad transferendum super illud oblationem sanctitatum, Dominus ipse inquiret.

24 ואם־לא מדאגה מדבר עשינו את־זאת
לאמר מחר יאמרו בניכם לבנינו לאמר מה־
לכם וליהוה אלהי ישראל׃
25 וגבול נתן־יהוה בינינו וביניכם בני־
ראובן ובני־גד את־הירדן אין־לכם חלק
ביהוה והשביתו בניכם את־בנינו לבלתי ירא
26 את־יהוה׃ ונאמר נעשה־נא לנו לבנות
את־המזבח לא לעולה ולא לזבח׃
27 כי עד הוא בינינו וביניכם ובין דרותינו
אחרינו לעבד את־עבדת יהוה לפניו בעלותינו
ובזבחינו ובשלמינו ולא־יאמרו בניכם מחר
28 לבנינו אין־לכם חלק ביהוה׃ ונאמר
והיה כי־יאמרו אלינו ואל־דרתינו מחר ואמרנו
ראו את־תבנית מזבח יהוה אשר־עשו
אבותינו לא לעלה ולא לזבח כי־עד הוא בינינו
29 וביניכם׃ חלילה לנו ממנו למרד ביהוה
ולשוב היום מאחרי יהוה לבנות מזבח לעלה
למנחה ולזבח מלבד מזבח יהוה אלהינו אשר
30 לפני משכנו׃ וישמע פינחס הכהן ונשיאי
העדה וראשי אלפי ישראל אשר אתו את־
הדברים אשר דברו בני־ראובן ובני־גד ובני
מנשה וייטב בעיניהם׃
31 ויאמר פינחס בן־אלעזר הכהן אל־בני־
ראובן ואל־בני־גד ואל־בני מנשה היום
ידענו כי־בתוכנו יהוה אשר לא־מעלתם
ביהוה המעל הזה אז הצלתם את־בני ישראל
32 מיד יהוה׃ וישב פינחס בן־אלעזר הכהן
והנשיאים מאת בני־ראובן ומאת בני־גד מארץ
הגלעד אל־ארץ כנען אל־בני ישראל וישבו
אותם דבר׃

24 * Et non ea magis cogitatione atque tractatu, vt diceremus; Cras dicent filij vestri filijs nostris: Quid vobis & Domino Deo Israel?

25 * Terminum posuit Dominus inter nos & vos ô filij Ruben, & filij Gad Iordanem fluuium; & idcircò partem non habetis in Domino, & per hanc occasionem auerterent filij vestri filios nostros à timore Domini.

26 * Putauimus itaq; melius, & diximus, Extruamus nobis altare non in holocau-
F sta, neque ad victimas offerendas:

27 * Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestrámque progeniem, vt seruiamus Domino, & iuris nostri sit offerre, & holocausta & victimas, & pacificas hostias; & nequaquam dicant cras filij vestri filiis nostris, Non est vobis pars in Domino.

28 * Quòd si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium; sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 * Absit à nobis hoc scelus vt recedamus à Domino, & eius vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta & sacrificia & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius.

30 * Quibus auditis Phinees sacerdos & principes legationis Israel qui erant cum
G eo, placati sunt; & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse libentissimè susceperunt.

31 * Dixítque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quòd nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à præuaricatione hac, & liberastis filios Israel de manu Dñi.
32 * Reuersúsq; est cum principibus à filijs Ruben, & Gad de terra Galaad in terram Chanaan ad filios Israel, & retulit eis.

תרגום יונתן

24 ואם לא מיוצפא מפתגמא עבדנא ית דא למימר מחר יימרון בניכון לבננא למימר מה לכון חולק במימרא דיי אלהא דישראל׃
25 ותחום יהב יי בינגא וביניכון בני ראובן ובני גד ית ירדנא לית לכון חולק במימרא דיי ויבטלון בניכון ית בננא בדיל דלא
למדחל מן קדם יי׃ 26 ואמרנא נעבד כען לנא למבני ית מדבחא לא לעלתא ולא לנכסת קודשיא׃
27 ארי סהיד הוא בינגא וביניכון ובין דרנא בתרנא למפלח ית פלחנא דיי קדמוהי בעלותנא ובדבחנא ובנכסת קודשנא ולא
יימרון בניכון מחר לבננא לית לכון חולק במימרא דיי׃ 28 ואמרנא ויהי ארי יימרון לנא ולדרנא מחר ונימר חזו ית
דמות מדבחא דיי דעבדו אבהתנא לא לעלתא ולא לנכסת קודשיא ארי סהיד הוא בינגא וביניכון׃ 29 חס לנא מננא
מלמחטי קדמוהי למרד במימרא דיי ולמתב יומא דין מבתר פלחנא דיי למבני מדבחא לעלתא ולמנחתא ולנכסת קודשיא בר ממדבחא
דיי אלהנא די קדם משכניה׃ 30 ושמע פינחס כהנא ורברבי כנישתא ורישי אלפיא דישראל דעמיה ית פתגמיא
דמלילו בני ראובן ובני גד ובני מנשה ושפר בעיניהון׃ 31 ואמר פינחס בר אלעזר כהנא לבני ראובן ולבני גד ולבני
מנשה יומא דין ידענא ארי בינגא שריא שכינתא דיי דלא שקרתון במימרא דיי שיקרא הדין בכן שיזבתון ית בני ישראל מיד מימרא דיי׃
32 ותב פינחס בר אלעזר כהנא ורברביא מלות בני ראובן ומלות בני גד מארע גלעד לארע דכנען לות בני ישראל ואתיבו יתהון
פתגמא׃

‡ Sed propter euitationem verbi fecimus 24
hoc, dicentes, Ut ne cras loquantur filij vestri
filijs nostris dicentes, Quid vobis & Domino
Deo Israel?
‡ Et terminos posuit Dominus inter nos & 25
vos filij Ruben, & filij Gad Iordanem; &
non est vobis pars Domini: & abalienabunt
filij vestri filios nostros, vt non venerentur Do
minum. ‡ Et diximus facere sic vt extrua- 26
mus altare hoc, non causa sacrificiorum neque
causa victimarum:
‡ Sed vt sit testimonium hoc inter nos & 27
inter vos, & inter generationes nostras post
nos, vt seruiamus seruitutem Domini coram eo
in holocaustis nostris, & in victimis nostris, &
in victimis saluationum nostrarum: & non di-
cent filij vestri cras filijs nostris, Non est vobis
pars Domini.
‡ Et diximus, Si fuerit vnquam & loquen- 28
tur ad nos vel generationibus nostris cras, &
dicemus, Ecce similitudo altaris Domini, quod
fecerunt patres nostri, non causa holocaustorum
neque causa victimarum, sed testimonium est
inter vos & inter nos, & inter filios nostros.
‡ Non sit igitur nos vt recedamus à Domi- 29
no, ita vt auertamur in hodiernis diebus à Do-
mino, ita vt ædificemus nos altare holocaustis,
& victimis & sacrificio saluationis, præter
altare Domini Dei nostri, quod est coram taber
naculo eius.
‡ Et audiuit Phinees sacerdos, & omnes 30
principes concilij & tribuni Israel qui fuerunt
cum eo, sermones quos locuti sunt filij Ruben,
& filij Gad, & filij Manasse; & placuit eis.
‡ Et dixit Phinees filius Eleazar sacerdos 31
filijs Ruben, & filijs Gad, & filijs Manasse:
Hodie scimus quòd nobiscum Dominus, quo-
niam non deliquistis coram Domino delictum
hoc, & quoniam liberastis filios Israel de ma-
nu Domini.
‡ Et reuersus est Phinees filius Eleazar sa- 32
cerdos, & principes de filijs Ruben, & de filijs
Gad de Galaad in terram Chanaan ad filios
Israel; & responderunt eis sermones.

24 ‡ ἀλλ' ἕνεκεν εὐλαβείας ῥήματος ἐποιήσαμεν τοῦτο
λέγοντες, ἵνα μὴ αὔριον εἴπωσιν τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκ-
νοις ἡμῶν, λέγοντες· τί ὑμῖν καὶ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ;
25 ‡ καὶ ὅρια ἔθηκεν κύριος ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν
οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ γὰδ τὸν ἰορδάνην, καὶ οὐκ ἔστιν
ὑμῖν μερὶς κυρίου, καὶ ἀπαλλοτριώσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν τοὺς
υἱοὺς ἡμῶν, ἵνα μὴ σέβωνται κύριον.
26 ‡ καὶ εἴπαμεν ποιῆσαι οὕτως τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν βω-
μὸν τοῦτον οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδ' ἕνεκεν θυσιῶν·
27 ‡ ἀλλ' ἵνα ᾖ μαρτύριον τοῦτο ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ἀνα-
μέσον ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον τῶν γενεῶν ἡμῶν μεθ' ἡμᾶς τοῦ
λατρεύειν τὴν λατρείαν κυρίου ἐναντίον αὐτοῦ ἐν τοῖς καρ-
πώμασιν ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυσίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυ-
σίαις τῶν σωτηρίων ἡμῶν· καὶ οὐκ ἐροῦσιν τὰ τέκνα ὑμῶν
αὔριον τοῖς τέκνοις ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίου.
28 ‡ καὶ εἴπαμεν, ἐὰν γένηταί ποτε καὶ λαλήσουσιν πρὸς
ἡμᾶς ἢ ταῖς γενεαῖς ἡμῶν αὔριον, καὶ ἐροῦμεν, ἴδετε ὁμοίω-
μα τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου, ὃ ἐποίησαν οἱ πατέρες ἡμῶν οὐχ
ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδ' ἕνεκεν θυσιῶν, ἀλλὰ μαρτύ-
ριόν ἐστιν ἀναμέσον ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον ἡμῶν, καὶ ἀνα-
μέσον τῶν υἱῶν ἡμῶν.
29 ‡ μὴ γένοιτο οὖν ἡμᾶς ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου ὥστε ἀπο-
στραφῆναι ἐν ταῖς σήμερον ἡμέραις ἀπὸ κυρίου, ὥστε οἰκο-
δομῆσαι ἡμᾶς θυσιαστήριον τοῖς καρπώμασιν καὶ ταῖς θυ-
σίαις καὶ τῇ θυσίᾳ τοῦ σωτηρίου, πλὴν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅ ἐστιν ἐναντίον τῆς σκηνῆς αὐτοῦ.
30 ‡ καὶ ἤκουσεν φινεὲς ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς
συναγωγῆς, καὶ οἱ χιλίαρχοι ἰσραὴλ οἳ ἦσαν μετ' αὐτοῦ,
τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησαν οἱ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ οἱ υἱοὶ γὰδ,
καὶ οἱ υἱοὶ μανασσῆ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς.
31 ‡ καὶ εἶπεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς τοῖς υἱοῖς ῥου-
βὴν, καὶ τοῖς υἱοῖς γὰδ, καὶ τοῖς υἱοῖς μανασσῆ, σήμερον ἐγνώ-
καμεν ὅτι μεθ' ἡμῶν κύριος διότι οὐκ ἐπλημμελήσα-
τε ἐναντίον κυρίου πλημμέλειαν ταύτην, καὶ ὅτι ἐρρύσασθε
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς κυρίου.
32 ‡ καὶ ἀπέστρεψεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ
ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ῥουβὴν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν γὰδ, ἐκ τῆς
γαλαὰδ εἰς γῆν χαναὰν πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ· καὶ
ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς τοὺς λόγους.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et si non ex sollicitudine de verbo fecimus hoc ad dicendum: Cras dicent filij vestri filijs nostris ad dicendum; Quæ vobis pars in dicto Domini Dei Israel? 25 Et terminum dedit Dominus inter nos & inter vos filios Reuben, & filios Gad Iordanem, non est vobis pars in dicto Domini: & impedient filij vestri filios nostros, vt non timeant ab-ante Dominum.
26 Et diximus, Faciamus nunc nobis ad struendum altare; non ad holocaustum, & non ad oblationem sanctitatum.
27 Nam testis ipse inter nos & inter vos, & inter generationem nostram post nos ad colendum cultum Domini ante eum in holocaustis nostris, & in sacrificijs nostris, & in oblatione sanctitatis nostræ: & non dicent filij vestri cras filiis nostris, Non est vobis pars in dicto Domini. 28 Et diximus, Et erit cùm dicent nobis & generationi nostræ cras, & dicemus, Videte similitudinem altaris Domini quod fecerunt patres nostri non ad holocaustum & non ad oblationem sanctitatum, nam testis ipse inter nos & inter vos.
29 Absit nobis à nobis peccare ante ipsum ad rebellandum in dicto Domini, & ad reuertendum in die hac de-post cultum Domini ad struendum altare ad holocaustum & ad munus & ad oblationem sanctorum, extra ab altari Domini Dei nostri, quod ante tabernaculum eius. 30 Et audiuit Pinhhazz sacerdos, & principes congregationis, & capita millium Israel, qui cum illo, verba quæ locuti sunt filij Reuben, & filij Gad, & filij Menasse: & pulchrum fuit in oculis eorum. 31 Et dixit Pinhhazz filius Elghazar sacerdos filijs Reuben, & filijs Gad, & filijs Menasse, Die hac cognouimus quòd inter nos habitans maiestas Domini, quòd nõ præuaricati estis in dicto Domini præuaricationem hanc: insic liberastis filios Israel de manu dicti Domini.
32 Et reuersus est Pinhhazz filius Elghazar sacerdos, & principes, à filiis Reuben, & à filiis Gad de terra Gilghad ad terram Chenaghan ad filios Israel; & retulerunt illis verbum.

33 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא
לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד יֹשְׁבִים
34 בָּהּ׃ * וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי־
עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים׃

כג

1 * וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ
יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן
2 בָּא בַּיָּמִים׃ * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל
לִזְקֵנָיו וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
3 אֲנִי זָקַנְתִּי בָּאתִי בַּיָּמִים׃ * וְאַתֶּם רְאִיתֶם
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם
4 לָכֶם׃ * רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־הַגּוֹיִם
הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם מִן־
הַיַּרְדֵּן וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם הַגָּדוֹל
5 מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃ * וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יֶהְדֳּפֵם
מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־
אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם׃
6 * וַחֲזַקְתֶּם מְאֹד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־
הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לְבִלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ
7 יָמִין וּשְׂמֹאול׃ * לְבִלְתִּי בוֹא בַּגּוֹיִם הָאֵלֶּה
הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא־
תַזְכִּירוּ וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲווּ
8 לָהֶם׃ * כִּי אִם־בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבָּקוּ כַּאֲשֶׁר
9 עֲשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם
גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ
10 בִּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * אִישׁ־אֶחָד מִכֶּם
יִרְדָּף־אָלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃

33 Placuítque sermo cunctis audientibus.
Et laudauerunt Deum filij Israel, & nequaquam vltrà dixerunt, vt ascenderent contra eos atque pugnarent, & delerent terram possessionis eorum.
34 * Vocauerúntque filij Ruben & filij Gad altare quod extruxerant, Testimonium nostrum quòd Dominus ipse sit Deus.

CAP. XXIII.

1 A EVoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israeli, subiectis in gyro nationibus vniuersis, & Iosue iam longæuo & persenilis ætatis:
2 * Vocauit Iosue omnem Israelē, maioresque natu, & principes ac iudices, ac magistros, dixítque ad eos: Ego senui, & progressioris ætatis sum:
3 * Vósq; cernitis omnia quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quomodo pro vobis ipse pugnauerit.
4 * Et nunc quia vobis sorte diuisi omnem terram, ab orientali parte Iordanis, vsque ad mare magnum, multæque adhuc supersunt nationes.
5 * Dominus Deus vester disperdet eas, & auferet à facie vestra, & possidebitis terram, sicut vobis pollicitus est.
6 *Tantùm confortamini, & estote solliciti, vt custodiatis cūcta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi, & non declinetis ab eis, neque ad dexteram, neque ad
7 sinistram. * Ne, postquam intraueritis ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, iuretis in nomine deorum earum, & seruia-
8 tis eis, & adoretis illos. * Sed adhæreatis Domino Deo vestro, quod fecistis vs-
9 que in diem hanc. * Et tunc auferet Dn̄s Deus in conspectu vestro gentes magnas & robustissimas; & nullus vobis resistere
10 poterit. * Vnus è vobis persequetur hostiū mille viros, quia Dn̄s Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est.

תרגום יונתן

33 ושפר פתגמא בעיני בני ישראל ואודיאו קדם יי בני ישראל ולא אמרו למסק עליהון לחילא לחבלא ית ארעא דבני ראובן
ובני גד יתבין בה׃ 34 וקרו בני ראובן ובני גד סהיד למדבחא ארי סהיד הוא בינגא ארי יי הוא האלהים׃

כג

1 והוה לזמן יומין סגיאין בתר דאניח יי לישראל מכל בעלי דבביהון סחור סחור ויהושע סיב על ביומין׃
2 וקרא יהושע לכל ישראל לסבוהי ולרישוהי ולדיינוהי ולסרכוהי ואמר להון אנא סבית עלית ביומיא׃
3 ואתון חזיתון ית כל דעבד יי אלהכון ית כל עממיא האילין מן קדמיכון ארי יי אלהכון מימריה מגיח לכון׃
4 חזו דפלגית לכון ית עממיא דאשתארו האילין באחסנא לשבטיכון מן ירדנא וכל עממיא דשיציתי וימא רבא מעלני שמשא׃
5 ויי אלהכון הוא יתברינון מן קדמיכון ויתריך יתהון מן קדמיכון ותירתון ית ארעהון כמא דמליל יי אלהכון לכון׃
6 ותתקפון לחדא למטר ולמעבד ית כל דכתיב בספר אוריתא דמשה בדיל דלא למסטי מיניה לימינא ולשמאלא׃
7 בדיל דלא לאתערבא בעממיא האילין דאשתארו האילין עמכון ובשם טעותהון לא תדכרון ולא תקיימון ולא תפלחונון ולא
תסגדון להון׃ 8 אלהן בדחלתא דיי אלהכון תדבקון כמא דעבדתון עד יומא הדין׃ 9 ותריך יי מן קדמיכון עממין רברבין ותקיפין
ואתון לא קם אינש קדמיכון עד יומא הדין׃ 10 גברא חד מנכון ירדף אלפא ארי יי אלהכון מימריה מגיח לכון קרבא כמא דמליל לכון׃

* *Et placuit sermo filiis Israel, & benedixe-* 33
runt Deo filiorũ Israel, & nõ vltra dixerũt vt
ascenderent ad eos in bellum vt delerent terrã
filiorum Ruben & filiorum Gad quam habi-
tauerũnt in ea.
* *Et vocauerunt Ruben & Gad altare:* 34
& dixerunt quòd testimonium est inter eos,
quoniam Dominus ipse Deus eorum est.

CAP. XXIII.

ET factum est post dies plures postquam re- 1
quiescere fecit Dominus Deus Israel ab om
nibus inimicis eius in circuitu, & Josue senior
prouectus diebus.
* *Et conuocauit Josue omnes filios Israel &* 2
senatum eorum & principes eorum & iudices
eorum, & magistros eorum; & dixit ad eos:
Ego senui & progressioris ætatis sum diebus.
* *Vos autem vidistis omnia quæ fecit Do-* 3
minus Deus noster omnibus gentibus his à facie
vestra, quoniam Dominus Deus noster ipse qui
pugnabat pro vobis.
* *Videte quod dixi, Proieci vobis gentes re-* 4
lictas vobis has in sortibus in tribus vestras à
Iordane, omnes gentes deleui. & à mari magno
terminabit ad Occidentem Solis.
* *Dominus autem Deus vester hic disper-* 5
det eos à facie vestra, & delebit eos à facie tua,
& possidebitis terram eorum, sicut locutus est
Dominus Deus vester vobis.
* *Confortamini igitur valde vt custodiatis* 6
& faciatis cuncta quæ scripta sunt in volumi-
ne legis Moysi, vt non declinetis ab eo in dexte-
ram vel in sinistram.
* *Vt non ingrediamini in gẽtes relictas has* 7
vobiscum, & nomina deorum ipsorum nõ no-
minabuntur in vobis. & non iuretis neque ser
uiatis, neque adoretis illos. * *Sed Dño Deo ve-* 8
stro adhærebitis, sicut fecistis vsq; ad diem hãc.
* *Et delebit eos Dominus à facie nostra gen-* 9
tes magnas & fortes; & vobis nullus restitit
coram vobis vsque ad diem hanc.
* *Vir vnus vestrum persecutus est mille:* 10
quoniam Dominus Deus noster ipse propugna-
bat pro vobis, sicut dixit vobis.

33 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ· καὶ εὐλόγησαν
τὸν θεὸν υἱῶν ἰσραὴλ; καὶ οὐκ ἔτι εἶπαν ἀναβῆναι πρὸς
αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐξολοθρεῦσαι τὴν γῆν τῶν υἱῶν ῥου-
βὴν, καὶ τῶν υἱῶν γὰδ ἣν κατῴκησαν ἐπ᾽ αὐτῆς.
34 * καὶ ἐπωνόμασαν τῷ ῥουβὴν καὶ τῷ γὰδ τὸν βωμόν;
καὶ εἶπαν ὅτι μαρτύριόν ἐστιν ἀναμέσον αὐτῶν, ὅτι κύριός
αὐτὸς ὁ θεὸς αὐτῶν ἐστίν.

κγ΄.

1 Καὶ ἐγένετο μεθ᾽ ἡμέρας πλείους μετὰ τὸ καταπαῦ-
σαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν
αὐτοῦ κυκλόθεν· καὶ ἰησοῦς πρεσβύτερος προβεβηκὼς ταῖς
ἡμέραις.
2 * καὶ συνεκάλεσεν ἰησοῦς πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ τὴν
γερουσίαν αὐτῶν καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς δι-
καστὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτοὺς, ἐγὼ γεγήρακα καὶ προβέβηκα ταῖς ἡμέραις.
3 * ὑμεῖς δὲ ἑωράκατε σύμπαντα ὅσα ἐποίησεν κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τούτοις ἀπὸ προσώπου
ὑμῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ὁ ἐκπολεμήσας
4 ὑμῖν· * ἴδετε ὅπερ εἶπα, ἐπέρριφα ὑμῖν ἔθνη τὰ κα-
ταλελειμμένα ὑμῖν ταῦτα ἐν τοῖς κλήροις εἰς τὰς φυ-
λὰς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου, πάντα τὰ ἔθνη ἐξωλόθρευ-
σα. καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁριεῖ ἐπὶ δυσμὰς
5 ἡλίου. * κύριος δὲ ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτος ἐξολοθρεύσει αὐ-
τοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ
προσώπου σου, καὶ κατακληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν,
6 καθὰ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν. * κατισχύσατε
οὖν σφόδρα φυλάσσειν καὶ ποιεῖν σύμπαντα τὰ γεγραμ-
μένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου μωυσῆ, ἵνα μὴ ἐκκλινῆτε
7 ἀπ᾽ αὐτοῦ εἰς δεξιὰ ἢ εἰς εὐώνυμα. * ὅπως μὴ εἰσέλθητε
εἰς τὰ ἔθνη τὰ καταλελειμμένα ταῦτα μεθ᾽ ὑμῶν, καὶ τὰ
ὀνόματα τῶν θεῶν αὐτῶν οὐκ ὀνομασθήσεται ἐν ὑμῖν· καὶ
οὐκ ὀμῆσθε οὐδὲ μὴ λατρεύσητε, οὐδὲ μὴ προσκυνήσητε αὐ-
8 τοῖς· * ἀλλὰ κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν προσκολληθήσεσθε, κα-
9 θάπερ ἐποιήσατε ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. * καὶ ἐξολο-
θρεύσει αὐτοὺς κύριος ἀπὸ προσώπου ἡμῶν ἔθνη μεγάλα
καὶ ἰσχυρά· καὶ ὑμῖν οὐδεὶς ἀντέστη κατενώπιον ὑμῶν ἕως τῆς ἡμέ-
10 ρας ταύτης· * ἀνὴρ εἷς ὑμῶν ἐδίωξεν χιλίους, ὅτι κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ἐξεπολέμει ὑμῖν, καθάπερ εἶπεν ὑμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[33] Et pulchrum fuit verbum in oculis filiorum Israel, & laudauerunt ante Dominum filij Israel: & non dixerunt ad ascendendum super eos ad militiam ad vastandam terram, qua filij Reuben & filij Gad habitantes in ea. [34] Et vocarunt filij Reuben & filij Gad testem altare; quoniam testis inter nos quòd Dominus ipse HAELOHIM.

CAP. XXIII.

ET fuit ad tempus dierum multorum postquam pacem dedit Dominus Israeli ab omnibus auctoribus inimicitiarum eorum circum circa; & Iosue senex intrauit in dies. [2] Et vocauit Iosue omnem Israel, senes eius & principes eius, & iudices eius & exactores eius: & dixit eis, Ego senex intraui in dies. [3] Et vos vidistis omnia quæ fecit Dominus Deus vester omnibus populis his ab-ante vos: quoniam Dominus Deus vester; verbum eius pacem dedit vobis. [4] Videte quòd diuisi vobis populos, qui relicti sunt; hos in possessionem tribubus vestris; à Iordane, & omnes populos, quos consummaui, & Mare magnum occasus Solis. [5] Et Dominus Deus vester ipse confringet eos ab ante vos, & expellet eos ab-ante vos; & hæreditabitis terram eorum, quemadmodum locutus est Dominus Deus vester vobis. [6] Et roborabimini vehementer ad custodiendum & ad faciendum omne quod scriptum est in libro Legis Mosis, vt non ad declinandum ab ea ad dextram, neque ad sinistram. [7] Vt non ad commiscendum in populis his qui relicti sunt his vobiscum; & in nomine abominationis eorum non memineritis, & non iurabitis; & non coletis eos, & non inclinabimini illis. [8] Nisi in timore Domini Dei vestri adhærebitis, sicut fecistis vsque ad diem hanc. [9] Et eiecit Dominus ab ante-vos populos multos & fortes: & vos; non stetit homo ante vos vsq; ad diem hanc. [10] Vir vnus ex vobis persequetur mille, quoniam Dominus Deus vester; verbum eius iniuit vobis bellum, sicut locutus est vobis.

11 וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־
12 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי אִם־שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם
בְּיֶתֶר הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם בָּכֶם׃
13 יָדוֹעַ תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשֹׁטֵט בְּצִדֵּיכֶם וְלִצְנִנִים בְּעֵינֵיכֶם
עַד אֲבָדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
14 נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ
הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וִידַעְתֶּם בְּכָל־לְבַבְכֶם
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים
הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם
הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד׃
15 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּל־הַדָּבָר הַטּוֹב
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא יְהוָה
עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־הַדָּבָר הָרָע עַד־הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם
מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה
16 אֱלֹהֵיכֶם׃ בְּעָבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרָה אַף־
יְהוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם׃

כד

1 וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁכֶמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו
וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
2 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃

11 Hoc tantum diligentissimè præcauete, vt diligatis Dominum Deum vestrum.
12 Quòd si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miscere connubia atque amicitias copulare:
13 Iam tūc scitote quòd Dominus Deus vester nō eas deleat ante faciem vestram, sed erunt vobis in foueam, ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tra-
D didit vobis.
14 En ego hodie ingredior viam vniuersæ terræ, & toto animo cognoscetis, quòd de omnibus verbis quæ se Dominus præstiturum vobis esse pollicitus est, vnum non præterierit incassum.
15 Sicut ergo impleuit opere quod promisit, & prospera cuncta venerunt, sic adducet super vos quicquid malorū comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis.
16 Eo quòd præterieritis pactum Domini Dei vestri quod pepigit vobiscum, & seruieritis diis alienis & adoraueritis eos. Citò atque velociter consurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima quam tradidit vobis.

CAP. XXIIII.

1 Congregauítque Iosue omnes tribus
A Israel in Sychem, & vocauit maiores natu ac principes, & iudices, & magistros, steterúntque in conspectu Dei.
2 Et ad populum sic locutus est, Hæc dicit Dominus Deus Israel: Trans fluuium habitauerunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraam & Nachor, seruierúntque diis alienis.

תרגום יונתן

11 ותסתמרון לחדא לנפשתיכון למרחם ית יי אלהכון׃ 12 ארי אם מיתב תתובון ותדבקון בשאר עממיא
האילין דאשתארו האילין עמכון ותתחתנון בהון ותתערבון בהון ואינון יתערבון בכון׃
13 מידע תדעון ארי לא יוסיף מימרא דיי אלהכון לתרכא ית עממיא האילין מן קדמיכון ויהון לכון לתבר ולתקלא ולסיען נטלן
זין לקבליכון ולמשירין מקפנכון עד דתיבדון מעל ארעא טבתא הדא דיהב לכון יי אלהכון׃
14 הא אנא אזיל יומא דין באורח כל ארעא ותדעון בכל לבכון ובכל נפשכון ארי לא בטיל פתגמא חד מכל פתגמיא תקניא
דמליל יי אלהכון עליכון כולהון אתקיימו לכון ולא בטיל מנהון פתגמא חד׃
15 ויהי כמא דאתקיימו עליכון כל פתגמיא תקניא דמליל יי אלהכון עליכון כן ייתי יי עליכון ית כל פתגמא בישא עד דישיצי
יתכון מעלוי ארעא טבתא הדא דיהב לכון יי אלהכון׃ 16 במעברכון ית קימא דיי אלהכון דפקיד יתכון
ותהכון ותפלחון לטעות עממיא ותסגדון להון ויתקוף רגזא דיי בכון ותיבדון בפריע מעל ארעא טבתא דיהב לכון׃

כד

1 וכנש יהושע ית כל שבטיא דישראל לשכם וקרא לסבי ישראל ולרישוהי ולדיינוהי ולסרכוהי ואתעתדו קדם יי׃ 2 ואמר יהושע
לכל עמא כדנן אמר יי אלהא דישראל בעבר פרת יתיבו אבהתכון מעלמא תרח אבוהי דאברהם ואבוהי דנחור ופלחו לטעות עממיא׃

[11] Et cauebitis valde animabus vestris, vt diligatis Dominum Deum vestrum. 11

[12] Si enim auersi fueritis & consenseritis 12
relictis gentibus his vobiscum, & connubia feceritis ad eos, & commixti fueritis eis, & ipsi vobis;

[13] Cognitione scitote quòd non apponet Do- 13
minus Deus vester delere gentes has à facie vestra; & erunt vobis in laqueos, & in scandala, & in clauos in calcaneis vestris, & in sudes in oculis vestris quoad pereatis à terra bona hac, quam tradidit vobis Dominus Deus vester.

[14] Ego autem recurro hodie viam, sicut & 14
omnes qui in terra; & scietis in toto corde vestro, & in tota anima vestra quòd non cecidit sermo vnus de omnibus sermonibus bonis, quos dixit Dominus Deus noster ad vos, omnia pertinentia vobis; non dissonuit ex eis verbum vnum.

[15] Et erit sicut venerunt super vos cuncta 15
verba bona, quæ locutus est Dominus Deus vester super vos, sic adducet Dominus super vos vniuersa verba mala, quousque disperdat vos à terra bona hac; quam tradidit vobis Dominus Deus vester:

[16] Eo quòd præterieritis vos pactum Do- 16
mini Dei vestri quod præcepit vobis, & euntes seruietis diis alienis, & adorabitis eos: & irascetur furore Dominus in vos, & peribitis citò à terra bona, quam tradidit vobis Dominus.

CAP. XXIIII.

ET congregauit Iosue omnes tribus Israel 1
in Sychem; & conuocauit maiores natu Israel & principes eorum, & iudices eorum, & magistros eorum; & steterunt in conspectu Dei.

[2] Et dixit Iosue ad vniuersum populum, 2
Hæc dicit Dominus Deus Israel: Trans fluuium habitauerunt patres vestri ab initio, Thara pater Abraam, & pater Nachor; & seruierunt dijs alienis.

11 [11] καὶ φυλάξεσθε σφόδρα ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν τοῦ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν.

12 [12] ἐὰν γὰρ ἀποστραφῆτε καὶ προσθῆτε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἔθνεσιν τούτοις μεθ' ὑμῶν καὶ ἐπιγαμίας ποιήσητε πρὸς αὐτοὺς, καὶ συγκαταμιγῆτε αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ὑμῖν·

13 [13] γνώσει γινώσκετε ὅτι οὐ μὴ προσθῇ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξολοθρεῦσαι τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν· καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς παγίδας καὶ εἰς σκάνδαλα, καὶ εἰς ἥλους ἐν ταῖς πτέρναις ὑμῶν, καὶ εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἕως ἂν ἀπολεῖσθε ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

14 [14] ἐγὼ δὲ ἀποτρέχω σήμερον τὴν ὁδὸν καθὰ καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ γνώσεσθε ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, διότι οὐ διέπεσεν λόγος εἷς ἀπὸ πάντων τῶν λόγων τῶν ἀγαθῶν, ὧν εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, πάντα τὰ ἀνήκοντα ὑμῖν· οὐ διεφώνησεν ἐξ αὐτῶν ῥῆμα ἕν.

15 [15] καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἥκει ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ καλὰ ἃ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτως ἐπάξει κύριος ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ πονηρά, ἕως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν·

16 [16] ἐν τῷ παραβῆναι ὑμᾶς τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἣν ἐνετείλατο ὑμῖν, καὶ πορευθέντες λατρεύσετε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ ὀργισθήσεται θυμῷ κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ ἀπολεῖσθε τὸ τάχος ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος.

κδʹ.

1 [1] Καὶ συνήγαγεν Ἰησοῦς πάσας τὰς φυλὰς Ἰσραὴλ εἰς Συχὲμ, καὶ συνεκάλεσεν τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ ἔστησαν ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.

2 [2] καὶ εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, πέραν τοῦ ποταμοῦ κατῴκησαν οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ ἀπαρχῆς, Θάρα ὁ πατὴρ Ἀβραὰμ, καὶ ὁ πατὴρ Ναχώρ, καὶ ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et cauebitis valde animabus vestris ad peramandum Dominum Deum vestrum. [12] Nam si reuertendo reuertimini, & adhærebitis in reliquiis populorum horum, qui relicti sunt hi vobiscum, & affinitate coniungemini in illis, & miscebimini in eis, & illi miscebuntur in vobis. [13] Sciendo scietis quòd non addet dictum Domini Dei vestri ad eijciendum populos hos ex-ante vos; & erunt vobis contritioni & in offendiculum, & in auxilium tollentium arma contra vos, & in turmas angustiatorum vestrorum, vsquequo pereatis de-super terra bona hac quam dedit vobis Dominus Deus vester.

[14] Ecce ego ambulans die hac in via omnis terræ, & scietis in omni corde vestro, & in omni anima vestra, quòd non ociosum fuit verbum vnum ex omnibus verbis compositis, quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; omnia illa firmata sunt vobis, & non ociosum fuit ex illis verbum vnum. [15] Et erit, sicut firmata sunt super vos iuxta omnia verba composita quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; sic venire faciet Dominus super vos omne verbum malum, vsquequo deleat vos desuper terram bonam hanc quam dedit vobis Dominus Deus vester. [16] In transeundo vos fœdus Domini Dei vestri quod iussit vos, & ibitis, & seruietis abominationi populorum, & inclinabimini illis; & roborabitur indignatio Domini in vobis; & peribitis derepentè desuper terram bonam quam dedit vobis.

CAP. XXIIII.

ET congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sechem; & vocauit senes Israel, & capita eius, & iudices eius, & exactores eius; & steterunt ante Dominum. [2] Et dixit Iosue omni populo: Sic dixit Dominus Deus Israel, Trans Perath habitarunt patres vestri à seculo: Therahh pater Abraham & pater Nahhor, & seruierunt abominationibus gentium.

3 * וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּ אֶת־
זַרְעוֹ וָאֶתֶּן־לוֹ אֶת־יִצְחָק׃
4 * וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן
לְעֵשָׂו אֶת־הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו
5 יָרְדוּ מִצְרָיִם׃ * וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן
וָאֶגֹּף אֶת־מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר
6 הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃ * וָאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם
מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־סוּף׃
7 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׂם מַאֲפֵל בֵּינֵיכֶם
וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת־הַיָּם וַיְכַסֵּהוּ
וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם
8 וַתֵּשְׁבוּ בַמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים׃ * וָאָבִאָה
אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת־
9 אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם׃ * וַיָּקָם
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח
וַיִּקְרָא לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל אֶתְכֶם׃
10 * וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמֹעַ לְבִלְעָם וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ
11 אֶתְכֶם וָאַצִּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ * וַתַּעַבְרוּ אֶת־
הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם בַּעֲלֵי
יְרִיחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם׃
12 * וָאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה וַתְּגָרֶשׁ
אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בְחַרְבְּךָ
וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ׃
13 * וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָגַעְתָּ בָּהּ
וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא־בְנִיתֶם וַתֵּשְׁבוּ בָּהֶם כְּרָמִים
וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים׃

3 * Tuli ergo patrē vestrum Abraam de
Mesopotamiæ finibus, & adduxi eum in
terram Chanaan, multiplicauíque semen
4 eius, & dedi ei Isaac. * Illíq; rursum de-
di Iacob & Esau. E quibus Esau dedi mō-
tem Seyr ad possidendum, Iacob verò &
filij eius descenderunt in Ægyptum.
5 * Misiq; Moysen & Aaron, & percussi
Ægyptum multis signis atque portentis,
6 eduxíq; vos, * Et patres vestros de Ægy-
pto, & venistis ad mare, persecutíque sunt
B Ægyptij patres vestros cum curribus &
equitatu vsque ad Mare rubrum.
7 * Clamauerunt autē ad Dominum filij
Israel; qui posuit tenebras inter vos &
Ægyptios. Et adduxit super eos mare, &
operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta
quæ in Ægypto fecerim, & habitastis in
solitudine multo tempore.
8 * Et introduxi vos in terram Ammor-
ræi, qui habitabat trans Iordanem. Cúm-
que pugnarent contra vos, tradidi eos in
manus vestras, & possedistis terram eo-
rum, atque interfecistis eos.
9 * Surrexit autem Balach filius Sephor
rex Moab, & pugnauit contra Israel. mi-
sítque & vocauit Balaam filium Beor vt
malediceret vobis.
10 * Et ego nolui audire eum, sed ecōtra-
rio per illum benedixi vobis, & liberaui
C vos de manu eius.
11 * Transistísque Iordanem & venistis ad
Hiericho; pugnauerúntq; contra vos viri
ciuitatis eius, Ammorræus & Pherezæus,
& Chananæus, & Ethæus, & Gergesæus,
& Euæus, & Iebusæus; & tradidi illos in
manus vestras.
12 * Misiqúe ante vos crabrones, & eieci
eos de locis suis duos reges Ammorræo-
rum, non in gladio & in arcu tuo.
13 * Dedíque vobis terram in qua non la
borastis, & vrbes quas non ædificastis vt
habitaretis in eis, vineas & oliueta quæ
non plantastis.

תרגום יונתן

3 וְדַבְּרֵית יַת אֲבוּכוֹן יַת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר פְּרָת וְדַבְּרֵית יָתֵיהּ בְּכָל אַרְעָא דִכְנַעַן וְאַסְגֵיתִי יַת בְּנוֹהִי וִיהָבֵית לֵיהּ יַת יִצְחָק׃
4 וִיהָבֵית לְיִצְחָק יַת יַעֲקֹב וְיַת עֵשָׂו וִיהָבֵית לְעֵשָׂו יַת טוּרָא דְשֵׂעִיר לְמֵירַת יָתֵיהּ וְיַעֲקֹב וּבְנוֹהִי נְחַתוּ לְמִצְרָיִם׃
5 וְשַׁלְחֵית יַת מֹשֶׁה וְיַת אַהֲרֹן וּמְחֵית יַת מִצְרָאֵי כְּמָא דַעֲבָדֵית בֵּינֵיהוֹן וּבָתַר כֵּן אַפֵּקִית יַתְכוֹן׃
6 וְאַפֵּקִית יַת אֲבָהָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וַאֲתֵיתוֹן לְיַמָּא וּרְדַפוּ מִצְרָאֵי בָּתַר אֲבָהָתְכוֹן בִּרְתִיכִין וּבְפָרָשִׁין לְיַמָּא דְסוּף׃
7 וּצְעִיקוּ קֳדָם יְיָ וְשַׁוִּי קְבָלָא בֵּינֵיכוֹן וּבֵין מִצְרָאֵי וְאַיְתִי עֲלֵיהוֹן יַת יַמָּא וַחֲפָנוּן וַחֲזָאָה עֵינֵיכוֹן יַת דַּעֲבָדִית בְּמִצְרַיִם וִיתֵיבְתוּן בְּמַדְבְּרָא יוֹמִין סַגִּיאִין׃
8 וְאַעֲלֵית יַתְכוֹן לַאֲרַע אֱמוֹרָאֵי דְּיָתֵיב בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא וַאֲגִיחוּ קְרָבָא עִמְּכוֹן וּמְסָרֵית יַתְהוֹן בִּידְכוֹן וִירִיתוּן יַת אַרְעֲהוֹן וְשֵׁיצֵיתִינוּן מִן קֳדָמֵיכוֹן׃
9 וְקָם בָּלָק בַּר צִפּוֹר מַלְכָּא דְמוֹאָב וַאֲגִיחַ קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וּשְׁלַח וּקְרָא לְבִלְעָם בַּר בְּעוֹר לְמֵילַט יַתְכוֹן׃
10 וְלָא אֲבֵיתִי לְקַבָּלָא מִן בִּלְעָם וּבָרֵיךְ בִּרְכָא יַתְכוֹן וְשֵׁיזְבֵית יַתְכוֹן מִיְּדְהוֹן׃
11 וַעֲבַרְתּוּן יַת יַרְדְּנָא וַאֲתֵיתוּן לִירִיחוֹ וַאֲגִיחוּ קְרָבָא עִמְּכוֹן יָתְבֵי יְרִיחוֹ אֱמוֹרָאֵי וּפְרִזָּאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וְחִתָּאֵי וְגִרְגְּשָׁאֵי וְחִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי וּמְסָרֵית יַתְהוֹן בִּידֵיכוֹן׃
12 וְשַׁלְחֵית קֳדָמֵיכוֹן יַת עַרְעִיתָא וְתָרֵכַת יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן תְּרֵין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה לָא בְחַרְבָּךְ וְלָא בְקַשְׁתָּךְ׃
13 וִיהָבֵית לְכוֹן אַרְעָא דְּלָא לְאֵיתוֹן בַּהּ וְקִרְוִין דְּלָא בְנֵיתוֹן וִיתֵיבְתּוּן בְּהֵן כַּרְמִין וְזֵיתִין דְּלָא נְצַבְתּוּן אַתּוּן אָכְלִין׃

3 *Et tuli patrem veſtrum Abraam ex trans fluuium, & dux fui eius in omni terra Chanaan; & multiplicaui ſemen eius, & dedi ei Iſaac.*

4 *Et dedi Iſaac, Iacob, & Eſau, & dedi Eſau montem Seir poſſeſſionem ei; & Iacob & filij eius deſcenderunt in Ægyptum.*

5 *Et miſi Moyſen & Aaron, & percuſſit Ægyptum in quibus fecit in ipſis: & poſt hæc eduxit vos;*

6 *Et eduxit patres veſtros de Ægypto, & veniſtis ad mare, & perſecuti ſunt Ægyptij poſt patres veſtros in curribus & in equis in Mare rubrum.*

7 *Et clamauimus ad Dominum; & dedit nubem & obſcuritatem inter vos & inter Ægyptios, & adduxit ſuper eos mare, & operuit eos; & viderunt oculi veſtri quæ fecit Dominus in terra Ægypti: & fuiſtis in ſolitudine dies plures.*

8 *Et duxit vos in terram Amorræorum qui habitabant trans Iordanem, & pugnarunt contra vos, & tradidit eos Dominus in manus veſtras, & poſſediſtis terram eorum, & deleuiſtis eos à facie veſtra.*

9 *Et ſurrexit Balac filius Sepphor rex Moab, & pugnauit contra Iſrael, & mittens vocauit Balaam filium Beor vt malediceret vobis.*

10 *Et non voluit Dominus Deus tuus delere te, & benedictionibus benedixit vobis, & liberauit vos de manibus eorum.*

11 *Et trāſiſtis Iordanem & veniſtis ad Hiericho, & pugnauerunt contra vos habitantes Hiericho, Amorræus & Pherezæus, & Chananæus, & Ethæus, & Gergeſæus, et Euæus, & Iebuſæus, & tradidit illos in manus veſtras.*

12 *Et miſit ante vos crabrones, & eiecit eos à facie veſtra duos reges Amorræorum, non in gladio tuo, neque in arcu tuo.*

13 *Et dedit vobis terram in quam non laboraſtis in ea; & vrbes quas non ædificaſtis, & habitaſtis in eis; & vineas, & oliueta quæ non plantaſtis vos comeditis.*

3 καὶ ἔλαβον τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἀβραὰμ ἐκ τοῦ πέραν
τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὡδήγησα αὐτὸν ἐν πάσῃ τῇ γῇ χαναάν, καὶ
ἐπλήθυνα τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκα αὐτῷ τὸν ἰσαάκ.
4 καὶ ἔδωκα τῷ ἰσαὰκ, τὸν ἰακὼβ, καὶ τὸν ἠσαῦ· καὶ ἔδωκα
τῷ ἠσαῦ τὸ ὄρος τὸ σηὶρ κληρονομίαν αὐτῷ, καὶ ἰακὼβ, καὶ
5 οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἀπέστειλα
μωυσῆν καὶ ἀαρὼν καὶ ἐπάταξεν τὴν αἴγυπτον ἐν οἷς ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξήγαγεν ὑμᾶς.
6 καὶ ἐξήγαγεν τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου· καὶ
εἰσήλθετε εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ κατεδίωξαν οἱ αἰγύπτιοι ὀπίσω τῶν πατέρων ὑμῶν ἐν ἅρμασι καὶ ἐν ἵπποις
εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθράν.
7 καὶ ἐβοήσαμεν πρὸς κύριον, καὶ ἔδωκεν νεφέλην καὶ
γνόφον ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἀναμέσον τῶν αἰγυπτίων, καὶ
ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκάλυψεν αὐτούς· καὶ ἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὅσα ἐποίησεν κύριος
ἐν γῇ αἰγύπτου· καὶ ἦτε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας πλείους.
8 καὶ ἤγαγεν ὑμᾶς εἰς γῆν ἀμορραίων τῶν κατοικούντων πέραν τοῦ ἰορδάνου, καὶ παρετάξαντο ὑμῖν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν· καὶ κατεκληρονομήσατε τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ἐξωλοθρεύσατε αὐτοὺς ἀπὸ
9 προσώπου ὑμῶν. καὶ ἀνέστη βαλὰκ ὁ τοῦ σεπφὼρ βασιλεὺς μωὰβ, καὶ παρετάξατο τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀποστείλας
ἐκάλεσεν τὸν βαλαὰμ υἱὸν βεὼρ ἀράσασθαι ὑμῖν.
10 καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ὁ θεός σου ἀπολέσαι σε, καὶ
εὐλογίαις εὐλόγησεν ὑμᾶς, καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρῶν
αὐτῶν.
11 καὶ διέβητε τὸν ἰορδάνην, καὶ παρεγενήθητε εἰς ἱεριχώ,
καὶ ἐπολέμησαν πρὸς ὑμᾶς οἱ κατοικοῦντες ἱεριχὼ ὁ
ἀμορραῖος, καὶ ὁ φερεζαῖος, καὶ ὁ χαναναῖος, καὶ ὁ χετταῖος, καὶ ὁ γεργεσαῖος, καὶ ὁ εὐαῖος, καὶ ὁ ἰεβουσαῖος·
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν.
12 καὶ ἐξαπέστειλεν προτέραν ὑμῶν τὴν σφηκίαν, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν δύο βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων οὐκ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ σου, οὐδὲ ἐν τῷ τόξῳ σου.
13 καὶ ἔδωκεν ὑμῖν γῆν ἐφ᾽ ἣν οὐκ ἐκοπιάσατε ἐπ᾽
αὐτήν, καὶ πόλεις ἃς οὐκ ᾠκοδομήσατε, καὶ κατῳκίσθητε ἐπ᾽ αὐταῖς, καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ἐλαιῶνας οὓς οὐ κατεφυτεύσατε ὑμεῖς ἔδεσθε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et accepi patrem veſtrum Abraham de vltra Perath, & ſuſcepi eum in omni terra Chenaghan; & auxi filium eius, & dedi ei Iſzaak. 4 Et dedi Iſzaak, Iaghacob, & Gheſau, & dedi Gheſau montem Seghir ad hæreditandum eum; & Iaghacob & filij eius deſcenderunt ad Ægyptum. 5 Et miſi Moſen & Aharon, & percuſſi Ægyptum quemadmodum feci inter eos, & poſt hoc eduxi vos. 6 Et eduxi patres veſtros ex Ægypto, & veniſtis ad mare; & perſecuti ſunt Ægyptij poſt patres veſtros in curribus & in equitibus ad mare Zzuph. 7 Et clamauerunt ante Dominum, & poſuit tenebras inter vos & inter Ægyptios. Et venire feci ſuper eos mare, & operuit eos; & viderunt oculi veſtri, quod feci in Ægyptiis; & habitaſtis in deſerto dies multos. 8 Et introduxi vos ad terram Emorrhæi qui ſedet trans Iordanem, & inierunt bellum vobiſcum, & tradidi eos in manus veſtras, & hæreditaſtis terram eorum; & deleui eos ex-ante vos.

9 Et ſurrexit Balak filius Szipor rex Moab; & intulit bellum in Iſrael; & miſit & vocauit Bilgham filium Beghor ad maledicendum vobis. 10 Et non volui ad audiendum ex Bilgham; & benedixit benedictione vos: & liberaui vos de manu eorum. 11 Et tranſiſtis Iordanem, & veniſtis in Ierihho; & inierunt bellum vobiſcum habitatores Ierihho, & Emorrhæi, & Pherizæi, & Chenaghanæi, & Hhithæi, & Girgaſſæi, & Hhiuæi, & Iebuſæi; & tradidi eos in manibus veſtris. 12 Et miſi ante vos crabronem, & eiecit illos ex ante vos duos reges Emorrhæi, non in gladio tuo & non in arcu tuo. 13 Et dedi vobis terram qua non laboraſtis in ea; vrbes quas non ædificaſtis, & habitaſtis in eis; vineas & oliuas, quas non plantaſtis vos comedentes.

14 * וְעַתָּה יְראוּ אֶת־יְהוָה וְעִבְדוּ אֹתוֹ בְּתָמִים
וּבֶאֱמֶת וְהָסִירוּ אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם
בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה ׃
15 * וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה בַּחֲרוּ
לָכֶם הַיּוֹם אֶת־מִי תַעֲבֹדוּן אִם אֶת־אֱלֹהִים
אֲשֶׁר־עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַנָּהָר וְאִם
אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים
בְּאַרְצָם וְאָנֹכִי וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה ׃
16 * וַיַּעַן הָעָם וַיֹּאמֶר חָלִילָה לָּנוּ מֵעֲזֹב אֶת־
17 יְהוָה לַעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים ׃ * כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ הוּא הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ וְאֶת־אֲבוֹתֵינוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ אֶת־
הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ בָהּ וּבְכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבַרְנוּ
18 בְּקִרְבָּם ׃ * וַיְגָרֶשׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים
וְאֶת־הָאֱמֹרִי יֹשֵׁב הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ
נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ ׃
19 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲבֹד
אֶת־יְהוָה כִּי־אֱלֹהִים קְדֹשִׁים הוּא אֵל־קַנּוֹא
הוּא לֹא־יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם וּלְחַטֹּאותֵיכֶם ׃
20 * כִּי תַעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֵכָר
וְשָׁב וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה אֶתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר־
21 הֵיטִיב לָכֶם ׃ * וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
22 לֹא כִּי אֶת־יְהוָה נַעֲבֹד ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ
אֶל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם כִּי־אַתֶּם
בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת־יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ וַיֹּאמְרוּ
23 עֵדִים ׃ * וְעַתָּה הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּכֶם וְהַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי
24 יִשְׂרָאֵל ׃ * וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ נַעֲבֹד וּבְקוֹלוֹ נִשְׁמָע ׃

14 * Nunc ergo timete Dominum & ſer-
uite ei perfecto corde atque veriſsimo, &
D auferte Deos quibus ſeruierunt patres
veſtri in Meſopotamia & in Ægypto, ac
ſeruite Domino.
15 * Sinautem malum vobis videtur vt
Domino ſeruiatis, optio vobis datur. Eli-
gite hodie quod placet cui ſeruire potiſ-
ſimũ debeatis, vtrum dijs quibus ſeruie-
runt patres veſtri in Meſopotamia, an
diis Amorræorum in quorum terra habi-
tatis. Ego autem & domus mea ſeruie-
mus Domino.
16 * Reſpondítque populus, & ait: Abſit
à nobis vt relinquamus Dominum, & ſer
uiamus diis alienis.
17 * Dominus Deus noſter ipſe eduxit
nos & patres noſtros de terra Ægypti &
de domo ſeruitutis, fecítque videntibus
nobis ſigna ingentia, & cuſtodiuit nos in
omni via per quam ambulauimus, & in
cunctis populis per quos tranſiuimus.
18 * Et eiecit vniuerſas gentes, Amor-
ræũm habitatorẽ terræ quam nos intra-
E uimus. Seruiemus igitur Domino, quia
ipſe eſt Deus noſter.
19 * Dixítque Ioſue ad populum: Non
poteritis ſeruire Domino, Deus enim ſan-
ctus & fortis æmulator eſt, nec ignoſcet
ſceleribus veſtris atque peccatis.
20 * Si dimiſeritis Dominum & ſeruieri-
tis diis alienis, cõuertet ſe & affliget vos,
atque ſubuertet, poſtquam vobis præſti-
21 terit bona. * Dixítq; populus ad Ioſue,
Nequaquam ita vt loqueris erit, ſed Do-
22 mino ſeruiemus. * Et Ioſue ad populum,
Teſtes, inquit, vos eſtis, quia ipſi elegeritis
vobis Dominum vt ſeruiatis ei.
23 * Reſponderúntq;, Teſtes: Nunc ergo,
ait, Auferte deos alienos de medio veſtri,
& inclinate corda veſtra ad Dominum
24 Deum Iſrael. * Dixítque populus ad
Ioſue, Domino Deo noſtro ſeruiemus, &
obedientes erimus præceptis eius.

תרגום יונתן

14 וּכְעַן דְּחִילוּ מִן קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ קֳדָמוֹהִי בִּשְׁלֵמוּתָא וּבְקוּשְׁטָא וְאַעְדּוֹ יַת טַעֲוָתָא דִּפְלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן בְּעֵבֶר פְּרָת וּבְמִצְרַיִם
וּפְלַחוּ קֳדָם יְיָ ׃ 15 וְאִם בִּישׁ בְּעֵינֵיכוֹן לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ בְּחַרוּ לְכוֹן יוֹמָא דֵין יַת מַן תִּפְלְחוּן אִם יַת טַעֲוָתָא
דִּפְלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן דִּי מֵעֵבֶר פְּרָת וְאִם יַת טַעֲוָתָא דֶאֱמוֹרָאָה דְּאַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעֲהוֹן בְּרַם אֲנָא וֶאֱנָשׁ בֵּיתִי נִפְלַח קֳדָם יְיָ ׃
16 וַאֲתֵיב עַמָּא וַאֲמַר חַס לָנָא מִלְּמִשְׁבַּק יַת פֻּלְחָנָא דַּיְיָ לְמִפְלַח לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא ׃ 17 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָנָא
הוּא דְּאַסִּיק יָתָנָא וְיַת אֲבָהָתָנָא מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא וְדַעֲבַד לְעֵינָנָא יַת אַתַיָּא רַבְרְבָתָא הָאִילֵּין וּנְטַרְנָא בְּכָל אוֹרְחָא דַּהֲלֵיכְנָא
בַּהּ וּבְכָל עַמְמַיָּא דַּעֲבַרְנָא בֵּינֵיהוֹן ׃ 18 וְתָרֵיךְ יְיָ יַת כָּל עַמְמַיָּא וְיַת אֱמוֹרָאָה יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמָנָא וְאַף אֲנַחְנָא
נִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי הוּא אֱלָהָנָא ׃ 19 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא לָא תִיכְּלוּן לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי אֱלָהָא קַדִּישָׁא הוּא
אֵל קַנּוֹא הוּא מִן קֳדָם דֵּין לָא יִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיכוֹן וּלְחַטָּאֵיכוֹן ׃ 20 אֲרֵי תִשְׁבְּקוּן יַת פֻּלְחָנָא דַּיְיָ וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא וִיתוּב וְיַבְאֵשׁ
לְכוֹן וִישֵׁיצֵי יַתְכוֹן בָּתַר דְּאוֹטֵיב לְכוֹן ׃ 21 וַאֲמַר עַמָּא לִיהוֹשֻׁעַ לָא אֱלָהֵין קֳדָם יְיָ נִפְלַח ׃ 22 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא סָהֲדִין אַתּוּן
בְּנַפְשָׁתְכוֹן אֲרֵי אַתּוּן בְּחַרְתּוּן לְכוֹן יַת פֻּלְחָנָא דַּיְיָ לְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי וַאֲמַרוּ סָהֲדִין ׃ 23 וּכְעַן אַעְדּוֹ יַת טַעֲוַת עַמְמַיָּא דְּבֵינֵיכוֹן
וְאַפְנוֹ יַת לִבְּכוֹן לְפֻלְחָנָא דַּיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל ׃ 24 וַאֲמַרוּ עַמָּא לִיהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא נִפְלַח וּלְמֵימְרֵיהּ נְקַבֵּיל ׃

*Et nunc timete Dominum, & seruite 14
ei in rectitudine & in iustitia; & auferte
Deos alienos quibus seruierunt patres vestri
trans fluuium & in Ægypto, & seruite Do-
mino.
*Si autem non placet vobis seruire Domi- 15
no, eligite vobis ipsis hodie cui seruiatis, siue
diis patrum vestrorum qui trans fluuium, siue
diis Amorræorum in quibus vos habitatis in
terra eorum. ego autem & domus mea seruia-
mus Domino.
*Et respondens populus dixit, Nō fiat nobis 16
vt relinquamus Dominum vt seruiamus diis
aliis.
*Dominus Deus noster ipse eduxit nos & 17
patres nostros de terra Ægypti de domo seruitu
tis, & quæ fecit nobis signa ingentia hæc, &
custodiuit nos in omni via qua ambulauimus
in ipsa, & in cunctis gentibus quas transiui-
mus per ipsos.
*Et eiecit Dominus vniuersas gentes & 18
Amorræum habitantem terram à facie nostra.
sed & nos seruiamus Domino, hic enim est
Deus noster.
*Et dixit Iosue ad omnem populum, Non po 19
teritis seruire Domino, quoniam sanctus est &
Deus æmulator est; hic non dimittet iniquitates
vestras & peccata vestra.
*Quando dimiseritis Dominum & ser- 20
uieritis diis alienis; & conuertens se affliget
vos & subuertet vos pro quibus bene fecit
vobis.
*Et dixit populus ad Iosue, Nequaquam; sed 21
Domino seruiamus.
*Et dixit Iosue ad populum, Testes vos con- 22
tra vos, quoniam elegistis vos vobis Dominum
vt seruiatis ei. Et dixerunt, Testes.
*Et nunc auferte deos alienos qui in vo- 23
bis, & dirigite cor ad Dominum Deum Is-
rael.
*Et dixit populus ad Iosue, Domino Deo 24
nostro seruiamus & vocem eius audiamus.

14 *καὶ νῦν φοβήθητε τὸν κύριον, καὶ λατρεύσατε αὐτῷ
ἐν εὐθύτητι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς
ἀλλοτρίους, οἷς ἐλάτρευσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τῷ πέ-
ραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λατρεύσατε τῷ κυ-
15 ρίῳ. *εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεύειν τῷ κυρίῳ,
ἕλεσθε ὑμῖν αὐτοῖς σήμερον τίνι λατρεύσητε, εἴτε τοῖς
θεοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν τοῖς ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ,
εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν ἀμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπὶ
τῆς γῆς αὐτῶν. ἐγὼ δὲ καὶ ὁ οἶκός μου λατρεύσωμεν
τῷ κυρίῳ.
16 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ λαὸς εἶπεν, μὴ γένοιτο ἡμῖν κατα-
λιπεῖν τὸν κύριον ὥστε λατρεύειν θεοῖς ἑτέροις.
17 *κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ἀνήγαγεν ἡμᾶς καὶ τοὺς
πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας, καὶ
ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν τὰ σημεῖα τὰ μεγάλα ταῦτα, καὶ
διεφύλαξεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθημεν ἐν αὐ-
τῇ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν οὓς παρήλθομεν δι᾽ αὐτῶν.
18 *καὶ ἐξέβαλεν κύριος σύμπαντα τὰ ἔθνη καὶ τὸν
ἀμορραῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν.
ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς λατρεύσωμεν τῷ κυρίῳ, οὗτος γάρ ἐστιν ὁ
θεὸς ἡμῶν.
19 *καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, οὐ μὴ δύνη-
σθε λατρεύειν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἅγιός ἐστιν καὶ θεὸς ζηλωτής
ἐστιν, οὗτος οὐκ ἀνήσει τὰ ἀνομήματα ὑμῶν καὶ τὰ ἀ-
μαρτήματα ὑμῶν.
20 *ἡνίκα ἂν ἐγκαταλίπητε κύριον, καὶ λατρεύσητε
θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ ἐπελθὼν κακώσει ὑμᾶς καὶ ἐξανα-
λώσει ὑμᾶς ἀνθ᾽ ὧν εὖ ἐποίησεν ὑμῖν.
21 *καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, οὐχί, ἀλλὰ κυρίῳ λα-
τρεύσωμεν.
22 *καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, μάρτυρες ὑμεῖς καθ᾽
ὑμῶν, ὅτι ἐξελέξασθε ὑμεῖς ἑαυτοῖς τὸν κύριον λατρεύ-
ειν αὐτῷ. καὶ εἶπαν, μάρτυρες·
23 *καὶ νῦν περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους τοὺς
ἐν ὑμῖν, καὶ εὐθύνατε τὴν καρδίαν πρὸς κύριον θεὸν
ἰσραήλ.
24 *καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν λα-
τρεύσωμεν, καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσώμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et nunc timete ab-ante Dominum, & seruite ante eum in simplicitate & in veritate; & missas facite abominationes quas coluerunt patres vestri vltra Perath & in Aegypto; & seruite ante Dominum.
15 Et si malum in oculis vestris ad seruiendum ante Dominum; optate vobis die hac quem colatis; num abominationes quas coluerunt patres vestri, qui vltra Perath; anne abominationes Emorrhæorum, vbi vos habitantes in terra eorum. Profectò ego, & homo domus meæ seruiemus ante Dominum.
16 Et respondit populus, & dixit: Absit nobis à dimittendo cultum Domini, ad seruiendum abominationi gentium.
17 Namque Dominus Deus noster ipse qui eduxit nos, & patres nostros de terra AEgypti de domo seruitutis; & qui fecit ad oculos nostros signa magna hæc; & custodiuit nos in omni via qua ambulauimus in ea, & in omnibus gentibus, quas transiuimus inter eas.
18 Et eiecit Dominus omnes gentes & Emorrhæum habitatores terræ ex-ante nos; & etiam nos seruiemus ante Dominum; nam ipse Deus noster.
19 Et dixit Iosue populo: Non poteritis ad seruiendum ante Dominum, quoniam Deus sanctus ipse Deus zelotes, ipse ab-ante quem non indulgebitur culpis vestris & peccatis vestris.
20 Namque dimittetis cultum Domini, & seruietis abominationi populorum, & reuertetur & incommodabit vobis, & perdet vos postquam benefecit vobis.
21 Et dixit populus Iosue: Non: sed ante Dominum seruiemus.
22 Et dixit Iosue populo: Testes vos in anima vestra, quòd vos optastis vobis cultum Domini ad seruiendum ante illum: & dixerunt, Testes.
23 Et nunc missam facite abominationem gentium, quæ inter vos; & inclinate cor vestrum ad cultum Domini Dei Israel.
24 Et dixerunt populus ad Iosue: Ante Dominum Deum nostrum seruiemus, & dicto eius audiemus.

25 * וַיִּכְרֹת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא
26 וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בִּשְׁכֶם ׃ * וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח
אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְקִימֶהָ שָּׁם תַּחַת הָאַלָּה אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ
27 יְהוָה ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם הִנֵּה
הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה־בָּנוּ לְעֵדָה כִּי־הִיא שָׁמְעָה
אֵת כָּל־אִמְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ וְהָיְתָה בָכֶם
לְעֵדָה פֶּן־תְּכַחֲשׁוּן בֵּאלֹהֵיכֶם ׃
28 * וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ ׃
29 * וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים ׃
30 * וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־סֶרַח
אֲשֶׁר בְּהַר־אֶפְרָיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ ׃
31 * וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ
וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי
יְהוֹשֻׁעַ וַאֲשֶׁר יָדְעוּ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה אֲשֶׁר
32 עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל ׃ * וְאֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר־
הֶעֱלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם בְּחֶלְקַת
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי־
שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ לִבְנֵי־יוֹסֵף לְנַחֲלָה ׃
33 * וְאֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבְעַת
פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן־לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם ׃

25 * Percussit ergo Iosue in die illo fœdus;
& proposuit populo pręcepta atq; iudicia
in Sychem.
26 * Scripsit quoque omnia verba hæc in
volumine legis Dei, & tulit lapidem per-
grãdem, posuítque eum subter quercum
27 quę erat in sanctuario Domini. * Et di-
xit ad omnem populum: En lapis iste erit
vobis in testimonium, quòd audierit om
nia verba Domini quæ locutus est vobis,
ne fortè postea negare velitis & mentiri
28 Dño Deo vestro. * Dimisitque popu-
29 lum, singulos in possessionem suam. * Et
post hęc mortuus est Iosue filius Nun ser-
uus Domini, centum decem annorum.
30 * Sepelierúntq; eum in finibus posses-
sionis suæ in Thamnathsare quę est sita in
monte Ephraim, à Septentrionali parte
31 montis Gaas. * Seruiuítque Israel Dño
cunctis diebus Iosue & seniorũ, qui lon-
go vixerant tempore post Iosue, & qui no
uerant omnia opera Dñi quæ fecerat in
32 Israel. * Ossa quoq; Ioseph quæ tulerant
filij Israel de Ægypto, sepelierunt in Sy-
chem, in parte agri, quem emerat Iacob à
filiis Emmor patris Sychem centum no-
uellis ouibus; & fuit in possessionem filio-
rum Ioseph.
33 * Eleazar quoq; filius Aaron mortuus
est, & sepelierunt eum in Gabaath Phi-
nees filij eius, quæ data est ei in monte
Ephraim.

תרגום יונתן

25 וּגְזַר יְהוֹשֻׁעַ קְיָים לְעַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא וְשַׁוִּי לֵיהּ קְיָים וְדִין בִּשְׁכֶם ׃ 26 וּכְתַב יְהוֹשֻׁעַ יָת פִּתְגָּמַיָּא הָאִילֵּין
בִּסְפַר אוֹרַיְתָא דַיְיָ וּנְסֵיב אַבְנָא רַבְּתָא וַאֲקֵימָהּ תַּמָּן תְּחוֹת אֲלָתָא דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ ׃ 27 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכָל עַמָּא הָא
אַבְנָא הָדָא תְּהֵי לָנָא כִּתְרֵין לוּחֵי אֶבֶן קְיָימָא אֲרֵי יָתְהּ עֲבַדְנָא לְסַהֲדוּ אֲרֵי פִּתְגָּמַיָּא דִּכְתִיבִין עֲלָהָא מֵעֵין כָּל פִּתְגָּמַיָּא דַיְיָ דְּמַלֵּיל עִמָּנָא וּתְהֵי
בְּכוֹן לְדִכְרָן דִּילְמָא תְּכַדְּבוּן קֳדָם אֱלָהָכוֹן ׃ 28 וְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ יָת עַמָּא גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ ׃ 29 וַהֲוָה בָּתַר
פִּתְגָּמַיָּא הָאִילֵּין וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דַיְיָ בַּר מְאָה וַעֲשַׂר שְׁנִין ׃ 30 וּקְבַרוּ יָתֵיהּ בִּתְחוּם אַחְסַנְתֵּיהּ בְּתִמְנַת סֶרַח דִּי
בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרָיִם מִצִּפּוּנָא לְטוּר גָּעַשׁ ׃ 31 וּפְלַח יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יוֹמֵי סָבַיָּא דְּאוֹרִיכוּ יוֹמִין בָּתַר
יְהוֹשֻׁעַ וְדִי יְדַעוּ יָת כָּל עוֹבָדָא דַיְיָ דַּעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל ׃ 32 וְיָת גַּרְמֵי יוֹסֵף דְּאַסִּיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְבַרוּ בִשְׁכֶם בְּאַחְסָנַת
חַקְלָא דִּזְבַן יַעֲקֹב מִן בְּנֵי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִּשְׁכֶם בִּמְאָה חוּרְפָן וַהֲווֹ לִבְנֵי יוֹסֵף לְאַחְסָנָא ׃ 33 וְאֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן מִית וּקְבַרוּ
יָתֵיהּ בְּגִבְעֲתָא דְּפִינְחָס בְּרֵיהּ דְּאִתְיְהֵבַת לֵיהּ בְּטוּר דְּבֵית אֶפְרָיִם ׃

תם ספר יהושע

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח ׃

ב א ם

Et percussit Josue fœdus cum populo in die 25
illa, & dedit ei legem & iudicium in Sychem.
Et scripsit Josue verba hæc in librum le- 26
gis Dei, & tulit lapidem pergrandem, & sta-
tuit eum Josue illic subter terebinthum quæ
erat coram Domino.
Et dixit Josue ad omnem populum, Ecce 27
lapis iste erit vobis in testimoniũ, quod ipse au-
diuit omnia dicta à Domino quæ locutus est ad
vos hodie; & erit iste in vobis in testimonium
in nouissimis diebus, quando mentiti fueritis
Domino Deo vestro.
Et dimisit Josue populum singulos in lo- 28
cum suum.
Et factum est post hæc mortuus est Josue fi- 29
lius Nun seruus Domini, filius centum decem
annorum.
Et sepelierunt eũ circa terminos possessionis 30
suæ in Thamnathasarach in monte Ephraim,
à Septemtrione montis Gaas.
Et seruiuit Jsrael Domino cunctis diebus 31
Josue & cunctis diebus seniorum qui duxe-
runt tempus post Iosue, & qui viderunt om-
nia opera Domini quæ fecerat Jsrael.
Et ossa Joseph duxerũt filij Jsrael de Ægy- 32
pto, & sepelierunt in Sycimis in parte agri
quem emit Jacob ab Amorræis habitantibus in
Sycimis centum nouellis ouibus; & dedit eam
Joseph in parte.
Et Eleazar filius Aaron pontifex mortuus 33
est, & sepultus est in Gabaath Phinees filij
eius, quam dedit ei in monte Ephraim.

25 καὶ διέθετο ἰησοῦς διαθήκην πρὸς τὸν λαὸν ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ νόμον καὶ κρίσιν ἐν συχέμ.
26 καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς βιβλίον
νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἔλαβεν λίθον μέγαν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν
ἰησοῦς ἐκεῖ ὑπὸ τὴν τερέβινθον τὴν ἀπέναντι κυρίου.
27 καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, ἰδοὺ ὁ λίθος
οὗτος ἔσται ὑμῖν εἰς μαρτύριον, ὅτι αὐτὸς ἀκήκοεν σύμπαν-
τα τὰ λεχθέντα ὑπὸ κυρίου ὅσα ἐλάλησεν πρὸς ὑμᾶς
σήμερον· καὶ ἔσται οὗτος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ἐπ' ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν, ἡνίκα ἂν ψεύσησθε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.
28 καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς τὸν λαὸν ἕκαστον εἰς τὸν τόπον
29 αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο μετ' ἐκεῖνα ἀπέθανεν ἰησοῦς υἱὸς
ναυῆ δοῦλος κυρίου υἱὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.
30 καὶ ἔθαψαν αὐτὸν πρὸς τοῖς ὁρίοις τῆς κληρονομίας
αὐτοῦ ἐν θαμναθσαραχ ἐν τῷ ὄρει τοῦ ἐφραὶμ ἀπὸ βορ-
ρᾶ τοῦ ὄρους γαάς.
31 καὶ ἐλάτρευσεν ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων ὅσοι
ἐφείλκυσαν τὸν χρόνον μετὰ ἰησοῦ, καὶ ὅσοι ἴδοσαν σύμπαντα
τὰ ἔργα κυρίου ὅσα ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.
32 καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωσὴφ ἀνήγαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐξ αἰ-
γύπτου, καὶ κατώρυξαν ἐν σικίμοις ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ
οὗ ἐκτήσατο ἰακὼβ παρὰ τῶν ἀμορραίων τῶν κατοικού-
των ἐν σικίμοις ἑκατὸν ἀμνάδων, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ
ἰωσὴφ ἐν μερίδι.
33 καὶ ἐλεάζαρ ὁ υἱὸς ἀαρὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἐτελεύτησεν,
καὶ ἐτάφη ἐν γαβαὰθ φινεὲς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ
ἐν τῷ ὄρει τῷ ἐφραίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et pepigit Iosue fœdus populo in die illo; & posuit illi pactum & iudicium in Sechem. 26 Et scripsit Iosue ver-
ba hæc in libro Legis Domini; & tulit lapidem grandem; & statuit illum ibi sub quercu, quæ in domo sanctuarij Domini.
27 Et dixit Iosue omni populo, Ecce lapis hic erit nobis vt duæ tabulæ lapidis fœderis; namque eum fecimus ad testimonium,
nam verba quæ scripta super ipsum ex oculo omnium verborum Domini quæ locutus est nobiscum: & erit vobis in memoriale; ne fortè
mentiamini ante Deum vestrum. 28 Et dimisit Iosue populum, vĩrum ad possessionem suam. 29 Et fuit post
verba hæc; & mortuus est Iosue filius Nun seruus Domini, filius centum & decem annorum. 30 Et sepelierunt eum in termino
possessionis eius, in Thimnath Zzarahh, quæ in monte domus Ephraim, à septentrione montis Gaghas. 31 Et seruiuit Israel ante
Dominum omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus seniorum qui prolongauere dies post Iosue; & qui nouerunt omne factum Domi-
ni quod fecit Israeli. 32 Et ossa Ioseph quæ attulerunt filij Israel ex Ægypto, sepelierunt in Sechem, in possessione agri quem emit
Iacob à filiis Hhamor patris Sichem in centum agnis; & fuerunt filijs Ioseph in possessionem. 33 Et Elghazar filius Aharon mortuus
est; & sepelierunt eum in Gibgatha Pinhhazz filij eius quæ data est ei in monte domus Ephraim.

FINIS IOSVE.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 יְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאֲלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה לֵאמֹר מִי־
יַעֲלֶה־לָּנוּ אֶל־הַכְּנַעֲנִי בַּתְּחִלָּה
לְהִלָּחֶם בּוֹ׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־
3 הָאָרֶץ בְּיָדוֹ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו
עֲלֵה אִתִּי בְגוֹרָלִי וְנִלָּחֲמָה בַּכְּנַעֲנִי וְהָלַכְתִּי גַם־
4 אֲנִי אִתְּךָ בְּגוֹרָלֶךָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ שִׁמְעוֹן׃ * וַיַּעַל
יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם
5 וַיַּכּוּם בְּבֶזֶק עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ׃ * וַיִּמְצְאוּ
אֶת־אֲדֹנִי בֶזֶק בְּבֶזֶק וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי
6 וְאֶת־הַפְּרִזִּי׃ * וַיָּנָס אֲדֹנִי בֶזֶק וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו
וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיְקַצְּצוּ אֶת־בְּהֹנוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו׃
7 * וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי־בֶזֶק שִׁבְעִים מְלָכִים בְּהֹנוֹת
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מְקֻצָּצִים הָיוּ מְלַקְּטִים תַּחַת
שֻׁלְחָנִי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן שִׁלַּם־לִי אֱלֹהִים וַיְבִיאֻהוּ
8 יְרוּשָׁלַםִ וַיָּמָת שָׁם׃ * וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־יְהוּדָה
בִּירוּשָׁלַםִ וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־
9 הָעִיר שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃ * וְאַחַר יָרְדוּ בְּנֵי יְהוּדָה
לְהִלָּחֵם בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה׃
10 * וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶל־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶבְרוֹן
וְשֵׁם־חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע וַיַּכּוּ אֶת־
שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמָי׃
11 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־יוֹשְׁבֵי דְּבִיר וְשֵׁם־דְּבִיר
12 לְפָנִים קִרְיַת־סֵפֶר׃ * וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה
אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה
13 בִתִּי לְאִשָּׁה׃ * וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי
כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ
לְאִשָּׁה׃

LIBER SOPHTIM QVEM NOS IVDICVM APPELLAMVS. CAP. I.

1 POST mortem Iosue consu-
luerunt filij Israel Dñm, dicen
A tes: Quis ascendet ante nos
contra Chananæũ & erit dux
2 belli? * Dixítq; Dominus: Iudas ascen-
det; ecce tradidi terram in manu eius.
3 * Et ait Iudas Symeoni fratri suo, Ascẽ-
de mecum in sortẽ meam, & pugna con-
tra Chananæum, vt & ego pergam tecum
in sortem tuam. Et abijt cum eo Symeon.
4 * Ascendítque Iudas; & tradidit Dñs
Chananęum ac Pherezæũ in manus eorũ,
& percusserunt in Bezec decem millia
5 virorum. * Inuenerúntq; Adonibezec in
Bezec, & pugnauerunt contra eum, ac
percusserunt Chananæum & Pherezęum.
6 * Fugit aũt Adonibezec, quem perse-
cuti cõprehenderunt cæsis summitatibus
7 manuum eius ac pedum. * Dixítq; Ado-
nibezec; Septuaginta reges amputatis
manuũ ac pedum summitatibus collige-
B bant sub mẽsa mea ciborũ reliquias; sicut
feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxerúnt-
que eum in Hierusalẽ, & ibi mortuus est.
8 * Oppugnãtes ergo filij Iuda Hierusalẽ
ceperunt eam, & percusserunt in ore gla-
dij tradentes cunctã incendio ciuitatem.
9 * Et post ea descendentes pugnauerunt
contra Chananæũ qui habitabat in mon
10 tanis & ad Meridiẽ in cãpestribus. * Per-
génsq; Iudas cõtra Chananeũ qui habita-
C bat in Hebrõ, cuius nomẽ fuit antiquitus
Cariatharbe, percussit Sesai & Haymã, &
11 Tholmai. * Atq; inde profectus abijt ad
habitatores Dabir, cuius nomẽ vetus erat
12 Cariatsepher, id est, ciuitas literarũ. * Di-
xítque Caleb; Qui percusserit Cariathse-
pher & vastauerit eam, dabo ei Axam fi-
13 liam meam vxorem. * Cúmque cepisset
eam Othoniel filius Cenez frater Caleb
minor, dedit ei Axam filiam suã cõiugem.

תרגום יונתן

וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית יְהוֹשֻׁעַ וּשְׁאִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַּייָ לְמֵימַר מַן יִיסַק לָנָא לְוָת כְּנַעֲנָאָה בְּקַדְמֵיתָא לְאַגָּחָא
קְרָבָא בֵּיהּ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה יִיסַק הָא מְסָרִית יָת יָתְבֵי אַרְעָא בִּידֵיהּ׃
3 וַאֲמַר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אֲחוּהִי סַק עִמִּי בְּעַדְבִי וּנְגִיחַ קְרָבָא בִּכְנַעֲנָאָה וְאֵיהָךְ אַף אֲנָא עִמָּךְ בְּעַדְבָךְ וַאֲזַל עִמֵּיהּ שִׁמְעוֹן׃
4 וּסְלִיקוּ דְּבֵית יְהוּדָה וּמְסַר יְיָ יָת כְּנַעֲנָאֵי וּפְרִיזָאֵי בִּידֵיהוֹן וּמְחוֹנוּן בְּבֶזֶק עַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא׃ 5 וְאַשְׁכַּחוּ יָת אֲדֹנִי
בֶזֶק בְּבֶזֶק וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בֵּיהּ וּמְחוֹ יָת כְּנַעֲנָאֵי וְיָת פְּרִיזָאֵי׃ 6 וְאַפֵּךְ אֲדֹנִי בֶזֶק וּרְדַפוּ בָּתְרוֹהִי וַאֲחַדוּ יָתֵיהּ וְקַצִּיצוּ יָת קַרְצוּלֵי
יְדוֹהִי וְרַגְלוֹהִי׃ 7 וַאֲמַר אֲדֹנִי בֶזֶק שִׁבְעִין מַלְכִין קַרְצוּלֵי יְדֵיהוֹן וְרַגְלֵיהוֹן מְקַצְּצִין הֲווֹ מְלַקְּטִין לַחְמָא תְּחוֹת פָּתוֹרִי
כְּמָא דַּעֲבָדִית כֵּן שַׁלֵּים לִי יְיָ וְאַיְתוֹהִי לִירוּשְׁלֶם וּמִית תַּמָּן׃ 8 וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֶם וּכְבַשׁוּ יָתַהּ וּמְחוֹהָא
לְפִתְגַּם דְּחָרֶב וְיָת קַרְתָּא אוֹקִידוּ בְנוּרָא׃ 9 וּבָתַר כֵּן נְחַתוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּכְנַעֲנָאָה יָתֵיב טוּרָא
וְדָרוֹמָא וְשְׁפֵלְתָּא׃ 10 וַאֲזַלוּ דְּבֵית יְהוּדָה לְוָת כְּנַעֲנָאָה דְּיָתְבִין בְּחֶבְרוֹן וְשׁוּם חֶבְרוֹן מִלְּקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע וּמְחוֹ יָת
שֵׁשַׁי וְיָת אֲחִימָן וְיָת תַּלְמָי׃ 11 וַאֲזַלוּ מִתַּמָּן לְוָת יָתְבֵי דְבִיר וְשׁוּם דְּבִיר מִלְּקַדְמִין קִרְיַת אַרְכֵי׃ 12 וַאֲמַר
כָּלֵב דְּיִמְחֵי יָת קִרְיַת אַרְכֵי וְיִכְבְּשִׁינַהּ וְאֶתֵּין לֵיהּ יָת עַכְסָה בְּרַתִּי לְאִנְתּוּ׃ 13 וְכַבְשַׁהּ עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי דְכָלֵב
דִּזְעֵיר מִינֵּיהּ וִיהַב לֵיהּ יָת עַכְסָה בְּרַתֵּיהּ לְאִנְתּוּ׃

IVDICES.

Ex Complutensi editione.

CAP. I.

ET factum est post mortem Josue, 1
& consuluerunt filij Israel in Do-
mino dicentes, Quis ascendet no-
bis contra Chananæum dux belli
in ipso? ✝ *Et dixit Dominus, Judas ascendet,* 2
ecce tradidi terram in manu eius.
✝ *Et dixit Judas ad Symeon fratrem suum,* 3
Ascende mecum in sortem meam, & pugnabi-
mus in Chananæum, & pergam & ego tecum
in sortem tuam: & abijt cum eo Symeon.
✝ *Et ascendit Judas; & tradidit Dominus* 4
Chananæum & Pherezæum in manu illius, &
percussit eos in Bezec decem millia virorum.
✝ *Et inuenerunt Adonibezec in Bezec, &* 5
pugnauerunt contra eum, & percusserūt Cha-
nanæum & Pherezæum. ✝ *Et fugit Adoni-* 6
bezec, & persecuti sunt post eum, & compre-
henderunt eum, & absciderunt summitates
pedum eius & manuū eius. ✝ *Et dixit Ado-* 7
nibezec, Septuaginta reges summitates pedum
eorum & manuum eorum abscisi fuerunt colli-
gentes quæ sub mensa mea; sicut ergo feci, sic
reddidit mihi Deus. & adduxerunt eum in
Hierusalem, & mortuus est ibi. ✝ *Et pugna-* 8
uerunt filij Juda contra Jerusalem, & ceperūt
eam, & percusserunt eam in ore gladij, & vr-
bem combusserunt in igne. ✝ *Et postea descen-* 9
derunt filij Juda ad pugnandum contra Chana-
næum qui habitabat montana & meridiem et
campestria. ✝ *Et abijt Judas contra Chana-* 10
næum qui habitabat in Chebron, at nomē Che-
bron fuit prius Cariatharboth; & percusserunt
Sesi & Achiman, & Tholmi germina Enac.
✝ *Et profecti sunt illinc ad habitantes Da-* 11
bir, & nomen Dabir prius Ciuitas literarum.
✝ *Et dixit Chaleb, Qui percusserit Ciuitatem* 12
literarū & primus ceperit eam, dabo ei Axam
filiam meam in vxorem.
✝ *Et prior cepit eam Gothoniel filius Cenez* 13
frater Chaleb minor magis eo, et dedit ei Axam
filiam eius in coniugem.

ΚΡΙΤΑΙ.

α.

1 ΚΑὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰησοῦ καὶ ἐπηρώ-
των οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ λέγοντες, τίς
ἀναβήσεται ἡμῖν πρὸς τὸν χαναναῖον ἀφη-
2 γούμενος τοῦ πολεμῆσαι ἐν αὐτῷ; ✝ καὶ
εἶπεν κύριος, ἰούδας ἀναβήσεται, ἰδοὺ δέδωκα τὴν γῆν ἐν
3 χειρὶ αὐτοῦ. ✝ καὶ εἶπεν ἰούδας πρὸς συμεὼν τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, ἀνάβηθι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ κλήρῳ μου, καὶ πολε-
μήσωμεν ἐν τῷ χαναναίῳ, καὶ πορεύσομαι καὶ ἐγὼ μετὰ σοῦ
ἐν τῷ κλήρῳ σου· καὶ ἐπορεύθη μετ᾽ αὐτοῦ συμεών.
4 ✝ καὶ ἀνέβη ἰούδας· καὶ ἔδωκεν κύριος τὸν χαναναῖον καὶ
τὸν φερεζαῖον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν βε-
5 ζὲκ, δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν. ✝ καὶ εὗρον τὸν ἀδονιβεζὲκ
ἐν βεζὲκ καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπάταξαν τὸν χανα-
6 ναῖον καὶ τὸν φερεζαῖον. ✝ καὶ ἔφυγεν ἀδονιβεζὲκ, καὶ κα-
τεδίωξαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἐλάβοσαν αὐτὸν καὶ ἀπέκοψαν
τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.
7 ✝ καὶ εἶπεν ἀδονιβεζέκ, ἑβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄ-
κρα τῶν ποδῶν αὐτῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι
ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου· καθὼς
οὖν ἐποίησα, οὕτως ἀνταπέδωκέν μοι ὁ θεός· καὶ ἤγαγον
8 αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. ✝ καὶ ἐπολέμησαν
οἱ υἱοὶ ἰούδα ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ
ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τὴν πόλιν ἐνέ-
9 πρησαν ἐν πυρί. ✝ καὶ μετὰ ταῦτα κατέβησαν οἱ υἱοὶ ἰούδα
πολεμῆσαι τῷ χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι τὴν ὀρεινὴν καὶ τὸν
10 νότον καὶ τὴν πεδινήν. ✝ καὶ ἐπορεύθη ἰούδας πρὸς τὸν
χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν χεβρών, τὸ δὲ ὄνομα χεβρὼν
ἦν ἔμπροσθεν καριαθαρβώθ· καὶ ἐπάταξαν τὸν σεσὶ καὶ
τὸν ἀχιμὰν καὶ τὸν θολμὶ γεννήματα τοῦ ἐνάκ.
11 ✝ καὶ ἐπορεύθησαν ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς κατοικοῦντας δα-
βίρ, καὶ τὸ ὄνομα δαβὶρ ἔμπροσθεν πόλις γραμμάτων.
12 ✝ καὶ εἶπεν χαλέβ, ὃς ἂν πατάξῃ τὴν πόλιν τῶν γραμ
μάτων καὶ προκαταλάβηται αὐτὴν, δώσω αὐτῷ τὴν
ἀχσὰν θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα.
13 ✝ καὶ προκατελάβετο αὐτὴν γοθονιὴλ υἱὸς κενὲζ
ἀδελφὸς χαλὲβ ὁ νεώτερος ὑπὲρ αὐτόν· καὶ ἔδωκεν αὐ-
τῷ τὴν ἀχσὰν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

B. ARIA MONTANO INTERPR. CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Iosue, & petierunt filij Israel in dicto Domini ad dicendū: Quis ascendet nobis ad Chenaghanæū in anteriori ad ineundum bellum in illū? 2 Et dixit Dominus: Iehuda ascendet; ecce dedi habitatores terræ in manu eius. 3 Et dixit Iehuda ad Simghon fratrem suum: Ascende mecum in sorte mea, & inibimus bellum in Chenaghanæū; & ibo etiam ego tecum in sorte tua: & iuit cum eo Simghon. 4 Et ascenderunt domus Iehuda, & tradidit Dominus Chenaghanæum, & Pherizæum in manu eorum, & percusserunt eos in Bezeq decem millia virorum. 5 Et inuenerunt Adoni-Bezeq in Bezeq; & inierunt bellum in eū, & percusserunt Chenaghanæum & Pherizæum. 6 Et vertit Adoni-Bezeq, & persecuti sunt post eum, & ceperunt eum, & absciderunt vertebras manuum eius & pedum eius. 7 Et dixit Adoni-Bezeq, Septuaginta reges, vertebris manuum suarum & pedum suorum præcisis, fuerunt colligentes panem subter mensa mea; quemadmodum quod feci, sic retribuit mihi Dominus; & attulerunt eum Ierosolymam, & mortuus est ibi. 8 Et inierunt bellum filij Iuda in Ierusalem, & subegerunt eam, & percusserunt eam ad verbum gladij, & vrbem incenderunt in igne. 9 Et post sic descenderunt filij Iuda ad ineundum bellum cum Chenaghanæo habitatore montis, & Austri, & depressionis. 10 Et venerunt filij Iehuda ad Chenaghanæos, qui habitantes in Hhebron; & nomen Hhebron ab antiquo Kiriath-Arbagh: & percusserunt Sessai & Ahhiman, & Thalmai. 11 Et abijt inde ad habitatores Debir; & nomen Debir ab antiquo Kiriath-Arche. 12 Et dixit Chaleb, Qui percusserit Kiriath-Arche, & subegerit eam; & dabo ei Ghachzzah filiam meam in vxorem. 13 Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz frater Chaleb, qui paruus ab illo; & dedit ei Ghachzzah filiam suam in vxorem.

14 * ויהי בבואה ותסיתהו לשאל מאת־אביה
השדה ותצנח מעל החמור ויאמר־לה כלב
15 מה־לך׃ * ותאמר לו הבה־לי ברכה כי
ארץ הנגב נתתני ונתתה לי גלת מים ויתן־לה
כלב את גלת עלית ואת גלת תחתית׃
16 * ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים
את־בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד
וילך וישב את־העם׃
17 * וילך יהודה את־שמעון אחיו ויכו את־
הכנעני יושב צפת ויחרימו אותה ויקרא את־
שם־העיר חרמה׃
18 * וילכד יהודה את־עזה ואת־גבולה ואת־
אשקלון ואת־גבולה ואת־עקרון ואת־גבולה׃
19 * ויהי יהוה את־יהודה ויורש את־ההר כי
לא להוריש את־ישבי העמק כי־רכב ברזל להם׃
20 * ויתנו לכלב את־חברון כאשר דבר משה
ויורש משם את־שלשה בני הענק׃
21 * ואת־היבוסי ישב ירושלם לא הורישו בני
בנימן וישב היבוסי את־בני בנימן בירושלם
עד היום הזה׃
22 * ויעלו בית־יוסף גם־הם בית־אל ויהוה
23 עמם׃ * ויתירו בית־יוסף בבית־אל ושם־
העיר לפנים לוז׃
24 * ויראו השמרים איש יוצא מן־העיר
ויאמרו לו הראנו נא את־מבוא העיר ועשינו
25 עמך חסד׃ * ויראם את־מבוא העיר
ויכו את־העיר לפי־חרב ואת־האיש ואת־כל־
26 משפחתו שלחו׃ * וילך האיש ארץ החתים
ויבן עיר ויקרא שמה לוז הוא שמה עד היום
הזה׃

14 * Quam pergentem in itinere monuit
vir suus, vt peteret à patre suo agrum.
Quæ cùm suspirasset, sedens in asino,
dixit ei Caleb: Quid habes?
15 * At illa respondit: Da mihi benedi-
ctionē, quia terram arentem dedisti mihi,
D da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb
irriguum superius & irriguum inferius.
16 * Filij autem Cinæi cognati Moysi a-
scenderunt de ciuitate palmarum cum fi-
lijs Iuda in desertum sortis eius, quod est
ad Meridiē Arad; & habitauerunt cū eo.
17 * Abijt autem Iudas cum Symeone fra
tre suo, & percusserunt similiter Chana-
næum qui habitabat in Sephat; & inter-
fecerunt eum. vocatúmq; est nomen vr-
bis Horma, id est, anathema.
18 * Cepítque Iudas Gazan cum finibus
suis, & Ascalonem atque Accharon cum
terminis suis.
19 * Fuítq; Dominus cum Iuda, & mon-
tana possedit, nec potuit delere habitato-
res vallis, quia falcatis curribus abūdabāt.
20 * Dederúntque Caleb Hebron, sicut
dixerat Moyses, qui deleuit ex ea tres fi-
lios Enach.
21 * Iebusæum autem habitatorem Hie-
rusalem non deleuerunt filij Beniamin:
E habitauítque Iebusæus cū filijs Beniamin
in Hierusalem vsq; in præsentem diem.
22 * Domus quoque Ioseph ascendit in
Bethel, fuítque Dominus cum eis.
23 * Nam cùm obsiderent vrbem quæ
24 prius Luza vocabatur: * Viderunt ho-
minem egredientē de ciuitate, dixerúntq;
ad eum: Ostende nobis introitum ciui-
tatis, & faciemus tecum misericordiam.
25 * Qui cùm ostēdisset eis, percusserunt
vrbem in ore gladij, hominem autem il-
lum & omnem cognationem eius dimi-
26 serunt. * Qui dimissus abijt in terram
Ethim, & ædificauit sibi ciuitatem, voca-
uítque eam Luzam, quæ ita appellatur
vsque in præsentem diem.

תרגום יונתן

14 והוה במיעלה ומלכחיה למשאל מן אבוהא אחסנא ואתרכינת מעל חמרא ואמר לה כלב מה דליך׃ 15 ואמרת
ליה הב לי אחסנא ארי לארע דרומא יהבתני ותתן לי ארע בית שקיא דמיא ויהב לה כלב ית בית שקיא עילאה וית בית שקיא תחתאה׃
16 ובני שלמאה חמוהי דמשה סליקו מקרית יריחו עם בית יהודה למדבר יהודה די בדרום ערוד ואזלו ויתיבו עם עמא׃
17 ואזל יהודה עם שמעון אחוהי ומחו ית כנענאה יתיב צפת וגמרו יתה וקרא ית שמא דקרתא חרמה׃
18 וכבש יהודה ית עזה וית תחומה וית אשקלון וית תחומה וית עקרון וית תחומה׃
19 והוה מימרא דיי בסעדיה דבית יהודה ותריכו ית יתבי טורא בתר כן דחבו לא יכילו לתרכא ית יתבי מישרא ארי רתיכי דברזלא
להון׃ 20 ויהבו לכלב ית חברון כמא דמליל משה ותריך מתמן ית תלתא בני גיבריא׃
21 וית יבוסאי יתבי ירושלם לא תריכו בני בנימין ויתיבו יבוסאי עם בני בנימין בירושלם עד יומא הדין׃
22 וסליקו דבית יוסף אף אינון לביתאל ומימרא דיי בסעדהון׃ 23 ושלחו מאללין דבית יוסף לביתאל ושום
קרתא מלקדמין לוז׃ 24 וחזו נטריא גברא נפיק מן קרתא ואמרו ליה אחזינא כען ית מעלנא דקרתא ונעביד עמך טיבו׃
25 ואחזינון ית מעלנא דקרתא ומחו ית קרתא לפתגם דחרב וית גברא וית כל זרעיתיה שיזבו׃
26 ואזל גברא לארע חיתאי ובנא קרתא וקרא שמה לוז הוא שמה עד יומא הדין׃

14 *Et factum est cùm abiret illa, & persuasit illi petere à patre suo agrum; & murmurabat super asinum: et dixit ei Chaleb, Quid est tibi?*

15 *Et dixit ei Axan, Da id mihi benedictionē, quoniam in terram Austri tradidisti me; & des mihi redemptionem aquæ. & dedit ei Chaleb redemptionem sublimium & redemptionem humilium.*

16 *Et filij Iothor Cinæi generi Moysi ascenderunt de ciuitate palmarum ad filios Iuda in desertum Iuda, quæ est in Meridie ad descensum Arad; & abijt, & habitauerunt cum populo.*

17 *Et abijt Iudas cum Symeon fratre suo, & percusserunt Chananæū qui habitabat Sepheth; & anathematizauerunt eam & euerterunt eam, & vocauerunt nomen vrbis Destructio.*

18 *Et possedit Iudas Gazan & terminum eius, & Accaron, & terminum eius, & Azoton & suburbana eius.*

19 *Et fuit Dominus cum Iuda, & possedit montem, quoniam nō potuit possidere habitantes vallem, quia prohibuit eos, & currus ferrei eis.*

20 *Et dederunt Chaleb Chebron sicut locutus est Moyses, & deleuit illic tres filios Enac.*

21 *Et Iebusæum habitantem Hierusalem non deleuerunt filij Beniamin. & habitauit Iebusæus cum filiis Beniamin in Hierusalem vsque ad diem hanc.*

22 *Et ascenderunt filij Ioseph & ipsi in Bethel; & Dominus cum eis.*

23 *Et castrametati sunt domus Israel contra Bethel: at nomen vrbis fuit prius Luza.*

24 *Et viderunt custodientes virum egredientem de ciuitate; & ceperunt eum; et dixerunt ei: Ostende nobis introitum ciuitatis, & faciemus tecum misericordiam.*

25 *Et ostēdit eis ingressum vrbis, & percusserunt vrbem in ore gladij; at virum & cognationem eius dimiserunt.*

26 *Et abijt vir in terram Chettin; & ædificauit [illegible] vrbem, & vocauit nomen illius Luza, hoc nomen eius vsque ad diem hanc.*

14 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν, καὶ ἔπεισεν αὐτὴν αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τὸν ἀγρόν· καὶ ἐγόγγυζεν ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου· καὶ εἶπεν αὐτῇ χαλὲβ, τί ἐστί σοι;

15 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀχσάν, δός δή μοι εὐλογίαν, ὅτι εἰς γῆν νότου ἐκδέδοσαί με, καὶ δώσῃς μοι λύτρωσιν ὕδατος· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλὲβ λύτρωσιν μετεώρων καὶ λύτρωσιν ταπεινῶν.

16 καὶ οἱ υἱοὶ ἰωθὼρ τοῦ κιναίου πενθεροῦ μωυσῆ ἀνέβησαν ἐκ τῆς πόλεως τῶν φοινίκων πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰούδα εἰς τὴν ἔρημον ἰούδα τὴν οὖσαν ἐν τῷ νότῳ ἐπὶ καταβάσεως ἀράδ, καὶ ἐπορεύθη, καὶ κατῴκησαν μετὰ τοῦ λαοῦ.

17 καὶ ἐπορεύθη ἰούδας μετὰ συμεὼν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα σεφέθ· καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτὴν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐξολόθρευσις.

18 καὶ ἐκληρονόμησεν ἰούδας τὴν γάζαν καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς, καὶ τὴν ἀκκαρὼν, καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς· καὶ τὴν ἄζωτον καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς.

19 καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰούδα, καὶ ἐκληρονόμησεν τὸ ὄρος, ὅτι οὐκ ἐδύνατο κληρονομῆσαι τοὺς κατοικοῦντας τὴν κοιλάδα ὅτι διεστείλατο αὐτοῖς, καὶ ἅρματα σιδηρᾶ αὐτοῖς.

20 καὶ ἔδωκαν τῷ χαλὲβ τὴν χεβρὼν καθὰ ἐλάλησε μωυσῆς· καὶ ἐξῆρεν ἐκεῖ τοὺς τρεῖς υἱοὺς ἐνάκ.

21 καὶ τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα ἱερουσαλὴμ οὐκ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ βενιαμίν· καὶ κατῴκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν βενιαμὶν ἐν ἱερουσαλὴμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

22 καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ καί γε αὐτοὶ εἰς βαιθήλ, καὶ κύριος μετ' αὐτῶν.

23 καὶ παρενέβαλον οἶκος ἰσραὴλ κατὰ βαιθήλ· τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως ἦν ἔμπροσθεν λουζά.

24 καὶ εἶδον οἱ φυλάσσοντες ἄνδρα ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἔλαβον αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ, δεῖξον ἡμῖν τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, καὶ ποιήσομεν μετὰ σοῦ ἔλεος.

25 καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, καὶ ἐπάταξαν τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας, τὸν δὲ ἄνδρα καὶ τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐξαπέστειλαν.

26 καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀνὴρ εἰς γῆν χετὶν, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ πόλιν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς λουζά, τοῦτο ὄνομα αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et fuit in intrando eam, & induxit eum ad petendum à patre suo possessionem; & delapsa est de asino, & dixit ei Chaleb: Quid tibi? 15 Et dixit illi, Da mihi possessionem, nam ad terram Australem dedisti me; & dabis mihi terram domus irrigationis aquarum: & dedit ei Chaleb domum irrigationis superioris, & domum irrigationis inferioris. 16 Et filij Salmaah soceri Mosis ascenderunt ex vrbe Ierihho cum domo Iehuda ad desertum Iehuda, quod in Austro Gharod; & venerunt & habitauerunt cum populo. 17 Et iuit Iehuda cum Simghon fratre suo, & percusserunt Chenaghanæum habitatorem Szephath; & destruxerunt illam, & vocauit nomen vrbis Hhorma. 18 Et subegit Iehuda Ghazam & terminum eius, & Askalon & terminum eius, & Gheqron & terminum eius. 19 Et fuit verbum Domini in auxilium domus Iehuda, & extirpauerunt habitatores montis: post sic (quòd peccarunt) non potuerunt ad extirpandum habitatores plantiei, nam currus ferri illis. 20 Et dederunt Chaleb Hhebron vt id quod locutus est Moses; & extirpauit inde tres filios fortium. 21 Et Iebuzæos habitatores Ierusalem non extirpauerunt filij Biniamin; & habitarunt Iebuzzæi cum filijs Biniamin in Ierusalem vsque ad diem hanc. 22 Et ascenderunt domus Ioseph etiam illi ad Bethel. & dictum Domini in auxilium eorum. 23 Et miserunt exploratores domus Ioseph ad Bethel, & nomen vrbis ab antiquo Luz. 24 Et viderunt custodes virum exeuntem ex vrbe, & dixerunt ei: Videre nos fac nunc ascensum vrbis, & faciemus tecum beneficentiam. 25 Et videre eos fecit ascensum vrbis; & percusserunt vrbem ad verbum gladij; & virum & omnem prosapiam eius seruarunt. 26 Et abijt vir in terram Hhethæorum: & ædificauit vrbem & vocauit nomen eius Luz, ipsum nomen eius vsque ad diem hanc.

27 וְלֹא־הוֹרִישׁ מְנַשֶּׁה אֶת־בֵּית־שְׁאָן וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־תַּעְנַךְ וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וְאֶת־יֹשֵׁב דּוֹר
וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי יִבְלְעָם וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ
וְאֶת־יוֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת
28 בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ וַיְהִי כִּי־חָזַק יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׂם
אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵישׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃
29 וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב
30 בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ בְּגָזֶר׃ זְבוּלֻן לֹא
הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי קִטְרוֹן וְאֶת־יוֹשְׁבֵי נַהֲלֹל וַיֵּשֶׁב
31 הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ וַיִּהְיוּ לָמַס׃ אָשֵׁר לֹא הוֹרִישׁ
אֶת־יֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאֶת־אַחְלָב
וְאֶת־אַכְזִיב וְאֶת־חֶלְבָּה וְאֶת־אֲפִיק וְאֶת־רְחֹב׃
32 וַיֵּשֶׁב הָאָשֵׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
33 כִּי לֹא הוֹרִישׁוֹ׃ נַפְתָּלִי לֹא־הוֹרִישׁ אֶת־
יֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־יֹשְׁבֵי בֵית־עֲנָת וַיֵּשֶׁב
בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ
34 וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם לָמַס׃ וַיִּלְחֲצוּ הָאֱמֹרִי
אֶת־בְּנֵי־דָן הָהָרָה כִּי־לֹא נְתָנוֹ לָרֶדֶת לָעֵמֶק׃
35 וַיּוֹאֶל הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת בְּהַר־חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן
וּבְשַׁעַלְבִים וַתִּכְבַּד יַד בֵּית־יוֹסֵף וַיִּהְיוּ לָמַס׃
36 וּגְבוּל הָאֱמֹרִי מִמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים מֵהַסֶּלַע
וָמָעְלָה׃

ב

1 וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה מִן־הַגִּלְגָּל אֶל־
הַבֹּכִים וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא
אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם
וָאֹמַר לֹא־אָפֵר בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם׃
2 וְאַתֶּם לֹא־תִכְרְתוּ בְרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
הַזֹּאת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלִי
מַה־זֹּאת עֲשִׂיתֶם׃

27 Manaſſes quoque non deleuit Beth-
ſan & Canath cum viculis ſuis, & habita-
tores Dor, & Ieblaam, & Mageddo cum
viculis ſuis; cœpítque Chananæus habi-
tare cum eis.
28 Poſtquam autem confortatus eſt Iſ-
rael, fecit eos tributarios & delere noluit.
29 Ephraim etiam non interfecit Cha-
nanæum qui habitabat in Gazer, ſed ha-
bitauit cum eo.
30 Zabulon non deleuit habitatores
Cethron & Naalol, ſed habitauit Chana-
næus in medio eius, factúſque eſt ei tri-
butarius.
31 Aſer quoque non deleuit habitato-
res Accho & Sidonis, Alaab & Achacib, &
Amma, & Aphech, & Roob.
32 Habitauítq; in medio Chananæi ha-
bitatoris illius terræ, nec interfecit eum.
33 Neptalim quoque non deleuit habi-
tatores Bethſemes & Bethanath; & habi-
tauit inter Chananęum habitatorem ter-
ræ: fuerúntque ei Bethſemitæ & Bethani-
tę tributarij.
34 Arctauítque Ammorræus filios Dan
in monte, nec dedit eis locum vt ad pla-
niora deſcenderent.
35 Habitauítque in monte Hares, quod
interpretatur teſtatio, in Haylon & Sala-
bin. Et aggrauata eſt manus domus Io-
ſeph, factúſque eſt ei tributarius.
36 Fuit autem terminus Ammorræi ab
aſcēſu ſcorpionis, Petra, & ſuperiora loca.

CAP. II.

1 AScendítque angelus Domini de Gal-
A galis ad locum flentium, & ait: Edu-
xi vos de Ægypto, & introduxi in terram
pro qua iuraui patribus veſtris, & pollici-
tus ſum vt non facerem irritum pactum
meum vobiſcum in ſempiternum:
2 Ita dumtaxat vt non feriretis fœdus
cum habitatoribus terrę huius, & aras eo-
rum ſubuerteretis: & noluiſtis audire vo
cem meam. Cur hoc feciſtis?

תרגום יונתן

27 וְלָא תָרִיכוּ דְבֵית מְנַשֶּׁה יָת בֵּית שְׁאָן וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת תַּעְנַךְ וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי דוֹר וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי יִבְלְעָם
וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי מְגִדּוֹ וְיָת כַּפְרָנָהָא וְשָׁרֵי כְּנַעֲנָאָה לְמֵיתַב בְּאַרְעָא הָדָא׃ 28 וַהֲוָה כַּד תְּקִיף יִשְׂרָאֵל וְשַׁוִּי יָת
כְּנַעֲנָאָה לְמַסְקֵי מִסִּין וְתָרָכָא לָא תָרְכִינּוּן׃ 29 וּדְבֵית אֶפְרַיִם לָא תָרִיכוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי דְיָתְבִין בְּגָזֶר וִיתִיבוּ כְּנַעֲנָאֵי בֵּינֵיהוֹן
בְּגָזֶר׃ 30 דְבֵית זְבוּלֻן לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי קִטְרוֹן וְיָת יָתְבֵי נַהֲלוֹל וִיתִיבוּ כְּנַעֲנָאֵי בֵּינֵיהוֹן וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִסִּין׃
31 דְבֵית אָשֵׁר לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי עַכּוֹ וְיָת יָתְבֵי צִידוֹן וְיָת אַחְלָב וְיָת אַכְזִיב וְיָת חֶלְבָּה וְיָת אֲפִיק וְיָת רְחוֹב׃
32 וִיתִיבוּ דִבְנֵי אָשֵׁר בְּגוֹ כְּנַעֲנָאֵי יָתְבֵי אַרְעָא אֲרֵי לָא תָרֵיכִינּוּן׃ 33 דִבְנֵי נַפְתָּלִי לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי בֵית שֶׁמֶשׁ
וְיָת יָתְבֵי בֵית עֲנָת וִיתִיבוּ בְּגוֹ כְּנַעֲנָאֵי יָתְבֵי אַרְעָא וְיָתְבֵי בֵית שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הֲווֹ לְהוֹן לְמַסְקֵי מִסִּין׃
34 וּדְחָקוּ אֱמוֹרָאֵי יָת בְּנֵי דָן לְטוּרָא אֲרֵי לָא שְׁבַקוּנוּן לְמֵיחַת לְמֵישְׁרָא׃ 35 וּשְׁרוֹ אֱמוֹרָאֵי לְמֵיתַב בְּטוּר
חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִים וּתְקֵיפַת בֵּית יוֹסֵף וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִסִּין׃ 36 וּתְחוּם אֱמוֹרָאָה מִמַּסְקָנָא דְעַקְרַבִּים מִן כֵּיפָא וּלְעֵילָא׃
ב 1 וּסְלֵיק נְבִיָּא בִּשְׁלִיחוּת מִן קֳדָם יְיָ מִן גִּלְגָּלָא לְבוֹכִים וַאֲמַר אַסֵּיקִית יָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְאַעֲלֵית
יָתְכוֹן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְכוֹן וַאֲמָרִית לָא אַשְׁנֵי קְיָמִי דְעִמְּכוֹן לְעָלַם׃
2 וְאַתּוּן לָא תִגְזְרוּן קְיָם לְיָתְבֵי אַרְעָא הָדָא אֱגוֹרֵיהוֹן תְּתָרְעוּן וְלָא קַבֵּלְתּוּן לְמֵימְרִי מַה דָא עֲבַדְתּוּן׃

‡ Et non possedit Manasses Bethsan, neque 27
filias eius, neq; Thanaach & filias eius, neque
habitantes Dor & filias eius, neq; habitantes
Mageddon & filias eius, neque habitantes
Jeblam neque filias eius: et incepit Chananæus
habitare in terra hac.
‡ Et factum est cùm confortatus est Israel, 28
& posuit Chananæum in tributum & delens
non deleuit illum.
‡ Et Ephraim non deleuit Chananæum qui 29
habitabat in Gazer, & habitabat Chananæus
in medio eius in Gazer. ‡ Et Zabulon non 30
deleuit habitantes Cetron & habitantes Naa-
lol: & habitauit Chananæus in medio eius, et
factus est in tributum.
‡ Et Aser non deleuit habitantes Accho, & 31
habitantes Sidona, & habitantes Achlab, &
Aschazib, & Elba, & Aphec, & Roob.
‡ Et habitauit Aser in medio Chananæi ha- 32
bitantis terrã, quoniam non potuit delere eum.
‡ Et Nephtalim non deleuit habitãtes Beth- 33
sames, & habitantes Bethanach; & habitauit
Israel in medio Chananæi habitantis terram;
at habitantes Bethsames & Betheneth, fue-
runt eis in tributum.
‡ Et afflixit Amorræus filios Dan in monte, 34
quoniam nõ dimisit eum descendere in vallem.
‡ Et incepit Amorræus habitare in monte 35
Hares vbi vrsæ & vulpes: & aggrauata est
manus domus Joseph super Amorræum.
‡ Et factus est in tributum, & terminus 35
Amorræi super Acrabin à petra & supra.

CAP. II.

ET ascendit angelus Domini de Galgal ad 1
locum flentium, & dixit ad eos: Dominus
eduxit vos de Ægypto, & introduxit vos in
terram quam iurauit patribus vestris vt da-
ret vobis; & dixit: Non irritum faciam pa-
ctum meum vobiscum in sempiternum.
‡ Et vos non ferietis fœdus cum habitan- 2
tibus in terra hac, neque Deos eorum nequa-
quam adorabitis, sed sculptilia eorum confrin-
gite & aras eorum euertite; & non audiuistis
vocem meam; neque hæc fecistis.

27 ‡ Καὶ οὐκ ἐκληρονόμησεν μανασσῆς τὴν βεθσὰν οὐδὲ τὰς
θυγατέρας αὐτῆς, οὐδὲ τὴν ἐκθαναὰχ καὶ τὰς θυγατέρας
αὐτῆς, οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας δὼρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ;
οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας μαγεδδὼν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ;
οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας ἰεβλαὰμ οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ·
καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.
28 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἐνίσχυσεν ἰσραὴλ καὶ ἔθετο τὸν χανα-
ναῖον εἰς φόρον, καὶ ἐξαίρων οὐκ ἐξῆρεν αὐτόν.
29 ‡ καὶ ἐφραὶμ οὐκ ἐξῆρεν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα
ἐν γαζέρ, καὶ κατῴκει ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐν γα-
30 ζέρ. ‡ καὶ ζαβουλὼν οὐκ ἐξῆρε τοὺς κατοικοῦντας κετρὼν
καὶ τοὺς κατοικοῦντας νααλώλ· καὶ κατῴκησεν ὁ χαναναῖος
ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο εἰς φόρον.
31 ‡ καὶ ἀσὴρ οὐκ ἐξῆρεν τοὺς κατοικοῦντας ἀκχὼ καὶ τοὺς
κατοικοῦντας σιδῶνα, καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἀχλὰβ, καὶ
τὴν ἀχαζὶβ, καὶ τὴν ἐλβὰ, καὶ τὴν ἀφὲκ, καὶ τὴν ῥοώβ.
32 ‡ καὶ κατῴκησεν ὁ ἀσὴρ ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ κα-
τοικοῦντος τὴν γῆν, ὅτι οὐκ ἐδυνήθη ἐξᾶραι αὐτόν.
33 ‡ καὶ νεφθαλὶν οὐκ ἐξῆρε τοὺς κατοικοῦντας βεθσαμὴς,
καὶ τοὺς κατοικοῦντας βεθανάχ· καὶ κατῴκησεν ἰσραὴλ ἐν
μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ κατοικοῦντος τὴν γῆν· οἱ δὲ κατοι-
κοῦντες βαιθσαμὴς, καὶ τὴν βεθενὲθ ἐγενήθησαν αὐτοῖς εἰς
34 φόρον. ‡ καὶ ἐξέθλιψεν ὁ ἀμορραῖος τοὺς υἱοὺς δὰν εἰς τὸ
ὄρος, ὅτι οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα.
35 ‡ καὶ ἤρξατο ὁ ἀμορραῖος κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τῷ ἄρες
οὗ αἱ ἄρκτοι καὶ αἱ ἀλώπεκες· καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ οἴκου ἰω-
36 σὴφ ἐπὶ τὸν ἀμορραῖον. ‡ καὶ ἐγένετο εἰς φόρον, καὶ τὸ ὅριον
τοῦ ἀμορραίου ἐπάνω ἀκραβὶν ἀπὸ τῆς πέτρας καὶ ἐπάνω.

β'.

1 ‡ Καὶ ἀνέβη ἄγγελος κυρίου ἀπὸ γαλγὰλ ἐπὶ τὸν
κλαυθμῶνα· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, κύριος ἀνεβίβασεν
ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου καὶ εἰσήγαγεν ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμο-
σεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν τοῦ δοῦναι ὑμῖν· καὶ εἶπεν, οὐ διασκε-
δάσω τὴν διαθήκην μου μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
2 ‡ καὶ ὑμεῖς οὐ διαθήσεσθε διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις
εἰς τὴν γῆν ταύτην, οὐδὲ τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐ μὴ προσκυ-
νήσετε, ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν συντρίψατε καὶ τὰ θυ-
σιαστήρια αὐτῶν κατασκάψατε· καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς
φωνῆς μου, ὅτε ταῦτα ἐποιήσατε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et non extirpauerunt domus Menasse Beth-Sean & vicos eius, & Thaghnach & vicos eius, & habitatores Dor & vicos eius, & habitatores Iiblegham & vicos eius, & habitatores Migdo & vicos eius; & reliquit Chenaghanæum ad habitandum in terra hac.
28 Et fuit cùm fortificatus est Israel; & numerauit Chenaghanæum ad collatores tributorum, & extirpando non extirpauerunt eos.
29 Et domus Ephraim non extirpauere Chenaghanæum qui habitantes in Gazer. & habitarunt Chenaghanæi inter eos in Gazer.
30 Domus Zebulun nõ extirpauere habitantes Kitron, & habitantes Nahhalol; & habitarunt Chenaghanæi inter eos, & fuerunt ad collatores tributorũ.
31 Domus Aser nõ extirparunt habitantes Ghacho, & habitantes Szidon, & Ahhlab, & Achzib, & Hhelba, & Aphic, & Rehhob.
32 Et habitauerũt de filijs Aser inter Chenaghanæos habitatores terræ, quoniã nõ extirparunt eos.
33 De filijs Neptali nõ extirpauerunt habitatores Beth-Semes, & habitatores Beth-Ghanath; & habitarunt in medio Chenaghanæorum habitatorum terræ; & habitatores Beth-Semes & Beth-Ghanath fuerunt illis in collatores tributorum.
34 Et arctauerunt Æmorrhæi filios Dan ad montem, quoniam non siuerunt eos ad descendendum in planitiem.
35 Et cœperunt Æmorrhæi ad habitandum in monte Hharezz in Aialon, & in Saghalabim; & pressa est domus Ioseph, & fuerunt in collatores tributorum.
36 Et terminus Æmorrhæi in ascensu Ghakrabim à Petra & supra.

CAP. II.

ET ascendit Propheta in legatione ab-ante Dominum à Gilgela ad Bochim: & dixit; Eduxi vos ex Ægypto, & ascendere feci vos ad terram quam iuraui patribus vestris, & dixi: Non alterabo fœdus meum; quod vobiscum in seculum.
2 Et vos non pangatis fœdus habitatoribus terræ huius, altaria eorum excidetis; & non obedistis dicto meo: quid hoc fecistis?

3 * וְגַם אָמַרְתִּי לֹא־אֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים וֵאלֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ׃
4 * וַיְהִי כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הָעָם אֶת־קוֹלָם
5 וַיִּבְכּוּ׃ * וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים
6 וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם לַיהוָה׃ * וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
הָעָם וַיֵּלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ לָרֶשֶׁת אֶת־
7 הָאָרֶץ׃ * וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי
יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים
אַחֲרֵי יְהוֹשׁוּעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה
8 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃
9 * וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־חֶרֶס
10 בְּהַר אֶפְרָיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃ * וְגַם כָּל־הַדּוֹר
הַהוּא נֶאֶסְפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר
אַחֲרֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־
11 הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיַּעֲשׂוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־
12 הַבְּעָלִים׃ * וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם
הַמּוֹצִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִסוּ אֶת־יְהוָה׃
13 * וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל וְלָעַשְׁתָּרוֹת׃
14 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שֹׁסִים
וַיָּשֹׁסּוּ אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וְלֹא־
15 יָכְלוּ עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם׃ * בְּכֹל אֲשֶׁר
יָצְאוּ יַד־יְהוָה הָיְתָה־בָּם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם וַיֵּצֶר לָהֶם
16 מְאֹד׃ * וַיָּקֶם יְהוָה שֹׁפְטִים וַיּוֹשִׁיעוּם מִיַּד
שֹׁסֵיהֶם׃

3 * Quamobrem nolui delere eos à facie
veſtra, vt habeatis hoſtes, & dij eorũ ſint
vobis in ruinam.
4 * Cúmque loqueretur angelus Domi-
ni hæc verba ad omnes filios Iſrael, eleua-
uerunt vocem ſuam, & fleuerunt.
5 * Et vocatum eſt nomen loci illius Lo-
cus flentium ſiue lachrymarum: immo-
lauerúntque ibi hoſtias Domino.
6 * Dimiſit ergo Ioſue populum, & abie-
runt filij Iſrael vnuſquiſque in poſſeſſio-
nem ſuam, vt obtinerent eam.
7 * Seruierúntque Domino cunctis die-
bus eius & ſeniorum, qui lõgo poſt eum
vixerunt tempore, & nouerant omnia
opera Domini quæ fecerat cum Iſrael.
8 * Mortuus eſt autem Ioſue filius Nun
famulus Domini cẽtum & decem anno-
9 rum. * Et ſepelierunt eum in finibus
poſſeſsionis ſuæ in Thamnathſare in mon
te Ephraim à Septentrionali plaga mon-
10 tis Gaas. * Omníſque illa generatio con
gregata eſt ad patres ſuos; & ſurrexerunt
alij qui nõ nouerunt Dominum, & opera
quæ fecerat cum Iſrael.
11 * Fecerúntq; filij Iſrael malum in con-
ſpectu Domini, & ſeruierunt Baalim.
12 * Ac dimiſerunt Dominum Deum pa-
trum ſuorum qui eduxerat eos de terra
Ægypti, & ſecuti ſunt deos alienos, deos
quoq; populorum qui habitabant in cir-
cuitu eorum, & adorauerunt eos, & ad
iracundiam concitauerunt Dominum:
13 * Dimittentes eum, & ſeruientes Baal
14 & Aſtaroth. * Iratúſque Dominus con-
tra Iſrael tradidit eos in manus diripien-
tium, qui ceperunt eos & vendiderũt ho-
ſtibus qui habitabant per gyrum, nec po
15 tuerunt reſiſtere aduerſariis ſuis. * Sed
quocunq; pergere voluiſſent, manus Dñi
ſuper eos erat, ſicut locutus eſt; & iurauit
eis, & vehementer afflicti ſunt.
16 * Suſcitauítq; Dominus iudices qui li-
berarent eos de vaſtantium manibus.

תרגום יונתן

3 וְאַף אֲמָרִית לָא אֲתָרֵיךְ יָתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן לִמְעִיקִין וְטַעֲוָתְהוֹן יְהֶוְיָן לְכוֹן לְתַקְלָא׃ 4 וַהֲוָה כַּד מַלֵּיל
גַּבְרָא דַיְיָ יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵין עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲרִימוּ עַמָּא יָת קָלְהוֹן וּבְכוֹ׃ 5 וּקְרוֹ שְׁמֵהּ דְאַתְרָא הַהוּא בּוֹכִים וְנַכִיסוּ
תַמָּן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ׃ 6 וְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ יָת עַמָּא וַאֲזָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ לְמֵירַת יָת אַרְעָא׃
7 וּפְלַחוּ עַמָּא קֳדָם יְיָ כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יוֹמֵי סָבַיָּא דְאוֹרִיכוּ יוֹמִין בָּתַר יְהוֹשֻׁעַ דַּחֲזוֹ יָת כָּל עוֹבָדָא דַיְיָ רַבָּא דַּעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל׃
8 וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דַיְיָ בַּר מְאָה וַעֲשַׂר שְׁנִין׃ 9 וּקְבַרוּ יָתֵיהּ בִּתְחוּם אַחְסַנְתֵּיהּ בְּתִמְנַת סֶרַח בְּטוּרָא
דְבֵית אֶפְרַיִם מִצִּיפּוּנָא לְטוּר גָּעַשׁ׃ 10 וְאַף כָּל דָּרָא הַהוּא אִתְכְּנִישׁוּ לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן וְקָם דָּרָא אוֹחֲרָנָא בָּתְרֵיהוֹן דְּלָא יָדְעוּ
לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ וְאַף יָת עוֹבָדָא דַּעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל׃ 11 וַעֲבַדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ יָת בַּעְלַיָּא׃
12 וּשְׁבַקוּ יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְהוֹן דְּאַפִּיק יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּטְעוֹ בָּתַר טַעֲוָתָא מִטַּעֲוַת עַמְמַיָּא דִּי בִסְחָרָנֵיהוֹן
וּסְגִידוּ לְהוֹן וְאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ׃ 13 וּשְׁבַקוּ יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ וּפְלַחוּ לְבַעֲלָא וּלְעַשְׁתְּרָתָא׃ 14 וּתְקֵיף רֻגְזָא
דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִינוּן בְּיַד בּוֹזְזִין וּבְזוֹ יָתְהוֹן וּמַסְרִינוּן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מִסְחוֹר סְחוֹר וְלָא יְכִילוּ עוֹד לְמֵיקַם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃
15 בְּכָל אֲתַר דִּי נְפַקוּ מְחָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת בְּהוֹן לְבִישָׁא כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ וּכְמָא דְקַיֵּים יְיָ לְהוֹן וְעָקַת לְהוֹן לַחֲדָא׃
16 וַאֲקֵים יְיָ נָגְדִין וּפָרְקִינוּן מִיַּד בָּזֵיהוֹן׃

* Et ego dixi, Non addam vt migrare faciā 3
populum, quem dixi vt expellerem eos à facie
vestra; & erunt vobis in angustias, & dij
eorum erunt vobis in scandalum.
* Et factum est postquam locutus est angelus 4
Domini sermones hos ad omnes filios Israel; et
eleuauerūt populus vocem suam & fleuerunt.
* Propter hoc vocatum est nomen loci illius 5
Locus fletus; & immolauerunt ibi Domino.
* Et dimisit Josue populum, & abierunt fi- 6
lij Israel vnusquisque in domū suam, & in pos-
sessionem suam ad possidendum terram.
* Et seruiuit populus Domino cunctis diebus 7
Josue & cunctis diebus seniorum, qui longæui
fuerunt post Josue, qui nouerant omne opus Do
mini magnum quod fecit Israel.
* Et mortuus est Josue filius Nun famulus 8
Domini, filius centum decem annorum.
* Et sepelierunt eum in termino possessionis 9
suæ in Thamnathares in monte Ephraim, à Se-
ptentrione montis Gaas.
* Et omnis generatio illa congregata est ad 10
patres suos, & surrexit generatio altera post
eos, qui non nouerant Dominum, & opus quod
fecerat Israel.
* Et fecerunt filii Israel malum in conspectu 11
Domini, & seruierunt Baalim.
* Et reliquerunt Dominum Deum patrum 12
eorum, qui eduxerat illos de terra Ægypti, &
secuti sunt deos alienos à dijs populorum qui
in circuitu eorum, & adorauerunt eos, & irri-
tauerunt Dominum. * Et dimiserunt Domi- 13
num, & seruierunt Baal & Astaroth.
* Et iratus est furore Dominus cōtra Israel. 14
& tradidit illos in manu diripientium, & ca-
ptiuauerunt illos; & tradidit illos in manu ini-
micorum suorum in circuitu, & non potuerunt
resistere in faciem inimicorum suorum,
* In omnibus quibus fornicati sunt. & ma- 15
nus Domini fuit in illis in mala, sicut locutus
est Dominus, & sicut iurauit Dominus eis; &
afflixit eos vehementer. * Et suscitauit Do- 16
minus eis iudices, & liberauit eos Dominus
de manu vastantium illos.

3 * καὶ ἐγὼ εἶπα, οὐ προσθήσω τοῦ μετοικῆσαι τὸν λαὸν
ὃν εἶπα τοῦ ἐξῶσαι αὐτοὺς ἐκ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔσονται
ὑμῖν εἰς συνοχάς, καὶ οἱ θεοὶ αὐτῶν ἔσονται ὑμῖν εἰς σκάν-
4 δαλον. * καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν ὁ ἄγγελος κυρίου τοὺς
λόγους τούτους πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ ἐπῆραν ὁ
λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν.
5 * διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κλαυθ-
μών, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τῷ κυρίῳ.
6 * καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ ἰησοῦς τὸν λαόν, καὶ ἀπῆλθον οἱ
υἱοὶ ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν κληρο-
νομίαν αὐτοῦ κατακληρονομῆσαι τὴν γῆν.
7 * καὶ ἐδούλευσεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας
ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων, ὅσοι ἐμα-
κροημέρευσαν μετὰ ἰησοῦν, ὅσοι ἔγνωσαν πᾶν τὸ ἔργον κυ-
ρίου τὸ μέγα ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.
8 * καὶ ἐτελεύτησεν ὁ ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ δοῦλος κυρίου
υἱὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.
9 * καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ὁρίῳ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν
θαμναθαρὲς ἐν ὄρει ἐφραΐμ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ὄρους γαάς.
10 * καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη προσετέθησαν πρὸς τοὺς πα-
τέρας αὐτῶν· καὶ ἀνέστη γενεὰ ἑτέρα μετ' αὐτούς, οἳ οὐκ
ἔγνωσαν τὸν κύριον, καὶ τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.
11 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυ-
ρίου, καὶ ἐλάτρευον τῇ βααλίμ.
12 * καὶ ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐ-
τῶν, τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐπορεύ-
θησαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῶν
περικύκλῳ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν αὐτούς, καὶ παρώρ-
13 γισαν τὸν κύριον. * καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ ἐλά-
14 τρευσαν τῇ βαὰλ καὶ ταῖς ἀστάρταις. * καὶ ὠργίσθη θυμῷ
κύριος τῷ ἰσραήλ, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ προνο-
μευόντων, καὶ κατεπρονόμευσαν αὐτούς· καὶ ἀπέδοτο αὐ-
τοὺς ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν· καὶ οὐκ ἠδυνή-
θησαν ἀντιστῆναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν,
15 * ἐν πᾶσιν οἷς ἐπόρνευον· καὶ χεὶρ κυρίου ἦν ἐν αὐτοῖς εἰς
κακά, καθὼς ἐλάλησεν κύριος καὶ καθὼς ὤμοσεν κύριος
αὐτοῖς, καὶ ἐξέθλιψεν αὐτοὺς σφόδρα.
16 * καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς κριτάς, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
κύριος ἐκ χειρὸς τῶν προνομευόντων αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et etiam dixi, Nō exterminabo eos ab-ante vos, & erunt vobis ad tribulantes; & abominationes eorū erunt vobis ad offendiculum.
4 Et fuit, cùm locutus est vir Dei verba hæc cum omnibus filiis Israel; & eleuarunt populus vocem suam, & fleuerunt.
5 Et vocarunt nomen loci illius Bochim; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. 6 Et dimisit Iosue populum, & abierunt filij Israel, vir ad possessionem suam, ad hæreditandū terram. 7 Et seruierunt populus ante Dominū omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus senum, qui prolongarunt dies post Iosue; & qui viderunt omne factum Domini magnum quod fecit Israeli.
8 Et mortuus est Iosue filius Nun, seruus Domini; filius centum & decem annorum. 9 Et sepelierunt eum in termino hæreditatis eius, in Thimnath-Zzarahh, in monte domus Ephraim, à Septentrione montis Gaghas. 10 Et etiam omnis generatio illa congregati sunt ad domum patrum suorum; & surrexit generatio alia post eos, qui non nouerunt ad timendum ab-ante Dominum, & etiam facta quæ fecit Israeli. 11 Et fecerunt filij Israel id quod malum ante Dominum; & coluerunt Baghalaia. 12 Et reliquerunt cultum Domini Dei patrum eorum qui eduxit eos de terra Ægypti; & errauerunt post errores ab errore populorum, qui in circuitu eorum: & adorauerunt eos, & irritauerunt ante Dominum. 13 Et remiserunt cultum Domini, & coluerunt Gaghala & Ghasteratha.
14 Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu direptorum, & diripuerunt eos; & tradidit eos in manu auctorum inimicitiarum suarum à circum circum, & non valuerunt vltra ad surgendum ante auctores inimicitiarum suarum.
15 In omni loco quò exierunt, percussio ab-ante Dominum fuit in eis in malum, vt id quod locutus est Dominus, & vt id quod iurauit Dominus eis; & arctauit eos valde. 16 Et erexit Dominus duces, & liberauit eos de manu direptorum suorum.

17 וְגַם אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם לֹא שָׁמֵעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־יְהוָה לֹא־עָשׂוּ
18 כֵן׃ וְכִי־הֵקִים יְהוָה לָהֶם שֹׁפְטִים וְהָיָה
יְהוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד אֹיְבֵיהֶם כֹּל יְמֵי
הַשּׁוֹפֵט כִּי־יִנָּחֵם יְהוָה מִנַּאֲקָתָם מִפְּנֵי לֹחֲצֵיהֶם
19 וְדֹחֲקֵיהֶם׃ וְהָיָה בְּמוֹת הַשּׁוֹפֵט יָשֻׁבוּ
וְהִשְׁחִיתוּ מֵאֲבוֹתָם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם
20 וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יַעַן אֲשֶׁר עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי׃
21 גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפְּנֵיהֶם
22 מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמֹת׃ לְמַעַן נַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים הֵם אֶת־דֶּרֶךְ יְהוָה
לָלֶכֶת בָּם כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא׃
23 וַיַּנַּח יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם
מַהֵר וְלֹא נְתָנָם בְּיַד־יְהוֹשֻׁעַ׃

ג

1 וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ יְהוָה לְנַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֵת כָּל־
2 מִלְחֲמוֹת כְּנָעַן׃ רַק לְמַעַן דַּעַת דֹּרוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־לְפָנִים
3 לֹא יְדָעוּם׃ חֲמֵשֶׁת סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל־
הַכְּנַעֲנִי וְהַצִּידֹנִי וְהַחִוִּי יֹשֵׁב הַר הַלְּבָנוֹן מֵהַר
4 בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת׃ וַיִּהְיוּ לְנַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הֲיִשְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
5 אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה׃ וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃

17 Sed nec eos audire voluerunt, forni-
cantes cum diis alienis, & adorantes eos.
Citò deseruerunt viam, per quam ingressi
fuerant patres eorum: & audientes man-
data Domini omnia fecere contraria.
18 * Cúmq; Dominus iudices suscitaret,
in diebus eorũ flectebatur misericordia,
& audiebat afflictorum gemitus, & libe-
19 rabat eos de cæde vastantium. * Post-
quam autem mortuus esset iudex, reuer-
tebãtur, & multo faciebant peiora quàm
fecerant patres eorum, sequẽtes deos alie-
nos, seruientes eis, & adorantes illos. Non
dimiserunt adinuentiones suas, & viam
durissimam, per quam ambulare consue-
20 uerant. *Iratúsque est furor Domini in
Israel, & ait: Quia irritum fecit gens ista
pactum meum, quod pepigeram cum pa-
tribus eorum, & vocem meam audire cõ-
21 tempsit. * Et ego non delebo gentes
quas dimisit Iosue; & mortuus est:
22 * Vt in ipsis experiar Israel, vtrum cu-
stodiant viam Domini, & ambulẽt in ea,
sicut custodierunt patres eorum, an non.
23 *Dimisit ergo Dominus omnes natio-
nes has, & citò subuertere noluit, nec tra-
didit in manus Iosue. CAP. III.
1 HÆ sunt gentes quas Dominus dere-
A liquit, vt erudiret in eis Israelem, &
omnes qui non nouerant bella Chana-
2 næorum; * Et postea discerent filij eo-
rum certare cum hostibus, & habere con-
suetudinem præliandi.
3 * Quíque satrapas Philisthinorum, om-
némque Chananæum & Sidonium atque
Euæum, qui habitabat in monte Liba-
no, de monte Baal Hermon, vsque ad in-
4 troitum Emath. * Dimisitque eos vt in
ipsis experiretur Israelem, vtrum audirẽt
mandata Domini quæ præceperat patri-
bus eorum per manum Moysi, an non.
5 Itaque filij Israel habitauerunt in me-
dio Chananæi, & Ethæi, & Ammorræi, &
Pherezæi, & Euæi, & Iebusæi.

תרגום יונתן

17 וְאַף מִן נְגוֹדֵיהוֹן לָא קַבִּילוּ אֲרֵי טְעוֹ בָּתַר טַעֲוַת עַמְמַיָא וּסְגִידוּ לְהוֹן סְטוֹ בִּפְרִיעַ מִן אָרְחָא דַאֲזַלוּ אֲבָהָתְהוֹן לְקַבָּלָא פִּקּוֹדַיָא
דַייָ וְלָא עֲבַדוּ כֵן׃ 18 וַאֲרֵי אֲקִים יְיָ לְהוֹן נְגוֹדִין וַהֲוָה מֵימְרָא דַייָ בְּסַעֲדֵיהּ דִנְגוֹדָא וּפָרִיק לְהוֹן מִיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן כָּל יוֹמֵי
נְגוֹדָא אֲרֵי מְתִיב יְיָ מִמָּה דַאֲמַר וּמְקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן וּפָרִיק לְהוֹן מִדַחֲקֵיהוֹן וּמִשַׁעְבְּדֵיהוֹן׃ 19 וַהֲוֵי כַּד מִית נְגוֹדָא
תָּיְבִין וּמְחַבְּלִין מֵאֲבָהָתְהוֹן לִמְהָךְ בָּתַר טַעֲוַת עַמְמַיָא לְמִפְלַחְהוֹן וּלְמִסְגַד לְהוֹן לָא שָׁבְקִין מֵעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָא וּמֵאָרְחָתְהוֹן מְקַלְקְלָתָא׃
20 וּתְקֵיף רוֹגְזָא דַייָ בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר חֲלַף דַעֲבַרוּ עַמָא הָדֵין עַל קְיָמִי דְפַקֵידִית יָת אֲבָהָתְהוֹן וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרִי׃
21 אַף אֲנָא לָא אוֹסֵיף לְתָרָכָא אֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיהוֹן מִן עַמְמַיָא דִי שְׁבַק יְהוֹשֻׁעַ וּמִית׃ 22 בְּדִיל לְנַסָאָה בְהוֹן
יָת יִשְׂרָאֵל הֲנָטְרִין אִינוּן יָת אוֹרְחָן דְתַקְנָן מִן קֳדָם יְיָ לִמְהָךְ בְּהוֹן כְּמָא דִי נְטַרוּ אֲבָהָתְהוֹן אִם לָא׃ 23 וּשְׁבַק יְיָ יָת
עַמְמַיָא הָאִילֵין בְּדִיל דְלָא לְתָרָכוּתְהוֹן בִּפְרִיעַ וְלָא מַסְרִינוּן בִּידָא דִיהוֹשֻׁעַ׃
ג 1 וְאִילֵין עַמְמַיָא דִשְׁבַק יְיָ לְנַסָאָה בְהוֹן יָת יִשְׂרָאֵל יָת כָּל דְלָא הֲווֹ יָדְעִין יָת כָּל קְרָבֵי כְנָעַן׃ 2 לְחוֹד בְּדִיל
דְיִדְעוּן דָרַיָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָפוּתְהוֹן קְרָבָא לְחוֹד דְמִלְקַדְמִין לָא הֲווֹ יָדְעִין לְהוֹן׃ 3 חַמְשָׁא טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וְכָל
כְּנַעֲנָאֵי וְצִידוֹנָאֵי וְחִוָאֵי יָתְבֵי טוּרָא דְלִבְנָן מִטוּר מֵישַׁר חֶרְמוֹן עַד מַעֲלָנָא דַחֲמָת׃ 4 וַהֲווֹ לְנַסָאָה בְהוֹן יָת יִשְׂרָאֵל לְמִידַע הֲיִקַבְּלוּן
יָת פִּקּוֹדַיָא דַייָ דְפַקֵיד יָת אֲבָהָתְהוֹן בִּידָא דְמשֶׁה׃ 5 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יְתִיבוּ בְּגוֹ כְּנַעֲנָאֵי חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וּפְרִיזָאֵי וְחִוָאֵי וִיבוּסָאֵי׃

Et iudices suos non audierunt, quoniam 17
fornicati sunt post deos alienos, & adorauerunt eos, & irritauerunt Dominum, & declinauerunt citò ex via, quam ingressi fuerant patres eorum, vt audirent mandata Domini,
*non fecerunt sic. * Et cùm suscitauit Domi-* 18
nus illis iudices, & fuit Dominus cum iudice, & liberauit illos de manu inimicorum eorum omnibus diebus iudicis; quoniam consolatus est Dominus à gemitu eorum à facie obsidentium
*illos & affligentium illos. * Et factum est* 19
postquam mortuus esset iudex, & reuertebantur, & iterum corruperant super patres suos, vt sequerentur deos alienos, & seruirent illis, & adorarēt illos; non dimiserunt adinuentiones suas, & à via sua dura.
Et iratus est furore Dominus in Israel, 20
& ait: Quia reliquit gens ista pactum meum, quod præcepi patribus eorum, & non audierūt vocem meam.
** Et ego non addam vt deleam virum à fa-* 21
cie eorum de gentibus quas reliquit Iosue, &
*dimisit; * Vt experiar in illo Israel si custo-* 22
diant illi viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.
** Et dimisit Dominus gentes has vt non de-* 23
leret illas citò, & non tradidit illas in manum Iosue.

CAP. III.

ET has gentes dereliquit Iosue, vt tentaret 1
in illis Israel omnes qui non nouerant omnia bella Chanaan.
** Verùm propter generationes filiorum Is-* 2
rael, vt doceret eos bellum; verùm qui ante ipsos non cognouerunt ea.
** Quinque satrapas alienigenarum & om-* 3
*nem Chananæum & Sidonium & Euæum qui habitat Libanum, de monte Baal-Ermon vsque ad introitum Hemath. * Et factum est* 4
vt experiretur in ipsis Israel ad sciendum si audient mandata Domini, quæ præceperat patri-
*bus eorum in manu Moysi. * Et filij Israel* 5
habitauerunt in medio Chananæi, & Hettæi, et Amorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebusæi.

17 * καὶ τῶν κριτῶν αὐτῶν οὐκ ἐπήκουσαν, ὅτι ἐξεπόρνευ-
σαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ πα-
ρώργισαν τὸν κύριον, καὶ ἐξέκλιναν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐπο-
ρεύθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν τοῦ εἰσακούειν τὰς ἐντολὰς
18 κυρίου, οὐκ ἐποίησαν οὕτως. * καὶ ὅτε ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς
κριτὰς, καὶ ἦν κύριος μετὰ τοῦ κριτοῦ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ
χειρὸς ἐχθρῶν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ κριτοῦ, ὅτι
παρεκλήθη κύριος ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἀπὸ προσώ-
που τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς καὶ κακούντων αὐτούς.
19 * καὶ ἐγένετο ὡς ἀπέθνησκεν ὁ κριτὴς, καὶ ἀπέστρεφον
καὶ πάλιν διέφθειραν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν πορευ-
θῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ λατρεύειν αὐτοῖς, καὶ προσ-
κυνεῖν αὐτοῖς· οὐκ ἀπέρριψαν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐ-
τῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς σκληρᾶς.
20 * καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰσραήλ· καὶ εἶπεν;
ἀνθ' ὧν ὅσα ἐγκατέλιπε τὸ ἔθνος τοῦτο τὴν διαθήκην μου
ἣν ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐπήκουσαν
21 τῆς φωνῆς μου. * καὶ ἐγὼ οὐ προσθήσω τοῦ ἐξᾶραι ἄνδρα
ἐκ προσώπου αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὧν ἐγκατέλιπεν ἰη-
22 σοῦς, καὶ ἀφῆκεν· * τοῦ πειράσαι ἐν αὐτῷ τὸν ἰσραὴλ εἰ
φυλάσσωνται αὐτοὶ τὴν ὁδὸν κυρίου πορεύεσθαι ἐν αὐ-
τῇ ὃν τρόπον ἐφύλαξαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἢ οὔ.
23 * καὶ ἀφῆκεν κύριος τὰ ἔθνη ταῦτα τοῦ μὴ ἐξᾶραι
αὐτὰ τάχος καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὰ ἐν χειρὶ ἰησοῦ.

γ'.

1 * Καὶ ταῦτα τὰ ἔθνη κατέλιπεν ἰησοῦς ὥστε πειρά-
σαι ἐν αὐτοῖς τὸν ἰσραὴλ πάντας τοὺς μὴ ἐγνωκότας
πάντας τοὺς πολέμους χαναάν.
2 * πλὴν διὰ τὰς γενεὰς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ τοῦ διδάξαι αὐ-
τοὺς πόλεμον, πλὴν οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν
3 αὐτά. * τὰς πέντε σατραπείας τῶν ἀλλοφύλων, καὶ
πάντα τὸν χαναναῖον καὶ τὸν σιδώνιον, καὶ τὸν εὐαῖον τὸν
κατοικοῦντα τὸν λίβανον ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ βαὰλ ἑρμὼν
4 ἕως λαβὼ ἡμάθ. * καὶ ἐγένετο ὥστε πειράσαι ἐν αὐ-
τοῖς τὸν ἰσραὴλ γνῶναι εἰ ἀκούσονται τὰς ἐντολὰς κυρίου;
ἃς ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν χειρὶ μωυσῆ.
5 * καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατῴκησαν ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου,
καὶ τοῦ χετταίου, καὶ τοῦ ἀμορραίου, καὶ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ
εὐαίου, καὶ τοῦ ἰεβουσαίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Et etiam ex ducibus non audierunt, nam errauerunt post errores populorum, & adorauerunt eos; declinauerunt citò de via quam ambulauerunt patres eorum ad accipiendum iussa Domini, & non fecerunt sic. [18] Et quando erexit Dominus eis duces, & fuit dictum Domini in auxilio ducis, & liberauit eos de manu auctorum inimicitiarum suarum, omnibus diebus ducis; nam conuersus est Dominus ab eo quod dixit, & excepit orationem eorum, & liberauit eos ab oppressoribus eorum, & ab humiliatoribus eorum.

[19] Et fuit cùm mortuus est dux, reuertentes & corrumpentes à patribus suis ad eundum post errores Gentium, ad colendum eos & ad adorandum eos; non remittentes de factis suis malis & de via sua corrupta. [20] Et inualuit indignatio Domini in Israel, & dicit: Propterea quod transierunt populus hic super pactum meum; quod iussi patres eorum; & non obedierunt dicto meo: [21] Etiam ego non addam ad eijciendum hominem ex-ante illos de gentibus, quas reliquit Iosue; & mortuus est. [22] Propter tentandum in eis Israelem, an custodientes illi vias quæ munitæ ab-ante Dominum ad ambulandum in eis, vt id quod custodierunt patres eorum, an non.

[23] Et reliquit Dominus gentes has, propterea quod non ad extirpandum eas celeriter; & non tradidit eas in manu Iosue.

CAP. III.

ET hæ Gentes, quas reliquit Dominus ad tentandum in eis Israel: omnes quæ non nouerunt omnia bella Chenaghan. [2] Tantū propterea vt scirent generationes filiorum Israel, ad docendum eos bellum; tantum qui ab antiquo non fuerunt cognoscentes illos. [3] Quinq; Turnæos Philistinorum & omnes Chenaghanæos, & Szidonæos, & Hhiuæos habitatores montis Libani, à monte planitiei Hhermon vsq; ad ascensum Hhamath. [4] Et fuerunt ad tentandū in eis Israel, ad cognoscendū an audient iussa Domini quæ iussit patres eorū in manu Mosis. [5] Et filij Israel habitauerunt inter Chenaghanæos, Hhethæos, & Emorrhæos, Pherizæos, & Hhiuæos, & Iebuzæos.

6 * וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם׃
7 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־
8 הַבְּעָלִים וְאֶת־הָאֲשֵׁרוֹת׃ * וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ אֲרַם
נַהֲרָיִם וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם
9 שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃ * וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה
וַיָּקֶם יְהוָה מוֹשִׁיעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשִׁיעֵם אֵת
10 עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ׃ * וַתְּהִי
עָלָיו רוּחַ־יְהוָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא
לַמִּלְחָמָה וַיִּתֵּן יְהוָה בְּיָדוֹ אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם
מֶלֶךְ אֲרָם וַתָּעָז יָדוֹ עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם׃
11 * וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיָּמָת עָתְנִיאֵל
12 בֶּן־קְנַז׃ * וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
13 * וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ וַיַּךְ
אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירְשׁוּ אֶת־עִיר הַתְּמָרִים׃
14 * וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
15 שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ * וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיָּקֶם יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־
אֵהוּד בֶּן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אִישׁ אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ
16 מוֹאָב׃ * וַיַּעַשׂ לוֹ אֵהוּד חֶרֶב וְלָהּ שְׁנֵי פֵיוֹת
גֹּמֶד אָרְכָּהּ וַיַּחְגֹּר אוֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדָּיו עַל יֶרֶךְ
17 יְמִינוֹ׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ
18 מוֹאָב וְעֶגְלוֹן אִישׁ בָּרִיא מְאֹד׃ * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
כִּלָּה לְהַקְרִיב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְשַׁלַּח אֶת־הָעָם
נֹשְׂאֵי הַמִּנְחָה׃

6 *Et duxerunt vxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, & seruierunt diis eorum.
7 * Fecerúntque malum in conspectu Domini, & obliti sunt Dei sui, seruientes Baalim & Astaroth.
8 * Iratúsque contra Israel Dominus, tradidit eos in manus Chusanrasathaim re-
B gis Mesopotamiæ, seruierúntque ei octo annis.
9 * Et clamauerunt ad Dominum, qui suscitauit eis saluatorem, & liberauit eos Othoniel videlicet filius Cenez fratrem Caleb minorem.
10 * Fuítque in eo spiritus Domini, & iudicauit Israel: egressúsq; est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus eius Chusanrasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.
11 * Quieuítq; terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.
12 * Addiderunt autem filij Israel facere malum in conspectu Domini, qui confortauit aduersum eos Eglon regem Moab, quia fecerunt malum in conspectu eius.
13 *Et copulauit ei filios Ammõ & Amalech, abijtq; & percussit Israel atque possedit vrbem palmarum.
14 * Seruierúntque filij Israel Eglon regi Moab decem & octo annis.
15 * Et postea clamauerunt ad Dominum. Qui suscitauit eis saluatorem vocabulo Aioth filium Gera, filij Iemini, qui vtraque manu pro dextera vtebatur. Miserúntque filij Israel per illũ munera Eglon regi Moab.
16 *Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum, longitudinis
C palmæ manus; & accinctus est eo subter sagum in dextro fœmore.
17 *Obtulítq; munera Eglon regi Moab; erat autem Eglon crassus nimis.
18 * Cúmque obtulisset ei munera, prosecutus est socios qui cum eo venerant.

תרגום יונתן

6 ונסיבו ית בנתהון להון לנשין וית בנתהון יהבו לבניהון ופלחו ית טעותהון׃ 7 ועבדו בני ישראל ית דביש
קדם יי ואתנשיאו ית פלחנא דיי אלההון ופלחו לבעליא ולאשרתא׃ 8 ותקיף רגזא דיי בישראל ומסרינון בידא דכושן
חייבא מלכא דארם דעל פרת ופלחו בני ישראל ית כושן חייבא תמני שנין׃ 9 וזעיקו בני ישראל קדם יי ואקים יי
פריק לבני ישראל ופרקינון ית עתניאל בר קנז אחוהי דכלב דזעיר מיניה׃ 10 ושרת עלוהי רוח נבואה מן קדם
יי ודן ית ישראל ונפק לאגחא קרבא ומסר יי בידיה ית כושן חייבא מלכא דארם ותקיפת ידיה על כושן חייבא׃
11 ושדוכת ארעא דישראל ארבעין שנין ומית עתניאל בר קנז׃ 12 ואוסיפו בני ישראל למעבד דביש קדם יי
ותקיף יי ית עגלון מלכא דמואב על ישראל על דעבדו ית דביש קדם יי׃ 13 וכנש לותיה ית בני עמון ועמלק ואזל
ומחא ית ישראל ויריתו ית קרתא דיריחו׃ 14 ופלחו בני ישראל ית עגלון מלכא דמואב תמני עשר שנין׃
15 וזעיקו בני ישראל קדם יי ואקים יי להון פריק ית אהוד בר גרא בר שבט בנימין גבר גמיד בידיה דימינא ושדרו בני
ישראל בידיה תקרובתא לעגלון מלכא דמואב׃ 16 ועבד ליה אהוד חרבא ולה תרין פומין גרמידא ארכה וזריז
יתה מלרע ללבושוהי על ירכיה דימינא׃ 17 וקריב ית תקרובתא לעגלון מלכא דמואב ועגלון גבר פטים לחדא׃
18 והוה כד שיצי לקרבא ית תקרובתא ושלח ית עמא נטלי תקרובתא׃

6 ‡ Et acceperunt filias eorum ſibi ipſis in vxores, & filias ſuas tradiderunt filijs illorum, & ſeruierunt dijs eorum.

7 ‡ Et fecerunt filij Iſrael malum in conſpectu Domini, & obliti ſunt Domini Dei ſui, & ſeruierunt Baalim & Lucis.

8 ‡ Et iratus eſt furore Dominus contra Iſrael, & tradidit eos in manus Chuſanreſathaim regis Syriæ Meſopotamiæ, & ſeruierunt filij Iſrael ei octo annis.

9 ‡ Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, & ſuſcitauit Dominus ſaluatorem Iſrael, & liberauit eos Gothoniel filium Cenez fratris Chaleb iunior eo.

10 ‡ Et fuit in eo ſpiritus Domini, & iudicauit Iſrael: & egreſſus eſt in pugnam, & tradidit Dominus in manu eius Chuſanreſathaim regem Syriæ, & fortificata eſt manus eius in Chuſanreſathaim.

11 ‡ Et quieuit terra quadraginta annis, & mortuus eſt Gothoniel filius Cenez.

12 ‡ Et addiderunt filij Iſrael facere malum in conſpectu Domini, & confortauit Dominus Eglon regem Moab aduerſus Iſrael, quia fecerunt ipſi malum in conſpectu Domini.

13 ‡ Et copulauit contra eos omnes filios Ammon & Amalec; & abijt & percuſſit Iſrael, & poſſedit vrbem palmarum.

14 ‡ Et ſeruierunt filij Iſrael Eglon regi Moab decem & octo annis.

15 ‡ Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, & ſuſcitauit Dominus eis ſaluatorem Aod filium Gera, filij Iemini, virum ambidexterum; & miſerunt filij Iſrael munera in manu eius Eglon regi Moab.

16 ‡ Et fecit ſibi Aod gladium ancipitem, palmi longitudo eius; & accinctus eſt eo ſubter ſagum ſub femore dextro ſuo.

17 ‡ Et obtulit munera Eglon regi Moab, & Eglon vir vrbanus nimis.

18 ‡ Et factum eſt poſtquam perfecit Aod offerre munera, & miſit eos qui attulerant munera.

6 ‡ καὶ ἔλαβον τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἔδωκαν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν.

7 ‡ καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπελάθοντο κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ βααλὶμ καὶ τοῖς ἄλσεσιν.

8 ‡ καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας χουσανρεσαθαῒμ βασιλέως συρίας μεσοποταμίας, καὶ ἐδούλευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτῷ ὀκτὼ ἔτη.

9 ‡ καὶ ἔκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, καὶ ἤγειρεν κύριος σωτῆρα τῷ ἰσραήλ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς τὸν γοθονιὴλ υἱὸν κενὲζ ἀδελφοῦ χαλὲβ ὁ νεώτερος αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν χουσανρεσαθαῒμ βασιλέα τῆς συρίας: καὶ ἐκραταιώθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χουσανρεσαθαΐμ.

11 ‡ καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ ἀπέθανεν γοθονιὴλ υἱὸς κενέζ.

12 ‡ καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν κύριος τὸν ἐγλὼν βασιλέα μωὰβ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, διὰ τὸ πεποιηκέναι αὐτοὺς τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου.

13 ‡ καὶ προσήγαγεν πρὸς αὐτοὺς πάντας τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ, καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐκληρονόμησεν πόλιν τῶν φοινίκων.

14 ‡ καὶ ἐδούλευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωὰβ δεκαοκτὼ ἔτη.

15 ‡ καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς σωτῆρα τὸν ἀὼδ υἱὸν γηρᾶ υἱοῦ τοῦ ἰεμινὶ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον· καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ δῶρα ἐν χειρὶ αὐτοῦ τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωάβ.

16 ‡ καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἀὼδ μάχαιραν δίστομον σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ περιεζώσατο αὐτὴν ὑπὸ τὴν μανδύαν ὑπὸ τὸν μηρὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ.

17 ‡ καὶ προσήνεγκεν τὰ δῶρα τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωάβ· καὶ ἐγλὼν ἀνὴρ ἀστεῖος σφόδρα.

18 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ἀὼδ προσφέρων τὰ δῶρα, καὶ ἐξαπέστειλεν τοὺς αἴροντας τὰ δῶρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et acceperunt filias eorum ſibi in vxores, & filias ſuas dederunt filijs eorum; & coluerunt errores eorum.
7 Et fecerunt filij Iſrael quod malum ante Dominum, & obliti ſunt cultum Domini Dei ipſorum: & ſeruierunt Baghalaia & Aſſeratha.
8 Et inualuit indignatio Domini in Iſrael, & tradidit eos in manu Chuſa ſcelerati regis Aram, quæ iuxta Perath; & ſeruierunt filij Iſrael Chuſan ſcelerato octo annis.
9 Et clamauerunt filij Iſrael ante Dominum, & ſuſcitauit Dominus liberatorem filiis Iſrael, & liberauit eos: Ghathniel filium Kenaz fratrem Chaleb qui paruus ab illo.
10 Et manſit ſuper eum ſpiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & iudicauit Iſrael; & egreſſus eſt ad ineundum bellum, & tradidit Dominus in manu eius Chuſan ſceleratum regem Aram; & inualuit manus eius ſuper Chuſan ſceleratum.
11 Et quieuit terra Iſrael quadraginta annis, & mortuus eſt Ghathniel filius Kenaz.
12 Et addiderunt filij Iſrael ad faciendum quod malum ante Dominum; & roborauit Dominus Geglon regem Moab ſuper Iſrael, ſuper quod fecerunt id quod malum ante Dominum.
13 Et congregauit ad eum filios Ghamon, & Ghamalek: & venit & percuſſit Iſrael, & poſſederunt vrbem Iericho.
14 Et ſeruierunt filij Iſrael Geglon regi Moab decem & octo annis.
15 Et clamauerunt filij Iſrael ante Dominum; & erexit Dominus eis liberatorem Ehud filium Gera, filij tribus Biniamin, virum impeditum in manu ſua dextera: & miſerunt filii Iſrael in manu eius munus Gheglon regi Moab.
16 Et fecit ſibi Ehud gladium, & illi duo ora, cubitus longitudo eius; & cinxit illum ſubtus veſtimentum ſuum, ſuper latus ſuum dextrum.
17 Et attulit munus Gheglon regi Moab: & Gheglon vir pinguis valde.
18 Et fuit cùm finiuit offerre munus, & miſit populum portatores muneris.

19 * וְהוּא שָׁב מִן־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל
וַיֹּאמֶר דְּבַר־סֵתֶר לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הָס וַיֵּצְאוּ
מֵעָלָיו כָּל־הָעֹמְדִים עָלָיו׃
20 * וְאֵהוּד׀ בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְּקֵרָה
אֲשֶׁר־לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד דְּבַר־אֱלֹהִים לִי
אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא׃
21 * וַיִּשְׁלַח אֵהוּד אֶת־יַד שְׂמֹאלוֹ וַיִּקַּח אֶת־
הַחֶרֶב מֵעַל יֶרֶךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקָעֶהָ בְּבִטְנוֹ׃
22 * וַיָּבֹא גַם־הַנִּצָּב אַחַר הַלַּהַב וַיִּסְגֹּר הַחֵלֶב
בְּעַד הַלַּהַב כִּי לֹא שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ וַיֵּצֵא
23 הַפַּרְשְׁדֹנָה׃ * וַיֵּצֵא אֵהוּד הַמִּסְדְּרוֹנָה וַיִּסְגֹּר
24 דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה בַּעֲדוֹ וְנָעָל׃ * וְהוּא יָצָא
וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה נְעֻלוֹת
וַיֹּאמְרוּ אַךְ מֵסִיךְ הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲדַר הַמְּקֵרָה׃
25 * וַיָּחִילוּ עַד־בּוֹשׁ וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ פֹתֵחַ
דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמַּפְתֵּחַ וַיִּפְתָּחוּ
וְהִנֵּה אֲדֹנֵיהֶם נֹפֵל אַרְצָה מֵת׃
26 * וְאֵהוּד נִמְלַט עַד הִתְמַהְמְהָם וְהוּא עָבַר
אֶת־הַפְּסִילִים וַיִּמָּלֵט הַשְּׂעִירָתָה׃
27 * וַיְהִי בְּבוֹאוֹ וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר בְּהַר אֶפְרָיִם
וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם׃
28 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רִדְפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן יְהוָה
אֶת־אֹיְבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם וַיֵּרְדוּ
אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא־
נָתְנוּ אִישׁ לַעֲבֹר׃
29 * וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב בָּעֵת הַהִיא כַּעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֵן וְכָל־אִישׁ חָיִל וְלֹא
30 נִמְלַט אִישׁ׃ * וַתִּכָּנַע מוֹאָב בַּיּוֹם
הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמוֹנִים
שָׁנָה׃

19 * Et reuerſus de Galgalis vbi erãt ido-
la, dixit ad regem: Verbum ſecretum ha-
beo ad te ô rex. Et ille imperauit ſilentiũ.
Egreſſiſque omnibus qui circa eũ erant;
20 * Ingreſſus eſt Aod ad eum; ſedebat
autem in æſtiuo cœnaculo ſolus: dixítq;,
Verbum Dei habeo ad te. Qui ſtatim
ſurrexit de throno;
21 * Extendítq; Aod ſiniſtram manum,&
tulit ſicam de dextero fœmore ſuo, infi-
xítque eam in ventrem eius,
22 * Tã validè vt capulus ſequeretur fer-
rũ in vulnere, ac pinguiſsimo adipe ſtrin-
geretur. nec eduxit gladium, ſed ita vt
percuſſerat reliquit in corpore, ſtatímque
per ſecreta naturæ alui ſtercora prorupe-
23 runt. * Aod autẽ clauſis diligentiſsimè
oſtijs cœnaculi,& obfirmatis ſera, per po-
24 ſticum * egreſſus eſt. Seruíque regis in-
greſsi viderunt clauſas fores cœnaculi,
D atq; dixerunt: Forſitan purgat aluum in
æſtiuo cœnaculo.
25 * Expectantéſque diu donec erubeſce-
rent,& vidẽtes quòd nullus aperiret, tu-
lerunt clauem, & aperientes inuenerunt
dñm ſuum in terra iacentem mortuum.
26 * Aod autem dum illi turbarentur, ef-
fugit, & pertranſijt locum idolorum, vn-
de reuerſus fuerat.
27 * Venítque in Seyrath, & ſtatim inſo-
nuit buccina in monte Ephraim, deſcen
derúntq; cum eo filij Iſrael, ipſo in fronte
28 gradiente. * Qui dixit ad eos, Sequi-
mini me; Tradidit enim Dñs inimicos
noſtros Moabitas in manus noſtras. De-
ſcenderúntq; poſt eum,& occupauerunt
vada Iordanis, quæ tranſmittũt in Moab,
& non dimiſerunt tranſire quenquam.
29 * Sed percuſſerunt Moabitas in tem-
pore illo circiter decem millia, omnes ro-
buſtos & fortes viros. nullus eorum eua-
30 dere potuit. * Humiliatúſque eſt Moab
in die illo ſub manu Iſrael:& quieuit ter-
ra octoginta annis à prœliis.

תרגום יונתן

19 וְהוּא תָּב מִן מַחְצְבַיָּא דְּעִם גִּלְגָּלָא וַאֲמַר פִּתְגָּמָא דְּסִיתְרָא אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ מַלְכָּא וַאֲמַר סְלִיק וּנְפַקוּ מֵעִלָּווֹהִי כָּל דְּקָיְמִין
עִלָּווֹהִי׃ 20 וְאֵהוּד עָאל לְוָתֵיהּ וְהוּא יָתִיב בְּעִלִּית בֵּית קַיְטָא דִּילֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וַאֲמַר אֵהוּד פִּתְגָּמָא דַּייָ אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ
וְקָם מֵעַל כּוּרְסְיֵהּ׃ 21 וְאוֹשִׁיט אֵהוּד יַת שְׂמָאלֵיהּ וּנְסֵיב יַת חַרְבָּא מֵעַל יַרְכֵּהּ דְּיַמִּינָא וְקַבְעָהּ בִּמְעוֹהִי׃ 22 וְעָאל
אַף דִּסְתְּקָא בָּתַר שִׁנְנָא וְטַמְטֵים שׁוּמְנָא בְּאַפֵּי שִׁנְנָא אֲרֵי לָא שְׁלַף חַרְבָּא מִמְּעוֹהִי וּנְפַק אוּכְלֵיהּ שְׁפִיךְ׃ 23 וּנְפַק אֵהוּד
לְאַכְסַדְרָא וַאֲחַד דָּשֵׁי עִלִּיתָא בְּאַפּוֹהִי וְאַגַּף׃ 24 וְהוּא נְפַק וְעַבְדוֹהִי אֲתוֹ וַחֲזוֹ וְהָא דָּשֵׁי עִלִּיתָא אֲחִידָן וַאֲמָרוּ בְּרַם עָבֵיד
הוּא יַת צוֹרְכֵיהּ בְּאִידְרוֹן בֵּית קַיְטָא׃ 25 וְאוֹרִיכוּ עַד סְגֵי וְהָא לֵיתוֹהִי פָּתַח דָּשֵׁי עִלִּיתָא וּנְסִיבוּ יַת מַפְתְּחָא וּפְתַחוּ וְהָא
רִבּוֹנְהוֹן טְרִיף רְמֵי עַל אַרְעָא מִית׃ 26 וְאֵהוּד אִשְׁתֵּיזַב עַד אִתְעַכּוּבֵיהוֹן וְהוּא עֲבַר יַת מַחְצְבַיָּא וְאִשְׁתֵּיזַב לִשְׂעִירַת׃
27 וַהֲוָה בְּמֵיתוֹהִי וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וּנְחַתוּ עִמֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן טוּרָא וְהוּא קֳדָמֵיהוֹן׃
28 וַאֲמַר לְהוֹן רְדוֹפוּ בָּתְרַי אֲרֵי מְסַר יְיָ יַת בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן יַת מוֹאָבָאֵי בִּידֵיכוֹן וּנְחַתוּ בָּתְרוֹהִי וַאֲחַדוּ יַת מְגִיזַת יַרְדְּנָא עַל מוֹאָבָאֵי וְלָא
שְׁבַקוּ אֱנָשׁ לְמֶעְבַּר׃ 29 וּקְטַלוּ יַת מוֹאָבָאֵי בְּעִידָנָא הַהִיא כְּעַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא כָּל אֵימְתָן וְכָל גִּיבַּר חֵילָא
וְלָא אִשְׁתֵּיזַב אֱנָשׁ׃ 30 וְאִתְבָּרוּ מוֹאָבָאֵי בְּיוֹמָא הַהוּא תְּחוֹת יַד אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל תְּמָנַן שְׁנִין׃

*Et reuersus est ab sculptilibus apud Gal- 19
gal. & dixit Aod, Sermo mihi secretus ad te
rex: & dixit Eglon ad eum, Tace. & egressi
sunt ab eo omnes qui astiterant illi.*

*Et Aod ingressus est ad eum, & ipse sede- 20
bat in cænaculo æstiuo suo solissimus: & dixit
Aod, Sermo Dei mihi ad te rex, & surrexit
ex throno Eglon prope eum; & factum est si-
mul ac surgeret;*

*Et extendit Aod manum sinistram suam, 21
& cepit sicam à femore dextero, & infixit
eam in ventrem Eglon.*

*Et intromisit etiam capulum post flam- 22
mam, & occlusit adipem in flammam, quo-
niam non eduxit gladium ex ventre eius; &
exiuit in porticum.*

*Et præterijt Aod satellites, & clausit por- 23
tas cœnaculi super eum, & obfirmauit sera.*

*Et ipse egressus est, & serui eius ingressi 24
sunt, & ecce fores cœnaculi clausæ, & dixe-
runt, Forsitan in sedibus sedet in secessu cubi-
culi.*

*Et expectauerunt erubescentes: & ecce 25
nõ erat qui aperiret portas cœnaculi, & acce-
perunt clauem & aperuerunt; & ecce domi-
nus suus iacens in terra mortuus.*

*Et Aod liberatus est dum turbabantur, et 26
non erat qui attenderet illi, & ipse pertransijt
sculptilia, & liberatus est in Sirotha.*

*Et factum est, quando venit; & clanxe- 27
runt tuba cornea in monte Ephraim, & de-
scenderunt cum eo filij Israel à monte, & ipse
ante eos.*

*Et dixit ad eos, Descendite post me, quo- 28
niam tradidit Dominus Deus inimicos nostros
Moab in manu nostra: & descenderunt post
eum, & præoccupauerũt vada Iordanis Moab,
& non dimiserunt virum transire.*

*Et percusserunt Moab in tempore illo cir- 29
citer decem millia virorum, omnes bellatores
& omnem virum potentiæ, & non euasit vir.*

*Et subiectus est Moab in die illo sub manu 30
Israel: & quieuit terra octoginta annis.*

19 καὶ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τῶν γλυπτῶν μετὰ τῆς γαλγάλ·
καὶ εἶπεν ἀὼδ, λόγος μοι κρύφιος πρὸς σὲ βασιλεῦ· καὶ
εἶπεν ἐγλὼν πρὸς αὐτὸν, σιώπα· καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ
πάντες οἱ παρεστηκότες αὐτῷ.

20 καὶ ἀὼδ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν
τῷ ὑπερῴῳ τῷ θερινῷ αὐτοῦ μονώτατος· καὶ εἶπεν ἀὼδ,
λόγος θεοῦ μοι πρὸς σὲ βασιλεῦ· καὶ ἐξανέστη ἐκ τοῦ θρόνου
ἐγλὼν ἐγγὺς αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀναστῆναι.

21 καὶ ἐξέτεινεν ἀὼδ τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ, καὶ
ἔλαβεν τὴν μάχαιραν ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐνέπη-
ξεν αὐτὴν εἰς τὴν κοιλίαν ἐγλών.

22 καὶ ἐπεισήνεγκεν καί γε τὴν λαβὴν ὀπίσω τῆς φλο-
γός, καὶ ἀπέκλεισεν τὸ στέαρ κατὰ τῆς φλογός, ὅτι οὐκ ἐξέ-
σπασεν τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ· καὶ ἐξῆλθεν
εἰς τὴν προστάδα.

23 καὶ ἐξῆλθεν ἀὼδ τοὺς διατεταγμένους, καὶ ἀπέκλεισεν
τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐσφήνωσεν.

24 καὶ αὐτὸς ἐξῆλθεν, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ εἰσῆλθον, καὶ ἰδοὺ
αἱ θύραι τοῦ ὑπερῴου ἀποκεκλεισμέναι· καὶ εἶπαν, μήποτε
πρὸς δίφρους κάθηται ἐν τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κοιτῶνος.

25 καὶ προσέμειναν αἰσχυνόμενοι· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων
τὰς θύρας τοῦ ὑπερῴου· καὶ ἔλαβον τὴν κλεῖδα καὶ ἤνοιξαν·
καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος αὐτῶν πεπτωκὼς ἐπὶ τὴν γῆν τεθνηκώς.

26 καὶ ἀὼδ διεσώθη ἕως ἐθορυβοῦντο· καὶ οὐκ ἦν ὁ προσ-
νοῶν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς παρῆλθεν τὰ γλυπτὰ, καὶ διεσώθη
εἰς σειρωθά.

27 καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἦλθεν καὶ ἐσάλπισεν κερατίνῃ ἐν
ὄρει ἐφραΐμ, καὶ κατέβησαν σὺν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν αὐτῶν.

28 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, κατάβητε ὀπίσω μου, ὅτι πα-
ρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν τὴν μωὰβ ἐν
χειρὶ ἡμῶν· καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ προκατε-
λάβοντο τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου τῆς μωάβ· καὶ οὐκ
ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι.

29 καὶ ἐπάταξαν τὴν μωὰβ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὡσεὶ
δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν πάντας τοὺς μαχητὰς καὶ πάν-
τα ἄνδρα δυνάμεως, καὶ οὐ διεσώθη ἀνήρ.

30 καὶ ἐνετράπη μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπὸ τὴν
χεῖρα ἰσραὴλ, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ὀγδοήκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ipse redijt ab sculptilibus quæ cum Gilgela: & dixit, Verbum arcani est mihi ad loquendum tecum rex. & dixit: Ascende, & exierunt ex-iuxta illum omnes qui stantes iuxta illum. 20 Et Ehud ingressus est ad eum, & ipse habitabat in cœnaculo domus æstatis quæ ipsi vni: & dixit Ehud, Verbum Domini est mihi ad loquendum tecum; & surrexit de solio suo. 21 Et extendit Ehud sinistram suam, & accepit gladium desuper latus suum dextrum, & infixit eum in intestinis eius.

22 Et intrauit etiam capulus post laminam, & obturauit pinguedo in faciebus laminæ; quoniam non extraxit gladium de intestinis eius, & exijt cibus eius eiectus. 23 Et exijt Ehud ad atrium, & iunxit portas cœnaculi in facie sua, & clausit.

24 Et ipse exijt, & serui eius venerunt & viderunt; & ecce portæ cœnaculi coniunctæ. & dixerunt, Profectò faciens ipse necessitates suas in cubiculo domus æstatis. 25 Et expectauerunt vsque multum; & ecce non ipse aperuit portas cœnaculi; & tulerunt clauem, & aperuerunt: & ecce dominus eorum iacens proiectus super terram mortuus.

26 Et Ehud saluatus est dum impedirentur illi; & ipse transijt statuas, & saluatus est ad Seghir. 27 Et fuit in eundo eum, & clanxit in buccina in monte domus Ephraim; & descenderunt cum eo filij Israel de monte, & ipse ante eos.

28 Et dixit eis, Persequimini post me, nam tradidit Dominus auctores inimicitiarum vestrarum Moabitas in manibus vestris; & descenderunt post eum & contigerunt vadum Iordanis super Moabitas, & non siuerunt hominem transire.

29 Et occiderunt Moabitas in tempore illo, vt decem mille virum omnem terribilem, & omnem virum virtutis; & non saluatus est homo. 30 Et fracti sunt Moabitæ in die illa subtus manum hominis Israel: & quieuit terra Israel octoginta annis.

31 וְאַחֲרָיו הָיָה שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת וַיַּךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ בְּמַלְמַד הַבָּקָר וַיּוֹשַׁע
גַּם־הוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

ד

1 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
2 וְאֵהוּד מֵת׃ וַיִּמְכְּרֵם יְהוָה בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ־
כְּנַעַן אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר־צְבָאוֹ סִיסְרָא וְהוּא
3 יוֹשֵׁב בַּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם׃ וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶל־יְהוָה כִּי תְּשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב־בַּרְזֶל לוֹ וְהוּא לָחַץ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָזְקָה עֶשְׂרִים שָׁנָה׃
4 וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא
5 שֹׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא׃ וְהִיא יוֹשֶׁבֶת
תַּחַת־תֹּמֶר דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּהַר
אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט׃
6 וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ
נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא־צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל לֵךְ וּמָשַׁכְתָּ בְּהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלוּן׃
7 וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־נַחַל קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא
שַׂר־צְבָא יָבִין וְאֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־הֲמוֹנוֹ וּנְתַתִּיהוּ
8 בְּיָדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם־תֵּלְכִי עִמִּי
9 וְהָלָכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ׃ וַתֹּאמֶר
הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ עַל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בְיַד־אִשָּׁה יִמְכֹּר
יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־
10 בָּרָק קֶדְשָׁה׃ וַיַּזְעֵק בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן וְאֶת־
נַפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת אַלְפֵי אִישׁ
11 וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה׃ וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקַּיִן
מִבְּנֵי חֹבָב חֹתֵן מֹשֶׁה וַיֵּט אָהֳלוֹ עַד־אֵלוֹן בְּצַעֲנַנִּים
אֲשֶׁר אֶת־קֶדֶשׁ׃

31 Post hunc fuit Sangar filius Anath
qui percussit de Philistiim sexcentos vi-
ros vomere. Et ipse quoq; defendit Israel.

CAP. IIII.

1 ADdiderúntque filij Israel facere malũ
in conspectu Dñi post mortem Aod.
2 Et tradidit illos Dñs in manus Iabin
regis Chanaan, qui regnauit in Asor, ha-
buítq; ducem exercitus sui nomine Sysa-
ram. ipse autẽ habitabat in Aroseth gen-
3 tiũ. Clamauerúntq; filij Israel ad Dñm,
nongẽtos enim habebat falcatos currus,
& per viginti annos vehementer oppres-
4 serat eos. Erat autem Debora prophe-
tes vxor Lapidoth quæ iudicabat populũ
in illo tempore.
5 Et sedebat sub palma quę nomine il-
lius vocabatur, inter Rama & Bethel in
monte Ephraim: ascendebántque ad eam
filij Israel in omne iudicium.
6 Quæ misit & vocauit Barach filium
Abinoem de Cades Neptalim, dixítq; ad
eum, Præcepit tibi Dñs Deus Israel: Vade
& duc exercitũ in montẽ Thabor, tolléśq;
tecum decem millia pugnatorum de filiis
7 Neptalim & de filiis Zabulon. Ego aút
adducam ad te in loco torrẽtis Cyson Sy-
B saram principẽ exercitus Iabin & currus
eius atq; omnẽ multitudinem, & tradam
8 eos in manu tua. Dixítq; ad eã Barach:
Si veneris mecũ, vadam; si nolueris veni-
9 re mecum, non pergam. Quæ dixit ad
eum, Ibo quidẽ tecum, sed in hac vice vi-
ctoria non reputabitur tibi, quia in ma-
nu mulieris tradetur Sysara. Surrexit ita-
que Debora, & perrexit cum Barach in
10 Cades. Qui accersitis Zabulon &
Neptalim ascendit cum decẽ millibus pu
gnatorum habens Deboram in comita-
11 tu suo. Aber autem Cinæus recesserat
quondam à cæteris Cinæis fratribus suis
filijs Obab cognati Moysi, & tetenderat
tabernacula vsque ad vallem quæ voca-
tur Sennim, & erat iuxta Cedes.

תרגום יונתן

31 וּבָתְרוֹהִי הֲוָה שַׁמְגַּר בַּר עֲנָת וּקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאֵי שִׁית מְאָה גַּבְרִין בְּפַרְשׁ תּוֹרַיָא וּפְרַק אַף הוּא יַת יִשְׂרָאֵל׃

ד

1 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאֵהוּד מִית׃ 2 וּמַסְרִינוּן יְיָ בְּיַד יָבִין מַלְכָּא דִכְנַעַן דִּי מְלַךְ בְּחָצוֹר וְרַב
חֵילֵיהּ סִיסְרָא וְהוּא יָתֵיב בִּתְקוֹף כְּרַכֵּי עַמְמַיָא׃ 3 וּצְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ אֲרֵי תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לֵיהּ וְהוּא
דְּחַק יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּתְקָפָא עַסְרִין שְׁנִין׃ 4 וּדְבוֹרָה אִתְּתָא נְבִיאֲתָא אִתַּת לַפִּידוֹת הִיא דָּיְנָא יַת יִשְׂרָאֵל בְּעִידָנָא הַהִיא׃
5 וְהִיא יָתְבָא בְּקִרְתָּא בְּעַטְרוֹת דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּיתְאֵל בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרָיִם וְסָלְקִין לְוָתַהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְדִינָא׃
6 וּשְׁלַחַת וּקְרָת לְבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם מִקֶּדֶשׁ דְּבֵית נַפְתָּלִי וַאֲמֶרֶת לֵיהּ הֲלָא פַּקֵּיד יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֱזֵיל וְתִתְנְגִיד בְּטוּרָא דְתָבוֹר
וְתִדְבַּר עִמָּךְ עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא מִן בְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִן בְּנֵי זְבוּלֻן׃ 7 וְאֶיְתַּבֵיב עֲלָךְ לְנַחְלָא דְקִישׁוֹן יַת סִיסְרָא רַב חֵילָא דְיָבִין
וְיַת רְתִיכוֹהִי וְיַת מַשְׁרְיָתֵיהּ וְאֶמְסְרִינֵיהּ בִּידָךְ׃ 8 וַאֲמַר לַהּ בָּרָק אִם תֵּיזְלִין עִמִּי וְאֵיזֵיל וְאִם לָא תֵיזְלִין עִמִּי לָא אֵיזֵיל׃
9 וַאֲמֶרֶת מֵיזַל אֵיזֵיל עִמָּךְ לְחוֹד אֲרֵי לָא תְהֵי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ עַל אוֹרְחָא דְאַתְּ אָזֵיל אֲרֵי בְּיַד אִתְּתָא יִמְסַר יְיָ יַת סִיסְרָא וְקָמַת דְּבוֹרָה
וַאֲזָלַת עִם בָּרָק לְקֶדֶשׁ׃ 10 וּכְנַשׁ בָּרָק יַת שִׁבְט זְבוּלֻן וְיַת שִׁבְט נַפְתָּלִי לְקֶדֶשׁ וּסְלִיקוּ עִימֵּיהּ עַסְרָא אַלְפִין גַּבְרָא וּסְלֵיקַת
עִימֵּיהּ דְּבוֹרָה׃ 11 וְחֶבֶר שַׁלְמָאָה אִתְפְּרַשׁ מִשַּׁלְמָאֵי מִן בְּנֵי חוֹבָב חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה וּפְרַסֵיהּ לְמַשְׁכְּנֵיהּ עִם מֵישַׁר אַגְנַיָּא דְעִם קֶדֶשׁ׃

** Et post hunc surrexit Sangar filius Anath,* 31
& percussit Allophylos ad sexcentos viros vo-
mere boum; & liberauit ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Israel facere malum in 1
conspectu Domini, & Aod mortuus est.
** Et tradidit illos Dominus in manu Iabin* 2
regis Chanaan, qui regnauit in Asor, & prin-
ceps exercitus illius Sisara, & ille habitabat in
Arisoth gentium.
** Et clamauerunt filij Israel ad Dominum,* 3
quoniam nongēti currus ferrei fuerunt illi, &
ipse oppresserat Israel vehemēter viginti annis.
** Et Debbora mulier prophetis vxor Laphi-* 4
doth ipsa iudicauit Israel in tempore illo.
** Et ipsa sedebat sub palma Debbora inter* 5
Rama & inter Bethel in monte Ephraim; &
ascendebant ad eam filij Israel illuc vt iudica-
rentur.
** Et misit Debbora & vocauit Barac fi-* 6
lium Abineem de Cades Nephthali: & dixit
ad eum, Nonne præcepit Dominus Deus tibi,
& ibis in montē Thabor, & tolles tecum de-
cem millia virorum de filiis Nephthali, & de
filiis Zabulon.
** Et adducam ad te in torrentem Cison Si-* 7
sara principem exercitus Iabin, & currus
eius & multitudinem eius, & tradam eum in
manu tua.
** Et dixit ad eam Barac, Si veneris mecum,* 8
vadam; & si non veneris, non pergam.
** Et dixit ad eum Debbora, Vadens ibo te-* 9
cum: verùm scito quòd non erit victoria tua
in via qua tu vadis, quoniam in manu mulie-
ris tradet Dominus Sisara. & surrexit Deb-
bora, & perrexit cum Barac ex Cades.
** Et nunciauit Barac Zabulon et Nephthali* 10
in Cedes, et ascenderunt post ipsum decem millia
virorum, & ascendit cum eo Debbora.
** Et qui propè erant Cinæi recesserunt à Ce-* 11
nai à filiis Obab cognati Moysi; & fixit ta-
bernaculum suum vsque ad quercum quie-
scentium, quæ est contigua Cedes.

31 * καὶ μετὰ τοῦτον ἀνέστη σαμεγὰρ υἱὸς ἀνὰθ· καὶ ἐπά-
ταξεν σὺν ἀλλοφύλοις εἰς ἑξακοσίους ἄνδρας ἀροτρό-
ποδι τῶν βοῶν· καὶ ἔσωσεν αὐτὸς τὸν ἰσραήλ.

δ'.

1 * Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν
ἔναντι κυρίου, καὶ ἀὼδ ἀπέθανεν.
2 * καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἰαβὶν βασιλέως
χαναάν, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἀσώρ· καὶ ὁ ἄρχων τῆς δυνά-
μεως αὐτοῦ σισάρα· καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν ἀρισὼθ τῶν
3 ἐθνῶν. * καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον
ὅτι ἐννακόσια ἅρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἔθλιψεν
τὸν ἰσραὴλ κατακράτως εἴκοσι ἔτη.
4 * καὶ δεββώρα γυνὴ προφῆτις γυνὴ λαφιδὼθ
αὐτὴ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.
5 * καὶ αὐτὴ ἐκάθητο ὑπὸ φοίνικα δεββωρὰ ἀναμέσον
τῆς ῥαμὰ καὶ ἀναμέσον βαιθὴλ ἐν ὄρει ἐφραΐμ, καὶ ἀνέβαινον
πρὸς αὐτὴν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκεῖ τοῦ κρίνεσθαι.
6 * καὶ ἀπέστειλεν δεββωρά, καὶ ἐκάλεσεν τὸν βαρὰκ υἱὸν
ἀβινεὲμ ἐκ κάδης νεφθαλί. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, οὐχὶ ἐνε-
τείλατο κύριος ὁ θεός σοι, καὶ ἀπελεύσῃ εἰς ὄρος θαβώρ,
καὶ λήψῃ μετὰ σεαυτοῦ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν
υἱῶν νεφθαλὶ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαβουλών.
7 * καὶ ἐπάξω πρὸς σὲ εἰς τὸν χειμάρρουν κισὼν τὸν σι-
σάρα ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ἰαβίν, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ καὶ
τὸ πλῆθος αὐτοῦ, καὶ παραδώσω αὐτὸν ἐν τῇ χειρί σου.
8 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν βαράκ, ἐὰν πορευθῇς μετ' ἐμοῦ,
πορεύσομαι· καὶ ἐὰν μὴ πορευθῇς, οὐ πορεύσομαι.
9 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δεββωρά, πορευομένη πορεύσο-
μαι μετὰ σοῦ· πλὴν γίνωσκε ὅτι οὐκ ἔσται τὸ προτέρημά
σου εἰς τὴν ὁδὸν ἣν σὺ πορεύῃ, ὅτι ἐν χειρὶ γυναικὸς ἀπο-
δώσεται κύριος τὸν σισάρα· καὶ ἀνέστη δεββωρά, καὶ ἐπορεύθη
μετὰ τοῦ βαρὰκ ἐκ κάδης.
10 * καὶ παρήγγειλεν βαρὰκ τῷ ζαβουλὼν καὶ τῷ νεφθα-
λὶ εἰς κεδές, καὶ ἀνέβησαν κατὰ πόδας αὐτοῦ δέκα χιλιά-
δες ἀνδρῶν, καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ δεββωρά.
11 * καὶ οἱ πλησίον τοῦ κιναίου ἐχωρίσθησαν ἀπὸ καὰν
ἀπὸ τῶν υἱῶν ὀβὰβ γαμβροῦ μωυσῆ· καὶ ἔπηξεν τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ ἕως δρυὸς ἀναπαυομένων, ἥ ἐστιν ἐχόμενα
κεδές.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et post illum fuit Samghar filius Ghanath, & occidit Pelisthæos sexcentos viros in stimulo boum; & liberauit etiam ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & Ehud mortuus est. 2 Et tradidit eos Do-
minus in manum Iabin regis Chenaghan, qui regnauit in Hhaszor; & princeps exercitus eius Zzizzara; & ipse habitans in munitio-
ne arcium gentium. 3 Et clamauerunt filij Israel ante Dominum, nam nongenti currus ferri illi; & ipse
afflixit filios Israel in duritie viginti annis. 4 Et Debora mulier prophetis vxor Laphidoth, ipsa iudicans Israel in tem-
pore illo. 5 Et fuit habitans in vrbe in Ghataroth Debora, inter Rama & inter Bethel, in monte domus Ephraim: &
ascendentes ad eam domus Israel ad iudicium. 6 Et misit, & vocauit Barak filium Abinogham de Kedes domus
Nepthali, & dixit ei; Nónne iussit Dominus Deus Israel, Vade, & extendere in monte Thabor; & duces tecum decem mille viros ex fi-
liis Nephthali, & ex filiis Zebulun? 7 Et excitabo super manum tuam ad fluuium Kisson Zzizzaram principem
virtutis Iabin & currus eius, & exercitum eius; & tradam eum in manu tua.
8 Et dixit ei Barak, Si veneris mecum, & veniam; & si non veneris mecum, non veniam. 9 Et dixit, Veniendo veniam tecum;
tantùm quia non erit gloria tua super viam qua tu ambulans; quia in manu mulieris tradet Dominus Zzizzaram. & surrexit Debora,
& venit cum Barak ad Kades. 10 Et congregauit Barak tribum Zebulun, & tribum Nephthali ad Kades, & ascenderunt
cum eo decem mille viri; & ascendit cum eo Debora. 11 Et Hheber Salmæus separatus est à Salmæis à filiis Hhobab so-
ceri Mosis, & tetendit tabernaculum suum prope planiciem lacuum qui prope Kades.

12 * וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָּרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם הַר־
13 תָּבוֹר׃ * וַיַּזְעֵק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רִכְבּוֹ תְּשַׁע
מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵחֲרֹשֶׁת
14 הַגּוֹיִם אֶל־נַחַל קִישׁוֹן׃ * וַתֹּאמֶר דְּבֹרָה אֶל־
בָּרָק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת־סִיסְרָא
בְּיָדֶךָ הֲלֹא יְהוָה יָצָא לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד בָּרָק מֵהַר תָּבוֹר
15 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו׃ * וַיָּהָם יְהוָה
אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרֶכֶב וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה
לְפִי־חֶרֶב לִפְנֵי בָרָק וַיֵּרֶד סִיסְרָא מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה
16 וַיָּנָס בְּרַגְלָיו׃ * וּבָרָק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי
הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל־מַחֲנֵה
סִיסְרָא לְפִי־חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד־אֶחָד׃
17 * וְסִיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל־אֹהֶל יָעֵל אֵשֶׁת
חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וּבֵין
18 בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי׃ * וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרַאת סִיסְרָא
וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי אַל־תִּירָא
וַיָּסַר אֵלֶיהָ הָאֹהֱלָה וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה׃
19 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט־מַיִם כִּי
צָמֵאתִי וַתִּפְתַּח אֶת־נֹאוד הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ וַתְּכַסֵּהוּ׃
20 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה אִם־
אִישׁ יָבֹא וּשְׁאֵלֵךְ וְאָמַר הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ וְאָמַרְתְּ
21 אָיִן׃ * וַתִּקַּח יָעֵל אֵשֶׁת־חֶבֶר אֶת־יְתַד הָאֹהֶל
וַתָּשֶׂם אֶת־הַמַּקֶּבֶת בְּיָדָהּ וַתָּבוֹא אֵלָיו בַּלָּאט
וַתִּתְקַע אֶת־הַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא־
22 נִרְדָּם וַיָּעַף וַיָּמֹת׃ * וְהִנֵּה בָרָק רֹדֵף אֶת־
סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לֵךְ וְאַרְאֶךָּ
אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וְהִנֵּה
23 סִיסְרָא נֹפֵל מֵת וְהַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ׃ * וַיַּכְנַע
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֵת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן לִפְנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

12 *Nunciatum est Sysaræ ꝙ ascendisset
Barach filius Abinoem in monte Thabor.
13 *Et cōgregauit nongētos falcatos cur-
rus, & omnem exercitum de Aroseth gen-
14 tium ad torrentē Cyson. *Dixítque De-
bora ad Barach, Surge: hæc est enim dies
C in qua tradidit Dn̄s Sysarā in man⁹ tuas.
En ipse ductor est tuus. Descendit itaque
Barach de monte Thabor & decē millia
15 pugnatorū cum eo. *Perterruítq; Dn̄s
Sysarā & omnes currus eius, vniuersámq;
multitudinē in ore gladij ad conspectum
Barach, in tantū vt Sysara de curru desi-
16 liens pedibus fugeret: *Et Barach perse-
queretur fugientes currus & exercitū vsq;
ad Aroseth gētium, & omnis hostiū mul-
titudo vsque ad internitionem caderet.
17 *Sysara aūt fugiens peruenit ad tento-
rium Iahel vxoris Aber Cinęi. Erat autem
pax inter Iabin regē Asor & domum Aber
18 Cinęi. *Egressa igitur Iahel in occursum
Sysarę, dixit ad eum: Intra ad me domine
mi, ne timeas. Qui ingressus tabernaculū
19 eius & opertus ab ea pallio; *Dixit ad
eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ,
quia sitio valdè. Quę aperuit vtrem lactis
20 & dedit ei bibere, & operuit illum. *Di-
xítq; Sysara ad eam: Sta ante ostiū taber-
naculi: & cùm venerit aliquis interrogans
te, & dicens: Nunquid hic est aliquis? re-
21 spondebis, Nullus est. *Tulit itaq; Ia-
hel vxor Aber clauum tabernaculi, assu-
mens pariter & malleū: & ingressa abscon
D dite & cū silentio, posuit super tempus ca
pitis eius clauū, percussūmq; malleo defi-
xit in cerebrū vsque ad terram, qui sopo-
rem morti socians defecit & mortuus est.
22 *Et ecce Barach sequens Sysarā, venie-
bat: egressáq; Iahel in occursum eius, dixit
ei, Veni; & ostēdam tibi virū quē quæris.
Qui cùm intrasset ad eā, vidit Sysaram ia-
centē mortuū, & clauū infixum in tēpore
23 eius. *Humiliauit ergo Deus in die illo
Iabin regem Chanaan coram filiis Israel.

תרגום יונתן

12 וְחַוִּיאוּ לְסִיסְרָא אֲרֵי סְלֵיק בָּרָק בַּר אֲבִינוֹעַם לְטוּר תָּבוֹר׃ 13 וּכְנַשׁ סִיסְרָא יָת כָּל רְתִיכֵיהּ תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא
וְיָת כָּל עַמָּא דְעִמֵּיהּ מִתְּקוֹף כְּרַכֵּי עַמְמַיָּא לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן׃ 14 וַאֲמֶרֶת דְּבוֹרָה לְבָרָק קוּם אֲרֵי דֵין יוֹמָא דִּימְסַר יְיָ יָת סִיסְרָא בִּידָךְ
הֲלָא מַלְאֲכָא דַייָ נְפַק לְאַצְלָחָא קֳדָמָךְ וּנְחַת בָּרָק מִטּוּרָא דְתָבוֹר וְעַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא בַּתְרוֹהִי׃ 15 וְתַבַּר יְיָ יָת סִיסְרָא וְיָת כָּל
רְתִיכַיָּא וְיָת כָּל מַשְׁרִיתָא לְפִתְגַם דְּחָרֶב קֳדָם בָּרָק וּנְחַת סִיסְרָא מֵעַל רְתִיכָא וְאַפַּךְ בְּרִיגְלוֹהִי׃ 16 וּבָרָק רְדַף בָּתַר רְתִיכַיָּא
וּבָתַר מַשְׁרִיתָא עַד תְּקוֹף כְּרַכֵּי עַמְמַיָּא וְאִתְקְטִילָא כָּל מַשִׁרְיַת סִיסְרָא לְפִתְגַם דְּחָרֶב לָא אִשְׁתְּאַר עַד חַד׃ 17 וְסִיסְרָא אַפַּךְ
בְּרִגְלוֹהִי לְמַשְׁכְּנָא דְיָעֵל אִתַּת חֶבֶר שַׁלְמָאָה אֲרֵי שְׁלָמָא בֵּין יָבִין מַלְכָּא דְחָצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר שַׁלְמָאָה׃ 18 וּנְפַקַת יָעֵל לְקַדָּמוּת
סִיסְרָא וַאֲמֶרֶת לֵיהּ זוּר רִבּוֹנִי זוּר לְוָתִי לָא תִדְחַל וְזָר לְוָתַהּ לְמַשְׁכְּנָא וְכַסִּיתֵיהּ בְּגוּנְכָא׃ 19 וַאֲמַר לַהּ אַשְׁקִינִי כְּעַן זְעֵיר מַיָּא
אֲרֵי צְחֵינָא לְמִשְׁתֵּי וּפְתַחַת יָת נוֹדָא דְחֶלְבָּא וְאַשְׁקִיתֵיהּ וְכַסִּיתֵיהּ׃ 20 וַאֲמַר לַהּ קוּמִי בִּתְרַע מַשְׁכְּנָא וִיהֵי אִם אֱנָשׁ יֵיתֵי וְיִשְׁאֲלִינִּיךְ
וְיֵימַר הַאִית הָכָא גַּבְרָא וְתֵימְרִין לֵית׃ 21 וּנְסִיבַת יָעֵל אִתַּת חֶבֶר יָת סִיכַת מַשְׁכְּנָא וְשַׁוִּיאַת יָת אַרְזַפְתָּא בִּידַהָא וְעַלַּת לְוָתֵיהּ בְּרָז וּקְשַׁת
יָת סִיכְתָא בְּצִידְעֵיהּ וְנַעֲצַת בְּאַרְעָא וְהוּא דְמוֹךְ וְאִישְׁתַּלְהִי וּמִית׃ 22 וְהָא בָּרָק רָדֵף יָת סִיסְרָא וּנְפַקַת יָעֵל לְקַדָּמוּתֵיהּ
וַאֲמֶרֶת לֵיהּ אִיתָא וְאַחֲזֵינָךְ יָת גַּבְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי וְעַל לְוָתַהּ וְהָא סִיסְרָא טְרִיף דְּמִית וְסִיכְתָא נְעִיצָא בְּצִידְעֵיהּ׃
23 וְתַבַּר יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת יָבִין מַלְכָּא דִכְנַעַן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

*Et nunciauerũt Sisara, quòd ascendit Ba- 12
rac filius Abineem in monte Thabor. * Et vo- 13
cauit Sisara omnes currus suos nongẽtos currus
ferreos, & omnem populũ qui cum eo, de Ari-
soth gentium in torrentem Cison.*

*Et dixit Debbora ad Barac, Surge, quo- 14
niam hæc dies in qua tradidit Dominus Sisara
in manu tua: nonne Dominus ibit ante te? &
descendit Barac à monte Thabor & decem
millia virorum post eum. * Et perterruit 15
Dominus Sisara, & omnes currus eius, &
vniuersa castra eius in ore gladij ad conspectum
Barac; & desiliit Sisara de curru, & fugit pe-
dibus suis. * Et Barac persequens post cur- 16
rus, & post castra vsq; ad siluam gentium, et
ceciderunt omnia castra Sisaræ in ore gladij: nõ
relictus est vsque ad vnum.*

*Et Sisara peruenit pedibus suis in taber- 17
naculum Jael vxoris Chaber Cinæi, quoniam
pax inter Jabin regem Asor, & inter domum
Chaber Cinæi.*

*Et egressa est Jael in occursum Sisara, & 18
dixit ad eum, Jntra domine mi, intra ad me, ne
timeas: & intrauit ad eam in tabernaculum,
& cooperuit eum in pallio suo. * Et dixit Si- 19
sara ad eam, Pota iam me paululo aquæ, quo-
niam sitio; & aperuit vtrem lactis & pota-
uit illum, & cooperuit faciem illius.*

*Et dixit ad illam, Sta in porta tabernacu- 20
li: & erit si quis venerit ad te & interrogaue-
rit te, & dixerit tibi, Est hic vir? & dices,
Non est. * Et accepit Jael vxor Chaber pa- 21
lum tabernaculi, & posuit malleum in manu
sua, & intrauit ad eum tacitè, & infixit pa-
lum in tempore eius, & impulit in terram, &
ipse cecidit palpitans inter pedes eius, et exspi-
rauit & mortuus est.*

*Et ecce Barac persequens Sisara, et egres- 22
sa est Jael in occursum eius, & dixit ei: Veni,
& ostendam tibi virum quem tu quæris. &
intrauit ad eam, & ecce Sisara iacens mor-
tuus, & clauus in tempore eius. * Et humi- 23
liauit Dominus Deus in die illa Jabin regem
Chanaan coram filiis Jsrael.*

12 * καὶ ἀνήγγειλαν τῷ σισάρα, ὅτι ἀνέβη βαρὰκ υἱὸς ἀβι-
13 νεὲμ ἐπ' ὄρος θαβώρ. * καὶ ἐκάλεσεν σισάρα πάντα τὰ ἅρ-
ματα αὐτοῦ ἐννακόσια ἅρματα σιδηρᾶ, καὶ πάντα τὸν λα-
ὸν τὸν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ ἀρισὼθ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸν χειμάρ-
14 ρουν κισών. * καὶ εἶπεν δεββώρα πρὸς βαράκ, ἀνάστη-
θι, ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ παρέδωκεν κύριος τὸν σισάρα
ἐν χειρί σου· οὐκ ἰδοὺ κύριος ἐλεύσεται ἔμπροσθέν σου; καὶ
κατέβη βαρὰκ ἀπὸ τοῦ ὄρους θαβὼρ καὶ δέκα χιλιάδες αν-
15 δρῶν ὀπίσω αὐτοῦ. * καὶ ἐξέστησεν κύριος τὸν σισάρα καὶ πάν-
τα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ
ἐν στόματι ῥομφαίας ἐνώπιον βαράκ· καὶ κατέβη σισάρα
16 ἀπὸ τοῦ ἅρματος, καὶ ἔφυγεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. * καὶ βαρὰκ
διώκων ὀπίσω τῶν ἁρμάτων, καὶ ὀπίσω τῆς παρεμβολῆς
ἕως δρυμοῦ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἔπεσεν πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σι-
σάρας ἐν στόματι ῥομφαίας, οὐ κατελείφθη ἕως ἑνός.
17 * καὶ σισάρα ἀνεχώρησεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ εἰς σκηνὴν
ἰαὴλ γυναικὸς χάβερ τοῦ κιναίου, ὅτι εἰρήνη ἀνὰ μέσον ἰα-
βὶν βασιλέως ἀσὼρ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου χάβερ τοῦ κι-
18 ναίου. * καὶ ἐξῆλθεν ἰαὴλ εἰς ἀπάντησιν σισάρα, καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἔκνευσον κύριέ μου, ἔκνευσον πρός με,
μὴ φοβοῦ· καὶ ἐξένευσεν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν, καὶ
19 συνεκάλυψεν αὐτὸν ἐν τῇ δέρρῃ αὐτῆς. * καὶ εἶπεν σισά-
ρα πρὸς αὐτήν, πότισόν δή με μικρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐδίψησα.
καὶ ἤνοιξεν τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος, καὶ ἐπότισεν αὐτόν, καὶ συ-
20 νεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
τήν, στῆθι ἐν τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς· καὶ ἔσται ἐάν τις ἔλθῃ πρὸς
σὲ καὶ ἐρωτήσῃ σε, καὶ εἴπῃ σοι, ἔστιν ἐνταῦθα ἀνήρ; καὶ ἐρεῖς οὐκ
21 ἔστιν. * καὶ ἔλαβεν ἰαὴλ γυνὴ χάβερ τὸν πάσσαλον τῆς
σκηνῆς καὶ ἔθηκεν τὴν σφῦραν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ εἰσῆλ-
θεν πρὸς αὐτὸν ἡσυχῇ, καὶ ἐνέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῇ
γνάθῳ αὐτοῦ καὶ διήλασεν ἐν τῇ γῇ· καὶ αὐτὸς ἀπεσκάρισεν
ἀνὰ μέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς· καὶ ἐξέψυξεν καὶ ἀπέθανεν.
22 * καὶ ἰδοὺ βαρὰκ διώκων τὸν σισάρα, καὶ ἐξῆλθεν ἰαὴλ
εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο καὶ δείξω σοι
τὸν ἄνδρα ὃν σὺ ζητεῖς· καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν, καὶ
ἰδοὺ σισάρα πεπτωκὼς νεκρός, καὶ ὁ πάσσαλος ἐν τῇ
γνάθῳ αὐτοῦ.
23 * καὶ ἐταπείνωσεν κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
τὸν ἰαβὶν βασιλέα χαναὰν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et nunciauerunt Zzizzaræ, quòd ascendit Barak filius Abinogham ad montem Thabor.
13 Et congregauit Zzizzara omnes currus suos, nongentos currus ferri, & omnem populum qui cum eo, de fortitudine arcium gentium ad fluuium Kisson.
14 Et dixit Debora Barak, Surge; nam hic dies quo tradidit Dominus Zzizzara in manu tua, nónne angelus Domini exiens ad prosperandum ante te? & descendit Barak ex monte Thabor, & decem mille viri post eum.
15 Et fregit Dominus Zzizzaram & omnes currus & omnem exercitum ad verbum gladij ante Barak; & descendit Zzizzara desuper curru suo, & vertit in pedibus suis.
16 Et Barak persecutus est post currus, & post exercitum vsque ad munitionem arcium gentium, & occisus est omnis exercitus Zzizzaræ ad os gladij; non relictus est vsque ad vnum.
17 Et Zzizzara vertit in pedibus suis ad tentorium Iaghel vxoris Hheber Salmæi, quoniam pax inter Iabin regem Hhassor, & inter domum Hheber Salmæum.
18 Et exiuit Iaghel in occursum Zzizzaræ, & dixit ei: Diuerte domine mi, diuerte ad me, ne timeas: & diuertit ad eam ad tentorium, & occultauit eum in linteo.
19 Et dixit ei, Pota me nunc pauxillo aquæ, nam areo ad bibendum: & aperuit vtrem lactis, & potauit eum, & operuit eum.
20 Et dixit ei, Sta in porta tabernaculi: & erit, si homo venerit & interrogauerit te & dicet, Num est hic vir? & dices, Non.
21 Et tulit Iaghel vxor Hheber clauum tabernaculi, & posuit malleum in manu sua, & venit ad eum clanculum, & incussit clauum in tempore eius; & infixit in terra, & ipse sopitus est, & defecit & mortuus est.
22 Et ecce Barak persequutus est Zzizzaram, & exijt Iaghel ad occursum eius, & dixit ei: Veni, & videre faciam te virum quem tu quærens: & ingressus est ad eam, & ecce Zzizzara iacens, qui mortuus; & clauus infixus in tempore suo.
23 Et fregit Dominus in die illo Iabin regem Chenaghan ante filios Israel.

24 * ותלך יד בני ישראל הלוך וקשה על
יבין מלך כנען עד אשר הכריתו את יבין
מלך כנען׃

ה

1 * ותשר דבורה וברק בן אבינעם
2 ביום ההוא לאמר׃ * בפרע
פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו
3 יהוה׃ * שמעו מלכים
האזינו רזנים אנכי ליהוה אנכי
אשירה אזמר ליהוה אלהי
4 ישראל׃ * יהוה בצאתך משעיר בצעדך
משדה אדום ארץ רעשה
גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים׃
5 * הרים נזלו מפני יהוה זה
6 סיני מפני יהוה אלהי ישראל׃ * בימי
שמגר בן ענת בימי יעל
חדלו ארחות והלכי נתיבות ילכו
7 ארחות עקלקלות׃ * חדלו
פרזון בישראל חדלו עד שקמתי
דבורה שקמתי אם בישראל׃
8 יבחר אלהים חדשים אז לחם
שערים מגן אם יראה ורמח
9 בארבעים אלף בישראל׃ * לבי לחוקקי
ישראל המתנדבים בעם
10 ברכו יהוה׃ * רכבי אתנות צחרות ישבי
על מדין והלכי על דרך שיחו׃

14 * Qui creſcebant quotidie, & forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec delerent eum.

CAP. V.

1 A Cecinerúntque Debora & Barach filius Abinoem in illo die, dicentes:
2 * Qui ſponte obtuliſtis de Iſrael animas veſtras ad periculum, benedicite Domino.
3 * Audite reges, auribus percipite principes. Ego ſum, ego ſum, quę Domino canam, pſallam Domino Deo Iſrael.
4 * Domine cùm exires de Seyr, & tráſires per regiones Edom, terra mota eſt, cęlíque ac nubes diſtillauerunt aquis.
5 * Montes fluxerunt à facie Domini, & Synai à facie Domini Dei Iſrael.
6 * In diebus Samgar filij Anath in diebus Iahel quieuerunt ſemitæ; & qui ingrediebantur per eas, ambulauerunt per calles deuios.
7 * Ceſſauerunt fortes in Iſrael, & quieuerunt donec ſurgeret Debora, ſurgeret mater in Iſrael.
8 * Noua bella elegit Deus & portas hoſtium ipſe ſubuertit. Clypeus & haſta ſi apparuerunt in quadraginta millibus Iſrael.
9 * Cor meum diligit principes Iſrael qui propria voluntate obtuliſtis vos diſcrimini, benedicite Domino.
10 * Qui aſcenditis ſuper nitentes aſinos & ſedetis ſupra in iudicio, & ambulatis in via loquimini.

תרגום יונתן

24 ואזלת יד בני ישראל אזלא ותקפא על יבין מלכא דכנען עד דשיציאו ית יבין מלכא דכנען׃

ה

1 ושבחת דבורה וברק בר אבינועם ביומא ההוא למימר׃ 2 כד מרדו בית ישראל אתו עליהון עממיא וטרדונון מקירויהון
וכד תבו למעבד אוריתא איתגברו אינון על בעלי דבביהון ותריכונון מעל תחום ארעא דישראל בכין על פורענות תבר סיסרא ומשיריתיה
ועל ניסא ופורקנא דאתעבד לישראל בכן תבו חכימיא למיתב בבתי כנישתא בריש גלי לאלפא ית עמא פיתגמי אוריתא בכן בריכו ואודו
קדם יי׃ 3 שמעו מלכיא ואציתו שלטוניא אמרת דבורה בנבואה יי אנא משבחא ומודא ומברכא קדם יי אלהא דישראל׃
4 יי ביום אתגליותך להון משעיר בהופעות יקרך ועל תחומי ארעא דאדום ארעא זעת אף שמיא מכו אף ענניא נגדו מטרא׃
5 טוריא זעו מן קדם יי דין סיני איתרגיף ואיתרגיש וסליק תנניה כתננא דאתונא מן קדם דאתגלי עלוהי יקרא דיי אלהא
דישראל׃ 6 כד חבו ביומי שמגר בר ענת ביומי יעל פסקו עדי אורחן דהוו מהלכין בשבילין מתקנין תבו למהוי אזלין באורחן
מגנבן׃ 7 חרובא קירוי פצחיא דהואה יתבין בארעא דישראל אצטדיאו ואטלטלו דיריהון עד דאישתלחית אנא דבורה
אישתלחית לאיתנבאה בגו בית ישראל׃ 8 כד אתרעיאו בית ישראל למפלח לטעותא חדתן דמקריב איתעבידא דלא
אתעסקו בהון אבהתהון אתו עליהון עממיא וטרדונון מקירויהון וכד תבו לאוריתא איתעבידו להון ניסין וגבורן לא יכילו להון דכד
אתא עליהון סנאה ומעיקא בארבעין אלפין אחדי סייפין ובשיתין אלפין אחדי רומחין ובשבעין אלפין אחדי תריסין ובתמני אלפין
מחצצי גירריא בר מתשע מאה רתיכין דברזלא דהוו עמיה כל אילין אלפיא וכל אילין משיריתא לא יכילו לאגחא קרבא בישראל׃
9 אמרת דבורה בנבואה אנא שליחא לשבחא לספרי ישראל דכד הות עקתא ההיא לא פסקו מלמדרש באוריתא וכדו יאי להון דיתבין
בבי כנישתא בריש גלי ומלפין ית עמא פתגמי אוריתא ומברכין ומודין קדם יי׃
10 דהוו מבטלין עסקיהון רכיבין על אתנן דחשיכן בכל מיני ציורין ומהלכין בכל תחום ארעא דישראל ומתחברין למתב על דינא
יהון אזלין באורחתהון ומשתען על גבורן דאיתעבידא להון׃

*Et ibat manus filiorum Iſrael vadens & 24
indurata contra Iabin regem Chanaan quoad
delerent illum.*

CAP. V.

*ET cecinit Debbora & Barac filius Abi- 1
noem in die illo: & dixit,
Cùm incepiſtis duces in Iſrael in electione 2
populi, benedicite Domino.
Audite reges, auribus percipite ſatrapæ, 3
Ego Domino cantabo & pſallam Deo Iſrael.
Domine in exitu tuo de Seir cùm tranſi- 4
res tu ex agro Edom, terra mota eſt, & cæ-
lum turbatum eſt, & nubes diſtillauerunt
aquam.
Montes commoti ſunt à facie Domini; 5
hic Sina à facie Domini Dei Iſrael.
In diebus Samgar filij Anath in diebus 6
Iael, reliquerunt vias, & ambulauerunt ſe-
mitas, ambulauerunt itinera peruerſa.
Defecerunt habitantes in Iſrael, defece- 7
runt donec ſurgeret Debbora, quoniam ſurre-
xit mater in Iſrael.
Elegerunt Deos nouos, tunc pugnauerunt 8
ciuitates principum: Clypeus puellarum cum
lanceis apparuit, & pugnauit quadraginta
millibus in Iſrael.
Cor meum ſuper cõſtituta Iſrael: potentes 9
populi benedicite Domino.
Qui aſcendiſtis ſuper aſinos nitentes, ſe- 10
dentes in iudicio, & ambulantes in via, lo-
quimini.*

24 καὶ ἐπορεύετο χεὶρ υἱῶν ἰσραὴλ πορευομένη καὶ σκλη-
ρυνομένη ἐπὶ ἰαβὶν βασιλέα χαναὰν ἕως ἐξωλόθρευ-
σαν αὐτόν.

έ.

1 Καὶ ᾖσεν δεββωρὰ καὶ βαρὰκ υἱὸς ἀβινοὲμ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ εἶπεν,
2 ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγοὺς ἐν ἰσραὴλ ἐν προαιρέ-
σει λαοῦ εὐλογεῖτε κύριον.
3 ἀκούσατε βασιλεῖς, ἐνωτίζεσθε σατράπαι, ἐγὼ τῷ
κυρίῳ ᾄσομαι, καὶ ψαλῶ τῷ θεῷ ἰσραήλ.
4 κύριε ἐν τῇ ἐξόδῳ σου ἐκ σηὶρ ἐν τῷ ἐπαίρειν σε ἐξ
ἀγροῦ ἐδώμ, γῆ ἐσείσθη καί γε οὐρανὸς ἐταράχθη, καὶ αἱ
νεφέλαι ἔσταξαν ὕδωρ.
5 ὄρη ἐσαλεύθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, τοῦτο σι-
νὰ ἀπὸ προσώπου κυρίου θεοῦ ἰσραήλ.
6 ἐν ἡμέραις σαμεγὰρ υἱοῦ ἀνὰθ ἐν ἡμέραις ἰαὴλ
ἐξέλιπον ὁδοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν τρίβοις· ἐπορεύθησαν
ὁδοὺς διεστραμμένας.
7 ἐξέλιπον οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ ἰσραὴλ, ἐξέλι-
πον ἕως οὗ ἀνέστη δεββωρὰ, ὅτι ἀνέστη μήτηρ ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ.
8 ᾑρέτισαν θεοὺς καινοὺς, τότε ἐπολέμησαν πόλεις
ἀρχόντων, σκέπη νεανίδων σιρομαστῶν ἀνώφθη· καὶ
σιρομάστης ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἐν τῷ ἰσραήλ.
9 ἡ καρδία μου ἐπὶ τὰ διατεταγμένα τῷ ἰσραήλ·
οἱ δυνάσται τοῦ λαοῦ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
10 ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ὑποζυγίων ἐπιλαμπινῶν κα-
θήμενοι ἐπὶ κριτηρίου, καὶ πορευόμενοι ἐφ' ὁδῷ,
φθέγξασθε

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et iuit manus filiorum Iſrael iens & roborans ſe contra Iabin regem Chenaghan, quoad perdiderunt Iabin regem Chenaghan.

CAP. V.

ET laudauit Debora & Barak filius Abinogham in tempore illo, ad dicendum. 2 Quando rebellarunt
domus Iſrael, venerunt ſuper eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus ſuis: & quando redierunt ad faciendam legem, fortificati ſunt
illi ſuper auctores inimicitiarum eorum, qui expulerant eos de-ſuper termino terræ Iſrael. ita ſuper vltione fractus eſt Zzizzara & exerci-
tus eius, & ſuper ſignum & liberationem quæ facta eſt Iſraeli; ita redierunt ſapientes ad ſedendum in domibus Synagogæ, in capite de-
tecto, ad docendum populum verba Legis: ita benedicite & confitemini ante Dominum.
3 Audite reges, & attendite dominatores, dixit Debora in prophetia Domini; Ego laudans & confitens, & benedicens ante Do-
minum Deum Iſrael. 4 Domine, in die reuelari te illis de Seghir, & in oſtenſione gloriæ tuæ, ſuper
terminos terræ Edom, terra tremuit impetu, etiam cœli diſtillauerunt, etiam nubes ſtillauerunt pluuiam.
5 Montes diſtillauerunt ab-ante Dominum: hic Sinai motus & tremefactus eſt; & aſcendit fumus eius vt fumus fornacis à facie
quòd reuelata eſt ſuper eum gloria Domini Dei Iſrael. 6 Quando peccauerunt in diebus Samghar filij
Ghanath in diebus Iaghel defecerunt tranſeuntes viam; qui fuerunt ambulantes in ſemitis præparatis, redierunt ad eſſe ambulantes in
vijs furtiuis. 7 Deſolatæ ſunt vrbes oppidorum quæ fuerunt ſedentes in terra Iſrael; expugnati ſunt
& diſperſi ſunt habitatores earum quoad miſſa ſum; ego Deborah miſſa ſum ad prophetandum in medio domus Iſrael.
8 Quando voluerunt domus Iſrael ad ſeruiendum erroribus nouis, qui de proximo facti ſunt, quibus non ſtuduerunt in eis patres
eorum, venerunt ſuper eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus eorum; & cùm redierunt ad legem, facta ſunt illis ſigna & fortitudines,
& non præualuerunt eis: & quando venit ſuper eos oſor & tribulator in quadraginta millibus tenentium gladios, & in ſexaginta milli-
bus tenentium haſtas, & in ſeptuaginta millibus tenentium clypeos, & in octoginta millibus ſagittatorum iaculorum præter nongen-
tos currus ferri qui fuerunt cum eo, omnia hæc millia & omnes hæ turmæ non potuerunt ad ineundum prœlium cum Iſrael.
9 Dixit Deborah in prophetia, Ego miſſa ſum ad laudandum Scribas Iſrael; qui, quando fuit tribulatio illa, non ceſſarunt ab in-
terpretanda lege; & ſic pulchrum illis, quòd ſedentes in domo congregationis in capite detecto, & docentes populum verba legis, & be-
nedicentes & confitentes ante Dominum. 10 Qui fuerunt impedientes negotia ſua, equitantes ſuper
aſinas ſtratas in omnibus generibus pictarum veſtium, & ambulantes in omni termino terræ Iſrael, & aſſociati ad ſedendum ſuper iudi-
cium; erunt ambulantes in via eorum, & narrantes ſuper fortitudines quæ factæ ſunt ipſis.

11 מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין מַשְׁאַבִּים שָׁם
יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְהוָה צִדְקֹת
פִּרְזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם־
12 יְהוָה׃ עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה
עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי־שִׁיר קוּם בָּרָק וּשְׁבֵה
13 שֶׁבְיְךָ בֶּן־אֲבִינֹעַם׃ אָז יְרַד
שָׂרִיד לְאַדִּירִים עָם יְהוָה יְרַד־לִי
14 בַּגִּבּוֹרִים׃ מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק
אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בַּעֲמָמֶיךָ מִנִּי מָכִיר יָרְדוּ
מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֻן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט
15 סֹפֵר׃ וְשָׂרַי בְּיִשָּׂשכָר עִם־דְּבֹרָה
וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בָּעֵמֶק שֻׁלַּח בְּרַגְלָיו
בִּפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְקֵי־לֵב׃
16 לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ
שְׁרִקוֹת עֲדָרִים לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים
17 חִקְרֵי־לֵב׃ גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן
וְדָן לָמָּה יָגוּר אֳנִיּוֹת אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף
18 יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן׃ זְבֻלוּן
עַם חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי עַל
19 מְרוֹמֵי שָׂדֶה׃ בָּאוּ מְלָכִים
נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי כְנַעַן בְּתַעְנַךְ
עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא
20 לָקָחוּ׃ מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים
מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם־
21 סִיסְרָא׃ נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם נַחַל קְדוּמִים
נַחַל קִישׁוֹן תִּדְרְכִי נַפְשִׁי עֹז׃

11 Vbi collisi sunt currus & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitię
B Domini, & clemētia in fortes Israel. Tunc descendit populus Domini ad portas, &
12 obtinuit principatum. Surge surge Debora, surge surge & loquere canticū. Surge Barach & apprehēde captiuos tuos
13 fili Abinoem. Saluatæ sunt reliquiæ populi. Dominus in fortibus dimicauit.
14 Ex Ephraim deleuit eos in Amalech, & post eum ex Beniamin in populos tuos ô Amalech. De Machir principes descenderunt, & de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.
15 Duces Ysachar fuêre cum Debora, & Barach vestigia sunt secuti, qui quasi in præceps ac barathrum se discrimini dedit, diuiso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.
16 Quare habitas inter duos terminos vt audias sibilos gregum diuiso contra se Rubē: magnanimorū reperta est cōtētio.
17 Galaad trans Iordanem quiescebat & Dan vacabat nauibus. Aser habitabat in littore maris & in portubus moraba-
18 tur. Zabulon verò & Neptalim obtulerunt animas suas morti in regione Merome.
19 Venerunt reges & pugnauerunt, pugnauerunt reges Chanaan in Thane iuxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.
20 De cælo dimicatum est contra eos, stellæ manentes in ordine & cursu suo, aduersus Sysaram pugnauerunt.
21 Torrens Cyson traxit cadauera eorum, torrens Cadumim, torrens Cyson. Conculca anima mea robustos.

תרגום יונתן

11 מֵאֲתַר דַּהֲווֹ אָנְסִין לְהוֹן וְנָסְבִין מַה דִּי בִידֵיהוֹן בֵּית מְהוֹבַת מְכָסִין וּכְמָנַת לִיסְטִין עַל גּוּבִין בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא אַתְרָא דְּיִתְעֲבִידָא לְהוֹן נִיסִין וּגְבוּרָן לִדְבֵית יִשְׂרָאֵל מִלְקַדְמִין אֲתַר דַּהֲוָאָה בְּנַת יִשְׂרָאֵל נָפְקָן לְמִמְלֵי מַיָּא דְּחָלִין לְאִשְׁתְּמָעָא קָל פַּרְסַת רַגְלָאֵי מִן קֳדָם כְּמָנַת סַנְאָה וּמְעִיקָא תַּמָּן יוֹדוּן עַל זַכְוָתָא דַּייָ וְעַל זַכְוָתֵיהּ דְּיָתֵיב קִירְוֵי פַּצְחַיָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכֵין נְחַתוּ מִכְּרַכֵּי תוּקְפָּא לְמִיתַּב בְּקִירְוֵי פַּצְחַיָּא עַמֵּיהּ דַּייָ׃ 12 שַׁבַּחִי שַׁבַּחִי דְבוֹרָה שַׁבַּחִי וְאוֹדִי מִלֵּי תוּשְׁבַּחְתָּא קוּם בָּרָק וּשְׁבֵי שִׁבְיָךְ בַּר אֲבִינוֹעַם׃
13 בְּכֵין נְחֵית חַד מִמַּשִּׁרְיַת יִשְׂרָאֵל וְתַבַּר תְּקוֹף גִּיבָּרֵי עַמְמַיָּא הָא לָא מִגְּבוּרָא דִדְהוֹן הֲוָת דָּא אֶלָּהֵן יְיָ תַּבַּר קֳדָם עַמֵּיהּ תְּקוֹף גִּיבָּרֵי סַנְאֵיהוֹן׃ 14 מִדְּבֵית אֶפְרַיִם קָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בְּקַדְמֵיתָא וְאַגִּיחַ קְרָבָא בִּדְבֵית עֲמָלֵק בַּתְרוֹהִי קָם מַלְכָּא שָׁאוּל מִדְּבֵית בִּנְיָמִן קְטִיל יַת דְּבֵית עֲמָלֵק וְאַגִּיחַ קְרָבָא בִּשְׁאָר עַמְמַיָּא מִדְּבֵית מָכִיר נְחַתוּ מַרְשְׁמִין בִּקְרָבָא וּמִשֵּׁבֶט זְבוּלֻן כָּתְבִין בְּקוּלְמוֹס דְּסָפַר׃
15 וְרַבְרְבֵי יִשָּׂשכָר מִשְׁתַּמְעִין לְמִלֵּי דְבוֹרָה וּשְׁאָר שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁמְשִׁין קֳדָם בָּרָק מְשַׁלְּחִין בְּקִירְוֵי מֵישְׁרָא לְכָל אֲתַר דִּצְרִיךְ לְתַמָּן בְּתוּשְׁלַחְתֵּיהּ אָזְלִין בִּזְרְעִית רְאוּבֵן סַגִּיאִין נִיכְלֵי לִבָּא׃
16 לְמָא תַבְתּוּן מִמַּשִּׁרְיַת קְרָבָא לְמִתַּב בֵּין תְּחוּמַיָּא לְמִשְׁמַע בְּשׂוּרְתָא לְמִדַּע אֵידָא מַשִּׁרְיָא נָצְחָא בִּקְרָבָא לְמֶהֱוֵי עִימֵּיהּ לְבָרָק אַתּוּן אָמְרִין דִּילָךְ אֲנַחְנָא וּלְסִיסְרָא אַתּוּן אָמְרִין דִּילָךְ אֲנַחְנָא הַכְדֵּין כָּשַׁר לְכוֹן לְמֶעְבַּד דְּבֵית רְאוּבֵן הֲלָא יָדְעִיתוּן דְּקֳדָמוֹהִי גַּלְיָן מַחְשְׁבַת לִיבָּא׃
17 דְּבֵית גִּלְעָד בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא שְׁרוֹ וּדְבֵית דָּן גָּזוּ עֲבָרוּ יַרְדְּנָא וְשַׁוִּיאוּ נִכְסֵיהוֹן בִּסְפִינָן דְּבֵית אָשֵׁר עַל סְפַר יַמָּא שְׁרוֹ קִירְוֵי עַמְמַיָּא דְּפַגְּרוּ תַּבוּ וּבְנוּנוּן וִיתִיבוּ בְהֵן׃ 18 דְּבֵית זְבוּלֻן לְקָבֵיל עַמְמַיָּא דְּגַדִּיפוּ מְסַרוּ נַפְשֵׁיהוֹן לְקַטָּלָא אִינוּן וּדְבֵית נַפְתָּלִי יְשַׁבְּחוּנוּן כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃
19 אֲתוֹ מַלְכַיָּא אַגִּיחוּ קְרָבָא בְּכֵין אַגִּיחוּ מַלְכֵי כְנַעַן בְּתַעְנָךְ הֲווֹ שָׁרָן וּמַמָּן עַד מֵי מְגִדּוֹ מָמוֹן דִּכְסַף לָא קַבִּילוּ׃ 20 מִן שְׁמַיָּא אִתְגַּח עִמְּהוֹן קְרָבָא מֵאֲתַר דְּנָפְקִין כּוֹכְבַיָּא מִכְּבְשֵׁי דַּבְרֵיהוֹן תַּמָּן אִתְגַּח קְרָבָא עִם סִיסְרָא׃
21 נַחְלָא דְקִישׁוֹן תַּבְרִינוּן נַחְלָא דְּאִתְעֲבִידָא בֵּיהּ נִיסִין וּגְבוּרָן לְיִשְׂרָאֵל מִלְקַדְמִין הִיא נַחְלָא דְקִישׁוֹן תַּמָּן דְּשִׁישַׁת נַפְשִׁי קְטִילֵי גִּבָּרֵיהוֹן בִּתְקוֹף׃

*Vocem pulsantium inter lætantes; illic da- 11
bunt iustitiam Domino: iusti confortati sunt in
Israel; tunc descendit in vrbes eius populus
Domini.*
*Surge surge Debbora, surge surge, loquere 12
cum cantu; surge Barac & captiua captiuita-
tem tuam filius Abinoem.*
*Tunc magnificata est fortitudo eius; Do- 13
mine humilia mihi fortiores me.*
*Populus Ephraim vlti sunt eos in valle: 14
frater tuus Beniamin in populis tuis: ex me
Machir descenderunt scrutantes; & de Za-
bulon potentes in sceptro scribæ.*
*Et principes in Issachar cum Debbora; & 15
Issachar sic Barac in valle, misit pedites suos
in diuisionibus Rubem: magnæ indagationes
cordis.*
*Vt quid mihi sedetis inter terminos vt 16
audiatis sibilos excitantium ad transeundum
in res Rubem: magnæ vestigationes cordis.*
*Galaad trans Iordanem habitauit: & 17
Dan vt quid habitas nauibus? Aser habitauit
apud littus maris, & in præruptis eius habi-
tauit.*
*Zabulon populus contemnens animã suam 18
in mortem, & Neptali in silua agri.*
*Venerunt reges & pugnauerunt; tunc pu 19
gnauerunt reges Chanaan in Tennach in aqua
Mageddo, abundantiam argenti non accepe-
runt.*
*De cælo expugnati sunt, stellæ ab ordine 20
suo pugnauerunt cum Sisara.*
*Torrens Cisson eiecit illos, torrens Cade- 21
mim, torrens Cisson: conculcabit eos anima
mea potens.*

11 φωνὴν ἀνακρουομένων ἀναμέσον εὐφραινομένων·
ἐκεῖ δώσουσιν δικαιοσύνην κυρίῳ· δίκαιοι ἐνίσχυσαν ἐν τῷ
ἰσραήλ· τότε κατέβη εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ ὁ λαὸς κυ-
ρίου.
12 ἐξεγείρου ἐξεγείρου δεββωρά, ἐξεγείρου ἐξε-
γείρου, λάλει μετ' ᾠδῆς· ἐξανίστασο βαράκ καὶ αἰχ-
μαλώτιζε αἰχμαλωσίαν σου υἱὸς ἀβινεέμ.
13 τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ· κύριε ταπείνωσόν
μοι τοὺς ἰσχυροτέρους μου.
14 λαὸς ἐφραὶμ ἐτιμωρήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι· ἀ-
δελφός σου βενιαμὶν ἐν λαοῖς σου· ἐξ ἐμοῦ μαχεὶρ κα-
τέβησαν ἐξερευνῶντες, καὶ ἐκ ζαβουλὼν ἐνισχύοντες ἐν
σκήπτρῳ γραμματέως.
15 καὶ ἄρχοντες ἐν ἰσάχαρ μετὰ δεββώρας καὶ ἰσάχαρ
οὕτω βαράκ ἐν τῇ κοιλάδι, ἐξαπέστειλεν πεζοὺς αὐτοῦ ἐν
διαιρέσεσιν ῥουβήμ· μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας.
16 ἵνατί μοι κάθησθε ἀναμέσον τῶν μοσφαθαὶμ τοῦ εἰ-
σακούειν συρισμοὺς ἐξεγειρόντων τοῦ διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ
ῥουβήμ· μεγάλοι ἐξιχνιασμοὶ καρδίας
17 γαλαάδ· ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατεσκήνωσεν· καὶ
δὰν ἵνατί παροικεῖς πλοίοις; ἀσὴρ παρῴκησεν παρὰ
αἰγιαλὸν θαλασσῶν, καὶ ἐπὶ τὰς διακοπὰς αὐτοῦ κα-
τεσκήνωσεν.
18 ζαβουλὼν λαὸς ὀνειδίσας ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνα-
τον, καὶ νεφθαλὶ ἐπὶ ὕλη ἀγροῦ.
19 ἦλθον βασιλεῖς καὶ παρετάξαντο, τότε ἐπολέμησαν
βασιλεῖς χαναὰν ἐν τενναὰχ ἐπὶ τοῦ ὕδατος μαγεδδώ,
πλεονεξίαν ἀργυρίου οὐκ ἔλαβον.
20 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπολεμήθησαν, οἱ ἀστέρες ἐκ τῆς τά-
ξεως αὐτῶν ἐπολέμησαν μετὰ σισάρα.
21 χειμάρρους κισσὼν ἐξέβαλεν αὐτούς, χειμάρρους
καδημίμ, χειμάρρους κισσὼν καταπατήσει αὐτοὺς ψυ-
χή μου δυνατή.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Ex loco vbi fuerunt diripientes eos; & accipientes quidquid in manibus eorum, domus sessionis absconditorum, & insidiæ
latronum super lacus domus irrigationum aquarum, locum quo facta sunt illis signa, & fortitudines domui Israel ab antiquis, locum quo
fuerunt filiæ Israel exeuntes ad implendum aquas, metuentes ad audire faciendũ vocẽ strepitus pedum ab ante insidias osoris & affligen-
tis: ibi confitebuntur super præmia Domini super iustitiam eius qui posuit oppida terræ Israel; tunc descenderunt ex arcibus munitis ad
habitandum in vrbibus oppidorum populi Domini.
12 Lauda, lauda Debora, lauda & confitere,
loquere laudationes: surge Barak, & captiua captiuitatem tuam fili Abinogham.
13 Tunc descendit vnus ex exercitu Israel, & fregit fortitudinẽ fortium gentium. Ecce non ex fortitudine manus eorum fuit hoc; sed
Dominus fregit ante populum suum fortitudinem virorum osorum eorum.
14 Ex domo Ephraim surrexit Iosue
filius Nun in anteriori, & iniuit bellum in domum Ghamalek: post eum surrexit rex Saul ex domo Biniamin, & occidit domum Ghama-
lek, & iniuit bellum in reliquis gentibus: ex domo Machir descenderunt signati in bello: & ex tribu Zebulun scribentes in calamo
scribæ.
15 Et principes Isachar obedientes sermonibus Debora, & reliquæ tribus Israel ministran-
tes ante Barak missæ in vrbibus planiciei, in omni loco quo opus esset illuc in missione eius euntes; in prosapia Reuben multi insidiatores
cordis.
16 Quare reditis ex exercitu belli ad sedendum inter terminos, ad audiendum legationem ad
sciendum manum exercitus vincentem in prælio ad esse cum eo: Barak vos dicentes, Tui nos; & Zzizzaræ vos dicentes, tui nos; num ita
rectum vobis ad faciendum domus Reuben, nónne cognouistis quod ante eum apertæ cogitationes cordis?
17 Domus Gilghad trans Iordanem habitarunt, & domus Dan vadarunt, transmiserunt Iordanem, posuerunt diuitias suas in nauibus:
domus Asser super limitem maris habitarunt vrbes gentium quas destruxerunt, redierunt, ædificauerunt eas & habitauerunt in eis.
18 Zebulun è regione gentium quas exprobrauerunt tradiderunt animas suas ad occidendum eas; & domus Nephthali, lauda-
bunt eos omnes habitatores terræ.
19 Venerunt reges, inierunt bellum, tunc inierunt reges Chenaghan; in Thaghanach fuerunt habitantes & pertingentes vsque ad
aquas Megido, diuitias argenti non voluerunt.
20 De cælo initum est cum illis bellum, de loco quo exeunt stellæ;
de semitis ductuum earum, ibi initum est bellum cum Zzizzara.
21 Fluuius Kisson fregit eos, fluuius
quo facta sunt in eo signa & fortitudines Israeli ab antiquis, ipse fluuius Kisson: ibi conculcauit anima mea occisos fortium eorum
in robore.

22 * אז הלמו עקבי־סוס מדהרות דהרות
23 אביריו : * אורו מרוז אמר מלאך
יהוה ארו ארור ישביה כי לא־באו
לעזרת יהוה לעזרת יהוה בגבורים :
24 * תברך מנשים יעל אשת חבר הקיני
25 מנשים באהל תברך : * מים שאל
חלב נתנה בספל אדירים הקריבה חמאה :
26 * ידה ליתד תשלחנה וימינה
להלמות עמלים והלמה סיסרא מחקה
27 ראשו ומחצה וחלפה רקתו : * בין
רגליה כרע נפל שכב בין רגליה כרע נפל
באשר כרע שם נפל שדוד :
28 * בעד החלון נשקפה ותיבב אם
סיסרא בעד האשנב מדוע
בשש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי
29 מרכבותיו : * חכמות שרותיה
תעניה אף־היא תשיב אמריה לה :
30 * הלא ימצאו יחלקו שלל רחם
רחמתים לראש גבר שלל צבעים לסיסרא
שלל צבעים רקמה צבע
31 רקמתים לצוארי שלל : * כן יאבדו כל־
אויביך יהוה ואהביו כצאת
השמש בגברתו ותשקט הארץ
ארבעים שנה :

ו

1 * ויעשו בני־ישראל הרע בעיני יהוה ויתנם
2 יהוה ביד־מדין שבע שנים : * ותעז יד־מדין
על־ישראל מפני מדין עשו־להם בני ישראל
את־המנהרות אשר בהרים ואת־המערות
ואת־המצדות :

22 * Vngulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu & per præceps ruentibus fortiſſimis hoſtium.
23 * Maledicite terræ Meroz, dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortiſſimorum eius.
24 * Benedicta inter mulieres Iahel vxor Aber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo ſuo.
25 * Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.
26 * Siniſtram manum miſit ad clauum, & dextram ad fabrorum malleos, percuſſitque Syſaram, quærens in capite vulneri locum, & tempus validè perforans.
27 * Inter pedes eius ruit, defecit & mortuus eſt. Voluebatur ante pedes eius, & iacebat exanimis & miſerabilis.
28 * Per feneſtram reſpiciens vlulabat mater eius, & de cœnaculo loquebatur; Cur moratur regredi currus eius? quare tardauerunt pedes quadrigarum illius?
29 * Vna ſapientior cæteris vxoribus eius, hæc ſocrui verba reſpondit:
30 * Forſitan nunc diuidit ſpolia, & pulcherrima fœminarum eligitur ei. Veſtes diuerſorum colorum Syſaræ traduntur in prędam, & ſupellex varia ad ornanda colla congeritur.
31 * Sic pereant omnes inimici tui Domine; qui autem diligunt te, ſicut Sol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilent. Quieuitque terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

1 A FEcerunt autem filij Iſrael malum in conſpectu Domini, qui tradidit illos in manu Madiam ſeptem annis.
2 * Et oppreſſi ſunt valdè ab eis: feceruntque ſibi antra & ſpeluncas in montibus, & munitiſſima ad repugnandum loca.

תרגום יונתן

22 בכין אישתלפא טופרי סוסותהון מפינוק דהוה מפניך קדם רתיכי גברוהי : 23 לוטו מרוז אמר ברק נביאה דיי לוטו ותברו
יתיתבהא ארי לא אתו לסעודן עמא דיי לסעודן עמא דיי כד אגיח קרבא בגבריא : 24 תתברך מברכת נשיא טבתא יעל אתת חבר
שלמאה כחדא מנשיא דמשמשן בבתי מדרשין תתברך : 25 מיא שאל יתה סיסרא רשיעא חלבא אשקיתיה למדע אם רעיונוהי
עלוהי בפיילי גיבריא קריבת לקדמוהי שמן דגובנין : 26 ידה לסיכתא אושיטת וימינא לארזפתא דנפחין למתבר רשיעין ואנוסין
מחתה לסיסרא תברת רישיה פעת מוחיה אעברת בצדעיה : 27 בין ריגלהא כרע נפל שכיב בין ריגלהא כרע נפל באתר דכרע תמן
נפל בזיזא סיסרא : 28 בעד מן חרכא אסתכיאת ומדיקא אמיה דסיסרא מביני אעיתא אמרת מה דין אוחרא רתיכוהי דסיסרא
כדי מלמיתי מה דין איתעכבו רהטיא דהוו מיתין לי אגרת נצחנין : 29 חכימת פריסתותהא ענין לה אף היא בחוכמתהא מתיבא
למימר להן : 30 מדמשכחין ומפלגין ביזתא יהבין גבר וביתיה לכל חד וחד ביזא סגי קדם סיסרא ביזת ציורי צבעונין על צואריה
נכסי עתיריא ומני חמודא קדם גיברוהי דבזו : 31 כן ייבדון כל סנאי עמך יי ורחמוהי יהון עתידין לאזהרה כמיפק שמשא
בגבורתיה ושדוכת ארעא דישראל מלמעבד קרבא ארבעין שנין :

ו

1 ועבדו בני ישראל דביש קדם יי ומסרינון יי ביד מדינאי שבע שנין :
2 ותקיפת יד מדינאי על ישראל מן קדם מדינאי עבדו להון בני ישראל ית מטמוריתא דבטוריא וית מערתא וית מצדתא :

Tunc abscisa sunt crura equorum hinniti- 22
bus potentium illius.
Maledicite Meroz, dixit angelus Domini, 23
maledictione maledicite habitatores eius, quo-
niam non venerunt in auxilium; Dominus
auxiliator noster, Dñs in pugnatoribus potens.
Benedicatur ex mulieribus Iael vxor 24
Aber Cinæi, ex mulieribus in tabernaculo be-
nedicatur.
Aquam petijt ab ea, & lac dedit illi in 25
phiala, fortium obtulit butyrum.
Manum suam in palum extendit, dexte- 26
ram suam in abscisiones incidentium, & absci-
dit Sisara, contriuit caput eius, & confregit
& perforauit tempus eius.
Inter pedes eius incuruatus cecidit, dor- 27
miuit inter pedes eius, flexit, cecidit; in quo
flexit, illic cecidit miserabiliter.
Per fenestram respiciebat & intuebatur 28
mater Sisara per cœnaculum, quare moratus
est currus eius aduenire? quare tardauerunt ve
stigia curruum eius?
Sapientes principum illius respõderunt ad 29
illam; & illa autem respondit in verbis suis.
Nonne inuenient eum diuidentem spolia? 30
amicus amicis in caput potentis spolia tinctu-
rarum Sisaræ, spolia tincturarum variegatio-
nis tinctura: tinctura variegatorum collo eius
spolia.
Sic pereant omnes inimici tui Domine, & 31
qui amant eum sicut oriens Solis in potentati-
bus suis: & quieuit terra quadraginta annos.

CAP. VI.

ET fecerunt filij Israel malum coram Domi- 1
no, & tradidit eos Dominus in manu Ma-
diam septem annis.
Et fortificata est manus Madiam super Is- 2
rael; à facie Madiam fecerunt sibi ipsis filij Is-
rael antra in montibus & speluncis & muni-
tissimis locis.

22 τότε ἀπεκόπησαν πτέρναι ἵππων μαδαρὼθ δυνα-
στῶν αὐτοῦ.
23 καταρᾶσθε μερὼζ· εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου, κατα-
ρᾶσθε καταράσασθε τοὺς ἐνοίκους αὐτῆς ὅτι οὐκ ἦλθον εἰς
τὴν βοήθειαν· κύριος βοηθὸς ἡμῶν κύριος ἐν μαχηταῖς
24 δυνατός. εὐλογηθείη ἐκ γυναικῶν ἰαὴλ γυνὴ χά-
βερ τοῦ κιναίου· ἐκ γυναικῶν ἐν σκηνῇ εὐλογηθείη.
25 ὕδωρ ᾔτησεν αὐτήν, καὶ γάλα ἔδωκεν αὐτῷ ἐν λακά-
νῃ, ἰσχυρῶν προσήγγισεν βούτυρον.
26 τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς πάσσαλον ἐξέτεινεν, τὴν δε-
ξιὰν αὐτῆς εἰς ἀποτομὰς κατακοπτόντων, καὶ ἀπέτεμε σι-
σάρα, ἀπέτεμψεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ συνέθλα-
σεν καὶ διήλασεν τὴν γνάθον αὐτοῦ·
27 ἀναμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς συγκύψας ἔπεσεν·
ἐκοιμήθη μεταξὺ ποδῶν αὐτῆς, ἔκαμψεν, ἔπεσεν· ἐν ᾧ
ἔκαμψεν ἐκεῖ ἔπεσεν ταλαιπώρως.
28 διὰ τῆς θυρίδος διέκυπτεν καὶ κατεμάνθανεν ἡ μήτηρ
σισάρα διὰ τῆς δικτυωτῆς διατί ᾐσχάτισεν τὸ ἅρμα αὐτοῦ
παραγενέσθαι, διατί ἐχρόνισαν ἴχνη ἁρμάτων αὐτοῦ;
29 σοφαὶ ἀρχουσῶν αὐτῆς ἀνταπεκρίναντο πρὸς αὐ-
τήν· καὶ αὐτὴ δὲ ἀνταπεκρίνατο ἐν ῥήμασιν αὐτῆς.
30 οὐχὶ εὑρήσουσιν αὐτὸν διαμερίζοντα σκῦλα; φιλιά-
ζων φίλοις εἰς κεφαλὴν δυνατοῦ σκῦλα βαμμάτων τῷ
σισάρα, σκῦλα βαμμάτων ποικιλίας βαφῇ· βαμ-
μα ποικιλτῶν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ σκῦλα.
31 οὕτως ἀπόλλυντο πάντες οἱ ἐχθροί σου κύριε· καὶ οἱ
ἀγαπῶντες αὐτὸν καθὼς ἡ ἀνατολὴ ἡλίου ἐν δυναστείᾳ
αὐτοῦ· καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη.

ϛ´.

1 Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου,
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ μαδιὰμ ἑπτὰ ἔτη.
2 καὶ κατίσχυσεν χεὶρ μαδιὰμ ἐπὶ ἰσραήλ· ἀπὸ προ-
σώπου μαδιὰμ ἐποίησαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ μάν-
δρας ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς σπηλαίοις καὶ τοῖς ὀχυρώ-
μασιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Tunc eductæ sunt vngulæ equorum eorum à fremitu, quo fuit fremens ante currus fortitudinis eius.
23 Maledicite Meroz, dixit Barak propheta Domini: maledicite & frangite habitatores eius, quia non venerunt ad auxilia
populi Domini, ad auxilia populi Domini quando iniuit bellum cum fortibus viris.
24 Benedicêris à benedictione mulierum bonarum Iaghel vxor Hheber Salmæi: sicut vna ex mulieribus, quæ ministrantes in domibus scholarum benedicêris.
25 Aquas petiuit eam Zzizzara impius, lacte potauit eum, ad sciendum, si cogitationes eius super eum: in phialis virorum attulit
ante eum pinguedinem caseorum.
26 Manum suam ad clauum tetendit, & dexteram suam ad malleum, quæ
conflata ad confringendum impios, & violentos: percussit eum Zzizzaram, fregit caput eius, transfixit cerebrum eius, transiuit in tempo-
re eius.
27 Inter pedes eius curuatus est, cecidit, iacuit inter pedes eius, curuatus est, cecidit; in loco quo curuatus
est, ibi cecidit spoliatus Zzizzara.
28 In vsque ex fenestra prospexit, & attendens mater eius Zzizzaræ ex-inter cancellos dixit;
Quid hoc tardauit currus eius Zzizzaræ filij mei à veniendo? Quid hoc impediti sunt cursores, qui fuerunt venire facientes mihi episto-
lam victoriarum?
29 Sapientes dominæ illius responderunt ei, etiam ipsa in sapientia sua respondit ad dicendum illis:
30 Ex quo inuenientes & diuidentes prædam, dantes virum & domum eius omni vni, & vni prædam multam ante Zzizzaram,
prædam polymitarum colorum super collum eius, diuitias opulentorum & vasa desiderij ante virum eum quem spoliarunt.
31 Sic peribunt omnes osores populi tui Domine, & misericordiæ eius erunt futuræ splendescere, sicut exire Solem in fortitudi-
ne sua. Et quieuit terra Israel à faciendo bello quadraginta annis.

CAP. VI.

ET fecerunt filij Israel malum ante Dominum, & tradidit eos Dominus in manus Madianæorum septem annis.
2 Et roborata est manus Madianæorum super Israel: ab-ante Madianæos fecerunt sibi Israel latibula quæ in montibus, & spe-
luncas & munitiones.

3 * וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וַעֲמָלֵק
וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו׃
4 * וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ
עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־יַשְׁאִירוּ מִחְיָה בְּיִשְׂרָאֵל
5 וְשֶׂה וָשׁוֹר וַחֲמוֹר׃ * כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם
יַעֲלוּ וְאָהֳלֵיהֶם יָבֹאוּ כְדֵי־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם
וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ׃
6 * וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־
7 יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ * וַיְהִי כִּי־זָעֲקוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן׃
8 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאֹצִיא אֶתְכֶם
9 מִבֵּית עֲבָדִים׃ * וָאַצִּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃
10 * וָאֹמְרָה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
תִירְאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים
11 בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃ * וַיָּבֹא מַלְאַךְ
יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר
לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בַּגַּת
12 לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן׃ * וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃
13 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְהוָה
עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ כָּל־זֹאת וְאַיֵּה כָל־
נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ־לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ
14 בְּכַף מִדְיָן׃ * וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לֵךְ
בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא
שְׁלַחְתִּיךָ׃

3 * Cúmq; ſeuiſſet Iſrael, aſcendebat Ma
dian & Amalech, ceteríq; Orientalium na
4 tionum. * Et apud eos figentes tentoria
ſicut erāt in herbis, cuncta vaſtabant vſq;
ad introitum Gazæ, nihílque omnino ad
vitam pertinens relinquebant in Iſrael,
5 non oues, non boues, non aſinos. * Ipſi
enim & vniuerſi greges eorum veniebāt
cum tabernaculis ſuis, & inſtar locuſtarū
vniuerſa complebāt, innumera multitu-
do hominum & camelorū, quicquid te-
6 tigerant deuaſtantes. * Humiliatúſq; eſt
B Iſrael valdè in conſpectu Madian.
7 * Et clamauit ad Dn̄m, poſtulans auxi-
lium contra Madianitas.
8 * Qui miſit ad eos virum prophetam;
& locutus eſt: Hæc dicit Dominus Deus
Iſrael: Ego vos feci conſcendere de Ægy-
pto, & eduxi vos de domo ſeruitutis;
9 * Et liberaui de manu Ægyptiorum, &
omnium inimicorum qui affligebāt vos.
eiecíque eos ad introitum veſtrum, &
tradidi vobis terram eorum.
10 * Et dixi, Ego Dominus Deus veſter:
Ne timeatis deos Amorræorum, in quo-
rum terra habitatis. et noluiſtis audire
11 vocē meam. * Venit autē angelus Dn̄i,
& ſedit ſub quercu quæ erat in Ephra, &
C pertinebat ad Ioas patrem familiæ Ezri.
Cúmq; Gedeon filius eius excuteret, atq;
purgaret frumēta in torculari, vt fugeret
12 Madiam; * Apparuit ei angelus Domi-
ni, & ait: Dominus tecum virorum for-
13 tiſsime. * Dixítque ei Gedeon, Obſe-
cro mi Domine, ſi Dominus nobiſcū eſt,
cur ergo apprehēderunt nos hæc omnia?
Vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt
patres noſtri, atque dixerunt, De Ægypto
eduxit nos Dominus? Nunc autē dereli-
quit nos Dominus, & tradidit in manu
14 Madian. * Reſpexítque ad eum Do-
minus, & ait: Vade in hac fortitudine
tua, & liberabis Iſrael de manu Madian.
ſcito quòd miſerim te.

תרגום יונתן

3 וַהֲוָה כַּד זְרַע יִשְׂרָאֵל וְסַלְקִין מִדְיָנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וּבְנֵי מַדִינְחָא וְסַלְקִין עֲלֵיהוֹן׃ 4 וְשָׁרַן עֲלֵיהוֹן וּמְחַבְּלִין יַת
עֲלַלְתָּא דְאַרְעָא עַד מַעֲלָנָא דְעַזָּה וְלָא מַשְׁאֲרִין מְזוֹן לְקַיָּמָא נְפַשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וְאִימַּר וְתוֹר וַחֲמָר׃ 5 אֲרֵי אִינוּן וְגֵיתֵיהוֹן
סַלְקִין וּמַשְׁכְּנֵיהוֹן וְאָתַן כְּמִיסַת גּוֹבָא לִסְגֵי וּלְהוֹן וְלִגְמַלֵּיהוֹן לֵית מִנְיָן וְעָלִין בְּאַרְעָא לְחַבָּלוּתַהּ׃ 6 וּמְאַךְ יִשְׂרָאֵל לַחֲדָא
מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי וּזְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ׃ 7 וַהֲוָה כַּד זְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ עַל עֵיסַק מִדְיָנָאֵי׃
8 וּשְׁלַח יְיָ גַּבְרָא נְבִיָּא לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא אַסֵּיקִית יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְאַפֵּיקִית
יַתְכוֹן מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ 9 וְשֵׁיזְבֵית יַתְכוֹן מִידָא דְמִצְרָאֵי וּמִיַּד כָּל דָחֲקֵיכוֹן וְתָרֵיכֵית יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וִיהָבֵית לְכוֹן יַת
אַרְעֲהוֹן׃ 10 וַאֲמָרֵית לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן לָא תִדְחֲלוּן יַת טַעֲוַת אֱמוֹרָאֵי דְאַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעֲהוֹן וְלָא קַבֵּלְתּוּן לְמֵימְרִי׃
11 וַאֲתָא מַלְאֲכָא דַייָ וִיתֵיב תְּחוֹת בּוּטְמָא דִי בְעָפְרָה דִי לְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי דְעֶזֶר וְגִדְעוֹן בְּרֵיהּ חָבֵיט חִטִּין בְּמַעְצַרְתָּא לְעָרְקָא מִן קֳדָם
מִדְיָנָאֵי׃ 12 וְאִתְחֲזִי לֵיהּ מַלְאֲכָא דַייָ וַאֲמַר לֵיהּ מֵימְרָא דַייָ בְּסַעְדָּךְ גִּיבַּר חֵילָא׃ 13 וַאֲמַר לֵיהּ גִּדְעוֹן בְּבָעוּ רִבּוֹנִי וְאִית
שְׁכִינְתָּא דַייָ בְּסַעְדָּנָא וּלְמָה עַרְעָנָא כָּל אִילֵין וְאָן כָּל פְּרִישְׁוָתֵיהּ דְאִשְׁתְּעִיאוּ לָנָא אֲבָהָתָנָא לְמֵימַר הֲלָא מִמִּצְרַיִם אַסְּקָנָא יְיָ וּכְעַן רְטָשָׁנָא
יְיָ וּמְסָרָנָא בְּיַד מִדְיָנָאֵי׃ 14 וְאִתְפְּנִי לֵיהּ מַלְאֲכָא דַייָ וַאֲמַר אֱזֵיל בְּחֵילָךְ דֵּין וְתִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִידָא דְמִדְיָנָאֵי הֲלָא שְׁלַחְתָּךְ׃

‡ Et factū eſt quando ſeminauit vir Iſrael, 3
& aſcēdebat Madiam et Amalec et filij Orien-
tis, & aſcendebant contra eum. ‡ Et caſtra- 4
metabantur contra eos, & vaſtabant confinia
terræ, quoad venirent in Gazan; & non reli-
querunt ſuſtentationem vitæ in Iſrael, &
ouem, & vitulum, & aſinum.
‡ Quoniam ipſi & iumenta eorum aſcende- 5
bant & tabernacula eorū afferebant, et venie-
bant tanquā locuſtæ in multitudinē; & eorum
& camelorū ſuorū non erat numerus; & ve-
niebant in terram Iſrael vt vaſtarent illam.
‡ Et humiliatus eſt Iſrael valde à facie Ma- 6
diam, & clamauerunt filij Iſrael ad Dominū.
‡ Et factum eſt, poſtquam clamauerunt filij 7
Iſrael ad Dominum propter Madiam:
‡ Miſit Dominus virum prophetam ad fi- 8
lios Iſrael, & dixit illis, Hæc dicit Dominus
Deus Iſrael, Ego ſum qui eduxi vos de Ægy-
pto, & eduxi vos de domo ſeruitutis.
‡ Et liberaui vos de manu Ægypti, & de 9
manu omnium affligentium vos, & eieci eos à
facie veſtra, & tradidi vobis terram illorum.
‡ Et dixi vobis, Ego ſum Dominus Deus 10
veſter, non timebitis Deos Amorræi, inter quos
vos habitatis in terra eorum, & non audiui-
ſtis vocem meam.
‡ Et venit angelus Domini, & ſedit ſub 11
quercu quæ erat in Ephra, quæ erat Ioas pa-
tris Ezri; & Gedeon filius eius excutiebat
frumenta in torculari vt fugeret à facie Ma-
diam.
‡ Et apparuit ei angelus Domini, & dixit 12
ad eum, Dominus tecum potens fortitudine.
‡ Et dixit ad eum Gedeon, In me Domine 13
mi, & ſi eſt Dominus nobiſcum? & vt quid
inuenerunt nos omnia mala hæc? & vbi ſunt
omnia mirabilia eius, quæ narrauerunt nobis
patres noſtri dicētes, Nónne ex Ægypto eduxit
nos Dominus? & nunc repulit nos Dominus
& tradidit nos in manu Madiam.
‡ Et reſpexit ad eum angelus Domini, & 14
dixit ei, Ambula in fortitudine hac, & ſalua-
bis Iſrael, ecce miſi te.

3 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἔσπειρεν ἀνὴρ ἰσραὴλ, καὶ ἀνέβαινεν
μαδιὰμ καὶ ἀμαλὴκ, καὶ οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν, καὶ ἀνέβαινον
4 ἐπ᾽ αὐτόν. ‡ καὶ παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ διέφ-
θειραν τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς γάζαν, καὶ οὐχ
ὑπελίποντο ὑπόστασιν ζωῆς ἐν ἰσραὴλ, καὶ ποίμνιον, καὶ
μόσχον, καὶ ὄνον.
5 ‡ ὅτι αὐτοὶ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν ἀνέβαινον, καὶ τὰς σκηνὰς
αὐτῶν παρέφερον, καὶ παρεγίνοντο ὡς ἀκρίδες εἰς πλῆθος;
καὶ αὐτοῖς καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἦν ἀριθμός· καὶ
παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.
6 ‡ καὶ ἐπτώχευσεν ἰσραὴλ σφόδρα ἀπὸ προσώπου
μαδιὰμ, καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον.
7 ‡ καὶ ἐγένετο ἐπεὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς
κύριον διὰ μαδιάμ·
8 ‡ ἐξαπέστειλεν κύριος ἄνδρα προφήτην πρὸς τοὺς
υἱοὺς ἰσραήλ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς
ἰσραήλ, ἐγώ εἰμι ὁ ἀναβιβάσας ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου, καὶ
ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκου δουλείας.
9 ‡ καὶ ἐξειλάμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αἰγύπτου καὶ ἐκ
χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς, καὶ ἐξέβαλον αὐ-
τοὺς ἐκ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴν γῆν αὐτῶν.
10 ‡ καὶ εἶπα ὑμῖν, ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, οὐ φοβη-
θήσεσθε τοὺς θεοὺς τοῦ ἀμορραίου ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐν
τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου.
11 ‡ καὶ ἦλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἐκάθισεν ὑπὸ τὴν δρῦν
τὴν οὖσαν ἐν ἐφραθὰ τὴν τοῦ ἰωὰς πατρὸς ἐζρί· καὶ γεδεὼν
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐράβδιζεν πυροὺς ἐν ληνῷ τοῦ ἐκφυγεῖν ἐκ
προσώπου μαδιάμ.
12 ‡ καὶ ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
τόν, κύριος μετὰ σοῦ δυνατὸς τῇ ἰσχύϊ.
13 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεὼν, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου, καὶ
εἰ ἔστιν κύριος μεθ᾽ ἡμῶν; καὶ ἱνατί εὗρεν ἡμᾶς πάντα
τὰ κακὰ ταῦτα; καὶ ποῦ ἐστὶν πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ,
ὅσα διηγήσαντο ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν λέγοντες, οὐχὶ ἐξ
αἰγύπτου ἀνήγαγεν ἡμᾶς κύριος; καὶ νῦν ἀπώσατο ἡ-
μᾶς κύριος καὶ παρέδωκεν ἡμᾶς ἐν χειρὶ μαδιάμ.
14 ‡ καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου ταύτῃ, καὶ σώσεις τὸν
ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et fuit quando ſeminauit Iſrael, & aſcendentes Madianæi & Ghamalekæi, & filij Orientis, & aſcendentes ſuper eos.
[4] Et tenderunt ſuper eos, & deuaſtantes prouentum terræ vſque ad aſcenſum Ghazæ; & non reliquerunt eis cibum ad viuificandum animam in Iſrael, & pecus & bouem, & aſinum.
[5] Nam illi & greges eorum aſcendentes, & tentoria eorum; & venerunt vt ſufficientia locuſtæ ad multitudinē; & illis, & camelis eorum non erat numerus: & intrantes in terra ad vaſtandum eam.
[6] Et humiliatus eſt Iſrael valde ab-ante Madianæos, & clamauerunt filij Iſrael ante Dominum.
[7] Et fuit cùm clamauerunt filij Iſrael ante Dominum ſuper cauſam Madianæorum:
[8] Et miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael, & dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael, Ego aſcendere feci vos de terra ægypti, & eduxi vos de domo ſeruitutis.
[9] Et liberaui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium moleſtatorum veſtrorum, & eieci illos ex-ante vos, & dedi vobis terram eorum.
[10] Et dixi vobis, Ego Dominus Deus veſter, ne timeatis errores Amorrhæi, qua vos habitantes in terra eorum; & non audiſtis in dicto meo.
[11] Et venit angelus Domini, & ſedit ſubtus quercum quæ in Ghaphra quæ Ioas patris Gheſer; & Gidghon filius eius excutiens triticum in torculari ad fugiendum ex-ante Madianæos.
[12] Et viſus eſt ei angelus Domini, & dixit ei, Dictum Domini in auxilio tuo, vir virtutis.
[13] Et dixit illi Gidghon, Obſecro Domine mi, & eſt diuinitas Domini nobiſcum? & ad quid acciderunt nobis omnia hæc? & vbi omnes ſeparationes eius, quas narrauerunt nobis patres noſtri, ad dicendum, An non ex Ægypto aſcendere fecit nos Deus? & nunc dereliquit nos Deus, & tradidit nos in manu Madianæorum.
[14] Et reuerſus eſt ei angelus Domini & dixit, Ito in virtute tua hac, & redime Iſrael de manu Madianæorum: nonne miſi te?

15 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר
16 בְּבֵית אָבִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה
17 עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִּי אוֹת
18 שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי׃ אַל־נָא תָמֻשׁ מִזֶּה עַד־
בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ
19 וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד־שׁוּבֶךָ׃ וְגִדְעוֹן בָּא
וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם
בַּסַּל וְהַמָּרַק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת
20 הָאֵלָה וַיַּגַּשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וְהַנַּח
אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז וְאֶת־הַמָּרַק שְׁפוֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
21 וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־
הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ
22 יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו׃ וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי־מַלְאַךְ
יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־עַל־
כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים׃
23 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־תִּירָא לֹא
24 תָּמוּת׃ וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקְרָא־לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ
בְּעָפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי׃
25 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה קַח אֶת־
פַּר־הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים
וְהָרַסְתָּ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־
26 הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו תִּכְרֹת׃ וּבָנִיתָ מִזְבֵּחַ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ הַמָּעוֹז הַזֶּה בַּמַּעֲרָכָה
וְלָקַחְתָּ אֶת־הַפָּר הַשֵּׁנִי וְהַעֲלִיתָ עוֹלָה בַּעֲצֵי
הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר תִּכְרֹת׃

15 *Qui respondens ait, Obsecro mi Dñe
in quo liberabo Israel? Ecce familia mea
infima est in Manasse, & ego minimus in
16 domo patris mei. *Dixítq; ei Dñs, Ego
ero tecũ, & percuties Madiam quasi vnũ
17 virum. *Et ille, Si inueni, inquit, gra-
tiam coram te, da mihi signum quòd tu
18 sis qui loqueris ad me. *Nec recedas hinc
donec reuertar ad te, portans sacrificium
& offerens tibi. Qui respondit, Ego præ-
stolabor aduentum tuum.
19 *Ingressus est itaque Gedeon, & coxit
hœdum, & de farinæ modio azymos pa-
nes, carnésque ponens in canistro, & ius
carnium mittens in ollam, tulit omnia
B sub quercu, & obtulit ei.
20 *Cui dixit angelus Dei, Tolle carnes &
azymos panes, & pone supra petram illã,
& ius desuper funde. Cúmque fecisset ita:
21 *Extendit angelus Domini summita-
tem virgæ, quam tenebat in manu, & te-
tigit carnes & panes azymos, ascendítque
ignis de petra, & carnes azymósque panes
cõsumpsit. Angelus autem Domini eua-
nuit ex oculis eius.
22 *Vidénsque Gedeon quòd esset ange-
lus Domini, ait: Heu mi Domine Deus,
quia vidi angelũ Domini facie ad faciem.
23 *Dixítque ei Dominus, Pax tecum,
Ne timeas, non morieris.
24 *Ædificauit ergo ibi Gedeon altare
Domino, vocauítque illud, Domini pax
vsque in præsentem diem. Cumq; adhuc
esset in Ephra quæ est familiæ Ezri;
25 *Nocte illa dixit Dominus ad eum:
C Tolle taurum patris tui, & alterum tau-
rum annorum septem, destruésque aram
Baal quæ est patris tui, & nemus quod
26 circa aram est succide. *Et ædificabis al-
tare Domino Deo tuo in summitate pe-
træ huius, super quam ante sacrificium po-
suisti, tollésque taurum secundum, & offe-
res holocaustum super struem lignorum,
quæ de nemore succideris.

תרגום יונתן

15 ואמר ליה בבעו אדני במה אפרוק ית ישראל הא זרעיתי זעירא בשבט מנשה ואנא חלש בבית אבא׃
16 ואמר ליה יי ארי יהא מימרי בסעדך ותקטול ית מדינאי כגברא חד׃ 17 ואמר ליה אם כען אשכחית רחמין קדמך
ותעביד לי את דאת ממלל עמי׃ 18 לא כען תעדי מכאן עד מיתי לותך ואסיק ית תקרובתי ואניח קדמך ואמר אנא אוריך
עד דתתוב׃ 19 וגדעון אתא ועבד גדיא בר עזי ומכילתא דקמחא אפה פטיר בשרא שוי בסלא ותבשילא שוי בקדרא
ואפיק לותיה לתחות אלתא וקריב׃ 20 ואמר ליה מלאכא דיי סב ית בשרא וית פטירא ואחית לכיפא דיכי וית
תבשילא שפוך ועבד כן׃ 21 ואושיט מלאכא דיי ית ריש שוטיתא דבידיה וקריב בבשרא ובפטירא וסלקת
אשתא מן טינרא ואכלת ית בשרא וית פטירא ומלאכא דיי אסתלק מלקביל עינוהי׃ 22 וחזא גדעון ארי מלאכא דיי
הוא ואמר גדעון בבעו יי אלהים ארי על כן חזיתי מלאכא דיי אפין באפין׃ 23 ואמר ליה יי שלם לך לא תדחל
לא תמות׃ 24 ובנא תמן גדעון מדבחא קדם יי ופלח עלוהי קדם יי דעבד ליה שלמא עד יומא הדין עד כען איתוהי בעפרא
דאבוהי דעזר׃ 25 והוה בליליא ההוא ואמר ליה יי סב ית תור בר תורי די לאבוך ותורא תנינא דאיתפטים שבע שנין ותפגר
ית איגורא דבעלא דאבוך וית אשרתא דעלוהי תקוץ׃ 26 ותבני מדבחא קדם יי אלהך על ריש תוקפא הדין בסידרא
ותסב ית תורא תנינא ותסיק עלתא באעי אשרתא דתקוץ׃

*Et dixit ad eum Gedeon, In me, Domine 15
mi, in quo liberabo Israel? ecce familia mea hu-
milior in Manasse, & ego sum paruus in do-
mo patris mei.*
*Et dixit ad eum Dominus, Quoniam ero 16
tecum, & percuties Madian sicut virum vnũ.*
*Et dixit ad eum Gedeon, Et si inueni gra- 18
tiam in oculis tuis, & facias mihi signum quòd
tu loqueris mecum.*
*Non mouearis hinc quoad veniam ego ad 18
te, & feram sacrificium meum, & sacrificabo
coram te: & dixit, Ego sedebo donec reuerta-
ris tu.*
*Et Gedeon ingressus est, & fecit hædum 19
caprarum & modium farinæ azyma, & car-
nes imposuit in canistro, et ius effudit in ollam;
et obtulit ad eum sub quercu, & adorauit.*
*Et dixit ad eum angelus Domini, Tolle 20
carnes & azymos, & pone ad petram illam,
& ius effunde. & fecit Gedeon sic.*
*Et extendit angelus Domini summita- 21
tem virgæ, quæ erat in manu illius, & tetigit
carnes & azymos, & accensus est ignis de pe-
tra, & consumpsit carnes & azymos. & an-
gelus Domini recessit ex oculis eius.*
*Et vidit Gedeon quòd angelus Domini 22
est. & dixit Gedeon, Hei mihi domine Domi-
ne; quoniam ad hoc vidi angelum Domini fa-
cie ad faciem.*
*Et dixit ei Dominus, Pax tibi; ne timeas, 23
non morieris.*
*Et ædificauit illic Gedeon altare Domino, 24
& vocauit illud, Domini pax, vsque ad diem
hanc, adhuc illo existēte in Ephrata patris Ezri.*
*Et factum est nocte illa, & dixit ei Do- 25
minus, Tolle vitulum saginatum patris tui, &
vitulum secundum septem annorum, & de-
strues aram Baal, quæ est patris tui, & nemus
quod in illa, succides.*
*Et ædificabis altare Domino Deo tuo, 26
qui apparuit tibi in summitate montis Maoz
huius in acie, & accipies cum vitulo secundo,
& offeres holocaustum in lignis nemoris quod
succides.*

15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεών, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου ἐν
τίνι σώσω τὸν ἰσραήλ; ἰδοὺ ἡ χιλιάς μου ταπεινοτέρα ἐν
μανασσῆ, καὶ ἐγώ εἰμι μικρὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.
16 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ
17 πατάξεις τὴν μαδιὰμ ὡσεὶ ἄνδρα ἕνα. καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτὸν γεδεών, καὶ εἰ εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου,
καὶ ποιήσῃς μοι σημεῖον ὅτι σὺ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ.
18 μὴ κινηθῇς ἐντεῦθεν ἕως ἐλθεῖν με πρὸς σέ, καὶ οἴσω
τὴν θυσίαν μου, καὶ θύσω ἐνώπιόν σου· καὶ εἶπεν, ἐγὼ κα-
θήσομαι ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι σε.
19 καὶ γεδεὼν εἰσῆλθεν καὶ ἐποίησεν ἔριφον αἰγῶν καὶ οἰ-
φι ἀλεύρου ἄζυμα καὶ τὰ κρέα ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ κανοῦν
καὶ τὸν ζωμὸν ἐξέχεεν εἰς χύτραν, καὶ ἐξήνεγκεν πρὸς αὐ-
τὸν ὑπὸ τὴν δρῦν καὶ προσεκύνησεν.
20 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, λάβε τὰ κρέα
καὶ τοὺς ἀζύμους, καὶ θὲς πρὸς τὴν πέτραν ἐκείνην, καὶ τὸν
ζωμὸν ἔκχεον· καὶ ἐποίησεν γεδεὼν οὕτως.
21 καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος κυρίου τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῆς ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἥψατο τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἀζύμων, καὶ
ἀνήφθη πῦρ ἐκ τῆς πέτρας, καὶ κατέφαγεν τὰ κρέα καὶ
τοὺς ἀζύμους· καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀπῆλθεν ἐξ ὀφ-
θαλμῶν αὐτοῦ.
22 καὶ εἶδεν γεδεὼν ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν· καὶ εἶπεν
γεδεών, οἴμοι κύριε κύριε ὅτι ἐπὶ τοῦτο εἶδον τὸν ἄγγελον
κυρίου πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.
23 καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, εἰρήνη σοι, μὴ φοβοῦ, οὐ μὴ
ἀποθάνῃς.
24 καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ γεδεὼν θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ,
καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ κυρίου εἰρήνη ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
ἔτι αὐτοῦ ὄντος ἐν ἐφραθὰ πατρὸς τοῦ ἐζρί.
25 καὶ ἐγενήθη τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος,
λάβε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν τοῦ πατρός σου, καὶ τὸν μόσχον
τὸν δεύτερον τὸν ἑπταετῆ, καὶ καθελεῖς τὸ θυσιαστήριον
τοῦ βαὰλ ὅ ἐστιν τοῦ πατρός σου, καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐ-
τὸ ἐκκόψεις.
26 καὶ οἰκοδομήσεις τὸ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῷ
ὀφθέντι σοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους μαὼζ τούτου ἐν τῇ πα-
ρατάξει, καὶ λήψῃ σὺν τῷ μόσχῳ τῷ δευτέρῳ, καὶ ἀνοίσεις
ὁλοκαύτωμα ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ ἄλσους οὗ ἐκκόψεις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Obsecro Domine, in quo redimam Israel? ecce prosapia mea exigua in tribu Menasse, & ego debilis in domo patris mei.
16 Et dixit illi Dominus, Nam erit dictum meum in auxilio tuo; & occides Midianæos vt virum vnum.
17 Et dixit ei, Si nunc inueni misericordias ante te, & facies mihi signum quòd tu loquens mecum.
18 Ne nunc transeas hinc vsque ire me ad te, & afferam donum meum, & apponã ante te. & dixit, Ego prolongabo vsque quo redeas.
19 Et Gidghon venit & fecit hœdum filium caprarum, & mensuram farinæ coxit azymum, carnem posuit in canistro, & coctum posuit in lebete: & protulit ad eum ad-subtus quercum, & obtulit.
20 Et dixit ei angelus Domini, Accipe carnem & azyma, & depone ad petram istam, & coctum effunde: & fecit sic.
21 Et tetendit angelus Domini caput baculi, qui in manu eius; & tetigit in carne, & in azymis; & ascendit ignis ex petra, & comedit carnem & azyma, & angelus Domini ascendit ex eregione oculorum eius.
22 Et vidit Gidghon quòd angelus Domini ipse; & dixit Gidghon, Obsecro Domine Deus; nam propterea vidi angelum Domini facies ad facies. 23 Et dixit illi Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris.
24 Et ædificauit ibi Gidghon altare ante Dominum, & seruiuit super illud ante Dominum, qui fecit ei pacem vsque diem hanc, vsque nunc est ipsum in Ghaphra patris Ghezer. 25 Et fuit in nocte illa, & dixit ei Dominus, Accipe bouem filium boum qui patri tuo, & bouem secundum qui saginatur septem annis; & dirues aram Baghal patris tui; & lucum qui super eam, excides.
26 Et ædificabis altare ante Deum tuum super caput fortitudinis huius, in ordine: & accipies bouem secundum; & ascendere facies holocausta in lignis luci quem succides.

27 * וַיִּקַּח גִּדְעוֹן עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מֵעֲבָדָיו וַיַּעַשׂ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָרֵא אֶת־
בֵּית אָבִיו וְאֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר מֵעֲשׂוֹת יוֹמָם וַיַּעַשׂ
28 לָיְלָה׃ * וַיַּשְׁכִּימוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה
נֻתַּץ מִזְבַּח הַבַּעַל וְהָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו כֹּרָתָה
וְאֵת הַפָּר הַשֵּׁנִי הֹעֲלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ הַבָּנוּי׃
29 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי עָשָׂה הַדָּבָר
הַזֶּה וַיִּדְרְשׁוּ וַיְבַקְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ
30 עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־
יוֹאָשׁ הוֹצֵא אֶת־בִּנְךָ וְיָמֹת כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבַּח
הַבַּעַל וְכִי כָרַת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו׃
31 * וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־עָמְדוּ עָלָיו
הַאַתֶּם תְּרִיבוּן לַבַּעַל אִם־אַתֶּם תּוֹשִׁיעוּן
אוֹתוֹ אֲשֶׁר יָרִיב לוֹ יוּמַת עַד־הַבֹּקֶר אִם־אֱלֹהִים
הוּא יָרֶב לוֹ כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבְּחוֹ׃
32 * וַיִּקְרָא־לוֹ בַיּוֹם־הַהוּא יְרֻבַּעַל לֵאמֹר יָרֶב
33 בּוֹ הַבַּעַל כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבְּחוֹ׃ * וְכָל־מִדְיָן
וַעֲמָלֵק וּבְנֵי־קֶדֶם נֶאֶסְפוּ יַחְדָּו וַיַּעַבְרוּ וַיַּחֲנוּ
34 בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃ * וְרוּחַ יְהוָה לָבְשָׁה אֶת־
גִּדְעוֹן וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיִּזָּעֵק אֲבִיעֶזֶר אַחֲרָיו׃
35 * וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל־מְנַשֶּׁה וַיִּזָּעֵק גַּם־
הוּא אַחֲרָיו וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּאָשֵׁר וּבִזְבֻלוּן
36 וּבְנַפְתָּלִי וַיַּעֲלוּ לִקְרָאתָם׃ * וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן
אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־יֶשְׁךָ מוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־יִשְׂרָאֵל
37 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ * הִנֵּה אָנֹכִי מַצִּיג אֶת־גִּזַּת
הַצֶּמֶר בַּגֹּרֶן אִם טַל יִהְיֶה עַל־הַגִּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל
כָּל־הָאָרֶץ חֹרֶב וְיָדַעְתִּי כִּי־תוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־
38 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ * וַיְהִי־כֵן וַיַּשְׁכֵּם
מִמָּחֳרָת וַיָּזַר אֶת־הַגִּזָּה וַיִּמֶץ טַל מִן־הַגִּזָּה
מְלוֹא הַסֵּפֶל מָיִם׃

27 * Aſſumptis ergo Gedeon decem viris
de ſeruis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Do
minus. Timens autẽ domum patris ſui, &
homines illius ciuitatis per diem noluit
facere, ſed omnia nocte compleuit.
28 *Cúmque ſurrexiſſent viri oppidi eius
F manè, viderunt deſtructam aram Baal, lu
cúmq; ſucciſum, & taurum alterum impo
ſitum ſuper altare quod tunc ædificatum
29 erat. * Dixerúntq; adinuicẽ: Quis hoc
fecit? Cúmque perquirerent auctorem fa
cti, dictum eſt: Gedeon filius Ioas fecit
30 hæc omnia. * Et dixerunt ad Ioas, Pro-
duc filium tuum huc, vt moriatur; quia
deſtruxit aram Baal, & ſuccidit nemus.
31 * Quibus ille reſpondit: Nunquid vl-
tores eſtis Baal, vt pugnetis pro eo? Qui
aduerſarius eſt eius moriatur antequã lux
craſtina veniet. ſi Deus eſt, vindicet ſe de
eo qui ſuffodit aram eius.
32 * Ex illo die vocatus eſt Gedeon Hie-
robaal, eo quòd dixiſſet Ioas, Vlciſcatur ſe
de eo Baal, qui ſuffodit aram eius.
33 * Igitur omnis Madiam & Amalech, &
Orientales populi congregati ſunt ſimul
tranſeuntes Iordanem, & caſtrametati
ſunt in valle Iezrael.
34 *Spiritus autem Dñi induit Gedeon;
G qui clangens buccina conuocauit domũ
Abiezer vt ſequeretur ſe.
35 * Miſitque nuncios in vniuerſum Ma-
naſſen, qui & ipſe ſecutus eſt eum. et alios
nuncios in Aſer & Zabulon, & Nepta-
lim, qui occurrerunt ei.
36 * Dixítq; Gedeon ad Deum, Si ſaluum
facis per manum meam populum Iſrael
ſicut locutus es:
37 * Ponam hoc vellus lanæ in area. Si
ros in ſolo vellere fuerit, & in omni terra
ſiccitas, ſciam quòd per manum meam,
ſicut locutus es, liberabis Iſrael.
38 * Factúmque eſt ita. Et de nocte con-
ſurgens expreſſo vellere concham rore
impleuit.

תרגום יונתן

27 וּדְבַר גִּדְעוֹן עַשְׂרָא גֻבְרִין מֵעַבְדוֹהִי וַעֲבַד כְּמָא דְמַלֵּיל עִימֵּיהּ יְיָ וַהֲוָה מִדְּחִיל מִבֵּית אֲבוּהִי וּמִן אֱנָשֵׁי קַרְתָּא מִלְמֶעְבַּד בִּימָמָא
וַעֲבַד בְּלֵילְיָא׃ 28 וְאַקְדִּימוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא בְּצַפְרָא וְהָא מְתָרַע אֵיגוֹרָא דְבַעְלָא וַאֲשֵׁרְתָּא דַעֲלוֹהִי קְצִיצָא וְיַת תּוֹרָא
תִּנְיָנָא מַסֵּק עַל מַדְבְּחָא דִבְנֵי׃ 29 וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מַן עֲבַד פִּתְגָמָא הָדֵין וְתַבְעוּ וּבְעוֹ וַאֲמַרוּ גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ עֲבַד
יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 30 וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא לְיוֹאָשׁ אַפֵּיק יַת בְּרָךְ וְיִתְקְטֵיל אֲרֵי תְּרַע יַת אֵיגוֹרָא דְבַעְלָא וַאֲרֵי קַץ אֲשֵׁרְתָּא
דַעֲלוֹהִי׃ 31 וַאֲמַר יוֹאָשׁ לְכֹל דְּקָמוּ עֲלוֹהִי הַאַתּוּן תִּתְפָּרְעוּן לְבַעְלָא אִם אַתּוּן תִּפְרְקוּן יָתֵיהּ דְּיִתְפְּרַע לֵיהּ יִתְקְטֵיל בְּרַם
אַרְכָא יְהַב לֵיהּ עַד צַפְרָא וְאִם צְרוֹךְ אִית בֵּיהּ יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי תְּרַע יַת אֵיגוֹרֵיהּ׃ 32 וּקְרָא לֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא
יְרוּבַּעַל לְמֵימַר יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי תְּרַע יַת אֵיגוֹרֵיהּ׃ 33 וְכָל מִדְיָנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וּבְנֵי מַדִּינְחָא אִתְכְּנִישׁוּ כַּחֲדָא וַעֲבַרוּ
וּשְׁרוֹ בְּמֵישַׁר יִזְרְעֶאל׃ 34 וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ לְבֵישַׁת יַת גִּדְעוֹן וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְכְּנֵישׁ אֱנָשׁ אֲבִיעֶזֶר בָּתְרוֹהִי׃
35 וְאִיזְגַּדִּין שְׁלַח בְּכָל תְּחוּם מְנַשֶּׁה וְאִתְכְּנִישׁוּ אַף אִינוּן בָּתְרוֹהִי וְאִיזְגַּדִּין שְׁלַח בְּשִׁבַט אָשֵׁר וּבְשִׁבַט זְבוּלֻן וּבְשִׁבַט נַפְתָּלִי
וּסְלִיקוּ לְקַדְמוּתְהוֹן׃ 36 וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ אִם אִיתָךְ פָּרִיק בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּילְתָּא׃ 37 הָא אֲנָא
מַחֵית יַת גִּיזְתָא דְעַמְרָא בְּבֵית אִידְרֵי אִם טַלָּא יְהֵא עַל גִּיזְתָא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יוּבְשָׁא וְאִידַּע אֲרֵי תִּפְרוֹק בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּילְתָּא׃
38 וַהֲוָה כֵן וְאַקְדֵּים בְּיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַעֲצַר יַת גִּיזְתָא וּנְפַק טַלָּא מִן גִּיזְתָא מְלֵא לְקַנָּא מַיָּא׃

*Et assumpsit Gedeon decem viros de ser- 27
uis suis, & fecit sicut locutus est ad eum Domi
nus; & factum est postquam timuit domũ pa-
tris sui, & viros ciuitatis, vt non faceret die,
& fecit nocte. *Et manè surrexerunt viri 28
oppidi diluculo, & ecce destructa ara Baal, &
lucus qui in ipsa succisus, & vitulus saginatus
oblatus in holocaustũ super altare ædificatum.
*Et dixit vir ad socium suum, Quis fecit 29
rem hanc? & perquirebant & interrogabant;
& dixerunt: Gedeon filius Ioas fecit hoc.
*Et dixerunt viri vrbis ad Ioas, Produc 30
filium tuum, & moriatur, quoniam destruxit
aram Baal, & quoniam succidit nemus quod
in illa.
*Et dixit Ioas ad viros qui surrexerunt 31
contra se, Nunquid vos nunc vltores estis pro
Baal? vel vos liberatis eum? qui aduersarius
est ei, moriatur vsque ad manè. Si Deus ipse
est, vindicabit se ipsum, quoniam suffodit aram
eius.
*Et vocauit illum in die illa Hierobaal, di- 32
cens: Forum iudiciale Baal, quoniam suffodit
aram eius.
*Et omnis Madiam, & Amelec, & filij 33
Orientis congregati sunt simul, & transierunt
& castrametati sunt in valle Iezrael.
*Et spiritus Dei fortificauit Gedeon, & 34
clanxit in buccina, & clamauit Abiezer post
eum:
*Et nuncios misit in omni Manasse, & 35
clamauit & ipse post eum. Et nuncios misit in
Aser, & in Zabulon, & in Nephthali; &
ascenderunt in occursum eius.
*Et dixit Gedeon ad Deum, Si saluum fa- 36
cis in manu mea Israel, quemadmodum locu-
tus es:
*Ecce ego pono vellus lanæ in area; & si 37
ros fuerit super vellus solum, & super omnem
terram siccitas, & sciam quòd liberabis in ma
nu mea Israel, sicut locutus es.
*Et factum est ita; & manè surrexit Ge- 38
deon postridiè, & expressit vellus, & defluxit
ros ex vellere plena concha aqua.

27 *καὶ ἔλαβε γεδεὼν δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν καθὰ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν κύριος· καὶ ἐγένετο ὡς ἐφοβήθη τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως τοῦ μὴ ποιῆσαι ἡμέρας, καὶ ἐποίησεν νυκτός.
28 *καὶ ὤρθρισαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως τὸ πρωΐ, καὶ ἰδοὺ κατεσκαμμένον τὸ θυσιαστήριον τοῦ βαάλ, καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ ἐκκεκομμένον, καὶ ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς ἀνηνεγμένος εἰς ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ᾠκοδομημένον.
29 *καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο; καὶ ἀνήταζον καὶ ἐξεζήτουν· καὶ εἶπαν, γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐποίησεν τοῦτο.
30 *καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς ἰωάς, ἐξάγαγε τὸν υἱόν σου, καὶ ἀποθανέτω, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον τοῦ βαάλ, καὶ ὅτι ἔκοψεν τὸ ἄλσος τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ.
31 *καὶ εἶπεν ἰωὰς πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ᾽ αὐτόν, μὴ ὑμεῖς νῦν δικάζεσθε περὶ τοῦ βαάλ; ἢ ὑμεῖς σώζετε αὐτόν; ὃς ἀντιδίκησεν αὐτῷ ἀποθανέτω ἕως πρωΐ· εἰ θεὸς αὐτός ἐστιν, ἐκδικήσει ἑαυτόν, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ.
32 *καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνῃ ἰεροβαὰλ λέγων, δικαστήριον τοῦ βαάλ, ὅτι κατέσκαψε τὸ θυσιαστή-
33 ριον αὐτοῦ. *καὶ πᾶσα μαδιὰμ, καὶ ἀμαλὴκ, καὶ οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ διέβησαν καὶ παρενεβάλοσαν ἐν τῇ κοιλάδι ἰεζραέλ.
34 *καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνεδυνάμωσεν τὸν γεδεών, καὶ ἐσάλπισεν ἐν κερατίνῃ, καὶ ἐβόησεν ἀβιέζερ ὀπίσω αὐτοῦ·
35 *καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν ἐν παντὶ μανασσῆ, καὶ ἐβόησεν καὶ αὐτὸς ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν ἐν ἀσὴρ, καὶ ἐν ζαβουλὼν, καὶ ἐν νεφθαλί· καὶ ἀνέβησαν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.
36 *καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεόν, εἰ σώζεις ἐν τῇ χειρί μου τὸν ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἐλάλησας·
37 *ἰδοὺ ἐγὼ ἀπερείδομαι τὸν πόκον τῶν ἐρίων ἐν τῷ ἅλωνι· καὶ ἐὰν δρόσος γένηται ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ξηρασία, καὶ γνώσομαι ὅτι σώσεις ἐν χειρί μου τὸν ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἐλάλησας.
38 *καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ ὤρθρισεν γεδεὼν τῇ ἐπαύριον, καὶ ἀπεπίασεν τὸν πόκον, καὶ ἀπέσταξε δρόσος ἐκ τοῦ πόκου πλήρης λεκάνη ὕδατος.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Et duxit Gidghon decem viros ex seruis suis, & fecit, vt id quod locutus est cum eo Deus: & fuit ex quo metuit à domo patris sui, & à viris vrbis à faciendo in die, & fecit in nocte. [28] Et anticiparunt viri vrbis in aurora, & ecce diruta ara Baghal, & lucus qui super eam excisus, & bos secundus ascendere factus super altare quod ædificatum. [29] Et dixerunt vir ad socium suum, Quis fecit verbum hoc? & petiuerunt & quæsierunt, & dixerunt: Gidghon filius Ioas fecit verbum hoc. [30] Et dixerunt viri vrbis ad Ioas, Produc filium tuum & occidetur, quia diruit aram Baghal, & quia excidit lucum qui super eum. [31] Et dixit Ioas omnibus qui surrexerunt super eum, An vos vlciscemini Baghal? an vos liberabitis eum? qui vltus fuerit ei, occidetur: verùm spatium dabitur ei vsque manè; & si vtilitas est in eo, vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius. [32] Et vocauit illum in die illo Ierubaghal, ad dicendum, Vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius. [33] Et omnes Midianæi, & Ghamalekæi, & filij Orientis congregati sunt vt vnus; & transierunt, & posuerunt in planitie Iizreghel. [34] Et spiritus fortitudinis ab-ante Dominum vestiuit Gidghon, & clanxit in buccina; & congregatus est homo Abighezer post eum. [35] Et nuncios misit in omni termino Menasse; & congregati sunt etiam illi post eum. & nuncios misit in tribu Asser, & in tribu Zebulun, & in tribu Nephthali, & ascenderunt ad occursum eorum. [36] Et dixit Gidghon ante Dominum: Si es tu liberans in manu mea Israel, vt id quod locutus es: [37] Ecce ego deponens vellus lanæ in domo areæ meæ, si ros erit super vellus in singularitate sua, & super omnem terram ariditas: & cognoscam quòd liberabis in manu mea Israel, vt id quod locutus es. [38] Et fuit sic, & anticipauit in die qui post eum, & expressit vellus, & exiuit ros à vellere complementum lagenæ aquarum.

39 וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־הָאֱלֹהִים אַל־יִחַר אַפְּךָ
בִּי וַאֲדַבְּרָה אַךְ הַפָּעַם אֲנַסֶּה־נָּא רַק־הַפַּעַם
בַּגִּזָּה יְהִי־נָא חֹרֶב אֶל־הַגִּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּל־
40 הָאָרֶץ יִהְיֶה־טָּל׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים כֵּן בַּלַּיְלָה
הַהוּא וַיְהִי־חֹרֶב אֶל־הַגִּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּל־
הָאָרֶץ הָיָה טָל׃

ז

1 וַיַּשְׁכֵּם יְרֻבַּעַל הוּא גִדְעוֹן וְכָל־
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּחֲנוּ עַל־עֵין חֲרֹד וּמַחֲנֵה מִדְיָן
הָיָה־לּוֹ מִצָּפוֹן מִגִּבְעַת הַמּוֹרֶה בָּעֵמֶק׃
2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן רַב הָעָם אֲשֶׁר
אִתָּךְ מִתִּתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדָם פֶּן־יִתְפָּאֵר עָלַי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה לִּי׃
3 וְעַתָּה קְרָא נָא בְּאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר מִי־
יָרֵא וְחָרֵד יָשֹׁב וְיִצְפֹּר מֵהַר הַגִּלְעָד וַיָּשָׁב מִן־הָעָם
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים נִשְׁאָרוּ׃
4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רָב הוֹרֵד
אוֹתָם אֶל־הַמַּיִם וְאֶצְרְפֶנּוּ לְךָ שָׁם וְהָיָה אֲשֶׁר
אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֵךְ אִתָּךְ הוּא יֵלֵךְ אִתָּךְ וְכֹל
אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֵךְ עִמָּךְ הוּא לֹא
5 יֵלֵךְ׃ וַיּוֹרֶד אֶת־הָעָם אֶל־הַמָּיִם
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן כֹּל אֲשֶׁר־יָלֹק בִּלְשׁוֹנוֹ
מִן־הַמַּיִם כַּאֲשֶׁר יָלֹק הַכֶּלֶב תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָד
וְכֹל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו לִשְׁתּוֹת׃
6 וַיְהִי מִסְפַּר הַמְלַקְקִים בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְכֹל יֶתֶר הָעָם כָּרְעוּ עַל־
7 בִּרְכֵיהֶם לִשְׁתּוֹת מָיִם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
גִּדְעוֹן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמְלַקְקִים אוֹשִׁיעַ
אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדֶךָ וְכָל־הָעָם יֵלְכוּ
אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃

39 *Dixítq; rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me, si adhuc semel tentauero signum quęrens in vellere. Oro vt solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40 *Fecítque Deus nocte illa vt postulauerat; & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

CAP. VII.

1 A IGitur Hierobaal, qui & Gedeõ, de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Arad. Erant autẽ castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelsi.

2 *Dixítque Dominus ad Gedeon, Multus tecum est populus; nec tradetur Madian in manus eius, ne glorietur contra me Israel, & dicat, meis viribus liberatus sum.

3 *Loquere ad populum & cunctis audientibus prædica: Qui formidolosus & timidus est, reuertatur. Recesserúntq; de monte Galaad, & reuersi sunt ex populo viginti duo millia virorum; & tantum decem millia remanserunt.

4 *Dixítq; Dñs ad Gedeon: Adhuc populus multus est. Duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixero tibi vt tecum vadat, ipse pergat; quem ire prohibuero, reuertatur.

5 *Cúmque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui manu & lingua lambuerint aquas sicut solent canes lambere, separabis eos scorsum; qui autem curuatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6 *Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proijciente aquas lambuerant, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7 *Et ait Dñs ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madiã, omnis autem reliqua multitudo reuertatur in locũ suũ.

תרגום יונתן

39 וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ לָא יִתְקוֹף רָגְזָךְ בִּי וַאֲמַלֵּיל בְּרַם זִמְנָא הָדָא אֲנַסֵּי כְּעַן לְחוֹד זִמְנָא הָדָא בְּגִיזְתָא יְהֵא כְעַן יוּבְשָׁא בְּגִיזְתָא
בִּלְחוֹדַהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יְהֵא טַלָּא׃ 40 וַעֲבַד יְיָ כֵּן בְּלֵילְיָא הַהוּא וַהֲוָה יוּבְשָׁא עַל גִּיזְתָא בִּלְחוֹדַהּ וְעַל כָּל אַרְעָא הֲוָה טַלָּא׃

ז

1 וְאַקְדִּים יְרֻבַּעַל הוּא גִּדְעוֹן וְכָל עַמָּא דְּעִימֵּיהּ וּשְׁרוֹ עַל עֵין חֲרוֹד וּמַשְׁרִית מִדְיָנָאֵי שָׁרְיָא לְקִבְלֵיהּ מִצִּיפּוּנָא מִגִּבְעֲתָא דִּמְסַתְּכַיָּא
לְמֵישְׁרָא׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן סַגִּי עַמָּא דְעִמָּךְ מִלְּמִמְסַר יַת מִדְיָנָאֵי בִּידֵיהוֹן דִּילְמָא יִתְרַבְרְבוּן קֳדָמַי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר יְדָנָא
פְּרַקַת לָנָא׃ 3 וּכְעַן אַכְרֵיז כְּעַן קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר מַן דַּחֵיל וְזָע יְתוּב וְיִתְבְּחַר מִטּוּרָא דְגִלְעָד וְתָב מִן עַמָּא עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין
אַלְפִין וְעַשְׂרָא אַלְפִין אִשְׁתְּאָרוּ׃ 4 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן עוֹד עַמָּא סַגִּי אַחֵית יַתְהוֹן לְמַיָּא וְאֶבְחֲרִינּוּן לָךְ תַּמָּן וִיהֵי דְּאֵימַר לָךְ
דֵּין יֵזִיל עִמָּךְ הוּא יֵזִיל עִמָּךְ וְכֹל דְּאֵימַר לָךְ דֵּין לָא יֵזִיל עִמָּךְ הוּא לָא יֵזִיל׃ 5 וְאַחֵית יַת עַמָּא לְמַיָּא וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן
כֹּל דִּילַחֵיךְ בְּלִישָּׁנֵיהּ מִן מַיָּא כְּמָא דִּמְלַחֵיךְ כַּלְבָּא תְּקִים יָתֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְכָל דְּכָרַע עַל בִּרְכּוֹהִי לְמִשְׁתֵּי׃
6 וַהֲוָה מִנְיַן דְּשַׁדַּן בִּידֵיהוֹן לְפוּמְהוֹן תְּלָת מְאָה גַּבְרֵי וְכָל שְׁאָר עַמָּא כְּרַעוּ עַל בִּרְכֵיהוֹן לְמִשְׁתֵּי מַיָּא׃
7 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן בִּתְלָת מְאָה גֻּבְרִין דְּשַׁדַּן בִּידֵיהוֹן לְפוּמְהוֹן אֶפְרוֹק יַתְכוֹן וְאֶמְסַר יַת מִדְיָנָאֵי בִּידָךְ וְכָל עַמָּא יֵזְלוּן גְּבַר לְאַתְרֵיהּ׃

* *Et dixit Gedeon ad Deum, Ne irascatur* 39
furor tuus in me, & loquar adhuc semel, &
tentabo adhuc semel in vellere, & fiat vltra
siccitas super vellus solum, super autem omnem
terram fiat ros.
* *Et fecit Deus sic in nocte illa, & facta est* 40
siccitas super vellus solum, super autem om-
nem terram fuit ros.

CAP. VII.

ET manè consurrexit Hierobaal, ipse est Ge- 1
deon, & omnis populus qui cum ipso, &
castrametati sunt super fontē Ared: & castra
Madiam erant illi à Septentrione à colle Abor
in valle.
**Et dixit Dominus ad Gedeon, Multus po-* 2
pulus qui tecū, itaque non tradam ego Madiam
in manu illorum, ne fortè glorietur Israel con-
tra me dicens: Manus mea liberauit me.
* *Et dixit Dominus ad eum, Loquere in* 3
aures populi, dicens: Qui formidolosus & ti-
midus, reuertatur: & recesserunt de monte
Galaad, & reuersi sunt de populo viginti &
duo millia, & decem millia remanserunt.
* *Et dixit Dominus ad Gedeon, Adhuc po-* 4
pulus multus: deduc eos ad aquam, & proba-
bo illos tibi ibi. & erit quem dixero ad te, hic
ibit tecum, ipse ibit tecum: & omnem quem
dixero quòd non ibit tecum, & ipse non ibit.
* *Et deduxit populum in aquam, & dixit* 5
Dominus ad Gedeon, Omnis qui lambuerit lin-
gua sua ex aqua, sicut lambuerit canis, statues
eum seorsum; & omnis qui flexerit in genua
sua vt bibat, separabis eum seorsum.
* *Et fuit numerus omnis eorum qui lam-* 6
buerunt in lingua sua, trecenti viri; & omnis
reliquus populus flexi sunt in genua sua vt bi-
berent aquam.
* *Et dixit Dominus ad Gedeon, In trecen-* 7
tis viris qui lambuerunt, liberabo vos, &
tradam Madiam in manu tua, & omnis popu-
lus reuertatur vir in locum suum.

39 * καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεὸν, μὴ ὀργισθήτω ὁ θυ-
μός σου ἐν ἐμοί, καὶ λαλήσω ἔτι ἅπαξ καὶ πειράσω ἔτι
ἅπαξ ἐν τῷ πόκῳ, καὶ γενηθήτω ἔτι ξηρασία ἐπὶ τὸν πό-
κον μόνον, ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν γενηθήτω δρόσος.
40 * καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς οὕτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο
ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν
ἐγένετο δρόσος.

ζ'.

1 * Καὶ ὤρθρισεν ἱεροβάαλ, αὐτός ἐστιν γεδεὼν, καὶ πᾶς
ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ πηγὴν ἀρέδ·
καὶ παρεμβολὴ μαδιὰμ ἦν αὐτῷ ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ βου-
νοῦ τοῦ ἀβὼρ ἐν τῇ κοιλάδι.
2 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν γεδεὼν, πολὺς ὁ λαὸς ὁ
μετὰ σοῦ ὥστε μὴ παραδοῦναί με τὴν μαδιὰμ ἐν χειρὶ αὐ-
τῶν, μή ποτε καυχήσηται ἰσραὴλ ἐπ' ἐμὲ λέγων, ἡ
χείρ μου ἔσωσέν με.
3 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, λάλησον εἰς τὰ ὦτα
τοῦ λαοῦ λέγων, τίς ὁ φοβούμενος καὶ δειλός, ἀποστρα-
φήτω· καὶ ἐξώρμησαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ γαλαὰδ, καὶ
ἀπεστράφησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες, καὶ
δέκα χιλιάδες ὑπελείφθησαν.
4 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεὼν, ἔτι ὁ λαὸς πολύς, κα-
τάγαγε αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ δοκιμῶ αὐτούς σοι ἐκεῖ· καὶ
ἔσται ὃν ἂν εἴπω πρὸς σε, οὗτος πορεύσεται μετὰ σοῦ, αὐτὸς
πορεύσεται μετὰ σοῦ· καὶ πάντα ὃν ἂν εἴπω ὅτι οὐ πορεύσεται
μετὰ σοῦ, καὶ αὐτὸς οὐ πορεύσεται.
5 * καὶ κατεβίβασεν τὸν λαὸν εἰς τὸ ὕδωρ· καὶ εἶπεν κύ-
ριος πρὸς γεδεὼν, πᾶς ὃς ἂν λάψῃ τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ
ἐκ τοῦ ὕδατος ὡς ἂν λάψῃ ὁ κύων, στήσεις αὐτὸν κατα-
μόνας· καὶ πᾶς ὃς ἂν κάμψῃ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ τοῦ
πιεῖν, μεταστήσεις αὐτὸν καθ' αὐτόν.
6 * καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς πᾶς τῶν λαψάντων ἐν τῇ
γλώσσῃ αὐτῶν τριακόσιοι ἄνδρες, καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος
τοῦ λαοῦ ἔκαμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν τοῦ πιεῖν
ὕδωρ.
7 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεὼν, ἐν τοῖς τριακοσίοις
ἀνδράσιν τοῖς λάψασιν σώσω ὑμᾶς, καὶ δώσω τὴν μα-
διὰμ ἐν χειρί σου· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀποτρεχέτω ἀνὴρ εἰς
τὸν τόπον αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[39] Et dixit Gidghon ante Dominum, Ne fortificetur indignatio tua in me; & loquar tantum vice hac: tentabo nunc tantum vice hac in vellere; erit nunc siccitas in vellere in singularitate sua, & super omnem terram erit ros.
[40] Et fecit Dominus sic in nocte illa: & fuit ariditas super vellus in singularitate sua, & super omnem terram fuit ros.

CAP. VII.

ET anticipauit Ierubaghal, ipse Gidghon, & omnis populus qui cum eo, & posuerunt super fontem Hharod: & exercitus Midianæorum posuit ad-contra eum à Septentrione, à colle qui respicit ad planiciem. [2] Et dixit Dominus ad Gidghon, Multus populus qui tecum, à tradendo Midianæos in manibus eorum: fortasse magnificabuntur ante me Israel, ad dicendum, Manus nostra liberauit nos. [3] Et nunc clamare fac nunc ante populum ad dicendum; Qui timens & pauens, redeat; & deligatur ex monte Ghilghad. Et redijt ex populo viginti duo millia, & decem millia relicti sunt. [4] Et dixit Dominus Gidghon, Adhuc populus multus, descendere fac eos ad aquas, & deligam eos tibi ibi: & erit quem dixero tibi, hic ibit tecum, is ibit tecum; & omnis quem dixero tibi, hic non ibit tecum, is non ibit. [5] Et descendere fecit populum ad aquas, & dixit Dominus Gidghon: Omnis qui lambet in lingua sua ex aquis, sicut quod lambit canis, constitues eum in singularitate sua, & omnis qui curuatur super genua sua ad bibendum. [6] Et fuit numerus qui proijcientes in manibus suis ad os, trecenti viri; & omnis reliquus populus curuauerunt super genua sua ad bibendum aquam. [7] Et dixit Dominus ad Gidghon, In trecentis viris, qui proijcientes in manibus suis ad os suum, liberabo vos, & tradam Midianæos in manu tua: & omnis populus ibunt vir ad locum suum.

8 * וַיִּקְחוּ אֶת־צֵדָה הָעָם בְּיָדָם וְאֵת
שׁוֹפְרֹתֵיהֶם וְאֵת כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׁלַּח אִישׁ
לְאֹהָלָיו וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק וּמַחֲנֵה
9 מִדְיָן הָיָה לוֹ מִתַּחַת בָּעֵמֶק׃ * וַיְהִי בַּלַּיְלָה
הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה קוּם רֵד בַּמַּחֲנֶה
10 כִּי נְתַתִּיו בְּיָדֶךָ׃ * וְאִם־יָרֵא אַתָּה לָרֶדֶת רֵד
11 אַתָּה וּפֻרָה נַעַרְךָ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃ * וְשָׁמַעְתָּ
מַה־יְדַבֵּרוּ וְאַחַר תֶּחֱזַקְנָה יָדֶיךָ וְיָרַדְתָּ בַּמַּחֲנֶה
וַיֵּרֶד הוּא וּפֻרָה נַעֲרוֹ אֶל־קְצֵה הַחֲמֻשִׁים
12 אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ * וּמִדְיָן וַעֲמָלֵק וְכָל־בְּנֵי־
קֶדֶם נֹפְלִים בָּעֵמֶק כָּאַרְבֶּה לָרֹב וְלִגְמַלֵּיהֶם
אֵין מִסְפָּר כַּחוֹל שֶׁעַל־שְׂפַת הַיָּם לָרֹב׃
13 * וַיָּבֹא גִדְעוֹן וְהִנֵּה־אִישׁ מְסַפֵּר לְרֵעֵהוּ
חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְהִנֵּה צְלוּל
לֶחֶם שְׂעֹרִים מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֵה מִדְיָן וַיָּבֹא עַד־
הָאֹהֶל וַיַּכֵּהוּ וַיִּפֹּל וַיַּהַפְכֵהוּ לְמַעְלָה וְנָפַל הָאֹהֶל׃
14 * וַיַּעַן רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם־חֶרֶב
גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ אִישׁ יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ
15 אֶת־מִדְיָן וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה׃ * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ
גִדְעוֹן אֶת־מִסְפַּר הַחֲלוֹם וְאֶת־שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתָּחוּ
וַיָּשָׁב אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוּמוּ כִּי־נָתַן
יְהוָה בְּיֶדְכֶם אֶת־מַחֲנֵה מִדְיָן׃
16 * וַיַּחַץ אֶת־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים
וַיִּתֵּן שׁוֹפָרוֹת בְּיַד־כֻּלָּם וְכַדִּים רֵקִים וְלַפִּדִים
17 בְּתוֹךְ הַכַּדִּים׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִמֶּנִּי תִרְאוּ
וְכֵן תַּעֲשׂוּ וְהִנֵּה אָנֹכִי בָא בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה וְהָיָה
18 כַאֲשֶׁר־אֶעֱשֶׂה כֵּן תַּעֲשׂוּן׃ * וְתָקַעְתִּי בַּשּׁוֹפָר
אָנֹכִי וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת גַּם־
אַתֶּם סְבִיבוֹת כָּל־הַמַּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם לַיהוָה
וּלְגִדְעוֹן׃

8 * Sumptis itaq; pro numero cibariis &
tubis, omnē reliquam multitudinē abire
præcepit ad tabernacula ſua, & ipſe cum
trecentis viris ſe certamini dedit. Caſtra
autem Madian erant ſubter in valle.
9 * Eadē nocte dixit Dñs ad eum: Surge
& deſcende in caſtra, quia tradidi eos in
10 manu tua. * Sin autē ſolus ire formidas,
11 deſcendat tecum Phara puer tuus. * Et
cùm audieris quid loquantur, tunc con-
fortabuntur manus tuæ, & ſecurior ad
oſtium caſtra deſcendes. Deſcendit ergo
ipſe & Phara puer eius in partem caſtro-
12 rum, vbi erāt armatorū vigiliæ. * Madian
autē & Amalech & omnes Orientales po-
puli fuſi iacebant in valle vt locuſtarum
multitudo. Cameli autem innumerabiles
erāt, ſicut arena quę iacet in littore maris.
13 * Cúmq; veniſſet Gedeon, narrabat ali-
quis ſomnium proximo ſuo, & in hūc mo-
dū referebat quod viderat. Vidi ſomniū,
& videbatur mihi quaſi ſubcinericius pa-
nis ex ordeo volui, & in caſtra Madiā de-
ſcendere: cúmque perueniſſet ad taberna-
culū, percuſſit illud atq. ſubuertit, & ter-
14 ræ funditus coęquauit. * Reſpōdit is cui
loquebatur, Nō eſt hoc aliud niſi gladius
Gedeonis filij Ioas, viri Iſraelitæ. Tradidit
enim Dñs in manus eius Madian & om-
15 nia caſtra eius. * Cúmq. audiſſet Gedeon
ſomniū & interpretationē eius, adorauit,
& reuerſus eſt ad caſtra Iſrael, & ait: Sur-
gite, tradidit enim Dñs in manus noſtras
16 caſtra Madian. * Diuiſitq; trecentos vi-
ros in tres partes, & dedit tubas in mani-
bus eorum, lagenáſq; vacuas ac lampades
17 in medio lagenarum. * Et dixit ad eos,
Quod me facere videritis, hoc facite. In-
grediar partem caſtrorum, & quod fece-
ro ſectamini.
18 * Quando perſonuerit tuba in manu
mea, vos quoque per caſtrorum circui-
tum, clangite & conclamate, Domino &
Gedeoni.

תרגום יונתן

8 ונסיבו ית זוודי עמא בידיהון וית שופריהון וית כל אינש ישראל שלח גבר לקירווהי ובתלת מאה גברא אתקף ומשרית
מדינאי שריא לקבליה משיפולי מישרא׃ 9 והוה בליליא ההוא ואמר ליה יוי קום חות במשריתא ארי מסרתינון
בידך׃ 10 ואם דחיל את למיחת חות את ופורה עולימך למשריתא׃ 11 ותשמע מה די ממללין ובתר כן
יתקפן ידך ותחות במשריתא ונחת הוא ופורה עולימיה לסטר מזרזיא די במשריתא׃ 12 ומדינאי ועמלקאי וכל
בני מדינחא רמן במישרא כגובא לסגי ולגמליהון לית מניין כחלא דעל כיף ימא לסגי׃ 13 ואתא גדעון והא גברא
משתעי לחבריה חלמא ואמר הא חלמא חלימית והא חרר דלחם שעורין מתהפיך במשירית מדינאי ואתא עד משכנא ומחהי ונפל
והפכיה לעילא ונפל משכנא׃ 14 ואתיב חבריה ואמר לית דא אילהן חרבא דגדעון בר יואש אינש ישראל מסר יוי
בידיה ית מדינאי וית כל משריתה׃ 15 והוה כד שמע גדעון ית שועית חלמא וית פישריה ואודי ותב למשריתא
דישראל ואמר קומו ארי מסר יוי בידיכון ית משריתא דמדינאי׃ 16 ופליג ית תלת מאה גברא לתלת משירין ויהב שופריא
ביד כולהון וכדין ריקנין ובעוריא בגו כדיא׃ 17 ואמר להון מני תחזון וכן תעבדון והא אנא אתי בסיפי משריתא ויהי
כמא דאעביד כן תעבדון׃ 18 ואתקע בשופרא אנא וכל דעימי ותתקעון בשופריא אף אתון בסחרנות כל משריתא
ותימרון חרבא מן קדם יוי ונצחנא על ידי גדעון׃

*Et sumpsit cibaria populi in manu illorũ 8
& buccinas eorum, & omnem virum Israel
misit in tabernaculum suum; at trecentos vi-
ros sumpsit: at castra Madiam erant ibi subtus
in valle. Et factũ est in nocte illa, & dixit 9
ad eum Dominus, Surge, descende in castra,
quia tradidi ea in manu tua.*
*Si autem formidas tu descendere, descende 10
tu & Phara puer tuus in castra.*
*Et audies quid loquuntur, & post hæc con 11
fortabuntur manus tuæ, & descẽdes in castra.
& descendit ipse & Phara puer eius in par-
tem quinquaginta qui in castris.*
*Et Madiam & Amalec, & omnes filij 12
Orientis, castrametati sunt in valle vt locusta
in multitudinem; & camelorum illorum nõ est
numerus, sed erant sicut arena quæ est super la-
bium maris in multitudinem. Et intrauit 13
Gedeon, & ecce vir narrabat proximo suo so-
mnium: & dicebat, Ecce somniũ quod somnia-
ui: et ecce subcinericius panis ordeacei, qui vol-
uebatur in castris Madiam, & venit vsque ad
tabernaculum Madiam, & percussit illud, at-
que subuertit illud, & cecidit tabernaculum.*
*Et respondit proximus illius, & dixit: 14
Non est hic sed gladius Gedeonis filij Joas viri
Israel, tradidit Deus in manu illius Madiam,
& omnia castra.*
*Et factum est postquam audiuit Gedeon 15
narrationem somnij & interpretationem eius,
& adorauit Dominum, & reuersus est in ca-
stra Israel: & dixit, Surgite quoniam tradidit
Dominus in manus vestras castra Madiam.*
*Et diuisit trecentos viros in tres princi- 16
patus, & dedit buccinas in manu omnium, &
lagenas vacuas, & lampades in medio lage-
narum.*
*Et dixit ad eos, A me videbitis, & sic 17
facietis, & ego ecce ingredior in medio castro-
rum, & erit sicut fecero, sic facietis.*
*Et personabo buccina ego & omnes qui 18
mecum, et clangetis buccinis, & vos in circui-
tu omnium castrorum, & dicetis, Domino &
Gedeoni.*

8 καὶ ἔλαβεν τὸν ἐπισιτισμὸν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
τῶν καὶ τὰς κερατίνας αὐτῶν· καὶ πάντα ἄνδρα ἰσραὴλ
ἐξαπέστειλεν εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· τῶν δὲ τριακοσίων ἀν-
δρῶν ἐκράτησεν· ἡ δὲ παρεμβολὴ μαδιὰμ ἦν αὐτοῦ ἀπὸ
9 κάτωθεν ἐν τῇ κοιλάδι. καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ νυκτὶ ἐκεί-
νῃ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, ἀνάστα κατάβηθι εἰς τὴν
παρεμβολήν, ὅτι παρέδωκα αὐτὴν ἐν τῇ χειρί σου.
10 εἰ δὲ φοβῇ σὺ καταβῆναι, κατάβηθι σὺ καὶ φαρὰ τὸ
παιδάριόν σου εἰς τὴν παρεμβολήν.
11 καὶ ἀκούσῃ τί λαλοῦσιν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνισχύσουσιν αἱ
χεῖρές σου, καὶ καταβήσῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ· καὶ κατέβη αὐ-
τὸς καὶ φαρὰ τὸ παιδάριον αὐτοῦ εἰς μέρος τῶν πεντήκον-
τα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ.
12 καὶ μαδιὰμ καὶ ἀμαλὴκ, καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν
παρεμβεβλήκεισαν ἐν τῇ κοιλάδι ὡς ἀκρὶς εἰς πλῆθος, καὶ
ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἀλλ' ἦσαν ὥ-
σπερ ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος.
13 καὶ εἰσῆλθεν γεδεών, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐξηγεῖτο τῷ πλησίον
αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθην· καὶ
ἰδοὺ μαγὶς ἄρτου κριθίνου κυλιομένη ἐν τῇ παρεμβολῇ
μαδιάμ, καὶ ἦλθεν ἕως τῆς σκηνῆς μαδιάμ, καὶ ἐπάταξεν
αὐτήν, καὶ κατέστρεψεν αὐτήν, καὶ ἔπεσεν ἡ σκηνή.
14 καὶ ἀπεκρίθη ὁ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν αὕτη
ἀλλ' ἢ ῥομφαία γεδεὼν υἱοῦ ἰωὰς ἀνδρὸς ἰσραήλ· πα-
ρέδωκεν ὁ θεὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν μαδιὰμ καὶ πᾶσαν
15 τὴν παρεμβολήν. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν γεδεὼν τὴν
διήγησιν τοῦ ἐνυπνίου καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ· καὶ προσεκύνη-
σεν κύριον, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραήλ·
καὶ εἶπεν, ἀνάστητε ὅτι παρέδωκεν κύριος ἐν χερσὶν
ὑμῶν τὴν παρεμβολὴν μαδιάμ.
16 καὶ διεῖλεν τοὺς τριακοσίους ἄνδρας εἰς τρεῖς ἀρ-
χάς, καὶ ἔδωκεν κερατίνας ἐν χειρὶ πάντων καὶ ὑδρίας κε-
νὰς καὶ λαμπάδας ἐν μέσῳ τῶν ὑδριῶν.
17 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἀπ' ἐμοῦ ὄψεσθε, καὶ οὕτως
ποιήσετε· καὶ ἐγὼ ἰδοὺ εἰσπορεύομαι ἐν μέσῳ τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ ἔσται ὡς ἂν ποιήσω οὕτως ποιήσετε.
18 καὶ σαλπίσω τῇ κερατίνῃ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ,
καὶ σαλπιεῖτε ταῖς κερατίναις καὶ ὑμεῖς κύκλῳ ὅλης τῆς
παρεμβολῆς, καὶ ἐρεῖτε, τῷ κυρίῳ καὶ τῷ γεδεών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Et tulerunt commeatus populi in manibus eorum, & buccinas eorum, & omnem hominem Israel misit in vrbem suam; & in trecentis viris fortificatus est; & exercitus Midianæorum posuit ad-contra eum in depressionibus planiciei. [9] Et fuit in nocte illa, & dixit illi Dñs, Surge, descende in castra, nam tradidi eos in manu tua. [10] Et si timens tu ad descendendum, descende tu & Phura puer tuus ad castra. [11] Et audies quid loquentes, & postea fortificabuntur manus tuæ, & descendes in castris: & descendit ille & Phura puer eius, ad extremitatem armatorum qui in castris. [12] Et Midianæi & Ghamalekæi, & omnes filij Orientis proiecti in castris, vt locusta, ad multitudinem: & camelis eorum non erat numerus, sicut puluis qui super littus maris ad multitudinem. [13] Et venit Gidghon, & ecce vir narrans socio suo somnium: & dixit, Ecce somnium somniaui; & ecce placenta panis ordeacei conuoluta est in castris Midianæorum, & venit vsque ad tabernaculum, & percussit illud, & cecidit, & euertit illud ad-sursum, & cecidit tabernaculum. [14] Et respondit socius eius: & dixit ei, Non est hoc, nisi gladius Gidghon filij Ioas hominis Israelis: tradidit Dominus in manu eius Midianæos & omnia castra eius. [15] Et fuit quando audiuit Gidghon narrationem somnij, & expositionem eius, & laudauit, & redijt ad castra ad Israel; & dixit, Surgite, nam tradidit Dominus in manibus vestris castra Midianæorum. [16] Et diuisit trecentos viros in tres turmas, & dedit buccinas in manu omnium eorum, & cados inanes, & lampades in medio cadorum. [17] Et dixit illis, Ex me videbitis, & sic facietis: & ecce ego veniam in finibus castrorum; & erit vt id quod faciam, & sic facietis. [18] Et clangam in buccina, ego & omnes qui mecum, & clangetis in buccinis etiam vos in circuitu omnium castrorum: & dicetis, Gladius ab-ante Dominum, & victoria super manus Gidghon.

19 וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה־אִישׁ אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּקְצֵה
הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאַשְׁמֹרֶת הַתִּיכוֹנָה אַךְ הָקֵם
הֵקִימוּ אֶת־הַשֹּׁמְרִים וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְנָפוֹץ
הַכַּדִּים אֲשֶׁר בְּיָדָם׃
20 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיִּשְׁבְּרוּ
הַכַּדִּים וַיַּחֲזִיקוּ בְיַד־שְׂמֹאולָם בַּלַּפִּדִים וּבְיַד־
יְמִינָם הַשּׁוֹפָרוֹת לִתְקוֹעַ וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב לַיהוָה
21 וּלְגִדְעוֹן׃ וַיַּעַמְדוּ אִישׁ תַּחְתָּיו סָבִיב לַמַּחֲנֶה
וַיָּרָץ כָּל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִיעוּ וַיָּנִיסוּ׃
22 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הַשּׁוֹפָרוֹת וַיָּשֶׂם יְהוָה
אֶת־חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ וּבְכָל־הַמַּחֲנֶה וַיָּנָס
הַמַּחֲנֶה עַד־בֵּית הַשִּׁטָּה צְרֵרָתָה עַד שְׂפַת־
23 אָבֵל מְחוֹלָה עַל־טַבָּת׃ וַיִּצָּעֵק אִישׁ־
יִשְׂרָאֵל מִנַּפְתָּלִי וּמִן־אָשֵׁר וּמִן־כָּל־מְנַשֶּׁה
24 וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן׃ וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן
בְּכָל־הַר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדוּ לִקְרַאת מִדְיָן
וְלִכְדוּ לָהֶם אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת־
הַיַּרְדֵּן וַיִּצָּעֵק כָּל־אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הַמַּיִם
עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת־הַיַּרְדֵּן׃
25 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב
וַיַּהַרְגוּ אֶת־עוֹרֵב בְּצוּר־עוֹרֵב וְאֶת־זְאֵב הָרְגוּ
בְיֶקֶב־זְאֵב וַיִּרְדְּפוּ אֶל־מִדְיָן וְרֹאשׁ־עֹרֵב וּזְאֵב
הֵבִיאוּ אֶל־גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃

ח

1 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מָה־הַדָּבָר
הַזֶּה עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבִלְתִּי קְרֹאות לָנוּ כִּי הָלַכְתָּ
2 לְהִלָּחֵם בְּמִדְיָן וַיְרִיבוּן אִתּוֹ בְּחָזְקָה׃ וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה כָּכֶם הֲלֹא טוֹב עֹלְלוֹת
אֶפְרַיִם מִבְצִיר אֲבִיעֶזֶר׃

19 Ingreſſuſq; eſt Gedeon & trecenti vi-
ri qui erant cum eo in partem caſtrorum,
incipientibus vigilijs noctis mediæ, & cu-
ſtodibus ſuſcitatis cœperũt buccinis clan-
gere, & complodere inter ſe lagenas.
20 Cúmq; per gyrum caſtrorum in tri-
bus perſonarent locis, & hydrias confre-
giſſent, tenuerunt ſiniſtris manibus lam-
pades & dextris ſonantes tubas; clamaue-
rúntque, Gladius Domini & Gedeonis;
21 Stantes ſinguli in loco ſuo per circui-
tum caſtrorum hoſtilium. Omnia itaque
caſtra turbata ſunt, & vociferantes vlu-
lantéſque fugerunt.
22 Et nihilominus inſiſtebant trecenti
viri buccinis perſonantes. Immiſitque
Dominus gladium in omnibus caſtris, &
mutua ſe cęde truncabant, fugientes vſq;
ad Bethſeca & crepidinem Abelmeula in
Thebbath.
23 Conclamantes autem viri Iſrael de
Neptalim, & Aſer, & omni Manaſſe per-
ſequebantur Madiam.
24 Miſitqúe Gedeon nuncios in om-
nem montem Ephraim, dicens: Deſcen-
dite in occurſum Madian, & occupate
aquas vſque Bethbera, atque Iordanem.
Clamauítq; omnis Ephraim & pręoccupa-
uit aquas, atq; Iordanem vſque Bethbera.
25 Apprehenſóſque duos viros Madian
Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra
Oreb, Zeb verò in torculari Zeb. Et per-
ſecuti ſunt Madian, capita Oreb & Zeb
portantes ad Gedeon trans fluenta Ior-
danis.

CAP. VIII.

A 1 DIxerúntque ad eum viri Ephraim:
Quid eſt hoc quod facere voluiſti vt
nos non vocares cùm ad pugnam perge-
res contra Madian? iurgantes fortiter &
2 propè vim inferentes. Quibus ille re-
ſpõdit, Quid enim tale facere potui qua-
le vos feciſtis? Nónne melior eſt racemus
Ephraim vindemijs Abiezer?

תרגום יונתן

19 וַאֲתָא גִדְעוֹן וּמְאָה גַבְרָא דְעִימֵיהּ בִּסְיָפֵי מַשְׁרִיתָא בְּרֵישׁ מַטַּרְתָּא מְצִיעֲתָא בְּרַם אֲקָמָא אֲקִימוּ יַת נָטְרַיָּא וּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָרַיָּא
וּנְפַצוּ כַדַּיָּא דְבִידֵיהוֹן׃ 20 וּתְקַעוּ תְּלָת מַשְׁרְיָן בְּשׁוֹפָרַיָּא וְתַבַּרוּ כַדַּיָּא וְאַתְקִיפוּ בִּיַד שְׂמָאלֵיהוֹן בִּבְעוּרַיָּא וּבְיַד יְמִינֵיהוֹן
שׁוֹפָרַיָּא לְמִתְקַע וַאֲמַרוּ חַרְבָּא מִן קֳדָם יְיָ וְנִצְחָנָא עַל יְדֵי גִדְעוֹן׃ 21 וְקָמוּ גְּבַר בְּאַתְרֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר לְמַשְׁרִיתָא וּרְהַטַת כָּל
מַשְׁרִיתָא וְיַבִּיבוּ וְאַפְּכוּ׃ 22 וּתְקַעוּ תְּלָת מְאָה שׁוֹפָרַיָּא וְשַׁוִּי יְיָ יַת חֶרֶב גְּבַר בְּחַבְרֵיהּ וּבְכָל מַשְׁרִיתָא וְאַפְּכַת מַשְׁרִיתָא עַד בֵּית
שִׁטָּא לִצְרֵירָה עַד כֵּיף מֵישַׁר מְחוֹלָה לְטַבָּת׃ 23 וְאִתְכְּנִישׁ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִשִּׁבְטָא נַפְתָּלִי וּמִן שִׁבְטָא אָשֵׁר וּמִן כָּל שִׁבְטַיָּא דִמְנַשֶּׁה
וּרְדַפוּ בָּתַר מִדְיָנָאֵי׃ 24 וְאִיזְגַדִּין שְׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל טוּרָא דְאֶפְרַיִם לְמֵימַר חוּתוּ לְקַדָּמוּת מִדְיָנָאֵי וְיחוּדוּ עֲלֵיהוֹן יַת מְגִיזָתָא עַד
בֵּית בָּרָה וְיַת יַרְדְּנָא וְאִתְכְּנִישׁ כָּל אֱנָשׁ דְבֵית אֶפְרַיִם וַאֲחַדוּ יַת מְגִיזָתָא עַד בֵּית בָּרָה וְיַת יַרְדְּנָא׃
25 וַאֲחַדוּ תְּרֵין רַבְרְבֵי מִדְיָנָאֵי יַת עוֹרֵב וְיַת זְאֵב וּקְטַלוּ יַת עוֹרֵב בְּשְׁקִיף עוֹרֵב וְיַת זְאֵב קְטַלוּ בְּמֵישַׁר זְאֵב וּרְדַפוּ בָּתַר מִדְיָנָאֵי
וְרֵישׁ עוֹרֵב וּזְאֵב אַיְתִיאוּ לְוָת גִּדְעוֹן מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא׃

ח

1 וַאֲמַרוּ לֵיהּ אֱנָשׁ אֶפְרַיִם מָה פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבַדְתָּ לָנָא בְּדִיל מָה לָא קְרֵיתָא לָנָא כַּד אֲזַלְתָּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּמִדְיָנָאֵי וְדָנִין עִימֵּיהּ
בִּתְקוֹף׃ 2 וַאֲמַר לְהוֹן מָה עֲבָדִית כְּעַן כְּוָתְכוֹן הֲלָא טָבִין חַלָּשַׁיָּא דְבֵית אֶפְרַיִם מִתַּקִּיפַיָּא דְבֵית אֲבִיעֶזֶר׃

† Et ingressus est Gedeon & centum viri 19
qui cum eo, in parte castrorum incipiente custo-
dia media; verùm suscitatione suscitauerunt
seruantes, & clanxerunt buccinis, & complo-
serunt lagenis quæ in manibus eorum.
† Et clanxerunt tres principatus buccinis, 20
& confregerunt hydrias, & ceperunt in ma-
nu sinistra sua lampadas, & in dextra eorum
buccinæ ad clangendum; & exclamauerunt,
Gladius Domino & Gedeoni.
† Et steterunt singulus in loco suo in circui- 21
tu castrorum, & cucurrerunt omnia castra,
& significauerunt, & fugerunt.
† Et clanxerunt trecentæ buccinæ, & po- 22
suit Dominus gladium viri in proximo suo,
& in omnibus castris: & fugerunt castra vsq;
ad Bethasetta.
† Et fuerunt congregata vsque ad crepidi- 23
nem Abelmeula, & in Tabath; & clamauit
vir Israel de Nephthalim, & ex Aser, & de
omni Manasse, & persecuti sunt post Ma-
diam.
† Et nuncios misit Gedeon in omni monte 24
Ephraim: dicens, Descendite in occursum Ma-
diam, & occupate vobis aquã vsque ad Beth-
bera & Jordanem, & clamauit omnis vir
Ephraim; & præoccupauerunt sibi aquam vsq;
ad Bethbera & Jordanem.
† Et comprehenderunt duos principes Ma- 25
diam Oreb & Zeb, & interfecerunt Oreb in
Sur Oreb, & Zeb interfecerunt in torculari
Zeb: & persecuti sunt Madiam: & caput
Oreb & Zeb portauerunt ad Gedeon ex trans
Jordanem.

CAP. VIII.

ET dixit ad eum vir Ephraim, Quod ver- 1
bum hoc quod fecisti nobis vt non vocares
nos cùm pergeres ad pugnandum contra Ma-
diam? & obiurgabantur cum eo fortiter.
† Et dixit ad eos, Quid feci nunc sicut vos? 2
nonne melior racemus Ephraim quàm vinde-
mia Abiezer?

19 † καὶ εἰσῆλθεν γεδεὼν καὶ ἑκατὸν ἄνδρες οἱ μετ' αὐ-
τοῦ ἐν μέρει τῆς παρεμβολῆς ἀρχομένης τῆς φυλακῆς
τῆς μεσούσης, πλὴν ἐγέρσει ἤγειραν τοὺς φυλάσσοντας·
καὶ ἐσάλπισαν ταῖς κερατίναις, καὶ ἐξετίναξαν τὰς ὑδρίας
τὰς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
20 † καὶ ἐσάλπισαν αἱ τρεῖς ἀρχαὶ ταῖς κερατίναις, καὶ
συνέτριψαν τὰς ὑδρίας, καὶ ἔλαβον ἐν τῇ χειρὶ τῇ ἀρι-
στερᾷ αὐτῶν τῶν λαμπάδων, καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κε-
ρατίναι τοῦ σαλπίζειν· καὶ ἀνέκραξαν, ῥομφαία τῷ κυρίῳ
καὶ τῷ γεδεών.
21 † καὶ ἔστησαν ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν κύκλῳ τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ ἔδραμον πᾶσα ἡ παρεμβολὴ, καὶ ἐσήμαναν,
καὶ ἔφυγον.
22 † καὶ ἐσάλπισαν αἱ τριακόσιαι κερατίναι· καὶ ἔθετο
κύριος μάχαιραν ἀνδρὸς ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἔφυγεν ἡ παρεμβολή, ἕως τῆς
βαιθασεττά.
23 † καὶ ἦν συνηγμένη ἕως χείλους ἀβελμεουλὰ καὶ
ἐπὶ ταβάθ· καὶ ἐβόησεν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐκ νεφθαλὶμ,
καὶ ἐξ ἀσὴρ, καὶ ἐκ παντὸς μανασσῆ, καὶ κατεδίωξαν ὀπί-
σω μαδιάμ.
24 † καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν γεδεὼν ἐν παντὶ ὄρει
ἐφραίμ· λέγων, κατάβητε εἰς συνάντησιν μαδιάμ, καὶ
καταλάβετε ἑαυτοῖς τὸ ὕδωρ ἕως βαιθβηρὰ καὶ τὸν ἰορδά-
νην· καὶ ἐβόησεν πᾶς ἀνὴρ ἐφραίμ, καὶ προκατελάβοντο
ἑαυτοῖς ὕδωρ ἕως βαιθβηρὰ καὶ τὸν ἰορδάνην.
25 † καὶ συνέλαβον τοὺς δύο ἄρχοντας μαδιὰμ τὸν ὀρὴβ
καὶ τὸν ζήβ, καὶ ἀπέκτειναν τὸν ὀρὴβ ἐν σοὺρ ὠρήβ, καὶ τὸν
ζὴβ ἀπέκτειναν ἐν ἰακὲβ ζήβ· καὶ κατεδίωξαν τὴν μα-
διάμ, καὶ τὴν κεφαλὴν ὠρὴβ καὶ ζὴβ ἤνεγκαν πρὸς γεδεὼν
ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

η'.

1 † Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀνὴρ ἐφραίμ, τί τὸ ῥῆμα
τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν τοῦ μὴ καλέσαι ἡμᾶς ὅτε ἐξεπο-
ρεύθης πολεμῆσαι ἐν τῇ μαδιάμ; καὶ ἐκρίνοντο μετ' αὐ-
τοῦ κραταιῶς.
2 † καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τί ἐποίησα νῦν καθὼς ὑμεῖς;
οὐχὶ κρεῖττον ἐπιφυλλὶον ἐφραὶμ ἢ τρυγητὸς ἀβιέζερ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et venit Gidghon & centum viri qui cum eo, in finibus castrorum, in capite custodiæ mediæ: etiam excitare excitarunt custodes, & clanxerunt in buccinis, & extenderunt cados qui in manibus eorum.
20 Et clanxerunt tres turmæ in buccinis, & fregerunt cados, & apprehenderunt in manu sinistra eorum in lampadibus, & in manu dextera eorum buccinas ad clangendum, & dixerunt, Gladius ex-ante Dominum, & victoria super manus Gidghon.
21 Et steterunt viri in loco suo circum circum ad castra, & cucurrerunt omnia castra & vociferauerunt, & conuerterunt.
22 Et clanxerunt trecentæ buccinæ. & posuit Dominus gladium viri in socio suo, & in omnibus castris, & conuerterunt castra vsque ad Bethsitah ad Szerirath vsque ad latus planiciei Mehola ad Tabath.
23 Et congregatus est homo Israel ex tribu Nephthali, & ex tribu Asser, & ex omnibus tribubus Menasse, & persecuti sunt post Midianæos.
24 Et nuncios misit Gidghon in omnem montem Ephraim, ad dicendum: Descendite in occursum Midianæorum, & claudite super eos vadum vsque Beth-barah, & Iordanem: & congregatus est omnis homo domus Ephraim, & clauserunt vadum vsque Beth-barah & Iordanem.
25 Et comprehenderunt duos principes Midianæorum Ghoreb & Zeeb; & occiderunt Ghoreb in petra Ghoreb, & Zeeb occiderunt in planicie Zeeb: & persecuti sunt post Midianæos, & caput Ghoreb & Zeeb venire fecerunt ad Gidghon de-trans Iordanem.

CAP. VIII.

ET dixerunt ei homo Ephraim, Quod verbum hoc fecisti nobis? propter quid non vocasti nos, quando iuisti ad ineundum bellum in Madianæos? & disceptantes cum eo in fortitudine.
2 Et dixit illis, Quid feci nunc sicut vos? nónne boni debiles domus Ephraim à fortibus domus Abighezer?

3 * בְּיֶדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־
עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב וּמַה־יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת כָּכֶם אָז
רָפְתָה רוּחָם מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה׃
4 * וַיָּבֹא גִדְעוֹן הַיַּרְדֵּנָה עֹבֵר הוּא וּשְׁלֹשׁ־
מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֲיֵפִים וְרֹדְפִים׃
5 * וַיֹּאמֶר לְאַנְשֵׁי סֻכּוֹת תְּנוּ־נָא כִּכְּרוֹת לֶחֶם
לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־עֲיֵפִים הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף
אַחֲרֵי זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן׃
6 * וַיֹּאמֶר שָׂרֵי סֻכּוֹת הֲכַף זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה
בְּיָדֶךָ כִּי־נִתֵּן לִצְבָאֲךָ לָחֶם׃
7 * וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בְּתֵת יְהוָה אֶת־זֶבַח
וְאֶת־צַלְמֻנָּע בְּיָדִי וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם אֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקֳנִים׃
8 * וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כָּזֹאת
וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אַנְשֵׁי פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃
9 * וַיֹּאמֶר גַּם־לְאַנְשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי
בְשָׁלוֹם אֶתֹּץ אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה׃
10 * וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בַּקַּרְקֹר וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם
כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כֹּל הַנּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה
בְנֵי־קֶדֶם וְהַנֹּפְלִים מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ
11 שֹׁלֵף חָרֶב׃ * וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנֵי
בָאֳהָלִים מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיָגְבֳּהָה וַיַּךְ אֶת־הַמַּחֲנֶה
וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶטַח׃
12 * וַיָּנוּסוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכֹּד
אֶת־שְׁנֵי מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע וְכָל־
13 הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד׃ * וַיָּשָׁב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ מִן־
הַמִּלְחָמָה מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס׃
14 * וַיִּלְכָּד־נַעַר מֵאַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיִּשְׁאָלֵהוּ וַיִּכְתֹּב
אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי סֻכּוֹת וְאֶת־זְקֵנֶיהָ שִׁבְעִים
וְשִׁבְעָה אִישׁ׃

3 * In manus veſtras Deus tradidit prin-
cipes Madiam, Oreb & Zeb. Quid tale fa
cere potui quale vos feciſtis? Quod cùm
locutus eſſet, requieuit ſpiritus corũ quo
4 tumebant contra eum. * Cúmq; veniſ-
ſet Gedeon ad Iordanem, tranſiuit cum
cum trecẽtis viris qui ſecum erant, & præ
laſſitudine fugiẽtes perſequi nõ poterát.
5 * Dixítq; ad viros Soccoth, Date, ob-
ſecro, panes populo qui mecum eſt, quia
valde defecerũt; vt poſſimus perſequi Ze-
6 bee & Salmana reges Madiam. * Reſpon-
derũt principes Soccoth: Forſitan palmæ
manuum Zebee & Salmana in manu tua
ſunt, & idcirco poſtulas vt demus exerci-
7 tui tuo panes. * Quibus ille ait, Cùm
ergo tradiderit Dñs Zebee & Salmana in
B manus meas, cõteram carnes veſtras cum
ſpinis tribulíſque deſerti.
8 * Et inde cõſcendens venit in Phanuel,
locutúſque eſt ad viros loci illius ſimilia.
Cui & illi reſponderunt, ſicut reſponde-
rant viri Soccoth.
9 * Dixit itaque eis, Cùm reuerſus fuero
victor in pace, deſtruam turrim hanc.
10 * Zebee autem & Salmana requieſce-
bant cum omni exercitu ſuo. quindecim
enim millia viri remanſerant ex omnibus
turmis Orientalium populorũ cæſis cen-
tum viginti millibus bellatorum & edu-
centium gladium.
11 * Aſcendénſque Gedeon per viam eo-
rum qui in tabernaculis morabantur ad
Orientalem partem Nobe & Iecbaa, per-
cuſſit caſtra hoſtium, qui ſecuri erant &
nihil aduerſi ſuſpicabantur.
12 * Fugerúntq; Zebee & Salmana; quos
perſequens Gedeon comprehendit tur-
bato omni exercitu eorum.
13 * Reuerténſque de bello ante Solis or-
14 tum; * Apprehendit puerum de viris
Soccoth, interrogauítq; eũ nomina prin-
cipum & ſeniorum Soccoth; & deſcripſit
ſeptuaginta ſeptem viros.

תרגום יונתן

3 בִּידְכוֹן מְסַר יְיָ יָת רַבְרְבֵי מִדְיָן יָת עוֹרֵב וְיָת זְאֵב וּמָה יְכֵלְנָא לְמֶעְבַּד כְּוָתְכוֹן בְּכֵן נְחַת רוּחְהוֹן מִינֵּיהּ בְּמַלָּלוּתֵיהּ פִּתְגָמָא הָדֵין׃
4 וַאֲתָא גִדְעוֹן לְיַרְדְּנָא עָבַר הוּא וּתְלָת מְאָה גַּבְרָא דְעִמֵּיהּ כַּד מְשַׁלְהַן וְרָדְפִין׃
5 וַאֲמַר לְאֶינָשֵׁי סֻכּוֹת הַבוּ כְעַן פִּתָּא דְלַחְמָא לְעַמָּא דְעִמִּי אֲרֵי מְשַׁלְהַן אִינוּן וַאֲנָא רָדֵיף בָּתַר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן׃
6 וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי סוּכּוֹת הָא כְּאִילוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע כְּעַן מְסִירִין בִּידָךְ אֲרֵי נִיתֵּן לְחֵילָךְ לַחְמָא׃
7 וַאֲמַר גִדְעוֹן בְּכֵן כַּד יִמְסַר יְיָ יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע בִּידִי וְאֵדוּשׁ יָת בִּשְׂרֵיכוֹן עַל כּוּבֵי מַדְבְּרָא וְעַל בַּרְקָנַיָּא׃
8 וּסְלֵיק מִתַּמָּן לִפְנוּאֵל וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן כְּהָדָא וַאֲתִיבוּ יָתֵיהּ אֶינָשׁ פְּנוּאֵל כְּמָא דַאֲתִיבוּ אֶינָשֵׁי סֻכּוֹת׃
9 וַאֲמַר אַף לְאֶינָשֵׁי פְנוּאֵל לְמֵימַר כַּד אֵתוּב בִּשְׁלָם אֶיתְרַע יָת מִגְדְּלָא הָדֵין׃ 10 וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בְּקַרְקֹר וּמַשִּׁרְיָתְהוֹן
עִמְּהוֹן כַּחֲמְשַׁת עֲשַׂר אַלְפִין כָּל דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִכָּל מַשְׁרְיַת בְּנֵי מַדִּינְחָא וּדְאִתְקְטַלוּ מְאָה וְעֶשְׂרִין אַלְפִין גְּבַרֵי שָׁלְפֵי סַיְפָא׃
11 וּסְלִיק גִּדְעוֹן בְּאוֹרַח מַשְׁרְיַת עַרְבָאֵי דִּשְׁרַן בִּשְׁכוּנִין בְּמַדְבְּרָא מִמַּדִּינְחָא לְנוֹבַח וְרָמְתָא וּמְחָא יָת מַשְׁרִיתָא וּמַשְׁרִיתָא שַׁרְיָא לְרוֹחְצָן׃
12 וַאֲפַכוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וּרְדַף בָּתְרֵיהוֹן וּכְבַשׁ יָת תְּרֵין מַלְכֵי מִדְיָן יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע וְכָל מַשְׁרִיתָא אֲזִיעַ׃
13 וְתָב גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ מִן קְרָבָא עַד לָא מֵיעַל שִׁמְשָׁא׃
14 וַאֲחַד עוּלֵימָא מֵאֶינָשֵׁי סֻכּוֹת וּשְׁאֵלֵיהּ וּכְתַב לֵיהּ יָת רַבְרְבֵי סֻכּוֹת וְיָת סָבַיָּא שִׁבְעִין וְשִׁבְעָא גַבְרָא׃

In manum veſtrã tradidit Dominus prin- 3
cipes Madiam Oreb & Zeb, & quid potui fa
cere ſicut vos? tunc requieuit ſpiritus eorum
ab eo, cùm loqueretur ille cum eis ſermonem
hunc.
Et venit Gedeon ad Jordanem, & tranſi- 4
uit ipſe & trecenti viri qui cum eo, animo de-
ficientes & fameſcentes.
Et dixit viris Socchoth, Date iam panes 5
in nutrimẽtum populo qui eſt mecum, quoniam
fameſcunt: ego autem perſequor poſt Zebee &
Salmana reges Madiam.
Et dixerunt principes Socchoth, Nunquid 6
manus Zebee & Salmana nunc in manu tua,
vt demus exercitui tuo panes?
Et dixit Gedeon, Non ſic, cùm dederit 7
Dominus Zebee & Salmana in manum meam;
& conteram carnes veſtras in ſpinis deſerti,
& in tribulis.
Et aſcendit illinc in Phanuel, & locutus 8
eſt ad eos iuxta hæc. Et reſponderunt ei viri
Phanuel, quemadmodum reſponderunt ei viri
Socchoth.
Et locutus eſt viris Phanuel: dicens, Cùm 9
reuerſus fuero ego cum pace, deſtruam turrim
hanc; *Et Zebee & Salmana in Carcar, &* 10
caſtra eorum cum eis, vt quinq; & decem mil-
lia, omnes qui remanſerant in omnibus caſtris
filiorum Oriẽtis, & qui ceciderunt fuerunt cen
tũ & viginti millia virorum educentiũ gladiũ.
Et aſcendit Gedeon viam eorum qui mo- 11
rabantur in tabernaculis ab Oriente Nabai,
et è regione Nabe, & percuſſit caſtra: at caſtra
fuerunt confidentia.
Et fugit Zebee & Salmana, & perſecu- 12
tus eſt poſt eos, & comprehendit duos reges
Madiam Zebee & Salmana, & omnia caſtra
eorum euertit.
Et reuerſus eſt Gedeon filius Joas ex bello 13
ab aſcenſione Ares.
Et comprehendit puerum ex viris Soc- 14
choth, & interrogauit eum; & deſcripſit apud
ſe principes Socchoth, & ſeniores eius ſeptua-
ginta & ſeptem viros.

3 ἐν χειρὶ ὑμῶν παρέδωκεν κύριος τοὺς ἄρχοντας μα-
διὰμ τὸν ὠρὴβ καὶ τὸν ζήβ· καὶ τί ἠδυνήθην ποιῆσαι καθὼς
ὑμεῖς; τότε ἀνῆκεν τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῷ λα-
λῆσαι αὐτὸν μετ' αὐτῶν τὸν λόγον τοῦτον.
4 καὶ ἦλθεν γεδεὼν ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, καὶ διέβη αὐτὸς
καὶ οἱ τριακόσιοι ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὀλιγοψυχοῦντες
καὶ πεινῶντες.
5 καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσιν σοκχώθ, δότε δὴ ἄρτους εἰς
τὴν τροφὴν τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ ὅτι πεινῶσιν· ἐγὼ δὲ διώ-
κω ὀπίσω ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ βασιλέων μαδιάμ.
6 καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες σοκχώθ, μὴ χεὶρ ζεβεὲ καὶ σαλ-
μανὰ νῦν ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι δώσωμεν τῇ στρατιᾷ σου
ἄρτους;
7 καὶ εἶπεν γεδεών, οὐχ οὕτως ἐν τῷ δοῦναι κύριον τὸν ζε
βεὲ καὶ τὸν σαλμανὰ ἐν τῇ χειρί μου, καὶ καταξανῶ τὰς
σάρκας ὑμῶν ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆς ἐρήμου καὶ ἐν τοῖς τρι-
βόλοις.
8 καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς φανουήλ, καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐ-
τοὺς κατὰ ταῦτα· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ἄνδρες φανουήλ
ὃν τρόπον ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες σοκχώθ.
9 καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσι φανουήλ· λέγων, ἐν τῷ ἐπι-
στρέφειν με μετ' εἰρήνης κατασκάψω τὸν πύργον τοῦτον.
10 καὶ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ ἐν καρκάρ, καὶ ἡ παρεμβολὴ
αὐτῶν μετ' αὐτῶν ὡς πέντε καὶ δέκα χιλιάδες πάντες οἱ
καταλειφθέντες ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ υἱῶν ἀνατο-
λῶν· καὶ οἱ πεπτωκότες ἦσαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδες
ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν.
11 καὶ ἀνέβη γεδεὼν ὁδὸν τῶν κατοικούντων ἐν σκηναῖς
ἀπὸ ἀνατολῶν τῆς ναβαὶ καὶ ἐξεναντίας ναβέ, καὶ ἐπάταξεν
τὴν παρεμβολήν· ἡ δὲ παρεμβολὴ ἦν πεποιθυῖα.
12 καὶ ἔφυγον ζεβεὲ καὶ σαλμανά, καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐ-
τῶν, καὶ ἐκράτησεν τοὺς δύο βασιλεῖς μαδιὰμ ζεβεέ, καὶ
τὸν σαλμανά, καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν ἐξέ-
13 στρεψεν. καὶ ἀνέστρεψεν γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐκ τοῦ πο-
λέμου ἀπὸ ἀναβάσεως ἄρες.
14 καὶ συνέλαβεν παιδάριον ἐκ τῶν ἀνδρῶν σοκχώθ,
καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν, καὶ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν τοὺς
ἄρχοντας σοκχὼθ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς ἑβδομή-
κοντα καὶ ἑπτὰ ἄνδρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 In manibus veſtris tradidit Dominus principes Madian Ghoreb & Zeeb; & quid potero ad faciendum ſicut vos; itaque quieuit ſpiritus eorum ab eo in loquendo illum verbum hoc.
4 Et venit Gidghon ad Iordanem, tranſijt ille & trecenti viri qui cum eo, quando laſſi & perſequentes.
5 Et dixit viris Zzuchoth, Date nunc buccellam panis populo qui mecum, nam laſſi illi: & ego perſequens poſt Zebahh & Szalmunagh reges Midian.
6 Et dixerunt principes Zzuchoth, Nunc quaſi Zebahh, & Szalmunagh nunc traditi in manu tua, quoniam dabimus exercitui tuo panem?
7 Et dixit Gidghon propterea, Quando tradet Dominus Zebahh & Szalmuna in manu mea, & triturabo carnes veſtras ſuper ſpinis deſerti & ſuper tribulis.
8 Et aſcendit inde ad Penuel, & locutus eſt cum eis vt hoc; & reſponderunt illi homo Penuel, vt id quod reſponderunt homines Zzuchoth.
9 Et dixit etiam hominibus Penuel ad dicendum: Quando redibo in pace, diruam turrem hanc.
10 Et Zzebahh & Szalmunagh in Karkor & exercitus eorum cum eis, vt quindecim mille, omnes qui relicti ſunt ex omni exercitu filiorum Orientis; & qui occiſi ſunt, centum & viginti millia viri euaginantes gladium.
11 Et aſcendit Gidghon in via habitaculi Gharabum, qui habitantes in Sechunim in deſerto ab Oriente Nobahh & Ramatha: & percuſſit caſtra, & caſtra poſita erant confidenter.
12 Et conuerterunt Zebahh & Szalmunagh, & perſecutus eſt poſt eos; & cepit duos reges Midian, Zebahh & Szalmunagh: & omnem exercitum euertit.
13 Et reuerſus eſt Gidghon filius Ioas ex bello vſque non intrare Solem.
14 Et apprehendit iuuenem de hominibus Zzuchoth; & interrogauit eum, & ſcripſit ei principes Zzuchoth, & ſenes eius ſeptuaginta & ſeptem viros.

15 * וַיָּבֹא אֶל־אַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע אֲשֶׁר חֵרַפְתֶּם אוֹתִי לֵאמֹר הֲכַף זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְּיָדֶךָ כִּי נִתֵּן לַאֲנָשֶׁיךָ הַיְּעֵפִים
16 לָחֶם׃ * וַיִּקַּח אֶת־זִקְנֵי הָעִיר וְאֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקָנִים וַיֹּדַע בָּהֶם אֵת
17 אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃ * וְאֶת־מִגְדַּל פְּנוּאֵל נָתָץ
18 וַיַּהֲרֹג אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר׃ * וַיֹּאמֶר אֶל־זֶבַח
וְאֶל־צַלְמֻנָּע אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הֲרַגְתֶּם
בְּתָבוֹר וַיֹּאמְרוּ כָּמוֹךָ כְמוֹהֶם אֶחָד כְּתֹאַר בְּנֵי
19 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמַר אַחַי בְּנֵי־אִמִּי הֵם חַי־יְהוָה
לוּ הַחֲיִתֶם אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶתְכֶם׃
20 * וַיֹּאמֶר לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הֲרֹג אוֹתָם וְלֹא־
שָׁלַף הַנַּעַר חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עוֹדֶנּוּ נָעַר׃
21 * וַיֹּאמֶר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה וּפְגַע־בָּנוּ
כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ וַיָּקָם גִּדְעוֹן וַיַּהֲרֹג אֶת־זֶבַח
וְאֶת־צַלְמֻנָּע וַיִּקַּח אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי
22 גְמַלֵּיהֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן
מְשָׁל־בָּנוּ גַּם־אַתָּה גַּם־בִּנְךָ גַּם בֶּן־בְּנֶךָ כִּי
הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְיָן׃
23 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשֹׁל אֲנִי בָּכֶם
וְלֹא־יִמְשֹׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל בָּכֶם׃
24 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אֶשְׁאֲלָה מִכֶּם שְׁאֵלָה
וּתְנוּ־לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמֵי זָהָב לָהֶם
כִּי יִשְׁמְעֵאלִים הֵם׃
25 * וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־הַשִּׂמְלָה
26 וַיַּשְׁלִיכוּ שָׁמָּה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ׃ * וַיְהִי מִשְׁקַל
נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאָל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב
לְבַד מִן־הַשַּׂהֲרֹנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן
שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּלְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי
גְמַלֵּיהֶם׃

15 * Venítq; ad Soccoth, & dixit eis: En
Zebee & Salmana super quibus exprobra
stis mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee
& Salmana in manibus tuis sunt, & idcir
co postulas vt demus viris qui lassi sunt,
16 & defecerunt panes? * Tulit ergo senio
res ciuitatis & spinas deserti ac tribulos,
& contriuit cum eis atq; comminuit vi
17 ros Soccoth. * Turrim quoq; Phanuel
C subuertit, occisis habitatoribus ciuitatis.
18 * Dixítq; ad Zebee & Salmana: Qua
les fuerunt viri quos occidistis in Tha
bor? Qui responderunt, Similes tui, &
vnus ex eis quasi filius regis.
19 * Quibus ille respondit, Fratres mei
fuerunt filij matris meæ. Viuit Dñs, quia
si seruassetis eos, non vos occiderem.
20 * Dixítq; Iether primogenito suo, Sur
ge & interfice eos. qui non eduxit gladiũ;
timebat enim quia adhuc puer erat.
21 * Dixeruntque Zebee & Salmana, Tu
surge & irrue in nos, quia iuxta ætatem
robur est hominis. Surrexit Gedeon & in
terfecit Zebee & Salmana, & tulit orna
menta ac bullas quibus colla regalium
camelorum decorari solent.
22 * Dixerúntq; omnes viri Israel ad Ge
deon: Dominare nostri tu & filius tuus,
& filius filij tui, quia liberasti nos de ma
23 nu Madian. * Quibus ille ait, Non domi
D nabor vestri, nec dominabitur in vos fi
lius meus, sed dominabitur vobis Dñs.
24 * Dixítq; ad eos: Vnam petitionem po
stulo à vobis; date mihi inaures ex præ
da vestra. inaures enim aureas Hismaeli
tæ habere consueuerant.
25 * Qui responderunt: Libentissimè da
bimus. Expádentésq; super terrã pallium,
proiecerunt in eo inaures de præda.
26 * Et fuit pondus postulatarum inauriũ
mille septingenti auri sicli absque orna
mentis & monilibus & veste purpurea,
quibus reges Madian vti soliti erant, &
præter torques aureas camelorum.

תרגום יונתן

15 וַאֲתָא לְוָת אֱנָשֵׁי סוּכּוֹת וַאֲמַר הָא זֶבַח וְצַלְמֻנָּע דְחַסַדְתּוּן יָתִי לְמֵימַר הָא כְּאִילוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע כְּעַן מְסִירִין בִּידָךְ אֲרֵי נִיתֵּן לְגַבְרָךְ
דִּמְשַׁלְהַן לַחְמָא׃ 16 וּדְבַר יַת סָבֵי קַרְתָּא וּדְבַר יַת כּוּבֵּי מַדְבְּרָא וְיַת בַּרְקָנַיָּא וְגָרִיד עֲלֵיהוֹן יַת אֱנָשֵׁי סֻכּוֹת׃
17 וְיַת מִגְדַּל פְּנוּאֵל תְּרַע וּקְטַל יַת אֱנָשֵׁי קַרְתָּא׃ 18 וַאֲמַר לְזֶבַח וּלְצַלְמֻנָּע הֵיכָא גֻּבְרַיָּא דִּקְטַלְתּוּן בְּתָבוֹר
וַאֲמָרוּ כְּוָתָךְ כֵּן אַף אִינוּן חַד מִנְּהוֹן כְּחֶזְוָא דִבְנֵי מַלְכָּא 19 וַאֲמַר אַחַי בְּנֵי אִמָּא אִינוּן קַיָּים הוּא יְיָ אִילוּ קַיֵּימְתּוּן
יָתְהוֹן לָא קְטָלִית יָתְכוֹן׃ 20 וַאֲמַר לְיֶתֶר בְּכְרֵיהּ קוּם קְטוֹל יָתְהוֹן וְלָא שְׁלַף עוּלֵימָא חַרְבֵּיהּ אֲרֵי דָחֵיל אֲרֵי עַד כְּעַן הוּא יָנִיק׃
21 וַאֲמָרוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתְּ וּשְׁלַט בָּנָא אֲרֵי כְּגַבְרָא כֵּן גְּבוּרְתֵּיהּ וְקָם גִּדְעוֹן וּקְטַל יַת זֶבַח וְיַת צַלְמֻנָּע וּנְסֵיב יַת עֲנָקַיָּא דִּי
בְּצַוְּארֵי גַמְלֵיהוֹן׃ 22 וַאֲמָרוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְגִדְעוֹן מְלוֹךְ עֲלָנָא אַף אַתְּ אַף בְּרָךְ אַף בַּר בְּרָךְ אֲרֵי פְּרַקְתָּנָא מִיַּד מִדְיָנָאֵי׃
23 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן לָא אֶמְלוֹךְ אֲנָא עֲלֵיכוֹן וְלָא יִמְלוֹךְ בְּרִי עֲלֵיכוֹן יְיָ מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן׃
24 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן שָׁאֵיל אֲנָא מִנְּכוֹן שְׁאֵילָה וְהַבוּ לִי גְּבַר קְדָשֵׁיהּ מִן בִּיזְתָא אֲרֵי קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא לְהוֹן אֲרֵי עַרְבָאֵי קְטִילוּ׃
25 וַאֲמָרוּ מִיהַב נִתֵּן וּפְרַשׂוּ יַת כְּסוּתָא וּרְמוֹ לְתַמָּן גְּבַר קְדָשֵׁיהּ מִן בִּיזְתָא׃
26 וַהֲוָה מַתְקַל קְדָשֵׁי דְדַהֲבָא דִּשְׁאַל אֲלַף וּשְׁבַע מְאָה דַּהֲבָא בַּר מִן סַהֲרוֹנַיָּא וּכְלִילַיָּא וּלְבוּשֵׁי אַרְגְּוָנָא דְּעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּבַר מִן
עֲנָקַיָּא דִּי בְּצַוְּארֵי גַמְלֵיהוֹן׃

15 * *Et venit ad principes Socchoth, & dixit eis, Ecce Zebee & Salmana, propter quos exprobrastis mihi, dicentes: Nunquid manus Zebee & Salmana nunc in manu tua, vt demus viris tuis lassis panes?*

16 * *Et accepit principes & seniores ciuitatis, & persecutus est eos in spinis deserti, & tribulos, & comminuit in ipsis viros Socchoth.*

17 * *Et turrim Phanuel subuertit, & occidit viros ciuitatis.*

18 * *Et dixit ad Zebee & Salmana, Vbi viri quos occidistis in Thabor? & dixerunt: Vt tu vt illi, similis tibi similis eis, vt species filiorum regum.*

19 * *Et dixit Gedeon, Fratres mei filij matris meæ sunt: viuit Dominus, si seruassetis eos, non occiderem vos.*

20 * *Et dixit Jether primogenito suo, Surgēs interfice eos. & non eduxit puer gladium suum, quoniam timuit, quoniam erat iunior.*

21 * *Et dixit Zebee & Salmana, Surge iam tu & occurre nobis, quoniam sicut vir & potentia eius: & surrexit Gedeon, & interfecit Zebee & Salmana, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.*

22 * *Et dixit vir Jsrael ad Gedeon, Dominare in nobis tu, & filius tuus, & filius filij tui, quoniam saluasti nos de manu Madiam.*

23 * *Et dixit ad eos Gedeon, Non dominabor ego vestri, & non dominabitur filius meus in vobis, Dominus dominabitur vestri.*

24 * *Et dixit ad eos Gedeon, Postulabo à vobis petitionem, & date mihi vir inaurem prædæ suæ, quoniam inaures aureæ fuerunt illis, quoniam Jsmaelitæ fuerunt.*

25 * *Et dixerunt, Dantes dabimus. & expandit vestem suam, & proiecit illic vir inaurem auream spoliorum suorum.*

26 * *Et fuit pondus inaurium aurearum quas petijt, sicli mille & septingenti aurei, absque ornamentis monilium, & amictuum purpureorum qui in regibus Madiam, & præter torques qui in collis camelorum eorum.*

15 * καὶ παρεγένετο πρὸς τοὺς ἄρχοντας σοκχώθ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ δι᾽ οὓς ὠνειδίσατέ με λέγοντες, μὴ χεὶρ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ νῦν ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι δώσωμεν τοῖς ἀνδράσιν σου τοῖς ἐκλυομένοις ἄρτους;

16 * καὶ ἔλαβεν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως, καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆς ἐρήμου, καὶ τὰς βαρκηνίμ, καὶ κατέξανεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρας σοκχώθ.

17 * καὶ τὸν πύργον φανουὴλ κατέσκαψεν, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως.

18 * καὶ εἶπεν πρὸς ζεβεὲ καὶ σαλμανά· ποῦ οἱ ἄνδρες οὓς ἀπεκτείνατε ἐν θαβώρ; καὶ εἶπαν, ὡς σὺ ὡς αὐτοί, ὅμοιός σοι, ὅμοιος αὐτοῖς, ὡς εἶδος υἱῶν βασιλέων.

19 * καὶ εἶπεν γεδεών, ἀδελφοί μου υἱοὶ τῆς μητρός μου εἰσίν· ζῇ κύριος εἰ ἐζωογονήσατε αὐτούς, οὐκ ἂν ἀπέκτεινα ὑμᾶς.

20 * καὶ εἶπεν τῷ ἰεθὲρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ, ἀναστὰς ἀπόκτεινον αὐτούς· καὶ οὐκ ἔσπασεν τὸ παιδάριον τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὅτι ἦν νεώτερος.

21 * καὶ εἶπεν ζεβεὲ καὶ σαλμανά, ἀνάστα δὴ σύ, καὶ ἀπάντησον ἡμῖν, ὅτι ὡς ἀνὴρ καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ· καὶ ἀνέστη γεδεών, καὶ ἀνεῖλεν τὸν ζεβεὲ καὶ τὸν σαλμανά· καὶ ἔλαβεν τοὺς μηνίσκους τοὺς ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

22 * καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς γεδεών, ἄρχε ἐν ἡμῖν σὺ καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου, ὅτι σέσωκας ἡμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιάμ.

23 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεών, οὐκ ἄρξω ἐγὼ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἄρξει ὁ υἱός μου ἐν ὑμῖν, κύριος ἄρξει ὑμῶν.

24 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεών, αἰτήσομαι παρ᾽ ὑμῶν αἴτησιν, καὶ δότε μοι ἀνὴρ ἐνώπιον τῶν σκύλων αὐτοῦ, ὅτι ἐνώτια χρυσᾶ ἦν αὐτοῖς, ὅτι ἰσμαηλῖται ἦσαν.

25 * καὶ εἶπαν, διδόντες δώσομεν· καὶ ἀνέπτυξεν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ ἀνὴρ ἐνώτιον χρυσοῦν τῶν σκύλων αὐτοῦ.

26 * καὶ ἐγενήθη ὁ σταθμὸς τῶν ἐνωτίων τῶν χρυσῶν ὧν ᾐτήσατο, σίκλοι χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι χρυσοῖ, πλὴν τῶν σιρώνων τῶν ὁρμίσκων, καὶ τῶν περιβολαίων τῶν πορφυρῶν τῶν ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι μαδιάμ, καὶ πλὴν τῶν κλοιῶν τῶν ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et venit ad homines Zzuchoth, & dixit: Ecce Zebahh & Szalmunagh, quod exprobrastis mihi, ad dicendum, Ecce quasi Zebahh & Salmunagh, nunc traditi in manu tua, quòd dabimus viris tuis, qui lassi sunt, panem?
16 Et accepit senes vrbis, & accepit spinas deserti, & tribulos; & radere fecit super eos homines Zzuchoth.
17 Et turrem Penuel diruit; & occidit homines vrbis.
18 Et dixit ad Zebahh & Szalmunagh, Vbi viri quos occidistis in Thabor? & dixerunt, Sicut tu, sic etiam illi; vnus ex eis, vt conspectus filiorum regis.
19 Et dixit, Fratres mei filij matris meæ ipsi. viuens ipse Dominus, si viuere fecissetis eos, non occiderem vos.
20 Et dixit Iether primogenito suo, Surge, occide eos. & non eduxit puer gladium suum, nam timuit, nam vsque nunc ille paruulus.
21 Et dixerunt Zebahh & Szalmunagh, Surge tu, & potestatem exerce in nobis, nam vt vir, sic virilitas eius. & surrexit Gidghon, & occidit Zebahh & Szalmunagh, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.
22 Et dixerunt homo Israel ad Gidghon, Regna super nos, etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filij tui, quia liberasti nos de manu Midianæorum.
23 Et dixit eis Gidghon, Non regnabo ego super vos, & non regnabit filius meus super vos: Dominus rex super vos.
24 Et dixit eis Gidghon, Petens ego à vobis petitionem, & date mihi vir monile suum ex spolio; nam monilia auri eis, nam Arabes occiderunt.
25 Et dixerunt: Dare dabimus. & explicuerunt vestem, & coniecerunt ibi vir monile suum ex spolio.
26 Et fuit pondus monilium auri, quæ petiuit, mille & septingenta auri, præter lunulas & coronas, & vestes purpuræ, quæ super reges Midian; & præter torques, qui in collis camelorum eorum.

27 * וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִדְעוֹן לְאֵפוֹד וַיַּצֵּג אוֹתוֹ בְעִירוֹ
בְּעָפְרָה וַיִּזְנוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן
28 וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ׃ * וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לָשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
29 אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן׃ * וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל
30 בֶּן־יוֹאָשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ׃ * וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים
בָּנִים יֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי־נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ׃
31 * וּפִילַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה־לּוֹ גַם־הִיא בֵּן
32 וַיָּשֶׂם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ׃ * וַיָּמָת גִּדְעוֹן
בֶּן־יוֹאָשׁ בְּשֵׂיבָה טוֹבָה וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו
33 בְּעָפְרָה אֲבִי הָעֶזְרִי׃ * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מֵת גִּדְעוֹן
וַיָּשׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים וַיָּשִׂימוּ
34 לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים׃ * וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד
35 כָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב׃ * וְלֹא־עָשׂוּ חֶסֶד
עִם־בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן כְּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
עָשָׂה עִם־יִשְׂרָאֵל׃

ט

1 * וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה
אֶל־אֲחֵי אִמּוֹ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאֶל־כָּל־מִשְׁפַּחַת
2 בֵּית־אֲבִי אִמּוֹ לֵאמֹר׃ * דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי כָל־
בַּעֲלֵי שְׁכֶם מַה־טּוֹב לָכֶם הַמְשֹׁל בָּכֶם שִׁבְעִים
אִישׁ כֹּל בְּנֵי יְרֻבַּעַל אִם־מְשֹׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד
וּזְכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם אָנִי׃
3 * וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי־אִמּוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָּל־בַּעֲלֵי
שְׁכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי
אֲבִימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא׃
4 * וַיִּתְּנוּ־לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית
וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם אֲבִימֶלֶךְ אֲנָשִׁים רֵיקִים וּפֹחֲזִים
וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃

27 * Fecítq; ex eo Gedeon Ephod, & po-
ſuit illud in ciuitate ſua Ephra. Fornica-
túſq; eſt omnis Iſrael in eo; & factum eſt
Gedeoni & omni domui eius in ruinam.
28 *Humiliatus eſt autem Madian coram
filijs Iſrael, nec potuerunt vltrà ceruices
eleuare, ſed quieuit terra per quadraginta
29 annos quibus Gedeon præfuit. * Abijt
itaque Hierobaal filius Ioas, & habitauit
30 in domo ſua. * Habuitque ſeptuagin-
ta filios qui egreſsi ſunt de fœmore eius;
eo quòd plures haberet vxores.
31 *Concubina autẽ illius, quam habebat
in Sychẽ, genuit ei filium nomine Abime
32 lech. * Mortuuſq; eſt Gedeon filius Ioas
in ſenectute bona, & ſepultus eſt in ſepul
chro Ioas patris ſui in Ephra de familia
33 Ezri. *Poſtquam autem mortuus eſt Ge-
deon, auerſi ſunt filij Iſrael, & fornicati
ſunt in Baalim. Percuſſerúntq; cũ Baal fœ
34 dus vt eſſet eis in Deum. * Nec recordati
ſunt Dñi Dei ſui, qui eruit eos de mani-
bus inimicorum ſuorũ omnium per cir-
35 cuitum. *Nec fecerunt miſericordiã cum
domo Hierobaal Gedeon iuxta omnia
bona quæ fecerat Iſraeli.

CAP: IX.

1 ABijt autẽ Abimelech filius Hierobaal
in Sychem ad fratres matris ſuæ; & lo
cutus eſt ad eos, & ad omnem cognatio-
nem domus patris matríſque ſuæ: dicens,
2 * Loquimini ad omnes viros Sychem,
Quid vobis eſt melius, vt dominentur ve
ſtri ſeptuaginta viri omnes filij Hiero-
baal, an vt dominetur vobis vnus vir? ſi-
múlq; conſiderate, quia os veſtrum & ca-
3 ro veſtra ſum. * Locutíque ſunt fratres
matris eius de eo ad omnes viros Sychem
vniuerſos ſermones iſtos, & inclinauerũt
cor eorum poſt Abimelech: dicentes, Fra-
4 ter noſter eſt. * Dederúntq; illi ſeptua-
ginta pondera argenti de fano Baal Be-
rith. Qui conduxit ſibi ex eo viros ino-
pes & vagos, ſecutíque ſunt eum.

תרגום יונתן

27 וַעֲבַד יָתֵיהּ גִדְעוֹן לְאֵפוֹדָא וַאֲקֵים יָתֵיהּ בְּקַרְתֵּיהּ בְּעָפְרָה וּטְעוֹ כָל יִשְׂרָאֵל בָּתְרוֹהִי לְתַמָּן וַהֲוָה לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתֵיהּ לְתַקְלָא׃
28 וְאִיתְכְּנַעוּ מִדְיָנָאֵי קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אוֹסִיפוּ לַאֲרָמָא רֵישֵׁיהוֹן וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּיוֹמֵי גִדְעוֹן׃
29 וַאֲזַל יְרוּבַּעַל בַּר יוֹאָשׁ וִיתֵיב בְּבֵיתֵיהּ׃ 30 וּלְגִדְעוֹן הֲווֹ שִׁבְעִין בְּנִין נָפְקֵי יַרְכֵּיהּ אֲרֵי נְשִׁין סַגִּיאָן הֲוָאָה לֵיהּ׃
31 וּלְחֵינָתֵיהּ דְבִשְׁכֶם יְלֵידַת לֵיהּ אַף הִיא בַּר וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ אֲבִימֶלֶךְ׃ 32 וּמִית גִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ בְּסֵיבוּ טָבָא
וְאִתְקְבַר בְּקִבְרָא דְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי בְּעָפְרָה דַאֲבוּהִי דְעֶזֶר׃ 33 וַהֲוָה כַּד מִית גִדְעוֹן וְתָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּטְעוֹ בָּתַר בַּעֲלַיָּא וְשַׁוִּיאוּ
לְהוֹן בְּעֵיל קְיָים לְטַעֲוְתָא׃ 34 וְלָא אִידְכַּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת פָּלְחָנָא דַייָ אֱלָהֲהוֹן דְשֵׁיזֵיב יַתְהוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן
מִסְחוֹר סְחוֹר׃ 35 וְלָא עֲבַדוּ טֵיבוּ עִם בֵּית יְרֻבַּעַל הוּא גִדְעוֹן כְּכָל טָבְתָא דַעֲבַד עִם יִשְׂרָאֵל׃

ט

1 וַאֲזַל אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרוּבַּעַל לִשְׁכֶם לְוַת אֲחֵי אִמֵּיהּ וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְעִם כָּל זַרְעִית בֵּית אֲבוּהָא דְאִמֵּיהּ לְמֵימַר׃ 2 מַלִּילוּ
כְּעַן קֳדָם כָּל יָתְבֵי בֵּית שְׁכֶם מַה טַב לְכוֹן דְיִמְלְכוּן עֲלֵיכוֹן שִׁבְעִין גַּבְרָא כָּל בְּנֵי יְרוּבַּעַל אוֹ דְיִמְלוֹךְ עֲלֵיכוֹן גַּבְרָא חַד וְתִדְכְּרוּן אֲרֵי קְרִיבְכוֹן
וּבִשְׂרְכוֹן אֲנָא׃ 3 וּמַלִּילוּ אֲחֵי אִמֵּיהּ עֲלוֹהִי קֳדָם כָּל יָתְבֵי שְׁכֶם יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאִתְפְּנִי לִבְּהוֹן בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי
אֲמַרוּ אֲחוּנָא הוּא׃ 4 וִיהַבוּ לֵיהּ שִׁבְעִין כְּסַף מִבֵּית בְּעֵיל קְיָים וַאֲגַר בְּהוֹן אֲבִימֶלֶךְ גֻּבְרִין סְרִיקִין וּבַקָּרִים וַאֲזַלוּ בָּתְרוֹהִי׃

*Et fecit ei Gedeon in Ephod, & posuit il- 27
lud in ciuitate sua in Ephra; & fornicatus est
omnis Israel post illum illic: & fuit Gedeon &
domui illius in scandalum. Et humiliatus 28
est Madiam coram filiis Israel, & non addide-
runt vltrà eleuare caput suum: & quieuit ter-
ra quadraginta annos in diebus Gedeon.
Et abijt Hierobaal filius Ioas, & habita- 29
uit in domo sua. Et Gedeon fuerunt septua- 30
ginta filij egressi ex femoribus eius; quoniam
vxores multæ fuerunt illi.
Et concubina eius in Sichem peperit ei & 31
ipsa filium, & imposuit nomen eius Abimelech.
Et mortuus est Gedeon filius Ioas in cani- 32
cie bona, & sepultus est in sepultura Ioas pa-
tris sui in Ephra patris Ezri.
Et factum est vt mortuus est Gedeon, & 33
auersi sunt filij Israel, & fornicati sunt post
Baalim, & posuerunt sibi Baal Berith in fœ-
dus, vt esset eis ipse in Deum.
Et non recordati sunt filij Israel Domini 34
Dei sui, qui liberauit eos de manu omnium ini-
micorum eorum per circuitum.
Et non fecerunt misericordiam cum domo 35
Hierobaal Gedeon, secundum omnem bonita-
tem quam fecit cum Israel.*

CAP. IX.

*ET abijt Abimelech filius Hierobaal in Si- 1
chem ad fratres matris suæ; & locutus est
ad ipsos, & ad omnem cognationem domus ma
tris suæ, dicens:
Loquimini iam in auribus omnium viro- 2
rum Sichem, quid melius vobis vt dominentur
vestri septuaginta viri omnes filij Hierobaal,
an vt dominetur vobis vir vnus? & recorda-
mini quòd os vestrum & caro vestra sum ego.
Et locuti sunt fratres matris eius de eo in 3
auribus omnium virorum Sichem vniuersos
sermones istos; & inclinauit cor eorũ post Abi-
melech, quoniam dixerunt, Frater noster est.
Et dederunt ei septuaginta argenti ex do- 4
mo Baal Berith pacti: & conduxit in illis
Abimelech viros vacuos & stolidos, & secu-
ti sunt eum.*

27 καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γεδεὼν εἰς ἐφὼδ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ
ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν ἐφραθά· καὶ ἐξεπόρνευσεν πᾶς ἰσ-
ραὴλ ὀπίσω αὐτοῦ ἐκεῖ· καὶ ἐγένετο τῷ γεδεὼν καὶ τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ εἰς σκάνδαλον.
28 καὶ ἐνετράπη μαδιὰμ ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ
οὐ προσέθεντο ἐπᾶραι κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἡσύχασεν ἡ
γῆ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν ἡμέραις γεδεών.
29 καὶ ἐπορεύθη ἱεροβάαλ υἱὸς ἰωὰς, καὶ κατῴκησεν ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
30 καὶ τῷ γεδεὼν ἦσαν ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐκπορευόμε-
νοι ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ὅτι γυναῖκες πολλαὶ ἦσαν αὐτῷ.
31 καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἐν σικήμοις ἔτεκεν αὐτῷ καί
γε αὐτὴ υἱόν, καὶ ἐπέθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβιμέλεχ.
32 καὶ ἀπέθανε γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ, καὶ ἐτά-
φη ἐν τῷ τάφῳ ἰωὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἐφραθὰ πατρὸς
33 ἐζρί. καὶ ἐγενήθη ὡς ἀπέθανεν γεδεών, καὶ ἀπεστράφη-
σαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐξεπόρνευσαν ὀπίσω τῶν βααλίμ,
καὶ ἔθεντο αὐτοῖς τὸν βαὰλ βερὶθ εἰς διαθήκην τοῦ εἶναι αὐ-
34 τοῖς αὐτὸν εἰς θεόν. καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσ-
ραὴλ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν τοῦ ῥυσαμένου αὐτοὺς ἐκ χει-
ρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν.
35 καὶ οὐκ ἐποίησαν ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου ἱεροβάαλ γεδεὼν
κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθωσύνην ἣν ἐποίησεν μετὰ ἰσραήλ.

θ'.

1 Καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς ἱεροβάαλ εἰς σίκη-
μα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν
πρὸς αὐτοὺς, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν συγγένειαν τοῦ οἴκου τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, λέγων·
2 λαλήσατε δὴ ἐν ὠσὶν πάντων τῶν ἀνδρῶν σικήμων,
ποῖον βέλτιον ὑμῖν τὸ ἄρχειν ὑμῶν ἑβδομήκοντα ἄνδρας
πάντας υἱοὺς ἱεροβάαλ, ἢ κυριεύειν ὑμῶν ἄνδρα ἕνα; καὶ
μνήσθητε ὅτι ὀστοῦν ὑμῶν καὶ σὰρξ ὑμῶν εἰμὶ ἐγώ.
3 καὶ ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ περὶ
αὐτοῦ ἐν τοῖς ὠσὶν πάντων τῶν ἀνδρῶν σικήμων πάντας
τοὺς λόγους τούτους· καὶ ἔκλινεν ἡ καρδία αὐτῶν ὀπίσω ἀ-
4 βιμέλεχ ὅτι εἶπαν, ἀδελφὸς ἡμῶν ἐστίν. καὶ ἔδω-
καν αὐτῷ ἑβδομήκοντα ἀργυρίου ἐκ τοῦ οἴκου βαὰλ βερὶθ
διαθήκης· καὶ ἐμισθώσατο ἐν αὐτοῖς ἀβιμέλεχ ἄνδρας
κενοὺς καὶ θαμβουμένους, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Et fecit eum Gidghon in Ephoda, & statuit id in vrbe sua in Ghaphra; & errauerunt omnis Israel post id eò: & fuit Gidghon & domui eius in scandalum. [28] Et humiliati sunt Midianæi ante filios Israel, & non addiderunt ad tollendum capita sua: & quieuit terra Israel quadraginta annis in diebus Gidghon. [29] Et venit Ierubaghal filius Ioas, & habitauit in domo sua. [30] Et Gidghon fuerunt septuaginta filij exeuntes femore illius; nam vxores multæ fuerunt illi. [31] Et concubina illius quæ in Sechem, pepetit illi etiam illa filium, & posuit nomen eius Abimelech. [32] Et mortuus est Gidghon filius Ioas in senectute bona; & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ghaphrah patris Ghezer. [33] Et fuit quando mortuus fuit Gidghon, & redierunt filij Israel, & errauerunt post Baghalaia, & posuerunt sibi Beghel Kijam ad errorem. [34] Et non recordati sunt filij Israel cultum Domini Dei sui, qui eruit eos de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum ex-circum circum. [35] Et non fecerunt misericordiam cum domo Ierubaghal, ipse Gidghon, iuxta omne bonum quòd fecit cum Israel.

CAP. IX.

ET venit Abimelech filius Ierubaghal ad Sechem, ad fratres matris suæ; & locutus est cum eis, & cum omni prosapia domus patris matris suæ ad dicendum. [2] Loquimini nunc ante omnes habitatores domus Sechem, Quid bonum vobis, quòd regnent super vos septuaginta viri, omnes filij Ierubaghal, aut quòd regnet super vos vir vnus? & recordabimini quòd propinquus vester & caro vestra ego. [3] Et locuti sunt fratres matris illius super illum ante omnes habitatores Sechem omnia verba hæc: & inclinatum est cor eorum post Abimelech, quia dixerunt, Frater noster ipse. [4] Et dederunt ei septuaginta argenteos de domo Beghel-Kijam, & conduxit in illis Abimelech viros vacuos, & libertos, & ambulauerunt post eum.

5 ויבא בית־אביו עפרתה ויהרג את־אחיו
בני־ירבעל שבעים איש על־אבן אחת ויותר
יותם בן־ירבעל הקטן כי נחבא׃
6 ויאספו כל־בעלי שכם וכל־בית מלוא
וילכו וימליכו את־אבימלך למלך עם־אלון
7 מצב אשר בשכם׃ ויגדו ליותם
וילך ויעמד בראש הר־גרזים וישא קולו
ויקרא ויאמר להם שמעו אלי בעלי שכם
8 וישמע אליכם אלהים׃ הלוך הלכו
העצים למשח עליהם מלך ויאמרו לזית
9 מלוכה עלינו׃ ויאמר להם הזית החדלתי
את־דשני אשר־בי יכבדו אלהים ואנשים
10 והלכתי לנוע על־העצים׃ ויאמרו העצים
לתאנה לכי־את מלכי עלינו׃
11 ותאמר להם התאנה החדלתי את־
מתקי ואת־תנובתי הטובה והלכתי לנוע על־
12 העצים׃ ויאמרו העצים לגפן לכי־את
13 מלוכי עלינו׃ ותאמר להם הגפן החדלתי
את־תירושי המשמח אלהים ואנשים והלכתי
14 לנוע על־העצים׃ ויאמרו כל־העצים
אל־האטד לך אתה מלך־עלינו׃
15 ויאמר האטד אל־העצים אם באמת
אתם משחים אתי למלך עליכם באו חסו
בצלי ואם־אין תצא אש מן־האטד ותאכל
16 את־ארזי הלבנון׃ ועתה אם־באמת
ובתמים עשיתם ותמליכו את־אבימלך ואם־
טובה עשיתם עם־ירבעל ועם־ביתו ואם־
17 כגמול ידיו עשיתם לו׃ אשר־נלחם
אבי עליכם וישלך את־נפשו מנגד ויצל אתכם
מיד מדין׃

5 Et venit in domũ patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Hierobaal septuaginta viros super lapidem vnum. Remansitque Ioathan filius Hierobaal minimus & absconditus est.
6 Congregati sunt autem omnes viri Sychem & vniuersæ familiæ vrbis Mello, abierúntq; & cõstituerunt regem Abimelech iuxta quercũ quæ stabat in Sychem.
7 Quod cùm nunciatũ esset Ionathan,
B iuit & stetit in vertice montis Garizim, eleuatáque voce clamauit & dixit: Audite me viri Sychem ita vt audiat vos Deus.
8 Ierunt ligna vt vngerent super se regem. Dixerúntque oliuæ, Impera nobis.
9 Quæ respondit, Nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear?
10 Dixerúntq; ligna ad arborem ficum, Veni & super nos regnum accipe.
11 Quæ respondit eis, Nunquid possum deserere dulcedinem meam, fructúsque suauissimos, & ire vt inter cætera ligna promouear?
12 Locutáque sunt ligna ad vitem, Veni & impera nobis.
13 Quę respondit eis: Nunquid possum deserere vinũ meum quod lætificat Deũ & homines, & inter ligna cætera promoueri?
14 Dixerúntque omnia ligna ad rhamnum: Veni & impera super nos.
15 Quæ respondit eis, Si verè me regem vobis cõstituitis, venite & sub vmbra mea requiescite. Si autem non, egrediatur ignis de rhãno & deuoret cedros Libani.
16 Nunc igitur si rectè & absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, & benè egistis cum Hierobaal, & cum domo eius, & reddidistis vicem be-
17 neficijs eius? Qui pugnauit pro vobis & animam suam dedit periculis, vt erueret vos de manu Madian.

תרגום יונתן

5 ועאל לבית אבוהי לעפרה וקטל ית אחוהי בני ירובעל שבעין גברא על אבנא חדא ואשתאר יותם בר ירובעל זעירא ארי אטמר׃
6 ואתכנישו כל יתבי שכם וכל בית מלוא ואזלו ואמליכו ית אבימלך למהוי מלכא עם מישר קמתא דבשכם׃
7 וחויאו ליותם ואזל וקם בריש טורא דגריזים וארים קליה וקרא ואמר להון קבילו מני יתבי שכם ויקבל צלותכון יי׃
8 המיזל אזלו אילניא למנאה עליהון מלכא ואמרו לזיתא מלוך עלנא׃
9 ואמר להון זיתא האשבוק ית משחי דמניה מיקרין קדם יי וביה מתפנקין בני אינשא ואיהך למעבד מלכו על אילניא׃
10 ואמרו אילניא לתאינתא איתא את מלוכי עלנא׃
11 ואמרת להון תאינתא האשבוק ית חולייי וית דבלתי שפירתא ואיהך למעבד מלכו על אילניא׃
12 ואמרו אילניא לגופנא איתא כען מלוכי עלנא׃
13 ואמרת להון גופנא האשבוק ית חמרי דמניה מנסכין קדם יי וביה חדן רברבניא ואיהך למעבד מלכו על אילניא׃
14 ואמרו כל אילניא לאטדא איתא את מלוך עלנא׃
15 ואמר אטדא לאילניא אם בקשוט אתון משחין יתי למהוי מלכא עליכון עולו שרו בטולי ואם לא תפוק אשתא מן אטדא ותיכול ית ארזי לבנן׃
16 וכען אם בקשטא ובשלימותא עבדתון ואמלכתון ית אבימלך ואם טבתא עבדתון עם ירובעל ועם ביתיה ואם כגומלא דידוהי עבדתון ליה׃
17 ברם דאגיח קרבא אבא עליכון ומסר ית נפשיה כקבל גב לאיתקטלא ושיזיב יתכון מיד מדינאי׃

*Et intrauerunt in domum patris eius in E- 5
phrata, & occidit fratres suos filios Hierobaal
septuaginta viros super lapidem vnum; &
remansit Jotham filius Hierobaal iunior; quo-
niam absconditus est.
*Et congregati sunt omnes viri Sichem, 6
& omnis domus Maalo: & abierunt & re-
gem fecerunt Abimelech regem iuxta quercum
stationis quæ in Sichem.
*Et renunciauerunt Jotham, & abijt; 7
& stetit in vertice montis Garizim, & ele-
uauit vocem suam, & vocauit & dixit
illis: Audite me viri Sichem; & audiat vos
Deus.
*Euntia iuerunt ligna vt vngerent super 8
se regem, & dixerunt oliuæ, Regna super nos.
*Et dixit eis oliua: Deserens pinguedinem 9
meam, quam in me glorificauit Deus & homi-
nes, abibo vt dominer inter ligna?
*Et dixerunt ligna ficui: Veni regna super 10
nos. *& ait eis ficus: Deserens dulcedinem 11
meam, & fructus meos bonum, abibo vt im-
perem lignis?
*Et dixerunt ligna viti: Veni regna tu 12
super nos.
*Et dixit ei vitis, Deserens domum meam 13
lætitiam Dei & hominum, abibo vt imperem
in lignis?
*Et dixerunt omnia ligna ad rhamnum: 14
Veni tu regna super nos.
*Et dixit rhamnus ad ligna: Si in veritate 15
vos vngitis me vt regnem super vos; veni-
te confidite in vmbra mea: & si non; egredia-
tur ignis ex rhamno, & deuoret cedros Li-
bani.
*Et nunc si in veritate et in perfectione fe- 16
cistis, & regem constituistis Abimelech: & si
bene egistis cum Hierobaal & cum domo eius:
& si secundum retributionem manus eius fe-
cistis ei.
*Sicut pugnauit pater meus pro vobis, & 17
proiecit animam suam è regione: & eruit vos
de manu Madian.

5 *καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἐφρα-
θά, καὶ ἀπέκτεινεν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ υἱοὺς ἱεροβάαλ ἑβ-
δομήκοντα ἄνδρας ἐπὶ λίθον ἕνα· καὶ ὑπελείφθη ἰω-
θὰμ υἱὸς ἱεροβάαλ ὁ νεώτερος, ὅτι ἐκρύβη.
6 *καὶ συνήχθησαν πάντες οἱ ἄνδρες σικήμων, καὶ πᾶς
ὁ οἶκος μααλώ, καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐβασίλευσαν τὸν ἀ-
βιμέλεχ βασιλέα πρὸς τῇ βαλάνῳ τῆς στάσεως τῆς ἐν
σικήμοις.
7 *καὶ ἀνήγγειλαν τῷ ἰωθάμ, καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἔστησεν ἐν
τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους γαριζίν, καὶ ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ,
καὶ ἐκάλεσεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου ἄνδρες σι-
κήμων, καὶ ἀκούσαι ὑμῶν θεός.
8 *πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι ἐπ'
αὐτῶν βασιλέα· καὶ εἶπαν τῇ ἐλαίᾳ, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.
9 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία, ἀφείσασα τὴν πιότητά
μου ἣν ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεὸς, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πο-
10 ρευθῶ ἄρχειν τῶν ξύλων; *καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ
συκῇ, δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.
11 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκῆ, ἀφείσασα τὴν γλυκύτη-
τά μου, καὶ τὰ γεννήματά μου τὸ ἀγαθόν, πορευθῶ
ἄρχειν τῶν ξύλων;
12 *καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ, δεῦρο βασίλευε
σὺ ἐφ' ἡμῶν.
13 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἄμπελος, ἀφείσασα τὸν οἶνόν μου
τὴν εὐφροσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, πορευθῶ
ἄρχειν ἐπὶ τῶν ξύλων;
14 *καὶ εἶπεν πάντα τὰ ξύλα πρὸς τὴν ῥάμνον, δεῦρο
σὺ βασίλευε ἐφ' ἡμῶν.
15 *καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος πρὸς τὰ ξύλα, εἰ ἐν ἀληθείᾳ
ὑμεῖς χρίετέ με τοῦ βασιλεύειν ἐφ' ὑμᾶς, δεῦτε πεποίθα-
τε ἐν τῇ σκέπῃ μου· καὶ εἰ μή, ἐξέλθοι πῦρ ἐκ τῆς ῥάμνου,
καὶ καταφάγοι τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου.
16 *καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποιήσατε, καὶ
ἐβασιλεύσατε τὸν ἀβιμέλεχ, καὶ εἰ καλῶς ἐποιήσατε μετὰ
ἱεροβάαλ, καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ εἰ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα
τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐποιήσατε αὐτῷ·
17 *ὡς ἐπολέμησεν ὁ πατήρ μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἔρριψεν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐξεναντίας, καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρὸς
μαδιάμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et intrauit ad domum patris sui ad Ghaphra, & occidit fratres suos filios Ierubaghal, septuaginta viros super petram vnam; & relictus est Iotham filius Ierubaghal paruulus, nam absconditus est. [6] Et congregati sunt omnes habitatores Sechem, & omnis domus Milo; & ambulauerunt, & regnare fecerunt Abimelech vt esset rex, iuxta Messar Kamatha quæ in Sechem.
[7] Et nunciauerunt Iotham, & venit & stetit in capite montis Gerizim; & extulit vocem suam, & clamauit, & dixit eis, Audite ex me habitatores Sechem, & audiet orationem vestram Dominus. [8] Venire venerunt arbores ad præficiendum sibi regem; & dixerunt oliuæ: Regna super nos. [9] Et dixit eis oliua, Num deseram vnctionem meam, quòd ex ea honorantes ante Dominum, & in ea deliciantur filij hominis, & ibo ad faciendum regnum super arbores?
[10] Et dixerunt arbores ficui, Veni tu regna super nos. [11] Et dixit eis ficus, Nunquid deseram dulcedinem meam, & caricam meam pulchram, & ibo ad faciendum regnum super arbores?
[12] Et dixerunt arbores viti: Veni nunc regna super nos. [13] Et dixit illis vitis, Nunquid deseram vinum meum, quod ex eo libantes ante Dominum, & in eo gaudentes principes, & ibo ad faciendum regnum super arbores? [14] Et dixerunt omnes arbores rhamno, Veni tu regna super nos. [15] Et dixit rhamnus arboribus, Si in veritate vos vngentes me ad esse regem super vos, intrate, habitate in vmbra mea. & si non, exeat ignis ex rhamno, & comedat cedros Libani.
[16] Et nunc si in veritate & in simplicitate fecistis, & regnare fecistis Abimelech, & si bonum fecistis cum Ierubaghal, & cum domo eius, & si iuxta retributionem manus eius fecistis ei. [17] Verùm quod iniuit bellum pater meus super vos, & tradidit animam suam quasi prope ad necem, & liberauit vos de manu Midianæorum.

18 ‏* וְאַתֶּם קַמְתֶּם עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם וַתַּהַרְגוּ
אֶת־בָּנָיו שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַתַּמְלִיכוּ
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֲמָתוֹ עַל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם כִּי
19 אֲחִיכֶם הוּא ׃ * וְאִם־בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים
עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחוּ
20 בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם־הוּא בָּכֶם ׃ * וְאִם־אַיִן
תֵּצֵא אֵשׁ מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֹאכַל אֶת־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת־
בֵּית מִלּוֹא וְתֵצֵא אֵשׁ מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא
21 וְתֹאכַל אֶת־אֲבִימֶלֶךְ ׃ * וַיָּנָס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ
בְּאֵרָה וַיֵּשֶׁב שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ אָחִיו ׃
22 ‏* וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים ׃
23 ‏* וַיִּשְׁלַח אֱלֹהִים רוּחַ רָעָה בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין
בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ ׃
24 ‏* לָבוֹא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־יְרֻבָּעַל וְדָמָם לָשׂוּם
עַל־אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר הָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי
שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ אֶת־יָדָיו לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו ׃
25 ‏* וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי
הֶהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם
26 בַּדָּרֶךְ וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ ׃ * וַיָּבֹא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וְאֶחָיו וַיַּעַבְרוּ בִּשְׁכֶם וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם ׃
27 ‏* וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וַיִּבְצְרוּ אֶת־כַּרְמֵיהֶם וַיִּדְרְכוּ
וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ
28 וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ ׃ * וַיֹּאמֶר גַּעַל
בֶּן־עֶבֶד מִי־אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא
בֶן־יְרֻבַּעַל וּזְבֻל פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר
אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ ׃
29 ‏* וּמִי יִתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְאָסִירָה אֶת־
אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לַאֲבִימֶלֶךְ רַבֶּה צְבָאֲךָ וָצֵאָה ׃
30 ‏* וַיִּשְׁמַע זְבֻל שַׂר־הָעִיר אֶת־דִּבְרֵי גַּעַל בֶּן־עָבֶד
וַיִּחַר אַפּוֹ ׃

18 * Qui nunc surrexistis cōtra domū pa-
tris mei, & interfecistis filios eius septua-
ginta viros super vnū lapidē, & constitui-
stis regem Abimelech filium ancillæ eius,
super habitatores Sychem, eo quòd frater
19 vester sit. * Si ergo rectè & absq; vitio egi-
stis cū Hierobaal & domo eius hodie, læ-
tamini in Abimelech, & ille lætetur in vo
20 bis. * Sin autē peruersè, egrediatur ignis
ex eo, & consumat habitatores Sychem &
oppidū Mello, egrediatúrq; ignis de viris
Sychem & de oppido Mello, & deuoret
21 Abimelech. * Quæ cùm dixisset, fugit &
abijt in Bera, habitauítque ibi ob metum
22 Abimelech fratris sui. * Regnauit itaque
Abimelech super Israel tribus annis.
23 * Misitq; Deus spiritum pessimum inter
Abimelech & habitatores Sychē qui cœ-
24 perunt eum detestari; * Et scelus interfe-
ctionis septuaginta filiorū Hierobaal, &
effusionem sanguinis eorum conferre in
Abimelech fratrē suū, & inter ceteros Sy-
D chimorum principes qui eum adiuuerāt.
25 * Posuerúntq; insidias aduersum eum in
summitate montiū: & dū illius præstola-
bantur aduentum, exercebant latrocinia,
agētes prædas de prætereūtibus. nuntia-
26 túmq; est Abimelech. * Venit autē Gaal
filius Obed cū fratribus suis, & trāsiuit in
Sychimam. Ad cuius aduentū erecti habi
27 tatores Sychē: * Egressi sunt in agros va-
stantes vineas, vuásque calca ntes, & factis
cantantium choris, ingressi sunt fanū Dei
sui, & inter epulas & pocula maledicebāt
28 Abimelech, * Clamante Gaal filio Obed.
Quis est iste Abimelech, & quę est Sychē,
vt seruiamus ei? Nunquid non est ipse fi-
lius Hierobaal? & cōstituit principem Ze
bul seruum suum super viros Emor pa-
tris Sychem. Cur ergo seruiemus ei?
29 * Vtinam daret aliquis populum istum
sub manu mea, vt auferrem de medio A-
bimelech. Dictúmq; est Abimelech: Con
grega exercitus multitudinem & veni.
30 * Zebul enim princeps ciuitatis, auditis sermonibus Gaal filij Obed, iratus est valdè.

תרגום יונתן

18 ואתון קמתון על בית אבא יומא דין וקטלתון ית בנוהי שבעין גברא על אבנא חדא ואמליכתון ית אבימלך בר אמתיה על יתבי
שכם ארי אחוכון הוא ׃ 19 ואם בקושטא ובשלמותא עבדתון עם ירובעל ועם ביתיה יומא דין חדו באבימלך ויחדי אף
הוא בכון ׃ 20 ואם לא תיפוק אשתא מאבימלך ותיכול ית יתבי שכם וית בית מלוא ותיפוק אשתא מיתבי שכם
ומבית מלוא ותיכול ית אבימלך ׃ 21 ואפך יותם וערק ואזל לבאר ויתיב תמן מן קדם אבימלך אחוהי ׃
22 ומלך אבימלך על ישראל תלת שנין ׃ 23 ושלח יי רוח בישא בין אבימלך ובין יתבי שכם ושקרו יתבי
שכם באבימלך ׃ 24 למיתי חטוף שבעין בני ירובעל ודמהון לשואה על אבימלך אחוהון דקטל יתהון ועל יתבי שכם
דתקיפו ית ידוהי למקטל ית אחוהי ׃ 25 ושויאו ליה יתבי שכם כמנין על רישי טוריא ואנסין ית כל דעבר עליהון באורחא
ואתחואה לאבימלך ׃ 26 ואתא געל בר עבד ואחוהי ועברו בשכם ואתרחיצו עלוהי יתבי שכם ׃ 27 ונפקו לחקלא
וקטפו ית כרמיהון ועצרו ועברו חינגין ועלו לבית טעותהון ואכלו ושתיו ולטיטו ית אבימלך ׃ 28 ואמר געל בר עבד
מן אבימלך ומן שכם ארי נפלחיניה הלא בר ירובעל וזבול שלטוניה פלחו ית אינשי חמור אבוהי דשכם ומא דין נפלחיניה אנחנא ׃
29 ומן ימסר ית עמא הדין בידי ואעדי ית אבימלך ואמר לאבימלך תקים ית משיריתך ופוק ׃
30 ושמע זבול רב קרתא ית פתגמי געל בר עבד ותקיף רגזיה ׃

‡ Et vos insurrexistis contra domum patris 18
mei hodie, & interfecistis filios eius septuagin-
ta viros super lapidem vnum, & regem feci-
stis Abimelech, filium ancillæ eius, super viros
Sichem, quoniam frater vester est.
‡ Et si in veritate & perfectione fecistis cũ 19
Hierobaal & domo eius die hac; & lætemini in
Abimelech, & lætetur & ipse in vobis.
‡ Si non, egrediatur ignis ex Abimelech, & 20
deuoret viros Sichem & domum Mello, &
exeat ignis de viris Sichem, & de domo Mello,
& deuoret Abimelech. ‡ Et recessit Iotham, 21
& fugit & abijt in Bera, & habitauit illic à
facie Abimelech fratris sui. ‡ Et regnauit 22
Abimelech super Israel tres annos.
‡ Et misit Deus spiritum malum inter Abi- 23
melech, & inter viros Sichẽ, & detestati sunt
viri Sichem in domo Abimelech: ‡ Vt induce- 24
rent scelus septuaginta filiorum Hierobaal, &
sanguinem illorum imponeret super Abimelech
fratrem suum qui interfecerat illos, & super
viros Sichem qui fortificauerũt manus eorum,
vt interficerent fratres illius.
‡ Et posuerunt ei viri Sichem insidias su- 25
per capita montium, & rapiebant omnes præ-
tereuntes per illos in via; & nunciatum est
Abimelech.
‡ Et venit Gaal filius Abed et fratres eius, 26
& transierunt in Sichem, & confisi sunt in
illo viri Sichem.
‡ Et venerunt in agrum, & vindemiaue- 27
runt vineas illorum & calcauerunt, & facie-
bant choreas, & ingressi sunt in domum Dei
sui, & comederunt & biberunt, & maledi-
cebant Abimelech. ‡ Et dixit Gaal filius 28
Abed, Quid est Abimelech, et quis est filius Sy-
chem, quòd seruiemus illi? non hic filius Hiero-
baal & Zebul existens princeps eius, seruus
eius cum viris Emmor patris Sychem? & cur
seruiamus illi nos? ‡ Et quis det populum hunc 29
in manu mea? et auferam de medio Abimelech,
& dicam Abimelech, Congrega exercitũ tuum
& exi. ‡ Et audiuit Zebul princeps ciuitatis 30
sermones Gaal filij Abed, & iratus est ira.

18 ‡ καὶ ὑμεῖς ἐπανέστητε ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου σήμε-
ρον, καὶ ἀπεκτείνατε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἑβδομήκοντα ἄνδρας
ἐπὶ λίθον ἕνα, καὶ ἐβασιλεύσατε τὸν ἀβιμέλεχ υἱὸν τῆς παι
δίσκης αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας σικήμων, ὅτι ἀδελφὸς ὑμῶν
19 ἐστίν. ‡ καὶ εἰ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ τελειότητι ἐποιήσατε μετὰ ἱε-
ροβάαλ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ εὐφρανθείη-
τε ἐν ἀβιμέλεχ καὶ εὐφρανθείη καὶ αὐτὸς ἐν ὑμῖν.
20 ‡ εἰ μή, ἐξέλθοι πῦρ ἐξ ἀβιμέλεχ, καὶ καταφάγοι
τοὺς ἄνδρας σικήμων καὶ τὸν οἶκον μαλώ, καὶ ἐξέλθοι πῦρ
ἐκ τῶν ἀνδρῶν σικήμων, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μαλώ, καὶ κατα
21 φάγοι τὸν ἀβιμέλεχ. ‡ καὶ ἀπέδρα ἰωθὰμ καὶ ἔφυ-
γεν καὶ ἐπορεύθη εἰς βηρά· καὶ κατῴκησεν ἐκεῖ ἀπὸ προ-
σώπου ἀβιμέλεχ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
22 ‡ καὶ ἦρξεν ἀβιμέλεχ ἐπὶ τῷ ἰσραὴλ τρία ἔτη.
23 ‡ καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀναμέσον
ἀβιμέλεχ, καὶ ἀναμέσον τῶν ἀνδρῶν σικήμων, καὶ ἠθέτησαν
οἱ ἄνδρες σικήμων ἐν τῷ οἴκῳ ἀβιμέλεχ·
24 ‡ τοῦ ἐπαγαγεῖν τὴν ἀδικίαν τῶν ἑβδομήκοντα υἱῶν
ἱεροβάαλ, καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐπιθεῖναι ἐπὶ ἀβιμέλεχ
τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν τὸν ἀποκτείναντα αὐτούς, καὶ ἐπὶ τοὺς
ἄνδρας σικήμων τοὺς κατισχύσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν,
ὥστε ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.
25 ‡ καὶ ἔθεντο αὐτῷ οἱ ἄνδρες σικήμων ἔνεδρα ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς τῶν ὀρέων, καὶ διήρπαζον πάντας τοὺς διαπορευο-
μένους ἐπ' αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμέλεχ.
26 ‡ καὶ ἦλθεν γαὰλ υἱὸς ἀβέδ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πα-
ρῆλθον εἰς σίκημα, καὶ ἐπεποίθησαν ἐν αὐτῷ ἄνδρες σική-
27 μων. ‡ καὶ ἦλθον εἰς ἀγρὸν καὶ ἐτρύγησαν τοὺς ἀμπελῶ-
νας αὐτῶν καὶ ἐπάτουν, καὶ ἐποίουν χορούς· καὶ εἰσῆλθον εἰς
οἶκον θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ κατηρῶντο τὸν
28 ἀβιμέλεχ. ‡ καὶ εἶπεν γαὰλ υἱὸς ἀβέδ, τί ἐστιν ἀβι-
μέλεχ, καὶ τίς ἐστιν υἱὸς συχέμ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ;
οὐχ οὗτος υἱὸς ἱεροβάαλ καὶ ζεβοὺλ ὁ ὢν ἐπίσκοπος αὐτοῦ;
δοῦλος αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν ἐμμὼρ πατρὸς συ-
χέμ; καὶ τί ὅτι δουλεύσωμεν αὐτῷ ἡμεῖς;
29 ‡ καὶ τίς δώῃ τὸν λαὸν τοῦτον ἐν τῇ χειρί μου; καὶ μετα-
στήσω τὸν ἀβιμέλεχ, καὶ ἐρῶ τῷ ἀβιμέλεχ, πλήθυνον τὴν
30 δύναμίν σου καὶ ἔξελθε. ‡ καὶ ἤκουσεν ζεβοὺλ ὁ ἄρχων τῆς
πόλεως τοὺς λόγους γαὰλ υἱοῦ ἀβέδ, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et vos surrexistis super domum patris mei die hac, & occidistis filios eius septuaginta viros super lapidem vnum, & regnare
fecistis Abimelech, filium ancillæ eius, super habitatores Sechem, quoniam frater vester ipse. 19 Et si in veritate & in perfectione
fecistis cum Ierubaghal, & cum domo eius die hac; gaudete in Abimelech, & gaudebit etiam ipse in vobis.
20 Et si non, exibit ignis ex Abimelech, & comedet habitatores Sechem & Beth-Melo; & exibit ignis ex habitatoribus Sechẽ, & ex
Beth-Melo, & comedet Abimelech. 21 Et vertit Iotham, & fugit & iuit ad Beer, & habitauit ibi ab ante Abimelech fratrem suum.
22 Et regnauit Abimelech super Israel tribus annis. 23 Et misit Dominus spiritum malum inter Abimelech, & inter ha-
bitatores Sechem; & mentiti sunt habitatores Sechem in Abimelech: 24 Ad veniendum iniquitatem septuaginta
filiorum Ierubaghal, & sanguinem illorum ad ponendum super Abimelech fratrem eorum, qui occidit eos, & super habitatores Sechem,
qui roborarunt manum eius ad occidendum fratres suos. 25 Et posuerunt ei habitatores Sechem insidias super capita montium,
& diripuerunt omnem qui transijt iuxta eos in via; & nunciatum est Abimelech. 26 Et venit Gaghal filius Ghebed, &
fratres eius, & transierunt in Sechem; & confiderunt super eum habitatores Sechem. 27 Et exierunt ad agrum, & vindemia-
uerunt vineas suas, & calcauerunt, & fecerunt tripudia, & intrauerunt ad domum erroris eorum, & comederunt & biberunt, & maledi-
xerunt Abimelech. 28 Et dixit Gaghal filius Ghebed, Quis Abimelech, & quis Sechem, quòd seruiemus ei? nónne filius Ieruba-
ghal & Zebul princeps eius seruierunt viris Hhamor patris Sechem? & quid hoc seruiemus ei nos?
29 Et quis tradet populum hunc in manu mea, & abijciam Abimelech! Et dixit Abimelecho, Ordina exercitum tuum, & exi.
30 Et audiuit Zebul princeps ciuitatis verba Gaghal filij Ghebed; & inualuit indignatio eius.

31 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בְּתָרְמָה לֵאמֹר
הִנֵּה גַעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו בָּאִים שְׁכֶמָה וְהִנָּם
32 צָרִים אֶת־הָעִיר עָלֶיךָ׃ וְעַתָּה קוּם לַיְלָה
33 אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתָּךְ וֶאֱרֹב בַּשָּׂדֶה׃ וְהָיָה
בַבֹּקֶר כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר
וְהִנֵּה־הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ יֹצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ
34 לּוֹ כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ׃ וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ
וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָיְלָה וַיֶּאֶרְבוּ עַל־שְׁכֶם
35 אַרְבָּעָה רָאשִׁים׃ וַיֵּצֵא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְהָעָם
36 אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמַּאְרָב׃ וַיַּרְא־גַעַל אֶת־
הָעָם וַיֹּאמֶר אֶל־זְבֻל הִנֵּה־עָם יוֹרֵד מֵרָאשֵׁי
הֶהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אֵת צֵל הֶהָרִים אַתָּה
37 רֹאֶה כָּאֲנָשִׁים׃ וַיֹּסֶף עוֹד גַּעַל לְדַבֵּר
וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָם יוֹרְדִים מֵעִם טַבּוּר הָאָרֶץ וְרֹאשׁ־
אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלוֹן מְעוֹנְנִים׃
38 וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אַיֵּה אֵפוֹא פִיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר
מִי אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר־
מָאַסְתָּה בּוֹ צֵא־נָא עַתָּה וְהִלָּחֶם בּוֹ׃
39 וַיֵּצֵא גַעַל לִפְנֵי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּלָּחֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃
40 וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ וַיָּנָס מִפָּנָיו וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
41 רַבִּים עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃ וַיֵּשֶׁב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה
וַיְגָרֶשׁ זְבֻל אֶת־גַּעַל וְאֶת־אֶחָיו מִשֶּׁבֶת בִּשְׁכֶם׃
42 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה וַיַּגִּדוּ
43 לַאֲבִימֶלֶךְ׃ וַיִּקַּח אֶת־הָעָם וַיֶּחֱצֵם לִשְׁלֹשָׁה
רָאשִׁים וַיֶּאֱרֹב בַּשָּׂדֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הָעָם יֹצֵא
44 מִן־הָעִיר וַיָּקָם עֲלֵיהֶם וַיַּכֵּם׃ וַאֲבִימֶלֶךְ
וְהָרָאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשְׁטוּ וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח שַׁעַר
הָעִיר וּשְׁנֵי הָרָאשִׁים פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
וַיַּכּוּם׃

31 *Et misit clam ad Abimelech nūcios,
dicens: Ecce Gaal filius Obed venit in Sy
chimam cum fratribus suis, & oppugnat
32 aduersum te ciuitatem. *Surge itaque
nocte cum populo qui tecum est,& latita
33 in agro. *Et primo manè oriente Sole
E irrue super ciuitatem. Illo autē egredien-
te aduersum te cum populo suo, fac ei
34 quod potueris. *Surrexit itaque Abi-
melech cum omni exercitu suo nocte, &
tetendit insidias iuxta Sychimam in qua-
35 tuor locis. *Egressúsque est Gaal filius
Obed, & stetit in introitu portæ ciuitatis.
Surrexit autem Abimelech & omnis ex-
ercitus cum eo de insidiarum loco.
36 *Cúmq; vidisset populum Gaal, dixit
ad Zebul, Ecce de montibus multitudo
descēdit. Cui ille respondit: Vmbras mon
tium vides quasi capita hominum, & hoc
37 errore deciperis. *Rursúmque Gaal ait,
Ecce populus de vmbilico terræ descen-
dit, & vnus cuneus venit per viam quæ
38 respicit quercum. *Cui dixit Zebul, Vbi
est nūc os tuum quo loquebaris, Quis est
Abimelech vt seruiamus ei? Nónne hic
populus est quem despiciebas? Egredere
39 & pugna cōtra eum. *Abijt ergo Gaal
expectante Sychimorum populo, & pu-
gnauit contra Abimelech.
40 *Qui persecutus est eum fugientem,
& in vrbem compulit. Ceciderúntque ex
parte eius plurimi vsque ad portam ciui-
41 tatis. *Et Abimelech sedit in Ruma; Ze-
F bul autē Gaal & socios eius expulit de vr-
42 be, nec in ea passus est commorari. *Se-
quenti ergo die egressus est populus in
campū. quod cùm nunciatū esset Abime-
43 lech: *Tulit exercitum suum, & diuisit
in tres turmas, tendens insidias in agris.
Vidénsque quòd egrederetur populus de
44 ciuitate, surrexit & irruit in eo; *Cum
cuneo suo oppugnās, & obsidens ciuita-
tem: duæ autem turmæ palantes per cam
pum aduersarios persequebantur.

תרגום יונתן

31 וּשְׁלַח אִזְגַּדִין לְוַת אֲבִימֶלֶךְ בְּרָז לְמֵימַר הָא גַעַל בַּר עֶבֶד וַאֲחוֹהִי אָתַן לִשְׁכֶם וְהָא אִינוּן צָרִין עַל קַרְתָּא עֲלָךְ ׃
32 וּכְעַן קוּם בְּלֵילְיָא אַתְּ וְעַמָּא דְעִמָּךְ וּכְמוֹן בְּחַקְלָא ׃ 33 וִיהֵא בְּצַפְרָא כְּמִדְנַח שִׁמְשָׁא תַּקְדִּים וְתִתְנְגִיד עַל
קַרְתָּא וְהָא הוּא וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ נָפְקִין לְוָתָךְ וְתַעְבֵּיד לֵיהּ כְּמָא דְתַשְׁכַּח יְדָךְ ׃ 34 וְקָם אֲבִימֶלֶךְ וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ בְּלֵילְיָא וּכְמַנוּ
עַל שְׁכֶם אַרְבַּע מַשְׁרְיָן ׃ 35 וּנְפַק גַּעַל בַּר עֶבֶד וְקָם בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא וְקָם אֲבִימֶלֶךְ וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ מִן כְּמָנָא ׃
36 וַחֲזָא גַעַל יָת עַמָּא וַאֲמַר לִזְבוּל הָא עַמָּא נָחֵית מֵרֵישֵׁי טוּרַיָּא וַאֲמַר לֵיהּ זְבוּל יַת טוּלָא דְטוּרַיָּא אַתְּ חָזֵי כְּגַבְרַיָּא ׃
37 וְאוֹסֵיף עוֹד גַּעַל לְמַלָּלָא וַאֲמַר הָא עַמָּא נָחְתִין מִן תּוּקְפָּא דְאַרְעָא וּמַשְׁרִיתָא חֲדָא אָתְיָא מֵאוֹרַח מֵישַׁר מְעוֹנְנִים ׃
38 וַאֲמַר לֵיהּ זְבוּל אָן אִינוּן פִּתְגָּמָךְ דַּאֲמַרְתְּ אֲמַר מַן אֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי נִפְלְחִינֵּיהּ הֲלָא דֵין עַמָּא דְקַצְּתָּא בֵיהּ פּוּק כְּעַן וְאַגַּח קְרָבָא
בֵּיהּ ׃ 39 וּנְפַק גַּעַל קֳדָם בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאַגַּח קְרָבָא בַּאֲבִימֶלֶךְ ׃ 40 וּרְדָפֵהּ אֲבִימֶלֶךְ וְאַפַּךְ מִן קֳדָמוֹהִי וּנְפַלוּ
קְטִילִין סַגִּיאִין עַד מַעֲלָנָא דְתַרְעָא ׃ 41 וִיתֵיב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה וְתָרֵיךְ זְבוּל יַת גַּעַל וְיַת אֲחוֹהִי מִלְּמֵיתַב בִּשְׁכֶם ׃
42 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וּנְפַק עַמָּא לְחַקְלָא וְחַוִּיאוּ לַאֲבִימֶלֶךְ ׃
43 וּדְבַר יַת עַמָּא וּפַלְגִינוּן לִתְלָת מַשְׁרְיָן וּכְמַן בְּחַקְלָא וַחֲזָא וְהָא עַמָּא נָפֵיק מִן קַרְתָּא וְקָם עֲלֵיהוֹן וְקַטְלִינוּן ׃
44 וַאֲבִימֶלֶךְ וּמַשְׁרִיתָא דְעִמֵּיהּ אִיתְנְגִידוּ וְקָמוּ בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא וְתַרְתֵּין מַשְׁרְיָן אִיתְנְגִידוּ עַל כָּל דִּי בְחַקְלָא וְקַטְלוּנוּן ׃

*Et misit nuncios ad Abimelech cum donis, 31
dicens: Ecce Gaal filius Abed & fratres eius,
venerunt in Sichem, & hi obsident ciuitatem
contra te. Et nunc surge nocte tu et populus 32
qui est tecum, & insidiare agro.
Et erit manè simul cum ortu Solis, & sur 33
ges diluculò & tendes contra ciuitatem; &
ecce ipse & populus qui cũ eo egreditur aduer-
sum te, & facies ei sicut inuenerit manus tua.
Et surrexit Abimelech, & omnis populus 34
qui cum illo nocte, & insidiati sunt contra Si-
chem quatuor ordines. Et fuit manè, & 35
egressus est Gaal filius Abed, & stetit ad fores
portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech & om-
nis populus qui cum eo ex insidiis. Et vidit 36
Gaal filius Abed populum, & dixit ad Zebul,
Ecce populus descendens de verticibus montiũ.
& dixit ad eum Zebul, Vmbram montium tu
vides quasi viros. Et addidit vltra Gaal 37
loqui, & dixit, Ecce populus descendens iuxta
mare à cõtiguo vmbilico terræ, & cuneus vnus
venit à via quercus aspicientium.
Et dixit ad eum Zebul, Vbi est os tuum, 38
quod loquebatur, Quid est Abimelech, quòd ser
uiemus ei? nonne hic est populus quem despicie-
bas in ipso? egredere nũc & pugna cõtra eum.
Et egressus est Gaal à facie virorum Si- 39
chem, & pugnauit contra Abimelech.
Et persecutus est eum Abimelech, & fu- 40
gerunt à facie eius, & ceciderunt vulnerati
multi vsque ad portas ciuitatis.
Et sedit Abimelech in Ruma; & expulit 41
Zebul Gaal & fratres eius, vt non habitarent
in Sichem.
Et factum est sequenti die, & egressus est 42
populus in cãpum, & nunciatũ est Abimelech.
Et tulit populum & diuisit illum in tres 43
turmas, & tetendit insidias in agro, & vidit,
& ecce populus egressus est de ciuitate, & in-
surrexit in eos & percussit eos. Et Abimelech 44
& turmæ qui erant cum illo extenderunt, &
steterunt prope fores portæ ciuitatis: & duæ
turmæ effusæ sunt contra omnes qui erant in
agro, & percussit eos.

31 Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἀβιμέλεχ μετὰ δώρων
λέγων, ἰδοὺ γααλ υἱὸς ἀβεδ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ παρα-
γεγόνασιν εἰς σίκημα, καὶ οἵδε πολιορκοῦσιν τὴν πόλιν ἐπὶ
32 σέ. καὶ νῦν ἀνάστηθι νυκτὸς, σὺ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ,
καὶ ἐνέδρευε τῷ ἀγρῷ.
33 καὶ ἔσται τὸ πρωῒ ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ
ὀρθρίσεις καὶ ἐκτενεῖς ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ ἰδοὺ αὐτὸς καὶ ὁ
λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκπορεύεται πρὸς σέ, καὶ ποιήσεις αὐτῷ
καθάπερ ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου.
34 καὶ ἀνέστη ἀβιμέλεχ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ νυ-
κτὸς, καὶ ἐνέδρευσαν ἐπὶ σίκημα τέσσαρες ἀρχαί.
35 καὶ ἐγένετο πρωῒ, καὶ ἐξῆλθεν γααλ υἱὸς ἀβέδ, καὶ ἔστη
πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ ἀνέστη ἀβιμέλεχ
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐνέδρων.
36 καὶ εἶδεν γααλ υἱὸς ἀβὲδ τὸν λαόν· καὶ εἶπεν πρὸς ζε-
βοὺλ, ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων·
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβοὺλ, τὴν σκιὰν τῶν ὀρέων σὺ ὁ-
37 ρᾷς ὡς ἄνδρας. καὶ προσέθετο ἔτι γααλ τοῦ λαλῆσαι·
καὶ εἶπεν, ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων κατὰ θάλασσαν ἀπὸ τοῦ
ἐχόμενα τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀρχὴ μία παραγίνεται
ἀπὸ ὁδοῦ δρυὸς ἀποβλεπόντων.
38 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβοὺλ, ποῦ ἐστιν τὸ στόμα σου
τὸ λέγον, τί ἐστιν ἀβιμέλεχ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; οὐχ
ἰδοὺ οὗτος ἐστιν ὁ λαὸς ὃν ἐξουδένωσας ἐν αὐτῷ; ἔξελθε δὴ
39 νῦν καὶ πολέμει πρὸς αὐτόν. καὶ ἐξῆλθεν γααλ ἀπὸ
προσώπου τῶν ἀνδρῶν σικήμων, καὶ ἐπολέμησεν πρὸς ἀβι-
40 μέλεχ. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν ἀβιμέλεχ, καὶ ἔφυγον
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοὶ
41 ἕως θυρῶν τῆς πόλεως. καὶ ἐκάθισεν ἀβιμέλεχ ἐν
ἀριμά, καὶ ἐξέβαλεν ζεβοὺλ τὸν γααλ καὶ τοὺς ἀδελ-
42 φοὺς αὐτοῦ, τοῦ μὴ οἰκεῖν ἐν σικήμοις. καὶ ἐγενήθη τῇ ἐ-
παύριον, καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἀπηγγέλη τῷ
43 ἀβιμέλεχ. καὶ παρέλαβεν τὸν λαὸν, καὶ διεῖλεν
αὐτὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ ἐνέδρευσεν ἐν ἀγρῷ· καὶ εἶδεν,
καὶ ἰδοὺ λαὸς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐπανέστη ἐπ' αὐ-
44 τοὺς καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ ἀβιμέλεχ καὶ ἀρχαὶ
αἱ μετ' αὐτοῦ ἐξέτειναν, καὶ ἔστησαν παρὰ τὰς θύρας τῆς
πύλης τῆς πόλεως· καὶ αἱ δύο ἀρχαὶ ἐξεχύθησαν ἐπὶ
πάντας τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et misit nuncios ad Abimelech in secreto: ad dicendum, Ecce Gaghal filius Ghebed & fratres eius venerunt ad Sechem, &
ecce illi angustiantes super vrbem super te. 32 Et nunc surge in nocte tu, & populus qui tecum; & insidiare in agro.
33 Et erit in aurora in oriri Solé, anticipabis, & extraheris super vrbem; & ecce ipse & populus, qui cum eo, exeuntes ad te, & facies
ei, vt id quod inueniet manus tua. 34 Et surrexit Abimelech & omnis populus qui cum illo, in nocte; & insidiati sunt super Sechem
quatuor turmæ. 35 Et exijt Gaghal filius Ghebed, & stetit in introitu portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech, & populus qui cum
eo, ex insidijs. 36 Et vidit Gaghal populum, & dixit ad Zebul: Ecce populus descendit ex capitibus montium. & dixit ei Zebul,
Vmbram montium tu videns sicut viros. 37 Et addidit adhuc Gaghal ad loquendum, & dixit, Ecce populus descendentes ex
fortitudine terræ, & turma vna venit ex via planiciei Meghonenim. 38 Et dixit ei Zebul, Vbi hic verbum tuum quod tu
dicens: Quis Abimelech, quòd seruiemus ei? nónne hic populus quo fregisti in eo? exi, precor, nunc, & ini bellum in eo.
39 Et exiit Gaghal ante possessores Sechem, & inijt prœlium in Abimelech. 40 Et persecutus est eum Abimelech, &
vertit ex ante eum, & ceciderunt occisi multi vsque introitum portæ. 41 Et habitauit Abimelech in Aruma, & expulit Ze-
bul Gaghal & fratres suos ab habitando in Sechem. 42 Et fuit in die qui post eum, & exijt populus ad agrum, & nuncia-
uerunt Abimelech. 43 Et accepit populum, & diuisit eos ad tres turmas, & insidiatus est in agro, & vidit; & ecce
populus exiens ex vrbe, & surrexit super eos, & occidit eos. 44 Et Abimelech & turmæ quæ cum illo, pro-
tracti sunt, & steterunt in introitu portæ vrbis; & duæ turmæ protractæ sunt super omnes qui in agro, & occiderunt eos.

45 * וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחָם בָּעִיר כֹּל הַיּוֹם הַהוּא
וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הָרָג
וַיִּתֹּץ אֶת־הָעִיר וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח׃
46 * וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־
47 צְרִיחַ בֵּית אֵל בְּרִית׃ * וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ כִּי
48 הִתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם׃ * וַיַּעַל
אֲבִימֶלֶךְ הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־הַקַּרְדֻּמּוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׂוֹכַת
עֵצִים וַיִּשָּׂאֶהָ וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם
אֲשֶׁר־עִמּוֹ מָה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מַהֲרוּ עֲשׂוּ כָמוֹנִי׃
49 * וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ שׂוֹכֹה וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־הַצְּרִיחַ וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם
אֶת־הַצְּרִיחַ בָּאֵשׁ וַיָּמֻתוּ גַּם כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־
50 שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה׃ * וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ
51 אֶל־תֵּבֵץ וַיִּחַן בְּתֵבֵץ וַיִּלְכְּדָהּ׃ * וּמִגְדַּל־עֹז
הָיָה בְתוֹךְ־הָעִיר וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים
וְהַנָּשִׁים וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעֲלוּ
52 עַל־גַּג הַמִּגְדָּל׃ * וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל
וַיִּלָּחֶם בּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־פֶּתַח הַמִּגְדָּל לְשָׂרְפוֹ בָאֵשׁ׃
53 * וַתַּשְׁלֵךְ אִשָּׁה אַחַת פֶּלַח רֶכֶב עַל־רֹאשׁ
54 אֲבִימֶלֶךְ וַתָּרִץ אֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ׃ * וַיִּקְרָא מְהֵרָה
אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלֹף חַרְבְּךָ
וּמוֹתְתֵנִי פֶּן־יֹאמְרוּ לִי אִשָּׁה הֲרָגָתְהוּ וַיִּדְקְרֵהוּ
55 נַעֲרוֹ וַיָּמֹת׃ * וַיִּרְאוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּי־מֵת
56 אֲבִימֶלֶךְ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃ * וַיָּשֶׁב אֱלֹהִים
אֵת רָעַת אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לַהֲרֹג אֶת־
שִׁבְעִים אֶחָיו׃
57 * וְאֵת כָּל־רָעַת אַנְשֵׁי שְׁכֶם הֵשִׁיב
אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קִלְלַת יוֹתָם
בֶּן־יְרֻבָּעַל׃

45 *Portò Abimelech omni die illo oppu
gnabat vrbẽ, quam cepit, interfectis ha-
bitatoribus eius, ipsa quoque destructa,
46 ita vt sal in ea dispergeret. *Quod cùm
audissẽt qui habitabãt in turre Sychimo-
rum, ingressi sunt fanum Dei sui Berith,
vbi fœdus cũ eo pepigerãt, & ex eo locus
nomẽ acceperat, qui erat munitus valde.
47 *Abimelech quoq; audiens viros tur-
ris Sichimorum pariter conglobatos;
48 *Ascendit in montẽ Selmon cũ omni
populo suo, & arrepta securi præscidit ar-
boris ramum, impositúmq; ferens hume-
D ro, dixit ad socios: Quod me vidistis face-
49 re citò, facite. *Igitur certatim ramos de
arboribus præcidentes, sequebantur du-
cem. Qui circundantes presidium succen-
derunt: atq; ita factũ est vt fumo & igne
mille hominum necarẽtur viri pariter &
mulieres habitatorum turris Sychem.
50 *Abimelech autẽ inde proficiscens ve-
nit ad oppidum Thebes, quod circundãs
51 obsidebat exercitu. *Erat autem turris
excelsa in media ciuitate, ad quam confu
gerant simul viri ac mulieres, & omnes
principes ciuitatis clausa firmissimè ia-
nua, & super turris tectũ stantes per pro-
52 pugnacula. *Accedénsque Abimelech
iuxta turrim pugnabat fortiter, & appro-
pinquãs ostio ignẽ supponere nitebatur.
53 *Et ecce vna mulier fragmen molæ de-
super iaciens illisit capiti Abimelech, &
54 confregit cerebrum eius. *Qui vocauit
citò armigerum suum, & ait ad eum, Eua
gina gladium tuũ & percute me, ne fortè
dicatur quòd à fœmina interfectus sim:
55 qui iussa perficiens interfecit eũ. *Illo
quoq; mortuo omnes qui cum eo erãt de
56 Israel reuersi sunt in sedes suas. *Et reddi-
dit Deus malum quod fecerat Abimelech
contra patrẽ suum interfectis septuagin-
57 ta fratribus suis. *Sychimitis quoq; quod
operati erãt retributum est, & venit super
eos maledictio Ioatham filij Hierobaal.

תרגום יונתן

45 וַאֲבִימֶלֶךְ אַגִּיחַ בְּקַרְתָּא כָּל יוֹמָא הַהוּא וּכְבַשׁ יָת קַרְתָּא וְיָת עַמָּא דְבַהּ קְטַל וְתָרַע יָת קַרְתָּא וְזַרְעַהּ מִילְחָא׃
46 וּשְׁמַעוּ כָּל יָתְבֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַאֲתוֹ לִצְרִיחַ בֵּיתְאֵל לְמִגְזַר קְיָים׃ 47 וְאִתְחַוָּאָה לַאֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי אִתְכְּנִישׁוּ כָּל יָתְבֵי
מִגְדַּל שְׁכֶם׃ 48 וּסְלֵיק אֲבִימֶלֶךְ לְטוּרָא דְצַלְמוֹן הוּא וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וּנְסֵיב אֲבִימֶלֶךְ יָת כּוּלְבַיָּא בִּידֵיהּ וּקְץ שׁוֹכַת אָעִין
וּנְטַלַהּ וְשַׁוִּי עַל כַּתְפֵּהּ וַאֲמַר לְעַמָּא דְעִמֵּיהּ מָה חֲזֵיתוּן עֲבֵדִית אוֹחוּ עֲבִידוּ כְוָתִי׃ 49 וְקַצּוּ אַף כָּל עַמָּא גְּבַר סוֹבֵיהּ וַאֲזַלוּ
בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ וְשַׁוִּיאוּ עַל צְרִיחַ וְאַדְלִיקוּ עֲלֵיהוֹן יָת צְרִיחַ בְּנוּרָא וְאִתְקְטַלוּ אַף כָּל אֱינָשֵׁי מִגְדַּל שְׁכֶם כְּאֶלֶף גְּבַר וְאִתְּתָא׃
50 וַאֲזַל אֲבִימֶלֶךְ לְתֵבֵץ וּשְׁרָא בְּתֵבֵץ וְכַבְשַׁהּ׃ 51 וּמִגְדַּל תַּקִּיף הֲוָה בְּגוֹ קַרְתָּא וְאַפַּכוּ לְתַמָּן כָּל גֻּבְרַיָּא וּנְשַׁיָּא וְכָל יָתְבֵי
קַרְתָּא וְאַגִּיפוּ בְּאַפֵּיהוֹן וּסְלִיקוּ עַל אִיגַּר מִגְדְּלָא׃ 52 וַאֲתָא אֲבִימֶלֶךְ עַד מִגְדְּלָא וְאַגִּיחַ קְרָבָא בֵּיהּ וּקְרֵיב עַד תְּרַע מִגְדְּלָא
לְאוֹקָדוּתֵיהּ בְּנוּרָא׃ 53 וּרְמַת אִתְּתָא חֲדָא פַּלְגוּת רְכֵב רֵיחַיָּא עַל רֵישָׁא דַאֲבִימֶלֶךְ וְרַעַת יָת גֻּלְגַּלְתֵּיהּ׃
54 וּקְרָא בִּפְרִיעַ לְעוּלֵימָא נָטֵל זֵינֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ שְׁלֹף חַרְבָּךְ וּקְטוֹלְנִי דִּילְמָא יֵימְרוּן עֲלַי אִתְּתָא קְטַלְתֵּיהּ וּקְטַלֵיהּ עוּלֵימֵיהּ וּמִית׃
55 וַחֲזוֹ אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִית אֲבִימֶלֶךְ וַאֲזַלוּ גְּבַר לְאַתְרֵיהּ׃
56 וַאֲתֵיב יְיָ יָת בִּישַׁת אֲבִימֶלֶךְ דַּעֲבַד לַאֲבוּהִי לְמִקְטַל יָת שִׁבְעִין אֲחוּהִי׃
57 וְיָת כָּל בִּישַׁת אֱנָשֵׁי שְׁכֶם אֲתֵיב יְיָ בְּרֵישֵׁיהוֹן וַאֲתָת לְהוֹן לְוָטַת יוֹתָם בַּר יְרוּבַּעַל׃

*Et Abimelech pugnauit in vrbe totam 45
diem illam, & ceperunt vrbem, & populum
qui in ipsa occiderunt: & destruxit vrbem &
seminauit eam sale. *Et audierunt omnes 46
viri turris Sichem, & ingressi sunt in arcem
domus Bethel fœderis.
*Et annunciatum est Abimelech, quòd con- 47
gregati sunt omnes viri turris Sichem.
*Et ascendit Abimelech in montem Selmon 48
ipse & omnis populus qui secum: et cepit Abi-
melech securim in manu sua, et excidit onus li-
gnorum, & accepit illud, & imposuit super hu
meros suos: & dixit ad populum qui erat cum
illo, Quod vidistis me facientem, citò facite, vt
& ego. *Et exciderunt & omnes ipsi qui- 49
libet onus, & tulerũt, & iuerunt post Abime-
lech, & imposuerunt super arcem, & combus-
serunt super illos arcem in igne, & omnes mor-
tui sunt viri turris Sichem quasi mille virorũ
& mulierum. *Et abijt Abimelech in The- 50
bes, & obsedit illam, et cepit illam. *Et turris 51
erat fortis in medio vrbis, & confugerant illuc
omnes viri & mulieres, & omnes principes
ciuitatis; & clauserunt super se ipsos, et ascen-
derunt ad tectum turris.
*Et accessit Abimelech vsq; ad turrim, & 52
expugnauerũt illam; & appropinquauit Abi-
melech vsque ad portam turris, vt combureret
illam in igne. *Et proiecit mulier vna frag- 53
men molæ super caput Abimelech, & confre-
git caluariam eius.
*Et clamauit citò ad puerum portantem in- 54
strumenta eius; & dixit ei, Euagina gladium
tuum & occide me, ne fortè dicant quòd mu-
lier occidit eum: & transfodit eum puer suus;
& mortuus est Abimelech.
*Et vidit vir Israel quòd mortuus est Abi- 55
melech, & reuersi sunt vir in locum suum.
*Et reddidit Deus malum Abimelech quod 56
fecit patri suo, vt occideret septuaginta fratres
suos.
*Et omnem iniquitatem virorum Sichem 57
conuertit Deus in caput eorum; & venit su-
per eos maledictio Joatham filij Hierobaal.

45 καὶ ἀβιμέλεχ ἐπολέμει ἐν τῇ πόλει ὅλην τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην· καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν, καὶ τὸν λαὸν
τὸν ἐν αὐτῇ ἀπέκτειναν, καὶ καθεῖλεν τὴν πόλιν, καὶ ἔσπει-
46 ρεν αὐτὴν ἅλας. καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ
πύργου σικήμων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὀχύρωμα οἴκου τοῦ
47 βηθὴλ βεῤίθ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμέλεχ, ὅτι συνήχ-
θησαν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πύργου σικήμων.
48 καὶ ἀνέβη ἀβιμέλεχ εἰς ὄρος σελμὼν αὐτὸς καὶ πᾶς
ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν ἀβιμέλεχ τὴν ἀξίνην ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκοψεν φορτίον ξύλων, καὶ ἔλαβεν αὐτὸ,
καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὤμοις αὐτοῦ· καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, τί εἴδετέ με ποιοῦντα, ταχέως ποιή-
49 σατε, ὡς καὶ ἐγώ. καὶ ἔκοψαν καί γε πάντες αὐτοὶ
ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦραν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω ἀβιμέ-
λεχ, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐνέπρησαν ἐπ'
αὐτοὺς τὸ ὀχύρωμα ἐν πυρί· καὶ πάντες ἀπέθανον οἱ ἄν-
δρες πύργου σικήμων ὡσεὶ χίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες.
50 καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ εἰς θηβὴς, καὶ περιεκάθισεν
51 αὐτήν, καὶ προκατελάβετο αὐτήν. καὶ πύργος ἦν ὀχυ-
ρὸς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως· καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄν-
δρες, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως· καὶ
ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ δῶμα τοῦ
52 πύργου. καὶ ἦλθεν ἀβιμέλεχ ἕως τοῦ πύργου, καὶ ἐξε-
πολέμησαν αὐτόν· καὶ ἤγγισεν ἀβιμέλεχ ἕως τῆς θύρας
53 τοῦ πύργου ἐμπρῆσαι αὐτὸν ἐν πυρί. καὶ ἔρριψεν
γυνὴ μία κλάσμα μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀβιμέ-
λεχ, καὶ συνέκλασεν τὸ κρανίον αὐτοῦ.
54 καὶ ἐβόησεν τὸ τάχος πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἶρον
τὰ σκεύη αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, σπάσαι τὴν μάχαιράν σου
καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσιν ὅτι γυνὴ ἀπέκτεινεν
αὐτόν· καὶ ἐξεκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
θανεν ἀβιμέλεχ.
55 καὶ εἶδεν ἀνὴρ ἰσραὴλ ὅτι ἀπέθανεν ἀβιμέλεχ· καὶ
56 ἀπῆλθον ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς
τὴν κακίαν ἀβιμέλεχ ἣν ἐποίησεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀποκ-
τεῖναι τοὺς ἑβδομήκοντα ἀδελφοὺς αὐτοῦ.
57 καὶ πᾶσαν τὴν κακίαν ἀνδρῶν σικήμων ἐπέστρε-
ψεν ὁ θεὸς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐ-
τοὺς ἡ κατάρα ἰωαθὰμ τοῦ υἱοῦ ἰεροβάαλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et Abimelech pugnauit in vrbe omnem diem illum, & subegit vrbem & populum qui in ea occidit: & excidit vrbem, & seminauit eam sale. 46 Et audierunt omnes habitantes turris Sechem, & venerunt ad Fanum Bethel ad ineundum fœdus. 47 Et nunciatum est Abimelech, quòd congregati sunt omnes habitatores turris Sechem. 48 Et ascendit Abimelech ad montem Szalmon ipse & omnis populus qui cum eo, & accepit Abimelech securim in manu sua, & excidit ramum arborum, & tulit eum, & posuit super humerum suum: & dixit populo qui cum eo; Quod vidistis, feci; festinate, facite vt ego. 49 Et exciderunt etiam omnis populus, vir ramum suum, & venerunt post Abimelech, & posuerunt super fanum, & incenderunt super eos fanum in igne; & occiderunt etiam omnes homines turris Sechem vt mille virum & mulierem. 50 Et venit Abimelech ad Thebesz, & posuit in Thebesz, & subegit eam. 51 Et turris fortis fuit in medio vrbis, & verterunt illuc omnes viri, & mulieres, & omnes habitatores vrbis; & obserauerunt in faciebus suis, & ascenderunt super tectum turris. 52 Et venit Abimelech vsque turrem & iniuit bellum in ea, & accessit vsque portam turris ad incendendum eam in igne. 53 Et iecit mulier vna frustum currus molæ super caput Abimelech, & fregit caluariam eius. 54 Et clamauit in festinatione ad puerum ferentem arma eius, & dixit ei, Euagina ensem tuum, & occide me; fortasse dicent super me, Mulier occidit eum: & occidit eum puer eius, & mortuus est. 55 Et viderunt homo Israel, quòd mortuus est Abimelech; & ierunt vir ad locum suum.
56 Et reddidit Dominus malum Abimelech quod fecit patri suo, ad occidendum septuaginta fratres suos.
57 Et omne malum virorum Sechem reddidit Dominus in capitibus eorum; & venit eis maledictio Iotham filij Ierubaghal.

יוד

1 וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בֶּן־פּוּאָה בֶּן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשָּׂשכָר
וְהוּא־יֹשֵׁב בְּשָׁמִיר בְּהַר אֶפְרָיִם׃
2 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה
3 וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּשָׁמִיר׃ וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר
הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃
4 וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים רֹכְבִים עַל־שְׁלֹשִׁים
עֲיָרִים וּשְׁלֹשִׁים עֲיָרִים לָהֶם לָהֶם יִקְרְאוּ חַוֹּת
יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
5 וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקָּבֵר בְּקָמוֹן׃ וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
6 לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים
וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי
צִידוֹן וְאֵת אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֵת אֱלֹהֵי בְנֵי־עַמּוֹן
וְאֵת אֱלֹהֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא
7 עֲבָדוּהוּ׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם
8 בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּרְעֲצוּ
וַיְרֹצְצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
9 הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד׃ וַיַּעַבְרוּ
בְנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן לְהִלָּחֵם גַּם־בִּיהוּדָה
וּבְבִנְיָמִין וּבְבֵית אֶפְרָיִם וַתֵּצֶר לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד׃
10 וַיִּזְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר חָטָאנוּ
לָךְ וְכִי עָזַבְנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים׃
11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא מִמִּצְרַיִם
וּמִן־הָאֱמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן־פְּלִשְׁתִּים׃
12 וְצִידוֹנִים וַעֲמָלֵק וּמָעוֹן לָחֲצוּ אֶתְכֶם וַתִּצְעֲקוּ
13 אֵלַי וָאוֹשִׁיעָה אֶתְכֶם מִיָּדָם׃ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם
אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף
לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃

CAP. X.

1 POst Abimelech ſurrexit dux in Iſrael
A Thola filius Phua patrui Abimelech,
vir de Yſachar; qui habitauit in Samir
2 montis Ephraim. * Et iudicauit Iſrael vi-
ginti & tribus annis, mortuúſq; eſt ac ſe-
3 pultus in Samir. * Huic ſucceſſit Iair Ga-
laadites, qui iudicauit Iſrael per viginti &
4 duos annos: * Habens triginta filios ſe-
dentes ſuper triginta pullos aſinarum, &
principes triginta ciuitatum, quæ ex no-
mine eius ſunt appellatæ Auoth Iair, id
eſt, oppida Iair vſque in præſentem diem
in terra Galaad.
5 * Mortuúſque eſt Iair ac ſepultus in lo
co cui eſt vocabulum Camon.
6 * Filij autem Iſrael peccatis veteribus
iungentes noua, fecerunt malum in con-
ſpectu Dñi, & ſeruierunt idolis, Baalim,
& Aſtaroth, & dijs Syriæ, ac Sydonis, &
Moab, & filiorum Ammõ, & Philiſtiim;
dimiſerúntq; Dñm & non coluerunt eũ.
7 * Contra quos Dominus iratus tradi-
dit eos in manus Philiſtiim, & filiorum
Ammon.
8 * Afflictíque ſunt & vehementer op-
preſſi per annos decem & octo omnes qui
habitabãt trans Iordanẽ in terra Ammor-
ræi quæ eſt in Galaad:
9 * In tantum vt filij Ammon Iordane
tranſmiſſo vaſtarent Iudam & Beniamin,
& Ephraim. afflictúſque eſt Iſrael nimis.
10 * Et clamantes ad Dominũ, dixerunt:
Peccauimus tibi; quia dereliquimus Deũ
noſtrum, & ſeruiuimus Baalim.
11 * Quibus locutus eſt Dominus, Nun-
quid non Ægyptij & Ammorræi, filijq́ue
Ammon & Philiſtiim;
12 * Sydonij quoque & Amalech, & Cha-
naan, oppreſſerũt vos; & clamaſtis ad me,
& erui vos de manu eorum?
13 * Et tamen reliquiſtis me & coluiſtis
deos alienos. Idcirco non addam vt vltra
vos liberem.

תרגום יונתן

יוד

1 וְקָם בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ לְמִפְרַק יַת יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בַּר פּוּאָה בַּר אֲחְבוּהִי גְּבַר מִשִּׁבְטָא דְיִשָּׂשכָר וְהוּא יָתֵיב בְּשָׁמִיר בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרָיִם׃
2 וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין וּמִית וְאִתְקְבַר בְּשָׁמִיר׃ 3 וְקָם בָּתְרוֹהִי יָאִיר גִּלְעָדָאָה וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין׃
4 וַהֲווֹ לֵיהּ תְּלָתִין בְּנִין רָכְבִין עַל תְּלָתִין עוֹלִין וּתְלָתִין קִרְוִין לְהוֹן לְהֵן קְרַת כַּפְרָנֵי יָאִיר עַד יוֹמָא הָדֵין דִּי בְּאַרַע גִּלְעָד׃
5 וּמִית יָאִיר וְאִתְקְבַר בְּקָמוֹן׃ 6 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ יַת בַּעֲלַיָּא וְיַת עַשְׁתְּרָתָא וְיַת טַעֲוַת אֲרָם וְיַת טַעֲוַת צִידוֹן וְיַת טַעֲוַת מוֹאָב וְיַת טַעֲוַת בְּנֵי עַמּוֹן וְיַת טַעֲוַת פְּלִשְׁתָּאֵי וּשְׁבַקוּ יַת פָּלְחָנָא דַיְיָ וְלָא פְלַחוּ קֳדָמוֹהִי׃
7 וּתְקֵיף רָגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמְסָרִינוּן בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃
8 וְדַחֲקוּ וְשַׁעְבִּידוּ יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁתָּא הַהִיא תְּמָנֵי עֲשַׂר שְׁנִין יַת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּאַרַע אֱמוֹרָאָה דִּי בְגִלְעָד׃
9 וַעֲבַרוּ בְּנֵי עַמּוֹן יַת יַרְדְּנָא לְאַגָּחָא קְרָבָא אַף בִּדְבֵית יְהוּדָה וּבְנֵי בִנְיָמִין וּבְנֵי אֶפְרַיִם וְעָקַת לְיִשְׂרָאֵל לַחֲדָא׃
10 וּזְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ לְמֵימַר חַבְנָא קֳדָמָךְ וַאֲרֵי שְׁבַקְנָא יַת פָּלְחָנָא דֶאֱלָהָנָא וּפְלַחְנָא יַת בַּעֲלַיָּא׃
11 וַאֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלָא מִמִּצְרַיִם וּמִן אֱמוֹרָאֵי וּמִן בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 12 וְצִידוֹנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וֶאֱנָשׁ מָעוֹן דְּחָקוּ יַתְכוֹן וּבְעֵיתוּן מִן קֳדָמַי וּפָרְקֵית יַתְכוֹן מִן יְדֵיהוֹן׃
13 וְאַתּוּן שְׁבַקְתּוּן פָּלְחָנִי וּפְלַחְתּוּן לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא בְּכֵן לָא אוֹסֵף לְמִפְרַק יַתְכוֹן׃

CAP. X.

ET ſurrexit poſt Abimelech vt liberaret Iſrael, Thola filius Phua, filius patrui eius, vir de Iſſachar; & ipſe habitabat in Samir in monte Ephraim. 1

2 * *Et iudicauit Iſrael viginti & tres annos, & mortuus eſt, & ſepultus eſt in Samir.*

3 * *Et ſurrexit poſt eum Iair Galaadites, & iudicauit Iſrael viginti & duos annos.*

4 * *Et fuerunt ei triginta filij aſcendentes ſuper triginta pullos; & triginta ciuitates illis, & eas vocauit oppida Iair vſque ad diem hanc, quæ ſunt in terra Galaad.*

5 * *Et mortuus eſt Iair, & ſepultus eſt in Camon.*

6 * *Et addiderunt filij Iſrael facere malum coram Domino, & ſeruierunt Baallim & Aſtaroth, & dijs Syriæ, & dijs Sidonis, & dijs Moab, & dijs filiorum Ammon, & dijs Allophylorum, & dimiſerunt Dominum & non ſeruierunt ei.*

7 * *Et iratus eſt furore Dominus in Iſrael, & tradidit eos in manum Allophylorum; & in manum filiorum Ammon.*

8 * *Et corruperunt & confregerunt filios Iſrael in anno illo, decem & octo annos omnes filios Iſrael qui erant trans Iordanem in terra Amorræi in terra Galaad.*

9 * *Et tranſierunt filij Ammon Iordanem vt expugnarent, & in Iuda, & Beniamin, & in domo Ephraim; & afflicti ſunt filij Iſrael valde.*

10 * *Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, dicentes: Peccauimus tibi, quoniam reliquimus Deum noſtrum, & ſeruiuimus Baallim.*

11 * *Et dixit Dominus ad filios Iſrael, Nónne Ægyptij & Amorræi, & filij Ammon & Moab, & Allophyli;*

12 * *Et Sidonij, & Amalec, & Chanaan afflixerunt vos, & clamaſtis ad me, & erui vos de manu eorum?*

13 * *Et vos reliquiſtis me, & coluiſtis deos alienos: idcirco non addam vt liberem vos.*

ι.

1 * Καὶ ἀνέστη μετὰ ἀβιμέλεχ τοῦ σῶσαι τὸν ἰσραὴλ θωλὰ υἱὸς φουὰ, υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ, ἀνὴρ ἰσάχαρ, καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν σαμὶρ ἐν ὄρει ἐφραΐμ.

2 * καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐτάφη ἐν σαμίρ.

3 * καὶ ἀνέστη μετ' αὐτὸν ἰαῒρ ὁ γαλααδίτης, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη.

4 * καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα υἱοὶ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ τριάκοντα πώλοις· καὶ τριάκοντα πόλεις αὐτοῖς· καὶ αὐτὰς ἐκάλεσεν ἐπαύλεις ἰαῒρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, αἵ εἰσιν ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.

5 * καὶ ἀπέθανεν ἰαῒρ, καὶ ἐτάφη ἐν καμών.

6 * καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς βααλλὶμ, καὶ τοῖς ἀσταρὼθ, καὶ τοῖς θεοῖς συρίας, καὶ τοῖς θεοῖς σιδῶνος, καὶ τοῖς θεοῖς μωὰβ, καὶ τοῖς θεοῖς υἱῶν ἀμμὼν, καὶ τοῖς θεοῖς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐδούλευσαν αὐτῷ.

7 * καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων καὶ ἐν χειρὶ υἱῶν ἀμμών.

8 * καὶ ἐσάθρωσαν καὶ ἔθλασαν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, ὀκτωκαίδεκα ἔτη πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν γῇ τοῦ ἀμορραίου ἐν γῇ γαλααδίτιδι.

9 * καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν τὸν ἰορδάνην ἐκπολεμῆσαι, καὶ ἐν τῷ ἰούδα, καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ ἐφραΐμ, καὶ ἐθλίβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σφόδρα.

10 * καὶ ἔκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον· λέγοντες, ἡμάρτομέν σοι ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐλατρεύσαμεν τοῖς βααλλίμ.

11 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, οὐχὶ οἱ αἰγύπτιοι, καὶ οἱ ἀμορραῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν, καὶ μωὰβ, καὶ ἀλλόφυλοι·

12 * καὶ σιδώνιοι, καὶ ἀμαλὴκ, καὶ χαναὰν ἐξέθλιψαν ὑμᾶς, καὶ ἐκεκράξατε πρός με, καὶ ἔσωσα ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν;

13 * καὶ ὑμεῖς ἐγκατελίπετέ με, καὶ ἐλατρεύσατε θεοῖς ἑτέροις, διὰ τοῦτο οὐ προσθήσω τοῦ σῶσαι ὑμᾶς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET ſurrexit poſt Abimelech ad liberandum Iſrael Tholagh filius Puah filij patrui ſui, vir de tribu Iſachar; & ipſe habitans in Samir, in monte domus Ephraim. [2] Et iudicauit Iſrael viginti & tribus annis, & mortuus eſt & ſepultus eſt in Samir. [3] Et ſurrexit poſt eum Iair Gilghadæus, & iudicauit Iſrael viginti & duobus annis. [4] Et fuerunt illi triginta filij equitantes ſuper triginta pullos, & triginta vrbes illas: illis vocauit oppida Iair vſque ad diem hanc, quæ in terra Gilghad. [5] Et mortuus eſt Iair, & ſepultus eſt in Kamon.

[6] Et addiderunt filij Iſrael ad faciendum quod malum ante Dominum, & coluerunt Baghalaia & Ghaſthratha, & errores Aram, & errores Szidon, & errores Moab, & errores filiorum Ghamon, & errores Peliſtæorum; & reliquerunt cultum Domini, & non ſeruierunt coram eo. [7] Et fortificata eſt indignatio Domini in Iſrael, & tradidit eos in manu Peliſtæorum, & in manu filiorum Ghamon.

[8] Et oppreſſerunt & humiliauerunt filios Iſrael in anno illo octodecim annis omnes filios Iſrael, qui in tranſitu Iordanis in terra Emorrhæi, qui in Gilghad. [9] Et tranſierunt filij Ghamon Iordanem ad ineundum bellum etiam in eos qui domus Iehuda, & filiis Biniamin, & filiis Ephraim; & tribulatum eſt Iſraeli valde. [10] Et clamauerunt filij Iſrael ante Dominum ad dicendum: Peccauimus ante te, & quòd deſeruimus cultum Dei noſtri, & coluimus Baghalaia. [11] Et dixit Dominus filiis Iſrael, Nónne ex Miſzraim & ex Emorræis, & ex filiis Ghamon, & ex Peliſtæis; [12] Et ex Szidonæis & Ghamalkæis, & homo Meghon afflixerunt vos, & rogaſtis ante me: & liberaui vos de manibus eorum? [13] Et vos deſeruiſtis cultum meum, & ſeruijſtis erroribus gentium; itaque non addam ad liberandum vos.

14 * לְכוּ וְזַעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם בָּם
הֵמָּה יוֹשִׁיעוּ לָכֶם בְּעֵת צָרַתְכֶם׃
15 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה חָטָאנוּ עֲשֵׂה־
אַתָּה לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא
16 הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיָּסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם
וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃
17 * וַיִּצָּעֲקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְעָד וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּמִּצְפָּה׃
18 * וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי גִלְעָד אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי
הָאִישׁ אֲשֶׁר יָחֵל לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן יִהְיֶה לְרֹאשׁ
לְכֹל יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

יא

1 * וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חַיִל
וְהוּא בֶּן־אִשָּׁה זוֹנָה וַיּוֹלֶד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח׃
2 * וַתֵּלֶד אֵשֶׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיִּגְדְּלוּ בְנֵי־
הָאִשָּׁה וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל
בְּבֵית־אָבִינוּ כִּי בֶּן־אִשָּׁה אַחֶרֶת אָתָּה׃
3 * וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב
וַיִּתְלַקְּטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵיקִים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ׃
4 * וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי גִלְעָד לָקַחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאֶרֶץ טוֹב׃
6 * וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה וְהָיִיתָה לָּנוּ לְקָצִין
וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 * וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזִקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם
שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתְּגָרְשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמַדּוּעַ בָּאתֶם
8 אֵלַי עַתָּה כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי
גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ
עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל
יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

14 * Ite & inuocate deos quos elegistis;
ipsi vos liberent in tempore angustiæ.
15 * Dixerúntq; filij Israel ad Dominum,
Peccauimus, redde tu nobis quicquid ti-
16 bi placet; tantum nunc libera nos. * Quę
D dicẽtes, omnia de finibus suis alienorum
deorum idola proiecerunt, & seruierunt
Dño Deo, qui doluit super miserijs eorũ.
17 * Itaque filij Ammon conclamantes in
Galaad fixere tentoria, contra quos con-
gregati filij Israel in Maspha castrametati
18 sunt. * Dixerúntq; principes Galaad sin
guli ad proximos suos: Qui primus ex no
bis contra filios Ammon cœperit dimica-
re, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

1 FVit itaque illo in tempore Iepthe Ga-
A laadites vir fortissimus atq; pugnator,
filius mulieris meretricis, qui natus est de
2 Galaad. * Habuit autem Galaad vxorem,
de qua suscepit filios; qui, postquam cre-
uerant, eiecerunt Iepthe, dicentes: Hæres
in domo patris nostri esse non poteris,
3 quia de altera matre natus es. * Quos ille
fugiens atque deuitans habitauit in terra
Thob. Congregatíque sunt ad eum viri
inopes & latrocinantes, & quasi principẽ
4 sequebantur. * In illis diebus pugnabant
5 filij Ammon contra Israel. * Quibus acri-
ter instantibus perrexerunt maiores natu
de Galaad, vt tollerent in auxilium sui
Iepthe de terra Thob.
6 * Dixerúntque ad eum, Veni & esto
princeps noster, & pugna contra filios
Ammon.
7 * Quibus ille respondit: Nónne vos
estis, qui odistis me, & eiecistis de domo
patris mei; & nunc venistis ad me necessi-
tate compulsi?
8 * Dixerúntq; principes Galaad ad Ie-
pthe: Ob hanc igitur caussam nunc ad te
venimus, vt proficiscaris nobiscum & pu-
gnes contra filios Ammon, sísque dux
omnium qui habitant in Galaad.

תרגום יונתן

14 אזילו ובעו מן טעותא דאיתרעיתון בהון האנון יכלין למפרקכון בעידן עקתכון׃ 15 ואמרו בני ישראל קדם
יי חבנא עביד את לנא ככל דתקין קדמך ברם שיזבנא כען יומא הדין׃ 16 ואעדיאו ית טעות עממיא מביניהון ופלחו
קדם יי ותקצר נפשו בעמל ישראל׃ 17 ואתכנישו בני עמון ושרו בגלעד ואתכנישו בני ישראל ושרו במצפיא׃
18 ואמרו עמא רברבי גלעד גבר לחבריה מן גברא דישרי לאגחא קרבא בבני עמון יהי לרישא לכל יתבי גלעד׃

יא

1 ויפתח גלעדאה הוה גיבר חילא והוא בר איתתא פונדקיתא ואוליד גלעד ית יפתח׃ 2 וילידת אתת גלעד ליה בנין
ורביאו בני אתתא ותריכו ית יפתח ואמרו ליה לא תחסין בבית אבונא ארי בר איתתא משבטא אוחרי את׃ 3 וערק יפתח
מן קדם אחוהי ויתיב בארע טוב ואתכנישו לות יפתח גברין סריקין ונפקו עימיה׃ 4 והוה לזמן יומין ואגיחו קרבא בני עמון
עם ישראל׃ 5 והוה כד אגיחו קרבא בני עמון עם ישראל ואזלו סבי גלעד למדבר ית יפתח מארע טוב׃
6 ואמרו ליפתח איתא ותהי לנא לרבא ונגיח קרבא בבני עמון׃
7 ואמר יפתח לסבי גלעד הלא אתון סניתון יתי ותרכתוני מבית אבא ומדין אתיתון לותי כען כד עקת לכון׃
8 ואמרו סבי גלעד ליפתח בכין כען תבנא לותך ותהך עימנא ותגיח קרבא בבני עמון ותהי לנא לריש לכל יתבי גלעד׃

*Ite & clamate ad deos quos elegistis vo- 14
bis, & ipsi liberent vos in tempore angustiæ
vestræ. *Et dixerunt filij Israel ad Domi- 15
num, Peccauimus; fac tu nobis iuxta omnia
quæ placuerint coram te; verùm Domine libe-
ra nos in die hac. *Et proiecerunt deos alie- 16
nos de medio eorum, & seruierũt Domino, &
doluit in labore Israel.

*Et ascenderunt filij Ammon, & fixere ten 17
toria in Galaad, & exierunt filij Israel, & ca-
strametati sunt in specula.

*Et dixerunt populi principes Galaad, vir 18
ad proximum suum, Quis vir qui incipiet pu-
gnare contra filios Ammon, & erit in caput o-
mnibus habitantibus in Galaad?

CAP. XI.

ET Jephthae Galaadites fuit potens in for- 1
titudine, & ipse filius mulieris meretricis;
& peperit Galaad Jephthae.

*Et peperit vxor Galaad ei filios, & cre- 2
uerunt filij mulieris; & eiecerunt Jephthae, et
dixerunt ei, Non eris hæres in domo patris no-
stri; quoniam filius mulieris meretricis tu es.

*Et aufugit Iephthae à facie fratrum suo- 3
rum, & habitauit in terra Tob; & congregati
sunt ad Jephthae viri inopes; & simul ibant
cum illo.

*Et factum est post dies, & pugnauerunt 4
filij Ammon cum Israel.

*Et factũ est quando pugnauerunt filij Am- 5
mon cum Israel, & perrexerunt maiores natu
Galaad, vt tollerent Jephthae in terra Tob.

*Et dixerunt ad Jephthae, Veni & eris no- 6
bis in principem, & pugnabimus contra filios
Ammon.

*Et dixit Jephthae senioribus Galaad, Non 7
ne vos odistis me & eiecistis me de domo pa-
tris mei, & abiecistis me à vobis? & quid ve-
nistis ad me nunc quando afflicti estis?

*Et dixerunt seniores Galaad ad Jephthae, 8
Nonne sic nunc conuenimus ad te, & profici-
sceris nobiscum & pugnabimus contra filios
Ammon, & eris nobis in caput omnibus habi-
tantibus Galaad?

14 *βαδίζετε καὶ βοᾶτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐξελέξασθε
ἑαυτοῖς, καὶ αὐτοὶ σωσάτωσαν ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως
15 ὑμῶν. *καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ἡμάρτο-
μεν, ποίησον σὺ ἡμῖν κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἀρέσκῃ ἐνώπιόν
σου, πλὴν κύριε ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

16 *καὶ μετέστησαν τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου
αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ, καὶ ὠλιγοψύχησεν ἐν
17 τῷ κόπῳ ἰσραήλ. *καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἀμμών, καὶ
παρενέβαλον ἐν γαλαάδ· καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ἰσραήλ,
καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ἀμασσηφά.

18 *καὶ εἶπον ὁ λαὸς ἄρχοντες γαλαάδ, ἀνὴρ πρὸς
τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἀνὴρ ὃς ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς
υἱοῖς ἀμμών, καὶ ἔσται εἰς κεφαλὴν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν
ἐν γαλαάδ;

ιά.

1 *Καὶ ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης ἦν δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ, καὶ
αὐτὸς υἱὸς γυναικὸς πόρνης· καὶ ἔτεκεν τῷ γαλαὰδ τὸν ἰεφ-
2 θάε. *καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ γαλαὰδ αὐτῷ υἱούς· καὶ ἡδ-
ρύνθησαν οἱ υἱοὶ τῆς γυναικός· καὶ ἐξέβαλον τὸν ἰεφθάε·
καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ κληρονομήσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν, ὅτι υἱὸς γυναικὸς ἑταίρας σὺ εἶ.

3 *καὶ ἀπέδρα ἰεφθάε ἐκ προσώπου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ,
καὶ κατῴκησεν ἐν γῇ τώβ· καὶ συνελέγοντο πρὸς τὸν ἰεφθάε
ἄνδρες λιτοί, καὶ συνεξεπορεύοντο μετ᾽ αὐτοῦ.

4 *καὶ ἐγένετο μεθ᾽ ἡμέρας, καὶ ἐπολέμησαν οἱ υἱοὶ
ἀμμὼν μετὰ ἰσραήλ.

5 *καὶ ἐγενήθη ἡνίκα ἐπολέμησαν υἱοὶ ἀμμὼν μετὰ ἰσ-
ραήλ, καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πρεσβύτεροι γαλαὰδ παρα-
λαβεῖν τὸν ἰεφθάε ἐν γῇ τώβ.

6 *καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθάε, δεῦρο καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς ἡγούμε-
νον, καὶ πολεμήσομεν τοῖς υἱοῖς ἀμμών.

7 *καὶ εἶπεν ἰεφθάε τοῖς πρεσβυτέροις γαλαάδ, οὐχ
ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, καὶ ἐξεβάλετέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
πατρός μου, καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ᾽ ὑμῶν; καὶ τί ὅτι
ἤλθετε πρός με νῦν ἡνίκα ἐθλίβητε;

8 *καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι γαλαὰδ πρὸς ἰεφθάε,
οὐχ οὕτως νῦν συνήλθομεν πρὸς σέ, καὶ συμπορεύσῃ ἡμῖν,
καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμών, καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς κε-
φαλὴν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι γαλαάδ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Ite & rogate ab erroribus quibus voluistis in eis, num si potentes ad liberandum vos in tempore afflictionum vestrarum.
15 Et dixerunt filij Israel ante Dominum, Peccauimus; fac tu nobis sicut omne quod constitutum ante te; verùm libera nos nunc die hac.
16 Et abiecerunt errores gentium ex inter ipsos, & seruierunt ante Dominum, & arctata est anima eius in labore Israel.
17 Et congregati sunt filij Ghamon, & posuerunt in Gilghad, & congregati sunt filij Israel, & posuerunt in Miszpeia.
18 Et dixerunt populus principum Gilghad, vir ad socium suum; Qui vir qui ponens ad ineundum bellum in filijs Ghamon, erit caput omnibus habitatoribus Gilghad.

CAP. XI.

ET Iiphtahh Ghilghadæus fuit vir virtutis, & ipse filius mulieris tabernariæ; & genuit Gilghad Iiphtahh. 2 Et peperit vxor Gilghad ei filios, & creuerunt filij mulieris, & eiecerunt Iiphtahh, & dixerunt ei, Non hæreditabis in domo patris nostri, quoniam filius mulieris de tribu alia tu. 3 Et fugit Iiphtahh ab-ante fratres suos, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iiphtahh viri vacui, & exierunt cum eo. 4 Et fuit ad tempus dierum, & inierunt bellum filij Ghamon cum Israel. 5 Et fuit cùm inierunt bellum filij Ghamon cum Israel, & venerunt senes Gilghad ad accipiendum Iiphtahh ex terra Tob. 6 Et dixerunt Iiphtahh, Veni & eris nobis in magnum, & inibimus bellum in filijs Ghamon. 7 Et dixit Iiphtahh senibus Gilghad, Nónne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei? & quid hoc venistis ad me nunc cùm afflictum est vobis? 8 Et dixerunt senes Gilghad Iiphtahh; In sic nunc rediuimus ad te, & ibis nobiscum, & inibis bellum cum filiis Ghamon, & eris nobis in caput omnibus habitatoribus Gilghad.

9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים
אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם
10 לְפָנָי אָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־
גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ אִם־
11 לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־
זִקְנֵי גִלְעָד וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ
וּלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה
12 בַּמִּצְפָּה׃ וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־
מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי
13 לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן
אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי
בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וְעַד־
הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֶתְהֶן בְּשָׁלוֹם׃
14 וַיּוֹסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ
15 בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־
לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי
16 עַמּוֹן׃ כִּי בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה׃
17 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם
לֵאמֹר אֶעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם
וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
18 בְּקָדֵשׁ׃ וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם
וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ לְאֶרֶץ
מוֹאָב וַיַּחֲנוּן בְּעֵבֶר אַרְנוֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל מוֹאָב
19 כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל מוֹאָב׃ וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
מַלְאָכִים אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן
וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי׃
20 וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ
וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיָהְצָה וַיִּלָּחֶם
עִם־יִשְׂרָאֵל׃

9 *Iepthe quoq; dixit eis, Si verè venistis
ad me vt pugnem pro vobis contra filios
Ammon, tradiderítq; eos Dñs in manus
10 meas, ego ero vester princeps. *Qui re-
spõderunt ei: Dñs qui hęc audit, ipse me-
diator ac testis est, quòd nostra promissa fa
11 ciemus. *Abijt itaq; Iepthe cum princi-
pibus Galaad, fecítq; eum omnis popu-
lus principem sui. locutúsque est Iepthe
omnes sermones suos coram Dño in Ma-
12 spha. *Et misit nuncios ad regem filiorũ
B Ammon qui ex persona sua dicerẽt; Quid
mihi & tibi est, quia venisti contra me, vt
13 vastares terram meam? *Quibus ille re-
spondit, Quia tulit Israel terrã meã quan-
do ascendit de Ægypto, à finibus Arnon
vsque Ieboc atque Iordanem. Nunc ergo
cum pace redde mihi eam.
14 *Per quos rursum mandauit Iepthe, &
imperauit eis, vt dicerent regi Ammon.
15 *Hęc dicit Iepthe, Non tulit Israel ter-
ram Moab nec terram filiorum Ammon.
16 *Sed quando de Ægypto conscende-
runt, ambulauit per solitudinem vsq; ma-
17 re rubrum, & venit in Cades. *Misítque
nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte
vt transeam terram tuam. Qui noluit ac-
quiescere precibus eius. Misit quoque ad
regẽ Moab, qui & ipse transitum præbere
contempsit. Mansit itaque in Cades:
18 *Et circuiuit ex latere terram Edom &
terram Moab. Venítque ad Orientalem
plagam terræ Moab, & castrametatus est
trans Arnon; nec voluit intrare terminos
Moab: Arnon quippe confinium est terrę
19 Moab. *Misit itaq; Israel nuncios ad Seõ
C regem Ammorræorum, qui habitabat in
Esebon, & dixerunt ei: Dimitte vt trans-
eam per terram tuam vsque ad fluuium.
20 *Qui & ipse Israel verba despiciens,
non dimisit eum transire per terminos
suos, sed infinita multitudine congrega-
ta egressus est contra eum in Iasa; & for-
titer resistebat.

תרגום יונתן

9 ואמר יפתח לסבי גלעד אם מתיבין אתון יתי לאגחא קרבא בבני עמון וימסר ייי יתהון קדמי אנא אהוי לכון לריש׃
10 ואמרו סבי גלעד ליפתח מימרא דייי יהי סהיד בינגא אם לא כפתגמך כן נעביד׃ 11 ואזל יפתח עם סבי
גלעד ומניאו עמא יתיה עליהון לריש ולרבא וסדר יפתח ית כל פתגמוהי קדם ייי במצפיא׃ 12 ושלח יפתח אזגדין לות
מלכא דבני עמון למימר מה לי ולך ארי אתיתא לותי לאגחא קרבא בארעי׃ 13 ואמר מלכא דבני עמון לאזגדי יפתח ארי
נסיב ישראל ית ארעי במיסקיה ממצרים מארנונא ועד יובקא ועד ירדנא וכען אתיב יתהון בשלם׃
14 ואוסיף עוד יפתח ושלח איזגדין לות מלכא דבני עמון׃ 15 ואמר ליה כדנן אמר יפתח לא נסיב ישראל ית
ארע מואבאי וית ארע בני עמון׃ 16 ארי במסקהון ממצרים ואזל ישראל במדברא עד ימא דסוף ואתא לרקם׃
17 ושלח ישראל אזגדין לות מלכא דאדום למימר אעיבר כען בארעך ולא קביל מלכא דאדום ואף לות מלכא דמואב שלח ולא
אבא ויתיב ישראל ברקם׃ 18 ואזל במדברא ואקיף ית ארע אדומאי וית ארע מואבאי ואתא ממדנח שמשא לארע
מואבאי ושרו בעיברא דארנון ולא עלו בתחום מואב ארי ארנון תחום מואב׃
19 ושלח ישראל אזגדין לות סיחון מלכא דאמוראה מלכא דחשבון ואמר ליה ישראל נעיבר כען בארעך עד אתרי׃
20 ולא האמין סיחון ית ישראל למעבר בתחומיה וכנש סיחון ית כל עמיה ושרו ביהץ ואגיח קרבא עם ישראל׃

** Et dixit Jephthae ad seniores Galaad, Si* 9
conuertitis me vos vt pugnem contra filios
Ammon, et tradiderit Dominus eos coram me,
ego ero vobis in caput.
** Et dixerant seniores Galaad ad Jephthae,* 10
Dominus erit audiens inter nos, si non secun-
dum verbum tuum sic faciemus.
** Et abijt Jephthae cum senioribus Galaad,* 11
& constituerunt populus eum super se in caput
& in principem; & locutus est Jephthae om-
nes sermones suos coram Domino in Masse-
pha.
** Et misit Jephthae nuncios ad regem filio-* 12
rum Ammon, dicens: Quid mihi & tibi, quo-
niam venis ad me tu vt pugnes contra me in
terra mea?
** Et dixit rex Ammõ ad nuncios Jephthae,* 13
Quoniam accepit Jsrael terram meam in ascen-
su eius de Ægypto ab Arnon vsque ad Jeboc &
vsque ad Jordanem; & nunc redde illas cum
pace.
** Et addidit adhuc Jephthae, & misit nun-* 14
cios ad regem filiorum Ammon.
** Et dixerũt ei, Hæc dicit Jephthae, Non ac-* 15
cepit Jsrael terram Moab & terram filiorum
*Ammon, * Jn ascensu eorum de Ægypto, sed* 16
ambulauit Jsrael in solitudine vsque ad mare
rubrum, & venit vsque ad Cades.
** Et misit Jsrael nuncios ad regem Edom,* 17
dicens; Transibo per terram tuam. & non au-
diuit rex Edom. & ad regem Moab misit, &
non voluit, & sedit Jsrael in Cades.
** Et præteriuit per desertum, & circuiuit* 18
terram Edom & terram Moab, & venit ad
orientẽ Solis terræ Moab, & castrametati sunt
trans Arnon, & non intrauerunt in terminum
Moab, quoniam Arnon erat terminus Moab.
** Et misit nuncios Jsrael ad Seon regem* 19
Amorræorum regem Esebon; et dixit ei Jsrael,
Transibo per terram tuam vsq; ad locũ meum.
** Et noluit Seon Jsrael transire per termi-* 20
nos suos, & congregauit Seon omnem populum
suum, & castrametatus est in Jassa, & pugna-
uit cum Jsrael.

9 * καὶ εἶπεν ἰεφθάε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους γαλαάδ·
εἰ ἐπιστρέφετέ με ὑμεῖς πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμών,
καὶ παραδῷ κύριος αὐτοὺς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἐγὼ ἔσομαι ὑ-
μῖν εἰς κεφαλήν.
10 * καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι γαλαὰδ πρὸς ἰεφθάε,
κύριος ἔσται ὁ ἀκούων ἀναμέσον ἡμῶν, εἰ μὴ κατὰ τὸ ῥῆμά
σου οὕτως ποιήσομεν.
11 * καὶ ἐπορεύθη ἰεφθάε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων γαλα-
άδ, καὶ κατέστησαν ὁ λαὸς αὐτὸν ἐπ᾽ αὐτῶν εἰς κεφαλήν,
καὶ εἰς ἡγούμενον· καὶ ἐλάλησεν ἰεφθάε πάντας τοὺς λόγους
αὐτοῦ ἐνώπιον κυρίου ἐν μασσηφά.
12 * καὶ ἀπέστειλεν ἰεφθάε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα
υἱῶν ἀμμὼν λέγων, τί ἐμοὶ καὶ σοί, ὅτι ἥκεις πρός με σὺ
πολεμῆσαί με ἐν τῇ γῇ μου;
13 * καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἀμμὼν πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἰεφ-
θάε, διότι ἔλαβεν ἰσραὴλ τὴν γῆν μου ἐν τῇ ἀναβάσει
αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου ἀπὸ ἀρνὼν ἕως ἰαβὼκ καὶ ἕως τοῦ ἰορδά-
νου· καὶ νῦν ἐπίστρεψον αὐτὰς μετ᾽ εἰρήνης.
14 * καὶ προσέθετο ἔτι ἰεφθάε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸς τὸν βασιλέα υἱῶν ἀμμών.
15 * καὶ εἶπαν αὐτῷ, τάδε λέγει ἰεφθάε, οὐκ ἔλαβεν ἰσ-
ραὴλ τὴν γῆν μωὰβ καὶ τὴν γῆν υἱῶν ἀμμών,
16 * ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου, ἀλλ᾽ ἐπορεύθη
ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως θαλάσσης ἐρυθρᾶς, καὶ ἦλθεν
ἕως κάδης.
17 * καὶ ἐξαπέστειλεν ἰσραὴλ ἀγγέλους πρὸς βασιλέα
ἐδώμ, λέγων, παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου, καὶ οὐκ ἤκου-
σεν βασιλεὺς ἐδώμ· καὶ πρὸς βασιλέα μωὰβ ἀπέστειλεν,
καὶ οὐκ ἠθέλησεν· καὶ ἐκάθησεν ἰσραὴλ ἐν κάδης.
18 * καὶ διῆλθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐκύκλωσεν τὴν γῆν ἐ-
δὼμ καὶ τὴν γῆν μωάβ· καὶ παρεγένετο κατ᾽ ἀνατολὰς ἡ-
λίου τῆς γῆς μωάβ, καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ πέραν ἀρνών, καὶ
οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὅριον μωάβ, ὅτι ἀρνὼν ἦν ὅριον μωάβ.
19 * καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἰσραὴλ πρὸς σηὼν βασιλέα
τῶν ἀμορραίων βασιλέα ἐσεβών, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσραήλ,
παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου ἕως τοῦ τόπου μου.
20 * καὶ οὐκ ἠθέλησεν σηὼν τὸν ἰσραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁ-
ρίων αὐτοῦ· καὶ συνήγαγεν σηὼν πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
παρενέβαλεν εἰς ἰασσά, καὶ ἐπολέμησεν μετὰ ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixit Iiphthahh senibus Gilghad, Si redire facientes vos me ad ineundum bellum in filiis Ghamon, & tradet Dominus eos ante me, ego ero vobis capiti. 10 Et dixerunt senes Gilghad Iiphthahh, Dictum Domini erit testis inter nos, si non vt verbum tuum sic faciemus. 11 Et venit Iiphthahh cum senibus Gilghad, & præfecerunt populus eum super se ad caput & ad magnum; & ordinauit Iiphthahh omnia verba sua ante Dominum in Miszpeia. 12 Et misit Iiphthahh nuncios ad regem filiorum Ghamon ad dicendum, Quid tibi & mihi? nam venisti ad me ad ineundum bellum in terra mea.
13 Et dixit rex filiorum Ghamon nunciis, Quia cepit Israel terram meam in exire suo ex Miszraim ab Arnona, & vsque Iubka, & vsque Iordanem; & nunc redde ea in pace. 14 Et addidit adhuc Iiphthahh, & misit nuncios ad regem filiorum Ghamon: 15 Et dixit ei, Sic dixit Iiphthahh: non cepit Israel terram Moabæorum, & terram filiorum Ghamon. 16 Nam in exeundo eos ex Miszraim, & ambulauit Israel in deserto vsque mare Zzuph, & venit ad Rekam.
17 Et misit Israel nuncios ad regem Edom ad dicendum, Transibo nunc in terra tua, & non audiuit rex Edom; & etiam ad regem Moab misit, & non voluit, & sedit Israel in Rekam. 18 Et ambulauit in deserto, & ambiuit terram Edomæorum, & terram Moabæorum, & venit ab ortu Solis ad terram Moabæorum; & posuerunt in transitu Arnon, & non intrarunt in termino Moab, quia Arnon terminus Moab. 19 Et misit Israel nuncios ad Zzihhon regem Emorrhæi regem Hhesbon; & dixit ei Israel, Transibimus nunc in terra tua vsque ad locum meum. 20 Et non credidit Zzihhon Israel ad transeundum in termino suo; & congregauit Zzihhon omnem populum suum, & posuerunt in Iahasz; & iniuit bellum cum Israel.

21 ‏* וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־
כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל אֵת
כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא׃
22 ‏* וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאַרְנוֹן וְעַד־
הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן׃
23 ‏* וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־
הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשֶׁנּוּ׃
24 ‏* הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ
תִירָשׁ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ
25 אוֹתוֹ נִירָשׁ׃ ‏* וְעַתָּה הֲטוֹב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק
בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הֲרוֹב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־
26 נִלְחֹם נִלְחַם בָּם׃ ‏* בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן
וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעוֹר וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר
עַל־יְדֵי אַרְנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמַדּוּעַ לֹא־
27 הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא׃ ‏* וְאָנֹכִי לֹא־חָטָאתִי
לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט
יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן׃
28 ‏* וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח
29 אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו׃ ‏* וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ
יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־
מִצְפֵּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן׃
30 ‏* וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתוֹן
תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי׃
31 ‏* וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתִי לִקְרָאתִי
בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה
32 וְהַעֲלִיתִיהוּ עוֹלָה׃ ‏* וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי
33 עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ׃ ‏* וַיַּכֵּם
מֵעֲרוֹעֵר וְעַד־בּוֹאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד אָבֵל
כְּרָמִים מַכָּה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

21 * Tradidítq; eum Dñs in manu Iſrael
cum omni exercitu ſuo,& percuſsit eum,
& poſſedit omnem terram Ammorræi ha
22 bitatoris regionis illius; * Et vniuerſos
fines eius de Arnon vſq; Ieboc, & de ſoli-
tudine vſque ad Iordanem.
23 * Dominus ergo Deus Iſrael ſubuertit
Ammorræum, pugnante contra illum po
pulo ſuo Iſrael, & tu nunc vis poſsidere
24 terram eius? * Nónne ea, quæ poſſedit
Chamos Deus tuus, tibi iure debentur?
Quæ autẽ Dominus Deus noſter victor
obtinuit, in noſtram cedẽt poſſeſsionem.
25 * Niſi fortè melior es Balac filio Se-
phor rege Moab, aut docere potes, quòd
iurgatus ſit contra Iſrael, & pugnauerit
26 contra eum; * Quando habitauit in Eſe-
bô & viculis eius, in Aroer, & villis illius,
vel in cunctis ciuitatibus iuxta Arnon
per trecentos annos. Quare tanto tempo
re nihil ſuper hac repetitione tentaſti?
27 * Igitur nõ ego pecco in te,ſed tu con-
tra me malè agis, indicens mihi bella non
iuſta. Iudicet Dominus arbiter huius diei
inter Iſrael & filios Ammon.
28 * Noluítq; acquieſcere rex filiorũ Am-
mon verbis Iepthe quæ per nuncios man
29 dauerat. * Factus eſt ergo ſuper Iepthe
ſpiritus Domini, & circuiens Galaad &
Manaſſe, Maſpha quoque Galaad,& inde
tranſiens ad filios Ammon;
30 * Votum vouit Domino, dicens: Si tra-
dideris filios Ammon in manus meas:
31 * Quicunque primus fuerit egreſſus de
foribus domus meæ, mihíque occurrerit
reuertenti cum pace à filijs Ammon,eum
32 holocauſtum offeram Dño. * Tranſiuítq;
Iepthe ad filios Ammon, vt pugnaret con
tra eos quos tradidit Dominus in manus
33 eius. * Percuſsítque ab Aroer, vſq; dum
venias in Mennith, viginti ciuitates, &
vſque ad Abel, quæ eſt vineis conſita,
plaga magna nimis; humiliatíque ſunt fi-
lij Ammon à filiis Iſrael.

תרגום יונתן

21 ומסר יי אלהא דישראל ית סיחון וית כל עמיה בידא דישראל ומחונון ויריתו ישראל ית כל ארע אמוראה יתיב בארעא ההיא׃
22 ויריתו ית כל תחום אמוראה מארנונא ועד יובקא וממדברא ועד ירדנא׃
23 וכען יי אלהא דישראל תריך ית אמוראה מן קדם עמיה ישראל ואת מדמי למירתה׃
24 הלא ית דיחסנינך כמוש טעותך יתיה תחסין וית כל דתריך יי אלהנא מן קדמנא יתיה נירת׃
25 וכען הטב טב את מבלק בר צפור מלכא דמואב המידן דן עם ישראל ואם קרבא אגיח בהון׃
26 כד יתיב ישראל בחשבון ובכפרנהא ובערעור ובכפרנהא ובכל קרויא דעל תחומי ארנון תלת מאה שנין ומדין לא שיזבתון בעידנא
ההיא׃ 27 ואנא לא חבית לך ואת עבד עמי בישא לאגחא קרבא עמי ידין יי דעבד דינא יומא דין בין בני ישראל ובין בני עמון׃
28 ולא קביל מלכא דבני עמון לפתגמי יפתח דשלח לותיה׃
29 ושרת על יפתח רוח גבורתא מן קדם יי ועבר ית גלעד וית מנשה ועבר ית מצפיא דגלעד וממצפיא דגלעד עבר ית בני עמון׃
30 וקיים יפתח קיים קדם יי ואמר אם ממסר תמסר ית בני עמון בידי׃ 31 ויהי מיפק דיפוק בר מדשי ביתי לקדמותי
כד אתוב בשלם מבני עמון ויהי קדם יי ואסקיניה עלתא׃ 32 ועבר יפתח לות בני עמון לאגחא קרבא בהון ומסרינון יי בידיה׃
33 ומחנון מערער ועד מעלנא דמנית עשרין קרוין ועד מישר כרמיא מחתא רבתא לחדא ואיתברו בני עמון קדם בני ישראל׃

* Et tradidit Dominus Deus Iſrael Seon et 21
omnem populum eius in manu Iſrael, & per-
cuſſit eos, & poſſedit Iſrael omnẽ terram ipſius
Amorræi habitantis in terra illa.
* Et poſſedit vniuerſos terminos Amorræi 22
ab Arnon & vſque ad Iaboc, & à ſolitudine
& vſque ad Iordanem. * Et nunc Dominus 23
Deus Iſrael ſubuertit Amorræum à facie popu-
li ſui Iſrael, & tu poſſidebis eum?
* Nonne quæ poſſedit tibi Chamos Deus 24
tuus, ea poſſidebis? & omnia quæcunque poſſe-
dit Dominus Deus noſter à facie veſtra ea poſ-
ſidebimus.
* Et nunc nunquid melior es tu Balac filio 25
Sephor rege Moab? nunquid pugna pugnauit
cum Iſrael, vel bello pugnauit contra eos?
* Cùm habitaret Iſrael in Eſebon & in fi- 26
liabus eius, & in Aroer & in filiabus eius, &
in cunctis ciuitatibus quæ iuxta Iordanẽ tre-
centos annos; quare non liberauerunt eos in
tempore illo?
* Et ego non peccaui tibi, & tu facis mecum 27
malum vt pugnes contra me. iudicet Dominus
qui iudicat hodie inter filios Iſrael, & inter fi-
lios Ammon.
* Et non audiuit rex filiorum Ammon ſer- 28
mones Iephthae quos miſit ad eum.
* Et factus eſt ſuper Iephthae ſpiritus Do- 29
mini, & tranſiuit Galaad & Manaſſe, &
tranſiuit ſpeculam Galaad, & à ſpecula Ga-
laad trans filios Ammon.
* Et vouit Iephthae votum Domino, & 30
dixit: Si traditione tradideris filios Ammon in
manum meam:
* Et erit egrediens qui egrediatur de portis 31
domus meæ in occurſum meum, cùm reuertero
ego in pace à filiis Ammon, & erit Domino, &
offeram eũ holocauſtum. * Et tranſiuit Ieph- 32
thae ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos:
& tradidit illos Dominus in manum eius.
* Et percuſſit eos ab Aroer & vſq; quo ve- 33
niat Menith, viginti ciuitates vſq; Abel vinea-
rum, plaga magna valde: & humiliati ſunt fi-
lij Ammon à facie filiorum Iſrael.

21 * καὶ παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ τὸν σηὼν καὶ
σύμπαντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν χειρὶ ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν
αὐτούς, καὶ ἐκληρονόμησεν ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν αὐ-
τοῦ τοῦ ἀμορραίου τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ.
22 * καὶ ἐκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὅριον τοῦ ἀμορραίου ἀπὸ
ἀρνῶν καὶ ἕως τοῦ ἰαβόκ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ ἕως τοῦ ἰορδάνου.
23 * καὶ νῦν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐξῆρεν τὸν ἀμορραῖον
ἐκ προσώπου λαοῦ αὐτοῦ ἰσραήλ, καὶ σὺ κληρονομήσεις
24 αὐτόν; * οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέν σοι χαμὼς ὁ
θεός σου αὐτὰ κατακληρονομήσεις; καὶ πάντα ὅσα κα-
τεκληρονόμησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ προσώπου ὑμῶν
25 αὐτὰ κληρονομήσομεν. * καὶ νῦν μὴ κρείσσων εἶ σὺ βα-
λὰκ υἱοῦ σεφὼρ βασιλέως μωάβ; μὴ μάχῃ ἐμαχήσα-
το μετὰ ἰσραήλ, ἢ πολέμῳ ἐπολέμησεν αὐτοῖς;
26 * ἐν τῷ οἰκῆσαι ἰσραὴλ ἐν ἐσεβών, καὶ ἐν ταῖς θυγατρά-
σιν αὐτῆς, καὶ ἐν ἀροὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσιν ταῖς παρὰ τὸν ἰορδάνην τριακόσια
ἔτη· τί ὅτι οὐκ ἐρρύσαντο αὐτοὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ;
27 * κἀγὼ οὐχ ἥμαρτόν σοι, καὶ σὺ ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πονηρί-
αν τοῦ πολεμῆσαι ἐν ἐμοί. κρίναι κύριος ὁ κρίνων σήμε-
ρον ἀναμέσον υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀναμέσον υἱῶν ἀμμών.
28 * καὶ οὐκ εἰσήκουσεν βασιλεὺς υἱῶν ἀμμὼν τῶν λό-
γων ἰεφθάε ὧν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν.
29 * καὶ ἐγενήθη ἐπὶ ἰεφθάε πνεῦμα κυρίου, καὶ διέβη τὴν
γαλαάδ, καὶ τὴν μανασσῆ, καὶ διέβη τὴν σκοπιὰν γα-
λαάδ, καὶ ἀπὸ σκοπιᾶς γαλαὰδ εἰς τὸ πέραν υἱῶν ἀμ-
30 μών. * καὶ ηὔξατο ἰεφθάε εὐχὴν τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπεν,
ἐὰν παραδόσει παραδῷς τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν ἐν χειρί μου·
31 * καὶ ἔσται ὁ ἐκπορευόμενος ὃς ἂν ἐξέλθοι ἐκ τῶν
θυρῶν τοῦ οἴκου μου εἰς ἀπάντησίν μου ἐν τῷ ἐπιστρέψαι
με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἔσται τῷ κυρίῳ, καὶ
ἀνοίσω αὐτὸν ὁλοκαύτωμα.
32 * καὶ διέβη ἰεφθάε πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν τοῦ πολε-
μῆσαι πρὸς αὐτούς· καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χει-
ρὶ αὐτοῦ.
33 * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἀροὴρ καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν με-
νὶθ εἴκοσι πόλεις ἕως ἀβὲλ ἀμπελώνων πληγὴν μεγά-
λην σφόδρα· καὶ ἐνετράπησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ἀπὸ προ-
σώπου υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et tradidit Dominus Deus Iſrael Zzihhon & omnem populum eius in manu Iſrael, & deleuerunt eos, & hæreditauit Iſrael omnem terram Emorhæi habitantis in terra illa. 22 Et hæreditauerunt omnem terminum Emorhæi ab Arnona & vſque Iobeka, & ex deſerto, & vſque Iordanem. 23 Et nunc Dominus Deus Iſrael eiecit Emorhæum ex-ante populum ſuum Iſrael, & tu cogitas ad poſſidendum eum? 24 Nónne quod poſſidere te fecit Chemos error tuus, id poſſidebis? & omne quod eiecit Dominus Deus noſter ex-ante nos, id hæreditabimus? 25 Et nunc an bonus bonus tu à Balak filio Zzipor rege Moab; num contendere contendit cum Iſrael: & ſi bellum iniuit in eis? 26 Cùm ſedit Iſrael in Hheſbon & in oppidis eius, & in Gharoer, & in oppidis eius, & in omnibus vrbibus quæ ſuper terminis Arnon tercentum annis; & quare non liberaſtis in tempore illo? 27 Et ego non peccaui tibi, & tu faciens mecum malum ad ineundum bellum mecum: iudicabit Dominus qui faciens iudicium in die hac, inter filios Iſrael & inter filios Ghamon.
28 Et non audiuit rex filiorum Ghamon verbis Iiphthahh, quæ miſit ad eum. 29 Et manſit ſuper Iiphthahh ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum, & tranſiuit Gilghad & Menaſſe; & tranſiuit Miſzpeia Gilghad, & ex Miſzpeia Gilghad tranſiuit filios Ghamon.
30 Et iurauit Iiphthahh iuramentum ante Dominum, & dixit: Si tradere trades filios Ghamon in manu mea:
31 Et erit egrediens quod egredietur extra à portis domus meæ ad occurſum meum, quando reuertar in pace à filijs Ghamon; & erit ante Dominum, & aſcendere faciam id holocauſtum. 32 Et tranſiuit Iiphthahh ad filios Ghamon, ad ineundum bellum in eis; & tradidit eos Dominus in manu eius. 33 Et percuſſit eos à Gharogher, & vſque ad introitum Minith, viginti vrbes, & vſque ad planiciem vinearum percuſſionem magnam valde; & fracti ſunt filij Ghamon ante filios Iſrael.

34 וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה בִתּוֹ
יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת וְרַק הִיא
יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ־בַת׃
35 וַיְהִי כִרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר
אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי
וְאָנֹכִי פָּצִיתִי פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב׃
36 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ אֶל־
יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר
עָשָׂה לְךָ יְהוָה נְקָמוֹת מֵאֹיְבֶיךָ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃
37 וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה
הַרְפֵּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל־
הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה עַל־בְּתוּלַי אָנֹכִי וְרֵעִיתָי׃
38 וַיֹּאמֶר לֵכִי וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ
הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ וַתֵּבְךְּ עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הֶהָרִים׃
39 וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב אֶל־אָבִיהָ
וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא־יָדְעָה
אִישׁ וַתְּהִי־חֹק בְּיִשְׂרָאֵל׃
40 מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת
לְבַת־יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה׃

יב

1 וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צָפוֹנָה וַיֹּאמְרוּ
לְיִפְתָּח מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי־עַמּוֹן וְלָנוּ
לֹא קָרָאתָ לָלֶכֶת עִמָּךְ בֵּיתְךָ נִשְׂרֹף עָלֶיךָ בָּאֵשׁ׃
2 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֲלֵיהֶם אִישׁ רִיב הָיִיתִי אֲנִי וְעַמִּי
וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד וָאֶזְעַק אֶתְכֶם וְלֹא־הוֹשַׁעְתֶּם
3 אוֹתִי מִיָּדָם׃ וָאֶרְאֶה כִּי־אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ
וָאָשִׂימָה נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶעְבְּרָה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדִי וְלָמָה עֲלִיתֶם אֵלַי הַיּוֹם הַזֶּה
לְהִלָּחֶם בִּי׃

34 Reuertenti autem Iepthe in Maspha
domum suam, occurrit ei vnigenita filia
sua cum tympanis & choris. non enim ha
35 bebat alios liberos. Qua visa scidit ve
stimēta sua: & ait, Heu me filia mi, dece-
G pisti me, & ipsa decepta es; aperui enim
os meum ad Dñm,& aliud facere non po
36 tero. Cui illa respondit, Pater mi, si
aperuisti os tuum ad Dominum,fac mihi
quodcunq; pollicitus es,concessa tibi vl-
tione atque victoria de hostibus tuis.
37 Dixítque ad patrē, Hoc solum mihi
præsta quod deprecor: dimitte me vt
duobus mensibus circueam montes, &
plangam virginitatem meam cum soda-
libus meis.
38 Cui ille respondit: Vade: & dimisit
eam duobus mensibus. cúmque abijsset
cum sociis ac sodalibus suis, flebat virgi-
nitatem suam in montibus.
39 Expletísque duobus mensibus reuer-
sa est ad patrem suum, & fecit ei sicut vo-
uerat. quæ ignorabat virum. Exinde mos
increuit in Israel.
40 Et consuetudo seruata est,vt post an-
ni circulum, conueniant in vnum filiæ
Israel, & plangant filiam Iepthe Galaadi-
tę diebus quatuor.

CAP. XII.

1 ECce autem in Ephraim orta est sedi-
A tio; nam transeuntes contra Aquilo-
nem, dixerunt ad Iepthe: Quare vadens
ad pugnam contra filios Ammon vocare
nos noluisti,vt pergeremus tecum? igitur
incendemus domum tuam.
2 Quibus ille respondit: Disceptatio
erat mihi & populo meo contra filios Am
mon vehemens: vocauíque vos vt præbe-
retis mihi auxilium, & facere noluistis.
3 Quod cernens posui animam meam
in manibus meis, trāsiuíque ad filios Am-
mon, & tradidit eos Dominus in manus
meas. Quid commerui vt aduersum me
consurgatis in prœlium?

תרגום יונתן

34 וַאֲתָא יִפְתָּח לְמִצְפְּיָא לְבֵיתֵיהּ וְהָא בְרַתֵּיהּ נָפְקָא לְקַדָּמוּתֵיהּ בְּתוּפִּין וּבְחִנְגִין וּלְחוֹד הִיא יְחִידָה לֵית לֵיהּ מִנַּהּ בַּר אוֹ בְּרַת׃
35 וַהֲוָה כַּד חֲזָא יָתַהּ וּבַזַּע יָת לְבוּשׁוֹהִי וַאֲמַר וַוי בְּרַתִּי אַכְרָעָא אַכְרַעְתִּינִי וְאַתְּ הֲוֵית בְּעוֹכְרַי וַאֲנָא פְּתַחִית פּוּמִי בְּנֵדֶר קֳדָם יְיָ
וְלָא אֵיכוּל לְמֵיתַב׃
36 וַאֲמֶרֶת לֵיהּ אַבָּא פְּתַחְתָּא יָת פּוּמָךְ בְּנֵדֶר קֳדָם יְיָ עֲבֵיד לִי כְּמָא דִנְפַק מִפּוּמָךְ בָּתַר דַעֲבַד יְיָ לָךְ פּוּרְעָנוּתָא
מִבַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃
37 וַאֲמֶרֶת לַאֲבוּהָא יִתְעֲבֵיד לִי פִּתְגָמָא הָדֵין שְׁבוֹק מִנִּי תַּרְתֵּין יַרְחִין וְאֵיהָךְ וְאֶתְנְגִיד עַל טוּרַיָּא
וְאֶבְכֵּי עַל בְּתוּלַי אֲנָא וְחַבְרָתָי׃
38 וַאֲמַר אֱזִילִי וּשְׁלַח יָתַהּ תְּרֵין יַרְחִין וַאֲזַלַת הִיא וְחַבְרָתָהָא וּבְכָת עַל בְּתוּלָהָא עַל
טוּרַיָּא׃
39 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּרֵין יַרְחִין וְתָבַת לַאֲבוּהָא וַעֲבַד לַהּ יָת נִדְרֵיהּ דִנְדַר וְהִיא לָא יָדְעָה גְּבַר וַהֲוָה לִגְזֵירָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
40 מִזְּמַן לִזְמַן אָזְלָן בְּנָת יִשְׂרָאֵל לְאַלָּאָה לְבַת יִפְתָּח גִּלְעָדָאָה אַרְבְּעַת יוֹמִין בְּשַׁתָּא׃

יב

1 וְאִיתְכְּנִישׁ אֱנָשׁ אֶפְרַיִם וַעֲבַר לְצִפּוּנָא וַאֲמַרוּ לְיִפְתָּח מָה דֵּין עֲבַרְתָּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וְלָנָא לָא קְרֵיתָא לְמֵיזַל עִמָּךְ
בֵּיתָךְ נוֹקֵיד עֲלָךְ בְּנוּרָא׃
2 וַאֲמַר יִפְתָּח לְהוֹן אֱנָשׁ דִּין הֲוֵיתִי אֲנָא וְעַמִּי וּבְנֵי עַמּוֹן לַחֲדָא וּבְעֵית מִנְּכוֹן וְלָא פְּרַקְתּוּן יָתִי
מִידֵיהוֹן׃
3 וַחֲזֵית אֲרֵי לֵיתָךְ פָּרִיק וּמְסָרֵית נַפְשִׁי בְּעַל גַּב לְאִתְקְטָלָא וַעֲבָרִית לְוָת בְּנֵי עַמּוֹן וּמְסָרִינוּן יְיָ בִּידִי וּלְמָה סְלֵיקְתּוּן
לְוָתִי יוֹמָא הָדֵין לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּי׃

* Et venit Jephthae in Maſſipha in domum 34
ſuam, & ecce filia ſua exibat in occurſum ſuum
in tympanis & choris, & ipſa vnigenita illi,
& non eſt illi præter illam filius vel filia.
* Et factum eſt quando vidit illam, & ſci- 35
dit veſtes ſuas, & dixit: Hei mihi filia mea de-
cepiſti me, in impedimentum facta es in oculis
meis; ego autem aperui os meum pro te ad Do-
minum, & non potero vt reuertar.
* Et dixit ad eum, Si in me aperuiſti os 36
tuum ad Dominum, fac mihi quemadmodum
exiuit ex ore tuo, quia fecit tibi Dominus vl-
tiones de inimicis tuis de filijs Ammon.
* Et dixit ad patrem ſuum, Et fac mihi 37
verbum hoc, ſine me duos menſes, & ibo &
deſcendam ad montes, & plorabo in virgini-
tatem meam ego & ſodales meæ.
* Et dixit, Vade; & dimiſit illā duos men- 38
ſes. Et abijt ipſa & ſodales illius, & plorauit
in virginitatem ſuam in montibus.
* Et factum eſt poſt finem duorum menſium 39
& redijt ad patrem ſuum, & perfecit Jeph-
thae votum ſuum quod vouit, & hæc non co-
gnouit virum, & facta eſt in præceptum Iſ-
rael.
* De diebus in dies congregabantur filiæ Iſ- 40
rael ad plorandum filiam Jephthae Galaaditæ
quatuor dies in anno.

CAP. XII.

Et congregati ſunt filij Ephraim, & vene- 1
runt in Sephena; & dixerunt ad Jephthae,
Quare iuiſti ad pugnandum contra filios Am-
mon, & nos non vocaſti vt pergeremus te-
cum? domum tuam incēdemus ſuper te in igne.
* Et dixit Jephthae ad illos, Vir litigans 2
fui, ego & populus meus: & filij Ammon hu-
miliabant me valde, & clamaui ad vos, &
non liberaſtis me de manu eorum.
* Et videns quòd non erat qui liberaret, et 3
poſui animam meam in manu mea, & tranſiui
ad filios Ammon, & tradidit illos Dominus
in manum meam: & vt quid aſcendiſtis ad
me die hac vt pugnaretis contra me?

34 * καὶ ἦλθεν ἰεφθάε εἰς μασσιφὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ
ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἐν
τυμπάνοις καὶ χοροῖς, καὶ αὕτη μονογενὴς αὐτῷ· καὶ οὐκ ἔστιν
35 αὐτῷ πλὴν αὐτῆς υἱὸς ἢ θυγάτηρ. * καὶ ἐγενήθη ἡνίκα εἶ-
δεν αὐτὴν, καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν, οἴμοι θυ-
γάτηρ μου ἐμπεποδοστάτηκάς μοι, εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν
ὀφθαλμοῖς μου· ἐγὼ δὲ ἤνοιξα τὸ στόμα μου περὶ σοῦ
πρὸς κύριον, καὶ οὐ δυνήσομαι τοῦ ἀποστρέψαι.
36 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, εἰ ἐν ἐμοὶ ἤνοιξας τὸ στόμα σου
πρὸς τὸν κύριον, ποίησόν μοι ὃν τρόπον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
στόματός σου ἀνθ᾽ ὧν ἐποίησέν σοι κύριος ἐκδικήσεις ἐκ
τῶν ἐχθρῶν σου ἐκ τῶν υἱῶν ἀμμών.
37 * καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ποίησόν μοι τὸ
ῥῆμα τοῦτο, ἔασόν με δύο μῆνας, καὶ πορεύσομαι καὶ κατα-
βήσομαι ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ κλαύσομαι ἐπὶ τὰ παρθένιά μου
ἐγὼ καὶ αἱ συνεταιρίδες μου·
38 * καὶ εἶπεν, πορεύου, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὴν δύο μῆνας·
καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ αἱ συνεταιρίδες αὐτῆς, καὶ ἔκλαυ-
σεν ἐπὶ τὰ παρθένια αὐτῆς ἐπὶ τὰ ὄρη·
39 * καὶ ἐγένετο μετὰ τέλος δύο μηνῶν καὶ ἀνέκαμψεν πρὸς
τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ἐπετέλεσεν ἰεφθάε τὴν εὐχὴν αὐ-
τοῦ ἣν ηὔξατο, καὶ αὕτη οὐκ ἔγνω ἄνδρα· καὶ ἐγενήθη εἰς πρό-
40 σταγμα ἰσραήλ. * ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας συνεπο-
ρεύοντο αἱ θυγατέρες ἰσραὴλ θρηνεῖν τὴν θυγατέρα
ἰεφθάε τοῦ γαλααδίτου τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

ιβ´.

1 * Καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἐφραΐμ, καὶ ἦλθον εἰς σε-
φινά, καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθάε, τί ὅτι ἐπορεύθης πολε-
μῆσαι πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ ἡμᾶς οὐ κέκληκας
πορευθῆναι μετὰ σοῦ; τὸν οἶκόν σου ἐμπρήσομεν ἐπὶ σὲ
ἐν πυρί.
2 * καὶ εἶπεν ἰεφθάε πρὸς αὐτοὺς, ἀνὴρ ἀντιδικῶν
ἤμην ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου, καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ἐταπείνουν
με σφόδρα, καὶ ἐβόησα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐσώσατέ
με ἐκ χειρὸς αὐτῶν.
3 * καὶ ἰδὼν ὅτι οὐκ ἦν ὁ σώζων, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν
μου ἐν τῇ χειρί μου, καὶ διέβην πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πα-
ρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρί μου· καὶ ἵνα τί ἀνέβητε πρὸς
με τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ πολεμεῖν ἐν ἐμοί;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Et venit Iiphthahh ad Miſzpeia domum ſuam, & ecce filia eius exiens ad occurſum eius in tympanis, & in choris; & tantum illa
vnica, non erat ei ab ea filius aut filia. 35 Et fuit cùm vidit eam, & ſcidit veſtes ſuas: & dixit, Heu filia mea, curuare faciens curuare fe-
ciſti me, & tu fuiſti in conturbatoribus meis: & ego aperui os meum in voto ante Dominum, & non potero ad reuertendum.
36 Et dixit ei, Pater mi, aperuiſti os tuum in voto ante Dominum, fac mihi vt id quod exijt ex ore tuo, poſtquam fecit Deus tibi vl-
tiones ex auctoribus inimicitiarum tuarum ex filiis Ghamon. 37 Et dixit patri ſuo, Fiat mihi verbum hoc, remitte à me duobus men-
ſibus: & ibo & extrahar ſuper montes, & lugebo ſuper virginitatem meam, ego & ſociæ meæ. 38 Et dixit, Ito: & dimiſit eam
duobus menſibus. & iuit illa & ſociæ eius; & luxit ſuper virginitatem ſuam ſuper montes. 39 Et fuit à fine duorum menſium, &
rediit ad patrem ſuum, & fecit illi votum ſuum quod vouit: & illa non cognouit virum, & fuit ad ſtatutum in Iſrael.
40 A tempore in tempus venerunt filiæ Iſrael ad lamentandum filiæ Iiphthahh Gilghadæi quatuor diebus in anno.

CAP. XII.

Et congregatus eſt homo Ephraim, & tranſijt ad Septentrionem: & dixerunt Iiphthahh, Quid hoc feciſti ad ineundum bellum in
filios Ghamon, & nos non vocaſti ad eundum tecum? domum tuam incendemus ſuper te in igne.
2 Et dixit Iiphthahh illis, Homo iudicij fui, ego & populus meus, & filij Ghamon valde; & petiui à vobis, & non liberaſtis me
de manibus eorum. 3 Et vidi quòd non tu liberans, & tradidi animam meam propter ad occidendum; &
tranſiui ad filios Ghamon, & tradidit eos Dominus in manu mea: & ad quid aſcendiſtis ad me die hac ad ineundum bellum in me?

4 וַיִּקְבֹּץ יִפְתָּח אֶת־כָּל־אַנְשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם
אֶת־אֶפְרָיִם וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי גִלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם כִּי
אָמְרוּ פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם
5 בְּתוֹךְ מְנַשֶּׁה׃ וַיִּלְכֹּד גִּלְעָד
אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרָיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ
פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אֶעֱבֹרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי־גִלְעָד
6 הַאֶפְרָתִי אַתָּה וַיֹּאמֶר לֹא׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ
אֱמָר־נָא שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר
כֵּן וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ אֶל־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִיא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
7 אָלֶף׃ וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ
שָׁנִים וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֵר בְּעָרֵי גִלְעָד׃
8 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית
9 לָחֶם׃ וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים
בָּנוֹת שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לְבָנָיו
מִן־הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים׃
10 וַיָּמָת אִבְצָן וַיִּקָּבֵר בְּבֵית לָחֶם׃
11 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי
12 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים׃ וַיָּמָת
אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּאַיָּלוֹן בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן׃
13 וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל
14 הַפִּרְעָתוֹנִי׃ וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עֲיָרִם
15 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃ וַיָּמָת
עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּפִרְעָתוֹן בְּאֶרֶץ
אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי׃

יג

1 וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃

4 Vocatis itaque ad se cunctis viris de
Galaad, pugnabat contra Ephraim. Per-
cusserúntque viri Galaad Ephraim, quia
dixerat, fugitiuus est Galaad de Ephraim,
& habitat in medio Ephraim & Manasse.
5 Occupauerúntque Galaaditæ vada
B Iordanis, per quæ Ephraim reuersus erat.
Cúnq; venisset ad ea de Ephraim nume-
ro fugiens, atque dixisset, Obsecro vt me
transire permittas: dicebant ei Galaaditæ,
Nunquid Ephratæus es? Quo dicente,
6 Non sum; Interrogabant eum: Dic er-
go Seboleth, quod interpretatur spica.
Qui respōdebat Ceboleth eadē litera spi-
cam exprimere nō valens, statímq; appre-
hēsum iugulabant in ipso Iordanis trāsi-
tu. Et ceciderūt in illo tēpore de Ephraim
7 quadraginta duo millia. Iudicauit ita-
C que Iepthe Galaadites Israel sex annis, &
mortuus est, ac sepultus in ciuitate sua
8 Galaad. Post hunc iudicauit Israel
Abessan de Bethleem;
9 Qui habuit triginta filios & totidem
filias: quas emittens foras maritis dedit,
& eiusdem numeri filijs suis accepit vxo-
res, introducens in domum suam. Qui
septem annis iudicauit Israel.
10 Mortuúsque est ac sepultus in Beth-
11 leem. Cui successit Ahialon Zabulo-
nites, & iudicauit Israel decem annis.
12 Mortuúsque est ac sepultus in Za-
13 bulon. Post hunc iudicauit Israel Ab-
D don filius Hellel Pharatonites;
14 Qui habuit quadraginta filios, & tri-
ginta ex eis nepotes, ascendentes super se-
ptuaginta pullos asinarum; & iudicauit
Israel octo annis.
15 Mortuúsque est ac sepultus in Pha-
raton terræ Ephraim in monte Amalech.

CAP. XIII.

1 Rursúmque filij Israel fecerunt ma-
A lum in conspectu Domini, qui tradi-
dit eos in manus Philistinorum quadra-
ginta annis.

תרגום יונתן

4 וּכְנַשׁ יִפְתָּח יָת כָּל אֱנָשֵׁי גִלְעָד וְאַגִּיחַ קְרָבָא עִם דְּבֵית אֶפְרַיִם וּמְחוֹ אֱנָשֵׁי גִלְעָד יָת דְּבֵית אֶפְרַיִם אֲרֵי אֲמַרוּ מְשֵׁיזְבַיָא דְבֵית אֶפְרַיִם
סְפָה אַתּוּן חֲשִׁיבִין דְּבֵית גִּלְעָד בְּגוֹ בֵּית אֶפְרַיִם בְּגוֹ בֵּית מְנַשֶּׁה׃ 5 וַאֲחִידוּ דְבֵית גִּלְעָד יָת מְגִיזַת יַרְדְּנָא עַל דְּבֵית
אֶפְרַיִם וַהֲוֵי כַּד אֲמַר חַד מִמְּשֵׁיזְבַיָא דְבֵית אֶפְרַיִם אֶעֱבַר וְאָמְרִין לֵיהּ אֱנָשֵׁי גִלְעָד אֶפְרָתִי אַתְּ וַאֲמַר לָא׃
6 וְאָמְרִין לֵיהּ אֱמַר כְּעַן שׁוּבַּלְתָּא וַאֲמַר סוּבַּלְתָּא וְלָא מַתְקֵין לְמַלָּלָא כֵּן וְאָחֲדִין לֵיהּ וְנָכְסִין לֵיהּ בִּמְגִיזַת יַרְדְּנָא וְאִתְקְטִילוּ בְּעִידָּנָא
הַהִיא מִדְּבֵית אֶפְרַיִם אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַלְפִין׃ 7 וְדָן יִפְתָּח יָת יִשְׂרָאֵל שִׁית שְׁנִין וּמִית יִפְתָּח גִּלְעָדָאָה וְאִתְקְבַר בְּקִרְוֵי גִלְעָד׃
8 וְדָן בָּתְרוֹהִי יָת יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִדְּבֵית לָחֶם׃ 9 וַהֲוָה לֵיהּ תְּלָתִין בְּנִין וּתְלָתִין בְּנָן שַׁלַּח לְבָרָא וּתְלָתִין כַּלָּן אַעֵיל
לִבְנוֹהִי מִן בָּרָא וְדָן יָת יִשְׂרָאֵל שְׁבַע שְׁנִין׃ 10 וּמִית אִבְצָן וְאִתְקְבַר בְּבֵית לָחֶם׃ 11 וְדָן בָּתְרוֹהִי יָת יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן דְּמִשִּׁבְטָא
דִזְבוּלֻן וְדָן יָת יִשְׂרָאֵל עֲשַׂר שְׁנִין׃ 12 וּמִית אֵילוֹן דְּמִדְּבֵית זְבוּלֻן וְאִתְקְבַר בְּאֵילוֹן בְּאַרַע שִׁבְט זְבוּלֻן׃ 13 וְדָן בָּתְרוֹהִי יָת יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹן בַּר הִלֵּל דְּמִפִּרְעָתוֹן׃ 14 וַהֲוָה לֵיהּ אַרְבְּעִין בְּנִין וּתְלָתִין בְּנֵי בְנִין רָכְבִין עַל שִׁבְעִין עֵילִין וְדָן יָת יִשְׂרָאֵל תְּמָנֵי שְׁנִין׃
15 וּמִית עַבְדּוֹן בַּר הִלֵּל דְּמִפִּרְעָתוֹן וְאִתְקְבַר בְּפִרְעָתוֹן בְּאַרַע שִׁבְט אֶפְרַיִם בְּטוּרָא דְבֵית עֲמָלֵק׃

יג

1 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּמְסַרִינוּן יְיָ בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי אַרְבְּעִין שְׁנִין׃

*Et congregauit Iephthae omnes viros Ga- 4
laad, & pugnabat contra Ephraim, & per-
cusserunt viri Galaad Ephraim, quia dixe-
runt, Liberati Ephraim, vos Galaad in medio
Ephraim, & in medio Manasse.*
*Et occupauit Galaad transitus Iordanis 5
Ephraim: & factum est quando dixerunt, Li-
berati Ephraim, transeamus iam: & dixerunt
ei viri Galaad, Nunquid de Ephraim vos? &
dixit, Non sumus.*
*Et dixerunt eis, Dicite iam spica composi- 6
tio: & dixerunt, & non dirigebant vt loque-
rentur sic; & accipiebant eos, & iugulabant
eos ad transitus Iordanis, & ceciderunt de
Ephraim in tempore illo quadraginta & duo
millia.*
*Et iudicauit Iephthae Israel sex annis, & 7
mortuus est Iephthae Galaadites, & sepultus
est in ciuitate sua Galaad.*
*Et iudicauit post eum Israel Ebesan de 8
Bethleem.*
*Et fuerunt illi triginta filij & triginta fi- 9
liæ, quæ missæ erant foras, & triginta vxores
induxit filijs suis ab extra: & iudicauit Israel
septem annis.*
*Et mortuus est Ebesan, & sepultus est in 10
Bethleem.*
*Et iudicauit post eum Israel Elom Zabu- 11
lonites, & iudicauit Israel decem annis.*
*Et mortuus est Elom Zabulonites, & se- 12
pelierunt eum in Elim in terra Zabulon.*
*Et iudicauit post eum Israel Abdom filius 13
Hellel Epharathonites.*
*Et fuerunt ei quadraginta filij & trigin- 14
ta filij filiorum eius ascendentes super septua-
ginta pullos; & iudicauit Israel octo annis.*
*Et mortuus est Abdon filius Hellel Pha- 15
rathonites, et sepultus est in Pharathon in ter-
ra Ephraim in monte Lanac.*

CAP. XIII.

*ET addiderunt filij Israel facere malum in 1
conspectu Domini, & tradidit eos Domi-
nus in manum Allophylorũ quadraginta annis.*

4 καὶ συνήθροισεν ἰεφθάε πάντας τοὺς ἄνδρας γα-
λαάδ, καὶ ἐπολέμει τὸν ἐφραΐμ· καὶ ἐπάταξαν ἄνδρες
γαλαὰδ τὸν ἐφραΐμ, ὅτι εἶπον οἱ διασεσωσμένοι τοῦ
ἐφραΐμ, ὑμεῖς γαλαὰδ ἐν μέσῳ τοῦ ἐφραΐμ καὶ ἐν μέ-
σῳ τοῦ μανασσῆ.
5 καὶ προκατελάβετο γαλαὰδ τὰς διαβάσεις τοῦ
ἰορδάνου τοῦ ἐφραΐμ· καὶ ἐγενήθη ὅτε εἶπαν οἱ διασε-
σωσμένοι τοῦ ἐφραΐμ, διαβῶμεν δή, καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ
ἄνδρες γαλαάδ, μὴ ἐκ τοῦ ἐφραΐμ ὑμεῖς; καὶ εἶπεν,
οὐκ ἐσμέν.
6 καὶ εἶπον αὐτοῖς, εἴπατε δὴ στάχυς σύνθημα· καὶ
εἶπον καὶ οὐ κατηύθυναν τοῦ λαλῆσαι οὕτως· καὶ ἐπελάβοντο
αὐτούς, καὶ ἔσφαζον αὐτοὺς ἐπὶ τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου·
καὶ ἔπεσαν ἐξ ἐφραΐμ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τεσσαράκον-
τα καὶ δύο χιλιάδες.
7 καὶ ἔκρινεν ἰεφθάε τὸν ἰσραὴλ ἓξ ἔτη, καὶ ἀπέθα-
νεν ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ
8 γαλαάδ. καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἐβε-
σὰν ἐκ βηθλεέμ.
9 καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα υἱοὶ καὶ τριάκοντα θυγα
τέρες αἱ ἐξαπεσταλμέναι ἔξω, καὶ τριάκοντα γυναῖκας
εἰσήγαγεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀπὸ ἔξωθεν· καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσ-
ραὴλ ἑπτὰ ἔτη.
10 καὶ ἀπέθανεν ἐβεσάν, καὶ ἐτάφη ἐν βηθλεέμ.
11 καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ αἰλὼμ ὁ ζαβου-
λωνίτης, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ δέκα ἔτη.
12 καὶ ἀπέθανεν αἰλὼμ ὁ ζαβουλωνίτης, καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν ἐν αἰλὶμ ἐν γῇ ζαβουλών.
13 καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἀβδὼμ υἱὸς ἐλ-
λὴλ ὁ ἐφαραθωνίτης.
14 καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τεσσαράκοντα υἱοί, καὶ τριάκοντα
υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ ἑβδομήκοντα πώ-
λοις· καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ ὀκτὼ ἔτη.
15 καὶ ἀπέθανεν ἀβδὼν υἱὸς ἐλλὴλ ὁ φαραθωνίτης, καὶ
ἐτάφη ἐν φαραθὼν ἐν γῇ ἐφραΐμ ἐν ὄρει λανάκ.

ιγ΄.

1 Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν
ἔναντι κυρίου, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἀλλο-
φύλων τεσσαράκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et congregauit Iiphthahh omnes homines Gilghad & iniuit bellum cum domo Ephraim; & percusserunt viri Gilghad illos do-
mus Ephraim; nam dixerunt, Euasi domus Ephraim quid vos putantes de domo Gilghad intra domum Ephraim, & intra domum Me-
nasse?
5 Et occuparunt de domo Gilghad vada Iordanis super de domo Ephraim; & fuit quando dixit vnus ex euasis domus Ephraim,
transibo: & dicentes ei homines Gilghad, Ephratæus tu? & dixit, Non.
6 Et dicentes ei, Dic nunc Zsubeltha: & dixit Szubeltha. Et
non directus ad loquendum rectè: & apprehendentes eum & occidentes eum in vadis Iordanis: & occisi sunt in tempestate illa ex de
domo Ephraim quadraginta & duo millia.
7 Et iudicauit Iiphthahh Israel sex annis, & mortuus est Iiphthahh Gilghadæus, &
sepultus est in vrbibus Gilghad.
8 Et iudicauit post eum Israel Ibszan ex-de Bethlehhem.
9 Et fuit ei triginta filij, & tri-
ginta filias misit foras, & triginta nurus adduxit filijs suis de foris; & iudicauit Israel septem annis.
10 Et mortuus est Ibszan, & sepultus est in Bethlehhem.
11 Et iudicauit post eum Israel Elon de-ex tribu Zebulun, &
iudicauit Israel decem annis.
12 Et mortuus est Elon de-ex domo Zebulun, & sepultus est in Eilon in terra tribus Zebulun.
13 Et iudicauit post eum Israel Ghabdon filius Hilel de-ex Pirghathon.
14 Et fuit illi quadraginta filij, & triginta
filij filiorum, equitantes super septuaginta pullos; & iudicauit Israel octo annos.
15 Et mortuus est Ghabdon filius
Hilel de-ex Pirghathon, & sepultus est in Pirghathon, in terra tribus Ephraim, in monte domus Ghamalek.

CAP. XIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & tradidit eos Dominus in manu Pelisthæorum quadra-
ginta annis.

2 * וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי
וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה׃
3 * וַיֵּרָא מַלְאַךְ־יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
הִנֵּה־נָא אַתְּ־עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן׃
4 * וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־
5 תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא׃ * כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ
בֵּן וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים
יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבָּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
6 * וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ
הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה
הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי׃
7 * וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְעַתָּה אַל־
תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טֻמְאָה כִּי־נְזִיר
אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
8 * וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ
וְיוֹרֵנוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד׃
9 * וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה
10 וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃ * וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה
וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה
אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃
11 * וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־
הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־
12 הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי׃ * וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא
דְבָרֶיךָ מַה־יִּהְיֶה מִשְׁפַּט־הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃
13 * וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר־
אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר׃

2 * Erat autem quidam vir de Saraa, & de ſtirpe Dan, nomine Manue, habēs vxo-
3 rem ſterilem. * Cui apparuit Angelus Dñi: & dixit ad eam, Sterilis es & abſque liberis, ſed concipies & paries filium.
4 * Caue ergo ne bibas vinum ac ſiceram, nec immundum quicquā comedas.
5 * Quia concipies & paries filium, cuius non tanget caput nouacula. erit enim Nazaræus Dei ab infantia ſua & ex matris vtero; & ipſe incipiet liberare Iſrael de manu Philiſtinorum.
6 * Quę cùm veniſſet ad maritum ſuum, dixit ei: Vir Dei venit ad me habens vul-
B tum angelicum, terribilis nimis. Quem cùm interrogaſſem, quis eſſet & vnde veniſſet, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere.
7 * Sed hoc reſpondit, Ecce concipies & paries filium: caue ne vinum bibas nec ſiceram, nec aliquo veſcaris immūdo. Erit enim puer Nazaræus Dei ab infantia ſua, & ex vtero matris ſuæ vſq; ad diem mor-
8 tis ſuæ. * Orauit itaque Manue Dominum, & ait: Obſecro Domine vt vir Dei quem miſiſti veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero qui na-
9 ſciturus eſt. * Exaudiuítq; Deus deprecantem Manue, & apparuit rurſum Angelus Dei vxori eius ſedēti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea.
10 * Quæ cùm vidiſſet Angelum, feſtinauit & cucurrit ad virum ſuum; nunciauítque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir quem antè videram.
11 * Qui ſurrexit, & ſecutus eſt vxorem ſuam; veniénſq; ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille reſpondit,
12 Ego ſum. * Cui Manue, Quando, inquit,
C ſermo tuus fuerit expletus, quid vis vt faciat puer, aut à quo ſe obſeruare debebit?
13 * Dixítque Angelus Domini ad Manue, Ab omnibus quæ locutus ſum vxori tuæ, abſtineat ſe.

תרגום יונתן

2 וַהֲוָה גַּבְרָא חַד מִצָּרְעָה מִזַּרְעִית דָּן וּשְׁמֵיהּ מָנוֹחַ וְאִתְּתֵיהּ עַקְרָה לֵית לַהּ וְלַד׃ 3 וְאִתְחֲזִי מַלְאֲכָא דַּיְיָ לְאִתְּתָא וַאֲמַר
לַהּ הָא כְּעַן אַתְּ עַקְרָא וְלֵית לֵיךְ וְלַד וְתַעְדִּין וְתֵלְדִּין בַּר׃ 4 וּכְעַן אִסְתַּמַּרִי כְּעַן וְלָא תִשְׁתִּין חֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק וְלָא תֵיכְלִין
כָּל מְסָאַב׃ 5 אֲרֵי הָא אַתְּ מְעַדְיָא וְתֵלְדִין בַּר וּמִסְפַּר לָא יֶעְבַּר עַל רֵישֵׁיהּ אֲרֵי נְזִירָא דַּיְיָ יְהֵא רַבְיָא מִן בִּטְנָא וְהוּא יִשְׁרֵי
לְמִפְרַק יָת יִשְׂרָאֵל מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי׃ 6 וַאֲתַת אִיתְּתָא וַאֲמֶרֶת לְבַעֲלַהּ לְמֵימַר נְבִיָּא דַּיְיָ אֲתָא לְוָתִי וְחֶזְוֵיהּ כְּחֵיזוּ מַלְאֲכָא
דַּיְיָ חַסִּין לַחֲדָא וְלָא שְׁאֶלְתֵּיהּ אֵי מִדֵּין הוּא וְיָת שְׁמֵיהּ לָא חַוִּי לִי׃ 7 וַאֲמַר לִי הָא אַתְּ מְעַדְיָא וְתֵילְדִין בַּר וּכְעַן לָא תִשְׁתִּין
חֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק וְלָא תֵיכְלִין כָּל מְסָאַב אֲרֵי נְזִירָא דַּיְיָ יְהֵא רַבְיָא מִן בִּטְנָא עַד יוֹם מוֹתֵיהּ׃
8 וְצַלִּי מָנוֹחַ קֳדָם יְיָ וַאֲמַר בְּבָעוּ יְיָ נְבִיָּא דַּיְיָ דִּשְׁלַחְתָּא יֵיתֵי כְעַן עוֹד לְוָתָנָא וְיַלְפִינָנָא מָה נַעְבֵּד לְרַבְיָא דְיִתְיְלִיד׃
9 וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ צְלוֹתֵיהּ דְּמָנוֹחַ וַאֲתָא מַלְאֲכָא דַּיְיָ עוֹד לְוַת אִיתְּתָא וְהִיא יָתְבָה בְּחַקְלָא וּמָנוֹחַ בַּעֲלַהּ לֵית עִמַּהּ׃
10 וְאוֹחִיאַת אִתְּתָא וּרְהָטַת וְחַוִּיאַת לְבַעֲלַהּ וַאֲמֶרֶת לֵיהּ הָא אִתְחֲזִי לִי גַּבְרָא דַאֲתָא יוֹמָא דֵיכִי לְוָתִי׃
11 וְקָם וַאֲזַל מָנוֹחַ בָּתַר אִתְּתֵיהּ וַאֲתָא לְוַת גַּבְרָא וַאֲמַר לֵיהּ הַאַתְּ הוּא גַּבְרָא דְּמַלֵּילְתָּא עִם אִתְּתָא וַאֲמַר אֲנָא׃
12 וַאֲמַר מָנוֹחַ כְּעַן יִתְקַיְּימוּן פִּתְגָּמָךְ מָה יְהֵא דַחֲזֵי לְרַבְיָא וּמָה נַעְבֵּיד לֵיהּ׃
13 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דַּיְיָ לְמָנוֹחַ מִכֹּל דַּאֲמָרִית לְאִתְּתָא תִּסְתַּמַּר׃

Et fuit vir vnus de Araa de tribu Dan, 2
& nomen ei Manoe, & vxor eius sterilis, &
non pariebat.
Et apparuit Angelus Domini ad vxorem, 3
& dixit ad eam, Ecce iam tu sterilis & non
peperisti, & in vtero habebis & paries fi-
lium.
Et nunc caue, & ne bibas vinum & si- 4
ceram, & ne comedas omne immundum.
Quia ecce tu in vtero habebis & paries 5
filium, & ferrum non ascendet super caput
eius, quoniam Nazaræus Deo erit puer ab vte-
ro; & ipse incipiet liberare Israel de manu Phi
listinorum.
Et venit vxor & locuta est viro suo, di- 6
cens: Quia homo Dei venit ad me; & vul-
tus eius vt vultus Angeli Dei, splendens val-
de; & interrogabam eum vnde est, & nomen
eius non renunciauit mihi.
Et dixit ad me, Ecce tu in vtero habebis 7
& paries filium: & nunc ne bibas vinum &
siceram, & ne comedas omnem immunditiam;
quoniam Nazaræus Dei erit puer ab vtero
vsque ad diem mortis suæ.
Et orauit Manoe Dominum; & ait, In me 8
Domine, homo Dei quem misisti ad nos, ve-
niat iam iterum ad nos, & illuminet nos, quid
faciamus puero qui natus fuerit.
Et exaudiuit Deus vocem Manoe; & ve- 9
nit Angelus Dei iterum ad vxorem eius, se-
dentem in agro; & Manoe maritus eius non
erat cum ea.
Et festinauit mulier, & cucurrit & nun- 10
ciauit viro suo, & dixit ad eum, Ecce appa-
ruit mihi vir qui venit die illa ad me.
Et surrexit, & abijt Manoe post vxo- 11
rem suam, & venit ad virum, & dixit ei:
Si tu es vir qui locutus es ad vxorem? &
dixit Angelus, Ego.
Et dixit Manoe, Nunc expleto verbo tuo 12
quod erit iudicium pueri & opera eius?
Et dixit Angelus Domini ad Manoe, Ab 13
omnibus quæ dixi ad vxorem, caueat:

2 καὶ ἐγένετο ἀνὴρ εἷς ἐξ ἀραὰ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ δάν,
καὶ ὄνομα αὐτῷ μανῶε, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ στεῖρα, καὶ οὐκ
3 ἔτικτεν. καὶ ὤφθη ἄγγελος κυρίου πρὸς τὴν γυναῖ-
κα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἰδοὺ δὴ σὺ στεῖρα καὶ οὐ τέτοκας,
καὶ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν.
4 καὶ νῦν φύλαξαι καὶ μὴ πίῃς οἶνον καὶ σικέραν, καὶ μὴ
φάγῃ πᾶν ἀκάθαρτον.
5 ὅτι ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ σίδηρος οὐκ
ἀναβήσεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὅτι ναζηραῖον τῷ θεῷ
ἔσται τὸ παιδάριον ἐκ τῆς γαστρός· καὶ αὐτὸς ἄρξεται σώζειν
τὸν ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
6 καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς λέγου-
σα, ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθεν πρός με, καὶ ἡ ὅρασις
αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ
ἠρώτων αὐτὸν πόθεν ἐστίν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀπήγ-
γειλέν μοι.
7 καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ
υἱόν· καὶ νῦν μὴ πίῃς οἶνον καὶ σικέραν, καὶ μὴ φάγῃς πᾶσαν
ἀκαθαρσίαν, ὅτι ναζηραῖον θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ
τῆς γαστρὸς ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.
8 καὶ ἐδεήθη μανῶε τοῦ κυρίου· καὶ εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριε,
ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὃν ἀπέστειλας πρὸς ἡμᾶς ἐλθέτω δὴ
ἔτι πρὸς ἡμᾶς, καὶ φωτισάτω ἡμᾶς τί ποιήσωμεν τῷ
παιδαρίῳ τῷ τικτομένῳ.
9 καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῆς φωνῆς μανῶε, καὶ παρεγένε-
το ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἔτι πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κα-
θημένην ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ μανῶε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ ἦν
μετ' αὐτῆς.
10 καὶ ἐτάχυνεν ἡ γυνὴ καὶ ἐξέδραμεν καὶ ἀπήγγειλεν
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ὦπταί μοι ὁ
ἀνὴρ ὁ ἐλθὼν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πρός με.
11 καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη μανῶε ὀπίσω τῆς γυναικὸς
αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ σὺ
εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ λαλήσας πρὸς τὴν γυναῖκα; καὶ εἶπεν ὁ ἄγ-
γελος, ἐγώ.
12 καὶ εἶπεν μανῶε, νῦν ἐλθόντος τοῦ ῥήματός σου τί
ἔσται τὸ σύγκριμα τοῦ παιδαρίου καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ;
13 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανῶε, ἀπὸ πάν-
των ὧν εἶπα πρὸς τὴν γυναῖκα φυλαξάσθω

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et fuit vir vnus ex Szarghah ex prosapia Dan, & nomen eius Manoahh, & vxor eius sterilis, non erat ei natus.
3 Et visus est angelus Domini vxori eius, & dixit ei; Ecce nunc tu sterilis, & non est tibi natus, & concipies & paries filium.
4 Et nunc custodire nunc, & non bibas vinum nouum, & vetus; & non comedes omne immundum.
5 Quia ecce tu
concipiens & paries filium, & nouacula non transibit super caput eius: nam Nazaræus Domini erit puer ex vtero; & ipse incipiet ad libe-
randum Israel de manu Pelisthæorum.
6 Et venit mulier, & dixit marito suo, ad dicendum, Propheta Domini venit
ad me, & aspectus eius, vt aspectus Angeli Domini fortis valde, & non rogaui eum vnde ipse, & nomen eius non annunciauit mihi.
7 Et dixit mihi, Ecce tu prægnans & paries filium, & nunc non bibes vinum nouum & vetus, & non comedes omne immundum,
nam Nazaræus Domini erit infans à ventre vsque ad diem mortis eius.
8 Et orauit Manoahh coram Domino, & dixit: Obsecro
Domine, propheta Domini quem misisti veniat nunc rursus ad nos, & docebit nos quid faciemus infanti qui nascetur.
9 Et audita est ante Dominum oratio Manoahh, & venit Angelus Domini rursus ad mulierem, & illa sedens in agro, & Ma-
noahh & maritus eius non erat cum ea.
10 Et festinauit mulier, & cucurrit, & nunciauit marito suo, & dixit ei,
Ecce visus est mihi vir qui venit die hac ad me.
11 Et surrexit, & iuit Manoahh post vxorem suam, & venit ad
virum, & dixit ei, Num tu vir qui locutus es cum vxore mea? & dixit, Ego.
12 Et dixit Manoahh, Nunc firmentur verba tua, quid erit quod dignum infanti, & quid faciemus ei?
13 Et dixit Angelus Domini Manoahh, Ex omnibus quæ dixi vxori custodire.

14 מִכֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן
וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה אַל־תֹּאכַל כֹּל
15 אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ
יְהוָה נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃
16 וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ אִם־תַּעְצְרֵנִי
לֹא־אֹכַל בְּלַחְמֶךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה
17 כִּי לֹא־יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר
מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה מִי שְׁמֶךָ כִּי־יָבֹא דְבָרְךָ
18 וְכִבַּדְנוּךָ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה לָמָּה זֶּה
19 תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא־פֶלִאי׃ וַיִּקַּח מָנוֹחַ אֶת־גְּדִי
הָעִזִּים וְאֶת־הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל־הַצּוּר לַיהוָה
20 וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃ וַיְהִי
בַעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ־
יְהוָה בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ
21 עַל־פְּנֵיהֶם אָרְצָה׃ וְלֹא־יָסַף עוֹד מַלְאַךְ
יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע
22 מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־
23 אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ׃ וַתֹּאמֶר
לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ
עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְכָעֵת לֹא
24 הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃ וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּן וַתִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃
25 וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־דָן בֵּין
צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃

יד

1 וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא
אִשָּׁה בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃
2 וַיַּעַל וַיַּגֵּד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי
בְתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־אוֹתָהּ
לִי לְאִשָּׁה׃

14 * Et quicquid ex vinea naſcitur, nõ co-
medat, vinũ & ſiceram non bibat, nul-
lo veſcatur immundo, & quod ei præce-
15 pi impleat atq; cuſtodiat. * Dixit itaque
Manue ad Angelum Dñi: Obſecro te vt
acquieſcas precibus meis, & faciamus tibi
16 hœdum de capris. * Cui reſpondit Ange-
lus, Si me cogis, non comedã panes tuos,
ſi autẽ vis holocauſtum facere, offer illud
Dño. Et neſciebat Manue quòd Angelus
17 Dñi eſſet. * Dixítque ad eum: Quod eſt
tibi nomen? vt ſi ſermo tuus fuerit exple-
18 tus, honoremus te. * Cui ille reſpõdit, Cur
C quæris nomen meum quod eſt mirabile?
19 * Tulit itaq; Manue hœdum de capris,
& libamenta, & poſuit ſuper petram offe-
rens Dño qui facit mirabilia. Ipſe autẽ &
20 vxor eius intuebantur. * Cúmq; aſcen-
deret flamma altaris in cęlũ, Angelus Do-
mini pariter in flamma aſcendit. Quod
cùm vidiſſet Manue & vxor eius, proni ce-
ciderunt in terram:
21 * Et vltra eis nõ apparuit Angelus Do-
mini. Statímq; intellexit Manue Angelũ
22 Domini eſſe. * Et dixit ad vxorem ſuam,
Morte moriemur, quia vidimus Deum.
23 * Cui reſpondit mulier: Si Dominus
nos vellet occidere, de manibus noſtris
holocauſtum & libamenta non ſuſcepiſ-
ſet, nec oſtendiſſet nobis hæc omnia, ne-
que ea quæ ſunt ventura dixiſſet.
24 * Peperit itaque filium, & vocauit no-
men eius Samſon. Creuítque puer, & be-
nedixit ei Dominus.
25 * Cœpítq; ſpiritus Domini eſſe cum eo
in caſtris Dan, inter Saraa & Eſtaol.

CAP. XIIII.

1 DEſcendit ergo Samſon in Thamna-
A tha: vidénſque ibi mulierem de filia-
2 bus Philiſtijm; * Aſcendit & nunciauit
patri ſuo & matri ſuæ, dicens: Vidi mu-
lierem in Thamnatha de filiabus Phili-
ſtinorum, quam quæſo vt mihi accipiatis
vxorem.

תרגום יונתן

14 מִכֹּל דְּיִפּוֹק מִגֻּפְנָא דְחַמְרָא לָא תֵיכוּל וַחֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק לָא תִשְׁתֵּי וְכָל מְסָאַב לָא תֵיכוּל כֹּל דְּפַקֵּידְתַּהּ תִּיטַּר׃ 15 וַאֲמַר
מָנוֹחַ לְמַלְאֲכָא דַיְיָ נֵיחוּד כְּעַן יָתָךְ וְנַעְבֵּיד קֳדָמָךְ גַּדְיָא בַּר עִיזֵּי׃ 16 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָנוֹחַ אִם תֵּיחֲדִינַנִי לָא אֵיכוּל בְּלַחְמָךְ וְאִם
תַּעְבֵּיד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ תַּסְּקִנַּהּ אֲרֵי לָא יְדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא׃ 17 וַאֲמַר מָנוֹחַ לְמַלְאֲכָא דַיְיָ מַן שְׁמָךְ אֲרֵי יִתְקַיְּימוּן
פִּתְגָּמָךְ וְנִיקְּרִינָךְ׃ 18 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָה דְנַן אַתְּ שָׁאֵיל לִשְׁמִי וְהוּא מְפָרַשׁ׃ 19 וּנְסֵיב מָנוֹחַ יָת גַּדְיָא בַּר עִיזֵּי וְיָת
קוּרְבָּנָא וְאַסֵּיק עַל טִינָּרָא קֳדָם יְיָ וּמְפָרַשׁ לְמֶעְבַּד וּמָנוֹחַ וְאִיתְּתֵיהּ חָזַן׃ 20 וַהֲוָה כְּמִיסַּק שַׁלְהוֹבִיתָא מֵעִלָּוֵי מַדְבְּחָא לְצֵית שְׁמַיָּא
וּסְלֵיק מַלְאֲכָא דַיְיָ בְּשַׁלְהוֹבִית מַדְבְּחָא וּמָנוֹחַ וְאִיתְּתֵיהּ חָזַן וּנְפַלוּ עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא׃ 21 וְלָא אוֹסֵיף עוֹד מַלְאֲכָא דַיְיָ לְאִיתְחֲזָאָה
לְמָנוֹחַ וּלְאִיתְּתֵיהּ בְּכֵן יְדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא׃ 22 וַאֲמַר מָנוֹחַ לְאִתְּתֵיהּ מֵמָת נְמוּת אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ חֲזֵינָא׃ 23 וַאֲמֶרֶת
לֵיהּ אִתְּתֵיהּ אִילּוּ רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ דִּנְמוּת לָא קַבֵּיל מִינָּנָא עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְלָא אַחֲזְיָנָנָא יָת כָּל אִילֵּין וּכְעִידָּן פּוֹן לָא אַשְׁמְעִינָנָא כְּהָדָא׃
24 וִילֵידַת אִתְּתָא בַּר וּקְרָת יָת שְׁמֵיהּ שִׁמְשׁוֹן וּרְבָא רַבְיָא וּבָרְכֵיהּ יְיָ׃ 25 וּשְׁרָיָאת רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ לְתַקָּפוּתֵיהּ בְּמַשְׁרִיַת דָּן
בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל׃

יד

1 וּנְחַת שִׁמְשׁוֹן לְתִמְנַת וַחֲזָא אִתְּתָא בְּתִמְנַת מִבְּנַת פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 2 וּסְלֵיק וְחַוִּי לַאֲבוּהִי וּלְאִימֵּיהּ וַאֲמַר אִתְּתָא
חֲזֵיתִי בְּתִמְנַת מִבְּנַת פְּלִשְׁתָּאֵי וּכְעַן סַבוּ כְּעַן יָתַהּ לִי לְאִינְתּוּ׃

Ab omnibus quæ exeunt de vinea non co- 14
medet, & vinũ & siceră non bibat, & omne
immundũ non comedat; omnia quæcunq; præ-
cepi ei custodiat. * *Et dixit Manoe ad An-* 15
gelum Domini, cogemus iam te & faciemus co
ram te hœdum caprarum. * *Et dixit Ange-* 16
lus Domini ad Manoe, Si coegeris me, nõ come-
dam panem tuum: & si feceris holocausta Do-
mino, offeres ea; quoniam non cognouit Manoe
quòd Angelus Domini est. * *Et dixit Manoe* 17
ad Angelum Domini, Quod nomen tibi? vt cùm
venerit verbum tuum, glorificemus te.
* *Et dixit ei Angelus Domini, Cur hoc in-* 18
terrogas nomen meum? & id est mirabile.
* *Et accepit Manoe hœdum caprarum, &* 19
libamentum, & obtulit super petram Domi-
no qui mirabilia facit, & Manoe & vxor
eius intuebantur. * *Et factum est cùm ascen-* 20
deret flamma super altare in cælum, & ascen-
dit Angelus Domini in flamma altaris, & Ma-
noe & vxor eius aspiciebant, & ceciderunt
in faciem super terram.
* *Et non addidit vltra Angelus Domini ap* 21
parere ad Manoe, & ad vxorem eius, tunc
cognouit Manoe quòd Angelus Domini est.
* *Et dixit Manoe ad vxorem suam, Morte* 22
moriemur quia Deum vidimus. * *Et dixit* 23
ei vxor eius, Si voluisset Dominus occidere nos,
non suscepisset de manu nostra holocaustum &
libamenta; & non reuelasset nobis omnia hæc,
& sicut tempus, & non audibilia fecisset no-
bis hæc. * *Et peperit vxor filiũ, & vocauit* 24
nomen illius Samson; & creuit puer & bene-
dixit ei Dominus. * *Et cœpit spiritus Do-* 25
mini simul ire cum eo in castris Dan inter Sa-
raa & inter Esthaol.

CAP. XIIII.

ET descendit Samson in Thamnatha, & vi- 1
dit mulierem in Thamnatha de filiabus Phi
listinorum.
* *Et ascẽdit & nunciauit patri suo & ma-* 2
tri suæ, & dixit, Mulierem vidi in Thamna-
tha de filiabus Philistinorum; & nunc accipite
eam mihi vxorem.

14 * ἀπὸ πάντων ὅσα ἐκπορεύεται ἐξ ἀμπέλου οὐ φάγε-
ται, καὶ οἶνον καὶ σικέραν μὴ πιέτω, καὶ πᾶν ἀκάθαρτον μὴ
φαγέτω, πάντα ὅσα ἐνετειλάμην αὐτῇ φυλαξάσθω.
15 * καὶ εἶπεν μανωὲ πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, βιασόμε-
θα δή σε καὶ ποιήσομεν ἐνώπιόν σου ἔριφον αἰγῶν.
16 * καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανωὲ, ἐὰν βιά-
σῃ με οὐ φάγομαι τὸν ἄρτον σου· καὶ ἐὰν ποιήσῃς ὁλοκαυ-
τώματα τῷ κυρίῳ, ἀνοίσεις αὐτά· ὅτι οὐκ ἔγνω μανωὲ
ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν.
17 * καὶ εἶπεν μανωὲ πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, τί ὄνομά
σοι; ἵνα ὅταν ἔλθῃ τὸ ῥῆμά σου δοξάσωμέν σε.
18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἱνατί τοῦτο ἐρω-
τᾷς τὸ ὄνομά μου; καὶ αὐτὸ ἐστὶ θαυμαστόν.
19 * καὶ ἔλαβε μανωὲ τὸν ἔριφον τῶν αἰγῶν, καὶ τὴν θυ-
σίαν, καὶ ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὴν πέτραν τῷ κυρίῳ τῷ θαυμα-
στὰ ποιοῦντι, καὶ μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐθεώρουν.
20 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀναβῆναι τὴν φλόγα ἐπάνωθεν τοῦ θυ
σιαστηρίου εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀνέβη ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν τῇ
φλογὶ τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐθεώρουν,
21 καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. * καὶ οὐ προσέ-
θηκεν ἔτι ὁ ἄγγελος κυρίου ὀφθῆναι πρὸς μανωὲ καὶ πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· τότε ἔγνω μανωὲ ὅτι ἄγγελος κυρίου
22 ἐστί. * καὶ εἶπεν μανωὲ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, θανά-
τῳ ἀποθανούμεθα ὅτι θεὸν ἑωράκαμεν.
23 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, εἰ ἐβούλετο κύριος θα-
νατῶσαι ἡμᾶς, οὐκ ἂν ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς ἡμῶν ὁλοκαύ-
τωμα καὶ θυσίαν, καὶ οὐκ ἂν ἐφώτισεν ἡμᾶς πάντα ταῦ-
τα, καὶ καθὼς ὁ καιρὸς καὶ οὐκ ἂν ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν
24 ταῦτα. * καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ σαμψών, καὶ ηὐξύνθη τὸ παιδάριον καὶ εὐλόγησεν
25 αὐτὸν κύριος. * καὶ ἤρξατο πνεῦμα κυρίου συμπο-
ρεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ δὰν ἀναμέσον σαραὰ
καὶ ἀναμέσον ἐσθαόλ.

ιδ΄.

1 * Καὶ κατέβη σαμψὼν εἰς θαμναθά, καὶ εἶδεν γυναῖ-
κα ἐν θαμναθὰ ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων.
2 * καὶ ἀνέβη καὶ ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ
αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, Γυναῖκα ἑώρακα ἐν θαμναθὰ ἀπὸ τῶν θυγα-
τέρων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ νῦν λάβετε αὐτήν μοι γυναῖκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Ab omni quod exibit ex vite vini non comedes, & vinum nouum & vetus non bibes, & omne immundum non comedes; vt omnia, quæ iussi eam, custodies. 15 Et dixit Manoahh Angelo Domini, Tenebimus nunc te, & faciemus ante te hœdum filium caprarum. 16 Et dixit Angelus Domini Manoahh, Si tenebis me, non comedam in pane tuo; & si facies holocaustum ante Dominum, ascendere facias illud: quia non nouit Manoahh quòd Angelus Domini ille. 17 Et dixit Manoahh Angelo Domini, Quod nomen tuum? nam firmabuntur verba tua, & venerabimur te. 18 Et dixit ei Angelus Domini, Ad quid hoc tu petens ad nomen meum, & ipsum arcanum? 19 Et tulit Manoahh hœdum filium caprarum, & oblationem, & ascendere fecit super petram coram Dño, & mirificauit ad faciendum, & Manoahh & vxor eius videntes. 20 Et fuit in ascendere flammam de-super altare ad partem cæli, & ascendit Angelus Domini in flamma altaris; & Manoahh & vxor eius videntes, & ceciderunt super facies suas super terram. 21 Et non addidit rursus Angelus Domini ad videri Manoahh & vxori eius; in sic nouit Manoahh quòd Angelus Domini ipse. 22 Et dixit Manoahh vxori suæ, Mori moriemur, quoniam Angelum Domini vidimus. 23 Et dixit illi vxor eius, Si voluntas ab-ante Dominum vt moriamur, non suscepisset à nobis holocaustum, & munus, & non videre fecisset nos omnia hæc, & in opportunitate non audiret nos vt hoc. 24 Et peperit mulier filium, & vocauit nomen eius Simson: & creuit puer, & benedixit ei Dominus. 25 Et mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum ad roborandum eum in exercitu Dan inter Szarghoh & inter Esthaol.

CAP. XIIII.

ET descendit Simson ad Thimnath, & vidit mulierem in Thimnath, de filiabus Pelistæorum. 2 Et ascendit & nunciauit patri suo & matri suæ, & dixit: Mulierem vidi in Thimnath ex filiabus Pelistæorum: & nunc accipite nunc eam mihi in vxorem.

3 * ויאמר לו אביו ואמו האין בבנות אחיך
ובכל־עמי אשה כי־אתה הולך לקחת אשה
מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל־אביו
אותה קח־לי כי־היא ישרה בעיני:
4 * ואביו ואמו לא ידעו כי מיהוה היא כי־תאנה
הוא־מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים
משלים בישראל:
5 * וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבאו עד־
כרמי תמנתה והנה כפיר אריות שאג לקראתו:
6 * ותצלח עליו רוח יהוה וישסעהו כשסע
הגדי ומאומה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו
7 את אשר עשה: * וירד וידבר לאשה
8 ותישר בעיני שמשון: * וישב מימים
לקחתה ויסר לראות את מפלת האריה והנה
עדת דבורים בגוית האריה ודבש:
9 * וירדהו אל־כפיו וילך הלוך ואכל וילך
אל־אביו ואל־אמו ויתן להם ויאכלו ולא־הגיד
להם כי מגוית האריה רדה הדבש:
10 * וירד אביהו אל־האשה ויעש שם שמשון
משתה כי כן יעשו הבחורים:
11 * ויהי כראותם אותו ויקחו שלשים מרעים
12 ויהיו אתו: * ויאמר להם שמשון אחודה־
נא לכם חידה אם־הגד תגידו אותה לי שבעת
ימי המשתה ומצאתם ונתתי לכם שלשים
13 סדינים ושלשים חלפת בגדים: * ואם־לא
תוכלו להגיד לי ונתתם אתם לי שלשים
סדינים ושלשים חליפות בגדים ויאמרו לו חודה
14 חידתך ונשמענה: * ויאמר להם מהאכל יצא
מאכל ומעז יצא מתוק ולא יכלו להגיד החידה
שלשת ימים:

3 *Cui dixerunt pater & mater sua: Nun
quid nō est mulier in filiabus fratrū tuo-
rum & in omni populo tuo, quia vis acci-
pere vxorem de Philistiim, qui incircūci-
si sunt? Dixítq; Samson ad patrem suum,
Hanc mihi accipe q̄a placuit oculis meis.
4 *Parentes autē eius nesciebant q̄ res à
Dño fieret, & quæreret occasiones contra
Philistiim. Eo enim tempore Philistiim
5 dominabātur Israeli. *Descendit itaque
B Samson cū patre suo & matre in Tham-
natha. Cúmq; venissent ad vineas oppidi,
apparuit catulus leonis sæuus & rugiens,
6 & occurrit ei. *Irruit autē spiritus Dñi in
Samson, & dilacerauit leonem, quasi hœ-
dum in frusta decerperet, nihil omnino
habens in manu, & hoc patri & matri no-
7 luit indicare. *Descēdítq; & locutus est
8 mulieri quę placuerat oculis eius. *Et post
aliquot dies reuertens vt acciperet eā, de-
clinauit vt videret cadauer leonis. Et ecce
examen apum in ore leonis erat, ac fauus
9 mellis. *Quē cùm sumpsisset in manibus
comedebat in via; veniénsque ad patrem
suū & matrē, dedit eis partem; qui & ipsi
comederunt, nec tamē eis voluit indica-
C re q̄ mel de corpore leonis assumpserat.
10 *Descendit itaque pater eius ad mulie-
rem, & fecit filio suo Samson cōuiuiū. sic
11 enim iuuenes facere cōsueuerant. *Cùm
ergo ciues loci illius vidissent eum, dede-
runt ei sodales triginta qui essent cū eo.
12 *Quibus locutus est Samson, Propo-
nā vobis problema: quod si solueritis mi-
hi intra septem dies conuiuij, dabo vobis
triginta sindones & totidem tunicas.
13 *Sin autem non potueritis soluere,
vos dabitis mihi triginta sindones, &
eiusdem numeri tunicas. Qui responde-
runt ei; Propone problema vt audiamus.
14 *Dixítque eis, De comedente exiuit
cibus, & de forti egressa est dulcedo. Nec
potuerunt per tres dies propositionem
soluere.

תרגום יונתן

3 ואמר ליה אבוהי ואימיה הלית בבנת אחך ובכל עמי אתתא דאת אזיל למיסב אתתא מפלישתאי ערליא ואמר שמשון לאבוהי יתה סב לי ארי היא כשרת בעיני:
4 ואבוהי ואמיה לא ידעין ארי מן קדם יי היא וארי תסקפא הוא בעי לאיתגראה בפלישתאי ובעידנא ההיא פלשתאי שלטין בישראל:
5 ונחת שמשון ואבוהי ואימיה לתמנת ואתו עד כרמי תמנת והא אריא בר אריון נהים לקדמותיה:
6 ושרת עלוהי רוח גבורא מן קדם יי והדמיה כמא דמהדמין גדיא ומדעם לית בידיה ולא חוי לאבוהי ולאמיה ית דעבד:
7 ונחת ושאיל באיתתא וכשרת בעיני שמשון:
8 ותב לזמן יומין למיסבה וזר למחזי ית פגרא דאריא והא קינא דדבריתא בפיגרא דאריא וביה דובשא:
9 ונסחיה בידיה ואזל מיזל ואכיל ואזל לות אבוהי ולות אימיה ויהב להון ואכלו ולא חוי להון ארי מפגרא דאריא נסיח דובשא:
10 ונחת אבוהי על עסק אתתא ועבד תמן שמשון משתיא ארי כן עבדין עולימיא:
11 והוה כד חזו יתיה ודברו תלתין גברין והוו עמיה:
12 ואמר להון שמשון איחוד כען לכון חודיתא אם חואה תחוון יתה לי שבעא יומי משתיא ותשכחון ואתן לכון תלתין פלדסין ותלתין איצטלן דלבושא:
13 ואם לא תוכלון לחואה לי ותתנון אתון לי תלתין פלדסין ותלתין אצטלן דלבושא ואמרו ליה חוד חידתך ונשמעינה:
14 ואמר להון מאכלא נפק מיכלא ומתקיפא נפק חוליא ולא יכילו לחואה חודיתא תלתא יומין:

* Et dixerunt ei pater ſuus & mater ſua, 3
Nunquid non eſt de filiabus fratrũ tuorum, &
in omni populo meo mulier, quia tu ibis ad acci
piendum vxorẽ de Philiſtijm incircuncisis? &
dixit Samſon ad patrẽ ſuum, Hanc accipe mihi,
quoniam hæc placuit in oculis meis. * Et pa- 4
ter eius & mater eius non ſciebant quod à Do
mino eſt, quoniam retributionem ipſe exquirit
de Philiſtijm: & in tempore illo Philiſtijm do
minabantur filiorũ Iſrael.
* Et deſcendit Samſon, & pater eius, & 5
mater eius in Thamnatha: & declinauit in vi
neas Thamnatha, & ecce catulus leonis ru
giens in occurſum eius.
* Et irruit ſuper eum ſpiritus Domini, & 6
dilacerauit illum quaſi hœdum caprarum, &
nihil fuit in manu eius; & non indicauit patri
ſuo & matri ſuæ quæ fecerat. * Et deſcende- 7
runt, & locuti ſunt mulieri, & placuit coram
Samſon. * Et redijt poſt dies vt acciperet 8
eam, & declinauit vt videret cadauer leonis;
& ecce examen apum in ore leonis & mel.
* Et ſumpſit illud in os ſuum, et ambulabat 9
ambulans & comedens, & abijt ad patrem
ſuum & matrem ſuam, & dedit eis; & come
derunt, & non indicauit eis, quòd de corpore
leonis aſſumpſerat mel.
* Et deſcendit pater eius ad mulierem, & 10
fecit illic Samſon conuiuium ſeptem dies, quo
niam ſic faciebant iuuenes.
* Et factum eſt cùm timerent illi eum, & 11
addiderunt ei triginta ſocios, & erãt cum illo.
* Et dixit illis Samſon, Proponam iam vo- 12
bis problema, & ſi ſoluentes ſolueritis mihi
problema in ſeptem diebus conuiuij & inuene
ritis, dabo vobis triginta ſindones, & triginta
tunicas veſtium.
* Et ſi non potueritis ſoluere mihi, & da- 13
bitis vos mihi triginta ſindones & triginta
tunicas veſtium. & dixerunt ei, Propone pro
blema tuum, & audiemus illud.
* Et dixit illis, De comedente exiuit cibus, 14
& de forti egreſſum eſt dulce. & non potue
runt ſoluere problema per tres dies.

3 * καὶ εἶπαν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ
οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ ἐν παν-
τὶ τῷ λαῷ μου γυνή, ὅτι σὺ πορεύσῃ λαβεῖν γυναῖκα ἐκ
τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἀπεριτμήτων; καὶ εἶπεν σαμψὼν
πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ταύτην λάβε μοι, ὅτι αὐτὴ ἤρε-
4 σεν ἐν ὀφθαλμοῖς μου. * καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ κυρίου ἐστίν, ὅτι ἀνταπόδομα
αὐτὸς ἐκζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεί-
νῳ ἀλλόφυλοι ἐκυρίευον τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
5 * καὶ κατέβη σαμψὼν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐ-
τοῦ εἰς θαμναθά· καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνας θαμναθά,
καὶ ἰδοὺ σκύμνος λέοντος ὠρυόμενος εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.
6 * καὶ κατηύθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ διέσπα-
σεν αὐτὸν ὡς ἔριφον αἰγῶν, καὶ οὐδὲν ἦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ·
καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἃ ἐ-
7 ποίησεν. * καὶ κατέβησαν καὶ ἐλάλησαν τῇ γυναικί, καὶ
8 ἤρεσεν ἐνώπιον σαμψών. * καὶ ἐπέστρεψεν μεθ' ἡμέρας
λαβεῖν αὐτήν, καὶ ἐξέκλινεν ἰδεῖν τὸ πτῶμα τοῦ λέοντος, καὶ
ἰδοὺ συστροφὴ μελισσῶν ἐν τῷ στόματι τοῦ λέοντος καὶ μέλι.
9 * καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη πο-
ρευόμενος καὶ ἔσθων· καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἔφαγον, καὶ οὐκ ἀ-
πήγγειλεν αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τῆς ἕξεως τοῦ λέοντος ἐξεῖλεν τὸ
10 μέλι. * καὶ κατέβη ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖ-
κα, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ σαμψὼν πότον ἑπτὰ ἡμέρας, ὅτι
11 οὕτως ἐποίουν οἱ νεανίσκοι. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φοβεῖ-
σθαι αὐτοὺς αὐτόν· καὶ προσκατέστησαν αὐτῷ τριάκοντα
12 ἑταίρους, καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμ-
ψών, προβαλῶ δὴ ὑμῖν πρόβλημα, καὶ ἐὰν ἀπαγγέλ-
λοντες ἀπαγγελεῖτέ μοι τὸ πρόβλημα ἐν ταῖς ἑπτὰ
ἡμέραις τοῦ πότου καὶ εὕρητε, δώσω ὑμῖν τριάκοντα σιν-
δόνας καὶ τριάκοντα στολὰς ἱματίων.
13 * καὶ ἐὰν μὴ δυνηθῆτε ἀπαγγεῖλαί μοι, καὶ δώσετε
ὑμεῖς ἐμοὶ τριάκοντα σινδόνας καὶ τριάκοντα στολὰς
ἱματίων· καὶ εἶπον αὐτῷ, πρόβαλου τὸ πρόβλημά σου,
καὶ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ.
14 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ ἔσθοντος ἐξῆλθεν βρῶσις καὶ
ἐξ ἰσχυροῦ ἐξῆλθεν γλυκύ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγ-
γεῖλαι τὸ πρόβλημα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et dixit illi pater eius & mater eius, An non in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier; quòd tu vadens ad accipiendum mulierem ex Peliſtæis præputiatis? & dixit Simſon patri ſuo, Illam accipe mihi, nam illa recta fuit in oculis meis.
[4] Et pater eius & mater eius non cognoſcentes, quòd ab-ante Dominum illud, & quod adinuentionem ille quærens ad contendendum in Peliſthæos: & in tempeſtate illa Peliſthæi dominantes in Iſrael. [5] Et deſcendit Simſon & pater eius, & mater eius ad Thimnath; & venerunt vſque ad vineas Thimnath: & ecce leo filius leonum rugiens ad occurſum eius. [6] Et manſit ſuper eum ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum, & diſcerpſit illum, ſicut qui diſcerpentes hœdum; & quidquam non erat in manibus eius; & non nuntiauit patri ſuo & matri ſuæ quod fecit. [7] Et deſcendit & petiuit mulierem, & recta fuit in oculis Simſon.
[8] Et redijt ad tempus dierum ad accipiendum eam, & diuertit ad videndum cadauer leonis, & ecce nidus apum in cadauere leonis, & in eo mel. [9] Et accepit illud in manu ſua, & ambulauit ambulans & comedens, & iuit ad patrem ſuum & ad matrem ſuam, & dedit illis, & comederunt; & non nunciauit eis quòd ex cadauere leonis accepit mel.
[10] Et deſcendit pater eius ſuper negotium mulieris; & fecit ibi Simſon conuiuium: nam ſic facientes adoleſcentes.
[11] Et fuit, quando viderunt eum, & acceperunt triginta viros, & fuerunt cum illo. [12] Et dixit illis Simſon, Proponam nunc vobis propoſitionem, ſi nunciare nunciabitis illam mihi, ſeptem diebus conuiuij, & inuenietis; & dabo vobis triginta lintea, & triginta ſtolas veſtimenti. [13] Et ſi non poteritis ad nunciandum mihi, & dabitis vos mihi triginta lintea, & triginta ſtolas veſtimenti. & dixerunt ei, Propone propoſitionem tuam, & audiemus eam. [14] Et dixit eis, Ex comedente exiuit cibus, & ex forti exiuit dulcedo: & non potuerunt ad nunciandum propoſitionem tribus diebus.

15 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאֵשֶׁת־שִׁמְשׁוֹן
פַּתִּי אֶת־אִישֵׁךְ וְיַגֶּד־לָנוּ אֶת־הַחִידָה פֶּן־נִשְׂרֹף
אוֹתָךְ וְאֶת־בֵּית אָבִיךְ בָּאֵשׁ הַלְיָרְשֵׁנוּ קְרָאתֶם
16 לָנוּ הֲלֹא׃ וַתֵּבְךְּ אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר
רַק־שְׂנֵאתַנִי וְלֹא אֲהַבְתָּנִי הַחִידָה חַדְתָּ לִבְנֵי
עַמִּי וְלִי לֹא הִגַּדְתָּה וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי וּלְאִמִּי
לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אַגִּיד׃
17 וַתֵּבְךְּ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר־הָיָה לָהֶם
הַמִּשְׁתֶּה וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּגֶּד־לָהּ כִּי הֱצִיקַתְהוּ
וַתַּגֵּד הַחִידָה לִבְנֵי עַמָּהּ׃
18 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה מַה־מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמֶה עַז
מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לוּלֵא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא
19 מְצָאתֶם חִידָתִי׃ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה
וַיֵּרֶד אַשְׁקְלוֹן וַיַּךְ מֵהֶם שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֶת־
חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן הַחֲלִיפוֹת לְמַגִּידֵי הַחִידָה וַיִּחַר
20 אַפּוֹ וַיַּעַל בֵּית אָבִיהוּ׃ וַתְּהִי אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן
לְמֵרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעָה לוֹ׃

טו

1 וַיְהִי מִיָּמִים בִּימֵי קְצִיר־חִטִּים וַיִּפְקֹד
שִׁמְשׁוֹן אֶת־אִשְׁתּוֹ בִּגְדִי עִזִּים וַיֹּאמֶר אָבֹאָה אֶל־
אִשְׁתִּי הֶחָדְרָה וְלֹא־נְתָנוֹ אָבִיהָ לָבוֹא׃
2 וַיֹּאמֶר אָבִיהָ אָמֹר אָמַרְתִּי כִּי־שָׂנֹא שְׂנֵאתָהּ
וָאֶתְּנֶנָּה לְמֵרֵעֶךָ הֲלֹא אֲחוֹתָהּ הַקְּטַנָּה טוֹבָה
3 מִמֶּנָּה תְּהִי־נָא לְךָ תַּחְתֶּיהָ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם
שִׁמְשׁוֹן נִקֵּיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי־עֹשֶׂה
4 אֲנִי עִמָּם רָעָה׃ וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן וַיִּלְכֹּד
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שׁוּעָלִים וַיִּקַּח לַפִּדִים וַיֶּפֶן זָנָב
אֶל־זָנָב וַיָּשֶׂם לַפִּיד אֶחָד בֵּין־שְׁנֵי הַזְּנָבוֹת
בַּתָּוֶךְ׃

15 *Cúmq; adeſſet dies ſeptimus, dixerunt ad vxorem Samſon: Blandire viro tuo, & ſuade ei vt indicet tibi quid ſignificet ꝓblema. Quod ſi facere nolueris, incendemus te & domũ patris tui. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias vt ſpoliaretis?

16 * Quæ fundebat apud Samſon lachrymas, & querebatur, dicens: Odis me, & non diligis: idcirco problema quod propoſuiſti filijs populi mei, non vis mihi exponere. at ille reſpondit: Patri meo & matri nolui dicere, & tibi indicare potero?

17 * Septem igitur diebus conuiuij flebat ante eum, tandémque die ſeptimo cùm ei eſſet moleſta expoſuit: quæ ſtatim indica-
18 uit ciuibus ſuis. * Et illi dixerunt ei die ſeptimo ante Solis occubitum, Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos, Si non araſſetis in vitula mea, non inueniſſetis propoſitionem meam.

19 * Irruit itaque in eum ſpiritus Domini; deſcendítque Aſcalonem, & percuſſit ibi triginta viros, quorum ablatas veſtes dedit his qui problema ſoluerant. Iratúſque nimis aſcendit in domum patris ſui.

20 * Vxor autem eius accepit maritum vnum de amicis eius & pronubis.

CAP. XV.

1 POſt aliquantulum temporis cùm dies
A triticeæ meſſis inſtarent, venit Samſon inuiſere volens vxorem ſuam, & attulit ei hœdum de capris. Cúmque cubiculum eius ſolito vellet intrare:

2 * Prohibuit illum pater illius: dicens, Putaui quòd odiſſes eam, & ideo tradidi illam amico tuo. Sed habet ſororem quæ iunior & pulchrior illa eſt; ſit tibi pro ea vxor.

3 * Cui Samſon reſpondit, Ab hac die non erit culpa in me contra Philiſtæos. faciam enim vobis mala.

4 *Perrexítque & cepit trecentas vulpes, caudáſque earum iunxit ad caudas, & faces ligauit in medio.

תרגום יונתן

15 והוה ביומא שביעאה ואמרו לאתת שמשון שדילי ית בעליך ויחוי לנא ית חודיתא דילמא נוקיד יתיך וית בית אבויך בנורא הלמסכנותנא קריתון לנא הלכא׃
16 ובכת איתת שמשון עלוהי ואמרת לחוד סניתני ולא רחמתני חודיתא חדתא לבני עמי ולי לא חויתא ואמר לה הא לאבא ולאימא לא חויתי וליך אכדין אחוי׃
17 ובכת עלוהי שבעא יומין דהוה להון משתיא והוה ביומא שביעאה וחוי לה ארי דחקתיה וחויאת חודיתא לבני עמה׃
18 ואמרו ליה אנשי קרתא ביומא שביעאה עד לא ייעל שמשא מה חלי מדבשא ומה תקיף מאריא ואמר להון אילולפון בדקתון באיתתי לא אשכחתון חודתי׃
19 ושרת עלוהי רוח גבורה מן קדם יי ונחת לאשקלון וקטל מנהון תלתין גברא ונסיב ית זרזיהון ויהב איצטליא לדחויאו חודיתא ותקיף רגזיה וסליק לבית אבוהי׃
20 והוה אתת שמשון לחבריה דהוה שושביניה׃

טו

1 והוה לזמן יומין ביומי חצד חיטין ואדכר שמשון ית אתתיה בגדיא בר עיזי ואמר איעול לות איתתי לאידרון בית משכבא ולא שבקיה אבוהא למיעל׃
2 ואמר אבוהא מימר אמרית ארי מסנא סניתה ויהביתה לחברך הלא אחתה זעירתא שפירתא מינה תהוי כען לך חלופה׃
3 ואמר להון שמשון זכאי אנא הדא זימנא מפלישתאי אעביד עמהון בישא׃
4 ואזל שמשון ואחד תלת מאה תעלין ונסיב בעוריא וקטר דנבא בריש דנבא ושוי בעורא חדא בין תרין דנביא במציעין׃

*Et factum est in die septimo, & dixerunt 15
vxori Samson: Decipe iam virum tuum, &
declaret tibi problema, ne forte incendamus te
& domum patris tui in igne: an vt pauperes
faciatis vocastis nos?
*Et plorauit vxor Samson apud eum, & 16
dixit ei: Odisti me, & non dilexisti me; quo-
niam problema quod proposuisti filiis populi mei
& mihi non declarasti illud. & dixit ei Sam-
son: Ecce patri meo & matri meæ non decla-
raui illud, & tibi indicabo?
*Et plorauit ante eum per septem dies, in 17
quibus fuit in ipsis conuiuium. & factum est in
die septimo exposuit ei, quia molesta erat illi. et
ipsa indicauit filiis populi sui.
*Et dixerunt ei viri vrbis in die septimo 18
antequam occideret Sol: Quid dulcius melle,
& quid fortius leone? & dixit illis Samson:
Si non domuissetis vitulam meam, non inuenis-
setis problema meum.
*Et irruit in eum spiritus Domini: & de- 19
scendit in Ascalonem, & percussit ibi triginta
viros, & cepit tunicas eorum, & dedit qui
soluerant problema. & iratus est ira Samson,
& ascendit in domum patris sui.
*Et cohabitauit vxor Samson pronubo suo, 20
qui fuit socius illius.

CAP. XV.

ET factum est post dies in diebus messis tritici, & visitauit Samson vxorem suam ferens hœdum caprarum, & dixit: Intrabo ad vxorem meam in cubiculum. & non dimisit eũ pater eius intrare. 1
*Et dixit pater eius, Dicens dixi quòd odiens odisti eam, & tradidi eam amico tuo. non ecce soror eius iunior melior ea est? sit tibi pro ea. 2
*Et dixit ei Samson: Innocens sum semel à Philistæis, quoniam facio ego vobiscum mala. 3
*Et abiit Samson, et cepit trecentas vulpes, 4
& accepit faces, et ligauit caudam ad caudam,
& posuit facem vnam inter duas caudas in
medio:

15 *καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ εἶπον τῇ γυ-
ναικὶ σαμψών, ἀπάτησον δὴ τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἀπαγγειλά-
τω σοι τὸ πρόβλημα, μήποτε ἐμπυρίσωμέν σε, καὶ τὸν οἶ-
κον τοῦ πατρός σου ἐν πυρί, ἢ πτωχεῦσαι ἐκαλέσατε ἡμᾶς;
16 *καὶ ἔκλαυσεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν πρὸς αὐτόν, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, μεμίσηκάς με, καὶ οὐκ ἠγάπησάς με, ὅτι τὸ
πρόβλημα ὃ προεβάλου τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ μου, καὶ ἐμοὶ
οὐκ ἀπήγγελκας αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτῇ Σαμψών, ἰδοὺ τῷ
πατρί μου καὶ τῇ μητρί μου οὐκ ἀπήγγειλα αὐτό, καὶ σοὶ
ἀπαγγελῶ;
17 *καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ἐν αἷς
ἦν ἐν αὐταῖς ὁ πότος. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ
ἀπήγγειλεν αὐτῇ, ὅτι παρηνώχλησεν αὐτόν· καὶ αὐτὴ ἀ-
πήγγειλεν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
18 *καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἑβδόμῃ πρὶν δῦναι τὸν ἥλιον, τί γλυκύτερον μέλιτος καὶ
τί ἰσχυρότερον λέοντος; καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, εἰ μὴ
κατεδαμάσατε τὴν δάμαλίν μου, οὐκ ἂν εὕρετε τὸ
πρόβλημά μου.
19 *καὶ κατεύθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ κα-
τέβη εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἔπαισεν ἐκεῖθεν τριάκοντα ἄν-
δρας, καὶ ἔλαβεν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀπαγ-
γείλασι τὸ πρόβλημα. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ σαμψών, καὶ
ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
20 *καὶ συνῴκησεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν τῷ νυμφαγωγῷ
αὐτοῦ, ὃς ἦν ἑταῖρος αὐτοῦ.

ιε'.

1 *Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν,
καὶ ἐπεσκέψατο Σαμψὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ φέρων ἔριφον
αἰγῶν, καὶ εἶπεν, εἰσελεύσομαι πρὸς τὴν γυναῖκά μου εἰς
τὸν κοιτῶνα· καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰσελθεῖν.
2 *καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτῆς, εἴπας εἶπα ὅτι μισῶν ἐμίσησας
αὐτήν, καὶ ἔδωκα αὐτὴν τῷ συνεταίρῳ σου. οὐκ ἰδοὺ ἡ ἀδελ-
φὴ αὐτῆς ἡ νεωτέρα κρείσσων αὐτῆς ἐστίν; ἔστω σοι ἀντ' αὐτῆς.
3 *καὶ εἶπεν αὐτῷ σαμψών, ἀθῷός εἰμι τὸ ἅπαξ ἀπὸ τῶν
ἀλλοφύλων, ὅτι ποιῶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν κακά.
4 *καὶ ἐπορεύθη σαμψὼν καὶ συνέλαβεν τριακοσίους ἀλώπε-
κας, καὶ ἔλαβεν λαμπάδας, καὶ συνέδησεν κέρκον πρὸς κέρ-
κον, καὶ ἔθηκεν λαμπάδα μίαν ἀναμέσον τῶν δύο κέρ-
κων ἐν τῷ μέσῳ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuit in die septima, & dixerunt vxori Simson: Sollicita maritum tuum, & annunciabit nobis propositionem; aliàs enim incendemus te & domum patris tui in igne: num ad periclitandum nos vocastis nos huc? 16 Et plorauit vxor Simson super eum, & dixit: Tantum odisti me, & non amasti me: propositionem proposuisti filiis populi mei, & mihi non annunciasti. Et dixit ei: Ecce patri meo & matri meæ non annunciaui, & tibi quomodo annunciabo? 17 Et plorauit super eum septem dies quibus fuit eis conuiuium. & fuit in die septimo & annunciauit ei; quoniam molestauit eum, & annunciauit propositionem filiis populi sui.
18 Et dixerunt illi homines vrbis in die septima vsque non intrare Solem: Quid dulce à melle? & quid forte à leone? Et dixit eis: Nisi inuestigassetis in vxore mea, non inuenissetis propositionem meam. 19 Et mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum; & descendit ad Ascalon, & occidit ex eis triginta viros; & tulit cinctoria eorum, & dedit stolas iis qui annunciauerunt propositionem. & inualuit indignatio eius, & ascendit ad domum patris sui.
20 Et fuit vxor Simson socio eius, qui fuit amicus eius.

CAP. XV.

ET fuit ad tempus dierum in diebus messis tritici, & meminit Simson vxoris suæ in hœdo filio caprarum: & dixit, Intrabo ad vxorem meam ad atrium domus cubationis: & non siuit eum pater eius ad intrandum. 2 Et dixit pater eius: Dicendo dixi quòd odiendo odisti eam, & dedi eam socio tuo: an non soror eius parua pulchra ab illa? erit nunc tibi commutatio eius.
3 Et dixit illis Simson: Innocens ego hac vice à Philistæis: faciam cum eis malum. 4 Et abiit Simson, & cepit ter centum vulpes, & tulit torres, & ligauit caudam in capite caudæ, & posuit torrem vnum inter duas caudas in mediis.

5 * וַיַּבְעֶר־אֵשׁ בַּלַּפִּידִים וַיְשַׁלַּח בְּקָמוֹת פְּלִשְׁתִּים
וַיַּבְעֵר מִגָּדִישׁ וְעַד־קָמָה וְעַד־כֶּרֶם זָיִת׃
6 * וַיֹּאמְרוּ פְלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ שִׁמְשׁוֹן
חֲתַן הַתִּמְנִי כִּי לָקַח אֶת־אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָהּ לְמֵרֵעֵהוּ
וַיַּעֲלוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרְפוּ אוֹתָהּ וְאֶת־אָבִיהָ בָּאֵשׁ׃
7 * וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אִם־תַּעֲשׂוּן כָּזֹאת כִּי אִם־
נִקַּמְתִּי בָכֶם וְאַחַר אֶחְדָּל׃
8 * וַיַּךְ אוֹתָם שׁוֹק עַל־יָרֵךְ מַכָּה גְדוֹלָה וַיֵּרֶד
וַיֵּשֶׁב בִּסְעִיף סֶלַע עֵיטָם׃
9 * וַיַּעֲלוּ פְלִשְׁתִּים וַיַּחֲנוּ בִּיהוּדָה וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי׃
10 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לָמָה עֲלִיתֶם עָלֵינוּ
וַיֹּאמְרוּ לֶאֱסוֹר אֶת־שִׁמְשׁוֹן עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ׃
11 * וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל־סְעִיף
סֶלַע עֵיטָם וַיֹּאמְרוּ לְשִׁמְשׁוֹן הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי־מֹשְׁלִים
בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶם
כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי כֵּן עָשִׂיתִי לָהֶם׃
12 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֶאֱסָרְךָ יָרַדְנוּ לְתִתְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פֶּן־תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם׃
13 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר לֹא כִּי־אָסֹר נֶאֱסָרְךָ וּנְתַנּוּךָ
בְיָדָם וְהָמֵת לֹא נְמִיתֶךָ וַיַּאַסְרֻהוּ בִּשְׁנַיִם עֲבֹתִים
חֲדָשִׁים וַיַּעֲלוּהוּ מִן־הַסָּלַע׃
14 * הוּא־בָא עַד־לֶחִי וּפְלִשְׁתִּים הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ
וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַתִּהְיֶינָה הָעֲבֹתִים אֲשֶׁר עַל־
זְרוֹעוֹתָיו כַּפִּשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ וַיִּמַּסּוּ אֱסוּרָיו
מֵעַל יָדָיו׃
15 * וַיִּמְצָא לְחִי־חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ
וַיַּךְ־בָּהּ אֶלֶף אִישׁ׃
16 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן בִּלְחִי הַחֲמוֹר חֲמוֹר חֲמֹרָתָיִם
בִּלְחִי הַחֲמוֹר הִכֵּיתִי אֶלֶף אִישׁ׃

5 *Quas igne ſuccēdēs, dimiſit vt huc illuc-
q́ue diſcurrerēt. quæ ſtatī prexerunt in ſe-
getes Philiſtinorū. quib⁹ ſuccēſis, & cōpor
tatę iam fruges, & adhuc ſtātes in ſtipula
B cōcrematę ſunt, in tātū vt vineas quoq; &
6 olíueta flāma cōſumeret. *Dixerūtq; Phili
ſtiī: Quis fecit hāc rē? quibus dictū eſt, Sā-
ſon gener Thānathęi; quia tulit vxorē ei⁹,
& alteri tradidit, hęc operatus eſt. Aſcēde-
rūtq; Philiſtiim, & cōbuſſerūt tā mulierē
7 quàm patrē eius. *Quibus ait Sāſon: Licet
hæc feceritis, tamē adhuc ex vobis expetā
8 vltionē, & tūc quieſcā. *Percuſſitq; eos in-
gēti plaga, ita vt ſtupētes ſurā fœmori im-
ponerēt. & deſcēdēs habitauit in ſpelunca
9 petræ Ethā. *Igitur aſcēdētes Philiſtiim in
terrā Iuda, caſtrametati in loco qui poſtea
vocatus eſt Lechi, id eſt, Maxilla, vbi eorū
10 fuſus eſt exercitus. *Dixeruntq; ad eos de
tribu Iuda: Cur aſcēdiſtis aduerſum nos?
qui reſpōderūt, Vt ligemus Samſon veni-
C mus, & reddamus ei quæ in nos operatus
11 eſt. *Deſcēderūt ergo tria millia virorum
de Iuda ad ſpecum ſilicis Etham. dixerūt-
q́ue ad Sāſon: Neſcis ꝙ Philiſtiim impe-
rēt nobis? quare hoc facere voluiſti? qui-
bus ille ait: Sicut fecerunt mihi, ſic feci
12 eis. *Ligare, inquiunt, te venimus, & tra-
dere in manus Philiſtinorum. Quibus Sā-
ſon: Iurate, ait, & ſpondete mihi, quòd nō
13 occidatis me. *Dixerunt: Non te occide-
mus, ſed vinctum trademus. Ligaueruntq́ue eū duobus nouis funibus, & tulerunt
14 eum de petra Etham. *Qui cùm veniſſet
ad locum maxillæ, & Philiſtiim vociferā-
tes occurriſſent ei, irruit ſpiritus Domini
in eum; & ſicut ſolent ad ardorem ignis
lina conſumi, ita vincula quibus ligatus
15 erat diſsipata ſunt & ſoluta: *Inuentam-
q́ue maxillam, id eſt, mandibulam aſini
quæ iacebat arripiēs, interfecit in ea mil-
16 le viros. *Et ait: In maxilla aſini, in man-
dibula pulli aſinarum deleui eos, & per-
cuſsi mille viros.

תרגום יונתן

5 ואדליק אשתא בבעוריא ושלח בקמת פלשתאי ואדליק מגדישא ועד קמא ועד כרמא ועד זיתיא׃ 6 ואמרו פלשתאי
מן עבד דא ואמרו שמשון חתניה דתימני ארי נסיב ית אתתיה ויהבה לחבריה וסליקו פלשתאי ואוקידו יתה וית אבוהא בנורא׃
7 ואמר להון שמשון אם תעבדון כהדא אלהן כד איתפרע מנכון ובתר כן אתמנע׃
8 ומחא יתהון פרשין עם רגלאין מחא סגיאה ונחת ויתיב בשקיף כיף עיטם׃
9 וסליקו פלשתאי ושרו בארעא דבית יהודה ואיתרטישו על לחי׃ 10 ואמרו אנשי דבית יהודה למה סלקתון עלנא ואמרו
למיסר ית שמשון סליקנא למעבד ליה כמא דעבד לנא׃ 11 ונחתו תלתא אלפין גברא מדבית יהודה לשקיף כיף עיטם
ואמרו לשמשון הלא ידעתא ארי שליטין בנא פלשתאי ומה דא עבדת לנא ואמר להון כמא דעבדו לי כן עבדית להון׃
12 ואמרו ליה למיסרך נחתנא למימסרך בידא דפלשתאי ואמר להון שמשון קיימו לי דילמא תשלטון בי אתון׃
13 ואמרו ליה למימר לא ארי מיסר נסרינך ונמסרינך בידיהון ומקטל לא נקטלינך ואסרוהי בתרתין גדילין חדתן ואסקוהי מן כיפא׃
14 הוא אתא עד לחי ופלשתאי יביבו לקדמותיה ושרת עלוהי רוח גבורה מן קדם יי והוה גדילתא דעל דרעוהי ככיתנא דארח ביה
נורא ואיתפסקו איסרוהי מעל ידוהי׃ 15 ואשכח לועא דחמרא בטינתא ואושיט ידיה ונסבה וקטל בה אלף גברא׃
16 ואמר שמשון בלועא דחמרא רמיתינון דגורין דגורין בלועא דחמרא קטלית אלף גברא׃

Et accendit ignem in facibus, & misit in 5
manipulos Philistinorum, & combussit spicas,
& antemessa ab herba & vsque ad stans, &
vsque ad vineta & olueta.
Et dixerunt Philistiim: Quis fecit hæc? 6
& dixerunt, Samson gener Thamnathæi: quo-
niam tulit vxorem eius, & tradidit eam ami-
co eius. Et ascenderunt Philistiim, & combus-
serunt eam & domum patris eius in igne.
Et dixit eis Samson: Si facietis sic, non ac- 7
quiescam; sed vltionem meam ab vnoquoque
vestrum faciam. *Et percussit eos in tibia* 8
circa femur plagam magnam. & descendit, &
sedit in spelunca petræ Etam.
Et ascenderunt Philistiim & castrametati 9
sunt in Iuda, & dispersi sunt in Lechi.
Et dixerunt eis omnis vir Iuda: Cur ascē- 10
distis aduersus nos? & dixerunt Philistiim, Vt
ligemus Samson ascendimus, & faciamus ei
quemadmodum fecit nobis.
Et descenderunt tria millia virorum de 11
Iuda ad specum silicis Etam: & dixerunt ad
Samson: Non scis quòd imperant nobis Phili-
stiim? & quare hæc fecisti nobis? & ait eis
Samson: Sicut fecerunt nobis, sic feci illis.
Et dixerunt ei: Vt ligaremus te descendi- 12
mus, & tradamus te in manus Philistinorum.
Et dixit eis Samson: Iurate mihi vt non occi-
datis me vos, & ne fortè occurratis mihi vos.
Et iurauerunt ei, dicentes: Non; sed vin- 13
culis ligabimus te, et trademus te in manus eo-
rum: morte autem non occidemus te. & liga-
uerunt eū duobus funibus nouis, et tulerunt eū
de petra: *Et ipse venit vsque ad maxillā. &* 14
Philistiim vociferati sunt, & cucurrerunt in
occursum eius. et irruit super eum Spiritus Do-
mini, & facti sunt funes qui erant in brachiis
eius sicut stuppa, quando olfecerit ignem; & so-
luta sunt vincula à brachiis eius. *Et in-* 15
uenit maxillam asini proiectam, & extendit
manum suam & cepit eam, & percussit in ea
mille viros. *Et ait Samson: In maxil-* 16
la asini delens deleui eos: quoniam in maxilla
asini percussi mille viros.

5 καὶ ἐξῆψεν πῦρ ἐν ταῖς λαμπάσιν, καὶ ἐξαπέστει-
λεν εἰς τὰ δράγματα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐνεπύρισεν
τοὺς στάχυας, καὶ τὰ προτεθερισμένα ἀπὸ στοιβῆς καὶ ἕως
6 ἑστῶτος καὶ ἕως ἀμπελῶνος καὶ ἐλαίας. καὶ εἶπαν
οἱ ἀλλόφυλοι, τίς ἐποίησεν ταῦτα; καὶ εἶπαν, σαμψὼν
ὁ γαμβρὸς τοῦ θαμναθαίου, ὅτι ἔλαβεν τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ συνεταίρῳ αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν
οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὴν καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ
7 πατρὸς αὐτῆς ἐν πυρί. καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών,
ἐὰν ποιήσητε οὕτως οὐκ εὐδοκήσω, ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησίν μου
8 ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν ποιήσομαι. καὶ ἐπάταξεν αὐ-
τοὺς κνήμην ἐπὶ μηρὸν πληγὴν μεγάλην. καὶ κατέβη
9 καὶ ἐκάθισεν ἐν τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας ἠτάμ. καὶ ἀνέ-
βησαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸν ἰούδαν, καὶ
10 ἐξερρίφησαν ἐν λεχί. καὶ εἶπον αὐτοῖς πᾶς ἀνὴρ
ἰούδα, ἵνα τί ἀνέβητε ἐφ' ἡμᾶς; καὶ εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι,
δῆσαι τὸν σαμψὼν ἀνέβημεν, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ ὃν τρό-
11 πον ἐποίησεν ἡμῖν. καὶ κατέβησαν τρισχίλιοι ἄν-
δρες ἐξ ἰούδα ἐπὶ τρυμαλιὰν πέτρας ἠτάμ. καὶ εἶπον πρὸς
σαμψών, οὐκ οἶδας ὅτι ἄρχουσιν ἡμῶν οἱ ἀλλόφυλοι; καὶ
ἵνα τί ταῦτα ἐποίησας ἡμῖν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, κα-
12 θὼς ἐποίησαν ἡμῖν, οὕτως ἐποίησα αὐτοῖς. καὶ εἶπον
αὐτῷ, τοῦ δῆσαί σε κατέβημεν καὶ παραδοῦναί σε εἰς χεῖ-
ρας ἀλλοφύλων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, ὀμόσατέ
μοι μὴ ἀποκτεῖναί με ὑμεῖς, καὶ μή ποτε συναντήσητέ
13 μοι ὑμεῖς. καὶ ὤμοσαν αὐτῷ λέγοντες, οὐχί. ἀλλὰ
δεσμῷ δήσομέν σε, καὶ παραδώσομέν σε εἰς χεῖρας αὐτῶν,
θανάτῳ δὲ οὐ θανατώσομέν σε. καὶ ἔδησαν αὐτὸν δυσὶ κα-
λωδίοις καινοῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τῆς πέτρας·
14 καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἕως σιαγόνος. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἠλά-
λαξαν, καὶ ἔδραμον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. καὶ κατηύθυνεν
ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἐγένετο τὰ καλώδια τὰ ἐν τοῖς
βραχίοσιν αὐτοῦ ὡσεὶ στυππίον, ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός,
καὶ διελύθησαν οἱ δεσμοὶ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ.
15 καὶ εὗρεν σιαγόνα ὄνου ἐρριμμένην, καὶ ἐξέτεινεν τὴν
χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χι-
16 λίους ἄνδρας. καὶ εἶπεν σαμψών, ἐν σιαγόνι ὄνου
ἐξαλείφων ἐξήλειψα αὐτούς, ὅτι ἐν σιαγόνι ὄνου ἐπά-
ταξα χιλίους ἄνδρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et incendit ignem in caudis, & misit in segetes Pelisthæorum; & incendit ab aceruo & vsque ad segetes, & vsque ad vineas & vsque
ad oliuas. 6 Et dixerunt Pelisthæi, Quis fecit hoc? & dixerunt, Simson gener Thymnæi: nam accepit filiam eius, & dedit
eam socio eius. & ascenderunt Pelisthæi, & incenderunt eam & patrem eius in igne. 7 Et dixit eis Simson: Si facietis
vt hoc, tamen cùm vltus fuero de vobis, & post sic cohibebor. 8 Et percussit eos equites super pedites percussione
magna: & descendit & habitauit in eminentia rupis Ghetam. 9 Et ascenderunt Pelistæi, & posuerunt in terra do-
mus Iehuda, & expansi sunt super Lehhi. 10 Et dixerunt homines domus Iehuda: Ad quid ascendistis super nos? &
dixerunt, Ad ligandum Simson ascendimus, ad faciendum ei vt id quod fecit nobis. 11 Et descenderunt tres mille
viri ex domus Iehuda ad eminentiam rupis Ghetam; & dixerunt Simson: An non nosti quòd dominantes in nobis Pelisthæi? & quid
hoc fecisti nobis? & dixit eis: Vt id quod fecerunt mihi, sic feci eis. 12 Et dixerunt illi: Ad ligandum te descendimus,
ad tradendum te in manu Pelisthæorum. & dixit illis Simson: Iurate mihi, fortè dominabimini in me vos.
13 Et dixerunt ei ad dicendum: Non: nam ligare ligabimus te, & trademus te in manibus eorum; & occidere non occidemus te. &
ligauerunt eum in duobus funibus nouis, & adduxerunt eum ex rupe. 14 Ipse venit vsque Lehhi, & Pelistæi voci-
ferati sunt ad occursum eius: & mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum: & fuit funes qui super brachia eius, sicut linum
quod inflammauit in eo ignis; & defecerunt vincula eius de super manus eius. 15 Et inuenit maxillam asini tabentem,
& extendit manum suam & accepit eam, & occidit in ea mille viros. 16 Et dixit Simson: In maxilla asini proieci eos
aceruos aceruos, in maxilla asini occidi mille viros.

17 * ויהי ככלתו לדבר וישלך הלחי מידו ויקרא
18 למקום ההוא רמת לחי: * ויצמא מאד
ויקרא אל־יהוה ויאמר אתה נתת ביד־עבדך את־
התשועה הגדלה הזאת ועתה אמות בצמא
19 ונפלתי ביד הערלים: * ויבקע אלהים את־
המכתש אשר־בלחי ויצאו ממנו מים וישת ותשב
רוחו ויחי על־כן קרא שמה עין הקורא אשר בלחי
20 עד היום הזה: * וישפט את־ישראל בימי
פלשתים עשרים שנה:

יו

1 * וילך שמשון עזתה וירא־שם אשה
2 זונה ויבא אליה: * לעזתים לאמר בא שמשון
הנה ויסבו ויארבו־לו כל־הלילה בשער העיר
ויתחרשו כל־הלילה לאמר עד־אור הבקר
3 והרגנהו: * וישכב שמשון עד־חצי הלילה
ויקם בחצי הלילה ויאחז בדלתות שער־העיר
ובשתי המזוזות ויסעם עם־הבריח וישם על־כתפיו
ויעלם אל־ראש ההר אשר על־פני חברון:
4 * ויהי אחרי־כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה
5 דלילה: * ויעלו אליה סרני פלשתים ויאמרו
לה פתי אותו וראי במה כחו גדול ובמה נוכל לו
ואסרנהו לענתו ואנחנו נתן־לך איש אלף
6 ומאה כסף: * ותאמר דלילה אל־שמשון
הגידה־נא לי במה כחך גדול ובמה תאסר
7 לענותך: * ויאמר אליה שמשון אם־יאסרני
בשבעה יתרים לחים אשר לא־חרבו וחליתי
8 והייתי כאחד האדם: * ויעלו־לה סרני
פלשתים שבעה יתרים לחים אשר לא־חרבו
ותאסרהו בהם:

17 *Cumq́; hæc verba canens compleſſet, p-
iecit mandibulā de manu: & vocauit no-
men loci illius Ramathlechi, quod inter-
18 pretatur, Eleuatio maxillæ. *Sitienſq́; val-
dè, clamauit ad Dñm, & ait: Tu dediſti in
manu ſerui tui ſalutē hanc maximā atque
victoriam, & en ſiti morior, incidamq́; in
19 manus incircunciſorum. *Aperuit itaque
Deus molarē dentem in maxilla aſini, &
egreſſæ ſunt ex eo aquæ. quibus hauſtis,
refocillauit ſpiritum, & vires recepit. idcir
cò appellatum eſt nomen loci illius, Fons
inuocantis de maxilla, vſque in præſentē
20 diem. *Iudicauitq́ue Iſrael in diebus Phi-
liſtiim viginti annis. CAP. XVI.
1 ABiit quoq; in Gazam, & vidit ibi mu-
A lierem meretricē, ingreſſuſq́; eſt ad eā.
2 *Quod cùm audiſſent Philiſtiim, & pere-
bruiſſet apud eos intraſſe vrbē Sāſon, cir-
cundederunt eū, poſitis in porta ciuitatis
cuſtodibus, & ibi tota nocte cum ſilentio
p̄ſtolantes, vt facto manè, exeuntem occi
3 derent. *Dormiuit autem Sāſon vſque ad
mediū noctis: & inde conſurgens, appre-
hendit ambas portæ fores cum poſtibus
ſuis & ſera, impoſitaſq́; humeris ſuis por-
tauit ad verticem mōtis q̄ reſpicit Hebrō.
4 *Poſt hæc amauit mulierē quæ habitauit
5 in valle Sorech, & vocabatur Dalila. *Ve-
neruntq́; ad eam principes Philiſtinorū,
atque dixerunt: Decipe eum, & diſce ab il
lo in quo habeat tātā fortitudinē: & quo-
modo eū ſuperare valeamus, & vinctū af-
fligere. quod ſi feceris, dabimus tibi ſin-
6 guli mille cētū argenteos. *Locuta eſt er-
go Dalila ad Samſon: Dic mihi, obſecro,
B in quo ſit tua maxima fortitudo, & quid
7 ſit quo ligatus erūpere nequeas. *Cui re-
ſpondit Samſon: Si ſeptem neruiceis funi-
bus necdum ſiccis & adhuc humentibus
ligatus fuero, infirmus ero vt cæteri ho-
8 mines. *Attuleruntq́ue ad eam ſatra-
pæ Philiſtinorum ſeptem funes, vt dixe-
rat, quibus vinxit eum,

תרגום יונתן

17 והוה כשציותיה למללא ורמא לועא מן ידיה וקרא לאתרא ההוא רמת לחי: 18 וצחי לחדא וצלי קדם יי ואמר
אתעבדת על ידא דעבדך ית פורקנא רבא הדין וכען אמות בצחותא ואיתמסר בידא דערלאי: 19 ובזע אלהים ית כיפא די בלועא ונפקו
מיניה מיא ושתי ותבת רוחיה וחיא על כן אתקרא שמה עינא דאיתיהיבת בצלותא דשמשון הא היא קימא בלחי עד יומא הדין:
20 ודן ית ישראל ביומי פלשתאי עשרין שנין:

יו

1 ואזל שמשון לעזה וחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לותה: 2 לעזתאי איתחוה למימר אתא שמשון
הלכא ואסחרו וכמנו ליה כל ליליא במעלנא דתרע קרתא ושתיקו כל ליליא למימר עד ניהור צפרא ונקטליניה: 3 ושכב שמשון
עד פלגות ליליא וקם בפלגות ליליא ואחד בדשי תרע קרתא ובתרין סיפיא ונטלינון עם עברא ושוי על כתפוהי ואסקינון לריש טורא
דעל אפי חברון: 4 והוה בתר כן ורחים אתתא בנחלא דסורק ושמה דלילה: 5 וסליקו לותה טורני פלשתאי ואמרו לה שדילי
יתיה ותחזי במה חיליה סגי ובמה ניכול ליה וניסריניה לעניותיה ואנחנא נתן ליך גבר אלף ומאה סלעין דכסף: 6 ואמרת דלילה
לשמשון חוי כען לי במה חילך סגיא ובמה תתאסר לעניותך: 7 ואמר לה שמשון אם יסרוני בשבעה יתרין רטיבין דלא יבישו
ואחלוש ואהוי כחד מבני אנשא: 8 ואסיקו לה טורני פלישתאי שבעא יתרין רטיבין דלא יבישו ואסרתיה בהון:

** Et factum est quando perfecit loqui, & 17*
proiecit maxillam de manu sua: & vocauit
locum illum, Eleuatio maxillæ.
** Et sitiuit valde; & clamauit ad Domi- 18*
num, & ait: Tu dedisti in manu serui tui salu-
tem magnam hanc, & nunc moriar in siti, &
incidam in manum incircuncisorum?
** Et aperuit Deus vulnus maxillæ, & egres- 19*
sæ sunt de eo aquæ; & bibit; & reuersus est
spiritus eius, & vixit. idcirco appellatum est
nomen illius Fons inuocantis, qui est in maxil-
la, vsque ad diem hanc.
** Et iudicauit Israel in diebus Philistinorũ 20*
viginti annis.

CAP. XVI.

ET abijt Samson illinc in Gazam, & vidit 1
illic mulierem meretricem, & ingressus est
*ad eam. * Et nunciatum est Gaz ęis dicentes: 2*
Venit Samson huc. & circundederunt & in-
sidiati sunt ei tota nocte, dicentes, Vsque ad lu-
cem mane expectemus, & occidamus eum.
** Et dormiuit Samson vsque ad mediam no 3*
ctem, & surrexit circa mediam noctem, & ap-
prehendit fores portæ vrbis & duos postes, &
sustulit eas cum sera, & imposuit super hume-
rum suum, & portauit ea ad verticem montis
qui est in conspectu Hebron.
** Et factum est post hæc, et amauit mulierem 4*
in torrente Sorec, & nomen ei Dalila.
** Et ascenderunt ad eam principes Philisti- 5*
norum, & dixerunt ei: Decipe eum, & vide in
quo fortitudo illius est magna, & in quo pote-
rimus contra eum. & ligabimus eum ita vt hu-
miliemus eum. & nos dabimus tibi vir mille
& centum argenteos siclos.
** Et dixit Dalila ad Samson: Nuncia mi- 6*
hi in quo vis tua magna, & in quo ligaberis
vt humilieris tu.
** Et dixit ad eam Samson: Si ligauerint me 7*
in septem funibus humidis non corruptis, et in-
firmus ero, & ero vt vnus hominum.
** Et attulerunt ei satrapæ Philistinorum 8*
septem funes humidos non corruptos, & liga-
uit illum in eis:

17 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα συνετέλεσεν λαλῶν, καὶ ἔρριψεν τὴν
σιαγόνα ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖ-
18 νον ἀναίρεσις σιαγόνος. * καὶ ἐδίψησεν σφόδρα, καὶ ἐβόη-
σεν πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, σὺ ἔδωκας ἐν χειρὶ τοῦ δούλου σου
τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ νῦν ἀποθανοῦμαι
ἐν δίψει καὶ ἐμπεσοῦμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπεριτμήτων;
19 * καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τὸ τραῦμα τῆς σιαγόνος, καὶ ἐξῆλθεν
ἐξ αὐτοῦ ὕδατα, καὶ ἔπιεν, καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
καὶ ἔζησεν. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς, πηγὴ ἐπικα-
λουμένου· ἥ ἐστιν ἐν σιαγόνι, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
20 * καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ἀλλοφύλων εἴκοσι
ἔτη.

ις΄.

1 * Καὶ ἐπορεύθη Σαμψὼν ἐκεῖθεν εἰς γάζαν, καὶ εἶδεν
ἐκεῖ γυναῖκα πόρνην, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν·
2 * καὶ ἀπηγγέλη τοῖς γαζαίοις λέγοντες, ἥκει Σαμψὼν
ἐνταῦθα· καὶ κατεκύκλωσαν καὶ ἐνήδρευσαν αὐτὸν ὅ-
λην τὴν νύκτα λέγοντες, ἕως φωτὸς πρωῒ μείνωμεν, καὶ
3 ἀποκτείνωμεν αὐτόν. * καὶ ἐκοιμήθη σαμψὼν ἕως τοῦ
μεσονυκτίου, καὶ ἀνέστη περὶ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐπελά-
βετο τῶν θυρῶν τῆς πύλης τῆς πόλεως καὶ τῶν δύο σταθ-
μῶν, καὶ ἀνεβάστασεν αὐτὰς σὺν τῷ μοχλῷ, καὶ ἐπέθηκεν
ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν κορυφὴν
τοῦ ὄρους ὅ ἐστιν ἐπὶ πρόσωπον χεβρών.
4 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἠγάπησεν γυναῖκα ἐπὶ τοῦ
χειμάρρου Σωρήκ, καὶ ὄνομα αὐτῇ δαλιλά.
5 * καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν οἱ σατράπαι τῶν ἀλ-
λοφύλων. καὶ εἶπον αὐτῇ, ἀπάτησον αὐτόν, καὶ ἴδε ἐν τίνι
ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δυνησόμεθα πρὸς
αὐτόν. καὶ δήσομεν αὐτὸν ὥστε ταπεινῶσαι αὐτόν. καὶ ἡμεῖς
δώσομέν σοι ἀνὴρ χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου σίκλους.
6 * καὶ εἶπεν δαλιλὰ πρὸς Σαμψών, ἀπάγγειλόν
μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς σου ἡ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δεθήσῃ τοῦ τα-
πεινωθῆναί σε.
7 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν σαμψών, ἐὰν δήσωσίν με ἐν
ἑπτὰ νευρέαις ὑγραῖς μὴ διεφθαρμέναις, καὶ ἀσθενήσω καὶ
ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων.
8 * καὶ ἀνήνεγκαν αὐτῇ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύ-
λων ἑπτὰ νευρέας ὑγρὰς μὴ διεφθαρμένας, καὶ ἔδησεν αὐ-
τὸν ἐν αὐταῖς·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et fuit in finire eum ad loquendum, & proiecit maxillam de manu sua; & vocauit locum illum Ramath Lehhi.
18 Et sitiuit nimis, & orauit ante Dominum, & dixit: Tu fecisti super manu serui tui liberationem magnam hanc, & nunc moriar in siti,
& tradar in manu præputiatorum. 19 Rupit Deus rupem quæ in maxilla, & exierunt ex ea aquæ; & bibit; & rediit spiritus
eius, & vixit. propterea vocatum est nomen eius, Fons qui datus est in oratione Simson: ecce ipse constans in Lehhi vsque ad diem hanc.
20 Et iudicauit Israel in diebus Pelistæorum viginti annis.

CAP. XVI.

ET venit Simson ad Ghazath, & vidit ibi mulierem tabernariam, & intrauit ad eam. 2 Ghazathæis nunciatum est ad di-
cendum: Venit Simson huc: & circuierunt & insidiati sunt ei omnem noctem in introitu portæ vrbis: & tacuerunt omnem noctem ad
dicendum, Vsque ad lucem auroræ, & occidemus eum. 3 Et cubuit Simson vsque medium noctis, & surrexit in medio no-
ctis, & apprehendit in vectibus portæ vrbis & in duobus postibus, & euulsit ea cum vecte, & posuit super humeris suis, & attulit ea ad ca-
put montis qui super facies Hhebron. 4 Et fuit post hoc, & amauit mulierem in fluuio Zzorek, & nomen eius Delilah.
5 Et ascenderunt ad eam tyranni Pelisthæorum, & dixerunt ei: Sollicita illum, & vide in quo virtus eius multa, & in quo poterimus
ei: & ligabimus eum ad humiliandum illum, & nos dabimus tibi vir mille & centum zzilghin argenti.
6 Et dixit Delilah Simson: Annuncia nunc mihi in quo virtus tua multa, & in quo ligaberis ad humiliationem tuam.
7 Et dixit ei Simson: Si ligabŭt me in septem funibus recentibus qui non aruerunt, & debilitabor, & ero vt vnus de filiis hominis.
8 Et attulerunt ei tyranni Pelisthæorum septem funes recentes qui non aruerunt: & ligauit eum in eis.

9 * וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב לָהּ בַּחֶדֶר וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים
עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיְנַתֵּק אֶת־הַיְתָרִים כַּאֲשֶׁר יִנָּתֵק
פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת בַּהֲרִיחוֹ אֵשׁ וְלֹא נוֹדַע כֹּחוֹ׃
10 * וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הִנֵּה הֵתַלְתָּ בִּי
וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה הַגִּידָה נָּא לִי בַּמֶּה תֵּאָסֵר׃
11 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־אָסוֹר יַאַסְרוּנִי בַּעֲבֹתִים
חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשָׂה בָהֶם מְלָאכָה וְחָלִיתִי
וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃
12 * וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבֹתִים חֲדָשִׁים וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם
וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב
בֶּחָדֶר וַיְנַתְּקֵם מֵעַל זְרֹעֹתָיו כַּחוּט׃
13 * וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן עַד־הֵנָּה הֵתַלְתָּ
בִּי וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים הַגִּידָה לִּי בַּמֶּה תֵּאָסֵר וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ אִם־תַּאַרְגִי אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשִׁי
14 עִם־הַמַּסָּכֶת׃ * וַתִּתְקַע בַּיָּתֵד וַתֹּאמֶר אֵלָיו
פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּיקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיִּסַּע אֶת־
הַיְתַד הָאֶרֶג וְאֶת־הַמַּסָּכֶת׃
15 * וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֵיךְ תֹּאמַר אֲהַבְתִּיךְ וְלִבְּךָ אֵין
אִתִּי זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הֵתַלְתָּ בִּי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי
בַּמֶּה כֹּחֲךָ גָדוֹל׃
16 * וַיְהִי כִּי־הֵצִיקָה לּוֹ בִדְבָרֶיהָ כָּל־הַיָּמִים
וַתְּאַלְצֵהוּ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ לָמוּת׃
17 * וַיַּגֶּד־לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא־עָלָה
עַל־רֹאשִׁי כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים אֲנִי מִבֶּטֶן אִמִּי
אִם־גֻּלַּחְתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כֹחִי וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּכָל־
הָאָדָם׃
18 * וַתֵּרֶא דְלִילָה כִּי־הִגִּיד לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַתִּשְׁלַח
וַתִּקְרָא לְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר עֲלוּ הַפַּעַם כִּי־
הִגִּיד לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וְעָלוּ אֵלֶיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים
וַיַּעֲלוּ הַכֶּסֶף בְּיָדָם׃

9 * Latētibus apud ſe inſidiis, & in cubiculo
finē rei expectātibus. clamauítq; ad eum:
Philiſtiim ſup te Sãſon. qui rupit vincula
quomodo ſi rūpat quis filū de ſtupa tortū
ſputamine cū odore ignis accepit: & non
eſt cognitum in quo eſſet fortitudo eius.
10 * Dixítq; ad eū Dalila: Ecce illuſiſti mihi,
& falſum locutus es. ſaltē nūc indica mihi
11 quo ligari debeas. * Cui ille reſpōdit: Si li-
gatus fuero nouis funibus q̃ nunquā fue-
runt in ope, infirmus ero, & aliorū homi-
12 nū ſimilis. * Quibus rurſum Dalila vinxit
eū, & clamauit, Philiſtiim ſup te, Samſon,
in cubiculo inſidiis præparatis. qui ita ru
13 pit vincula, quaſi fila telarū. * Dixítq; Da-
lila rurſum ad eū: Vſquequo decipis me,
& falſum loqueris? oſtēde quo vinciri de-
beas. Cui reſpondit Sāſon: Si, inquit, ſep-
tē crines capitis mei cum licio plexueris:
14 * Et clauum his circumligatum terræ fixe-
ris, infirmus ero. Quod cùm feciſſet Da-
lila, dixit ad eum: Philiſtiim ſuper te, Sam
ſon. qui conſurgēs de ſomno, extraxit cla
15 uum cum crinibus & licio. * Dixítq; ad eū
Dalila: Quomodo dicis q̃ amas me, cùm
animus tuus nō ſit mecum? Per tres vices
mētitus es mihi, & noluiſti dicere in quo
16 ſit maxima fortitudo tua. * Cumq́ue mo-
leſta eſſet ei, & per multos dies iugiter ad-
hæreret, ſpacium ad quietē non tribuens,
defecit anima eius, & ad mortem vſque
17 laſſata eſt. * Tunc aperiens veritatem rei,
dixit ad eam: Ferrum nunquam aſcendit
ſuper caput meum: quia Nazareus, id eſt,
cōſecratus Deo ſum de vtero matris meæ.
Si raſum fuerit caput meum, recedet à me
fortitudo mea, & deficiam, eróque ſicut
18 cæteri homines. * Videnſq́ue illa
quòd confeſſus ei eſſet omnem animum
ſuum, miſit ad principes Philiſtinorum,
ac mandauit: Aſcendite adhuc ſemel,
quia nunc mihi aperuit cor ſuum. Qui
aſcenderunt, aſſumpta pecunia quam
promiſerant.

תרגום יונתן

9 וכמנא יתיב לה באידרון בית משכבא ואמרת ליה פלשתאי אתו עלך שמשון ופסק ית יתריא כמא דמתפסק חוטא דכיתנא דארח
ביה נורא ולא איתידע חיליה׃ 10 ואמרת דלילה לשמשון הא שקרת בי ומללת עמי כדבין כען חוי לי במה תתאסר׃
11 ואמר לה אם מיסר יסרונני בגדילן חדתן דלא אתעבידת בהון עיבידתא ואחלוש ואהוי כחד מן בני אינשא׃
12 ונסיבת דלילה גדילן חדתן ואסרתיה בהון ואמרת ליה פלשתאי אתו עלך שמשון וכמנא יתיב באידרון בית משכבא ופסקינון
מעל דרעוהי כחוט׃ 13 ואמרת דלילה לשמשון עד הכא שקרת בי ומלילת עמי כדבין חוי לי במה תתאסר ואמר לה
אם תשתן ית שבע גדילת רישי עם אכסנא דמשתיתא׃
14 ונקשת בסיכתא ואמרת ליה פלשתאי אתו עלך שמשון ואיתער משנתיה ונטל ית אכסן דגרדאין וית משתיתא׃
15 ואמרת ליה איכדין תימר רחמתיך ולבך לית עמי דנן תלת זימנין שקרת בי ולא חויתא לי במה חילך סגיא׃
16 והוה כד אעיקת ליה בפיתגמהא כל יומיא ודחקתיה ועקת נפשיה לממת׃ 17 וחוי לה ית כל ליביה ואמר לה
ספר לא עדא על רישי ארי נזירא דיי אנא מבטנא דאמא אם אתגלח ויעדי מיני חילי ואחלוש ואהוי ככל אנשא׃
18 וחזת דלילה ארי חוי לה ית כל לביה ושלחת וקרת לטורני פלשתאי למימר סקו זמנא הדא ארי חוי לי ית כל ליביה וסליקו לותה
טורני פלשתאי ואסיקו כספא בידיהון׃

* *Et insidiæ sedebant illic in cubiculo. et di-* 9
xit ad eum: Philistiim super te, Samson. & ru-
pit funes quemadmodũ dirumpitur filum stu-
pæ cùm olfecerit ea ignem; et non cognita est vis
eius. * *Et dixit Dalila ad Samson: Ecce illu-* 10
sisti mihi, & locutus es ad me mendacia. nunc
igitur nuncia mihi in quo ligaberis.
* *Et dixit ad eam: Si vinculis ligauerint* 11
me in funibus nouis, in quibus non factum est
opus; & infirmus ero, & ero sicut vnus ho-
minum.
* *Et cepit illi funes nouos, & ligauit illum* 12
in ipsis. & dixit ad eum: Philistiim super te,
Samson: & insidiæ erant in cubiculo. & dis-
rupit ea à brachiis suis, quasi filum.
* *Et dixit Dalila ad Sãson: Vsque nunc de-* 13
cepisti me, et locutus es ad me mendacia? annun
cia iam mihi in quo ligaberis. & dixit ad illam:
Si texueris septẽ catenas capitis mei cum licio,
& affixeris cum clauo in parietem, & ero in-
firmus. Et fecit ei Dalila sic, & texuit septem
cincinnos capitis eius cum extasi.
* *Et infixit cum clauis in parietem. & di-* 14
xit ad eum: Philistiim super te Samson. et sur-
rexit de somno suo, & extraxit palos in licio ex
pariete & tramam, et non cognita fuit vis eius.
* *Et dixit ad eum Dalila: Quomodo dices,* 15
Amaui te, & cor tuum nõ est mecum? hac ter-
tia vice decepisti me, & non dixisti mihi in quo
vis tua est magna.
* *Et factum est quando vexauit illum ser-* 16
monibus suis totam noctem, & molesta fuit illi,
& animo defecit vsque ad mortem. * *Et retulit* 17
ei omnia quæ à corde suo, et dixit illi: Nouacula
non ascendet super caput meum, quoniam naza
ræus Dei ego ex vtero matris meæ: & si rasus
fuero, recedet à me fortitudo mea; & ero infir-
mus; & ero sicut omnes homines.
* *Et vidit Dalila quoniam nunciauit ei* 18
omnia quæ à corde suo. & misit & vocauit
principes Philistiim, dicens: Ascendite semel,
quoniam retulit mihi omne cor suum. & ascen-
derunt ad eam omnes principes Philistiim, &
attulerunt argentum in manibus suis.

9 * καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο αὐτοῦ ἐν τῷ ταμιείῳ. καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτόν, ἀλλόφυλοι ἐπὶ σέ σαμψών. καὶ διέρρηξεν
τὰς νευρὰς ὃν τρόπον διασπᾶται κλῶσμα στυππείου ἐν τῷ
ὀσφρανθῆναι αὐτὸ πυρός, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.
10 * καὶ εἶπεν δαλιλὰ πρὸς σαμψών, ἰδοὺ παρελογίσω
με, καὶ ἐλάλησας πρός με ψευδῆ· νῦν οὖν ἀπάγγειλόν μοι
11 ἐν τίνι δεθήσῃ. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἐὰν δεσμῷ δή-
σωσίν με ἐν καλωδίοις καινοῖς ἐν οἷς οὐκ ἐγενήθη ἔργον, καὶ
12 ἀσθενήσω, καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων. * καὶ ἔλα-
βεν αὐτῷ καλώδια καινά, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς·
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ σαμψών·
καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμιείῳ. καὶ διέσπασεν αὐτὰ
13 ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ὡς ῥάμμα. * καὶ εἶπεν δα-
λιλὰ πρὸς σαμψών, ἕως νῦν παρελογίσω με, καὶ ἐλάλη
σας πρός με ψευδῆ; ἀνάγγειλον δή μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἐὰν ὑφάνῃς τὰς ἑπτὰ σειρὰς τῆς κεφα-
λῆς μου μετὰ τοῦ διάσματος, καὶ ἐγκρούσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ
εἰς τὸν τοῖχον, καὶ ἔσομαι ἀσθενής. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ δα-
λιλὰ οὕτως, καὶ ἐδιάσατο τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφα-
14 λῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐκστάσεως· * καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς
πασσάλοις εἰς τὸν τοῖχον. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἀλλόφυ-
λοι ἐπὶ σὲ σαμψών. καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ,
καὶ ἐξέσπασεν τοὺς πασσάλους ἐν τῷ ὑφάσματι ἐκ τοῦ
τοίχου καὶ τὸ δίασμα, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.
15 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαλιλά· πῶς ἐρεῖς, ἠγάπη-
κά σε, καὶ ἡ καρδία σου οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ. τοῦτο τρίτον
παρελογίσω με, καὶ οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς σου
16 ἐστὶν ἡ μεγάλη. * καὶ ἐγένετο ὅτε κατειργάσατο αὐτὸν τοῖς
λόγοις αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα, καὶ παρηνώχλησεν αὐτὸν καὶ ὀλι-
17 γοψύχησεν ἕως εἰς θάνατον· * καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα
τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, ξυρὸν οὐκ ἀναβήσεται
ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου, ὅτι ναζηραῖος θεοῦ ἐγὼ ἐκ κοιλίας μη-
τρός μου, καὶ ἐὰν ξυρήσωμαι ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἰσχύς μου,
18 καὶ ἀσθενήσω, καὶ ἔσομαι κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. * καὶ εἶδεν
δαλιλὰ ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ.
καὶ ἀπέστειλεν καὶ ἐκάλεσεν τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων
λέγουσα, ἀνάβητε τὸ ἅπαξ, ὅτι ἀνήγγειλέν μοι πᾶσαν τὴν καρ
δίαν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ σατραπεῖαι τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἀνήνεγκαν τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et insidiator sedens ei in penetrali domus cubationis. & dixit illi: Philisthæi venerunt super te, Simson. & rupit funes sicut quod rũpitur filum bombicis, quod inflammat in eo ignis; & non fuit cognita virtus eius. 10 Et dixit Delilah Simson: Ecce mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: nunc annuncia mihi in quo ligaberis. 11 Et dixit ei: Si ligare ligabunt me in restibus nouis, quibus non factum est in eis opus: & debilitabor, & ero sicut vnus ex filiis hominis.
12 Et accepit Delilah restes nouos, & ligauit eum in eis: & dixit illi: Pelisthæi venerunt super te, Simson: & insidiator sedens in penetrali domus cubationis. & rupit eos de super brachiis suis vt filum. 13 Et dixit Delilah Simson: Huc vsque mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: annuncia mihi in quo ligaberis. & dixit ei: Si texueris septem crines capitis mei cum iugo telæ. 14 Et impulit in clauo, & dixit ei: Pelisthæi venerunt super te, Simson. & excitatus est ex somno eius, & euulsit iugum textorum & clauum. 15 Et dixit ei: Quomodo dices, Amaui te, & cor tuum non est mecum? his tribus vicibus mentitus es in me, & non denunciasti mihi in quo virtus tua multa.
16 Et fuit cùm molestaret eum in verbo suo omnibus diebus, & oppressit eum; & molestauit animam eius ad moriendum.
17 Et annunciauit ei omne cor suum, & dixit illi: Nouacula non transiuit super caput meum; namque nazaræus Domini ego ab vtero matris meæ: si tonsus fuero, & transibit à me virtus mea, & debilitabor, & ero vt omnis homo.
18 Et vidit Delilah quòd annunciauit ei omne cor suum: & misit & vocauit tyrannos Pelisthæorum ad dicendum: Ascendite vice hac: namque annunciauit mihi omne cor suum. & ascenderunt ad eam tyranni Pelisthæorum, & attulerunt argentum in manibus suis.

19 * וַתְּיַשְּׁנֵהוּ עַל־בִּרְכֶּיהָ וַתִּקְרָא לָאִישׁ וַתְּגַלַּח
אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ וַתָּחֶל לְעַנּוֹתוֹ וַיָּסַר
20 כֹּחוֹ מֵעָלָיו׃ * וַתֹּאמֶר פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן
וַיִּקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֵצֵא כְּפַעַם בְּפַעַם וְאִנָּעֵר
וְהוּא לֹא יָדַע כִּי יְהוָה סָר מֵעָלָיו׃
21 * וַיֹּאחֲזוּהוּ פְלִשְׁתִּים וַיְנַקְּרוּ אֶת־עֵינָיו וַיּוֹרִידוּ
אוֹתוֹ עַזָּתָה וַיַּאַסְרוּהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיְהִי טוֹחֵן
22 בְּבֵית הָאֲסִירִים׃ * וַיָּחֶל שְׂעַר־רֹאשׁוֹ
23 לְצַמֵּחַ כַּאֲשֶׁר גֻּלָּח׃ * וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ
לִזְבֹּחַ זֶבַח־גָּדוֹל לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם וּלְשִׂמְחָה וַיֹּאמְרוּ
נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ אֵת שִׁמְשׁוֹן אוֹיְבֵנוּ׃
24 * וַיִּרְאוּ אֹתוֹ הָעָם וַיְהַלְלוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי
אָמְרוּ נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְיָדֵנוּ אֶת־אוֹיְבֵנוּ וְאֵת מַחֲרִיב
אַרְצֵנוּ וַאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת־חֲלָלֵינוּ׃
25 * וַיְהִי כְּטוֹב לִבָּם וַיֹּאמְרוּ קִרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן
וִישַׂחֶק־לָנוּ וַיִּקְרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסִירִים
וַיְצַחֵק לִפְנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים׃
26 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ הַנִּיחָה
אוֹתִי וַהֲמִשֵׁנִי אֶת־הָעַמֻּדִים אֲשֶׁר הַבַּיִת
נָכוֹן עֲלֵיהֶם וְאֶשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם׃
27 * וְהַבַּיִת מָלֵא הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְשָׁמָּה כֹּל
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְעַל־הַגָּג כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ
וְאִשָּׁה הָרֹאִים בִּשְׂחוֹק שִׁמְשׁוֹן׃
28 * וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אֲדֹנָי
יְהוִה זָכְרֵנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ הַפַּעַם הַזֶּה
הָאֱלֹהִים וְאִנָּקְמָה נְקַם־אַחַת מִשְּׁתֵי עֵינַי
מִפְּלִשְׁתִּים׃
29 * וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ אֲשֶׁר
הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם וַיִּסָּמֵךְ עֲלֵיהֶם אֶחָד בִּימִינוֹ
וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ׃

19 *At illa dormire eum fecit super genua
sua,& in sinu suo reclinare caput. Voca-
uitq́ue tonsorem,& rasit septē crines eius:
& cœpit abigere eum & à se repellere. sta-
20 tim enim ab eo fortitudo discessit.*Dixit-
q́ue: Philistiim super te, Samson. qui de
somno consurgens,dixit in animo suo:E-
grediar sicut antè feci,& me excutiam;ne-
21 sciens quòd recessisset ab eo Dn̄s. *Quem
cùm apprehendissent Philistiim, statim
eruerunt oculos eius,& duxerunt Gazam
vinctum catenis;& clausum in carcere mo
22 lere fecerunt. *Iamq́ue capilli eius renasci
23 cœperant; *Et principes Philistinorum
F conuenerunt in vnum,vt immolarent ho
stias magnificas Dagon deo suo,& epula-
rentur,dicētes: Tradidit Deus noster ini-
micum nostrum Sāson in manus nostras.
24 *Quod etiam populus videns laudabat
deum suum,eademq́ue dicebat:Tradidit
deus noster aduersarium nostrum in ma-
nus nostras, qui deleuit terram nostram,
25 & occidit plurimos. *Lætantesq́ue p con-
uiuia,sumptis iam epulis,præceperunt,vt
vocaretur Sāson,& ante eos luderet.Qui
adductus de carcere,ludebat ante eos:fe-
26 cerūtq; eū stare inter duas colūnas. *Qui
dixit puero regenti gressus suos: Dimitte
me vt tāgā colūnas quibus omnis immi-
net domus,&recliner super eas,& paulu-
27 lum requiescam. *Domus autem erat ple-
na virorum ac mulierum,& erant ibi om-
nes principes Philistinorum,ac de tecto&
solario circiter tria millia vtriusque sexus
28 spectantes ludentem Samson. *At ille in-
uocato Domino,ait: Domine Deus meus
G memento mei, & redde mihi nunc forti-
tudinem pristinam, Deus meus, vt vlcis-
car me de hostibus meis, & pro amissio-
ne duorum luminum vnam vltionem re-
29 cipiam. * Et apprehendens ambas co-
lumnas quibus innitebatur domus, alte-
ramq́ue earum dextera, & alteram læua
tenens,

תרגום יונתן

19 וְאַשְׁכְּבְתֵיהּ עַל בִּרְכָּהָא וּקְרָת לְגַבְרָא וּגְרַעַת יַת שְׁבַע גְּדִילַת רֵישֵׁיהּ וּשְׁרִיאַת לְעַנָיוּתֵיהּ וַעֲדָא חֵילֵיהּ מִנֵּיהּ׃
20 וַאֲמֶרֶת פְּלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וְאִתְּעַר מִשִּׁינְתֵיהּ וַאֲמַר אֶפּוֹק כִּזְמַן בִּזְמַן וְאִיתְגַּבַּר וְהוּא לָא יְדַע אֲרֵי גְּבוּרְתָּא דַיְיָ עֲדַת מִינֵּיהּ׃
21 וְאַחֲדוּהִי פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְקַרוּ יַת עֵינוֹהִי וַאֲחִיתוּ יָתֵיהּ לְעַזָּת וַאֲסָרוּהִי בְּשַׁלְשְׁלָן דִּנְחָשׁ וַהֲוָה טָחֵין רֵחַיָּא בְּבֵית אֲסִירֵי׃
22 וְשָׁרֵי שְׂעַר רֵישֵׁיהּ לְצַמָּחָא בָּתַר דְּאִיתְגַּלַּח׃
23 וְטוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְדַבָּחָא דְּבַח רַב לְדָגוֹן טַעֲוָתְהוֹן וּלְחֶדְוָא וַאֲמַרוּ סְרַת דְּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת שִׁמְשׁוֹן בְּעִיל דְּבָבָנָא׃
24 וַחֲזוֹ יָתֵיהּ עַמָּא וְשַׁבַּחוּ יַת טַעֲוָתְהוֹן אֲרֵי אֲמַרוּ מְסַרַת דַּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת בְּעִיל דְּבָבָנָא וְיַת מַחֲרִיב אַרְעָנָא וּדְאַסְגֵּי יַת קְטִילָנָא׃
25 וַהֲוָה כַּד שְׁפַר לִבְּהוֹן וַאֲמַרוּ קְרַן לְשִׁמְשׁוֹן וִיחַיֵּיךְ לָנָא וּקְרוֹ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית אֲסִירַיָּא וְחַיֵּיךְ קֳדָמֵיהוֹן וַאֲקִימוּ יָתֵיהּ בֵּין עַמּוּדַיָּא׃
26 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן לְעוּלֵימָא דְּמַתְקֵיף בִּידֵיהּ שְׁבוֹק מִינִי וַאֲמִישֵׁנִי יַת עַמּוּדַיָּא דְּבֵיתָא מַתְקַן עֲלֵיהוֹן וְאֶסְתְּמַךְ עֲלֵיהוֹן׃
27 וּבֵיתָא מְלֵי גֻּבְרַיָּא וּנְשַׁיָּא וְתַמָּן כָּל טוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וְעַל אִיגָּרָא כִּתְלָתָא אַלְפִין גְּבַר וְאִיתְּתָא דְּחָזָן בְּחוּכָא דְשִׁמְשׁוֹן׃
28 וְצַלִּי שִׁמְשׁוֹן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים דְּכַרְנִי כְּעַן קֳדָמָךְ וְתַקְּפְנִי כְּעַן בְּרַם בְּזִימְנָא הָדֵא יְיָ וְאֶתְפְּרַע פּוּרְעָנוּתָא חֲדָא מִתַּרְתֵּין עֵינַי מִקְּרוֹ פְלִשְׁתָּאֵי׃
29 וְאַחַד שִׁמְשׁוֹן יַת תְּרֵין עַמּוּדֵי מְצִיעָאֵי דְּבֵיתָא מַתְקַן עֲלֵיהוֹן וְאִיסְתְּמִיךְ עֲלֵיהוֹן חַד בִּימִינֵיהּ וְחַד בִּשְׂמָאלֵיהּ׃

* Et dormire fecit eum in medio genuũ suo- 19
rum: & vocauit tonsorem, & totondit septem
crines capitis eius: & cœpit humiliari, & dis-
cessit vis eius ab eo.
* Et dixit ei Dalila: Philistiim super te, Sã- 20
son. & excitatus est de somno suo: & dixit,
Exibo, & faciam sicut semper, & excutiam:
& ipse nõ sciebat quòd Dominus recessit ab eo.
* Et apprehenderunt eum Philistiim, & e- 21
ruerunt oculos eius, & deduxerunt eum in
Gazan: & ligauerunt eum in compedibus fer-
reis, & erat molens in domo custodiæ.
* Et cœpit crinis capitis eius crescere quando 22
rasus est.
* Et principes Philistiim congregati sunt vt 23
immolarent sacrificium magnum Dagon deo
suo, & vt lætarentur. & dixerunt: Tradidit
Deus noster in manum nostram Samson inimi-
cum nostrum.
* Et vidit eũ populus, & laudauerunt deos 24
suos: quoniam dixerunt: Tradidit deus noster
in manum nostram inimicum nostrum, & de-
solãtem terram nostram, qui multiplicauit vul
neratos nostros.
* Et factum est quando lætatum est cor eo- 25
rum, & dixerunt: Vocate Samson de domo
custodiæ, & ludat ante nos. & vocauerunt
Samson de domo custodiæ, & alludebant ei: et
statuerunt eum in medio duarum columnarum.
* Et dixit Samson ad puerũ qui manu du- 26
cebat eum: Dimitte me iam, & fac tangere me
columnas in quibus domus firmata est super il-
lis, et reclina me super eas. * Ipsa autem domus 28
erat plena virorum & mulierum, & illic om-
nes principes Philistinorum: & super solario
quasi tria millia virorum & mulierũ aspicien-
tium illusum Samson. * Et clamauit Samson 28
ad Dominum, & dixit: Domine, Domine, re-
cordare mei, et fortifica me in duplo, & semel
hoc, Deus: & vlciscar vltionem vnam pro o-
culis meis de Philistiim. * Et apprehendit 29
Samson duas colũnas medias, in quibus domus
innitebatur super ipsis, & innixus est in illis,
vnam in dextera sua, & vnam in sinistra sua:

19 * καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτῆς.
καὶ ἐκάλεσεν τὸν κουρέα καὶ ἐξύρισεν τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ταπεινοῦσθαι, καὶ ἀπέστη ἡ ἰ-
20 σχὺς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαλιλά, ἀλλόφυλοι
ἐπὶ σὲ σαμψών. καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν,
ἐξελεύσομαι καὶ ποιήσω καθὼς ἀεὶ καὶ ἀποτινάξομαι, καὶ
21 αὐτὸς οὐκ ἔγνω ὅτι κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ ἐπε-
λάβοντο αὐτοῦ οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλ
μοὺς αὐτοῦ, καὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς γάζαν, καὶ ἔδησαν αὐ-
τὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς, καὶ ἦν ἀλήθων ἐν οἴκῳ τῆς φυλακῆς.
22 * καὶ ἤρξατο ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνατέλλειν ἡνίκα
23 ἐξυρήθη. * καὶ οἱ Σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων συ-
νήχθησαν τοῦ θῦσαι θυσίαν μεγάλην δαγὼν τῷ θεῷ αὐτῶν
καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι. καὶ εἶπαν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν
χειρὶ ἡμῶν Σαμψὼν τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν.
24 * καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ λαός, καὶ ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν,
ὅτι εἶπαν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν χειρὶ ἡμῶν τὸν ἐχ-
θρὸν ἡμῶν, καὶ τὸν ἐξερημοῦντα τὴν γῆν ἡμῶν, ὅστις ἐ-
πλήθυνεν τοὺς τραυματίας ἡμῶν.
25 * καὶ ἐγένετο ὅτε ἠγαθύνθη ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ εἶπαν,
καλέσατε τὸν Σαμψὼν ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς, καὶ παι-
ξάτω ἐνώπιον ἡμῶν. καὶ ἐκάλεσαν τὸν Σαμψὼν ἐξ οἴκου
τῆς φυλακῆς, καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ, καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἀνα-
μέσον τῶν δύο στύλων.
26 * καὶ εἶπεν Σαμψὼν πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειρα-
γωγοῦντα αὐτόν, ἐπανάπαυσόν με δή, καὶ ποίησον ψηλα-
φῆσαί με τοὺς στύλους ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐ-
τῶν, καὶ ἐπιστήρισόν με ἐπ' αὐτούς.
27 * ὁ δὲ οἶκος ἦν πλήρης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ ἐκεῖ πάν-
τες οἱ Σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἐπὶ τοῦ δώματος
ὡσεὶ τρισχίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐμβλέποντες ἐμπαι-
ζόμενον τὸν Σαμψών.
28 * καὶ ἐβόησεν Σαμψὼν πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, κύριε,
κύριε, μνήσθητί μου, καὶ ἐνίσχυσόν με δὴ πλὴν καὶ τὸ ἅπαξ
τοῦτο ὁ θεός, καὶ ἐκδικήσω ἐκδίκησιν μίαν ἀντὶ τῶν ὀφθαλ
29 μῶν μου ἐκ τῶν ἀλλοφύλων. * καὶ περιέλαβεν σαμ-
ψὼν τοὺς δύο στύλους τοὺς μέσους ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικ-
το ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπεστηρίξατο ἐπ' αὐτοὺς ἕνα ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, καὶ ἕνα ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et soporauit eum super genua sua; & vocauit virum, & abscidit septem crines capitis eius: & cœpit ad affligendum eum, & transiuit virtus eius ab eo. 20 Et dixit: Pelisthæi venerunt super te, Simson. & excitatus est ex somno suo, & dixit: Exibo vt vice in vice, & præualebo: & ipse non cognouit quòd virilitas Domini transiuit ab eo. 21 Et apprehenderunt illum Pelisthæi, & eruerunt oculos eius, & descendere fecerunt eum ad Ghazath; & ligauerunt eum in catenis æris, & erat molens pistrino in domo vinctorũ.
22 Et cœpit capillus capitis eius ad oriendum postquam tonsus est. 23 Et tyranni Pelisthæorum congregati sunt ad sacrificandum sacrificium magnum Dagon errori eorum, & ad lætandum: & dixerunt: Tradidit Timor noster in manu nostra Simson auctorem inimicitiæ nostræ. 24 Et viderunt illum populus & laudauerunt errorem suum: nam dixerunt: Tradidit Timor noster in manu nostra auctorem inimicitiæ nostræ, & vastatorem terræ nostræ, & qui multiplicauit occisos nostros.
25 Et fuit quando pulchrum fuit cor eorum, & dixerunt: Vocemus Simson, & ludet nobis. & vocarunt Simson ex domo vinctorum, & lusit ante eos; & statuerunt eum inter columnas. 26 Et dixit Simson puero qui apprehendens manum eius: Remitte à me & palpare me fac columnas quibus domus firmata super eis, & sustentabor super eis.
27 Et domus plena viris & mulieribus, & ibi omnes tyranni Pelisthæorum; & super tectum vt tres mille vir & mulier, qui videntes in ludo Simson. 28 Et orauit Simson ante Dominum, & dixit: Domine, intret memoria mei nunc ante te, & fortifica me nunc tantum in vice hac, Domine; & vlciscar vltionem hanc ex duobus oculis meis quos eruerunt Pelisthæi. 29 Et apprehendit Simson duas columnas medias, quibus domus sustentata super eis, vnam in dextera sua, & vnam in sinistra sua.

30 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם־פְּלִשְׁתִּים
וַיֵּט בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל־הַסְּרָנִים וְעַל־כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים
31 מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו׃ * וַיֵּרְדוּ אֶחָיו וְכָל־בֵּית
אָבִיהוּ וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה
וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל בְּקֶבֶר מָנוֹחַ אָבִיו וְהוּא שָׁפַט אֶת־
יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

יז

1 * וַיְהִי־אִישׁ מֵהַר־אֶפְרָיִם וּשְׁמוֹ מִיכָיְהוּ׃
2 * וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ אֶלֶף וּמֵאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לֻקַּח־לָךְ
וְאַתְּ אָלִית וְגַם אָמַרְתְּ בְּאָזְנַי הִנֵּה־הַכֶּסֶף אִתִּי אֲנִי
לְקַחְתִּיו וַתֹּאמֶר אִמּוֹ בָּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה׃
3 * וַיָּשֶׁב אֶת־אֶלֶף־וּמֵאָה הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתֹּאמֶר
אִמּוֹ הַקְדֵּשׁ הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַכֶּסֶף לַיהוָה מִיָּדִי
לִבְנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ׃
4 * וַיָּשֶׁב אֶת־הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתִּקַּח אִמּוֹ מָאתַיִם
כֶּסֶף וַתִּתְּנֵהוּ לַצּוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וַיְהִי
5 בְּבֵית מִיכָיְהוּ׃ * וְהָאִישׁ מִיכָה לוֹ בֵּית
אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ אֵפוֹד וּתְרָפִים וַיְמַלֵּא אֶת־יַד אַחַד
6 מִבָּנָיו וַיְהִי־לוֹ לְכֹהֵן׃ * בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
7 בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃ * וַיְהִי־נַעַר
מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה וְהוּא לֵוִי וְהוּא
8 גָר־שָׁם׃ * וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מֵהָעִיר מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה לָגוּר בַּאֲשֶׁר יִמְצָא וַיָּבֹא הַר־אֶפְרַיִם עַד־
9 בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דַּרְכּוֹ׃ * וַיֹּאמֶר־לוֹ מִיכָה
מֵאַיִן תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵוִי אָנֹכִי מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה וְאָנֹכִי הֹלֵךְ לָגוּר בַּאֲשֶׁר אֶמְצָא׃
10 * וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׁבָה עִמָּדִי וֶהְיֵה־לִי לְאָב
וּלְכֹהֵן וְאָנֹכִי אֶתֶּן־לְךָ עֲשֶׂרֶת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֵרֶךְ
בְּגָדִים וּמִחְיָתֶךָ וַיֵּלֶךְ הַלֵּוִי׃

30 * Ait: Moriatur anima mea cum Philiſtiim. concuſsiſq́ue fortiter columnis, cecidit domus ſuper omnes principes & cæteram multitudinem quæ ibi erat. Multoq́; plures interfecit moriens, quàm antè
31 viuus occiderat. *Deſcendentes autẽ fratres eius & vniuerſa cognatio, tulerũt corpus ei⁹ & ſepelierũt inter Saraa & Eſthaol, in ſepulchro patris ſui Manue: iudicauitq́ue Iſrael viginti annis.

CAP. XVII.

1 FVit eo tẽpore vir quidã de mõte Ephraĩ
2 nomine Michas, *Qui dixit matri ſuæ:
A Mille centum argẽteos quos ſeparaueras, & ſuper quibus me audiẽte iuraueras, ecce ego habeo, & apud me ſunt. Cui illa reſpondit: Benedictus filius meus Domino.
3 *Reddidit ergo eos matri ſuę, quæ dixerat ei: Conſecraui & voui hoc argẽtum Dñо, vt de manu mea ſuſcipiat filius meus, & faciat ſculptile atq; conflatile, & nũc tra-
4 do illud tibi. * Reddidit igitur eos matri ſuę; quę tulit ducentos argenteos, & dedit eos argẽtario vt faceret ex eis ſculptile atq;
5 cõflatile quod fuit in domo Michæ. *Qui ędiculã quoq; in ea Deo ſeparauit, & fecit ephod & teraphin, id eſt, veſtẽ ſacerdotalẽ, & idola. impleuitq́; vnius filiorũ ſuorũ
6 manũ, & factus eſt ei ſacerdos. *In diebus
B illis nõ erat rex ĩ Iſrael, ſed vnuſquiſq; quod
7 ſibi rectum videbatur, hoc faciebat. *Fuit quoq; in tẽpore illo alter adoleſcẽs de Bethleẽ Iuda ex cognatione eius; eratq́; ipſe
8 Leuites, & habitabat ibi. *Egreſſuſq́; de ciuitate Bethleẽ, peregrinari voluit vbicũq; ſibi cõmodũ reperiſſet. Cũq́; veniſſet in mõtẽ Ephraim iter faciẽs, & declinaſſet parũ-
9 per in domo Michæ, *Interrogatus eſt ab eo vnde veniſſet. Qui reſpondit: Leuita ſum de Bethleem Iuda, & vado vt habitẽ vbi potuero, & vtile mihi eſſe proſpexero.
10 *Dixítq; Micha: Mane apud me, inquit, & eſto mihi parens ac ſacerdos; daboq́ue tibi per annos ſingulos decẽ argẽteos, ac veſtẽ duplicem, & quę ad victũ ſunt neceſſaria.

תרגום יונתן

30 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן תְּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְגַד בְּחֵילָא וּנְפַל בֵּיתָא עַל סוּרְנַיָּא וְעַל כָּל עַמָּא דְבֵיהּ וַהֲווֹ קְטִילַיָּא דִקְטַל בְּמוֹתֵיהּ סַגִּיאִין מִדִּקְטַל בְּחַיּוֹהִי׃ 31 וּנְחַתוּ אֲחוֹהִי וְכָל בֵּית אֲבוּהִי וּנְטַלוּ יָתֵיהּ וּסְלִיקוּ וּקְבַרוּ יָתֵיהּ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל בְּקִבְרָא דְמָנוֹחַ אֲבוּהִי וְהוּא דָן יַת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין שְׁנִין׃

יז

1 וַהֲוָה גְּבַר מִטּוּרָא דְאֶפְרַיִם וּשְׁמֵיהּ מִיכָיְהוּ׃ 2 וַאֲמַר לְאִימֵּיהּ אֲלַף וּמְאָה סִלְעִין דִּכְסַף דְּאִנְסִיב לִיךְ וְאַתְּ אוֹמֵית וְאַף אֲמַרְתְּ קֳדָמַי הָא כַּסְפָּא עִמִּי אֲנָא נְסֵיבְתֵּיהּ וַאֲמֶרֶת אִמֵּיהּ בְּרִיךְ בְּרִי קֳדָם יְיָ׃ 3 וַאֲתֵיב יַת אֲלַף וּמְאָה סִלְעִין דִּכְסַף לְאִמֵּיהּ וַאֲמֶרֶת אִמֵּיהּ אַקְדָּשָׁא אַקְדֵּישִׁית יַת כַּסְפָּא קֳדָם יְיָ מִן יְדִי לִבְרִי לְמֶעְבַּד צֶלֶם וּמַתְּכָא וּכְעַן אֲתֵיבִינֵּיהּ לָךְ׃
4 וַאֲתֵיב יַת כַּסְפָּא לְאִמֵּיהּ וּנְסֵיבַת אִמֵּיהּ מָאתַן סִלְעִין דִּכְסַף וִיהַבְתֵּיהּ לְקֵינָאָה וְעַבְדֵיהּ צֶלֶם וּמַתְּכָא וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה׃
5 וְגַבְרָא מִיכָה לֵיהּ בֵּית טַעֲוָתָא וַעֲבַד אֵפוֹד וּדְמָאִין וְקָרֵיב יַת קֻרְבַּן חַד מִבְּנוֹהִי וַהֲוָה לֵיהּ לְכוֹהֵן׃ 6 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר דְּכָשַׁר בְּעֵינוֹהִי יַעְבֵּיד׃ 7 וַהֲוָה עוּלֵימָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה מִזַּרְעִית יְהוּדָה וְהוּא לֵוָאָה וְהוּא דָּר תַּמָּן׃
8 וַאֲזַל גַּבְרָא מִקַּרְתֵּיהּ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לְמֵידַר בַּאֲתַר דְּיִשְׁכַּח וַאֲתָא לְטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה לְמֶעְבַּד אָרְחֵיהּ׃
9 וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה מְנָן אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר לֵיהּ לֵיוָאָה אֲנָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וַאֲנָא אָזֵיל לְמֵידַר בַּאֲתַר דְּאַשְׁכַּח׃
10 וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה תֵּיב עִמִּי וֶהֱוֵי לִי לְאַב וּלְכָהֵין וַאֲנָא אֶתֵּן לָךְ עֲשַׂר סִלְעִין דִּכְסַף לִזְמַן עִידָּן וְזוּג לְבוּשִׁין וּפַרְנוּסָךְ וַאֲזַל לֵיוָאָה׃

Et dixit Samson: Moriatur anima mea 30
cum Philisthiim: & inclinauit in fortitudine, et
cecidit domus super principes, & super omnem
populũ qui erat in illa. & fuerunt mortui quos
occiderat Samson in morte sua plures, quàm oc-
ciderat in vita sua.
Et descenderunt fratres eius, & vniuersa 31
domus patris eius, & acceperunt eum, & as-
cenderunt & sepelierunt eum inter Saraa &
inter Esthaol, in sepulchro Manue patris eius.
& ipse iudicauit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

ET fuit vir de monte Ephraim, & nomen 1
eius Michas. Et dixit matri suæ: 2
Mille & centum argenteos sublatos tibi, &
adiurasti & dixisti in auribus meis, Ecce ar-
gentum apud me: ego accepi illud. & dixit ma
ter eius: Benedictus filius meus in Domino.
Et reddidit mille & centum argenteos 3
matri suæ. & dixit mater sua: Sanctificationẽ
sanctificaui argentum Domino de manu mea
seorsum ad faciendum sculptile & conflatile,
& nunc reddam illud tibi.
Et reddidit argentum matri suæ. & ac- 4
cepit mater eius ducentos ex argento, & dedit
id illi qui conflat, & fecit illud sculptile & con
flatile. & fuit in domo Micha: Et domus 5
Micha illi domus Dei. & fecit ephod et thera-
phim. & impleuit manum vnius filiorum suo-
rum, & factus est ei in sacerdotem.
In diebus illis non erat rex in Israel: vir 6
rectum in oculis suis faciebat. Et fuit puer 7
de Bethleem Juda de cognatione Iuda, & ipse
Leuites, & ipse habitabat ibi. Et egressus 8
est vir de ciuitate Bethleem Iuda, vt habitet
vbi inueniret. & venit in montem Ephraim
vsque ad domum Micha vt faceret iter suum.
Et dixit ei Micha: Vnde venis? & di- 9
xit ad eum: Leuites ego sum de Bethleem Ju-
da; & ego vado vt habitem vbi inuenero.
Et dixit ei Micha: Sede mecum; & sis 10
mihi in patrem & in sacerdotem: & ego dabo
tibi decem argenteos in dies, & par vestium,
& quæ ad victum tuum. Et abijt Leuites:

30 καὶ εἶπεν σαμψών, ἀποθανέτω ἡ ψυχή μου μετὰ τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἔκλινεν ἐν ἰσχύει, καὶ ἔπεσεν ὁ οἶκος ἐπὶ
τοὺς σατράπας, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῷ. καὶ
ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες οὓς ἐθανάτωσεν σαμψὼν ἐν τῷ
θανάτῳ αὐτοῦ πλείους, ἢ οὓς ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.
31 καὶ κατέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον αὐτόν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν ἀναμέσον σαραὰ καὶ ἀναμέσον ἐσθαὸλ ἐν τῷ τάφῳ
μανῶε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴ-
κοσι ἔτη. ιζ΄.
1 Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραΐμ, καὶ ὄνομα αὐτοῦ
2 μιχά. καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀρ-
γυρίους τοὺς συλληφθέντας σοι, καὶ ἐξώρκισας, καὶ εἶπας ἐν τοῖς
ὠσίν μου, ἰδοὺ τὸ ἀργύριον παρ᾽ ἐμοί, ἐγὼ ἔλαβον αὐτό. καὶ
εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εὐλογημένος ὁ υἱός μου ἐν τῷ κυρίῳ.
3 καὶ ἀπέδωκεν τοὺς χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίους τῇ μη
τρὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἁγιασμὸν ἡγίασα τὸ ἀρ
γύριον τῷ κυρίῳ ἐκ τῆς χειρός μου κατὰ μόνας τοῦ ποιῆ-
σαι γλυπτὸν καὶ χωνευτόν, καὶ νῦν ἀποδώσω αὐτό σοι.
4 καὶ ἀπέδωκεν τὸ ἀργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλα-
βεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους τοῦ ἀργυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τὸ τῷ χωνευτῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν.
5 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ μιχά. καὶ ὁ οἶκος μιχὰ
αὐτῷ οἶκος θεοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐφοὺδ καὶ θεραφίν. καὶ ἐν-
έπλησε τὴν χεῖρα ἑνὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγενήθη αὐτῷ
εἰς ἱερέα.
6 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσρα-
ήλ· ἀνὴρ τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει.
7 καὶ ἐγένετο παιδάριον ἐκ βηθλεὲμ ἰούδα, ἐκ τῆς συγγε-
νείας ἰούδα, καὶ αὐτὸς λευίτης, καὶ αὐτὸς παρῴκει ἐκεῖ.
8 καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς πόλεως βηθλεὲμ ἰούδα
παροικεῖν οὗ ἂν εὕρῃ. καὶ παρεγενήθη εἰς ὄρος ἐφραΐμ ἕως
9 οἴκου μιχὰ τοῦ ποιῆσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ μιχά, πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, λευίτης ἐγώ
εἰμι ἐκ βηθλεὲμ ἰούδα, καὶ ἐγὼ πορεύομαι παροικεῖν οὗ
10 ἂν εὕρω. καὶ εἶπεν αὐτῷ μιχά, κάθου μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ
γίνου μοι εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα· καὶ ἐγὼ δώσω σοι δέκα
ἀργυρίου εἰς ἡμέρας, καὶ ζεῦγος ἱματίων, καὶ τὰ πρὸς
τὸ ζῆν σου. καὶ ἐπορεύθη ὁ λευίτης·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit Simson: Moriatur anima mea cum Pelisthæis. & traxit in virtute, & cecidit domus super tyrannos, & super omnem populum qui cum eo: & fuerunt occisi quos occidit in morte sua, multi ab iis quos occidit in vita sua. 31 Et descenderunt fratres eius, & omnis domus patris eius, & tulerunt eum, & ascenderunt & sepelierunt eum inter Sargha & inter Esthaol in sepulchro Manoahh patris sui. & ipse iudicauit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

ET fuit vir de monte Ephraim; & nomen eius Michaihu. 2 Et dixit matri suæ: Mille & centum zzileghin argenti, quod acceptum est tibi, & tu iurasti; & etiam dixisti ante me, Ecce argentum mecum: ego accepi illud. & dixit mater eius: Benedictus filius meus ante Dominum. 3 Et reddidit mille & centum zzileghin argenti matri suæ. & dixit mater eius: Sanctificare sanctificaui argentũ ante Dominum ex manu mea filio meo ad faciendum simulachrum & fusum; & nunc reddam id tibi. 4 Et reddidit argentum matri suæ. & accepit mater eius ducentos zzileghin argenti, & dedit illud redemptori, & fecit illud simulachrum & fusum: & fuit in domo Michah.
5 Et vir Michah illi domus erroris: & fecit ephod & similitudines, & obtulit oblationem vnius ex filiis suis, & fuit illi sacerdoti.
6 In diebus illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis, faciet. 7 Et fuit adolescens ex-de Bethlehhem domus Iehuda de prosapia Iehuda, & ipse Leuita, & ipse hospes ibi. 8 Et venit vir ex vrbe sua ex Beth-lehhem Iehuda ad hospitandum in loco quem inueniet: & venit ad montem domus Ephraim vsque domũ Michah ad faciendũ viam suã. 9 Et dixit ei Michah: Vnde tu veniens? & dixit illi: Leuita ego ex Beth-lehem domus Iehudah, & ego ambulans ad hospitandum in loco quem inueniam. 10 Et dixit ei Michah: Sede mecum, & sis mihi patri & sacerdoti; & ego dabo tibi decem zzileghin argenti ad vicem temporis, & par vestimentorum, & alimentũ tuũ. & iuit Leuita.

11 * וַיּוֹאֶל הַלֵּוִי לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיְהִי הַנַּעַר לוֹ
12 כְּאַחַד מִבָּנָיו׃ * וַיְמַלֵּא מִיכָה אֶת־יַד הַלֵּוִי
וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר לְכֹהֵן וַיְהִי בְּבֵית מִיכָה׃
13 * וַיֹּאמֶר מִיכָה עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יֵיטִיב יְהוָה לִי
כִּי הָיָה־לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן׃

יח

1 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים הָהֵם שֵׁבֶט הַדָּנִי מְבַקֶּשׁ־לוֹ
נַחֲלָה לָשֶׁבֶת כִּי לֹא־נָפְלָה לּוֹ עַד־הַיּוֹם
הַהוּא בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה׃
2 * וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־דָן מִמִּשְׁפַּחְתָּם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים
מִקְצוֹתָם אֲנָשִׁים בְּנֵי־חַיִל מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל
לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וּלְחָקְרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם
לְכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ הַר־אֶפְרַיִם עַד־
3 בֵּית מִיכָה וַיָּלִינוּ שָׁם׃ * הֵמָּה עִם־בֵּית
מִיכָה וְהֵמָּה הִכִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר הַלֵּוִי וַיָּסוּרוּ
שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי־הֱבִיאֲךָ הֲלֹם וּמָה־אַתָּה עֹשֶׂה
4 בָּזֶה וּמַה־לְּךָ פֹה׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כָּזֶה וְכָזֶה
עָשָׂה לִי מִיכָה וַיִּשְׂכְּרֵנִי וָאֱהִי־לוֹ לְכֹהֵן׃
5 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׁאַל־נָא בֵאלֹהִים וְנֵדְעָה
הֲתַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ הֹלְכִים עָלֶיהָ׃
6 * וַיֹּאמֶר לָהֶם הַכֹּהֵן לְכוּ לְשָׁלוֹם נֹכַח יְהוָה
דַּרְכְּכֶם אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ׃
7 * וַיֵּלְכוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לָיְשָׁה
וַיִּרְאוּ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח
כְּמִשְׁפַּט צִדֹנִים שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ וְאֵין־מַכְלִים דָּבָר
בָּאָרֶץ יוֹרֵשׁ עֶצֶר וּרְחֹקִים הֵמָּה מִצִּדֹנִים וְדָבָר
אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם׃
8 * וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאֹל וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם׃

11 * Acquieuit & mansit apud hominem,
fuitque illi quasi vnus de filiis.
12 * Impleuitque Micha manum eius, &
habuit puerum sacerdotem apud se:
13 * Nunc scio, dicẽs, quòd benefaciet mi-
hi Dominus, habenti Leuitici generis sa-
cerdotem.

CAP. XVIII.

1 IN diebus illis non erat rex in Israel, &
A tribus Dan quærebat possessionem sibi
vt habitaret in ea. Vsque ad illum enim
diem inter cæteras tribus sortem non ac-
2 ceperat. * Miserunt ergo filij Dan stirpis
& familiæ suæ quinque viros fortissimos
de Saraa & Esthaol, vt explorarent terram
& diligenter inspicerent. dixeruntque eis:
Ite & considerate terram. Qui cùm pergẽ-
tes venissent in montẽ Ephraim, & intras-
sent domum Michæ, requieuerunt ibi:
3 * Et agnoscentes vocem adolescentis
Leuitæ, vtentesque illius diuersorio, dixe-
runt ad eum: Quis te huc adduxit? Quid
hic agis? Quam ob causam huc venire
voluisti?
4 * Qui respondit eis: Hæc & hæc præ-
stitit mihi Michas, & me mercede condu-
B xit, vt sim ei sacerdos.
5 * Rogauerunt autem eum vt consule-
ret Deum, & scire possent an prospero iti-
nere pergerent, & res haberet effectum.
6 * Qui respondit eis: Ite cum pace. Do-
minus respicit viam vestram, & iter quo
pergitis.
7 * Euntes igitur quinque viri venerunt
Lais, videruntque populum habitantem
in ea absque vllo timore iuxta consuetu-
dinem Sidoniorum securum & quietum,
nullo eis penitus resistẽte, magnarumque
opum, & procul à Sidone atque à cunctis
hominibus separatum.
8 * Reuersique ad fratres suos in Sara &
Esthaol, & quid egissent sciscitantibus,

תרגום יונתן

11 וּצְבִי לֵיוָאָה לְמֵיתַב עִם גַּבְרָא וַהֲוָה עוּלֵימָא לֵיהּ כְּחַד מִבְּנוֹהִי׃ 12 וְקָרֵיב מִיכָה יָת קֻורְבַּן לֵיוָאָה וַהֲוָה לֵיהּ עוּלֵימָא לְכָהֵן
וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה׃ 13 וַאֲמַר מִיכָה כְּעַן יְדַעְנָא אֲרֵי אוֹטֵיב יְיָ לִי אֲרֵי הֲוָה לִי לֵיוָאָה לְכָהֵן׃

יח

1 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹמַיָּא הָאִינוּן שִׁבְטָא דְּבֵית דָּן בָּעַן לְהוֹן אַחְסָנָא לְמִיתַּב
אֲרֵי לָא אִתְפְּלִגַת עַד יוֹמָא הַהוּא בְּגוֹ שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּאַחְסָנָא׃ 2 וּשְׁלַחוּ בְנֵי דָן מִזַּרְעֲיָתְהוֹן חַמְשָׁא גֻבְרִין מִקְּצַתְהוֹן גֻּבְרִין בְּנֵי
חֵילָא מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וּלְמִבְדְּקַהּ וַאֲמַרוּ לְהוֹן אֱזִילוּ בְּדוֹקוּ יַת אַרְעָא וַאֲתוֹ לְטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה וּבָתוּ
תַמָּן׃ 3 אִינוּן עִם בֵּית מִיכָה וְאִינוּן אִשְׁתְּמוֹדָעוּ יַת קָל עוּלֵימָא לֵיוָאָה וְזָרוּ לְתַמָּן וַאֲמַרוּ לֵיהּ מַן אַיְתָךְ הָלְכָא וּמָה אַתְּ עָבֵיד
כְּאוֹמָא וּמָה לָךְ כְּדֵין׃ 4 וַאֲמַר לְהוֹן כְּדֵין וּכְדֵין עֲבַד לִי מִיכָה וַאֲגַרְנִי וַאֲהֵוֵי לֵיהּ לְכָהֵן׃ 5 וַאֲמַרוּ לֵיהּ שְׁאַל כְּעַן בְּמֵימְרָא דַייָ
וְנִדַּע הֲתַצְלַח אוֹרְחָנָא דַּאֲנַחְנָא אָזְלִין עֲלַהּ׃ 6 וַאֲמַר לְהוֹן כָּהֲנָא אֱזִילוּ לִשְׁלָם אַתְקִין יְיָ אוֹרְחַכוֹן דִּי תְהָכוּן בַּהּ׃
7 וַאֲזַלוּ חַמְשָׁא גֻבְרִין וַאֲתוֹ לְלַיִשׁ וַחֲזוֹ יַת עַמָּא דִּי בְגַוַּהּ יָתְבִין לְרוּחְצָן כְּהִילְכַת צִידוֹנָאֵי דְּשָׁקְטִין וְשָׁרַן לְרוּחְצָן וְלֵית דְּמַנְזֵיק פִּתְגָמָא
בְּאַרְעָא יָרְתִין זְעֵירִין וּרְחוֹקִין אִינוּן מִצִּידוֹנָאֵי וּפִתְגָם לֵית לְהוֹן עִם אֱנָשׁ׃
8 וַאֲתוֹ לְוָת אֲחֵיהוֹן לְצָרְעָה וּלְאֶשְׁתָּאוֹל וַאֲמַרוּ לְהוֹן אֲחֵיהוֹן מָה אַתּוּן׃

*Et incepit habitare apud virum. & fuit 11
illi puer vt vnus filiorum eius.*
*Et impleuit Micha manum Leuitæ, et fuit 12
ei puer in sacerdotem; & fuit in domo Micha.*
*Et dixit Micha: Nunc cognoui quòd be- 13
nefecit mihi Dominus; quoniam factus est mihi
Leuites in sacerdotem.*

CAP. XVIII.

*IN diebus illis non erat rex in Israel: & in 1
diebus illis tribus Dan quærebat sibi posses-
sionem ad habitandum; quoniam non cecidit il-
li vsque ad dies illas in medio tribuum Israel
possessio.*
*Et miserunt filij Dan de cognationibus 2
suis quinque viros de parte sua, viros filios po-
tentiæ de Saraa & Esthaol, vt explorarent ter-
ram, & diligenter inspicerent eam. & dixe-
runt ad eos: Ite & considerate terram: & ve-
nerunt in montem Ephraim vsque ad domum
Micha, & requieuerunt ibi,*
*Eis existentibus apud domum Micha. & 3
illi cognouerunt vocem pueri Leuitæ, & decli-
nauerunt illic: & dixerunt ei: Quis te duxit
huc? & quid tu agis hic, & quid tibi est hic?*
*Et dixit ad eos: Sic & sic fecit mihi Mi- 4
cha; & mercede conduxit me, & factus sum
ei in sacerdotem.*
*Et dixerunt ei: Interroga iam in Deo, & 5
cognoscemus si prosperatur iter nostrum quod
nos imus per illud.*
*Et dixit eis sacerdos, Ambulate in pa- 6
ce: coram Domino via vestra per quam am-
bulatis in ipsa.*
*Et abierunt quinque viri, & vene- 7
runt in Laisa, & viderunt populum qui in
ea, habitantem in spe, secundum consuetudi-
nem Sidoniorum, quietos in spe, & non poten-
tes loqui verbum in terra. possessor thesauri;
quoniam longè sunt à Sidone: & sermo non e-
rat illis cum Syria.*
*Et venerunt quinque viri ad fratres 8
suos in Saraa & in Esthaol, & dixerunt eis
fratres eorum: Quid vos sedetis?*

11 καὶ ἤρξατο παροικεῖν παρὰ τῷ ἀνδρί. καὶ ἐγενήθη
αὐτῷ τὸ παιδάριον ὡς εἷς τῶν υἱῶν αὐτοῦ.
12 καὶ ἐνέπλησεν μιχὰ τὴν χεῖρα τοῦ λευίτου, καὶ ἐγενή-
θη αὐτῷ τὸ παιδάριον εἰς ἱερέα, καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ μιχά.
13 καὶ εἶπεν μιχά, νῦν ἔγνων ὅτι ἠγαθοποίησέν μοι
κύριος, ὅτι ἐγενήθη μοι ὁ λευίτης εἰς ἱερέα.

ιη'.

1 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσ-
ραήλ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἡ φυλὴ τοῦ δὰν ἐζή-
τει ἑαυτῇ κληρονομίαν τοῦ κατοικεῖν, ὅτι οὐκ ἐνέπεσεν
αὐτῇ ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐν μέσῳ φυλῶν ἰσραὴλ
κληρονομία.
2 καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ υἱοὶ δὰν ἐκ τῶν συγγενειῶν αὐ-
τῶν πέντε ἄνδρας ἀπὸ μέρους αὐτοῦ ἄνδρας υἱοὺς δυνά-
μεως ἐκ σαραὰ καὶ ἐσθαὸλ τοῦ κατασκέψασθαι τὴν γῆν
καὶ ἐξιχνιάσαι αὐτήν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς, πορεύε-
σθε καὶ ἐξερευνήσατε τὴν γῆν. καὶ παρεγένοντο εἰς ὄρος
ἐφραῒμ ἕως οἴκου μιχά, καὶ κατέπαυσαν ἐκεῖ
3 αὐτῶν ὄντων παρὰ τῷ οἴκῳ μιχά. καὶ αὐτοὶ ἔγνωσαν
τὴν φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ λευίτου, καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ.
καὶ εἶπον αὐτῷ, τίς σε ἤγαγεν ὧδε; καὶ τί σὺ ποιεῖς ἐν-
ταῦθα; καὶ τί σοι ἐστὶν ὧδε;
4 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, οὕτω καὶ οὕτως ἐποίησέν
μοι μιχά, καὶ ἐμισθώσατό με, καὶ ἐγενήθην αὐτῷ εἰς
ἱερέα.
5 καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐπερώτησον δὴ ἐν τῷ θεῷ, καὶ γνω-
σόμεθα εἰ κατευοδοῖ ἡ ὁδὸς ἡμῶν ἣν ἡμεῖς πορευόμεθα
ἐπ' αὐτήν.
6 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεύς, πορεύεσθε εἰς εἰρήνην, ἐνώ-
πιον κυρίου ἡ ὁδὸς ὑμῶν καθ' ἣν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ.
7 καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πέντε ἄνδρες, καὶ παρεγένοντο
εἰς λαϊσά, καὶ εἶδον τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ, κατοικοῦντα ἐν ἐλ-
πίδι κατὰ τὴν σύγκρισιν τῶν σιδωνίων ἡσυχάζοντας ἐν ἐλ-
πίδι, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα ἐν τῇ γῇ· κλη-
ρονόμος θησαυροῦ, ὅτι μακράν εἰσιν ἀπὸ σιδῶνος, καὶ λό-
γος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ συρίας.
8 καὶ παραγίνονται οἱ πέντε ἄνδρες πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτῶν εἰς σαραὰ καὶ εἰς ἐσθαόλ, καὶ ἔλεγον αὐτοῖς οἱ
ἀδελφοὶ αὐτῶν, τί ὑμεῖς κάθησθε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et voluit Leuita ad sedendum cum viro; & fuit adolescens illi vt vnus ex filiis illius.
12 Et obtulit Michah oblationem Leuitæ; & fuit illi adolescens sacerdoti, & fuit in domo Michah.
13 Et dixit Michah: Nunc cognoui quòd benefecit Dominus mihi, nam fuit mihi Leuita sacerdoti.

CAP. XVIII.

IN diebus illis non erat rex in Israel: & in diebus illis tribus domus Dan quærentes sibi possessionem ad habitandum, quoniam non diuisa est vsque ad diem illam in medio tribuum Israel in possessione.
2 Et miserunt filij Dan ex prosapia sua quinque viros de partibus suis, viros filios virtutis ex Szargha & ex Esthaol, ad explorandum terram, & ad rimandum eam: & dixerunt eis: Ambulate rimamini terram; & venerunt ad montem domus Ephraim vsque domum Michah, & pernoctarunt ibi.
3 Illi cum domo Michah & illi agnouerunt vocem adolescentis Leuitæ, & diuerterunt eò, & dixerunt ei: Quis adduxit te huc? & quid tu faciens hic, & quid tibi in hoc?
4 Et dixit illis: Sic & sic fecit mihi Michah, & conduxit me, & ero ei sacerdoti.
5 Et dixerunt illi: Pete nunc in dicto Domini, & sciemus an prosperabit viam nostram qua nos ambulantes super ea.
6 Et dixit illis sacerdos: Ambulate ad pacem, stabiliuit Dominus viam vestram qua ibitis in ea.
7 Et ambulauerunt quinque viri, & venerunt ad Lais; & viderunt populum qui in ea, sedentes ad confidentiam iuxta morem Szidoneorum, qui quiescentes & manentes ad confidentiam, & non est qui noceat verbum in terra: possessores parui, & remoti illi à Szidoneis, & verbum non est illis cum homine.
8 Et venerunt ad fratres suos ad Szarghah & ad Esthaol, & dixerunt illis fratres eorum: Quid vos?

9 * וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כִּי רָאִינוּ אֶת־
הָאָרֶץ וְהִנֵּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחְשִׁים אַל־תֵּעָצְלוּ
לָלֶכֶת לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ׃
10 * כְּבֹאֲכֶם תָּבֹאוּ אֶל־עַם בֹּטֵחַ וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם
כִּי־נְתָנָהּ אֱלֹהִים בְּיֶדְכֶם מָקוֹם אֲשֶׁר אֵין־שָׁם
מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
11 * וַיִּסְעוּ מִשָּׁם מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חָגוּר כְּלֵי מִלְחָמָה׃
12 * וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּקִרְיַת יְעָרִים בִּיהוּדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ
לַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵה־דָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה אַחֲרֵי
קִרְיַת יְעָרִים׃
13 * וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם הַר־אֶפְרָיִם וַיָּבֹאוּ עַד־בֵּית מִיכָה׃
14 * וַיַּעֲנוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־
הָאָרֶץ לַיִשׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם הַיְדַעְתֶּם כִּי
יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה אֵפוֹד וּתְרָפִים וּפֶסֶל וּמַסֵּכָה
וְעַתָּה דְּעוּ מַה־תַּעֲשׂוּ׃
15 * וַיָּסוּרוּ שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־הַנַּעַר הַלֵּוִי בֵּית
מִיכָה וַיִּשְׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם׃
16 * וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּרִים כְּלֵי מִלְחַמְתָּם נִצָּבִים
פֶּתַח הַשָּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי דָן׃
17 * וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ
בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־
הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר
וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר כְּלֵי הַמִּלְחָמָה׃
18 * וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה וַיִּקְחוּ אֶת־פֶּסֶל הָאֵפוֹד
וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן
19 מָה אַתֶּם עֹשִׂים׃ * וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ שִׂים־יָדְךָ
עַל־פִּיךָ וְלֵךְ עִמָּנוּ וֶהְיֵה־לָנוּ לְאָב וּלְכֹהֵן הֲטוֹב
הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אוֹ הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְשֵׁבֶט
וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

9 * Reſponderunt: Surgite & eamus ad
eos. vidimus enim terram valdè opulen-
tam & vberem. nolite negligere, nolite
ceſſare. eamus & poſsideamus eam:
10 * Nullus erit labor. intrabimus ad ſe-
curos in regionem latiſsimam: tradetque
nobis Deus locum in quo nullius rei eſt
penuria eorum quæ gignuntur in terra.
11 * Profecti igitur ſunt de cognatione
Dan de Saraa & Eſthaol, ſexcenti viri ac-
12 cincti armis bellicis: * Aſcendenteſque
manſerunt in Cariathiarim Iudæ, qui lo-
cus ex eo tempore, Caſtrorum Dan no-
D men accepit; & eſt poſt tergum Caria-
thiarim.
13 * Indè tranſierunt in montè Ephraim.
Cumque veniſſent ad domum Michæ,
14 * Dixerunt quinque viri, qui prius miſ-
ſi fuerant ad conſiderandam terram Lais,
cæteris fratribus ſuis: Noſtis quòd in do-
mibus iſtis ſit ephod, & teraphim, & ſcul-
ptile atque conflatile? Videte quid vobis
placeat.
15 * Et cùm paululum declinaſſent, in-
greſsi ſunt domum adoleſcètis Leuitæ qui
erat in domo Michæ, ſalutaueruntque
eum verbis pacificis:
16 * Sexcenti autem viri, ita vt erant ar-
mati, ſtabant ante oſtium.
17 * At illi qui ingreſsi fuerant domum
iuuenis, ſculptile, & ephod, & teraphim
atque conflatile tollere nitebantur: & ſa-
cerdos ſtabat ante oſtium, ſexcentis vi-
ris fortiſsimis
18 * Haud procul expectantibus. Tule-
runt igitur qui intrauerant, ſculptile,
ephod, & idola atque conflatile. Quibus
dixit ſacerdos, Quid facitis?
19 * Cui reſponderunt: Tace, & pone di-
gitum ſuper os tuum, venique nobiſcum
vt habeamus te patrem ac ſacerdotem.
quid tibi melius eſt vt ſis ſacerdos in do-
mo vnius viri, an in vna tribu & familia
in Iſrael?

תרגום יונתן

9 וַאֲמַרוּ קוּמוּ וְנִיסַק עֲלֵיהוֹן אֲרֵי חֲזֵינָא יַת אַרְעָא וְהָא טָבָא לַחֲדָא וְאַתּוּן שָׁתְקִין לָא תִתְרַשְׁלוּן לְמֵיזַל לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא׃
10 כְּמֵיתֵיכוֹן תֵּיעֲלוּן לְוַת עַמָּא דְּשָׁרָן לְרוּחְצָן וְאַרְעָא פַּתְיוּת יְדַיִן אֲרֵי מַסְרַהּ יְיָ בִּידְכוֹן אַתְרָא דְּלֵית תַּמָּן חֶסְרָן כָּל מִדַּעַם דִּי בְאַרְעָא׃
11 וּנְטַלוּ מִתַּמָּן מִזַּרְעִית דָּן מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל שִׁית מְאָה גַּבְרָא מְזָרְזִין בְּמָנֵי קְרָבָא׃ 12 וּסְלִיקוּ וּשְׁרוֹ בְקִרְיַת יְעָרִים
בְּאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה עַל כֵּן קְרוֹ לְאַתְרָא הַהוּא מַשְׁרִיַת דָּן עַד יוֹמָא הָדֵין הָא הוּא אֲחוֹרֵי קִרְיַת יְעָרִים׃ 13 וַעֲבַרוּ מִתַּמָּן לְטוּרָא
דְּבֵית אֶפְרַיִם וַאֲתוֹ עַד בֵּית מִיכָה׃ 14 וַאֲתִיבוּ חַמְשָׁא גֻּבְרַיָּא דַּאֲזַלוּ לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא דְּלַיִשׁ וַאֲמַרוּ לַאֲחֵיהוֹן הֲיָדְעִתּוּן אֲרֵי
אִית בְּבָתַּיָּא הָאִילֵין אֵפוֹד וּדְמָאִין וְצֶלֶם וּמַתְּכָא וּכְעַן דְּעוּ מָה תַּעְבְּדוּן׃
15 וְזָרוּ לְתַמָּן וַאֲתוֹ לְבֵית עוּלֵימָא לֵיוָאָה לְבֵית מִיכָה וּשְׁאִילוּ לֵיהּ לִשְׁלָם׃ 16 וְשִׁית מְאָה גֻּבְרִין מְזָרְזִין בְּמָנֵי קְרָבֵיהוֹן
קָיְמִין בְּמַעֲלָנָא דְּתַרְעָא דְּמִבְּנֵי דָן׃ 17 וּסְלִיקוּ חַמְשָׁא גֻּבְרִין דַּאֲזַלִין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא אֲתוֹ לְתַמָּן נְסִיבוּ יַת צַלְמָא וְיַת
אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת מַתְּכָא וְכַהֲנָא קָאֵים בְּמַעֲלָנָא דְּתַרְעָא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דִּמְזָרְזֵי בְּמָנֵי קְרָבָא׃
18 וְאִילֵין עָלוּ לְבֵית מִיכָה וּנְסִיבוּ יַת צַלְמָא אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת מַתְּכָא וַאֲמַר לְהוֹן כַּהֲנָא מָה אַתּוּן עָבְדִין׃
19 וַאֲמַרוּ לֵיהּ שְׁתוֹק שַׁוִּי יְדָךְ עַל פּוּמָךְ וְאֵיתָא עִמָּנָא וֶהֱוֵי לָנָא לְאַב וּלְכַהֵן הֲטַב דִּתְהֵא כָּהֵן לְבֵית גַּבְרָא חַד אוֹ דִּתְהֵי כָהֵן לְשֵׁבֶט וּלְזַרְעוּ
בְּיִשְׂרָאֵל׃

‡ *Et dixerunt: Surgite & ascendamus ad* 9
eos; quoniam vidimus terram, & ecce bona
valde. & vos tacete, ne tardetis ad eundum
& intrandum vt possideatis terram.
‡ *Quando intraueritis, venietis ad populum* 10
fiduciæ, & terra lata manibus. quoniam tra-
didit illam Deus in manum vestram: locus non
est illic penuria vllius verbi quæcunque in
terra.
‡ *Et profecti sunt illinc ex cognatione Dan,* 11
ex Saraa & ex Esthaol, sexcenti viri accincti
armis bellicis.
‡ *Et ascenderunt & castrametati sunt in* 12
Cariathiarim in Iuda. propterea nomen fuit lo-
co illi, Castra Dan, vsque ad diem hanc: ecce
post Cariathiarim.
‡ *Et transierunt illinc vsque ad montem* 13
Ephraim, & venerunt vsque ad domum Mi-
cha.
‡ *Et responderunt quinque viri qui iuerũt* 14
ad considerandum terram Laisa. & dixerunt
ad fratres suos: Si nostis quòd est in domibus
istis ephud, & theraphim, & sculptile, & con
flatile: & nunc scite quid facietis.
‡ *Et declinauerunt illuc: & ingressi sunt in* 15
domum adolescentis Leuitæ domum Micha, et
interrogauerunt illum in pace:
‡ *Et sexcenti viri accincti armis bellicis* 16
suis firmati apud ostium vestibuli qui ex filiis
Dan.
‡ *Et ascenderunt quinque viri qui ibant ad* 17
considerandum terram, & venientes illuc ce-
perunt sculptile, & ephud, & theraphim, et
conflatile. & sacerdos astans ante ostium ve-
stibuli, & sexcenti viri accincti armis bellicis,
‡ *Et hi ingressi sunt in domum Micha, &* 18
ceperunt sculptile, & ephud, & theraphim,
& conflatile. & dixit ad illos sacerdos: Quid
vos facitis? ‡ *Et dixerunt ad illum: Tace* 19
impone manum tuam super os tuum, & veni
nobiscum, & eris nobis in patrem & in sacer-
dotem. nunquid melius esse te sacerdotem do-
mus viri vnius, quàm esse te sacerdotem tri-
bus & cognationis in Israel?

9 ‡ καὶ εἶπαν, ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς, ὅτι
ἑωράκαμεν τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὴ σφόδρα. καὶ ὑμεῖς
σιωπᾶτε, μὴ ὀκνήσητε τοῦ πορευθῆναι καὶ εἰσελθεῖν τοῦ κα-
10 τακληρονομῆσαι τὴν γῆν. ‡ ἡνίκα ἂν εἰσέλθητε ἥξε-
τε πρὸς λαὸν πεποιθότα, καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος χερσίν. ὅτι
παρέδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς ἐν χειρὶ ὑμῶν, τόπος οὐκ ἔστιν ἐ-
κεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος ὅσα ἐν τῇ γῇ.
11 ‡ καὶ ἀπῆραν ἐκεῖθεν ἐκ συγγενείας τοῦ δὰν ἐκ σαραὰ
καὶ ἐκ ἐσθαόλ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πο-
12 λεμικά. ‡ καὶ ἀνέβησαν καὶ παρενέβαλον ἐν κα-
ριαθιαρὶμ ἐν ἰούδα. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ πα
ρεμβολὴ δὰν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἰδοὺ κατόπισθεν κα-
ριαθιαρίμ.
13 ‡ καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν ἕως τοῦ ὄρους ἐφραίμ, καὶ
ἦλθον ἕως οἴκου μιχά.
14 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ πορευθέν-
τες κατασκέψασθαι τὴν γῆν λαϊσά. καὶ εἶπον πρὸς τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτῶν· εἰ οἴδατε ὅτι ἔστιν ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις ἐ-
φοὺδ καὶ θεραφὶμ καὶ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν. καὶ νῦν
γνῶτε τί ποιήσετε·
15 ‡ καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ
παιδαρίου τοῦ λευίτου οἶκον μιχά, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
ἐν εἰρήνῃ·
16 ‡ καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πο-
λεμικὰ αὐτῶν ἐστηλωμένοι παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος
οἱ ἐκ τῶν υἱῶν δάν.
17 ‡ καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ παραπορευόμε-
νοι κατασκέψασθαι τὴν γῆν, καὶ ἐπελθόντες ἐκεῖ ἔλαβον
τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ ἐφούδ, καὶ τὸ θεραφίμ, καὶ τὸ χωνευτόν. καὶ ὁ ἱε-
ρεὺς ἐστηλωμένος παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, καὶ οἱ ἑξα-
κόσιοι ἄνδρες οἱ περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά.
18 ‡ καὶ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς οἶκον μιχά, καὶ ἔλαβον τὸ γλυ-
πτόν, καὶ τὸ ἐφούδ, καὶ τὸ θεραφίμ, καὶ τὸ χωνευτόν. καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτοὺς ὁ ἱερεύς, τί ὑμεῖς ποιεῖτε;
19 ‡ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, κώφευσον ἐπίθες τὴν χεῖρά
σου ἐπὶ τὸ στόμα σου, καὶ ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν, καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς
πατέρα καὶ εἰς ἱερέα. μὴ βέλτιον εἶναί σε ἱερέα οἴκου
ἀνδρὸς ἑνὸς ἢ γενέσθαι σε ἱερέα φυλῆς καὶ συγγενείας
ἐν ἰσραήλ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixerunt: Surgite & ascendemus super eos; nam vidimus terram, & ecce bona valdè: & vos siletis, non negligatis ad eundum, ad
intrandum, ad hæreditandum terram. 10 Vt venire vos, intrabitis ad populum qui manentes ad confidentiam, &
terra latitudo manuum; nam tradidit eam Dominus in manu vestra, locum quo non est ibi penuria omnis cuiusquam quod in terra.
11 Et eleuauerunt inde de prosapia Dan ex Szarghah & ex Esthaol, sexcenti viri armati in vasis belli.
12 Et ascenderunt & manserunt in Kiriath-Iegharim in terra domus Iuda: propter sic vocarunt locum illum Castrum Dan vsque diem
hanc: ecce ipse retro Kiriah-Iegharim. 13 Et transierunt inde ad montem domus Ephraim, & venerunt vsque
ad domum Michah. 14 Et responderunt quinque viri qui iuerunt ad explorandum terram Lais, & dixerunt fra-
tribus suis: Num nouistis quòd est in domibus his ephod, & similitudines, & simulachrum & fusum? & nunc scite quid facietis.
15 Et diuerterunt eò, & venerunt ad domum adolescentis Leuitæ ad domum Michah; & rogauerunt eum ad pacem.
16 Et sexcenti viri armati in vasis bellorum suorum stantes ad introitum portæ qui ex filiis Dan.
17 Et ascenderunt quinque viri; qui euntes ad explorandam terram, venerunt eò; tulerunt simulachrum, & ephod, & similitudines &
fusum: & sacerdos stans in introitu portæ, & sexcenti viri qui armati in vasis belli.
18 Et illi intrauerunt ad domum Michah, & tulerunt simulachrum, ephod, & similitudines, & fusum: & dixit illis sacerdos; Quid
vos facientes?
19 Et dixerunt ei: Tace, pone manum tuam super os tuum, & veni nobiscum, & esto nobis patri & sacerdoti: num bonum quòd sis
ministrans domui viri vnius, vel sis ministrans tribui & prosapiæ in Israel?

20 * וַיִּיטַב לֵב הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים
וְאֶת־הַפָּסֶל וַיָּבֹא בְּקֶרֶב הָעָם׃
21 * וַיִּפְנוּ וַיֵּלֵכוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־הַטַּף וְאֶת־הַמִּקְנֶה
וְאֶת־הַכְּבוּדָּה לִפְנֵיהֶם׃
22 * הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בַּבָּתִּים
אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָה נִזְעֲקוּ וַיַּדְבִּיקוּ אֶת־בְּנֵי־דָן׃
23 * וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן וַיַּסֵּבּוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ
לְמִיכָה מַה־לְּךָ כִּי נִזְעָקְתָּ׃
24 * וַיֹּאמֶר אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לְקַחְתֶּם וְאֶת־
הַכֹּהֵן וַתֵּלְכוּ וּמַה־לִּי עוֹד וּמַה־זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלַי מַה־
לָּךְ׃ 25 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־דָן אַל־תַּשְׁמַע קוֹלְךָ
עִמָּנוּ פֶּן־יִפְגְּעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים מָרֵי נֶפֶשׁ וְאָסַפְתָּה
נַפְשְׁךָ וְנֶפֶשׁ בֵּיתֶךָ׃
26 * וַיֵּלְכוּ בְנֵי־דָן לְדַרְכָּם וַיַּרְא מִיכָה כִּי־חֲזָקִים
הֵמָּה מִמֶּנּוּ וַיִּפֶן וַיָּשָׁב אֶל־בֵּיתוֹ׃
27 * וְהֵמָּה לָקְחוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־הַכֹּהֵן
אֲשֶׁר הָיָה־לוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־לַיִשׁ עַל־עַם שֹׁקֵט
וּבֹטֵחַ וַיַּכּוּ אוֹתָם לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ
בָאֵשׁ׃
28 * וְאֵין מַצִּיל כִּי רְחוֹקָה־הִיא מִצִּידוֹן וְדָבָר אֵין־
לָהֶם עִם־אָדָם וְהִיא בָּעֵמֶק אֲשֶׁר לְבֵית־
רְחוֹב וַיִּבְנוּ אֶת־הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃
29 * וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוּלַּד
לְיִשְׂרָאֵל וְאוּלָם לַיִשׁ שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃
30 * וַיָּקִימוּ לָהֶם בְּנֵי־דָן אֶת־הַפָּסֶל וִיהוֹנָתָן בֶּן־
גֵּרְשֹׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה הוּא וּבָנָיו הָיוּ כֹהֲנִים לְשֵׁבֶט הַדָּנִי
עַד־יוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ׃
31 * וַיָּשִׂימוּ לָהֶם אֶת־פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל־יְמֵי
הֱיוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים בְּשִׁלֹה׃
1 * וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל

20 * Quod cùm audisset, acquieuit sermo-
nibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac
sculptile; & profectus est cum eis.
21 * Qui cùm pergerent & ante se ire fe-
F cissent paruulos aciumēta, & omne quod
22 erat preciosum, *Iamque à domo Michæ
essent procul, viri qui habitabant in ædi-
bus Michæ, conclamantes secuti sunt,
23 * Et post tergum clamare cœperunt.
qui cùm respexissent, dixerunt ad Michá,
Quid tibi vis? cur clamas?
24 * Qui respondit: Deos meos quos mi-
hi feci tulistis, & sacerdotē & omnia quæ
habeo; & dicitis, Quid tibi est?
25 * Dixeruntque ei filij Dan: Caue ne vl-
tra loquaris ad nos; & veniant ad te viri
animo concitati, & ipse cum omni domo
tua pereas.
26 * Et sic cœpto itinere perrexerunt. Vi-
dens autem Micha quòd fortiores se es-
sent, reuersus est in domum suam.
27 * Sexcenti autem viri tulerunt sacer-
dotem, & quæ supra diximus, veneruntq;
G in Lais ad populum quiescentem atque
securum;& percusserunt eos in ore gladij,
vrbemque incendio tradiderunt:
28 * Nullo penitus ferente præsidium, eò
quòd procul habitarent à Sidone, & cum
nullo hominum haberent quicquam so-
cietatis ac negocij. erat autem ciuitas sita
in regione Roob; quam rursum extruĕtes
habitauerunt in ea:
29 * Vocato nomine ciuitatis Dan, iuxta
vocabulum patris sui quem genuerat Is-
rael; quæ priùs Lais dicebatur.
30 * Posueruntque sibi sculptile, & Iona-
than filium Gersan filij Moysi ac filios e-
ius sacerdotes in tribu Dan vsq; ad diem
captiuitatis suæ.
31 * Mansitque apud eos idolum Mi-
chæ omni tempore quo fuit domus Dei
in Sylo. In diebus illis non erat rex in
Israel.

תרגום יונתן

20 וּשְׁפַר לִבָּא דְכַהֲנָא וּנְסֵיב יַת אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת צַלְמָא וְעַל בְּגוֹ עַמָּא׃ 21 וְאִתְפְּנִיאוּ וַאֲזַלוּ וְשַׁוִּיאוּ יַת טַפְלָא וְיַת
בְּעִירָא וְיַת קִנְיָנָא קֳדָמֵיהוֹן׃ 22 אִינוּן אַרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְגֻבְרַיָּא דִּי בְּבָתַיָּא דְעִם בֵּית מִיכָה אִתְכְּנִישׁוּ וְאַדְבִּיקוּ יַת בְּנֵי דָן׃
23 וִקְרוֹ לְבֵית דָן וְאַסְחַרוּ אַפֵּיהוֹן וַאֲמַרוּ לְמִיכָה מָה לָךְ אֲרֵי אִתְכְּנֵישְׁתָּא׃
24 וַאֲמַר יַת דַּחְלָתִי דַּעֲבָדִית נְסֵיבְתּוּן וְדַבַּרְתּוּן וְיַת כַּהֲנָא וַאֲזַלְתּוּן וּמָה לִי עוֹד וּמָה דֵּין אַתּוּן אָמְרִין לִי מָה לָךְ׃
25 וַאֲמַרוּ לֵיהּ בְּנֵי דָן לָא תַשְׁמַע קָלָךְ עִמָּנָא דִּילְמָא יִשְׁלְטוּן בְּכוֹן גֻּבְרִין מְרִירֵי נַפְשָׁן וְתוֹסֵיף נַפְשָׁךְ וְנֶפֶשׁ אֱנָשׁ בֵּיתָךְ׃
26 וַאֲזַלוּ בְּנֵי דָן לְאוֹרְחָתְהוֹן וַחֲזָא מִיכָה אֲרֵי תַקִּיפִין אִינוּן מִנֵּיהּ וְאִתְפְּנִי וְתָב לְבֵיתֵיהּ׃ 27 וְאִינוּן נְסִיבוּ יַת דַּעֲבַד
מִיכָה וְדַבַּרוּ יַת כַּהֲנָא דַּהֲוָה לֵיהּ וַאֲתוֹ עַד לַיִשׁ עַל עַמָּא דְשָׁקְטִין וְשָׁרַן לְרוּחְצָן וּמְחוֹ יַתְהוֹן לְפִתְגַם דְּחָרֶב וְיַת קַרְתָּא אוֹקִידוּ בְּנוּרָא׃
28 וְלֵית דִּמְשֵׁיזִיב אֲרֵי רְחִיקִין אִינוּן מִצִּידוֹנָאֵי וּפִתְגָם לֵית לְהוֹן עִם אֱנָשׁ וְאִנּוּן בְּמֵישַׁר דִּלְבֵית רְחוֹב וּבְנוֹ יַת קַרְתָּא וִיתִיבוּ בַהּ׃
29 וִקְרוֹ שְׁמָא דְקַרְתָּא דָן כְּשׁוּם דָן אֲבוּהוֹן דְּאִתְיְלִיד לְיִשְׂרָאֵל וּבְרַם לַיִשׁ שְׁמָא דְקַרְתָּא מִלְּקַדְמִין׃
30 וַאֲקִימוּ לְהוֹן בְּנֵי דָן יַת צַלְמָא וִיהוֹנָתָן בַּר גֵּרְשֹׁם בַּר מְנַשֶּׁה הוּא וּבְנוֹהִי הֲווֹ כּוּמָרִין לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי דָן עַד יוֹמָא דִּגְלוֹ יָתְבֵי אַרְעָא׃
31 וְשַׁוִּיאוּ לְהוֹן יַת צֶלֶם מִיכָה דַּעֲבַד כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה קַיָּים בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ בְּשִׁילֹה׃
1 וַהֲוָה בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן וּמַלְכָּא לֵית בְּיִשְׂרָאֵל

‡ Et lætatum est cor sacerdotis: & tulit e- 20
phud, & theraphim, & sculptile, & confla-
tile, & intrauit in medio populi.
‡ Et reuersi sunt & abierunt, & posue- 21
runt habitationem et possessionem illorum pre-
ciosam ante se.
‡ Ipsi autem procul erant à domo Micha. 22
& ecce Micha & viri existentes in domibus
cum domo Micha, clamauerunt & ceperunt fi-
lios Dan:
‡ Et clamauerunt ad filios Dan. & conuer- 23
terunt filij Dan ora sua, & dixerunt ad Mi-
cha: Quid est tibi quòd clamasti?
‡ Et dixit: Deos quos feci tulistis, & sa- 24
cerdotem, & abiistis: & quid mihi vltra? et
quid hoc mihi dicitis, Quid hoc clamas?
‡ Et dixerunt ad eum filij Dan: Non audia- 25
tur vox tua nobiscum, ne fortè occurrant vo-
bis viri amari animo, & appones animam tuā
& animam domus tuæ.
‡ Et perrexerunt filij Dan in viam suam. 26
& vidit Micha quòd fortiores se sunt, & an-
nuit & reuersus est in domum suam.
‡ Et illi ceperunt quæcunque fecit Micha, 27
& sacerdotem qui erat ei; & venerunt ad
Lais ad populum quiescentem & confidentem:
& percusserunt eos in ore gladij, & vrbem
combusserunt igne.
‡ Et non est qui liberet; quoniam longe est 28
à Sidone: & sermo non est eis cum homine. &
hæc in valle quæ est domus Roab. & ædifica-
uerunt ciuitatem, & habitauerunt in ea:
‡ Et vocauerunt nomen ciuitatis Dan, iux- 29
ta nomen Dan patris sui, qui genitus est Israel:
& fuit Lais nomen ciuitati prius.
‡ Et erexerunt sibi filij Dan sculptile. et Io- 30
nathan filius Gerson filij Manasse, ipse & filij
eius fuerunt sacerdotes tribui Dan vsque ad
diem transmigrationis terræ.
‡ Et posuerunt sibi sculptile Micha quod 31
fecit, omnibus diebus quibus fuit domus Dei in
Sylo. Et factum est in diebus illis, & rex non
erat in Israel.

20 ‡ καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία τοῦ ἱερέως· καὶ ἔλαβεν τὸ
ἐφοὺδ, καὶ τὸ θεραφίμ, καὶ τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτόν,
καὶ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ·
21 ‡ καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀπῆλθον καὶ ἔθηκαν τὴν πανοι-
κίαν καὶ τὴν κτῆσιν αὐτῶν τὴν ἔνδοξον ἔμπροσθεν αὐτῶν.
22 ‡ αὐτοὶ δὲ ἐμάκρυναν ἀπὸ οἴκου μιχά. καὶ ἰδοὺ μιχὰ
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ὄντες ἐν ταῖς οἰκίαις μετὰ τοῦ οἴκου μιχά,
ἔκραζον καὶ κατέλαβον τοὺς υἱοὺς δάν·
23 ‡ καὶ ἐβόησαν πρὸς υἱοὺς δάν. καὶ ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ
δὰν τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ εἶπον πρὸς μιχά, τί ἐστίν
24 σοι ὅτι ἔκραξας; ‡ καὶ εἶπεν, τοὺς θεοὺς οὓς ἐποίησα ἐλά-
βετε, καὶ τὸν ἱερέα, καὶ ἀπήλθετε. καὶ τί μοι ἔτι, καὶ τί
τοῦτό μοι λέγετε, τί τοῦτο κράζεις;
25 ‡ καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ δάν, μὴ ἀκουσθήτω ἡ
φωνή σου μεθ' ἡμῶν, μήποτε ἀπαντήσωσιν ὑμῖν ἄνδρες
κατώδυνοι ψυχῇ, καὶ προσθήσεις τὴν ψυχήν σου καὶ
τὴν ψυχὴν τοῦ οἴκου σου.
26 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δὰν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν. καὶ
εἶδεν μιχὰ ὅτι ἰσχυρότεροι αὐτοῦ εἰσίν, καὶ ἐξένευσεν καὶ
ἀνέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
27 ‡ καὶ αὐτοὶ ἔλαβον ὅσα ἐποίησεν μιχά, καὶ τὸν ἱερέα
ὃς ἦν αὐτῷ· καὶ ἦλθον ἐπὶ λαϊσὰ ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα
καὶ πεποιθότα. καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας,
καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν πυρί.
28 ‡ καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος, ὅτι μακράν ἐστιν ἀ-
πὸ σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μετὰ ἀνθρώπου. καὶ
αὕτη ἐν κοιλάδι ἥ ἐστιν τοῦ οἴκου ῥοάβ. καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν
πόλιν, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ·
29 ‡ καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δάν, κατὰ τὸ ὄνο-
μα δὰν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὃς ἐγεννήθη τῷ ἰσραήλ. καὶ ἦν
λαῒς ὄνομα τῇ πόλει τὸ πρότερον.
30 ‡ καὶ ἀνέστησαν ἑαυτοῖς υἱοὶ δὰν τὸ Γλυπτόν. καὶ ἰωνάθαν
υἱὸς Γηρσὸν υἱοῦ μανασσῆ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἱερεῖς τῇ
φυλῇ δὰν ἕως τῆς ἡμέρας τῆς μετοικεσίας τῆς γῆς.
31 ‡ καὶ ἔταξαν ἑαυτοῖς τὸ Γλυπτὸν μιχὰ ὃ ἐποίησεν πά-
σας τὰς ἡμέρας ὅσας ἦν ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν συλώ. καὶ ἐ-
γένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν
ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et pulchrum fuit cor sacerdotis, & tulit ephod, & similitudines, & simulachrum, & intrauit in medio populi.
21 Et respexerunt, & iuerunt, & posuerunt paruulos & iumenta & substantiam ante se.
22 Illi elongauerunt ex domo Michah; & viri qui in domibus quæ cum domo Michah, congregati sunt, & assecuti sunt filios Dan.
23 Et vocarunt domum Dan: & verterunt facies suas, & dixerunt Michah, Quid tibi quia congregatus es?
24 Et dixit: Timorem meum quem feci, accepistis & tulistis, & sacerdotem, & ambulastis; & quid mihi adhuc? & quid hoc? vos di-
centes mihi, Quid tibi? 25 Et dixerunt illi filij Dan: Non audiatur vox tua nobiscum; fortasse potestatem exercebunt in vobis
viri amari animabus, & finiet anima tua & anima hominis domus tuæ.
26 Et iuerunt filij Dan ad viam suam, & vidit Michah quòd fortes illi ab eo; & respexit & rediit ad domum suam.
27 Et illi acceperunt quod fecit Michah, & duxerunt sacerdotem qui fuit ei, & venerunt vsque Lais super populum qui quiescentes
& manentes ad confidentiam, & percusserunt eos ad verbum gladij, & vrbem incenderunt in igne.
28 Et non fuit qui eriperet, quoniam distantes illi à Sidoneis, & verbum non erat eis cum homine; & illi in planicie domus Rehhob:
& ædificauerunt vrbem, & sederunt in ea. 29 Et vocauerunt nomen vrbis Dan, in nomine Dan patris eorum, qui natus fuit
Israeli. & certè Lais nomen vrbis ab antiquo. 30 Et statuerunt sibi filij Dan simulachrum, & Iehonathan filius Gersom filij
Menasse, ipse & filij eius fuerunt Chomarim tribui filiorum Dan, vsque diem qua migrauerunt habitatores terræ.
31 Et posuerunt sibi simulachrum Michah quod fecit, omnibus diebus quibus fuit stans domus sanctuarij Domini in Silo.
1 Et fuit in diebus illis & rex non erat in Israel:

יט

וַיְהִי אִישׁ לֵוִי גָּר בְּיַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרַיִם וַיִּקַּח־לוֹ
אִשָּׁה פִּילֶגֶשׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה ׃
2 ‡ וַתִּזְנֶה עָלָיו פִּילַגְשׁוֹ וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל־בֵּית אָבִיהָ
אֶל־בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַתְּהִי־שָׁם יָמִים אַרְבָּעָה
חֳדָשִׁים ׃
3 ‡ וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עַל־לִבָּהּ
לַהֲשִׁיבוֹ וְנַעֲרוֹ עִמּוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים וַתְּבִיאֵהוּ בֵּית
אָבִיהָ וַיִּרְאֵהוּ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיִּשְׂמַח לִקְרָאתוֹ ׃
4 ‡ וַיֶּחֱזַק־בּוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיָּלִינוּ שָׁם ׃
5 ‡ וַיְהִי בַּיּוֹם הָרְבִיעִי וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיָּקָם לָלֶכֶת
וַיֹּאמֶר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־חֲתָנוֹ סְעָד לִבְּךָ פַּת־לֶחֶם
וְאַחַר תֵּלֵכוּ ׃
6 ‡ וַיֵּשְׁבוּ וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אֲבִי
הַנַּעֲרָה אֶל־הָאִישׁ הוֹאֶל־נָא וְלִין וְיִטַב לִבֶּךָ ׃
7 ‡ וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיִּפְצַר־בּוֹ חֹתְנוֹ וַיָּשָׁב וַיָּלֶן שָׁם ׃
8 ‡ וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אֲבִי
הַנַּעֲרָה סְעָד־נָא לְבָבְךָ וְהִתְמַהְמְהוּ עַד־נְטוֹת הַיּוֹם
וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם ׃
9 ‡ וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת הוּא וּפִילַגְשׁוֹ וְנַעֲרוֹ וַיֹּאמֶר
לוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה הִנֵּה־נָא רָפָה הַיּוֹם לַעֲרֹב
לִינוּ־נָא הִנֵּה חֲנוֹת הַיּוֹם לִין פֹּה וְיִיטַב לְבָבֶךָ
וְהִשְׁכַּמְתֶּם מָחָר לְדַרְכְּכֶם וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶךָ ׃
10 ‡ וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוּן וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֹכַח
יְבוּס הִיא יְרוּשָׁלָםִ וְעִמּוֹ צֶמֶד חֲמוֹרִים חֲבוּשִׁים
וּפִילַגְשׁוֹ עִמּוֹ ׃
11 ‡ הֵם עִם־יְבוּס וְהַיּוֹם רַד מְאֹד וַיֹּאמֶר הַנַּעַר אֶל־
אֲדֹנָיו לְכָה־נָּא וְנָסוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת
וְנָלִין בָּהּ ׃

CAP. XIX.

1 FVit quidã vir Leuites habitãs in latere
A mõtis Ephraim, qui accepit vxorem de
2 Bethleẽ Iuda. ‡Quæ reliquit eũ, & reuerſa
eſt in domũ patris ſui in Bethleem, man-
3 ſitq́; apud eum quatuor mẽſibus. ‡Secu-
tuſq́; eſt eam vir ſuus, volẽs recõciliari ei,
atq; blandiri & ſecũ reducere, habens in
comitatu puerum & duos aſinos. quæ ſuſ-
cepit eũ, & introduxit in domum patris
ſui. Quod cùm audiſſet ſocer eius, eũq́; vi-
4 diſſet, occurrit ei lætus, ‡& amplexatus eſt
hominem. manſitq́; gener in domo ſoceri
tribus diebus, comedẽs cum eo & bibẽs fa
5 miliariter. ‡Die autẽ quarto de nocte con-
B ſurgens, ꝓficiſci voluit. quem tenuit ſocer,
& ait ad eum: Guſta prius puſillum panis
& cõforta ſtomachum, & ſic proficiſceris.
6 ‡Sederuntq́; ſimul, ac comederunt & bi-
berunt. dixitq́; pater puellæ ad generum
ſuum: Quęſo te, vt hodie hic maneas, pa-
7 riterq́; lætemur. ‡At ille cõſurgens cœpit
velle ꝓficiſci. & nihilominus obnixè eum
8 ſocer tenuit, & apud ſe fecit manere. ‡Ma
nè autẽ facto parabat Leuites iter. cui ſo-
cer rurſum: Obſecro, inquit, vt paululum
cibi capias, & aſſumptis viribus donec in-
creſcat dies, poſteà proficiſcaris. Comede-
9 runt ergo ſimul: ‡Surrexitq́ue adoleſcens
cum vxore ſua, & puero. cui rurſum locu-
tus eſt ſocer: Conſidera quòd dies ad oc-
caſum decliuior ſit, & propinquat ad ve-
ſperum. mane apud me etiam hodie, &
duc lætum diem, & cras proficiſceris vt
10 vadas in domum tuam. ‡Noluit gener
acquieſcere ſermonibus eius, ſed ſtatim
perrexit & venit contra Iebus, quæ altero
nomine vocatur Ieruſalem, ducens ſe-
cum duos aſinos onuſtos, & concubinam.
11 ‡Iamq́ue aderant iuxta Iebus, & dies
mutabatur in noctem. Dixitq́ue puer ad
dominum ſuum: Veni, obſecro, declinc-
mus ad vrbem Iebuſæorum, & manea-
mus in ea.

תרגום יונתן

יט

וַהֲוָה גַּבְרָא לֵיוָאָה דָּר בִּסְיָפֵי טוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וּנְסֵיב לֵיהּ אִתְּתָא
לְחִינְתָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה ׃ 2 וּבְסָרַת עֲלוֹהִי לְחֵינְתֵיהּ וַאֲזַלַת מִלְּוָתֵיהּ לְבֵית אֲבוּהָא לְבֵית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וַהֲוָת תַּמָּן יוֹמִין
אַרְבְּעָא יַרְחִין ׃ 3 וְקָם בַּעֲלָהּ וַאֲזַל בָּתְרָהָא לְמַלָּלָה עַל לִבָּהּ לַאֲתָבוּתָהּ וְעוּלֵימֵיהּ עִמֵּיהּ וְזוּג חֲמָרִין וְאַעֲלְתֵיהּ לְבֵית אֲבוּהָא וַחֲזָיֵהּ
אֲבוּהָא דְעוּלֵימְתָא וַחֲדֵי לְקַדְמוּתֵיהּ ׃ 4 וְאַתְקֵיף בֵּיהּ חֲמוּהִי אֲבוּהָא דְעוּלֵימְתָא וִיתֵיב עִימֵּיהּ תְּלָתָא יוֹמִין וַאֲכַלוּ וּשְׁתִיו וּבָתוּ תַּמָּן ׃
5 וַהֲוָה בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה וְאַקְדִּימוּ בְצַפְרָא וְקָם לְמֵיזַל וַאֲמַר אֲבוּהָא דְעוּלֵימְתָא לַחֲתָנֵיהּ סְעַד לִיבָּךְ פִּיתָא דְלַחְמָא וּבָתַר כֵּן תֵּזְלוּן ׃
6 וְאַסְחַרוּ וַאֲכַלוּ תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא וּשְׁתִיאוּ וַאֲמַר אֲבוּהָא דְעוּלֵמְתָא לַחֲתָנֵיהּ שְׁרֵי כְעַן וּבִית וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ ׃ 7 וְקָם גַּבְרָא לְמֵיזַל
וְאַתְקֵיף בֵּיהּ חֲמוּהִי וְתָב וּבָת תַּמָּן ׃ 8 וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְמֵיזַל וַאֲמַר אֲבוּהָא דְעוּלֵמְתָא סְעֵיד כְּעַן לִיבָּךְ וְתִיתְעַכְּבוּ
עַד מִפְּנֵי יוֹמָא וַאֲכַלוּ תַּרְוֵיהוֹן ׃ 9 וְקָם גַּבְרָא לְמֵיזַל הוּא וּלְחֵינְתֵיהּ וְעוּלֵימֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ חֲמוּהִי אֲבוּהָא דְעוּלֵימְתָא הָא כְעַן פַּנְיָא
יוֹמָא לְמֶעֱרַב בִּיתוּ כְעַן הָכָא לְחוֹד בְּדֵין יוֹמָא דֵין בִּית כָּא וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ וְתַקְדְּמְתּוּן מְחַר לְאוֹרְחֲכוֹן וּתְהָךְ לְקִירְוָךְ ׃ 10 וְלָא אֲבָה גַבְרָא
לִמְבַת וְקָם וַאֲזַל וַאֲתָא עַד לְקֳבֵיל יְבוּס הִיא יְרוּשְׁלֶם וְעִימֵּיהּ זוּג חֲמָרִין חֲשִׁיקִין וּלְחֵינְתֵיהּ עִמֵּיהּ ׃ 11 אִינוּן עִם יְבוּס וְיוֹמָא מְאַךְ
לַחֲדָא וַאֲמַר עוּלֵימָא לְרִבּוֹנֵיהּ אִיתָא כְעַן וּנְזוּר לְקַרְתָּא דִיבוּסָאֵי הָדָא וּנְבִית בַּהּ ׃

CAP. XIX.

ET fuit vir Leuita habitans in femore mon- 1
tis Ephraim, & accepit sibi vir vxorem
meretricem de Bethleem Iuda. * *Et irata est* 2
illi concubina eius. & abiit ab eo in domum pa
tris sui in Bethleem Iuda, & mansit illic dies
quatuor mensium. * *Et surrexit vir eius* 3
& abiit post eam, vt loqueretur ad cor eius vt
reconciliaretur ei, & puer suus cum illo, et par
asinorum: & abijt vsque ad domum patris e-
ius. & vidit eum pater puellæ, & affuit in
occursum eius:
* *Et introduxit eum socer eius pater puellæ,* 4
& sedit cum illo tres dies; & comederunt &
biberunt, & dormierunt illic.
* *Et factum est die quarto, & manè surrexe-* 5
runt diluculò, & surrexit vt recederet. et di-
xit pater puellæ ad generum suum, Cõfirma cor
tuum frusto panis, & post hoc proficiscimini.
* *Et sederunt & comederunt vterque in id* 6
ipsum & biberunt. & dixit pater puellæ ad
virum, Incipiens mane & lætetur cor tuum.
* *Et surrexit vir vt abiret: & vim fecit* 7
illi socer eius, & sedit & mansit illic.
* *Et surrexit manè die quinto vt abiret.* 8
& dixit pater puellæ, Confirma iam cor tuum
pane, & præpara donec increscat dies: & co-
mederunt & biberunt vterque.
* *Et surrexit vir vt pergeret ipse & con-* 9
cubina sua, & puer suus. & dixit ei socer eius
pater puellæ: Ecce iam declinauit dies in ve-
speram: mane iam hic adhuc hodie, & manete
hic, & lætetur cor tuum; & manicabitis
cras ad viam vestram, & abibis in taberna-
culum tuum.
* *Et non voluit vir manere. & sur-* 10
rexit & abijt, & venit vsque ad contra
Iebus, hæc est Hierusalem, & cum eo par a-
sinorum onustorum, & concubina eius cum
eo:
* *Ipsi circa Iebus, & dies declinauerat val-* 11
dè. & dixit puer ad dominum suum: Veni iam
& declinemus in vrbem Iebusæi hanc, et ma-
neamus in ea.

ιθ΄.

1 ** Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ λευίτης παροικῶν ἐν μηροῖς ὄρους
ἐφραΐμ, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα παλλακὴν ἐκ
2 βηθλεὲμ ἰουδά. * καὶ ὠργίσθη αὐτῷ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ. καὶ
ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς βη-
3 θλεὲμ ἰούδα, καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετράμηνον. * καὶ ἀνέ-
στη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν αὐτῆς τοῦ λαλῆσαι
ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, τοῦ διαλλάξαι αὐτήν, καὶ τὸ παι-
δάριον αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ζεῦγος ὑποζυγίων. καὶ ἐπο-
ρεύθη ἕως οἴκου πατρὸς αὐτῆς. καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆς
4 νεάνιδος, καὶ παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· * καὶ εἰσήγαγεν
αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος, καὶ ἐκάθισεν
μετ᾽ αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ὕπνωσαν ἐκεῖ.
5 * καὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωΐ,
καὶ ἀνέστη τοῦ ἀπελθεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος
πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, στήρισον τὴν καρδίαν σου κλάσ-
6 ματι ἄρτου, καὶ μετὰ τοῦτο πορεύεσθε. * καὶ ἐκάθισαν
καὶ ἔφαγον ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἔπιον. καὶ εἶπεν
ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος πρὸς τὸν ἄνδρα, ἀρξάμενος αὐ-
λίσθητι, καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου.
7 * καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ ἀπελθεῖν. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ γαμ-
βρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
8 * καὶ ὤρθρισεν τὸ πρωῒ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ τοῦ ἀπελ-
θεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος, στήρισον δὴ τὴν καρ-
δίαν σου ἄρτῳ καὶ στρατεύθητι ἕως κλίνῃ ἡ ἡμέρα. καὶ ἔ-
φαγον καὶ ἔπιον ἀμφότεροι.
9 * καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ τοῦ ἀπελθεῖν αὐτὸς καὶ ἡ παλλα-
κὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γαμ-
βρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος, ἰδοὺ δὴ κέκλικεν ἡ ἡ-
μέρα εἰς ἑσπέραν, καταλύσον δὴ ὧδε ἔτι σήμερον καὶ μείνα-
τε ὧδε, καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου, καὶ ὀρθριεῖτε αὔριον εἰς
10 τὴν ὁδὸν ὑμῶν, καὶ ἀπελεύσῃ εἰς τὸ σκήνωμά σου. * καὶ οὐκ
ἠθέλησεν ὁ ἀνὴρ αὐλισθῆναι. καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ πα-
ρεγένετο ἕως κατέναντι ἰεβοῦς, αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλήμ, καὶ
μετ᾽ αὐτοῦ ζεῦγος ὑποζυγίων ἐπισεσαγμένων, καὶ ἡ παλ-
11 λακὴ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ· * αὐτοὶ κατὰ ἰεβοῦς, καὶ ἡ ἡμέρα κε-
κλικυῖα σφόδρα. καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον πρὸς τὸν κύριον
αὐτοῦ, δεῦρο δὴ καὶ ἐκκλίνωμεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἰεβου-
σαίου ταύτην, καὶ αὐλισθῶμεν ἐν αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIX.

Et fuit vir Leuites habitans in finibus montis domus Ephraim, & accepit sibi mulierem concubinam ex Bethlehhem domus Iehuda.
2 Et contempsit super eum concubina eius, & abiit ab eo ad domum patris sui ad Bethlehhem domus Iehuda; & fuit ibi diebus quatuor mensium.
3 Et surrexit maritus eius, & iuit post eam ad loquendum super cor eius ad reducendum eam, & puer eius cum eo, & par asinorum; & intrare fecit eum ad domum patris sui, & vidit eum pater ipsius puellæ, & lætatus est ad occursum eius.
4 Et inualuit in eo socer illius pater ipsius puellæ, & sedit cum eo tres dies: & comederunt & biberunt, & pernoctarunt ibi.
5 Et fuit in die quarta, & anticipauerunt in aurora, & surrexit ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ genero suo: Fulci cor tuum frusto panis, & post sic ibitis.
6 Et redierunt & comederunt duo illi simul & biberunt: & dixit pater ipsius puellæ genero suo: Mane nunc & pernocta, & pulchrescet cor tuum.
7 Et surrexit vir ad eundum, & inualuit in eo socer eius, & rediit & pernoctauit ibi.
8 Et anticipauerunt in aurora in die quinta ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ: Fulci nunc cor tuum; & morabimini vsque ad conuerti diem: & comederunt duo illi.
9 Et surrexit vir ad eundum ipse & concubina eius, & puer eius: & dixit illi socer eius pater ipsius puellæ: Ecce nunc inclinata dies ad Occidentem, pernoctate nunc hic tantum in hac die; pernocta hic, & pulchrescet cor tuum, & anticipabitis cras ad viam vestram, & ibis ad vrbem tuam.
10 Et noluit vir ad pernoctandum, & surrexit & ambulauit, & abiit vsque ad-eregione Iebus, ipsa Ierusalem: & cum eo par asinorum stratorum, & concubina eius cum illo.
11 Illi cum Iebus, & dies inclinauit valdè, & dixit puer domino suo: Veni nunc, & diuertemus ad vrbem Iebuzzæorum hanc, & pernoctabimus in ea.

12 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו לֹא נָסוּר אֶל־עִיר נָכְרִי אֲשֶׁר
לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה וְעָבַרְנוּ עַד־גִּבְעָה׃
13 וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לְךָ וְנִקְרְבָה בְּאַחַד הַמְּקֹמוֹת
14 וְלַנּוּ בַגִּבְעָה אוֹ בָרָמָה׃ וַיַּעַבְרוּ וַיֵּלֵכוּ וַתָּבֹא
לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ אֵצֶל הַגִּבְעָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן׃
15 וַיָּסֻרוּ שָׁם לָבוֹא לָלוּן בַּגִּבְעָה וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בִּרְחֹב
הָעִיר וְאֵין אִישׁ מְאַסֵּף־אוֹתָם הַבַּיְתָה לָלוּן׃
16 וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב
וְהָאִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וְהוּא־גָר בַּגִּבְעָה וְאַנְשֵׁי
הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי׃
17 וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ בִּרְחֹב הָעִיר
וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן אָנָה תֵלֵךְ וּמֵאַיִן תָּבוֹא׃
18 וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֹבְרִים אֲנַחְנוּ מִבֵּית־לֶחֶם יְהוּדָה
עַד־יַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרַיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וָאֵלֵךְ עַד־בֵּית־
לֶחֶם יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יְהוָה אֲנִי הֹלֵךְ וְאֵין
אִישׁ מְאַסֵּף אוֹתִי הַבָּיְתָה׃
19 וְגַם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא יֵשׁ לַחֲמוֹרֵינוּ וְגַם לֶחֶם וָיַיִן
יֶשׁ־לִי וְלַאֲמָתֶךָ וְלַנַּעַר עִם־עֲבָדֶיךָ אֵין מַחְסוֹר
20 כָּל־דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן שָׁלוֹם לָךְ רַק
כָּל־מַחְסוֹרְךָ עָלָי רַק בָּרְחוֹב אַל־תָּלַן׃
21 וַיְבִיאֵהוּ לְבֵיתוֹ וַיָּבָול לַחֲמוֹרִים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם
22 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ הֵמָּה מֵיטִיבִים אֶת־לִבָּם
וְהִנֵּה אַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי בְנֵי־בְלִיַּעַל נָסַבּוּ אֶת־
הַבַּיִת מִתְדַּפְּקִים עַל־הַדָּלֶת וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָאִישׁ
בַּעַל הַבַּיִת הַזָּקֵן לֵאמֹר הוֹצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־
בָּא אֶל־בֵּיתְךָ וְנֵדָעֶנּוּ׃
23 וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם הָאִישׁ בַּעַל הַבַּיִת וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם אַל־אַחַי אַל־תָּרֵעוּ נָא אַחֲרֵי אֲשֶׁר־
בָּא הָאִישׁ הַזֶּה אֶל־בֵּיתִי אַל־תַּעֲשׂוּ אֶת־
הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

12 Cui reſpõdit dñs: Non ingrediar oppidũ
gentis alienæ quæ non eſt de filiis Iſrael,
13 ſed tranſibo vſque Gabaa; Et cùm illuc
D peruenero, manebimus in ea, aut certè in
14 vrbe Rama. Tranſierunt ergo Iebus, &
cœptũ carpebant iter; occubuitq; eis Sol
iuxta Gabaa, quæ eſt in tribu Beniamin:
15 Diuerteruntq; ad eam, vt manerent ibi.
Quò cùm intraſſent, ſedebant in platea ci
uitatis, & nullus eos recipere voluit hoſpi
16 tio. Et ecce apparuit homo ſenex reuertẽs
de agro & de opere ſuo veſperi, qui & ip-
ſe de monte erat Ephraim, & peregrinus
habitabat in Gabaa. Homines autem re-
17 gionis illius erant filij Iemini. Eleuatiſq;
oculis vidit ſenex ſedentem hominem cũ
E ſarcinulis ſuis in platea ciuitatis: & dixit
18 ad eum; Vnde venis, & quò vadis? Qui
reſpondit ei: Profecti ſumus de Bethleem
Iuda, & pergimus ad locũ noſtrũ qui eſt
in latere mõtis Ephraim, vnde ieramus in
Bethleẽ. & nunc vadimus ad domũ Dñi;
nulluſque ſub tectum ſuum nos vult reci-
19 pere, Habẽtes paleas & fœnũ in aſinorũ
pabulum, & panem ac vinum in meos &
ancillæ tuæ vſus & pueri qui mecum eſt.
20 nulla re indigemus niſi hoſpitio. Cui re-
ſpondit ſenex: Pax tecum ſit: ego prębebo
omnia quæ neceſſaria ſũt: quæſo ne in pla
21 tea maneas. Introduxítq; eum in domum
ſuam, & pabulũ aſinis pbuit: ac poſtq̃ la-
uerũt pedes ſuos, recepit eos in conuiuiũ.
22 Illis epulantibus, & poſt laborẽ itineris
F cibo & potu reficientibus corpora, vene-
runt viri ciuitatis illius filij Belial, id eſt,
abſque iugo, & circundantes domum ſe-
nis, fores pulſare cœperunt, clamantes ad
dominum domus, atque dicentes: Educ
virum qui ingreſſus eſt domum tuam, vt
23 abutamur eo. Egreſſuſquẽ eſt ad eos ſe-
nex, & ait: Nolite, fratres, nolite facere
malum hoc: quia ingreſſus eſt homo ho-
ſpitium meum, & ceſſate ab hac ſtul-
titia.

תרגום יונתן

12 ואמר ליה ריבוניה לא נזור לקרית בני עממיא דלא מבני ישראל אינון ונתמטי עד גבעתא׃ 13 ואמר לעולימיה
איתא ונתקריב בחד מן אתריא ונבית בגבעתא או ברמתא׃ 14 ועברו ואזלו ועלת להון שמשא בסטר גבעתא דלשבט
בנימן׃ 15 וזרו לתמן למיעל למבת בגבעתא ואתא ויתיב ברחובא דקרתא ולית איניש דיכניש יתהון לביתא למבת׃
16 והא גברא סבא אתא מן עיבידתיה מן חקלא ברמשא וגברא מטורא דבית אפרים והוא דר בגבעתא ואינשי אתרא בני שבטא
דבני בנימין׃ 17 וזקף עינוהי וחזא ית גברא דארח ברחובא דקרתא ואמר גברא סבא לאן את אזיל ומנן את אתי׃
18 ואמר ליה עברין אנחנא מבית לחם דבית יהודה עד סיפי טורא דבית אפרים מתמן אנא ואנא אזיל עד בית לחם דבית יהודה
ולבית מקדשא דיי אנא אזיל ולית אנש דיכניש יתי לביתא׃ 19 ואף תיבנא אף כיסתא אית לחמרנא ואף לחם
וחמר אית לי ולאמתך ולעולימא דעם עבדך לית חוסרן כל מדעם׃ 20 ואמר גברא סבא שלם לך לחוד כל חסרונך עלי לחוד
ברחובא לא תבית׃ 21 ואעליה לביתיה ורמא כיסתא לחמריה ואסחיו רגליהון ואכלו ושתיאו׃
22 אינון מוטבין ית לבהון והא אנשי קרתא גברי בני רשעא אקיפו ית ביתא דחקין למתבר דשא ואמרו לגברא מריה דביתא סבא
למימר אפיק ית גברא דעל לביתך ונדעיניה׃ 23 ונפק לותהון גברא מריה דביתא ואמר להון בבעו אחי לא תבאשון
כען בתר דעל גברא הדין לביתי לא תעבדון ית קלנא הדא׃

*Et dixit ad eum dominus eius: Non decli- 12
nabimus in vrbem gentis alienæ quæ non est de
filiis Israel, & transibimus vsque ad Gabaa.*
*Et dixit puero suo: Veni & appropinque- 13
mus vni locorum, & maneamus in Gabaa vel
in Rama. Et transierunt, & occubuit eis Sol 14
iuxta Gabaa, quæ est Beniamin.*
*Et diuerterunt illuc vt intrarent & ma- 15
nerent in Gabaa. & intrauit & sedit in pla-
tea ciuitatis, & non est vir congregans eos in
domum, vt hospitio fruerentur.*
*Et ecce vir senex intrauit ab operibus 16
suis ex agro vesperè, et vir de monte Ephraim,
& ipse peregrinus habitabat in Gabaa, & vi-
ri loci filij Beniamin.*
*Et aspiciens oculis suis vidit virum via- 17
torem in platea ciuitatis: & dixit vir senex;
Quò vadis, & vnde venis?*
*Et dixit ad eum: Transimus nos de Beth- 18
leem Iuda vsque ad femur montis Ephraim.
illinc autem ego sum: & abij vsque ad Beth-
leem Iuda; & in domum meam ego vado, &
non est vir qui ducat me in domum.*
*Et paleæ & fœna sunt asinis nostris; & 19
panis & vinum est mihi & ancillæ tuæ, &
puero seruis tuis: non est defectus vllius
rei.*
*Et dixit vir senex; Pax tibi: verùm om- 20
nis defectus tuus super me; sed in platea nō di-
uertas.*
*Et introduxit eum in domum suam, & 21
præbuit asinis eius: & lauerunt pedes suos, et
comederunt & biberunt.*
*Ipsis autem refocillatis corde suo, & ecce 22
viri ciuitatis viri filij iniquorum circundede-
runt domum, & pulsauerunt ad ostium, &
dixerunt ad virum dominum domus senem, di
centes: Educ virum qui intrauit in domum
tuam, vt cognoscamus eum.*
*Et egressus est ad eos vir dominus do- 23
mus, & dixit ad eos: Nequaquam, fra-
tres mei, ne malum faciatis postquam intra-
uit vir hic in domum meam; ne faciatis stulti-
tiam hanc.*

12 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, οὐ μὴ ἐκκλι-
νοῦμεν εἰς πόλιν ἀλλοτρίου ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν υἱῶν ἰσ-
ραήλ, καὶ πορευσόμεθα ἕως γαβαά.
13 καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, δεῦρο καὶ ἐγγίσωμεν ἐνὶ
τῶν τόπων, καὶ αὐλισθῶμεν ἐν γαβαὰ ἢ ἐν ῥαμᾶ.
14 καὶ παρῆλθον, καὶ ἔδυ αὐτοῖς ὁ ἥλιος ἐχόμενα τῆς Γαβαά,
15 ἥ ἐστιν τοῦ βενιαμίν. καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ τοῦ εἰσελθεῖν
καὶ καταλῦσαι ἐν Γαβαά. καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἐκάθισεν ἐν
τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ὁ συνάγων αὐ-
τοὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦ καταλῦσαι.
16 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πρεσβύτης εἰσῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐ-
τοῦ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἑσπέρας, καὶ ὁ ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραίμ, καὶ
αὐτὸς παρῴκει ἐν Γαβαά, καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου υἱοὶ βεν-
17 ιαμίν. καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν
τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν
ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης, ποῦ πορεύῃ; καὶ πόθεν ἔρχῃ;
18 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, διαβαίνομεν ἡμεῖς ἐκ βηθλεὲμ
ἰούδα ἕως μηρῶν ὄρους τοῦ ἐφραίμ. ἐκεῖθεν δὲ ἐγώ εἰμι, καὶ
ἐπορεύθην ἕως βεθλεὲμ ἰούδα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου ἐγὼ
ἀποτρέχω, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ συνάγων με εἰς οἰκίαν.
19 καί γε ἄχυρα καὶ χορτάσματα ὑπάρχει τοῖς ὄνοις
ἡμῶν, καί γε ἄρτος καὶ οἶνος ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ
σου, καὶ τῷ παιδαρίῳ τοῖς δούλοις σου, οὐκ ἔστιν ὑστέρημα
παντὸς πράγματος.
20 καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης, εἰρήνη σοι, πλὴν πᾶν
τὸ ὑστέρημά σου ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐν τῇ πλατείᾳ μὴ κατα-
λύσῃς.
21 καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ παρενέ-
βαλεν τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ, καὶ ἔνιψαν τοὺς πόδας αὐ-
τῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.
22 αὐτῶν δὲ ἀγαθυνθέντων τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄν-
δρες τῆς πόλεως ἄνδρες υἱοὶ παρανόμων περιεκύκλωσαν τὴν
οἰκίαν, καὶ ἔκρουσαν ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν ἄνδρα
τὸν κύριον τῆς οἰκίας τὸν πρεσβύτην, λέγοντες, ἐξάγαγε τὸν
ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἵνα γνῶμεν αὐτόν.
23 καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀνὴρ ὁ κύριος τῆς οἰκίας,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, μηδαμῶς ἀδελφοί μου, μὴ πονη-
ρεύσησθε μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν
μου, μὴ ποιήσητε τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixit illi dominus eius: Non diuertemus ad vrbem filiorum gentiū qui non ex filiis Israel illi; & perueniemus vsque Gibghatha.
13 Et dixit puero suo: Veni, & applicabimur in vno ex locis; & pernoctabimus in Gibghatha aut in Ramatha.
14 Et transierunt & ambulauerunt, & intrauit illis sol in latere collis qui tribui Biniamin.
15 Et diuerterunt eò ad intrandum ad pernoctandum in Gibghatha: & venit & sedit in platea vrbis, & non erat homo qui congregare faciat illos ad domum ad pernoctandum. 16 Et ecce vir senex venit ab opere suo ex agro in vesperi, & vir ex monte domus Ephraim, & ipse habitans in Gibghatha; & homines loci filij tribus filiorum Biniamin.
17 Et leuauit oculos suos, & vidit virum qui viator in platea vrbis: & dixit vir senex; Quò tu vadens, & vnde tu veniens?
18 Et dixit ei: Transeuntes nos ex Bethlehhem domus Iehuda; vsque fines montis domus Ephraim: indè ego, & ego iui vsque Bethlehhem domus Iehudah, & ad domum sanctuarij Domini ego vadens; & non est homo qui congregare faciat me ad domum suam.
19 Et etiam palea & pabulum est asinis nostris, & etiam panis & vinum est mihi & ancillæ tuæ, & pueris qui cum seruo tuo: non indigemus omni quoquam. 20 Et dixit vir senex; Pax tibi: tantum omnis penuria tua super me; tantum in platea non pernoctabis.
21 Et introduxit eum ad domum suam, & coniecit pabulum asinis eius; & lauerunt pedes illorum, & comederunt & biberunt.
22 Illis bonificantibus corda sua, & ecce homines vrbis, viri filij impietatis, circuierunt domum, impellentes ad frangendum portam: & dixerunt ad virum dominum domus senem, ad dicendum: Produc virum qui intrauit ad domum tuam, & cognoscemus eum.
23 Et exiit ad eos vir dominus domus, & dixit illis: Obsecro fratres mei, non malefacietis nunc, postquam intrauit vir hic ad domum meam, non facietis ignominiam istam.

24 הִנֵּה בִתִּי הַבְּתוּלָה וּפִילַגְשֵׁהוּ אוֹצִיאָה־נָּא
אוֹתָם וְעַנּוּ אוֹתָם וַעֲשׂוּ לָהֶם הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם
וְלָאִישׁ הַזֶּה לֹא תַעֲשׂוּ דְּבַר הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃
25 וְלֹא־אָבוּ הָאֲנָשִׁים לִשְׁמֹעַ לוֹ וַיַּחֲזֵק הָאִישׁ
בְּפִילַגְשׁוֹ וַיֹּצֵא אֲלֵיהֶם הַחוּץ וַיֵּדְעוּ אוֹתָהּ
וַיִּתְעַלְּלוּ־בָהּ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וַיְשַׁלְּחוּהָ
26 בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר׃ וַתָּבֹא הָאִשָּׁה לִפְנוֹת הַבֹּקֶר
וַתִּפֹּל פֶּתַח בֵּית־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אֲדוֹנֶיהָ שָּׁם עַד־
27 הָאוֹר׃ וַיָּקָם אֲדֹנֶיהָ בַּבֹּקֶר וַיִּפְתַּח דַּלְתוֹת
הַבַּיִת וַיֵּצֵא לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ וְהִנֵּה הָאִשָּׁה פִילַגְשׁוֹ
נֹפֶלֶת פֶּתַח הַבַּיִת וְיָדֶיהָ עַל־הַסַּף׃
28 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ קוּמִי וְנֵלֵכָה וְאֵין עֹנֶה וַיִּקָּחֶהָ עַל־
הַחֲמוֹר וַיָּקָם הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ לִמְקֹמוֹ׃
29 וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיַּחֲזֵק
בְּפִילַגְשׁוֹ וַיְנַתְּחֶהָ לַעֲצָמֶיהָ לִשְׁנֵים עָשָׂר נְתָחִים
וַיְשַׁלְּחֶהָ בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃
30 וְהָיָה כָל־הָרֹאֶה וְאָמַר לֹא־נִהְיְתָה וְלֹא־נִרְאֲתָה
כָּזֹאת לְמִיּוֹם עֲלוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה שִׂימוּ־לָכֶם עָלֶיהָ עֻצוּ וְדַבֵּרוּ׃

כ

1 וַיֵּצְאוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה כְּאִישׁ
אֶחָד לְמִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־יְהוָה
2 הַמִּצְפָּה׃ וַיִּתְיַצְּבוּ פִּנּוֹת כָּל־הָעָם כֹּל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עַם הָאֱלֹהִים אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף
3 אִישׁ רַגְלִי שֹׁלֵף חָרֶב׃ וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי בִנְיָמִן כִּי־
עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּה וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ
אֵיכָה נִהְיְתָה הָרָעָה הַזֹּאת׃
4 וַיַּעַן הָאִישׁ הַלֵּוִי אִישׁ הָאִשָּׁה הַנִּרְצָחָה
וַיֹּאמַר הַגִּבְעָתָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן בָּאתִי אֲנִי וּפִילַגְשִׁי
לָלוּן׃

24 *Habeo filiam virginem, & hic homo
habet concubinam; educam eas ad vos,
vt humilietis eas, & veſtram libidinem
compleatis: tantum obſecro ne ſcelus hoc
contra naturam operemini in virum.
25 *Nolebant acquieſcere ſermonibus illius.
quod cernens homo eduxit ad eos concu-
binam ſuam, & eis tradididit illudēdam.
Qua cùm tota nocte abuſi eſſent, dimiſe-
26 runt eam manè. *At mulier recedentibus
tenebris, venit ad oſtium domus vbi ma-
27 nebat dominus ſuus, & ibi corruit. *Ma-
G nè facto ſurrexit homo, & aperuit oſtium
vt cœptam expleret viam; & ecce concu-
bina eius iacebat ante oſtium ſparſis in li-
28 mine manibus. *Cui ille, putans eam
quieſcere, loquebatur: Surge vt ambule-
mus. qua nihil reſpondente, intelligens
quòd erat mortua, tulit eam, & impoſuit
aſino, reuerſuſque eſt in domum ſuam.
29 *Quam cùm eſſet ingreſſus, arripuit
gladium, & cadauer vxoris cum oſſibus
ſuis in duodecim partes ac fruſta conci-
dens miſit in omnes terminos Iſrael.
30 *Quod cùm vidiſſent ſinguli, conclama-
bant: Nūquam res talis facta eſt in Iſrael
ex eo die quo aſcenderūt patres noſtri de
Ægypto, vſque in præſens tempus. ferte
ſententiam, & in cōmune decernite quid
facto opus ſit.

CAP. XX.

1 EGreſsi itaque ſunt omnes filij Iſrael, &
A pariter congregati quaſi vir vnus de
Dan vſque Berſabee, & terra Galaad ad
2 Dominum in Maſpha: *Omnes quoque
anguli populorum, & cunctæ tribus Iſ-
rael in eccleſiam populi Dei conuenerūt
quadringenta millia peditum pugnato-
3 rum. *Nec latuit filios Beniamin quòd aſ-
cendiſſent filij Iſrael in Maſpha. Interro-
gatuſque Leuita maritus mulieris inter-
fectę, quomodo tantum ſcelus perpetratū
4 eſſet; *Reſpondit: Veni in Gabaa Ben-
iamin cum vxore mea, illucque diuerti.

תרגום יונתן

24 הא ברתי בתולתא ולחינתיה אפיק כען יתהן וענו יתהן ועבידו להן דתקין בעיניכון ולגברא הדין לא תעבדון עיסק קלנא הדא׃
25 ולא אבו גבריא לקבלא מיניה ואתקיף גברא בלחינתיה ואפיק לותהון לברא וידעו יתה ואיתלעבו בה כל ליליא עד צפרא
ושלחוהא כמיסק צפרא׃ 26 ואתת איתתא למפני צפרא ונפלת בתרע בית גברא דרבונה תמן עד דינהר׃
27 וקם ריבונהא בצפרא ופתח דשי ביתא ונפק למיזל לארחיה והא איתתא לחינתיה רמיא בתרע ביתא וידהא מחתן על סיפא׃
28 ואמר לה קומי ונזיל ולא מתיבא ונסבה על חמרא וקם גברא ואזל לאתריה׃
29 ואתא לביתיה ונסיב ית סכינא ואתקיף בלחינתיה וחדמה לאיברהא לתרין עשר איברין ושלחה בכל תחום ארעא דישראל׃
30 והוי כל דחזי ואמר לא הוה ולא איתחזיאת כהדא למן יומא דסליקו בני ישראל מארעא דמצרים עד יומא הדין שוו לבכון עלהא
איתיעצו ומלילו׃

כ

1 ונפקו כל בני ישראל ואתכנישת כנישתא כגברא חד למדן ועד באר שבע וארע גלעדאה לקדם יי למצפיא׃
2 ואתעתדו רישי כל עמא כל שיבטיא דישראל בקהל עמא דיי ארבע מאה אלפין גבר רגלי שלפי סיפא׃
3 ושמעו בני בנימין ארי סליקו בני ישראל למצפיא ואמרו בני ישראל מלילו איכדין הות בישתא הדא׃
4 ואתיב גברא ליואה בעלה דאתתא קטילתא ואמר לגבעתא דלשבט בנימין עלית אנא ולחינתי למבת׃

* *Ecce filia mea virgo & concubina; edu-* 24
cam iam eas, & humiliate illas, & facite eis
bonum in oculis vestris; & viro huic ne fa-
ciatis verbum insipientiæ huius.
* *Et non voluerunt viri audire eum: &* 25
apprehendit vir concubinam, & eduxit eam
ad illos extra. & cognouerunt eam; & illuse-
runt ei totam noctem vsque ad manè. & di-
miserunt eam simul cum ascensu auroræ. 26
* *Et venit mulier manè, & corruit ad o-*
stiũ portici domus viri, vbi erat dominus suus
ibi, vsque quo diluculum fuit.
* *Et surrexit Dominus eius manè, & ape-* 27
ruit fores domus, & exiuit vt discederet in
viam suam: & ecce mulier concubina eius ia-
cens apud portam, & manus eius ad limen.
* *Et dixit ad eam: Surge, & abeamus. &* 28
non respondit ei; sed mortua erat. & tulit eam
super asinum, & surrexit vir, & reuersus est
in locum suum.
* *Et ingressus est in domum suam, & arri-* 29
puit gladium, & cepit concubinam suam, &
membratim diuisit eam per ossa eius in duode-
cim partes, & misit ea in omnes tribus Israel.
* *Et factum est omnis videns dicebat: Neq;* 30
factum est neque visum est sic à die ascensionis
filiorum Israel de terra Ægypti vsque ad diem
hanc. ferte iam vobis pro ipsa sententiam, &
loquimini.

CAP. XX.

ET egressi sunt omnes filij Israel, & congre- 1
gata est synagoga vt vir vnus de Dan, &
vsque Bersabee, & terra Galaad ad Dominum
in Massepha.
* *Et stetit regio omnis populi omnes tribus* 2
Israel in congregatione populi Dei quadringen-
ta millia virorum peditum educentium gla-
dium.
* *Et audierunt filij Beniamin, quòd ascen-* 3
derunt filij Israel in Massepha: & dixerunt fi-
lij Israel, Loquimini, vbi factũ est malum hoc?
* *Et respondit vir Leuita vir mulieris in-* 4
terfectæ, & dixit: In Gabaa Beniamin veni e-
go & concubina mea vt diuertam:

24 * ἰδοὺ θυγάτηρ μου ἡ παρθένος καὶ ἡ παλλακή· ἐξάξω
δὴ αὐτάς, καὶ ταπεινώσατε αὐτάς, καὶ ποιήσατε αὐταῖς
τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ μὴ ποιή-
25 σητε τὸ ῥῆμα τῆς ἀφροσύνης ταύτης. * καὶ οὐκ ἠθέλησαν οἱ
ἄνδρες ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἐπελάβετο ὁ ἀνὴρ τῆς παλλακῆς, καὶ
ἐξήγαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξω. καὶ ἔγνωσαν αὐτήν,
καὶ ἐνέπαιξαν αὐτὴν ὅλην τὴν νύκτα ἕως τὸ πρωΐ. καὶ
ἐξαπέστειλαν αὐτὴν ἅμα τῷ ἀναβῆναι τὸν ὄρθρον.
26 * καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ τὸ πρωΐ, καὶ ἔπεσεν παρὰ τὴν θύ-
ραν τοῦ πυλῶνος τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρὸς οὗ ἦν ὁ κύριος αὐ-
τῆς ἐκεῖ ἕως οὗ διέφαυσεν.
27 * καὶ ἀνέστη ὁ κύριος αὐτῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἤνοιξεν τὰς
θύρας τοῦ οἴκου, καὶ ἐξῆλθεν τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν ὁδὸν
αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ πεπτωκυῖα παρὰ τὴν
θύραν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρόθυρον.
28 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἀνάστηθι καὶ ἀπέλθωμεν. καὶ οὐκ
ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἀλλὰ ἐτεθνήκει. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ
ὑποζύγιον, καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
29 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν μάχαι-
ραν, καὶ ἐπελάβετο τῆς παλλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐμέλισεν
αὐτὴν κατὰ τὰ ὀστᾶ αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας, καὶ ἐξα-
πέστειλεν αὐτὰ εἰς πάσας φυλὰς ἰσραήλ.
30 * καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ὁρῶν ἔλεγε, οὔτε ἐγενήθη οὔτε ὤφθη οὕ-
τως ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. θέσθε δὴ ἑαυτοῖς περὶ αὐ-
τῆς βουλὴν καὶ λαλήσατε.

κ'.

1 * Καὶ ἐξῆλθον πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐξεκκλη-
σιάσθη ἡ συναγωγὴ ὡς ἀνὴρ εἷς ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσα-
βαιὲ, καὶ γῆς γαλαὰδ πρὸς κύριον εἰς μασσηφά·
2 * καὶ ἔστη τὸ κλίμα παντὸς τοῦ λαοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ
ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ τετρακόσιαι
χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν σπωμένων ῥομφαίαν.
3 * καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν, ὅτι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ εἰς μασσηφά. καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, λαλή-
σατε ποῦ ἐγένετο ἡ κακία αὕτη;
4 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ λευίτης ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς τῆς
πεφονευμένης, καὶ εἶπεν· εἰς γαβαὰ τῆς βενιαμὶν ἦλθον ἐγὼ
καὶ ἡ παλλακή μου τοῦ καταλῦσαι·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Ecce filia mea virgo & concubina illius: producam nunc eas; & humiliate illas, & facite illis quod constitutum in oculis vestris; & viro huic non facietis negotium ignominiæ huius.
25 Et non voluerunt viri ad audiendum ex eo: & apprehendit vir in concubina sua, & produxit ad eos foras; & cognouerunt eam; & irriserunt in ea omnem noctem vsque auroram, & dimiserunt eam in ascendendo auroram.
26 Et venit mulier ad inclinare auroræ, & cecidit in porta domus viri qua dominus eius ibi, vsque quo illuxit.
27 Et surrexit dominus eius in aurora, & aperuit portas domus, & exiuit ad eundum ad viam suam; & ecce mulier concubina eius proiecta in porta domus, & manus eius impositæ super limen.
28 Et dixit illi: Surge, & ibimus. & non respondit. & tulit eam super asinum, & surrexit vir, & iuit ad locum suum.
29 Et venit ad domum suam, & accepit gladium, & apprehendit in concubina sua, & discerpsit eam ad membra eius ad duodecim membra; & misit eam in omni termino terræ Israel.
30 Et fuit omnis qui vidit eam, & dixit: Non fuit, & non visum est sicut hoc ad-ex die qua ascenderũt filij Israel de terra Miszraim vsq; diem hanc. ponite corda vestra super illud, & consulimini & loquimini.

CAP. XX.

ET exierunt omnes filij Israel, & congregata est congregatio, vt vir vnus, ad-ex Dan & vsq; Beer-sabagh, & terra Gilghadæi; ad-ante Dominum ad Miszpeia.
2 Et steterunt capita omnis populi omnes tribus Israel in cœtu populi Domini; quadringenta millia vir peditum euaginantium gladium.
3 Et audierunt filij Biniamin quòd ascenderunt filij Israel ad Miszpeia. & dixerunt filij Israel: Loquimini, quemadmodum fuit malum hoc.
4 Et respondit vir Leuita maritus mulieris occisæ, & dixit: Ad Gibghatha, quæ tribus Biniamin, ascendi ego & concubina mea ad pernoctandum.

5 * וַיָּקֻמוּ עָלַי בַּעֲלֵי הַגִּבְעָה וַיָּסֹבּוּ עָלַי אֶת־הַבַּיִת
לָיְלָה אוֹתִי דִּמּוּ לַהֲרֹג וְאֶת־פִּילַגְשִׁי עִנּוּ וַתָּמֹת׃
6 * וָאֹחֵז בְּפִילַגְשִׁי וָאֲנַתְּחֶהָ וָאֲשַׁלְּחֶהָ בְּכָל־שְׂדֵה
נַחֲלַת יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זִמָּה וּנְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
7 * הִנֵּה כֻלְּכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָבוּ לָכֶם דָּבָר וְעֵצָה
8 הֲלֹם׃ * וַיָּקָם כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד לֵאמֹר
לֹא נֵלֵךְ אִישׁ לְאָהֳלוֹ וְלֹא נָסוּר אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
9 * וְעַתָּה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה לַגִּבְעָה עָלֶיהָ
10 בְּגוֹרָל׃ * וְלָקַחְנוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים לַמֵּאָה
לְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאָה לָאֶלֶף וְאֶלֶף לָרְבָבָה
לָקַחַת צֵדָה לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאָם לְגֶבַע בִּנְיָמִן כְּכָל־
הַנְּבָלָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיֵּאָסֵף כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר כְּאִישׁ אֶחָד
חֲבֵרִים׃
12 * וַיִּשְׁלְחוּ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים בְּכָל־שִׁבְטֵי
בִנְיָמִן לֵאמֹר מָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נִהְיְתָה בָּכֶם׃
13 * וְעַתָּה תְּנוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וּנְמִיתֵם וּנְבַעֲרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ
בִּנְיָמִן לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל אֲחֵיהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הֶעָרִים הַגִּבְעָתָה לָצֵאת
לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * וַיִּתְפָּקְדוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהֶעָרִים
עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב לְבַד מִיֹּשְׁבֵי
הַגִּבְעָה הִתְפָּקְדוּ שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר׃
16 * מִכֹּל הָעָם הַזֶּה שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר
אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה קֹלֵעַ בָּאֶבֶן אֶל־הַשַּׂעֲרָה
וְלֹא יַחֲטִא׃
17 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הִתְפָּקְדוּ לְבַד מִבִּנְיָמִן
אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב כָּל־זֶה אִישׁ
מִלְחָמָה׃

5 * Et ecce homines ciuitatis illius circũ-
dederunt nocte domum in qua manebã,
volentes me occidere, & vxorem meã in-
credibili furore libidinis vexantes, deniq;
6 mortua eſt. * Quam arreptam in fruſta
concidi, miſique partes in omnes termi-
nos poſſeſsionis veſtræ, quia nunquã tan-
tum nephas & tam grande piaculum fa-
7 ctum eſt in Iſrael. * Adeſtis omnes filij Iſ-
8 rael, decernite quid facere debeatis. * Stã-
que omnis populus, & quaſi vnius homi-
nis ſermone reſpondit: Nõ recedemus in
B tabernacula noſtra, nec ſuam quiſquã in-
9 trabit domum: * Sed hoc contra Gabaa
10 in commune faciemus. * Decem viri eli-
gantur è cẽtum ex omnibus tribubus Iſ-
rael, & centum de mille, & mille de decem
millibus, vt comportẽt exercitui cibaria,
& poſsimus pugnare contra Gabaa Ben-
iamin, & reddere ei pro ſcelere quod me-
11 retur. * Conuenitque vniuerſus Iſrael ad
ciuitatem, quaſi homo vnus, eadem mẽte
12 vnoque conſilio. * Et miſerunt nuncios ad
omnem tribum Beniamin, qui dicerent:
Cur tantum nephas in vobis repertũ eſt?
13 * Tradite homines de Gabaa qui hoc fla-
gitium perpetrarunt, vt moriantur, & au-
feratur malum de Iſrael. Qui noluerunt
fratrum ſuorum filiorum Iſrael audire
14 mandatum: * Sed ex cunctis vrbibus quæ
ſortis ſuæ erant conuenerunt in Gabaa, vt
illis ferrent auxilium, & cõtra vniuerſum
15 populum Iſrael dimicarent. * Inuentiq́ue
ſunt viginti quinque millia de Beniamin
educentium gladium, præter habitatores
Gabaa, qui ſeptingenti erant viri fortiſsi-
16 mi, * ita ſiniſtra vt dextra prœliantes; & ſic
fundis lapides ad certum iacientes, vt ca-
pillum quoque poſſent percutere, & ne-
C quaquam in alteram partem ictus lapidis
17 deferretur. * Virorum quoque Iſrael
abſque filiis Beniamin inuenta ſunt qua-
dringenta millia educentium gladios, &
paratorum ad pugnam:

תרגום יונתן

5 וקמו עלי יתבי גבעתא ואקיפו עלי ית ביתא בליליא עלי חשיבו למקטל וית לחינתי ענוהא ומיתת׃ 6 ואחדית בלחינתי
והדימתה ושלחתה בכל תחום אחסנת ארעא דישראל ארי עבדו עיצת חטאין ודלא כשר בישראל׃ 7 הא כולכון בני ישראל הבו
לכון פתגם ועיצה הלכא׃ 8 וקם כל עמא כגברא חד למימר לא ניזיל גבר למשכניה ולא נזור גבר לביתיה׃
9 וכען דין פתגמא דנעביד לגבעתא נתמני עלהא בעדבא׃ 10 ונדבר עשרא גברין למאה לכל שבטיא דישראל
ומאה לאלפא ואלפא לרבותא למיסב זוודין לעמא למעבד לאיתיותהון לגבעתא דבית בנימין ככל קלנא דעבד בישראל׃
11 ואיתכניש כל אנש ישראל לקרתא כגברא חד שוין׃
12 ושלחו שבטיא דישראל גברין בכל שבטי בנימין למימר מה בישתא הדא דהות בכון׃
13 וכען איתו ית גבריא בני רישעא די בגבעתא ונקטלינון ונפלי עבדי בישתא מישראל ולא אבו בני בנימין לקבלא למימר אחיהון
בני ישראל׃ 14 ואתכנישו בני בנימין מן קרויא לגבעתא למיפק לאגחא קרבא עם בני ישראל׃
15 ואתמניו בני בנימין ביומא ההוא מן קרויא עשרין ושיתא אלפין גברא שלפי סיפא בר מיתבי גבעתא אתמניאו שבע מאה גבר עולים׃
16 מכל עמא הדין שבע מאה גבר עולים גברא גמיד בידיה דימינא כל אילין דשדן אבנא בקילעא ומרמן בבינת שערא ולא משגן׃
17 ואנש ישראל אתמניאו בר מדבית בנימין ארבע מאה אלפין גברא שלפי סיפא כל אילין גברי עבדי קרבא׃

*Et insurrexerunt contra me viri qui Ga- 5
baa, & circundederunt contra me domum no-
cte, & me voluerunt occidere; & concubi-
nam meam humiliauerunt & illuserunt ei, &
mortua est.
Et accepi concubinam meam, & in frusta 6
concidi eam, & misi in omnem terminum pos-
sessionis Israel; quoniam fecerunt nephas in Is-
rael.
Ecce omnes vos filij Israel date vobis ser- 7
monem & consilium hic.
Et surrexit omnis populus vt vir vnus, 8
dicens: Non ingrediemur vir in tabernaculum
suum, & non declinabimus vir in domum
suam.
Et nunc verbum hoc quod faciemus Ga- 9
baa: Ascendemus contra eam in sorte:
Et accipiamus decem viros centum ex om 10
nibus tribubus Israel, & centum de mille, &
mille de decem millibus ad accipiendum cibaria
populo ad perficiendũ intrantibus Gabaa Ben-
iamin iuxta omne scelus quod fecit in Israel.
Et congregatus est omnis vir ad ciuitatem 11
quasi vir vnus euntes.
Et miserunt tribus Israel viros in omnem 12
tribum Beniamin, dicentes: Quod scelus hoc
factum in vobis?
Et nunc tradite viros impios qui in Ga- 13
baa, & occidemus eos, & auferemus malum
de Israel. & non voluerunt Beniamin audire
vocem fratrum filiorum Israel.
Et conuenerunt filij Beniamin de vrbibus 14
eorum in Gabaa egredi vt pugnent cum filiis
Israel. Et recensiti sunt filij Beniamin in 15
die illo de ciuitatibus, viginti & quinque mil-
lia virorum educentium gladium, præter eos
qui habitant Gabaa. hi qui recensiti sunt sep-
tingenti viri iuuenes electi
Ex vniuerso populo ambidexteri, omnes 16
hi funditores iaculantes lapides ad capillum, et
non aberrantes. Et omnis vir Israel 17
recensiti sunt absque filiis Beniamin, quadrin-
genta millia virorum educentium gladium; om
nes hi viri bellicosi.*

5 καὶ ἀνέστησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἄνδρες οἱ τῆς γαβαά, καὶ
περιεκύκλωσαν ἐπ' ἐμὲ τὴν οἰκίαν νυκτός, καὶ ἐμὲ ἠθέ-
λησαν ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν παλλακήν μου ἐταπείνωσαν
καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ, καὶ ἀπέθανεν.
6 καὶ ἐπελαβόμην τῆς παλλακῆς μου, καὶ ἐμέλισα
αὐτήν, καὶ ἐξαπέστειλα ἐν παντὶ ὁρίῳ κληρονομίας ἰσ-
ραήλ, ὅτι ἐποίησαν ἀφροσύνην ἐν ἰσραήλ.
7 ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ δότε αὐτοῖς λόγον
8 καὶ βουλὴν ὧδε. καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς
λέγων, οὐκ εἰσελευσόμεθα ἀνὴρ εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἐκκλινοῦμεν ἀνὴρ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
9 καὶ νῦν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ποιήσομεν τῇ γαβαά, ἀνα-
10 βησόμεθα ἐπ' αὐτὴν ἐν κλήρῳ. καὶ ληψώμεθα δέ-
κα ἄνδρας τοῖς ἑκατὸν ταῖς πάσαις φυλαῖς τοῦ ἰσραήλ, καὶ
ἑκατὸν τοῖς χιλίοις, καὶ χιλίους τοῖς μυρίοις λαβεῖν ἐπισιτισ-
μὸν τῷ λαῷ ἐπιτελέσαι τοῖς εἰσπορευομένοις τῇ Γαβαὰ
τοῦ βενιαμὶν κατὰ πᾶσαν τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐποίησεν
11 ἐν ἰσραήλ. καὶ συνήχθη πᾶς ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν
ὡς ἀνὴρ εἷς ἐρχόμενοι.
12 καὶ ἐξαπέστειλαν αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ ἄνδρας ἐν πά-
σῃ φυλῇ βενιαμὶν λέγοντες, τίς ἡ κακία αὕτη ἡ γενομένη
ἐν ὑμῖν;
13 καὶ νῦν δότε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀσεβεῖς τοὺς ἐν γα-
βαά, καὶ θανατώσομεν αὐτούς, καὶ ἐξαροῦμεν κακίαν
ἐξ ἰσραήλ. καὶ οὐκ ἠθέλησαν βενιαμὶν εἰσακούειν τῆς φω-
νῆς τῶν ἀδελφῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
14 καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ἐκ τῶν πόλεων αὐ-
τῶν εἰς γαβαὰ ἐξελθεῖν τοῦ πολεμῆσαι μετὰ υἱῶν ἰσραήλ.
15 καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
κείνῃ ἐκ τῶν πόλεων, εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν
σπωμένων ῥομφαίαν χωρὶς τῶν κατοικούντων τὴν γα-
βαά· οὗτοι οἱ ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες νεανίσκοι ἐκ-
λεκτοί
16 ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀμφοτεροδέξιοι, πάντες οὗτοι
σφενδονῖται βάλλοντες λίθοις πρὸς τὴν τρίχα, καὶ
οὐ διαμαρτάνοντες.
17 καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν χωρὶς τῶν υἱῶν
βενιαμὶν τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομ-
φαίαν πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et surrexerunt super me habitatores Gibghatha, & circuierunt super me domum in nocte: super me cogitauerunt ad occidendum,
& concubinam meam afflixerunt, & mortua est.
6 Et apprehendi in concubina mea, & discerpsi eam, & misi eam in
omni termino hæreditatis terræ Israel; quia fecerunt consilium peccatorum, & quod non rectum in Israel.
7 Ecce vos omnes filij Israel, date vobis verbum & consilium hic.
8 Et surrexit omnis populus vt vir vnus ad dicen-
dum: Non ibimus vir ad tabernaculum suum, & non redibimus vir ad domum suam.
9 Et nunc, hoc verbum quod fa-
ciemus Gibghatha: Numerabimur super eam in sorte.
10 Et ducemus decem viros ad centum ad omnes tribus Israel, &
centum ad mille, & mille ad decem millia, ad accipiendum commeatus populo; ad faciendum ad venire faciendum eis ad Ghilghata domus
Biniamin, sicut omnem ignominiam quam fecerunt in Israel.
11 Et congregatus est omnis homo Israel ad vrbem, si-
cut vir vnus, æquales.
12 Et miserunt tribus Israel viros in omnibus tribubus Biniamin, ad dicendum: Quod malum
hoc quod fuit in vobis?
13 Et nunc venire facite viros filios impietatis qui in Gibghatha, & occidemus eos, & extirpa-
bimus facientes malum ex Israel. & non voluerunt filij Biniamin ad audiendum dicto fratrum suorum filiorum Israel.
14 Et numerati sunt filij Biniamin ex vrbibus ad Gibghatha; ad exeundum ad ineundum bellum cum filiis Israel.
15 Et numerati sunt filij Biniamin in die illo ex vrbibus viginti & sex mille viri euaginantes gladij; solum ex habitatoribus Gibghatha
numerati sunt septingenti vir adolescens.
16 Ex omni populo hoc septingenti vir adolescens, vir impeditus in manu sua quæ dex-
tera; omnes hi qui iacientes lapidem in funda, & proiicientes in pilum capilli, & non errantes.
17 Et viri Israel numerati sunt, præ-
ter de domo Biniamin, quadringenti mille viri euaginantes gladij; omnes hi viri facientes belli.

18 * וַיָּקֻמוּ וַיַּעֲלוּ בֵית־אֵל וַיִּשְׁאֲלוּ בֵאלֹהִים וַיֹּאמְרוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ בַתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־
בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה בַתְּחִלָּה׃
19 * וַיָּקוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל־הַגִּבְעָה׃
20 * וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עִם־בִּנְיָמִן וַיַּעַרְכוּ
אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל־הַגִּבְעָה׃
21 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הַגִּבְעָה וַיַּשְׁחִיתוּ בְיִשְׂרָאֵל
בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה׃
22 * וַיִּתְחַזֵּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃
23 * וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי־יְהוָה עַד־הָעֶרֶב
וַיִּשְׁאֲלוּ בַיהוָה לֵאמֹר הַאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לַמִּלְחָמָה
עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃
24 * וַיִּקְרְבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׃
25 * וַיֵּצֵא בִנְיָמִן לִקְרָאתָם מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
וַיַּשְׁחִיתוּ בִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנַת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ
אַרְצָה כָּל־אֵלֶּה שֹׁלְפֵי חָרֶב׃
26 * וַיַּעֲלוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם וַיָּבֹאוּ
בֵית־אֵל וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוּמוּ
בַיּוֹם־הַהוּא עַד־הָעָרֶב וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים
לִפְנֵי יְהוָה׃
27 * וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה וְשָׁם אֲרוֹן בְּרִית
הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
28 * וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן עֹמֵד לְפָנָיו בַּיָּמִים
הָהֵם לֵאמֹר הַאוֹסִף עוֹד לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־
בְּנֵי־בִנְיָמִן אָחִי אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִּי
29 מָחָר אֶתְּנֶנּוּ בְיָדֶךָ׃ * וַיָּשֶׂם יִשְׂרָאֵל אֹרְבִים אֶל־
30 הַגִּבְעָה סָבִיב׃ * וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי
בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה כְּפַעַם
בְּפָעַם׃

18 * Qui ſurgentes venerunt in domum
Dei, hoc eſt in Sylo, cõſulueruntq; Deum
atque dixerunt: Quis erit in exercitu no-
ſtro princeps certaminis contra filios Bé-
iamin? quibus reſpondit Dominus: Iudas
19 ſit dux veſter. * Statimque filij Iſrael ſurgẽ-
tes manè caſtrametati ſunt iuxta Gabaa:
20 * Et inde procedentes ad pugnam contra
Beniamin, vrbem oppugnare cœperunt.
21 * Egreſſique filij Beniamin de Gabaa, oc-
ciderũt de filiis Iſrael die illo viginti duo
22 millia virorum. * Rurſum filij Iſrael & for-
titudine & numero confidẽtes, in eodem
loco in quo prius certauerunt aciem dire-
23 xerunt: * Ita tamen vt prius aſcenderent &
flerent coram Domino vſque ad noctem,
conſulerẽtque eum & dicerent: Debemus
vltra procedere ad dimicandum cõtra fi-
lios Beniamin fratres noſtros, an nõ? qui-
bus ille reſpondit: Aſcendite ad eos, & in-
24 ite certamen. * Cũque filij Iſrael altera die
contra filios Bẽiamin ad prælium proceſ-
25 ſiſſent, * Eruperunt filij Beniamin de por-
tis Gabaa, & occurrentes eis tanta in illos
cæde bacchati ſunt, vt decẽ & octo millia
virorum educentium gladium proſterne-
26 rent. * Quamobrem omnes filij Iſrael ve-
nerunt in domum Dei, & ſedentes flebãt
coram Domino. ieiunaueruntque die illo
vſque ad veſperam, & obtulerunt ei ho-
27 locauſta atque pacificas victimas; * Et ſu-
per ſtatu ſuo interrogauerunt. Eo tempo-
28 re ibi erat arca fœderis Dei, * Et Phinees
filius Eleazari filij Aaron præpoſitus do-
mus. Conſuluerunt igitur Dominum at-
que dixerunt: Exire vltra debemus ad
pugnam contra filios Beniamin fratres
noſtros, an quieſcere? Quibus ait Do-
minus: Aſcendite; cras enim tradam eos
29 in manus veſtras. * Poſueruntque
filij Iſrael inſidias per circuitum vrbis Ga-
30 baa: * Et tertia vice ſicut ſemel &
bis contra Beniamin exercitum produxe-
runt.

תרגום יונתן

18 וְקָמוּ וּסְלִיקוּ לְבֵית אֵל וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דַייָ וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן יִסַּק לָנָא בְּקַדְמֵיתָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה
בְּקַדְמֵיתָא׃ 19 וְקָמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצַפְרָא וּשְׁרוֹ עַל גִּבְעֲתָא׃ 20 וּנְפַקוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין וְסַדַּרוּ
עִמְּהוֹן אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל קְרָבָא עַל גִּבְעֲתָא׃ 21 וּנְפַקוּ בְנֵי בִנְיָמִין מִן גִּבְעֲתָא וְחַבִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא עַשְׂרִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין גַּבְרָא
קְטִילִין רְמַן לְאַרְעָא׃ 22 וְאִתְתְּקִיף עַמָּא אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וְאוֹסִיפוּ לְסַדָּרָא קְרָבָא בַּאֲתַר דְּסַדַּרוּ קְרָבָא תַּמָּן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה׃
23 וּסְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְכוֹ קֳדָם יְיָ עַד רַמְשָׁא וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דַייָ לְמֵימַר הַאוֹסֵיף לְמִקְרַב לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין אֲחִי
וַאֲמַר יְיָ סַקוּ עֲלֵיהוֹן׃ 24 וּקְרִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת בְּנֵי בִנְיָמִין בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא׃ 25 וּנְפַקוּ דְּבֵית בִּנְיָמִין לְקַדָּמוּתְהוֹן מִן
גִּבְעֲתָא בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא וְחַבִּילוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד תְּמָנַת עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא קְטִילִין רְמַן לְאַרְעָא כָּל אִלֵּין שָׁלְפֵי סַיְפָא׃
26 וּסְלִיקוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל עַמָּא וַאֲתוֹ לְבֵית אֵל וּבְכוֹ וִיתִיבוּ תַמָּן קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְּיוֹמָא הַהוּא עַד רַמְשָׁא וְאַסִּיקוּ עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין
קֳדָם יְיָ׃ 27 וּשְׁאִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַייָ וְתַמָּן אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן׃
28 וּפִינְחָס בַּר אֶלְעָזָר כַּהֲנָא קָאִים קֳדָמוֹהִי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לְמֵימַר הַאוֹסֵיף עוֹד לְמִפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין אֲחִי אִם
אִתְמְנַע וַאֲמַר יְיָ סַקוּ אֲרֵי מְחַר אֶמְסְרִינּוּן בִּידָךְ׃ 29 וְשַׁוִּי יִשְׂרָאֵל כְּמָנִין עַל גִּבְעֲתָא סְחוֹר סְחוֹר׃
30 וּסְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת בְּנֵי בִנְיָמִין בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְסַדַּרוּ קְרָבָא עַל גִּבְעֲתָא כִּזְמַן בִּזְמָן׃

** Et surrexerunt & ascenderũt in Bethel, 18
& interrogauerunt in Deo. & dixerunt filij
Israel: Quis ascendet nobis dux ad pugnãdum
cum filiis Beniamin? & dixit Dominus: Judas
ascendet dux.*
** Et surrexerunt filij Israel manè, & ca- 19
strametati sunt in Gabaa.*
** Et egressi sunt vir Israel in bellum cum 20
Beniamin, & castrametati sunt cum ipsis vir
Israel in bellum contra Gabaa.*
** Et exierunt filij Beniamin de vrbe, et oc- 21
ciderũt in Israel in die illa duo & viginti mil-
lia virorum super terram.*
** Et confortati sunt populus vir Israel, & 22
adiecerunt ordinare bellum in loco quo ordina-
uerant illic in die prima.*
** Et ascenderunt filij Israel & plorauerunt 23
coram Domino vsque ad vesperam. & inter-
rogauerunt in Domino, dicentes: Si addam ap-
propinquare in bellum cum filiis Beniamin fra-
tris mei? & dixit Dominus: Ascendite ad eũ.*
** Et accesserunt filij Israel contra filios Ben- 24
iamin in die secunda.*
** Et exiuit Beniamin in occursum eorum 25
de Gabaa in die secunda, & occiderunt adhuc
de populo octo & decem millia virorum super
terram: omnes hi educentes gladium.*
** Et ascenderunt omnes filij Israel & om- 26
nis populus, & venerunt in Bethel, & plo-
rauerunt, & sederunt illic coram Domino. et
ieiunauerunt in die illo vsque ad vesperam, &
obtulerunt holocaustum salutationis coram Do-
mino.* ** Et interrogauerunt filij Israel 27
in Domino, & illic arca testamenti Domini in
diebus illis;*
** Et Phinees filius Eleazar filij Aaron a- 28
stans coram ea in diebus illis dicens: Si addã vl-
tra exire in bellum cum filiis Beniamin fratris
mei, an cessabo? & dixit Dominus: Ascendite,
& cras tradam eum in manum tuam.*
** Et posuerunt filij Israel insidias in Gabaa 29
in circuitu:* ** Et ascenderunt filij Israel con- 30
tra Beniamin in die tertio, & exercitum edu-
xerunt contra Gabaa sicut semel & semel.*

18 * καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀνέβησαν εἰς Βαιθὴλ, καὶ ἐπηρώ-
τησαν ἐν τῷ θεῷ. καὶ εἶπαν υἱοὶ ἰσραήλ, τίς ἀναβήσεται ἡ-
μῖν ἀφηγούμενος πολεμῆσαι μετὰ υἱῶν Βενιαμίν; καὶ εἶ-
πεν κύριος, ἰούδας ἀναβήσεται ἀφηγούμενος.
19 * καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πρωΐ, καὶ παρενέβα-
20 λον ἐπὶ τὴν γαβαά. * καὶ ἐξῆλθον ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς
πόλεμον μετὰ Βενιαμίν. καὶ παρετάξαντο μετ' αὐτῶν ἀ-
νὴρ ἰσραὴλ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν γαβαά.
21 * καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διέ-
φθειραν ἐν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δύο καὶ εἴκοσι χιλι-
22 άδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν. * καὶ ἐνίσχυσαν ὁ λαὸς ἀνὴρ
ἰσραήλ, καὶ προσέθεντο παρατάξασθαι πόλεμον ἐν τῷ τό-
πῳ ᾧ παρετάξαντο ἐκεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ.
23 * καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἔκλαυσαν ἐνώπιον
κυρίου ἕως ἑσπέρας. καὶ ἐπηρώτησαν ἐν κυρίῳ λέγοντες,
εἰ προσθῶ προσεγγίσαι εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν Βενιαμὶν τοῦ
ἀδελφοῦ μου; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε πρὸς αὐτόν.
24 * καὶ προσήλθοσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς υἱοὺς Βεν-
ιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ.
25 * καὶ ἐξῆλθεν Βενιαμὶν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ἐκ τῆς
γαβαὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ· καὶ διέφθειραν ἔτι ἐκ τοῦ
λαοῦ ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν, πάν-
τες οὗτοι ἐσπασμένοι ῥομφαίαν.
26 * καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ πᾶς ὁ
λαός, καὶ ἤλθοσαν εἰς Βαιθήλ, καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐκά-
θισαν ἐκεῖ ἔναντι κυρίου· καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλοκαύτωμα σωτη-
ρίου ἔναντι κυρίου.
27 * καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐκεῖ ἡ
κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις·
28 * καὶ Φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν παρεστηκὼς ἐνώ-
πιον αὐτοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγων, εἰ προσθήσω ἔτι
ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ μου,
ἢ κοπάσω; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε καὶ αὔριον παρα-
δώσω αὐτὸν ἐν τῇ χειρί σου.
29 * καὶ ἔθηκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔνεδρα ἐν τῇ Γαβαὰ κύκλῳ.
30 * καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸν Βενιαμὶν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ παρετάξαντο πρὸς τὴν γαβαὰ
καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et surrexerunt & ascenderunt in Bethel, & quæsierunt in verbo Domini, & dixerunt filij Israel: Quis ascendet nobis in anteriori ad ineundum bellum cum filiis Biniamin? & dixit Dominus: Iehudah in anteriori. 19 Et surrexerunt filij Israel in aurora, & posuerunt super Gibghatha. 20 Et exierunt viri Israel ad ineundum prœlium cum filiis Biniamin; & ordinauerunt cum illis homines Israel bellum super Gibghatha. 21 Et exierunt filij Biniamin ex Gibghatha; & perire fecerunt in Israel in die illo viginti & duo mille viros interfectos proiectos ad terram. 22 Et confortatus est populus homo Israel: & addiderunt ad ordinandum bellum in loco vbi ordinauerunt prœlium ibi in die anteriori. 23 Et ascenderunt filij Israel, & plorauerunt ante Dominum vsque ad vesperum, & quæsierunt in dicto Domini ad dicendum: Nũ addam ad accedendum ad ineundum bellum cum filiis Biniamin fratris mei? & dixit Dominus: Ascendite super eos. 24 Et accesserunt filij Israel ad filios Biniamin in die secundo.
25 Et exierunt de domo Biniamin ad occursum eorum ex Gibghatha in die secunda, & perire fecerunt in filiis Israel adhuc octodecim mille virum occisos proiectos ad terram; omnes hos euaginatores gladij.
26 Et ascenderunt omnes filij Israel & omnis populus, & venerunt ad Bethel, & fleuerunt, & sederunt ibi ante Dominum, & ieiunauerunt in die illo vsque vesperum. & ascendere fecerunt holocausta & munus sanctitatis ante Dominum: 27 Et quæsierunt filij Israel in dicto Domini: & ibi arca fœderis Domini in diebus illis: 28 Et Pinhhazz filius Elghazar sacerdos stans ante eum in diebus illis ad dicendum: Num addam adhuc ad ineundum bellum cum filiis Biniamin fratris mei, aut retinebor? & dixit Dominus; Ascendite; nam cras tradam eos in manu tua. 29 Et posuit Israel insidias super Gibghatha circum circum. 30 Et ascenderunt filij Israel ad filios Biniamin in die tertio: & ordinauerunt bellum super Gibghatha, sicut tempus in tempore.

31 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם הָנְתְּקוּ מִן־
הָעִיר וַיָּחֵלּוּ לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים כְּפַעַם ׀ בְּפַעַם
בַּמְסִלּוֹת אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה בֵית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה
בַּשָּׂדֶה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל׃
32 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי בִנְיָמִן נִגָּפִים הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נָנוּסָה וּנְתַקְּנֻהוּ מִן־הָעִיר אֶל־
33 הַמְסִלּוֹת׃ * וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעַרְכוּ
בְּבַעַל תָּמָר וְאֹרֵב יִשְׂרָאֵל מֵגִיחַ מִמְּקֹמוֹ מִמַּעֲרֵה־
34 גָבַע׃ * וַיָּבֹאוּ מִנֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־
35 נֹגַעַת עֲלֵיהֶם הָרָעָה׃ * וַיִּגֹּף יְהוָה ׀ אֶת־בִּנְיָמִן
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן בַּיּוֹם
הַהוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ כָּל־אֵלֶּה
36 שֹׁלֵף חָרֶב׃ * וַיִּרְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן כִּי נִגָּפוּ וַיִּתְּנוּ
אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאֹרֵב
אֲשֶׁר שָׂמוּ אֶל־הַגִּבְעָה׃
37 * וְהָאֹרֵב הֵחִישׁוּ וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה וַיִּמְשֹׁךְ
הָאֹרֵב וַיַּךְ אֶת־כָּל־הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
38 * וְהַמּוֹעֵד הָיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאֹרֵב הֶרֶב
לְהַעֲלוֹתָם מַשְׂאַת הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר׃
39 * וַיַּהֲפֹךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה וּבִנְיָמִן הֵחֵל
לְהַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ כִּי
אָמְרוּ אַךְ נִגּוֹף נִגָּף הוּא לְפָנֵינוּ כַּמִּלְחָמָה
40 הָרִאשֹׁנָה׃ * וְהַמַּשְׂאֵת הֵחֵלָּה לַעֲלוֹת
מִן־הָעִיר עַמּוּד עָשָׁן וַיִּפֶן בִּנְיָמִן אַחֲרָיו וְהִנֵּה עָלָה
41 כְלִיל־הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה׃ * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הָפַךְ
וַיִּבָּהֵל אִישׁ בִּנְיָמִן כִּי רָאָה כִּי־נָגְעָה עָלָיו הָרָעָה׃
42 * וַיִּפְנוּ לִפְנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר
וְהַמִּלְחָמָה הִדְבִּיקָתְהוּ וַאֲשֶׁר מֵהֶעָרִים מַשְׁחִיתִים
אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ׃

31 *Sed & filij Bĕiamin audacter eruperũt de
ciuitate, & fugiẽtes aduerſarios lõgius p-
ſecuti ſũt, ita vt vulnerarẽt ex eis ſicut pri-
mo die & ſecũdo, & cędereint per duas ſe-
mitas vertẽtes terga, quarũ vna ferebatur
E in Bethel, & altera in Gabaa, atq; pſter-
32 nerẽt triginta circiter viros. *Putauerũt e-
nim ſolito eos more cedere. Qui fugã arte
ſimulãtes, inierũt conſiliũ vt abſtraherẽt
eos de ciuitate, & quaſi fugiẽtes ad ſupra-
33 dictas ſemitas pducerẽt. *Omnes itaq; filij
Iſrael ſurgẽtes de ſedibus ſuis, tetẽderunt
aciẽ in loco qui vocatur Baalthamar: inſi-
diæ quoq; quæ circa vrbẽ erãt, paulatim
ſe aperire cœperũt, & ab Occidẽtali vrbis
34 parte pcedere. *Sed & alia decẽ millia vi-
rorũ de vniuerſo Iſrael habitatores vrbis
ad certamina puocabãt, ingrauatũq; eſt
bellũ cõtra filios Bĕiamin, & nõ intellexe-
rũt ꝙ ex omni parte illis inſtaret interit'.
35 *Percuſsitq; eos Dñs in cõſpectu filiorum
Iſrael, & interfecerũt ex eis in illo die vi-
ginti quinq; millia & centũ viros, omnes
36 bellatores & educentes gladiũ. *Filij autẽ
F Bĕiamin cũ ſe inferiores eſſe vidiſſent, cœ-
perũt fugere. quod cernẽtes filij Iſrael, de-
derũt eis ad fugiẽdũ locũ, vt ad pparatas
inſidias deuenirẽt, quas iuxta vrbẽ poſue
37 rãt. *Qui cũ repẽte de latibulis ſurrexiſſẽt
& Bĕiamin terga cedẽtibus daret, ingreſsi
ſunt ciuitatẽ, & pcuſſerũt eã in ore gladij.
38 *Signũ autẽ dederãt filij Iſrael his quos in
inſidiis collocauerãt, vt poſtq̃ vrbẽ cepiſ-
ſent, ignẽ accẽderẽt, vt aſcẽdẽte in altũ fu-
39 mo, captã vrbẽ demõſtrarẽt. *Quod cũ cer
nerent filij Iſrael in ipſo certamine poſiti,
putauerũt enim filij Bĕiamin eos fugere,
& inſtãtius pſequebãtur cæſis de exercitu
40 eorũ triginti viris: *vt viderũt quaſi colũ-
nam fumi de ciuitate cõſcẽdere, Bĕiamin
quoq; reſpiciẽs retro cũ captã cernerẽt ci-
41 uitatem, & flãmas in ſublime ferri; *Qui
prius ſimulauerãt fugã, verſa facie fortius
reſiſtebãt. quod cùm vidiſſẽt filij Bĕiamin
in fugam verſi ſunt, 42 *& ad viam deſerti ire cœperunt; illuc quoque eos aduerſariis perſequentibus.
Sed & hi qui vrbem ſuccenderant, occurrerunt eis.

תרגום יונתן

31 וּנְפַקוּ בְּנֵי בִנְיָמִין לִקְדָמוּת עַמָּא אִיתְנְגִידוּ מִן קַרְתָּא וּשְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא מֵעַמָּא קְטִילִין כִּזְמַן בִּזְמַן בְּכִבְשׁ אָרְחָתָא דַחֲדָא דְסָלְקָא לְבֵית
אֵל וַחֲדָא לְגִבְעֲתָא בְחַקְלָא כִּתְלָתִין גַּבְרָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 32 וַאֲמַרוּ בְּנֵי בִנְיָמִין תְּבִירִין אִינוּן קֳדָמַנָא כְּקַדְמֵיתָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ
נִיפּוּךְ וְנִיגְּדִינוּן מִן קַרְתָּא לְכִיבְשַׁיָּא׃ 33 וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מֵאַתְרֵיהוֹן וְסַדַּרוּ קְרָבָא בְּמֵישְׁרֵי יְרִיחוֹ וּכְמָנָא דְיִשְׂרָאֵל מְגִיחַ
מֵאַתְרֵיהּ מִמֵּישַׁר גִּבְעֲתָא׃ 34 וַאֲתוֹ מִדָּרוֹם לְגִבְעֲתָא עַשְׂרָה אַלְפִין גְּבַר עוּלֵימִם מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעָבְדֵי קְרָבָא תַּקִּיפוּ וְאִינוּן לָא יָדְעִין אֲרֵי
קְרִיבַת דְּתֵיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 35 וְתַבַּר יְיָ יָת דְּבֵית בִּנְיָמִין קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְחַבִּילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבֵית בִּנְיָמִין בְּיוֹמָא הַהוּא עֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁא
אַלְפִין וּמְאָה גַּבְרָא כָּל אִילֵין שָׁלְפֵי סַיְפָא׃ 36 וַחֲזוֹ בְּנֵי בִנְיָמִין אֲרֵי אִיתְּבַרוּ וִיהַבוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אַתְרָא לִדְבֵית בִּנְיָמִין אֲרֵי אִיתְרְחִיצוּ
עַל כְּמָנָא דְשַׁוִּיאוּ עַל גִּבְעֲתָא׃ 37 וּכְמָנָא אוֹחוּ וְאִתְנְגִידוּ עַל גִּבְעֲתָא וְאִתְנְגִיד כְּמָנָא וּמְחָא יָת כָּל קַרְתָּא לְפִתְגַּם דְּחָרֶב׃
38 וְזִמְנָא הֲוָה מִתְקַן לֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל עִם כְּמָנָא דְיִסְגּוֹן לְאַסָּקוּתְהוֹן יְטוּר דִּתְנָן מִן קַרְתָּא׃ 39 וְאִיתְחֲזַר אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בִּקְרָבָא
וּדְבֵית בִּנְיָמִין שְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא קְטִילִין בֶּאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל כִּתְלָתִין גַּבְרָא אֲרֵי אֲמַרוּ בְּרַם מִתְבַּר תְּבִירִין אִינוּן קֳדָמַנָא כִּקְרָבָא קַדְמָאָה׃
40 וּכְמָנָא שְׁרֵי לְאַסָּקָא מִן קַרְתָּא יְטוּר דִּתְנָן וְאִיתְפְּנִיאוּ דְבֵית בִּנְיָמִין לַאֲחוֹרֵיהוֹן וְהָא סְלֵיק תְּנָנָא דְקַרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא׃
41 וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִיתְחֲזַר וְאִיתְבְּהִיל אֱנָשׁ בִּנְיָמִין אֲרֵי חֲזָא אֲרֵי קְרִיבַת דְּתֵיתֵי עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 42 וְאִיתְפְּנִיאוּ קֳדָם אֱנָשׁ
יִשְׂרָאֵל לְאוֹרַח מַדְבְּרָא וְעָבְדֵי קְרָבָא אַדְבְּקוּנוּן וֶאֱנָשֵׁי כְּמָנָא קָמוּ מִקִּרְוֵיהוֹן קָטְלִין בְּהוֹן מִיכָּן וּמִיכָּן׃

‡ Et exierunt filij Beniamin in occursum po- 31
puli, & attracti sunt de ciuitate. & cœperunt
percutere de populo vulneratos sicut semel &
semel in viis, quarum est vna ascendens in
Bethel, & vna ascendens in Gabaa, quasi tri-
ginta viros in Israel.
‡ Et dixerunt filij Beniamin: Interficiuntur 32
ipsi coram nobis sicut prius. et filij Israel dixe-
runt: Fugiamus, & educamus eos de vrbe in
vias. ‡ Et omnis vir Israel surrexit de 33
loco suo, & eduxerunt aciem in Baalthamar:
& insidiæ Israel pugnabant de loco suo ab Oc-
cidente Gabaa.
‡ Et venerunt è regione Gabaa decem mil- 34
lia virorum electorum ex omni Israel. & bel-
lum grauatum est, et illi non cognouerunt quo-
niam instabat contra eos malum.
‡ Et confudit Dominus Beniamin in con- 35
spectu Israel: & occiderunt filij Israel in Ben-
iamin in die illo viginti quinque millia & cen-
tum viros: omnes hi educentes gladium.
‡ Et viderunt filij Beniamin quòd fugati 36
sunt, et dedit vir Israel locum Beniamin, quo-
niam sperauerunt in insidiis quas præparaue-
rant iuxta Gabaa.
‡ Et insidiæ eruperunt & effusæ sunt con- 37
tra Gabaa; & abierunt insidiæ & percusse-
runt totam vrbem in ore gladij.
‡ Et signum erat viro Israel ad insidias, 38
gladius, vt eleuarent ipsi flammam fumi ab
vrbe.
‡ Et reuersi sunt vir Israel in bello. & 39
Beniamin cœpit ferire vulneratos in viro Is-
rael quasi triginta viros: quoniam dixerunt:
Verum fugatus fugatur ipse coram nobis, sicut
bellum prius. ‡ Et flamma incepit ascen- 40
dere de vrbe columna fumi. & respexit Ben-
iamin post se, & ecce ascendit consumatio vr-
bis in cælum. ‡ Et vir Israel reuersus est. 41
& festinauit vir Beniamin, & vidit quòd
tetigit se malum. ‡ Et declinauit coram vi- 42
ro Israel in viam deserti, & bellum præuenit
eum, & qui à ciuitatibus interfecerunt eum in
medio eorum:

31 ‡ καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ βενιαμὶν εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ
καὶ ἐξελκύσθησαν ἐκ τῆς πόλεως· καὶ ἤρξαντο τύπτειν ἐκ τοῦ
λαοῦ τραυματίας καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὧν
ἐστὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς βαιθήλ, καὶ μία ἀναβαίνουσα
εἰς γαβαά, ὡσεὶ τριάκοντα ἄνδρας ἐν τῷ ἰσραήλ.
32 ‡ καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν προσκόπτουσιν αὐτοὶ ἐνώ-
πιον ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν. καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἶπον, φύ-
γωμεν καὶ ἐκσπάσωμεν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰς ὁδούς.
33 ‡ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀνέστη ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ παρε-
τάξαντο ἐν βααλθαμάρ, καὶ τὸ ἔνεδρον ἰσραὴλ ἐπά-
λαιεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ ἀπὸ δυσμῶν τῆς γαβαά.
34 ‡ καὶ παρεγένοντο ἐξ ἐναντίας γαβαὰ δέκα χιλιάδες
ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς ἰσραήλ. καὶ ὁ πόλεμος ἐβα-
ρύνθη, καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἀφῆπται ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ κα-
35 κία. ‡ καὶ ἐτρόπωσεν κύριος τὸν βενιαμὶν κατὰ πρόσω-
πον ἰσραήλ. καὶ διέφθειραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ βενια-
μὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰκοσιπέντε χιλιάδας καὶ ἑκα-
36 τὸν ἄνδρας, πάντες οὗτοι σπώμενοι ῥομφαίαν. ‡ καὶ εἶδον
οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ὅτι τετρόπωνται, καὶ ἔδωκεν ἀνὴρ ἰσραὴλ
τόπον τῷ βενιαμίν, ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ τὸ ἔνεδρον ὃ ἔταξαν
37 πρὸς τὴν γαβαά. ‡ καὶ τὸ ἔνεδρον ὥρμησεν καὶ ἐξε-
χύθησαν πρὸς τὴν γαβαά. καὶ ἐπορεύθη τὸ ἔνεδρον, καὶ
ἐπάταξαν ὅλην τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας.
38 ‡ καὶ ἡ συνταγὴ ἦν ἀνδρὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸ ἔνεδρον,
μάχαιρα, τοῦ ἀνενέγκαι αὐτοὺς πυρσὸν τοῦ καπνοῦ ἀπὸ
τῆς πόλεως.
39 ‡ καὶ ἀνέστρεψαν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ βεν
ιαμὶν ἦρκται τοῦ τύπτειν τραυματίας ἐν τῷ ἀνδρὶ ἰσρα-
ὴλ ὡς τριάκοντα ἄνδρας, ὅτι εἶπαν πλὴν τροπούμενος
τροποῦται αὐτὸς ἐναντίον ἡμῶν καθὼς ὁ πόλεμος ὁ ἔμ
προσθεν.
40 ‡ καὶ ὁ πυρσὸς ἤρξατο ἀναβαίνειν ἐκ τῆς πόλεως στῦλος κα
πνοῦ. καὶ ἐπέβλεψεν βενιαμὶν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἀνέβη
συντέλεια τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν.
41 ‡ καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπέστρεψεν· καὶ ἔσπευσεν ἀνὴρ
βενιαμίν, καὶ εἶδεν ὅτι ἧπται αὐτοῦ ἡ κακία.
42 ‡ καὶ ἔκλινεν ἐνώπιον ἀνδρὸς ἰσραὴλ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς
ἐρήμου, καὶ ὁ πόλεμος κατέφθασεν αὐτόν, καὶ οἱ ἀπὸ
τῶν πόλεων διέφθειραν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et exierunt filij Biniamin ad occursum populi; extracti sunt ab vrbe, & cœperunt ad occidendum ex populo occisos sicut tempus
in tempore in strata via, quæ vna quæ ascendit ad Bethel, & vna ad Gibghatha in agro vt triginta virum in Israel. 32 Et dixerunt filij
Biniamin: Fracti illi ante nos sicut antea. & filij Israel dixerunt: Conuertamus, & protrahemus illos ab vrbe ad stratam. 33 Et omnis ho-
mo Israel surrexerunt ex locis eorum, & ordinauerunt bellũ in planiciebus Ierihho; & insidiæ Israelis inierunt ex loco suo ex planicie Gib-
ghatha. 34 Et venerunt ab Austro Gibghatha decem mille vir adolescens ex omni Israel, & factores belli inualuerunt, & illi non cog-
noscentes quòd propinquum quod veniet sibi malum. 35 Et fregit Dominus de domo Biniamin: & perire fecerunt filij Israel in domus
Biniamin in die illa viginti & quinque millia & centum virum corã Israel: omnes hi euaginantes gladium. 36 Et viderunt filij Biniamin
quòd fracti sunt, & dederunt homo Israel locum iis qui domus Biniamin; quia confisi sunt super insidiis quas posuerunt super Gibghatha.
37 Et insidiæ festinauerunt & extractæ sunt super Gibghatha, & extractus est insidiator, & percussit omnem vrbem ad verbum gladij.
38 Et tempus fuit constitutum homini Israel cum insidiis, quòd multiplicabunt ad ascendere faciendum eos columnam fumi ex vrbe.
39 Et reuersus est homo Israel in bello, & domus Biniamin cœperunt ad occidendum occisos in homine Israel vt triginta virum: nam
dixerunt: Verùm frangi fracti illi ante nos, sicut bello anteriori. 40 Et insidia cœpit ad ascendere faciendum ex vrbe
columnam fumi: & respexerunt domus Biniamin ad posteriora sua; & ecce ascendit fumus ab vrbe ad latus cælorum.
41 Et homo Israel reuersus est, & turbatus est homo Biniamin: nam vidit quòd propinquum quod veniet super illos malum.
42 Et respexerunt ante hominem Israel ad viam deserti; & facientes bellum apprehenderunt eos: & homines insidiarum surrexerunt
ex vrbibus suis, occidentes in illis hinc & hinc.

43 * כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִיפֻהוּ מְנוּחָה הִדְרִיכֻהוּ עַד
44 נֹכַח הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ׃ * וַיִּפְּלוּ מִבִּנְיָמִן שְׁמֹנָה־
עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי־חָיִל׃
45 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן וַיְעֹלְלֻהוּ
בַּמְסִלּוֹת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיַּדְבִּיקוּ אַחֲרָיו עַד־
גִּדְעֹם וַיַּכּוּ מִמֶּנּוּ אַלְפַּיִם אִישׁ׃
46 * וַיְהִי כָל־הַנֹּפְלִים מִבִּנְיָמִן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־כָּל־
אֵלֶּה אַנְשֵׁי־חָיִל׃
47 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן שֵׁשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֶלַע רִמּוֹן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃
48 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיַּכּוּם לְפִי־
חֶרֶב מֵעִיר מְתֹם עַד־בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַּם כָּל־
הֶעָרִים הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃

כא

1 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ
לֹא־יִתֵּן בִּתּוֹ לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה׃
2 * וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָדוֹל׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לָמָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָיְתָה זֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל לְהִפָּקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד׃
4 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיַּשְׁכִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ
וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים׃
5 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֲשֶׁר לֹא־עָלָה בַקָּהָל
מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי הַשְּׁבוּעָה
הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לַאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה
6 לֵאמֹר מוֹת יוּמָת׃ * וַיִּנָּחֲמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
בִּנְיָמִן אָחִיו וַיֹּאמְרוּ נִגְדַּע הַיּוֹם שֵׁבֶט אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל׃

43 *Atq; ita factum eſt vt ex vtraq; parte ab
hoſtibus cæderetur; nec erat vlla requies
G morientiũ. Ceciderunt atque ꝓſtrati ſunt
44 ad Orientalẽ plagã vrbis Gabaa. *Fuerunt
autẽ qui in eodẽ loco interfecti ſunt decẽ
& octo millia virorũ, omnes robuſtiſsimi
45 pugnatores. *Quod cùm vidiſſent qui re
mãſerãt de Beniamin, fugerũt in ſolitudi-
nem, & ꝑgebant ad petrã cuius vocabulũ
eſt Remmõ. In illa quoq; fuga palãtes &
in diuerſa tendẽtes occiderũt quinq; mi-
lia viros. & cùm vltra tenderent ꝑſecuti
ſunt eos, & interfecerũt etiã alia duo mil-
46 lia. *Et ſic factũ eſt vt omnes qui ceciderãt
de Beniamin in diuerſis locis, eſſẽt viginti
quinq; millia pugnatores ad bella prom-
ptiſsimi. Remãſerunt itaq; de omni nu-
mero Beniamin qui euadere potuerant,
47 *Et fugere in ſolitudinẽ, ſexcenti viri; ſe-
deruntq; in petra Rẽmon menſibus qua-
48 tuor. *Regreſsi autem filij Iſrael omnes re
liquias ciuitatis à viris vſq; ad iumẽta gla-
dio ꝑcuſſerunt; cunctaſq; vrbes & viculos
Beniamin vorax flamma conſumpſit.

CAP. XXI.

1 IVrauerant quoq; filij Iſrael in Maſpha,
A & dixerunt: Nullus noſtrum dabit filiis
2 Beniamin de filiabus ſuis vxorẽ. *Vene-
runtq; omnes ad domũ Dei in Sylo, & in
cõſpectu eius ſedentes vſq; ad veſperã le-
uauerunt vocẽ, & magno vlulatu cœpe-
3 rũt flere, *dicẽtes: Quare dñe Deus Iſrael
factum eſt hoc malũ in populo tuo, vt ho
4 die vna tribus auferretur ex nobis? *Alte-
ra autẽ die diluculo conſurgentes extru-
xerunt altare, obtuleruntque ibi holo-
5 cauſta & pacificas victimas, *& dixerunt:
Quis non aſcendit in exercitum Domini
de vniuerſis tribubus Iſrael? Grandi enim
iuramento ſe conſtrinxerant cùm eſſent in
B Maſpha, interfici eos qui defuiſſent.
6 *Ductique pœnitentia filij Iſrael ſuper
fratre ſuo Beniamin, cœperunt dicere:
Ablata eſt tribus vna de Iſrael.

תרגום יונתן

43 טַלְטִילוּ יַת בִּנְיָמִין וּרְדַפוּנוּן מִבֵּית נְיָחֵיהוֹן טְרָדוּנוּן עַד לְקֳבֵיל גִּבְעֲתָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא׃ 44 וְאִתְקְטַלוּ מִדְבֵית בִּנְיָמִין תְּמָנֵת
עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא כָּל אִילֵין גִּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא׃ 45 וְאִתְפְּנִיאוּ וַאֲפַכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן וְאִתְּמַרוּ בְּכִיבְשַׁיָּא חַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
וְאַדְבִּיקוּ בָּתְרֵיהוֹן עַד גִּדְעוֹם וּקְטִילוּ מִנְּהוֹן תְּרֵין אַלְפִין גַּבְרָא׃ 46 וַהֲווֹ כָּל דְּאִתְקְטִילוּ מִדְבֵית בִּנְיָמִין עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
שָׁלְפֵי סַיְפָא בְּיוֹמָא הַהוּא יַת כָּל אִילֵין גִּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא׃ 47 וְאִתְפְּנִיאוּ וַאֲפַכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן שִׁית מְאָה גַּבְרָא וִיתִיבוּ בְּכֵיף רִמּוֹן
אַרְבְּעָה יַרְחִין׃ 48 וֶאֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל תָּבוּ לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִין וּמְחוֹנוּן לְפִתְגַם דְּחֶרֶב מִקִּרְוֵיהוֹן גַּמְרִינוּן עַד בְּעִירָא וְעַד כָּל דְּאִשְׁתְּכַח אַף כָּל
קִרְוַיָּא דְּאִשְׁתְּכַחָא אוֹקִידוּ בְנוּרָא׃

כא

1 וֶאֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל קַיִּים בְּמִצְפְּיָא לְמֵימַר אֱנַשׁ מִנָּנָא לָא יִתֵּן בְּרַתֵּיהּ לִדְבֵית בִּנְיָמִין לְאִינְתּוּ׃ 2 וַאֲתָא עַמָּא
לְבֵית אֵל וִיתִיבוּ תַמָּן עַד רַמְשָׁא קֳדָם יְיָ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ בִּכְוּ סַגִּיָא׃ 3 וַאֲמַרוּ לְמָה יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הֲוָת דָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִסְגֵּי
יוֹמָא דֵין מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְטָא חַד׃ 4 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וְאַקְדִּימוּ עַמָּא וּבְנוֹ תַמָּן מַדְבְּחָא וְאַסִּיקוּ עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין׃
5 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן דְּלָא סְלֵיק בִּקְהָלָא מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לִקְדָם יְיָ אֲרֵי שְׁבוּעֲתָא רַבָּא הֲוָת לִדְלָא סְלֵיק לִקְדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא
לְמֵימַר אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵיל׃ 6 וְאִתְנְחָמוּ דְבֵית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית בִּנְיָמִין אֲחֵיהוֹן וַאֲמַרוּ אִתְמְנַע יוֹמָא דֵין שִׁבְטָא חַד מִיִּשְׂרָאֵל׃

Et percusserunt Beniamin : & persecuti 43
sunt eum post eum, & calcauerunt eum vsque
ad è regione Gabaa ab oriente Solis.
Et ceciderunt de Beniamin octo & decem 44
millia virorum, omnes hi viri potentes.
Et declinauerunt & fugerunt in deser- 45
tum ad petram Remmon. & disperdiderunt
eum in viis quinque millia virorum. & ad-
hæserunt post eum vsque ad Gadaam, & per-
cusserunt ex eo duo millia virorum.
Et fuerunt omnes qui ceciderunt in Ben- 46
iamin, viginti & quinque millia virorum e-
ducentium gladium in die illo; omnes isti viri
potentes.
Et declinauerunt & fugerunt in desertũ 47
ad petram Remmon sexcenti viri, & sederũt
in petra Remmon quatuor mensibus.
Et vir Israel reuersus est contra filios Bē- 48
iamin, & percussit eos in ore gladij de vrbe
consecutiuè vsque ad iumentum, vsque ad om-
ne inuentum in omnibus ciuitatibus; & ciui-
tates inuentas miserunt in ignem.

CAP. XXI.

ET vir Israel iurauit in Massepha dicentes: 1
Vir ex nobis non dabit filiam suam Benia-
min in vxorem.
Et venerunt populus in Bethel, & se- 2
derunt illic vsque ad vesperam coram Deo, et
leuauerunt vocem suam, & plorauerunt fle-
tum magnum:
Et dixerunt: Quare domine Deus Israel 3
factum est hoc in Israel, vt recenseretur hodie
in Israel tribus vna?
Et factum est die crastina, & manè sur- 4
rexerunt populus, & extruxerunt illic altare,
& obtulerunt holocausta salutationis.
Et dixerunt filij Israel: Quis est qui non 5
ascendit in ecclesiam de omnibus tribubus Is-
rael ad Dominum? quoniam iuramentum ma-
gnum erat non ascendenti ad Dominum in Mas-
sepha, dicentes: Morte morietur.
Et consolati sunt filij Israel de Beniamin 6
fratre suo: & dixerunt; Ablata est hodie tri-
bus vna de Israel:

43 καὶ κατέκοψαν τὸν βενιαμίν. καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν κα-
τὰ πόδας αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησαν αὐτὸν ἕως ἐξ ἐναντίας
τῆς γαβαὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.
44 καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ βενιαμὶν ὀκτωκαίδεκα χιλιά-
δες ἀνδρῶν· σύμπαντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.
45 καὶ ἐξέκλινον καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν
πέτραν τὴν ῥεμμών. καὶ ἐκαλαμίσαντο αὐτὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς
πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτοῦ
ἕως Γαδαάμ, καὶ ἐπάταξαν ἐξ αὐτοῦ δισχιλίους ἄνδρας.
46 καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ πεπτωκότες ἐν τῷ βενιαμὶν
εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οἱ πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.
47 καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν
πέτραν τὴν ῥεμμὼν ἑξακόσιοι ἄνδρες· καὶ ἐκάθησαν ἐν
τῇ πέτρᾳ ῥεμμὼν τετράμηνον.
48 καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀνέστρεψεν εἰς τοὺς υἱοὺς βενιαμίν,
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ πόλεως ἑ-
ξῆς ἕως κτήνους ἕως παντὸς τοῦ εὑρεθέντος εἰς πάσας τὰς
πόλεις, καὶ τὰς πόλεις τὰς εὑρεθείσας ἐξαπέστειλαν ἐν
πυρί.

κα'.

1 Καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν μασσηφὰ λέγοντες,
ἀνὴρ ἐξ ἡμῶν οὐ δώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ βενιαμὶν
εἰς γυναῖκα.
2 καὶ παρεγένοντο ὁ λαὸς εἰς βαιθήλ, καὶ ἐκάθησαν ἐ-
κεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν
αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν·
3 καὶ εἶπαν, ἱνατί κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγενήθη τοῦτο ἐν τῷ
ἰσραὴλ τοῦ ἐπισκεπῆναι σήμερον ἐν τῷ ἰσραὴλ φυλὴν
4 μίαν; καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ὤρθρισεν ὁ λαὸς
καὶ ᾠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλο-
καυτώματα σωτηρίου.
5 καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, τίς ὁ μὴ ἀναβὰς ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ πρὸς κύριον; ὅτι ὅρκος
μέγας ἦν τῷ μὴ ἀναβάντι πρὸς κύριον εἰς μασσηφᾶ λέ-
γοντες, θανάτῳ ἀποθανεῖται.
6 καὶ παρεκλήθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ περὶ βενιαμὶν
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. καὶ εἶπον, ἀφήρηται σήμερον φυλὴ
μία ἐξ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Disperserunt Biniamin, & persecuti sunt eos, à domo requietionũ eorum contriuerũt eos; vsq; eregione Gibghatha ad ortum Solis.
44 Et occisi sunt ex domus Biniamin octodecim mille vir: omnes hi viri facientes bellum.
45 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon, & absconditi sunt in stratis quinque mille vir, & apprehenderunt post
eos vsque Gidghom, & occiderunt ex illis duo mille virum.
46 Et fuerunt omnes qui occisi sunt ex domus Biniamin viginti & quin-
que mille vir euaginatores ensis in die illo: omnes hi facientes belli.
47 Et respexerunt & verterunt ad desertum
ad petram Rimon sex centum vir, & sederunt in petra Rimon quatuor menses.
48 Et homo Israel redierunt ad filios Bin-
iamin, & percusserunt eos ad verbum gladij, ex vrbibus eorum consumpserunt eos vsque ad iumentum, & vsque ad omne quod inuentum
est: etiam omnes vrbes quæ inuentæ sunt incenderunt in igne.

CAP. XXI.

ET homo Israel iurauit in Miszpeia ad dicendum: Homo ex nobis non dabit filiam suam iis qui domus Beniamin in vxorem.
2 Et venit populus ad Bethel, & sederunt ibi vsque ad vesperum ante Dominum, & extulerunt vocem suam, & fleuerunt fletum multum.
3 Et dixerunt: Quare domine Deus Israel fuit hoc in Israel ad deficiendum die hac ex Israel tribum vnam?
4 Et fuit in die qui post il-
lum, & anticipauerunt populus, & ædificauerunt ibi altare, & ascendere fecerunt holocausta & oblationem sanctitatum.
5 Et dixerunt
filij Israel: Quisquis non ascendit in concilium ex omnibus tribubus Israel ad-ante Dominum: nam iuramentum magnũ fuit, erga qui non
ascendit ad ante Dominum ad Maszpeia ad dicendum, Occidi occidetur.
6 Et pœnitentia ducti sunt domus Israel super domus Bin-
iamin fratres eorum, & dixerunt, Diminuta est die hac tribus vna ex Israel.

7 * מַה־נַּעֲשֶׂה לָהֶם לַנּוֹתָרִים לְנָשִׁים וַאֲנַחְנוּ
נִשְׁבַּעְנוּ בַיהוָה לְבִלְתִּי תֵּת־לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ
8 לְנָשִׁים ׃ * וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה וְהִנֵּה לֹא בָא־אִישׁ
אֶל־הַמַּחֲנֶה מִיָּבֵישׁ גִּלְעָד אֶל־הַקָּהָל ׃
9 * וַיִּתְפָּקֵד הָעָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ מִיּוֹשְׁבֵי
10 יָבֵשׁ גִּלְעָד ׃ * וַיִּשְׁלְחוּ־שָׁם הָעֵדָה שְׁנֵים־
עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ מִבְּנֵי הֶחָיִל וַיְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר לְכוּ
וְהִכִּיתֶם אֶת־יוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד לְפִי־חֶרֶב
וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף ׃
11 * וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּל־זָכָר וְכָל־אִשָּׁה
יֹדַעַת מִשְׁכַּב־זָכָר תַּחֲרִימוּ ׃
12 * וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה
בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־יָדְעָה אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר וַיָּבִאוּ
אוֹתָם אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן ׃
13 * וַיִּשְׁלְחוּ כָּל־הָעֵדָה וַיְדַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן
אֲשֶׁר בְּסֶלַע רִמּוֹן וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם ׃
14 * וַיָּשָׁב בִּנְיָמִן בָּעֵת הַהִיא וַיִּתְּנוּ לָהֶם
הַנָּשִׁים אֲשֶׁר חִיּוּ מִנְּשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד וְלֹא־מָצְאוּ
15 לָהֶם כֵּן ׃ * וְהָעָם נִחָם לְבִנְיָמִן כִּי־עָשָׂה
יְהוָה פֶּרֶץ בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל ׃
16 * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי הָעֵדָה מַה־נַּעֲשֶׂה לַנּוֹתָרִים
לְנָשִׁים כִּי־נִשְׁמְדָה מִבִּנְיָמִן אִשָּׁה ׃
17 * וַיֹּאמְרוּ יְרֻשַּׁת פְּלֵיטָה לְבִנְיָמִן וְלֹא־יִמָּחֶה שֵׁבֶט
18 מִיִּשְׂרָאֵל ׃ * וַאֲנַחְנוּ לֹא־נוּכַל לָתֶת־לָהֶם נָשִׁים
מִבְּנוֹתֵינוּ כִּי־נִשְׁבְּעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אָרוּר נֹתֵן
19 אִשָּׁה לְבִנְיָמִן ׃ * וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה חַג־יְהוָה בְּשִׁלוֹ מִיָּמִים
יָמִימָה אֲשֶׁר מִצְּפוֹנָה לְבֵית־אֵל מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ
לִמְסִלָּה הָעֹלָה מִבֵּית־אֵל שְׁכֶמָה וּמִנֶּגֶב לִלְבוֹנָה ׃
20 * וַיְצַוּוּ אֶת־בְּנֵי בִנְיָמִן לֵאמֹר לְכוּ וַאֲרַבְתֶּם בַּכְּרָמִים ׃

7 *Vnde vxores accipient? Omnes enim in
commune iurauimus, nõ daturos nos his
8 filias nostras. *Idcircò dixerũt: Quis est de
vniuersis tribubus Israel, qui non ascẽdit
ad Dñm in Maspha? & ecce inuenti sunt
habitatores Iabes Galaad in illo exercitu
9 non fuisse. *Eo quoq; tempore cùm essent
in Sylo, nullus ex eis ibi repertus est.
10 *Miserunt itaque decẽ millia viros ro-
bustissimos, & præceperunt eis: Ite & per-
cutite habitatores Iabes Galaad in ore gla
11 dij, tam vxores quàm paruulos eorũ. *Et
hoc erit quod obseruare debetis: Omne
generis masculini, & mulieres quæ cogno-
uerunt viros interficite, virgines autẽ re-
12 seruate. *Inuentæq; sunt de Iabes Galaad
quadringentæ virgines quæ nesciẽrũt viri
torum, & adduxerunt eas ad castra in Sylo
13 in terrã Chanaan. *Miseruntq; nũcios ad
filios Beiamin qui erant in petra Rẽmon,
& præceperunt eis vt eas susciperent in pa
14 ce. *Veneruntq; filij Beniamin in illo tem
pore, & datæ sunt eis vxores de filiabus Ia
bes Galaad, alias autẽ non repererũt quas
15 simili modo traderẽt. *Vniuersusq; Israel
valdè doluit, & egit pœnitẽtiã sup inter-
16 fectione vnius tribus ex Israel: *Dixerũtq;
maiores natu: Quid faciemus reliquis qui
non acceperunt vxores? Omnes in Benia-
17 min fęminæ conciderunt: *Et magna no-
bis cura ingentique studio prouidendum
est, ne vna tribus deleatur ex Israel.
18 *Filias enim nostras eis dare non possu-
mus constricti iuramento & maledictio-
ne qua diximus: Maledictus qui dederit
19 de filiabus suis vxorem Beniamin. *Ce-
peruntque consilium atque dixerunt: Ec-
ce solennitas Domini est in Sylo anniuer-
saria quæ sita est ad Septentrionem vrbis
Bethel, ad Orientalem plagam vię quę de
Bethel tendit ad Sychimam, & ad Meri-
20 diem oppidi Lebona. *Præceperuntque
filiis Beniamin atque dixerunt: Ite & la-
titate in vineis.

תרגום יונתן

7 מה נעביד להון לדאשתארו לנשין ואנחנא קיימנא במימרא דיי בדיל דלא למתן להון מבנתנא לנשין ׃ 8 ואמרו מן חד
שבטיא דישראל דלא סליק לקדם יי למצפיא והא לא אתא אנש למשריתא מיבש גלעד לקהלא ׃ 9 ואתמניאו עמא והא לית
תמן אנש מיתבי יבש גלעד ׃ 10 ושלחו לתמן כנישתא תרי עשר אלפין גברא מזרזי חילא ופקידו יתהון למימר אזילו ותמחון ית
יתבי יבש גלעד לפתגם דחרב ונשיא וטפלא ׃ 11 ודין פתגמא דתעבדון כל דכורא וכל אתתא דידעה משכבי דכורא תגמרון ׃
12 ואשכחו מיתבי יבש גלעד ארבע מאה עולימן בתולן דלא ידעא גבר למשכבי דכורא ואיתיאו יתהן למשריתא לשילה די בארעא דכנען ׃
13 ושלחו כל כנישתא ומלילו עם בני בנימין די בכיף רמון וקרו להון מילין דשלם ׃
14 ותבו בני בנימין בעידנא ההיא ויהבו להון נשין דקיימו מנשי יבש גלעד ולא ספיקו להון כן ׃
15 ועמא אתנחמו על דבית בנימין ארי עבד יי תרעתא בשבטיא דישראל ׃ 16 ואמרו סבי כנישתא מה נעביד לדאשתארו
לנשין ארי פסקת מדבית בנימין אתתא ׃ 17 ואמרו ירותת שיזבתא לדבית בנימין ולא יתמחי שבטא מישראל ׃
18 ואנחנא לא ניכול למתן להון נשין מבנתנא ארי קיימו בני ישראל למימר ליט גברא דיתן אתתא לדבית בנימין ׃ 19 ואמרו
הא חגא קדם יי בשילה מזמן מועד למועד דמציפונא לבית אל מדנח שמשא לכבשא דסליק מבית אל לשכם ומדרומא ללבונה ׃
20 ופקידו ית בני בנימין למימר אזילו ותכמנון בכרמיא ׃

* Quid faciamus ipsis relictis in vxores? et 7
nos iurauimus Domino vt non daremus eis de
filiabus nostris in vxores.
* Et dixerunt, Quæ vna tribuum Jsrael, quæ 8
non ascendit ad Dominum in Massepha? & ec-
ce non venerunt vir in castra de Jabis Galaad
in concionem.
* Et recensitus est populus, & ecce non est 9
illic vir de habitantibus Jabis Galaad.
* Et miserunt illuc cōgregatio duodecim mil- 10
lia virorum de filiis exercitus. & præceperunt
eis dicentes: Jte & percutite omnes habitan-
tes Jabis Galaad in ore gladij, & mulieres &
populum. * Et hic sermo quem facietis: 11
Omne masculinum & omnē mulierem cognos-
centem lectum masculi anathematizabitis.
* Et inuenerunt de habitantibus Jabis Ga- 12
laad quadringentas puellas virgines, quæ non
cognouerunt virum in toro masculi: & duxe-
runt eas in castra in Sylo, quæ est in terra Cha-
naan. * Et miserunt omnis congregatio, et 13
locuti sunt ad filios Beniamin qui in petra Rem
mon, & vocauerunt eos in pace.
* Et reuersus est Beniamin ad filios Jsrael 14
in tempore illo, & dederunt eis mulieres, quæ
erant de mulieribus Jabis Galaad. & placuit
eis sic:
* Et populus consolatus est Beniamin, quo- 15
niam fecit Dominus diuisionem in tribubus Is-
rael.
* Et dixerunt maiores natu congregationis: 16
Quid faciemus reliquis in mulieres? quoniam
deleta est de Beniamin fœmina.
* Et dixit: Possessio salua Beniamin, et non 17
deleatur tribus de Israel.
* Et nos non poterimus dare eis vxores de 18
filiabus nostris, quoniam iurauimus filij Jsrael,
dicētes: Maledictus qui dat mulierē Beniamin.
* Et dixerunt: Ecce festum Dño in Sylo à die- 19
bus in dies quæ est à Septentrione Bethel ad O-
rientem Solis in transitu qui ascendit de Bethel
in Sichima, & à meridie Libani Lebona.
* Et præceperunt filiis Beniamin, dicentes: 20
Abite & latitate in vineis:

7 * τί ποιήσωμεν αὐτοῖς τοῖς ὑπολειφθεῖσιν εἰς γυναῖ-
κας; καὶ ἡμεῖς ὠμόσαμεν τῷ κυρίῳ τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν εἰς γυναῖκας.
8 * καὶ εἶπον· τίς μία τῶν φυλῶν ἰσραήλ, ἥτις οὐκ ἀνέ-
βη πρὸς κύριον εἰς μασσηφά; καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦλθον ἀνὴρ εἰς
τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ ἰαβὶς γαλαὰδ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
9 * καὶ ἐπεσκέπη ὁ λαός, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἀνὴρ ἀ-
πὸ τῶν κατοικούντων ἰαβὶς γαλαάδ.
10 * καὶ ἀπέστειλαν ἐκεῖ ἡ συναγωγὴ δώδεκα χιλιάδας
ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς δυνάμεως. καὶ ἐνετείλαντο αὐ-
τοῖς λέγοντες, πορεύθητε καὶ πατάξατε πάντας τοὺς κα-
τοικοῦντας ἰαβὶς γαλαὰδ ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τὰς
γυναῖκας καὶ τὸν λαόν.
11 * καὶ οὗτος ὁ λόγος ὃν ποιήσετε, πᾶν ἀρσενικὸν καὶ πᾶσαν
γυναῖκα γινώσκουσαν κοίτην ἄρσενος ἀναθεματιεῖτε.
12 * καὶ εὗρον ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἰαβὶς γαλαὰδ τε-
τρακοσίας νεάνιδας παρθένους, αἳ οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα
εἰς κοίτην ἄρσενος. καὶ ἤγαγον αὐτὰς εἰς τὴν παρεμ-
13 βολὴν εἰς συλὼ ἥ ἐστιν ἐν γῇ χαναάν. * καὶ ἀπέστειλαν
πᾶσα ἡ συναγωγή, καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς υἱοὺς βενιαμὶν
τοὺς ἐν τῇ πέτρᾳ ῥεμμών, καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ.
14 * καὶ ἀπέστρεψεν βενιαμὶν πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς γυναῖκας, αἵτινες
ἦσαν ἐκ τῶν γυναικῶν ἰαβὶς γαλαάδ. καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς οὕ-
15 τως, * καὶ ὁ λαὸς παρεκλήθη τῷ βενιαμίν, ὅτι ἐποίησεν
16 ὁ κύριος διακοπὴν ἐν ταῖς φυλαῖς ἰσραήλ. * καὶ εἶ-
πον οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς, τί ποιήσωμεν τοῖς
ἐπιλοίποις εἰς τὰς γυναῖκας; ὅτι ἠφάνισται ἐκ τοῦ βεν-
17 ιαμὶν γυνή. * καὶ εἶπεν, κληρονομία διασεσωσμέ-
νη τῷ βενιαμίν, καὶ οὐ μὴ ἐξαλειφθῇ φυλὴ ἐξ ἰσραήλ.
18 * καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα δοῦναι αὐτοῖς γυναῖκας ἀ-
πὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν, ὅτι ὠμόσαμεν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λέ-
γοντες, ἐπικατάρατος ὁ διδοὺς γυναῖκα τῷ βενιαμίν.
19 * καὶ εἶπαν, ἰδοὺ ἑορτὴ τῷ κυρίῳ ἐν συλὼ ἀφ' ἡμερῶν
εἰς ἡμέρας ἥ ἐστιν ἀπὸ βορρᾶ τῆς βαιθὴλ κατ' ἀνατολὰς
ἡλίου ἐν τῇ διόδῳ τῇ ἀναβαινούσῃ ἐκ βαιθὴλ εἰς σίκιμα
καὶ ἀπὸ νότου τοῦ λιβάνου τῆς λεβωνά.
20 * καὶ ἐνετείλαντο τοῖς υἱοῖς βενιαμὶν λέγοντες, ἀπέλ-
θατε καὶ ἐνεδρεύσατε ἐν τοῖς ἀμπελῶσι·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Quid faciemus eis, iis qui relicti sunt ad vxores? & nos iurauimus in dicto Domini, vt quod non ad dandum illis ex filiabus nostris in vxores. 8 Et dixerunt: Quis vnus ex tribubus Israel qui non ascendit ad-ante Dominum ad Miszpeia? & ecce non venit homo ad castra ex Iabes Gilghad ad concilium. 9 Et numerati sunt populus, & ecce non erat ibi homo ex habitatoribus Iabes Gilghad.
10 Et miserunt eò congregatio duodecim mille virum ex accinctis virtutis, & iusserunt eos ad dicendum: Ite & delete habitatores Iabes Gilghad ad verbum gladij, & mulieres & paruulum. 11 Et hoc verbum quod facietis. Omnem masculum, & omnem fœminam quæ cognouit concubitum masculi, consumetis. 12 Et inuenerunt ex habitatoribus Iabes Gilghad quadringentas puellas virgines, quæ non nouerunt virum ad concubitum masculi; & adduxerunt eas ad castra ad Silo quæ in terra Chenaghan. 13 Et miserunt omnis congregatio, & locuti sunt cum filiis Beniamin qui in petra Rimon, & clamauerunt illis allocutiones pacis. 14 Et redierunt filij Biniamin in opportunitate illa, & dederunt illis mulieres quas viuificarunt ex mulieribus Iabes Gilghad, & non suffecit illis sic.
15 Et populus sunt compassi super domus Biniamin, quòd fecit Dominus fracturam in tribubus Israel.
16 Et dixerunt senes congregationis: Quid faciemus iis, qui relicti sunt ad mulieres? quoniam defecit ex domus Biniamin vxor?
17 Et dixerunt: Possessio euasionis iis qui domus Biniamin, & non delebitur tribus ex Israel.
18 Et nos non poterimus ad dandum illis mulieres ex filiabus nostris; quoniam iurauerunt filij Israel ad dicendum: Maledictus vir qui dabit vxorem filiis Biniamin. 19 Et dixerunt: Ecce festum ante Dominum in Silo à tempore solennitatis ad solennitatem, quæ à Septentrione Bethel ortu Solis, ad stratam quæ ascendit à Bethel ad Sechem, & à meridie Libona.
20 Et iusserunt filios Biniamin ad dicendum: Ite & insidiabimini in vineis.

21 * וּרְאִיתֶם וְהִנֵּה אִם־יֵצְאוּ בְנוֹת־שִׁילוֹ
לָחוּל בַּמְּחֹלוֹת וִיצָאתֶם מִן־הַכְּרָמִים וַחֲטַפְתֶּם לָכֶם
אִישׁ אִשְׁתּוֹ מִבְּנוֹת שִׁילוֹ וַהֲלַכְתֶּם אֶרֶץ בִּנְיָמִן׃
22 * וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ אֲבוֹתָם אוֹ אֲחֵיהֶם לָרוֹב
אֵלֵינוּ וְאָמַרְנוּ אֲלֵיהֶם חָנּוּנוּ אוֹתָם כִּי לֹא לָקַחְנוּ
אִישׁ אִשְׁתּוֹ בַּמִּלְחָמָה כִּי לֹא אַתֶּם נְתַתֶּם לָהֶם
כָּעֵת תֶּאְשָׁמוּ׃
23 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בִנְיָמִן וַיִּשְׂאוּ נָשִׁים לְמִסְפָּרָם מִן־
הַמְּחֹלְלוֹת אֲשֶׁר גָּזָלוּ וַיֵּלְכוּ וַיָּשׁוּבוּ אֶל־נַחֲלָתָם
וַיִּבְנוּ אֶת־הֶעָרִים וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶם׃
24 * וַיִּתְהַלְּכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת
הַהִיא אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ
לְנַחֲלָתוֹ׃
25 * בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר
בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃

21 * Cumque videritis filias Sylo ad du-
cendos choros ex more procedere, exite
repentè de vineis, & rapite ex eis ſinguli
D vxores ſingulas, & pergite in terram Ben
iamin.
22 * Cumqúe venerint patres earum ac
fratres, & aduerſum vos queri cœperint
atque iurgari, dicemus eis: Miſeremini
eorum. non enim rapuerunt eas iure bel-
lantium atque victorum, ſed rogantibus
vt acciperent non dediſtis; & à veſtra par-
te peccatum eſt.
23 * Fecerúntq; filij Beniamin vt ſibi fue-
rat imperatum, & iuxta numerum ſuũ ra-
puerunt ſibi de his quæ ducebãt choros
vxores ſingulas, abieruntqúe in poſſeſsio-
nem ſuam ædificantes vrbes, & habitan-
tes in eis.
24 * Filij quoq; Iſrael reuerſi ſunt per tri-
bus & familias in tabernacula ſua.
25 * In diebus illis non erat rex in Iſrael:
ſed vnuſquiſque, quod ſibi rectum vide-
batur, hoc faciebat.

תרגום יונתן

21 וְתֶחֱזוֹן וְהָא אִם יִפְקוּן בְּנָת שִׁילֹה לְמֵיחַג בְּחִינְגַיָּא וְתִפְקוּן מִן כַּרְמַיָּא וְתַחְטְפוּן לְכוֹן גְּבַר אִתְּתֵיהּ מִבְּנָת שִׁילֹה וּתְהָכוּן לְאַרַע שִׁבַט בִּנְיָמִן׃ 22 וִיהֵא אֲרֵי יֵיתוּן אֲבָהַתְהוֹן אוֹ אֲחֵיהוֹן לְמֵידַן קֳדָמָנָא וְנֵימַר לְהוֹן חֲנִינָן לְהוֹן אֲרֵי לָא סוֹפֵיקְנָא לְמִיתַּן לְהוֹן גְּבַר אִתְּתֵיהּ בִּקְרָבָא אֲרֵי לֵית אַתּוּן יָהֲבִין לְהוֹן כְּעִידָּן פּוֹן תְּחוּבוּן׃
23 וַעֲבָדוּ כֵּן בְּנֵי בִנְיָמִין וּנְסִיבוּ נְשִׁין לְמִנְיָנֵיהוֹן מִן חִנְגַיָּא דִּי אֲנַסוּ וַאֲזַלוּ וְתָבוּ לְאַחְסַנְתְּהוֹן וּבְנוֹ יַת קִרְוַיָּא וִיתִיבוּ בְהֵן׃
24 וְהַלִּיכוּ מִתַּמָּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִידָּנָא הַהִיא גְּבַר לְשִׁבְטֵיהּ וּלְזַרְעִיתֵיהּ וּנְפַקוּ מִתַּמָּן גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ׃
25 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר דְּכָשַׁר בְּעֵינוֹהִי יַעְבֵּד׃

תם ספר שופטים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב׳ א׳ מ׳

* Et videbitis, & ecce vt exierint filiæ ha- 21
bitantium Sylo tripudiantes in choris, et ex-
ibitis à vineis, & rapite vobis vir vxorem si-
bi à filiabus Sylo, & abibitis in terram Ben-
iamin.
* Et erit quãdo venerint patres earum vel 22
fratres eorum ad iudicandum ad nos, & dice-
mus ad eos: Miseremini eorum, quoniam nõ ce-
pit vir sibi vxorem in bello, quoniam non vos
dedistis eis secundum tempus quo peccastis.
* Et fecerunt sic filij Beniamin, & ceperũt 23
vxores iuxta numerum suum à tripudianti-
bus, quas rapuerunt, & abierunt, & reuersi
sunt in possessionem suam. & ædificauerunt si-
bi vrbes, & habitauerunt in eis.
* Et calcauerunt illinc filij Israel in tempo- 24
re illo vir in tribum suam & in cognationem
suam, & abiit illinc vir in possessionem suam.
* In diebus illis non erat rex in Israel. vir 25
rectum in oculis suis faciebat.

21 * καὶ ὄψεσθε, καὶ ἰδοὺ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν αἱ θυγατέρες τῶν
κατοικούντων σηλὼ χορεύουσαι ἐν χοροῖς, καὶ ἐξελεύ-
σεσθε ἀπὸ τῶν ἀμπελώνων, καὶ ἁρπάσατε ὑμῖν ἀνὴρ γυ-
ναῖκα ἑαυτῷ ἀπὸ τῶν θυγατέρων σηλώ, καὶ ἀπελεύσεσθε
22 εἰς τὴν γῆν βενιαμίν. * καὶ ἔσται ὅταν ἔλθωσιν οἱ
πατέρες αὐτῶν ἢ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κρίνεσθαι πρὸς ἡμᾶς,
καὶ ἐροῦμεν πρὸς αὐτοὺς, ἐλεήσατε αὐτούς, ὅτι οὐκ ἔλαβεν
ἀνὴρ ἑαυτῷ γυναῖκα ἐν τῷ πολέμῳ, ὅτι οὐχ ὑμεῖς δεδώ-
κατε αὐτοῖς κατὰ τὸν καιρὸν ὃν ἐπλημμελήσατε.
23 * καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ βενιαμίν, καὶ ἔλαβον γυναῖ-
κας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ τῶν χορευουσῶν, ὧν διήρπα-
σαν, καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐ-
τῶν. καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς πόλεις, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐταῖς.
24 * καὶ περιεπάτησαν ἐκεῖθεν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ και-
ρῷ ἐκείνῳ ἀνὴρ εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν συγγένειαν
αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν ἀνὴρ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
25 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσραήλ·
ἀνὴρ τὸ εὐθὲς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et aspicietis, & ecce si exierint filiæ Siloh ad feriandum in festis, & exibitis ex vineis, & rapietis vobis vir vxorem suam ex filiabus Siloh, & ducetis eas ad terram tribus Biniamin.

22 Et erit quod venient patres earum aut fratres earum ad iudicandum ante nos, & dicemus eis: Compassi sumus illis, quia non suffecimus ad dandum eis viro vxorem suam in bello; namque non vos dantes eis, iuxta tempus, ne forte peccetis.

23 Et fecerunt sic filij Biniamin, & acceperunt mulieres ad numeros eorum ex choreis, quas rapuerunt; & iuerunt & redierunt ad possessiones suas: & ædificauerunt vrbes, & sederunt in illis.

24 Et abierunt inde filij Israel in tempore illo vir ad tribum suam & ad prosapiam suam, & exierunt inde vir ad possessionem suam.

25 In diebus illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis faciet.

FINIS IVDICVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 * יְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי
רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא
וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו׃
2 * וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם
שְׁנֵי־בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ־שָׁם׃
3 * וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ׃
4 * וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים׃
5 * וַיָּמֻתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה
מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ׃
6 * וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי
שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת
לָהֶם לָחֶם׃
7 * וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־שָׁמָּה וּשְׁתֵּי
כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה׃
8 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה
לְבֵית אִמָּהּ יַעֲשֶׂה יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
עִם־הַמֵּתִים וְעִמָּדִי׃
9 * יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ
וַתִּשַּׁק לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה׃
10 * וַתֹּאמַרְנָה לָּהּ כִּי־אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ׃
11 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי
הַעוֹד־לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים׃
12 * שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְןָ כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי
אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם
יָלַדְתִּי בָנִים׃

INCIPIT LIBER RVTH.

CAP. I.

1 A IN diebus vnius Iudicis,
quando Iudices pręerant,
facta eſt fames ĩ terra. abiitqúe homo de Bethlẽ
Iuda vt peregrinaretur in
regione Moabitide cum
2 vxore ſua ac duobus liberis. * Ipſe vocabatur Elimelech, & vxor eius Noemi,
& duo filij alter Maalon, & alter Chelion,
Ephratæi de Bethleem Iuda. Ingreſsiqúe
regionem Moabitidem, morabantur ibi.
3 * Et mortuus eſt Elimelech maritus
4 Noemi, remanſitqúe ipſa cum filiis. * Qui
acceperunt vxores Moabitidas, quarum
vna vocabatur Orpha, alteraqúe Ruth.
5 Manſeruntqúe ibi decem annis, * Et ambo mortui ſunt, Maalon videlicet & Chelion; remanſitqúe mulier orbata duobus
6 liberis ac marito. * Et ſurrexit vt in patriam pergeret cum vtraque nuru ſua de
regione Moabitide. Audierat enim quòd
B reſpexiſſet Dominus populum ſuum, &
7 dediſſet eis eſcas. * Egreſſa eſt itaque de loco peregrinationis ſuæ cum vtraque nuru, & iam in via reuertendi poſita in ter-
8 ram Iuda, * Dixit ad eas: Ite in domum
matris veſtræ. Faciat vobiſcum Dominus
miſericordiam, ſicut feciſtis cum mortuis
9 & mecum. * Det vobis inuenire requiem
in domibus virorum quos ſortituræ eſtis.
Et oſculata eſt eas. Quæ eleuata voce flere
10 cœperunt, * Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.
11 * Quibus illa reſpondit: Reuertimini
filiæ mi. cur venitis mecum? num vltra
habebo filios in vtero meo, vt viros ex me
ſperare poſsitis?
12 * Reuertimini filiæ mi, & abite. iam
enim ſenectute confecta ſum, nec apta
vinculo coniugali. Etiam ſi poſſem hac nocte concipere & parere filios,

תרגום

א

וְהֲוָה בְּיוֹמֵי נָגוֹד נְגוֹדַיָּא וַהֲוָה כְּפַן תַּקִּיף בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְפַק גַּבְרָא רַבָּא מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לְדוּר בַּחֲקַל מוֹאָב הוּא
וְאִנְתְּתֵיהּ וּתְרֵין בְּנוֹי׃ 2 וְשׁוּם גַּבְרָא אֱלִימֶלֶךְ וְשׁוּם אִנְתְּתֵיהּ נָעֳמִי וְשׁוּם תְּרֵין בְּנוֹי מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן רַבְּנִין מִן בֵּית
לֶחֶם יְהוּדָה וַאֲתוֹ עַד חֲקַל מוֹאָב וַהֲווֹ תַּמָּן רוּפִילִין׃ 3 וּמִית אֱלִימֶלֶךְ בַּעֲלַהּ דְנָעֳמִי וְאִשְׁתְּאָרַת הִיא אַרְמְלָא וּתְרֵין בְּנָהָא יַתְמִין׃
4 וּנְסִבוּ לְהוֹן נְשִׁין נׇכְרָאִין מִן בְּנַת מוֹאָב שׁוּם חֲדָא עָרְפָּה וְשׁוּם תִּנְיֵתָא רוּת וִיתִיבוּ תַמָּן כִּזְמַן עֲשַׂר שְׁנִין׃ 5 וּמִיתוּ אַף תַּרְוֵיהוֹן
מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וְאִשְׁתְּאָרַת אִתְּתָא מִתְכְּלָא מִתְּרֵין בְּנָהָא וְאַרְמְלָא מִבַּעֲלַהּ׃ 6 וְקָמַת הִיא וְכַלָּתָהָא וְתָבַת מֵחֲקַל מוֹאָב אֲרוּם אִתְבַּשְּׂרַת
בַּחֲקַל מוֹאָב אֲרוּם דְכַר יְיָ יַת עַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִיתַּן לְהוֹן לַחְמָא׃ 7 וּנְפַקַת מִן אַתְרָא דַהֲוָת תַּמָּן וְתַרְתֵּין כַּלָּתָהָא עִמַּהּ וּמְהַלְּכָן
בְּאָרְחָא לְמִיתַב לְאַרַע יְהוּדָה׃ 8 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי לְתַרְתֵּין כַּלָּתָהָא אֱזֵילְנָא תּוּבְנָא אִתָּא לְבֵית אִמַּהּ יַעְבֵּיד יְיָ עִמְּכֶן טִיבוּ כְּמָא דַעֲבַדְתּוּן
עִם בַּעֲלֵיכֶן שְׁכִיבַיָּא דְסָרֵיבְתּוּן לְמִיסַּב גֻּבְרִין בָּתַר מוֹתֵיהוֹן וְעִמִּי דְזַנְתּוּן וְסוֹבַרְתּוּן יָתִי׃ 9 יְהַב יְיָ לְכוֹן אֲגַר שְׁלִים עַל טִיבוּתָא דַעֲבַדְתּוּן
לִי וְתִשְׁכְּחוּן נְיָחָא כָּל חֲדָא וַחֲדָא לְבֵית בַּעֲלַהּ וּנְשִׁיקַת לְהוֹן וְנָטְלָן קָלְהוֹן וּבְכִיָאן׃ 10 וַאֲמַרָן לַהּ לָא נְתוּב לְעַמָּנָא אֲרוּם אֱלָהֵין עִימִּיךְ
נְתוּב לְעַמִּיךְ׃ 11 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי תּוּבְנָא בְּרָתַי לְמָה אַתּוּן אָזְלָן עִמִּי הַעַד כְּעַן אִית לִי וַלְדִּין בִּמְעַי וִיהוֹן לְכוֹן לְגֻבְרִין׃ 12 תּוּבְנָא בְּרָתַי אֱזֵילְנָא
לְעַמְּכוֹן אֲרוּם סֵיבֵית מִלְּמֶהֱוֵי מִבַּעֲלָא לְגֻבַר אֲרוּם אֲמָרֵית אִילוּ אֲנָא רִיבָא אִית לִי סְבַר בְּרַם הֲוֵיתִי מִבַּעֲלָא בְּלֵילְיָא וּבְרַם הֲוֵיתִי יָלְדָא בְּנִין׃

RVTH.

CAPVT I.

ET factum est in diebus cùm 1
iudicarent Judices, & fuit
fames in terra; & abijt vir
de Bethleem Iuda vt pere-
grinaretur in agro Moab,
ipse & vxor eius, & duo
filij eius. ² *Et nomen viro Elimelech, & no-* 2
men vxori eius Noomi, & nomen duobus fi-
lijs eius Maalon & Cheleon, Ephrathæi de ter-
ra Iuda. & venerunt in agrum Moab, et fue-
runt illic.
³ *Et mortuus est Elimelech vir Noomi, &* 3
remansit mulier ipsa & duo filij eius.
⁴ *Et acceperunt sibi vxores Moabitidas, no-* 4
men vni Orpha, & nomen secundæ Ruth. &
habitauerunt ibi quasi decem annis.
⁵ *Et mortui sunt & ambo Maalon & Che-* 5
leon; & remansit mulier à duobus filiis suis,
& à viro suo.
⁶ *Et surrexit ipsa & duæ nurus eius, et re-* 6
uersæ sunt de agro Moab; quoniam audierunt
in agro Moab quòd visitauit Dominus popu-
lum suum, vt daret eis panes.
⁷ *Et egressa est de loco vbi erat illic, & duæ* 7
nurus eius cum ipsa; & abierunt in via vt re-
uerterentur in terram Juda.
⁸ *Et dixit Noomi duabus nuribus suis: Ite* 8
iam reuertimini vnaquæque in domum matris
suæ. faciat Dominus vobiscum misericor-
diam, sicut fecistis cum mortuis & mecum.
⁹ *Det Dominus vobis & inueniatis re-* 9
quiem quælibet in domo viri sui. Et osculata
est eas: & eleuauerunt vocem suam & plo-
rauerunt.
¹⁰ *Et dixerunt ei: Tecum reuertemur ad po-* 10
pulum tuum.
¹¹ *Et dixit Noomi: Reuertimini iam filiæ* 11
meæ: cur venitis mecum? num vltra mihi fi-
lij in vtero meo, & erunt vobis in viros?
¹² *Reuertimini filiæ meæ, abite iam; quo-* 12
niam consenui vt non sim viro: quia dixi; Est
mihi substãtia vt sim ego viro, & pariã filios:

ΡΟΥΘ.

α'.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν τῷ κρί-
νειν τοὺς κριτὰς, καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ
γῇ, καὶ ἐπορεύθη ἀνὴρ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς
ἰουδαίας τοῦ παροικῆσαι ἐν ἀγρῷ μωὰβ
αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ.
2 ² καὶ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ ἐλιμέλεχ, καὶ ὄνομα τῇ γυναι-
κὶ αὐτοῦ νοομί· καὶ ὄνομα τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ μααλὼν καὶ
χελεών, ἐφραθαῖοι ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἤλθοσαν εἰς ἀγρὸν
μωάβ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ.
3 ³ καὶ ἀπέθανεν ἐλιμέλεχ ὁ ἀνὴρ τῆς νοομί, καὶ κατε-
λείφθη ἡ γυνὴ αὕτη καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῆς.
4 ⁴ καὶ ἐλάβοσαν ἑαυτοῖς γυναῖκας μωαβίτιδας, ὄνο-
μα τῇ μιᾷ ὀρφὰ καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ ῥούθ. καὶ κατῴ-
κησαν ἐκεῖ ὡς δέκα ἔτη.
5 ⁵ καὶ ἀπέθανον καί γε ἀμφότεροι μααλὼν καὶ χε-
λεών. καὶ κατελείφθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς καὶ
ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.
6 ⁶ καὶ ἀνέστη αὕτη καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψαν
ἐξ ἀγροῦ μωάβ, ὅτι ἤκουσαν ἐν ἀγρῷ μωὰβ ὅτι ἐπέσκεπται
κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς ἄρτους.
7 ⁷ καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν ἐκεῖ καὶ αἱ δύο νύμ-
φαι αὐτῆς μετ' αὐτῆς, καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἐπι-
στρέψαι εἰς γῆν ἰούδα.
8 ⁸ καὶ εἶπεν νοομὶ ταῖς δυσὶ νύμφαις αὐτῆς, πορεύθητε
δὴ ἀποστράφητε ἑκάστη εἰς οἶκον μητρὸς αὐτῆς. ποιήσαι
κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος, καθὼς ἐποιήσατε μετὰ τῶν τε-
θνηκότων καὶ μετ' ἐμοῦ.
9 ⁹ δῴη κύριος ὑμῖν καὶ εὕροιτε ἀνάπαυσιν ἑκάστη ἐν
οἴκῳ ἀνδρὸς αὐτῆς. καὶ κατεφίλησεν αὐτάς, καὶ ἐπῆραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν.
10 ¹⁰ καὶ εἶπον αὐτῇ, μετὰ σοῦ ἐπιστρέψομεν ἐπὶ τὸν λαόν
11 σου. ¹¹ καὶ εἶπεν νοομί, ἐπιστράφητε δὴ θυγατέρες
μου, ἵνα τί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ; μὴ ἔτι μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοι-
λίᾳ μου, καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἄνδρας;
12 ¹² ἐπιστράφητε θυγατέρες μου, πορεύθητε δή, ὅτι γεγή-
ρακα τοῦ μὴ εἶναι ἀνδρί· διότι εἶπα, ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ
γενηθῆναί με ἀνδρὶ καὶ τέξομαι υἱούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

INTERPRETE B. ARIA MONTANO.

CAPVT I.

ET fuit in diebus ducere duces, & fuit fames fortis in terra Israel, & exiit vir magnus de Bethlehhem Iehudah ad hospitandum in
agro Moab, ipse & vxor eius, & duo filij eius. ² Et nomen viri Elimelech, & nomen vxoris eius Naghami, & nomen duorum
filiorum eius Mahhalon & Chilion magnates ex Bethlehhem Iehuda; & venerunt vsque ad agrum Moab, & fuerunt ibi gratiosi.
³ Et mortuus est Elimelech maritus ipsius Naghami, & relicta est illa vidua, & duo filij eius pupilli. ⁴ Et tulerunt sibi mulie-
res alienigenas de filiabus Moab, nomen vnius Gharphah, & nomen secundæ Ruth. & sederunt ibi vt tempus decem annorum.
⁵ Et mortui sunt etiã duo illi Mahhalõ & Chiliõ, & relicta est mulier orbata ex duobus filiis suis, & vidua ex marito suo. ⁶ Et surrexit ipsa
& nurus eius, & reuersa est ab agro Moab; quoniã euãgelizata fuit in agro Moab quòd recordatus est Dñs populi sui domus Israel ad dãdũ
illis panem. ⁷ Et exiit ex loco quo fuit ibi, & duæ nurus eius cũ ea; & ambulantes in via ad redeundum ad terram Iehudah. ⁸ Et dixit Na-
ghami duabus nurubus suis: Ite redite mulier ad domũ matris suæ: faciet Dominus vobiscum bonum, sicut id quod fecistis cum maritis ve-
stris dormientibus, quòd renuistis ad accipiendum viros post mortem eorum; & mecum, quòd aluistis & sustentastis me. ⁹ Dabit Domi-
nus vobis mercedem perfectam super misericordia quã fecistis mihi; & inuenietis requiem vnaquęque ad domum mariti sui. & osculata est
eas; & leuauerunt vocem suam & fleuerunt. ¹⁰ Et dixerunt illi: Non reuertemur ad populum nostrum: verùmtamen tecum reuertemur ad
terram tuam. ¹¹ Et dixit Naghami: Redite filiæ meæ: ad quid vos venitis mecum? num vsque nunc sunt mihi nati in visceribus meis, & erũt
vobis in viros? ¹² Redite filiæ meæ, & ite ad populos vestros: etenim senui ab esse maritatam viro: quia dixi, Vtinam ego puella esse
mihi expectatio? profectò fui maritata in nocte, & profectò fui pariens filios.

13 * הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה
לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם
14 כי יצאה בי יד יהוה׃ * ותשנה קולן ותבכינה
עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה׃
15 * ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל
אלהיה שובי אחרי יבמתך׃
16 * ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב
מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני
אלין עמך עמי ואלהיך אלהי׃
17 * באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה
יהוה לי וכה יסיף כי המות יפריד ביני ובינך׃
18 * ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה
19 ותחדל לדבר אליה׃ * ותלכנה שתיהם עד
בואנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהם כל
העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי׃
20 * ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי
מרא כי המר שדי לי מאד׃
21 * אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יהוה למה
תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי׃
22 * ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה
משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר
שערים׃ ב
1 * ולנעמי מידע לאישה איש גבור חיל ממשפחת
2 אלימלך ושמו בעז׃ * ותאמר רות המואביה אל
נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים אחר
אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי׃
3 * ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחרי הקצרים
ויקר מקרה חלקת השדה לבעז אשר ממשפחת
4 אלימלך׃ * והנה בעז בא מבית לחם ויאמר
לקוצרים יהוה עמכם ויאמרו לו יברכך יהוה׃

13 *Si eos expectare velitis donec crescāt &
annos pubertatis impleāt, antè eritis ve-
C tulæ quā nubatis. nolite queso filię mi fa-
cere hoc; quia vestra āgustia magis me p̄-
mit, & egressa est manus Dn̄i contra me.
14 *Eleuata igitur voce, rursū flere cœperūt.
Orpha osculata est socrum, ac reuersa est:
15 Ruth adhæsit socrui suæ. *Cui dixit Noe-
mi: En reuersa est cognata tua ad populū
16 suū & ad deos suos; vade cū ea. *Quæ re-
spōdit: Ne aduerseris mihi, vt relinquā te
& abeā. quocūq; enim perexeris, pgā: & vbi
morata fueris, & ego pariter morabor. po
pulus tuus populus meus, & Deus tuus
17 Deus meus. *Quæ te terra suscepit morié
tē, in ea moriar, ibiq; locū accipiā sepul-
turæ. Hæc mihi faciat Dn̄s, & hæc addat
18 si nō sola mors me & te separauerit. *Vidēs
D ergo Noemi q̄ obstinato Ruth aīo decre
uisset secū pgere, aduersari noluit, nec ad
19 suos vltra reditū psuadere. *Profectæque
sunt simul, & venerūt in Bethleē. quibus
vrbē ingressis, velox apud cūctos fama p-
crebuit: dicebantq; mulieres: Hæc est illa
20 Noemi? *Quib9 ait: Ne vocetis me Noe-
mi, id est, pulchrā; sed vocate me Mara, id
est amarā: quia amaritudine valde reple-
21 uit me oīpotēs. *Egressa sū plena, & vacuā
reduxit me dn̄s. cur ergo vocatis me Noe-
mi, quā Dn̄s humiliauit, & afflixit oīpotēs?
22 * Venit ergo Noemi cū Ruth Moabitide
nuru sua de terra peregrinationis suæ, ac
reuersa est in Bethleem quando primùm
hordea metebantur. CAP. II.
1 ERat autē viro Elimelech cōsanguineus
A homo potēs & magnarū opū nomine
2 Booz: *Dixitq; Ruth Moabitis ad socrum
suā: Si iubes, vadā in agrū & colligā spicas
quæ fugerint manus metētiū, vbicūq; cle
mētis in me patrisfamilias repperogratiā.
3 Cui illa rn̄dit: Vade filia mi. *Abiit itaq; &
colligebat spicas post terga metētiū. Acci-
dit autem vt ager ille haberet dominum
nomine Booz, qui erat de cognatione Eli-
melech. 4 * Et ecce ipse veniebat de Bethleem: dixitque messoribus:
Dominus vobiscum. qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

תרגום

13 דילמא להון אתון מתינן עד די ירבון הבדילהון אתון יתבן עגימן בדיל דלא למהוי מתנסבן לגבר בבעו ברתי לא תמררון נפשי ארום מריר לי לבי יתיר מנכון ארום נפקת בי מחא מן קדם יי׃ 14 ונטלן קלהין ובכין עוד זימנא אחרנא ונשיקת ערפה לחמותה ואזלת לארחתא ורות אתדבקת בה׃ 15 ואמרת הא תבת יבמתך לות עמהא ולות דחלתהא תובי בתר יבמתיך לעמיך ולדחלתיך׃ 16 ואמרת רות לא תקניטי בי למשבקיך למתוב מבתריך ארום לכל מה דאת אזלא איזיל ולכל אתר דתבית אבית מה דנטרין עמיך אהא נטרא כאילו הוו עמי מן קדמת דנא ואלהך הוא אלהי׃ 17 בכל מה דתמותי אמות והמן אהא קבירא ולא תוסיפי עוד למללא כדנן יעביד יי לי וכדנן יוסיף עלי ארום מותא יפריש ביני ובינך׃ 18 וחזת ארום מאלמא היא למהך עמה ופסקת מלמללא לה׃ 19 ואזלן תרויהן עד דעלן לבית לחם ואכנישו כל יתבי קרתא עילויהן ואמרן הדא נעמי׃ 20 ואמרת להון לא תהוון קראן לי נעמי קרון לי מרירא ברם אמריר שדי לי לחדא׃ 21 אנא מליא אזלית וריקניא אתבני יי מנהון למה דין אתון קרן לי נעמי ומן קדם יי אסתהיד בי חובתי ושדי אבאיש לי׃ 22 ותבת נעמי ורות מואביא כלתה עמה דתבת מחקל מואב ואינון עלן לבית לחם במעלי יומא דפסחא ובההוא יומא שריאו בני ישראל למחצד ית עומרא דארמותא דהוה מן שערין׃ ב 1 ולנעמי אשתמודע לגברהא גבר גיבר תקיף מן יחוס אלימלך ושמיה בועז׃ 2 ואמרת רות מואביה לות נעמי איזיל כען לחקלא ואכנוש בשבולין בתר דאשכח רחמין בעינוי ואמרת לה אזילי ברתי׃ 3 ואזלת ועלת וכנשת בחקלא בתר חצודיא ואירע ית ארעותא אחסנת חקלא דהוות לבועז דמן יחוס אלימלך׃ 4 והא בועז אתא מבית לחם ואמר לחצודיא יהא מימרא דיי בסעדכון ואמרו ליה יברכינך יי׃

*Num ipsos expectabitis vsque quo viri 13
fiant? vel ipsis tolerabitis vt non sitis viro?
nequaquam filiæ meæ, quoniam afflictio est mi-
hi valde super vos, quoniam egressa est in me
manus Domini. *Et eleuauerunt vocem 14
suam & plorauerunt rursum. & osculata est
Orpha socrum suam, & reuersa est in populum
suum: Ruth autem secuta est illam. *Et dixit 15
Noomi ad Ruth: Ecce reuersa est connurus tua
ad populum suum & ad deos suos: reuertere
iam & tu post connurum tuam.
*Dixit autem Ruth: Non occurrat mihi 16
vt relinquam te, vel discedam à tergo tuo: quo-
niam tu quocunque ieris ibo, & vbi morata
fueris morabor: populus tuus populus meus, et
Deus tuus Deus meus. *Et vbi mortua fue- 17
ris moriar, & illic sepeliar. hæc faciat Dominus
mihi, & hæc addat, quoniam mors separabit
inter me & te. *Videns autem Noomi quo- 18
niam perseuerat ipsa vt iret secum, cessauit lo-
qui ad ipsam vltra. *Profectæ sunt autem 19
ambæ vsquequo venerunt ipsæ in Bethleem. et
factum est cùm venirent ipsæ in Bethleem, &
percrebuit omnis vrbs de illis. & dixerunt, Si
hæc est Noomi? *Et dixit ad eas: Ne iam vo- 20
cetis me Noomi: vocate me Amaram; quia a-
maritudine repletus est in me omnipotēs valde.
*Ego egressa sum plena, & vacuam reduxit me 21
Dñs: & cur vocatis me Noomi, & Dñs hu-
miliauit me, et omnipotens afflixit me? *Et re- 22
diit Noomi et Ruth Moabitis nurus sua secum
redeuntes de agro Moab. hæ autem venerunt in
Bethleem in principio messis ordei. CAP. II.
ET Noomi vir notus marito eius, at vir po- 1
tens robore de cognatione Elimelech, & no
men ei Booz. *Et dixit Ruth Moabitis ad 2
Noomi: Ibo iā in agrum, & congregabo in spi
cis post vbi inuenero gratiā in oculis ipsius. di-
xit autem ei: Vade filia. *Et abiit: & cùm ve- 3
nisset, collegit in agro post terga metentium. &
cecidit casu in parte agri Booz de cognatione
Abimelech. *Et ecce Booz venit de Bethleem: 4
& dixit metentibus: Dominus vobiscum. &
dixerunt ei: Benedicat tibi Dominus.

13 *μὴ αὐτοὺς προσδέξεσθε ἕως οὗ ἀνδρυνθῶσιν; ἢ αὐτοῖς
κατασχεθήσεσθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἀνδρί; μὴ θυγατέρες μου, ὅτι
ἐπικράνθη μοι σφόδρα ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ
14 χεὶρ κυρίου. *καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν
ἔτι. καὶ κατεφίλησεν ὀρφὰ τὴν πενθερὰν αὐτῆς, καὶ ἀπέ-
15 στρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς, ῥοὺθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ. *καὶ εἶπεν
νοομὶ πρὸς ῥοὺθ, ἰδοὺ ἀνέστρεψεν ἡ σύνυμφός σου πρὸς τὸν
λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῆς, ἐπιστράφηθι δὴ καὶ σὺ
16 ὀπίσω τῆς συνύμφης σου. *εἶπεν δὲ ῥοὺθ, μὴ ἀπαντήσαι μοι
τοῦ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποστρέψαι ὄπισθέν σου, ὅτι σὺ οὗ ἐὰν πο
ρευθῇς πορεύσομαι, καὶ οὗ ἐὰν αὐλισθῇς αὐλισθήσομαι, ὁ
17 λαός σου λαός μου, καὶ ὁ θεός σου θεός μου. *καὶ οὗ ἐὰν ἀπο-
θάνῃς ἀποθανοῦμαι, κἀκεῖ ταφήσομαι· τάδε ποιήσαι κύ-
ριός μοι, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀναμέ-
18 σον ἐμοῦ καὶ σοῦ. *ἰδοῦσα δὲ νοομὶ ὅτι κραταιοῦται αὐτὴ τοῦ
πορεύεσθαι μετ' αὐτῆς, ἐκόπασεν τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι.
19 *ἐπορεύθησαν δὲ ἀμφότεραι ἕως τοῦ παραγενέσθαι αὐ-
τὰς εἰς βηθλεέμ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὰς εἰς βη-
θλεέμ, καὶ ἤχησεν πᾶσα ἡ πόλις ἐπ' αὐταῖς. καὶ εἶπον
20 εἰ αὕτη ἐστὶν νοομί; *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτάς, μὴ δὴ καλεῖ-
τέ με νοομί, καλέσατέ με πικράν, ὅτι ἐπικράνθη ἐν ἐμοὶ
21 ὁ ἱκανὸς σφόδρα. *ἐγὼ ἐπορεύθην πλήρης, καὶ κενὴν ἀπέ-
στρεψέ με κύριος, καὶ ἵνα τί καλεῖτέ με νοομί, καὶ κύριος
22 ἐταπείνωσέν με, καὶ ὁ ἱκανὸς ἐκάκωσέ με; *καὶ ἐπέστρεψε
νοομὶ καὶ ῥοὺθ ἡ μωαβίτις ἡ νύμφη αὐτῆς μετ' αὐτῆς ἐπι-
στρέφουσαι ἐξ ἀγροῦ μωάβ. αὗται δὲ παρεγενήθησαν εἰς
βηθλεὲμ ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν.

β'.

1 *Καὶ τῇ νοομὶ ἀνὴρ γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὁ δὲ
ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύει ἐκ τῆς συγγενείας ἐλιμέλεχ, καὶ ὄνο-
2 μα αὐτῷ βόοζ. *καὶ εἶπεν ῥοὺθ ἡ μωαβίτις πρὸς νοομί,
πορευθῶ δὴ εἰς ἀγρόν, καὶ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσιν κατόπι-
σθεν οὗ ἂν εὕρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐ-
3 τῇ, πορεύου θύγατερ. *καὶ ἐπορεύθη. καὶ ἐλθοῦσα
συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ κατόπισθεν τῶν θεριζόντων. καὶ πε-
ριέπεσεν περιπτώματι τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ βόοζ ἐκ συγ-
4 γενείας ἀβιμέλεχ. *καὶ ἰδοὺ βόοζ ἦλθεν ἐκ βηθλεέμ.
καὶ εἶπεν τοῖς θερίζουσιν, κύριος μεθ' ὑμῶν. καὶ εἶπον αὐ-
τῷ, εὐλογήσαι σε κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Fortasse ad eos vos expectantes vsquequo adolescēt? nū propter eos vos sedentes tristes, vt quod non ad esse acceptas viro? Obsecro fi-
liæ meæ, nō amaricabitis animā meā; nā amaricauit mihi cor meū magis à vobis, quoniā exiuit in me percussio ab-ante Dñm. 14 Et leuaue-
rūt vocē suā & fleuerunt adhuc vice altera: & osculata est Gharphah socrū suā, & iuit ad viam suā; & Ruth apprehēdit in illa. 15 Et dixit: Ecce
rediit affinis tua ad populum suū & ad Timorē suū, redi post affinē tuā ad populū tuū & ad Timorē tuū. 16 Et dixit Ruth: Ne sollicites me
ad dimittendū ad redeundū de-post te; quoniā ad omne id quo is, ibo; & in omni loco quo pernoctabis, pernoctabo. quod custodit populū
tuū, erit custos meus, vt si fuerūt populus meus ex antiquo hic: & Deus tuus ipse De⁹ meus. 17 In omni eo quo morieris, moriar, & ibi ero
sepulta: & nō addes vltra ad loquēdū; sic faciet Dñs mihi, & sic addet sup me ꝙ mors separabit inter me & inter te. 18 Et vidit ꝙ confortata
illa ad ambulandū secū, & cōclusit à loquēdo illi. 19 Et iuerūt duæ illæ vsq; quo ascēderūt ad Bethlehhē: & fuit quādo ascenderūt ad Beth-
lehhē, & cōgregati sunt omnes habitatores vrbis super eas, & dixerunt: An hæc Naghami? 20 Et dixit illis: Nō eritis vocantes mihi Naghami;
vocate mihi Amarā, quoniam amaricauit omnipotēs mihi valde. 21 Ego plena iui, & inanē redire fecit me Dñs ab illis: ad quid hoc vos vo-
cantes mihi Naghami, & ab-ante Dominū testificata est in me culpa mea, & omnipotens malè esse fecit mihi? 22 Et sedit Naghami & Ruth
Moabiah nurus eius cum ea, quæ rediit ex agro Moab. Et illę ascenderunt in Bethlehhem in introitibus diei Pizzhha: & in illo die cœperūt
filij Israel ad metendum manipulum eleuationis qui fuit ex ordeis. CAP. II.
ET Naghami cognit⁹ fuit ad virū ei⁹ vir potēs fortis ex ꝓsapia Elimelech, & nomē illi⁹ Boghaz. 2 Et dixit Ruth Moabiah ad Naghami: Ibo
nūc ad agrū, & colligā in spicis post quē inueniā misericordias in oculis eius. & dixit illi: Ito filia mea. 3 Et iuit & intrauit & collegit in
agro post messores; & accidit accidens possessioni agri qui fuit Boghaz qui ex prosapia Elimelech. 4 Et ecce Boghaz venit ex Bethlehhem, &
dixit messoribus: Sit dictum Domini in auxilio vestro. & dixerunt illi: Benedicet tibi Dominus.

5 * ויאמר בעז לנערו הנצב על־הקוצרים למי
הנערה הזאת:
6 * ויען הנער הנצב על־הקוצרים ויאמר נערה
מואביה היא השבה עם־נעמי משדי מואב:
7 * ותאמר אלקטה־נא ואספתי בעמרים אחרי
הקוצרים ותבוא ותעמוד מאז הבקר ועד־עתה זה
שבתה הבית מעט:
8 * ויאמר בעז אל־רות הלוא שמעת בתי אל־
תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא־תעבורי מזה וכה
תדבקין עם־נערתי:
9 * עיניך בשדה אשר־יקצרון והלכת אחריהן
הלוא צויתי את־הנערים לבלתי נגעך וצמת
והלכת אל־הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים:
10 * ותפל על־פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו
מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה:
11 * ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר־עשית
את־חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך
וארץ מולדתך ותלכי אל־עם אשר לא־ידעת תמול
12 שלשם: * ישלם יהוה פעלך ותהי משכרתך
שלמה מעם יהוה אלהי ישראל אשר־באת
13 לחסות תחת־כנפיו: * ותאמר אמצא־חן בעיניך
אדני כי נחמתני וכי דברת על־לב שפחתך ואנכי
לא אהיה כאחת שפחתך:
14 * ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת
מן־הלחם וטבלת פתך בחמץ ותשב מצד הקצרים
ויצבט־לה קלי ותאכל ותשבע ותתר:
15 * ותקם ללקט ויצו בעז את־נעריו לאמר גם בין
העמרים תלקט ולא תכלימוה:
16 * וגם של־תשלו לה מן־הצבתים ועזבתם
ולקטה ולא תגערו־בה:

5 *Dixitq;Booz iuueni qui messoribus pre-
6 erat: Cuius est hæc puella? Cui respondit:
B Hæc est Moabitis quę venit cum Noemi
7 de regione Moabitide: *Et rogauit vt spi-
cas colligeret remanentes, sequēs messorū
vestigia; & de mane vsq; nunc stat in agro,
& nec ad momētum quidem domum re-
8 uersa est. *Et ait Booz ad Ruth: Audi filia,
ne vadas in alterum agrum ad colligēdū,
nec recedas ab hoc loco, sed iungere puel-
9 lis meis: *Et vbi messuerint sequere. man-
daui enim pueris meis, vt nemo molestus
sit tibi. sed etiam si sitieris, vade ad sarci-
nulas, & bibe aquas, de quibus & pueri
10 mei bibunt. *Quę cadens in faciem suam,
& adorās super terram dixit ad eum: Vn-
de mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante
C oculos tuos, & nosse me dignareris pere-
11 grinam mulierem? *Cui ille respondit:
Nunciata sunt mihi omnia quæ feceris
socrui tuæ post mortem viri tui; & quòd
reliqueris parentes tuos, & terram in qua
nata es, & veneris ad populum quem an-
12 teà nesciebas. * Reddat tibi Dominus p
opere tuo, & plenam mercedem recipias
à domino Deo Israel, ad quem venisti, &
13 sub cuius confugisti alas. *Quæ ait: Inue-
ni gratiam apud oculos tuos domine mi;
qui consolatus es me, & locutus es ad cor
ancillæ tuæ, quæ non sum similis vnius
14 puellarum tuarum. * Dixitque ad eam
Booz: Quando hora vescendi fuerit, ve-
ni huc & comede panem, & intinge buc-
cellam tuam in aceto. Sedit itaque ad mes-
sorum latus, & congessit polentam sibi,
comeditque & saturata est, & tulit reli-
15 quias. * Atque indè surrexit vt spicas ex
more colligeret. Præcepit autē Booz pue-
ris suis, dicens: Etiam si vobiscum mete-
16 re voluerit, ne prohibeatis eam. *Et de
D vestris quoque manipulis proiicite de in-
dustria, & remanere permittite, vt abs-
que rubore colligat, & colligentem nemo
corripiat.

תרגום

5 ואמר בועז לעולימיה דמני רב על חצודיא לאי דין אומא ריבא הדא: 6 ואתיב עולימא דאתמנא רב על חצודיא ואמר ריבא דמן עמא
דמואב היא דתבת עם נעמי מחקל מואב: 7 ואמרת אצבור כען ואכנוש שובלין באלומיא מה דישתאר בתר חצודיא ואתת וקמת ואתעכבת
כען מן צפרא ועד כען פון זעירא דין דיתבא בביתא צבחר: 8 ואמר בועז לות רות הלא קבילת מיני ברתי לא תהכין למצבר שבלין בחקל
אחרן ואף לא תעברי מכאן למיזל לאומא אחריתי והכא תתוספי עם עולמתי: 9 עיניך תהא מסתכלא בחקלא דיחצדון תמן ותיזילי בתריהון
הלא פקדית ית עולימיא בדיל דלא יקרבון ביך לביש ובעידן דאת צחיא למוי איזילי למניא ותהא שתיא מן מוי די מליין עולימיא: 10 ונפלת על
אפהא וסגידת על ארעא ואמרת ליה מה דין אשכחית רחמין בעינך לאשתמודעותני ואנא מעמא נוכראה: 11 ואתיב בועז ואמר לה אתחואה
אתחוא לי כל טיבותא דעבדת עם חמותיך דפרנסת יתה בתר דמית בעליך ושבקת דחלתיך ועמיך ובית אביך ואמיך וארע ילדותיך ואזלת
לאתגיירא ולמיתב בין עם דלא אישתמודע ליך מאתמלי ומדקמוהי: 12 יגמול ייי ליך גמול טב בעלמא הדין על עובדיך טב ויהי אגריך
שלימא לעלמא דאתי מן קדם ייי אלהא דישראל דאתת לאתגיירא ולאתכסאה תחות טלל שכינת יקריה: 13 ואמרת אשכחית רחמין בעינך
ריבוני ארי נחמתני וארום מלילתא תנחומין על לב אמתך ואנא לית לי זכו למהוי חולקי עם חדא מן אמהתך: 14 ואמר לה בועז לעידן
סעודתא קריבי ותיכלין לחמא וטמישי סעדיך בתבשילא דאתבשל בחלא ויתיבת בסטר חצודיא ואושיט לה קלי ואכלת ושבעת
ואשארת: 15 וקמת למצבר שבלין ופקיד בועז ית עולימוי למימר אף ביני אלומיא תהא צברא ולא תכספונהא: 16 ואף מיתר תתירון
להון מן עמריא ואף משבק תשבקון לה מן אסריא ותשבקון למהוי צברא ולא תנזפון בה:

Et dixit Booz puero suo qui præerat super 5
metentes, Cuius puella hæc?
Et respondit puer qui præerat super messo- 6
res, et dixit: Puella Moabitis est quæ rediit cũ
Noomi de agro Moab.
Et dixit: Colligam iam & congregabo in 7
manipulis post messores. & venit & stetit à
manè & vsque ad vesperam, non requieuit in
agro paululum.
Et dixit Booz ad Ruth: Non audiuisti fi- 8
lia, ne vadas ad colligendum in agro altero, &
tu non recedes hinc, hic iungere cũ puellis meis.
Et oculi tui in agrum vbi messuerint, & 9
ibis post ipsos: ecce mandaui pueris vt non tan-
gant te. & quando sitieris, & ibis in vasa, et
bibes vnde aquantur pueri.
Et cecidit in faciem suam, & adorauit su- 10
per terram: & dixit ad eum: Quid quòd in-
ueni gratiam in oculis tuis vt cognoscas me, et
ego sum peregrina?
Et respondit Booz, & dixit ei: Renuntia- 11
tione renunciata sunt mihi omnia quæ fecisti cũ
socru tua postquam mortuus est vir tuus. &
quomodo reliquisti patrem tuum & matrem
tuam, & terrã generationis tuæ, & abiisti ad
populum quem non sciebas heri et nudiuster-
tius? *Reddat Dominus opus tuum, &* 12
sit merces tua plena à domino Deo Israel, ad quẽ
venisti vt confidas sub alas illius.
Illa autem dixit: Inueniam gratiam in o- 13
culis tuis, domine mi; quoniam consolatus es
me, et quoniam locutus es in cor ancillæ tuæ:
& ecce ego non ero vt vna puellarum tuarum.
Et dixit illi Booz: Hora vescendi accede 14
huc, & comedes panem, et tinges buccellã tuam
in aceto. & sedit Ruth ex obliquo metẽtium,
& porrexit ei Booz polentam, & comedit &
saturata est, & reliquit:
Et surrexit vt colligeret. Et præcepit Booz 15
pueris eius dicens: Et inter manipulos colligat,
& non confundatis eam.
Et exhibentes exhibebitis ei de congrega- 16
tis, & sinite eam; & colliget, & non corripie-
tis eam.

5 καὶ εἶπεν βοὸζ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ ἐφεστῶτι ἐπὶ
τοὺς θερίζοντας, τίνος ἡ νεᾶνις αὕτη;
6 καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον τὸ ἐφεστὸς ἐπὶ τοὺς θερί-
ζοντας, καὶ εἶπεν, ἡ παῖς ἡ μωαβῖτις ἐστὶν ἡ ἀποστραφεῖσα
7 μετὰ νοομὶ ἐξ ἀγροῦ μωάβ. καὶ εἶπεν, συλλέξω δὴ
καὶ συνάξω ἐν τοῖς δράγμασιν ὄπισθεν τῶν θεριζόντων. καὶ
ἦλθεν καὶ ἔστη ἀπὸ πρωῒ καὶ ἕως ἑσπέρας, οὐκ ἀνέπαυ-
8 σεν ἐν τῷ ἀγρῷ μικρόν. καὶ εἶπεν βοὸζ πρὸς
ῥούθ, οὐκ ἤκουσας θύγατερ, μὴ πορευθῇς συλλέξαι ἐν
ἀγρῷ ἑτέρῳ, καὶ σὺ οὐ πορεύσῃ ἐντεῦθεν, ὧδε κολλήθητι
9 μετὰ τῶν κορασίων μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς
τὸν ἀγρὸν οὗ ἂν θερίζωσιν, καὶ πορεύσῃ κατόπισθεν αὐτῶν·
ἰδοὺ ἐνετειλάμην τοῖς παιδαρίοις τοῦ μὴ ἅψασθαί σου. καὶ
ὅτε διψήσεις καὶ πορεύσῃ εἰς τὰ σκεύη, καὶ πίεσαι ὅθεν ὑ-
δρεύονται τὰ παιδάρια.
10 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ προσεκύνη-
σεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, τί ὅτι εὗρον χάριν
ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐπιγνῶναί με, καὶ ἐγώ εἰμι ξένη;
11 καὶ ἀπεκρίθη βοὸζ καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἀπαγγελείᾳ ἀ-
πηγγέλη μοι πάντα ὅσα πεποίηκας μετὰ τῆς πενθερᾶς σου
μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἄνδρα σου· καὶ πῶς κατέλιπες τὸν πα-
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου καὶ τὴν γῆν γενέσεώς σου, καὶ
ἐπορεύθης πρὸς λαὸν ὃν οὐκ ᾔδεις χθὲς καὶ τρίτης.
12 ἀποτίσαι κύριος τὴν ἐργασίαν σου, καὶ γένοιτο ὁ μι-
σθός σου πλήρης παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, πρὸς ὃν ἦλ-
13 θες πεποιθέναι ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. ἡ δὲ εἶπεν εὕ-
ροιμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου· ὅτι παρεκάλε-
σάς με καὶ ὅτι ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου, καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ οὐκ ἔσομαι ὡς μία τῶν παιδισκῶν σου.
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ βοὸζ, τῇ ὥρᾳ τοῦ φαγεῖν πρόσελθε ὧ-
δε καὶ φάγεσαι τὸν ἄρτον, καὶ βάψεις τὸν ψωμόν σου ἐν τῷ
ὄξει. καὶ ἐκάθησε ῥοὺθ ἐκ πλαγίων τῶν θεριζόντων, καὶ
ἐβούνισεν αὐτῇ βοὸζ ἄλφιτον, καὶ ἔφαγεν καὶ ἐνεπλήσθη
15 καὶ κατέλιπεν, καὶ ἀνέστη τοῦ συλλέγειν. καὶ ἐνετεί-
λατο βοὸζ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ λέγων, καί γε ἀναμέσον
τῶν δραγμάτων συλλεγέτω, καὶ μὴ καταισχύνητε αὐτήν.
16 καί γε παραβάλλοντες παραβαλεῖτε αὐτῇ ἐκ τῶν
βεβουνισμένων, καὶ ἄφετε αὐτήν, καὶ συλλέξει, καὶ οὐκ
ἐπιτιμήσετε αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5]Et dixit Boghaz ad puerũ suũ quẽ præposuit magistrũ sup messores: Cui nationi puella hęc? [6]Et respõdit puer qui ppositus magister sup messores, & dixit: Puella quę ex populo Moab illa, quæ rediit cũ Naghami ex agro Moab. [7]Et dixit: Colligã nũc & cõgregabo spicas in manipulos id quod relictũ est post messores. & venit & stetit, & cõmorata est hic à manè & vsq; nũc, modo paululũ hoc quod sedẽs in domo pusillũ. [8]Et dixit Boghaz ad Ruth: Nõne audisti à me filia mea? nõ ambulabis ad colligẽdũ spicas in agro alieno, & etiã nõ transibis hinc ad eundũ ad populũ aliũ, & hic aderis cũ puellis meis. [9]Oculus tuus erit obseruãs in agro quo metẽt ibi; & ambulabis post eos: nõne iussi pueros vt ne appinquẽt in te ad malũ? & in tẽpore quo tu sitiẽs ad aquã, ito ad vasa, & eris bibẽs ex aqua quã impleuerũt pueri. [10]Et pcidit super nasum suum, & adorauit super terrã, & dixit illi: Quid hoc inueni misericordias in oculis tuis ad noscẽdũ me, & ego ex populo alieno? [11]Et respõdit Boghaz & dixit illi: Denũtiari denũtiatũ est mihi omne bonũ q fecisti cũ socru tua, q aluisti eã postq̃ mortuus est marit⁹ tuus; & deseruisti Timorẽ tuũ, & populũ tuũ, & domũ patris tui & matris tuæ, & terrã natiuitatis tuæ, & venisti ad pselytãdũ & habitãdũ inter populũ q nõ cognitus est tibi ab heri & ab ante illud: [12]Retribuet Dñs tibi retributionẽ bonã in sęculo hoc super opus tuũ bonũ, & erit merces tua integra ad sęculũ quod veniet ab-ante dñm Deũ Israel, q venisti ad pselytãdũ, & ad protegẽdũ sub vmbra maiestatis glorię ei⁹. [13]Et dixit: Inueni miam in oculis tuis, dñe mi; quoniã cõsolatus es me, & quoniã locutus es cõsolationes super cor ancillæ tuæ: & ego, nõ mihi dignitas ad esse participem cum vna ex ancillis tuis. [14]Et dixit illi Boghaz in tempore cibi, Accede & comedes panem, & intingito sustentationem tuã in pulmẽto quod coctũ est in aceto: & sedit in latere messorũ, & porrexit illi tostũ, & comedit, & satiata est & reliquit. [15]Et surrexit ad colligendũ spicas. & iussit Boghaz pueros suos ad dicendum, Etiã inter manipulos erit colligens, & non exprobrabitis illam. [16]Et etiam reliquum relinquetis ei ex furcis, & etiam sinere sinetis illi ex ligatis, & sinetis ad esse colligentem, & non increpabitis eam.

17 * וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־
לִקֵּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים׃
18 * וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־
לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתִרָה מִשָּׂבְעָהּ׃
19 * וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לִקַּטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה
עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֵּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ
20 הַיּוֹם בֹּעַז׃ * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא
לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים
וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃
21 * וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־
הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֵת כָּל־
הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי׃
22 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי
עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃
23 * וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־
הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־חֲמוֹתָהּ׃

ג

1 * וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ
2 מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃ * וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ
אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן
3 הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃ * וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ
עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּי הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ
4 לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ * וִיהִי בְשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגִלִּית מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתְּי
5 וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין׃ * וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ
6 כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה׃ * וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ
7 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּה חֲמוֹתָהּ׃ * וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ
וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט
וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃

17 *Collegit ergo in agro vſq; ad veſperam:
& quę collegerat virga cædẽs & excutiẽs,
inuenit hordei quaſi ephi menſurã, id eſt,
18 tres modios: *Quos portans reuerſa eſt in
ciuitatẽ, & oſtendit ſocrui ſuæ. inſuper ꝓ-
tulit & dedit ei de reliquiis cibi ſui, quo ſa
19 turata fuerat. *Dixitque ei ſocrus ſua: Vbi
hodie collegiſti, & vbi feciſti opus? ſit be
nedictus qui miſertus eſt tui. Indicauitq;
ei apud quem eſſet operata, & nomẽ dixit
20 viri quòd Booz vocaretur. *Cui reſpõdit
Noemi: Benedictus ſit à Dño, quoniã eã-
dem gratiam quam præbuerat viuis, ſer-
uauit & mortuis. Rurſumque ait: Propin-
21 quus noſter eſt homo. *Et Ruth: Hoc
quoque, inquit, præcepit mihi, vt tamdiu
meſſoribus eius iũgerer, donec omnes ſe-
22 getes meterẽtur. *Cui dixit ſocrus: Meliꝰ
eſt filia mi vt cũ puellis eius exeas ad me-
tẽdũ, ne in alieno agro quiſpiã reſiſtat ti-
23 bi. *Iũcta eſt itaq; puellis Booz: & tamdiu
cum eis meſſuit, donec ordea & triticum
in hordeis conderentur. CAP. III.

1 POſtquã autẽ reuerſa eſt ad ſocrũ ſuam,
A audiuit ab ea: Filia mi, quærã tibi requiẽ,
2 & ꝓuidebo vt bene ſit tibi. *Booz iſte cu
ius puellis in agro iũcta es, ꝓpinquus no-
ſter eſt: & hac nocte aream ordei ventilat.
3 *Lauare igitur & vngere, & induere cul-
tioribus veſtimẽtis, & deſcẽde in areã. Nõ
te videat homo, donec eſum potumq; fi-
4 nierit. *Quãdo autẽ ierit ad dormiẽdum,
nota locum in quo dormiat. veniesque &
diſcooperies pallium quo operitur à par-
te pedũ, & proiicies te, & ibi iacebis. Ipſe
5 autem dicet tibi, quid agere debeas. *Quę
B reſpondit: Quicquid præceperis faciam.
6 *Deſcenditque in aream, & fecit omnia
7 quæ ſibi imperauerat ſocrus. *Cumq; co-
mediſſet Booz & bibiſſet, & factus eſſet
hilarior, iſſetque ad dormiendum iuxta
aceruum manipulorum, venit abſcondi-
tè; & diſcooperto à pedibus eius pallio,
ſe proiecit.

תרגום

17 וְלַקְטַת שִׁבְּלִין בְּחַקְלָא עַד רַמְשָׁא וְדָשַׁת יַת שִׁבְּלִין דִּצְבָרַת וַהֲוָת שִׁיעוּרֵיהוֹן כִּתְלַת סְאִין שַׂעֲרִין׃ 18 וְסוֹבֶרֶת וְעָלַת לְקַרְתָּא וַחֲזָת חֲמוֹתָהּ יַת דְּאַכְנְשַׁת וְאַפֵּקַת מִן תַּרְמִילָא וִיהֲבַת לָהּ יַת מְזוֹנָה דְּשַׁיֶּרֶת לָהּ מִן שָׂבְעָהּ׃ 19 וַאֲמֶרֶת לָהּ חֲמוֹתָהּ לְאָן צְבַרְתְּ יוֹמָא דֵין וּלְאָן אִשְׁתַּדַּלְתְּ לְמֶעְבַּד יְהֵי גַּבְרָא דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לִיךְ מְבָרַךְ וְחַוִּיאַת לַחֲמוֹתָהּ יַת דְּאִשְׁתַּדְּלַת לְמֶעְבַּד עִמֵּיהּ וַאֲמֶרֶת שׁוּם גַּבְרָא דְּאִשְׁתַּדְּלִית עִמֵּיהּ יוֹמָא דֵין מִתְקְרֵי בֹּעַז׃ 20 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ מְבָרַךְ הוּא מִפּוּם קוּדְשָׁא דַּייָ דְּלָא שְׁבַק טִיבוּתֵיהּ עִם חַיַּיָּא וְעִם מֵיתַיָּא וַאֲמֶרֶת לָהּ נָעֳמִי קָרִיב לָנָא גַּבְרָא מִפָּרִיקָנָא הוּא׃ 21 וַאֲמֶרֶת רוּת מוֹאֲבִיתָא אַף אֲרוּם אֲמַר לִי עִם רִיבַיָּא דִּילִי תִּסְתּוֹפִין עַד זְמַן דְּכְדֵי יְשֵׁיצוּן יַת כָּל חֲצָדָא דִּילִי׃ 22 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי לְרוּת כַּלְּתָהּ שַׁפִּיר בְּרַתִּי אֲרוּם תִּיפְּקִין עִם עוּלֵימְתֵיהּ וְלָא יְעָרְעוּן בִּיךְ בַּחֲקַל אָחֳרָן׃ 23 וְאִדְבְּקַת בְּעוּלֵמְתוֹי דְּבוֹעַז לְמֶעְבַּד עַד דִּישֵׁיצֵי חֲצַד שַׂעֲרִין וַחֲצַד חִטִּין וִיתֵיבַת עִם חֲמוֹתָהּ׃

ג

1 וַאֲמֶרֶת לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בְּרַתִּי בִּשְׁבוּעָה לָא אֲנוּחַ עַד זְמַן דְּאֵתֵי בְעִילִיךְ נְיָחָא בְּגִין דְּיוֹטַב לִיךְ׃ 2 וּכְעַן הֲלָא בוֹעַז דְּאִשְׁתְּמוֹדַע לָנָא דַּהֲוֵית בְּחַקְלָא עִם עוּלֵימְתוֹי הָא הוּא מְבַדַּר יַת אִידַּר שְׂעוֹרִין בְּרוּחָא דְּלֵילְיָא׃ 3 וְתַחְלִילִי בְּמַיָּא וְתִסּוּכִי בִּשְׂמָנִין וּתְשַׁוִּאִי תַּכְשִׁיטִיךְ עֲלָיִךְ וְתַחְתִּין לְאִידְּרָא לָא תִתְפַּרְסְמִי לְגַבְרָא עַד שֵׁיצָאוּתֵיהּ לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי׃ 4 וִיהֵי בְּעִידָן מִשְׁכְּבֵיהּ וְתִדְעִין יַת אַתְרָא דְּיִדְמוּךְ תַּמָּן וְתֵיעוּלִי וּתְגַלֵּי יַת רִיגְלוֹי וְתִדְמוּכִי וּתְהֵא מִינֵיהּ עֵיטָא וְהוּא יְחַוֵּי לִיךְ בְּחָכְמְתֵיהּ יַת דְּתַעְבְּדִין׃ 5 וַאֲמֶרֶת לָהּ כָּל דְּתֵימְרִין לִי אֶעְבֵּיד׃ 6 וּנְחָתַת לְאִידְּרָא וַעֲבַדַת כָּל דְּפַקְדָתָהּ חֲמוֹתָהּ׃ 7 וַאֲכַל בּוֹעַז וּשְׁתָא וְאוֹטֵיב לִבֵּיהּ וַאֲתָא לְמִדְמַךְ בִּסְטַר עֲרֵימְתָא וְעָלַת רוּת בְּרָז וְגַלִּיאַת רִיגְלוֹי וּדְמַכַת׃

*Et collegit in agro vsque ad vesperam: et 17
virga cædit quæ collegit, & facta est quasi œ-
phi ordei. *Et portauit & ingressa est in 18
ciuitatem. & vidit socrus eius quæ collegerat;
& offerens Ruth dedit ei quæ reliquerat ex
quibus saturata fuit. *Et dixit ei socrus 19
sua: Vbi collegisti hodie, & vbi fecisti? sit qui
nouit te benedictus. Et indicauit Ruth socrui
suæ vbi fecit. & dixit, Nomẽ viri cũ quo feci
cum eo, hodie Booz. *Et dixit Noomi nu- 20
rui suæ: Benedictus est Domino: quoniam non
reliquit misericordiam suam cum viuis et cum
mortuis. & dixit ei Noomi: Propinquus est
nobis vir, de sanguine iunctis nobis est.
*Et dixit Ruth ad socrum eius: Et quoniã 21
dixit ad me, Cũ pueris meis iungere, donec per-
ficiant totam messem quæ est mihi.
*Et dixit Noomi ad Ruth nurum suam: Bo 22
num, filia, quoniam egressa es cum puellis eius,
& non obuiabunt tibi in agro alieno.
*Et iuncta est Ruth puellis Booz ad colli- 23
gendum, quoad perfecit messem ordei & mes-
sem tritici.

CAP. III.

ET sedit cum socru sua: & dixit ei Noomi 1
socrus eius: Filia, non quæram tibi requiem
vt bene sit tibi?
*Et nunc nonne Booz notus nobis, cuius 2
fuisti cum puellis eius? ecce ipse ventilat aream
ordei hac nocte. *Tu autem lauaberis & vn- 3
geris, & imponeres vestem tuam super te, &
ascende super aream: ne cognoscaris viro, vs-
quequo perficiat ille comedere & bibere.
*Et erit cùm dormierit ipse, & nosces locũ 4
vbi dormit illic: & ibis et discooperies quæ ad
pedes eius, & dormies. & ipse nunciabit tibi
quæ facies. *Dixit autem Ruth ad eam: 5
Omnia quæ dixeris mihi ad me faciam.
*Et descendit in aream, & fecit iuxta om- 6
nia quæ imperauerat ei socrus sua. *Et co- 7
medit Booz & bibit, & lætatum est cor eius,
& venit ad dormiendum in parte congeriei
herbarum. illa autem venit secretò, & discoo-
peruit quæ ad pedes eius, & dormiuit.

17 *καὶ συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐρράβ-
18 δισεν ἃ συνέλεξεν, καὶ ἐγενήθη ὡς οἰφὶ κριθῶν. *καὶ ἦρεν
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ εἶδεν ἡ πενθερὰ αὐτῆς ἃ
συνέλεξεν, καὶ ἐξενέγκασα ῥοὺθ ἔδωκεν αὐτῇ ἃ κατέλι-
19 πεν ἐξ ὧν ἐνεπλήσθη. *καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς,
ποῦ συνέλεξας σήμερον καὶ ποῦ ἐποίησας; εἴη ὁ ἐπιγνούς
σε εὐλογημένος. καὶ ἀπήγγειλεν ῥοὺθ τῇ πενθερᾷ αὐτῆς
ποῦ ἐποίησεν. καὶ εἶπεν, τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς μεθ' οὗ ἐποίη-
20 σα μετ' αὐτοῦ σήμερον Βόοζ. *καὶ εἶπεν νοομὶ τῇ νύμ-
φῃ αὐτῆς, εὐλογητός ἐστι τῷ κυρίῳ, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπεν τὸ
ἔλεος αὐτοῦ μετὰ τῶν ζώντων καὶ μετὰ τῶν τεθνηκότων. καὶ
εἶπεν αὐτῇ νοομί, ἐγγίζει ἡμῖν ὁ ἀνήρ, ἐκ τῶν ἀγχιστευόν-
21 των ἡμῖν ἐστίν. *καὶ εἶπεν ῥοὺθ πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς·
καί γε ὅτι εἶπεν πρός με, μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν ἐμῶν προ-
σκολλήθητι ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητὸν ὃς ὑπάρχει
22 μοι. *καὶ εἶπεν νοομὶ πρὸς ῥοὺθ τὴν νύμφην αὐτῆς, ἀ-
γαθὸν θύγατερ, ὅτι ἐξῆλθες μετὰ τῶν κορασίων αὐτοῦ, καὶ
23 οὐκ ἀπαντήσονταί σοι ἐν ἀγρῷ ἑτέρῳ. *καὶ προσεκολλή-
θη ῥοὺθ τοῖς κορασίοις Βόοζ συλλέγειν ἕως συνετέλεσεν
τὸν θερισμὸν τῶν κριθῶν καὶ τὸν θερισμὸν τῶν πυρῶν.

γ.

1 *Καὶ ἐκάθισεν μετὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ εἶπεν αὐτῇ
νοομὶ ἡ πενθερὰ αὐτῆς, θύγατερ, οὐ μὴ ζητήσω σοι ἀνά-
2 παυσιν ἵνα εὖ γένηταί σοι; *καὶ νῦν οὐχὶ Βόοζ γνώριμος ἡ-
μῖν οὗ ἦς μετὰ τῶν κορασίων αὐτοῦ; ἰδοὺ αὐτὸς λικμᾷ τὸν ἅ-
3 λωνα τῶν κριθῶν ταύτῃ τῇ νυκτί. *σὺ δὲ λούσῃ καὶ ἀλεί-
ψῃ, καὶ περιθήσεις τὸν ἱματισμόν σου ἐπὶ σεαυτῇ, καὶ ἀ-
νάβηθι ἐπὶ τὴν ἅλω. μὴ γνωρισθῇς τῷ ἀνδρὶ ἕως οὗ συν-
4 τελέσαι αὐτὸν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν. *καὶ ἔσται ἐν τῷ κοι-
μηθῆναι αὐτόν, καὶ γνώσῃ τὸν τόπον οὗ κοιμᾶται ἐκεῖ, καὶ
ἐλεύσῃ καὶ ἀποκαλύψεις τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ κοι-
μηθήσῃ. καὶ αὐτὸς ἀπαγγελεῖ σοι ἃ ποιήσεις.
5 *εἶπεν δὲ ῥοὺθ πρὸς αὐτήν, πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς μοι
6 πρός με ποιήσω. *καὶ κατέβη εἰς τὴν ἅλω, καὶ ἐποίη-
σεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς.
7 *καὶ ἔφαγεν Βόοζ καὶ ἔπιεν, καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία
αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν τοῦ κοιμηθῆναι ἐν μερίδι τῆς στοιβῆς. ἡ δὲ
ἦλθεν κρυφῇ, καὶ ἀπεκάλυψεν τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ
ἐκάθευδεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et collegit spicas in agro vsque ad vesperam: & conculcauit spicas quas collegerat; & fuit quantitas earum vt quasi tres zzein ordei.
18 Et tulit & intrauit ad vrbem, & vidit socrus eius id quod congregauit; & protulit ex pera, & dedit illi cibum suum quẽ reliquit illi
ex saturitate. 19 Et dixit ei socrus eius: Ad vbi collegisti die hac, & ad vbi sollicita fuisti ad faciendum? erit vir qui cognitus est tibi
benedictus. & indicauit socrui suæ quem sategit ad faciendum cum eo, & dixit; nomen viri, quo sategi cum eo die hac, vocatus est Boghaz.
20 Et dixit Naghami ad nurum suam: Benedictus ipse ab ore sanctitatis Domini, qui non deseruit bonitatem suam cum viuis & cum
mortuis. & dixit illi Naghami: Propinquus nobis vir, de redemptoribus nostris ipse. 21 Et dixit Ruth Moabiah, Etiam quòd dixit
mihi, Cum puellis quæ mihi, adderis, vsque ad tempus cùm consummauerint omnem messem quæ mihi. 22 Et dixit Naghami ad
Ruth nurum suam: Pulchrum filia mea quòd exeas cum puellis illius, & non occurrent in te in agro alius. 23 Et adhæsit in puellis
ipsius Boghaz ad faciendum, vsquequo finiuit messis ordeorum & messis frumentorum: & sedit cum socru sua. CAP. III.
ET dixit illi Naghami socrus eius: Filia mea, in iuramento non quiescam, vsque ad tempus quo quæram tibi tranquillitatem filiorum
quo bene sit tibi. 2 Et nunc, an non Boghaz qui cognitus est nobis, quòd fuisti in agro cum puellis eius, ecce ille dispergens areas or-
deorum in vento noctis? 3 Et lauabis in aqua, & vngeris in oleis, & pones ornamenta tua super te, & descendes ad aream. non mani-
festaberis viro, vsque finire eum ad comedendum & ad bibendum. 4 Et erit in tempore cubare eum, & scies locum quo dormiet ibi: &
intrabis & reteges pedes eius, & iacebis. & erit ab eo consilium, & ipse indicabit tibi in sapientia sua quod facies. 5 Et dixit illi: Omnia
quæ dixisti mihi faciam. 6 Et descendit ad aream, & fecit omnia quæ iussit eam socrus eius. 7 Et comedit Boghaz & bibit, & bonum
fuit cor eius: & venit ad iacendum in latere acerui: & ingressa est Ruth secretò, & retexit pedes illius, & iacuit.

8 * וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה
אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר מִי־אָתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ
כְנָפֶךָ עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃
10 * וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ
הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים
11 אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר׃ * וְעַתָּה בִּתִּי אַל־תִּירְאִי כֹּל
אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי
12 אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ׃ * וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם גֹּאֵל
אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃
13 * לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל
וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה
14 שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר׃ * וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו עַד־הַבֹּקֶר
וַתָּקָם בְּטֶרוֹם יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע
כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃
15 * וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי־בָהּ
וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא
16 הָעִיר׃ * וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי
וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃
17 * וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר
״ אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃
18 * וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר
כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃

ד

1 * וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר
אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי
2 וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ * וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר
3 וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ * וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה
מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃

8 *Et ecce nocte iã media expauit homo,&
cõturbatꝰ eſt;viditq́; mulierẽ iacẽtẽ ad pe-
9 des ſuos. *Et ait illi: Quæ es? Illaq́; rñdit:
Ego ſum Ruth ancilla ſua. expande palliũ
10 tuũ ſuꝑ famulã tuã,quia ꝓpinquus es. *Et
ille, Benedicta, inq̃t, es à Dño filia,& pri-
orẽ miſericordiã poſteriore ſuꝑaſti. q̃a nõ
11 es ſecuta iuuenes pauꝑes ſiue diuites. *No
C li ergo metuere; ſed quicq̃d dixeris mihi,
faciã tibi. Scit enim oĩs populus qui habi-
tat intra portas vrbis meæ, mulierẽ te eſſe
12 virtutis. *Nec abnuo me ꝓpinquũ, ſed eſt
13 alius me ꝓpinquior. *Quieſce hac nocte,
& facto manè, ſi te voluerit ꝓpinquitatis
iure retinere, bene res acta eſt: ſin autẽ ille
noluerit, ego te abſq; vlla dubitatione ſuſ
14 cipiã. viuit Dñs. dormi vſq; manè. *Dor-
miuit itaq; ad pedes eius vſque ad noctis
abſceſſum. Surrexit itaque anteq̃ homines
ſe cognoſcerẽt mutuò: & dixit Booz: Ca-
15 ue ne quis nouerit ꝙ huc veneris. *Et rur
D ſum expãde, inquit, palliũ tuũ quo oꝑiris
& tene vtraq; manu. qua extẽdẽte & tenẽ-
te, mẽſus eſt ſex modios ordei, & poſuit ſu
16 ꝑ eã. quæ portãs ingreſſa eſt ciuitatem, *&
venit ad ſocrũ ſuã. quæ dixit ei: Quid egi-
ſti filia? narrauitq́ue ei oĩa quæ ſibi feciſſet
17 homo. *Et ait: Ecce ſex modios ordei de-
dit mihi, & ait: nolo vacuã te reuerti ad ſo
18 crũ tuã. *Dixitq́; Noemi: Expecta filia, do-
nec videamus quem res exitum habeat:
neque enim ceſſabit homo, niſi comple-
uerit quod locutus eſt. CAP. IIII.
1 ASCendit ergo Booz ad portam, & ſedit
A ibi. Cũq; vidiſſet ꝓpinquum prętcrire
de quo prius ſermo habitꝰ eſt, dixit ad eũ,
Declina paulisꝑ, & ſede hic, vocãs eum no
2 mine ſuo. qui diuertit & ſedit. *Tollẽs au-
tem Booz decem viros de ſenioribus ciui
tatis, dixit ad eos: Sedete hic. Quibus reſi-
3 dentibus, *locutus eſt ad propinquum:
Partem agri fratris noſtri Elimelech ven-
det Noemi, quæ reuerſa eſt de regione
Moabitide.

תרגום

8 והוה בפלגות ליליא ותוה גברא ואתרכיך בשריה כליפתא מן רתיתא וחזא והא אתתא דמכא כל קבל ריגלוי׃ 9 ואמר מאן אנת
ברתי ואמרת אנא רות אמתך ויתקרי שמך על אמתך למסבי לאינתו ארי פריק את׃ 10 ואמר בריכה את קדם יי ברתי אוטבת טיבותיך
בתראי מן קדמאי בגין דלא למהך בתר עולימיא אם מסכן ואם עתיר׃ 11 וכען ברתי לא תדחלין כל דתימרי לי אעביד ארום גלי קדם כל
יתבי תרע סנהדרין רבא דעמי ארום איתתא צדיקתא אנת ואית ביך חילא לסוברא ניר פיקודיא דיי׃ 12 וכען ארום בקשטא ארי
פריק אנא ואף אית פריק אוחרן דחזי ליה למפרק יתיר מני׃ 13 ביתי בליליא ויהא בצפרא אם יפרקנך גברא דחזי ליה למפרקיך מן
אורייתא הרי טב ויפרוק לחיי ואי לא צבי למפרקיך ואפרקינך אנא אמרית בשבועה קדם יי כמא דמלילית ליך כדין אעביד דמוכי עד
עידן צפרא׃ 14 ודמכת קביל ריגלוי עד עידן צפרא וקמת בקריצתא עד דלא אשתמודע גבר ית חבריה מן קדם חשוכא ואמר לעולימוי
לא אשתמודע לגבר ארי אתת אתתא לאדרא׃ 15 ואמר הבי סודרא די עליך ואחידי בה ואחדת בה וכל שית סאין דשעורין ושוי עלהא
ועל בועז לקרתא׃ 16 ואתת לות חמותה בקריצתא ואמרת מן את ברתי וחויאת לה ית כל מה דעבד לה גברא׃ 17 ואמרת שית סאין
דשעורין האילין יהב לי ארום אמר לי לא תהכי ריקניא לות חמותיך׃ 18 ואמרת תיבי ברתי עמי בביתא עד זמן דתדעין אכדין יתגזר מן
שמיא ואכדין יתפרש פתגם ארום לא ינוח גברא ארום אלהין ישיצי לטב פתגמא יומא דין׃ ד 1 ובועז סליק לתרע בית
דין ואתרא דסנהדרין ויתיב תמן עם סביא והא פריקא חלף דמליל בועז לרות ואמר סטי תיב הכא גברא דצניען ארחתיה וסטא ויתיב׃
2 ודבר עשרתי גברין מסבי קרתא ואמר תיבו הכא ויתיבו׃ 3 ואמר לפריקא אחסנת חקלא די לאחונא לאלימלך זבנת נעמי דתבת מחקל מואב׃

*Factum est autem in media nocte, & sur- 8
rexit vir & turbatus est; & ecce mulier dor-
miebat ad pedes suos. * Dixit autem: 9
Quæ es tu? illa autem dixit: Ego sum Ruth
ancilla tua: & expandes alam tuam super fa-
mulam tuam, quoniam propinquus es tu.
* Et dixit Booz: Benedicta tu Domino, fi- 10
lia; quoniam lætificasti misericordiam tuam vl-
timam magis quàm primam, vt non ires tu post
iuuenes siue pauper siue diues.
* Et nunc filia ne timeas; omnia quæ dixe- 11
ris ad me, faciam tibi. scit enim omnis tribus po
puli mei, quoniam mulier virtutis es tu:
* Et nunc verè cognatus sum ego, & est 12
cognatus in terra existens magis quàm ego.
* Quiesce nocte, & erit manè si duxerit te, 13
bonum, ducat: si autem non velit ducere te, du
cam te ego. viuit Dñs. dormi vsque ad manè.
*Et dormiuit ad pedes eius vsque ad manè. 14
illa autem surrexit antequam cognosceret vir
proximum suum. & dixit Booz: Ne cognosca-
tur quòd venit mulier in aream. * Et dixit 15
ei: Fer cingulum quod super te, & tene illud.
illa autem tenuit illud, & mensus est sex ordei;
& imposuit super eã, & ingressa est in ciuitatẽ.
* Et Ruth intrauit ad socrum suam. illa au- 16
tem dixit: Quid tu filia? & narrauit ei omnia
quæ fecit illi vir.
* Et ait: Sex ordei hæc dedit mihi: quoniam 17
dixit ad me: Non eas vacua ad socrum tuam.
* Illa autem dixit: Sede filia, quoad cognos- 18
cas tu quomodo non cadet verbum. non enim
cessabit vir, quoad compleuerit verbum ho-
die.

CAP. IIII.

ET Booz ascendit ad portam, & sedit ibi: et 1
ecce propinquꝰ præteribat, quẽ dixit Booz,
& dixit ad eum Booz: Declinans sede hic ab-
scondite. & diuertit & sedit.
* Et tollit Booz decem viros de senioribus 2
ciuitatis, & dixit: Sedete hic. & sederunt.
* Et dixit Booz propinquo: Partẽ agri quæ 3
est fratris nostri Elimelech, quem vendit Noo-
mi quæ reuersa est de agro Moab:

8 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ καὶ ἐξέστη ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐτα-
ράχθη, καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐκοιμᾶτο πρὸς ποδῶν αὐτοῦ.
9 * εἶπε δὲ, τίς εἶ σύ; ἡ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ῥοὺθ ἡ δούλη σου,
καὶ περιβαλεῖς τὸ πτερύγιόν σου ἐπὶ τὴν δούλην σου, ὅτι ἀγ-
10 χιστεὺς εἶ σύ. * καὶ εἶπεν βόοζ, εὐλογημένη σὺ τῷ κυρίῳ
θύγατερ, ὅτι ἠγάθυνας τὸ ἔλεός σου τὸ ἔσχατον ὑπὲρ τὸ πρῶ-
τον τοῦ μὴ πορευθῆναί σε ὀπίσω νεανιῶν ἤτοι πτωχὸς ἤτοι
11 πλούσιος. * καὶ νῦν θύγατερ μὴ φοβοῦ· πάντα ὅσα ἂν εἴ-
πῃς πρός με ποιήσω σοι. οἶδεν γὰρ πᾶσα φυλὴ λαοῦ μου
12 ὅτι γυνὴ δυνάμεως εἶ σύ· * καὶ νῦν ἀληθῶς ἀγχιστεύς εἰμι
13 ἐγὼ καί γε ἔστιν ἀγχιστεὺς ἐν γῇ ὢν ὑπὲρ ἐμέ. * αὐλίσθητι
τὴν νύκτα, καὶ ἔσται τὸ πρωῒ ἐὰν ἀγχιστεύσῃ σε, ἀγαθόν, ἀγ-
χιστευέτω. ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἀγχιστεῦσαί σε, ἀγχιστεύσω
14 σε ἐγώ. ζῇ κύριος. κοιμήθητι ἕως πρωΐ. * καὶ ἐκοιμήθη
πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἕως πρωΐ. ἡ δὲ ἀνέστη πρὸ τοῦ ἐπιγνῶ-
ναι ἄνδρα τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν βόοζ, μὴ γνωσθή-
15 τω ὅτι ἐλήλυθε γυνὴ εἰς τὴν ἅλω. * καὶ εἶπεν αὐ-
τῇ, φέρε τὸ περίζωμα τὸ ἐπάνω σου, καὶ κράτησον αὐτό. ἡ
δὲ ἐκράτησεν αὐτό, καὶ ἐμέτρησεν ἓξ κριθῶν, καὶ ἐπέθη-
κεν ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.
16 * καὶ ῥοὺθ εἰσῆλθεν πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ἡ δὲ
εἶπεν, τί σὺ θύγατερ; καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ σύμπαντα
ὅσα ἐποίησεν αὐτῇ ὁ ἀνήρ.
17 * καὶ εἶπεν, τὰ ἓξ τῶν κριθῶν ταῦτα ἔδωκέν μοι, ὅτι εἶ-
πεν πρός με, μὴ εἰσέλθῃς κενὴ πρὸς τὴν πενθεράν σου.
18 * ἡ δὲ εἶπεν, κάθου θύγατερ ἕως τοῦ ἐπιγνῶναί σε
πῶς οὐ πεσεῖται ῥῆμα. οὐ γὰρ μὴ ἡσυχάσει ὁ ἀνὴρ ἕως ἂν τε-
λέσῃ τὸ ῥῆμα σήμερον.

δ΄.

1 * Καὶ βόοζ ἀνέβη ἐπὶ τὴν πύλην, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ,
καὶ ἰδοὺ ὁ ἀγχιστεὺς παρεπορεύετο ὃν εἶπεν βόοζ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτὸν βόοζ, ἐκκλίνας κάθισον ὧδε κρύφιε. καὶ ἐξ-
έκλινεν καὶ ἐκάθισεν·
2 * καὶ ἔλαβεν βόοζ δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, καθίσατε ὧδε. καὶ ἐκά-
θισαν.
3 * καὶ εἶπεν βόοζ τῷ ἀγχιστευτῇ, τὴν μερίδα τοῦ ἀ-
γροῦ ἥ ἐστιν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ ἐλιμέλεχ, ὃν ἀπέδοτο νοο-
μὶν ἐπιστρέψασα ἐξ ἀγροῦ μωάβ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et fuit in medio noctis, & miratus est vir, & mollificata est caro eius sicut rapũ ex tremore. & aspexit, & ecce mulier dormiens omnino
iuxta pedes suos. 9 Et dixit: Quæ tu filia mea? & dixit: Ego Ruth ancilla tua: & vocetur nomen tuum super ancillam tuam ad accipiendum
me in vxorem; quoniam redemptor tu. 10 Et dixit: Benedicta tu ante Dominum filia mea; & bona fuit bonitas tua posterior ab anteriori,
ad non ambulandũ post adolescentes, si pauper, & si diues. 11 Nunc filia mea ne timeas; omne quod dices mihi faciam: nam manifestum
ante omnes sedentes portæ Zzanhedrin magnæ populi mei, quòd mulier iusta tu, & est in te virtus ad aspiciendum lucernam pręceptorum
Domini. 12 Et nunc quoniã in veritate quòd redemptor ego, & etiam est redemptor alter quòd dignum illi ad redimendum magis à me.
13 Pernocta in nocte, & erit in manè si redemerit te vir cui dignũ ei ad redimendũ te ex lege, ecce bonum, & redimet ad vitã: & si non vo-
lens ad redimendum te, & redimam te ego: dixi in iuramento ante Dominum: vt id quod locutus sum tibi, sic faciam: iaceto vsque ad tem-
pus matutini. 14 Et iacuit iuxta pedes illius vsque ad tempus matutini. & surrexit in aurora vsque vt non cognouit vir socium suum ab-ante
obscuritatem: & dixit pueris suis: Ne cognitum sit viro quòd venit mulier ad aream. 15 Et dixit: Da sudarium quod super te, & apprehende
in eo: & apprehẽdit in eo, & mensurauit sex Zzein ordeorũ & posuit super eã. & intrauit Boghaz ad vrbẽ. 16 Et venit ad socrũ suã in aurora.
& dixit: Quænã tu filia mea? & nunciauit illi omne quod fecit ei vir. 17 Et dixit: Sex Zzein ordeorũ hæc dedit mihi: quoniã dixit mihi: Non
ibis inanis ad socrum tuã. 18 Et dixit: Sede filia mea mecũ in domo, vsq; ad tẽpus quo cognoscas quẽadmodum decretũ est ex cælo, & quẽ-
admodum mirificabitur verbum. quia non quiescet vir quin consummetur ad bonum verbum die hac. CAP. IIII.
ET Boghaz ascendit ad portã domus iudicij, qui locus Zzanhedrin, & sedit ibi cum senibus: & ecce redemptor pro quo locutus est Bo-
ghaz ad Ruth, & dixit: Declina; sede hic, vir cuius humiles vię eius, & declinauit, & sedit. 2 Et accepit decem viros de senibus vrbis, &
dixit: Sedete hic. & sederunt. 3 Et dixit redemptori: Possessionẽ agri, qui fratri nostro Elimelech, vendit Naghami quę venit ex agro Moab.

4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד
הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא
יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָ כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי
אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃

5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי
וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתִי לְהָקִים
שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃

6 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאוֹל־לִי פֶּן־אַשְׁחִית
אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־
אוּכַל לִגְאוֹל׃

7 וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאוּלָּה וְעַל־
הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן
לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

8 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃

9 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם
כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃

10 וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי
לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִכָּרֵת
שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים
11 אַתֶּם הַיּוֹם׃ וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר
וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־
בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית
12 לָחֶם׃ וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר
לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה
13 הַזֹּאת׃ וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא
14 אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃ וַתֹּאמַרְנָה
הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ
גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃

4 Quod audire te volui, & tibi dicere co-
rā cūctis sedētibus & maioribus natu de
populo meo. Si vis possidere iure ꝓping-
tatis, eme & posside. Si autē displicet tibi,
B hoc ipsum indica mihi, vt sciā quid face-
re debeā. Nullus enim est ꝓpinquus exce-
pto te q̃ prior es, & me qui secūdus sū. At
5 ille respōdit: Ego agrū emā. Cui dixit Bo
oz: Quādo emeris agrū de manu mulie-
ris, Ruth quoq; Moabitidē quę vxor de-
functi fuit debes accipere, vt suscites no-
6 mē ꝓpinqui tui in hęreditate sua. Qui re
spōdit: Cedo iuri ꝓpinq̃tatis. neq; enim
posteritatē familię meæ delere debeo. Tu
meo vtere priuilegio, quo me libēter ca-
7 rere ꝓfiteor. Hic autē erat mos antiquit⁹
in Israel inter ꝓpinquos, vt si quādo alter
alteri suo iuri cedebat, vt esset firma cōces-
sio, soluebat homo calciamētū suū, & da-
bat ꝓpinquo suo. hoc erat testimoniū ces-
8 sionis in Israel. Dixit ergo ꝓpinquo suo
Booz: Tolle calciamētū. quod stati soluit
9 de pede suo. At ille maiorib⁹ natu & vni-
uerso populo: Testes vos, inq̃t, estis hodie
ꝙ possederim oĩa quę fuerūt Elimelech &
10 Cheliō & Maalō tradēte Noemi: Et Ruth
C Moabitidē vxorē Maalō in cōiugiū sum-
pserim, vt suscitem nomen defuncti in hæ
reditate sua, ne vocabulū eius de familia
sua ac fratrib⁹ & populo deleatur. Vos, in-
11 quā, hui⁹ rei testes estis. Rñdit oĩs popu-
lus q̃ erat in porta & maiores natu: Nos
testes sumus. faciat Dñs hāc mulierē quæ
ingreditur domū tuā sicut Rachel & Liā,
quæ ædificauerunt domum Israel, vt sit
exemplum virtutis in Ephrata, & habeat
12 celebre nomen in Bethleem. Fiatq; do-
mus tua sicut domus Phares, quē Thamar
peperit Iudæ, de semine quod tibi dederit
13 Dñs ex hac puella. Tulit itaq; Booz Ruth
& accepit vxorem, ingressusq; est ad eā,
& dedit illi Dominus vt conciperet & pa
14 reret filiū. Dixeruntq; mulieres ad Noe-
mi: Benedictus Dominus qui non est pas-
sus vt deficeret successor familiæ tuæ, & vocaretur nomen eius in Israel:

תרגום

4 ואנא אמרית אהא מתרה בך ואגלה ית אדנך למימר זבן כל קביל יתבי בי דינא דסנהדרין וקביל סבי עמי אם רעותך למפרק פרוק
ואם לית רעותך למפרק חוי לי ואנדע ארום לית בר מינך למפרוק ואנא אהא פריקא בתרך ואמר אנא אפרוק׃ 5 ואמר בועז ביום
זבינותך ית חקלא מידא דנעמי ומן ידא דרות מואביה איתת שכיבא תהא קני ליבמה יתה בגין דיקום שמא דשכיבא על אחסנתה׃
6 ואמר פריקא בי האי גונא לית אנא יכיל למפרוק לי על דאית לי אתתא וליה לי רשו למיסב אחרניתא עלהא דילמא תהא למצו בביתי
ואהא מחביל ית אחסנתי פרוק לך את דלית לך אתתא ית אחסנתי ארום לית אנא יכיל למפרוק׃ 7 ובהדא מנהגא בעידנא דמלקדמין
מתנהגא בישראל בזמן דשקלן וטרן ופרקן ומחלפן חד מן חבריה טלע גבר נרתקה ואושיט ביה קניין לחבריה והכי נהיגין למקני בית
ישראל חד מן חבריה קדם סהדיא׃ 8 ואמר פרוקא לבועז אושיט ידך לקנינא וקני לך וטלע ית נרתקה וקנא מניה׃ 9 ואמר
בועז לסביא ולכל עמא הוו סהדין עלי יומא דין ארום קניתי ית כל מה דהוה לאלימלך וית כל מה דהוה לכליון ולמחלון מן ידא דנעמי׃
10 ואף ית רות מואביה איתת מחלון קניתי לי לאינתו למיקם שום שכיבא על אחסנתיה ולא ישתצי שום שכיבא מלות אחוהי ומתרע
סנהדרין דבאתריה סהדין אתון עלי יומא דין׃ 11 ואמרו כל עמא דבתרע סנהדרין וסביא סהדין אנחנא יתן יי ית אתתא הדא דאתיא
לביתך כרחל וכלאה דבנו תרויהון ית בית אבוכון ישראל בתרי עשר שבטין ועביד חילא באפרת ותהא קרי שמא בבית לחם׃ 12 ויהא
בית ביתך כבית פרץ דילידת תמר ליהודה מן זרעא דיתן יי לך מן רביא הדא׃ 13 ונסיב בועז ית רות והות ליה לאינתו ועל לותה ויהב
יי לה עידוי וילידת בר׃ 14 ואמרן נשיא לנעמי בריך שמא דיי דלא פסק ליך פרוקא יומא דין ויתקרי שמיה בין צדיקי ישראל׃

†Et ego dixi: Discooperiam aurem tuam di- 4
cens: Posside coram sedentibus & coram ma-
ioribus populi mei. si propinquus es, duc: si au-
tem non ducis, nuncia mihi & sciam: quoniam
non est præter te vt ducat, & ego sum post te.
ille autem dixit: Ego sum, ducam. † Et dixit 5
Booz: In die qua possidebis tu agrum de manu
Noomi et à Ruth Moabitide vxore mortui, et
eam possidere te oportet, vt suscites nomẽ mor-
tui in hæreditate sua. † Et dixit propinquus 6
Booz, Non potero ducere mihi, ne forte corrũ-
pam possessionem meam. duc tibi tu propinqui-
tatem meam, quoniam non potero ducere.
†Et hic mos prius in Israel ad propinquita- 7
tem, & in commutatione ad constituendũ om-
ne verbum; soluebat vir calciamentum suum,
et dabat propinquo suo qui ducebat propinqui-
tatem eius. & hoc erat testimonium in Israel.
†Et dixit propinquus Booz: Posside tibi pro- 8
pinquitatem meam: & soluit calciamentum
suum, & dedit ei. † Et dixit Booz maio- 9
ribus natu & omni populo: Testes vos hodie,
quoniam possedi omnia quæ Abimelech, & om-
nia quæ sunt Cheleon & Maalon de manu No-
omi: † Et Ruth Moabitidem vxorem Maa- 10
lon possedi mihi in vxorem, vt suscitem nomen
mortui in hæreditate sua, & non delebitur no-
men mortui de fratribus suis & de porta loci
sui, testes vos hodie. † Et dixerunt omnis 11
populus qui in porta, Testes. et maiores natu di
xerunt: Det Dominus vxorem tuam, quæ in-
greditur in domum tuam, sicut Rachel & sicut
Lian, quæ ædificauerunt vtraque domum Is-
rael. & faciat virtutem in Ephrata, & erit
nomen in Bethleem. † Et fiat domus tua vt 12
domus Phares, quem peperit Thamar Iuda. de
semine tuo det tibi Dominus de puella hac fi-
lios. † Et cepit Booz Ruth sibi vxorem, & 13
ingressus est ad eam. & dedit Dominus ei con-
ceptionem, & peperit ei filium.
† Et dixerunt mulieres ad Noomi: Be- 14
nedictus Dominus, qui non deficere fecit tibi
hodie propinquum, & vocet nomen tuum in
Israel:

4 † κἀγὼ εἶπα, ἀποκαλύψω τὸ οὖς σου λέγων, κτῆσαι ἐναν-
τίον τῶν καθημένων, καὶ ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ
μου. εἰ ἀγχιστεύεις ἀγχίστευε, εἰ δὲ μὴ ἀγχιστεύεις, ἀνάγγει-
λόν μοι καὶ γνώσομαι, ὅτι οὐκ ἔστιν πάρεξ σοῦ τοῦ ἀγχιστεῦσαι,
5 κἀγώ εἰμι μετὰ σέ. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι, ἀγχιστεύσω. † καὶ εἶ-
πεν βόοζ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ κτήσασθαί σε τὸν ἀγρὸν ἐκ χειρὸς
νοομὶ καὶ παρὰ ῥοὺθ τῆς μωαβίτιδος γυναικὸς τοῦ τεθνηκότος,
καὶ αὐτὴν κτήσασθαί σε δεῖ ὥστε ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ
6 τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. † καὶ εἶπεν ὁ ἀγχι-
στεὺς τῷ βόοζ, οὐ δυνήσομαι ἀγχιστεῦσαι ἐμαυτῷ, μήποτε
διαφθείρω τὴν κληρονομίαν μου. ἀγχίστευσον σεαυτῷ σὺ
7 τὴν ἀγχιστείαν μου, ὅτι οὐ δυνήσομαι ἀγχιστεῦσαι. † καὶ τοῦτο
τὸ δικαίωμα ἔμπροσθεν ἐν τῷ ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀγχι-
στείαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ στῆσαι πάντα λόγον· ὑ-
πελύετο ὁ ἀνὴρ τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ, καὶ ἐδίδου τῷ πλησίον αὐ-
τοῦ τῷ ἀγχιστεύοντι τὴν ἀγχιστείαν αὐτοῦ. καὶ τοῦτο ἦν μαρ-
8 τύριον ἐν ἰσραήλ. † καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεὺς τῷ βόοζ, κτῆσαι
σεαυτῷ τὴν ἀγχιστείαν μου, καὶ ὑπελύσατο τὸ ὑπόδημα
9 αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. † καὶ εἶπεν βόοζ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις καὶ παντὶ τῷ λαῷ, μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον, ὅτι κέ-
κτημαι πάντα τὰ τοῦ ἀβιμέλεχ, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει
10 τῷ χελεὼν καὶ τῷ μααλὼν ἐκ χειρὸς νοομί. † καί γε ῥοὺθ
τὴν μωαβίτιν τὴν γυναῖκα μααλὼν κέκτημαι ἐμαυ-
τῷ εἰς γυναῖκα, τοῦ ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ
τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τὸ ὄνομα
τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς πύλης τοῦ τό-
11 που αὐτοῦ, μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον. † καὶ εἶπον πᾶς ὁ
λαὸς οἱ ἐν τῇ πύλῃ, μάρτυρες. καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον,
δῴη κύριος τὴν γυναῖκά σου τὴν εἰσπορευομένην εἰς τὸν οἶ-
κόν σου ὡς ῥαχὴλ καὶ ὡς λίαν αἳ ᾠκοδόμησαν ἀμφότεραι
τὸν οἶκον ἰσραήλ. καὶ ποιήσαι δύναμιν ἐν ἐφραθά, καὶ ἔσται
12 ὄνομα ἐν βηθλεέμ. † καὶ γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς οἶκος φα-
ρές, ὃν ἔτεκε θάμαρ τῷ ἰούδα. ἐκ τοῦ σπέρματός σου δώη
13 σοι κύριος ἐκ τῆς παιδίσκης ταύτης τέκνα. † καὶ ἔλαβε
βόοζ τὴν ῥοὺθ ἑαυτῷ γυναῖκα, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐ-
τήν. καὶ ἔδωκε κύριος αὐτῇ κύησιν, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν.
14 † καὶ εἶπον αἱ γυναῖκες πρὸς νοομί, εὐλογητὸς κύριος,
ὃς οὐ κατέλυσέ σοι σήμερον τὸν ἀγχιστεύοντα· καὶ καλέ-
σαι τὸ ὄνομά σου ἐν ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et ego dixi: Ero perforãs in te, & reuelabo aurẽ tuã ad dicẽdũ, Eme totũ, corã sedẽtibus domo iudicij Zzãhedrin, & corã senib9 populi mei.
si volũtas tua ad redimẽdũ, redime: & si nõ est volũtas tua ad redimẽdũ, nũcia mihi & cognoscã: quoniã nõ est pter te ad redimẽdũ, & ego ero
redẽptor post te. & dixit: Ego redimã. 5 Et dixit Boghaz: In die emere te agrũ ex manu Naghami & Ruth Moabię vxoris iacẽtis, eris emens
ad propinquãdũ eã; iccircò vt surgat nomẽ iacẽtis super possessionẽ illius. 6 Et dixit redẽptor: Quia isto colore nõ ego potẽs ad redimẽdũ mi
hi super q est mihi vxor, & nõ est mihi facultas ad accipiẽdũ aliã super eã, fortasse erit ad cõtẽtionẽ in domo mea; & ero corrũpẽs possessionẽ
meã: redime tibi tu, quia nõ est tibi vxor, possessionẽ meã, quoniã nõ ego potero ad redimẽdũ. 7 Et in hac cõsuetudine in tẽpore quod ab an-
tiquis cõsuetũ est in Israel, in tẽpore quo põderãtes, aut ferẽtes, aut redimẽtes, aut permutãtes vnus cũ socio suo, excalciauit vir vaginã suã, &
porrexit in ea possessionem socio suo; & ita consuescentes ad possidendũ domus Israel vnus à socio suo ante testes. 8 Et dixit redemptor ad
Boghaz: Extende manum tuam ad possessionem, & eme tibi: & detraxit vaginam suam, & emit ab eo. 9 Et dixit Boghaz senibus & om-
ni populo: Este testes super me die hoc, quòd emi omne id quod fuit Elimelech, & omne id quod fuit Chilion & Mahhalon ex manu Na-
ghami: 10 Et etiam Ruth Moabiam vxorem Mahhalon emi mihi in vxorem, ad statuendum nomen iacentis super hæreditatem eius. & nõ
delebitur nomen iacentis ex fratribus suis, & ex porta Zzanhedrin qui in loco eius, testes vos super me die hac. 11 Et dixerunt omnis po-
pulus qui in porta Zzanhedrin & senes, Testes nos: dabit Dominus mulierem hanc quæ veniens ad domum tuã vt Rahhel & vt Leah, quæ
ædificauerunt ambæ illæ domum patris vestri Israel in duodecim tribubus; & fac virtutẽ in Ephrath, & sit vocatum nomen eius in Bethle-
hhem. 12 Et sit prosperans domus tua vt domus Peresz, quem peperit Thamar Iehudah, à semine quod dabit Dominus tibi ex puella hac.
13 Et accepit Boghaz Ruth, & fuit illi in vxorem: & ingressus est ad eam, & dedit Dñs ei conceptionem, & peperit filium. 14 Et dixerunt
mulieres Naghami: Benedictum nomen Domini, quòd non defecit tibi redemptor die hac: & vocabitur nomen eius inter iustos Israel.

15 * וְהָיָה לָךְ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת־שֵׂיבָתֵךְ כִּי
כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַתֶךְ יְלָדַתּוּ אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה לָךְ
מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃
16 * וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת־הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי־
לוֹ לְאֹמֶנֶת׃
17 * וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד־בֵּן לְנָעֳמִי
וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃
18 * וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֶצְרוֹן׃
19 * וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב׃
20 * וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד
אֶת־שַׂלְמָה׃
21 * וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־
עוֹבֵד׃
22 * וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד׃

15 * Et habeas qui consoletur animam
tuam, & enutriat senectutem. de nuru e-
nim tua natus est qui te diliget; & multo
tibi melior est, quàm si septem haberes fi-
lios.
16 * Susceptumque Noemi puerum, po-
suit in sinu suo, & nutricis ac gerulæ fun
gebatur officio.
17 * Vicinę autem mulieres congratulan-
tes ei & dicentes, Natus est filius Noemi;
vocauerunt nomen eius Obed. Hic est
pater Isai patris Dauid.
18 * Hæ sunt generationes Phares: Pha-
res genuit Esron:
19 * Esron genuit Aram: Aram genuit A-
minadab:
20 * Aminabab genuit Naason: Naason
genuit Salmon:
21 * Salmon genuit Booz: Booz genuit
Obed.
22 * Obed genuit Isai: Isai genuit Dauid.

תרגום

15 וִיהֵא לִיךְ לִמְקַיְּמָא נְפַשׁ וּלְכַלְכָּלָא יַת סֵיבְתֵךְ בְּתַפְנוּקִין אֲרוּם כַּלָּתֵךְ דִּי רְחִימַת יָתֵךְ יְלִדְתֵּיהּ דְּהִיא הֲוָת טָבָא לִיךְ בְּעִידָן אַרְמְלוּתִיךְ
סַגִּיאִין בְּנִין׃ 16 וּנְסִיבַת נָעֳמִי יַת רַבְיָא וְשַׁוִּיאַת יָתֵיהּ בְּעִיטְפָהָא וַהֲוָת לֵיהּ לְתוּרְבִינְתָּא׃
17 וּקְרָאָן לֵיהּ שִׁבְבָתָאן שׁוּם לְמֵימַר אִתְיְלִיד בַּר לְנָעֳמִי וַהֲווֹ קָרָן שְׁמֵיהּ עוֹבֵד הוּא אֲבוּי דְיִשַׁי אֲבוּהִי דְדָוִד׃
18 וְאִילֵּין תּוֹלְדַת פֶּרֶץ פֶּרֶץ אוֹלִיד יַת חֶצְרוֹן׃
19 וְחֶצְרוֹן אוֹלִיד יַת רָם וְרָם אוֹלִיד יַת עַמִּינָדָב׃
20 וְעַמִּינָדָב אוֹלִיד יַת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן אוֹלִיד יַת שַׂלְמָה׃
21 וְשַׂלְמוֹן אוֹלִיד יַת בֹּעַז וּבוֹעַז אוֹלִיד יַת עוֹבֵד׃
22 וְעוֹבֵד אוֹלִיד יַת יִשַׁי הוּא יִשַׁי דְאוֹלִיד יַת דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

תם ספר רות

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיקטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב״ א״ מ״

‡ Et erit tibi in conuertentem animam, et vt 15
enutriat ſenectutem tuam: quoniam nurus tua quæ diligit te peperit eum; quæ eſt bona tibi ma giſquàm ſeptem filij.
‡ Et ſuſcepit Noomi puerum, & poſuit eum 16
in ſinum ſuum, & fuit ei in nutricem.
‡ Et vocauerunt ei vicinæ nomen, dicentes: 17
Natus eſt filius Noomi: & vocauerunt nomen illius Obed. hic pater Ieſſe patris Dauid.
‡ Et hæ generationes Phares: Phares ge- 18
nuit Eſron,
‡ Et Eſron genuit Aram, & Aram genuit 19
Aminadab,
‡ Et Aminadab genuit Naaſſon, & Naaſ- 20
ſon genuit Salmon,
‡ Et Salmon genuit Booz, & Booz genuit 21
Obed,
‡ Et Obed genuit Jeſſe, & Ieſſe genuit Da- 22
uid.

15 ‡ καὶ ἔσται σοι εἰς ἐπιστρέφοντα ψυχὴν, καὶ τοῦ διαθρέ-
ψαι τὴν πολιάν σου, ὅτι ἡ νύμφη σου ἡ ἀγαπήσασά σε
ἔτεκεν αὐτὸν, ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς.
16 ‡ καὶ ἔλαβε νοομὶ τὸ παιδάριον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τὸν
κόλπον αὐτῆς, καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς τιθηνόν.
17 ‡ καὶ ἐκάλεσεν αὐτῷ αἱ γείτονες ὄνομα, λέγουσαι, ἐτέ-
χθη υἱὸς τῇ νοομί, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὠβήδ. οὗ-
τος πατὴρ ἰεσσαὶ πατρὸς δαυίδ.
18 ‡ καὶ αὗται αἱ γενέσεις φαρές. φαρὲς ἐγέννησε τὸν ἐσ-
ρών,
19 ‡ καὶ ἐσρὼν ἐγέννησε τὸν ἀράμ, καὶ ἀρὰμ ἐγέννησε τὸν
ἀμιναδάβ,
20 ‡ καὶ ἀμιναδὰβ ἐγέννησε τὸν ναασσών, καὶ ναασσὼν ἐ-
γέννησε τὸν σαλμών,
21 ‡ καὶ σαλμὼν ἐγέννησε τὸν βοόζ, καὶ βοὸζ ἐγέννησε τὸν ὠ-
22 βήδ, ‡ καὶ ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν ἰεσσαί, καὶ ἰεσσαὶ ἐγέννησε
τὸν δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Et erit tibi ad ſuſcitantem animæ, & ad ſuſtentādum ſenectutem tuam in delitiis. nam nurus tua quæ amauit te peperit eum: quòd illa fuit bona tibi in tempore viduitatis tuæ à multis filiis.
[16] Et accepit Naghami infantem, & poſuit eum in ſinu ſuo, & fuit ei ad nutricem.
[17] Et vocauerunt ei vicinæ nomen ad dicendum: Genitus eſt filius Naghami: & fuerunt vocantes nomen eius Ghobed. ipſe pater Iiſai patris Dauid. [18] Et hæc generatio Pereſz: Pereſz genuit Hheſzron.
[19] Et Hheſzron genuit Ram, & Ram genuit Ghaminadab, [20] Et Ghaminadab genuit Nahhaſon, & Nahhaſon genuit Salmah,
[21] Et Salmon genuit Boghaz, & Boghaz genuit Ghobed, [22] Et Ghobed genuit Iiſai, & Iiſai genuit Dauid.

FINIS RVTH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

INCIPIT PROLOGVS SANCTI HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBROS REGVM.

VIGINTI & duas literas esse apud Hebræos Syrorum quoque lingua & Chaldæorum testatur, quæ Hebrææ magna ex parte confinis est. nam & ipsi viginti duo elementa habent eodem sono, sed diuersis characteribus. Samaritani etiam Pentateuchum Moysi totidem literis scriptitant, figuris tãtum & apicibus discrepantes. Certumque est Esdram Scribam Legisque Doctorem post captam Hierosolymam, & instaurationem templi sub Zorobabel, alias literas repperisse quibus nunc vtimur: cùm ad illud vsque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum hęc eadem supputatio sub Leuitarum ac Sacerdotum sensu mysticè ostenditur. Et nomen Domini Tetragrammaton, in quibusdam Græcis voluminibus vsque hodie antiquis expressum literis inuenimus. Sed & Psalmi tricesimus sextus, & centesimus decimus, & centesimus vndecimus, & cẽtesimus decimus octauus, & centesimus quadragesimus quartus, quamquam diuerso scribãtur metro, tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et Hieremiæ Lamentationes & oratio eius, Salomonis quoque in fine Prouerbia, ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inueniet? eisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porrò quinq; literæ duplices apud Hebræos sunt, caph, mem, nun, phe, sadich. Aliter enim scribuntur per has principia medietatesque verborum, aliter fines: vnde & à plerisque libri duplices æstimãtur, Samuel, Malachim, Dabreiamin, Esdras, Hieremias, cum Cinoth, id est, Lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per quæ scribimus Hebraicè omne quod loquimur, & eorum initiis vox humana comprehenditur, ita viginti duo volumina supputantur, quibus quasi literis & exordiis in Dei doctrina tenera adhuc & lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud eos liber vocatur Bresith, quem nos Genesim dicimus: secundus Ellesmoth, qui Exodus appellatur: tertius Vaiecra, id est, Leuiticus: quartus Vaiedaber, quem Numerum vocamus: quintus Elleaddebarim, qui Deuteronomium prænotatur. hi sunt quinque libri Moysi, quos propriè Thorath, id est, Legem, appellant. Secundum Prophetarum ordinem faciũt, & incipiunt ab Iesu filio Naue, qui apud illos Iosue ben-Nun dicitur. deinde subtexunt Sopthim, id est, Iudicum librum; & in eundem compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta eius narratur historia. tertius sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum & secundum dicimus. quartus Malachim, id est, Regum, qui tertio & quarto Regnorum volumine continetur. meliusque multo est Malachim, id est, Regum, quàm Malachoth, id est, Regnorum, dicere. non enim multarum gentium describit regna, sed vnius Israelitici populi, qui tribubus duodecim continetur. quintus est Esaias: sextus Hieremias: septimus Ezechiel: octauus liber duodecim Prophetarum, qui apud illos vocatur Thereasar. Tertius ordo, Hagiographa possidet, & primus liber incipit ab Iob: secundus à Dauid, quem quinque incisionibus & vno Psalmorum volumine comprehendunt. tertius est Salomon, tres libros habens, Prouerbia, quę illi Parabolas, id est, Masloth, appellant: quartus Ecclesiasten, id est, Coheleth: quintus est Canticum canticorum, quem titulo Sirasirim prænotant: sextus est Daniel: septimus Dabreiamin, id est, Verba dierum, quod significantius Chronicon totius Diuinæ historiæ possumus appellare; qui liber apud nos Paralipomenõ primus & secundus inscribitur. octauus Esdras, qui & ipse similiter apud Græcos & Latinos in duos libros diuisus est. nonus Hester. Atque ita fiunt pariter veteris Legis libri viginti duo, id est, Moysi quinque, & Prophetarum octo, Hagiographorum nouem. Quamquam nonnulli Ruth & Cinoth inter Hagiographa scriptitent, & hos libros in suo putent numero supputandos, ac per hoc esse priscæ Legis libros vigintiquatuor, quos sub numero vigintiquatuor seniorum Apocalypsis Ioannis inducit, adorantes agnum, & coronas suas

ſuas proſtratis vultibus offerentes, ſtantibus coram quatuor animalibus oculatis antè & retrò, id eſt, in præteritum & in futurum reſpicientibus, & indefeſſa voce clamantibus, Sāctus, ſanctus, ſanctus dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt. Hic prologus Scripturarum, quaſi galeatum principium omnibus libris, quos de Hebræo vertimus in Latinum, conuenire poteſt, vt ſcire valeamus quicquid extra hos eſt, inter Apocrypha eſſe ponendum. Igitur Sapientia, quæ vulgò Salomonis inſcribitur, & Ieſu filij Syrach liber, & Iudith, & Thobias, & Paſtor, non ſunt in Canone. Macchabæorum primum librum Hebraicum repperi. ſecundus Græcus eſt, quod ex ipſa phraſi probari poteſt. Quæ cùm ita ſe habeant, obſecro te Lector, ne laborem meum reprehenſionem æſtimes antiquorum. In templo Dei offert vnuſquiſque quod poteſt: alij aurum, & argētum, & lapides precioſos; alij byſſum, & purpuram, et coccum offerunt & hyacinthum. Nobiſcum bene agitur, ſi obtulerimus pelles & caprarum pilos. Et tamen Apoſtolus contemptibiliora noſtra magis neceſſaria iudicat. Vnde et tota illa tabernaculi pulchritudo, & per ſingulas ſpecies Eccleſię præſentis futuræque diſtinctio pellibus tegitur & ciliciis, ardoremque Solis & iniuriam imbrium ea quæ viliora ſunt, prohibent. Lege ergo primum Samuel & Malachim meum: meum, inquam, meum: quicquid enim crebrius vertendo et emendando ſolicitius & didicimus & tenemus, noſtrum eſt. Et cùm intellexeris quod anteà neſciebas, vel interpretē me æſtimato, ſi gratus es; vel paraphraſten, ſi ingratus. quanquā mihi omnino cōſcius nō ſim, mutaſſe me quippiam de Hebraica veritate. Certè ſi incredulus es, lege Græcos codices & Latinos, & confer cum his opuſculis quæ nuper emendauimus; & vbicunque diſcrepare inter ſe videris, interroga quemlibet Hebræorum, cui magis accommodare debeas fidem. & ſi noſtra firmauerit, puto quòd eum non æſtimes coniectorem, vt in eodē loco mecum ſimiliter diuinauerit. Sed & vos famulas Chriſti rogo, quæ Domini diſcumbentis precioſiſſima fidei myrrha vngitis caput, quæ nequaquam Saluatorem quæritis in ſepulchro, quibus ad Patrem Chriſtus aſcendit, vt contra latrantes canes qui aduerſum me rabido ore deſæuiunt, & circueunt ciuitatem, atque in eo ſe doctos arbitrantur, ſi aliis detrahant, orationum veſtrarum clypeos opponatis. Ego ſciens humilitatem meam, illius ſemper ſententiæ recordabor: Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam, cùm conſiſteret peccator aduerſum me. Obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.

FINIS PROLOGI.

א

1 וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הָרָמָתַיִם צוֹפִים
מֵהַר אֶפְרָיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶּן־
יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיהוּא בֶּן־תֹּחוּ בֶן־צוּף
2 אֶפְרָתִי׃ * וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם
אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִנָּה וַיְהִי לִפְנִנָּה יְלָדִים
3 וּלְחַנָּה אֵין יְלָדִים׃ * וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ
מִיָּמִים יָמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֺת וְלִזְבֹּחַ לַיהוָה צְבָאוֹת
בְּשִׁלֹה וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס כֹּהֲנִים
4 לַיהוָה׃ * וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן
לִפְנִנָּה אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מָנוֹת׃
5 * וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפָּיִם כִּי אֶת־חַנָּה
אָהֵב וַיהוָה סָגַר רַחְמָהּ׃
6 * וְכִעֲסַתָּה צָרָתָהּ גַּם־כַּעַס בַּעֲבוּר הַרְּעִמָהּ
7 כִּי־סָגַר יְהוָה בְּעַד רַחְמָהּ׃ * וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה
בְשָׁנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית יְהוָה כֵּן תַּכְעִסֶנָּה
8 וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל׃ * וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה
אִישָׁהּ חַנָּה לָמֶה תִבְכִּי וְלָמֶה לֹא תֹאכְלִי וְלָמֶה יֵרַע
לְבָבֵךְ הֲלוֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים׃
9 * וַתָּקָם חַנָּה אַחֲרֵי אָכְלָה בְשִׁלֹה וְאַחֲרֵי שָׁתֹה
וְעֵלִי הַכֹּהֵן יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא עַל־מְזוּזַת הֵיכַל יְהוָה׃
10 * וְהִיא מָרַת נָפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל־יְהוָה וּבָכֹה תִבְכֶּה׃
11 * וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־רָאֹה
תִרְאֶה בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־
אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וּנְתַתִּיו
לַיהוָה כָּל־יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־
רֹאשׁוֹ׃
12 * וְהָיָה כִּי הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי יְהוָה וְעֵלִי
שֹׁמֵר אֶת־פִּיהָ׃

INCIPIT LIBER SAMVELIS PRIMVS.

CAP. I.

1 A FVIT vir vnus de Rama-
thaim Sophim de monte
Ephraim, & nomen eius
Helchana filius Hiero-
boã, filij Heliu, filij Thau
2 filij Suph Ephrataeus. * Et
habuit duas vxores, nomen vni Anna, &
nomen secundae Phenenna. Fueruntque
Phenennae filij, Annae autẽ non erãt libe-
3 ri. * Et ascendebat vir ille de ciuitate sua
statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret
Dño exercituum in Sylo. Erant autem ibi
duo filij Heli, Ophni & Phinees sacerdo-
4 tes Domini. * Venit ergo dies & immola-
uit Helchana, deditque Phenennae vxori
suae & cunctis filiis eius & filiabus partes.
5 * Annae autem dedit partem vnam tristis,
quia Annam diligebat: Dominus autem
6 concluserat vuluã eius. * Affligebat quoq;
eam aemula eius, & vehementer angebat,
in tantum vt exprobraret quod Dominus con-
7 clusisset vuluã eius. * Sicq; faciebat per sin
gulos annos cùm redeunte tempore ascẽ-
derẽt ad tẽplum Domini, & sic prouocabat
eam. Porrò illa flebat, & non capiebat ci-
8 bũ. * Dixit ergo ei Helchana vir suus: An-
na, cur fles? & quare nõ comedis? & quã-
B obrem affligitur cor tuum? nunquid non
9 ego melior tibi sum quàm decẽ filij? * Surrexit
autẽ Anna postquã comederat & biberat
in Sylo: & Heli sacerdote sedẽte sup sellã
10 ante postes domus Dñi. * Cùm esset Anna
amaro animo, orauit ad Dñm flens largi-
11 ter. * Et votũ vouit, dicẽs: Dñe exercituũ,
si respiciẽs videris afflictionẽ famulae tuę,
& recordatus mei fueris, nec oblitus ancil
lae tuę, dederisq; seruę tuę sexũ virilẽ, dabo
eũ Dño oĩbus diebus vitae eius; & noua-
12 cula non ascẽdet sup caput eius. * Factum
est autem cùm illa multiplicaret preces
C corã Domino, vt Heli obseruaret os eius.

תרגום יונתן

א

וַהֲוָה גַּבְרָא חַד מֵרָמָתָא מִתַּלְמִידֵי נְבִיאַיָא מִטּוּרָא דְבֵית אֶפְרָיִם וּשְׁמֵיהּ אֶלְקָנָה בַּר יְרֹחָם בַּר אֱלִיהוּא בַּר תּוֹחוּ בַּר צוּף גְּבַר
פָּלֵיג חוּלָק בְּקֻדְשַׁיָא בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרָיִם׃ 2 וְלֵיהּ תַּרְתֵּין נְשִׁין שׁוּם חֲדָא חַנָּה וְשׁוּם תִּנְיֵיתָא פְּנִינָּה וַהֲווֹ לִפְנִנָּה
בְּנִין וּלְחַנָּה לֵית בְּנִין׃ 3 וּסְלֵיק גַּבְרָא הַהוּא מִקַּרְתֵּיהּ מִזְמַן מוֹעֵד לְמוֹעֵד לְמִסְגַּד וּלְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת בְּשִׁילֹה וְתַמָּן תְּרֵין בְּנֵי עֵלִי
חָפְנִי וּפִינְחָס מְשַׁמְּשִׁין קֳדָם יְיָ׃ 4 וַהֲוָה יוֹם מוֹעֲדָא וְדַבַּח אֶלְקָנָה וִיהַב לִפְנִינָּה אִתְּתֵיהּ וּלְכָל בְּנָהָא וּבְנָתָהָא חוּלָקִין׃ 5 וּלְחַנָּה
יְהַב חוּלָק חַד בְּחִיר אֲרֵי יַת חַנָּה רְחִים וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְמְנַע מִנַּהּ וְלַד׃ 6 וּמַצְהֲבָא לַהּ צָרְתַהּ אַף מַרְגְּזָא לַהּ בְּדִיל לְאַקְנָיוּתַהּ אֲרֵי אִתְמְנַע
מִן קֳדָם יְיָ מִינַּהּ וְלַד׃ 7 וְכֵן עָבֵד שְׁנָה בִּשְׁנָה בִּזְמַן מִסְּקַהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ כֵּן מַרְגְּזָא לַהּ וּבָכְיָא וְלָא אָכְלָא׃ 8 וַאֲמַר לַהּ אֶלְקָנָה
בַּעֲלַהּ חַנָּה לְמָה אַתְּ בָּכְיָה וּלְמָה לָא אָכְלַתְּ וּלְמָה בָּאֵישׁ לְלִבֵּךְ הֲלָא רְעוּתִי טָבָא לִיךְ מֵעַשְׂרָה בְּנִין׃ 9 וְקָמַת חַנָּה בָּתַר דַּאֲכָלַת בְּשִׁילֹה
וּבָתַר וְאִשְׁתִּיו וְעֵלִי כַּהֲנָא יָתֵיב עַל כּוּרְסֵיהּ בִּסְטַר סִיפָא דְהֵיכְלָא דַיְיָ׃ 10 וְהִיא מְרִירַת נְפַשׁ וּמְצַלְיָא קֳדָם יְיָ וּמִבְכָּא בָּכְיָא׃
11 וְקַיֶּימַת קְיָים וַאֲמָרַת יְיָ צְבָאוֹת אִם מִגְלָא גְלֵי קֳדָמָךְ סִיגּוּף אַמְתָךְ וְיֵעוֹל דָּכְרָנִי קֳדָמָךְ וְלָא תְּרַחֵיק יַת אַמְתָךְ וְיִתֵּן לְאַמְתָךְ בַּר בְּגוֹ
בְּנֵי אֱנָשָׁא וְאֶמְסְרִינֵיהּ דִּיהֵא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי וּמָרוּת אֱנָשׁ לָא תְהֵא עֲלוֹהִי׃ 12 וַיהֵא מִדְּאַסְגִּיאַת לְצַלָּאָה קֳדָם
יְיָ וְעֵלִי מוֹרִיךְ לַהּ עַד דְּתִפְסוֹק׃

REGNORVM. I.

CAP. I.

T fuit homo vnus de Ara- 1
mathaim Sophim, de monte
Ephraim, & nomen ei El-
cana filius Hieroam filij He-
liu, filij Thoce, filij Soph de
monte Ephraim.
‡ Et huic duæ vxores, nomen vni Anna, 2
& nomen secundæ Phennana. & fuerunt
Phennanæ filij, at Annæ non erat filius.
‡ Et ascendebat homo ille ex diebus in diem 3
de ciuitate sua de Aramathaim, ad adorandum
& sacrificandum Domino Sabaoth in Sylo: et
ibi erat Heli, & duo filij eius Ophni & Phi-
nees sacerdotes Dei.
‡ Et facta est dies, & immolauit Elcana, 4
& dedit Phennanæ vxori suæ, & cunctis fi-
liis eius & filiabus partes.
‡ At Annæ dedit partem vnam secundum 5
faciem, quia non erat ei filius; verùm quia dili-
gebat Elcana Annam magis quàm Phennanam.
& Dominus conclusit vuluam eius:
‡ Et affligebat eam æmula eius, & irrita- 6
tione eò quòd sperneret ipsam, quia conclusit
Dominus vuluam eius, vt non daret ei filium.
‡ Sic faciebat singulis annis, cùm ascenderet 7
ipsa ad domum Domini; & tristabatur, et fle-
bat, & non comedebat. ‡ Et dixit ei Elcana 8
vir eius: Anna, quid est tibi quòd fles? & quare
non comedis? et quare affligit te cor tuum? non
bonus ego tibi magis quàm decē filij?. ‡ & sur 9
rexit Anna postquam comederunt ipsi in Sylo,
& postquam biberunt. & Heli sacerdos se-
debat super sellam in liminibus templi Domini.
‡ Et ipsa amaro animo, et orauit Anna ad Dn̄m, 10
& flens fleuit: ‡ Et vouit votum, dicens: Dn̄e 11
Sabaoth, si respiciens videris in humilitatem fa
mulæ tuæ, et recordatus fueris mei, et non obli-
tus fueris ancillæ tuæ, et dederis seruæ tuæ semē
viri, et dabo eum coram te datum vsq; ad diem
mortis eius. et ferrum non ascendet super caput
eius. ‡ Et factum est quando multiplicabat orās 12
corā Dn̄o, et Heli sacerdos obseruabat os eius.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ. Α.

κεφαλ. α΄.

1 ΑΙ ἐγένετο ἄνθρωπος εἷς ἐξ ἀῤῥαμα-
θαὶμ σωφίμ, ἐξ ὄρους ἐφραίμ, καὶ ὄνο-
μα αὐτῷ ἐλκανὰ υἱὸς ἱεροὰμ υἱοῦ ἠλιοῦ
υἱοῦ θωκὲ υἱοῦ σώφ ἐξ ὄρους ἐφραίμ·
2 ‡ καὶ τούτῳ δύο γυναῖκες, ὄνομα τῇ μιᾷ
ἄννα, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ φεννάνα. καὶ ἦν τῇ φεννάνα
3 παιδία, τῇ δὲ ἄννῃ οὐκ ἦν παιδίον. ‡ καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρω-
πος ἐκεῖνος ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέραν ἐκ πόλεως αὐτοῦ ἐξ ἀ-
ῤῥαμαθαὶμ προσκυνεῖν καὶ θύειν τῷ κυρίῳ σαβαὼθ ἐν
συλῶ, καὶ ἐκεῖ ἦν ἠλὶ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ ὀφνὶ καὶ φι-
4 νεὲς ἱερεῖς τοῦ θεοῦ. ‡ καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἔθυσεν ἐλ-
κανά, καὶ ἔδωκε τῇ φεννάνᾳ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς υἱοῖς
5 αὐτοῖς, καὶ ταῖς θυγατράσιν μερίδας. ‡ τῇ δὲ ἄννῃ ἔδωκε
μερίδα μίαν κατὰ πρόσωπον, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῇ παιδίον, πλὴν
ὅτι ἠγάπα ὁ ἐλκανὰ τὴν ἄνναν ὑπὲρ τὴν φεννάναν. καὶ
6 κύριος ἀπέκλεισε τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς· ‡ καὶ πα-
ρώργιζεν αὐτὴν ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς, καί γε παροργισ-
μῷ διὰ τὸ ἐξουθενεῖν αὐτήν, ὅτι συνέκλεισε κύριος τὰ πε-
ρὶ τὴν μήτραν αὐτῆς, τοῦ μὴ δοῦναι αὐτῇ παιδίον.
7 ‡ οὕτως ἐποίει ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐν τῷ ἀναβαί-
νειν αὐτὴν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἠθύμει, καὶ ἔκλαιεν, καὶ οὐκ
8 ἤσθιεν. ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἄννα,
τί ἐστί σοι ὅτι κλαίεις; καὶ ἵνα τί οὐκ ἐσθίεις; καὶ ἵνα τί τύπ-
τει σε ἡ καρδία σου; οὐκ ἀγαθὸς ἐγώ σοι ὑπὲρ δέκα τέκνα;
9 ‡ καὶ ἀνέστη ἄννα μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτοὺς ἐν συλῶ, καὶ μετὰ
τὸ πιεῖν. καὶ ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐκάθητο ἐπὶ δίφρου, ἐπὶ τῶν φλιῶν
ναοῦ κυρίου.
10 ‡ καὶ αὐτὴ κατώδυνος ψυχῇ, καὶ προσηύξατο ἄν-
να πρὸς κύριον, καὶ κλαίουσα ἔκλαυσε.
11 ‡ καὶ ηὔξατο εὐχὴν λέγουσα, κύριε σαβαώθ, ἐὰν ἐ-
πιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου,
καὶ μνησθῇς μου, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου, καὶ δῷς
τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρός, καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου
δοτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ. καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβή-
σεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
12 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτ' ἐπλήθυνε προσευχομένη ἐνώπιον κυ-
ρίου, καὶ ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐφύλασσε τὸ στόμα αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

INTERPRETE B. ARIA MONTANO.

CAPVT I.

ET fuit vir vnus de Ramatha ex discipulis prophetarum ex monte domus Ephraim, & nomen eius Elkana filius Ierohham filij E-
lihu, filij Thohhu, filij Zzuph, vir diuidens partem in sanctis in monte domus Ephraim. 2 Et illi duæ vxores, nomen vnius
Hhanah, & nomen alterius Peninah; & fuerunt Peninæ filij, & Hhanæ non fuerunt filij. 3 Et ascendit vir ille ex vrbe sua à tempore
solennitatis ad solennitatem ad adorandum & ad sacrificandum ante Dominum exercituū in Sylo: & ibi duo filij Gheli Hhophni
& Pinhas ministri coram Domino. 4 Et fuit dies solennitatis, & sacrificauit Elkanah, & dedit Peninæ vxori suæ, & omni-
bus filiis eius & filiabus eius partes. 5 Et Hhanæ dedit partem vnam electam, quoniam Hhanam amauit: & ex ante Dominum
prohibitus fuit ab ea natus. 6 Et irritans illam angustiatrix eius, etiam prouocans illam vt ad inuidiam duceret eam, quoniam ve-
titus fuit ab-ante Dominum ab illa natus. 7 Et sic fecit anno in anno in tempore ascendendi ad domum sanctuarij Domini, sic
prouocans illam: & plorauit, & non comedit. 8 Et dixit illi Elkanah maritus eius: Hhanah cur tu plorans, & cur non comedis? &
cur male est cordi tuo? nonne voluntas mea bona tibi à decem filiis? 9 Et surrexit Hhanah postquam comedit in Siloh, & postquam bi-
berunt; & Gheli sacerdos sedens super sedem in latere postis templi Domini. 10 Et ipsa amara animo, & orans ante Dominum, & plora-
te plorans. 11 Et iurauit iuramentum & dixit: Domine exercituum si reuelari reuelabitur ante te humilitas ancillæ tuæ, & intrabit
memoria mei ante te, & non elongabis ancillam tuam, & dabis ancillæ tuæ filium in medio filiorum hominis; & tradam eum quòd erit
ministrans ante Dominum omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non erit super illum. 12 Et fuit ex quo multiplicauit orationem
suam ante Dominum, & Gheli expectans illam vsquequo finiat.

13 וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל־לִבָּהּ רַק שְׂפָתֶיהָ נָּעוֹת
וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה ׃
14 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֵלִי עַד־מָתַי תִּשְׁתַּכָּרִין הָסִירִי
15 אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ ׃ וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי
אִשָּׁה קְשַׁת־רוּחַ אָנֹכִי וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שָׁתִיתִי וָאֶשְׁפֹּךְ
אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי יְהוָה ׃
16 אַל־תִּתֵּן אֶת־אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל כִּי־
מֵרֹב שִׂיחִי וְכַעְסִי דִּבַּרְתִּי עַד־הֵנָּה ׃
17 וַיַּעַן עֵלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשָׁלוֹם וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יִתֵּן אֶת־שֵׁלָתֵךְ אֲשֶׁר שָׁאַלְתְּ מֵעִמּוֹ ׃
18 וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שִׁפְחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה
לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל וּפָנֶיהָ לֹא־הָיוּ־לָהּ עוֹד ׃
19 וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ
וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת־חַנָּה
אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יְהוָה ׃
20 וַיְהִי לִתְקֻפוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן
וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵיְהוָה שְׁאִלְתִּיו ׃
21 וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה
אֶת־זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־נִדְרוֹ ׃
22 וְחַנָּה לֹא עָלָתָה כִּי־אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד יִגָּמֵל
הַנַּעַר וַהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת־פְּנֵי יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם
23 עַד־עוֹלָם ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ עֲשִׂי
הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ שְׁבִי עַד־גָּמְלֵךְ אֹתוֹ אַךְ יָקֵם יְהוָה
אֶת־דְּבָרוֹ וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ עַד־גָמְלָהּ
24 אֹתוֹ ׃ וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ בְּפָרִים
שְׁלֹשָׁה וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ בֵית־
25 יְהוָה שִׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר ׃ וַיִּשְׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר
26 וַיָּבִאוּ אֶת־הַנַּעַר אֶל־עֵלִי ׃ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי
נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָּזֶה
לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה ׃

13 *Porrò Anna loquebatur in corde ſuo, tā-
tumq́; labia eius mouebātur, & vox peni-
tus nō audiebatur. Æſtimauit ergo eā He
14 li temulentā. *Dixitq́; ei: Vſquequo ebria
15 eris? digere paulisp vinū quo mades. *Re-
ſpōdens Anna: Nequaquā, inquit, domi-
ne mi. nam mulier infelix nimis ego ſum,
vinūq́; & omne quod inebriare poteſt nō
bibi: ſed effudi aīam meā in cōſpectu Dñi.
16 *Ne reputes ancillā tuā quaſi vnā de filia-
bus belial; quia ex multitudine doloris &
mœroris mei locuta ſum vſq; in præſens.
17 *Tūc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Iſ-
rael det tibi petitionē tuā quā rogaſti eū.
18 *At illa dixit: Vtinam inueniat ancilla tua
gratiā in oculis tuis. & abiit mulier in viā
ſuā, & comedit, vultuſq́; illius nō ſunt am
19 plius in diuerſa mutati. *Et ſurrexerunt
manè, & adorauerūt corā Dño, reuerſiq́;
ſunt & venerūt in domū ſuā in Ramatha.
Cognouit autē Helchana Annā vxorem
20 ſuā, & recordatus eſt eius Dñs. *Et factū
eſt poſt circulū dierū, cōcepit Anna & pe-
perit filium, vocauitq́ue nomen eius Sa-
21 muel, eo ꝙ à Dño poſtulaſſet eū. *Aſcēdit
autē vir eius Helchana & oīs domus eius
vt immolaret Dño hoſtiā ſolēnē & votum
22 ſuū. *Et Anna nō aſcēdit. dixit enim viro
D ſuo: Nō vadā donec ablactetur infans, &
ducā eū vt appareat ante cōſpectū Dñi, &
23 maneat ibi iugiter. *Et ait ei Helchana vir
ſuus: Fac quod bonū tibi videtur, & mane
donec ablactes eū: precorq́; vt impleat Do
minus verbū ſuū. Māſit ergo mulier & la
ctauit filiū ſuū, donec amoueret eū à la-
24 cte. *Et adduxit eum ſecum poſtquā abla-
ctauerat in vitulis tribus, & tribus mo-
diis farinæ, & amphora vini, & adduxit
eum ad domum Domini in Sylo. Puer
25 autem erat adhuc infantulus. *Et immo-
lauerunt vitulum, & obtulerunt puerum
26 Heli. *Et ait Anna: Obſecro mi domine,
viuit anima tua. ego ſum illa mulier quæ
ſteti coram te hic orans Dominum

תרגום יונתן

13 וְחַנָּה הִיא מְצַלְיָא בְּלִיבַּהּ לְחוֹד שִׂפְוָתָהָא נָיְדָן וְקָלַהּ לָא מִשְׁתְּמַע וְחַשְׁבַהּ עֵלִי כְּאִתַּת רַוְיָא ׃ 14 וַאֲמַר לַהּ עֵלִי עַד אֵימָתַי אַתְּ
מִשְׁתַּטְיָא הֲלָא תְפִיגִין יָת חַמְרִיךְ מִינִיךְ ׃ 15 וַאֲתֵיבַת חַנָּה וַאֲמַרַת לָא רִיבּוֹנִי אִתְּתָא עָקַת רוּחַ אֲנָא וַחֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק לָא אִשְׁתֵּיתִי
וַאֲמַרִית עֻלְבַּן נַפְשִׁי בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ ׃ 16 לָא תִכְלֵים יָת אַמְתָךְ קֳדָם בַּת רִישְׁעָא אֲרֵי מִסְּגֵי אַקְנָיוּתִי וְאַרְגִּיזוּתִי אוֹרֵכִית בִּצְלוֹ עַד כְּעַן ׃
17 וַאֲתֵיב עֵלִי וַאֲמַר אֱזִילִי לִשְׁלָם וֵאלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יִתֵּן יָת בָּעוּתִיךְ דִּבְעֵית מִן קֳדָמוֹהִי ׃ 18 וַאֲמַרַת תַּשְׁכַּח אַמְתָךְ רַחֲמִין בְּעֵינָךְ
וַאֲזַלַת אִתְּתָא לְאוֹרְחַהּ וַאֲכַלַת וְאַפִּין בִּישִׁין לָא הֲווֹ לַהּ עוֹד ׃ 19 וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא וּסְגִידוּ קֳדָם יְיָ וְתָבוּ וַאֲתוֹ לְבֵיתְהוֹן לְרָמְתָא וִידַע
אֶלְקָנָה יָת חַנָּה אִתְּתֵיהּ וְעַל דָּכְרָנַהּ לִקְדָם יְיָ ׃ 20 וַהֲוָה לִזְמַן מִשְׁלַם יוֹמַיָּא וְעַדִּיאַת חַנָּה וִילֵידַת בַּר וּקְרַת יָת שְׁמֵיהּ שְׁמוּאֵל אֲרֵי
אֲמַרַת מִן קֳדָם יְיָ שְׁאֶלְתֵּיהּ ׃ 21 וּסְלֵיק גַּבְרָא אֶלְקָנָה וְכָל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ יָת דְּבַח מוֹעֲדָא וּלְשַׁלָּמָא יָת נִדְרֵיהּ ׃
22 וְחַנָּה לָא סְלֵיקַת אֲרֵי אֲמָרַת לְבַעְלַהּ עַד דְּיִתְחַסִּיל רַבְיָא וְאַיְתֵינֵיהּ וְיִתְחֲזֵי קֳדָם יְיָ וְיִתֵּיב תַּמָּן עַד עָלְמָא ׃ 23 וַאֲמַר לַהּ
אֶלְקָנָה בַעְלַהּ עֲבִידִי דְּתַקִּין בְּעֵינַיְכִי אוֹרִיכִי עַד דְּתַחְסִילִין יָתֵיהּ בְּרַם אִם יְקַיֵּים יְיָ יָת פִּתְגָּמוֹהִי וְאוֹרִיכַת אִתְּתָא וְאוֹנֵיקַת יָת בְּרַהּ עַד
דְּחַסִּילַת יָתֵיהּ ׃ 24 וְאַסֵּקְתֵּיהּ עִימַּהּ כַּד חַסִּילְתֵּיהּ בְּתוֹרִין תְּלָתָא וּמְכִילְתָּא חֲדָא דְּקִימְחָא וּגְרַב דַּחֲמַר וְאַיְתִיתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ
לְשִׁילֹה וְרַבְיָא הֲוָה יָנִיק ׃ 25 וּנְכַסוּ יָת תּוֹרָא וְאַיְתִיאוּ יָת רַבְיָא לְוָת עֵלִי ׃ 26 וַאֲמַרַת בְּבָעוּ רִיבּוֹנִי חַיֵּי נַפְשָׁךְ רִיבּוֹנִי אֲנָא
אִתְּתָא דְּאִתְעַתְּדַת עִמָּךְ הָכָא לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ ׃

* *Et ipsa loquebatur in corde suo; at labia e-* 13
ius mouebantur, & vox eius non audiebatur.
& æstimauit eam Heli temulentam.
* *Et dixit ei Heli: Vsquequo ebria eris? au-* 14
fer vinum à te. * *Et respondit Anna &* 15
dixit: Nequaquam domine. mulier in dura die
ego sum, & vinum & quod inebriare potest
non bibi: & effundam animam meam in con-
spectu Domini. * *Ne iam des ancillam tuam* 16
in faciem in filiam pestilentem. quia ex multi-
tudine meditationis meæ, & ex multitudine
tristitiæ meæ, consumpta sum vsque nunc.
* *Et respondit Heli, & dixit ad eam: Vade* 17
in pace. dominus Deus Israel det tibi omnem pe
titionem tuam quam petiisti ab eo. * *Illa au-* 18
tem dixit: Inueniat ancilla tua gratiam in ocu
lis tuis. & abiit mulier viam suam. & come-
dit cum viro suo & bibit, & vultus eius non
concidit amplius. * *Surgentes autem manè* 19
adorauerunt Dominum, & abierunt viam
suam. & ingressus est Elcana in domum suam
in Aramathaim, & cognouit Annam vxorem
suam, & recordatus est eius Dominus, & con-
cepit. * *Factum est autem in tempore dierum,* 20
& peperit Anna filium, & vocauit nomen e-
ius Samuel, dicens: A Domino omnipotente
postulaui eum. * *Et ascendit homo Elcana et* 21
omnis domus eius ad immolandum in Sylo ho-
stiam dierum & vota sua. * *Et Anna non as-* 22
cendit cum eo. quia dixit viro suo: Non ascen-
dam donec ascendat puer mecum. quando autē
ablactauero eum, & apparebit faciei Domini,
& sedebit ibi vsque in sæculum. * *Et dixit ei* 23
Elcana vir suus: Fac placitum corā te, sede do-
nec ablactes eum, verū statuat Dominus omne
exiens ex ore tuo. & sedit mulier & lactauit
filium suum, donec ablactauit eum. * *Et ascēdit* 24
cum eo in Sylo in vitulo trimo et æphi siliginis,
& amphora vini. et ingressi sunt in domū Do-
mini in Sylo, et puer cum ipsis. * *Et adduxerūt* 25
puerum, & immolauerunt vitulum. * *Et venit* 26
Anna mater pueri ad Heli, et dixit ei; In me do-
mine viuit anima tua; ego mulier quæ steti co-
ram te in hoc, vt orarem ad Dominum:

13 * καὶ αὐτὴ ἐλάλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, τὰ δὲ χείλη αὐ-
τῆς ἐκινεῖτο καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο. καὶ ἐλογίσατο
14 αὐτὴν ἡλὶ εἰς μεθύουσαν. * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡλί, ἕως πότε
15 μεθυσθήσῃ; περιελοῦ τὸν οἶνον ἀπὸ σοῦ. * καὶ ἀπεκρίθη ἄν-
να καὶ εἶπεν, οὐχὶ κύριε. γυνὴ ἐν σκληρᾷ ἡμέρα ἐγώ εἰμι,
καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα, καὶ ἐκχεῶ τὴν ψυχήν
16 μου ἐνώπιον κυρίου. * μὴ δὴ δῶς τὴν δούλην σου εἰς πρόσω-
πον εἰς θυγατέρα λοιμήν. ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου
17 καὶ ἐκ πλήθους ἀθυμίας μου, ἐκτέτακα ἕως τοῦ νῦν. * καὶ
ἀπεκρίθη ἡλὶ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ,
κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ δώη σοι πᾶν αἴτημά σου, ὃ ᾐτήσω παρ'
18 αὐτοῦ. * ἡ δὲ εἶπεν, εὗρε ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς
σου. καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ τὴν ὁδὸν αὐτῆς. καὶ ἔφαγε μετὰ
τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἔπιεν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς οὐ συνέ-
19 πεσεν ἔτι. * ὀρθρίσαντες δὲ τὸ πρωῒ προσκυνήσαν τῷ κυ-
ρίῳ, καὶ ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν αὐτῶν· καὶ εἰσῆλθεν ἐλ-
κανὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἀρμαθαίμ, καὶ ἔγνω ἄνναν
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη αὐτῆς κύριος καὶ συνέλαβεν.
20 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἔτεκεν ἄννα
υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ σαμουὴλ λέγουσα, πα-
21 ρὰ κυρίου παντοκράτορος ᾐτησάμην αὐτόν. * καὶ ἀνέβη ὁ ἄν-
θρωπος ἐλκανὰ καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ θῦσαι ἐν συλῶ τὴν
22 θυσίαν τῶν ἡμερῶν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ. * καὶ ἄννα οὐκ
ἀνέβη μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, οὐκ ἀναβήσο-
μαι ἕως τοῦ ἀναβῆναι τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ. ὅτ' ἂν δὲ
ἀπογαλακτίσω αὐτό, καὶ ὀφθήσεται τῷ προσώπῳ κυ-
23 ρίου, καὶ καθήσεται ἐκεῖ ἕως αἰῶνος. * καὶ εἶπεν αὐτῇ
ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ποίει τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου, κάθου
ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃς αὐτό, πλὴν στῆσαι κύριος πᾶν
τὸ ἐξελθὸν ἐκ τοῦ στόματός σου. καὶ ἐκάθησεν ἡ γυνὴ καὶ
ἐθήλασε τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἕως οὗ ἀπεγαλάκτισεν αὐτόν.
24 * καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς συλὼ ἐν μόσχῳ τριετίζοντι
καὶ οἴφι σεμιδάλεως καὶ νέβελ οἴνου. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν
οἶκον κυρίου ἐν συλώ, καὶ τὸ παιδάριον μετ' αὐτῶν.
25 * καὶ προσήγαγον τὸ παιδάριον, καὶ ἔσφαξαν τὸν
26 μόσχον. * καὶ προσῆλθεν ἄννα ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου
πρὸς ἡλί, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐν ἐμοὶ κύριε ζῇ ἡ ψυχή σου,
ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ καταστᾶσα ἐνώπιόν σου ἐν τούτῳ προσεύξα-
σθαι πρὸς κύριον·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

13 Et Hhana ipsa orans in corde suo, tantum labia eius mouebantur, & vox eius non audiebatur; & reputauit eam Hheli vt mulierē ebriam. 14 Et dixit illi Hheli: Vsquequo tu delirans? an non digeres vinum tuum à te? 15 Et respondit Hhana & dixit: Non, domine mi: mulier tribulata spiritu ego; & vinum nouum & antiquum non bibi; & dixi afflictionem animæ meæ in oratione ante Dominum. 16 Ne exprobres ancillæ tuæ ante filiam improbitatis: nam à multitudine inuidiæ mei & irritationis mei dilataui in oratione vsque nunc. 17 Et respondit Hheli & dixit: Ito in pace; & Deus Israel dabit postulationem tuam quam postulasti ab-ante eum. 18 Et dixit: Inueniat ancilla tua misericordias in oculis tuis. & iuit mulier ad viam suam; & comedit, & vultus mali non fuerunt ei vltra. 19 Et anticipauerunt manè, & adorauerunt ante Dominum; & redierunt & venerunt ad domum suam ad Ramatha. & cognouit Elkana Hhanam vxorem suam, & intrauit recordatio ad-ante Dn̄m. 20 Et fuit in tempore perfectionis dierum, & concepit Hhana & peperit filium, & vocauit nomen eius Semuel: quia dixit, Ab-ante Dominum petiui eum. 21 Et ascendit vir Elkana & omnis homo domus eius ad sacrificandum ante Dominum sacrificium solennitatis, & ad reddendum vota sua. 22 Et Hhana non ascendit, quia dixit ad maritum suum: Vsquequo ablactetur infans, & adducam eum, & videatur ante Dominum, & sedeat ibi vsque in sæculum. 23 Et dixit ei Elkana maritus eius: Fac quod firmum in oculis tuis: expecta vsquequo ablactabis illum; verùm firmabit Dominus verbum suum. Et expectauit mulier, & lactauit filium suum vsquequo ablactauit illum. 24 Et ascendere fecit eum secum, cùm ablactauit eum, in iuuencis tribus & mechilta vna farinæ & vtre vini; & adduxit eum ad domum sanctuarij Domini ad Silo, & puer erat puerulus. 25 Et mactauerunt iuuencum, & adduxerunt puerum ad Hheli. 26 Et dixit: Obsecro, domine mi, per vitam animæ tuæ domine mi, ego mulier quæ steti tecum hic ad orandum ante Dominum.

27 * אֶל־הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת־
שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ׃
28 * וְגַם אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּהוּ לַיהוָה כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
הָיָה הוּא שָׁאוּל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לַיהוָה׃

ב

1 * וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה
קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי עַל־אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי
2 בִּישׁוּעָתֶךָ׃ * אֵין־קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין
3 צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃ * אַל־תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְבֹהָה
יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה וְלֹא נִתְכְּנוּ
4 עֲלִלוֹת׃ * קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל׃
5 * שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדֵלּוּ עַד־עֲקָרָה
יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה׃
6 * יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל׃
7 * יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף־מְרוֹמֵם׃
8 * מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב
עִם־נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ
9 וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל׃ * רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים
בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ כִּי־לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ׃
10 * יְהוָה יֵחַתּוּ מְרִיבָו עָלָו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם יְהוָה יָדִין
אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִתֶּן־עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃
11 * וַיֵּלֶךְ אֶלְקָנָה הָרָמָתָה עַל־בֵּיתוֹ וְהַנַּעַר הָיָה
מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה אֶת־פְּנֵי עֵלִי הַכֹּהֵן׃
12 * וּבְנֵי עֵלִי בְּנֵי בְלִיָּעַל לֹא יָדְעוּ אֶת־יְהוָה׃
13 * וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים אֶת־הָעָם כָּל־אִישׁ זֹבֵחַ זֶבַח
וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן כְּבַשֵּׁל הַבָּשָׂר וְהַמַּזְלֵג שְׁלֹשׁ־הַשִּׁנַּיִם
14 בְּיָדוֹ׃ * וְהִכָּה בַכִּיּוֹר אוֹ בַדּוּד אוֹ בַקַּלַּחַת
אוֹ בַפָּרוּר כֹּל אֲשֶׁר יַעֲלֶה הַמַּזְלֵג יִקַּח הַכֹּהֵן
בּוֹ כָּכָה יַעֲשׂוּ לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים שָׁם
בְּשִׁלֹה׃

27 *Pro puero iſto. Oraui, & dedit mihi Dñs
petitionem meam quam poſtulaui eum.
28 *Idcircò & ego commodaui eum Domi-
no cunctis diebus quibus fuerit accõmo-
datus Dño. Et adorauerunt ibi Dominũ.
Et orauit Anna, & ait: CAP. II.
1 EXultauit cor meũ in Dño, & exaltatũ
A eſt cornu meũ in Deo meo. dilatatũ eſt
os meũ ſuper inimicos meos, quia lætata
2 ſum in ſalutari tuo. * Nõ eſt ſanctus vt eſt
Dñs; neq; enim eſt alius extra te, & nõ eſt
3 fortis ſicut Deus noſter. *Nolite multipli
care loq ſublimia gloriãtes. Recedãt vete-
ra de ore veſtro, quia Deus ſciẽtiarũ Dñs
4 eſt, & ipſi pparãtur cogitationes. *Arcꝰ for
tiũ ſupatus eſt, & infirmi accincti ſunt ro-
5 bore. *Repleti prius p panibus ſe locaue-
rũt, & famelici ſaturati ſunt. Donec ſteri-
lis pepit plurimos, & quę multos habebat
6 filios infirmata eſt. *Dñs mortificat & viui
7 ficat, deducit ad inferos & reducit. *Dñs
paupẽ facit, & ditat, humiliat, & ſubleuat.
8 *Suſcitat de puluere egenũ, & de ſtercore
eleuat paupẽ, vt ſedeat cũ principibus, &
B ſoliũ glorię teneat. Dñi enĩ ſunt cardines
9 terræ, & poſuit ſup eos orbem. *Pedes ſan
ctorũ ſuorũ ſeruabit, & impij in tenebris
cõticeſcẽt, qa nõ in fortitudine ſua robo-
10 rabitur vir. *Dñm formidabũt aduerſarij
eius, & ſup ipſos in cælis tonabit. Dñs iu-
dicabit fines terrę, & dabit imperium regi
11 ſuo, & ſublimabit cornu Chriſti ſui. *Et
abiit Helchana in Ramatha in domũ ſuã.
puer autẽ erat miniſter in conſpectu Dñi
12 ante faciẽ Heli ſacerdotis. *Porrò filij He-
13 li, filij Belial, neſciẽtes Dñm, *neq; officiũ
ſacerdotũ ad populũ; ſed qcũq; immolaſ-
ſet victimã, veniebat puer ſacerdotis dum
coquerẽtur carnes, & habebat fuſcinulam
14 tridẽtẽ in manu ſua: *Et mittebat eam in
lebetem vel in caldariam, aut in ollam ſi-
ue in cacabum: & omne quod leuabat fuſ
cinula, tollebat ſacerdos ſibi. ſic facie-
bant vniuerſo Iſraeli venientium in Sylo.

תרגום יונתן

17 על רביא הדין צליתי ויהב יי לי ית בעותי דבעיתי מן קדמוהי׃ 28 ואף אנא מסרתיה ויהא משמש קדם יי כל יומין דהוא קיים
משמש קדם יי וסגיד תמן קדם יי׃ ב 1 וצליאת חנה ברוח נבואה ואמרת תקף לבי בחולקא דיהב לי יי רמת קרני במהנתא
דמני לי יי איתפתח פומי למללא רברבן על בעלי דבבי ארי חדיתי בפורקנך׃ 2 לית דקדיש אלא יי ארי לית בר מינך ועמך יימרון לית
תקיף אלא אלהנא׃ 3 לא תסגון למללא רברבן רברבן לא יפקון גידופין מפומכון ארי אלהא ידע כולא יי על כל עובדוהי מתיח דינא אף
לכון עתיד לשלמא פורענות חוביכון׃ 4 קשתי דגיברי יתברן ודהוו חלשין יתעבדן להון גבורן׃ 5 דהוו שבעין בלחמא תבו לאגרא בלחם
פום פומהון ודהוו חשיכין עתרו ואיתנשיאו ית מסכינותהון ואתת עקרא דלא ילדה עתידא ליתמלי ודמליא בנין יסופן׃ 6 יי דהוא שליט
בעלמא ממית ואמר לאחאה מחית לשאול ואף עתיד לאסקא לחיי עלמא׃ 7 יי ממסכין ומעתיר משפיל אף מרים׃ 8 מקים מעפרא מסכינא
מקיקלתא מרים חשיכא לאותבותהון עם צדיקיא רברבי עלמא וכורסי יקרא מחסין להון ארי קדם יי גלן עובדי בני אינשא מלרע אתקין
גהנם לרשיעיא עברי מימריה וצדיקיא עבדי רעותיה שכליל להון תבל׃ 9 גוית עבדוהי צדיקיא ייטר מגהנם ורשיעיא עברי מימריה
בגהנם בחשוכא יתדנון להודעה ארי לא מן דאית ביה חילא זכי ליום דינא׃ 10 יי יתבר בעלי דבבא דקיימין לאבאשא לעמיה עליהון מן
שמיא בקל רם ישקיף יעביד פורענות דין מגוג ומשרית עממין חטופין דאתן מסיפי ארעא ויתן תקפא למלכיה וירבי מלכות משיחיה׃
11 ואזל אלקנה לרמתא לביתיה ורביא הוה משמש קדם יי בחיי עלי כהנא׃ 12 ובני עלי גברין רשיעין לא הוו ידעין למדחל מן קדם יי׃
13 וגימוסא דכהניא מן עמא כל גבר דנכים נכסתא ואתי עולימא דכהנא כמבשל בישרא ומשיליא די ליה תלת שינין בידיה׃ 14 וקבע ליה
בכיורא או בדודא או בקדרא או במילסא כל דמסיק משיליא נסיב כהנא לנפשיה כדין עבדין לכל ישראל דאתן לדבחא תמן בשילה׃

‡ *Pro puero iſto oraui ad Dominum: & de-* 27
dit mihi Dominus petitionem meam quam pe-
tiui ab eo. ‡ *Et ego commodo eum Domino* 28
cunctis diebus, quas vixerit ipſe, vſum Dño.

CAP. II.

E*T orauit Anna & dixit: Firmatum eſt* 1
cor meum in Domino, exaltatum eſt cornu
meum in Deo meo: dilatatum eſt os meum ſu-
per inimicos meos, quoniam lætata ſum in ſalu-
tari tuo. ‡ *Quia non eſt ſanctus vt Domi-* 2
nus, & non eſt iuſtus vt Deus noſter, & non
eſt ſanctus extra te. ‡ *Non gloriemini & non* 3
loquamini ſublimia in excelſum. & non egre-
diatur magniloquentia ex ore veſtro, quia Deus
ſcientiarum Dominus, & Deus præparans ad-
inuentiones ſuas. ‡ *Arcus potentiũ infirmauit,* 4
& infirmi accincti ſunt robore. ‡ *Pleni panibus* 5
diminuti ſunt, & famelici præterierunt terrã:
quia ſterilis peperit ſeptẽ, et multa in filiis infir
mata eſt. ‡ *Dñs mortificat et viuificat, deducit* 6
ad infernũ et reducit. ‡ *Dñs mẽdicũ facit et di-* 7
tat, humiliat et ſubleuat: ‡ *Suſcitat de terra pau* 8
perẽ, et de ſtercore eleuat mẽdicũ, vt faciat ſe-
dere eũ cũ principibus populi, et ſoliũ gloriæ in
hereditatẽ præbẽs ipſis, præbẽs votũ orãti. ‡ *Et* 9
benedixit annis iuſti, quia nõ in fortitudine vir
potẽs in fortitudine ſua. ‡ *Dñs infirmum faciet* 10
aduerſariũ ſuũ, Dñs ſanctus. Dñs aſcẽdit in cæ-
los et tonuit. ipſe iudicabit fines terræ iuſtus exi-
ſtens, & dabit fortitudinẽ regibus noſtris, &
ſublimabit cornu Chriſti ſui. et reliquerũt ipsũ
corã Domino ibi, et adorauerunt Domino: ‡ *Et* 11
receſſerũt in Aramathaim in domũ ſuã. et puer
Samuel erat miniſtrans Domino ante faciẽ Heli
ſacerdotis. ‡ *Et filij Heli ſacerdotis filij peſtilen-* 12
tes, & non ſcientes Dominum. ‡ *Et iuſti-* 13
ficatio ſacerdotis ab omni populo immolanti.
& veniebat puer ſacerdotis dum coqueretur
caro, & fuſcinula tridens in manu ſua. ‡ *Et* 14
mittebat eam in lebetem, vel in ollam, vel in
caldariam: & omne quod aſcendebat in fuſ-
cinula accipiebat ſibi ſacerdos. ſecundum hæc
faciebant vniuerſo Iſrael in Sylo venientibus
ad immolandum Domino.

27 ‡ ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηυξάμην πρὸς κύ-
ριον. καὶ ἔδωκέ μοι κύριος τὸ αἴτημά μου ὃ ᾐτησάμην παρ'
28 αὐτοῦ. ‡ κἀγὼ κιχρῶ αὐτὸν τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας ἃς ζῇ αὐτὸς χρῆσιν τῷ κυρίῳ.

β'.

1 ‡ Καὶ προσηύξατο ἄννα καὶ εἶπεν, ἐστερεώθη ἡ καρ-
δία μου ἐν κυρίῳ, ὑψώθη κέρας μου ἐν θεῷ μου, ἐπλατύν-
θη στόμα μου ἐπὶ ἐχθρούς μου, ὅτι εὐφράνθην ἐν σωτη-
2 ρίᾳ σου, ‡ ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν δί-
καιος ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ.
3 ‡ μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπερο-
χήν. καὶ μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τοῦ στόμα-
τος ὑμῶν, ὅτι θεὸς γνώσεων κύριος, καὶ θεὸς ἑτοιμάζων ἐ-
4 πιτηδεύματα αὐτοῦ. ‡ τόξον δυνατῶν ἠσθένησε, καὶ ἀσθε-
5 νοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν. ‡ πλήρεις ἄρτων ἠλατ-
τώθησαν, καὶ οἱ πεινῶντες παρῆκαν γῆν, ὅτι στεῖρα ἔτε-
κεν ἑπτά, καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησεν.
6 ‡ κύριος θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ, κατάγει εἰς ᾅδου καὶ ἀ-
7 νάγει. ‡ κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοῖ καὶ ἀνυψοῖ·
8 ‡ ἀνιστᾷ ἀπὸ γῆς πένητα καὶ ἀπὸ κοπρίας ἐγείρει πτω-
χόν, τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ δυναστῶν λαοῦ, καὶ θρόνον δόξης
κατακληρονομῶν αὐτοῖς, διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ.
9 ‡ καὶ εὐλόγησεν ἔτη δικαίου, ὅτι οὐκ ἐν ἰσχύϊ ἀνὴρ δυ-
10 νατὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. ‡ κύριος ἀσθενῆ ποιήσει ἀντί-
δικον αὐτοῦ, κύριος ἅγιος. κύριος ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς καὶ
ἐβρόντησεν. αὐτὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς δίκαιος ὤν, καὶ δώ-
σει ἰσχὺν τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ ὑψώσει κέρας χριστοῦ
αὐτοῦ. καὶ κατέλιπον αὐτὸν ἐνώπιον κυρίου ἐκεῖ καὶ προ-
11 σεκύνησαν τῷ κυρίῳ· ‡ καὶ ἀπῆλθον εἰς ἀρμαθαὶμ
εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. καὶ τὸ παιδάριον σαμουὴλ ἦν λειτουρ-
12 γῶν τῷ κυρίῳ πρὸ προσώπου ἠλὶ τοῦ ἱερέως. ‡ καὶ οἱ υἱοὶ
ἠλὶ τοῦ ἱερέως υἱοὶ λοιμοί, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν κύριον.
13 ‡ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ
θύοντος, καὶ ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς ἂν ἡψήθη
τὸ κρέας, καὶ κρεάγρα τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
14 ‡ καὶ καθίει αὐτὴν ἐν τῷ λουτῆρι ἢ εἰς τὴν χύτραν
ἢ εἰς τὸ χαλκεῖον, καὶ πᾶν ὃ ἂν ἀνέβαινεν ἐν τῇ κρεά-
γρᾳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς. κατὰ τάδε ἐποίουν παν-
τὶ ἰσραὴλ ἐν σηλῶ τοῖς ἐρχομένοις θῦσαι τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Super puerum hunc oraui, & dedit Dominus mihi poſtulationem meam quam poſtulaui ab-ante eum. 28 Et etiam ego tradidi illũ, & erit miniſtrans ante Dominum omnes dies quibus ille ſuperſtes miniſtrabit ante Dominum. & adorauit ibi ante Dominum. CAP. II.

ET orauit Hanna in ſpiritu prophetię, & dixit: Valuit cor meũ in parte quã dedit mihi Dñs, eleuatũ eſt cornu meũ in dono quod numerauit mihi Dñs: apertũ eſt os meũ ad loquẽdũ magnalia ſuper auctores inimicitię meę; quoniã gauiſa ſum in liberatiõe tua. 2 Nõ qui ſanctus niſi Dñs, quoniã nõ eſt pter à te, & populus tuus dicẽt: Nõ eſt qui fortis niſi Deus noſter. 3 Nõ multiplicabitis ad loquẽdũ magnalia magnalia, nõ exibũt blaſphemię ex ore veſtro, quoniã Deus nouit oĩa, Dñs ſuper omne factũ ſuũ extẽdẽs iudiciũ, etiã vobis futurus ad retribuẽdũ vltionẽ culparũ veſtrarũ. 4 Arcus virorũ cõfringẽtur, & qui fuerũt debiles factæ ſunt eis virilitates. 5 Qui fuerũt ſaturi in pane, redierũt ad locãdũ ſe in pane cibi oris ſui: & qui fuerũt obſcuri, diuites facti ſunt, & obliti ſunt egeſtatẽ ſuã: & mulier ſterilis quæ nõ peperit, futura ad implẽdũ, & plenæ filiis finierũt. 6 Dñs qui ipſe regnãs in ſæculo mortificat, & dixit ad viuificãdũ; deſcẽdere facit ad infernũ, etiã futurus ad educere faciẽdũ ad vitas ſæculi. 7 Dñs egere faciẽs & ditãs, deprimẽs, etiã extollẽs. 8 Statuẽs ex puluere egenũ, ex ſtercore extollẽs obſcurũ, ad ſedere faciẽdũ eos cũ iuſtis magnatibus ſæculi, & ſolia gloriæ fortificãs eis: quia ante Dñm reuelata ſunt facta filiorũ hoĩs, inferius apparauit gehẽnã improbis trãſgreſſoribus dictorũ ſuorũ; & iuſti faciẽtes volũtatẽ eius, fundauit illis orbẽ. 9 Corpus ſeruorũ ſuorũ iuſtorũ cuſtodiuit à gehenna, & improbi trãſgreſſores dicti ſui in gehennã in tenebris iudicabũtur ad oſtẽdẽdũ quòd nõ quiſquã quòd ſit in eo fortitudo puritatis ad diẽ iudicij. 10 Dñs frãget auctores inimicitiæ, qui ſurgẽtes ad malefaciẽdũ populo ſuo; ſuper illos de cælis in voce excelſa impellet, faciet vltionẽ de Gog, & de exercitu gẽtiũ raptorũ qui venerũt ex finibus terræ: & dabit fortitudinẽ regi ſuo, & multiplicabit regnũ Meſſiæ ſui. 11 Et iuit Elkanah ad Ramatha ad domum ſuam, & puer fuit miniſtrans ante Dominum in vita Gheli ſacerdotis. 12 Et filij Heli viri improbi non fuerunt cognoſcentes ad timendum ab-ante Dominum. 13 Et ſtatutum ſacerdotum à populo, omnis vir qui mactauit mactationem, & venit puer ſacerdotis dum coqueretur caro; & fuſcinula, cui tres dentes, in manu eius. 14 Et infixit ſibi in lebete, vel in olla, vel in caldare vel in tripode; omne quod extraxit fuſcinula, accepit ſacerdos animæ ſuæ: ſic facientes omni Iſrael qui venientes ad ſacrificandum ibi in Siloh.

15 גַּם בְּטֶרֶם יַקְטִרוּן אֶת־הַחֵלֶב וּבָא׀ נַעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לָאִישׁ הַזֹּבֵחַ תְּנָה בָשָׂר לִצְלוֹת לַכֹּהֵן וְלֹא־יִקַּח מִמְּךָ בָּשָׂר מְבֻשָּׁל כִּי אִם־חָי׃

16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאִישׁ קַטֵּר יַקְטִירוּן כַּיּוֹם הַחֵלֶב וְקַח־לְךָ כַּאֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וְאָמַר לוֹ כִּי עַתָּה תִתֵּן וְאִם־לֹא לָקַחְתִּי בְחָזְקָה׃

17 וַתְּהִי חַטַּאת הַנְּעָרִים גְּדוֹלָה מְאֹד אֶת־פְּנֵי יְהוָה כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים אֵת מִנְחַת יְהוָה׃

18 וּשְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־פְּנֵי יְהוָה נַעַר חָגוּר אֵפוֹד בָּד׃

19 וּמְעִיל קָטֹן תַּעֲשֶׂה־לּוֹ אִמּוֹ וְהַעַלְתָה לוֹ מִיָּמִים׀ יָמִימָה בַּעֲלוֹתָהּ אֶת־אִישָׁהּ לִזְבֹּחַ אֶת־זֶבַח הַיָּמִים׃

20 וּבֵרַךְ עֵלִי אֶת־אֶלְקָנָה וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאָמַר יָשֵׂם יְהוָה לְךָ זֶרַע מִן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת תַּחַת הַשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר שָׁאַל לַיהוָה וְהָלְכוּ לִמְקֹמוֹ׃

21 כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־חַנָּה וַתַּהַר וַתֵּלֶד שְׁלֹשָׁה־בָנִים וּשְׁתֵּי בָנוֹת וַיִּגְדַּל הַנַּעַר שְׁמוּאֵל עִם־יְהוָה׃

22 וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בָּנָיו לְכָל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבוּן אֶת־הַנָּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

23 וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תַעֲשׂוּן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ אֶת־דִּבְרֵיכֶם רָעִים מֵאֵת כָּל־הָעָם אֵלֶּה׃

24 אַל בָּנָי כִּי לוֹא־טוֹבָה הַשְּׁמֻעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ מַעֲבִרִים עַם־יְהוָה׃

25 אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְאִישׁ וּפִלְלוֹ אֱלֹהִים וְאִם לַיהוָה יֶחֱטָא־אִישׁ מִי יִתְפַּלֶּל־לוֹ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל אֲבִיהֶם כִּי־חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתָם׃

26 וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל הֹלֵךְ וְגָדֵל וָטוֹב גַּם עִם־יְהוָה וְגַם עִם־אֲנָשִׁים׃

15 * Etiam antequam adolerent adipem,
veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti: Da mihi carnem vt coquam sacerdoti. non enim accipiam à te carnem
16 coctam, sed crudam. * Dicebatque illi
immolans: Incendatur primum iuxta morem hodie adeps, & tolle tibi quantumcunque desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim
17 dabis, alioquin tollam vi. * Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines sacrifi-
18 cio Domini. * Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer accinctus
19 ephod lineo: * Et tunicam paruam faciebat ei mater sua, quam afferebat statutis
D diebus ascendens cum viro suo, vt immolarent hostiam solennem.
20 * Et benedixit Heli Helchanę & vxori eius, dixitque ei: Reddat tibi Dominus semen de muliere hac pro fœnore quod cōmodasti Domi-
21 no. Et abierūt in locum suum. * Visitauit ergo Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios & duas filias. Et magnificatus est puer Samuel apud Dominum.
22 * Heli autem erat senex valdè, & audiuit omnia quæ faciebant filij sui vniuerso Israeli; & quomodo dormiebant cum mulieribus quæ obseruabant ad ostium tabernaculi.
23 * Et dixit eis: Quare facitis res huiuscemodi, quas ego audio, res pessimas ab
E omni populo?
24 * Nolite, filij mei: non enim est bona fama quam ego audio, vt transgredi faciatis populum Domini.
25 * Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui, quia voluit Dominus occidere eos.
26 * Puer autem Samuel proficiebat atque crescebat, & placebat tam Domino quàm hominibus.

תרגום יונתן

15 וְאַף עַד לָא יְתַסְּקוּן תַּרְבַּיָּא לְמַדְבְּחָא וְאָתֵי עוּלֵימָא דְכַהֲנָא וַאֲמַר לְגַבְרָא דְּדָבַח הַב בִּשְׂרָא לְמִטְוֵי לְכַהֲנָא וְלָא יִסַּב מִינָּךְ בְּשַׂר מְבַשַּׁל אֱלָהֵן כַּד חַי׃
16 וַאֲמַר לֵיהּ גַּבְרָא אוֹרִיךְ עַד דְּיִתַּסְּקוּן תַּרְבַּיָּא וְסַב לָךְ כְּמָא דְרַעְוָא נַפְשָׁךְ וַאֲמַר לָא אֲרֵי כְעַן תִּתֵּן וְאִם לָא יִסְּבוּן מִינָּךְ בְּעַל כָּרְחָךְ׃
17 וַהֲוָה חוֹב עוּלֵימַיָּא סַגִּי לַחֲדָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי בַּזּוֹ גֻּבְרַיָּא יַת קֻרְבָּנַיָּא דַייָ׃
18 וּשְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ עוּלֵימָא אֲסִיר כַּרְדּוּט דְּבוּץ׃
19 וּמְעִיל זְעֵיר עָבְדָא לֵיהּ אִמֵּיהּ וּמַסְּקָא לֵיהּ מִזְּמַן מוֹעֵד לְמוֹעֵד בְּמִסְּקַהּ עִם בַּעֲלַהּ לְדַבָּחָא יַת דְּבַח מוֹעֲדַיָּא׃
20 וּבָרִיךְ עֵלִי יַת אֶלְקָנָה וְיַת אִתְּתֵיהּ וַאֲמַר יְקִים יְיָ לָךְ בְּנִין כַּשְׁרִין מִן אִתְּתָא הָדָא חֲלַף שְׁאֶלְתָּא דִשְׁאֵיל מִן קֳדָם יְיָ וַאֲזַלוּ לְאַתְרֵיהּ׃
21 אֲרֵי עַל דָּכְרָנָא דְחַנָּה קֳדָם יְיָ וְעַדִּיאַת וִילֵידַת תְּלָתָא בְנִין וְתַרְתֵּין בְּנָן וּרְבָא רַבְיָא שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ׃
22 וְעֵלִי סִיב לַחֲדָא וּשְׁמַע יַת כָּל דְּעָבְדִין בְּנוֹהִי לְכָל יִשְׂרָאֵל וְיַת דְּשָׁכְבִין יַת נְשַׁיָּא דְאָתְיָן לְצַלָּאָה בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃
23 וַאֲמַר לְהוֹן לְמָה תַעְבְּדוּן כְּפִתְגָּמַיָּא הָאִילֵין דַּאֲנָא שָׁמַע יַת פִּתְגָּמֵיכוֹן בִּישִׁין מִן כָּל עַמָּא אִילֵין׃
24 לָא בְנַי אֲרֵי לָא תַקְנָא שְׁמוּעֲתָא דַּאֲנָא שָׁמַע דְּרָנְנִין עַמָּא דַייָ׃
25 אִם יְחוּב גְּבַר לִגְבַר הֲלָא יֵיתוּן לִקְדָם דַּיָּנָא וְיִשְׁמַע מִלֵּיהוֹן וִיפַלֵּי בֵּינֵיהוֹן וְאִם קֳדָם יְיָ יְחוּב גַּבְרָא מִמַּן יִבְעֵי וְיִשְׁתְּבִיק לֵיהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימַר אֲבוּהוֹן אֲרֵי רַעֲוָא קֳדָם יְיָ לְקַטָּלוּתְהוֹן׃
26 וְרַבְיָא שְׁמוּאֵל אָזֵיל וְסָגֵי וּשְׁמֵיהּ טָב וְתַקְנָן אָרְחָתֵיהּ קֳדָם יְיָ וּתְרִיצִין עוֹבָדוֹהִי בְּגוֹ בְּנֵי אֱנָשָׁא׃

‡Et antequam adoleretur adeps coram Do- 15
mino, veniebat puer ſacerdotis, & dicebat
viro immolanti: Da carnem vt aſſem ſacer-
doti, & non accipiam carnem à te coctam ex
lebete.

‡ Et dicebat vir immolans: Incendatur 16
prius adeps vt decet, & tunc accipies tibi ex
omnibus quæ deſiderat anima tua. & dicebat:
Nequaquam; ſed nunc dabis: ſi autem non,
accipiam vi.

‡ Et erat peccatum puerorum grande co- 17
ram Domino nimis; quia detrahebant ſacrifi-
cio Domini.

‡ Et Samuel erat miniſtrans ante faciem 18
Domini puer accinctus ephod:

‡ Et tunicam paruam fecit ei mater ſua: et 18
afferebat ipſi ex diebus in dies cùm aſcenderet
ipſa cum viro ſuo, vt immolaret hoſtiam die-
rum.

‡ Et benedixit Heli Elcana & vxori eius, 20
dicens: Reddat Dominus ſemen aliud ex mulie-
re hac pro fœnore quod cōmodaſti Domino. &
abijt homo in locum ſuum.

‡ Et viſitauit Dominus Annam, & con- 21
cepit adhuc, & peperit tres filios & duas fi-
lias. & magnificatus eſt puer Samuel coram
Domino.

‡ Et Heli ſenex valde: & audiuit quæ fa- 22
ciebant filij ſui filiis Iſrael omnia; & quòd dor-
miebant filij ſui cum mulieribus quæ aderant
ad oſtia tabernaculi teſtimonij.

‡ Et dixit ipſis: Quare facitis ſecundum 23
verba hæc, quæ ego audio dicta contra vos ex
ore populi Domini?

‡ Non, filij, non: quia non bona fuit audi- 24
tio quam ego audio, vt faciatis populum non
ſeruire Domino.

‡ Si peccans peccauerit vir in virum, & 25
orabunt pro ipſo ad Dominum. ſi autem Do-
mino peccauerit vir, quis orabit pro eo? & non
audierunt vocem patris ſui: volens enim vo-
luit Dominus occidere eos.

‡ Et puer Samuel proficiebat & magnifica- 26
batur, & erat bonus cum Deo & hominibus.

15 ‡ καὶ πρὶν θυμιαθῆναι τὸ στέαρ ἐνώπιον κυρίου, ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως, καὶ ἔλεγε τῷ ἀνδρὶ τῷ θύοντι, δός κρέας ὀπτῆσαι τῷ ἱερεῖ, καὶ οὐ μὴ λάβω κρέας παρὰ σοῦ ἑφθὸν ἐκ τοῦ λέβητος.

16 ‡ καὶ ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ὁ θύων, θυμιαθήτω πρότερον τὸ στέαρ ὡς καθήκει, καὶ τότε λήψῃ σεαυτῷ ἐκ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου. καὶ ἔλεγεν οὐχί, ἀλλ' ἢ νῦν δώσεις, εἰ δὲ μή, λήψομαι κραταιῶς.

17 ‡ καὶ ἦν ἡ ἁμαρτία τῶν παιδαρίων μεγάλη ἐνώπιον κυρίου σφόδρα, ὅτι ἠθέτουν τὴν θυσίαν κυρίου.

18 ‡ καὶ σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν ἐνώπιον κυρίου παιδάριον περιεζωσμένον ἐφούδ·

19 ‡ καὶ διπλοΐδα μικρὰν ἐποίησεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, θῦσαι τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν.

20 ‡ καὶ εὐλόγησεν ἠλὶ τὸν ἐλκανὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ λέγων, ἀνταποδώσει σοι κύριος σπέρμα ἕτερον ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀντὶ τοῦ χρέους οὗ ἔχρησας τῷ κυρίῳ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

21 ‡ καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὴν ἄνναν, καὶ συνέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτεκε τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας. καὶ ἐμεγαλύνθη τὸ παιδάριον σαμουὴλ ἐνώπιον κυρίου.

22 ‡ καὶ ἠλὶ πρεσβύτης σφόδρα. καὶ ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ πάντα, καὶ ὅτι συνεκοιμῶντο οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

23 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἱνατί ποιεῖτε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐγὼ ἀκούω καταλαλούμενα καθ' ὑμῶν ἐκ στόματος τοῦ λαοῦ κυρίου;

24 ‡ μὴ τέκνα μή, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἣν ἡ ἀκοὴ ἣν ἐγὼ ἀκούω τοῦ ποιεῖν τὸν λαὸν μὴ λατρεύειν τῷ κυρίῳ.

25 ‡ ἐὰν ἁμαρτῶν ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς κύριον. ἐὰν δὲ τῷ κυρίῳ ἁμάρτῃ ἀνήρ, τίς προσεύξεται ὑπὲρ αὐτοῦ; καὶ οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν. βουλόμενος γὰρ ἐβούλετο κύριος διαφθεῖραι αὐτούς.

26 ‡ καὶ τὸ παιδάριον σαμουὴλ ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο, καὶ ἦν ἀγαθὸν μετὰ κυρίου καὶ ἀνθρώπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et etiam nondum aſcendere facient pinguedinem ad altare, & venit puer ſacerdotis, & dixit viro qui ſacrificauit, & dixit: Da carnem
ad aſſandum ſacerdoti, & non accipiet à te carnem coctam, niſi ſic crudam. 16 Et dixit ei vir: Morare vſquequo aſcendere
facient pinguedinem, & accipe tibi vt id quod voluerit anima tua. & dixit: Non; quoniam nunc dabis; & ſi non, accipient à te in-ſuper coa-
ctionem tui. 17 Et fuit culpa puerorum multa nimis ante Dominum, quòd ſpreuerunt viri oblationes Domini.
18 Et Semuel miniſtrans ante Dominum iuuenis indutus chardot byſſi. 19 Et pallium paruum fecit ei mater eius, & aſcendere
faciens illi à tempore ſolennitatis ad ſolennitatem in aſcendere ſuo cum marito ſuo ad ſacrificandum ſacrificium ſolennitatum.
20 Et benedixit Gheli Elkanah & vxorem eius, & dixit: Statuat Dominus tibi filios rectos ex vxore hac, propter petitionem quam pe-
tiuit ab ante Dominum. & iuerunt ad locum ſuum. 21 Quia intrauit recordatio Hhannæ ante Dominum, &
concepit & peperit tres filios & duas filias: & creuit puer Semuel coram Domino. 22 Et Gheli ſenex valdè, & audiuit
omnia quæ facientes filij eius omni Iſrael; & quòd cubantes cum mulieribus quæ venientes ad orandum in porta tabernaculi fœderis.
23 Et dixit illis: Quare facietis vt verba illa quæ ego audiui? verba veſtra mala ex omni populo hoc.
24 Non filij mei, quia non recta auditio quam ego audio; quam frementes omnis populus Domini.
25 Si peccauerit vir viro, an non ibunt ad-ante iudicem, & audiet loquelas eorum, & exquiret inter eos? & ſi ante Dominum pecca-
uerit vir, à quo orabit & remittetur ei? & non obedierunt dicto patris eorum; quoniam voluntas ante Dominum ad occidendum eos.
26 Et puer Semuel ambulans & creſcens, & nomen eius bonum, & rectæ viæ eius ante Dominum, & probata facta eius in medio fi-
liorum hominis.

27 * וַיָּבֹא אִישׁ־אֱלֹהִים אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה
אָמַר יְהֹוָה הֲנִגְלֹה נִגְלֵיתִי אֶל־בֵּית אָבִיךָ בִּהְיוֹתָם
בְּמִצְרַיִם לְבֵית פַּרְעֹה׃
28 * וּבָחֹר אֹתוֹ מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן
לַעֲלוֹת עַל־מִזְבְּחִי לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לָשֵׂאת
אֵפוֹד לְפָנָי וָאֶתְּנָה לְבֵית אָבִיךָ אֶת־כָּל־אִשֵּׁי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
29 * לָמָּה תִבְעֲטוּ בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מָעוֹן
וַתְּכַבֵּד אֶת־בָּנֶיךָ מִמֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם מֵרֵאשִׁית כָּל־
מִנְחַת יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי׃
30 * לָכֵן נְאֻם יְהֹוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר אָמַרְתִּי
בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְּכוּ לְפָנַי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה
נְאֻם־יְהֹוָה חָלִילָה לִּי כִּי־מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד
וּבֹזַי יֵקָלּוּ׃
31 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְגָדַעְתִּי אֶת־זְרֹעֲךָ וְאֶת־
זְרֹעַ בֵּית אָבִיךָ מִהְיוֹת זָקֵן בְּבֵיתֶךָ׃
32 * וְהִבַּטְתָּ צַר מָעוֹן בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵיטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
33 * וְאִישׁ לֹא־אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת
אֶת־עֵינֶיךָ וְלַאֲדִיב אֶת־נַפְשֶׁךָ וְכָל־מַרְבִּית בֵּיתְךָ
יָמוּתוּ אֲנָשִׁים׃
34 * וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־שְׁנֵי בָנֶיךָ אֶל־
חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם׃
35 * וַהֲקִימֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי
יַעֲשֶׂה וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן וְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי־מְשִׁיחִי
כָּל־הַיָּמִים׃
36 * וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר בְּבֵיתְךָ יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֺת לוֹ
לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר־לָחֶם וְאָמַר סְפָחֵנִי נָא אֶל־אַחַת
הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת־לָחֶם׃

27 * Venit autem vir Dei ad Heli,& ait ad
eum: Hęc dicit Dominus: Nunquid non
F apertè reuelat⁹ ſum domui patris tui cùm
28 eſſet in Ægypto in domo Pharaonis? * Et
elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mi-
hi in ſacerdotem, vt aſcenderet ad altare
meum, & adoleret mihi incenſum,& por-
taret ephod coram me, & dedi domui pa-
tris tui omnia de ſacrificiis filiorum Iſrael.
29 * Quare calce abieciſtis victimam meã,
& munera mea quæ præcepi vt offerren-
tur in templo: & magis honoraſti filios
tuos quàm me, vt comederetis primitias
30 omnis ſacrificij Iſrael populi mei? * Prop-
terea ait dominus Deus Iſrael: Loquẽs lo-
cutus ſum, vt domus tua & domus patris
tui miniſtraret in conſpectu meo vſq; in
ſempiternum. Nunc autem dicit Domi-
nus: Abſit hoc à me. ſed quicunq; hono-
rificauerit me, glorificabo eum: qui autẽ
31 contemnunt me, erunt ignobiles. * Ecce
dies veniũt, & præcidam brachiũ tuum,
G & brachium domus patris tui, vt non ſit
32 ſenex in domo tua. * Et videbis ęmulum
tuum in templo in vniuerſis proſperis Iſ-
rael, & non erit ſenex in domo tua om-
33 nibus diebus. * Veruntamen non auferam
penitus virum ex te ab altari meo; ſed vt
deficiant oculi tui, & tabeſcat anima tua:
& pars magna domus tuæ morietur cùm
34 ad virilem ætatem venerit. * Hoc autem
erit tibi ſignum quod venturum eſt duo-
bus filiis tuis Ophni & Phinees. in die v-
35 no morientur ambo. * Et ſuſcitabo mihi ſa-
cerdotem fidelem, qui iuxta cor meum &
animam meam faciet: & ædificabo ei do-
mum fidelem; & ambulabit coram Chri-
36 ſto meo cunctis diebus. * Futurum eſt au-
tem, vt quicunque remanſerit in domo
tua, veniat vt oretur pro eo, & offerat
nummum argenteum & tortam panis, di-
catque: Dimitte me, obſecro, ad vnam
partem ſacerdotalem, vt comedam buc-
cellam panis.

תרגום יונתן

27 וַאֲתָא נְבִיָּא דַיְיָ לְוָת עֵלִי וַאֲמַר לֵיהּ כְּדְנַן אֲמַר יְיָ אִתְגְּלָאָה אִתְגְּלֵיתִי עַל בֵּית אֲבוּךְ כַּד הֲווֹ בְּמִצְרַיִם וּמְשַׁעְבְּדִין לְבֵית פַּרְעֹה׃
28 וְאִתְרְעִיתִי בֵּיהּ מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי כָהֵין לְאַסָּקָא קֻרְבְּנָא עַל מַדְבְּחִי לְאַקְטָרָא קְטוֹרֶת בּוּסְמִין לְמִלְבַּשׁ אֵפוֹד לְשַׁמָּשָׁא
קֳדָמַי וִיהָבֵית לְבֵית אֲבוּךְ יַת כָּל קֻרְבָּנַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 29 לְמָה אַתּוּן אַנְסִין בְּנִכְסַת קוּדְשִׁי וּבְקֻרְבְּנֵי דְפַקֵּדִית לְקָרְבָא קֳדָמַי בְּבֵית
מַקְדְּשִׁי וְיַקַּרְתָּ יַת בְּנָךְ קַדְמוּתָא לְאוֹכָלוּתְהוֹן מֵרֵישׁ כָּל קֻרְבַּן מִנְחַת יִשְׂרָאֵל דְעַמִּי׃ 30 בְּכֵין כְּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵימַר אֲמָרִית
בֵּיתָךְ וּבֵית אֲבוּךְ יְשַׁמְּשׁוּן קֳדָמַי עַד עָלְמָא וּכְעַן אֲמַר יְיָ קֻשְׁטָא אִינוּן דִּיבֵי אֲרֵי לִדְמִיקְּרִין קֳדָמַי אֵיקַר וְדִמְבַסְרִין עַל שְׁמִי יִתַּשְׁטוּן׃
31 הָא יוֹמַיָּא אָתַן וְאֶקְטוֹף יַת תְּקוֹף דְּרָעָךְ וְיַת תְּקוֹף דְּרַע בֵּית אֲבוּךְ מִלְמֶהֱוֵי סִיב בְּבֵיתָךְ׃ 32 וּתְהֵא מִסְתַּכַּל וּתְהֵא חָזֵי בְּעָקְתָא דְתֵיתֵי
עַל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ בְּחוֹבִין דְחַבְתּוּן בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וּבָתַר כֵּן אַיְתֵי טַבְתָא עַל יִשְׂרָאֵל וְלָא יְהֵא בְּבֵיתָךְ סִיב כָּל יוֹמַיָּא׃ 33 וֶאֱנָשׁ לָא אִיפְסַק
לָךְ מִן סַדְבְּחִי לְחַשָּׁכָא יַת עֵינָךְ וּלְאַפָּחָא יַת נַפְשָׁךְ וְכָל סְגִיאוּת בֵּיתָךְ יִתְקַטְלוּן עוּלֵימִין׃ 34 וְדֵין לָךְ אָתָא דְתֵיתֵי לְוָת תְּרֵין בְּנָךְ לְוָת
חָפְנִי וּפִנְחָס בְּיוֹמָא חַד יִתְקַטְלוּן תַּרְוֵיהוֹן׃ 35 וְאָקִים קֳדָמַי כָּהֵין מְהֵימַן דִּכְמֵימְרִי וְכִרְעוּתִי יַעְבֵּיד וַאֲקַיֵּים לֵיהּ מַלְכוּ קַיָּימָא
וִישַׁמֵּשׁ קֳדָם מְשִׁיחִי כָּל יוֹמַיָּא׃ 36 וִיהֵא כָּל דְיִשְׁתְּאַר בְּבֵיתָךְ יֵיתֵי לְאִשְׁתַּפָּלָא לֵיהּ לִמְעָא דִכְסַף וּפִיתָא דְלַחְמָא וְיֵימַר מַנִּיבִי כְּעַן
לַחֲדָא מַטְּרַת כָּהֲנַיָּא לְמֵיכַל פִּיתָא דְלַחְמָא׃

*Et venit homo Dei ad Heli, & dixit ei: 27
Hæc dicit Dominus: Reuelatus reuelatus sum
ad domũ patris tui cùm essent ipsi in terra Æ-
gypti serui domui Pharaonis:*

*Et elegi domum patris tui ex omnibus tri- 28
bubus Israel fungi sacerdotio mihi, vt ascende-
ret ad altare meum, & adoleret incensum, &
portaret ephud coram me. & dedi domui pa-
tris tui omnia quæ ignis sacrificiorum filiorum
Israel in cibum.*

*Et quare despexisti in victimam meam, 29
& in sacrificium meum impudenti oculo? &
honorasti filios tuos magis quàm me, vt bene-
diceretur primitiæ omnis sacrificij Israel ante
me?*

*Propter hoc hæc ait dominus Deus Israel: 30
dixi, Domus tua & domus patris tui venient
coram me vsque in sempiternum. & nunc di-
cit Dominus, Nequaquam mihi; quoniam glo-
rificantes me glorificabo, & qui contemnunt
me contemnentur.*

*Ecce dies veniunt & disperdam semen 31
tuum & semen domus patris tui.*

*Et aspiciet firmamentum templorum in 32
omnibus quibus benefaciet Israel. & non erit
senex in domo tua, & non erit ibi senex in do-
mo mea omnibus diebus.*

*Et virum quem non disperdam tibi ab al- 33
tari meo, faciam deficere oculos eius, et deflue-
re animam ipsius; & omne abundans domus
tuæ cadet in framea virorum.*

*Et hoc tibi signum quod venturum est su- 34
per duos filios tuos istos Ophni & Phinees, in
die vno morientur ambo.*

*Et suscitabo mihi ipsi sacerdotem fidelem, 35
qui omnia quæ in corde meo, & quæ in ani-
ma mea, faciet. & ædificabo ei domum fidelem,
& ambulabit coram christis meis cunctis die-
bus.*

*Et erit omnis qui remansit in domo tua 36
veniet ad adorandum eum in obolo argenti, et
in pane vno, dicens: Dimitte me ad vnum sa-
cerdotiorum tuorum, vt comedam panem.*

17 καὶ ἦλθεν ἄνθρωπος θεοῦ πρὸς ἠλί, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
τάδε λέγει κύριος, ἀποκαλυφθεὶς ἀπεκαλύφθην πρὸς
τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ὄντων αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου δού-
28 λων τῷ οἴκῳ φαραώ· καὶ ἐξελεξάμην τὸν οἶκον τοῦ
πατρός σου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ ἱερατεύειν
ἐμοί, τοῦ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, καὶ θυμιᾶν
θυμίαμα, καὶ αἴρειν ἐφοὺδ ἐνώπιόν μου. καὶ ἔδωκα τῷ
οἴκῳ τοῦ πατρός σου πάντα τὰ τοῦ πυρὸς τῶν θυσιῶν τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ εἰς βρῶσιν.
29 καὶ ἵνα τί ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ ἐπὶ
τὴν θυσίαν μου ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ; καὶ ἐδόξασας τοὺς υἱοὺς
σου ὑπὲρ ἐμὲ ἐν εὐλογεῖσθαι ἀπαρχὴν πάσης θυσίας ἰσ-
ραὴλ ἔμπροσθέν μου;
30 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, εἶπον, ὁ
οἶκός σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου διελεύσονται ἐνώπιον
ἐμοῦ ἕως αἰῶνος. καὶ νῦν φησὶ κύριος, μηδαμῶς ἐμοί,
ὅτι τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω. καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές
με ἐξουθενωθήσονται.
31 ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα
σου καὶ τὸ σπέρμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.
32 καὶ ἐπιβλέψει κραταίωμα ναῶν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἀ-
γαθυνεῖ τὸν ἰσραήλ. καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ
σου, καὶ οὐκ ἔσται σοι πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ μου πάσας τὰς
ἡμέρας.
33 καὶ ἄνδρα ὃν οὐκ ἐξολοθρεύσω σοι ἀπὸ τοῦ θυσια-
στηρίου μου, ποιήσω ἐκλείπειν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ
καταρρεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ περισσεῦον τοῦ οἴ-
34 κου σου πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν. καὶ τοῦτό σοι τὸ
σημεῖον ὃ ἥξει ἐπὶ τοὺς δύο υἱούς σου τούτους, ὀφνὶ καὶ φινεές,
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀποθανοῦνται ἀμφότεροι.
35 καὶ ἀναστήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν, ὃς πάντα τὰ ἐν
τῇ καρδίᾳ μου, καὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ποιήσει. καὶ οἰκο-
δομήσω αὐτῷ οἶκον πιστόν, καὶ διελεύσεται ἐνώπιον τῶν χρι-
στῶν μου πάσας τὰς ἡμέρας.
36 καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὑπολελειμμένος ἐν τῷ οἴκῳ σου ἥξει
προσκυνῆσαι αὐτῷ ἐν ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνί,
λέγων, παράρριψόν με ἐπὶ μίαν τῶν ἱερατειῶν σου τοῦ
φαγεῖν ἄρτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et venit propheta Domini ad Gheli, & dixit ei: Sic dixit Dominus: Reuelari reuelatus sum super domum patris tui quando fuerũt in Misraim, & seruientes domui Parghoh:
28 Et optaui in eo ex omnibus tribubus Israel vt sit sacerdos ad ascendere faciendum oblationem super altare meum, ad suffiendum suffitum aromatum, ad vestiendum ephod, ad ministrandum ante me; & dedi domui patris tui omnes oblationes domus Israel.
29 Ad quid vos vim inferentes in mactationem sanctam meam? & in oblationem meam quæ iussi ad offerendum ante me in domo sanctuarij mei? & honorasti filios tuos præ me ad alendum eos ex capite omnis oblationis sacrificij Israel populi mei?
30 Propterea sic dixit dominus Deus Israel: Dicendo dixi, Domus tua & domus patris tui ministrabunt ante me vsque in sæculum: & nunc dixit Dominus; Vera illa iudicia mea, quòd honorantes ante me honorabo; & qui contempserint super nomen meum, despicientur.
31 Ecce dies venient & extirpabo fortitudinem seminis tui & fortitudinem seminis domus patris tui ne sit senex in domo tua.
32 Et eris contemplans, & eris videns in calamitate quæ erit super hominem domus tuæ in peccatis quæ peccauerunt in domo sanctuarij mei: & post hæc venire faciam bonum super Israel, & non erit in domo tua senex omnibus diebus.
33 Et homo non deficiet tibi ex altari meo ad obscurandum oculos tuos, & ad contristandum animam tuam; & omnis multitudo domus tuæ occidentur iuuenes.
34 Et hoc tibi signum, quod veniet ad duos filios tuos, ad Hhophni & Pinhhazz; in die vno occidentur ambo illi.
35 Et statuam ante me sacerdotem fidelem, qui iuxta dictum meum, & iuxta voluntatẽ meam faciet: & statuam illi regnum firmum, & ministrabit ante Vnctum meum omnibus diebus.
36 Et erit, omnis qui relinquetur in domo tua, veniet ad humiliandam se illi, ad MEGHA argenti & buccellam panis: & dicet, Numera me nunc in vnum ex custodia sacerdotum ad comedendum buccellam panis.

ג

1 וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי וּדְבַר־יְהוָה הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ׃
2 וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקוֹמוֹ וְעֵינָו הֵחֵלּוּ כֵהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת׃
3 וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים׃
4 וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
5 וַיָּרָץ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי־קָרָאתָ לִּי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכָּב׃
6 וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שְׁכָב׃
7 וּשְׁמוּאֵל טֶרֶם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטֶרֶם יִגָּלֶה אֵלָיו דְּבַר־יְהוָה׃
8 וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא־שְׁמוּאֵל בַּשְּׁלִשִׁית וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֶן עֵלִי כִּי יְהוָה קֹרֵא לַנָּעַר׃
9 וַיֹּאמֶר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם־יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר יְהוָה כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ׃
10 וַיָּבֹא יְהוָה וַיִּתְיַצַּב וַיִּקְרָא כְפַעַם־בְּפַעַם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ׃
11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל הִנֵּה אָנֹכִי עֹשֶׂה דָבָר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעוֹ תְּצִלֶּינָה שְׁתֵּי אָזְנָיו׃
12 בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶל־עֵלִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּיתוֹ הָחֵל וְכַלֵּה׃
13 וְהִגַּדְתִּי לוֹ כִּי־שֹׁפֵט אֲנִי אֶת־בֵּיתוֹ עַד־עוֹלָם בַּעֲוֹן אֲשֶׁר־יָדַע כִּי־מְקַלְלִים לָהֶם בָּנָיו וְלֹא כִהָה בָּם׃
14 וְלָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֵלִי אִם־יִתְכַּפֵּר עֲוֹן בֵּית־עֵלִי בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה עַד־עוֹלָם׃

CAP. III.

1 PVer autẽ Samuel miniſtrabat Dño co-
A ram Heli; & ſermo Dñi erat precioſus.
In diebus illis non erat viſio manifeſta.
2 Factum eſt ergo in die quadã Heli iace-
bat in lectulo ſuo, & oculi eius caligaue-
3 rãt, nec poterat videre lucernã Dei: Ante-
quã extingueretur, Samuel autem dormie
4 bat in templo Dñi vbi erat arca Dei. Et
vocauit Dñs Samuel: qui reſpondens ait:
5 Ecce ego. Et cucurrit ad Heli & dixit: Ec-
ce ego. vocaſti enim me. Qui dixit: Non
vocaui te, fili: reuertere & dormi. & abiit
6 & dormiuit. Et adiecit Dominus rurſum
vocare Samuel. cõſurgenſq; Samuel abiit
ad Heli, & dixit: Ecce ego: q̃a vocaſti me.
q̃ reſpõdit: Nõ vocaui te fili mi. reuerte-
7 re & dormi. Porrò Samuel necdũ ſciebat
Dñm, nec reuelatus fuerat ei ſermo Dñi.
8 Et adiecit Dominus & vocauit adhuc Sa
B muel tertiò. qui conſurgens abiit ad Heli
& ait: Ecce ego, quia vocaſti me. Intellexit
ergo Heli, quia Dominus vocaret puerũ.
9 Et ait ad Samuel: Vade & dormi: & ſi
deinceps vocauerit te, dices: Loquere Do
mine, quia audit ſeruus tuus. Abiit ergo
10 Samuel, & dormiuit in loco ſuo. Et ve-
nit Dominus, & ſtetit & vocauit ſicut vo
cauerat ſecundò, Samuel, Samuel? Et ait
Samuel: Loquere Domine: quia audit
11 ſeruus tuus. Et dixit Dominus ad Sa-
muel: Ecce ego facio verbum in Iſrael,
quod quicunq; audierit, tinnient ambæ
aures eius.
12 In die illa ſuſcitabo aduerſum Heli
C omnia quę locutus ſum ſuper domũ eius.
13 incipiam & complebo. Prædixi
enim ei, quòd iudicaturus eſſem domum
eius in æternum propter iniquitatem, eo
quòd nouerat indignè agere filios ſuos, &
14 non corripuerit eos. Idcircò iuraui
domui Heli, quòd non expietur iniqui-
tas domus eius victimis & muneribus vſ-
que in æternum.

תרגום יונתן

ג

1 וְרַבְיָא שְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בְּחַיֵּי עֵלִי וּפִתְגָּמָא דַייָ הֲוָה כַּסִּי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית נְבוּאָה גַלְיָא׃ 2 וַהֲוָה בְּיוֹמָא הַהוּא
עֵלִי שְׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ וְעֵינוֹהִי שָׁרִיאָ לְמִכְהֵי וְלָא יָכִיל לְמֶחֱזֵי׃ 3 וּבוֹצִין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ עַד לָא טְפָא וּשְׁמוּאֵל שָׁכִיב בַּעֲזָרַת לֵיוָאֵי וְקָלָא
דַייָ מֵהֵיכְלָא דַייָ דְתַמָּן אֲרוֹנָא דַייָ׃ 4 וּקְרָא יְיָ לִשְׁמוּאֵל וַאֲמַר הָא אֲנָא׃ 5 וּרְהַט לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וַאֲמַר
לָא קְרֵיתִי תוּב שְׁכַב וַאֲזַל וּשְׁכִיב׃ 6 וְאוֹסִיף יְיָ מִקְרֵי עוֹד שְׁמוּאֵל וְקָם שְׁמוּאֵל וַאֲזַל לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וַאֲמַר
לָא קְרֵיתִי בְּרִי תוּב שְׁכִיב׃ 7 וּשְׁמוּאֵל עַד לָא אֲלַף מִדַּע אֻלְפַן מִן קֳדָם יְיָ וְעַד לָא אִתְגְּלִי לֵיהּ פִּתְגָּם נְבוּאָה דַייָ׃ 8 וְאוֹסֵיף
יְיָ מִקְרֵי שְׁמוּאֵל בִּתְלִיתֵיתָא וְקָם וַאֲזַל לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וּסְבַר עֵלִי אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ מִתְקְרֵי לְרַבְיָא׃ 9 וַאֲמַר עֵלִי
לִשְׁמוּאֵל אֱזִיל שְׁכִיב וִיהֵא אִם יִקְרֵי לָךְ וְתֵימַר מַלֵּיל יְיָ אֲרֵי שָׁמַע עַבְדָּךְ וַאֲזַל שְׁמוּאֵל וּשְׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ׃ 10 וְאִתְגְּלִי לֵיהּ יְקָרָא דַייָ
וְאִתְעַתַּד וּקְרָא כִּזְמַן בִּזְמַן שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַאֲמַר שְׁמוּאֵל מַלֵּיל אֲרֵי שָׁמַע עַבְדָּךְ׃ 11 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל הָא אֲנָא עָבֵיד פִּתְגָּמָא בְּיִשְׂרָאֵל
וְכָל דְיִשְׁמְעִינֵיהּ יִצְלְּן תַּרְתֵּין אֻדְנוֹהִי׃ 12 בְּיוֹמָא הַהוּא אֲקַיֵּם לְעֵלִי יָת כָּל דְמַלֵּילִית עַל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ אֲגַמַר וַאֲשֵׁיצֵי׃
13 וְחַוֵּיתִי לֵיהּ אֲרֵי מִיתְפְּרַע אֲנָא מִן אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ עַד עָלְמָא בְּחוֹבִין דִּידַע אֲרֵי מַרְגְּזִין לְהוֹן בְּנוֹהִי וְלָא כְהָא בְּהוֹן׃
14 וּבְכֵן קַיֵּימִית לְבֵית עֵלִי אִם יִשְׁתַּבְקוּן חוֹבֵי בֵית עֵלִי בְּנִכְסַת קוּדְשִׁין וּבְקֻרְבָּנִין עַד עָלְמָא׃

CAP. III.

ET puer Samuel erat ministrans Domino co- 1
ram Heli sacerdote: & sermo Domini erat
preciosus in diebus illis: non erat visio distin-
guens. ² *Et factū est in die illa, & Heli dormie-* 2
bat in loco suo: & oculi eius incœperunt cali-
gare, & non poterat videre.
³ *Et lucerna Dei antequam extingueretur,* 3
& Samuel dormiebat in templo Domini, vbi
erat arca Dei.
⁴ *Et vocauit Dominus, Samuel, Samuel?* 4
& dixit: Ecce ego. ⁵ *Et cucurrit ad Heli,* 5
& dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. ille
autem dixit: Non vocaui te: reuertere et dor-
mi. & reuersus est & dormiuit.
⁶ *Et adiecit Dominus rursum vocare Sa-* 6
muel. & abijt ad Heli secundò, & dixit: Ecce
ego, quia vocasti me. & dixit: Non vocaui te
fili: reuertere & dormi.
⁷ *Et Samuel antequam cognosceret Deum,* 7
& antequam reuelatus esset sermo Domini ad
eum: ⁸ *Et adiecit Dominus vocare Sa-* 8
muel in tertio. & consurrexit Samuel et abijt
ad Heli, & dixit: Ecce ego, quia vocasti me. et
intellexit Heli quòd Dominus vocauit puerum.
⁹ *Et dixit Heli Samuel: Reuertere et dor-* 9
mi fili. & erit si vocauerit te, & dices, Lo-
quere Domine, quia audit seruus tuus. et abijt
Samuel & dormiuit in loco suo.
¹⁰ *Et venit Dominus & stetit & vocauit* 10
eum sicut semel & semel, Samuel, Samuel? &
dixit Samuel, Loquere Domine; quia audit ser-
uus tuus. ¹¹ *Et dixit Dominus ad Samuel:* 11
Ecce ego facio verba in Israel, vt quicunque
audierit hæc, tinnient ambæ aures eius.
¹² *In die illa suscitabo aduersum Heli omnia* 12
quæcunq; locutus sum contra domum eius, in-
cipiam et complebo. ¹³ *Et nūciaui ei quòd vlcis-* 13
car ego domum eius vsque in æternum in ini-
quitatibus filiorum eius, quibus nouerat quòd
maledicentes Deo filij eius, & non admonebat
eos. ¹⁴ *Et non sic iuraui domui Heli, si placa-* 14
bitur iniquitas domus Heli in incenso vel in
victimis vsque in æternum.

γ´.

1 Καὶ τὸ παιδάριον σαμουὴλ ἦν λειτουργοῦν τῷ κυρίῳ
ἐνώπιον ἠλὶ τοῦ ἱερέως, καὶ ῥῆμα κυρίου ἦν τίμιον ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις, οὐκ ἦν ὅρασις διαστέλλουσα.
2 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἠλὶ ἐκάθευδεν ἐν
τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ἀμαυροῦ-
3 σθαι, καὶ οὐκ ἐδύνατο βλέπειν. καὶ ὁ λύχνος τοῦ θεοῦ
πρὶν ἢ κατασβεσθῆναι, καὶ Σαμουὴλ ἐκάθευδεν ἐν τῷ
4 ναῷ κυρίου, οὗ ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐκάλεσε κύ-
5 ριος, Σαμουὴλ, Σαμουήλ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. καὶ ἔδρα-
με πρὸς ἠλὶ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ, ὅτι κέκληκάς με. ὁ δὲ εἶ-
πεν, οὐ κέκληκά σε, ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε. καὶ ἀνέστρεψε
6 καὶ ἐκάθευδε. καὶ προσέθετο κύριος ἔτι καλέσαι τὸν
Σαμουήλ. καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἠλὶ τὸ δεύτερον, καὶ εἶπεν,
ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε τέ-
7 κνον· ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε. καὶ Σαμουὴλ πρὶν ἢ
γνῶναι τὸν θεόν, καὶ πρὶν ἢ ἀποκαλυφθῆναι ῥῆμα κυρίου
8 πρὸς αὐτόν· καὶ προσέθετο κύριος καλέσαι Σα-
μουὴλ ἐν τρίτῳ· καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἠ-
λί, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ συνῆκεν ἠ-
λὶ ὅτι κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον.
9 καὶ εἶπεν ἠλὶ τῷ Σαμουήλ, ἀνάστρεφε καὶ κάθευ-
δε τέκνον. καὶ ἔσται ἐὰν καλέσῃ σε, καὶ ἐρεῖς, λάλει κύριε,
ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. καὶ ἐπορεύθη Σαμουὴλ καὶ ἐκοι-
μήθη ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ.
10 καὶ ἦλθε κύριος καὶ κατέστη καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς
ἅπαξ καὶ ἅπαξ, Σαμουὴλ, Σαμουήλ. καὶ εἶπεν σαμουήλ,
λάλει κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου.
11 καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ
ῥήματα ἐν ἰσραήλ, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτά, ἠχήσει
ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ.
12 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ἐπὶ ἠλὶ πάντα ὅσα ἐλά-
λησα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἄρξομαι καὶ ἐπιτελέσω.
13 καὶ ἀνήγγειλα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶ ἐγὼ τὸν οἶκον αὐτοῦ
ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ, αἷς ἔγνω ὅτι κακολογοῦν-
τες θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς.
14 καὶ οὐχ οὕτως ὤμοσα τῷ οἴκῳ ἠλί, εἰ ἐξιλασθήσε-
ται ἡ ἀδικία οἴκου ἠλὶ ἐν θυμιάματι ἢ ἐν θυσίαις ἕως
τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. III.

ET puer Semuel ministrans ante Dominum in vita Gheli. & verbū Domini erat absconsum in diebus illis, nō erat prophetia manifesta.
² Et fuit in die illo & Gheli cubans in loco suo, & oculi eius cœperunt ad caligandum, & non potens ad videndum.
³ Et lucerna domus sanctuarij Domini necdum extinguebatur, & Semuel cubans in atrio Leuitarum, & vox Domini è templo Do-
mini quo ibi arca Domini. ⁴ Et vocauit Dominus Semuelem. & dixit: Ecce ego. ⁵ Et cucurrit ad Gheli, & dixit:
Ecce ego; nam vocasti me. & dixit: Non vocaui: redi cubato: & abiit & cubuit. ⁶ Et addidit Dominus vocare iterum Semuelem.
& venit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. & dixit: Non vocaui, fili mi: redi cubato. ⁷ Et Semuel necdum didicerat
scire disciplinam ab-ante Dominum, & nondum manifestatum erat ei verbum prophetiæ Domini. ⁸ Et addidit Dominus vocare Se-
muel in tertio: & surrexit & iuit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quia vocasti me. & cogitauit Gheli quòd ab ante Dominum vocatus est puer.
⁹ Et dixit Gheli ad Samuel: Ito cubato: & erit si vocabit te, & dices, Loquere Domine; nam audiens seruus tuus. & abiit Semuel &
cubuit in loco suo. ¹⁰ Et reuelata est ei gloria Domini, & stetit & vocauit vt tempore in tempore, Semuel, Semuel? & dixit
Semuel: Loquere, quoniam audiens seruus tuus. ¹¹ Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego faciens verbum in Israel, quòd
omnis qui audierit illud, tinnient ambæ aures eius. ¹² In die illo firmabo Gheli omnia quæ locutus sum super hominem domus
eius, & conficiam & consummabo. ¹³ Et ostendam ei quòd vlciscens ego ab homine domus illius vsque in sæculum in peccatis
quæ cognouit; quoniam prouocantes sibi filij eius, & non prohibuit in eis. ¹⁴ Et ideo iuraui domui Gheli, si remittentur debita
domus Gheli in oblatione sanctorum & in oblationibus vsque ad sæculum.

15 * וַיִּשְׁכַּב שְׁמוּאֵל עַד־הַבֹּקֶר וַיִּפְתַּח אֶת־דַּלְתוֹת
בֵּית־יְהוָה וּשְׁמוּאֵל יָרֵא מֵהַגִּיד אֶת־הַמַּרְאָה
אֶל־עֵלִי׃
16 * וַיִּקְרָא עֵלִי אֶת־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּנִי
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
17 * וַיֹּאמֶר מָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־נָא תְכַחֵד
מִמֶּנִּי כֹּה יַעֲשֶׂה־לְּךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־תְּכַחֵד
מִמֶּנִּי דָּבָר מִכָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ׃
18 * וַיַּגֶּד־לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים וְלֹא כִחֵד
מִמֶּנּוּ וַיֹּאמַר יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָו יַעֲשֶׂה׃
19 * וַיִּגְדַּל שְׁמוּאֵל וַיהוָה הָיָה עִמּוֹ וְלֹא־הִפִּיל מִכָּל־
דְּבָרָיו אָרְצָה׃
20 * וַיֵּדַע כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כִּי־נֶאֱמָן
שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיהוָה׃
21 * וַיֹּסֶף יְהוָה לְהֵרָאֹה בְשִׁלֹה כִּי־נִגְלָה יְהוָה אֶל־
שְׁמוּאֵל בְּשִׁלוֹ בִּדְבַר יְהוָה׃
1 * וַיְהִי דְבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל

ד

וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים לַמִּלְחָמָה
וַיַּחֲנוּ עַל־הָאֶבֶן הָעֵזֶר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בַאֲפֵק׃
2 * וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ
הַמִּלְחָמָה וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּכּוּ
בַמַּעֲרָכָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ׃
3 * וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
לָמָּה נְגָפָנוּ יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ
מִשִּׁלֹה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ
וְיֹשִׁעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ׃
4 * וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם אֵת אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי עִם־
אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִינְחָס׃

15 * Dormiuit autem Samuel vſque ma-
nè, aperuitque oſtia domus Domini. & Sa
muel timebat indicare viſionem Heli.
16 * Vocauit ergo Heli Samuelem, & di-
xit: Samuel fili mi? qui reſpondens ait:
17 Præſto ſum. * Et interrogauit eum: Quis
eſt ſermo quem locutus eſt Dominus ad
te? oro te ne celaueris me. hæc faciat tibi
D Deus & hæc addat, ſi abſconderis à me ſer
moné ex omnibus verbis quæ dicta ſunt
18 tibi. * Indicauit itaque ei Samuel vniuer-
ſos ſermones, & non abſcondit ab eo. Et
ille reſpondit: Dominus eſt. quod bonum
eſt in oculis ſuis faciat.
19 * Creuit autem Samuel, & Dominus e-
rat cum eo, & nõ cecidit ex omnibus ver-
20 bis eius in terram. * Et cognouit vni-
uerſus Iſrael à Dan vſque Berſabee quòd
fidelis Samuel propheta eſſet Domini.
21 * Et addidit Dominus vt appareret in
Sylo, quoniam reuelatus fuerat Dominus
Samueli in Sylo iuxta verbum Domini. &
euenit ſermo Samuelis vniuerſo Iſraeli.

CAP. IIII.

1 EGreſſus eſt namque Iſrael obuiam Phi
A liſtiim in prœlium, & caſtrametatus
eſt iuxta Lapidem adiutorij. Porrò Phili-
ſtiim venerunt in Aphec;
2 * Et inſtruxerunt aciem contra Iſrael
inito autem certamine terga vertit Iſrael
Philiſtæis, & cæſa ſunt in illo certamine
paſsim per agros quaſi quatuor millia vi-
3 rorum. * Et reuerſus eſt populus ad
caſtra: dixeruntque maiores natu de Iſ-
rael: Quare percuſsit nos Dominus ho-
die coram Philiſtiim? Afferamus ad nos
de Sylo arcam fœderis Domini, & veniat
in medium noſtri, vt ſaluet nos de manu
inimicorum noſtrorum.
4 * Miſit ergo populus in Sylo, & tu-
B lerunt indè arcam fœderis Domini exer-
cituum ſedentis ſuper Cherubim. erant-
que duo filij Heli cum arca fœderis Dei
Ophni & Phinees.

תרגום יונתן

15 ושכב שמואל עד צפרא ופתח ית דשי מקדשא דיי ושמואל דחיל מלחואה ית חיזו נבואתא לעלי : 16 וקרא עלי לשמואל
ואמר שמואל ברי ואמר הא אנא : 17 ואמר מה פתגמא דמליל עמך לא כען תכסי מיני כדין יעביד יי לך וכדין יוסיף אם תכסי
מני פתגמא מכל פתגמא דמליל עמך : 18 וחוי ליה שמואל ית כל פתגמיא לא כסי מיניה ואמר יי הוא דתקין קדמוהי יעביד :
19 ורבא שמואל ומימרא דיי הוה בסעדיה ולא בטיל מכל פתגמוהי חדא : 20 וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע ארי מהימן
שמואל בפתגמי נבואתא דיי : 21 ואוסיף יי לאתגלאה בשילו ארי איתגלי יי לשמואל בשילו כפיתגמא דיי :
1 והוה פיתגם שמואל מדעא לכל ישראל

ד

ונפק ישראל לקדמות פלשתאי לאגחא קרבא ושרו על אבן סעדא ופלשתאי שרו באפק :
2 וסדרו קרבא פלשתאי לקדמות ישראל ואיתרטישו עבדי קרבא ואיתברו ישראל קדם פלשתאי ומחו בסידרא בחקלא כארבעה
אלפין גברא : 3 ואתא עמא למשריתא ואמרו סבי ישראל למה תברנא יי יומא דין קדם פלשתאי ניסב כען לנא
משילו ית ארון קימא דיי ויהך בינגא ובדיל יקר שמיה נתפרק מיד בעלי דבבנא :
4 ושלח עמא לשילו ונטלו מתמן ית ארון קימא דיי צבאות דשכינתיה שריא עיל מן כרוביא ותמן תרין בני עלי עם ארון קימא
דיי חפני ופינחס :

* Et dormit Samuel vsque manè, & sur- 15
rexit manè & aperuit ostia domus Domini.
& Samuel timuit indicare visionem Heli.
* Et dixit Heli ad Samuel: Fili? & dixit: 16
Ecce ego.
* Et dixit: Quis sermo qui dictus est ad te 17
fili? ne iam celaueris à me ex omnibus verbis
dictis in auribus tuis. hæc faciat tibi Deus, &
hæc addat si absconderis à me sermonem.
* Et indicauit ei Samuel vniuersos sermo- 18
nes, & non abscondit ab eo verbum. & di-
xit Heli: Dominus ipse placitum coram eo fa-
ciat.
* Et magnificatus est Samuel, & erat Do- 19
minus cum eo. & non cecidit ex omnibus ver-
bis eius in terram.
* Et cognouerunt vniuersus Israel à Dan 20
& vsque Bersabee quòd fidelis Samuel in Pro-
phetam.
* Et addidit Dominus vt appareret ei in 21
Sylo, et reuelatus fuerat Dominus ad Samuel
in Sylo iuxta verbum Domini.

CAP. IIII.

ET factum est verbum Samuel ad omnem 1
Israel, & conueniunt Philistiim in pugnam
contra Israel: & egressus est Israel obuiam eis
in prælium: & castrametantur iuxta lapidem
Adiutorij, & castrametantur Philistiim in
Aphec:
* Et instruxerunt aciem Philistiim in præ- 2
lium contra Israel. & declinauit bellum, et ce-
cidit vir Israel coram Philistiim in acie in cam-
po quatuor millia virorum.
* Et reuersus est populus ad castra: & di- 3
xerūt maiores natu Israel: Quare igitur quas-
sauit nos Dominus hodie coram Philistiim? ac-
cipiamus ad nos arcam fœderis Domini nostri
de Sylo, & egrediatur in medio nostri, & sal-
uabit nos de manu inimicorum nostrorum.
* Et misit populus in Sylo, & tulerunt in- 4
de arcam fœderis Domini exercituum, vbi se-
derunt Cherubin. & ambo filij Heli cum arca
fœderis Dei Ophni & Phinees.

15 * καὶ κοιμᾶται Σαμουὴλ ἕως πρωΐ, καὶ ὤρθρισε τὸ-
πρωῒ καὶ ἤνοιξεν τὰς θύρας τοῦ οἴκου κυρίου. καὶ σαμουὴλ
ἐφοβήθη ἀναγγεῖλαι τὴν ὅρασιν τῷ ἠλί.
16 * καὶ εἶπεν ἠλὶ πρὸς σαμουήλ, τέκνον: καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.
17 * καὶ εἶπε, τί τὸ ῥῆμα τὸ λαληθὲν πρὸς σὲ τέκνον; μὴ
δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ἐκ πάντων τῶν λόγων τῶν λαλη-
θέντων ἐν τοῖς ὠσί σου. τάδε ποιήσαι σοι ὁ θεὸς, καὶ τάδε
προσθείη ἐὰν κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα.
18 * καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους,
καὶ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ' αὐτοῦ ῥῆμα. καὶ εἶπεν ἠλί, κύριος αὐ-
τὸς τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει.
19 * καὶ ἐμεγαλύνθη Σαμουήλ, καὶ ἦν ὁ κύριος μετ' αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ πάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.
20 * καὶ ἔγνωσαν πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσα-
βαιὲ, ὅτι πιστὸς Σαμουὴλ εἰς προφήτην.
21 * καὶ προσέθετο κύριος τοῦ δηλωθῆναι αὐτῷ ἐν συ-
λῷ, καὶ ἀπεκαλύφθη κύριος πρὸς Σαμουὴλ ἐν συλῷ
κατὰ ῥῆμα κυρίου.

δ΄.

1 * Καὶ ἐγένετο ῥῆμα σαμουὴλ πρὸς πάντα ἰσραήλ,
καὶ συναθροίζονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσ-
ραήλ. καὶ ἐξῆλθεν ἰσραὴλ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς εἰς πό-
λεμον. καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ ἀβεννέζερ. καὶ παρεμ-
βάλλουσιν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ ἀφέκ·
2 * καὶ παρατάσσονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ
ἰσραήλ. καὶ ἔκλινεν ὁ πόλεμος, καὶ ἔπεσεν ἀνὴρ ἰσραὴλ
ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ παρατάξει ἐν τῷ πεδίῳ τέσ-
σαρες χιλιάδες ἀνδρῶν.
3 * καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ εἶπον οἱ
πρεσβύτεροι ἰσραήλ, διατί ἄρα ἔθραυσεν ἡμᾶς κύριος
σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων; λάβωμεν πρὸς ἡ-
μᾶς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἡμῶν ἐκ συλώ, καὶ
ἐξελθέτω ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν
ἐχθρῶν ἡμῶν.
4 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ λαὸς ἐν συλῷ, καὶ ἦραν ἐκεῖθεν τὴν
κιβωτὸν διαθήκης κυρίου τῶν δυνάμεων, οὗ ἐπεκάθητο τὰ
χερουβίν. καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ ἠλὶ μετὰ τῆς κιβωτοῦ τῆς δια-
θήκης τοῦ θεοῦ ὀφνὶ καὶ φινεές.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

15 Et cubuit Semuel vsque ad manè, & aperuit portas sanctuarij Domini: & Semuel timens indicare visionem prophetiæ ad Gheli.
16 Et vocauit Gheli Semuel, & dixit: Semuel fili mi? & dixit: Ecce ego.
17 Et dixit: Quod verbum quod locutus est tecum? ne nunc abscondas à me: sic faciat Dominus tibi, & sic addat si absconderis à me verbum ex omni verbo quod locutus est tecum.
18 Et indicauit illi Semuel omnia verba, non abscondit ab eo: & dixit, Dominus ipse, quod rectum ante ipsum, faciet.
19 Et creuit Semuel, & dictum Domini fuit in auxilium eius, & non cessauit ex omnibus verbis eius vnum.
20 Et cognouit omnis Israel à Dan & vsque Bersabagh, quòd fidelis Semuel in verbis prophetiæ Domini.
21 Et addidit Dominus ad reuelandum in Siloh, quoniam reuelatus est Dominus Semueli in Silo iuxta verbum Domini.
1 Et fuit verbum Semuel notum omni Israel.

CAP. IIII.

ET exiit Israel ad occursum Pelisthæorum ad ineundum bellum, & manserunt super lapidem auxilij, & Pelisthæi manserunt in Apheq.
2 Et ordinauerunt bellum Pelisthæi ad occursum Israel; & expansi sunt factores prælij, & fracti sunt Israel ante Pelisthæos, & percusserunt in acie in agro circiter quatuor mille viros.
3 Et venit populus ad castra, & dixerunt senes Israel: Quare fregit nos Dominus die hac ante Pelisthæos? accipiemus nunc nobis ex Siloh arcam fœderis Domini, & ibit inter nos, & propter gloriam nominis eius liberabimur de manu auctorum inimicitiarum nostrarum.
4 Et misit populus ad Siloh, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum, quòd maiestas eius manens suprà à Cherubaia: & ibi duo filij Gheli cum arca fœderis Domini Hhophni & Pinhhaz:

5 * וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִעוּ
כָל־יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהֹם הָאָרֶץ׃
6 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ
מֶה קוֹל הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּמַחֲנֵה הָעִבְרִים
וַיֵּדְעוּ כִּי אֲרוֹן יְהוָה בָּא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃
7 * וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים אֶל־
הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כָּזֹאת
אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם׃
8 * אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים
הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־
מַכָּה בַּמִּדְבָּר׃
9 * הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעַבְדוּ
לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם וִהְיִיתֶם לַאֲנָשִׁים
10 וְנִלְחַמְתֶּם׃ * וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל
וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאֹהָלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל
מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רַגְלִי׃
11 * וַאֲרוֹן אֱלֹהִים נִלְקָח וּשְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי
וּפִינְחָס׃
12 * וַיָּרָץ אִישׁ־בִּנְיָמִן מֵהַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא שִׁלֹה בַּיּוֹם
הַהוּא וּמַדָּיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ׃
13 * וַיָּבוֹא וְהִנֵּה עֵלִי יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא יַךְ דֶּרֶךְ מְצַפֶּה
כִּי־הָיָה לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא
לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל־הָעִיר׃
14 * וַיִּשְׁמַע עֵלִי אֶת־קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מֶה קוֹל
הֶהָמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ מִהַר וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְעֵלִי׃
15 * וְעֵלִי בֶּן־תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו קָמָה וְלֹא
יָכוֹל לִרְאוֹת׃
16 * וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־עֵלִי אָנֹכִי הַבָּא מִן־הַמַּעֲרָכָה
וַאֲנִי מִן־הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֶה־הָיָה
הַדָּבָר בְּנִי׃

5 * Cumque veniſſet arca fœderis Domini in caſtra, vociferatus eſt omnis Iſrael clamore grandi, & perſonuit terra.
6 * Et audierunt Philiſtiim vocem clamoris, dixeruntque: Quænam eſt hæc vox clamoris magni in caſtris Hebræorum? & cognouerunt quòd arca Domini veniſſet in caſtra.
7 * Timueruntque Philiſtiim, dicentes: Venit Deus in caſtra. & ingemuerunt dicentes: Væ nobis. non enim fuit tanta exultatio heri & nudiuſtertius.
8 * Vę nobis. quis nos ſaluabit de manu Deorum ſublimium iſtorum? hi ſunt Dij qui percuſſerunt Ægyptum omni plaga in deſerto.
9 * Cõfortamini & eſtote viri Philiſtiim; ne ſeruiatis Hebræis ſicut & illi ſeruierũt vobis. confortamini & bellate.
10 * Pugnauerunt ergo Philiſtiim, & cæſus eſt Iſrael, & fugit vnuſquiſque in tabernaculum ſuum. & facta eſt plaga magna nimis; & ceciderunt de Iſrael triginta millia peditum:
11 * Et arca Dei capta eſt, duo quoque filij Heli mortui ſunt Ophni & Phinees.
12 * Currens autem vir de Beniamin ex acie venit in Sylo in die illa, ſciſſa veſte, & conſperſus puluere caput.
13 * Cumque ille veniſſet, Heli ſedebat ſuper ſellam contra viam expectans. erat autem cor eius pauens pro arca Dei. Vir autem ille poſtquam ingreſſus eſt, nunciauit vrbi. & vlulauit omnis ciuitas.
14 * Et audiuit Heli ſonitum clamoris, dixitque: Quis eſt hic ſonitus tumultus huius?
15 * At ille feſtinauit & venit, & nunciauit Heli. Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat.
16 * Et dixit ad Heli: Ego ſum qui veni de prœlio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum eſt fili mi?

תרגום יונתן

5 וַהֲוָה כַּד אֲתָא אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ לְמַשְׁרִיתָא וְיַבִּיבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יַבָּבָא רַבָּא וְאִשְׁתַּגֵּשַׁת אַרְעָא׃ 6 וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת קָל יַבָּבָא
וַאֲמַרוּ מָה קָל יַבָּבָא רַבָּא הָדֵין בְּמַשְׁרִית יְהוּדָאֵי וִידַעוּ אֲרֵי אֲרוֹנָא דַייָ אֲתָא לְמַשְׁרִיתָא׃ 7 וּדְחִילוּ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי אֲמַרוּ אֲתָא אֲרוֹנָא
דַייָ לְמַשְׁרִיתָא וַאֲמַרוּ וָוי לָנָא אֲרֵי לָא הֲוָת כְּהָדָא מֵאֶתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי׃ 8 וָוי לָנָא מַן יְשֵׁזְבִינָנָא מִיַּד מֵימְרָא דַייָ דְעוֹבָדוֹהִי רַבְרְבִין
אִלֵּין אִינוּן גְּבוּרָתָא דַייָ דִּמְחָא יַת מִצְרָאֵי בְּכָל מְחָא וּלְעַמֵּיהּ עֲבַד פְּרִישָׁן בְּמַדְבְּרָא׃ 9 אִתְתַּקַּפוּ וַהֲווֹ לְגֻבְרִין גִּבָּרִין פְּלִשְׁתָּאֵי דִילְמָא
תִשְׁתַּעְבְּדוּן לִיהוּדָאֵי כְּמָא דְאִשְׁתַּעְבִּידוּ לְכוֹן וּתְהוֹן לְגֻבְרִין גִּבָּרִין וְתַגִּיחוּן קְרָב׃ 10 וְאַגִּיחוּ קְרָבָא פְלִשְׁתָּאֵי וְאִתְּבַרוּ יִשְׂרָאֵל
וְאַפִּכוּ גְּבַר לִקְרוֹהִי וַהֲוָת מַחֲתָא רַבְּתָא לַחֲדָא וְאִתְקְטִילוּ מִיִּשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין גְּבַר רִיגְלֵי׃
11 וַאֲרוֹנָא דַייָ אִשְׁתְּבִי וּתְרֵין בְּנֵי עֵלִי אִתְקְטַלוּ חָפְנִי וּפִינְחָס׃ 12 וּרְהַט גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִין מִסִּידְרָא
וַאֲתָא לְשִׁילוֹ בְּיוֹמָא הַהוּא וּלְבוּשׁוֹהִי מְבַזְּעִין וְעַפְרָא רְמֵי בְּרֵישֵׁיהּ׃ 13 וַאֲתָא וְהָא עֵלִי יָתֵיב עַל כָּרְסְיָא עַל כְּבֵשׁ אוֹרַח תַּרְעָא
מְסַכֵּי אֲרֵי הֲוָה לִבֵּיהּ זָע עַל אֲרוֹנָא דַייָ וְגַבְרָא אֲתָא לְחַוָּאָה בְּקַרְתָּא וְאִישְׁתַּגִּישַׁת כָּל קַרְתָּא׃
14 וּשְׁמַע עֵלִי יַת קָל צְוָחְתָא וַאֲמַר מָה קָל שִׁיגוּשְׁיָא הָדֵין וְגַבְרָא אוֹחִי וַאֲתָא וְחַוִּי לְעֵלִי׃
15 וְעֵלִי בַּר תִּשְׁעִין וּתְמָנֵי שְׁנִין וְעֵינוֹהִי קָמָא וְלָא יָכִיל לְמֶחֱזֵי׃ 16 וַאֲמַר גַּבְרָא לְעֵלִי אֲנָא אֲתֵית מִן סִידְרָא וַאֲנָא מִן
סִידְרָא דִקְרָבָא אַפְכֵית יוֹמָא דֵין וַאֲמַר מָה הֲוָה פִּתְגָּמָא בְּרִי׃

5 *Et factum est vt venit arca fœderis Domini in castra, & vociferatus est omnis Israel clamore grandi, & personuit terra.*

6 *Et audierunt Philistiim vocem clamoris, & dixerunt: Quæ vox clamoris huius magna hæc in castris Hebræorum? & cognouerunt quòd arca Domini venit in castra.*

7 *Et timuerunt Philistiim valdè & dixerunt: Iste Deus eorum venit ad eos in castra. væ nobis. libera nos Domine hodie, quia non factum est sic heri & nudiustertius.*

8 *Væ nobis: Quis liberabit nos de manu Deorum solidorum istorum? hi sunt Dij qui percusserunt Aegyptum in omni plaga & in deserto.*

9 *Confortamini & estote in viros Philistiim, vt non seruiatis Hebræis, sicut seruierunt nobis: et estote in viros & debellate eos.*

10 *Et pugnauerunt Philistiim contra eos, & cæsus est vir Israel coram Philistiim, & fugit vnusquisque in tabernaculum suum. & facta est plaga magna nimis, & ceciderunt de Israel triginta millia ordinum.*

11 *Et arca Dei capta est; & ambo filij Heli Ophni & Phinees mortui sunt.*

12 *Et cucurrit vir Jeminæus ex acie, & venit in Sylo in die illa: & vestes eius ruptæ, et terra super caput eius.*

13 *Et quando venit, ecce Heli sedebat super sellam suam ad portam speculans viam; quia erat cor eius pauens pro arca Dei. & homo ingressus est ad nunciandum in ciuitatem. & vlulauit tota ciuitas.*

14 *Et audiuit Heli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox clamoris huius?*

15 *Et homo festinans ingressus est, & nunciauit Heli. et erat Heli filius nonaginta & octo annorum; & oculi eius grauati fuerant, & non videbat.*

16 *Et dixit Heli viris qui aderant ei: Quæ vox soni huius? & respondit vir qui venit, & dixit: Ego sum qui veni de castris, ego fugi de acie hodie. & dixit ei Heli: Quod factum est verbum fili?*

5 καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου
εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀνέκραξε πᾶς ἰσραὴλ φωνῇ με-
6 γάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι
τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς· καὶ εἶπον, τίς ἡ φωνὴ τοῦ ἀλαλαγ-
μοῦ τούτου ἡ μεγάλη αὕτη ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἑβραίων;
καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου ἥκει εἰς τὴν παρεμβολήν.
7 καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀλλόφυλοι σφόδρα, καὶ εἶπον,
οὗτος ὁ θεὸς αὐτῶν ἥκει πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν παρεμβολήν.
οὐαὶ ἡμῖν, ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε σήμερον, ὅτι οὐ γέγονεν
8 οὕτως ἐχθὲς καὶ τρίτης. οὐαὶ ἡμῖν· τίς ἐξελεῖται ἡ-
μᾶς ἐκ χειρὸς τῶν θεῶν τῶν στερεωτέρων τούτων; οὗτοί εἰσιν
οἱ θεοὶ οἱ πατάξαντες τὴν αἴγυπτον ἐν πάσῃ πληγῇ καὶ
9 ἐν τῇ ἐρήμῳ. κραταιοῦσθε καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας
ἀλλόφυλοι, ὅπως μὴ δουλεύσητε τοῖς ἑβραίοις, καθὼς
ἐδούλευσαν ἡμῖν, καὶ ἔσεσθε εἰς ἄνδρας καὶ πολεμήσα-
10 τε αὐτούς. καὶ ἐπολέμησαν οἱ ἀλλόφυλοι πρὸς
αὐτούς· καὶ πταίει ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων,
καὶ ἔφυγον ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο πλη-
γὴ μεγάλη σφόδρα, καὶ ἔπεσαν ἐξ ἰσραὴλ τριάκον-
τα χιλιάδες ταγμάτων.
11 καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήφθη· καὶ ἀμφότεροι οἱ
υἱοὶ ἠλὶ ὀφνὶ καὶ φινεὲς ἀπέθανον.
12 καὶ ἔδραμεν ἀνὴρ ἰεμιναῖος ἐκ τῆς παρατάξεως, καὶ
ἦλθεν εἰς σηλῶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
διερρηγμένα, καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.
13 καὶ ὅτε ἦλθεν, ἰδοὺ ἠλὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δίφρου αὐτοῦ
παρὰ τὴν πύλην σκοπεύων τὴν ὁδόν, ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐ-
τοῦ ἐξεστηκυῖα περὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ ἄνθρωπος
εἰσῆλθεν ἀπαγγεῖλαι εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀνεβόησεν ὅλη ἡ
14 πόλις. καὶ ἤκουσεν ἠλὶ τὴν φωνὴν τῆς βοῆς καὶ εἶ-
πεν, τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς ταύτης;
15 καὶ ὁ ἄνθρωπος σπεύσας εἰσῆλθε, καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἠ-
λί, καὶ ἦν ἠλὶ υἱὸς ἐννενήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ ἐβαρύνθησαν καὶ οὐκ ἔβλεπεν.
16 καὶ εἶπεν ἠλὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ, τίς
ἡ φωνὴ τοῦ ἤχου τούτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐληλυθώς, καὶ
εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἥκων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ἐγὼ πέφευγα
ἐκ τῆς παρατάξεως σήμερον. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἠλί, τί τὸ γε-
γονὸς ῥῆμα τέκνον;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et fuit quando venit arca fœderis Domini ad castra, & iubilauerunt omnis Israel iubilatione magna, & resonuit terra.
6 Et audierunt Pelisthæi vocem iubilationis, & dixerunt: Quæ vox iubilationis magnæ huius in exercitu Iehudæorum? & cognouerunt quòd arca Domini venit ad castra.
7 Et timuerunt Pelisthæi, quoniam dixerunt: Venit arca Domini ad castra. & dixerunt: Heu nobis: quia non fuit sicut hæc ab heri & ab-ante illud.
8 Heu nobis: quis liberabit nos de manu dicti Domini, quòd facta eius maxima hæc: ipsæ fortitudines Domini, qui percussit Ægyptios in omni percussione; & populo suo fecit mirabilia in deserto.
9 Fortificamini & state in viros viri Pelisthæi, ne fortè seruiatis Iehudæis, sicut seruierunt vobis: & eritis in viros fortes, & inibitis bellum.
10 Et inierunt bellum Pelisthæi, & fracti sunt Israel, & verterunt *terga* vir ad ciuitatem suam, & fuit percussio magna valdè, & occisi sunt ex Israel triginta mille viri pedites.
11 Et arca Domini capta fuit, & duo filij Gheli occisi sunt, Hhophni & Pinhhaz.
12 Et cucurrit vir ex tribu domus Beniamin ex acie, & venit ad Silo in die illo; & vestes eius scissæ, & puluis coniectus in capite eius.
13 Et venit, & ecce Gheli sedens super cathedram super gradum viç portæ prospiciens; quoniam fuit cor eius tremens super arcam Domini: & vir venit ad nunciandum in vrbe, & turbata est omnis ciuitas.
14 Et audiuit Gheli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox conturbationis huius? & vir festinauit & venit & nunciauit Gheli.
15 Et Gheli filius nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerunt, & non potuit videre.
16 Et dixit vir ad Gheli: Ego venio ex acie, & ego ex acie fugi die hac. & dixit: Quod fuit verbum fili mi?

17 ויען המבשר ויאמר נס ישראל לפני פלשתים
וגם מגפה גדולה היתה בעם וגם שני בניך מתו
חפני ופינחס וארון האלהים נלקחה:
18 ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפל מעל
הכסא אחרנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו
וימת כי זקן האיש וכבד והוא שפט את ישראל
ארבעים שנה:
19 וכלתו אשת פינחס הרה ללת ותשמע את
השמעה אל הלקח ארון האלהים ומת חמיה
ואישה ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה:
20 וכעת מותה ותדברנה הנצבות עליה אל תיראי
כי בן ילדת ולא ענתה ולא שתה לבה:
21 ותקרא לנער אי כבוד לאמר גלה כבוד מישראל
אל הלקח ארון האלהים ואל חמיה ואישה:
22 ותאמר גלה כבוד מישראל כי נלקח ארון
האלהים:

ה

1 ופלשתים לקחו את ארון האלהים ויבאהו
מאבן העזר אשדודה:
2 ויקחו פלשתים את ארון האלהים ויביאו אתו
בית דגון ויציגו אתו אצל דגון:
3 וישכימו אשדודים ממחרת והנה דגון נפל
לפניו ארצה לפני ארון יהוה ויקחו את דגון וישבו
אתו למקומו:
4 וישכימו בבקר ממחרת והנה דגון נפל
לפניו ארצה לפני ארון יהוה וראש דגון ושתי
כפות ידיו כרתות אל המפתן רק דגון נשאר
5 עליו: על כן לא ידרכו כהני דגון וכל
הבאים בית דגון על מפתן דגון באשדוד עד
היום הזה:

17 *Reſpondens autẽ ille qui nunciabat, Fu
git, inquit, Iſrael corã Philiſtiim, & ruina
magna facta eſt in populo. inſuper & duo
filij tui mortui ſunt Ophni & Phinees, &
18 arca Dei capta eſt. *Cumq; ille nominaſſet
D arcam Dei, cecidit de ſella retrorſum iux-
ta oſtiũ, & fractis ceruicibus mortuus eſt.
Senex enim erat vir & grandęuus: & ipſe
19 iudicauit Iſrael quadraginta annis. *Nu-
rus autem eius vxor Phinees prægnans e-
rat, vicinaq; partui; & audito nũcio quòd
capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer
ſuus & vir ſuus, incuruauit ſe & peperit:
20 irruerant enim in eam dolores ſubiti. *In
ipſo autẽ momento mortis eius dixerunt
ei qui ſtabant circa eam: Ne timeas, quia
filiũ peperiſti. quę non reſpondit eis, neq;
21 animaduertit. *Et vocauit puerũ Icabod,
dicens: Tranſlata eſt gloria de Iſrael, quia
capta eſt arca Dei. Et pro ſocero ſuo & p
22 viro ſuo, *ait: Translata eſt gloria ab Iſ-
rael, eò quòd capta eſſet arca Dei.

CAP. V.

1 PHiliſtiim autem tulerunt arcam Dei, &
A aſportauerunt eam à lapide adiutorij
2 in Azotum. *Tuleruntque Philiſtiim ar-
cam Dei, & intulerunt eam in templum
Dagon, & ſtatuerunt eam iuxta Dagon.
3 *Cumque ſurrexiſſent diluculò Azo-
tij altera die, ecce Dagon iacebat pronus
in terra ante arcam Domini. & tulerunt
Dagon, & reſtituerunt eum in locum
4 ſuum. *Rurſumque manè die altera con-
ſurgentes, inuenerunt Dagon iacentem
ſuper faciem ſuam in terra coram arca
Domini. Caput autem Dagon & duæ
palmæ manuum eius abſciſæ erant ſuper
limen; porrò Dagon ſolus truncus rema-
B ſerat in loco ſuo.
5 *Propter hanc cauſam non calcant
ſacerdotes Dagon, & omnes qui in-
grediuntur templum eius ſuper limen
Dagon in Azoto vſque in hodiernum
diem.

תרגום יונתן

17 ואתיב דמבשר ואמר אפך ישראל מן קדם פלשתאי ואף מחתא רבתא הות בעמא ואף תרין בנך אתקטלו חפני ופינחס וארונא דייי אשתבי:
18 והוה כד אדכרותיה ית ארונא דייי ונפל מעל כרסא לאחורוהי על כבש אורח תרעא ואיתברת פרקותיה ומית ארי סיב גברא ויקיר והוא דן ית ישראל ארבעין שנין:
19 וכלתיה אתת פינחס מעדיא למילד ושמעת ית שמועתא דאשתבי ארונא דייי ודמית חמוהא ודאתקטל בעלה וכרעת וילדת ארי בעתוהא חבלהא:
20 ובעידן מותה ומלילא נשיא דקיימן עילוהא לא תדחלין ארי בר דכר ילידת ולא אתיבת ולא שויאת על לבה:
21 וקרת לרביא איכבוד למימר גלה יקרא מישראל דאשתבי ארונא דייי ודמית חמוהא ודאתקטל בעלה:
22 ואמרת גלה יקרא מישראל ארי אשתבי ארונא דייי:

ה

1 ופלשתאי שבו ית ארונא דייי ואיתוהי מאבן סעדא לאשדוד:
2 ונסיבו פלשתאי ית ארונא דייי ואעילו יתיה לבית דגון ואקימו יתיה בסטר דגון:
3 ואקדימו אנש אשדוד ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי לארעא קדם ארונא דייי ונסיבו ית דגון ואתיבו יתיה לאתריה:
4 ואקדימו בצפרא ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי על ארעא קדם ארונא דייי וריש דגון ותרתין פיסת ידוהי קציצן מחתן על סקופתא לחוד גופיה אשתאר עלוהי:
5 על כן לא דרכין כומרי דגון וכל עלין לבית דגון על סקופת דגון באשדוד עד יומא הדין:

** Et respondit puer & dixit: Fugit vir If- 17*
rael à facie Philiſtiim, & plaga magna facta
eſt in populo; & ambo filij tui mortui ſunt, &
arca Dei capta eſt.
** Et factum eſt vt meminit arcæ Dei, & 18*
cecidit à ſella in retro adhærentia portæ; et fra-
cta eſt ſcapula eius, & mortuus eſt; quoniam ſe-
nex erat homo & grauis. & ipſe iudicauit Iſ-
rael quadraginta annis.
** Et nurus eius vxor Phinees quæ concepit 19*
vt pareret, & audiuit nuncium quòd capta
eſſet arca Dei, et quòd mortuus eſſet ſocer ſuus,
& vir ſuus; & anguſtiata eſt et peperit, quo-
niam verſi fuerunt in eam dolores eius:
** Et in tempore ſuo moritur. & dixerunt 20*
ei mulieres quæ aſtabant ei: Ne timeas, quoniā
filium peperiſti. & non reſpondit, & non ani-
maduertit cor ſuum.
** Et vocauit nomen puero Gloriæ pro arca 21*
Dei, & pro ſocero ſuo, & pro viro ſuo, quo-
niam mortui ſunt.
** Et dixit: Tranſlata eſt gloria ab Iſrael, eo 22*
quòd capta eſt arca Dei.

CAP. V.

ET Philiſtiim tulerunt arcam Dei, & aſpor- 1
tauerunt eam ex Lapide adiutorij in Azo-
*tum. * Et tulerunt Philiſtiim arcam Dei, 2*
& intulerunt eā in domum Dagon, & ſtatue-
*runt eam iuxta Dagon. * Et ſurrexerunt 3*
manè Azotij, & ingreſſi ſunt in domum Da-
gon altera die. & viderunt, & ecce Dagō ce-
cidit in faciem ſuam in terram ante arcam Dei.
& eleuauerunt Dagon, & reſtituerunt eum
*in locum ſuum. * Et factum eſt vt ſurrexe- 4*
runt altera die manè Azotij, et ecce Dagon ce-
cidit in faciem ſuam coram arca Dei: & caput
Dagon, & ambo veſtigia pedum eius abſciſa
ſuper anteriora liminum, & ambæ iuncturæ
manuum eius iacentes ſuper limen. verùm ſca-
*pula Dagon relicta eſt. * Propter hoc non 5*
aſcendunt ſacerdotes Dagon, & omnis qui in-
greditur in domum Dagon ſuper limen domus
Dagon in Azoto vſque in diem hunc, ſed tran-
ſilientes tranſiliunt.

17 * καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον, καὶ εἶπεν, πέφευγεν ἀνὴρ
ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πληγὴ με-
γάλη γέγονεν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί σου τέ-
θνηκαν, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήφθη.
18 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐμνήσθη τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπεσεν
ἀπὸ τοῦ δίφρου εἰς τὰ ὄπισθεν ἐχόμενα τῆς πύλης, καὶ
συνετρίβη ὁ νῶτος αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν, ὅτι πρεσβύτης ἦν ὁ
ἄνθρωπος καὶ βαρύς, καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν ἰσραὴλ τεσ-
19 σαράκοντα ἔτη. * καὶ ἡ νύμφη αὐτοῦ γυνὴ φινεὲς
συνειληφυῖα τοῦ τεκεῖν, καὶ ἤκουσεν τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐλή-
φθη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ὁ πενθερὸς αὐτῆς
καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἔκλαυσε καὶ ἔτεκεν, ὅτι ἐστράφησαν
20 ἐπ' αὐτῆς αἱ ὠδῖνες αὐτῆς· * καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀπο-
θνήσκει. καὶ εἶπον αὐτῇ αἱ γυναῖκες αἱ παρεστηκυῖαι αὐτῇ,
μὴ φοβοῦ, ὅτι υἱὸν τέτοκας. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη, καὶ οὐκ ἐνόησεν
21 ἡ καρδία αὐτῆς. * καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα τῷ παιδαρίῳ
ἐχαβὼθ ὑπὲρ τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ πενθε-
ροῦ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ὅτι ἀπέθανον.
22 * καὶ εἶπεν, ἀπῴκισται δόξα ἀπὸ ἰσραὴλ διότι ἐλήφ-
θη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. ε'.
1 * Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἔλαβον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
εἰσήνεγκαν αὐτὴν ἐξ ἀβεννεζὲρ εἰς ἄζωτον.
2 * καὶ ἔλαβον οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
εἰσήνεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον δαγών, καὶ παρέστησαν αὐ-
τὴν παρὰ δαγών.
3 * καὶ ὤρθρισαν οἱ ἀζώτιοι, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον δα-
γὼν τῇ ἐπαύριον· καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ.
καὶ ἤγειραν τὸν δαγών, καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον αὐ-
4 τοῦ. * καὶ ἐγένετο ὡς ὤρθρισαν τῇ ἐπαύριον τὸ πρωῒ οἱ
ἀζώτιοι, καὶ ἰδοὺ δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ κεφαλὴ δαγὼν καὶ ἀμ-
φότερα τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀφῃρημένα ἐπὶ τὰ ἐμ-
πρόσθια τῶν σταθμῶν, καὶ ἀμφότεροι οἱ καρποὶ τῶν χει-
ρῶν αὐτοῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον. πλὴν ἡ ῥάχις δα-
5 γὼν ὑπελείφθη. * διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς δα-
γών, καὶ πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος εἰς οἶκον δαγὼν ἐπὶ τὸν σταθμὸν
οἴκου δαγὼν ἐν ἀζώτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ἀλλ' ὑπερ-
βαίνοντες ὑπερβαίνουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et reſpondit qui nuncians, & dixit: Conuertit ſe Iſrael ab-ante Peliſthæos, & etiam percuſſio magna fuit in populo; & etiam duo filij tui occiſi ſunt, Hhophni & Pinhhaz; & arca Domini capta eſt. 18 Et fuit quando memorabat ille arcam Domini, & cecidit deſuper cathedram retro ſe ſuper gradum viæ portæ, & fracta eſt ceruix eius, & mortuus eſt, quia ſenex vir & grauis: & ipſe iudicauit Iſrael quadraginta annis. 19 Et nurus eius vxor Pinhhazz prægnans ad pariendum, & audiuit auditionem quòd capta eſt arca Domini, & quòd mortuus eſt ſocer ſuus, & quòd occiſus eſt maritus eius; & curuata eſt & peperit, quoniam concrepuerunt eam dolores eius.
20 Et in tempore mortis eius & locutæ ſunt mulieres quæ ſtantes ſuper eam: Ne timueris, nam filium maſculum peperiſti: & non reſpondit, & non poſuit ſuper cor ſuum. 21 Et vocauit puerum Aichabod, dicendo: Migrauit gloria ex Iſrael, quòd capta eſt arca Domini, & quòd mortuus eſt ſocer eius, & quòd occiſus fuit maritus eius. 22 Et dixit: Migrauit gloria ex Iſrael, quoniam capta fuit arca Domini.

CAP. V.

ET Peliſthæi ceperunt arcam Domini, & adduxerunt eam à Petra auxilij ad Aſdod. 2 Et tulerunt Peliſthæi arcam Domini, & aſcendere fecerunt eam ad ædem Dagon, & ſtatuerunt eam in latere Dagon. 3 Et anticipauerunt homines Aſdod in die qui poſt illum, & ecce Dagon proiectus ſuper faciem ſuam ſuper terram ante arcam Domini, & tulerunt Dagon & retulerunt illum ad locum ſuum. 4 Et anticipauerunt in aurora in die qui poſt illum, & ecce Dagon proiectus ſuper faciem ſuam ſuper terram ante arcam Domini, & caput Dagon & duæ extremitates manuum eius truncatæ percuſſæ ſuper limen: ſolum corpus eius relictum fuit ſuper ſe: 5 Propterea non gradientes ſacrificuli Dagon, & omnes intrantes ad ædem Dagon ſuper limen Dagon in Aſdod vſque ad diem hunc.

6 * וַתִּכְבַּד יַד־יְהוָה אֶל־הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשִׁמֵּם וַיַּךְ
אֹתָם בַּעְפָלִים אֶת־אַשְׁדּוֹד וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ׃
7 * וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־אַשְׁדּוֹד כִּי־כֵן וְאָמְרוּ לֹא־יֵשֵׁב אֲרוֹן
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי־קָשְׁתָה יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן
אֱלֹהֵינוּ׃
8 * וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת־כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם
וַיֹּאמְרוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַּת
יִסֹּב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּסֵּבּוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
9 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיְהִי אַחֲרֵי הֵסַבּוּ אֹתוֹ וַתְּהִי יַד־יְהוָה
בָּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיַּךְ אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר
מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּשָּׂתְרוּ לָהֶם עְפָלִים׃
10 * וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים לֵאמֹר הֵסַבּוּ
אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲמִיתֵנִי וְאֶת־עַמִּי׃
11 * וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת־כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
שַׁלְּחוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב לִמְקֹמוֹ וְלֹא־
יָמִית אֹתִי וְאֶת־עַמִּי כִּי־הָיְתָה מְהוּמַת־מָוֶת בְּכָל־
הָעִיר כָּבְדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם׃
12 * וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־מֵתוּ הֻכּוּ בַּעְפָלִים וַתַּעַל
שַׁוְעַת הָעִיר הַשָּׁמָיִם׃

ו

1 * וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים
שִׁבְעָה חֳדָשִׁים׃
2 * וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכֹּהֲנִים וְלַקֹּסְמִים
לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן יְהוָה הוֹדִעֻנוּ בַּמֶּה
נְשַׁלְּחֶנּוּ לִמְקוֹמוֹ׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אִם־מְשַׁלְּחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אַל־תְּשַׁלְּחוּ אֹתוֹ רֵיקָם כִּי־הָשֵׁב תָּשִׁיבוּ לוֹ
אָשָׁם אָז תֵּרָפְאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תָסוּר יָדוֹ
מִכֶּם׃

6 * Aggrauata eſt autem manus Dñi ſuper
Azotios,& demolitus eſt eos. & percuſſit
in ſecretiori parte natium Azotũ & fines
7 eius. *Vidẽtes autem viri Azotij huiuſce-
modi plagam dixerunt: Non maneat arca
Dei Iſrael apud nos, quoniã dura eſt ma-
nus eius ſuper nos,& ſuper Dagon deum
8 noſtrum. * Et mittentes congregauerunt
C omnes ſatrapas Philiſtinorum ad ſe,& di-
xerunt: Quid faciemus de arca Dei Iſrael?
Reſponderũtq; Gethæi: Circũducatur ar-
ca Dei Iſrael: & circũduxerunt arcam Dei
9 Iſrael. *Illis autem circũducentibus eã fie
bat manus Dñi per ſingulas ciuitates in-
terfectionis magnæ nimis,& percutiebat
viros vniuſcuiuſq; vrbis à paruo vſque ad
maiorẽ,& cõputreſcebant prominẽtes ex-
10 tales eorum. *Miſerunt ergo arcam Dei in
D Accharon. Cumq; veniſſet arca Dei in Ac-
charon, exclamauerunt Accharonitæ, di-
centes: Adduxerũt ad nos arcã Dei Iſrael,
11 vt interficiat nos & populũ noſtrũ. *Mi-
ſerunt itaq; & congregauerunt omnes ſa-
trapas Philiſtinorũ. qui dixerunt: Dimit-
te arcam Dei Iſrael, & reuertatur in locũ
ſuum, vt non interficiat nos cum populo
noſtro. Fiebat enim pauor mortis in ſin-
gulis vrbibus,& grauiſsima valde manus
12 Dei. * Viri quoq; qui mortui non fuerãt,
percutiebãtur in ſecretiori parte natium,
& aſcendebat vlulatus vniuſcuiuſque ci-
uitatis in cælum.

CAP. VI.

1 FVit ergo arca Domini in regione Phi-
2 liſtinorum ſeptem menſibus. *Et poſt
A hæc vocauerunt Philiſtiim ſacerdotes &
diuinos, dicentes: Quid faciemus de ar-
ca Domini? indicate nobis quomodo re-
3 mittamus eam in locum ſuum. *Qui
dixerunt: Si remittitis arcam Dei Iſrael,
nolite dimittere eam vacuam: ſed quod
debetis ei reddite pro peccato: & tunc cu
rabimini, & ſcietis quare non recedat ma
nus eius à vobis.

תרגום יונתן

6 ותקיפת מחתא דיוי על אינש אשדוד ואצדינון ואלקי יתהון בטחורין ית אשדוד וית תחומהא ׃ 7 וחזו אינש אשדוד ארי
שניא עליהון מחתא ואמרין לא ישרי ארון אלהא דישראל עמנא ארי תקיפת מחתיה עלנא ועל דגון טעותנא ׃ 8 ושלחו וכנשו ית
כל טורני פלשתאי לותהון ואמרו מה נעביד לארון אלהא דישראל ואמרו לגת יסתחר ארון אלהא דישראל ואסחרו ית ארון אלהא
דישראל ׃ 9 והוה בתר דאסחרו יתיה והות מחתא דיוי בקרתא שגוש רב לחדא ומחא ית אנשי קרתא מזעירא ועד רבא ולקו
להון בטחוריא ׃ 10 ושלחו ית ארונא דיוי לעקרון והוה כד אתא ארונא דיוי לעקרון וזעיקו עקרונאי למימר אסחרו לותנא ית
ארון אלהא דישראל לקטלותנא וית עמנא ׃ 11 ושלחו וכנשו ית כל טורני פלשתאי ואמרו שלחו ית ארון אלהא דישראל
ויתוב לאתריה ולא יקטול יתי וית עמי ארי הוה שיגוש קטלא בכל קרתא תקיפא לחדא מחתא דיוי לתמן ׃
12 וגבריא דלא מיתו לקו בטחוריא וסליקת צוחת קרתא לצית שמיא ׃

ו

1 והוה ארונא דיוי בקירוי פלשתאי שבעה ירחין ׃ 2 וקרו פלשתאי לכומריא ולקסמיא למימר מה נעביד לארונא
דיוי הודיענא במה נשלחיניה לאתריה ׃ 3 ואמרו אם משלחין אתון ית ארון אלהא דישראל לא תשלחון יתיה ריקן אלהן אתבא
תתיבון קדמוהי קרבן אשמה בכין תתסון ויתרוח לכון למה לא תנוח מחתיה מנכון ׃

Et aggrauata est manus Domini super Azotios, & torsit Azotios, & percussit eos in natibus eorum Azotum & terminos eius. 6
Et viderunt viri Azoti quòd sic factum 7
est ipsis, & dicunt: Non sedebit arca Dei Israel nobiscum, quoniam dura manus eius super nos & super Dagon deum nostrum.
Et mittunt & congregant satrapas Phi- 8
listinorum Azotij ad seipsos, & dicunt Azotij, Quid faciemus arcæ Dei Israel? & dicunt Gethæi, Transeat iam arca Dei. & transiit arca Dei Israel in Geth.
Et factum est cùm transibat arca ad Ge- 9
thæos, & fit manus Domini in ciuitate, turba magna valdè; & percussit viros ciuitatis à paruo vsque ad magnum in natibus.
Et mittunt Gethæi arcam Dei in Acaro- 10
na. & factum est vt venit arca Dei in Acarona, & exclamauerunt Acaronitæ dicentes: Quid misistis arcam Dei Israel ad nos, vt interficiat nos & populum nostrum?
Et mittunt & congregant omnes satra- 11
pas Philistinorum, et dixerunt: Mittite arcam Dei Israel, & reuertatur in locum suum; & non interficiat nos & populum nostrum. quoniam fiebat confusio mortis in vniuersa ciuitate grauis valdè, vt ingressa est arca Dei Israel.
Et viui & qui moriebantur percussi fue- 12
runt in natibus. & ascendit vlulatus ciuitatis vsque ad cælum.

CAP. VI.

ET fuit arca Domini in agro Philistinorum 1
mensibus septem.
Et vocauit Philistiim sacerdotes & pro- 2
phetas & incantatores suos, & dicunt eis: Quid faciemus arcæ Domini? Indicate nobis in quo mittamus eam in locum suum.
Et dixerunt: Si remittitis vos arcā fœderis 3
domini Dei Israel, non mittatis eam vacuam; sed reddentes reddite ei pro delicto dona: et tūc curabimini, & placabitur vobis, ne non recedat manus eius à vobis.

6 * καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ κυρίου ἐπὶ ἀζωτίους, καὶ ἐβα-
σάνισε τοὺς ἀζωτίους, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας
7 αὐτῶν τὴν ἄζωτον καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς. * καὶ εἶδον οἱ
ἄνδρες ἀζώτου ὅτι οὕτως γέγονεν αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν, οὐ
καθίσεται ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ μεθ' ἡμῶν, ὅτι σκλη-
ρὰ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ δαγὼν τὸν θεὸν ἡμῶν.
8 * καὶ ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι τοὺς σατράπας τῶν
ἀλλοφύλων οἱ ἀζώτιοι πρὸς ἑαυτούς. καὶ λέγουσιν οἱ
ἀζώτιοι, τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ τοῦ θεοῦ ἰσραήλ; καὶ λέ-
γουσιν οἱ γεθαῖοι, μετελθέτω δὴ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. καὶ
μετῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ εἰς γέθ.
9 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μετελθεῖν τὴν κιβωτὸν πρὸς τοὺς
γεθαίους, καὶ γίνεται χεὶρ κυρίου ἐν τῇ πόλει, τάραχος μέ-
γας σφόδρα, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως ἀπὸ
μικροῦ ἕως μεγάλου εἰς τὰς ἕδρας.
10 * καὶ ἐξαποστέλλουσιν οἱ γεθαῖοι τὴν κιβωτὸν τοῦ
θεοῦ εἰς ἀκκάρωνα. καὶ ἐγενήθη ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ
θεοῦ εἰς ἀκκάρωνα, καὶ ἀνεβόησαν οἱ ἀκαρωνῖται λέγον-
τες, τί ἀπεστρέψατε τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ πρὸς
ἡμᾶς θανατῶσαι ἡμᾶς καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν;
11 * καὶ ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι πάντας τοὺς σα-
τράπας τῶν ἀλλοφύλων. καὶ εἶπαν, ἐξαποστείλατε τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραήλ· καὶ ἀποκαταστήτω εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ θανατώσῃ ἡμᾶς καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν. ὅτι
ἐγένετο σύγχυσις θανάτου ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα σφό-
δρα, ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
12 * καὶ οἱ ζῶντες καὶ οἱ ἀποθνήσκοντες ἐπλήγησαν ἐπὶ
τὰς ἕδρας. καὶ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἕως τοῦ οὐρανοῦ.

ϛʹ.

1 * Καὶ ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων
2 μῆνας ἑπτά. * καὶ καλοῦσιν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ἱερεῖς
καὶ τοὺς μάντεις καὶ τοὺς ἐπαοιδοὺς αὐτῶν, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς,
τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ τοῦ κυρίου; γνωρίσατε ἡμῖν ἐν
τίνι ἐξαποστείλωμεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.
3 * καὶ εἶπον, εἰ ἐξαποστέλλετε ὑμεῖς τὴν κιβωτὸν δια-
θήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, μὴ ἐξαποστείλητε αὐτὴν
κενήν, ἀλλ' ἢ ἀποδιδόντες ἀπόδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τῆς βα-
σάνου δῶρα. καὶ τότε ἰαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσεται ὑμῖν,
μὴ οὐκ ἀποστῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et fortificata est percussio Domini super hominem Asdod: & vastauit eos & percussit eos in cōstrictionibus Asdod & terminū eius.
7 Et viderunt homines Asdod quòd posita super eos percussio, & dixerunt: Non habitabit arca domini Dei Israel nobiscum, quoniam
fortificata est percussio eius super nos & super Dagon Errorem nostrum.
8 Et miserunt & congregauerunt omnes ty-
rannos Pelisthæorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus arcæ Dei Israel? & dixerunt ad Gath: Circumferatur arca Dei Israel; & circumtu-
lerunt arcam Dei Israel.
9 Et fuit postquam circumtulerunt eam, & fuit percussio Domini in vrbe, conturbatio
magna valdè; & percussit viros vrbis à paruo & vsque magnum, & percussit eos in constrictionibus.
10 Et miserunt arcam Do-
mini in Gheqron: & fuit, cùm venisset arca Domini in Gheqron, & clamauerunt Gheqronæi dicendo: Circumtulerunt ad nos arcam Dei
Israel ad occidendum nos & populum nostrum.
11 Et miserunt & congregauerunt omnes tyrannos Pelisthæorum, &
dixerunt: Mittite arcam Dei Israel, & redibit ad locum suum, & non occidet me & populum meum: quoniam fuit conturbatio occisionis
in omni vrbe; fortis nimis percussio Domini ibi.
12 Et viri qui non mortui sunt, percussi sunt in constrictionibus.
& ascendit clamor ciuitatis ad latus cælorum.

CAP. VI.

ET fuit arca Domini in vrbibus Pelisthæorum septem mensibus.
2 Et vocauerunt Pelisthæi sacrificulos & diuinatores, di-
cendo: Quid faciemus arcæ Domini? docete nos quemadmodum mittemus eam ad locum suum.
3 Et dixerunt: Si mit-
tentes vos arcam Dei Israel, non mittetis eam vacuam: sed reddendo reddetis ante ipsam oblationem expiationis eius: ita sanabimini & re-
frigerium erit vobis: ad quid non quiescet percussio eius à vobis?

4 * וַיֹּאמְרוּ מָה הָאָשָׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ מִסְפַּר
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים חֲמִשָּׁה עָפְלֵי זָהָב וַחֲמִשָּׁה עַכְבְּרֵי
זָהָב כִּי־מַגֵּפָה אַחַת לְכֻלָּם וּלְסַרְנֵיכֶם ׃
5 * וַעֲשִׂיתֶם צַלְמֵי עָפְלֵיכֶם וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכֶם
הַמַּשְׁחִיתִם אֶת־הָאָרֶץ וּנְתַתֶּם לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
כָּבוֹד אוּלַי יָקֵל אֶת־יָדוֹ מֵעֲלֵיכֶם וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם
וּמֵעַל אַרְצְכֶם ׃
6 * וְלָמָּה תְכַבְּדוּ אֶת־לְבַבְכֶם כַּאֲשֶׁר כִּבְּדוּ מִצְרַיִם
וּפַרְעֹה אֶת־לִבָּם הֲלוֹא כַּאֲשֶׁר הִתְעַלֵּל בָּהֶם
וַיְשַׁלְּחוּם וַיֵּלֵכוּ ׃
7 * וְעַתָּה קְחוּ וַעֲשׂוּ עֲגָלָה חֲדָשָׁה אֶחָת וּשְׁתֵּי
פָרוֹת עָלוֹת אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם עֹל וַאֲסַרְתֶּם
אֶת־הַפָּרוֹת בָּעֲגָלָה וַהֲשֵׁיבֹתֶם בְּנֵיהֶם
מֵאַחֲרֵיהֶם הַבָּיְתָה ׃
8 * וּלְקַחְתֶּם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וּנְתַתֶּם אֹתוֹ אֶל־
הָעֲגָלָה וְאֵת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם
תָּשִׂימוּ בָאַרְגַּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלָךְ ׃
9 * וּרְאִיתֶם אִם־דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ יַעֲלֶה בֵּית שֶׁמֶשׁ הוּא
עָשָׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא
וְיָדַעְנוּ כִּי לֹא יָדוֹ נָגְעָה בָּנוּ מִקְרֶה הוּא הָיָה לָנוּ ׃
10 * וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עָלוֹת
וַיַּאַסְרוּם בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלוּ בַבָּיִת ׃
11 * וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הָעֲגָלָה וְאֵת הָאַרְגַּז
וְאֵת עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֵת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם ׃
12 * וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ
בִּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ הָלֹךְ וְגָעוֹ וְלֹא־סָרוּ יָמִין
וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל
13 בֵּית שָׁמֶשׁ ׃ * וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר־
חִטִּים בָּעֵמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן
וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת ׃

4 * Qui dixerunt: Quid eſt quod pro de-
licto reddere debeamus ei? Reſponderũt-
que illi: Iuxta numerum prouinciarũ Phi
liſtinorum quinque anos aureos facietis,
& quinque mures aureos, quia plaga vna
5 fuit omnibus vobis & ſatrapis veſtris. *Fa-
cietiſq; ſimilitudines anorum veſtrorum,
& ſimilitudines muriũ qui demoliti ſunt
terram: & dabitis Domino Iſrael gloriam,
ſi forte releuet manum ſuam à vobis, & à
6 diis veſtris, & à terra veſtra. *Quare graua
B tis corda veſtra ſicut aggrauauit Ægyptus
& Pharao cor ſuum? Nonne poſtquã per-
7 cuſſus eſt, tũc dimiſit eos & abierũt? *Nũc
ergo arripite & facite plauſtrum nouum
vnum, & duas vaccas fœtas quibus non
eſt impoſitum iugum iungite in plauſtro,
8 & recludite vitulos earum domi. *Tolle-
tiſque arcam Domini & ponetis in plau-
ſtro, & vaſa aurea quę exoluiſtis ei pro de-
licto ponetis in capſellam ad latus eius, &
9 dimittite eam vt vadat: * Et aſpicietis, &
ſiquidem per viam finium ſuorum aſcen-
derit contra Bethſames, ipſe fecit nobis
hoc malum grande: ſin autem minime,
ſciemus quia nequaquam manus eius te-
tigit nos, ſed caſu accidit.
10 * Fecerunt ergo illi hoc modo: & tol-
lentes duas vaccas quæ lactabant vitulos
iunxerunt ad plauſtrum, vituloſque ea-
11 rum concluſerunt domi. *Et poſuerunt
arcam Domini ſuper plauſtrum, & cap-
ſellam quę habebat mures aureos & ſimi-
12 litudinem anorum. *Ibant autem in dire-
ctum vaccæ per viam quæ ducit Bethſa-
mes, & itinere vno gradiebantur pergen-
tes & mugientes, & non declinabant ne-
que ad dexteram neque ad ſiniſtram. Sed
& ſatrapæ Philiſtiim ſequebantur vſque
ad terminos Bethſames.
13 * Porrò Bethſamitæ metebant triti-
cum in valle. & eleuantes oculos vide-
runt arcam; & gauiſi ſunt cùm vidiſ-
ſent.

תרגום יונתן

4 וַאֲמַרוּ מָה קָרְבַּן אֲשָׁמֵהּ דְנָתִיב קֳדָמוֹהִי וַאֲמַרוּ מִנְיַן טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי חַמְשָׁה טְחוֹרֵי דַהֲבָא וְחַמְשָׁה עַכְבְּרֵי דַהֲבָא אֲרֵי מְחָתָא חֲדָא
שָׁרְיָא לְכוּלְכוֹן וּלְטוּרְנֵיכוֹן ׃ 5 וְתַעְבְּדוּן צַלְמֵי טְחוֹרֵיכוֹן וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכוֹן דִמְחַבְּלִין יַת אַרְעָא וְתִתְּנוּן קֳדָם אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יְקָרָא
מָאִים תְּנוּחַ מַחֲתֵיהּ מִנְּכוֹן וּמִן טַעֲוָתְכוֹן וּמִן אַרְעֲכוֹן ׃ 6 וּלְמָה תְיַקְּרוּן יַת לִבְּכוֹן כְּמָא דְיַקַּרוּ מִצְרָאֵי וּפַרְעֹה יַת לִבְּהוֹן הֲלָא כַּד
אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן וּבָתַר כֵּן שַׁלְחוּנוּן וַאֲזָלוּ ׃ 7 וּכְעַן סַבוּ וְעֲבִידוּ עֶגְלָתָא חַדְתָּא חֲדָא וְתַרְתֵּין תּוֹרָן מֵינְקָן דְלָא נְגַדָא בְּנִיר וְתֵיסְרוּן יַת
תּוֹרָתָא בְּעֶגְלָתָא וּתְתִיבוּן בְּנֵיהֶן מִבָּתְרֵיהֶן לְגָיו ׃ 8 וְתִסְּבוּן יַת אֲרוֹנָא דַייָ וְתִתְּנוּן יָתֵיהּ בְּעֶגְלָתָא וְיַת מָנֵי דַהֲבָא דַאֲתֵיבְתּוּן קֳדָמוֹהִי
קָרְבַּן אֲשָׁמֵהּ תְּשַׁוּוּן בְּתֵיבוּתָא מִסִּטְרֵיהּ וּתְשַׁלְּחוּן יָתֵיהּ וְיֵיהָךְ ׃ 9 וְתֶחֱזוּן אִם בְּאוֹרַח תְּחוּמֵיהּ סָלֵיק לְבֵית שֶׁמֶשׁ מִן קֳדָמוֹהִי
אִתְעֲבִידַת לָנָא יַת בִּישְׁתָא רַבְּתָא הָדָא וְאִם לָא וְנִידַע אֲרֵי לָא מַחֲתֵיהּ קְרִיבַת לָנָא עִירוּעַ הוּא דַהֲוָה לָנָא ׃
10 וַעֲבַדוּ גֻבְרַיָא כֵּן וּנְסִיבוּ תַּרְתֵּין תּוֹרָן מֵינְקָן וַאֲסַרוּנִין בְּעֶגְלָתָא וְיַת בְּנֵיהֶן כְּלוֹ בְּבֵיתָא ׃
11 וְשַׁוִּיאוּ יַת אֲרוֹנָא דַייָ בְּעֶגְלָתָא וְיַת תֵּיבוּתָא וְיַת עַכְבְּרֵי דַהֲבָא וְיַת צַלְמֵי טְחוֹרֵיהוֹן ׃
12 וְאַכְוִינָא תּוֹרָתָא בְּאוֹרְחָא עַל אוֹרַח בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּכִיבְשָׁא חֲדָא אָזְלוּ מֵיזַל וְגָעְיָן וְלָא סְטָאָה לְיַמִּינָא וְלִסְמָאלָא וְטוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי
אָזְלִין בָּתְרֵיהוֹן עַד תְּחוּם בֵּית שָׁמֶשׁ ׃ 13 וּבֵית שִׁמְשָׁא חָצְדִין חֲצַד חִטִּין בְּמֵישְׁרָא וּזְקַפוּ יַת עֵינֵיהוֹן וַחֲזוֹ יַת אֲרוֹנָא וַחֲדִיאוּ לְמֶחֱזֵי ׃

*Et dicunt: Quid pro delicto quod reddemus ei? & dixerunt: Iuxta numerum prouinciarum Philistinorū quinque anos aureos: quoniam error in vobis, & principibus vestris 4
& populo: *Et quinque mures aureos similitudinem murium corrumpētium terram vestram. & dabitis domino Deo Israel gloriam, vt releuet manum suam à vobis, & à diis vestris, & à terra vestra. 5

*Et quare grauatis corda vestra, vt aggrauauit Ægyptus & Pharao cor suum? nonne quando illuserunt eis, miserunt eos, & abierunt? 6

*Et nunc accipite & facite plaustrum nouum vnum, & accipite duas vaccas primò enixas sine filiis, super quas non impositum est iugum. & iungite vaccas in plaustro, & filios earum ducite à tergo earum in domum. 7

*Et accipietis arcam Domini, & ponetis eam super plaustrum: & vasa aurea reddite ei pro peccato, & ponetis in capsella ex latere partis eius, & mittetis eam. & recedet. 8

*Et videbitis si in viam finis sui ibit contra Bethsames, ipse fecit nobis malum grande hoc: & si non, & cognoscemus quòd nequaquam manus eius tetigit nos: sed casus hic factus est nobis. 9

*Et fecerunt Philistiim sic: & acceperunt duas vaccas primò enixas, & iunxerunt eas in plaustro, & filios earum concluserunt in domo. 10

*Et posuerunt arcam Domini super plaustrum, & capsellam, & mures aureos, & similitudines anorum eorum. 11

*Et direxerunt vaccæ in via in viam Bethsames, in semita in qua ibant laborabant: & non declinabant ad dexteram neque ad sinistram, in itinere vno gradiebantur pergentes & mugientes. & satrapæ Philistiim ibant post ipsos vsque ad terminos Bethsames. 12

*Et qui in Bethsames, metebant messem tritici in valle. & eleuauerunt oculos suos & viderunt arcam Domini, & gauisi sunt in obuiationem eius. 13

4 *καὶ λέγουσι, τί τὸ ὑπὲρ τῆς βασάνου ὃ ἀποδώσομεν
αὐτῇ; καὶ εἶπον, κατὰ ἀριθμὸν τῶν σατραπειῶν τῶν ἀλλο-
φύλων πέντε ἕδρας χρυσᾶς, ὅτι πταῖσμα ἐν ὑμῖν καὶ τοῖς
5 ἄρχουσιν ὑμῶν καὶ τῷ λαῷ· *καὶ πέντε μύας χρυσοῦς
ὁμοίωμα τῶν μυῶν τῶν διαφθειρόντων τὴν γῆν ὑμῶν. καὶ
δώσετε τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ δόξαν, ὅπως κουφίσῃ τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῆς
γῆς ὑμῶν.

6 *καὶ ἵνα τί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐβάρυνεν
Αἴγυπτος καὶ Φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτῶν; οὐχὶ ὅτε ἐνέπαι-
ξαν αὐτοῖς, ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς καὶ ἀπῆλθον.

7 *καὶ νῦν λάβετε καὶ ποιήσατε ἅμαξαν καινὴν μίαν,
καὶ λάβετε δύο βόας πρωτοτοκούσας ἄνευ τῶν τέκνων, ἐφ'
ἃς οὐκ ἐπετέθη ζυγός. καὶ ζεύξατε τὰς βόας ἐν τῇ ἁ-
μάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπαγάγετε ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν
εἰς οἶκον.

8 *καὶ λήψεσθε τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ θήσετε αὐτὴν
ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἀπόδοτε αὐτῇ ὑ-
πὲρ τῆς βασάνου, καὶ θήσετε ἐν θέματι ἐκ πλαγίων μέρους
αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελεῖτε αὐτήν. καὶ ἀπελεύσεται·

9 *καὶ ὄψεσθε εἰ εἰς ὁδὸν ὁρίου αὐτῆς πορεύσεται κατὰ Βαιθ-
σαμής, αὐτὸς πεποίηκεν ἡμῖν τὴν κακίαν τὴν μεγάλην
ταύτην. καὶ ἐὰν μή, καὶ γνωσόμεθα ὅτι οὐχὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἧπται
ἡμῶν, ἀλλὰ σύμπτωμα τοῦτο γέγονεν ἡμῖν.

10 *καὶ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι οὕτως, καὶ ἔλαβον δύο
βόας πρωτοτοκούσας, καὶ ἔζευξαν αὐτὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ,
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπέκλεισαν εἰς οἶκον.

11 *καὶ ἔθεντο τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ
τὸ θέμα, καὶ τοὺς μύας τοὺς χρυσοῦς, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν
ἑδρῶν αὐτῶν.

12 *καὶ κατεύθυναν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὴν ὁδὸν Βαιθ-
σαμὴς ἐν τρίβῳ ἐν ᾗ ἐπορεύοντο ἐκοπίων, καὶ οὐκ ἐξ-
έκλινον δεξιὰν οὐδὲ ἀριστερὰν, ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐπορεύον-
το πορευόμεναι καὶ βοῶσαι. καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλ-
λοφύλων ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτῶν ἕως ὁρίων Βαιθσα-
13 μής. *καὶ οἱ ἐν Βαιθσαμὴς ἐθέριζον θερισμὸν πυ-
ρῶν ἐν τῇ κοιλάδι. καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ
εἶδον τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ ἐχάρησαν εἰς ἀπάντησιν
αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et dixerunt: Quæ oblatio expiationis eius quam reddemus ante eam? & dixerunt: *Iuxta* numerum tyrannorū Pelisthæorum quinque mariscæ auri, & quinque mures auri; quoniam percussio vna posita omnibus vobis & tyrannis vestris. 5 Et facietis figuras mariscarum vestrarum & figuras murium vestrorum qui percutientes terram; & dabitis ante Deum Israel gloriam: fortasse quiescet percussio eius à vobis; & ab erroribus vestris, & à terra vestra. 6 Et ad quid grauabitis corda vestra quemadmodum aggrauauerunt Miszræi & Pargho cor suum? an non sic vltus est ex eis, & post ea dimiserunt eos, & abierunt? 7 Et nunc accipite & facite plaustrum nouum vnum, & duas boues lactanteis quæ non ductæ sunt in iugo: & ligabitis boues in plaustro, & reducetis filios earum de-post eas intrò.
8 Et accipietis arcam Domini, & dabitis eam in plaustro; & vasa auri, quæ reddetis ante eam oblationem expiationis eius, ponetis in capsa in latere eius, & mittetis eam, & ibit.
9 Et prospicietis si in via termini sui ascendit ad Beth-semes, ab-ante eum factum est nobis malum magnum hoc: & si non, & sciemus quòd non percussio eius accessit nobis: casus ipse qui fuit nobis.
10 Et fecerunt viri sic, & acceperunt duas boues lactanteis, & ligauerunt eas in plaustro, & filios earum clauserunt in domo.
11 Et posuerunt arcam Domini in plaustro, & capsam, & mures auri, & figuras mariscarum eorum.
12 Et verterunt se boues in via, super viam Bethsemes in strata vna: & iuerunt eundo; & mugierunt, & non diuerterunt ad dexteram & ad sinistram. & tyranni Pelisthæorum ambulantes post eas vsque terminum Beth-semes.
13 Et Bethsmisæi metentes messem tritici in planicie; & leuauerunt oculos suos & viderunt arcam, & gauisi sunt videndo.

14 * וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל־שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי
וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְבַקְּעוּ אֶת־עֲצֵי
הָעֲגָלָה וְאֶת־הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַיהוָה׃
15 * וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגַּז
אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ כְלֵי־זָהָב וַיָּשִׂמוּ אֶל־הָאֶבֶן
הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ הֶעֱלוּ עֹלוֹת וַיִּזְבְּחוּ
16 זְבָחִים בַּיּוֹם הַהוּא לַיהוָה׃ * וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי־
פְלִשְׁתִּים רָאוּ וַיָּשֻׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃
17 * וְאֵלֶּה טְחֹרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ פְלִשְׁתִּים אָשָׁם
לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד
18 לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד׃ * וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר
כָּל־עָרֵי פְלִשְׁתִּים לַחֲמֵשֶׁת הַסְּרָנִים מֵעִיר מִבְצָר
וְעַד כֹּפֶר הַפְּרָזִי וְעַד אָבֵל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ
עָלֶיהָ אֵת אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ
19 בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי׃ * וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ
בַּאֲרוֹן יְהוָה וַיַּךְ בָּעָם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף
אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה
20 גְדוֹלָה׃ * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי
21 יַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃ * וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־יוֹשְׁבֵי
קִרְיַת־יְעָרִים לֵאמֹר הֵשִׁבוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה רְדוּ הַעֲלוּ אֹתוֹ אֲלֵיכֶם׃

ז

1 * וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת־
אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃
2 * וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ
הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנָּהוּ כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
אַחֲרֵי יְהוָה׃

14 * Et plauſtrum venit in agrum Ioſue
Bethſamitę, & ſtetit ibi. Erat autem ibi la-
pis magnus; & conciderunt ligna plauſtri,
vaccaſque impoſuerunt ſuper ea holocau
15 ſtum Domino. * Leuitæ autem depoſue-
rũt arcam Domini, & capſellam quæ erat
iuxta eam, in qua erant vaſa aurea; & po-
ſuerunt ſuper lapidem grandem. Viri au-
tem Bethſamitæ obtulerunt holocauſta,
D & immolarunt victimas in die illa Dño.
16 * Et quinq; ſatrapæ Philiſtinorum vi-
derunt, & reuerſi ſunt in Accharon in die
17 illa. * Hi ſunt autem ani aurei quos reddi-
derunt Philiſtiim pro delicto Domino:
Azotus vnum, Gaza vnum, Aſchalon v-
num, Geth vnum, Accharon vnum:
18 * Et mures aureos ſecundum numerũ
vrbium Philiſtiim quinque prouinciarũ,
ab vrbe murata vſque ad villam quæ erat
abſque muro, & vſq; ad Abel magnũ, ſu-
per quem poſuerunt arcam Domini quæ
erat vſque in illa die in agro Ioſue Bethſa
19 mitis. * Percuſſit autem Dominus de
viris Bethſamitibus, eo quòd vidiſſent ar
cam Domini, & percuſſit de populo ſep-
tuaginta viros, & quĩquaginta millia ple-
bis. luxitque populus, eo quòd Dominus
20 percuſſiſſet plebem plaga magna. * Et di-
xerunt viri Bethſamitæ: Quis poterit ſta-
re in conſpectu domini Dei ſancti huius?
21 & ad quem aſcendet à nobis? * Miſerunt-
que nuncios ad habitatores Cariathiarim
dicentes: Reduxerunt Philiſtiim arcã Do-
mini; deſcendite & reducite eam ad vos.

CAP. VII.

1 A VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & re-
duxerunt arcam Domini, & intule-
rũt eam in domum Aminadab in Gabaa:
Eleazarum autem filium eius ſanctifica-
2 uerunt vt cuſtodiret arcam Domini. * Et
factum eſt ex qua die manſit arca Domini
in Cariathiarim, multiplicati ſunt dies. e-
rat quippe iã annus viceſimus. & requie-
uit omnis domus Iſrael poſt Dominum.

תרגום יונתן

14 ועגלתא אתת לחקל יהושע מבית שמש וקמת תמן ותמן אבנא רבתא וצלחו ית אעי עגלתא וית תורתא אסיקו עלתא קדם יי׃
15 ולואי אחיתו ית ארונא דיי וית תיבותא דעימיה דביה מני דהבא ושויאו על אבנא רבתא וגבר בית שמש אסיקו עלון ונכיסו
ניכסת קודשין ביומא ההוא קדם יי׃ 16 וחמשא טורני פלשתאי חזו ותבו לעקרון ביומא ההוא׃ 17 ואילין טחורי דהבא
דאתיבו פלשתאי קרבן אשמא קדם יי דאשדוד חד דעזה חד דאשקלון חד דגת חד דעקרון חד׃ 18 ועכברי דהבא מנין כל קירוי
פלשתאי לחמשא טורניא מקרוין כריכן ועד קירוי פצחיא ועד אבנא רבתא דאחיתו עלה ית ארונא דיי עד יומא הדין הא היא בחקל
יהושע דמבית שמש׃ 19 וקטל בגברי בית שמש על דחדיאו דחזו ארונא דיי כד גלי וקטל בסבי עמא שבעין גברא ובקהלא חמשין
אלפין גברא ואתאבלו עמא ארי מחא יי בעמא מחא סגיאה׃ 20 ואמרו גברי בית שמש מן יכול למיקם קדם ארונא דיי אלהים קדישא
הדין ולואי דין אתר יסתלק מיננא׃ 21 ושלחו איזגדין לות יתבי קרית יערים למימר אתיבו פלשתאי ית ארונא דיי חותו אסיקו
יתיה לותכון׃

ז

1 ואתו גברי קרית יערים ואסיקו ית ארונא דיי ואעילו יתיה לבית אבינדב די בגיבעתא
ויח אלעזר בריה זמינו למיטר ית ארונא דיי׃ 2 והוה מיומא דשרא ארונא בקרית יערים וסגיאו יומיא והוו עשרין שנין
ואתנהיאו כל בית ישראל בתר פלחנא דיי׃

Et plaustrum venit in agrum Iosue qui 14
de Bethsames, & stetit ibi iuxta lapidem ma-
gnum; & conciderunt ligna plaustri, & vac-
cas obtulerunt holocaustum Domino.
Et Leuitæ obtulerunt arcam Domini, et 15
capsellam quæ cum ea, & vasa aurea, & po-
suerunt super lapidem magnum. & viri Beth-
sames obtulerunt holocausta, et immolauerunt
victimas Domino in die illa.
Et quinque satrapæ Philistinorum vide- 16
runt, & reuersi sunt in Acaron in die illa.
Et hi ani aurei quos reddiderunt Phili- 17
stiim pro peccato Domino, Azoti vnum, &
Geth vnum, & Gazes vnum, & Ascalonis
vnum, & Acaron vnum.
Et mures aurei secundum numerum om- 18
nium vrbium Philistiim quinque prouinciarũ,
ab vrbe murata & vsque ad villam Phere-
zæi, & vsque ad lapidem magnum, vbi po-
suerunt super ipsum arcam fœderis Domini vs-
que ad diem hunc in agro Iosue Bethsames.
Et percussit viros Bethsames, quia vide- 19
runt arcam Domini. & percussit in eis septua-
ginta viros, & quinquaginta millia virorum
ex populo. et luxit populus, quia percussit Do-
minus in populo plaga magna valde.
Et dixerunt viri qui in Bethsames: Quis 20
poterit stare in conspectu Domini sancti huius?
& ad quem ascendet arca Domini à nobis?
Et mittunt nuncios ad habitatores Caria- 21
thiarim dicentes: Reduxerunt Philistiim ar-
cam Domini; & descendite & reducite eam
ad vos.

CAP. VII.

ET veniunt viri Carithiarim, & reducunt 1
arcam fœderis Domini. & adduxerunt
eam in domum Abinadab quæ in colle. et Elea-
zar filium eius sanctificauit vt custodiret ar-
cam fœderis Domini.
Et factum est ex qua die fuit arca in Ca- 2
riathiarim, multiplicati sunt dies. & fuerunt
viginti anni, & reuersa est omnis domus Is-
rael post Dominum.

14 καὶ ἡ ἅμαξα εἰσῆλθεν εἰς ἀγρὸν ἰωσὴε τοῦ ἐκ βαιθ-
σαμὴς, καὶ ἔστη ἐκεῖ παρὰ λίθον μέγαν, καὶ ἔσχισαν τὰ ξύλα
τῆς ἁμάξης, καὶ τὰς βόας ἀνήνεγκαν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ.
15 καὶ οἱ λευῖται ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου,
καὶ τὸ θέμα τὸ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἔ-
θεντο ἐπὶ τῷ λίθῳ τῷ μεγάλῳ. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ βαιθ-
σαμὴς ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ
κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
16 καὶ οἱ πέντε σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἑώρων,
καὶ ἀνέστρεψαν εἰς ἀκαρὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
17 καὶ αὗται αἱ ἕδραι αἱ χρυσαῖ, ἃς ἀπέδωκαν οἱ ἀλ-
λόφυλοι ὑπὲρ τῆς βασάνου τῷ κυρίῳ, τῆς ἀζώτου μίαν,
καὶ τῆς γὲθ μίαν, καὶ τῆς γάζης μίαν, καὶ ἀσκάλωνος
μίαν, καὶ ἀκαρὼν μίαν.
18 καὶ μῦς χρυσοῖ κατὰ ἀριθμὸν πασῶν τῶν πόλεων τῶν
ἀλλοφύλων τῶν πέντε σατραπειῶν, ἐκ πόλεως ἐστερεω-
μένης καὶ ἕως κώμης τοῦ φερεζαίου, καὶ ἕως λίθου τοῦ με-
γάλου, οὗ ἐπέθηκαν ἐπ᾽ αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης
κυρίου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἐν ἀγρῷ ἰωσὴε τοῦ βαιθ-
σαμὴς.
19 καὶ ἐπάταξεν ἄνδρας βαιθσαμὴς, ὅτι εἶδον τὴν κι-
βωτὸν τοῦ κυρίου. καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἄν-
δρας, καὶ πεντήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἐ-
πένθησεν ὁ λαὸς, ὅτι ἐπάταξε κύριος ἐν τῷ λαῷ πληγὴν
20 μεγάλην σφόδρα. καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν βαιθ-
σαμὴς, τίς δυνήσεται παραστῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ ἁγίου
τούτου; καὶ πρὸς τίνα ἀναβήσεται ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου ἀφ᾽ ἡμῶν;
21 καὶ ἀποστέλλουσιν ἀγγέλους πρὸς τοὺς κατοικοῦντας
καριαθιαρὶμ λέγοντες, ἀπέστρεψαν οἱ ἀλλόφυλοι
τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ κατάβητε καὶ ἀναγάγετε αὐ-
τὴν πρὸς ὑμᾶς.

ζ΄.

1 Καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες καριαθιαρὶμ, καὶ ἀνάγουσι τὴν
κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς οἶκον ἀ-
βιναδὰβ τὸν ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡγία-
σε φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.
2 καὶ ἐγένετο ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἦν ἡ κιβωτὸς ἐν καριαθια-
ρὶμ, ἐπληθύνθησαν αἱ ἡμέραι. καὶ ἐγένοντο εἴκοσι ἔτη, καὶ
ἐπέστρεψε πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ὀπίσω κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et plaustrum venit ad agrum Iehosuagh de Beth-Semes, & stetit ibi. & ibi lapis magnus: & secuerunt ligna plaustri & boues, & as-
cendere fecerunt holocaustum ante Dominum.
15 Et Leuitæ descendere fecerunt arcam Domini, & capsam quæ cum illa, in qua
vasa auri, & posuerunt super lapidem magnum, & viri Beth-Semes ascendere fecerunt holocausta, & mactauerunt mactationem sanctita-
tum in die illa ante Dominum.
16 Et quinque tyranni Pelisthæorum viderunt, & redierunt ad Gheqron in die illa.
17 Et hæ mariscæ auri quas redire fecerunt Pelisthæi sacrificium expiationis ante Dominum: Asdod vnam, Ghaza vnam, Askalon vnam,
Gath vnam, Gheqron vnam.
18 Et mures auri *iuxta* numerum omnium ciuitatum Pelisthæorum ad quinque tyrannos ab vrbibus munitis
& vsque ad vrbes apertas, & vsque ad lapidem magnum super quem ascendere fecerunt arcam Domini vsque diem hanc: ecce ille in agro
Iehosuagh qui ex Beth-Semes.
19 Et occidit in viris Beth-Semes super quòd gauisi sunt quòd viderunt arcam Domini quando
apparuit, & occidit in senibus populi septuaginta viros, & in vniuersitate quinquaginta mille viros. & luxerunt populus, quoniam per-
cussit Dominus in populo percussionem magnam.
20 Et dixerunt viri Beth-Semes: Quis poterit stare ante arcam Domini Dei
sancti hanc? & ad quem locum transferetur à nobis?
21 Et miserunt nuncios ad habitatores Kiriath Iegharim ad dicendum: Redire
fecerunt Pelisthæi arcam Domini; descendite, ascendere facite eam ad vos.

CAP. VII.

ET venerunt viri Kiriath Iegharim, & ascendere fecerunt arcam Domini, & introduxerũt eam ad domum Abinadab qui in Gibghatha.
& Eleghazar filium eius præfecerunt ad custodiendum arcam Domini.
2 Et fuit à die quo mansit arca in Kiriath Iegharim, &
multiplicati sunt dies, & fuerunt viginti anni, & quieti fuerunt omnis domus Israel post cultum Domini.

3 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם שָׁבִים אֶל־יְהוָה
הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת
וְהָכִינוּ לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ וְיַצֵּל
אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
4 * וַיָּסִירוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
הָעַשְׁתָּרֹת וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבַדּוֹ׃
5 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קִבְצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה
וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם אֶל־יְהוָה׃
6 * וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי
יְהוָה וַיָּצוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטָאנוּ לַיהוָה
וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה׃
7 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
הַמִּצְפָּתָה וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־פְלִשְׁתִּים אֶל־יִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים׃
8 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּחֲרֵשׁ
מִמֶּנּוּ מִזְּעֹק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיֹשִׁעֵנוּ מִיַּד
9 פְּלִשְׁתִּים׃ * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב אֶחָד
וַיַּעֲלֵהוּ עוֹלָה כָּלִיל לַיהוָה וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה
בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה׃
10 * וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלֶה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נִגְּשׁוּ
לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּרְעֵם יְהוָה בְּקוֹל־גָּדוֹל בַּיּוֹם
הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיְהֻמֵּם וַיִּנָּגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה וַיִּרְדְּפוּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּכּוּם עַד־מִתַּחַת לְבֵית כָּר׃
12 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת וַיָּשֶׂם בֵּין־הַמִּצְפָּה
וּבֵין הַשֵּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אֶבֶן הָעָזֶר וַיֹּאמַר עַד־
13 הֵנָּה עֲזָרָנוּ יְהוָה׃ * וַיִּכָּנְעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ
עוֹד לָבוֹא בִּגְבוּל יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־יְהוָה בַּפְּלִשְׁתִּים
כֹּל יְמֵי שְׁמוּאֵל׃

3 * Ait autem Samuel ad vniuerſam do-
mũ Iſrael, dicens: Si in toto corde veſtro
reuertimini ad Dominum, auferte deos
alienos de medio veſtri Baalĩ & Aſtaroth,
& præparate corda veſtra Domino, & ſer-
uite ei ſoli, & eruet vos de manu Phili-
4 ſtiim. * Abſtulerunt ergo filij Iſrael Baa-
B lim & Aſtaroth, & ſeruierũt Domino ſoli.
5 * Dixit autem Samuel: Congregate v-
niuerſum Iſrael in Maſphat, vt orem pro
6 vobis Dominum. * Et conuenerunt in
Maſphat. hauſeruntque aquam, & effu-
derunt in conſpectu Domini: & ieiuna-
uerunt in die illa; atque dixerunt ibi: Pec
cauimus Domino. Iudicauitque Samuel
7 filios Iſrael in Maſphat. * Et audierunt
Philiſtiim quòd congregati eſſent filij Iſ-
rael in Maſphat, & aſcenderunt ſatrapæ
Philiſtinorum ad Iſrael. Quod cùm audiſ
ſent filij Iſrael, timuerunt à facie Philiſti-
8 norum. * Dixeruntque ad Samuelem: Ne
ceſſes pro nobis clamare ad Dominum
Deum noſtrũ, vt ſaluet nos de manu Phi-
9 liſtinorum. * Tulit autem Samuel ag-
num lactantem vnum, & obtulit illum
C holocauſtum integrum Domino. Et cla-
mauit Samuel ad Dominum pro Iſrael, &
10 exaudiuit eum Dominus. * Factum eſt au-
tem cùm Samuel offerret holocauſtum
Domino, Philiſtiim iniere prœlium con-
tra Iſrael. Intonuit autẽ Dominus frago-
re magno in die illa ſuper Philiſtiim, &
exterruit eos, & cæſi ſunt à filiis Iſrael.
11 * Egreſsiq; filij Iſrael de Maſphat, ꝑſecuti
ſunt Philiſtęos, & ꝑcuſſerunt eos vſq; ad
12 locũ q̃ erat ſubter Bethchar. * Tulit autem
Samuel lapidẽ vnũ, & poſuit eũ inter Maſ
phat & inter Sen. & vocauit nomẽ loci il-
lius, Lapis adiutorij. dixitq;: Hucuſq; au-
13 xiliatus eſt nobis Dominus. * Et humiliati
ſunt Philiſtiim, nec appoſuerunt vltrà vt
D venirent in terminos Iſrael. Facta eſt ita-
que manus Domini ſuper Philiſtęos cun-
ctis diebus Samuelis.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִם בְּכָל לִבְּכוֹן אַתּוּן תָּיְבִין לְפֻלְחָנָא דַייָ אַעְדוֹ יַת טַעֲוַת עַמְמַיָא מִבֵּינֵיכוֹן וְעַשְׁתְּרָתָא וְאַתְקִינוּ
לִבְּכוֹן בְּפֻלְחָנָא דַייָ וּפְלַחוּ קֳדָמוֹהִי בִּלְחוֹדוֹהִי וִישֵׁיזֵיב יַתְכוֹן מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי׃ 4 וְאַעְדִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת בַּעֲלַיָא וְיַת עַשְׁתְּרָתָא
וּפְלַחוּ קֳדָם יְיָ בִּלְחוֹדוֹהִי׃ 5 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל כְּנִישׁוּ יַת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וַאֲצַלֵּי עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ׃
6 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְמִצְפְּיָא וּמְלִיאוּ מַיָּא וְשַׁפְכוּ לִבְּהוֹן בִּתְיוּבְתָּא קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַרוּ תַּמָּן חַבְנָא קֳדָם יְיָ וְדָן שְׁמוּאֵל יַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּמִצְפְּיָא׃ 7 וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי אִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וּסְלִיקוּ טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּדְחִילוּ מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 8 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמוּאֵל לָא תִשְׁתּוֹק מִינָנָא מִלְּצַלָּאָה קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיִפְרְקִינָנָא מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי׃
9 וּנְסֵיב שְׁמוּאֵל אִימְּרָא דְחֶלְבָּא חַד וְאַסְּקֵיהּ עֲלָתָא גְּמִיר קֳדָם יְיָ וְצַלִּי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל וְקַבִּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ׃
10 וַהֲוָה שְׁמוּאֵל מַסֵּיק עֲלָתָא וּפְלִשְׁתָּאֵי אִתְקְרָבוּ לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַכְלִי יְיָ בְּקָל רַב בְּיוֹמָא הַהוּא עַל פְּלִשְׁתָּאֵי וְשַׁגִּישִׁינוּן
וְאִיתְּבָרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל׃
11 וּנְפַקוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִן מִצְפְּיָא וּרְדַפוּ יַת פְּלִשְׁתָּאֵי וּמְחוֹנוּן עַד מִלְּרַע לְבֵית שָׁרוֹן׃ 12 וּנְסֵיב שְׁמוּאֵל אַבְנָא חֲדָא וְשַׁוִּי
בֵּין מִצְפְּיָא וּבֵין שִׁינָא וּקְרָא יַת שְׁמַהּ אֶבֶן סַעֲדָא וַאֲמַר עַד הָכָא סַעֲדָנָא יְיָ׃ 13 וְאִיתְּבָרוּ פְלִשְׁתָּאֵי וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד לְמֵיעַל בִּתְחוּם
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וַהֲוָה מַחֲתָא דַייָ בִּפְלִשְׁתָּאֵי כָּל יוֹמֵי שְׁמוּאֵל׃

Et dixit Samuel ad vniuersam domum 3
Israel dicēs: Si in toto corde vestro vos reuersi
estis ad Dominum, auferte deos alienos de me-
dio vestri & lucos; & præparate corda ve-
stra ad Dominum, & seruite ei soli, & eruet
vos de manu Philistiim.
Et abstulerunt filij Israel Baalim & lu- 4
cos Astaroth, & seruierunt Domino soli.
Et dixit Samuel: Congregate vniuersum 5
Israel in Masepha, & orabo ad Dominum pro
vobis. Et conuenit populus in Masepha, 6
& hauserunt aquam, & effundunt in conspe-
ctu Domini super terram. & ieiunauerunt in
die illa & dixerunt: Peccauimus Domino. et
iudicauit Samuel filios Israel in Masepha.
Et audierunt Philistiim, quòd congregati 7
erant filij Israel in Masepha omnes. & ascen-
derunt satrapæ Philistinorum ad Israel. et au-
dierunt filij Israel, & timuerunt à facie Phi-
listinorum.
Et dixerunt filij Israel ad Samuel: Ne 8
cesses à nobis clamare ad dominum Deum tuũ,
& saluabit nos de manu Philistinorum.
Et tulit Samuel agnum lactantem vnum, 9
& obtulit eum holocaustum Domino cum vni-
uerso populo. & clamauit Samuel ad Domi-
num pro Israel; & exaudiuit eum Dominus.
Et erat Samuel offerens holocaustum. & 10
Philistiim inierunt bellum contra Israel. et in-
tonuit Dominus in fragore magno in die illa su-
per Philistiim, & confusi sunt & ceciderunt
in conspectu Israel.
Et egressi sunt viri Israel ex Masepha, 11
& persecuti sunt Philisthæos, & percusserunt
eos vsque ad infra Bethchor.
Et tulit Samuel lapidem vnum, & sta- 12
tuit eum inter Masepha & inter antiquam, et
vocauit nomen eius Abennezer, quod signifi-
cat Lapis adiutorij. & dixit: Huc vsque auxi-
liatus est nobis Dominus.
Et humiliauit Dominus Philistiim, et non 13
apposuerunt vltra vt venirent in terminum
Israel. & facta est manus Domini super Phili-
stæos cunctis diebus Samuel.

3 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα οἶκον ἰσραὴλ λέ-
γων, εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὑμεῖς ἐπιστρέψατε πρὸς κύ-
ριον, περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν
καὶ τὰ ἄλση, καὶ ἑτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς κύ-
ριον καὶ δουλεύσατε αὐτῷ μόνῳ, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ
4 χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
τὰ βααλὶμ καὶ τὰ ἄλση ἀσαρὼθ, καὶ ἐδούλευσαν τῷ κυ-
5 ρίῳ μόνῳ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ, συναθροίσατε πάντα
ἰσραὴλ εἰς μασηφὰ, καὶ προσεύξομαι πρὸς κύριον ὑπὲρ
6 ὑμῶν. καὶ συνήχθη ὁ λαὸς εἰς μασηφὰ καὶ ὑδρεύον-
το ὕδωρ, καὶ ἐκχέουσιν ἐνώπιον κυρίου ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἐ-
νήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπον, ἡμαρτήκαμεν τῷ κυ-
ρίῳ. καὶ ἐδίκασε Σαμουὴλ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς μασηφά.
7 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι συνήχθησαν οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ εἰς μασηφὰ πάντες. καὶ ἀνέβησαν οἱ σατρά-
παι τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων.
8 καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς Σαμουὴλ, μὴ παρα-
σιωπήσῃς ἀφ' ἡμῶν τοῦ βοᾶν πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, καὶ
σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
9 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ ἄρνα γαλαθηνὸν ἕνα, καὶ ἀνή-
νεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ σὺν παντὶ τῷ λαῷ.
καὶ ἐβόησε Σαμουὴλ πρὸς κύριον ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ, καὶ
ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ κύριος.
10 καὶ ἦν Σαμουὴλ ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν. καὶ
οἱ ἀλλόφυλοι προσῆγον εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἐ-
βρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ
τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ συνεχύθησαν καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον
11 ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθον ἄνδρες ἰσραὴλ ἐκ μασηφὰ καὶ
κατεδίωξαν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως
12 ὑποκάτω βαιθχόρ. καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ
λίθον ἕνα, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἀναμέσον μασηφὰ καὶ ἀνα-
μέσον τῆς παλαιᾶς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβεν-
νέζερ, ὃ σημαίνει λίθος τοῦ βοηθοῦ. καὶ εἶπεν, ἕως ἐνταῦ-
θα ἐβοήθησεν ἡμῖν ὁ κύριος.
13 καὶ ἐταπείνωσε κύριος τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐ προσ-
έθεντο ἔτι τοῦ ἐπελθεῖν εἰς ὅριον ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο
χεὶρ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας
τοῦ Σαμουήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit Samuel ad omnem domum Israel dicendo: Si in omni corde vestro vos redeuntes ad cultum Domini, transire facite errorem gentium de-inter vos & Gastaratha, & firmate cor vestrum in cultu Domini, & seruite ante eum in solitudine sua; & liberabit vos de manu Pelisthæorum. 4 Et transire fecerunt filij Israel BAGHALAIA & GHASTHARATHA, & seruierunt ante Dominum in solitudine sua. 5 Et dixit Semuel: Congregate omnem Israel ad Miszpeia, & orabo super vos ante Dominum.
6 Et congregati sunt ad Miszpeia, & impleuerunt aquas, & effuderunt cor suum in pœnitentia ante Dominum, & ieiunauerunt in die illo, & dixerunt ibi: Peccauimus ante Dominum. & iudicauit Semuel filios Israel in Miszpeia. 7 Et audierunt Pelisthæi quòd congregati sunt filij Israel in Miszpeia, & ascenderunt tyranni Pelisthæorum super Israel: & audierunt filij Israel, & timuerunt ab-ante Pelisthæos. 8 Et dixerunt filij Israel ad Semuel: Ne taceas à nobis ab orando ante dominum Deum nostrum, & eripiat nos de manu Pelisthæorum. 9 Et accepit Samuel agnum lactis vnum, & ascendere fecit holocaustum consumptum ante Dominum: & orauit Semuel ante Dominum super Israel; & accepit orationem eius Dominus.
10 Et fuit Semuel ascendere faciens holocaustum, & Pelisthæi appropinquarunt ad ineundum bellum in Israel: & sonuit Dominus in voce magna in die illo super Pelisthæos; & conturbauit eos, & fracti sunt ante Israel.
11 Et prodierunt homines Israel ex Miszpeia, & insecuti sunt Pelisthæos, & percusserunt eos vsque subtus Beth-Saron.
12 Et accepit Semuel lapidem vnum, & posuit inter Mispeia & inter Sina: & vocauit nomen eius, Lapidem auxilij: & dixit: Huc vsque auxiliatus est nobis Dominus. 13 Et fracti sunt Pelisthæi, & non addiderunt amplius vt intrarent in terminum terræ Israel: & fuit percussio Domini in Pelisthæos omnibus diebus Semuel.

14 ותשבנה הערים אשר לקחו־פלשתים מאת
ישראל לישראל מעקרון ועד־גת ואת־גבולן
הציל ישראל מיד פלשתים ויהי שלום בין ישראל
15 ובין האמרי׃ וישפט שמואל את־ישראל כל
16 ימי חייו׃ והלך מדי שנה בשנה וסבב בית־
אל והגלגל והמצפה ושפט את־ישראל את כל־
17 המקומות האלה׃ ותשבתו הרמתה כי־שם
ביתו ושם שפט את־ישראל ויבן־שם מזבח ליהוה׃

ח

1 ויהי כאשר זקן שמואל וישם את־בניו
2 שפטים לישראל׃ ויהי שם־בנו הבכור יואל
ושם משנהו אביה שפטים בבאר שבע׃
3 ולא־הלכו בניו בדרכו ויטו אחרי הבצע
ויקחו־שחד ויטו משפט׃
4 ויתקבצו כל זקני ישראל ויבאו אל־שמואל
5 הרמתה׃ ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך
לא הלכו בדרכיך עתה שימה־לנו מלך לשפטנו
ככל־הגוים׃
6 וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה־
לנו מלך לשפטנו ויתפלל שמואל אל־יהוה׃
7 ויאמר יהוה אל־שמואל שמע בקול העם לכל
אשר־יאמרו אליך כי לא אתך מאסו כי־אתי מאסו
ממלך עליהם׃
8 ככל־המעשים אשר־עשו מיום העלתי אותם
ממצרים ועד־היום הזה ויעזבני ויעבדו אלהים
אחרים כן המה עשים גם־לך׃
9 ועתה שמע בקולם אך כי־העד תעיד בהם
והגדת להם משפט המלך אשר ימלך עליהם׃
10 ויאמר שמואל את כל־דברי יהוה אל־העם
השאלים מאתו מלך׃

14 * Et redditæ ſunt vrbes quas tulerant
Philiſtiim ab Iſrael, Iſraeli, ab Accharon
vſque Geth & terminos ſuos. liberauitq;
Iſrael de manu Philiſtinorum; eratq; pax
15 inter Iſrael & Amorræum. * Iudicabat
quoque Samuel Iſrael cunctis diebus vi-
16 tæ ſuæ. * Et ibat per ſingulos annos cir-
cuiens Bethel & Galgala, & Maſphat; &
iudicabat Iſraelem in ſupradictis locis.
17 * Reuertebaturque in Ramatha: ibi e-
nim erat domus eius: & ibi iudicabat Iſ-
raelem: ædificauit etiam ibi altare Do-
mino.

CAP. VIII.

1 Factum eſt autē cùm ſenuiſſet Samuel,
A poſuit filios ſuos Iudices in Iſrael.
2 * Fuitque nomen filij eius primogeniti
Iohel, & nomen ſecundi Abia iudicum in
3 Berſabee. * Et nō ambulauerunt filij illius
in viis eius, ſed declinauerunt poſt auari-
tiam, acceperuntque munera, & peruerte-
4 runt iudicium. * Congregati ergo vniuerſi
maiores natu Iſrael, venerunt ad Samue-
5 lem in Ramatha: * Dixeruntque ei: Ecce
tu ſenuiſti, & filij tui nō ambulant in viis
tuis. cōſtitue nobis regem vt iudicet nos,
6 ſicut & vniuerſæ habent nationes. * Diſ-
B plicuitque ſermo in oculis Samuelis, eo q̀
dixiſſent, Da nobis regem vt iudicet nos.
7 & orauit Samuel ad Dominum. * Dixit au-
tem Dominus ad Samuelem: Audi vocē
populi in omnibus quæ loquuntur tibi.
Non enim te abiecerunt, ſed me, ne reg-
8 nem ſuper eos. * Iuxta omnia opera
ſua quæ fecerunt à die qua eduxi eos de
Ægypto vſque ad diem hanc, ſicut dere-
liquerunt me, & ſeruierunt diis alienis, ſic
faciunt etiam tibi.
9 * Nunc ergo vocem eorum audi: ve-
runtamen conteſtare eos, & prędic eis ius
regis qui regnaturus eſt ſuper eos.
10 * Dixit itaque Samuel omnia verba
Domini ad populum qui petierat à ſe re-
gem.

תרגום יונתן

14 ותבא קירויא דנסיבו פלשתאי מן ישראל לישראל מעקרון ועד גת וית תחומיהון שיזיב ישראל מידא דפלשתאי והוה שלמא בין
ישראל ובין אמוראה׃ 15 ודן שמואל ית ישראל כל יומי חיוהי׃ 16 ואזל בזמן שנה בשנה ומסחר לביתאל ולגלגלא ולמצפיא
ודאין ית ישראל ית כל אתריא האילין׃ 17 ובמתביה לרמתא ארי תמן ביתיה ותמן דן ית ישראל ובנא תמן מדבחא קדם יי׃

ח

1 והוה כד סיב שמואל ומני ית בנוהי דיינין לישראל׃ 2 והוה שום בריה בוכרה יואל
ושום תנייניה אביה דיינין בבארא דשבע׃ 3 ולא הליכו בנוהי בארחתיה ואתפניאו בתר ממון דשקר וקבילו שוחדא וצלו דינא׃
4 ואיתכנישו כל סבי ישראל ואתו לות שמואל לרמתא׃ 5 ואמרו ליה הא את סיבתא ובנך לא הליכו בארחתך כען מני לנא
מלכא למידיננא ככל עממיא׃ 6 ובאש פתגמא בעיני שמואל כד אמרו מני לנא מלכא למידיננא וצלי שמואל קדם יי׃
7 ואמר יי לשמואל קביל למימר עמא לכל דיימרון לך ארי לא יתך רחיקו ארי בפלחני קצו מלמהוי מלכא עליהון׃
8 ככל עובדיא דעבדו מיומא דאסיקית יתהון ממצרים ועד יומא הדין ושבקו פלחני ופלחו לטעות עממיא כן אנון עבדין אף לך׃
9 וכען קביל למימריהון ברם ארי אסהדא תסהיד בהון ותחוי להון נמוסא דמלכא דימלוך עליהון׃
10 ואמר שמואל ית כל פתגמיא דיי לעמא דשאלין מיניה מלכא׃

Et redditæ sunt vrbes quas tulerant Phi 14
listiim à filiis Israel, ab Acaron vsque Geth, &
terminum liberauerunt Israel de manu Phili-
stinorum. & erat pax inter Israel & inter
Amorræum. *Et iudicauit Samuel Israel* 15
cunctis diebus vitæ suæ.
Et ibat per singulos annos, & circuibat 16
Bethel, & Galgal, & Masepha. & iudica-
bat Israel in omnibus locis istis.
At reuersio eius erat in Armathaim, quo- 17
niam ibi erat domus eius: & iudicabat ibi Is-
rael; & ædificauit ibi altare Domino.

CAP. VIII.

ET factum est vt senuit Samuel, & consti- 1
tuit filios suos Judices Israel.
Et hæc nomina filiorum eius. primogeni- 2
tus Joel, & nomen secundi Abia iudices in
Bersabee.
Et non ambulauerunt filij eius in via e- 3
ius: & declinauerunt post vtilitatem, et acce-
perunt munera, & peruerterunt iudicia.
Et congregantur vniuersi viri Israel, et 4
veniunt ad Samuel in Ramathaim.
Et dicunt ei: Ecce tu senuisti, & filij tui 5
non ambulant in via tua. & nunc constitue
super nos regem, vt iudicet nos sicut vniuersæ
gentes.
Et fuit prauus sermo in oculis Samuel, vt 6
dixerunt: Da nobis regem vt iudicet nos. &
orauit Samuel ad Dominum.
Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vo- 7
cem populi, secundum omnia quæ loquantur ad
te: quoniam non te contempserunt, sed me con-
tempserunt, ne regnem super eos,
Secundum omnia opera sua quæ fece- 8
runt mihi à qua die eduxi eos de Aegypto,
& vsque in diem hanc: & dereliquerunt
me & seruierunt diis alienis, sic ipsi faciunt
& tibi.
Et nunc audi vocem eorum: veruntamen 9
testificans testificaris eis, & nunciabis eis ius
regis qui regnabit super eos.
Et dixit Samuel omnia verba Domini ad 10
vniuersum populum petentes ab eo regem.

14 καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις ἃς ἔλαβον οἱ ἀλλόφυ-
λοι παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀπὸ ἀκαρὼν ἕως γέθ· καὶ τὸ ὅριον
ἀφεῖλον τὸ ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἦν
εἰρήνη ἀναμέσον ἰσραὴλ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμορραίου.
15 καὶ ἔκρινε σαμουὴλ τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας
16 τῆς ζωῆς αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύετο κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ἐκύ-
κλου βαιθὴλ καὶ τὴν γαλγὰλ καὶ τὴν μασηφᾶ. καὶ ἐδί-
καζε τὸν ἰσραὴλ ἐν πᾶσι τοῖς τόποις τούτοις.
17 ἡ δὲ ἀποστροφὴ αὐτοῦ ἦν ἐν ἀρμαθαίμ, ὅτι ἐκεῖ ἦν
ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ ἐδίκαζεν ἐκεῖ τὸν ἰσραήλ, καὶ ᾠκοδόμη-
σεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ.

η'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐγήρασε Σαμουήλ, καὶ κατέστησε τοὺς
2 υἱοὺς αὐτοῦ δικαστὰς τῷ ἰσραήλ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ὁ πρωτότοκος ἰωήλ, καὶ ὄνομα τοῦ
δευτέρου ἀβιά, δικασταὶ ἐν βηρσαβεαί.
3 καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. καὶ
ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς συντελείας, καὶ ἐλάμβανον δῶρα,
καὶ ἐξέκλινον δικαιώματα.
4 καὶ συναθροίζονται πάντες ἄνδρες ἰσραήλ, καὶ παρα-
γίνονται πρὸς Σαμουὴλ εἰς ἀρμαθαίμ.
5 καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἰδοὺ σὺ γεγήρακας, καὶ οἱ υἱοί σου
οὐ πορεύονται ἐν τῇ ὁδῷ σου. καὶ νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς
βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη.
6 καὶ ἦν πονηρὸν τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαμουήλ,
ὡς εἶπον, δός ἡμῖν βασιλέα τοῦ δικάζειν ἡμᾶς. καὶ προσ-
ηύξατο Σαμουὴλ πρὸς κύριον.
7 καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουήλ, ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ
λαοῦ, κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσωσι πρός σέ, διότι οὐ σὲ ἐξ-
ουδενώκασιν, ἀλλ' ἢ ἐμὲ ἐξουθενήκασιν τοῦ μὴ βασιλεύειν
8 ἐπ' αὐτῶν· κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἃ ἐποίησάν μοι
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς
ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἐδούλευσαν θεοῖς
ἑτέροις, οὕτως αὐτοὶ ποιοῦσι καὶ σοί.
9 καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν, πλὴν ὅτι διαμαρτυ-
ρόμενος διαμαρτύρῃ αὐτοῖς, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς τὸ δι-
καίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐπ' αὐτοῖς.
10 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους κυρίου πρὸς
πάντα τὸν λαὸν τοὺς αἰτοῦντας παρ' αὐτοῦ βασιλέα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et redierunt vrbes quas ceperunt Pelisthęi ab Israel ad Israel ab Ghekron & vsque Gath, & terminos earum eripuit Israel de manu
Pelisthæorum: & fuit pax inter Israel & inter Emoræum. 15 Et iudicauit Semuel Israel omnibus diebus vitæ suæ.
16 Et ambulauit in tempore anno in anno, & reuersus est ad Bethel, & ad Gilghela, & ad Miszpeia: & iudicauit Israel omnia loca hæc.
17 Et cùm reuerteretur ad Ramatha, quoniam ibi domus eius; & ibi iudicauit Israel; & ædificauit ibi altare ante Dominum.

CAP. VIII.

ET fuit quando senuit Semuel, & præfecit filios suos Iudices Israeli. 2 Et fuit nomen filij eius primogeniti Ioel, & nomen se-
cundi eius Abia, iudicantes in Beera de Sabagh. 3 Et non ambulauerunt filij eius in via illius, & respexerunt post mamon
falsitatis; & acceperunt munus, & declinauerunt iudicium. 4 Et congregati sunt omnes senes Israel, & venerunt ad Se-
muelem ad Ramatha. 5 Et dixerunt ei: Ecce tu senuisti, & filij tui non ambulauerunt in via tua: nunc præfice nobis regem
ad iudicandum nos sicut omnes gentes. 6 Et malum fuit verbum in oculis Semuelis, quando dixerunt: Præfice nobis
regem ad iudicandum nos. & orauit Semuel ante Dominum. 7 Et dixit Dominus ad Semuelem: Audi dicto
populi in omnibus quæ dicent tibi, quia non te elongauerunt: nam in cultu meo spreuerunt ne sim rex super eos.
8 Iuxta omnia facta quæ fecerunt à die quo ascendere feci eos ex Ægypto & vsque diem hunc, & reliquerunt cultum meum, & co-
luerunt errorem gentium, sic illi facientes etiam tibi. 9 Et nunc audi dictis eorum: verum tu obtestando obtesteris
in eos, & indices illis statutum regis qui regnabit super eos. 10 Et dixit Semuel omnia verba Domini ad populum,
qui petentes ab eo regem.

11 ויאמר זה יהיה משפט המלך אשר ימלך
עליכם את־בניכם יקח ושם לו במרכבתו
ובפרשיו ורצו לפני מרכבתו׃
12 ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים ולחרש
חרישו ולקצר קצירו ולעשות כלי־מלחמתו
וכלי רכבו׃
13 ואת־בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות ולאפות׃
14 ואת־שדותיכם ואת־כרמיכם וזיתיכם הטובים
15 יקח ונתן לעבדיו׃ וזרעיכם וכרמיכם יעשר
16 ונתן לסריסיו ולעבדיו׃ ואת־עבדיכם ואת־
שפחותיכם ואת־בחוריכם הטובים ואת־חמוריכם
17 יקח ועשה למלאכתו׃ צאנכם יעשר ואתם
18 תהיו־לו לעבדים׃ וזעקתם ביום ההוא
מלפני מלככם אשר בחרתם לכם ולא־יענה
יהוה אתכם ביום ההוא׃
19 וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו לא
20 כי אם־מלך יהיה עלינו׃ והיינו גם־
אנחנו ככל־הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו
21 ונלחם את־מלחמתנו׃ וישמע שמואל
את כל־דברי העם וידברם באזני יהוה׃
22 ויאמר יהוה אל־שמואל שמע בקולם
והמלכת להם מלך ויאמר שמואל אל־אנשי
ישראל לכו איש לעירו׃

ט

1 ויהי־איש מבן־ימין ושמו קיש בן־אביאל בן־
צרור בן־בכורת בן־אפיח בן־איש ימיני גבור חיל׃
2 ולו־היה בן ושמו שאול בחור וטוב ואין איש
מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל־
העם׃

11 * Et ait: Hoc erit ius regis qui imperaturus eſt vobis: Filios veſtros tollet, & po
C net in curribus ſuis, facietque ſibi equites & præcurſores quadrigarum ſuarum:
12 * Et conſtituet ſibi tribunos & centuriones, & aratores agrorũ ſuorum, & meſſores ſegetum, & fabros armorum & curruum ſuorum.
13 * Filias quoque veſtras faciet ſibi vnguentarias, & focarias, & panificas.
14 * Agros quoque veſtros, & vineas, & oliueta optima tollet & dabit ſeruis ſuis.
15 * Sed & ſegetes veſtras & vinearum reditus addecimabit, vt det eunuchis & fa-
16 mulis ſuis. * Seruos etiam veſtros, & ancillas, & iuuenes optimos, & aſinos auferet, & ponet in opere ſuo.
17 * Greges quoq; veſtros addecimabit, voſq; eritis ei ſerui.
18 * Et clamabitis in die illa à facie regis veſtri quem elegiſtis vobis, & non exau-
D diet vos Dominus in die illa.
19 * Noluit autem populus audire vocem Samuelis, ſed dixerunt: Nequaquam. rex enim erit ſuper nos:
20 * Et erimus nos quoque ſicut omnes gentes: & iudicabit nos rex noſter, & egredietur ante nos, & pugnabit bella noſtra pro nobis.
21 * Et audiuit Samuel omnia verba populi, & locutus eſt ea in auribus Domini.
22 * Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem eorum, & conſtitue ſuper eos regem. Et ait Samuel ad viros Iſrael: Vadat vnuſquiſque in ciuitatem ſuam.

CAP. IX.

1 ET erat vir de Beniamin nomine Cis,
A filius Abiel, filij Seor, filij Bechor, filij Aphia, filij viri Iemini, fortis robore.
2 * Et erat ei filius vocabulo Saul, electus & bonus; & non erat vir de filiis Iſrael melior illo. ab humero & ſurſum eminebat ſuper omnem populum.

תרגום יונתן

11 ואמר דין יהא נמסא דמלכא דימלך עליכון ית בניכון ידבר וימני ליה ברתיכוהי ובפרשוהי ורדפין קדם רתיכוהי׃
12 ולמנאה ליה רבני אלפין ורבני חמשין איכריא למינר ניריה ולמחצד חצדיה אומניא למעבד מני קרביה ומני רתיכוהי׃
13 וית בנתכון ידבר לשמשן ולטבחן ולאפן׃ 14 וית חקליכון וית כרמיכון וזיתיכון טביא יסב ויתן לעבדוהי׃
15 וזרעיכון וכרמיכון יסב חד מן עשרא ויתן לרברבוהי ולעבדוהי׃ 16 וית עבדיכון וית אמהתכון וית עולימיכון שפיריא
וית חמריכון ידבר למהוי עבדין ית עבידתה׃ 17 ענכון יסב חד מן עשרא ואתון תהון ליה לעבדין׃ 18 ותצוחון בעידנא
ההיא מן קדם מלככון דאתרעיתון לכון ולא יקביל ייי צלותכון בעידנא ההיא׃ 19 וסריבו עמא לקבלא למימר שמואל ואמרו
לא אלהן מלכא יהי עלנא׃ 20 ונהי אף אנחנא ככל עממיא ויתפרע לנא מלכנא ויפוק ברישנא ויגיח ית קרבנא׃
21 ושמע שמואל ית כל פתגמי עמא וסדרינון קדם ייי׃ 22 ואמר ייי לשמואל קביל למימריהון ותמליך עליהון מלכא
ואמר שמואל לאנשי ישראל אזילו גבר לקרתיה׃

ט

1 והוה גברא משיבטא דבית בנימן ושמיה קיש בר אביאל בר צרור בר בכורת בר אפיח בר גברא משבטא דבית בנימן גיבר חילא׃
2 וליה הוה בר ושמיה שאול עלים ושפיר וליה גברא מבני ישראל דשפיר מיניה מכתפיה ולעילא רב מכל עמא׃

Et ait: Hoc erit ius regis regnantis ſuper 11
vos: Filios veſtros tollet, & ponet eos in cur-
ribus ſuis, & in equitibus ſuis, & præcurſo-
res curruum ſuorum.
Et ponet eos ſibi ipſi tribunos & centu- 12
riones, & arare agriculturam ſuam, & metere
meſſem ſuam, & vindemiare vindemiam ſuã,
& facere inſtrumenta ſua bellica, & inſtru-
menta curruum ſuorum.
Et filias veſtras accipiet in vnguentarias, 13
& focarias, & in panificas.
Et agros veſtros, et vineas veſtras, et oli- 14
ueta veſtra bona tollet, & dabit ſeruis ſuis.
Et ſemina veſtra addecimabit & vineas 15
veſtras, et dabit eunuchis ſuis & ſeruis ſuis.
Et ſeruos veſtros & ancillas veſtras, et 16
armenta boum veſtra bona, & aſinos veſtros
accipiet, & addecimabit ad opera ſua.
Et greges veſtros addecimabit, & vos 17
eritis ei in ſeruos.
Et clamabitis in die illa à facie regis ve- 18
ſtri quem elegiſtis vobis, & non exaudiet vos
Dominus in diebus illis.
Et non voluit populus audire vocem Sa- 19
muel. & dixerunt ei: Nequaquam; ſed rex
erit ſuper nos.
Et erimus & nos ſicut omnes gentes. & 20
iudicabit nos rex noſter; & egredietur ante
nos, & pugnabit bella noſtra.
Et audiuit Samuel omnia verba populi, 21
& locutus eſt ea in aures Domini.
Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vo- 22
cem eorum, & fac regnare eis regem. & dixit
Samuel ad viros Iſrael: Recurrite vnuſquiſ-
que in ciuitatem ſuam.

CAP. IX.

Et erat vir de filiis Beniamin, & nomen 1
ei Cis, filius Abiel, filij Sarar, filij Becho-
rath, filij Aphec, filij viri Iemini, vir potens
robore.
Et huic filius, & nomen ipſi Saul, ingens 2
vir bonus; & non erat in filiis Iſrael bonus
magis quàm ille: humero & ſurſum excelſus
ſuper omnem terram.

11 καὶ εἶπεν, τοῦτο ἔσται τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως τοῦ
βασιλεύοντος ἐφ' ὑμᾶς· τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήψεται, καὶ θήσεται
αὐτοὺς ἐν ἅρμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐν ἱππεῦσιν αὐτοῦ, καὶ προ-
12 τρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ· καὶ θήσει αὐτοὺς ἑαυ-
τῷ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ ἀροτριᾶν τὴν ἀρο-
τρίασιν αὐτοῦ· καὶ θερίζειν θερισμὸν αὐτοῦ, καὶ τρυγᾶν τρυ-
γητὸν αὐτοῦ, καὶ ποιεῖν σκεύη αὐτοῦ πολεμικὰ καὶ σκεύη
13 ἁρμάτων αὐτοῦ. καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν λήψεται
εἰς μυρεψούς, καὶ μαγειρίσας καὶ εἰς πεσσούσας.
14 καὶ τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν, καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ
τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς ἀγαθοὺς λήψεται, καὶ δώσει τοῖς
15 δούλοις αὐτοῦ. καὶ τὰ σπέρματα ὑμῶν ἀποδεκατώ-
σει καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ δώσει τοῖς εὐνούχοις
16 αὐτοῦ, καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ. καὶ τοὺς δούλους ὑμῶν
καὶ τὰς δούλας ὑμῶν, καὶ τὰ βουκόλια ὑμῶν τὰ ἀγαθά,
καὶ τοὺς ὄνους ὑμῶν λήψεται, καὶ ἀποδεκατώσει εἰς τὰ
17 ἔργα αὐτοῦ. καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἀποδεκατώσει, καὶ
ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῷ εἰς δούλους.
18 καὶ βοήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ προσώπου τοῦ
βασιλέως ὑμῶν οὗ ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ οὐκ ἐπακού-
σεται ὑμῶν κύριος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.
19 καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ λαὸς ἀκούειν τὴν φωνὴν τοῦ σαμουήλ·
καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐχὶ ἀλλ' ἢ ὅτι βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμᾶς·
20 καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ δι-
κάσει ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἐξελεύσεται ἔμπρο-
σθεν ἡμῶν, καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν.
21 καὶ ἤκουσε σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ, καὶ
ἐλάλησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὦτα κυρίου.
22 καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἄκουσον τῆς φω-
νῆς αὐτῶν, καὶ βασίλευσον αὐτοῖς βασιλέα. καὶ εἶπε σα-
μουὴλ πρὸς ἄνδρας ἰσραήλ, ἀποτρέχετε ἕκαστος εἰς
τὴν πόλιν αὐτοῦ.

θ'.

1 Καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν, καὶ ὄνομα αὐτῷ
κίς, υἱὸς ἀβιήλ, υἱοῦ σαράρ, υἱοῦ βεχωράθ, υἱοῦ ἀφὲκ υἱοῦ
2 ἀνδρὸς ἰεμιναίου, ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύϊ. καὶ τούτῳ υἱός,
καὶ ὄνομα αὐτῷ σαούλ, εὐμεγέθης ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ οὐκ
ἦν ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ἀγαθὸς ὑπὲρ αὐτόν, ὑπερωμίαν καὶ ἐ-
πάνω ὑψηλὸς ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit: Hoc erit ſtatutum regis qui regnabit ſuper vos: Filios accipiet, & conſtituet eos ſibi in curribus ſuis, & in equitibus ſuis, & ſequentes ante currus ſuos: 12 Et ad præficiendum ſibi magiſtros millium, & magiſtros quinquagenorum: agricolas ad arandum arationes ſuas, & ad metendum meſſes ſuas; & opifices ad faciendum vaſa belli ſui, & vaſa curruum ſuorum. 13 Et filias veſtras accipiet ad miniſtras, ad coquas & ad piſtrices. 14 Et agros veſtros, & vineas veſtras, & oliuas veſtras bonas accipiet, & dabit ſeruis ſuis. 15 Et ſemina veſtra & vineas veſtras accipiet in decimas & dabit principibus ſuis & ſeruis ſuis. 16 Et ſeruos veſtros & ancillas veſtras, & pueros veſtros pulchros, & aſinos veſtros accipiet, vt ſint facientes opus eius. 17 Oues veſtras accipiet vnam ex decem, & vos eritis illi in ſeruos. 18 Et clamabitis in tempore illo ab-ante regẽ veſtrũ quem voluiſtis vobis, & non accipiet Dominus orationem veſtram in tẽpore illo. 19 Et renuerunt populus audire dicto Semuelis, & dixerunt: Non: ſed rex erit ſuper nos. 20 Et erimus etiam nos vt omnes gentes: & vindicabit nos rex noſter, & egredietur in capite noſtro, & inibit bella noſtra. 21 Et audiuit Semuel omnia verba populi, & ordinauit ea ante Dominum. 22 Et dixit Dominus ad Semuel: Audi dictis eorum, & regnare fac ſuper eos regem. & dixit Semuel viris Iſrael: Ite vir ad vrbem ſuam.

CAP. IX.

Et fuit vir de tribu domus Biniamin, & nomen eius Kis filius Abiel, filij Szeror, filij Bechorath, filij Aphiahh, filij viri ex tribu domus Biniamin, vir virtutis. 2 Et illi fuit filius, & nomen eius Saul, iuuenis pulcher; & non erat vir de filiis Biniamin qui pulcher ab eo: ab humeris ſuis & ſuprà magnus ab omni populo.

³ וַתֹּאבַדְנָה הָאֲתֹנוֹת לְקִישׁ אֲבִי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
קִישׁ אֶל־שָׁאוּל בְּנוֹ קַח־נָא אִתְּךָ אֶת־אַחַד
מֵהַנְּעָרִים וְקוּם לֵךְ בַּקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנֹת ׃
⁴ וַיַּעֲבֹר בְּהַר־אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־שָׁלִשָׁה וְלֹא
מָצָאוּ וַיַּעַבְרוּ בְאֶרֶץ־שַׁעֲלִים וָאַיִן וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־
⁵ יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ ׃ הֵמָּה בָּאוּ בְּאֶרֶץ צוּף וְשָׁאוּל
אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר־עִמּוֹ לְכָה וְנָשׁוּבָה פֶּן־יֶחְדַּל אָבִי
⁶ מִן־הָאֲתֹנוֹת וְדָאַג לָנוּ ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה־נָא
אִישׁ־אֱלֹהִים בָּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כֹּל אֲשֶׁר־
יְדַבֵּר בּוֹא יָבוֹא עַתָּה נֵלֲכָה שָּׁם אוּלַי יַגִּיד לָנוּ אֶת־
דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ עָלֶיהָ ׃
⁷ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ וְהִנֵּה נֵלֵךְ וּמַה־נָּבִיא
לָאִישׁ כִּי הַלֶּחֶם אָזַל מִכֵּלֵינוּ וּתְשׁוּרָה אֵין־לְהָבִיא
⁸ לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מָה אִתָּנוּ ׃ וַיֹּסֶף הַנַּעַר לַעֲנוֹת
אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כָּסֶף
וְנָתַתִּי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגִּיד לָנוּ אֶת־דַּרְכֵּנוּ ׃
⁹ לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר הָאִישׁ בְּלֶכְתּוֹ לִדְרוֹשׁ
אֱלֹהִים לְכוּ וְנֵלְכָה עַד־הָרֹאֶה כִּי לַנָּבִיא הַיּוֹם
יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה ׃
¹⁰ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ טוֹב דְּבָרְךָ לְכָה נֵלֵכָה
וַיֵּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים ׃
¹¹ הֵמָּה עֹלִים בְּמַעֲלֵה הָעִיר וְהֵמָּה מָצְאוּ נְעָרוֹת
יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מָיִם וַיֹּאמְרוּ לָהֶן הֲיֵשׁ בָּזֶה הָרֹאֶה ׃
¹² וַתַּעֲנֶינָה אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה יֵּשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מַהֵר
עַתָּה כִּי הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה ׃
¹³ כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְּטֶרֶם
יַעֲלֶה הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי לֹא־יֹאכַל הָעָם
עַד־בֹּאוֹ כִּי־הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי־כֵן יֹאכְלוּ
הַקְּרֻאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי־אֹתוֹ כְהַיּוֹם תִּמְצְאוּן
אֹתוֹ ׃

3 *Perierant autem asinæ Cis patris Saul. &
dixit Cis ad Saul filium suũ: Tolle tecum
vnũ de pueris: & consurgẽs vade & quære
4 asinas. *Qui cùm transissent per montem
Ephraim & p terrã Salisa, & non inuenis-
sent, transierunt etiã per terrã Salim, & nõ
erant, sed & per terrã Iemini, & minimè
5 repperérunt. *Cùm autẽ venissent in ter-
rã Suph, dixit Saul ad puerũ qui erat cum
eo: Veni & reuertamur, ne fortè dimiserit
pater meus asinas, & solicitus sit pro no-
6 bis. *Qui ait ei: Ecce vir Dei est in ciuitate
hac, vir nobilis, omne quod loquitur sine
ambiguitate venit. nũc ergo eamus illuc,
si fortè indicet nobis de via nostra ꝑpter
7 quam venimus. *Dixitq; Saul ad puerum
suum: Ecce ibimus. quid feremus ad virũ
Dei? panis deficit in sitartiis nostris, &
sportulã non habemus vt demus homini
8 Dei, nec quicquam aliud. *Rursum puer
respondit Sauli, & ait: Ecce inuenta est in
manu mea quarta pars stateris argẽti; de-
mus homini Dei, vt indicet nobis viã no-
9 stram. *Olim in Israel sic loquebatur vnus
quisque vadens consulere Deum: Venite
& eamus ad Videntem. Qui enim Pro-
pheta dicitur hodie, vocabatur olim Vi-
10 dens. *Et dixit Saul ad puerum suum: O-
ptimus sermo tuus. veni eamus. & ierunt
11 in ciuitatem in qua erat vir Dei. *Cumque
ascenderent cliuum ciuitatis, inuenerunt
puellas egrediẽtes ad hauriendam aquã,
& dixerunt eis: Num hic est Videns?
12 *Quæ respondentes dixerunt illis: Hic
est: ecce ante te. festina nunc. hodie enim
venit in ciuitatem, quia sacrificium est ho-
13 die populi in excelso. *Ingredientes vrbẽ
statim inuenietis eum antequam ascẽdat
excelsum ad vescendum. neque enim co-
messurus est populus, donec ille veniat:
quia ipse benedicet hostiæ, & dein-
ceps comedent qui vocati sunt. Nunc
ergo conscendite, quia hodie reperietis
eum.

תרגום יונתן

³ וְאַבְדָא אֲתָנַיָא לְקִישׁ אֲבוּהִי דְשָׁאוּל וַאֲמַר קִישׁ לְשָׁאוּל בְּרֵיהּ דְּבַר כְּעַן עִמָךְ יַת חַד מִן עוּלֵימַיָא וְקוּם אֱזֵיל בְּעֵי יַת אֲתָנַיָא ׃
⁴ וַעֲבַר בְּטוּרָא דְאֶפְרַיִם וַעֲבַר בְּאַרַע דָרוֹמָא וְלָא אַשְׁכַּחוּ וַעֲבַרוּ בְּאַרַע מַדְבְּרָא וְלַיִת וַעֲבַרוּ בְּאַרַע שְׁבַט בִּנְיָמִן וְלָא אַשְׁכַּחוּ ׃
⁵ אִינוּן אֲתוֹ בְּאַרְעָא דְבַהּ נְבִיאַיָא וְשָׁאוּל אֲמַר לְעוּלֵימֵהּ דְעִמֵיהּ אֵיתָא וּנְתוּב דִילְמָא יִשְׁבּוֹק אַבָּא מִן עֵסֶק אֲתָנַיָא וְיָצִיף לָנָא ׃ ⁶ וַאֲמַר
לֵיהּ הָא כְּעַן נְבִיָא דַייָ בְּקַרְתָּא הָדָא וְגַבְרָא יַקִּיר וְיִתְנַבֵּי קְשׁוֹט כָּל דְאִתְנַבֵּי אִתְקַיָימָא יִתְקַיֵים כְּעַן נֵיזֵיל לְתַמָן דִלְמָא יְחַוֵי לָנָא יַת אוֹרְחָנָא
דַאֲזַלְנָא עֲלַהּ ׃ ⁷ וַאֲמַר שָׁאוּל לְעוּלֵימֵיהּ וְהָא נֵיזֵיל לִנְבִיָא אִם מְקַבֵּיל מָמוֹן מָה נַעֵיל לִנְבִיָא אַף אֲנַחְנָא זְוָדִין עַטְרוּ מִמָנָנָא מוֹעַם וְכָשַׁר לֵית
לְאַעָלָא לִנְבִיָא דַייָ מָה עִמָנָא לְמֶעְבַּד ׃ ⁸ וְאוֹסֵיף עוּלֵימָא לְמַעֲנֵי יַת שָׁאוּל וַאֲמַר הָא אִשְׁתְּכַח בִּידִי זוּזָא חַד דִכְסַף וְאֶתֵּן לִנְבִיָא
דַייָ וִיחַוֵי לָנָא יַת אוֹרְחָנָא ׃ ⁹ בְּקַדְמִין בְּיִשְׂרָאֵל כִּדְנַן אֲמַר גַבְרָא בְּמֵיזְלֵיהּ לְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ אֵיתוֹ וְנִתְמְטֵי עַד חָזְיָא אֲרֵי לִנְבִיָא
יוֹמָא דֵין מִתְקְרֵי מִלְקַדְמִין חָזְיָא ׃ ¹⁰ וַאֲמַר שָׁאוּל לְעוּלֵימֵיהּ תַּקִּין פִּתְגָמָךְ אֵיתָא נֵיזֵיל וַאֲזַלוּ לְקַרְתָּא דְתַמָן נְבִיָא דַייָ ׃
¹¹ אִינוּן סָלְקִין בְּמַסְקָנָא דְקַרְתָּא וְאִינוּן אַשְׁכַּחוּ עוּלֵימָן נָפְקָן לְמִמְלֵי מַיָא וַאֲמַרוּ לְהֵין הַאִית הָכָא חָזְיָא ׃
¹² וַאֲתִיבָא יָתְהוֹן וַאֲמַרָא אִית כָּא הָא קֳדָמָךְ אוֹחִי כְּעַן אֲרֵי יוֹמָא דֵין עַל לְקַרְתָּא אֲרֵי שֵׁירוּ נִכְסַת קוּדְשַׁיָא יוֹמָא דֵין לְעַמָא בְּבֵית
אַסְחָרוּתָא ׃ ¹³ כְּמֵיעַלְכוֹן לְקַרְתָּא כֵּן תַּשְׁכְּחוּן יָתֵיהּ עַד לָא יִסַק לְבֵית אַסְחָרוּתָא לְמֵיכַל אֲרֵי לָא אָכֵל עַמָא עַד מֵיתוֹהִי
אֲרֵי הוּא פָרֵיס עַל מְזוֹנָא וּבָתַר כֵּן אָכְלִין זְמִינַיָא וּכְעַן סַקוּ אֲרֵי יָתֵיהּ כְּיוֹמָא דֵין תַּשְׁכְּחוּן יָתֵיהּ ׃

[3] *Et perierant asinæ Cis patris Saul. et dixit* 3
Cis ad Saul filium suũ: Tolle tecum vnũ puero-
rũ, et consurgite & vadite et quærite asinas.
[4] *Et transierunt per montem Ephraim, &* 4
transierunt per terram Salisa; & non inuene-
runt. & transierunt per terram Saalim, et nõ
erat: & transierunt per terram Feminai, &
minimè repperérunt. [5] *Ipsis autem venien-* 5
tibus in terram Siph, & dixit Saul puero suo
qui cum eo: Veni & reuertamur, ne dimittens
pater meus quæ circa asinas curas curet de no-
bis. [6] *Et dixit ei puer: Ecce homo Dei in ci-* 6
uitate hac, & homo gloriosus; omne quod lo-
quatur veniens aderit. et nunc eamus illuc ad
eum, vt indicet nobis viam nostram per quam
vadamus per eam. [7] *Et dixit Saul puero* 7
qui cum eo: Et ecce ibimus. et quid feremus ho-
mini Dei? quia panes defecerunt de vasis no-
stris, & plus non est nobiscum vt feramus
homini Dei: an hoc quod superest nobis?
[8] *Et apposuit puer respondere Saul: & di-* 8
xit: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars
sicli argenti; & dabis homini Dei; & indica-
bit nobis viam nostram. [9] *Et antè in Israel* 9
hæc loquebantur vnusquisque vir, cùm iret ad
interrogandum Deum: Venite et eamus ad Vi-
dentem: quia Prophetam vocabat populus o-
lim Videns. [10] *Et dixit Saul ad puerum suũ:* 10
Bonus sermo tuus: veni et eamus. & ierunt in
ciuitatem vbi erat homo Dei ibi.
[11] *Cùm ipsi autem ascenderent in ascensum* 11
ciuitatis, & ipsi inueniunt puellas egredientes
ad hauriendam aquam; et dicunt eis: Num est
hic Videns? [12] *Et responderunt eis puellæ* 12
& dixerunt: Est: ecce ante faciem vestram.
festinate, quia nunc venit in ciuitatem propter
diem, quia sacrificium hodie populo in excelso.
[13] *Vt ingressi fueritis in ciuitatem, sic in-* 13
uenietis eum in ciuitate, antequam ascen-
dat ipse in excelsum ad vescendum; quia non
comedet populus donec veniat ipse: quoniam
ipse benedicit hostiæ, & post hæc comedunt pe-
regrini. & nunc ascendite, quia propter diem
inuenietis eum in ciuitate.

3 καὶ ἀπώλοντο αἱ ὄνοι Κὶς τοῦ πατρὸς Σαοὺλ. καὶ εἶπε
Κὶς πρὸς Σαοὺλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λάβε μετὰ σεαυτοῦ ἓν τῶν παι-
δαρίων, καὶ ἀνάστητε καὶ πορεύθητε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνους.
4 καὶ διῆλθον δι' ὄρους Ἐφραὶμ, καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς
Σαλισὰ, καὶ οὐχ εὗρον. καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς Σααλὶμ,
καὶ οὐκ ἦν: καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς Ἰεμιναίου, καὶ οὐχ εὗρον.
5 αὐτῶν δὲ ἐλθόντων εἰς τὴν γῆν Σὶφ, καὶ εἶπεν Σαοὺλ
τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ, δεῦρο καὶ ἀναστρέψω-
μεν, μὴ ἀνεὶς ὁ πατήρ μου τὰς περὶ τὰς ὄνους φροντίδας
6 φροντίζῃ περὶ ἡμῶν. καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον,
ἰδοὺ δὴ ἄνθρωπος θεοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἄνθρωπος ἔν-
δοξος πᾶν ὃ ἂν λαλήσῃ παραγινόμενον παρέσται. καὶ νῦν
πορευθῶμεν ἐκεῖ πρὸς αὐτὸν, ὅπως ἀναγγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁ-
7 δὸν ἡμῶν ἐφ' ἣν πορευθῶμεν ἐπ' αὐτήν. καὶ εἶπε Σαοὺλ
τῷ παιδαρίῳ τῷ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ πορευσόμεθα. καὶ τί εἰσοί-
σομεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἄρτοι ἐκλελοίπασιν ἐκ τῶν
ἀγγείων ἡμῶν, καὶ πλεῖον οὐκ ἔστι μεθ' ἡμῶν τοῦ εἰσενεγκεῖν
8 τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, ἢ τοῦτο τὸ ὑπάρχον ἡμῖν; καὶ προ-
σέθετο τὸ παιδάριον ἀποκριθῆναι τῷ Σαοὺλ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
εὕρηται ἐν τῇ χειρί μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου, καὶ δώσεις
τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν.
9 καὶ ἔμπροσθεν ἐν Ἰσραὴλ τάδε ἔλεγον ἕκαστος ἀνὴρ,
ἐν τῷ πορεύεσθαι ἐπερωτᾶν τὸν θεόν: δεῦτε καὶ πορευθῶ-
μεν πρὸς τὸν βλέποντα, ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λα-
10 ὸς ἔμπροσθεν ὁ βλέπων. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸ παι-
δάριον αὐτοῦ, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμά σου, δεῦρο καὶ πορευθῶμεν. καὶ
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν πόλιν οὗ ἦν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐκεῖ.
11 αὐτῶν δὲ ἀναβαινόντων εἰς τὴν ἀνάβασιν τῆς πόλεως,
καὶ αὐτοὶ εὑρίσκουσι κοράσια ἐξεληλυθότα ὑδρεύσασθαι
ὕδωρ. καὶ λέγουσιν αὐταῖς, μὴ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων;
12 καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς τὰ κοράσια καὶ εἶπον, ἔστιν. ἰδοὺ
πρὸ προσώπου ὑμῶν. τάχυνατε ὅτι νῦν ἥκει εἰς τὴν πό-
λιν διὰ τὴν ἡμέραν, ὅτι θυσία σήμερον τῷ λαῷ ἐν Βα-
13 μᾶ. ὡς ἂν εἰσέλθητε εἰς τὴν πόλιν, οὕτως εὑρή-
σετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, πρὶν ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς Βαμᾶ
τοῦ φαγεῖν, ὅτι οὐ μὴ φάγῃ ὁ λαὸς ἕως τοῦ παραγενέσθαι
αὐτόν, ἐπειδὴ αὐτὸς εὐλογεῖ τὴν θυσίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐ-
σθίουσιν οἱ ξένοι. καὶ νῦν ἀνάβητε, ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν
εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et perierunt asinæ Kis patri ipsius Saulis. & dixit Kis ad Saul filium suum: Tolle nunc tecum vnum ex pueris, & surge vade, quære asinas. [4] Et transiuit in monte Ephraim, & transiuit in terra Australi, & non repererunt; & transierũt in terra deserti, & non erãt; & transierunt in terrã tribus Biniamin, & non repererunt. [5] Ipsi venerunt ad terram in qua Prophetæ. & Saul dixit puero suo qui secum: Veni & redibimus: fortè cessauerit pater meus à cura asinarum, & solicitus erit nostri. [6] Et dixit illi: Ecce nunc Propheta Domini in vrbe hac, & vir honorabilis; & vaticinabitur veritatẽ: omne quod vaticinabitur, firmando confirmabitur: nunc ibimus eò, fortasse indicabit nobis viam nostram quam venimus super eam. [7] Et dixit Saul puero suo: Et ecce ibimus: si accipiens mamon, quid inferemus Prophetæ? etiam nos viatica defecerunt de vasis nostris, & quicquam quod placens non est ad inferendum Prophetæ Domini: quid nobis faciendum? [8] Et addidit puer ad respondendum Sauli, & dixit: Ecce inuenta est in manu mea zuza vna argenti, & dabo Prophetæ Domini, & indicabit nobis viam nostram. [9] In antiquis in Israel sic dixit vir cùm ambularet ad quærendum doctrinam ab-ante Dominum: Venite & perducemur vsque ad Videntem: quia Propheta hodie, vocatus fuit ab antiquis Videns.
[10] Et dixit Saul puero suo: Rectum verbum tuum: veni, ibimus. & iuerunt ad vrbem vbi Propheta Domini.
[11] Illi ascendentes in ascensu vrbis, & illi inuenerunt puellas exeuntes ad implendum aquas, & dixerunt eis: Num est hic Videns?
[12] Et responderunt illis & dixerunt: Est hic: ecce ante te. festina nunc, quoniam hodie intrauit ad vrbem, quia posuerunt oblationem sanctitatum hodie populo in domo consessus. [13] In intrando vos ad vrbem sic inuenietis eum antequam ascendat ad domum consessus ad comedendum; quia non comedet populus donec veniat ille; namque ille benedicens super cibum, & posteà comedentes vocati, & nunc ascendite, quoniam illum in die hac inuenietis illum.

14 * וַיַּעֲלוּ הָעִיר הֵמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה
שְׁמוּאֵל יֹצֵא לִקְרָאתָם לַעֲלוֹת הַבָּמָה׃
15 * וַיהוָה גָּלָה אֶת־אֹזֶן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי
בוֹא־שָׁאוּל לֵאמֹר׃
16 * כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ בִּנְיָמִן
וּמְשַׁחְתּוֹ לְנָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עַמִּי כִּי בָּאָה צַעֲקָתוֹ
17 אֵלָי׃ * וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת־שָׁאוּל וַיהוָה עָנָהוּ
הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי׃
18 * וַיִּגַּשׁ שָׁאוּל אֶת־שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר
הַגִּידָה־נָּא לִי אֵי־זֶה בֵּית הָרֹאֶה׃
19 * וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרֹאֶה
עֲלֵה לְפָנַי הַבָּמָה וַאֲכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ
בַבֹּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ אַגִּיד לָךְ׃
20 * וְלָאֲתֹנוֹת הָאֹבְדוֹת לְךָ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אַל־
תָּשֶׂם אֶת־לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצָאוּ וּלְמִי כָּל־חֶמְדַּת
יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לְךָ וּלְכֹל בֵּית אָבִיךָ׃
21 * וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בֶן־יְמִינִי אָנֹכִי מִקְּטַנֵּי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצְּעִרָה מִכָּל־מִשְׁפְּחוֹת
שִׁבְטֵי בִנְיָמִן וְלָמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה׃
22 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־נַעֲרוֹ וַיְבִיאֵם
לִשְׁכָּתָה וַיִּתֵּן לָהֶם מָקוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוּאִים
וְהֵמָּה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ׃
23 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לַטַּבָּח תְּנָה אֶת־הַמָּנָה אֲשֶׁר
נָתַתִּי לָךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׂים אֹתָהּ עִמָּךְ׃
24 * וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת־הַשּׁוֹק וְהֶעָלֶיהָ וַיָּשֶׂם
לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנִּשְׁאָר שִׂים־לְפָנֶיךָ
אֱכֹל כִּי לַמּוֹעֵד שָׁמוּר־לְךָ לֵאמֹר הָעָם קָרָאתִי
וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם־שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא׃

14 * Et aſcenderunt in ciuitatem. cumq́ue
ambularent in medio vrbis, apparuit Sa-
C muel egrediens obuiam eis vt aſcenderet
in excelſum.
15 * Dñs autem reuelauerat auriculam Sa-
muelis ante vnã diẽ quàm veniret Saul,
16 dicens: * Hac ipſa hora quæ nunc eſt cras
mittã virũ ad te de terra Beniamin, & vn-
ges eum ducem ſuper populũ meũ Iſrael.
& ſaluabit populum meum de manu Phi
liſtinorum, quia reſpexi populum meum.
17 venit enim clamor eorum ad me. * Cumq;
aſpexiſſet Samuel Saulem, Dñs dixit ei: Ec
ce vir quem dixeram tibi. iſte dominabi-
18 tur populo meo. * Acceſſit autem Saul ad
Samuelem in medio portæ, & ait: Indica
19 oro mihi vbi eſt domus Videntis. * Et re-
ſpondit Samuel Sauli, dicẽs: Ego ſum Vi-
dens. aſcende ante me in excelſum, vt co-
medatis mecum hodie, & dimittam te ma
nè, & omnia quæ ſunt in corde tuo indi-
20 cabo tibi. * Et de aſinis quas nudiuſtertius
perdidiſti, ne ſolicitus ſis, quia inuentæ
ſunt. Et cuius erunt optima quæq; Iſrael,
21 nõne tibi & omni domui patris tui? * Re-
ſpondens autem Saul ait: Nunquid non
filius Iemini ego ſum de minima tribu
Iſrael, & cognatio mea nouiſsima inter
omnes familias de tribu Beniamin? Qua-
D re ergo locutus es mihi ſermonem iſtum?
22 * Aſſumens itaque Samuel Saulem &
puerum eius, introduxit eos in tricli-
nium, & dedit eis locum in capite eorum
qui fuerant inuitati. erant enim quaſi tri-
ginta viri.
23 * Dixitq́ue Samuel coquo: Da partem
quam dedi tibi, & præcepi vt reponeres
ſeorſum apud te.
24 * Leuauit autem coquus armum, &
poſuit ante Saul. dixitq́ue Samuel: Ec-
ce quod remanſit pone ante te, & come-
de: quia de induſtria ſeruatum eſt tibi
quando populũ vocaui. Et comedit Saul
cum Samuele in die illa.

תרגום יונתן

14 וּסְלִיקוּ לְקַרְתָּא אִינוּן עָלִין בְּגוֹ קַרְתָּא וְהָא שְׁמוּאֵל נָפֵיק לְקַדְמוּתְהוֹן לְמִיסַּק לְבֵית אַסְחָרוּתָא׃
15 וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְאֲמַר לִשְׁמוּאֵל יוֹמָא חַד קֳדָם מֵיתֵי שָׁאוּל לְמֵימַר׃
16 בְּעִידָּנָא הָדֵין מְחַר אֶשְׁלַח לְוָתָךְ גַּבְרָא מֵאֲרַע שִׁבְט בִּנְיָמִן וְתִמְשְׁחִינֵּיהּ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיִפְרוֹק יָת עַמִּי מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי גְלִי קֳדָמַי דּוּחֲקָא דְעַמִּי אֲרֵי עָלַת קְבִילְתְּהוֹן לְקֳדָמָי׃
17 וּשְׁמוּאֵל חֲזָא יָת שָׁאוּל וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְאֲמַר לֵיהּ הָא גַבְרָא דַּאֲמָרִית לָךְ דֵּין יַעְדֵּי מַרְוָתָא מִן עַמִּי׃
18 וְקָרֵב שָׁאוּל יָת שְׁמוּאֵל בְּגוֹ תַּרְעָא וַאֲמַר חַוִּי כְעַן לִי אֵידֵין בֵּית חֶזְוָיָא׃
19 וַאֲתֵיב שְׁמוּאֵל יָת שָׁאוּל וַאֲמַר אֲנָא חָזְוָיָא סַק לְקֳדָמַי לְבֵית אַסְחָרוּתָא וְתֵיכְלוּן עִמִּי יוֹמָא דֵין וְאֶשְׁלְחִינָּךְ בְּצַפְרָא וְכָל דִּי בְלִיבָּךְ אֲחַוֵּי לָךְ׃
20 וְעַל עֵיסַק אֲתָנַיָּא דַּאֲבַדָא לָךְ וְאָתַת אֲתֵיתָא לְמִבְעֵיהֶן יוֹמָא דֵין דְּנָן תְּלָתָא יוֹמִין לָא תְשַׁוֵּי יָת לִיבָּךְ עֲלֵיהֶן אֲרֵי אִשְׁתְּכַחָא וּדְמַן כָּל חֶמְדַת יִשְׂרָאֵל הֲלָא דִילָךְ וּדְכָל בֵּית אֲבוּךְ׃
21 וַאֲתֵיב שָׁאוּל וַאֲמַר הֲלָא בַר שִׁבְט בִּנְיָמִן אֲנָא מִזְעֵירֵי שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְזַרְעִיתִי חַלָּשָׁא מִכָּל זַרְעִית שִׁבְטֵי בִנְיָמִן וּלְמָה מַלֶּלְתָּא לִי כְּפִתְגָּמָא הָדֵין׃
22 וּדְבַר שְׁמוּאֵל יָת שָׁאוּל וְיָת עוּלֵימֵיהּ וְאַעֵילִינוּן לְאַסְחָרוּתָא וִיהַב לְהוֹן אַתְרָא בְּרֵישׁ זְמִינַיָּא וְאִינוּן כִּתְלָתִין גַּבְרָא׃
23 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְטַבָּחָא הַב יָת מַנְתָא דִּי יְהָבֵית לָךְ דַּאֲמָרִית לָךְ שַׁוִּי יָתַהּ עִמָּךְ׃
24 וַאֲרֵים טַבָּחָא יָת שָׁקָא וְיַרְכֵיהּ וְשַׁוִּי קֳדָם שָׁאוּל וַאֲמַר הָא דְאִשְׁתְּאַר שַׁוִּי קֳדָמָךְ אֱכֹל אֲרֵי לִזְמַנָּא נְטִיר לָךְ לְמֵימַר עַמָּא זַמֵּינִית לְשֵׁירוּתָא וַאֲכַל שָׁאוּל עִם שְׁמוּאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא׃

† *Et ascendunt in ciuitatem. illis autem in-* 14
gredientibus in mediam ciuitatem, & ecce Sa-
muel egressus est in occursum eorum, vt ascen-
deret in excelsum.
† *Et Dominus reuelauerat auriculam Sa-* 15
muelis diem vnam antequam veniret ad eum
Saul, dicens:
† *Sicut tempus hoc cras mittam ad te vi-* 16
rum in terra Beniamin: et vnges eum in prin-
cipem super populum meum Israel. & salua-
bit populum meum de manu Philistinorũ: quia
respexit super humilitatem populi mei, quoniã
venit clamor eorum ad me.
† *Et Samuel aspexit Saulem: & Dominus* 17
respondit ei: Ecce homo quem dixi tibi: iste do-
minabitur super populum meum.
† *Et accessit Saul ad Samuelem in medio ci-* 18
uitatis, & dixit: Indica iam mihi quæ domus
Videntis.
† *Et respondit Samuel Sauli & dixit: Ego* 19
sum: ascende ante me in excelsum, & comede
mecum hodie; & mittam te manè, & omnia
quæ in corde tuo indicabo tibi:
† *Et de asinis perditis tibi nudiustertius,* 20
ne ponas cor tuum in eis, quoniã inuentæ sunt.
& cui pulchra Israel, nonne tibi, & omni do-
mui patris tui?
† *Et respondit Saul & dixit: Nonne filius* 21
viri Ieminæi ego sum minimi sceptri ex tribu-
bus Israel? & cognatio mea paucissima inter
omnes cognationes Beniamin. & quare locu-
tus es ad me secundum sermonem hunc?
† *Et assumpsit Samuel Saul et puerum eius,* 22
et introduxit eos in diuersorium: & ordinauit
eis locum in primis vocatorum quasi triginta
virorum. † *Et dixit Samuel coquo: Da* 23
mihi partem quam dedi tibi, quam dixi tibi vt
poneres eam apud te.
† *Et leuauit coquus armum & quod in eo,* 24
& apposuit eum coram Saul. & dixit Samuel
Saul: Ecce quod remansit appone ipsum ante te
& comede; quoniam in testimonium positum
est tibi à populo: carpe. & comedit Saul cum
Samuele in die illa.

14 † καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν. αὐτῶν δὲ εἰσπορευο-
μένων εἰς μέσην τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ ἐξῆλθεν
εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, τοῦ ἀναβῆναι εἰς Βαμά.
15 † καὶ κύριος ἀπεκάλυψεν τὸ ὠτίον Σαμουὴλ ἡμέ-
ραν μίαν ἔμπροσθεν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Σαοὺλ λέ
16 γων· † ὡς ὁ καιρὸς οὗτος αὔριον ἀποστελῶ πρὸς σὲ ἄν-
δρα ἐν γῇ Βενιαμίν. καὶ χρίσεις αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ
τὸν λαόν μου ἰσραήλ, καὶ σώσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς
ἀλλοφύλων, ὅτι ἐπέβλεψε ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ λαοῦ
μου, διότι ἦλθεν ἡ βοὴ αὐτῶν πρός με.
17 † καὶ Σαμουὴλ εἶδε τὸν Σαοὺλ, καὶ κύριος ἀπεκρίθη
αὐτῷ, ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὃν εἶπόν σοι, οὗτος καταρξαι ἐπὶ
18 τὸν λαόν μου. † καὶ προσῆλθεν σαοὺλ πρὸς σα-
μουὴλ εἰς μέσον τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, ἀπάγγειλον δή
μοι, ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος.
19 † καὶ ἀπεκρίθη Σαμουὴλ τῷ Σαοὺλ καὶ εἶπεν, ἐγώ
εἰμι· ἀνάβηθι ἔμπροσθέν μου εἰς Βαμᾶ, καὶ φάγε μετ᾽
ἐμοῦ σήμερον, καὶ ἐξαποστελῶ σε πρωῒ καὶ πάντα τὰ ἐν
καρδίᾳ σου ἀπαγγελῶ σοι·
20 † καὶ περὶ τῶν ὄνων τῶν ἀπολωλυιῶν σοι σήμερον τρι-
ταίων, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου ἐν αὐταῖς, ὅτι εὕρηνται, καὶ
τίνι τὰ ὡραῖα τοῦ ἰσραήλ, οὐχὶ σοί, καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ
πατρός σου;
21 † καὶ ἀπεκρίθη Σαοὺλ καὶ εἶπεν, οὐχὶ υἱὸς ἀνδρὸς ἰε-
μιναίου ἐγώ εἰμι τοῦ μικροτέρου σκήπτρου ἐκ τῶν φυλῶν
τοῦ ἰσραήλ; καὶ ἡ πατριά μου ὀλιγοστὴ παρὰ πάσας τὰς
πατριὰς τοῦ Βενιαμίν. καὶ ἵνα τί ἐλάλησας πρός με κατὰ
τὸ ῥῆμα τοῦτο;
22 † καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸν σαοὺλ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ,
καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα, καὶ ἔταξεν αὐτοῖς
τόπον ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων ὡσεὶ τριάκοντα ἀνδρῶν.
23 † καὶ εἶπε σαμουὴλ τῷ μαγείρῳ, δός μοι τὴν μερίδα
ἣν ἔδωκά σοι, ἣν εἶπά σοι θεῖναι αὐτὴν παρὰ σοί.
24 † καὶ ἦρεν ὁ μάγειρος τὴν κωλαίαν καὶ τὸ ἐπ᾽ αὐτῆς,
καὶ παρέθηκεν αὐτὴν ἐνώπιον Σαούλ. καὶ εἶπεν Σαμου-
ὴλ τῷ σαούλ, ἰδοὺ τὸ ὑπόλειμμα παράθες αὐτὸ ἐνώπιόν
σου καὶ φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι παρὰ τοῦ λαοῦ,
ἀπόκνιζε. καὶ ἔφαγε Σαοὺλ μετὰ σαμουὴλ ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et ascenderunt ad vrbem. illi intrantes intra vrbem, & ecce Semuel exiens ad occursum eorum ad ascendendum ad domum con-
sessus. 15 Et ab-ante Dominum dictum fuit ad Samuel die vno antequàm veniret Saul, dicendo:
16 In tempore hoc cras mittam ad te virum de terra tribus Biniamin, & vnges eum vt sit rex super populum meum Israel: & liberabit
populum meum de manu Pelisthæorum; quia reuelata est ante me afflictio populi mei, quia intrauit clamor eorum ante me.
17 Et Semuel vidit Saul, & ab-ante Dominum dictum est ei: Ecce vir quem dixi tibi: ille transire faciet dominium à populo meo.
18 Et occurrit Saul Semueli intra portam, & dixit: Indica nunc mihi quænam domus Videntis.
19 Et respondit Semuel Sauli, & dixit: Ego Videns. ascende ante me ad domum consessus, & comedetis mecum in die hac: & dimit-
tam te manè, & omnia quæ in corde tuo, indicabo tibi. 20 Et super negotium asinarum quæ perierunt tibi, & tu venisti
ad quærendum eas, hodie sunt tres dies, non pones cor tuum super eas, quia inuentæ sunt. & cuius omne desiderium Israel, nonne tuum,
& omnis domus patris tui?
21 Et respondit Saul & dixit: An non filius tribus Biniamin ego ex paruis tribuum Israel; & prosapia mea infirma præ omni prosapia tri-
buum Biniamin? & quare locutus es mihi iuxta verbum hoc? 22 Et accepit Semuel Saulem & puerum eius, & introdu-
xit eos ad consessum; & dedit illis locum in capite inuitatorum, & illi quasi triginta viri.
23 Et dixit Semuel ad coquum: Da partem quam dedi tibi, quam dixi tibi pone eam tecum.
24 Et extulit coquus armum, & femur eius, & posuit ante Saul, & dixit: Ecce quod relictum est, pone ante te, comede, quia ad
tempus seruatum tibi, dicendo, Populum inuitaui ad conuiuium. & comedit Saul cum Semuele in die illo.

25 וַיֵּרְדוּ מֵהַבָּמָה הָעִיר וַיְדַבֵּר עִם־שָׁאוּל עַל־הַגָּג׃
26 וַיַּשְׁכִּמוּ וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל
אֶל־שָׁאוּל הַגָּג לֵאמֹר קוּמָה וַאֲשַׁלְּחֶךָּ וַיָּקָם שָׁאוּל
וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הוּא וּשְׁמוּאֵל הַחוּצָה׃
27 הֵמָּה יוֹרְדִים בִּקְצֵה הָעִיר וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֶל־
שָׁאוּל אֱמֹר לַנַּעַר וְיַעֲבֹר לְפָנֵינוּ וַיַּעֲבֹר וְאַתָּה עֲמֹד
כַּיּוֹם וְאַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבַר אֱלֹהִים׃

יוד

1 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־פַּךְ הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־רֹאשׁוֹ
וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא כִּי־מְשָׁחֲךָ יְהוָה עַל־נַחֲלָתוֹ
לְנָגִיד׃
2 בְּלֶכְתְּךָ הַיּוֹם מֵעִמָּדִי וּמָצָאתָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִם־
קְבוּרַת רָחֵל בִּגְבוּל בִּנְיָמִן בְּצֶלְצַח וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ
נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת אֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהִנֵּה נָטַשׁ
אָבִיךָ אֶת־דִּבְרֵי הָאֲתֹנוֹת וְדָאַג לָכֶם לֵאמֹר
מָה אֶעֱשֶׂה לִבְנִי׃
3 וְחָלַפְתָּ מִשָּׁם וָהָלְאָה וּבָאתָ עַד־אֵלוֹן תָּבוֹר
וּמְצָאוּךָ שָּׁם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֹלִים אֶל־הָאֱלֹהִים
בֵּית־אֵל אֶחָד נֹשֵׂא שְׁלֹשָׁה גְדָיִים וְאֶחָד נֹשֵׂא
שְׁלֹשֶׁת כִּכְּרוֹת לֶחֶם וְאֶחָד נֹשֵׂא נֵבֶל־יָיִן׃
4 וְשָׁאֲלוּ לְךָ לְשָׁלוֹם וְנָתְנוּ לְךָ שְׁתֵּי־לֶחֶם
וְלָקַחְתָּ מִיָּדָם׃
5 אַחַר כֵּן תָּבוֹא גִּבְעַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־שָׁם
נְצִבֵי פְלִשְׁתִּים וִיהִי כְבֹאֲךָ שָׁם הָעִיר וּפָגַעְתָּ חֶבֶל
נְבִיאִים יֹרְדִים מֵהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף
וְחָלִיל וְכִנּוֹר וְהֵמָּה מִתְנַבְּאִים׃
6 וְצָלְחָה עָלֶיךָ רוּחַ יְהוָה וְהִתְנַבִּיתָ עִמָּם
וְנֶהְפַּכְתָּ לְאִישׁ אַחֵר׃
7 וְהָיָה כִּי תָבֹאֶינָה הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה לָךְ עֲשֵׂה לְךָ
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃

25 * Et deſcenderunt de excelſo in oppi-
dum,& locutus eſt cum Saule in ſolario.
26 * Cumque manè ſurrexiſſent,& iā dies
luceſceret, vocauit Samuel Saulem in ſo-
lario,dicens:Surge & dimittam te.& ſur-
rexit Saul. egreſsi ſunt ambo,ipſe videli-
cet & Samuel.
27 * Cūque deſcenderent in extrema par-
te ciuitatis,Samuel dixit ad Saul:Dic pue
ro vt antecedat nos & tranſeat. tu autem
ſubſiſte pauliſper, vt indicē tibi verbum
Dei.

CAP. X.

1 TVlit autem Samuel lenticulam olei, &
A effudit ſuper caput eius,& deoſculatus
eſt eum,& ait:Ecce vnxit te Dominus ſu-
per hæreditatem ſuam in principem.
2 *Cumque abieris hodie à me,inuenies
duos viros iuxta ſepulchrum Rachel in fi-
nibus Beniamin in meridie;dicentq́; tibi;
Inuentæ ſunt aſinæ ad quas ieras perqui-
rendas: & intermiſsis pater tuus aſinis, ſo
licitus eſt pro vobis,& dicit:Quid faciam
3 de filio meo?*Cumque abieris indè,& vl
tra tranſieris & veneris ad quercum Tha
bor,inuenient te tres viri aſcendentes ad
Deum in Bethel,vnus portās tres hœdos,
& alius tres tortas panis, & alius portans
lagenam vini.
4 *Cumque te ſalutauerint, dabunt tibi
duos panes, & accipies de manu eorum.
5 * Poſt hæc venies in collem Dei vbi
eſt ſtatio Philiſtinorum, & cùm ingreſſus
fueris ibi vrbem, obuium habebis gre-
gem Prophetarum deſcendentium de ex-
B celſo, & ante eos pſalterium,& tympanū
& tibiam, & citharam, ipſoſque prophe-
tantes:
6 * Et inſiliet in te ſpiritus Domini, &
prophetabis cum eis, & mutaberis in vi-
rum alium.
7 * Quando ergo euenerint ſigna hæc
omnia tibi,fac quæcunque inuenerit ma
nus tua, quia Deus tecum eſt.

תרגום יונתן

25 ונחתו מבית אסחרותא לקרתא ומליל עם שאול על איגרא׃ 26 ואקדימו והוה כמסק צפרא וקרא שמואל לשאול לאיגרא
למימר קום ואשלחינך וקם שאול ונפקו תרויהון הוא ושמואל לברא׃ 27 אינון נחתין בסיפי קרתא ושמואל אמר לשאול אמר
לעולימא ויעבר קדמנא ועבר ואת קום הכא ואשמעינך ית פתגמא דיוי׃

י

1 ונסיב שמואל ית מנא דמשחא ואריק על רישיה ונשקיה ואמר הלא ארי משחך יוי על אחסנתיה למהוי מלכא׃
2 במהכך יומא דין מלותי ותשכח תרין גברין עם קבורת רחל בתחום בנימין בצלצח ויימרון לך אישתכחא אתניא דאזלת למבעי והא
שבק אבוך ית עיסק אתניא וציף לכון למימר מה אעביד לברי׃ 3 ותהך מתמן ולהלא ותיתי עד מישר תבור וישכחונך תמן תלתא
גברין דסלקין למסגד קדם יוי בביתאל חד נטיל תלתא גדיין וחד נטיל תלתא פתין דלחים וחד נטיל גרב דחמר׃ 4 וישאלון לך לשלם
ויתנון לך תרתין גריצין דלחים ותקבל מידהון׃ 5 בתר כן תהך לגבעתא דביה ארונא דיוי דתמן איסטרטיגי פלשתאי ויהי כמיעלך
לתמן לקרתא ותערע סיעת ספריא נחתין מבית אסחרותא וקדמיהון נבלין ותופין וצלצלין וכנרין ואינון משבחין׃
6 ותשרי עלך רוח נבואה מן קדם יוי ותשבח עמהון ותשתני לגבר אחרן׃
7 ויהי ארי ייתון אתיא האילין לך אתקין לך מני מלכותא ארי מימרא דיוי בסעדך׃

Et descendit ex excelso in ciuitatem, & strauerunt Sauli in solario: 25
Et dormiuit. & factum est vt ascendit crepusculum, & locutus est Samuel Saul in solario dicens: Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & egressus est ipse & Samuel vsque extra. 26
Ipsis descendentibus in extremam partem ciuitatis, & Samuel dixit Sauli: Dic puero, & transeat ante nos. tu autem subsiste hic hodie, & audi verbum Dei. 27

CAP. X.

ET tulit Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius; & deosculatus est eum: et dixit ei: Nonne vnxit te Dominus in principem super hæreditatem suam? 1
Vt abieris hodie à me, & inuenies duos viros iuxta sepulchra Rachel in finibus Beniamin in Meridie saltantes grande. & dicent tibi: Inuentæ sunt asinæ quas ieratis perquirere. & ecce pater tuus dimisit curam asinarum, & solicitus est pro vobis dicens: Quid faciam de filio meo? 2
Et abibis indè & vlterius, et venies vsque ad quercum Thabor, & inuenies ibi tres viros ascendentes ad Deum in Bethel, vnum tollentem tres hœdos, & vnum tollentem tria vasa panum, & vnum tollentem vtrem vini. 3
Et interrogabunt te ea quæ in pace, & dabunt tibi duas primitias panum: et accipies de manu eorum. 4
Et post hæc ingredieris in collem Dei, vbi est ibi statio Philistinorum. & erit vt ingrediaris ibi in ciuitatem, & obuiabis choro prophetarum descendentium de excelso, & ante ipsos naula, & tympana, & tibia, & cithara, & ipsi prophetantes: 5
Et insiliet in te spiritus Domini, & prophetabis cũ eis, & mutaberis in virum alium. 6
Et erit quando venerint signa hæc in te, fac omnia quæcunque inuenerit manus tua, quia Deus tecum. 7

25 καὶ κατέβη ἐκ τῆς βαμὰ εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἔστρωσαν τῷ σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι·
26 καὶ ἐκοιμήθη, καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβαινεν ὁ ὄρθρος, καὶ ἐλάλησε σαμουὴλ τῷ σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι λέγων, ἀνάστα καὶ ἐξαποστελῶ σε. καὶ ἀνέστη σαοὺλ καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ σαμουὴλ ἕως ἔξω.
27 αὐτῶν καταβαινόντων εἰς ἄκρον τῆς πόλεως. καὶ σαμουὴλ εἶπε τῷ σαοὺλ, εἶπον τῷ παιδαρίῳ, καὶ διελθέτω ἔμπροσθεν ἡμῶν. σὺ δὲ στῆθι ὧδε σήμερον, καὶ ἄκουσον ῥῆμα θεοῦ.

ι.

1 Καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὐχὶ ὅτι κέχρικέ σε κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ·
2 ὡς ἂν ἀπέλθῃς σήμερον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εὑρήσεις δύο ἄνδρας πρὸς τοῖς τάφοις ῥαχὴλ ἐν τοῖς ὁρίοις βενιαμὶν μεσημβρίας ἁλλομένους μεγάλα. καὶ ἐροῦσί σοι, εὕρηνται αἱ ὄνοι ἃς ἐπορεύθητε ζητεῖν. καὶ ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ἀποτετίνακται τὴν φροντίδα τῶν ὄνων, καὶ μεριμνᾷ περὶ ὑμῶν λέγων, τί ποιήσω περὶ τοῦ υἱοῦ μου;
3 καὶ ἀπελεύσῃ ἐκεῖθεν καὶ ἐπέκεινα, καὶ ἥξεις ἕως τῆς δρυὸς τῆς θαβώρ, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ τρεῖς ἄνδρας ἀναβαίνοντας πρὸς τὸν θεὸν εἰς βαιθήλ, ἕνα αἴροντα τρεῖς ἐρίφους, καὶ ἕνα αἴροντα τρία ἀγγεῖα ἄρτων, καὶ ἕνα αἴροντα ἀσκὸν οἴνου·
4 καὶ ἐρωτήσουσί σε τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ δώσουσί σοι δύο ἀπαρχὰς ἄρτων. καὶ λήψῃ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.
5 καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ εἰς τὸν βουνὸν τοῦ θεοῦ, οὗ ἐστὶν ἐκεῖ τὸ ἀνάστημα τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσέλθῃς ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀπαντήσεις χορῷ προφητῶν καταβαινόντων ἐκ τῆς βαμᾶ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν ναῦλαι, καὶ τύμπανα, καὶ αὐλός, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες·
6 καὶ ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα κυρίου, καὶ προφητεύσεις μετ' αὐτῶν, καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον.
7 καὶ ἔσται ὅτ' ἂν ἔλθῃ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπὶ σέ, ποίει πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου, ὅτι ὁ θεὸς μετὰ σοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et descenderunt de domo consessus ad vrbem, & locutus est cum Saule super tectum.
26 Et anticipauerunt, & fuit cùm ascenderet manè, & vocauit Semuel Saulem ad tectum dicendo: Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & exierunt ambo illi ipse & Semuel foras.
27 Illi descendentes in finibus vrbis, & Semuel dixit ad Saul: Dic puero, & transibit ante nos. & transiuit. & tu sta hic, & audire faciam te verbum Domini.

CAP. X.

ET accepit Semuel vas vnctionis, & fudit super caput illius; & osculatus est eum, & dixit: Nunquid vnxit te Dominus super possessionem suam ad existendum regem?
2 Cùm tu abieris hodie à me & inuenies duos viros apud sepulchrum Rahhel in termino Biniamin in Szilszach, & dicent tibi: Repertæ sunt asinæ quas iuisti ad quærendum, & ecce deposuit pater tuus curam asinarum, & solicitus est vestri dicendo: Quid faciam filio meo?
3 Et ibis indè porrò, & venies vsque ad planiciem Thabor, & inuenient te ibi tres viri, qui ascendentes ad adorandum ante Dominum in Bethel: vnus ferens tres hœdos, & vnus ferens tres tortas panis, & vnus ferens lagenam vini.
4 Et rogabunt tibi pacem, & dabunt tibi duas tortas panis, & accipies de manu eorum.
5 Posteà ibis ad collem in quo arca Domini, vbi duces Pelisthæorum. & erit intrante te eò ad vrbem, & offendes cœtum scribarum descendentium de domo consessus, & ante eos nabli, & tympani, & cymbala, & citharæ, & illi canentes.
6 Et manebit super te spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudabis cum illis, & mutaberis in virum alium.
7 Et erit quando venient signa hæc tibi, parato tibi vasa regni, quia dictum Domini in auxilio tuo.

8 * וְיָרַדְתָּ לְפָנַי הַגִּלְגָּל וְהִנֵּה אָנֹכִי יֹרֵד אֵלֶיךָ
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לִזְבֹּחַ זִבְחֵי שְׁלָמִים שִׁבְעַת יָמִים
תּוֹחֵל עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר
9 תַּעֲשֶׂה׃ * וְהָיָה כְּהַפְנֹתוֹ שִׁכְמוֹ לָלֶכֶת מֵעִם
שְׁמוּאֵל וַיַּהֲפָךְ־לוֹ אֱלֹהִים לֵב אַחֵר וַיָּבֹאוּ כָּל־
הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה בַּיּוֹם הַהוּא׃
10 * וַיָּבֹאוּ שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהִנֵּה חֶבֶל־נְבִאִים לִקְרָאתוֹ
וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם׃
11 * וַיְהִי כָּל־יוֹדְעוֹ מֵאִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה
עִם־נְבִאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מַה־זֶּה
הָיָה לְבֶן־קִישׁ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃
12 * וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם וַיֹּאמֶר וּמִי אֲבִיהֶם עַל־כֵּן
הָיְתָה לְמָשָׁל הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִאִים׃
13 * וַיְכַל מֵהִתְנַבּוֹת וַיָּבֹא הַבָּמָה׃
14 * וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל אֵלָיו וְאֶל־נַעֲרוֹ אָן הֲלַכְתֶּם
וַיֹּאמֶר לְבַקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנוֹת וַנִּרְאֶה כִי־אַיִן
וַנָּבוֹא אֶל־שְׁמוּאֵל׃
15 * וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל הַגִּידָה־נָּא לִי מָה־אָמַר לָכֶם
16 שְׁמוּאֵל׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דּוֹדוֹ הַגֵּד הִגִּיד
לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת וְאֶת־דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא־
הִגִּיד לוֹ אֲשֶׁר אָמַר שְׁמוּאֵל׃
17 * וַיַּצְעֵק שְׁמוּאֵל אֶת־הָעָם אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה׃
18 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם
וָאַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־הַמַּמְלָכוֹת
הַלֹּחֲצִים אֶתְכֶם׃
19 * וְאַתֶּם הַיּוֹם מְאַסְתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוּא
מוֹשִׁיעַ לָכֶם מִכָּל־רָעוֹתֵיכֶם וְצָרֹתֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לוֹ
כִּי־מֶלֶךְ תָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ לִפְנֵי יְהוָה
לְשִׁבְטֵיכֶם וּלְאַלְפֵיכֶם׃

8 * Et deſcendes ante me in Galgala. ego
quippe deſcendam ad te vt offeras obla-
tionem, & immoles victimas pacificas. ſe-
ptem diebus expectabis donec veniā ad
te, & oſtendam tibi quæ facias.
9 * Itaque cùm auertiſſet humerum ſuũ
vt abiret à Samuele, immutauit ei Deus
cor aliud; & venerunt omnia ſigna hęc in
10 die illa. * Veneruntque ad prædictum
collem, & ecce cuneus Prophetarum ob-
uius ei. & inſiluit ſuper eum ſpiritus Dei,
& prophetauit in medio eorum.
11 * Videntes autē omnes qui nouerāt eũ
heri & nudiuſtertius quòd eſſet cum pro-
phetis & prophetaret, dixerunt ad inui-
cem: Quænam res accidit filio Cis? num
& Saul inter Prophetas?
12 * Reſponditque alius ad alterũ dicens:
Et quis pater eorum? Propterea verſum
eſt in prouerbium: Nũ & Saul inter pro-
13 phetas? * Ceſſauit autem prophetare,
& venit ad excelſum.
14 * Dixitque patruus Saul ad eum & ad
puerum eius: Quò abiſtis? qui reſponde-
runt: Quærere aſinas. quas cùm non re-
periſſemus, venimus ad Samuelem.
15 * Et dixit ei patruus ſuus: Indica mihi
16 quid dixerit tibi Samuel. * Et ait Saul ad
patruum ſuũ: Indicauit nobis quia inuen
tæ eſſent aſinę. de ſermone autē regni non
indicauit ei quē locutus fuerat ei Samuel.
17 * Et conuocauit Samuel populum ad
Dominum in Maſphat:
18 * Et ait ad filios Iſrael: Hæc dicit do-
minus Deus Iſrael: Ego eduxi Iſrael de Æ-
gypto, & erui vos de manu Ægyptiorum
& de manu omnium regum qui affligebant vos.
19 * Vos autem hodie proieciſtis Deum
veſtrum, qui ſolus ſaluauit vos de vniuer-
ſis malis & tribulationibus veſtris: & di-
xiſtis, Nequaquam: ſed regem conſtitue
ſuper nos. Nunc ergo ſtate coram Do-
mino per tribus veſtras & per familias.

תרגום יונתן

8 וְתֵיחוֹת קֳדָמַי לְגִלְגְּלָא וְהָא אֲנָא נָחֵית לְוָתָךְ לְאַסָּקָא עֲלָוָן וּלְנִכְסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין שִׁבְעָה יוֹמִין תּוֹרִיךְ עַד מֵיתִי לְוָתָךְ וַאֲחַוֵּי לָךְ יַת
דְּתַעֲבֵיד׃ 9 וַהֲוָה כַּד אִתְפְּנִי לְמֵיזַל מִלְּוַת שְׁמוּאֵל וְשַׁנִּי לֵיהּ יְיָ לִבָּא אוּחְרָנָא וַאֲתָאָה כָּל אָתַיָּא הָאִלֵּין בְּיוֹמָא הַהוּא׃
10 וַאֲתוֹ לְתַמָּן לְגִבְעֲתָא וְהָא סִיעַת סָפְרַיָּא לְקַדְמוּתֵיהּ וּשְׁרַת עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּח בֵּינֵיהוֹן׃ 11 וַהֲוָה כָּל
דְּיָדְעֵיהּ מֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי וַחֲזוֹ וְהָא עִם סָפְרַיָּא מְשַׁבַּח וַאֲמַר עַמָּא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מָא דֵין הֲוָה לְבַר קִישׁ הַאַף שָׁאוּל בְּסָפְרַיָּא׃
12 וַאֲתֵיב גַּבְרָא מִתַּמָּן וַאֲמַר וּמַן רַבְּהוֹן עַל כֵּן הֲוַת לְמַתְלָא הַאַף שָׁאוּל בְּסָפְרַיָּא׃ 13 וּפְסַק מִלְּשַׁבָּחָא וְעַל לְבֵית אַסְחֲרוּתָא׃
14 וַאֲמַר אַחְבּוּהִי דְשָׁאוּל לֵיהּ וּלְעוּלֵימֵיהּ לְאָן אֲזַלְתּוּן וַאֲמַר לְמִבְעֵי יַת אֲתָנַיָּא וַחֲזֵינָא אֲרֵי לָא אַשְׁכַּחְנָנוּן וַאֲתֵינָא לְוַת שְׁמוּאֵל׃
15 וַאֲמַר אַחְבּוּהִי דְשָׁאוּל חַוִּי כְעַן לִי מָה אֲמַר לְכוֹן שְׁמוּאֵל׃
16 וַאֲמַר שָׁאוּל לְאַחְבּוּהִי חַוָּאָה חַוִּי לָנָא אֲרֵי אִשְׁתְּכַחָא אֲתָנַיָּא וְעַל עֵיסַק מַלְכוּתָא לָא חַוִּי לֵיהּ דַּאֲמַר שְׁמוּאֵל׃
17 וּכְנַשׁ שְׁמוּאֵל יַת עַמָּא לִקְדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא׃ 18 וַאֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא אַסֵּיקִית
יַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְשֵׁזֵבִית יַתְכוֹן מִידָא דְמִצְרָאֵי וּמִיַּד כָּל מַלְכְוָתָא דְּדָחֲקִין יַתְכוֹן׃
19 וְאַתּוּן יוֹמָא דֵין קַצְתּוּן בְּפֻלְחָנָא דֶאֱלָהֲכוֹן דְּהוּא פָּרִיק לְכוֹן מִכָּל בִּישָׁתְכוֹן וְעָקָתְכוֹן וַאֲמַרְתּוּן קֳדָמוֹהִי לֵית אֲנַחְנָא מִתְפָּרְקִין אֱלָהֵין
מַלְכָּא תְּמַנֵּי עֲלָנָא וּכְעַן אִתְעַתַּדוּ קֳדָם יְיָ לְשִׁבְטֵיכוֹן וּלְאַלְפֵיכוֹן׃

*Et descendes ante me in Galgala, & ecce 8
ego descendo ad te, vt offeras holocaustum, &
immoles pacificas victimas : septem diebus
cessabis, donec veniam ego ad te, & ostendam
tibi quæ facies.*
*Et factum est vt auertisset humeros suos 9
vt abiret à Samuele, & immutauit ei Deus
cor aliud. & venerunt omnia signa hæc in die
illa.*
*Et venit indè ad collem ; & ecce chorus 10
Prophetarum obuius ei : & insiluit super eum
spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum.*
*Et factum est vt viderunt eum omnes vi- 11
dentes eum heri & nudiustertius, & ecce &
ipse erat in medio Prophetarum prophetans: et
dixerūt populus vnusquisq; ad proximū suum:
Quid hoc quod factum est filio Cis? num &
Saul inter Prophetas?*
*Et respondit quidam ex eis, & dixit: Et 12
quis pater eius? propter hoc factum est in pro-
uerbium: Num & Saul inter Prophetas?*
*Et compleuit prophetare, & venit in ex- 13
celsum.*
*Et dixit ei patruus suus et puero eius: Quò 14
abijstis? & dixit: Quærere asinas: et vidimus
quòd non erant: & ingressi sumus ad Samuelē.*
*Et dixit patruus Saulis: Indica iam mihi 15
quid dixit tibi Samuel.*
*Et ait Saul ad cognatum suum : Indicans 16
indicauit mihi quia inuentæ essent asinæ. at ser
monem regni non indicauit ei quem dixit Sa-
muel.*
*Et congregauit Samuel vniuersum popu- 17
lum ad Dominum in Masepha:*
*Et dixit ad filios Israel: Hæc ait Dominus 18
Israel dicens: Ego eduxi Israel de Ægypto, &
erui vos de manu Pharaonis regis Ægypti, &
de manu omnium regnorum affligentium vos.*
*Et vos hodie contempsistis Deum ve- 19
strum, qui ipse est vester saluator de vniuer-
sis malis vestris & tribulationibus vestris. et
dixistis, Nequaquā; sed regem constitues super
nos. & nunc state coram Domino per tribus
vestras & per tribunatus vestros.*

8 καὶ καταβήσῃ ἔμπροσθέν μου εἰς Γάλγαλα, καὶ ἰδοὺ
ἐγὼ καταβαίνω πρὸς σὲ, τοῦ ἀνενεγκεῖν ὁλοκαύτωσιν, καὶ
θῦσαι εἰρηνικὰς θυσίας, ἑπτὰ ἡμέρας διαλείψεις, ἕως τοῦ
ἐλθεῖν με πρὸς σέ, καὶ γνωρίσαι σοι ἃ ποιήσεις.
9 καὶ ἐγένετο ὥστε ἐπιστραφῆναι τῷ ὤμῳ αὐτοῦ ἀπελ-
θεῖν ἀπὸ Σαμουήλ, καὶ μετέστρεψεν αὐτῷ ὁ θεὸς καρδίαν ἄλ-
λην. καὶ ἦλθε πάντα τὰ σημεῖα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
10 καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν βουνόν. καὶ ἰδοὺ χορὸς
προφητῶν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, καὶ ἐφήλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦ-
μα τοῦ θεοῦ, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν.
11 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον αὐτὸν πάντες εἰδότες αὐτὸν χθὲς
καὶ τρίτης, καὶ ἰδοὺ καὶ αὐτὸς ἦν ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν
προφητεύων, καὶ εἶπον ὁ λαὸς ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον
αὐτοῦ, τί τοῦτο τὸ γεγονὸς τῷ υἱῷ Κίς; ἦ καὶ Σαοὺλ ἐν προ-
φήταις;
12 καὶ ἀπεκρίθη τὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ εἶπεν, καὶ τίς ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ; διὰ τοῦτο ἐγένετο εἰς παραβολήν, ἦ καὶ Σαοὺλ
ἐν προφήταις;
13 καὶ συνετέλεσεν προφητεύων, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν Βα-
μᾶ.
14 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατράδελφος αὐτοῦ καὶ τῷ παιδαρίῳ
αὐτοῦ, ποῦ ἐπορεύθητε; καὶ εἶπεν, ζητεῖν τὰς ὄνους· καὶ εἴδο-
μεν ὅτι οὐκ ἦσαν, καὶ εἰσήλθομεν πρὸς Σαμουήλ.
15 καὶ εἶπεν ὁ πατράδελφος τοῦ Σαούλ, ἀπάγγειλον δή
μοι τί εἶπέν σοι Σαμουήλ.
16 καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ, ἀπαγγέλλων
ἀπήγγειλέ μοι, ὅτι εὕρηνται αἱ ὄνοι. τὸ δὲ ῥῆμα τῆς βασιλείας
οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὃ εἶπεν Σαμουήλ.
17 καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαὸν πρὸς κύ-
ριον εἰς Μασηφά.
18 καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, τάδε εἶπεν κύριος
Ἰσραὴλ λέγων, ἐγὼ ἀνήγαγον τὸν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐξ-
ειλόμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ
ἐκ χειρὸς πασῶν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐκθλιβουσῶν ὑμᾶς.
19 καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐξουδενώσατε τὸν θεὸν ὑμῶν, ὃς
αὐτός ἐστιν ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τῶν κακῶν ὑμῶν καὶ τῶν
θλίψεων ὑμῶν. καὶ εἴπατε, οὐχί, ἀλλ' ἢ βασιλέα κατα-
στήσεις ἐφ' ἡμῶν. καὶ νῦν κατάστητε ἐνώπιον κυρίου κατὰ φυ-
λὰς ὑμῶν καὶ κατὰ χιλιάδας ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et descendes ante me ad Gilgela: & ecce ego descendens ad te ad tollendum holocausta, & ad offerendum oblationem sanctitatum; septem diebus differes vsque dum veniam ad te, & indicabo tibi quid facies.
9 Et fuit quando respexit ad abeundum à Semuel, & mutauit Dominus illi cor aliud, & venerunt omnia signa hæc in die illa.
10 Et venerunt eò ad Gibghatha, & ecce cœtus scribarum ante eum ; & mansit super illum spiritus Prophetiæ ab-ante Dominum; & laudauit inter illos.
11 Et fuit omnis qui nouit illum ab heri & ab ante illud, & viderunt, & ecce inter scribas laudans. & dixit populus vir ad socium suum: Quid hoc fuit filio Kis? an etiam Saul in scribis?
12 Et respondit vir indè, & dixit: Et quis pater illorum? ideò fuit in parabolam: Num etiam Saul in scribis?
13 Et cessauit à laudando, & intrauit ad domum consessus.
14 Et dixit patruus ipsius Saul illi & puero illius: Quò iuistis? & dixit: Ad quærendum asinas: & vidimus quòd non reperiremus eas, & venimus ad Semuel.
15 Et dixit patruus ipsius Saul: Indica nunc mihi quid dixit vobis Semuel.
16 Et dixit Saul patruo suo: Indicando indicauit nobis quòd repertæ sunt asinæ. & super negotium regni non indicauit ei quod dixit Semuel.
17 Et congregauit Semuel populum ad-ante Dominum ad Miszpeia.
18 Et dixit filiis Israel: Sic dixit dominus Deus Israel : Ego ascendere feci Israel ex Misztaim, & liberaui vos de manu Miszraæorum, & de manu omnium regnorum quæ afflixerunt vos.
19 Et vos hodie spreuistis doctrinam Dei vestri, qui ille seruans vos ex omnibus malis vestris & afflictionibus vestris. & dixistis ante eum, Non sumus seruati, sed regem præficies super nos. & nunc state ante Dominum per tribus vestras & per millia vestra.

20 * וַיַּקְרֵב שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכֵד
21 שֵׁבֶט בִּנְיָמִן ׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָיו וַתִּלָּכֵד מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרִי וַיִּלָּכֵד שָׁאוּל
בֶּן־קִישׁ וַיְבַקְשֻׁהוּ וְלֹא נִמְצָא ׃
22 * וַיִּשְׁאֲלוּ־עוֹד בַּיהוָה הֲבָא עוֹד הֲלֹם אִישׁ וַיֹּאמֶר
יְהוָה הִנֵּה־הוּא נֶחְבָּא אֶל־הַכֵּלִים ׃
23 * וַיָּרֻצוּ וַיִּקָּחֻהוּ מִשָּׁם וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּגְבַּהּ
מִכָּל־הָעָם מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה ׃
24 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר
בָּחַר־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל־הָעָם וַיָּרִעוּ כָל־
הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ ׃
25 * וַיְדַבֵּר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֵת מִשְׁפַּט הַמְּלֻכָה
וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר וַיַּנַּח לִפְנֵי יְהוָה וַיְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל אֶת־
כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ ׃
26 * וְגַם־שָׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה וַיֵּלְכוּ עִמּוֹ
הַחַיִל אֲשֶׁר־נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם ׃
27 * וּבְנֵי בְלִיַּעַל אָמְרוּ מַה־יֹּשִׁעֵנוּ זֶה וַיִּבְזֻהוּ וְלֹא־
הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ ׃

יא

1 * וַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיִּחַן עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ
כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־נָחָשׁ כְּרָת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ ׃
2 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת אֶכְרֹת
לָכֶם בִּנְקוֹר לָכֶם כָּל־עֵין יָמִין וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל ׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זִקְנֵי יָבֵישׁ הֶרֶף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים
וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין
מוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ ׃
4 * וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ
הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָל־הָעָם אֶת־קוֹלָם
וַיִּבְכּוּ ׃

20 * Et applicuit Samuel omnes tribus
Iſrael, & cecidit ſors ſuper tribum Benia-
21 min. * Et applicuit tribum Beniamin &
cognationes eius, & cecidit ſors ſuper co-
gnationem Methri, & peruenit vſque ad
D Saul filium Cis. quæſierunt ergo eum, &
22 non eſt inuentus illic. * Et conſuluerunt
poſt hæc Dominum, vtrum nam venturus
eſſet illuc. Reſponditque Dominus: Ecce
23 abſconditus eſt domi. * Cucurrerunt itaq;
& tulerunt eum indè, ſtetitque in medio
populi; & altior fuit vniuerſo populo ab
24 humero & ſurſum. * Et ait Samuel ad om-
nē populum: Certè videtis quem elegit
Dominus; quoniam non ſit ſimilis illi in
omni populo. Et clamauit omnis popu-
25 lus & ait, Viuat rex. * Locutus eſt autem
Samuel ad populum legem regni, & ſcri-
pſit in libro, & repoſuit coram Domino.
Et dimiſit Samuel omnem populum ſin-
26 gulos in domum ſuam. * Sed & Saul
abiit in domum ſuam in Gabaa. & abiit
cum eo pars exercitus quorum tetigerat
27 Deus corda. * Filij verò Belial dixerunt:
Num ſaluare nos poterit iſte? & deſpexe-
runt eum, & non attulerunt ei munera. il-
le enim diſsimulabat ſe audire.

CAP. XI.

1 * ET aſcendit Naas Ammonites, & pug-
A nare cœpit aduerſum Iabes Galaad. di-
xeruntq; omnes viri Iabes ad Naas: Ha-
beto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi.
2 * Et reſpondit ad eos Naas Ammoni-
tes: In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt e-
ruam omnium veſtrum oculos dextros,
ponamque vos opprobrium in vniuerſo
3 Iſrael. * Et dixerunt ad eum ſeniores Iabes:
Concede nobis ſeptem dies vt mittamus
nuncios ad vniuerſos terminos Iſrael: &
ſi non fuerit qui defendat nos, egredie-
4 mur ad te. * Venerunt ergo nuncij
in Gabaa Saulis, & locuti ſunt verba hæc
B audiente populo. & leuauit omnis popu-
lus vocem ſuam, & fleuit.

תרגום יונתן

10 וְקָרֵיב שְׁמוּאֵל יָת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְאֲחַד שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן ׃ 21 וְקָרֵיב יָת שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן לְזַרְעֲיָתֵיהּ וְאִתְאֲחַד
זַרְעִית מַטְרִי וְאִתְאֲחַד שָׁאוּל בַּר קִישׁ וּבְעוֹהִי וְלָא אִשְׁתְּכַח ׃ 22 וּשְׁאִילוּ עוֹד בְּמֵימְרָא דַייָ הַאִית עוֹד הָכָא גַּבְרָא
אֲמַר יְיָ הָא טְמִיר בְּמָנַיָּא ׃ 23 וּרְהַטוּ וְדַבְּרוּהִי מִתַּמָּן וְאִתְעַתַּד בְּגוֹ עַמָּא וְרָם מִכָּל עַמָּא מִכַּתְפֵיהּ וּלְעֵילָא ׃
24 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל עַמָּא הַחֲזֵיתוּן דְּאִתְרְעֵי בֵיהּ יְיָ אֲרֵי לֵית דִּכְוָתֵיהּ בְּכָל עַמָּא וְיַבִּיבוּ כָּל עַמָּא וַאֲמַרוּ יִצְלַח מַלְכָּא ׃
25 וּמַלֵּיל שְׁמוּאֵל עִם עַמָּא יָת נִמְסָא דְמַלְכוּתָא וּכְתַב בְּסִפְרָא וְאַצְנַע קֳדָם יְיָ וּשְׁלַח שְׁמוּאֵל יָת כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ ׃
26 וְאַף שָׁאוּל אֲזַל לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעֲתָא וַאֲזַלוּ עִמֵּיהּ קְצַת מִן עַמָּא גֻּבְרִין דָּחֲלֵי חֶטְאָה וְאִתְיְהַב דַּחֲלָא מִן קֳדָם יְיָ בְּלִבְּהוֹן ׃
27 וּבְנֵי רִשְׁעָא אֲמַרוּ בְּמָה יִפְרְקִינָּנָא דֵין וְשַׁטּוֹהִי וְלָא אֲתוֹ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ וַהֲוָה כְּשָׁתִיק ׃

יא

1 וּסְלֵיק נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן וּשְׁרָא עַל יָבֵשׁ גִּלְעָד וַאֲמַרוּ כָּל אֱנָשׁ יָבֵשׁ לְנָחָשׁ גְּזַר לָנָא קְיָים וְנִפְלְחִינָּךְ ׃
2 וַאֲמַר לְהוֹן נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אִם תַּעְבְּדוּן כְּהָדָא אֶגְזַר לְכוֹן בְּמִיקַּר לְכוֹן כָּל עֵינָא דְיַמִּינָא וַאֲשַׁוִּינַהּ חִסְדָּא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל ׃
3 וַאֲמַרוּ לֵיהּ סָבֵי יָבֵשׁ אוֹרִיךְ לָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְנִשְׁלַח אִזְגַּדִּין בְּכָל תְּחוּם עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִם לֵית דְּפָרִיק יָתָנָא וְנִפּוֹק לְוָתָךְ ׃
4 וַאֲתוֹ אִזְגַּדַּיָּא לְגִבְעֲתָא דְשָׁאוּל וּמַלִּילוּ פִּתְגָמַיָּא קֳדָם עַמָּא וַאֲרִימוּ כָּל עַמָּא יָת קָלְהוֹן וּבְכוֹ ׃

Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, 20
& sors cecidit tribui Beniamin.
Et applicuit tribum Beniamin per fa- 21
miliam, & sors cecidit familiæ Amattari in
viros; & sors cecidit Saul filio Cis. & quæ-
rebat eum, & non inueniebatur.
Et interrogauit adhuc Samuel in Domino, 22
si venit adhuc huc vir. et dixit Dominus: Ec-
ce ipse absconditus est in vasis.
Et cucurrit & accepit eum inde, & ste- 23
tit Saul in medio populi: & exaltatus est su-
per vniuersum populum ab humero et sursum.
Et dixit Samuel ad omnem populum: Vi- 24
distis quem elegit sibi ipsi Dominus, quia non
est similis ipsi in omnibus vobis? & cognouit
vniuersus populus & dixit: Viuat rex.
Et locutus est Samuel ad populum legem 25
regni: & scripsit in libro, & reposuit coram
Domino. Et dimisit Samuel omnem populum,
& abierunt quilibet in locum suum.
Et Samuel abijt in domum suam in Ga- 26
baa. & abierunt filij exercituum quorum te-
tigit Dominus corda eorum cum Saul.
Et filij pestilentes dixerunt: Quis salua- 27
bit nos iste? & despexerunt eum, & non at-
tulerunt ei munera. et factus est obmutescens.

CAP. XI.

ET ascendit Naas Ammonites, & castra- 1
metatus est contra Iabes Galaad. & dixe-
runt omnes viri Iabes ad Naas Ammonitem:
Pange nobiscum fœdus, & seruiemus tibi.
Et dixit ad eos Naas Ammonites: In hoc 2
pangam vobiscum fœdus, vt eruam vestrum
omnem oculum dextrum, & ponam eum in op-
probrium in vniuerso Israel.
Et dicunt ei viri Iabes: Remitte nos se- 3
ptem dies, & mittemus nuncios in vniuersum
terminum Israel: & si non fuerit saluans nos,
& egrediemur ad vos.
Et venerunt nuncij in collem ad Saulem, 4
& locuti sunt verba hæc in aures populi.
& leuauerunt omnis populus vocem suam, &
fleuerunt.

20 καὶ προσήγαγε Σαμουὴλ πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσ-
21 ραήλ, καὶ κατακληροῦται φυλὴ Βενιαμίν. καὶ προ-
σήγαγε τὴν φυλὴν Βενιαμὶν κατὰ πατριάς, καὶ κατακλη-
ροῦται πατριὰ ἀματταρὶ εἰς ἄνδρας, καὶ κατακληροῦται
Σαοὺλ υἱὸς κίς· καὶ ἐζήτει αὐτὸν, καὶ οὐχ εὑρίσκετο.
22 καὶ ἐπηρώτησεν ἔτι σαμουὴλ ἐν κυρίῳ, εἰ ἔρχεται ἔτι
ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ. καὶ εἶπεν κύριος, ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν
23 τοῖς σκεύεσιν· καὶ ἔδραμε καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκεῖ-
θεν, καὶ κατέστη Σαοὺλ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ· καὶ ὑψώθη ὑ-
πὲρ πάντα τὸν λαὸν ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω.
24 καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς πάντα τὸν λαὸν, ἑωρά-
κατε ὃν ἐκλέλεκται ἑαυτῷ ὁ κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅμοιος
αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν; καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπεν, ζήτω
ὁ βασιλεύς.
25 καὶ ἐλάλησε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα
τῆς βασιλείας. καὶ ἔγραψεν εἰς βιβλίον, καὶ ἔθηκεν ἐνώ-
πιον κυρίου. καὶ ἐξαπέστειλε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαὸν,
καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
26 καὶ Σαμουὴλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Γαβαά·
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δυνάμεων, ὧν ἥψατο κύριος καρ-
δίας αὐτῶν μετὰ Σαούλ.
27 καὶ οἱ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν, τίς σώσει ἡμᾶς οὗτος; καὶ
ἠτίμωσαν αὐτόν, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα· καὶ ἐγενή-
θη κωφεύων.

ιά.

1 Καὶ ἀνέβη ναὰς ὁ ἀμμανίτης, καὶ παρενέβαλεν
ἐπὶ ἰαβὴς γαλαάδ. καὶ εἶπον πάντες οἱ ἄνδρες ἰαβὴς
πρὸς ναὰς τὸν ἀμμανίτην, διάθου ἡμῖν διαθήκην καὶ
δουλεύσομέν σοι.
2 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ναὰς ὁ ἀμμανίτης, ἐν τούτῳ
διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην ἐν τῷ ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα
ὀφθαλμὸν δεξιόν, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ὄνειδος ἐπὶ πάν-
τα ἰσραήλ.
3 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄνδρες ἰαβής, ἄνες ἡμᾶς ἑπτὰ
ἡμέρας, καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὅριον ἰσραήλ·
καὶ ἐὰν μὴ ᾖ ὁ σώζων ἡμᾶς, καὶ ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς.
4 καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν βουνὸν πρὸς σαοὺλ, καὶ ἐ-
λάλησαν τοὺς λόγους τούτους εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ ἦραν
πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et applicuit Semuel omnes tribus Israel, & comprehensa est tribus Biniamin. 21 Et applicuit tribum domus Biniamin per prosapias suas, & comprehensa est prosapia Matri, & comprehensus est Saul filius Kis: & quæsierunt illum, & non est repertus.
22 Et petierunt adhuc in dicto Domini, Num adest adhuc hic vir? & dixit Dominus: Ecce absconditus in vasis.
23 Et cucurrerunt & acceperunt illum indè, & constitutus est inter populum: & procerus præ omni populo ab humeris suis & suprà.
24 Et dixit Semuel ad omnem populum: An vidistis quem elegit sibi Dominus? quia non est sicut ille in omni populo. Et vociferati sunt omnis populus & dixerunt: Prosperetur rex.
25 Et locutus est Semuel cum populo statutum regni; & scripsit in libro & deposuit ante Dominum. & dimisit Semuel omnem populum virum ad domum suam. 26 Et etiam Saul iuit ad domum suam ad Gibghatha: & iuerunt cum illo pars ex populo, viri timentes peccatum; & datus est timor ab-ante Dominum in corde. 27 Et filij improbitatis dixerunt: In quo liberabit nos hic? & contempserunt eum; & non venerunt ad rogandum in pace eius: & fuit sicut tacens.

CAP. XI.

ET ascendit Nahhas rex filiorum Ghamon, & posuit *castra* super Iabes Gilghad: & dixerunt omnis homo Iabes ad Nahhas: Decerne nobis pactum, & seruiemus tibi. 2 Et dixit illis Nahhas rex filiorum Ghamon: Si facietis hoc, decernam vobis: eruendo vobis omnem oculum dextrum, & ponam illud opprobrium super omnem Israel. 3 Et dixerunt ei senes Iabes: Protrahe nobis septem dies, & mittemus nuncios in omni termino populi Israel: & si non est qui liberet nos, & exibimus ad te. 4 Et venerunt nuncij ad Gibghatha Saulis, & locuti sunt verba ante populum, & extulerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

5 * והנה שאול בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאול מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי יביש:

6 * ותצלח רוח אלהים על שאול בשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד:

7 * ויקח צמד בקר וינתחהו וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים לאמר אשר איננו יצא אחרי שאול ואחר שמואל כה יעשה לבקרו ויפל פחד יהוה על העם ויצאו כאיש אחד:

8 * ויפקדם בבזק ויהיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף:

9 * ויאמרו למלאכים הבאים כה תאמרון לאיש יביש גלעד מחר תהיה לכם תשועה בחם השמש ויבאו המלאכים ויגידו לאנשי יביש וישמחו:

10 * ויאמרו אנשי יביש מחר נצא אליכם ועשיתם לנו ככל הטוב בעיניכם:

11 * ויהי ממחרת וישם שאול את העם שלשה ראשים ויבאו בתוך המחנה באשמרת הבקר ויכו את עמון עד חם היום ויהי הנשארים ויפצו ולא נשארו בם שנים יחד:

12 * ויאמר העם אל שמואל מי האמר שאול ימלך עלינו תנו האנשים ונמיתם:

13 * ויאמר שאול לא יומת איש ביום הזה כי היום עשה יהוה תשועה בישראל:

14 * ויאמר שמואל אל העם לכו ונלכה הגלגל ונחדש שם המלוכה:

15 * וילכו כל העם הגלגל וימלכו שם את שאול לפני יהוה בגלגל ויזבחו שם זבחים שלמים לפני יהוה וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד:

5 *Et ecce Saul veniebat sequẽs boues de
B agro, & ait: Quid habet populus ꝙ plo-
rat? & narrauerunt ei verba virorũ Iabes.
6 * Et insiluit spiritus Dei in Saul cùm
audisset hæc verba, & iratus est furor e-
ius nimis.
7 * Et assumens vtrumque bouem con-
cidit in frusta, misitque in omnes termi-
nos Israel per manum nunciorum dicẽs:
Quicunque non exierit & secutus fuerit
Saul & Samuel, sic fiet bobus eius. Inua-
sit ergo timor Domini populum, & egres-
si sunt quasi vir vnus:
8 *Et recensuit eos in Bezech. fueruntq;
filiorum Israel trecenta millia, virorum
autem Iuda triginta millia.
9 * Et dixerunt nunciis qui venerãt: Sic
C dicetis viris qui sunt in Iabes Galaad: Cras
erit vobis salus cùm incaluerit Sol. Vene-
runt ergo nuncij & nunciauerunt viris Ia
10 bes. Qui lætati sunt, * & dixerunt: Manè
exibimus ad vos, & facietis nobis omne
quod placuerit vobis.
11 * Et factum est cùm dies crastinus ve-
nisset, constituit Saul populum in tres
partes. & ingressus est media castra in vi-
gilia matutina, & percussit Ammon vsq;
dum incalesceret dies. reliqui autem dis-
persi sunt, ita vt non relinquerẽtur ex eis
12 duo pariter. * Et ait populus ad Sa-
muelem: Quis est iste qui dixit, Saul non
D regnabit super nos? date viros, & interfi-
ciemus eos.
13 *Et ait Saul: Non occidetur quisquam
in die hac, quia hodie fecit Dominus sa-
lutem in Israel.
14 * Dixit autem Samuel ad populum:
Venite & eamus in Galgala, & innoue-
mus ibi regnum.
15 * Et perrexit omnis populus in Galga-
la, & fecerũt ibi regem Saul coram Do-
mino in Galgala: & immolauerunt ibi vi-
ctimas pacificas coram Domino. & læta-
tus est ibi Saul & cuncti viri Israel nimis.

תרגום יונתן

5 והא שאול אתא בתר תוריא מן חקלא ואמר שאול מה לעמא ארי בכן ואשתעאו ליה ית פתגמי אנשי יבש: 6 ושרת רוח גבורא מן קדם יי על שאול כד שמע ית פתגמיא האילין ותקיף רגזיה לחדא: 7 ונסיב פדן תוריא והדמיה ושלח בכל תחום ישראל ביד אזגדיא למימר דליתוהי נפיק בתר שאול ובתר שמואל כדין יתעביד לתוריה ונפל זיע מן קדם יי על עמא ונפקו כגברא חד:
8 ומנינון בבזק והוו בני ישראל תלת מאה אלפין ואנשי יהודה תלתין אלפין: 9 ואמרו לאיזגדיא דאתו כדין תימרון לאנשי יבש גלעד מחר תהא לכון פורקנא כמיחם שימשא ואתו אזגדיא וחויאו לאנשי יבש וחדיאו:
10 ואמרו אנשי יבש מחר ניפוק לותכון ותעבדון לנא ככל דתקין בעיניכון:
11 והוה ביומא דבתרוהי ומני שאול ית עמא תלתא משרין ועלו בגו משריתא במטרת צפרא ומחו ית עמון עד מיחם יומא והוו דאשתארו ואיתבדרו ולא אישתארו בהון תרין דערקין כחדא:
12 ואמר עמא לשמואל מן דין די מבסר למימר לא כשר שאול למִמלך עלנא איתו גבריא ונקטלינון:
13 ואמר שאול לא יתקטיל גברא ביומא הדין ארי יומא דין עבד יי פרקנא בישראל:
14 ואמר שמואל לעמא איתו וניזיל לגלגלא ונחדת תמן מלכותא: 15 ואזלו כל עמא לגלגלא ואמליכו תמן ית שאול קדם יי בגלגלא ונכיסו תמן נכסת קודשין קדם יי וחדי תמן שאול וכל אנש ישראל עד לחדא:

*Et ecce Saul veniebat post boues de agro, 5
& dixit Saul: Quid est populo quod plorant?
& narrauerunt ei verba virorum Iabes:*
*Et insiluit spiritus Domini super Saul vt 6
audiuit verba hæc: & iratus est contra eos furore suo valdè.*
*Et accepit duas vaccas, & in membra 7
concidit eas, & misit in omnem terminum Israel in manu nunciorum, dicens: Qui non erit exiens post Saulem & post Samuelem, secundum hæc facient bobus eius. & cecidit extasis Domini super populum, & clamauerunt quasi vir vnus.*
*Et recenset eos Saul in Bazec omnem vi- 8
rum Israel trecenta millia, & viros Iuda triginta millia.*
*Et dixit Saul nunciis qui venerant: Hæc 9
dicetis viris Iabes Galaad: Cras vobis erit salus cùm incaluerit Sol. & venerunt nuncij in ciuitatem, et nunciauerunt viris Iabes, & lætati sunt.*
*Et dixerunt viri Iabes ad Naas Ammo- 10
nitem: Cras exibimus ad vos, & facietis nobis omne quod placuerit coram vobis.*
*Et factum est post cras, & constituit Saul 11
populum in tres acies, & ingressi sunt in medium castrorum in matutina custodia, & percussit filios Ammon vsquequo incalesceret dies. & factum est qui relicti erant dispersi sunt, et non relicti sunt in eis duo in idipsum.*
*Et dixit populus ad Samuel: Quis est qui 12
dixit, Saul non regnabit super nos? da viros, & interficiemus eos.*
*Et dixit Saul: Non occidetur quisquam 13
in die ista; quia hodie fecit Dominus salutem in Israel.*
*Et ait Samuel ad populum dicens: Veni- 14
te eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum.*
*Et perrexit omnis populus in Galgala, & 15
vnxit ibi Samuel Saulem in regem coram Domino in Galgalis. & immolauerunt ibi victimas pacificas coram Domino. et lætatus est ibi Saul et cuncti viri Israel nimis.*

5 καὶ ἰδοὺ Σαοὺλ ἤρχετο κατόπισθεν τῶν βοῶν ἐξ ἀγροῦ,
καὶ εἶπεν Σαοὺλ, τί ἐστιν τῷ λαῷ ὅτι κλαίουσιν; καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τὰ ῥήματα τῶν ἀνδρῶν ἰαβὴς·
6 καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Σαοὺλ ὡς ἤκουσε
τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐθυμώθη ἐπ᾽ αὐτοὺς ὀργῇ αὐτοῦ σφό-
7 δρα. καὶ ἔλαβε δύο βόας, καὶ ἐμέλισεν αὐτάς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ ἐν χειρὶ τῶν ἀγγέλων λέγων, ὃς οὐκ ἔσται ἐκπορευόμενος ὀπίσω Σαοὺλ καὶ ὀπίσω Σαμουήλ, κατὰ τάδε ποιήσουσι ταῖς βουσὶν αὐτοῦ. καὶ ἔπεσεν ἔκστασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἐβόησαν ὡς ἀνὴρ εἷς.
8 καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς Σαοὺλ ἐν βαζὴκ πάντα ἄνδρα ἰσραὴλ τριακοσίας χιλιάδας, καὶ ἄνδρας ἰούδα τριάκοντα χιλιάδας.
9 καὶ εἶπε Σαοὺλ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐλθοῦσι, τάδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν ἰαβὴς γαλαάδ, αὔριον ὑμῖν ἔσται ἡ σωτηρία διαθερμάναντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπήγγειλαν τοῖς ἀνδράσιν ἰαβὴς, καὶ εὐφράνθησαν.
10 καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες ἰαβὴς πρὸς ναὰς τὸν ἀμμονίτην, αὔριον ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς, καὶ ποιήσετε ἡμῖν πᾶν τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑμῶν.
11 καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον καὶ διέταξε σαοὺλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ εἰσεπορεύοντο εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς ἐν τῇ πρωϊνῇ φυλακῇ, καὶ ἔπληξε τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν ἕως οὗ διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα. καὶ ἐγενήθη οἱ ὑπολελειμμένοι διεσπάρησαν, καὶ οὐχ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο ἐπὶ τὸ αὐτό.
12 καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ, τίς ὁ εἰπών, Σαοὺλ οὐ βασιλεύσει ἐφ᾽ ἡμᾶς; παράδος τοὺς ἄνδρας καὶ θανατώσομεν αὐτούς.
13 καὶ εἶπεν Σαούλ, οὐκ ἀποθανεῖται οὐδεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι σήμερον ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν ἐν ἰσραήλ.
14 καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων, δεῦτε πορευθῶμεν εἰς γάλγαλα, καὶ ἐγκαινίσωμεν ἐκεῖ τὴν
15 βασιλείαν. καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς γάλγαλα,
καὶ ἔχρισεν ἐκεῖ Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον κυρίου ἐν γαλγάλοις. καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ θυσίας εἰρηνικὰς ἐνώπιον κυρίου. καὶ εὐφράνθη ἐκεῖ Σαοὺλ καὶ πάντες ἄνδρες ἰσραὴλ σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et ecce Saul venit post boues ex agro: & dixit Saul: Quid populo, quòd lugeant? & narrauerunt illi verba hominum Iabes.
6 Et mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum super Saul, quando audiuit verba hæc, & fortificata est indignatio illius valdè.
7 Et accepit par boum, & discerpsit illud, & misit in omni termino Israel in manu nunciorum dicens: Qui non erit exiens post Saul & post Semuel, vt hoc fiet bobus eius. & cecidit terror ab-ante Dominum super populum, & exierunt vt vir vnus.
8 Et recensuit illos in Bezeq: & fuerunt filij Israel tercentum millia, & viri Iuda triginta millia.
9 Et dixerunt nunciis qui venerunt: Sic dicetis viris Iabes Gilghad: Cras erit vobis liberatio, vbi incalescet Sol. & venerunt nuncij & nunciauerunt viris Iabes, & lætati sunt.
10 Et dixerunt viri Iabes: Cras exibimus ad vos, & facietis nobis iuxta omne quod rectum in oculis vestris.
11 Et fuit in die qui post illum, & recensuit Saul populum tres turmas, & intrauerunt intra castra in custodia matutina, & percusserunt Ghamon vsquedum calesceret dies: & fuerunt qui relicti sunt & dispersi sunt, & non relicti sunt in illis duo qui fugientes simul.
12 Et dixit populus ad Semuel: Quis hic qui contempsit, dicendo: Non rectus Saul ad regnandum super nos? venire facite viros, & occidemus illos.
13 Et dixit Saul: Non occidetur vir in die hoc, nam hodie fecit Dominus liberationem in Israel.
14 Et dixit Semuel populo: Venite & ibimus ad Gilgela, & renouabimus ibi regnum.
15 Et venerunt omnis populus ad Gilgela, & regnare fecerunt ibi Saul ante Dominum in Gilgela; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. & lætatus est ibi Saul & omnis homo Israel vsque valdè.

יב

1 * ויאמר שמואל אל־כל־ישראל הנה שמעתי
בקלכם לכל אשר־אמרתם לי ואמליך עליכם
2 מלך ׃ * ועתה הנה המלך מתהלך לפניכם
ואני זקנתי ושבתי ובני הנם אתכם ואני התהלכתי
לפניכם מנערי עד־היום הזה ׃
3 * הנני ענו בי נגד יהוה ונגד משיחו את־שור מי
לקחתי וחמור מי לקחתי ואת־מי עשקתי את־מי
רצותי ומיד־מי לקחתי כפר ואעלים עיני בו
4 ואשיב לכם ׃ * ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו
ולא־לקחת מיד־איש מאומה ׃
5 * ויאמר אליהם עד יהוה בכם ועד משיחו היום
הזה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד ׃
6 * ויאמר שמואל אל־העם יהוה אשר עשה את־
משה ואת־אהרן ואשר העלה את־אבתיכם
מארץ מצרים ׃
7 * ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני יהוה את
כל־צדקות יהוה אשר־עשה אתכם ואת־אבותיכם ׃
8 * כאשר־בא יעקב מצרים ויזעקו אבתיכם אל־
יהוה וישלח יהוה את־משה ואת־אהרן ויוציאו
את־אבותיכם ממצרים וישיבום במקום הזה ׃
9 * וישכחו את־יהוה אלהיהם וימכר אתם ביד
סיסרא שר־צבא חצור וביד־פלשתים וביד מלך
מואב וילחמו בם ׃
10 * ויזעקו אל־יהוה ויאמר חטאנו כי עזבנו את־
יהוה ונעבד את־הבעלים ואת־העשתרות ועתה
הצילנו מיד איבינו ונעבדך ׃
11 * וישלח יהוה את־ירבעל ואת־בדן ואת־יפתח
ואת־שמואל ויצל אתכם מיד איביכם מסביב
ותשבו בטח ׃

CAP. XII.

1 DIxit autē Samuel ad vniuersum Israel;
A Ecce audiui vocem vestram iuxta om-
nia quæ locuti estis ad me,& constitui su-
2 per vos regem.*Et nunc rex graditur ante
vos. Ego autē senui & incanui. porrò filij
mei vobiscum sunt. Itaq; conuersatus co-
ram vobis ab adolescētia mea vsq; ad hanc
3 diem: *Ecce præsto sum. loquimini de me
coram Domino & coram Christo eius, v-
trum bouem cuiusquā tulerim aut asinū:
si quemquam calumniatus sum, si oppres-
si aliquem, si de manu cuiusquam munus
accepi; & contēnam illud hodie, restituá-
4 que vobis. *Et dixerunt: Non es calūnia-
tus nos, neque oppressisti, neq; tulisti de
5 manu alicuius quippiam. *Dixitq; ad eos;
Testis est Dn̄s aduersum vos, & testis Chri-
stus eius in die hac, quia non inueneritis
B in manu mea quippiā. & dixerunt: Testis.
6 *Et ait Samuel ad populum: Dominus q̄
fecit Moysen & Aarō, & eduxit patres no-
7 stros de terra Ægypti adest. *Nunc ergo
state vt iudicio contēdam aduersum vos
coram Domino de omnibus misericor-
diis Domini quas fecit Dominus vobis-
8 cum & cum patribus vestris: *Quomodo
Iacob ingressus est in Ægyptum: & cla-
mauerunt patres vestri ad Dn̄m, & misit
Dominus Moysen & Aaron, & eduxit pa-
tres vestros de Ægypto, & collocauit eos
9 in hoc loco. *Qui obliti sunt domini Dei
sui, & tradidit eos in manus Sysaræ magi-
stri militiæ Asor, & in manu Philistinorū
& in manu regis Moab, & pugnauerunt
10 aduersum eos. *Posteà autem clamauerūt
ad Dominum, & dixerunt: Peccauimus:
quia dereliquimus Dn̄m, & seruiuimus
Baalim & Astaroth. nūc ergo erue nos de
manu inimicorum nostrorum, & serui-
11 amus tibi. *Et misit Dn̄s Hierobaal, & Ba-
dan, & Iephte, & Samuel, & eruit vos de
C manu inimicorum vestrorum per circui-
tum, & habitastis confidenter.

תרגום יונתן

יב

1 ואמר שמואל לכל אנש ישראל הא קבילית למימרכון לכל דאמרתון לי ואמליכית עליכון מלכא ׃ 2 וכען הא מלכא מדבר
נדשכון ואנא קשית וסבית ובני הא אינון עמכון ואנא הליכית קדמיכון מנעורי עד יומא הדין ׃ 3 הא עד דאנא קיים אסהידו בי
קדם יי וקדם משיחיה תורא דמן דבירית וחמרא דמן שחדירית וית מן עשקית וית מן אנסית ומן דמן קבילית ממון דשקר וכבשית עיני
מניה בדינא ואתיב לכון ׃ 4 ואמרו לא עשקתנא ולא אנסתנא ולא קבילתא מידא דאנש מדעם ׃
5 ואמר להון סהיד מימרא דיי בכון וסהיד משיחיה יומא הדין ארי לא אשכחתון בידי מדעם ואמרו סהיד ׃
6 ואמר שמואל לעמא יי דעבד גבורן על ידי משה ואהרן ודאסיק ית אבהתכון מארעא דמצרים ׃
7 וכען איתעתדו ואיתוכח עמכון קדם יי כל זכותא דיי דעבד עמכון ועם אבהתכון ׃
8 כד על יעקב למצרים וזעיקו אבהתכון קדם יי ושלח יי ית משה וית אהרן ואפיקו ית אבהתכון ממצרים ואותיבינון בארעא הדין ׃
9 ואיתנשיאו ית פולחנא דיי אלההון ומסר יתהון ביד סיסרא רב חילא דחצור וביד פלישתאי וביד מלכא דמואב ואגיחו קרבא בהון ׃
10 וזעיקו קדם יי ואמרו חבנא ארי שבקנא ית פלחנא דיי ופלחנא ית בעליא וית עשתרתא וכען שיזבנא מיד בעלי דבבנא ונפלח קדמך ׃
11 ושלח יי ית ירבעל וית שמשון וית יפתח וית שמואל ושיזיב יתכון מיד בעלי דבביכון מסחור סחור ויתיבתון לרוחצן ׃

CAP. XII.

ET dixit Samuel ad vniuersum virũ Israel: 1
Ecce audiui vocem vestram, et omnia quæ-
cunque locuti estis mihi, & regnare feci super
vos regem.
* Et nunc ecce rex gradietur ante vos. & 2
ego senui & incanui, & ecce filij mei in vobis
sunt. & ego ecce conuersatus sum coram vobis
ab adolescentia mea & vsque ad diem hanc.
* Ecce ego, respondete contra me coram Do- 3
mino & coram Christo eius, si bouem cuius ve-
strum accepi, vel asinum cuius accepi, vel cui
vestrum vim intuli, vel quem oppressi vestrũ,
vel de manu cuius vestrum accepi munus, vel
calciamentum? dicite contra me, & restituam
vobis. * Et dixerunt ad Samuelem: Non 4
iniuria affecisti nos, & non vim intulisti no-
bis, non accepisti de manu nostra quippiam.
* Et dixit Samuel ad populum: Testis Do- 5
minus in vobis, & testis Christus eius in die
hac, quia nõ inuenistis in manu mea quippiam.
& dixit populus: Testis. * Et ait Samuel 6
ad populum dicens: Testis Dominus qui fecit
Moysen & Aaron, & qui eduxit patres no-
stros ex Ægypto: * Et nunc state, & iudi- 7
cabo vos coram Domino, & nunciabo vobis
omnem iustitiam Domini, quam fecit nobis &
patribus nostris: * Quomodo ingressus est 8
Iacob & filij eius in Ægyptum, & humiliauit
eos Ægyptus. & clamauerunt patres nostri ad
Dominum, & misit Dominus Moysen & Aa-
ron, & eduxit patres nostros de Ægypto, &
collocauit eos in loco hoc. * Et obliti sunt 9
domini Dei eorum, & tradidit eos in manus
Sisara magistri militiæ Iabin regis Asor, & in
manus Philistinorũ, & in manus regis Moab,
& pugnauerunt in eis. * Et clamauerunt 10
ad Dominum & dixerunt: Peccauimus, quia
dereliquimus Dominum, & seruiuimus Baa-
lim & Lucis: & nunc erue nos de manu ini-
micorum nostrorum, et seruiemus tibi. * Et mi- 11
sit Dominus Hierobaal, & Barac, et Iephthae
& Samuel, & eruit vos per circuitum de ma-
nu inimicorum vestrorũ, et habitastis cõfidẽtes.

ιβ'.

1 * Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα ἄνδρα ἰσραήλ, ἰ-
δοὺ ἤκουσα τῆς φωνῆς ὑμῶν καὶ πάντα ὅσα εἴπατέ μοι, καὶ
2 ἐβασίλευσα ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα· * καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βα-
σιλεὺς διαπορεύσεται ἐνώπιον ὑμῶν. καὶ ἐγὼ γεγήρακα
καὶ πεπολίωμαι, καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοί μου ἐν ὑμῖν εἰσίν. καὶ ἐγὼ
ἰδοὺ ἀνέστραμμαι ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου καὶ ἕως
3 τῆς ἡμέρας ταύτης. * ἰδοὺ ἐγώ, ἀποκρίθητε κατ' ἐ-
μοῦ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, εἰ μό-
σχον τίνος ὑμῶν εἴληφα ἢ ὄνον τίνος εἴληφα, ἢ τίνα ὑ-
μῶν κατεδυνάστευσα, ἢ τίνα ἐξεπίεσα ὑμῶν, ἢ ἐκ χει-
ρὸς τίνος ὑμῶν εἴληφα ἐξίλασμα, ἢ ὑπόδημα; εἴπα-
τε κατ' ἐμοῦ, καὶ ἀποδώσω ὑμῖν.
4 * καὶ εἶπον πρὸς Σαμουήλ, οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς, καὶ οὐ
κατεδυνάστευσας ἡμᾶς, οὐκ εἴληφας ἐκ χειρὸς ἡμῶν οὐ-
5 δέν. * καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, μάρτυς κύριος
ἐν ὑμῖν, καὶ μάρτυς ὁ χριστὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅ-
τι οὐχ εὑρήκατε ἐν τῇ χειρί μου οὐδέν. καὶ εἶπεν ὁ λαός,
6 μάρτυς. * καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων,
μάρτυς κύριος ὁ ποιήσας τὸν μωυσῆν καὶ τὸν ἀαρών, καὶ
7 ὁ ἀναγαγὼν τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου· * καὶ νῦν
κατάστητε καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπαγγε-
λῶ ὑμῖν πᾶσαν τὴν δικαιοσύνην κυρίου, ἣν ἐποίησεν ἡ-
8 μῖν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν· * ὡς εἰσῆλθεν ἰακὼβ καὶ
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτοὺς αἴγυπ-
τος. καὶ ἐβόησαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸς κύριον, καὶ ἀπέ-
στειλε κύριος τὸν μωυσῆν καὶ τὸν ἀαρών, καὶ ἐξήγαγε τοὺς
πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν τῷ
9 τόπῳ τούτῳ. * καὶ ἐπελάθοντο κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας σισάρα ἀρχιστρατήγου ἰα-
βὶν βασιλέως ἀσώρ, καὶ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ εἰς
χεῖρας βασιλέως μωάβ, καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτοῖς.
10 * καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπον, ἡμάρτομεν, ὅτι
ἐγκατελίπομεν τὸν κύριον, καὶ ἐδουλεύσαμεν τοῖς βαα-
λὶμ καὶ τοῖς ἄλσεσι. καὶ νῦν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν
11 ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ δουλεύσομέν σοι. * καὶ ἐξαπέστειλε
κύριος τὸν ἱεροβαάλ, καὶ τὸν βαράκ, καὶ τὸν ἰεφθάε καὶ τὸν σα-
μουήλ, καὶ ἐξείλετο ὑμᾶς κυκλόθεν ἐκ χειρὸς τῶν ἐχ-
θρῶν ὑμῶν· καὶ κατῳκήκατε πεποιθότες.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XII.

ET dixit Semuel ad omnem hominem Israel: Ecce recepi dicta vestra ad omnia quæ dixistis mihi: & regnare feci super vos regem.
2 Et nunc ecce rex ductor in capite vestro: & ego antiquatus sum & senui; & filij mei ecce illi vobiscum; & ego ambulaui ante vos
à iuuentute mea vsque in diem hunc. 3 Ecce vsque dum ego viuens, testificamini in me ante Dominum & ante vnctum eius,
bouem cuius accepi, & asinum cuius munere accepi, & quem oppressi, & quem contriui, & à quo accepi mamon falsitatis, & inclinaui o-
culos meos ab eo in iudicio; & reddam vobis. 4 Et dixerunt: Non oppressisti nos, & non diripuisti nos, & non acce-
pisti de manu hominis quicquam. 5 Et dixit illis: Testis dictum Domini in vobis, & testis vnctus eius die hoc, quòd
non inuenistis in manu mea quicquam. & dixerunt: Testis. 6 Et dixit Semuel ad populum: Dominus qui fecit forti-
tudines per manus Moseh & Aharon, & qui eduxit patres vestros ex terra Ægypti.
7 Et nunc state, & disceptabo vobiscum ante Dominum de omnibus iustitiis Domini quas fecit vobiscum & cum patribus vestris.
8 Vt cùm ingressus est Iaghacob in Miszraim: & clamauerunt patres vestri ante Dominum, & misit Dominus Moseh & Aharon, & e-
duxerunt patres vestros ex Miszraim, & sedere fecerunt illos in terra hac. 9 Et obliti sunt cultum domini Dei ipsorum, & tradidit eos in
manu Zzizera principis virtutis Hhaszor, & in manu Pelisthæorum, & in manu regis Moab, & inierunt bellum in eos.
10 Et clamauerunt ante Dominum & dixerunt: Peccauimus, quòd deseruimus cultum Domini, & coluimus Baghalaia & Ghasthera-
tha; & nunc eripe nos de manu auctorum inimicitiæ nostræ, & seruiemus ante te. 11 Et misit Dominus Ierubaghal, & Simson, &
Iiphthahh & Semuel, & eripuit vos de manu auctorum inimicitiarum vestrarum vndiquaque, & sedistis in tranquillitate.

12 * וַתִּרְאוּ כִּי נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם
וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
13 מַלְכְּכֶם ׃ * וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם
אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ ׃
14 * אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ וּשְׁמַעְתֶּם
בְּקוֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וִהְיִתֶם גַּם־אַתֶּם
וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־מָלַךְ עֲלֵיכֶם אַחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם ׃
15 * וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי
יְהוָה וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם וּבַאֲבֹתֵיכֶם ׃
16 * גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה
אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה לְעֵינֵיכֶם ׃
17 * הֲלוֹא קְצִיר־חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־יְהוָה וְיִתֵּן
קֹלוֹת וּמָטָר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי־רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר
עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לִשְׁאוֹל לָכֶם מֶלֶךְ ׃
18 * וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֹלֹת וּמָטָר
בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָל־הָעָם מְאֹד אֶת־יְהוָה
וְאֶת־שְׁמוּאֵל ׃
19 * וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד־
עֲבָדֶיךָ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַל־נָמוּת כִּי־יָסַפְנוּ עַל־
כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאֹל לָנוּ מֶלֶךְ ׃
20 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ אַתֶּם
עֲשִׂיתֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ אַל־תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לְבַבְכֶם ׃
21 * וְלֹא תָּסוּרוּ כִּי אַחֲרֵי הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־יוֹעִילוּ
וְלֹא יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ הֵמָּה ׃
22 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם ׃
23 * גַּם אָנֹכִי חָלִילָה לִּי מֵחֲטֹא לַיהוָה
מֵחֲדֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ
הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה ׃

12 *Videntes autem quòd Naas rex filio-
rum Ammon veniſſet aduerſum vos, dixi-
ſtis mihi, Nequaquam: ſed rex imperabit
nobis, cùm dominus Deus veſter regnaret
13 in vobis. *Nunc ergo præſto eſt rex veſter
quem elegiſtis & petiſtis. Ecce dedit vo-
14 bis Dominus regem. *Si timueritis Do-
minum & ſeruieritis ei, & audieritis vocẽ
eius, & non exaſperaueritis os Domini, e-
ritis & vos & rex qui imperat vobis ſe-
quentes Dominum Deum veſtrum.
15 *Si autem non audieritis vocem Do-
mini, ſed exaſperaueritis ſermones eius,
erit manus Domini ſuper vos & ſuper pa
16 tres veſtros. *Sed & nunc ſtate & videte
rem iſtam grãdem quam facturus eſt Do-
17 minus in conſpectu veſtro. *Nunquid
nõ meſsis tritici eſt hodie? Inuocabo Do-
minum, & dabit voces & pluuias; & ſcie-
tis & videbitis, quia grande malum fece-
ritis vobis in conſpectu Domini petentes
ſuper vos regem.
18 *Et clamauit Samuel ad Dominum, &
dedit Dominus voces & pluuias in die il-
la. & timuit omnis populus nimis Do-
minum & Samuelem.
19 *Et dixit vniuerſus populus ad Samue-
D lem: Ora pro ſeruis tuis ad Dominum
Deum tuum, vt non moriamur. addidi-
mus enim vniuerſis peccatis noſtris ma-
20 lum, vt peteremus nobis regem. *Dixit
autem Samuel ad populum: Nolite time-
re. vos feciſtis vniuerſum malum hoc. ve-
runtamen nolite recedere à tergo Domi-
ni; ſed ſeruite Domino in omni corde ve-
21 ſtro: *Et nolite declinare poſt vana
quæ non proderunt vobis, neque eruent
22 vos, quia vana ſunt: *Et non derelinquet
Dominus populum ſuum propter nomẽ
ſuum magnum: quia iurauit Dominus fa
23 cere vos ſibi populum. *Abſit autem a
me hoc peccatum in Domino, vt ceſſem
orare pro vobis, & docebo vos viam bo-
nam & rectam.

תרגום יונתן

12 וַחֲזֵיתוּן אֲרֵי נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אֲתָא לְגַלֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן לִי לָא אֱלָהֵין מַלְכָּא יִמְלוֹךְ עֲלָנָא וַיְיָ אֱלָהֲכוֹן מַלְכְּכוֹן ׃
13 וּכְעַן הָא מַלְכָּא דְאִתְרְעֵיתוּן דִשְׁאֶלְתּוּן וְהָא מַנִי יְיָ עֲלֵיכוֹן מַלְכָּא ׃ 14 אִם תִּדְחֲלוּן מִן קֳדָם יְיָ וְתִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי וְתְקַבְּלוּן
לְמֵימְרֵיה וְלָא תְסָרְבוּן עַל מֵימְרָא דַייָ וּתְהוֹן אַף אַתּוּן וְאַף מַלְכָּא דִימְלֹךְ עֲלֵיכוֹן בָּתַר פָּלְחָנָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן ׃
15 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרָא דַייָ וּתְסָרְבוּן עַל מֵימְרָא דַייָ וּתְהֵי מַחֲתָא דַייָ בְּכוֹן כְּמָא דַהֲוָת בַּאֲבָהָתְכוֹן ׃ 16 וְאַף כְּעַן
אִתְעַתַּדוּ וַחֲזוֹ יַת פִּתְגָמָא רַבָּא הָדֵין דַייָ עָבִיד לְעֵינֵיכוֹן ׃ 17 הֲלָא חֲצַד חִטִּין יוֹמָא דֵין אֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְיִתֵּן קָלִין וּמְטַר וּדְעוּ וַחֲזוֹ
אֲרֵי בִישַׁתְכוֹן סַגִיאָה דַעֲבַדְתּוּן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁאַל לְכוֹן מַלְכָּא ׃ 18 וְצַלִּי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ וִיהַב יְיָ קָלִין וּמְטַר בְּיוֹמָא הַהוּא וּדְחִלוּ
כָל עַמָּא לַחֲדָא מִן קֳדָם יְיָ וּמִפִּתְגָמֵי שְׁמוּאֵל ׃ 19 וַאֲמַרוּ כָל עַמָּא לִשְׁמוּאֵל צַלִּי עַל עַבְדָךְ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְלָא נְמוּת אֲרֵי אוֹסֵפְנָא
עַל כָּל חוֹבָנָא בִישְׁתָּא לְמִשְׁאַל לָנָא מַלְכָּא ׃ 20 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא לָא תִדְחֲלוּן אַתּוּן עֲבַדְתּוּן יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא בְּרַם לָא תִסְטוּן
מִבָּתַר פָּלְחָנָא דַייָ וְתִפְלְחוּן קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבְּכוֹן ׃ 21 וְלָא תִסְטוּן מִבָּתַר פָּלְחָנֵיה וְלָא תִפְלְחוּן לְטַעֲוָתָא דְאִנּוּן לְמָא וְלֵית בְּהוֹן
הֲנָאָה וְלָא מְשֵׁיזְבִין אֲרֵי לְמָא אִנּוּן ׃ 22 אֲרֵי לָא יִרְחֵיק יְיָ יַת עַמֵּיהּ בְּדִיל שְׁמֵיהּ רַבָּא אֲרֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמֶעְבַּד
יַתְכוֹן קֳדָמוֹהִי לְעַם ׃ 23 וְאַף אֲנָא חַס לִי מִלְּמֶחְטֵי קֳדָם יְיָ מִלְּאִתְמְנָעָה לְצַלָּאָה עֲלֵיכוֹן וְאַלֵיף יַתְכוֹן דִּתְהָכוּן בְּאוֹרַח
תַּקְנָא וְכַשְׁרָא ׃

*Et vidistis quòd Naas rex filiorum Am- 12
mon venit aduersum vos, & dixistis: Ne-
quaquam: rex regnabit in nobis. & dominus
Deus noster rex vester.*
*Et nunc ecce rex quem elegistis & quem 13
petiistis. & ecce dedit Dominus super vos re-
gem:*
*Vt timeatis Dominum, & seruiatis ei, 14
& audiatis vocem eius, & non obiurgetis o-
ri Domini, & fueritis & vos et rex regnans
super vos euntes post dominum Deum vestrũ,
& liberabit vos.*
*Si autem non audieritis vocem Domini, 15
& obiurgaueritis ori eius, & erit manus Do-
mini super vos & super regem vestrum.*
*Et nunc etiam state, & videte verbum 16
magnum hoc quod faciet Dominus in oculis ve-
stris.*
*Nunquid non messis tritici hodie? inuoca- 17
bo Dominum, & dabit voces & pluuiam. &
cognoscite & videte, quia magna malitia ve-
stra quam fecistis in conspectu Domini, peten-
tes vobis ipsis regem.*
*Et vocauit Samuel Dominum, & dedit 18
Dominus voces & pluuiam in die illa. & ti-
muit omnis populus Dominum nimis & Sa-
muelem.*
*Et dixit omnis populus ad Samuelem: O- 19
ra pro seruis tuis ad dominum Deum tuum, vt
non moriamur: quia addidimus super vniuer-
sa peccata & malitias nostras, petentes nobis
ipsis regem.*
*Et dixit Samuel ad populum: Non timea- 20
tis: vos fecistis vniuersum malum hoc: verun-
tamen ne declinetis à tergo Domini, & seruite
Domino in toto corde vestro:*
*Et nõ declinetis post eos qui nihil sunt, qui 21
perficient nihil; et qui non eruent, quoniam ni-
hil sunt:* *Quoniam non proiiciet Dominus 22
populum suum propter nomen suum magnum,
quia accepit Dñs vos vt faceret in populũ sibi.*
*Mihi autem non fiat peccare Domino, vt 23
cessem orare pro vobis Domino; & manifesta-
bo vobis viam bonam & rectam.*

12 καὶ εἴδετε ὅτι ναὰς βασιλεὺς υἱῶν ἀμμὼν ἦλθεν ἐφ'
ὑμᾶς, καὶ εἴπατε, οὐχὶ ὅτι, βασιλεὺς βασιλεύσει ἐφ' ἡ-
μῶν· καὶ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς ὑμῶν.
13 καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὃν ἐξελέξατε καὶ ὃν ᾐτή-
σασθε. καὶ ἰδοὺ δέδωκε κύριος ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα·
14 ὅπως ἂν φοβῆσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσητε αὐτῷ,
καὶ ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐρίζητε τῷ στόματι
κυρίου, καὶ ἦτε καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύων ἐφ'
ὑμᾶς πορευόμενοι ὀπίσω κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται
ὑμᾶς.
15 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἐρίσητε τῷ
στόματι αὐτοῦ, καὶ ἔσται χεὶρ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν
βασιλέα ὑμῶν.
16 καὶ νῦν ἔτι κατάστητε, καὶ ἴδετε τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο
ὃ ποιήσει κύριος ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν·
17 οὐχὶ θερισμὸς πυρῶν σήμερον; ἐπικαλέσομαι κύ-
ριον, καὶ δώσει φωνὰς καὶ ὑετόν. καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε, ὅτι με-
γάλη ἡ κακία ὑμῶν ἣν ἐποιήσατε ἐνώπιον κυρίου, αἰτή-
σαντες ἑαυτοῖς βασιλέα.
18 καὶ ἐπεκαλέσατο σαμουὴλ τὸν κύριον, καὶ ἔδωκε
κύριος φωνὰς καὶ ὑετὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐφοβήθη
πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον σφόδρα καὶ τὸν σαμουήλ.
19 καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς σαμουήλ, εὖξαι
ὑπὲρ τῶν δούλων σου πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, ἵ-
να μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι προσεθήκαμεν ἐπὶ πάσας
τὰς ἁμαρτίας καὶ κακίας ἡμῶν, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βα-
σιλέα.
20 καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, μὴ φοβεῖσθε,
ὑμεῖς πεποιήκατε πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην πλὴν μὴ
ἐκκλίνετε ἀπὸ ὄπισθεν τοῦ κυρίου, καὶ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ
ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν·
21 καὶ μὴ ἐκκλίνητε ὀπίσω τῶν μηθὲν ὄντων οἳ περα-
νοῦσιν οὐδέν, καὶ οἳ οὐκ ἐξελοῦνται, ὅτι οὐδέν εἰσιν·
22 διότι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ τὸ μέγα, ὅτι προσελάβετο κύριος ὑμᾶς ποι-
ῆσαι εἰς λαὸν ἑαυτῷ.
23 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο ἁμαρτεῖν τῷ κυρίῳ τοῦ διαλείπειν
προσευχόμενον ὑπὲρ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, καὶ δηλώσω ὑμῖν
τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν καὶ τὴν εὐθεῖαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et vidistis quòd Nahhas rex filiorum Ghamon venit ad terminos vestros: & dixistis mihi: Non, sed rex regnabit super nos: & Dominus Deus vester rex vester. 13 Et nunc ecce rex quem voluistis, quem petistis: & ecce præfecit Dominus super vos regem. 14 Si timueritis ab-ante Dominum, & seruieritis ante eum, & obedieritis dicto illius, & non rebellaueritis super dictum Domini; & eritis etiam vos, & etiam rex qui regnabit super vos, post cultum domini Dei vestri. 15 Et si non obedieritis dicto Domini & rebellaueritis super dictum Domini, & erit plaga Domini in vobis, vt hæc quæ fuit in patribus vestris.
16 Et etiam nunc state & videte verbum grande hoc quod Dominus facit ad oculos vestros.
17 Nonne messis tritici hodie? orabo ante Dominum, & dabit voces & pluuiam: cognoscite & videte quòd malum vestrum magnum quod fecistis ante Dominum ad petendum vobis regem. 18 Et orauit Semuel ante Dominum, & dedit Dominus voces & pluuiam in die illa. & timuerunt omnis populus valdè ab-ante Dominum, & à verbis Semuel.
19 Et dixerunt omnis populus ad Semuel: Ora super seruos tuos ante Dominum Deum nostrum, & non moriemur; quia addidimus super omnem culpam nostram malum, petendo nobis regem. 20 Et dixit Semuel populo; Ne timeatis: vos fecistis omne malum hoc; verùm non recedatis de-post cultum Domini, & seruietis ante Dominum in omni corde vestro.
21 Et non recedetis de-post cultum eius, & non seruietis erroribus qui non sunt quicquam, & non est in illis vtilitas; & non liberant, quia nihilum illi. 22 Quia non elongabit Dominus populum suum propter nomen suum magnum; quia voluntas ab-ante Dominum vt faciat vos ante se in populum. 23 Et etiam ego, absit mihi, vt peccem ante Dominum à cessando orare super vos: & docebo vos vt eatis in via statuta & recta.

14 * אַךְ יְראוּ אֶת־יְהוָֹה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל־
לְבַבְכֶם כִּי רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגְדִּל עִמָּכֶם׃
25 * וְאִם־הָרֵעַ תָּרֵעוּ גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם
תִּסָּפוּ׃

יג

1 * בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מָלַךְ עַל־
2 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל אַלְפַּיִם בְּמִכְמָשׂ וּבְהַר
בֵּית־אֵל וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יוֹנָתָן בְּגִבְעַת בִּנְיָמִין וְיֶתֶר
הָעָם שִׁלַּח אִישׁ לְאֹהָלָיו׃
3 * וַיַּךְ יוֹנָתָן אֵת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגֶבַע
וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל תָּקַע בַּשּׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ
לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים׃
4 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל אֶת־
נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל בַּפְּלִשְׁתִּים
וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי שָׁאוּל הַגִּלְגָּל׃
5 * וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
אֶלֶף רֶכֶב וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְמִכְמָשׂ קִדְמַת
6 בֵּית־אָוֶן׃ * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צַר־לוֹ כִּי
נִגַּשׂ הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם בַּמְּעָרוֹת וּבַחֲוָחִים
וּבַסְּלָעִים וּבַצְּרִחִים וּבַבֹּרוֹת׃
7 * וְעִבְרִים עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶרֶץ גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל
עוֹדֶנּוּ בַגִּלְגָּל וְכָל־הָעָם חָרְדוּ אַחֲרָיו׃
8 * וַיּוֹחֶל שִׁבְעַת יָמִים לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר שְׁמוּאֵל וְלֹא־
בָא שְׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל וַיָּפֶץ הָעָם מֵעָלָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַגִּשׁוּ אֵלַי הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים
וַיַּעַל הָעֹלָה׃
10 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל בָּא
וַיֵּצֵא שָׁאוּל לִקְרָאתוֹ לְבָרְכוֹ׃

14 *Igitur timete Dominum, & ſeruite ei
in veritate & ex toto corde veſtro: vidiſtis
enim magnifica quę in vobis geſſerit Do-
25 minus. *Quòd ſi perſeueraueritis in ma-
litia, & vos & rex veſter pariter peribitis.

CAP. XIII.

1 Filius vnius anni erat Saul cùm regnare
A cœpiſſet, duobus autem annis regna-
2 uit ſuper Iſrael. *Et elegit ſibi Saul tria
millia de Iſrael, & erant cũ Saul duo mil-
lia in Machmas & in monte Bethel, mille
autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin.
3 porrò cæterum populum remiſit vnum-
quemq; in tabernacula ſua. *Et percuſsit
Ionathas ſtationem Philiſtinorũ quę erat
in Gabaa: quod cùm audiſſet Philiſtiim,
4 Saul cecinit buccina in omni terra dicẽs:
Audiant Hebræi. *Et vniuerſus Iſrael au-
diuit huiuſcemodi famam; Percuſsit Saul
ſtationem Philiſtinorum. & erexit ſe Iſrael
5 aduerſus Philiſtiim. Clamauit ergo popu-
lus poſt Saul in Galgala. *Et Philiſtiim
congregati ſunt ad prœliandum contra
Iſrael, triginta millia curruum, & ſex mil-
lia equitum, & reliquum vulgus ſicut a-
rena quæ eſt in littore maris plurima. Et
6 aſcendentes caſtrametati ſunt in Mach-
mas ad orientem Bethauen. *Quod cùm
B vidiſſent viri Iſrael ſe in arcto poſitos, af-
flictus enim erat populus, abſconderunt
7 ſe in ſpeluncis & in abditis, in petris quo-
que & in antris, & in ciſternis. *Hebræi
autem tranſierunt Iordanem in terram
Gad & Galaad. Cumque adhuc eſſet Saul
8 in Galgala, vniuerſus populus perterri-
tus eſt qui ſequebatur eum. *Et expe-
ctauit ſeptem diebus iuxta placitum Sa-
muelis, & non venit Samuel in Galgala,
9 dilapſuſque eſt populus ab eo.
*Ait ergo Saul: Afferte mihi holo-
10 cauſtũ & pacifica, & obtulit holocauſtũ.
*Cumq; compleſſet offerens holocau-
ſtum, ecce Samuel veniebat. & egreſſus
eſt Saul obuiam ei vt ſalutaret eum.

תרגום יונתן

14 ברם דחילו מן קדם יי ותפלחון קדמוהי בקשוט בכל לבכון ארי חזו ית דאסגי למעבד עמכון׃
15 ואם אבאשא תבאשון עובדיכון אף אתון אף מלככון תשתיצון׃

יג

1 כבר שנה דלית ביה חובין שאול כד מלך ותרתין שנין מלך על ישראל׃ 2 ובחר ליה שאול תלתא אלפין מישראל והוו עם שאול
תרתין אלפין במכמש ובטורא דבית אל ואלפא הוו עם יונתן בגבעתא דבנימן ושאר עמא שלח גבר לקרוהי׃ 3 ומחא יונתן ית איסטרטיג
פלשתאי די בגבעתא ושמעו פלשתאי ושאול תקע בשופרא בכל ארעא למימר ישמעון יהודאי׃ 4 וכל ישראל שמעו למימר מחא
שאול ית איסטרטיג פלשתאי ואף איתגרי ישראל בפלשתאי ואתכנישו עמא בתר שאול לגלגלא׃ 5 ופלשתאי אתכנישו לאגחא קרבא
עם ישראל תלתין אלפין רתיכין ושיתא אלפין פרשין ועמא כחלא דעל כיף ימא לסגי וסליקו ושרו במכמש מדנח בית און׃ 6 ואינש
ישראל חזו ארי עקת להון ארי אידחק עמא ואיטמרו עמא במערתא ובמצדתא ובשקיפי כיפיא ובמערת טינריא ובגביא׃ 7 ויהודאי עברו
ית ירדנא לארע גד וגלעד ושאול עד כען בגלגלא וכל עמא אתכנישו בתרוהי׃ 8 ואוריך שבעא יומין לזמנא דאמר שמואל ולא אתא
שמואל לגלגלא ואיתבדר עמא מעילוהי׃ 9 ואמר שאול קריבו לותי עלתא ונכסת קודשיא ואסיק עלתא׃
10 והוה כשיציותיה לאסקא עלתא והא שמואל אתא ונפק שאול לקדמותיה למשאל בשלמיה׃

‡ Veruntamen timete Dominum, et seruite 24
ei in veritate et in toto corde vestro, quia vi-
distis quæcunque magnificauit Dñs vobiscum.
‡ Et si malefacientes malefeceritis, & vos 25
& rex vester peribitis.

CAP. XIII.

Filius anni Saul cùm regnaret ipse, & duo- 1
bus annis regnauit in Israel.
‡ Et elegit sibi Saul tria millia virorum de 2
filiis Israel. & erant cum Saule duo millia in
Machmas in monte Bethel, et mille erant cum
Ionathan in Gabaa Beniamin. & reliquum po
puli remisit vnumquemque in tabernaculum
suum.
‡ Et percussit Ionathan stationem Philisti- 3
norum quæ in colle. & audierunt Philistiim,
& Saul cecinit tuba in omni terra dicens: In-
obedientes fuerunt serui.
‡ Et vniuersus Israel audiuerũt dicẽtes, quòd 4
percussit Saul stationem Philistinorum, & con-
tempsit Israel Philistiim. & ascendit populus
post Saulem in Galgala.
‡ Et Philistiim congregantur in prœlium ad 5
Israel. et ascendunt contra Israel in bellum tri-
ginta millia curruum & sex millia equitũ, et
populus vt arena quæ est in labio maris multi-
tudine. & ascendunt & castrametantur in
Machmas è regione per dorsum Bethaben.
‡ Et vir Israel vidit quòd affliguntur, & 6
recessit populus et absconditus est in speluncis,
& in abditis, & in petris, & in foueis, & in
cisternis. ‡ Et transeuntes transierunt Ior- 7
danem in terram Gad & Galaad. et Saul ad-
huc erat in Galgalis, & vniuersus populus
perterriti sunt post eum. ‡ Et distulit septem 8
dies testimonio vt dixit Samuel. & non venit
Samuel in Galgala. & dixit Saul: Non venit
Samuel in Galgala, & dispersus est populus e-
ius ab eo. ‡ Et ait Saul: Afferte vt fa- 9
ciam holocaustum & pacifica: & obtulit ho-
locaustum. ‡ Et factum est vt compleuit 10
offerens holocaustum, & ecce Samuel venie-
bat. & egressus est Saul in occursum Samueli,
vt benediceret ei.

24 ‡ πλὴν φοβεῖσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ ἐν
ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, ὅτι εἴδετε ὅσα ἐμεγά-
λυνε κύριος μεθ' ὑμῶν.
25 ‡ καὶ ἐὰν κακοποιοῦντες κακοποιήσητε, καὶ ὑμεῖς καὶ
ὁ βασιλεὺς ὑμῶν ἀπολεῖσθε.

ιγ'.

1 ‡ Υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ δύο
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραήλ.
2 ‡ καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Σαοὺλ τρεῖς χιλιάδας ἀν-
δρῶν ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἦσαν μετὰ σαοὺλ δισχίλιοι ἐν
μαχμὰς ἐν τῷ ὄρει Βαιθήλ, καὶ χίλιοι ἦσαν μετὰ ἰωναθὰν
ἐν γαβαὰ τοῦ Βενιαμίν. καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἐξ-
απέστειλεν ἕκαστον εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
3 ‡ καὶ ἐπάταξεν ἰωναθὰν τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων
τὸ ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ σαοὺλ ἐσάλ
πισεν σάλπιγγι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν λέγων, ἠθετήκασιν οἱ
4 δοῦλοι. ‡ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἤκουσαν λεγόντων, ὅτι ἔ-
κοψε Σαοὺλ τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξουδέ-
νωσεν ἰσραὴλ τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀνέβη ὁ λαὸς ὀπί-
5 σω σαοὺλ εἰς γάλγαλα. ‡ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνάγονται
εἰς πόλεμον πρὸς τὸν ἰσραήλ. καὶ ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὸν ἰσ-
ραὴλ εἰς πόλεμον τριάκοντα χιλιάδες ἁρμάτων καὶ ἓξ χι-
λιάδες ἱππέων, καὶ λαὸς ὡσεὶ ἄμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θα-
λάσσης τῷ πλήθει. καὶ ἀναβαίνουσι καὶ παρεμβάλλουσιν
ἐν μαχμὰς ἐξεναντίας κατὰ νότου βαιθαβέν.
6 ‡ καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ εἶδεν ὅτι ἐκθλίβονται, καὶ ἀνεχώρησεν
ὁ λαός, καὶ ἐκρύβη ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ ἐν ταῖς μάνδραις, καὶ
ἐν ταῖς πέτραις, καὶ ἐν τοῖς βόθροις, καὶ ἐν τοῖς λάκκοις.
7 ‡ καὶ οἱ διαβαίνοντες διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν Γὰδ
καὶ Γαλαάδ. καὶ σαοὺλ ἔτι ἦν ἐν γαλγάλοις, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
8 ἐξέστησαν ὀπίσω αὐτοῦ. ‡ καὶ διέλειπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ
μαρτυρίῳ ὡς εἶπεν Σαμουήλ· καὶ οὐ παρεγένετο Σαμουὴλ
εἰς γάλγαλα. καὶ εἶπε Σαοὺλ, οὐκ ἦλθεν σαμουὴλ εἰς
γάλγαλα, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
9 ‡ καὶ εἶπεν Σαοὺλ, προσαγάγετε ὅπως ποιήσω ὁλοκαύ-
τωσιν καὶ εἰρηνικάς· καὶ ἀνήνεγκε τὴν ὁλοκαύτωσιν.
10 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύ-
τωσιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ παρεγένετο. καὶ ἐξῆλθε Σαοὺλ
εἰς ἀπάντησιν τῷ Σαμουὴλ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Verùm timete ab-ante Dominum, & seruite ante illum in veritate in toto corde vestro; nam videte quòd multiplicauit facere
vobiscum. 25 Et si deprauando deprauaueritis facta vestra, etiam vos, etiam rex vester perdemini.

CAP. XIII.

Sicut filius anni in quo non sunt culpæ, Saul *erat* quando regnauit, & duobus annis regnauit super Israel. 2 Et delegit sibi Saul tria
millia ex Israel, & fuerunt cum Saul duo mille in Michmas & in monte Beth-el, & mille fuerunt cum Ionathan in Gibghatha Biniamin:
& reliquum populũ misit quemq; ad vrbes suas. 3 Et percussit Ionathan ducem Pelisthæorum qui in Gibghatha, & audierunt Pelisthæi, &
Saul clanxit in cornu in omni terra dicens: Audiant Iudæi. 4 Et omnis Israel audierunt dicendo: Percussit Saul ducem Pelisthæorum,
& etiam concitatus est Israel in Pelisthæos. & congregati sunt populus post Saul ad Gilgela. 5 Et Pelisthæi congregati sunt ad in-
eundum bellum cum Israel triginta mille currus, & sex mille equites; & populus vt arena quæ super littus maris ad multitudinem: & ascen-
derunt & posuerunt *castra* in Michmas ad orientem Beth-auen. 6 Et homines Israel viderunt quòd afflictio eis quia oppressus est po-
pulus; & absconditi sunt populus in speluncis, & in munitionibus, & in foraminibus petrarum, & in speluncis rupium & in foueis.
7 Et Iehudæi transierunt Iordanem ad terram Gad & Gilghad; & Saul vsque adhuc in Gilgela: & omnis populus congregati sunt post
illum. 8 Et produxit septem dies post tempus quod dixit Semuel, & non venit Semuel ad Gilgela, & dispersus est populus de-su-
per eum. 9 Et dixit Saul: Afferte ad me holocausta & oblationem sanctitatis, & ascendere faciam holocausta.
10 Et fuit cùm absoluisset ille offerre holocaustum, & ecce Semuel venit; & exiuit Saul ad occursum eius vt rogaret in pa-
ce eius.

11 * ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאול כי
ראיתי כי־נפץ העם מעלי ואתה לא־באת למועד
הימים ופלשתים נאספים מכמש:
12 * ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל ופני
יהוה לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה:
13 * ויאמר שמואל אל־שאול נסכלת לא שמרת
את־מצות יהוה אלהיך אשר צוך כי עתה הכין
יהוה את־ממלכתך אל־ישראל עד־עולם:
14 * ועתה ממלכתך לא־תקום בקש יהוה לו איש
כלבבו ויצוהו יהוה לנגיד על־עמו כי לא שמרת
15 את אשר־צוך יהוה: * ויקם שמואל ויעל מן־
הגלגל גבעת בנימן ויפקד שאול את־העם
הנמצאים עמו כשש מאות איש:
16 * ושאול ויונתן בנו והעם הנמצא עמם ישבים
בגבע בנימן ופלשתים חנו במכמש:
17 * ויצא המשחית ממחנה פלשתים שלשה
ראשים הראש אחד יפנה אל־דרך עפרה אל־ארץ
18 שועל: * והראש אחד יפנה דרך בית חרון
והראש אחד יפנה דרך הגבול הנשקף על־גי
הצבעים המדברה:
19 * וחרש לא ימצא בכל ארץ ישראל כי־אמר
פלשתים פן יעשו העברים חרב או חנית:
20 * וירדו כל־ישראל הפלשתים ללטוש איש את־
מחרשתו ואת־אתו ואת־קרדמו ואת מחרשתו:
21 * והיתה הפצירה פים למחרשת ולאתים
ולשלש קלשון ולהקרדמים ולהציב הדרבן:
22 * והיה ביום מלחמת ולא נמצא חרב וחנית ביד
כל־העם אשר את־שאול ואת־יונתן ותמצא
23 לשאול וליונתן בנו: * ויצא מצב פלשתים אל־
מעבר מכמש:

11 *Locutuſque eſt ad eum Samuel: Quid
feciſti? Reſpondit Saul: Quia vidi quòd
populus dilaberetur à me, & tu non ve-
neras iuxta placitos dies. Porrò Philiſtiim
12 congregati fuerant in Machmas: *Dixi;
Nunc deſcendẽt Philiſtiim ad me in Gal-
gala, & faciem Domini non placaui. ne-
ceſsitate compulſus obtuli holocauſtum.
13 *Dixitque Samuel ad Saul: Stultè egiſti:
nec cuſtodiſti mandata domini Dei tui
quæ pręcepi tibi. quod ſi non feciſſes, iam
nunc præparaſſet Dominus regnum tuũ
14 ſuper Iſrael in ſempiternum. *Sed nequa-
quam regnum tuũ vltrà conſurget. quæ-
ſiuit Dominus ſibi virum iuxta cor ſuum;
& pręcepit ei Dominus vt eſſet dux ſuper
populum ſuum, eo quòd non ſeruaueris
15 quæ præcepit Dñs. *Surrexit autẽ Samuel
& aſcendit de Galgalis in Gabaa Benia-
min. Et recenſuit Saul populũ qui inuen-
ti fuerant cum eo quaſi ſexcentos viros:
16 *Et Saul & Ionathas filius eius, populuſq;
qui inuentus fuerat cũ eis, erat in Gabaa
D Beniamin. Porrò Philiſtiim conſederant
17 in Machmas. *Et egreſsi ſunt ad prœlian-
dum de caſtris Philiſtinorum tres cunei:
vnus cuneus pgebat contra viã Ephraim
18 ad terrã Saul: *Porrò alius ingrediebatur
p viã Bethoron. tertius autẽ verterat ſe ad
iter termini imminẽtis vallis Seboim cõ-
19 tra deſertũ. *Porrò faber ferrarius nõ inue-
niebatur in omni terra Iſrael. cauerãt eñi
Philiſtiĩ ne fortè facerẽt Hebręi gladium
20 aut lanceã. *Deſcẽdebat ergo oĩs Iſrael ad
Philiſtiim vt acueret vnuſquiſq; vomerẽ
ſuum, & ligonem, & ſecurim, & ſarculũ.
21 *Retuſæ itaq; erant acies vomerum, & li-
gonũ, & tridentiũ, & ſecurium vſque ad
22 ſtimulum corrigẽdum. *Cumq; veniſſent
dies prœlij, non eſt inuentus enſis & lan-
cea in manu totius populi qui erat cum
Saul & Ionatha, excepto Saul & Ionatha
23 filio eius. * Egreſſa eſt autem ſtatio
Philiſtiim, vt tranſcenderet in Machmas.

תרגום יונתן

11 ואמר שמואל מה עבדתא ואמר שאול ארי חזיתי ארי אתבדר עמא מעלוי ואת לא אתיתא לזמן יומיא ופלשתאי אתכנישו למכמש:
12 ואמרית כען יחתון פלשתאי לותי לגלגלא וקדם יי לא צליתי ואתחסנית ואסיקית עלתא:
13 ואמר שמואל לשאול טפשתא ולא נטרתא ית תפקדתא מימרא דיי אלהך דפקדך ארי כען אתקין יי ית מלכותך על ישראל עד עלמא:
14 וכען מלכותך לא תתקיים אתקין יי קדמוהי גבר עביד רעותיה ופקדיה יי למהוי מלכא על עמיה ארי לא נטרתא ית דפקדך יי:
15 וקם שמואל וסליק מן גלגלא לגבעתא דבית בנימין ומנא שאול ית עמא דאשתכחו עמיה כשית מאה גברא:
16 ושאול ויונתן בריה ועמא דאשתכח עמהון יתבין בגבעתא דבית בנימן ופלשתאי שרו במכמש:
17 ונפק מחבלא ממשרית פלשתאי תלת משרין משריתא חדא מתפניא לאורח עפרה לארע דרומא:
18 ומשריתא חדא מתפניא לאורח בית חורון ומשריתא חדא מתפניא לאורח תחומא דמסתכי לחילת אפעיא למדברא:
19 ואומן עביד זיין לא משתכח בכל תחום ארעא דישראל ארי אמרו פלשתאי דילמא יעבדון יהודאי סיפין או רמחין:
20 ונחתו כל ישראל לארע פלשתאי לחרפא גבר ית פסיה וית סיכה פדניה וית כולביה וית עושפיה:
21 והוי להון שופינא לחרפא ביה פיגמת כל מאן דברזל לעשפיא ולסיכת פדניא ולמצלת קצריא דלה תלת שנין ולכולביא ולאפצא זקת:
22 והוה ביומא דקרבא ולא משתכח חרבא ומורניתא בידא דכל עמא דעם שאול ועם יונתן ומשתכחא לשאול וליונתן בריה:
23 ונפק אסטרטיג פלשתאי למגזת מכמש:

*Et dixit Samuel: Quid fecisti? & dixit 11
Saul: Quia vidi quòd dilaberetur populus à
me, & tu non veneras in testimonio dierum
vt constituisti: & Philistiim congregati fue-
rant in Machmas. *Et dixi: Nunc de- 12
scendent Philistiim ad me in Galgala, & fa-
ciem Domini non deprecatus sum; & conforta-
tus sum & obtuli holocaustum.
*Et dixit Samuel ad Saulem: Stultè actum 13
est à te, quia non custodisti mandatum meum,
quod præcepit tibi Dominus, vt præparasset
regnum tuum super Israel vsque in sæculum.
*Et nunc regnum tuũ non stabit: & quæ- 14
ret Dominus sibi ipsi hominem iuxta cor suum.
& præcipiet ei Dominus in ducem super popu-
lum suum, quia non seruasti quæ præcepit tibi
Dominus.
*Et surrexit Samuel, & recessit de Galga- 15
lis in collem Beniamin. & recensuit Saul popu
lum inuentum cum eo quasi sexcentos viros.
*Et Saul & Jonathan filius eius, & popu- 16
lus qui inuenti fuerant cũ eis, sederunt in Ga-
baa Beniamin, et Philistiim castrametati sunt
in Machmas. *Et egressus est vt perderet 17
ex agro Philistinorum in tribus cuneis: cuneus
vnus aspiciens viam Gophera ad terram Sogal.
*Et cuneus vnus aspiciens viam Bethorõ, 18
& cuneus vnus aspiciens viam termini quæ
vergit in vallem Sabain desertum. *Et faber 19
ferri nõ inueniebatur in omni terra Israel. quia
dixerunt Philistiim, Ne fortè faciant Hebræi
gladium & lanceam. *Et descendebat 20
omnis Israel in terram Philistiim vt fabricaret
quilibet falcem suam & instrumentum suum,
& vnusquisque securim suam & falcem suã.
*Et erat vindemia parata ad metendum. in 21
instrumenta autem erant tres sicli in dentem,
& securi & falci, & ad corrigendum stimu-
lum boum substantia erat eadem. *Et factum 22
est in diebus belli, & non est inuentus ensis &
lancea in manu totius populi qui erat cum Saul
& Jonathan. & inuentus est Saul & Jona-
than filio eius. *Et egressus est de statione 23
Philistiim trans Machmas.

11 * καὶ εἶπε Σαμουήλ, τί ἐποίησας; καὶ εἶπε σαούλ, διότι
εἶδον ὅτι διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμοῦ, καὶ σὺ οὐ παρεγένου ἐν τῷ
μαρτυρίῳ τῶν ἡμερῶν ὡς διέταξας. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
12 συνήχθησαν εἰς μαχμάς. * καὶ εἶπον, νῦν καταβήσον-
ται οἱ ἀλλόφυλοι πρός με εἰς γάλγαλα, καὶ τοῦ προ-
σώπου κυρίου οὐκ ἐδεήθην, καὶ ἐνεγκρατευσάμην καὶ ἀ-
13 νήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσιν. * καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς
Σαούλ, μεματαίωταί σοι ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν
μου, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος, ὡς ἡτοίμασεν δὴ τὴν βα-
14 σιλείαν σου ἐπὶ ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος. * καὶ νῦν ἡ βασιλεία
σου οὐ στήσεται. καὶ ζητήσει κύριος ἑαυτῷ ἄνθρωπον κατὰ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἐντελεῖται αὐτῷ κύριος εἰς ἄρχοντα ἐ-
πὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό σοι
15 ὁ κύριος. * καὶ ἀνέστη Σαμουήλ, καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Γαλ-
γάλων εἰς βουνὸν βενιαμίν. καὶ ἐπεσκέψατο Σαοὺλ τὸν
λαὸν τὸν εὑρεθέντα μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακοσίους ἄνδρας.
16 * καὶ Σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς οἱ εὑ-
ρεθέντες μετ' αὐτῶν ἐκάθισαν ἐν γαβαὰ βενιαμίν, καὶ
οἱ ἀλλόφυλοι παρεμβεβλήκησαν ἐν μαχμάς.
17 * καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων ἐν τρι-
σὶν ἀρχαῖς. ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν γοφερὰ ἐ-
18 πὶ τὴν γῆν Σωγάλ. * καὶ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα
ὁδὸν βαιθωρών, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν γα-
βὲλ τὴν ἐκκύπτουσαν ἐπὶ γαὶ τὴν Σαβαὶν τὴν ἔρημον.
19 * καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ εὑρίσκετο ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἰσ-
ραήλ. ὅτι εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι, μή ποτε ποιήσωσιν οἱ ἑ-
βραῖοι ῥομφαίαν καὶ δόρυ.
20 * καὶ κατέβαινε πᾶς ἰσραὴλ εἰς γῆν ἀλλοφύλων χαλ-
κεύειν ἕκαστος τὸ θεριστήριον αὐτοῦ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕ-
καστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.
21 * καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς ἕτοιμος τοῦ θερίζειν. εἰς δὲ τὰ σκεύη
ἦσαν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρε-
πάνῳ, καὶ τοῦ κατορθῶσαι τὸ βούκεντρον ὑπόστασις ἦν ἡ
22 αὐτή. * καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πολέμου, καὶ
οὐχ εὑρέθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παντὸς τοῦ λαοῦ
τοῦ μετὰ σαοὺλ καὶ ἰωναθάν. καὶ ηὑρέθη τῷ σαοὺλ καὶ τῷ
ἰωναθὰν τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
23 * καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ
πέραν μαχμάς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Semuel: Quid fecisti? & dixit Saul: Quia vidi quòd dispersus est populus de-super me, & tu non venisti ad tempus dierum,
& Pelisthæi congregati sunt in Michmas. 12 Et dixi: Nunc descendent Pelisthæi ad me ad Gilgela, & ante Dominum non oraui,
& roboratus sum & ascendere feci holocaustum. 13 Et dixit Semuel ad Saul: Stultè egisti, & non custodisti iussionem dicti Do-
mini Dei tui quam præcepit tibi: nam nunc firmaret Dominus regnum tuum super Israel vsque in sæculum. 14 Et nunc regnum tuum
non firmabitur: firmauit Dominus ante se virum facientem voluntatem suam, & iubebit eum Dominus esse regem super populum suum,
quia non custodisti id quod iussit Dominus. 15 Et surrexit Semuel & ascendit de Gilgela ad Gibghatha domus Biniamin, & numera-
uit Saul populum qui inuenti sunt cum illo quasi sexcentos viros. 16 Et Saul & Ionathan filius eius, & populus qui inuentus est cum eis,
sedebant in Gibghatha domus Biniamin; & Pelisthæi posuerunt *castra* in Michmas. 17 Et exiuit vastator ex castris Pelisthæorum *per* tres tur-
mas: turma vna respiciebat ad viã Ghophra ad terram Australẽ: 18 Et turma vna respiciebat ad viam Beth-hhoron: & turma vna respiciebat
ad viam termini qui spectat ad vallem Aphghaia ad desertum. 19 Et artifex faciens arma non inuentus est in omni termino terræ Is-
rael: quia dixerunt Pelisthæi, Fortassis facient Iehudæi gladios aut lanceas. 20 Et descenderunt omnis Israel ad terram Pelisthæo-
rum ad acuendum vir stimulum suum, & paxillum iugi sui, & securim suam, & ferramenta sua. 21 Et fuit eis lima ad acuendum in ea fra-
cturam omnis vasis ferri ad fabrilia & ad paxillum iugorum, & ad instrumentum fullonum cui tres dentes, & ad secures, & ad stabilimen
tum stimuli. 22 Et fuit in die belli & non inuentus est gladius & hasta in manu omnis populi qui cum Saul & cum Ionathan: & inuen-
tus est Sauli & Ionathan filio eius.
23 Et exiuit dux Pelisthæorum ad vadum Michmas.

יד

1 ויהי היום ויאמר יונתן בן־שאול אל־הנער
נשא כליו לכה ונעברה אל־מצב פלשתים אשר
מעבר הלז ולאביו לא הגיד ׃
2 ושאול יושב בקצה הגבעה תחת הרמון אשר
במגרון והעם אשר עמו כשש מאות איש ׃
3 ואחיה בן־אחטוב אחי אי־כבוד בן־פינחס בן־
עלי כהן יהוה בשלה נשא אפוד והעם לא ידע כי
4 הלך יונתן ׃ ובין המעברות אשר בקש יונתן
לעבר על־מצב פלשתים שן־הסלע מהעבר מזה
ושן־הסלע מהעבר מזה ושם האחד בוצץ ושם
5 האחד סנה ׃ השן האחד מצוק מצפון מול
6 מכמש והאחד מנגב מול גבע ׃ ויאמר יהונתן
אל־הנער נשא כליו לכה ונעברה אל־מצב
הערלים האלה אולי יעשה יהוה לנו כי אין ליהוה
מעצור להושיע ברב או במעט ׃
7 ויאמר לו נשא כליו עשה כל־אשר בלבבך
8 נטה לך הנני עמך כלבבך ׃ ויאמר יהונתן הנה
אנחנו עברים אל־האנשים ונגלינו אליהם ׃
9 אם־כה יאמרו אלינו דמו עד־הגיענו אליכם
ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם ׃
10 ואם־כה יאמרו עלו עלינו ועלינו כי־נתנם
יהוה בידנו וזה־לנו האות ׃
11 ויגלו שניהם אל־מצב פלשתים ויאמרו
פלשתים הנה עברים יצאים מן־החרים
אשר התחבאו־שם ׃
12 ויענו אנשי המצבה את־יונתן ואת־נשא
כליו ויאמרו עלו אלינו ונודיעה אתכם דבר ויאמר
יונתן אל־נשא כליו עלה אחרי כי־נתנם יהוה
ביד ישראל ׃

CAP. XIIII.

1 ET accidit in quadã die vt diceret Iona-
A thas filius Saul ad adoleſcentẽ armige
rũ ſuũ: Veni & trãſeamus ad ſtationẽ Phi
liſtinorũ quę eſt trãs locum illũ. patri autẽ
2 ſuo hoc ipſum nõ indicauit. *Porrò Saul
morabatur ĩ extrema parte Gabaa ſub ma
logranato quę erat in agro Gabaa. & erat
populus cũ eo quaſi ſexcentorũ virorum.
3 *Et Achias filius Achitob fratris Ichabod
filij Phinees q̃ ortus fuerat ex Heli ſacer-
dote Dñi in Sylo, portabat ephod. ſed &
populus ignorabat quò iſſet Ionathas.
4 *Erãt autẽ inter aſcẽſus ꝑ quos nitebatur
Ionathas trãſire ad ſtationem Philiſtino-
rũ eminẽtes petrę ex vtraq; parte, & qua-
ſi in modum dentium ſcopuli hinc indè
prærupti: nomen vni Boſes, & nomen al-
5 teri Sene. *Vnus ſcopulus prominens ad
Aquilonem ex aduerſo Machmas, & alter
6 ad Meridiem cõtra Gabaa. *Dixit autem
Ionathas ad adoleſcẽtem armigerũ ſuum;
Veni trãſeamus ad ſtationẽ incircunciſo-
rum horum, ſi fortè faciat Dñs pro nobis;
quia non eſt Dño difficile ſaluare, vel in
7 multis vel in paucis. *Dixitq; ei armiger
ſuus: Fac oĩa quæ placent animo tuo. ꝑge
B quò cupis, & ero tecũ vbicunq; volueris.
8 *Et ait Ionathas: Ecce nos trãſimus ad vi-
9 ros iſtos. cũq; apparuerimus eis; *Si taliter
locuti fuerint ad nos; Manete donec ve-
niam⁹ ad vos, ſtemus in loco noſtro, nec aſ
10 cẽdamus ad eos. *Si autẽ dixerĩt: Aſcẽdite
ad nos, aſcẽdam⁹ ad eos, quia tradidit eos
dñs ĩ manib⁹ noſtris. hoc erit nobis ſignũ.
11 *Apparuit igr̃ vterq; ſtationi Philiſtinorũ;
dixeruntq́ue Philiſtiim: En Hebręi egre-
diuntur de cauernis in quibus abſconditi
12 fuerant. *Et locuti ſunt viri de ſtatione
ad Ionathan & ad armigerum eius. dixe-
runtq́ue: Aſcendite ad nos, & oſtende-
mus vobis rem. Et ait Ionathas ad armi-
gerum ſuum: Aſcendamus: ſequere me.
tradidit enim Dñs eos in manus Iſrael.

תרגום יונתן

יד

1 והוה יומא ואמר יונתן בר שאול לעלימא נטיל זיניה איתא ונעבר לאיסטרטיג פלשתאי דמעברא דיכי ולאבוהי לא חוי ׃
2 ושאול יתיב בסיפי גבעתא שיפולי רמון די במגרון ועמא דעמיה כשית מאה גבריא ׃ 3 ואחיה בר אחיטוב אחוהי דאיכבוד בר
פינחס בר עלי כהן משמש קדם ייי בשילו לבש אפודא ועמא לא ידע ארי אזל יונתן ׃ 4 ובין מגיזתא דבעא יונתן למעבר על אסטרטיג
פלשתאי שינא דכיפא מעיברא מכא ושינא דכיפא מעיברא מכא ושום חדא משרועיתא ושום חדא מדרוכיתא ׃ 5 שנא חדא מסתכיא
מצפונא לקבל מכמש וחדא מדרומא לקביל גבעתא ׃ 6 ואמר יהונתן לעלימא נטל זיניה איתא ונעיבר לאיסטרטיג ערלאי האילין
מאים יעביד ייי לנא ניסא ארי לית קדם ייי מעצר למפרק בסגיאי או בזעירי ׃ 7 ואמר ליה נטל זיניה עביד כל די בלבך אתפני לך הא
אנא עמך כרעותך ׃ 8 ואמר יהונתן הא אנחנא עברין לות גבריא ונתגלי להון ׃ 9 אם כדין יימרון אתעכבו עד מקריבנא לותכון ונקום
באתרנא ולא ניסק לותהון ׃ 10 ואם כדין יימרון סקו לותנא וניסק ארי מסרינון ייי בידנא ודין לנא אתא ׃ 11 ואיתגליאו תרויהון
לאיסטרטיג פלשתאי ואמרו פלשתאי הא יהודאי נפקין מן חוריא דאטמרו תמן ׃ 12 ואתיבו אנשי מטרתא ית יונתן וית נטיל זיניה
ואמרו סקו עלנא ונהודע יתכון פתגמא ואמר יונתן לנטל זיניה סק בתרי ארי מסרינון ייי בידא דישראל ׃

CAP. XIIII.

ET fit dies, & dicit Ionathan filius Saulis 1
puero ferenti arma eius: Veni & transea-
mus in stationem Philistinorum qui sunt trans
locum illum. & patri suo non dixit.
² Et Saul sedebat super collem sub malo gra 2
nato quæ in Magdon. & populus qui cum eo
quasi sexcenti viri. ³ Et Achias filius E- 3
chitob fratris Iochabed filij Phinees filij Heli,
sacerdos Domini in Sylo portans ephod. & po-
pulus non sciuit quòd abijsset Ionathan.
⁴ Et in medio transitus, vbi quærebat Iona- 4
than transire in stationem Philistinorum, emi-
nens pars lapidis hinc, et eminens pars lapidis
hinc; nomen vni Bozes, et nomen alteri Sena.
⁵ Scopulus qui ab Aquilone adhærens Ma- 5
chmas, & scopulus alter à Meridie adhærens
Gabaa. ⁶ Et dixit Ionathan ad puerum 6
gerentem arma eius: Veni & transeamus ad
stationem incircuncisorum horum, si fortè faciet
aliquid Dominus nobis: quia non est Domino
continentia saluare in multis vel in paucis.
⁷ Et dixit ei gerēs arma eius: Fac omne quod 7
cor tuum voluerit: inclina te ipsum, ecce ego
tecum sum: sicut cor tuum cor meum.
⁸ Et dixit Ionathan: Ecce nos transimus ad 8
viros, & voluemur ad eos.
⁹ Si hæc locuti fuerint ad nos; State ibi do- 9
nec appropinquamus vobis. & stemus apud
nosmet ipsos, & non ascendamus ad eos.
¹⁰ Et si hæc dixerint ad nos: Ascendite 10
ad nos, & ascendamus: quia tradidit eos
Dominus in manibus nostris. Hoc nobis sig-
num.
¹¹ Et ingressi sunt ambo in stationem Phi- 11
listinorum. & dixerunt Philistiim: Ecce egre-
diuntur Hebræi de cauernis vbi absconditi
fuerant ibi.
¹² Et responderunt viri stationis Philisti- 12
norum ad Ionathan & ad gerentem arma e-
ius, & dicunt: Ascendite ad nos, & ostende-
mus vobis verbum. Et ait Ionathan ad geren-
tem arma eius: Ascende post me, quia tradidit
eos Dominus in manus Israel.

ιδʹ.

1 Καὶ γίνεται ἡμέρα, καὶ λέγει ἰωναθὰν υἱὸς σαοὺλ τῷ
παιδαρίῳ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, δεῦρο καὶ διαβῶμεν
εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἐν τῷ πέραν ἐκεί-
2 νῳ. καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐκ εἶπεν. καὶ σαοὺλ ἐκά-
θητο ἐπάνω τοῦ βουνοῦ, ὑπὸ τὴν ῥοὰν τὴν ἐν μαγδών.
καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι ἄνδρες.
3 καὶ ἀχία υἱὸς ἐχιτὼβ ἀδελφοῦ ἰωχαβὲδ υἱοῦ φινεὲς
υἱοῦ ἡλὶ ἱερεὺς τοῦ κυρίου ἐν συλῷ αἴρων ἐφούδ. καὶ ὁ λαὸς
οὐκ ᾔδει ὅτι πεπόρευται ἰωναθάν.
4 καὶ ἀναμέσον τῆς διαβάσεως οὗ ἐζήτει ἰωναθὰν δια-
βῆναι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων ἀκρωτήριον πέ-
τρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, ὄνομα
τῷ ἑνὶ βοζὴς, καὶ ὄνομα τῷ ἄλλῳ σενά.
5 τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἀπὸ βορρᾶ ἐχόμενον τῆς μαχμᾶς,
καὶ τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τῆς γαβαά.
6 καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἴροντα τὰ
σκεύη αὐτοῦ, δεῦρο καὶ διαβῶμεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀπε-
ριτμήτων τούτων εἴπως ποιήσει τι κύριος ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἔστι
τῷ κυρίῳ συνεχόμενον σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.
7 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ποίει πᾶν ὃ ἂν
ἡ καρδία σου θελήσῃ, ἔγκλινον σεαυτόν, ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ εἰ-
μί. ὡς ἡ καρδία σου ἡ καρδία μου.
8 καὶ εἶπεν ἰωναθάν, ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν. πρὸς τοὺς
ἄνδρας, καὶ κατακυλισθησόμεθα πρὸς αὐτούς.
9 ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, στῆτε ἐκεῖ ἕως ἂν ἐγγί-
σωμεν ὑμῖν. καὶ στησώμεθα ἐφ᾽ ἑαυτοῖς καὶ οὐ μὴ ἀναβῶ-
μεν ἐπ᾽ αὐτούς.
10 καὶ ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, ἀνάβητε πρὸς ἡ-
μᾶς, καὶ ἀναβησόμεθα, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς
τὰς χεῖρας ἡμῶν. τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον.
11 καὶ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλο-
φύλων. καὶ εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι, ἰδοὺ ἐκπορεύονται οἱ
ἑβραῖοι ἐκ τῶν τρωγλῶν οὗ ἐκρύβησαν ἐκεῖ.
12 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες τῆς ὑποστάσεως τῶν ἀλλο-
φύλων πρὸς ἰωναθὰν καὶ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ
καὶ λέγουσιν, ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωριοῦμεν ὑμῖν ῥῆμα. καὶ
εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἀνάβηθι ὀ-
πίσω μου, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIIII.

ET fuit dies, & dixit Ionathan filius Saul ad puerum suum portantem arma sua: Veni & transibimus ad stationem Pelisthæorum qui illic vltrà. & patri suo non indicauit.
² Et Saul sedebat in finibus collis planiciei granati quæ est in Migron: & populus qui cum eo quasi sexcenti viri.
³ Et Ahhia filius Ahhitob fratris Ichabod filij Pinhhazz filij Gheli sacerdos ministrans ante Dominum in Silo vestitus Ephoda: & populus non nouit quòd iuisset Ionathan.
⁴ Et inter vada quæ quæsiuit Ionathan ad transeundum super stationem Pelisthæorum, dens petræ à transitu hinc, & dens petræ à transitu hinc: & nomen vnius Lubricatio, & nomen alterius Conculcatio.
⁵ Dens vnus respiciens à Septentrione contra Michmas, & alter à Meridie contra Gibghatha.
⁶ Et dixit Ionathan puero portanti arma sua: Veni & transibimus ad ducem præputiatorum horum: fortè faciet Dominus nobis signum; quia non ante Dominum difficile seruare in multitudine aut in exiguitate.
⁷ Et dixit illi portans arma eius: Fac omne quod in corde tuo. prospice tibi: ecce ego tecum vt voluntas tua.
⁸ Et dixit Ionathan: Ecce nos transeuntes ad viros & manifestabimur eis:
⁹ Si sic dicent: Moramini vsquequo appropinquemus nos ad vos, & stabimus in loco nostro, & non ascendemus ad illos.
¹⁰ Et si sic dicent: Ascendite ad nos; & ascendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manu nostra; & hoc nobis signum.
¹¹ Et manifestati sunt ambo illi stationi Pelisthæorum: & dixerunt Pelisthæi: Ecce Iehudæi exeuntes ex foueis in quibus absconditi sunt.
¹² Et responderunt viri custodiæ Ionathan & portanti arma eius, & dixerunt: Ascendite super nos, & docebimus vos verbum. & dixit Ionathan portanti arma sua: Ascende post me: nam tradidit illos Dominus in manu Israel.

13 * וַיַּעַל יוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־רַגְלָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו אַחֲרָיו
וַיִּפְּלוּ לִפְנֵי יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו מְמוֹתֵת אַחֲרָיו׃
14 * וַתְּהִי הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא
כֵלָיו כְּעֶשְׂרִים אִישׁ כְּבַחֲצִי מַעֲנָה צֶמֶד שָׂדֶה׃
15 * וַתְּהִי חֲרָדָה בַמַּחֲנֶה בַשָּׂדֶה וּבְכָל־הָעָם הַמַּצָּב
וְהַמַּשְׁחִית חָרְדוּ גַּם־הֵמָּה וַתִּרְגַּז הָאָרֶץ וַתְּהִי
לְחֶרְדַּת אֱלֹהִים׃
16 * וַיִּרְאוּ הַצֹּפִים לְשָׁאוּל בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְהִנֵּה
הֶהָמוֹן נָמוֹג וַיֵּלֶךְ וַהֲלֹם׃
17 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ־נָא וּרְאוּ מִי
הָלַךְ מֵעִמָּנוּ וַיִּפְקְדוּ וְהִנֵּה אֵין יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו׃
18 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה הַגִּישָׁה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
כִּי־הָיָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
19 * וַיְהִי עַד דִּבֶּר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן וְהֶהָמוֹן אֲשֶׁר
בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וָרָב ° וַיֹּאמֶר
20 שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן אֱסֹף יָדֶךָ׃ * וַיִּזָּעֵק שָׁאוּל וְכָל־
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה הָיְתָה
חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד׃
21 * וְהָעִבְרִים הָיוּ לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם
אֲשֶׁר עָלוּ עִמָּם בַּמַּחֲנֶה סָבִיב וְגַם־הֵמָּה לִהְיוֹת
עִם־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִם־שָׁאוּל וְיוֹנָתָן׃
22 * וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּהַר־אֶפְרַיִם
שָׁמְעוּ כִּי־נָסוּ פְּלִשְׁתִּים וַיַּדְבְּקוּ גַם־הֵמָּה אַחֲרֵיהֶם
23 בַּמִּלְחָמָה׃ * וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־
יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה אֶת־בֵּית אָוֶן׃
24 * וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נִגַּשׂ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאֶל שָׁאוּל אֶת־
הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם עַד־
הָעֶרֶב וְנִקַּמְתִּי מֵאֹיְבַי וְלֹא־טָעַם כָּל־הָעָם לָחֶם׃
25 * וְכָל־הָאָרֶץ בָּאוּ בַיָּעַר וַיְהִי דְבַשׁ עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה׃

13 *Aſcẽdit autẽ Ionathas manibus & pedi-
bus reptãs, & armiger eius poſt eũ. itaque
alij cadebãt ante Ionathan, alios armiger
14 eius interficiebat ſequens eũ. *Et facta eſt
plaga prima quam percuſsit Ionathas &
armiger eius quaſi viginti virorũ, in me-
dia parte iugeris, quã par boũ in die arare
15 conſueuit. *Et factum eſt miraculũ in ca-
ſtris & per agros. ſed & oĩs populus ſta-
tionis eorũ q̃ ierãt ad p̃dandũ, obſtupuit,
C & conturbata ſunt caſtra. & accidit quaſi
16 miraculũ à Deo. *Et reſpexerunt ſpecula-
tores Saul qui erant in Gabaa Beniamin,
& ecce multitudo proſtrata, & huc illuc-
17 que diffugiens. *Et ait Saul populo q̃ erat
cum eo: Requirite & videte quis abierit
ex nobis. Cumque requiſiſſent, repertum
eſt non adeſſe Ionathan & armigerũ eius.
18 *Et ait Saul ad Achiã: Applica arcã Dei.
erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis
19 Iſrael. *Cumq; loqueretur Saul ad ſacer-
dotẽ, tumultus magnus exortus eſt in ca-
ſtris Philiſtinorũ. creſcebatq; paulatim &
clarius reſonabat. Et ait Saul ad ſacerdo-
20 tẽ: Cõtrahe manũ tuã. *Conclamauit ergo
Saul & oĩs populus q̃ erat cũ eo, & vene-
rũt vſq; ad locũ certaminis. & ecce verſus
fuerat gladiꝰ vniuſcuiuſq; ad p̃ximũ ſuũ;
21 & cædes magna nimis. *Sed & Hebræi qui
fuerãt cũ Philiſtiĩ heri & nudiuſtertius aſ-
cẽderãtq; cũ eis in caſtris reuerſi ſunt vt eſ-
ſent cũ Iſrael, & his qui erãt cũ Saul & Io-
22 natha. *Omnes quoq; Iſraelitæ qui ſe ab-
ſcõderant in monte Ephraim, audientes
quòd fugiſſent Philiſthæi, ſociauerunt ſe
23 cum ſuis in prœlio. *Et ſaluauit Dñs Iſrael
in die illa. Pugna autẽ p̃uenit vſq; ad Bet-
24 hauẽ. *Et viri Iſrael ſociati ſunt ſibi in die
illa. adiurauit autẽ Saul populũ dicẽs: Ma
ledictus vir q̃ comederit panẽ vſq; ad ve-
ſperũ, donec vlciſcar de inimicis meis. Et
non mãducauit vniuerſus populus panẽ.
25 *Omniſque terræ vulgus venit in ſaltum,
in quo erat mel ſuper faciem agri.

תרגום יונתן

13 וּסְלֵיק יוֹנָתָן עַל יְדוֹהִי וְעַל רִגְלוֹהִי וּנְטֵיל זְיָנֵיהּ בָּתְרוֹהִי וּנְפַלוּ מִטְעֲנִין קֳדָם יוֹנָתָן וּנְטֵיל זְיָנֵיהּ מְמַחֵת בָּתְרוֹהִי ׃ 14 וַהֲוָת
מַחֲתָא קַדְמֵיתָא דִּמְחָא יוֹנָתָן וּנְטֵיל זְיָנֵיהּ כְּעֶשְׂרִין גַּבְרָא כְּבֵית פַּלְגוּת מַהֲלַךְ פַּדַּן תּוֹרַיָּא בְּחַקְלָא ׃ 15 וַהֲוָת זִיעָא בְּמַשְׁרִיתָא בְּחַקְלָא
וּבְכָל עַמָּא אִיסְטַרְטִיגָא וּמְחַבְּלָא זָעוּ אַף אִינוּן וְזָעַת אַרְעָא וַהֲוָת לְזִיעַ מִן קֳדָם יְיָ ׃ 16 וַחֲזוֹ סָכוּאַיָּא לְשָׁאוּל בְּגִבְעֲתָא דְבֵית
בִּנְיָמִן וְהָא הֲמוֹן מַשְׁרִיַת פְּלִשְׁתָּאֵי אִתְּבַר אָזֵיל חַבְרֵיהּ וְסָגֵי ׃ 17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַמָּא דְעִמֵּיהּ סְעָרוּ כְעַן וַחֲזוֹ מַן שְׁנָא מִינָּנָא וּמְנוֹ
וְהָא לֵית יוֹנָתָן וּנְטֵיל זְיָנֵיהּ ׃ 18 וַאֲמַר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה קָרֵיב אֲרוֹנָא דַיְיָ אֲרֵי הֲוָה אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא עִם בֵּית יִשְׂרָאֵל ׃
19 וַהֲוָה עַד דִּמְמַלֵּיל שָׁאוּל עִם כַּהֲנָא וַהֲמוֹנָא דִּבְמַשְׁרִית פְּלִשְׁתָּאֵי אָזֵיל מֵיזַל וְסָגֵי וַאֲמַר שָׁאוּל לְכַהֲנָא קָרֵיב אֵפוֹדָא ׃
20 וְאִתְכְּנִישׁ שָׁאוּל וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וַאֲתוֹ עַד קְרָבָא וְהָא הֲוָת חַרְבָּא גְּבַר בְּחַבְרֵיהּ שִׁגּוּשׁ רַב לַחֲדָא ׃ 21 וִיהוּדָאֵי הֲווֹ
לִפְלִשְׁתָּאֵי כְּמֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי דִּסְלִיקוּ עִמְּהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא סְחוֹר סְחוֹר וְאַף אִינוּן תָּבוּ לְמֶהֱוֵי עִם יִשְׂרָאֵל דְּעִם שָׁאוּל וְיוֹנָתָן ׃
22 וְכָל אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל דְּאִטַּמַּרוּ בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם שְׁמַעוּ אֲרֵי אַפְּכוּ פְלִשְׁתָּאֵי וְאַדְבִּיקוּ אַף אִינוּן בָּתְרֵיהוֹן בִּקְרָבָא ׃
23 וּפְרַק יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת יִשְׂרָאֵל וְעָבְדֵי קְרָבָא מְטוֹ עַד בֵּית אָוֶן ׃ 24 וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִדְּחִיק בְּיוֹמָא הַהוּא וְאוֹמֵי
שָׁאוּל יָת עַמָּא לְמֵימַר לֵיט גַּבְרָא דְּיֵיכוֹל לַחְמָא עַד רַמְשָׁא עַד דְּאֶתְפְּרַע מִבַּעֲלֵי דְבָבַי וְלָא טְעִים כָּל עַמָּא לַחְמָא ׃
25 וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא עָלוּ בְּחוּרְשָׁא וַהֲוָה דִּבְשָׁא עַל אַפֵּי חַקְלָא ׃

*Et ascendit Jonathan per manus suas & 13
per pedes suos, & gerens arma eius post eum.
et viderunt Philistiim contra faciem Jonathan,
& percussit in eis, et gerens arma eius porrige-
bat post eum. Et facta est plaga prima quam 14
percussit Ionathan & gerens arma eius, quasi
viginti viros in iaculis & in lapidum iacula-
tione, & silicibus campi. Et factus est stu- 15
por in castris et in campo. et omnis populus qui
in statione, & qui occidunt obstupuerunt et ip-
si. et obstupuit terra, et factus est stupor à Do-
mino. Et viderunt speculatores Saulis in 16
Gabaa Beniamin, et ecce castra cõturbata hinc
& hinc. Et ait Saul populo qui cum eo: 17
Requirite iam & videte quis abijt ex nobis.
& requisierunt, & ecce non repertus fuit Jo-
nathan & gerens arma eius. Et dixit Saul 18
Achia; Applica ephud: quoniam erat arca Dei
in die illa coram Jsrael. Et factum est vt 19
locutus est Saul ad Sacerdotem, et tumultus in
castris Philistinorum vadens ibat & multi-
plicabatur. & dixit Saul ad Sacerdotem: Con-
trahe manus tuas. Et ascendit Saul & 20
omnis populus qui cum eo, & veniunt vsque
ad bellum. & ecce fuerat gladius viri ad pro-
ximum suum, & confusio magna nimis.
Et serui existentes heri & nudiustertius 21
cum Philistiim qui ascenderunt in castra, re-
uersi sunt et ipsi vt essent cum Jsrael qui erant
cum Saul & Jonathan.
Et omnis vir Jsrael absconditi in monte 22
Ephraim audierunt quòd fugerunt Philistæi: et
coniunguntur & ipsi post eos in prælio.
Et saluauit Dominus Israel in die illa. & 23
pugna peruenit Bethauen. Et Jsrael 24
erat cum Saul quasi decem millia virorum. &
fuit bellum sparsum in tota ciuitate in monte E-
phraim. & Saul ignorauit ignorantiam mag-
nam in die illa: et maledicit populo dicens: Ma-
ledictus homo qui comederit panem vsque ad
vesperam; & vlciscar de inimico meo. et non
gustauit vniuersus populus panem.
Et omnis terra venit in saltum: & saltus 25
erat apiarij super faciem agri.

13 καὶ ἀνέβη ἰωναθὰν ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ.
καὶ ἔβλεψαν οἱ ἀλλόφυλοι κατὰ πρόσωπον ἰωναθάν, καὶ
ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπεδίδου ὀ-
14 πίσω αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο πληγὴ ἡ πρώτη ἣν ἐπάταξεν ἰωνα-
θὰν καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὡς εἴκοσι ἄνδρας ἐν βολίσι καὶ
15 ἐν πετροβόλοις καὶ ἐν κόχλαξι τοῦ πεδίου. καὶ ἐγένετο
ἔκστασις ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ὁ ἐν τῇ ὑποστάσει, καὶ οἱ διαφθείροντες ἐξέστησαν καὶ αὐ-
τοί. καὶ ἐθαμβήθη ἡ γῆ· καὶ ἐγένετο ἔκστασις παρὰ κυρίου.
16 καὶ εἶδον οἱ σκοποὶ τοῦ σαοὺλ ἐν γαβαὰ βενιαμίν, καὶ
17 ἰδοὺ ἡ παρεμβολὴ τεταραγμένη ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ εἶπε σαοὺλ
τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, ἐπισκέψασθε δὴ καὶ ἴδετε τίς πε-
πόρευται ἐξ ἡμῶν. καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ ἰδοὺ οὐχ εὑρίσκετο
18 ἰωναθὰν καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. καὶ εἶπεν σαοὺλ τῷ
ἀχιᾷ, προσάγαγε τὸ ἐφούδ, ὅτι αὐτὸς ἦρεν τὸ ἐφοὺδ ἐν
19 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ὡς ἐλά-
λησε σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ ὁ ἦχος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν
ἀλλοφύλων πορευόμενος ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο. καὶ εἶ-
πε σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, συνάγαγε τὰς χεῖράς σου.
20 καὶ ἀνέβη σαοὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχονται
ἕως τοῦ πολέμου· καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ῥομφαία ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν
21 πλησίον αὐτοῦ, καὶ σύγχυσις μεγάλη σφόδρα. καὶ οἱ δοῦ-
λοι οἱ ὄντες χθὲς καὶ τρίτης μετὰ τῶν ἀλλοφύλων οἱ ἀνα-
βάντες εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοὶ εἶναι
22 μετὰ ἰσραὴλ τῶν μετὰ σαοὺλ καὶ ἰωναθάν. καὶ πᾶς ἀ-
νὴρ ἰσραὴλ οἱ κρυπτόμενοι ἐν τῷ ὄρει ἐφραὶμ ἤκουσαν ὅ-
τι πεφεύγασιν οἱ ἀλλόφυλοι. καὶ συνάπτουσι καὶ αὐτοὶ
23 ὀπίσω αὐτῶν εἰς πόλεμον· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἰσ-
ραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ πόλεμος διῆλθε βηθαυών.
24 καὶ ἰσραὴλ ἦν μετὰ σαοὺλ ὡσεὶ δέκα χιλιάδες
ἀνδρῶν. καὶ ἦν ὁ πόλεμος διεσπαρμένος εἰς ὅλην τὴν
πόλιν ἐν τῷ ὄρει ἐφραίμ. καὶ σαοὺλ ἠγνόησεν ἄγνοιαν
μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀρᾶται τῷ λαῷ λέ-
γων, ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον ἕως
ἑσπέρας. καὶ ἐκδικήσω εἰς τὸν ἐχθρόν μου. καὶ οὐκ ἐγεύσα-
25 το πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου· καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἦλθεν εἰς
δρυμόν. καὶ ὁ δρυμὸς ἦν μελισσῶνος κατὰ πρόσωπον
τοῦ ἀγροῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ascendit Ionathan super manus suas & super pedes suos, & ferens arma eius post eum: & ceciderunt debilitati ante Ionathan & ferentem arma eius occidentem post eum. 14 Et fuit percussio prima, quam percussit Ionathan & ferens arma eius, quasi viginti virorũ circiter spacium dimidiæ ambulationis iugi boum in agro. 15 Et fuit turbatio in castris in agro, & in omni populo stationis, & vastatores turbati sunt etiam illi; & turbata est terra, & fuit in turbationem ab-ante Dominum. 16 Et indicauerunt speculatores Sauli in Gibghatha domus Biniamin, & ecce turba castrorum Pelisthæorum confracta est; procedebat confractio eius & crescebat. 17 Et dixit Saul ad populum qui cum eo: Recensete nunc, & videte quis aberret à nobis. & numerauerunt, & ecce non erat Ionathan & ferens arma eius.
18 Et dixit Saul ad Ahhia: Accedere fac arcam Domini: nam fuit arca Domini in die illo cum domo Israel. 19 Et fuit cùm adhuc locutus est Saul cum sacerdote, & turba quæ in castris Pelisthæorum, ambulans ambulabat & multiplicabatur: & dixit Saul ad sacerdotem: Affer Ephoda. 20 Et congregatus est Saul & omnis populus qui cum eo, & venerunt vsque ad prœlium; & ecce erat gladius viri in socium suum; conturbatio magna nimis. 21 Et Iehudæi fuerunt Pelisthæis vt ab heri & ab ante ipsum qui ascenderunt cum eis in castra circum circa, & etiam illi redierunt vt essent cum Israel, qui cum Saul & Ionathan. 22 Et omnes homines Israel qui absconditi sunt in monte domus Ephraim, audierunt quòd conuersi sunt Pelisthæi, & adiunxerunt etiam ipsi se post illos in bello.
23 Et liberauit Dominus in die illo Israelem: & facientes prœlium attigerunt vsque Bethauen.
24 Et homo Israel angustiatus erat in die illo. & adiurauit Saul populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem vsque ad vesperum, quoad vlciscar de auctoribus inimicitiarum mearum: & non gustauit omnis populus panem.
25 Et omnes incolæ terræ intrauerunt in siluam, & fuit mel super facies agri.

26 * וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַיַּעַר וְהִנֵּה הֵלֶךְ דְּבָשׁ וְאֵין־
מַשִּׂיג יָדוֹ אֶל־פִּיו כִּי־יָרֵא הָעָם אֶת־הַשְּׁבֻעָה׃
27 * וְיוֹנָתָן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח
אֶת־קְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעְרַת
הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־פִּיו וַתָּרֹאנָה עֵינָיו׃
28 * וַיַּעַן אִישׁ מֵהָעָם וַיֹּאמֶר הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אָבִיךָ
אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם
29 וַיָּעַף הָעָם׃ * וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן עָכַר אָבִי אֶת־הָאָרֶץ
רְאוּ־נָא כִּי־אֹרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה׃
30 * אַף כִּי לוּא אָכֹל אָכַל הַיּוֹם הָעָם מִשְּׁלַל אֹיְבָיו
אֲשֶׁר מָצָא כִּי עַתָּה לֹא־רָבְתָה מַכָּה בַּפְּלִשְׁתִּים׃
31 * וַיַּכּוּ בַּיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמָשׂ אַיָּלֹנָה
וַיָּעַף הָעָם מְאֹד׃
32 * וַיַּעַשׂ הָעָם אֶל־שָׁלָל וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי
בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ־אָרְצָה וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הַדָּם׃
33 * וַיַּגִּידוּ לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים
לַיהוָה לֶאֱכֹל עַל־הַדָּם וַיֹּאמֶר בְּגַדְתֶּם גֹּלּוּ־
אֵלַי הַיּוֹם אֶבֶן גְּדוֹלָה׃
34 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פֻּצוּ בָעָם וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ
אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שֵׂיֵהוּ וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם
וְלֹא־תֶחֶטְאוּ לַיהוָה לֶאֱכֹל אֶל־הַדָּם וַיַּגִּשׁוּ כָל־
הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה וַיִּשְׁחֲטוּ־שָׁם׃
35 * וַיִּבֶן שָׁאוּל מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הֵחֵל לִבְנוֹת
מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃
36 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נֵרְדָה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים לַיְלָה
וְנָבֹזָּה בָהֶם עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וְלֹא־נַשְׁאֵר בָּהֶם אִישׁ
וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן
37 נִקְרְבָה הֲלֹם אֶל־הָאֱלֹהִים׃ * וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל
בֵּאלֹהִים הַאֵרֵד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיַד
יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָנָהוּ בַּיּוֹם הַהוּא׃

26 *Ingreſſus eſt itaq; populus ſaltū, & appa
ruit fluēs mel, nulluſq; applicuit manum
ad os ſuū. timebat enim populus iuramē-
27 tum. *Porrò Ionathas nō audierat cū ad-
iuraret pater eius populū. extenditq; ſum-
mitatem virgæ quā habebat in manu, &
intinxit in fauū mellis; & cōuertit manū
ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi
28 eius. *Reſpōdenſq; vnus de populo ait: Iu
reiurādo cōſtrinxit pater tuus populū, di
cēs: Maledictus vir q̄ comederit panē ho-
29 die. defecerat autē popul⁹. *Dixitq; Iona-
thas: Turbauit pater meus terrā. Vidiſtis
ipſi quia illuminati ſunt oculi mei, eo q̄
30 guſtauerim paululū de melle iſto; *quāto
E magis ſi comediſſet populus de p̄da inimi
corū ſuorū quam reppit? nōne maior pla-
31 ga facta fuiſſet in Philiſtiim? *Percuſſerūt
ergo in die illa Philiſtæos à Machmis vſq;
in Hailō. Defatigat⁹ eſt autē populus ni-
32 mis: *Et verſus ad p̄dā tulit oues & boues
& vitulos, & mactauerūt in terra. Come-
33 ditq; popul⁹ cū ſanguine. *Nūciauerūt au
tē Sauli dicētes, q̄ popul⁹ peccaſſet Dño,
comedēs cū ſanguine. Qui ait: Preuarica-
ti eſtis. voluite ad me iā nūc ſaxū grande.
34 *Et dixit Saul: Diſpgamini in vulg⁹, & di-
cite eis, vt adducat ad me vnuſquiſq; bo
uem ſuum & arietem, & occidite ſuper
iſtud, & veſcimini, & non peccabitis Dño
comedentes cum ſanguine. Adduxit itaq;
omnis populus vnuſquiſq; boué in ma-
35 nu ſua vſq; ad noctē, & occiderūt ibi. *Æ-
dificauit autem Saul altare Dño. túncque
36 primū cœpit ędificare altare Dño. *Et di-
xit Saul: Irruamus ſuper Philiſtęos nocte,
F & vaſtemus eos vſque dum illuceſcat ma-
nè, nec relinquamus ex eis virum. Dixitq;
populus: Omne quod bonum videtur in
oculis tuis fac. Et ait ſacerdos: Accedam⁹
37 huc ad Deum. *Et conſuluit Saul Deum,
dicens: Num perſequar Philiſtiim? ſi tra
des eos in manu Iſrael? & non reſpondit
ei in die illa.

תרגום יונתן

16 ואתא עמא לחורשא והא בריז דובשא וליח דמתיב ידיה לפומיה ארי דחיל עמא משבועתא׃ 27 ויונתן לא שמע כד אומי
אבוהי ית עמא ואושיט ית ריש שוטיתא דבידיה וטבל יתה בקינא דדבשא ואתיב ידיה לפומיה ונהרא עינוהי׃ 28 ואתיב
גברא מעמא ואמר אומאה אומי אבוך ית עמא למימר ליט גברא דייכול לחמא יומא דין ואישתלהי עמא׃
29 ואמר יונתן עכר אבא ית עמא דארעא חזו כען ארי נהרא עיני ארי טעימית זעיר דבשא הדין׃
30 ארי כרם אילו מיכל אכל יומא דין עמא מבזת בעלי דבבוהי דאשכח ארי כען לא סגיאת מחתא בפלשתאי׃
31 וקטלו ביומא ההוא בפלשתאי ממכמש עד מישר אילון ואשתלהי עמא לחדא׃ 32 ואיתפני עמא על ביזתא ונסיבו ען
ותורין ובני תורין ונכיסו על ארעא ואכלו עמא על דמא׃ 33 וחויאו לשאול למימר הא עמא חייבין קדם יי למיכל על דמא ואמר
שקרתון קריבו לותי יומא דין אבנא רבתא׃ 34 ואמר שאול אתבדרו בעמא ותימרון להון קריבו לותי גבר תוריה וגבר אימריה
ותכסון הכא ותיכלון ולא תחובון קדם יי למיכל על דמא וקריבו כל עמא גבר תוריה בידיה בליליא ונכסו תמן׃
35 ובנא שאול מדבחא קדם יי יתיה שרי למבני מדבחא קדם יי׃ 36 ואמר שאול נחות בתר פלשתאי בליליא ונקטול
בהון עד נהר צפרא ולא נשאר בהון אנש ואמרו כל דתקין בעינך עביד ואמר כהנא נתקרב הכא ונשאל במימרא דיי׃
37 ושאל שאול במימרא דיי האיחות בתר פלשתאי התמסרינון בידא דישראל ולא קביל צלותיה ביומא ההוא׃

*Et ingreſſus eſt populus in apiarium; & 26
ecce fluebat mel. & non fuit conuertens ma-
num in os ſuum; quia timuit populus iuramen-
tum Domini. * Et Ionathan non audierat 27
cùm adiuraret pater eius populum. & exten-
dit ſummitatem ſceptri ſui qui erat in manu e-
ius, & tinxit ipſum in fauum mellis; & con-
uertit manum ſuam in os ſuum, & viderunt
oculi eius. * Et reſpondit vnus de populo, et 28
ait: Adiurans adiurauit pater tuus populum
dicens: Maledictus homo qui comederit panem
hodie; & defecit populus. * Et cognouit 29
Ionathan & dixit: Conturbauit pater meus
terram: vide quia guſtaui paululum quid mel-
lis huius, viderunt oculi mei: * Quanto magis 30
ſi & comediſſet populus hodie veſcens de ſpo-
liis inimicorum ſuorum quæ repperit? nunc ma-
ior facta fuiſſet plaga in Philiſtiim. * Et per- 31
cuſſit in die illa ex Philiſtiim plures quàm in
Machmas. Et defatigatus eſt populus nimis:
* Et irruit populus ſuper ſpolia: & accepit 32
populus ouilia, & armenta boum et filios boū,
& mactauerunt in terra, & comedit populus
cum ſanguine. * Et nunciauerunt Saul di- 33
centes: Peccauit populus Domino comedendo
in ſanguine. Et dixit Saul: Peccauiſtis. voluite
iam mihi hic ſaxum grande. * Et dixit Saul: 34
Diſpergamini in populo, & dicite eis: Adducite
huc vnuſquiſque vitulum ſuum, et vnuſquiſ-
que ouem ſuam, & occidite ſuper lapidem hunc
& comedite, & non peccetis Domino comeden
tes cum ſanguine. Et adduxit omnis populus
vnuſquiſque quod in manu ſua nocte, & occi-
debant ibi. * Et ædificauit Saul Domino al- 35
tare: hoc incœpit Saul ædificare altare Domino.
* Et dixit Saul: Deſcendamus poſt Phili- 36
ſtiim noctè, & diripiamus eos vſque dum illu-
ceſcat manè, & non relinquamus in eis virū.
& dixerunt: Omne quod placuerit in conſpe-
ctu tuo fac. & dixit ſacerdos: Accedamus huc
ad Deum. * Et interrogauit Saul Deum: 37
Si deſcenderim poſt Philiſtiim, & ſi trades eos
in manus Iſrael? & non reſpondit ei in die illa
Dominus.

26 * καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν μελισσῶνα, καὶ ἰδοὺ διεπο-
ρεύετο μέλι. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιστρέφων τὴν χεῖρα εἰς τὸ στό-
27 μα αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν ὅρκον κυρίου. * καὶ ἰω-
ναθὰν οὐκ ἀκηκόει ἐν τῷ ὁρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν
λαόν. καὶ ἐξέτεινε τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου αὐτοῦ τοῦ ἐν τῇ χει-
ρὶ αὐτοῦ καὶ ἀνέβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος, καὶ ἐπέ-
στρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλεψαν
28 οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. * καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ εἶ-
πεν, ὁρκίσας ὥρκισεν ὁ πατήρ σου τὸν λαὸν λέγων, ἐπικα-
τάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον, καὶ ἐξελύ-
29 θη ὁ λαός. * καὶ ἔγνω ἰωναθὰν καὶ εἶπεν, ἀπήλαχεν ὁ πα-
τήρ μου τὴν γῆν. ἴδε διότι ἐγευσάμην βραχύ τι τοῦ μέλι-
30 τος τούτου, εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου· * ἀλλ' ὅτι εἰ καὶ ἔφαγεν
ὁ λαὸς σήμερον ἐσθίων τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὧν
εὗρε, νῦν ἂν μείζων ἐγεγόνει ἡ πληγὴ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις.
31 * καὶ ἐπάταξεν ἂν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῶν ἀλλοφύλων
πλείους ἢ ἐν μαχμάς. καὶ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς σφόδρα.
32 * καὶ ὥρμησεν ὁ λαὸς ἐπὶ τὰ σκύλα. καὶ ἔλαβεν ὁ
λαὸς ποίμνια, καὶ βουκόλια καὶ τέκνα βοῶν, καὶ ἔσφα-
ξαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤσθιεν ὁ λαὸς σὺν τῷ αἵματι.
33 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαοὺλ λέγοντες, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς
τῷ κυρίῳ τοῦ φαγεῖν ἐν τῷ αἵματι. καὶ εἶπε Σαοὺλ, ἡμαρτή-
34 τε. κυλίσατε δή μοι ἐνταῦθα λίθον μέγαν. * καὶ εἶπε
σαούλ, διασπάρητε ἐν τῷ λαῷ καὶ εἴπατε αὐτοῖς, προσα-
γάγετε ἐνταῦθα ἕκαστος τὸν μόσχον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸ
πρόβατον αὐτοῦ, καὶ σφάξατε ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου καὶ φά-
γετε, καὶ οὐ μὴ ἁμάρτητε τῷ κυρίῳ τοῦ ἐσθίειν σὺν τῷ αἵ-
ματι. καὶ προσήγαγε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος τὸ ἐν τῇ χει-
35 ρὶ αὐτοῦ τὴν νύκτα, καὶ ἔσφαζον ἐκεῖ. * καὶ ᾠκοδόμησε
Σαοὺλ τῷ κυρίῳ θυσιαστήριον, τοῦτο ἤρξατο Σαοὺλ οἰκοδο-
36 μῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. * καὶ εἶπε Σαούλ, κατα-
βῶμεν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων τὴν νύκτα, καὶ διαρπάσω-
μεν αὐτοὺς ἕως διαφωτίσῃ τὸ πρωΐ, καὶ μὴ ὑπολείπωμεν
ἐν αὐτοῖς ἄνδρα. καὶ εἶπον πᾶν τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει.
καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς, προσέλθωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν θεόν.
37 * καὶ ἐπηρώτησε Σαοὺλ τὸν θεόν, εἰ καταβῶ ὀπίσω
τῶν ἀλλοφύλων, καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς χεῖ-
ρας ἰσραήλ; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et venit populus ad ſyluam, & ecce fluxus mellis, & non erat qui referret manum ſuam ad os ſuum; quia timuit populus à iuramento.
27 Et Ionathan non audiuit quando adiurauit pater ſuus populum, & extendit caput baculi qui in manu eius, & intinxit illud in nido
mellis, & retulit ipſum ad os ſuum, & illuxerunt oculi eius. 28 Et reſpondit vir de populo & dixit: Adiurando adiurauit pater tuus popu-
lum dicens: Maledictus vir qui comedet panem hodie; & fatigatus eſt populus. 29 Et dixit Ionathan: Turbauit pater meus populum
terræ. videte nunc quòd illuxerunt oculi mei quòd guſtaui pauxillum mellis hoc. 30 Verum enimuero ſi comedendo comediſſet hodie
populus ex præda auctorum inimicitiæ ſuæ quam inuenit, etenim nunc non magna percuſſio Peliſthæorum? 31 Et occiderunt in
die illo in Peliſthæis à Machmas vſque ad planiciem Aialon. & fatigatus eſt populus nimis. 32 Et reſpexit populus ſuper præ-
dam: & ceperunt oues & boues & filios boum, & iugulauerunt ſuper terram, & comederunt populus ſuper ſanguinem.
33 Et indicarunt Sauli dicentes: Ecce populus peccant ante Dominum comedendo ſuper ſanguinem. & dixit: Præuaricati eſtis. affer-
te ad me hodie lapidem magnum. 34 Et dixit Saul: Diſpergimini in populo, & dicetis illis: Afferte ad me vir bouem ſuum,
& vir pecudem ſuam, & mactabitis hic & comedetis, & non peccabitis ante Dominum comedendo ſuper ſanguinem. & attulerunt omnis
populus vir bouem ſuum in manu ſua in nocte, & iugulauerunt ibi. 35 Et ſtruxit Saul altare ante Dominum: illud cœpit ædi-
ficare altare ante Dominum. 36 Et dixit Saul: Deſcendemus poſt Peliſthæos in nocte, & occidemus in illis quoad luceat au-
rora, & non relinquemus in illis hominem. & dixerunt: Quod ſtatutum in oculis tuis fac. & dixit Sacerdos: Accedemus huc, & rogabi-
mus in dicto Domini. 37 Et rogauit Saul in dicto Domini: Num deſcendam poſt Peliſthæos? num trades eos in manus Iſrael?
& non accepit orationem ſuam in die illo.

38 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל גֹּשׁוּ הֲלֹם כֹּל פִּנּוֹת הָעָם וּדְעוּ
וּרְאוּ בַּמָּה הָיְתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם׃
39 * כִּי חַי־יְהוָה הַמּוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־יֶשְׁנוֹ
בְּיוֹנָתָן בְּנִי כִּי־מוֹת יָמוּת וְאֵין עֹנֵהוּ מִכָּל־הָעָם׃
40 * וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תִּהְיוּ לְעֵבֶר אֶחָד
וַאֲנִי וְיוֹנָתָן בְּנִי נִהְיֶה לְעֵבֶר אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־
שָׁאוּל הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃
41 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָבָה
תָמִים וַיִּלָּכֵד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל וְהָעָם יָצָאוּ׃
42 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַפִּילוּ בֵּינִי וּבֵין יוֹנָתָן בְּנִי וַיִּלָּכֵד
43 יוֹנָתָן׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן הַגִּידָה לִּי מֶה
עָשִׂיתָה וַיַּגֶּד־לוֹ יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר טָעֹם טָעַמְתִּי בִּקְצֵה
הַמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי מְעַט דְּבַשׁ הִנְנִי אָמוּת׃
44 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף כִּי־
45 מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן׃ * וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שָׁאוּל
הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ
אַרְצָה כִּי־עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם
46 אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת׃ * וַיַּעַל שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי
פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם׃
47 * וְשָׁאוּל לָכַד הַמְּלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב
בְּכָל־אֹיְבָיו בְּמוֹאָב וּבִבְנֵי־עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וּבְמַלְכֵי
צוֹבָה וּבַפְּלִשְׁתִּים וּבְכֹל אֲשֶׁר־יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ׃
48 * וַיַּעַשׂ חַיִל וַיַּךְ אֶת־עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד
שֹׁסֵהוּ׃
49 * וַיִּהְיוּ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּישׁוּעַ וְשֵׁם
שְׁתֵּי בְנֹתָיו שֵׁם הַבְּכִירָה מֵרַב וְשֵׁם הַקְּטַנָּה מִיכַל׃
50 * וְשֵׁם אֵשֶׁת שָׁאוּל אֲחִינֹעַם בַּת־אֲחִימָעַץ וְשֵׁם
שַׂר־צְבָאוֹ אֲבִינֵר בֶּן־נֵר דּוֹד שָׁאוּל׃
51 * וְקִישׁ אֲבִי־שָׁאוּל וְנֵר אֲבִי־אַבְנֵר בֶּן־אֲבִיאֵל׃

38 *Dixitq́; Saul: Applicate huc vniuerſos
angulos populi, & ſcitote & videte p quę
39 acciderit hoc peccatũ hodie. *Viuit Dñs
ſaluator Iſrael; quia ſi p Ionathan filium
meũ factũ eſt, abſq; retractiõe morietur.
ad quod nullus cõtradixit ei de omni po
40 pulo. *Et ait ad vniuerſum Iſrael: Separa-
mini vos in partẽ vnam, & ego cum Iona-
tha filio meo ero in pte altera. reſpõditq́;
populus ad Saul: Quod bonum videtur
41 in oculis tuis fac. *Et dixit ad dñm Deum
Iſrael: Dñe Deus Iſrael da iudicium. & de-
prehenſus eſt Ionathas & Saul, populus
42 autẽ exiuit. *Et ait Saul: Mittite ſortẽ in-
ter me & inter Ionathan filium meum, &
43 captus eſt Ionathas. *Dixit autem Saul
ad Ionathan: Indica mihi quid feceris. &
indicauit ei Ionathas, & ait: Guſtans gu-
G ſtaui in ſummitate virgæ quæ erat in ma-
nu mea paululũ mellis, & ecce ego mo-
44 rior. *Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus,
& hæc addat quia morte morieris Iona-
45 tha. *Dixitq́; populus ad Saul: Ergo ne Io
nathas morietur quia fecit ſalutẽ hãc ma-
gnam in Iſrael? hoc nephas eſt. Viuit Dñs:
ſi ceciderit capillus de capite eius in terra,
quia cum Deo operatus eſt hodie. Libera-
uit ergo populus Ionathan, vt nõ more-
46 retur. *Receſsitq́; Saul, nec perſecutus eſt
Philiſtiim. Porrò Philiſtiim abierunt in lo
47 ca ſua. *Et Saul cõfirmato regno ſuper Iſ-
rael, pugnabat per circuitũ aduerſum om
nes inimicos eius, contra Moab, & filios
Ammõ, & Edom, & reges Soba, & Phili-
ſtæos, & quocumque ſe verterat ſupabat.
48 *Cõgregatoq́; exercitu pcuſsit Amalech,
49 & eruit Iſrael de manu vaſtatorũ ei⁹. *Fue
rũt autẽ filij Saul, Ionathas, & Ieſui, & Mel
chiſua; & nõia duarũ filiarũ ei⁹, nomẽ pri
mogenitę Merob, & nomen minoris Mi-
50 chol. *Et nomẽ vxoris Saul Achinoen filia
Achimaas. & nomẽ principis militiæ eius
51 Abner fili⁹ Ner patruelis Saul. *Porrò Cis
fuit pater Saul, & Ner pr̃ Abner fili⁹ Abiel.

תרגום יונתן

38 וַאֲמַר שָׁאוּל אִתְקְרִיבוּ הָכָא כָּל רֵישֵׁי עַמָּא וּדְעוּ וַחֲזוֹ בְּמַן הֲוָה חוֹבָא הָדֵין יוֹמָא דֵין׃ 39 אֲרֵי קַיָּים הוּא יְיָ דְּפָרִיק יַת יִשְׂרָאֵל
אֲרֵי אִילוּ אִיתוֹהִי בְּיוֹנָתָן בְּרִי אֲרֵי אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל וְלֵית דְּמֵתִיב לֵיהּ מִכָּל עַמָּא׃ 40 וַאֲמַר לְכָל יִשְׂרָאֵל אַתּוּן תְּהוֹן לְעִבְרָא חַדָא
וַאֲנָא וְיוֹנָתָן בְּרִי נְהֵי לְעִבְרָא חַד וַאֲמַרוּ עַמָּא לְשָׁאוּל דְּתַקִּין בְּעֵינָךְ עֲבֵיד׃ 41 וַאֲמַר שָׁאוּל קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַיְתֵינֵיהּ בְּקוּשְׁטָא
וְאִתְאַחַד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל וְעַמָּא נְפָקוּ׃ 42 וַאֲמַר שָׁאוּל רְמוֹ עַדְבִין בֵּינָא וּבֵין יוֹנָתָן בְּרִי וְאִתְאֲחַד יוֹנָתָן׃ 43 וַאֲמַר שָׁאוּל לְיוֹנָתָן
חַוִּי לִי מָה עֲבַדְתָּא וְחַוִּי לֵיהּ יוֹנָתָן וַאֲמַר מִטְעַם טְעֵמִית בְּרֵישׁ שׁוֹטִיתָא דְבִידִי זְעֵיר דְּבְשָׁא הָא אֲנָא חַיָּיב לִמְמָת׃ 44 וַאֲמַר שָׁאוּל
כְּדֵין יַעֲבֵיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי מֵמָת תְּמוּת יוֹנָתָן׃ 45 וַאֲמַר עַמָּא לְשָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יִתְקְטֵיל דַּעֲבַד פֻּרְקָנָא רַבָּא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל חַס
קַיָּים הוּא יְיָ אִם יִפּוֹל מִסְּעַר רֵישֵׁיהּ לְאַרְעָא אֲרֵי קֳדָם יְיָ גְּלֵי דִּבְשָׁלוּ עֲבַד יוֹמָא דֵין וּפְרַקוּ עַמָּא יַת יוֹנָתָן וְלָא מִית׃
46 וּסְלֵיק שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּפְלִשְׁתָּאֵי אֲזַלוּ לְאַתְרֵיהוֹן׃ 47 וְשָׁאוּל אַצְלַח בְּמַלְכוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחַ קְרָבָא סְחוֹר סְחוֹר
בְּכָל בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי בְּמוֹאָב וּבִבְנֵי עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וּבְמַלְכֵי צוֹבָא וּבִפְלִשְׁתָּאֵי וּבְכָל אֲתַר דְּמִתְפְּנֵי מְחַיֵּיב׃ 48 וּכְנַשׁ מַשְׁרְיָין וּמְחָא יַת
דְּבֵית עֲמָלֵק וְשֵׁיזִיב יַת דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִיַּד בָּזְזֵיהוֹן׃ 49 וַהֲווֹ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּישׁוּעַ וְשׁוּם תַּרְתֵּין בְּנָתֵיהּ שׁוּם רַבְּתָא מֵירַב
וְשׁוּם זְעֶרְתָּא מִיכַל׃ 50 וְשׁוּם אִתַּת שָׁאוּל אֲחִינוֹעַם בַּת אֲחִימָעַץ וְשׁוּם רַב חֵילֵיהּ אֲבִינֵר בַּר נֵר אַחְבוּהִי דְשָׁאוּל׃
51 וְקִישׁ אֲבוּהִי דְשָׁאוּל וְנֵר אֲבוּהִי דְאַבְנֵר בַּר אֲבִיאֵל׃

*Et dixit Saul: Applicate huc vniuersos an- 38
gulos populi, & cognoscite & videte in quo fa
ctum est peccatum hoc hodie. Quia viuit 39
Dominus qui saluauit Israel, quia si responde-
rit contra Ionathan filium meum, morte morie
tur. & non fuit respondens ex omni populo.
Et ait vniuerso viro Israel: Vos eritis in 40
vnam partem, & ego & Ionathan filius meus
erimus in vnam partem. & dixit populus ad
Saulem: Quod placuerit in conspectu tuo fac.
Et dixit Saul: Domine Deus Israel da mani- 41
festationes. & sorte cõprehenditur Saul & Io-
nathã: et exiuit populus. Et dixit Saul: Mitte 42
sortem inter me et inter Ionathan filium meũ.
& quem sorte comprehenderit Dominus, mo-
riatur. & mittunt sortes inter eum & inter
Ionathan, & sorte comprehenditur Ionathan.
Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid 43
fecisti. & indicauit ei Ionathan dicens: Gustãs
gustaui in summitate sceptri quod in manu mea
paululum mellis, & ecce ego morior. Et ait ei 44
Saul: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia
morte morietur hodie Ionathan. Et dixit po- 45
pulus ad Saulem: Si hodie morte morietur qui
fecit salutẽ magnã hanc in Israel, propitius, vi-
uit Dñs si ceciderit de capillo capitis eius in ter-
ram, quia misericordiam Dei fecit in die hac: et
orauit populus pro Ionathan in die illa, & non
est mortuus. Et ascendit Saul à tergo Phili- 46
stiim. & Philistiim recesserunt in locum suum.
Et Saul sortitus est vt regnaret super Israel. 47
& oppugnabat in circuitu omnes inimicos e-
ius, contra Moab, & contra filios Ammon, et
contra filios Edom, & contra reges Suba, &
contra Philistiim: quocunque aspiciebat salua-
batur. Et fecit exercitum, & percussit Ama- 48
lec, & eruit Israel de manu conculcantium ip-
sum. Et fuerũt filij Saulis Ionathan et Iesui, et 49
Melchisue: et nomina duarũ filiarũ suarũ, nomẽ
primogenitæ Merob, et nomẽ secundæ Mechol.
Et nomen vxori Saul Achinaam filia Achi- 50
maas. & nomen principi militiæ eius Abener
filius Ner cognati Saul. Et Cis pater Saul, 51
& Ner pater Abener filij Abiel.

38 καὶ εἶπε Σαούλ, προσαγάγετε ἐνταῦθα πάσας τὰς γω-
νίας τοῦ λαοῦ, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία
39 αὕτη σήμερον. ὅτι ζῇ κύριος ὁ σώσας τὸν ἰσραήλ, ὅτι ἐὰν
ἀποκριθῇ κατὰ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται.
40 καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀποκρινόμενος ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ. καὶ
εἶπε παντὶ ἀνδρὶ ἰσραήλ, ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς ἓν μέρος, καὶ
ἐγὼ καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς ἓν μέρος. καὶ εἶπεν
41 ὁ λαὸς πρὸς Σαούλ, τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπε
Σαούλ, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δὸς δήλους. καὶ κατακληροῦ-
42 ται Σαοὺλ καὶ ἰωναθάν· καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαός. καὶ εἶπε
Σαούλ, βάλε κλῆρον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον ἰωναθὰν
τοῦ υἱοῦ μου. καὶ ὃν ἂν κατακληρώσηται κύριος, ἀποθανέτω.
καὶ βάλλουσι κλήρους ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ ἀναμέσον ἰωναθάν,
43 καὶ κατακληροῦται ἰωναθάν. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς ἰωνα-
θάν, ἀπάγγειλόν μοι τί πεποίηκας. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ
ἰωναθὰν λέγων, γευσάμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τοῦ σκή-
πτρου τοῦ ἐν τῇ χειρί μου μικρὸν μέλιτος, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνή-
44 σκω. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε
45 προσθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανεῖται σήμερον ἰωναθάν. καὶ
εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαούλ, εἰ σήμερον θανάτῳ ἀποθανεῖται
ὁ ποιήσας τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ; ἵλεως, ζῇ κύριος εἰ πεσεῖται τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔλεος θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ. καὶ προσηύξατο ὁ λαὸς περὶ ἰωναθὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
46 ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἀπέθανε. καὶ ἀνέβη Σαοὺλ ἀπὸ ὄπισθεν τῶν
ἀλλοφύλων. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀπῆλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.
47 καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται τοῦ βασιλεύειν ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ
ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὴν μωάβ,
καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς ἐδώμ, καὶ εἰς τοὺς βα-
σιλέας σουβά, καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους. οὗ ἂν ἐπέβλεψεν
48 ἐσώζετο. καὶ ἐποίησεν δύναμιν, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀμα-
λήκ, καὶ ἐξείλετο τὸν ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν καταπατούν-
49 των αὐτόν. καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ Σαοὺλ ἰωναθὰν καὶ ἰεσσουί,
καὶ μελχισουέ· καὶ ὀνόματα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ὄ-
νομα τῇ πρωτοτόκῳ μερόβ, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ μεχόλ.
50 καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ Σαοὺλ ἀχινάαμ θυγάτηρ ἀ-
χιμαάς. καὶ ὄνομα τῷ ἀρχιστρατήγῳ αὐτοῦ ἀβεννὴρ υἱὸς
51 νὴρ οἰκείου Σαούλ. καὶ κὶς πατὴρ Σαοὺλ καὶ νὴρ πα-
τὴρ ἀβεννὴρ υἱοῦ ἀβιήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Et dixit Saul: Accedite huc omnia capita populi, & cognoscite & videte in quo fuit culpa hæc hodie. 39 Nam permanens ipse Dominus qui liberauit Israel, quòd si est illud in Ionathan filio meo, quòd occidẽdo occidetur. & non erat qui respõderet illi ex omni populo. 40 Et dixit omni Israel: Vos eritis in transitu vno, ego autem & Ionathan filius meus erimus in transitu altero. & dixerunt populus ad Saul: Quod statutum in oculis tuis fac. 41 Et dixit Saul ante dominum Deum Israel: Venire fac eum in veritate. & comprehensus est Ionathan & Saul: & populus exierunt. 42 Et dixit Saul: Iacite sortem inter me & inter Ionathan filium meum: & comprehensus est Ionathan. 43 Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid fecisti. & indicauit illi Ionathan, & dixit: Gustando gustaui in capite baculi qui in manu mea, paululũ mellis: ecce ego obligatus ad mortẽ. 44 Et dixit Saul: Sic faciat Dominus mihi & sic addat, quòd moriendo morieris Ionathan. 45 Et dixit populus ad Saul: Num Ionathan occidetur, qui fecit liberationem magnam hanc in Israel? absit. Permanens ipse Dñs, si ceciderit ex capillo capitis eius ad terram: quia ante Dominũ manifestum quòd in ignorantia fecit hodie. & liberarũt populus Ionathan, & non est mortuus. 46 Et ascendit Saul de-post Pelisthæos, & Pelisthæi ierunt ad loca sua. 47 Et Saul prosperatus est in regno super Israel, & iniuit bellum circum circa cum omnibus auctoribus inimicitiarũ eius in Moab, & in filiis Ghamon, & in Edom, & in regibus Szoba, & in Pelisthæis: & in omni loco quocũque respiciebat subiugabat. 48 Et congregauit exercitum, & percussit *homines* domus Ghamalek: & eruit *homines* domus Israel de manu direptorum suorum. 49 Et fuerunt filij Saul, Ionathan, & Isui & Malchisuah: & nomen duarum filiarum eius, nomen magnę, Merab; & nomen paruæ, Michal. 50 Et nomen vxoris Saul Ahhinogham filia Ahhimaghaz. & nomen magistri exercitus eius Abiner filius Ner patrui ipsius Saul. 51 Et Kis pater ipsius Saul, & Ner pater ipsius Abner filius Abiel.

נב * וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה עַל־פְּלִשְׁתִּים כֹּל
יְמֵי שָׁאוּל וְרָאָה שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חַיִל
וַיַּאַסְפֵהוּ אֵלָיו׃

טו

א * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֹתִי שָׁלַח יְהוָה
לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ עַל־עַמּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע
ב לְקוֹל דִּבְרֵי יְהוָה׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם
לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם׃
ג * עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת־
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֵמַתָּה מֵאִישׁ עַד־
אִשָּׁה מֵעֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה מִגָּמָל וְעַד־
ד חֲמוֹר׃ * וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בַּטְּלָאִים מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־
ה אִישׁ יְהוּדָה׃ * וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק וַיָּרֶב
ו בַּנָּחַל׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻּרוּ רְדוּ
מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי פֶּן־אֹסִפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד
עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי
ז מִתּוֹךְ עֲמָלֵק׃ * וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה
בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם׃
ח * וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ־עֲמָלֵק חָי וְאֶת־כָּל־הָעָם
הֶחֱרִים לְפִי־חָרֶב׃
ט * וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֲגָג וְעַל־מֵיטַב הַצֹּאן
וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכָּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא
אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נְמִבְזָה וְנָמֵס אֹתָהּ
י הֶחֱרִימוּ׃ * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל
לֵאמֹר׃
יא * נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב
מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק
אֶל־יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה׃

52 * Erat autem bellum potens aduerſum
Philiſtæos omnibus diebus Saul. nam
quemcunque viderat Saul virum fortem
& aptum ad prœlium, ſociabat eum ſibi.

CAP. XV.

1 ET dixit Samuel ad Saul: Me miſit Do-
A minus vt vngerem te in regem ſup po-
pulum eius Iſrael. nunc ergo audi vocem
2 Domini: * Hæc dicit Dominus exer-
cituum: Recenſui quæcunque fecit Ama-
lech Iſraeli, quomodo reſtitit ei in via cũ
aſcenderet de Ægypto.
3 * Nunc ergo vade & percute Amalech
& demolire vniuerſa eius. non parcas ei,
ſed interfice à viro vſque ad mulierem, &
paruulum atque lactentem, bouem & o-
uem, camelum & aſinum.
4 * Præcepit itaque Saul populo, & recẽ-
ſuit eos quaſi agnos ducenta millia pedi-
tum, & decem millia virorum Iuda.
5 * Cumque veniſſet Saul vſque ad ci-
B uitatem Amalech, tetendit inſidias in
torrente.
6 * Dixitq́; Saul Cynęo: Abite, recedite atq;
diſcedite ab Amalech, ne fortè inuoluã te
cum eo. tu enim feciſti miſericordiam cũ
omnibus filiis Iſrael, cùm aſcenderent de
Ægypto. & receſsit Cynæus de medio
7 Amalech. * Percuſsitq́ue Saul Ama-
lech ab Euila, donec venias ad Sur quæ
eſt è regione Ægypti.
8 * Et apprehẽdit Agag regem Amalech
viuum: omne autem vulgus interfecit in
9 ore gladij. * Et pepercit Saul & po-
pulus Agag & optimis gregibus ouium
& armentorum, veſtibus & arietibus, &
vniuerſis quæ pulchra erant, nec voluc-
rũt diſperdere ea: quicquid ergo vile fuit
10 & reprobum, hoc demoliti ſunt. * Factum
C eſt autem verbum Dñi ad Samuel dicens:
11 * Pœnitet me quòd conſtituerim Saul re-
gẽ; quia dereliquit me, & verba mea opere
non impleuit. Cõtriſtatuſq́ue eſt Samuel,
& clamauit ad Dominum tota nocte.

תרגום יונתן

52 וַהֲוָה קְרָבָא תַקִּיף עַל פְּלִשְׁתָּאֵי כֹּל יוֹמֵי שָׁאוּל וַחֲזָא שָׁאוּל כָּל גְּבַר גִּבָּר וְכָל גְּבַר עָבֵיד קְרָב וּכְנַשׁ יָתֵיהּ לְוָתֵיהּ׃

טו

1 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל יָתִי שְׁלַח יְיָ לְרַבְּיוּתָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמֵּיהּ עַל יִשְׂרָאֵל וּכְעַן קַבֵּיל לְמֵימַר פִּתְגָּמָא דַייָ׃
2 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת דְּכִירְנָא יָת דַּעֲבַד עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל דִּכְמַן לֵיהּ בְּאוֹרְחָא בְּמִיסְּקֵיהּ מִמִּצְרָיִם׃ 3 כְּעַן אֱיזִיל וְתִמְחֵי יָת דְּבֵית
עֲמָלֵק וּתְגַמַּר יָת כָּל דִּי לְהוֹן וְלָא תְחוּס עֲלֵיהוֹן וְתִקְטוֹל מִגְּבַר וְעַד אִיתְּתָא מֵעוֹלְלִים עַד יָנֵיק מִתּוֹר וְעַד אִימַּר מִגָּמָל וְעַד חֲמָר׃
4 וּכְנַשׁ שָׁאוּל יָת עַמָּא וּמַנִינוּן בְּאִימְּרֵי פִסְחַיָּא מָאתַן אַלְפִין גְּבַר רִגְלַי וְעַסְרָא אַלְפִין יָת אֱינַשׁ דְּבֵית יְהוּדָה׃ 5 וַאֲתָא שָׁאוּל עַד
קַרְתָּא דְּבֵית עֲמָלֵק וְטַקִּים מַשְׁרְיָתֵיהּ בְּנַחֲלָא׃ 6 וַאֲמַר שָׁאוּל לְשַׁלְמָאָה אֱזִיל זוּר אִתְפָּרַשׁ מִגּוֹ עֲמַלְקָאָה דִּילְמָא אֲשֵׁיצִינָךְ עִמֵּיהּ וְאַתְּ
עֲבַדְתְּ טֵיבוּ עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִסַּקְהוֹן מִמִּצְרָיִם וְאִיתְפְּרַשׁ שַׁלְמָאָה מִגּוֹ עֲמַלְקָאָה׃ 7 וּמְחָא שָׁאוּל יָת דְּבֵית עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה מַעֲלָנָא
לְחַגְרָא דְּעַל אַפֵּי מִצְרָיִם׃ 8 וְאַחַד יָת אֲגָג מַלְכָּא דְּבֵית עֲמָלֵק כַּד חַי וְיָת כָּל עַמָּא גְּמַר לְפִתְגַּם דְּחָרֶב׃ 9 וְחָס שָׁאוּל וְעַמָּא
עַל אֲגָג וְעַל שְׁפַר עָנָא וְתוֹרֵי וּשְׁמִינַיָּא וּפַטִּימַיָּא וְעַל כָּל דְּטַב וְלָא אֲבוֹ לְגַמָּרוּתְהוֹן וְכָל מְרַעַם דְּשִׁיט וּדְבְסִיר יָתֵהּ גַּמַּרוּ׃
10 וַהֲוָה פִּתְגַּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁמוּאֵל לְמֵימַר׃ 11 תָּבֵית בְּמֵימְרִי אֲרֵי אַמְלֵיכֵית יָת שָׁאוּל לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא אֲרֵי תָב
מִבָּתַר פָּלְחָנִי וְיָת פִּתְגָּמַי לָא קַיֵּים וּתְקֵיף לִשְׁמוּאֵל וְצַלִּי קֳדָם יְיָ כָּל לֵילְיָא׃

*Et erat bellum potens nimis contra Phili- 52
stæos omnibus diebus Saul. & videns Saul
quemcunque virum fortem, & quemcunque
virum filium virtutis, & congregauit eos ad
seipsum.*

CAP. XV.

ET dixit Samuel ad Saulem: Me misit Domi- 1
nus vt vngerem te in regem super Israel po
pulum eius. & nunc audi vocem verbi Dñi:
*Hæc dixit Dominus exercituum: Nunc 2
ego vlciscar quæ fecit Amalec Israel, quomodo
obuiauit ei in via ascendenti ex Ægypto.
*Et nunc vade & percuties Amalec, & 3
disperdes eum & omnia eius: & detestaberis
eum & omnia eius, & non parces ei: & in-
terficies à viro & vsque ad mulierem, & à
paruulo & vsque ad lactantem, & à vitulo
& vsque ad ouem, & à camelo & vsque ad
asinum.
*Et nunciauit Saul populo, et recensuit eos 4
in Galgalis ducenta millia pugnatorum, & de-
cem millia virorum Judæ.
*Et venit Saul vsque ad ciuitatem Ama- 5
lec, & tetendit insidias in torrente.
*Et dixit Saul ad Cinæum: Abi & decli- 6
na de medio Amalec: & non addam te cum eo;
& tu fecisti misericordiam cum filiis Israel,
cùm ascenderet ipsi de Ægypto. & recessit Ci-
næus de medio Amalec.
*Et percussit Saul Amalec ab Euilat vsque 7
ad Sur quæ est è regione Ægypti.
*Et apprehendit Agag regem Amalec vi- 8
uum, & omnem populum eius disperdidit in
ore gladij.
*Et vendicauit Saul & populus Agag, & 9
bonas greges ouium et armenta boum, et fercu-
la, & vineta, & omnia bona, & non volue-
runt ea disperdere. omne autem opus vile &
reprobum id disperdiderunt.
*Et factum est verbum Domini ad Samue- 10
lem dicens: *Pœnitet me quia constitui Saul 11
in regem, quia auersus est à tergo meo, & non
confirmauit verba mea. Et contristatus est Sa-
muel, & clamauit ad Dominum tota nocte.*

52 *καὶ ἦν ὁ πόλεμος κραταιὸς σφόδρα ἐπὶ τοὺς ἀλ-
λοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας Σαοὺλ. καὶ ἰδὼν Σαοὺλ ἅ-
παντα ἄνδρα δυνατὸν, καὶ πάντα ἄνδρα υἱὸν δυνάμεως, καὶ
συνήθροισεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν.

ιε΄.

1 *Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς σαοὺλ, ἐμὲ ἀπέσταλκεν
ὁ κύριος τοῦ χρῖσαί σε εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ τὸν λαὸν
αὐτοῦ. καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος κυρίου.
2 *τάδε εἶπε κύριος Σαβαὼθ, νῦν ἐγὼ ἐκδικήσω ἃ ἐποί-
ησεν ἀμαλὴκ τῷ ἰσραὴλ ὡς ἀπήντησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ
3 ἀναβαίνοντι ἐξ αἰγύπτου. *καὶ νῦν πορεύου καὶ πατά-
ξεις τὸν ἀμαλὴκ, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν καὶ πάντα τὰ
αὐτοῦ· καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ φεί-
σῃ αὐτοῦ· καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς, καὶ
ἀπὸ νηπίου καὶ ἕως θηλάζοντος. καὶ ἀπὸ μόσχου καὶ ἕως
προβάτου, καὶ ἀπὸ καμήλου καὶ ἕως ὄνου.
4 *καὶ παρήγγειλε Σαοὺλ τῷ λαῷ, καὶ ἐπισκέπτεται αὐ-
τοὺς ἐν γαλγάλοις διακοσίας χιλιάδας ταγμάτων, καὶ
δέκα χιλιάδας τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἰούδα.
5 *καὶ ἦλθε Σαοὺλ ἕως τῆς πόλεως ἀμαλὴκ, καὶ ἐνή-
6 δρευσεν ἐν τῷ χειμάρρῳ. *καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν
κιναῖον, ἄπελθε καὶ ἔκκλινον ἐκ μέσου τοῦ ἀμαλὴκ, καὶ οὐ
προσθῶ σε μετ' αὐτοῦ, καὶ σὺ ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν
ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐξέ-
κλινεν ὁ κιναῖος ἐκ μέσου τοῦ ἀμαλὴκ.
7 *καὶ ἐπάταξε Σαοὺλ τὸν ἀμαλὴκ ἀπὸ εὐιλὰτ ἕως
σοὺρ τῆς ἐπὶ προσώπου αἰγύπτου.
8 *καὶ συνέλαβε τὸν ἀγὰγ βασιλέα τοῦ ἀμαλὴκ ζῶντα, καὶ
πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐξωλόθρευσεν ἐν στόματι ῥομφαίας.
9 *καὶ περιεποιήσατο Σαοὺλ καὶ ὁ λαὸς τὸν ἀγὰγ, καὶ
τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν βουκολίων, καὶ τῶν ἐδεσ-
μάτων, καὶ τῶν ἀμπελώνων, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ
οὐκ ἐβούλοντο αὐτὰ ἐξολοθρεῦσαι. πᾶν δὲ ἔργον ἠτιμω-
μένον, καὶ ἀπεγνωσμένον αὐτὸ ἐξωλόθρευσαν.
10 *καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Σαμουὴλ λέγων·
11 *μεταμεμέλημαι ὅτι ἐβασίλευσα τὸν Σαοὺλ εἰς βα-
σιλέα, διότι ἀπεστράφη ἀπὸ ὄπισθέν μου, καὶ οὐκ ἔστησε
τοὺς λόγους μου. καὶ ἠθύμησε Σαμουὴλ, καὶ ἐβόησεν πρὸς
κύριον ὅλην τὴν νύκτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

52 Et fuit bellum validum super Pelisthæos omnibus diebus Saul. & vidit Saul omnem virum virilem, & omnem virum facientem
bellum, & congregauit illum ad se.

CAP. XV.

ET dixit Semuel ad Saul: Me misit Dominus ad vngendum te vt sis rex super populum suum super Israel: & nunc ausculta dicto ver-
bi Domini. 2 Sic dicit Dominus Szebaoth: Recordatus sum quod fecit Ghamalek Israeli, qui insidiatus est ei in via cùm
ascenderet de Miszraim. 3 Nunc vade & percuties *eos qui sunt* domus Ghamalek, & conficies omne quod illorum, & non parces
super eos: & occides à viro vsque ad mulierem, à puero vsque ad lactentem, à boue & vsque ad pecus, à camelo & vsque ad asinum.
4 Et congregauit Saul populum, & numerauit eos in agnis paschalibus, ducenta millia virorum peditum, & decem millia hominum
domus Iehuda. 5 Et venit Saul vsque ad vrbem domus Ghamalek, & statuit castra sua in fluuio. 6 Et dixit Saul Salmaah:
Vade recede, separare de-inter Ghamalekæum, ne fortè perdam te cum illo: & tu fecisti bonum cùm omnibus filiis Israel cùm ascenderet ex
Miszraim. & separatus est Salmaah de-inter Ghamalekæum. 7 Et percussit Saul *viros* domus Ghamalek à Hhauilah
ascensu Hhagra quæ *est* super faciem Miszraim. 8 Et apprehendit Agag regem domus Ghamalek cùm viuus
esset, & omnem populum confecit in acie gladij. 9 Et pepercit Saul & populus super Agag, & super pulcherrimas
ouiū & boum, & crassa & saginata, & super omne quod bonum, & non voluerunt conficere ea; & omnem rem quæ vilis & quæ contemp-
tibilis erat, confecerunt. 10 Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Semuel, dicens:
11 Pœnitui in dicto meo quòd regnare feci Saul vt esset rex, quia auersus est de-post cultum meum, & verba mea non firmauit. & durum
fuit Semueli, & orauit ante Dominum tota nocte.

12 * וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד
לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה מַצִּיב
לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃
13 * וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ
אַתָּה לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה׃
14 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃
15 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל
הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־הַיּוֹתֵר הֶחֱרַמְנוּ׃
16 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף וְאַגִּידָה לְּךָ אֵת
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלָּיְלָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ דַּבֵּר׃
17 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ
רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־
18 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדָרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת־הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בוֹ
19 עַד־כַּלּוֹתָם אֹתָם׃ * וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל
יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
20 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל
יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה וָאָבִיא אֶת־
אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי׃
21 * וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית הַחֵרֶם
לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל׃
22 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים
כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב
23 מֵחֵלֶב אֵילִים׃ * כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים
הַפְצַר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ׃
24 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי
אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת־הָעָם
וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם׃

12 *Cumque de nocte surrexisset Samuel
vt iret ad Saul manè, nunciatum est Sa-
mueli eo quòd venisset Saul in Carmelū,
& erexisset sibi fornicem triumphalem, &
reuersus transisset descendissetque in Gal-
13 gala. * Venit ergo Samuel ad Saul. &
dixit ei Saul: Benedictus tu Domino. im-
pleui verbum Domini.
14 * Dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox
gregum quæ resonat in auribus meis, &
15 armentorum quam ego audio? *Et ait
Saul: De Amalech adduxerunt ea: peper-
cit enim populus melioribus ouibus & ar
mentis, vt immolarētur domino Deo tuo;
16 reliqua verò occidimus. * Ait autem Sa-
muel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi
quæ locutus sit Dominus ad me nocte.
17 dixitque ei: Loquere. *Et ait Samuel:
Nonne cùm paruulus esses in oculis tuis,
caput in tribubus Israel factus es? vnxitq;
18 te Dn̄s in regem super Israel. * Et misit te
Dn̄s in viā, & ait: Vade & interfice pecca-
E tores Amalech, & pugnabis cōtra eos vsq;
19 ad internitionē eorum. *Quare ergo non
audisti vocē Dn̄i, sed versus ad prędā es, &
20 fecisti malū in oculis Dn̄i? *Et ait Saul ad
Samuelē: Immò audiui vocē Dn̄i, & am-
bulaui in via ꝑ quā misit me Dn̄s; & ad-
duxi Agag regē Amalech, & Amalech in-
21 terfeci. *Tulit autē de præda populus o-
ues & boues primitias eorū quę cęsa sunt
22 vt immolet dn̄o Deo tuo in Galgalis. *Et
ait Samuel: Nūquid vult Dn̄s holocausta
& victimas, & nō potius vt obediatur vo-
ci Dn̄i? Melior est enim obediētia quā vi-
ctimæ; & auscultare magis, quā offerre a-
23 dipem arietū: *Quoniam quasi peccatū
ariolādi est repugnare, & quasi scelus ido-
lolatriæ nolle acquiescere. Pro eo ergo ꝙ
abiecisti sermonē Domini, abiecit te Do-
24 minus ne sis rex. * Dixitque Saul ad Sa-
F muelem: Peccaui, quia præuaricatus sum
sermonem Domini & verba tua, timens
populum, & obediens voci eorum.

תרגום יונתן

12 ואקדים שמואל לקדמות שאול בצפרא ואתחויא לשמואל למימר אתא שאול לכרמלא והא מתקן ליה תמן אתר לפלגא בית
ביזתא ואיסתחר ועבר ונחת לגלגלא׃ 13 ואתא שמואל לות שאול ואמר ליה שאול בריך את קדם יי קיימית ית פתגמא דיי׃ 14 ואמר
שמואל אילו קיימתא ומה קל ענא הדין באדני וקל תוריא דאנא שמע׃ 15 ואמר שאול מעמלקאה איתיאונון דחס עמא על שפר ענא
ותורי בדיל לדבחא קדם יי אלהך וית מותרא גמרנא׃ 16 ואמר שמואל לשאול אוריך ואחוי לך ית דאתמליל מן קדם יי עמי בליליא
ואמר ליה מליל׃ 17 ואמר שמואל הלא משריותך הויתא שיט וחלש בעיני נפשך ברם זכות שיבטא דבנימן אבוך היא גרמא לך למהוי
מלכא על ישראל׃ 18 ושלחך יי באורחא ואמר אזיל ותגמר ית חייביא ית דביה עמלק ותגיח קרבא בהון עד דתשיצי יתהון׃ 19 ולמה
לא קבלתא למימרא דיי ואתפניתא על בזתא ועבדתא דביש קדם יי׃ 20 ואמר שאול לשמואל דקבלית למימרא דיי ואזלית באורחא
דשלחני יי ואיתיתי ית אגג מלכא דעמלק וית דבית עמלק גמרית׃ 21 ואפריש עמא מן בזתא עאן ותורין קדם דיחרמון לדבחא קדם יי
אלהך בגילגלא׃ 22 ואמר שמואל הרעוא קדם יי בעלוון ובנכסת קדשין כקבלא למימרא דיי הא קבלא למימריה מנכסת קדשין טב
לאצתא למילי נביוהי מתרב פטימין׃ 23 ארי כחובי גבריא דשאלין בקיסמא כן חובת כל גבר דמסריב על פתגמי אוריתא דיי וכחובי
[illegible]א דטען בתר טעותא כן חובה כל אנש דמוסיף על מילי נביא חלף דקצתא בפתגמא דיי ורחקך יי מלמהוי מלכא׃
24 ואמר שאול לשמואל חבית ארי עברית על מימרא דיי ובסריות על פיתגמך ארי דחלית מן עמא וקבלית למימרהון׃

‡ *Et surrexit Samuel, et abijt obuiam Israel* 12
manè. & nunciauerunt Samueli dicentes: Ve-
nit Saul in Carmelum, & ecce erexit sibi ma-
num. & vertit currum suum & descendit in
Galgala. ‡ *Et venit Samuel ad Saul; &* 13
dixit ei Saul: Benedictus tu Domino; impleui
omnia quæ locutus est Dominus.
‡ *Et dixit Samuel: Et quæ vox hæc gregis* 14
huius in auribus meis, & vox boum quos ego
audio? ‡ *Et dixit Saul: Ex Amalec adduxi* 15
ea quæ vendicauit populus optima ouium gre-
gis & boum armentorum, vt sacrificetur Do-
mino Deo tuo; at reliqua destruxi.
‡ *Et dixit Samuel ad Saul: Sine, & indi-* 16
cabo tibi quæcunque locutus est Dominus ad
me nocte. & dixit ei: Loquere.
‡ *Et dixit Samuel ad Saul: Nonne paruus* 17
tu coram te in ducem sceptri tribuum Israel; et
vnxit te Dominus in regem super Israel?
‡ *Et misit te in via Dominus: & dixit tibi:* 18
Abi & destrue Amalec eos qui peccauerunt in
me, & debellabis eos donec finias eos.
‡ *Et quare non audisti vocem Domini, sed* 19
versus es ad spolia, & fecisti malum coram
Domino? ‡ *Et dixit Saul ad Samuel: Quia* 20
audiui ego vocem populi, & ambulaui in via
in qua misit me Dominus, & adduxi Agag re-
gem Amalec, & Amalec vastaui.
‡ *Et accepit populus de spoliis ouium greges* 21
& armenta boum primitias anathematis, vt
immolet coram domino Deo nostro in Galgalis.
‡ *Et dixit Samuel ad Saul: Si voluntati* 22
est Domino holocausta & victimas, vt audire
vocem eius? ecce enim auscultatio bona magis
quàm sacrificium, & obedientia magis quàm
adeps arietum.
‡ *Quoniam peccatum ariolatio est irritatio,* 23
iniustitia & theraphim dolorem & labores
inducunt. eo quòd contempsisti verbum Do-
mini, contemnet te Dominus ne regnes super
Israel. ‡ *Et dixit Saul ad Samuelem: Pec-* 24
caui, quia præuaricatus sum verbum Domini
& verbum tuum; quia timui populum, & o-
bediui voci eorum.

12 ‡ καὶ ὤρθρισε Σαμουὴλ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπάντησιν τοῦ
ἰσραὴλ πρωΐ. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ σαμουὴλ λέγοντες, ἥκει
σαοὺλ εἰς τὸν κάρμηλον, καὶ ἰδοὺ ἀνέστακεν ἑαυτῷ χεῖρα.
καὶ ἐπέστρεψε τὸ ἅρμα αὐτοῦ, καὶ κατέβη εἰς γάλγαλα.
13 ‡ καὶ παρεγένετο Σαμουὴλ πρὸς σαοὺλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
σαοὺλ, εὐλογημένος σὺ τῷ κυρίῳ· ἔστησα ἅπαντα ὅσα ἐλά-
14 λησε κύριος. ‡ καὶ εἶπε Σαμουήλ, καὶ τίς ἡ φωνὴ αὕ-
τη τοῦ ποιμνίου τούτου ἐν τοῖς ὠσί μου, καὶ ἡ φωνὴ τῶν βοῶν
15 ὧν ἐγὼ ἀκούω; ‡ καὶ εἶπε Σαούλ, ἐξ ἀμαλὴκ ἐνήνοχα
αὐτὰ ἃ περιεποιήσατο ὁ λαὸς τὰ κράτιστα τῶν ποιμνίων,
καὶ τῶν βουκολίων, ὅπως τυθῇ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, τὰ δὲ λοι-
16 πὰ ἐξωλόθρευσα. ‡ καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς σαοὺλ,
ἄνες καὶ ἀπαγγελῶ σοι ὅσα ἐλάλησε κύριος πρὸς με τὴν
νύκτα. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάλησον.
17 ‡ καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς Σαοὺλ, οὐχὶ μικρὸς σὺ ἐνώ-
πιον σεαυτοῦ εἰς ἡγούμενον σκήπτρου φυλῶν ἰσραήλ; καὶ
ἔχρισέ σε κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ.
18 ‡ καὶ ἀπέστειλέ σε ἐν ὁδῷ κύριος. καὶ εἶπέ σοι, πορεύθητι
καὶ ἐξολόθρευσον τὸν ἀμαλὴκ τοὺς ἡμαρτηκότας εἰς ἐμέ,
καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως ἂν συντελέσῃς αὐτούς.
19 ‡ καὶ ἱνατί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, ἀλλὰ ὥρμη-
σας ἐπὶ τὰ σκῦλα, καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου;
20 ‡ καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Σαμουήλ, διὰ τὸ ἀκοῦσαί με
τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθην ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἀπέστει-
λέ με κύριος, καὶ ἤγαγον τὸν ἀγὰγ βασιλέα ἀμαλήκ,
καὶ τὸν ἀμαλὴκ ἐξωλόθρευσα.
21 ‡ καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῶν σκύλων ποίμνια καὶ βουκό-
λια τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος τοῦ θῦσαι ἐνώπιον κυ-
22 ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν γαλγάλοις. ‡ καὶ εἶπε σαμουὴλ
πρὸς Σαοὺλ, εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώματα καὶ θυ-
σίας ὡς τὸ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ; ἰδοὺ γὰρ ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑ-
πὲρ θυσίαν, καὶ ἀκρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν·
23 ‡ ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστι, παραπικρασμός, ἀδικία
καὶ θεραφὶν ὀδύνην καὶ πόνους ἐπάγουσιν. ἀνθ᾽ ὧν ἐξου-
δένωσας τὸ ῥῆμα κυρίου, ἐξουδενώσει σε κύριος τοῦ μὴ
βασιλεύειν ἐπὶ ἰσραήλ.
24 ‡ καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς σαμουήλ, ἡμάρτηκα, ὅτι πα-
ρέβην τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά σου, ὅτι ἐφοβήθην τὸν
λαόν, καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et anticipauit Semuel ad occursum Saul in aurora, & nunciatum est Semueli dicendo: Venit Saul ad Carmela: & ecce constitutus est
illi ibi locus ad diuidendū in eo prædam. & reuersus est & transiit & descendit ad Gilgela. 13 Et venit Semuel ad Saul: & dixit Saul, Bene-
dictus tu ante Dñm: firmaui verbum Dñi. 14 Et dixit Semuel: Si firmasti, & quid vox ouium istarum in auribus meis, & vox boum quā ego
audio? 15 Et dixit Saul: Ex Ghamalekęo attulerunt ea, quia pepercit populus pulchris ouium & boum, vt sacrificet ante dñm Deum tuum,
& residuū confecimus. 16 Et dixit Semuel Sauli: Attende, & annunciabo tibi quod dictum est ab-ante Dñm mecum nocte. & dixit illi:
Loquere. 17 Et dixit Semuel: Nonne à principio tuo fuisti vilis & debilis in oculis animæ tuæ? verùm meritum tribus Biniamin patris tui
ipsum occasionem dedit tibi vt sis rex super Israel. 18 Et misit te Dominus in via, & dixit: Vade & conficies culpatos domus Ghama-
lec, & inibis bellum cum illis vsquequo destruas eos. 19 Et cur non auscultasti dicto Domini, & respexisti super prædam, & fecisti quod
malū est ante Dominum? 20 Et dixit Saul ad Semuel, Quòd auscultaui dicto Domini, & ambulaui in via qua misit me Dominus, & adduxi
Agag regem Ghamalec, & *homines* domus Ghamalec confeci. 21 Et separauit populus ex præda oues & boues, antequam exciderentur,
ad sacrificandum ante dominum Deum tuum in Gilgela. 22 Et dixit Semuel: Num voluntas ante Dominum in holocaustis & oblatione
sanctitatum, sicut in auscultatione dicti Domini? ecce auscultatio dicti illius præ oblatione sanctitatū bona est; attendere loquelis propheta-
rum eius, præ pinguedine saginatorum. 23 Nam vt culpæ virorum qui petunt ab ariolo, sic culpa omnis viri qui rebellat super verba legis
Domini; & sicut culpæ populi qui errat post errores, sic culpa omnis hominis qui addit super loquelas Prophetarum: eo quòd spreuisti ver-
bum Domini, & elongauit te Dominus ne sis rex. 24 Et dixit Saul ad Semuel: Culpatus sum, quia transgressus sum dictum Domi-
ni, & contempsi verbum eius; quia timui à populo, & auscultaui dictis eorum.

25 וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה
26 לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב
עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה
מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
27 * וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע׃
28 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוּת
יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ׃
29 * וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא
30 אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם׃ * וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי
נָא נֶגֶד זִקְנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
31 וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ * וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל
32 אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו
אֲגַג מַעֲדַנֹּת וַיֹּאמֶר אֲגַג אָכֵן סָר מַר־הַמָּוֶת׃
33 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן־
תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגַג לִפְנֵי
34 יְהוָה בַּגִּלְגָּל׃ * וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל
עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל׃
35 * וְלֹא־יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת אֶת־שָׁאוּל עַד־יוֹם
מוֹתוֹ כִּי־הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיהוָה נִחָם
כִּי־הִמְלִיךְ אֶת־שָׁאוּל עַל־יִשְׂרָאֵל׃

יו

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתַי אַתָּה
מִתְאַבֵּל אֶל־שָׁאוּל וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמְּלֹךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ אֶשְׁלָחֲךָ אֶל־יִשַׁי בֵּית־
הַלַּחְמִי כִּי־רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ׃
2 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי
וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ
לַיהוָה בָּאתִי׃

25 * Sed nunc porta quæſo peccatũ meũ,
& reuertere mecum vt adorem Dominũ.
26 * Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar
tecum, quia proieciſti ſermonem Domi-
ni,& proiecit te Dominus ne ſis rex ſuper
27 Iſrael. *Et conuerſus eſt Samuel vt ab-
iret. ille autem apprehendit ſummitatem
28 pallij eius, quæ & ſciſſa eſt. * Et ait ad
eum Samuel: Sciditdominus regnum Iſ-
rael à te hodie, & tradidit illud proximo
29 tuo meliori te. * Porrò triumphator in
Iſrael non parcet,& pœnitudine non fle-
ctetur: neque enim homo eſt vt agat pœ-
30 nitentiam. * At ille ait: Peccaui. ſed nunc
honora me coram ſenioribus populi mei
& coram Iſrael,& reuertere mecum vt a-
31 dorem dominum Deum tuum. *Reuer-
ſus ergo Samuel ſecutus eſt Saulem. & a-
32 dorauit Saul Dominum. * Dixitque Sa-
muel: Adducite ad me Agag regem Ama
G lech. & oblatus eſt ei Agag pinguiſsimus
tremens. & dixit Agag: Siccine ſeparat
33 amara mors? * Et ait Samuel: Sicut fecit
abſque liberis mulieres gladius tuus, ſic
abſque liberis erit inter mulieres mater
tua. & in fruſta concidit eum Samuel co-
ram Domino in Galgalis.
34 * Abiit autē Samuel in Ramatha: Saul
verò aſcendit in domum ſuam in Gabaa.
35 * Et non vidit Samuel vltrà Saul vſq;
in diem mortis ſuæ. Veruntamen lugebat
Samuel Saul, quoniam Dominum pœ-
nitebat quòd conſtituiſſet regem Saul ſu-
per Iſrael. CAP. XVI.
1 DIxitque Dominus ad Samuelem: Vſ-
A quequo tu luges Saul, cùm ego pro-
iecerim eum ne regnet ſuper Iſrael? Imple
cornu tuũ oleo,& veni vt mittam te ad I-
ſai Bethleemitem: prouidi enim in filiis
2 eius mihi regem. * Et ait Samuel: Quo-
modo vadam? Audiet enim Saul, & in-
terficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de
armento tolles in manu tua, & dices: Ad
immolandum Domino veni.

תרגום יונתן

25 וּכְעַן שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבִי וְתוּב עִמִּי וְאֶסְגּוּד קֳדָם יְיָ׃ 26 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לָא אֵתוּב עִמָּךְ אֲרֵי קַצְתָּא בְּפִתְגָּמָא דַייָ וְרַחֲקָךְ יְיָ
מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 27 וְאִסְתְּחַר שְׁמוּאֵל לְמֵיזַל וְאַתְקֵיף בִּכְנַף מְעִילֵיהּ וְאִתְבְּזַע׃ 28 וַאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל אַעְדֵּי יְיָ יַת מַלְכוּתָא
דְיִשְׂרָאֵל מִינָךְ יוֹמָא דֵין וְיַהֲבַהּ לְחַבְרָךְ דְּתַקְנִין עוֹבָדוֹהִי מִינָךְ׃ 29 וְאִם תֵּימַר אֵתוּב מֵחוֹבַי וְיִשְׁתְּבֵק לִי בְּדִיל דְּאֶעְבֵּיד מַלְכוּ אֲנָא וּבְנַי עַל
יִשְׂרָאֵל לְעָלַם כְּבַר גְּזַר עֲלָךְ מִן קֳדָם מָרֵי נִצְחָנֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל דְּלֵית קֳדָמוֹהִי שְׁקַר וְלָא תָאֵיב מִמָּה דַאֲמַר אֲרֵי לָא כִּבְנֵי אֱנָשָׁא הוּא דְּאָמְרִין
וּמְכַדְּבִין גָּזְרִין וְלָא מְקַיְּמִין׃ 30 וַאֲמַר חָבֵית כְּעַן יַקְּרְנִי כְּעַן קֳדָם סָבֵי עַמִּי וּקְדָם יִשְׂרָאֵל וְתוּב עִמִּי וְאֶסְגּוּד קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 31 וְתָב
שְׁמוּאֵל בָּתַר שָׁאוּל וּסְגִיד שָׁאוּל קֳדָם יְיָ׃ 32 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל קָרִיבוּ לְוָתִי יַת אֲגַג מַלְכָּא דְבֵית עֲמָלֵק וַאֲתָא לְוָתֵיהּ אֲגַג מְפַנְּקָא וַאֲמַר אֲגַג
בְּבָעוּ רִבּוֹנִי מְרִיר מוֹתָא׃ 33 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל כְּמָא דְאַתְכֵּילַת נְשַׁיָּא חַרְבָּךְ כֵּן תִּתְכַּל מִנְּשַׁיָּא אִמָּךְ וּפַשַּׁח שְׁמוּאֵל יַת אֲגַג קֳדָם יְיָ בְּגִלְגָּלָא׃
34 וַאֲזַל שְׁמוּאֵל לְרָמָתָא וְשָׁאוּל סְלִיק לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעֲתָא דְשָׁאוּל׃ 35 וְלָא אוֹסֵיף שְׁמוּאֵל לְמֶחֱזֵי יַת שָׁאוּל עַד יוֹם מוֹתֵיהּ אֲרֵי
אִתְאַבַּל שְׁמוּאֵל עַל שָׁאוּל וַייָ תָּב בְּמֵימְרֵיהּ אֲרֵי אַמְלֵיךְ יַת שָׁאוּל עַל יִשְׂרָאֵל׃

יו

1 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל עַד אֵימָתַי אַתְּ מִתְאַבֵּל עַל שָׁאוּל וַאֲנָא רַחֵקְתֵּיהּ מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל מַלֵּי קַרְנָךְ מִשְׁחָא וְאִתָּא אֶשְׁלְחִינָךְ לְוָת
יִשַׁי דְּמִבֵּית לֶחֶם אֲרֵי גְלֵי קֳדָמַי בִּבְנוֹהִי כָּשַׁר קֳדָמַי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא׃ 2 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל אֵיכְדֵין אֵיזֵיל וְאִם יִשְׁמַע שָׁאוּל וְיִקְטְלִינַנִי וַאֲמַר
יְיָ עֶגְלַת תּוֹרִין תִּיסַּב בִּידָךְ וְתֵימַר לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֲתֵיתִי׃

*Et nunc porta iam peccatum meum; et re- 25
uertere mecum, & adorabo dñm Deum tuum.
*Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar tecũ, 26
quia contempsisti verbum Domini, et contẽnet
te Dominus ne sis rex super Israel.
*Et conuertit Samuel faciem suam vt 27
abiret, & apprehendit Saul pinnaculum di-
ploidis eius, & scidit illud.
*Et dixit ad eum Samuel: Scidit Dominus 28
regnum tuum ab Israel de manu tua hodie, &
dabit illud proximo tuo bono magis quàm tu.
*Et scindetur Israel in duo, & non reuer- 29
tetur neque pœnitentiam aget sanctus Israel,
quia non vt homo est vt agat pœnitentiam.
*Et ait Saul: Peccaui: sed honora me co- 30
ram senioribus populi mei & coram Israel. &
reuertere mecum, et adorabo dominum Deum
tuum.
*Et reuersus est Samuel post Saul, & ado- 31
rauit Dominum.
*Et dixit Samuel: Adducite mihi Agagre- 32
gem Amalec. et accessit ad eum Agag tremens.
& dixit Agag: Si sic amara mors!
*Et ait Samuel ad Agag: Sicut fecit abs- 33
que liberis mulieres gladius tuus, sic absque li-
beris erit de mulieribus mater tua. & truci-
dauit Samuel Agag coram Domino in Galgalis.
*Et abijt Samuel in Armathem: & Saul 34
ascendit in domum suam in collem.
*Et non addidit Samuel videre Saul vsque 35
in diem mortis suæ, quia lugebat Samuel super
Saul: & Dominum pœnituit quòd regnare fe-
cit Saul super Israel.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus ad Samuelem: Vsque- 1
quo luges tu super Saul, & ego proieci eum
vt non regnet super Israel? imple cornu tuum
oleo, & veni, mittam te vsque ad Bethleem
ad Iesse; quoniam vidi in filiis eius mihi in re-
gem.
*Et dixit Samuel: Quomodo vadam? & 2
audiet Saul & interficiet me. & dixit Domi-
nus: Accipe in manu tua iuuencam boum, &
dices: Ad immolandum Domino venio.

25 * καὶ νῦν ἆρον δὴ τὸ ἁμάρτημά μου, καὶ ἀνάστρεψον μετ'
26 ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου. * καὶ εἶπε σα-
μουὴλ πρὸς σαούλ, οὐκ ἀναστρέψω μετὰ σοῦ, ὅτι ἐξουδενώ-
σας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει σε κύριος τοῦ μὴ εἶ-
27 ναι βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ. * καὶ ἀπέστρεψε σαμουὴλ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν, καὶ ἐπελάβετο σαοὺλ τοῦ
πτερυγίου τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ, καὶ διέρρηξεν αὐτό.
28 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν σαμουήλ, διέρρηξε κύριος τὴν
βασιλείαν σου ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκ χειρός σου σήμερον, καὶ δώ-
σει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ σέ.
29 * καὶ διαιρεθήσεται ἰσραὴλ εἰς δύο, καὶ οὐκ ἐπιστρέψει
οὐδὲ μετανοήσει ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρω-
πός ἐστι τοῦ μετανοῆσαι.
30 * καὶ εἶπε σαοὺλ, ἡμάρτηκα, ἀλλὰ δόξασόν με ἐνώπιον
τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ μου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἀ-
νάστρεψον μετ' ἐμοῦ καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου.
31 * καὶ ἀνέστρεψε σαμουὴλ ὀπίσω σαούλ, καὶ προσε-
κύνησε τῷ κυρίῳ.
32 * καὶ εἶπεν σαμουήλ, προσαγάγετέ μοι τὸν ἀγὰγ βα-
σιλέα ἀμαλήκ. καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἀγὰγ τρέ-
μων. καὶ εἶπεν ὁ ἀγάγ, εἰ οὕτω πικρὸς ὁ θάνατος.
33 * καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς ἀγάγ, καθὼς ἠτέκνωσε
γυναῖκας ἡ ῥομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθήσεται ἐκ γυναι-
κῶν ἡ μήτηρ σου. καὶ ἔσφαξε σαμουὴλ τὸν ἀγὰγ ἐνώπιον κυ-
ρίου ἐν γαλγάλοις.
34 * καὶ ἀπῆλθε σαμουὴλ εἰς ἀρμαθέμ· καὶ σαοὺλ ἀ-
νέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὸν βουνόν.
35 * καὶ οὐ προσέθετο σαμουὴλ ἰδεῖν τὸν σαοὺλ ἕως ἡμέρας
θανάτου αὐτοῦ, ὅτι ἐπένθει σαμουὴλ ἐπὶ σαούλ, καὶ κύριος
μετεμελήθη ὅτι ἐβασίλευσε τὸν σαοὺλ ἐπὶ ἰσραήλ.

ιϛ.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἕως πότε πενθεῖς
σὺ ἐπὶ σαούλ, κἀγὼ ἀπῶσμαι αὐτὸν τοῦ μὴ βασιλεύειν
ἐπὶ ἰσραήλ; πλῆσον τὸ κέρας σου ἐλαίου, καὶ δεῦρο ἀποστε-
λῶ σε ἕως βηθλεὲμ πρὸς ἰεσσαί, ὅτι ἑώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ ἐμοὶ εἰς βασιλέα.
2 * καὶ εἶπε σαμουήλ, πῶς πορευθῶ; καὶ ἀκούσεται σαούλ, καὶ
ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπε κύριος, λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δά-
μαλιν βοῶν, καὶ ἐρεῖς, θῦσαι τῷ κυρίῳ ἥκω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et nunc, remitte nunc culpæ meæ, & redi mecum, & adorabo ante Dominum. [26] Et dixit Semuel ad Saul: Non redibo tecum, quia spreuisti verbum Domini; & elongauit te Dominus ne sis rex super Israel. [27] Et reuersus est Semuel vt abiret, & apprehendit alam pallij eius, & scissum est. [28] Et dixit illi Semuel: Transire fecit Dominus regnum Israel à te die hoc, & dedit socio tuo, quòd rectiora sint facta illius præ te. [29] Et si dixeris: Reuertar à culpa mea, & dimittetur mihi, vt faciam regnum ego & filij mei super Israel in sæculum: iam decretum est super te ab-ante Dominum victoriarum Israel, ante quem non est vanitas, & non reuertitur ab eo quod dixit: quia non est vt filij hominis ille, qui dicunt & mentiuntur, decernunt & non firmant. [30] Et dixit; Peccaui: nunc honora me nunc ante senes populi mei & ante Israel, & redi mecum, & adorabo ante Dominum Deum tuum. [31] Et reuersus est Semuel post Saulem, & adorauit Saul coram Domino. [32] Et dixit Semuel: Adducite ad me Agag regem domus Ghamalek: & venit ad illum Agag delitiosus. & dixit Agag: Obsecro domine mi, amaritudo mortis. [33] Et dixit Semuel: Sicut orbauit mulieres gladius tuus, sic orbabitur præ mulieribus mater tua: & discerpsit Semuel Agag ante Dominum in Gilgela. [34] Et abiit Semuel ad Ramatha, & Saul ascendit in domum suam ad Gibghath Saulis. [35] Et non addidit Semuel vt videret Saulem vsque ad diem mortis suæ; quia lamentatus est Semuel super Saulem, & Dominus reuersus est in dicto suo, quòd regnare fecisset Saulem super Israel.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus Semueli: Vsquequo lamentaris super Saulem, & ego elongaui eum ne sit rex super Israel? imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Isai qui ex Bethlehhem, quia notus ante me in filiis eius rectus, vt ante me sit rex. [2] Et dixit Semuel: Quomodo ibo? & si audierit Saul, occidet me. & dixit Dominus: Vitulum boum accipies in manu tua, & dices: Ad sacrificãdum ante Dominum veni.

3 * וקראת לישי בזבח ואנכי אודיעך את אשר
תעשה ומשחת לי את אשר אמר אליך:
4 * ויעש שמואל את אשר דבר יהוה ויבא בית
לחם ויחרדו זקני העיר לקראתו ויאמר שלם בואך:
5 * ויאמר שלום לזבח ליהוה באתי התקדשו
ובאתם אתי בזבח ויקדש את ישי ואת בניו
ויקרא להם לזבח:
6 * ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר אך
נגד יהוה משיחו:
7 * ויאמר יהוה אל שמואל אל תבט אל מראהו
ואל גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה
האדם כי האדם יראה לעינים ויהוה יראה ללבב:
8 * ויקרא ישי אל אבינדב ויעברהו לפני שמואל
ויאמר גם בזה לא בחר יהוה:
9 * ויעבר ישי שמה ויאמר גם בזה לא בחר יהוה:
10 * ויעבר ישי שבעת בניו לפני שמואל ויאמר
שמואל אל ישי לא בחר יהוה באלה:
11 * ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים ויאמר
עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל
אל ישי שלחה וקחנו כי לא נסב עד באו פה:
12 * וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה
עינים וטוב ראי * ויאמר יהוה קום משחהו
כי זה הוא:
13 * ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אתו בקרב
אחיו ותצלח רוח יהוה אל דוד מהיום ההוא
ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה:
14 * ורוח יהוה סרה מעם שאול ובעתתו רוח רעה
מאת יהוה:
15 * ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח אלהים
רעה מבעתך:

3 * Et vocabis Iſai ad victimam, & ego o-
ſtendam tibi quid facias, & vnges quem-
4 cunque monſtrauero tibi. * Fecit ergo
Samuel ſicut locutus eſt ei Dominus; ve-
nitque in Bethleem. & admirati ſunt ſe-
niores ciuitatis, occurrentes ei: dixerunt-
5 que: Pacificus ne eſt ingreſſus tuus? * Et
ait: Pacificus: ad immolandum Domino
veni. Sanctificamini & venite mecum, vt
B immolem. Sanctificauit ergo Iſai & filios
6 eius, & vocauit eos ad ſacrificium. * Cum-
que ingreſſi eſſent, vidit Heliab, & ait:
Num coram Domino eſt chriſtus eius?
7 * Dixit Dominus ad Samuelem: Ne re-
ſpicias vultum eius, neque altitudinem
ſtaturæ eius, quoniam abieci eum, nec iu-
xta intuitum hominis ego iudico. Homo
enim videt ea quæ parēt, Dominus autē
8 intuetur cor. * Et vocauit Iſai Abina-
dab, & adduxit eum coram Samuel. Qui
dixit: Nec hunc elegit Dominus.
9 * Adduxit autem Iſai Samna. de quo
ait: Etiam hunc non elegit Dominus.
10 * Adduxit itaque Iſai ſeptem filios ſuos
coram Samuel. & ait Samuel ad Iſai: Non
elegit Dominus ex iſtis.
11 * Dixitque Samuel ad Iſai: Nunquid
iam completi ſunt filij? Qui reſpondit:
Adhuc reliquus eſt paruulus, & paſcit o-
ues. Et ait Samuel ad Iſai: Mitte & adduc
eum. nec enim diſcumbemus priuſquam
huc ille veniat.
12 * Miſit ergo & adduxit eum. erat autē
ruffus, & pulcher aſpectu, decoraque fa-
C cie. Et ait Dominus: Surge & vnge eum:
13 ipſe eſt enim. * Tulit ergo Samuel cor-
nu olei, & vnxit eum in medio fratrum e-
ius. Et directus eſt ſpiritus Domini à die
illa in Dauid & deinceps. Surgenſque Sa-
14 muel abiit in Ramatha. * Spiritus au-
tem Domini receſſit à Saul, & exagitabat
eum ſpiritus nequam à Domino.
15 * Dixeruntque ſerui Saul ad eum: Ec-
ce ſpiritus Dei malus exagitat te.

תרגום יונתן

3 ותזמין לישי בשירותא ואנא אחוינך ית דתעבד ותמשח קדמי ית דאימר לך: 4 ועבד שמואל ית דמליל ייי ואתא לבית לחם
ואתכנישו סבי קרתא לקדמותיה ואמרו שלם מיתך: 5 ואמר שלם לדבחא קדם ייי אתיתי אזדמנו ותעלון עמי בשירותא וזמין ית
ישי וית בנוהי וקרא להון לנכסת קודשיא: 6 והוה במעלהון וחזא ית אליאב ואמר ברם תקין קדם ייי משיחיה:
7 ואמר ייי לשמואל לא תסתכל בחזויה וברום קומתיה ארי רחיקתיה ארי לא כמא דחזן בני אנשא ארי בני אנשא חזן בעיניהון
וקדם ייי גלין מחשבת לבא: 8 וקרא ישי לאבינדב ואעבריה קדם שמואל ואמר אף בדין לא רעוא קדם ייי:
9 ואעבר ישי שמה ואמר אף בדין לא רעוא קדם ייי:
10 ואעבר ישי שבעה בנוהי קדם שמואל ואמר שמואל לישי לא רעוא קדם ייי באילין: 11 ואמר שמואל לישי
השלימו עולימיא ואמר עוד אשתאר זעירא והא רעי בענא ואמר שמואל לישי שלח ואיתיניה ארי לא נסתחר עד מיתוהי הכא:
12 ושלח ואיתיה והוא סמוק עינוהי יאין ושפיר בריויה ואמר ייי קום משחיה ארי דין הוא: 13 ונסיב שמואל ית קרנא
דמשחא ומשח יתיה בגו אחוהי ושרת רוח גבורה מן קדם ייי על דוד מיומא ההוא ולעילא וקם שמואל ואזל לרמתא:
14 ורוח גבורה מן קדם ייי דהות עם שאול עדת מיניה ומבעתא ליה רוח בישא מן קדם ייי:
15 ואמרו עבדי שאול ליה הא כען רוח בישא מן קדם ייי מבעתא לך:

*³ Et vocabis Iesse & filios eius ad victi- 3
mam, & ostendam tibi quæ facies: & vnges
mihi quem dixero ad te.
⁴ Et fecit Samuel omnia quæ locutus est Do- 4
minus. & venit in Bethleem, & admirati
sunt seniores ciuitatis occursu eius. & dixe-
runt: Pax ingressus tuus?
⁵ Et dixit: Pax. ad immolandum Domino 5
venio: sanctificamini & discumbite mecum ho
die in sacrificium. & sanctificauit Iesse & fi-
lios eius, & vocauit eos in sacrificium.
⁶ Et factum est cùm venirent ipsi, & vidit 6
Eliab, & dixit: Vtique coram Domino chri-
stus eius?
⁷ Et dixit Dominus ad Samuel: Ne atten- 7
das in vultum eius, neque in habitum magni-
tudinis eius, quoniam contempsi eum; quoniam
non sicut viderit homo, sic videbit Deus: quo-
niam homo videbit in faciem, Deus autẽ in cor.
⁸ Et vocauit Iesse Aminadab, & transit 8
iuxta faciem Samuelis. & dixit: Neque hunc
elegit Dominus.
⁹ Et adduxit Iesse Samma. & dixit: Ne- 9
que in hoc elegit Dominus.
¹⁰ Et adduxit Iesse septem filios suos coram 10
Samuel. & ait Samuel ad Iesse: Non elegit Do
minus in istis.
¹¹ Et dixit Samuel ad Iesse: Nunquid de- 11
fuerunt filij tui? & dixit Iesse: Adhuc est mi-
nor, et ecce pascit oues in ouili. et dixit Samuel
ad Iesse: Mitte & accipe eum; quoniam non
discumbemus donec veniat ipse huc.
¹² Et misit et adduxit eum coram Samuel. 12
et ipse erat ruffus cum pulchritudine oculorũ,
& bonus aspectu. & dixit Dominus ad Sa-
muel: Surge, vnge eum, quoniam ipse est.
¹³ Et accepit Samuel cornu olei, & vnxit 13
eum in medio fratrum eius. & insiluit spiri-
tus Domini super Dauid à die illa et deinceps.
& surrexit Samuel & abijt in Armathem.
¹⁴ Et spiritus Domini recessit à Saul, et suf- 14
focabat eum spiritus nequam à Domino.
¹⁵ Et dixerunt serui Saul ad eum: Ecce spi- 15
ritus malus à Domino suffocat te:*

3 ³ καὶ καλέσεις τὸν ἰεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν θυ-
σίαν, καὶ γνωριῶ σοι ἃ ποιήσεις. καὶ χρίσεις μοι ὃν ἂν εἴ-
4 πω πρὸς σέ. ⁴ καὶ ἐποίησε σαμουὴλ πάντα ὅσα
ἐλάλησε κύριος. καὶ ἦλθεν εἰς βηθλεέμ, καὶ ἐξέστη-
σαν οἱ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ. καὶ
εἶπον, εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου;
5 ⁵ καὶ εἶπεν, εἰρήνη· θῦσαι τῷ κυρίῳ ἥκω· ἁγιάσθητε
καὶ ἀνακλίθητε μετ᾽ ἐμοῦ σήμερον εἰς τὴν θυσίαν. καὶ ἡ-
γίασε τὸν ἰεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς
εἰς τὴν θυσίαν.
6 ⁶ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτοὺς, καὶ εἶδε τὸν ἐλιὰβ, καὶ
εἶπεν, ἀλλ᾽ ἢ ἐνώπιον κυρίου ὁ χριστὸς αὐτοῦ;
7 ⁷ καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουὴλ, μὴ προσχῇς εἰς τὴν
ὄψιν αὐτοῦ, μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ὅτι ἐξουδέ-
νωκα αὐτὸν, ὅτι οὐχ ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος, οὕτως ὄψεται ὁ θεός.
ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ θεὸς δὲ εἰς καρδίαν.
8 ⁸ καὶ ἐκάλεσε ἰεσσαὶ τὸν ἀμιναδὰβ, καὶ παρῆλθε κατὰ πρόσω
πον σαμουήλ. καὶ εἶπεν, οὐδὲ τοῦτον ἐξελέξατο ὁ κύριος.
9 ⁹ καὶ παρήγαγεν ἰεσσαὶ τὸν σαμμά. καὶ εἶπεν, καὶ γε ἐν
τούτῳ ἐξελέξατο ὁ κύριος.
10 ¹⁰ καὶ παρήγαγεν ἰεσσαὶ τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον
σαμουήλ. καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς ἰεσσαί, οὐκ ἐξελέ-
ξατο κύριος ἐν τούτοις.
11 ¹¹ καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς ἰεσσαί, μὴ ἐκλελοίπε τὰ
παιδάρια σου; καὶ εἶπεν ἰεσσαί, ἔτι ἐστὶν ὁ μικρότερος. καὶ
ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς
ἰεσσαί, ἀπόστειλον καὶ λάβε αὐτὸν, ὅτι οὐ μὴ κατακλιθῶμεν
12 ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐνταῦθα. ¹² καὶ ἀπέστειλεν καὶ εἰσήγα-
γεν αὐτὸν ἐνώπιον σαμουήλ. καὶ αὐτὸς ἦν πυρράκης μετὰ κάλ
λους ὀφθαλμῶν, καὶ ἀγαθὸς τῇ ὁράσει. καὶ εἶπε κύριος πρὸς
σαμουήλ, ἀνάστα χρίσον αὐτὸν, ὅτι οὗτός ἐστι.
13 ¹³ καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν
αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἐφήλατο πνεῦμα
κυρίου ἐπὶ δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. καὶ
ἀνέστη σαμουὴλ καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἀρμαθέμ.
14 ¹⁴ καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ σαοὺλ, καὶ ἔπνιγεν αὐ-
τὸν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου.
15 ¹⁵ καὶ εἶπον οἱ παῖδες σαοὺλ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ πνεῦμα
πονηρὸν παρὰ κυρίου πνίγει σε·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³ Et inuitabis Isai in conuiuium, & ego indicabo tibi quid facies; & vnges ante me quem dicam tibi. ⁴ Et fecit Semuel quod
locutus est Dominus, & venit ad Bethlehhem: & congregati sunt senes vrbis ad occursum eius: & dixerunt; Pax aduentus tuus?
⁵ Et dixit: Pax. ad sacrificandum ante Dominum veni: præparamini & intrabitis mecum in conuiuium. & inuitauit Isai & filios suos,
& vocauit eos ad oblationem sanctitatum. ⁶ Et fuit cùm intrarent illi, & vidit Eliab & dixit: Verùm stat ante Dominum vnctus
eius? ⁷ Et dixit Dominus ad Semuel: Ne contempleris in aspectu eius, & in altitudine staturæ eius: nam elongaui eum; quia non
video vt vident filij hominis; quia filij hominis vident in oculis suis, & ante Dominum manifestæ sunt cogitationes cordis.
⁸ Et vocauit Iesse Abinadab, & transire fecit illum ante Semuel, & dixit: Etiam in hoc non est voluntas ante Dominum.
⁹ Et transire fecit Isai Sama, & ait: Etiam in hoc non est voluntas ante Dominum.
¹⁰ Et transire fecit Isai septem filios suos ante Semuel, & dixit Semuel ad Isai: Non est voluntas ante Dominum in his.
¹¹ Et dixit Semuel Isai: Num completi sunt pueri? & dixit: Adhuc relictus est paruus, & ecce pascit oues. & dixit Semuel Isai: Mitte
& venire fac illum; non enim discumbemus vsquequo veniat ille huc. ¹² Et misit & venire fecit illum: & is ruffus erat, &
oculi eius decentes, & pulcher in aspectu suo. & dixit Dominus: Surge, vnge illum, quia hic ipse.
¹³ Et tulit Semuel cornu vnctionis, & vnxit illum inter fratres eius. & mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum super Dauid à
die illo & suprà. & surrexit Semuel & venit ad Ramatha. ¹⁴ Et spiritus fortitudinis ab-ante Dominum qui fuit cum Saul,
transiuit ab illo, & terruit eum spiritus malus ab-ante Dominum. ¹⁵ Et dixerunt serui Saul ipsi: Ecce nunc spiritus
malus ab-ante Dominum terrens te:

16 ‡ יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ
מְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר וְהָיָה בִּהְיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה
17 וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ׃ ‡ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו
רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וַהֲבֵיאוֹתֶם אֵלָי׃
18 ‡ וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֵּן לְיִשַׁי
בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נַגֵּן וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן
19 דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר וַיהוָה עִמּוֹ׃ ‡ וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
מַלְאָכִים אֶל־יִשָׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי אֶת־דָּוִד בִּנְךָ
20 אֲשֶׁר בַּצֹּאן׃ ‡ וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמוֹר לֶחֶם וְנֹאד יַיִן
וּגְדִי עִזִּים אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ אֶל־שָׁאוּל׃
21 ‡ וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ
22 מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים׃ ‡ וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל־
יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי׃
23 ‡ וְהָיָה בִּהְיוֹת רוּחַ־אֱלֹהִים אֶל־שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד
אֶת־הַכִּנּוֹר וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה
מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה׃

יז

1 ‡ וַיַּאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה
וַיֵּאָסְפוּ שֹׂכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־
עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים׃
2 ‡ וְשָׁאוּל וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה
וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים׃
3 ‡ וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל
עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם׃
4 ‡ וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת
שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזָרֶת׃
5 ‡ וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא
לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים
6 נְחֹשֶׁת׃ ‡ וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת
בֵּין כְּתֵפָיו׃

16 ‡ Iubeat dominus noſter rex, & ſerui
tui qui coram te ſunt, quærent hominem
ſcientem pſallere cithara, vt quando arri-
puerit te ſpiritus Dei malus, pſallat manu
17 ſua, & leuiùs feras. ‡Et ait Saul ad ſeruos
ſuos : Prouidete ergo mihi aliquem bene
18 pſallentem, & adducite eum ad me. ‡Et
reſpondens vnus de pueris ait : Ecce vidi
filium Iſai Bethleemitem ſcientem pſalle-
D re, & fortiſsimum robore, & virum belli-
coſum, & prudentem in verbis, & virum
19 pulchrum, & Dominus eſt cum eo. ‡Miſit
ergo Saul nuncios ad Iſai, dicens : Mitte
ad me Dauid filium tuum qui eſt in paſ-
20 cuis. ‡Tulit itaque Iſai aſinum plenum pa
nibus, & lagenam vini, & hœdum de ca-
pris vnum, & miſit per manum Dauid fi-
21 lij ſui Sauli. ‡Et venit Dauid ad Saul, &
ſtetit coram eo. at ille dilexit eum nimis,
22 & factus eſt eius armiger. ‡Miſitque Saul
ad Iſai, dicens : Stet Dauid in conſpectu
meo. inuenit enim gratiã in oculis meis.
23 ‡ Igitur quandocunq; ſpiritus Dei ma-
lus arripiebat Saul, Dauid tollebat citha
ram, & percutiebat manu ſua, & refocilla
batur Saul & leuiùs habebat. recedebat e-
nim ab eo ſpiritus malus. CAP. XVII.

COngregantes autem Philiſtiim agmi-
1 na ſua in prœlium conuenerunt in So
A chot Iudæ, & caſtrametati ſunt inter So-
2 chot & Azecha in finibus Domim. ‡Por-
rò Saul & filij Iſrael congregati venerunt
in valle Terebinthi, & direxerunt aciem
3 ad pugnãdum contra Philiſtiim. ‡Et Phi-
liſtiim ſtabant ſuper mõtem ex parte hac,
& Iſrael ſtabat ſupra montẽ ex altera par-
4 te, valliſq; erat inter eos. ‡Et egreſſ' eſt vir
ſpuri' de caſtris Philiſtinorũ nomine Go
liath de Geth, altitudinis ſex cubitorũ &
5 palmo; ‡Et caſsis ęrea ſup caput eius, & lo
rica hamata induebatur. porrò pondus lo
ricæ eius quinque millia ſiclorũ ęris erat;
6 ‡Et ocreas æreas habebat in cruribus, &
clypeus æreus tegebat humeros eius.

תרגום יונתן

16 יֵימַר כְּעַן רִבּוֹנָנָא עַבְדָךְ קֳדָמָךְ יִבְעוּן גַּבְרָא דְיָדַע לְנַגָּנָא בְּכִנָּרָא וִיהֵי כַּד תִּשְׁרֵי עֲלָךְ רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ וִינַגֵּן בִּידֵיהּ וְיֵיטַב לָךְ׃
17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדוֹהִי חֲזוֹ כְּעַן לִי גַּבְרָא דְמוֹטִיב לְנַגָּנָא וְתַיְיתוּנֵיהּ לְוָתִי׃ 18 וַאֲתֵיב חַד מֵעוּלֵימַיָּא וַאֲמַר הָא חֲזֵיתִי בְּרָא לְיִשַׁי דְּמִבֵּית
לֶחֶם יָדַע לְנַגָּנָא וּגְבַר חֵילָא וּגְבַר עָבֵיד קְרָבִין וְסַכְלְתָן בְּעֵיצָה וְגַבְרָא שַׁפִּיר בְּרֵיוָה וּמֵימְרָא דַייָ בְּסַעְדֵיהּ׃ 19 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִיזְגַּדִּין לְוָת
יִשַׁי וַאֲמַר שְׁלַח לִי יָת דָּוִד בְּרָךְ דִּי בְּעָנָא׃ 20 וּנְסֵיב יִשַׁי טְעוּן חֲמָרָא בְּלַחְמָא וּגְרָב דַּחֲמַר וְגַדְיָא בַּר עִיזֵּי חַד וְשַׁדַּר בְּיַד דָּוִד בְּרֵיהּ לְוָת שָׁאוּל׃
21 וַאֲתָא דָוִד לְוָת שָׁאוּל וְשַׁמֵּישׁ קֳדָמוֹהִי וְרַחֲמֵיהּ לַחֲדָא וַהֲוָה לֵיהּ נָטֵיל זֵינֵיהּ׃ 22 וּשְׁלַח שָׁאוּל לְוָת יִשַׁי לְמֵימַר יְשַׁמֵּשׁ כְּעַן דָּוִד
קֳדָמַי אֲרֵי אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינַי׃ 23 וַהֲוֵי כַּד שַׁרְיָא רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וּנְסֵיב דָּוִד יָת כִּנָּרָא וּמְנַגֵּן בִּידֵיהּ וּמִתְרְוַח לְשָׁאוּל
וְטָאיב לֵיהּ וּמִסְתַּלְּקָא מֵעֲלוֹהִי רוּחַ בִּישָׁא׃

יז

1 וּכְנַשׁוּ פְלִשְׁתָּאֵי יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן לְאַגָּחָא קְרָבָא וְאִתְכְּנִישׁוּ לְסוֹכוֹ דְּלְשִׁבְטָא יְהוּדָה וּשְׁרוֹ בֵּין סוֹכוֹ וּבֵין עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים׃
2 וְשָׁאוּל וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְכְּנִישׁוּ וּשְׁרוֹ בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא וְסַדַּרוּ קְרָבָא לְקַדָּמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 3 וּפְלִשְׁתָּאֵי קָיְמִין עַל טוּרָא מִכָּא וְיִשְׂרָאֵל
קָיְמִין עַל טוּרָא מִכָּא וְחֵילְתָא בֵּינֵיהוֹן׃ 4 וּנְפַק גַּבְרָא מְבֵינֵיהוֹן מִמַּשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי גָּלְיַת שְׁמֵיהּ מִגַּת רוּמֵיהּ שִׁית אַמִּין וְזֵירְתָא׃
5 וְקוֹלַס דִּנְחָשׁ עַל רֵישֵׁיהּ וְשִׁרְיַן גַּלְבִין הוּא לָבֵישׁ וּמַתְקַל שִׁרְיָנָא חַמְשָׁא אַלְפִין תִּקְלֵי נְחָשָׁא׃
6 וְטַרְקְלִין דִּנְחָשׁ עַל רַגְלוֹהִי וּמְסַחֲפָא דִנְחָשָׁא נָפֵיק מִן קוֹלְסָא מַטֵּל בֵּין כִּתְפוֹהִי׃

Dicant iam domine serui tui coram te, et 16
quærant domino nostro virum scientem psalle-
re in cithara. & erit cùm sit in te spiritus ma-
lus à Deo, & psallet in cithara sua, & bonum
tibi erit. Et dixit Saul ad seruos suos: Vi- 17
dete iam mihi virum bene psallentem, & ad-
ducite eum ad me. Et respondit vnus de 18
pueris eius & ait: Ecce vidi filiū Iesse in Beth-
leem scientem psallere, & vir. prudens, et ho-
mo bellicosus, potens robore, & sapiens in ver-
bo, & bonus forma, & Dominus cum eo.
Et misit Saul nuncios ad Iesse dicens: Mit- 19
te ad me Dauid filium tuum qui est in ouili.
Et tulit Iesse asinum, & imposuit ei go- 20
mor panum & vtrem vini, & hœdū capra-
rum vnum, & misit in manu Dauid filij sui
ad Saul. Et ingressus est Dauid ad Saul, 21
& stetit coram eo; & amauit eum Saul valdè.
& factus est ei Dauid gerens arma eius.
Et misit Saul ad Iesse, dicens: Adsit iam 22
Dauid in conspectu meo, quoniam inuenit gra-
tiam in oculis meis.
Et factum est cùm esset à Deo malus spi- 23
ritus super Saul, & accipiebat Dauid citharā,
& canebat in manu sua, et refocillabatur Saul,
& bonum erat ei; & recedebat ab eo spiritus
malus.

CAP. XVII.

ET congregant Philisthiim castra sua in præ- 1
lium, & conueniunt in Socho Iudæ; & ca-
strametantur inter Socho & inter Azeca in A-
phesdomin. Et Saul & viri Israel congregati 2
sunt, & castrametati sunt in valle quercus isti
& isti, & direxerunt aciem in bellum contra
Philisthiim. Et Philisthiim stabāt super montem 3
hinc, & Israel stabat de monte hinc: & vallis
inter eos. Et egressus est vir potens de acie Phi 4
listhiim, Goliath erat nomen ei de Geth. altitudo
ei quatuor cubitorum & palmi: Et cassis ærea 5
super caput eius, et thoracem hamatum ipse in-
dutus: & erat pondus thoracis eius quinque
millia siclorum æris & ferri. Et ocreæ eius 6
æreæ quæ super crura eius: & clypeus æreus in
medio humerorum eius.

16 εἰπάτωσαν δὴ κύριε οἱ δοῦλοί σου ἐνώπιόν σου, καὶ ζη-
τησάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἄνδρα εἰδότα ψάλλειν ἐν κινύ-
ρᾳ. καὶ ἔσαι ἐν τῷ εἶναι ἐπὶ σοὶ πνεῦμα πονηρὸν παρὰ θεοῦ,
17 καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κινύρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἀγαθόν σοι ἔσαι. καὶ εἶπε
Σαοὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἴδετε δή μοι ἄνδρα ἀγα-
18 θῶς ψάλλοντα, καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἀ-
πεκρίθη εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἑώρακα υἱὸν τοῦ
ἰεσσαὶ ἐν τῇ βηθλεὲμ ἐπιστάμενον ψάλλειν, καὶ ὁ ἀνὴρ συ-
νετός, καὶ ὁ ἄνθρωπος πολεμιστὴς δυνατὸς ἰσχύϊ, καὶ σοφὸς
19 ἐν λόγῳ, καὶ ἀγαθὸς τῷ εἴδει, καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ. καὶ ἀ-
πέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, ἐξαπόστειλον
20 πρός με δαυὶδ τὸν υἱόν σου τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ ἔλαβεν
ἰεσσαὶ ὄνον, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ γόμορ ἄρτων, καὶ ἀσκὸν οἴ-
νου, καὶ ἔριφον αἰγῶν ἕνα, καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ δα-
21 υὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πρὸς Σαούλ. καὶ εἰσῆλθε δαυὶδ πρὸς
Σαούλ, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν Σαοὺλ
σφόδρα. καὶ ἐγένετο αὐτῷ δαυὶδ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ.
22 καὶ ἀπέστειλεν Σαοὺλ πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, παριστάσθω
δὴ δαυὶδ ἐνώπιόν μου, ὅτι εὗρεν χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς μου.
23 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι παρὰ θεοῦ πονηρὸν πνεῦμα ἐ-
πὶ Σαούλ, καὶ ἐλάμβανε δαυὶδ τὴν κινύραν, καὶ ἔψαλλεν
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε σαοὺλ, καὶ ἀγαθὸν ἦν αὐτῷ, καὶ
ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν. ιζ΄.
1 Καὶ συνάγουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς
αὐτῶν εἰς πόλεμον, καὶ συνάγονται εἰς σοκχὼ τῆς ἰουδαίας·
καὶ παρεμβάλλουσιν ἀναμέσον σοκχὼ καὶ ἀναμέσον ἀ-
2 ζηκὰ ἐν ἀφεσδομίν. καὶ Σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ
συνήχθησαν, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς
οὗτοι καὶ οὗτοι, καὶ παρατάσσονται εἰς πόλεμον ἐξ ἐναντίας
3 τῶν ἀλλοφύλων. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὄ-
ρους ἐντεῦθεν· καὶ ἰσραὴλ ἵσταται ἐκ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν·
4 καὶ ὁ αὐλὼν ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθεν ἀνὴρ δυνα-
τὸς ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, γολιὰθ ἦν ὄνομα
αὐτῷ ἐκ γέθ· ὕψος αὐτῷ τεσσάρων πηχέων καὶ σπιθαμῆς.
5 καὶ περικεφαλαία χαλκῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώ-
ρακα ἀλυσιδοτὸν αὐτὸς ἐνδεδυκώς. καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ
θώρακος αὐτοῦ πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδή-
6 ρου. καὶ αἱ κνημῖδες αὐτοῦ χαλκαῖ αἱ ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐ-
τοῦ· καὶ ἀσπὶς χαλκῆ ἀναμέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Dicat nunc dominus noster, serui tui ante te quærent virum qui sciat psallere in cithara: & erit quando manebit super te spiritus malus ab-ante Dominum, & psallet in manibus suis, & benè erit tibi. 17 Et dixit Saul seruis suis: Prouidete nunc mihi virum qui aptus sit ad psallendum, & venire facietis eum ad me. 18 Et respondit vnus de pueris eius, & dixit: Ecce vidi filium Isai qui ex Bethlehhem, scientem psallere, & virum virtutis, & virum bellatorem, intelligentem in consilio, & virum pulchrum aspectu suo, & verbum Domini in auxilio eius. 19 Et misit Saul nuncios ad Isai, & dixit: Mitte mihi Dauid filium tuum qui est inter pecora. 20 Et tulit Isai oneratum asinum pane, & vtrem vini, & hœdum filium capræ vnum, & misit in manu Dauid filij sui ad Saul. 21 Et venit Dauid ad Saul, & ministrauit ante eum; & amauit illum valdè, & fuit ei portans arma eius. 22 Et misit Saul ad Isai dicens: Ministrabit nunc Dauid ante me, quia inuenit gratiam in oculis meis. 23 Et fuit quando mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & tulit Dauid chinaram, & psallebat in manu sua, & refrigerium fuit Sauli, & bene fuit ei, & ascendit desuper eum spiritus malus.

CAP. XVII.

ET congregauerunt Pelisthæi exercitum suum ad ineundum bellum, & congregati sunt ad Zzocho quę est tribui Iehudah, & posuerunt castra inter Zzocho & inter Ghazekah in Ephezzdummin. 2 Et Saul & homo Israel congregati sunt, & posuerunt castra in planicie glandis, & ordinauerunt prœlium ad occursum Pelisthæorum. 3 Et Pelisthæi stabant super montem hinc, & Israel stabat super montem hinc; & vallis inter eos. 4 Et exiit vir de-inter illos ex castris Pelisthæorum, Goliath nomen eius ex Gath: altitudo eius sex cubiti & palmus. 5 Et galea ærea super caput eius, & lorica squamarum ipse indutus, & pondus loricæ quinque mille sicli æris. 6 Et ocreæ æreæ super pedes eius, & hasta ærea exiens ex galea gestata inter humeros eius.

7 * וְחֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־
מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הֹלֵךְ לְפָנָיו׃
8 * וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם
לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי
וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וְיֵרֵד אֵלָי׃
9 * אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי וְהָיִינוּ לָכֶם
לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל־לוֹ וְהִכִּיתִיו וִהְיִיתֶם
לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ׃
10 * וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת
יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תְּנוּ־לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד׃
11 * וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי
הָאֵלֶּה וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד׃
12 * וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל
זָקֵן בָּא בַאֲנָשִׁים׃
13 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־
שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ
בַּמִּלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב
וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה׃
14 * וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי
15 שָׁאוּל׃ * וְדָוִד הֹלֵךְ וָשָׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת
אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית־לָחֶם׃
16 * וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים
17 יוֹם׃ * וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחֶיךָ
אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם הַזֶּה וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה
18 לְאַחֶיךָ׃ * וְאֵת עֲשֶׂרֶת חֲרִצֵי הֶחָלָב הָאֵלֶּה
תָּבִיא לְשַׂר הָאָלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם
וְאֶת־עֲרֻבָּתָם תִּקָּח׃
19 * וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה
נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים׃

7 * Haſtile autem haſtæ eius erat quaſi
liciatorium texentium. ipſum autem fer-
rum haſtæ eius ſexcentos ſiclos habebat
ferri. & armiger eius antecedebat eum.
8 * Stanſque clamabat aduerſum phalangas
Iſrael, & dicebat eis: Quare veniſtis para-
ti ad prœlium? Nunquid ego non ſum
Philiſtæus, & vos ſerui Saul? Eligite ex vo-
bis virum, & deſcendat ad ſingulare certa-
9 men. * Si quiuerit pugnare mecum & per-
B cuſſerit me, erimus vobis ſerui. ſi autem
ego præualuero & percuſſero eũ, vos ſer-
10 ui eritis & ſeruietis nobis. * Et aiebat Phi-
liſtæus: Ego exprobraui agminibus Iſrael
hodie. date mihi virum, & ineat mecum
11 ſingulare certamen. * Audiens autem
Saul & omnes Iſraelitæ ſermones Phili-
ſtæi huiuſcemodi, ſtupebant & metuebãt
12 nimis. * Dauid autem erat filius viri E-
phratæi, de quo ſuprà dictũ eſt, de Beth-
leem Iuda, cui nomen erat Iſai, qui habe-
bat octo filios, & erat vir in diebus Saul
ſenex & grandæuus inter viros.
13 * Abierunt autem tres filij eius maio-
res poſt Saul in prœlium. & nomina triũ
filiorum eius qui perrexerunt ad bellum,
Heliab primogenitus, & ſecundus Ami-
nadab, tertius quoque Samma.
14 * Dauid autem erat minimus. Tribus
15 ergo maioribus ſecutis Saulem, * abiit
Dauid & reuerſus eſt à Saul vt paſceret
gregem patris ſui in Bethleem.
16 * Procedebat verò Philiſtæus manè &
veſperè, & ſtabat quadraginta diebus.
17 * Dixit autem Iſai ad Dauid filiũ ſuum:
Accipe fratribus tuis ephi polentæ & de-
cem panes iſtos, & curre in caſtra ad fra-
18 tres tuos: * Et decem formellas caſei
has deferes ad tribunum. Et fratres tuos
viſitabis ſi rectè agant, & cum quibus or-
dinati ſunt diſce.
19 * Saul autem & illi & omnes filij Iſ-
rael in valle Terebinthi pugnabant ad-
uerſum Philiſtiim.

תרגום יונתן

7 וְאָעָא דְמוּרְנִיתֵיהּ כְּאַכְסַן דְגַרְדָאִין וְשִׁינְנָא דְמוּרְנִיתֵיהּ מַתְקַל שִׁית מְאָה תִּקְלֵי בַּרְזְלָא וְנָטֵיל תְּרֵיסָא אָזֵיל קֳדָמוֹהִי׃
8 וְקָם וְאַכְלֵי עַל סִדְרֵי קְרָבָא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן לְמָה אַתּוּן נָפְקִין לְסַדָּרָא קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי הֲלָא אֲנָא גָלְיַת פְּלִשְׁתָּאָה וְאַתּוּן
עַבְדִין לְשָׁאוּל בְּחַרוּ לְכוֹן גַבְרָא וְיֵיחוּת לְוָתִי׃ 9 אִם יְכוּל לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמִּי וְיִקְטְלִינַנִי וּנְהֵי לְכוֹן לְעַבְדִין וְאִם אֲנָא אֵיכוּל לֵיהּ וְאֶקְטְלִינֵיהּ
תְּהוֹן לַנָא לְעַבְדִין וְתִפְלְחוּן יָתָנָא׃ 10 וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה אֲנָא חַסְדֵית יַת סִידְרֵי יִשְׂרָאֵל יוֹמָא דֵין אַיְתוֹ לִי גַבְרָא וְנַגִּיחַ קְרָבָא כַּחֲדָא׃
11 וּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגָמֵי פְלִשְׁתָּאָה וְאִתְּבָרוּ וּדְחִילוּ לַחֲדָא׃
12 וְדָוִד בַּר גְּבַר אֶפְרָתִי הָדֵין מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וּשְׁמֵיהּ יִשַׁי וְלֵיהּ תְּמַנְיָא בְּנִין וְגַבְרָא בְּיוֹמֵי שָׁאוּל סִיב מְנֵי בִּבְחִירַיָּא׃
13 וַאֲזַלוּ תְּלָתָא בְּנֵי יִשַׁי רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל לִקְרָבָא וְשׁוּם תְּלָתָא בְנוֹהִי דַאֲזַלוּ בִּקְרָבָא אֱלִיאָב בֻּכְרָא וְתִנְיָנֵיהּ אֲבִינָדָב וּתְלִיתָאָה
שַׁמָּה׃ 14 וְדָוִד הוּא זְעֵירָא וּתְלָתָא רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל׃ 15 וְדָוִד אָזֵל וְתָאֵב מִלְוַת שָׁאוּל לְמִרְעֵי יַת עָנָא דַאֲבוּהִי בֵּית לָחֶם׃
16 וּקְרִיב פְּלִשְׁתָּאָה מַקְדִּים וּמַחְשִׁיךְ וְאִתְעַתַּד אַרְבְּעִין יוֹמִין׃
17 וַאֲמַר יִשַׁי לְדָוִד בְּרֵיהּ סַב כְּעַן לְאַחָךְ מְכִילְתָּא דְקַלְיָא הָדֵין וְעַשְׂרָא טוּלְמִין דִלְחֵמָא הָאִלֵּין וְאוֹבֵיל לְמַשְׁרִיתָא לְאַחָךְ׃
18 וְיַת עֲשַׂר גּוּבְנִין דְחַלְבָּא הָאִלֵּין תּוֹבֵיל לְרַב אַלְפָא וְיַת אַחָךְ תַּסְעַר לִשְׁלָם וְיַת טִיבְהוֹן תַּיְתֵי׃
19 וְשָׁאוּל וְאִינוּן וְכָל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא מְגִיחִין קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי׃

* Et hastile hastæ eius vt liciatorium texen- 7
tium, & lancea quæ super eum sexcentorum si-
clorum ferri: & gerens arma eius antecedebat
eum antè.
* Et stetit, & clamauit aduersum aciem 8
Israel, & dixit eis: Quare venitis vt ordi-
netis aciem ad bellum aduersum nos? nonne
ego sum Philistæus, & vos Hebræi Saul?
eligite vobis virum & descendat ad me.
* Et si quiuerit pugnare mecum, & percus- 9
serit me, erimus vobis in seruos; si autem ego
oppressero eum & percussero eum, eritis nobis
in seruos, & seruietis nobis.
* Et dixit Philistæus, Ecce ego exprobraui 10
aciem Israel in die hac: date ergo mihi virum,
& singulariter certabimus ambo.
* Et audiuit Saul & omnis Israel verba 11
Philistæi hæc, & stupebant & metuebant
nimis.
* Et Dauid filius viri Ephratæi iste de Beth- 12
leem Iudæ, & nomen ei Iesse, & ei octo fi-
lij, & vir senex in diebus Saul qui venit in
annis.
* Et abierunt tres filij Iesse maiores post 13
Saul in bellum, & nomen filiorum eius qui
perrexerunt ad bellum, Eliab primogeni-
tus eius, & secundus Aminadab, & tertius
Sama.
* Et Dauid ipse iunior, & tres maiores 14
abierunt post Saul.
* Et Dauid abijt, & reuersus est à Saul 15
vt pasceret oues patris sui in Bethleem.
* Et procedebat Philistæus manè surgens et 16
vespere, & firmatus erat aduersum Israel
quadraginta diebus.
* Et dixit Iesse Dauid filio suo, Accipe iam 17
fratribus tuis ephi farinæ huius, & decem pa-
nes istos, & curre in castra ad fratres tuos.
* Et decem formellas lactis has deferes tri- 18
buno; & fratres tuos visitabis in pacem, &
quibuscunque indigeant cognosces.
* Et Saul, & ipsi, & omnis vir Israel in 19
valle quercus pugnantes cum Philistijm.

7 * καὶ ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡσεὶ μεσάντιον ὑφαινόν-
των, καὶ λόγχη ἡ ἐπ' αὐτῷ ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου· καὶ ὁ
αἴρων τὰ ὅπλα αὐτοῦ προεπορεύετο αὐτοῦ ἔμπροσθεν.
8 * καὶ ἔστη καὶ ἐβόησεν εἰς τὴν παράταξιν ἰσραήλ· καὶ εἶ-
πε αὐτοῖς, ἱνατί ἐκπορεύεσθε παρατάξασθαι εἰς πόλε-
μον ἐξ ἐναντίας ἡμῶν, οὐκ ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος, καὶ
ὑμεῖς ἑβραῖοι τοῦ σαοὺλ; ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα καὶ
καταβήτω πρός με.
9 * καὶ ἐὰν δυνηθῇ πολεμῆσαι μετ' ἐμοῦ καὶ πατάξῃ
με, ἐσόμεθα ὑμῖν εἰς δούλους· ἐὰν δὲ ἐγὼ καταδυνα-
στεύσω αὐτοῦ καὶ πατάξω αὐτόν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς δούλους
καὶ δουλεύσετε ἡμῖν.
10 * καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος, ἰδοὺ ἐγὼ ὠνείδισα τὴν παρά-
ταξιν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· δότε οὖν μοι ἄνδρα,
καὶ μονομαχήσομεν ἀμφότεροι:
11 * καὶ ἤκουσε σαοὺλ καὶ πᾶς ἰσραὴλ τὰ ῥήματα τοῦ ἀλλο-
φύλου ταῦτα, καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.
12 * καὶ δαυὶδ υἱὸς ἀνδρὸς ἐφραθαίου οὗτος ἐκ βηθλεὲμ
ἰούδα, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰεσσαί, καὶ αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί· καὶ ὁ ἀνὴρ
πρεσβύτερος ἐν ἡμέραις σαοὺλ ἐληλυθὼς ἐν ἔτεσιν·
13 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρεῖς υἱοὶ ἰεσσαὶ οἱ μείζονες ὀπί-
σω σαοὺλ εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ὄνομα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν πο-
ρευθέντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐλιὰβ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ
ὁ δεύτερος ἀμιναδάβ, καὶ ὁ τρίτος σαμά.
14 * καὶ δαυὶδ αὐτὸς ὁ νεώτερος· καὶ οἱ τρεῖς οἱ μείζονες
ἐπορεύθησαν ὀπίσω σαοὺλ.
15 * καὶ δαυὶδ ἀπῆλθε, καὶ ἀνέστρεψεν ἀπὸ σαοὺλ ποιμαί-
νειν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν βηθλεέμ.
16 * καὶ προσήγγιζεν ὁ ἀλλόφυλος ὀρθρίζων καὶ ὀψίζων· καὶ
ἐστηλώθη ἐναντίον ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἡμέρας.
17 * καὶ εἶπεν ἰεσσαὶ δαυὶδ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λάβε δὴ τοῖς ἀ-
δελφοῖς σου τὸ οἰφὶ τοῦ ἀλφίτου τούτου καὶ τοὺς δέκα ἄρτους
τούτους, καὶ δράμε εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς σου.
18 * καὶ τὰς δέκα τρυφαλίδας τοῦ γάλακτος ταύτας
εἰσοίσεις τῷ χιλιάρχῳ, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ἐπισκέψῃ εἰς
εἰρήνην, καὶ ὅσα ἂν χρήζωσιν γνώσῃ.
19 * καὶ σαοὺλ, καὶ αὐτοὶ, καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλά-
δι τῆς δρυὸς πολεμοῦντες μετὰ τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et lignum hastæ eius sicut iugum textorum, & acies hastæ eius pondus sexcentum siclorum ferri; & ferens scutum ambulans ante eum.
8 Et stetit, & intonuit super ordines belli Israel, & dixit illis, Ad quid vos exeuntes ad ordinandum bellum cum Pelistæis? nónne ego Goliath Pelistæus, & vos serui Saulis? eligite vobis virum, & descendat ad me.
9 Si valebit ad ordinandum prœlium mecum, & occidet me, & erimus vobis ad seruos; & si ego valebo ei, & occidā eum, & eritis nobis ad seruos, & seruietis nobis.
10 Et dixit Pelistæus, Ego exprobraui ordines Israel hodie: venire facite mihi virum, & inibimus prœlium simul.
11 Et audiuit Saul & omnis Israel verba Pelistæi: & fracti sunt, & timuerunt valde.
12 Et Dauid filius viri Ephratæi huius, ex Bethlehhem de domo Iuda, & nomen eius Issai; & illi octo filij, & vir in diebus Saul senex numeratus in iuuenibus.
13 Et iuerunt tres filij Issai maiores, iuerunt post Saul ad bellum: & nomen trium filiorum eius, qui iuerunt in bello, Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, & tertius Samah.
14 Et Dauid ipse paruus, & tres magni iuerunt post Saul.
15 Et Dauid iuit, & redijt à Saul ad pascendum pecus patris sui Bethlehhem.
16 Et accessit Pelistæus anticipans, & vespertinans, & commoratus est quadraginta dies.
17 Et dixit Issai Dauid filio eius, Ferto nunc fratribus tuis mensuram tosti huius, & decem tortas panis has, & deferto ad exercitum ad fratres tuos.
18 Et decem caseos lactis hos deferes ad magistrum mille, & fratres tuos visitabis ad pacem, & bonitatem eorum afferes.
19 Et Saul, & illi, & omnis homo Israel in planicie glandis ineuntes bellum cum Pelistæis.

20 * וישכם דוד בבקר ויטש את הצאן על
שמר וישא וילך כאשר צוהו ישי ויבא המעגלה
והחיל היצא אל המערכה והרעו במלחמה:
21 * ותערך ישראל ופלשתים מערכה לקראת
22 מערכה: * ויטש דוד את הכלים מעליו
על יד שומר הכלים וירץ המערכה ויבא וישאל
23 לאחיו לשלום: * והוא מדבר עמם והנה
איש הבנים עולה גלית הפלשתי שמו מגת
ממערכות פלשתים וידבר כדברים האלה וישמע
24 דוד: * וכל איש ישראל בראותם את
25 האיש וינסו מפניו וייראו מאד: * ויאמר
איש ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי לחרף
את ישראל עלה והיה האיש אשר יכנו
יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו
ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל:
26 * ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו
לאמר מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי
הלז והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתי
הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים:
27 * ויאמר לו העם כדבר הזה לאמר כה יעשה
28 לאיש אשר יכנו: * וישמע אליאב אחיו הגדול
בדברו אל האנשים ויחר אף אליאב בדוד
ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט
הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את זדנך ואת
רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת:
29 * ויאמר דוד מה עשיתי עתה הלוא דבר הוא:
30 * ויסב מאצלו אל מול אחר ויאמר כדבר הזה
וישבהו העם דבר כדבר הראשון:
31 * וישמעו הדברים אשר דבר דוד ויגדו לפני
שאול ויקחהו:

20 * Surrexit itaque Dauid manè & com-
mẽdauit gregem cuſtodi, & onuſtus abijt
ſicut præceperat ei Iſai. Et venit ad locum
Magala & ad exercitum, qui egreſſus ad
pugnam vociferatus erat in certamine.
21 * Direxerat enim aciẽ Iſrael, ſed & Phi-
liſtijm ex aduerſo fuerant præparati.
22 * Derelinquens ergo Dauid vaſa quæ
attulerat ſub manu cuſtodis ad ſarcinas,
cucurrit ad locum certaminis; & interro-
gabat, ſi omnia rectè agerẽtur erga fratres
23 ſuos. * Cúmq; adhuc ille loqueretur eis,
apparuit vir ille ſpurius aſcẽdens Goliath
nomine Philiſtæus de Geth de caſtris Phi
liſtinorum. Et loquente eo hæc eadẽ ver-
24 ba, audiuit Dauid. * Omnes autem Iſrae-
litæ, cùm vidiſſent virum, fugerũt à facie
25 eius timentes eum valde. * Et dixit vnuſ-
quiſpiam de Iſrael: Num vidiſtis virum
hunc qui aſcẽdit? Ad exprobrandũ enim
Iſrael aſcendit. Virum ergo qui percuſſe-
rit eum, ditabit rex diuitijs magnis, & fi-
liam ſuam dabit ei, & domum patris eius
26 faciet abſq; tributo in Iſrael. * Et ait Da-
uid ad viros qui ſtabant ſecum: dicens,
Quid dabitur viro, qui percuſſerit Phili-
ſtæum hunc, & tulerit opprobrium de Iſ-
rael? Quis eſt enim hic Philiſtæus incir-
cũciſus qui exprobrauit aciem Dei viuen-
27 tis? * Referebat autẽ ei populus eundem
ſermonẽ: dicens, Hæc dabuntur viro qui
28 percuſſerit eum. * Quod cùm audiſſet
Heliab frater eius maior, loquente eo cũ
aliis iratus eſt contra Dauid, & ait: Qua-
re veniſti, & quare dereliquiſti paucul as
oues illas in deſerto? Ego noui ſuperbiam
tuam, & nequitiam cordis tui, quia vt vi-
29 deres prœlium deſcendiſti. * Et dixit Da-
uid, Quid feci? Nunquid non verbũ eſt?
30 * Et declinauit paululũ ab eo ad alium.
dixítq; eundem ſermonem. Et reſpondit
31 ei populus verbum ſicut prius. * Audita
ſunt autem verba quæ locutus eſt Dauid,
& annunciata in conſpectu Saul.

תרגום יונתן

20 ואקדים דוד בצפרא ושבק ית ענא על נטירא ונטל ואזל כמה דפקדיה ישי ואתא לכרקומא ומשירית עבדי קרבא נפקו
לסידרא ויבבו בקרבא: 21 וסדרו ישראל ופלשתאי סידרא לקדמות סידרא: 22 ושבק דויד ית מניא
דעלוהי על יד נטיר מניא ורהט לסידרא ואתא ושאל לאחוהי בשלם: 23 והוא ממליל עמהון והא גברא מביניהון סליק גלית
פלשתאה שמיה מגת מסדרי פלשתאי ומליל כפיתגמיא האילין ושמע דויד: 24 וכל אנש ישראל במחזיהון ית גברא ואפכו
מן קדמוהי ודחילו לחדא: 25 ואמר אנש ישראל החזיתון גברא דסליק הדין ארי לחסדא ית ישראל סליק ויהי גברא
דיקטליניה יעתרניה מלכא עותר סגי וית ברתיה יתן ליה וית בית אבוהי יעביד רברבין בישראל: 26 ואמר דויד לגבריא
דקימין עמיה למימר מה יתעבד לגברא דיקטול ית פלשתאה דיכי ויעדי חסודא מעל ישראל ארי מן פלשתאה ערלא הדין ארי חסד סידרי
עמא דיי קימא: 27 ואמר ליה עמא כפיתגמא הדין למימר כדין יתעביד לגברא דיקטליניה: 28 ושמע אליאב
אחוהי רבא במללותיה עם גבריא ותקיף רוגזה דאליאב בדויד ואמר למה דנן נחתתא ועל מן רטשתא זעיר ענא האנון במדברא אנא ידענא
ית בקרנותך וית בישות לבך ארי בדיל למחזי עבדי קרבא נחתתא: 29 ואמר דויד מה עבדית כען הלא פתגם הוא
אמירית: 30 ואסתחר מלותיה לקביל אחרן ואמר כפיתגמא הדין ואתיבוהי עמא כפתגמא קדמאה:
31 ואישתמעו פתגמיא דמליל דויד וחויאו קדם שאול ודברוהי:

*Et surrexit Dauid mane, & dimisit oues 20
in custodia, & accepit & abijt sicut præceperat
ei Iesse, & venit in rotunditatem, & exerci-
tum egrediens in pugnam, & vociferati sunt
in bello.
*Et direxerunt aciem Israel, & Philistijm 21
direxerunt aciem ex contraria acie.
*Et dereliquit Dauid vasa sua à seipso in 22
manu custodis ad sarcinas, et cucurrit in aciem,
& venit, & interrogauit fratres suos quæ
ad pacem.
*Et eo loquente cum eis, & ecce vir medius 23
ascendebat, nomen ei Galiath Philistæus de
Geth de acie Philistijm, & locutus est secun-
dum verba hæc, & audiuit Dauid.
*Et omnis vir Israel cùm vidissent ipsi vi- 24
rum, timuerunt nimis, & fugerũt à facie eius.
*Et dixit vir de Israel, Si vidistis virum 25
ascendentem hunc? quoniam ad exprobrandum
Israel ascendit. & erit vir qui percusserit eum
ditabit eum rex diuitiis magnis, & filiam suã
dabit ei, & domum patris eius faciet liberam
in Israel.
*Et dixit Dauid ad viros qui astabant se- 26
cum, dicens: Quid fiet viro qui percusserit
Philistæum illum, & abstulerit opprobrium ab
Israel? quoniam quis est Philistæus incircun-
cisus iste qui exprobrauit aciem Dei viuentis?
*Et dixit ei populus secundum verbum 27
hoc, dicens: Sic fiet viro qui percusserit eum.
*Et audiuit Eliab frater eius maior cùm lo- 28
queretur ipse ad viros, et iratus est furore Eliab
contra Dauid, & dixit: Quare descendisti, &
ad quem dereliquisti paruas oues illas in deser-
to? Ego noui superbiam tuam, & nequitiam
cordis tui, quoniam causa videndi prœlium
descendisti.
*Et dixit Dauid, Quid feci nunc? nunquid 29
non verbum est?
*Et reuersus est ab eo in partem alteram, 30
& dixit sic. & responderunt ei secundum
sermonem priorem.
*Et audita sunt verba Dauid quæ locutus 31
est, & annunciata sunt coram Saul.

20 *καὶ ὤρθρισε δαυὶδ τὸ πρωῒ καὶ ἀφῆκε τὰ πρόβατα ἐπὶ
φυλακῇ, καὶ ἔλαβε καὶ ἀπῆλθε καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ
ἰεσσαί· καὶ ἦλθεν εἰς τὴν στρογγύλωσιν καὶ τὴν δύναμιν τὴν
ἐκπορευομένην εἰς τὴν παράταξιν· καὶ ἠλάλαξαν ἐπὶ
21 τῷ πολέμῳ. *καὶ παρετάξαντο ἰσραὴλ, καὶ ἀλλόφυ-
λοι παρετάξαντο ἐκ τῆς ἐναντίας παρατάξεως.
22 *καὶ ἀφῆκεν δαυὶδ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ χεῖ-
ρα τοῦ σκευοφύλακος, καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν παράταξιν, καὶ
ἦλθε καὶ ἠρώτησε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τὰ εἰς εἰρήνην.
23 *καὶ αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὁ με-
σαῖος ἀνέβαινεν, ὄνομα αὐτῷ γολιὰθ ὁ φιλισταῖος ἐκ
γὲθ ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐλάλησε
κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἤκουσε δαυίδ.
24 *καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς τὸν ἄνδρα
ἐφοβήθησαν σφόδρα· καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ.
25 *καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἐξ ἰσραὴλ, εἰ ἑωράκατε τὸν ἄνδρα
τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον, ὅτι ὀνειδίσαι τὸν ἰσραὴλ ἀνέβη;
καὶ ἔσται ἀνὴρ ὃς ἂν πατάξῃ αὐτὸν, πλουτιεῖ αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς πλούτῳ μεγάλῳ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δώσει
αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσει ἐλεύθερον
ἐν ἰσραήλ.
26 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς συνεστηκότας
αὐτῷ λέγων, τί ποιηθή(σε)ται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ τὸν
ἀλλόφυλον ἐκεῖνον, καὶ ἀφέλῃ ὄνειδος ἀπὸ ἰσραήλ; ὅτι
τίς ἐστιν ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος οὗτος ὃς ὠνείδισε
παράταξιν θεοῦ ζῶντος;
27 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων, οὕ-
τως ποιηθή(σε)ται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ αὐτόν.
28 *καὶ ἤκουσεν ἐλιὰβ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ μείζων ἐν τῷ
λαλεῖν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ ὠργίσθη θυμῷ ἐλιὰβ
ἐν τῷ δαυὶδ, καὶ εἶπεν, ἱνατί τοῦτο κατέβης, καὶ ἐπὶ τίνα
ἀφῆκας τὰ μικρὰ πρόβατα ἐκεῖνα ἐν τῇ ἐρήμῳ; ἐγὼ
οἶδα τὴν ὑπερηφανίαν σου καὶ τὴν κακίαν τῆς καρδίας
σου, ὅτι ἕνεκεν τοῦ ἰδεῖν τὸν πόλεμον κατέβης.
29 *καὶ εἶπε δαυίδ, τί ἐποίησα νῦν, οὐχὶ ῥῆμά ἐστιν;
30 *καὶ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς μέρος ἕτερον, καὶ εἶπεν
οὕτως· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πρότερον.
31 *καὶ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι δαυὶδ οὓς ἐλάλησε· καὶ
ἀνηγγέλησαν ἐνώπιον σαοὺλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et anticipauit Dauid in mane & reliquit pecus super custodiam, & tulit & abijt sicut iussit illum Isai, & venit ad castra: & exercitus facientium bellum exierunt ad ordinem, & clanxerunt in prœlio. [21] Et ordinauerunt Israel & Pelistæi ordinem ad occursum ordinis. [22] Et reliquit Dauid vasa quæ super se super manum custodis vasorum, & cucurrit ad ordinem; & venit, & rogauit fratribus suis ad pacem. [23] Et ipse loquens cum illis, & ecce vir de-inter eos ascendit, Goliath Pelisthæus nomen eius ex Gath, ex ordinibus Pelisthæorum; & locutus est, vt verba ista, & audiuit Dauid. [24] Et omnis homo Israel in videndo eos virum, & verterunt ab-ante illum, & metuerunt valde. [25] Et dixit homo Israel, Num vidistis virum qui ascendit hunc, quia ad exprobrandum Israel ascendit? & erit vir qui occiderit eum, ditabit illum rex diuitijs magnis, & filiam suam dabit ei; & domum patris sui faciet magnates in Israel. [26] Et dixit Dauid viris qui stantes secum ad dicendum, Quid fiet viro qui occidet Pelisthæum præputiatum istum; & auferet ignominiam desuper Israel? quia quis Pelisthæus præputiatus iste? quia exprobrat ordinibus populi Dei manentis? [27] Et dixit illi populus sicut verbum hoc ad dicendum, Sic fiet viro qui occiderit illum. [28] Et audiuit Eliab frater eius maximus, in loqui eum cum viris, & inualuit indignatio ipsius Eliab in Dauid: & dixit, Ad quid huc descendisti? & super quem dereliquisti exiguum pecorum illorum in deserto? ego noui præsumptionem tuam, & malitiam cordis tui, quòd ad videndum facientes prœlium descendisti. [29] Et dixit Dauid, Quid feci nunc? nónne verbum fuit quod dixi? [30] Et reuersus est ab illo ad-eregione aliorum, & dixit sicut verbum hoc: & responderunt illi populus vt verbum anterius. [31] Et audita sunt verba quæ locutus est Dauid, & indicarunt ante Saul, & duxerunt eum.

32 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל אַל־יִפֹּל לֵב־אָדָם עָלָיו
עַבְדְּךָ יֵלֵךְ וְנִלְחַם עִם־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה ׃
33 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל־
הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי־נַעַר אַתָּה וְהוּא
34 אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל
רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בַּצֹּאן וּבָא הָאֲרִי וְאֶת־
35 הַדּוֹב וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר ׃ וְיָצָאתִי אַחֲרָיו
וְהִכִּתִיו וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו וַיָּקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ
36 וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִּיו ׃ גַּם אֶת־הָאֲרִי גַּם־
הַדּוֹב הִכָּה עַבְדֶּךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד
מֵהֶם כִּי חֵרֵף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים ׃
37 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי
וּמִיַּד הַדֹּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֵךְ וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ ׃
38 וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת־דָּוִד מַדָּיו וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת
39 עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן ׃ וַיַּחְגֹּר דָּוִד
אֶת־חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיֹּאֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא־נִסָּה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל לֹא־אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי
לֹא נִסִּיתִי וַיְסִרֵם דָּוִד מֵעָלָיו ׃
40 וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה חַלֻּקֵי
אֲבָנִים מִן־הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר־
לוֹ וּבַיַּלְקוּט וְקַלְעוֹ בְיָדוֹ וַיִּגַּשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי ׃
41 וַיֵּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הֹלֵךְ וְקָרֵב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ
42 נֹשֵׂא הַצִּנָּה לְפָנָיו ׃ וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה
אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ כִּי־הָיָה נַעַר וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה
43 מַרְאֶה ׃ וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב אָנֹכִי
כִּי־אַתָּה בָא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־
44 דָּוִד בֵּאלֹהָיו ׃ וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לְכָה
אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־בְּשָׂרְךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת
הַשָּׂדֶה ׃

32 *Ad quē cùm fuiſſet adductus, locutus
eſt ei: Non concidat cor cuiuſquā in eo.
Ego ſeruus tuus vadā, & pugnabo aduer-
33 ſus Philiſthæum. *Et ait Saul ad Dauid:
Nō vales reſiſtere Philiſthæo iſti; nec pu-
gnare aduerſus eū, quia puer es. hic au-
tem vir bellator eſt ab adoleſcentia ſua.
34 *Dixitq; Dauid ad Saul: Paſcebat ſeruus
tuus patris ſui gregem: & veniebat leo vel
vrſus, & tollebat arietem de medio gregis.
35 *Et perſequebar eos, & percutiebam,
eruebámq; de ore eorum. Et illi cōſurge-
bant aduerſum me, & apprehendebam
mentū eorū, & ſuffocabā, interficiebámq;
36 eos. *Nam & leonem & vrſum interfeci
ego ſeruus tuus. Erit igitur & Philiſthæus
E hic incircūciſus, quaſi vnus ex eis; qui au-
ſus eſt maledicere exercitui Dei viuentis.
37 *Et ait Dauid: Dominus qui eripuit me
de manu leonis, & de manu vrſi, ipſe me
liberabit de manu Philiſthæi huius. Dixit
autem Saul ad Dauid: Vade, & Dominus
38 tecum ſit. *Et induit Saul Dauid veſti-
mentis ſuis: & impoſuit galeam æream ſu-
per caput eius, & veſtiuit eum lorica.
39 *Accinctus ergo Dauid gladio eius ſu-
per veſtem ſuam, cœpit tentare ſi armatus
poſſet incedere. nō enim habebat cōſue-
tudinē. Dixitq; Dauid ad Saul: Non poſ-
ſum ſic incedere, quia nō vſum habeo. Et
40 depoſuit eam. *Et tulit baculum ſuum
quem ſemper habebat in manibus, & ele-
git ſibi quinque limpidiſſimos lapides de
torrente, & miſit eos in peram paſtoralem
quam habebat ſecum, & fundā manu tu-
lit, & proceſſit aduerſum Philiſthæum.
41 *Ibat autē Philiſthæus, incedens & ap-
propinquās aduerſum Dauid, & armiger
42 eius ante eū. *Cúmq; inſpexiſſet eū Phi-
liſtæus, & vidiſſet Dauid, deſpexit eū. Erat
aūt adoleſcens ruffus, & pulcher aſpectu.
43 *Et dixit Philiſthæus ad Dauid: Nun-
quid ego canis ſum, ꝙ tu venis ad me cū
baculo? Et maledixit Philiſthæus Dauid
in diis ſuis. 44 *Dixitq; ad Dauid: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cæli & beſtiis terræ.

תרגום יונתן

32 ואמר דויד לשאול לא יתבר לבא דאנשא מניה עבדך ייזיל ויגיח קרבא עם פלישתאה הדין ׃ 33 ואמר שאול
לדוד לא תיכול למיזל לפלישתאה הדין לאגחא קרבא עימיה ארי ינוק את והוא גבר עביד קרבין מינקותיה ׃ 34 ואמר דוד
לשאול רעיא הוה עבדך לאבוהי בענא ואתא אריא ואף דובא ונסיב אימרא מעדרא ׃ 35 ונפקית בתרוהי ומחיתיה ושיזבית
מפומיה וקם עלי ואחדית בלועיה ומחיתיה וקטלתיה ׃ 36 אף ית אריא אף דובא קטל עבדך ויהי פלשתאה ערלאה הדין
כחד מנהון ארי חסד סידרי עמא דיוי קיימא ׃ 37 ואמר דוד יוי דשיזבני מיד אריא ומיד דובא הוא ישיזבינני מידא דפלישתאה
הדין ואמר שאול לדוד איזיל ומימרא דיוי יהי בסעדך ׃ 38 ואלביש שאול ית דוד לבושוהי ויהב קולס דנחש על רישיה
ואלביש יתיה שריינא ׃ 39 וזריז דוד ית חרביה מעל ללבושוהי ולא אבה למיזל ארי לא אילוף ואמר דוד לשאול לית אנא יכיל
למיזל באילין ארי לא אילופית ואעדינון דוד מניה ׃ 40 ונסיב חטריה בידיה ובחר ליה חמשא שעועי אבניא מן נחלא
ושוי יתהון במאן רעיא דיליה ובטרמיליה וקלעיה בידיה וקריב לות פלשתאה ׃ 41 ואזל פלישתאה אזיל וקריב לות דוד
וגברא נטיל תריסא קדמוהי ׃ 42 ואסתכי פלשתאה וחזא ית דוד ושטיה ארי הוה ינוק וסמוק ושפיר בריויה ׃
43 ואמר פלישתאה לדוד הכלב שטי אנא דאת אתי עלי בחטריא ולטט פלשתאה ית דוד בטעותיה ׃ 44 ואמר
פלשתאה לדוד איתא עלי ואתן ית בשרך לעופא דשמיא ולבעירא דחקלא ׃

* Et dixit Dauid ad Saul, Non concidat 32
cor Domini mei super eum, quoniã seruus tuus
vadet, & pugnabit cum Philistæo isto.
* Et ait Saul ad Dauid, Non poteris ire 33
contra Philistæum istum, vt pugnes aduersus
eum, quoniam tu puer es, ipse autem vir est bel-
lator ab adolescentia sua.
* Et dixit Dauid ad Saul, Pascens erat ser- 34
uus tuus in grege patri suo: & quando venie-
bat leo vel vrsus, & accipiebat ouẽ de grege:
* Et egrediebar post eum, & percutiebam 35
eum, & eruebam de ore eius; & si insurgebat
aduersum me, apprehendebam guttur eius, &
percutiebam eũ, & interficiebam eum. * Et 36
leonem & vrsum percutiebat seruus tuus, &
erit Philistæus iste incircũcisus vt vnus horum,
qui improperauit aciem Dei viuentis. * Et ait 37
Dauid, Dominus Deus eripuit me de ore leonis
et de manu vrsi, ipse liberabit me de manu Phi-
listæi incircuncisi huius: & dixit Saul ad Da-
uid, Vade, & erit Dominus tecum. * Et induit 38
Saul Dauid vestimento suo, & galeam æream
imposuit super caput eius, & vestiuit eũ lorica.
* Et accinctus est Dauid gladio eius super 39
thoracem suum, & laborauit circumambu-
lans Dauid, cùm ambularet in eis, quoniam
inexpertus erat: & dixit Dauid ad Saul, Nõ
possum incedere in istis, quoniam non expertus
sum, & deposuit ea à seipso. * Et accepit Da- 40
uid baculum suum in manu sua, & elegit sibi
quinq; lapides limpidos de torrente, & posuit
eos in pera pastorali, quæ erat ei ad collectionẽ,
& funda sua in manu sua, & processit aduer-
sum virum Philistæum. * Et iuit Philistæus 41
incedens & appropinquans aduersum Dauid,
& vir gerens scutum ante eum. * Et inspe- 42
xit Philistæus & vidit Dauid, et despexit eũ,
quoniam erat puer, & ipse ruffus cum pulchri-
tudine oculorũ. * Et dixit Philistæus ad Da- 43
uid, Nũquid canis ego sum, quòd egressus es in
baculo et lapidibus cõtra me? & maledixit Phi
listæus Dauid in dijs suis. * Et dixit Philistæus 44
ad Dauid, Veni ad me, & dabo carnes tuas
volatilibus cæli & bestijs terræ.

32 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, μὴ συμπεσέτω ἡ καρ-
δία τοῦ κυρίου μου ἐπ' αὐτὸν, ὅτι δοῦλός σου πορεύεται καὶ πο-
33 λεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου: * καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς
δαυίδ, οὐ μὴ δυνήσῃ πορευθῆναι πρὸς τὸν ἀλλόφυλον τοῦ-
τον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτὸν, ὅτι σὺ παιδάριον εἶ, αὐτὸς
34 δὲ ἀνήρ ἐστι πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ: * καὶ εἶπε δα-
υὶδ πρὸς σαοὺλ, ποιμαίνων ἦν ὁ δοῦλός σου ἐν τῷ ποιμ-
νίῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ· καὶ ὅταν ἤρχετο λέων ἢ ἄρκτος, καὶ ἐ-
35 λάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς ἀγέλης. * καὶ ἐξηρχόμην
κατόπισθεν αὐτοῦ, καὶ ἐπάτασσον αὐτὸν, καὶ ἐξέσπων ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, καὶ εἰ ἐπανίστατο ἐπ' ἐμὲ ἐκράτουν τοῦ φάρυγ-
36 γος αὐτοῦ, καὶ ἐπάτασσον αὐτὸν, καὶ ἐθανάτουν αὐτόν. * καὶ
τὸν λέοντα καὶ τὴν ἄρκτον ἔτυπτεν ὁ δοῦλός σου, καὶ ἔσται ὁ ἀλ-
λόφυλος οὗτος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἓν τούτων· ὃς ὠνείδισε
37 παράταξιν θεοῦ ζῶντος. * καὶ εἶπε δαυίδ, κύριος ὁ θεὸς
ἐξείλετό με ἐκ στόματος τοῦ λέοντος καὶ ἐκ χειρὸς τῆς ἄρκτου,
αὐτὸς ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου τοῦ ἀπεριτ-
μήτου τούτου· καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, πορεύου καὶ ἔσται ὁ
38 κύριος μετὰ σοῦ. * καὶ ἐνέδυσε σαοὺλ τὸν δαυὶδ τὸν μαν-
δίαν αὐτοῦ, καὶ περικεφαλαίαν χαλκῆν ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν
39 κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν θώρακα. * καὶ ἐζώσατο
δαυὶδ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ θώρακος αὐτοῦ· καὶ ἐ-
κοπίασε περιπατήσας δαυὶδ ἐν τῷ βαδίζειν ἐν αὐτοῖς,
ὅτι ἄπειρος ἦν· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, οὐ μὴ δύνωμαι
πορευθῆναι ἐν τούτοις, ὅτι οὐ πεπείρασμαι· καὶ περιείλετο
40 αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐν τῇ
χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους λείους ἐκ τοῦ
χειμάρρου· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ
ὄντι αὐτῷ εἰς συλλογήν· καὶ ἡ σφενδόνη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ
41 αὐτοῦ, καὶ προσῆλθε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἀλλόφυλον. * καὶ
ἐπορεύθη ὁ ἀλλόφυλος πορευόμενος καὶ ἐγγίζων πρὸς δα-
42 υίδ· καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ αἴρων τὸν θυρεὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. * καὶ ἐπέ-
βλεψεν ὁ ἀλλόφυλος καὶ εἶδε τὸν δαυίδ, καὶ ἐξουδένωσεν αὐ-
τόν, ὅτι ἦν παιδάριον, καὶ αὐτὸς πυῤῥάκης μετὰ κάλλους ὀφ-
43 θαλμῶν. * καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυίδ, μὴ κύων ἐγώ
εἰμι ὅτι ἐξῆλθες ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις ἐπ' ἐμέ; καὶ κατηρά-
44 σατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν δαυὶδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν ὁ
ἀλλόφυλος πρὸς δαυίδ, δεῦρο πρός με, καὶ δώσω τὰς σάρ-
κας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et dixit Dauid Sauli, Non frangetur cor hominis ab eo; seruus tuus ibit & inibit bellum cum Pelisthæo hoc.
33 Et dixit Saul Dauidi, Non valebis ad eundum ad Pelisthæum hunc, ad ineundum prœlium cum illo, quia puer tu, & ipse vir fa-
ciens prœlia à pueritia sua.
34 Et dixit Dauid ad Saul, Pastor fuit seruus tuus patri suo in pecore, & venit leo & etiam vrsus, &
tulit agnum ex grege.
35 Et exij post eum, & percussi eum, & eripui ex ore eius; & stetit super me, & apprehendi in maxilla
eius, & percussi eum, & occidi eum.
36 Etiam leonem & vrsum occidit seruus tuus: & erit Pelisthæus præputiatus hic
vt vnus ex illis, quia exprobrauit ordinibus populi Domini manentis.
37 Et dixit Dauid, Dominus qui liberauit me de
manu leonis & de manu vrsi, ipse liberabit me de manu Pelisthæi huius. & dixit Saul ad Dauid, Vade, & dictum Domini erit in auxilio
tuo.
38 Et vestiuit Saul Dauid vestimenta sua, & dedit galeam chalybis super caput eius, & vestiuit eum loricam.
39 Et cinxit Dauid gladium eius desuper vestimenta sua, & non potuit ad eundum quia non doctus: & dixit Dauid ad Saul, Non
ego valens ad eundum in istis, quia non doctus fui; & transire fecit illa Dauid à se.
40 Et tulit baculum suum in manu sua, & elegit sibi quinque læuitates lapidum ex fluuio, & posuit illos in vase pastoris, quod ei, & in
pera sua; & funda sua in manu sua, & appropinquauit Pelisthæo.
41 Et iuit Pelisthæus iens & appropinquans ad Dauid; & vir ferens
scutum ante ipsum.
42 Et respexit Pelisthæus & vidit Dauid, & contempsit illum quia fuit puer & ruffus, & pulcher aspectu.
43 Et dixit Pelisthæus ad Dauid, Num canis despectus ego, quòd tu venis super me in baculis? & maledixit Pelisthæus Dauid in
errore suo.
44 Et dixit Pelisthæus ad Dauid, Veni ad me, & dabo carnem tuam volatilibus cæli, & feris agri.

45 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב
וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי בָא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ׃
46 הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּיתִךָ
וַהֲסִרֹתִי אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה
פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ
וְיֵדְעוּ כָּל־הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל׃
47 וְיֵדְעוּ כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית
יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם
48 בְּיָדֵנוּ׃ וְהָיָה כִּי־קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב
לִקְרַאת דָּוִד וַיְמַהֵר דָּוִד וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת
49 הַפְּלִשְׁתִּי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ אֶל־הַכֶּלִי וַיִּקַּח
מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחוֹ
וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אָרְצָה׃
50 וַיֶּחֱזַק דָּוִד מִן־הַפְּלִשְׁתִּי בַּקֶּלַע וּבָאֶבֶן וַיַּךְ אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִיתֵהוּ וְחֶרֶב אֵין בְּיַד־דָּוִד׃
51 וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת־חַרְבּוֹ
וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ וַיְמֹתְתֵהוּ וַיִּכְרָת־בָּהּ אֶת־רֹאשׁוֹ
וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי־מֵת גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ׃
52 וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיָּרִעוּ וַיִּרְדְּפוּ
אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים עַד־בּוֹאֲךָ גַיְא וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן
וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרַיִם וְעַד־
גַּת וְעַד־עֶקְרוֹן׃
53 וַיָּשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּלֹק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים
54 וַיָּשֹׁסּוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם׃ וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־רֹאשׁ
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלָם וְאֶת־כֵּלָיו שָׂם
55 בְּאָהֳלוֹ׃ וְכִרְאוֹת שָׁאוּל אֶת־דָּוִד יֹצֵא
לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל־אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא בֶּן־
מִי־זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חֵי־נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ
אִם־יָדָעְתִּי׃

45 *Dixit autē Dauid ad Philiſtæum, Tu
venis ad me cū gladio & haſta, & clypeo;
F ego autē venio ad te in nomine Dñi exer-
cituū Dei agminum Iſrael, quibus expro-
46 braſti *Hodie: & dabit te Dñs in manu
mea, & percutiā te & auferam caput tuū
à te. Et dabo cadauera caſtrorū Philiſtiim
hodie volatilibus cæli & beſtiis terræ, vt
ſciat omnis terra, quia eſt Deus in Iſrael.
47 *Et nouerit vniuerſa Eccleſia hæc, quia
non in gladio, nec in haſta ſaluat Dñs.
ipſius enim eſt bellū, & tradet vos in ma-
48 nus noſtras. *Cùm ergo ſurrexiſſet Phili-
ſtæus, & veniret & appropinquaret cōtra
Dauid, feſtinauit Dauid & occurrit ad pu
49 gnam ex aduerſo Philiſtæi. *Et miſit ma-
nū ſuam in perā, tulítq; vnum lapidē, &
funda iecit, & circunducens percuſſit eū
in fronte. Et infixus eſt lapis in frōte eius,
& cecidit in faciem ſuam ſuper terram.
50 *Præualuítq; Dauid aduerſum Philiſtæū
in funda & lapide, percuſſúmq; Philiſtæū
interfecit. Cúmque gladiū nō haberet in
51 manu Dauid; *Cucurrit & ſtetit ſuper Phi
liſtæū, & tulit gladiū eius, & eduxit eum
G de vagina ſua, & interfecit eū, præcidítq;
caput eius. Videntes autem Philiſtiim q
mortuus eſſet fortiſsimus eorū, fugerunt.
52 *Et conſurgentes viri Iſrael & Iuda, vo-
ciferati ſunt, & perſecuti ſunt Philiſtæos
vſq; dum venirent in vallē, & vſq; ad por-
tas Accharon. Ceciderúntq; vulnerati de
Philiſtiim in via Sarim, & vſque ad Geth,
53 & vſq; ad Accharon. *Et reuertentes filij
Iſrael poſtquā perſecuti ſunt Philiſtæos,
54 inuaſerunt caſtra eorum. *Aſſumens aūt
Dauid caput Philiſtęi, attulit illud in Hie
rusalem, arma verò eius poſuit in taber-
55 naculo ſuo. *Eo aūt tempore quo vide-
rat Saul Dauid egredientem contra Phi-
liſtæum, ait ab Abner, principem militiæ
ſuæ: De qua ſtirpe deſcendit hic adole-
ſcens? Dixítque Abner, Viuit anima tua
rex, ſi noui.

תרגום יונתן

45 וַאֲמַר דָוִד לִפְלִשְׁתָּאָה הָא אַתְּ אָתֵי עֲלַי בְּחַרְבָּא וּבְמוּרְנִיתָא וּבְרוּמְחָא וַאֲנָא אָתֵי עֲלָךְ בִּשְׁמָא דַיְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא סִדְרֵי דְיִשְׂרָאֵל
דְחַסֵדְתָּא׃ 46 יוֹמָא הָדֵין יִמְסְרִינָךְ יְיָ בִּידִי וְאֶקְטְלִינָךְ וְאַעְדֵי יָת רֵישָׁךְ מִינָךְ וְאֶתֵּן פִּגְרֵי מַשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי יוֹמָא הָדֵין לְעוֹפָא
דִשְׁמַיָא וּלְחֵיוַת אַרְעָא וְיִדְעוּן כָּל דַיָרֵי אַרְעָא אֲרֵי אִית אֱלָהָא קַיָמָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 47 וְיִדְעוּן כָּל קְהָלָא הָדֵין אֲרֵי לָא בְּחַרְבָּא
וּבְמוּרְנִיתָא פָרִיק יְיָ אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ נִצְחָן קְרָבָא וְיִמְסַר יַתְכוֹן בִּידָנָא׃ 48 וַהֲוָה כַּד קָם פְּלִשְׁתָּאָה וַאֲזַל וּקְרֵב לְקַדְמוּת
דָוִד וְאוֹחִי דָוִד וּרְהַט לְסִדְרָא לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאָה׃ 49 וְאוֹשִׁיט דָוִד יָת יְדֵיהּ לְמָנָא וּנְסֵיב מִתַּמָן אַבְנָא וְאַחֲזַר וּמְחָא יָת
פְּלִשְׁתָּאָה עַל בֵּית עֵינוֹהִי וּטְבַעַת אַבְנָא בְּבֵית עֵינוֹהִי וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃ 50 וּתְקֵיף דָוִד מִן פְּלִשְׁתָּאָה בְּקִילְעָא
וּבְאַבְנָא וּמְחָא יָת פְּלִשְׁתָּאָה וְקַטְלֵיהּ וְחַרְבָּא לֵית בִּידָא דְדָוִד׃ 51 וּרְהַט דָוִד וְקָם בִּפְלִשְׁתָּאָה וּנְסֵיב יָת חַרְבֵּיהּ וְשַׁלְפַהּ
מִנִדְנַהּ וְקַטְלֵיהּ וּפְסַק בַּהּ יָת רֵישֵׁיהּ וַחֲזוֹ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי מִית גִּבָּרְהוֹן וְאַפְכוּ׃ 52 וְקָמוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְיַבִּיבוּ וּרְדַפוּ
יָת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד מַעֲלָנָא דְגַיְא וְעַד תַּרְעֵי עֶקְרוֹן וּנְפַלוּ קְטִילֵי פְלִשְׁתָּאֵי בְּאוֹרַח שַׁעֲרַיִם וְעַד גַּת וְעַד עֶקְרוֹן׃ 53 וְתָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִלְמִרְדַּף בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּבְזוֹ יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן׃ 54 וּנְסֵיב דָוִד יָת רֵישָׁא דִפְלִשְׁתָּאָה וְאַיְתְיֵיהּ לִירוּשְׁלֶם וְיָת זַיְנֵיהּ שַׁוִי בְּמַשְׁכְּנֵיהּ׃
55 וְכַד חֲזָא שָׁאוּל יָת דָוִד נָפֵיק לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאָה אֲמַר לְאַבְנֵר רַב חֵילָא בַּר מַן דֵין עוּלֵימָא אַבְנֵר וַאֲמַר אַבְנֵר חֵי נַפְשָׁךְ מַלְכָּא
אִם יְדַעְנָא׃

Et dixit Dauid ad Philistæum, Tu venis ad 45
me in gladio & in hasta, & in clypeo; ego autē
venio ad te in nomine Domini exercituum Dei
aciei Israel cui exprobrasti. Hodie: & clau 46
det te Dominus hodie in manus meas, et inter-
ficiam te, & auferam caput tuum à te; & da-
bo cadauera tua & cadauera castrorum Phili-
stijm in die hac volatilibus cæli & bestiis terræ.
& cognoscet omnis terra quòd erit Deus in Is-
rael. Et nouerit vniuersa Ecclesia hæc, 47
quòd non in hasta neque in gladio saluat Domi-
nus, quoniā Domini bellum, & tradet vos in
manus nostras. Et surrexit Philistæus & 48
iuit, & appropinquauit in congressum Dauid,
& Dauid festinauit, & egressus est & ipse in
pugnam in occursum Philistæi.
Et extendit Dauid manū suam in peram; 49
& accepit inde lapidem vnum, & funda iecit,
& percussit Philistæum in fronte sua, & infi-
xus est lapis in fronte eius, & cecidit in faciem
suam super terram. Et præualuit Dauid 50
super Philistæum funda & lapide in die illa, et
percussit Philistæum & interfecit eum; & gla
dius non erat in manu Dauid.
Et cucurrit Dauid & stetit super eū, & 51
tulit gladiū eius, & eduxit eum de vagina sua,
& interfecit eum, & abstulit in eo caput eius:
& viderunt Philistijm quòd mortuus esset for-
tis eorum, & fugerunt. Et surrexerunt 52
viri Israel & Iuda, et vociferati sunt, & per-
secuti sunt post Philistæos vsque ad ingressum
Geth, & vsque ad portam Accaron; & ceci-
derunt vulnerati Philistijm in via portarū &
vsque ad Geth, & vsque ad Accaron. Et 53
reuersi sunt viri Israel declinantes post Phili-
stijm, & prædati sunt castra eorum.
Et accepit Dauid caput Philistæi, & attu 54
lit illud in Hierusalem, & arma eius posuit in
tabernaculo suo.
Et vt vidit Saul Dauid exeuntē in occur- 55
sum Philistæi, ait ad Abener principem exerci-
tus, Filius cuius adolescens iste Abener? & re-
spondit Abener, & dixit: Viuit anima tua
domine mi rex, non noui.

45 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον, σὺ ἔρχῃ πρός
με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι
πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι κυρίου σαβαὼθ θεοῦ παρατάξεως
46 ἰσραὴλ, ἣν ὠνείδισας. σήμερον καὶ συγκλείσει σε κύ-
ριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ ἀποκτενῶ σε καὶ ἀ-
φελῶ τὴν κεφαλήν σου ἀπὸ σοῦ, καὶ δώσω τὰ κῶλά σου καὶ
τὰ κῶλα τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ
γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅτι ἔστι θεὸς ἐν ἰσραήλ.
47 καὶ γνώσεται πᾶσα ἐκκλησία αὕτη, ὅτι οὐκ ἐν δό-
ρατι οὐδὲ ἐν μαχαίρᾳ σώζει κύριος, ὅτι τοῦ κυρίου ὁ πό-
48 λεμος, καὶ παραδώσει ὑμᾶς εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. καὶ
ἀνέστη ὁ ἀλλόφυλος καὶ ἐπορεύθη καὶ ἤγγισεν εἰς συνάντη-
σιν τῷ δαυίδ, καὶ δαυὶδ ἐτάχυνε καὶ ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς
49 τὴν παράταξιν εἰς συνάντησιν τοῦ ἀλλοφύλου. καὶ ἐξέ-
τεινε δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖ-
θεν λίθον ἕνα, καὶ ἐσφενδόνησε καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον
εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ διέδυ ὁ λίθος ἐπὶ τὸ μέτωπον
αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.
50 καὶ ἐκραταιώθη δαυὶδ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον τῇ σφεν-
δόνῃ καὶ τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλ-
λόφυλον καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν
51 τῇ χειρὶ δαυίδ. καὶ ἔδραμε δαυίδ, καὶ ἐπέστη ἐπ' αὐτόν,
καὶ ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἐξέσπασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ
κουλεοῦ αὐτῆς καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἀφεῖλεν ἐν αὐτῇ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι τέθνηκεν ὁ
52 δυνατὸς αὐτῶν, καὶ ἔφυγον. καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες ἰσρα-
ὴλ καὶ ἰούδα, καὶ ἠλάλαξαν, καὶ κατεδίωκον ὀπίσω τῶν ἀλ-
λοφύλων ἕως τῆς εἰσόδου γὲθ καὶ ἕως τῆς πύλης ἀκκαρών· καὶ
ἔπεσον τραυματίαι τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν
53 καὶ ἕως γὲθ καὶ ἕως ἀκκαρών. καὶ ἀνέστρεψαν ἄνδρες ἰσ-
ραὴλ ἐκκλίνοντες ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, καὶ προενόμευ-
54 σαν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν· καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὴν κεφα-
λὴν τοῦ ἀλλοφύλου καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὴν εἰς ἱερουσαλήμ· καὶ
55 τὰ σκεύη αὐτοῦ ἔθετο ἐν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ. καὶ ὡς εἶδε
σαοὺλ τὸν δαυὶδ ἐκπορευόμενον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀλλοφύ-
λου, εἶπε πρὸς ἀβενὴρ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως, υἱὸς
τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος ἀβενήρ; καὶ ἀπεκρίθη ἀβενήρ, καὶ
εἶπε, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ, οὐκ οἶδα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et dixit Dauid ad Pelisthæum, Ecce tu veniens super me in gladio, & in hasta, & in lancea; & ego veniens super te in nomine Domini Szebaoth, Dei ordinum Israel cui exprobrasti. 46 Hodie tradet te Dominus in manu mea, & occidam te, & abscindam caput tuum abs te, & dabo cadauera exercitus Pelisthæorū hodie volatilibus cæli & animanti terræ: & cognoscent omnes habitatores terræ, quòd est Deus permanens in Israel. 47 Et cognoscent omnis congregatio hæc, quòd non in gladio & non in hasta liberans Dominus, quia ex ante Dominum victorem bellum, & tradet vos in manu nostra.

48 Et fuit quando surrexit Pelisthæus & iuit, & appropinquauit in occursum Dauid: & festinauit Dauid, & cucurrit ad ordinem in occursum Pelisthæi. 49 Et extendit Dauid manum suam ad vas, & tulit inde lapidem, & conuoluit, & percussit Pelisthæum super domum oculorum eius, & infixus est lapis in domo oculorum eius, & cecidit super nasum suum super terram. 50 Et præualuit Dauid à Pelisthæo in funda & in lapide, & percussit Pelisthæum, & occidit eum, & gladius non erat in manu Dauid. 51 Et cucurrit Dauid & stetit in Pelisthæo, & tulit gladium illius, & euaginauit eum è theca ipsius, & occidit illum, & abscidit in eo caput illius, & viderunt Pelisthæi quòd mortuus est robustus ipsorum, & verterunt. 52 Et surrexerunt homo Israel, & Iehuda, & iubilauerunt, & secuti sunt Pelisthæos vsque ad introitum Gia, & vsque ad portas Ghekron: & ceciderunt occisi Pelisthæorum in via Segharim, & vsque Gath, & vsque Ghekron. 53 Et redierunt filij Israel à sequendo post Pelisthæos, & diripuerunt castra illorum.

54 Et tulit Dauid caput Pelisthæi, & venire fecit illud ad Ierusalem, & arma illius posuit in tentorio suo.

55 Et quando vidit Saul Dauid exeuntem ad occursum Pelisthæi, dixit ad Abner magistrum exercitus, Filius cuius hic adolescens? & dixit Abner, Viuit anima tua rex, si noui.

56 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶּן־מִי־זֶה הָעָלֶם׃
57 * וּכְשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֹתוֹ
אַבְנֵר וַיְבִאֵהוּ לִפְנֵי שָׁאוּל וְרֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי בְּיָדוֹ׃
58 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל בֶּן־מִי אַתָּה הַנָּעַר וַיֹּאמֶר
דָּוִד בֶּן־עַבְדְּךָ יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי׃

יח

1 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֶל־שָׁאוּל וְנֶפֶשׁ
יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֶּאֱהָבוֹ יְהוֹנָתָן
2 כְּנַפְשׁוֹ׃ * וַיִּקָּחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא
3 נְתָנוֹ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו׃ * וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד
4 בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ׃ * וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן
אֶת־הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדָּיו וְעַד־
חַרְבּוֹ וְעַד־קַשְׁתּוֹ וְעַד־חֲגֹרוֹ׃
5 * וַיֵּצֵא דָוִד בְּכֹל אֲשֶׁר יִשְׁלָחֶנּוּ שָׁאוּל יַשְׂכִּיל
וַיְשִׂמֵהוּ שָׁאוּל עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטַב בְּעֵינֵי
כָּל־הָעָם וְגַם בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל׃
6 * וַיְהִי בְּבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּר
וְהַמְּחֹלוֹת לִקְרַאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה
7 וּבְשָׁלִשִׁים׃ * וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת
וַתֹּאמַרְןָ הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו׃
8 * וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה
וַיֹּאמֶר נָתְנוּ לְדָוִד רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ הָאֲלָפִים
9 וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה׃ * וַיְהִי שָׁאוּל עוֹוֵן אֶת־
10 דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּתְנַבֵּא
בְתוֹךְ־הַבַּיִת וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָדוֹ כְּיוֹם בְּיוֹם
11 וְהַחֲנִית בְּיַד־שָׁאוּל׃ * וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־
הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אַכֶּה בְדָוִד וּבַקִּיר וַיִּסֹּב דָּוִד מִפָּנָיו
פַּעֲמָיִם׃

56 *Et ait rex, Interroga tu cuius filius sit
57 iste puer. *Cúmque regressus esset Dauid
percusso Philistæo, tulit eũ Abner, & in-
troduxit coram Saule, caput Philistæi ha-
58 bētem in manu sua. *Et ait ad eum Saul,
De qua progenie es ô adolescens? Dixítq;
Dauid, Filius serui tui Isai Bethleemitæ
ego sum. CAP. XVIII.
1 ET factum est cùm complesset loqui ad
A Saul, anima Ionathæ conglutinata est
animæ Dauid, & dilexit eũ Ionathas qua-
2 si animã suã. *Tulítq; eum Saul in die il-
la, & non cõcessit ei vt reuerteretur in do-
3 mum patris sui. *Inierunt autē Dauid &
Ionathas fœdus. Diligebat enim eũ quasi
4 animã suã. *Nam expoliauit se Ionathas
tunica qua erat indutus, & dedit eam Da-
uid & reliqua vestimenta sua vsq; ad gla-
5 diũ & arcum suũ, & vsq; ad balteũ. *Egre-
diebatur quoq; Dauid ad omnia quæcun
B que misisset eum Saul, & prudenter se age
bat. Posuitque eũ Saul super viros belli, &
acceptus erat in oculis vniuersi populi,
maximéque in conspectu famulorũ Saul.
6 *Porrò cùm reuerteretur percusso Phi
listæo Dauid, egressæ sunt mulieres de
vniuersis vrbibus Israel, cantantes, cho-
rósq; ducentes in occursum Saul regis, in
7 tympanis lętitiæ & in sistris. *Et præcine-
bant mulieres ludētes atq; dicentes: Per-
cussit Saul mille, & Dauid decem millia.
8 *Iratus est autem Saul nimis, & displi-
cuit in oculis eius iste sermo. Dixítque:
C Dederunt Dauid decem millia, & mihi
mille dederũt. Quid ei superest nisi solum
9 regnũ? *Non rectis ergo oculis Saul
aspiciebat Dauid à die illa & deinceps.
10 *Post diem autem alteram inuasit spi-
ritus Dei malus Saul, & prophetabat in
medio domus suæ. Dauid autem psallebat
manu sua, sicut per singulos dies. Tene-
11 bátq; Saul lanceam. *Et misit eam, putās
quòd cõfigere posset Dauid cum pariete.
Et declinauit Dauid à facie eius secundò.

תרגום יונתן

56 וַאֲמַר מַלְכָּא שְׁאַל לָךְ אַתְּ בַּר מַן דֵּין עוּלֵימָא׃ 57 וְכַד תָּב דָּוִד מִלְּמִקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאָה וּדְבַר יָתֵיהּ אַבְנֵר וְאַיְתְיֵיהּ לִקְדָם שָׁאוּל וְרֵישָׁא דִפְלִשְׁתָּאָה בִּידֵיהּ׃ 58 וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל בַּר מַן אַתְּ עוּלֵימָא וַאֲמַר דָּוִד בַּר עַבְדָּךְ יִשַׁי דְּמִבֵּית לָחֶם׃

יח

1 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְמַלָּלָא עִם שָׁאוּל וְנַפְשָׁא דִיהוֹנָתָן אִתְחַבְּבַת בְּנַפְשָׁא דְדָוִד וְרַחְמֵיהּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשֵׁיהּ׃ 2 וְדַבְרֵיהּ שָׁאוּל בְּיוֹמָא הַהוּא וְלָא שַׁבְקֵיהּ לְמֵיתַב לְבֵית אֲבוּהִי׃ 3 וּגְזַר יְהוֹנָתָן וְדָוִד קְיָים בְּרַחֲמֵיהּ יָתֵיהּ כְּנַפְשֵׁיהּ׃ 4 וּשְׁלַח יְהוֹנָתָן יַת מְעִילָא דַעֲלוֹהִי וִיהַבֵיהּ לְדָוִד וּלְבוּשׁוֹהִי וְעַד חַרְבֵּיהּ וְעַד קַשְׁתֵּיהּ וְעַד זַרְזֵיהּ׃ 5 וּנְפַק דָּוִד בְּכָל אֲתַר דִּשְׁלַח לֵיהּ שָׁאוּל מַצְלַח וּמַנְיֵיהּ שָׁאוּל עַל גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וּשְׁפַר בְּעֵינֵי כָּל עַמָּא וְאַף בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל׃ 6 וַהֲוָה בְּמֵיעַלְהוֹן כַּד תָּב דָּוִד מִלְּמִקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאָה וּנְפַקָא נְשַׁיָּא מִכָּל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל לְשַׁבָּחָא בְּחִינְגַּיָּא לִקְדָמוּת שָׁאוּל מַלְכָּא בְּתוּפִין וּבְחֶדְוָא וּבְצֶלְצְלִין׃ 7 וַאֲתִיבָא נְשַׁיָּא דִּמְשַׁבְּחָן וַאֲמַרָא קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִבְוָון׃ 8 וּתְקֵיף לְשָׁאוּל לַחֲדָא וּבְאֵשׁ בְּעֵינוֹהִי פִּתְגָּמָא הָדֵין וַאֲמַר יְהַבוּ לְדָוִד רִבְוָון וְלִי יְהַבוּ אַלְפַיָּא וּסְפַן לָא אִשְׁתָּאֲרַת לֵיהּ עוֹד אֵילָהֵין מַלְכוּתָא׃ 9 וַהֲוָה שָׁאוּל כָּמֵן לְדָוִד מִיּוֹמָא הַהוּא וּלְהַלָּאָה׃ 10 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וּשְׁרַת רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וְאִשְׁתַּטִּי בְּגוֹ בֵיתָא וְדָוִד מְנַגֵּן בִּידֵיהּ כְּיוֹם בְּיוֹם וּמוֹרְנִיתָא בִּידָא דְשָׁאוּל׃ 11 וַאֲרֵים שָׁאוּל יַת מוֹרְנִיתָא וַאֲמַר אֲמְחִינֵיהּ בְּדָוִד וְאַבְרְזִינֵיהּ בְּכוֹתְלָא וְאִסְתְּחַר דָּוִד מִן קֳדָמוֹהִי תַּרְתֵּין זִמְנִין׃

*Et dixit rex, Interroga tu filius cuius ado- 56
lescens iste. *Et vt reuersus est Dauid, cùm 57
percussit Philisthæum; apprehendit eum Abe-
ner, & introduxit eum coram Saul; & caput
Philisthæi in manu eius. *Et ait ad eum Saul: 58
Filius cuius es adolescens? Et dixit Dauid: Fi-
lius serui tui Iesse Bethleemitæ.

CAP. XVIII.

ET factum est vt compleuit loqui ad Saul, & 1
anima Jonathan cõglutinata est animæ Da-
uid. Et dilexit eum Ionathan secundũ animam
suam. *Et accepit eũ Saul in die illa, & non 2
dimisit eum reuerti in domum patris sui.
*Et iniit Jonathan & Dauid fœdus, quoniã 3
dilexit eum secundum animam suam. *Et ex- 4
poliauit Jonathan tunicam quæ super eum, &
dedit eam Dauid, & vestimẽtum suũ, & vsq;
ad gladium suum, & arcũ, & balteum suum.
*Et egrediebatur Dauid intelligens in cun- 5
ctis quibus misisset eum Saul: & constituit eũ
Saul super viros belli, & acceptus erat in ocu-
lis vniuersi populi, & in oculis famulorũ Saul.
*Et factum est cùm ingrederentur ipsi, 6
quum reuersus est Dauid vt percussit Phili-
stæum, & egressæ sunt choros ducentes, & can
tantes in occursum Saul regis, de vniuersis vr-
bibus Israel in tympanis, & in lætitia, & in
cymbalis. *Et egrediebantur mulieres lu- 7
dentes, & dicebant, Percussit Saul in millibus
suis, & Dauid in decem millibus suis.
*Et iratus est Saul, & apparuit prauũ ver- 8
bum nimis in conspectu Saul de verbo isto: &
dixit, Dederunt Dauid decem millia, & mihi
dederunt mille; & quid ei præter regnum?
*Et erat Saul intuens Dauid à die illa, & 9
deinceps.
*Et factum est à crastino die, et cecidit spi- 10
ritus à Deo malus super Saul, & prophetabat
in medio domus suæ, & Dauid psallebat in ma
nu sua sicut per singulos dies; & lancea in ma-
nu Saul.
*Et sustulit Saul lanceam: & dixit, Per- 11
cutiam in Dauid & in parietem: & declinauit
Dauid à facie eius bis.

56 *καὶ εἶπεν βασιλεύς, ἐπερώτησον σὺ υἱὸς τίνος ὁ νεα-
57 νίας οὗτος. *καὶ ὡς ἐπέστρεψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλ
λόφυλον, παρέλαβεν αὐτὸν ἀβενὴρ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν
ἐνώπιον σαοὺλ· καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ
58 αὐτοῦ. *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν σαοὺλ, υἱὸς τίνος εἶ νεανίας;
καὶ εἶπε δαυίδ, υἱὸς τοῦ δούλου σου ἰεσσαὶ τοῦ βηθλεεμίτου.

ιη'.

1 *Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν λαλῶν πρὸς σαοὺλ, καὶ
ἡ ψυχὴ ἰωναθὰν συνεδέθη τῇ ψυχῇ δαυίδ, καὶ ἠγά-
πησεν αὐτὸν ἰωναθὰν κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
2 *καὶ ἔλαβεν αὐτὸν σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ
ἀφῆκεν αὐτὸν ἐπιστρέψαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
3 *καὶ διέθετο ἰωναθὰν καὶ δαυὶδ διαθήκην, ὅτι ἠγά-
4 πησεν αὐτὸν κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. *καὶ ἐξεδύσατο
ἰωναθὰν τὸν ἐπενδύτην τὸν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῷ
δαυίδ, καὶ τὸν μανδύαν αὐτοῦ, καὶ ἕως τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ καὶ
5 τοῦ τόξου καὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ. *καὶ ἐξεπορεύετο δαυὶδ
συνιὼν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἀπέστειλεν αὐτὸν σαοὺλ· καὶ κατέ-
στησεν αὐτὸν σαοὺλ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ πολέμου· καὶ ἤρε-
σεν ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ, καί γε καὶ ἐν ὀφ-
θαλμοῖς τῶν δούλων σαοὺλ.
6 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς, ὅτε ἐπέστρε-
ψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐξῆλθον αἱ χο-
ρεύουσαι καὶ ᾄδουσαι εἰς ἀπάντησιν σαοὺλ τοῦ βασιλέως
ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰσραὴλ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν χαρ
μοσύνῃ καὶ ἐν κυμβάλοις.
7 *καὶ ἐξήρχοντο αἱ γυναῖκες αἱ παίζουσαι καὶ ἔλεγον,
ἐπάταξε σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριά-
8 σιν αὐτοῦ. *καὶ ὠργίσθη σαοὺλ καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ
ῥῆμα σφόδρα ἐνώπιον σαοὺλ περὶ τοῦ λόγου τούτου· καὶ
εἶπεν, ἔδωκαν τῷ δαυὶδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν
9 τὰς χιλιάδας· καὶ τί αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία; *καὶ ἦν
σαοὺλ ὑποβλεπόμενος τὸν δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης
10 καὶ ἐπέκεινα. *καὶ ἐγενήθη ἀπὸ τῆς ἐπαύριον, καὶ ἔπεσε
πνεῦμα παρὰ θεοῦ πονηρὸν ἐπὶ σαοὺλ, καὶ προεφήτευσεν
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ ὡς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ σαοὺλ.
11 *καὶ ἦρε σαοὺλ τὸ δόρυ καὶ εἶπε, πατάξω ἐν δαυὶδ καὶ ἐν
τῷ τοίχῳ· καὶ ἐξέκλινε δαυὶδ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ δίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

56 Et dixit rex, Pete tibi tu, filius cuius hic adolescens. 57 Et quando rediit Dauid ab occidendo Pelisthæum, & accepit eum
Abner; & venire fecit eum ante Saul, & caput Pelisthæi in manu eius. 58 Et dixit illi Saul, Filius cuius tu adolescens? & dixit,
Filius serui tui Issai qui ex Bethlehhem.

CAP. XVIII.

ET fuit quando finiuit loqui cum Saul; & anima Iehonathan adiuncta fuit in anima Dauid; & amauit illum Iehonathan sicut animam
suam. 2 Et accepit illum Saul in die illa, & non siuit illum ad redeundum ad domum patris eius. 3 Et pepigit Iehonathan & Da-
uid fœdus in eo, quòd amauit illum vt animam suam. 4 Et misit Iehonathan pallium quod super ipsum, & dedit illud Dauid, & ve-
stimenta sua, & vsque ad gladium suum, & vsque ad arcum suum, & vsque ad arma sua. 5 Et exiuit Dauid in omni loco quò misit eum
Saul, prosperans; & præfecit illum Saul super viros facientes bellum: & pulchruit in oculis omnis populi, & etiam in oculis seruorum
Saul. 6 Et fuit in intrare eos quando rediit Dauid ab occidendo Pelisthæum, & exierunt mulieres ex omnibus vrbibus Israel ad lau-
dandum in canticis in occursum Saul regis in tympanis, & in lætitia, & in cymbalis. 7 Et responderunt mulieres quæ laudantes, &
dixerunt; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus. 8 Et duruit Sauli nimis, & malum fuit in oculis eius verbum hoc;
& dixit: Dederunt Dauid decem millena, & mihi dederunt millena; & ex nunc non restat ei adhuc nisi regnum. 9 Et fuit Saul insi-
dians Dauidi à die illo & vlterius. 10 Et fuit à die qui post illum, & mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & insaniuit
intra domum, & Dauid psallens in manu sua, vt alijs diebus; & lancea in manu ipsius Saul. 11 Et sustulit Saul lanceam, & dixit,
Quatiam eam in Dauid, & infixit eam in pariete; & retrocessit Dauid ab-ante illum duabus vicibus.

12 * וירא שאול מלפני דוד כי־היה יהוה עמו
13 ומעם שאול סר : * ויסרהו שאול מעמו
וישמהו לו שר־אלף ויצא ויבא לפני העם :
14 * ויהי דוד לכל־דרכו משכיל ויהוה עמו :
15 * וירא שאול אשר־הוא משכיל מאד ויגר
16 מפניו : * וכל־ישראל ויהודה אהב את־דוד
כי־הוא יוצא ובא לפניהם :
17 * ויאמר שאול אל־דוד הנה בתי הגדולה
מרב אתה אתן־לך לאשה אך היה־לי לבן־
חיל והלחם מלחמות יהוה ושאול אמר אל־
תהי ידי בו ותהי־בו יד־פלשתים :
18 * ויאמר דוד אל־שאול מי אנכי ומי חיי
משפחת אבי בישראל כי־אהיה חתן למלך :
19 * ויהי בעת תת את־מרב בת־שאול לדוד
והיא נתנה לעדריאל המחלתי לאשה :
20 * ותאהב מיכל בת־שאול את־דוד ויגדו
לשאול ויישר הדבר בעיניו :
21 * ויאמר שאול אתננה לו ותהי־לו למוקש
ותהי־בו יד־פלשתים ויאמר שאול אל־דוד
22 בשתים תתחתן בי היום : * ויצו שאול את־
עבדו דברו אל־דוד בלט לאמר הנה חפץ בך
המלך וכל־עבדיו אהבוך ועתה התחתן במלך :
23 * וידברו עבדי שאול באזני דוד את־הדברים
האלה ויאמר דוד הנקלה בעיניכם התחתן
24 במלך ואנכי איש־רש ונקלה : * ויגדו עבדי
שאול לו לאמר כדברים האלה דבר דוד :
25 * ויאמר שאול כה־תאמרו לדוד אין־חפץ
למלך במהר כי במאה ערלות פלשתים להנקם
באיבי המלך ושאול חשב להפיל את־דוד ביד־
פלשתים :

12 * Et timuit Saul Dauid eò quòd Dñs
13 eſſet cum eo, & à ſe receſſiſſet. * Amouit
ergo eum Saul à ſe, & fecit eum tribunum
D ſuper mille viros. Et egrediebatur & in-
14 trabat in cõſpectu populi. * In omnibus
quoq; vijs ſuis Dauid prudẽter agebat, &
15 Dñs erat cum eo. * Vidit itaq; Saul quòd
prudens eſſet nimis, & cœpit cauere eum.
16 * Omnis autẽ Iſrael & Iuda diligebat
Dauid. Ipſe autem ingrediebatur & egre-
17 diebatur ante eos. * Dixítq; Saul ad Da-
uid, Ecce filia mea maior Merob, ipſam
dabo tibi vxorem, tantũmodo eſto vir for
tis, & prœliare bella Dñi. Saul autẽ repu
tabat, dicens: Non ſit manus mea in eo,
ſed ſit ſuper eum manus Philiſtinorum.
18 * Ait aũt Dauid ad Saul, Quis ego ſum,
aut quæ eſt vita mea, aut cognatio patris
19 mei in Iſrael vt fiam gener regis? * Factum
E eſt autẽ tempus cùm deberet dari Merob
filia Saul Dauid, data eſt Hadrieli Mola-
20 thitæ vxor. * Dilexit autem Dauid Mi-
chol filiam Saul alteram. Et nunciatũ eſt
21 Saul, & placuit ei. * Dixítque Saul, Da-
bo eam illi vt fiat ei in ſcãdalum, & ſit ſu-
per eum manus Philiſtinorum. Dixítque
Saul ad Dauid: In duabus gener meus
22 eris hodie. * Et mandauit Saul ſeruis ſuis:
Loquimini ad Dauid clam me, dicentes:
Ecce places regi, & omnes ſerui eius dili-
gunt te; nunc ergo eſto gener regis.
23 * Et locuti ſunt ſerui Saul in auribus
Dauid omnia verba hæc: & ait Dauid,
Num parum videtur vobis generum eſſe
regis? Ego autẽ ſum vir pauper & tenuis.
24 * Et renunciauerunt ſerui Saul, dicen-
tes: Huiuſcemodi verba locutus eſt Da-
F uid.
25 * Dixit autem Saul, Sic loquimini ad
Dauid: Non habet rex ſponſalia neceſſe;
niſi tantum centum præputia Philiſtino-
rum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porrò
Saul cogitabat Dauid tradere in manus
Philiſtinorum.

תרגום יונתן

12 ודחיל שאול מן קדם דוד ארי הוה מימרא דייי בסעדיה וית שאול רחיק : 13 ואפנייה שאול מלותיה
ומנייה רב אלפא ונפק ועל בריש עמא : 14 והוה דוד בכל ארחתיה מצלח ומימרא דייי בסעדיה : 15 וחזא
שאול דהוא מצלח לחדא ודחיל מן קדמוהי : 16 וכל ישראל ויהודה רחמין ית דוד ארי נפק ועליל בריש יהון :
17 ואמר שאול לדוד הא ברתי רבתא מרב יתה אתן לך לאיתו ברם הוי לי לגבר עביד קרבין ואגיח קרבא עמיה דייי ושאול
אמר לא תהי ידי ביה ויתמסר ביד פלשתאי : 18 ואמר דוד לשאול מן אנא ומן חיי ברם זרעית אבא בישראל ארי אהי
חתנא למלכא : 19 והוה בעידן דמטא איתיהבא ית מירב בת שאול לדוד והיא איתיהיבת לעדריאל דממחולת לאיתו :
20 ורחימת מיכל בת שאול ית דוד וחויאו לשאול ושפר פיתגמא בעינוהי : 21 ואמר שאול איתננה ליה ותהי ליה לתקלא
ויתמסר בידא דפלשתאי ואמר שאול לדוד בחדא מן תרתין תתחתן ביומא דין : 22 ופקיד שאול ית עבדוהי מלילו עם דוד ברז
למימר הא אתרעי בך מלכא וכל עבדוהי רחמוך וכען אתחתן במלכא : 23 ומלילו עבדי שאול קדם דוד ית פיתגמיא האילין
ואמר דוד הזעירא בעיניכון לאיתחתנא במלכא ואנא גבר מסכן והדיוט :
24 וחויאו עבדי שאול ליה למימר כפתגמיא האילין מליל דוד : 25 ואמר שאול כדין תימרון לדוד לא רעוא למלכא
במוהרין אילהן במאה ערלת פלשתאי לאיתפרעה מסנאי מלכא ושאול חשיב למסר ית דוד בידא דפלישתאי :

Et timuit Saul à facie Dauid, quoniā erat 12
Dominus cum eo, & à Saul recessit.
Et amouit eū Saul à se, & constituit eum 13
tribunum sibi, & egrediebatur & ingredieba
tur coram populo.
Et erat Dauid intelligens in omnibus viis 14
eius, & Dominus cum eo.
Et vidit Saul quòd ipse intelligit nimis, 15
& cauebat à facie eius. Et omnis Israel & 16
Iuda diligebat Dauid, quoniam ipse egredieba-
tur & ingrediebatur ante faciem populi.
Et dixit Saul ad Dauid, Ecce filia mea 17
maior Merob, dabo tibi ipsam in vxorem, cæte-
rùm fias mihi in filium fortitudinis, & prœlia-
re bella Domini: & Saul dixit, Non sit manus
mea in eo, sed sit in eo manus Philistinorum.
Et dixit Dauid ad Saul, Quis sum ego, & 18
quæ vita cognationis patris mei in Israel, quòd
ero gener regis?
Et factum est in tempore cùm daretur Me- 19
rob filia Saul Dauid, & ipsa data est Edrieli
Maulathitæ in vxorem.
Et dilexit Mechol filia Saul Dauid, & 20
nunciatum est Saul, & placuit in oculis eius
verbum.
Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in 21
scandalum, & erit super eum manus Philisti-
norum: & dixit Saul ad Dauid, In duabus
eris gener mihi hodie.
Et mandauit Saul seruis suis, dicens: Lo- 22
quimini vos clam Dauid, dicentes: Ecce rex
vult in te, & omnes serui eius diligunt te, &
tu gener esto regi.
Et locuti sunt serui Saul verba hæc in au- 23
ribus Dauid: & dixit Dauid, Num leue est in
oculis vestris generum esse regi? ego autem vir
humilis, & non honorabilis.
Et renunciauerunt Saul serui eius secun- 24
dum omnia verba quæ locutus est Dauid.
Et dixit Saul, Dicite Dauid, Non vult 25
rex sponsalia, sed centum præputia Philistino-
rum, vt fiat vltio in inimicos regis: & Saul
cogitauit inijcere Dauid in manus Philistino-
rum.

12 καὶ ἐφοβήθη σαοὺλ ἀπὸ προσώπου δαυίδ, ὅτι ἦν
κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σαοὺλ ἀπέστη.
13 καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν σαοὺλ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ κατέστησεν
αὐτὸν χιλίαρχον ἑαυτῷ· καὶ ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο
14 ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. καὶ ἦν δαυίδ συνιὼν ἐν πάσαις
15 ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶδε σαοὺλ
ὡς αὐτὸς συνιεῖ σφόδρα, καὶ εὐλαβεῖτο ἀπὸ προσώπου
16 αὐτοῦ. καὶ πᾶς ἰσραὴλ καὶ ἰούδας ἠγάπα τὸν δαυίδ,
ὅτι αὐτὸς ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο πρὸ προσώπου τοῦ
17 λαοῦ. καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ
μου ἡ μείζων μερὼβ δώσω σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα, πλὴν
γίνου μοι εἰς υἱὸν δυνάμεως, καὶ πολέμει τοὺς πολέμους
κυρίου. καὶ σαοὺλ εἶπε, μὴ ἔστω ἡ χείρ μου ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ'
ἔστω ἐν αὐτῷ ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων.
18 καὶ εἶπε δαυίδ πρὸς σαοὺλ, τίς εἰμι ἐγώ, καὶ τίς
ἡ ζωὴ τῆς συγγενείας τοῦ πατρός μου ἐν ἰσραὴλ ὅτι ἔσομαι
19 γαμβρὸς τοῦ βασιλέως; καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
δοθῆναι τὴν μερὼβ θυγατέρα σαοὺλ τῷ δαυίδ, καὶ αὕτη
ἐδόθη τῷ ἐδριὴλ τῷ μαουλαθίτῃ εἰς γυναῖκα.
20 καὶ ἠγάπησεν μελχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ τὸν δαυίδ·
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ, καὶ ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
21 τὸ ῥῆμα. καὶ εἶπεν σαοὺλ, δώσω αὐτὴν αὐτῷ, καὶ ἔσται
αὐτῷ εἰς σκάνδαλον, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτῷ χεὶρ ἀλλοφύλων·
καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, ἐν ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβρεύσεις μοι σήμερον.
22 καὶ ἐνετείλατο σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, λέγων· λαλήσατε ὑμεῖς λάθρᾳ τῷ δαυίδ, λέγοντες· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς θέλει ἐν σοὶ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀγαπῶσί σε, καὶ σὺ ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ.
23 καὶ ἐλάλησαν οἱ παῖδες σαοὺλ τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὦτα δαυίδ· καὶ εἶπε δαυίδ, ἦ κοῦφον ἐστὶν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ; ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ταπεινὸς καὶ οὐκ ἔντιμος.
24 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαοὺλ οἱ παῖδες αὐτοῦ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ἃ ἐλάλησε δαυίδ.
25 καὶ εἶπεν σαοὺλ, εἴπατε τῷ δαυίδ, οὐ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἕδνα, ἀλλ' ἢ ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων, ἐκδικῆσαι εἰς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως· καὶ σαοὺλ ἐλογίσατο ἐμβαλεῖν τὸν δαυίδ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et timuit Saul ab ante Dauid, quia fuit verbum Domini in auxilio eius, & Saulem elongauit. [13] Et amouit eum Saul à se, & constituit illum principem mille, & exijt & intrauit in capite populi. [14] Et fuit Dauid in omnibus vijs suis prosperans, & verbum Domini in auxilio eius. [15] Et vidit Saul, quòd ille prosperans valde, & timuit ab ante eum. [16] Et omnis Israel & Iehudah amantes Dauid, quia exiens & intrans in capite eorum. [17] Et dixit Saul ad Dauid, Ecce filia mea maxima Merab, eam dabo tibi ad vxorem; verùm esto mihi viro facienti bella, & inito bellum populi ipsius Domini: & Saul dixit, Non erit manus mea in eo, & tradetur in manu Pelisthæorum. [18] Et dixit Dauid ad Saul, Quis ego aut quæ vita mea, verùm & prosapia patris mei in Israel, quòd ero gener regi? [19] Et fuit in tempore quo pertinuit dari Merab filia Saul Dauidi, & ipsa data est Ghadrieli, qui ex Mehholath, ad vxorem. [20] Et amauit Michal filia Saul Dauidem, & nunciarunt Sauli; & pulchruit verbum in oculis eius. [21] Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in offendiculum, & tradetur in manu Pelisthæorum: & dixit Saul, In vno de duobus gener fies mihi hodie. [22] Et iussit Saul seruos suos, Loquimini cum Dauid in secreto: ad dicendum, Ecce complacuit in te regi, & omnes serui eius amant te, & nunc gener esto regi. [23] Et locuti sunt serui Saul ante Dauid verba hæc. Et dixit Dauid, An ne exiguum in oculis vestris generum fieri regi, & ego vir pauper & idiota? [24] Et nuntiauerunt serui Saul illi ad dicendum, Vt verba hæc locutus est Dauid. [25] Et dixit Saul, Sic dicetis Dauidi, Non vult rex in dotibus, sed in centum præputiis Pelisthæorum ad vlciscendum de osoribus regis; & Saul cogitauit ad tradendum Dauid in manu Pelisthæorum.

26 * וַיַּגִּדוּ עֲבָדָיו לְדָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָוִד לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וְלֹא־
27 מָלְאוּ הַיָּמִים׃ * וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ הוּא
וַאֲנָשָׁיו וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים מָאתַיִם אִישׁ וַיָּבֵא דָוִד
אֶת־עָרְלֹתֵיהֶם וַיְמַלְאוּם לַמֶּלֶךְ לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ
וַיִּתֶּן־לוֹ שָׁאוּל אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ לְאִשָּׁה׃
28 * וַיַּרְא שָׁאוּל וַיֵּדַע כִּי יְהוָה עִם־דָּוִד וּמִיכַל
בַּת־שָׁאוּל אֲהֵבַתְהוּ׃
29 * וַיֹּאסֶף שָׁאוּל לֵרֹא מִפְּנֵי דָוִד עוֹד וַיְהִי שָׁאוּל
30 אֹיֵב אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי
פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם שָׂכַל דָּוִד מִכֹּל עַבְדֵי
שָׁאוּל וַיִּיקַר שְׁמוֹ מְאֹד׃

יט

1 * וַיְדַבֵּר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן בְּנוֹ וְאֶל־
כָּל־עֲבָדָיו לְהָמִית אֶת־דָּוִד וִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל
חָפֵץ בְּדָוִד מְאֹד׃
2 * וַיַּגֵּד יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵאמֹר מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל
אָבִי לַהֲמִיתֶךָ וְעַתָּה הִשָּׁמֶר־נָא בַבֹּקֶר וְיָשַׁבְתָּ
3 בַסֵּתֶר וְנַחְבֵּאתָ׃ * וַאֲנִי אֵצֵא וְעָמַדְתִּי לְיַד־
אָבִי בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם וַאֲנִי אֲדַבֵּר בְּךָ
4 אֶל־אָבִי וְרָאִיתִי מָה וְהִגַּדְתִּי לָךְ׃ * וַיְדַבֵּר
יְהוֹנָתָן בְּדָוִד טוֹב אֶל־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אַל־יֶחֱטָא הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ בְדָוִד כִּי לוֹא חָטָא לָךְ
5 וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב־לְךָ מְאֹד׃ * וַיָּשֶׂם אֶת־נַפְשׁוֹ
בְכַפּוֹ וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה
לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאִיתָ וַתִּשְׂמָח וְלָמָּה תֶחֱטָא
בְּדָם נָקִי לְהָמִית אֶת־דָּוִד חִנָּם׃
6 * וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל בְּקוֹל יְהוֹנָתָן וַיִּשָּׁבַע שָׁאוּל חַי־
יְהוָה אִם־יוּמָת׃

26 *Cunq́; renunciassent serui eius Dauid
verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in
oculis Dauid vt fieret gener regis. Et post
27 paucos dies, * Surgens Dauid, abijt cũ
viris qui sub eo erant, & percussit ex Phi-
listiim ducentos viros, & attulit eorum
G præputia, & annumerauit ea regi, vt esset
gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol
filiam suam vxorem.
28 * Et vidit Saul & intellexit quòd Do-
minus esset cum Dauid. Michol autem fi
lia Saul diligebat eum.
29 * Et Saul magis cœpit timere Dauid.
Factúsq; est Saul inimicus Dauid cunctis
30 diebus. * Et egressi sunt principes Phi-
listinorum. A principio autem egressio-
nis eorum, prudentiùs se gerebat Dauid
quàm omnes viri Saul; & celebre factum
est nomen eius nimis.

CAP. XIX.

1 Locutus est autem Saul ad Ionathan fi-
A lium suum, & ad omnes seruos suos vt
occiderent Dauid. Porrò Ionathas filius
2 Saul diligebat Dauid valde· * Et indica-
uit Ionathas Dauid, dicens: Quærit Saul
pater meus occidere te; quapropter ob-
serua te quæso manè, & manebis clam &
3 absconderis. * Ego autẽ egrediens stabo
iuxta patrem meum in agro vbicunq; fue-
rit, & ego loquar de te ad patrem meum;
& quodcunque videro, nunciabo tibi.
4 * Locutus est ergo Ionathas de Dauid
bona ad Saul patrẽ suum. dixítq; ad eum,
Ne pecces rex in seruũ tuum Dauid, quia
nõ peccauit tibi: & opera eius bona sunt
5 tibi valdè. * Et posuit animam suam in
manu sua, & percussit Philistæum, & fecit
B Dominus salutem magnam vniuerso Is-
raeli. vidisti & lætatus es. Quare ergo
peccas in sanguine innoxio, interficiens
Dauid qui est absque culpa?
6 * Quod cùm audisset Saul, placatus vo-
ce Ionathæ iurauit: Viuit Dominus, quia
non occidetur.

תרגום יונתן

26 וחויאו עבדוהי לדוד ית פתגמיא האילין וכשר פתגמא בעיני דוד לאתחתנא במלכא ולא שלימו יומיא׃
27 וקם דוד ואזל הוא וגברוהי וקטל בפלישתאי מאתן גברא ואייתי דוד ית ערלתהון ואשלמינון למלכא לאתחתנא במלכא ויהב ליה שאול
ית מיכל ברתיה לאיתו׃ 28 וחזא שאול וידע ארי מימרא דיי בסעדיה דדוד ומיכל ברת שאול רחמתיה׃
29 ואוסיף שאול למדחל מן קדם דוד עוד והוה שאול בעיל דבב לדוד כל יומיא׃
30 ונפקו רברבי פלישתאי והוה בזמן מפקהון אצלח דוד מכל עבדי שאול וסגי שמיה לחדא׃

יט

1 ומליל שאול עם יהונתן בריה ועם כל עבדוהי למקטל ית דוד ויהונתן בר שאול אתרעי בדוד לחדא׃ 2 וחוי יהונתן
לדוד למימר בעי שאול אבא למקטלך וכען אסתמר כען בצפרא ותיתב בסתרא ותטמר׃ 3 ואנא איפוק ואקום לות אבא
בחקלא דאת תמן ואנא אמליל עלך פתגמין תקנין קדם אבא ואחזי מה ואחוי לך׃ 4 ומליל יהונתן על דוד פתגמין תקנין
עם שאול אבוהי ואמר ליה לא יחטא מלכא בעבדיה בדוד ארי לא חטא וארי עובדוהי תקנין לך לחדא׃
5 ומסר ית נפשיה בעל גב לאיתקטלא וקטל ית פלשתאה ועבד יי פורקנא רבא לכל ישראל חזיתא וחדיתא ולמה את חאיב בדם
זכאי למקטל ית דוד מגן׃ 6 וקביל שאול למימר יהונתן וקיים שאול קיים הוא יי אם יתקטיל׃

*Et renunciauerunt serui Saul Dauid ver- 26
ba hæc, & directus fuit sermo in oculis Dauid
vt fieret gener regi; & non impletæ fuerunt
dies.
*Et surrexit Dauid, & abiit ipse & viri 27
eius, & percussit in Philistæis ducentos viros,
& attulit præputia eorum, & impleuit ea re-
gi, & gener fit regi: & dat ei Saul Mechol
filiam suam in vxorem.
*Et vidit Saul, & cognouit quòd Domi- 28
nus cum Dauid, & Mechol filia eius, & om-
nis Israel diligebat eum.
*Et addidit Saul timere à facie Dauid ad- 29
huc; & factus est Saul inimicus Dauid omni-
bus diebus.
*Et egressi sunt principes Philistinorum. & 30
factum est à sufficienti egressione eorum; & Da
uid intelligebat magis quàm omnes serui Saul,
& honoratum est nomen eius nimis.

CAP. XIX.

ET locutus est Saul ad Jonathan filium suum 1
& ad omnes seruos suos, vt occiderent
Dauid: & Jonathan filius Saul diligebat Da-
uid valdè.
*Et indicauit Jonathan Dauid, dicens: Saul 2
pater meus quærit occidere te, & nunc obser-
ua te cras manè, & abscondere et mane clam.
*Et ego egrediar & stabo inhærens patri 3
meo in agro vbi fueris tu ibi; & ego loquar
de te ad patrem meum, & videbo quodcun-
que fuerit, & nunciabo tibi.
*Et locutus est Ionathan de Dauid bona ad 4
Saul patrem suum, & dixit ad eum, Ne iam
peccet rex in seruum suum Dauid, quia non
peccauit in te, & opera eius bona valde.
*Et posuit animam suam in manibus suis, 5
& percussit Philistæum, & fecit Dominus sa-
lutem magnam; & omnis Israel vidit, & læ-
tati sunt; & quare peccas in sanguinem inno-
xium vt interficias Dauid absque culpa?
*Et audiuit Saul vocem Jonathan, & iu- 6
rauit Saul, dicens: Viuit Dominus si morie-
tur.

26 * καὶ ἀπήγγειλαν οἱ παῖδες σαοὺλ τῷ δαυὶδ τὰ ῥή-
ματα ταῦτα· καὶ εὐθύνθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς δαυὶδ
ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ
27 ἡμέραι. * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη αὐτὸς καὶ οἱ
ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις διακο-
σίους ἄνδρας· καὶ ἤνεγκε τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν, καὶ ἐπλή-
ρωσεν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπιγαμβρεύεται τῷ βασι-
λεῖ· καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ σαοὺλ τὴν μεχὸλ θυγατέρα
αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.
28 * καὶ εἶδε σαοὺλ καὶ ἔγνω ὅτι κύριος μετὰ δαυίδ· καὶ μεχὸλ
ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἠγάπα αὐτόν.
29 * καὶ προσέθετο σαοὺλ φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου δα-
υὶδ ἔτι· καὶ ἐγένετο σαοὺλ ἐχθραίνων τῷ δαυὶδ πάσας
30 τὰς ἡμέρας. * καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλο-
φύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τῆς ἐξοδίας αὐτῶν, καὶ δα-
υὶδ συνῆκε παρὰ πάντας τοὺς δούλους σαούλ· καὶ ἐτιμή-
θη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε σαοὺλ πρὸς ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ
πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τοῦ θανατῶσαι τὸν δα-
υίδ· καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱὸς σαοὺλ ἠγάπα τὸν δαυὶδ σφό-
δρα.
2 * καὶ ἀνήγγειλεν ἰωναθὰν τῷ δαυίδ, λέγων· σαοὺλ ὁ
πατήρ μου ζητεῖ θανατῶσαί σε, καὶ νῦν φύλαξαι αὔριον
πρωΐ, καὶ κρύβηθι καὶ κάθισον κρυφῇ.
3 * καὶ ἐγὼ ἐξελεύσομαι καὶ στήσομαι ἐχόμενος τοῦ πα-
τρός μου ἐν ἀγρῷ οὗ ἐὰν ᾖς σὺ ἐκεῖ· καὶ ἐγὼ λαλήσω πε-
ρὶ σοῦ πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ὄψομαι ὅτι ἐὰν ᾖ, καὶ
ἀπαγγελῶ σοι.
4 * καὶ ἐλάλησεν ἰωναθὰν περὶ δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς
σαοὺλ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, μὴ δὴ ἁ-
μαρτησάτω ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δοῦλον αὐτοῦ τὸν δαυίδ, ὅτι
οὐχ ἥμαρτεν εἰς σέ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καλὰ σφόδρα.
5 * καὶ ἔθετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐ-
πάταξε τὸν ἀλλόφυλον· καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν με-
γάλην· καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδε καὶ ἐχάρησαν· καὶ ἵνα τί ἁμαρ-
τάνεις εἰς αἷμα ἀθῷον θανατῶσαι τὸν δαυὶδ δωρεάν;
6 * καὶ ἤκουσε σαοὺλ τῆς φωνῆς ἰωναθάν, καὶ ὤμοσε σαοὺλ
λέγων, ζῇ κύριος εἰ ἀποθανεῖται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et nunciauerunt serui eius Dauidi verba hæc: & rectum fuit verbum in oculis Dauid ad generum fiendum regi, & non completi sunt dies. 27 Et surrexit Dauid, & iuit ille & viri eius, & occidit in Pelisthæis ducentos viros; & venire fecit Dauid præputia eorum, & reddiderunt illa regi ad generum fieri regi; & dedit illi Saul Michal filiam suam in vxorem. 28 Et vidit Saul, & cognouit quòd dictum Domini in auxilio ipsius Dauid, & Michal filia Saul amauit eum. 29 Et addidit Saul ad timendum ab-ante Dauid adhuc: & fuit Saul auctor inimicitiæ Dauidi omnibus diebus. 30 Et exierunt principes Pelisthæorum; & fuit in tempore exeundi eos, prosperè egit Dauid præ omnibus seruis Saul, & magnum nomen eius valdè.

CAP. XIX.

ET locutus est Saul cum Iehonathan filio suo, & cum omnibus seruis suis ad occidendum Dauid; & Iehonathan filius Saul affectus est in Dauid valde. 2 Et nunciauit Iehonathan Dauidi, ad dicendum, Quærens Saul pater meus ad occidendum te, & nunc cautus esto nunc in aurora, & sedebis in secreto, & custodieris. 3 Et ego exibo & stabo ad patrem meum in agro quo tu ibi; & ego loquar super te verba parata ante patrem meum, & videbo quid nunciabo tibi. 4 Et locutus est Iehonathan super Dauid verba parata ante Saul patrem suum; & dixit illi, Non peccabit rex in seruo suo in Dauid, quia non peccauit, & quia facta eius parata tibi valdè. 5 Et tradidit animam suam propè ad occidendum, & occidit Pelisthæum, & fecit Dominus liberationem magnam omni Israel; vidisti & gauisus fuisti; & quare tu culpabilis in sanguine innocente, ad occidendum Dauid immeritò? 6 Et accepit Saul dictum Iehonathan, & iurauit Saul, Permanens ipse Dominus, si occidetur.

7 וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן לְדָוִד וַיַּגֶּד־לוֹ יְהוֹנָתָן
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּבֵא יְהוֹנָתָן אֶת־דָּוִד
אֶל־שָׁאוּל וַיְהִי לְפָנָיו כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
8 וַתּוֹסֶף הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת וַיֵּצֵא דָוִד וַיִּלָּחֶם
בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃
9 וַתְּהִי רוּחַ יְהוָה רָעָה אֶל־שָׁאוּל וְהוּא
בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב וַחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד׃
10 וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבַקִּיר
וַיִּפְטַר מִפְּנֵי שָׁאוּל וַיַּךְ אֶת־הַחֲנִית בַּקִּיר וְדָוִד
נָס וַיִּמָּלֵט בַּלַּיְלָה הוּא׃
11 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־בֵּית דָּוִד לְשָׁמְרוֹ
וְלַהֲמִיתוֹ בַּבֹּקֶר וַתַּגֵּד לְדָוִד מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר
אִם־אֵינְךָ מְמַלֵּט אֶת־נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה מָחָר אַתָּה
12 מוּמָת׃ וַתֹּרֶד מִיכַל אֶת־דָּוִד בְּעַד הַחַלּוֹן וַיֵּלֶךְ
13 וַיִּבְרַח וַיִּמָּלֵט׃ וַתִּקַּח מִיכַל אֶת־הַתְּרָפִים
וַתָּשֶׂם אֶל־הַמִּטָּה וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים שָׂמָה
מְרַאֲשֹׁתָיו וַתְּכַס בַּבָּגֶד׃
14 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד
15 וַתֹּאמֶר חֹלֶה הוּא׃ וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
אֶת־הַמַּלְאָכִים לִרְאוֹת אֶת־דָּוִד לֵאמֹר הַעֲלוּ
אֹתוֹ בַמִּטָּה אֵלַי לַהֲמִתוֹ׃
16 וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה הַתְּרָפִים אֶל־
17 הַמִּטָּה וּכְבִיר הָעִזִּים מְרַאֲשֹׁתָיו׃ וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־מִיכַל לָמָּה כָּכָה רִמִּיתִנִי וַתְּשַׁלְּחִי אֶת־
אֹיְבִי וַיִּמָּלֵט וַתֹּאמֶר מִיכַל אֶל־שָׁאוּל הוּא־אָמַר
18 אֵלַי שַׁלְּחֵנִי לָמָה אֲמִיתֵךְ׃ וְדָוִד בָּרַח
וַיִּמָּלֵט וַיָּבֹא אֶל־שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וַיַּגֶּד־לוֹ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לוֹ שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ
19 בְּנָוֹית׃ וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד
בְּנָוֹית בָּרָמָה׃

7 *Vocauit itaq; Ionathas Dauid, & indicauit ei omnia verba hęc. Et introduxit Ionathas Dauid ad Saul, & fuit ante eum ſicut erat heri & nudiustertius.
8 *Motum eſt autem rurſum bellum, & egreſſus Dauid pugnauit aduerſum Philiſtijm, percuſſitque eos plaga magna, & fugerunt à facie eius.
9 *Et factus eſt ſpiritus Dei malus in Saul. Sedebat autē in domo ſua, & tenebat lanceam. Porrò Dauid pſallebat in manu ſua.
10 *Niſúſq; eſt Saul configere Dauid lancea in pariete. Et declinauit Dauid à facie Saul. Lancea autē caſſo vulnere perlata eſt in pariete, & Dauid fugit & ſaluatus eſt
11 nocte illa. *Miſit ergo Saul ſatellites ſuos nocte in domū Dauid vt cuſtodirēt eum, & interficeretur manè. Quod cùm annunciaſſet Dauid Michol vxor ſua, dicēs: Niſi ſaluaueris te nocte hac, cras morieris:
12 *Depoſuit eum per feneſtram. Porrò ille
13 abijt & aufugit, atq; ſaluatus eſt. *Tulit autē Michol ſtatuam, & poſuit eam ſuper lectū, & pellem piloſam caprarum poſuit ad caput eius, & operuit eam veſtimentis.
14 *Miſit autem Saul apparitores qui raperēt Dauid, & reſponſum eſt quòd ęgro-
15 taret. *Rurſúmque miſit Saul nuncios vt viderent Dauid, dicens: Afferte eum ad me in lecto vt occidatur.
16 *Cúmq; veniſſent nuncij, inuentū eſt ſimulacrum ſuper lectum, & pellis caprarū
17 ad caput eius. *Dixítq; Saul ad Michol, Quare ſic illuſiſti mihi & dimiſiſti inimicum meum vt fugeret? Et reſpondit Michol ad Saul; Quia ipſe locutus eſt mihi, dicens: Dimitte me, alioquin interficiam
18 te. *Dauid autem fugiens ſaluatus eſt. Et venit ad Samuel in Ramatha, & nunciauit ei omnia quæ fecerat ſibi Saul. Et abierunt ipſe & Samuel, & morati ſunt in
19 Naioth. *Nunciatum eſt autem Sauli à dicentibus, Ecce Dauid in Naioth in Ramatha.

תרגום יונתן

7 וקרא יהונתן לדוד וחוי ליה יהונתן ית כל פתגמיא האילין ואיתי יהונתן ית דוד לות שאול והוה משמש קדמוהי כמאתמלי ומדקמוהי׃
8 ואוסיפת עוד קרבא למהוי ונפק דוד ואגיח קרבא בפלישתאי ומחא בהון מחא סגיאה ואפכו מן קדמוהי׃
9 ושרת רוח בישא מן קדם יי על שאול והוא בביתיה יתיב ומורניתה בידיה ודוד מנגן ביד׃ 10 ובעא שאול לממחי במורניתה
ית דוד ולמסברזה בכותלא ואיתפטר מן קדם שאול וקבע ית מורניתא בכותלא ודוד ערק ואשתיזב בליליא ההוא׃
11 ושלח שאול איזגדין לבית דוד למטריה ולמקטליה בצפרא וחויאת לדוד מיכל אתתיה למימר אם ליתך משיזב ית נפשך בליליא
מחר את מתקטל׃ 12 ושלשילת מיכל ית דוד מן חרכא ואזל וערק ואשתיזב׃ 13 ונסיבת מיכל ית צילמניא
ושויאת על ערסא וית נודא דעיזיא שויאת איסדוהי וכסיאת בלבושא׃
14 ושלח שאול איזגדין למדבר ית דוד ואמרת ממרע הוא׃ 15 ושלח שאול ית איזגדיא למסער ית דוד למימר אסיקו
יתיה בערסא לותי למקטליה׃ 16 ואתו איזגדיא והא צלמניא על ערסא ונודא דעיזיא איסדוהי׃
17 ואמר שאול למיכל למה כדין שקרת בי ושלחת ית בעלי דבבי ואישתיזב ואמרת מיכל לשאול הוא אמר לי שלחני למה אקטלינך׃
18 ודוד ערק ואישתיזב ואתא לות שמואל לרמתא וחוי ליה ית כל דעבד ליה שאול ואזל הוא ושמואל ויתיבו בבית אלפנא׃
19 ואיתחוא לשאול למימר הא דוד בבית אלפנא ברמתא׃

Et vocauit Jonathan Dauid; & indicauit 7
ei omnia verba hæc, & introduxit Jonathan
Dauid ad Saul, & erat coram eo sicut heri &
nudiustertius. *Et processit fieri bellum, &* 8
præualuit Dauid, & debellauit Philistijm, &
percussit eos plaga nimis magna, & fugerunt à
facie eius.
Et factus est spiritus malus super Saul à 9
Domino, & ipse in domo sua sedebat, & lan-
ceam in manu eius; & Dauid psallebat in mani-
bus suis.
Et quærebat Saul percutere in lancea Da- 10
uid, & recessit Dauid à facie Saul, & confixit
lanceam in parietem, & Dauid secessit & sal-
uatus est in nocte illa.
Et misit Saul nuncios in domum Dauid, 11
vt custodirent eum, vt interficeret eum manè:
& nunciauit Mechol vxor eius Dauid, di-
cens: Nisi tu saluaueris animam tuam nocte
ista, cras tu interficieris.
Et deducit Mechol Dauid per fenestram; 12
& abijt, & aufugit, & saluatur.
Et accepit Mechol simulacra vana, & po- 13
suit super lectum, & stragulum pilorum ca-
prarum posuit ad caput eius, & operuit ea ve-
stimento.
Et misit Saul nuncios vt acciperent Da- 14
uid, & dixit Mechol infirmatum esse eum.
Et misit Saul nuncios vt viderent Dauid, 15
dicens: Ducite eum in lecto ad me vt occidam
eum.
Et veniunt nuncij, & ecce simulacra va- 16
na super lectum, & stragulum pilorum capra-
rum ad caput eius.
Et dixit Saul Mechol, Quare sic illusisti 17
mihi, & dimisisti inimicum meum, & saluatus
est? & dixit Mechol ad Saul, Ipse dixit ad me,
Dimitte me; si autem non, interficiam te.
Et Dauid fugit & saluatus est, & venit 18
ad Samuel in Armathaim, & nunciat ei om-
nia quæ fecit ei Saul. & abierunt Samuel &
Dauid, & sederunt in Nabath in Rama.
Et nunciatum est Saul à dicentibus, Ecce 19
Dauid in Nabath in Rama.

7 καὶ ἐκάλεσεν ἰωναθὰν τὸν δαυίδ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐ-
τῷ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ εἰσήγαγεν ἰωναθὰν τὸν
δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, καὶ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ καθὼς ἐχθὲς
8 καὶ τρίτην ἡμέραν· καὶ προσετέθη γενέσθαι πόλε-
μος, καὶ κατίσχυσε δαυὶδ καὶ ἐπολέμησε τοὺς ἀλλοφύλους,
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν σφόδρα μεγάλην· καὶ ἔφυ-
γον ἐκ προσώπου αὐτοῦ.
9 καὶ ἐγένετο πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ σαοὺλ παρὰ κυρίου, καὶ
αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκάθητο, καὶ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ;
καὶ δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.
10 καὶ ἐζήτει σαοὺλ πατάξαι ἐν δόρατι τὸν δαυίδ· καὶ ἀ-
πέστη δαυὶδ ἐκ προσώπου σαοὺλ, καὶ ἐπάταξε τὸ δόρυ εἰς τὸν
τοῖχον· καὶ δαυὶδ ἀπεχώρησε καὶ διεσώθη ἐν νυκτὶ ἐκείνῃ.
11 καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ φυ-
λάξαι αὐτὸν τοῦ θανατῶσαι αὐτὸν τὸ πρωΐ· καὶ ἀπήγγειλε
μεχὸλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ, λέγουσα· ἐὰν μὴ σὺ σώ-
σεις τὴν ψυχήν σου τὴν νύκτα ταύτην, αὔριον σὺ θα-
12 νατωθήσῃ. καὶ κατάγει μεχὸλ τὸν δαυὶδ διὰ τῆς θυ-
ρίδος· καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἔφυγε, καὶ σώζεται.
13 καὶ ἔλαβε μεχὸλ τὰ κενοτάφια, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ
τὴν κλίνην, καὶ στρογγύλωμα τριχῶν αἰγῶν ἔθηκε πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ ἱματίῳ.
14 καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυίδ· καὶ
εἶπε μεχὸλ ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν.
15 καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους ἰδεῖν τὸν δαυὶδ, λέγων·
ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρός με τοῦ θανατῶσαι
αὐτόν.
16 καὶ ἔρχονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ
τῆς κλίνης καὶ στρογγύλωμα τῶν τριχῶν τῶν αἰγῶν πρὸς
17 κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ εἶπε σαοὺλ τῇ μεχὸλ, ἵνα τί οὕτως
παρελογίσω με καὶ ἐξαπέστειλας τὸν ἐχθρόν μου καὶ διε-
σώθη; καὶ εἶπε μεχὸλ πρὸς σαοὺλ, αὐτὸς εἶπεν πρός με,
ἐξαπόστειλόν με· εἰ δὲ μὴ, θανατώσω σε.
18 καὶ δαυὶδ ἔφυγε καὶ διεσώθη, καὶ παραγίνεται πρὸς
σαμουὴλ εἰς ἀρμαθαίμ, καὶ ἀπαγγέλλει αὐτῷ πάντα
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ σαοὺλ· καὶ ἐπορεύθησαν σαμουὴλ καὶ
δαυὶδ καὶ ἐκάθισαν ἐν ναβὰθ ἐν ῥαμᾶ.
19 καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ λεγόντων, ἰδοὺ δαυὶδ ἐν να-
βὰθ ἐν ῥαμᾶ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et vocauit Iehonathan Dauidem, & nunciauit illi Iehonathan omnia verba hæc, & venire fecit Iehonathan Dauidē ad Saul, & fuit ministrans ante eum, vt ab heri & ab-ante ipsum. 8 Et addidit adhuc bellum esse, & exiuit Dauid & iniuit bellum in Pelisthæos, & percussit in illis percussionem magnam; & verterunt *terga* ab-ante illum. 9 Et mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & ipse in domo sua sedens; & hasta eius in manu eius, & Dauid psallens in manu. 10 Et quæsiuit Saul ad percutiendum in hasta sua Dauidem, & ad perforandum in pariete, & liberatus est ab-ante Saul, & infixit hastam in parietem, & Dauid fugit, & euasit in nocte illa. 11 Et misit Saul nuncios ad domum Dauid ad custodiendum eum, & ad occidendum eum in aurora; & renunciauit Dauidi Michal vxor eius dicendo, Nisi tu liberaueris animam tuam in nocte hac, cras tu occidêris. 12 Et catena demisit Michal Dauidem ex fenestra; & iuit & fugit, & liberatus est. 13 Et tulit Michal simulacra, & posuit super lectum, & pellem caprarum posuit ceruical illius, & operuit in veste. 14 Et misit Saul nuncios ad tollendum Dauid, & dixit, Infirmus ille. 15 Et misit Saul nuncios ad visitandum Dauid, dicendo, Afferte eum in lecto ad me ad occidendum eum. 16 Et venerunt nuncij, & ecce simulacra super lectum, & pellis caprarum ceruical eius. 17 Et dixit Saul ad Michal, Quare sic mentita es in me, & misisti auctorem inimicitiæ meæ, & liberatus est? & dixit Michal ad Saul, Ille dixit mihi, Mitte me, quare occidam te? 18 Et Dauid fugit & liberatus est, & venit ad Samuel ad Ramatha, & nunciauit illi omnia quæ fecit sibi Saul: & iuit ille & Samuel, & sederunt in domo doctrinæ in Ramatha. 19 Et nunciatum est Sauli dicendo, Ecce Dauid in domo doctrinæ in Ramatha.

* וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד וַיַּרְא 20
אֶת־לַהֲקַת הַנְּבִיאִים נִבְּאִים וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נִצָּב
עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאֲכֵי שָׁאוּל רוּחַ אֱלֹהִים
וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה ׃ * וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח 21
מַלְאָכִים אֲחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה וַיֹּסֶף שָׁאוּל
וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה ׃
* וַיֵּלֶךְ גַּם־הוּא הָרָמָתָה וַיָּבֹא עַד־בּוֹר הַגָּדוֹל 22
אֲשֶׁר בַּשֶּׂכוּ וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה שְׁמוּאֵל וְדָוִד
וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנָוֹית בָּרָמָה ׃
* וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל־נָוֹית בָּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם־ 23
הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא עַד־בֹּאוֹ
בְּנָוֹית בָּרָמָה ׃ * וַיִּפְשַׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו 24
וַיִּתְנַבֵּא גַם־הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל־הַיּוֹם
הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הֲגַם שָׁאוּל
בַּנְּבִיאִם ׃

כ

* וַיִּבְרַח דָּוִד מִנָּוֹית בָּרָמָה וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר 1
לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מֶה עָשִׂיתִי מֶה־עֲוֺנִי וּמֶה־חַטָּאתִי
לִפְנֵי אָבִיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי ׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ 2
חָלִילָה לֹא תָמוּת הִנֵּה לוֹ־עָשָׂה אָבִי דָּבָר גָּדוֹל אוֹ
דָּבָר קָטֹן וְלֹא יִגְלֶה אֶת־אָזְנִי וּמַדּוּעַ יַסְתִּיר אָבִי
מִמֶּנִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֵין זֹאת ׃
* וַיִּשָּׁבַע עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדֹעַ יָדַע אָבִיךָ כִּי־ 3
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אַל־יֵדַע־זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן־
יֵעָצֵב וְאוּלָם חַי־יְהוָה וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כְפֶשַׂע בֵּינִי
וּבֵין הַמָּוֶת ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד מַה־ 4
תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־ 5
יְהוֹנָתָן הִנֵּה־חֹדֶשׁ מָחָר וְאָנֹכִי יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־
הַמֶּלֶךְ לֶאֱכוֹל וְשִׁלַּחְתַּנִי וְנִסְתַּרְתִּי בַשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב
הַשְּׁלִשִׁית ׃

20 *Miſit ergo Saul lictores vt raperent Da-
uid. Qui cũ vidiſſent cuneũ prophetarum
D vaticinantium, & Samuelẽ ſtantem ſuper
eos; factus eſt etiã ſpiritus Dei in illis: &
21 prophetare cœperunt etiã ipſi. * Quod cũ
nunciatũ eſſet Sauli; miſit & alios nũcios.
prophetauerunt aũt & illi. Et rurſum mi-
ſit Saul tertios nũcios, qui & ipſi prophe-
22 tauerunt. * Abijt etiam ipſe in Ramatha,
& venit vſq; ad ciſternã magnã, quæ eſt in
Sochoth: & interrogauit & dixit: In quo
loco ſunt Samuel & Dauid? Dictũq; eſt ei,
23 Ecce in Naioth ſunt in Ramatha. *Et abiit
in Naioth in Ramatha. Et factus eſt etiam
ſuper eũ ſpiritus Dei: & ambulauit ingre-
diens, & prophetabat vſq; dum veniret in
24 Naioth in Ramatha. * Et expoliauit etiã
ipſe ſe veſtimẽtis ſuis, & prophetauit cum
cæteris corã Samuel: & cecidit nudus tota
die illa & nocte. Vnde & exiuit prouer-
bium; Num & Saul inter prophetas?

CAP. XX.

1 FVgit autem Dauid de Naioth, quæ eſt
A in Ramatha; veniensq; locutus eſt corã
Ionatha: Quid feci? quę eſt iniquitas mea?
& quod peccatum meũ in patrem tuum:
2 quia quærit animam meam? * Qui dixit
ei: Abſit à te, nõ morieris; neque enim fa-
ciet pater meus quicquam grande vel par-
uum, niſi priùs indicauerit mihi. Hũc er-
go celauit à me pater meus ſermonem tan-
tummodo? nequaquam enim erit iſtud.
3 * Et iurauit rurſum Dauid. Et ille ait: Scit
profectò pater tuus quòd inueni gratiã in
oculis tuis, & dicet: Neſciat hoc Ionathas:
ne fortè triſtetur. Quinimmo viuit Dñs,
& viuit anima tua; quia vno tãtũ, vt ita di-
4 cã, gradu ego mórſq; diuidimur. * Et ait
Ionathas ad Dauid: Quodcunq; dixerit
5 mihi anima tua, faciã tibi. *Dixit aũt Da-
uid ad Ionathã: Ecce calẽdę ſunt craſtino:
& ego ex more ſedere ſoleo iuxta regẽ ad
veſcendum. Dimitte ergo me, vt abſcon-
dar in agro vſque ad veſperam diei tertiæ.

תרגום יונתן

20 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִזְגַּדִּין לְמִדְבַּר יַת דָּוִד וַחֲזָא יַת סִיעַת סַפְרַיָּא מְשַׁבְּחִין וּשְׁמוּאֵל קָאֵים מְאַלֵּיף עֲלֵיהוֹן וּשְׁרַת עַל אִזְגַּדֵּי שָׁאוּל רוּחַ נְבוּאָה
מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן ׃ 21 וְחַוִּיאוּ לְשָׁאוּל וּשְׁלַח אִזְגַּדִּין אָחֳרָנִין וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן ׃ וְאוֹסִיף שָׁאוּל וּשְׁלַח אִזְגַּדִּין תְּלִיתָאִין
וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן ׃ 22 וַאֲזַל אַף הוּא לְרָמָתָא וַאֲתָא עַד גּוּבָּא רַבָּא דִּי בְּסֵכוּ וּשְׁאַל וַאֲמַר הֵיכָא שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַאֲמַר הָא בְּבֵית אֻלְפָּנָא
בְּרָמְתָא ׃ 23 וַאֲזַל תַּמָּן לְבֵית אֻלְפָּנָא דִּבְרָמְתָא וּשְׁרַת עֲלוֹהִי אַף הוּא רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וַאֲזַל מֵיזַל וּמְשַׁבַּח עַד דַּאֲתָא לְבֵית
אֻלְפָּנָא בְּרָמְתָא ׃ 24 וְשַׁלַּח אַף הוּא לְבוּשׁוֹהִי וְשַׁבַּח אַף הוּא קֳדָם שְׁמוּאֵל וּנְפַל בְּיָשַׁן כָּל יוֹמָא הַהוּא וְכָל לֵילְיָא עַל כֵּן יֵימְרוּן
הַאַף שָׁאוּל בְּסַפְרַיָּא ׃

כ

1 וַעֲרַק דָּוִד מִבֵּית אֻלְפָּנָא דִּבְרָמְתָא וַאֲתָא וַאֲמַר קֳדָם יְהוֹנָתָן מָה עֲבָדִית מָה חוֹבִי וּמָה סוּרְחָנִי קֳדָם אֲבוּךְ אֲרֵי בָּעֵי לְמִקְטְלִי ׃
2 וַאֲמַר לֵיהּ חַס לָא תְמוּת הָא לָא יַעֲבֵיד אַבָּא פִּתְגָם רַב אוֹ פִּתְגָם זְעֵיר וְלָא יְחַוֵּי לִי וּמָדֵין יְכַסֵּי אַבָּא מִנִּי יַת פִּתְגָמָא הָדֵין לֵית דָּא
קוּשְׁטָא ׃ 3 וְקַיֵּים עוֹד דָּוִד וַאֲמַר מִידַע יָדַע אֲבוּךְ אֲרֵי אַשְׁכְּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ וַאֲמַר לָא יִדַּע דָּא יְהוֹנָתָן דִּילְמָא יִתְנְסֵים וּבְרַם
קַיָּים הוּא יְיָ וְחַי נַפְשָׁךְ אֲרֵי כְּפִיסְעָא חֲדָא בֵּינָא וּבֵין מוֹתָא ׃ 4 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד מָה רַעֲוָא נַפְשָׁךְ וְיִתְעֲבֵיד לָךְ ׃ 5 וַאֲמַר
דָּוִד לִיהוֹנָתָן הָא יַרְחָא מְחַר וַאֲנָא אַסְחָרָא אַסְחַר עִם מַלְכָּא לְמֵיכַל וְתִשַׁלְּחִינַנִי וְאִיטַּמַּר בְּחַקְלָא עַד עִידָּן רַמְשָׁא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה ׃

*Et misit Saul nuncios vt caperent Dauid: 20
& venientes viderunt cœtum prophetarum
vaticinantiũ, & Samuel stetit stans super eos,
& factus est super nuncios Saul spiritus Dei,
& prophetarunt & ipsi.
*Et nunciatum est Saul, & misit nuncios 21
alios, & prophetauerunt & ipsi, & addidit
Saul mittere nuncios tertios, & prophetaue-
runt & ipsi.
*Et iratus est Saul furore, & abijt & ipse 22
in Armathaim, & venit vsque in cisternam
areæ quæ in Sechi; & interrogauit, & dixit:
vbi Samuel & Dauid? & dixerunt, Ecce in
Nabath in Rama.
*Et abiit inde in Nabath in Rama; & fa- 23
ctus est super eum spiritus Dei: & abijt am-
bulans, & prophetauit vsque dum veniret
ipse in Nabath in Rama.
*Et spoliauit vestimenta sua, & prophe- 24
tauit corã Samuel, & cecidit nudus tota die il-
la, & tota nocte illa. propter hoc dicebãt, Num
& Saul inter prophetas?

CAP. XX.

ET fugit Dauid de Nabath de Rama, et ve- 1
nit ad faciẽ Ionathan, & dixit, Quid feci,
vel quæ iniquitas mea, vel quid peccaui coram
patre tuo, quoniam quærebat animam meam?
*Et dixit ei Jonathan, Nequaquam tibi, 2
non morieris; ecce enim non faciet pater meus
grande verbum vel paruum, quòd non reuelet
auriculam meam: & cur abscõdet pater meus
à me verbum hoc? non est hoc.
*Et respondit Dauid Jonathan, & dixit: 3
Cognoscẽs scit pater tuus, quòd inueni gratiam
in oculis tuis, & dixit: Non sciat hæc Jona-
than, vt non nunciet Dauid; verùm viuit Dñs
& viuit anima tua, quoniam sicut dixi imple-
tum est inter me & inter patrem tuum vsque
ad mortem. *Et dixit Jonathan ad Dauid, 4
Quid desiderat anima tua, & faciam tibi?
*Et dixit Dauid ad Jonathan, Ecce iam ca- 5
lendæ crastino, & ego sedens sedebo cum rege
ad vescendum, & dimittes me, & abscondar
in agro vsque ad vesperam.

20 *καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυίδ· καὶ
ἐλθόντες εἶδον τὴν ἐκκλησίαν τῶν προφητῶν τῶν προ-
φητευόντων, καὶ σαμουὴλ εἱστήκει καθεστηκὼς ἐπ' αὐτῶν· καὶ
ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀγγέλους σαοὺλ πνεῦμα θεοῦ, καὶ προε-
φήτευσαν καὶ αὐτοί.
21 *καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἑτέ-
ρους, καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί· καὶ προσέθετο σαοὺλ ἀ-
ποστεῖλαι ἀγγέλους τρίτους, καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί.
22 *καὶ ἐθυμώθη σαοὺλ ὀργῇ· καὶ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς εἰς ἀρ-
μαθαίμ, καὶ ἔρχεται ἕως φρέατος τοῦ ἅλω τοῦ ἐν σεχί· καὶ
ἠρώτησε καὶ εἶπε, ποῦ σαμουὴλ καὶ δαυίδ; καὶ εἶπον, ἰδοὺ
ἐν ναβὰθ ἐν ῥαμᾶ.
23 *καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς ναβὰθ εἰς ῥαμᾶ· καὶ ἐγένε-
το ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ· καὶ ἐπορεύθη πορευόμενος, καὶ
προεφήτευσεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς ναβὰθ εἰς ῥαμᾶ.
24 *καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ προεφήτευσεν
ἐνώπιον σαμουήλ· καὶ ἔπεσε γυμνὸς ὅλην τὴν ἡμέραν
ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην· διὰ τοῦτο ἔλεγον, εἰ καὶ
σαοὺλ ἐν προφήταις;

κ'.

1 *Καὶ ἀπέδρα δαυὶδ ἐξ ναβὰθ ἐκ ῥαμᾶ, καὶ ἔρχεται
εἰς πρόσωπον ἰωναθάν· καὶ λέγει, τί πεποίηκα, ἢ τί τὸ ἀδί-
κημά μου, ἢ τί ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ πατρός σου ὅτι ἐζήτει
τὴν ψυχήν μου;
2 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναθὰν, μηδαμῶς σοι, μὴ ἀποθάνῃς·
ἰδοὺ γὰρ οὐ μὴ ποιήσει ὁ πατήρ μου μέγα ῥῆμα ἢ μικρὸν ὃ
οὐκ ἀποκαλύψει τὸ ὠτίον μου· καὶ τί ὅτι ἀποκρύψει ὁ πα-
τήρ μου ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο; οὐκ ἔστι τοῦτο.
3 *καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἰωναθὰν, καὶ εἶπεν, γινώσκων
εἶδεν ὁ πατήρ σου, ὅτι εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ
εἶπεν, μὴ γνώτω ταῦτα ἰωναθὰν, ὅπως μὴ ἀναγγείλῃ τῷ
δαυίδ· πλὴν ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, ὅτι καθὼς εἶ-
πον πεπλήρωται ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός
4 σου ἕως θανάτου. *καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς δαυίδ,
τί ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ ποιήσω σοι;
5 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωναθὰν, ἰδοὺ δὴ νουμηνία αὔ-
ριον, καὶ ἐγὼ καθίσας καθίσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως φα-
γεῖν· καὶ ἐξαποστελεῖς με καὶ κρυβήσομαι ἐν τῷ πεδίῳ
ἕως δείλης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et misit Saul nuncios ad tollendum Dauid, & vidit turmam scribarum laudantium, & Samuelẽ stantem docentem super eos: & mansit super nuncios Saul spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudauerunt etiam illi. 21 Et nunciauerunt Sauli, & misit nuncios posteriores, & laudauerunt etiam illi; & addidit Saul, & misit nuncios tertios, & laudauerunt etiam illi. 22 Et venit etiam ipse ad Ramatha, & venit vsque ad cisternam magnam, quæ in Zzecha: & rogauit, & dixit, Vbi Samuel & Dauid? & dixit, Ecce in domo doctrinæ in Ramatha. 23 Et abijt illuc in domum doctrinæ quæ in Ramatha; & mansit super illum etiam ipsum spiritus prophetiæ ab-ante Dominum: & iuit iens & laudans, quousque venit ad domum doctrinæ in Ramatha. 24 Et misit etiam ipse vestimenta sua, & laudauit etiam ipse ante Samuel; & cecidit nudus tota die illa, & tota nocte. ideo dicent, Num etiam Saul in Scribis?

CAP. XX.

ET fugit Dauid ex domo doctrinæ quæ in Ramatha, & venit & dixit ante Iehonathan, Quid feci, quæ culpa mea? quis excessus meus ante patrem tuum? quòd quærens ad occidendum me? 2 Et dixit illi, Tace, non morieris: ecce non faciet pater meus verbum magnum aut verbũ paruum, & non indicabit mihi: & quid hoc, occultabit pater meus à me verbũ hoc? non est hoc cõstans. 3 Et iurauit adhuc Dauid, & dixit: Sciendo sciuit pater tuus quòd inueni charitates in oculis tuis, & dixit, Non sciat hoc Iehonathan; fortè turbaretur: at verò permanens ipse Dominus, & viuens anima tua, quòd *sit* vt passus vnus inter me & inter mortem. 4 Et dixit Iehonathan Dauidi, Quid vult anima tua & fiet tibi? 5 Et dixit Dauid ad Iehonathan, Ecce mensis cras, & ego sedendo sedebo cum rege ad comedendum, & mittes me, & abscondar in agro vsque ad tempus vesperæ in die tertia.

6 * אם־פקד יפקדני אביך ואמרת נשאל נשאל
ממני דוד לרוץ בית־לחם עירו כי־זבח הימים
7 שם לכל־המשפחה: * אם־כה יאמר
טוב שלום לעבדך ואם־חרה יחרה לו דע כי־
8 כלתה הרעה מעמו: * ועשית חסד על־עבדך
כי בברית יהוה הבאת את־עבדך עמך ואם־
יש־בי עון המיתני אתה ועד־אביך למה־זה
9 תביאני: * ויאמר יהונתן חלילה לך כי אם־
ידע אדע כי־כלתה הרעה מעם אבי לבוא עליך
10 ולא אתה אגיד לך: * ויאמר דוד אל־יהונתן
מי יגיד לי או מה־יענך אביך קשה:
11 * ויאמר יהונתן אל־דוד לכה ונצא השדה
12 ויצאו שניהם השדה: * ויאמר יהונתן
אל־דוד יהוה אלהי ישראל כי־אחקר את־אבי
כעת מחר השלשית והנה־טוב אל־דוד ולא־אז
13 אשלח אליך וגליתי את־אזנך: * כה־יעשה
יהוה ליהונתן וכה יסיף כי־ייטב אל־אבי את־
הרעה עליך וגליתי את־אזנך ושלחתיך והלכת
לשלום ויהי יהוה עמך כאשר היה עם־אבי:
14 * ולא אם־עודני חי ולא־תעשה עמדי חסד
15 יהוה ולא אמות: * ולא־תכרית את־חסדך
מעם ביתי עד־עולם ולא בהכרת יהוה את־איבי
16 דוד איש מעל פני האדמה: * ויכרת יהונתן
עם־בית דוד ובקש יהוה מיד איבי דוד:
17 * ויוסף יהונתן להשביע את־דוד באהבתו
אתו כי־אהבת נפשו אהבו:
18 * ויאמר־לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי יפקד
19 מושבך: * ושלשת תרד מאד ובאת אל־המקום
אשר־נסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל
האבן האזל:

6 * Si reſpiciés requiſierit me pater tuus,
reſpondebis ei: Rogauit me Dauid vt iret
celeriter in Bethleem ciuitaté ſuam: quia
victimæ ſolennes ibi ſunt vniuerſis contri
7 bulibus ſuis. * Si dixerit, bene, pax erit
ſeruo tuo. Si autem fuerit iratus, ſcito quia
8 completa eſt malicia eius. * Fac ergo mi
B ſericordiam in ſeruum tuum, quia fœdus
Domini me famulum tuum tecum inire
feciſti. Si auté eſt iniquitas aliqua in me,
tu me interfice, & ad patrem tuum ne in-
9 troducas me. * Et ait Ionathas: Abſit
hoc à te. Neq; enim fieri poteſt, vt ſi certè
cognouero completam eſſe patris mei ma
liciam contra te, non annunciem tibi.
10 * Reſpondit Dauid ad Ionathan: Quis
renunciabit mihi? ſi quid fortè reſponde-
11 rit tibi pater tuus durè de me? * Et ait
Ionathas ad Dauid: Veni & egrediamur
foras in agrum. Cúmq; exiſſent ambo in
12 agrum; * Ait Ionathas ad Dauid: Do-
mine Deus Iſrael, ſi inueſtigauero ſenten-
tiam patris mei craſtino vel perendie, &
aliquid boni fuerit ſuper Dauid, & non
ſtatim miſero ad te, & notum tibi fecero:
13 * Hęc faciat Dominus Ionathæ, & hæc
augeat. Si autem perſeuerauerit patris mei
C malicia aduerſum te, reuelabo aurem tuã,
& dimittam te vt vadas in pace, & ſit Do-
minus tecum ſicut fuit cum patre meo.
14 * Et ſi vixero, facias mihi miſericordiã
15 Domini; ſi verò mortuus fuero: * Non
auferes miſericordiã à domo mea vſq; in
ſempiternum, quando eradicauerit Dñs
inimicos Dauid vnumquemq; de terra.
16 * Pepigit ergo Ionathas fœdus cũ domo
Dauid. et requiſiuit Dñs de manu inimi-
17 corũ Dauid. * Et addidit Ionathas deie-
rare Dauid, eo ꝙ diligeret illũ. Sicut enim
18 animã ſuã, ita diligebat eum. * Dixitq; ad
eũ Ionathas: Cras calẽdę ſunt, & require-
ris. Requiretur enim ſeſſio tua vſq; peren-
19 die. * Deſcẽdes ergo feſtinus & venies in
D locum vbi celandus es in die, quando o-
perari licet: & ſedebis iuxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.

תרגום יונתן

6 אם מבעא יבעינני אבוך ויימר אשתאלא אשתאל מיני דוד למיזל לבית לחם קרתיה ארי שירו ניכסת קודשיא יומא דין תמן
לכל זרעיתא: 7 אם כדין ייימר טב שלם לעבדך ואם מתקף יתקיף ליה דע ארי גמירא בישתא מיניה: 8 ותעביד
טיבו עם עבדך ארי בקיימא דייי אעילתא ית עבדך עמך ואם אית בי חובא קטולני את ולות אבוך למה דנן תעילנני:
9 ואמר יהונתן חס לך ארי אם מידע אידע ארי גמירא בישתא מן אבא למיתי עלך ולא יתה אחוי לך: 10 ואמר דוד
ליהונתן מן יחוי לי או דילמא יתיבינך אבוך פתגמין קשין: 11 ואמר יהונתן לדוד איתא וניפוק לחקלא ונפקו תרויהון לחקלא:
12 ואמר יהונתן לדוד ייי אלהא דישראל ארי אבדוק ית אבא בעידנא הדין מחר או ביומא תליתאה והא פתגמין תקנין מתאמרין
לדוד ולא מכען אשלח לותך ואחוי לך: 13 כדין יעביד ייי ליהונתן וכדין יוסיף ארי גמירא מן אבא למיתי בישתא עלך ואחוי לך
ואשלחינך ותהך בשלם ויהי מימרא דייי בסעדך כמא דהוה בסעדיה דאבא: 14 ולא עד דאנא קיים ולא תעבד עמי טיבו
קדם ייי ולא אמות: 15 ולא תפסיק ית טיבותך מן אנש ביתי עד עלמא ולא כד ישיצי ייי ית סנאי דוד גבר מעל אפי ארעא:
16 וגזר יהונתן קיים עם בית דוד ואיתפרע ייי מיד סנאי דוד:
17 ואוסיף יהונתן לאומאה ית דוד ברחמיה יתיה ארי רחמת נפשיה רחמיה: 18 ואמר ליה יהונתן למחר ירחא ותתבעי
ארי יתפקד בית אסחרותך: 19 ובתלתותיומא תתבעי לחדא ותהך לאתרא דאיטמרת תמן ביומא דחולא ותתיב בסטר אבן אתא

* Si requirens requisierit me pater tuus, 6
dices: Rogãs rogauit à me Dauid, vt curreret
vsque in Bethleem ciuitatem suam, quoniam
sacrificium dierum ibi vniuersæ tribui.
* Et si dixerit pater tuus: Bene, pax seruo 7
tuo. Si autem dura responderit tibi, scito quia
completa est malicia ab eo. * Et facies mise- 8
ricordiam cum seruo tuo, quia in fœdus Domi-
ni induxisti seruum tuum tecũ. Et si est iniqui-
tas in seruo tuo, interfice me tu; & vsque ad
patrem tuum cur introducas me? * Et dixit 9
Jonathan: Nequaquam tibi: quoniam si cogno-
scens cognouero quòd completa est malicia à pa-
tre meo vt veniat contra te; & non nunciabo
tibi? * Et dixit Dauid ad Jonathan: 10
Quis nunciabit mihi; si responderit pater tuus
dura? * Et dixit Jonathan ad Dauid: Vade 11
et exeamus in agrum. Et exeunt ambo in agrũ.
* Et dixit Jonathan ad Dauid: Dominus 12
Deus Israel nouit, quòd si interrogauero patrem
meum ad tempus tribus vicibus: & ecce bo-
num fuerit super Dauid: & nonne mittam ad
te in agrum?
* Hæc faciat Deus Ionathan & hæc augeat, 13
si non deferam mala ad te, & reuelabo auricu-
lam tuam, & mittam te, & vades in pace,
& erit Dominus tecum, sicut fuit cum patre
meo.
* Et si etiam me viuente, facies mecũ mise- 14
ricordiam Domini; & si morte mortuus fuero,
* Non auferes misericordiam tuam à domo 15
mea vsque in sæculum. Et non: cùm euerterit
Dominus inimicos Dauid vnumquenque à fa-
cie terræ:
* Auferetur Jonathan à domo Dauid, et re- 16
quirat Dominus de manibus inimicorũ Dauid.
* Et addidit Jonathan deierare Dauid, eo 17
quòd diligeret eum, quoniam amauit animam
amantis eum.
* Et dixit ei Jonathan: Cras calendæ, & vi 18
sitatione requiretur sessio tua.
* Et tres dies manebis & requireris & ve 19
nies in locum vbi absconditus es ibi die quan-
do operari licebat: & sedebis iuxta lapidẽ illũ.

6 * ἐὰν ἐπισκεπτόμενος ἐπισκέψηταί με ὁ πατήρ
σου, ἐρεῖς παραιτούμενος παρῄτηται παρ' ἐμοῦ δαυὶδ
δραμεῖν ἕως βηθλεὲμ τῆς πόλεως αὐτοῦ, ὅτι θυσία τῶν
7 ἡμερῶν ἐκεῖ ὅλῃ τῇ φυλῇ. * καὶ ἐὰν εἴπῃ ὁ πατήρ σου,
ἀγαθῶς, εἰρήνη τῷ δούλῳ σου· ἐὰν δὲ σκληρῶς ἀποκριθῇ σοι,
γνῶθι ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία παρ' αὐτοῦ.
8 * καὶ ποιήσεις ἔλεος μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι εἰς διαθήκην
κυρίου εἰσήγαγες τὸν δοῦλόν σου μετὰ σεαυτοῦ· καὶ εἰ ἔστιν ἀδι-
κία ἐν τῷ δούλῳ σου, θανάτωσόν με σύ· καὶ ἕως τοῦ πα-
τρός σου ἱνατί τοῦτο εἰσαγάγῃς με;
9 * καὶ εἶπεν ἰωναθὰν, μηδαμῶς σοι, ὅτι ἐὰν γινώσκων
γνῶ ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐλθεῖν ἐπὶ σέ, καὶ μὴ ἀπαγγελῶ σοι;
10 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωναθὰν, τίς ἀπαγγελεῖ μοι,
11 ἐὰν ἀποκριθῇ ὁ πατήρ σου σκληρῶς; * καὶ εἶπεν ἰωναθὰν
πρὸς δαυίδ, πορεύου καὶ ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν· καὶ ἐκπο-
12 ρεύονται ἀμφότεροι εἰς ἀγρόν. * καὶ εἶπεν ἰωναθὰν
πρὸς δαυίδ, κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ οἶδεν, ὅτι ἐὰν ἀνα-
κρίνω τὸν πατέρα μου κατὰ καιρὸν τρισσῶς, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν
ᾖ ὑπὲρ δαυίδ, καὶ οὐ μὴ ἀποστελῶ πρὸς σὲ εἰς τὸ πεδίον;
13 * τάδε ποιήσαι θεὸς τῷ ἰωναθὰν καὶ τάδε προσθείη,
ἐὰν μὴ ἀνοίσω τὰ κακὰ ἐπὶ σὲ καὶ ἀποκαλύψω τὸ ὠτίον
σου, καὶ ἀποστελῶ σε καὶ ἀπελεύσῃ εἰς εἰρήνην· καὶ ἔσται κύ-
ριος μετὰ σοῦ καθὼς ἦν μετὰ τοῦ πατρός μου.
14 * καὶ ἐὰν ἔτι ἐμοῦ ζῶντος ποιήσεις μετ' ἐμοῦ ἔλεος
κυρίου, καὶ ἐὰν θανάτῳ ἀποθάνω,
15 * οὐκ ἐξάρῃς ἔλεός σου ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως αἰῶ-
νος· καὶ μὴ, ἐν τῷ ἐξαίρειν κύριον τοὺς ἐχθροὺς δαυὶδ
ἕκαστον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς·
16 * ἐξαρθῆναι τῷ ἰωναθὰν ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυίδ· καὶ
ἐκζητῆσαι κύριος ἐκ χειρῶν ἐχθρῶν δαυίδ.
17 * καὶ προσέθετο ἰωναθὰν ὀμόσαι τῷ δαυὶδ διὰ τὸ
ἀγαπᾶν αὐτόν, ὅτι ἠγάπησεν ψυχὴν ἀγαπῶντος
αὐτόν.
18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναθὰν, αὔριον νουμηνία, καὶ ἐπι-
σκοπὴ ἐπισκεφθήσεται ἡ καθέδρα σου.
19 * καὶ τρισσεύσεις καὶ ἐπισκέψῃ καὶ ἥξεις εἰς τὸν τόπον
οὗ ἐκρύβης ἐκεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας, καὶ καθίσῃ παρὰ
τῷ λίθῳ ἐκείνῳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Si quærendo quæret me pater tuus, & dices: Petendo petiuit à me Dauid ad eundum ad Bethlehhem vrbem eius, quia apposi-
tum oblationis sanctitatis hodie ibi omni prosapiæ. 7 Si sic dicet, Bonum, pax seruo tuo: & si induresc endo indurescit illi, scito
quòd absoluta malicia ab eo. 8 Et facies bonum cum seruo tuo, quia in iuramento Domini intrare fecisti seruum tuum tecum;
et si est in me culpa, occide me tu, & ad patrem tuum quare intrare facies me? 9 Et dixit Iehonathan, Absit tibi, quia si sciendo
sciero quòd perfecta malitia à patre meo ad veniendum super te, & non ipsum nunciabo tibi? 10 Et dixit Dauid ad Iehonathan, Quis
indicabit mihi si fortè responderit tibi pater tuus verba dura? 11 Et dixit Iehonathan ad Dauid, Veni & exibimus ad agrum: & exie-
runt ambo illi ad agrum. 12 Et dixit Iehonathan ad Dauid: Dominus Deus Israel, quòd inquiram patrem meum in tempore
hoc, cras aut in die tertia, & ecce verba composita dicta super Dauid, & non ex-tunc mittam ad te, & indicabo tibi. 13 Sic faciet
Dominus Iehonathan, & sic addet quòd perfecta à patre meo ad veniendum malicia super te, & indicabo tibi, & dimittam te, & ibis in
pace, & erit dictum Domini in auxilio tuo, sicut fuit in auxilio patris mei. 14 Et non quoad ego manens, & non facies mecum
bonum ab-ante Dominum, & non moriar. 15 Et non finies bonitatem tuam ab homine domus meæ, vsque in sæculum;
nec quando perdiderit Dominus osores Dauid, virum de-super facies terræ. 16 Et pepigit Iehonathan fœdus cum domo
Dauid, & vindicabit se Dominus de manu odientium Dauid. 17 Et addidit Iehonathan ad iurandum Dauidi in quo
amans eum, quia amore animæ suæ amauit eum. 18 Et dixit ei Iehonathan, Ad crastinum mensis & quæreris, quia erit
vacua domus accubitus tui. 19 Et in tertia die quæreris nimis, & ibis ad locum quo absconditus es ibi in die profesto:
& sedebis in latere petræ ATHA.

20 ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי
21 למטרה: והנה אשלח את הנער לך מצא
את החצים אם אמר אמר לנער הנה החצים
ממך והנה קחנו ובאה כי שלום לך ואין דבר חי
22 יהוה: ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך
23 והלאה לך כי שלחך יהוה: והדבר אשר
דברנו אני ואתה הנה יהוה ביני ובינך עד עולם:
24 ויסתר דוד בשדה ויהי החדש וישב המלך
25 על הלחם לאכול: וישב המלך על מושבו
כפעם בפעם אל מושב הקיר ויקם יהונתן
וישב אבנר מצד שאול ויפקד מקום דוד:
26 ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר
מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור:
27 ויהי ממחרת החדש השני ויפקד מקום דוד
ויאמר שאול אל יהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי
28 גם תמול גם היום אל הלחם: ויען יהונתן
את שאול נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית
29 לחם: ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה
לנו בעיר והוא צוה לי אחי ועתה אם מצאתי
חן בעיניך אמלטה נא ואראה את אחי על
30 כן לא בא אל שלחן המלך: ויחר אף שאול
ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות הלוא
ידעתי כי בחר אתה לבן ישי לבשתך ולבשת
31 ערות אמך: כי כל הימים אשר בן ישי
חי על האדמה לא תכון אתה ומלכותך ועתה
שלח וקח אתו אלי כי בן מות הוא:
32 ויען יהונתן את שאול אביו ויאמר אליו למה
33 יומת מה עשה: ויטל שאול את החנית עליו
להכתו וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו
להמית את דוד:

20 * Et ego tres sagittas mittam iuxta eũ,
& iaciam quasi exercens me ad signum.
21 *Mittam quoq; & puerũ, dicẽs ei: Va-
de & affer mihi sagittas. Si dixero puero,
Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas: tu ve-
ni ad me, quia pax est & nihil est mali, vi-
22 uit Dñs. * Si autẽ sic locutus fuero pue-
ro, Ecce sagittę vltra te sunt, vade in pace,
23 quia dimisit te Dñs. *De verbo aũt quod
locuti fuimus ego & tu, sit Dñs inter me
24 & te vsq; in sempiternum. *Absconditus
est ergo Dauid in agro, & venerunt calen-
dæ, & sedit rex ad comedendum panem.
25 * Cúmque sedisset rex super cathedrã suã
secundum consuetudinem, quę erat iuxta
parietẽ, surrexit Ionathas, & sedit Abner
E ex latere Saul, vacuúsque apparuit locus
26 Dauid. * Et nõ est locutus Saul quicquã
in die illa. cogitabat enim q̃ fortè euenis-
set ei, vt non esset mũdus nec purificatus.
27 * Cúnq; illuxisset dies secunda post calen
das, rursus apparuit vacuus locus Dauid:
Dixítq; Saul ad Ionathan filiũ suum, Cur
non venit filius Isai nec heri nec hodie ad
28 vescẽdum? * Respõdítq; Ionathas Sauli,
Rogauit me obnixè vt iret in Bethleem.
29 * Et ait, Dimitte me, quoniã sacrificiũ so-
lenne est in ciuitate mea; vnus de fratri-
bus meis accersiuit me. Nunc ergo si in-
ueni gratiam in oculis tuis, vadam citò &
videbo fratres meos. Ob hanc causam nõ
30 venit ad mensam regis. *Iratus autẽ Saul
aduersum Ionathan, dixit ei, Fili mulieris
F vltrò virum rapientis, numquid ignoro,
quia diligis filiũ Isai in confusionẽ tuam,
& in confusionem ignominiosæ matris
31 tuæ? * Omnibus enim diebus quibus
filius Isai vixerit super terram, non stabi-
lieris tu neque regnum tuum. Itaque iam
nunc mitte & adduc eum ad me, quia fi-
32 lius mortis est. * Respondens autem
Ionathas Sauli patri suo, ait; Quare mo-
rietur? Quid fecit?
33 * Et arripuit Saul lanceam vt percute-
ret eum. Et intellexit Ionathas, quòd diffinitum esset à patre suo, vt interficeretur Dauid.

תרגום יונתן

20 ואנא תלתא גירין בקשת שדי לממחי לי לפלגליסרה: 21 והא אשלח ית עולימא איזיל איתי ית גירריא אם מימר אימר
לעולימא הא גירא מינך ולכא סבהי ואיתא ארי שלם לך וליה מדעם ביש קיים הוא ייי: 22 ואם כדין אימר לעולימא הא גירא
מינך להלא איזיל ארי שיזבינך ייי: 23 ופתגמא דמלילנא אנא ואת הא מימרא דייי סהיד בינא ובינך עד עלמא: 24 ואיטמר
בחקלא והוה ירחא ואסחר מלכא על לחמא למיכל: 25 ואסחר מלכא על שיוויה כזמן בזמן על שיויא דמתקן ליה בסטר כותלא
יהונתן ואסחר אבנר בסטרא דשאול והוה אתרא דדויד מרוח: 26 ולא מליל שאול מדעם ביומא ההוא ארי אמר דילמא
הוה ליה ולא דכי הוא או דילמא לאורח אזל ואנחנא לא זמנניהי: 27 והוה מיומא דבתרוהי דהוה עיבור ירחא תנינא והוה
אתרא דדויד מרוח ואמר שאול ליהונתן בריה מדין לא אתא בר ישי אף תמלי אף יומא דין ללחמא: 28 ואתיב יהונתן ית שאול למימר
אשתאלא אישתאל דויד מיני למיזל עד בית לחם: 29 ואמר שלחני כען ארי שירו ניכסת קודשיא לכל זרעיתא לנא בקרתא והוא
פקיד לי אחי וכען אם אשכחית רחמין בעינך אישתיזב כען ואחזי ית אחי על כן לא על לפתורא דמלכא: 30 ותקיף רגזא דשאול
ביהונתן ואמר ליה בר סרבניתא דמרדותא קשיא הלא ידענא ארי רעי את בבר ישי לבהתתך ולבהתת קלן אמך: 31 ארי כל יומיא
דבר ישי קיים על ארעא לא תתקן את ומלכותך וכען שלח ואיתיניה לותי ארי גבר חייב קטול הוא: 32 ואתיב יהונתן ית שאול אבוהי
ואמר ליה למה יתקטל מה עבד: 33 וארים שאול ית מורניתא עלוהי לממחהי וידע יהונתן ארי גמירא היא מן אבוהי למקטל ית דויד:

*Et ego ter sagittabo in sagittis iaculans, 20
& mittens in scopum. *Et ecce mittam pue- 21
rum, dicens: Veni inueni mihi sagittam, si di-
xero puero, Sic sagitta à te & hic, tolle eam,
veni, quòd pax tibi, et non est sermo malus, vi-
uit Dominus. *Si autem hæc dixero adole- 22
scenti, Ibi sagitta à te & vltra, vade, quoniam
dimisit te Dominus. *Et de verbo quod lo- 23
cuti sumus ego & tu, ecce Dominus testis in-
ter me & te vsque in sempiternum.
*Et absconditus est Dauid in agro; & ve- 24
nerunt calendæ, & venit rex ad mensam ad
comedendum. *Et sedit rex super cathedram 25
suam sicut cōsueuerat iuxta parietem, & præ-
uenit eum Jonathan: & sedit Abener ex late-
re Saul; & considerabatur locus Dauid.
*Et non locutus est Saul quicquam in die 26
illa, quoniam dixit, Casus quidam apparet, vt
non mundus sit, quia non purificatus est.
*Et factus est die crastina mensis die secun- 27
da, & requisitus fuit locus Dauid: & dixit
Saul ad Jonathan filium suum, Cur non venit
filius Jesse, & heri & hodie ad mensam?
*Et respondit Jonathan Saul, & dixit, Pe- 28
tijt à me Dauid vt curreret vsque in Beth-
leem ciuitatem suam. *Et dixit mihi, Dimit- 29
te iam me, quia sacrificium tribus nobis in ciui-
tate, & mandauerunt ad me fratres mei; &
nunc si inueni gratiā in oculis tuis, vadam iam
& videbo fratres meos: propter hoc non ve-
nit ad mensam regis. *Et iratus est Saul cōtra 30
Jonathan valde, & dixit ei: Fili puellarū spon-
te venientium, nunquid non scio quòd tu parti-
ceps es filio Jesse in confusionem tuam, & in
confusionem reuelationis matris tuæ?
*Quoniam omnibus diebus filius Jesse vi- 31
xerit super terram, non eris paratus tu neque
regnum tuū: nunc igitur mitte & accipe ado-
lescentem, quoniam filius mortis est.
*Et respondit Jonathan Sauli patri suo, & 32
dixit: Quare moritur? quid fecit? *Et sustulit 33
Saul lanceā contra Ionathan vt occideret eum,
& nouit Jonathan quòd diffinita esset malicia
hæc à patre suo vt interficeret Dauid.

20 *Καὶ ἐγὼ τρισσεύσω ἐν ταῖς σχίζαις ἀκοντίζων, καὶ ἐκ-
21 πέμπων εἰς τὴν ἀματταρί. *Καὶ ἰδοὺ ἀποστελῶ τὸ παι-
δάριον, λέγων· δεῦρο εὑρέ μοι τὴν σχίζαν· ἐὰν εἴπω τῷ
παιδαρίῳ ὧδε ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ὧδε, λάβε αὐτήν, παρα-
γίνου, ὅτι εἰρήνη σοι καὶ οὐκ ἔστι λόγος πονηρός, ζῇ κύριος.
22 *ἐὰν δὲ τάδε εἴπω τῷ νεανίᾳ, ἐκεῖ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ
23 ἐπέκεινα, πορεύου ὅτι ἐξαπέσταλκέ σε κύριος. *Καὶ πε-
ρὶ τοῦ ῥήματος οὗ λελαλήκαμεν ἐγὼ καὶ σύ, ἰδοὺ κύριος
24 μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ ἕως αἰῶνος. *καὶ κέκρυ-
πται δαυὶδ ἐν τῷ πεδίῳ· καὶ ἐγένετο νουμηνία, καὶ ἔρχεται ὁ βα-
25 σιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ φαγεῖν. *καὶ ἐκάθισεν
ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν καθέδραν αὐτοῦ καθὼς εἰώθη παρὰ τὸν
τοῖχον· καὶ προέφθασεν αὐτὸν ἰωναθάν· καὶ ἐκάθισεν ἀβε-
νὴρ ἐκ πλαγίων τοῦ σαούλ· καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος τοῦ δαυίδ.
26 *καὶ οὐκ ἐλάλησεν σαοὺλ οὐδὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
ὅτι εἶπεν σύμπτωμά τι φαίνεται, μὴ καθαρὸς εἶναι, διότι
27 οὐ κεκάθαρται. *καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνὸς τῇ
ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος δαυίδ· καὶ εἶπε
σαοὺλ πρὸς ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τί ὅτι οὐ παραγέγο-
νεν υἱὸς ἰεσσαὶ καὶ ἐχθὲς καὶ σήμερον ἐπὶ τὴν τράπεζαν;
28 *καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθὰν τῷ σαοὺλ καὶ εἶπε, παρῄτηται
παρ' ἐμοῦ δαυὶδ δραμεῖν, ἕως βηθλεὲμ τῆς πόλεως αὐτοῦ.
29 *καὶ εἶπέ μοι, ἐξαπόστειλον δή με, ὅτι θυσία τῆς φυ-
λῆς ἡμῖν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐνετείλαντο πρός με οἱ ἀδελ-
φοί μου· καὶ νῦν εἰ εὕρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ἀπε-
λεύσομαι δὴ καὶ ὄψομαι τοὺς ἀδελφούς μου, διὰ τοῦτο οὐ
παραγέγονεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως.
30 *καὶ ἐθυμώθη σαοὺλ ἐπὶ ἰωναθὰν σφόδρα, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, υἱὲ κορασίων αὐτομολούντων· οὐ γὰρ οἶδα ὅτι σὺ μέ-
τοχος εἶ τῷ υἱῷ ἰεσσαὶ εἰς αἰσχύνην σου, καὶ εἰς αἰσχύνην
31 ἀποκαλύψεως μητρός σου; *διότι πάσας τὰς ἡμέ-
ρας ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐχ ἑτοιμασθήσῃ σὺ οὐδὲ
ἡ βασιλεία σου· νῦν οὖν ἀπόστειλον καὶ λάβε τὸν νεανίαν,
ὅτι υἱὸς θανάτου ἐστίν.
32 *καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθὰν τῷ σαοὺλ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν, ἱνατί ἀποθνήσκει; τί πεποίηκεν;
33 *καὶ ἐπῆρε σαοὺλ τὸ δόρυ ἐπὶ ἰωναθὰν τοῦ θανατῶσαι
αὐτόν· καὶ ἔγνω ἰωναθὰν ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία αὕτη
παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι δαυίδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et ego tria iacula in arcu sagittario ad quatiendum mihi ad scopum. 21 Et ecce mittam puerum, Ito, venire fac iacula: si dicendo dixero puero; Ecce iaculum à te & huc tolle, & affer; quòd pax tibi, & non est quicquam malum: permanet ipse Dominus. 22 Et si ita dicam puero, Ecce iaculum à te: & illuc abi, quia seruauit te Dominus. 23 Et verbum quod locuti sumus: ego & tu, ecce dictum Domini testis inter me & inter te vsque in sæculum. 24 Et custodiuit se Dauid in agro, & fuit mensis, & accubuit rex super panem ad comedendum. 25 Et accubuit rex super situm suum, sicut in tempore in tempore; super situm qui paratus illi, in latere parietis; & stetit Iehonathan, & sedit Abner in latere Saulis, & fuit locus Dauidis vacuus. 26 Et non locutus est Saul quicquam in die illa, quia dixit, Fortasse euentus fuit ei & non mundus ipse, aut fortassis ad viam iuit, & nos non inuitauimus eum. 27 Et fuit à die qui post illum qui fuit Embolismus mensis secundi, & fuit locus Dauidis vacuus: & dixit Saul Iehonathan filio suo, Quare nōn venit filius Isai etiam heri, etiam hodie ad panem? 28 Et respondit Iehonathan Sauli, dicendo: Petendo petiuit Dauid ex me ad eundum vsque Bethlehhem. 29 Et dixit, Dimitte me nunc quia posuerunt oblationem sanctitatum omni prosapiæ nobis in vrbe; & ipsum quod præcepit mihi frater meus. & nunc si inueni charitates in oculis tuis, expediar nunc & videbo fratres meos: propterea non intrauit ad mensam regis. 30 Et inualuit indignatio Saulis in Iehonathan, & dixit ei, Fili contumacis cuius rebellio dura, nōnne noui quòd volens tu in filio Isai ad opprobrium tuum, & ad opprobrium ignominiæ matris tuæ? 31 Nam omnibus diebus quibus filius Isai stans super terram, non firmaberis tu & regnum tuum: & nunc mitte & venire fac illum ad me, quia vir debitor occisionis ille. 32 Et respondit Iehonathan ad Saul patrem suum, & dixit illi, Quare occidetur, quid fecit? 33 Et sustulit Saul hastam super eum ad percutiendum eum: & cognouit Iehonathan quòd conclusum esset à patre suo ad occidendum Dauid.

34 * וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן בָּחֳרִי־אָף וְלֹא־
אָכַל בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד
35 כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו׃ * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן
הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמּוֹ׃
36 * וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֻץ מְצָא־נָא אֶת־הַחִצִּים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ וְהוּא־יָרָה הַחֵצִי
37 לְהַעֲבִרוֹ׃ * וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד־מְקוֹם הַחֵצִי אֲשֶׁר
יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֵצִי מִמְּךָ וָהָלְאָה׃
38 * וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה
אַל־תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחִצִּי וַיָּבֹא
39 אֶל־אֲדֹנָיו׃ * וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ
40 יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר׃ * וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הָבֵיא
41 הָעִיר׃ * הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב
וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְּׁקוּ
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד
42 הִגְדִּיל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֲךָ
43 עַד־עוֹלָם׃ * וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וִיהוֹנָתָן בָּא
הָעִיר׃

כא

1 * וַיָּבֹא דָוִד נֹבֶה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן
וַיֶּחֱרַד אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה
2 לְבַדֶּךָ וְאִישׁ אֵין אִתָּךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד
לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן הַמֶּלֶךְ צִוַּנִי דָבָר וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ
אַל־יֵדַע מְאוּמָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָנֹכִי שֹׁלֵחֲךָ
וַאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי אֶל־מְקוֹם
פְּלֹנִי אַלְמֹנִי׃

34 * Surrexit ergo Ionathas à menſa in ira
furoris, & non comedit in die calẽdarum
ſecunda panem. Contriſtatus eſt enim ſu-
per Dauid, eo quòd cõfudiſſet eum pater
35 ſuus. *Cúmq; illuxiſſet manè, venit Iona-
thas in agrum iuxta placitum Dauid, &
36 puer paruulus cum eo. *Et ait ad puerum
ſuũ: Vade & affer mihi ſagittas quas ego
iacio. Cúmq; puer cucurriſſet, iecit aliam
37 ſagittam trans puerum. * Venit itaque
puer ad locum iaculi quod miſerat Iona-
G thas; et clamauit Ionathas poſt tergum
pueri,& ait: Ecce ibi eſt ſagitta, porro vl-
38 tra te. *Clamauit iterum Ionathas poſt
tergum pueri, dicens: Feſtina velociter ne
ſteteris. Collegit autem puer Ionathæ ſa-
39 gittas,& attulit ad dominum ſuum. *Et
quid ageretur penitus ignorabat. tan-
tummodo enim Ionathas & Dauid rem
40 nouerant. * Dedit ergo Ionathas arma
ſua puero, & dixit ei: Vade & defer in ci-
41 uitatem. *Cúmque abijſſet puer, ſurrexit
Dauid de loco qui vergebat ad Auſtrum,
& cadens pronus in terram, adorauit ter-
tiò. Et oſculantes ſe alterutrum, fleuerunt
pariter, Dauid autem amplius.
42 * Dixit ergo Ionathas ad Dauid, Vade
in pace: quæcunque iurauimus ambo in
nomine Domini, dicentes: Dominus ſit
inter me & te, & inter ſemen tuum, & ſe-
men meum vſque in ſempiternum.
43 * Et ſurrexit Dauid & abijt: ſed & Io-
nathas ingreſſus eſt ciuitatem.

CAP. XXI.

1 VEnit autem Dauid in Nobe ad Achi-
A melech ſacerdotẽ. Et obſtupuit Achi-
melech, eo quòd veniſſet Dauid. & dixit
ei: Quare tu ſolus & nullus eſt tecum?
2 * Et ait Dauid ad Achimelech ſacerdo-
tem: Rex præcepit mihi ſermonem, & di-
xit: Nemo ſciat rem propter quam miſ-
ſus es à me, & cuiuſmodi præcepta tibi de-
derim. Nam & pueris meis condixi in il-
lum & illum locum.

תרגום יונתן

34 וְקָם יְהוֹנָתָן מִן פָּתוֹרָא בִּתְקוֹף רְגַז וְלָא אֲכַל בְּיוֹם עִיבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא לַחְמָא אֲרֵי אִיתְנְסֵים עַל דָּוִד אֲרֵי אַכְלְמֵיהּ אֲבוּהִי׃
35 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּנְפַק יְהוֹנָתָן לְחַקְלָא לִזְמָנָא דַּאֲמַר לֵיהּ דָּוִד וְיָנִיק זְעֵיר עִמֵּיהּ׃ 36 וַאֲמַר לְעוּלֵימָא רְהַט אַיְתָא כְעַן יָת
גִּירַיָּא דַּאֲנָא שָׁדֵי עוּלֵימָא רְהַט וְהוּא שְׁדָא גִּירָא לְאַעְבָּרוּתֵיהּ׃ 37 וַאֲתָא עוּלֵימָא עַל אֲתַר גִּירָא דִּי שְׁדָא יְהוֹנָתָן וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר
עוּלֵימָא וַאֲמַר הֲלָא גִירָא מִינָּךְ וּלְהַלָּא׃ 38 וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר עוּלֵימָא אוֹחִי בִּפְרִיעַ וְלָא תְעַכֵּיב וּלְקֵיט עוּלֵימָא דִּיהוֹנָתָן יָת גִּירַיָּא
וַאֲתָא לְוָת רִבּוֹנֵיהּ׃ 39 וְעוּלֵימָא לָא יְדַע מִדַּעַם בְּרַם יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעִין יָת פִּתְגָּמָא׃ 40 וִיהַב יְהוֹנָתָן יָת זֵינֵיהּ
לְעוּלֵימָא דִּילֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ אֱיזֵל אוֹבִיל לְקַרְתָּא׃ 41 עוּלֵימָא אֲתָא וְדָוִד קָם מִסְּטַר אֶבֶן אָתָא דְּלִקְבֵיל דָּרוֹמָא וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי
לְאַרְעָא וּסְגִיד תְּלָת זִמְנִין וּנְשִׁיקוּ גְּבַר יָת חַבְרֵיהּ וּבְכוֹ גְּבַר יָת חַבְרֵיהּ עַד דָּוִד אַסְגֵּי׃ 42 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד אֱיזֵל בִּשְׁלָם דְּקַיֵּימְנָא
תַּרְוֵינָא אֲנַחְנָא בִּשְׁמָא דַּייָ לְמֵימַר מֵימְרָא דַּייָ יְהֵי סָהִיד בֵּינָנָא וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנַי וּבֵין בְּנָךְ עַד עָלְמָא׃ 43 וְקָם וַאֲזַל וִיהוֹנָתָן עַל לְקַרְתָּא׃

כא

1 וַאֲתָא דָוִד לְנוֹב לְוָת אֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא וְאִיתְבְּעֵית אֲחִימֶלֶךְ לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמַר לֵיהּ מָדֵין אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ וּגְבַר לֵית עִמָּךְ׃
2 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא מַלְכָּא פַּקְדַנִי פִתְגָּמָא וַאֲמַר לִי אֱינַשׁ לָא יְדַע מִדַּעַם יָת פִּתְגָּמָא דַּאֲנָא שָׁלַח לָךְ וּדְפַקֵּדְתָּךְ וְיָת עוּלֵימַיָּא
זְמֵינִית לַאֲתַר כְּסֵי וְטָמִיר׃

‡ *Et saliit Jonathan à mensa in ira furoris,* 34
& non comedit panem in secunda die mensis,
quod contristatus est super Dauid, quia delibe-
rauit pater suus finire eum. ‡ *Et factum est* 35
manè, & exiit Jonathan in agrum, in testimo-
niũ vt ordinauit Dauid: & puer paruus cũ eo.
‡ *Et ait puero, Curre tu, & inueni mihi sa-* 36
gittas quas ego iaculor: & puer cucurrit, &
ipse iaculatus est iacula, & transire fecit hæc.
‡ *Et abiit puer vsque ad locum iaculorum,* 37
quæ iaculatus fuerat Jonathan, & clamauit Jo
nathan post puerum: & ait, Ibi sagitta à te &
vlterius. ‡ *Et clamauit Jonathan post pue-* 38
rum suum, dicens: Velociter festina, & non
stes: & collegit puer Jonathan sagittas, & at-
tulit ad dominum suum.
‡ *Et puer non nouit quicquam; tantummodo* 39
Jonathan & Dauid nouerant verbum.
‡ *Et imposuit arma sua super puerum suum;* 40
& dixit ei: Vade in ciuitatem.
‡ *Et ingressus est puer in ciuitatem; & Da-* 41
uid surrexit ab austro, & cecidit super faciem
suam super terram, & adorauit eum ter, &
deosculatus est vnusquisq; proximum suum, et
fleuit vnusquisque super proximum suum, vsq;
ad consumationem magnam Dauid superauit.
‡ *Et dixit Jonathan ad Dauid, Vade in pa-* 42
ce, & vt iurauimus nos ambo in nomine Do-
mini, dicentes: Dominus erit testis inter me &
te, & inter semẽ meum & semen tuum vsque
in sempiternum.
‡ *Et surrexit Dauid & abiit; & Jonathan* 43
ingressus est in ciuitatem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid in Noba ad Achimelech 1
sacerdotem; & obstupuit Achimelech oc-
cursu Dauid: & dixit, Cur solus tu & nemo
tecum?
‡ *Et dixit Dauid sacerdoti Achimelech, Rex* 2
præcepit mihi hodie sermonẽ: & dixit ad me,
Nemo cognoscat quippiam de verbo, propter
quod ego misi te, & de quo præcepi tibi: &
pueris testatus sum in loco dicto Phelanni
Almoni.

34 ‡ καὶ ἀνεπήδησεν ἰωναθὰν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν ὀργῇ
θυμοῦ καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνός· ὅτι ἐθραύσθη ἐπὶ τὸν δαυίδ, ὅτι ἐβουλεύσατο ὁ πα-
35 τὴρ αὐτοῦ συντελέσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἐγένετο πρωῒ καὶ ἐξ-
ῆλθεν ἰωναθὰν εἰς τὸ πεδίον, εἰς τὸ μαρτύριον καθὼς ἐτά-
ξατο τῷ δαυίδ, καὶ παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ.
36 ‡ καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, δράμε σὺ καὶ εὑρέ μοι τὰς
σχίζας ἃς ἐγὼ ἀκοντίζω· καὶ τὸ παιδάριον ἔδραμε καὶ αὐ-
τὸς ἠκόντισε τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτά.
37 ‡ καὶ ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως τοῦ τόπου τῶν βελῶν ὧν ἠ-
κόντισεν ἰωναθάν· καὶ ἀνεβόησεν ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παι-
δαρίου, καὶ εἶπεν, ἐκεῖ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα.
38 ‡ καὶ ἀνεβόησε ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ λέγων,
ταχύνας σπεῦσον καὶ μὴ στῇς· καὶ ἀνέλεξε τὸ παιδάριον ἰω-
ναθὰν τὰς σχίζας, καὶ ἤνεγκε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ.
39 ‡ καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐδέν, πλὴν ἰωναθὰν καὶ
40 δαυὶδ ἤδεισαν τὸ ῥῆμα. ‡ καὶ ἐπέθηκεν τὰ σκεύη αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου εἰς τὴν πό-
41 λιν. ‡ καὶ εἰσῆλθε τὸ παιδάριον εἰς τὴν πόλιν· καὶ δα-
υὶδ ἀνέστησε ἀπὸ τοῦ νεγὴβ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρὶς καὶ κατεφί-
λησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν ἕκαστος
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἕως συντελείας μεγάλης δαυὶδ
ὑπερέβαλεν.
42 ‡ καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς δαυίδ, πορεύου εἰς εἰρήνην· καὶ
ὡς ὀμωμόκαμεν ἡμεῖς ἀμφότεροι ἐν ὀνόματι κυρίου, λέ-
γοντες· κύριος ἔσται μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἀ-
ναμέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ τοῦ σπέρματός σου ἕως αἰῶνος.
43 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀπῆλθεν· καὶ ἰωναθὰν εἰσῆλθεν
εἰς τὴν πόλιν.

κα'.

1 ‡ Καὶ ἔρχεται δαυὶδ εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν ἱε-
ρέα· καὶ ἐξέστη ὁ ἀχιμέλεχ τῇ ἀπαντήσει δαυίδ· καὶ εἶπε,
τί ὅτι μόνος σὺ καὶ οὐδεὶς μετὰ σοῦ;
2 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ ἱερεῖ ἀχιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς ἐν-
τέταλταί μοι σήμερον ῥῆμα, καὶ εἶπε πρός με, μη-
δεὶς γνώτω μηδὲν περὶ τοῦ ῥήματος ὑπὲρ οὗ ἐγὼ ἐξα-
πέσταλκά σε καὶ περὶ οὗ ἐντέταλμαί σοι· καὶ τοῖς παιδα-
ρίοις διαμεμαρτύρημαι ἐν τόπῳ λεγομένῳ φελανὶ
ἀλμωνί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Et surrexit Iehonathan à mensa in fortitudine indignationis, & non comedit in die Embolismi mensis secundi panem, quia turbatus est super Dauid, quia ignominia affecit illum pater suus. 35 Et fuit in aurora, & exijt Iehonathan ad agrum, ad tempus quod dixit illi Dauid, & puer paruulus cum eo. 36 Et dixit adolescenti, Curre, affer nunc iacula, quæ ego iaciens. adolescens cucurrit, & ille iecit iaculum ad transmittendum illum. 37 Et venit adolescens super locum iaculi quod iecit Iehonathan, & clamauit Iehonathan post adolescentem: & dixit, Nónne iaculum à te & vlterius? 38 Et clamauit Iehonathan post adolescentem, Festina in celeritate, & non cunctaberis. & collegit adolescens Iehonathan iacula, & venit ad dominum suum. 39 Et adolescens non cognouit quicquam: verùm Iehonathan & Dauid cognoscentes verbum. 40 Et dedit Iehonathan arma sua adolescenti qui sibi; & dixit illi, Abi, defer ad vrbem. 41 Adolescens venit, & Dauid surrexit de latere petræ Atha, quæ eregione Austri; & cecidit super facies suas super terram, & adorauit tribus vicibus, & osculati sunt vir socium suum, & fleuerunt vir socium suum, vsquequo Dauid multiplicauit. 42 Et dixit Iehonathan ad Dauid, Ito in pace: quod firmauimus ambo nos in nomine Domini dicendo, Dictum Domini erit testis inter me & inter te, & inter filios meos & inter filios tuos vsque in sæculum. 43 Et surrexit & iuit; & Iehonathan ingressus est in vrbem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid ad Nob ad Ahhimelech sacerdotem, & admiratus est Ahhimelech ad occursum Dauid: & dixit ei, Quid hoc tu in singularitate tua, & vir non est tecum? 2 Et dixit Dauid ad Ahhimelech sacerdotem, Rex iussit mihi verbum, & dixit mihi, Homo non sciet quicquam verbum quòd ego misi te: & quòd iussi te, & adolescentes misi ad locum absconditum & custoditum.

3 ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה
בידי או הנמצא׃
4 ויען הכהן את דוד ויאמר אין לחם
חל אל תחת ידי כי אם לחם קדש יש אם
נשמרו הנערים אך מאשה׃
5 ויען דוד את הכהן ויאמר לו כי אם
אשה עצרה לנו כתמול שלשם בצאתי ויהיו
כלי הנערים קדש והוא דרך חל ואף כי היום
6 יקדש בכלי׃ ויתן לו הכהן קדש כי לא
היה שם לחם כי אם לחם הפנים המוסרים
מלפני יהוה לשום לחם חם ביום הלקחו׃
7 ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר
לפני יהוה ושמו דאג האדמי אביר הרעים
8 אשר לשאול׃ ויאמר דוד לאחימלך ואין
יש פה תחת ידך חנית או חרב כי גם חרבי
וגם כלי לא לקחתי בידי כי היה דבר המלך
9 נחוץ׃ ויאמר הכהן חרב גלית הפלשתי
אשר הכית בעמק האלה הנה היא לוטה
בשמלה אחרי האפוד אם אתה תקח
לך קח כי אין אחרת זולתה בזה ויאמר דוד אין
כמוה תנה לי׃
10 ויקם דוד ויברח ביום ההוא מפני שאול
ויבא אל אכיש מלך גת׃
11 ויאמרו עבדי אכיש אליו הלוא זה דוד מלך
הארץ הלוא לזה יענו במחלות לאמר הכה שאול
12 באלפו ודוד ברבבתו׃ וישם דוד את
הדברים האלה בלבבו ויירא מאד מפני אכיש
13 מלך גת׃ וישנו את טעמו בעיניהם
ויתהלל בידם ויתו על דלתות השער ויורד רירו
אל זקנו׃

3 * Nunc ergo si quid habes ad manum
vel quinque panes, da mihi aut quicquid
4 inueneris. * Et respondens sacerdos ad
Dauid, ait illi: Non habeo laicos panes ad
manum, sed tantùm panem sanctum, si
mundi sunt pueri, maximè à mulieribus.
5 * Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit
ei, Et quidem si de mulieribus agitur, cō-
tinuimus nos ab heri & nudiustertius,
B quādo egrediebamur, & fuerūt vasa pue-
rorum sancta. Porrò via hæc polluta est,
sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis.
6 * Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum
panem. Neq; enim erat ibi panis nisi tan-
tùm panes propositionis qui sublati fue-
rant à facie Dñi, vt ponerentur panes ca-
7 lidi. * Erat autē ibi vir quidam de seruis
Saul in die illa, intus in tabernaculo Dñi,
& nomen eius Doech Idumæus potentis-
8 simus pastorum Saul. * Dixit autē Dauid
ad Achimelech, Si habes hic ad manum
C hastam aut gladiū, da mihi, quia gladium
meum, & arma mea non tuli mecum. Ser-
mo enim regis vrgebat.
9 * Et dixit sacerdos, Ecce hic gladius Go
liath Philistæi, quem percussisti in valle
Terebinthi, est inuolutus pallio post
Ephod. Si istum vis tollere, tolle. Neque
enim hic est alius absq; eo. Et ait Dauid,
Non est huic alter similis: da mihi eum.
10 * Surrexit itaque Dauid, & fugit in die
illa à facie Saul, & venit ad Achis regem
Geth.
11 * Dixerúntque serui Achis cùm vidis-
sent Dauid, Nunquid non iste est Dauid
D rex terræ? Nónne huic cantabant per cho
ros, dicentes: Percussit Saul mille, & Da-
12 uid decem millia? * Posuit autem Da-
uid sermones istos in corde suo, & ti-
muit valdè à facie Achis regis Geth.
13 * Et mutauit os suum coram Achis, &
collabebatur inter manus eorum, & im-
pingebat in ostia portæ, defluebántq; sa-
liuæ eius in barbam.

תרגום יונתן

3 וכען מה אית כא תחות ידך חמשא טולמין דלחמא הב בידי או מה דאשתכח׃ 4 ואתיב כהנא ית דוד ואמר ליה לית
לחם חולין לתחות ידי אלהין לחם דקודשא אית ברם אם נטרין עולימיא לחוד מסואבת אתתא׃ 5 ואתיב דוד ית כהנא
ואמר ליה בקשטא איתתא מרחקא לנא כמאתמלי ומדקמוהי במפקי יהוו מניהון דעולמיא דכן לקודשא והוא לא באורח חולא הוה אזיל
ואף דין הוה מתאכיל ולא מתפסל במנא׃ 6 ויהב ליה כהנא קודשא ארי לא הוה תמן לחם חולין אלהן לחם אפיא
דמעדן מן קדם יי לשויותיה לחם חמים ביום איתנסבותיה׃ 7 ותמן גברא מעבדי שאול ביומא ההוא כניש קדם
יי ושמיה דואג אדומאה רב רעיא דלשאול׃ 8 ואמר דוד לאחימלך ואילו אית כא תחות ידך מורניתא או חרבא ארי אף
חרבי ואף זיני לא נסבית בידי ארי הוה פתגמא דמלכא בבהילו׃ 9 ואמר כהנא חרבא דגלית פלישתאה דקטלתא במישר
בטמא הא היא מכרכא בשושיפא בתר דשאיל ליה באפודא אם יתה תיסב לך סב ארי לית אוחרי בר מינה הכא ואמר דוד לית דכותה
הבנה לי׃ 10 וקם דוד וערק ביומא ההוא מן קדם שאול ואתא לות אכיש מלכא דגת׃ 11 ואמרו עבדי
אכיש ליה הלא דין דוד מלכא דארעא הלא לדין משמעין בחנגיא למימר קטל שאול באלפין ודוד ברבון׃ 12 ושוי דוד ית
פתגמיא האילין בלביה ודחיל לחדא מן קדם אכיש מלכא דגת׃ 13 ושני ית מדעה בעיניהון ואשתטם בידיהון ומשריט
דשי תרעא ומחית ריריה על דיקניה׃

[3] Et nunc si sunt ad manum tuam quinque 3
panes, da in manum meam, vel quod inueneris.
[4] Et respondit sacerdos Dauid, & dixit: 4
Non sunt panes prophani sub manu mea nisi
panis sanctus; si sunt pueri custoditi à muliere
& comedant.
[5] Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit 5
ei: Sed & à muliere abstinuimus ab heri &
nudius tertius: quando enim egrediebar ego in
viam, fuerunt omnes pueri purificati, & hæc
via impura, quoniam hodie sanctificabitur
propter vasa mea.
[6] Et dedit ei Achimelech sacerdos panes pro- 6
positionis, quia non erat ibi panis alius, nisi pa-
nes faciei subleuati à facie Domini, vt ponerē-
tur panes calidi in die qua accepit eos.
[7] Et erat quidam ibi seruorum Saul in die 7
illa retentus coram Domino, nomē ei Doec Idu-
mæus pascens mulas Saul.
[8] Et dixit Dauid ad Achimelech, Vide si 8
est hic sub manu tua hasta aut gladius, quia gla
dium meum & arma mea non accepi in manu
mea, quia verbum regis vrgebat.
[9] Et dixit sacerdos, Ecce gladius Goliath 9
Philistæi quem percussisti in valle quercus, &
hic inuolutus in pallio post superhumeralem; si
hunc accipies tibi, accipe iam eum, quia non est
alius præter eum hic: & dixit Dauid, Nō est
sicut hic, da mihi hunc: & dedit eum ei.
[10] Et surrexit Dauid, & fugit in die illa à 10
facie Saul, & abijt Dauid ad Acchis regem
Geth.
[11] Et dixerunt serui Acchis ad eum, Nónne 11
iste est Dauid rex terræ? nonne huic cantabant
choros ducētes, dicentes: Percussit Saul in mille
suis, & Dauid in decem millibus suis?
[12] Et posuit Dauid sermones istos in corde 12
suo, & timuit valde à facie Acchis regis
Geth.
[13] Et mutauit os suum coram eis, & colla- 13
bebatur in manibus suis, & cadebat in ianuis
portæ, & saliuæ eius defluebant in barbam
eius.

3 [3] καὶ νῦν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου πέντε ἄρτοι, δὸς εἰς
τὴν χεῖρά μου, ἢ ὃ ἂν εὕρῃς.
4 [4] καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς τῷ δαυὶδ, καὶ εἶπεν, οὐκ εἰσὶν
ἄρτοι βέβηλοι ὑπὸ τὴν χεῖρά μου εἰ μὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος· εἰ
ἔστι παιδάρια πεφυλαγμένα ἀπὸ γυναικὸς καὶ φάγονται.
5 [5] καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἱερεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ γυναικὸς ἀπεσχήμεθα ἀπὸ τῆς ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡ-
μέρας· ἐν τῷ γὰρ ἐξελθεῖν με εἰς τὴν ὁδὸν γέγονε πάντα
τὰ παιδάρια ἡγνισμένα, καὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος, διότι
σήμερον ἁγιασθήσ(ε)ται διὰ τὰ σκεύη μου.
6 [6] καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἄρτους προθέ-
σεως, ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ἄρτος ἕτερος, ἀλλ' ἢ οἱ ἄρτοι τοῦ
προσώπου οἱ ἀφῃρημένοι ἐκ προσώπου κυρίου, τοῦ παρα-
τεθῆναι ἄρτους θερμοὺς ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἔλαβεν αὐτούς.
7 [7] καὶ ἦν ἐκεῖ τῶν δούλων σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
συνεχόμενος ἐνώπιον κυρίου, ὄνομα αὐτῷ δωὴκ ὁ ἰδου-
μαῖος νέμων τὰς ἡμιόνους σαοὺλ.
8 [8] καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχιμέλεχ, ἴδε εἰ ἔστιν ἐνταῦθα
ὑπὸ τὴν χεῖρά σου δόρυ ἢ μάχαιρα, ὅτι τὴν μάχαιράν
μου καὶ τὰ σκεύη μου οὐκ εἴληφα ἐν τῇ χειρί μου, διότι
τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἦν κατὰ σπουδήν.
9 [9] καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς, ἰδοὺ ἡ ῥομφαία γολιὰθ τοῦ ἀλλο-
φύλου ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι ἠλά· καὶ αὐτὴ ἐνειλυ-
μένη ἐν ἱματίῳ ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος· εἰ ταύτην λήψῃ
σεαυτῷ λάβε δὴ αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα παρὲξ αὐτῆς
ὧδε· καὶ εἶπε δαυὶδ, οὐκ ἔστιν ὥσπερ αὐτὴ, δός μοι αὐτήν· καὶ
ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ.
10 [10] καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἔφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ προ-
σώπου σαοὺλ· καὶ ἀπῆλθε δαυὶδ πρὸς ἀγχὶς βασιλέα γέθ.
11 [11] καὶ εἶπον οἱ παῖδες ἀγχὶς πρὸς αὐτόν, οὐχ οὗτός ἐστιν
δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς; οὐχὶ τούτῳ ἐξῆρχον αἱ χο-
ρεύουσαι, λέγουσαι, ἐπάταξε σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ,
καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;
12 [12] καὶ ἔθετο δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου ἀγχὶς βασιλέως
13 γέθ. [13] καὶ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον αὐ-
τῶν· καὶ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ
ταῖς θύραις τῆς πόλεως· καὶ τὰ σίαλα αὐτοῦ κατέρρει ἐπὶ τὸν
πώγωνα αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et nunc quid est hîc sub manu tua? quinque tortas panis da in manu mea, aut quicquid inueneris. [4] Et respondit sacerdos Dauid, & dixit ei: Nō est panis laicorū sub manu mea, sed panis qui sanctus est; verùm si custoditi pueri singulariter ab immunditia mulieris. [5] Et respondit Dauid ad sacerdotem, & dixit ei: In veritate mulier remota nobis vt ab heri & ab-ante ipsum in exitu meo; & fuerunt vasa ipsorum adolescentium pura ad sanctum; & ipse non in via prophana fuit ambulans, & die hoc fuit comestus & non prophanatus in vase. [6] Et dedit illi sacerdos sanctum, quia non fuit ibi panis laicorum, sed panis facierum quem remouebant ab-ante Dominum ad ponendum ipsum panem calidum in die quo accipiebatur.
[7] Et ibi vir de seruis Saul in die illo congregatus ante Dominum, & nomen eius Doeg Idumæus magister pastorum Sauli.
[8] Et dixit Dauid ad Ahhimelech, Et forsan est hic sub manu tua hasta aut gladius; quia etiam gladium meum, & etiam arma mea non tuli in manu mea, quia fuit verbum regis in festinatione.
[9] Et dixit sacerdos, Gladius Goliath Pelisthæi, quem occidisti in planitie Glandis opertus pallio, postquam quæsiuit illi in ephod, si eum accipias tibi, accipe; quia non alius præter eum hic; & dixit Dauid, Non est vt ipse: da illum mihi.
[10] Et surrexit Dauid, & fugit in die illo ab-ante Saul, & venit ad Achis regem Gath. [11] Et dixerunt serui Achis ei, Nónne hic Dauid rex terræ? nonne huic audire facientes in choris, dicendo; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?
[12] Et posuit Dauid verba hæc in corde suo, & timuit valde ab-ante Achis regem Gath.
[13] Et mutauit cognitionem suam in oculis eorum, & stupidus factus est in manu eorum, & lineans super valuas portæ, & descendere faciens saliuam suam super barbam suam.

14 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־עֲבָדָיו הִנֵּה תִרְאוּ אִישׁ
מִשְׁתַּגֵּעַ לָמָּה תָּבִיאוּ אֹתוֹ אֵלָי׃
15 חֲסַר מְשֻׁגָּעִים אָנִי כִּי־הֲבֵאתֶם אֶת־זֶה
לְהִשְׁתַּגֵּעַ עָלָי הֲזֶה יָבוֹא אֶל־בֵּיתִי׃

כב

1 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיִּמָּלֵט אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם
וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו וְכָל־בֵּית אָבִיו וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה׃
2 וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל־אִישׁ מָצוֹק וְכָל־אִישׁ
אֲשֶׁר־לוֹ נֹשֶׁא וְכָל־אִישׁ מַר־נֶפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם
לְשָׂר וַיִּהְיוּ עִמּוֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ׃
3 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם מִצְפֵּה מוֹאָב וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ
מוֹאָב יֵצֵא־נָא אָבִי וְאִמִּי אִתְּכֶם עַד אֲשֶׁר אֵדַע
4 מַה־יַּעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים׃ וַיַּנְחֵם
אֶת־פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ כָּל־יְמֵי הֱיוֹת־
5 דָּוִד בַּמְּצוּדָה׃ וַיֹּאמֶר גָּד הַנָּבִיא אֶל־דָּוִד
לֹא תֵשֵׁב בַּמְּצוּדָה לֵךְ וּבָאתָ־לְּךָ אֶרֶץ יְהוּדָה וַיֵּלֶךְ
6 דָּוִד וַיָּבֹא יַעַר חָרֶת׃ וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל כִּי
נוֹדַע דָּוִד וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב
בַּגִּבְעָה תַּחַת־הָאֶשֶׁל בָּרָמָה וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ וְכָל־
7 עֲבָדָיו נִצָּבִים עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו
הַנִּצָּבִים עָלָיו שִׁמְעוּ־נָא בְּנֵי יְמִינִי גַּם־לְכֻלְּכֶם
יִתֵּן בֶּן־יִשַׁי שָׂדוֹת וּכְרָמִים לְכֻלְּכֶם יָשִׂים שָׂרֵי
8 אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃ כִּי קְשַׁרְתֶּם כֻּלְּכֶם
עָלַי וְאֵין־גֹּלֶה אֶת־אָזְנִי בִּכְרָת־בְּנִי עִם־בֶּן־
יִשַׁי וְאֵין־חֹלֶה מִכֶּם עָלַי וְגֹלֶה אֶת־אָזְנִי כִּי
הֵקִים בְּנִי אֶת־עַבְדִּי עָלַי לְאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃
9 וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי וְהוּא נִצָּב עַל־עַבְדֵי־שָׁאוּל
וַיֹּאמַר רָאִיתִי אֶת־בֶּן־יִשַׁי בָּא נֹבֶה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ
בֶּן־אֲחִיטוּב׃

14 *Et ait Achis ad ſeruos ſuos, Vidiſtis ho
minem inſanum, quare adduxiſtis cũ ad
15 me? *An deſunt nobis furioſi? quia in-
troduxiſtis iſtum vt fureret me præſente?
Dimittite illum hinc ne ingrediatur do-
mum meam. CAP. XXII.

1 ABijt ergo Dauid inde, & fugit in ſpe-
A luncam Odollam. Quod cùm audiſ-
ſent fratres eius, & omnis domus patris
2 eius deſcenderunt ad eum illuc. *Et con-
uenerunt ad eum omnes qui erant in an-
guſtia conſtituti, & oppreſſi ære alieno &
amaro animo. Et factus eſt eorum prin-
ceps: fuerúntq; cum eo quaſi quadrin-
3 genti viri. *Et profectus eſt Dauid inde
in Maſphat, quæ eſt Moab. Et dixit ad re-
gem Moab, Maneat oro pater meus & ma
ter mea vobiſcum, donec ſciam quid fa-
4 ciat mihi Deus. *Et reliquit eos ante fa
ciem regis Moab. Manſerúntq; apud eũ
cunctis diebus quibus Dauid fuit in præ-
5 ſidio. *Dixítq; Gad propheta ad Dauid,
Noli manere in præſidio; proficiſcere, &
vade in terram Iuda. Et profectus eſt Da-
6 uid & venit in ſaltum Areth. *Et audi-
uit Saul quòd apparuiſſet Dauid, & viri
qui erant cũ eo. Saul autẽ cùm maneret in
Gabaa, & eſſet in nemore quod eſt in Ra-
ma, haſtam manu tenens, cunctíque ſerui
7 eius circunſtarent eũ; *Ait ad ſeruos ſuos
qui aſsiſtebant ei, Audite me nunc filij Ie-
mini; Nunquid omnibus vobis dabit fi-
lius Iſai agros & vineas, & vniuerſos vos
8 faciet tribunos & cẽturiones? *Quoniã
coniuraſtis omnes aduerſum me, & non
eſt qui mihi renũciet, maximè cùm & fi-
lius meus fœdus iunxerit cũ filio Iſai. Nõ
eſt qui vicẽ meã doleat ex vobis, nec qui
annũciet mihi; eo quòd ſuſcitauerit filius
meus ſeruũ meũ aduerſum me inſidiantẽ
9 mihi vſq; hodie. *Rñdẽs aũt Doech Idu-
mæus q aſsiſtebat, & erat primus inter ſer-
uos Saul; Vidi, inquit, filiũ Iſai in Nobe a-
pud Achimelech filiũ Achitob ſacerdotẽ.

תרגום יונתן

14 וַאֲמַר אָכִישׁ לְעַבְדוֹהִי הָכְדֵין חֲזֵיתוּן דִּגְבַר שָׁטֵי הוּא לְמָה אַיְתֵיתוּן יָתֵיהּ לְוָתִי׃ 15 חֲסַר שָׁטַיָא אֲנָא אֲרֵי אַיְתֵיתוּן יָת דֵּין לְאִשְׁתַּטָּאָה קֳדָמַי הֲדֵין יֵעוֹל לְבֵיתִי׃

כב

1 וַאֲזַל דָּוִד מִתַּמָּן וְאִשְׁתֵּזֵיב לִמְעָרַת עֲדוּלָּם וּשְׁמַעוּ אֲחוֹהִי וְכָל בֵּית אֲבוּהִי וּנְחַתוּ לְוָתֵיהּ לְתַמָּן׃ 2 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוָתֵיהּ כָּל גְּבַר דְּעִיק רוּחַ וְכָל גְּבַר דַּהֲוָה לֵיהּ מָרֵי רְשׁוּ וְכָל גְּבַר מְרִיר נְפַשׁ וַהֲוָה עֲלֵיהוֹן לְרַבָּא וַהֲווֹ עִמֵּיהּ כְּאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא׃
3 וַאֲזַל דָּוִד מִתַּמָּן לְמִצְפַּיָא דְמוֹאָב וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְמוֹאָב יִפּוֹק כְּעַן אַבָּא וְאִמָּא עִמְּכוֹן עַד דְּאֵידַע מָה יַעְבֵּיד לִי יְיָ׃
4 וְאַשְׁרִינּוּן קֳדָם מַלְכָּא דְמוֹאָב וִיתִיבוּ עִמֵּיהּ כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה דָוִד מִיטַּמַּר בִּמְצַדְיָא׃ 5 וַאֲמַר גָּד נְבִיָּא לְדָוִד לָא תִתֵּב בִּמְצַדְיָא אִיתָא וְאֵיזֵיל לָךְ לַאֲרַע דְּבֵית יְהוּדָה וַאֲזַל דָּוִד וַאֲתָא לְחוּרְשָׁא דְחָרֶת׃ 6 וּשְׁמַע שָׁאוּל אֲרֵי אִתְיְדַע דָּוִד וְגֻבְרַיָּא דִּי עִמֵּיהּ וְשָׁאוּל יָתֵיב בְּגִבְעֲתָא תְּחוֹת אַשְׁלָא בְּרָמְתָא וּמוֹרְנִיתֵיהּ בִּידֵיהּ וְכָל עַבְדוֹהִי קָיְמִין עֲלוֹהִי׃ 7 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדוֹהִי דְּקָיְמִין עֲלוֹהִי שְׁמַעוּ כְּעַן שִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִין אַף לְכוּלְּכוֹן יִתֵּן בַּר יִשַׁי חַקְלִין וְכַרְמִין לְכוּלְּכוֹן יְמַנֵּי רַבָּנֵי אַלְפֵי וְרַבָּנֵי מְאָוָתָא׃
8 אֲרֵי מְרַדְתּוּן כּוּלְּכוֹן עֲלַי וְלֵית דְּחַוֵּי לִי כַּד גְּזַר קְיָם בְּרִי עִם בַּר יִשַׁי וְלֵית דְּכָאֵיב לִי מִנְּכוֹן עֲלַי וּמְחַוֵּי לִי אֲרֵי אֲקִים בְּרִי יָת עַבְדִּי עֲלַי לְמִכְמַן כְּיוֹמָא הָדֵין׃ 9 וַאֲתֵיב דּוֹאֵג אֲדוֹמָאָה וְהוּא מְמַנָּא עַל עַבְדֵי שָׁאוּל וַאֲמַר חֲזֵיתִי יָת בַּר יִשַׁי אֲתָא לְנוֹב לְוָת אֲחִימֶלֶךְ בַּר אֲחִיטוּב׃

‡ Et dixit Acchis ad seruos suos, Ecce vidi- 14
stis virum insanum, & quare adduxistis eum
ad me? ‡ An egeo furiosis ego, quia intro- 15
duxistis eum vt fureret in me? si iste ingredie-
tur in domum meam.

CAP. XXII.

ET abijt Dauid inde & saluatus est, & 1
venit in speluncam Odollam: & audiunt
fratres eius & omnis domus patris eius, &
descendunt ad eum illuc.
‡ Et conuenerunt ad eum quicunque in ne- 2
cessitate existens, & omnis debitor, & omnis
amaro animo, & erat super eos dux: & erant
cum eo quasi quadringenti viri.
‡ Et profectus est inde in Massepha Moab, 3
& dixit Dauid ad regem Moab, Sint iam pa-
ter meus & mater mea apud te donec sciam,
quid faciet mihi Deus.
‡ Et orauit faciem regis Moab, & habita- 4
uerunt cum eo omnibus diebus, existente Da-
uid in præsidio.
‡ Et dixit Gad propheta ad Dauid, Non ma 5
neas in præsidio; proficiscere & venies in ter-
ram Iuda. & profectus est Dauid & venit,
& habitabat in ciuitate Chareth.
‡ Et audiuit Saul quòd cognitus est Dauid, 6
& viri qui cum eo; & Saul manebat in colle
sub aruo qui in Rhama: & hasta in manu sua,
& omnes serui eius assistebant ei.
‡ Et ait Saul ad seruos suos qui assistebant 7
ei, Audite iam filij Beniamin, si verè omnibus
vobis dabit filius Iesse agros & vineas, aut
omnes vos constituet tribunos & cēturiones?
‡ Quoniam coniuratis omnes vos aduer- 8
sum me, & non est qui reuelet auriculam meā,
cùm pepigerit filius meus fœdus cum filio Iesse,
& non est qui doleat de me ex vobis, & qui
reuelet auriculam meam, quoniam suscitauit
filius meus seruum meum aduersum me in ini-
micum sicut dies hæc.
‡ Et respondit Doeg Idumæus, qui assiste- 9
bat super mulas Saul, & dicit: Vidi filium
Iesse venientem in Noba apud Achimelech fi-
lium Achitob sacerdotem.

14 ‡ καὶ εἶπεν ἀχὶς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἰδοὺ ἴδετε
ἄνδρα ἐπίληπτον, καὶ ἵνα τί εἰσηγάγετε αὐτὸν πρός με;
15 ‡ ἢ προσδέομαι ἐπιλήπτων ἐγώ, ὅτι εἰσενήνοχατε αὐ-
τὸν ἐπιλήπτεσθαι ἐπ᾽ ἐμέ; εἰ οὗτος εἰσελεύσεται εἰς τὴν
οἰκίαν μου.

κβ΄.

1 ‡ Καὶ ἀπῆλθε δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ διεσώθη, καὶ ἔρχεται
εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ὀδολλάμ, καὶ ἀκούουσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ καταβαίνουσι πρὸς
αὐτὸν ἐκεῖ.
2 ‡ καὶ συνήγοντο πρὸς αὐτὸν πᾶς ἐν ἀνάγκῃ ὤν, καὶ
πᾶς ὑπόχρεως, καὶ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ, καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν
ἡγούμενος· καὶ ἐγένοντο μετ᾽ αὐτοῦ ὡσεὶ τετρακόσιοι ἄνδρες.
3 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς μασσηφὰ τῆς μωάβ· καὶ εἶπε δα-
υὶδ πρὸς τὸν βασιλέα μωάβ, γινέσθωσαν δὴ ὁ πατήρ μου
καὶ ἡ μήτηρ μου παρὰ σοὶ ἕως ὅτου γνῶ, τί ποιήσει μοι ὁ θεός.
4 ‡ καὶ παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως μωάβ,
καὶ κατῴκουν μετ᾽ αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας, ὄντος τοῦ
δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ.
5 ‡ καὶ εἶπε γὰδ ὁ προφήτης πρὸς δαυίδ, μὴ κάθου
ἐν τῇ περιοχῇ· πορεύου καὶ ἥξεις εἰς γῆν ἰούδα· καὶ ἐπορεύ-
θη δαυὶδ καὶ ἦλθε καὶ κατῴκει ἐν πόλει χαρήθ.
6 ‡ καὶ ἤκουσε σαοὺλ ὅτι ἔγνωσται δαυίδ, καὶ οἱ ἄνδρες
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ σαοὺλ ἐκάθητο ἐν τῷ βουνῷ ὑπὸ τὴν ἄ-
ρουραν τὴν ἐν ῥαμᾶ, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πάντες
οἱ παῖδες αὐτοῦ παρειστήκεισαν αὐτῷ.
7 ‡ καὶ εἶπεν σαοὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς παρε-
στηκότας αὐτῷ, ἀκούετε δὴ οἱ υἱοὶ βενιαμίν, εἰ ἀληθῶς πᾶ-
σιν ὑμῖν δώσει ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ ἀγροὺς καὶ ἀμπελῶνας, ἢ πάν-
τας ὑμᾶς τάξει χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους;
8 ‡ ὅτι συγκεῖσθε πάντες ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ἐν τῷ διατίθεσθαι τὸν υἱόν μου
διαθήκην μετὰ τοῦ υἱοῦ ἰεσσαί· καὶ οὐκ ἔστιν ὁ πονῶν περὶ
ἐμοῦ ἐξ ὑμῶν καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου· ὅτι ἐπήγειρεν
ὁ υἱός μου τὸν δοῦλόν μου ἐπ᾽ ἐμὲ εἰς ἐχθρὸν ὡς ἡ ἡμέρα
9 αὕτη. ‡ καὶ ἀπεκρίνετο δωὴγ ὁ ἰδουμαῖος, ὁ καθεστη-
κὼς ἐπὶ τὰς ἡμιόνους σαοὺλ· καὶ λέγει, ἑώρακα τὸν υἱὸν
ἰεσσαὶ παραγενόμενον εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ υἱὸν ἀχι-
τὼβ τὸν ἱερέα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit Achis seruis suis, Ecce vt hunc vidistis quòd vir stultus ipse; quare venire fecistis illum ad me?
15 Indigens stultis ego quòd venire fecistis hunc ad stultizandum ante me? num hic intrabit ad domum meam?

CAP. XXII.

ET abijt Dauid inde, & liberatus est ad speluncam Ghadulam: & audierunt fratres eius & omnis domus patris eius, & descenderunt ad eum eò. 2 Et congregati sunt ad eum omnis vir afflictus spiritu & omnis vir cui dominus fœnoris, & omnis vir amarus anima; & fuit super eos in principem, & fuerunt cum eo quasi quadringenti viri. 3 Et iuit Dauid inde ad Mispeia Moab, & dixit regi Moab, Exeat nunc pater meus, & mater mea vobiscum, vsquequo cognoscam quid faciet mihi Dominus.
4 Et manere fecit illos ante regem Moab, & sederunt cum illo omnibus diebus quibus fuit Dauid absconditus in Meszadia.
5 Et dixit Gad propheta ad Dauid, Non sedebis in Meszadia: veni & ito tibi ad terram domus Iuda. & iuit Dauid & venit ad syluam Hhareth. 6 Et audiuit Saul quòd notus fuit Dauid & viri qui cum eo; & Saul sedens in Gibgetha sub arbore in Ramatha: & hasta eius in manu eius, & omnes serui eius stantes apud eum. 7 Et dixit Saul seruis suis, qui stantes apud eum, Audite nunc filij tribus filiorum Biniamin, etiam omnibus vobis dabit filius Isai agros, & vineas; omnes vos præficiet magistros millium & magistros centenorum? 8 Quia rebellastis omnes vos super me, & non est qui indicet mihi quando pepigit fœdus filius meus cum filio Isai, & nō est qui doleat mihi inter vos super me, & indicet mihi quòd statuit filius meus seruū meūm super me ad insidias sicut die hac. 9 Et respondit Doeg Idumæus, & ipse præpositus super seruos Saul, & dixit, Vidi: filius Isai venit ad Nob ad Ahhimelech filium Ahhitob.

10 וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה וְצֵידָה נָתַן לוֹ וְאֵת חֶרֶב גָּלְיָת
11 הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת־
אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
12 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶּן־אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר
13 הִנְנִי אֲדֹנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָו שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם
עָלַי אַתָּה וּבֶן־יִשָׁי בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאוֹל לוֹ
14 בֵּאלֹהִים לָקוּם אֵלַי לְאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וַיַּעַן
אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר וּמִי בְכָל־עֲבָדֶיךָ
כְּדָוִד נֶאֱמָן וַחֲתַן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד
15 בְּבֵיתֶךָ׃ הַיּוֹם הַחִלֹּתִי לִשְׁאָול־לוֹ בֵאלֹהִים
חָלִילָה לִּי אַל־יָשֵׂם הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ דָבָר בְּכָל־
בֵּית אָבִי כִּי לֹא־יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל־זֹאת דָּבָר קָטֹן
16 אוֹ גָדוֹל׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מוֹת תָּמוּת
17 אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ׃ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ וְהָמִיתוּ כֹּהֲנֵי
יְהוָה כִּי גַם־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי יָדְעוּ כִּי־בֹרֵחַ
הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת־אָזְנוֹ וְלֹא־אָבוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
18 לִשְׁלֹחַ אֶת־יָדָם לִפְגֹּעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְדוֹיֵג סֹב אַתָּה וּפְגַע בַּכֹּהֲנִים וַיִּסֹּב דּוֹיֵג
הָאֲדֹמִי וַיִּפְגַּע־הוּא בַּכֹּהֲנִים וַיָּמֶת בַּיּוֹם הַהוּא
19 שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד׃ וְאֵת
נֹב עִיר־הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי־חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד־
אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וַחֲמוֹר וָשֶׂה לְפִי־
20 חָרֶב׃ וַיִּמָּלֵט בֵּן־אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִטוּב
21 וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר וַיִּבְרַח אַחֲרֵי דָוִד׃ וַיַּגֵּד אֶבְיָתָר
לְדָוִד כִּי הָרַג שָׁאוּל אֵת כֹּהֲנֵי יְהוָה׃
22 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֶבְיָתָר יָדַעְתִּי בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־שָׁם
דּוֹיֵג הָאֲדֹמִי כִּי־הַגֵּד יַגִּיד לְשָׁאוּל אָנֹכִי סַבֹּתִי בְּכָל־
נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ׃

10 *Qui conſuluit pro eo Dñm,& cibaria
dedit ei. ſed & gladium Goliath Philiſtæi
11 dedit illi. *Miſit ergo rex ad accerſiendũ
Achimelech ſacerdotẽ filium Achitob, &
omnẽ domum patris eius ſacerdotũ, qui
erant in Nobe. Qui vniuerſi venerunt ad
12 regem. *Et ait Saul ad Achimelech, Audi
fili Achitob. Qui reſpondit: Præſto ſum
13 dñe. *Dixítq; ad eũ Saul: Quare coniura-
ſtis aduerſum me, tu & filius Iſai, & de-
C diſti ei panes & gladiũ, & cõſuluiſti pro
Deũ vt cõſurgeret aduerſum me inſidia-
14 tor vſq; hodie permanens? *Reſpõdénſq;
Achimelech regi, ait: Et quis in omnibus
ſeruis tuis, ſicut Dauid fidelis & gener re-
gis, & pergẽs ad imperiũ tuum, & glorio-
15 ſus in domo tua? *Num hodie cœpi pro
eo conſulere Deum? Abſit hoc à me. Ne
ſuſpicetur rex aduerſum ſeruũ ſuum rem
huiuſcemodi in vniuerſa domo patris
mei. Nõ enim ſciuit ſeruus tuus quicquã
ſuper hoc negotio vel modicũ vel grãde.
16 *Dixítq; rex, Morte morieris Achime-
17 lech, tu & omnis domus patris tui. *Et
ait rex emiſſarijs qui circũſtabãt eum; Cõ-
uertimini & interficite ſacerdotes Domi-
ni. Nam manus eorũ cum Dauid eſt, ſciẽ-
tes quod fugiſſet, & non indicauerunt mihi.
Noluerunt autẽ ſerui regis extendere ma-
18 nus ſuas in ſacerdotes Dñi. *Et ait rex ad
Doech; Conuertere tu & irrue in ſacerdo-
D tes Dñi. Conuerſúſq; Doech Idumæus ir-
ruit in ſacerdotes, & trucidauit in die illa
octoginta quinq; viros veſtitos ephod li-
19 neo. *Nobe autem ciuitatem ſacerdo-
tum percuſſit in ore gladij, viros & mu-
lieres, & paruulos, & lactentes, bouém-
que & aſinum, & ouem in ore gladij.
20 *Euadens autem vnus filius Achime-
lech filij Achitob, cuius nomen erat Ab-
21 iathar, fugit ad Dauid. *Et annuncia-
uit ei quòd occidiſſet Saul ſacerdotes Do-
22 mini. *Et ait Dauid ad Abiathar: Scie-
bam enim in die illa, quòd cùm ibi eſſet
Doech Idumæus, proculdubio annunciaret Sauli. Ego ſum reus omnium animarum patris tui.

תרגום יונתן

10 ושאיל ליה במימרא דיוי וזודין יהב ליה וית חרבא דגלית פלישתאה יהב ליה׃ 11 ושלח מלכא למקרי ית אחימלך בר
אחיטוב כהנא וית כל בית אבוהי כהניא דבנוב ואתו כלהון לות מלכא׃ 12 ואמר שאול שמע כען בר אחיטוב ואמר הא אנא
רבוני׃ 13 ואמר ליה שאול למה מרדתון עלי את ובר ישי במתנך ליה מזון וחרבא ושאלת ליה במימרא דיוי למיקם
למכמנא כיומא הדין׃ 14 ואתיב אחימלך ית מלכא ואמר ומן בכל עבדך כדויד מהימן וחתנא דמלכא ורב על כל משמעתך
ויקר בביתך׃ 15 יומא דין שריתי למשאל ליה במימרא דיוי חס לי לא ישוי מלכא בעבדיה פתגמא וכל בית אבא ארי לא
ידע עבדך בכל דא פתגם זעיר או רב׃ 16 ואמר מלכא ממת תמות אחימלך את וכל בית אבוך׃ 17 ואמר מלכא
לרהטיא דקיימין עלוהי איסתחרו וקטלו כהניא דיוי ארי אף ידיהון עם דויד וארי ידעו ארי עריק הוא ולא חוו לי ולא אבו עבדי מלכא
לאושטא ית ידיהון למשלט בכהניא דיוי׃ 18 ואמר מלכא לדואג אסתחר את לשלוט בכהניא ואסתחר דואג אדומאה
ושלט הוא בכהניא וקטל ביומא ההוא תמנן וחמשא גברא דכשרין למלבש אפוד דבוץ׃ 19 וית נוב קרתא דכהניא מחא
לפתגם דחרב מגבר ועד איתתא מעליםם ועד יניק ותור וחמר ואימר לפתגם דחרב׃ 20 ואשתיזב בר חד לאחימלך בר
אחיטוב ושמיה אביתר וערק בתר דויד׃ 21 וחוי אביתר לדויד ארי קטל שאול ית כהניא דיוי׃ 22 ואמר
דויד לאביתר ידענא ביומא ההוא ארי תמן דואג אדומאה ארי חואה יחוי לשאול ואנא גרמית לאסתקפא בכל בית אבוך׃

Et consulebat ei per Deū; & cibaria dedit 10
ei, & gladium Goliath Philistæi dedit ei. Et 11
misit rex ad accersendū Achimelech filiū Achi-
tob sacerdotem, & omnes filios patris eius sa-
cerdotes qui in Nobe; & venerunt vniuersi in
regem. Et ait Saul; Audi iam fili Achitob: 12
& dixit, Ecce ego, loquere Domine. Et dixit 13
ei Saul, Quare coniurasti aduersum me, tu &
filius Iesse, vt dares tu ei panem & gladiū, &
consuleres tu ei per Deum vt poneres eum ad-
uersum me in inimicum, sicut dies hæc? Et 14
respondit Achimelech regi, & dixit: Et quis in
omnibus seruis tuis fidelis sicut Dauid? & ge-
ner regis, & cōplens omne imperium tuum, &
gloriosus in domo tua? An hodie incœpi con 15
sulere ei per Deū? nequaquā, ne det rex aduer-
sum seruum tuū verbum, & in totam domum
patris mei, quia non sciuit seruus tuus in omni-
bus istis verbum paruum vel grande. Et 16
dixit rex Saul, Morte morieris Achimelech, tu
et omnis domus patris tui. Et dixit rex emis- 17
sariis qui circunstabant apud eum, Adducite et
interficite sacerdotes Domini, quoniam manus
eorum cum Dauid, quoniam cognouerunt quòd
fugit ipse, & non reuelauerunt auriculam meā.
Et non voluerunt serui regis inferre manus
eorū irruere in sacerdotes Domini. Et dixit 18
rex Doec, Reuertere tu, & irrue in sacerdo-
tes; & reuersus est Doec Idumæus, & inter-
fecit ipse sacerdotes Domini; & interfecit in
die illa octoginta quinque viros, omnes geren-
tes Ephud. Et Noba ciuitatem sacerdotum 19
percussit in ore gladii à viro vsque ad mulie-
rem, à paruulo & vsque ad lactentem, & à
vitulo, & asino, & oue percussit in ore gla-
dii. Et saluatur filius vnus Achimelech fi- 20
lii Achitob, nomen ei Abiathar, & fugit post
Dauid.
Et nunciauit Abiathar Dauid, quòd occi- 21
dit Saul omnes sacerdotes.
Et dixit Dauid Abiathar, Sciui quòd in 22
die illa ibi erat Doec Idumæus, & nuncians
nunciabit Saul: ego sum causa animarum vni-
uersæ domus patris tui.

10 καὶ ἐπηρώτα αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπισιτισμὸν ἔδω-
κεν αὐτῷ, καὶ τὴν ῥομφαίαν γολιὰθ τοῦ ἀλλοφύλου ἔδωκεν
11 αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τὸν ἀχι-
μέλεχ υἱὸν ἀχιτὼβ τὸν ἱερέα καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν νοβᾶ· καὶ παρεγένοντο πάντες
12 εἰς τὸν βασιλέα. καὶ εἶπε σαοὺλ, ἄκουε δὴ υἱὲ ἀχι-
13 τώβ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ λάλει κύριε· καὶ εἶπεν αὐτῷ
σαοὺλ, ἱνατί συνέθου κατ' ἐμοῦ σὺ καὶ ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ τοῦ δοῦ-
ναί σε αὐτῷ ἄρτον καὶ ῥομφαίαν, καὶ ἐρωτᾶν σε αὐτῷ διὰ τοῦ
θεοῦ τοῦ θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρόν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη;
14 καὶ ἀπεκρίθη ἀχιμέλεχ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, καὶ τίς
ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις σου πιστὸς ὡς δαυίδ; καὶ γαμβρὸς τοῦ
βασιλέως καὶ ἄρχων παντὸς παραγγέλματός σου; καὶ ἔν-
15 δοξος ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἢ σήμερον ἦργμαι ἐρωτᾶν αὐ-
τῷ διὰ τοῦ θεοῦ; μηδαμῶς, μὴ δότω ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ δού-
λου σου λόγον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ὅτι οὐκ
ᾔδει ὁ δοῦλός σου ἐν πᾶσι τούτοις ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα.
16 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς σαοὺλ, θανάτῳ ἀποθανῇ ἀχι-
μέλεχ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου.
17 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παρατρέχουσι τοῖς ἐφεστη-
κόσιν ἐπ' αὐτὸν, προσαγάγετε καὶ θανατώσατε τοὺς ἱε-
ρεῖς κυρίου, ὅτι ἡ χεὶρ αὐτῶν μετὰ δαυίδ, διότι ἔγνωσαν ὅτι
φεύγει αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψαν τὸ ὠτίον μου· καὶ οὐκ
ἠβουλήθησαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως ἐπενεγκεῖν τὰς
χεῖρας αὐτῶν ἀπαντῆσαι εἰς τοὺς ἱερεῖς κυρίου.
18 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δωὴκ, ἐπίστρεφε σὺ, καὶ ἀπάν-
τα εἰς τοὺς ἱερεῖς· καὶ ἐπέστρεψε δωὴκ ὁ ἰδουμαῖος καὶ ἐθανά-
τωσεν αὐτοὺς τοὺς ἱερεῖς τοῦ κυρίου· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ ὀγδοήκοντα πέντε ἄνδρας, πάντας αἴροντας ἐ-
19 φούδ. καὶ τὴν νοβᾶ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων ἐπάταξεν ἐν στό-
ματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς ἀπὸ νηπίου καὶ
ἕως θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ μόσχου, καὶ ὄνου, καὶ προβάτου ἐπά-
20 ταξεν ἐν στόματι ῥομφαίας. καὶ διασώζεται υἱὸς εἷς τοῦ ἀχι-
μέλεχ υἱοῦ ἀχιτώβ, ὄνομα αὐτῷ ἀβιάθαρ, καὶ ἔφυγεν ὀπί-
21 σω δαυίδ. καὶ ἀπήγγειλεν ἀβιάθαρ τῷ δαυίδ, ὅτι ἐθα-
22 νάτωσε σαοὺλ πάντας τοὺς ἱερεῖς. καὶ εἶπεν δαυίδ τῷ
ἀβιάθαρ, ᾔδειν ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκεῖ ἦν δωὴκ ὁ ἰδου-
μαῖος, καὶ ἀπαγγέλλων ἀπαγγελεῖ τῷ σαούλ· ἐγώ εἰμι ὁ
αἴτιος τῶν ψυχῶν ὅλου τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et quæsiuit illi in dicto Domini, & viatica dedit illi, & gladium Goliath Pelisthæi dedit illi. 11 Et misit rex ad vocandum Ahhimelech filium Ahhitob sacerdotem, & omnem domum patris eius, sacerdotes qui in Nob: & venerunt omnes illi ad regem. 12 Et dixit Saul, Audi nunc fili Ahhitob. & dixit: Ecce me domine mi. 13 Et dixit ei Saul, Quare rebellastis in me, tu & filius Isai? in dando te illi cibum & gladium, & quæsisti illi in dicto Domini ad standum super me in insidias, sicut die hoc? 14 Et respondit Ahhimelech regi, & dixit, Et quis in omnibus seruis tuis, vt Dauid, fidelis, & gener regis & magister super omnem auditionem tuam, & honoratus in domo tua? 15 Die hoc cœpi quærere illi in dicto Domini? absit mihi; non ponet rex in seruo suo verbum, & omni domo patris mei, quia non nouit seruus tuus in omni hoc verbum paruum aut magnum. 16 Et dixit rex, Moriendo morieris Ahhimelech, tu & omnis domus patris tui. 17 Et dixit Saul ad cursores qui stantes super illum, Circuite & occidite sacerdotes Domini, quia manus illorum cum Dauid, & quia cognouerunt quòd fugiens ille, & non indicarunt mihi: & non voluerunt serui regis extendere manus suas ad potestatem exercendum in sacerdotes Domini. 18 Et dixit rex ad Doeg, Circui tu ad potestatem exercendum in sacerdotes: & circuiuit Doeg Edomæus, & potestatem exercuit ipse in sacerdotes, & occidit in die illo octoginta & quinque viros, qui idonei ad vestiendum Ephod byssi. 19 Et Nob vrbem sacerdotum percussit in acie gladii à viro & vsque mulierem, ab adolescente & vsque lactentem, & bouem, & asinum, & pecudem in acie gladii. 20 Et euasit filius vnus Ahhimelech filio Ahhitob; & nomen eius Abiathar, & fugit post Dauid. 21 Et indicauit Abiathar Dauidi quòd occidit Saul sacerdotes Domini. 22 Et dixit Dauid ad Abiathar, Cognoui in die illo, quia ibi Doeg Edomæus quòd indicando indicaret Sauli: & ego occasio fui ad dolendum in omni domo patris tui.

23 * שְׁבָה אִתִּי אַל־תִּירָא כִּי אֲשֶׁר־יְבַקֵּשׁ אֶת־
נַפְשִׁי יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ כִּי־מִשְׁמֶרֶת אַתָּה
עִמָּדִי׃

כג

1 * וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים
נִלְחָמִים בִּקְעִילָה וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת־הַגֳּרָנוֹת׃
2 * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֵלֵךְ וְהִכֵּיתִי
בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ
וְהִכִּיתָ בַפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קְעִילָה׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹה
בִּיהוּדָה יְרֵאִים וְאַף כִּי־נֵלֵךְ קְעִלָה אֶל־מַעַרְכוֹת
4 פְּלִשְׁתִּים׃ * וַיּוֹסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאֹל בַּיהוָה
וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד קְעִילָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן
5 אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ׃ * וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁו קְעִילָה
וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּנְהַג אֶת־מִקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם
מַכָּה גְדוֹלָה וַיֹּשַׁע דָּוִד אֵת יֹשְׁבֵי קְעִילָה׃
6 * וַיְהִי בִּבְרֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד
קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ׃
7 * וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָא דָוִד קְעִילָה וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לָבוֹא בְּעִיר
8 דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ׃ * וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־כָּל־
הָעָם לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה לָצוּר אֶל־דָּוִד
9 וְאֶל־אֲנָשָׁיו׃ * וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שָׁאוּל
מַחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן הַגִּישָׁה
10 הָאֵפוֹד׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
שָׁמֹעַ שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי־מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבוֹא אֶל־
11 קְעִילָה לְשַׁחֵת לָעִיר בַּעֲבוּרִי׃ * הֲיַסְגִּרֻנִי בַעֲלֵי
קְעִילָה בְיָדוֹ הֲיֵרֵד שָׁאוּל כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַגֶּד־נָא לְעַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר
יְהוָה יֵרֵד׃

23 * Mane mecũ, ne timeas. Si quis quæ-
ſierit animam meam, quæret & animam
tuam, mecúmque ſeruaberis.

CAP. XXII.

1 ET annunciauerunt Dauid, dicentes:
A Ecce Philiſtijm oppugnant Ceilam &
2 diripiunt areas. * Conſuluit ergo Dauid
Dominum, dicens: Num vadam & per-
cutiam Philiſtæos iſtos? Et ait Dñs ad Da-
uid, Vade & percuties Philiſtæos, & ſal-
3 uabis Ceilam. * Et dixerũt viri qui erant
cum Dauid ad eum: Ecce nos hic in Iu-
dæa conſiſtentes timemus, quanto magis
ſi ierimus in Ceilã aduerſum agmina Phi
4 liſtinorum? * Rurſum ergo Dauid con-
ſuluit Dñm. Qui reſpondens, ait ei: Sur-
ge & vade in Ceilam: ego enim tradam
Philiſtæos in manu tua.
5 * Abijt ergo Dauid & viri eius in Cei-
lam, & pugnauit aduerſum Philiſtæos. Et
abegit iumenta eorum, & percuſſit eos
plaga magna, & ſaluauit Dauid habitato-
res Ceilæ.
6 * Porrò eo tempore quo fugiebat Ab-
iathar filius Achimelech ad Dauid in Cei
lam, ephod ſecum habens deſcenderat.
7 * Nunciatum eſt autem Sauli quòd ve
niſſet Dauid in Ceilam. Et ait Saul, Tra-
B diditeum Deus in manus meas, conclu-
ſúſque eſt introgreſſus vrbem in qua por-
8 tæ & ſeræ ſunt. * Et præcepit Saul omni
populo vt ad pugnam deſcéderet in Cei-
lam, & obſideret Dauid & viros eius.
9 * Quod cùm Dauid reſciſſet, quia præ-
pararet ei Saul clam malum; dixit ad Ab-
iathar ſacerdotem, Applica ephod.
10 * Et ait Dauid, Domine Deus Iſrael,
audiuit famam ſeruus tuus quòd diſpo-
nat Saul venire in Ceilam vt euertat vr-
11 bem propter me. * Si tradent me viri
Ceilæ in manus eius, & ſi deſcendet Saul
ſicut audiuit ſeruus tuus; Domine Deus
Iſrael indica ſeruo tuo. Et ait Dominus,
Deſcendet.

תרגום יונתן

23 תיב עמי לא תדחל ארי דבעי למקטלי בעי למקטלך ארי נטיר את עמי׃

כג

1 והויאו לדוד למימר הא פלישתאי מגיחין קרבא בקעילה ואינון בזזין ית אידריא׃ 2 ושאל דוד במימרא דייי למימר
האזיל ואקטול בפלשתאי האילין ואמר ייי לדוד אזל ותקטול בפלשתאי ותפרוק ית קעילה׃ 3 ואמרו גברי דוד ליה הא כד אנחנא
הכא בארעא דבית יהודה אנחנא דחלין ואף אלהן דניזל לקעילה לסדרי פלשתאי׃
4 ואוסיף עוד דוד למשאל במימרא דייי וקביל צלותיה ייי ואמר קום חות לקעילה ארי אנא מסר ית פלשתאי בידך׃
5 ואזל דוד וגברוהי לקעילה ואגיח קרבא בפלשתאי ודבר ית גיתיהון ומחא בהון מחא סגיאה ופרק דוד ית יתבי קעילה׃
6 והוה כד ערק אביתר בר אחימלך לות דוד לקעילה אפודא אחית בידיה׃ 7 ואיתחוא לשאול ארי אתא דוד לקעילה
ואמר שאול מסר יתיה ייי בידי ארי איתמסר למיעל בקרתא דלה דשין ועברין׃ 8 וכנש שאול ית כל עמא לאגחא קרבא למיחת
לקעילה למצר על דוד ועל גברוהי׃ 9 וידע דוד ארי עלוהי שאול כמן בישתא ואמר לאביתר כהנא קריב אפודא׃
10 ואמר דוד ייי אלהא דישראל משמע שמע עבדך ארי בעי שאול למיעל לקעילה לחבלא לקרתא בדילי׃ 11 המסרין
יתבי קעילה בידיה הסביר למיחת כמה דשמע עבדך ייי אלהא דישראל חוי כען לעבדך ואמר ייי סבר למחת׃

Maneas mecum & ne timeas, quoniam 23
vbi quæsiero animæ meæ, quærã & animæ tuæ locum, quoniam seruatus es tu apud me.

CAP. XXIII.

ET annunciauerunt Dauid, dicentes: Ecce 1
Philistæi pugnant in Ceila, et ipsi diripiunt areas.
Et consuluit Dauid per Dominum, dicens: 2
Si vadam & percutiam Philistæos istos? & dixit Dominus ad Dauid, Vade & percuties Philistæos, & saluabis Ceila.
Et dixerunt viri Dauid ad eum, Ecce nos 3
hic existentes in Iudæa timemus, & quomodo erit si abierimus in Ceila aduersus valles Philistinorum?
Et adiecit rursum Dauid consulere per 4
Dominum: & respondit ei Dominus, & dixit ad eum, Surge & descende in Ceila, quoniam ego trado Philistæos in manus tuas.
Et abijt Dauid & viri qui cum eo, in 5
Ceila, & debellauit Philistæos, & fugerunt à facie eius, & percussit eos plaga magna nimis; & abegit iumenta eorum & saluauit Dauid habitatores Ceila.
Et factum est cùm fugeret Abiathar filius 6
Achimelech ad Dauid in Ceila; descenderat habens Ephud in manu sua.
Et nunciauerunt Saul, dicentes: Quòd 7
venit Dauid in Ceila. & dixit Saul, Tradidit eum Deus in manus meas, quoniam conclusus est introgressus in vrbem portarũ & serarum.
Et præcipit Saul omni populo in pugnam 8
descendere in Ceila vt obsideret Dauid & viros qui cum eo.
Et cognouit Dauid, quòd Saul tacebat de 9
eo malum, & dixit Dauid ad Abiathar sacerdotem, Adduc Ephud. Et dixit Dauid, Do- 10
mine Deus Israel, audiens audiuit seruus tuus, quòd quærit Saul venire contra me in Ceila, vt euertat vrbem propter me,
Si excludetur; & nunc si descendet Saul 11
sicut audiuit seruus tuus Domine Deus Israel, indica seruo tuo. & dixit Dominus, Descendet.

23 κάθισο μετ' ἐμοῦ καὶ μὴ φοβοῦ, ὅτι οὗ ἐὰν ζητῶ τῇ ψυχῇ μου ζητήσω καὶ τῇ ψυχῇ σου τόπον, ὅτι πεφύλαξαι σὺ παρ' ἐμοί.

κγ'.

1 Καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ, λέγοντες· ἰδοὺ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν τῇ Κεϊλά, καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσιν
2 τὰς ἅλω. καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου, λέγων· εἰ πορευθῶ καὶ πατάξω τοὺς ἀλλοφύλους τούτους; καὶ εἶπε κύριος πρὸς Δαυὶδ, πορεύου καὶ πατάξεις τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ σώσεις τὴν Κεϊλά.
3 καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες τοῦ Δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡμεῖς ἐνταῦθα ὄντες ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φοβούμεθα, καὶ πῶς ἔσται ἐὰν πορευθῶμεν εἰς τὴν Κεϊλὰ εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ἀλ-
4 λοφύλων; καὶ προσέθετο ἔτι Δαυὶδ ἐπερωτῆσαι διὰ τοῦ κυρίου· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἀνάστηθι καὶ κατάβηθι εἰς Κεϊλά, ὅτι ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀλλοφύλους εἰς τὰς χεῖράς σου.
5 καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Κεϊλά, καὶ ἐπολέμησε τοῖς ἀλλοφύλοις· καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην σφόδρα· καὶ ἀπήλασε τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ ἔσωσε Δαυὶδ τοὺς κατοικοῦντας Κεϊλά.
6 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φεύγειν Ἀβιάθαρ τὸν υἱὸν Ἀχιμέλεχ πρὸς Δαυὶδ εἰς Κεϊλά, κατέβη ἔχων ἐφοὺδ ἐν τῇ
7 χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαοὺλ, λέγοντες· ὅτι ἥκει Δαυὶδ εἰς Κεϊλά· καὶ εἶπε Σαοὺλ, πέπρακεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖράς μου, ὅτι ἀποκέκλεισται εἰσελθὼν εἰς πόλιν θυρῶν καὶ μοχλῶν.
8 καὶ παρήγγελλε Σαοὺλ παντὶ τῷ λαῷ εἰς πόλεμον καταβαίνειν ἐπὶ Κεϊλὰ τοῦ συνέχειν τὸν Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς μετ' αὐτοῦ.
9 καὶ ἔγνω Δαυὶδ, ὅτι Σαοὺλ παρεσιώπα περὶ αὐτοῦ τὴν κακίαν· καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα, προσά-
10 γαγε τὸ ἐφούδ· καὶ εἶπε Δαυὶδ, κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀκούων ἀκήκοεν ὁ δοῦλός σου, ὅτι ζητεῖ Σαοὺλ ἐλθεῖν ἐπ' ἐμὲ εἰς Κεϊλὰ διαφθεῖραι τὴν πόλιν δι' ἐμέ.
11 εἰ ἀποκλεισθήσεται· καὶ νῦν εἰ καταβήσεται Σαοὺλ καθὼς ἤκουσεν ὁ δοῦλός σου, κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπάγγειλον τῷ δούλῳ σου· καὶ εἶπε κύριος, καταβήσεται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Sede mecum, ne timeas; quia qui quærens ad occidendum me, quærens ad occidendum te, quia custoditus tu mecum.

CAP. XXIII.

ET indicarunt Dauidi, dicendo: Ecce Pelisthæi ineuntes bellum in Keghilah, & ipsi diripientes areas. 2 Et quæsiuit Dauid in dicto Domini, dicendo: Num ibo & occidam in Pelisthæis his? & dixit Dominus Dauidi, Ito & occides in Pelisthæis, & liberabis Keghilam. 3 Et dixerunt viri Dauid ei, Ecce quando nos hic in terra domus Iehudah, nos timentes; & quanto magis si ibimus ad Keghilam ad ordines Pelisthæorum? 4 Et addidit adhuc Dauid ad quærendum in dicto Domini: & audiuit orationem eius Dominus, & dixit, Surge, descende ad Keghilam, quia ego tradidi Pelisthæos in manu tua. 5 Et iuit Dauid & viri eius ad Keghilam, & iniuit bellum in Pelistheos, & accepit pecora eorum, & percussit in eis percussionem magnam, & liberauit Dauid habitatores Keghila. 6 Et fuit quando fugit Abiathar filius Ahhimelech ad Dauid ad Keghilah, Ephod descendere fecit in manu sua. 7 Et indicatum est Sauli quòd venit Dauid ad Keghilah: & dixit Saul, Tradidit illum Dominus in manu mea, quia traditus est vt intraret in vrbem cui sunt portæ & vectes. 8 Et congregauit Saul omnem populum ad ineundum bellum ad descendendum ad Keghila, ad angustiandum super Dauid & super viros eius. 9 Et cognouit Dauid quòd super ipsum Saul insidiaretur malum; & dixit ad Abiathar Sacerdotem, Approxima Ephoda. 10 Et dixit Dauid, Domine Deus Israel, audiendo audiuit seruus tuus, quòd quærens Saul intrare ad Keghilam, ad perdendum vrbem propter me. 11 Num cogitantes tradere me habitatores Keghilah in manu illius? num cogitans descendere iuxta id quod audiuit seruus tuus? Domine Deus Israel indica nunc seruo tuo. & dixit Dominus, Cogitat descendere.

12 * וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲיַסְגִּרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת-
אֲנָשַׁי בְּיַד שָׁאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ׃
13 * וַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו כְּשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּצְאוּ
מִקְּעִלָה וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ וּלְשָׁאוּל הֻגַּד
כִּי-נִמְלַט דָּוִד מִקְּעִילָה וַיֶּחְדַּל לָצֵאת׃
14 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר
בְּמִדְבַּר-זִיף וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל-הַיָּמִים וְלֹא-
15 נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ * וַיַּרְא דָוִד כִּי-יָצָא שָׁאוּל
לְבַקֵּשׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר-זִיף בַּחֹרְשָׁה׃
16 * וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל-דָּוִד חֹרְשָׁה
17 וַיְחַזֵּק אֶת-יָדוֹ בֵּאלֹהִים׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אַל-תִּירָא כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד-שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה
תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי אֶהְיֶה-לְּךָ לְמִשְׁנֶה
18 וְגַם-שָׁאוּל אָבִי יֹדֵעַ כֵּן׃ * וַיִּכְרְתוּ
שְׁנֵיהֶם בְּרִית לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּחֹרְשָׁה
19 וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ׃ * וַיַּעֲלוּ זִפִים אֶל-
שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר
עִמָּנוּ בַמְּצָדוֹת בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר
מִימִין הַיְשִׁימוֹן׃
20 * וְעַתָּה לְכָל-אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ לָרֶדֶת רֵד
21 וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי׃
22 * לְכוּ-נָא הָכִינוּ עוֹד וּדְעוּ וּרְאוּ אֶת-מְקוֹמוֹ
אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ מִי רָאָהוּ שָׁם כִּי אָמַר אֵלַי עָרוֹם
23 יַעְרִם הוּא׃ * וּרְאוּ וּדְעוּ מִכֹּל הַמַּחֲבֹאִים
אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא שָׁם וְשַׁבְתֶּם אֵלַי אֶל-נָכוֹן וְהָלַכְתִּי
אִתְּכֶם וְהָיָה אִם-יֶשְׁנוֹ בָאָרֶץ וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ בְּכֹל
24 אַלְפֵי יְהוּדָה׃ * וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ זִיפָה לִפְנֵי
שָׁאוּל וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן בָּעֲרָבָה אֶל יְמִין
הַיְשִׁימוֹן׃

12 * Dixítq; rurſum Dauid, Si tradent me
viri Ceilę, & viros qui ſunt mecum in ma
13 nus Saul? Et dixit Dñs, Tradent. * Surre-
xit ergo Dauid & viri eius quaſi ſexcenti:
& egreſſi de Ceila huc atq; illuc vagaban
tur incerti. Nunciatúmque eſt Saul quòd
fugiſſet Dauid de Ceila, & ſaluatus eſſet,
14 quamobrem diſsimulauit exire. * Mora-
batur autem Dauid in deſerto in locis fir-
C miſsimis, manſitque in monte ſolitudinis
Ziph. Quærebat eum tamē Saul cunctis
diebus, & non tradidit eum Deus in ma-
15 nus eius. * Et vidit Dauid ꝙ egreſſus eſſet
Saul vt quęreret animam eius. Porrò Da-
16 uid erat in deſerto Ziph in ſilua. * Et ſur-
rexit Ionathas filius Saul, & abijt ad Da-
uid in ſiluam, & cōfortauit manus eius in
17 Deo. * Dixítq; ei, Ne timeas: neq; enim
inueniet te manus Saul patris mei. Et tu
regnabis ſuper Iſrael, & ego ero tibi ſecū-
dus. Sed & Saul pater meus ſcit hoc.
18 * Percuſsit ergo vterq; fœdus corā Dño.
Manſitqúe Dauid in ſilua, Ionathas autē
19 reuerſus eſt in domū ſuā. * Aſcenderunt
autē Ziphei ad Saul in Gabaa, dicentes:
Nónne ecce Dauid latitat apud nos in lo
cis tutiſsimis ſiluæ in colle Achilę, quę eſt
20 ad dextrā deſerti? * Nunc ergo ſicut deſi-
derauit anima tua vt deſcenderes, deſcen
de; noſtrum aūt erit vt tradamus eum in
21 manus regis. * Dixítque Saul, Benedicti
vos à Dño, quia doluiſtis vicem meam.
22 * Abite ergo oro & diligētius præpara-
te, & curioſius agite, & cōſiderate locum
vbi ſit pes eius, vel quis viderit eū ibi, vbi
dixiſtis. Recogitat enim de me ꝙ callidè
23 inſidier ei. * Conſiderate & videte omnia
latibula eius in quibus abſcōditur, & re-
D uertimini ad me ad rem certam vt vadam
vobiſcum. Quod ſi aūt in terrā ſe obſtru-
xerit, pſcrutabor eū in cūctis millibus Iu-
24 da. * At illi ſurgētes abierūt in Ziph ante
Saul. Dauid aūt & viri eius erant in deſer-
to Maō in cāpeſtrib⁹ ad dexterā Ieſimuth.

תרגום יונתן

12 וַאֲמַר דָּוִד הַסְבִירִין לְמִמְסַר יָתְבֵי קְעִילָה יָתִי וְיָת גֻּבְרַי בִּידָא דְשָׁאוּל וַאֲמַר יְיָ סְבִירִין לְמִמְסַר׃ 13 וְקָם דָּוִד וְגֻבְרוֹהִי
כְּשִׁית מְאָה גַבְרָא וּנְפַקוּ מִקְּעִילָה וְהַלִּיכוּ בַּאֲתַר דְּכָשַׁר לְהַלָּכָא וּלְשָׁאוּל אִתְחַוָּא אֲרֵי אִשְׁתֵּיזַב דָּוִד מִקְּעִילָה וְאִתְמְנַע מִלְּמִפַּק׃
14 וִיתֵיב דָּוִד בְּמַדְבְּרָא בִּמְצָדְתָא וִיתִיב בְּטוּרָא בְּמַדְבְּרָא דְזִיף וּבְעָהִי שָׁאוּל כָּל יוֹמַיָּא וְלָא מַסְרֵיהּ יְיָ בִּידֵיהּ׃ 15 וַחֲזָא דָוִד
אֲרֵי נְפַק שָׁאוּל לְמִבְעֵה לְמִקְטְלֵיהּ וְדָוִד בְּמַדְבְּרָא דְזִיף בְּחוּרְשָׁא׃ 16 וְקָם יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל וַאֲזַל לְוָת דָּוִד לְחוּרְשָׁה וְתַקִּיף
יָת יְדֵיהּ בְּמֵימְרָא דַייָ׃ 17 וַאֲמַר לֵיהּ לָא תִדְחַל אֲרֵי לָא תַשְׁכְּחִינָךְ יְדָא דְשָׁאוּל אַבָּא וְאַתְּ תִּמְלוֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא אֱהֵוֵי לָךְ
לְתִנְיָן וְאַף שָׁאוּל אַבָּא יָדַע כֵּן׃ 18 וּגְזָרוּ תַּרְוֵיהוֹן קְיָם קֳדָם יְיָ וִיתֵיב דָּוִד בְּחוּרְשָׁא וִיהוֹנָתָן אֲזַל לְאָרְחֵהּ׃
19 וּסְלִיקוּ אֱנָשֵׁי זִיף לְוָת שָׁאוּל לְגִבְעֲתָא לְמֵימַר הֲלָא דָוִד מִטַּמַּר עִמָּנָא בִּמְצָדְתָא בְּחוּרְשָׁא בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְמִדָּרוֹם לִישִׁימוֹן׃
20 וּכְעַן לְכָל רְעוּת נַפְשָׁךְ מַלְכָּא לְמֵיחַת חוּת וַאֲנַחְנָא נִמְסְרִינֵּיהּ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ 21 וַאֲמַר שָׁאוּל בְּרִיכִין אַתּוּן קֳדָם
יְיָ אֲרֵי חַסְתּוּן עֲלָי׃ 22 אֱזִילוּ כְעַן אַתְקִינוּ עוֹד וּדְעוּ וַחֲזוּ יָת אַתְרֵיהּ דְּשָׁרֵי בֵיהּ מַן חֲזָהִי תַמָּן אֲרֵי אָמְרִין לֵהּ דְּעָרִים וְנָפֵיק הוּא׃
23 וַחֲזוּ וּדְעוּ מִכֹּל מַטְמוֹרְיָתָא דְּאִטַּמַּר תַּמָּן וּתְתוּבוּן לְוָתִי בִּקְשׁוֹט וְאֵהָךְ עִמְּכוֹן וִיהֵי אִם אִיתוֹהִי בְאַרְעָא וַאֲבַלֵּשׁ יָתֵיהּ בְּכָל אַלְפַיָּא
דְּבֵית יְהוּדָה׃ 24 וְקָמוּ וַאֲזַלוּ לְזִיף לִקְדָם שָׁאוּל וְדָוִד וְגֻבְרוֹהִי בְּמַדְבְּרָא דְמָעוֹן בְּמֵישְׁרָא דְּמִדָּרוֹם לִישִׁימוֹן׃

*Et dixit Dauid, Si tradẽt qui de Ceila, me 12
& viros meos in manus Saul? & dixit Dominus, Tradent.* *Et surrexit Dauid & viri 13
sui quasi sexcenti, & egressi sunt de Ceila, & ibant quocunque ibant: & nunciatum est Saul quòd saluatus esset Dauid de Ceila, & dimisit vt exiret.* *Et mansit Dauid in deserto in 14
angustis: & sedebat in monte in deserto Ziph. & quærebat Saul cunctis diebus Dauid, & non tradidit eum Dominus in manus eius.*

*Et vidit Dauid quòd egrederetur Saul 15
vt quæreret eum; & Dauid erat in deserto Ziph in noua.*

*Et surrexit Jonathan filius Saul, & abijt 16
ad Dauid in nouam, & cõfortauit manus eius in Domino.*

*Et dixit ad eum, Ne timeas, quia non te 17
inueniet manus Saul patris mei, & tu regnabis super Jsrael, & ego ero tibi in secundum: & Saul pater meus sciuit sic.*

*Et percusserunt ambo fœdus coram Do- 18
mino, & mansit Dauid in noua, & Ionathan abijt in domum suam.*

*Et ascenderunt Ziphæi ad Saul ad collem, 19
dicẽtes: Nonne ecce Dauid abscõditus est apud nos in angustis in noua in colle Achilæ qui est à dextris Jessemun?*

*Et nunc omne quod iuxta animam regis in 20
descensum, descendat ad nos; conclusi enim sunt in manibus regis.*

*Et dixit eis Saul, Benedicti vos Domino, 21
quia doluistis de me.*

*Abite iam & præparate adhuc, & cogno- 22
scite & videte locum eius, vbi est pes eius, velociter ibi vbi dixistis, quia dixit Saul, Ne fortè callidè agens hic callidè agat.*

*Et videte & considerate de omnibus lo- 23
cis vbi ipse absconditur ibi, & reuertimini ad me in præparatum; & vadam vobiscum, & erit si est super terram, perscrutabor eum in cunctis millibus Juda.*

*Et surrexerunt Ziphæi & abierunt ante 24
Saul: & Dauid & viri eius in deserto Maon in vespere à dextris Jesemun.*

12 καὶ εἶπε δαυίδ, εἰ παραδώσουσιν οἱ ἀπὸ τῆς κεϊλὰ
ἐμὲ καὶ τοὺς ἄνδρας μου εἰς χεῖρας σαοὺλ; καὶ εἶπε κύριος,
13 παραδώσουσιν. καὶ ἀνέστη δαυίδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ
ὡς ἑξακόσιοι, καὶ ἐξῆλθον ἐκ κεϊλὰ καὶ ἐπορεύοντο οὗ ἂν
ἐπορεύοντο· καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ ὅτι διασέσωσαι δα-
υὶδ ἐκ κεϊλά, καὶ ἀνῆκεν τοῦ ἐξελθεῖν.
14 καὶ ἐκάθισε δαυίδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς στενοῖς· καὶ
ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ· καὶ ἐζήτει σαοὺλ
πάσας τὰς ἡμέρας τὸν δαυίδ· καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὸν κύ-
15 ριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. καὶ εἶδε δαυίδ ὅτι ἐξέρ-
χεται σαοὺλ τοῦ ζητεῖν αὐτόν· καὶ δαυίδ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ
16 ἐν τῇ καινῇ. καὶ ἀνέστη ἰωναθὰν υἱὸς σαοὺλ καὶ ἐπορεύθη
πρὸς δαυίδ εἰς τὴν καινήν, καὶ ἐκραταίωσε τὰς χεῖρας
17 αὐτοῦ ἐν τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, μὴ φοβοῦ ὅτι
οὐ μή σε εὕρῃ ἡ χεὶρ σαοὺλ τοῦ πατρός μου· καὶ σὺ βασι-
λεύσεις ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον·
καὶ σαοὺλ ὁ πατήρ μου ἔγνω οὕτως.

18 καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην ἐνώπιον κυρίου· καὶ
ἐκάθητο δαυίδ ἐν τῇ καινῇ, καὶ ἰωναθὰν ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
19 κον αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν οἱ ζιφαῖοι πρὸς σαοὺλ ἐπὶ
τὸν βουνὸν λέγοντες, οὐκ ἰδοὺ δαυίδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν
ἐν τοῖς στενοῖς ἐν τῇ καινῇ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἐχελὰ τοῦ ἐκ δε-
ξιῶν τοῦ ἰεσσεμοῦν.

20 καὶ νῦν πᾶν τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ βασιλέως εἰς κα-
τάβασιν, καταβαινέτω πρὸς ἡμᾶς, ἀποκεκλεισμένοι
γάρ εἰσιν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ βασιλέως·

21 καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαοὺλ, εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ,
ὅτι ἐπονέσατε περὶ ἐμοῦ.

22 πορεύθητε δὴ καὶ ἑτοιμάσατε ἔτι καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε
τὸν τόπον αὐτοῦ οὗ ἐστιν ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν τάχει ἐκεῖ οὗ εἴπα-
τε, ὅτι εἶπεν ὁ σαοὺλ μή ποτε πανουργευσάμενος οὗτος
πανουργεύσηται.

23 καὶ ἴδετε καὶ γνῶτε ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου αὐ-
τὸς κρύπτεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με εἰς ἕτοιμον,
καὶ πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν· καὶ ἔσται εἰ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐξερευνήσω αὐτὸν ἐν πᾶσι χιλιάσιν ἰούδα.

24 καὶ ἀνέστησαν οἱ ζιφαῖοι καὶ ἐπορεύθησαν ἔμπρο-
σθεν σαούλ· καὶ δαυίδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ
μαὼν καθ' ἑσπέραν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἰεσσεμοῦν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et dixit Dauid, Num cogitant tradere habitatores Keghilæ me & viros meos in manu Saul? & dixit Dominus, Cogitant tradere. [13] Et surrexit Dauid & viri eius vt sexcenti viri, & exierunt ex Keghilah, & iuerunt in locum qui idoneus ad eundum: & Sauli nunciatum est quòd euasit Dauid ex Keghilah: & detentus est ab exeundo. [14] Et sedit Dauid in deserto in præsidio, & sedit in monte in deserto Ziph; & quæsiuit illum Saul omnibus diebus, & non tradidit illum Dominus in manu eius. [15] Et vidit Dauid quòd exiuit Saul ad quærendum & ad occidendum se: & Dauid in deserto Ziph in silua. [16] Et surrexit Iehonathan filius Saul, & iuit ad Dauid ad siluam: & confortauit manus eius in dicto Domini. [17] Et dixit ei, Non timebis, quia non inueniet te manus Saul patris mei: & tu regnabis super Israel, & ego ero tibi in secundum, & etiam Saul pater meus cognoscit sic. [18] Et pepigerunt ambo illi fœdus ante Dominum, & sedit Dauid in silua, & Iehonathan iuit in viam suam. [19] Et ascenderunt viri Ziph ad Saul in Gibghatha ad dicendum, Nonne Dauid absconditus nobiscum in præsidio in silua in Gibghatha Hhachilah quæ ad Austrum Iessimon? [20] Et nunc ad omnem voluntatem animæ tuæ rex descendendo descende, & nos trademus eum in manu regis. [21] Et dixit Saul, Benedicti vos ante Dominum, quia miserti estis super me. [22] Ite nunc & præparamini adhuc, & cognoscite & videte locum eius in quo manens: quis vidit illum ibi? quia dicentes ei quòd callidè agens & exiens ille. [23] Et videte & cognoscite ex omni latibulo in quo absconditus est ibi, & redibitis ad me in veritate, & veniam vobiscum. & erit si ille non est in terra, & inuestigabo illum in omnibus millibus domus Iehuda. [24] Et surrexerunt & iuerunt ad Ziph ante Saul: & Dauid & viri eius in deserto Maghon in planicie, quæ ab Austro Iessimon.

25 * וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו לְבַקֵּשׁ וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיֵּרֶד
הַסֶּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מָעוֹן וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וַיִּרְדֹּף
26 אַחֲרֵי־דָוִד מִדְבַּר מָעוֹן׃ * וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר
מִזֶּה וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו מִצַּד הָהָר מִזֶּה וַיְהִי דָוִד נֶחְפָּז
לָלֶכֶת מִפְּנֵי שָׁאוּל וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל־
27 דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו לְתָפְשָׂם׃ * וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־
שָׁאוּל לֵאמֹר מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי־פָשְׁטוּ פְלִשְׁתִּים
28 עַל־הָאָרֶץ׃ * וַיָּשָׁב שָׁאוּל מִרְדֹף אַחֲרֵי דָוִד
וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם
הַהוּא סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת׃

כד

1 * וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בִּמְצָדוֹת עֵין־גֶּדִי׃
2 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ
לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
3 * וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַאֲנָשָׁיו עַל־פְּנֵי
4 צוּרֵי הַיְּעֵלִים׃ * וַיָּבֹא אֶל־גִּדְרוֹת הַצֹּאן
עַל־הַדֶּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת־
רַגְלָיו וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃
5 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר־
אָמַר יְהוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־אֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ
וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת
אֶת־כְּנַף־הַמְּעִיל אֲשֶׁר־לְשָׁאוּל בַּלָּט׃
6 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר
7 כָּרַת אֶת־כָּנָף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃ * וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו
חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְהוָה לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה
8 הוּא׃ * וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא
נְתָנָם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מֵהַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ
בַּדָּרֶךְ׃

25 * Iuit ergo Saul & ſocij eius ad quærendum eũ. Et nunciatũ eſt Dauid: ſtatímq; deſcendit ad petrã, & verſabatur in deſerto Maon. Quod cùm audiſſet Saul, perſe-
26 cutus eſt Dauid in deſerto Maõ. * Et ibat Saul & viri eius ad latus montis ex parte vna; Dauid aũt & viri eius erãt in latere mõtis ex parte altera. Porrò Dauid deſperabat ſe poſſe euadere à facie Saul. Itaque Saul & viri eius in modum coronæ cingebant Dauid & viros eius vt caperent eos.
27 * Et nuncius venit ad Saul, dicẽs: Feſtina & veni quoniã infuderũt ſe Philiſtiim ſu-
28 per terram. * Reuerſus eſt ergo Saul deſiſtens perſequi Dauid, & perrexit in occurſum Philiſtinorum. propter hoc vocauerunt locum illum Petram diuidentem.

CAP. XXIIII.

1 Aſcendit ergo Dauid inde, & habitauit in locis tutiſſimis Engaddi.
2 * Cúmque reuerſus eſſet Saul poſtquam perſecutus eſt Philiſthæos, nũciauerũt ei, dicẽtes: Ecce Dauid in deſerto eſt Engad-
3 di. * Aſſumẽs ergo Saul tria millia electorum virorũ, ex omni Iſrael perrexit ad inueſtigandũ Dauid & viros eius etiã ſuper abruptiſſimas petras q̃ ſolis ibicibus per-
4 uiæ ſunt. * Et venit ad caulas ouiũ quæ ſe offerebãt vianti, erátq; ibi ſpelunca quam ingreſſus eſt Saul, vt purgaret ventrẽ. Porrò Dauid & viri eius in interiore parte
5 ſpeluncæ latebãt. * Et dixerũt ſerui Dauid ad eũ, Ecce dies de qua locutus eſt Dñs ad te, ego tradã tibi inimicũ tuũ vt facias ei ſicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo Dauid & præſcidit orã chlamydis Saul
6 ſilenter. * Poſt hæc percuſſit cor ſuũ Dauid, eo q̃ abſcidiſſet orã chlamydis Saul.
7 * Dixítq; ad viros ſuos: Propitius ſit mihi Dominus ne faciam hanc rẽ domino meo Chriſto Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Chriſtus Domini eſt.
8 * Et confregit Dauid viros ſuos ſermonibus iſtis, & non permiſit eos vt conſurgerent in Saul. Porrò Saul exurgens de ſpelunca pergebat cœpto itinere.

תרגום יונתן

25 וַאֲזַל שָׁאוּל וְגַבְרוֹהִי לְמִבְעֵי וְחַוִּיאוּ לְדָוִד וּנְחַת לְכֵיפָא וִיתֵיב בְּמַדְבְּרָא דְמָעוֹן וּשְׁמַע שָׁאוּל וּרְדַף בָּתַר דָּוִד לְמַדְבְּרָא דְמָעוֹן׃
26 וַאֲזַל שָׁאוּל מִסְטַר טוּרָא מִכָּא וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי מִסְטַר טוּרָא מִכָּא וַהֲוָה דָוִד מִתְבְּעֵת לְמֵיזַל מִן קֳדָם שָׁאוּל וְשָׁאוּל וְגַבְרוֹהִי כָּמְנִין
לְדָוִד וְעַל גַּבְרוֹהִי לְמֶחְדְּהוֹן׃ 27 וְאִיזְגַּדָּא אֲתָא לְוָת שָׁאוּל לְמֵימַר אוֹחִי וְאֵיזֵיל אֲרֵי אִתְנְגִידוּ פְּלִשְׁתָּאֵי עַל אַרְעָא׃
28 וְתָב שָׁאוּל מִלְּמִרְדַּף בָּתַר דָּוִד וַאֲזַל לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי עַל כֵּן קְרוֹ לְאַתְרָא הַהוּא כֵּיף פַּלְגוּתָא אַתְרָא דְאִתְפְּלִיג בֵּיהּ לִיבָּא דְמַלְכָּא
לְכָא וּלְכָא׃

כד

1 וּסְלֵיק דָּוִד מִתַּמָּן וִיתֵיב בִּמְצָדַת עֵין גֶּדִי׃ 2 וַהֲוָה כַּד תָּב שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וְחַוִּיאוּ לֵיהּ לְמֵימַר הָא דָוִד בְּמַדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
3 וּדְבַר שָׁאוּל תְּלָתָא אַלְפִין גְּבַר עֲלִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַאֲזַל לְמִבְעֵי יָת דָּוִד וְיָת גַּבְרוֹהִי עַל אַפֵּי שְׁקִיפֵי כֵיפַיָּא׃ 4 וַאֲתָא לְחַטְרֵי עָנָא דְּעַל
אוֹרְחָא וְתַמָּן מְעַרְתָּא וְעַל שָׁאוּל לְמֶעְבַּד צוֹרְכֵיהּ וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי בְּסִיָּפֵי מְעַרְתָּא יָתְבִין׃ 5 וַאֲמַרוּ גַבְרֵי דָוִד לֵיהּ הָא יוֹמָא דַאֲמַר יְיָ לָךְ הָא
אֲנָא מְסַר יָת בְּעֵיל דְּבָבָךְ בִּידָךְ וְתַעְבֵּיד לֵיהּ כְּמָה דְתַקֵּן בְּעֵינָךְ וְקָם דָּוִד וּפְסַק יָת כְּנַף מְעִילָא לְשָׁאוּל בְּרָז׃ 6 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וְחָשׁ דָּוִד בְּלִבֵּיהּ
עַל דִּפְסַק יָת כַּנְפָא דִלְשָׁאוּל׃ 7 וַאֲמַר לְגַבְרוֹהִי חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ אִם אֶעְבֵּיד יָת פִּתְגָּמָא הָדֵין לְרִבּוֹנִי לִמְשִׁיחָא דַייָ לְאוֹשָׁטָא יְדִי בֵּיהּ
אֲרֵי מְשִׁיחָא דַייָ הוּא׃ 8 וּפַיֵּיס דָּוִד יָת גַּבְרוֹהִי בְּפִתְגָּמַיָּא וְלָא שַׁבְקִינוּן לְמֵיקַם עַל שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם בִּמְעַרְתָּא וַאֲזַל בְּאוֹרְחָא׃

Et iuit Saul & viri eius ad quærendum 25
Dauid; & nunciatum est Dauid, & descen-
dit ad petram in deserto Maon: & audiuit
Saul, & persecutus est in deserto Maon post
Dauid. Et it Saul & viri eius ex parte 26
montis huius; & Dauid & viri eius ex par-
te montis altera: & Dauid erat tectus vt iret
à facie Saul, & Saul & viri eius appropin-
quabant super Dauid, & viros eius vt caperet
eos. Et nuncius venit ad Saul, dicens: Fe- 27
stina & veni quia infusi sunt Philistijm super
terram. Et reuersus est Saul vt non per- 28
sequeretur post Dauid, & perrexit in occur-
sum Philistinorum: propter hoc vocatus est lo-
cus ille Petra diuisa.

CAP. XXIIII.

ET ascendit Dauid inde, & sedit in angustis 1
in Gaddi.
Et factum est vt reuersus est Saul à tergo 2
Philistinorum, & nunciauerunt ei, dicentes:
Ecce Dauid in deserto in Gaddi.
Et accepit secum tria millia virorum ele- 3
ctorum ex omni Israel, & perrexit ad inuesti-
gandum Dauid & viros eius per anteriorem
partem venationis ceruorum.
Et venit ad armenta gregum quæ in via, 4
& erat ibi spelunca; & ingressus est Saul vt
prepararetur; & Dauid & viri eius in spe-
lunca interius sedebant in ea.
Et dixerunt viri Dauid ad eum, Ecce dies 5
hæc, quam dixit Dominus ad te: Ecce ego tra-
do inimicum tuum in manus tuas, & facies ei
quod placuerit in oculis tuis. & surrexit Da-
uid & abstulit alam diploidis Saul latenter.
Et factum est post hæc, & percussit Dauid 6
cor suum, quoniam abstulit alam diploidis eius.
Et dixit Dauid ad viros suos, Nequa- 7
quam mihi à Domino, si faciam verbum hoc
Domino meo Christo Domini vt inferam ma-
num meam in eum, quoniam Christus Domini
hic est. Et persuasit Dauid viris suis in ser- 8
monibus, & non permisit eis vt consurgerent
& interficerent Saul. & surrexit Saul, &
egressus est in viam de spelunca.

25 καὶ ἐπορεύθη σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ζητεῖν τὸν δα-
υίδ· καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυίδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν πέτραν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τῇ μαών· καὶ ἤκουσεν σαοὺλ καὶ κατεδίωξεν εἰς τὴν
26 ἔρημον τὴν μαὼν ὀπίσω δαυίδ. καὶ πορεύεται σαοὺλ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τούτου· καὶ δαυὶδ καὶ
οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τοῦ ἑτέρου· καὶ δαυὶδ ἦν
σκεπαζόμενος πορεύεσθαι ἀπὸ προσώπου σαούλ· καὶ σαοὺλ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπλαγίαζον ἐπὶ δαυὶδ καὶ τοὺς
ἄνδρας αὐτοῦ τοῦ συλλαβεῖν αὐτούς.
27 καὶ ἄγγελος παραγίνεται πρὸς σαούλ, λέγων· σπεῦ-
δε καὶ ἧκε ὅτι ἐχύθησαν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ τὴν γῆν.
28 καὶ ἀνέστρεψε σαοὺλ τοῦ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω δα-
υίδ, καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν τῶν ἀλλοφύλων· διὰ
τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος πέτρα ἡ μερισθεῖσα.

κδ΄.

1 Καὶ ἀνέβη δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ ἐκάθισεν ἐν τοῖς στε-
2 νοῖς ἐν γαδδί. καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέστρεψε σαοὺλ ἀπὸ ὄπι-
σθεν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες, ἰδοὺ
3 δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γαδδί. καὶ ἔλαβε μεθ᾽ ἑαυτοῦ
τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς τοῦ ἰσραήλ, καὶ
ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ κατὰ πρό-
σωπον τῆς θήρας τῶν ἐλάφων.
4 καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὰς ἀγέλας τῶν ποιμνίων τῶν ἐπὶ
τῆς ὁδοῦ· καὶ ἦν ἐκεῖ σπήλαιον, καὶ εἰσῆλθε σαοὺλ παρα-
σκευάσασθαι· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῷ σπη-
λαίῳ ἐσώτερον ἐκάθηντο ἐν αὐτῷ.
5 καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡ ἡμέρα
αὕτη, ἣν εἶπε κύριος πρὸς σέ, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν ἐχ-
θρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐν
τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀφεῖλε τὸ πτερύ-
6 γιον τῆς διπλοΐδος σαοὺλ λαθραίως. καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦ-
τα, καὶ ἐπάταξεν τὸν δαυὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀφείλετο
7 τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς
τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ, μηδαμῶς ἐμοὶ παρὰ κυρίου, εἰ ποιή-
σω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ κυρίου ἐπενεγ-
κεῖν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι χριστὸς κυρίου οὗτός ἐστιν.
8 καὶ ἔπεισε δαυὶδ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις, καὶ οὐκ
ἔδωκεν αὐτοῖς ἀναστῆναι καὶ θανατῶσαι τὸν σαούλ. καὶ
ἀνέστη σαοὺλ καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ σπηλαίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁵ Et iuit Saul & serui eius ad quærendum eum, & denunciarunt Dauid, & descendit ad rupem, & sedit in deserto Maghon: & audiuit Saul & secutus est post Dauid in desertum Maghon. ²⁶ Et iuit Saul à latere montis hinc; & Dauid & viri eius ex latere montis inde: & fuit Dauid disquirens ad abeundum ex-ante Saul: & Saul & viri eius insidiantes super Dauid, & super viros eius ad comprehendendum eos. ²⁷ Et nuncius venit ad Saul ad dicendum: Festina & vade, nam extracti sunt Pelisthæi super terram. ²⁸ Et redijt Saul à sequendo post Dauid, & iuit ad occursum Pelisthæorum: ideo vocarunt locum illum Rupem diuisionis, locum, in quo diuisum est cor regis ad eundum huc, & illuc.

CAP. XXIIII.

ET ascendit Dauid inde, & sedit in præsidio Ghengedi. ² Et fuit quando redijt Saul de-post Pelisthæos, & nunciarunt illi dicendo: Ecce Dauid in deserto Ghengedi. ³ Et accepit tria millia virûm adolescentium ex omni Israel, & iuit ad quærendum Dauid & viros eius super facies foraminum rupium. ⁴ Et venit ad caulas pecoris quæ super viam, & ibi spelunca: & introiuit Saul ad faciendum necessaria sua: & Dauid & viri eius in foraminibus speluncæ. ⁵ Et dixerunt viri Dauid ei: Ecce dies quem dixit Dominus tibi, Ecce ego tradens auctores inimicitiæ tuæ in manu tua, & facies ei id quod rectum in oculis tuis. Et surrexit Dauid & abscidit alam pallij Sauli in occulto. ⁶ Et fuit postea & doluit Dauid in corde suo, eo quòd abscidit alam quæ Sauli. ⁷ Et dixit viris suis, Absit mihi ab-ante Dominum, si faciam verbum hoc domino meo vncto Domini, ad extendendum manum meam in eum; quia vnctus Domini ipse. ⁸ Et quietos reddidit Dauid viros suos in verbis, & non siuit eos surgere super Saul: & Saul surrexit ex spelunca, & iuit in via.

9 * וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי־כֵן וַיֵּצֵא מִן־הַמְּעָרָה וַיִּקְרָא
אַחֲרֵי־שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל
אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
10 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי
אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ׃
11 * הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר־נְתָנְךָ
יְהוָֹה הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגְךָ וַתָּחָס
עָלֶיךָ וָאֹמַר לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־מְשִׁיחַ
12 יְהוָֹה הוּא׃ * וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה אֶת־
כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי בְּכָרְתִי אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא
הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא־
חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
13 * יִשְׁפֹּט יְהוָֹה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקָמַנִי יְהוָֹה מִמֶּךָּ
14 וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ * כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל
הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע וְיָדִי לֹא־תִהְיֶה־בָּךְ׃
15 * אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה
רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד׃
16 * וְהָיָה יְהוָֹה לְדַיָּן וְשָׁפַט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיֵרֶא וְיָרֵב
17 אֶת־רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי מִיָּדֶךָ׃ * וַיְהִי כְּכַלּוֹת דָּוִד
לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃
18 * וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה
גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה׃
19 * וְאַתְּ הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָה
אִתִּי טוֹבָה אֵת אֲשֶׁר סִגְּרַנִי יְהוָֹה בְּיָדְךָ וְלֹא
20 הֲרַגְתָּנִי׃ * וְכִי־יִמְצָא אִישׁ אֶת־אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ
בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וַיהוָֹה יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם
21 הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה לִי׃ * וְעַתָּה הִנֵּה
יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלוֹךְ וְקָמָה בְּיָדְךָ מַמְלֶכֶת
יִשְׂרָאֵל׃

9 * Surrexit autẽ Dauid post eũ, & egres-
sus de spelunca clamauit post tergũ Saul,
dicens: Dñe mi rex; & respexit Saul post
se, & inclinans se Dauid pronus in terram
10 adorauit. * Dixítq; ad Saul, Quare audis
verba hominũ loquentiũ, Dauid quærit
11 malum aduersum te? * Ecce hodie vide-
runt oculi tui, ꝙ tradiderit te Dñs in ma-
C nu mea in spelunca, & cogitaui vt occi-
derẽ te, sed pepercit tibi oculus meus. Di-
xi enim, Non extendã manum meam in
dñm meum, quia Christus Domini est.
12 *Quin potius pater mi vide & cognosce
orã chlamydis tuæ in manu mea, quomo-
do cùm præscinderẽ summitatẽ chlamy-
dis tuæ, nolui extẽdere manum meã in te.
Animaduerte & vide quoniam non est in
manu mea malũ, neque iniquitas, neque
peccaui in te. Tu autem insidiaris animæ
13 meę vt auferas eã. *Iudicet Dñs inter me
& te, & vlciscatur me Dñs ex te; manus aũt
14 mea non sit in te. *Sicut & in prouerbio
antiquo dicitur: Ab impijs egredietur im-
pietas. Manus ergo mea non sit in te.
15 *Quem persequeris rex Israel? quẽ per-
sequeris? Canẽ mortuũ persequeris & pu-
16 licẽ vnum? * Sit Dñs iudex & iudicet in-
D ter me & te, & videat & iudicet causam
17 meã, & eruat me de manu tua. *Cùm au-
tem complesset Dauid loquens sermones
huiuscemodi ad Saul, dixit Saul: Nũquid
vox hæc tua est fili' mi Dauid? Et leuauit
18 Saul vocẽ suam & fleuit. * Dixítq; ad Da-
uid, Iustior tu es quàm ego; tu enim tri-
buisti mihi bona, ego aũt reddidi tibi ma-
19 la. * Et tu indicasti mihi hodie, quæ fece-
ris mihi bona, quomodo tradiderit me
Dñs in manu tua & non occideris me.
20 *Quis enim cùm inuenerit inimicũ suũ,
dimittet eũ in via bona? Sed Dñs reddet
tibi vicissitudinem hanc, pro eo ꝙ hodie
21 operatus es in me. * Et nunc quia scio
quòd certissimè regnaturus sis, & habitu-
rus in manu tua regnum Israel:

תרגום יונתן

9 וקם דוד בתר כן ונפק ממערתא וקרא בתר שאול למימר רבוני מלכא ואסתכי שאול לאחורוהי וכרע דוד על אפוהי על ארעא וסגיד:
10 ואמר דוד לשאול למה את שמע ית פתגמי בני אנשא דאמרין הא דוד כמין בישתך:
11 הא יומא דין חזאה עינך ית דמסרך יוי יומא דין בידי במערתא ואמרו אוחרנין למקטלך וחסית עלך ואמרית לא אושיט ידי
ברבוני ארי משיחא דיוי הוא: 12 ורבוני אסתכל אף חזי ית כנף מעילך בידי ארי במפסקי ית כנף מעילך ולא קטלתך דע
וחזי ארי לית בידי חוב וסורחן ולא סטית לך ואת כמין על נפשי למקטלי: 13 ידין יוי ביני ובינך ויתפרע לי יוי מינך וידי
לא תהי בך: 14 כמא דאמרין מתליא מלקדמין מרשיעיא תיפוק חובתהון וידי לא תהי בך:
15 בתר מן נפק מלכא דישראל בתר מן את רדיף בתר חלש חד בתר הדיוט חד:
16 ויהי יוי לדיין ויעביד דין בינא ובינך ויגלי קדמוהי דינין דיני ויתפרע עולבני מינך: 17 והוה כד שיצי דוד למללא
ית פתגמיא האילין עם שאול ואמר שאול הקלך דין ברי דוד וארים שאול קליה ובכא: 18 ואמר לדוד זכאי את מיני
ארי גמלתני טבתא ואנא גמלתך בישתא: 19 ואת חויתא יומא דין ית דעבדתא עמי טיבו ית דמסרני יוי בידך ולא קטלתני:
20 וארי ישכח גבר ית בעיל דבביה וישלחיניה באורח תקנא ויוי ישלמינך טבתא חלף יומא הדין דעבדתא לי: 21 וכען הא
ידענא ארי מלך תמלוך ויתקיים בידך מלכותא דישראל:

*Et egressus est Dauid post Saul de spelunca, 9
& clamauit Dauid post Saul, dicens: Domine
rex. & respexit Saul post se, & inclinauit Da
uid super faciem suam super terram, & adora-
uit eum. *Et dixit Dauid ad Saul, Quare 10
audis verba populi dicentium, Ecce Dauid quæ-
rit animam tuam? *Et in die ista viderunt 11
oculi tui quòd tradidit te Dominus hodie in ma
nus meas in spelunca, & non volui occidere te,
& peperci tibi; & dixi, Non inferam manum
meam in dominum meum, quoniam Christus
Domini iste est.
*Et pater meus, & ecce ala diploidis in ma 12
nu mea, ego abstuli alam diploidis, & non in-
terfeci te, & cognosce & vide hodie quòd non
est in manu mea malum neque iniquitas neq;
impietas, & non peccaui in te, & tu insidia-
ris animæ meæ vt auferas eam.
*Iudicet Dominus inter me & inter te, 13
et vlciscatur me Dominus ex te, at manus mea
non erit in te. *Sicut dicitur in prouerbio 14
antiquo; Ab impijs egredietur delictum, &
manus mea non erit in te.
*Et nunc post quem persequeris rex Israel? 15
post quem egrederis? post canem mortuum, &
post pulicem vnum?
*Sit Dominus in iudicem & censorem inter 16
me & te, & videat Dominus & iudicet cau-
sam meam, & vlciscatur me de manu tua.
*Et factum est vt compleuit Dauid loqui 17
sermones istos ad Saul: & dixit Saul, Vox
tua hæc fili Dauid? & eleuauit Saul vocem
suam, & fleuit.
*Et dixit ad Dauid, Iustus tu magis quàm 18
ego, quia tu quidem tribuisti mihi bona, ego au-
tem reddidi tibi mala. *Et tu nunciasti ho- 19
die quæ fecisti mihi bona, quomodo inclusit me
Dominus hodie in manus tuas, & non interfe
cisti me. *Et quia si inuenerit aliquis inimi- 20
cum suum in angustia, & miserit eum in via
bona, & Dominus reddet ei bona sicut fecisti
tu hodie. *Et nunc, ecce ego cognosco, quo- 21
niam regnans regnabis, & constituetur re-
gnum Israel in manu tua.

9 *καὶ ἐξῆλθεν δαυὶδ ὀπίσω σαοὺλ ἐκ τοῦ σπηλαίου·
καὶ ἐβόησε δαυὶδ ὀπίσω σαοὺλ, λέγων· κύριε βασιλεῦ· καὶ
ἐπέβλεψε σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἔκυψε δαυὶδ ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
10 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, ἱνατί ἀκούεις τῶν λόγων
τοῦ λαοῦ λεγόντων, ἰδοὺ δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου:
11 *καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλ-
μοί σου ὡς παρέδωκέ σε κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς
μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἐβουλήθην ἀποκτεῖναί σε, καὶ
ἐφεισάμην σου· καὶ εἶπα, οὐκ ἐποίσω χεῖρά μου ἐπὶ τὸν
12 κύριόν μου, ὅτι χριστὸς κυρίου οὗτός ἐστι; *καὶ πατήρ μου·
καὶ ἰδοὺ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος ἐν τῇ χειρί μου· ἐγὼ ἀ-
φεῖλον τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε· καὶ
γνῶθι καὶ ἴδε σήμερον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία
οὐδὲ ἀθέτησις οὐδὲ ἀσέβεια, καὶ οὐχ ἥμαρτον εἰς σέ· καὶ σὺ
δεσμεύεις τὴν ψυχήν μου τοῦ λαβεῖν αὐτήν.
13 *κρῖναι κύριος ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ, καὶ ἐκ-
δικήσαι μοι κύριος ἐκ σοῦ· ἡ δὲ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σὲ,
14 *καθὼς λέγεται ἐν παραβολῇ ἀρχαίᾳ· ἐξ ἀνόμων
ἐξελεύσεται πλημμέλεια· καὶ ἡ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σέ.
15 *καὶ νῦν ὀπίσω τίνος καταδιώκεις βασιλεῦ τοῦ ἰσραὴλ
ὀπίσω τίνος ἐκπορεύῃ; ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος καὶ
16 ὀπίσω ψύλλου ἑνός; *γένοιτο κύριος εἰς κριτὴν καὶ
δικαστὴν ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἴδοι κύριος καὶ κρῖ-
ναι τὴν δίκην μου καὶ δικάσαι μοι ἐκ χειρός σου.
17 *καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε δαυὶδ λαλῶν τὰ ῥήματα
ταῦτα πρὸς σαοὺλ, καὶ εἶπε σαοὺλ, ἡ φωνή σου αὕτη τέκ-
νον δαυίδ; καὶ ἐπῆρε σαοὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσε.
18 *καὶ εἶπε πρὸς δαυὶδ, δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι
σὺ μὲν ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθά, ἐγὼ δὲ ἀνταπέδω-
κά σοι κακά.
19 *καὶ σὺ ἀπήγγελκας σήμερον ἃ ἐποίησας μοι ἀγα-
θά, ὡς ἀπέκλεισέ με κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς
σου, καὶ οὐκ ἀπέκτεινάς με.
20 *καὶ ὅτι εἰ εὕροι τις τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν θλίψει, καὶ ἐκ-
πέμψοι αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ κύριος ἀνταποδώσει
αὐτῷ ἀγαθά, καθὼς πεποίηκας σὺ σήμερον.
21 *καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω, ὅτι βασιλεύων βασιλεύ-
σεις, καὶ στήσεται ἡ βασιλεία ἰσραὴλ ἐν χειρί σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et surrexit Dauid post hæc, & exiuit ex spelunca, & clamauit post Saul, dicendo: Domine mi rex: & respexit Saul retro se, & incuruauit se Dauid super faciem suam super terram, & adorauit. 10 Et dixit Dauid ad Saul, Ad quid tu audis verba filiorum hominum; qui dicunt: Ecce Dauid insidians malum tuum? 11 Ecce hodie vidit oculus tuus quòd tradidit te Dominus hodie in manu mea in spelunca. & dixerunt alij vt occiderem te, & peperci super te, & dixi: Non extendam manum meam in dominum meum, quia vnctus Domini ipse. 12 Et domine mi considera, etiam vide alam pallij tui in manu mea, quòd cùm abscinderem alam pallij tui, non occidi te: cognosce & vide quòd non est in manu mea culpa & iniquitas, & non aduersatus sum tibi, & tu insidians super animam meam ad occidendum me. 13 Iudicabit Dominus inter me & inter te, & vlciscetur me Dominus à te, & manus mea non erit in te. 14 Vt id quod dicunt assimilatores ab antiquis, Ex impijs exibit culpa eorum, & manus mea non erit in te. 15 Post quem exiuit rex Israel? post quem tu secutus? post debilem vnum, post abiectum vnum. 16 Et erit Dominus in iudicem, & faciet iudicium inter me & inter te, & manifesta ante eum iudicia: iudicet me & liberabit afflictionem meam à te. 17 Et fuit quando finiuit Dauid loqui verba hæc cum Saul, & dixit Saul, Nunquid vox tua ista fili mi Dauid? & extulit Saul vocem suam & luxit. 18 Et dixit ad Dauid, Iustus tu à me, quia retribuisti mihi bonum, & ego retribui tibi malum. 19 Et tu indicasti hodie quòd fecisti mecum benignitatem, quòd tradidit me Dominus in manu tua, & non occidisti me. 20 Si enim inueniret vir auctorem inimicitiæ suæ, & dimitteret eum in via recta? & Dominus rependet tibi bonum propter diem hanc, quod fecisti mihi. 21 Et nunc, ecce sciui, quòd regnando regnabis, & stabilietur in manu tua regnum Israel.

22 וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בַּיהוָה אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי
אַחֲרָי וְאִם־תַּשְׁמִיד אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי׃
23 וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל־בֵּיתוֹ
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל־הַמְּצוּדָה׃

כה

1 וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד
2 אֶל־מִדְבַּר פָּארָן׃ וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ
בַכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים
וְאֶלֶף עִזִּים וַיְהִי בִּגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל׃
3 וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגָיִל וְהָאִשָּׁה
טוֹבַת־שֶׂכֶל וִיפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים
4 וְהוּא כָלִבּוֹ׃ וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גֹזֵז
5 נָבָל אֶת־צֹאנוֹ׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים
וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל
6 וּשְׁאֶלְתֶּם־לוֹ בִשְׁמִי לְשָׁלוֹם׃ וַאֲמַרְתֶּם
כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ
7 שָׁלוֹם׃ וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עַתָּה הָרֹעִים
אֲשֶׁר־לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא הֶכְלַמְנוּם וְלֹא־נִפְקַד
לָהֶם מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל׃
8 שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים
חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב בָּנוּ תְּנָה־נָּא אֵת אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ לְדָוִד׃
9 וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל־הַדְּבָרִים
10 הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ׃ וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי
דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֶן־יִשָׁי הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים
הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו׃
11 וְלָקַחְתִּי אֶת־לַחְמִי וְאֶת־מֵימַי וְאֵת טִבְחָתִי
אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזָי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא
יָדַעְתִּי אֵי מִזֶּה הֵמָּה׃

22 *Iura mihi in Dño ne deleas semẽ meũ
post me, neq; auferas nomen meũ de do-
23 mo patris mei. *Et iurauit Dauid Sauli.
Abijt ergo Saul in domũ suam, & Dauid
& viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

CAP. XXV.

1 MOrtuus est autem Samuel & congre-
A gatus est vniuersus Israel, & planxe-
runt eum nimis & sepelierunt eum in do-
mo sua in Ramatha. Cõsurgénsq; Dauid
2 descendit in desertum Pharan. *Erat aũt
vir quispiam in solitudine Maon, & pos-
sessio eius in Carmelo, & homo ille ma-
gnus nimis. Erántq; ei oues tria millia, &
mille capræ. Et accidit vt tonderetur grex
3 eius in Carmelo. *Nomen autẽ viri illius
erat Nabal, & nomẽ vxoris eius Abigail.
Erátq; mulier illa prudẽtissima & specio-
sa. Porrò vir eius durus & pessimus & ma-
liciosus. erat autem de genere Caleb.
4 *Cùm aũt audisset Dauid in deserto ꝙ
5 tonderet Nabal gregem suum; *Misit de-
cem iuuenes, & dixit eis: Ascẽdite in Car-
melũ, & venietis ad Nabal, & salutabitis
6 eum ex nomine meo pacificè. *Et sic di-
cetis, Sit fratribus meis & tibi pax, & do-
mui tuæ pax, & omnibus quæcunq; ha-
7 bes sit pax. *Audiui ꝙ tonderent pasto-
res tui greges tuos, qui erant nobiscum in
deserto. Nunquã eis molesti fuimus, nec
B aliquãdo defuit quicquã eis de grege om-
ni tẽpore quo fuerunt nobiscũ in Carme-
8 lo. *Interroga pueros tuos & indicabũt
tibi. Nunc ergo inueniant pueri gratiam
in oculis tuis. In die enim bona venimus.
Quodcunq; inuenerit manus tua da ser-
9 uis tuis & filio tuo Dauid. *Cúmq; venis-
sent pueri Dauid, locuti sunt ad Nabal o-
mnia verba hęc ex nomine Dauid & silue-
10 runt. *Respondens autem Nabal pueris
Dauid, ait: Quis est Dauid & quis est fi-
lius Isai? Hodie increuerunt serui qui fu-
giunt dominos suos.
11 *Tollam ergo panes meos & aquas
meas, & carnes pecorum quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris quos nescio vnde sint?

תרגום יונתן

22 וּכְעַן קַיֵּים לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ דְּלָא תְשֵׁיצֵי יַת בְּנַי בָּתְרַי וְלָא תַפְסֵק יַת שְׁמִי מִבֵּית אַבָּא ׃ 23 וְקַיֵּים דָּוִד לְשָׁאוּל וַאֲזַל שָׁאוּל לְבֵיתֵיהּ וְדָוִד וְגֻבְרוֹהִי סְלִיקוּ לִמְצַדְתָא ׃

כה

1 וּמִית שְׁמוּאֵל וְאִתְכְּנִישׁוּ כָל יִשְׂרָאֵל וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי וּקְבַרוּהִי בְּבֵיתֵיהּ בְּרָמְתָה וְקָם דָּוִד וּנְפַק לֵהּ לְמַדְבְּרָא דְפָארָן ׃ 2 וְגַבְרָא בְּמָעוֹן וְנִכְסוֹהִי בְּכַרְמְלָא וְגַבְרָא רַב לַחֲדָא וְלֵיהּ עָאן תְּלָתָא אַלְפִין וְאֶלֶף עִיזִין וַהֲוָה בְּמֵגַז יַת עָאנֵיהּ בְּכַרְמֶל ׃ 3 וְשׁוּם גַּבְרָא נָבָל וְשׁוּם אִתְּתֵיהּ אֲבִיגַיִל וְאִתְּתָא חַכִּימַת מַדַּע וְשַׁפִּירַת רְאוּ וְגַבְרָא קְשֵׁי וּבִישׁ עוֹבָדִין וְהוּא מִדְּבֵית כָּלֵב ׃ 4 וּשְׁמַע דָּוִד בְּמַדְבְּרָא אֲרֵי גָזֵיז נָבָל יַת עָנֵיהּ ׃ 5 וּשְׁלַח דָּוִד עַשְׂרָה עוּלֵימִין וַאֲמַר דָּוִד לְעוּלֵימַיָּא סַקוּ לְכַרְמְלָא וְתֵיתוֹן לְוַת נָבָל וְתִשְׁאֲלוּן לֵיהּ בִּשְׁמִי לִשְׁלָם ׃ 6 וְתֵימְרוּן כְּדֵין לְחַיָּיךְ וְאַתְּ שְׁלָם וּבֵיתָךְ שְׁלָם וְכָל דְּלָךְ שְׁלָם ׃ 7 וּכְעַן שְׁמָעִית אֲרֵי גָזְזִין לָךְ וּכְעַן רָעַיָּא דִּילָךְ הֲווֹ עִמָּנָא לָא אַכְסֵפְנָנוּן וְלָא שְׁגָא לְהוֹן מִדַּעַם כָּל יוֹמִין דַּהֲווֹ בְּכַרְמְלָא ׃ 8 שְׁאַל יַת עוּלֵימָךְ וִיחַוּוֹן לָךְ וְיִשְׁכְּחוּן עוּלֵימַיָּא רַחֲמִין בְּעֵינָךְ אֲרֵי עַל יוֹם טָב אֲתֵינָא הַב כְּעַן יַת דְּתַשְׁכַּח יְדָךְ לְעַבְדָּךְ וְלִבְרָךְ לְדָוִד ׃ 9 וַאֲתוֹ עוּלֵימֵי דָוִד וּמַלִּילוּ עִם נָבָל יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בִּשְׁמָא דְדָוִד וּפְסַקוּ ׃ 10 וַאֲתֵיב נָבָל יַת עַבְדֵי דָוִד וַאֲמַר מַן דָּוִד וּמַן בַּר יִשַׁי יוֹמָא דֵין סַגִּיאִין עַבְדַיָּא דְעָרְקִין וּמִטַּמְּרִין גְּבַר מִן קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ ׃ 11 וְאֵיסַב יַת מֵיכְלִי וְיַת מִשְׁתִּי וְיַת שֵׁירוּתִי דְּאַתְקֵינִית לְגָזָזַי וְאֶתֵּן לְגֻבְרַיָּא דְּלָא יְדַעִית אֵי מִנָּן אִנּוּן ׃

‡ Et nunc iura mihi in Domino, vt non di- 22
sperdas semen meum post me, & non deleas no
men meũ de domo patris mei. ‡ Et iurauit Da- 23
uid Saul, et abijt Saul in domũ suã; & Dauid
& viri sui ascenderũt in munitionem arctam.

CAP. XXV.

ET Samuel mortuus est, & cõgregatur vni- 1
uersus Israel, & plangũt eum & sepeliunt
eum in domo sua in Armathaim; & surrexit
Dauid & descendit in desertum Pharan.
‡ Et erat homo in solitudine, et possessio eius 2
in Carmelo, & homo magnus nimis; & huic
oues tria millia, & capræ mille. & factum est
cùm tonderent ipsi oues eius in Carmelo:
‡ Et nomen homini Nabal, & vxori no- 3
men Abygail, & erat mulier bona prudentia
& pulchra forma nimis, & homo durus &
maliciosus in exercitijs, & homo caninus.
‡ Et audiuit Dauid in deserto quòd tondit 4
Nabal Carmelius greges suos. ‡ Et misit Dauid, 5
decem pueros, & dixit ad pueros, Ascendite in
Carmelum, & venite ad Nabal, & salutate
eum in nomine meo in pace.
‡ Et dicetis ei hæc, Ad tempus & tu saluus 6
& omnia salua & domus tua.
‡ Et nunc, ecce audiui quòd tondent tibi nũc 7
pastores tui, qui fuerunt nobiscum in deserto, et
non prohibuimus eos, & non mandauimus eis
quippiam omnibus diebus, existentibus eis in
Carmelo. ‡ Interroga pueros tuos, & annun- 8
ciabũt tibi; & inueniant pueri tui gratiam in
oculis tuis, quoniam in die bona venimus. Da
iam quod inuenerit manus tua, seruis tuis &
filio tuo Dauid. ‡ Et veniunt pueri Dauid, 9
& loquuntur ad Nabal secundum omnia ver-
ba hæc in nomine Dauid, & exilijt Nabal.
‡ Et respondit pueris Dauid & dixit, Quis 10
Dauid & quis filius Iesse? hodie multiplica-
ti sunt serui qui fugiunt vnusquisque à facie
domini sui.
‡ Et tollam panes meos, & vinum meum, 11
& pecora mea quæ occidi tondentibus mihi
oues, & dabo ea viris, quos non scio vnde
sunt?

22 ‡ καὶ νῦν ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ κυρίου, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύ-
σῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά
23 μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. ‡ καὶ ὤμοσε δαυὶδ τῷ
σαοὺλ· καὶ ἀπῆλθεν σαοὺλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ καὶ
οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς μεσσαρὰ τὴν στενήν.

κε΄.

1 ‡ Καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ συναθροίζεται πᾶς ἰσ-
ραὴλ καὶ κόπτονται αὐτὸν καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ ἐν ἀρμαθαίμ· καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ κατέβη εἰς τὴν
2 ἔρημον φαράν. ‡ καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ ἐργα-
σία αὐτοῦ ἐν τῷ καρμήλῳ, καὶ ὁ ἄνθρωπος μέγας σφό-
δρα· καὶ τούτῳ πρόβατα τρισχίλια, καὶ αἶγες χίλιαι· καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ κείρειν αὐτοὺς τὰ ποίμνια αὐτοῦ ἐν τῷ καρ-
3 μήλῳ. ‡ καὶ ὄνομα τῷ ἀνθρώπῳ ναβάλ, καὶ τῇ γυναικὶ ὄνο-
μα ἀβυγαίλ· καὶ ἦν ἡ γυνὴ ἀγαθὴ συνέσει καὶ καλὴ τῷ
εἴδει σφόδρα, καὶ ὁ ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ πονηρὸς ἐν ἐπι-
4 τηδεύμασι, καὶ ἄνθρωπος κυνικός. ‡ καὶ ἤκουσε δαυὶδ ἐν
τῇ ἐρήμῳ ὅτι κείρει ναβὰλ ὁ καρμήλιος τὰ ποίμνια αὐ-
5 τοῦ. ‡ καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ δέκα παιδάρια· καὶ εἶπε πρὸς
τὰ παιδάρια, ἀνάβητε εἰς τὸν κάρμηλον, καὶ ἥκατε πρὸς
τὸν ναβάλ· καὶ ἀσπάσασθε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐν
6 εἰρήνῃ. ‡ καὶ ἐρεῖτε αὐτῷ τάδε, εἰς ὥρας καὶ σὺ ὑγιαίνων καὶ
πάντα τὰ ὑγιαίνοντα καὶ ὁ οἶκός σου.
7 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι κείρουσί σοι νῦν οἱ ποιμένες
σου οἳ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ἀπεκωλύσα-
μεν αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμεθα αὐτοῖς οὐδὲν πάσας
τὰς ἡμέρας, ὄντων αὐτῶν ἐν τῷ καρμήλῳ.
8 ‡ ἐρώτησον τὰ παιδάριά σου, καὶ ἀπαγγελοῦσί σοι· καὶ
εὑρέτω τὰ παιδάριά σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι
ἐφ' ἡμέραν ἀγαθὴν ἥκομεν· δὸς δὴ ὃ ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου,
9 τοῖς παισί σου καὶ τῷ υἱῷ σου δαυίδ. ‡ καὶ ἔρχεται τὰ παι-
δάρια δαυίδ, καὶ λαλοῦσι πρὸς ναβὰλ κατὰ πάντα τὰ ῥή-
ματα ταῦτα ἐπὶ τῷ ὀνόματι δαυίδ· καὶ ἀνεπήδησεν να-
10 βάλ. ‡ καὶ ἀπεκρίθη τοῖς παισὶ δαυὶδ καὶ εἶπε, τίς δα-
υὶδ καὶ τίς υἱὸς ἰεσσαί; σήμερον πεπληθυμμένοι εἰσὶν οἱ δοῦ-
λοι οἱ ἀποδιδράσκοντες ἕκαστος ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου
11 αὐτοῦ. ‡ καὶ λήψομαι τοὺς ἄρτους μου καὶ τὸν οἶνόν μου καὶ
τὰ θύματά μου ἃ τέθυκα τοῖς κείρουσί μοι τὰ πρόβα-
τα, καὶ δώσω αὐτὰ ἀνδράσιν, οἷς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσίν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et nunc iura mihi in dicto Domini quòd non perdes filios meos post me, & non cessare facies nomen meum de domo patris mei.
23 Et iurauit Dauid Sauli, & iuit Saul ad domum suam: & Dauid & viri eius ascenderunt ad præsidia.

CAP. XXV.

ET mortuus est Semuel, & congregati sunt omnis Israel, & planxerunt super eum, & sepelierunt eum in domo eius in Ramatha: & stetit Dauid & fugit sibi in desertum ad Paaran. 2 Et vir in Maghon, & substantiæ eius in Charmela, & vir magnus valde, & illi pecora tria millia, & mille capræ. & fuit cùm tonderet pecora sua in Charmel. 3 Et nomen viri Nabal, & nomen vxoris eius Abigail, & mulier sapiens intelligentia, & pulchra visu, & vir durus & malus factis; & ipse ex domo Chaleb. 4 Et audiuit Dauid in deserto quòd tondens Nabal pecora sua. 5 Et misit Dauid decem adolescentes, & dixit Dauid adolescentibus, Ascendite ad Charmel, & ite ad Nabal, & rogabitis illi in nomine meo pacem. 6 Et dicetis sic; Per vitam tuam, & tu pax, & domus tua pax, & omnia quæ tibi pax. 7 Et nunc audiui quòd tondentes tibi *sint*, & nunc pastores tui fuerunt nobiscum, non læsimus eos, & non defuit illis quicquam omnibus diebus, quibus fuerunt in Charmela. 8 Interroga adolescentes tuos, & indicabunt tibi, & inueniant adolescentes misericordiam in oculis tuis, quia die bono venimus; da nunc quòd inueniet manus tua seruis tuis, & filio tuo Dauid. 9 Et venerunt adolescentes Dauid, & locuti sunt cum Nabal verba hæc in nomine Dauid, & finierunt. 10 Et respondit Nabal seruis Dauid, & dixit, Quis Dauid? & quis filius Isai? hodie multi serui qui fugiunt, & qui absconduntur vir ab-ante dominum suum. 11 Et accipiam cibum meum, & potum meum, & conuiuium meum, quæ paraui tonsoribus, & dabo viris quos non noui, vnde ipsi?

12 ויהפכו נערי־דוד לדרכם וישבו ויבאו
ויגדו לו ככל הדברים האלה׃
13 ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש את־חרבו
ויחגרו איש את־חרבו ויחגר גם־דוד את־חרבו
ויעלו אחרי דוד כארבע מאות איש ומאתים
ישבו על־הכלים׃
14 ולאביגיל אשת נבל הגיד נער־אחד מהנערים
לאמר הנה שלח דוד מלאכים מהמדבר לברך
15 את־אדנינו ויעט בהם׃ והאנשים טבים
לנו מאד ולא הכלמנו ולא־פקדנו מאומה כל־
ימי התהלכנו אתם בהיותנו בשדה׃
16 חומה היו עלינו גם־לילה גם־יומם כל־ימי
היותנו עמם רעים הצאן׃
17 ועתה דעי וראי מה־תעשי כי־כלתה הרעה
אל־אדנינו ועל־כל־ביתו והוא בן־בליעל מדבר
18 אליו׃ ותמהר אבוגיל ותקח מאתים לחם
ושנים נבלי־יין וחמש צאן עשוות וחמש סאים
קלי ומאה צמקים ומאתים דבלים ותשם
19 על־החמרים׃ ותאמר לנעריה עברו לפני
הנני אחריכם באה ולאישה נבל לא הגידה׃
20 והיה היא רכבת על־החמור וירדת בסתר
ההר והנה דוד ואנשיו ירדים לקראתה ותפגש
21 אתם׃ ודוד אמר אך לשקר שמרתי את־כל־
אשר לזה במדבר ולא־נפקד מכל־אשר־לו
מאומה וישב־לי רעה תחת טובה׃
22 כה־יעשה אלהים לאיבי דוד וכה יסיף
אם־אשאיר מכל־אשר־לו עד־הבקר משתין
23 בקיר׃ ותרא אביגיל את־דוד ותמהר
ותרד מעל החמור ותפל לאפי דוד על־פניה
ותשתחו ארץ׃

12 *Regreſsi ſunt itaque pueri Dauid per
viam ſuam,& reuerſi venerunt & annun-
ciauerũt ei omnia verba quæ dixerat Na-
13 bal. *Tũc ait Dauid pueris ſuis, Accinga-
tur vnuſquiſque gladio ſuo. Et accincti
ſunt ſinguli gladijs ſuis. Accinctúſq; eſt &
Dauid enſe ſuo,& ſecuti ſunt Dauid qua-
ſi quadringenti viri. porrò ducẽti reman
14 ſerunt ad ſarcinas. *Abigail aũt vxori Na
bal nunciauit vnus de pueris ſuis, dicens:
C Ecce Dauid miſit nũcios de deſerto vt be
nediceret dño noſtro, & auerſatus eſt eos.
15 *Homines iſti boni ſatis fuerũt nobis &
non moleſti, nec quicquã aliqñ perijt o-
mni tẽpore quo fuimus conuerſati cũ eis
16 in deſerto. *Pro muro erãt nobis tam in
nocte quàm in die omnibus diebus qui-
17 bus pauimus apud eos greges. *Quam-
obrem conſidera & recogita quid facias,
quoniã cõpleta eſt malicia aduerſum virũ
tuũ,& aduerſum domum tuam,& ipſe eſt
filius Belial, ita vt nemo poſsit ei loqui.
18 *Feſtinauit igitur Abigail & tulit ducen
tos panes & duos vtres vini, & quinq; a-
rietes coctos, & quinque ſata polentæ,&
centum ligaturas vuæ paſſæ, & ducentas
19 maſſas caricarũ,& poſuit ſuper aſinos. *Di
xítq; pueris ſuis, Pręcedite me & ecce ego
poſt tergum ſequar vos. Viro aũt ſuo Na-
20 bal non indicauit. *Cùm ergo aſcẽdiſſet
aſinũ & deſcẽderet ad radicẽ montis, Da-
D uid & viri eius deſcendebãt in occurſum
21 eius. quibus & illa occurrit. *Et ait Da-
uid, Verè fruſtrà ſeruaui omnia q̃ huius
erãt in deſerto,& non perijt quicquam de
cũctis quæ ad eũ pertinebant, & reddidit
22 mihi malum pro bono. *Hæc faciat
Deus inimicis Dauid,& hæc addat, ſi re-
liquero de omnibus quæ ad ipſum perti-
nent vſque manè mingentem ad parie-
23 tem. *Cùm autem vidiſſet Abigail Da-
uid, feſtinauit & deſcẽdit de aſino,& pro-
cidit coram Dauid ſuper faciem ſuam,&
adorauit ſuper terram.

תרגום יונתן

12 ואיתחזרו עולימי דוד לאורחתהון ותבו ואתו וחויאו ליה ככל פתגמיא האילין׃ 13 ואמר דוד לגברוהי זריזו גבר ית חרביה
וזריזו גבר ית חרביה וזריז אף דוד ית חרביה וסליקו בתר דוד כארבע מאה גברא ומאתן אשתארו למיטר מניא׃
14 ולאביגיל איתת נבל חוי עולימא חד מעולימיא למימר הא שלח דוד אזגדין ממדברא לברכא ית ריבוננא וקץ בהון׃
15 וגבריא טבין לנא לחדא לא איתנזיקנא ולא שגא לנא מדעם כל יומין דהליכנא עמהון כד הוינא שרן בחקלא׃
16 שור מקף הוו עלנא אף בליליא אף ביממם כל יומין דהוינא עמהון רען ענא׃
17 וכען דעי וחזי מה תעבדין ארי גמירא בישתא למיתי על ריבוננא ועל כל ביתיה והוא גבר רשיע מלמללא עמיה׃
18 ואוחיאת אביגיל ונסיבת מאתן גריצן דלחם ותרין גרבין דחמר וחמש עאן תכברא וחמש סאין קליא ומאה אתכלין דעינבין יבישין
ומאתן מנן דבילתא ושויאת על חמריא׃ 19 ואמרת לעולימהא עברו קדמי הא אנא בתריכון אתיא ולבעלה נבל לא חויאת׃
20 והוה היא רכיבא על חמרא ונחתא בסטר טורא והא דוד וגברוהי נחתין לקדמותה וערעת יתהון׃
21 ודוד אמר ברם לשקרא נטרית ית כל די לדין במדברא ולא שגא מכל די ליה מדעם ואתיב לי בישתא חלף טבתא׃
22 כדין יעביד ייי לסנאי דוד וכדין יוסיף אם אשאר מכל די ליה עד נהר צפרא ידע מדע׃ 23 וחזת אביגיל ית דוד
ואוחיאת ואתרכינת מעל חמרא ונפלת לאפי דוד על אפהא וסגידת על ארעא׃

Et reuersi sunt pueri Dauid in viam suam, 12
& reuersi sunt & venerunt, & nunciauerũt
Dauid secundum omnia verba hæc. ‡*Et dixit* 13
Dauid viris suis, Accingimini vnusquisq; gla-
dio suo: & accincti sunt gladijs suis, & Dauid
& ipse accinctus est ense suo, & ascenderunt
post Dauid quadringenti viri, & ducenti se-
derunt ad sarcinas.
‡*Et Abygail vxori Nabal nunciauit vnus* 14
de pueris, dicens: Ecce misit Dauid nuncios de
deserto vt benedicerent domino nostro, & de-
clinauit ab eis.
‡*Et viri boni nobis nimis & nõ prohibue-* 15
runt nos, neque præceperunt nobis quicquam
omnibus diebus quibus fuimus apud eos cùm
eramus nos in agro.
‡*Quasi murus fuerunt circa nos, & die &* 16
nocte omnibus diebus existentibus nobis cum
eis, & pascentibus greges.
‡*Et nunc considera & vide quid facias,* 17
quoniam completa est malicia aduersum domi-
num nostrum & aduersum domum suam, &
ipse filius pestilens, & non est loqui ad eum.
‡*Et festinauit Abygail & tulit ducentos* 18
panes & duo vasa vini, & quinque oues fa-
ctas, & quinque oephi farinarum, & gomor
vnum vuæ passæ, & ducentas massas carica-
rum, & posuit super asinos.
‡*Et dixit pueris suis, Abite ante me, & ecce* 19
ego post vos venio: at viro suo Nabal non nun-
ciauit. ‡*Et factum est cùm ipsa ascendisset su* 20
per asinam, & descenderet in tegmine montis,
& ecce Dauid & viri eius descendebant in
occursum eius, & occurrit eis.
‡*Et Dauid dixit, Fortè ad malum seruaui* 21
omnia Nabal in deserto, & non petij vt cape-
rem ex omnibus eius quicquam, & reddidit
mihi mala pro bonis.
‡*Hæc faciat Deus inimicis Dauid, & hæc* 22
addat, si reliquero de omnibus Nabal vsque ad
manè meientem ad parietem. ‡*Et vidit Aby-* 23
gail Dauid: & festinans descendit ab asina,
& cecidit coram Dauid super faciem suam, &
adorauit eum super terram.

12 ‡ καὶ ἀπεστράφη τὰ παιδάρια δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐ-
τῶν, καὶ ἀνέστρεψαν καὶ ἦλθον, καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ κατὰ
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα.
13 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ, ζώσασθε ἕκαστος
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ περιεζώσαντο τὰς μαχαίρας
αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ καὶ αὐτὸς ἐζώσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,
καὶ ἀνέβησαν ὀπίσω δαυὶδ τετρακόσιοι ἄνδρες, καὶ διακό-
σιοι ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν.
14 ‡ καὶ τῇ ἀβυγαὶλ γυναικὶ ναβὰλ ἀπήγγειλεν εἷς ἀπὸ
τῶν παιδαρίων, λέγων· ἰδοὺ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους ἐκ τῆς
ἐρήμου εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐ-
15 τῶν. ‡ καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡμῖν σφόδρα καὶ οὐκ ἀ-
πεκώλυσαν ἡμᾶς, οὐδὲ ἐνετείλαντο ἡμῖν οὐδὲν πάσας τὰς
ἡμέρας ἃς ἦμεν παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς ἐν ἀγρῷ.
16 ‡ ὡσεὶ τεῖχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν
νύκτα πάσας τὰς ἡμέρας ὄντων ἡμῶν μετ' αὐτῶν καὶ
ποιμαινόντων τὰ ποίμνια.
17 ‡ καὶ νῦν γνῶθι καὶ ἴδε τί ποιήσαις, ὅτι συντετέλεσται ἡ
κακία ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
υἱὸς λοιμός, καὶ οὐκ ἔστι λαλῆσαι πρὸς αὐτόν.
18 ‡ καὶ ἔσπευσεν ἀβυγαὶλ καὶ ἔλαβε διακοσίους ἄρτους καὶ
δύο ἀγγεῖα οἴνου, καὶ πέντε πρόβατα πεποιημένα, καὶ πέν-
τε οἶφι ἀλφίτων, καὶ γόμορ ἓν σταφίδων, καὶ διακοσίας πα-
λάθας, καὶ ἔθετο ἐπὶ τοὺς ὄνους.
19 ‡ καὶ εἶπε τοῖς παιδαρίοις αὐτῆς, πορεύεσθε ἔμπρο-
σθέν μου, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὀπίσω ὑμῶν παραγίνομαι, τῷ δὲ ἀν-
20 δρὶ αὐτῆς νάβαλ οὐκ ἀπήγγειλεν. ‡ καὶ ἐγένετο αὐτῆς
ἐπιβεβηκυίας ἐπὶ τὴν ὄνον, καὶ καταβαινούσης ἐν σκέπῃ
τοῦ ὄρους. καὶ ἰδοὺ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ κατέβαινον εἰς
συνάντησιν αὐτῆς, καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς.
21 ‡ καὶ δαυὶδ εἶπεν, ἴσως εἰς ἄδικον ἐφύλαξα πάντα
τὰ τοῦ νάβαλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ οὐκ ᾐτησάμην λαβεῖν ἐκ
πάντων τῶν αὐτοῦ οὐδέν· καὶ ἀνταπέδωκέ μοι πονηρὰ ἀντὶ
22 ἀγαθῶν. ‡ τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τοῖς ἐχθροῖς δαυὶδ, καὶ
τάδε προσθείη, εἰ ὑπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν ναβὰλ
23 ἕως πρωῒ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. ‡ καὶ εἶδεν ἀβυγαὶλ
τὸν δαυὶδ, καὶ ἀπεύσασα κατέβη ἀπὸ τοῦ ὄνου, καὶ ἔπεσεν
ἐνώπιον δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ προσεκύνησεν
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et reuersi sunt adolescentes Dauid in viam suam, & redierunt & venerunt, & indicauerunt illi omnia eiusmodi verba. 13 Et dixit Dauid viris suis, Accingite vir gladium suum. & accinxerunt vir gladium suum, & accinxit quoque Dauid gladium suum, & ascenderunt post Dauid quasi quadringenti viri; & ducenti relicti sunt ad custodienda vasa. 14 Et Abigail vxori Nabal indicauit adolescens vnus de adolescentibus, dicendo, Ecce misit Dauid nuncios ex deserto ad benedicendum hero nostro, & abominatus est in eos. 15 Et viri boni nobis valde: nos non læsi sumus, & non alteratum nobis quicquam omnibus diebus quibus ambulauimus cum illis quando fuimus manentes in agro. 16 Murus circundans fuerunt super nos etiam noctu, etiam interdiu omnibus diebus quibus fuimus cum illis pascentes pecus. 17 Et nunc cognosce & vide quid facies; nam completa est malitia vt veniat super herum nostrum, & super omnem domum eius: & ipse vir improbus ad loquendum cum eo. 18 Et festinauit Abigail & accepit ducentas tortas panis, & duos vtres vini & quinque pecora saginata, & quinque Zzauan polentæ, & centum palmites vuarum passarum, & ducentas portiones caricarum, & posuit super asinos. 19 Et dixit adolescentibus suis, Transite ante me, ecce ego post vos veniens: & marito suo Nabal non indicauit. 20 Et fuit illa insidens super asinum, & descendens in latere montis; & ecce Dauid & viri eius descendentes ad occursum eius, & obuiauit eis. 21 Et Dauid dixit, Verùm in vanum custodiui omnia quæ illis in deserto; non alteratum est ex omnibus quæ illi, quicquam: & reddidit mihi malum pro bono. 22 Sic faciat Dominus odientibus Dauid, & sic addat, si relinqui faciam ex omnibus quæ illi, vsque ad lucem auroræ cognoscentem cognitionem. 23 Et vidit Abigail Dauid & festinauit, & inclinata est desuper asino, & cecidit ad faciem Dauid super faciem suam, & adorauit super terram.

24 * וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנִי הֶעָוֹן
וּתְדַבֶּר־נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי
25 אֲמָתֶךָ׃ * אַל־נָא יָשִׂים אֲדֹנִי אֶת־לִבּוֹ אֶל־
אִישׁ הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה עַל־נָבָל כִּי כִשְׁמוֹ כֶּן־הוּא
נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ וַאֲנִי אֲמָתְךָ לֹא רָאִיתִי אֶת־
נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ׃
26 * וְעַתָּה אֲדֹנִי חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מְנָעֲךָ
יְהוָה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ וְעַתָּה יִהְיוּ
כְנָבָל אֹיְבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל־אֲדֹנִי רָעָה׃
27 * וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ
לַאדֹנִי וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי׃
28 * שָׂא נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ כִּי עָשֹׂה־יַעֲשֶׂה יְהוָה
לַאדֹנִי בַּיִת נֶאֱמָן כִּי־מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי נִלְחָם
וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ מִיָּמֶיךָ׃
29 * וַיָּקָם אָדָם לִרְדָפְךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ
וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף
30 הַקָּלַע׃ * וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצִוְּךָ לְנָגִיד עַל־
31 יִשְׂרָאֵל׃ * וְלֹא־תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפוּקָה וּלְמִכְשׁוֹל
לֵב לַאדֹנִי וְלִשְׁפָּךְ־דָּם חִנָּם וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוֹ
וְהֵיטִב יְהוָה לַאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת־אֲמָתֶךָ׃
32 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַל בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי׃
33 * וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אָתְּ אֲשֶׁר כְּלִתִנִי
הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים וְהֹשֵׁעַ יָדִי לִי׃
34 * וְאוּלָם חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
מְנָעַנִי מֵהָרַע אֹתָךְ כִּי לוּלֵי מִהַרְתְּ וַתָּבֹאתִי
לִקְרָאתִי כִּי אִם־נוֹתַר לְנָבָל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
מַשְׁתִּין בְּקִיר׃

24 *Et cecidit ad pedes eius, & dixit: In me
ſit dñe mi hæc iniquitas. Loquatur obſe-
cro ancilla tua in auribus tuis, & audi ver
25 ba famulæ tuæ. *Ne ponat oro dñs meus
rex cor ſuum ſuper virũ iſtum iniquũ Na
bal, quoniã ſecũdùm nomẽ ſuum ſtultus
eſt, & eſt ſtultitia cum eo. Ego aũt ancilla
tua nõ vidi pueros tuos dñe mi quos mi-
26 ſiſti. *Nunc ergo dñe mi, viuit dñs & vi-
uit anima tua, qui prohibuit te ne veni-
res in ſanguinem, & ſaluauit manũ tuam
E tibi. Et nunc fiãt ſicut Nabal inimici tui,
27 & qui quærunt dño meo malum. *Qua-
propter ſuſcipe benedictionẽ hanc quam
attulit ancilla tua tibi dño meo, & da pue
28 ris qui ſequuntur te dñm meum. *Aufer
iniquitatem famulę tuæ. faciens enim fa-
ciet Dñs tibi dño meo domum fidelem,
quia prœlia dñi dñe mi tu prœliaris. Ma-
licia ergo non inueniatur in te omnibus
29 diebus vitę tuæ. *Si enim ſurrexerit aliqñ
homo perſequẽs te vel quærens animam
tuam, erit anima dñi mei cuſtodita quaſi
in faſciculo viuẽtium apud Dñm Deum
tuum. Porrò inimicorũ tuorũ anima ro-
tabitur quaſi in impetu & circulo fundæ.
30 *Cùm ergo fecerit tibi dñs domino meo
omnia hæc quæ locutus eſt bona de te, &
31 cõſtituerit te ducẽ ſuper Iſrael: *Non erit
F tibi hoc in ſingultum & in ſcrupulũ cor-
dis dño meo, ꝙ effuderis ſanguinẽ inno-
xium, aut ipſe te vltus fueris. Et cùm be-
nefecerit dñs domino meo, recordaberis
32 ancillæ tuæ. *Et ait Dauid ad Abigail,
Benedictus Dñs Deus Iſrael qui miſit te
33 hodie in occurſum meum. *Et benedi-
ctum eloquium tuũ, & benedicta tu quæ
prohibuiſti me hodie ne irem ad ſangui-
34 nem & vlciſcerer me manu mea. *Alio-
quin viuit Dominus Deus Iſrael qui pro-
hibuit me ne malum facerem tibi, niſi ci-
tò veniſſes in occurſum mihi, non reman-
ſiſſet Nabal vſque ad lucem matutinam
mingens ad parietem.

תרגום יונתן

24 ונפלת קדם ריגלוהי ואמרת בבעו עלי דילי ריבוני חובא ותמליל כען אמתך קדמך ותשמע ית פתגמי אמתך׃ 25 לא כען
ישוי רבוני ית לביה על גברא שטיא הדין על נבל ארי כשמיה כן הוא נבל שמיה וטפשותא עמיה ואנא אמתך לא חזיתי ית עולימי ריבוני
דשלחתא׃ 26 וכען ריבוני קיים הוא יוי וחי נפשך די מנעך יוי מלמשפך דמא ולמפרק ידך לך וכען יהון כנבל סנאך ודתבעין
לריבוני בישתא׃ 27 וכען תקרובתא הדא דאיתיאת אמתך לרבוני ותתיהב לעולימיא דמשמשין קדם רבוני׃
28 שבוק כען לחובי אמתך ארי קיימא יקיים יוי לרבוני מלכו קיימא ארי קרבי עמא דיוי ריבוני מגיח ובישתא לא אשתכחת בך
מיומך׃ 29 וקם אנש למרדפך ולמבעי למקטלך ותהא נפשא דריבוני בגנז חיי עלמא קדם יוי אלהך וית נפש בעלי
דבבך יפרחינה כמה דמפרחין אבנא בקילעא׃
30 ויהי ארי יקיים יוי לריבוני ככל דמליל לאיתאה טבתא עלך ויפקדינך למהוי מלכא על ישראל׃
31 ולא תהי דא לך ליצפא ולתקלת לב לריבוני ולמשפך דם זכי מגן ולמפרק רבוני ליה וכד יוטיב יוי לריבוני ותדכר ית אמתך׃
32 ואמר דויד לאביגיל בריך יוי אלהא דישראל דשלחיך יומא הדין לקדמותי׃
33 ובריך מדעיך ובריכא את דמנעתני יומא הדין מלמשפך דם זכאי ולמפרק ידי לי׃ 34 וברם קיים הוא יוי
אלהא דישראל דמנעני מלאבאשא ליך ארי אילולפון אוחית ואתית לקדמותי אלהן אשתאר לנבל עד נהר צפרא ידע מדע׃

*Et super pedes eius cecidit, & dixit, In me 24
domine mi iniquitas: loquatur iam ancilla tua
in aures tuas, & audi verba famulæ tuæ.
*Ne iam ponat dominus meus cor super vi- 25
rum iniquum istum super Nabal; quoniam se-
cundum nomen suum, sic est ipse Nabal nomen
eius, & stultitia cum eo: & ego famula tua nõ
vidi pueros domini mei quos misisti.
*Et nunc domine mi, viuit dominus & vi- 26
uit anima tua, sicut prohibuit te Dominus, ne
venires in sanguinem innocentem, & saluares
manum tuam tibi, & nunc fiant vt Nabal ini-
mici tui, & qui quærunt domino meo mala.
*Et nunc accipe benedictionem hanc, quam 27
attulit ancilla tua domino meo, & dabis pueris
qui assistunt domino meo.
*Aufer iam iniquitatem famulæ tuæ, quia 28
faciens faciet Dominus domino meo domum fi-
delem, quia prælium Domini dominus meus præ-
liabitur, & malicia nõ inuenietur in te vnquã.
*Et si surrexerit homo persequens te & 29
quærens animam tuam, & erit anima domini
mei ligata in vinculo vitæ à Domino Deo, &
animam inimicorum tuorum funda iaculaberis
in medio fundæ. *Et erit quando fecerit Do- 30
minus domino meo secundùm omnia quæ locu-
tus est bona de te, & constituerit te Dominus
in ducem super Israel.
*Et non erit tibi hoc abominatio & scan- 31
dalum cordis domino meo effundere sanguinẽ
innocentem gratis, & saluare manum domini
mei sibi; & benefaciet Dominus domino meo,
& recordaberis ancillæ tuæ, vt benefacias ei.
*Et ait Dauid Abygail, Benedictus Domi- 32
nus Deus Israel, qui misit te hodie in hac in oc-
cursum mihi.
*Et benedictus mos tuus, & benedicta tu 33
quæ prohibuisti me hodie in hac, ne irem in san-
guinem, & saluarem manum meam mihi.
*Verùm viuit Dominus Deus Israel, qui 34
prohibuit me hodie malum facere tibi; quia ni-
si festinasses & venisses in occursum mihi,
non relictus esset Nabal vsque ad lucem ma-
tutinam meiens ad parietem.

24 *καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε, καὶ εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύ-
ριέ μου ἡ ἀδικία, λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου εἰς τὰ ὦτά
σου, καὶ ἄκουσον τὸν λόγον τῆς δούλης σου.
25 *μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸν ἄν-
δρα τὸν λοιμὸν τοῦτον ἐπὶ ναβάλ· ὅτι κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
οὕτως ἐστὶν αὐτὸς ναβάλ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀφροσύνη μετ'
αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ ἡ δούλη σου οὐκ εἶδον τὰ παιδάρια τοῦ κυ-
26 ρίου μου ἃ ἀπέστειλας. *καὶ νῦν κύριέ μου, ζῇ κύριος καὶ ζῇ
ἡ ψυχή σου, καθὼς ἐκώλυσέ σε κύριος τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷ-
μα ἀθῷον, καὶ σῴζειν τὴν χεῖρά σου σοί· καὶ νῦν γένοιντο ὡς
ναβὰλ οἱ ἐχθροί σου καὶ οἱ ζητοῦντες τῷ κυρίῳ μου κακά.
27 *καὶ νῦν λάβε τὴν εὐλογίαν ταύτην, ἣν ἐνήνοχεν ἡ
δούλη σου τῷ κυρίῳ μου, καὶ δώσεις τοῖς παιδαρίοις τοῖς
παρεστηκόσι τῷ κυρίῳ μου.
28 *ἆρον δὴ τὸ ἀνόμημα τῆς δούλης σου, ὅτι ποιῶν ποιήσει
ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου οἶκον πιστόν, ὅτι πόλεμον κυρίου
ὁ κύριός μου πολεμήσει· καὶ κακία οὐχ εὑρεθήσεται ἐν σοὶ
πώποτε.
29 *καὶ ἐὰν ἀναστῇ ἄνθρωπος καταδιώκων σε καὶ ζητῶν
τὴν ψυχήν σου, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ τοῦ κυρίου μου ἐνδεδεμέ-
νη ἐν δεσμῷ τῆς ζωῆς παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν
τῶν ἐχθρῶν σου σφενδονήσεις ἐν μέσῳ τῆς σφενδόνης.
30 *καὶ ἔσται ὅτ' ἂν ποιήσει κύριος τῷ κυρίῳ μου κατὰ πάν-
τα ἃ ἐλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ σέ, καὶ ἐντελεῖταί σοι κύριος
εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰσραήλ.
31 *καὶ οὐκ ἔσται σοι τοῦτο βδελυγμὸς καὶ σκάνδαλον
καρδίας τῷ κυρίῳ μου ἐκχέαι αἷμα ἀθῷον δωρεάν, καὶ
σῶσαι χεῖρα κυρίου μου ἑαυτῷ· καὶ ἀγαθυνεῖ κύριος τῷ
κυρίῳ μου καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης σου, τοῦ καλῶς ποιῆσαι
32 αὐτῇ. *καὶ εἶπε δαυὶδ τῇ ἀβιγαίλ, εὐλογητὸς κύριος
ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἀπέστειλέ σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς
ἀπάντησίν μοι.
33 *καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, καὶ εὐλογημένη σὺ ἡ ἀπο-
κωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵμα-
τα, καὶ σῶσαι χεῖρά μου ἐμοί.
34 *πλὴν ζῇ κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἀπεκώλυσέ με
σήμερον τοῦ κακοποιῆσαί σε· ὅτι εἰ μὴ ἔσπευσας καὶ παρε-
γένου εἰς ἀπάντησίν μου, οὐκ ἂν ὑπελείφθη τῷ ναβὰλ
ἕως φωτὸς τοῦ πρωῒ οὐρῶν πρὸς τοῖχον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et cecidit ante pedes eius, & dixit, Obsecro, super me quæ mihi, domine mi, culpa: & loquatur nunc ancilla tua ante te, & au-
dias verba ancillæ tuæ. [25] Non, nunc, ponat dominus meus cor suum super virum stultum hunc super Nabal, nam vt nomen
eius, sic ille Nabal nomen eius; & stoliditas cum illo: & ego ancilla tua non vidi adolescentes domini mei quos misisti.
[26] Et nunc domine mi, permanens ipse Dominus, & viuit anima tua, quòd prohibuit te Dominus ab effundendo sanguinem,
& ab vlciscendo manu tua te, & nunc erunt vt Nabal osores tui, & qui quærunt super dominum meum malum.
[27] Et nunc oblatio hæc, quam venire fecit ancilla tua domino meo, & dabitur adolescentibus qui ministrant ante dominum
meum. [28] Ignosce nunc culpis ancillæ tuæ, quia firmando firmabit Dominus domino meo regnum firmum, quoniam
bella populi Domini dominus meus init, & malum non inuentum est in te in die tuo. [29] Et surrexit homo ad persequendum
te, & ad quærendum occidere te; & erit anima domini mei in thesauro vitarum sæculi ante Dominum Deum tuum, & animã auctorum
inimicitiæ tuæ volare faciet, vt qui volare faciunt lapides in funda. [30] Et erit quando firmabit Dominus domino meo iuxta omnia
quæ locutus est ad venire faciendum bonum super te, & iuberi faciet te esse regem super Israel. [31] Et non erit hoc tibi in anxieta-
tem & in pondus cordis domino meo, & ad effundendum sanguinem innoxium frustra, & ad vlciscendum dominum meum sibi; &
quando benefecerit Dominus domino meo, & recordaberis ancillam tuam. [32] Et dixit Dauid ad Abigail, Benedictus Dominus Deus
Israel, qui misit te hodie in occursum meum. [33] Et benedicta cognitio tua, & benedicta tu, quæ prohibuisti me ab effundendo sanguinẽ
innoxium, & me vlciscendo manu mea. [34] Et verùm permanens ipse Dominus Deus Israel, qui prohibuit me à malefaciendo tibi,
quòd nisi fortè festinasses, & venisses in occursum meum, si vtique relictus foret Nabali, donec luceret aurora, cognoscens cognitionem.

35 * ויקח דוד מידה את אשר הביאה לו ולה
אמר עלי לשלום לביתך ראי שמעתי בקולך
36 ואשא פניך׃ * ותבא אביגיל אל נבל
והנה לו משתה בביתו כמשתה המלך ולב
נבל טוב עליו והוא שכר עד מאד ולא הגידה
לו דבר קטן וגדול עד אור הבקר׃
37 * ויהי בבקר בצאת היין מנבל ותגד לו
אשתו את הדברים האלה וימת לבו בקרבו
והוא היה לאבן׃
38 * ויהי כעשרת הימים ויגף יהוה את נבל
39 וימת׃ * וישמע דוד כי מת נבל ויאמר ברוך
יהוה אשר רב את ריב חרפתי מיד נבל ואת
עבדו חשך מרעה ואת רעת נבל השיב יהוה
בראשו וישלח דוד וידבר באביגיל לקחתה לו
40 לאשה׃ * ויבאו עבדי דוד אל אביגיל הכרמלה
וידברו אליה לאמר דוד שלחנו אליך לקחתך לו
41 לאשה׃ * ותקם ותשתחו אפים ארצה
ותאמר הנה אמתך לשפחה לרחץ רגלי עבדי
42 אדני׃ * ותמהר ותקם אביגיל ותרכב על
החמור וחמש נערתיה ההלכות לרגלה ותלך
אחרי מלאכי דוד ותהי לו לאשה׃
43 * ואת אחינעם לקח דוד מיזרעאל ותהיין
גם שתיהן לו לנשים׃
44 * ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד
לפלטי בן ליש אשר מגלים׃

כו

1 * ויבאו הזפים אל שאול הגבעתה
לאמר הלוא דוד מסתתר בגבעת החכילה על
פני הישימון׃

35 * Suſcepit ergo Dauid de manu eius o-
mnia quæ attulerat ei. Dixítque ei, Vade
pacificè in domum tuam: ecce audiui vo
cem tuam,& honoraui faciem tuam.
36 * Venit autē Abigail ad Nabal. Et ecce
erat ei cōuiuium in domo eius quaſi con-
uiuium regis, & cor Nabal iocundum.
erat enim ebrius nimis, & non indicauit
ei verbū puſillum aut grande vſq; manè.
37 * Diluculo autem cùm digeſſiſſet vinū
Nabal, indicauit ei vxor ſua verba hæc.
Et emortuum eſt cor eius intrinſecus, &
factus eſt quaſi lapis.
38 * Cúmq; pertranſiſſent decem dies, per-
cuſsit Dominus Nabal, & mortuus eſt.
39 * Quod cùm audiſſet Dauid mortuum
Nabal, ait, Benedictus Dominus qui iudi
cauit cauſam opprobrij mei de manu Na
bal,& ſeruum ſuum cuſtodiuit à malo: &
maliciam Nabal reddidit Dominus in ca-
put eius. Miſit ergo Dauid & locutus eſt
ad Abigail vt ſumeret eam ſibi in vxorē.
40 * Et venerunt pueri Dauid ad Abigail
in Carmelum, & locuti ſunt ad eam, di-
centes: Dauid miſit nos ad te vt accipiat
te ſibi in vxorem.
41 * Quæ conſurgens adorauit prona in
terram, & ait: Ecce famula tua ſit in an-
cillam, vt lauet pedes ſeruorum domini
mei.
42 * Et feſtinauit, & ſurrexit Abigail, &
aſcendit ſuper aſinum, & quinque puellæ
ierunt cum ea pediſequę eius, & ſecuta eſt
nuncios Dauid, & facta eſt illi vxor.
43 * Sed & Achinoem accepit Dauid de
Iezrael,& fuit vtraque vxor eius.
44 * Saul autem dedit Michol filiá ſuam
vxorem Dauid Phalti filio Lais, qui erat
de Gallim.

CAP. XXVI.

1 A ET venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa
dicentes: Ecce Dauid abſconditus eſt
in colle Achilę, quæ eſt ex aduerſo ſolitu-
dinis.

תרגום יונתן

35 וקביל דוד מינה ית דאיתיאת ליה ולה אמר סקי לשלם לביתיך חזי דקבילית מיניך ונסבית אפיך׃ 36 ואתת אביגיל לות
נבל והא ליה משתיא בביתיה כמשתי מלכא ולבא דנבל שפיר עלוהי והוא רוי עד לחדא ולא חויאת ליה פיתגם זעיר ורב עד נהר צפרא׃
37 והוה בצפרא כד פג חמרא מנבל וחויאת ליה איתתיה ית פיתגמיא האילין ומית לביה במעוהי והוא הוה כאבנא׃
38 והוה לזמן עשרה יומין ותבר יוי ית נבל ומית׃
39 ושמע דוד ארי מית נבל ואמר בריך יוי דדן ית דין חיסודי מידא דנבל וית עבדיה מנע מלמעבד בישא וית בישת נבל אתיב יוי
בריסיה ושלח דוד ושאל לאביגיל למיסבה ליה לאיתו׃ 40 ואתו עבדי דוד לאביגיל לכרמלא ומלילו עמה למימר דוד
שלחנא לותיך למסביך ליה לאיתו׃ 41 וקמת וסגידת על אפהא על ארעא ואמרת הא אמתך לאמהו לאסחאה ריגלי עבדי ריבוני׃
42 ואוחיאת וקמת אביגיל ורכיבת על חמרא וחמש עלימתהא אזלין לקיבלה ואזלת בתר איזגדי דוד והות ליה לאיתו׃
43 וית אחינועם נסיב דוד מיזרעאל והואה אף תרויהן ליה לנשין׃
44 ושאול יהב ית מיכל ברתיה אתת דוד לפלטי בר ליש דמגלים׃

כו

1 ואתו אנש זיף לות שאול לגבעתא למימר הלא דוד מטמר בגבעת חכילה דעל אפי ישימון׃

35 *Et accepit Dauid omnia de manu eius quæ attulit ei, & dixit ei Dauid, Ascende in pace in domum tuam; aspice iam quoniam audiui vocem tuam, & reueritus sum faciem tuam.*

36 *Et venit Abygail ad Nabal, & ecce erat ei conuiuium, quasi conuiuium regum in domo eius, & cor Nabal iocundũ in eo, et ipse ebrius nimis: & non nunciauit Abygail Nabal verbum grande vel pusillum vsque ad lumen matutinum.*

37 *Et factum est manè, & vt resipuit à vino Nabal, nunciauit ei vxor eius omnia verba hæc: & immortuum est ei cor eius, & ipse fit vt lapis.*

38 *Et factæ sunt quasi decem dies, & percussit Dominus Nabal & mortuus est.*

39 *Et audiuit Dauid quòd mortuus esset Nabal: & dixit, Benedictus Dominus Deus qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum custodiuit de manu malorum, & maliciam Nabal conuertit Dominus in caput eius: & misit Dauid, & locutus est de Abygail, vt sumeret eam sibi in vxorem.*

40 *Et venerunt pueri Dauid ad Abygail in Carmelum, & locuti sunt ei, dicentes: Dauid misit nos ad te, vt accipiat sibi in vxorem.*

41 *Et consurgens adorauit super faciem super terram: & ait, Ecce famula tua in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei.*

42 *Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ eius secutæ sunt eam, & abijt post nuncios Dauid, & fit illi in vxorem.*

43 *Et Achinaã accepit sibi Dauid ex Jzrael, & fuerunt ei ambæ in vxores.*

44 *Et Saul dedit Mechol filiam suam vxorem Dauid, Phalti filio Lais qui de Galim.*

CAP. XXVI.

1 *ET veniunt Ziphæi in collem ad Saul, dicentes: Ecce Dauid absconditus est apud nos in colle Echela, qui est ex aduerso Iessemun.*

35 καὶ ἔλαβε δαυὶδ πάντα τὰ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἃ ἤνεγκεν αὐτῷ· καὶ εἶπεν αὐτῇ δαυὶδ, ἀνάβηθι εἰς εἰρήνην εἰς τὸν οἶκόν σου· βλέπε δὴ ὅτι ἤκουσα τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐνετράπην τὸ πρόσωπόν σου.

36 καὶ παρεγένετο ἀβυγαΐλ πρὸς ναβάλ· καὶ ἰδοὺ ἦν αὐτῷ πότος ὡς ὁ πότος τῶν βασιλέων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ ἡ καρδία ναβὰλ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτῷ, καὶ αὐτὸς μεθύων σφόδρα· καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν ἀβυγαΐλ τῷ ναβὰλ ῥῆμα μέγα ἢ μικρὸν ἕως φωτὸς τοῦ πρωΐ.

37 καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ὡς ἐξένηψεν ἀπὸ τοῦ οἴνου ναβάλ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐναπέθανεν αὐτῷ ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς γίνεται ὡς λίθος.

38 καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ δέκα ἡμέραι, καὶ ἐπάταξε κύριος τὸν ναβὰλ καὶ ἀπέθανεν.

39 καὶ ἤκουσε δαυὶδ ὅτι ἀπέθανε ναβάλ, καὶ εἶπεν· εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκρινε τὴν κρίσιν τοῦ ὀνειδισμοῦ μου ἐκ χειρὸς ναβάλ, καὶ τὸν δοῦλον αὐτοῦ περιεποιήσατο ἐκ χειρὸς κακῶν· καὶ τὴν κακίαν ναβὰλ ἐπέστρεψε κύριος εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ ἐλάλησε περὶ ἀβιγαΐλ, λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα.

40 καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ πρὸς ἀβυγαΐλ εἰς τὸν κάρμηλον· καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ, λέγοντες· δαυὶδ ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λαβεῖν σεαυτῷ εἰς γυναῖκα.

41 καὶ ἀναστᾶσα προσεκύνησεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἡ δούλη σου εἰς παιδίσκην νίπτειν τοὺς πόδας τῶν παίδων τοῦ κυρίου μου.

42 καὶ ἐτάχυνε καὶ ἀνέστη ἀβυγαΐλ καὶ ἐπέβη ἐπὶ τὸν ὄνον, καὶ πέντε κοράσια αὐτῆς ἠκολούθησαν αὐτῇ· καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἀγγέλων δαυίδ, καὶ γίνεται αὐτῷ εἰς γυναῖκα.

43 καὶ τὴν ἀχιναὰμ ἔλαβεν ἑαυτῷ δαυὶδ ἐξ ἰζραήλ, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἀμφότεραι εἰς γυναῖκας.

44 καὶ σαοὺλ ἔδωκε μεχὸλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα δαυὶδ τῷ φαλτὶ υἱῷ λαῒς τῷ ἐκ γαλίμ.

κϛ'.

1 Καὶ ἔρχονται οἱ ζιφαῖοι εἰς τὸν βουνὸν πρὸς σαούλ, λέγοντες, ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν ἐν τῷ βουνῷ τῷ ἐχελὰ τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἰεσσεμοῦν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et accepit Dauid ab illa id quod venire fecit illi. & illi dixit, Ascende in pace ad domum tuam; vide quòd audiui te & suscepi faciem tuam.
36 Et venit Abigail ad Nabal, & ecce illi conuiuium in domo sua, vt conuiuium regis, & cor Nabal pulchrum super ipsum, & ipse ebrius valde: & non indicauit illi verbum paruum aut magnum, donec luceret aurora.
37 Et fuit in aurora quando quieuit vinum à Nabal, & indicauit illi vxor eius verba hæc: & mortuum est cor eius in visceribus suis, & ipse fuit vt lapis.
38 Et fuit post tempus decem dierum, & fregit Dominus Nabal, & mortuus est.
39 Et audiuit Dauid quòd mortuus est Nabal: & dixit, Benedictus Dominus qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum prohibuit à faciendo malo, & malum Nabal redire fecit Dominus in caput ipsius. & misit Dauid, & petiuit Abigail ad accipiendum sibi vxorem.
40 Et venerunt serui Dauid ad Abigail ad Charmela, & locuti sunt cum illa dicendo, Dauid misit nos ad te ad accipiendum te sibi in vxorem.
41 Et surrexit & adorauit super faciem suam super terram, & dixit: Ecce ancilla tua in ancillam, ad lauandum pedes seruorum domini mei.
42 Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque adolescentulæ eius euntes iuxta eam: & iuit post nuncios Dauid, & fuit illi in vxorem.
43 Et Ahhinogham tulit Dauid ex Iezraghel, & fuerunt etiam ambæ illæ ipsi in vxores.
44 Et Saul dedit Michal filiam suam vxorem Dauid, Palti filio Lais qui ex Galim.

CAP. XXVI.

ET venerunt homines Ziph ad Saul ad Gibghatha: ad dicendum, Nonne Dauid absconditus in colle Hhachila qui super faciem Iessimon?

2 וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר־זִיף וְאִתּוֹ
שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־
3 דָּוִד בְּמִדְבַּר־זִיף׃ וַיִּחַן שָׁאוּל בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן עַל־הַדָּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר
וַיַּרְא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה׃
4 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְּלִים וַיֵּדַע כִּי־בָא שָׁאוּל אֶל־
5 נָכוֹן׃ וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה־
שָׁם שָׁאוּל וַיַּרְא דָּוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־
שָׁם שָׁאוּל וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָאוֹ וְשָׁאוּל שֹׁכֵב
בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים סְבִיבֹתָו׃
6 וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל־
אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב לֵאמֹר מִי־יֵרֵד אִתִּי
אֶל־שָׁאוּל אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי אֵרֵד
7 עִמָּךְ׃ וַיָּבֹא דָוִד וַאֲבִישַׁי אֶל־הָעָם לַיְלָה
וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־
בָאָרֶץ מְרַאֲשֹׁתָו וְאַבְנֵר וְהָעָם שֹׁכְבִים סְבִיבֹתָו׃
8 וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל־דָּוִד סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם
אֶת־אוֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ
פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לוֹ׃
9 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי
מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ יְהוָה וְנִקָּה׃
10 וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי־יְהוָה כִּי אִם־יְהוָה יִגָּפֶנּוּ אוֹ־
יוֹמוֹ יָבוֹא וָמֵת אוֹ בַמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפָּה׃
11 חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה מִשְּׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה
וְעַתָּה קַח־נָא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו וְאֶת־
צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה־לָּנוּ׃
12 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם
מֵרַאֲשֹׁתֵי שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ
וְאֵין מֵקִיץ כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי תַּרְדֵּמַת יְהוָה
נָפְלָה עֲלֵיהֶם׃

2 Et surrexit Saul & descendit in desertum Ziph, & cum eo tria millia virorũ de electis Israel, vt quæreret Dauid in deser-
3 to Ziph. Et castrametatus est Saul in Gabaa Achilę quæ erat ex aduerso solitudinis in via. Dauid autẽ habitabat in deserto. Videns autem ꝙ venisset Saul post
4 se in desertum: Misit exploratores, & didicit quòd illuc venisset certissimè.
5 Et surrexit Dauid & venit ad locum vbi erat Saul. Cúmq; vidisset locũ in quo dormiebat Saul & Abner filius Ner princeps militiæ eius, & Saulem dormientẽ in tentorio, & reliquũ vulgus per circuitum
6 eius: Ait Dauid ad Achimelech Etheũ, & Abisai filium Saruiæ fratrem Ioab, dicens: Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixítque Abisai, Ego descendam
7 tecum. Venerunt ergo Dauid & Abisai ad populum nocte, & inuenerunt Saul iacentem & dormientem in tentorio, & hastam fixam in terra ad caput eius: Abner autem & populum dormientes in circuitu eius.
8 Dixítque Abisai ad Dauid, Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, & secundo opus non erit.
9 Et dixit Dauid ad Abisai, Ne interficias eum. Quis enim extendet manum suam in christum domini, & innocẽs erit?
10 Et dixit Dauid, Viuit dominus, quia nisi Dominus percusserit cũ, aut dies eius venerit vt moriatur, aut in prœlium de-
11 scendens perierit: Propitius mihi sit Dominus ne extendam manum meam in christum Domini. Nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput eius & scyphum aquæ, & abeamus.
12 Tulit igitur Dauid hastam & scyphũ aquæ qui erat ad caput eius, & abierunt. Et non erat quisquã qui videret & intelligeret & euigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor dñi irruerat super eos.

תרגום יונתן

2 וְקָם שָׁאוּל וּנְחַת לְמַדְבְּרָא דְזִיף וְעִמֵּיהּ תְּלָתָא אַלְפִּין גַּבְרָא בְּחִירֵי יִשְׂרָאֵל לְמִבְעֵי יַת דָּוִד בְּמַדְבְּרָא דְזִיף׃
3 וּשְׁרָא שָׁאוּל בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְעַל אַפֵּי יְשִׁימוֹן דְעַל אוֹרְחָא וְדָוִד יָתֵיב בְּמַדְבְּרָא וַחֲזָא אֲרֵי אֲתָא שָׁאוּל בַּתְרוֹהִי לְמַדְבְּרָא׃
4 וּשְׁלַח דָּוִד מְאַלְלִין וִידַע אֲרֵי אֲתָא שָׁאוּל בִּקְשׁוֹט׃ 5 וְקָם דָּוִד וַאֲתָא לְאַתְרָא דִשְׁרָא תַמָּן שָׁאוּל וַחֲזָא דָוִד יַת אַתְרָא דִשְׁכַב תַּמָּן שָׁאוּל וְאַבְנֵר בַּר נֵר רַב חֵילֵיהּ וְשָׁאוּל שְׁכִיב בְּכַרְקוֹמָא וְעַמָּא שָׁרָן סַחֲרָנוּהִי׃ 6 וַאֲתֵיב דָּוִד וַאֲמַר לַאֲחִימֶלֶךְ חִתָּאָה וְלַאֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב לְמֵימַר מַן יֵיחוֹת עִמִּי לְוַת שָׁאוּל לְמַשְׁרִיתָא וַאֲמַר אֲבִישַׁי אֲנָא אֵיחוֹת עִמָּךְ׃
7 וַאֲתָא דָוִד וַאֲבִישַׁי לְוַת עַמָּא בְּלֵילְיָא וְהָא שָׁאוּל שְׁכִיב דְמוֹךְ בְּכַרְקוֹמָא וּמוֹרְנִיתֵיהּ נְעִיצָא בְּאַרְעָא אִיסָדוֹהִי וְאַבְנֵר וְעַמָּא שָׁרָן סַחֲרָנוּהִי׃ 8 וַאֲמַר אֲבִישַׁי לְדָוִד מְסַר יְיָ יוֹמָא דֵין יַת בְּעֵיל דְבָבָךְ בִּידָךְ וּכְעַן אֶמְחֵינֵיהּ כְּעַן בְּמוֹרְנִיתָא וְאַבְרְזִינֵיהּ בְּאַרְעָא זִמְנָא חֲדָא וְלָא אֶתְנֵי לֵיהּ׃ 9 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי לָא תְחַבְּלִינֵיהּ אֲרֵי מַן אוֹשִׁיט יְדֵיהּ בִּמְשִׁיחָא דַייָ וְזָכֵי׃
10 וַאֲמַר דָּוִד קַיָּים הוּא יְיָ אֱלָהִין יְיָ יִמְחֵיהּ אוֹ יוֹמֵהּ יִמְטֵי וִימוּת אוֹ בִקְרָבָא יֵיחוֹת וְיִתְקְטֵיל׃
11 חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ מִלְּאוֹשָׁטָא יְדִי בִּמְשִׁיחָא דַייָ וּכְעַן סַב כְּעַן יַת מוֹרְנִיתָא דְאִיסָדוֹהִי וְיַת מָנָא דְמַיָּא וְנֵיזֵיל לָנָא׃
12 וּנְסֵיב דָּוִד יַת מוֹרְנִיתָא וְיַת מָנָא דְמַיָּא מֵאִיסָדֵי שָׁאוּל וַאֲזַלוּ לְהוֹן וְלֵית דְחָזֵי וְלֵית דְיָדַע וְלֵית דְמִתְּעַר אֲרֵי כוּלְּהוֹן דָמְכִין אֲרֵי שִׁינְתָא תַקִּיפָא מִן קֳדָם יְיָ נְפַלַת עֲלֵיהוֹן׃

Et surrexit Saul, & descendit in desertū 2
Ziph, & cum eo tria millia virorum electorum
de Israel vt quærerent Dauid in deserto Ziph.
Et castrametatus est Saul in colle Echela 3
ex aduerso Iessemun qui est in via, & Dauid
sedebat in deserto; & vidit Dauid quòd ve-
nisset Saul post se in desertum.
Et misit Dauid exploratores, & cognouit 4
quòd venisset Saul paratus illuc.
Et surrexit Dauid clam & abijt in locum 5
vbi dormiebat illic Saul; & vidit Dauid lo-
cum vbi dormiuit ibi Saul, & Abener fi-
lius Ner princeps militiæ eius ibi, & Saul dor-
miebat in curru: & populus castrametatus
erat per circuitum eius.
Et respondit Dauid & dixit ad Achime- 6
lech Chettæum, & ad Abessai filium Saruiæ
fratrem Ioab, dicens: Quis ingredietur mecum
in castra ad Saul? & dixit Abessai: Ego ingre-
diar tecum.
Et abeunt Dauid & Abessai in populum 7
nocte, & ecce Saul dormiens dormiuit in cur-
ru, & hasta fixa in terra ad caput eius, &
Abener & populus dormiebat in circuitu eius.
Et dixit Abessai ad Dauid, Conclusit Do- 8
minus inimicum tuum hodie in manus tuas, &
nunc percutiam iam eum lancea semel in terra
& non secundò percutiam eum.
Et dixit Dauid ad Abessai, Ne interficias 9
eum, quoniam quis inferet manus suas in chri-
stum Domini, & innocens erit?
Et dixit Dauid, Viuit Dominus, quia ni- 10
si Dominus percusserit eum; aut dies eius ve-
nerit, & moriatur, vel in pugnam descendat
& apponatur: Mihi autem non fiat à Do- 11
mino inferre manum meam in christum Domi-
ni, & nunc accipe iam hastam quæ ad caput
eius, & lenticulā aquæ à capite eius; & abea-
mus nos.
Et tulit Dauid hastam & lenticulam 12
aquæ à capite eius, & abierunt ipsi; & non
erat qui videret & non erat qui intelligeret,
& non erat qui surgeret; omnes dormientes,
quia stupor Domini irruerat super eos.

2 καὶ ἀνέστη σαοὺλ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον ζίφ· καὶ
μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐξ ἰσραὴλ
τοῦ ζητεῖν τὸν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ.
3 καὶ παρενέβαλεν σαοὺλ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἐχελὰ
ἐπὶ προσώπου ἰεσσεμοὺν τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· καὶ ὁ δαυὶδ ἐκά-
θητο ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ εἶδε δαυὶδ ὅτι ἥκει σαοὺλ ὀπίσω
αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον.
4 καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ κατασκόπους, καὶ ἔγνω ὅτι ἥκει
σαοὺλ ἕτοιμος ἐκεῖ.
5 καὶ ἀνέστη δαυὶδ λάθρα καὶ εἰσπορεύθη εἰς τὸν τόπον οὗ
ἐκάθευδε ἐκεῖ σαοὺλ· καὶ εἶδε δαυὶδ τὸν τόπον οὗ ἐκοιμή-
θη ἐκεῖ σαοὺλ, καὶ ἀβεννὴρ υἱὸς νὴρ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ
ἐκεῖ, καὶ σαοὺλ ἐκάθευδεν ἐν λαμπήνῃ· καὶ ὁ λαὸς πα-
ρεμβεβληκὼς κύκλῳ αὐτοῦ.
6 καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπε πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν χετ-
ταῖον, καὶ πρὸς ἀβεσσαῒ υἱὸν σαρουΐα ἀδελφὸν ἰωὰβ, λέ-
γων· τίς εἰσελεύσεται μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν
πρὸς σαοὺλ; καὶ εἶπεν ἀβεσσαΐ, ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ σοῦ.
7 καὶ εἰσπορεύονται δαυὶδ καὶ ἀβεσσαῒ εἰς τὸν λαὸν τὴν
νύκτα· καὶ ἰδοὺ σαοὺλ καθεύδων ὕπνωσεν ἐν λαμπήνῃ, καὶ τὸ
δόρυ ἐμπεπηγὸς εἰς τὴν γῆν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ ἀ-
βεννὴρ καὶ ὁ λαὸς ἐκάθευδεν κύκλῳ αὐτοῦ.
8 καὶ εἶπεν ἀβεσσαῒ πρὸς δαυὶδ, ἀπέκλεισε κύριος
τὸν ἐχθρόν σου σήμερον εἰς χεῖράς σου· καὶ νῦν πατάξω δὴ
αὐτὸν τῷ δόρατι ἅπαξ εἰς τὴν γῆν καὶ οὐ δευτερώσω αὐτῷ.
9 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεσσαΐ, μὴ διαφθείρῃς αὐτόν;
ὅτι τίς ἐποίσει χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν χριστὸν κυρίου καὶ ἀθωω-
10 θήσεται; καὶ εἶπε δαυὶδ, ζῇ κύριος, ὅτι ἐὰν μὴ
κύριος παίσῃ αὐτὸν, ἢ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ,
ἢ εἰς πόλεμον καταβῇ καὶ προστεθῇ.
11 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο παρὰ κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά
μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου· καὶ νῦν λάβε δὴ τὸ δόρυ τὸ πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ πρὸς κε-
φαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθωμεν ἡμεῖς.
12 καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος
ἀπὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον αὐτοί· καὶ οὐκ
ἦν ὁ βλέπων καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξε-
γειρόμενος, πάντες ὑπνοῦντες, ὅτι θάμβος κυρίου
ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et surrexit Saul & descendit ad desertum Ziph, & cum eo tria millia viri electi Israel, ad quærendum Dauid in deserto Ziph.
3 Et posuit *castra* Saul in colle Hhachilah qui super faciem Iessimon quæ super viam: & Dauid sedens in deserto, & vidit quòd venit Saul post se in desertum.
4 Et misit Dauid exploratores, & cognouit quòd venit Saul in veritate.
5 Et surrexit Dauid & venit ad locum vbi posuit Saul *castra*, & vidit Dauid locum in quo cubans Saul, & Abner filius Ner princeps virtutis eius, & Saul cubans in vallo, & populus se ponentes circum ipsum.
6 Et respondit Dauid & dixit ad Ahhimelech Hhethæum & ad Abissai filium Szaruiæ fratrem ipsius Ioab, dicendo, Quis descendet mecum ad Saul ad castra? & dixit Abissai; Ego descendam tecum.
7 Et venit Dauid & Abissai ad populum in nocte, & ecce Saul cubans sopitus in vallo, & hasta eius infixa in terram ad ceruical eius; & Abner & populus se ponentes circum illum.
8 Et dixit Abisai ad Dauid, Tradidit dominus hodie auctorem inimicitiæ tuæ in manu tua. & nunc percutiam eum nunc in hasta sua, & configam eum in terra vice vna, & non iterabo illi.
9 Et dixit Dauid ad Abissai, Non perdes illum; nam quis extendet manum suam in vnctum Domini? & innoxius erit?
10 Et dixit Dauid: Permanens ipse Dominus, nisi Dominus percutiat eum, aut dies eius peruenerit & moriatur, aut in prælio descendat & occidatur.
11 Nephas mihi ab-ante Dominum ab extendendo manum meam in vnctum Domini, & nunc accipe hastam quæ ad ceruical eius, & vas aquæ, & ibimus nobis.
12 Et tulit Dauid hastam & vas aquæ de ceruicali Saul, & abierunt sibi, & non erat qui videns, & non qui cognoscens, & non qui excitatus esset, quia omnes illi soporati, quia somnus fortis ab-ante Dominum cecidit super illos.

13 וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר וַיַּעֲמֹד עַל־רֹאשׁ־הָהָר
מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם׃
14 וַיִּקְרָא דָוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵר לֵאמֹר
הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר וַיַּעַן אַבְנֵר וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה
15 קָרָאתָ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַבְנֵר
הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא
שָׁמַרְתָּ אֶל־אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי־בָא אַחַד הָעָם
לְהַשְׁחִית אֶת־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ׃
16 לֹא־טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי־יְהוָה כִּי
בְנֵי־מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר לֹא־שְׁמַרְתֶּם עַל־אֲדֹנֵיכֶם
עַל־מְשִׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה רְאֵה אֵי־חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו׃
17 וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת־קוֹל דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקוֹלְךָ זֶה
בְּנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
18 וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי עַבְדּוֹ כִּי מֶה
19 עָשִׂיתִי וּמַה־בְּיָדִי רָעָה׃ וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֵת דִּבְרֵי עַבְדּוֹ אִם־יְהוָה הֱסִיתְךָ בִי
יָרַח מִנְחָה וְאִם בְּנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה
כִּי־גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יְהוָה לֵאמֹר
לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
20 וְעַתָּה אַל־יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד פְּנֵי יְהוָה כִּי־
יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ אֶחָד כַּאֲשֶׁר
21 יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל חָטָאתִי
שׁוּב בְּנִי־דָוִד כִּי לֹא־אָרַע לְךָ עוֹד תַּחַת אֲשֶׁר יָקְרָה
נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה
22 הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַחֲנִית
הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְיִקָּחֶהָ׃
23 וַיהוָה יָשִׁיב לָאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־אֱמֻנָתוֹ
אֲשֶׁר נְתָנְךָ יְהוָה הַיּוֹם בְּיָד וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁלֹחַ יָדִי
בִּמְשִׁיחַ יְהוָה׃

13 ‡Cúmq; transisset Dauid ex aduerso &
stetisset in vertice montis de longe, & esset
14 grande interuallum inter eos: ‡Clamauit
Dauid ad populũ & ad Abner filiũ Ner
C dicens: Nónne respõdebis Abner? Et re-
spondens Abner, ait, Quis es tu qui cla-
15 mas & inquietas regem? ‡Et ait Dauid ad
Abner, Nunquid non vir tu es? & quis
alius similis tui in Israel? Quare ergo nõ
custodisti dñm tuũ regem? Ingressus est
enim vnus de turba vt interficeret regem
16 dñm tuũ. ‡Non est bonũ hoc quod feci-
sti: Viuit dñs, quoniam filij mortis estis
vos, quia non custodistis dñm vestrum
christum Dñi. Nunc ergo vide vbi sit ha-
sta regis, & vbi sit scyphus aquæ, qui erat
17 ad caput eius. ‡Cognouit auté Saul vocé
Dauid, & dixit, Nunquid vox hęc tua fili
mi Dauid? Et ait Dauid, Vox mea domi-
18 ne mi rex. ‡Et ait, Quam ob causam dñs
meus persequitur seruũ suum? quid feci,
aut quod est malum in manu mea?
19 ‡Nunc ergo, audi oro dñe mi rex verba
serui tui. Si Dñs incitat te aduersum me,
odoretur sacrificiũ. Si aũt filij hominum,
maledicti sunt in conspectu dñi, qui eie-
D cerunt me hodie vt nõ habitem in hære-
ditate dñi, dicentes: Vade, serui dijs alie-
20 nis. ‡Et nunc non effundetur sanguis
meus in terra corá Domino, quia egres-
sus est rex Israel vt quærat pulicem vnum
sicut persequitur perdix in montibus.
21 ‡Et ait Saul, Peccaui; reuertere fili mi
Dauid. Nequaquam enim vltra tibi ma-
lefaciam, eo ꝙ preciosa fuerit anima mea
in oculis tuis hodie. Apparet enim quòd
stultè egerim & ignorauerim multa ni-
22 mis. ‡Et respondens Dauid, ait, Ecce
hasta regis, transeat vnus de pueris regis
23 & tollat eam. ‡Dominus autem retri-
buet vnicuiq; secundum iustitiam suam
& fidem. Tradidit enim te Dominus ho-
die in manum meam, & nolui extendere
manum meam in christum domini.

תרגום יונתן

13 וַעֲבַר דָּוִד עִיבְרָא וְקָם עַל רֵישׁ טוּרָא מְרַחִיק סַגִּי אַתְרָא בֵּינֵיהוֹן׃ 14 וּקְרָא דָוִד לְעַמָּא וּלְאַבְנֵר בַּר נֵר לְמֵימַר הֲלָא
תְתֵיב אַבְנֵר וַאֲתֵיב אַבְנֵר וַאֲמַר מַן דֵּין דְּקָרֵי בְּרֵישׁ מַלְכָּא׃ 15 וַאֲמַר דָּוִד לְאַבְנֵר הֲלָא גַּבְרָא אַתְּ וּמַן כְּוָתָךְ בְּיִשְׂרָאֵל וּלְמָה
לָא נְטַרְתְּ עַל רִיבּוֹנָךְ מַלְכָּא אֲרֵי אֲתָא חַד מֵעַמָּא לְחַבָּלָא יָת מַלְכָּא רִיבּוֹנָךְ׃ 16 לָא תַקִּין פִּתְגָּמָא הָדֵין דַּעֲבַדְתָּא קַיָּים
הוּא יְיָ אֲרֵי בְּנֵי גַבְרֵי חַיָּיבֵי קְטוֹל אַתּוּן דְּלָא נְטַרְתּוּן עַל רִיבּוֹנְכוֹן עַל מְשִׁיחָא דַיְיָ וּכְעַן חֲזֵי אֵי מוֹרְנִיתָא דְמַלְכָּא וְיָת מָנָא דְמַיָּא דְאִיסָּדוֹהִי׃
17 וְאִשְׁתְּמוֹדַע שָׁאוּל יָת קָלָא דְדָוִד וַאֲמַר הֲקָלָךְ דֵּין בְּרִי דָוִד וַאֲמַר דָּוִד קָלִי רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
18 וַאֲמַר לְמָה דְּנַן רִיבּוֹנִי רָדִיף בָּתַר עַבְדֵּיהּ אֲרֵי מָה עֲבָדִית וְלָא בִּידִי חוֹבָא׃ 19 וּכְעַן יִשְׁמַע כְּעַן רִיבּוֹנִי מַלְכָּא יָת
פִּתְגָּמֵי עַבְדֵּיהּ אִם מִן קֳדָם יְיָ אִיתְגְּרִית בִּי יִתְקַבַּל קוּרְבָּנִי בְּרַעֲוָא וְאִם בְּנֵי אֱנָשָׁא לִיטִין אִינוּן קֳדָם יְיָ אֲרֵי תָּרְכוּנִי יוֹמָא דֵין מִלְּמִידַּר
בְּאַחְסָנַת עַמָּא דַיְיָ לְמֵימַר אֱזֵל בֵּינֵי עַמְמַיָּא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃
20 וּכְעַן לָא יִתְאֲשַׁד דְּמִי לְאַרְעָא מִן קֳדָם מֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי נְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִבְעֵי יָת חֲלַשׁ חַד כְּמָא דְמִתְרְדִיף קוֹרְאָה בְּטוּרַיָּא׃
21 וַאֲמַר שָׁאוּל חָבֵית תּוּב בְּרִי דָוִד אֲרֵי לָא אַבְאֵישׁ לָךְ עוֹד חֲלָף דִּיקָרַת נַפְשִׁי בְּעֵינָךְ יוֹמָא הָדֵין הָא אִסְתַּכְלִית וְאִיטַּפְּשִׁית סַגִּי לַחֲדָא׃
22 וַאֲתֵיב דָּוִד וַאֲמַר הָא מוֹרְנִיתָא דְמַלְכָּא וְיֶעְבַּר חַד מֵעוּלֵימַיָּא וְיִסְּבַהּ׃ 23 וַייָ יָתֵיב לִגְבַר יָת זָכְוָתֵיהּ וְיָת קוּשְׁטֵיהּ דִמְסַרָךְ יְיָ יוֹמָא
דֵין בִּידִי וְלָא אֲבֵיתִי לְאוֹשָׁטָא יְדִי בִּמְשִׁיחָא דַיְיָ׃

* Et transijt Dauid in vlteriorem partem, 13
& stetit in vertice montis de longe, & multa
via inter eos.
* Et vocauit Dauid populum, & Abener 14
filio Ner locutus est dicens: Non respondebis
Abener? & respondit Abener, & dixit, Quis
es qui vocas me, quis es tu?
* Et dixit Dauid ad Abener, Nunquid non 15
vir tu? & quis in Israel sicut tu? & quare
non custodis dominum tuum regem? quoniam
ingressus est vnus de populo vt interficeret do-
minum tuum regem. * Non bonum verbum 16
hoc quod fecisti, viuit dominus, quoniam filij
mortis vos qui non custoditis dominum ve-
strum regem christum Domini; & nunc vide
vbi est hasta regis, & lenticula aquæ quæ ad
caput eius.
* Et cognouit Saul vocem Dauid, & dixit: 17
Vox tua hæc fili Dauid? & dixit Dauid, Vox
mea domine mi, seruus tuus domine rex.
* Et dixit, Quare persequitur dominus meus 18
post seruum suum? quoniam quid peccaui, vel
quod in me malum inuentum est?
* Et nūc audiat iam dominus meus rex ver- 19
ba serui sui, si Deus incitauit te aduersum me,
odoretur sacrificium tuum; si autem filij homi-
num, maledicti isti coram Domino, quia eiece-
runt me hodie vt non firmer in hæreditate do-
mini, dicentes: Vade serui dijs alijs.
* Et nunc nō cadat sanguis meus super ter- 20
ram ex aduerso faciei domini: quia egressus est
rex Israel vt quærat pulicem vnum, sicut per-
sequitur nycticorax in montibus.
* Et dixit Saul, Peccaui, reuertere fili Da- 21
uid, quia non malefaciam tibi rursum, eo quòd
preciosa fuerit anima mea in oculis tuis in die
hac; stulte egi, & ignoraui multa nimis.
* Et respondit Dauid, & dixit, Ecce hasta 22
regis; transeat iam vnus puerorum & accipiat
eam.
* Et Dominus retribuet vnicuique iusticias 23
suas et fidem suam, vt tradidit te Dominus ho-
die in manus meas, & non volui inferre ma-
num meam in christum Domini.

13 * καὶ διέβη δαυὶδ εἰς τὸ πέραν, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ
ὄρους μακρόθεν, καὶ πολλὴ ἡ ὁδὸς ἀναμέσον αὐτῶν.
14 * καὶ προσεκαλέσατο δαυὶδ τὸν λαόν, καὶ τῷ ἀβεννὴρ
υἱῷ νὴρ ἐλάλησε, λέγων· οὐκ ἀποκριθήσῃ ἀβεννήρ; καὶ ἀ-
πεκρίθη ἀβεννὴρ καὶ εἶπεν, τίς εἶ ὁ καλῶν με, τίς εἶ σύ;
15 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεννήρ, οὐχὶ ἀνὴρ σύ; καὶ τίς
ἐν ἰσραὴλ ὡς σύ; καὶ ἱνατί οὐ φυλάσσεις τὸν κύριόν σου τὸν
βασιλέα; ὅτι εἰσῆλθε εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ διαφθεῖραι τὸν
κύριόν σου τὸν βασιλέα.
16 * οὐκ ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ πεποίηκας· ζῇ κύριος,
ὅτι υἱοὶ θανάτου ὑμεῖς οἱ μὴ φυλάσσοντες τὸν κύριον ὑμῶν
τὸν βασιλέα τὸν χριστὸν κυρίου· καὶ νῦν ἴδε ποῦ ἐστὶ τὸ δόρυ
τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος τὰ πρὸς κεφα-
λῆς αὐτοῦ.
17 * καὶ ἐπέγνω σαοὺλ τὴν φωνὴν δαυίδ, καὶ εἶπεν, ἡ φωνή
σου αὕτη τέκνον δαυίδ; καὶ εἶπε δαυίδ, φωνή μου κύριέ
μου, δοῦλος σὸς κύριε βασιλεῦ.
18 * καὶ εἶπεν, ἱνατί τοῦτο καταδιώκει ὁ κύριός μου ὀπίσω
τοῦ δούλου αὐτοῦ; ὅτι τί ἥμαρτον; ἢ τίς ἐν ἐμοὶ κακία
εὑρέθη;
19 * καὶ νῦν ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὰ ῥή-
ματα τοῦ δούλου αὐτοῦ, εἰ ὁ θεὸς ἐπισείει σε ἐπ᾽ ἐμέ, ὀσφραν-
θείη ἡ θυσία σου· εἰ δὲ υἱοὶ ἀνθρώπων, ἐπικατάρατοι οὗτοι
ἐνώπιον κυρίου, ὅτι ἐξέβαλόν με σήμερον μὴ στηριχθῆ-
ναι ἐν κληρονομίᾳ κυρίου, λέγοντες, πορεύου δούλευε
20 θεοῖς ἑτέροις. * καὶ νῦν μὴ πέσοι τὸ αἷμά μου ἐπὶ
τὴν γῆν ἐξ ἐναντίας προσώπου κυρίου· ὅτι ἐξελήλυ-
θεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ζητεῖν ψύλλον ἕνα, καθὼς κα-
ταδιώκει ὁ νυκτικόραξ ἐν τοῖς ὄρεσιν.
21 * καὶ εἶπε σαοὺλ, ἥμαρτον, ἐπίστρεφε τέκνον δαυίδ,
ὅτι οὐ κακοποιήσω σε ἔτι ἀνθ᾽ ὧν ἔντιμος γέγονεν ἡ ψυ-
χή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, μεμα-
ταίωμαι, καὶ ἠγνόηκα πολλὰ σφόδρα.
22 * καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέ-
ως, διελθέτω δὴ εἷς τῶν παιδαρίων καὶ λαβέτω αὐτό.
23 * καὶ κύριος ἐπιστρέψει ἑκάστῳ τὰς δικαιοσύνας αὐ-
τοῦ καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ· ὡς παρέδωκέ σε κύριος σήμερον
εἰς χεῖράς μου, καὶ οὐκ ἠθέλησα ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου
ἐπὶ χριστὸν κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et transiuit Dauid transitum, & stetit super caput montis à longe; magnus locus inter illos. [14] Et vocauit Dauid ad populum, & ad Abner filium Ner, dicendo: Nónne respondebis Abner? & respondit Abner, & dixit, Quis hic qui clamans in capite regis? [15] Et dixit Dauid ad Abner, Nónne vir tu? & quis vt tu in Israel? & quare non custodisti super dominum tuum regem, quia venit vnus ex populo ad perdendum regem dominum tuum? [16] Non rectum verbum hoc quod fecisti: permanens ipse Dominus quòd filij debitores occisionis vos, qui non custodistis super dominum vestrum, super vnctum Domini. & nunc vide vbi hasta regis, & vas aquæ quod ad ceruical eius. [17] Et agnouit Saul vocem Dauid, & dixit, Num vox tua hæc, fili mi Dauid? & dixit Dauid, Vox mea domine mi rex. [18] Et dixit, Quare hoc, dominus meus persequens post seruum suum? nam quid feci? & non in manu mea culpa. [19] Et nunc, audiat nunc dominus meus rex verba serui sui: si ab-ante Dominum destinatus es in me, accipiatur sacrificium meum in voluntate: et si filij hominis, maledicti illi ante Dominum, quia repudiauerunt me hodie ne habitem in hæreditate populi Domini, dicendo: Abi inter gentes colentes errores. [20] Et nunc non fundatur sanguis meus in terra ab-ante dictum Domini, quia exiuit rex Israel ad quærendum debilem vnum, vt perquiritur perdix in montibus. [21] Et dixit Saul, Peccaui, redi fili mi Dauid, quia non malefaciam tibi amplius, propterea quòd pretiosa fuit anima mea in oculis tuis hodie, ecce stultus fui & insaniui valde. [22] Et retulit Dauid, & dixit, Ecce hasta regis, & transeat vnus ex adolescentibus, & accipiet eam. [23] Et Dominus reddet viro meritum eius, & veritatem eius, quòd tradidit te Dominus hodie in manu mea, & nolui extendere manum meam in vnctum Domini.

24 * וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינָי
כֵּן תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה וְיַצִּלֵנִי מִכָּל־צָרָה׃
25 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה בְּנִי דָוִד גַּם
עָשֹׂה תַעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וְשָׁאוּל
שָׁב לִמְקוֹמוֹ׃

כז

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם־אֶחָד
בְּיַד־שָׁאוּל אֵין־לִי טוֹב כִּי הִמָּלֵט אִמָּלֵט אֶל־
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ׃
2 * וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר
עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ מֶלֶךְ גַּת׃
3 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו
אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד וּשְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית
וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת־נָבָל הַכַּרְמְלִית׃
4 * וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָרַח דָּוִד גַּת וְלֹא־יוֹסֵף עוֹד
5 לְבַקְשׁוֹ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ אִם־
נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ־לִי מָקוֹם בְּאַחַת עָרֵי
הַשָּׂדֶה וְאֵשְׁבָה שָּׁם וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ בְּעִיר
הַמַּמְלָכָה עִמָּךְ׃
6 * וַיִּתֶּן־לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־צִקְלָג לָכֵן
הָיְתָה צִקְלַג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
7 * וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־יָשַׁב דָּוִד בִּשְׂדֵה
פְלִשְׁתִּים יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃
8 * וַיַּעַל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּרְזִי
וְהָעֲמָלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם
בּוֹאֲךָ שׁוּרָה וְעַד־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
9 * וְהִכָּה דָוִד אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה
וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים וּבְגָדִים וַיָּשָׁב
וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ׃

24 * Et ſicut magnificata eſt anima tua hodie in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni anguſtia.
25 * Ait ergo Saul ad Dauid, Benedictus tu fili mi Dauid. Et quidem faciēs facies, & potens poteris. Abijt autem Dauid in viam ſuam, & Saul reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XXVII.

1 A ET ait Dauid in corde ſuo, Aliquando incidam vna die in manus Saul. Nónne melius eſt vt fugiam, & ſaluer in terra Philiſtinorum? vt deſperet Saul, ceſſetq; me quærere in cunctis finibus Iſrael? fugiam ergo manus eius.
2 * Et ſurrexit Dauid, & abijt ipſe & ſexcenti viri cum eo ad Achis filium Maoch regem Geth.
3 * Et habitauit Dauid cū Achis in Geth, ipſe & viri eius, vir & domus eius, & duæ
B vxores eius, Achinoem Iezraelites, & Abigail vxor Nabal Carmeli.
4 * Et nunciatum eſt Saul quòd fugiſſet Dauid in Geth, & non addidit vltra quærere eum.
5 * Dixit aūt Dauid ad Achis, Si inueni gratiā in oculis tuis, detur mihi locus in vna vrbium regionis huius vt habitem ibi. Cur enim manet ſeruus tuus in ciuitate regis tecum?
6 * Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleech: Propter quam cauſam facta eſt Sicelech regum Iuda vſque in diem hanc.
7 * Fuit autem numerus dierum, quibus habitauit Dauid in regione Philiſtinorum, quatuor menſium.
8 * Et aſcendit Dauid & viri eius, & agebant prædas de
C Geſſuri, & de Gezre, & de Amalechitis. Hi enim pagi habitabāt in terra antiquitus, euntibus Sur vſque ad terram Ægypti.
9 * Et percutiebat Dauid omnē terram illorum, nec relinquebat viuentem virum & mulierem, tollénſque boues & oues, & aſinos, & camelos, & veſtes, reuertebatur & veniebat ad Achis.

תרגום יונתן

14 וְהָא כְמָא דִי יְקָרַת נַפְשָׁךְ יוֹמָא הָדֵין בְּעֵינַי כֵּן תֵּיקַר נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ וִישֵׁיזְבִינַנִי מִכָּל עָקָא׃ 25 וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד בְּרִיךְ אַתְּ
בְּרִי דָוִד אַף מִמְלַךְ תִּמְלוֹךְ וְאַף אַצְלָחָא תַּצְלַח וַאֲזַל דָּוִד לְאוֹרְחֵיהּ וְשָׁאוּל תָּב לְאַתְרֵיהּ׃

כז

1 וַאֲמַר דָּוִד בְּלִבֵּיהּ כְּעַן אִתְמְסַר יוֹמָא חַד בִּידָא דְשָׁאוּל לֵית לִי מִדַּעַם דְּטָב אֲרֵי אִשְׁתֵּיזָבָא אֶשְׁתֵּיזֵב לְאֲרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וִינוּחַ מִנִּי שָׁאוּל
לְמִבְעֵנִי עוֹד בְּכָל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל וְאֶשְׁתֵּיזֵב מִן יְדֵיהּ׃ 2 וְקָם דָּוִד וַעֲבַר הוּא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דְּעִימֵּיהּ לְוַת אָכִישׁ בַּר מַעֲכַת
מַלְכָּא דְגַת׃ 3 וִיתֵיב דָּוִד עִם אָכִישׁ בְּגַת הוּא וְגַבְרוֹהִי גְּבַר וֶאֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ דָּוִד וְתַרְתֵּין נְשׁוֹהִי אֲחִינוֹעַם דְּמִיּזְרְעֶאל וַאֲבִיגַיִל אִתַּת
נָבָל דְּמִכַּרְמְלָא׃ 4 וְאִתְחַוָּה לְשָׁאוּל אֲרֵי עֲרַק דָּוִד לְגַת וְלָא אוֹסִיף עוֹד לְמִבְעֵיהּ׃ 5 וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ אִם כְּעַן אַשְׁכְּחֵית
רַחֲמִין בְּעֵינָךְ יִתְּנוּן לִי אֲתַר בַּחֲדָא מִקִּרְוֵי חַקְלָא וְאֵתֵּיב תַּמָּן וּלְמָה יְתֵיב עַבְדָּךְ בְּקִרְיַת מַלְכוּתָא עִמָּךְ׃
6 וִיהַב לֵיהּ אָכִישׁ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת צִקְלָג בְּכֵן הֲוָת צִקְלָג לְמַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה עַד יוֹמָא הָדֵין׃
7 וַהֲוָה מִנְיַן יוֹמַיָּא דִּיתֵיב דָּוִד בְּקִרְוֵי פְלִשְׁתָּאֵי יוֹמִין וְאַרְבְּעָה יַרְחִין׃ 8 וּסְלֵיק דָּוִד וְגַבְרוֹהִי וְאִתְנְגִידוּ עַל גְּשׁוּרָאֵי וְגִרְזָאֵי
וַעֲמַלְקָאֵי אֲרֵי אִינּוּן יָתְבַת אַרְעָא דְּמֵעָלְמָא דְּמַעֲלָנָא דְחַגְרָא וְעַד אַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 9 וּמָחֵי דָּוִד יָת יָתְבֵי אַרְעָא וְלָא מְקַיֵּים
גְּבַר וְאִתְּתָא וּשְׁבוּ עָאן וְתוֹרִין וַחֲמָרִין וּגְמַלִּין וּנְסֵיב לְבוּשִׁין וְתָאֵיב וְאָתֵי לְוָת אָכִישׁ׃

*Et ecce sicut magnificata est in die hac ani- 24
ma tua in oculis meis, sic magnificetur anima
mea in conspectu Domini, & eruat me, & li-
beret me ex omni angustia.*
*Et dixit Saul ad Dauid, Benedictus tu fi- 25
li Dauid, & faciens facies, & potens poteris:
& abijt Dauid in viam suam, & Saul reuer-
sus est in locum suum.*

CAP. XXVII.

*ET ait Dauid in corde suo, dicens: Nunc ap- 1
ponar in die vna in manus Saul, & non
erit mihi bonum nisi saluer in terra Philistino-
rũ & cesset à me Saul, vt quærat me in cunctis
finibus Israel, & saluabor de manu eius.*
*Et surrexit Dauid & transijt ipse, & 2
sexcenti viri qui cum eo, & abijt ad Achis fi-
lium Maoch regem Geth.*
*Et sedit Dauid ad Achis regẽ in Geth, ipse 3
& viri qui cum eo vnusquisque & domus
eius, & Dauid et ambæ vxores eius Achinaan
Israelites, & Abigail vxor Nabal Carmeli.*
*Et nunciatum est Sauli quòd fugit Dauid 4
in Geth, & non addidit vltra quærere eum.*
*Et dixit Dauid ad Achis, Si iam inuenit 5
gratiã seruus tuus in oculis tuis, dent iam mihi
locum in vna vrbium quæ in agro, & habita-
bo ibi: & quare manet seruus tuus in ciuita-
te regali tecum?*
*Et dedit ei Achis in die illa Secelag: pro- 6
pter hoc facta est Secelag regi Iudææ vsque in
diem hanc.*
*Et fuit numerus dierum, quibus mansit 7
Dauid in agro Philistinorum, menses quatuor.*
*Et ascendebat Dauid & viri eius, & ir- 8
ruebant in Gessuræum & Iezræum, & in
Amaleciten, quoniam habitabatur terra quæ à
Gessur, & vsque ad terram Ægypti.*
*Et percutiebat terram, & non relinque- 9
bat viuentem virum & mulierem, & capie-
bant greges ouium, & boum armenta, & asi-
nos, & camelos, & vestem, & reuerteban-
tur, & veniebant ad Achis.*

24 καὶ ἰδοὺ καθὼς ἐμεγαλύνθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ
ψυχή σου ἐν ὀφθαλμοῖς μου, οὕτως μεγαλυνθείη ἡ ψυ
χή μου ἐναντίον κυρίου, καὶ σκεπάσαι με καὶ ἐξέλοιτό με
25 ἐκ πάσης θλίψεως. καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, εὐ-
λογημένος σὺ τέκνον δαυίδ, καὶ ποιῶν ποιήσεις καὶ δυνά-
μενος δυνήσῃ· καὶ ἀπῆλθε δαυίδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ
σαοὺλ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

κζ΄.

1 Καὶ εἶπε δαυίδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων· νῦν προ-
στεθήσομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας σαοὺλ, καὶ οὐκ ἔσται
μοι ἀγαθὸν, ἐὰν μὴ διασωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων καὶ ἀνῇ
ἀπ' ἐμοῦ σαοὺλ τοῦ ζητεῖν με εἰς πᾶν ὅριον ἰσραήλ, καὶ
σωθήσομαι ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.
2 καὶ ἀνέστη δαυίδ καὶ διέβη αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες
οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἀγχὶς υἱὸν μαὼχ βα-
σιλέα γέθ.
3 καὶ ἐκάθισε δαυίδ πρὸς ἀγχὶς βασιλέα ἐν γὲθ αὐ-
τὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ
δαυίδ καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀχιναὰμ ἰζραη-
λῖτις καὶ ἀβιγαίλ ἡ γυνὴ ναβὰλ τοῦ καρμηλίου.
4 καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ ὅτι πέφευγε δαυίδ εἰς γέθ,
5 καὶ οὐ προσέθετο ἔτι ζητεῖν αὐτόν. καὶ εἶπε δαυίδ πρὸς
ἀγχίς, εἰ δὴ εὕρηκε χάριν ὁ δοῦλός σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου,
δότωσαν δή μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν κατ' ἀ-
γρὸν καὶ καθίσομαι ἐκεῖ· καὶ ἵνα τί κάθηται ὁ δοῦλός σου ἐν
πόλει βασιλευομένῃ μετὰ σοῦ;
6 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀγχὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν σε-
κελάγ· διὰ τοῦτο ἐγένετο ἡ σεκελὰγ τῷ βασιλεῖ τῆς ἰου-
δαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
8 καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐκάθισε δαυίδ
ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων μῆνες τέσσαρες.
7 καὶ ἀνέβαινε δαυίδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ καὶ ἐπετίθεν-
το ἐπὶ τὸν γεσσουραῖον καὶ τὸν ἰεζραῖον καὶ ἐπὶ τὸν ἀμα-
ληκίτην, ὅτι κατῴκειτο ἡ γῆ ἡ ἀπὸ γεσσοὺρ καὶ ἕως γῆς
αἰγύπτου.
9 καὶ ἔτυπτε τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἐζωογόνει ἄνδρα καὶ γυ-
ναῖκα, καὶ ἐλάμβανον ποίμνια καὶ βουκόλια καὶ ὄνους καὶ
καμήλους, καὶ ἱματισμόν· καὶ ἀνέστρεφον καὶ ἤρχοντο πρὸς
ἀγχίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et ecce sicut pretiosa fuit anima tua hodie in oculis meis, sic pretiosa erit anima mea ante Dominum, & liberabit me de omni tribulatione. 25 Et dixit Saul ad Dauid, Benedictus tu fili mi Dauid; etiam regnando regnabis, & etiam prosperando prosperabis. & iuit Dauid ad viam suam, & Saul redijt ad locum suum.

CAP. XXVII.

ET dixit Dauid in corde suo, Nunc tradar vno die in manu Saul: non est quidquam quod bonum; sed euadendo euadam in terram Pelisthæorum, & quiescet à me Saul ad quærendum me amplius in omni termino Israel, & liberabor de manu eius. 2 Et surrexit Dauid & transijt ipse & sexcenti viri qui cum eo, ad Akis filium Maghakah regem Gath. 3 Et sedit Dauid cum Akis in Gath, ipse & viri eius, vir & homo domus eius, Dauid & duæ vxores eius, Ahhinogham quæ ex Iezraghel, & Abigail vxor Nabal qui ex Carmela. 4 Et nunciatum est Sauli quòd fugit Dauid ad Gath, & non addidit amplius vt quæreret illum. 5 Et dixit Dauid ad Akis, Si nunc inueni misericordiam in oculis tuis, dent mihi locum in vna ex vrbibus agri, & sedebo ibi. & quare sedebit seruus tuus in vrbe regni tecum? 6 Et dedit illi Akis in die illo Sziklag: sic fuit Sziklag regi domus Iehudah vsque ad diem hanc. 7 Et fuit numerus dierum, quibus sedit Dauid in vrbibus Pelisthæorum, dies & quatuor menses. 8 Et ascendit Dauid & viri eius, & distracti sunt super Ghessuræum, & Girgezæum, & Ghamalekæum, quia illi habitantes terram quæ à sæculo descensus Hhagra & vsque ad terram Miszraim. 9 Et percussit Dauid habitatores terræ, non manere faciens virum & mulierem: & ceperunt pecus & boues, & asinos, & camelos; & accepit vestes, & retulit, & venit ad Akis.

10 ויאמר אכיש אל־פשטתם היום ויאמר דוד
על־נגב יהודה ועל־נגב הירחמאלי ואל־נגב
11 הקיני׃ ואיש ואשה לא־יחיה דוד להביא
גת לאמר פן־יגדו עלינו לאמר כה־עשה דוד וכה
משפטו כל־הימים אשר ישב בשדה פלשתים׃
12 ויאמן אכיש בדוד לאמר הבאש הבאיש
בעמו בישראל והיה לי לעבד עולם׃

כח

1 ויהי בימים ההם ויקבצו
פלשתים את־מחניהם לצבא להלחם בישראל
ויאמר אכיש אל־דוד ידע תדע כי אתי תצא
במחנה אתה ואנשיך׃
2 ויאמר דוד אל־אכיש לכן אתה תדע את
אשר־יעשה עבדך ויאמר אכיש אל־דוד לכן
שמר לראשי אשימך כל־הימים׃
3 ושמואל מת ויספדו־לו כל־ישראל ויקברהו
ברמה ובעירו ושאול הסיר את־האבות ואת־
4 הידענים מהארץ׃ ויקבצו פלשתים
ויבאו ויחנו בשונם ויקבץ שאול את־כל־
5 ישראל ויחנו בגלבע׃ וירא שאול את־
מחנה פלשתים ויירא ויחרד לבו מאד׃
6 וישאל שאול ביהוה ולא ענהו יהוה גם
בחלמות גם באורים גם בנביאים׃
7 ויאמר שאול לעבדיו בקשו־לי אשת בעלת־
אוב ואלכה אליה ואדרשה־בה ויאמרו עבדיו
אליו הנה אשת בעלת־אוב בעין דור׃
8 ויתחפש שאול וילבש בגדים אחרים וילך
הוא ושני אנשים עמו ויבאו אל־האשה לילה
ויאמר קסומי־נא לי באוב והעלי לי את אשר־
אמר אליך׃

10 Dicebat autē ei Achis, In quē irruisti
hodie? Respondebat Dauid, Contra Me-
ridiem Iudæ, & contra Meridiem Hiera-
11 mel,& contra Meridiē Ceni. Virum &
mulierē non viuificabat Dauid, nec addu
cebat in Geth, dicens: Ne fortè loquātur
aduersum nos. Hæc fecit Dauid; et hoc
erat decretū illi omnibus diebus quibus
habitauit in regione Philistinorum.
12 Credidit ergo Achis Dauid, dicens:
Multa mala operatus est contra populum
suum Israel. Erit igitur mihi seruus sempi
ternus. CAP. XXVIII.
1 Factum est aūt in diebus illis, congre-
A gauerūt Philistijm agmina sua vt præ-
pararentur ad bellum contra Israel. Di-
xítque Achis ad Dauid, Sciens nunc scito
quoniam mecum egredieris in castris, tu
2 & viri tui. Dixítque Dauid ad Achis,
Nunc scies quæ facturus est seruus tuus:
& ait Achis ad Dauid, Et ego custodem
capitis mei ponam te cunctis diebus.
3 Samuel autē mortuus est, planxítque
eum omnis Israel, & sepelierunt eum in
Ramatha vrbe sua. Et Saul abstulit Ma-
4 gos & Ariolos de terra. Congregatíq;
sunt Philistijm, & venerūt & castrametati
sunt in Sunam. Congregauit autē & Saul
vniuersum Israel, & venit in Gelboe.
5 Et vidit Saul castra Philistijm; & ti-
muit & expauit cor eius nimis.
6 Consuluítque Dominum, & non re-
spondit ei, neque per somnia, neq; per sa-
cerdotes, neque per prophetas.
7 Dixítq; Saul seruis suis, Quærite mi-
hi mulierem habentem pythonem & va-
B dam ad eam, & sciscitabor per illam. Et
dixerūt serui eius ad eum, Est mulier py-
8 thonem habens in Endor. Mutauit er-
go habitum suum, vestitúsq; est alijs ve-
stimentis, & abijt ipse & duo viri cum eo:
venerúntq; ad mulierem nocte, & ait illi:
Diuina mihi in pythone, & suscita mihi
quem dixero tibi.

תרגום יונתן

10 ואמר אכיש לאן אתנגדתון יומא דין ואמר דוד על דרום יהודה ועל דרום ירחמאלה ולדרום שלמאה׃ 11 וגבר
ואתתא לא מקיים דוד לאיתאה לגת למימר דילמא יחוון עלנא למימר כדין עבד דוד וכדין הלכתיה כל יומין דהוה יתיב בקרוי פלשתאי׃
12 והימין אכיש בדוד למימר איתגראה איתגרי בעמיה ישראל ויהי לי פלח לעלם׃

כח

1 והוה ביומיא האנון וכנשו פלשתאי ית משריתהון לחילא לאגחא קרבא בישראל ואמר אכיש לדוד מידע תידע ארי עמי תפוק
במשריתא את וגברך׃ 2 ואמר דוד לאכיש בכן את תידע ית דיעבד עבדך ואמר אכיש לדוד בכן נטרא לרישי אשוינך כל יומיא׃
3 ושמואל מית וספדו עלוהי כל ישראל וקברוהי ברמתא וספדו עלוהי אנש קרתיה ושאול פלי בידין וזכורו מארעא׃
4 ואתכנישו פלשתאי ואתו ושרו בשונם וכנש שאול ית כל ישראל ושרו בגלבוע׃
5 וחזא שאול ית משרית פלשתאי ודחיל וזע ליביה לחדא׃
6 ושאיל שאול במימרא דיי ולא קביל צלותיה יי אף בחלמיא אף באוריא אף בספריא׃ 7 ואמר שאול לעבדוהי בעו לי
איתתא דידעא לאסקא בידין ואיהך לוהה ואבעי מנה ואמרו עבדוהי ליה הא איתתא דידעא לאסקא בידין בעין דור׃ 8 ואשתני
שאול ולבש לבושין אחרנין ואזל הוא ותרין גברין עמיה ואתא לות איתתא בליליא ואמר קסמי כען לי בבידין ואסיקי לי ית דאימר לך׃

Et dixit Achis ad Dauid, In quem irruistis 10
hodie? & dixit Dauid ad Achis, Contra Meri-
diem Iudæ, & contra Meridiem Ieramiel, &
contra Meridiem Cenezi.
Et omnem virũ & mulierem nõ viuifica- 11
bat Dauid vt adduceret in Geth, dicens: Ne
fortè annũcient contra nos, dicentes: Hæc facit
Dauid, & hæc iustificatio eius omnibus diebus
quibus mansit Dauid in agro Philistinorum.
Et credidit Achis in Dauid, dicens: Con- 12
fundebatur confusus in populo suo in Israel, et
erit meus seruus in sæculum.

CAP. XXVIII.

ET factum est in diebus illis, & congregant 1
Philistijm castra sua vt egrederẽtur in bel-
lum contra Israel: Et dixit Achis ad Dauid,
Sciens cognosces quoniam mecum egredieris in
bellum tu & viri tui.
Et dixit Dauid ad Achis, Sic nũc scies quæ 2
faciet seruus tuus. & dixit Achis ad Dauid,
Sic corporis custodẽ ponam te omnibus diebus.
Et Samuel mortuus est, & planxerunt 3
eum omnis Israel, & sepeliunt eum in Arma-
thaim in vrbe sua, & Saul abstulit ventrilo-
quos & diuinatores à terra.
Et congregantur Philistijm, & veniunt 4
et castrametantur in Sunam. & cõgregat Saul
vniuersum virum Israel, & castrametantur
in Gelbue.
Et vidit Saul castra Philistijm, & timuit 5
& expauit cor eius nimis.
Et consuluit Saul per Dominum; & non 6
respondit ei Dominus, & in insomniis, & in
manifestis, & in prophetis.
Et dixit Saul seruis suis, Quærite mihi 7
mulierem ventriloquam, & vadam ad eam, &
sciscitabor per eam: & dixerunt serui eius ad
eum, Ecce mulier ventriloqua in Endor.
Et mutatus est Saul & vestitus est ve- 8
stimentis alijs, & vadit ipse & duo viri
cum eo, & venerunt ad mulierem nocte; &
dixit ei Saul, Diuina iam mihi in vẽtriloquio,
& suscita mihi quem dixero tibi.

10 καὶ εἶπεν ἀκχίς πρὸς δαυὶδ, ἐπὶ τίνα ἐπέθεσθε σή-
μερον; καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς, κατὰ νότον τῆς ἰουδαίας καὶ
κατὰ νότον ἰερεμιὴλ καὶ κατὰ νότον τοῦ κενεζί.
11 καὶ πάντα ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὐκ ἐζωογόνει δαυὶδ
τοῦ εἰσαγαγεῖν εἰς γέθ, λέγων· μήποτε ἀπαγγείλωσι
καθ' ἡμῶν, λέγοντες, τάδε ποιεῖ δαυὶδ· καὶ τοῦτο τὸ δικαίω-
μα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐκάθητο δαυὶδ ἐν ἀ-
γρῷ τῶν ἀλλοφύλων.
12 καὶ ἐπιστεύθη ἀκχὶς ἐν δαυὶδ, λέγων· ἤσχυνται
αἰσχυνόμενος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἔσται
μου δοῦλος εἰς τὸν αἰῶνα.

κη'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συναθροί-
ζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν τοῦ ἐξελθεῖν
εἰς πόλεμον ἐπὶ τὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπεν ἀκχὶς πρὸς τὸν δα-
υίδ, γινώσκων γνώσῃ ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλε-
2 μον σὺ καὶ οἱ ἄνδρες σου. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς,
οὕτως νῦν γνώσῃ ἃ ποιήσει ὁ δοῦλός σου· καὶ εἶπεν ἀκχὶς
πρὸς δαυίδ, οὕτως ἀρχισωματοφύλακα θήσομαί σε
πάσας τὰς ἡμέρας.
3 καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσ-
ραήλ, καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν ἀρμαθαὶμ ἐν τῇ πόλει αὐ-
τοῦ· καὶ σαοὺλ ἐξῆρε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας
4 ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ συναθροίζονται οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἔρχονται
καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς σουνάμ. καὶ συναθροίζει σαοὺλ
πάντα ἄνδρα ἰσραήλ, καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς γελβουέ.
5 καὶ εἶδε σαοὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ
ἐφοβήθη καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα.
6 καὶ ἐπηρώτησεν σαοὺλ διὰ τοῦ κυρίου· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη
αὐτῷ κύριος καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις καὶ ἐν τοῖς δήλοις καὶ ἐν
7 τοῖς προφήταις. καὶ εἶπε σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ζη-
τήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον, καὶ πορεύσομαι πρὸς
αὐτὴν καὶ ἐκζητήσω ἐν αὐτῇ· καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ
πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ γυνὴ ἐγγαστρίμυθος ἐν ἐνδώρ.
8 καὶ ἠλλοιώθη σαοὺλ καὶ περιεβάλετο ἱμάτια ἕτερα,
καὶ πορεύεται αὐτὸς καὶ δύο ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθον
πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῇ σαοὺλ, μάντευ-
σαι δή μοι ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ, καὶ ἀνάγαγέ μοι ὃν ἂν
εἴπω σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Akis, Quò extracti estis hodie? & dixit Dauid, Super Meridiem Iehudah, & super Meridiem Ierahhmelah, & ad Meridiem Salmaah.
11 Et virum & mulierem non viuere faciebat Dauid vt venire fineret ad Gath, dicendo: Fortè indicabunt super nos, dicendo: Talia fecit Dauid; & talis consuetudo eius omnibus diebus, quibus fuit sedens in vrbibus Pelisthæi.
12 Et credidit Akis Dauidi, dicendo: Immittendo immissus est in populum suum Israel, & erit mihi seruus in sæculum.

CAP. XXVIII.

ET fuit in diebus illis, & congregauerunt Pelisthæi castra sua ad exercitum ad ineundum bellum in Israel.
2 Et dixit Akis ad Dauid, Sciendo scias quòd mecum exibis in castris, tu & viri tui. Et dixit Dauid ad Akis, Sic tu cognosces id quod faciet seruus tuus. Et dixit Akis ad Dauid, Sic custodem capiti meo ponam te omnibus diebus.
3 Et Semuel mortuus est, & luxerunt super illum omnis Israel, & sepelierunt illum in Ramatha, & luxerunt super eum homines ciuitatis eius. & Saul exterminauit Hariolos & incantatores de terra.
4 Et congregati sunt Pelisthæi, & venerunt, & composuerunt se in Sunam: & congregauit Saul omnem Israel, & posuerunt castra in Gilboah.
5 Et vidit Saul castra Pelisthæorum, & timuit, & expauit cor eius valdè.
6 Et petiuit Saul in dicto domini: & non accepit orationem eius Dominus etiam in somnijs, etiam in luminibus, etiam in scribis.
7 Et dixit Saul seruis suis, Quærite mihi mulierem quæ sciat educere Pythones, & ibo ad eam, & quæram ex ea: & dixerunt serui eius illi; Ecce mulier quæ scit educere Pythones in Gheindor.
8 Et mutatus est Saul & induit indumenta alia, & iuit ipse & duo viri cum illo, & venit ad mulierem in nocte, & dixit, Diuina nunc mihi in pythonibus, & ascendere fac mihi quem dicam tibi.

9 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה
יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת־
הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִי מִן־הָאָרֶץ וְלָמָה אַתָּה
10 מִתְנַקֵּשׁ בְּנַפְשִׁי לַהֲמִיתֵנִי ׃ * וַיִּשָּׁבַע לָהּ שָׁאוּל
בַּיהוָה לֵאמֹר חַי־יְהוָה אִם־יִקְּרֵךְ עָוֺן בַּדָּבָר הַזֶּה ׃
11 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת־מִי אַעֲלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר
12 אֶת־שְׁמוּאֵל הַעֲלִי־לִי ׃ * וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה אֶת־שְׁמוּאֵל
וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר
13 לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל ׃ * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ
אַל־תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־
שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן־הָאָרֶץ ׃
14 * וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־תָּאֳרוֹ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה
וְהוּא עֹטֶה מְעִיל וַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא
15 וַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ ׃ * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל צַר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי
וֵאלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד־
הַנְּבִאִים גַּם בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי
16 מָה אֶעֱשֶׂה ׃ * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי
17 וַיהוָה סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ ׃ * וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה
18 מִיָּדֶךָ וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד ׃ * כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ
בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל־
כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה־לְךָ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה ׃
19 * וְיִתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
20 יִתֵּן יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים ׃ * וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל
מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל
גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם
וְכָל־הַלָּיְלָה ׃

9 * Et ait mulier ad eũ, Ecce tu noſti quáta fecerit Saul, & quomodo eraſerit magos & ariolos de terra. Quare ergo inſidiaris animæ meæ vt occidar?
10 * Et iurauit ei Saul in Domino, dicens: Viuit Dñs, quia nõ eueniet tibi quicquá
11 mali propter hanc rem. * Dixítq; ei mulier, Quem ſuſcitabo tibi? Qui ait, Sa-
12 muelem mihi ſuſcita. * Cùm autẽ vidiſſet mulier Samuelem, exclamauit voce magna, & dixit ad Saul, Quare impoſuiſti
13 mihi? tu es enim Saul. * Dixítq; ei rex, Noli timere: Quid vidiſti? Et ait mulier ad Saul, Deos vidi aſcendentes de terra.
14 * Dixítque ei, Qualis eſt forma eius? Quę ait, Vir ſenex aſcendit, & ipſe amictus eſt pallio. Et intellexit Saul quòd Samuel eſſet, & inclinauit ſe ſuper faciem ſuam in terra, & adorauit.
15 * Dixit autem Samuel ad Saul, Quare inquietaſti me vt ſuſcitarer? Et ait Saul; Coarctor nimis. Siquidem Philiſtijm pugnant aduerſum me, & Deus receſſit à me, & exaudire me noluit, neq; in manu prophetarum, neq; per ſomnia. Vocaui ergo te vt oſtenderes mihi quid faciam.
16 * Et ait Samuel, Quid interrogas me cùm Dominus receſſerit à te, & tranſierit ad æmulum tuum?
17 * Faciet enim tibi Dominus ſicut locutus eſt in manu mea, & ſcindet regnum tuum de manu tua, & dabit illud proxi-
18 mo tuo Dauid. * Quia non obediſti voci Domini, neque feciſti iram furoris eius in Amalech. Idcircò quod pateris fecit tibi Dominus hodie.
19 * Et dabit Dominus etiã Iſrael tecum in manu Philiſtijm: Cras autem tu & filij tui mecum eritis; ſed & caſtra Iſrael tradet Dominus in manus Philiſtiim.
20 * Statímque Saul cecidit porrectus in terram. Extimuerat enim verba Samuelis, & robur non erat in eo, quia non comederat panem tota die illa.

תרגום יונתן

9 וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא לֵיהּ אַתְּ יְדַעְתְּ יָת דַּעֲבַד שָׁאוּל דְּשֵׁיצֵי יַת בִּידִין וְיַת זְכוּרוּ מִן אַרְעָא וּלְמָה אַתְּ מִתְגְּרֵי בְנַפְשִׁי לְמִקְטְלִי ׃
10 וְקַיֵּים לַהּ שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר קַיָּים הוּא יְיָ אִם יְעַרְעִינָךְ חוֹבָא בְּפִתְגָמָא הָדֵין ׃ 11 וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא יָת מַן
אַסִּיק לָךְ וַאֲמַר יָת שְׁמוּאֵל אַסִּיקִי לִי ׃ 12 וַחֲזָת אִתְּתָא יָת שְׁמוּאֵל וּצְוַחַת בְּקָל רָם וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא לְשָׁאוּל לְמֵימַר לְמָה שְׁקַרְתְּ
בִּי וְאַתְּ שָׁאוּל ׃ 13 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא לָא תִדְחֲלִין אֲרֵי מָה חֲזֵית וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא לְשָׁאוּל מַלְאֲכָא דַיְיָ חֲזֵיתִי דְּסָלִיק מִן אַרְעָא ׃
14 וַאֲמַר לַהּ מָה חֵיזְוֵיהּ וַאֲמֶרֶת גַּבְרָא סָבָא סָלִיק וְהוּא עֲטִיף מְעִילָא וִידַע שָׁאוּל אֲרֵי שְׁמוּאֵל הוּא וּכְרַע שָׁאוּל עַל אַפּוֹהִי עַל
אַרְעָא וּסְגִיד ׃ 15 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לְמָה אַזְעֶתַנִי לְאַסָּקָא יָתִי וַאֲמַר שָׁאוּל עָקַת לִי לַחֲדָא וּפְלִשְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בִּי
וּמֵימְרָא דַיְיָ רְחִיק יָתִי וְלָא קַבִּיל צְלוֹתִי עוֹד אַף בְּיַד סָפְרַיָּא אַף בְּחֶלְמַיָּא וּקְרֵית לָךְ לְהוֹדָעוּתַנִי מָה אַעְבֵּיד ׃
16 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל וּלְמָה אַתְּ שָׁאֵל יָתִי וּמֵימְרָא דַיְיָ רָחִיק יָתָךְ וַהֲוָה בְּסַעֲדֵיהּ דְּגַבְרָא דְּאַתְּ בְּעֵיל דְּבָבֵיהּ ׃
17 וַעֲבַד יְיָ לֵיהּ כְּמָא דְּמַלֵּיל בִּידִי וְאַעְדִּי יְיָ יָת מַלְכוּתָא מִינָּךְ וִיהָבַהּ לְחַבְרָךְ לְדָוִד ׃
18 כְּמָה דְלָא קַבֵּילְתָּא לְמֵימְרָא דַיְיָ וְלָא עֲבַדְתָּא תְקוֹף רֻגְזֵיהּ בִּדְבֵית עֲמָלֵק עַל כֵּן פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבַד לָךְ יוֹמָא הָדֵין ׃ 19 וְיִמְסַר
יְיָ אַף יָת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בִּידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי וּמְחַר אַתְּ וּבְנָךְ עִמִּי וְאַף יָת מַשְׁרִית יִשְׂרָאֵל יִמְסַר יְיָ בִּידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי ׃ 20 וְאוֹחִי שָׁאוּל
וּנְפַל מְלֵי קוֹמְתֵיהּ לְאַרְעָא וּדְחִיל לַחֲדָא מִפִּתְגָמֵי שְׁמוּאֵל אַף חֵילָא לָא הֲוָה בֵיהּ אֲרֵי לָא אֲכַל לַחְמָא כָּל יוֹמָא וְכָל לֵילְיָא ׃

9 *Et ait mulier ei, Ecce tu nosti quæ fecit Saul, quomodo disperderit ventriloquos & diuinatores à terra: & quare tu illaquearis animæ meæ vt occidas me?*

10 *Et iurauit ei Saul per Deum, dicens: Viuit Dominus, si obuiabit tibi malum in sermone hoc.*

11 *Et dixit mulier Saul, Quem suscitabo tibi? & dixit, Samuelem suscita mihi.*

12 *Et dixit mulier: Samuelem? & clamauit mulier voce magna, et dixit mulier ad Saulem, Quare imposuisti mihi? & tu es Saul.*

13 *Et dixit ei rex, Ne timeas, quem vidisti dic. & dixit mulier ad Saul, Deos vidi ego ascendentes de terra.*

14 *Et dixit ei, Quid cognouisti? & ait ei, Senem ascendentem amictum pallio. & cognouit Saul quòd Samuel est hic; & inclinauit super faciem in terra, & adorauit eum.*

15 *Et ait Samuel, Quare inquietasti me vt ascenderem ego? & ait Saul, Coarctor nimis; & Philistijm pugnant in me, & Deus recessit à me, & non exaudiuit me adhuc neque in manu prophetarum, neque in insomnijs: & nunc vocaui te vt ostenderes mihi quid faciam.*

16 *Et dixit Samuel, Quare interrogas me, & Dominus recessit à te, & factus est cum proximo tuo?*

17 *Et fecit ei sicut locutus est in manu mea, & scindet Dominus regnum de manu tua, & dabit illud proximo tuo Dauid.*

18 *Quia non obedisti voci Domini, & non implesti iram furoris eius in Amalec: propter verbum hoc fecit tibi Dominus sic die hac.*

19 *Et tradet Dominus Israel tecum in manus Philistijm; & cras tu & filij tui mecum: & castra Israel & te tradet Dominus in manus Philistijm.*

20 *Et festinauit Saul & cecidit à statione sua super terram, & timuit nimis à verbis Samuelis, & non erat in eo amplius robur, quia non comedit panem tota die illa & tota nocte.*

9 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ αὐτῷ, ἰδοὺ σὺ οἶδας ἃ ἐποίησε σαοὺλ,
ὡς ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ
τῆς γῆς· καὶ ἱνατί σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχήν μου θανα-
τῶσαί με;
10 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ σαοὺλ κατὰ τοῦ θεοῦ, λέγων· ζῇ κύ-
ριος, εἰ ἀπαντήσει σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ.
11 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ σαοὺλ, τίνα ἀναγάγω σοι; καὶ
εἶπε, τὸν σαμουὴλ ἀνάγαγέ μοι.
12 καὶ εἶπεν ἡ γυνή, τὸν σαμουήλ; καὶ ἐβόησεν ἡ γυνὴ φω-
νῇ μεγάλῃ· καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαοὺλ, ἱνατί παρελογί-
σω με; καὶ σὺ εἶ σαούλ.
13 καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, μὴ φοβοῦ, τίνα ἑώρα-
κας εἰπέ· καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαοὺλ, θεοὺς εἶδον ἐγὼ
ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς.
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἔγνως; καὶ εἶπεν αὐτῷ, γέροντα
ἀναβαίνοντα ἀναβεβλημένον διπλοΐδα· καὶ ἔγνω σαοὺλ ὅτι
σαμουήλ ἐστιν οὗτος· καὶ ἔκυψεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν
γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
15 καὶ εἶπε σαμουήλ, ἱνατί παρηνώχλησάς μοι τοῦ
ἀναβῆναί με; καὶ εἶπε σαοὺλ, θλίβομαι σφόδρα, καὶ οἱ
ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν ἐμοί, καὶ ὁ θεὸς ἀφέστηκεν ἀπ'
ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου ἔτι οὔτε ἐν χειρὶ τῶν προφη-
τῶν, οὔτε ἐν τοῖς ἐνυπνίοις· καὶ νῦν κέκληκά σε τοῦ γνωρί-
σαι μοι τί ποιήσω.
16 καὶ εἶπε σαμουήλ, ἱνατί ἐπερωτᾷς με, καὶ κύριος ἀ-
φέστηκεν ἀπὸ σοῦ, καὶ γέγονε μετὰ τοῦ πλησίον σου;
17 καὶ ἐποίησεν αὐτῷ καθὼς ἐλάλησεν ἐν χειρί μου· καὶ
διαρρήξει κύριος τὴν βασιλείαν ἐκ χειρός σου, καὶ δώσει
αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ δαυίδ.
18 διότι οὐχ ὑπήκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ οὐκ ἔπλη-
σας θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμαλήκ· διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο
ἐποίησέ σοι κύριος οὕτως τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
19 καὶ παραδώσει κύριος τὸν ἰσραὴλ μετὰ σοῦ εἰς χεῖ-
ρας ἀλλοφύλων, καὶ αὔριον σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετ' ἐμοῦ· καὶ
τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ καὶ σὲ δώσει κύριος εἰς χεῖρας
20 ἀλλοφύλων. καὶ ἔσπευσε σαοὺλ καὶ ἔπεσεν ἀπὸ στά-
σεως αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ τῶν λό-
γων σαμουήλ· καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ ἔτι ἰσχὺς, ὅτι οὐκ ἔφα-
γεν ἄρτον ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Et dixit mulier illi, Tu nosti quod fecit Saul, qui exterminauit pythones & incantatores ex terra; & quare tu concitatus in animam meam ad occidendum me? [10] Et iurauit illi Saul in dicto Domini, dicendo: Permanens ipse Dominus, si contigerit tibi culpa in verbo hoc. [11] Et dixit mulier, Quem ascendere faciam tibi? & dixit, Semuelem ascendere fac mihi. [12] Et vidit mulier Semuelem, & clamauit in voce alta, & dixit mulier ad Saul, dicendo: Quare mentitus es in me, & tu Saul? [13] Et dixit illi rex, Non timebis. nam quid vidisti? & dixit mulier Sauli, Angelum Domini vidi qui ascendit è terra. [14] Et dixit illi, Quis aspectus eius? & dixit, Vir senex ascendens & ille amictus pallio. & cognouit Saul, quòd Semuel ipse, & incuruauit Saul in faciem suam super terram, & adorauit. [15] Et dixit Semuel ad Saul, Ad quid commouisti me, ad ascendere faciendum me? & dixit Saul, Angustia mihi valde; & Pelisthæi ineuntes bellum in me, & dictum Domini proiecit me, & non accepit orationem meam amplius, etiam in manu scribarum, etiam in somnijs; & vocaui te vt doceres me quid faciam. [16] Et dixit Semuel, Et ad quid tu petis à me, & dictum Domini proiecit te: & erit in auxilium viri, cuius tu obtines inimicitias eius. [17] Et faciet Dominus illi iuxta id, quod locutus est in manu mea, & transire faciet Dominus regnum à te, & dabit illud socio tuo Dauid. [18] Sicut non obedisti dicto Domini, & non fecisti fortitudinem indignationis eius in *homines* domus Ghamalek, propterea verbum hoc fecit tibi hodie. [19] Et tradet Dominus etiam Israel tecum in manu Pelisthæorum; & cras tu, & filij tui mecum; & etiam castra Israel tradet Dominus in manu Pelisthæorum. [20] Et festinauit Saul, & cecidit plena statura sua in terram, & timuit valde à verbis Semuel; & etiam virtus non fuit in eo, quia non comederat panem tota die & tota nocte.

21 * וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהַל
מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה שִׁפְחָתְךָ בְּקוֹלֶךָ
וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְּכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר
22 דִּבַּרְתָּ אֵלָי׃ * וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה בְּקוֹל
שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת־לֶחֶם וֶאֱכוֹל וִיהִי בְךָ
כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ בַּדָּרֶךְ׃
23 * וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל וַיִּפְרְצוּ־בוֹ עֲבָדָיו
וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב
אֶל־הַמִּטָּה׃
24 * וְלָאִשָּׁה עֵגֶל־מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבָּחֵהוּ
וַתִּקַּח־קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֵהוּ מַצּוֹת׃
25 * וַתַּגֵּשׁ לִפְנֵי־שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ
וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא׃

כט

1 * וַיִּקְבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה
וְיִשְׂרָאֵל חֹנִים בַּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל׃
2 * וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם־אָכִישׁ׃
3 * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה
וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה דָוִד
עֶבֶד שָׁאוּל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים
אוֹ־זֶה שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם
נָפְלוֹ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
4 * וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שָׂרֵי
פְלִשְׁתִּים הָשֵׁב אֶת־הָאִישׁ וְיָשֹׁב אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר
הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יֵרֵד עִמָּנוּ בַמִּלְחָמָה וְלֹא־יִהְיֶה־
לָּנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו
5 הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם׃ * הֲלוֹא־זֶה דָוִד
אֲשֶׁר יַעֲנוּ־לוֹ בַמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָו
וְדָוִד בְּרִבְבֹתָו׃

21 * Ingreſſa eſt itaq; mulier illa ad Saul:
conturbatus enim erat valdè. Dixitq; ad
eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ,
& poſui animam meam in manu mea, &
audiui ſermones tuos quos locutus es ad
22 me. * Nunc igitur audi & tu vocem an-
cillæ tuæ, & ponam coram te buccellam
panis vt comedens conualeſcas, & poſſis
23 iter agere. * Qui renuit & ait, Non co-
medam: Coëgerunt autem eum ſerui ſui
& mulier; & tandem audita voce eorum,
ſurrexit de terra, & ſedit ſuper lectum.
24 * Mulier autem illa habebat vitulum
paſcualem in domo, & feſtinauit & occi-
dit eum. Tollénſq; farinam miſcuit eam,
& coxit azyma.
25 * Et poſuit ante Saul & ante ſeruos
eius. qui cùm comediſſent, ſurrexerunt
& ambulauerũt per totam noctem illam.

CAP. XXIX.

1 A Congregata ſunt ergo Philiſtijm vni-
uerſa agmina in Aphec. Sed & Iſrael
caſtrametatus eſt ſuper fontẽ qui erat in
2 Iezrael. * Et Satrapæ quidem Philiſtiim
incedebant in cẽturijs & millibus. Dauid
autem & viri eius erant in nouiſſimo ag-
mine cum Achis.
3 * Dixeruntque principes Philiſtijm ad
Achis, Quid ſibi volunt Hebræi iſti? Et
ait Achis ad principes Philiſtijm, Nun-
quid ignoratis Dauid qui fuit ſeruus Saul
regis Iſrael, & eſt apud me multis diebus
& annis? Et non inueni in eo quicquam
ex die qua transfugit ad me vſq; ad diem
4 hanc. * Irati ſunt autem aduerſus eum
principes Philiſtijm, & dixerunt ei, Re-
uertatur vir, & ſedeat in loco ſuo, in quo
B conſtituiſti eum, & nõ deſcendat nobiſcũ
in prœliũ, ne fiat nobis aduerſarius, cùm
prœliari cœperimus: quomodo enim ali-
ter poterit placare dñm ſuũ niſi in capiti-
5 bus noſtris? * Nónne iſte eſt Dauid cui cã-
tabãt in choris, dicẽtes: Percuſſit Saul in
millib⁹ ſuis, & Dauid in decẽ millib⁹ ſuis?

תרגום יונתן

21 ואתת אתתא לות שאול וחזת ארי אתבהיל לחדא ואמרת ליה הא קבילת אמתך מנך ומסרית נפשי כעל גב לאתקטלא ושמעית ית פתגמך דמלילת עמי׃
22 וכען קביל כען אף את למימר אמתך ואשוי קדמך פתא דלחמא ואכל ויהא בך חילא ארי תיזיל באורחא׃
23 וסריב ואמר לא איכול ואתקיפו ביה עבדוהי ואף אתתא וקביל למימרהון וקם מארעא ויתיב על ערסא׃
24 ולאתתא עיגל פטים בביתא ואוחיארת ונכסתיה ונסיבת קמחא ולשת ואפתיה פטיר׃
25 וקריבת קדם שאול וקדם עבדוהי ואכלו וקמו ואזלו בליליא ההוא׃

כט

1 וכנשו פלשתאי ית כל משריתהון לאפק וישראל שרן בעין די ביזרעאל׃ 2 וטורני פלשתאי עברין למאון ולאלפין ודוד וגברוהי עברין בבתריתא עם אכיש׃ 3 ואמרו רברבי פלשתאי מה יהודאי האילין ואמר אכיש לרברבי פלשתאי הלא דין דוד עבדא דשאול מלכא דישראל דהוה עמי דנן יומין או דנן שנין ולא אשכחית ביה מדעם ביש מיומא דאתפרש לותי עד יומא הדין׃
4 ורגיזו עלוהי רברבי פלשתאי ואמרו ליה רברבי פלשתאי התיב ית גברא ויתוב לאתריה דמניתיה תמן ולא יחות עמנא בקרבא ולא יהא לנא לסטן בקרבא ובמה יתרעי דין לות ריבוניה הלא ברישי גבריא האינון׃ 5 הלא דין דוד דמשמעין ליה בחינגיא למימר קטל שאול באלפין ודוד בריבון׃

* Et ingressa est mulier ad Saul, & vidit 21
quòd turbatus erat Saul valde; & dixit ad
eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & po-
sui animam meam in manu mea, & audiui ser
mones tuos quos locutus es mihi.
* Et nunc audi & vocem ancillæ tuæ, & 22
ponam coram te buccellam panis, & comede;
& erit in te robur quia vadis in via.
* Et renuit et non voluit comedere, & coë- 23
gerunt eum serui eius & mulier, & audiuit
vocem eorum, & surrexit de terra & sedit
super sellam.
* At mulieri erat vitulus lactans in domo, 24
& festinauit & immolauit eum, & accepit
farinas, & miscuit, & coxit azyma.
* Et attulit coram Saul & coram seruis 25
eius, & comederunt; & surgentes abierunt
nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregant Philistijm vniuersa agmina 1
eorum in Aphec; & Israel castrametatus
est in Nain quæ erat in Izrael.
* Et satrapæ Philistijm incedebant in cen- 2
turijs & millibus: & Dauid & viri eius in-
cedebant in nouissimis cum Acchis.
* Et dixerunt satrapæ Philistijm, Quinam 3
incedunt isti? & dixit Acchis ad satrapas Phi-
listinorum, Nonne iste est Dauid seruus Saul
regis Israel? qui factus est mecum iam secun-
dus annus hodie, & non inueni in eo quicquam
à qua die venit ad me vsque ad diem hanc.
* Et irati sunt aduersus eum satrapæ Phi- 4
listijm, & dicunt ei, Auerte virum, & reuer-
tatur in locum suum, vbi constituisti eum ibi,
& non veniat nobiscum in prœlium, & non
fiat insidiator castris. & in quo conciliabitur
iste domino suo nisi in capitibus virorum il-
lorum?
* Nonne iste est Dauid cui cantabant cho- 5
ros ducentes, dicentes, Percussit Saul in milli-
bus suis, & Dauid in decem millibus suis?

21 * καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς σαοὺλ, καὶ εἶδεν ὅτι ἐσπούδασεν σαοὺλ σφόδρα· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἰδοὺ ἤκουσεν ἡ δούλη σου τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν μου ἐν τῇ χειρί μου, καὶ ἤκουσα τοὺς λόγους σου οὓς ἐλάλησάς μοι.

22 * καὶ νῦν ἄκουσον καὶ τῆς φωνῆς τῆς δούλης σου, καὶ παραθήσω ἐνώπιόν σου ψωμὸν ἄρτου καὶ φάγε, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχὺς ὅτι πορεύῃ ἐν ὁδῷ.

23 * καὶ ἠπείθησε καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν· καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ γυνή, καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν δίφρον.

24 * τῇ δὲ γυναικὶ ἦν μοσχάριον γαλαθηνὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἔσπευσε καὶ ἔθυσεν αὐτό· καὶ ἔλαβεν ἄλευρα, καὶ ἐφύρασε καὶ ἔπεψεν ἄζυμα.

25 * καὶ προσήνεγκεν ἐνώπιον σαοὺλ καὶ ἐνώπιον τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον· καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον τὴν νύκτα ἐκείνην.

κθ'.

1 * Καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς ἀφέκ· καὶ ἰσραὴλ παρενέβαλεν ἐν ναὶν τῇ ἐν ἰεζραήλ.

2 * καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων παρεπορεύοντο εἰς ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπορεύοντο ἐπ' ἐσχάτων μετὰ ἀγχίς.

3 * καὶ εἶπον οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων, τίνες οἱ παραπορευόμενοι οὗτοι; καὶ εἶπεν ἀγχὶς πρὸς τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων, οὐχ οὗτός ἐστι δαυὶδ ὁ δοῦλος σαοὺλ τοῦ βασιλέως ἰσραήλ; ὃς γέγονε μετ' ἐμοῦ ἤδη δεύτερον ἔτος σήμερον· καὶ οὐχ εὕρηκα ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε πρὸς μὲ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

4 * καὶ ἐθυμώθησαν ἐπ' αὐτῷ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀπόστρεψον τὸν ἄνδρα, καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, οὗ κατέστησας αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ μὴ ἐρχέσθω μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μὴ γινέσθω ἐπίβουλος τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἐν τίνι διαλλαγήσεται οὗτος τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ἢ οὐχὶ ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων;

5 * οὐχ οὗτός ἐστι δαυὶδ ᾧ ἐξῆρχον αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι· ἐπάταξε σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et venit mulier ad Saul, & vidit quòd conturbatus esset valde, & dixit illi, Ecce obediuit ancilla tua tibi; & tradidi animam meam propè vt occideretur, & audiui verbum tuum quod locutus es mecum.
22 Et nunc, accipe nunc etiam tu verbum ancillæ tuæ, & ponam ante te buccellam panis, & comede, & erit in te virtus vt eas in via.
23 Et renuit, & dixit, Non comedam: & inualuerunt in eum serui eius, & etiam mulier, & acquieuit ad dicta illorum, & surrexit à terra, & sedit super lectum.
24 Et mulieri vitulus saginatus in domo sua, & festinauit & mactauit eum & accepit farinam & miscuit, & coxit eam azymum.
25 Et attulit ante Saul & ante seruos eius, & comederunt, & surrexerunt, & abierunt in nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregauerunt Pelisthæi omnia castra sua ad Aphek, & Israel posuerunt *castra* in fonte qui in Izraghel.
2 Et tyranni Pelisthæorũ transeuntes per centena & per millena; & Dauid & viri eius transeuntes in posteriori cum Akis.
3 Et dixerunt magnates Pelisthæorum, Quid Iehudæi isti? & dixit Akis ad magnates Pelisthæorum, Nónne hic Dauid seruus Saul regis Israel, qui fuit mecum his diebus, aut his annis, & non inueni in eo quicquam mali à die quo separatus est ad me vsque ad diem hunc?
4 Et indignati sunt super eum magnates Pelisthæorum, & dixerunt illi magnates Pelisthæorum, Redire fac virum, & redibit ad locum suum cui præfecisti eum ibi, & non descendet nobiscum in bello, & non erit nobis in Zzatan in bello: & in quo reconciliabitur hic domino suo, nónne in capitibus virorum horum?
5 Nónne hic Dauid, cui audire faciebant in canticis, dicendo: Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?

6 * וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־יְהוָה כִּי־
יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה
כִּי לֹא־מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם בֹּאֲךָ אֵלַי עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסְּרָנִים לֹא־טוֹב אָתָּה׃
7 * וְעַתָּה שׁוּב וְלֵךְ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע
בְּעֵינֵי סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־
מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר הָיִיתִי לְפָנֶיךָ עַד
הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאֹיְבֵי
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
9 * וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב
אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים
אָמְרוּ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה׃
10 * וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר־
בָּאוּ אִתָּךְ וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר וְאוֹר לָכֶם וָלֵכוּ׃
11 * וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר לָשׁוּב
אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל׃

ל

1 * וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וַעֲמָלֵקִי פָשְׁטוּ אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צִקְלַג וַיַּכּוּ אֶת־
צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ׃
2 * וַיִּשְׁבּוּ אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
לֹא הֵמִיתוּ אִישׁ וַיִּנְהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם׃
3 * וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה
בָּאֵשׁ וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם נִשְׁבּוּ׃
4 * וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
עַד אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת׃
5 * וּשְׁתֵּי נְשֵׁי־דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית
וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃

6 * Vocauit ergo Achis Dauid, & ait ei,
Viuit Dñs quia rectus es & bonus in cõ-
ſpectu meo, & exitus tuus & introitus
C tuus mecũ eſt in caſtris. Et nõ inueni in te
quicquam mali ex die qua veniſti ad me
vſq; in diem hanc, ſed ſatrapis nõ places.
7 * Reuertere ergo & vade in pace, & non
offendas oculos ſatraparum Philiſtiim.
8 * Dixítq; Dauid ad Achis, Quid enim
feci, & quid inueniſti in me ſeruo tuo à
die qua fui in conſpectu tuo vſq; in diem
hanc, vt non veniam & pugnem contra
9 inimicos dñi mei regis? * Reſpondens
autem Achis, locutus eſt ad Dauid: Scio
D quia bonus es tu in oculis meis ſicut an-
gelus Dei; ſed principes Philiſtinorũ di-
xerunt, Non aſcendat nobiſcum in prœ-
10 lium. * Igitur conſurge manè, tu & ſerui
domini tui qui venerũt tecum; & cùm de
nocte ſurrexeritis & cœperit diluceſcere,
pergite.
11 * Surrexit itaque de nocte Dauid, ipſe
& viri eius, vt proficiſcerentur manè, &
reuerterentur ad terram Philiſtijm: Phi-
liſtijm autem aſcenderunt in Iezrael.

CAP. XXX.

1 CVmque veniſſent Dauid & viri eius in
A Sicelech die tertia, Amalechitę impe-
tum fecerãt ex parte auſtrali in Sicelech,
& percuſſerant Sicelech & ſuccenderant
2 eam igni. * Et captiuas duxerãt mulieres
ex ea à minimo vſque ad magnum; & non
interfecerant quenquam, ſed ſecum du-
xerant, & pergebant itinere ſuo.
3 * Cùm ergo veniſſet Dauid & viri eius
ad ciuitatẽ, & inueniſſent eam ſuccenſam
igni, & vxores ſuas, & filios ſuos, & filias
ductas eſſe captiuas;
4 * Leuauerunt Dauid & populus, qui
erat cum eo, voces ſuas, & planxerũt, do-
nec deficerent in eis lachrymæ.
5 * Siquidẽ & duæ vxores Dauid capti-
uæ ductæ fuerant, Achinoem Iezraelites,
B & Abigail vxor Nabal Carmeli.

תרגום יונתן

6 וּקְרָא אָכִישׁ לְדָוִד וַאֲמַר לֵיהּ קַיָּם הוּא יְיָ אֲרֵי כָּשַׁר אַתְּ וְטָב בְּעֵינַי מַפְּקָךְ וּמֵעָלָךְ עִמִּי בְּמַשְׁרִיתָא אֲרֵי לָא אַשְׁכְּחֵית בָּךְ מִדַּעַם בִּישׁ מִיּוֹמָא דַּאֲתֵיתָא לְוָתִי עַד יוֹמָא הָדֵין וּבְעֵינֵי טוּרְנַיָּא לָא תַקִּין אַתְּ׃
7 וּכְעַן תּוּב וְאֵיזֵיל לִשְׁלָם וְלָא תַעְבֵּיד בִּישׁ בְּעֵינֵי טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי׃
8 וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ אֲרֵי מָה עֲבָדִית וּמָה אַשְׁכַּחְתָּ בְּעַבְדָּךְ מִיּוֹמָא דַהֲוֵיתִי מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי לָא אֵיהָךְ וְאַגִּיחַ קְרָבָא בְּסַנְאֵי רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
9 וַאֲתִיב אָכִישׁ וַאֲמַר לְדָוִד יָדַעְנָא אֲרֵי תַקִּין אַתְּ בְּעֵינַי כְּמַלְאֲכָא דַייָ בְּרַם רַבְרְבֵי פְלִשְׁתָּאֵי אֲמַרוּ לָא יִסַּק עִמָּנָא לִקְרָבָא׃
10 וּכְעַן אַקְדֵּים בְּצַפְרָא וְעַבְדֵי רִבּוֹנָךְ דַּאֲתוֹ עִמָּךְ וְתִקַדְּמוּן בְּצַפְרָא וְיִנְהַר לְכוֹן וְתִהָכוּן׃
11 וְאַקְדֵּים דָּוִד הוּא וְגֻבְרוֹהִי לְמֵיזַל בְּצַפְרָא לְמֵתַב לְאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וּפְלִשְׁתָּאֵי סְלִיקוּ לְיִזְרְעֶאל׃

ל

1 וַהֲוָה כַּד אֲתָא דָוִד וְגֻבְרוֹהִי לְצִקְלַג בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וַעֲמַלְקָאֵי אִתְנְגִידוּ עַל דָּרוֹמָא וְעַל צִקְלַג וּמְחוֹ יַת צִקְלַג וְאוֹקִידוּ יָתַהּ בְּנוּרָא׃
2 וּשְׁבוֹ יַת נְשַׁיָּא דְּבַהּ מִזְּעֵירָא וְעַד רַבָּא וְלָא קְטַלוּ אֱנָשׁ וּדְבַרוּ וַאֲזַלוּ לְאָרְחַתְהוֹן׃
3 וַאֲתָא דָוִד וְגֻבְרוֹהִי לְקַרְתָּא וְהָא קַלְיָא בְּנוּרָא וּנְשֵׁיהוֹן וּבְנֵיהוֹן וּבְנָתְהוֹן אִשְׁתְּבִיאוּ׃ 4 וַאֲרֵים דָּוִד וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ יַת קָלְהוֹן וּבְכוֹ עַד דְּלָא הֲוָת בְּהוֹן חֵילָא לְמִבְכֵּי׃
5 וְתַרְתֵּין נְשֵׁי דָוִד אִשְׁתְּבִיאָה אֲחִינֹעַם דְּמִיִּזְרְעֶאל וַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל דְּמִכַּרְמְלָא׃

Et vocauit Acchis Dauid, & dixit ei: Vi- 6
uit dominus, quia rectus tu & bonus in oculis
meis; & exitus tuus & introitus tuus mecū
in castris, quia non inueni contra te malum, à
qua die venisti ad me vsque in diem hanc, &
in oculis satraparum non bonus tu.
Et nunc reuertere & vade in pace, & nō 7
facias malum in oculis satraparum Philistijm.
Et dixit Dauid ad Acchis, Quid feci tibi, 8
vel quid inuenisti in seruo tuo à qua die fuimus
coram te, & vsque in diem hunc, quoniam non
venerim ad debellandum inimicos domini mei
regis?
Et respondit Acchis, & dixit ad Dauid, 9
Scio quòd bonus tu in oculis meis sicut angelus
Dei, sed principes militiæ Philistinorū dicunt:
Non veniet nobiscum in prælium.
Et nunc consurge manè tu, & serui domi- 10
ni tui qui venerunt tecum, & vadite in locum
vbi constitui vos ibi: & surgite in via, &
dilucescat vobis & pergite.
Et surrexit Dauid ipse, & viri eius vt 11
proficiscerentur manè, & custodirent terram
Philistijm: & Philistijm ascenderunt in Jz-
rael ad pugnandum.

CAP. XXX.

ET factum est cùm venissent Dauid & viri 1
eius in Sicelag die tertia, & Amalec impe-
tum fecit in austrum & in Sicelag; & percus-
serant Sicelag & succenderant eam in igne.
Et mulieres & omnes qui in ea, à paruo 2
vsque ad magnum non interfecerant virum
neque mulierem, sed captiuauerunt, & abie-
runt in viam suam.
Et venit Dauid & viri eius ad ciuita- 3
tem, & ecce succensa est in igne; at mulieres
eorum, & filiæ eorum, & filij eorum captiui
ducti sunt.
Et leuauit Dauid & viri eius vocē suam, 4
& planxerunt, donec non erat robur in eis vt
flerent amplius.
Et ambæ vxores Dauid captiuæ ductæ fue- 5
rant Achinaam Jzraelites, & Abygail vxor
Nabal Carmeli.

6 καὶ ἐκάλεσεν ἀγχὶς τὸν δαυὶδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ζῇ κύ-
ριος ὅτι εὐθὺς σὺ καὶ ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μου; καὶ ἡ
ἔξοδός σου καὶ ἡ εἴσοδός σου μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρεμβολῇ;
ὅτι οὐχ εὗρον κατὰ σοῦ κακίαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἥκεις πρός
με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σα-
τραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σύ.
7 καὶ νῦν ἀνάστρεφε καὶ πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ οὐ μὴ ποιήσῃς
κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων.
8 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀγχίς, τί ἐποίησά σοι ἢ τί εὗ-
ρες ἐν τῷ δούλῳ σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤμην ἐνώπιόν σου καὶ
ἕως ἡμέρας ταύτης, ὅτι οὐ μὴ ἔλθω πολεμῆσαι τοὺς
9 ἐχθροὺς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως; καὶ ἀπεκρίθη ἀγ-
χὶς καὶ εἶπε πρὸς δαυίδ, οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλ-
μοῖς μου καθὼς ἄγγελος θεοῦ, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τῶν
ἀλλοφύλων, λέγουσιν· οὐχ ἥξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον.
10 καὶ νῦν ὄρθρισον τὸ πρωῒ σὺ καὶ οἱ παῖδες τοῦ κυρίου σου
οἱ ἥκοντες μετὰ σοῦ, καὶ πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον οὗ κατέστησα
ὑμᾶς ἐκεῖ· καὶ ὀρθρίσατε ἐν τῇ ὁδῷ καὶ φωτισάτω ὑμῖν
καὶ πορεύθητε.
11 καὶ ὤρθρισε δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ ἀπελ-
θεῖν τὸ πρωῒ, καὶ φυλάσσειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων· καὶ οἱ
ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν ἐπὶ ἰσραὴλ πολεμεῖν.

λ'.

1 Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ παραγενέσθαι δαυὶδ καὶ τοὺς ἄν-
δρας αὐτοῦ εἰς σικελὰγ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀμαλὴκ
ἐπέθετο ἐπὶ τὸν νότον καὶ ἐπὶ σικελάγ· καὶ ἐπάταξαν τὴν
σικελὰγ, καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὴν ἐν πυρί.
2 καὶ τὰς γυναῖκας καὶ πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ ἀπὸ μι-
κροῦ ἕως μεγάλου οὐκ ἐθανάτωσαν ἄνδρα οὐδὲ γυναῖκα,
ἀλλ' ᾐχμαλώτευσαν, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν·
3 καὶ ἦλθεν δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, καὶ
ἰδοὺ ἐνεπύριστο ἐν πυρί· αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν καὶ αἱ θυγα-
τέρες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν αἰχμαλωτευόμενοι.
4 καὶ ἐπῆρε δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν
αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν, ἕως ὅτου οὐκ ἦν ἰσχὺς ἐν αὐτοῖς τοῦ
κλαίειν ἔτι.
5 καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες δαυὶδ ᾐχμαλωτεύθη-
σαν ἀχινάαμ ἡ ἰσραηλίτις καὶ ἀβιγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ
τοῦ καρμηλίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et vocauit Akis Dauidē, & dixit illi, Permanens ipse Dominus quòd rectus tu, & bonus in oculis meis: exitus tuus & introitus tuus mecum in castris, quia non inueni in te quicquam mali, ex die quo venisti ad me vsque ad diem hanc, & in oculis tyrannorum non gratus es. 7 Et nunc redi & ito in pace, & non facies malum in oculis tyrannorum Pelisthæorum.
8 Et dixit Dauid ad Akis, Nam quid feci aut quid inuenisti in seruo tuo à die quo fui ministrans ante te vsque ad diem hanc? quòd non ibo & inibo bellum in osores domini mei regis? 9 Et respondit Akis & dixit Dauidi, Cognoui quòd gratus tu in oculis meis vt angelus Domini: verùm magnates Pelisthæorum dixerunt, Non ascendet nobiscum ad bellum.
10 Et nunc anticipa in aurora & serui domini tui, qui venerunt tecum, & anticipabitis in aurora, & illucescet vobis & ibitis.
11 Et anticipauit Dauid ipse & viri eius ad eundum in aurora, ad redeundum in terram Pelisthæorum: & Pelisthæi ascenderunt ad Izraghel.

CAP. XXX.

ET fuit quando venit Dauid & viri eius ad Zziklag in die tertia, & Ghamalekæi extracti sunt super Meridiem, & super Sziklag, & percusserunt Sziklag, & incenderunt illam in igne. 2 Et captiuauerunt mulieres quæ in ea, à paruula & vsque ad magnam: & non occiderunt hominem, & duxerunt & abierunt ad viam suam. 3 Et venit Dauid & viri eius ad vrbem; & ecce combusta in igni, & vxores eorum, & filij eorum, & filiæ eorum captiuati sunt. 4 Et leuauit Dauid & omnis populus qui cum illo, vocem suam, & plorauerunt vsquequo non fuit in eis virtus ad plorandum. 5 Et duæ vxores Dauid captiuatæ sunt, Ahhinogham quæ ex Iizraghel, & Abigail vxor Nabal qui ex Carmela.

6 * וַתֵּצֶר לְדָוִד מְאֹד כִּי־אָמְרוּ הָעָם לְסָקְלוֹ כִּי־
מָרָה נֶפֶשׁ כָּל־הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָו וְעַל־בְּנֹתָיו
וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד בַּיהוָה אֱלֹהָיו׃
7 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ
הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפֹד וַיַּגֵּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־הָאֵפֹד
אֶל־דָּוִד׃
8 * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר אֶרְדֹּף אַחֲרֵי
הַגְּדוּד־הַזֶּה הַאַשִּׂגֶנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רְדֹף כִּי־הַשֵּׂג
תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל׃
9 * וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ
וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ׃
10 * וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ
מָאתַיִם אִישׁ אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעֲבֹר אֶת־נַחַל הַבְּשׂוֹר׃
11 * וַיִּמְצְאוּ אִישׁ־מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל־
דָּוִד וַיִּתְּנוּ־לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם׃
12 * וַיִּתְּנוּ־לוֹ פֶלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל
וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא־אָכַל לֶחֶם וְלֹא־שָׁתָה מַיִם
שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃
13 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד לְמִי־אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה
וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי
אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה׃
14 * אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ נֶגֶב הַכְּרֵתִי וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה
וְעַל־נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת־צִקְלַג שָׂרַפְנוּ בָאֵשׁ׃
15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה
וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים אִם־תְּמִיתֵנִי וְאִם־
תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד־אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה׃
16 * וַיֹּרִדֵהוּ וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־
הָאָרֶץ אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים בְּכֹל הַשָּׁלָל
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ
יְהוּדָה׃

6 * Et contriſtatus eſt Dauid valde. Vole
B bat enim eũ populus lapidare, quia ama-
ra erat anima vniuſcuiuſq; viri ſuper filiis
ſuis & filiabus. Confortatus eſt autẽ Da-
7 uid in Dño Deo ſuo. * Et ait ad Abiathar
ſacerdotẽ filium Achimelech: Applica ad
me Ephod. Et applicuit Abiathar Ephod
8 ad Dauid. * Et conſuluit Dauid Domi-
num, dicens: Perſequar latrũculos hos &
cõprehendam eos, an non? Dixítq; ei Do
minus, Perſequere, abſq; dubio enim cõ-
prehendes eos, & excuties prædam.
9 * Abijt ergo Dauid ipſe & ſexcenti viri
C qui erant cũ eo, & venerũt vſq; ad torren
tem Beſor, & laſſi quidam ſubſtiterunt.
10 * Perſecutus eſt autẽ Dauid ipſe & qua-
dringenti viri cum eo. Subſtiterant enim
ducẽti, qui laſsi tranſire nõ poterant tor-
11 rentẽ Beſor. * Et inuenerunt virum Ægy-
ptiũ in agro, & adduxerunt eũ ad Dauid.
dederúntq; ei panem vt comederet & bi-
12 beret aquã: * Sed & fragmen maſſæ cari-
carum, & duas ligaturas vuæ paſſæ. Qui
cùm comediſſet, reuerſus eſt ſpiritus eius,
& refocillatus eſt. non enim comederat
panem, neq; biberat aquam tribus diebus
13 & tribus noctibus. * Dixit itaq; ei Dauid,
Cuius es tu, vel vnde? Qui ait, Puer Ægy
D ptius ego ſum, ſeruus viri Amalechitæ.
Dereliquit autẽ me dominus meus, quia
14 ægrotare cœpi nudiustertius. * Siquidem
nos erupimus ad auſtralem plagam Cere-
thi & contra Iudam, & ad Meridiem Ca-
15 leb, & Sicelech ſuccendimus igni. * Di-
xítq; ei Dauid, Potes me ducere ad iſtum
cuneum? Qui ait, Iura mihi per Deum,
quòd nõ occidas me & non tradas me in
manus domini mei, & ego ducam te ad
16 cuneum iſtum. * Qui cùm dixiſſet
eum, Ecce illi diſcumbebant ſuper faciem
vniuerſæ terræ, comedentes & bibentes,
& quaſi feſtum celebrantes diem pro cun
cta præda & ſpoliis, quæ ceperant de terra
Philiſtijm & de terra Iuda.

תרגום יונתן

6 וְעָקַת לְדָוִד לַחֲדָא אֲרֵי אֲמַרוּ עַמָּא לְמִרְגְּמֵיהּ אֲרֵי מָרַת נַפְשָׁא דְכָל עַמָּא גְּבַר עַל בְּנוֹהִי וְעַל בְּנָתֵיהּ וְאִתְּקַף דָּוִד בְּמֵימְרָא דַייָ אֱלָהֵיהּ׃
7 וַאֲמַר דָּוִד לְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא בַּר אֲחִימֶלֶךְ קָרֵיב כְּעַן לִי אֵפוֹדָא וְקָרֵיב אֶבְיָתָר יָת אֵפוֹדָא לְוָת דָּוִד׃
8 וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַייָ לְמֵימַר אֶרְדּוֹף בָּתַר מַשִׁרְיָתָא הָדָא וְאַדְבְּקִינַהּ וַאֲמַר לֵיהּ רְדוֹף אֲרֵי אַדְבָּקָא תַדְבֵּיק וְשֵׁיזָבָא תְשֵׁיזֵיב׃
9 וַאֲזַל דָּוִד הוּא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דְעִמֵּיהּ וַאֲתוֹ עַד נַחֲלָא דִבְסוֹר וּמִקְּצָתְהוֹן אִשְׁתְּאָרוּ׃
10 וּרְדַף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא וְאִשְׁתְּאָרוּ מָאתַן גַּבְרָא דְאִתְמְנַעוּ מִלְּמֶעְבַּר יָת נַחְלָא דִבְסוֹר׃
11 וְאַשְׁכַּחוּ גַּבְרָא מִצְרָאָה בְּחַקְלָא וְאַיְתִיאוּ יָתֵיהּ לְדָוִד וִיהַבוּ לֵיהּ לַחְמָא וַאֲכַל וְאַשְׁקִיוּהִי מַיָּא׃
12 וִיהַבוּ לֵיהּ פִּלַּח דְּבֵילְתָא וְתַרְתֵּין אִיתְכְּלִין דְּעִינְבִין יְבִישִׁין וַאֲכַל וְתָבַת רוּחֵיהּ לֵיהּ אֲרֵי לָא אֲכַל לַחְמָא וְלָא שְׁתֵי מַיָּא תְּלָתָא יוֹמִין וּתְלָתָא לֵילָוָן׃
13 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד דְּמַן אַתְּ וְאֵי מְדֵין אַתְּ וַאֲמַר עוּלֵימָא מִצְרָאָה אֲנָא עַבְדָּא דְגַבְרָא עֲמַלְקָאָה וְשַׁבְקַנִי רִבּוֹנִי אֲרֵי אִתְמְרַעִית יוֹמָא דֵין תְּלָתָא יוֹמִין׃
14 אֲנַחְנָא אִתְנְגֵידְנָא עַל דָּרוֹם כְּרֵיתִי וְעַל דִּי לִיהוּדָה וְעַל דָּרוֹם כָּלֵב וְיָת צִקְלַג אוֹקֵידְנָא בְנוּרָא׃
15 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד הֲתַחְתִּינַנִי לְמַשִׁרְיְתָא הָדָא וַאֲמַר קַיֵּים לִי בְּמֵימְרָא דַייָ דְּלָא תִקְטְלִינַנִי וְלָא תִמְסְרִינַנִי בִּידָא דְרִבּוֹנִי וְאַחְתִּינָךְ לְמַשִׁרְיְתָא הָדָא׃
16 וְאַחְתֵּיהּ וְהָא רְטִישִׁין עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא אָכְלִין וְשָׁתַן וְחָגְגִין בְּכָל עֲדָאָה סַגִּיאָה דִּשְׁבוֹ מֵאֲרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵאֲרַע דְּבֵית יְהוּדָה׃

*Et contristatus est David valde, quoniam 6
dixit populus lapidare eum, quia amara anima
totius populi vnicuiusq; super filijs suis, & su-
per filiabus suis; & confortatus est David in
Domino Deo suo. *Et dixit David ad Abia- 7
thar sacerdotē, filiū Achimelech, Applica Ephud.
& applicuit Abiathar Ephud ad David.
*Et consuluit David per Dominum, dicens: 8
Si persequar post exercitum hunc, & si com-
prehendam eos? & dixit ei Dominus, Perse-
quere, quoniam comprehendens comprehendes
eos, & recuperans recuperabis.
*Et abijt David ipse & sexcenti viri qui 9
cum eo, & veniunt vsque in torrentem Bosor,
& dimittit ibi ducentos viros.
*Et persecutus est in quadringentis viris: 10
substiterunt autem ducenti viri, qui sederunt
trans torrentem Bosor.
*Et inueniunt virum Ægyptium in agro, 11
& capiunt eum, & ducunt ad David eum.
*Et dederunt ei panē & comedit, & aqua 12
potauerunt eum, & dederunt ei fragmentum
massæ caricarum, & duas vuas passas & co-
medit; & reuersus est Spiritus eius in eo, quia
non comederat panem, & non biberat aquam
tribus diebus & tribus noctibus.
*Et dixit ei David, Vnde es & cuius es tu? 13
& dixit puer Ægyptius, Seruus sum ego viri
Amalecitæ, & dereliquit me dominus meus,
quoniam ægrotaui ego nudiustertius.
*Nos autem irruimus in austrum Chorethi, 14
& contra Judææ partes, & contra austrum
Chileb; & Sicelag succendimus in igne.
*Et dixit ad eum David, Si deduces me ad 15
exercitum hunc? & dixit, Jura iam mihi per
Deum quòd non occidas me, & non tradas me
in manus domini mei, & ducam te ad exerci-
tum hunc.
*Et iurauit ei, & duxit eum; & ecce ipsi 16
diffusi super faciem vniuersæ terræ, comeden-
tes & bibentes, & festum celebrantes super
omnibus spolijs magnis, quæ ceperunt de terra
Philistijm, & de terra Juda: & venit contra
eos David.

6 *καὶ ἐθλίβη δαυὶδ σφόδρα, ὅτι εἶπεν ὁ λαὸς λιθοβο-
λῆσαι αὐτὸν, διότι κατώδυνος ψυχὴ παντὸς τοῦ λαοῦ ἑκά-
στου ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ· καὶ
ἐκραταιώθη δαυὶδ ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ.
7 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα υἱὸν ἀχιμέ-
λεχ, προσάγαγε τὸ ἐφούδ· καὶ προσήγαγεν ἀβιάθαρ τὸ
8 ἐφοὺδ πρὸς δαυίδ. *καὶ ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου,
λέγων, εἰ καταδιώξω ὀπίσω τοῦ στρατεύματος τούτου, καὶ
εἰ καταλήψομαι αὐτούς; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, κατα-
δίωκε, ὅτι καταλαμβάνων καταλήψῃ αὐτούς, καὶ ἐξαι-
ρούμενος ἐξαρῇ.
9 *καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχονται ἕως τοῦ χειμάρρου τοῦ βοσόρ· καὶ
καταλείπει ἐκεῖ διακοσίους ἄνδρας.
10 *καὶ κατεδίωξεν ἐν τετρακοσίοις ἀνδράσι· ὑπέστησαν
δὲ οἱ διακόσιοι ἄνδρες, οἵτινες ἐκάθησαν πέραν τοῦ χει-
11 μάρρου τοῦ βοσόρ. *καὶ εὑρίσκουσιν ἄνδρα αἰγύπτιον ἐν
ἀγρῷ, καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν, καὶ ἄγουσιν πρὸς δαυὶδ αὐτόν.
12 *καὶ διδόασιν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ ἐπότι-
σαν αὐτόν· καὶ ἔδωκαν αὐτῷ κλάσμα παλάθης καὶ δύο στα-
φίδας καὶ ἔφαγεν, καὶ κατέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ,
διότι οὐ βεβρώκει ἄρτον καὶ οὐ πεπώκει ὕδωρ τρισὶν ἡμέ-
ραις καὶ τρισὶ νυξίν.
13 *καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, πόθεν εἶ καὶ τίνος εἶ σύ; καὶ εἶ-
πεν τὸ παιδάριον τὸ αἰγύπτιον, δοῦλός εἰμι ἐγὼ ἀνδρὸς ἀ-
μαληκίτου, καὶ ἐγκατέλειπέ με ὁ κύριός μου, ὅτι ἠνω-
χλήθην ἐγὼ σήμερον τριταῖος.
14 *ἡμεῖς δὲ ἐπεθέμεθα ἐπὶ νότου τοῦ χορεθί, καὶ ἐπὶ
τὰ τῆς ἰουδαίας μέρη, καὶ ἐπὶ νότον τοῦ χελέβ, καὶ τὴν σικε-
λὰγ ἐνεπρήσαμεν ἐν πυρί.
15 *καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν δαυίδ, εἰ κατάξεις με ἐπὶ τὸ
στράτευμα τοῦτο; καὶ εἶπεν, ὄμοσον δή μοι κατὰ τοῦ θεοῦ μὴ
θανατῶσαί με, καὶ μὴ παραδοῦναί με εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου
μου, καὶ κατάξω σε ἐπὶ τὸ σύστρεμμα τοῦτο.
16 *καὶ ὤμοσεν αὐτῷ, καὶ κατήγαγεν αὐτόν· καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ
διακεχυμένοι ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς ἐσθίοντες καὶ
πίνοντες καὶ ἑορτάζοντες ἐπὶ πᾶσι τοῖς σκύλοις τοῖς μεγά-
λοις οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐκ γῆς ἰούδα· καὶ
ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς δαυίδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et angustia fuit Dauidi valde, quia dixerunt populus ad lapidandum eum, quia amara fuit anima omnis populi viri super
filium suum, & super filiam suam, & confortatus est Dauid in dicto Domini Dei sui. [7] Et dixit Dauid ad Abiathar
sacerdotem filium Ahhimelech, Affer nunc mihi Ephoda. & attulit Abiathar Ephoda ad Dauid. [8] Et rogauit Dauid in dicto
Domini, dicendo: Sequar post exercitum, & comprehendam illum? & dixit illi, Sequere, quia comprehendendo comprehendes, & libe-
rando liberabis. [9] Et iuit Dauid ipse & sexcenti viri qui cum eo, & venerunt vsque ad fluuium Bezzor: & pars eorum relicti
sunt. [10] Et secutus est Dauid ipse & quadringenti viri, & relicti sunt ducenti viri, qui prohibiti sunt à transeundo fluuium
Bezzor. [11] Et inuenerunt virum Miszræum in agro, & venire fecerunt illum ad Dauid, & dederunt illi panem, & comedit,
& potauerunt illum aqua. [12] Et dederunt illi pondus caricarum, & duos botros vuarum siccarum, & comedit, & redijt spi-
ritus eius illi, quia non comederat panem & non biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus. [13] Et dixit illi Dauid,
Cuius tu, & vnde tu? Et dixit adolescens, Miszræus ego, seruus viri Ghamalekæi, & reliquit me dominus meus, quia infirmatus fui ho-
die his tribus diebus. [14] Nos extracti sumus super Meridiem Cherith, & super quæ Iehudæ, & super Meridiem
Chaleb; & Sziklag incendimus in igne. [15] Et dixit illi Dauid, Num duces me ad exercitum istum? & dixit, Firma
mihi in dicto Domini, quòd non occides me, & non trades me in manu domini mei, & deducam te ad exercitum hunc.
[16] Et deduxit eum, & ecce extensi erant super faciem omnis terræ, comedentes & bibentes, & tripudiantes in omni præda magna
quam captiuauerant de terra Pelisthæorum, & de terra domus Iehudah.

17 * וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד־הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם וְלֹא־
נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־נַעַר
אֲשֶׁר־רָכְבוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ׃
18 * וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק וְאֶת־
שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד׃
19 * וְלֹא נֶעְדַּר־לָהֶם מִן־הַקָּטֹן וְעַד־הַגָּדוֹל וְעַד־
בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם
הַכֹּל הֵשִׁיב דָּוִד׃
20 * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל־הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי
הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה שְׁלַל דָּוִד׃
21 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פִּגְּרוּ
מִלֶּכֶת אַחֲרֵי דָוִד וַיֹּשִׁיבֻם בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ
לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ דָּוִד
אֶת־הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם׃
22 * וַיַּעַן כָּל־אִישׁ־רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־הָלְכוּ עִמִּי
לֹא־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם־אִישׁ
אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְיִנְהֲגוּ וְיֵלֵכוּ׃
23 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא־תַעֲשׂוּ כֵן אֶחָי אֵת אֲשֶׁר־נָתַן
יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא
עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ׃
24 * וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק הַיֹּרֵד
בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ׃
25 * וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיְשִׂמֶהָ לְחֹק
וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
26 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־צִקְלַג וַיְשַׁלַּח מֵהַשָּׁלָל לְזִקְנֵי
יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה מִשְּׁלַל
אֹיְבֵי יְהוָה׃
27 * לַאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְלַאֲשֶׁר בְּרָמוֹת־נֶגֶב וְלַאֲשֶׁר
בְּיַתִּר׃

17 * Et percuſſit eos Dauid à veſpere vſq;
ad veſperam alterius diei, & non euaſit ex
E eis quiſquam, niſi tantū quadringēti viri
adoleſcentes qui aſcenderant camelos &
18 fugerant. * Eruit ergo Dauid omnia quæ
tulerant Amalechitæ, & duas vxores ſuas
eruit.
19 * Nec defuit quiſquam à paruo vſque
ad magnum tam de filijs, quàm de filia-
bus, & de ſpolijs, & quæcunq; rapuerant
omnia reduxit Dauid.
20 * Et tulit vniuerſos greges & armenta,
& minauit ante faciem ſuam. Dixerúnt-
que, Hæc eſt præda Dauid.
21 * Venit autem Dauid ad ducentos vi-
ros, qui laſſi ſubſtiterant, nec ſequi pote-
rant Dauid, & reſidere eos iuſſerat in tor-
F rente Beſor. Qui egreſſi ſunt obuiam Da
uid, & populo qui erat cum eo. Accedens
autem Dauid ad populum, ſalutauit eos
22 pacificè. * Reſpondénſq; omnis vir peſſi-
mus & iniquus de viris qui ierant cū Da-
uid, dixit: Quia non venerunt nobiſcum,
non dabimus eis quicquā de præda quam
eruimus. ſed ſufficiat vnicuique vxor ſua,
& filij, quos cùm acceperint, recedant.
23 * Dixit autem Dauid, Non ſic facietis
fratres mei de his quæ tradidit nobis Do-
minus, & cuſtodiuit nos, & dedit latrun-
culos, qui eruperant aduerſum nos, in
manus noſtras.
24 * Nec audiet vos quiſquam ſuper ſer-
mone hoc. Æqua enim pars erit deſcen-
dentis ad prœlium, & remanentis ad ſar-
cinas, & ſimiliter diuident.
25 * Et factum eſt hoc ex die illa & dein-
ceps conſtitutum & præfinitum, & quaſi
26 lex in Iſrael vſque in diem hanc. * Venit
G ergo Dauid in Sicelech, & miſit dona de
præda ſenioribus Iuda proximis ſuis, di-
cens: Accipite benedictionem de præda
hoſtium Domini.
27 * His qui erant in Bethel, & qui in Ra-
moth ad Meridiem, & qui in Iether.

תרגום יונתן

17 ומחנון דוד מקבלא ועד עידן רמשא דיומא דבתרוהי ולא אשתיזיב מנהון אנש אילהן ארבע מאה עולים דרכיבו על גמליא ואפכו׃ 18 ושיזיב דוד ית כל דשבו עמלקאי וית תרתין נשוהי שזיב דוד׃ 19 ולא שגא להון מזעירא ועד רבא ועד בנין ובנן ומביזתא ועד כל דשבו להון כולא אתיב דוד׃ 20 ושבא דוד ית כל ענא ותורי דברו קדם גיתיא האינון ואמרו דין עדאה דדוד׃ 21 ואתא דוד למאתן גבריא דאתמנעו מלמיזל בתר דוד ואותיבונון בנחלא דבסור ונפקו לקדמות דוד ולקדמות עמא דעמיה וערע דוד ית עמא ושאיל להון לשלם׃ 22 ואתיב כל גבר ביש ורשיע מגבריא דאזלו עם דוד ואמרו חלף דלא אזלו עמי לא נתן להון מעדאה דשיזבנא אלהן גבר ית אתתיה וית בנוהי וידברון ויזלון׃ 23 ואמר דוד לא תעבדון כן אחי ית דיהב יי לנא ונטר יתנא ומסר ית משריתא דאתת עלנא בידנא׃ 24 ומן ישמע לכון לפתגמא הדין ארי כחולק דנחת לקרבא וכחולק דאשתאר למטר מניא כחדא יפלגון׃ 25 והוה מיומא ההוא ולעילא ושויה לגזירת דין לישראל עד יומא הדין׃ 26 ואתא דוד לצקלג ושדר מביזתא לסבי דבית יהודה לרחמוהי למימר הא לכון מתנה מביזת סנאי עמא דיי׃ 27 לדי בביתאל ולדי ברמות נגב ולדי ביתיר׃

* Et percussit eos ab hora matutina & vsq; 17
ad vesperam & crastinum diem, & non sal-
uatus est ex eis vir, sed quadringenti pueri qui
ascenderunt super camelos, & fugerunt.
* Et eruit Dauid omnia quæ cepit Amalec, 18
& ambas vxores suas liberauit.
* Et non defuit illis à paruo & vsque ad 19
magnum, & vsque ad filios & filias, & à spo
lijs & vsque ad omnia quæ ceperunt eorum
omnia reduxit Dauid.
* Et tulit Dauid vniuersos greges eorum 20
& armenta, & abegit ante spolia; & spolijs
illis dicebatur, Hæc spolia Dauid.
* Et venit Dauid ad ducentos viros reli- 21
ctos vt irent post Dauid, quos collocauit in tor-
rente Bosor; & egressi sunt in occursum Da-
uid, & in occursum populi qui cum eo, & ac-
cessit Dauid vsque ad populum, & interroga-
uit eos quæ ad pacem.
* Et respondit omnis vir malus & pestifer 22
de viris bellatoribus qui iuerant cum Dauid,
& dixerunt: Quia non persecuti fuerunt no-
biscum, non dabimus eis de spolijs quæ erui-
mus, sed vnusquisque vxorem suam & filios
suos reducant, & reuertantur.
* Et dixit Dauid, Non facietis fratres mei 23
sic, postquam tradidit Dominus nobis aduersa-
rios, & custodiuit nos & tradidit exercitum
qui eruperat contra nos in manus nostras.
* Et quis audiet sermones vestros istos? 24
quoniam non minores nobis sunt, propter hoc
secundùm partem descendentis ad prœlium, sic
erit pars remanentis ad sarcinas, & diuident
secundùm idem.
* Et factũ est ex die illa, & deinceps, & fuit 25
in præceptum & in constitutum Israel vsque
in diem hanc.
* Et venit Dauid in Sicelag, & misit se- 26
nioribus Iuda & proximis suis de spolijs, di-
cens: Ecce benedictio vobis de spolijs inimi-
corum Domini.
* Et his qui erant in Bethel, & qui in Ra- 27
ma austri, & qui Iather.

17 * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἑωσφόρου καὶ ἕως ἑσπέρας
καὶ τῆς ἐπαύριον· καὶ οὐ διεσώθη ἐξ αὐτῶν ἀνήρ, ἀλλ᾽ ἢ τε-
τρακόσια παιδάρια ἃ ἐπέβη ἐπὶ καμήλων, καὶ ἔφυγον.
18 * καὶ ἀφείλετο Δαυὶδ πάντα ὅσα ἔλαβεν ὁ ἀμα-
λήκ, καὶ ἀμφοτέρας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ἐξείλετο.
19 * καὶ οὐ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγά-
λου, καὶ ἕως υἱῶν καὶ θυγατέρων, καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων καὶ ἕως
πάντων ὧν ἔλαβον αὐτῶν τὰ πάντα ἀπέστρεψε Δαυίδ.
20 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ πάντα τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ τὰ
βουκόλια, καὶ ἀπήγαγεν ἔμπροσθεν τῶν σκύλων· καὶ τοῖς
σκύλοις ἐκείνοις ἐλέγετο, ταῦτα σκῦλα δαυίδ.
21 * καὶ παραγίνεται Δαυὶδ πρὸς τοὺς διακοσίους ἄν-
δρας τοὺς ἀπολειφθέντας τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω Δαυίδ, οὓς
ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάρρῳ Βοσόρ· καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάν-
τησιν δαυὶδ καὶ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ
προσῆλθε Δαυὶδ ἕως τοῦ λαοῦ, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς τὰ
εἰς εἰρήνην.
22 * καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ πονηρὸς καὶ λοιμὸς τῶν ἀν-
δρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετὰ δαυίδ, καὶ εἶπον,
διότι οὐ κατεδίωξαν μεθ᾽ ἡμῶν, οὐ δώσομεν αὐτοῖς ἐκ τῶν
σκύλων ὧν ἐξηρήμεθα, ἀλλὰ ἕκαστος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπαγαγέσθωσαν, καὶ ἀποστρεφή-
τωσαν.
23 * καὶ εἶπε δαυίδ, οὐ ποιήσετε ἀδελφοί μου οὕτως μετὰ τὸ
παραδοῦναι κύριον ἡμῖν τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φυλάξαι
ἡμᾶς καὶ παραδοῦναι τὸ σύστρεμμα τὸ ἐπελθὸν ἐφ᾽ ἡμᾶς
εἰς χεῖρας ἡμῶν.
24 * καὶ τίς ἀκούσεται τῶν λόγων ὑμῶν τούτων; ὅτι οὐχ ἥτ-
τους ἡμῶν εἰσί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μερίδα τοῦ καταβαίνοντος
εἰς τὸν πόλεμον, οὕτως ἔσται ἡ μερὶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὰ
σκεύη, καὶ μεριοῦνται κατὰ τὸ αὐτό.
25 * καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα καὶ
ἐγένετο εἰς πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα τῷ ἰσραὴλ ἕως
τῆς ἡμέρας ταύτης.
26 * καὶ ἦλθε δαυὶδ εἰς σικελάγ, καὶ ἀπέστειλε τοῖς πρεσβυ-
τέροις ἰούδα καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ τῶν σκύλων, λέγων· ἰδοὺ
εὐλογία ὑμῖν ἐκ τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν κυρίου.
27 * καὶ τοῖς ἐν βαιθήλ, καὶ τοῖς ἐν ῥαμᾷ νότου, καὶ τοῖς
ἰαθήρ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et percussit illos Dauid à tenebris, & vsque ad vesperum diei sequentis, & non liberatus est ex illis homo nisi quadringenti adolescentes qui ascenderunt super camelos, & verterunt *terga*.
18 Et liberauit Dauid omnia quæ captiuauerant Ghamalekæi, & duas vxores suas liberauit Dauid.
19 Et non defecit illis à paruo & vsque ad magnum, & vsque ad filios & filias, & ex præda & vsque ad omnia quæ captiuauerant eis, omnia redire fecit Dauid.
20 Et cepit Dauid omnem pecudem, & boues tulerunt ante pecora hæc, & dixerunt, Hęc prædæ Dauid.
21 Et venit Dauid ad ducentos viros qui prohibiti fuerant ab eundo post Dauid, & sedere fecerant eos in fluuio Bezzor, & egressi sunt ad occursum Dauid & ad occursum populi qui cum illo, & occurrit Dauid populo, & precatus est illis pacem.
22 Et respondit omnis vir malus & improbus ex viris qui iuerant cum Dauid, & dixerunt, Propterea quòd non iuerunt mecum, non dabimus illis ex præda quam eripuimus, nisi viro vxorem suam & filios suos, & tollent & ibunt.
23 Et dixit Dauid, Non facietis sic, fratres mei, de hoc quod dedit Dominus nobis & custodiuit nos, & tradidit exercitum qui venit super nos in manu nostra.
24 Et quis audiet vobis verbum hoc? nam sicut pars descendẽtis ad bellum, sic pars relicti ad custodiendum vasa, pariter diuident.
25 Et fuit à die illo & vltra, & positum est in decretum hoc Israeli vsque ad diem hanc.
26 Et venit Dauid ad Sziklag, & mittendum curauit de spolio ad senes domus Iehuda amantes eum, dicendo: Ecce vobis donum de spolio odientium populum Domini.
27 Iis qui in Bethel & qui in Ramoth Meridiei, & qui in Iathir.

28 * וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר וְלַאֲשֶׁר בְּשִׂפְמוֹת וְלַאֲשֶׁר
29 בְּאֶשְׁתְּמֹעַ׃ * וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי
הַיְּרַחְמְאֵלִי וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי׃
30 * וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה וְלַאֲשֶׁר בְּבוֹר־עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר
31 בַּעֲתָךְ׃ * וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת
אֲשֶׁר־הִתְהַלֶּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו׃

לא

1 * וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ
אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃
2 * וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו וַיַּכּוּ
פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־
שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃
3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים
אֲנָשִׁים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים׃
4 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ
וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי
וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד
וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃
5 * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־
הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃
6 * וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל־
אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו׃
7 * וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּעֵבֶר הָעֵמֶק
וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־
מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ
פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶן׃
8 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־
הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו
נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃

28 * Et qui in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in Eſthama.
29 * Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Hierameli, & qui in vrbibus Ceni.
30 * Et qui in Rama, & qui in lacu Aſan, & qui in Atach.
31 * Et qui in Hebron, & reliquis qui erãt in his locis in quibus commoratus fuerat Dauid & viri eius.

CAP. XXXI.

1 PHiliſtijm autem pugnabant aduerſum
A Iſrael. Et fugerunt viri Iſrael ante faciem Philiſtijm, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe.
2 * Irruerúntque Philiſtijm in Saul, & in filios eius; & percuſſerunt Ionathan, & Abinadab, & Melchiſue filios Saul.
3 * Totúmque pondus prœlij verſum eſt in Saul. Et conſecuti ſunt eum viri ſagittarij, & vulneratus eſt vehementer à ſagittarijs.
4 * Dixítque Saul ad armigerum ſuum, Euagina gladium tuum & percute me, ne forte veniant incircuncisi iſti & interfi-
B ciant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius; fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium ſuum & irruit ſuper eum.
5 * Quod cùm vidiſſet armiger eius, videlicet quòd mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper gladium ſuum: & mortuus eſt cum eo.
6 *Mortuus eſt ergo Saul & tres filij eius, & armiger illius, & vniuerſi viri eius in
7 die illa pariter. *Videntes autẽ viri Iſrael, qui erant trans vallem & trans Iordanem, quòd fugiſſent viri Iſraelitæ, & quòd mor-
C tuus eſſet Saul & tres filij eius, reliquerunt ciuitates ſuas & fugerunt. Veneruntque Philiſtijm & habitauerunt ibi.
8 *Facta autem die altera venerunt Philiſtijm vt expoliarent interfectos, & inuenerunt Saul & tres filios eius, iacentes in monte Gelboe.

תרגום יונתן

28 וְלִדי בַּעֲרוֹעֵר וּלְדִי בְשִׁפְמוֹת וּלְדִי בְאֶשְׁתְּמוֹעַ׃ 29 וּלְדִי בְרָכָל וּלְדִי בְּקִרְוֵי יְרַחְמְאֵלָה וּלְדִי בְּקִרְוֵי שַׁלְמָאָה׃
30 וּלְדִי בְחָרְמָה וּלְדִי בְּבוֹר עָשָׁן וּלְדִי בַּעֲתָךְ׃ 31 וּלְדִי בְחֶבְרוֹן וּלְכָל אַתְרַיָּא דְּהַלִּיךְ תַּמָּן דָּוִד הוּא וְגֻבְרוֹהִי׃

לא

1 וּפְלִשְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַפַּכוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְפַלוּ קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ׃ 2 וְאַדְבִּיקוּ פְלִשְׁתָּאֵי
יַת שָׁאוּל וְיַת בְּנוֹהִי וּקְטַלוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת יְהוֹנָתָן וְיַת אֲבִינָדָב וְיַת מַלְכִּישׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃ 3 וְתַקִּיפוּ עָבְדֵי קְרָבָא עַל שָׁאוּל וְאַשְׁכְּחוּהִי
קַשָּׁתַיָּא גֻבְרִין דְּאוּמָנִין מִיגַד בְּקַשְׁתָּא וּדְחִיל לַחֲדָא מִקַּשָׁתַיָּא׃
4 וַאֲמַר שָׁאוּל לְנָטֵל זֵינֵיהּ שְׁלֹף חַרְבָּךְ וּקְטֻלְנִי בַהּ דִּילְמָא יֵיתוּן עֲרֵלַיָּא הָאִלֵּין וְיִקְטְלוּנַנִי וְיִתְעַלְּבוּן בִּי וְלָא אֲבָה נָטֵיל זֵינֵיהּ אֲרֵי
דְחֵיל לַחֲדָא וּנְסֵיב שָׁאוּל יַת חַרְבָּא וּנְפַל עֲלַהּ׃
5 וַחֲזָא נָטֵל זֵינֵיהּ אֲרֵי מִית שָׁאוּל וּנְפַל אַף הוּא עַל חַרְבֵּהּ וּמִית עִמֵּהּ׃ 6 וּמִית שָׁאוּל וּתְלָתָא בְּנוֹהִי וְנָטֵל זֵינֵיהּ אַף כָּל גֻּבְרוֹהִי
בְּיוֹמָא הַהוּא כַּחֲדָא׃
7 וַחֲזוֹ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל דִּבְעִיבְרָא דְמֵישְׁרָא וְדִבְעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא אֲרֵי אַפַּכוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַאֲרֵי מִיתוּ שָׁאוּל
וּבְנוֹהִי וּשְׁבַקוּ יַת קִרְוַיָּא וְאַפַּכוּ וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי וִיתִיבוּ בְהֵן׃
8 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וְאַשְׁכַּחוּ יַת שָׁאוּל וְיַת תְּלָתָא בְנוֹהִי קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ׃

Et qui in Aroer, & qui in Siphamoth, 28
& qui in Esthemoa.
Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Je- 29
ramiel, & qui in vrbibus Ceni.
Et qui in Erma, & qui in lacu Asan, & 30
qui in Athach;
Et qui in Chebrō: & in omnes locos quos 31
pertransijt Dauid ibi ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Philistijm pugnabant aduersum Jsrael, 1
& fugerunt viri Jsrael de facie Philistijm;
& cadunt interfecti in monte Gelboe.
Et commiserunt pugnam Philistijm cum 2
Saul & filiis eius, & percutiunt Phili-
stijm Jonathan, & Abinadab, & Melchisue
filios Saul.
Et grauatur prœliū in Saul, & inueniunt 3
eum iaculatores viri sagittarij, & vulnera-
uerunt eum in ilibus.
Et dixit Saul ad gerentem arma sua, Eua- 4
gina gladium tuum & transfige me in eo, ne
fortè veniant incircuncisi isti & interficiant
me, & illudant in me: & non voluit gerens
arma eius, quia timuit nimis; & cepit Saul
gladium suum, & cecidit super eum.
Et vidit gerens arma eius quòd mortuus 5
esset Saul, & cecidit & ipse super gladium &
mortuus est cum eo.
Et mortuus est Saul & tres filij eius, & 6
gerens arma eius, & vniuersi viri eius in die
illa pariter.
Et viderunt viri Israel qui trans vallem 7
& qui trans Jordanem, quòd fugissent viri
Jsrael, & quòd mortuus est Saul & filij eius,
& relinquunt ciuitates suas, & fugiunt, &
veniunt Philistijm & habitant in eis.
Et factum est crastina, & veniunt Phili- 8
stijm vt expoliarent interfectos, & inueniunt
Saul & tres filios eius iacentes in monte Gel-
boe.

28 καὶ τοῖς ἐν ἀροὴρ καὶ τοῖς ἐν σιφαμὼθ, καὶ τοῖς ἐν
ἐσθημοὰ.
29 καὶ τοῖς ἐν ῥαχὰλ, καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἰεραμιὴλ,
καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ κενί.
30 καὶ τοῖς ἐν ἑρμᾶ, καὶ τοῖς ἐν βὴρ ἀσὰν, καὶ τοῖς ἐν
ἀθὰχ.
31 καὶ τοῖς ἐν χεβρὼν, καὶ εἰς πάντας τοὺς τόπους οὓς διῆλ-
θε δαυὶδ ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ.

λα´.

1 Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουν ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἔφυγον
ἄνδρες ἰσραὴλ ἐκ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πίπτου-
σιν τραυματίαι ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.
2 καὶ συνάπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ καὶ τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ, καὶ τύπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωναθὰν καὶ τὸν ἀβι-
ναδὰβ καὶ τὸν μελχισουὲ υἱοὺς σαοὺλ.
3 καὶ βαρύνεται ὁ πόλεμος ἐπὶ σαοὺλ· καὶ εὑρίσκουσιν
αὐτὸν οἱ ἀκοντισταὶ ἄνδρες τοξόται, καὶ ἐτραυμάτισαν αὐ-
τὸν εἰς τὰ ὑποχόνδρια.
4 καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπά-
σαι τὴν μάχαιράν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μή-
ποτε ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι καὶ ἀποκτείνωσί με καὶ
ἐμπαίξωσιν ἐν ἐμοί· καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη
αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη σφόδρα· καὶ ἔλαβε σαοὺλ τὴν μά-
χαιραν αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπ᾽ αὐτήν.
5 καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε σαοὺλ,
καὶ ἔπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέθανεν
μετ᾽ αὐτοῦ.
6 καὶ ἀπέθανε σαοὺλ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ κατὰ τὸ αὐτό.
7 καὶ εἶδον ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ κοιλάδος
καὶ οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ὅτι ἔφυγον ἄνδρες ἰσραὴλ,
καὶ ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ καταλείπουσι
τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ φεύγουσι· καὶ ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι
καὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐταῖς.
8 καὶ ἐγενήθη τῇ ἐπαύριον καὶ ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι
ἐκδύσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὑρίσκουσι τὸν σαοὺλ καὶ
τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et ijs qui in Gharogher, & ijs qui in Sephamoth, & qui in Isthemoagh. 29 Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ierahhmelah, & qui in vrbibus Salmaah. 30 Et ijs qui in Hharma, & qui in Bor-ghassan, & qui in Ghathach. 31 Et ijs qui in Hhebron, & ad omnia loca quò iuit Dauid ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Pelisthæi inibant bellum in Israel, & verterunt *terga* homines Israel ab-ante Pelisthæos, & ceciderunt occisi in monte Gilboah. 2 Et assecuti sunt Pelisthæi Saulem & filios eius, & occiderunt Pelisthæi Ionathan & Abinadab, & Malchisuagh filios Saul. 3 Et inualuerunt facientes bellum super Saul, & inuenerunt illum iaculatores viri, qui artifices iaciendi in arcu; & timuit valdè à iaculatoribus. 4 Et dixit Saul ad ferentem arma sua, Euagina gladium tuum, & occidito me in illo, ne fortè veniant præputiati isti, & occidant me, & insultent in me; & noluit ferens arma eius, quia timuit valdè: & accepit Saul gladium, & cecidit super illum. 5 Et vidit ferens arma eius quòd mortuus esset Saul, & irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum illo. 6 Et mortuus est Saul, & tres filij eius, & ferens arma eius, etiam omnes viri eius in die illa pariter. 7 Et viderunt homines Israel, qui vltra planiciem, & qui vltra Iordanem quòd vertissent *terga* viri Israel, & quod mortui essent Saul & filij eius, & deseruerunt vrbes & fugerunt, & venerunt Pelisthæi & habitarunt in eis. 8 Et fuit in die qui post illum, & iuerunt Pelisthæi ad expoliandum occisos, & inuenerunt Saul & tres filios eius occisos in monte Gilboagh.

9 * וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיַּפְשִׁטוּ אֶת־כֵּלָיו
וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית
עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃
10 * וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ
תָּקְעוּ בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן׃
11 * וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת אֲשֶׁר־
עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃
12 * וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָל־הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ
אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן
וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם׃
23 * וַיִּקְחוּ אֶת־עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַחַת־הָאֶשֶׁל
בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃

9 * Et præciderunt caput Saul, & expoliauerunt eum armis: & miserunt in terrã Philistinorum per circuitum, vt annunciaretur in templis idolorũ & in populis.
10 * Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, corpus verò eius suspenderunt in muro Bethsan.
11 * Quod cùm audissent habitatores Iabes Galaad quæcunq; fecerant Philistiim Saul:
12 * Surrexerunt omnes viri fortissimi, & ambulauerunt tota nocte: & tulerunt cadauer Saul & cadauera filiorum eius de muro Bethsan. veneruntq; viri Iabes Galaad & combusserunt ea igni.
13 * Et tulerunt ossa eorum & sepelierunt in nemore Iabes: & ieiunauerunt septem diebus.

תרגום יונתן

9 וּפְסַקוּ יַת רֵישֵׁיהּ וְחַלִּיצוּ יַת זַיְנֵיהּ וְשַׁלַּחוּ בְּאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי סְחוֹר סְחוֹר לְבַסָּרָא בֵּית טַעֲוָתְהוֹן וְיַת עַמָּא׃ 10 וְשַׁוִּיאוּ יַת זַיְנֵיהּ בְּבֵית עַשְׁתְּרָתָא וְיַת גוּפֵיהּ צְלַבוּ בְּשׁוּרָא דְבֵית שָׁן׃ 11 וּשְׁמַעוּ עֲלוֹהִי יָתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד יַת דַּעֲבַדוּ פְּלִשְׁתָּאֵי לְשָׁאוּל׃
12 וְקָמוּ כָּל גְּבַר גִּיבָּר וַאֲזַלוּ כָּל לֵילְיָא וּנְסִיבוּ יַת גּוּפָא דְשָׁאוּל וְיַת גּוּפַיָּא דִבְנוֹהִי מִשּׁוּרָא דְבֵית שָׁן וַאֲתוֹ לְיָבֵשׁ וּקְלוֹ עֲלֵיהוֹן כְּמָה דְקָלָן עַל מַלְכַּיָּא תַּמָּן׃ 13 וּנְסִיבוּ יַת גַּרְמֵיהוֹן וּקְבַרוּ תְּחוֹת אֲשֵׁלָא בְּיָבֵשׁ וְצָמוּ שִׁבְעָה יוֹמִין׃

תם ספר שמואל א

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

recensui בֿ אֿ מֿ

*Et præſcindunt caput eius, & expoliant 9
eum armis eius, & mittunt in terram Philiſti-
norum per circuitum annunciantes idolis eo-
rum & populo eorum.*
*Et poſuerunt arma Saul in Aſtarot, et cor- 10
pus eius infixerunt in muro Bethſan.*
*Et audiunt de eo habitatores Iabes Ga- 11
laad quæcunque fecerunt Philiſtijm Saul.*
*Et ſurrexerunt omnes viri fortitudinis, 12
& ambulauerunt tota nocte, & ceperunt cor-
pus Saul, & corpus filiorum eius à muro Beth-
ſan, & tulerunt eos in Iabes, & combuſſerunt
eos ibi.*
*Et ceperunt oſſa eorum & ſepelierunt 13
ſub aruo in Iabes, & ieiunauerunt ſeptem die-
bus.*

9 καὶ ἀποκεφαλίζουσιν αὐτὸν καὶ ἐκδιδύσκουσιν αὐτὸν
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύ-
κλῳ εὐαγγελιζόμενοι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ
αὐτῶν.
10 καὶ ἀνέθηκαν τὰ σκεύη τοῦ σαοὺλ εἰς τὸ ἀσταρτιον, καὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέπηξαν ἐν τῷ τείχει βαιθσάν.
11 καὶ ἀκούουσι περὶ αὐτοῦ οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τῆς γα-
λααδίτιδος ὅσα ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαούλ.
12 καὶ ἀνέστησαν πάντες οἱ ἄνδρες δυνάμεως, καὶ ἐπο-
ρεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαοὺλ καὶ τὸ
σῶμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους βεθσάν, καὶ ἤνεγκαν
αὐτοὺς εἰς ἰαβής· καὶ κατέκαυσαν αὐτοὺς ἐκεῖ.
13 καὶ ἔλαβον τὰ ὀστᾶ αὐτῶν καὶ ἔθαψαν ὑπὸ τὴν ἄ-
ρουραν ἐν ἰαβὴς, καὶ ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et abſciderunt caput eius & expoliauerunt arma eius, & miſerunt in terram Peliſthæorum circumcirca ad bene nunciandum do-
mui Errorum ſuorum & populo. 10 Et poſuerunt arma illius in æde Gaſtharatha, & corpus illius ſuſpenderunt in muro Bethſan.
11 Et audierunt ſuper illum habitatores Iabes Gilghad quod fecerunt Peliſthæi Sauli. 12 Et ſurrexerunt omnis vir fortis,
& ambulauerunt totam noctem, & acceperunt corpus Saul & corpora filiorum eius ex muro Bethſan, & venerunt ad Iabes, & cremaue-
runt ſuper illos, ſicut cremant ſuper reges ibi. 13 Et acceperunt oſſa eorum & ſepelierunt ſub arbore in Iabes, & ieiunauerunt ſe-
ptem diebus.

FINIS I. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

שמואל ב

א

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב
מֵהַכּוֹת אֶת־הָעֲמָלֵק וַיֵּשֶׁב דָּוִד
2 בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם׃ * וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן־
הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־
רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
3 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטְתִּי׃
4 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מֶה־הָיָה הַדָּבָר הַגֶּד־נָא לִי
וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר־נָס הָעָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה
נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמֻתוּ וְגַם שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ׃
5 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ
6 כִּי־מֵת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ׃ * וַיֹּאמֶר הַנַּעַר
הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרֹא נִקְרֵיתִי בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל
נִשְׁעָן עַל־חֲנִיתוֹ וְהִנֵּה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים
7 הִדְבִּקֻהוּ׃ * וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי
8 וָאֹמַר הִנֵּנִי׃ * וַיֹּאמֶר לִי מִי־אָתָּה וָאֹמַר אֵלָיו
9 עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲמָד־נָא עָלַי וּמֹתְתֵנִי
כִּי אֲחָזַנִי הַשָּׁבָץ כִּי־כָל־עוֹד נַפְשִׁי בִּי׃
10 * וָאֶעֱמֹד עָלָיו וַאֲמֹתְתֵהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה
אַחֲרֵי נִפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָה
אֲשֶׁר עַל־זְרֹעוֹ וָאֲבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הֵנָּה׃
11 * וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים
12 אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ * וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד־הָעָרֶב
עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה וְעַל־
13 בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר
עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃

LIBER SECVNDVS REGVM. CAP. I.

A FActum est autẽ postquã mor-
tuus est Saul, vt Dauid reuer-
teretur à cęde Amalech, & ma
neret in Sicelech duos dies.
2 *In die aũt tertia apparuit homo veniẽs
de castris Saul, veste conscissa & puluere
cõspersus caput. Et vt venit ad Dauid, ce-
3 cidit super faciẽ suã & adorauit. *Dixítq;
ad eũ Dauid, Vnde venis? Qui ait ad eũ,
4 De castris Israel fugi. *Et dixit ad eũ Da-
uid, Quod est verbũ quod factũ est? In-
dica mihi. Qui ait, Fugit populus ex præ
lio & multi corruentes è populo mortui
B sunt, sed & Saul & Ionathas filius eius in-
5 terierunt. *Dixítq; Dauid ad adolescentẽ
qui nunciabat ei, Vnde scis quia mortuus
6 est Saul & Ionathas filius eius? *Ait ado-
lescẽs qui nunciabat ei, Casu veni in mon
tem Gelboe, & Saul incũbebat super ha-
stam suã. Porrò currus & equites appropin
7 quabant ei. *Et conuersus post tergum
suũ, vidénsq; me vocauit. Cui cùm respõ-
8 dissem, Adsum. *Dixit mihi; Quisnam es
tu? Et aio ad eum, Amalechites ego sum.
9 *Et locutus est mihi, Sta super me & in-
terfice me, quoniã tenent me angustiæ, &
adhuc tota anima mea in me est.
10 *Stánsq; super eum, occidi illum. scie-
bam enim quòd viuere non poterat post
ruinam. Et tuli diadema quod erat in ca-
pite eius, & armillam de brachio illius, &
attuli ad te dominum meum huc.
11 *Apprehendens autem Dauid vesti-
menta sua, scidit, omnésq; viri qui erant
12 cum eo. *Et planxerunt & fleuerunt, &
ieiunauerunt vsque ad vesperam super
Saul, & super Ionathan filium eius, & su-
per populum domini, & super domũ Is-
13 rael, eo quòd corruissent gladio. *Di-
xítque Dauid ad iuuenem qui nunciaue-
rat ei, Vnde es tu? qui respondit, Filius ho
minis aduenæ Amalechitæ ego sum.

תרגום יונתן

א

1 וַהֲוָה בָּתַר דְמִית שָׁאוּל וְדָוִד תָּב מִלְּמִמְחֵי יַת דְבֵית עֲמָלֵק וִיתֵיב דָוִד בְּצִקְלַג יוֹמִין תְּרֵין׃ 2 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וְהָא גַבְרָא
אֲתָא מִמַשְׁרִיתָא מִלְּוַת שָׁאוּל וּלְבוּשׁוֹהִי מְבַזְעִין וְעַפְרָא רְמֵי בְּרֵישֵׁיהּ וַהֲוָה בְּמֵיתוֹהִי לְוַת דָוִד וּנְפַל עַל אַרְעָא וּסְגִיד׃
3 וַאֲמַר לֵיהּ דָוִד אֵי מִדֵין אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר לֵיהּ מִמַשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל אִשְׁתֵּיזְבֵית׃ 4 וַאֲמַר לֵיהּ דָוִד מָה הֲוָה פִּתְגָמָא חַוִי כְעַן
לִי וַאֲמַר דְאַפַּךְ עַמָּא מִן קְרָבָא וְאַף סַגִי נְפַלְמִן עַמָּא וְאִתְקְטַלוּ וְאַף שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מִיתוּ׃ 5 וַאֲמַר דָוִד לְעוּלֵימָא דִמְחַוֵי לֵיהּ
אֵיכְדֵין יְדַעְתָּא אֲרֵי מִית שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ׃ 6 וַאֲמַר עוּלֵימָא דִמְחַוֵי לֵיהּ אִתְעֲרָעָא אִתְעֲרַעִית בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ וְהָא שָׁאוּל סָמִיךְ עַל
מוּרְנִיתֵיהּ וְהָא רְתִיכַיָא וּמַשְׁרְיַת פָּרָשַׁיָא אַדְבְּקוּהִי׃ 7 וְאִתְפְּנִי לַאֲחוֹרוֹהִי וַחֲזָנִי וּקְרָא לִי וַאֲמָרִית הָא אֲנָא׃
8 וַאֲמַר לִי מַן אַתְּ וַאֲמָרִית לֵיהּ עֲמַלְקָאָה אֲנָא׃ 9 וַאֲמַר לִי קוּם כְּעַן עֲלַי וְקַטְלְנִי אֲרֵי אֲחַדְנִי רְתִיתָא אֲרֵי כָל
עוֹד נַפְשִׁי בִי׃ 10 וְקָמִית עֲלוֹהִי וְקַטְלְתֵּיהּ אֲרֵי יְדַעְנָא אֲרֵי לָא יְחֵי בָּתַר דִנְפַל וּנְסֵיבִית כְּלִילָא דְעַל רֵישֵׁיהּ וְטוֹטַפְתָּא דְעַל דְרָעֵיהּ
וְאַיְתֵינוּן לְוַת רִבּוֹנִי הַלְכָא׃ 11 וְאַתְקֵיף דָוִד בִּלְבוּשׁוֹהִי וּבַזְעִינוּן וְאַף כָּל גֻבְרַיָא דְעִמֵּיהּ׃
12 וּסְפַדוּ וּבְכוֹ וְצָמוּ עַד רַמְשָׁא עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעַל עַמָּא דַייָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִתְקְטַלוּ בְחַרְבָּא׃
13 וַאֲמַר דָוִד לְעוּלֵימָא דִמְחַוֵי לֵיהּ אֵי מִדֵין אַתְּ וַאֲמַר בַּר גְבַר גִיוֹר עֲמַלְקָאָה אֲנָא׃

REGNORVM II.

CAP. I.

ET factum est postquam mortuus 1
est Saul, & Dauid reuersus est
percutiens Amalec, & mansit Da-
uid in Secelag dies duos.
Et factum est in die tertia, & ecce vir 2
venit de castris populi qui cum Saul, & vestes
eius conscissæ, & terra super caput eius: factũ
est autem cùm ingrederetur ipse ad Dauid, &
cecidit super terram & adorauit eum.
Et dixit ad eum Dauid, Vnde venisti? & 3
dixit ad eum, De castris Israel saluatus sum.
Et dixit Dauid ad eum, Quod verbũ hoc, 4
nuncia mihi? & ait, Fugit populus de prælio,
& corruerunt multi de populo, & Saul &
Jonathan filius eius mortui sunt. Et dixit 5
Dauid puero qui nunciabat ei, Quomodo scis
quòd mortuus est Saul & Jonathan filius eius?
Et dixit adolescens qui nunciabat ei, Casu 6
incidi in montem Gelboe, & ecce Saul firmatus
erat super lanceã suam, & ecce currus et equi-
tum principes coniuncti erant ei. Et respexit 7
post se, & vidit me, & vocauit me: & dixi,
Ecce ego. Et dixit mihi, Quis es tu? & di- 8
xi ad eum, Amalecites ego sum.
Et dixit ad me, Sta iam super me & in- 9
terfice me, quoniã detinent me tenebræ graues,
& adhuc anima mea est in me. Et steti su- 10
per eum & interfeci eum, quia vidi quòd non
viuet postquam cecidit ipse: & accepi diade-
ma quod in capite eius, & armillam quæ in
brachio illius, & attuli ea domino meo huc.
Et apprehendit Dauid vestimẽta sua, & 11
scidit ea, & omnes viri qui cum eo.
Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunaue- 12
runt vsque ad crepusculum super Saul, & su-
per Jonathan filium eius, & super populum Ju-
da, & super domum Israel, quoniam percussi
fuerunt in gladio.
Et dixit Dauid iuueni qui nunciauerat 13
ei, Vnde es tu? & dixit, Filius viri aduenæ
Amalecitæ ego sum.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ β΄.

κεφ. α΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν σαοὺλ, καὶ δαυὶδ
ἀνέστρεψε τύπτων τὸν ἀμαλὴκ· καὶ ἐκάθισε
δαυὶδ ἐν σεκελὰγ ἡμέρας δύο.
2 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ
ἰδοὺ ἀνὴρ ἦλθεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ σαοὺλ,
καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διερρωγότα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν πρὸς δαυίδ, καὶ ἔπε-
σεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαυίδ, πόθεν παραγίνῃ; καὶ εἶπε
πρὸς αὐτόν, ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἰσραὴλ διασέσωσμαι.
4 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς αὐτόν, τίς ὁ λόγος οὗτος, ἀπάγ-
γειλόν μοι; καὶ εἶπε, πέφευγεν ὁ λαὸς ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ
ἔπεσον πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐ-
τοῦ τεθνήκασιν.
5 καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ,
πῶς οἶδας ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν υἱὸς αὐτοῦ;
6 καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τὸ ἀπαγγέλλον αὐτῷ, περιπτώ-
ματι περιέπεσον ἐν τῷ ὄρει γελβουέ, καὶ ἰδοὺ σαοὺλ ἐπε-
στήρικτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἵππαρ-
7 χοι συνῆψαν αὐτῷ. καὶ ἐπέβλεψεν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ
8 εἶδέ με, καὶ ἐκάλεσέ με· καὶ εἶπα, ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπέ μοι,
τίς εἶ σύ; καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἀμαληκίτης ἐγώ εἰμι.
9 καὶ εἶπε πρός με, ἐπίστηθι δὴ ἐπ᾽ ἐμὲ, καὶ θανάτω-
σόν με, ὅτι κατέχει με σκότος δεινὸν, καὶ ἔτι ἡ ψυχή μου
10 ἐστὶν ἐν ἐμοί. καὶ ἐπέστησα ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσα
αὐτόν, ὅτι ᾔδειν ὅτι οὐ ζήσεται μετὰ τὸ πεσεῖν αὐτόν· καὶ ἔλα-
βον τὸ διάδημα τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν χλι-
δόνα τὸν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, καὶ ἐνήνοχα αὐτὰ
τῷ κυρίῳ μου ὧδε.
11 καὶ ἐκράτησε δαυὶδ τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ διέρ-
ρηξεν αὐτά, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ αὐτοῦ.
12 καὶ ἐκόψαντο καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἐνήστευσαν ἕως δεί-
λης ἐπὶ σαοὺλ καὶ ἐπὶ ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τὸν λαὸν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, ὅτι ἐπλήγη-
13 σαν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ
ἀπαγγείλαντι αὐτῷ, πόθεν εἶ σύ; καὶ εἶπεν, υἱὸς ἀνδρὸς πα-
ροίκου ἀμαληκίτου ἐγώ εἰμι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

B. ARIA MONTANO INTERPR.

CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Saul, & Dauid redijt à percutiendo homines Ghamalek, & sedit Dauid in Sziklag dies duos.
2 Et fuit in die tertio, & ecce vir venit ex castris à Saûl, & vestes eius scissæ erant, & puluis proiectus in capite eius. & fuit
cùm venisset ad Dauid, & occubuit super terram, & adorauit. 3 Et dixit illi Dauid, Vnde tu venis? & dixit illi, Ex castris Israel
euasi. 4 Et dixit illi Dauid, Quod fuit verbum, indica nunc mihi. & dixit, Quòd vertit *terga* populus ex bello, & etiam
multum cecidit de populo, & occisi sunt, & etiam Saul, & Iehonathan filius eius mortui sunt. 5 Et dixit Dauid adolescenti qui
indicauit illi, Quomodo nosti quòd mortuus est Saul & Iehonathan filius eius? 6 Et dixit adolescens qui indicauit illi, Contingen-
do contigi in monte Gilboagh, & ecce Saul innixus erat super hastam suam, & ecce currus & exercitus equitum assecuti sunt eum.
7 Et respexit retro se, & vidit me, & vocauit me. & dixi, Ecce ego. 8 Et dixit mihi, Quis tu? & dixi, Ghamalekæus ego.
9 Et dixit mihi, Sta quæso super me, & occidito me, quoniam comprehendit me tremor, nam omnis adhuc anima mea in me est.
10 Et steti super illum & occidi illum, quia noui quòd non viueret postquam cecidit: & accepi coronam quæ super caput eius, &
armillam quæ super brachium eius, & attuli ea ad dominum meum huc. 11 Et apprehendit fortiter Dauid vestimenta sua, &
scidit ea, & etiam omnes viri qui erant cum illo. 12 Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunauerunt vsque ad vesperum super Saul &
super Iehonathan filium eius, & super populum Domini, & super domum Israel, quia occisi sunt in gladio. 13 Et dixit Dauid ad
adolescentem qui indicauit ei, Vnde tu? & dixit, Filius viri proselyti Ghamalekæi sum.

14 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלֹחַ יָדְךָ
לְשַׁחֵת אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
15 * וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גַּשׁ
16 פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דָּמְךָ
עַל־רֹאשֶׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אָנֹכִי מֹתַתִּי אֶת־
17 מְשִׁיחַ יְהוָה׃ * וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת־הַקִּינָה
הַזֹּאת עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ׃
18 * וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד בְּנֵי־יְהוּדָה קָשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה
19 עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר׃ * הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּמוֹתֶיךָ
20 חָלָל אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים׃ * אַל־תַּגִּידוּ בְגַת
אַל־תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצֹת אַשְׁקְלוֹן פֶּן־תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת
פְּלִשְׁתִּים פֶּן־תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים׃
21 * הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל־טַל וְאַל־מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי
תְרוּמֹת כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי
22 מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן׃ * מִדַּם חֲלָלִים מֵחֵלֶב גִּבּוֹרִים
קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׂוֹג אָחוֹר וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא
23 תָשׁוּב רֵיקָם׃ * שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים
וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ מִנְּשָׁרִים
24 קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ׃ * בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׁאוּל
בְּכֶינָה הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי עִם־עֲדָנִים הַמַּעֲלֶה עֲדִי
25 זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן׃ * אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים בְּתוֹךְ
הַמִּלְחָמָה יְהוֹנָתָן עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל׃
26 * צַר־לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נָעַמְתָּ לִּי מְאֹד
נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים׃
27 * אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה׃

ב

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד
בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר
חֶבְרֹנָה׃

14 * Et ait ad eum Dauid, Quare non ti-
C muiſti mittere manũ tuam, vt occideres
15 chriſtum Domini? * Vocánſq; Dauid vnũ
de pueris ſuis, ait: Accedens irrue in eum.
16 Qui percuſſit illum & mortuus eſt. * Et
ait ad eum Dauid, Sanguis tuus ſuper ca-
put tuum. Os enim tuum locutũ eſt ad-
uerſum te, dicens: Ego interfeci chriſtum
17 Domini. * Planxit aũt Dauid planctum
huiuſcemodi ſuper Saul & ſuper Ionathã
18 filium eius. * Et præcepit vt docerẽt filios
Iuda arcum, ſicut ſcriptum eſt in libro Iu-
19 ſtorum. * Inclyti Iſrael ſuper mõtes tuos
D interfecti ſunt. Quomodo ceciderunt for
20 tes? * Nolite annunciare in Geth, neque
annuncietis in cõpitis Aſcalonis, ne fortè
lætentur filiæ Philiſtijm, ne exultent filiæ
21 incircunciſorum. * Montes Gelboe nec
ros nec pluuia veniant ſuper vos. Neque
ſint agri primitiarum, quia ibi abiectus
eſt clypeus fortium, clypeus Saul quaſi
non eſſet vnctus oleo.
22 * A ſanguine interfectorum ab adipe
fortium. Sagitta Ionathæ nunquã rediјt
retrorſum, & gladius Saul non eſt reuer-
23 ſus inanis. * Saul & Ionathas amabiles
& decori valdè in vita ſua, in morte quo-
que non ſunt diuiſi. Aquilis velociores,
leonibus fortiores.
24 * Filiæ Iſrael ſuper Saul flete, qui veſtie-
bat vos coccino in delitiis, qui præbebat
ornamenta aurea cultui veſtro.
25 * Quomodo ceciderunt fortes in præ-
lio? Ionathas in excelſis tuis occiſus eſt.
26 * Doleo ſuper te frater mi Ionatha de-
core nimis & amabilis ſuper amorem mu
27 lierum. * Quomodo ceciderunt robu-
ſti & perierunt arma bellica?

CAP. II.

1 IGitur poſt hæc cõſuluit Dauid Domi-
A num, dicens: Num aſcendam in vnam
de ciuitatibus Iuda? Et ait Dominus ad
eum, Aſcende. Dixítq; Dauid, Quò aſcen
dam? Et reſpondit ei, In Hebron.

תרגום יונתן

14 ואמר ליה דוד איכדין לא דחילתא לאושטא ידך לחבלא ית משיחא דיוי׃ 15 וקרא דוד לחד מעלימיא ואמר קרב שלט ביה
16 ואמר ליה דוד חובת קטולך תהי ברישך ארי פומך אסהיד בך למימר אנא קטלית ית משיחא דיוי׃
17 18 ואמר לאלפא ית בני יהודה למיגד בקשתא הא היא כתיבה על ספרא
19 איתעתדתון על ישראל על בית תקפיכון איתרמיתון קטילין איכדין איתקטלו גיבריא׃ 20 לא תחוון בנת ולא
21 טורי בגלבוע לא יחות עליכון טלא ומטרא לא
22 מדם קטילין
23 שאול ויהונתן דרחימין וחביבין בחייהון
24 בנת ישראל על שאול בכאה דהוה מלביש לכון לבושי צבעונין
25 איכדין איתקטילו גיבריא בגו עבדי קרבא יהונתן על בית תקפך איתקטילתא׃
27 איכדין איתקטלו גיבריא ואבדו מאני קרבא׃

ב

1 והוה בתר כן ושאיל דוד במימרא דיוי למימר האיסק בחדא מקרויא דבית יהודה ואמר יוי ליה סק ואמר דוד לאן אסק ואמר לחברון׃

‡ *Et dixit ei Dauid, Quomodo non timuisti* 14
inferre manum tuam vt occideres christum Do
mini? ‡ *Et vocauit Dauid vnum de pueris* 15
suis: & dixit, Accedens obuia ei. & percussit
eum & mortuus est.
‡ *Et ait Dauid ad eum, Sanguis tuus super* 16
caput tuum, quia os tuum respondit contra te,
dicens: Ego interfeci christum Domini.
‡ *Et planxit Dauid planctum hunc super* 17
Saul & super Jonathan filium eius.
‡ *Et dixit vt docerent filios Juda. Ecce scri-* 18
ptum est in libro iusti.
‡ *Et dixit, Considera Jsrael super mortuis* 19
tuis vulneratis quomodo ceciderunt fortes.
‡ *Ne annuncietis in Geth, neq; annuncie-* 20
tis in viis Ascalonis, vt non lætentur filiæ Phi
listijm, neque exultent filiæ incircuncisorum.
‡ *Montes qui in Gelboe, non cadat super* 21
vos neque ros, neque pluuia, & agri primitia-
rum quia abiectus est clypeus fortium, & cly-
peus Saul non vnctus est in oleo
‡ *A sanguine interfectorum & ab adipe for* 22
tium. Arcus Jonathan non reuersus est vacuus
retrorsum: & gladius Saul non reuersus est
inanis.
‡ *Saul & Jonathan amati & pulchri non* 23
diuisi in vita sua, & in morte sua non diuisi
fuerunt, magis quàm aquilę veloces, magis quàm
leones fortes.
‡ *Filiæ Jsrael flete super Saul qui vestiebat* 24
vos coccino cum ornamẽto vestro, qui referebat
ornamentum aureum super vestimentũ vestrũ.
‡ *Quomodo ceciderunt fortes in medio præ-* 25
liorum! Jonathan in excelsis tuis occisus es.
‡ *Doleo super te Jonathan frater mi; specio-* 26
sus fuisti mihi nimis, admirabilis fuit amor
tuus mihi super amorẽ mulierum. ‡ *Quomodo* 27
ceciderunt fortes, & perierunt arma bellica!

CAP. II.

ET factum est post hæc, & consuluit Dauid 1
in Domino, dicens: Si ascendam in vnam
de ciuitatibus Iuda? & ait Dominus ad eum,
Ascende. & dixit Dauid, Quo ascendam? &
dixit, In Chebron.

14 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, πῶς οὐκ ἐφοβήθης ἐπενεγκεῖν
τὴν χεῖρά σου διαφθεῖραι τὸν χριστὸν κυρίου;
15 ‡ καὶ ἐκάλεσε δαυίδ ἓν τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν,
προσελθὼν ἀπάντησον αὐτῷ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέ-
16 θανεν· ‡ καὶ εἶπε δαυίδ πρὸς αὐτὸν, τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν
κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ, λέγων·
ἐγὼ τεθανάτωκα τὸν χριστὸν κυρίου.
17 ‡ καὶ ἐθρήνησε δαυίδ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ σαοὺλ καὶ
18 ἐπὶ ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπε τοῦ διδάξαι τοὺς
υἱοὺς ἰούδα· ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς.
19 ‡ καὶ εἶπεν, ἀκρίβασαι ἰσραὴλ ὑπὲρ τῶν τεθνηκό-
των σου τραυματιῶν πῶς ἔπεσον δυνατοί.
20 ‡ μὴ ἀπαγγείλητε εἰς γέθ, μηδὲ εὐαγγελίσησθε ἐν
ταῖς ὁδοῖς ἀσκάλωνος, ὅπως μὴ εὐφρανθῶσι θυγατέρες
ἀλλοφύλων, μηδὲ γαυριάσωσι θυγατέρες ἀπεριτμήτων.
21 ‡ ὄρη τὰ ἐν γελβουὲ μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος
μήτε ὑετός· καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν ὅτι προσωχθίσθη θυρεὸς
δυνατῶν καὶ θυρεὸς σαοὺλ οὐκ ἐχρίσθη ἐν ἐλαίῳ
22 ‡ ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ ἀπὸ στέατος δυνατῶν·
τόξον ἰωναθὰν οὐκ ἀνέστρεψε κενὸν εἰς τὰ ὀπίσω· καὶ ῥομ-
φαία σαοὺλ οὐκ ἀνέστρεψε κενή.
23 ‡ σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι οὐ δια-
κεχωρισμένοι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν
οὐ διεχωρίσθησαν, ὑπὲρ ἀετοὺς κοῦφοι ὑπὲρ λέοντας δυ-
νατοί.
24 ‡ θυγατέρες ἰσραὴλ κλαύσατε ἐπὶ σαοὺλ τὸν ἐνδι-
δύσκοντα ὑμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ὑμῶν, τὸν ἀναφέρον-
τα κόσμον χρυσοῦν ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν ὑμῶν.
25 ‡ πῶς ἔπεσον δυνατοὶ ἐν μέσῳ πολέμων, ἰωναθὰν
εἰς τὰ ὕψη σου ἐτραυματίσθης.
25 ‡ ἀλγῶ ἐπὶ σοὶ ἰωναθὰν ἀδελφέ μου, ὡραιώθης μοι
σφόδρα, ἐθαυμαστώθη ἡ ἀγάπησίς σου ἐμοὶ ὑπὲρ ἀ-
γάπησιν γυναικῶν.
27 ‡ πῶς ἔπεσον δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκεύη πολεμικά.

β'.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐπηρώτησε δαυίδ ἐν κυ-
ρίῳ λέγων· εἰ ἀναβῶ εἰς μίαν τῶν πόλεων τῆς ἰουδαίας; καὶ
εἶπε κύριος πρὸς αὐτὸν, ἀνάβηθι· καὶ εἶπε δαυίδ, ποῖ
ἀναβῶ; καὶ εἶπεν, εἰς χεβρών·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Et dixit illi Dauid, Quomodo non timuisti extendere manum tuam, ad perdendum vnctum domini? [15] Et vocauit Dauid vnum ex adolescentibus: & dixit, Accede, potestatem exerce in eum: & percussit eum, & occidit eum. [16] Et dixit illi Dauid, Culpa occisionis tuæ sit in capite tuo, quia os tuum testatum est in te, dicendo, Ego occidi vnctum Domini. [17] Et lamentatus est Dauid lamentationem hanc super Saul, & super Ionathan filium eius. [18] Et dixit vt docerent filios Iehudah, ad iaciendum arcu: Ecce scriptum est super libro legis. [19] Steterunt super Israel, super domum fortitudinum vestrarum eleuati sunt occisores, quomodo occisi sunt fortes? [20] Ne annuncietis in Gath, & ne bene nuncietis in plateis Askalon, ne fortè lætentur filiæ Pelisthæorum, ne fortè exultent filiæ præputiatorum. [21] Montes Gilboagh non descendat super vos ros, & pluuia non sit in vobis quæ veniat, ita vt faciant ex ea HHALCHA, quia ibi fracta sunt scuta fortium, scuta Saul qui vnctus fuit in vnctione. [22] De sanguine occisorum, de pinguedine robustorum, iacula arcus Iehonathan non reuersa sunt retrorsum, & gladius Saul non rediit inanis. [23] Saul & Ionathan, qui dilecti & amati fuerant in vita sua, & in morte sua non sunt separati à se: præ aquilis celeres, & præ leonibus robusti. [24] Filiæ Israel super Saul lugete, qui vestiebat vos vestibus colorũ, & afferebat vobis delitias, & ascendere faciebat cõpositiones auri super vestes vestras. [25] Quomodo occisi sunt robusti inter belligerantes? Iehonathan super domũ fortitudinis tuæ occisus es? [26] Angustia est mihi super te frater mi Iehonathan, amasti me valde, mirabilis fuit dilectio tua mihi præ dilectione duarũ vxorum. [27] Quomodo occisi sunt robusti & perierunt vasa belli!

CAP. II.

ET fuit post hoc & rogauit Dauid in dicto Domini, dicendo: Num ascendam in vnam ex ciuitatibus domus Iehudah? & dixit illi Dominus, Ascende: & dixit Dauid, Quò ascendam? & dixit, Ad Hhebron.

2 * וַיַּעַל שָׁם דָּוִד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית
3 וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃ * וַאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר־
עִמּוֹ הֶעֱלָה דָוִד אִישׁ וּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי חֶבְרוֹן׃
4 * וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ־שָׁם אֶת־דָּוִד
לְמֶלֶךְ עַל־בֵּית יְהוּדָה וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַנְשֵׁי
יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת־שָׁאוּל׃
5 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרֻכִים אַתֶּם לַיהוָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
הַחֶסֶד הַזֶּה עִם־אֲדֹנֵיכֶם עִם־שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ׃
6 * וְעַתָּה יַעַשׂ־יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגַם
אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
7 הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וְעַתָּה תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם וִהְיוּ
לִבְנֵי־חַיִל כִּי־מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׁאוּל וְגַם־אֹתִי מָשְׁחוּ
בֵית־יְהוּדָה לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם׃
8 * וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צָבָא אֲשֶׁר לְשָׁאוּל לָקַח
אֶת־אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ מַחֲנָיִם׃
9 * וַיַּמְלִכֵהוּ אֶל־הַגִּלְעָד וְאֶל־הָאֲשׁוּרִי וְאֶל־
יִזְרְעֶאל וְעַל־אֶפְרַיִם וְעַל־בִּנְיָמִן וְעַל־יִשְׂרָאֵל
10 כֻּלֹּה׃ * בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלָךְ
אַךְ בֵּית יְהוּדָה הָיוּ אַחֲרֵי דָוִד׃
11 * וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָוִד מֶלֶךְ
בְּחֶבְרוֹן עַל־בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה
12 חֳדָשִׁים׃ * וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן־נֵר וְעַבְדֵי אִישׁ־
בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל מִמַּחֲנַיִם גִּבְעוֹנָה׃
13 * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעַבְדֵי דָוִד יָצְאוּ וַיִּפְגְּשׁוּם
עַל־בְּרֵכַת גִּבְעוֹן יַחְדָּו וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה
14 מִזֶּה וְאֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה׃ * וַיֹּאמֶר אַבְנֵר
אֶל־יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ
וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקֻמוּ׃

2 * Aſcendit ergo Dauid & duæ vxores
eius Achinoem Iezraelites & Abigail vxor
Nabal Carmeli.
3 * Sed & viros qui erant cum eo duxit
Dauid ſingulos cum domo ſua, & manſe-
4 runt in oppidis Hebron. * Veneruntque
viri Iuda, & vnxerũt ibi Dauid vt regna-
B ret ſuper domum Iuda. Et nunciatum eſt
Dauid quòd viri Iabes Galaad ſepeliſſent
5 Saul. * Miſit ergo Dauid nũcios ad viros
Iabes Galaad: dixítque ad eos, Benedicti
vos à Domino qui feciſtis miſericordiam
hanc cũ dño veſtro Saul, & ſepeliſtis eum.
6 * Et nunc retribuet vobis quidẽ Domi
nus miſericordiã & veritatem, & ego red-
dam gratiã eò quòd feciſtis verbũ iſtud.
7 * Confortentur manus veſtræ, & eſtote
filij fortitudinis; licet enim mortuus ſit
dominus veſter Saul, tamen me vnxit do-
mus Iuda in regem ſibi.
8 * Abner autẽ filius Ner princeps exer-
citus Saul, tulit Isboſeth filium Saul, &
circunduxit eum per caſtra:
9 * Regémq; conſtituit ſuper Galaad, &
ſuper Geſſuri, & ſuper Iezrael, & ſuper E-
phraim, & ſuper Beniamin, & ſuper Iſrael
10 vniuerſum. * Quadraginta annorũ erat
Isboſeth filius Saul cùm regnare cœpiſſet
C ſuper Iſrael, & duobus annis regnauit. ſo-
la autem domus Iuda ſequebatur Dauid.
11 * Et fuit numerus dierum, quos cõmo-
ratus eſt Dauid imperans in Hebron ſu-
per domum Iuda, ſeptem annorum & ſex
menſium.
12 * Egreſſúsque eſt Abner filius Ner, &
pueri Isboſeth filij Saul de caſtris in Ga-
13 baon. * Porrò Ioab filius Saruię & pue-
ri Dauid egreſsi ſunt, & occurrerunt eis
iuxta piſcinam Gabaon. Et cùm in vnum
conueniſſent, è regione ſederunt hi in vna
parte piſcinæ, & illi ex altera.
14 * Dixítque Abner ad Ioab, Surgant
pueri, & ludant coram nobis. Et reſpon-
dit Ioab, Surgant.

תרגום יונתן

2 וסליק לתמן דוד ואף תרתין נשוהי אחינועם דמיזרעאל ואביגיל איתת נבל דמכרמל׃ 3 וגברוהי דעמיה אסיק דוד גבר ואנש ביתיה ויתיבו בקרוי חברון׃
4 ואתו גברי שבט יהודה ומשחו תמן ית דוד למהוי מלכא על דבית יהודה וחויאו לדוד למימר גברי יבש גלעד דקברו ית שאול׃
5 ושלח דוד אזגדין לות אנשי יבש גלעד ואמר להון בריכין אתון קדם יי דעבדתון חסדא הדין עם ריבונכון עם שאול וקברתון יתיה׃
6 וכען יעבד יי עמכון טיבו וקשוט ואף אנא אעביד עמכון טבתא הדא דעבדתון פתגמא הדין׃
7 וכען יתקפן ידיכון והוו לגברין גיברין ארי מית רבונכון שאול ואף יתי משחו דבית יהודה למהוי מלכא עליהון׃
8 ואבנר בר נר רב חילא די לשאול דבר ית איש־בושת בר שאול ואעבריה למחנים׃
9 ואמליכיה על דבית גלעד ועל דבית אשר ועל יזרעאל ועל דבית אפרים ועל דבית בנימין ועל ישראל כולהון׃
10 בר ארבעין שנין איש־בושת בר שאול כד מלך על ישראל ותרתין שנין מלך ברם דבית יהודה הוו בתר דוד׃
11 והוה מנין יומיא דהוה דוד מלכא בחברון על דבית יהודה שבע שנין ושיתא ירחין׃
12 ונפק אבנר בר נר ועבדי איש־בושת בר שאול ממחנים לגבעון׃ 13 ויואב בר צרויה ועבדי דוד נפקו וערעונון על בריכתא דגבעון כחדא ושרו אילין על בריכתא מכא ואילין על בריכתא מכא׃
14 ואמר אבנר ליואב יקומון כען עולימיא ויחיכון קדמנא ואמר יואב יקומון׃

Et ascendit illuc Dauid, & ambæ vxores 2
eius Achinoem Jzraelites & Abygail vxor
Nabal Carmeli.
Et viri eius qui cum eo vnusquisque, & 3
domus sua, & habitât in ciuitatibus Chebron.
Et veniunt viri Juda & vngunt Dauid 4
ibi vt regnaret super domum Iuda, & annun-
ciauerunt Dauid, dicentes: Viri Jabis Galaad
ipsi sepelierunt Saul.
Et misit Dauid nuncios ad duces Jabis 5
Galaad, & dixit ad eos, Benedicti vos à Do-
mino, quia fecistis misericordiam super domi-
num vestrum super Saul & sepelistis eum.
Et nunc faciat Dominus vobiscum mise- 6
ricordiam & veritatem, & ego autem faciam
vobiscum bona hæc, quia fecistis verbum
istud.
Et nunc confortentur manus vestræ, & 7
estote in filios fortes, quoniam mortuus est Saul
dominus vester, & quia me vnxit domus Ju-
da super se in regem.
Et Abener filius Ner princeps exercitus 8
Saul tulit Jsboseth filium Saul, & traduxit
eum de castris.
Et regem constituit eum super Galaad, & 9
super Aseri, et super Jzrael, & super Ephraim,
et super Beniamin, & super vniuersum Jsrael.
Filius quadraginta annorum erat Jsbo- 10
seth filius Saul quando regnauit super Jsrael,
& duobus annis regnauit, præter domum Ju-
da, qui fuerunt post Dauid.
Et fuit numerus dierum, quibus regnauit 11
Dauid in Chebron super domum Juda, septem
anni & menses sex.
Et egressus est Abener filius Ner, & pue- 12
ri Jsboseth filij Saul de castris collis.
Et Joab filius Saruia egressus est de Che- 13
bron, & pueri Dauid, & occurrunt ad inui-
cem super fontem Gabaon: & sederunt isti ex
vna parte, & isti ex altera parte iuxta fon-
tem.
Et dixit Abener ad Joab, Surgant iam 14
pueri & ludant coram nobis. & dixit Joab,
Surgant.

2 καὶ ἀνέβη ἐκεῖ δαυίδ, καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες
αὐτοῦ ἀχινάαμ ἡ ἰζραηλῖτις καὶ ἀβιγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ
τοῦ καρμηλίτου.
3 καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἕκαστος, καὶ ὁ οἶκος
αὐτοῦ· καὶ κατῴκουν ἐν ταῖς πόλεσι χεβρών.
4 καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες τῆς ἰουδαίας καὶ χρίουσι τὸν δα-
υὶδ ἐκεῖ τοῦ βασιλεύειν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα· καὶ ἀπήγγειλαν
τῷ δαυίδ, λέγοντες· οἱ ἄνδρες ἰαβὶς τῆς γαλααδίτιδος
αὐτοὶ ἔθαψαν τὸν σαοὺλ.
5 καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἡγεμόνας ἰα-
βὶς τῆς γαλααδίτιδος, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, εὐλογημένοι
ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, ὅτι πεποιήκατε ἔλεος ἐπὶ τὸν κύριον ὑμῶν
ἐπὶ τὸν σαοὺλ, καὶ ἐθάψατε αὐτόν.
6 καὶ νῦν ποιήσαι κύριος μεθ᾽ ὑμῶν ἔλεος καὶ ἀλή-
θειαν, καὶ ἐγὼ δὲ ποιήσω μεθ᾽ ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, ὅτι
7 ἐποιήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν κραταιούσθωσαν αἱ
χεῖρες ὑμῶν καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατούς, ὅτι τέθνηκε
σαοὺλ ὁ κύριος ὑμῶν, καὶ ὅτι ἐμὲ κέχρικεν ὁ οἶκος ἰούδα
ἐφ᾽ ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα.
8 καὶ ἀβεννὴρ υἱὸς νὴρ ἀρχιστράτηγος σαοὺλ ἔλαβε τὸν
ἰσβόσεθ υἱὸν τοῦ σαούλ, καὶ διεβίβασεν αὐτὸν ἐκ τῆς
παρεμβολῆς.
9 καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γαλααδῖτιν, καὶ
ἐπὶ τὸν ἀσερί, καὶ ἐπὶ τὸν ἰζραήλ, καὶ ἐπὶ τὸν ἐφραίμ, καὶ
ἐπὶ βενιαμίν, καὶ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.
10 υἱὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦν ἰσβόσεθ υἱὸς σαοὺλ ὅτε
ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν, πλὴν
τοῦ οἴκου ἰούδα, οἳ ἦσαν ὀπίσω δαυίδ.
11 καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐβασίλευσε δα-
υὶδ ἐν χεβρὼν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνες ἕξ.
12 καὶ ἐξῆλθεν ἀβεννὴρ υἱὸς νήρ, καὶ οἱ παῖδες ἰσβόσεθ
υἱοῦ σαοὺλ ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ.
13 καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουΐα ἐξῆλθεν ἐκ χεβρών, καὶ οἱ
παῖδες δαυίδ, καὶ συναντῶσιν ἀλλήλοις ἐπὶ τὴν κρή-
νην γαβαών· καὶ ἐκάθισαν οὗτοι ἐντεῦθεν, καὶ οὗτοι ἐν-
τεῦθεν ἐπὶ τὴν κρήνην.
14 καὶ εἶπεν ἀβεννὴρ πρὸς ἰωάβ, ἀναστήτωσαν δὴ τὰ
παιδάρια, καὶ παιξάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν· καὶ εἶπεν ἰωάβ,
ἀναστήτωσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et ascendit illuc Dauid & etiam duæ vxores eius Ahhinogham, quæ erat ex Izreghel, & Abigail vxor Nabal ex Charmel.
3 Et viros eius qui erant cum eo ascendere fecit Dauid, virum & hominem domus eius, & sederunt in vrbibus Hhebron.
4 Et venerunt viri tribus Iehuda, & vnxerunt ibi Dauid vt esset rex super populũ domus Iehudah, & indicauerunt Dauid, dicendo:
Viri Iabes Gilghad sunt qui sepelierunt Saul.
5 Et misit Dauid nuncios ad homines Iabes Gilghad, & dixit illis, Benedicti vos ante
Dominum, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro cum Saul, & sepelistis eum.
6 Et nunc faciet Dominus vobis-
cum bonitatem & veritatem, & etiam ego faciam vobiscum bonum hoc, qui fecistis verbum hoc.
7 Et nunc fortificentur
manus vestræ, & estote in viros robustos, quia mortuus est dominus vester Saul, & etiam me vnxerunt *viri* domus Iehudah, vt sim rex
super eos.
8 Et Abner filius Ner magister virtutis Saul, duxit Isboseth filium Saul, & transire fecit illum ad Mahhanaim.
9 Et regnare fecit illũ super *populũ* domus Gilghad, & super *populũ* domus Asser, & super Iezraghel, & super *populũ* domus Ephraim,
& super viros domus Biniamin, & super Israel omnes illos.
10 Filius quadraginta annorum erat Isboseth filius Saul,
quando regnauit super Israel, & duobus annis regnauit: verùm *viri* domus Iehudah fuerunt post Dauid.
11 Et fuit numerus dierum, quibus fuit Dauid rex in Hhebron super *populũ* domus Iehudah, septem anni & sex menses.
12 Et exiuit Abner filius Ner, & serui Isboseth filij Saul ex Mahhanaim ad Gibghon.
13 Et Ioab filius Zzaruiah, & serui Dauid exierunt & offenderunt illos super piscinam Gibghon simul, & posuerunt *se* hi super
piscinam hinc & hi super piscinam illinc.
14 Et dixit Abner ad Ioab, Surgant nunc adolescentes, & ludant ante nos.
& dixit Ioab, Surgant.

15 וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר לְבִנְיָמִן
וּלְאִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר מֵעַבְדֵי דָוִד׃
16 וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ
וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת הַצֻּרִים
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
17 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה עַד־מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא
וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד׃
18 וַיִּהְיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי
וַעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבָיִם
19 אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי אַבְנֵר
וְלֹא־נָטָה לָלֶכֶת עַל־הַיָּמִין וְעַל־הַשְּׂמֹאל מֵאַחֲרֵי
20 אַבְנֵר׃ וַיִּפֶן אַבְנֵר אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה
21 זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר
נְטֵה לְךָ עַל־יְמִינְךָ אוֹ עַל־שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ אֶחָד
מֵהַנְּעָרִים וְקַח־לְךָ אֶת־חֲלִצָתוֹ וְלֹא־אָבָה
22 עֲשָׂהאֵל לָסוּר מֵאַחֲרָיו׃ וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר
לֵאמֹר אֶל־עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי לָמָּה אַכֶּכָּה
אַרְצָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ׃
23 וַיְמָאֵן לָסוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל־
הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו וַיִּפָּל־שָׁם וַיָּמָת
תַּחְתָּו וַיְהִי כָּל־הַבָּא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם
עֲשָׂהאֵל וַיָּמֹת וַיַּעֲמֹדוּ׃
24 וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ
בָּאָה וְהֵמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת אַמָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי־
25 גִיחַ דֶּרֶךְ מִדְבַּר גִּבְעוֹן׃ וַיִּתְקַבְּצוּ בְנֵי־בִנְיָמִן
אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל־רֹאשׁ
26 גִּבְעָה אֶחָת׃ וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב וַיֹּאמֶר
הֲלָנֶצַח תֹּאכַל חֶרֶב הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי־מָרָה תִהְיֶה
בָּאַחֲרוֹנָה וְעַד־מָתַי לֹא־תֹאמַר לָעָם לָשׁוּב
מֵאַחֲרֵי אֲחֵיהֶם׃

15 * Surrexerũt ergo & trãsierunt numero
D duodecim de Beniamin ex parte Isboseth
filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.
16 * Apprehensóq; vnusquisq; capite cõparis
sui defixit gladiũ in latus contrarij, &
ceciderunt simul. Vocatúmq; est nomẽ lo-
17 ci illius Ager robustorum in Gabaon. * Et
ortum est bellũ durum satis in die illa, fu-
gatúsque est Abner & viri Israel à pueris
18 Dauid. * Erant autem ibi tres filij Sar-
uiæ, Ioab & Abisai & Asahel. Porrò Asahel
cursor velocissimus fuit quasi vnus de ca-
preis qui morantur in siluis.
19 * Persequebatur autem Asahel Abner,
& non declinauit ad dextram siue ad si-
nistram, omittens persequi Abner.
20 * Respexit itaque Abner post tergum
E suũ, & ait: Tu ne es Asahel? Qui respon-
21 dit, Ego sum. * Dixítq; ei Abner, Vade ad
dexterã siue ad sinistrã, & apprehẽde vnũ
de adolescentibus, & tolle tibi spolia eius.
Noluit aũt Asahel omittere quin vrgeret
22 eum. * Rursúmq; locutus est Abner ad
Asahel, Recede & noli me sequi, ne fortè
cõpellar confodere te in terram, & leuare
nõ potero faciem meam ad Ioab fratrem
23 tuum. * Qui audire contempsit, & noluit
declinare. Percussit ergo eũ Abner auersa
hasta in inguine, & transfodit, & mortuus
est in eodẽ loco. Omnes qui transibãt per
F locum illum in quo ceciderat Asahel &
24 mortuus erat, subsistebant. * Persequen-
tibus autẽ Ioab & Abisai fugientem Ab-
ner, Sol occubuit. Et venerunt vsque ad
collem aquæductus, qui est ex aduerso
vallis & itineris deserti in Gabaon.
25 * Congregatíque sunt filij Beniamin ad
Abner; & conglobati in vnum cuneum,
steterunt in summitate tumuli vnius.
26 * Et exclamauit Abner ad Ioab, & ait:
Num vsq; ad internitionem tuus mucro
desæuiet? An ignoras quòd periculosa sit
desperatio? Vsquequo non dicis populo,
vt omittat persequi fratres suos?

תרגום יונתן

15 וְקָמוּ וַעֲבַרוּ בְּמִנְיָן תְּרֵי עֲשַׂר מִדְּבֵית בִּנְיָמִן וּמִדְּאִישׁ בֹּשֶׁת בַּר שָׁאוּל וּתְרֵי עֲשַׂר מֵעַבְדֵי דָוִד׃ 16 וְאַתְקִיפוּ גְּבַר בְּרֵישׁ חַבְרֵיהּ וְחַרְבֵּיהּ בִּסְטַר חַבְרֵיהּ וְאִתְקְטַלוּ כַּחֲדָא וּקְרָא לְאַתְרָא הַהוּא אַחְסָנַת גִּבּוֹרַת קְטִילַיָּא דִּי בְּגִבְעוֹן׃
17 וַהֲוָה קְרָבָא תַּקִּיף עַד לַחֲדָא בְּיוֹמָא הַהוּא וְאִיתְּבַר אַבְנֵר וְאֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל קֳדָם עַבְדֵי דָוִד׃
18 וַהֲווֹ תַּמָּן תְּלָתָא בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל קַלִּיל בְּרִגְלוֹהִי כַּחֲדָא מִן טַבְיָא דִּי בְּחַקְלָא׃
19 וּרְדַף עֲשָׂהאֵל בָּתַר אַבְנֵר וְלָא אִיתְפְּנֵי לְמֵיזַל עַל יַמִּינָא וְעַל שְׂמָאלָא מִבָּתַר אַבְנֵר׃ 20 וְאִתְפְּנֵי אַבְנֵר לַאֲחוֹרוֹהִי וַאֲמַר הַאַתְּ דֵּין עֲשָׂהאֵל וַאֲמַר אֲנָא׃ 21 וַאֲמַר לֵיהּ אַבְנֵר אִיתְפְּנֵי לָךְ עַל יַמִּינָךְ אוֹ עַל שְׂמָאלָךְ וֶאֱחוֹד לָךְ חַד מֵעוּלֵימַיָּא וְסַב לָךְ יָת זַרְזֵיהּ וְלָא אֲבָה עֲשָׂהאֵל לְמֵיזַר מִבָּתְרוֹהִי׃ 22 וְאוֹסִיף עוֹד אַבְנֵר לְמֵימַר לְוָת עֲשָׂהאֵל זוּר לָךְ מִבָּתְרַי לְמָה אֶקְטְלִינָּךְ וְאֶרְמִינָּךְ לְאַרְעָא וְאֵיכְדֵין אֶזְקוֹף אַפַּי וְאֶחְמֵי לְיוֹאָב אָחוּךְ׃ 23 וְלָא אֲבָה לְמֵיזַר וּמְחָהִי אַבְנֵר בְּאַחוֹרֵי מוּרְנִיתָא בִּסְטַר יַרְכֵּיהּ וּנְפַקַת מוּרְנִיתָא מֵאֲחוֹרוֹהִי וּנְפַל תַּמָּן וּמִית בְּאַתְרֵיהּ וַהֲווֹ כָּל דְּאָתֵי לְאַתְרָא דִּנְפַל תַּמָּן עֲשָׂהאֵל וּמִית וְקָיְימִין׃ 24 וּרְדַפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי בָּתַר אַבְנֵר וְשִׁמְשָׁא עָלַת וְאִינוּן מְטוֹ עַד גִּבְעַת אַמְּתָא דְּעַל אַפֵּי גִיחַ אוֹרַח מַדְבְּרָא דְּגִבְעוֹן׃ 25 וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בָּתַר אַבְנֵר וַהֲווֹ לְסִיעָא חֲדָא וְקָמוּ עַל רֵישׁ רָמָה חֲדָא׃ 26 וּקְרָא אַבְנֵר לְיוֹאָב וַאֲמַר הַלְאַפְרֵשׁ תִּקְטוֹל חַרְבָּא הֲלָא יְדַעְתָּ אֲרֵי מְרִירָא תְּהֵי בְּסוֹפָא וְעַד אִימְתַי לָא תֵימַר לְעַמָּא לְמֵתַב מִבָּתַר אֲחֵיהוֹן׃

15 Et ſurrexerunt & tranſierunt in numero duodecim de filijs Beniamin Isboſeth filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.

16 Et apprehenderunt vnuſquiſque manu caput proximi ſui, & gladius eius in latus proximi ſui, & cadunt pariter; & nomen poſitũ eſt loco illi Pars inſidiatorũ quæ eſt in Gabaon.

17 Et factum eſt bellum durum valde in die illa; & cecidit Abener & viri Iſrael coram pueris Dauid.

18 Et erant ibi tres filij Saruia, Ioab, & Abeſſa, & Aſſael: & Aſſael leuis pedibus ſuis quaſi vna caprea quæ in agro.

19 Et perſecutus eſt Aſſael poſt Abener, & non declinauit vt ambularet ad dexteram neque ad ſiniſtram à tergo Abener.

20 Et reſpexit Abener poſt ſe, & ait: Tu es ipſe Aſſael? & dixit, Ego ſum.

21 Et dixit ipſi Abener, Declina tu ad dexteram vel ad ſiniſtram, et apprehende tibi vnũ de adoleſcentibus, & tolle tibi armaturã eius: & non voluit Aſſael declinare ab his qui poſt eum.

22 Et addidit Abener rurſum dicere Aſſael, Recede tu à me, vt non percutiam te in terram: & quomodo leuabo faciem meam ad Ioab fratrem tuum?

23 Et non voluit Aſſael recedere; & percutit eum Abener poſteriori parte haſtæ in inguine, & tranſijt lancea de poſterioribus eius, & cadit ibi & moritur ſub eum. & factum eſt, omnis qui veniebat vſque ad locum vbi cecidit Aſſael, & mortuus eſt, & ſubſiſtebat.

24 Et perſecutus eſt Ioab & Abeſſa poſt Abener, & Sol occubuit; & ipſi venerunt vſque ad collem Amma qui ex aduerſo Gie iter deſertum Gabaon.

25 Et congregantur filij Beniamin poſt Abener, & facti ſunt in congregationem vnam, & ſteterunt in ſummitate collis vnius.

26 Et vocauit Abener Ioab, & dixit: Num vſque in victoriam deuorabit mucro? nónne ſcis quòd acerba erit in vltimis? & vſquequo non dicis populo, vt reuertatur à tergo fratrum ſuorum?

15 καὶ ἀνέστησαν καὶ παρῆλθον ἐν ἀριθμῷ δώδεκα τῶν υἱῶν βενιαμὶν τοῦ ἰσβόσεθ υἱοῦ σαοὺλ, καὶ δώδεκα τῶν παίδων
16 δαυίδ. καὶ ἐκράτησαν ἕκαστος τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἡ μάχαιρα αὐτοῦ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ πίπτουσι κατὰ τὸ αὐτό· καὶ ἐπεκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ μερὶς τῶν ἐπιβούλων ἥ ἐστιν ἐν γαβαών.

17 καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος σκληρὸς ὥστε λίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσεν ἀβεννὴρ καὶ οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυίδ.

18 καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ σαρουίας ἰωὰβ, καὶ ἀβεσσά, καὶ ἀσαήλ· καὶ ἀσαὴλ κοῦφος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὡσεὶ μία
19 δορκὰς τῶν ἐν ἀγρῷ. καὶ κατεδίωξεν ὁ ἀσαὴλ ὀπίσω ἀβεννήρ, καὶ οὐκ ἐξέκλινε τοῦ πορεύεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ οὐδὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀπὸ ὄπισθεν ἀβεννήρ.

20 καὶ ἐπέβλεψεν ἀβεννὴρ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἶπε, σὺ εἶ αὐτὸς ἀσαήλ; καὶ εἶπεν, ἐγώ εἰμι.

21 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβεννήρ, ἔκκλινον σὺ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερά, καὶ κατάσχε σεαυτῷ ἓν τῶν παιδαρίων, καὶ λάβε σεαυτῷ τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀσαὴλ ἐκκλῖναι ἀπὸ τῶν ὄπισθεν αὐτοῦ.

22 καὶ προσέθετο ἀβεννὴρ ἔτι εἰπεῖν τῷ ἀσαήλ, ἀπόστηθι σὺ ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ πατάξω σε εἰς τὴν γῆν· καὶ πῶς ἀρῶ τὸ πρόσωπόν μου πρὸς ἰωὰβ τὸν ἀδελφόν σου;

23 καὶ οὐκ ἐβούλετο ἀσαὴλ ἀποστῆναι· καὶ τύπτει αὐτὸν ὁ ἀβεννὴρ ἐν τῷ ὀπίσω τοῦ δόρατος ἐπὶ τὴν ψύαν· καὶ διεξῆλθεν τὸ δόρυ ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πίπτει ἐκεῖ καὶ ἀποθνήσκει ὑποκάτω αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἕως τοῦ τόπου οὗ ἔπεσεν ἀσαὴλ καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐφίστατο.

24 καὶ κατεδίωξεν ἰωὰβ καὶ ἀβεσσὰ ὀπίσω ἀβεννήρ, καὶ ὁ ἥλιος ἔδυνε· καὶ αὐτοὶ εἰσῆλθον ἕως τοῦ βουνοῦ ἀμμὰ τοῦ κατὰ πρόσωπον γιὲ ὁδὸν ἔρημον γαβαών.

25 καὶ συναθροίζονται οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ὀπίσω ἀβεννήρ, καὶ ἐγένοντο εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ κεφαλὴν βουνοῦ ἑνός.

26 καὶ ἐκάλεσεν ἀβεννὴρ τὸν ἰωὰβ, καὶ εἶπε, μὴ εἰς νῖκος καταφάγεται ἡ ῥομφαία; οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσται εἰς τὰ ἔσχατα; καὶ ἕως πότε οὐ μὴ εἴπῃς τῷ λαῷ ἀποστρέφειν ἀπὸ ὄπισθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et ſurrexerunt & tranſierunt in numero duodecim ex *populo* domus Biniamin, & ex *populo* Isboſeth filij Saul, & duodecim ex ſeruis Dauid. 16 Et inualuerunt quiſque in caput ſocij ſui, & gladius cuiuſque in latere ſocij ſui, & occiſi ſunt ſimul, & vocauit locum illum, Hæreditatem fortitudinis occiſorum, quæ eſt in Gibghon. 17 Et fuit bellum validum vſque nimis in die illa, & fractus eſt Abner & homines Iſrael ante ſeruos Dauid. 18 Et fuerunt ibi tres filij Szaruiah, Ioab & Abiſſai, & Ghaſſahel: & Ghaſſahel erat leuis in pedibus ſuis, vt vna de capreis quæ ſunt in agro. 19 Et ſecutus eſt Ghaſſahel poſt Abner, & non deflexit vt iret ſuper dextram & ſuper ſiniſtram de-poſt Abner. 20 Et conuerſus eſt Abner retro ſe, & dixit, Num tu es ille Ghaſſael? & dixit, Sum. 21 Et dixit illi Abner, Verte te ſuper dextram tuam, aut ſuper ſiniſtram tuam, & determina tibi vnum ex adoleſcentibus, & accipe arma eius. & noluit Ghaſſael recedere de-poſt illum. 22 Et addidit Abner dicere ad Ghaſſahel, Conuerte te de-poſt me. quare occidam te & proijciam te in terram, & quomodo leuabo faciem meam, & oſtendar Ioab fratri tuo? 23 Et noluit recedere: & percuſſit eum Abner in poſterioribus haſtæ, in latere fœmoris eius, & exiuit haſta à tergo illius, & cecidit ibi & mortuus eſt in loco ſuo: & fuerunt omnes qui veniebant ad locum in quo cecidit Ghaſſael, & mortuus eſt, ſubſiſtebant. 24 Et ſecuti ſunt Ioab & Abiſſai poſt Abner, & Sol occubuit, & ipſi attigerunt vſque ad collem Amtha qui eſt ſuper facies Giahh, via deſerti Gibghon. 25 Et congregati ſunt filij Biniamin poſt Abner, & fuerunt in cœtum vnum, & ſteterunt ſuper caput iugi vnius. 26 Et clamauit Abner ad Ioab, & dixit, Num quid ad ſeparationem occidet gladius? nônne noſti quòd amaritudo erit in fine? & vſquequo non dices populo vt redeat de-poſt fratres ſuos?

27 * ויאמר יואב חי האלהים כי לולא דברת כי
אז מהבקר נעלה העם איש מאחרי אחיו:
28 * ויתקע יואב בשופר ויעמדו כל־העם ולא־
ירדפו עוד אחרי ישראל ולא־יספו עוד להלחם:
29 * ואבנר ואנשיו הלכו בערבה כל הלילה ההוא
ויעברו את־הירדן וילכו כל־הבתרון ויבאו מחנים:
30 * ויואב שב מאחרי אבנר ויקבץ את־כל־העם
ויפקדו מעבדי דוד תשעה־עשר איש ועשהאל:
31 * ועבדי דוד הכו מבנימן ובאנשי אבנר שלש־
32 מאות וששים איש מתו: * וישאו את־עשהאל
ויקברהו בקבר אביו אשר בית לחם וילכו כל־
הלילה יואב ואנשיו ויאר להם בחברון:

ג

1 * ותהי המלחמה ארכה בין בית שאול ובין
בית דוד ודוד הלך וחזק ובית שאול הלכים
2 ודלים: * וילדו לדוד בנים בחברון ויהי
בכורו אמנון לאחינעם היזרעאלית:
3 * ומשנהו כלאב לאביגל אשת נבל הכרמלי
והשלשי אבשלום בן־מעכה בת־תלמי מלך גשור:
4 * והרביעי אדניה בן־חגית והחמישי שפטיה בן־
5 אביטל: * והששי יתרעם לעגלה אשת דוד אלה
6 ילדו לדוד בחברון: * ויהי בהיות המלחמה בין
בית שאול ובין בית דוד ואבנר היה מתחזק בבית
7 שאול: * ולשאול פלגש ושמה רצפה בת־איה
ויאמר אל־אבנר מדוע באתה אל־פילגש אבי:
8 * ויחר לאבנר מאד על־דברי איש־בשת
ויאמר הראש כלב אנכי אשר ליהודה היום
אעשה־חסד עם־בית שאול אביך אל־אחיו
ואל־מרעהו ולא המציתך ביד־דוד ותפקד עלי עון
האשה היום:

27 *Et ait Ioab: Viuit Deus, si locutus fuisses manè, recessisset populus persequens
28 fratrē suū. *Insonuit ergo Ioab buccina, & stetit omnis exercitus, nec pſecuti sunt
29 vltra Israel, neq; inire certamen. *Abner autē & viri eius abierunt per cāpestria tota nocte illa, & transierunt Iordanē, & lustrata omni Bethoron venerunt ad castra.
30 *Porrò Ioab reuersus omisso Abner congregauit omnē populum, & defuerunt de pueris Dauid decē & nouem viri excepto
31 Asahele. *Serui aūt Dauid percusserunt de Beniamin, & de viris qui erant cū Abner trecētos sexaginta, qui & mortui sunt.
32 *Tulerúntq; Asahel & sepelierunt eū in sepulchro patris sui in Bethleem, & ambulauerunt tota nocte, Ioab & viri qui erant cum eo, & in ipso crepusculo peruenerunt in Hebron.

CAP. III.

1 FActa est ergo longa cōcertatio inter do-
A mū Dauid, & inter domū Saulis; Dauid proficiens & semper seipso robustior, do-
2 mus autē Saul decrescens quotidie. *Natíq; sunt filij Dauid in Hebrō. Fuítq; primogenitus eius Amnon de Achinoē Iez-
3 raelite. *Et post eum Cheleab de Abigail vxore Nabal Carmeli. Porrò tertius Absalom filius Maacha, filiæ Tholomai regis
4 Gessur. *Quartus autem Adonias filius Agith. Et quintus Saphatias filius Abithal.
5 *Sextus quoq; Hietraam de Egla vxore Dauid. Hi nati sunt Dauid in Hebron.
6 *Cùm ergo esset prelīū inter domū Saul & domū Dauid, Abner filius Ner regebat
7 domum Saul. *Fuerat aūt Sauli concubi-
B na nomine Respha filia Achia. Dixítque Isboseth ad Abner: Quare ingressus es ad
8 concubinā patris mei? *Qui iratus nimis propter verba Isboseth, ait: Nunquid caput canis ego sum aduersū Iudá hodie? qui fecerim misericordiā super domū Saul patris tui, & sup fratres & pximos eius, & non tradidi te in manus Dauid, & tu requisisti me q̄ argueres pro muliere hodie?

תרגום יונתן

27 ואמר יואב קיים הוא יי ארי אילולפון מלילתא ארי בכין פון מעידן צפרא אסתלק גבר מבתר אחוהי:
28 ותקע יואב בשופרא וקמו כל עמא ולא רדפו עוד בתר ישראל ולא אוסיפו עוד לאגחא: 29 ואבנר וגברוהי הליכו
במישרא כל ליליא ההוא ועברו ית ירדנא ואזלו כל בתרון ואתו למחנים: 30 ויואב תב מבתר אבנר וכנש ית כל עמא ושגו מעבדי
דוד תשע עשר גברא ועשהאל: 31 ועבדי דוד קטלו מדבית בנימן ובגברי אבנר תלת מאה ושתין גברא מיתו:
32 ונטלו ית עשהאל וקברוהי בקברא דאבוהי די בבית לחם ואזלו כל ליליא יואב וגברוהי ונהר להון בחברון:
ג
1 והוה קרבא תקיף בין בית שאול ובין בית דוד ובית דוד אזל ותקיף ובית שאול אזלין ומאכין:
2 ואתילידו לדוד בנין בחברון והוה בכריה אמנון לאחינועם דמיזרעאל: 3 ותנייניה כלאב לאביגיל אתת נבל דמכרמלא
ותליתאה אבשלום בר מעכה בת תלמי מלכא דגשור: 4 ורביעאה אדוניה בר חגית וחמישאה שפטיה בר אביטל: 5 ושתיתאה
יתרעם לעגלה אתת דוד אלין אתילידו לדוד בחברון: 6 והוה כד הוה קרבא בין בית שאול ובין בית דוד ואבנר הוה מיתקף בבית
שאול: 7 ולשאול לחינתא ושמה רצפה בת איה ואמר איש־בשת לאבנר מה דין עלתא לות לחינתא דאבא:
8 ותקיף לאבנר לחדא על פתגמי איש־בושת ואמר הלא רישא דכלבא אנא מכען הויתי גבר הדיוט לשארא דבית יהודה יומא דין
אעביד טיבו עם בית שאול אבוך עם אחוהי ועם רחמוהי ולא מסרתך בידא דדוד ומכען את מסער עלי חוב אתתא יומא דין:

*Et dixit Ioab, Viuit Dominus, quoniam 27
nisi locutus fuisses, quoniã tunc de mane ascen-
disset populus mane vnusquisque post fratrem
suum. *Et buccinauit Ioab buccina, & re- 28
cessit omnis populus & non persecutus est am-
plius post Israel, & non additus est vltra pu-
gnare. *Et Abener & viri eius abierunt in 29
occasum tota nocte illa, & transierunt Jorda-
nem, & transierunt totam planiciem, & ve-
niunt in castra. *Et Ioab reuersus est ab Abe- 30
ner, & congregauit omnem populum: et recen-
siti sunt de pueris Dauid qui ceciderũt, nouem
& decem viri, & Assael. *Et pueri Dauid 31
percusserunt de filijs Beniamin de viris Abe-
ner trecentos & sexaginta viros. *Et tollunt 32
Assael & sepeliunt eum in sepulchro patris sui
in Bethleẽm, & ambulauerunt tota nocte Ioab
& viri eius, & lux orta est ipsis in Chebron.

CAP. III.

ET facta est concertatio multum inter domũ 1
Saul & inter domum Dauid: & domus
Dauid procedebat & fortificabatur, & domus
Saul procedebat & debilis fiebat. *Et nati 2
sunt Dauid in Chebron filij sex, & erat primo-
genitus eius Amnon Achinaam Izraelitæ.
*Et secundus eius Celeab Abygail Carme- 3
li: & tertius Abesalon filius Maacha filiæ Thal-
mi regis Geesser. *Et quartus Adonia filius 4
Aggith: & quintus Saphatias Abitaal.
*Et sextus Iethran Egal vxoris Dauid: isti 5
nati sunt ipsi Dauid in Chebron. *Et factum 6
est cùm esset prælium inter domum Saul et in-
ter domum Dauid; & Abener erat regens do-
mum Saul. *Et Saul erat concubina, & no- 7
men ei Respha filia Aia; & dixit Isboseth fi-
lius Saul ad Abener, Quare ingressus es ad
concubinam patris mei?
*Et iratus est Abener nimis de verbo hoc 8
Isboseth: & dixit ei Abener, Nunquid caput
canis sum? & feci misericordiam cum domo
Saul patris tui, & de fratribus, & de proxi-
mis eius, & non transfugi in domum Da-
uid: & requiris in me de iniuria mulieris ho-
die?

27 *καὶ εἶπεν ἰωάβ, ζῇ κύριος, ὅτι εἰ μὴ ἐλάλησας, διότι
τότε ἐκ πρωΐθεν ἀνέβη ἂν ὁ λαὸς πρωΐθεν ἕκαστος κατό-
28 πισθεν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. *καὶ ἐσάλπισεν ἰωάβ τῇ σάλ
πιγγι, καὶ ἀπέστησε πᾶς ὁ λαὸς καὶ οὐ κατεδίωκεν οὐκέτι κα-
τόπισθεν τοῦ ἰσραήλ, καὶ οὐ προσετέθησαν ἔτι πολεμεῖν.
29 *καὶ ἀβεννὴρ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς δυσμὰς ὅ-
λην τὴν νύκτα ἐκείνην· καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην, καὶ ἐπο-
ρεύθησαν ὅλην τὴν παρατείνουσαν, καὶ ἔρχονται εἰς παρεμ-
30 βολάς. *καὶ ἰωὰβ ἀνέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἀβεννήρ, καὶ συνή-
θροισε πάντα τὸν λαόν· καὶ ἐπεσκέπησαν τῶν παίδων δαυὶδ
οἱ πεπτωκότες ἐννέα καὶ δέκα ἄνδρες, καὶ ἀσαήλ.
31 *καὶ οἱ παῖδες δαυὶδ ἐπάταξαν τῶν υἱῶν βενιαμὶν
τῶν ἀνδρῶν ἀβεννὴρ τριακοσίους καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας.
32 *καὶ αἴρουσι τὸν ἀσαὴλ καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τά-
φῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ ἐν βηθλεέμ· καὶ ἐπορεύθησαν
ὅλην τὴν νύκτα ἰωὰβ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ διεφωτίσθη
αὐτοῖς ἐν χεβρών. γ'.

1 *Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐπὶ πολὺ ἀναμέσον τοῦ οἴκου
σαοὺλ καὶ ἀναμέσον τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ ὁ οἶκος δαυὶδ ἐπο-
ρεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο· καὶ ὁ οἶκος σαοὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθέ-
2 νει. *καὶ ἐτέχθησαν τῷ δαυὶδ ἐν χεβρὼν υἱοὶ ἕξ, καὶ ἦν ὁ
πρωτότοκος αὐτοῦ ἀμνὼν τῆς ἀχιναὰμ τῆς ἰζραηλίτιδος.
3 *καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ κελεὰβ τῆς ἀβυγαὶλ τῆς καρμη-
λίας· καὶ ὁ τρίτος ἀβεσαλὼν υἱὸς μααχὰ θυγατρὸς
4 θαλμὶ βασιλέως γεσσούρ. *καὶ ὁ τέταρτος ἀδωνία υἱὸς
ἀγγίθ· καὶ ὁ πέμπτος σαφατίας τῆς ἀβιταάλ.
5 *καὶ ὁ ἕκτος ἰεθραὰν τῆς αἰγὰλ γυναικὸς δαυίδ· οὗτοι
ἐτέχθησαν αὐτῷ τῷ δαυὶδ ἐν χεβρών.
6 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι τὸν πόλεμον ἀναμέσον τοῦ οἴκου
σαοὺλ καὶ ἀναμέσον τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ ἀβεννὴρ ἦν κρατῶν τοῦ
7 οἴκου σαούλ. *καὶ τῷ σαοὺλ ἦν παλλακή, καὶ ὄνομα αὐτῇ
ῥεσφὰ θυγάτηρ αἰά· καὶ εἶπεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαοὺλ πρὸς
ἀβεννήρ, τί ὅτι εἰσῆλθες πρὸς τὴν παλλακὴν τοῦ πατρός
8 μου. *καὶ ἐθυμώθη ἀβεννὴρ σφόδρα περὶ τοῦ λόγου τού-
του τῷ ἰσβόσεθ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβεννήρ, μὴ κεφαλὴ κυνός
εἰμι; καὶ ἐποίησα ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου σαοὺλ τοῦ πατρός σου,
καὶ περὶ ἀδελφῶν καὶ περὶ γνωρίμων αὐτοῦ, καὶ οὐκ ηὐτομό-
λησα εἰς τὸν οἶκον δαυίδ, καὶ ἐπιζητεῖς ἐπ' ἐμὲ περὶ ἀδι-
κίας γυναικὸς σήμερον;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et dixit Ioab, Permanet ipse Dominus, quia nisi locutus esses quòd tunc fortè à tempore auroræ ascendisset vir de-post fra-
trem suum. 28 Et clanxit Ioab in cornu, & steterunt omnis populus, & non secuti sunt amplius post Israel, & non addiderunt am-
plius congredi. 29 Et Abner & viri eius ambulauerunt in planicie omnem noctem illam, & transierunt Iordenam, & perambu-
lauerunt omnem Bithron, & venerunt ad Mahhanaim. 30 Et Ioab redijt de-post Abner, & congregauit omnem populum, & de-
fecerunt ex seruis Dauid nouendecim viri & Ghassael. 31 Et serui Dauid occiderunt ex viris domus Biniamin, & in viris Abner,
trecenti & sexaginta viri mortui sunt. 32 Et tulerunt Ghassael & sepelierunt illum in sepulchro patris sui, quod erat in Bethlehem:
& ambulauerunt omnem noctem Ioab & viri eius, & illuxit illis in Hhebron. CAP. III.
ET fuit bellum validũ inter domũ Saul & inter domum Dauid: & domus Dauid ambulabat & præualebat, & viri domus Saul ambu-
labant & deficiebant. 2 Et nati sunt Dauid filij in Hhebron, & fuit primogenitus eius Amnon Ahhinogham quæ ex Iezraghel.
3 Et secundus eius Chilab Abigail vxoris Nabal, quæ ex Charmela: & tertius Absalom filius Maghacha filiæ Thalmai regis Gessur.
4 Et quartus Adoniah filius Hhagith, & quintus Sephatiah filius Abytal. 5 Et sextus Iithragham Gheghæ vxoris Dauid; hi geniti
sunt Dauidi in Hhebron. 6 Et fuit quando fuit bellum inter domum Saul & inter domum Dauid, & Abner præeminebat in domo Saul.
7 Et Sauli fuerat concubina, & nomen illius Riszpah filia Aiah; & dixit Isboseth ad Abner, Vt quid intrasti ad concubinam patris
mei? 8 Et fuit ira Abnero valdè super verba Isboseth, & dixit, Nunquid caput canis sum ego? ex-nunc fui abiectus
reliquijs domus Iehudah: hodie feci bonitatem cum domo Saul patris tui, cum fratribus tuis, & cum amicis tuis, & non tradidi te in
manu Dauid, & nunc tu visitas super me culpam mulieris hodie?

9 * כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה יֹסִיף לוֹ
כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כִּי־כֵן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ׃
10 * לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת־
כִּסֵּא דָוִד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה מִדָּן וְעַד־בְּאֵר
11 שָׁבַע׃ * וְלֹא־יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת־אַבְנֵר דָּבָר
12 מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח אַבְנֵר מַלְאָכִים
אֶל־דָּוִד תַּחְתָּו לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ לֵאמֹר כָּרְתָה
בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת־כָּל־
13 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר טוֹב אֲנִי אֶכְרֹת אִתְּךָ בְּרִית
אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתְּךָ לֵאמֹר לֹא־תִרְאֶה
אֶת־פָּנַי כִּי אִם־לִפְנֵי הֱבִיאֲךָ אֵת מִיכַל בַּת־
שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת אֶת־פָּנָי׃
14 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה אֶת־אִשְׁתִּי אֶת־מִיכַל אֲשֶׁר
אֵרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים׃
15 * וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ מֵעִם
פַּלְטִיאֵל בֶּן־לָוְשׁ׃
16 * וַיֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ עַד־
בַּחֻרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב וַיָּשֹׁב׃
17 * וּדְבַר־אַבְנֵר הָיָה עִם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשֹׁם הֱיִיתֶם מְבַקְשִׁים אֶת־דָּוִד
18 לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם׃ * וְעַתָּה עֲשׂוּ כִּי יְהוָה אָמַר
אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד דָּוִד עַבְדִּי הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־אֹיְבֵיהֶם׃
19 * וַיְדַבֵּר גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִין וַיֵּלֶךְ גַּם־אַבְנֵר
לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֵי
יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל־בֵּית בִּנְיָמִן׃
20 * וַיָּבֹא אַבְנֵר אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים
אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד לְאַבְנֵר וְלַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ
מִשְׁתֶּה׃

9 * Hęc faciat Deus Abner & hæc addat
ei, niſi quomodo iurauit Dñs Dauid, ſic
faciam cum eo:
10 * Vt transferatur regnũ de domo Saul,
& eleuetur thronus Dauid ſuper Iſrael, &
ſuper Iudam à Dan vſque Berſabee.
11 * Et non potuit reſpondere ei quicquã,
quia metuebat illum.
12 * Miſit ergo Abner nuncios ad Dauid
pro ſe dicentes; Cuius eſt terra? Et vt lo-
querentur. Fac mecum amicitias, & erit
manus mea tecum & reducam ad te vni-
uerſum Iſrael.
13 * Qui ait: Optimè. ego faciam tecum
amicitias, ſed vnam rem peto à te, dicens:
Non videbis faciem meam antequam ad-
duxeris mihi Michol, filiam Saul, & ſic ve
nies & videbis me.
14 * Miſit autem Dauid nuncios ad Isbo-
ſeth filium Saul, dicens: Redde vxorem
meam Michol quam deſpondi mihi cen-
tum præputijs Philiſtijm.
15 * Miſit ergo Isboſeth & tulit eam à vi-
ro ſuo Phaltiel filio Lais.
16 * Sequebatúrque eam vir ſuus plorans
vſque Bahurim. Et dixit ad eũ Abner, Va-
de & reuertere. Qui reuerſus eſt.
17 * Sermonem quoque intulit Abner ad
ſeniores Iſrael, dicẽs: Tam heri quàm nu-
diustertius quærebatis Dauid vt regnaret
ſuper vos.
18 * Nunc ergo facite, quoniã Dominus
locutus eſt ad Dauid, dicens: In manu
ſerui mei Dauid ſaluabo populum meum
Iſrael de manu Philiſtijm & omniũ ini-
micorum eius.
19 * Locutus eſt autem Abner etiam ad
Beniamin. Et abijt vt loqueretur ad Da-
uid in Hebron omnia quæ placuerant
Iſraeli & vniuerſo Beniamin.
20 * Venítque ad Dauid in Hebron cum
viginti viris. Et fecit Dauid Abner & vi-
21 ris eius qui venerant cum eo conuiuium.

תרגום יונתן

9 כדין יעביד יי לאבנר וכדין יוסיף ליה ארי כמה דקיים יי לדוד ארי כדין אעביד ליה׃ 10 לאעברא מלכותא מבית שאול
לאקמא ית כרסי דוד על ישראל ועל דבית יהודה מדן ועד באר שבע׃
11 ולא יכיל עוד לאתבא ית אבנר פיתגמא מדדחיל מנה׃ 12 ושלח אבנר אזגדין לות דוד מאתריה למימר מקיימנא במן
דעבד ארעא למימר גזר קיימך עמי והא ידי עמך לאסחרא לותך ית כל ישראל׃ 13 ואמר טב אנא אגזר עמך קיים ברם פתגמא
חד אנא שאיל מנך למימר לא תחזי ית אפי אלהן קדם מיתיותך ית מיכל בת שאול במיתך לאיתחזאה קדמי׃
14 ושלח דוד אזגדין לות איש בושת בר שאול למימר הב ית אתתי ית מיכל דארסית לי במאה ערלת פלשתאי׃
15 ושלח איש בשת ודברה מלות בעלה מלות פלטיאל בר ליש׃
16 ואזל עמה בעלה אזיל ובכי בתרהא עד עלמת ואמר ליה אבנר איזיל תוב ותב׃
17 ופתגם אבנר הוה עם סבי ישראל למימר אף תמלי אף מדקמוהי הויתון בען ית דוד למהוי מלכא עליכון׃
18 וכען עבידו ארי יי אמר לדוד למימר ביד דוד עבדי אפרוק ית עמי ישראל מיד פלשתאי ומיד כל בעלי דבביהון׃
19 ומליל אף אבנר קדם בני בנימן ואזל אף אבנר למללא קדם דוד בחברון ית כל דתקן בעיני ישראל ובעיני כל בני בנימן׃
20 ואתא אף אבנר לות דוד לחברון ועמיה עשרין גברין ועבד דוד לאבנר ולגבריא דעמיה משתיא׃

* Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quòd 9
ſicut iurauit Dominus Dauid, ſic faciam ei in
die hac:
* Vt auferat regnum à domo Saul, & ele- 10
uet thronum Dauid ſuper Iſrael, & ſuper Iu-
dam à Dan vſque ad Berſabee.
* Et non potuit rurſum Iſboſeth reſpondere 11
Abener verbum, eò quòd metuebat illum.
* Et miſit Abener nuncios ad Dauid in Che- 12
bron, dicens: Pange fœdus tuum mecum, &
ecce manus mea tecum vt reducam ad te om-
nem Iſrael.
* Et dixit Dauid, Bene: ego pangam ad te 13
fœdus, cæterùm verbum vnum ego peto à te,
dicens: Non videas faciem meam niſi adduxe-
ris Mechol filiam Saul veniente te ad viden-
dum faciem meam.
* Et miſit Dauid nuncios ad Iſboſeth filium 14
Saul, dicens: Redde mihi vxorem meam Me-
chol, quam accepi in centum præputijs Phili-
ſtijm.
* Et miſit Iſboſeth, & accepit eam à viro 15
ſuo Phaltiel filio Lais.
* Et ibat poſt eam vir eius pergens & plo- 16
rans poſt eam vſque ad Bachurim. & dixit
Abener ad eum, Vade & reuertere: & reuer-
ſus eſt.
* Et ſermo Abener factus eſt ad ſeniores Iſ- 17
rael, & dixit, Heri & nudiustertius quæren-
tes fuiſtis Dauid vt regnaret ſuper vos.
* Et nunc facite; quia Dominus locutus eſt 18
de Dauid, dicens: In manu ſerui mei Dauid
ſaluabo populum meum Iſrael de manu Phili-
ſtijm, & de manu omnium inimicorum eius.
* Et locutus eſt Abener & in aures filiorum 19
Beniamin: & abijt Abener vt loqueretur in
aures Dauid in Chebron omnia quæ placebant
in oculis filiorum Iſrael, & in oculis vniuerſæ
domus Beniamin.
* Et venit Abener ad Dauid in Chebron, 20
& cum eo viginti viri: & fecit Dauid Abe-
ner & viris qui cum eo conuiuium.

9 * τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι κα-
θὼς ὤμοσε κύριος τῷ δαυίδ, οὕτως ποιήσω αὐτῷ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ·
10 * περιελεῖν τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου σαοὺλ, καὶ
ἀναστῆσαι τὸν θρόνον δαυὶδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν
ἰούδαν ἀπὸ δὰν ἕως βηρσαβεέ.
11 * καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἔτι ἰσβόσεθ ἀνταποκριθῆναι τῷ
ἀβενὴρ ῥῆμα ἀπὸ τοῦ φοβηθῆναι αὐτόν.
12 * καὶ ἀπέστειλεν ἀβενὴρ ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ εἰς χε-
βρὼν, λέγων· διάθου διαθήκην σου μετ' ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἡ
χείρ μου μετὰ σοῦ τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς σὲ πάντα τὸν
ἰσραήλ.
13 * καὶ εἶπε δαυίδ, καλῶς ἐγὼ διαθήσομαι πρὸς σὲ δια-
θήκην, πλὴν λόγον ἕνα ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, λέγων·
οὐ μὴ ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου ἐὰν μὴ ἀγάγῃς τὴν με-
χὸλ θυγατέρα σαοὺλ παραγινομένου σου ἰδεῖν τὸ πρό-
σωπόν μου.
14 * καὶ ἐξαπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἰσβόσεθ υἱὸν
σαοὺλ, λέγων· ἀπόδος μοι τὴν γυναῖκά μου τὴν με-
χόλ, ἣν ἔλαβον ἐν ἑκατὸν ἀκροβυστίαις ἀλλοφύλων.
15 * καὶ ἀπέστειλεν ἰσβόσεθ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ
ἀνδρὸς αὐτῆς φαλτιὴλ υἱοῦ λαΐς.
16 * καὶ ἐπορεύετο μετ' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πορευόμε-
νος καὶ κλαίων ὀπίσω αὐτῆς ἕως βαχουρείμ· καὶ εἶπεν
ἀβενὴρ πρὸς αὐτόν· πορεύου καὶ ἀνάστρεφε· καὶ ἀνέστρεφεν.
17 * καὶ λόγος ἀβενὴρ ἐγένετο πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους
ἰσραήλ, καὶ εἶπεν· χθὲς καὶ τρίτης ζητοῦντες ἦτε δαυὶδ
βασιλεῦσαι ἐφ' ὑμᾶς.
18 * καὶ νῦν ποιήσατε, ὅτι κύριος ἐλάλησε περὶ δαυίδ,
λέγων, ἐν χειρὶ τοῦ δούλου μου δαυὶδ σώσω τὸν λαόν
μου ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐκ χειρὸς
πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.
19 * καὶ ἐλάλησεν ἀβενὴρ καὶ εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν βενια-
μίν, καὶ ἐπορεύθη ἀβενὴρ τοῦ λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα δαυὶδ
εἰς χεβρὼν πάντα ὅσα ἤρεσκεν ἐν ὀφθαλμοῖς υἱῶν ἰσρα-
ήλ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς οἴκου βενιαμίν.
20 * καὶ ἦλθεν ἀβενὴρ πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρὼν καὶ μετ' αὐ-
τοῦ εἴκοσι ἄνδρες· καὶ ἐποίησε δαυὶδ τῷ ἀβενὴρ καὶ τοῖς ἀν-
δράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ πότον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Sic faciat Dominus Abner & ſic addat illi, quòd ſicut firmauit Dominus Dauid, ſic faciam ei. 10 Ad tranſire facien-
dum regnum à domo Saul, & ad ſtatuendum ſolium Dauid ſuper Iſrael, & ſuper domum Iuda à Dan, & vſque ad Bearſebagh.
11 Et non potuit amplius reſpondere Abner verbum, quia timuit eum. 12 Et miſit Abner nuncios ad Dauid ex loco
ſuo, dicendo: Firmo ego in eo qui fecit terram, dicendo: Pange firmitatem tuam mecum, & ecce manus mea tecum ad reducendum
ad te omnem Iſrael. 13 Et dixit, Bonum: ego pangam tecum firmitatem: verùm rem vnam ego peto à te, dicendo: Non
videbis faciem meam, ſed ante venire facies tu Michal filiam Saul cùm veneris ad apparendum ante me.
14 Et miſit Dauid nuncios ad Iſboſeth filium Saul, dicendo: Redde vxorem meam Michal quam deſponſaui mihi in centum præ-
putiis Peliſthæorum. 15 Et miſit Iſboſeth, & accepit eam à marito ſuo à Paltiel filio Lais. 16 Et iuit cum illa
maritus eius eundo & flendo poſt eam vſque ad iuuentutem: & dixit illi Abner, Abi, redi: & rediit. 17 Et verbum Abner fuit
cum ſenibus Iſrael dicendo: Etiam heri & etiam ante ipſum quæſiuiſtis Dauid, vt eſſet rex ſuper vos. 18 Et nunc facite, quia
Dominus dixit Dauid dicendo, In manu Dauid ſerui mei liberabo populum meum Iſrael de manu Peliſthæorum, & de manu omnium
auctorum inimicitiarum eorum. 19 Et locutus eſt etiam Abner ante filios Beniamin, & iuit etiam Abner, vt loqueretur ante
Dauid in Hhebron, omne quod rectum erat in oculis Iſrael, & in oculis omnium filiorum Beniamin.
20 Et venit etiam Abner ad Dauid ad Hhebron, & cum illo viginti viri: & fecit Dauid Abner, & viris, qui cum illo,
conuiuium.

21 * וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־דָּוִד אָקוּמָה ׀ וְאֵלֵכָה
וְאֶקְבְּצָה אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ
אִתְּךָ בְּרִית וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וַיְשַׁלַּח
דָּוִד אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃
22 * וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב בָּא מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל רָב
עִמָּם הֵבִיאוּ וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם־דָּוִד בְּחֶבְרוֹן כִּי
שִׁלְּחוֹ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃
23 * וְיוֹאָב וְכָל־הַצָּבָא אֲשֶׁר־אִתּוֹ בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָב
לֵאמֹר בָּא־אַבְנֵר בֶּן־נֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ
24 בְּשָׁלוֹם׃ * וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֶה
עָשִׂיתָה הִנֵּה־בָא אַבְנֵר אֵלֶיךָ לָמָּה־זֶּה שִׁלַּחְתּוֹ
25 וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ׃ * יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר כִּי
לְפַתֹּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת־מוֹצָאֲךָ וְאֶת־מְבוֹאֶךָ
26 וְלָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ * וַיֵּצֵא
יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר
27 וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע׃ * וַיָּשָׁב
אַבְנֵר חֶבְרוֹן וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל־תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר
אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂהאֵל
28 אָחִיו׃ * וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרֵי כֵן וַיֹּאמֶר נָקִי אָנֹכִי
וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי אַבְנֵר
29 בֶן־נֵר׃ * יָחֻלוּ עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל כָּל־בֵּית
אָבִיו וְאַל־יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק
בַּפֶּלֶךְ וְנֹפֵל בַּחֶרֶב וַחֲסַר־לָחֶם׃
30 * וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו הָרְגוּ לְאַבְנֵר עַל אֲשֶׁר
הֵמִית אֶת־עֲשָׂהאֵל אֲחִיהֶם בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה׃
31 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר
32 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה׃ * וַיִּקְבְּרוּ אֶת־
אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ אֶת־קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ אֶל־קֶבֶר
אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל־הָעָם׃

21 * Et dixit Abner ad Dauid, Surgam vt
cõgregem ad te dñm meum regem omnẽ
Iſrael, & ineant tecum fœdus, & imperes
omnibus ſicut deſiderat anima tua. Cùm
ergo deduxiſſet Dauid Abner & ille iſſet
22 in pace; *Statim pueri Dauid & Ioab ve-
nerunt cæſis latronibus cũ præda magna
nimis. Abner aũt non erat cum Dauid in
Hebron, quia iam dimiſerat eũ, & profe-
23 ctus fuerat in pace. *Et Ioab & omnis ex-
ercitus qui erant cũ eo, poſtea venerant.
E Nunciatum eſt itaq; Ioab à narrantibus:
Venit Abner filius Ner ad regem, & dimi
24 ſit eum, & abijt in pace. * Et ingreſſus eſt
Ioab ad regẽ, & ait: Quid feciſti? Ecce ve-
nit Abner ad te, quare dimiſiſti eũ, & abijt
25 & receſſit? *Ignoras Abner filiũ Ner, quo-
niam ad hoc venit ad te vt deciperet te, &
ſciret exitum tuũ & introitũ tuũ, & noſſet
26 omnia quæ agis? * Egreſſus itaq; Ioab à
Dauid, miſit nũcios poſt Abner, & redu-
xit eum à ciſterna Syra, ignorante Dauid.
27 * Cúmq; rediſſet Abner in Hebrõ, ſeor-
ſum adduxit eũ Ioab ad mediũ portæ, vt
loqueretur ei in dolo, & percuſſit illũ ibi
in inguine, & mortuus eſt in vltionem
ſanguinis Aſahel fratris eius.
28 *Quod cùm audiſſet Dauid rem iam
geſtam, ait: Mundus ego ſum & regnum
F meum apud Dominum vſque in ſempi-
ternum à ſanguine Abner filij Ner.
29 *Et veniat ſuper caput Ioab & ſuper
omnẽ domũ patris eius, nec deficiat de do
mo Ioab fluxũ ſeminis ſuſtinẽs & lepro-
ſus & tenens fuſum, & cadẽs gladio & in-
30 digens pane. *Igitur Ioab & Abiſai frater
eius interfecerunt Abner, eò ꝙ occidiſſet
Aſahel fratrẽ eorũ in Gabaon in prœlio.
31 * Dixit aũt Dauid ad Ioab & ad omnẽ
populum qui erat cum eo: Scindite veſti-
mẽta veſtra & accingimini ſaccis, & plan-
gite ante exequias Abner. Porrò rex Da-
uid ſequebatur feretrum.
32 * Cúmq; ſepeliſſent Abner in Hebron,
leuauit rex Dauid vocem ſuam & fleuit ſuper tumulum Abner. Fleuit autem & omnis populus.

תרגום יונתן

21 וַאֲמַר אַבְנֵר לְדָוִד אֵיקוּם וְאֵיזֵל וְאֶכְנוֹשׁ לְוַת רִיבּוֹנִי מַלְכָּא יָת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִגְזְרוּן עִמָּךְ קְיָים וְתִמְלוֹךְ בְּכָל דִּרְעֲוָא נַפְשָׁךְ וּשְׁלַח
דָּוִד יָת אַבְנֵר וַאֲזַל בִּשְׁלָם׃ 22 וְהָא עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב אֲתוֹ מִמַּשְׁרִיתָא וַעֲדָאָה סַגִּיאָה עִמְּהוֹן אַיְתִיאוּ וְאַבְנֵר לֵיתוֹהִי עִם דָּוִד
בְּחֶבְרוֹן אֲרֵי שַׁלְחֵיהּ וַאֲזַל בִּשְׁלָם׃ 23 וְיוֹאָב וְכָל חֵילָא דְעִמֵּיהּ אֲתוֹ וְחַוִּיאוּ לְיוֹאָב לְמֵימַר אֲתָא אַבְנֵר בַּר נֵר לְוַת מַלְכָּא וְשַׁלְחֵיהּ וַאֲזַל
בִּשְׁלָם׃ 24 וַאֲתָא יוֹאָב לְוַת מַלְכָּא וַאֲמַר מָה עֲבַדְתָּא הָא אֲתָא אַבְנֵר לְוָתָךְ לְמָה דְנַן שַׁלְחְתֵּיהּ וַאֲזַל מֵיזָל׃
25 יְדַעְתְּ יָת אַבְנֵר בַּר נֵר אֲרֵי לְאַטְעָיוּתָךְ אֲתָא וּלְמִידַע יָת מִיפְּקָךְ וְיָת מֵיעֲלָךְ וּלְמִידַע יָת כָּל דְּאַתְּ עָבֵיד׃ 26 וּנְפַק יוֹאָב
מִלְּוַת דָּוִד וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין בָּתַר אַבְנֵר וַאֲתִיבוּ יָתֵיהּ מִגּוּבָּא דְסִירָתָא וְדָוִד לָא יְדַע׃ 27 וְתָב אַבְנֵר לְחֶבְרוֹן וְאַפְנְיֵהּ יוֹאָב לְגוֹ תַרְעָא
לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ בְּשֵׁילְיָא וּמְחָהִי תַּמָּן בְּסְטַר יַרְכֵּיהּ וּמִית בִּדְמָא דַעֲשָׂהאֵל אֲחוּהִי׃ 28 וּשְׁמַע דָּוִד מִבָּתַר כֵּן וַאֲמַר זַכַּי אֲנָא וּמַלְכוּתִי מִן
קֳדָם יְיָ עַד עָלְמָא מִדְּמָא דְאַבְנֵר בַּר נֵר׃ 29 יְחוּלוּן עַל רֵישָׁא דְיוֹאָב וְעַל כָּל בֵּית אֲבוּהִי וְלָא יִפְסוֹק מִבֵּית יוֹאָב דָּאִיב וּסְגִיר
וְתָקִיף בְּאַבַּר וּמִתְקְטִיל בְּחַרְבָּא וַחֲסַר מָזוֹן׃ 30 וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אֲחוּהִי קְטַלוּ לְאַבְנֵר עַל דִּקְטַל יָת עֲשָׂהאֵל אֲחוּהוֹן בְּגִבְעוֹן
בִּקְרָבָא׃ 31 וַאֲמַר דָּוִד לְיוֹאָב וּלְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ בְּזַעוּ לְבוּשֵׁיכוֹן וְאַסַּרוּ שַׂקִּין וּסְפָדוּ קֳדָם אַבְנֵר וּמַלְכָּא דָוִד אֲזַל בָּתַר עַרְסָא׃
32 וּקְבַרוּ יָת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַאֲרִים מַלְכָּא יָת קָלֵיהּ וּבְכָא עַל קִבְרָא דְאַבְנֵר וּבְכוֹ כָּל עַמָּא׃

Et dixit Abener ad Dauid, Surgam iam 21
& ibo, & congregabo ad dominum meum re-
gem omnem populum Israel, & pangam tecum
fœdus & regnabis in omnibus quæ desiderat
anima tua: & misit Dauid Abener & iuit in
pace. Et ecce pueri Dauid & Ioab vene- 22
runt ab exitu, & spolia afferebãt secũ; & Abe-
ner non erat cum Dauid in Chebron, quia mi-
serat eum, & profectus fuit in pace.
Et Ioab & omnis exercitus qui cum eo, 23
audierunt, & nũciauerunt Ioab, dicentes: Ve-
nit Abener filius Ner ad Dauid, & misit eum
& abijt in pace. Et ingressus est Ioab ad 24
regem, & dixit ei: Quid hoc fecisti? ecce venit
Abener ad te, & quare hoc dimisisti eum, &
abijt in pace? Vel nõ nosti malitiam Abe- 25
ner filij Ner, quoniam ad decipiẽdum te venit,
& ad sciendum ingressum tuum & egressum
tuum, & ad sciendum omnia quæ tu agis:
Et egressus est Ioab à Dauid, et misit nun- 26
cios post Abener, & reducunt eum à cisterna
Sira, & Dauid non sciuit.
Et reuersus est Abener ad Chebron, & 27
declinare fecit eũ Ioab à latere portæ, vt loque-
retur ad eũ in dolo; & percussit eum ibi in in-
guine, & mortuus est in sanguine Assael fra-
tris eius. Et audiuit Dauid post hæc, & di- 28
xit: Innocens sum ego, & regnum meum à Do
mino, et vsq; in sæculum à sanguinibus Abener
filij Ner. Veniant super caput Ioab & 29
super omnem domum patris eius, & non defi-
ciat de domo Ioab fluxum seminis sustinens &
leprosus, & tenens scuticam, & cadens in gla
dio & indigens panibus.
Ioab autẽ & Abessai frater eius obserua- 30
bant Abener, eò quòd occidit Assael fratrem eo-
rum in Gabaon in prœlio. Et dixit Dauid 31
ad Ioab & ad omnem populum qui cum eo,
Scindite vestimenta vestra & accingimini sac-
cis, & plangite ante Abener: & rex Dauid
ibat ante feretrum.
Et sepeliunt Abener in Chebron, & le- 32
uauit rex vocem suam, & fleuit super tumu-
lum Abener, & fleuit omnis populus.

21 καὶ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς δαυίδ, ἀναστήσομαι δὴ καὶ πορεύ-
σομαι καὶ συναθροίσω πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα
πάντα τὸν λαὸν ἰσραήλ, καὶ διαθήσομαι μετὰ σοῦ διαθήκην·
καὶ βασιλεύσεις ἐν πᾶσιν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου· καὶ
ἐξαπέστειλε δαυὶδ τὸν ἀβενὴρ καὶ ἐπορεύθη ἐν εἰρήνῃ.
22 καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες δαυὶδ καὶ ἰωὰβ παρεγίνοντο ἀπὸ τῆς
ἐξοδίας, καὶ σκῦλα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἀβενὴρ οὐκ ἦν
μετὰ δαυὶδ ἐν χεβρών, ὅτι ἀπεστάλκει αὐτόν, καὶ ἐπορεύθη ἐν
23 εἰρήνῃ. καὶ ἰωὰβ καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ ἡ μετ' αὐτοῦ ἤκου-
σαν, καὶ ἀπήγγειλαν τῷ ἰωάβ, λέγοντες· ἦλθεν ἀβενὴρ υἱὸς
νὴρ πρὸς δαυίδ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ.
24 καὶ εἰσῆλθεν ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
τί τοῦτο ἐποίησας; ἰδοὺ ἦλθεν ἀβενὴρ πρὸς σέ, καὶ ἵνα τί
τοῦτο ἐξαπέστειλας αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν ἐν εἰρήνῃ;
25 ἢ οὐκ οἶδας τὴν κακίαν ἀβενὴρ υἱοῦ νήρ, ὅτι ἀπατῆ-
σαί σε παρεγένετο καὶ γνῶναι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν
σου καὶ γνῶναι ἅπαντα ὅσα σὺ ποιεῖς.
26 καὶ ἐξῆλθεν ἰωὰβ ἀπὸ δαυίδ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέ-
λους ὀπίσω ἀβενήρ, καὶ ἐπιστρέφουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φρέα-
27 τος σειρᾶ, καὶ δαυὶδ οὐκ ᾔδει. καὶ ἐπέστρεψεν ἀβενὴρ
εἰς χεβρὼν καὶ ἐξέκλινεν αὐτὸν ἰωὰβ ἐκ πλαγίων τῆς πύ-
λης, λαλῆσαι πρὸς αὐτὸν ἐν παραλογισμῷ· καὶ ἐπά-
ταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ψύαν, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι
28 ἀσαὴλ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσε δαυὶδ μετὰ ταῦτα,
καὶ εἶπεν, ἀθῶός εἰμι ἐγὼ καὶ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ κυρίου καὶ
ἕως αἰῶνος ἀπὸ τῶν αἱμάτων ἀβενὴρ υἱοῦ νήρ.
29 καταντησάτωσαν ἐπὶ κεφαλὴν ἰωὰβ καὶ ἐπὶ πάν-
τα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκλίποι ἐκ τοῦ οἴκου
ἰωὰβ γονορρυὴς καὶ λεπρὸς καὶ κρατῶν σκυτάλης, καὶ πί-
πτων ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐλαττονούμενος ἄρτοις.
30 ἰωὰβ δὲ καὶ ἀβεσαὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διετηροῦντο τὸν
ἀβενὴρ ἀνθ' ὧν ἐθανάτωσεν τὸν ἀσαὴλ τὸν ἀδελφὸν αὐ-
31 τῶν ἐν γαβαὼν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς
ἰωὰβ καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, διαρρήξατε
τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ περιζώσασθε σάκκους καὶ κόπτεσθε
ἔμπροσθεν ἀβενήρ· καὶ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐπορεύετο ἔμ-
32 προσθεν τῆς κλίνης. καὶ θάπτουσι τὸν ἀβενὴρ ἐν χεβρών·
καὶ ἐπῆρεν ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ
τῷ τάφῳ ἀβενήρ, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit Abner ad Dauid, Surgam & ibo, & congregabo ad dominum meum regem omnem Israel, & pangent tecum fœdus, & regnabis in omni quod volet anima tua. & misit Dauid Abner & iuit in pace. 22 Et ecce serui Dauid & Ioab venerunt de castris, & prædam multam secum adduxerunt, & Abner non erat cum Dauid in Hhebron, quia misit illum; & iuit in pace. 23 Et Ioab & omnis copia quæ cum ipso, venerunt, & indicauerunt Ioab, dicendo: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimisit eum, & iuit in pace.
24 Et venit Ioab ad regem, & dixit: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare ita dimisisti illum, & abijt eundo?
25 Nosti Abner filium Ner, quia ad errare faciendum te venit, & ad cognoscendum exitum tuum & introitum tuum, & ad cognoscendum omnia quæ tu facis. 26 Et exiuit Ioab à Dauid, & misit nuncios post Abner, & reduxerunt eum à cisterna Zairatha, & Dauid nesciuit. 27 Et redijt Abner ad Hhebron, & diuertere fecit eum Ioab intra portam vt loqueretur cum eo in tranquillitate: & percussit illum ibi in latere femoris eius, & mortuus est propter sanguinem Ghasahel fratris eius.
28 Et audiuit Dauid postea, & dixit: Innocens ego & regnum meum ab ante Dominum vsque in sæculum à sanguine Abner filij Ner. 29 Stillent super caput Ioab & super omnem domum patris eius, & non deficiat de domo Ioab fluens & leprosus, & apprehendens mercedem, & occisus in gladio, & deficiens victu.
30 Et Ioab, & Abisai frater eius occiderunt Abner, eò quòd occiderat Ghassahel fratrem eorum in Gilghon in bello.
31 Et dixit Dauid Ioab & omni populo qui cum eo, Scindite vestimenta vestra, & induite saccos, & lamentamini ante Abner: & rex Dauid iuit post feretrum. 32 Et sepelierunt Abner in Hhebron, & extulit rex vocem suam, & fleuit super sepulchrum Abner, & fleuerunt omnis populus.

33 * וַיְקֹנֵן הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת נָבָל
34 יָמוּת אַבְנֵר׃ * יָדֶךָ לֹא־אֲסֻרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא־
לִנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ כִּנְפוֹל לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפָלְתָּ
35 וַיֹּסִפוּ כָל־הָעָם לִבְכּוֹת עָלָיו׃ * וַיָּבֹא כָל־הָעָם
לְהַבְרוֹת אֶת־דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד
לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם־
לִפְנֵי בוֹא־הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם־לֶחֶם אוֹ כָל־מְאוּמָה׃
36 * וְכָל־הָעָם הִכִּירוּ וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם כְּכֹל אֲשֶׁר
עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי כָל־הָעָם טוֹב׃
37 * וַיֵּדְעוּ כָל־הָעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃
38 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲבָדָיו הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי־שַׂר
וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃
39 * וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשׁוּחַ מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם יְהוָה לְעֹשֵׂה
הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃

ד

1 * וַיִּשְׁמַע בֶּן־שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן
2 וַיִּרְפּוּ יָדָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃ * וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים
שָׂרֵי־גְדוּדִים הָיוּ בֶן־שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד בַּעֲנָה
וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֶרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן
3 כִּי גַּם־בְּאֵרוֹת תֵּחָשֵׁב עַל־בִּנְיָמִן׃ * וַיִּבְרְחוּ
הַבְּאֵרֹתִים גִּתָּיְמָה וַיִּהְיוּ־שָׁם גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
4 * וְלִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל בֵּן נְכֵה רַגְלָיִם בֶּן־חָמֵשׁ
שָׁנִים הָיָה בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל
וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ וַתָּנֹס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל
וַיִּפָּסֵחַ וּשְׁמוֹ מְפִיבֹשֶׁת׃
5 * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב וּבַעֲנָה וַיָּבֹאוּ
כְּחֹם הַיּוֹם אֶל־בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב אֵת
מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם׃

33 * Plangénsq; rex & lugens Abner, ait:
G Nequaquá vt mori solét ignaui, mortuus
34 est Abner. *Manus tuæ ligatæ nõ sunt, &
pedes tui nõ sunt cõpedibus aggrauati, sed
sicut solent cadere coram filijs iniquitatis
sic corruisti. Cõgeminásq; omnis populus
35 fleuit super eũ. *Cúmq; venisset vniuersa
multitudo cibũ capere cũ Dauid clara adhuc die, iurauit Dauid, dicens: Hęc faciat
mihi Deus, & hæc addat, si ante occasum
Solis gustauero panem vel aliud quicquá.
36 * Omnísque populus audiuit, & placuerunt eis cuncta quæ fecit rex in conspectu omnis populi.
37 * Et cognouit omne vulgus & vniuersus Israel in die illa, quoniam non actum
fuisset à rege vt occideretur Abner filius
38 Ner. * Dixit quoque rex ad seruos suos,
Num ignoratis quoniam princeps & ma-
39 ximus cecidit hodie in Israel? *Ego autẽ
adhuc delicatus & vnctus rex. Porrò viri
isti filij Saruiæ duri sunt mihi. Retribuat
Dñs facienti malum iuxta maliciam suã.

CAP. IIII.

1 AVdiuit autẽ filius Saul quòd cecidis-
A set Abner in Hebrõ, & dissolutę sunt
manus eius, omnísque Israel perturbatus
2 est. * Duo autem viri principes latronum
erant filio Saul, nomen vni Banaa, & nomẽ alteri Rechab filij Remmõ Berothitę,
de filijs Beniamin. Siquidẽ & Beroth re-
3 putata est in Beniamin. * Et fugerunt
Berothitæ in Gethaim, fuerúntq; ibi ad-
4 uenæ vsque ad tempus illud. * Erat autẽ
Ionathæ filio Saul, filius debilis pedibus.
B Quinquẽnis enim fuit quãdo venit nuncius de Saul & Ionatha ex Iezrael. Tollens
itaq; eum nutrix sua fugit. Cúmq; festinaret vt fugeret, cecidit, & claudus effectus est, habuítq; vocabulũ Miphiboseth.
5 *Venientes igitur filij Remmon Berothitæ, Rechab, & Banaa, ingressi sunt feruente die domum Isboseth: qui dormiebat super stratum suum meridie.

תרגום יונתן

33 ואליא מלכא על אבנר ואמר הכמיתה רשיעין ימות אבנר : 34 ידך לא אסירין ורגלך לא לזקין דנחש איתקרבא כמפל
קדם גברין רשיעין נפלת ואוסיפו כל עמא למבכי עלוהי : 35 ואתא כל עמא לאוכלא ית דוד לחמא עד דיומא קיים וקיים דוד למימר
כדין יעביד לי יי וכדין יוסיף אילהן קדם מיעל שמשא אטעום לחמא או כל מדעם : 36 וכל עמא אשתמודעו ושפר בעיניהון
כל דעבד מלכא בעיני כל עמא טב : 37 וידעו כל עמא וכל ישראל ביומא ההוא ארי לא הות בעצת מלכא למקטל ית אבנר בר נר :
38 ואמר מלכא לעבדוהי הלא תדעון ארי רב ושליט נפל יומא הדין בישראל : 39 ואנא יומא דין הדיוט ומרבא למלכא
וגבריא האילין בני צרויה קשן מיני ישלם יי לעבדי בישתא כבישתיה :

ד

1 ושמע בר שאול ארי מית אבנר בחברון ואיתרשלא ידוהי וכל ישראל אתבהילו : 2 ותרין גברין רבני רישי תרתין משרין
הוו עם בר שאול שום חד בענה ושום תנינא רכב בני רמון דמבארות מבני בנימן ארי אף בארות מתחשבא על דבית בנימן :
3 וערקו אינש בארות לגיתים והוו תמן דיירין עד יומא הדין : 4 וליהונתן בר שאול ברא לקי בתרתין ריגלוהי בר חמש
שנין הוה כד אתת בסורא דשאול ויהונתן מיזרעאל ונטלתיה תרבינתיה ואפכת והוה באיתבעותה למערק ונפל והגר ושמיה מפיבושת :
5 ואזלו בני רמון דמבארות רכב ובענה ואתו במיחם יומא לבית איש בושת והוא שכיב ית שנת מלכיא :

*Et luxit rex super Abener, & dixit: Si 33
secundùm mortem Nabal morietur Abener?
*Manus tuæ non ligatæ sunt, neque pedes 34
tui in compedibus: non adduxisti vt Nabal, co-
ram filio iniquitatis corruisti, & congregatus
est omnis populus vt flerent eum.
*Et venit vniuersus populus vt cœnam 35
darent Dauid panibus adhuc existente die. &
iurauit Dauid, dicens: Hæc faciat mihi Deus,
hæc addat, quoniam nisi occiderit Sol, nō gusta-
bo panem neque omne quicquam.
*Et omnis populus sciuit, & placuerunt in 36
conspectu eorum cuncta quæ fecit rex in conspe
ctu omnis populi.
*Et cognouerunt omnis populus & omnis 37
Israel in die illa, quoniam non actum est à rege
vt occideret Abener filium Ner.
*Et dixit rex ad seruos suos, Nonne scitis 38
quòd princeps & magnus cecidit in die hac in
Israel? *Et quòd ego hodie propinquus con- 39
stitutus in regem? & viri isti filij Saruia du-
riores me sunt: retribuat Dominus facienti
mala iuxta maliciam suam.

CAP. IIII.

ET audiuit Isboseth filius Saul, quòd mor- 1
tuus esset Abener in Chebron, & dissolutæ
sunt manus eius, & omnes viri Israel turbati
sunt. *Et duo viri principes turmarum Is- 2
boseth filio Saul; nomen vni Baana, & secun-
do nomen Rechab filij Remmon Berothei de fi-
lijs Beniamin, quia & Beroth reputata est fi-
lijs Beniamin. *Et fugerunt Berothitæ in 3
Gethaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque in diem
hunc. *Et Jonathan filio Saul filius percus- 4
sus pedes, filius annorum quinque: & iste cùm
venit nuncius Saul & Jonathan filij eius de
Israel, & sustulit eum nutrix sua, & fugit:
& factum est cùm festinaret ipsa & secede-
ret, cecidit & claudus effectus est, & nomen
ei Mephiboseth.
*Et abierunt filij Remmon Berothitæ Re- 5
chab, & Baana, & ingressi sunt in feruore diei
in domum Isboseth, & ipse dormiebat in lecto
Meridie.

33 *καὶ ἐθρήνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ἀβενὴρ, καὶ εἶπεν, εἰ κατὰ
34 θάνατον ναβὰλ ἀποθανεῖται ἀβενήρ; *αἱ χεῖρές σου
οὐκ ἐδέθησαν, οὐδὲ οἱ πόδες σου ἐν πέδαις· οὐ προσήγαγες
ὡς ναβάλ, ἐνώπιον υἱοῦ ἀδικίας ἔπεσες· καὶ συνῆλθε πᾶς
ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν.
35 *καὶ ἦλθεν πᾶς ὁ λαὸς περιδειπνίσαι τὸν δαυὶδ ἄρ-
τοις ἔτι οὔσης ἡμέρας· καὶ ὤμοσε δαυίδ, λέγων· τάδε ποιή-
σαι μοι ὁ θεός, τάδε προσθείη, ὅτι ἐὰν μὴ δύῃ ὁ ἥλιος,
36 οὐ μὴ γεύσωμαι ἄρτου οὐδὲ παντός τινος. *καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἐπέγνω, καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ.
37 *καὶ ἐπέγνωσαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ θανα-
38 τῶσαι τὸν ἀβενὴρ υἱὸν νήρ. *καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τοὺς παῖδας αὐτοῦ, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡγούμενος καὶ μέγας
πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ ἰσραήλ;
39 *καὶ ὅτι ἐγὼ σήμερον συγγενὴς καθεσταμένος εἰς βα-
σιλέα; καὶ οἱ ἄνδρες οὗτοι οἱ υἱοὶ σαρουΐα σκληρότεροί
μου εἰσίν· ἀνταποδῷ κύριος τῷ ποιοῦντι τὰ πονηρὰ κατὰ
τὴν κακίαν αὐτοῦ.

δ΄.

1 *Καὶ ἤκουσεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαοὺλ, ὅτι τέθνηκεν ἀ-
βενὴρ ἐν χεβρών· καὶ ἐξελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ, καὶ
πάντες οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ ἐταράχθησαν.
2 *καὶ δύο ἄνδρες ἡγούμενοι στρεμμάτων τῷ ἰσβόσεθ
υἱῷ σαοὺλ· ὄνομα τῷ ἑνὶ βαανά, καὶ τῷ δευτέρῳ ὄνομα ῥη-
χὰβ υἱοὶ ῥεμμὼν τοῦ βηρωθέου ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν,
ὅτι καὶ βηρὼθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς βενιαμίν.
3 *καὶ ἀπέδρασαν οἱ βηρωθέοι εἰς γεθαΐμ, καὶ ἦσαν
ἐκεῖ παροικοῦντες ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
4 *καὶ τῷ ἰωναθὰν υἱῷ σαοὺλ υἱὸς πεπληγὼς τοὺς πόδας
υἱὸς ἐτῶν πέντε· καὶ οὗτος ἐν τῷ ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν σαοὺλ
καὶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ ἰζραήλ, καὶ ἦρεν αὐτὸν ἡ τι-
θηνὸς αὐτοῦ, καὶ ἔφυγε· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὴν
καὶ ἀναχωρεῖν, ἔπεσε καὶ ἐχωλάνθη· καὶ ὄνομα αὐτῷ μεφι-
βόσεθ.
5 *καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ῥεμμὼν τοῦ βηρωθέου ῥηχὰβ
καὶ βαανά, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας εἰς τὸν οἶ-
κον ἰσβόσεθ, καὶ αὐτὸς ἐκάθευδε ἐν τῇ κοίτῃ τῆς μεσημβρίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et lamentatus est rex super Abner, & dixit: An sicut moriuntur impij mortuus est Abner? 34 Manus tuæ non fuerunt ligatæ, &
pedes tui non ad compedes chalybis accesserunt; sicut cadit *quispiam* ante viros improbos cecidisti. & addiderunt omnis populus flere su-
per illum. 35 Et venit omnis populus vt comedere faceret Dauid panem, dum adhuc dies manebat: & iurauit Dauid, dicendo:
Sic faciat mihi Dominus & sic addat, si antequam occubuerit Sol gustauero panem aut omne quicquam. 36 Et omnis populus
audierunt, & pulchrum fuit in oculis eius, vt omne quod fecit rex in oculis omnis populi *fuit* bonum. 37 Et cognouerunt omnis
populus, & omnis Israel in die illa, quòd non fuit per consilium regis vt occiderent Abner filium Ner. 38 Et dixit rex ad seruos
suos, Nónne cognoscetis quòd magnus & dominator cecidit hodie in Israel? 39 Et ego hodie humilis & vnctus in regem; & viri
isti filij Szaruiah duri præ me: retribuat Dominus facientibus malum vt malum eius.

CAP. IIII.

ET audiuit filius Saul quòd mortuus esset Abner in Hhebron, & remissæ sunt manus eius, & omnis Israel turbati sunt.
2 Et duo viri principes capita duorum exercituum fuerunt cum filio Saulis: nomen vnius Baghana, & nomen secundi Rechab
filij Rimon, qui ex Beeroth ex filijs Biniamin; quia etiam Beeroth computatur super domum Biniamin. 3 Et fugerunt homines
Beeroth ad Githaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque ad diem hanc. 4 Et Iehonathan filio Saulis *erat* filius percussus in duobus pedibus
suis: filius quinque annorum fuit quando venit nunciatio Saulis, & Iehonathan, ex Iizreghel: & tulit illum nutrix eius, & fugit: & fuit
cùm properaret ipsa fugere, & cecidit & claudicauit; & nomen eius Mephibosseth. 5 Et iuerunt filij Rimon qui ex Beeroth, Rechab
& Baghanah, & venerunt, cùm incalesceret dies, ad domum Isboseth, & ille dormiens somnum regum.

6 * וְהֵנָּה בָּאוּ עַד־תּוֹךְ הַבַּיִת לֹקְחֵי חִטִּים וַיַּכֻּהוּ
אֶל־הַחֹמֶשׁ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ׃
7 * וַיָּבֹאוּ הַבַּיִת וְהוּא־שֹׁכֵב עַל־מִטָּתוֹ בַּחֲדַר
מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ וַיְמִתֻהוּ וַיָּסִירוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ
אֶת־רֹאשׁוֹ וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה כָּל־הַלָּיְלָה׃
8 * וַיָּבִאוּ אֶת־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל אֹיִבְךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן יְהוָה
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ׃
9 * וַיַּעַן דָּוִד אֶת־רֵכָב וְאֶת־בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן
הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־
10 נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה׃ * כִּי הַמַּגִּיד לִי לֵאמֹר הִנֵּה־
מֵת שָׁאוּל וְהוּא־הָיָה כִמְבַשֵּׂר בְּעֵינָיו וָאֹחֲזָה בוֹ
וָאֶהְרְגֵהוּ בְּצִקְלָג אֲשֶׁר לְתִתִּי־לוֹ בְּשֹׂרָה׃
11 * אַף כִּי־אֲנָשִׁים רְשָׁעִים הָרְגוּ אֶת־אִישׁ־צַדִּיק
בְּבֵיתוֹ עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת־דָּמוֹ
12 מִיֶּדְכֶם וּבִעַרְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ׃ * וַיְצַו דָּוִד
אֶת־הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם וַיְקַצְּצוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־
רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל־הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן וְאֵת רֹאשׁ
אִישׁ־בֹּשֶׁת לָקָחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְקֶבֶר־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן׃

ה

1 * וַיָּבֹאוּ כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹנָה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנְנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃
2 * גַּם־אֶתְמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם בִּהְיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ
אַתָּה הָיִיתָה מוֹצִיא וְהַמֵּבִי אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
יְהוָה לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
3 תִּהְיֶה לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד
בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל׃

6 *Ingreſsi ſunt aũt domũ latenter aſſu-
C mentes ſpicas tritici, & percuſſerunt eũ in
inguine Rechab & Banaa frater eius, & fu-
7 gerũt. *Cùm aũt ingreſsi fuiſſent domũ,
ille dormiebat ſuper lectũ ſuũ in cõclaui,
& percutientes interfecerũt eum. Subla-
tóq; capite eius, abierunt per viam deſerti
8 tota nocte. *Et attulerunt caput Isboſeth
ad Dauid in Hebron. Dixerúntque ad re-
gem, Ecce caput Isboſeth filij Saul ini-
mici tui qui quærebat animam tuam, &
dedit Dominus domino meo regi vltio-
nem hodie de Saul, & de ſemine eius.
9 *Reſpondens autem Dauid Rechab &
Banaa fratri eius filijs Remmon Berothi-
D tæ, dixit ad eos, Viuit Dñs qui eruit ani-
10 mam meam de omni anguſtia. *Quoniã
eum qui annunciauerat mihi & dixerat,
mortuus eſt Saul, qui putabat ſe proſpera
nunciare, tenui & occidi eum in Sicelech,
cui oportebat me mercedẽ dare ꝓ nuncio.
11 *Quãto magis nũc cùm homines impij
interfecerũt virũ innoxiũ in domo ſua ſu-
per lectũ ſuum, non quærã ſanguinẽ eius
de manu veſtra, & auferam vos de terra?
12 *Præcepit itaque Dauid pueris ſuis, &
interfecerũt eos, præcidenteſq; manus &
pedes eorum, ſuſpẽderunt eos ſuper piſci-
nam in Hebron. Caput autẽ Isboſeth tu-
lerunt, & ſepelierunt in ſepulchro Abner
in Hebron.

CAP. V.

1 ET venerunt vniuerſæ tribus Iſrael ad
A Dauid in Hebron, dicentes: Ecce nos
2 os tuum & caro tua ſumus. *Sed & he-
ri & nudiustertius cùm eſſet Saul rex ſu-
per nos; tu eras educens & reducens Iſ-
rael. Dixit autem Dominus ad te, Tu pa-
ſces populum meum Iſrael, & tu eris dux
3 ſuper Iſrael. *Venerunt quoque & ſe-
niores Iſrael ad regem in Hebron, & per-
cuſſit cum eis rex Dauid fœdus in He-
bron coram Domino, vnxerúntque Da-
uid in regem ſuper Iſrael.

תרגום יונתן

6 וְהָא אֲתוֹ לְגוֹ בֵּיתָא כִּזְבְנֵי חִטִּין וּמְחוֹהִי בִּסְטַר יַרְכֵּיהּ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אֲחוּהִי אִשְׁתֵּיזִבוּ׃ 7 וַאֲתוֹ לְבֵיתָא וְהוּא שָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ בְּאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבֵיהּ וּמְחוֹהִי וְקַטְלוּהִי וּפְסַקוּ יָת רֵישֵׁיהּ וּנְסִיבוּ יָת רֵישֵׁיהּ וַאֲזַלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא כָּל לֵילְיָא׃ 8 וְאַיְתִיאוּ יָת רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמַרוּ לְמַלְכָּא הָא רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל בְּעֵיל דְּבָבָךְ דִּבְעָא לְמִקְטְלָךְ וַעֲבַד יְיָ לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא פֻּרְעָנוּתָא יוֹמָא דֵין מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעֵיהּ׃ 9 וַאֲתֵיב דָּוִד יָת רֵכָב וְיָת בַּעֲנָה אֲחוּהִי בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת וַאֲמַר לְהוֹן קַיָּים הוּא יְיָ דִּפְרַק יָת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא׃ 10 אֲרֵי דְּחַוִּי לִי לְמֵימַר הָא מִית שָׁאוּל וְהוּא הֲוָה כִּמְבַסַּר בְּעֵינֵי נַפְשֵׁיהּ וְאַחֲדִית בֵּיהּ וְקַטַלְתֵּיהּ בְּצִקְלַג דַּהֲוָה מְדַמֵּי לְמִיתַּן לֵיהּ מַתְּנָא בִּבְסוֹרְתָּא׃ 11 אַף אֲרֵי גַּבְרִין רַשִׁיעִין קְטַלוּ יָת גְּבַר זַכַּי בְּבֵיתֵיהּ עַל שִׁוְויֵהּ וּכְעַן הֲלָא אֶתְבַּע יָת דְּמֵיהּ מִיְּדְכוֹן וַאֲפַלֵּי יַתְכוֹן מִן אַרְעָא׃ 12 וּפַקֵּיד דָּוִד יָת עוּלֵימַיָּא וְקַטְלוּנוּן וְקַצִּיצוּ יָת יְדֵיהוֹן וְיָת רִיגְלֵיהוֹן וּצְלַבוּ עַל בְּרֵיכְתָא בְּחֶבְרוֹן וְיָת רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת נְסִיבוּ וּקְבַרוּ בְּקִבְרָא דְאַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן׃

ה

1 וַאֲתוֹ כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמַרוּ לְמֵימַר הָא אֲנַחְנָא קָרִיבָךְ וּבִשְׂרָךְ אֲנַחְנָא׃ 2 אַף מֵאֶתְמָלֵי אַף מִדְּקַמּוֹהִי כַּד הֲוָה שָׁאוּל מַלְכָּא עֲלָנָא אַתְּ הֲוֵיתָ נָפֵיק וְעָלֵיל בְּרֵישׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר יְיָ לָךְ אַתְּ תְּפַרְנֵס יָת עַמִּי יָת יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ תְּהֵוֵי לְמַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 3 וַאֲתוֹ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת מַלְכָּא לְחֶבְרוֹן וּגְזַר לְהוֹן מַלְכָּא דָוִד קְיָים בְּחֶבְרוֹן קֳדָם יְיָ וּמְשַׁחוּ יָת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃

Et ecce ostiaria domus purgabat triticum, 6
& dormitauit & dormiuit: & Rechab &
Baana frater eius latuerunt.
[7] Et ingressi sunt in domum, & Isboseth 7
dormiebat super lectum suum in cubiculo suo,
& percutiunt eum & interficiunt, & aufe-
runt caput eius. Et ceperunt caput eius, & ab-
ierunt viam, quæ ad occasum, tota nocte.
[8] Et attulerũt caput Isboseth Dauid in Che 8
bron, & dixerunt ad regem: Ecce caput Isbo-
seth filij Saul inimici tui, qui quærebat animã
tuam: & dedit Dominus dño nostro regi vltio-
nem inimicorum suorum, vt dies hæc de Saul
inimico tuo & de semine eius.
[9] Et respondit Dauid Rechab & Baana 9
fratri eius filijs Remon Berothei, & dixit eis:
Viuit Dominus qui eruit animã meam de omni
angustia.
[10] Quòd qui annunciauerat mihi dicẽs, quòd 10
mortuus esset Saul & Jonathan, licet ipse e-
rat quasi prospera nuncians coram me: & de-
tinui eum & occidi eum in Secelag, cui oporte-
bat me dare præmia nunciationis.
[11] Sed & nunc viri mali interfecerunt vi- 11
rum iustum super lectum suum in domo sua, &
nunc quæram sanguinem eius de manu vestra,
& delebo vos de terra.
[12] Et præcepit Dauid pueris suis, & interfe 12
cerunt eos & præciderunt manus eorum & pe
des eorum: & suspenderunt eos super fontẽ in
Chebron: & caput Isboseth sepelierunt in se-
pulchro Abener filij Ner in Chebron.

CAP. V.

ET veniunt vniuersæ tribus Israel ad Dauid 1
in Chebron, & dicunt: Ecce nos ossa tua et
carnes tuæ.
[2] Et heri & nudiustertius cùm esset Saul 2
rex super nos; tu eras educens & inducens Is-
rael. Et dixit Dominus ad te: Tu pasces populũ
meum Israel: & tu eris in ducem super Israel.
[3] Et veniunt omnes seniores Israel in Che- 3
bron ad regem, & pepigit rex Dauid fœdus
in Chebron coram Domino. Et vngunt Dauid
in Regem super vniuersum Israel.

6 [6] καὶ ἰδοὺ ἡ θυρωρὸς τοῦ οἴκου ἐκάθαιρε πυροὺς, καὶ ἐνύσταξε
καὶ ἐκάθευδεν· καὶ ῥηχὰβ, καὶ βαανὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διέ-
7 λαθον. [7] καὶ εἰσεπορεύθησαν εἰς τὸν οἶκον· καὶ ἰσβό-
σεθ ἐκάθευδεν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ·
καὶ τύπτουσιν αὐτὸν καὶ θανατοῦσιν, καὶ ἀφαιροῦσιν τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλ-
θον τὴν ὁδὸν τὴν κατὰ δυσμὰς ὅλην τὴν νύκτα.
8 [8] καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ τῷ δαυὶδ εἰς
χεβρών· καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ ἰσ-
βόσεθ υἱοῦ σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ σου, ὃς ἐζήτει τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἔδωκε κύριος τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ ἐκδίκησιν
τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκ σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ
σου καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ.
9 [9] καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ῥηχὰβ καὶ τῷ βαανὰ ἀδελ
φῷ αὐτοῦ υἱοῖς ῥεμμὼν τοῦ βηρωθέου, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ζῇ κύ-
ριος ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ πάσης θλίψεως.
10 [10] ὅτι ὁ ἀπαγγείλας μοι, λέγων· ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ
ἰωναθάν, καὶ αὐτὸς ἦν ὡς εὐαγγελιζόμενος ἐνώπιόν
μου, καὶ κατέσχον αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινα αὐτὸν ἐν σεκελάγ,
ᾧ ἔδει με δοῦναι εὐαγγέλια. [11] ἀλλὰ καὶ νῦν ἄνδρες πο-
11 νηροὶ ἀπέκτειναν ἄνδρα δίκαιον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ νῦν ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χει-
ρὸς ὑμῶν καὶ ἐξολοθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς.
[12] καὶ ἐνετείλατο δαυὶδ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἀπέκ-
12 τειναν αὐτοὺς καὶ ἐκολόβωσαν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς
πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκρέμασαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κρήνης ἐν
χεβρών, καὶ τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ ἔθαψαν ἐν τῷ τά-
φῳ ἀβεννὴρ υἱοῦ νὴρ ἐν χεβρών.

ε.

1 [1] Καὶ παραγίνονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ πρὸς
δαυὶδ ἐν χεβρών, καὶ λέγουσιν, ἰδοὺ ἡμεῖς ὀστᾶ σου καὶ σάρκες
2 σου. [2] καὶ χθὲς καὶ τρίτης ὄντος σαοὺλ βασιλέως ἐφ'
ἡμῖν, σὺ ἦσθα ἐξάγων καὶ εἰσάγων τὸν ἰσραήλ· καὶ
εἶπεν ὁ κύριος πρὸς σέ, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν
ἰσραήλ, καὶ σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
3 [3] καὶ ἔρχονται πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ εἰς χε-
βρὼν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ διέθετο ὁ βασιλεὺς δαυὶδ δια-
θήκην ἐν χεβρὼν ἐνώπιον κυρίου· καὶ χρίουσι τὸν δαυὶδ εἰς βα
σιλέα ἐπὶ πάντα τὸν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et ecce venerunt ad medium domus vt emptores tritici, & percusserunt illum in latere femoris eius, & Rechab & Baghanah frater eius liberati sunt. [7] Et venerunt ad domum, & ille cubans super lectum suum in conclaui domus cubiculi eius: & percusserunt eum, & occiderunt illũ, & absciderunt caput eius, & tulerũt illud, & venerunt in via recta totam noctẽ. [8] Et attulerunt caput Isboseth ad Dauid ad Hhebron, & dixerunt regi, Ecce caput Isboseth filij Saul auctoris inimicitiæ tuæ, qui quæsiuit occidere te, & fecit Dominus domino meo regi vltionem hodie de Saul & de semine eius. [9] Et respondit Dauid ad Rechab & ad Baghanah fratrem eius filios Rimon, qui ex Beeroth, & dixit illis, Viuit ipse Dominus qui eripuit animam meam ex omni angustia. [10] Quòd qui indicauit mihi, dicendo: Ecce mortuus est Saul, & ipse fuit vt euangelizans in oculis animæ suæ; & apprehendi illum, & occidi illum in Sziklag, qui cogitabat quòd darem ei donum pro nuncio. [11] Quanto magis viros improbos *qui* occiderunt virum innocentem in domo sua super lectum suum? & nunc an non requiram sanguinem eius de manu vestra, & separabo vos de terra? [12] Et mandauit Dauid adolescentibus, & occiderunt illos, & absciderunt manus eorum & pedes eorum, & suspenderunt super piscinam in Hhebron: & caput Isboseth acceperunt, & sepelierunt in sepulchro Abner in Hhebron.

CAP. V.

ET venerunt omnes tribus Israel ad Dauid ad Hhebron, & dixerunt, dicendo: Ecce nos propinqui tui, & caro tua sumus. [2] Etiam ab heri, & etiam ab-ante ipsum, quando fuit Saul rex super nos, tu fuisti exiens & intrans in caput Israel. & dixit Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in regem super Israel. [3] Et venerunt omnes senes Israel ad regem ad Hhebron, & pepigit illis rex Dauid fœdus in Hhebron ante Dominum, & vnxerunt Dauid vt esset rex super Israel.

4 * בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה
5 מָלָךְ׃ * בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל־יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים
וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַםִ מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ
6 שָׁנָה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ
וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַםִ אֶל־הַיְבֻסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר
לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם־הֱסִירְךָ הַעִוְרִים
וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר לֹא־יָבוֹא דָוִד הֵנָּה׃
7 * וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֵת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל־מַכֵּה יְבֻסִי וְיִגַּע
בַּצִּנּוֹר וְאֶת־הַפִּסְחִים וְאֶת־הַעִוְרִים שְׂנֻאֵו נֶפֶשׁ דָּוִד
עַל־כֵּן יֹאמְרוּ עִוֵּר וּפִסֵּחַ לֹא יָבוֹא אֶל־הַבָּיִת׃
9 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצֻדָה וַיִּקְרָא־לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד
10 סָבִיב מִן־הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה׃ * וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ
11 וְגָדוֹל וַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח
חִירָם מֶלֶךְ־צֹר מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים
וְחָרָשֵׁי עֵץ וְחָרָשֵׁי אֶבֶן קִיר וַיִּבְנוּ־בַיִת לְדָוִד׃
12 * וַיֵּדַע דָּוִד כִּי־הֱכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
וְכִי נִשֵּׂא מַמְלַכְתּוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃
13 * וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלַםִ
אַחֲרֵי בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן וַיִּוָּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת׃
14 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלֹּדִים לוֹ בִּירוּשָׁלָםִ שַׁמּוּעַ
15 וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה׃ * וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג
16 וְיָפִיעַ׃ * וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
17 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד
18 וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־הַמְּצוּדָה׃ * וּפְלִשְׁתִּים
19 בָּאוּ וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה
לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיָדִי
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד עֲלֵה כִּי־נָתֹן אֶתֵּן אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ׃

4 *Filius triginta annorũ erat Dauid cùm
regnare cępiſſet, & quadraginta annis re-
5 gnauit. * In Hebron regnauit ſuper Iudã
ſeptem annis & ſex menſibus. In Hieruſa-
lem aũt regnauit triginta tribus annis ſu-
6 per omnẽ Iſrael & Iudã. *Et abijt rex &
omnes viri qui erãt cũ eo, in Ieruſalem ad
B Iebuſæum habitatorẽ terræ. Dictúmq; eſt
Dauid ab eis: Nõ ingredieris huc niſi ab-
ſtuleris cæcos & claudos, dicẽtes: Nõ in-
7 gredietur Dauid huc. *Cœpit aũt Dauid
8 arcem Syon, hæc eſt ciuitas Dauid. *Pro-
poſuerat enim Dauid in die illa præmiũ,
qui percuſſiſſet Iebuſęũ, & tetigiſſet doma
tũ fiſtulas, & abſtuliſſet cæcos & claudos
odientes animã Dauid. Idcircò dicitur in
prouerbio: Cæcus & claudus non intra-
9 bunt in templũ. * Habitauit aũt Dauid
in arce Syõ, & vocauit eã Ciuitatẽ Dauid:
et ædificauit per gyrum à Mello & intrin-
10 ſecus. *Et ingrediebatur ꝓficiens atq; ſuc-
creſcẽs, & Dñs Deus exercituũ erat cũ eo.
11 *Miſit quoq; Hiram rex Tyri nuncios ad
Dauid & ligna cedrina & artifices ligno-
rum, artificéſq; lapidũ ad parietes, & ædi-
12 ficauerũt domũ Dauid. * Et cognouit Da-
C uid quoniã confirmaſſet eũ Dñs regẽ ſu-
per Iſrael, & quoniã exaltaſſet regnũ eius
13 ſuper populum ſuũ Iſrael. * Accepit ergo
Dauid adhuc cõcubinas & vxores de Ie-
ruſalẽ, poſtquam venerat de Hebron. Na-
14 tíq; ſunt Dauid & alij filij & filię. *Et hęc
nomina eorũ qui nati ſunt ei in Ieruſalẽ:
Samua & Sobab, & Nathan, & Salomon,
15 *Et Iabaar & Heliſua, & Nepheg, & Ia-
16 phia; *Et Heliſama, & Helida, & Heli-
17 pheleth. *Audierunt ergo Philiſtijm q̃
vnxiſſent Dauid in regem ſuper Iſrael, &
aſcenderunt vniuerſi vt quærerent Da-
uid. Quod cùm audiſſet Dauid, deſcen-
18 dit in præſidium. * Philiſtijm autem
venientes diffuſi ſunt in valle Raphaim.
19 * Et conſuluit Dauid Dñm, dicens: Si
aſcendam ad Philiſtijm, & ſi dabis eos in
manu mea? Et dixit Dominus ad Dauid, Aſcende quia tradens dabo Philiſtijm in manu tua.

תרגום יונתן

4 בר תלתין שנין דוד כד מלך וארבעין שנין מלך׃ 5 בחברון מלך על דבית יהודה שבע שנין ושיתא ירחין ובירושלם
מלך תלתין ותלת שנין על כל ישראל ויהודה׃ 6 ואזל מלכא וגברוהי לירושלם לות יבוסאה יתב ארעא ואמר לדוד למימר
לא תעול הלכא אלהן באעדיותך חטאיא וחיביא דאמרין לא יעול דוד הכא׃ 7 ואחד דוד ית חקרא דציון היא קרתא דדוד׃
8 ואמר דוד ביומא ההוא כל דיקטל יבוסאה וישרי למכבש כרכא ית חטאיא וית חיביא רחיקת נפשא דדוד על כן יימרון חטאיא
וחיביא לא יעלון לביתא׃ 9 ויתיב דוד בחקרא וקרא לה קרתא דדוד ובנא דוד סחור סחור מן מליתא ולגיו׃ 10 ואזל דוד אזל
ורבי ומימרא דיוי אלהי צבאות בסעדיה׃ 11 ושלח חירם מלכא דצור אזגדין לות דוד ואעי ארזין ונגרין דאומנין למיקץ צעין
ואחילין דאומנין בבנין כותלין ובנו ביתא לדוד׃ 12 וידע דוד ארי אתקניה יוי למהוי מלכא על ישראל וארי מנטלא מלכותיה
חלף עמיה ישראל׃ 13 ונסיב דוד עוד לחינן ונשין מירושלם בתר דאתא מחברון ואתילידו עוד לדוד בנין ובנן׃ 14 ואילין
שמהת דאתילידו ליה בירושלם שמוע ושובב ונתן ושלמה׃ 15 ויבחר ואלישוע ונפג ויפיע׃ 16 ואלישמע ואלידע ואליפלט׃
17 ושמעו פלשתאי ארי משחו ית דוד למהוי מלכא על ישראל וסליקו כל פלשתאי למבעי ית דוד ושמע דוד ונחת לחקרא׃ 18 ופלשתאי
אתו ואתרטישו במישר גיבריא׃ 19 ושאיל דוד במימרא דיוי למימר האיסק על פלשתאי התמסרינון בידי ואמר יוי לדוד
סק ארי ממסר אמסר ית פלשתאי בידך׃

‡ Filius triginta annorum erat Dauid cùm 4
regnaret ipse, & quadraginta annis regnauit.
‡ Et regnauit in Chebron super Iuda annis 5
septem & mensibus sex, & in Hierusalem re-
gnauit triginta & tribus annis super omnem
Israel & Iudam. ‡ Et abijt rex & omnes 6
viri eius in Hierusalem ad Iebussæum habita-
torem terræ; & dictum est Dauid, Non ingre-
dieris huc quia insurrexerunt claudi & cæci,
dicentes: Non ingredietur Dauid huc.
‡ Et cepit Dauid arcem Sion, hæc ciuitas Da- 7
uid. ‡ Et dixit Dauid in die illa, Quicunq; 8
percutiens Iebussæum tangat in gladio, et clau-
dos & cæcos odientes animam Dauid; idcircò
dicent, Cæcus & claudus non ingredietur in
domū Domini. ‡ Et habitauit Dauid in arce, 9
& vocata est hæc ciuitas Dauid, & ædificauit
Dauid ciuitatem per gyrum ab extremitate,
& domum suam. ‡ Et ibat Dauid proficiens 10
magnificatus, & Dominus omnipotens cum eo.
‡ Et misit Chiram rex Tyri nuncios ad Da- 11
uid, & ligna cedrina, & artifices lignorum, et
artifices parietis lapidum, & ædificauerunt do-
mum Dauid.
‡ Et cognouit Dauid, quoniam parasset eum 12
Dominus in regem super Israel, & quoniam
exaltatum esset regnum eius propter populum
suum Israel. ‡ Et accepit Dauid adhuc vxo- 13
res & concubinas de Hierusalem postquam ve
nerat ipse de Chebron; & fuerunt Dauid ad-
huc filij & filiæ. ‡ Et hæc nomina eorum qui 14
nati sunt ei in Hierusalem, Samaa & Sobab,
& Nathan, & Salomon; ‡ Et Iebaar & 15
Napheg, & Iaphie, ‡ Et Elisama, & Eliada, 16
& Eliphalet, & Elisua. ‡ Et audierunt Phi 17
listijm quòd vnctus est Dauid rex Israel, &
ascenderunt Philistijm vt quærerent Dauid:
& audiuit Dauid, & descendit in locum mu-
nitum. ‡ Et Philistijm venerunt, & conci 18
derunt in vallem gigantum. ‡ Et consuluit 19
Dauid Dominum, dicens: Si ascendam ad Phi-
listhijm, & si trades eos in manibus meis? &
dixit Dominus ad Dauid, Ascende; quoniam
tradens dabo eos in manibus tuis.

4 ‡ υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν ἦν δαυὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν· καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν.
5 ‡ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν χεβρὼν ἐπὶ ἰούδα ἔτη ἑπτὰ καὶ
μῆνας ἕξ· καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσε τριάκοντα καὶ
τρία ἔτη ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ καὶ ἰούδαν.
6 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ
εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν
γῆν· καὶ ἐρρέθη τῷ δαυίδ, οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, διότι ἀντέ-
στησαν οἱ χωλοὶ καὶ οἱ τυφλοί, λέγοντες· οὐκ εἰσελεύ-
7 σεται δαυὶδ ὧδε. ‡ καὶ κατελάβετο δαυὶδ τὴν περιο-
χὴν σιών, αὕτη ἡ πόλις δαυίδ.
8 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πᾶς τύπτων ἰεβουσ-
σαῖον, ἁπτέσθω ἐν παραξιφίδι καὶ τοὺς χωλοὺς καὶ τυφλοὺς
τοὺς μισοῦντας τὴν ψυχὴν δαυίδ· διὰ τοῦτο ἐροῦσι, τυ-
φλὸς καὶ χωλὸς οὐκ εἰσελεύσεται εἰς οἶκον κυρίου.
9 ‡ καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ ἐκλήθη αὕτη ἡ
πόλις δαυίδ· καὶ ᾠκοδόμησε δαυὶδ τὴν πόλιν κύκλῳ ἀπὸ
10 τῆς ἄκρας, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πο-
ρευόμενος μεγαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ'
11 αὐτοῦ. ‡ καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέ-
λους πρὸς δαυὶδ καὶ ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας ξύλων, καὶ
τέκτονας τοίχου λίθων, καὶ ᾠκοδόμησαν οἶκον τῷ δαυίδ.
12 ‡ καὶ ἔγνω δαυίδ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς
βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ὅτι ἐπήρθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ
13 τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραήλ. ‡ καὶ ἔλαβε δαυὶδ ἔτι γυναῖ-
κας καὶ παλλακὰς ἐξ ἱερουσαλὴμ μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν
ἐκ χεβρών· καὶ ἐγένοντο τῷ δαυὶδ ἔτι υἱοὶ καὶ θυγατέρες.
14 ‡ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν γεννηθέντων αὐτῷ ἐν ἱε-
ρουσαλήμ· σαμαά, καὶ σωβάβ, καὶ ναθάν, καὶ σαλομών·
15 ‡ καὶ ἰεβαάρ, καὶ ναφήγ, καὶ ἰαφιέ·
16 ‡ καὶ ἐλισαμά, καὶ ἐλιαδά, καὶ ἐλιφαλέτ, καὶ ἐλιβουέ.
17 ‡ καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισται δαυὶδ βα-
σιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι ζητεῖν τὸν δα-
υίδ· καὶ ἤκουσε δαυίδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν περιοχήν.
18 ‡ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παραγίνονται καὶ συνέπεσον εἰς τὴν κοι-
19 λάδα τῶν τιτάνων. ‡ καὶ ἠρώτησε δαυὶδ τὸν κύριον, λέγων·
εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ εἰ παραδώσεις αὐ-
τοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου; καὶ εἶπε κύριος πρὸς δαυίδ, ἀνά-
βαινε, ὅτι παραδιδοὺς παραδώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Filius triginta annorum erat Dauid quando regnauit, & quadraginta annis regnauit. 5 In Hhebron regnauit super populū
domus Iehudah septem annis & sex mensibus, & in Ierusalem regnauit triginta & tribus annis super omnem Israel & Iehudah.
6 Et iuit rex & viri eius in Ierusalem ad Iebuzzæum, habitatorem terræ, & dixit Dauidi, dicendo: Non intrabis huc nisi abstule-
ris peccatores & culpatos, qui dicunt, Non intrabit Dauid huc. 7 Et cepit Dauid arcem Szion, ipsa est ciuitas Dauid. 8 Et dixit Dauid
in die illo, Omnis qui occiderit Iebuzzæum & inceperit subigere munitionem; peccatores & culpatos abijcit anima Dauid; super hoc
dixerunt peccatores & culpati, Non intrabunt ad domum. 9 Et sedit Dauid in arce, & vocauit illam ciuitatem Dauid, & ædificauit
vndiquaque ab obstructione & interius. 10 Et iuit Dauid eundo & multiplicando, & dictum Domini Dei Szebaoth in auxilio eius
erat. 11 Et misit Hhiram rex Szor nuncios ad Dauid, & ligna cedrorum, & fabros, qui artifices *erant* ad scindenda ligna & architectos, &
artifices in ædificatione murorum, & ædificauerunt domum Dauidi. 12 Et cognouit Dauid quòd constituit eum Dominus, vt
esset rex super Israel, & quòd extulit regnum suum propter populum suum Israel. 13 Et accepit Dauid adhuc concubinas &
vxores ex Ierusalem, postquam venit ex Hhebron, & nati sunt amplius Dauid filij & filiæ. 14 Et hæc nomina natorum ei in Hieru-
salem, Semuah & Sobab, & Nathan, & Selomoh. 15 Et Ibhhar, & Elisuagh, & Nepheg, & Iaphiagh. 16 Et Elisamagh, & Eliadagh, &
Eliphalet. 17 Et audierunt Pelisthæi quòd vnxerunt Dauid vt esset rex super Israel: & ascenderunt omnes Pelisthæi ad quærendum
Dauid, & audiuit Dauid & descendit ad arcem. 18 Et Pelisthæi venerunt & expansi sunt in planicie fortium.
19 Et interrogauit Dauid dictum Domini, dicendo: Num ascendam super Pelisthæos? num trades illos in manu mea? & dixit
Dominus ad Dauid, Ascende, quia tradendo tradam Pelisthæos in manum tuam.

20 * ויבא דוד בבעל־פרצים ויכם שם דוד ויאמר
פרץ יהוה את־איבי לפני כפרץ מים על־כן קרא
שם־המקום ההוא בעל פרצים׃
21 * ויעזבו־שם את־עצביהם וישאם דוד
22 ואנשיו׃ * ויסיפו עוד פלשתים לעלות וינטשו
23 בעמק רפאים׃ * וישאל דוד ביהוה ויאמר
לא תעלה הסב אל־אחריהם ובאת להם ממול
24 בכאים׃ * ויהי בשמעך את־קול צעדה בראשי
הבכאים אז תחרץ כי אז יצא יהוה לפניך להכות
במחנה פלשתים׃
25 * ויעש דוד כן כאשר צוהו יהוה ויך את־
פלשתים מגבע עד־באך גזר׃

ו

1 * ויסף עוד דוד את־כל־בחור בישראל
2 שלשים אלף׃ * ויקם וילך דוד וכל־העם
אשר אתו מבעלי יהודה להעלות משם את ארון
האלהים אשר־נקרא שם שם יהוה צבאות ישב
הכרבים עליו׃
3 * וירכבו את־ארון האלהים אל־עגלה חדשה
וישאהו מבית אבינדב אשר בגבעה ועזא ואחיו
בני אבינדב נהגים את־העגלה חדשה׃
4 * וישאהו מבית אבינדב אשר בגבעה עם ארון
האלהים ואחיו הלך לפני הארון׃
5 * ודוד וכל־בית ישראל משחקים לפני יהוה
בכל עצי ברושים ובכנרות ובנבלים ובתפים
6 ובמנענעים ובצלצלים׃ * ויבאו עד־גרן
נכון וישלח עזה אל־ארון האלהים ויאחז בו כי
7 שמטו הבקר׃ * ויחר־אף יהוה בעזה
ויכהו שם האלהים על־השל וימת שם עם ארון
האלהים׃

10 * Venit ergo Dauid in Baalpharaſim, & percuſſit eos ibi, & dixit: Diuiſit Dñs inimicos meos coram me ſicut diuiduntur aquæ. Propterea vocatum eſt nomen loci
21 illius Baalpharaſim. * Et reliquerunt ibi ſculptilia ſua, quę tulit Dauid & viri eius.
22 * Et addiderunt adhuc Philiſtijm vt aſcenderent, & diffuſi ſunt in valle Ra-
23 phaim. * Conſuluit aũt Dauid Dñm. Qui reſpõdit, Non aſcẽdas cõtra eos, ſed gyra poſt tergum eorum, & venies ad eos ex
24 aduerſo pyrorum. * Et cùm audieris ſonitum clamoris gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prœlium, quia tunc egredietur Dñs ante faciem tuam, vt per-
25 cutiat caſtra Philiſtijm. * Fecit itaq; Dauid ſicut præceperat ei Dñs, & percuſſit Philiſtijm de Gabaa vſq; dũ venias Gezer.

CAP. VI.

1 Congregauit autẽ rurſum Dauid om-
A nes electos ex Iſrael triginta millia.
2 * Surrexítq; Dauid & abijt, & vniuerſus populus qui erat cũ eo de viris Iuda, vt adducerent arcam Dei, ſuper quá inuocatum eſt nomen Domini exercituum ſedentis in Cherubin ſuper eam.
3 * Et impoſuerũt arcam Dei ſuper plauſtrum nouum. Tulerúntq; eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa. Oza autem & Haio filij Aminadab minabant plau-
4 ſtrum nouum. * Cúmque tuliſſent eam de domo Aminadab, qui erat in Gabaa custodiens arcam Dei, Haio præcedebat
5 arcam Dei. * Dauid autem & omnis Iſrael ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis, & lyris, & tympanis, & ſiſtris, & cymbalis.
6 * Poſtquam autem venerunt ad aream Nachor, extendit Oza manum ad arcam Dei & tenuit eam, quoniam calcitrabant
7 boues. * Iratúſq; eſt indignatione Dominus contra Ozan, & percuſſit eum ſuper temeritate; qui mortuus eſt ibi iuxta arcam Dei.

תרגום יונתן

20 ואתא דוד במישר גבריא ומחנון תמן דוד ואמר תבר יי׳ ית סנאי קדמי כתיבור מאן דחסף דמלי מיין על כן קרא שמא דאתרא
ההוא מישר פרצים׃ 21 ושבקו תמן ית טעותהון ואוקידינון דוד וגברוהי׃ 22 ואוסיפו עוד פלשתאי למיסק ואיתרטישו
במישר גבריא׃ 23 ושאיל דוד במימרא דיי ואמר לא תסק אסתחר לאחוריהון ותהך להון מקביל אילניא׃ 24 ויהי כמשמעך
קל צוחתא ברישי אילניא בכן תתקף ארי בכן נפק מלאכא דיי לאצלחא קדמך למקטל במשרית פלשתאי׃ 25 ועבד דוד כן כמה
דפקדיה יי וקטל ית פלשתאי מגבע עד מעלנא דגזר׃

ו

1 ואוסיף עוד דוד למכנש ית כל בחורי ישראל תלתין אלפין׃ 2 וקם ואזל דוד וכל עמא דעמיה מקרויא דבית יהודה לאסקא מתמן
ית ארונא דיי דאתקרי שמא שמא דיי צבאות דשכינתיה שריא עיל מן כרוביא עלוהי׃ 3 ואחיתו ית ארונא דיי בעגלתא חדתא ונטלוהי
מבית אבינדב די בגבעתא ועזא ואחיו בני אבינדב מדברין ית עגלתא חדתא׃ 4 ונטלוהי מבית אבינדב די בגבעתא אתן עם ארונא
דיי ואחיו אזיל קדם ארונא׃ 5 ודוד וכל בית ישראל משבחין קדם יי בכל אעי בירון ובכינרין ובנבלין ובתופין וברביעין ובצלצלין׃
6 ואתו עד אתר מתקן ואושיט עזה ידיה בארונא דיי ואחד ביה ארי מרגוהי תוריא׃
7 ותקיף רגזא דיי בעזה ומחהי תמן מימרא דיי על דאישתלי ומית תמן עם ארונא דיי׃

[20] Et venit Dauid de superioribus incisioni- 20
bus, & percussit eos Dauid ibi, & dixit Da-
uid, Intercidit Dominus inimicos meos corã me
sicut interciduntur aquæ: propter hoc vocatum
est nomen loci illius Super incisiones.
[21] Et relinquunt ibi Philistijm deos suos, & 21
capiunt eos Dauid & viri eius.
[22] Et addiderunt adhuc Philistijm vt ascen- 22
derent, & diffusi sunt super valle Titanorum.
[23] Et consuluit Dauid per Dominum: & di- 23
xit ei Dominus, Non ascendes in occursum eo-
rum, reuertere ab eis, & aderis eis prope fletũ.
[24] Et erit cùm audieris tu vocem concussio- 24
nis nemorum fletus, tũc descendes in prœlium,
quoniam tunc egredietur Dominus ante te vt
percutiat in bello Philistijm.
[25] Et fecit Dauid sic, sicut præceperat ei Do- 25
minus, & percussit Philistijm à Gabaon vsq;
Gezer.

CAP. VI.

ET congregauit rursum Dauid omnem ado- 1
lescentem de Jsrael triginta millia.
[2] Et surrexit & abijt Dauid & vniuersus 2
populus qui cum eo de principibus Juda, vt re-
ducerent inde arcam Dei, super quam inuoca-
tum est nomen Domini exercituum sedentis in
Cherubim super eam.
[3] Et imposuerunt arcã Dei super plaustrum 3
nouum, & tulerunt eam de domo Abinadab
quæ in colle.
[4] Et Oza & fratres eius filij Abinadab du 4
cebant plaustrum cum arca, & fratres eius
ibant ante arcam. [5] Et Dauid & omnes filij 5
Jsrael ludentes coram Domino in organis con-
cinnis, & in cantibus, et in citharis, & in nau-
lis, & in tympanis, et in cymbalis, & in tibiis.
[6] Et veniunt vsque ad aream Nachon, & 6
extendit Oza manum suam ad arcam Dei vt
teneret eam, & tenuit eam, quoniam circunfle-
ctebat eam vitulus.
[7] Et iratus est indignatione Dominus con- 7
tra Ozan, & percussit eum ibi Deus super te-
meritate, & mortuus est ibi iuxta arcam Do-
mini coram Deo.

20 [20] καὶ ἦλθε δαυὶδ ἐκ τῶν ἐπάνω διακοπῶν, καὶ ἔκοψεν
αὐτοὺς δαυὶδ ἐκεῖ· καὶ εἶπε δαυίδ, διέκοψε κύριος τοὺς ἐχ-
θρούς μου ἐνώπιόν μου ὡς διακόπτεται τὰ ὕδατα· διὰ τοῦτο
ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐπάνω διακοπῶν.
21 [21] καὶ καταλείπουσιν ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς θεοὺς αὐ-
τῶν, καὶ λαμβάνουσιν αὐτοὺς δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ.
22 [22] καὶ προσέθεντο ἔτι οἱ ἀλλόφυλοι τοῦ ἀναβῆναι, καὶ
συνέπεσον ἐπὶ τὴν κοιλάδα τῶν τιτάνων.
23 [23] καὶ ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ κυρίου· καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος,
οὐκ ἀναβήσῃ εἰς συνάντησιν αὐτῶν, ἀποστρέφου ἀπ'
αὐτῶν, καὶ παρέσῃ αὐτοῖς πλησίον τοῦ κλαυθμῶνος.
24 [24] καὶ ἔσται ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τὴν φωνὴν τοῦ συσσεισμοῦ
τῶν ἀλσῶν τοῦ κλαυθμῶνος, τότε καταβήσῃ εἰς τὸν πόλε-
μον· ὅτι τότε ἐξελεύσεται κύριος ἔμπροσθέν σου τύπτειν
ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἀλλοφύλων.
25 [25] καὶ ἐποίησε δαυὶδ οὕτως καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος,
καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἀπὸ γαβαὼν ἕως γαζηρά.

ς'.

1 [1] Καὶ συνήγαγεν ἔτι δαυὶδ πάντα νεανίαν ἐξ ἰσ-
ραὴλ τριάκοντα χιλιάδας.
2 [2] καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη δαυίδ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ'
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰούδα, τοῦ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐφ' ἣν ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα κυρίου σα-
βαὼθ καθημένου ἐπὶ τῶν χερουβὶν ἐπ' αὐτῆς.
3 [3] καὶ ἐπεβίβασαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν
καινὴν, καὶ ἦραν αὐτὴν ἐξ οἴκου ἀβιναδὰβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ.
4 [4] καὶ ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἀβιναδὰβ ἦγον τὴν
ἅμαξαν σὺν τῇ κιβωτῷ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο
5 ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ. [5] καὶ δαυὶδ καὶ πάντες υἱοὶ ἰσ-
ραὴλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίου ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις,
καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν τυμ-
πάνοις καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν αὐλοῖς.
6 [6] καὶ παραγίνονται ἕως τῆς ἅλω ναχών, καὶ ἐξέ-
τεινεν ὀζὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ
κατασχεῖν αὐτὴν, καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν, ὅτι περιέσπα-
σεν αὐτὴν ὁ μόσχος.
7 [7] καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐν τῷ ὀζᾷ, καὶ ἐπάταξεν
αὐτὸν ἐκεῖ ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ προπετείᾳ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ πα-
ρὰ τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et venit Dauid in planiciem fortium, & percussit illos ibi Dauid, & dixit : Fregit Dominus odientes me ante me sicut frangitur vas testæ quod repletum est aquis: propter hoc vocauit locum illum Planiciem rupturarum. [21] Et reliquerunt ibi errores suos, & combussit eos Dauid & viri eius. [22] Et addiderunt adhuc Pelisthæi ascendere; & expansi sunt in planicie fortium. [23] Et interrogauit Dauid dictum Domini. & dixit: Non ascendes; gyra ad posteriora eorũ, & ibis ad eos è regione arborum. [24] Et erit cùm audieris vocem clamoris in capitibus arborum, tunc confortaberis; quia tunc exit angelus Domini ad prosperandum ante te, vt occidat castra Pelisthæorum. [25] Et fecit Dauid sicut mandauit ei Dominus; & occidit Pelisthæos à colle vsque ad introitum Gazer.

CAP. VI.

ET addidit adhuc congregare omnes delectos Israel triginta mille. [2] Et surrexit & iuit Dauid & omnis populus qui erat cum eo, ex ciuitatibus domus Iehudah, vt deducerẽt inde arcam Domini, in quo inuocabatur nomẽ nomen Domini Szebaoth, quòd maiestas illius posita sit suprà à Cherubin qui super illam sunt. [3] Et imposuerunt arcam Domini in plaustro nouo, & tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, & Ghuza & Ahhio filij Abinadab ducebant plaustrum nouum. [4] Et tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, venientes cum arca Domini; & Ahhio ibat ante arcam. [5] Et Dauid & omnis domus Israel laudabant ante Dominum in omnibus lignis abietum, & in chinaris, & in nablis, & in tympanis, & in quadruplicibus & cymbalis. [6] Et venerunt vsque ad locum paratum, & extendit Ghuza manũ suam in arcam Domini, & apprehendit eam, quia propulerant eam boues. [7] Et inualuit indignatio Domini in Ghuza, & percussit eum ibi dictũ Domini, eò quòd deliquit; & mortuus est ibi iuxta arcã Domini.

8 * וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּה
וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּה עַד הַיּוֹם הַזֶּה :
9 * וַיִּרָא דָוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ
יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה :
10 * וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
עַל־עִיר דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם הַגִּתִּי :
11 * וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֹבֵד אֱדֹם
וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ :
12 * וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־בֵּית
עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה :
13 * וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שִׁשָּׁה צְעָדִים
וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא :
14 * וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר
אֵפוֹד בָּד :
15 * וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר :
16 * וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִד
מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ :
17 * וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ
בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת
לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים :
18 * וַיְכַל דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ
19 אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת : * וַיְחַלֵּק לְכָל־
הָעָם לְכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ
חַלַּת לֶחֶם אַחַת וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ
כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ :

8 *Contriſtatus eſt autē Dauid, eò quòd
percuſſiſſet Dominus Ozan, & vocatū eſt
nomen loci illius Percuſſio Ozæ vſque in
9 diem hāc. *Et extimuit Dauid Dominū
in die illa, dicēs: Quomodo ingredietur
ad me arca Domini?
10 *Et noluit diuertere ad ſe arcam Domini
in ciuitatem Dauid, ſed diuertit eā
in domum Obed-edom Gethæi.
11 *Et habitauit arca Domini in domo
Obed-edom Gethæi tribus menſibus; &
benedixit Dominus Obed-edom & omnem
domum eius.
12 *Nunciatúmque eſt regi Dauid quòd
benedixiſſet Dominus Obed-edom, & o-
C mnia eius propter arcam Dei. Abijt ergo
Dauid & adduxit arcam Dei de domo
Obed-edom in ciuitatē Dauid cum gau-
13 dio. *Cúmq; trāſcendiſſent qui portabant
arcam Domini, ſex paſſus, immolabant
bouem & arietem.
14 *Et Dauid ſaltabat totis viribus ante
Dominum. Porrò Dauid erat accinctus
15 Ephod lineo: *Et Dauid & omnis domus
Iſrael ducebant arcam teſtamēti Domini
in iubilo & in clangore buccinæ.
16 *Cúmque intraſſet arca Domini in ciuitatem
Dauid, Michol filia Saul proſpiciens
per feneſtram, vidit regem Dauid
ſubſilientem atque ſaltantem coram Domino,
& deſpexit eum in corde ſuo.
17 *Et introduxerunt arcam Domini, &
impoſuerunt eam in loco ſuo, in medio
tabernaculi, quod tetenderat ei Dauid. Et
obtulit Dauid holocauſta coram Domino
& pacifica.
18 *Cúmq; cōpleſſet offerens holocauſta
D & pacifica, benedixit populo in nomine
19 Dñi exercituū. *Et partitus eſt vniuerſæ
multitudini Iſrael tam viro quàm mulieri
ſingulis collyridam panis vnam & aſſaturam
bubalæ carnis vnam & ſimilam
frixā oleo; & abijt omnis populus vnuſquiſque
in domum ſuam.

תרגום יונתן

8 וּתְקֵיף לְדָוִד עַל דִּתְרַע יְיָ תַּרְעֲתָא בְּעֻזָּה וּקְרָא לְאַתְרָא הַהוּא אַתְרָא דְּמִית בֵּיהּ עֻזָּה עַד יוֹמָא הָדֵין :
9 וּדְחֵיל דָּוִד מִן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַר אֵיכְדֵין יֵעוֹל לְוָתִי אֲרוֹנָא דַּיְיָ :
10 וְלָא אֲבָה דָוִד לְאַפְנָאָה לְוָתֵיהּ יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ לְקַרְתָּא דְּדָוִד וְאַפְנְיֵהּ דָּוִד לְבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּיתָּאָה : 11 וּשְׁרָא אֲרוֹנָא
דַּיְיָ בְּבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּיתָּאָה תְּלָתָא יַרְחִין וּבָרִיךְ יְיָ יַת עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל בֵּיתֵיהּ : 12 וְאִתְחַוָּא לְמַלְכָּא דָוִד לְמֵימַר בָּרִיךְ יְיָ
יַת בֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל דִּילֵיהּ בְּדִיל אֲרוֹנָא דַּיְיָ וַאֲזַל דָּוִד וְאַסִּיק יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ מִבֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם לְקַרְתָּא דְּדָוִד בְּחֶדְוָא :
13 וַהֲוָה כַּד נְטַלוּ אֲרוֹנָא דַּיְיָ שִׁיתָּא דַּרְגִּין וְנַכֵּים תּוֹר וּפַטִּים :
14 וְדָוִד מְשַׁבַּח בְּכָל תְּקוֹף קֳדָם יְיָ וְדָוִד אֲסִיר כַּרְדּוּט דְּבוּץ :
15 וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַסְּקִין יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ בְּיַבָּבָא וְקָל שׁוֹפָרָא : 16 וַהֲוָה אֲרוֹנָא דַּיְיָ אָתֵא לְקַרְתָּא דְּדָוִד וּמִיכַל
בַּת שָׁאוּל אִסְתְּכִיאַת מִן חַרַכָּא וַחֲזָת יַת מַלְכָּא דָוִד מְרַקֵּד וּמְשַׁבַּח קֳדָם יְיָ וּבְסַרַת לֵיהּ בְּלִבָּהּ :
17 וְאַעִילוּ יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ וַאֲקִימוּ יָתֵיהּ בְּגוֹ מַשְׁכְּנֵיהּ דִּפְרַס לֵיהּ דָּוִד וְאַסִּיק דָּוִד עֲלָוָן קֳדָם יְיָ וְנִכְסַת קֻדְשִׁין :
18 וְשֵׁיצִי דָּוִד מִלְּאַסָּקָא עֲלָתָא וְנִכְסַת קֻדְשַׁיָּא וּבָרִיךְ יַת עַמָּא בִּשְׁמָא דַּיְיָ צְבָאוֹת : 19 וּפַלִּיג לְכָל עַמָּא לְכָל הֲמוֹנָא
יִשְׂרָאֵל מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא לִגְבַר גְּרִיצְתָּא דִּלְחֶם חֲדָא וּפְלוּג חַד וּמָנְתָא חֲדָא וַאֲזַל כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ :

8 *Contristatus est Dauid eò quòd percussit Dominus percussionem in Oza; & vocatus est locus ille Percussio Oza vsque in diem hunc.*

9 *Et extimuit Dauid Dominum in die illa, dicens: Quomodo ingredietur ad me arca Dei?*

10 *Et non voluit Dauid diuertere ad se arcam fœderis Domini in ciuitatem Dauid.*

11 *Et diuertit eam Dauid in domum Obed-edom Gethæi menses tres: & benedixit Dominus domui Obed-edom & omnibus eius.*

12 *Et nunciauerunt regi Dauid, dicentes: Benedixit Dominus domui Obed-edom, & omnibus eius propter arcam Dei; & abijt Dauid & reduxit arcam Domini de domo Obed-edom in ciuitatem Dauid cum gaudio.*

13 *Et erant cum eo portantes arcam Domini septem chori, & victima vituli & agni.*

14 *Et Dauid pulsabat in organis concinis coram Domino, & ipse indutus stola admirabili.*

15 *Et Dauid & omnis Israel reducebant arcam Domini cum iubilæo & clangore buccinæ.*

16 *Et factum est arca Domini veniente vsque in ciuitatem Dauid, & Mechol filia Saul prospexit per fenestram, & vidit regem Dauid ludentem & saltantem & pulsantem coram Domino, & despexit eum in corde suo.*

17 *Et introducunt arcam Domini, & imposuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod infixerat ei Dauid, & obtulit Dauid holocausta coram Domino & pacifica.*

18 *Et compleuit Dauid offerens holocausta & pacifica, & benedixit populo in nomine Domini exercituum.*

19 *Et partitus est vniuerso populo in omnem exercitum Israel à viro vsque ad mulierem vnicuique collyridam panis, & placentam, & laganum de sartagine: & abijt omnis populus vnusquisque in domum suam.*

8 καὶ ἠθύμησε δαυὶδ ὑπὲρ οὗ διέκοψε κύριος διακοπὴν ἐν τῷ ὀζᾷ· καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος διακοπὴ ὀζᾶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

9 καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων· πῶς εἰσελεύσεται πρός με ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ;

10 καὶ οὐκ ἐβούλετο δαυὶδ τοῦ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὸν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὴν πόλιν δαυίδ.

11 καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν δαυὶδ εἰς οἶκον ὀβὴδ ἐδὼμ τοῦ γεθαίου μῆνας τρεῖς· καὶ εὐλόγησε κύριος τὸν οἶκον ὀβὴδ ἐδὼμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

12 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, λέγοντες· εὐλόγησε κύριος τὸν οἶκον ὀβὴδ ἐδὼμ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἕνεκεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἀνήγαγε τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου ὀβὴδ ἐδὼμ εἰς πόλιν δαυὶδ ἐν εὐφροσύνῃ.

13 καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἑπτὰ χοροί, καὶ θῦμα μόσχου καὶ ἀρνός.

14 καὶ δαυὶδ ἀνεκρούετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον κυρίου, καὶ αὐτὸς ἐνδεδυμένος στολὴν ἔξαλλον.

15 καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀνήγαγον τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου μετὰ κραυγῆς καὶ φωνῆς σάλπιγγος.

16 καὶ ἐγένετο τῆς κιβωτοῦ κυρίου παραγινομένης ἕως τῆς πόλεως δαυίδ, καὶ μεχὸλ θυγάτηρ σαοὺλ διέκυπτε διὰ τῆς θυρίδος, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα δαυὶδ παίζοντα καὶ ὀρχούμενον καὶ ἀνακρουόμενον ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

17 καὶ εἰσφέρουσι τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ ἀπέθηκαν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἔπηξεν αὐτῇ δαυίδ· καὶ ἀνήνεγκε δαυὶδ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον κυρίου καὶ εἰρηνικάς.

18 καὶ συνετέλεσε δαυὶδ ἀναφέρων τὰς ὁλοκαυτώσεις καὶ τὰς εἰρηνικάς, καὶ εὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τῶν δυνάμεων.

19 καὶ ἐμέρισε παντὶ τῷ λαῷ εἰς πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς ἑκάστῳ κολλυρίδα ἄρτου καὶ ἐσχαρίτην καὶ λάγανον ἀπὸ τηγάνου· καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et fuit ira Dauidi, eò quòd fregisset fracturam Dominus in Ghuza, & vocauit locum illum, Locum in quo mortuus est Ghuza, vsque ad diem hanc. 9 Et timuit Dauid ab-ante Dominum in die illa, & dixit: Quomodo intrabit ad me arca Domini? 10 Et noluit Dauid diuertere ad se arcam Domini ad ciuitatem Dauid, & flectere fecit illam Dauid in domum Ghobed-edom Githæi. 11 Et mansit arca Domini in domo Ghobad-edom Githæi tribus mensibus, & benedixit Dominus Ghobed-edom, & omni domui eius. 12 Et nunciatum est regi Dauid, dicendo: Benedixit Dominus domui Ghobed-edom, & omnibus quæ sunt illi propter arcam Domini: & iuit Dauid, & ascendere fecit arcam Domini, de domo Ghobed-edom ad ciuitatem Dauid in lætitia. 13 Et fuit quando tulissent arcam Domini sex gradibus, & mactauit bouem eumque pinguem. 14 Et Dauid laudabat in omni fortitudine ante Dominum, & Dauid accinctus pallio bysssi. 15 Et Dauid & omnis domus Israel tollebant arcam Domini in iubilo, & voce cornu. 16 Et fuit arca Domini veniens ad ciuitatem Dauid, & Michal filia Saul aspiciebat è fenestra, & vidit regem Dauid saltando se cribrantem & laudantem ante Dominum, & spreuit eum in corde suo. 17 Et introduxerunt arcam Domini & statuerunt eam intra tentorium suum, quod tetendit ei Dauid, & obtulit Dauid holocausta ante Dominum, & libamen sanctorum. 18 Et finiuit Dauid offerre holocaustum & libationem sanctorum, & benedixit populo in nomine Domini Szebaoth. 19 Et impartiuit omni populo omni turbæ Israelis à viro & vsque ad fœminam, cuique tortam panis vnam, & partem vnam & portionem vnam, & iuit omnis populus quisque in domum suam.

20 וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת־
שָׁאוּל לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מַה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו
21 כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּחַר־בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־
בֵּיתוֹ לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל
22 וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה ׃ וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת
וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי וְעִם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ
23 עִמָּם אִכָּבֵדָה ׃ וּלְמִיכַל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה
לָהּ יָלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ ׃

ז

1 וַיְהִי כִּי־יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הֵנִיחַ־
2 לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אֹיְבָיו ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן
הַנָּבִיא רְאֵה נָא אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן
3 הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה ׃ וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־
הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ לֵךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ ׃
4 וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־
5 נָתָן לֵאמֹר ׃ לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד כֹּה
6 אָמַר יְהוָה הַאַתָּה תִּבְנֶה־לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי ׃ כִּי לֹא
יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל
7 וּבְמִשְׁכָּן ׃ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
8 לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים ׃ וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר
לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ
מִן־הַנָּוֶה מֵאַחַר הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־
9 יִשְׂרָאֵל ׃ וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרִתָה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ ׃

20 *Reuerſúsq; eſt Dauid vt benediceret
domui ſuæ: & egreſſa Michol filia Saul in
occurſum Dauid ait; Quā glorioſus fuit
hodie rex Iſrael, diſcooperiens ſe ante an-
cillas ſeruorū ſuorū, & nudatus eſt quaſi
21 ſi nudetur vnus de ſcurris. *Dixítq; Da-
uid ad Michol, Ante Dn̄m qui elegit me
potius quàm patrē tuum, & quàm omnē
domū eius, & præcepit mihi vt eſſem dux
22 ſuper populū Dn̄i in Iſrael, & Iudam; *Et
vilior fiā plus quàm factus ſum, & ero hu-
milis in oculis meis, & cū ancillis, de qui-
bus locuta es, glorioſior apparebo.
23 *Igitur Michol filiæ Saul non eſt na-
tus filius vſq; in diem mortis ſuæ.

CAP. VII.

1 A FActū eſt aūt cùm ſediſſet rex in domo
ſua, & Dn̄s dediſſet ei requiem vndiq;
2 ab vniuerſis inimicis ſuis: *Dixit ad Na-
than prophetā, Videsne q̄ ego habitem
in domo cedrina, & arca Dei poſita ſit in
3 medio pelliū? *Dixítq; Nathan ad regem,
Omne qđ eſt in corde tuo, vade fac, quia
4 Dn̄s tecum eſt. *Factum eſt aūt in illa no-
cte, & ecce ſermo Dn̄i ad Nathan, dicens:
5 *Vade & loquere ad ſeruū meū Dauid.
Hæc dicit Dn̄s, Nunquid tu ædificabis
6 mihi domū ad habitandum? *Neq; enim
habitaui in domo ex die illa qua eduxi Iſ-
rael de terra Ægypti vſque in diem hanc,
ſed ambulabam in tabernaculo & in ten-
7 torio, *Per cuncta loca q̄ tranſiui cū om-
nibus filijs Iſrael. Nunquid loquens locu-
tus ſum ad vnā de tribubus Iſrael, cui præ-
cepi vt paſceret populū meum Iſrael, di-
cens: Quare non ædificaſti mihi domum
8 cedrinam? *Et nunc hæc dices ſeruo meo
Dauid, Hæc dicit Dn̄s exercituū, Ego tuli
B te de paſcuis ſequētem greges vt eſſes dux
9 ſuper populū meum Iſrael. *Et fui tecū
in omnibus vbicunque ambulaſti, & in-
terfeci vniuerſos inimicos tuos à facie
tua, fecíque tibi nomen grande iuxta no-
men magnorum qui ſunt in terra.

תרגום יונתן

10 ותב דוד לברכא ית אנש ביתיה ונפקת מיכל בת שאול לקדמות דוד ואמרת מה אתיקר יומא דין מלכא דישראל דאתגלי יומא דין
לעיני אמהת עבדוהי כמה דחליץ ומתגלי חד מן סריקיא ׃ 21 ואמר דוד למיכל קדם יי דאתרעי בי מאבוך ומכל ביתיה לפקדא יתי
למהוי מלכא על עמא דיי על ישראל ושבחית קדם יי ׃ 22 ואעירנא עוד מדא ואהי מכיך בעיני נפשי ועם אמהתא דאת אמרה
בעיניהן אהי יקיר ׃ 23 ולמיכל בת שאול לא הוה לה ולד עד יום מותה ׃
ז
1 והוה כד יתיב מלכא בביתיה ויי אניח ליה מסחור סחור מכל בעלי דבבוהי ׃ 2 ואמר מלכא לנתן נביא חזי כען אנא יתיב
בביתא די מטלל בכיורי ארזיא וארונא דיי שרי במשכנא בגו יריעתא ׃ 3 ואמר נתן למלכא כל די בלבך אזיל עביד ארי מימרא דיי
בסעדך ׃ 4 והוה בליליא ההוא והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם נתן למימר ׃ 5 איזיל ותימר לעבדי לדוד כדנן אמר יי האת
תבני קדמי ביתא לאשראה שכינתי בה ׃ 6 ארי לא אשריתי שכנתי בביתא מיומא דאסיקית ית בני ישראל ממצרים ועד יומא הדין
והויתי משרי שכנתי במשכנין וביריען ׃ 7 בכל אתר דהליכית בכל בני ישראל הפתגם דמליליה לכל חד משבטיא דישראל דפקידית
לפרנסא ית עמי ית ישראל למימר למה לא בניתון קדמי ביתא די מטלל בכיורי ארזיא ׃ 8 וכען כדנן תימר לעבדי לדוד כדנן אמר יי
צבאות אנא דברתך מן דירה מבתר ענא למהוי מלכא על עמי על ישראל ׃ 9 והוה מימרי בסעדך בכל אתר דהליכתא ושיציתי ית כל
בעלי דבבך מן קדמך ועבדית לך שום רב כשום רברביא די בארעא ׃

*Et reuersus est Dauid vt benediceret do- 20
mui suæ, & egressa est Mechol filia Saul in oc-
cursum Dauid, & ait: Quare gloriosus fuit
hodie rex Israel? qui discoopertus est hodie in
oculis ancillarum seruorum suorum, sicut disco-
operitur vnus saltantium nudatus.*
*Et dixit Dauid ad Mechol, Coram Domino 21
saltabo, qui elegit me potius quàm patrem tuū,
& quàm omnem domum eius, vt constitueret
me in ducem super populum eius Israel, & lu-
dam & trepudiabo coram Domino. Et nu- 22
dabor adhuc sic, et ero inutilis in oculis tuis, &
cum ancillis, de quibus locutus es mihi, gloriari.
Et Mechol filiæ Saul non fuit filius vsque 23
in diem in qua mortua est ipsa.*

CAP. VII.

*ET factum est cùm sedisset rex Dauid in do- 1
mo sua, & Dominus dedisset requiem ei
vndique ab vniuersis inimicis suis.
Et dixit rex ad Nathan prophetam, Ecce 2
ego habito in domo cedrina, & arca Dei posita
est in medio tabernaculi. Et dixit Nathan 3
ad regē, Omnia quæ fuerint in corde tuo, vade
& fac, quoniam Dominus tecum.
Et factum est in nocte illa, & factus est 4
sermo Domini ad Nathan, dicens: Vade & 5
loquere ad seruum meum Dauid, Hæc dicit Do-
minus, Non tu ædificabis mihi domum vt ha-
bitem ego. Quoniam non habitaui in domo 6
ex qua die eduxi filios Israel de Ægypto, &
vsque in diem hanc, & fui deambulans in ta-
bernaculo in tentorio, In cunctis quæ transi- 7
ui cum omni Israel. si loquens locutus sum ad
vnam tribum Israel, cui præcepi vt pasceret po-
pulum meum Israel, dicens: Quare non ædifi-
castis mihi domum cedrinam?
Et nunc hæc dices seruo meo Dauid, Hæc 8
dicit Dominus omnipotens, Tuli te de pascuis
ex vna ouium vt esses tu in ducem super po-
pulum meum Israel. Et fui tecum in om- 9
nibus quibus ambulasti, & destruxi vniuer-
sos inimicos tuos à facie tua, & feci tibi no-
men grande iuxta nomen magnorum qui sunt
in terra.*

20 καὶ ἀπέστρεψεν δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ·
καὶ ἐξῆλθεν μελχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ εἰς ἀπάντησιν δα-
υίδ, καὶ εἶπεν, τί δεδόξασται σήμερον ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ;
ὃς ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδισκῶν τῶν
δούλων αὐτοῦ καθὼς ἀποκαλύπτεται εἷς τῶν ὀρχουμένων ἀπο-
21 καλυφθείς. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς μελχόλ, ἐνώπιον
κυρίου ὀρχήσομαι, ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὸν πατέρα
σου καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ καταστῆσαί με εἰς
ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ, καὶ παίξομαι καὶ
22 ὀρχήσομαι ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἀποκαλυφθήσομαι
ἔτι οὕτως, καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ μετὰ
τῶν παιδισκῶν ὧν εἶπάς με δοξασθῆναι.
23 καὶ τῇ μελχὸλ θυγατρὶ σαοὺλ οὐκ ἐγένετο παιδίον
ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐτήν.

ζ΄.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐν τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ κύριος κατέπαυσεν αὐτὸν κυκλόθεν ἀπὸ
2 πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
ναθὰν τὸν προφήτην, ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ,
καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ κάθηται ἐν μέσῳ σκηνῆς.
3 καὶ εἶπεν ναθὰν πρὸς τὸν βασιλέα, πάντα ὅσα ἂν
ᾖ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, βάδιζε καὶ ποίει, ὅτι ὁ κύριος μετὰ σοῦ.
4 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου
5 πρὸς ναθὰν, λέγων· πορεύθητι καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν δοῦ-
λόν μου δαυίδ, τάδε λέγει κύριος, οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι
6 οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με. ὅτι οὐ κατῴκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ'
ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου καὶ
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ ἤμην ἐμπεριπατῶν ἐν κατα-
7 λύματι ἐν σκηνῇ, ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ τῷ
ἰσραήλ· εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν τοῦ ἰσ-
ραήλ, ᾧ ἐνετειλάμην ποιμαίνειν τὸν λαόν μου ἰσραήλ,
8 λέγων· τί ὅτι οὐκ ᾠκοδομήκατέ μοι οἶκον κέδρινον; καὶ
νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου δαυίδ, τάδε λέγει κύριος παν-
τοκράτωρ, ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ἐξ ἑνὸς τῶν προβά-
των τοῦ εἶναί σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ.
9 καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύου, καὶ ἐξω-
λόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου,
καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγά-
λων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et rediit Dauid vt benediceret homini domus suæ, & exiuit Michal filia Saul ad occursum Dauid, & dixit: Quàm glorificatus est hodie rex Israel, qui reuelatus est hodie oculis ancillarum seruorum suorum; sicut exuitur & reuelatur vnus ex vacuis! [21] Et dixit Dauid ad Michal: Ante Dominum cui complacitum est in me præ patre tuo & præ omni domo illius, iubendo me esse regem super populum Domini super Israel, & laudabo ante Dominum. [22] Et minor ero amplius quàm hoc, & ero humilis in oculis animæ meæ, & cum ancillis quas dixisti, in oculis earum ero pretiosus. [23] Et Michal filiæ Saul non fuit illi natus vsque ad diē mortis suæ.

CAP. VII.

ET fuit quando sedit rex in domo sua, & Dominus quietē dedit illi vndequaque ab omnibus autoribus inimicitiæ eius. [2] Et dixit rex ad Nathan prophetam: Vide nunc, ego sedeo in domo quæ adumbrata est in cælaturis cedrorum, & arca Domini manet in tabernaculo intra cortinas. [3] Et dixit Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade, facito; quia dictum Domini in auxilio tuo est. [4] Et factum est in nocte illa & fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Nathan, dicendo: [5] Vade & dices seruo meo Dauid: Sic dicit Dominus, Num tu ædificabis ante me domum vt manere facias maiestatem meam in ea? [6] Quia non collocaui maiestatem meam in domo à die quo ascendere feci filios Israel ex Aegypto vsque ad diem hunc. Et mansit maiestas mea in tabernaculis & in cortinis. [7] In omni loco quò iui cum omnibus filiis Israel, num verbum locutus sum ad quempiam ex tribubus Israel quem iusserim pascere populum meum Israel dicendo: Quare non ædificastis ante me domum quæ adumbrata sit in cælaturis cedrorum? [8] Et nunc sic dices seruo meo Dauid: Sic dicit Dominus Szebaoth, Ego accepi te ex ouili de-post pecudes, vt esses rex super populū meum super Israel. [9] Et fuit dictum meum in auxilio tuo in omni loco quò iuisti, & consumpsi omnes auctores inimicitiæ tuæ ex-ante te, & feci tibi nomen magnum sicut nomen magnatum qui sunt in terra.

10 * וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן
תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה
11 לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה׃ * וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַהֲנִיחֹתִי לְךָ מִכָּל־
אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְּךָ יְהוָה׃
12 * כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ
וַהֲקִימֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ
13 וַהֲכִינֹתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ׃ * הוּא יִבְנֶה־בַּיִת
לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם׃
14 * אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֺתוֹ וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי
15 אָדָם׃ * וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי
מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ׃
16 * וְנֶאְמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ
17 יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃ * כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃
18 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי
אָנֹכִי אֲדֹנָי יֱהֹוִה וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתַנִי עַד־הֲלֹם׃
19 * וַתִּקְטַן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֱהֹוִה וַתְּדַבֵּר
גַּם אֶל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם
20 אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ * וּמַה־יּוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְדַבֵּר אֵלֶיךָ
וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃
21 * בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֵת כָּל־הַגְּדוּלָּה
22 הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ׃ * עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָה
אֱלֹהִים כִּי־אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל
23 אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְּאָזְנֵינוּ׃ * וּמִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ־אֱלֹהִים לִפְדּוֹת־לוֹ לְעָם
וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוּלָּה וְנֹרָאוֹת
לְאַרְצֶךָ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְּךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם
וֵאלֹהָיו׃

10 *Et ponã locum populo meo Iſrael, &
plantabo eum, & habitabit ſub eo, & non
turbabitur amplius, nec addẽt filij iniqui
11 tatis vt affligant eũ ſicut prius: * Ex die
qua conſtitui iudices ſuper populum meũ
Iſrael. Et requiem dabo tibi ab omnibus
inimicis tuis, prædicítque tibi Dñs quòd
12 domũ faciat tibi Dñs. * Cúmq; comple-
ti fuerint dies tui, & dormieris cum patri-
bus tuis, ſuſcitabo ſemẽ tuũ poſt te, quod
egredietur de vtero tuo, & firmabo regnũ
13 eius. * Ipſe ædificabit domũ nomini meo,
C & ſtabiliam thronum regni eius vſque in
14 ſempiternũ. * Ego ero ei in patrem, & ipſe
erit mihi in filium. Qui ſi iniquè aliquid
geſſerit, arguam eum in virga virorum &
15 in plagis filiorũ hominum. * Miſericordiã
aũt meam nõ auferam ab eo ſicut abſtuli
16 à Saul quem amoui à facie tua. * Et fidelis
erit dom⁹ tua & regnũ tuũ vſq; in æternũ
ante faciem tuam, & thronus tuus erit fir-
17 mus iugiter. * Secũdùm omnia verba hęc
& iuxta vniuerſam viſionem iſtam, ſic lo-
18 cutus eſt Nathã ad Dauid. * Ingreſſus eſt
aũt rex Dauid & ſedit corã Dño, & dixit:
Quis ego ſum Dñe Deus, & quæ domus
19 mea, quia adduxiſti me hucuſq;? * Sed &
hoc parũ viſum eſt in conſpectu tuo Dñe
Deus, niſi loquereris etiam de domo ſerui
tui in longinquũ. Iſta eſt enim lex Adam
20 Dñe Deus. * Quid ergo addere poterit
adhuc Dauid vt loquatur ad te? Tu enim
21 ſcis ſeruum tuũ Dñe Deus. * Propter ver-
bum tuũ & ſecundùm cor tuũ feciſti om-
nia magnalia hęc, ita vt notũ faceres ſeruo
22 tuo. * Idcircò magnificatus es Dñe Deus,
D quia nõ eſt ſimilis tui, neq; eſt Deus extra
te in omnib⁹ quæ audiuimus auribus no-
23 ſtris. * Quę eſt aũt vt populus tuus Iſrael
gens in terra ꝓpter quã iuit Deus vt redi-
meret eã ſibi in populũ, & poneret ſibi no
mẽ, faceretq; eis magnalia & horribilia ſu
per terrã à facie populi tui quẽ redemiſti
tibi ex Ægypto gentem & Deum eius?

תרגום יונתן

10 ואשוי אתר מתקן קדמי לעמי ישראל ואקיימינון וישרון באתריהון ולא יזועון עוד ולא יוספון בני רשיעיא לעניותהון כבקדמיתא ׃
11 ולמן יומא דפקידית נגידין על עמי ישראל ואניחית לך מכל בעלי דבבך וחוי לך יי ארי מלכו יקיים לך יי ׃
12 ארי ישלמון יומך ותשכוב עם אבהתך ואקים ית ברך בתרך דתוליד בתר כן ואתקין ית מלכותיה ׃ 13 הוא יבני ביתא
לשמי ואתקין ית כורסי מלכותיה עד עלמא ׃ 14 אנא אהוי ליה לאב והוא יהי קדמי כבר דאם יסרח ואלקיניה במלקות גברין
ובמחות בני אנשא ׃ 15 וטובי לא יעדי מיניה כמא דאעדיתי מן שאול דאעדיתי מן קדמך ׃ 16 וקיים ביתך ומלכותך עד עלמא
קדמך כורסי מלכותך יהא מתקן עד עלמא ׃ 17 ככל פיתגמיא האילין וככל נבואתא הדא כן מליל נתן עם דוד ׃ 18 ואתא מלכא
דוד ויתיב קדם יי ואמר לית אנא כמיסת יי אלהים ומה ביתי ארי אמטיתני עד הלכא ׃ 19 וזעירת עוד דא קדמך יי אלהים ומלילתא
אף על בית עבדך לעלמא דאתי ודא חזוא לבני אנשא יי אלהים ׃ 20 ומה יוסיף דוד עוד למללא קדמך ואת עבדת בעות עבדך
יי אלהים ׃ 21 בדיל מימרך וכרעותך עבדתא ית כל רברביא האלין להודעא ית עבדך ׃ 22 על כן רב את יי אלהים ארי לית
דכותך ולית אלהא בר מינך ככל שמענא אמרו קדמנא ׃ 23 ומי כעמך ישראל עמא חד בחיר בארעא דאזלו שליחין מן קדם יי
למפרק ליה לעם ולשואה ליה שום ולמעבד לכון רברבן וחסינן עד דעלו לארע בית שכינתך דיהבת להון מן קדם עמך דפרקת
לך ממצרים גוים ואלהיו ׃

*Et ponam locū populo meo Iſrael, & plan- 10
tabo eum, & habitabit ſecundum ſeipſum, &
non erit ſollicitus amplius, & non addet filius
iniquitatis vt humiliet eum, ſicut ab initio.
*Et ex diebus quibus conſtitui iudices ſuper 11
populum meum Iſrael, & requiem dabo tibi ab
omnibus inimicis tuis; & nunciabit tibi Do-
minus quòd domum ædificabit tibi.
*Et erit ſi completi fuerint dies tui, & dor 12
mieris cum patribus tuis, & ſuſcitabo ſemen
tuum poſt te, qui erit de vtero tuo, & præpa-
rabo regnum eius.
*Hic ædificabit mihi domum nomini meo, 13
& erigam thronum eius vſq; in ſempiternum.
*Et ego ero ei in patrē, & ipſe erit mihi in 14
filium, & ſi venerit iniquitas eius, & arguam
eum in virga virorum, & in plagis filiorum
hominū. *At miſericordiam meam non au- 15
feram ab eo ſicut abſtuli à Saul, quem amoui à
facie tua. *Et fidelis erit domus tua & re- 16
gnum tuum vſque in æternum coram me: &
thronus tuus erit erectus in ſæculum, *Secun- 17
dùm omnia verba hæc, & ſecūdùm vniuerſam
viſionē iſtam. ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.
*Et ingreſſus eſt rex Dauid & ſedit coram 18
Domino, & dixit: Quis ſum ego Domine mi
Domine, & quæ domus mea quòd amaſti me vſq;
ad hæc? *Et parua viſa ſunt parua hæc in 19
cōſpectu tuo Domine mi Domine, & locutus es
de domo ſerui tui in longinquū: iſta autem lex
hominis Domine mi Domine. *Et quid ad- 20
det Dauid adhuc vt loquatur ad te? & nūc tu
ſeruum tuum ſcis Domine mi Domine: *Pro- 21
pter verbū tuum, et propter ſeruum tuū feciſti
& ſecundùm cor tuum feciſti omnia magnalia
tua hæc, vt notum faceres ſeruo tuo. *Idcircò 22
magnificatus es tu Domine mi Domine. quia nō
eſt ſicut tu, & nō eſt Deus extra te in omnibus
quæ audiuimus in auribus noſtris. *Et quis 23
vt populus tuus Iſrael gens alia in terra? vt in
viam duxit eum Deus vt redimeres tibi popu-
lum, vt poneres tu nomen, vt faceres magnalia
& illuſtria, vt eijcias tu à facie populi tui, quos
redemiſti tibi ex Ægypto gētes et tabernacula.

10 *καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου ἰσραήλ, καὶ καταφυ-
τεύσω αὐτόν, καὶ κατασκηνώσει καθ᾽ ἑαυτόν, καὶ οὐ μεριμνή-
σει οὐκ ἔτι· καὶ οὐ προσθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι
11 αὐτόν, καθὼς ἀπ᾽ ἀρχῆς, *καὶ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ὧν ἔ-
ταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ· καὶ ἀναπαύ-
σω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου· καὶ ἀπαγγελεῖ σοι κύ-
12 ριος ὅτι οἶκον οἰκοδομήσει σοι. *καὶ ἔσται ἐὰν πληρωθῶσιν
αἱ ἡμέραι σου, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ
ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου,
καὶ ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.
13 *οὗτος οἰκοδομήσει μοι οἶκον τῷ ὀνόματί μου· καὶ ἀνορ-
θώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.
14 *καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι
εἰς υἱόν· καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἡ ἀδικία αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξω αὐτὸν ἐν
15 ῥάβδῳ ἀνδρῶν, καὶ ἐν ἁφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων. *τὸ δὲ ἔλεός
μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ᾽ αὐτοῦ καθὼς ἀπέστησα ἀπὸ σαοὺλ,
16 ὃν ἀπέστησα ἀπὸ προσώπου σου. *καὶ πιστωθήσεται ὁ
οἶκός σου, καὶ ἡ βασιλεία σου ἕως αἰῶνος ἐνώπιόν μου· καὶ
ὁ θρόνος σου ἔσται ἀνορθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα
17 *κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὅ-
ρασιν ταύτην· οὕτως ἐλάλησεν ναθὰν πρὸς δαυίδ.
18 *καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, καὶ ἐκάθισεν ἐνώ-
πιον κυρίου καὶ εἶπεν, τίς εἰμι ἐγὼ κύριέ μου κύριε· καὶ τίς
19 ὁ οἶκός μου ὅτι ἠγάπησάς με ἕως τούτων; *καὶ κατεσμι-
κρύνθη τὰ μικρὰ ταῦτα ἐνώπιόν σου κύριέ μου κύριε, καὶ
ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ δούλου σου εἰς μακράν· οὗτος
20 δὲ ὁ νόμος τοῦ ἀνθρώπου κύριέ μου κύριε. *καὶ τί προσθή-
σει δαυὶδ ἔτι τοῦ λαλῆσαι πρὸς σέ; καὶ νῦν σὺ δοῦλόν σου
21 οἶδας κύριέ μου κύριε· *διὰ τὸν λόγον σου, καὶ
διὰ τὸν δοῦλόν σου πεποίηκας καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου πε-
ποίηκας πᾶσαν τὴν μεγαλωσύνην σου ταύτην, γνω-
22 ρίσαι τῷ δούλῳ σου· *ἕνεκεν τοῦ μεγαλυνθῆναι σε
κύριέ μου κύριε, ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς σύ, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν
σου ἐν πᾶσιν οἷς ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν.
23 *καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου ἰσραὴλ ἔθνος ἄλλο ἐν τῇ γῇ;
ὡς ὡδήγησεν αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι σεαυτῷ λαόν, τοῦ
θέσθαι σε ὄνομα τοῦ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν
τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ σου, οὓς ἐλυτρώσω
σεαυτῷ ἐξ αἰγύπτου ἔθνη καὶ σκηνώματα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et ponam locum paratum ante me populo meo Iſrael, & ſtatuam eos, & manebunt in locis ſuis, & non terrebuntur amplius,
& non addent filij improborum affligere eos ſicut antiquitus. 11 Et à die quo conſtitui præfectos ſuper populum meum Iſrael,
& quieſcere feci te ab omnibus auctoribus inimicitiæ tuæ; & indicauit tibi Dominus quòd regnum firmabit tibi Dominus.
12 Nam perficientur dies tui, & iacebis cum patribus tuis, & ſtatuam filium tuum poſt te, quem gignes poſt hoc, & ſtatuam re-
gnum eius. 13 Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ſtabiliam ſolium regni eius vſque in ſæculum. 14 Ego ero illi in
patrem, & ipſe erit ante me vt filius; qui ſi iniquè egerit, & caſtigabo eum in caſtigatione virorum, & in rebellione filiorum hominum.
15 Et bonitas mea non recedet ab eo, quemadmodum tranſire feci à Saul, quem tranſire feci ab-ante te.
16 Et firma erit domus tua & regnum tuum vſque in ſæculum ante te: ſolium regni tui erit ſtabilitum vſque in ſæculum.
17 Secundùm omnia verba hæc, & ſecundùm omnem prophetiam hanc, ſic locutus eſt Nathan cum Dauid. 18 Et venit rex
Dauid, & ſedit ante Dominum, & dixit: Non ſum pro ſufficientia Domine Deus: & quæ domus mea? quòd perduxiſti me vſque huc?
19 Et exiguum adhuc fuit hoc ante te Domine Deus, & locutus es etiam ſuper domum ſerui tui in ſæculum quod venit; & hæc eſt
viſio filijs hominis Domine Deus. 20 Et quid addet Dauid amplius loqui ante te, & tu feciſti petitionem ſerui tui Domine Deus?
21 Propter dictū tuū & ſecundùm voluntatē tuā feciſti omnia magnalia hæc, vt cognoſcere faceres ſeruū tuū. 22 Propterea magnus
es Domine Deus, nam non eſt qui ſit ſicut tu, & non eſt Deus præter te: iuxta omnia quæ audiuimus, dixerant ante nos. 23 Et quis vt po-
pulus tuus Iſrael, populus vnus electus in terra? quòd iuerunt miſſi ab-ante Dominum ad redimendum eum in populum, & ad ponen-
dum ei nomen & ad faciendū vobis magnalia & fortia; donec intrarent ad terram domus maieſtatis tuæ, quam dediſti illis ab-ante populū
tuum quem redemiſti tibi ex Ægypto gentibus & dijs eius.

24 וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ׀ לְךָ לְעָם עַד־
25 עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים ׃ וְעַתָּה
יְהוָה אֱלֹהִים הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־
בֵּיתוֹ הָקֵם עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ ׃
26 וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדְּךָ דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן
27 לְפָנֶיךָ ׃ כִּי־אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
גָּלִיתָה אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר בַּיִת אֶבְנֶה־לָּךְ עַל־
כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת־לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ אֶת־
28 הַתְּפִלָּה הַזֹּאת ׃ וְעַתָּה ׀ אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה־
הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדְּךָ
29 אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת ׃ וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־
בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי
יְהוִה דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית־עַבְדְּךָ לְעוֹלָם ׃

ח

1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים ׃
2 וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיְמַדְּדֵם בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אֹתָם
אַרְצָה וַיְמַדֵּד שְׁנֵי־חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל
לְהַחֲיוֹת וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה ׃
3 וַיַּךְ דָּוִד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה
בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב יָדוֹ בִּנְהַר פְּרָת ׃
4 וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת פָּרָשִׁים
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת־כָּל־
הָרֶכֶב וַיּוֹתֵר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב ׃
5 וַתָּבֹא אֲרַם דַּמֶּשֶׂק לַעְזֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ
צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ ׃
6 וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִיבִים בַּאֲרַם דַּמֶּשֶׂק וַתְּהִי אֲרָם
לְדָוִד לַעֲבָדִים נוֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיֹּשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד
בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ ׃

24 Firmaſti enim tibi populũ tuum Iſrael,
in populum ſempiternum: & tu Domine
25 Deus factus es eis in Deum. Nunc er-
go Domine Deus verbũ quod locutus es
ſuper ſeruum tuum & ſuper domum eius
ſuſcita in ſempiternũ : & fac ſicut locutus
26 es: Vt magnificetur nomen tuũ vſque
in ſempiternum, atq; dicatur: Dñs Deus
exercituũ Deus ſuper Iſrael. Et domus ſer
ui tui Dauid erit ſtabilita coram Domino.
27 Quia tu Dñe exercituum Deus Iſrael
reuelaſti auriculam ſerui tui, dicens: Do-
mũ ædificabo tibi, propterea inuenit ſer-
uus tu⁹ cor ſuũ vt oraret te oratione hac.
28 Nunc ergo Dñe Deus tu es Deus: &
verba tua erunt vera. locutus es enim ad
29 ſeruũ tuũ bona hæc. Incipe ergo & bene-
dic domui ſerui tui vt ſit in ſempiternum
corã te: quia tu Domine Deus locutus es:
Benedictione tua benedicetur domus ſer
ui tui in ſempiternum.

CAP. VIII.

1 FActum eſt autẽ poſt hæc percuſſit Da-
uid Philiſtiim & humiliauit eos, & tu-
lit Dauid frenum tributi de manu Phili-
2 ſtiim. Et percuſſit Moab; & menſus eſt
eos funiculo coæquans terræ. Menſus eſt
aũt duos funiculos, vnum ad occidẽdum
& vnũ ad viuificandũ. Factúſq; eſt Moab
3 Dauid ſeruiens ſub tributo. Et percuſ-
ſit Dauid Adadezer filium Roob regẽ So-
ba: quando profectus eſt vt dominaretur
4 ſuper flumẽ Euphratẽ. Et captis Dauid ex
parte eius mille ſeptingentis equitibus, &
viginti milibus peditũ, ſubneruauit om-
B nes iugales curruũ. Dereliquit aũt ex eis
5 centum currus. Venit quoque Syria
Damaſci, vt præſidium ferret Adadezer re-
gi Soba. Et percuſſit Dauid de Syria vi-
6 ginti duo milia virorum. Et poſuit
Dauid præſidium in Syria Damaſci: facta-
que eſt Syria Dauid ſeruiens ſub tributo.
Seruauítque Dominus Dauid in omni-
bus ad quæcunque profectus eſt.

תרגום יונתן

14 ואתקינת לך ית עמך ית ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת ייי הויתא להון לאלהא ׃ 25 וכען ייי אלהים פיתגמא
דמלילתא על עבדך ועל ביתיה אקים עד עלמא ועביד כמה דמלילתא ׃ 26 ויסגי שמך עד עלמא למימר ייי צבאות אלהים
על ישראל ובית עבדך דוד יהא מתקן קדמך ׃ 27 ארי את ייי צבאות אלהא דישראל גליתא ית אזן עבדך למימר מלכו אקיים
לך בכן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא הדא ׃ 28 וכען ייי אלהים את הוא ייי ופתגמך אינון קשוט ומלילתא על עבדך
ית טבתא הדא ׃ 29 וכען שרי וברך ית בית עבדך למהוי לעלמא קדמך ארי את ייי אלהים מלילתא ומברכתך יתברכון בתי
עבדך צדיקיא לעלם ׃

ח

1 והוה בתר כן ומחא דוד ית פלשתאי ותברינון ונסיב דוד ית תיקון אמתא מידא דפלשתאי ׃ 2 ומחא ית מואבאי ומשח להון
בחבלא רמי יתהון לארעא ומשח תרין חבלין למקטל ומלי חבלא לאחאה והוו מואבאי לדוד לעבדין נטלי פרס ׃ 3 ומחא דוד ית
הדדעזר בר רחוב מלכא דצובה כד אזל לאשנאה תחומיה בנהר פרת ׃ 4 ואחד דוד מניה אלף ושבע מאה פרשין ועשרין אלפין
גברין רגלי ועקר דוד ית כל רתיכיא ואשאר מנהון מאה רתיכין ׃ 5 ואתו אנש ארם דמשק למסעד להדדעזר מלכא דצובה ומחא
דוד באנש ארם עשרין ותרין אלפין גברא ׃ 6 ומני דוד אסטרטיגין בארם דמשק והוו אנש ארם לדוד לעבדין נטלי פרס ופרק
ייי ית דוד בכל אתר דהלך ׃

*Et præparasti tibi populum tuum Israel in 24
populum vsque in sempiternum, & tu Domi-
ne factus es eis in Deum. *Et nunc Domine 25
mi Domine verbũ quod locutus es super seruũ
tuum & super domum eius confirmetur vsq;
in sempiternum, & sicut locutus es fac.
*Et nunc magnificetur nomen tuum vsque 26
in sempiternum, dicens: Dominus omnipotens
Deus super Israel, & domus serui tui Dauid
erit erecta coram te. *Quia tu Dominus om- 27
nipotens Deus Israel reuelasti auriculam serui
tui dicens, Domũ ædificabo tibi, propter hoc in-
uenit seruus tuus cor suum vt oraret ad te ora-
tionem hanc.
*Et nunc Domine mi Domine tu es Deus, 28
& verba tua erunt vera, & locutus es de
seruo tuo bona hæc.
*Et nunc incipe, & benedic domui serui tui 29
vt sit in sempiternum coram te, quia tu Domi-
ne mi Domine locutus es, & à benedictione tua
benedicetur domus serui tui in sempiternum.

CAP. VIII.

ET factum est post hæc, percussit Dauid Phi- 1
listijm & in fugam vertit eos, & tulit Da-
uid segregatam de manu Philistijm.
*Et percussit Dauid Moab, & mensus est 2
eos funiculo, sternens eos super terram, & facti
sunt duo funiculi ad occidendũ, & supplemen-
tum tertij funiculi viuificauit, & factus est
Moab Dauid in seruos ferentes tributa.
*Et percussit Dauid Adraezer filium Raaph 3
regem Suba, proficiscente ipso vt imponeret ma
num suam super Euphratē fluuium. *Et ce- 4
pit Dauid de rebus eius mille currus & septem
millia equitum, et viginti millia virorum pedi-
tum, & dissoluit Dauid omnes currus, & reli-
cti fuerunt sibi de eis centum currus. *Et ve- 5
nit Syria de Damasco vt præsidiũ ferret Adrae-
zer regi Suba, & percussit Dauid in Syro vi-
ginti & duo millia virorum. *Et posuit Da- 6
uid custodiam in Syria quæ in Damasco, & fa-
cti sunt Syri Dauid in seruos ferentes tributa:
& saluauit Dominus Dauid in omnibus ad
quæ profectus est.

24 *καὶ ἡτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου ἰσραὴλ εἰς λαὸν
ἕως αἰῶνος· καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν.
25 *καὶ νῦν κύριέ μου κύριε τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ὑπὲρ
τοῦ δούλου σου καὶ ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πιστωθήτω ἕως αἰῶ-
νος, καὶ καθὼς ἐλάλησας ποίησον.
26 *καὶ νῦν μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος, λέ-
γων· κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν ἰσραήλ· καὶ ὁ
οἶκος τοῦ δούλου σου δαυὶδ ἔσται ἀνορθωμένος ἐνώπιόν σου·
27 *ὅτι σὺ κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ ἀπεκά-
λυψας τὸ ὠτίον τοῦ δούλου σου, λέγων· οἶκον οἰκοδομήσω
σοι· διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ δοῦλός σου τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ τοῦ
προσεύξασθαι πρὸς σὲ τὴν προσευχὴν ταύτην.
28 *καὶ νῦν κύριέ μου κύριε σὺ εἶ ὁ θεός, καὶ οἱ λόγοι σου
ἔσονται ἀληθινοί, καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τὰ ἀ-
29 γαθὰ ταῦτα. *καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦ
δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου, ὅτι σὺ κύριέ
μου κύριε ἐλάλησας, καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογισ-
θήσεται ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου εἰς τὸν αἰῶνα.

η΄.

1 *Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἐπάταξε δαυὶδ τοὺς ἀλλο-
φύλους καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς, καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὴν ἀφω-
2 ρισμένην ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. *καὶ ἐπάταξε
δαυὶδ τὴν μωάβ, καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς σχοινίῳ, κοιμί-
σας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ
θανατῶσαι, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ τρίτου σχοινίσματος ἐζώ-
γρησεν· καὶ ἐγένετο μωὰβ τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας
3 ξένια. *καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδραεζὲρ υἱὸν ῥαὰφ
βασιλέα σουβᾶ, πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστῆσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν εὐφράτην ποταμόν.
4 *καὶ προκατελάβετο δαυὶδ τῶν αὐτοῦ χίλια ἅρμα-
τα καὶ ἑπτακισχιλίους ἱππεῖς, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πε-
ζῶν· καὶ παρέλυσε δαυὶδ πάντα τὰ ἅρματα, καὶ ὑπελεί-
πετο ἑαυτῷ ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἅρματα.
5 *καὶ παραγίνεται ἡ συρία ἐκ δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ
ἀδραεζὲρ βασιλεῖ σουβᾶ· καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ
6 εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας ἀνδρῶν. *καὶ ἔθετο δαυὶδ φρου-
ρὰν ἐν τῇ συρίᾳ τῇ κατὰ δαμασκόν· καὶ ἐγένοντο οἱ σύροι
τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν
δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et parasti tibi populum tuum Israel ante te in populum vsque in sæculum, & tu Domine fuisti illis in Deum. 25 Et nunc Domine Deus verbum quod locutus es super seruum tuum, & super domum eius, firma vsque in sæculum, & fac sicut locutus es. 26 Et magnificetur nomen tuum vsque in sæculum, dicendo: Dominus Szebaoth Deus super Israel, & domus serui tui Dauid erit stabilita ante te. 27 Quia tu Dominus Szebaoth Deus Israel reuelasti aurem serui tui, dicendo: Regnum statuam tibi; propterea fuit in corde serui tui vt oraret ante te orationem hanc. 28 Et nunc Domine Deus tu ipse Dominus, & verba tua sunt veritas, & locutus es super seruos tuos bonitatem hanc. 29 Et nunc incipe, & benedic domui serui tui, vt sit in sæculum ante te, quia tu Domine Deus locutus es, & de benedictione tua benedicentur domus serui tui iusti in sæculum.

CAP. VIII.

ET fuit post hoc, & percussit Dauid Pelisthæos, & fregit eos, & cepit Dauid commoditatem riui de manu Pelisthæorum. 2 Et percussit Moabæos, & mensus est illos in sorte, proijciens eos in terram, & mensus est duos funes ad occidendum, & implementum funis ad viuificandum, & fuerunt Moabæi Dauidi in seruos ferentes munus. 3 Et percussit Dauid Hhadar-Ghezer filium Rehhob regem Szobah, quando iuit ad mutandum terminum suum in fluuio Perath. 4 Et cepit Dauid ex illo mille & septingentos equites & viginti millia virorum peditum, & subneruauit Dauid omnes currus, & reliquit ex illis centum currus. 5 Et venerũt viri Aram Damesek vt auxiliarētur Hadarghezer regi Szoba, & percussit Dauid in Aram viginti & duo millia virorũ. 6 Et præfecit Dauid duces in Aram Damesck, & fuerunt viri Aram Dauidi in seruos ferentes munus, & liberauit Dominus Dauidem in omni loco quò iuit.

7 * וַיִּקַּח דָּוִד אֵת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֶל עַבְדֵי
8 הֲדַדְעָזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלָם׃ * וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי
עָרֵי הֲדַדְעָזֶר לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד׃
9 * וַיִּשְׁמַע תֹּעִי מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָוִד אֵת כָּל־
10 חֵיל הֲדַדְעָזֶר׃ * וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת־יוֹרָם בְּנוֹ אֶל־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר
נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי הָיָה
הֲדַדְעָזֶר וּבְיָדוֹ הָיוּ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי־זָהָב וּכְלֵי
11 נְחֹשֶׁת׃ * גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה
עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
12 כִּבֵּשׁ׃ * מֵאֲרָם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים
וּמֵעֲמָלֵק וּמִשְּׁלַל הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה׃
13 * וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשֻׁבוֹ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת־אֲרָם
14 בְּגֵיא־מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃ * וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
נְצִבִים בְּכָל־אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים וַיְהִי כָל־אֱדוֹם
עֲבָדִים לְדָוִד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
15 * וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה
16 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃ * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃
17 * וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר
18 כֹּהֲנִים וּשְׂרָיָה סוֹפֵר׃ * וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע
וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ׃

ט

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי יֶשׁ־עוֹד אֲשֶׁר נוֹתַר לְבֵית
2 שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן׃ * וּלְבֵית
שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא וַיִּקְרְאוּ־לוֹ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הַאַתָּה צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַאֶפֶס עוֹד אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל
וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
עוֹד בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם׃

7 *Et tulit Dauid arma aurea quæ habe-
bant ſerui Adadezer,& detulit ea in Ieru-
8 ſalem. *Et de Bethe & de Beroth ciuitati-
C bus Adadezer tulit rex Dauid æs multum
9 nimis. * Audiuit aũt Thou rex Emath, q̃
ꝑcuſsiſſet Dauid omne robur Adadezer.
10 * Et miſit Thou Ioram filiũ ſuũ ad regem
Dauid vt ſalutaret eũ congratulans,& gra
tias ageret,cò quòd expugnaſſet Adadezer
& ꝑcuſsiſſet eũ. hoſtis quippe erat Thou
Adadezer. Et in manu eius erant vaſa au-
11 rea, & vaſa argentea,& vaſa ærea. *Quæ
& ipſa ſanctificauit rex Dauid Dño cum
argẽto & auro,quę ſanctificauerat de vni-
12 uerſis gẽtibus quas ſubegerat. *De Syria
& Moab, & filiis Ammon & Philiſtijm,&
Amalech, & de manubiis Adadezer filij
13 Roob regis Soba. *Fecit quoq; ſibi Da-
uid nomen cùm reuerteretur capta Syria
D in valle ſalinarũ cæſis decẽ octo millibus.
14 *Et poſuit in Idumęa cuſtodes,ſtatuitq;
præſidium. Et facta eſt vniuerſa Idumæa
ſeruiens Dauid, & ſeruauit Dñs Dauid in
15 omnibus ad quæcunq; profectus eſt. *Et
regnauit Dauid ſuper omnem Iſrael,facie-
bat quoq; Dauid iudiciũ & iuſtitiam om-
16 ni populo ſuo. *Ioab aũt filius Saruiæ
erat ſuper exercitũ. Porrò Ioſaphat filius
17 Achilud erat à cõmentarijs. *Et Sadoch
filius Achitob,& Achimelech filius Abia-
thar erant ſacerdotes,& Saraias ſcriba.
18 *Banaias aũt filius Ioiadę ſuper Cerethi
& Phelethi.Filij autem Dauid ſacerdotes
erant. CAP. IX.
1 ET dixit Dauid,Putas ne eſt aliquis qui
A remanſerit de domo Saul vt faciam cũ
eo miſericordiam propter Ionathan?
2 *Erat aũt de domo Saul ſeruus nomine
Syba. Quem cùm vocaſſet rex ad ſe, dixit
ei, Tu ne es Syba? & ille reſpondit, Ego
3 ſum ſeruus tuus. *Et ait rex, Nunquid ſu-
pereſt aliquis de domo Saul, vt faciam cũ
eo miſericordiam Dei? Dixitq; Syba regi,
Supereſt filius Ionathæ debilis pedibus.

תרגום יונתן

7 וּנְסֵיב דָוִד יָת שִׁלְטֵי דַהֲבָא דַהֲווֹ עַל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר וְאַיְתִינוּן לִירוּשְׁלֶם׃ 8 וּמִבֶּטַח וּמִבְּאֵרוֹת קִרְוֵי הֲדַדְעֶזֶר נְסֵיב מַלְכָּא דָוִד נְחָשָׁא
סַגִּי לַחֲדָא׃ 9 וּשְׁמַע תּוֹעִי מַלְכָּא דַחֲמָת אֲרֵי מְחָא דָוִד יַת כָּל מַשְׁרִיַת הֲדַדְעֶזֶר׃ 10 וּשְׁלַח תּוֹעִי יַת יוֹרָם בְּרֵיהּ לְוַת מַלְכָּא דָוִד
לְמִשְׁאַל לֵיהּ לִשְׁלָם וּלְבָרְכוּתֵיהּ עַל דְּאַגִּיחַ קְרָבָא בַּהֲדַדְעֶזֶר וְקַטְלֵיהּ אֲרֵי גְּבַר עָבֵיד קְרָבִין עִם תּוֹעִי הֲוָה הֲדַדְעֶזֶר וְעִמֵּיהּ הֲווֹ מָנֵי כַסְפָּא וּמָנֵי
דַהֲבָא וּמָנֵי נְחָשָׁא׃ 11 אַף יַתְהוֹן אַקְדֵּישׁ מַלְכָּא דָוִד קֳדָם יְיָ עִם כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דְּאַקְדֵּישׁ מִכָּל עַמְמַיָּא דִּכְבַשׁ׃ 12 מֵאֲרָם וּמִמּוֹאֲבָאֵי
וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵעֲמַלְקָאֵי וּמִבִּזַּת הֲדַדְעֶזֶר בַּר רְחוֹב מַלְכָּא דְצוֹבָא׃ 13 וַעֲבַד דָּוִד תַּמָּן מַשְׁרְיָת כַּד תָּב מִלְּמִמְחֵי יַת אֲרָם בְּגֵיא
מִלְחָא תְּמָנַת עֲשַׂר אַלְפִין׃ 14 וּמַנִּי בֶּאֱדוֹם אִסְטַרְטִיגִין בְּכָל אֱדוֹם מַנִּי אִיסְטַרְטִיגִין וַהֲווֹ כָל אֱדוֹם עָבְדִין לְדָוִד וּפְרַק יְיָ יַת דָּוִד בְּכָל
אֲתַר דַּהֲלָךְ׃ 15 וּמְלַךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה דָוִד עָבֵיד דִּין דִּקְשׁוֹט וְזָכוּ לְכָל עַמֵּיהּ׃ 16 וְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה מְמַנָּא עַל חֵילָא וִיהוֹשָׁפָט
בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃ 17 וְצָדוֹק בַּר אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בַּר אֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא וּשְׂרָיָה סָפְרָא׃ 18 וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע מְמַנָּא עַל
קַשָּׁתַיָּא וְעַל קַלָּעַיָּא וּבְנֵי דָוִד רַבְרְבִין הֲווֹ׃

ט

1 וַאֲמַר דָּוִד הַאִית כָּא עוֹד דְּאִשְׁתְּאַר לְבֵית שָׁאוּל וְאַעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ בְּדִיל יְהוֹנָתָן׃ 2 וּלְבֵית שָׁאוּל עַבְדָּא וּשְׁמֵיהּ צִיבָא וּקְרוֹ
לֵיהּ לְוַת דָּוִד וַאֲמַר מַלְכָּא לֵיהּ הַאַתְּ צִיבָא וַאֲמַר עַבְדָּךְ׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא הַאִית עוֹד גַּבְרָא לְבֵית שָׁאוּל וְאַעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ
קֳדָם יְיָ וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא עוֹד בְּרָא לִיהוֹנָתָן לְקֵי בְּתַרְתֵּין רַגְלוֹהִי׃

‡ Et cepit Dauid armillas aureas quæ fue- 7
runt in famulis Adraezer regis Suba, & tulit
ea in Hierusalem. ‡ Et de Batac & de electis 8
ciuitatibus Adraezer cepit rex Dauid æs mul-
tũ nimis. ‡ Et audiuit Thou rex Emath quòd 9
percussit Dauid omne robur Adraezer.
‡ Et misit Thou filium suum ad regem Da- 10
uid, vt interrogaret eum quæ ad pacem, & be-
nediceret ei, pro eo quòd expugnasset Adrae-
zer, & percussisset eum, quoniam vir aduersa-
rius erat Adraezer, & in manibus eius erant
vasa argentea, & vasa aurea, & vasa ærea.
‡ Et hæc sanctificauit rex Dauid Domino 11
cum argẽto & auro quod sanctificauit de vni-
uersis ciuitatibus quas subegerat.
‡ Et de Idumæa, & de Moab, & de filiis 12
Ammon, & de Philistijm, & de Amalec, & de
manubijs Adraezer filij Raaph regis Suba.
‡ Et fecit Dauid nomen, & cùm reuertere- 13
tur ipse percussit Idumæam in valle Salinarum
ad decem & octo millia. ‡ Et posuit Dauid in 14
Idumæa custodiã: in omni Idumæa posuit præ-
sidentes; & facti sunt vniuersi qui in Idumæa,
serui Dauid. Et saluauit Dominus Dauid in
omnibus ad quæ profectus est.
‡ Et regnauit Dauid super Israel: & erat 15
Dauid faciens iudicium & iustitiã in omni po-
pulo suo. ‡ Et Ioab filius Saruia super exer- 16
citum, & Iosaphat filius Achilud in commen-
tarijs. ‡ Et Saduc filius Achitob, & Achime- 17
lech filius Abiathar sacerdotes, & Sareas scri-
ba. ‡ Et Banaias filius Ioiada consiliarius, &
Phelti & Cherethi & filij Dauid aulæ princi-
pes fuerunt.

CAP. IX.

ET dixit Dauid: Si est aliquis adhuc qui re- 1
manserit domui Saul, & faciã cum eo mi- A
sericordiã propter Ionathan? ‡ Et de domo Saul 2
erat seruus, & nomen ei Siba, & vocant eum
ad Dauid, & dicit rex ad eum: Tu es Siba? &
dixit, Seruus tuus. ‡ Et ait rex: Si superest ad- 3
huc vir de domo Saul, & faciã cum eo miseri-
cordiã dei? Et dixit Siba ad regem: Est adhuc
filius Ionathan percussus pedibus.

7 ‡ καὶ ἔλαβε δαυὶδ τοὺς χλιδῶνας τοὺς χρυσοῦς οἳ ἦσαν
ἐπὶ τῶν παίδων ἀδραεζὲρ τοῦ βασιλέως σουβᾶ, καὶ ἤνεγ-
8 κεν αὐτὰ εἰς ἱερουσαλήμ. ‡ καὶ ἐκ τῆς βατὰκ καὶ ἐκ
τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τοῦ ἀδραεζὲρ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς
δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα.
9 ‡ καὶ ἤκουσεν θοοὺ βασιλεὺς ἡμάθ, ὅτι ἐπάταξε δαυὶδ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀδραεζέρ.
10 ‡ καὶ ἀπέστειλε θοοὺ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα δα-
υὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ εὐλογῆσαι αὐτὸν
ὑπὲρ οὗ ἐπολέμησε τὸν ἀδραεζέρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι
ἀνὴρ ἀντικείμενος ἦν τῷ ἀδραεζέρ· καὶ ἐν ταῖς χερσὶν
αὐτοῦ ἦν σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ σκεύη χρυσᾶ, καὶ σκεύη χαλκᾶ.
11 ‡ καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ κυρίῳ, μετὰ
τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου οὗ ἡγίασεν ἐκ πασῶν τῶν πόλεων
ὧν κατεδυνάστευσεν·
12 ‡ καὶ ἐκ τῆς ἰδουμαίας, καὶ ἐκ μωάβ, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν
ἀμμών, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξ ἀμαλήκ, καὶ
ἐκ τῶν σκύλων ἀδραεζὲρ υἱοῦ ῥαὰφ βασιλέως σουβᾶ.
13 ‡ καὶ ἐποίησε δαυὶδ ὄνομα, καὶ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν
αὐτὸν ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν γεμελὲχ εἰς ὀκτωκαί-
14 δεκα χιλιάδας. ‡ καὶ ἔθετο δαυὶδ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρου-
ρὰν, ἐν πάσῃ τῇ ἰδουμαίᾳ ἔθηκεν ἐστηλωμένους, καὶ ἐγέ-
νοντο πάντες οἱ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ δοῦλοι τῷ δαυίδ· καὶ ἔσωσε
15 κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο. ‡ καὶ ἐβασί-
λευσε δαυὶδ ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἦν δαυὶδ ποιῶν κρίμα καὶ δι-
16 καιοσύνην ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ. ‡ καὶ ἰωὰβ υἱὸς σα-
ρουία ἐπὶ τῆς στρατιᾶς. καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ἐπὶ τῶν
17 ὑπομνημάτων. ‡ καὶ σαδοὺκ υἱὸς ἀχιτὼβ καὶ ἀχιμέλεχ
υἱὸς ἀβιαθὰρ ἱερεῖς· καὶ σαρέας γραμματεύς. ‡ καὶ βα-
ναίας υἱὸς ἰωιαδὰ σύμβουλος· καὶ ὁ φελτὶ καὶ ὁ χερεθὶ καὶ οἱ
υἱοὶ δαυὶδ αὐλάρχαι ἦσαν.

θ΄.

1 ‡ Καὶ εἶπε δαυὶδ, εἰ ἔστι τις ἔτι ὑπολελειμμένος τῷ οἴκῳ
2 σαοὺλ, καὶ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἔλεος ἕνεκεν ἰωναθάν; ‡ καὶ
ἐκ τοῦ οἴκου σαοὺλ ἦν παῖς, καὶ ὄνομα αὐτῷ σιβά. καὶ κα-
λοῦσιν αὐτὸν πρὸς δαυίδ· καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐ-
3 τόν, σὺ εἶ σιβά; καὶ εἶπε, δοῦλος σός. ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασι-
λεύς, εἰ ὑπολέλειπται ἔτι ἀνὴρ ἐκ τοῦ οἴκου σαοὺλ, καὶ ποιή-
σω μετ' αὐτοῦ ἔλεος θεοῦ; καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα,
ἔστιν ἔτι υἱὸς τῷ ἰωναθὰν πεπληγὼς τοὺς πόδας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Et accepit Dauid scuta aurea quæ fuerunt super seruos Hadarghezer, & attulit ea in Ierusalem. [8] Et ex Betach & ex Bee-
roth vrbibus Hadarghezer cepit rex Dauid chalybem multam nimis. [9] Et audiuit Thogi rex Hhamath quòd percussisset Dauid
omnem exercitum Hadarghezer. [10] Et misit Thogi Ioram filium suum ad regem Dauid, vt precaretur illi pacem, & vt benedice-
ret illi, eò quòd iniisset bellum cum Hadarghezer, & occidisset illum (quia vir gerens bella cum Thogi fuit Hadarghezer,) & cum illo
fuerunt vasa argenti & vasa auri, & vasa æris. [11] Etiam illa sanctificauit rex Dauid ante Dominum cum argento & auro quod san-
ctificauit de omnibus gentibus quas subegerat. [12] De Aram & de Moabæis & de filiis Ghamon & de Pelisthæis, & de Ghamale-
kæis, & de spolio Hadarghezer filij Rechob regis Szoba. [13] Et fecit Dauid ibi habitacula quando rediit à percutiendo Aram in val-
le salis octodecim millia. [14] Et constituit in Edom præfectos, & fuerunt omnes Edomæi serui Dauidi; & liberauit Dominus Dauid in
omni loco quò iuit. [15] Et regnauit Dauid super omnem Israel, & Dauid fecit iudicium veritatis & æquitatis omni populo suo.
[16] Et Ioab filius Szaruiah præfectus erat super exercitum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta.
[17] Et Szadok filius Ahhitob & Ahhimelech filius Abiathar erant sacerdotes, & Seraia scriba. [18] Et Beniahu filius Iehoia-
dah præpositus super sagittatores & super funditores; & filij Dauid magnates erant.

CAP. IX.

ET dixit Dauid: Num est hic adhuc qui relictus sit in domo Saul; vt faciam cum illo benignitatem propter Iehonathan? [2] Et in do-
mo Saul erat seruus, & nomen eius Sziba, & vocarunt illum ad Dauid: & dixit rex illi, Num tu es Sziba? & dixit: Seruus tuus sum.
[3] Et dixit rex: Num est adhuc vir in domo Saul vt faciam cum illo benignitatem ante Dominum? & dixit Sziba regi: Adhuc est filius
Iehonathano claudus in ambobus pedibus suis.

4 * וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־
הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר׃
5 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר בֶּן־
6 עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר׃ * וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן
בֶּן־־שָׁאוּל אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר
דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ׃
7 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד אַל־תִּירָא כִּי עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ
חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן אָבִיךָ וַהֲשִׁבֹתִי לְךָ אֶת־כָּל־
שְׂדֵה שָׁאוּל אָבִיךָ וְאַתָּה תֹּאכַל לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי
8 תָּמִיד׃ * וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מָה עַבְדֶּךָ כִּי פָנִיתָ
אֶל־הַכֶּלֶב הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי׃
9 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נָתַתִּי לְבֶן־
10 אֲדֹנֶיךָ׃ * וְעָבַדְתָּ לּוֹ אֶת־־הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ
וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־־אֲדֹנֶיךָ לֶּחֶם וַאֲכָלוֹ
וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי
וּלְצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים עֲבָדִים׃
11 * וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וּמְפִיבֹשֶׁת אֹכֵל
עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
12 * וְלִמְפִיבֹשֶׁת בֵּן־קָטָן וּשְׁמוֹ מִיכָא וְכֹל מוֹשַׁב
בֵּית־צִיבָא עֲבָדִים לִמְפִיבֹשֶׁת׃
13 * וּמְפִיבֹשֶׁת יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ
תָּמִיד הוּא אֹכֵל וְהוּא פִּסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו׃

יוד

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ
2 חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד
עִם־חָנוּן בֶּן־־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי חֶסֶד
וַיִּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְּיַד עֲבָדָיו אֶל־־אָבִיו וַיָּבֹאוּ
עַבְדֵי דָוִד אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן׃

4 * Vbi, inquit, est? Et Syba ad regem, Ec-
ce, ait, in domo est Machir filij Amihel in
5 Lodabar. * Misit ergo rex Dauid & tu-
lit eum de domo Machir filij Amihel de
6 Lodabar. * Cùm auté venisset Miphibo-
seth filius Ionathæ filij Saul ad Dauid,
corruit in facié suam & adorauit. Dixitq;
Dauid, Miphiboseth. Qui respõdit, Ad-
7 sum seruus tuus. * Et ait ei Dauid, Ne ti-
meas, quia faciens faciam in te misericor-
diam propter Ionathan patrẽ tuum, & re-
stituam tibi omnes agros Saul patris tui,
& tu comedes panem in mensa mea sem-
8 per. * Qui adorans eum dixit, Quis ego
sum seruus tuus, quoniam respexisti super
canem mortuum similem mei?
9 * Vocauit itaq; rex Sybam puerũ Saul,
& dixit ei, Omnia quæcunque fuerunt
Saul, & vniuersam domum eius dedi filio
10 domini tui. * Operare igitur ei terram
tu & filij tui, & serui tui, & inferes filio do
D mini tui cibos vt alatur. Miphiboseth aũt
filius domini tui comedet semper panem
super mensam meam. Erant autem Sybæ
11 quindecim filij & viginti serui. * Dixitq;
Syba ad regé, Sicut iussisti domine mi rex
seruo tuo, sic faciet seruus tuus. Et Mi-
phiboseth comedet super mensam meam
quasi vnus de filijs regis.
12 * Habebat autem Miphiboseth filium
paruulũ nomine Micha. Omnis verò co-
gnatio domus Sybæ seruiebat Miphibo-
13 seth. * Porrò Miphiboseth habitabat in
Ierusalem, quia de mensa regis iugiter ve-
scebatur, & erat claudus vtroque pede.

CAP. X.

1 FActum est auté post hæc vt moreretur
A rex filiorum Ammõ, & regnauit Anon
2 filius eius pro eo. * Dixítq; Dauid, Faciam
misericordiam cum Anon filio Naas, sicut
fecit pater eius mecũ misericordiam. Mi-
sit ergo Dauid consolans eum per seruos
suos super patris interitu. Cùm aũt venis-
sent serui Dauid in terrá filiorũ Ammon:

תרגום יונתן

4 ואמר ליה מלכא היכא הוא ואמר ציבא למלכא הא הוא בית מכיר בר עמיאל בלו דבר׃ 5 ושלח מלכא דוד ודבריה מבית
מכיר בר עמיאל מלודבר׃ 6 ואתא מפיבושת בר יהונתן בר שאול לות דוד ונפל על אפוהי וסגיד ואמר דוד מפיבשת ואמר הא
עבדך׃ 7 ואמר ליה דוד לא תדחל ארי מעבד אעביד עמך טיבו בדיל יהונתן אבוך ואותיב לך ית כל אחסנת שאול אבוך ואת
תיכול לחמא על פתורא דילי תדירא׃ 8 וסגיד ואמר מה עבדך ארי אתפניתא על גבר הדיוט דכותי׃ 9 וקרא מלכא לציבא
עולימא דשאול ואמר ליה כל דהוה לשאול ולכל ביתיה יהבית לבר רבונך׃ 10 ותפלח ליה ית ארעא את ובנך ועבדך
ותיתי ויהי לבר רבונך מזון ויתפרנס ומפיבושת בר ריבונך אכיל תדירא לחמא על פתורי ולציבא חמשא עשר בנין ועשרין עבדין׃
11 ואמר ציבא למלכא בכל דפקיד רבוני מלכא ית עבדיה כן יעביד עבדך ומפיבשת אכיל על פתורי כחדא מבני מלכא׃
12 ולמפיבשת ברא זעירא ושמיה מיכה וכל מותב בית ציבא עבדין למפיבושת׃ 13 ומפיבושת יתיב בירושלם ארי על
פתורא דמלכא תדירא הוא אכיל והוא לקי בתרתין רגלוהי׃

יוד

1 והוה בתר כן ומית מלכא דבני עמון ומלך חנון בריה תחותוהי׃ 2 ואמר דוד אעביד טיבו עם חנון בר נחש כמה דעבד אבוהי
עמי טיבו ושלח דוד לנחמותיה בידא דעבדוהי על אבוהי ואתו עבדי דוד לארע בני עמון׃

*Et dixit ei rex, Vbi iste? & dixit Siba ad 4
regem, Ecce in domo Machir filij Amiel de Lo-
dabar.
*Et misit rex Dauid & tulit eum de do- 5
mo Machir filij Amiel de Lodabar. *Et 6
venit Mephiboseth filius Jonathan filij Saul ad
regẽ Dauid, & corruit super faciem suam; &
adorauit eum: & dixit ei Dauid, Mephibo-
seth. & dixit, Ecce seruus tuus. *Et ait ei 7
Dauid, Ne timeas: quia faciens faciam miseri-
cordiam tecum propter Jonathã patrem tuum;
& restituam tibi omnes agros Saul patris tui:
& tu comedes panem in mensa mea semper.
*Et adorauit eum, & dixit, Quis sum ser- 8
uus tuus, quòd respexisti super canem mortuũ
similem mei? *Et vocauit rex Dauid Sibã 9
puerum Saul: & dixit ad eum, Omnia quæcun-
que erant Saul & omnem domum eius dedi
filio domini tui. *Et operare ei terram tu et 10
filij tui & serui tui, & inferes filio domini tui
panes, & comedent. & Mephiboseth filius do-
mini tui comedet semper panes super mensam
meam: & Siba erant quindecim filij & vigin-
ti serui. *Et dixit Siba ad regem, Omnia 11
quæcũq; præcepit dominus meus rex seruo suo,
sic faciet seruus tuus. & Mephiboseth comede-
bat super mensam regis sicut vnus de filiis re-
gis. *Et Mephiboseth erat filius paruus; & 12
nomen ei Micha: & omnis cognatio domus Si-
ba serui Mephiboseth. *Et Mephiboseth ha 13
bitabat in Hierusalem, quia super mensam re-
gis vescebatur iugiter, & ipse erat claudus v-
trisque pedibus suis.

CAP. X.

ET factum est post hæc, & mortuus est rex 1
filiorum Ammon, & regnauit pro eo Annon
filius eius.
*Et dixit Dauid, Faciam misericordiam cum 2
Annon filio Naas, sicut fecit pater eius miseri-
cordiam mecum: & misit Dauid ad consolan-
dum eum in manu seruorum suorum de patre
eius. et venerunt serui Dauid in terram filio-
rum Ammon.

4 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ποῦ οὗτος; καὶ εἶπε σιβὰ
πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ ἐν οἴκῳ μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιὴλ ἐκ τοῦ
5 λοδαβάρ. *καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς δαυίδ, καὶ ἔλα-
βεν αὐτὸν ἐξ οἴκου μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιὴλ ἐκ τοῦ λοδαβάρ.
6 *καὶ παρεγένετο μεμφιβόσεθ υἱὸς ἰωνάθαν υἱοῦ σαοὺλ
πρὸς τὸν βασιλέα δαυίδ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ,
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, μεμφιβόσεθ·
7 καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου. *καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, μὴ
φοβοῦ, ὅτι ποιῶν ποιήσω ἔλεος μετὰ σοῦ ἕνεκεν ἰωνάθαν τοῦ
πατρός σου, καὶ ἀποδώσω σοι πάντας τοὺς ἀγροὺς σαοὺλ τοῦ
πατρός σου· καὶ σὺ φαγῇ ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου δια-
8 παντός. *καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν, τίς εἰμι ὁ
δοῦλός σου, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν κύνα τὸν τεθνηκότα
9 τὸν ὅμοιον ἐμοί; *καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ
τὸν σιβὰ τὸν παῖδα σαοὺλ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, πάντα ὅσα
ὑπῆρχε τῷ σαοὺλ καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ δέδωκα τῷ υἱῷ
τοῦ κυρίου σου.
10 *καὶ ἐργᾷ αὐτῷ τὴν γῆν σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ οἱ δοῦ-
λοί σου, καὶ εἰσοίσεις τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου ἄρτους καὶ φάγονται·
καὶ μεμφιβόσεθ υἱὸς τοῦ κυρίου σου φάγεται διαπαντὸς ἄρ-
τους ἐπὶ τῆς τραπέζης μου· καὶ τῷ σιβὰ ἦσαν πεντεκαί-
11 δεκα υἱοὶ καὶ εἴκοσι δοῦλοι. *καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βα-
σιλέα, πάντα ὅσα ἐντέταλται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ
δούλῳ αὐτοῦ, οὕτως ποιήσει ὁ δοῦλός σου· καὶ μεμφιβόσεθ
ἤσθιεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως καθὼς εἷς τῶν
12 υἱῶν τοῦ βασιλέως. *καὶ τῷ μεμφιβόσεθ ἦν υἱὸς μι-
κρός, καὶ ὄνομα αὐτῷ μιχά· καὶ πᾶσα ἡ κατοίκησις τοῦ οἴκου
σιβὰ δοῦλοι τῷ μεμφιβόσεθ.
13 *καὶ μεμφιβόσεθ κατῴκει ἐν ἱερουσαλήμ, διότι ἐπὶ
τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως ἤσθιε διαπαντός· καὶ αὐτὸς
ἦν χωλὸς ἀμφοτέροις τοὺς πόδας αὐτοῦ.

ί.

1 *Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς υἱῶν
ἀμμών, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀνὼν υἱὸς αὐτοῦ.
2 *καὶ εἶπε δαυίδ, ποιήσω ἔλεος μετὰ ἀνὼν υἱοῦ ναάς,
καθὼς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔλεος μετ' ἐμοῦ· καὶ ἀπέ-
στειλε δαυὶδ παρακαλέσαι αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων
αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ παρεγένοντο οἱ δοῦ-
λοι δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν ἀμμών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et dixit illi rex, Vbi est? & dixit Sziba regi, Ecce ille est in domo Machir filij Ghamiel in Lodebar. 5 Et misit rex Dauid, & tulit illum ex domo Machir filij Ghamiel ex Lodebar. 6 Et venit Mephiboseth filius Iehonathan filij Saul, ad Dauid; & cecidit super faciem suam, & adorauit: & dixit Dauid; Mephiboseth. & dixit; Ecce seruus tuus. 7 Et dixit illi Dauid, Ne timeas; nam faciendo faciam tecum benignitatem propter Iehonathan patrem tuum, & reddam tibi omnem hæreditatem Saul patris tui; & tu comedes panem super mensam, quæ mea est, semper. 8 Et adorauit & dixit, Quid est seruus tuus, quòd respexisti ad virum idiotam qualis sum ego? 9 Et vocauit rex Sziba puerum Saul, & dixit illi, Omne quod fuit Sauli, & omni domui eius dedi filio domini tui. 10 Et coles illi terram tu & filij tui, & serui tui, & afferes vt sit filio domini tui victus & alatur; & Mephiboseth filius domini tui comedet semper panem super mensam meam: & Sziba erant quindecim filij & viginti serui. 11 Et dixit Sziba ad regẽ, Secũdum omne quod iussit dominus meus rex seruo suo, sic faciet seruus tuus. & Mephiboseth comedebat vt vnus ex filijs regis. 12 Et ipsi Mephiboseth erat filius paruus, & nomen eius Michah; & omnis familia domus Sziba serui erant Mephiboseth. 13 Et Mephiboseth sedebat in Ierusalem, quia super mensam regis iugiter ipse comedebat, & ipse claudicabat ambobus pedibus suis.

CAP. X.

ET fuit post hoc, & mortuus est rex filiorum Ghamon, & regnauit Hhanun filius eius pro eo. 2 Et dixit Dauid, Faciam benignitatem cum Hhanun filio Nahhas, sicut fecit pater eius mecum benignitatem: & misit Dauid ad consolandum illum in manu seruorum suorum super patre suo; & venerunt serui Dauid in terram filiorum Ghamon.

3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם
הַֽמְכַבֵּד דָּוִד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּֽי־שָׁלַח לְךָ
מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַּעֲבוּר חֲקֹר אֶת־הָעִיר וּלְרַגְּלָהּ
וּלְהָפְכָהּ שָׁלַח דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃
4 וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי
זְקָנָם וַיִּכְרֹת אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד־שְׁתוֹתֵיהֶם
5 וַיְשַׁלְּחֵם׃ וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּֽי־
הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ
בִירֵחוֹ עַד־יְצַמַּח זְקַנְכֶם וְשַׁבְתֶּם׃
6 וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי נִבְאֲשׁוּ בְּדָוִד וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־
עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־אֲרַם בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף
אִישׁ וְאִישׁ טוֹב שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ׃
7 וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֵת כָּל־הַצָּבָא
8 הַגִּבּוֹרִים׃ וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרַם צוֹבָא וּרְחוֹב וְאִישׁ־טוֹב
וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃
9 וַיַּרְא יוֹאָב כִּֽי־הָיְתָה אֵלָיו פְּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים
וּמֵאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ
10 לִקְרַאת אֲרָם׃ וְאֵת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי
אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃
11 וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיְתָה לִּי
לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֶזְקוּ מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי
12 לְהוֹשִׁיעַ לָךְ׃ חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד
עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃
13 וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם
14 וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃ וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ
מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיָּשָׁב יוֹאָב מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן
15 וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃ וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגַּף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֵּאָסְפוּ יָחַד׃

3 *Dixerunt principes filiorũ Ammon ad
Anon dñm ſuũ: Putas ꝙ propter honoré
patris tui miſerit Dauid ad te conſolato-
res? & nõ ideo vt te inueſtigaret & explo-
raret ciuitaté, & euerteret eã, miſit Dauid
4 ſeruos ſuos ad te? *Tulit itaq; Anon ſer-
uos Dauid, raſitq́; dimidiam parté barbæ
eorũ, & præſcidit veſtes eorũ medias vſq;
5 ad nates, & dimiſit eos. *Quod cùm nun-
B ciatũ eſſet Dauid, miſit in occurſum eorũ;
erant enim viri cõfuſi turpiter valdè. Et
mandauit eis Dauid, Manete in Hiericho
donec creſcat barba veſtra, & tũc reuerti-
6 mini. *Vidẽtes aũt filij Ammõ, ꝙ iniuriã
feciſſent Dauid, miſerunt & cõduxerunt
mercede Syrũ Roob, & Syrũ Soba viginti
millia peditũ, & à rege Maacha mille vi-
ros, & ab Hiſtob duodecim millia virorũ.
7 *Quod cùm audiſſet Dauid, miſit Ioab,
8 & omnẽ exercitum bellatorum. *Egreſſi
ſunt ergo filij Ammon, & direxerunt aciẽ
ante ipſum introitũ portæ. Syrus autem
Soba, & Roob, & Hiſtob, & Maacha ſeor-
9 ſum erant in campo. *Videns ergo Ioab
ꝙ præparatũ eſſet aduerſum ſe prœliũ, &
ex aduerſo & poſt tergum, elegit ſibi ex o-
mnibus electis Iſrael, & inſtruxit aciẽ con
10 tra Syrũ. *Reliquã aũt partem populi tra
C didit Abiſai fratri ſuo. Qui direxit aciem
11 aduerſus filios Ammon. *Et ait Ioab, Si
præualuerint aduerſum me Syri, eris mihi
in adiutoriũ; ſi aũt filij Ammõ præualue-
12 rint aduerſum te, auxiliabor tibi. *Eſto vir
fortis & pugnemus ꝓ populo noſtro & ci-
uitate Dei noſtri. Dñs autem faciet quod
13 bonum eſt in cõſpectu ſuo. *Iniijt itaque
Ioab & populus qui erat cũ eo, certamen
contra Syros, qui ſtatim fugerunt à facie
14 eius. *Filij aũt Ammõ vidẽtes quia fugiſ-
ſent Syri, fugerunt & ipſi à facie Abiſai, &
ingreſſi ſunt ciuitaté. Reuerſuſq; eſt Ioab
15 à filijs Ammon, & venit in Ieruſalé. *Vi-
dentes igitur Syri quoniam corruiſſent co-
ram Iſrael, congregati ſunt pariter.

תרגום יונתן

3 ואמרו רברבי בני עמון לחנון רבונהון המיקר דוד ית אבוך בעינך ארי שלח לך מנחמין הלא בדיל למחקר ית קרתא
לאללותה ולמבדקה שלח דוד ית עבדוהי לותך׃ 4 ודבר חנון ית עבדי דוד וגרע ית פלגות דיקנהון ופסק ית לבושיהון עד
פלגיהון עד אתר בית כתתהון ושלחינון׃ 5 וחויאו לדוד ושלח לקדמותהון ארי הוו גבריא מתכלמין לחדא ואמר מלכא תיבו
ביריחו עד דיצמח דקנכון ותתובון׃ 6 וחזו בני עמון ארי איתגריאו בדוד ושלחו בני עמון ואגרו ית ארם בית רחוב וית
ארם צובא עשרין אלפין גבר רגלי וית מלך מעכה אלף גבר ואיש טוב תרי עשר אלפין גברא׃ 7 ושמע דוד ושלח ית יואב
וית כל חילא דגבריא׃ 8 ונפקו בני עמון וסדרו קרבא במעלנא דתרעא וארם צובא ורחוב ואיש טוב ומעכה בלחודיהון
בחקלא׃ 9 וחזא יואב ארי תקיפו עלוהי עבדי קרבא מאפוהי ומאחורוהי ובחר מכל בחירי ישראל וסדר לקדמות אנש
ארם׃ 10 וית שאר עמא יהב ביד אבשי אחוהי וסדר לקדמות בני עמון׃ 11 ואמר אם תתקף ארם מיני ותהי לי לפריק
ואם בני עמון יתקפון מנך ואיהך למפרק לך׃ 12 תקף ונתתקף על עמנא ועל קרוי אלהנא ויי יעביד דתקין קדמוהי׃
13 וקריב יואב ועמא דעמיה לאגחא קרבא באנש ארם ואפכו מן קדמוהי׃
14 ובני עמון חזו ארי אפכו אנש ארם וערקו מן קדם אבישי ואתו לקרתא ותב יואב מלות בני עמון ואתא לירושלם׃
15 וחזא אנש ארם ארי אתברו קדם ישראל ואתכנישו כחדא׃

Et dixerũt principes filiorum Ammon ad 3
Annon dominum suum, Nunquid honorans
Dauid patrem tuum coram te, misit tibi conso-
latores? sed vt inuestigarent ciuitatem tuam,
& explorarent eam; quia vt explorarent eam
misit Dauid seruos suos ad te. Et tulit Annon 4
seruos Dauid, & rasit barbarum eorum dimi-
diam partem, & præscidit de vestibus eorum
mediam partem vsque ad nates eorum, & di-
misit eos. Et nunciatum est Dauid de viris, 5
& misit in occursum eorum, quoniã erant viri
inhonorati valde: & dixit rex, Manete in
Hiericho, donec oriantur barbæ vestræ, & re-
uertimini. Et viderunt filij Ammon quòd 6
confusi sunt serui Dauid: & miserunt filij Am
mon, & conduxerunt mercede Syrũ Bethraab
& Syrum Syba, viginti millia peditum, &
regem Maacha mille viros, & Istob duodecim
millia virorum. Et audiuit Dauid, & mi- 7
sit Ioab & omnem exercitum bellatorum.
Et egressi sunt filij Ammon, et direxerunt 8
aciem ante portam ciuitatis, & Syrus Syba,
& Roob, & Istob, & Maacha seorsum in
campo. Et vidit Ioab quòd facti essent è re- 9
gione belli contra eum ex aduerso & post ter-
gum; & elegit de omnibus iuuenibus filiorum
Israel, & instruxit aciem aduersum Syrum.
At reliquam partem populi tradidit in 10
manũ Abessa fratris sui: & direxit aciem ad-
uersus filios Ammon. Et dixit ad Abessa, 11
Si præualuerit Syrus super me, & eris mihi in
salutem; & si filij Ammon præualuerint super
te, & ibo vt saluem te.
Esto vir fortis, & confortemur pro popu- 12
lo nostro, & pro ciuitatibus dei nostri, & Do-
minus faciet bonum in oculis suis. Et accessit 13
Ioab & populus qui cum eo, in bellum contra
Syrum, & fugit Syrus à facie eius.
Et filij Ammon viderunt, quòd fugerit Sy 14
rus, & fugerunt à facie Abessa, & ingressi sunt
in ciuitatem; & reuersus est Ioab à filijs Am-
mon in Hierusalem.
Et vidit Syrus quòd corruit coram filiis 15
Israel, & congregati sunt pariter.

3 καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὼν τὸν κύ-
ριον αὐτῶν, οὐχὶ δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν
σου ἀπέσταλκέ σοι παρακαλοῦντας; ἀλλ' ὅπως ἐξερευνή-
σωσι τὴν πόλιν σου καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν, ὅτι κατασκέ-
ψασθαι αὐτὴν ἀπέσταλκε δαυὶδ τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς σέ.
4 καὶ ἔλαβεν ἀνὼν τοὺς δούλους δαυὶδ καὶ ἐξύρησε τοὺς
πώγωνας αὐτῶν τὸ ἥμισυ, καὶ ἀπέκοψε τῶν μανδύων αὐ-
τῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῶν ἰσχίων αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς.
5 καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐξαπέστει-
λεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἠτιμωμένοι
σφόδρα· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καθίσατε ἐν ἱεριχὼ ἕως
τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν, καὶ ἐπιστραφήσεσθε.
6 καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ὅτι ἠσχύνθησαν οἱ δοῦλοι δα-
υίδ, καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἀμμών, καὶ ἐμισθώσαντο τὸν σύ-
ρον βεθραὰβ, καὶ τὸν σύρον συβᾶ, εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν,
καὶ τὸν βασιλέα μααχὰ χιλίους ἄνδρας, καὶ τὸν ἰστὼβ δώ-
7 δεκα χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ ἤκουσε δαυὶδ καὶ ἀπέστει-
λε τὸν ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.
8 καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο τὸν πόλεμον
παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ ὁ σύρος συβᾶ καὶ ῥοὼβ, καὶ
9 ἰστὼβ, καὶ μααχὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ εἶδεν
ἰωὰβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι τοῦ πολέμου πρὸς αὐ-
τὸν ἐξεναντίας καὶ ὄπισθεν· καὶ ἐξελέξατο ἐκ πάντων νεανί-
σκων υἱῶν ἰσραήλ, καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας τοῦ σύρου.
10 τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα
ἀβεσσᾶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας
11 τῶν υἱῶν ἀμμών. καὶ εἶπεν πρὸς ἀβεσσᾶ, ἐὰν κρατή-
σῃ σύρος ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν· καὶ ἐὰν οἱ
υἱοὶ ἀμμὼν κρατήσωσιν ὑπὲρ σέ, καὶ πορεύσομαι τοῦ σῶ-
12 σαί σε. ἀνδρίζου, καὶ κραταιωθῶμεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν· καὶ ὁ κύριος
ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
13 καὶ προσῆλθεν ἰωὰβ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, εἰς πόλε-
μον ἐπὶ τὸν σύρον· καὶ ἔφυγεν ὁ σύρος ἐκ προσώπου αὐτοῦ.
14 καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν εἶδον, ὅτι πέφευγεν ὁ σύρος, καὶ
ἔφυγον ἐκ προσώπου ἀβεσσά, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν·
καὶ ἀνέστρεψεν ἰωὰβ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμὼν εἰς ἱερουσαλήμ.
15 καὶ εἶδεν ὁ σύρος ὅτι ἔπεσεν ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσρα-
ήλ· καὶ συνήχθησαν κατὰ τὸ αὐτό.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixerunt magnates filiorum Ghamon ad Hhanun principem suum, Num magnificat Dauid patrem tuum in oculis tuis? quòd
misit tibi consolatores? nonne vt scrutaretur ciuitatem, & vt exploraret eam, & vt obseruaret eam, misit Dauid seruos suos ad te?
4 Et accepit Hhanun seruos Dauid & abscidit dimidium barbæ eorum, & præscidit vestes illorum vsque ad dimidium earum,
vsque ad locum domus confusionis illorum, & dimisit illos.
5 Et indicarunt Dauidi; & misit in occursum illorum, quia fuerant
viri confusi nimis: & dixit rex, Sedete in Hiericho quousque pullulet barba vestra, & redibitis.
6 Et viderunt filij
Ghamon, quòd incitati essent in Dauid, & miserunt filij Ghamon, & conduxerunt Aram domus Rehhob, & Aram Szobah viginti
millia virorum peditum, & regem Maghachah mille viros, & Aistob duodecim millia virorum.
7 Et audiuit Dauid, & misit Ioab,
& omnem exercitum robustorum.
8 Et prodierunt filij Ghamon & ordinauerunt bellũ in introitu portæ, & Aram Szobah, & Rehhob,
& Aistob, & Maghachah seorsum in agro.
9 Et vidit Ioab quòd inualuerant super se belligerãtes à facie sua, & à posteriori suo, &
delegit ex omnibus delectis Israel, & ordinauit in occursum virorum Aram.
10 Et reliquum populi dedit in manu Abissai fratris
sui, & ordinauit in occursum filiorum Ghamon.
11 Et dixit, Si præualuerit Aram in me, & eritis mihi in liberationem; & si filij
Ghamon præualuerint in te, & ibo ad liberandum te.
12 Inualesce, & inualescamus pro populo nostro, & pro vrbibus dei nostri,
& Dominus faciet quod statutum ante se.
13 Et accessit Ioab, & populus qui cum ipso, ad ineundum bellum cum viris Aram,
& verterunt terga ab-ante illum.
14 Et filij Ghamon viderunt quòd verterunt terga homines Aram, & fugerunt ab ante
Abissai, & venerunt ad ciuitatem, & redijt Ioab à filijs Ghamon, & venit in Ierusalem.
15 Et vidit omnis vir Aram
quòd fracti essent ante Israel, & congregati sunt pariter.

וַיִּשְׁלַח הֲדַדְעֶזֶר וַיֹּצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר 16
הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָא הֲדַדְעֶזֶר
לִפְנֵיהֶם׃ וַיֻּגַּד לְדָוִד וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־ 17
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא חֵלָאמָה וַיַּעַרְכוּ
אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃
וַיָּנָס אֲרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִד מֵאֲרָם 18
שְׁבַע מֵאוֹת רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵת
שׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃ וַיִּרְאוּ כָל־ 19
הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּשְׁלִמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם וַיִּרְאוּ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ
עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

יא

וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָאכִים 1
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד
יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיְהִי לְעֵת הָעֶרֶב וַיָּקָם דָּוִד 2
מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל־גַּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא אִשָּׁה
רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד׃
וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת 3
בַּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי׃
וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו 4
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב
אֶל־בֵּיתָהּ׃ וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד 5
לְדָוִד וַתֹּאמֶר הָרָה אָנֹכִי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־ 6
יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת־אוּרִיָּה הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
אֶת־אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד׃ וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו 7
וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם
הַמִּלְחָמָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ 8
רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו
מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ׃

16 *Miſitq; Adadezer & eduxit Syros qui
erant trans fluuiũ, & adduxit eorũ exer-
citum. Sobach aũt magiſter militiæ Ada-
17 dezer erat princeps eorum. *Quod cùm
nunciatũ eſſet Dauid, contraxit omnẽ Iſ-
raelem, & trãſiuit Iordanẽ, venítq; in He-
lam. Et direxerunt aciem Syri ex aduerſo
18 Dauid & pugnauerunt cõtra Iſrael. *Fu-
gerúntq; Syri à facie Iſrael, & occidit Da-
uid de Syris ſeptingẽtos currus & quadra
ginta millia equitũ, & Sobach principem
militiæ percuſsit, & ſtatim mortuus eſt.
19 *Videntes aũt vniuerſi reges qui erãt in
præſidio Adadezer ſe victos eſſe ab Iſrael,
fecerunt pacem cũ Iſrael & ſeruierunt eis,
timuerúntq; Syri auxilium præbere filijs
Ammon.

CAP. XI.

1 FActum eſt aũt vertẽte anno, eo tẽpore
A quo ſolẽt reges ad bella procedere, mi-
ſit Dauid Ioab & ſeruos ſuos cum eo, &
vniuerſum Iſrael, & vaſtauerũt filios Am-
mõ, & obſederunt Rabba; Dauid aũt re-
2 man ſit in Ieruſalẽ. *Dum hæc ageren-
tur, accidit quadã die vt ſurgeret Dauid
de ſtratu ſuo poſt Meridiẽ, & deambula-
ret in ſolario domus regiæ; vidítq; mulie-
rem ſe lauantẽ ex aduerſo ſuper ſolarium
3 ſuũ. erat aũt mulier pulchra valdè. *Mi-
ſit ergo rex & requiſiuit quæ eſſet mulier.
Nũciatúmq; eſt ei ꝙ ipſa eſſet Berſabee, fi-
4 lia Heliã, vxor Vriæ Ethei. *Miſsis itaque
Dauid nuncijs tulit eã. Quæ cùm ingreſſa
eſſet ad illũ, dormiuit cũ ea. Statímq; ſan-
B ctificata eſt ab immunditia ſua, & reuerſa
5 eſt domũ ſuã *cõcepto fœtu. Mitténsq;
6 nũciauit Dauid, & ait, Cõcepi. *Miſit aũt
Dauid ad Ioab, dicẽs: Mitte ad me Vriam
7 Ethæũ. Miſitq; Ioab Vriã ad Dauid. *Et
venit Vrias ad Dauid, quæſiuítq; Dauid
quàm rectè ageret Ioab & popul⁹, & quo-
8 modo adminiſtraretur bellũ. *Et dixit Da
uid ad Vriã, Vade in domũ tuam, & laua
pedes tuos. Et egreſſus eſt Vrias de domo
regis, ſecutúſq; eſt eum cibus regius.

תרגום יונתן

16 ושלח הדדעזר ואפיק ית אנש ארם דמעבר פרת ואתו לחילם ושובך רב חילא דהדדעזר קדמיהון׃ 17 ואתחוא לדוד וכנש ית כל ישראל ועבר ית ירדנא ואתו לחילם וסדרו אנש ארם לקדמות דוד ואגיחו קרבא עמיה׃ 18 ואפכו אנש ארם מן קדם ישראל וקטל דוד מארם שבע מאה רתיכין וארבעין אלפין פרשין וית שובך רב חיליה מחהי ומית תמן׃ 19 וחזו כל מלכיא עבדי הדדעזר ארי אתברו קדם ישראל ואשלימו ית ישראל ופלחונון ודחילו אנש ארם למפרק עוד ית בני עמון׃

יא

1 והוה לזמן סופא דשתא לעידן מפק מלכיא ושלח דוד ית יואב וית עבדוהי עמיה וית כל ישראל וחבילו ית בני עמון וצרו על רבה ודוד יתיב בירושלם׃ 2 והוה לעידן רמשא וקם דוד מעל שוויה והליך על איגר בית מלכא וחזא אתתא משתטפא מעל איגרא ואתתא שפירת חזו לחדא׃ 3 ושלח דוד ושאל באתתא ואמר הלא דא בת שבע בת אליעם אתת אוריה חתאה׃ 4 ושלח דוד אזגדין ודברה ואתת לותיה ושכיב עמה והיא מתדכיא מסובתה ותבת לביתה׃ 5 ועדיאת אתתא ושלחת וחויאת לדוד ואמרת מעדיא אנא׃ 6 ושלח דוד לות יואב שלח לי ית אוריה חתאה ושדר יואב ית אוריה לות דוד׃ 7 ואתא אוריה לותיה ושאיל דוד לשלם יואב ולשלם עמא ולשלם עבדי קרבא׃ 8 ואמר דוד לאוריה חות לביתך ושטוף רגלך ונפק אוריה מבית מלכא ונפקת בתרוהי סעודתא דמלכא׃

Et miſit Adraezer, & eduxit Syrum qui 16
erat trans fluuium, & venerunt in Elam, &
Sobach princeps militiæ Adraezer ante eos.
Et nunciatum eſt Dauid & contraxit 17
omnem Iſrael, & tranſijt Iordanem, & venit
in Chalaama, & direxit aciem Syrus ex ad-
uerſo Dauid, & pugnauit cum eo.
Et fugit Syrus à facie Iſrael, & occidit 18
Dauid de Syris ſeptingentos currus, & qua-
draginta millia equitum, & Sobach principem
militiæ eius percuſſit, & mortuus eſt ibi.
Et viderunt vniuerſi reges ſerui Adraazar, 19
quoniam corruerunt coram Iſrael, & pepige-
runt fœdus cum Iſrael, & ſeruierunt Iſrael,
& timuerunt Syri vt ſaluent filios Ammon
rurſum.

CAP. XI.

ET factũ eſt vertẽte anno in tempore egreſ- 1
ſus regum, & miſit Dauid Ioab & ſeruos
ſuos cum eo & vniuerſum Iſrael, & vaſtauit
filios Ammon, & obſederunt contra Rabath,
& Dauid habitabat in Hieruſalem.
Factum eſt autem in tempore poſt Meri- 2
diem, & ſurrexit Dauid à lecto ſuo, & deam-
bulabat in ſolario domus regis, & vidit à ſo-
lario mulierem lauantem ſe, & mulier pulchra
aſpectu valdè.
Et miſit Dauid & requiſiuit mulierem, 3
& dixerunt, Nonne hæc eſt Berſabee filia
Eliam vxor Vriæ Chettæi?
Et miſit Dauid nuncios, & tulit eam; & 4
ingreſſus eſt ad eam, & dormiuit cum ea: &
hæc erat ſanctificata ab immunditia ſua, & re-
uerſa eſt in domum ſuam. Et concepit mu- 5
lier, & miſit & nunciauit Dauid, & dixit:
Concepi ego. Et miſit Dauid ad Ioab, & di- 6
xit, Mitte mihi Vriam Chettæum, & miſit Ioab
Vriam ad eum. Et venit Vrias ad Dauid, 7
& interrogauit eum Dauid, ſi valeret Ioab,
& ſi valeret populus, & ſi valeret bellum.
Et dixit Dauid Vriæ, Deſcende in do- 8
mum tuam, & laua pedes tuos: & egreſſus eſt
Vrias à facie regis, & egreſſa eſt poſt eum por-
tio regis.

16 καὶ ἀπέστειλεν ἀδρααζάρ, καὶ ἐξήγαγε τὸν σύρον
τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ παρεγένοντο εἰς ἐλάμ· καὶ
σωβὰχ ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ ἀδρααζὰρ ἔμπροσθεν αὐ-
17 τῶν. καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ καὶ συνήγαγε πάντα
ἰσραήλ, καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην, καὶ παρεγένετο εἰς χαλαα-
μᾶ· καὶ παρετάξατο ὁ σύρος ἐξεναντίας δαυίδ, καὶ ἐπολέ-
18 μησεν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἔφυγεν ὁ σύρος ἐκ προσώπου ἰσ-
ραήλ· καὶ ἀπέκτεινε δαυὶδ ἐκ τῶν σύρων ἑπτακόσια ἅρμα-
τα, καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἱππέων, καὶ τὸν σωβὰχ ἀρ-
χιστράτηγον αὐτοῦ ἐπάταξεν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.
19 καὶ εἶδον πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι ἀδρααζὰρ
ὅτι ἔπταισαν ἐνώπιον ἰσραήλ, καὶ διέθεντο διαθήκην μετὰ
ἰσραήλ, καὶ ἐδούλευον τῷ ἰσραήλ· καὶ ἐφοβήθησαν σύροι
τοῦ διασῶσαι τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν ἔτι.

ια΄.

1 Καὶ ἐγένετο ἐπιστρέψαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὸν καιρὸν
τῆς ἐξοδίας τῶν βασιλέων, καὶ ἐξαπέστειλε δαυὶδ τὸν ἰωάβ,
καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν ἰσραήλ, καὶ
διέφθειρε τοὺς υἱοὺς ἀμμών· καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ ῥαβάθ·
2 καὶ δαυὶδ κατῴκει ἐν ἱερουσαλήμ. ἐγένετο δὲ ἐν και-
ρῷ τῆς δείλης, καὶ ἀνέστη δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιε-
πάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ εἶδεν
ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην· καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ
3 ὄψει σφόδρα. καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ ἐζήτησε τὴν
γυναῖκα· καὶ εἶπον, οὐχὶ αὕτη ἐστὶν βηρσαβεαὶ θυγάτηρ ἐ-
4 λιὰμ γυνὴ οὐρίου τοῦ χετταίου; καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ
ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ
ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς· καὶ αὕτη ἦν ἁγιαζομένη ἀπὸ ἀκα-
θαρσίας αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
5 καὶ συνέλαβεν ἡ γυνή· καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀπήγγειλε
δαυίδ, καὶ εἶπεν, συνείληφα ἐγώ.
6 καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ πρὸς ἰωάβ, καὶ εἶπεν, ἀπόστειλόν
μοι τὸν οὐρίαν τὸν χετταῖον· καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰβ τὸν οὐρίαν
7 πρὸς αὐτόν. καὶ παραγίνεται οὐρίας πρὸς δαυίδ, καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτὸν δαυίδ, εἰ ὑγιαίνει ἰωάβ, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ
λαός, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος:
8 καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ οὐρίᾳ, κατάβηθι εἰς τὸν οἶκόν σου,
καὶ νίψαι τοὺς πόδας σου· καὶ ἐξῆλθεν οὐρίας ἐκ προσώπου τοῦ
βασιλέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et miſit Hadarghezer & eduxit viros Aram qui erant trans Perath, & venerunt ad Hheilam; & Sobach princeps exercitus Hadarghezer erat ante illos.
17 Et indicatum eſt Dauid, & congregauit omnem Iſrael, & tranſiuit Iardena, & venerunt ad Hheilam, & ordinauerunt ſe homines Aram in occurſum Dauid, & inierunt bellum cum illo.
18 Et verterunt terga homines Aram ab-ante Iſrael, & occidit Dauid ex Aram ſeptingentos currus & quadraginta millia equitum, & Sobach principem exercitus percuſſit, & mortuus eſt ibi.
19 Et viderunt omnes reges ſerui Hadarghezer quòd fracti eſſent ante Iſrael, & pacem fecerunt cum Iſrael, & ſeruierunt illis, & metuerunt homines Aram liberare amplius filios Ghamon.

CAP. XI.

ET fuit in tempore finis anni, in tempore cùm exirent reges, & miſit Dauid Ioab & ſeruos ſuos cum illo, & omnem Iſrael, & vaſtarunt filios Ghamon, & obſederunt Rabah, & Dauid ſedebat in Ieruſalem.
2 Et fuit in tempore veſperæ, & ſurrexit Dauid deſuper lecto ſuo, & iuit ſuper tectum domus regiæ, & vidit mulierem lauantem ſe deſuper tecto: & mulier erat pulchra viſu valde.
3 Et miſit Dauid & rogauit de muliere: & dixit *quidam*, Nónne hæc Bathſebagh filia Eligham vxor Vriah Hhithæi?
4 Et miſit Dauid nuncios, & tulit illam; & venit ad eum, & cubuit cum ea: & ipſa purgata ab immunditia ſua, & redijt ad domum ſuam.
5 Et concepit mulier, & miſit, & indicauit Dauid, & dixit: Prægnans ſum.
6 Et miſit Dauid ad Ioab, Mitte mihi Vriah Hhithæum. & miſit Ioab Vriah ad Dauid.
7 Et venit Vriah ad eum, & rogauit Dauid de pace Ioab, & de pace populi, & de pace gerentium bellum.
8 Et dixit Dauid ad Vriah, Deſcende ad domum tuam, & laua pedes tuos: & exiuit Vriah de domo regis, & exiuit poſt eum cibus regis.

9 * וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־עַבְדֵי
10 אֲדֹנָיו וְלֹא יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ׃ * וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר
לֹא־יָרַד אוּרִיָּה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה
הֲלוֹא מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָא מַדּוּעַ לֹא־יָרַדְתָּ אֶל־בֵּיתֶךָ׃
11 * וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
יֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה חֹנִים וַאֲנִי אָבוֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־
12 הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה שֵׁב בָּזֶה
גַּם־הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיֵּשֶׁב אוּרִיָּה בִירוּשָׁלַםִ
13 בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחֳרָת׃ * וַיִּקְרָא־לוֹ דָוִד וַיֹּאכַל
לְפָנָיו וַיֵּשְׁתְּ וַיְשַׁכְּרֵהוּ וַיֵּצֵא בָעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ
עִם־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרָד׃
14 * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח
15 בְּיַד אוּרִיָּה׃ * וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר הָבוּ אֶת־
אוּרִיָּה אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם
16 מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה וָמֵת׃ * וַיְהִי בִּשְׁמוֹר יוֹאָב אֶל־
הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת־אוּרִיָּה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי
17 אַנְשֵׁי־חַיִל שָׁם׃ * וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר וַיִּלָּחֲמוּ
אֶת־יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן־הָעָם מֵעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם
18 אוּרִיָּה הַחִתִּי׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגֵּד לְדָוִד אֶת־כָּל־
19 דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה׃ * וַיְצַו אֶת־הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר
כְּכַלּוֹתְךָ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר אֶל־
20 הַמֶּלֶךְ׃ * וְהָיָה אִם־תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר
לְךָ מַדּוּעַ נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם
אֵת אֲשֶׁר־יֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה׃
21 * מִי־הִכָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבֶּשֶׁת הֲלוֹא
אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת
בְּתֵבֵץ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַּם עַבְדְּךָ
אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת׃

9 Dormiuit autem Vrias ante portã domus
regiæ cum aliis ſeruis domini ſui, & non
10 deſcendit ad domũ ſuam. * Nunciatúmq;
eſt Dauid à dicentibus: Non iuit Vrias in
domũ ſuam. Et ait Dauid ad Vriam: Nun-
quid non de via veniſti? Quare non de-
ſcendiſti in domum tuam?
11 * Et ait Vrias ad Dauid: Arca Dei &
Iſrael & Iuda habitant in papilionibus, &
dominus meus Ioab & ſerui domini mei
ſuper faciem terræ manent, & ego ingre-
diar domum meam vt comedam & bibã
& dormiam cum vxore mea? Per ſalutem
tuam & per ſalutem animæ tuæ non faciã
12 rem hanc. * Ait ergo Dauid ad Vriam:
Mane hic etiam hodie, & cras dimittã te.
Manſit Vrias in Ieruſalem in die illa & al-
13 tera. * Et vocauit eum Dauid vt come-
C deret coram ſe & biberet, & inebriauit
eum. Qui egreſſus veſpere dormiuit in
ſtratu ſuo cũ ſeruis domini ſui, & in do-
14 mum ſuam non deſcendit. * Factum eſt
ergo mane, & ſcripſit Dauid epiſtolam ad
Ioab, miſitque per manum Vriæ;
15 * Scribens in epiſtola: Ponite Vriam
ex aduerſo belli, vbi fortiſſimũ eſt prælium,
& derelinquite eũ, vt percuſſus intereat.
16 * Igitur cùm Ioab obſideret vrbem, po-
ſuit Vriam in loco vbi ſciebat viros eſſe
17 fortiſſimos. * Egreſsíque viri de ci-
uitate bellabant aduerſum Ioab, & ce-
ciderunt de populo ſeruorum Dauid, &
mortuus eſt etiam Vrias Ethęus.
18 * Miſit itaque Ioab & nunciauit Da-
uid omnia verba prælij.
19 * Præcepítq; nuncio dicens: Cùm cõple-
ueris vniuerſos ſermones belli ad regem;
20 * ſi cũ videris indignari, & dixerit; Qua-
D re acceſsiſtis ad murum vt præliaremini?
an ignorabatis quòd multa deſuper ex
21 muro tela mittantur? * Quis percuſſit A-
bimelech filiũ Hieroboal: nonne mulier
miſit ſuper eum fragmen molæ de mu-
ro, & interfecit eũ in Thebes? quare iuxta
murum acceſsiſtis? dices: Etiam ſeruus tuus Vrias Ethęus occubuit.

תרגום יונתן

9 וּשְׁכַב אוּרִיָּה בִּתְרַע בֵּית מַלְכָּא עִם כָּל עַבְדֵי רִיבּוֹנֵיהּ וְלָא נְחַת לְבֵיתֵיהּ׃ 10 וְחַוִּיאוּ לְדָוִד לְמֵימַר לָא נְחַת אוּרִיָּה לְבֵיתֵיהּ
וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה הֲלָא מֵאָרְחָא אַתְּ אָתֵי וּמָה דֵין לָא נְחַתְּתָּא לְבֵיתָךְ׃ 11 וַאֲמַר אוּרִיָּה לְדָוִד אֲרוֹנָא דַייָ וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יָתְבִין
בְּמַטְלַיָּא וְרִבּוֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי רִבּוֹנִי עַל אַפֵּי בָּרָא שָׁרָן וַאֲנָא אֵעוֹל לְבֵיתִי לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמִשְׁכַּב עִם אִתְּתִי חַיָּיךְ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶעְבֵּיד יַת
פִּתְגָּמָא הָדֵין׃ 12 וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה תִּיב הָכָא יוֹמָא דֵין וּמְחַר אֲשַׁלְחִינָּךְ וִיתֵב אוּרִיָּה בִּירוּשְׁלֵם בְּיוֹמָא הַהוּא וּבְיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי׃
13 וּקְרָא לֵיהּ דָּוִד וַאֲכַל וּשְׁתִי קֳדָמוֹהִי וְרַוְיֵהּ וּנְפַק בְּרַמְשָׁא לְמִשְׁכַּב בְּשִׁוְיֵהּ עִם עַבְדֵי רִיבּוֹנֵיהּ וּלְבֵיתֵיהּ לָא נְחַת׃
14 וַהֲוָה בְצַפְרָא וּכְתַב דָּוִד אִגַּרְתָּא לְוַת יוֹאָב וְשַׁדַּר בְּיַד אוּרִיָּה׃ 15 וּכְתַב בְּאִגַּרְתָּא לְמֵימַר הַבוּ יַת אוּרִיָּה לָקֳבֵיל אַפֵּי
קְרָבָא תַּקִּיפָא וּתְתוּבוּן מִבָּתְרוֹהִי וְיִתְמְחֵי וִימוּת׃ 16 וַהֲוָה כַּד צָר יוֹאָב עַל קַרְתָּא וִיהַב יַת אוּרִיָּה לְאַתְרָא דִּידַע אֲרֵי גִּבָּרִין
גִּבָּרִין תַּמָּן׃ 17 וּנְפַקוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם יוֹאָב וְאִתְקְטַל מִן עַמָּא מֵעַבְדֵי דָּוִד וּמִית אַף אוּרִיָּה חִתָּאָה׃
18 וּשְׁלַח יוֹאָב וְחַוִּי לְדָוִד יַת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא׃ 19 וּפַקֵּיד יַת אִיזְגַּדָּא לְמֵימַר בְּשֵׁיצָיוּתָךְ יַת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא לְמַלָּלָא עִם מַלְכָּא׃
20 וִיהֵי אִם יִדְלַק רוּגְזָא דְמַלְכָּא וְיֵימַר לָךְ מָדֵין אִתְקְרֵבְתּוּן לְקַרְתָּא לְאַגָּחָא הֲלָא יְדַעִיתוּן יַת דְּיִרְמוּן עֲלֵיכוֹן מִן שׁוּרָא׃ 21 מַן
קְטַל יַת אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרֻבֶּשֶׁת הֲלָא אִתְּתָא רְמַת עֲלוֹהִי פַּלְגוּת רֶכֶב רֵחַיָּא מִן שׁוּרָא וּמִית בְּתֵבֵץ לְמָה אִתְקְרֵיבְתּוּן לְשׁוּרָא וְתֵימַר אַף
עַבְדָּךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מִית׃

*Et dormiuit Vrias in vestibulo domus re- 9
gis cum omnibus seruis domini sui, & non de-
scendit ad domum suam. *Et nunciauerunt 10
Dauid, dicentes: Quòd non descendit Vrias in
domum suam. & ait Dauid ad Vriam, Nónne
de via venisti tu? quare non descendisti in do-
mum tuam? *Et ait Vrias ad Dauid, Arca 11
& Israel, & Judas habitant in papilionibus,
& dominus meus Joab, & serui domini mei su-
per faciem campi castrametati, & quomodo ego
ingrediar in domum meam vt comedam, &
bibam, & dormiam cum vxore mea? per vi-
tam tuam, & per vitam animæ tuæ non faciam
rem hanc. *Et dixit Dauid ad Vriam, Ma- 12
ne hic & hodie, & cras te dimittam: & man
sit Vrias in Hierusalem in die illa & crastina.
*Et vocauit eum Dauid & comedit coram 13
se, & bibit & inebriatus est; & egressus est
vespere, & dormiuit Vrias in cubili cum ser-
uis domini sui, in autem domum suam non de-
scendit.
*Et factum est manè, & scripsit Dauid epi- 14
stolam ad Joab, & misit in manu Vriæ.
*Scripsit autem in epistola, dicens: Trade 15
Vriam in prælium forte, & reuertimini à ter-
go eius, & percutietur & morietur.
*Et factū est cùm obsideret Joab in vrbem, 16
& dedit Vriam in locum vbi sciebat quoniam
viri fortitudinis erant ibi. *Et egressi sunt 17
viri ciuitatis & bellabant aduersum Joab, &
ceciderunt de populo de seruis Dauid, & mor-
tuus est Vrias Chettæus. *Et misit Joab, & 18
nunciauit Dauid omnia verba prælij.
*Et præcepit Joab nuncio, dicens: Cùm com 19
pleueris tu vniuersos sermones belli loquens ad
regem.
*Et erit si ascenderit ira regis, & dixerit ti- 20
bi, Quare accessistis ad vrbem vt præliaremi-
ni? nonne sciebatis quòd percutiemini de muro?
*Quis percussit Abimelech filium Hiero- 21
baal? nonne mulier proiecit super eum fragmen
molæ de muro, & mortuus est in Thabes? Qua-
re accessistis ad murum? & dices, Et seruus
tuus Vrias Chettæus mortuus est.

9 *καὶ ἐκοιμήθη οὐρίας ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως
μετὰ πάντων τῶν παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ οὐ κατέβη εἰς τὸν
10 οἶκον αὐτοῦ. *καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ, λέγοντες, ὅτι
οὐ κατέβη οὐρίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν
οὐρίαν· οὐχὶ ἐξ ὁδοῦ παραγέγονας σύ; τί οὐ κατέβης εἰς
11 τὸν οἶκόν σου; *καὶ εἶπεν οὐρίας πρὸς δαυὶδ, ἡ κιβωτὸς
καὶ ἰσραὴλ καὶ ἰούδας κατοικοῦσιν ἐν σκηναῖς, καὶ ὁ κύριός μου
ἰωὰβ, καὶ οἱ παῖδες τοῦ κυρίου μου ἐπὶ πρόσωπου τοῦ πεδίου
παρεμβεβληκότες, καὶ πῶς ἐγὼ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν
μου φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναικός μου; μὰ
τὴν ζωήν σου καὶ μὰ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου οὐ μὴ ποιήσω τὸ
12 πρᾶγμα τοῦτο. *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν οὐρίαν, κάθισον
ὧδε καὶ σήμερον, καὶ αὔριον σὲ ἐξαποστελῶ; καὶ ἐκάθισεν
οὐρίας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ ἐπαύριον.
13 *καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν δαυὶδ καὶ ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτοῦ,
καὶ ἔπιεν, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐξῆλθεν ἑσπέρας καὶ ἐκοιμήθη ὁ
οὐρίας ἐν τῇ κοίτῃ μετὰ τῶν παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, εἰς δὲ τὸν
οἶκον αὐτοῦ οὐ κατέβη.
14 *καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἔγραψε δαυὶδ βιβλίον πρὸς
ἰωὰβ, καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ οὐρίου.
15 *ἔγραψε δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· παράδος τὸν οὐρίαν
εἰς τὸν πόλεμον τὸν κραταιόν, καὶ ἀποστραφήσεσθε ἀπὸ ὄ-
16 πισθεν αὐτοῦ, καὶ πληγή(σεται) καὶ ἀποθανεῖται. *καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ περικαθῆσθαι τὸν ἰωὰβ ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ ἔδωκε τὸν
οὐρίαν ἐπὶ τὸν τόπον οὗ ᾔδει ὅτι ἄνδρες δυνάμεως ἦσαν
17 ἐκεῖ. *καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως καὶ ἐπολέμουν
πρὸς ἰωάβ· καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν δούλων δαυίδ,
καὶ ἀπέθανεν οὐρίας ὁ χετταῖος.
18 *καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰβ καὶ ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ πάντα
19 τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου. *καὶ ἐνετείλατο ἰωὰβ τῷ
ἀγγέλῳ, λέγων· ἐν τῷ συντελέσαι σε πάντα τὰ ῥήμα-
τα τοῦ πολέμου λαλοῦντα πρὸς τὸν βασιλέα.
20 *καὶ ἔσται ἐὰν ἀναβῇ ὁ θυμὸς τοῦ βασιλέως, καὶ εἴπῃ
σοι, τί ὅτι ἠγγίσατε πρὸς τὴν πόλιν πολεμῆσαι; οὐκ ᾔδητε
ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους;
21 *τίς ἐπάταξε τὸν ἀβιμέλεχ τὸν υἱὸν ἱεροβαάλ; οὐχὶ
γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ
ἀπέθανεν ἐν θαβής; ἵνα τί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος;
καὶ ἐρεῖς, καί γε ὁ δοῦλός σου οὐρίας ὁ χετταῖος τέθνηκε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et cubuit Vriah in porta domus regis cum omnibus seruis domini sui, & non descendit in domum suam.
10 Et indicarunt Dauid, dicendo: Non descendit Vriah in domum suam: & dixit Dauid ad Vriah; Nonne de via tu venis? & vt
quid hoc non descendisti in domum tuam? 11 Et dixit Vriah ad Dauid, Arca Domini & Israel, & Iehudah sedent in vmbraculis,
& dominus meus Ioab, & serui domini mei super facies agri manent, & ego intrabo domum meam ad comedendum & ad bibendum,
& ad cubandum cum vxore mea? Per vitam tuam & per vitam animæ tuæ, si fecero verbum hoc. 12 Et dixit Dauid ad Vriah,
Sede hic hodie, & cras mittam te. Et sedit Vriah in Ierusalem in die illo, & in die sequenti. 13 Et vocauit illum Dauid, &
comedit & bibit ante illum, & inebriauit eum, & exiuit vespere ad cubandum in lecto suo cum seruis domini sui; & in domum suam
non descendit. 14 Et fuit in aurora, scripsit Dauid epistolam ad Ioab, & misit per manum Vriah.
15 Et scripsit in epistola, dicendo: Date Vriah contra faciem prœlij fortis, & reuertimini de-post illum vt percutiatur & moriatur.
16 Et fuit quando obsedit Ioab vrbem, posuit Vriah in loco quem cognouit quòd robusti viri ibi essent. 17 Et exierunt
homines vrbis, & inierunt prœlium cum Ioab, & occisi sunt de populo de seruis Dauid, & mortuus est etiam Vriah Hhithæus.
18 Et misit Ioab & indicauit Dauid omnia negocia belli. 19 Et iussit nuncio, vt diceret: Vbi absolueris omnia
negocia belli loqui cum rege. 20 Et erit si incendatur indignatio regis, & dicat tibi, Ad quid appropinquastis ad vrbem,
vt congrederemini? nonne sciebatis quòd deijcerent super vos ex muro? 21 Quis occidit Abimelech filium
Ierubbesceth? nonne mulier deiecit super illum partem superioris molæ ex muro, & mortuus est in Thebets? ad quid appropinquastis
ad murum? & dices, Etiam seruus tuus Vriah Hhithæus mortuus est.

22 וַיֵּלֶךְ הַמַּלְאָךְ וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְדָוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר
23 שְׁלָחוֹ יוֹאָב ׃ * וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל־דָּוִד כִּי־גָבְרוּ
עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּצְאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה וַנִּהְיֶה עֲלֵיהֶם
24 עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר ׃ * וַיֹּרְאוּ הַמּוֹרְאִים אֶל־עֲבָדֶיךָ
מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמוּתוּ מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם עַבְדְּךָ
25 אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמַּלְאָךְ
כֹּה־תֹאמַר אֶל־יוֹאָב אַל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה כִּי־כָזֹה וְכָזֶה תֹּאכַל הֶחָרֶב הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ
אֶל־הָעִיר וְהָרְסָהּ וְחַזְּקֵהוּ ׃
26 * וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי־מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ
וַתִּסְפֹּד עַל־בַּעְלָהּ ׃
27 * וַיַּעֲבֹר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל־בֵּיתוֹ
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר־
עָשָׂה דָוִד בְּעֵינֵי יְהוָה ׃

יב

1 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־נָתָן אֶל־דָּוִד וַיָּבֹא אֵלָיו
וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אֶחָת אֶחָד עָשִׁיר
2 וְאֶחָד רָאשׁ ׃ * לְעָשִׁיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה
3 מְאֹד ׃ * וְלָרָשׁ אֵין־כֹּל כִּי אִם־כִּבְשָׂה אַחַת
קְטַנָּה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם־בָּנָיו
יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹאכַל וּמִכֹּסוֹ תִשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִשְׁכָּב
וַתְּהִי־לוֹ כְּבַת ׃
4 * וַיָּבֹא הֵלֶךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל
לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לָאֹרֵחַ הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח
אֶת־כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו ׃
5 * וַיִּחַר־אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־
יְהוָה כִּי בֶן־מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת ׃
6 * וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם עֵקֶב אֲשֶׁר
עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא־חָמָל ׃

22 * Abiit ergo nũcius & venit & narrauit
Dauid omnia quæ ei præceperat Ioab.
23 * Et dixit nũcius ad Dauid: Pręualuerũt
aduersũ nos viri, & egressi sunt ad nos in
agrũ. Nos auté facto impetu persecuti eos
24 sumus vsq; ad portã ciuitatis. * Et dire-
xerunt iacula sagittarij ad seruos tuos ex
muro desuper, mortuiq; sunt de seruis re-
gis. Quinetiam seruus tuus Vrias Ethæus
25 mortuus est. * Et dixit Dauid ad nunciũ:
Hęc dices Ioab, Nõ te frangat ista res. Va-
rius enim euentus est belli, & nũc hunc &
nunc illũ consumit gladius. Cõforta bel-
latores tuos aduersus vrbẽ vt destruas eã,
26 & exhortare eos. * Audiuit autem vxor
Vriæ quòd mortuus esset Vrias vir suus, &
27 planxit eum. * Transactoq; luctu misit
Dauid & introduxit eã in domũ suam, &
facta est ei vxor, peperitq; ei filium. Et dis-
plicuit verbum hoc quod fecerat Dauid
coram Domino.

CAP. XII.

1 MIsit ergo Dominus Nathã ad Dauid.
A Qui cùm venisset ad eum, dixit ei:
Duo viri erant in ciuitate vna, vnus diues
2 & alter pauper. * Diues habebat oues &
3 boues plurimos valde: * Pauper autẽ ni-
hil habebat omnino præter ouem vnam
paruulam quã emerat & nutrierat, & quæ
creuerat apud eum cum filiis eius, simul
de pane illius comedens & de calice eius
bibens, & in sinu illius dormiens, eratque
4 illi sicut filia. * Cùm autem peregrinus
quidam venisset ad diuitem, parcens ille
sumere de ouibus & de bobus suis, vt ex-
hiberet conuiuium peregrino illi qui ve-
nerat ad se, tulit ouẽ viri pauperis, & præ-
parauit cibos homini qui venerat ad se.
5 * Iratus autem indignatione Dauid ad-
uersus hominem illum nimis, dixit ad
Nathan: Viuit Dominus, quoniam filius
6 mortis est vir qui fecit hoc. * Ouem red-
det in quadruplum, eò quòd fecerit ver-
bum istud, & non pepercerit.

תרגום יונתן

22 וַאֲזַל אִיזְגַּדָּא וַאֲתָא וְחַוִּי לְדָוִד יַת כָּל דְּשַׁלְחֵיהּ יוֹאָב ׃ 23 וַאֲמַר אִיזְגַּדָּא לְדָוִד אֲרֵי תַקִּיפוּ עֲלָנָא גֻּבְרַיָּא
וּנְפַקוּ עֲלָנָא בְּחַקְלָא וַהֲוֵינָא טָרְדִין לְהוֹן עַד מַעֲלָנָא דְּתַרְעָא ׃ 24 וְשַׁדּוּ קַשְׁתַּיָּא בְּעַבְדָּךְ מֵעַל שׁוּרָא וְאִתְקְטַלוּ מֵעַבְדֵי
מַלְכָּא וְאַף עַבְדָּךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מִית ׃ 25 וַאֲמַר דָּוִד לְאִיזְגַּדָּא כִּדְנַן תֵּימַר לְיוֹאָב לָא יַבְאֵשׁ בְּעֵינָךְ יַת פִּתְגָּמָא
הָדֵין אֲרֵי כְדֵין וּכְדֵין תִּקְטֹל חַרְבָּא אַתְקֵיף קְרָבָךְ עַל קַרְתָּא וּפַגְרַהּ וְתַקְפֵהוּ ׃ 26 וּשְׁמַעַת אִתַּת אוּרִיָּה אֲרֵי מִית אוּרִיָּה בַּעְלַהּ
וּסְפַדַת עַל בַּעְלַהּ ׃ 27 וַעֲבָרַת אֶבְלָא וּשְׁלַח דָּוִד וְכַנְשַׁהּ לְבֵיתֵיהּ וַהֲוָת לֵיהּ לְאִיתּוּ וִילֵידַת לֵיהּ בַּר וּבְאֵשׁ פִּתְגָּמָא דַּעֲבַד דָּוִד קֳדָם יְיָ ׃

יב

1 וּשְׁלַח יְיָ יַת נָתָן לְוַת דָּוִד וַאֲתָא לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ תְּרֵין גֻּבְרִין הֲווֹ בְּקַרְתָּא חֲדָא חַד עַתִּירָא וְחַד מִסְכֵּינָא ׃ 2 לַעֲתִירָא הֲווֹ
עָאן וְתוֹרִין סַגִּי לַחֲדָא ׃ 3 וּלְמִסְכֵּינָא לֵית כָּל מִדַּעַם אֱלָהֵן אִימַּרְתָּא חֲדָא זְעֵירְתָּא דִּזְבַנַהּ וְקַיְּימַהּ וּרְבַת עִמֵּיהּ וְעִם בְּנוֹהִי כַּחֲדָא
מִפִּתֵּיהּ אָכְלָה וּמִכּוֹסֵיהּ שָׁתְיָא וּבְחֵיקֵיהּ שָׁכְבָא וַהֲוָת לֵיהּ כִּבְרַתָּא ׃ 4 וַאֲתָא אָרְחָא לְגַבְרָא עַתִּירָא וְחָס לְמִסַּב מֵעָאנֵיהּ וּמִתּוֹרֵיהּ לְמֶעְבַּד
לְאָרְחָא דַּאֲתָא לֵיהּ וּנְסֵיב יַת אִימַּרְתָּא דְּגַבְרָא מִסְכֵּינָא וַעֲבָדַהּ לְגַבְרָא דַּאֲתָא לְוָתֵיהּ ׃
5 וּתְקֵיף רֻגְזָא דְּדָוִד בְּגַבְרָא לַחֲדָא וַאֲמַר לְנָתָן קַיָּים הוּא יְיָ אֲרֵי גְבַר חַיָּיב קְטוֹל גַּבְרָא דַּעֲבַד דָּא ׃
6 וְיַת אִימַּרְתָּא יְשַׁלֵּם עַל חַד אַרְבְּעָה חֲלַף דַּעֲבַד יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין וְעַל דְּלָא חָס ׃

*Et venit nuncius Ioab ad regem in Hieru- 22
salem, & nunciauit Dauid omnia quæ locutus
est Ioab. *Et dixit nuncius ad Dauid, Quòd 23
præualuerunt viri aduersum nos, & egressi
sunt viri ad nos in agrum, & venimus con-
tra eos vsque ad portas vestibuli. *Et sagit- 24
tauerunt sagittarij ad seruos tuos ex muro, &
mortui sunt de seruis regis, & seruus tuus
Vrias Chettæus mortuus est. *Et dixit Da- 25
uid ad nuncium, Hæc dices ad Ioab, Nō malum
sit in oculis tuis de verbo hoc, quoniam quan-
doque quidem sic, quandoque autem sic consu-
met gladius: conforta bellum tuum aduersus
vrbem, & destruas eam, & fortifica eam.
*Et audiuit vxor Vriæ quòd mortuus esset 26
vir suus Vrias, & planxit super virum suum.
*Et transijt luctus, & misit Dauid, & ac- 27
cepit Bersabee in domum suam, & facta est ei
in vxorem, & parit ei filium.

CAP. XII.

ET visa est mala res quam fecit Dauid co- 1
ram Domino, & misit Dominus Nathan
prophetam ad Dauid, & ingressus est Nathan
ad Dauid, & dixit ei: Indica iam mihi iudi-
cium hoc; Duo viri erant in vna ciuitate, vnus
diues & vnus pauper. *Et erant diuiti gre 2
ges ouium & armenta boum multa valdè.
*Et pauperi non erat quippiam aliud quàm 3
agna vna parua quam possedit & fouit, &
nutriuit eam, & nutrita fuit cum eo, & cum
filiis eius pariter; de pane eius comedebat, &
de calice bibebat, & in sinu eius dormiebat,
& erat ei sicut filia sua.
*Venit autem viator ad virum diuitem, & 4
pepercit vt sumeret de grege ouiū suarū, & de
armēto boum suorū vt faceret viro peregrino
venienti ad se; & tulit agnam viri pauperis,
& immolauit eam, & fecit eam viro qui ve-
nerat ad se.
*Et iratus est Dauid nimis indignatione ad- 5
uersum virum, & dixit ad Nathan, Viuit Do-
minus quoniam filius mortis vir qui fecit hoc.
*Et agnam reddet in quadruplum, eò quòd 6
fecit rem hanc, & eò quòd non pepercit.

22 *Καὶ παρεγένετο ὁ ἄγγελος ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς
ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπήγγειλε τῷ δαυὶδ πάντα ὅσα ἐλάλησεν
23 ἰωάβ. *Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς δαυίδ, ὅτι κατεκράτουν
οἱ ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸ
πεδίον, καὶ ἐγενήθημεν ἐπ' αὐτοὺς ἕως τῶν θυρῶν τοῦ πυλῶ-
24 νος. *καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξεύοντες ἐπὶ τοὺς δούλους σου
ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ ἀπέθανον ἀπὸ τῶν δούλων τοῦ βασιλέως,
25 καί γε ὁ δοῦλός σου οὐρίας ὁ χετταῖος τέθνηκεν. *καὶ εἶπε
δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον, τάδε ἐρεῖς πρὸς ἰωάβ, μὴ πονη-
ρὸν ἔστω ἐν ὀφθαλμοῖς σου περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, ὅτι πο-
τὲ μὲν οὕτως ποτὲ δὲ οὕτως καταφάγεται ἡ ῥομφαία· κρα-
ταίωσον τὸν πόλεμόν σου ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κατάσκαψον
26 αὐτὴν, καὶ κραταίωσον αὐτήν. *καὶ ἤκουσεν ἡ γυνὴ οὐρίου
ὅτι τέθνηκεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐρίας, καὶ ἐκόψατο ἐπὶ τὸν
27 ἄνδρα αὐτῆς. *καὶ διῆλθε τὸ πένθος, καὶ ἀπέστειλε δα-
υίδ, καὶ ἔλαβε τὴν βηρσαβεαὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ
ἐγένετο αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ τίκτει αὐτῷ υἱόν.

ιβ'.

1 *Καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ πρᾶγμα ὃ ἐποίησε δαυίδ
ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέστειλε κύριος ναθὰν τὸν προφήτην
πρὸς τὸν δαυίδ· καὶ εἰσῆλθε ναθὰν πρὸς δαυίδ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, ἀπάγγειλον δή μοι τὴν κρίσιν ταύτην· δύο ἄνδρες
ἦσαν ἐν μιᾷ πόλει, εἷς πλούσιος καὶ εἷς πένης.
2 *καὶ ἦν τῷ πλουσίῳ ποίμνια καὶ βουκόλια πολλὰ
3 σφόδρα. *καὶ τῷ πένητι οὐκ ἦν οὐθέν, ἀλλ' ἢ ἀμνὰς
μία μικρὰ ἣν ἐκτήσατο καὶ περιεποιήσατο καὶ ἐξέθρεψεν
αὐτὴν καὶ συνετράφη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ
κατὰ τὸ αὐτό· ἀπὸ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἤσθιεν, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου
ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ἐκάθευδεν, καὶ ἦν αὐτῷ ὡς
4 θυγάτηρ αὐτοῦ. *ἦλθε δὲ ὁ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα
τὸν πλούσιον, καὶ ἐφείσατο τοῦ λαβεῖν ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ
καὶ ἐκ τοῦ βουκολίου αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι τῷ ἀνδρὶ τῷ ξένῳ
τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τοῦ ἀν-
δρὸς τοῦ πένητος, καὶ ἔθυσεν αὐτὴν καὶ ἐποίησεν αὐτὴν
5 τῷ ἀνδρὶ τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν. *καὶ ἐθυμώθη δαυὶδ
σφόδρα ὀργῇ ἐπὶ τὸν ἄνδρα· καὶ εἶπεν πρὸς ναθάν, ζῇ
κύριος ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο.
6 *καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον ἀνθ' ὧν
ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ ὑπὲρ οὗ οὐκ ἐφείσατο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et iuit nuncius, & venit, & indicauit Dauidi omnia quæ mandauit ei Ioab. [23] Et dixit nuncius ad Dauid, Quoniam
inualuerunt super nos viri, & exierunt super nos in agro, & propulsauimus eos vsque ad introitum portæ. [24] Et sagittarunt ia-
culatores super seruos tuos de-super muro, & occisi sunt de seruis regis; & etiam seruus tuus Vrias Hhithæus mortuus est.
[25] Et dixit Dauid ad nunciū, Sic dices ad Ioab, Non malū sit in oculis tuis verbū istud, quia sicut hunc, sic & illum occidit gladius:
robora prœlium tuum super vrbem & destrue eam; & conforta eum. [26] Et audiuit vxor Vriah quòd mortuus esset Vriah
maritus suus, & planxit super marito suo. [27] Et transiuit luctus eius, & misit Dauid, & collegit illam in domum suam, & fuit ei
in vxorem & peperit ei filium: & malum fuit verbum quod fecit Dauid ante Dominum.

CAP. XII.

ET misit Dominus Nathan ad Dauid, & venit ad illum, & dixit ei, Duo viri fuerunt in vrbe vna, vnus diues & alter pauper.
[2] Diuiti fuerunt oues & boues multæ nimis. [3] Et pauperi nihil quicquam nisi agnicula vna parua quam emerat
& educarat, & creuerat cum illo & cum filijs eius pariter: de buccella eius comedebat, & de poculo eius bibebat, & in sinu eius recumbe-
bat, & erat illi vt filia. [4] Et venit viator ad virum diuitem, & pepercit accipere de ouibus suis, & de bobus suis, vt
pararet viatori qui venit ad se; & accepit agniculam viri pauperis, & parauit illam viro qui venerat ad se.
[5] Et inualuit indignatio Dauid in virum valdè, & dixit ad Nathan, Viuit ipse Dominus quòd vir obligatus occisioni, vir qui fecit
hoc. [6] Et agniculam reddet, super vnam quatuor, eò quòd fecit rem istam, & eò quòd non abstinuit.

7 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
וְאָנֹכִי הִצַּלְתִּיךָ מִיַּד שָׁאוּל׃
8 וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת־נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ
בְּחֵיקֶךָ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְאִם־
מְעָט וְאֹסִפָה לְּךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה׃
9 מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי
אֵת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ
לְּךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן׃
10 וְעַתָּה לֹא־תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם
עֵקֶב כִּי בְזִתָנִי וַתִּקַּח אֶת־אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי
11 לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵקִים
עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ וְלָקַחְתִּי אֶת־נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ
וְנָתַתִּי לְרֵעֶיךָ וְשָׁכַב עִם־נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ
12 הַזֹּאת׃ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ׃
13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חָטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן
אֶל־דָּוִד גַּם־יְהוָה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת׃
14 אֶפֶס כִּי־נִאֵץ נִאַצְתָּ אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה בַּדָּבָר
הַזֶּה גַּם הַבֵּן הַיִּלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת׃
15 וַיֵּלֶךְ נָתָן אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־הַיֶּלֶד
אֲשֶׁר יָלְדָה אֵשֶׁת־אוּרִיָּה לְדָוִד וַיֵּאָנַשׁ׃
16 וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־הָאֱלֹהִים בְּעַד הַנָּעַר וַיָּצָם
דָּוִד צוֹם וּבָא וְלָן וְשָׁכַב אָרְצָה׃
17 וַיָּקֻמוּ זִקְנֵי בֵיתוֹ עָלָיו לַהֲקִימוֹ מִן־הָאָרֶץ וְלֹא
18 אָבָה וְלֹא־בָרָא אִתָּם לָחֶם׃ וַיְהִי בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת הַיָּלֶד וַיִּרְאוּ עַבְדֵי דָוִד לְהַגִּיד־לוֹ
כִּי־מֵת הַיֶּלֶד כִּי אָמְרוּ הִנֵּה בִהְיוֹת הַיֶּלֶד חַי דִּבַּרְנוּ
אֵלָיו וְלֹא־שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאֵיךְ נֹאמַר אֵלָיו מֵת
הַיֶּלֶד וְעָשָׂה רָעָה׃

7 *Dixit aũt Nathan ad Dauid, Tu es ille
vir. Hæc dicit Dñs Deus Iſrael: Ego vnxi
te in regem ſuper Iſrael, & ego erui te de
8 manu Saul. *Et dedi tibi domũ dñi tui,
& vxores dñi tui in ſinu tuo, dedíque tibi
domũ Iſrael & Iuda; & ſi parua ſunt iſta,
9 adijciã tibi multò maiora. *Quare ergo
C contempſiſti verbũ Dñi, vt faceres malũ
in cõſpectu meo? Vriã Etheum percuſſiſti
gladio, & vxorem illius accepiſti in vxorẽ
tibi, & interfeciſti eum gladio filiorũ Am-
10 non. *Quamobrẽ non recedet gladius de
domo tua vſq; in ſempiternum, eò quòd de-
ſpexeris me, & tuleris vxorem Vriæ Ethei,
11 vt eſſet vxor tua. *Itaque hæc dicit Do-
minus, Ecce ego ſuſcitabo ſuper te ma-
lum de domo tua, & tollam vxores tuas
in oculis tuis, & dabo proximo tuo, &
dormiet cum vxoribus tuis in oculis So-
12 lis huius. *Tu enim feciſti abſcondite,
D ego autem faciam verbum iſtud in con-
ſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu Solis.
13 *Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui
Domino. Dixítque Nathan ad Dauid, Do-
minus quoq; tranſtulit peccatum tuum:
14 non morieris. *Veruntamen quoniã bla-
ſphemare feciſti inimicos Domini pro-
pter verbum hoc, filius qui natus eſt tibi,
15 morte morietur. *Et reuerſus eſt Nathan
in domum ſuam. Percuſſítque Dominus
paruulum quem peperit vxor Vriæ Da-
16 uid, & deſperatus eſt. *Deprecatúſq; eſt
Dauid Deum pro paruulo, & ieiunauit
Dauid ieiunio, & ingreſſus ſeorſum iacuit
17 ſuper terram. *Venerunt autem ſeniores
domus eius, cogentes eum vt ſurgeret de
terra. Qui noluit, nec comedit cũ eis ci-
18 bum. *Accidit autem die ſeptima vt mo-
reretur infans, timuerúntq; ſerui Dauid
nunciare ei quòd mortuus eſſet paruu-
lus. dixerũt enim, Ecce cùm paruulus ad-
huc viueret, loquebamur ad eum, & non
E audiebat vocem noſtram; quanto magis ſi
dixerimus, Mortuus eſt puer, ſe affliget?

תרגום יונתן

7 ואמר נתן לדוד את גברא כדנן אמר יי אלהים אלהא דישראל אנא משחתך למהוי מלכא על ישראל ואנא שיזבתך מידא דשאול׃
8 ויהבית לך ית בית רבונך וית נשי רבונך בחינך ויהבית לך ית בית ישראל ויהודה ואם זעיר ואוסיף לך כאילין וכאילין׃
9 מדין בסרת על פתגמא דיי למעבד דביש קדמי וית אוריה חתאה קטלת בחרבא וית אתתיה נסבתא לך לאיתו ויתיה קטלתא בחרבא דבני עמון׃
10 וכען לא תפסוק חרבא מן אנש ביתך עד עלמא חלף דאשטתני ונסבתא ית אתת אוריה חתאה למהוי לך לאיתו׃
11 כדנן אמר יי אלהים הא אנא מקים עלך בישא מביתך ואדבר ית נשך לעינך ואתן לחברך וישכוב עם נשך לעיני שמשא הדא׃
12 ארי את עבדת בסתרא ואנא אעביד ית פתגמא הדין קדם כל ישראל וקדם שמשא׃
13 ואמר דוד לנתן חבית קדם יי ואמר נתן לדוד אף יי אעבר חובך לא תמות׃
14 ברם ארי מפתח פתחתא פומא דסנאי עמיה דיי בפתגמא הדין אף ברא דאתיליד לך ממת ימות׃
15 ואזל נתן לביתיה ותבר יי ית רביא דילידת אתת אוריה לדוד ואתען׃
16 ובעא דוד רחמין מן קדם יי על רביא וצם דוד צומא ועל ובת ושכיב על ארעא׃
17 וקמו סבי ביתיה עלוהי לאקמותיה מן ארעא ולא אבה ולא אכל עמהון לחמא׃
18 והוה ביומא שביעאה ומית רביא ודחילו עבדי דוד לחואה ליה ארי מית רביא ארי אמרו הא כד הוה רביא קיים מלילנא עמיה ולא קביל מננא ואיכדין נימר ליה מית רביא ויעביד בישתא׃

Et dixit Nathan ad Dauid, Tu es vir qui 7
fecisti hoc. hæc dicit Dominus Deus Israel,
Ego vnxi te in regem super Israel, & ego elegi
te de manu Saul.
Et dedi tibi domum domini tui, & vxo- 8
res eius in sinu tuo, & dedi tibi domũ Israel et
Iuda: & si pauca tibi sunt, addã tibi sicut hæc.
Et quare contempsisti verbum Domini vt 9
faceres malum coram eo? Vriam Chettæum
percussisti in gladio, & vxorem illius accepisti
tibi ipsi in vxorem, & eum interfecisti in gla-
dio filiorum Ammon.
Et nunc non auferetur gladius de domo 10
tua in sempiternum causa huius, quia contem-
psisti me, & accepisti vxorem Vriæ Chettæi ti-
bi ipsi vxorem.
Hæc dicit Dominus, Ecce ego suscitabo su- 11
per te mala de domo tua, et tollam vxores tuas
coram te, & dabo eas proximo tuo, & dormiet
cum vxoribus tuis coram Sole hoc.
Quia tu fecisti in abscondito, ego autem fa- 12
ciam verbum istud in conspectu omnis Israel,
& in conspectu Solis huius.
Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui Do- 13
mino: & dixit Nathan ad Dauid, Et Domi-
nus abstulit peccatũ tuum, & tu non morieris.
Veruntamen quia irritans irritasti in ini- 14
micis Dominũ in verbo hoc, & filius tuus qui
natus est tibi, morte morietur.
Et reuersus est Nathan in domum suam, 15
& percussit Deus puerum quem peperit vxor
Vriæ Dauid, & ægrotabat. Et deprecatus 16
est Dauid Dominũ pro puero, & ieiunauit Da
uid ieiunio, & ingressus est & mansit super
terram. Et surrexerunt seniores domus eius 17
ad eum, vt eleuarent eum de terra, & non vo-
luit, neque cœnauit panem cum eis.
Factum est autem in die septima & mor- 18
tuus est puer, & timuerunt serui Dauid nun-
ciare ei, quòd mortuus esset puer, dicentes:
Quòd adhuc puero viuente loquebamur ad eũ,
& non audiebat vocem nostram, & quomodo
dicemus ad eum quòd mortuus est puer, & fa-
ciet mala?

7 καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυίδ, σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας
τοῦτο· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγὼ ἔχρισά σε
εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ ἐξελεξάμην σε ἐκ
χειρὸς σαοὺλ.
8 καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου, καὶ τὰς γυναῖ-
κας αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον σου, καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον ἰσραὴλ
καὶ ἰούδα· καὶ εἰ ὀλίγα σοι ἐστὶ, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα.
9 καὶ τί ὅτι ἐξουδένωσας τὸν λόγον κυρίου τοῦ ποιῆσαι τὸ
πονηρὸν ἐνώπιον αὐτοῦ; τὸν οὐρίαν τὸν χετταῖον ἐπάταξας
ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβες σεαυτῷ εἰς
γυναῖκα, καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινας ἐν ῥομφαίᾳ υἱῶν ἀμμών.
10 καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου εἰς
τὸν αἰῶνα ἕνεκεν τούτου, ὅτι ἐξουδένωσάς με, καὶ ἔλαβες τὴν
γυναῖκα οὐρίου τοῦ χετταίου σεαυτῷ γυναῖκα.
11 τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ
τοῦ οἴκου σου, καὶ λήψομαι τὰς γυναῖκάς σου ἐνώπιόν σου,
καὶ δώσω αὐτὰς τῷ πλησίον σου, καὶ κοιμηθήσεται μετὰ τῶν
γυναικῶν σου ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου·
12 ὅτι σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ δὲ ποιήσω τὸ ῥῆμα
τοῦτο ἐνώπιον παντὸς ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου.
13 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ναθὰν, ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ·
καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυίδ, καὶ κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρ-
τημά σου, καὶ σὺ μὴ ἀποθάνῃς.
14 πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ὑπε-
ναντίοις τὸν κύριον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τικτό-
μενός σοι θανάτῳ ἀποθανεῖται.
15 καὶ ἀπῆλθε ναθὰν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξεν ὁ
θεὸς τὸ παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ οὐρίου τῷ δαυίδ, καὶ ἠρ-
16 ρώστει. καὶ ἠξίου δαυὶδ τὸν κύριον ὑπὲρ τοῦ παιδίου,
καὶ ἐνήστευσεν δαυὶδ νηστείαν, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ηὐλίσθη
17 ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἀνέστησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ
ἐβούλετο, οὐδὲ συνεδείπνησεν ἄρτον μετ' αὐτῶν.
18 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἀπέθανε τὸ παι-
δίον, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ δοῦλοι δαυὶδ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι
τέθνηκε τὸ παιδίον, λέγοντες· ὅτι ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος
ἐλαλοῦμεν πρὸς αὐτόν, καὶ οὐκ ἤκουσε τῆς φωνῆς ἡμῶν, καὶ
πῶς εἴπωμεν πρὸς αὐτὸν ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδίον, καὶ
ποιήσει κακά;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixit Nathan ad Dauid, Tu es vir ille. sic dixit Dominus Elohim Deus Israel, Ego vnxi te vt esses rex super Israel, & ego liberaui
te de manu Saul. 8 Et dedi tibi domum domini tui & vxores domini tui, concubinas tuas, & dedi tibi domum Israel, & Iehu-
dah: & si parum est, & addam tibi secundum ista & ista. 9 Vt quid contempsisti super verbum Domini, faciendo quod malum est ante
me? & Vriah Hhithæum occidisti in gladio, & vxorem illius accepisti tibi in vxorem, & illum occidisti in gladio filiorum Ghamon?
10 Et nunc non deficiet gladius ab hominibus domus tuæ vsque in sæculum, eo quòd spreuisti me, & accepisti vxorem Vriah Hhi-
thæi vt esset tibi in vxorem. 11 Sic dixit Dominus Elohim, Ecce ego suscito super te malum de domo tua, & accipiam vxores tuas in
oculis tuis, & dabo socio tuo, & cubabit cum vxoribus tuis in oculis Solis huius. 12 Quia tu fecisti in abscondito, & ego
faciam verbum hoc ante omnem Israel & ante Solem. 13 Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui ante Dominum. & dixit Nathan
ad Dauid, Etiam Dominus transtulit peccatum tuum, non morieris. 14 Verùm quoniam aperiendo aperuisti os odientium
populum Domini in verbo hoc, etiam filius qui natus est tibi, moriendo morietur. 15 Et abijt Nathan ad domum suam,
& fregit Dominus puerum quem peperit vxor Vriah, & debilitatus est. 16 Et quæsiuit Dauid misericordias ab ante Dominum
super infantem, & ieiunauit Dauid ieiunium, & ingressus est & pernoctauit, & cubuit super terram.
17 Et surrexerunt senes domus eius super illum vt erigerent illum de terra, & noluit, & non comedit cum illis panem.
18 Et fuit in die septimo, & mortuus est puer, & timuerunt serui Dauid indicare illi quòd mortuus esset puer: nam dixerunt, Ecce
quando erat puer superstes, locuti sumus cum illo, & non audiuit nos: & quomodo dicemus illi, Mortuus est infans, & faciet malum?

19 * וַיַּרְא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיָּבֶן דָּוִד כִּי
מֵת הַיָּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמֵת הַיֶּלֶד
20 וַיֹּאמְרוּ מֵת׃ * וַיָּקָם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיִּרְחַץ וַיָּסֶךְ
וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָו וַיָּבֹא בֵית־יְהוָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיָּבֹא
אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיָּשִׂימוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל׃
21 * וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
עָשִׂיתָה בַּעֲבוּר הַיֶּלֶד חַי צַמְתָּ וַתֵּבְךְּ וְכַאֲשֶׁר מֵת
הַיֶּלֶד קַמְתָּ וַתֹּאכַל לָחֶם׃
22 * וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיֶּלֶד חַי צַמְתִּי וָאֶבְכֶּה כִּי
אָמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יְחָנַנִי יְהוָה וְחַי הַיָּלֶד׃
23 * וְעַתָּה מֵת לָמָּה זֶּה אֲנִי צָם הַאוּכַל לַהֲשִׁיבוֹ
עוֹד אֲנִי הֹלֵךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי׃
24 * וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת־שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
וַיהוָה אֲהֵבוֹ׃
25 * וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
26 יְדִידְיָהּ בַּעֲבוּר יְהוָה׃ * וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי
27 עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְרַבָּה גַּם־
28 לָכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמָּיִם׃ * וְעַתָּה אֱסֹף אֶת־יֶתֶר
הָעָם וַחֲנֵה עַל־הָעִיר וְלָכְדָהּ פֶּן־אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת־
הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ׃
29 * וַיֶּאֱסֹף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיֵּלֶךְ רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם
30 בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ׃ * וַיִּקַּח אֶת־עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל
רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל־
רֹאשׁ דָּוִד וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃
31 * וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בַּמְּגֵרָה
וּבַחֲרִצֵי הַבַּרְזֶל וּבְמַגְזְרֹת הַבַּרְזֶל וְהֶעֱבִיר אוֹתָם
בַּמַּלְבֵּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכֹל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִד
וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃

19 * Cùm ergo Dauid audisset seruos suos
mussitátes, intellexit quod mortuus esset in-
fantulus. dixítq; ad seruos suos, Nũ mor-
tuus est puer? Qui responderunt ei, Mor-
20 tuus est. * Surrexit ergo Dauid de terra, &
lotus vnctúsq; est. Cúmq; mutasset vesté,
ingressus est domũ Dñi & adorauit & ve-
nit in domũ suam, petiuítq; vt ponerẽt ei
21 pané, & comedit. * Dixerũt aũt ei serui sui,
Quis est sermo quẽ fecisti? Propter infan
té cùm adhuc viueret ieiunasti & flebas,
mortuo aũt puero surrexisti & comedisti
22 panem? * Qui ait: Propter infanté dum
F adhuc viueret ieiunaui & fleui. Dicebam
enim, Quis scit si fortè donet eũ mihi Do
23 minus & viuat infans? * Nunc auté quia
mortuus est, quare ieiuno? Nũquid pote-
ro reuocare eum amplius? Ego vadam ma
gis ad eũ, ille verò non reuertetur ad me.
24 * Et consolatus est Dauid Bersabee vxoré
suã, ingressúsq; ad eam dormiuit cum ea.
Quæ genuit filiũ, & vocauit nomen eius
25 Salomon, & Dñs dilexit eũ. * Misítque in
manu Nathã prophetæ, & vocauit nomé
eius, Amabilis Dño, eo quod diligeret eũ Dñs.
26 * Igitur pugnabat Ioab contra Rabaath
filiorum Ammon, & expugnabat vrbé re-
27 giam. * Misítq; Ioab nuncios ad Dauid,
G dicens: Dimicaui aduersum Rabba, & ca-
28 pienda est vrbs aquarũ. * Nunc igitur con
grega reliquã partem populi, & obside ci
uitatem & cape eam, ne cùm à me vastata
fuerit vrbs, nomini meo ascribatur victo-
29 ria. * Congregauit itaq; Dauid omné po-
pulum, & profectus est aduersum Rabba.
30 Cúmq; dimicasset cepit cá: * Et tulit dia-
dema regis eorũ de capite eius põdo auri
talentum habens gemmas preciosissimas,
& impositum est super caput Dauid. Sed
& prædam ciuitatis asportauit multá val-
31 dè. * Populum quoque eius adducens
serrauit, & circumegit super eos ferrata
carpenta. Diuisítq; cultris & traduxit in
typo laterum. Sic fecit vniuersis ciuitati-
bus filiorum Ammon. Et reuersus est Dauid & omnis exercitus in Ierusalem.

תרגום יונתן

19 וַחֲזָא דָוִד אֲרֵי עַבְדוֹהִי מְלַחֲשִׁין וּסְבַר דָוִד אֲרֵי מִית רַבְיָא וַאֲמַר דָוִד לְעַבְדוֹהִי הֲמִית רַבְיָא וַאֲמַרוּ מִית׃ 20 וְקָם דָוִד
מֵאַרְעָא וְאַסְחִי וְשָׁף וְשַׁנִּי כְסוּתֵיהּ וְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּסְגִיד וַאֲתָא לְבֵיתֵיהּ וּשְׁאִיל וְשַׁוִּיאוּ לֵיהּ לַחְמָא וַאֲכַל׃
21 וַאֲמַרוּ עַבְדוֹהִי לֵיהּ מָה פִתְגָמָא הָדֵין דַעֲבַדְתָּא עַד דְרַבְיָא קַיָּים צַמְתָּא וּבְכֵיתָא וְכַד מִית רַבְיָא קַמְתָּא וַאֲכַלְתָּא לַחְמָא׃
22 וַאֲמַר עַד דְרַבְיָא קַיָּים צָמֵית וּבְכֵית אֲרֵי אֲמָרֵית מַן יָדַע דִילְמָא יִתְרַחֲים עֲלַי מִן קֳדָם יְיָ וְיֵחֵי רַבְיָא׃ 23 וּכְעַן
מִית לְמָה דְנָן אֲנָא צָאִים הַאֶיכּוּל לַאֲתָבוּתֵיהּ עוֹד אֲנָא אֵזִיל לְוָתֵיהּ וְהוּא לָא תָאֵיב לְוָתִי׃ 24 וְנַחֵים דָוִד יָת בַּת שֶׁבַע אִתְּתֵיהּ
וְעַל לְוָתַהּ וּשְׁכִיב עִמַּהּ וִילֵידַת בַּר וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ שְׁלֹמֹה וַייָ רַחֵים לֵיהּ׃ 25 וּשְׁלַח בְּיַד נָתָן נְבִיָּא וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ יְדִידְיָה
בַּעֲבוּר יְיָ׃ 26 וַאֲגִיחַ קְרָבָא יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וּכְבַשׁ יָת קִרְיַת מַלְכוּתָא׃ 27 וּשְׁלַח יוֹאָב אִזְגַּדִּין לְוָת דָוִד וַאֲמַר אַגִּיחִית
קְרָבָא בְרַבָּה וְאַף כְּבַשִׁית יָת קִרְיַת מַלְכוּתָא׃ 28 וּכְעַן כְּנוֹשׁ יָת שְׁאָר עַמָּא וּשְׁרוֹ עַל קַרְתָּא וְכַבְשַׁהּ דִילְמָא אֶכְבּוֹשׁ אֲנָא יָת
קַרְתָּא וְיִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלַהּ׃ 29 וּכְנַשׁ דָוִד יָת כָּל עַמָּא וַאֲזַל לְרַבַּת וַאֲגִיחַ קְרָבָא בַהּ וְכַבְשַׁהּ׃ 30 וּנְסֵיב יָת כְּלִילָא דְמַלְכֵּהוֹן
מֵעַל רֵישֵׁיהּ וּמַתְקְלֵהּ כִּכְּרָא דְדַהֲבָא וּבַהּ אֶבֶן טָבָא וַהֲוָת עַל רֵישָׁא דְדָוִד וַעֲדַת קַרְתָּא אַפֵּיק סַגִּי לַחֲדָא׃ 31 וְיָת עַמָּא דְבַהּ אַפֵּיק וּמְסַר
יָתְהוֹן בִּמְסָרִין וּבְמוֹרִיגֵי בַרְזְלָא וּבְמַגְזְרֵי בַרְזְלָא וּגְרַר יַתְהוֹן בְּשׁוּקַיָּא וְכֵן עֲבַד לְכָל קִרְוֵי בְּנֵי עַמּוֹן וְתָב דָוִד וְכָל עַמָּא לִירוּשְׁלֵם׃

* Et vidit Dauid seruos suos quòd mussitat, 19
& sensit Dauid quòd mortuus esset puer: &
dixit Dauid ad seruos suos, Si mortuus est
puer? & dixerunt, Mortuus est. * Et sur- 20
rexit Dauid de terra, & lauit se, & vnxit se,
& mutauit vestem suam, & ingressus est in
domum Dei, & adorauit eum, & ingressus est
in domum suam, & petiuit panē vt comederet.
* Et dixerunt ei serui sui, Quis sermo iste 21
quem fecisti? adhuc enim infante viuente ieiu-
nasti & flebas; & vt mortuus est puer, surre-
xisti & comedisti panem, & bibisti vinum?
* Et dixit Dauid, Adhuc puero viuente ie- 22
iunaui & fleui, quia dixi, Quis nouit si misere-
bitur mei Dominus, & viuet infans?
* Nunc autē mortuus est infans: quare igi- 23
tur ieiunabo ego? nunquid potero vt reducam
eum? ego vadam ad eum, ipse autem non reuer
tetur ad me. * Et consolatus est Dauid vxo- 24
rem suam Bersabee, & ingressus est ad eā, &
dormiuit cum ea; et concepit & peperit filium,
& vocauit nomen eius Solomon, & Dominus
dilexit eum. * Et misit in manu Nathan pro- 25
phetæ, & vocauit nomen eius Jeddidia in ver-
bo Domini. * Et expugnauit Joab Rabbath 26
filiorum Ammon, & cepit vrbem regni. * Et 27
misit Joab nuncios ad Dauid, dicens: Expu-
gnaui Rabbath & cepi vrbem aquarum.
* Et nunc congrega reliquam partem popu- 28
li, & castrametare contra ciuitatem, & cape
eam tu, ne præoccupem eam ego vrbem, & vo
cetur nomen meum super eam.
* Et cōgregauit Dauid omnem populum, & 29
profectus est aduersum Rabbath, & expugna-
uit eam & cepit eam: * Et tulit diadema re- 30
gis eorum de capite eius, & pondus eius talen-
tum auri, & lapidis preciosi, & erat super ca-
put Dauid, & spolia ciuitatis asportauit multa
valdè. * Et populum qui in ea eduxit, & 31
posuit in serra, & in tribulis ferreis, & ascijs
ferreis, & circumegit eos per aciem; & sic
faciebat vniuersis ciuitatibus filiorum Am-
mon: & reuersus est Dauid & omnis populus
in Hierusalem.

19 * καὶ εἶδεν δαυὶδ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ὅτι ψιθυρίζουσιν, καὶ
ἤσθετο δαυὶδ ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς
τοὺς παῖδας αὐτοῦ, εἰ τέθνηκε τὸ παιδίον; καὶ εἶπον, τέθνηκεν.
20 * καὶ ἀνέστη δαυὶδ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐλούσατο καὶ ἐχρίσατο, καὶ
ἤλλαξε τὸν ἱματισμὸν αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
21 καὶ ᾔτησεν ἄρτον φαγεῖν. * καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ παῖ-
δες αὐτοῦ, τίς ὁ λόγος οὗτος ὃν πεποίηκας; ἔτι γὰρ τοῦ παιδίου
ζῶντος ἐνήστευες καὶ ἔκλαιες· καὶ ὡς ἀπέθανε τὸ παιδίον,
22 ἀνέστης καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ πέπωκας οἶνον; * καὶ εἶπε
δαυίδ, ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος ἐνήστευον καὶ ἔκλαιον, ὅτι εἶπον,
τίς οἶδεν εἰ ἐλεήσει με κύριος, καὶ ζήσεται τὸ παιδίον;
23 * νῦν δὲ τέθνηκεν τὸ παιδάριον, ἵνα τί οὖν νηστεύσω ἐγώ;
μὴ δυνήσομαι τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτό; ἐγὼ πορεύσομαι
πρὸς αὐτόν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀναστρέψει πρός με.
24 * καὶ παρεκάλεσε δαυὶδ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ βηρ-
σαβεαί, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐκοιμήθη μετ᾽ αὐτῆς,
καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
σολωμών, καὶ κύριος ἠγάπησεν αὐτόν.
25 * καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ νάθαν τοῦ προφήτου, καὶ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεδδιδία ἐν λόγῳ κυρίου.
26 * καὶ ἐπολέμησεν ἰωὰβ τὴν ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμών, καὶ
27 προκατελάβετο τὴν πόλιν τῆς βασιλείας. * καὶ ἀπέστει-
λεν ἰωὰβ ἀγγέλους πρὸς δαυίδ, λέγων· πεπολέμηκα τὴν
ῥαββὰθ καὶ κατελαβόμην τὴν πόλιν τῶν ὑδάτων.
28 * καὶ νῦν συνάγαγε τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ, καὶ
παρέμβαλε ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ προκαταλαβοῦ αὐτὴν
σύ, ὅπως μὴ προκαταλάβωμαι αὐτὴν ἐγὼ τὴν πόλιν,
29 καὶ κληθῇ τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτήν. * καὶ συνήγαγε
δαυὶδ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐπορεύθη εἰς ῥαββάθ, καὶ ἐπο-
30 λέμησεν αὐτὴν καὶ κατελάβετο αὐτήν. * καὶ ἔλαβε τὸν
στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ ὁ
σταθμὸς αὐτοῦ τάλαντον χρυσίου, καὶ λίθου τιμίου· καὶ ἦν
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δαυίδ· καὶ τὰ σκῦλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε
31 πολλὰ σφόδρα. * καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγε,
καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς, καὶ
σκεπάρνοις σιδηροῖς, καὶ περιήγαγεν αὐτοὺς διὰ τοῦ πληθίου,
καὶ οὕτως ἐποίει πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν ἀμμών· καὶ
ἀνέστρεψε δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et vidit Dauid quòd serui eius mussitarent, & suspicatus est Dauid quòd mortuus esset puer: & dixit Dauid seruis suis, Num
mortuus est puer? & dixerunt, Mortuus est. 20 Et surrexit Dauid de terra, & lauit se, & vnxit se, & mutauit vestimentum
suum, & intrauit in domum sanctuarij Domini, & adorauit, & venit ad domum suam, & petiuit: & posuerunt illi panem & comedit.
21 Et dixerunt serui eius illi, Quod verbum est hoc quod fecisti? quoad puer mansit, ieiunasti & fleuisti; & quando mortuus est
puer, surrexisti & comedisti panem. 22 Et dixit, Quoad puer mansit, ieiunaui & fleui, quia dixi, Quis nouit, si forsan mise-
ricordia erit super me ab-ante Dominum, & viuet puer? 23 Eo nunc mortuo, ad quid ego ieiuno? num potero redu-
cere illum? adhuc ego ibo ad illum, & ille non redibit ad me. 24 Et consolatus est Dauid Bathsebagh vxorem suam,
& venit ad eam, & cubuit cum ea, & peperit filium, & vocauit nomen eius Selomoh, & Dominus misertus est illius.
25 Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Iedidiah propter Dominum. 26 Et iniuit prœlium Ioab
cum Rabath filiorum Ghamon, & subegit vrbem regiam. 27 Et misit Ioab nuncios ad Dauid, & dixit: Iniui bellum in Ra-
bath, & etiam subegi vrbem regiam. 28 Et nunc congrega reliquum populum, & ponant castra super vrbem, & subige eam, ne
fortè subigam vrbem, & vocetur nomen meum super illam. 29 Et congregauit Dauid omnem populum, & iuit ad Rabath,
& iniuit prœlium cum ea, & subegit eam. 30 Et tulit diadema regis illorum desuper capite eius, & pondus illius Chichera auri,
& in illo lapis bonus; & fuit super caput ipsius Dauid, & spolia vrbis eduxit multa valdè. 31 Et populum qui erat in illa,
eduxit, & serrauit illos in serris, & in tribulis ferri, & in securibus ferri, & lacerauit illos in plateis; & sic fecit omnibus vrbibus filiorum
Ghamon: & redijt Dauid & omnis populus in Ierusalem.

יג

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אָחוֹת יָפָה
2 וּשְׁמָהּ תָּמָר וַיֶּאֱהָבֶהָ אַמְנוֹן בֶּן־דָּוִד׃ * וַיֵּצֶר
לְאַמְנוֹן לְהִתְחַלּוֹת בַּעֲבוּר תָּמָר אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה
הִיא וַיִּפָּלֵא בְּעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה׃
3 * וּלְאַמְנוֹן רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד
4 וְיוֹנָדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ
אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַּגִּיד
לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן אֶת־תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלֹם אָחִי
5 אֲנִי אֹהֵב׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל־
מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחָל וּבָא אָבִיךָ לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
תָּבֹא נָא תָמָר אֲחוֹתִי וְתַבְרֵנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי
אֶת־הַבִּרְיָה לְמַעַן אֲשֶׁר אֶרְאֶה וְאָכַלְתִּי מִיָּדָהּ׃
6 * וַיִּשְׁכַּב אַמְנוֹן וַיִּתְחָל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאֹתוֹ
וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תָּבוֹא־נָא תָּמָר אֲחוֹתִי
וּתְלַבֵּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת וְאֶבְרֶה מִיָּדָהּ׃
7 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי נָא
בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ וַעֲשִׂי־לוֹ הַבִּרְיָה׃
8 * וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא שֹׁכֵב
וַתִּקַּח אֶת־הַבָּצֵק וַתָּלָושׁ וַתְּלַבֵּב לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל
9 אֶת־הַלְּבִבוֹת׃ * וַתִּקַּח אֶת־הַמַּשְׂרֵת וַתִּצֹק
לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכוֹל וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל־
אִישׁ מֵעָלַי וַיֵּצְאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָיו׃
10 * וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־תָּמָר הָבִיאִי הַבִּרְיָה הַחֶדֶר
וְאֶבְרֶה מִיָּדֵךְ וַתִּקַּח תָּמָר אֶת־הַלְּבִבוֹת אֲשֶׁר
עָשָׂתָה וַתָּבֵא לְאַמְנוֹן אָחִיהָ הֶחָדְרָה׃
11 * וַתַּגֵּשׁ אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחֲזֶק־בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹאִי
12 שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי׃ * וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אָחִי אַל־
תְּעַנֵּנִי כִּי לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אַל־תַּעֲשֵׂה אֶת־
הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

CAP. XIII.

1 A Factum eſt autẽ poſt hæc vt Abſalom filij Dauid ſororẽ ſpecioſiſſimã vocabulo Thamar adamaret Amnõ filius Dauid.
2 * Et deperiret in eam valde, ita vt propter amorẽ eius ægrotaret; quia cùm eſſet virgo, difficile ei videbatur, vt quippiam
3 inhoneſtè ageret cum ea. * Erat aũt Amnon amicus nomine Ionadab filius Semmaa fratris Dauid, vir prudens valdè.
4 * Qui dixit ad eũ, Quare ſic attenuaris macie fili regis per ſingulos dies? Cur non indicas mihi? Dixítq; ei Amnon, Thamar
5 ſororem fratris mei Abſalom amo. * Cui reſpondit Ionadab, Cuba ſuper lectũ tuũ & languorẽ ſimula. Cúmq; venerit pater tuus vt viſitet te, dic ei, Veniat oro Thamar ſoror mea vt det mihi cibum, & faciat pulmentum vt comedam de manu eius.
6 * Accubuit itaq; Amnon, & quaſi ægrotare cœpit. Cúmq; veniſſet rex ad viſitandum
B eum, ait Amnon ad regem, Veniat obſecro Thamar ſoror mea, vt faciat in oculis meis duas ſorbitiunculas, & cibum paratum capiam de manu eius.
7 * Miſit ergo Dauid ad Thamar domum, dicens: Veni in domũ Amnon fratris tui,
8 & fac ei pulmentũ. * Venítq; Thamar in domũ Amnon fratris ſui; ille aũt iacebat. Quæ tollens farinam cõmiſcuit & liquefaciens in oculis eius coxit ſorbitiũculas.
9 * Tollénſq; quod coxerat effudit & poſuit coram eo, & noluit comedere. Dixítq; Amnon, Eijcite vniuerſos à me. Cúmque
10 eieciſſent omnes: * Dixit Amnon ad Thamar, Infer cibum in conclaui vt veſcar
C de manu tua. Tulit ergo Thamar ſorbitiunculas quas fecerat, & intulit ad Am-
11 non fratrẽ ſuum in cõclaui. * Cúmq; obtuliſſet ei cibum, apprehendit eam, & ait:
12 Veni cuba mecum ſoror mea. * Quæ reſpondit ei, Noli frater mi, noli opprimere me; neque enim hoc fas eſt in Iſrael. noli facere ſtultitiam hanc.

תרגום יונתן

יג

1 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּלְאַבְשָׁלוֹם בַּר דָוִד אֲחָתָא שַׁפִּירְתָּא וּשְׁמָהּ תָּמָר וְרַחֲמַהּ אַמְנוֹן בַּר דָוִד׃ 2 וְעָקַת לְאַמְנוֹן לְאִתְמְרָעָא בְּדִיל תָּמָר
אֲחָתֵיהּ אֲרֵי בְתוּלְתָּא הִיא וַהֲוָה מְכַסָּא בְּעֵינֵי אַמְנוֹן לְמֶעְבַּד לַהּ מִדַּעַם׃ 3 וּלְאַמְנוֹן שׁוֹשְׁבִינָא וּשְׁמֵיהּ יוֹנָדָב בַּר שִׁמְעָה אֲחוּהִי דְדָוִד
וְיוֹנָדָב גְּבַר חַכִּים לַחֲדָא׃ 4 וַאֲמַר לֵיהּ מָה דֵין אַתְּ כְּדֵין חֲשׁוֹךְ בַּר מַלְכָּא בִּצְפַר בִּצְפַר הֲלָא תְּחַוֵּי לִי וַאֲמַר לֵיהּ אַמְנוֹן יַת תָּמָר אֲחָתֵיהּ
דְאַבְשָׁלוֹם אֲחִי אֲנָא רָחֵים׃ 5 וַאֲמַר לֵיהּ יוֹנָדָב שְׁכַב עַל שְׁוִויָךְ וְאִתְמְרַע וְיֵיתֵי אֲבוּךְ לְמֶחֱזָךְ וְתֵימַר לֵיהּ תֵּיתֵי כְּעַן תָּמָר אֲחָתִי
וְתוֹכְלִינַנִי לַחְמָא וְתַעְבֵּיד לְעֵינַי יַת סְעוּדְתָּא בְּדִיל דְאֶחֱזֵי וְאֵיכוּל מִן יְדַהָא׃ 6 וּשְׁכִיב אַמְנוֹן וְאִתְמְרַע וַאֲתָא מַלְכָּא לְמֶחֱזְיֵיהּ וַאֲמַר אַמְנוֹן
לְמַלְכָּא תֵּיתֵי כְּעַן תָּמָר אֲחָתִי וְתַחֲלֵט לְעֵינַי תַּרְתֵּין חֲלִיטָתָא וְאֵיכוּל מִן יְדַהּ׃ 7 וּשְׁלַח דָוִד לְוַת תָּמָר לְבֵיתָא לְמֵימַר אֱזִילִי כְּעַן לְבֵית
אַמְנוֹן אֲחוּךְ וַעֲבִידִי לֵיהּ סְעוּדְתָּא׃ 8 וַאֲזַלַת תָּמָר לְבֵית אַמְנוֹן אֲחוּהָא וְהוּא שְׁכִיב וּנְסֵיבַת יַת לֵישָׁא וְלָשַׁת וְחַלְטַת לְעֵינוֹהִי וּבַשֵּׁילַת
יַת חֲלִיטָתָא׃ 9 וּנְסֵיבַת יַת מַחֲרִיתָא וַאֲרֵיקַת קֳדָמוֹהִי וְלָא אֲבָה לְמֵיכַל וַאֲמַר אַמְנוֹן אַפִּיקוּ כָל אֱנָשׁ מֵעִילָוַי וּנְפַקוּ כָל אֱנָשׁ מֵעִילָווֹהִי׃
10 וַאֲמַר אַמְנוֹן לְתָמָר אַעֵילִי סְעוּדְתָּא לְאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וְאֵיכוּל מִן יְדִיךְ וּנְסֵיבַת תָּמָר יַת חֲלִיטָתָא דַעֲבַדַת וְאַעֵילַת לְאַמְנוֹן אֲחוּהָא
לְאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא׃ 11 וְקָרֵיבַת לֵיהּ לְמֵיכַל וְאַתְקֵיף בַּהּ וַאֲמַר לַהּ עוּלִי שְׁכְבִי עִמִּי אֲחָתִי׃ 12 וַאֲמָרַת לֵיהּ בְּבָעוּ אֲחִי לָא
תְעַנֵּינִי אֲרֵי לָא מִתְעֲבֵד כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל לָא תַעְבֵּד יַת קְלָנָא הָדֵין׃

CAP. XIII.

ET factum est post hæc, & erat Absalom fi- 1
lio Dauid soror pulchra forma nimis, et no-
men ei Thamar, & adamauit eam Amnon fi-
lius Dauid. * Et tribulabatur ægritudine 2
Amnon propter Thamar sororem suam, quia
virgo erat ipsa, & non poterat in oculis eius
Amnon vt faceret aliquid ei.
* Et Amnon amicus, & nomen ei Jonadab, 3
filius Samaa fratris Dauid, & Jonadab erat
prudens nimis.
* Et dixit Amnon, Quid tibi quòd sic con- 4
tabuisti manè manè fili regis, & non nuncias
mihi? & dixit ei Amnon, Thamar sororem fra-
tris mei Absalom ego amo. * Et dixit ei Jo- 5
nadab, Cuba super lectum tuũ, & simula ægro-
tare, & veniet pater tuus visitare te, & dices
ei, Veniat iam Thamar soror mea, & adsit mihi
dans cibum mihi, & faciet coram me pulmen-
tum vt videam & comedam de manu eius.
* Et dormiuit Amnon, & simulauit ægro- 6
tare, & venit rex ad visitandum eum, & ait
Amnõ ad regem, Veniat iam Thamar soror mea
ad me, & faciat collyridas coram me duas col-
lyridas, & comedam de manu eius.
* Et misit Dauid in domum ad Thamar, di- 7
cens: Vade iam ad Amnon fratrem tuum, &
fac ei cœnam. * Et iuit Thamar in domum 8
Amnon fratris sui, & ipse dormiebat: & ac-
cepit Thamar farinam, & commiscuit & fecit
collyridas coram eo, & coxit collyridas.
* Et tulit in quod effundunt, & effudit co- 9
ram eo, & non voluit comedere: & dixit Am-
non, Educite à me vniuersos viros. & edu-
xerunt ab eo omnes viros. * Et dixit Am- 10
non ad Thamar: Infer mihi cibum in conclaue,
& comedam de manu tua. Et accepit Thamar
collyridas quas fecit, & intulit Amnon fratri
suo in conclaue, * Et obtulit ei vt comede- 11
ret. & apprehendit eam Amnon, & dixit ei,
Ingredere, dormi mecum.
* Et dixit ei, Non frater, non humilies me, 12
quoniam non fiet sic in Israel; ne facias stulti-
tiam hanc.

ιγ'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἦν τῷ ἀβεσσαλὼμ υἱοῦ δα-
υὶδ ἀδελφὴ καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, καὶ ὄνομα αὐτῇ θα-
μάρ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὴν ἀμνὼν υἱὸς δαυίδ.
2 * καὶ ἐθλίβετο ἀρρωστεία ἀμνὼν διὰ θαμὰρ τὴν ἀ-
δελφὴν αὐτοῦ, ὅτι παρθένος ἦν αὐτή, καὶ ἠδυνάτει ἐν ὀφ-
θαλμοῖς αὐτοῦ ἀμνὼν τοῦ ποιῆσαί τι αὐτῇ.
3 * καὶ τῷ ἀμνὼν ἑταῖρος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰωναδὰβ υἱὸς
σαμαὰ τοῦ ἀδελφοῦ δαυίδ· καὶ ἰωναδὰβ ἦν φρόνιμος
4 σφόδρα. * καὶ εἶπε τῷ ἀμνών, τί σοι ὅτι οὕτως συντέ-
τηκας τὸ πρωὶ πρωὶ υἱὲ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἀπαγγέλεις
μοι; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀμνών, θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἀδελ
5 φοῦ μου ἀβεσσαλὼμ ἐγὼ ἀγαπῶ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰω
ναδάβ, κατακλίθητι ἐπὶ τὴν κοίτην σου· καὶ προσποιοῦ
ἐνοχλεῖσθαι, καὶ ἥξει ὁ πατήρ σου ἐπισκέψασθαί σε, καὶ
ἐρεῖς αὐτῷ, ἐλθέτω δὴ θαμὰρ ἡ ἀδελφή μου, καὶ παρεστη-
κέτω μοι ψωμίζουσά με, καὶ ποιήσει ἐνώπιόν μου βρῶμα
6 ὅπως ἴδω καὶ φάγω ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. * καὶ ἐκοι-
μήθη ἀμνών, καὶ προσεποιήσατο ἐνοχλεῖσθαι· καὶ παρεγέ-
νετο ὁ βασιλεὺς ἐπισκέψασθαι αὐτόν· καὶ εἶπεν ἀμνὼν
πρὸς τὸν βασιλέα, παραγενηθήτω δὴ θαμὰρ ἡ ἀδελ-
φή μου πρός με, καὶ κολλυρισάτω ἐνώπιόν μου δύο κολ-
7 λυρίδας καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. * καὶ ἀπέ-
στειλε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον πρὸς θαμάρ, λέγων· πορεύθητι
δὴ πρὸς ἀμνὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ ποίησον αὐτῷ δεῖπνον.
8 * καὶ ἐπορεύθη θαμὰρ εἰς τὸν οἶκον ἀμνὼν τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτῆς, καὶ αὐτὸς ἐκάθευδε· καὶ ἔλαβε θαμὰρ τὸ στέαρ, καὶ
ἐφύρασε καὶ ἐκολλύρισεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἥψησε τὰς
9 κολλυρίδας. * καὶ ἔλαβεν εἰς ὃ ἀποχέουσιν, καὶ ἐπέχεεν
ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν· καὶ εἶπεν ἀμνών·
ἐξαγάγετε ἀπ' ἐμοῦ πάντα ἄνδρα· καὶ ἐξήγαγον ἀπ'
10 αὐτοῦ πάντα ἄνδρα. * καὶ εἶπεν ἀμνὼν πρὸς θαμάρ, εἰσ-
ένεγκέ μοι τὸ βρῶμα εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ φάγομαι ἐκ τῆς
χειρός σου· καὶ ἔλαβε θαμὰρ τὰς κολλυρίδας ἃς ἐποίησεν,
καὶ εἰσήνεγκεν ἀμνὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα.
11 * καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν· καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν ἀμ-
12 νὼν καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἴσελθε κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν
αὐτῷ, μὴ ἀδελφὲ μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι οὐ ποιηθήσεται
οὕτως ἐν τῷ ἰσραήλ· μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

ET fuit post hoc, & Absalom filio Dauid erat soror pulchra, & nomen eius Thamar: & amauit illam Amnon filius Dauid.
2 Et angustiatus fuit Amnon adeò vt ægrotaret propter Thamar sororem suam, quia virgo erat, & erat difficile in oculis Amnon facere illi quicquam.
3 Et Amnon erat socius, & nomẽ illius Ionadab filius Simghah fratris ipsius Dauid, & Ionadab vir sapiens valdè.
4 Et dixit illi, Vt quid es sic caliginosus fili regis singulis matutinis, nónne indicabis mihi? & dixit illi Amnon, Thamar sororem Absalom fratris mei adamo.
5 Et dixit illi Ionadab, Cuba super stratum tuum & malè te habeto, & veniet pater tuus ad videndum te; & dices illi: Veniat nunc Thamar soror mea, & comedere faciat me panem, & paret in oculis meis cibum, vt videam & comedam de manu illius.
6 Et cubuit Amnon & malè se habuit, & venit rex ad videndum illum; & dixit Amnon regi, Veniat nunc Thamar soror mea, & coquet in oculis meis duas placentas, & comedam de manu illius.
7 Et misit Dauid ad Thamar domum, dicendo: Ito nunc ad domum Amnon fratris tui, & fac illi cibum.
8 Et iuit Thamar ad domum Amnon, & ipse recumbebat, & accepit mixtionem, & miscuit, & pinsuit in oculis illius, & coxit placentas.
9 Et accepit patellam & fudit ante illum, & noluit comedere, & dixit Amnon, Exire facite omnem hominem à me. & egressi sunt omnes homines ab eo.
10 Et dixit Amnon ad Thamar, Adfer mihi cibum in conclaue domus cubilis, & comedam de manu tua. & accepit Thamar placentas quas fecerat, & attulit ad Amnon fratrem suum in conclaue domus cubilis.
11 Et obtulit illi vt comederet, & inualuit contra eam, & dixit illi, Intra & cuba mecum soror mea.
12 Et dixit illi, Obsecro frater mi ne opprimas me, quia non fit sic in Israel: non facias ignominiam hanc.

13 * וַאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה
כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
14 כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ׃ * וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ
וַיֶּחֱזַק מִמֶּנָּה וַיְעַנֶּהָ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ׃
15 * וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה
הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ וַיֹּאמֶר־
לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי׃
16 * וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אוֹדֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
מֵאַחֶרֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה
17 לִשְׁמֹעַ לָהּ׃ * וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מְשָׁרְתוֹ וַיֹּאמֶר
שִׁלְחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וּנְעֹל הַדֶּלֶת
18 אַחֲרֶיהָ׃ * וְעָלֶיהָ כְּתֹנֶת פַּסִּים כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁןָ
בְנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלֹת מְעִילִים וַיֹּצֵא אוֹתָהּ
מְשָׁרְתוֹ הַחוּץ וְנָעַל הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃
19 * וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־רֹאשָׁהּ וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים
אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ
20 הָלוֹךְ וְזָעָקָה׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ
הַאֲמִינוֹן אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ וְעַתָּה אֲחוֹתִי הַחֲרִישִׁי
אָחִיךְ הוּא אַל־תָּשִׁיתִי אֶת־לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה וַתֵּשֶׁב
תָּמָר וְשֹׁמֵמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ׃
21 * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
22 וַיִּחַר לוֹ מְאֹד׃ * וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־
אַמְנוֹן לְמֵרַע וְעַד־טוֹב כִּי־שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־
אַמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה אֵת תָּמָר אֲחֹתוֹ׃
23 * וַיְהִי לִשְׁנָתַיִם יָמִים וַיִּהְיוּ גֹזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
בְּבַעַל חָצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם
לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
24 * וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
נָא גֹזְזִים לְעַבְדֶּךָ יֵלֶךְ־נָא הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדָיו עִם־
עַבְדֶּךָ׃

13 * Ego enim ferre non potero opprobrium meum: & tu eris quasi vnus de insipientibus in Israel; quin potius loquere ad regem, & non negabit me tibi.
14 *Noluit autē Amnon acquiescere precibus eius, sed præualens viribus oppressit
15 eam & cubauit cum ea. * Et exosam eam habuit odio magno nimis, ita vt maius esset odium quo oderat eam, amore quo antè dilexerat. Dixítq; ei Amnon, Surge
16 & vade. *Quæ respondit, Maius est hoc malum quod nunc agis aduersum me, quàm quod antè fecisti, expellens mé. Et noluit audire eam.
17 * Sed vocato puero qui ministrabat ei,
D dixit: Eijce hanc à me foras, & claude ostium post eam.
18 *Quæ induta erat talari tunica, huiuscemodi enim filiæ regis virgines vestibus vtebantur. eiecit itaq; eam minister illius foras clausítque fores post eam.
19 * Quæ aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica, impositísque manibus super caput suum, ibat ingrediens & clamans.
20 * Dixit autem ei Absalom frater suus, Nunquid Amnon frater tuus concubuit tecum? Sed nunc soror tace, frater tuus est. Neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaq; Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui.
21 * Cùm autem audisset rex Dauid verba hæc, contristatus est valdè.
22 * Porrò non est locutus Absalom ad Amnō malum nec bonum. Oderat enim Absalom Amnon, eò quòd violasset Thamar sororem suam.
23 * Factum est autem post tempus biennij, vt tonderentur oues Absalom in Ba-
E lasor quæ est iuxta Ephraim. Et vocauit Absalom omnes filios regis.
24 *Venítq; ad regem, & ait ad eum, Ecce tondentur oues serui tui, veniat oro rex cum seruis suis ad seruum suum.

תרגום יונתן

13 וַאֲנָא לְאָן אוֹבִיל יָת חִסּוּדִי וְאַתְּ תְּהֵי כְּחַד מִן שַׁטַיָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּכְעַן מַלֵּיל כְּעַן עִם מַלְכָּא אֲרֵי לָא יִמְנְעִינַנִי מִינָךְ׃
14 וְלָא אֲבָה לְקַבָּלָא מִנַּהּ וּתְקֵיף מִנַּהּ וְעַנְיַהּ וּשְׁכֵיב עִמַּהּ׃
15 וּסְנָהּ אַמְנוֹן סַנְאֲתָא רַבְּתָא לַחֲדָא אֲרֵי סַגִּיאָה סַנְאֲתָה דִּי סְנָהּ מֵרַחֲמְתָא דְּרַחְמַהּ וַאֲמַר לַהּ אַמְנוֹן קוּמִי אֱזִילִי׃
16 וַאֲמֶרֶת לֵיהּ עַל עֵיסַק בִּישְׁתָא רַבְּתָא הָדָא מֵאָחֳרַנְתָּא דַּעֲבַדְתְּ עִמִּי אַתְּ אֲמַרְתְּ לְשַׁלָּחוּתִי וְלָא אֲבָה לְקַבָּלָא מִינַּהּ׃
17 וּקְרָא יָת עוּלֵימֵיהּ מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ וַאֲמַר שַׁלַּחוּ כְּעַן יָת דָּא מִלְוָתִי לְבָרָא וְאַגֵּיף דַּשָּׁא בַּתְרַהָא׃
18 וַעֲלַהּ כִּיתוּנָא דְּפַסֵּי אֲרֵי כֵן לָבְשֵׁי בְּנַת מַלְכָּא בְּתוּלָתָא כַּרְדוּטִין וְאַפֵּק יָתַהּ מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ לְבָרָא וְאַגִּיף דַּשָּׁא בָּתְרַהָא׃
19 וּנְסֵיבַת תָּמָר קִטְמָא עַל רֵישַׁהּ וְכִיתוּנָא דְּפַסֵּי דַּעֲלַהּ בְּזַעַת וְשַׁוִּיאַת יְדַהּ עַל רֵישַׁהּ וְאָזְלָא מֵיזַל וְצָוְחָא׃
20 וַאֲמַר לַהּ אַבְשָׁלוֹם אֲחוּהָא הַאֲמִינוֹן אֲחוּיִךְ הֲוָה עִמִּיךְ וּכְעַן אֲחָתִי שְׁתוּקִי אֲחוּיִךְ הוּא לָא תְּשַׁוִּין יָת לִבִּיךְ לְפִתְגָּמָא הָדֵין וִיתֵיבַת תָּמָר צַדְיָא בֵּית אַבְשָׁלוֹם אֲחוּהָא׃
21 וּמַלְכָּא דָּוִד שְׁמַע יָת כָּל פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין וּתְקֵיף לֵיהּ לַחֲדָא׃
22 וְלָא מַלֵּיל אַבְשָׁלוֹם עִם אַמְנוֹן לְמַבִּישׁ וְעַד טָב אֲרֵי סָנֵי אַבְשָׁלוֹם יָת אַמְנוֹן עַל עֵיסַק דְּעַנֵּי יָת תָּמָר אֲחָתֵיהּ׃
23 וַהֲוָה לִזְמַן תַּרְתֵּין שְׁנִין וַהֲווֹ גָּזְזִין לְאַבְשָׁלוֹם בְּמֵישַׁר חָצוֹר עִם דְּבֵית אֶפְרָיִם וְזַמֵּין אַבְשָׁלוֹם לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא׃
24 וַאֲתָא אַבְשָׁלוֹם לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר הָא כְעַן גָּזְזִין לְעַבְדָּךְ יֵיזֵיל כְּעַן מַלְכָּא וְעַבְדּוֹהִי עִם עַבְדָּךְ׃

* Et ego quò feram opprobrium meum? & 13
tu eris quasi vnus de insipientibus in Israel,
& nunc loquere iam ad regem: quoniam non
prohibebit me à te.
* Et non voluit Amnon audire vocem eius: 14
et præualuit magis quàm ea, & humiliauit eã;
& dormiuit cum ea.
* Et exosam habuit eam Amnon odio magno 15
nimis: quia magnũ odium quo oderat eam, ma-
gis quàm amor quo dilexerat eam. Et dixit ei
Amnon: Surge & reuertere.
* Et dixit ei Thamar: Quoniam magnũ malũ 16
vltimum magis quàm primum quod fecisti me-
cum vt mittas me. Et non voluit Amnon au-
dire vocem eius.
* Et vocauit puerum suum assistentem in 17
domo eius, & dicit ei: Emitte iam hanc à me fo-
ras; & claude ostium post eam.
* Et super eam erat tunica talaris; quoniam 18
sic induebantur filiæ regis virgines tunicis suis.
Et eiecit eam minister Amnon foras; & clausit
ostium post eam.
* Et accepit Thamar cinerem; & imposuit 19
super caput suum: & tunicam talarem quæ su-
per eam scidit: & posuit manus suas super ca-
put suum: & ibat vadens & clamans.
* Et dixit ei Abesalom frater eius: Nunquid 20
Amnon frater tuus fuit tecum? Et nunc soror
tace, quoniam frater tuus ipse. non ponas cor
tuum loqui aliquid. Et sedit Thamar contabes-
cens in domo Abesalom fratris sui.
* Et rex Dauid audiuit omnia verba hæc, 21
& contristatus est nimis.
* Et non locutus est Abesalom Ammon à 22
malo vsque ad bonum, quia oderat Abesalom
Amnon, eo quòd humiliauit Thamar sororem
suam.
* Et factum est post duos annos dierum, & 23
fuerunt tondentes Abesalom in Baalasor quæ
apud Ephraim; & vocauit Abesalom omnes
filios regis.
* Et venit Abesalom ad regem & dixit: 24
Ecce iam tondent seruo tuo; eat iam rex &
serui sui cum seruo tuo.

13 * καὶ ἐγὼ ποῦ ἀποίσω τὸ ὄνειδός μου, καὶ σὺ ἔσῃ ὡς εἷς
τῶν ἀφρόνων ἐν ἰσραήλ· καὶ νῦν λάλησον δὴ πρὸς τὸν
βασιλέα, ὅτι οὐ μὴ ἀποκωλύσει με ἀπὸ σοῦ.
14 * καὶ οὐκ ἐβούλετο ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς· καὶ
ἐκραταίωσεν ὑπὲρ αὐτὴν καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὴν καὶ ἐκοι-
15 μήθη μετ᾽ αὐτῆς. * καὶ ἐμίσησεν αὐτὴν ἀμνὼν μῖσος
μέγα σφόδρα, ὅτι μέγα τὸ μῖσος ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν
ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγάπησεν αὐτήν· καὶ εἶπεν αὐ-
τῇ ἀμνών, ἀνάστηθι καὶ ἀπότρεχε.
16 * καὶ εἶπεν αὐτῷ θαμάρ, ὅτι μεγάλη κακία ἡ ἐσχάτη
ὑπὲρ τὴν πρώτην ἣν πεποίηκας μετ᾽ ἐμοῦ ἐξαποστεῖ-
λαί με· καὶ οὐκ ἐβούλετο ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς.
17 * καὶ ἐκάλεσε τὸν παῖδα αὐτοῦ τὸν προεστηκότα τοῦ
οἴκου αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐξαπόστειλον δὴ ταύτην ἀπ᾽
ἐμοῦ ἔξω, καὶ κλεῖσον τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς.
18 * καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἦν χιτὼν ἀστραγαλωτός, ὅτι οὕτως ἐ-
πεδιδύσκοντο αἱ θυγατέρες τοῦ βασιλέως αἱ παρθένοι τοὺς
ἐπενδύτας αὐτῶν· καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν ὁ λειτουργὸς τοῦ
ἀμνὼν ἔξω, καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς.
19 * καὶ ἔλαβε θαμὰρ σποδόν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ἀστραγαλωτὸν τὸν ἐπ᾽
αὐτῇ διέρρηξεν, καὶ ἔθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο πορευομένη καὶ βοῶσα.
20 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀβεσαλὼμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, μὴ
ἀμνὼν ὁ ἀδελφός σου γέγονεν μετὰ σοῦ; καὶ νῦν ἀδελφὴ
σιώπησον, ὅτι ἀδελφός σου αὐτός· μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου
λαλῆσαί τι· καὶ ἐκάθισε θαμὰρ ἐκψύχουσα ἐν τῷ
οἴκῳ ἀβεσαλὼμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς.
21 * καὶ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους
τούτους, καὶ ἐθύμωσε σφόδρα.
22 * καὶ οὐκ ἐλάλησε ἀβεσαλὼμ τῷ ἀμνὼν ἀπὸ κακοῦ
ἕως ἀγαθοῦ, ὅτι ἐμίσει ἀβεσαλὼμ ἀμνὼν ἀνθ᾽ ὧν ἐτα-
πείνωσε θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.
23 * καὶ ἐγένετο μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν καὶ ἦσαν κείροντες τῷ
ἀβεσαλὼμ ἐν βααλασὼρ τῇ παρὰ ἐφραίμ· καὶ ἐκάλε-
σεν ἀβεσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως.
24 * καὶ ἦλθεν ἀβεσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶ-
πεν, ἰδοὺ δὴ κείρουσιν τῷ δούλῳ σου, πορευθήτω δὴ ὁ
βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετὰ τοῦ δούλου σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et ego quò deferam opprobrium meum? & tu eris vt vnus ex stultis in Israel: & nunc loquere, quæso, cum rege, quia non prohibebit me à te. [14] Et noluit audire illam, & inualuit præ illa, & afflixit illam & cubuit cum illa. [15] Et odiuit illam Amnon odio magno valdè, quia magnum odium fuit quo odiuit illam, præ amore, quo amauit illam: & dixit illi Amnon, Surge, vade. [16] Et dixit illi, Propter ea malum magnum hoc præ altero quod fecisti mecum; tu dixisti vt emitterer: & noluit audire illam. [17] Et vocauit adolescentes suos ministros suos, & dixit, Emittite nunc hanc à me foras: & claude ostium post eam. [18] Et super illam erat tunica filorum, quia sic vestitæ erant filiæ regis virgines pallijs: & eduxit eam minister illius foras, & occlusit portam post illam. [19] Et accepit Thamar cinerem super caput suum, & tunicam filorum quæ erat super se, scidit, & posuit manus suas super caput suum, & ibat eundo, & clamabat. [20] Et dixit illi Absalom frater illius, Num Aminon frater tuus fuit tecum? & nunc soror mea tace, frater tuus est; non ponas cor tuum ad rem istam. & sedit Thamar desolata in domo Absalom fratris sui. [21] Et rex Dauid audiuit omnia verba hæc, & ira fuit illi nimis. [22] Et non locutus est Absalom cum Amnon à malo vsque ad bonũ; nam odijt Absalom Amnon propter causam quòd oppressisset Thamar sororem suam. [23] Et fuit post tempus duorum annorum, fuerunt tonsores Absalom in planicie Hhasor apud viros domus Ephraim, & inuitauit Absalom omnes filios regis. [24] Et ingressus est Absalom ad regem, & dixit, Ecce nunc sunt tonsores seruo tuo; & vadat quæso rex, & serui eius cum seruo tuo.

25 * ויאמר המלך אל־אבשלום אל־בני אל־
נא נלך כלנו ולא נכבד עליך ויפרץ־בו ולא־
אבה ללכת ויברכהו:
26 * ויאמר אבשלום ולא ילך־נא אתנו אמנון
אחי ויאמר לו המלך למה ילך עמך:
27 * ויפרץ־בו אבשלום וישלח אתו את־אמנון
28 ואת כל־בני המלך: * ויצו אבשלום את־
נעריו לאמר ראו־נא כטוב לב־אמנון ביין
ואמרתי אליכם הכו את־אמנון והמתם אתו
אל־תיראו הלא כי אנכי צויתי אתכם חזקו והיו
29 לבני־חיל: * ויעשו נערי אבשלום לאמנון
כאשר צוה אבשלום ויקמו כל־בני המלך וירכבו
30 איש על־פרדו וינסו: * ויהי המה בדרך
והשמעה באה אל־דוד לאמר הכה אבשלום
את־כל־בני המלך ולא־נותר מהם אחד:
31 * ויקם המלך ויקרע את־בגדיו וישכב ארצה
וכל־עבדיו נצבים קרעי בגדים:
32 * ויען יונדב בן־שמעה אחי־דוד ויאמר אל־
יאמר אדני את כל־הנערים בני־המלך המיתו
כי־אמנון לבדו מת כי־על־פי אבשלום היתה
שומה מיום ענתו את תמר אחתו:
33 * ועתה אל־ישם אדני המלך אל־לבו דבר
לאמר כל־בני המלך מתו כי־אם אמנון לבדו מת:
34 * ויברח אבשלום וישא הנער הצפה את־עינו
וירא והנה עם־רב הלכים מדרך אחריו מצד
35 ההר: * ויאמר יונדב אל־המלך הנה בני־
המלך באו כדבר עבדך כן היה:
36 * ויהי ככלתו לדבר והנה בני־המלך באו
וישאו קולם ויבכו וגם־המלך וכל־עבדיו בכו
בכי גדול מאד:

25 * Dixítq; rex ad Abſalom, Noli fili mi,
noli rogare vt veniamus omnes & graue-
mus te. Cùm aũt cogeret eũ, & noluiſſet
26 ire, benedixit ei. * Et ait Abſalom ad Da-
uid, Si non vis venire, veniat obſecro no-
biſcum ſaltem Amnon frater meus. Di-
xítq; ad eum rex, Nõ eſt neceſſe vt vadat
27 tecum. * Coëgit itaq; Abſalom eum & di
miſit cum eo Amnon & vniuerſos filios
28 regis. * Præceperat autẽ Abſalom pueris
ſuis, dicens: Obſeruate cùm temulentus
F fuerit Amnon vino, & dixero vobis, Per-
cutite eũ & interficite, nolite timere. Ego
enim ſum qui præcipio vobis: roborami-
29 ni & eſtote viri fortes. * Fecerũt ergo pue
ri Abſalõ aduerſum Amnon, ſicut præce-
perat eis Abſalõ. Surgentéſq; omnes filij
regis aſcẽderunt ſinguli mulas ſuas & fu-
30 gerunt. * Cúmq; adhuc pergerẽt in itine-
re, fama peruenit ad Dauid, dicens: Per-
cuſſit Abſalom omnes filios regis, & non
31 remanſit ex eis ſaltem vnus. * Surrexit
itaq; rex Dauid, & ſcidit veſtimẽta ſua, &
cecidit ſuper terram, & omnes ſerui illius
qui aſsiſtebant ei, ſciderũt veſtimẽta ſua.
32 * Reſpõdens aũt Ionadab filius Semmaa
fratris Dauid, dixit: Ne æſtimet dñs meus
G rex quòd omnes pueri filij regis occiſi ſint:
Amnon ſolus mortuus eſt; quoniã in ore
Abſalom erat poſitus ex die qua oppreſsit
33 Thamar ſororẽ eius. * Nũc ergo ne ponat
dñs meus rex ſuper cor ſuum verbũ iſtud,
dicens: Omnes filij regis occiſi ſunt, quo-
niam Amnon ſolus mortuus eſt.
34 * Fugit autẽ Abſalom. Et eleuauit puer
ſpeculator oculos ſuos & aſpexit, & ecce
populus multus veniebat per iter deuium
35 ex latere mõtis. * Dixit autem Ionadab ad
regem, Ecce filij regis adſunt, iuxta verbũ
36 ſerui tui ſic factũ eſt. * Cúmq; ceſſaſſet lo-
qui, apparuerunt & filij regis. Et intran-
tes leuauerunt vocem ſuam & fleuerunt.
Sed & rex & omnes ſerui eius fleuerunt
ploratu magno nimis.

תרגום יונתן

25 ואמר מלכא לאבשלום לא ברי לא כען ניזיל כלנא ולא נתקף עלך ואתקיף ביה ולא אבה למיזל וברכיה: 26 ואמר
אבשלום ולא ייזיל כען עמנא אמנון אחי ואמר ליה מלכא למה ייזיל עמך: 27 ואתקיף ביה אבשלום ושלח עמיה ית אמנון
וית כל בני מלכא: 28 ופקיד אבשלום ית עולימוהי למימר חזו כען כד ישפר לבא דאמנון בחמרא ואימר לכון קטלו ית אמנון
ותקטלון יתיה לא תדחלון הלא אנא פקדית יתכון אתקפו והוו לגברין גברין: 29 ועבדו עולימי אבשלום לאמנון כמה
דפקיד אבשלום וקמו כל בני מלכא ורכיבו גבר על כודנתיה ואפכו: 30 והוה עד דאנון בארחא ושמועתא אתת לות דוד
למימר קטל אבשלום ית כל בני מלכא ולא אשתאר מנהון חד: 31 וקם מלכא ובזע ית לבושוהי ושכיב על ארעא וכל
עבדוהי מעתדין כד מבזעין לבושיהון: 32 ואתיב יונדב בר שמעה אחוהי דדוד ואמר לא יימר מלכא ית כל עולימיא בני
מלכא קטלו אלהין אמנון בלחודוהי מית ארי בלבא דאבשלום הוה כמינא מיומא דעני ית תמר אחתיה: 33 וכען לא ישוי
ריבוני מלכא על לביה פתגמא למימר כל בני מלכא אתקטלו אלהין אמנון בלחודוהי מית: 34 וערק אבשלום וזקף
עולימא סכואה ית עינוהי וחזא והא עם סגיא אתן מאורח מאחורוהי מסטר טורא: 35 ואמר יונדב למלכא הא
בני מלכא אתו כפתגם עבדך כן הוה: 36 והוה כשיציותיה למללא והא בני מלכא אתו וארימו קלהון ובכו ואף מלכא
וכל עבדוהי בכו בכיא סגיאה לחדא:

*Et dixit rex Abesalom, Non fili, non ve- 25
niamus omnes nos, ne grauemur in te; &
coëgit eum Abesalom, & non voluit rex ire, &
benedixit ei. *Et dixit Abesalom, Sed veniat 26
iam mecum Amnon frater meus. & dixit rex,
Quare ibit tecum? *Et coëgit eum Abesa- 27
lom, & misit cum eo Amnon, & omnes filios
regis.
*Et iussit Abesalom pueris suis, dicens: 28
Ecce quum bene habuerit cor Amnon in vino,
& dicam ad vos, Percutite Amnon, & inter-
ficite eum, ne timeatis, quoniam ego præcipio vo
bis: roboramini & estote in filios fortitudinis.
*Et fecerunt pueri Abesalom Amnon sicut 29
præceperat eis, & surrexerunt omnes filij re-
gis; & ascenderunt vnusquisque super mu-
lam suam, & fugerunt.
*Et factum est cùm ipsi essent in via, & 30
nuncium venit ad Dauid, dicentium: Percus-
sit Abesalom omnes filios regis, & non reman-
sit in eis vsque ad vnum.
*Et surrexit rex & scidit vestimenta sua, 31
& sedit super terram, & omnes serui eius as-
sistebant ei qui sciderunt vestimenta.
*Et respondit Jonadab filius Samaa fratris 32
Dauid, dicens: Non dicat dominus meus rex,
quòd omnes pueri filij regis mortui sunt, sed
Amnon solus mortuus est; quoniam in ira erat
ei Abesalom ex qua die humiliauit Amnon so-
rorem suam Thamar.
*Et nunc dominus meus rex non ponat in 33
corde suo verbum, dicens: quoniam omnes filij
regis mortui sunt, sed Amnon solus mortuus est.
*Et fugit Abesalom. & ascendit puer spe- 34
culator, & eleuauit oculos suos, & vidit, &
ecce populus multus veniens in via post eum
ex latere montis.
*Et dixit Jonadab ad regem, Ecce filij re- 35
gis adsunt, secundùm verbum serui tui sic fa-
ctum est.
*Et factum est cùm complesset ipse loqui, 36
& ecce filij regis venerunt, & leuauerunt
vocem suam, & fleuerunt, & rex & omnes
serui eius fleuerunt ploratu magno nimis.

25 *καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀβεσαλὼμ, μὴ τέκνον, οὐ
μὴ ἔλθωμεν πάντες ἡμεῖς, ὅπως μὴ βαρυνθῶμεν ἐπὶ
σέ· καὶ κατεβιάζετο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ
βασιλεὺς τοῦ πορευθῆναι, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν.
26 *καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ, ἀλλὰ πορευθήτω δὴ μετ᾽ ἐμοῦ
ἀμνὼν ὁ ἀδελφός μου· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἵνα τί πορευθῇ
27 μετὰ σοῦ; *καὶ κατεβιάσατο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐξαπέ-
στειλε μετ᾽ αὐτοῦ τὸν ἀμνών, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασι-
28 λέως. *καὶ ἐνετείλατο ἀβεσαλὼμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ,
λέγων· ἴδετε ὅταν ἀγαθυνθῇ ἡ καρδία ἀμνὼν ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ
ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, πατάξατε τὸν ἀμνών, καὶ θανατώσατε
αὐτόν, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν· κρα-
ταιοῦσθε καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνάμεως.
29 *καὶ ἐποίησαν οἱ παῖδες ἀβεσαλὼμ τῷ ἀμνὼν καθὼς
ἐνετείλατο αὐτοῖς· καὶ ἀνέστησαν πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασι-
λέως καὶ ἐπέβησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτοῦ, καὶ ἔφυ-
30 γον. *καὶ ἐγένετο ὡς αὐτοὶ ἦσαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἡ ἀγγελία
ἦλθε πρὸς δαυίδ, λεγόντων· πέπαικεν ἀβεσαλὼμ πάν-
τας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως· καὶ οὐχ ὑπολέλειπται ἐν αὐ-
31 τοῖς ἕως ἑνός. *καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξε τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ πάντες οἱ παῖ-
δες αὐτοῦ παρεστήκασιν αὐτῷ διερρωγότες τὰ ἱματία.
32 *καὶ ἀπεκρίθη ἰωναδὰβ υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ,
λέγων· μὴ εἰπάτω ὁ κύριος μου ὁ βασιλεύς, ὅτι πάντα
τὰ παιδάρια οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ᾽ ἢ ἀμνὼν
μόνος τέθνηκεν, ὅτι ἐν ὀργῇ ἦν αὐτῷ ἀβεσαλὼμ ἀφ᾽ ἧς
ἡμέρας ἐταπείνωσεν ἀμνὼν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θαμάρ.
33 *καὶ νῦν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς μὴ θέσθω ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ ῥῆμα, λέγων· ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βα-
σιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ᾽ ἢ ἀμνὼν μόνος τέθνηκεν.
34 *καὶ ἀπέδρα ἀβεσαλώμ· καὶ ἀνέβη τὸ παιδάριον ὁ σκο-
πός, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ λαὸς πολὺς
πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐκ πλευρᾶς τοῦ ὄρους.
35 *καὶ εἶπεν ἰωναδὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βα-
σιλέως παραγεγόνασιν, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου σου οὕτως γέ-
36 γονεν. *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα, καὶ
ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως παραγεγόνασιν· καὶ ἦραν τὴν φω-
νὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ
παῖδες αὐτοῦ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν σφόδρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et dixit rex ad Absalom, Non fili mi, ne nunc eamus omnes nos, & ne ingrauescamus super te. & institit in illum; & non voluit ire, sed benedixit illi.
26 Et dixit Absalom, Et non ibit quæso nobiscum Amnon frater meus? & dixit illi rex, Ad quid ibit tecum?
27 Et inualuit in illum Absalom, & misit cum eo Amnon & omnes filios regis.
28 Et iussit Absalom adolescentibus suis, dicendo: Videte quæso, quando iucundum erit cor Amnon in vino, & dicam vobis, Occidite Amnon, & occidetis illum, non timebitis; nónne iussi vobis? roboramini & estote in robustos viros.
29 Et fecerunt adolescentes Absalom Amnoni, quemadmodum iusserat Absalom. & surrexerunt omnes filij regis, & equitarunt quisque super mulum suum, & verterunt terga.
30 Et fuit dum adhuc essent illi in via, rumor venit ad Dauid, dicendo: Occidit Absalom omnes filios regis, & non relictus est ex illis vnus.
31 Et surrexit rex & scidit vestimenta sua, & cubuit super terram, & omnes serui eius stabant scindentes vestes suas.
32 Et respondit Ionadab filius Simghah fratris ipsius Dauid, & dixit, Non dicat rex, omnes adolescentes filios regis occiderunt, sed Amnon ipse solus mortuus est; quia in corde Absalom fuit insidiatio, à die quo oppressit Thamar sororem suam.
33 Et nunc non ponat dominus meus rex super cor suum verbum, dicendo: omnes filij regis occisi sunt, sed Amnon ipse solus mortuus est.
34 Et fugit Absalom & leuauit adolescens circunspector oculos suos, & vidit, & ecce populus multus veniebant ex via de-post eum de latere montis.
35 Et dixit Ionadab regi, Ecce filij regis veniunt; secundùm verbum serui tui sic fuit.
36 Et fuit cùm finiret ille loqui, & ecce filij regis venerunt, & extulerunt vocem suam & fleuerunt, & etiam rex & omnes serui eius fleuerunt fletu magno.

37 * ואבשלום ברח וילך אל-תלמי בן-עמיחור
מלך גשור ויתאבל על-בנו כל-הימים:
38 * ואבשלום ברח וילך גשור ויהי-שם שלש
39 שנים: * ותכל דוד המלך לצאת אל-אבשלום
כי-נחם על-אמנון כי-מת:

יד

1 * וידע יואב בן-צריה כי-לב המלך על-
2 אבשלום: * וישלח יואב תקועה ויקח משם
אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי-נא ולבשי-
נא בגדי-אבל ואל-תסוכי שמן והיית כאשה זה
ימים רבים מתאבלת על-מת:
3 * ובאת אל-המלך ודברת אליו כדבר הזה
וישם יואב את-הדברים בפיה:
4 * ותאמר האשה התקעית אל-המלך ותפל על-
אפיה ארצה ותשתחו ותאמר הושעה המלך:
5 * ויאמר-לה המלך מה-לך ותאמר אבל אשה-
אלמנה אני וימת אישי:
6 * ולשפחתך שני בנים וינצו שניהם בשדה
ואין מציל ביניהם ויכו האחד את-האחד וימת
7 אתו: * והנה קמה כל-המשפחה על-שפחתך
ויאמרו תני את-מכה אחיו ונמתהו בנפש אחיו
אשר הרג ונשמידה גם את-היורש וכבו את-
גחלתי אשר נשארה לבלתי שום-לאישי שם
ושארית על-פני האדמה:
8 * ויאמר המלך אל-האשה לכי לביתך ואני
9 אצוה עליך: * ותאמר האשה התקועית
אל-המלך עלי אדני המלך העון ועל-בית אבי
והמלך וכסאו נקי:
10 * ויאמר המלך המדבר אליך והבאתו אלי ולא-
יסיף עוד לגעת בך:

37 *Porrò Abſalom fugiens abijt ad Tho-
lomai filium Ammiur regem Geſſur. Lu-
xit ergo Dauid filium ſuum Amnon mul
38 tis diebus. *Abſalom autem cùm fugiſſet
& veniſſet in Geſſur, fuit ibi tribus annis.
39 *Ceſſauítq; rex Dauid perſequi Abſalom,
eò quòd cõſolatus eſſet ſuper Amnon in-
teritu.

CAP. XIIII.

1 A INtelligens aũt Ioab filius Saruiæ quòd
cor regis verſum eſſet ad Abſalom,
2 *Miſit Thecuam & tulit inde mulieré
ſapienté, dixítq; ad eam, Lugere te ſimu-
la, & induere veſte lugubri, & ne vngaris
oleo, vt ſis quaſi mulier iam plurimo tem
3 pore lugens mortuum. *Et ingredieris ad
regem & loqueris ad eum ſermones huiu-
ſcemodi. poſuit autem Ioab verba in ore
4 eius. *Itaq; cùm ingreſſa fuiſſet mulier
Thecuites ad regem, cecidit coram eo ſu-
per terram, & adorauit & dixit, Salua me
5 rex. *Et ait ad eam rex, Quid cauſæ ha-
bes? quæ reſpondit, Heu mulier vidua
ego ſum. mortuus eſt enim vir meus.
6 *Et ancillæ tuæ erant duo filij, qui ri-
xati ſunt aduerſum ſe in agro, nullúſque
B erat qui eos prohibere poſſet; & percuſſit
alter alterum & interfecit eum.
7 *Et ecce conſurgens vniuerſa cogna-
tio aduerſum ancillam tuam, dicit: Trade
eum qui percuſſit fratrem ſuum, vt occi-
damus eum pro anima fratris ſui quem
interfecit, & deleamus hæredem; & quæ-
runt extinguere ſcintillam meam quæ re-
licta eſt, vt non ſuperſit viro meo nomen
& reliquiæ ſuper terram.
8 *Et ait rex ad mulierem, Vade in do-
mum tuam & ego iubebo pro te.
9 *Dixítq; mulier Thecuites ad regem,
In me domine mi rex ſit iniquitas, & in
domo patris mei, rex autem & thronus
eius ſit innocens.
10 *Et ait rex, Qui contradixerit tibi, ad-
duc eum ad me, & vltrà non addet vt tan
gat te.

תרגום יונתן

37 ואבשלום ערק ואזל לות תלמי בר עמיהוד מלכא דגשור ואתאבל על בריה יומין סגיאין: 38 ואבשלום ערק ואזל לגשור
והוה תמן תלת שנין: 39 וחמידת נפשא דדוד מלכא למפק על אבשלום ארי אתנחם על אמנון ארי מית:

יד

1 וידע יואב בר צרויה ארי בלבא דמלכא למפק על אבשלום: 2 ושלח יואב לתקוע ודבר מתמן אתתא חכימתא ואמר לה אתאבלי כען
ולבשי כען לבושי אבלא ולא תשופין משחא ותהי כאתתא דמן יומין סגיאין מתאבלא על מיתא: 3 ותהכין לות מלכא ותמללין עמיה
כפתגמא הדין ושוי יואב ית פתגמיא בפומהא: 4 ואמרת אתתא דמתקוע למלכא ונפלת על אפהא על ארעא וסגידת ואמרת פרק מלכא:
5 ואמר לה מלכא מה ליך ואמרת ברם אתתא ארמלתא אנא ומית בעלי: 6 ולאמתך תרין בנין ואתנציאו תרויהון בחקלא
ולית דמשיזיב ביניהון ומחא חד ית חד וקטל יתיה: 7 והא קמת כל זרעיתא על אמתך ואמרו הבי ית דקטל אחוהי ונקטליניה
חולף נפשא דאחוהי דקטל ונשיצי אף ית ירותא ובען למקטל ית חד יחידי דאישתאר בדיל דלא לשואה לבעלי שום ושאר על אפי ארעא:
8 ואמר מלכא לאתתא אזילי לביתיך ואנא אפקד עליך:
9 ואמרת אתתא דמתקוע למלכא עלי די לי רבוני מלכא חובא ועל בית אבא ומלכא וכרסא דמלכותיה זכאי:
10 ואמר מלכא מן דיימר ליך מלא ותייתיניה לותי ולא יוסיף עוד לאנזקא ליך:

Et Abesalom fugit & abijt ad Tholmi fi- 37
lium Amiud regem Gesser; & luxit rex super
filium suum omnibus diebus.
Et Abesalom fugit & abijt in Gesser, & 38
fuit ibi annis tribus.
Et cessauit spiritus regis Dauid vt egre- 39
deretur contra Abesalom; quoniam consolatus
est super Amnon filio suo mortuo.

CAP. XIIII.

ET intellexit Ioab filius Saruia quòd cor re- 1
gis consolatum est ad Abesalom:
Et misit Ioab in Thecue, & tulit indè mu- 2
lierem sapientem: & dixit ei; Luge iam, &
induere vestibus lugubribus, & ne vngaris
oleo: & sis quasi mulier diebus multis lugens
super mortuum.
Et venies ad regem, & loqueris ad eum 3
secundum sermonem hunc. & posuit Ioab ver-
ba in ore eius.
Et venit mulier Thecuites ad regem, & 4
cecidit super faciem eius ad terram, & adora-
uit eum. & dixit: Salua rex salua.
Et ait ad eam rex: Quid tibi est? & dixit 5
mulier; Verè mulier vidua ego sum, & mor-
tuus est vir meus:
Et ancillæ tuæ duo filij, & rixati sunt in 6
agro ambo, & non fuit qui erueret inter eos.
& percussit vnus fratrem suum, & interfecit
eum.
Et ecce consurrexerunt vniuersa tribus 7
aduersum ancillam tuam dicentes: Trade eum
qui percussit fratrem suum, & occidemus pro
anima fratris sui quem interfecit, & delebi-
mus hæredem: et extinguetur scintilla quæ re-
licta est mihi, vt non sit viro meo nomen et re-
liquiæ super faciem terræ.
Et dixit rex ad mulierem: Vade in domũ 8
tuam bene valens, & ego iubebo pro te.
Et dixit mulier Thecuites ad regem: Do- 9
mine mi rex, in me iniquitas & in domo patris
mei: & rex & thronus eius innocens.
Et ait rex: Qui locutus fuerit contra te 10
verbum, adduc eum ad me, & non addet vl-
tra vt tangat te.

37 καὶ ἀβεσσαλὼμ ἀπέδρα καὶ ἐπορεύθη πρὸς θολμὶ
υἱὸν ἀμιοὺδ βασιλέα γεσσήρ. καὶ ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς
ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.
38 καὶ ἀβεσσαλὼμ ἔφυγε καὶ ἀπῆλθεν εἰς γεσσήρ, καὶ
39 ἦν ἐκεῖ ἔτη τρία. καὶ ἐκόπασε τὸ πνεῦμα τοῦ βασι-
λέως δαυὶδ τοῦ ἐξελθεῖν ἐπὶ ἀβεσσαλώμ, ὅτι παρεκλή-
θη ὑπὲρ ἀμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ τεθνηκότος.

ιδʹ.

1 Καὶ ἔγνω ἰωὰβ υἱὸς σαρουία ὅτι ἡ καρδία τοῦ βασι-
λέως παρεκλήθη ἐπὶ ἀβεσσαλώμ·
2 καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰβ εἰς θεκουέ, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν
γυναῖκα φρονίμην. καὶ εἶπεν αὐτῇ, πένθησον δὴ καὶ πε-
ρίβαλου ἱμάτια πενθικά, καὶ μὴ χρίσῃ ἔλαιον. καὶ γε-
νήσῃ ὡς γυνὴ ἡμέρας πολλὰς πενθοῦσα ἐπὶ τεθνηκότι.
3 καὶ ἥξεις πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸν
κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἔθετο ἰωὰβ τοὺς λόγους ἐπὶ τῷ στόματι
αὐτῆς.
4 καὶ παρεγένετο ἡ γυνὴ ἡ θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα,
καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσε-
κύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν, σῶσον ὁ βασιλεὺς σῶσον.
5 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεύς, τί σοι ἐστίν; καὶ εἶπεν
ἡ γυνή, ὄντως γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀνήρ μου·
6 καὶ τῇ δούλῃ σου δύο υἱοί, καὶ διεμάχοντο ἐν τῷ πεδίῳ ἀμ-
φότεροι, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ ἐ-
πάταξεν ὁ εἷς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν·
7 καὶ ἰδοὺ ἐξανέστησαν ὅλη ἡ φυλὴ ἐπὶ τὴν δούλην σου
λέγοντες, παράδος τὸν πατάξαντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ θα-
νατώσομεν ἀντὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν ἀπέκτεινε,
καὶ ἐξαροῦμεν τὸν κληρονόμον. καὶ σβεσθήσεται ὁ ἄνθραξ
ὁ ὑπολελειμμένος μοι, τοῦ μὴ ὑπάρξαι τῷ ἀνδρί μου ὄ-
νομα καὶ λεῖμμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
8 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν γυναῖκα, πορεύου εἰς τὸν
οἶκόν σου ὑγιαίνουσα, κἀγὼ ἐντελοῦμαι περὶ σοῦ.
9 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα, κύριέ
μου βασιλεῦ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀδικία καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἀθῷος.
10 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆ-
μα, ἄγαγε αὐτὸν πρός με, καὶ οὐ μὴ προσθήσῃ ἔτι ἅ-
ψασθαί σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 Et Absalom fugit & iuit ad Thalmai filium Ghamihhud regem Gessur, & luxit super filium suum diebus multis.
38 Et Absalom fugit & iuit ad Gessur, & fuit ibi tribus annis. 39 Et desiderauit anima Dauid regis egredi ad Absalom, quia conso-
latus erat super Amnon quòd mortuus esset.

CAP. XIIII.

ET cognouit Ioab filius Szaruia quòd esset in corde regis exire ad Absalom. 2 Et misit Ioab ad Thekoagh, & adduxit
indè mulierem sapientem, & dixit illi: Luge obsecro, & indue quæso vestes luctus: & non vngaris vnguento, sed sis vt mulier quæ à
diebus multis luget super mortuum. 3 Et venies ad regem, & loqueris ad eum secundùm verbum hoc: &
posuit Ioab verba in ore eius. 4 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh ad regem, & procidit super faciem suam su-
per terram, & adorauit & dixit: Libera rex. 5 Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Verè mulier vidua ego, & mortuus
est maritus meus. 6 Et ancillæ tuæ erant duo filij, & rixati sunt ambo illi in agro, & non erat, qui liberaret, inter illos; & percussit vnus
alterum, & occidit illum. 7 Et ecce surrexit omnis prosapia super ancillam tuam, & dixerunt: Da qui occidit fratrem suum,
& occidemus illum propter culpam animæ fratris sui quem occidit, & perdemus etiam hæredem: & quærunt occidere etiam vnum vni-
cum qui relictus est, vt non ponant marito meo nomen & residuum super faciem terræ. 8 Et dixit rex ad mulierem:
Vade in domum tuam, & ego iubebo pro te. 9 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh regi: Super me quæ mea est, domine
mi rex, sit culpa & super domum patris mei, & rex & solium regni sui sit innocens. 10 Et dixit rex: Qui dixerit tibi loquelam,
produces illum ad me, & non addet amplius nocere tibi.

11 * וַתֹּאמֶר יִזְכָּר־נָא הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מֵהַרְבִּית גֹּאֵל הַדָּם לְשַׁחֵת וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת־בְּנִי
וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת בְּנֵךְ אָרְצָה׃
12 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֶּר־נָא שִׁפְחָתְךָ אֶל־אֲדֹנִי
13 הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר דַּבֵּרִי׃ * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
וְלָמָּה חָשַׁבְתָּה כָּזֹאת עַל־עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֵּר הַמֶּלֶךְ
הַדָּבָר הַזֶּה כְּאָשֵׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת־נִדְּחוֹ׃
14 * כִּי־מוֹת נָמוּת וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא
יֵאָסֵפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֱלֹהִים נֶפֶשׁ וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת
לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח׃
15 * וְעַתָּה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יֵרְאֻנִי הָעָם וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ
אֲדַבְּרָה־נָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אוּלַי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־
דְּבַר אֲמָתוֹ׃
16 * כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת־בְּנִי יַחַד מִנַּחֲלַת אֱלֹהִים׃
17 * וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ יִהְיֶה־נָּא דְּבַר־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
לִמְנֻחָה כִּי כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמֹעַ
הַטּוֹב וְהָרָע וַיהוָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי עִמָּךְ׃
18 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַל־נָא תְכַחֲדִי
מִמֶּנִּי דָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁאֵל אֹתָךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יְדַבֶּר־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
19 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲיַד יוֹאָב אִתָּךְ בְּכָל־זֹאת וַתַּעַן
הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חֵי־נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־אִשׁ
לְהֵמִין וּלְהַשְׂמִיל מִכֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־
עַבְדְּךָ יוֹאָב הוּא צִוָּנִי וְהוּא שָׂם בְּפִי שִׁפְחָתְךָ אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
20 * לְבַעֲבוּר סַבֵּב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עָשָׂה עַבְדְּךָ יוֹאָב
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַאדֹנִי חָכָם כְּחָכְמַת מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים
לָדַעַת אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

11 * Quæ ait: Recordetur rex domini Dei
ſui, vt non multiplicentur proximi ſanguinis ad vlciſcendum, & nequaquam interficiant filium meũ. qui ait: Viuit Dominus, quia non cadet de capillis filij tui
12 ſuper terram. * Dixit ergo mulier:
D Loquatur ancilla tua ad dominum meũ regem verbum. & ait: Loquere.
13 * Dixitque mulier: Quare cogitaſti huiuſcemodi rem contra populum Dei, & locutus eſt rex verbum iſtud vt peccet, & non reducat eiectum ſuum?
14 * Omnes morimur, & quaſi aquę dilabimur in terrã quæ nõ reuertuntur. Nec vult Deus perire animã, ſed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus eſt.
15 * Nunc igitur veni vt loquar ad dominum meũ regẽ verbũ hoc præſente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regẽ, ſi quomodo faciat rex verbum ancillæ ſuæ.
16 * Et audiuit rex vt liberaret ancillam ſuam de manu omniũ qui volebãt de hæreditate Dei delere me & filiũ meũ ſimul.
17 * Dicat ergo ancilla tua vt fiat verbum dñi mei regis ſicut ſacrificiũ. Sicut enim angelus Dei, ſic eſt dñs meus rex, vt nec benedictione nec maledictione moueatur. Vnde & Dñs Deus tuus eſt tecum.
18 * Et reſpondens rex dixit ad mulierem:
E Ne abſcondas à me verbum quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere do-
19 mine mi rex. * Et ait rex: Nunquid manus Ioab tecum eſt in omnibus iſtis? Reſpondit mulier & ait: Per ſalutem animæ tuæ domine mi rex nec ad ſiniſtram nec ad dexteram eſt ex omnibus his quæ locutus eſt dominus meus rex. Seruus enim tuus Ioab ipſe præcepit mihi & ipſe poſuit in os ancillæ tuæ omnia verba
20 hæc: * Vt verterem figuram ſermonis huius. Seruus enim tuus Ioab præcepit iſtud. tu autem domine mi rex ſapiens es ſicut habet ſapientiam angelus Dei, vt intelligas omnia ſuper terram.

תרגום יונתן

11 ואמרת ידכר כען מלכא מה דכתיב בספר אוריתא דיי אלהך בדיל לאסגאה ארחא קדם גאיל דמא לחבלא ולא ישיצון ית ברי
ואמר קיים הוא יי אם יפול משער ריש בריך לארעא׃ 12 ואמרת אתתא תמליל כען אמתך קדם רבוני מלכא פתגמא ואמר מליל׃
13 ואמרת אתתא ולמה חשבתא כהדא על עמא דיי וממליל מלכא פתגמא הדין כגבר חייב בדיל דלא לאתבא מלכא ית בידוריה׃
14 ארי מיתא דמאית הא כמיא דמתאשדין לארעא דלא אפשר להון דיתוספון כן לית אפשר לדינא דקשטא לקבלא ממון דשקר
ומחשב מחשבן בדיל דלא לבדרא מיניה בידור׃ 15 וכען דאתיתי למללא קדם מלכא רבוני ית פתגמא הדין ארי דחלונני
עמא ואמרת אמתך תמליל כען קדם מלכא מאים יעביד מלכא ית פתגמא הדין׃
16 ארי ישמע מלכא לשיזבא ית אמתיה מיד גברא לשיצאה יתי וית ברי כחדא מאחסנת עמא דיי׃ 17 ואמרת
אמתך יהי כען פתגמא דריבוני מלכא לניחא ארי כמלאכא דיי כן רבוני מלכא למשמע טב וביש ומימרא דיי אלהך יהי בסעדך׃
18 ואתיב מלכא ואמר לאתתא לא כען תכסי מני פתגמא דאנא שאיל יתיך ואמרת אתתא ימלל כען ריבוני מלכא׃
19 ואמר מלכא היד יואב עמיך בכל דא ואתיבת אתתא ואמרת חיי נפשך רבוני מלכא אם אית למסטי לימינא ולשמאלא מכל דמליל
רבוני מלכא ארי עבדך יואב הוא פקדני והוא שוי בפומא דאמתך ית כל פתגמיא האילין׃ 20 בדיל לאקפא ית אפי פיתגמא
עבד עבדך יואב ית פתגמא הדין וריבוני חכים כחכמת מלאכא דיי למידע ית כל די בארעא׃

* Et dixit mulier: Recordetur iam rex Do- 11
mini Dei tui. quod si multiplicauerint proximi
sanguine vt interficiant, & non disperdant fi-
lium meum. Et ait rex: Viuit Dominus; non ca
det de capillis filij tui super terram.
* Et dixit mulier: Loquatur iam ancilla tua 12
ad dominum meum regem verbum. et ait rex:
Loquere. * Et dixit mulier: Quare cogi- 13
tatum fuit sic contra populum Dei? & vt lo-
quatur rex verbum istud quasi delictum, vt
non reducat rex eiectum à se:
* Quoniam morte moriemur, & sicut aqua 14
effusa super terram non congregabitur, & non
auferet Deus animam. & cogitauit cogitatio-
nem vt non abijceret à se eiectum.
* Et nunc pro quibus venio vt loquar ad 15
regem dominum meum verbum hoc, quoniam
aspiciet me populus. & dicet ancilla tua: Lo-
quatur iam ancilla tua ad dominum meum re-
gem, si fortè faciat rex verbum ancillæ suæ:
* Quia audiet rex, & liberabit ancillam 16
suam de manu viri quærentis delere me & fi-
lium meum simul de hæreditate Domini.
* Et dicet ancilla tua: Fiat iam verbum 17
domini mei regis in sacrificium. quoniam si-
cut angelus Dei, sic dominus meus rex, vt au-
diat bonum & malum; et dominus Deus tuus
tecum sit.
* Et respondit rex & dixit mulieri: Non 18
iam abscondas à me verbum quod ego interro-
gabo te. & dixit mulier: Loquatur iam domi-
nus meus rex.
* Et dixit rex: Si iam manus Ioab tecum 19
in omnibus istis? & respondit & ait mulier
regi: Viuit anima tua domine mi rex, si est ad
dexteram aut ad sinistram ex omnibus quæ
locutus est dominus meus rex: quoniam ser-
uus tuus Ioab ipse præcepit mihi, & ipse posuit
in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.
* Vt verteret figuram sermonis hu- 20
ius, fecit seruus tuus Ioab verbum istud. &
dominus meus rex sapiens secundum sapien-
tiam angeli Dei, vt intelligat omnia quæ sunt
super terram.

11 * καὶ εἶπεν ἡ γυνή, μνησθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς κυρίου
τοῦ θεοῦ σου· ὅτι ἐὰν πληθυνῶσιν οἱ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷ-
μα τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐκ ἐξάρωσι τὸν υἱόν μου. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεύς, ζῇ κύριος, οὐ πεσεῖται ἀπὸ τῶν τριχῶν τοῦ
12 υἱοῦ σου ἐπὶ τὴν γῆν. * καὶ εἶπεν ἡ γυνή, λαλησά-
τω δὴ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ῥῆ-
μα. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, λάλει.
13 * καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ἵνα τί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν θεοῦ;
καὶ ἐκ τοῦ λαλεῖν τὸν βασιλέα τὸν λόγον τοῦτο ὡς πλημμέ-
λεια, τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον ἀπ'
14 αὐτοῦ· * ὅτι θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὥσπερ τὸ ὕ-
δωρ τὸ ἐκχεόμενον ἐπὶ τὴν γῆν οὐ συναχθήσεται, καὶ
οὐ λήψεται ὁ θεὸς ψυχήν· καὶ ἐλογίσατο λογισμὸν τοῦ
μὴ ἀπώσασθαι ἀπ' αὐτοῦ ἀπωσμένον.
15 * καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν ἥκω λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα
τὸν κύριόν μου τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι ὄψεταί με ὁ λαός· καὶ
ἐρεῖ ἡ δούλη σου, λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν
μου τὸν βασιλέα, εἴπως ποιήσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τῆς
16 παιδίσκης αὐτοῦ· * ὅτι ἀκούσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξε-
λεῖται τὴν δούλην αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ζητοῦν-
τος ἐξολοθρεῦσαί με καὶ τὸν υἱόν μου κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς
κληρονομίας κυρίου.
17 * καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου, γενηθήτω δὴ ὁ λόγος τοῦ κυρίου
μου τοῦ βασιλέως εἰς θυσίαν. ὅτι καθὼς ἄγγελος θεοῦ οὕτως
ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, τοῦ εἰσακούειν τὸ καλὸν καὶ τὸ πο-
νηρόν· καὶ κύριος ὁ θεός σου μετὰ σοῦ ἔστω.
18 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῇ γυναικί, μὴ δὴ
κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα ὃ ἂν ἐγὼ ἐπερωτήσω σε. καὶ εἶπεν
ἡ γυνή, λαλησάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς.
19 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ δὴ ἡ χεὶρ ἰωὰβ μετὰ σοῦ ἐν πᾶσι
τούτοις; καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ, ζῇ ἡ
ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀ-
ριστερὰ ἐκ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς,
ὅτι ὁ δοῦλός σου ἰωὰβ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, καὶ αὐτὸς ἔθετο
ἐν τῷ στόματι τῆς δούλης σου πάντας τοὺς λόγους τούτους·
20 * ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου, ἐποίη-
σεν ὁ δοῦλός σου ἰωὰβ τὸν λόγον τοῦτον. καὶ ὁ κύριός μου ὁ
βασιλεὺς φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν ἀγγέλου τοῦ θεοῦ τοῦ
γνῶναι πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et dixit, Recordetur, obsecro, rex quid sit scriptum in libro Legis domini Dei tui, vt multiplicetur via ante redemptorem sanguinis ad deuastandum, & non perdant filium meum. & dixit: Viuit ipse Dominus, si ceciderit ex capillo capitis filij tui in terram.
[12] Et dixit mulier: Loquatur nunc ancilla tua ante dominum meum regem verbum. & dixit: Loquere.
[13] Et dixit mulier: Et quare cogitasti secundum hoc super populum Domini, & loquitur rex verbum hoc sicut vir culpatus, vt non reducat rex dispersum suum? [14] Quia mors qua morior ecce est sicut aquæ quæ defluunt in terram, quia non possibile est illis quòd congregentur: sic non est possibile iudici veritatis accipere mamon iniquitatis, & quod cogitet cogitationes vt non dispergat à se dispersum. [15] Et nunc quòd veni ad loquendum ante regem dominum meum verbum hoc, quia terruerunt me populus; & dixit ancilla tua, Loquatur nunc ante regem; fortè faciet rex verbum hoc. [16] Quia audiet rex ad liberandum ancillam suam de manu viri *quærentis* consumere me & filium meum simul de hæreditate populi Domini. [17] Et dixit ancilla tua, Sit quæso verbum domini mei regis in requiem; nam vt angelus Domini, sic dominus meus rex ad audiendum bonum & malum; & dictum domini Dei tui sit in auxilio tuo. [18] Et respondit rex & dixit mulieri: Ne obsecro celes à me verbum quod ego rogo te. & dixit mulier: Loquatur quæso dominus meus rex. [19] Et dixit rex: Num manus Ioab tecum est in omni hoc? & respondit mulier, & dixit: Per vitam animæ tuæ domine mi rex, si non est declinandum ad dexteram vel ad sinistram ex omni quod locutus est dominus meus rex: nam seruus tuus Ioab ipse iussit mihi, & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.
[20] Vt immutarem faciem verbi, fecit seruus tuus Ioab verbum hoc, & dominus meus sapiens est iuxta sapientiam angeli Domini ad cognoscendum omne quod in terra.

21 * ויאמר המלך אל־יואב הנה־נא עשיתי
את־הדבר הזה ולך השב את־הנער את־
אבשלום:
22 * ויפל יואב אל־פניו ארצה וישתחו ויברך
את־המלך ויאמר יואב היום ידע עבדך כי־
מצאתי חן בעיניך אדני המלך אשר־עשה המלך
את־דבר עבדו:
23 * ויקם יואב וילך גשורה ויבא את־
אבשלום ירושלם:
24 * ויאמר המלך יסב אל־ביתו ופני לא יראה
ויסב אבשלום אל־ביתו ופני המלך לא ראה:
25 * וכאבשלום לא־היה איש־יפה בכל־
ישראל להלל מאד מכף רגלו ועד קדקדו לא־
היה בו מום:
26 * ובגלחו את־ראשו והיה מקץ ימים לימים
אשר יגלח כי־כבד עליו וגלחו ושקל את־שער
ראשו מאתים שקלים באבן המלך:
27 * ויולדו לאבשלום שלושה בנים ובת אחת
ושמה תמר היא היתה אשה יפת מראה:
28 * וישב אבשלום בירושלם שנתים ימים ופני
המלך לא ראה:
29 * וישלח אבשלום אל־יואב לשלח אתו אל־
המלך ולא אבה לבוא אליו וישלח עוד שנית
ולא אבה לבוא:
30 * ויאמר אל־עבדיו ראו חלקת יואב אל־ידי ולו־
שם שערים לכו והוציתיה באש ויציתו עבדי
אבשלום את־החלקה באש:
31 * ויקם יואב ויבא אל־אבשלום הביתה
ויאמר אליו למה הציתו עבדיך את־החלקה
אשר־לי באש:

21 * Et ait rex ad Ioab: Ecce placatus feci
verbum tuum. Vade ergo & reuoca puerum Abſalom.
22 * Cadenſque Ioab ſuper faciem ſuam
in terram adorauit, & benedixit regi. &
dixit Ioab: Hodie intellexit ſeruus tuus,
quia inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex. feciſti enim ſermonem domine mi rex ſerui tui.
23 * Surrexit ergo Ioab & abiit in Geſſur,
F & adduxit Abſalom in Ieruſalem.
24 * Dixit autem rex: Reuertatur in domum ſuam, & faciem meam non videat.
Reuerſus eſt itaque Abſalom in domum
ſuam, & faciem regis non vidit.
25 * Porrò ſicut Abſalom vir nō erat pulcher in omni Iſrael, & decorus nimis. à
veſtigio pedis vſque ad verticem non erat
in eo vlla macula.
26 * Et quando tondebat capillum, ſemel
autem in anno tondebatur, quia grauabat eum cæſaries, ponderabat capillos
capitis ſui ducentis ſiclis pondere publico.
27 * Nati ſunt autem Abſalom filij tres,
& filia vna nomine Thamar elegantis
formæ.
28 * Manſitque Abſalom in Ieruſalem
duobus annis, & faciem regis non vidit.
29 * Miſit itaque ad Ioab, vt mitteret eum
G ad regem. qui noluit venire ad eum. cúque
ſecundò miſiſſet, & ille noluiſſet venire
ad eum,
30 * Dixit ſeruis ſuis: Scitis agrum Ioab
iuxta agrum meum habentem meſſem
ordei. ite igitur & ſuccendite eum igni.
Succenderunt ergo ſerui Abſalom ſegetem igni.
31 * Surrexitque Ioab & venit ad Abſalom in domum eius, & dixit: Quare ſuccenderunt ſerui tui ſegetem meam igni?

תרגום יונתן

21 ואמר מלכא ליואב הא כען עבדית ית פתגמא הדין ואזיל ואתיב ית עולימא ית אבשלום:
22 ונפל יואב על אפוהי על ארעא וסגיד ובריך ית מלכא ואמר יואב יומא דין ידע עבדך ארי אשכחית רחמין בעינך ריבוני מלכא דעבד מלכא ית פתגמא דעבדך:
23 וקם יואב ואזל לגשור ואיתי ית אבשלום לירושלם:
24 ואמר מלכא יסתחר לביתיה ואפי לא יחזי ואסתחר אבשלום לביתיה ואפי מלכא לא חזא:
25 וכאבשלום לא הוה גבר שפיר בכל ישראל לשבחא לחדא מפרסת רגליה ועד מוחיה לא הוה ביה מומא:
26 וכספרותיה ית רישיה והוה מזמן עידן לעידן דמספר ארי יקיר עלוהי ומספר ליה ותקיל ית שער רישיה מאתן סלעין במתקלא דמלכא:
27 ואתילידו לאבשלום תלתא בנין וברתא חדא ושמה תמר היא הות אתתא שפירת חיזו:
28 ויתיב אבשלום בירושלם תרתין שנין ואפי מלכא לא חזא:
29 ושלח אבשלום לות יואב לשלחא יתיה לות מלכא ולא אבה למיתי לותיה ושלח עוד תנינות ולא אבה למיתי:
30 ואמר לעבדוהי חזו אחסנת יואב דסמיכא לדילי ולה סערין אזילו ואדלקוה בנורא ואדליקו עבדי אבשלום ית אחסנתא בנורא:
31 וקם יואב ואתא לות אבשלום לביתה ואמר ליה למה אדליקו עבדך ית אחסנתא דילי בנורא:

21 Et dixit Rex ad Ioab: Ecce feci tibi verbum hoc. vade & reduc puerum Abesalom.
22 Et cecidit Ioab super faciem suam super terram, & adorauit: & benedixit Regi: & dixit Ioab: Hodie cognoui seruus tuus, quòd inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex, quia fecit rex verbum serui sui.
23 Et surrexit Ioab & abijt in Gessur, & adduxit Abesalom in Ierusalem.
24 Et dixit rex: Reuertatur in domum suã, & faciem meam non videat. & reuersus est Abesalom in domum suam, & faciem regis non vidit.
25 Et sicut Abesalom non erat vir pulcher in omni Israel laudabilis nimis: à vestigio pedis eius & vsque ad verticem eius non erat in eo macula.
26 Et quando tondebat ipse caput suum, & erat à fine dierum in dies quando tondebatur, quia grauabatur super eum, & tonsus ponderabat capillum capitis sui, & erat centum siclorum in pondere regali.
27 Et nati sunt Abesalom tres filij, & filia vna; & nomen eius Thamar, & hæc mulier pulchra valde.
28 Et mansit Abesalom in Hierusalem duobus annis dierum: & faciem Regis non vidit.
29 Et misit Abesalom ad Ioab vt mitteret eum ad regem. & non voluit Ioab venire ad eum. & misit rursum secundò ad eum, et non voluit venire.
30 Et dixit Abesalom ad seruos suos: Videte, pars in agro Ioab iuxta meum, & ipsi ibi ordea; ite iam & succendite ea in igne. & succenderunt ea serui Abesalom in igne partem Ioab.
31 Et surrexit Ioab, & abijt ad Abesalom in domum, & dixit ad eum: Quare succenderunt serui tui agrum meum in igne?

21 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωὰβ, ἰδοὺ πεποίηκά σοι τὸ ῥῆμα τοῦτο. πορεύου καὶ ἐπίστρεφε τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσαλώμ.
22 καὶ ἔπεσεν ἰωὰβ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν, καὶ εὐλόγησε τὸν βασιλέα. καὶ εἶπεν ἰωὰβ, σήμερον ἔγνωκα ὁ δοῦλός σου, ὅτι εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ, καθότι ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου αὐτοῦ.
23 καὶ ἀνέστη ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη εἰς γεσσοὺρ, καὶ ἤγαγε τὸν ἀβεσαλὼμ εἰς ἱερουσαλήμ.
24 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπόν μου μὴ ἰδέτω. καὶ ἀπεστράφη ὁ ἀβεσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.
25 καὶ καθὼς ἀβεσαλὼμ οὐκ ἦν ἀνὴρ καλὸς ἐν παντὶ τῷ ἰσραὴλ αἰνετὸς σφόδρα, ἀπὸ ἴχνους ποδὸς αὐτοῦ καὶ ἕως κορυφῆς αὐτοῦ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος.
26 καὶ ἐν τῷ κείρασθαι αὐτὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐγίνετο ἀπὸ τέλους ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ὅτ' ἀνεκείρετο, ὅτι κατεβαρύνετο ἐπ' αὐτὸν, καὶ κειράμενος ἵστα τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἦν ἑκατὸν σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ τῷ βασιλικῷ.
27 καὶ ἐτέχθησαν τῷ ἀβεσαλὼμ τρεῖς υἱοὶ καὶ θυγάτηρ μία, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῇ θάμαρ, καὶ αὕτη ἡ γυνὴ καλὴ σφόδρα.
28 καὶ ἐκάθισεν ἀβεσαλὼμ ἐν ἱερουσαλὴμ δύο ἔτη ἡμερῶν. καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.
29 καὶ ἐξαπέστειλεν ἀβεσαλὼμ πρὸς ἰωὰβ τοῦ ἀποστεῖλαι αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἰωὰβ παραγενέσθαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἀπέστειλεν ἔτι ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· καὶ οὐκ ἠθέλησε παραγενέσθαι.
30 καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἴδετε ἡ μερὶς ἐν ἀγρῷ τοῦ ἰωὰβ ἐχόμενά μου, καὶ αὐτῷ ἐκεῖ κριθαί, πορεύθητε δὴ καὶ ἐμπυρίσατε αὐτὰ ἐν πυρί. καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς οἱ δοῦλοι ἀβεσαλὼμ ἐν πυρὶ τὴν μερίδα ἰωάβ.
31 καὶ ἀνέστη ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἀβεσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἱνατί ἐνεπύρισαν οἱ δοῦλοί σου τὸν ἀγρόν μου ἐν πυρί;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit rex ad Ioab, Ecce nunc feci verbum hoc, ito & reduc adolescentem Absalom.
22 Et procidit Ioab super faciem suam super terram & adorauit, & benedixit regi, & dixit Ioab, Hodie nouit seruus tuus quòd inueni misericordias in oculis tuis domine mi rex, quòd fecit rex verbum serui tui.
23 Et surrexit Ioab & iuit ad Gessur, & adduxit Absalom in Ierusalem.
24 Et dixit rex, Reuertatur ad domum suam & faciem meam non videat: & reuersus est Absalom ad domum suam, & faciem regis non vidit.
25 Et sicut Absalom non erat vir pulcher in omni Israel ad laudandum valde; à planta pedis eius & vsque ad cerebrum eius non erat in eo macula.
26 Et quando tondebat caput suum, & erat à tempore opportunitatis ad opportunitatem tondendi, quia ingrauescebat super se, tondebat se; & ponderabat capillum capitis sui ducentis zilghin in pondere regis.
27 Et nati sunt Absalom tres filij & filia vna, & nomen eius Thamar, illa fuit mulier pulchra visu.
28 Et sedit Absalom in Ierusalem duobus annis, & faciem regis non vidit.
29 Et misit Absalom ad Ioab vt mitteret illum ad regem: & noluit venire ad eum, & misit adhuc secundò, & noluit venire.
30 Et dixit ad seruos suos: Videte hæreditatem Ioab quæ proxima meæ est, & in ea sunt ordea, ite & incendite illam in igne: & incenderunt serui Absalom hæreditatem in igne.
31 Et surrexit Ioab & venit ad Absalom in domum, & dixit illi, Ad quid incenderunt serui tui hęreditatem, quæ est mihi, in igne?

32 ויאמר אבשלום אל־יואב הנה שלחתי אליך
לאמר בא הנה ואשלחה אתך אל־המלך לאמר
למה באתי מגשור טוב לי עד אני־שם ועתה
אראה פני המלך ואם־יש־בי עון והמתני:
33 ויבא יואב אל־המלך ויגד־לו ויקרא אל־
אבשלום ויבא אל־המלך וישתחו לו על־אפיו
ארצה לפני המלך וישק המלך לאבשלום:

טו

1 ויהי מאחרי כן ויעש לו אבשלום מרכבה
וססים וחמשים איש רצים לפניו:
2 והשכים אבשלום ועמד על־יד דרך השער ויהי
כל־האיש אשר־יהיה־לו ריב לבוא אל־המלך
למשפט ויקרא אבשלום אליו ויאמר אי־מזה עיר
אתה ויאמר מאחד שבטי־ישראל עבדך:
3 ויאמר אליו אבשלום ראה דבריך טובים
ונכחים ושמע אין־לך מאת המלך:
4 ויאמר אבשלום מי־ישמני שפט בארץ ועלי
יבא כל־איש אשר־יהיה־לו ריב ומשפט
והצדקתיו:
5 והיה בקרב־איש להשתחות לו ושלח את־
ידו והחזיק לו ונשק לו:
6 ויעש אבשלום כדבר הזה לכל־ישראל
אשר־יבאו למשפט אל־המלך ויגנב אבשלום
את־לב אנשי ישראל:
7 ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל־
המלך אלכה נא ואשלם את־נדרי אשר־נדרתי
ליהוה בחברון:
8 כי־נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם לאמר
אם־ישיב ישיבני יהוה ירושלם ועבדתי את־
יהוה:

32 * Et reſpondit Abſalom ad Ioab: Miſi ad te obſecrans vt venires ad me & mitterem te ad regem, & diceres ei: Quare veni de Geſſur? melius mihi erat ibi eſſe. Obſecro ergo vt videam faciem regis: quòd ſi memor eſt iniquitatis meę, interficiat me.
33 * Ingreſſus itaque Ioab ad regem nunciauit ei omnia. Vocatuſque eſt Abſalom, & intrauit ad regem, & adorauit ſuper faciem terræ coram eo. oſculatuſque eſt rex Abſalom.

CAP. XV.

1 IGitur poſt hæc fecit ſibi Abſalom currus & equites, & quinquaginta viros qui præcederent eum.
A
2 * Et manè conſurgens Abſalom ſtabat iuxta introitum portæ in via: & omnem virum qui habebat negocium vt veniret ad regis iudicium, vocabat Abſalom ad ſe & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui reſpondens aiebat: Ex vna tribu Iſrael ego ſum ſeruus tuus.
3 * Reſpondebatque ei Abſalom: Videntur mihi ſermones tui boni & iuſti, ſed non eſt qui te audiat conſtitutus à rege.
4 * Dicebatque Abſalom: Quis me conſtituat iudicem ſuper terram, vt ad me veniant omnes qui habent negocium; & iuſtè iudicem?
5 * Sed & cùm accederet ad eum homo vt ſalutaret illum, extendebat manum ſuam & apprehendens oſculabatur eum.
6 * Faciebatque hoc omni Iſrael venienti ad iudicium vt audiretur à rege, & ſollicitabat corda virorum Iſrael.
B
7 * Poſt quadraginta autem annos dixit Abſalom ad regem Dauid: Vadam & reddam vota mea quæ voui Domino in Hebron.
8 * Vouens enim vouit ſeruus tuus cùm eſſet in Geſſur Syriæ dicens: Si reduxerit me Dominus in Ieruſalem, ſacrificabo Domino.

תרגום יונתן

32 ואמר אבשלום ליואב הא שלחית לותך למימר אתא הלכא ואשלח יתך לות מלכא למימר למה אתיתי מגשור טב לי עד דאנא תמן
וכען אחזי אפי מלכא ואם בי חובא יקטלינני: 33 ואתא יואב לות מלכא וחוי ליה וקרא לאבשלום ואתא לות מלכא וסגיד
ליה על אפוהי על ארעא קדם מלכא ונשק מלכא לאבשלום:

טו

1 והוה מבתר כן ועבד ליה אבשלום רתיכין וסוסון וחמשין גברא רדפין קדמוהי:
2 ומקדים אבשלום וקאים על כיבש אורח תרעא והוי כל גברא דיהי ליה דין למיעל לקדם מלכא למדן וקרי אבשלום ליה ואמר
ליה אי מדא קרתא את ואמר מחדא שבטיא דישראל עבדך: 3 ואמר ליה אבשלום חזי פתגמך תקנן ויאן ושמע לית לך מן קדם
מלכא:
4 ואמר אבשלום מן ימנינני דיינא בארעא וקדמי ייתי כל גברא דיהי ליה דין ומצו ואדיניניה בקשוט:
5 והוי כד קריב גברא למסגד ליה ומושיט ית ידיה ומתקיף ביה ונשק ליה:
6 ועבד אבשלום כפתגמא הדין לכל ישראל דאתן למדן קדם מלכא וגניב אבשלום ית ליבא דאנשי ישראל:
7 והוה מסוף ארבעין שנין ואמר אבשלום למלכא איזיל כען ואשלם ית נדרי דנדרית קדם יי בחברון:
8 ארי נדרא נדר עבדך במיתבי בגשור בארם למימר אם אתבא יתיבנני יי לירושלם ואפלח קדם יי:

Et dixit Abesalom ad Ioab: Ecce misi ad 32
te dicens: Veni iam, vt mittam te ad regem dicentem: Quare veni de Gessur? bonum erat mihi vt essem ego ibi. & nunc videbo iam faciem regis; & si est in me iniquitas, & interficiar.

Et abijt Joab ad regem, & nunciauit ei. 33
& vocauit Abesalom, & ingressus est ad regem, & adorauit eum & cecidit super faciem suam super terram coram rege. et osculatus est rex Abesalom.

CAP. XV.

ET factum est post hæc, & fecit sibi Abesa- 1
lom currus & equites, & quinquaginta viros præcurrentes ante faciem suam.

Et manè surrexit Abesalom & stabat in 2
via portæ. et erat omnis vir cui erat iudicium, & veniebat ad regem in iudicium, & vocabat eum Abesalom, & dicebat ei: De qua ciuitate es tu? & dicebat: De vna tribuum Israel seruus tuus.

Et dicebat ad eum Abesalom: Ecce sermo- 3
nes tui boni & recti, et qui audiat non est tibi à rege.

Et dicebat Abesalom: Quis constituet me 4
iudicem super terram super Jsrael, et ad me veniet omnis vir cui sit lis & iudicium, & iuste iudicabo eum?

Et factum est cùm accederet vir vt ado- 5
raret eum, & extendebat manum suam, & apprehendebat eum & osculabatur eum.

Et faciebat Abesalom secundum verbum 6
hoc omni Israel venientibus in iudicium ad regem, & vendicabat Abesalom corda omnium virorum Israel.

Et factum est post quadraginta annos, & 7
ait Abesalom ad regem dicens: Vadam iam & reddam vota mea quæ voui Domino in Chebron:

Quoniam votum vouit seruus tuus quan 8
do manebam in Gessur in Syria dicens: Si reducens reduxerit me Dominus in Hierusalem, & seruiam Domino.

32 καὶ εἶπεν ἀβεσσαλὼμ πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ ἀπέστειλα πρὸς σὲ λέγων, παραγενοῦ δή, ὅπως ἀποστελῶ σε πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντα, ἵνα τί παρεγενόμην ἐκ γεσσούρ; καλόν μοι ἦν τοῦ εἶναί με ἐκεῖ. καὶ νῦν ὄψομαι δὴ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, καὶ εἰ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἀδικία, καὶ θανατωθήσομαι.

33 καὶ ἐπορεύθη ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ· καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἀβεσσαλώμ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἀβεσσαλώμ.

ιε΄.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἀβεσσαλὼμ ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας πρὸ προσώπου αὐτοῦ.

2 καὶ ὤρθρισεν ἀβεσσαλὼμ καὶ ἐφίστατο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης. καὶ ἦν πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐγένετο κρίσις, καὶ ἤρχετο πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν, καὶ ἐκάλει αὐτὸν ἀβεσσαλὼμ καὶ ἔλεγεν αὐτῷ, ἐκ ποίας πόλεως εἶ σύ; καὶ ἔλεγεν, ἐκ μιᾶς τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ ὁ δοῦλός σου.

3 καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ἀβεσσαλώμ, ἰδοὺ οἱ λόγοι σου καλοὶ καὶ κατευθύνοντες, καὶ ὁ ἀκουσόμενος οὐχ ὑπάρχει σοι παρὰ τοῦ βασιλέως.

4 καὶ ἔλεγεν ἀβεσσαλώμ, τίς καταστήσει με κριτὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἂν ᾖ ἀντιλογία καὶ κρίσις, καὶ δικαιώσω αὐτόν;

5 καὶ ἐγίνετο ἐπὶ τὸ προσάγειν τὸν ἄνδρα τοῦ προσκυνεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ καὶ κατεφίλει αὐτόν.

6 καὶ ἐποίει ἀβεσσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ ἰσραὴλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδιοποιεῖτο ἀβεσσαλὼμ τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἰσραήλ.

7 καὶ ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ εἶπεν ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα λέγων, πορεύσομαι δὴ καὶ ἀποδώσω τὰς εὐχάς μου ἃς ηὐξάμην τῷ κυρίῳ ἐν χεβρών.

8 ὅτι εὐχὴν ηὔξατο ὁ δοῦλός σου ὅτε ἐκαθήμην εἰς γεσσοὺρ ἐν συρίᾳ λέγων, ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃ με ὁ κύριος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ λατρεύσω τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et dixit Absalom ad Ioab: Ecce misi ad te dicens: Veni huc & mittam te ad regem dicendo: Ad quid veni ex Gessur? melius mihi adhuc quòd essem ibi. & nunc videam faciem regis; & si in me culpa, occidat me.

33 Et venit Ioab ad regem & indicauit illi: & vocauit Absalom, & venit ad regem, & adorauit eum super faciem suam super terram ante regem: & osculatus est rex Absalom.

CAP. XV.

ET fuit post hæc & fecit sibi Absalom currus & equos, & quinquaginta viros satellites ante se.

2 Et anticipabat Absalom & stabat super stratam viæ portæ, & fuit omnis vir cui erat iudicium vt veniret ante regem ad iudicãdum, vocabat Absalom illum, & dicebat illi: Ex qua ciuitate es tu? & dicebat: Ex vna tribuum Israel est seruus tuus.

3 Et dicebat illi Absalom: Vide, verba tua recta sunt & pulchra; sed qui audiat non est tibi ab-ante regem.

4 Et dicebat Absalom: Quis præficiet me iudicẽ in terra, vt ante me veniat omnis vir cui sit iudiciũ, & lis; & iudicabo illũ in veritate?

5 Et erat quando accedebat quispiam ad adorandum eum, extendebat manum suam & apprehendebat illum, & osculabatur illum.

6 Et faciebat Absalom secundum verbum hoc omni Israeli qui ibant vt iudicarentur ante regem: & furabatur Absalom cor hominum Israel.

7 Et fuit à fine quadraginta annorum, & dixit Absalom ad regem: Eam quæso & reddam vota mea quę voui ante Dominum in Hhebron.

8 Nam votum vouit seruus tuus, cùm sederet in Gessur in Aram, dicendo: Si reducendo reduxerit me Dominus in Ierusalem, seruiam ante Dominum.

9 וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה׃
10 וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל הַשֹּׁפָר וַאֲמַרְתֶּם מָלַךְ
אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃
11 וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ מָאתַיִם אִישׁ מִירוּשָׁלִַם
קְרֻאִים וְהֹלְכִים לְתֻמָּם וְלֹא יָדְעוּ כָּל־דָּבָר׃
12 וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־אֲחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ
דָּוִד מֵעִירוֹ מִגִּלֹה בְּזָבְחוֹ אֶת־הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר
אַמִּץ וְהָעָם הוֹלֵךְ וָרָב אֶת־אַבְשָׁלוֹם׃
13 וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הָיָה לֶב־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃
14 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל־עֲבָדָיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִירוּשָׁלִַם
קוּמוּ וְנִבְרָחָה כִּי לֹא־תִהְיֶה־לָּנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי
אַבְשָׁלֹם מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן־יְמַהֵר וְהִשִּׂגָנוּ וְהִדִּיחַ
עָלֵינוּ אֶת־הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
15 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר־
יִבְחַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃
16 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־בֵּיתוֹ בְּרַגְלָיו וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת
עֶשֶׂר נָשִׁים פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת׃
17 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם בְּרַגְלָיו וַיַּעַמְדוּ בֵּית
הַמֶּרְחָק׃
18 וְכָל־עֲבָדָיו עֹבְרִים עַל־יָדוֹ וְכָל־הַכְּרֵתִי וְכָל־
הַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־בָּאוּ
בְרַגְלוֹ מִגַּת עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ גַּם־
אַתָּה אִתָּנוּ שׁוּב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נָכְרִי אַתָּה וְגַם־
גֹּלֶה אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ׃
20 תְּמוֹל בּוֹאֶךָ וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲךָ עִמָּנוּ לָלֶכֶת וַאֲנִי
הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב וְהָשֵׁב אֶת־אַחֶיךָ
עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃

9 ‡ Dixitq́ue ei rex Dauid: Vade in pace. & ſurrexit & abiit in Hebron.
10 ‡ Miſit autem Abſalom exploratores in vniuerſas tribus Iſrael dicens: Statim vt audieritis clangorem buccinę, dicite: Regnabit Abſalom in Hebron.
11 ‡ Porrò cum Abſalom ierunt ducenti viri de Ieruſalem vocati, euntes ſimplici corde, & cauſam penitus ignorantes.
12 ‡ Accerſiuit quoque Abſalom Achito-
C phel Gilonitem conſiliarium Dauid de ciuitate ſua Gilo. Cumq́; immolaret victimas, facta eſt coniuratio valida: populuſque concurrens augebatur cum Abſalom.
13 ‡ Venit igitur nuncius ad Dauid dicẽs: Toto corde vniuerſus Iſrael ſequitur Ab-
14 ſalom. ‡ Et ait Dauid ſeruis ſuis qui erant cũ eo in Ieruſalem: Surgite & fugiamus; neque enim erit nobis effugium à facie Abſalom. feſtinate egredi, ne fortè veniens occupet nos, & impellat ſuper nos ruinam, & percutiat ciuitatẽ in ore gladij.
15 ‡ Dixeruntq́ue ſerui regis ad eum: Omnia quæcunque præcepit dominus noſter rex, libenter exequimur ſerui tui.
16 ‡ Egreſſus eſt ergo rex & vniuerſa domus eius pedibus ſuis. & reliquit rex decem mulieres concubinas ad cuſtodien-
17 dam domum. ‡ Egreſſuſq́ue rex & omnis
D Iſrael pedibus ſuis ſtetit procul à domo:
18 ‡ Et vniuerſi ſerui eius ambulabant iuxta eum, & legiones Cerethi & Phelethi, & omnes Gethæi pugnatores validi ſexcẽti viri qui ſecuti eum fuerant de Geth, pedites præcedebant regem.
19 ‡ Dixit autem rex ad Ethai Gethæum: Cur venis nobiſcum? Reuertere & habita cum rege, quia peregrinus es & egreſſus es de loco tuo.
20 ‡ Heri veniſti, & hodie compelleris nobiſcum egredi? Ego autem vadam quò iturus ſum. reuertere & reduc tecum fra-
E tres tuos, & Dominus faciet tecum miſericordiam & veritatem.

תרגום יונתן

9 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא אֱיזֵל בִּשְׁלָם וְקָם וַאֲזַל לְחֶבְרוֹן׃ 10 וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְאַלְלִין בְּכָל שִׁבְטַיָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר כְּמִשְׁמַעְכוֹן
קָל שׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן מְלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃ 11 וְעִם אַבְשָׁלוֹם אֲזַלוּ מָאתַן גַבְרָא מִירוּשְׁלֶם זְמִינִין וְאָזְלִין לְתוּמֵיהוֹן וְלָא יָדְעִין כָּל
פִּתְגָם׃ 12 וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם יַת אֲחִיתוֹפֶל גִּילוֹנָאָה מְלוֹכָא דְדָוִד מִקַּרְתֵּיהּ מִגִּילֹה בְּדַבָּחוּתֵיהּ יַת דִּבְחַיָא וַהֲוָה מֵירְדָא תַּקִּיף
וְעַמָא אָזִיל וְסַגֵּי עִם אַבְשָׁלוֹם׃ 13 וַאֲתָא דִמְחַוֵּי לְוָת דָוִד לְמֵימַר אִתְפְּנִי לִיבָּא דֶאֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל בָּתַר אַבְשָׁלוֹם׃
14 וַאֲמַר דָוִד לְכָל עַבְדוֹהִי דְעִמֵּיהּ בִּירוּשְׁלֶם קוּמוּ וְנֶעֱרוֹק אֲרֵי לָא תְהֵי לָנָא שֵׁיזָבָא מִקֳּדָם אַבְשָׁלוֹם אוֹחוּ לְמֵיזַל דִּילְמָא יוֹחֵי וְיַדְבְּקִינָנָא
...בַּן עֲלָנָא יַת בִּישְׁתָא וְיִמְחֵי לְקַרְתָּא לְפִתְגַם דְחָרֶב׃ 15 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא לְמַלְכָּא כְּכָל דְיֵימַר רִבּוֹנִי מַלְכָּא הָא עַבְדָךְ׃
16 וּנְפַק מַלְכָּא וְכָל אֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ עִמֵּיהּ וּשְׁבַק מַלְכָּא יַת עֲשַׂר נְשִׁין לְחֵינָן לְמִיטַר בֵּיתָא׃
17 וּנְפַק מַלְכָּא וְכָל עַמָא דְעִמֵּיהּ וְקָמוּ בַּאֲתַר רָחִיק׃
18 וְכָל עַבְדוֹהִי עָבְרִין עַל יְדוֹהִי וְכָל קַשְׁתַּיָא וְכָל קַלְעַיָא וְכָל גִּתָּאֵי שִׁית מְאָה גֻּבְרַיָא דַאֲתוֹ עִמֵּיהּ מִגַּת עָבְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃
19 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתַּי גִּתָּאָה לְמָה תֵיזִל אַף אַתְּ עִמָּנָא תּוּב וְתֵיב עִם מַלְכָּא אֲרֵי נָכְרָאָה אַתְּ וְאַף גָּלֵי אַתְּ אֱזִיל לָךְ לְאַתְרָךְ׃
20 חֲמָלֵי אֲתֵיתָא וְיוֹמָא דֵין אֲטַלְטְלִינָךְ עִמָּנָא לְמֵיזַל וַאֲנָא אֱזֵיל לַאֲתַר דְלֵית אֲנָא יָדַע לְאָן אֲנָא אָזֵיל תּוּב וְאָתֵיב יַת אֲחוּךְ עִמָּךְ וַעֲבֵיד
...ן טִיבוּ וּקְשׁוֹט׃

‡ *Et dixit ei rex: Vade in pace. & surre-* 9
xit & abiit Abesalom in Chebron.
‡ *Et misit Abesalom exploratores in vni-* 10
uersas tribus Israel, dicens: Cùm audieritis
vos vocem buccinæ, & dicetis: Regnauit Abe-
salom in Chebron.
‡ *Et ierunt cum Abesalom ducenti viri de* 11
Hierusalem vocati, & ibant in simplicitate, et
non nouerunt aliquod verbum.
‡ *Et misit Abesalom & vocauit Achitophel* 12
Gelonæum consiliarium Dauid de ciuitate sua
Gelo. cùm immolaret ipse victimas, & fuit
coniuratio valida. & populus ibat & auge-
batur cum Abesalom.
‡ *Et venit nuncius ad Dauid dicens: Factũ* 13
est cor virorum Israel post Abesalom.
‡ *Et dixit Dauid omnibus seruis suis qui* 14
cum eo in Hierusalem: Surgite & fugiamus,
quoniam non est nobis salus à facie Abesalom:
festinate recedere ne præueniat & occupet nos;
& impellat super nos malitiam, & percutiat
ciuitatem in ore gladij.
‡ *Et dixerunt serui regis ad eum: In omni-* 15
bus quæ eligit dominus noster rex, ecce serui
tui.
‡ *Et egressus est rex & vniuersa domus e-* 16
ius pedites pedibus suis. & reliquit rex decem
mulieres de concubinis suis vt custodirent do-
mum suam.
‡ *Et egressus est rex & omnis populus eius* 17
pedites. & steterunt in domo longinqua.
‡ *Et vniuersi serui eius per manũ eius præ-* 18
teribãt. & omnis Cherethi, et omnis Phelethi,
& omnes Zethæi sexcenti viri qui venerunt
de Geth pedites accedebant ante faciem regis.
‡ *Et dixit rex ad Ethi Gethæum: Cur va-* 19
dis & tu nobiscum? reuertere & habita cum
rege, quia peregrinus tu & quòd egressus es
de loco tuo.
‡ *Si heri venisti tu, & hodie compellam te* 20
vt eas nobiscum? ego autem vadam quo va-
do. vade & reduc fratres tuos tecum. &
Dominus faciet tecum misericordiam & veri-
tatem.

9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, πορεύου εἰς εἰρήνην. καὶ ἀ-
10 νέστη καὶ ᾤχετο ἀβεσαλὼμ εἰς χεβρών. ‡ καὶ ἀπέστειλεν
ἀβεσαλὼμ κατασκόποις εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραὴλ
λέγων, ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς φωνὴν σάλπιγγος καὶ ἐρεῖτε,
βεβασίλευκεν ἀβεσαλὼμ ἐν χεβρών.
11 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ ἀβεσαλὼμ διακόσιοι ἄνδρες
ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐπίκλητοι, καὶ ἐπορεύοντο ἁπλότητι, καὶ
12 οὐκ ᾔδεισαν οὐδὲν ῥῆμα. ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἀβεσαλὼμ,
καὶ ἐκάλεσε τὸν ἀχιτόφελ τὸν γελωναῖον τὸν σύμβουλον
δαυὶδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ τῆς γελώ· ἐν τῷ θύειν αὐτὸν
τὰς θυσίας, καὶ ἦν τὸ διαβούλιον ἰσχυρόν. καὶ ὁ λαὸς ἐπο-
ρεύετο καὶ ἐπληθύνετο μετὰ ἀβεσαλώμ.
13 ‡ καὶ παραγίνεται ὁ ἀπαγγέλλων πρὸς δαυὶδ λέγων,
ἐγενήθη καρδία ἀνδρῶν ἰσραὴλ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.
14 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐ-
τοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, ἀνάστητε καὶ φύγωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ-
μῖν σωτηρία ἀπὸ προσώπου ἀβεσαλώμ. σπεύσατε ἀ-
πελθεῖν, μὴ φθάσῃ καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς, καὶ ἐπώσηται
ἐφ' ἡμᾶς τὴν κακίαν, καὶ πατάξῃ τὴν πόλιν ἐν στόμα-
τι ῥομφαίας.
15 ‡ καὶ εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν, ἐν
πᾶσιν οἷς αἱρεῖται κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεύς, ἰδοὺ οἱ παῖ-
16 δές σου. ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος
αὐτοῦ πεζοὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. καὶ κατέλειπεν ὁ βασιλεὺς
δέκα γυναῖκας τῶν παλλακῶν αὐτοῦ τοῦ φυλάσσειν τὸν
οἶκον αὐτοῦ.
17 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ πε-
ζοί. καὶ ἔστησαν ἐν οἴκῳ τῷ μακράν.
18 ‡ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρα αὐτοῦ παρῆ-
γον. καὶ πᾶς ὁ χερεθί, καὶ πᾶς ὁ φελεθί, καὶ πάντες οἱ ζε-
θαῖοι ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἥκοντες ἐκ γὲθ πεζοὶ παρε-
πορεύοντο κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.
19 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐθὶ τὸν γεθαῖον, ἵνα τί πορεύῃ
καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν; ἐπίστρεφε καὶ οἴκει μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι
ἀλλότριος σὺ καὶ ὅτι μετῴκισας ἐκ τοῦ τόπου σου.
20 ‡ εἰ ἐχθὲς παραγέγονας σύ, καὶ σήμερον κινήσω σε τοῦ
πορεύεσθαι μεθ' ἡμῶν; ἐγὼ δὲ πορεύσομαι οὗ ἂν πορεύομαι.
πορεύου καὶ ἀνάστρεφε τοὺς ἀδελφούς σου μετὰ σοῦ, καὶ κύριος
ποιήσει μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixit illi rex: Vade in pace. & surrexit & iuit ad Hebron.
10 Et misit Absalom exploratores ad omnes tribus Israel dicendo: Cùm audieritis vos vocem buccinæ, dicatis, Regnauit Absalom in Hhebron.
11 Et cum Absalom ierant ducenti viri ex Ierusalem inuitati, & abierunt in simplicitate sua, & non nouerant omnino quicquam.
12 Et misit Absalom Ahhitophel Gilonæum consiliarium Dauid ex ciuitate sua ex Giloh dum sacrificaret sacrificia, & fuit rebellio valida; & populus ambulabat & multiplicabatur cum Absalom.
13 Et venit qui nunciauit ad Dauid dicendo: Declinauit cor hominum Israel post Absalom.
14 Et dixit Dauid ad omnes seruos suos qui erant secum in Ierusalem: Surgite & fugiamus, quia non erit nobis euasio ab-ante Absalom: festinate abire, ne forte festinet & assequatur nos, & insidietur super nos malum, & percutiat ciuitatem in acie gladij.
15 Et dixerunt serui regis regi: Secundum omnia quæ dicet dominus meus rex, ecce serui tui.
16 Et exiuit rex & omnis homo domus eius cum illo, & reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.
17 Et exiuit rex & omnis populus qui cum illo, & steterunt in loco longinquo.
18 Et omnes serui illius transibant ad manum eius, & omnes sagittarij & omnes fundibularij, & omnes Githæi sexcenti viri qui venerunt cum illo ex Gath, transibant ante regem.
19 Et dixit rex ad Ithai Githæum: Ad quid venies etiam tu nobiscum? redi & sede cum rege, quia alienigena tu & etiam migrans; vade tibi ad locum tuum.
20 Heri venisti & hodie tollam te nobiscum vt venias? & ego ibo ad locum quem non cognoui quò ego vado: redi & reduc fratres tuos tecum, & fac cum illis benignitatem & veritatem.

21 * ויען אתי את־המלך ויאמר חי־יהוה וחי אדני
המלך כי אם במקום אשר יהיה־שם אדני המלך
אם־למות אם־לחיים כי־שם יהיה עבדך׃
22 * ויאמר דוד אל־אתי לך ועבר ויעבר אתי הגתי
וכל־אנשיו וכל־הטף אשר אתו׃
23 * וכל־הארץ בוכים קול גדול וכל־העם עברים
והמלך עבר בנחל קדרון וכל־העם עברים על־פני
24 דרך את־המדבר׃ * והנה גם־צדוק וכל־הלוים
אתו נשאים את־ארון ברית האלהים ויצקו את־
ארון האלהים ויעל אביתר עד־תם כל־העם לעבור
25 מן־העיר׃ * ויאמר המלך לצדוק השב את־
ארון האלהים העיר אם־אמצא חן בעיני יהוה
והשבני והראני אתו ואת־נוהו׃
26 * ואם כה יאמר לא חפצתי בך הנני יעשה־לי
כאשר טוב בעיניו׃
27 * ויאמר המלך אל־צדוק הכהן הרואה אתה
שבה העיר בשלום ואחימעץ בנך ויהונתן בן־
אביתר שני בניכם אתכם׃
28 * ראו אנכי מתמהמה בעברות המדבר עד־
בוא דבר מעמכם להגיד לי׃
29 * וישב צדוק ואביתר את־ארון האלהים
ירושלם וישבו שם׃
30 * ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש
לו חפוי והוא הולך יחף וכל־העם אשר־אתו חפו
איש ראשו ועלו עלה ובכה׃
31 * ודוד הגיד לאמר אחיתפל בקשרים עם־אבשלום
ויאמר דוד סכל־נא את־עצת אחיתפל יהוה׃
32 * ויהי דוד בא עד־הראש אשר־ישתחוה שם
לאלהים והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו
ואדמה על־ראשו׃

21 * Et reſpondit Ethai regi dicens: Viuit
Dominus, & viuit dn̄s meus rex; quoniã
in quocunque loco fueris domine mi rex
ſiue in morte ſiue in vita, ibi erit ſeruus
22 tuus. * Et ait Dauid Ethai: Veni & tranſi.
& tranſiuit Ethai Gethæus, & omnes viri
qui cum eo erant, & reliqua multitudo.
23 * Omneſque flebant voce magna, & v-
niuerſus populus tranſibat. Rex verò trã-
grediebatur torrentem Cedron, & cũctus
populus incedebat contra viam quæ reſpi-
24 cit ad deſertum. * Venit autem Sadoch
ſacerdos & vniuerſi Leuitæ cum eo por-
tantes arcam fœderis Dei, & depoſuerunt
arcam Dei. & aſcẽdit Abiathar donec ex-
pletus eſſet omnis populus qui egreſſus
25 fuerat de ciuitate. * Et dixit rex ad Sa-
doch: Reporta arcam Dei in vrbem. ſi in-
F uenero gratiam in oculis Domini, redu-
cet me, & oſtendet mihi eam & taberna-
26 culum ſuum. * Si autem dixerit mihi;
Non places; præſto ſum, faciat quod bo-
27 num eſt coram ſe. * Et dixit rex ad Sa-
doch ſacerdotem: O videns reuertere in
ciuitatem in pace, & Achimaas filius tuus
& Ionathan filius Abiathar duo filij ve-
28 ſtri ſint vobiſcum. * Ecce ego abſcon-
dar in campeſtribus deſerti, donec veniat
29 ſermo à vobis indicans mihi. * Reportaue-
runt ergo Sadoch & Abiathar arcam Dei
in Ieruſalem, & manſerunt ibi.
30 * Porrò Dauid aſcendebat cliuum oli-
uarum ſcandens & flẽs nudis pedibus in-
cedens & operto capite. ſed & omnis po-
pulus qui erat cum eo, operto capite a-
31 cendebat plorans. * Nunciatum eſt
autem Dauid quòd Achitophel eſſet in
coniuratione cum Abſalom. Dixitq; Da-
uid: Infatua quæſo Domine conſilium
32 Achitophel. * Cumque aſcenderet
G Dauid ſummitatem montis, in quo ado-
raturus erat Deum, ecce occurrit ei Chu-
ſi Arachites ſciſſa veſte, & terra pleno ca-
pite.

תרגום יונתן

21 ואתיב אתי ית מלכא ואמר קיים הוא ייי וחי ריבוני מלכא אלהן באתרא דיהי תמן רבוני מלכא אם למותא אם לחיי ארי תמן יהא עבדך׃
22 ואמר דוד לאתי איזיל עבר ועבר אתי גתאה וכל גברוהי וכל טפלא דעמיה׃
23 וכל דיירי ארעא בכן קל רב וכל עמא עברין ומלכא עבר בנחלא דקדרון וכל עמא עברין על אפי אורח מדברא׃
24 והא אף צדוק וכל ליואי עמיה נטלין ית ארון קימא דייי ואקימו ית ארונא דייי וסליק אביתר עד דשלים כל עמא למעבר מן קרתא׃
25 ואמר מלכא לצדוק אתיב ית ארונא דייי לקרתא אם אשכח רחמין קדם ייי יתיבנני ויחזינני קדמוהי ואפלח קדמוהי בבית מקדשיה׃
26 ואם כדין יימר לא רעוא קדמי בך הא אנא יעביד לי כמה דרעוא קדמוהי׃
27 ואמר מלכא לצדוק כהנא חזויא את תתוב לקרתא בשלם ואחימעץ ברך ויהונתן בר אביתר תרין בניכון עמכון׃
28 חזו דאנא מתעכב במישרי מדברא עד דימטי פתגמא מנכון לחואה לי׃
29 ואתיב צדוק ואביתר ית ארונא דייי לירושלם ויתבו תמן׃
30 ודוד סליק במסקנא דטור זיתיא סליק ובכי ורישיה ליה מכרך והוא אזיל יחיף וכל עמא דעמיה כריכו גבר רישיה וסלקין מסק ובכן׃
31 ודוד אתחוא למימר אחיתופל במרודיא עם אבשלום ואמר דוד קלקל כען ית מלכא דאחיתופל ייי׃
32 והוה דוד אתא עד ריש טורא די סגיד תמן קדם ייי והא לקדמותיה חושי ארכאה מבזעין לבושוהי ועפרא רמי ברישיה׃

** Et respondit Ethi regi, & dixit: Viuit* 21
Dominus & viuit anima tua domine mi rex,
quoniam in loco vbi fuerit dominus meus rex
& si in mortem & si in vitam, quoniam ibi e-
rit seruus tuus.
** Et dixit Dauid ad Ethi: Vade & transi* 22
mecum. & transiuit Ethi Gethæus, & omnes
viri qui cum eo & omnes serui eius.
** Et omnis terra voce magna flentes. et om-* 23
nis populus transgrediebatur in torrente Ce-
dron. & rex transiuit torrentem Cedron. &
cunctus populus incedebat ante faciem eius per
desertum.
** Et ecce Sadoc & vniuersi Leuitæ cum eo* 24
portantes arcam fœderis Dei. & deposuerunt
arcam Dei. & ascendit Abiathar donec cessa-
uit populus exire ex ciuitate.
** Et dixit rex ad Sadoc: Reduc arcam Dei* 25
in vrbem, si inuenero gratiam coram Domino,
& reducet me, & ostendet eam et decorē eius.
** Et si dixerit mihi, Neque volui te, ecce ego,* 26
faciat mihi quod placuerit coram se.
** Et dixit rex Sadoc sacerdoti: Vide tu re-* 27
uertere in ciuitatem in pace; & ecce Achimaas
filius tuus & Jonathan filius Abiathar ambo
filij vestri vobiscum.
** Ecce ego expecto vos in campestribus de-* 28
serti, donec veniat sermo à vobis vt nuncietur
*mihi. * Et reduxerunt Sadoc & Abia-* 29
thar arcam Dei in Hierusalem, & manse-
runt ibi.
** Et Dauid ascendebat super ascensum oli-* 30
uarum & flebat, & caput eius opertum, &
ipse ibat nudis pedibus, & omnis populus qui
cum eo, operuit vnusquisque caput suum. et as-
cendebant ascendentes & flentes.
** Et Dauid nunciauerunt dicentes: Et Achi-* 31
tophel in coniuratis cum Abesalom. & dixit
Dauid: Domine Deus meus infatua iam consi-
*lium Achitophel. * Et factum est Dauid* 32
veniente vsque ad cacumen vbi adorauit ibi
Deum, & ecce venit in occursum eius Chusi
Archi socius Dauid scissa veste, & terra super
caput eius.

21 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἐθὶ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζῇ κύριος
καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ
ἂν ᾖ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν
εἰς ζωὴν ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου.
22 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἐθί, πορεύου καὶ δίελθε μετ'
ἐμοῦ. καὶ παρῆλθεν ἐθὶ ὁ γεθαῖος, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες
οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ.
23 * καὶ πᾶσα ἡ γῆ φωνῇ μεγάλῃ κλαίοντες. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς διεπορεύετο ἐν τῷ χειμάρρῳ τοῦ κεδρών. καὶ ὁ βασι-
λεὺς διέβη τὸν χειμάρρουν κεδρών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρε-
πορεύετο ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ τὴν ἔρημον.
24 * καὶ ἰδοὺ σαδὼκ καὶ πάντες οἱ λευῖται μετ' αὐτοῦ αἴ-
ροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ. καὶ ἔστησαν τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ. καὶ ἀνέβη ἀβιαθὰρ ἕως ἐπαύσατο ὁ λαὸς
διελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως.
25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σαδώκ, ἐπίστρεψον τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν εὕρω χάριν ἐνώπιον κυ-
ρίου, καὶ ἐπιστρέψει με, καὶ δείξει αὐτὴν καὶ τὴν εὐπρέ-
26 πειαν αὐτῆς. * καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι, οὔτε ἠθέληκά σε; ἰδοὺ
ἐγώ· ποιείτω μοι τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.
27 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ σαδὼκ τῷ ἱερεῖ, βλέπε σὺ
ἀνάστρεφε εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἰδοὺ ἀχιμαὰς ὁ
υἱός σου καὶ ἰωναθὰν υἱὸς ἀβιαθὰρ ἀμφότεροι υἱοὶ ὑμῶν
28 μεθ' ὑμῶν. * ἴδετε ἐγὼ προσδέχομαι ὑμᾶς ἐν ἀραβὼθ τῆς
ἐρήμου, ἕως τοῦ ἐλθῆ ὁ λόγος παρ' ὑμῶν τοῦ ἀπαγγελθῆναί μοι.
29 * καὶ ἀνέστρεψαν σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ τὴν κιβωτὸν τοῦ
θεοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ.
30 * καὶ δαυὶδ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν ἀνάβασιν τῶν ἐλαιῶν
καὶ ἔκλαιεν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπικεκαλυμμένη, καὶ αὐ-
τὸς παρεπορεύετο ἀνυπόδετος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ
ἐπεκάλυψεν ἕκαστος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβαι-
νον ἀναβαίνοντες καὶ κλαίοντες.
31 * καὶ τῷ δαυὶδ ἀπήγγειλαν λέγοντες, καὶ ἀχιτόφελ ἐν τοῖς
συγκειμένοις μετ' ἀβεσαλώμ. καὶ εἶπε δαυίδ, κύριε ὁ θεός
μου ματαίωσον δὴ τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ.
32 * καὶ ἐγένετο δαυὶδ παραγινομένου ἕως ῥὼς οὗ προσε-
κύνησεν ἐκεῖ τῷ θεῷ, καὶ ἰδοὺ ἥκει εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ χου-
σὶ ὁ ἀρχιεταῖρος δαυὶδ διερρηχὼς τὸν χιτῶνα, καὶ γῆ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et respondit Ithai ad regem, & dixit: Permanet ipse Dominus & viuit dominus meus rex, nisi in loco in quo erit ibi dominus meus
siue ad mortem siue ad vitam, quòd ibi erit seruus tuus. 22 Et dixit Dauid ad Ithai, Vade transi: & transiuit Ithai Gi-
thæus & omnes viri eius, & omnes paruuli qui erant cum illo. 23 Et omnes habitatores terræ plorabant voce
magna, & omnis populus transibant, & rex transibat per torrentem Kedron, & omnis populus transibant super facies viæ deserti.
24 Et ecce etiam Szadok & omnes Leuitæ cum illo ferentes arcam fœderis Domini, statuerunt arcam Domini: & ascendit Abiathar
quousque perfecit omnis populus transire ex vrbe. 25 Et dixit rex ad Szadok, Reduc arcam Domini ad vrbem:
si inuenero misericordias ante Dominum reducet me, & videre faciet me ante se, & seruiam ante eum in domo sanctuarij eius.
26 Et si sic dixerit, Non est voluntas ante me in te, ecce ego; faciet mihi secundum quod est voluntas ante eum.
27 Et dixit rex ad Szadok sacerdotem, Vides tu? redeas ad vrbem in pace; & Ahhimaghasz filius tuus & Iehonathan filius Abiathar duo
filij vestri sint vobiscum. 28 Videte quòd ego commoror in planiciebus deserti vsquequo accedat verbum ex vobis ad in-
dicandum mihi. 29 Et reduxit Szadok & Abiathar arcam Domini in Ierusalem, & federunt ibi.
30 Et Dauid ascendit in ascensione montis oliuarum ascendens, & plorans, & caput eius opertum, & ipse discalciatus; & omnis popu-
lus qui erat cum illo operuerunt quisque caput suum, & ascenderunt ascendendo & plorabant.
31 Et ipsi Dauid indicatum est dicendo: Ahhithophel est in rebellibus cum Absalom. & dixit Dauid: Infatua quæso consilium Ahhi-
tophel Domine. 32 Et peruenit Dauid vsque ad caput montis vbi adorauit ibi ante Dominum, & ecce fit in occursum
eius Hhussai Archæus ruptis vestibus suis & puluere iniecto in capite suo.

33 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא׃
34 * וְאִם־הָעִיר תָּשׁוּב וְאָמַרְתָּ לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדְּךָ
אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶהְיֶה עֶבֶד אָבִיךָ וַאֲנִי מֵאָז וְעַתָּה וַאֲנִי
עַבְדֶּךָ וְהֵפַרְתָּה לִי אֵת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל׃
35 * וַהֲלוֹא עִמְּךָ שָׁם צָדוֹק וְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים וְהָיָה
כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִבֵּית הַמֶּלֶךְ תַּגִּיד לְצָדוֹק
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים׃
36 * הִנֵּה־שָׁם עִמָּם שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ
לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וּשְׁלַחְתֶּם בְּיָדָם אֵלַי
כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ׃
37 * וַיָּבֹא חוּשַׁי רֵעֶה דָוִד הָעִיר וְאַבְשָׁלֹם יָבוֹא
יְרוּשָׁלִָם׃

יו

1 * וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא
נַעַר מְפִיבֹשֶׁת לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים
וַעֲלֵיהֶם מָאתַיִם לֶחֶם וּמֵאָה צִמּוּקִים וּמֵאָה
קַיִץ וְנֵבֶל יָיִן׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא מָה־אֵלֶּה לָּךְ
וַיֹּאמֶר צִיבָא הַחֲמוֹרִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב
וּלְהַלֶּחֶם וְהַקַּיִץ לֶאֱכוֹל הַנְּעָרִים וְהַיַּיִן לִשְׁתּוֹת
הַיָּעֵף בַּמִּדְבָּר׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶּן־אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא
אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִַם כִּי אָמַר הַיּוֹם
יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֵת מַמְלְכוּת אָבִי׃
4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא הִנֵּה לְךָ כֹּל אֲשֶׁר לִמְפִיבֹשֶׁת
וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ׃
5 * וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד־בַּחוּרִים וְהִנֵּה מִשָּׁם אִישׁ
יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית־שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא
יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל׃

33 * Et dixit ei Dauid; Si veneris mecum,
34 eris mihi oneri: * Si autem in ciuitatem
reuertaris, & dixeris Abſalō; Seruus tuus
ſum rex: ſicut fui ſeruus patris tui, ſic ero
ſeruus tuus: diſsipabis conſilium Achi-
tophel.
35 * Habes autem tecum Sadoch & Abia-
thar ſacerdotes; & omne verbum quod-
cunque audieris in domo Regis, indicabis
Sadoch & Abiathar ſacerdotibus.
36 * Sunt enim cum eis duo filij eorum,
Achimaas filius Sadoch, & Ionathā filius
Abiathar, & mittetis per eos ad me omne
verbum quod audieritis.
37 * Veniente ergo Chuſi amico Dauid in
ciuitatem, Abſalom quoque ingreſſus eſt
Ieruſalem.

CAP. XVI.

1 CVmque Dauid tranſiſſet paululū mon-
A tis verticem, apparuit Syba puer Me-
phiboſeth in occurſum eius cum duobus
aſinis qui onerati erant ducētis panibus,
& centum alligaturis vuæ paſſæ, & centū
maſsis palatharum, & vtre vini.
2 * Et dixit rex Sybæ: Quid ſibi volunt
hæc? Reſponditq; Syba; Dn̄e mi rex, aſini
domeſticis regis vt ſedeant, & panes & pa-
lathæ ad veſcēdum pueris tuis; vinum au-
tem vt bibat ſi quis defecerit in deſerto.
3 * Et ait rex: Vbi eſt filius domini tui?
Reſponditque Syba regi: Remanſit in
Ieruſalem, dicens: Hodie reſtituet mihi
domus Iſrael regnum patris mei.
4 * Et ait rex Sybæ: Tua ſint omnia quæ
fuerunt Mephiboſeth. dixitque Syba:
Oro vt inueniam gratiam apud te domi-
ne mi rex.
5 * Venit ergo rex Dauid vſque Bahu-
rim: & ecce egrediebatur inde vir de co-
gnatione domus Saul, nomine Semei fi-
lius Gera, procedebatq; egrediens & ma-
ledicebat:

תרגום יונתן

33 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד אִם עֲבַרְתְּ עִמִּי וּתְהֵי עֲלַי לְמַטוּל׃ 34 וְאִם לְקַרְתָּא תְּהוּב וְתֵימַר לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדָּךְ אֲנָא מַלְכָּא אֱהֵי עַבְדָּא
דַּאֲבוּךְ וַאֲנָא מִבְּכֵין וּכְעַן וַאֲנָא עַבְדָּךְ וּתְקַלְקֵל לִי יַת מִלְּכָּא דַּאֲחִיתֹפֶל׃
35 וַהֲלָא עִמָּךְ תַּמָּן צָדוֹק וְאֶבְיָתָר כָּהֲנַיָּא וִיהֵי כָּל פִּתְגָּמָא דְּתִשְׁמַע מִבֵּית מַלְכָּא תְּחַוֵּי לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר כָּהֲנַיָּא׃
36 הָא תַּמָּן עִמְּהוֹן תְּרֵין בְּנֵיהוֹן אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וְתִשְׁלְחוּן בִּידֵיהוֹן לְוָתִי כָּל מִדַּעַם דְּתִשְׁמְעוּן׃
37 וַאֲתָא חוּשַׁי שׁוֹשְׁבִינָא דְדָוִד לְקַרְתָּא וְאַבְשָׁלוֹם אֲתָא לִירוּשְׁלֶם׃

יו

1 וְדָוִד עֲבַר זְעֵיר מֵרֵישׁ טוּרָא וְהָא צִיבָא עוּלֵימָא דִּמְפִיבֹשֶׁת לְקַדְמוּתֵיהּ וְזוּג חֲמָרִין חֲשִׁיקִין וַעֲלֵיהוֹן מָאתָן גְּרִיצִין דִּלְחֵים וּמְאָה אֶתְכְּלִין
דְּעִנְּבִין וּמְאָה סַגִּין דְּבֵילָתָא וּגְרַב דַּחֲמַר׃ 2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא מָה אִלֵּין לָךְ וַאֲמַר צִיבָא חֲמָרַיָּא לְבֵית מַלְכָּא לְמִרְכַּב
וְלַחְמָא וְדְבֵילָתָא לְמֵיכַל עוּלֵימַיָּא וְחַמְרָא לְמִשְׁתֵּי דְּמִשְׁתַּלְהֵי בְּמַדְבְּרָא׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא וְאָן בַּר רִבּוֹנָךְ וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא הָא יָתֵיב
בִּירוּשְׁלֶם אֲרֵי אֲמַר יוֹמָא דֵין יְתִיבוּן לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכוּתָא דְּאַבָּא׃ 4 וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא הָא לָךְ כָּל דִּי לִמְפִיבֹשֶׁת וַאֲמַר צִיבָא
בְּעוּתָא אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃ 5 וַאֲתָא דָּוִד מַלְכָּא עַד עַלְמֶת וְהָא מִתַּמָּן גַּבְרָא נָפֵיק מִזַּרְעִית בֵּית שָׁאוּל וּשְׁמֵיהּ שִׁמְעִי בַּר
גֵּרָא נָפֵק מִיפַּק וּמְלַטֵּיט׃

Et dixit ei Dauid: Si transieris mecum, eris super me onus. 33

Si in ciuitatem reuertaris, & dices Abesalom: Seruus tuus sum rex, sine me viuere. seruus patris tui fui tunc & nuper, et nunc ego seruus tuus. & dissipa mihi consilium Achitophel. 34

Et ecce ibi tecum Sadoc & Abiathar sacerdotes. & erit omne verbum quod audieris à rege, renunciabis Sadoc & Abiathar sacerdotibus. 35

Et ecce ibi duo filij eorum cum eis Achimaas filius Sadoc & Ionathan filius Abiathar. et mittetis in manibus eorum ad me omne verbum quod audieritis. 36

Et ingreditur Chusi amicus Dauid in ciuitatem, & Abesalom nuper ingrediebatur in Hierusalem. 37

CAP. XVI.

ET Dauid transiit paululum à cacumine, & ecce Siba puer Mephiboseth veniebat in occursum ei, & par asinorũ qui onerati erant, & super eos ducenti panes, & œphi vuæ passæ, & centum massæ palatharum, & vter vini. 1

Et dixit rex ad Siba: Quid hæc tibi? & dixit Siba: Asini domui regis vt ascendant, et panes, & palathæ, & vuæ passæ in cibum pueris, et vinum vt bibat qui defecerit in deserto. 2

Et dixit rex: Vbi est filius domini tui? et dixit Siba ad regẽ: Ecce manet in Hierusalem. Et dicit: Hodie reducent mihi domus Israel regnum patris mei. 3

Et ait rex ad Siba: Ecce tibi erunt omnia quæ erant Mephiboseth. & dixit Siba: Adoro, inueniam gratiam in oculis tuis domine mi rex. 4

Et venit rex Dauid vsque ad Baurim. & ecce indè vir egrediebatur de cognatione domus Saul, & nomẽ ei Semei filius Gera procedebat egrediens, & maledicens. 5

33 καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, ἐὰν διέλθῃς μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ φορτίον.

34 ἐὰν εἰς τὴν πόλιν ἀναστρέψῃς, καὶ ἐρεῖς τῷ ἀβεσσαλώμ, παῖς σου εἰμὶ βασιλεῦ, ἔασόν με ζῆσαι. παῖς τοῦ πατρός σου ἤμην τότε καὶ ἀρτίως, καὶ νῦν ἐγὼ δοῦλος σου, καὶ διασκέδασόν μοι τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ.

35 καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ μετὰ σου σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ οἱ ἱερεῖς. καὶ ἔσται πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν ἀκούσῃς παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀναγγελεῖς τῷ σαδὼκ καὶ τῷ ἀβιαθὰρ τοῖς ἱερεῦσι.

36 καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δύο υἱοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν ἀχιμάας ὁ υἱὸς σαδώκ, καὶ ἰωναθὰν υἱὸς ἀβιαθάρ. καὶ ἐξαποστελεῖτε ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν πρός με πᾶν ῥῆμα ὃ ἂν ἀκούσητε.

37 καὶ εἰσπορεύεται χουσὶ ἑταῖρος δαυὶδ εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀβεσσαλὼμ ἄρτι εἰσεπορεύετο εἰς ἱερουσαλήμ.

ιϛ'.

1 Καὶ δαυὶδ διῆλθε μικρὸν ἀπὸ τῆς ῥῶς, καὶ ἰδοὺ σιβὰ τὸ παιδάριον μεφιβόσεθ ἤρχετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ζεῦγος ὄνων ἐπισεσαγμένων, καὶ ἐπ' αὐτῶν διακόσιοι ἄρτοι, καὶ οἶφι σταφίδων, καὶ ἑκατὸν παλάθαι, καὶ νέβελ οἴνου.

2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σιβά, τί ταῦτά σοι; καὶ εἶπε σιβά, οἱ ὄνοι τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἐπιβαίνειν, καὶ οἱ ἄρτοι, καὶ αἱ παλάθαι, καὶ σταφίδες εἰς βρῶσιν τοῖς παιδαρίοις, καὶ ὁ οἶνος πίνειν τῷ ἐκλελυμένῳ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ποῦ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου σου; καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ κάθηται ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ λέγει, σήμερον ἐπιστρέψουσί μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρός μου.

4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σιβά, ἰδοὺ σοὶ ἔσται πάντα τὰ τοῦ μεφιβόσεθ. καὶ εἶπε σιβά, προσκυνῶ, εὕροιμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ.

5 καὶ παραγίνεται ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἕως βαουρείμ. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖθεν ἀνὴρ ἐξεπορεύετο ἐκ πατριᾶς οἴκου σαούλ, καὶ ὄνομα αὐτῷ σεμεὶ υἱὸς γηρὰ ἐξεπορεύετο ἐκπορευόμενος, καὶ κακολογῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et dixit illi Dauid: Si transieris mecum, & eris mihi oneri.
34 Et si ad vrbem redieris, & dixeris Absalom, Seruus tuus sum rex, fui seruus patris tui ego tunc, sed & nunc ero seruus tuus: infa-
tuabis consilium Ahhitophel.
35 Nonne tecum ibi erit Szadok & Abiathar sacerdotes? & erunt omne verbum quod audieris ex domo regis, indicabis Szadok & A-
biathar sacerdotibus. 36 Et ecce ibi cum eis duo filij eorum, Ahhimaghaz ipsius Szadok & Iehonathan ipsius
Abiathar, & mittetis in manu eorum ad me omne quod audieritis.
37 Et venit Hhussai amicus Dauid in vrbem, & Absalom venit in Ierusalem.

CAP. XVI.

ET Dauid transit paululum à capite montis, & ecce Sziba puer ipsius Mephiboseth fit in occursum eius, & par asinorum stratorum, &
super illos ducentæ tortæ panis, & centum palmites vuarum, & centum partes caricarum, & vter vini. 2 Et dixit rex ad Sziba:
Quid ista tibi? & dixit Sziba: Asini pro domo regis ad equitandum, & panis & caricæ vt comedant adolescentes, & vinum vt bibat qui las-
sus fuerit in deserto. 3 Et dixit rex: Et vbi filius domini tui? & dixit Sziba regi: Ecce sedet in Ierusalem: quia dixit: Hodie
reddent mihi *homines* domus Israel regnum patris mei. 4 Et dixit rex ad Sziba: Ecce tua sunt omnia quæ habet Mephi-
boseth. & dixit Sziba adorans, Inueniam misericordias in oculis tuis domine mi rex.
5 Et venit rex Dauid vsque ad Ghalemeth, & ecce indè vir exibat de prosapia domus Saul, & nomen eius Simghi filius Gera exibat
exeundo & maledicebat.

6 וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד וְאֶת־כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
דָּוִד וְכָל־הָעָם וְכָל־הַגִּבֹּרִים מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
7 וְכֹה־אָמַר שִׁמְעִי בְּקַלְלוֹ צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים
וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל׃
8 הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְהוָה כֹּל דְּמֵי בֵית־שָׁאוּל אֲשֶׁר
מָלַכְתָּ תַּחְתָּו וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַמְּלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם
בְּנֶךָ וְהִנְּךָ בְּרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה׃
9 וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל
הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה־
נָּא וְאָסִירָה אֶת־רֹאשׁוֹ׃
10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרֻיָה כִּי יְקַלֵּל
וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד וּמִי יֹאמַר מַדּוּעַ
11 עָשִׂיתָה כֵּן׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי וְאֶל־כָּל־
עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר־יָצָא מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי
וְאַף כִּי־עַתָּה בֶּן־הַיְמִינִי הַנִּחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי אָמַר־לוֹ
12 יְהוָה׃ אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה בְּעֵונִי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי
טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה׃
13 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו בַּדָּרֶךְ וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצֵלַע הָהָר
לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ וַיְקַלֵּל וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ וְעִפַּר
14 בֶּעָפָר׃ וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
15 עֲיֵפִים וַיִּנָּפֵשׁ שָׁם׃ וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם
אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִָם וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ׃
16 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעֶה דָוִד אֶל־
אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם יְחִי הַמֶּלֶךְ
יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
17 וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־חוּשַׁי זֶה חַסְדְּךָ אֶת־
רֵעֶךָ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֶת־רֵעֶךָ׃
18 וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלֹם לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר
יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לֹא אֶהְיֶה
וְאִתּוֹ אֵשֵׁב׃

6 Mittebatque lapides contra Dauid &
contra vniuerſos ſeruos regis Dauid. om-
nis autem populus & vniuerſi bellatores
à dextro & à ſiniſtro latere regis incede-
7 bant. Ita autem loquebatur Semei cùm
malediceret regi: Egredere, egredere vir
8 ſanguinum & vir Belial. Reddidit tibi
Dominus vniuerſum ſanguinem domus
Saul, quoniam inuaſiſti regnũ pro eo, &
dedit Dominus regnum in manu Abſa-
lom filij tui: & ecce premunt te mala tua,
9 quoniam vir ſanguinum es. Dixit autem
Abiſai filius Saruiæ regi: Quare maledi-
cit canis hic moritur⁹ domino meo regi?
10 vadã & amputabo caput eius. Et ait rex:
Quid mihi & vobis eſt filij Saruiæ? Di-
mitte eum vt maledicat. Dominus enim
præcepit ei vt malediceret Dauid. & quis
eſt qui audeat dicere quare ſic fecerit?
11 Et ait rex Abiſai & vniuerſis ſeruis ſuis:
C Ecce filius meus qui egreſſus eſt de vtero
meo, quærit animam meam, quanto ma-
gis hic filius Iemini? dimittite eum vt ma
12 ledicat iuxta præceptum Domini, Si for-
tè reſpiciat Dominus afflictionem meam,
& reddat mihi Dominus bonum pro ma
13 ledictiõe hac hodierna. Ambulabat ita-
que Dauid & ſocij eius per viam cum eo:
Semei autem per iugum montis ex latere
contra illum gradiebatur, maledicens, &
mittẽs lapides aduerſum eum, terramque
14 ſpargens. Venit itaq; rex Dauid & vniuer
ſus populus cũ eo laſſus, & refocillati ſunt
15 ibi. Abſalom autem & omnis populus e-
D ius ingreſſi ſũt Ieruſalẽ, ſed & Achitophel
16 cum eo. Cùm autem veniſſet Chuſi Ara-
chites amicus Dauid ad Abſalom, locutus
17 eſt ad eum: Salue rex, ſalue rex. Ad quem
Abſalom: Hæc eſt, inquit, gratia tua ad a-
micum tuum? quare non iuiſti cum ami-
18 co tuo? Reſpõditque Chuſi ad Abſalom:
Nequaquam, quia illius ero quem elegit
Dominus, & omnis hic populus & vni-
uerſus Iſrael, & cum eo manebo.

תרגום יונתן

6 וּמְרַגֵּים בְּאַבְנַיָּא יָת דָּוִד וְיָת כָּל עַבְדֵי מַלְכָּא דָוִד וְכָל עַמָּא וְכָל גִּבָּרַיָּא מִימִינֵיהּ וּמִשְּׂמָאלֵיהּ׃
7 וּכְדֵין אֲמַר שִׁמְעִי בְּלַטָּטוּתֵיהּ פּוּק פּוּק גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל וּגְבַר רָשִׁיעַ׃ 8 אֲתֵיב יְיָ עֲלָךְ כָּל חוֹבֵי בֵית שָׁאוּל דִּמְלַכְתָּא
תְּחוֹתוֹהִי וְאַצְלַח יְיָ יַת מַלְכוּתָא בִּידָא דְאַבְשָׁלוֹם בְּרָךְ וְהָא אַתְּ בְּבִישְׁתָּךְ אֲרֵי חַיָּיב קְטוֹל אַתְּ׃
9 וַאֲמַר אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה לְמַלְכָּא לְמָה יְלַטֵּט כַּלְבָּא מֵיתָא הָדֵין יַת רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֶעְבַּר כְּעַן וְאַעְדֵּי יַת רֵישֵׁיהּ׃
10 וַאֲמַר מַלְכָּא מָה לִי וּלְכוֹן בְּנֵי צְרוּיָה כְּדֵין יְלַטֵּט אֲרֵי יְיָ אֲמַר לֵיהּ לַטֵּיט יַת דָּוִד וּמַן יֵימַר מָה דֵין עֲבַדְתָּ כֵּן׃
11 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי וּלְכָל עַבְדוֹהִי הָא בְרִי דְּאוֹלֵידִית בָּעֵי לְמִקְטְלִי וְאַף אֲרֵי כְעַן בַּר שִׁבְט בִּנְיָמִן שְׁבְקוּ מִנֵּיהּ וִילַטֵּט אֲרֵי אֲמַר לֵיהּ יְיָ׃
12 מָאִים גַּלְיָא קֳדָם יְיָ דִּמְעַת עֵינַי וִיתֵיב יְיָ לִי טָבְתָא חֲלַף לְוָטְתֵיהּ יוֹמָא דֵין׃
13 וַאֲזַל דָּוִד וְגֻבְרוֹהִי בְּאָרְחָא וְשִׁמְעִי אָזֵיל בִּסְטַר טוּרָא לְקִבְלֵיהּ אָזֵיל וּמְלַטֵּיט וּמְרַגֵּם בְּאַבְנַיָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְשַׁדֵּי עַפְרָא׃
14 וַאֲתָא מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ כַּד מְשַׁלְהַן וְנָח תַמָּן׃ 15 וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲתוֹ לִירוּשְׁלֵם וַאֲחִיתוֹפֶל עִמֵּיהּ׃
16 וַהֲוָה כַּד אֲתָא חוּשַׁי אַרְכָּאָה שׁוֹשְׁבִינָא דְּדָוִד לְוָת אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם יַצְלַח מַלְכָּא יַצְלַח מַלְכָּא׃
17 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְחוּשַׁי דָּא טֵיבוּתָךְ עִם חַבְרָךְ וּלְמָה לָא אֲזַלְתָּ עִם חַבְרָךְ׃ 18 וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם לָא אֱלָהֵין
דְּאִתְרְעֵי יְיָ וְעַמָּא הָדֵין וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל דִּי לֵיהּ אֱהֵי וְעִמֵּיהּ אֵתֵיב׃

*Et mittens lapides contra Dauid et contra 6
vniuersos seruos eius. & omnis populus &
omnes bellatores à dextris et à sinistris regis.
Et ita dixit Semei cùm malediceret ei: 7
Egredere egredere vir sanguinum & vir ini-
quus: Reduxit in te Dominus vniuer- 8
sum sanguinem domus Saul, eo quòd regnasti
pro eo. & dedit Dominus regnum in manus
Abesalom filij tui. & indicauit tibi malitiam
tuam, quoniam vir sanguinum tu es.
Et dixit Abessa filius Saruiæ ad regem: 9
Quare maledicit canis mortuus iste domino meo
regi? vadam iam & auferam caput eius.
Et dixit rex ad Abessa: Quid mihi & 10
vobis filij Saruia? & dimittite eum: ideo ma-
ledicit mihi, quia Dominus dixit ei vt male-
diceret Dauid. & quis dicet ei, Quare fecisti
sic?
Et dixit Dauid ad Abessa & ad vniuer- 11
sos seruos suos: Ecce filius meus qui egressus est
de vtero meo quærit animam meam: si autem
& nunc hic filius Ieminæi, dimittite eum &
maledicat: quoniam Dominus dixit ei:
Si fortè respiciat humilitatem meam, & 12
reddat mihi Dominus bona pro maledictione e-
ius in die ista.
Et ambulabat Dauid & omnes viri eius 13
in via; & Semei ibat per latus montis, adhæ-
rens ei ibat & maledicebat, & mittebat la-
pides aduersus eum, & puluere spargens.
Et venit rex & vniuersus populus qui 14
cum eo deficientes. & refocillati sunt ibi.
Et Abesalom & omnis populus virorum 15
Israel ingressi sunt in Hierusalem, & Achito-
phel cum eo.
Et factum est cùm venit Chusi Archi ami- 16
cus Dauid ad Abesalom, & dixit Chusi Abe-
salom: Viuat rex, viuat rex.
Et dixit Abesalom Chusi: Hæc misericor- 17
dia tua cum amico tuo? quare non iuisti cum a-
mico tuo?
Et dixit Chusi ad Abesalom: Nequaquam, 18
sed post quē elegit Dominus, & populus hic, &
vniuersus vir Israel, ei ero, et cum eo manebo.*

6 καὶ βάλλων λίθοις ἐπὶ τὸν δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας
τοὺς παῖδας αὐτοῦ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ
ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως.
7 καὶ οὕτως εἶπε Σεμεῒ ἐν τῷ καταρᾶσθαι αὐτόν, ἔξελθε,
ἔξελθε ἀνὴρ τῶν αἱμάτων καὶ ἀνὴρ ὁ παράνομος·
8 ἐπέστρεψεν ἐπὶ σὲ κύριος πάντα τὰ αἵματα τοῦ οἴκου
σαοὺλ, ἀνθ' ὧν ἐβασίλευσας ἀντ' αὐτοῦ. καὶ ἔδωκε κύριος τὴν
βασιλείαν εἰς χεῖρας ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ σου. καὶ ἔδειξέ σοι
τὴν κακίαν σου ὅτι ἀνὴρ αἱμάτων σὺ εἶ.
9 καὶ εἶπεν ἀβεσσὰ υἱὸς σαρουΐα πρὸς τὸν βασιλέα, ἵνα τί
καταρᾶται ὁ κύων ὁ τεθνηκὼς οὗτος τὸν κύριόν μου τὸν βα-
σιλέα; διελεύσομαι δὴ καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
10 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀβεσσά, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν
υἱοὶ σαρουΐα; καὶ ἄφετε αὐτὸν, διότι καταρᾶταί μοι, ὅτι
κύριος εἶπεν αὐτῷ κακολογεῖν τὸν δαυίδ. καὶ τίς ἐρεῖ αὐ-
τῷ τί ὅτι πεποίηκας οὕτως;
11 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεσσὰ καὶ πρὸς πάντας τοὺς
παῖδας αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου
ζητεῖ τὴν ψυχήν μου. εἰ δὲ καὶ νῦν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἰεμι-
ναίου, ἄφετε αὐτὸν καὶ καταράσθω, ὅτι κύριος εἴρηκεν αὐ-
12 τῷ· εἴ πως ἴδῃ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταπο-
δώσῃ μοι κύριος ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ.
13 καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν
τῇ ὁδῷ. καὶ Σεμεῒ ἐπορεύετο κατὰ τὸ κλίτος τοῦ ὄρους, ἐχό-
μενα αὐτοῦ ἐπορεύετο καὶ κατηρᾶτο, καὶ ἔβαλλε λίθους ἐπ'
αὐτὸν καὶ τῷ χοῒ πάσσων.
14 καὶ παρεγένετο ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ
ἐκλελυμένοι. καὶ ἀνέψυξαν ἐκεῖ.
15 καὶ ἀβεσαλὼμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνδρῶν ἰσραὴλ εἰ-
σῆλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀχιτόφελ μετ' αὐτοῦ.
16 καὶ ἐγένετο ὅτε ἦλθε χουσὶ ὁ ἀρχὶ ἑταῖρος δαυὶδ
πρὸς ἀβεσαλώμ, καὶ εἶπε χουσὶ τῷ ἀβεσαλὼμ, ζήτω ὁ
βασιλεὺς, ζήτω ὁ βασιλεύς.
17 καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ τῷ χουσί, τοῦτο τὸ ἔλεός σου μετὰ τοῦ
ἑταίρου σου; ἵνα τί οὐκ ἐπορεύθης μετὰ τοῦ ἑταίρου σου;
18 καὶ εἶπε χουσὶ πρὸς τὸν ἀβεσαλώμ, οὐχί, ἀλλ' ἢ κατό-
πισθεν οὗ ἐξελέξατο κύριος καὶ ὁ λαὸς οὗτος καὶ πᾶς ἀνὴρ
ἰσραήλ, αὐτῷ ἔσομαι καὶ μετ' αὐτοῦ καθίσομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et lapidabat in saxis Dauid & omnes seruos regis Dauid;& omnis populus & omnes robusti erant à dextra eius & à sinistra eius.
7 Et sic dixit Simghi cùm malediceret ei: Exi,exi, vir obnoxius morti, & vir improbe.
8 Reddidit Dominus super te omnia debita domus Saul,eo quòd regnasti pro illo,& direxit Dominus regnum in manu Absalom fi-
lij tui, & ecce tu es in malitia tua, quia reus mortis tu es.
9 Et dixit Abisai filius Szaruiah regi: Ad quid maledicet canis mortuus hic domino meo regi? transibo nunc & auferam caput
eius. 10 Et dixit rex: Quid mihi & vobis filij Szaruiah? sic maledicat, quia Dominus dixit illi: Maledic Dauid: & quis
dicet, Quare fecisti hoc? 11 Et dixit Dauid Abisai & omnibus seruis suis: Ecce filius meus quem genui quærit occi-
dere me, quanto magis nunc filius tribus Beniamin? sinite eum vt maledicat, quia dixit illi Dominus.
12 Fortè reuelabitur ante Dominum lachryma oculi mei, & reddet Dominus mihi bonum pro maledictione eius hodie.
13 Et abiit Dauid & viri eius in via, & Simghi ambulabat in latere montis,eregione eius ambulabat & maledicebat,& lapidabat in sa-
xis eregione eius, & effundebat puluerem.
14 Et venit rex & omnis populus qui erat cum eo,cùm lassi *essent*;& quieuit ibi.
15 Et Absalom & omnis populus hominum Israel venerunt in Ierusalem, & Ahhithophel cum illo.
16 Et fuit vt venit Hhusai Archæus amicus Dauid ad Absalom, & dixit Hhusai ad Absalom: Prosperet rex, prosperet rex.
17 Et dixit Absalom ad Hhusai: Hæc est benignitas tua cum amico tuo? & vt quid non abiisti cum amico tuo?
18 Et dixit Hhusai ad Absalom:Non,sed quem voluit Dominus & populus iste & omnis homo Israel, illius ero,& cum illo sedebo.

19 * וְהַשֵּׁנִית לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הֲלוֹא לִפְנֵי בְנוֹ כַּאֲשֶׁר
עָבַדְתִּי לִפְנֵי אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ׃
10 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה
מַה־נַּעֲשֶׂה׃
21 * וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלֹם בּוֹא אֶל־פִּלַגְשֵׁי
אָבִיךָ אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמוֹר הַבָּיִת וְשָׁמַע כָּל־יִשְׂרָאֵל
כִּי־נִבְאַשְׁתָּ אֶת־אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אִתָּךְ׃
22 * וַיַּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל־הַגָּג וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם
אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
23 * וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
יִשְׁאַל־ ׳ בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם־
לְדָוִד גַּם־לְאַבְשָׁלֹם׃

יז

1 * וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלֹם אֶבְחֲרָה
נָּא שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה
אַחֲרֵי־דָוִד הַלָּיְלָה׃
2 * וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי
אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהִכֵּיתִי אֶת־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ׃
3 * וְאָשִׁיבָה כָל־הָעָם אֵלֶיךָ כְּשׁוּב הַכֹּל הָאִישׁ
אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם׃
4 * וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָּל־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא נָא גַּם לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי
וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו גַּם־הוּא׃
6 * וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
אֵלָיו לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל הֲנַעֲשֶׂה
אֶת־דְּבָרוֹ אִם־אַיִן אַתָּה דַבֵּר׃
7 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־טוֹבָה הָעֵצָה
אֲשֶׁר־יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם הַזֹּאת׃

19 * Sed vt & hoc inferam, cui ego seruiturus sum? nonne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo & tibi.
20 * Dixit autem Absalom ad Achitophel: Inite consilium quid agere debeamus.
21 * Et ait Achitophel ad Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum, vt cùm audierit omnis Israel quòd fœdaueris patrẽ tuum, roborentur tecum manus eorum.
22 * Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram vniuerso Israel.
23 * Consilium autem Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum. sic erat omne consilium Achitophel, & cùm esset cum Dauid, & cùm esset cum Absalom.

CAP. XVII.

1 DIxit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, & consurgens persequar Dauid hac nocte:
2 * Et irruam super eum, quippe qui lassus est & solutis manibus, percutiam eũ. Cumq; fugerit omnis populus qui cum eo est, percutiam regem desolatum:
3 * Et reducam vniuersum populũ quomodo vnus homo reuerti solet. Vnum enim virum tu quæris, & omnis populus erit in pace.
4 * Placuitque sermo eius Absalom & cunctis maioribus natu Israel.
5 * Ait autem Absalom: Vocate Chusi Arachiten, & audiamus quid etiam ipse dicat.
6 * Cumque venisset Chusi ad Absalom, ait Absalom ad eum: Huiuscemodi sermonem locutus est Achitophel: facere debemus, an non? quod das consilium?
7 * Et dixit Chusi ad Absalom: Non est bonum consilium quod dedit Achitophel hac vice.

תרגום יונתן

19 וְתִנְיָנוּת קֳדָם מַן אֲנָא אִפְלַח הֲלָא קֳדָם בְּרֵיהּ כְּמָה דִּפְלַחִית קֳדָם אֲבוּךְ כֵּן אֱהֵי פָּלַח קֳדָמָךְ׃
20 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לַאֲחִיתוֹפֶל הֲבוּ לְכוֹן מִלְּכָא מַה נַעְבֵּיד׃
21 וַאֲמַר אֲחִיתוֹפֶל לְאַבְשָׁלוֹם עוֹל לְוַת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּךְ דִּי שְׁבַק לְמִיטַּר בֵּיתָא וְיִשְׁמַע כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִתְגָּרִיתָא מֵאֲבוּךְ וְיִתְקְפָן יְדֵי כָּל
דְּעִמָּךְ׃ 22 וּנְגַדוּ לְאַבְשָׁלוֹם קִינוֹפִין עַל אִיגְּרָא וְעַל אַבְשָׁלוֹם לְוַת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּהִי לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל׃
23 וּמִלְּכָא דַּאֲחִיתוֹפֶל דִּמְלַךְ בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן כְּמָה דְשָׁאֵיל גַּבְרָא בְּפִתְגָּמָא דַיְיָ כֵּן כָּל מִלְּכָא דַּאֲחִיתוֹפֶל אַף לְדָוִד אַף לְאַבְשָׁלוֹם׃

יז

1 וַאֲמַר אֲחִיתוֹפֶל לְאַבְשָׁלוֹם אֶבְחַר כְּעַן תְּרֵי עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא וְאֵקוּם וְאֶרְדּוֹף בָּתַר דָּוִד בְּלֵילְיָא׃
2 וְאֵיתֵי עֲלוֹהִי כַּדְּהִי מְשַׁלְהֵי וִידוֹהִי מְרַשְׁלָן וְאַזִּיעַ יָתֵיהּ וְיֶעֱרוֹק כָּל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וְאֶקְטוֹל יַת מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹהִי׃
3 וְאָתֵיב כָּל עַמָּא לְוָתָךְ יְתוּבוּן כֻּלְּהוֹן בָּתַר דְּיִתְקְטֵל גַּבְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי כָּל עַמָּא יְהֵי שְׁלָם׃
4 וּכְשַׁר פִּתְגָּמָא בְּעֵינֵי אַבְשָׁלוֹם וּבְעֵינֵי כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם קְרֵי כְעַן אַף לְחוּשַׁי אַרְכָּאָה וְנִשְׁמַע מָה דְּיֵימַר אַף הוּא
6 וַאֲתָא חוּשַׁי לְוַת אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לֵיהּ לְמֵימַר כְּפִתְגָּמָא הָדֵין מַלֵּיל אֲחִיתוֹפֶל הֲנַעְבֵּיד יַת פִּתְגָּמֵיהּ אִם לָא וְכָשַׁר בְּעֵינָךְ אַתְּ
מַלֵּיל׃ 7 וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם לָא תַקִּין מִלְּכָא דִּמְלַךְ אֲחִיתוֹפֶל בְּזִמְנָא הָדָא׃

19 Et secundò cui ego seruiam; nonne coram filio eius? sicut seruiui patri tuo, sic ero tecum.

20 Et dixit Abesalom ad Achitophel: Date nobis consilium quid agemus.

21 Et dixit Achitophel Abesalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendum domum suam, & audiet omnis Israel quòd fœdaueris patrem tuum, & roborabuntur manus omnium qui sunt tecum.

22 Et fixerunt tabernaculum Abesalom in solario: & ingressus est Abesalom ad concubinas patris sui in oculis vniuersi Israel.

23 Et consilium Achitophel quod consulebat in diebus prioribus, sicut consulit quis per Deum, sic omne consilium Achitophel, & Dauid & Abesalom.

CAP. XVII.

1 Et dixit Achitophel ad Abesalom: Eligam iam mihi duodecim millia virorum, & surgens persequar post Dauid nocte,

2 Et irruam super eum: & ipse lassus & solutus manibus; & terrebo eum, & fugiet omnis populus qui cum eo, & percutiam regem solum.

3 Et reducam vniuersum populum ad te, sicut reuertetur sponsa ad virum suum. verum animam viri vnius quæres, & omni populo erit pax.

4 Et placuit sermo in oculis Abesalom et in oculis omnium seniorum Israel.

5 Et ait Abesalom: Vocate iam Chusi Arachi, & audiemus quid in ore eius & ipsius.

6 Et venit Chusi ad Abesalom: et ait Abesalom ad eum dicens: Secundum verbum hoc locutus est Achitophel: si faciemus secundum verbum eius, si autem non, tu loquere.

7 Et dixit Chusi ad Abesalom: Non bonum consilium quod consuluit Achitophel nunc istud.

19 καὶ τὸ δεύτερον τίνι ἐγὼ δουλεύσω, οὐκ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ; ὡς ἐδούλευσα τῷ πατρί σου, οὕτως ἔσομαι μετὰ σοῦ.

20 καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ πρὸς ἀχιτόφελ, δότε ἑαυτοῖς βουλὴν τί ποιήσωμεν;

21 καὶ εἶπεν ἀχιτόφελ πρὸς ἀβεσαλὼμ, εἴσελθε πρὸς παλλακὰς τοῦ πατρός σου ἃς κατέλειπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκούσεται πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι κατῄσχυνας τὸν πατέρα σου, καὶ κρατήσουσιν αἱ χεῖρες πάντων τῶν μετὰ σοῦ·

22 καὶ ἔπηξαν σκηνὴν τῷ ἀβεσαλὼμ ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ εἰσῆλθεν ἀβεσαλὼμ πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ ἰσραήλ.

23 καὶ ἡ βουλὴ ἀχιτόφελ ἣν ἐβουλεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρώταις, καθὼς ἐρωτᾷ τις διὰ τοῦ θεοῦ, οὕτως πᾶσα ἡ βουλὴ ἀχιτόφελ καὶ τῷ δαυὶδ καὶ τῷ ἀβεσαλώμ.

ιζ'.

1 Καὶ εἶπεν ἀχιτόφελ πρὸς ἀβεσαλώμ, ἐκλέξομαι δὴ ἐμαυτῷ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἀναστὰς καταδιώξω ὀπίσω δαυὶδ τὴν νύκτα,

2 καὶ εἰσελεύσομαι ἐπ' αὐτόν. καὶ αὐτὸς κοπιῶν καὶ ἐκλελυμένος τὰς χεῖρας, καὶ ἐκστήσω αὐτὸν, καὶ ἐκφεύξεται πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μονώτατον.

3 καὶ ἐπιστρέψω πάντα τὸν λαὸν πρὸς σέ, καθὼς ἐπιστρέψει νύμφη πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· πλὴν ψυχὴν ἀνδρὸς ἑνὸς ἐκζητήσεις, καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἔσται εἰρήνη.

4 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς ἀβεσαλὼμ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων ἰσραήλ.

5 καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ, καλέσατε δὴ τὸν χουσὶ τὸν ἀραχί, καὶ ἀκουσόμεθα τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καί γε αὐτοῦ.

6 καὶ παρεγένετο χουσὶ πρὸς ἀβεσαλώμ. καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ πρὸς αὐτὸν λέγων, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λελάληκεν ἀχιτόφελ, εἰ ποιήσωμεν κατὰ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, εἰ δὲ μή, σὺ λάλησον.

7 καὶ εἶπε χουσὶ πρὸς ἀβεσαλώμ, οὐκ ἀγαθὴ ἡ βουλὴ ἣν ἐβούλευσεν ἀχιτόφελ νῦν ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et secundò ante quem ego seruiam? nonne ante filium eius? sicut seruiui ante patrem tuum, sic seruiam ante te.
20 Et dixit Absalom ad Ahhitophel: Date vobis consilium quid faciemus.
21 Et dixit Ahhitophel ad Absalom: Intra ad concubinas patris tui quas reliquit ad custodiendum domum, & audiet omnis Israel quòd alienatus fueris à patre tuo, & roborabuntur manus omnium qui tecum sunt.
22 Et tetenderunt ipsi Absalom conopæa super tectum, & ingressus est Absalom ad concubinas patris sui in oculis omnis Israel.
23 Et consilium Ahhithophel quod consulebat in diebus illis, *erat* quasi interrogasset quis verbum Domini, sic omne consilium Ahhithophel etiam Dauidi, etiam Absalom.

CAP. XVII.

Et dixit Ahhithophel ad Absalom: Deligam nunc duodecies mille viros, & surgam & persequar post Dauid in nocte.
2 Et vadam super illum quando fuerit lassus, & manus illius remissæ, & turbabo illum; & fugiet omnis populus qui *est* cum illo, & occidam regem solum.
3 Et reducam omnem populum ad te; redibunt omnes illi, postquam occisus fuerit vir quem tu quæris; omnis populus erit pacificus.
4 Et rectum fuit verbum in oculis Absalom & in oculis omnium senum Israel.
5 Et dixit Absalom: Voca nunc etiam Hhusai Archæum, & audiemus id quod dicet etiam ille.
6 Et venit Hhusai ad Absalom: & dixit Absalom ei dicendo, Secundum verbum hoc locutus est Ahhitophel: num faciemus verbum eius, an non? quod rectum fuerit in oculis tuis, tu loquere.
7 Et dixit Hhusai ad Absalom: Non rectum est consilium quod consuluit Ahhithophel in tempore hoc.

8 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדֹב שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה וְאָבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יָלִין אֶת־הָעָם׃

9 * הִנֵּה עַתָּה הוּא־נֶחְבָּא בְּאַחַת הַפְּחָתִים אוֹ בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת וְהָיָה כִּנְפֹל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר הָיְתָה מַגֵּפָה בָּעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם׃

10 * וְהוּא גַם־בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאַרְיֵה הִמֵּס יִמָּס כִּי־יֹדֵעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

11 * כִּי יָעַצְתִּי הֵאָסֹף יֵאָסֵף עָלֶיךָ כָל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב וּפָנֶיךָ הֹלְכִים בַּקְרָב׃

12 * וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם וְנַחְנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־נוֹתַר בּוֹ וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ גַּם־אֶחָד׃

13 * וְאִם־אֶל־עִיר יֵאָסֵף וְהִשִּׂיאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַהִיא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד־הַנַּחַל עַד אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר׃

14 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת אֲחִיתֹפֶל וַיהוָה צִוָּה לְהָפֵר אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא יְהוָה אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶת־הָרָעָה׃

15 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים כָּזֹאת וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת־אַבְשָׁלֹם וְאֵת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת יָעַצְתִּי אָנִי׃

16 * וְעַתָּה שִׁלְחוּ מְהֵרָה וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַל־תָּלֶן הַלַּיְלָה בְּעַבְרוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבוֹר פֶּן יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ וּלְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

8 * Et rurſum intulit Chuſi: Tu noſti pa-
trem tuum & viros qui cum eo ſunt, eſſe
fortiſsimos, & amaro animo, veluti ſi vrſa
raptis catulis in ſaltu ſæuiat. ſed & pater
tuus vir bellator eſt, nec morabitur cum
9 populo. * Forſitan nunc latitat in foueis
aut in vno quo voluerit loco: & cùm ce-
ciderit vnus quilibet in principio, audiet
quicunque audierit, & dicet: Facta eſt pla-
ga in populo qui ſequebatur Abſalom.
10 * Et fortiſsimus quiſque cuius cor eſt
quaſi leonis, pauore ſoluetur. Scit enim
C omnis populus Iſrael fortem eſſe patrem
tuum, & robuſtos omnes qui cũ eo ſunt.
11 * Sed hoc mihi videtur rectũ eſſe con-
ſilium: Congregetur ad te vniuerſus po-
pulus Iſrael à Dan vſque Berſabee quaſi
arena maris innumerabilis, & tu eris in
medio eorum.
12 * Et irruemus ſuper eum in quocunq;
loco inuentus fuerit, & operiemus eum
ſicut cadere ſolet ros ſuper terram, & non
relinquemus de viris qui cum eo ſunt,
13 nec vnum quidem. * Quod ſi vrbem
aliquam fuerit ingreſſus, circundabit om
nis Iſrael ciuitati illi funes, & trahemus
eam in torrentem, vt non reperiatur nec
calculus quidem ex ea.
14 * Dixitq́ue Abſalom & omnes viri Iſ-
rael: Melius eſt conſilium Chuſi Arachi-
tæ conſilio Achitophel. Domini autem
D nutu diſsipatum eſt conſilium Achito-
phel vtile, vt induceret Dominus ſuper
Abſalom malum.
15 * Et ait Chuſi Sadoch & Abiathar ſa-
cerdotibus: Hoc & hoc modo conſilium
dedit Achitophel Abſalom & ſenioribus
Iſrael, & ego tale & tale dedi conſilium.
16 * Nunc ergo mittite citò & nunciate
Dauid, dicentes: Ne moreris nocte hac
in campeſtribus deſerti, ſed abſque di-
latione tranſgredere, ne forte abſor-
beatur Rex & omnis populus qui cum eo
eſt.

תרגום יונתן

8 ואמר חושי את ידעת ית אבוך וית גברוהי ארי גברין אינון ומרירי נפשן אינון כדוב תכיל בחקלא ואבוך גבר עביד קרבין ולא יבית עם עמא׃
9 הא כען הוא טמיר בחד מן קמציא או בחד מן אתריא ויהי כמיפל בהון בקדמיתא וישמע דשמע ויימר הוית מחתא בעמא דבתר אבשלום׃
10 והוא אף גבר גבר ולביה כלבא דאריא ממסא ימסי ארי ידע כל ישראל ארי גיבר אבוך וגברין גברין דעמיה׃
11 ארין מלכית אתכנשא יתכנשון עלך כל ישראל מדן ועד באר שבע כחלא דעל כיף ימא לסגי ואת תהי אזל בריש כולנא׃
12 ונהך עלוהי בחד מן אתריא דנשתכח תמן ונשרי עלוהי כמה דשרי טלא על ארעא ולא נשאר ביה ובכל גבריא דעמיה אף חד׃
13 ואם לקרתא יתכניש יתכנשון כל ישראל על קרתא ההיא ויקפונה משרין ונעקר יתה וית אבנהא ונרמינה לנחלא עד דלא ישתאר תמן אף אבנא׃
14 ואמר אבשלום וכל אנשי ישראל תקין מלכא דחושי ארכאה ממלכא דאחיתופל ויי פקיד לקלקלא ית מלכא דאחיתופל תקנא בדיל דייתי יי על אבשלום ית בישתא׃
15 ואמר חושי לצדוק ולאביתר כהניא כדין וכדין מלך אחיתופל ית אבשלום וית סבי ישראל וכדין וכדין מליכית אף אנא׃
16 וכען שלחו בפריע וחוו לדוד למימר לא תבית בליליא במישרא במדברא ואף מעבר תעבר דילמא יתהני למלכא ולכל עמא דעמיה׃

8 *Et dixit Chusi: Tu nosti patrem tuum & viros qui cum eo, quòd fortes sunt nimis et amari animo suo; & sunt veluti vrsa filiis priuata in campo. & pater tuus vir bellator, & non sedabit populum.*

9 *Et ecce ipse absconditus est in vnâ vallium vel in vno locorum. & erit cùm caderent ipsi in principio, & audiet audiens et dicet: Facta est ruina in populo qui post Abesalom.*

10 *Et erit filius pugnator, cuius est cor quasi cor leonis, fractum frangetur; quoniam cognoscet omnis Israel quòd fortis fuit pater tuus, et bellatores omnes qui cum eo.*

11 *Sic consulo ego: Congregatus congregabitur ad te vniuersus Israel à Dan et vsq; ad Bersabee, quasi arena quæ est in mari in multitudinem. & facies tua ibit in medio eorum:*

12 *Et irruemus super eum in vno locorum vbi inuenerimus eum ibi, & castrametabimur aduersus eum, sicut cadit ros super terram, & non relinquemus in eo & in omnibus viris qui cum eo vllum.*

13 *Si autem in vrbem conducetur, & adducent omnis Israel funes ad ciuitatem illam, & extrahent eam in torrentem, donec non derelinquatur ibi neque lapis.*

14 *Et dixit Abesalom & omnis vir Israel: Bonum consilium Chusi Arachi magis quàm consilium Achitophel. & Dominus præcepit vt dissiparetur consilium Achitophel bonum, vt induceret Dominus mala super Abesalom.*

15 *Et ait Chusi ad Sadoc & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Achitophel Abesalom & senioribus Israel, & sic & sic consului ego.*

16 *Et nunc mittite citò & nunciate Dauid dicentes: Ne moreris nocte in occidente deserti, sed transiens transgredere, vt non absorbeatur rex & omnis populus qui cum eo.*

8 καὶ εἶπεν χουσὶ, σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς μετ' αὐτοῦ, ὅτι δυνατοί εἰσι σφόδρα καὶ κατάπικροι τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ εἰσὶν ὥσπερ ἄρκτος ἠτεκνωμένη ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ ὁ πατήρ σου ἀνὴρ πολεμιστής, καὶ οὐ καταπαύσει τὸν λαόν.

9 καὶ ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν ἑνὶ τῶν αὐλώνων ἢ ἐν ἑνὶ τῶν τόπων. καὶ ἔσται ἐν τῷ ἐπιπεσεῖν αὐτοὺς ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀκούσεται ὁ ἀκούων καὶ ἐρεῖ, γέγονε θραῦσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.

10 καὶ ἔσται ὁ υἱὸς ὁ μαχητής, οὗ ἐστιν ἡ καρδία ὡς καρδία λέοντος, θραυομένη θραυσθήσεται, ὅτι γνώσεται πᾶς ἰσραήλ, ὅτι δεδυνάστευκεν ὁ πατήρ σου καὶ οἱ μαχηταὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ.

11 οὕτως συμβουλεύω ἐγώ, συναγόμενος συναχθήσεται πρὸς σὲ πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσαβεέ, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος. καὶ τὸ πρόσωπόν σου πορεύσεται εἰς μέσον αὐτῶν·

12 καὶ ἥξομεν ἐπ' αὐτὸν εἰς ἕνα τῶν τόπων οὗ ἂν εὕρωμεν αὐτὸν ἐκεῖ καὶ παρεμβαλοῦμεν ἐπ' αὐτόν, ὡσεὶ πίπτει δρόσος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οὐχ ὑπολειψόμεθα ἐν αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ οὐδὲ ἕνα.

13 ἐὰν δὲ εἰς πόλιν συναχθῇ, καὶ προσάξουσι πᾶς ἰσραὴλ σχοινία ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ ἐπισπάσονται αὐτὴν εἰς τὸν χειμάρρουν, ἕως μὴ καταλειφθῇ ἐκεῖ μηδὲ λίθος.

14 καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραήλ, ἀγαθὴ ἡ βουλὴ χουσὶ τοῦ ἀραχὶ ὑπὲρ τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ. καὶ κύριος ἐνετείλατο τοῦ διασκεδάσαι τὴν βουλὴν τοῦ ἀχιτόφελ τὴν ἀγαθήν, ὅπως ἂν ἐπάγῃ κύριος τὰ κακὰ ἐπὶ ἀβεσαλώμ.

15 καὶ εἶπε χουσὶ πρὸς σαδὼκ καὶ πρὸς ἀβιαθὰρ τοὺς ἱερεῖς, οὕτω καὶ οὕτω βεβούλευται ἀχιτόφελ τῷ ἀβεσαλὼμ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἰσραήλ, καὶ οὕτω καὶ οὕτω συμβεβούλευκα ἐγώ.

16 καὶ νῦν ἀποστείλατε ταχὺ καὶ ἀπαγγείλατε τῷ δαυὶδ λέγοντες, μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα κατὰ δυσμὰς τῆς ἐρήμου, ἀλλὰ διαβαίνων διάβηθι, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et dixit Hhusai: Tu nosti patrem tuum & viros eius quòd robusti sint & amari animis, vt vrsus orbatus in agro. & pater tuus vir belligerator, & non pernoctabit cum populo.
9 Ecce nunc ipse absconditus est in vna ex speluncis aut in vno ex locis: & erit vbi ceciderint in eis in principio, & audierit qui audiet, dicet, Fuit percussio in populo qui erat post Absalom.
10 Et ipse *sit* etiam vir robustus, & cor eius vt cor leonis, liquefiens liquefiet: nam nouit omnis Israel quòd robustus sit pater tuus, & viri robusti qui cum illo sunt.
11 Sic consulo: Congregando congregentur ad te omnis Israel à Dan & vsque ad Beersabgh tanquam arena quæ est super littus maris in multitudine; & tu ambulabis in capite omnium nostrum.
12 Et ibimus super illum in vno ex locis in quo inuenietur, & decidemus super illum sicut decidit ros super terram, & non relinquemus ex eo & ex omnibus viris qui cum illo sunt, etiam vnum.
13 Et si ad vrbem se collegerit, congregabuntur omnis Israel super vrbem illam; & circundabunt eam castra, & diruemus eam & lapides eius, & proiiciemus eam in flumen vsquequo non relinquamus ibi etiam lapidem.
14 Et dixit Absalom & omnes viri Israel: Rectum est consilium Hhusai Archæi præ consilio Ahhithophel: & Dominus iusserat infatuari consilium Ahhithophel rectum, vt adduceret Dominus super Absalom malum.
15 Et dixit Hhusai ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Ahhithophel Absalom & senibus Israel; & sic & sic consului ego.
16 Et nunc mittite in festinatione, & nunciate Dauid dicendo: Ne moreris in nocte in planicie *qua est* in deserto, sed etiam transeundo transibis, ne fortè pereundum sit regi & omni populo qui cum eo.

17 * וִיהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ עֹמְדִים בְּעֵין־רֹגֵל וְהָלְכָה הַשִּׁפְחָה וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם יֵלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי לֹא יוּכְלוּ לְהֵרָאוֹת לָבוֹא הָעִירָה׃
18 * וַיַּרְא אֹתָם נַעַר וַיַּגֵּד לְאַבְשָׁלֹם וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם מְהֵרָה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־אִישׁ בְּבַחֻרִים וְלוֹ בְאֵר בַּחֲצֵרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם׃
19 * וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־הַמָּסָךְ עַל־פְּנֵי הַבְּאֵר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרִפוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר׃
20 * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶל־הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה וַיֹּאמְרוּ אַיֵּה אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצָאוּ וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם׃
21 * וַיְהִי אַחֲרֵי לֶכְתָּם וַיַּעֲלוּ מֵהַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה אֶת־הַמַּיִם כִּי־כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל׃
22 * וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן עַד־אוֹר הַבֹּקֶר עַד־אַחַד לֹא נֶעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן׃
23 * וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נֶעֶשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־הַחֲמוֹר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עִירוֹ וַיְצַו אֶל־בֵּיתוֹ וַיֵּחָנַק וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר אָבִיו׃
24 * וְדָוִד בָּא מַחֲנָיְמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃
25 * וְאֶת־עֲמָשָׂא שָׂם אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב עַל־הַצָּבָא וַעֲמָשָׂא בֶן־אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר־בָּא אֶל־אֲבִיגַל בַּת־נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב׃
26 * וַיִּחַן יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
27 * וַיְהִי כְּבוֹא דָוִד מַחֲנָיְמָה וְשֹׁבִי בֶן־נָחָשׁ מֵרַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וּמָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלֹּא דְבָר וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי מֵרֹגְלִים׃

17 * Ionathas autem & Achimaas ſtabant iuxta fontem Rogel. Abiit ancilla & nunciauit eis, & illi profecti ſunt vt referrent ad regem Dauid nuncium; non enim poterant videri aut introire ciuitatem.
18 * Vidit autem eos quidam puer, & indicauit Abſalom. Illi verò concito gradu ingreſsi ſunt domum cuiuſdam viri in Ba
E hurim qui habebat puteum in veſtibulo
19 ſuo, & deſcenderunt in eum. *Tulit autem mulier, & expandit velamen ſuper os putei quaſi ſiccans ptiſanas, & ſic latuit
20 res. *Cumque veniſſent ſerui Abſalom in domum ad mulierem dixerunt: Vbi eſt Achimaas & Ionathas? & reſpõdit eis mulier: Tranſierunt feſtinanter guſtata paululum aqua. At hi qui quærebant cùm nõ repperiſſent, reuerſi ſunt in Ieruſalem.
21 *Cumque abiiſſent aſcenderunt illi de puteo, & pergentes nunciauerunt regi Dauid, & dixerunt: Surgite & tranſite citò fluuium, quoniam huiuſcemodi dedit conſilium contra vos Achitophel.
22 * Surrexit ergo Dauid & omnis populus qui cum eo erat, & tranſierunt Iorda-
F nem donec diluceſceret, & nec vnus quidem reſiduus fuit qui non trãſiret fluuiũ.
23 * Porrò Achitophel videns quòd non fuiſſet factum conſilium ſuum, ſtrauit aſinum ſuum; ſurrexitque & abiit in domũ ſuam & in ciuitatẽ ſuam, & diſpoſita domo ſua, ſuſpendio interiit, & ſepultus eſt
24 in ſepulchro patris ſui. *Dauid autem venit in caſtra, & Abſalom tranſiit Iordanẽ,
25 ipſe & oẽs viri Iſrael cũ eo. *Amaſam verò cõſtituit Abſalom ꝓ Ioab ſuper exercitũ.
G Amaſa autem erat filius viri q̃ vocabatur Iethra de Iezraeli, q̃ ingreſſus eſt ad Abigail filiã Naas ſororẽ Saruię quę fuit ma-
26 ter Ioab. *Et caſtrametatus eſt Iſrael cũ Ab-
27 ſalõ in terra Galaad. *Cũq; veniſſet Dauid in caſtra Sobi fili⁹ Naas de Rabbath filiorũ Ammõ & Machir fili⁹ Amihel de Lodabar, & Berzellai Galaadites de Rogelim,

תרגום יונתן

17 ויהונתן ואחימעץ קימין בעין קצרא ואזלת אמתא וחויאת להון ואינון יזלון ויחוון למלכא דוד ארי לא יכלין לאתחזאה למיעל לקרתא׃
18 וחזא יתהון עולימא וחוי לאבשלום ואזלו תרויהון בפריע ועלו לבית גברא בעלמת וליה גובא בדרתיה ונחתו תמן׃
19 ונסיבת אתתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטחת עלוהי דקלין ולא אתידע פתגמא׃
20 ואתו עבדי אבשלום לות אתתא לביתא ואמרו אן אחימעץ ויהונתן ואמרת להון אתתא כבר עברו ירדנא ובעו ולא אשכחו ותבו לירושלם׃
21 והוה בתר מיזלהון וסליקו מגובא ואזלו וחויאו למלכא דוד ואמרו לדוד קומו ועברו בפריע ית ירדנא ארי כדין מלך עליכון אחיתפל׃
22 וקם דוד וכל עמא דעמיה ועברו ית ירדנא עד ניהר צפרא עד חד לא שגא דלא עבר ית ירדנא׃
23 ואחיתפל חזא ארי לא אתקיים מלכיה וזריז ית חמריה וקם ואזל לביתיה ולקרתיה ופקיד על אנש ביתיה ואתחנק ומית ואתקבר בקברא דאבוהי׃
24 ודוד אתא למחנים ואבשלום עבר ית ירדנא הוא וכל אנש ישראל עמיה׃
25 וית עמשא מני אבשלום חלף יואב על חילא ועמשא בר גברא ושמיה יתרא ישראלה דעל לות אביגל בת נחש אחתיה דצרויה אמיה דיואב׃
26 ושרא ישראל ואבשלום בארעא דגלעד׃
27 והוה כד אתא דוד למחנים ושובי בר נחש מרבת בני עמון ומכיר בר עמיאל מלו דבר וברזלי גלעדאה מרגלים׃

* *Et Ionathan & Achimaas steterunt in* 17
fonte Rogel; & abijt ancilla, et nunciauit eis.
& ipsi profecti sunt. & nunciauerunt Regi
Dauid, quoniam non poterant videri & in-
troire in ciuitatem.
* *Et vidit eos puer, & indicauit Abesalō,* 18
& recesserunt festinanter, & ingressi sunt in
domum viri in Baurim. & homini puteus in
aula, & descendunt illuc.
* *Et tulit mulier & expandit velamen su-* 19
per os putei, & siccabat super eum palathas,
& non cognitum fuit verbum.
* *Et ingressi sunt serui Abesalom ad mulierē* 20
in domum, & dixerunt: Vbi est Achimaas et
Ionathan? & dixit ad viros mulier: Transie-
runt gustantes parum aquæ. & quæsierunt et
non inuenerunt eos, & reuertuntur in Hie-
rusalem.
* *Et factum est postquam abierunt ipsi, as-* 21
cenderunt de puteo & abierunt. et nunciaue-
runt regi Dauid, et dicūt ei: Surgite et transi-
te citò aquas, quoniam hæc consuluit contra
vos Achitophel.
* *Et surrexit Dauid & omnis populus qui* 22
cum eo, & transierunt Jordanem vsque ad
lucem matutinam; vsque ad vnum non latuit
qui non transiuit Iordanem.
* *Et Achitophel vidit quòd non factum fuit* 23
consilium suum, et strauit asinum suum, et sur-
rexit et abijt in domum suam in ciuitatem suā.
& precepit domui suæ et suffocauit se et mor-
tuus est, et sepultus est in sepulchro patris sui.
* *Et Dauid venit in castra, & Abesalom* 24
transijt Jordanem ipse et omnis vir Jsrael cū eo.
* *Et Amessa constituit Abesalom pro Ioab* 25
super exercitum. at Amessa erat filius viri, et
nomen ei Jether Jsraelitæ, qui venit ad Abigail
filiam Iesse sororem Saruia matris Ioab.
* *Et castrametatus est Abesalom & omnis* 26
vir Jsrael in terra Galaath.
* *Et factum est quando ingressus est Dauid* 27
in castra, et Sobi & filius Naas de Rabath fi-
liorum Ammō, et Machir filius Amiel de Loda-
bar, et Berzelai Galaadites qui de Rogelim,

17 * καὶ ἰωναθὰν καὶ ἀχιμαὰς εἱστήκεισαν ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ
ῥωγήλ, καὶ ἐπορεύετο ἡ παιδίσκη, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς. καὶ
αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, ὅτι οὐκ
ἐδύναντο ὀφθῆναι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.
18 * καὶ εἶδεν αὐτοὺς παιδάριον, καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἀβεσσα-
λώμ, καὶ ἀπῆλθον ταχέως, καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἐν βα-
ουρείμ. καὶ τῷ ἀνθρώπῳ λάκκος ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ καταβαίνουσιν
19 ἐκεῖ. * καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ διεπέτασεν τὸ ἐπικά-
λυμμα ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου καὶ ἔψυχεν ἐπ' αὐ-
τῷ παλάθας, καὶ οὐκ ἐγνώσθη τὸ ῥῆμα.
20 * καὶ εἰσῆλθον οἱ παῖδες ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπον, ποῦ ἐστιν ἀχιμαὰς καὶ ἰωνα-
θάν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἡ γυνή, παρῆλθον γευ-
σάμενοι μικρὸν τοῦ ὕδατος. καὶ ἐζήτησαν καὶ οὐχ εὕρι-
σκον αὐτούς, καὶ ἀναστρέφουσιν εἰς ἱερουσαλήμ.
21 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἀνέβησαν ἐκ τοῦ λάκ-
κου καὶ ἀπῆλθον. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, καὶ λέ-
γουσιν αὐτῷ, ἀνάστητε καὶ διάβητε ταχέως τὰ ὕδατα, ὅτι
τάδε βεβούλευται καθ' ὑμῶν ἀχιτόφελ.
22 * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ διέ-
βησαν τὸν ἰορδάνην ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωΐ, ἕως ἑνὸς οὐκ
ἔλαθεν ὃς οὐ διέβη τὸν ἰορδάνην.
23 * καὶ ἀχιτόφελ εἶδεν, ὅτι οὐ γέγονεν ἡ βουλὴ αὐτοῦ,
καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐ-
τοῦ, καὶ ἀπήγξατο καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ
24 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. * καὶ δαυὶδ παρεγένετο εἰς παρεμ-
βολάς, καὶ ἀβεσσαλὼμ διέβη τὸν ἰορδάνην αὐτὸς καὶ πᾶς
ἀνὴρ ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ.
25 * καὶ τὸν ἀμεσσὰ κατέστησεν ἀβεσσαλὼμ ἀντὶ ἰωὰβ
ἐπὶ τὴν στρατιάν. ὁ δὲ ἀμεσσὰ ἦν υἱὸς ἀνδρός, καὶ ὄνομα
αὐτῷ ἰεθὲρ τοῦ ἰζραηλίτου, ὃς ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἀβιγαὶλ
θυγατέρα ἰεσσαὶ ἀδελφὴν σαρουΐα μητρὸς ἰωάβ.
26 * καὶ παρενέβαλεν ἀβεσσαλὼμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ
εἰς γῆν γαλαάδ.
27 * καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσῆλθε δαυὶδ εἰς παρεμβολὰς καὶ
σοβὶ καὶ υἱὸς ναὰς ἐκ ῥαβὰθ υἱῶν ἀμμὼν, καὶ μαχὶρ υἱὸς
ἀμιὴλ ὁ ἐκ λωδαβάρ, καὶ βερζελαῒ ὁ γαλααδίτης ὁ ἐκ
ῥογελίμ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et Iehonathan & Ahhimaghasz stabant in scaturigine fullonis, & iuit ancilla & indicauit illis, & illi iuerunt & indicauerunt regi
Dauid, quia non poterant videri ingrediendo vrbem.
18 Et vidit illos adolescens, & indicauit Absalom, & iuerunt ambo illi
in festinatione, & intrauerunt in domum viri in Ghalemeth, & illi erat puteus in atrio suo, & descenderunt illuc.
19 Et accepit mulier & expandit operimentum super os putei, & extendit super illum frumenta contusa, & non cognita est res.
20 Et venerunt serui Absalom ad mulierem in domum, & dixerunt: Vbi Ahhimaghaz & Iehonathan? & dixit illis mulier: Iam transi-
erunt Iardena. & quæsierunt & non inuenerunt, & redierunt ad Ierusalem.
21 Et fuit postquam abiissent illi, & ascenderunt de puteo, & iuerunt & indicauerunt regi Dauid, & dixerunt ad Dauid: Surgite &
transite in festinatione Iardena, quia sic consuluit contra vos Ahhithophel.
22 Et surrexit Dauid & omnis populus qui
erat cum illo, & transierunt Iardena donec illucesceret aurora: vsque ad vnum non defuit qui non transiret Iardena.
23 Et Ahhithophel vidit quòd non firmatum esset consilium suum, & strauit asinum suum, & surrexit & abiit ad domum suam & ad
vrbem suam, & disposuit super hominem domus suæ, & strangulauit sese & mortuus est, & sepultus est in sepulchro patris sui.
24 Et Dauid venit in Mahhanaim, & Absalom transiuit Iardena, ipse & omnis homo Israel cum eo.
25 Et Ghamazza præfecit Absalom pro Ioab super exercitum: & Ghamazza filius erat viri & nomen eius Iithra Iisraelæus qui intraue-
rat ad Abigal filiam Nahhas sororem ipsius Szaruiah matrem Ioab.
26 Et consedit Israel & Absalom in terra Gilghad.
27 Et fuit, quando venit Dauid ad Mahhanaim, & Subi filius Nahhas ex Rabbath filiorum Ghamon &, Machir filius Ghamiel de
Lodebar, & Barzelai Gilghadæus de Rogelim.

28 * מִשְׁכָּב וְסַפּוֹת וּכְלִי יוֹצֵר וְחִטִּים וּשְׂעֹרִים
וְקֶמַח וְקָלִי וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְקָלִי׃
29 * וּדְבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת בָּקָר הִגִּישׁוּ לְדָוִד
וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכוֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב וְעָיֵף
וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר׃

יח

1 * וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם
שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃
2 * וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת־הָעָם הַשְּׁלִשִׁית בְּיַד־יוֹאָב
וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב
וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אִתַּי הַגִּתִּי וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם
יָצֹא אֵצֵא גַּם־אֲנִי עִמָּכֶם׃
3 * וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם־נֹס נָנוּס לֹא־
יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם יָמֻתוּ חֶצְיֵנוּ לֹא־יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ
לֵב כִּי־עַתָּה כָמֹנוּ עֲשָׂרָה אֲלָפִים וְעַתָּה טוֹב כִּי־
תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעִיר לַעְזוֹר׃
4 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם
אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַשַּׁעַר וְכָל־הָעָם
יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים׃
5 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־
אִתַּי לֵאמֹר לְאַט־לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם
שָׁמְעוּ בְּצַוֹּת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר
אַבְשָׁלוֹם׃
6 * וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי
הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר אֶפְרָיִם׃
7 * וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וַתְּהִי־
שָׁם הַמַּגֵּפָה גְדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים אָלֶף׃
8 * וַתְּהִי־שָׁם הַמִּלְחָמָה נָפֹצוֹת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ
וַיִּרֶב הַיַּעַר לֶאֱכֹל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם
הַהוּא׃

28 * Obtulerunt ei ſtratoria & tapetia, &
vaſa fictilia, frumentum, & ordeum, & fa-
rinam, & polentam, & fabam, & lentem,
& frixum oleo cicer:
29 * Et mel, & butyrum, oues, & pingues
vitulos, dederuntque Dauid & populo
qui cum eo erat ad veſcendum. Suſpicati
enim ſunt populum fame & ſiti fatigari
in deſerto.

CAP. XVIII.

1 IGitur conſiderato Dauid populo ſuo,
A conſtituit ſuper eos tribunos & centu-
2 riones. * Et dedit populi tertiam par-
tem ſub manu Ioab, & tertiam partem
ſub manu Abiſai filij Saruiæ fratris Ioab,
& tertiam partem ſub manu Ethai qui e-
rat de Geth. Dixitque rex ad populum:
Egrediar & ego vobiſcum.
3 * Et reſpondit populus: Non exibis.
ſiue enim fugerimus, non magnopere ad
eos de nobis pertinebit; ſiue media pars
ceciderit è nobis, non ſatis curabunt, quia
tu vnus ſolus pro decem millibus compu-
taris. melius eſt igitur vt ſis nobis in vrbe
præſidio.
4 * Ad quos rex ait: Quod vobis videtur
rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta
portam. egrediebaturque populus per
B turmas ſuas centeni & milleni.
5 * Et præcepit rex Ioab & Abiſai & E-
thai dicens: Seruate mihi puerum Abſa-
lom. & omnis populus audiebat præci-
pientem regem cunctis principibus pro
Abſalom.
6 * Itaque egreſſus eſt populus in cam-
pum contra Iſrael, & factum eſt prœlium
in ſaltu Ephraim.
7 * Et cæſus eſt ibi populus Iſrael ab ex-
ercitu Dauid, factaque eſt plaga magna
8 in die illa viginti millium. * Fuit autem
ibi prœlium diſperſum ſuper faciem omnis
terræ: & multo plures erant quos ſaltus
conſumpſerat de populo, quàm hi quos
vorauerat gladius in die illa.

תרגום יונתן

28 מַכְבִּין וְקוּלִין וּמָן דַּחֲסַף וְחִטִּין וּשְׂעוֹרִין וְקִמְחָא וְקַלְיָא וּפוּלָא וּטְלָפְחִין וְקַלְיָא׃
29 וּדְבַשׁ וְשַׁמַּן וְעָן וְגֻבְנִין דַּחֲלַב תּוֹרִין קָרִיבוּ לְדָוִד וּלְעַמָּא דְעִמֵּיהּ לְמֵיכַל אֲרֵי אֲמַרוּ עַמָּא כַּפִּין וּמְשַׁלְהֵי וְצָחֵי בְּמַדְבְּרָא׃

יח

1 וּמְנָא דָוִד יָת עַמָּא דְעִמֵּיהּ וּמַנִּי עֲלֵיהוֹן רַבָּנֵי אַלְפֵי וְרַבָּנֵי מָאוָתָא׃
2 וְשַׁלַּח דָוִד יָת עַמָּא תִּלְתָּא בְּיַד יוֹאָב וְתִלְתָּא בְּיַד אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב וְתִלְתָּא בְּיַד אִתַּי גִּיתָאָה וַאֲמַר מַלְכָּא לְעַמָּא מִפַּק
אֶפּוֹק אַף אֲנָא עִמְּכוֹן׃ 3 וַאֲמַר עַמָּא לָא תִפּוֹק אֲרֵי אִם מֶעְרַק נַעֲרוֹק לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא לֵב וְאִם יִתְקַטְּלוּן פַּלְגָּנָא לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא
אֲרֵי כְעַן אַתְּ יָכֵיל לְמִסְעַד כְּוָתָנָא עַשְׂרָה אַלְפִין וּכְעַן טָב אֲרֵי תְּצַלֵּי עֲלָנָא מִקַּרְתָּא לְמִסְעַד׃
4 וַאֲמַר לְהוֹן מַלְכָּא דְּתַקִּין בְּעֵינֵיכוֹן אֶעְבֵּיד וְקָם מַלְכָּא עַל כֵּיבַשׁ אוֹרַח תַּרְעָא וְכָל עַמָּא נְפַקוּ לְמָאוָן וּלְאַלְפִין׃
5 וּפַקֵּיד מַלְכָּא יָת יוֹאָב וְיָת אֲבִישַׁי וְיָת אִתַּי לְמֵימַר אִסְתְּמַרוּ לִי בְּעוּלֵימָא בְּאַבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא שְׁמַעוּ כַּד פַּקֵּיד מַלְכָּא יָת רַבְרְבַיָּא עַל
עֵיסַק אַבְשָׁלוֹם׃ 6 וּנְפַק עַמָּא לְחַקְלָא לְקַדָּמוּת יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה קְרָבָא בְּחוּרְשָׁא דְבֵית אֶפְרָיִם׃
7 וְאִתְבְּרוּ תַמָּן עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל קֳדָם עַבְדֵי דָוִד וַהֲוָה תַמָּן מַחְתָּא רַבְּתָא בְּיוֹמָא הַהוּא עֶשְׂרִין אַלְפִין׃ 8 וַהֲוַת תַמָּן עַבְדֵי קְרָבָא
מִתְבַּדְּרִין עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא וְאַסְגִּיאַת חֵיוַת חוּרְשָׁא לְקַטָּלָא בְעַמָּא מִדְּקַטִּילַת חַרְבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא׃

18 *Tulerunt cubilia & tapetes, & lebetes, & vasa fictilia, & frumentum, & ordeum, & farinam, & fabam, & lentem, & similam;*

29 *Et mel, & butyrum, & oues & lactentes vitulos. & attulerunt Dauid & populo qui cum eo ad vescendum, quoniam dicebant populum famescere & deficere sitientem in deserto.*

CAP. XVIII.

1 *ET recensuit Dauid omnem populum qui cum eo: & constituit super eos tribunos et centuriones.*

2 *Et misit Dauid populum, tertiam partem in manu Joab, & tertiam partem in manu Abessa fratris Joab, & filij Saruia, & tertium partem in manu Ethi Gethæi. & dixit rex ad populum: Egrediens egrediar & ego vobiscum.*

3 *Et dixit populus: Non exibis; quoniam si fugientes fugerimus, non ponetur in nos cor. et si mortui fuerimus media pars nostrum, non ponent in nos cor, quia tu sicut nos decem millia. & nunc bonum est nobis vt sis tu in vrbe in præsidium nostrum.*

4 *Et dixit eis rex: Quod placuerit coram vobis faciam. & stetit rex iuxta latus portæ, & omnis populus egrediebatur in centenis & in millenis.*

5 *Et præcepit rex Ioab & Abessa & Ethi dicens: Parcite mihi puero Abesalom. & omnis populus audiuit præcipientem regem omnibus principibus pro Abesalom.*

6 *Et egressus est omnis populus in campum in occursum Israel. & factum est prœlium in saltu Ephraim.*

7 *Et cæsus est ibi populus Israel coram seruis Dauid. & facta est plaga magna in die illa, & cadunt viginti millia virorum.*

8 *Et fuit prœlium dispersum super faciem totius siluæ. & superabundauit silua vt consumeret de populo magis quàm quos vorauerat gladius in die illa.*

18 ἐνήνεγκαν κοίτας καὶ ἀμφιτάπους, καὶ λέβητας, καὶ σκεύη κεράμων, καὶ πυροὺς καὶ κριθάς, καὶ ἄλευρα, καὶ κύαμον, καὶ φακὸν καὶ ἄλφιτα·

29 καὶ μέλι, καὶ βούτυρον, καὶ πρόβατα καὶ γαλαθηνὰ μοσχάρια. καὶ προσήνεγκαν τῷ δαυὶδ καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ ἐσθίειν, ὅτι ἔλεγον τὸν λαὸν πεινῶν καὶ ἐκλελυμένον καὶ διψῶντα ἐν τῇ ἐρήμῳ.

ιη'.

1 Καὶ ἐπεσκέψατο δαυὶδ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ· καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτοὺς χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους.

2 καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ τὸν λαόν, τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἰωάβ, καὶ τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἀβεσσὰ ἀδελφοῦ ἰωάβ, καὶ υἱοῦ σαρουία, καὶ τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἐθὶ τοῦ γεθαίου. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαόν, ἐκπορευόμενος ἐκπορεύσομαι καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν.

3 καὶ εἶπεν ὁ λαός, οὐκ ἐξελεύσῃ, ὅτι ἐὰν φυγόντες φύγωμεν, οὐ στήσεται ἐν ἡμῖν καρδία. καὶ ἐὰν ἀποθάνωμεν τὸ ἥμισυ ἡμῶν οὐ θήσουσιν εἰς ἡμᾶς καρδίαν, ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάδες. καὶ νῦν καλόν ἐστιν ἡμῖν τοῦ εἶναί σε ἐν τῇ πόλει εἰς βοηθὸν ἡμῶν.

4 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑμῶν ποιήσω. καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς παρὰ τὸ κλίτος τῆς πύλης. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξεπορεύετο ἐν ἑκατοντάσι καὶ ἐν χιλιάσι.

5 καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἰωὰβ καὶ τῷ ἀβεσσὰ καὶ τῷ ἐθὶ λέγων, φείσασθέ μοι τοῦ παιδαρίου ἀβεσσαλώμ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομένου τοῦ βασιλέως πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ὑπὲρ ἀβεσσαλώμ.

6 καὶ ἐξῆλθε πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἰσραήλ· καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ ἐφραίμ.

7 καὶ ἔπταισεν ἐκεῖ ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυίδ· καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ πίπτουσιν εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν.

8 καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος διεσπαρμένος ἐπὶ προσώπου ὅλου τοῦ δρυμοῦ. καὶ ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς τοῦ καταφαγεῖν ἐκ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ οὓς κατέφαγεν ἡ ῥομφαία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Sindones, lagenas, & vasa testæ, & frumenta, & hordea, & farinam, & polentam, & fabam, & lentes, & polentam:

29 Et mel, & butyrum, & pecudes, & caseos lactis vaccarum obtulerunt Dauidi, & populo qui erat cum eo, ad comedendum: quia dixerunt, Populus esuriunt & lassi sunt, & sitiunt in deserto.

CAP. XVIII.

ET numerauit Dauid populum qui erat secum, & præfecit super illos magistros millium & magistros centenorum.

2 Et misit Dauid populum, tertiam partem in manu Ioab, & tertiam in manu Abisai filij Szaruiah fratris Ioab, & tertiam in manu Ithai Ghithæi: & dixit rex ad populum: Exeundo exibo etiam ego vobiscum.

3 Et dixit populus: Non exibis. nam si fugiendo fugerimus, non ponent super nos cor: & si occidatur pars nostri, non ponent super nos cor; nam nunc tu potes roborare sicut nos decem millia: & nunc bonum est quòd ores pro nobis ex vrbe ad roborandum.

4 Et dixit illis rex: Quod rectum in oculis vestris faciam: & stetit rex super stratam viæ portæ, & omnis populus exierunt per centena & per millena.

5 Et iussit rex Ioab & Abisai & Iethai dicendo: Estote circumspecti mihi in adolescente Absalom. & omnis populus audierunt quando mandauit rex magnatibus curam Absalom.

6 Et exiuit populus ad agrum in occursum Israel, & fuit prœlium in silua domus Ephraim.

7 Et fracti sunt ibi populus Israel ante seruos Dauid, & fuit ibi percussio magna in die illa viginti millium.

8 Et fuit ibi, prœliantes dispersi sunt super facies omnis terræ, & multiplicauit fera siluæ occidere in populo præ illis quos occiderat gladius in die illa.

9 * וַיִּקָּרֵא אַבְשָׁלוֹם לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם
רֹכֵב עַל־הַפֶּרֶד וַיָּבֹא הַפֶּרֶד תַּחַת שׂוֹבֶךְ הָאֵלָה
הַגְּדוֹלָה וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ בָאֵלָה וַיֻּתַּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין
הָאָרֶץ וְהַפֶּרֶד אֲשֶׁר־תַּחְתָּיו עָבָר׃
10 * וַיַּרְא אִישׁ אֶחָד וַיַּגֵּד לְיוֹאָב וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי
אֶת־אַבְשָׁלֹם תָּלוּי בָּאֵלָה׃
11 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה רָאִיתָ
וּמַדּוּעַ לֹא־הִכִּיתוֹ שָׁם אָרְצָה וְעָלַי לָתֶת לְךָ עֲשָׂרָה
כֶסֶף וַחֲגֹרָה אֶחָת׃
12 * וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־יוֹאָב וְלֹא אָנֹכִי שֹׁקֵל עַל־
כַּפַּי אֶלֶף כֶּסֶף לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי אֶל־בֶּן־הַמֶּלֶךְ כִּי
בְאָזְנֵינוּ צִוָּה הַמֶּלֶךְ אֹתְךָ וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי
לֵאמֹר שִׁמְרוּ־מִי בַּנַּעַר בְּאַבְשָׁלוֹם׃
13 * אוֹ־עָשִׂיתִי בְנַפְשׁוֹ שֶׁקֶר וְכָל־דָּבָר לֹא־יִכָּחֵד
מִן־הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה תִּתְיַצֵּב מִנֶּגֶד׃
14 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא־כֵן אֹחִילָה לְפָנֶיךָ וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה
שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב
הָאֵלָה׃
15 * וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב וַיַּכּוּ אֶת־
אַבְשָׁלוֹם וַיְמִתֻהוּ׃
16 * וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשֹּׁפָר וַיָּשָׁב הָעָם מִרְדֹף אַחֲרֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי־חָשַׂךְ יוֹאָב אֶת־הָעָם׃
17 * וַיִּקְחוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ
בַיַּעַר אֶל־הַפַּחַת הַגָּדוֹל וַיַּצִּבוּ עָלָיו גַּל־
אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד וְכָל יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ
לְאֹהָלוֹ׃
18 * וְאַבְשָׁלֹם לָקַח וַיַּצֶּב־לוֹ בְחַיָּו אֶת־מַצֶּבֶת אֲשֶׁר
בְּעֵמֶק־הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין־לִי בֵן בַּעֲבוּר הַזְכִּיר שְׁמִי
וַיִּקְרָא לַמַּצֶּבֶת עַל־שְׁמוֹ וַיִּקָּרֵא לָהּ יַד אַבְשָׁלוֹם
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

9 * Accidit autem vt occurreret Absalom seruis Dauid, sedens mulo. cumque ingressus fuisset mulus subter condensam C quercum & magnam, adhæsit caput eius quercui, & illo suspenso inter cælũ & terram mulus cui insederat pertransiuit.
10 * Vidit autem hoc quispiam, & nunciauit Ioab dicens: Vidi Absalom pendere de quercu.
11 * Et ait Ioab viro qui nunciauerat ei: Si vidisti, quare non confodisti eum cum terra, & ego dedissem tibi decem argenti siclos & vnũ baltheũ.
12 * Qui dixit ad Ioab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis. audientibus enim nobis præcepit rex tibi & Abisai & Ethai dicens, Custodite mihi puerum Absalom.
13 * Sed & si fecissem contra animã meam D audacter, nequaquam hoc regem latere potuisset, & tu stares ex aduerso.
14 * Et ait Ioab, Nõ sicut tu vis, sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo Ioab tres lanceas in manu sua, & infixit eas in corde Absalom. Cumque adhuc palpitaret hærens in quercu,
15 * Cucurrerunt decem iuuenes armigeri Ioab, & percutientes interfecerunt eum.
16 * Cecinit autem Ioab buccina, & retinuit populum ne persequeretur fugientem Israel, volens parcere multitudini.
17 * Et tulerunt Absalom & proiecerunt eum in saltu in foueam grandem, & comportauerũt super eum aceruum lapidum magnum nimis. omnis autem Israel fugit in tabernacula sua.
18 * Porrò Absalom erexerat sibi, cum adhuc viueret, titulum qui est in valle regis. Dixerat enim: Non habeo filium, & hoc erit monimentum nominis mei. vocauitque titulum nomine suo, & appellatur, Manus Absalom, vsque ad hanc diem.

תרגום יונתן

9 ואתערע אבשלום קדם עבדי דוד ואבשלום רכיב על כודנתא ועלת כודנתא תחות סוכא דבטמא רבא ואתאחד רישיה בבטמא ואתלי בין שמיא ובין ארעא וכודנתא דתחותוהי עברת׃
10 וחזא גברא חד וחוי ליואב ואמר הא חזיתי ית אבשלום תלי בבטמא׃ 11 ואמר יואב לגברא דמחוי ליה והא חזיתא ומדין לא מחיתהי תמן ורמיתהי לארעא ועלי למתן לך עשר סלעין דכסף ואספנקי חדא׃ 12 ואמר גברא ליואב ולו אנא תקיל על ידי אלף סלעין דכסף לא אושיט ידי בבר מלכא ארי קדמנא פקיד מלכא יתך וית אבישי וית אתי למימר איסתמרו לי בעולימא באבשלום׃
13 או עבדית פון בנפשי שקרא וכל מדעם לא יתכסא מן מלכא ואת תתעתד מקביל׃
14 ואמר יואב הלא מבכין אנא אשרי קדמך ונסיב תלתא גיססין בידיה וקבעינון בלבא דאבשלום עד כען קיים בגו בטמא׃
15 ואסחרו עשרה עלימין נטלי זיניה דיואב ומחו ית אבשלום וקטלוהי׃
16 ותקע יואב בשופרא ותב עמא מלמרדף בתר ישראל ארי זער יואב ית עמא׃
17 ונסיבו ית אבשלום ורמו יתיה בחורשא לגו קומצא רבא ואקימו עלוהי דגור אבנין רב לחדא וכל ישראל אפכו גבר לקרווהי׃
18 ואבשלום נסיב ואקים ליה בחיוהי ית קמתא די במישר מלכא ארי אמר לית לי בר קיים בדיל לאדכרא שמי וקרא לקמתא על שמיה וקרא לה אתרא דאבשלום עד יומא הדין׃

9 Et occurrit Abeſalom coram ſeruis David: & Abeſalom ſedebat in mulo, & ingreſſus eſt mulus ſubter plantam arboris magnam, & implicatum eſt caput eius in arbore, & ſuſpenſus eſt in arbore inter terram et inter cælū, & mulus qui erat ſub eo, pertranſiuit.

10 Et vidit vir vnus & nunciauit Ioab. et dixit: Ecce ego vidi Abeſalom ſuſpenſum in arbore.

11 Et dixit Ioab viro qui nunciauerat ei: Et ecce vidiſti, & quare non percuſſiſti eum ibi ſuper terram? & dediſſem tibi ego decem ſiclos argenti & balteum vnum.

12 Et dixit vir ad Ioab: Et ſi exhiberes tu in manibus meis mille argenti ſiclos, non inferrem manus meas in filium regis: quoniam in auribus noſtris præcepit rex tibi & Abeſſa & Ethi dicens: Cuſtodite mihi puerum Abeſalom.

13 Et quomodo faciam in anima mea iniquū? & omne verbum non abſcondetur à rege, & tu ſtares ex aduerſo.

14 Et dixit Ioab: Propter hoc ego aggrediar coram te. et tulit Ioab tria iacula in manu ſua, & infixit ea in corde Abeſalom adhuc eo viuente in corde arboris.

15 Et circuiuerunt decem pueri de gerentibus arma Ioab, & percuſſerunt Abeſalom, & interfecerunt eum.

16 Et cecinit Ioab in buccina, & reuerſus eſt populus vt non perſequeretur poſt Iſrael, quoniam pepercit Ioab populo.

17 Et tulit Ioab Abeſalom, & proiecit eum in foueam magnam in ſaltu in foueam grandem, & ſtatuerunt ſuper eum aceruum lapidum magnum nimis. & omnis Iſrael fugerunt vnuſquiſque in tabernaculum ſuum.

18 Et Abeſalom adhuc viuens tulit & erexit ſibi titulum in valle Regis: quoniam dixit; Non eſt mihi filius, vt ſit memoria nominis mei. & vocauit titulum in nomine ſuo, & appellauerunt eum Manus Abeſalom vſque in diem hunc.

9 καὶ συνήντησεν ἀβεσαλὼμ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυίδ, καὶ ἀβεσαλὼμ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου, καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἡμίονος ὑπὸ φυτὸν δένδρου μέγα, καὶ περιεπλάκη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῷ δένδρῳ, καὶ ἀνεκρεμάσθη ἐν τῷ δένδρῳ ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ ἡμίονος ὁ ὑποκάτω αὐτοῦ παρῆλθε.

10 καὶ εἶδεν ἀνὴρ εἷς καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἰωάβ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα τὸν ἀβεσαλὼμ κρεμάμενον ἐπὶ τὸ δένδρον.

11 καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀπαγγείλαντι αὐτῷ, καὶ
ἰδοὺ εἶδες· καὶ διατί οὐκ ἐπάταξας αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν γῆν;
καὶ ἔδωκα ἄν σοι ἐγὼ δέκα σίκλους ἀργυρίου καὶ παραζώνην
12 μίαν. καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸς ἰωάβ, καὶ ἐὰν παραστήσῃς σὺ ἐν ταῖς χερσί μου χιλίους ἀργυρίου σίκλους, οὐ μὴ ἐπιβάλω τὰς χεῖράς μου ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως· ὅτι ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς σοι καὶ τῷ ἀβεσσᾶ καὶ τῷ ἐθὶ λέγων, φυλάξατέ μοι τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσαλώμ.

13 καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄδικον, καὶ πᾶς ὁ λόγος οὐ κρυβήσεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺ στήσῃ ἐξ ἐναντίας.

14 καὶ εἶπεν ἰωάβ, διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι ἐνώπιόν σου. καὶ ἔλαβεν ἰωὰβ τρία βέλη ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν ἀβεσαλὼμ ἔτι αὐτοῦ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δένδρου.

15 καὶ ἐκύκλωσε δέκα παιδάρια τῶν αἰρόντων τὰ σκεύη ἰωάβ, καὶ ἐπάταξαν τὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν.

16 καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ ἐν σάλπιγγι, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ καταδιώκειν κατόπισθεν τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἐφείδετο ἰωὰβ τοῦ λαοῦ.

17 καὶ ἔλαβεν ἰωὰβ τὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς χάσμα μέγα ἐν τῷ δρυμῷ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν, καὶ ἔστησαν ἐπ᾽ αὐτὸν σωρὸν λίθων μέγαν σφόδρα. καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἔφυγον ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.

18 καὶ ἀβεσαλὼμ ἔτι ζῶν ἔλαβε καὶ ἔστησεν ἑαυτῷ στήλην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ βασιλέως, ὅτι ἔλεγεν, οὐκ ἔστι μοι υἱός, ἵνα ἀναμιμνήσκηται τὸ ὄνομά μου. καὶ ἐκάλεσε τὴν στήλην ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπεκάλεσαν αὐτὴν χεὶρ ἀβεσαλὼμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et incidit Abſalom ante ſeruos Dauid, & Abſalom equitabat ſuper mulum, & intrauit mulus ſubtus ramum quercus magnæ, & apprehenſum eſt caput eius in quercu, & ſuſpenſus eſt inter cælum & inter terram; & mulus qui erat ſub illo, tranſiuit.
10 Et vidit vir vnus, & indicauit Ioab & dixit: Ecce vidi Abſalom ſuſpenſum in quercu.
11 Et dixit Ioab viro qui indicabat ei: Et ecce vidiſti, & vt quid non percuſſiſti illum ibi, & proieciſti eum in terram? & ſuper me *fuiſſet* dare tibi decem ſiclos argenti & cingulum vnum.
12 Et dixit vir ad Ioab: Et licet ego appenderem ſuper manu mea mille ſiclos argenti, non extenderem manum meam in filium regis: nam ante nos iuſſit rex tibi & Abiſai & Ithai dicendo: Eſtote circunſpecti mihi in adoleſcente Abſalom.
13 Aut faciam vtique in anima mea falſitatem? & omne quicquam non occultabitur à rege, & tu ſtares contrá.
14 Et dixit Ioab: Nonne nunc ego manebo coram te? & accepit tria tela in manu ſua, & infixit ea in cor Abſalom vſque tunc ſuperſtitis in medio quercus.
15 Et circuierunt decem adoleſcentes ferentes arma Ioab, & percuſſerunt Abſalom & occiderunt illum.
16 Et clanxit Ioab buccina, & rediit populus à perſequendo poſt Iſrael, quia prohibuit Ioab populum.
17 Et acceperunt Abſalom & proiecerunt illum in ſiluam in medium foueæ magnæ, & erexerunt ſuper illum aceruum lapidum magnum valde: & omnis Iſrael fugerunt vnuſquiſque ad vrbem ſuam.
18 Et Abſalom acceperat & erexerat ſibi in vita ſua ſtatuam quæ *eſt* in planicie Regis: quia dixerat: Non eſt mihi filius ſuperſtes, vt memorari faciat nomen meum: & vocauit ſtatuam ex nomine ſuo, & vocauit illam Locum Abſalom vſque ad diem hanc.

19 * וַאֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק אָמַר אָרוּצָה נָּא וַאֲבַשְּׂרָה
אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטוֹ יְהוָה מִיַּד אֹיְבָיו׃
20 * וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב לֹא אִישׁ בְּשֹׂרָה אַתָּה הַיּוֹם הַזֶּה
וּבִשַּׂרְתָּ בְּיוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תְבַשֵּׂר כִּי
עַל־ בֶּן־הַמֶּלֶךְ מֵת׃
21 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַכּוּשִׁי לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה
וַיִּשְׁתַּחוּ כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיָּרֹץ׃
22 * וַיֹּסֶף עוֹד אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאָב
וִיהִי מָה אָרֻצָה־נָּא גַם־אָנִי אַחֲרֵי הַכּוּשִׁי וַיֹּאמֶר
יוֹאָב לָמָּה זֶּה אַתָּה רָץ בְּנִי וּלְכָה אֵין־בְּשׂוֹרָה
מֹצֵאת׃ 23 * וִיהִי־מָה אָרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ
אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר אֶת־הַכּוּשִׁי׃
24 * וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים וַיֵּלֶךְ הַצֹּפֶה אֶל־
גַּג הַשַּׁעַר אֶל־הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־
אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ׃
25 * וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה וַיַּגֵּד לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־
לְבַדּוֹ בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב׃
26 * וַיַּרְא הַצֹּפֶה אִישׁ־אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה אֶל־
הַשֹּׁעֵר וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם־
זֶה מְבַשֵּׂר׃
27 * וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת־מְרוּצַת הָרִאשׁוֹן
כִּמְרֻצַת אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ־טוֹב
זֶה וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבוֹא׃
28 * וַיִּקְרָא אֲחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם
וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ לְאַפָּיו אָרְצָה וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר סִגַּר אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ
אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
29 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
אֲחִימַעַץ רָאִיתִי הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל לִשְׁלֹחַ אֶת־עֶבֶד
הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת־עַבְדְּךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה׃

19 * Achimaas autem filius Sadoch ait:
E Curram & nunciabo regi quia iudicium
fecerit ei Dominus de manu inimicorum
eius.
20 * Ad quem Ioab dixit: Non eris nun-
cius in hac die, ſed nunciabis in alia. ho-
die nolo te nunciare. filius enim regis eſt
mortuus.
21 * Et ait Ioab Chuſi: Vade & nuncia re-
gi quæ vidiſti. adorauit Chuſi Ioab, & cu-
currit.
22 * Rurſus autẽ Achimaas filius Sadoch
dixit ad Ioab: Quid impedit ſi etiam ego
curro poſt Chuſi? Dixitq́ue ei Ioab: Quid
vis currere fili mi? Veni huc. non eris bo-
ni nuncij baiulus.
23 * Qui reſpondit: Quid enim ſi cucur-
rero? & ait ei: Curre. Currens ergo Achi-
maas per viam cõpendij tranſiuit Chuſi.
24 *Dauid autem ſedebat inter duas por-
tas. ſpeculator verò qui erat in faſtigio
F portæ ſuper murum, eleuans oculos vidit
25 hominem currentem ſolum: * Et excla-
mans indicauit regi. Dixitq́ue rex: Si ſo-
lus eſt, bonus eſt nuncius in ore eius. Pro-
perante autem illo & accedente propiùs,
26 * Vidit ſpeculator hominem alterum
currentem, & vociferans in culmine ait:
Apparet mihi alter homo currens ſolus.
Dixitq́ue rex: Et iſte bonus eſt nuncius.
27 * Speculator autem, Contemplor, ait,
curſum prioris quaſi curſum Achimaas fi-
lij Sadoch. & ait rex: Vir bonus eſt, & nũ-
cium portans bonum venit.
28 * Clamans autem Achimaas dixit ad re-
gem: Salue rex. & adorans regem coram
eo pronus in terram, ait: Benedictus Do-
minus Deus tuus qui concluſit homines
qui leuauerunt manus ſuas contra domi-
num meum regem.
29 * Et ait rex: Eſt ne pax puero Abſalom?
Dixitq́ue Achimaas: Vidi tumultum ma-
gnum cùm mitteret Ioab ſeruus tuus ô rex
me ſeruum tuum: neſcio aliud.

תרגום יונתן

19 וַאֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק אֲמַר אֶרְהוּט כְּעַן וַאֲבַשַּׂר יַת מַלְכָּא אֲרֵי אִתְפְּרַע לֵיהּ יְיָ מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃
20 וַאֲמַר לֵיהּ יוֹאָב לָא גְבַר כָּשַׁר אַתְּ לְבַסָּרָא יוֹמָא הָדֵין וּתְבַסַּר בְּיוֹם אָחֳרָן וְיוֹמָא הָדֵין לָא תְּבַסַּר אֱלָהֵן דְּבַר מַלְכָּא מִית׃
21 וַאֲמַר יוֹאָב לְכוּשִׁי אֱזִיל חַוִּי לְמַלְכָּא מָה דַחֲזֵיתָא וּסְגִיד כּוּשִׁי לְיוֹאָב וּרְהַט׃
22 וְאוֹסִיף עוֹד אֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק וַאֲמַר לְיוֹאָב וִיהֵי מָה אֶרְהוּט כְּעַן אַף אֲנָא בָּתַר כּוּשִׁי וַאֲמַר יוֹאָב לְמָה דְנַן אַתְּ רָהֵיט בְּרִי וְלָךְ לֵית בְּסוֹרְתָא מִתְיַהֲבָא׃
23 וִיהֵי מָה בְּכֵדֵין אֶרְהוּט וַאֲמַר לֵיהּ רְהוּט וּרְהַט אֲחִימַעַץ מֵאוֹרַח מֵישְׁרָא וְאַקְדֵּים יַת כּוּשִׁי׃
24 וְדָוִד יָתֵיב בֵּין תְּרֵין תַּרְעַיָּא וְהַלֵּיךְ סַכְוָאָה עַל אִיגַּר תַּרְעָא עַל שׁוּרָא וּזְקַף יַת עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַבְרָא רָהֵיט בִּלְחוֹדוֹהִי׃
25 וּקְרָא סַכְוָאָה וְחַוִּי לְמַלְכָּא וַאֲמַר מַלְכָּא אִם בִּלְחוֹדוֹהִי הִיא בְּסוֹרְתָא בְּפוּמֵיהּ וַאֲזַל מֵיזַל וְקָרֵב׃
26 וַחֲזָא סַכְוָאָה גַּבְרָא אָחֳרָנָא רָהֵיט וּקְרָא סַכְוָאָה לְנָטַר תַּרְעָא וַאֲמַר הָא גַבְרָא רָהֵיט בִּלְחוֹדוֹהִי וַאֲמַר מַלְכָּא אַף דֵּין מְבַסַּר׃
27 וַאֲמַר סַכְוָאָה אֲנָא חָזֵי יַת רִיהֲטָא דְקַדְמָאָה כְּרִיהֲטָא דַאֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק וַאֲמַר מַלְכָּא גְבַר טָב דֵּין וְאַף בְּסוֹרְתָא טָבָא יֵיתֵי׃
28 וּקְרָא אֲחִימַעַץ וַאֲמַר לְמַלְכָּא שְׁלָם וּסְגִיד לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָךְ דִּמְסַר יַת גֻּבְרַיָּא דַאֲרִימוּ יַת יְדֵיהוֹן בְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
29 וַאֲמַר מַלְכָּא שְׁלָם לְעוּלֵימָא לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר אֲחִימַעַץ חֲזֵיתִי הֲמוֹנָא סַגִּיאָה בָּתַר דִּשְׁלַח יַת עַבְדָּא דְמַלְכָּא יוֹאָב וְיַת עַבְדָּךְ וְלָא יְדַעִית מָה׃

19 Et Achimaas filius Sadoc ait Ioab: Curram iam nunciabo regi, quòd iudicium fecit ei Dominus de manu inimicorum eius.

20 Et dixit ei Ioab: Non vir nuncij es tu in die hac, et tu nunciabis in die alia, in autem die hac non nunciabis, quoniam filius regis mortuus est.

21 Et dixit Ioab Chusi: Vade & nuncia regi quæ vidisti. & adorauit Chusi Ioab, & cucurrit.

22 Et addidit rursus Achimaas filius Sadoc, & dixit Ioab: Et quid erit si cucurrero post Chusi? & dixit Ioab: Quare tu curris fili mi? & tibi non est bonum nuncium in vtilitatem eunti.

23 Et dixit Achimaas: Et quid erit si cucurrero? & dixit ei Ioab: Curre. & cucurrit Achimaas per viam planiciei, & transiuit Chusi.

24 Et David sedebat inter ambas portas. & abijt speculator in fastigio portæ super murum, & eleuauit oculos suos & vidit, & ecce vir currens solus coram eo.

25 Et exclamauit speculator, & nunciauit regi. & dixit rex: Si solus currit, bonum nuncium in ore eius. & ibat ambulans & accedebat.

26 Et vidit speculator virum alterum currentem: & clamauit speculator super portam & dixit: Ecce vir alter solus currens. & dixit rex: Et hic bonum nuncians est.

27 Et dixit speculator: Contemplatus sum cursum primi quasi cursum Achimaas filij Sadoc. & dixit rex: Vir bonus iste, & ad nuncium bonum veniet.

28 Et clamauit Achimaas et dixit regi: Pax. & adorauit eum super faciem super terram, et dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui conclusit viros qui leuauerunt manus suas contra dominum meum regem.

29 Et ait rex: Pax puero Abesalom? & dixit Achimaas: Vidi tumultum magnum letum cùm mitteret Ioab seruum regis & me seruum tuum, & non noui quæ ibi.

19 καὶ ἀχιμαὰς υἱὸς Σαδὼκ εἶπε τῷ ἰωάβ, δραμὼν δὴ εὐαγγελιοῦμαι τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἔκρινεν αὐτῷ κύριος ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

20 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωάβ, οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελισμοῦ εἶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ σὺ εὐαγγελιῇ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐκ εὐαγγελιῇ, ὅτι υἱὸς τοῦ βασιλέως τέθνηκε.

21 καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ χουσί, πορευθεὶς ἀπάγγελλε τῷ βασιλεῖ ἃ ἑώρακας. καὶ προσεκύνησε χουσὶ τῷ ἰωάβ, καὶ ἔδραμεν.

22 καὶ προσέθετο ἔτι ἀχιμαὰς υἱὸς Σαδὼκ, καὶ εἶπε τῷ ἰωάβ, καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω ὀπίσω τοῦ χουσί; καὶ εἶπεν ἰωάβ, ἱνατί σὺ τρέχεις τέκνον μου; καὶ σοὶ οὐκ ἔστιν εὐαγγελία εἰς ὠφέλειαν πορευομένῳ.

23 καὶ εἶπεν ἀχιμαάς, καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωάβ, δράμε. καὶ ἔδραμεν ἀχιμαὰς κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ κεχάρ, καὶ παρῆλθε τὸν χουσί.

24 καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἀναμέσον ἀμφοτέρων τῶν πυλῶν. καὶ ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς ἐπὶ τῷ δώματι τῆς πύλης ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ τρέχων μόνος ἐνώπιον αὐτοῦ.

25 καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ μόνος τρέχει, εὐαγγελισμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ ἤγγιζε.

26 καὶ εἶδεν ὁ σκοπὸς ἄνδρα ἕτερον τρέχοντα, καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὴν πύλην, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἀνὴρ ἕτερος μόνος τρέχων. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καὶ οὗτος εὐαγγελιζόμενός ἐστι.

27 καὶ εἶπεν ὁ σκοπός, ἑώρακα τὸν δρόμον τοῦ πρώτου ὡς δρόμον ἀχιμαὰς υἱοῦ Σαδώκ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀνὴρ ἀγαθὸς οὗτος, καί γε εἰς εὐαγγελίαν ἀγαθὴν ἐλεύσεται.

28 καὶ ἐβόησεν ἀχιμαὰς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, εἰρήνη. καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός σου ὃς συνέκλεισε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπηρμένους τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα.

29 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ ἀβεσαλώμ; καὶ εἶπεν ἀχιμαάς, εἶδον τὸ πλῆθος μέγα εὐφραινόμενον ἐν τῷ ἀποστεῖλαι ἰωὰβ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως καί με τὸν δοῦλόν σου, καὶ οὐκ ἔγνων τὰ ἐκεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et Ahhimaghasz filius Szadok dixit: Curram nunc, & nunciabo regi, quòd liberauit eum Dominus de manu auctorum inimicitiæ suæ.
20 Et dixit ei Ioab: Non vir idoneus es ad nunciandum hodie, & nunciabis die alio, at die hoc non nunciabis, eo quòd filius regis mortuus est.
21 Et dixit Ioab ad Chusæum: Vade indica regi id quod vidisti: & adorauit Chusæus Ioab, & cucurrit.
22 Et addidit adhuc Ahhimaghasz filius Szadok, & dixit ad Ioab: Quicquid sit, curram nunc etiam ego post Chusæum. & dixit Ioab: Ad quid tu curris fili mi, & tibi non est nuncium datum?
23 Et quicquid sit, curram. & dixit illi: Curre. & cucurrit Ahhimaghasz per viam planam, & præuertit Chusæum.
24 Et Dauid sedebat inter duas portas, & ierat speculator super tectum portæ super murum, & eleuauit oculos suos & vidit, & ecce vir currebat solus.
25 Et clamauit speculator & indicauit regi. & dixit rex: Si solus est, bonum nuntium in ore eius est. & ibat eundo & appropinquabat.
26 Et vidit speculator virum alterum currentem, & clamauit speculator ad custodem portæ, & dixit: Ecce vir accurrit solus. & dixit rex: Etiam hic est bonus nuncius.
27 Et dixit speculator: Ego video cursum prioris vt cursum Ahhimaghasz filij Szadok. & dixit rex: Vir bonus iste, & etiam nuncium bonum afferet.
28 Et clamauit Ahhimaghaz & dixit ad regem: Pax. & adorauit regem super faciem suam super terram, & dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui tradidit viros qui leuauerunt manus suas in dominum meum regem.
29 Et dixit rex: Est pax adolescenti Absalom? & dixit Ahhimaghasz: Vidi tumultum magnum postquam misit seruum regis Ioab & seruum tuum, sed non noui quid.

30 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ סֹב הִתְיַצֵּב כֹּה וַיִּסֹּב וַיַּעֲמֹד׃
31 וְהִנֵּה הַכּוּשִׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִתְבַּשֵּׂר
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל־
הַקָּמִים עָלֶיךָ׃
32 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר
לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִהְיוּ כַנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ לְרָעָה׃
33 וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֵּבְךְּ וְכֹה
אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם מִי־
יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃

יט

1 וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל עַל־
2 אַבְשָׁלֹם׃ וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל
לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעֱצַב
הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ׃
3 וַיִּתְגַּנֵּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר
יִתְגַּנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוּסָם בַּמִּלְחָמָה׃
4 וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל
בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃ וַיָּבֹא יוֹאָב
5 אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבָּיִת וַיֹּאמֶר הֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי
כָל־עֲבָדֶיךָ הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֵת נֶפֶשׁ
בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ׃
6 לְאַהֲבָה אֶת־שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־אֹהֲבֶיךָ
כִּי הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים כִּי
יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים
כִּי־אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ׃
7 וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ כִּי בַיהוָה
נִשְׁבַּעְתִּי כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־יָלִין אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה
וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעֻרֶיךָ
עַד־עָתָּה׃

30 * Ad quem rex, Tranſi, ait, & ſta hic.
31 Cumq; ille tranſiſſet & ſtaret, * Apparuit
Chuſi. & veniens, ait: Bonũ apporto nun
cium, dómine mi rex. iudicauit enim pro
te Dominus hodie de manu omnium qui
32 ſurrexerunt contra te. *Dixit autem rex
ad Chuſi: Eſt ne pax puero Abſalom? Cui
reſpondens Chuſi: Fiát, inquit, ſicut puer
inimici domini mei regis, & vniuerſi qui
conſurgunt aduerſus eum in malum.
33 * Contriſtatus itaque rex aſcendit cœ-
naculum portæ, & fleuit. & ſic loqueba-
tur vadens: Fili mi Abſalom, Abſalom fili
mi. Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro
te Abſalom fili mi, fili mi Abſalom?

CAP. XIX.

1 NVnciatum eſt autem Ioab, quòd rex
2 fleret & lugeret filium ſuum: *Et ver-
A ſa eſt victoria in luctum in die illa omni
populo. Audiuit enim populus in die illa
3 dici; Dolet rex ſuper filio ſuo. *Et declina-
uit populus in die illa ingredi ciuitatem,
quomodo declinare ſolet populus verſus
4 & fugiẽs de prœlio. *Porrò rex operuit ca-
put ſuũ, & clamabat voce magna: Fili mi
5 Abſalom, Abſalom fili mi. *Ingreſſus ergo
Ioab ad regem in domũ, dixit; Confudiſti
hodie vultus omnium ſeruorum tuorum
qui ſaluam fecerunt animam tuam, & ani-
mam filiorũ tuorum & filiarum tuarum,
& animam vxorum tuarũ, & animam con
6 cubinarum tuarũ. *Diligis odientes te, &
odio habes diligentes te. Et oſtendiſti ho-
die quia non curas de ducibus tuis & de
ſeruis tuis: & verè cognoui modò, quia ſi
Abſalõ viueret, & omnes nos occubuiſſe-
7 mus, tunc placeret tibi. * Nunc igi-
tur ſurge & procede, & alloquens ſatiſfa-
B fac ſeruis tuis. iuro enim tibi per Domi-
num, quòd ſi non exieris, ne vnus qui-
dem remanſurus ſit tecũ nocte hac; & pe-
ius erit hoc tibi, quàm omnia mala quæ
venerunt ſuper te ab adoleſcentia tua vſ-
que in præſens.

תרגום יונתן

30 ואמר מלכא אסתחר אתעתד בדין ואסתחר וקם׃ 31 והא כושי אתא ואמר כושי יתבסר רבוני מלכא ארי אתפרע לך ייי
יומא דין מיד כל דקמו עלך׃ 32 ואמר מלכא לכושי השלם לעולימא לאבשלום ואמר כושי יהון כעולימא סנאי רבוני מלכא וכל
דקמו עלך לבישא׃ 33 ורגז מלכא וסליק על עלית תרעא ובכא וכדין אמר במיזליה ברי אבשלום ברי ברי אבשלום צבית דמיתית
אנא חלופך ואת קיים יומא דין אבשלום ברי ברי׃

יט

1 ואתחוא ליואב הא מלכא בכי ואתאבל על אבשלום׃ 2 והות תשועתא ביומא ההוא לאבלא לכל עמא ארי שמע עמא
ביומא ההוא למימר אתנסים מלכא על בריה׃ 3 ומתגנבין עמא ביומא ההוא למיעל לקרתא כמה דמתגנבין עמא דמתכלמין
במפכהון בקרבא׃ 4 ומלכא כריך ית אפוהי וצוח מלכא בקל רב ברי אבשלום אבשלום ברי ברי׃ 5 ואתא יואב לות
מלכא לביתא ואמר אבהיתתא יומא דין ית אפי כל עבדך דשיזיבו ית נפשך יומא דין וית נפש בנך ובנתך ונפש נשך ונפש לחינתך׃
6 למרחם ית סנאך ולמסני ית רחמך ארי חויתא יומא דין ארי לית לך רברבין ועבדין ארי ידענא יומא דין ארי אילו אבשלום קיים
וכלנא יומא דין מתקטלין ארי בכין כשר בעינך׃ 7 וכען קום פוק ומליל עם לבא דעבדך ארי במימרא דייי קיימית ארי ליתך
נפק אם יבית גבר עמך בליליא ותהא בישא דא לך מכל בישתא דאתת עלך מנעורך ועד כען׃

*Et dixit rex: Transi & sta hic. et transiit 30
& stetit post eum. * Et ecce Chusi venit, & 31
dixit Chusi regi: Bonum nuncium audiat do-
minus meus rex, quoniam iudicauit tibi Domi
nus hodie de manu omniū qui surrexerunt tibi.
*Et dixit rex ad Chusi: Valet puer Abesa- 32
lom? & dixit Chusi: Fiant sicut puer inimici
domini mei regis, & omnes qui consurrexerūt
tibi in mala. * Et plorauit rex, & ascendit 33
in cœnaculū portæ & fleuit: & hæc dixit cùm
lugeret ipse: Fili mi Abesalom, fili mi, fili mi
Abesalom fili. quis dabit mihi mortem pro te
Abesalom fili mi fili mi?

CAP. XIX.

ET nunciauerunt Ioab dicentes: Ecce rex flet 1
& luget pro Abesalom.
*Et facta est salus in die illa in luctum om- 2
ni populo: quoniam audiuit populus in die illa
dicentes, quòd dolet rex pro filio suo.
*Et declinabat populus in die illa ingredi in 3
ciuitatem, sicut declinat populus confusi vt fu-
giunt ipsi in prœlio.
*Et rex operuit faciem suam, & clamabat 4
voce magna dicens, Fili mi Abesalom, Abesa-
lom fili mi, fili mi.
*Et ingressus est Ioab ad regem in domum, 5
& dixit: Confudisti tu hodie vultus omnium
seruorum tuorum qui saluam fecerunt animam
tuam hodie, & animam filiorum tuorum &
filiarum tuarum, & animam vxorum tuarū,
& animam concubinarum tuarum:
*Quia diligis odientes te, & odio ha- 6
bes diligentes te: quia ostendisti hodie quòd
non sunt tibi principes neque serui: quia cog-
noui quòd Abesalom si viueret hodie, & om-
nes nos mortui essemus, quia tunc placeret co-
ram te.
*Et nunc surge & loquere ad cor ser- 7
uorum tuorum: quoniam per Dominum iura-
uerunt, quòd si non tu exieris, neque manebit
aliquis tecum nocte hac. & scias hoc tibi ipsi,
quoniam peius tibi erit hoc ex omnibus malis
quæ venerunt super te ex adolescentia tua vs-
que nunc.

30 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, πάρελθε καὶ στῆθι ὧδε.
31 καὶ παρῆλθε καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. * καὶ ἰδοὺ χουσὶ πα-
ρεγένετο, καὶ εἶπεν ὁ χουσὶ τῷ βασιλεῖ, διαγγελισθήτω ὁ
κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐδίκασέ σοι κύριος σήμερον
ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐπανεστηκότων σοι.
32 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν χουσί, ὑγιαίνει τὸ παι-
δάριον ἀβεσαλώμ; καὶ εἶπεν ὁ χουσί, γένοιντο ὡς τὸ παιδά-
ριον οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ πάντες ὅσοι
33 ἐπανέστησάν σοι εἰς κακά. * καὶ ἐδάκρυσεν ὁ βασι-
λεύς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῷον τῆς πύλης καὶ ἔκλαυσεν, καὶ
τάδε εἶπεν ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν, τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλώμ,
τέκνον ἐμὸν τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλὼμ τέκνον. τίς δώσει μοι
θάνατον ἀντὶ σοῦ ἀβεσαλώμ, υἱέ μου υἱέ μου;

ιθ΄.

1 * Καὶ ἀνήγγειλαν τῷ ἰωὰβ λέγοντες, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς
κλαίει καὶ πενθεῖ ὑπὲρ ἀβεσαλώμ.
2 * καὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς πένθος
παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λε-
γόντων, ὅτι λυπεῖται ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
3 * καὶ διεκλέπτετο ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν πόλιν, καθὼς διακλέπτεται ὁ λαὸς οἱ αἰσχυνόμε-
4 νοι ἐν τῷ φεύγειν αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ. * καὶ ὁ βασιλεὺς πα-
ρεκάλυπτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀνεβόα φωνῇ μεγάλῃ
λέγων, τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλώμ, ἀβεσαλὼμ τέκνον ἐμὸν τέ-
5 κνον ἐμόν. * καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν
οἶκον, καὶ εἶπεν, κατῄσχυνας σὺ σήμερον τὰ πρόσωπα
πάντων τῶν παίδων σου τῶν διασωσάντων τὴν ψυχήν σου
σήμερον, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων
σου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν σου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν
6 παλλακῶν σου· * τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς μισοῦντάς σε καὶ μι-
σεῖν τοὺς ἀγαπῶντάς σε, ὅτι ἀπήγγελκας σήμερον, ὅτι οὐκ
εἰσί σοι ἄρχοντες οὐδὲ παῖδες, ὅτι οἶδα ὅτι ἀβεσαλὼμ εἰ ἔ-
ζη σήμερον, καὶ πάντες ἂν ἡμεῖς ἀπεθάνομεν, ὅτι τότε ἤ-
7 ρεσκεν ἐνώπιόν σου. * καὶ νῦν ἀνάστηθι καὶ λάλησον ἐ-
πὶ τὴν καρδίαν τῶν παίδων σου, ὅτι κατὰ τοῦ κυρίου ὀμωμό-
κασιν, ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ, οὐ μὴ μείνῃ τις μετὰ σοῦ τὴν
νύκτα ταύτην. καὶ ἐπίγνωθι τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν σοι
ἔσται τοῦτο ἐκ πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐπεληλυθότων ἐπὶ
σὲ ἐκ νεότητός σου ἕως τοῦ νῦν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit rex: Diuerte & consiste hic: & diuertit & stetit. 31 Et ecce Chusæus venit: & dixit Chusæus: Nuntietur
domino meo regi quia liberauit te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te.
32 Et dixit rex ad Chusæum: Nunquid pax est adolescenti Absalom? & dixit Chusæus: Sint sicut adolescens inimici domini mei regis,
& omnes qui surrexerunt contra te in malum. 33 Et conturbatus est rex, & ascendit super cœnaculum portæ, & luxit:
& sic dicebat dum ambularet: Fili mi Absalom, fili mi, fili mi Absalom; vellē quòd mortuus essem pro te, & tu mansisses hodie, Absalom fili
mi, fili mi.

CAP. XIX.

ET nunciatum est Ioab: Ecce rex plorat & luget super Absalom. 2 Et fuit salus in die illa in luctum omni populo,
quia audiuit populus in die illa dicendo: Contristatus est rex super filium suum. 3 Et furati sunt sese populus in
die illo vt intrarent in vrbem, sicut sese furantur populus qui pudefacti sunt in conuersione sua in prœlio.
4 Et rex operuit faciem suam, & clamauit rex voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi.
5 Et venit Ioab ad regem in domum & dixit: Confudisti hodie facies omnium seruorum tuorum qui liberauerunt animam tuam ho-
die, & animam filiorum tuorum & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum, & animam concubinarum tuarum:
6 Amando odientes te, & odiendo amantes te, quia ostendisti hodie quòd non sunt tibi magnates & serui: quia noui hodie quòd
si Absalom viueret, & omnes nos hodie occisi essemus, quod tunc rectum esset in oculis tuis.
7 Et nunc surge, exi, & loquere cum corde seruorum tuorum; quia per dictum Domini iuro, quòd nisi tu exeas, si pernoctabit vir te-
cum in nocte: & erit malum hoc tibi præ omni malo quod venit super te à pueritia tua vsque nunc.

8 * ויקם המלך וישב בשער ולכל־העם הגידו
לאמר הנה המלך יושב בשער ויבא כל־העם
לפני המלך וישראל נס איש לאהליו׃
9 * ויהי כל־העם נדון בכל־שבטי ישראל לאמר
המלך הצילנו מכף איבינו והוא מלטנו מכף
פלשתים ועתה ברח מן־הארץ מעל אבשלום׃
10 * ואבשלום אשר משחנו עלינו מת במלחמה
ועתה למה אתם מחרשים להשיב את־המלך׃
11 * והמלך דוד שלח אל־צדוק ואל־אביתר
הכהנים לאמר דברו אל־זקני יהודה לאמר למה
תהיו אחרנים להשיב את־המלך אל־ביתו ודבר
כל־ישראל בא אל־המלך אל־ביתו׃
12 * אחי אתם עצמי ובשרי אתם ולמה תהיו
אחרנים להשיב את־המלך׃
13 * ולעמשא תמרו הלוא עצמי ובשרי אתה כה
יעשה־לי אלהים וכה יסיף אם־לא שר־צבא
תהיה לפני כל־הימים תחת יואב׃
14 * ויט את־לבב כל־איש־יהודה כאיש אחד
וישלחו אל־המלך שוב אתה וכל־עבדיך׃
15 * וישב המלך ויבא עד־הירדן ויהודה בא
הגלגלה ללכת לקראת המלך להעביר את־
המלך את־הירדן׃
16 * וימהר שמעי בן־גרא בן־הימיני אשר מבחורים
וירד עם־איש יהודה לקראת המלך דוד׃
17 * ואלף איש עמו מבנימן וציבא נער בית שאול
וחמשת עשר בניו ועשרים עבדיו אתו וצלחו
הירדן לפני המלך׃
18 * ועברה העברה לעביר את־בית המלך ולעשות
הטוב בעינו ושמעי בן־גרא נפל לפני המלך בעברו
בירדן׃

8 * Surrexit ergo rex, & sedit in porta. Et
omni populo nunciatum est quòd rex se-
deret in porta. Venitque vniuersa multi-
tudo coram rege, Israel autem fugit in ta-
9 bernacula sua. * Omnis quoque populus
certabat in cunctis tribubus Israel dicēs:
Rex liberauit nos de manu inimicorum
nostrorum, ipse saluauit nos de manu Phi-
listinorum, & nunc fugit de terra propter
10 Absalom. * Absalom autem quem vn-
ximus super nos, mortuus est in bello. vs-
quequo siletis, & non reducitis regem?
11 * Rex verò Dauid misit ad Sadoch &
Abiathar sacerdotes dicēs: Loquimini ad
maiores natu Iuda dicentes: Cur venitis
C nouissimi ad reducendum regem in do-
mum suam? Sermo autem omnis Israel
peruenerat ad regem in domo eius, quia
dixerat rex: Hæc dicetis ad populum.
12 *Fratres mei vos, os meum & caro mea
vos. quare nouissimi reducitis regem?
13 * Et Amasę dicite: Nonne os meum es,
& caro mea? hæc faciat mihi Deus, & hæc
addat, si non magister militiæ fueris co-
ram me omni tempore pro Ioab.
14 * Et inclinauit cor omnium virorum
Iuda quasi viri vnius. Miseruntque ad re-
gem, dicentes: Reuertere tu & omnes ser-
ui tui.
15 * Et reuersus est rex. & venit vsque Ior-
danem, & omnis Iuda venit vsque in
Galgala, vt occurreret regi & traduceret
eum Iordanem.
16 * Festinauit autem Semei filius Gera,
filij Iemini de Bahurim, & descēdit cum
viris Iuda in occursum regis Dauid,
17 * Cum mille viris de Beniamin; &
Syba puer de domo Saul, & quindecim
filij eius, ac viginti serui erant cum eo: &
irrumpentes Iordanem ante regem,
18 * Transierunt vada vt traducerent do-
mum regis, & facerēt iuxta iussionē eius:
Semei autem filius Gera prostratus coram
rege cùm iam transisset Iordanem,

תרגום יונתן

8 וקם מלכא ויתיב בתרעא ולכל עמא חויאו למימר הא מלכא יתיב בתרעא ואתא כל עמא לקדם מלכא וישראל אפך גבר לקרווהי׃
9 והוו כל עמא מתוכחין בכל שבטיא דישראל למימר מלכא שיזבנא מיד בעלי דבבנא והא פרקנא מידא דפלשתאי וכען ערק מן ארעא מלות אבשלום׃
10 ואבשלום דמשחנא עלנא מית בקרבא וכען למה אנחנא שתקין לאתבא ית מלכא׃
11 ומלכא דוד שלח לצדוק ולאביתר כהניא למימר מלילו עם סבי יהודה למימר למה תהון בתראין לאתבא ית מלכא לביתיה ופתגם כל ישראל אתא לות מלכא לביתיה׃ 12 אחי אתון קריבי ובסרי אתון ולמה תהון בתראין לאתבא ית מלכא׃
13 ולעמשא תימרון הלא קריבי ובשרי את כדין יעביד לי יוי וכדין יוסיף אם לא רב חילא תהא קדמי כל יומיא חלף יואב׃
14 ואתפני לבא דכל אנש יהודה כגברא חד ושלחו לות מלכא תוב את וכל עבדך׃
15 ותב מלכא ואתא עד ירדנא ודבית יהודה אתו לגלגלא למיזל לקדמות מלכא לאעברא ית מלכא ית ירדנא׃
16 ואוחי שמעי בר גרא בר שבט בנימן די מעלמת ונחת עם אנש יהודה לקדמות מלכא דוד׃
17 ואלף גברא עמיה משבטא דבית בנימן וציבא עולימא דבית שאול וחמשת עסר בנוהי ועשרין עבדוהי עמיה וגזו ירדנא קדם מלכא׃
18 ואעברו מגזתא לאעברא ית בית מלכא ולמעבד תקין בעינוהי ושמעי בר גרא נפל קדם מלכא במעבריה בירדנא׃

Et surrexit rex & sedit super portam. et 8
nunciatum est omni populo à dicentibus: Ecce
rex sedet super portam: & venit omnis popu-
lus coram rege. at Israel fugit vnusquisque in
tabernaculum suum. Et erat omnis po- 9
pulus certans in cunctis tribubus Israel dicen-
tes: Rex Dauid liberauit nos de manu omnium
inimicorum nostrorum, & ipse saluauit nos
de manu Philistinorum: & nunc fugit de
terra.
Et Abesalom, quem vnximus super nos, 10
mortuus est in bello. & nunc quare siletis vos
vt reuertamini ad regem? & verbum omnis
Israel venit ad regem.
At rex Dauid misit ad Sadoc & ad Abia- 11
thar sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores
natu Iuda, dicentes: Quare venitis nouissimi
vt reducatis regem in domum suam? & sermo
omnis Israel peruenerat ad regem.
Fratres mei vos estis, os meum & caro 12
mea: & quare venistis in nouissimos ad redu-
cendum regem in domum suam?
Et Amessa dicetis: Nonne os meum & 13
caro mea es tu? & nunc hæc faciat mihi Deus
& hæc addat, si non magister militiæ fueris co-
ram me omnibus diebus pro Ioab.
Et inclinauit cor omnis viri Iuda vt viri 14
vnius. & miserunt ad regem dicentes: Reuer-
tere tu & omnes serui tui.
Et reuersus est rex & venit vsque ad 15
Iordanem. & omnes viri Iudæ venerunt
vsque in Galgala, vt descenderent in occur-
sum regi, vt traducerent regem Iordanem.
Et festinauit Semei filius Gera filij Ieme- 16
ni de Bachurin, & descendit cum viris Iudæ
in occursum regi Dauid,
Et mille viri cum eo de Beniamin, & 17
Siba puer domus Saul, & quindecim filij eius,
& viginti serui eius cum eo. & direxerunt
in Iordanem ante regem.
Et traiectum est vadum vt tradu- 18
cerent domum Regis in oculis eius. & Se-
mei filius Gera cecidit super faciem suam co-
ram rege cùm transiret ipse Iordanem.

8 καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς πύλης·
καὶ ἀπήγγειλεν παντὶ τῷ λαῷ λεγόντων, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κά-
θηται ἐπὶ τὴν πύλην, καὶ παρεγένετο πᾶς ὁ λαὸς ἐνώπιον
τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα
9 αὐτοῦ. καὶ ἦν πᾶς ὁ λαὸς διακρινόμενος ἐν πάσαις ταῖς
φυλαῖς ἰσραὴλ λέγοντες, ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξήρηται ἡ-
μᾶς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἐρρύ-
σατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ νῦν πέφευγεν
10 ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἀβεσαλὼμ, ὃν ἐχρίσαμεν ἐφ' ἡμῶν, τέ-
θνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ νῦν ἱνατί σιωπᾶτε ὑμεῖς ἐπι-
στρέψαι πρὸς τὸν βασιλέα; καὶ τὸ ῥῆμα παντὸς ἰσραὴλ
11 ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξαπέ-
στειλε πρὸς σαδὼκ καὶ πρὸς ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς λέγων,
λαλήσατε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδα λέγοντες, ἱνατί
γίνεσθε ἔσχατοι τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐ-
τοῦ; καὶ ὁ λόγος παντὸς ἰσραὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα.
12 ἀδελφοί μου ὑμεῖς ἐστέ, ὀστοῦν μου καὶ σάρξ μου,
καὶ ἱνατί γίνεσθε εἰς τοὺς ἐσχάτους τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βα-
13 σιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; καὶ τῷ ἀμεσσᾷ ἐρεῖτε, οὐχὶ ὀ-
στοῦν μου καὶ σάρξ μου εἶ σύ; καὶ νῦν τάδε ποιήσαι μοι
ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ μὴ ἀρχιστράτηγος ἔσῃ ἐνώ-
πιον ἐμοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἀντὶ ἰωάβ.
14 καὶ ἔκλινεν τὴν καρδίαν πάντων ἀνδρὸς ἰούδα ὡς ἀν-
δρὸς ἑνός. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες, ἐ-
πίστρεψον σὺ καὶ πάντες οἱ παῖδές σου.
15 καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔρχεται ἕως τοῦ ἰορ-
δάνου. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ἰούδα παρεγένοντο ἕως εἰς
γάλγαλα καταβῆναι εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, τοῦ δια-
16 βιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν ἰορδάνην. καὶ ἐτάχυνε σε-
μεῒ υἱὸς γηρὰ υἱοῦ ἰεμινὶ ἐκ βαχουρὶν· καὶ κατέβη μετὰ τῶν
ἀνδρῶν ἰούδα εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ δαυίδ·
17 καὶ χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ βενιαμὶν, καὶ σι-
βὰ τὸ παιδάριον τοῦ οἴκου σαοὺλ, καὶ πεντεκαίδεκα υἱοὶ
αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι δοῦλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. καὶ κατεύθυναν
ἐπὶ τὸν ἰορδάνην ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
18 καὶ διέβη ἡ διάβασις τοῦ διαβιβάσαι τὸν οἶκον τοῦ βα-
σιλέως ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. καὶ σεμεῒ υἱὸς γηρὰ ἔπεσεν
ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως διαβαίνοντος
αὐτοῦ τὸν ἰορδάνην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et surrexit rex & sedit in porta; & omni populo indicarunt dicendo: Ecce rex sedet in porta. & venit omnis populus ante regem, & Israel vertit terga quisque ad vrbem suam. 9 Et fuit omnis populus reprehensus in omnibus tribubus Israel dicendo: Rex liberauit nos de manu auctorum inimicitiarum nostrarum, & ecce redemit nos de manu Pelisthæorum, & nunc fugit ex terra propter Absalom. 10 Et Absalom, quem vnximus super nos, mortuus est in bello: & nunc vt quid silemus in reducendo regem? 11 Et rex Dauid misit ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes dicendo: Loquimini cum senioribus Iehudah dicendo: Ad quid eritis postremi ad reducendũ regem ad domum suam? & verbum totius Israel venit ad regem in domum eius. 12 Fratres mei estis, propinqui mei & caro mea estis; & ad quid eritis postremi ad reducendum regem? 13 Et ad Ghamassa dicetis: Nonne propinquus meus & caro mea tu es? sic faciat mihi Dominus & sic addat, si non magister exercitus fueris ante me omnibus diebus pro Ioab. 14 Et inclinatum est cor omnium virorum Iehudah veluti viri vnius. & miserunt ad regem *qui dicerent:* Redi tu & omnes serui tui. 15 Et rediit rex & peruenit vsque Iardena, & viri domus Iehudah venerunt ad Gilgela, vt irent in occursum regis ad traducendum regem Iardena. 16 Et festinauit Simghi filius Gera filij tribus Biniamin qui erat ex Ghalemeth, & descendit cum hominibus Iehudah in occursum regis Dauid. 17 Et mille viri erant cum illo ex tribu domus Biniamin, & Sziba puer domus Saul, & quindecim filij eius, & viginti serui eius cum eo, & transuadarunt Iardena ante regem. 18 Et transire fecerunt scapham ad traducendum domum regis, & ad faciendum quod erat statutum in oculis illius: & Simghi filius Gera procidit ante regem dum transiret Iardena.

19 * וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־יַחֲשָׁב־לִי אֲדֹנִי עָוֺן וְאַל־
תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר הֶעֱוָה עַבְדְּךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנִי־
הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלָםִ לָשׂוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ׃
20 * כִּי יָדַע עַבְדְּךָ כִּי אֲנִי חָטָאתִי וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם
רִאשׁוֹן לְכָל־בֵּית יוֹסֵף לָרֶדֶת לִקְרַאת אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ׃
21 * וַיַּעַן אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיֹּאמֶר הֲתַחַת זֹאת לֹא
יוּמַת שִׁמְעִי כִּי קִלֵּל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
22 * וַיֹּאמֶר דָּוִד מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי־תִהְיוּ־
לִי הַיּוֹם לְשָׂטָן הַיּוֹם יוּמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֲלוֹא
יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
23 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע לוֹ
הַמֶּלֶךְ׃
24 * וּמְפִבֹשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל יָרַד לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־
עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס
לְמִן־הַיּוֹם לֶכֶת הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְשָׁלוֹם׃
25 * וַיְהִי כִּי־בָא יְרוּשָׁלַםִ לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ
הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת׃
26 * וַיֹּאמַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רִמָּנִי כִּי־אָמַר עַבְדְּךָ
אֶחְבְּשָׁה־לִּי הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב עָלֶיהָ וְאֵלֵךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ
כִּי פִסֵּחַ עַבְדֶּךָ׃
27 * וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ
כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃
28 * כִּי לֹא הָיָה כָּל־בֵּית אָבִי כִּי אִם־אַנְשֵׁי־מָוֶת
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׁת אֶת־עַבְדְּךָ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ
וּמַה־יֶּשׁ־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעֹק עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
29 * וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ אָמַרְתִּי
אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה׃
30 * וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־הַכֹּל יִקָּח
אַחֲרֵי אֲשֶׁר־בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ׃

19 * Dixit ad eum: Ne reputes mihi do-
mine mi iniquitatem, neque memineris
iniuriarum serui tui in die qua egressus es
domine mi rex de Ierusalem, neq; ponas
20 rex in corde tuo. * Agnosco enim seruus
tuus peccatum meũ, & idcircò hodie pri-
mus veni de omni domo Ioseph, descen-
díque in occursum domini mei regis.
21 * Respondens verò Abisai filius Saruiæ
dixit: Nunquid pro his verbis non occi-
detur Semei qui maledixit christo Domi-
22 ni? * Et ait Dauid: Quid mihi & vobis
filij Saruiæ? Cur efficimini mihi hodie in
sathan? Ergo ne hodie interficietur vir in
Israel? an ignoro hodie me factum regem
23 super Israel? * Et ait rex Semei: Non mo-
24 rieris: iurauitq; ei. * Miphiboseth quoq;
filius Saul descendit in occursum regis il-
lotis pedibus & intonsa barba, vestesque
suas non lauerat à die qua egressus fuerat
rex, vsq; ad diem reuersionis eius in pace.
25 * Cumque occurrisset regi, dixit ei rex:
Quare non venisti mecum Miphiboseth?
26 * Et respondens ait: Domine mi rex ser-
uus meus contempsit me. dixíque ei ego
famulus tuus vt sterneret mihi asinum, &
ascendens abirem cum rege: claudus e-
nim sum seruus tuus.
27 * Insuper & accusauit me seruum tuum
ad te dominum meum regem. Tu autem
domine mi rex sicut angelus Dei es, fac
quod placitum est tibi.
28 * Neque enim fuit domus patris mei
nisi morti obnoxia domino meo regi: tu
autem posuisti me seruum tuũ inter con-
uiuas mensæ tuæ. quid ergo habeo iustæ
querelæ, aut quid possum vltra vociferа-
ri ad regem?
29 * Ait ergo ei rex: Quid vltra loqueris?
fixum est quod locutus sum. tu & Syba
30 diuidite possessiones. * Responditque
Miphiboseth regi: Etiam cuncta accipiat
postquam reuersus est dominus meus rex
pacificè in domum suam.

תרגום יונתן

19 ואמר למלכא לא יחשב עלי דילי רבוני חובא ולא תדכר ית דסרח עבדך ביומא די גלא ריבוני מלכא מירושלם לשואה מלכא על לבה׃
20 ארי ידע עבדך ארי אנא חבית והא אתיתי יומא דין קדמאי לכל בית יוסף למחת לקדמות רבוני מלכא׃
21 ואתיב אבישי בר צרויה ואמר החלף דין לא יתקטל שמעי ארי לט ית משיחא דיי׃
22 ואמר דוד מה לי ולכון בני צרויה ארי תהון לי יומא דין לשטן יומא דין יתקטיל גברא בישראל ארי הלא ידענא ארי יומא דין אנא מלכא על ישראל׃
23 ואמר מלכא לשמעי לא תמות וקיים ליה מלכא׃
24 ומפיבשת בר שאול נחת לקדמות מלכא ולא שטף רגלה ולא ספר ספמיה וית לבושוהי לא חור למן יומא דגלא מלכא עד יומא דאתא בשלמא׃
25 והוה כד אתא לירושלם לקדמות מלכא ואמר ליה מלכא למה לא אזלת עמי מפיבשת׃
26 ואמר רבוני מלכא עבדי שקר בי ארי אמר עבדך אחשוך לי חמרא וארכוב עלה ואהך עם מלכא ארי מחגר עבדך׃
27 ואמר על עבדך מלין דלא כשרין קדם רבוני מלכא ורבוני מלכא חכים כמלאכא דיי ועבד דתקין בעינך׃
28 ארי לא הוו כל בית אבא אלהין גברין חייבי קטול לרבוני מלכא ושויתא ית עבדך באכלי פתורך ומה אית לי עוד זכו למקבל עוד קדם מלכא׃
29 ואמר ליה מלכא למה תמליל עוד פתגמך אמריתאת וציבא תפלגון ית אחסנתא׃
30 ואמר מפיבשת למלכא אף ית כולא יסב בתר דאתא רבוני מלכא בשלמא לביתיה׃

*Et dixit ad regem: Ne iam putet dominus 19
meus iniquitatem, & non meminerit quibus
iniuria affecit seruus tuus in die qua egressus
est dominus meus rex de Hierusalem, vt ponat
rex in corde suo:
*Quoniam cognoui ego seruus tuus quòd 20
peccaui, & ecce veni hodie primus de omni
domo Joseph vt descendam ego in occursum do-
mini mei regis. *Et respondit 21
Abessa filius Saruia & dixit: Pro hoc non oc-
cidetur Semei, quoniam maledixit christo Do-
mini? *Et ait David: Quid mihi & vo- 22
bis filii Saruia, quòd efficimini mihi hodie in in-
sidiatorem? si hodie interficietur quis in Israel?
non scio quòd hodie regno ego super Israel?
*Et ait rex ad Semei: Non morieris: & 23
iurauit ei rex.
*Et Mephiboseth filius Jonathan filij Saul 24
descendit in occursum regi, & non curauit pe-
des suos, neque fecit barbam suam, & vestes
suas non lauit à qua die egressus est rex vsque
ad diem qua venit in pace in Hierusalem.
*Et factum est quando venit in Hierusa- 25
lem in occursum regi, & dixit ei rex: Quare
non iuisti mecum Mephiboseth?
*Et dixit ad eum Mephiboseth: Domine 26
mi rex seruus meus decepit me; quoniam dixit
seruus tuus ei: Sterne mihi asinum, & ascen-
dam super eum et ibo cum rege, quoniam clau-
dus seruus tuus:
*Et accusauit seruum tuum ad dominum 27
meum regem. at dominus meus rex vt ange-
lus Dei, fecit bonum in conspectu Dei:
*Quoniam non est vniuersa domus patris 28
mei nisi viri mortis domino meo regi. & con-
stituisti seruum tuum inter comedentes in men-
sa tua. & quæ est mihi amplius iustificatio, &
vt vociferer vltrà ad regem?
*Et dixit ei Rex: Quare loqueris am- 29
plius verba tua? Dixi, te & Siba diuidere
agrum.
*Et dixit Mephiboseth ad regem: Et cun- 30
cta accipiat, postquam reuersus est dominus
meus rex in pace in domum suam.

19 *καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, μὴ δὴ λογισάσθω ὁ κύ-
ριός μου ἀδικίαν, καὶ μὴ μνησθήτω ὧν ἠδίκησεν ὁ δοῦλός σου
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξῆλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξ ἱερου-
σαλήμ, τοῦ θέσθαι τὸν βασιλέα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ·
20 *ὅτι ἔγνων ἐγὼ ὁ δοῦλός σου ὅτι ἡμάρτηκα, καὶ ἰδοὺ πα-
ραγέγονα σήμερον πρῶτος παντὸς τοῦ οἴκου ἰωσὴφ τοῦ κα-
ταβῆναί με εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως.
21 *καὶ ἀπεκρίθη ἀβεσσὰ υἱὸς σαρουία καὶ εἶπεν, ἀντὶ τού-
του οὐ θανατωθήσεται σεμεΐ, ὅτι κατηράσατο τὸν χριστὸν
22 κυρίου; *καὶ εἶπεν δαυίδ, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ σαρουία,
ὅτι γίνεσθέ μοι σήμερον εἰς ἐπίβουλον; εἰ σήμερον θανα-
τωθήσεταί τις ἐν ἰσραήλ; οὐκ οἶδα ὅτι σήμερον βασι-
23 λεύω ἐγὼ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ; *καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
σεμεΐ, οὐ θανατωθήσῃ. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς.
24 *καὶ μεμφιβόσεθ υἱὸς ἰωναθὰν υἱοῦ σαοὺλ κατέβαι-
νεν εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἐθεράπευσε τοὺς
πόδας αὐτοῦ, οὐδὲ ἐποίησε τὸν μύστακα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ οὐκ ἔπλυνεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξεπορεύθη ὁ βασι-
λεὺς ἕως τῆς ἡμέρας ἧς παρεγένετο ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσα-
25 λήμ. *καὶ ἐγένετο ὅτε παρεγένετο εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς
ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, τί ὅτι
οὐκ ἐπορεύθης μετ' ἐμοῦ μεμφιβόσεθ;
26 *καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν μεμφιβόσεθ, κύριέ μου βασιλεῦ
ὁ δοῦλός μου παρελογίσατό με, ὅτι εἶπεν ὁ δοῦλός σου αὐ-
τῷ, ἐπίσαξόν μοι τὸν ὄνον καὶ ἀναβήσομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ πο-
ρεύσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι χωλὸς ὁ δοῦλός σου·
27 *καὶ κατηγόρηκε τοῦ δούλου σου πρὸς τὸν κύριόν μου
τὸν βασιλέα. ὁ δὲ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὡς ἄγγελος θεοῦ
ἐποίησεν καλὸν ἐνώπιον θεοῦ·
28 *ὅτι οὐκ ἔστιν ὅλος ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἢ
ἄνδρες θανάτου τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ. καὶ κατέστη-
σας τὸν δοῦλόν σου ἐν τοῖς ἐσθίουσιν ἐν τῇ τραπέζῃ σου.
καὶ τί ἐστι μοι ἔτι δικαίωμα, καὶ τοῦ κεκραγέναι ἔτι πρὸς
τὸν βασιλέα;
29 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ἱνατί λαλεῖς ἔτι τοὺς λό-
γους σου; εἴρηκα, σὲ καὶ σιβὰ διελέσθε τὸν ἀγρόν.
30 *καὶ εἶπε μεμφιβόσεθ πρὸς τὸν βασιλέα, καί γε τὰ πάν-
τα λαβέτω μετὰ τὸ παραγενέσθαι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα
ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit ad regem: Ne cogitet super me dominus meus culpam: & ne memineris quòd iniquè egit seruus tuus in die quo migra-
uit dominus meus ex Ierusalem, vt ponat rex super cor suum. 20 Quia nouit seruus tuus quòd ego peccaui; & ecce
veni die hoc prior omni domo Iozzeph, vt descenderem in occursum domini mei regis. 21 Et respondit Abisai filius Szar-
uiah, & dixit: Nunquid propter hoc non occidetur Simghi? nam maledixit vncto Domini.
22 Et dixit Dauid: Quid mihi & vobis filij Szaruiah quòd sitis mihi hodie in satan? hodie occidetur vir in Israel? nam nunquid
non noui quòd hodie sim rex super Israel? 23 Et dixit rex ad Simghi: Non morieris. & iurauit illi rex.
24 Et Mephiboseth filius Saul descendit in occursum regis: & non lauerat pedes suos, & non totonderat labrum suum, & vestimenta
sua non candidauerat à die qua migrauerat rex vsque ad diem qua rediit in pace.
25 Et fuit quando venit ad Ierusalem in occursum regis, dixit illi rex: Ad quid non venisti mecum Mephiboseth?
26 Et dixit: Domine mi rex, seruus meus dolosè egit contra me: nam dixit seruus tuus: Sterná mihi asinam, & equitabo super illam,
& ibo cum rege; quia claudus seruus tuus. 27 Et dixit contra seruum tuum locutiones quæ non rectæ sunt ante dominum
meum regem: & dominus meus rex sapiens vt angelus Domini: facias quod statutum est in oculis tuis.
28 Nam non fuerunt omnes viri domus patris mei nisi viri obnoxij cædis domino meo regi: & posuisti seruum tuum inter conuiuas
mensæ tuæ: & quod est mihi amplius meritum vt clamem amplius ante regem?
29 Et dixit illi rex: Ad quid loqueris amplius verbum tuum? dixi: Tu & Sziba diuidetis hæreditatem.
30 Et dixit Mephiboseth regi: Etiam totam accipiat, postquam venit dominus meus rex in pace in domum suam.

31 * וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי יָרַד מֵרֹגְלִים וַיַּעֲבֹר אֶת־
הַמֶּלֶךְ הַיַּרְדֵּן לְשַׁלְּחוֹ אֶת־בַּיַּרְדֵּן׃
32 * וּבַרְזִלַּי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא־
כִלְכַּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיבָתוֹ בְמַחֲנַיִם כִּי־אִישׁ
גָּדוֹל הוּא מְאֹד׃
33 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בַּרְזִלָּי אַתָּה עֲבֹר אִתִּי
וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלִָם׃
34 * וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל־הַמֶּלֶךְ כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי כִּי־
אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃
35 * בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין־
טוֹב לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹכַל
וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים
וְשָׁרוֹת וְלָמָּה יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
36 * כִּמְעַט יַעֲבֹר עַבְדְּךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶת־הַמֶּלֶךְ
וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת׃
37 * יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת בְּעִירִי עִם קֶבֶר אָבִי וְאִמִּי
וְהִנֵּה עַבְדְּךָ כִמְהָם יַעֲבֹר עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־
לוֹ אֶת־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ׃
38 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה־
לּוֹ אֶת־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃
39 * וַיַּעֲבֹר כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבָר וַיִּשַּׁק
הַמֶּלֶךְ לְבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ׃
40 * וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן עָבַר עִמּוֹ וְכָל־עַם
יְהוּדָה וַיַּעֲבִירוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם יִשְׂרָאֵל׃
41 * וְהִנֵּה כָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ
אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ גְּנָבוּךָ אַחֵינוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיַּעֲבִרוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־אַנְשֵׁי דָוִד
עִמּוֹ׃

31 * Berzellai quoque Galaadites descendens de Rogelim traduxit regem Iordanẽ
F paratus etiã vltra fluuium prosequi eum.
32 * Erat autem Berzellai Galaadites senex valde, id est, octogenarius, & ipse præbuit alimenta regi cùm moraretur in castris. fuit quippe vir diues nimis.
33 * Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum, vt requiescas securus in Ierusalẽ.
34 * Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, vt ascẽdam cum
35 rege in Ierusalem? * Octogenarius sum hodie. Nunquid vigent sensus mei ad discernendum suaue aut amarum: aut delectare potest seruum tuum cibus aut potus, vel audire possum vltrà vocem cantorum atque cantatricum? Quare seruus tuus sit oneri domino meo regi?
36 * Paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum. Non indigeo hac vicissitudine:
37 * Sed obsecro vt reuertar seruus tuus & moriar in ciuitate mea, & sepeliar iuxta sepulchrum patris mei & matris meæ. Est autem seruus tuus Chamaan, ipse vadat tecum domine mi rex, & fac ei quicquid bonum tibi videtur.
38 * Dixit itaque ei rex: Mecum transeat
G Chamaan, & ego faciam ei quicquid tibi placuerit, & omne quod petieris à me, impetrabis.
39 * Cumque transisset vniuersus populus & rex Iordanem, osculatus est rex Berzellai, & benedixit ei: & ille reuersus est
40 in locum suum. * Transiuit ergo rex ad Galgalam, & Chamaan cum eo: omnis autem populus Iuda traduxerat regem, & media tantùm pars affuerat de populo Israel.
41 * Itaque omnes viri Israel concurrentes ad regem dixerũt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem & domum eius Iordanem, omnesque viros Dauid cum eo?

תרגום יונתן

31 וברזלי גלעדאה נחת מרוגלים ועבר עם מלכא ירדנא לאלוייתיה ית ירדנא׃
32 וברזלי סיב לחדא בר תמנין שנין והוא סובר ית מלכא במותביה במחנים ארי גבר רב הוא לחדא׃
33 ואמר מלכא לברזלי את עבר עמי ואסובר יתך עמי בירושלם׃
34 ואמר ברזלי למלכא כמה יומי שני חיי ארי איסק עם מלכא לירושלם׃ 35 בר תמנן שנין אנא יומא דין האדע בין טב לביש
אם יטעם עבדך ית מה דאיכול וית מה דאשתי ואם אשמע עוד בקל כינרין ותשבחן ולמה יהי עבדך עוד למטול על ריבוני מלכא׃
36 כזעיר יעבר עבדך ית ירדנא עם מלכא ולמה ישלמנני מלכא תשלומתא הדא׃
37 יתוב כען עבדך ואמות בקרתי ואתקבר בקברא דאבא ואמא והא עבדך כמהם יעבר עם רבוני מלכא ועביד ליה ית דתקין בעינך׃
38 ואמר מלכא עמי יעבר כמהם ואנא אעביד ליה ית דתקין בעינך וכל דתרמי עלי אעביד לך׃
39 ועבר כל עמא ית ירדנא ומלכא עבר ונשק מלכא לברזילי וברכיה ותב לאתריה׃
40 ועבר מלכא לגלגלא וכמהן עבר עמיה וכל עמא דבית יהודה אעברו ית מלכא ואף פלגות עמא דישראל׃
41 והא כל אנש ישראל אתן לות מלכא ואמרו למלכא מדין כסיוך מיננא אחנא אנש יהודה ואעברו ית מלכא וית אנש ביתיה ית ירדנא
וכל גברי דוד עמיה׃

31 *Et Berzelli Galaadites descendit de Rogellim, & transiit cum rege Iordanem vt præmittat eum ex Iordane.*

32 *Et Berzelli senex valdè filius annorum octoginta: & ipse educauit regem cùm maneret ipse in castris, quoniam vir magnus erat valde.*

33 *Et dixit rex ad Berzelli: Tu transibis mecum, et alam senectutem tuam mecum in Hierusalem.*

34 *Et dixit Berzelli ad regem: Quot dies erunt annorum vitæ meæ, vt ascendam cum rege in Hierusalem?*

35 *Filius octoginta annorum ego sum hodie. numquid cognoscam inter bonum & inter malum? si gustabit adhuc seruus tuus quæ comederit vel quæ potauerit? si audiam amplius vocem canentium & cantatricum? & quare fit seruus tuus onus super dominum meum regem?*

36 *Quoniam paululum transibit seruus tuus Iordanem cum rege? & quare dominus meus rex reddit mihi hanc vicissitudinem?*

37 *Reuertatur iam seruus tuus, & moriatur in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ. & ecce seruus tuus Chimaan filius meus transibit cum domino meo Rege, & facies ei quod placuerit coram te.*

38 *Et dixit rex ad eum: Transeat mecum Achimaan, & ego faciam ei quod placuerit coram te, & quod iusseris mihi faciam tibi.*

39 *Et transiit vniuersus populus Jordanem, & rex restitit, & osculatus est rex Berzelli, & benedixit ei, & reuersus est in locum suum.*

40 *Et transiuit rex in Galgala, & Achimaan transiuit cum eo: & omnis populus Iude traduxerant eum, & media pars populi Israel.*

41 *Et ecce omnis vir Israel venerunt ad regem, & dixerunt regi: Quare furati sunt te fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem & domum eius Iordanem, & omnes viros Dauid cum eo?*

31 καὶ βερζελλὶ ὁ γαλααδίτης κατέβη ἐκ ῥωγελλὶν, καὶ διέβη μετὰ τοῦ βασιλέως τὸν ἰορδάνην τοῦ προπέμψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ ἰορδάνου.

32 καὶ ὁ βερζελλὶ πρεσβύτης σφόδρα υἱὸς ἐτῶν ὀγδοήκοντα. καὶ αὐτὸς διέθρεψε τὸν βασιλέα ἐν τῷ καθῆσθαι αὐτὸν ἐν παρεμβολαῖς, ὅτι ἀνὴρ μέγας ἦν σφόδρα.

33 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν βερζελλὶ, σὺ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ, καὶ διαθρέψω τὸ γῆράς σου μετ' ἐμοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

34 καὶ εἶπε βερζελλὶ πρὸς τὸν βασιλέα, πόσαι αἱ ἡμέραι ἔσονται ἐτῶν ζωῆς μου, ἵνα ἀναβῶ μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ;

35 υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγώ εἰμι σήμερον. μὴ γνώσομαι ἀναμέσον ἀγαθοῦ καὶ ἀναμέσον κακοῦ; εἰ γεύσεται ἔτι ὁ δοῦλός σου ὅσα ἂν ἐσθίῃ ἢ ὅσα ἂν πίνῃ; εἰ ἀκούσομαι ἔτι φωνὴν ᾀδόντων καὶ ᾀδουσῶν; καὶ ἵνατί γίνεται ὁ δοῦλός σου φορτίον ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα;

36 ὅτι ὀλίγον διαβήσεται ὁ δοῦλός σου τὸν ἰορδάνην μετὰ τοῦ βασιλέως; καὶ ἵνατί ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἀνταποδίδωσί μοι ταύτην ἀνταπόδομα;

37 ἀποστρεψάτω δὴ ὁ δοῦλός σου, καὶ τελευτησάτω ἐν τῇ πόλει μου, καὶ ταφήσομαι ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου. καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου χιμαὰν ὁ υἱός μου διελεύσεται μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου.

38 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν, διελθέτω μετ' ἐμοῦ ἀχιμαὰν, καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου, καὶ ὃ ἂν ἐπιτάξῃς μοι ποιήσω σοι.

39 καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς τὸν ἰορδάνην, καὶ ὁ βασιλεὺς εἱστήκει, καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν βερζελλὶ, καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

40 καὶ διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς γάλγαλα, καὶ ἀχιμαὰν διέβη μετ' αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα διεβίβασαν αὐτὸν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἰσραήλ.

41 καὶ ἰδοὺ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ παρεγίνοντο πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, τί ὅτι ἔκλεψάν σε οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ἄνδρες ἰούδα, καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν ἰορδάνην, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας δαυὶδ μετ' αὐτοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et Barzelai Gilghadæus descendit ex Roghelim, & transiuit cum rege Iardena vt concomitaretur eum vltra Iordanem.
32 Et Barzelai erat senex valde, filius octoginta annorum: & ille pauerat regem dũ sederet in Mahhanaim; quia vir magnus erat valde.
33 Et dixit rex ad Berzelai: Tu transi mecum, & sustentabo te mecum in Ierusalem.
34 Et dixit Barzelai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, quòd ascendam cum rege in Ierusalem?
35 Filius octoginta annorum sum hodie: num noscam inter bonum & inter malum? an gustabit seruus tuus id quod comedam, & id quod bibam? & num audiam amplius vocem cithararum & laudũ? & ad quid erit seruus tuus vltrà in onus super dominum meũ regem?
36 Parumper transibit seruus tuus Iardena cum rege? & ad quid retribuet mihi rex retributionem istam?
37 Redeat nunc seruus tuus, & moriar in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ: & ecce seruus tuus Chimham transibit cum domino meo rege: & fac ei quod appositum est in oculis tuis.
38 Et dixit rex: Mecum transibit Chimham, & ego faciam illi quod appositum est in oculis tuis; & omne quod imposueris super me, faciam tibi.
39 Et transiuit omnis populus Iardena, & rex transiuit; & osculatus est rex Barzelai, & benedixit illi, & rediit ad locum suum.
40 Et transiuit rex in Gilgela, & Chimham transiuit cum illo, & omnis populus domus Iehudah traduxerunt regem, & etiam dimidium populi Israel.
41 Et ecce omnes homines Israel venientes ad regem, & dixerunt ad regem: Quare occultauerunt te à nobis fratres nostri homines Iehudah, & traduxerunt regem, & homines domus eius Iardena, & omnes viros Dauid cum eo?

42 * וַיַּעַן כָּל־אִישׁ יְהוּדָה עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל כִּי־
קָרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלַי וְלָמָּה זֶּה חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר
הַזֶּה הֶאָכוֹל אָכַלְנוּ מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשֵּׂאת
נִשָּׂא לָנוּ׃
43 * וַיַּעַן אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדָוִד אֲנִי מִמְּךָ
וּמַדּוּעַ הֱקִלֹּתַנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי
לְהָשִׁיב אֶת־מַלְכִּי וַיִּקֶשׁ דְּבַר־אִישׁ יְהוּדָה מִדְּבַר
אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 * וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשֹּׁפָר וַיֹּאמֶר אֵין־לָנוּ
חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה־לָנוּ בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו
יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיַּעַל כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָוִד אַחֲרֵי שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבְקוּ בְמַלְכָּם מִן־הַיַּרְדֵּן
וְעַד־יְרוּשָׁלָםִ׃
3 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלַםִ וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֵת
עֶשֶׂר־נָשִׁים פִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבַּיִת
וַיִּתְּנֵם בֵּית־מִשְׁמֶרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וַאֲלֵיהֶם לֹא־בָא
וַתִּהְיֶינָה צְרֻרוֹת עַד־יוֹם מֻתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת׃
4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲמָשָׂא הַזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ־
יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד׃
5 * וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיּוֹחֶר
מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ׃
6 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי עַתָּה יֵרַע לָנוּ שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי מִן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה קַח אֶת־עַבְדֵי
אֲדֹנֶיךָ וּרְדֹף אַחֲרָיו פֶּן־מָצָא לוֹ עָרִים בְּצֻרוֹת
וְהִצִּיל עֵינֵנוּ׃

42 * Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israel: Quia mihi propior est rex: cur irasceris super hac re? Nunquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt?

43 * Et respondit vir Israel ad viros Iuda, & ait: Decem partibus maior ego sum apud regem, magisque ad me pertinet Dauid quàm ad te. Cur fecisti mihi iniuriā, & non mihi nunciatum est priori vt reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israel.

CAP. XX.

1 ACcidit quoq; vt ibi esset vir belial nomine Syba filius Bochri vir Iemineus, & cecinit buccina & ait: Non est nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Isai. reuertere in tabernacula tua Israel.

2 * Et separatus est omnis Israel à Dauid, secutusque est Syba filium Bochri. Viri autem Iuda adhæserunt regi suo à Iordane vsque Ierusalem.

3 * Cumque venisset rex in domum suā in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum, & tradidit eas in custodiā alimenta eis præbens. Et non est ingressus ad eas, sed erant clausæ vsq; in diem mortis suæ in viduitate viuentes.

4 * Dixit autem rex Amasæ: Conuoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, & tu adesto præsens.

5 * Abiit ergo Amasa vt conuocaret Iudam, & moratus est extra placitum quod ei constituerat rex.

6 * Ait autem Dauid ad Abisai: Nunc magis afflicturus est nos Syba filius Bochri, quàm Absalom. Tolle ergo seruos domini tui, & persequere eum, ne forte inueniat ciuitates munitas, & effugiat nos.

תרגום יונתן

42 וַאֲתֵיב כָּל אֱנַשׁ יְהוּדָה עַל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קָרִיב לִי מַלְכָּא מִדִּילָךְ וּלְמָה דְּנַן תְּקֵף לָךְ עַל פִּתְגָמָא הָדֵין הֲמֵיכַל אֲכֵילְנָא מִן נִכְסֵי מַלְכָּא אִם מַתְּנָא מַנֵּי לָנָא׃ 43 וַאֲתֵיב אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל יַת אֱנַשׁ יְהוּדָה וַאֲמַר עַשְׂרָה חוּלָקִין אִית לִי בְּמַלְכָּא וְאַף בְּדָוִד אֲנָא רָעֵינָא סַגִּי וּמָדֵין אַשִׁיטְתַּנִי וְלָא הֲוָה פִּתְגָמִי קַדְמֵיתָא לִילְאַתָבָא יַת מַלְכִּי וּתְקֵיף פִּתְגָם אֱינַשׁ יְהוּדָה מִפִּתְגָם אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 וְתַמָּן אִתְעֲרַע גְּבַר רַשִׁיעַ וּשְׁמֵיהּ שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְּבִנְיָמִן וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַר לֵית לָנָא חוּלַק בְּדָוִד וְלָא אַחְסָנָא לָנָא בְּבַר יִשַׁי גְּבַר לְקִרְווֹהִי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּסְלֵיק כָּל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל מִבָּתַר דָּוִד לְמֵיזַל בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי וֶאֱנַשׁ יְהוּדָה לְווֹ עִם מַלְכְּהוֹן מִן יַרְדְּנָא וְעַד יְרוּשְׁלֶם׃ 3 וַאֲתָא דָוִד לְבֵיתֵיהּ לִירוּשְׁלֶם וּדְבַר מַלְכָּא יַת עֲשַׂר נְשִׁין לְחֵינָן דִּשְׁבַק לְמִטַּר בֵּיתָא וּמַנֵּינִין בְּבֵית מַטְּרָא וּמְסוֹבַר לְהֶן וּלְוָתְהֶן לָא עַל וַהֲוָאָה נְטִירָן וּמִתְקַרְיָין עַד יוֹם מוֹתְהֶן אַרְמְלָן דְּבַעְלֵיהֶן קַיָּים׃
4 וַאֲמַר מַלְכָּא לַעֲמָשָׂא כְּנוֹשׁ קֳדָמַי יַת אֱנַשׁ יְהוּדָה תְּלָתָא יוֹמִין וְאַתְּ הָכָא קוּם׃
5 וַאֲזַל עֲמָשָׂא לְמִכְנַשׁ יַת בֵּית יְהוּדָה וְאוֹחַר מִן זִמְנָא דַּאֲמַר לֵיהּ׃
6 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי כְּעַן דִּלְמָא יַבְאֵשׁ לָנָא שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי מִן אַבְשָׁלוֹם וּכְעַן דְּבַר יַת עַבְדֵי רִבּוֹנָךְ וּרְדֹף בָּתְרוֹהִי דִּילְמָא יַשְׁכַּח לֵיהּ קִרְוִין כְּרִיכָן וְיַעִיקְלָנָא׃

42 *Et reſponderunt viri Iuda viris Iſrael, & dixerunt: Quia appropinquat nobis rex. et quare iratus es de ſermone hoc? nunquid comedentes comedimus aliquem cibum ex rege, vel munus dedit nobis?*

43 *Et reſponderunt viri Iſrael ad viros Iuda, & dixerunt: Decem mihi manus in rege, & in Dauid ſum ſupra te. & cur iniuriam feciſti mihi, & non factum eſt verbum meum prius vt reducerem regem meum? & durum viſum eſt verbum virorum Iuda magis quàm verbum virorum Iſrael.*

42 καὶ ἀπεκρίθησαν ἄνδρες ἰούδα τοῖς ἀνδράσιν ἰσραήλ, καὶ εἶπον, ὅτι ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς. καὶ ἵνα τί τοῦτο ἐθυμώθης περὶ τοῦ λόγου τούτου; ἢ ἐσθίοντες βεβρώκαμέν τι βρῶμα παρὰ τοῦ βασιλέως, ἢ δόμα δέδωκεν ἡμῖν;

43 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἰούδα καὶ εἶπον, δέκα μοι χεῖρες ἐν τῷ βασιλεῖ, καί γε ἐν τῷ δαυίδ εἰμὶ ὑπὲρ σέ. καὶ τί ὅτι ὕβρισάς με, καὶ οὐκ ἐγένετο τὸ ῥῆμά μου πρότερον τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα μου; καὶ ἐσκληρύνθη τὸ ῥῆμα ἀνδρῶν ἰούδα ὑπὲρ τὸ ῥῆμα ἀνδρῶν ἰσραήλ.

CAP. XX.

1 *ET ibi occurrit vir filius peſtilens, & nomen ei Sabee filius Bochori vir Iemini, & cecinit buccina, & ait: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Ieſſe: eamus vnuſquiſque in tabernacula ſua Iſrael.*

2 *Et aſcendit omnis vir Iſrael à tergo Dauid poſt Sabee filium Bochori. at viri Iuda adhæſerunt ad regem ſuum à Iordane & vſque ad Hieruſalem.*

3 *Et ingreſſus eſt Dauid in domum ſuam in Hieruſalem, & tulit rex decem mulieres concubinas ſuas, quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum ſuam, & tradidit eas in domum cuſtodiæ, & aluit eas: & ad eas non eſt ingreſſus, & erant concluſæ vſque ad diem mortis ſuæ viduæ viuentes.*

4 *Et dixit rex ad Amaſſa: Conuoca mihi viros Iuda in tribus diebus: tu autem hic ſta.*

5 *Et abijt Amaſſa vt nunciaret Iuda, & moratus eſt à tempore quod conſtituerat ei Dauid.*

6 *Et ait Dauid ad Abeſſa: Nunc malefaciet nobis Sabee filius Bochori magis quàm Abſalom. & nunc tolle tecum ſeruos domini tui, & perſequere poſt eum, vt non inueniat ſibi ciuitates munitas, & inumbret oculos noſtros.*

κ.

1 Καὶ ἐκεῖ ἀπήντα ἀνὴρ υἱὸς λοιμός, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σαβεαὶ υἱὸς Βοχορὶ ἀνὴρ ἰεμινί, καὶ ἐσάλπισε σάλπιγγι, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν μερὶς ἐν δαυίδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσσαί· πορευσώμεθα ἕκαστος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἰσραήλ.

2 καὶ ἀνέβη πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπὸ ὄπισθεν δαυίδ, ὀπίσω Σαβεαὶ υἱοῦ Βοχορί. οἱ δὲ ἄνδρες ἰούδα προσεκολλήθησαν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου καὶ ἕως τῆς ἱερουσαλήμ.

3 καὶ εἰσῆλθε δαυίδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα γυναῖκας τὰς παλλακὰς αὐτοῦ, ἃς κατέλιπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ διέτρεφεν αὐτάς, καὶ πρὸς αὐτὰς οὐκ εἰσῆλθε, καὶ ἦσαν συνεχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτῶν χῆραι ζῶσαι.

4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμασά, βόησόν μοι ἄνδρας ἰούδα ἐν τρισὶν ἡμέραις, σὺ δὲ ἐνθάδε
5 στῆθι. καὶ ἐπορεύθη ἀμασὰ παραγγεῖλαι τῷ ἰούδα, καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ οὗ ἔταξεν αὐτῷ δαυίδ.

6 καὶ εἶπε δαυίδ πρὸς ἀβεσσά, νῦν κακοποιήσει ἡμᾶς Σαβεαὶ υἱὸς Βοχορὶ ὑπὲρ ἀβεσαλώμ. καὶ νῦν λάβε μετὰ σεαυτοῦ τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου σου, καὶ καταδίωκε ὀπίσω αὐτοῦ, ὅπως μὴ εὕρῃ ἑαυτῷ πόλεις ὀχυράς, καὶ σκιάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 Et reſpondit omnis homo Iehudah homini Iſrael, Quia propinquior eſt mihi rex quàm tibi: & ad quid durũ eſt tibi propter verbũ iſtud? nunquid comedendo comedimus ex diuitiis regis? num donum numerauit nobis?

43 Et reſpondit homo Iſrael homini Iehudah & dixit: Decem partes ſunt mihi in rege, & etiam Dauid volumus pluſquã te; & vt quid contempſiſti nos? & non fuit verbum meum prius mihi ad reducendum regem meum? & durius fuit verbum hominis Iehudah verbo hominis Iſrael.

CAP. XX.

ET ibi caſu venit vir improbus, & nomen eius erat Sebagh filius Bichri, vir ex tribu Biniamin; & clanxit buccina, & dixit: Non eſt nobis pars in Dauid, nec hæreditas nobis in filio Iſai: quiſque ad habitacula ſua Iſrael.

2 Et aſcendit omnis homo Iſrael de-poſt Dauid, vt irent poſt Sebagh filium Bichri: & homines Iehudah aſſociauerunt ſe cum rege ſuo à Iardena & vſque ad Ieruſalem.

3 Et venit Dauid in domum ſuam in Ieruſalem, & accepit rex decem mulieres concubinas, quas reliquerat ad cuſtodiendum domũ, & conſtituit illas in domo cuſtodiæ; & aluit eas: & ad eas non intrauit, & fuerunt cuſtoditæ & vocatæ vſque ad diem mortis ſuæ viduæ viri ipſarum ſuperſtitis.

4 Et dixit rex ad Ghamaſſa: Congrega ante me homines Iehuda *intra* tres dies, & tu hic ſta.

5 Et iuit Ghamaſſa vt congregaret domum Iehudah, & moratus eſt vltra tempus quod dixerat illi.

6 Et dixit Dauid ad Abiſai: Nunc ne fortè peius faciat nobis Sebagh filius Bichri quàm Abſalom, quæſo accipe ſeruos domini tui, & perſequere poſt illum, ne fortè inueniat ſibi vrbes munitas, & affligat nos.

7 * וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וְכָל־
הַגִּבּוֹרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלַםִ לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי׃
8 * הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא
בָּא לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר מִדּוֹ לְבֻשׁוֹ וְעָלָו חֲגוֹר חֶרֶב
מְצֻמֶּדֶת עַל־מָתְנָיו בְּתַעְרָהּ וְהוּא יָצָא וַתִּפֹּל׃
9 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא הֲשָׁלוֹם אַתָּה אָחִי וַתֹּחֶז
יַד־יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא לִנְשָׁק־לוֹ׃
10 * וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר בַּחֶרֶב אֲשֶׁר בְּיַד־יוֹאָב
וַיַּכֵּהוּ בָהּ אֶל־הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא־
שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו רָדַף אַחֲרֵי
שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃
11 * וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי אֲשֶׁר
חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד אַחֲרֵי יוֹאָב׃
12 * וַעֲמָשָׂא מִתְגֹּלֵל בַּדָּם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה וַיַּרְא
הָאִישׁ כִּי־עָמַד כָּל־הָעָם וַיַּסֵּב אֶת־עֲמָשָׂא מִן־
הַמְסִלָּה הַשָּׂדֶה וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה
כָּל־הַבָּא עָלָיו וְעָמָד׃
13 * כַּאֲשֶׁר הֹגָה מִן־הַמְסִלָּה עָבַר כָּל־אִישׁ אַחֲרֵי
יוֹאָב לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃
14 * וַיַּעֲבֹר בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה
וְכָל־הַבֵּרִים וַיִּקָּלֲהוּ וַיָּבֹאוּ אַף־אַחֲרָיו׃
15 * וַיָּבֹאוּ וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ
סֹלְלָה אֶל־הָעִיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־
יוֹאָב מַשְׁחִיתִם לְהַפִּיל הַחוֹמָה׃
16 * וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ
אִמְרוּ־נָא אֶל־יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ׃
17 * וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאַתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר
אָנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ וַיֹּאמֶר שֹׁמֵעַ
אָנֹכִי׃

7 *Egreſsi ſunt ergo cũ eo viri Ioab, Cerethi
quoq; & Phelethi, & omnes robuſti exie-
runt de Ieruſalem ad pſequendum Syba
8 filium Bochri. *Cumq; illi eſſent iuxta la-
C pidem grandem qui eſt in Gabaõ, Amaſa
veniens occurrit eis. Porrò Ioab veſtitus
erat tunica ſtricta ad menſurã habitus ſui,
& deſup accinctus gladio depẽdente vſq;
ad ilia in vagina, qui fabricatus leui motu
9 egredi poterat & percutere. *Dixit itaque
Ioab ad Amaſam: Salue mi frater. Et te-
nuit manu dextra mẽtũ Amaſæ, quaſi oſ-
10 culans eum. *Porrò Amaſa nõ obſeruauit
gladium quem habebat Ioab. qui percuſ-
ſit eum in latere, & effudit inteſtina eius
in terrã; & mortuus eſt: nec ſecundũ vul-
nus appoſuit. Ioab autem & Abiſai frater
eius perſecuti ſunt Siba filium Bochri.
11 *Intereà quidam viri cùm ſtetiſſent iuxta
cadauer Amaſę de ſociis Ioab, dixerũt: Ec-
D ce qui eſſe voluit pro Ioab comes Dauid.
12 *Amaſa autem conſperſus ſanguine iace-
bat in media via. Vidit hoc quidam vir ꝙ
ſubſiſteret omnis populus ad videndum
eũ, & amouit Amaſam de via in agrũ, o-
peruitq; eum veſtimento, ne ſubſiſterent
13 tranſeuntes propter eum. *Amoto ergo il-
lo de via, tranſibat omnis vir ſequens Ioab
14 ad perſequendũ Siba filium Bochri. *Por-
rò ille tranſierat p omnes tribus Iſrael vſ-
E que in Abelan & in Bethmacha; omneſ-
que viri electi congregati fuerant ad eum.
15 *Venerunt itaque & oppugnabant eum
in Abela & in Bethmacha, & circunde-
derunt munitionibus ciuitatem, & obſeſ-
ſa eſt vrbs. omnis autem turba quæ erat
cum Ioab, moliebatur deſtruere muros.
16 *Et exclamauit mulier ſapiens de ciui-
tate. Audite, audite, dicite Ioab: Appro-
pinqua huc, & loquar tecum.
17 *Qui cùm acceſsiſſet ad eam, ait illi:
Tu es Ioab? & ille reſpondit: Ego. ad
quem ſic locuta eſt: Audi ſermones an-
cillæ tuæ. qui reſpondit: Audio.

תרגום יונתן

7 וּנְפַקוּ בָּתְרוֹהִי גַּבְרֵי יוֹאָב וְקַשָּׁתַיָּא וְקַלָּעַיָּא וְכָל גִּבָּרַיָּא וּנְפַקוּ מִירוּשְׁלֶם לְמִרְדַּף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
8 אִינוּן עִם אַבְנָא רַבְּתָא דִּבְגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא אֲתָא לְאַפֵּיהוֹן וְיוֹאָב אֲסִיר מְזָרֵז לְבוּשׁוֹהִי וַעֲלוֹהִי אִיסְפַּנְקֵי חֶרֶב מְזָרְזָא עַל חַרְצֵיהּ בְּנִדְנַהּ וְהוּא אָזִיל וּפָסַע׃
9 וַאֲמַר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא הַשְׁלָם אַתְּ אָחִי וַאֲחַדַת יַד יְמִין יוֹאָב בְּדִיקְנָא דַעֲמָשָׂא לְמִנְשַׁק לֵיהּ׃
10 וַעֲמָשָׂא לָא אִסְתַּמַּר בְּחַרְבָּא דִּי בְּיַד יוֹאָב וּמְחָהִי בַהּ בִּסְטַר יַרְכֵיהּ וּשְׁפַךְ מְעוֹהִי לְאַרְעָא וְלָא תְנָא לֵיהּ וּמִית וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אֲחוּהִי רְדַף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
11 וְגַבְרָא קָם עִילָוֹהִי מֵעוּלֵימֵי יוֹאָב וַאֲמַר מַן דְּרָעֵי בְּיוֹאָב וּמַן דִּלְדָוִד בָּתַר יוֹאָב׃
12 וַעֲמָשָׂא מִטְּרַף בִּדְמָא בְּגוֹ כַּבְשָׁא וַחֲזָא גַבְרָא אֲרֵי קָם כָּל עַמָּא וְאַסְחַר יַת עֲמָשָׂא מִן כַּבְשָׁא לְחַקְלָא וּרְמָא עֲלוֹהִי לְבוּשָׁא כַּד חֲזָא כָּל דְּאָתֵי עֲלוֹהִי וְקָאֵים׃
13 כַּד אַפְּכֵיהּ מִן כַּבְשָׁא עֲבַר כָּל גַּבְרָא בָּתַר יוֹאָב לְמִרְדַּף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
14 וַעֲבַר בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְאָבֵל וּבֵית מַעֲכָה וְכָל בֵּירִין וְאִתְכְּנִישׁוּ וַאֲתוֹ אַף אִינוּן בָּתְרוֹהִי׃
15 וַאֲתוֹ וְצָרוּ עֲלוֹהִי בְּאָבֵל בֵּית מַעֲכָה וּצְבַרוּ מְלֵיתָא עַל קַרְתָּא וְאַקִּיפָה מַשְׁרְיָן וְכָל עַמָּא דְּעִם יוֹאָב מִתְעַשְּׁתִין לְחַבָּלָא שׁוּרָא׃
16 וּקְרַת אִתְּתָא חַכִּימְתָּא מִן קַרְתָּא שְׁמַעוּ שְׁמַעוּ אֱמָרוּ כְעַן לְיוֹאָב קְרַב עַד הָכָא וַאֲמַלֵּל עִמָּךְ׃
17 וּקְרֵיב לְוָתַהּ וַאֲמַרַת אִתְּתָא הַאַתְּ יוֹאָב וַאֲמַר אֲנָא וַאֲמַרַת לֵיהּ שְׁמַע פִּתְגָמֵי אַמְתָךְ וַאֲמַר שָׁמַע אֲנָא׃

‡ Et egressi sunt post eum viri Joab, et Che- 7
rethi, & Pheleti, et omnes robusti ex Hierusa-
lem. & persecuti sunt post Sabee filiũ Bochori.
‡ Et illi erant iuxta lapidem grandem qui in 8
Gabaon. & Amassa venit contra faciem eo-
rum. & Ioab cinctus erat tunica, veste sua su-
per se, & super eam accinctus gladio ancipite
super ilia sua in vagina sua: & gladius egres-
sus est, & cecidit.
‡ Et dixit Joab Amessa: Si vales tu frater 9
mi? & tenuit Ioab manu dextera mentum A-
messa vt oscularetur eum.
‡ Et Amessa non custodiuit se à gladio qui e- 10
rat in manu Joab. & percussit eum in eo Joab
super inguine, & effudit intestina eius super
terram, & non secundò percussit eum, et mor-
tuus est. & Ioab & Abessa frater eius perse-
cuti sunt post Sabee filium Bochori.
‡ Et vir stetit iuxta eum de pueris Joab: et 11
dixit: Quis est qui vult Joab, & quis Dauid?
post Ioab.
‡ Et Amessa mortuus est, & commixtus in 12
sanguine suo in media via. & vidit vir quòd
subsisteret omnis populus: & proiecit Amessa
de via in agrum, & proiecit super eum vesti-
mentum; quia vidit quòd omnis qui veniebat
subsistebat super eum.
‡ Et factum est quando amouit Amessa de 13
via, transiit omnis populus post Joab vt perse-
queretur post Sabee filium Bochori.
‡ Et trãsiit in omnes tribus Israel, in Abela 14
et Bethmaaca. & omnes ciuitates congregatæ
sunt, & veniunt post eum. ‡ Et venerunt 15
& obsederunt eum in Abel & Bethmaaca. &
iecerunt vallum contra ciuitatem, & stetit in
valle. & omnis populus qui cum Joab, cogita-
bant destruere murum.
‡ Et exclamauit mulier sapiens de ciuitate, 16
& dixit: Audite iam audite: dicite iam Joab
vt appropinquet huc vsque, & loquar ad
eum. ‡ Et accessit Ioab ad eam: & ait 17
mulier: Es tu Joab? & dixit: Ego. & dixit:
Audi iam verba ancillæ tuæ. & dixit: Audio
ego: dic.

7 ‡ καὶ ἐξῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ ἄνδρες ἰωὰβ, καὶ ὁ χερεθὶ
καὶ ὁ φελετὶ καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ
κατεδίωξαν ὀπίσω σαβεαὶ υἱοῦ βοχορεί.
8 ‡ καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρὰ τὸν λίθον τὸν μέγαν τὸν ἐπὶ γα-
βαών. καὶ ἀμεσσὰ παρεγένετο κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. καὶ
ἰωὰβ περιεζωσμένος μανδύαν, τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἐπ' αὐ-
τόν, καὶ ἐπ' αὐτῷ περιεζωσμένος μάχαιραν ἀμφήκη
ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐν τῷ κολεῷ αὐτοῦ. καὶ ἡ μάχαιρα
ἐξῆλθε καὶ ἔπεσε.
9 ‡ καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ ἀμεσσᾷ, εἰ ὑγιαίνεις σὺ ἀδελφέ
μου; καὶ κατέσχεν ἰωὰβ τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ πώγωνος
ἀμεσσὰ τοῦ φιλῆσαι αὐτόν.
10 ‡ καὶ ἀμεσσὰ οὐκ ἐφυλάξατο ἀπὸ τῆς μαχαίρας τῆς ἐν
τῇ χειρὶ ἰωάβ. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ ἰωὰβ ἐπὶ τὴν
ψύαν, καὶ ἐξέχεεν τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ οὐκ
ἐδευτέρωσεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθανε. καὶ ἰωὰβ καὶ ἀβεσσὰ ὁ ἀ-
δελφὸς αὐτοῦ κατεδίωκον ὀπίσω σαβεαὶ υἱοῦ βοχορεί.
11 ‡ καὶ ἀνὴρ ἔστη ἐπ' αὐτὸν τῶν παιδαρίων ἰωάβ. καὶ εἶπε,
τίς ὁ βουλόμενος ἰωάβ, καὶ τίς τοῦ δαυίδ; ὀπίσω τοῦ ἰωάβ.
12 ‡ καὶ ἀμεσσὰ τεθνηκὼς καὶ πεφυρμένος ἐν τῷ αἵμα-
τι αὐτοῦ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. καὶ εἶδεν ἀνὴρ ὅτι εἱστήκει πᾶς ὁ
λαός, καὶ ἀπέρριψε τὸν ἀμεσσὰ ἐκ τῆς τρίβου εἰς ἀγρόν,
καὶ ἀπέρριψεν ἐπ' αὐτὸν ἱμάτιον, ὅτι εἶδεν ὅτι πᾶς ὁ ἐρ-
χόμενος ἵστατο ἐπ' αὐτόν.
13 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε μετέστησε τὸν ἀμεσσὰ ἀπὸ τῆς τρίβου,
παρῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω ἰωὰβ καταδιώκειν ὀπίσω σα-
14 βεαὶ υἱοῦ βοχορεί. ‡ καὶ διῆλθεν εἰς πάσας τὰς φυ-
λὰς τοῦ ἰσραήλ, εἰς ἀβηλὰ καὶ βαιθμαακά. καὶ πᾶσαι
αἱ πόλεις ἐξεκκλησιάσθησαν· καὶ παραγίνονται ὀπίσω
15 αὐτοῦ. ‡ καὶ παρεγένοντο καὶ περιεκάθησαν αὐτὸν ἐν
τῇ ἀβὲλ καὶ βαιθμαακά. καὶ ἔβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν
πόλιν, καὶ ἔστη ἐν τῷ προτειχίσματι· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ
μετὰ ἰωὰβ ἐνενόουν καταβαλεῖν τὸ τεῖχος.
16 ‡ καὶ ἐβόησε γυνὴ σοφὴ ἐκ τῆς πόλεως καὶ εἶπεν, ἀ-
κούετε δὴ ἀκούετε, εἴπατε δὴ τῷ ἰωὰβ ἔγγισαι ὧς ὧδε, καὶ
17 λαλήσω πρὸς αὐτόν. ‡ καὶ ἤγγισεν ἰωὰβ πρὸς
αὐτήν. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, εἰ σὺ ἰωάβ; καὶ εἶπεν, ἐγώ. καὶ
εἶπεν, ἄκουε δὴ σοῦ λόγους τῆς δούλης σου. καὶ εἶπεν, ἀ-
κούω ἐγώ, λέγε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et exierunt post illum viri Ioab, & iaculatores, & fundibularij & omnes robusti, & exierunt ex Ierusalem ad persequendum post
Sebagh filium Bichri. 8 Illi erant apud petram magnam quæ est in Gibghon, & Ghamasa venit
ante eos: & Ioab erat accinctus lumbari vestimentorum suorum, & super illud cingulum gladij accincti super lumbos eius in vagina sua,
& ipse ambulans impegit. 9 Et dixit Ioab ad Ghamasa: Num saluus es frater mi? & apprehendit manus
dextra Ioab barbam Ghamasa vt oscularetur illum. 10 Et Ghamasa non obseruabat se à gladio qui erat
in manu Ioab; & percussit eum illo in latere femoris illius, & effudit intestina eius in terram: & non iterauit illi, & mortuus est. & Ioab &
Abisai frater eius sequutus est post Sebagh filium Bichri. 11 Et vir stetit iuxta illum de adolescentibus
Ioab, & dixit: Quis est qui sibi complaceret in Ioab, & quis est qui esset Dauidi post Ioab?
12 Et Ghamasa iacebat in sanguine in medio stratæ: & vidit vir quòd subsisteret omnis populus, & auertit Ghamasa de strata in agrum,
& iniecit super illum vestimentum, quando vidit omnem, qui veniebat super illum, subsistentem.
13 Quando auertit illum ex strata, transiuit omnis vir post Ioab ad persequendum post Sebagh filium Bichri.
14 Et transiuit per omnes tribus Israel vsque ad Abel & Beth Maghacah, & omnia *loca* Berin: & congregati sunt & venerunt etiam ipsi
post illum. 15 Et venerunt & coarctauerunt illum in Abel & Beth-Maghacah, & aceruarunt aggerem super vrbem, &
obsederunt eam castra, & omnis populus qui erat cum Ioab cogitabant destruere murum. 16 Et clamauit mulier sapiens ex
vrbe: Audite, audite; dicite quæso ad Ioab: Accede hucusque, & loquar tecum. 17 Et accessit ad illam: & dixit mulier: Num
tu Ioab? & dixit: Ego sum. & dixit illi: Audi verba ancillæ tuæ. & dixit: Audio ego.

18 * וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֵּר יְדַבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר
שָׁאוֹל יְשָׁאֲלוּ בְּאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ׃
19 * אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהָמִית
עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע נַחֲלַת יְהוָה׃
20 * וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר חָלִילָה חָלִילָה לִּי אִם־אֲבַלַּע
וְאִם־אַשְׁחִית׃
21 * לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־
בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ
וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה
רֹאשׁוֹ מֻשְׁלָךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה׃
22 * וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיִּכְרְתוּ
אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וַיַּשְׁלִכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע
בַּשֹּׁפָר וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאֹהָלָיו וְיוֹאָב שָׁב
יְרוּשָׁלִַם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
23 * וְיוֹאָב אֶל כָּל־הַצָּבָא יִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה בֶּן־יְהוֹיָדָע
עַל־הַכְּרֵי וְעַל־הַפְּלֵתִי׃
24 * וַאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד
הַמַּזְכִּיר׃
25 * וּשְׁיָא סֹפֵר וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃
26 * וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד׃

כא

1 * וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים
שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה
* וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית הַדָּמִים
עַל אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים׃
2 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים
לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיֶּתֶר הָאֱמֹרִי וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם
בְּקַנֹּאתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

18 * Rurſumque illa, Sermo, inquit, dicebatur in veteri prouerbio: Qui interrogant interrogent in Abela, & ſic proficiebant.
19 * Nonne ego ſum quæ reſpondeo veritatem in Iſrael? & tu quæris ſubuertere ciuitatem, & euertere matrem in Iſrael? Quare præcipitas hæreditatem Domini?
20 * Reſpondenſque Ioab ait: Abſit, abſit hoc à me, non præcipito neque demolior.
21 * Nō ſe ſic habet res. ſed homo de monte Ephraim, Syba filius Bochri cognomine, leuauit manum ſuam contra regē Dauid. tradite illum ſolum, & recedemus à ciuitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput eius mittetur ad te per murum.
22 * Ingreſſa eſt ergo ad omnem populū, & locuta eſt eis ſapienter. Qui abſciſum caput Sybæ filij Bochri proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, & receſſerunt ab vrbe, vnuſquiſque in tabernacula ſua. Ioab autem reuerſus eſt Ieruſalem ad regem.
23 * Fuit ergo Ioab ſuper omnem exercitum Iſrael. Banaias autem filius Ioiadæ ſuper Cerethæos & Phelethæos:
24 * Aduram verò ſuper tributa. porrò Ioſaphat filius Ahilud à commentariis.
25 * Syba autem ſcriba. Sadoch verò & Abiathar ſacerdotes.
26 * Hyram autem Hyraites erat ſacerdos Dauid.

CAP. XXI.

1 FActa eſt quoque fames in diebus Dauid tribus annis iugiter. Et conſuluit Dauid oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul & domum eius ſanguinum, quia occidit Gabaonitas.
2 * Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos. Porrò Gabaonitæ non erant de filiis Iſrael, ſed reliquiæ Ammorræorum. Filij quippe Iſrael iurauerát eis, & voluit Saul percutere eos zelo quaſi pro filiis Iſrael & Iuda.

תרגום יונתן

18 וַאֲמַרַת לְמֵימַר אִדְכַּר כְּעַן מָה דִכְתִיב בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא לְמִשְׁאַל בְּקַרְתָּא בְּקַדְמִין לְמֵימַר הַכְדֵין הֲוָה לָךְ לְמִשְׁאַל בְּאָבֵל אִם מַשְׁלִימִין׃
19 אֲנַחְנָא מַשְׁלִימִין בְּהֵימָנוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ בָּעֵי לְחַבָּלָא קְרֵי דְהִיא כְּרַךְ רַב וְאִמָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמָה תְקַלְקֵל אַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ׃
20 וַאֲתֵיב יוֹאָב וַאֲמַר חַס חַס לִי אִם אֲקַלְקֵל וְאִם אֲחַבֵּל׃ 21 לָא כֵן פִּתְגָּמָא אֲרֵי גַבְרָא מִטּוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי שְׁמֵיהּ
אֲרִים יְדֵיהּ בְּמַלְכָּא בְּדָוִד הַבוּ יָתֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְאֵיהָךְ מֵעַל קַרְתָּא וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא לְיוֹאָב הָא רֵישֵׁיהּ מִתְרְמֵי לָךְ מִן שׁוּרָא׃
22 וַאֲתַת אִתְּתָא לְוַת כָּל עַמָּא בְּחָכְמְתָהָא וּפְסַקוּ יַת רֵישׁ שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי וּרְמוֹ לְיוֹאָב וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְבַּדַּרוּ מֵעַל קַרְתָּא גְּבַר לְקִרְוּהִי
וְיוֹאָב תָּב לִירוּשְׁלֵם לְוַת מַלְכָּא׃ 23 וְיוֹאָב מְמַנָּא עַל כָּל חֵילָא דְיִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע מְמַנָּא עַל קַשָּׁתַיָּא וְעַל קַלָּעַיָּא׃
24 וַאֲדוֹנִירָם מְמַנָּא עַל סַפְּקֵי מִסִּין וִיהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃
25 וְשִׁישָׁא סָפְרָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כָּהֲנַיָּא׃ 26 וְאַף עִירָא דְמִתְּקוֹעַ הֲוָה רַב לְדָוִד׃

כא

1 וַהֲוָה כַּפְנָא בְּיוֹמֵי דָוִד תְּלָת שְׁנִין שַׁתָּא בָּתַר שַׁתָּא וּבְעָא דָוִד רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ עַל שָׁאוּל וְעַל בֵּית חַיָּבֵי קְטוֹל עַל דִּקְטַל יַת
גִּבְעוֹנָאֵי׃ 2 וּקְרָא מַלְכָּא לְגִבְעוֹנָאֵי וַאֲמַר לְהוֹן וְגִבְעוֹנָאֵי לָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן אֱלָהֵן מִשְּׁאַר אֱמוֹרָאָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל קַיִּימוּ
לְהוֹן וּבְעָא שָׁאוּל לְקַטָּלוּתְהוֹן בִּדְקַנְאֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

‡ Et dixit: Sermo dictus fuit in primis di- 18
centium: Interrogantes interrogabunt in Abel,
& sic deficiebant:
‡ Ego sum pacifica firmamentorum Israel, 19
tu autem quæris occidere ciuitatem & metro-
polin in Israel. quid absorbes hæreditatem Do-
mini?
‡ Et respondit Ioab & ait: Non mihi fiat 20
vt absorbeam. & si demolitus fuero:
‡ Non istud verbum, quoniam vir de mon- 21
te Ephraim Sabee filius Bochori leuauit ma-
num suam contra regem Dauid. tradite mihi
eum solum, & recedam à ciuitate. & dixit
mulier ad Ioab: Ecce caput eius proijcietur à
muro.
‡ Et abijt mulier ad omnem populum, et lo- 22
cuta est ad omnem ciuitatem iuxta suam pru-
dentiam. & auferunt caput Sabee filij Bocho-
ri, & proijciunt illud ad Ioab. & cecinit Ioab
in buccina, & dispersus fuit populus à ciuita-
te vnusquisque in tabernaculum suum. &
Ioab reuersus est in Hierusalem ad regem.
‡ At Ioab fuit super omnem exercitum Is- 23
rael: & Baneas filius Ioiadæ super Cherethi et
Pheletbi.
‡ Et Adoran super tributa; & Iosaphat fi- 24
lius Achilud à commentariis.
‡ Et Susa scriba: & Sadoc & Abiathar 25
sacerdotes. ‡ Et Iras filius Iari erat sacerdos 26
Dauid.

CAP. XXI.

ET facta est fames in diebus Dauid tribus 1
annis, annus adhærens anno. & quærebat
Dauid faciem à Domino. & dixit Dominus:
Super Saul & super domum eius iniquitas, eo
quòd occidit ipse Gabaonitas.
‡ Et vocauit rex Gabaonitas, & dixit ad 2
eos. & Gabaonitæ non erant de filiis Israel,
quoniam à reliquiis Amorræorum erãt, & fi-
lij Israel iurauerant eis. & quæsiuit Saul per-
cutere eos, cùm zelaret ipse filios Israel &
Iuda.

18 ‡ καὶ εἶπε, λόγος ἐλαλήθη ἐν πρώτοις λεγόντων, ἐ-
ρωτῶντες ἐρωτήσουσιν ἐν ἀβέλ, καὶ οὕτως ἐξέλιπον·
19 ‡ ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ στηριγμάτων ἰσραήλ, σὺ δὲ ζητεῖς
θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν ἰσραήλ. τί κατα-
πίνεις κληρονομίαν κυρίου;
20 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἰωὰβ καὶ εἶπε, μή μοι γένοιτο εἰς κα-
ταπίομα. καὶ εἰ διαφθερῶ·
21 ‡ οὐχ οὕτως ὁ λόγος· ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραῒμ σαβεαὶ
υἱὸς βοχορὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα δα-
υίδ. παράδοτέ μοι αὐτὸν μόνον, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπὸ τῆς
πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐ-
τοῦ ῥιφήσεται ἀπὸ τοῦ τείχους.
22 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐ-
λάλησε πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν κατὰ τὴν αὐτῆς φρόνη-
σιν. καὶ ἀφαιροῦσι τὴν κεφαλὴν σαβεαὶ υἱοῦ βοχορί, καὶ
ῥίπτουσιν αὐτὴν πρὸς ἰωάβ. καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ ἐν σάλ-
πιγγι, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐκ τῆς πόλεως ἕκαστος εἰς τὸ
σκήνωμα αὐτοῦ. καὶ ἰωὰβ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλὴμ
πρὸς τὸν βασιλέα.
23 ‡ ὁ δὲ ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατιᾶς ἰσραήλ. καὶ βα-
νέας υἱὸς ἰωιαδὲ ἐπὶ τοῦ χερεθὶ καὶ τοῦ φελετί·
24 ‡ καὶ ἀδωρὰν ἐπὶ τῶν φόρων. καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀχι-
λοὺδ ὑπομιμνήσκων.
25 ‡ καὶ σουσὰ γραμματεύς· καὶ σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ
26 ἱερεῖς. ‡ καὶ γε ἱρὰς ὁ ἰαρὶ ἦν ἱερεὺς τῷ δαυίδ.

κα΄.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις δαυὶδ τρία ἔτη,
ἐνιαυτὸς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. καὶ ἐζήτει δαυὶδ τὸ πρό-
σωπον παρὰ κυρίου. καὶ εἶπε κύριος, ἐπὶ σαοὺλ καὶ ἐπὶ
τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία, διὰ τὸ θανατῶσαι αὐτὸν τοὺς γα-
βαωνίτας.
2 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γαβαωνίτας, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτούς· καὶ οἱ γαβαωνῖται οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν
υἱῶν ἰσραήλ, ὅτι ἀπὸ τῶν καταλοίπων ἀμορραίων ἦσαν,
καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς. καὶ ἐζήτησε σαοὺλ πα-
τάξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ
ἰούδα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et dixit dicendo: Memento nunc id quod scriptum est in libro Legis, vt interrogarent in vrbe antiquitus dicendo, Itane sic fuit tibi
vt quæreres in Abel, num pacifici? 19 Nos pacifici sumus in fidelitate cum Israel, & tu quæris dissipare vrbem quæ
est ipsa munitio magna & mater in Israel: vt quid corrumpes hæreditatem populi Domini?
20 Et respondit Ioab & dixit: Absit, absit à me vt corrumpam & dissipem.
21 Non sic res est, nam vir de monte domus Ephraim, Sebagh filius Bichri nomen eius, leuauit manum suam in regem Dauid, date
illum solum, & abibo desuper vrbem. & dixit mulier ad Ioab: Ecce caput eius proiicitur tibi de muro.
22 Et venit mulier ad omnem populum in sapientia sua, & absciderunt caput Sebagh filij Bichri, & proiecerunt ad Ioab: & clanxit in
buccina, & dispersi sunt desuper vrbem vnusquisque in ciuitatem suam; & Ioab rediit in Ierusalem ad regem.
23 Et Ioab præfectus erat super omnẽ exercitũ Israel, & Benaiah filius Iehoiadagh præfectus super iaculatores & super fundibularios:
24 Et Adoniram præfectus super allatores tributorum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta.
25 Et Sisa scriba: & Szadok & Abiathar sacerdotes. 26 Et etiam Ghira qui erat ex Thecoagh, fuit princeps Dauidi.

CAP. XXI.

ET fuit fames in diebus Dauid tribus annis anno post annum, & exorauit Dauid misericordias ab-ante Dominum. & dixit Dominus:
Propter Saul & propter domum reorum mortis, eo quòd occidit Gibghonæos. 2 Et vocauit rex Gibghonæos, & dixit
illis. Et Gibghonæi non de filiis Israel erãt, sed ex reliquiis Emoræi; & filij Israel iurauerant illis: & quæsiuit Saul occidere illos dum zelaret
pro filiis Israel & Iehudah.

3 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם
וּבַמָּה אֲכַפֵּר וּבָרְכוּ אֶת־נַחֲלַת יְהוָה׃
4 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי כֶּסֶף וְזָהָב עִם־
שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהָמִית בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר מָה־אַתֶּם אֹמְרִים אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃
5 * וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כִּלָּנוּ וַאֲשֶׁר
דִּמָּה־לָנוּ נִשְׁמַדְנוּ מֵהִתְיַצֵּב בְּכָל־גְּבֻל יִשְׂרָאֵל׃
6 * יֻנְּתַן־לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם
לַיהוָה בְּגִבְעַת שָׁאוּל בְּחִיר יְהוָה וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֵּן׃
7 * וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־
שָׁאוּל עַל־שְׁבֻעַת יְהוָה אֲשֶׁר בֵּינֹתָם בֵּין דָּוִד
וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל׃
8 * וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְּנֵי רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֲשֶׁר
יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מְפִבֹשֶׁת
וְאֶת־חֲמֵשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה
לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי׃
9 * וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים וַיֹּקִיעֻם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּפְּלוּ שְׁבַעְתָּיִם יָחַד וְהֵם הֻמְתוּ בִּימֵי קָצִיר
בָּרִאשֹׁנִים תְּחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃
10 * וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק וַתַּטֵּהוּ לָהּ אֶל־
הַצּוּר מִתְּחִלַּת קָצִיר עַד נִתַּךְ־מַיִם עֲלֵיהֶם מִן־
הַשָּׁמָיִם וְלֹא־נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם
יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לָיְלָה׃
11 * וַיֻּגַּד לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה בַת־אַיָּה
פִּלֶגֶשׁ שָׁאוּל׃
12 * וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם
מֵרְחֹב בֵּית־שַׁן אֲשֶׁר תְּלָוּם ◦ שָׁם ◦ הַפְּלִשְׁתִּים בְּיוֹם
הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל בַּגִּלְבֹּעַ׃

3 * Dixit ergo Dauid ad Gabaonitas: Quid
faciam vobis, & quid erit veſtri piaculum
4 vt benedicatis hæreditati Domini? * Dixe-
runtque ei Gabaonitæ: Non eſt nobis ſu
per argento & auro quæſtio, ſed cõtra Saul
& contra domum eius: neque volumus vt
B interficiatur homo de Iſrael. Ad quos rex
ait: Quid ergo vultis vt faciam vobis?
5 * Qui dixerunt regi: Virum qui attri-
uit nos & oppreſsit iniquè, ita delere de-
bemus vt nec vnus quidem reſiduus ſit
de ſtirpe eius in cunctis finibus Iſrael.
6 * Dentur nobis ſeptem viri de filiis e-
ius, vt crucifigamus eos Domino in Ga-
baa Saul quondam electi Domino. Et ait
rex: Ego dabo.
7 * Pepercitque rex Miphiboſeth filio Io-
nathæ filij Saul propter iuſiurandum Do-
mini quod fuit inter Dauid & Ionathan
filium Saul.
8 * Tulit itaque rex duos filios Reſpha
filiæ Ahia, quos peperit Saul, Armoni &
Miphiboſeth, & quinque filios Michol
filię Saul quos genuerat Hadrieli filio Ber
zellai, qui fuit de Molathi:
9 * Et dedit eos in manus Gabaonita-
rum, qui crucifixerunt eos in monte co-
ram Domino. Et ceciderunt hi ſeptem ſi-
mul occiſi in diebus meſsis primæ inci-
piente meſsione ordei.
10 * Tollens autem Reſpha filia Ahia ci-
licium, ſubſtrauit ſibi ſupra petram ab
initio meſsis, donec ſtillaret aqua ſu-
C per eos de cælo; & non dimiſit aues la-
cerare eos per diem, neque beſtias per
noctem.
11 * Et nunciata ſunt Dauid quæ fecerat
Reſpha filia Ahia concubina Saul.
12 * Et abiit Dauid & tulit oſſa Saul &
oſſa Ionathæ filij eius à viris Iabes Ga-
laad, qui furati fuerant ea de platea
Bethſan, in qua ſuſpenderant eos Phi-
liſtiim, cùm interfeciſſent Saul in Gel-
boe.

תרגום יונתן

3 ואמר דוד לגבעונאי מה אעביד לכון ובמה אכפר וברִיכו ית אחסנת עמא דיי׃ 4 ואמרו ליה גבעונאי לית אנחנא בעיין
בכסף ודהב מן שאול ומן ביתיה ואף לא אנש למקטל בישראל ואמר מה אתון אמרין אעביד לכון׃ 5 ואמרו למלכא גברא
דשיצינא וחשיב עלנא אישתיצינא מלמקם בכל תחום ארעא דישראל׃ 6 יתיהבון לנא שבעה גברין מבנוהי ונצלבינון קדם
יי בגבעתא דשאול בחירא דיי ואמר מלכא אנא אתן׃ 7 וחס מלכא על מפיבשת בר יהונתן בר שאול על שבועתא דיי דביניהון
בין דוד ובין יהונתן בר שאול׃ 8 ונסיב מלכא ית תרין בני רצפה בת איה דילידת לשאול ית ארמני וית מפיבשת וית חמשת
בני מרב דרביאת מיכל בת שאול דילידת לעדריאל בר ברזילי דממחולת׃
9 ומסרינון ביד גבעונאי וצלבונון בטורא קדם יי ונפלו שבעתהון כחדא ואינון אתקטלו ביומי חצדא בקדמאין בשריות חצד שערין׃
10 ונסיבת רצפה בת איה ית שקא ופרסתיה לה על טנרא משריות חצדא עד דנחת עליהון מטרא מן שמיא ולא שבקה עופא דשמיא
למנח עליהון ביממא וית חיות ברא בליליא׃
11 ואתחוא לדוד ית דעבדת רצפה בת איה לחינתא דשאול׃
12 ואזל דוד ונסיב ית גרמי שאול וית גרמי יהונתן בריה מלות יתבי יביש גלעד דגנבו יתהון משוקי דבית שן דצלבונון תמן פלשתאי
ביומא דקטלו פלשתאי ית שאול בגלבוע׃

*Et dixit Dauid ad Gabaonitas: Quid fa- 3
ciam vobis, & in quo placabo, & benedicetis
hereditati Domini?*

*Et dixerunt ei Gabaonitæ: Non est no- 4
bis argentum neque aurum cum Saul & cum
domo eius, & non est nobis vt interficiamus
virum de omni Israel. & dixit: Quid vos
vultis, & faciam vobis?*

*Et dixerunt ad Regem: Vir qui finiuit 5
nos, & qui persecutus est nos, & qui cogita-
uit disperdere nos, delebimus eum, vt non re-
siduus sit in cunctis finibus Israel.*

*Et dentur nobis septem viri de filiis e- 6
ius, & placabimus in eis Dominum in col-
le Saul electi Domino. Et ait Rex: Ego
dabo.*

*Et pepercit Rex super Mephiboseth fi- 7
lium Ionathan filij Saul propter iusiurandum
Domini quod iurauerunt inter eos, inter Da-
uid & inter Jonatham filium Saul.*

*Et tulit Rex duos filios Respha filiæ Aia 8
quos peperit Saul, Armoni & Mephiboseth,
& quinque filios Mechol filiæ Saul, qui geniti
sunt Adriel Berzelli Moulathi:*

*Et dedit eos in manus Gabaonitarum. & 9
propiciationem fecerunt eos coram Domino in
monte. & ceciderunt ibi septem simul. & ipsi
occisi sunt in diebus messis in primis, in princi-
pio messionis ordeorum.*

*Et accepit Respha filia Aia saccum, & 10
substrauit eum sibi supra petram ab initio
messis ordeorum, donec stillauerunt aquæ
Dei de cælo. & non dimisit volatilia cæli
sedere super eos die, neque bestias agri
nocte.*

*Et nunciata sunt Dauid omnia quæ fecit 11
Respha filia Aia concubina Saul:*

*Et abijt Dauid & tulit ossa Saul & ossa 12
Jonathan filij eius à viris Jabes Galaad, qui
furati fuerant eos à muro Bethsan cùm suspen-
dissent eos ibi Philistiim, in die qua percusse-
runt Philistiim Saul in Gelboe.*

3 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς γαβαωνίτας, τί ποιή-
σω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι, καὶ εὐλογήσετε τὴν
κληρονομίαν κυρίου;
4 * καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ γαβαωνῖται, οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀρ-
γύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ σαοὺλ καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς ἰσραήλ. καὶ εἶπεν,
τί ὑμεῖς θέλετε, καὶ ποιήσω ὑμῖν;
5 * καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ ἀνὴρ ὃς συνετέλε-
σεν ἡμᾶς καὶ ὃς ἐδίωξεν ἡμᾶς καὶ ὃς παρελογίσατο ἐξο-
λοθρεῦσαι ἡμᾶς, ἀφανίσωμεν αὐτόν, τοῦ μὴ ἀντικαθίστα-
σθαι ἐν παντὶ ὁρίῳ ἰσραήλ.
6 * καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἑπτὰ ἄνδρες ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ,
καὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς τῷ κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ
σαοὺλ ἐκλεκτοὺς τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἐγὼ δώ-
7 σω. * καὶ ἐφείσατο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μεφιβόσεθ
υἱὸν ἰωναθὰν υἱοῦ σαοὺλ διὰ τὸν ὅρκον κυρίου ὃν ὤμοσαν
ἀναμέσον αὐτῶν, ἀναμέσον δαυὶδ καὶ ἀναμέσον ἰωναθὰν
υἱοῦ σαούλ.
8 * καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο υἱοὺς ῥεσφὰ θυγα-
τρὸς αἰὰ οὓς ἔτεκε τῷ σαούλ, τὸν ἀρμωνὶ καὶ μεφιβόσεθ,
καὶ τοὺς πέντε υἱοὺς τῆς μελχὸλ θυγατρὸς σαούλ, οὓς
ἔτεκεν τῷ ἀδριὴλ βερζελλὶ τῷ μοουλαθί·
9 * καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν γαβαωνιτῶν· καὶ
ἐξιλέωσαν αὐτοὺς ἔναντι τοῦ κυρίου ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἔπε-
σαν ἐκεῖ οἱ ἑπτὰ κατὰ τὸ αὐτό. καὶ αὐτοὶ ἐθανατώθη-
σαν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ ἐν πρώτοις, ἐν ἀρχῇ θερισ-
μοῦ κριθῶν.
10 * καὶ ἔλαβε ῥεσφὰ θυγάτηρ αἰὰ τὸν σάκκον καὶ ἔστρω-
σεν αὐτὸν ἑαυτῇ ἐπὶ τὴν πέτραν ἀπ' ἀρχῆς θερισμοῦ
κριθῶν ἕως οὗ ἔσταξεν ὕδατα θεοῦ ἐξ οὐρανοῦ. καὶ οὐκ ἀ-
φῆκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας,
οὐδὲ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ νυκτός.
11 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ πάντα ὅσα ἐποίησε ῥεσφὰ
12 θυγάτηρ αἰὰ ἡ παλλακὴ σαούλ· * καὶ ἐπορεύθη δα-
υὶδ καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ σαοὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀνδρῶν ἰαβὴς γαλαὰδ τῶν κλεψάντων
αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους βεθσὰν κρεμασάντων αὐτοὺς ἐκεῖ
τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξαν οἱ ἀλλόφυ-
λοι τὸν σαοὺλ ἐν γελβουέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit Dauid Gibghonæis: Quid faciam vobis, & in quo expiabo vt benedicatis hæreditati populi Domini?
4 Et dixerunt illi Gibghonæi: Non nos benedicimus accipiendo argentum & aurum à Saul & à domo eius, neque etiam hominem occidendo in Israel. & dixit: Quod vos dixeritis faciam vobis.
5 Et dixerunt regi: Vir est qui excidit nos & qui cogitauit aduersum nos: excisi sumus vt non habitemus in omni termino terræ Israel.
6 Dentur nobis septem viri de filiis eius, & suspendemus illos ante Dominum in Gibghatha Saulis electi Domini. & dixit Rex: Ego dabo.
7 Et pepercit rex super Mephiboseth filio Iehonathan filij Saul, propter iuramentum Domini quod fuit inter ipsos inter Dauid & inter Iehonathan filium Saul.
8 Et accepit rex duos filios Riszpah filiæ Aiah quos pepererat Sauli, Armoni, & Mephiboseth & quinque filios Merab, quos educauerat Michal filia Saul, quos pepererat Ghadrieli filio Barzilai qui erat de Mehholath.
9 Et dedit illos in manu Gibghonæorum, & suspenderunt illos in monte ante Dominum. & ceciderunt septem illi pariter: & illi occisi sunt in diebus messis in primis diebus, in initio messis ordeorum.
10 Et accepit Riszpah filia Aiah saccum & extendit eum sibi super petram ab initio messis, quousque descendit super illos pluuia de cælo: & non siuit auem cæli quiescere super illos in die, & feras agri in nocte.
11 Et indicatum est Dauid quod fecerat Riszpah filia Aiah concubina Saul.
12 Et iuit Dauid & tulit ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius, ab habitatoribus Iabes Gilghad qui furati fuerant illos ex muris Beth-San, in quo suspenderant eos Pelisthæi, in die quo interfecerunt Pelisthæi Saul in Gilboagh.

13 * וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיַּאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמּוּקָעִים׃
14 * וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן־בְּנוֹ
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֵלָע בְּקֶבֶר קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשׂוּ כֹּל
אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ
אַחֲרֵי־כֵן׃
15 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים אֶת־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיָּעַף דָּוִד׃
16 * וְיִשְׁבּוֹ בְּנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה וּמִשְׁקַל קֵינוֹ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקַל נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר חֲדָשָׁה
וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת־דָּוִד׃
17 * וַיַּעֲזָר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
וַיְמִתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא־
תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־
נֵר יִשְׂרָאֵל׃
18 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹב עִם־
פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת־סַף אֲשֶׁר
בִּילִדֵי הָרָפָה׃
19 * וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגוֹב עִם־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעְרֵי אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי אֵת גָּלְיָת
הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים׃
20 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מָדִין
וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים
וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה׃
21 * וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעֵי
אֲחִי דָוִד׃
22 * אֶת־אַרְבַּעַת אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת
וַיִּפְּלוּ בְיַד־דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו׃

13 * Et aſportauit indè oſſa Saul & oſſa
Ionathæ filij eius, & colligentes oſſa eo-
rum qui affixi fuerant,
14 * Sepelierunt ea cum oſsibus Saul &
Ionathæ filij eius in terra Beniamin in la-
tere in ſepulchro Cis patris eius. Fece-
runtque omnia quæ præceperat Rex:
& repropitiatus eſt Deus terræ poſt
hæc.
15 * Factum eſt autem rurſum prœlium
Philiſtinorum aduerſum Iſrael, & deſcen
dit Dauid & ſerui eius cum eo; & pugna-
bant contra Philiſtiim.
16 * Deficiente autē Dauid Ieſbi de Nob,
qui fuit de genere Arapha, cuius ferrum
haſtæ trecentas vncias appendebat, & ac-
cinctus erat enſe nouo, niſus eſt percute-
re Dauid:
17 * Præſidioque ei fuit Abiſai filius Sar-
uiæ, & percuſſum Philiſtæum interfecit.
Tunc iurauerunt viri Dauid dicentes: Iā
non egredieris nobiſcum in bellum, ne
extinguas lucernam Iſrael.
18 * Secundum quoque fuit bellum in
Gob contra Philiſtæos. Tunc percuſ-
ſit Sobochai de Vſathi Saph de ſtirpe A-
rapha.
19 * Tertium quoque fuit bellum in Gob
cōtra Philiſtæos, in quo percuſsit à-Deo-
datus filius ſaltus polymitarius Bethlee-
mites Goliath Gethæum, cuius haſti-
le haſtæ erat quaſi liciatorium texen-
tium.
20 * Quartum bellum fuit in Geth, in
quo vir fuit excelſus qui ſenos in mani-
bus pedibuſque habebat digitos, id eſt,
viginti quatuor; & erat de origine Ara-
pha;
21 * Et blaſphemauit Iſrael. Percuſsit au-
tem eum Ionathas filius Sammaa fratris
Dauid.
22 * Hi quatuor nati ſunt de Arapha in
Geth, & ceciderunt in manu Dauid &
ſeruorum eius.

תרגום יונתן

13 וְאַסִּיק מִתַּמָּן יַת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיַת גַּרְמֵי יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וּכְנַשׁוּ יַת גַּרְמֵי צְלִיבַיָּא׃
14 וּקְבַרוּ יַת גַּרְמֵי שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ בְּאַרַע שְׁבַט בִּנְיָמִין בְּצֵלַע בְּקִבְרָא דְקִישׁ אֲבוּהִי וַעֲבַדוּ כָּל דְּפַקֵּיד מַלְכָּא וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹת דַּיָּרֵי
אַרְעָא בָּתַר כֵּן׃
15 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא לִפְלִשְׁתָּאֵי עִם יִשְׂרָאֵל וּנְחַת דָּוִד וְעַבְדוֹהִי עִמֵּיהּ וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בִּפְלִשְׁתָּאֵי וְאִשְׁתַּלְהֵי דָּוִד׃
16 וְיִשְׁבִּי בְּנוֹב דִּי בִּבְנֵי גִּבָּרַיָּא וּמַתְקַל סוֹפִינֵיהּ מַתְקַל תְּלָת מְאָה סִלְעִין דִּנְחָשָׁא וְהוּא אֲסִיר אִסְפַּנְקֵי חַדְתָּא וַאֲמַר לְמִקְטַל יַת דָּוִד׃
17 וּסְעַד לֵיהּ אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה וּמְחָא יַת פְּלִשְׁתָּאָה וְקַטְלֵיהּ בְּכֵן קַיִּימוּ גֻּבְרֵי דָוִד לֵיהּ לְמֵימַר לָא תִפּוֹק עוֹד עִמָּנָא לִקְרָבָא וְלָא
תְטַפֵּי יַת מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל׃
18 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי בְּכֵין קְטַל סִבְּכַי דְּמִן חוּשַׁת יַת סַף דִּבְבְנֵי גִיבָּרָא׃
19 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וּקְטַל דָּוִד בַּר יִשַׁי מָחֵי פְּרוּכְתָּא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא יַת גָּלְיַת גִּיתָּאָה וְאָעָא דְמוּרְנִיתֵיהּ כְּאַכְסַן דְּגַרְדָּאִין׃
20 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגַת וַהֲוָה גְּבַר דִּמְשַׁחַן וְאֶצְבְּעָת יְדוֹהִי וְאֶצְבְּעָת רִגְלוֹהִי שִׁית וְשִׁית עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע מִנְיָן וְאַף הוּא אִתְיְלִיד לְגִבָּרָא׃
21 וְחַסִּיד יַת יִשְׂרָאֵל וְקַטְלֵיהּ יְהוֹנָתָן בַּר שִׁמְעָא אֲחוּהִי דְדָוִד׃
22 יַת אַרְבַּעַת אִילֵּין אִתְיְלִידוּ לְגִיבָּרָא בְּגַת וְאִתְמְסַרוּ בִּידָא דְדָוִד וּבִידָא דְעַבְדוֹהִי׃

* Et asportauit Dauid indè ossa Saul & 13
ossa Ionathan filij eius, & congregauit ossa pro-
piciatorum.

* Et sepeliuit ossa Saul & Ionathan filij e- 14
ius, & ossa propiciatorum in terra Beniamin
in latere sepulchri Cis patris eius. & fecerunt
secundum omnia quæ præceperat rex. & pro-
piciatus est Deus terræ post hæc.

* Et factum est rursum bellum Phili- 15
stijm ad Israel. & descendit Dauid & ser-
ui eius cum eo, & pugnauerunt cum Phi-
listijm. Et defecit Dauid.

* Et Iesbi de Nob, qui erat de genere gigan 16
tum, & pondus hastæ eius trecentorum siclo-
rum æris. & iste accinctus balteo, & cogitabat
vt percuteret Dauid.

* Et præsidio fuit ei Abesa filius Saruiæ, & 17
percussit Philistæum & interfecit eum. Tunc
iurauerunt viri Dauid dicentes: Non egre-
dieris nobiscum rursum in bellum, & non ex-
tingues lucernam Israel.

* Et factum est post hæc bellum rursum 18
cum Philisteis in Nob. tunc percussit So-
becchi Asothi congregatos de stirpe Gigan-
tum.

* Et factum est rursum bellum cum Phili- 19
steis in Nob. & percussit Ellanan filius Ia-
re de texentibus Bethleemi, Goliath Gethæum:
& hastile hastæ eius erat quasi liciatorium
texentium.

* Et factum est rursum bellum cum Phili- 20
steis in Geth. & fuit vir ex Madon, & di-
giti manuum eius & digiti pedum eius sex &
sex, viginti et quatuor numero: & ipse de ge-
nere Titanorum:

* Et improperauit Israel. & percussit eum 21
Jonathan filius Samaa fratris Dauid;

* Quatuor istos natos de genere Gigantum 22
in Geth. & ceciderunt in manu Dauid & in
manu seruorum eius.

13 * καὶ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκεῖθεν τὰ ὀστᾶ σαοὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ συνήγαγε τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξιλεασμένων.

14 * καὶ ἔθαψε τὰ ὀστᾶ σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξιλεασμένων ἐν τῇ γῇ βενιαμὶν ἐν τῇ πλευρᾷ τοῦ τάφου κὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς. καὶ ἐξιλάσατο ὁ θεὸς τὴν γῆν μετὰ ταῦτα.

15 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος τοῖς ἀλλοφύλοις πρὸς ἰσραήλ. καὶ κατέβη δαυὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἐξελύθη δαυίδ.

16 * καὶ ἰεσβὶ ἀπὸ νὼβ ὃς ἦν ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων, καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ τριακοσίων σίκλων χαλκοῦ. καὶ οὗτος περιεζωσμένος περιζώνην, καὶ διενοεῖτο τοῦ πατάξαι τὸν δαυίδ.

17 * καὶ ἐβοήθησεν αὐτῷ ἀβεσὰ υἱὸς σαρουΐα, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. τότε ὤμοσαν οἱ ἄνδρες δαυὶδ λέγοντες, οὐκ ἐξελεύσῃ μεθ' ἡμῶν ἔτι εἰς πόλεμον, καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον ἰσραήλ.

18 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα πόλεμος ἔτι μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν νώβ. τότε ἐπάταξε σεβεχὶ ὁ ἀσωθὶ τοὺς ἐπισυνηγμένους τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων.

19 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν νώβ· καὶ ἐπάταξεν ἐλλαναν υἱὸς ἰαρὲ τῶν ὑφαινόντων βεθλεεμί, τὸν γολιὰθ τὸν γεθαῖον. καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ἦν ὡς ἀντίον ὑφαινόντων.

20 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν γέθ, καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ μαδών, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἓξ καὶ ἕξ, εἴκοσι καὶ τέσσαρες ἀριθμῷ· καί γε αὐτὸς ἀπόγονος τιτάνων·

21 * καὶ ὠνείδισε τὸν ἰσραήλ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωναθὰν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ·

22 * τοὺς τέσσαρας τούτους τοὺς τεχθέντας ἀπογόνους τῶν γιγάντων ἐν γέθ. καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ascendere fecit indè ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius, & congregauerunt ossa suspensorum.

14 Et sepelierunt ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius in terra tribus Biniamin in Szelagh in sepulchro Kis patris eius, & fecerunt omnia quæ præceperat rex. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ postea.

15 Et fuit adhuc bellum Pelisthæis cum Israel; & descendit Dauid & serui eius cum eo, & inierunt bellum in Pelisthæos, & fatigatus est Dauid.

16 Et Iisbi-Benob qui erat ex filiis robustorum, & pondus hastæ eius erat pondus trecentorum siclorum æris; & ipse accinctus cingulo nouo, dixit quòd occideret Dauid.

17 Et auxiliatus est illi Abisai filius Szaruiah, & percussit Pelisthæum & occidit illum. ideò iurauerunt viri Dauid ei, dicendo: Non exibis amplius nobiscum ad bellum, vt non extinguas regnum Israel.

18 Et fuit post hæc & fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis: tunc occidit Sibchai *qui erat* de Hhusath, Zzaph ex filiis robusti.

19 Et fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis, & occidit Dauid, filius Iisai textoris veli domus sanctuarij, Galiath Githæum; & lignum hastæ eius erat sicut liciatorium textorum.

20 Et fuit amplius bellum in Gath, & erat vir mensuræ, & digiti manuum eius & digiti pedum eius erant sex & sex, viginti quatuor numero; & ipse etiam genitus ex robusto.

21 Et exprobrauit Israel: & occidit illum Iehonathan filius Simgha fratris ipsius Dauid.

22 Quatuor hi nati sunt robusto vni in Gath, & traditi sunt in manus Dauid & in manus seruorum eius.

כב

1 * וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה
הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ
מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכַּף שָׁאוּל׃
2 * וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי
3 וּמְפַלְטִי־לִי׃ * אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה־
בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי
וּמְנוּסִי מֹשִׁעִי מֵחָמָס תֹּשִׁעֵנִי׃
4 * מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי
5 אִוָּשֵׁעַ׃ * כִּי אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת
6 נַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתֻנִי׃ * חֶבְלֵי
שְׁאוֹל סַבֻּנִי קִדְּמֻנִי מֹקְשֵׁי מָוֶת׃
7 * בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי
אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי
8 וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו׃ וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ
9 וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־ חָרָה לוֹ׃ * עָלָה
עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
10 בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ * וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד
11 וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ * וַיִּרְכַּב
עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־
12 רוּחַ׃ * וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו סֻכּוֹת
חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 * מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 * יַרְעֵם מִן־ שָׁמַיִם יְהוָה
15 וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח חִצִּים
16 וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֹם׃ * וַיֵּרָאוּ
אֲפִקֵי יָם יִגָּלוּ מֹסְדוֹת תֵּבֵל
בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃

CAP. XXII.

1 LOcutus eſt autem Dauid Domino ver
A ba carminis huius, in die qua liberauit
eum Dominus de manu omnium inimi-
corum ſuorum, & de manu Saul.
2 * Et ait: Dominus petra mea, & robur
meum, & ſaluator meus.
3 * Deus fortis meus, ſperabo in eum:
ſcutum meũ, & cornu ſalutis meæ, eleua-
tor meus & refugium meum; ſaluator
meus, de iniquitate liberabis me.
4 * Laudabilem inuocabo Dominum, &
ab inimicis meis ſaluus ero.
5 * Quia circundederunt me contritio-
nes mortis, torrentes belial terruerunt
me.
6 * Funes inferni circundederunt me,
præuenerunt me laquei mortis.
7 * In tribulatione mea inuocabo Do-
minum, & ad Deum meum clamabo. et
exaudiet de templo ſancto ſuo vocẽ meá,
& clamor meus veniet ad aures eius.
8 * Cõmota eſt & contremuit terra; fun-
damenta montium concuſſa ſunt & con-
quaſſata, quoniam iratus eſt.
9 * Aſcendit fumus de naribus eius, &
ignis de ore eius vorauit, carbones ſuc-
B cenſi ſunt ab eo.
10 * Et inclinauit cælos & deſcendit, &
caligo ſub pedibus eius.
11 * Et aſcendit ſuper Cherubin & vola-
uit, & lapſus eſt ſuper pennas venti.
12 * Poſuit tenebras in circuitu ſuo latibu
lum, cribrans aquas de nubibus cælorum.
13 * Præ fulgore in conſpectu eius, ſucce
ſi ſunt carbones ignis.
14 * Tonabit de cælo Dominus, & excel-
ſus dabit vocem ſuam.
15 * Miſit ſagittas, & diſſipauit eos; ful-
gura, & conſumpſit eos.
16 * Et apparuerunt effuſiones maris, &
reuelata ſunt fundamenta orbis ab incre-
patione Domini, ab inſpiratione ſpiritus
furoris eius.

תרגום יונתן

כב

1 ושבח דוד ית פתגמי תשבחתא הדא על כל יומיא דשיזיב יוי ית ישראל מיד כל בעלי דבביהון ואף לדוד מחרבא דשאול׃ 2 ואמר
יוי תוקפי ורוחצני ומשיזיב יתי׃ 3 אלהי תקפי דמן קדמוהי מתיהב לי תקוף ופורקן לאתגברא על בעלי דבבי רוחצני דעל מימריה אנא
רחיץ בעדן עקא מגין עלי מבעלי דבבי ואמר לארמא קרני בפורקניה סמכני דהוה מימריה סמך לי כד הויתי עריק מן קדם רדפי פרקני
ואף מיד כל חטופין שיזבני׃ 4 בתשבחא אנא מצלי קדם יוי ובכל עידן מבעלי דבבי פריק יתי׃ 5 ארי אקיפתני עקא
כאתתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד סיעת חייבין בעתת יתי׃ 6 משרית רשיעין אקפוני קדמוני דמזינין במני קטול׃ 7 כד
עקא לי אנא מצלי קדם יוי וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל מהיכליה צלותי ובעותי מן קדמוהי מתקבלא באדנוי׃ 8 ואיתרגיפת ואיתרגישת
ארעא ושכלולי שמיא זעו ואתרכינו ארי תקיף רגזיה׃ 9 סליק תננת רגזיה כאשא בערא מן קדמוהי משיצי מזופיתיה כגומרין דנור דלקא
מימריה׃ 10 וארכין שמיא ואתגלי יקריה ועננא אמיטתא כביש קדמוהי׃ 11 ואתגלי בגבורתיה על כרוביא ודבר בתקוף על כנפי רוחא׃
12 אשרי שכינתיה בערפילא ענן יקר סחור סחור ליה מחית מין תקיפין מרכבת עננין׃ 13 מזיו יקריה מבהיקין שמי שמיא מזופיתיה
מתגדרין דנור דלקא ממימריה׃ 14 אכלי מן שמיא יוי ועילאה ארים מימריה׃ 15 ושלח מחתיה כגירין ובדרינון ברקין ושגישינון׃
16 ואיתחזיאו עמקי ימא ואתגליאו שכלולי תבל במזופיתא מן קדם יוי ממימר תקוף רגזיה׃

CAP. XXII.

ET locutus est Dauid Domino verba carmi- 1
nis huius in die qua liberauit eum Dominus
de manu omnium inimicorum suorum ; & de
manu Saul.

‡ Et dixit: Dominus petra mea, & muni- 2
tio mea, & eruens me mihi

‡ Deus meus, custos meus, confisus ero in eo. 3

‡ Protector meus & cornu salutis meæ, su-
sceptor meus & refugium salutis meæ ; de ini-
quo saluabis me.

‡ Laudabilem inuocabo Dominum, & ab 4
inimicis meis saluus ero:

‡ Quoniam circundederunt me contritiones 5
mortis, & torrentes iniquitatis terruerunt
me.

‡ Funes inferni circundederunt me, et præ- 6
uenerunt me laquei mortis.

‡ In tribulatione mea inuocabo Dominum, 7
& ad Deum meum clamabo. et audiuit de tem-
plo suo vocem meam, & clamor meus in auri-
bus eius.

‡ Et commota est & turbata est terra, & 8
fundamenta cæli concussa sunt, quoniam ira-
tus est eis Dominus.

‡ Ascendit fumus in ira eius, & ignis ex o- 9
re eius vorauit. carbones succensi sunt ab eo;

‡ Et inclinauit cælos & descendit, & cali- 10
go sub pedibus eius.

‡ Et ascendit super Cherubim & volauit, 11
& visus est super pennas ventorum;

‡ Et posuit tenebras latibulum suum. in cir- 12
cuitu suo tabernaculum suum tenebræ aquarũ,
nubes aeris.

‡ De lumine in conspectu eius succensi sunt 13
carbones ignis.

‡ Et intonuit de cælo Dominus, & excelsus 14
dedit vocem suam:

‡ Et misit sagittas & dissipauit eos. 15

‡ Et fulgurauit coruscationem & terruit 16
eos, & apparuerũt emissiones maris. & reue-
lata sunt fundamenta orbis in increpatione Do
mini à spiratione spiritus furoris eius.

κβ'.

1 ‡ Καὶ ἐλάλησε δαυὶδ τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς
ταύτης ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξείλετο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάν-
των τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ.

2 ‡ καὶ εἶπεν, κύριος πέτρα μου καὶ ὀχύρωμά μου, καὶ
ἐξαιρούμενός με ἐμοί

3 ‡ ὁ θεός μου, φύλαξ μου, πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐ-
τῷ. ὑπερασπιστής μου, καὶ κέρας σωτηρίας μου, ἀντι-
λήπτωρ μου καὶ καταφυγὴ σωτηρίας μου, ἐξ ἀδίκου σώ-
σεις με·

4 ‡ αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι κύριον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν
μου σωθήσομαι·

5 ‡ ὅτι περιέσχον με συντριμμοὶ θανάτου, καὶ χείμαρ-
ροι ἀνομίας ἐθάμβησάν με.

6 ‡ ὠδῖνες ᾅδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με
πέδαι θανάτου·

7 ‡ ἐν θλίψει μου ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ πρὸς
τὸν θεόν μου βοήσομαι. καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς
μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ καὶ τὰ θεμέλια τοῦ
οὐρανοῦ συνεταράχθη, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς κύριος.

9 ‡ ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ
κατέφαγε. ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ·

10 ‡ καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ.

11 ‡ καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, καὶ ὤφθη ἐπὶ
πτερύγων ἀνέμων.

12 ‡ καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ. κύκλῳ αὐτοῦ ἡ
σκηνὴ αὐτοῦ σκότος ὑδάτων, νεφέλαι ἀέρος.

13 ‡ ἐκ φέγγους ἀπέναντι αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν ἄνθρα-
κες πυρός.

14 ‡ καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος
ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ·

15 ‡ καὶ ἀπέστειλε βέλη καὶ διεσκόρπισεν αὐτούς.

16 ‡ καὶ ἤστραψεν ἀστραπὴν, καὶ ἐξέστησεν αὐτούς, καὶ
ὤφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης. καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θε-
μέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἐπιτιμήσει τοῦ κυρίου ἀπὸ
πνοῆς πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXII.

ET cantauit Dauid verba laudis huius super omnibus diebus quibus liberauerat Dominus Israel de manu omnium auctorum inimici-
tiarum eorum, & etiam Dauid ex gladio Saul. 2 Et dixit: Dominus firmitudo mea & fiducia mea, & liberans me. 3 Dominus firmi-
tudo mea, quòd ab-ante ipsum data sit mihi firmitas & liberatio ad superandum auctores inimicitiarum mearum ; fiducia mea, quòd super
verbum eius confido in tempore angustiæ, protegens me ab auctoribus inimicitiarum mearum; & qui dixit, quòd extolleret cornu meum,
in liberatione sua fulciuit me. ecce fuit dictum eius sustentaculum mihi quando fugiebam ante persecutores meos; liberauit me de auctori-
bus inimicitiarum mearum, & etiam de manu omnium raptorum eripuit me. 4 In laude oro ante Dominum, qui in omni tempore de au-
ctoribus inimicitiarum mearum liberauit me. 5 Quia circundedit me angustia tanquam mulierem quæ sedet in sella parturientis, & virtus
non illi est ad pariendum: multitudo peccatorum territat me. 6 Castra improborum obsederunt me, anticipauerunt me qui armati erant va
sis occisionis. 7 Quando angustia erat mihi, ego orabam ante Dominum, & ante Deum meum ego deprecabar; & accipiebat de templo suo
orationem meam; & postulatio mea ab-ante ipsum suscipiebatur in auribus eius. 8 Et cõmota est & tremefacta terra, & fundamenta cęlorũ
expauerũt, & deiecta sunt, quia grauis erat indignatio eius. 9 Ascẽdit fumus indignationis eius sicut ignis cõburẽs, ab-ante illũ; cõsumit in-
crepatio eius, sicut carbones ignis, succensa à dicto eius. 10 Et inclinauit cælos, & reuelata est gloria eius, & nubes caliginis scabellum
ante eũ. 11 Et reuelatus est in fortitudine sua super Cherubaia, & deduxit in fortitudine super alas vẽti. 12 Posuit maiestatẽ suã in obscuritate
nubis gloriam circum se, descendere faciens aquas fortes de multitudine nubiũ. 13 A fulgore gloriæ eius candent cæli cælorum: increpatio
eius, sicut carbones ignis, succẽsa est à dicto eius. 14 Tonauit de cælo Dñs, & altissimus extulit dictũ suũ. 15 Et misit plagas suas sicut iacula,
& dispersit illos; fulgura, & conturbauit eos. 16 Et visę sunt profunditates maris, & reuelata sunt fundamenta orbis, in increpatione ante
Dominum, à dicto valido indignationis eius.

17 * יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי
18 מִמַּיִם רַבִּים: * יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי
עָז מִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי:
19 * יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה
20 מִשְׁעָן לִי: * וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי
21 יְחַלְּצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי: * יִגְמְלֵנִי
יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי:
22 * כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא
23 רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: * כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו
לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה:
24 * וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה
25 מֵעֲוֹנִי: * וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי
26 כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו: * עִם־חָסִיד
תִּתְחַסָּד עִם־גְּבוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם:
27 * עִם־נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ
28 תִּתַּפָּל: * וְאֶת־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ
וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל:
29 * כִּי־אַתָּה נֵירִי יְהוָה וַיהוָה יַגִּיהַּ
30 חָשְׁכִּי: * כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי
31 אֲדַלֶּג־שׁוּר: * הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ
אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
32 לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ: * כִּי־מִי־אֵל
מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי
33 אֱלֹהֵינוּ: * הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיַּתֵּר
34 תָּמִים דַּרְכּוֹ: * מְשַׁוֶּה רַגְלַי
כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִדֵנִי:
35 * מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת־קֶשֶׁת
36 נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי: * וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן
37 יִשְׁעֶךָ וַעֲנֹתְךָ תַּרְבֵּנִי: * תַּרְחִיב
צַעֲדִי תַּחְתֵּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי:

17 * Miſit de excelſo & aſſumpſit me, &
traxit me de aquis multis.
18 * Liberauit me ab inimico meo poten-
tiſsimo, & ab his qui oderant me, quo-
19 niam robuſtiores me erant. * Præuenit
me in die afflictionis meæ, & factus eſt
C Dominus firmamentum meum.
20 * Et eduxit me in latitudinem, libera-
uit me, quia complacui ei.
21 * Retribuet mihi Dominus ſecundùm
iuſtitiam meam, & ſecũdùm munditiam
manuum mearum reddet mihi.
22 * Quia cuſtodiui vias Domini, & non
23 egi impiè à Deo meo. * Omnia enim
iudicia eius in conſpectu meo, & præce-
pta eius non amoui à me.
24 * Et ero perfectus coram eo, & cuſto-
diam me ab iniquitate mea.
25 * Et reſtituet mihi Dominus ſecũdùm
iuſtitiam meam, & ſecũdùm munditiam
manuum mearum in cõſpectu oculorum
26 ſuorum. * Cum ſancto ſanctus eris, &
cum robuſto perfectus.
27 * Et cum electo electus eris, & cũ per-
uerſo peruerteris.
28 * Et populum pauperem ſaluum facies,
oculiſque tuis excelſos humiliabis.
29 * Quia tu lucerna mea Domine, & tu
Domine illuminabis tenebras meas.
30 * In te enim curram accinctus, in Deo
31 meo tranſiliam murum. * Deus, imma-
culata via eius, eloquiũ Domini igne exa-
minatum, ſcutum eſt omnium ſperantium
32 in ſe. * Quis eſt Deus præter Dominum,
& quis fortis præter Deum noſtrum?
33 * Deus qui accinxit me fortitudine, &
34 complanauit perfectã viam meam. * Coæ-
quans pedes meos ceruis, & ſuper excelſa
35 mea ſtatuens me. * Docens manus meas
ad prœlium, & componens quaſi arcum
36 ęreum brachia mea. * Dediſti mihi clypeũ
ſalutis tuę, & manſuetudo mea multipli-
37 cauit me. * Dilatabis greſſus meos ſubtus
me, & non deficient tali mei.

תרגום יונתן

17 שלח נביוהי מלך תקיף דיתיב בתקוף רומא דברני ושיזבני מעממין סגיאין: 18 ישיזבנני משנאי ארי תקפני מבעלי דבבי ארי
אתגברו עלי: 19 קדמוני ביום טלטולי והוה מימרא דיי סמך לי: 20 ואפיק לרוחא יתי שיזבני ארי אתרעי בי: 21 ישלמינני יי
כזכותי כברירות ידי יתיב לי: 22 ארי נטרית ארחן דתקנן קדם יי ולא הליכית ברשע קדם אלהי: 23 ארי כל דינוהי גלן לקבלי למעבדהון
וקימוהי לא עדית מינהון: 24 והוית שלים בדחלתיה והויה נטר נפשי כל יומי מחובין: 25 ואתיב יי לי כזכותי כברירותי קדם מימריה:
26 אברהם דאשתכח חסיד קדמך בכין אסגיתא למעבד חסדא עם זרעיה יצחק דהוה שלים ברחלתך בכין אשלימתא מימר רעותך
עמיה: 27 יעקב דהליך בברירותא קדמך בחרת בנוהי מכל עממיא פרעה ומצראי דחשיבו מחשבן בישן על עמך בלבלתינון כמחשבתהון:
28 ויתעם חשיך את עתיד למפרק ובמימרך תקיפא דמתגברין עליהון תמאיך: 29 ארי את הוא מרי נהוריה דישראל יי וייי יפקינני
מחשוכא לנהורא ויחזינני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא: 30 ארי במימרך אסגי משרין ובמימר אלהי אכבש כל כרכין תקיפין:
31 אלהא דכיונא ארחיה אוריתא דיי בחירא היא תקוף לכל דמתרחצין עלוהי: 32 לית אלהא אלא יי ולית דתקיף אלא אלהנא:
33 אלהא דסעיד לי בחילא ומתקן שלים אורחי: 34 משוי רגלי קלילין כאילתא ועל בית תקפי יקימינני: 35 מליף ידי למעבד
קרבא ומתקף כקשת נחשא דרעי: 36 ויהבת לי תקוף פרקנך ובמימרך אסגיתני: 37 אסגיתא פסיעתי תחותי ולא
אתעקא רכובתי:

* Misit de altitudine & assumpsit me, tra- 17
xit me de aquis multis:
* Liberauit me de robore inimicorum meo- 18
rum, de odientibus me, quoniam robusti erant
magis quàm ego.
* Præuenerunt me in die perditionis meæ. 19
& factus est Dominus firmamentum meum:
* Et eduxit me in latitudinem. liberauit 20
me, quia voluit me.
* Et retribuit mihi Dominus secundum iu- 21
stitiam meam, et secũdum munditiam manuum
mearum reddet mihi: * Quia custodiui vias 22
Domini, & non impiè egi coram Deo meo.
* Quoniam omnia iudicia eius in conspectu 23
meo, & præcepta eius non amouebuntur à me.
* Et ero immaculatus ei, & custodiam me 24
ab iniquitate mea.
* Et restituet mihi Dominus secundum iu- 25
stitiam meam, & secundùm munditiam ma-
nuum mearum in conspectu oculorum suorum.
* Cum sancto sanctus eris, & cum innocen- 26
ti innocens eris: * Et cum electo electus eris, et 27
cum peruerso peruerteris:
* Quoniam tu populum mansuetum salua- 28
bis, & oculos excelsorum humiliabis.
* Quoniam tu illuminabis lucernam meam 29
Domine, & Dominus illuminabit in tenebris
meis. * Quia in te curram accinctus, & in 30
Deo meo transiliam murum.
* Deus immaculata via eius. eloquium Do- 31
mini igne examinatum. protector ipse est omni-
bus confidentibus in eo.
* Quia quis Deus præter Dominum? et quis 32
creator præter Deum nostrum?
* Deus corroborans me fortitudine, & po- 33
suit immaculatam viam meam.
* Ponens pedes meos vt cerui, & statuens 34
me super excelsa.
* Docens manus meas ad prælium, et fran- 35
gens arcum æreum super brachia mea.
* Et dedisti mihi clypeum salutis meæ, & 36
humilitas tua multiplicauit me.
* Et dilatasti gressus meos subtus me, et non 37
defeci in viis meis.

17 * ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, εἵλκυσέ με
18 ἐξ ὑδάτων πολλῶν. * ἐξείλετό με ἐξ ἰσχύος ἐχθρῶν
μου, ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἴσχυον ὑπὲρ ἐμέ.
19 * προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας μου. καὶ ἐ-
20 γένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου· * καὶ ἐξήγαγέ με
εἰς πλατυσμόν. ἐξέσπασέ με, ὅτι ἠθέλησέ με.
21 * καὶ ἀνταπέδωκέ μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου,
καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀνταποδώσει μοι·
22 * ὅτι ἐφυλαξάμην ὁδοὺς κυρίου, καὶ οὐκ ἠνόμησα
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου·
23 * ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἀπέναντί μου, καὶ τὰ
προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσομαι ἄμωμος αὐτῷ, καὶ φυλάξω με ἀπὸ τῆς ἀνο-
μίας μου.
25 * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀπέναντι
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
26 * μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, καὶ μετὰ ἀθώου ἀθῷος ἔσῃ·
27 * καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ στρε-
βλωθήσῃ·
28 * ὅτι σὺ τὸν λαὸν τὸν πρᾶον σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑ-
ψηλῶν ταπεινώσεις.
29 * ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε, καὶ ὁ κύριος ἐκλάμ-
ψει ἐν σκότει μου.
30 * ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι μονόζωνος, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου
ἐξαλοῦμαι τεῖχος.
31 * ὁ θεὸς ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. τὸ ῥῆμα κυρίου πεπυρω-
μένον. ὑπερασπιστὴς αὐτός ἐστι πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ'
32 αὐτόν. * διότι τίς θεὸς πλὴν τοῦ κυρίου; καὶ τίς κτίστης
πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν;
33 * ὁ θεὸς ὁ κραταιῶν με δύναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον
34 τὴν ὁδόν μου. * τιθεὶς τοὺς πόδας μου ὡς ἐλάφου,
καὶ ἱστῶν με ἐπὶ τὰ ὑψηλά·
35 * ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ κατάξας
τόξον χαλκοῦν ἐπὶ βραχίονάς μου.
36 * καὶ ἔδωκάς μοι ὅπλον τῆς σωτηρίας μου, καὶ ὑπα-
κοή σου ἐπλήθυνέ με.
37 * καὶ ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου,
καὶ οὐκ ἠσθένησα ἐν ταῖς τρίβοις μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Misit prophetas suos rex fortis qui sedet in fortitudine celsitudinis: gubernauit me, & eripuit me de gentibus multis. [18] Eripuit me de
inimicis meis, quia præualuerant in me: de auctoribus inimicitiæ meæ, quia fortificati fuerant super me. [19] Anticipauerunt me in die mi-
grationis meæ, at fuit dictum Domini sustentaculum mihi. [20] Et eduxit in latitudinem me; eripuit me, quia complacuit sibi in me. [21] Retri-
buit mihi Dominus secundum meritum meum, & iuxta puritatem manuum mearum reddidit mihi. [22] Quia custodiui vias quæ rectę sunt
ante Dominum; & non ambulaui in improbitate ante Deum meum. [23] Quia omnia iudicia eius reuelata apud me ad faciendum ea, & fœ-
dera eius; non recessi ad eis. [24] Et fui perfectus in timore eius, & custodiui animam meã omnibus diebus meis à peccatis. [25] Et reddidit
Dñs mihi secundum meritum meum, iuxta puritatem meam ante dictũ eius. [26] Abraham qui inuentus est pius ante te, ideò multiplicasti fa-
cere misericordiam cum semine eius Isaac qui fuit perfectus in timore tuo; idcircò perfecisti dictum voluntatis tuæ cum illo. [27] Iaghacob
qui ambulauit in puritate ante te, elegisti filios eius ab omnibus gentibus. Pargho & Miszraæos qui excogitarãt cogitatiões malas super po-
pulum tuum, confudisti illos in cogitationibus suis. [28] Et populũ miserũ tu futurus es vt salues, & in dicto tuo forti eos qui inualescunt su-
per illos, humiliabis. [29] Quia tu ipse Dñs lux ipsius Israel Dñe: & Dñs educet me de obscuritate in lucẽ, & videre faciet me in sęculo quod
futurũ est vt eueniat iustis. [30] Quia in dicto tuo multiplicabo castra, & in dicto Dei mei subigã oẽs arces validas. [31] Deus noster est cuius
rectæ sunt viæ, lex Dñi electa est, ipsa est fortitudo omnibus qui cõfidũt in eo. [32] Non est Deus nisi Dñs, nec qui sit fortis nisi Deus noster.
[33] Deus qui auxiliatus est mihi in virtute, & cõstituit perfectã viã meã. [34] Ponens pedes meos veloces instar ceruorũ & super domũ fortitu-
dinis meæ statuit me. [35] Docens manus meas ad gerendum bellum, & fortificans vt arcum æreum brachia mea. [36] Et dedisti mihi fortitu-
dinem liberationis tuæ, & liberasti me; & in dicto tuo multiplicasti me. [37] Auxisti gressus meos subtus me, & non cõmotus est poples meus.

38 * אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וָאַשְׁמִידֵם
39 וְלֹא אָשׁוּב עַד־ כַּלּוֹתָם ׃ * וָאֲכַלֵּם
וָאֶמְחָצֵם וְלֹא יְקוּמוּן וַיִּפְּלוּ
40 תַּחַת רַגְלָי ׃ * וַתַּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה
41 תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתֵּנִי ׃ * וְאֹיְבַי
תַּתָּה לִּי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם ׃
42 * יִשְׁעוּ וְאֵין מֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא
43 עָנָם ׃ * וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ
כְּטִיט־חוּצוֹת אֲדִקֵּם אֶרְקָעֵם ׃
44 * וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי תִּשְׁמְרֵנִי
לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי ׃
45 * בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ־ לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן
46 יִשָּׁמְעוּ לִי ׃ * בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְגְּרוּ
47 מִמִּסְגְּרוֹתָם ׃ * חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ
צוּרִי וְיָרֻם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי ׃
48 הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמֹת לִי וּמוֹרִיד
49 עַמִּים תַּחְתֵּנִי ׃ * וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי
וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
50 תַּצִּילֵנִי ׃ * עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְהוָה בַּגּוֹיִם
51 וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר ׃ * מִגְדִּיל יְשׁוּעוֹת
מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם ׃

כג

1 * וְאֵלֶּה דִּבְרֵי דָוִד הָאַחֲרֹנִים נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשַׁי
וּנְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם עָל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים
זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל ׃
2 * רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי וּמִלָּתוֹ עַל־לְשׁוֹנִי ׃
3 * אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל
בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים ׃

38 * Persequar inimicos meos & cōteram,
D & non conuertar donec consumam eos.
39 * Consumam eos, & confringam vt
non cōsurgant, cadent sub pedibus meis.
40 * Accinxisti me fortitudine ad prœliū,
incuruasti resistentes mihi subtus me.
41 * Inimicos meos dedisti mihi dorsum,
odientes me & disperdam eos.
42 * Clamabunt, & non erit qui saluet, ad
Dominum, & non exaudiet eos.
43 * Delebo eos vt puluerem terræ, quasi
lutum platearum comminuam eos atque
confringam.
44 * Saluabis me à contradictionibus po-
puli mei. custodies me in caput gentium.
Populus quem ignoro seruiet mihi.
45 * Filij alieni resistent mihi, auditu au-
ris obedient mihi.
46 * Filij alieni defluxerunt, & contrahen-
tur in angustiis suis.
47 * Viuit Dominus, & benedictus Deus
meus, & exaltabitur Deus fortis salutis
meæ.
48 * Deus qui das vindictas mihi, & deii-
cis populos sub me.
49 * Qui educis me ab inimicis meis, & a
resistētibus mihi eleuas me; à viro iniquo
liberabis me.
50 * Propterea confitebor tibi Domine in
gentibus, & nomini tuo cantabo.
51 * Magnificans salutes regis sui, & fa-
ciens misericordiam christo suo Dauid &
semini eius in sempiternum.

CAP. XXIII.

1 HÆc autem sunt verba nouissima quæ
A dixit Dauid filius Isai. Dixit vir cui
constitutum est de Christo Dei Iacob, e-
gregius psaltes Israel.
2 * Spiritus Domini locutus est per me,
& sermo eius per linguam meam, dixit:
3 * Deus Israel mihi locutus est fortis Is-
rael, dominator hominum iustus, domi-
nator in timore Dei.

תרגום יונתן

38 רְדַפִּית סַנְאַי וְשֵׁיצֵיתִינוּן וְלָא תָבֵית עַד דְגַמַּרְתִּינוּן ׃ 39 וְשֵׁיצֵיתִינוּן וְגַמַּרְתִּינוּן וְלָא יְכִילוּ לְמֵקָם קֳדָמַי וּנְפַלוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסַת
רַגְלָי ׃ 40 וְסַעֲדְתַּנִי בְּחֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּ עַמְמַיָא דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתָי ׃ 41 וְסַנְאַי תַּבַּרְתָּ קֳדָמַי מַחְזְרֵי קְדַל בַּעֲלֵי דְבָבַי
וְשֵׁיצֵיתִינוּן ׃ 42 כְּעַן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פָּרִיק מְצַלַּן קֳדָם יְיָ וְלָא מְקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן ׃ 43 וְדוּשַׁשְׁתִּינוּן כְּעַפְרָא דְאַרְעָא כְּטִין שׁוּקִין בַּעֲטִית
בְּהוֹן וּפַסְחִינוּן ׃ 44 וְתְשֵׁיזְבִינַנִי מִפַּלְגוּת עַמָּא תְּמַנֵּינַנִי רֵישָׁא לְכָל עַמְמַיָא עַמָּא דְלָא יְדַעִית יִפְלְחוּנַנִי ׃ 45 בְּנֵי עַמְמַיָא יִתְכַּדְּבוּן לִי
לְמִשְׁמַע אוּדָן יִשְׁתַּמְעוּן לִי ׃ 46 בְּנֵי עַמְמַיָא יְסוּפוּן וְיִזוּעוּן מִבִּירָנְיָתְהוֹן ׃ 47 קַיָּים הוּא יְיָ וּבְרִיךְ תַּקִּיפָא דְמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהֵיב לָנָא תְּקוֹף
וּפוּרְקָן וְרָמָא אֱלָהָא תְּקוֹף פֻּרְקָנָנָא ׃ 48 אֱלָהָא דְעָבֵד פֻּרְעָנוּתָא לִי וְתַבַּר עַמְמַיָא דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתָי ׃ 49 וּפָרֵיקִי מִסַּנְאַי
וּמִדְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּגַבְּרִינַנִי מִמַּשִׁרְיַת חַטּוֹפִין תְּשֵׁיזְבִינַנִי ׃ 50 עַל כֵּן אוֹדֵה קֳדָמָךְ יְיָ בְּעַמְמַיָא וְלִשְׁמָךְ אֵימַר תֻּשְׁבְּחָן ׃
51 מַסְגֵּי פוּרְקַן לְמֶעְבַּד עִם מַלְכֵּיהּ וְעָבֵד טִיבוּ לִמְשִׁיחֵיהּ לְדָוִד וּלְזַרְעֵיהּ עַד עָלְמָא ׃

כג

1 וְאִלֵּין פִּתְגָּמֵי נְבוּאַת דָּוִד דְאִתְנַבִּי לְסוֹף עָלְמָא לְיוֹמֵי נֶחָמָתָא דַעֲתִידִין לְמֵיתֵי אֲמַר דָּוִד בַּר יִשַׁי וַאֲמַר גַּבְרָא דִמְרַבָּא לְמַלְכוּ מְשִׁיחָא
דְמֵימַר אֱלָהָא דְיַעֲקֹב וְתַקֵּין לְמִסְנֵי בְּחֵיךְ בְּסִים תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ דְיִשְׂרָאֵל ׃ 2 אֲמַר דָּוִד בְּרוּחַ נְבוּאָה דַיְיָ אֲנָא מְמַלֵּיל אִלֵּין וּפִתְגָּמֵי קֻדְשֵׁיהּ
בְּפוּמִי אֲנָא סָדַר ׃ 3 אֲמַר דָּוִד אֲמַר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עֲלַי מַלֵּיל תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל שַׁלִּיט בִּבְנֵי אֱנָשָׁא קֻשְׁטָא דְאֵין אֲמַר לְמַנָּאָה
לִי מַלְכָּא הוּא מְשִׁיחָא דַעֲתִיד לִיקוּם וְיִשְׁלוֹט בִּדְחַלְתָּא דַיְיָ ׃

Persequar inimicos meos, et conteram eos: 38
& non conuertar donec consumam eos.
Confringam eos & non consurgant; et ca- 39
dent sub pedibus meis.
Et accinxisti me fortitudine vt expug- 40
nem, & incuruabis insurgentes contra me.
Et inimici mei traditi sunt mihi. ceruices 41
odientium me conculcaui.
Clamauerunt, & non fuit qui saluaret, 42
Deus dominus, & non audiuit eos.
Et delebo eos vt puluerem terræ, quasi lu- 43
tum quod est de viis comminuam eos.
Et libera me de contradictionibus populi, 44
custodies me in caput gentium. Populus quem
non cognoui seruiuit mihi:
In auditu auris obediuit mihi. filij alieni 45
mentiti sunt mihi.
Filij alieni abijcientur, et errabunt ex an- 46
gustiis suis.
Viuit Dominus, & benedictus qui crea- 47
uit me, & exaltabitur Deus meus saluator
meus.
Fortis dominus Deus qui dedit vindictas 48
mihi, & humiliauit populos subtus me:
Et eduxit me ex inimicis, & de insurgen- 49
tibus contra me exaltabis me, de viris iniquis
liberabis me.
Propter hoc confitebor tibi in gentibus 50
Domine, & nomini tuo cantabo,
Magnificans salutes regis sui, & faciens 51
misericordiam christo suo Dauid, & semini e-
ius vsque in sempiternum.

CAP. XXIII.

ET hæc verba Dauid nouissima: Fidelis 1
Dauid filius Jesse: & fidelis vir, quem sus-
citauit Deus christum Dei Iacob, & pulcher
psalmus Israel.
Spiritus Domini locutus est in me, & ser- 2
mo eius in lingua mea.
Dixit Deus Israel mihi, locutus est plastes 3
Israel, dominator in hominibus iustus, domina-
tor timore Dei.

38 διώξω τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ ἀφανιῶ αὐτούς. καὶ οὐκ
ἀποστρέψω ἕως οὗ συντελέσω αὐτούς.
39 θλάσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσι, καὶ πεσοῦνται
ὑπὸ τοὺς πόδας μου.
40 καὶ περιέζωσάς με δύναμιν τοῦ πολεμεῖν, καὶ κάμ-
ψεις τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ.
41 καὶ οἱ ἐχθροί μου παρεδόθησάν μοι. αὐχένας μι-
σούντων με κατεπάτησα.
42 ἀνεβόησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων, θεὸς κύριος καὶ οὐκ
ἐπήκουσεν αὐτῶν.
43 καὶ λεανῶ αὐτοὺς ὡς χνοῦν γῆς, ὡς πηλὸν τὸν ἐξ ὁ-
δῶν λεπτυνῶ αὐτούς.
44 καὶ ἐξελοῦ με ἐξ ἀντιλογιῶν λαοῦ, φυλάξεις με
εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν. λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων ἐδούλευσέ μοι·
45 εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μοι. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύ-
σαντό μοι.
46 υἱοὶ ἀλλότριοι ἀπορριφθήσονται, καὶ σφαλοῦσιν
ἐκ τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν.
47 ζῇ κύριος, καὶ εὐλογητὸς ὁ πλάσας με, καὶ ὑψω-
θήσεται ὁ θεός μου ὁ σωτήρ μου.
48 ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔδωκεν ἐκδικήσεις μοι, καὶ ἐ-
ταπείνωσεν λαοὺς ὑποκάτω μου·
49 καὶ ἐξήγαγέ με ἐξ ἐχθρῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐπεγειρο-
μένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με. ἐξ ἀνδρῶν ἀσεβῶν ῥύσῃ με.
50 διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε. καὶ τῷ
ὀνόματί σου ψαλῶ,
51 μεγαλύνων τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ
ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ, καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

κγ'.

1 Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι δαυὶδ οἱ ἔσχατοι· πιστὸς δαυὶδ
υἱὸς ἰεσσαί. καὶ πιστὸς ἀνὴρ, ὃν ἀνέστησεν ὁ θεὸς χριστὸν θεοῦ
ἰακώβ, καὶ ὡραῖος ὁ ψαλμὸς τοῦ ἰσραήλ.
2 πνεῦμα κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοί, καὶ λόγος αὐτοῦ
ἐπὶ γλώσσης μου.
3 εἶπεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἐμοὶ ἐλάλησε πλάστης ἰσραήλ,
ἄρχων ἐν ἀνθρώποις δίκαιος, ἄρχων φόβῳ θεοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Persecutus sum osores meos & disperdidi eos, & non redij vsquequo consumpsi eos. 39 Et consumpsi eos & exterminaui eos, nec
potuerunt stare ante me. & ceciderunt occisi subtus plantam pedum meorum. 40 Et roborasti me in virtute ad gerendum bellum; fregisti
populos, qui insurgebant vt malefacerent mihi, subtus me. 41 Et inimicos meos fregisti ante me; vertentes ceruicem auctores inimicitiæ
meæ, & disperdidi illos. 42 Quærentes auxilium, & non fuit eis liberator: orantes ante Dominum, & non fuit accipiens orationem eorú.
43 Et contriui illos vt puluerem terræ; sicut lutum platearum calcaui eos, & conculcaui illos. 44 Et liberasti me de medio populi, præfe-
cisti me caput omnibus gentibus: populus quem non cognoui seruierunt mihi. 45 Filij populorum mentiti sunt mihi; ad auditum auris
obedierunt mihi. 46 Filij gentium defecerunt, & commoti sunt de palatiis suis. 47 Permanet ipse Dominus, & benedictus fortis, eo
quòd ab-ante eum datur nobis robur & liberatio; & ex alto Deus noster robur liberationis nostræ. 48 Deus qui facit vltionem mihi, &
frangit gentes, quæ stant vt malefaciant mihi, sub me. 49 Qui liberas me ab osoribus meis, & cōtra eos qui stant vt malefaciant mihi, robo-
rabis me, ab exercitu raptorum eripies me. 50 Propterea confitebor ante te Domine in gentibus, & nomini tuo dicam laudes. 51 Qui mul-
tiplicat liberationem facere cum rege suo, & facit benignitatem vncto suo Dauid & semini eius vsque in sæculum. CAP. XXIII.
ET hæc verba prophetiæ Dauid quæ vaticinatus est consummationi sæculi, diebus consolationis qui futuri sunt vt veniant: Dixit Da-
uid filius Isai, & dixit vir qui sublimatus est in regnum, vnctus in dicto Dei Iaghacob, & constitutus vt præficiat in ludo suauitatis
laudem Israel. 2 Dixit Dauid in spiritu prophetiæ Domini, Ego loquor hæc, & verba sanctitatis eius in ore meo ego ordino.
3 Dixit Dauid, Dixit Deus Israel super me, locutus est fortis Israel dominator in filiis hominis, verax iudex dixit, quòd constitueret mihi
regem, ipse est Messias, qui futurus est vt surgat & dominetur in timore Domini.

4 * וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח־שָׁמֶשׁ בֹּקֶר לֹא עָבוֹת מִנֹּגַהּ
מִמָּטָר דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ ׃
5 * כִּי־לֹא־כֵן בֵּיתִי עִם־אֵל כִּי בְרִית עוֹלָם
שָׂם לִי עֲרוּכָה בַכֹּל וּשְׁמֻרָה כִּי־כָל־יִשְׁעִי
וְכָל־חֵפֶץ כִּי־לֹא יַצְמִיחַ ׃
6 * וּבְלִיַּעַל כְּקוֹץ מֻנָד כֻּלָּהֶם כִּי־לֹא בְיָד יִקָּחוּ ׃
7 * וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם יִמָּלֵא בַרְזֶל וְעֵץ חֲנִית וּבָאֵשׁ
שָׂרוֹף יִשָּׂרְפוּ בַּשָּׁבֶת ׃
8 * אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת
תַּחְכְּמֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁי הוּא עֲדִינוֹ הָעֶצְנִי עַל־שְׁמֹנֶה
מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָד ׃
9 * וְאַחֲרוֹ אֶלְעָזָר בֶּן־דֹּדִי בֶּן־אֲחֹחִי בִּשְׁלֹשָׁה
גִבֹּרִים עִם־דָּוִד בְּחָרְפָם בַּפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם
לַמִּלְחָמָה וַיַּעֲלוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל ׃
10 * הוּא קָם וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים עַד כִּי־יָגְעָה
יָדוֹ וַתִּדְבַּק יָדוֹ אֶל־הַחֶרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה
גְדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָעָם יָשֻׁבוּ אַחֲרָיו אַךְ
לְפַשֵּׁט ׃
11 * וְאַחֲרָיו שַׁמָּא בֶן־אָגֵא הָרָרִי וַיֵּאָסְפוּ פְלִשְׁתִּים
לַחַיָּה וַתְּהִי־שָׁם חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה עֲדָשִׁים
וְהָעָם נָס מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים ׃
12 * וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ־הַחֶלְקָה וַיַּצִּילֶהָ וַיַּךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה ׃
13 * וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשִׁים מֵהַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ אֶל־
קָצִיר אֶל־דָּוִד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וְחַיַּת פְּלִשְׁתִּים
חֹנָה בְּעֵמֶק רְפָאִים ׃
14 * וְדָוִד אָז בַּמְּצוּדָה וּמַצַּב פְּלִשְׁתִּים אָז בֵּית
לָחֶם ׃
15 * וַיִּתְאַוֶּה דָוִד וַיֹּאמַר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבֹּאר בֵּית־
לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר ׃

4 * Sicut lux auroræ oriente Sole mane absque nubibus rutilat, & sicut pluuiis germinat herba de terra.
5 * Nec tanta est domus mea apud Deū, vt pactum æternum iniret mecum firmū in omnibus atque munitum. Cūcta enim salus mea & omnis voluntas, nec est quicquam ex eo quod non germinet.
6 * Præuaricatores autem quasi spinæ euellentur vniuersi quæ non tolluntur ma-
7 nibus. * Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro & ligno lanceato: igneq; succensæ comburentur vsque ad nihilum.
8 * Hæc nomina fortium Dauid, sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu
9 vno. * Post hunc Eleazar filius patrui eius Ahoites inter tres fortes qui erant cum Dauid quando exprobrauerunt Philistiim, & congregati sunt illuc in prœlium.
10 * Cumq; ascendissent viri Israel, ipse stetit & percussit Philistæos donec deficeret manus eius, & obrigesceret cum gladio. Fecitque Dominus salutem magnam in die illa, & populus qui fugerat, reuersus est ad cæsorum spolia detrahenda.
11 * Et post hunc Semmaa filius Agge de Arari. Et congregati sunt Philistiim in statione. erat quippe ibi ager lente plenus. cumq; fugisset populus à facie Philistiim,
12 * stetit ille in medio agri & tutus est eum. percussitque Philisteos, & fecit Dominus
13 salutem magnam: * Necnon & ante descenderant tres qui erant principes inter triginta. & venerant tempore messis ad Dauid in speluncam Odollam. Castra autem Philistinorum erant posita in valle
14 gigantum, * Et Dauid erat in præsidio. Porrò statio Philistinorum tunc erat in
15 Bethleem. * Desiderauit ergo Dauid aquam de lacu, & ait: O si quis mihi daret potū aquæ de cisterna quę est in Bethleem iuxta portam!

תרגום יונתן

4 טוביכון צדיקיא עבדתון לכון עובדין טבין דאתון עתידין לאנהרא בזיהור יקרכון כנהור צפרא דאזיל ותקף וכשימשא דמזהר בלא
עננין כזיהור יקריה הא כברא דמסברא בשני ביצרתא דיחות מטרא על ארעא ׃ 5 אמר דוד יתיר מכדין ביתי קדם אל ארי קיים עלם
שם לי למהוי מלכותי קיימא כמה דקיימין סדרי בראשית ונטירא לעלמא דאתי ארי כל צרכי וכל בעותי קדמוהי מתעבדין בכין כל מלכו
[...] דלקבליה לא תתקיים ׃ 6 ורשיעיא עבדי חטאה דמן לכבין דבמפקהון רכיכין למקטף וכל בר אנש חייס עליהון ושביק להון אזלין
ותקפין עד דלית אפשר למקרב להון ביד ׃ 7 ואף כן כל אנש דמשרי למקרב בחובין אזלין ותקפין עלוהי עד דחפין ליה כלבוש דברזל
לא יכלין ליה באעי מורנין ורומחין בכין לית פרענותהון ביד אנש אלהן באשתא עתידין לאתוקדא יתוקדון באיתגלאה בית דינא רבא למתב
על כרסי דינא למדן ית עלמא ׃ 8 ואילין שמהת גבריא דהוו עם דוד גברא ריש משריתא יתיב על כרסי דינא משיח במשח קודשא בחיר
[...] שפיר בריוה ויאי בחזויה חכים בחכמתא וסכלתן בעיצה גיבר בגבורתא ריש גיבריא הוא מתקן כמאני זינא ונפק בפום קלא ונצח
קרבא ומתכיב על ידי מורניתיה תמני מאה קטילין בזמנא חדא ׃ 9 ובתרוהי אלעזר בר אחבוהי בר אחוחי בתלתא גבריא עם דוד כד
חסדו פלישתאי אתכנישו תמן לאגחא קרבא וסליקו אנש ישראל ׃ 10 הוא קם וקטל בפלשתאי עד די לאיאת ידיה ואדביקת ידיה עם
חרבא ועבד יי פרקנא רבא ביומא ההוא ועמא תבו בתרוהי ברם לחלצא קטיליא ׃ 11 ובתרוהי שמא בר אגא דמן הרר ואתכנישו
פלשתאי לחייתא והות תמן אחסנת חקלא מליא דטלופחין ועמא אפך מן קדם פלישתאי ׃ 12 ואתעתד בגו אחסנתא ושיזבה וקטל
ית פלשתאי ועבד יי פרקנא רבא ׃ 13 ונחתו תלתא גבריא מגברי רישי משריתא ואתו לחצדא לות דוד למערת עדלם ומשרית פלשתאי
שריא במישר גבריא ׃ 14 ודויד בכן בחקרא ואיסטרטיג פלישתאי בכן בבית לחם ׃ 15 וחמידת נפשא דדויד ואמר מן ישקינני מיא
מטבא דבית לחם די בתרעא ׃

*Et sicut lux matutina orietur Sol manè, & 4
non obscuritatem inducet. à luce & ex pluuia
vt herba de terra:
Quoniam non sic domus mea cum Deo, 5
quòd fœdus æternum pepigit mecum, vt sal-
uaret me paratum in omni tempore custoditum,
quoniam omnis salus mea & omnis voluntas
in Domino: quoniam non germinabit
Præuaricator; quasi spina eiecta, vniuersi 6
hi. & quoniam non manu tollentur.
Et vir qui laborabit in eis, plenus ferro 7
& lignis lanceæ, & in igne combustione com-
burentur in confusionem eorum.
Hæc nomina potentium Dauid: Iesbaab 8
filius Thecemani, primus trium hic. Adino A-
sonæus, iste euaginabat gladium suum contra o-
ctingentos interfectos vno impetu.
Et post eum Eleazar filius Dudi filij patrui 9
eius inter tres fortes. hic fuit cum Dauid cùm
exprobrauit ipse in Philistiim. & Philistiim
ibi congregati sunt in prœlium.
Et ascenderunt viri Israel ante faciem eo- 10
rum, & ipse surrexit & percussit Philistæos,
donec defatigaretur manus eius, & adhæsit ma
nus eius super gladium. & fecit Dominus sa-
lutem magnam in die illa. & populus reuersus
est post eum ad prædandum.
Et post hunc Sameas filius Aga Arari. 11
& congregati sunt Philistiim in Maxillam: et
erat ibi pars agri plena lente. & populus fugit
de facie Philistiim,
Et stetit in medio partis, et liberauit eam, 12
& percussit Philistæos. & fecit Dominus salu-
tem magnam.
Et descendunt tres de triginta principi- 13
bus, et ingressi fuerant ad Dauid in speluncam
Odolam: & agmina Philistinorum castrameta-
ta sunt in valle Titanorum.
Et Dauid erat tunc in munitione, & 14
statio Philistinorum erat tunc in Beth-
leem.
Et desiderauit Dauid, & dixit: Quis da- 15
bit potum mihi aquæ de cisterna quæ in Beth-
leem quæ in porta?*

4 καὶ ὡς φῶς τὸ πρωϊνὸν ἀνατελεῖ ἥλιος τὸ πρωῒ καὶ οὐ
σκοτάσει. ἀπὸ φέγγους καὶ ἐξ ὑετοῦ ὡς βοτάνη ἐκ γῆς·
5 ὅτι οὐχ οὕτως ὁ οἶκός μου μετὰ θεοῦ, ὅτι διαθήκην αἰ-
ώνιον ἔθετό μοι σῶσαί με ἑτοίμην ἐν παντὶ καιρῷ πεφυ-
λαγμένην, ὅτι πᾶσα σωτηρία μου καὶ πᾶν θέλημα ἐν
κυρίῳ, ὅτι οὐ μὴ βλαστήσει
6 ὁ παράνομος, ὥσπερ ἄκανθα ἐξωσμένη, πάντες
αὐτοί. καὶ ὅτι οὐ χειρὶ ληφθήσονται.
7 καὶ ἀνὴρ ὃς κοπιάσει ἐν αὐτοῖς, πλήρης σιδήρου καὶ ξύ-
λων δόρατος, καὶ ἐν πυρὶ καύσει καυθήσονται εἰς αἰσχύ-
νην αὐτῶν.
8 ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυίδ. ἰεσβαὰβ
υἱὸς θεκεμανὶ πρῶτος τῶν τριῶν ἐστί. ἀδινὼ ὁ ἀσωναῖος
οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίους τραυ-
ματίας εἰσάπαξ.
9 καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δουδὶ υἱοῦ πατραδέλ-
φου αὐτοῦ ἐν τοῖς τρισὶ τοῖς δυνατοῖς. οὗτος ἦν μετὰ δαυίδ,
ἐν τῷ ὀνειδίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ οἱ ἀλλό-
φυλοι ἐκεῖ συνήχθησαν εἰς πόλεμον.
10 καὶ ἀνέβησαν ἄνδρες ἰσραὴλ πρὸ προσώπου αὐ-
τῶν, καὶ αὐτὸς ἐξανέστη καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύ-
λους, ἕως οὗ ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ προσεκολλήθη
ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν. καὶ ἐποίησε κύριος σω-
τηρίαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρε-
ψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν.
11 καὶ μετ᾽ αὐτὸν σαμαίας υἱὸς ἀγὰ ὁ ἀραρί. καὶ ἐπισυ-
νήχθησαν ἀλλόφυλοι ἐπὶ σιαγόνα. καὶ ἦν ἐκεῖ μερὶς ἀγροῦ
πλήρης φακοῦ. καὶ ὁ λαὸς ἔφυγεν ἐκ προσώπου τῶν ἀλλο-
12 φύλων. καὶ κατέστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος, καὶ ἐξεί-
λετο αὐτήν, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἐποίησε
κύριος σωτηρίαν μεγάλην.
13 καὶ καταβαίνουσι τρεῖς ἐκ τῶν τριάκοντα ἀρχόντων,
καὶ εἰσῆλθον πρὸς δαυὶδ εἰς τὸ σπήλαιον ὀδολάμ. καὶ τὰ
τάγματα τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν ἐν τῇ κοιλάδι
τῶν τιτάνων.
14 καὶ δαυὶδ ἦν τότε ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ τὸ σύστημα τῶν
ἀλλοφύλων ἦν τότε ἐν βηθλεέμ.
15 καὶ ἐπεθύμησε δαυίδ, καὶ εἶπε, τίς ποτιεῖ με ὕδωρ ἐκ
τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Beati vos iusti fecistis vobis facta bona, quia vos futuri estis vt luceatis in luce glorię vestrę sicut splēdor auroræ qui ambulat & cōstat, & sicut Sol qui splēdet absq; nubib' in splēdore glorię suę: ecce sicut ager qui expectat in annis siccitatis vt descēdat pluuia sup terrā. 5 Dixit Dauid: Plus est q̄ hæc dom' mea ante Deū, quia iuramētū ęternū iurauit mihi, ꝙ esset regnū meū firmū sicut firmi sunt ordines Beresith, & custoditū in sęculū quod veniet, nā oēs indigētię meę & oēs petitiones meę āte ipsū factę sūt: ideò oē regnū ampli' cōtra ipsū nō firmabitur. 6 Et improbi factores peccati erūt similes spinis quę in ortu suo molles ad eruēdū, & oīs fili' hoīs parcit sup eis & sinit eas: ꝓcedūt & inualescūt vsq; quo nō possibile sit ap ꝓpinquare ad eas manu. 7 Et sic oīs homo qui incipit appropinquare ad peccata, progrediētia & se roborātia super se, vsq; quo operiāt eū tāquā vestis ferrea, nō pręualēt illi in lignis hastarū & lācearū: ideò nō est vltio eorū in manu hominis, sed in igne incēdēdo incēdētur cū apparuerit domus iudicij magni, vt sedeat super soliū iudicij ad iudicādū sęculū. 8 Et hęc nomina robustorū qui fuerūt cū Dauid, robusti capitis exercituū, sedētis super soliū iudicij, vncti in vnctione sancta, electi, & iucūdi, pulchri forma & decori aspectu, sapiētis sapiētia, & intelligētis cōsilio, fortis robore capitis robustorū: ipse præfectus super vasa armorū, & exiēs in ore vocis, & vincēs in prœlio, & cōtorquēs manu lāceæ suę octingētos occisos vice vna. 9 Et post illū Elghazar filius patrui ei' filij Ahhohh inter tres robustos qui erāt cū Dauid quādo exprobrauerūt Pelisthæi qui cōgregati erāt ibi ad ineūdū bellū, & ascēderunt viri Israel: 10 Ipse surrexit & occidit in Pelistheis vsq; quo defatigaretur manus eius, & hæreret manus ei' cū gladio: & fecit Dn̄s liberationē magnā in die illo; & populus redierunt post illū; verū ad exuēdū occisos. 11 Et post illū Sama filius Agę qui erat ex Hadar: & cōgregati sunt Pelisthęi ad Hhaiatha, & fuit ibi hęreditas agri plena lentium, & populus fugit ab-ante Pelisthęos: 12 Et stetit in medio hæreditatis, & liberauit illā & occidit Pelisthæos, & fecit Dn̄s liberationē magnā. 13 Et descenderunt tres robusti de robustis capitum exercitus, & venerunt in messe ad Dauid in speluncā Ghadulam: & exercitus Pelisthæorum consederat in planicie robustorum: 14 Et Dauid tunc erat in præsidio, & dux Pelisthæorum tūc erat in Bethlehhem. 15 Et desiderauit anima Dauid & dixit: Quis potabit me aqua de puteo Bethlehhem qui est in porta?

16 * וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים
וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבֹּאר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר
וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיַּסֵּךְ
אֹתָם לַיהוָה׃
17 * וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי יְהוָה מֵעֲשֹׂתִי זֹאת הֲדַם
הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְלֹא אָבָה
לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃
18 * וַאֲבִישַׁי אֲחִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הוּא רֹאשׁ
הַשְּׁלֹשִׁי וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
חָלָל וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃
19 * מִן־הַשְּׁלֹשָׁה הֲכִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר וְעַד־
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא׃
20 * וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ חַי רַב־פְּעָלִים
מִקַּבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֵת שְׁנֵי אֲרִאֵל מוֹאָב וְהוּא
יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִיה בְּתוֹךְ הַבֹּאר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃
21 * וְהוּא הִכָּה אֶת־אִישׁ מִצְרִי אֲשֶׁר מַרְאֶה וּבְיַד
הַמִּצְרִי חֲנִית וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשָּׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת־הַחֲנִית
מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃
22 * אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ־שֵׁם
בִּשְׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃
23 * מִן־הַשְּׁלֹשִׁים נִכְבָּד וְאֶל־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא
וַיְשִׂמֵהוּ דָוִד אֶל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃
24 * עֲשָׂהאֵל אֲחִי־יוֹאָב בַּשְּׁלֹשִׁים אֶלְחָנָן בֶּן־דֹּדוֹ
בֵּית לָחֶם׃
25 * שַׁמָּה הַחֲרֹדִי אֱלִיקָא הַחֲרֹדִי׃
26 * חֶלֶץ הַפַּלְטִי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקֹעִי׃
27 * אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי מִבְּנֵי הַחֻשָׁתִי׃
28 * צַלְמוֹן הָאֲחֹחִי מַהְרַי הַנְּטֹפָתִי׃
29 * חֵלֶב בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטֹפָתִי אִתַּי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת
בְּנֵי בִנְיָמִן׃

16 *Irruperunt ergo tres fortes caſtra Philiſtinorum, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethleem quę erat iuxta portam, & attulerunt ad Dauid. At ille noluit bibere, ſed libauit eam Domino, dicens:
17 * Propitius ſit mihi Dominus, ne faciã hoc. Num ſanguinem hominum iſtorum qui profecti ſunt, & animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hęc fecerunt tres robuſtiſsimi.
18 * Abiſai quoque frater Ioab filius Saruiæ, princeps erat de tribus; ipſe eſt qui leuauit haſtam ſuam contra trecentos, quos
19 interfecit: nominatus in tribus * & inter tres nobilior, eratq́ue eorum princeps, ſed vſque ad tres primos non peruenerat.
20 * Et Banaias filius Ioiadę viri fortiſsimi magnorum operum de Capſeel. ipſe percuſsit duos leones Moab, & ipſe deſcendit & percuſsit leonem in media ciſterna in diebus niuis.
21 * Ipſe quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum ſpectaculo habentem in manu haſtam. itaque cùm deſcendiſſet ad eum in virga, vi extorſit haſtam de manu Ægyptij, & interfecit eum haſta ſua.
22 * Hæc fecit Banaias filius Ioiadæ. & ip-
23 ſe nominatus inter tres robuſtos * qui erant inter triginta nobiliores, veruntamen vſque ad tres non peruenerat. Fecitq́; Deum ſibi Dauid auricularium à ſecreto.
24 * Aſahel frater Ioab inter triginta: Elcanan filius patrui eius de Bethleem.
25 * Semma de Arari: Elicha de Arodi.
26 * Heles de Phalti: Hyra filius Acces de Thecua.
27 * Abiezer de Anathot. Mobonnai de Vſati.
28 * Selmon Ahoites: Macharai Netophatites.
29 * Eleph filius Banaa, & ipſe Netophatites: Itai filius Ribai de Gebeeth filiorum Beniamin.

תרגום יונתן

16 ובזעו תלתא גבריא במשרית פלשתאי ומלו מיא מגובא דבית לחם דבתרעא ונסיבו ואיתיאו לות דוד ולא אבה למשתיהון ואסך
יתהון קדם יי׃ 17 ואמר חס לי מן קדם יי למעבד דא הדם גבריא דאזלו בנפשתהון ולא אבה למשתיהון אילין
עבדו תלתא גבריא׃ 18 ואבישי אחוהי דיואב בר צרויה הוא ריש גבריא והוא תבית ית מורניתיה על תלת מאה קטילין וליה
שום בתלתא גבריא׃ 19 מן תלתא גיבריא הוה יקיר והוה להון לרבא ולתלת גבורן לא מטא׃
20 ובניהו בר יהוידע בר גבר דחיל חטאין וליה עובדין מקבצאל הוא קטל ית תרין רברבי מואבאי והוא נחת וקטל ית אריא בגו
גובא ביומא דתלגא׃ 21 והוא קטל ית גברא מצראה גבר דחזוא ובידא דמצראה מורניתא ונחת עלוהי בחוטרא ואנים
ית מורניתא מידא דמצראה וקטליה במורניתיה׃ 22 אילין עבד בניהו בר יהוידע וליה שום בתלתא גברין׃
23 מן גיברין יקיר ולתלת גבורן לא מטא ומנייה דוד על משמעתיה׃
24 עשהאל אחוהי דיואב בגיבריא אלחנן בר אחבוהי דמבית לחם׃
25 שמה דמן חרוד אליקא דמן חרוד׃ 26 חלץ דמן פרעתון עירא בר עקש דמן תקוע׃
27 אביעזר דמן ענתות מבני דמן חושת׃ 28 צלמון דמן אחות מהרי דמן נטופת׃
29 חלב בר בענא דמן נטופת אתי בר ריבי מגבעתא דבני בנימן׃

*Et irruperunt tres fortes castra Philisti- 16
norum, & hauserunt aquam de cisterna quæ
in Bethleem quæ in porta. & ceperunt & ve-
nerunt ad Dauid. Et non voluit Dauid bibere
illam. & libauit eam Domino:*
*Et dixit: Non mihi fiat à Domino, vt 17
faciam hoc: si sanguinem virorum qui pro-
fecti sunt in animis suis bibam? & non vo-
luit bibere eam. Hæc fecerunt tres bella-
tores.*
*Et Abessa frater Joab filius Saruia pri- 18
mus trium. iste leuauit hastam suam con-
tra trecentos interfectos. Jste erat nominatus
in tribus,*
*De tribus gloriosus, & erat eis in prin- 19
cipem, & vsque ad tres non peruenerat.*
*Et Baneas filius Joiada filij viri fortis: 30
multa opera erant ei de Cabasael. iste percus-
sit duos filios Ariel Moab. & iste descendit
& percussit leonem in medio cisternæ in die
niuis.*
*Et iste percussit virum Ægyptium, virum 21
dignum spectaculo, & in manu Ægyptij hasta.
& descendit ad eum in virga, & extorsit ha-
stam de manu Ægyptij, & interfecit eum in
hasta eius.*
*Hæc fecit Baneas filius Joiade: & huic 22
nomen inter tres robustos,*
*Super triginta gloriosus, & ad tres non 23
venit. Et constituit eum Dauid ad auditus
suos. Et hæc nomina fortium Dauid regis.*
*Asael frater Ioab inter triginta: Eleanan 24
filius patrui eius de Bethleem.*
Sameas Arodi: Elica Arodi. 25
*Challis Phalti: Hira filius Eccis The- 26
coites.*
*Abiezer Anathothites: Mebunai Aso- 27
thites.*
*Selmon Achoites: Macharai Netopha- 28
thites.*
*Helab filius Baana Netophathites: Eth- 29
thi filius Ribai, qui de colle Beniamin.*

16 καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς δυνατοὶ τὴν παρεμβολὴν
τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ
ἐν Βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ. καὶ ἔλαβον καὶ παρεγένοντο
πρὸς δαυίδ. καὶ οὐκ ἐβούλετο δαυὶδ πιεῖν αὐτό. καὶ ἔ-
σπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ·
17 καὶ εἶπεν, μή μοι γένοιτο παρὰ κυρίου ποιῆσαι τοῦτο,
εἰ αἷμα ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν
πίομαι; καὶ οὐκ ἐβούλετο πιεῖν αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν οἱ
τρεῖς μαχηταί.
18 καὶ ἀβεσσὰ ἀδελφὸς ἰωὰβ υἱὸς Σαρουία πρῶτος τῶν
τριῶν. οὗτος ἐξήγειρε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυ-
ματίας. οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισίν·
19 ἐκ τῶν τριῶν ἔνδοξος, καὶ ἦν αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ
ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἤρχετο.
20 καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδὰ υἱοῦ ἀνδρὸς δυνατοῦ, πολλὰ
ἔργα ἦν αὐτῷ ἀπὸ καβασαήλ. οὗτος ἐπάταξε τοὺς δύο υἱοὺς
ἀριὴλ τοῦ μωάβ. καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα
ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν ἡμέρᾳ χιόνος.
21 καὶ οὗτος ἐπάταξε τὸν ἄνδρα τὸν αἰγύπτιον ἄνδρα
ὁρατόν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ. καὶ κατέβη
πρὸς αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἀφεῖλε τὸ δόρυ ἐκ τῆς χει-
ρὸς τοῦ αἰγυπτίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι
αὐτοῦ.
22 ταῦτα ἐποίησε βανέας υἱὸς ἰωιαδά, καὶ τούτῳ ὄνομα
ἐν τοῖς τρισὶν δυνατοῖς
23 ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς
οὐκ ἤρχετο. καὶ κατέστησεν αὐτὸν δαυὶδ πρὸς τὰς ἀ-
κοὰς αὐτοῦ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυὶδ τοῦ
βασιλέως.
24 ἀσαὴλ ἀδελφὸς ἰωὰβ ἐν τοῖς τριάκοντα. ἐλεανὰν
υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ ἐκ βηθλεέμ.
25 Σαμαίας ὁ ἀρωδί. ἐλικὰ ὁ ἀρωδί.
26 χάλλις ὁ φαλτί. ἰρὰ υἱὸς ἐκκὶς ὁ θεκοΐτης.
27 ἀβιέζερ ὁ ἀναθωθίτης. μεβουναῒ ὁ ἀσωθίτης·
28 Σελμὼν ἀχοΐτης· μαχαραῒ ὁ νετωφαθίτης.
29 ἐλὰβ υἱὸς βαανὰ ὁ νετωφαθίτης· ἐθθὶ υἱὸς ῥιβαῒ ὁ
ἐκ τοῦ βουνοῦ βενιαμίν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et irruperunt tres robusti in castra Pelisthæorum, & hauserunt aquas ex puteo Bethlehhem qui erat in porta: & acceperunt & attulerunt ad Dauid. & noluit bibere eas, sed dixit quòd libaret eas ante Dominum.
17 Et dixit: Absit mihi ab-ante Dominum vt faciam hoc: num *bibam* sanguinem robustorum qui ambulauerunt in animabus suis? & noluit bibere eas. Hæc fecerunt tres robusti.
18 Et Abisai frater ipsius Ioab filij Szaruiah, ipse erat caput robustorum, & ille contorsit hastam super trecentos occisos: & illi erat nomen inter tres robustos.
19 Præ tribus robustis fuit honorabilis, & fuit illis in magistrum, & vsque ad tres fortitudines non peruenit.
20 Et Benaiahu filius Iehoiadagh filij viri timentis peccata, cui erant opera, de Kabszael, ipse occidit duos magnates Moabæorum, & ipse descendit & occidit leonem in medio cisternæ in die niuis.
21 Et ille occidit virum Miszræum, virum conspicuum, & in manu Miszræi erat hasta; & descendit contra illum in virga, & extorsit hastam de manu Miszræi, & occidit illum lancea ipsius.
22 Hæc fecit Benaiah filius Iehoiadagh, & illi erat nomen inter tres robustos.
23 Præ robustis honorabilis, sed ad tres fortitudines non peruenit. & præfecit eum Dauid super auditionem suam.
24 Ghasael frater ipsius Ioab inter robustos; Elhhanan filius patrui eius, qui erat ex Bethlehhem.
25 Sama qui erat ex Hharod. Elika qui erat de Hharod.
26 Hhelesz qui ex Pirghathon. Ghira filius Ghikes qui erat ex Thecoagh.
27 Abighezer qui ex Ghanathoth. Mebunai qui ex Hhusath.
28 Szalmon qui ex Ahhoahh. Maharai qui ex Netophath.
29 Hheleb filius Baghanah ex Netophath. Aithai filius Ribai ex Gibghetha filiorum Biniamin.

30 * בְּנָיָהוּ פִּרְעָתֹנִי הִדַּי מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ׃
31 * אֲבִי־עַלְבוֹן הָעַרְבָתִי עַזְמָוֶת הַבַּרְחֻמִי׃
32 * אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן׃
33 * שַׁמָּה הַהֲרָרִי אֲחִיאָם בֶּן־שָׁרָר הָאֲרָרִי׃
34 * אֱלִיפֶלֶט בֶּן־אֲחַסְבַּי בֶּן־הַמַּעֲכָתִי אֱלִיעָם בֶּן־
35 אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי׃ * חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי פַּעֲרַי הָאַרְבִּי׃
36 * יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצֹּבָה בָּנִי הַגָּדִי׃
37 * צֶלֶק הָעַמֹּנִי נַחְרַי הַבְּאֶרֹתִי נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב בֶּן־
38 צְרֻיָה׃ * עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי׃
39 * אוּרִיָּה הַחִתִּי כֹּל שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה׃

כד

1 * וַיֹּסֶף אַף־יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִד
בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שַׂר־הַחַיִל אֲשֶׁר־אִתּוֹ
שׁוּט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע
וּפִקְדוּ אֶת־הָעָם וְיָדַעְתִּי אֵת מִסְפַּר הָעָם׃
3 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וְיוֹסֵף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־
הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ
רֹאוֹת וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
4 * וַיֶּחֱזַק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הֶחָיִל
וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשָׂרֵי הַחַיִל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־
הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בַעֲרוֹעֵר יְמִין הָעִיר
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל הַגָּד וְאֶל־יַעְזֵר׃
6 * וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה וְאֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּים חָדְשִׁי וַיָּבֹאוּ
דָּנָה יַּעַן וְסָבִיב אֶל־צִידוֹן׃
7 * וַיָּבֹאוּ מִבְצַר־צֹר וְכָל־עָרֵי הַחִוִּי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ
אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע׃
8 * וַיָּשֻׁטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים
וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלָם׃

30 * Banai Pharatonites : Heltai de torrente Gaas:
31 * Abialbon Arbathites: Azamaueth de Beromi.
32 * Eliaba de Salboni: Filij Iaſen, Ionathá:
33 * Semma de Orodi. Haian filius Sarar Arothites:
34 * Elipheleth filius Aasbai filij Maachati: Helian filius Achitophel Gelonites:
35 * Eſrai de Carmelo: Pharai de Arbi:
36 * Igaal filius Nathan de Soba: Bonni de Gaddi.
37 * Selech è Dammoni: Naarai Berothites armiger Ioab filij Saruiæ.
38 * Hira Hietrites: Gareb ipſe Hietrites:
39 * Vrias Ethæus. omnes triginta ſeptem.

CAP. XXIIII.

1 ET addidit furor Domini iraſci contra
A Iſrael, commouitque Dauid in eis, dicentem ad Ioab: Vade, numera Iſrael & Iudam.
2 * Dixitque rex ad Ioab principem exercitus ſui: Perambula omnes tribus Iſrael à Dan vſque ad Berſabee, & numera populum, vt ſciam numerum eius.
3 * Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum quantus nunc eſt, iterumq; centuplicet in conſpectu dñi mei regis. ſed quid ſibi dominus meus rex vult in re huiuſcemodi?
4 *Obtinuit autem ſermo regis verba Ioab & principũ exercitus. Egreſſuſq; eſt Ioab & principes militum à facie regis, vt nu-
5 merarent populum Iſrael. *Cumque pertranſiſſent Iordanem, venerunt in Aroer ad dexteram vrbis quæ eſt in valle Gad, &
6 per Iazer *tranſierunt in Galaad & in terram inferiorem Hodſi, & venerunt in Dan ſilueſtria. Circumeunteſque iuxta Sydonem
7 *tranſierũt prope mȩnia Tyri, & omnem terram Euȩi & Chananæi, veneruntq; ad
8 Meridiem Iuda in Berſabee: *Et luſtrata vniuerſa terra affuerunt poſt nouem menſes & viginti dies Ieruſalem.

תרגום יונתן

10 בְנָיָהוּ דְמִן פִּרְעָתוֹן הִדַּי דְמִן נַחֲלֵי גָעַשׁ׃ 31 אֲבִי עַלְבוֹן דְמֵעַרְבַת עַזְמָוֶת דְמִבַּרְחוּם׃ 32 אֶלְיַחְבָּא דְמִשַּׁעַלְבוֹן בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן׃
33 שַׁמָּא דְמִן הֲרַר אֲחִיאָם בַּר שָׁרָר דְמִטּוּר גָּבוֹהַּ׃ 34 אֱלִיפֶלֶט בַּר אֲחַסְבַּי בַּר מַעֲכָתִי אֱלִיעָם בַּר אֲחִיתוֹפֶל גִּילוֹנָאָה׃
35 חֶצְרוֹ דְמִכַּרְמְלָא פַּעֲרַי דְמִן אֲרַב׃ 36 יִגְאָל בַּר נָתָן דְמִצּוֹבָה בָּנִי דְמִשְּׁבַט גָּד׃ 37 צֶלֶק דְמִבְּנֵי עַמּוֹן נַחְרַי דְמִבֵּירוֹת נָטֵיל
דְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה׃ 38 עִירָא דְמִן יָתֵר גָּרֵב דְמִן יָתֵר׃ 39 אוּרִיָּה חִתָּאָה כָּל גִּבָּרַיָּא תְּלָתִין וְשִׁבְעָה׃

כד

1 וְאוֹסִיף רוּגְזָא דַיוי לְמִתְקַף בְּיִשְׂרָאֵל וְגָרֵי יָת דָּוִד בְּהוֹן לְמֵימַר אֱזֵיל מְנֵי יָת יִשְׂרָאֵל וְיָת דְּבֵית יְהוּדָה׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְיוֹאָב רַב חֵילָא דְעִמֵּיהּ הַלִּיךְ כְּעַן בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע וּמְנוֹ יָת עַמָּא וְאֵידַע יָת חֻשְׁבַּן עַמָּא׃
3 וַאֲמַר יוֹאָב לְמַלְכָּא וְיוֹסֵף יוי אֱלָהָךְ עַל עַמָּא כְּאִילֵין וּכְאִילֵין מְאָה זִמְנִין וְעֵינֵי רִבּוֹנִי מַלְכָּא חָזְיָן וְרִבּוֹנִי מַלְכָּא לְמָה אִתְרְעִי בְּפִתְגָּמָא
הָדֵין׃ 4 וּתְקֵיף פִּתְגָּמָא דְמַלְכָּא עַל יוֹאָב וְעַל רַבָּנֵי חֵילָא וּנְפַק יוֹאָב וְרַבָּנֵי חֵילָא מִן קֳדָם מַלְכָּא לְמִמְנֵי יָת עַמָּא יָת יִשְׂרָאֵל׃
5 וַעֲבַרוּ יָת יַרְדְּנָא וּשְׁרוֹ בַּעֲרוֹעֵר דָּרוֹם קַרְתָּא דִּבְגוֹ נַחֲלָא דְשִׁבְט גָּד וְלַאֲלִיעֶזֶר׃ 6 וַאֲתוֹ לְגִלְעָד וּלְאַרַע דָּרוֹמָא לְחָדְשִׁי וַאֲתוֹ לְדָן
קוֹסְמִין סְחוֹר לְצִידוֹן׃ 7 וְעָלוּ לְמִבְצַר צוֹר וְכָל קִרְוֵי חִוָּאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וּנְפַקוּ לְדָרוֹם יְהוּדָה לִבְאֵר שָׁבַע׃
8 וְהַלִּיכוּ בְּכָל אַרְעָא וַאֲתוֹ לְסֵיפֵי תִשְׁעָה יַרְחִין וְעֶשְׂרִין יוֹמִין לִירוּשְׁלֶם׃

Baneas Pharathonites: Hedai de Nacha- 30
ligaias.
Abi-Albon Arabothites: Azmoth Barch- 31
mites.
Eliaba Salabonites: Filij Iasen, Ionathā: 32
Sama Arorites. Achiam filius Sarar Ara- 33
dites.
Eliphalat filius Achasbai Maachati. Eliā 34
filius Achitophel Gelonitæ.
Asare Carmelius: Phaarai Arbi. 35
Igaal filius Nathan de Suba: Bani Gadi. 36
Selec Amonites: Nacharai Berothæus, qui 37
portabat arma Ioab filij Saruiæ.
Iras Iethræus: Gareb Iethræus: 38
Vrias Ethæus. omnes triginta & septem. 39

CAP. XXIIII.

ET addidit furor Domini irasci contra Israel, 1
& commouit Dauid in eis dicens: Vade nu
mera Israel & Iudam.
Et dixit rex ad Ioab principem exercituū 2
qui cum eo: Perambula iam in omnes tribus Is-
rael & Iuda à Dan & vsque ad Bersabee, et
considera populum, & sciam numerum populi.
Et dixit Ioab ad regem: Adaugeat domi- 3
nus Deus tuus super populum, sicut et istos cen
tuplum, & oculi domini mei regis videntes.
& dominus meus Rex quare vult verbum
hoc?
Et obtinuit sermo regis super Ioab & su- 4
per principes exercitus. & egressus est Ioab et
principes exercitus à facie regis, vt considera-
rent populum Israel.
Et pertransierunt Iordanem, & castra- 5
metati sunt in Aroer à dextris vrbis quæ in
medio vallis Gad & Eliezer.
Et venerunt in Galaad & in terram in- 6
feriorem Chades, & venerunt vsque in Dan.
& circumierunt Sidonem,
Et veniunt in munitionem Tyri, et in om- 7
nes ciuitates Euæi & Chananæi, & eunt ad
meridiem Iuda & Bersabee.
Et lustrarunt vniuersam terram, & ve- 8
niunt post nouem menses et viginti dies in Hie-
rusalem.

30 βανέας ὁ φαραθωνίτης· ἠδαὶ ἐκ ναχαλιγαίας.
31 ἀβιαλβὼν ὁ ἀραβωθίτης· ἀζμὼθ ὁ βαρχμίτης.
32 ἐλιαβὰ ὁ σαλαβωνίτης. υἱοὶ ἰασσὴν, ἰωναθὰν·
33 σαμὰ ὁ ἀρωρίτης. ἀχιὰμ υἱὸς σαρὰρ ὁ ἀραδίτης.
34 ἐλιφαλὰτ υἱὸς ἀχασβαὶ τοῦ μααχατί· ἐλιὰμ υἱὸς
ἀχιτόφελ τοῦ γελωνίτου.
35 ἀσαρὲ ὁ καρμήλιος· φααραὶ ὁ ἀρβί.
36 ἰγαὰλ υἱὸς ναθὰν ἐκ σουβᾶ· βανὶ ὁ γαδί.
37 σελὴκ ὁ ἀμωνίτης· ναχαραὶ ὁ βηρωθαῖος ὁ αἴρων
τὰ σκεύη τοῦ ἰωὰβ υἱοῦ σαρουΐα.
38 ἰρᾶς ὁ ἰεθραῖος· γαρὲβ ὁ ἰεθραῖος.
39 οὐρίας ὁ ἐθαῖος. οἱ πάντες τριάκοντα καὶ ἑπτά.

κδ΄.

1 Καὶ προσέθετο ὀργὴ κυρίου θυμωθῆναι ἐν ἰσραήλ,
καὶ ἐπέσεισε τὸν δαυὶδ εἰς αὐτοὺς λέγων, πορεύθητι ἀ-
ρίθμησον τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰούδαν.
2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωὰβ ἄρχοντα τῶν δυνά-
μεων τῶν μετ' αὐτοῦ, διέλθε δὴ εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ
ἰσραὴλ καὶ ἰούδα ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσαβεαί, καὶ ἐπισκέ-
ψαι τὸν λαόν, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ.
3 καὶ εἶπεν ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, προσθείη κύριος
ὁ θεός σου ἐπὶ τὸν λαόν, ὥσπερ καὶ τούτους ἑκατονταπλα-
σίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως βλέ-
ποντες. καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἱνατί θέλει τὸ ῥῆμα
τοῦτο;
4 καὶ κατεκράτησε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπὲρ ἰωὰβ
καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως. καὶ ἐξῆλθεν
ἰωὰβ καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἐκ προσώπου τοῦ
βασιλέως ἐπισκέψασθαι τὸν λαὸν ἰσραήλ.
5 καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην, καὶ παρενέβαλον ἐν ἀ-
ροὴρ ἐκ δεξιῶν τῆς πόλεως τῆς ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος
γὰδ καὶ ἐλιέζερ.
6 καὶ ἦλθον εἰς γαλαὰδ καὶ εἰς γῆν χεττιὶμ χάδης,
καὶ παρεγένοντο ἕως δάν. καὶ ἐκύκλωσαν τὴν σιδῶνα,
7 καὶ ἔρχονται εἰς μαβσὰρ τύρου, καὶ εἰς πάσας τὰς
πόλεις τοῦ εὐαίου καὶ τοῦ χαναναίου, καὶ ἐκπορεύονται ἐπὶ
τὸν νότον ἰούδα καὶ βηρσαβεαί.
8 καὶ περιῆλθον πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ παραγίνονται μετὰ
ἐννέα μῆνας καὶ εἴκοσι ἡμέρας εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[30] Benaiah qui ex Pirghathon, Hiddai qui ex torrentibus Gaghas: [31] Abighalbon qui ex Gharabath, Ghasmaueth qui ex Barhhum. [32] Eliahhba qui ex Saghalbon: filij Iasen Iehonathan. [33] Sama qui ex Harar: Ahhiam filius Sarar qui ex monte alto. [34] Eliphelet filius Ahhazzbai filius Maghachati, Eligham filius Ahhitophel Gilonæi. [35] Hheszraf qui ex Charmela, Pagharai qui ex Arab. [36] Iighal filius Nathan qui ex Szobah, Bani qui ex tribu Gad. [37] Szelek qui ex filiis Ghamon, Nahharai qui ex Beiroth, ferens arma ipsius Ioab filij Szaruiah. [38] Ghira qui ex Iether, Gareb qui ex Iether. [39] Vriah Hhithæus. omnes robusti erant triginta & septem.

CAP. XXIIII.

ET addidit indignatio Domini irasci in Israel, & incitauit Dauid in eos dicendo: Vade numera Israel, & *viros* domus Iehudah. [2] Et dixit rex ad Ioab magistrum exercitus qui cum eo erat: Ambula nunc per omnes tribus Israel à Dan & vsque Beerzebagh, & numera populum, & cognoscam supputationem populi. [3] Et dixit Ioab ad regem: Addat Dominus Deus tuus super populum sicut sunt & sicut sunt, centum vicibus; & oculi domini mei regis videant: sed dominus meus rex ad quid complacet sibi in re ista? [4] Et inualuit verbum regis super Ioab & super magistros exercitus: & exiit Ioab & magistri exercitus ab-ante regem, vt numerarent populum Israel. [5] Et transierunt Iardena, & castra posuerunt in Gharogher Meridie vrbis quæ est in medio torrentis tribus Gad & ad Iaghzer. [6] Et venerunt in Gilghad, & ad terram australem Hhodsi, & venerunt ad Dan Iaghan, & indè reuertitur ad Szidon. [7] Et intrarunt ad munitionem Szor, & ad omnes vrbes Hhiuæi & Chanaghanæi, & exierunt ad austrum Iehudah ad Beerzebagh. [8] Et perambulauerunt vniuersam terram, & venerunt in fine nouem mensium & viginti dierum in Ierusalem.

9 * וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ־חַיִל שֹׁלֵף
חֶרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ׃
10 * וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר
דָּוִד אֶל־יְהוָה חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה
יְהוָה הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֺן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
11 * וַיָּקָם דָּוִד בַּבֹּקֶר וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־
גָּד הַנָּבִיא חֹזֵה דָוִד לֵאמֹר׃
12 * הָלוֹךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלֹשׁ אָנֹכִי
נוֹטֵל עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת־מֵהֶם וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃
13 * וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲתָבוֹא
לְךָ שֶׁבַע־שָׁנִים רָעָב בְּאַרְצֶךָ וְאִם־שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים נֻסְךָ לִפְנֵי־צָרֶיךָ וְהוּא רֹדְפֶךָ וְאִם־
הֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ עַתָּה דַּע
וּרְאֵה מָה־אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר׃
14 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד נִפְּלָה־נָּא
בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָו וּבְיַד־אָדָם אַל־
אֶפֹּלָה׃
15 * וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַבֹּקֶר וְעַד־עֵת
מוֹעֵד וַיָּמָת מִן־הָעָם מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים
אֶלֶף אִישׁ׃
16 * וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלִַם לְשַׁחֲתָהּ וַיִּנָּחֶם
יְהוָה אֶל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית
בָּעָם רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה הָיָה
עִם־גֹּרֶן הָאוֹרְנָה הַיְבֻסִי׃
17 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה בִּרְאֹתוֹ אֶת־הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה
בָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה
הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי׃
18 * וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה
הָקֵם לַיהוָה מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אֲרַנְיָה הַיְבֻסִי׃

9 * Dedit ergo Ioab numerum descriptio-
nis populi regi. & inuenta sunt de Israel
B octingenta millia virorum fortium qui e-
ducerent gladium, & de Iuda quingenta
10 millia pugnatorum. * Percussit autem
cor Dauid eum postquam numeratus est
populus. & dixit Dauid ad Dominũ: Pec-
caui valdè in hoc facto: sed precor Domi-
ne vt trãsferas iniquitatem serui tui, quia
11 stultè egi nimis. * Surrexit itaque Da-
uid manè, & sermo Domini factus est ad
Gad prophetam & Videntem Dauid, di-
12 cens: * Vade & loquere ad Dauid: Hæc
dicit Dominus: Trium tibi datur optio,
elige vnum quod volueris ex his vt faciã
13 tibi. * Cumque venisset Gad ad Dauid,
nunciauit ei dicens: Aut septem annis ve-
niet tibi fames in terra tua, aut tribus mẽ-
sibus fugies ad uersarios tuos, & illi te per-
sequentur: aut certè tribus diebus erit pe-
stilentia in terra tua. Nunc ergo delibera,
C & vide quem respondeã ei, qui me misit,
14 sermonem. * Dixit autem Dauid ad Gad:
Coarctor nimis: sed melius est vt incidam
in manus Domini; multæ enim misericor-
diæ eius sunt; quàm in manus hominum.
15 * Immisitq; Dñs pestilentiam in Israel, de
mane vsq; ad tempus constitutum; & mor
tui sunt ex populo à Dã vsq; Bersabee sep
16 tuaginta millia virorũ. * Cumq; extẽdisset
manũ suam angelus Dñi super Ierusalẽ vt
disperderet eam, misertus est Dñs sup af-
flictione, & ait angelo ꝑcutienti populu:
Sufficit nunc, contine manum tuam. erat
autem angelus Domini iuxta aream A-
17 reuna Iebusæi. * Dixit Dauid ad Domi-
num cùm vidisset angelum cędentem po-
pulum: Ego sum qui peccaui, & ego ini-
què egi; isti qui oues sunt quid fecerunt?
Vertatur obsecro manus tua contra me,
18 & contra domum patris mei. * Venit au-
tem Gad propheta ad Dauid in die illa, &
dixit ei: Ascende & constitue altare Do-
mino in area Areuna Iebusæi.

תרגום יונתן

9 ויהב יואב ית חושבן מנין עמא למלכא והוו ישראל תמני מאה אלפין גברי חילא שלפי סיפא ואנש יהודה חמש מאה אלפין גברא׃
10 וחש דוד בלביה בתר כן דמנא ית עמא ואמר דוד קדם יוי חביה לחדא דעבדית וכען יוי אעבר כען ית חובא דעבדך ארי אסתכלית
לחדא׃
11 וקם דוד בצפרא ופתגם נבואה מן קדם יוי הוה עם גד נביא חוזאה דדוד למימר׃
12 איזיל ותמליל עם דוד כדנן אמר יוי חדא מתלת אנא רמי עלך בחר לך חד מנהון ואעביד לך׃
13 ואתא גד לות דוד וחוי ליה ואמר ליה התעול לך שבע שנין כפנא בארעך ואם תלתא ירחין תהי ערוק קדם סנאך והוא רדיף לך
ואם מהוי תלתא יומין מותנא בארעך כען דע וחזי מה אתיב שלחי פתגמא׃
14 ואמר דוד לגד עקת לי לחדא נתמסר כען ביד מימרא דיוי ארי סגיאין רחמוהי ובידא דאנשא לא אתמסר׃
15 ויהב יוי מותא בישראל מעידן דמתנכים תמידא ועד דמתסק ומית מן עמא מדן ועד באר שבע שבעין אלפין גברא׃
16 ואושיט ידיה מלאכא דיוי לירושלם לחבלותה ותב יוי מן בישתא ואמר למלאכא דמחבל בעמא מיסת כען אנח ידך ומלאכא דיוי
הוה שרי באדרי דארונה יבוסאה׃
17 ואמר דוד קדם יוי כד חזא ית מלאכא דמקטל בעמא ואמר הא אנא חבית ואנא
סרחית ואלין עמא דאינון כענא ביד רעיא מה עבדו תהא כען מחתך בי ובבית אבא׃
18 ואתא גד לות דוד ביומא ההוא ואמר ליה סק אקים קדם יוי מדבחא בבית אידרי דארונה יבוסאה׃

*Et dedit Ioab numerum considerationis 9
populi regi. & erat Israel octingenta millia virorum fortitudinis qui educerent gladium. & viri Iuda virorum pugnatorũ quingẽta millia.
*Et percussit cor Dauid eum post hæc, quia 10
numerauit populum. & dixit Dauid ad Dominum: Peccaui nimis faciens verbum hoc. et nunc Domine aufer iniquitatem serui tui, quoniam stultè egi nimis.
*Et surrexit Dauid manè, & sermo Do- 11
mini factus est ad Gad prophetam Videntem Dauid, dicens:
*Vade & loquere ad Dauid, dicens: Hæc 12
dicit Dominus: Tria ego porto contra te, elige tibi vnum ex eis, & faciam tibi.
*Et venit Gad ad Dauid, & nunciauit 13
ei dicens: Elige tibi vt fiant vel tres anni famis super terram, vel tribus mensibus fugias tu de facie inimicorum tuorum, & ipsi persequantur te: aut quòd fiat tribus diebus mors in terra. et nunc delibera & vide quid respondeam ei qui misit me.
*Et dixit Dauid ad Gad: Arcta mihi nimis 14
sunt tria: sed incidam in manus Domini, quia multæ miserationes eius nimis, et in manus hominũ non incidam. & elegit sibi Dauid mortẽ.
*Et dedit Dominus mortem in Israel à ma- 15
nè & vsque ad horam prandij. & mortui sunt de populo à Dan & vsque ad Berzabee septuaginta millia virorum.
*Et extendit angelus manum suam super 16
Hierusalem vt disperderet eam: & pœnituit Dominum super malum, & dixit angelo corrumpenti in populo: Sufficit nunc, remitte manum tuam: & angelus Dei erat stans iuxta aream Orna Iebusæi.
*Et dixit Dauid ad Dominum, cùm vidis- 17
set ipse angelum cædentem in populo, & dixit: Ecce ego peccaui, & ego pastor malefeci, & isti oues quid fecerunt? fiat manus tua contra me, & contra domum patris mei.
*Et venit Gad ad Dauid in die illa & di- 18
xit: Ascende & constitue altare Domino in area Orna Iebusæi.

9 *καὶ ἔδωκεν ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ
λαοῦ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦν ἰσραὴλ ὀκτακόσιαι χιλιάδες
ἀνδρῶν δυνάμεως ἐσπασμένων ῥομφαίαν· καὶ ἄνδρες
ἰούδα ἀνδρῶν μαχητῶν πεντακόσιαι χιλιάδες.
10 *καὶ ἐπάταξε καρδία δαυὶδ αὐτὸν μετὰ ταῦτα, ὅτι ἠρί-
θμησε τὸν λαόν. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς κύριον, ἡμάρτηκα
σφόδρα ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν κύριε περίελε
τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα.
11 *καὶ ἀνέστη δαυὶδ τὸ πρωΐ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς
γὰδ τὸν προφήτην τὸν ὁρῶντα δαυὶδ λέγον·
12 *πορεύου καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων· τάδε λέ-
γει κύριος, τρία ἐγὼ αἴρω ἐπὶ σέ, ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν
ἐξ αὐτῶν, καὶ ποιήσω σοι.
13 *καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ
λέγων, ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι ἢ τρία ἔτη λιμοῦ ἐπὶ τὴν
γῆν, ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν
σου, καὶ αὐτοὺς καταδιώκειν σε, ἢ γενέσθαι τρεῖς ἡμέρας θά-
νατον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ νῦν γνῶθι καὶ ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ
ἀποστείλαντί με.
14 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς γάδ, στενά μοι σφόδρα ἐστὶν
τὰ τρία, πλὴν ἐμπεσοῦμαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου, ὅτι
πολλοὶ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ
μὴ ἐμπέσω. καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ δαυὶδ τὸν θάνατον.
15 *καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν καὶ
ἕως ὥρας ἀρίστου. καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ δὰν καὶ ἕως
βηρσαβεαὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.
16 *καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ἱερου-
σαλὴμ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ μετεμελήθη κύριος ἐπὶ
τῇ κακίᾳ, καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείροντι ἐν τῷ λαῷ,
ἱκανὸν νῦν, ἄνες τὴν χεῖρά σου. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἦν
ἑστηκὼς παρὰ τὴν ἅλω ὀρνὰ τοῦ ἰεβουσαίου.
17 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς κύριον, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἄγ-
γελον τὸν τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἥμαρ-
τον, καὶ ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα, καὶ οὗτοι τὰ πρόβα-
τα τί ἐποίησαν; γενέσθω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ πατρός μου.
18 *καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ
εἶπε, ἀνάβηθι καὶ στῆσον θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἅλω
ὀρνὰ τοῦ ἰεβουσαίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dedit Ioab supputationem numeri populi regi, & fuerunt Israel octingenta millia virorum virtutis, educentium gladium; & viri Iehudah, quingenta millia virorum.
10 Et compunctus est Dauid in corde suo posteaquàm numerauit populum: & dixit Dauid ante Dominũ: Peccaui valdè in eo quod feci; & nunc Domine transfer quæso culpam serui tui, quia stultè egi valde.
11 Et surrexit Dauid in aurora, & verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuit cum Gad propheta Vidente Dauidis dicendo:
12 Vade & loquêris cum Dauid: Sic dixit Dominus: Vnum de tribus ego proiicio contra te; elige tibi vnum ex illis vt faciam tibi.
13 Et venit Gad ad Dauid, & indicauit illi & dixit ei: Num venient tibi septem anni famis in terra tua, aut si tribus mensibus fugies ante hostem tuum, & ipse persequetur te; aut erit tribus diebus pestis in terra tua? nunc cognosce & vide quod referam mittenti me verbũ.
14 Et dixit Dauid ad Gad: Angustia est mihi valde: tradar obsecro in manu dicti Domini, quia multæ miserationes eius; & in manu hominum non tradar.
15 Et dedit Dominus pestem in Israel à tempore quo mactatur iuge, quousque adoleatur: & mortui sunt de populo à Dan vsque ad Bersebagh septuaginta millia virorum.
16 Et extendit manum suam angelus Domini ad Ierusalem vt deuastaret eam, & rediit Dominus à malo *inferendo*: & dixit angelo qui deuastabat in populo: Satis nunc, quiescere fac manum tuam. & angelus Domini sedebat in areis Araunah Iebusæi.
17 Et dixit Dauid ante Dominum quando vidit angelum qui occidebat in populo, & dixit: Ecce ego peccaui & ego iniquè egi; & isti populus qui sunt sicut pecus in manu pastoris, quid fecerunt? sit quæso percussio tua in me & in domum patris mei.
18 Et venit Gad ad Dauid in die illo, & dixit ei: Ascende, erige ante Dominum aram in loco arearum Araunah Iebuzzæi.

15 * וַיַּעַל דָּוִד כִּדְבַר־גָּד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃
20 * וַיַּשְׁקֵף אֲרַוְנָה וַיַּרְא אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
עֲבָדָיו עֹבְרִים עָלָיו וַיֵּצֵא אֲרַוְנָה וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
אַפָּיו אָרְצָה׃
21 * וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אֶל־עַבְדּוֹ
וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת מֵעִמְּךָ אֶת־הַגֹּרֶן לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ
לִיהוָה וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃
22 * וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל־דָּוִד יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
הַטּוֹב בְּעֵינָו רְאֵה הַבָּקָר לָעֹלָה וְהַמֹּרִגִּים וּכְלֵי
הַבָּקָר לָעֵצִים׃
23 * הַכֹּל נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה
אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָ׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אֲרַוְנָה לֹא כִּי־קָנוֹ אֶקְנֶה
מֵאוֹתְךָ בִּמְחִיר וְלֹא אַעֲלֶה לִיהוָה אֱלֹהַי עֹלוֹת
חִנָּם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֶן וְאֶת־הַבָּקָר בְּכֶסֶף
שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים׃
25 * וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לִיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים וַיֵּעָתֵר יְהוָה לָאָרֶץ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה
מֵעַל יִשְׂרָאֵל׃

19 * Et aſcendit Dauid iuxtà ſermonem
Gad quem præceperat ei Dominus.
20 * Conſpiciensque Areuna animaduer-
D tit regem & ſeruos eius tranſire ad ſe, & e-
greſſus adorauit regem prono vultu in
terram.
21 * Et ait: Quid cauſæ eſt vt veniat do-
minus meus rex ad ſeruum ſuum? Cui Da
uid ait: Vt emam à te aream, & ædificem
altare Domino, & ceſſet interfectio quæ
graſſatur in populo.
22 * Et ait Areuna ad Dauid: Accipiat &
offerat dominus meus rex, ſicut placet ei:
habes boues in holocauſtum, & plauſtrū
& iuga boum in vſum lignorum.
23 * Omnia dedit Areuna regi. Dixitque
Areuna ad regē: Dominus Deus tuus ſuſ-
cipiat votum tuum.
24 * Cui reſpondens rex ait: Nequaquam
vt vis, ſed emam precio à te; & non offe-
ram Domino Deo meo holocauſta gra-
tuita. Emit ergo Dauid aream & boues ar
genti ſiclis quinquaginta.
25 * Et ædificauit ibi Dauid altare Domi-
no, & obtulit holocauſta & pacifica. Et
propitiatus eſt Dominus terræ, & cohibi-
ta eſt plaga ab Iſrael.

תרגום יונתן

19 וּסְלֵיק דָּוִד כְּפִיתְגָמָא דְגָד כְּמָא דְפַקֵיד יְיָ׃
20 וְאִסְתְּכֵי אֲרַוְנָה וַחֲזָא יָת מַלְכָּא וְיָת עַבְדוֹהִי עָבְרִין עִלָּוֹהִי וּנְפַק אֲרַוְנָה וּסְגִיד לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃
21 וַאֲמַר אֲרַוְנָה מָא דֵין אֲתָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא לְוָת עַבְדֵיהּ וַאֲמַר דָּוִד לְמִזְבַּן מִינָּךְ יָת אִידְּרָא לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְתִתְכְּלֵי מוֹתָנָא מֵעַל עַמָּא׃
22 וַאֲמַר אֲרַוְנָה לְדָוִד יִסַּב וְיַסֵּק רִיבּוֹנִי מַלְכָּא דְתַקִּין בְּעֵינוֹהִי חֲזִי תוֹרַיָּא לַעֲלָתָא וּמוֹרִיגַיָּא וּמָנֵי תוֹרַיָּא לְאָעַיָּא׃
23 כּוֹלָא יְהַב אֲרַוְנָה מַלְכָּא דִבְעָא מִינֵּיהּ מַלְכָּא וַאֲמַר אֲרַוְנָה לְמַלְכָּא יְיָ אֱלָהָךְ יְקַבֵּל קֻרְבָּנָךְ בְּרַעֲוָא׃
24 וַאֲמַר מַלְכָּא לַאֲרַוְנָה לָא אֲרֵי מִזְבַּן אֶזְבּוֹן מִינָּךְ בְּדָמִין וְלָא אַסֵּיק קֳדָם יְיָ אֱלָהִי עֲלָוָן מַגָּן וּזְבַן דָּוִד יָת בֵּית אִידְּרֵי וְיָת תוֹרַיָּא בִּכְסַף סִלְעִין חַמְשִׁין׃
25 וּבְנָא תַמָּן דָּוִד מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְאַסֵּיק עֲלָוָן וְנִכְסַת קֻדְשִׁין וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָא דְדָיְירֵי אַרְעָא וְאִתְכְּלִי מוֹתָנָא מֵעַל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

תם ספר שמואל ב

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיקטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב׳ א׳ מ׳

** Et ascendit Dauid iuxta verbum Gad* 19
prophetæ, quemadmodum præceperat ei Dñs.
** Et inclinauit Orna & vidit regem &* 20
seruos eius transeuntes ad se, & egressus est
Orna & adorauit regem super faciem suam su-
per terram.
** Et dixit Orna: Cur venit dominus meus* 21
rex ad seruum suum? & dixit ei Dauid: Vt
possideam à te aream, & ædificem altare Domi-
no; vt cesset ruina à populo.
** Et ait Orna ad Dauid: Accipe, & faciat* 22
dominus meus rex Domino quod placitum est
coram eo. ecce vituli in holocaustum & rotæ
& instrumenta boum in ligna.
** Et omnia dedit Orna Regi. & dixit Or-* 23
na ad Regem: Dominus Deus tuus benedi-
cat tibi.
** Et dixit rex ad Orna: Nequaquam, sed* 24
acquirens acquiram à te in precio, & non of-
feram domino Deo meo holocaustum gratis. &
emit Dauid aream & boues in argento quin-
quaginta siclis.
** Et ædificauit ibi Dauid altare Domino,* 25
& obtulit holocausta & pacifica. & propicius
factus est Dominus terræ, & cessauit ruina su-
per Israel.

19 * καὶ ἀνέβη δαυὶδ κατὰ τὸ ῥῆμα γὰδ τοῦ προφήτου,
ὃν τρόπον ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.
20 * καὶ διέκυψεν ὀρνὰ καὶ εἶδε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας
αὐτοῦ διαπορευομένους ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐξῆλθεν ὀρνὰ καὶ προσ-
εκύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.
21 * καὶ εἶπεν ὀρνά, τί ὅτι ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς
πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ; καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, κτήσασθαι
παρὰ σοῦ τὴν ἅλω, καὶ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον κυρίῳ,
ὅπως ἐπίσχῃ ἡ θραῦσις ἀπὸ τοῦ λαοῦ.
22 * καὶ εἶπεν ὀρνὰ πρὸς δαυίδ, λάβε, καὶ ποιησάτω
ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ κυρίῳ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.
ἰδοὺ οἱ μόσχοι εἰς ὁλοκαύτωσιν, καὶ οἱ τροχοὶ καὶ τὰ σκεύη
τῶν βοῶν εἰς ξύλα.
23 * καὶ τὰ πάντα ἔδωκεν ὀρνὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὀρνὰ
πρὸς τὸν βασιλέα, κύριος ὁ θεός σου εὐλογήσαι σε.
24 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ὀρνά, οὐχί, ἀλλ' ἢ κτώ-
μενος κτήσομαι παρὰ σοῦ ἐν ἀλλάγματι, καὶ οὐκ ἀνοί-
σω κυρίῳ τῷ θεῷ μου ὁλοκαύτωμα δωρεάν, καὶ ἐκτήσα-
το δαυὶδ τὴν ἅλω καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ πεντήκον-
τα σίκλων.
25 * καὶ ᾠκοδόμησε ἐκεῖ δαυὶδ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ
ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικάς. καὶ ἵλεως ἐγένε-
το κύριος τῇ γῇ, καὶ ἐπέσχεν ἡ θραῦσις ἐπὶ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ascendit Dauid iuxta verbum Gad sicut iusserat Dominus.
20 Et prospexit Araunah & vidit regem & seruos eius transeuntes ad se; & exiit Araunah & adorauit regem super faciem suam super terram.
21 Et dixit Araunah: Vt quid venit dominus meus rex ad seruum suum? & dixit Dauid: Vt emam à te aream ad ædificandum altare ante Dominum, vt cohibeatur pestis à populo.
22 Et dixit Araunah ad Dauid: Accipiat & adoleat dominus meus rex quod statutum est in oculis suis; ecce boues in holocaustum, & tribulæ & instrumenta boum pro lignis.
23 Omnia dedit Araunah rex quæ petiuit ab eo rex. & dixit Araunah regi: Dominus Deus tuus accipiat oblationem tuam in beneplacito.
24 Et dixit rex ad Araunah: Minimè; etenim emendo emam à te pretio, nec offeram ante Dominum Deum meum holocausta gratis. & emit Dauid locum arearum, & boues argento, siclis quinquaginta.
25 Et construxit ibi Dauid altare ante Dominum, & obtulit holocausta & oblationem sanctitatum. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ, & cohibita est pestis à populo Israel.

FINIS II. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ
בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ׃
2 וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי
הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי־לוֹ סֹכֶנֶת וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ וְחַם
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
3 וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ
אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ׃
4 וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד־מְאֹד וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת
וַתְּשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ׃
5 וַאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ
וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃
6 וְלֹא־עֲצָבוֹ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ
וְגַם־הוּא טוֹב־תֹּאַר מְאֹד וְאֹתוֹ יָלְדָה אַחֲרֵי
7 אַבְשָׁלוֹם׃ וַיִּהְיוּ דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה׃
8 וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא
וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־
אֲדֹנִיָּהוּ׃
9 וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת
אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וּלְכָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃
10 וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגִּבּוֹרִים
וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחִיו לֹא קָרָא׃
11 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵינוּ
דָוִד לֹא יָדָע׃
12 וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֵךְ נָא עֵצָה וּמַלְּטִי אֶת־נַפְשֵׁךְ
וְאֶת־נֶפֶשׁ בְּנֵךְ שְׁלֹמֹה׃

LIBER I. MELACHIM, id eſt, REGVM III.

CAPVT I.

1 A ET rex Dauid ſenuerat, habebatq́ue ętatis plurimos
dies : cumq́ue operiretur
veſtibus, non calefiebat.
2 *Dixerunt ergo ei ſerui
ſui : Quæramus dño noſtro regi adoleſcentulam virginem, & ſtet
coram rege, & foueat eum, dormiatq́ue in
ſinu ſuo, & calefaciat dñm noſtrum regē.
3 *Quæſierunt igitur adoleſcentulam ſpecioſam in omnibus finibus Iſrael, & inuenerunt Abiſac Sunamiten, & adduxerunt
4 eam ad regem. *Erat autē puella pulchra
nimis ; dormiebatq́ue cum rege, & miniſtrabat ei : rex verò non cognouit eam.
5 *Adonias autem filius Agith eleuabatur,
dicens : Ego regnabo. Fecitq́ue ſibi currū
& equites, & quinquaginta viros qui cur-
6 rerent ante eum. *Nec corripuit eum pater ſuus aliquando dicens, Quare hoc feciſti? Erat autem & ipſe pulcher valdè, ſe-
7 cundus natu poſt Abſalom. *Et ſermo eius cum Ioab filio Saruiæ, & cū Abiathar
ſacerdote, qui adiuuabant partes Adonię.
8 *Sadoch verò ſacerdos, & Banaias filius
Ioiadæ, & Nathan propheta, & Semei &
Rei, & omne robur exercitus Dauid non
9 erat cum Adonia. *Immolatis ergo Ado-
B nias arietibus & vitulis & vniuerſis pinguibus iuxta lapidem Zoeleth, qui erat
vicinus fōti Rogel, vocauit vniuerſos fratres ſuos filios regis, & omnes viros Iuda
10 ſeruos regis. *Nathan autem prophetam,
& Banaiam, & robuſtos quoſque, & Salo-
11 monem fratrem ſuum nō vocauit. *Dixit
itaque Nathan ad Berſabee matrem Salomonis : Num audiſti quòd regnauerit
Adonias filius Agith, & dñs noſter Da-
12 uid hoc ignorat? *Nunc ergo veni, accipe
conſilium à me, & ſalua animam tuam, filiiq́ue tui Salomonis.

תרגום יונתן

א

ומלכא דוד סיב על ביומין ומכסן ליה בלבושין ולא שחין ליה׃ 2 ואמרו ליה עבדוהי יבעון לרבוני מלכא עולימתא בתולתא
ותשמש קדם מלכא ותהי ליה קריבא ותשכוב לותך ותשחין לרבוני מלכא׃ 3 ובעו עולימתא שפירתא בכל תחום
ארעא דישראל ואשכחו ית אבישג דמן שונם ואיתיאו יתה למלכא׃ 4 ועולימתא שפירתא עד לחדא והות למלכא קריבא ומשמשא
ומלכא לא ידעה׃ 5 ואדניה בר חגית מתרברב למימר אנא אמלוך ועבד ליה רתיכין ופרשין וחמשין גברא רדפין קדמוהי׃
6 ולא אכלמיה אבוהי מיומוהי למימר מדין כדין את עביד ואף הוא שפיר בריוא לחדא ויתיה ילידת בתר אבשלום׃
7 והוו פתגמוהי בעצה עם יואב בר צרויה ועם אביתר כהנא וסעדין בתר אדניהו׃
8 וצדוק כהנא ובניהו בר יהוידע ונתן נביא ושמעי ורעי וגבריא די לדוד לא הוו בעצת אדניהו׃
9 ונכים אדניהו עאן ותורין ופטימין עם אבן סכותא דבסטר עין קצרא וזמין ית כל אחוהי בני מלכא ולכל גברי שבט יהודה עבדי
מלכא׃ 10 וית נתן נביא ובניהו וית גבריא וית שלמה אחוהי לא זמין׃
11 ואמר נתן לבת שבע אמיה דשלמה למימר הלא שמעת ארי מלך אדניהו בר חגית ורבוננא דוד לא ידע׃
12 וכען איתא ואמלכינך כען מלכא ושיזבי ית נפשיך וית נפש בריך שלמה׃

REGNORVM III.

CAP. I.

ET Rex Dauid ſenex valdè 1
prouectus in diebus; & in-
duebant eum veſtibus, &
non calefiebat.
Et dixerunt ſerui eius 2
ei: Quærant domino noſtro
regi adoleſcentulam virginem; & aſtabit co-
ram rege, & erit eum fouens, & iacebit in ſi-
nu ſuo, & calefiet dominus noſter rex.
Et quæſierunt adoleſcentulam ſpecioſam in 3
omnibus finibus Iſrael. & inueniunt Abiſag
Sunamitin, & adducunt eam regi. & puella
pulchra forma nimis:
Et erat regi fouens & miniſtrabat ei. & 4
rex non cognouit eam.
Et Adonias filius Aggith eleuabatur di- 5
cens: Ego regnabo. & fecit ſibi currus et equi-
tes, & quinquaginta viros præcurſores eius.
Et non corripuit eum pater ſuus aliquan- 6
do dicens, Quare feciſti ſic? & iſte pulcher a-
ſpectu nimis. & hunc genuit poſt Abeſalom.
Et erant ſermones eius cum Ioab filio Sar- 7
uiæ, & cum Abiathar ſacerdote, & adiuua-
bant poſt Adoniam.
Et Sadoch ſacerdos, & Baneas filius 8
Ioiade, & Nathan propheta, & Semei & a-
mici eius exiſtentes fortes Dauid, nõ erant cum
Adonia.
Et immolauit Adonias & oues & boues, 9
& agnas iuxta lapidem Zoeleth, qui vicinus
erat fonti Rogel. & vocauit vniuerſos fratres
ſuos filios regis, & omnes viros Iuda ſeruos
regis.
Et Nathan prophetam, & Banean, & 10
robuſtos, & Salomonem fratrem ſuum non vo
cauit. Et ait Nathan ad Berſabee ma- 11
trem Salomonis, dicens: Nonne audiſti quòd re-
gnauit Adonias filius Aggith, & dominus no-
ſter Dauid non ſciuit?
Et nunc veni, conſulam tibi conſilium, 12
vt ſalues animam tuam & animam Salomonis
filij tui.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ.

κεφ. α'.

1 ΚΑΙ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ πρεσβύτης σφό-
δρα προβεβηκὼς ἐν ἡμέραις, καὶ περιέ-
βαλλον αὐτὸν ἱματίοις, καὶ οὐκ ἐθερ-
μαίνετο.
2 καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτῷ, ζητη-
σάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ νεάνιν παρθένον. καὶ
παραστήσεται ἐναντίον τοῦ βασιλέως, καὶ ἔσται αὐτὸν θάλπου-
σα, καὶ κατακείσεται ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, καὶ θερμανθήσε-
ται ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεύς.
3 καὶ ἐζήτησαν παῖδα καλὴν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ. καὶ
εὑρίσκουσι τὴν Ἀβισὰγ τὴν Σωμανίτιν, καὶ εἰσάγουσιν αὐ-
τὴν τῷ βασιλεῖ. καὶ παῖς καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα·
4 καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ θάλπουσα καὶ ἐλειτούργει αὐτῷ.
καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν.
5 καὶ Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγγὶθ ἐπῆρτο λέγων, ἐγὼ βασι-
λεύσω. καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ πεν-
τήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας αὐτοῦ.
6 καὶ οὐκ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πώποτε εἰ-
πών, τί ὅτι πεποίηκας οὕτως; καί γε αὐτὸς καλὸς τῇ ὄψει σφό-
δρα, καὶ τοῦτον ἐγέννησε μετὰ τὸν Ἀβεσαλώμ.
7 καὶ ἦσαν οἱ λόγοι αὐτοῦ μετὰ Ἰωὰβ υἱοῦ Σαρουΐα, καὶ μετὰ
Ἀβιάθαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐβοήθουν ὀπίσω Ἀδωνίου.
8 καὶ Σαδὼκ ὁ ἱερεύς, καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωιαδά, καὶ Να-
θὰν ὁ προφήτης, καὶ Σεμεῒ καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ οἱ ὄντες
δυνατοὶ τῷ Δαυίδ, οὐκ ἦσαν μετὰ Ἀδωνίου.
9 καὶ ἔθυσεν Ἀδωνίας καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄρνας
παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν ἐχόμενον τῆς πηγῆς τοῦ Ῥωγήλ.
καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς τοῦ βα-
σιλέως, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας Ἰούδα τοὺς παῖδας τοῦ βα-
10 σιλέως. καὶ Ναθὰν τὸν προφήτην, καὶ τὸν Βαναίαν
καὶ τοὺς δυνατούς, καὶ τὸν Σολομῶντα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ
11 ἐκάλεσεν. καὶ εἶπε Ναθὰν πρὸς Βηρσαβεαὶ μη-
τέρα Σολομῶντος λέγων, οὐκ ἤκουσας ὅτι βεβασίλευκεν
Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγγίθ, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Δαυὶδ οὐκ ἔγνω;
12 καὶ νῦν δεῦρο, συμβουλεύσω σοι συμβουλίαν, ὅπως
σώσῃς τὴν ψυχήν σου, καὶ τὴν ψυχὴν Σολομῶντος τοῦ
υἱοῦ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPVT PRIMVM.

ET rex Dauid ſenuit & venit in dies; & operiebant eum veſtibus, & non erat calor ei.
2 Et dixerunt illi ſerui eius: Quærant domino meo regi puellam virginem, & miniſtret ante regem, & ſit illi propinqua, & cubet tecum, & calefaciat dominum meum regem.
3 Et quæſiuerunt adoleſcentulam pulchram in omni termino terræ Iſrael, & inuenerunt Abiſag quæ erat ex Sunem, & adduxerunt illam ad regem.
4 Et adoleſcentula erat pulchra valde, & erat regi propinqua & miniſtrabat ei: & rex non cognouit illam.
5 Et Adonias filius Hhagith magnificabat ſe dicendo: Ego regnabo. & fecit ſibi currus & equites, & quinquaginta viros currentes ante ſe.
6 Et non confudit illum pater ſuus à diebus eius dicendo: Vt quid ita facis? & etiam ipſe erat pulcher aſpectu valdè: & ipſum pepererat *Hhagith* poſt Abſalom.
7 Et fuerunt verba eius in conſilio cum Ioab filio Szaruiah, & cum Abiathar ſacerdote, & auxiliati ſunt *euntes* poſt Adoniam.
8 Et Szadok ſacerdos, & Benaiahu filius Iehoiadagh, & Nathan propheta, & Simghi & Reghi, & robuſti qui erant Dauidi, non fuerũt in conſilio Adoniahu.
9 Et mactauit Adoniahu pecudes & boues & pinguia iuxta petram ſpeculæ quæ eſt in latere fontis Follonis, & inuitauit omnes fratres ſuos filios regis, & omnes viros tribus Iehudah ſeruos regis.
10 At Nathan prophetam, & Benaiahu, & robuſtos, & Selomoh fratrem ſuum non inuitauit.
11 Et dixit Nathan ad Bathſebagh matrẽ Selomoh dicendo: Nonne audiſti quòd regnauit Adoniahu filius Hhagith, & dominus noſter Dauid non nouit?
12 Et nunc veni, & conſulam tibi nunc conſilium; & libera animam tuam & animam filij tui Selomoh.

13 * לְכִי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־
אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲמָתְךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה
בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמַדּוּעַ מָלַךְ
14 אֲדֹנִיָהוּ: * הִנֵּה עוֹדָךְ מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־הַמֶּלֶךְ
וַאֲנִי אָבוֹא אַחֲרַיִךְ וּמִלֵּאתִי אֶת־דְּבָרָיִךְ:
15 * וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחַדְרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן
מְאֹד וַאֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית מְשָׁרַת אֶת־הַמֶּלֶךְ:
16 * וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
מַה־לָּךְ:
17 * וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לַאֲמָתֶךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב
עַל כִּסְאִי:
18 * וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִיָּה מָלָךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
לֹא יָדָעְתָּ:
19 * וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיֹאָב שַׂר הַצָּבָא
וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא:
20 * וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
לָהֶם מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו:
21 * וְהָיָה כִּשְׁכַב אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי
וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים:
22 * וְהִנֵּה עוֹדֶנָּה מְדַבֶּרֶת עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא:
23 * וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אַפָּיו אָרְצָה:
24 * וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ
יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי:
25 * כִּי יָרַד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב
וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא וּלְאֶבְיָתָר
הַכֹּהֵן וְהִנָּם אֹכְלִים וְשֹׁתִים לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
אֲדֹנִיָּהוּ:

13 *Vade & ingredere ad regem Dauid, &
dic ei: Nonne tu domine mi rex iurasti
mihi ancillæ tuæ, dicens: Quòd Salomon
filius tuus regnabit post me, & ipse sede-
bit in solio meo? quare ergo regnat Ado-
14 nias? * Et adhuc ibi te loquente cum
rege, ego veniam post te, & complebo ser-
mones tuos.
15 * Ingressa est itaq; Bersabee ad regem
C in cubiculo. Rex autem senuerat nimis, &
Abisac Sunamitis ministrabat ei.
16 * Inclinauit se Bersabee & adorauit re-
gem. ad quam rex, Quid tibi, inquit, vis?
17 * Quæ respondens ait: Domine mi rex,
tu iurasti per Dominum Deum tuum an-
cillæ tuæ, Salomon filius tuus regnabit
post me, & ipse sedebit in solio meo:
18 * Et ecce nunc Adonias regnat, te do-
mine mi rex ignorante.
19 * Mactauit boues & pinguia quoq; &
arietes plurimos, & vocauit omnes filios
regis, Abiathar quoq; sacerdotem, & Ioab
principem militiæ, Salomonem autem ser
uum tuum non vocauit.
20 * Veruntamen domine mi rex, in te o-
culi respiciunt totius Israel, vt indices eis
quis sedere debeat in solio tuo domine mi
rex post te.
21 * Eritq́; cùm dormierit dominus meus
rex cum patribus suis, erimus ego & filius
22 meus peccatores. * Adhuc illa loquente
cum rege, Nathan propheta venit.
23 * Et nunciauerunt regi dicentes: Adest
Nathan propheta. cumq́; introisset in con
spectu regis, & adorasset eũ pronus in ter-
24 ram, * dixit Nathan: Domine mi rex, tu
dixisti, Adonias regnet post me, & ipse se-
25 deat super thronum meum? Quia descen-
D dit hodie & immolauit boues & pinguia,
& arietes plurimos, & vocauit vniuersos
filios regis & principes, Abiathar quoque
sacerdotem, illisque vescentibus & biben
tibus coram eo, & dicentibus: Viuat rex
Adonias.

תרגום יונתן

13 אֵזִילִי וְתֵיעֲלִין לְוַת מַלְכָּא דָוִד וְתֵימְרִין לֵיהּ הֲלָא אַתְּ רִיבּוֹנִי מַלְכָּא קַיֵּימְתָּ לְאַמְתָךְ לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל
כָּרְסֵי מַלְכוּתִי וּמָדֵין מְלַךְ אֲדֹנִיָהוּ: 14 הָא עַד דְּאַתְּ מְמַלְּלָא תַּמָּן קֳדָם מַלְכָּא וַאֲנָא אֵיעוֹל בָּתְרִיךְ וַאֲקַיֵּים יָת פִּתְגָמַיְכִי: 15 וְעָלַת בַּת שֶׁבַע
לִקֳדָם מַלְכָּא לְאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וּמַלְכָּא סִיב לַחֲדָא וַאֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם מַלְכָּא: 16 וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע וּסְגִידַת לְמַלְכָּא
וַאֲמַר מַלְכָּא מָה לִיךְ: 17 וַאֲמָרַת לֵיהּ רִבּוֹנִי אַתְּ קַיֵּימְתָּ בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ לְאַמְתָךְ אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל כָּרְסֵי
מַלְכוּתִי: 18 וּכְעַן הָא אֲדֹנִיָּה מְלַךְ וּכְעַן רִיבּוֹנִי מַלְכָּא לָא יְדַעְתָּ: 19 וְנַכֵּיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְעָאן לִסְגֵי וְזַמֵּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְאֶבְיָתָר
כַּהֲנָא וּלְיוֹאָב רַב חֵילָא וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמֵּין: 20 וְאַתְּ רִבּוֹנִי מַלְכָּא עֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל סְבִירָן עֲלָךְ לְחַוָּאָה לְהוֹן מַן יְתֵיב עַל כָּרְסֵי
מַלְכוּתָא דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא בָּתְרוֹהִי: 21 וִיהֵי כַּד יִשְׁכּוֹב רִבּוֹנִי מַלְכָּא עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאֶהֱוֵי אֲנָא וּבְנִי שְׁלֹמֹה מִתְרַכִין:
22 וְהָא עַד דְּהִיא מְמַלְּלָא קֳדָם מַלְכָּא וְנָתָן נְבִיָּא אֲתָא: 23 וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא לְמֵימַר הָא נָתָן נְבִיָּא וַאֲתָא לִקֳדָם מַלְכָּא וּסְגִיד
לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא:
24 וַאֲמַר נָתָן רִבּוֹנִי מַלְכָּא אַתְּ אֲמַרְתְּ אֲדֹנִיָהוּ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי:
25 אֲרֵי נְחַת יוֹמָא דֵין וְנַכֵּיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְעָאן לִסְגֵי וְזַמֵּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְרַבְּנֵי חֵילָא וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא וְהָא אִינוּן אָכְלִין וְשָׁתַן
קֳדָמוֹהִי וַאֲמַרוּ יִצְלַח מַלְכָּא אֲדֹנִיָּה:

Age ingredere ad regem Dauid: & dices 13
ad eum: Nonne tu domine mi rex iuraſti ancil-
læ tuæ dicens; Quòd Salomon filius tuus reg-
nabit poſt me, & ipſe ſedebit in ſolio meo; &
quare regnauit Adonias?
Et ecce adhuc te loquente ibi cum rege, et 14
ego ingrediar poſt te, & cõplebo ſermones tuos.
Et ingreſſa eſt Berſabee ad regem in cubi- 15
culum. & rex ſenex nimis, & Abiſaac Suna-
mitis miniſtrans regi.
Et inclinauit ſe Berſabee & adorauit re- 16
gem. & dixit ei rex: Quid eſt tibi?
Et dixit Berſabee: Domine mi rex, tu iu- 17
raſti in domino Deo tuo ancillæ tuæ dicẽs, Quòd
Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe
ſedebit in ſolio meo.
Et nunc ecce Adonias regnauit, et tu do- 18
mine mi rex non ſciuiſti.
Et immolauit vitulos, & agnas & oues 19
in multitudine, & vocauit omnes filios regis,
& Abiathar ſacerdotem, & Ioab principem
militiæ; & Salomonem ſeruum tuum non vo-
cauit.
Et tu domine mi rex, oculi omnis Iſrael ad 20
te. nuncia eis quis ſedebit in ſolio domini mei
regis poſt eum.
Et erit cùm dormierit dominus meus rex 21
cum patribus ſuis, & erimus ego & Salomon
filius meus peccatores.
Et ecce ipſa loquente adhuc cum rege, & 22
Nathan propheta ingreſſus eſt.
Et nunciauerunt regi, dicentes: Ecce Na- 23
than propheta. & ingreſſus eſt Nathan coram
rege, & adorauit regem ſuper faciem ſuam ſu-
per terram.
Et dixit Nathan: Tu domine mi rex locu- 24
tus es dicens: Adonias regnabit poſt me, & ipſe
ſedebit ſuper thronum meum?
Quia deſcendit hodie & immolauit vi- 25
tulos, & agnos, & oues in multitudine, &
vocauit vniuerſos filios regis, & principem
militiæ, & Abiathar ſacerdotem; & ecce ipſi
comedunt & bibunt coram eo; & dixerunt:
Viuat rex Adonias.

13 δεῦρο εἴσελθε πρὸς τὸν βασιλέα δαυίδ. καὶ ἐρεῖς πρὸς
αὐτόν, οὐχὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ ὤμοσας τῇ δούλῃ σου
λέγων, ὅτι σαλομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐ-
τὸς καθίσεται ἐπὶ θρόνου μου, καὶ τί ὅτι βεβασίλευκεν ἀ-
14 δωνίας; καὶ ἰδοὺ ἔτι σου λαλούσης ἐκεῖ μετὰ τοῦ βα-
σιλέως, καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ σέ, καὶ πληρώσω τοὺς
λόγους σου.
15 καὶ εἰσῆλθε βηρσαβεαὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν
κοιτῶνα. καὶ ὁ βασιλεὺς πρεσβύτης σφόδρα, καὶ ἀβισαὰκ
ἡ σουναμίτις λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ.
16 καὶ ἔκυψεν βηρσαβεαὶ, καὶ προσεκύνησε τῷ βα-
σιλεῖ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, τί ἐστι σοι;
17 καὶ εἶπε βηρσαβεαί, κύριέ μου βασιλεῦ σὺ ὤμοσας
ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῇ δούλῃ σου λέγων, ὅτι σαλομὼν ὁ υἱός
σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ θρόνου μου.
18 καὶ νῦν ἰδοὺ ἀδωνίας βεβασίλευκεν, καὶ σὺ κύριέ
μου βασιλεῦ οὐκ ἔγνως.
19 καὶ ἔθυσε μόσχους καὶ ἄρνας καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος,
καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ ἀβιαθὰρ
τὸν ἱερέα, καὶ ἰωὰβ τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ σαλομῶντα τὸν
δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσεν.
20 καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ, οἱ ὀφθαλμοὶ παντὸς ἰσ-
ραὴλ πρὸς σέ. ἀπάγγειλαι αὐτοῖς τίς καθήσεται ἐπὶ
θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν.
21 καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι τὸν κύριόν μου τὸν βασι-
λέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐσόμεθα ἐγὼ καὶ σαλομὼν
22 ὁ υἱός μου ἁμαρτωλοί. καὶ ἰδοὺ αὐτῆς λαλούσης ἔτι μετὰ
τοῦ βασιλέως, καὶ ναθὰν ὁ προφήτης εἰσῆλθεν.
23 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, ἰδοὺ ναθὰν ὁ
προφήτης. καὶ εἰσῆλθε ναθὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
24 γῆν. καὶ εἶπε ναθάν, σὺ κύριέ μου βασιλεῦ εἴ-
ρηκας λέγων, ἀδωνίας βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐτὸς κα-
θήσεται ἐπὶ θρόνου μου;
25 ὅτι κατέβη σήμερον καὶ τέθυκε μόσχους καὶ ἄρνας καὶ
πρόβατα εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βα-
σιλέως, καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα· καὶ ἰ-
δοὺ αὐτοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπον, ζή-
τω ὁ βασιλεὺς ἀδωνίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Vade, intreſque ad regem Dauid, & dicas ei: Nonne tu domine mi rex iuraſti ancillæ tuæ dicendo: Quoniam Selomoh filius tuus
regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei? & cur regnauit Adoniahu?
14 Ecce adhuc te loquente ibi ante regem, ego intrabo poſt te, & confirmabo verba tua.
15 Et intrauit Bathſebagh ante regem in penetrale domus cubitus: & rex ſenuerat valdè, & Abiſag, quæ erat ex Sunem, miniſtrabat
ante regem.
16 Et incuruauit ſe Bathſebagh & adorauit regem. & dixit rex: Quid eſt tibi?
17 Et dixit illi: Domine mi, tu iuraſti in dicto domini Dei tui ancillæ tuę, Quoniam Selomoh filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſede-
bit ſuper ſolium regni mei:
18 Et nunc ecce Adoniah regnauit; & nunc domine mi rex non noſti.
19 Et mactauit boues, & pinguia, & pecora in multitudine, & inuitauit omnes filios regis, & Abiathar ſacerdotem, & Ioab magiſtrum
exercitus; at Selomoh ſeruum tuum non inuitauit.
20 Et tu domine mi rex, oculi omnis Iſrael expectant de te vt indices illis; quis ſedebit ſuper ſolium regni domini mei poſt ipſum.
21 Et erit cùm dormierit dominus meus rex cum patribus ſuis, ero ego & filius meus Selomoh extirpati.
22 Et ecce dum adhuc ipſa loqueretur ante regem, Nathan propheta venit.
23 Et nunciauerunt regi dicendo: Ecce Na-
than propheta. & venit ante regem, & adorauit regem ſuper faciem ſuam ſuper terram.
24 Et dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixiſti, Adoniahu regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium regni mei?
25 Quia deſcendit hodie & mactauit boues & pinguia & pecora in multitudine; & inuitauit omnes filios regis, & magiſtros exercitus,
& Abiathar ſacerdotem; & ecce illi comedunt & bibunt ante illum. & dixerunt: Proſperet rex Adoniah.

26 * וְלִ֣י אֲנִֽי־עַבְדֶּ֗ךָ וּלְצָדֹ֨ק הַכֹּהֵ֜ן וְלִבְנָיָ֧הוּ בֶן־
יְהוֹיָדָ֛ע וְלִשְׁלֹמֹ֥ה עַבְדְּךָ֖ לֹ֥א קָרָֽא׃
27 * אִ֗ם מֵאֵת֙ אֲדֹנִ֣י הַמֶּ֔לֶךְ נִהְיָ֖ה הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֑ה
וְלֹ֤א הוֹדַ֙עְתָּ֙ אֶת־עַבְדְּיךָ מִ֗י יֵשֵׁ֛ב עַל־כִּסֵּ֥א אֲדֹנִֽי־
הַמֶּ֖לֶךְ אַחֲרָֽיו׃
28 * וַיַּ֨עַן הַמֶּ֤לֶךְ דָּוִד֙ וַיֹּ֔אמֶר קִרְאוּ־לִ֖י לְבַת־שָׁ֑בַע
וַתָּבֹא֙ לִפְנֵ֣י הַמֶּ֔לֶךְ וַֽתַּעֲמֹ֖ד לִפְנֵ֥י הַמֶּֽלֶךְ׃
29 * וַיִּשָּׁבַ֥ע הַמֶּ֖לֶךְ וַיֹּאמַ֑ר חַי־יְהוָ֕ה אֲשֶׁר־פָּדָ֥ה
אֶת־נַפְשִׁ֖י מִכָּל־צָרָֽה׃
30 * כִּ֡י כַּאֲשֶׁר֩ נִשְׁבַּ֨עְתִּי לָ֜ךְ בַּיהוָ֨ה אֱלֹהֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙
לֵאמֹ֔ר כִּֽי־שְׁלֹמֹ֤ה בְנֵךְ֙ יִמְלֹ֣ךְ אַחֲרַ֔י וְה֛וּא יֵשֵׁ֥ב עַל־
כִּסְאִ֖י תַּחְתָּ֑י כִּ֛י כֵּ֥ן אֶעֱשֶׂ֖ה הַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃
31 * וַתִּקֹּ֨ד בַּת־שֶׁ֤בַע אַפַּ֙יִם֙ אֶ֔רֶץ וַתִּשְׁתַּ֖חוּ לַמֶּ֑לֶךְ
וַתֹּ֕אמֶר יְחִ֗י אֲדֹנִ֛י הַמֶּ֥לֶךְ דָּוִ֖ד לְעֹלָֽם׃
32 * וַיֹּ֣אמֶר ׀ הַמֶּ֣לֶךְ דָּוִ֗ד קִרְאוּ־לִ֞י לְצָד֤וֹק הַכֹּהֵן֙ וּלְנָתָ֣ן
הַנָּבִ֔יא וְלִבְנָיָ֖הוּ בֶּן־יְהוֹיָדָ֑ע וַיָּבֹ֖אוּ לִפְנֵ֥י הַמֶּֽלֶךְ׃
33 * וַיֹּ֨אמֶר הַמֶּ֜לֶךְ לָהֶ֗ם קְח֤וּ עִמָּכֶם֙ אֶת־עַבְדֵ֣י
אֲדֹנֵיכֶ֔ם וְהִרְכַּבְתֶּם֙ אֶת־שְׁלֹמֹ֣ה בְנִ֔י עַל־הַפִּרְדָּ֖ה
אֲשֶׁר־לִ֑י וְהוֹרַדְתֶּ֥ם אֹת֖וֹ אֶל־גִּחֽוֹן׃
34 * וּמָשַׁ֣ח אֹת֣וֹ שָׁ֠ם צָד֨וֹק הַכֹּהֵ֜ן וְנָתָ֧ן הַנָּבִ֛יא
לְמֶ֖לֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵ֑ל וּתְקַעְתֶּם֙ בַּשּׁוֹפָ֔ר וַאֲמַרְתֶּ֕ם
יְחִ֖י הַמֶּ֥לֶךְ שְׁלֹמֹֽה׃
35 * וַעֲלִיתֶ֣ם אַחֲרָ֗יו וּבָא֙ וְיָשַׁ֣ב עַל־כִּסְאִ֔י וְה֥וּא
יִמְלֹ֖ךְ תַּחְתָּ֑י וְאֹת֤וֹ צִוִּ֙יתִי֙ לִהְי֣וֹת נָגִ֔יד עַל־יִשְׂרָאֵ֖ל
וְעַל־יְהוּדָֽה׃
36 * וַיַּ֨עַן בְּנָיָ֧הוּ בֶן־יְהוֹיָדָ֛ע אֶת־הַמֶּ֖לֶךְ וַיֹּ֣אמֶר ׀ אָמֵ֑ן
כֵּ֚ן יֹאמַ֣ר יְהוָ֔ה אֱלֹהֵ֖י אֲדֹנִ֥י הַמֶּֽלֶךְ׃
37 * כַּאֲשֶׁ֨ר הָיָ֤ה יְהוָה֙ עִם־אֲדֹנִ֣י הַמֶּ֔לֶךְ כֵּ֖ן יְהִי
עִם־שְׁלֹמֹ֑ה וִֽיגַדֵּל֙ אֶת־כִּסְא֔וֹ מִ֨כִּסֵּ֔א אֲדֹנִ֖י
הַמֶּ֥לֶךְ דָּוִֽד׃

26 * Me seruum tuum, & Sadoch sacerdotem, & Banaiam filium Ioiadæ, & famulum tuum Salomonem non vocauit.
27 * Nunquid à domino meo rege exiuit hoc verbum, & mihi non indicasti seruo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?
28 * Et respondit rex Dauid dicens: Vocate ad me Bersabee. quæ cùm fuisset ingressa coram rege, & stetisset ante eum,
29 * Iurauit rex & ait: Viuit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia:
30 * Quia sicut iuraui tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum pro me, sic faciam hodie.
31 * Summissoque Bersabee in terram vultu, adorauit regem, dicens: Viuat dominus meus rex Dauid in æternum.
32 * Dixit quoque rex Dauid: Vocate mihi Sadoch sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banaiam filium Ioiadæ. Qui cùm ingressi fuissent coram rege,
33 * Dixit ad eos: Tollite vobiscum seruos domini vestri, & imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gion;
34 * Et vngat eum ibi Sadoch sacerdos & Nathan propheta in regem super Israel. Et canetis buccina atque dicetis: Viuat rex Salomon.
35 * Et ascendetis post eum, & veniet & sedebit super solium meum, & ipse regnabit pro me: illique præcipiam vt sit dux super Israel & super Iudam.
36 * Et respondit Banaias filius Ioiadæ regi dicens: Amen. Sic loquatur Dominus Deus domini mei regis.
37 * Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cũ Salomone; & sublimius faciat solium eius à solio domini mei regis Dauid.

תרגום יונתן

26 וְלִי דַּאֲנָא עַבְדָּךְ וּלְצָדוֹק כַּהֲנָא וְלִבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמִּין׃
27 אִם מִן רִבּוֹנִי מַלְכָּא הֲוָה פִּתְגָּמָא הָדֵין וְלָא הוֹדַעְתָּ יַת עַבְדָּךְ מַן יְתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא בָּתְרוֹהִי׃
28 וַאֲתֵיב מַלְכָּא דָּוִד וַאֲמַר קְרוֹ לִי לְבַת שֶׁבַע וְעָלַת לִקְדָם מַלְכָּא וְקָמַת קֳדָם מַלְכָּא׃
29 וְקַיֵּים מַלְכָּא וַאֲמַר קַיָּים הוּא יְיָ דִּפְרַק יַת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא׃ 30 אֲרֵי כְּמָה דְּקַיֵּימִית לָךְ בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל
לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי תְּחוֹתַי אֲרֵי כֵּן אַעְבֵיד יוֹמָא הָדֵין׃
31 וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע עַל אַפָּהָא עַל אַרְעָא וּסְגִידַת לְמַלְכָּא וַאֲמַרַת יִתְקַיַּים רִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד לְעָלַם׃
32 וַאֲמַר מַלְכָּא דָּוִד קְרוֹ לִי לְצָדוֹק כַּהֲנָא וּלְנָתָן נְבִיָּא וְלִבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וַאֲתוֹ לִקְדָם מַלְכָּא׃
33 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהוֹן דְּבַרוּ עִמְּכוֹן יַת עַבְדֵי רִבּוֹנְכוֹן וְתַרְכְּבוּן יַת שְׁלֹמֹה בְּרִי עַל כּוֹדַנְתָּא דִּילִי וְתַחֲתוּן יָתֵיהּ לְשִׁילוֹחָא׃
34 וְיִמְשַׁח יָתֵיהּ תַּמָּן צָדוֹק כַּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִתְקְעוּן בְּשׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן יַצְלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה׃
35 וְתִסְּקוּן בָּתְרוֹהִי וְיֵיתֵי וְיֵתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי וְהוּא יִמְלוֹךְ תְּחוֹתַי וְיָתֵיהּ פַּקֵּידִית לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה׃
36 וַאֲתֵיב בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע יַת מַלְכָּא וַאֲמַר אָמֵן כֵּן תְּהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהֵהּ דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
37 כְּמָה דַּהֲוָה מֵימְרָא דַּייָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא כֵּן יְהֵא בְּסַעֲדֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה וִירַבֵּי יַת כּוּרְסֵיהּ מִכָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד׃

Et me seruum tuum, & Sadoc sacerdotem, et Baneam filium Ioiada, & Salomonem seruum tuum non vocauit. 26
Si per dominum meum regem factum est 27
verbum hoc, & quare non indicasti seruo tuo, quis sessurus est super thronum domini mei regis post eum?
Et respondit rex Dauid & dixit: Voca- 28
te mihi Bersabee. & ingressa est, & stetit coram rege.
Et iurauit rex & dixit: Viuit Do- 29
minus qui redemit animam meam de omni angustia:
Quòd sicut iuraui tibi per dominum Deum 30
Israel, dicens: Quòd Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum pro me, quoniam sic faciam in die hac.
Et inclinauit Bersabee super vultum su- 31
per terram, & adorauit regem & dixit: Viuat rex dominus meus Dauid in æternum.
Et dixit rex Dauid: Vocate mihi Sadoc sa- 32
cerdotem, & Nathan prophetam, & Banean filium Ioiada. & ingressi sunt coram rege.
Et dixit eis rex: Accipite vobiscum ser- 33
uos domini vestri, & imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & deducite eum in Gion:
Et vngat eum ibi Sadoch sacerdos & 34
Nathan propheta in Regem super Israel: & canite in buccina. & dicetis: Viuat rex Salomon:
Et ascendetis post eum. & ingredietur et 35
sedebit super solium meum, et ipse regnabit pro me. & ei præcipiam vt sit in ducem super Iudam & super Israel.
Et respondit Baneas filius Ioiade regi & 36
dixit: Fiat sic. Confirmet Deus verba domini mei regis, sic dixit dominus Deus tuus domine mi rex.
Et sicut fuit Dominus cum domino meo re- 37
ge, sic sit & cum Salomone; & magnificet soliũ eius magis, quàm solium domini mei Regis Dauid.

26 καὶ ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου, καὶ σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ βανέαν
υἱὸν ἰωιαδά, καὶ σολομῶντα τὸν δοῦλόν σου οὐ κέκληκε·
27 εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο,
καὶ διατί οὐκ ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου, τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ
θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν;
28 καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καὶ εἶπεν, καλέ-
σατέ μοι τὴν βηρσαβεαί. καὶ εἰσῆλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον τοῦ
βασιλέως.
29 καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, ζῇ κύριος ὃς ἐλυ-
τρώσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ πάσης θλίψεως·
30 ὅτι καθὼς ὤμοσά σοι κατὰ κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ λέ-
γων, ὅτι σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐτὸς
καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ἀντ' ἐμοῦ, ὅτι οὕτως ποιή-
σω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
31 καὶ ἔκυψε βηρσαβεαὶ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν,
καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεὺς
ὁ κύριός μου δαυὶδ εἰς τὸν αἰῶνα.
32 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυίδ, καλέσατέ μοι σαδὼκ
τὸν ἱερέα, καὶ ναθὰν τὸν προφήτην, καὶ βανέαν υἱὸν ἰωια-
δά. καὶ εἰσῆλθον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
33 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, λάβετε μεθ' ἑαυτῶν
τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐπιβιβάσατε σολομῶν-
τα τὸν υἱόν μου ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὴν ἐμήν, καὶ καταβιβά-
σατε αὐτὸν εἰς τὸν γιών·
34 καὶ χρισάτω αὐτὸν ἐκεῖ σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθὰν ὁ προ-
φήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ· καὶ σαλπίσατε ἐν σάλ-
πιγγι. καὶ ἐρεῖτε, ζήτω ὁ βασιλεὺς σολομών·
35 καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ εἰσελεύσεται καὶ
καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ αὐτὸς βασιλεύσει ἀντ' ἐμοῦ.
καὶ αὐτῷ ἐντέλλομαι τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰούδαν
καὶ ἐπὶ ἰσραήλ.
36 καὶ ἀπεκρίθη βανέας υἱὸς ἰωιαδὰ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶ-
πε, γένοιτο οὕτως. πιστώσαι ὁ θεὸς τοὺς λόγους τοῦ κυρίου
μου τοῦ βασιλέως, οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεός σου κύριέ
μου βασιλεῦ.
37 καὶ καθὼς ἦν ὁ κύριος μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασι-
λέως, οὕτως εἴη καὶ μετὰ σολομῶντος, καὶ μεγαλῦναι τὸν θρό-
νον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως
δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et me qui sum seruus tuus, & Szadok sacerdotem, & Benaiah filium Iehoiadagh, & Selomoh seruum tuum non inuitauit.
27 Num à domino meo rege facta est res ista, nec scire fecisti seruum tuũ quis sedebit super solium regni domini mei regis post eum?
28 Et respondit rex Dauid & dixit: Vocate mihi Bathsebagh. & intrauit ad regem, & stetit ante regem.
29 Et iurauit rex & dixit: Viuit ipse Dominus qui liberauit animam meam ab omni angustia:
30 Quòd quemadmodum iuraui tibi in dicto domini Dei Israel dicendo: Quòd Selomoh filius tuus regnabit post me, & ille sedebit super solium regni mei pro me, quia sic faciam hodie.
31 Et incuruauit se Bathsebagh super faciem suam super terram, & adorauit regem, & dixit: Viuat dñs meus rex Dauid in seculum.
32 Et dixit rex Dauid: Vocate mihi Szadok sacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh. & venerũt ante regem.
33 Et dixit rex illis: Tollite vobiscum seruos domini vestri, & equitare facietis Selomoh filium meum super mulam quæ est mihi, & descendere facietis illum in Silohha:
34 Et vnget illum ibi Szadok sacerdos & Nathan propheta, vt sit rex super Israel: & clangetis buccina, & dicetis: Prosperet rex Selomoh.
35 Et ascendetis post illum, & veniet & sedebit super solium regni mei, & ipse regnabit pro me: nam illi præcepi vt sit rex super Israel, & super *populum* domus Iehudah.
36 Et respondit Benaiah filius Iehoiadagh regi, & dixit: Amen. ita sit voluntas ante dominum Deum domini mei regis.
37 Sicut fuit dictum Domini in auxilio domini mei regis, ita sit in auxilio ipsius Selomoh; & magnificet solium eius plusquàm solium regni domini mei regis Dauid.

38 * וַיֵּרֶד צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע
וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּלִכוּ אֹתוֹ עַל־גִּיחוֹן ׃
39 * וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן מִן־הָאֹהֶל
וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָּל־
הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה ׃
40 * וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְּלִים בַּחֲלִלִים
וּשְׂמֵחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם ׃
41 * וַיִּשְׁמַע אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהֵם
כִּלּוּ לֶאֱכֹל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר
מַדּוּעַ קוֹל־הַקִּרְיָה הוֹמָה ׃
42 * עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בָּא
וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ חַיִל אַתָּה וְטוֹב תְּבַשֵּׂר ׃
43 * וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לַאֲדֹנִיָּהוּ אֲבָל אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ־
דָּוִד הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה ׃
44 * וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־נָתָן
הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ
45 אֹתוֹ עַל פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ ׃ * וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צָדוֹק
הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ בְּגִחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם שְׂמֵחִים
וַתֵּהֹם הַקִּרְיָה הוּא הַקּוֹל אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם ׃
46 * וְגַם יָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא הַמְּלוּכָה ׃
47 * וְגַם־בָּאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ
דָּוִד לֵאמֹר יֵיטֵב אֱלֹהֶיךָ אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְּׁמֶךָ
וִיגַדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־
48 הַמִּשְׁכָּב ׃ * וְגַם־כָּכָה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וְעֵינַי
49 רֹאוֹת ׃ * וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקֻמוּ כָּל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר
לַאֲדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ ׃
50 * וַאֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיַּחֲזֵק
בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ ׃

38 * Deſcendit ergo Sadoch ſacerdos, &
Nathan propheta,& Banaias filius Ioiadæ
& Cerethi &Phelethi,& impoſuerunt Sa
lomonem ſuper mulā regis Dauid, & ad-
39 duxerunt eum in Gion. *Sumpſitq́ue Sa-
doch ſacerdos cornu olei de tabernaculo,
& vnxit Salomonem . & cecinerunt buc-
cina,& dixit omnis populus: Viuat rex Sa
40 lomon. *Et aſcendit vniuerſa multitudo
poſt eum,& populus canentium tibiis, &
lætātium gaudio magno, & inſonuit ter-
41 ra à clamore eorum. * Audiuit autem A-
donias & omnes qui inuitati fuerant ab
eo.Iamq́ue conuiuium finitum erat ſed &
Ioab audita voce tubę,ait: Quid ſibi vult
42 clamor ciuitatis tumultuantis? *Adhuc il-
lo loquente, Ionathan filius Abiathar ſa-
cerdotis venit. Cui dixit Adonias: Ingre-
dere,quia vir fortis es,& bona nuncians.
43 * Reſponditq́ue Ionathan Adoniæ: Ne-
quaquam ; dominus enim noſter rex Da-
44 uid regem conſtituit Salomonem: *Mi-
ſitq́ue cum eo Sadoch ſacerdotem, & Na
than prophetam,& Banaiam filium Ioia-
dę,&Cerethi & Phelethi,& impoſuerunt
45 eum ſuper mulam regis. * Vnxeruntq́ue
eum Sadoch ſacerdos &Nathan prophe-
ta regem in Gion;& aſcenderunt inde læ-
tantes,& inſonuit ciuitas. Hæc eſt vox
46 quam audiſtis. *Sed & Salomon ſedet ſu-
47 per ſoliū regni: *Et ingreſsi ſerui regis be-
nedixerunt domino noſtro regi Dauid di-
centes: Amplificet Deus nomen Salomo-
nis ſuper nomen tuū, & magnificet thro-
num eius ſuper thronū tuum. Et adorauit
48 rex in lectulo ſuo: *Inſuper & hęc locutus
eſt: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui
dedit hodie ſedentem in ſolio meo viden-
49 tibus oculis meis. * Territi ſunt ergo &
ſurrexerunt omnes qui inuitati fuerāt ab
Adonia, & iuit vnuſquiſq; in viam ſuam.
50 * Adonias autem timens Salomonem,
ſurrexit & abiit in tabernaculum Domi-
ni: tenuitq́ue cornua altaris.

תרגום יונתן

38 וּנְחַת צָדוֹק כַּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְקַשָּׁתַיָּא וְקַלָּעַיָּא וְאַרְכִּיבוּ יַת שְׁלֹמֹה עַל כּוֹדַנְתָּא דְמַלְכָּא דָוִד וְאוֹבִילוּ יָתֵיהּ לְשִׁילוֹחָא ׃
39 וּנְסֵיב צָדוֹק כַּהֲנָא יַת קַרְנָא דִמְשַׁחָא מִן מַשְׁכְּנָא וּמְשַׁח יַת שְׁלֹמֹה וּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַרוּ כָּל עַמָּא יַצְלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה ׃
40 וּסְלִיקוּ כָל עַמָּא בָּתְרוֹהִי וְעַמָּא מְשַׁבְּחִין בְּחִינְגַּיָּא וְחָדַן חֶדְוָא רַבָּא וְזָעַת אַרְעָא לְקָלְהוֹן ׃
41 וּשְׁמַע אֲדוֹנִיָּהוּ וְכָל זְמִינַיָּא דְעִמֵּיהּ וְאִינוּן סַפִּיקוּ לְמֵיכַל וּשְׁמַע יוֹאָב יַת קָל שׁוֹפָרָא וַאֲמַר מָדֵין קָל קַרְתָּא אִשְׁתַּגִּישַׁת ׃
42 עַד דְּהוּא מְמַלֵּיל וְהָא יְהוֹנָתָן בַּר אֶבְיָתָר כַּהֲנָא אֲתָא וַאֲמַר אֲדוֹנִיָּה עוֹל אֲרֵי גְּבַר דָּחֵיל חֶטְאִין אַתְּ וְטָב תְּבַשֵּׂר ׃
43 וַאֲתֵיב יוֹנָתָן וַאֲמַר לַאֲדוֹנִיָּה בְּקֻשְׁטָא רִבּוֹנָנָא מַלְכָּא דָוִד אַמְלֵיךְ יַת שְׁלֹמֹה ׃
44 וּשְׁלַח עִמֵּיהּ מַלְכָּא יַת צָדוֹק כַּהֲנָא וְיַת נָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְקַשָּׁתַיָּא וְקַלָּעַיָּא וְאַרְכִּיבוּ יָתֵיהּ עַל כּוֹדַנְתָּא דְמַלְכָּא ׃
45 וּמְשַׁחוּ יָתֵיהּ צָדוֹק כַּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא בְּשִׁילוֹחָא וּסְלִיקוּ מִתַּמָּן כַּד חָדַן וְאִשְׁתַּגִּישַׁת קַרְתָּא הוּא קָלָא דִשְׁמַעְתּוּן ׃
46 וְאַף יְתֵיב שְׁלֹמֹה עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא ׃ 47 וְאַף עַלּוּ עַבְדֵי מַלְכָּא לְבָרְכָא יַת רִבּוֹנָנָא מַלְכָּא דָוִד לְמֵימַר יוֹטֵיב יְיָ יַת שׁוּם שְׁלֹמֹה מִן שְׁמָךְ וִירַבֵּי
יַת כָּרְסוֹהִי מִכָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ וּסְגִיד מַלְכָּא עַל שִׁיוּוּיָא ׃ 48 וְאַף כְּדֵין אֲמַר מַלְכָּא בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּיהַב יוֹמָא דֵין
מַן יְתֵיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתִי וְעֵינַי חָזְיָן ׃ 49 וּתְהוּ וְקָמוּ כָּל זְמִינַיָּא דִּי לַאֲדוֹנִיָּה וַאֲזַלוּ גְּבַר לְאָרְחֵיהּ ׃
50 וַאֲדוֹנִיָּהוּ דָּחֵיל מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וְקָם וַאֲזַל וְאַתְקֵיף בְּקַרְנַת מַדְבְּחָא ׃

‡ Et descendit Sadoch sacerdos, & Nathan 38
propheta, & Baneas filius Joiade, & Cherethi
& Pheleti, & imposuerunt Salomonem super
mulam regis Dauid: et abierunt post eũ in Gion.
‡ Et sumpsit Sadoch sacerdos cornu olei de 39
tabernaculo, & vnxit Salomonem, & cecinit
buccina. & dixit omnis populus: Viuat rex Sa
lomon.
‡ Et ascendit vniuersus populus post eum, 40
& omnis populus saltabant in choris & lætan
tes gaudio magno, & insonuit terra in voce
eorum. ‡ Et audiuit Adonias & omnes 41
inuitati qui cum eo, & ipsi compleuerunt come-
dentes. & audiuit Joab vocem tubæ, et dixit:
Quæ vox ciuitatis tumultuantis?
‡ Adhuc eo loquente, et ecce Jonathan filius 42
Abiathar sacerdotis venit. & dixit Ado-
nias: Ingredere, quia vir fortitudinis tu, &
bona nunciabis.
‡ Et respondit Jonathan, & dixit Adoniæ: 43
Et quidem dominus noster rex Dauid regem
constituit Salomonem: ‡ Et misit cum eo 44
Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam, &
Banean filium Joiada, & Cherethi et Pheleti,
et imposuerunt eũ super mulam regis. ‡ & vn- 45
xit eum Sadoc sacerdos & Nathan propheta in
regem in Gion. & ascenderunt indè lætantes,
et insonuit ciuitas. hæc est vox soni quã audistis.
‡ Et sedit Salomon super solium regni. 46
‡ Et venerunt serui regis vt benedicerent 47
domino nostro regi Dauid dicentes: Bonum fa-
ciat Dominus nomen filij tui Salomonis super
nomen tuum, & magnificet thronum eius su-
per thronum tuum. & adorauit rex in lecto
suo.
‡ Et sic dixit rex: Benedictus Dominus 48
Deus Jsrael, qui dedit de semine meo sedentem
in solio meo, & oculi mei vident.
‡ Et territi sunt & surrexerunt omnes in- 49
uitati ab Adonia, & abierunt vnusquisque in
suam viam.
‡ Et Adonias timuit à facie Salomonis, 50
& surrexit & abijt, & tenuit cornua al-
taris.

38 ‡ καὶ κατέβη σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ ναθὰν ὁ προφήτης, καὶ
βαναίας υἱὸς ἰωιαδά, καὶ ὁ χερεθὶ καὶ ὁ φελετί, καὶ ἐπεβίβα-
σαν τὸν σολομῶντα ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως δαυίδ,
καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸν γιών.
39 ‡ καὶ ἔλαβεν σαδὼκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἐκ
τοῦ σκηνώματος, καὶ ἔχρισε τὸν σολομῶντα, καὶ ἐσάλπισε
σάλπιγγι. καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, ζήτω ὁ βασιλεὺς σολομών.
40 ‡ καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐ-
χόρευον ἐν χοροῖς καὶ εὐφραινόμενοι εὐφροσύνῃ μεγά-
λῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν.
41 ‡ καὶ ἤκουσεν ἀδωνίας καὶ πάντες οἱ κλητοὶ οἱ μετ'
αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν ἐσθίοντες. καὶ ἤκουσεν ἰωὰβ
τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, καὶ εἶπε, τίς ἡ φωνὴ τῆς πό-
λεως ἠχούσης.
42 ‡ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, καὶ ἰδοὺ ἰωναθὰν υἱὸς ἀβιάθαρ
τοῦ ἱερέως ἦλθεν. καὶ εἶπεν ἀδωνίας, εἴσελθε, ὅτι ἀνὴρ δυ-
νάμεως σύ, καὶ ἀγαθὰ εὐαγγελιεῖς.
43 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθὰν καὶ εἶπεν τῷ ἀδωνίᾳ, καὶ μάλα
ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ βεβασίλευκε τὸν σολο-
44 μῶντα· ‡ καὶ ἀπέσταλκε μετ' αὐτοῦ σαδὼκ τὸν ἱερέα
καὶ ναθὰν τὸν προφήτην, καὶ βαναίαν υἱὸν ἰωιαδὰ, καὶ τὸν
χερεθὶ καὶ τὸν φελετί, καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἡ-
45 μίονον τοῦ βασιλέως. ‡ καὶ ἔχρισαν αὐτὸν σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ
ναθὰν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐν τῷ γιών· καὶ ἀνέβησαν
ἐκεῖθεν εὐφραινόμενοι, καὶ ἤχησεν ἡ πόλις. αὕτη ἐστὶν ἡ
φωνὴ τοῦ ἤχου ἣν ἠκούσατε.
46 ‡ καὶ ἐκάθισε σολομὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας.
47 ‡ καί γε ἦλθον οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως εὐλογῆσαι τὸν
κύριον ἡμῶν τὸν βασιλέα δαυὶδ λέγοντες, ἀγαθύναι κύριος
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ σου σολομῶντος ὑπὲρ τὸ ὄνομά σου, καὶ με-
γαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου. καὶ προσ-
εκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ.
48 ‡ καὶ οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεύς, εὐλογημένος κύριος ὁ
θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἔδωκεν ἐκ τοῦ σπέρματός μου καθήμενον
ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσιν.
49 ‡ καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐξανέστησαν πάντες οἱ κεκλημένοι ὑ-
πὸ τοῦ ἀδωνίου, καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν.
50 ‡ καὶ ἀδωνίας ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου σολομῶντος, καὶ ἀ-
νέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἐκράτησε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

38 Et descendit Szadok sacerdos, & Nathan propheta, & Benaiah filius Iehoiadagh, & sagittarij & fundibularij, & equitare fecerunt
Selomoh super mulam regis Dauid, & deduxerunt illum in Silohha. 39 Et accepit Szadok sacerdos cornu vnctionis de ta-
bernaculo, & vnxit Selomonem: & clanxerunt buccina, & dixit omnis populus: Prosperet rex Selomoh.
40 Et ascendit omnis populus post illum, & populus canebat choris, & lætabatur lætitia magna, ita vt tremeret terra ad vocem eorum.
41 Et audiuit Adoniahu & omnes inuitati qui erant cum eo; (illi autem finierant comedere) & audiuit Ioab vocem buccinæ, & dixit:
Quæ vox hæc? ciuitas commota est. 42 Adhuc loquebatur, & ecce Iehonathan filius Abiathar sacerdos venit, & dixit A-
doniah: Ingredere, quia vir timens peccata tu es, & bonum annunciabis. 43 Et respondit Iehonathan & dixit ad Adoniah:
In veritate dominus noster rex Dauid regem constituit Selomoh. 44 Et misit cum illo rex Sadok sacerdotem, & Nathan
prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh, & sagittarios & fundibularios, & equitare fecerunt illum super mulam regis.
45 Et vnxerunt illum Szadok sacerdos & Nathan propheta, vt sit rex, in Silohha: & ascenderunt indè lætantes, & commota est ciui-
tas. illa est vox quam audistis. 46 Et etiam sedet Selomoh super solium regni.
47 Et etiam intrauerunt serui regis ad benedicendum domino nostro regi Dauid dicendo: Benefaciat Dominus nomini Selomoh ma-
gis quàm nomini tuo, & magnificet solium eius plus quàm solium regni tui. & adorauit rex super stratum.
48 Et etiam sic dixit rex: Benedictus Dominus Deus Israel qui dedit hodie filium sedentem super solium regni mei, oculis meis viden-
tibus. 49 Et obstupuerunt & surrexerunt omnes inuitati qui aderant Adoniahu, & iuerunt quisque in viam suam.
50 Et Adoniahu timens faciem Selomoh, surrexit & abiit; & apprehendit cornua altaris.

51 וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא אֶת־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר
יִשָּׁבַע־לִי כַיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם־יָמִית אֶת־
עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב׃
52 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם יִהְיֶה לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל
מִשַּׂעֲרָתוֹ אָרְצָה וְאִם־רָעָה תִמָּצֵא־בוֹ וָמֵת׃
53 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּרִדֻהוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־לוֹ שְׁלֹמֹה
לֵךְ לְבֵיתֶךָ׃

ב

1 וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה
בְנוֹ לֵאמֹר׃
2 אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ׃
3 וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת
בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדְוֹתָיו
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם׃
4 לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי
לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי
בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת
לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃
5 וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל
לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם דְּמֵי־
מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר
בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו׃
6 וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלֹם שְׁאֹל׃
7 וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה־חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי
שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחִי מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם
אָחִיךָ׃

51 *Et nunciauerunt Salomoni dicentes:
Ecce Adonias timens regem Salomonem
tenet cornua altaris, dicẽs: Iuret mihi rex
Salomon hodie, quòd non interficiat ser-
uum suum gladio.
52 * Dixitque Salomon: Si fuerit vir bo-
nus, non cadet ne vnus quidem capillus
eius in terram. sin autem malum inuen-
tum fuerit in eo, morietur.
53 * Misit ergo rex Salomõ & eduxit eum
ab altari; & ingressus adorauit regem Sa-
lomonem. Dixitque ei Salomon: Vade
in domum tuam.

CAP. II.

1 APpropinquauerũt autem dies Dauid
A vt moreretur, præcepitque Salomoni
2 filio suo, dicens: * Ecce ego ingredior
viam vniuersæ terræ. Confortare & esto
3 vir fortis: * Et obserua vt custodias man-
data domini Dei tui, vt ambules in viis e-
ius, & custodias ceremonias eius, & præ-
cepta eius, & iudicia, & testimonia, sicut
scriptum est in Lege Moysi: vt intelligas
vniuersa quæ facis, & quocũq; te verteris.
4 * Vt confirmet Dominus sermones suos
quos locutus est de me, dicẽs: Si custodie-
rint filij tui viam suam, & ambulauerint
coram me in veritate in omni corde suo,
& in omni anima sua, non auferetur tibi
vir de solio Israel.
5 * Tu quoque nosti quę fecerit mihi Ioab
filius Saruiæ, quæ fecerit duobus princi-
pibus exercitus Israel, Abner filio Ner, & A-
B masæ filio Iether, quos occidit, & effudit
sanguinem belli in pace, & posuit cruorẽ
belli in balteo suo qui erat circa lumbos
eius, & in calciamento suo quod erat in
6 pedibus eius. *Facies ergo iuxta sapientiã
tuam, & non deduces caniciem eius pa-
7 cificè ad inferos. * Sed & filiis Berzellai Ga-
laaditis reddes gratiam, eruntque come-
dentes in mensa tua. occurrerunt enim
mihi quando fugiebam à facie Absalom
fratris tui.

תרגום יונתן

51 ואחויה לשלמה למימר הא אדוניה דחיל מן קדם שלמה והא אחד בקרנת מדבחא למימר יקיים לי כיומא הדין מלכא שלמה
לא יקטול ית עבדיה בחרבא׃ 52 ואמר שלמה אם יהא לגבר דחיל חטאין לא יפל משער רישיה לארעא ואם בישתא תשתכח
ביה יתקטיל׃ 53 ושלח מלכא שלמה ואחתוהי מעילוי מדבחא ואתא וסגיד למלכא שלמה ואמר ליה שלמה איזיל לביתך׃

ב

1 וקריבו יומי דויד לממת ופקיד ית שלמה בריה למימר׃ 2 אנא אזיל באורח כל ארעא ותתקף ותהי לגבר דחיל חטאין׃
3 ותיטר ית מטרת מימרא דיי אלהך למהך בארחן דתקנן קדמוהי למיטר קיימוהי פיקודוהי ודינוהי וסהידותיה כמה דכתיב באוריתא
דמשה בדיל דתצלח ית כל דתעביד ולכל אתר דתתפני לתמן׃ 4 בדיל די יקיים יי ית פתגמה די מליל עלי למימר אם יטרון בנך ית
ארחתהון למהך קדמי בקשוט בכל לבהון ובכל נפשהון למימר לא יפסוק לך גבר מעל כרסי מלכותא דישראל׃ 5 ואף את ידעת ית
דעבד לי יואב בר צרויה דעבד לתרין רבני חילותא דישראל לאבנר בר נר ולעמשא בר יתר דקטילינון בערמימותיה ודמי דמחשיב דמהון
כדם קטילי קרבא ויהיב להון בכמנת שלמא ואשד דמהון באיספנקי דבחרציה ודש בסנדליתא די ברגלוהי׃
6 ותעביד כחכמתך ולא תחית סיבתיה בשלמא לשאול׃ 7 ולבני ברזילי גלעדאה תעביד טיבו ויהון באכלי פתורך ארי אינון
סעיקו צורכי במערקי מן קדם אבשלום אחוך׃

*Et nunciatum est Salomoni dicens: Ecce 51
Adonias timuit regem Salomonem: & ecce tenuit cornua altaris, dicēs: Iuret mihi hodie rex Salomon, vt non interficiat seruum suum in gladio.
*Et dixit Salomon: Si fuerit in filium virtutis, non cadet à capite eius capillus in terram. si autem malum inuentum fuerit in eo, morietur. 52
*Et misit rex Salomon, & deduxerunt eum 53
ab altari. & ingressus est, & adorauit regem Salomonem. & dixit ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAP. II.

ET appropinquauerunt dies Dauid vt moreretur ipse, & præcepit filio suo Salomoni, dicens: 1
*Ego eo in via vniuersæ terræ: & confor- 2
beris, & eris in virum: *& obseruabis cu- 3
stodiam domini Dei tui, vt ambules in viis eius, vt custodias mandata eius, & præcepta eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut scriptum est in Lege Moysi, vt intelligas vniuersa quæ facies, & quocumque aspexeris ibi:
*Vt confirmet Dominus sermones suos 4
quos locutus est de me, dicens: Si custodierint filij tui vias suas, vt ambulent coram me in veritate, & in toto corde suo & in tota anima sua, dicens: Non auferetur tibi vir de solio meo Israel.
*Et nunc tu nosti quæ fecit mihi Ioab filius 5
Saruia, & quæ fecit duobus principibus exercitus Israel, Abener filio Ner, & Amessa filio Iether; & occidit eos, & vltus est sanguinem belli in pace, & dedit sanguinem innocentem in balteo suo qui in lumbo eius, & in calciamento suo quod in pede eius.
*Et facies iuxta sapientiam tuam, & non 6
deduces in pace caniciem eius ad inferos.
*Et filiis Berzelli Galaaditæ facies miseri- 7
cordiam; & erunt in comedentibus mensam tuam: quoniam sic occurrerunt mihi quando fugiebam ego à facie fratris tui Abesalom.

51 *καὶ ἀνηγγέλη τῷ σολομῶντι λέγων, ἰδοὺ ἀδωνίας
ἐφοβήθη τὸν βασιλέα σολομῶντα, καὶ ἰδοὺ ἐκράτησε τῶν
κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων, ὀμοσάτω μοι σήμε-
ρον ὁ βασιλεὺς σολομὼν τοῦ μὴ θανατῶσαι τὸν δοῦλον
αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ.
52 *καὶ εἶπε σολομών, ἐὰν γένηται εἰς υἱὸν δυνάμεως, οὐ
μὴ πέσῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ θρὶξ ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ
κακία εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ, ἀποθανεῖται.
53 *καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν καὶ κατήγαγον
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ εἰσῆλθε καὶ προσεκύνησε
τῷ βασιλεῖ σολομῶντι. καὶ εἶπεν αὐτῷ σολομών, πορεύου
εἰς τὸν οἶκόν σου.

β'.

1 *Καὶ ἤγγισαν αἱ ἡμέραι δαυὶδ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτόν,
καὶ ἐνετείλατο τῷ υἱῷ αὐτοῦ σολομῶντι λέγων·
2 *ἐγὼ πορεύομαι ἐν ὁδῷ πάσης τῆς γῆς, καὶ κραταιωθήσῃ,
3 καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα· *καὶ φυλάξῃ τὴν φυλακὴν κυρίου
τοῦ θεοῦ σου τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάσσειν τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα
αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νό-
μῳ μουσῆ, ἵνα συνιῇς πάντα ἃ ποιήσεις καὶ πανταχῇ οὗ
ἐὰν ἐπιβλέψῃς ἐκεῖ·
4 *ὅπως στήσῃ κύριος τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐλάλησε πε-
ρὶ ἐμοῦ λέγων, ἐὰν φυλάξωνται τὰ τέκνα σου τὰς ὁδοὺς αὐ-
τῶν, τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν λέγων, οὐκ ἐξαρ-
θήσεταί σοι ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ θρόνου μου ἰσραήλ.
5 *καὶ νῦν σὺ οἶδας ἃ ἐποίησέ μοι ἰωὰβ υἱὸς σαρουΐα, καὶ
ἃ ἐποίησε τοῖς δύο ἀρχιστρατήγοις ἰσραὴλ τῷ ἀβενὴρ υἱῷ
νήρ, καὶ τῷ ἀμεσσᾷ υἱῷ ἰεθέρ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἐξε-
δίκησεν αἷμα πολέμου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔδωκεν αἷμα ἀ-
θῶον ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὀσφύϊ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὑπο-
δήματι αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ.
6 *καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν φρόνησίν σου, καὶ οὐ κατάξεις ἐν
εἰρήνῃ τὴν πολιὰν αὐτοῦ εἰς ᾅδου.
7 *καὶ τοῖς υἱοῖς βερζελλὶ τοῦ γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεος,
καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἐσθίουσι τὴν τράπεζάν σου, ὅτι οὕτως ἤγ-
γισάν μοι ἐν τῷ φεύγειν με ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ
σου ἀβεσαλώμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[51] Et indicatum est Selomoh dicendo: Ecce Adoniahu timens faciem Selomoh; & ecce apprehendit cornua altaris, dicendo: Iuret mihi sicut hodie rex Selomoh, quòd non occidet seruum suum gladio. [52] Et dixit Selomoh: Si fuerit vir timens peccata, non cadet ex crine capitis eius in terram: at si malum inuentum fuerit in eo, occidetur. [53] Et misit rex Selomoh, & deduxerunt illum ab altari. & venit & adorauit regem Selomoh. & dixit illi Selomoh: Vade in domum tuam.

CAP. II.

ET appropinquauerunt dies Dauid vt moreretur: & præcepit filio suo Selomoh dicendo: [2] Ego vado in viam vniuersæ terræ: roboreris & sis in virum timentem peccata. [3] Et custodias custodiam dicti Domini Dei tui, vt ambules in viis quæ rectæ sunt ante eum, vt custodias pacta eius & præcepta eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut scriptum est in Lege Moseh, vt prospera reddas omnia quæ feceris, & omnem locum ad quem respexeris. [4] Et vt firmet Dominus verbum suum quod locutus est super me, dicendo: Si custodierint filij tui viam suam, ambulando ante me in veritate, & in omni corde suo, & in omni anima sua, dicendo, Non abscindetur tibi vir de solio regni Israel. [5] Etiam tu nosti quæ fecit mihi Ioab filius Szaruiah, quæ fecit duobus magistris exercitus Israel, Abner filio Ner, & Ghamassa filio Iether, quos occidit in dolo suo & sanguine; qui existimauit sanguinem illorum super se sicut sanguinem percussorum belli: & respondit illis in insidiis pacem, & effudit sanguinem illorum in cingulo quod erat in lumbis suis, & conculcauit talaribus quæ erant in pedibus suis. [6] Et facies secundum sapientiam tuam, & non descendere facies senectutem illius in pace in sepulchrum. [7] Et filiis Barzelai Gilghadæi facies benignitatem, & erunt inter conuiuas mensæ tuæ: quia illi suffecerunt necessitates meas dum fugerem à facie Absalom fratris tui.

8 וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־הַיְמִינִי מִבַּחֻרִים
וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם
וְהוּא־יָרַד לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיהוָה לֵאמֹר
אִם־אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב׃
9 וְעַתָּה אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ
אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שֵׂיבָתוֹ בְּדָם
10 שְׁאוֹל׃ וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד׃
11 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַםִ מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים׃
12 וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכֻתוֹ
13 מְאֹד׃ וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־
שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם בֹּאֶךָ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
14 וַיֹּאמֶר דְּבָר לִי אֵלָיִךְ וַתֹּאמֶר דַּבֵּר׃
15 וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלַי
שָׂמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל פְּנֵיהֶם לִמְלֹךְ וַתִּסֹּב הַמְּלוּכָה
וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה הָיְתָה לּוֹ׃
16 וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ אַל־תָּשִׁבִי
אֶת־פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו דַּבֵּר׃
17 וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יָשִׁיב
אֶת־פָּנָיִךְ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית לְאִשָּׁה׃
18 וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב אָנֹכִי אֲדַבֵּר עָלֶיךָ אֶל־
הַמֶּלֶךְ׃
19 וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ
עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ
וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב
לִימִינוֹ׃
20 וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתָּךְ
אַל־תָּשֶׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי
לֹא־אָשִׁיב אֶת־פָּנָיִךְ׃

8 * Habes quoque apud te Semei filium
Gera filij Iemini de Bahurim qui male-
dixit mihi maledictione pessima, quando
ibam ad castra. sed quia descendit mihi in
occursum cùm trãsirem Iordanem, & iu-
raui ei per Dominum dicens: Non te in-
9 terficiam gladio: * Tu noli pati eum esse
innoxium. Vir autẽ sapiens es, vt scias quę
facies ei: deducesque canos eius cum san-
10 guine ad inferos. * Dormiuit igitur Dauid
cum patribus suis, & sepultus est in ciui-
11 tate Dauid. * Dies autem quibus regnauit
Dauid super Israel, quadraginta ãni sunt.
C In Hebron regnauit septem annis, in Ie-
12 rusalem triginta tribus. * Salomon autem
sedit super thronum Dauid patris sui, &
13 firmatum est regnum eius nimis. * Et in-
gressus est Adonias filius Agith ad Bersa-
bee matrem Salomonis. Quæ dixit ei: Pa-
cificus ne est ingressus tuus? Qui respon-
14 dit: Pacificus. * Addiditque: Sermo mihi
15 est ad te. cui ait: Loquere. * Et ille: Tu, in-
quit, nosti quia meũ erat regnum, & me
præposuerat omnis Israel sibi in regẽ: sed
translatum est regnum, & factum est fra-
tris mei. à Domino enim constitutum est
16 ei. * Nunc ergo petitionem vnam precor à
te, ne confundas faciem meam. Quę dixit
17 ad eum: Loquere. * Et ille ait; Precor vt di-
cas Salomomi regi, neque enim negare
tibi quicquam potest, vt det mihi Abisac
18 Sunamitem vxorem. * Et ait Bersabee:
Bene, ego loquar pro te regi.
19 * Venit ergo Bersabee ad regem Salomo-
nem, vt loqueretur ei pro Adonia. Et sur-
rexit rex in occursum eius, adorauitque
eam, & sedit super thronum suum. po-
situsque est thronus matri regis, quæ sedit
D ad dextram eius.
20 * Dixitque ei: Petitionem vnam par-
uulam ego deprecor à te, ne confundas
faciem meam. Et dixit ei rex: Pete, ma-
ter mea. neque enim fas est vt auertam fa-
ciem tuam.

תרגום יונתן

8 וְהָא עִמָּךְ שִׁמְעִי בַּר גֵּרָא בַּר שִׁבְטָא דְבִנְיָמִן מֵעַלְמֶת וְהוּא לַטְטַנִי לְוָטַן מְרִירָן בְּיוֹמָא דַאֲזַלִית לְמַחֲנַיִם וְהוּא נְחַת לְקַדְמוּתִי לְיַרְדְּנָא
וְקַיֵּימִית לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר דְּלָא אֶקְטְלִנָּךְ בְּחַרְבָּא׃ 9 וּכְעַן לָא תְזַכֵּינֵיהּ אֲרֵי גְבַר חַכִּים אַתְּ וְתִידַע יַת דְּתַעְבֵּיד לֵיהּ וְתַחֵית יַת
סֵיבְתֵיהּ בִּקְטָלָא לִשְׁאוֹל׃ 10 וּשְׁכִיב דָּוִד עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּקַרְתָּא דְדָוִד׃ 11 וְיוֹמַיָּא דִמְלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל
אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּחֶבְרוֹן מְלַךְ שְׁבַע שְׁנִין וּבִירוּשְׁלֶם מְלַךְ תְּלָתִין וּתְלָת שְׁנִין׃ 12 וּשְׁלֹמֹה יְתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְדָוִד אֲבוּהִי
וְאִתְקְנַת מַלְכוּתֵיהּ לַחֲדָא׃ 13 וַאֲתָא אֲדֹנִיָּהוּ בַּר חַגִּית לְוַת בַּת שֶׁבַע אִמֵּיהּ דִשְׁלֹמֹה וַאֲמַרַת שְׁלָם מֵיתָךְ וַאֲמַר שְׁלָם׃
14 וַאֲמַר פִּתְגָם אִית לִי לְמַלָּלָא עִמִּיךְ וַאֲמַרַת מַלֵּיל׃
15 וַאֲמַר אַתְּ יְדַעַתְּ אֲרֵי דִילִי הֲוָת מַלְכוּתָא וַעֲלַי שַׁוִּיאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא וְאִסְתְּחַרַת מַלְכוּתָא וַהֲוָת לְאָחִי אֲרֵי מִן קֳדָם
יְיָ הֲוָת לֵיהּ׃ 16 וּכְעַן שְׁאֵלָה חֲדָא אֲנָא שָׁאֵיל מִינִּיךְ לָא תְתִיבִין יַת אַפַּי וַאֲמַרַת לֵיהּ מַלֵּיל׃
17 וַאֲמַר אֱמַרִי כְעַן לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אֲרֵי לָא יְתִיב יַת אַפִּיךְ וְיִתֵּן לִי יַת אֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם לְאִתּוּ׃
18 וַאֲמַרַת בַּת שֶׁבַע טַב אֲנָא אֲמַלֵּל עֲלָךְ קֳדָם מַלְכָּא׃ 19 וַאֲתַת בַּת שֶׁבַע לִקְדָם מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ עַל אֲדֹנִיָּה
וְקָם מַלְכָּא לְקַדְמוּתַהּ וּסְגִיד לַהּ וִיתֵיב עַל כָּרְסוֹהִי וְשַׁוִּי כָּרְסְיָא לְאִמֵּיהּ דְּמַלְכָּא וִיתֵיבַת לִימִינֵיהּ׃
20 וַאֲמַרַת שְׁאֵלָה חֲדָא זְעֵירָא אֲנָא שָׁאֲלָה מִינָּךְ לָא תְתִיב יַת אַפַּי וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא שְׁאִילִי אִמִּי אֲרֵי לָא אָתֵיב יַת אַפִּיךְ׃

8 Et ecce tecum Semei filius Gera filius Iemeni qui de Baurim, et ipse maledixit mihi maledictione dolorosa in die qua ibam in castra, et ipse descendit in occursum meum in Iordane. et iuraui ei in Domino, dicens, Si interficiam te in gladio:

9 Et non relinques innoxium eum, quia vir sapiens es tu, & scies quæ facies ei, & deduces caniciem eius in sanguine ad inferos.

10 Et dormit Dauid cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid.

11 Et dies quibus regnauit Dauid super Israel, quadraginta anni. in Chebron regnauit septem annis, & in Hierusalem regnauit triginta & tribus annis.

12 Et Salomon sedit super thronum Dauid patris sui, & paratum fuit regnum eius nimis.

13 Et ingressus est Adonias filius Agith ad Bersabee matrem Salomonis, et adorauit eam: & dixit ei: Pax ingressus tuus? & dixit: Pax.

14 Et dixit: Sermo mihi ad te. & ait ei: Loquere.

15 Et dixit ei: Tu nosti quòd mihi erat regnū, & in me posuit omnis Israel faciem suam in regem; & translatum est regnum & factum est fratri meo, quoniam à Domino erat ei.

16 Et nunc petitionem vnam ego peto à te, ne auertas faciem tuam. & dixit ei Bersabee: Loquere.

17 Et dixit ei: Dic iam ad Salomonem regem, quia non auertet faciem tuam, & dabit mihi Abisaac Sunamitin in vxorem.

18 Et dixit ei Bersabee: Bene ego loquar pro te regi.

19 Et ingressa est Bersabee ad Regem Salomonem, vt loqueretur ei pro Adonia. & surrexit Rex in occursum eius, & adorauit eam: & sedit super thronum suum. & positus est thronus matri Regis, & sedit à dextris eius.

20 Et dixit ei: Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne auertas faciem meam. & dixit ei Rex: Pete mater mea, quoniam non auertam te.

8 καὶ ἰδοὺ μετὰ σοῦ Σεμεῒ υἱὸς γηρὰ υἱὸς τοῦ ἰεμινὶ ὁ ἐκ βαουρείμ, καὶ αὐτὸς κατηράσατό με κατάραν ὀδυνηρὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπορευόμην εἰς παρεμβολάς, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς ἀπάντησίν μου ἐπὶ τὸν ἰορδάνην. καὶ ὤμοσα αὐτῷ ἐν κυρίῳ λέγων, εἰ θανατώσω σε ἐν ῥομφαίᾳ,

9 καὶ οὐ μὴ ἀθωώσῃς αὐτόν, ὅτι ἀνὴρ σοφὸς εἶ σύ, καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ, καὶ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου.

10 καὶ κοιμᾶται δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει δαυίδ.

11 καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ ἰσραὴλ, τεσσαράκοντα ἔτη. ἐν χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσεν τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.

12 καὶ σολομὼν ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ σφόδρα.

13 καὶ εἰσῆλθεν ἀδωνίας υἱὸς ἀγὶθ πρὸς βηρσαβεαὶ τὴν μητέρα σολομῶντος, καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου; καὶ εἶπεν, εἰρήνη.

14 καὶ εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σέ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάλησον.

15 καὶ εἶπεν αὐτῇ, σὺ οἶδας ὅτι ἐμοὶ ἦν ἡ βασιλεία, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἔθετο πᾶς ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς βασιλέα, καὶ ἐπεστράφη ἡ βασιλεία, καὶ ἐγένετο τῷ ἀδελφῷ μου, ὅτι παρὰ κυρίου ἦν αὐτῷ.

16 καὶ νῦν αἴτησιν μίαν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ βηρσαβεαί, λάλει·

17 καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἶπον δὴ πρὸς σολομῶντα τὸν βασιλέα, ὅτι οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπόν σου, καὶ δώσει μοι τὴν ἀβισὰκ τὴν σουναμίτιν εἰς γυναῖκα.

18 καὶ εἶπεν αὐτῷ βηρσαβεαί, καλῶς ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ τῷ βασιλεῖ.

19 καὶ εἰσῆλθε βηρσαβεαὶ πρὸς τὸν βασιλέα σολομῶντα λαλῆσαι αὐτῷ περὶ ἀδωνίου. καὶ ἐξανέστη ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς καὶ προσεκύνησεν αὐτήν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἐτέθη θρόνος τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.

20 καὶ εἶπεν αὐτῷ, αἴτησιν μίαν μικρὰν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν μου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, αἴτησαι μῆτερ ἐμή, ὅτι οὐκ ἀποστρέψω σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et ecce tecum est Simghi filius Gera filius tribus Biniamin ex Ghalemeth, & ille maledixit mihi maledictionibus amaris die quo ibam in Mahhanaim: & ipse descendit in occursum meum ad Iardena, & iuraui illi in dicto Domini dicendo, Quia non occidam te gladio.

9 Et nunc non iustificabis illum; nam vir sapiens es: & cognosces id quod facies illi, & deduces senectutem eius occisione in sepulchrum.

10 Et dormiuit Dauid cum patribus suis, & sepultus est in vrbe Dauid.

11 Et dies quibus regnauit Dauid super Israel, fuerunt quadraginta anni. in Hhebron regnauit septem annis, & in Ierusalem regnauit triginta & tribus annis.

12 Et Selomoh sedit super solium regni Dauid patris sui, & confirmatum est regnum eius valde.

13 Et venit Adoniahu filius Hhagith ad Bathsebagh matrem ipsius Selomoh. & dixit *illa*: Estne pacificus aduentus tuus? & dixit: Pacificus.

14 Et dixit: Verbum est mihi ad loquendum tecum. & dixit: Loquere.

15 Et dixit: Tu nosti quòd meum erat regnum, & super me posuerat omnis Israel faciem suam, vt essem rex: sed conuersum est regnum, & fuit fratri meo, quia à Domino datum est illi.

16 Et nunc petitionem vnam ego peto à te, & non reuerti facias faciem meam. & dixit ei: Loquere.

17 Et dixit: Dic quæso Selomoh regi (quia non reuerti faciet faciem tuam) vt det mihi Abisag, quæ est ex Sunem, in vxorem.

18 Et dixit Bathsebagh; Bene: ego loquar pro te ante regem.

19 Et venit Bathsebagh ante regem Selomoh, vt loqueretur cum illo pro Adoniah. & surrexit rex in occursum eius, & adorauit eam: & sedit super solium suum, & posuit solium matri regis, & sedit ad dexteram illius.

20 Et dixit: Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne reuerti facias faciem meam. & dixit ei rex: Pete mater mea, quia non reuerti faciam faciem tuam.

21 * וַתֹּאמֶר יֻתַּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ
אָחִיךָ לְאִשָּׁה ׃
22 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָה אַתְּ
שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ
אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה ׃
23 * וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־
לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף כִּי בְנַפְשׁוֹ דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה ׃
24 * וְעַתָּה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֱכִינַנִי וַיּוֹשִׁיבַנִי עַל־
כִּסֵּא דָּוִד אָבִי וַאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר כִּי
הַיּוֹם יוּמַת אֲדֹנִיָּהוּ ׃
25 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת ׃
26 * וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל־
שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָ כִּי־
נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנָי יְהוִה לִפְנֵי דָּוִד אָבִי וְכִי
הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי ׃
27 * וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה
לְמַלֵּא אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־בֵּית עֵלִי
28 בְּשִׁלֹה ׃ * וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה
אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה וַיָּנָס יוֹאָב
אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ ׃
29 * וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה
וְהִנֵּה אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ ׃
30 * וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־
אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר לֹא כִּי פֹה אָמוּת וַיָּשֶׁב
בְּנָיָהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה
עָנָנִי ׃

21 * Quæ ait: Detur Abiſac Sunamitis A-
donię fratri tuo vxor.
22 * Reſponditque rex Salomon & dixit
matri ſuæ: Quare poſtulas Abiſac Suna-
mitem Adoniæ? Poſtula ei & regnum. ip-
ſe eſt enim frater meus maior me, & habet
Abiathar ſacerdotem & Ioab filium Sar-
23 uiæ. * Iurauit itaque rex Salomon per
Dominum dicens: Hæc faciat mihi Deus
& hæc addat, quia contra animam ſuam
locutus eſt Adonias verbum hoc.
24 * Et nunc viuit Dominus qui firmauit
me, & collocauit me ſuper ſolium Dauid
patris mei, & qui fecit mihi domum ſicut
locut⁹ eſt, quia hodie occidetur Adonias.
25 * Miſitque rex Salomon per manum
Banaiæ filij Ioiade qui interfecit eum &
mortuus eſt.
26 * Abiathar quoq; ſacerdoti dixit Rex:
Vade in Anathot ad agrum tuũ. et quidẽ
E vir mortis es: ſed hodie te non interficiã:
quia portaſti arcã domini Dei corã Dauid
patre meo, & ſuſtinuiſti laborẽ in omni-
bus in quibus laborauit pater meus.
27 * Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt nõ
eſſet ſacerdos Domini: vt impleretur ſer-
mo Domini quem locutus eſt ſuper do-
mum Heli in Silo.
28 * Venit autem nuncius ad Salomonem,
quòd Ioab declinaſſet poſt Adoniam, &
poſt Salomonem non declinaſſet. Fugit
ergo Ioab in tabernaculum Domini, & ap-
prehendit cornu altaris.
29 * Nunciatumq́; eſt regi Salomoni quòd
fugiſſet Ioab in tabernaculum Domini, &
eſſet iuxta altare. Miſitque Salomon Ba-
naiam filium Ioiade dicens: Vade interfi-
ce eum.
30 * Et venit Banaias ad tabernaculum
Domini, & dixit ei: Hæc dicit rex, Egre-
dere. qui ait: Non egrediar, ſed hic mo-
riar. Renunciauit Banaias regi ſermonem
dicens: Hæc locutus eſt Ioab, & hæc lo-
cutus eſt mihi.

תרגום יונתן

21 וַאֲמַרַת תִּתְיְהֵב יַת אֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם לַאֲדֹנִיָּה אֲחוּךְ לְאִיתּוּ ׃ 22 וַאֲתֵיב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וַאֲמַר לְאִמֵּיהּ וּלְמָה אַתְּ שָׁאֲלָה יַת אֲבִישַׁג
דְּמִן שׁוּנֵם לַאֲדֹנִיָּה וּשְׁאַלִי לֵיהּ יַת מַלְכוּתָא אֲרֵי הוּא אַחִי קְשׁוֹט מִינִּי הֲלָא בְּעֵצָה חֲדָא הֲווֹ הוּא וְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא וְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה ׃
23 וְקַיֵּים מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּמֵימְרָא דַייָ לְמֵימַר כְּדֵין יַעֲבֵיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי בְנַפְשֵׁיהּ מַלֵּיל אֲדֹנִיָּהוּ יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין ׃
24 וּכְעַן קַיָּים הוּא יְיָ דְּאַתְקְנַנִי וְאוֹתְבַנִי עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּדָוִד אַבָּא וּדְקַיֵּים לִי מַלְכוּ כְּמָה דְּמַלֵּיל אֲרֵי יוֹמָא דֵין יִתְקְטֵיל אֲדֹנִיָּהוּ ׃
25 וּשְׁלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וּשְׁלַט בֵּיהּ וְקַטְלֵיהּ ׃
26 וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא אֲמַר מַלְכָּא לַעֲנָתוֹת אֱזֵיל לָךְ לְקִרְוָךְ אֲרֵי גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל אַתְּ וּבְיוֹמָא הָדֵין לָא אֶקְטְלִינָּךְ אֲרֵי נְטַלְתָּ יַת אֲרוֹנָא דַייָ
אֱלָהָא קֳדָם דָּוִד אַבָּא וַאֲרֵי אִתְעַנֵּיתָא בְּכֹל דְּאִתְעַנֵּי אַבָּא ׃
27 וְתָרֵיךְ שְׁלֹמֹה יַת אֶבְיָתָר מִלְּמֶהֱוֵי כַּהֲנָא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ לְקַיָּימָא יַת פִּתְגָּמָא דַייָ דִּי מַלֵּיל עַל בֵּית עֵלִי בְּשִׁילֹה ׃
28 וּבְשׂוּרְתָא מְטָא עַד יוֹאָב אֲרֵי יוֹאָב אִתְפְּנִי בָּתַר אֲדֹנִיָּה וּבָתַר אַבְשָׁלוֹם לָא אִתְפְּנִי וְאַפַּךְ יוֹאָב לְמַשְׁכְּנָא דַייָ וְאַתְקֵיף בְּקַרְנַת מַדְבְּחָא ׃
29 וְאִתְחַוִּיָה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה אֲרֵי אַפַּךְ יוֹאָב לְמַשְׁכְּנָא דַייָ וְהָא בִּסְטַר מַדְבְּחָא וּשְׁלַח שְׁלֹמֹה יַת בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע לְמֵימַר אֱזֵיל שְׁלוֹט בֵּיהּ ׃
30 וַאֲתָא בְנָיָה לְמַשְׁכְּנָא דַייָ וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא פּוּק וַאֲמַר לָא אֲרֵי כָא אֶתְקְטֵיל וַאֲתֵיב בְּנָיָה יַת מַלְכָּא פִּתְגָּמָא לְמֵימַר כְּדֵין
מַלֵּיל יוֹאָב וּכְדֵין אֲתִיבַנִי ׃

‡ Et dixit: Detur Abisaac Sunamitis Ado- 21
nis fratri tuo in vxorem.
‡ Et respondit Salomon rex, & dixit matri 22
suæ: Et quare tu petis Abisaac Adoniæ? & po-
stula ei regnum, quoniam iste frater meus ma-
gnus magis quàm ego; & ei Abiathar sacer-
dos, & ei Ioab filius Saruiæ princeps militiæ
amicus.
‡ Et iurauit rex Salomon per Dominum, di- 23
cens: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia
contra animam suam locutus est Adonias ver-
bum hoc.
‡ Et nunc viuit Dominus qui præparauit 24
me, et posuit me super solium Dauid patris mei,
& ipse fecit mihi domum sicut locutus est mihi
Dominus, quia hodie morietur Adonias.
‡ Et misit Salomon rex in manu Banaiæ filij 25
Ioiada, & interfecit Adoniam, et mortuus est.
‡ Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Reuer- 26
tere in Anathoth in agrum tuum, quia vir mor-
tis es tu; & in die hac non interficiam te, quia
portasti arcam fœderis Domini coram Dauid pa
tre meo, & quia laborasti in omnibus quibus
laborauit pater meus.
‡ Et eiecit Salomon Abiathar vt non es- 27
set in sacerdotem Domino; vt impleretur ser-
mo Domini quem locutus est super domum He-
li in Sylo.
‡ Et fama venit vsque ad Ioab filium Sar- 28
uiæ, quòd Ioab esset declinans post Adoniam,
& post Salomonem non declinasset. & fugit
Ioab in tabernaculum Domini, & appreben-
dit cornua altaris.
‡ Et nunciauerũt Salomoni dicentes, Quòd 29
fugit Ioab in tabernaculum Domini, & ecce
tenet cornua altaris. & misit rex Salomon
Banean filium Ioiada, dicens: Vade & inter-
fice eum.
‡ Et venit Baneas ad Ioab in tabernacu- 30
lum Domini, & dixit ad eum: Hæc dicit rex:
Egredere. & dixit Ioab: Non egredior, quia
hic moriar. Et reuersus est Baneas, & dixit re-
gi dicens: Hæc locutus est Ioab & hæc respon-
dit mihi.

21 ‡ καὶ εἶπεν, δοθήτω ἡ ἀβισαὰκ ἡ σωυαμίτις τῷ ἀδω
νίᾳ τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα.
22 ‡ καὶ ἀπεκρίθη σαλωμὼν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ, καὶ ἱνατί σὺ αἰτῇ τὴν ἀβισαὰκ τῷ ἀδωνίᾳ; καὶ
αἴτησαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν; ὅτι οὗτος ὁ ἀδελφός μου ὁ
μέγας ὑπὲρ ἐμέ, καὶ αὐτῷ ἀβιάθαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτῷ ἰω-
άβ υἱὸς σαρουΐα ὁ ἀρχιστράτηγος ἑταῖρος.
23 ‡ καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς σαλωμὼν κατὰ τοῦ κυρίου λέ-
γων, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι κατὰ τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ ἐλάλησεν ἀδωνίας τὸν λόγον τοῦτον.
24 ‡ καὶ νῦν ζῇ κύριος ὃς ἡτοίμασέ με καὶ ἔθετό με ἐπὶ
τὸν θρόνον δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ αὐτὸς ἐποίησέ μοι
οἶκον καθὼς ἐλάλησέ μοι κύριος, ὅτι σήμερον θανατω-
θήσεται ἀδωνίας.
25 ‡ καὶ ἐξαπέστειλε σαλωμὼν ὁ βασιλεὺς ἐν χειρὶ βα-
νέου υἱοῦ ἰωιαδά, καὶ ἀνεῖλε τὸν ἀδωνίαν, καὶ ἀπέθανεν.
26 ‡ καὶ τῷ ἀβιάθαρ τῷ ἱερεῖ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀπότρε-
χε εἰς ἀναθὼθ εἰς τὸν ἀγρόν σου, ὅτι ἀνὴρ θανάτου εἶ σύ,
καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐ θανατώσω σε, ὅτι ἦρας τὴν κι-
βωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐνώπιον δαυὶδ τοῦ πατρός
μου, καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν πᾶσιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πα-
τήρ μου.
27 ‡ καὶ ἐξέβαλε σαλωμὼν τὸν ἀβιάθαρ τοῦ μὴ εἶναι εἰς
ἱερέα τῷ κυρίῳ, τοῦ πληρωθῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλη-
σεν ἐπὶ τὸν οἶκον ἡλὶ ἐν συλῷ.
28 ‡ καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν ἕως ἰωὰβ υἱοῦ σαρουΐα, ὅτι ἰωὰβ ἦν
κεκλικὼς ὀπίσω ἀδωνίου, καὶ ὀπίσω σαλωμῶντος οὐκ ἐξέ-
κλινε. καὶ ἔφυγεν ἰωὰβ εἰς τὸ σκήνωμα τοῦ κυρίου, καὶ κα-
τέσχε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
29 ‡ καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαλωμῶντι λέγοντες, ὅτι πέ-
φευγεν ἰωὰβ εἰς τὸ σκήνωμα κυρίου, καὶ ἰδοὺ κατέχει
τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς
σαλωμὼν τὸν βανέαν υἱὸν ἰωιαδὰ λέγων, πορεύου καὶ ἄ-
νελε αὐτόν.
30 ‡ καὶ ἦλθε βανέας πρὸς ἰωὰβ εἰς τὴν σκηνὴν κυρίου,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, ἔξελθε. καὶ εἶ-
πεν ἰωάβ, οὐκ ἐκπορεύομαι, ὅτι ὧδε ἀποθανοῦμαι. καὶ ἀ-
πέστρεψε βανέας καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ λέγων, τάδε λελά-
ληκεν ἰωὰβ καὶ τάδε ἀποκέκριταί μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit: Detur Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah fratri tuo in vxorem.
22 Et respondit rex Selomoh & dixit matri suæ: Et vt quid petis Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah? pete illi regnum, quia ille est frater meus ornatior me: nonne in consilio vno fuerunt ille, & Abiathar sacerdos, & Ioab filius Szaruiah?
23 Et iurauit rex Selomoh in dicto Domini, dicendo: Sic faciat mihi Dominus & sic addat, quòd contra animam suam locutus est Adoniah verbum istud.
24 Et nunc permanet ipse Dominus qui confirmauit me, & sedere fecit me super solum regni Dauid patris mei, & qui firmauit mihi regnum sicut locutus fuerat: quòd hodie occidetur Adoniah.
25 Et misit rex Selomoh per manum Benaiah filij Iehoiadagh, & exercuit potestatem in illum, & occidit illum.
26 Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Ad Ghanathoth ito tibi in domos tuas, quia vir obnoxius occisioni tu es: sed hodie non occidam te, quia tulisti arcam domini Dei ante Dauid patrem meum; & quia afflictus fuisti in omnibus quibus afflictus fuit pater meus.
27 Et repudiauit Selomoh Abiathar ne esset sacerdos ministrans ante Dominum, vt confirmaret verbum Domini quod locutus fuerat super domum Gheli in Siloh.
28 Et fama peruenit vsque ad Ioab (quia Ioab declinauerat post Adoniah, & post Absalom non declinauerat) & fugit Ioab ad tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.
29 Et nunciatum est regi Selomoh, quòd fugit Ioab ad tabernaculum Domini, & ecce est apud altare. & misit Selomoh Benaiah filium Iehoiadagh dicendo: Vade, exerce potestatem in illum.
30 Et venit Benaiah ad tabernaculum Domini, & dixit illi: Sic dixit rex: Exi. & dixit: Nequaquam; quia hîc occidar. Et retulit Benaiah regi verbum dicendo: Sic locutus est Ioab, & sic respondit mihi.

31 * ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע־בו
וקברתו והסירת דמי חנם אשר שפך יואב מעלי
ומעל בית אבי:
32 * והשיב יהוה את־דמו על־ראשו אשר פגע
בשני־אנשים צדקים וטבים ממנו ויהרגם בחרב
ואבי דוד לא ידע את־אבנר בן־נר שר־צבא ישראל
ואת־עמשא בן־יתר שר־צבא יהודה:
33 * ושבו דמיהם בראש יואב ובראש זרעו לעלם
ולדוד ולזרעו ולביתו ולכסאו יהיה שלום עד־
34 עולם מעם יהוה: * ויעל בניהו בן־יהוידע ויפגע־
בו וימתהו ויקבר בביתו במדבר:
35 * ויתן המלך את־בניהו בן־יהוידע תחתיו על־
הצבא ואת־צדוק הכהן נתן המלך תחת אביתר:
36 * וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר לו בנה־לך
בית בירושלם וישבת שם ולא־תצא משם אנה
37 ואנה: * והיה ביום צאתך ועברת את־נחל קדרון
ידע תדע כי מות תמות דמך יהיה בראשך:
38 * ויאמר שמעי למלך טוב הדבר כאשר דבר
אדני המלך כן יעשה עבדך וישב שמעי בירושלם
ימים רבים:
39 * ויהי מקץ שלש שנים ויברחו שני־עבדים
לשמעי אל־אכיש בן־מעכה מלך גת ויגידו לשמעי
40 לאמר הנה עבדיך בגת: * ויקם שמעי ויחבש
את־חמרו וילך גתה אל־אכיש לבקש את־עבדיו
וילך שמעי ויבא את־עבדיו מגת:
41 * ויגד לשלמה כי־הלך שמעי מירושלם גת וישב:
42 * וישלח המלך ויקרא לשמעי ויאמר אליו הלוא
השבעתיך ביהוה ואעד בך לאמר ביום צאתך
והלכת אנה ואנה ידע תדע כי־מות תמות ותאמר
אלי טוב הדבר שמעתי:

31 *Dixitq́ue ei rex: Fac ſicut locutus eſt: &
interfice eum & ſepeli, & amouebis ſanguinem innocentem qui effuſus eſt à Ioab
32 à me & à domo patris mei: *Et reddet Dominus ſanguinem eius ſuper caput eius,
quia interfecit duos viros iuſtos melioresq́ue ſe, & occidit eos gladio patre meo Dauid ignorante, Abner filium Ner principē militiæ Iſrael, & Amaſam filiū Iether prin
33 cipem exercitus Iuda. *Et reuertetur ſanguis illorum in caput Ioab & in caput ſeminis eius in ſempiternum; Dauid autem & ſemini eius, & domui & throno illius ſit
34 pax vſque in æternum à Domino. *Aſcendit itaque Banaias filius Ioiade, & aggreſſus eum interfecit, ſepultuſq́ue eſt in do-
35 mo ſua in deſerto. * Et conſtituit rex Banaiam filium Ioiade pro eo ſuper exercitum, & Sadoch ſacerdotem poſuit pro A-
36 biathar. *Miſit quoque rex & vocauit Semei. dixitq́; ei: Ædifica tibi domum in Ieruſalem, & habita ibi. & non egredieris in-
37 dè huc atq; illuc. *Quacunque autem die egreſſus fueris & tranſieris torrentem Cedron, ſcito te interficiēdum. ſanguis tuus
38 erit ſuper caput tuum. *Dixitq́; Semei regi: Bonus ſermo. ſicut locutus eſt domin' meus rex, ſic faciet ſeruus tuus. Habitauit itaque Semei in Ieruſalem diebus multis.
39 *Factum eſt autem poſt annos tres vt fugerent ſerui Semei ad Achis filium Maacha regem Geth. nunciatumq́ue eſt Se-
40 mei quòd ſerui eius iſſent in Geth. *Et ſurrexit Semei & ſtrauit aſinum ſuum, iuitq́ue ad Achis in Geth ad requirendum
41 ſeruos ſuos, & adduxit eos de Geth. *Nunciatum eſt autem regi Salomoni quòd iſſet Semei in Geth de Ieruſalē, & rediſſet.
42 * Et mittens vocauit eum, dixitq́ue illi, Nonne teſtificatus ſum tibi per Dominū, & prædixi tibi, quacunque die egreſſus fueris huc & illuc, ſcito te eſſe moriturum? & reſpondiſti mihi: Bonus ſermo quem audiui.

תרגום יונתן

31 ואמר ליה מלכא עביד כמא דמליל ותשלוט ביה ותקבריניה ותפלי חובת דם זכאי דאשד יואב מנן מני ומן בית אבא:
32 ויתיב יוי ית חובת קטוליה ברישיה דשלט בתרין גברין דזכאין וטבין מניה וקטלינון בחרבא ואבא דויד לא ידע ית אבנר בר נר רב
חילא דישראל וית עמשא בר יתר רב חילא דבית יהודה: 33 ותבו דמיהון בריש יואב ובריש בנוהי לעלם ולדויד ולזרעיה ולביתיה
ולכרסיה יהא שלמא עד עלמא מן קדם יוי: 34 וסליק בניה בר יהוידע ושלט ביה וקטליה ואתקבר בביתיה במדברא:
35 ומני מלכא ית בניה בר יהוידע חלופוהי על חילא וית צדוק כהנא מני מלכא חלף אביתר: 36 ושלח מלכא וקרא לשמעי
ואמר ליה בנה לך ביתא בירושלם ותתב תמן ולא תפוק מתמן לכא ולכא: 37 ויהא ביום מיפקך ותעבר ית נחלא דקדרון מידע תדע
ארי סיפה תמות חובת קטולך תהא ברישך: 38 ואמר שמעי למלכא תקין פתגמא כמא דמליל רבוני מלכא כן יעביד עבדך ויתיב שמעי
בירושלם יומין סגיאין: 39 והוה מסוף תלת שנין וערקו תרין עבדין לשמעי לות אכיש בר מעכה מלכא דגת וחויאו לשמעי
למימר הא עבדך בגת: 40 וקם שמעי וזריז ית חמריה ואזל לגת לות אכיש למבעי ית עבדוהי ואזל שמעי ואיתי ית עבדוהי מגת:
41 ואתחוא לשלמה ארי אזל שמעי מירושלם לגת ותב:
42 ושלח מלכא וקרא לשמעי ואמר ליה הלא קיימית עלך במימרא דיוי ואסהדית בך למימר ביום מפקך ותהך לכא ולכא מידע תידע
ארי סיפה תמות ואמרת לי תקין פתגמא שמעית:

*Et dixit ei rex: Vade, & fac ei sicut di- 31
xit, & interfice eum, & sepeli eum; et amoue-
bis hodie sanguinem quem effudit Ioab gratis à
me & à domo patris mei.* *Et reddidit Do- 32
minus sanguinem iniquitatis eius in caput eius,
quia obuiauit duobus viris iustis & bonis ma-
gis quàm ipse, & occidit eos in gladio. Et pater
meus Dauid non nouit Abener filium Ner prin
cipem militiæ Israel, & Amasa filium Iether
principem exercitus Iuda.* *Et reuertatur 33
sanguis illorũ in caput eius & in caput seminis
eius vsque in sempiternũ. & Dauid & semini
eius & domui eius et throno eius fiat pax à Do
mino vsque in æternum.* *Et ascendit 34
Baneas filius Ioiada & obuiauit ei, & inter-
fecit eum, & sepeliuit eum in domo sua.*
*Et dedit rex Salomon Banean filium Io- 35
iada pro eo super exercitum. & Sadoc sacerdo-
tem dedit rex in sacerdotem primum pro Abia-
thar.* *Et mittens vocauit rex Salomon Se- 36
mei, & dixit ei: Ædifica tibi domum in Hie-
rusalem, & habita ibi; & non egredieris in-
de nequaquam.* *Et erit in die egressus tui, & 37
transieris torrentem Cedron, cognoscens scies
quòd morte morieris, & sanguis tuus erit super
caput tuum.* *Et dixit Semei ad regem: Bo- 38
nus sermo quem locutus es domine mi rex: sic
faciet seruus tuus. & habitauit Semei in Hie-
rusalem tribus annis.* *Et factum est post tres 39
annos, & fugerunt duo serui Semei ad Achis
filium Maacha regem Geth. & nunciauerunt
Semei dicentes: Ecce serui tui in Geth.*
*Et surrexit Semei & strauit asinum suũ, 40
& iuit in Geth ad Achis regem Geth vt quæ-
reret seruos suos. & egressus est Semei, & du-
xit seruos suos.* *Et nunciauerunt Salo- 41
moni dicentes, Quòd egressus est Semei de Hie-
rusalem in Geth, & reuersus est.* *Et misit 42
rex & vocauit Semei, & dixit ad eum: Non-
ne adiuraui te per Dominum et testificatus sum
tibi dicens: In qua die egressus fueris de Hie-
rusalem, & abieris dextrorsum vel sinistror-
sum, cognoscens scies quòd morte morieris? &
dixisti mihi: Bonus sermo quem audiui.*

31 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, πορεύου, καὶ ποίησον αὐτῷ
καθὼς εἴρηκε, καὶ ἄνελε αὐτὸν καὶ θάψον αὐτόν, καὶ ἐξαρεῖς
σήμερον τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεεν ἰωὰβ δωρεὰν ἀπ' ἐμοῦ καὶ
32 ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. * καὶ ἀπέστρεψε κύριος τὸ αἷμα τῆς
ἀδικίας αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὡς ἀπήντησε τοῖς δυ-
σὶν ἀνδράσι τοῖς δικαίοις καὶ ἀγαθοῖς ὑπὲρ αὐτόν, καὶ ἀπέκτει-
νεν αὐτοὺς ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὁ πατήρ μου δαυὶδ οὐκ ἔγνω
τὸν ἀβεννὴρ υἱὸν νὴρ ἀρχιστράτηγον ἰσραήλ, καὶ τὸν ἀμασὰ
33 υἱὸν ἰεθὲρ ἀρχιστράτηγον ἰούδα. * καὶ ἀποστραφήτω τὰ αἵματα
αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ σπέρ-
ματος αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. καὶ τῷ δαυὶδ καὶ τῷ σπέρματι αὐ-
τοῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ τῷ θρόνῳ αὐτοῦ γένοιτο εἰρήνη παρὰ κυ-
34 ρίου ἕως αἰῶνος. * καὶ ἀνέβη βανέας υἱὸς ἰωιαδὰ καὶ ἀπήντησεν
αὐτῷ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐ-
35 τοῦ. * καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τὸν βαναίαν υἱὸν ἰωια-
δὰ ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν στρατιάν. καὶ τὸν σαδὼκ τὸν ἱερέα ἔ-
36 δωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς ἱερέα πρῶτον ἀντὶ ἀβιάθαρ. * καὶ ἀποστεί-
λας ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τὸν σεμεΐ. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
οἰκοδόμησον σεαυτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ κάθιζε ἐκεῖ,
37 καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐκεῖθεν οὐδαμοῦ. * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς
ἐξόδου σου καὶ διαβήσῃ τὸν χειμάρρουν τὸν κεδρών, γινώσκων
γνώσῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ, καὶ τὸ αἷμά σου ἔσται ἐπὶ τὴν
38 κεφαλήν σου. * καὶ εἶπε σεμεΐ πρὸς τὸν βασιλέα, ἀγαθὸν
τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας κύριέ μου βασιλεῦ, οὕτως ποιήσει ὁ
δοῦλός σου. καὶ ἐκάθισε σεμεΐ ἐν ἱερουσαλὴμ τρία ἔτη.
39 * καὶ ἐγένετο μετὰ τρία ἔτη, καὶ ἀπέδρασαν δύο δοῦλοι σεμεΐ
πρὸς ἀχὶς υἱὸν μααχὰ βασιλέα γέθ. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ
40 σεμεΐ λέγοντες, ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου ἐν γέθ. * καὶ ἀνέστη σε-
μεΐ καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς γὲθ πρὸς ἀ-
χὶς βασιλέα γὲθ τοῦ ζητῆσαι τοὺς δούλους αὐτοῦ. καὶ ἐξεπο-
ρεύθη σεμεΐ, καὶ ἤγαγε τοὺς δούλους αὐτοῦ.
41 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σολομῶντι λέγοντες, ὅτι ἐξεπορεύθη
σεμεΐ ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς γέθ, καὶ ἀνέστρεψε.
42 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν τὸν σεμεΐ,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, οὐχὶ ὥρκισά σε κατὰ τοῦ κυρίου καὶ
ἐπεμαρτυράμην σοι λέγων, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐξέλθῃς ἐξ ἱε-
ρουσαλήμ, καὶ πορευθῇς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, γινώσκων γνώ-
σῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ; καὶ εἶπάς μοι, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ
ἤκουσα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et dixit ei rex, Fac sicut locutus est; & exerceas potestatem in illum: & sepelias illum & auferas culpam sanguinis innocentis quem fu-
dit Ioab gratis, à me, & à domo patris mei. 32 Et reddet Dominus noxam occisionis eius in caput eius, eo quòd exer-
cuerit potestatem in duos viros qui iustiores & meliores se erant, & occidit illos gladio, & pater meus Dauid non cognouit Abner filium
Ner magistrum exercitus Israel, & Ghamassa filium Iether magistrum exercitus domus Iehudah.
33 Et reuertetur sanguis eorum in caput Ioab, & in caput filiorum eius in seculum: & Dauid, & semini eius, & domui eius, & solio
eius erit pax vsque in seculum ante Dominum. 34 Et ascendit Benaiah, filius Iehoiadagh, & exercuit potestatem in illum,
& occidit illum: & sepultus est in domo sua in deserto. 35 Et præfecit rex Benaiah filium Iehoiadagh pro illo super exercitum, &
Stadok sacerdotem præfecit rex pro Abiathar. 36 Et misit rex & vocauit Simghi, & dixit illi, Ædifica tibi domum in Ierusalem, &
sedeas ibi, nec exeas inde huc vel illuc. 37 Et erit, die quo exieris & transieris torrentem Kedron, sciendo scias quòd moriendo
morieris: culpa occisionis tuæ erit in caput tuum. 38 Et dixit Simghi regi, Rectum est verbum sicut locutus est dominus meus
rex, sic faciet seruus tuus: & sedit Simghi in Ierusalem diebus multis. 39 Et factum est in fine trium annorum, vt fugerent duo serui
Simghi, ad Achis filium Maghachah regem Gath, & indicauerunt *quidam* Simghi dicendo, Ecce serui tui *sunt* in Gath.
40 Et surrexit Simghi & strauit asinum suum, & iuit in Gath ad Achis vt quæreret seruos suos, & iuit Simghi, & reduxit seruos suos è
Gath. 41 Et indicatum est Selomoh quòd iuisset Simghi ex Ierusalem ad Gath, & rediisset. 42 Et misit rex, & vocauit Simghi,
& dixit illi, Nonne adiuraui te in dicto Domini & obtestatus sum in te dicendo, In die quo exieris, & ieris huc aut illuc, sciẽdo scias quòd
moriendo morieris? & dixisti mihi, Rectum est verbum: audiui.

43 * ומדוע לא שמרת את שבעת יהוה ואת־
המצוה אשר צויתי עליך ׃
44 * ויאמר המלך אל־שמעי אתה ידעת את כל־
הרעה אשר ידע לבבך אשר עשית לדוד אבי
והשיב יהוה את־רעתך בראשך ׃
45 * והמלך שלמה ברוך וכסא דוד יהיה נכון
לפני יהוה עד־עולם ׃
46 * ויצו המלך את־בניהו בן־יהוידע ויצא ויפגע־
בו וימת

ג

והממלכה נכונה ביד־שלמה ׃
1 * ויתחתן שלמה את־פרעה מלך מצרים
ויקח את־בת־פרעה ויביאה אל־עיר דוד עד כלתו
לבנות את־ביתו ואת־בית יהוה ואת־חומת
2 ירושלם סביב ׃ * רק העם מזבחים בבמות כי לא־
נבנה בית לשם יהוה עד הימים ההם ׃
3 * ויאהב שלמה את־יהוה ללכת בחקות דוד
אביו רק בבמות הוא מזבח ומקטיר ׃
4 * וילך המלך גבענה לזבח שם כי־היא הבמה
הגדולה אלף עלות יעלה שלמה על המזבח ההוא ׃
5 * בגבעון נראה יהוה אל־שלמה בחלום הלילה
ויאמר אלהים שאל מה אתן־לך ׃
6 * ויאמר שלמה אתה עשית עם־עבדך דוד אבי
חסד גדול כאשר הלך לפניך באמת ובצדקה
ובישרת לבב עמך ותשמר־לו את־החסד הגדול
הזה ותתן־לו בן ישב על־כסאו כיום הזה ׃
7 * ועתה יהוה אלהי אתה המלכת את־עבדך
תחת דוד אבי ואנכי נער קטן לא אדע צאת ובא ׃
8 * ועבדך בתוך עמך אשר בחרת עם־רב אשר לא־
ימנה ולא יספר מרב ׃

43 *Quare ergo non cuſtodiſti iuſiurandum
Domini & præceptum quod præceperam
44 tibi? *Dixitque rex ad Semei; Tu noſti om
ne malum cuius tibi conſcium eſt cor tuú
quod feciſti Dauid patri meo. reddidit
Dominus malitiam tuam in caput tuum:
45 *Et rex Salomon benedictus, & thronus
Dauid erit ſtabilis coram Domino vſque
46 in ſempiternum. *Iuſsit itaque rex Banaiæ
filio Ioiade, qui aggreſſus percuſsit eum,
& mortuus eſt.

CAP. III.

1 CONfirmatum eſt igitur regnum in ma-
A nu Salomonis, & affinitate coniũctus
eſt Pharaoni regi Ægypti. Accepit namq;
filiam eius, & adduxit in ciuitaté Dauid,
donec compleret ædificãs domum ſuá, &
domum Domini & murum Ieruſalem per
2 circuitum. *Attamen populus immolabat
in excelſis. non enim ædificatum erat té-
plum nomini Domini vſque in diem illũ.
3 *Dilexit autem Salomon Dominum am-
bulans in præceptis Dauid patris ſui, ex-
cepto quòd in excelſis immolabat & a-
4 cendebat thymiama. *Abiit itaque Salo-
mon in Gabaon, vt immolaret ibi. illud
quippe erat excelſum maximum. Mille ho
ſtias in holocauſtum obtulit Salomon ſu
5 per altare illud in Gabaon. *Apparuit au-
tem Dominus Salomoni per ſomniũ no-
cte dicens: Poſtula quod vis vt dem tibi.
6 *Et ait Salomon: Tu feciſti cum ſeruo tuo
Dauid patre meo miſericordiam magnã,
ſicut ambulauit in conſpectu tuo in veri-
tate & iuſtitia & recto corde tecum. cuſto
diſti ei miſericordiam tuam grãdé, & de-
diſti ei filium ſedẽtem ſuper thronũ, ſicut
7 eſt hodie. *Et nunc Dñe Deus tu regnare
feciſti ſeruũ tuum pro Dauid patre meo.
ego autem ſum puer paruulus, & ignorás
8 egreſſum & introitum meum: *Et ſeruus
tuus in medio eſt populi quem elegiſti,
populi infiniti, qui numerari & ſupputa-
ri non poteſt præ multitudine.

תרגום יונתן

43 ומדין לא נטרת ית שבועתא דיי וית תפקדתא די פקידית עלך ׃ 44 ואמר מלכא לשמעי את ידעת ית כל בישתא דידע לבך
דעבדת לדוד אבא ואתיב יי ית בישתך ברישך ׃ 45 ומלכא שלמה בריך וכרסי מלכותה דדוד יהא מתקן קדם יי עד עלמא ׃
46 ופקיד מלכא ית בניהו בר יהוידע ונפק ושלט ביה וקטליה
ומלכותא אתקנת בידא דשלמה ׃

ג

1 ואתחתן שלמה בפרעה מלכא דמצרים ודבר ית בת פרעה ואיתיה לקרתא דדוד עד דשיצי למבני ית ביתיה וית בית מקדשא דיי
ושורא דירושלם סחור סחור ׃ 2 לחוד עמא מדבחין על במתא ארי לא אתבני ביתא לשמא דיי עד יומיא האינון ׃
3 ורחים שלמה ית פלחנא דיי למיזל בגזרת דוד אבוהי לחוד על במתא הוא מדבח ומסיק בסמין ׃
4 ואזל מלכא לגבעון לדבחא תמן ארי היא במתא רבתא אלף עלון אסיק שלמה על מדבחא ההוא ׃ 5 בגבעון אתגלי יי לשלמה
בחלמא דליליא ואמר יי שאל מה אתן לך ׃ 6 ואמר שלמה את עבדת עם עבדך דוד אבא חסדא רבא כמא דהליך קדמך בקשוט
ובזכו ובתריצות לבא קדמך ונטרת ליה ית חסדא רבא הדין ויהבת ליה בר יתיב על כרסותי כיומא הדין ׃
7 וכען יי אלהי את אמליכתא ית עבדך תחות דוד אבא ואנא יניק זעיר לית אנא ידע למפק ולמיעל ׃
8 ועבדך בגו עמא דאתרעיתא עם סגי לא יתחשבון ולא יתמנון מסגי ׃

* Et nunc propter quid non custodisti iusiu- 43
randum Domini, & præceptum quod præcepi
contra te? * Et dixit rex ad Semei: Tu nosti 44
omne malum tuum quod cognouit cor tuũ quæ-
cunque fecisti Dauid patri meo; & reddidit
Dominus malitiam tuam in caput tuum.
* Et rex Salomon benedictus, et thronus Da 45
uid erit paratus coram Domino in sempiternũ.
* Et præcepit rex Salomon Banea filio Ioia- 46
dæ: & egressus est & interfecit eum; & mor-
tuus est.

CAP. III.

ET regnum confirmatum est in manu Salo- 1
monis. & affinitate coniunctus est Salomõ
Pharaoni regi Ægypti. & accepit Salomon fi-
lium Pharaonis vxorem. & adduxit eam in
ciuitatem Dauid, donec compleret ipse ædificare
suam domum, & domum Domini in primis, et
murum Hierusalem per circuitum. * Et po- 2
pulus erant sacrificantes in excelsissimis. et non
ædificata fuit domus nomini Domini vsque ad
nunc. * Et dilexit Salomon Dominum, vt 3
ambularet in præceptis Dauid patris sui: ve-
rum in excelsis immolabat & adolebat.
* Et surrexit Salomon & abijt in Gabaon 4
vt immolaret ibi, quia excelsissimum et magnũ.
mille hostias obtulit Salomon super altare quod
in Gabaon. * Et apparuit Dominus Salo- 5
moni in somniis nocte. & ait Dominus Salo-
moni: Pete aliquam petitionem tibi, & dabo
tibi. * Et dixit Salomon: Tu fecisti cum ser- 6
uo tuo Dauid patre meo misericordiam magnã,
sicut ambulauit in conspectu tuo in veritate et
in iustitia, & in rectitudine cordis tecum, &
custodisti ei misericordiam grandem hanc, vt
dares ei filium sedentem super thronum eius,
sicut dies hæc.
* Et nunc Domine mi Domine, tu regnare 7
fecisti seruum tuum pro Dauid patre meo. &
ego sum puer paruus, & non noui ingressum
meum & egressum meum.
* Et seruus tuus in medio populi tui, quem 8
elegisti populum multum, qui non numerabitur
a multitudine & non recensebitur.

43 * καὶ νῦν διατί οὐκ ἐφύλαξας ὅρκον κυρίου, καὶ τὴν
44 ἐντολὴν ἣν ἐνετειλάμην κατὰ σοῦ; * καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς πρὸς Σεμεΐ, σὺ οἶδας πᾶσαν τὴν κακίαν σου ἣν ἔ-
γνω ἡ καρδία σου ὅσα ἐποίησας δαυὶδ τῷ πατρί μου, καὶ
ἀνταπέδωκε κύριος τὴν κακίαν σου εἰς τὴν κεφαλήν σου.
45 * καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν εὐλογημένος, καὶ ὁ θρό-
νος δαυὶδ ἔσται ἕτοιμος ἐνώπιον κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα.
46 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τῷ βαναίᾳ υἱῷ ἰω-
ιαδά, καὶ ἐξῆλθε καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. καὶ ἀπέθανεν.

γ΄.

1 * Καὶ ἡ βασιλεία ἐστερεώθη ἐν χειρὶ τοῦ Σαλωμῶντος.
καὶ ἐγαμβρεύσατο Σαλωμὼν τῷ φαραὼ βασιλεῖ αἰγύ-
πτου. καὶ ἔλαβε Σαλωμὼν τὴν θυγατέρα φαραὼ
γυναῖκα. καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν δαυίδ,
ἕως τοῦ συντελέσαι αὐτὸν οἰκοδομῆσαι αὐτοῦ τὸν οἶκον, καὶ
τὸν οἶκον κυρίου ἐν πρώτοις, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ
κύκλῳ.
2 * καὶ ὁ λαὸς ἦσαν θύοντες ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις. καὶ
οὐκ ᾠκοδομήθη ὁ οἶκος τῷ ὀνόματι κυρίου ἕως τοῦ νῦν.
3 * καὶ ἠγάπησε Σαλωμὼν τὸν κύριον, τοῦ πορεύεσθαι ἐν
τοῖς προστάγμασι δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πλὴν ἐν τοῖς
ὑψηλοῖς ἔθυεν, καὶ ἐθυμία.
4 * καὶ ἀνέστη Σαλωμὼν καὶ ἐπορεύθη εἰς Γαβαὼν θῦσαι ἐκεῖ,
ὅτι ὑψηλοτάτη καὶ μεγάλη. χιλίαν ὁλοκαύτωσιν ἀνήνεγ-
κεν Σαλωμὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν γαβαών.
5 * καὶ ὤφθη κύριος τῷ Σαλωμῶντι ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα.
καὶ εἶπε κύριος τῷ Σαλωμῶντι, αἴτησαί τι αἴτημα σεαυτῷ,
καὶ δώσω σοί.
6 * καὶ εἶπε Σαλωμών, σὺ ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου δα-
υὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα, καθὼς διῆλθεν ἐνώπιόν
σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν εὐθύτητι καρδίας
μετὰ σοῦ, καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ ἔλεος τὸ μέγα τοῦτο, δοῦ-
ναι αὐτῷ υἱὸν καθήμενον ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ὡς ἡ ἡμέρα
7 αὕτη. * καὶ νῦν κύριέ μου κύριε, σὺ ἐβασίλευσας
τὸν δοῦλόν σου ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου. καὶ ἐγώ εἰμι
παιδάριον μικρόν, καὶ οὐκ οἶδα τὴν εἴσοδόν μου καὶ τὴν
8 ἔξοδόν μου. * καὶ ὁ δοῦλός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου,
ὃν ἐξελέξω λαὸν πολύν, ὃς οὐκ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τοῦ
πλήθους καὶ οὐ διηγηθήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Et vt quid non custodisti iuramentum Domini, & præceptum quod præcepi tibi?
44 Et dixit rex ad Simghi: Tu nosti omne malum quod nouit cor tuum quod fecisti Dauid patri meo: & reddidit Dominus malum tuum in caput tuum. 45 Et rex Selomoh sit benedictus, & solium regni Dauid stabile ante Dominum vsque in seculum.
46 Et præcepit rex Benaiah filio Iehoiadagh, & exiit, & exercuit potestatem in illum, & occidit illum.

CAP. III.

ET regnum confirmatum est in manu Selomoh. 1 Et affinitate iunctus est Selomoh cum Parghoh rege Miszraim, & accepit filiam Parghoh & adduxit illam in ciuitatem Dauid, quoad finisset ædificare domum suam, & domum sanctuarij Domini, & murum Ierusalem circum circa. 2 Veruntamen populus sacrificabat super excelsa; quia non ædificata erat domus nomini Domini vsque ad dies illos. 3 Et amauit Selomoh cultum Domini ambulando in decreto Dauid patris sui: veruntamen super excelsa ipse sacrificabat, & adolebat aromata. 4 Et iuit rex in Gibghon ad sacrificandum ibi; (quia illud erat excelsum magnum.) mille holocausta obtulit Selomoh super altare illud. 5 In Gibghon reuelatus est Dominus Selomoh in somnio noctis. & dixit Dominus: Pete quid dabo tibi. 6 Et dixit Selomoh: Tu fecisti cum seruo tuo Dauid patre meo misericordiam magnam, sicut ambulauit ante te in veritate & iustitia, & in rectitudine cordis ante te; & seruasti illi misericordiã magnam hanc, & dedisti illi filium sedentem super solium eius sicut hodie. 7 Et nunc Domine Deus meus, tu regnare fecisti seruum tuum pro Dauid patre meo: at ego puer sum paruus; non ego scio egredi & ingredi.
8 Et seruus tuus *est* in medio populi quem voluisti, populi multi, *qui* non supputabuntur nec numerabuntur præ multitudine.

9 * וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ לְהָבִין
בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַכָּבֵד
10 הַזֶּה ׃ * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה
11 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה ׃ * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר
שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְּךָ יָמִים רַבִּים
וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְּךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ
וְשָׁאַלְתָּ לְּךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט ׃
12 * הִנֵּה עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶךָ הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם
וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־
יָקוּם כָּמוֹךָ ׃
13 * וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי לָךְ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־
כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־יָמֶיךָ ׃
14 * וְאִם תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ ׃
15 * וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַםִ וַיַּעֲמֹד
לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו ׃
16 * אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו ׃
17 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה
הַזֹּאת יֹשְׁבֹת בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת ׃
18 * וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה
הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי
שְׁתַּיִם־אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת ׃
19 * וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו ׃
20 * וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי
וַאֲמָתְךָ יְשֵׁנָה וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת
הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי ׃
21 * וָאָקֻם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן
אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי ׃

9 *Dabis ergo seruo tuo cor docile, vt po-
B pulum tuum iudicare poſsit, & diſcernere
inter bonum & malum. Quis enim poteſt
iudicare populum iſtum, populum tuum
10 hũc multum? *Placuit ergo ſermo coram
Domino, quòd Salomon poſtulaſſet hu-
11 iuſcemodi rem. *Et dixit Deus Salomoni:
Quia poſtulaſti verbum hoc, & non peti-
ſti tibi dies multos, nec diuitias, aut ani-
mas inimicorum tuorũ, ſed poſtulaſti ti-
bi ſapientiam ad diſcernẽdum iudicium:
12 * Ecce feci tibi ſecundùm ſermones tuos,
& dedi tibi cor ſapiens & intelligens, in
tantum vt nullus ante te ſimilis tui fuerit,
13 nec poſt te ſurrecturus ſit. * Sed & hæc
quæ non poſtulaſti dedi tibi, diuitias ſcili-
cet & gloriam, vt nemo fuerit ſimilis tui
14 in regibus cunctis retrò diebus. *Si autem
C ambulaueris in viis meis, & cuſtodieris
præcepta mea & mandata mea, ſicut am-
bulauit pater tuus, longos faciã dies tuos.
15 * Igitur euigilauit Salomon, & intellexit
quòd eſſet ſomnium. cùm veniſſet Ieruſa-
lem, ſtetit coram arca fœderis Domini, &
obtulit holocauſta, & fecit victimas paci-
ficas, & grande conuiuium vniuerſis fa-
16 mulis ſuis. * Tunc venerũt duæ mulieres
meretrices ad regem, ſteteruntque coram
17 eo: * Quarum vna ait: Obſecro mi domi-
ne, ego & mulier hæc habitabamus in do-
mo vna, & peperi apud eam in cubiculo.
18 *Tertia autem die poſtquam ego peperi,
peperit & hæc. & eramus ſimul, nulluſque
alius nobiſcum in domo, exceptis nobis
19 duabus. *Mortuus eſt autẽ filius mulieris
huius nocte: dormiens quippe oppreſsit eũ.
20 *Et conſurgẽs intempeſtę noctis ſilentio,
tulit filium meũ de latere meo ancillę tuæ
dormiẽtis, & collocauit in ſinu ſuo; ſuum
autem filium, qui erat mortuus, poſuit in
21 ſinu meo. * Cumque ſurrexiſſem manè vt
darẽ lac filio meo, apparuit mortuus. quẽ
diligentiùs intuens clara luce, deprehen-
di non eſſe meum quem genueram.

תרגום יונתן

9 ותתן לעבדך לב סבר למדן ית עמך למסבר בין טב לביש ארי מן יכול למדן ית עמא סגי הדין ׃ 10 ושפר פתגמא קדם יי ארי
שאל שלמה ית פתגמא הדין ׃ 11 ואמר יי ליה חלף דשאלת ית פתגמא הדין ולא שאילתא לך יומין סגיאין ולא שאילתא לך עתרא
ולא שאילתא נפש בעלי דבבך ושאילתא לך סברותא למשמע דינא ׃ 12 הא עבדית כפתגמך הא יהבית לך לב חכים וסכלתן
דכותך לא הוה קדמך ובתרך לא יקום כותך ׃ 13 ואף דלא שאילתא יהבית לך אף עתרא אף יקרא דלא הוה כותך גבר במלכיא
כל יומך ׃ 14 ואם תהך בארחן דתקנן קדמי למיטר קיימי ופיקודי כמה דהליך דויד אבוך ואוריך ית יומך ׃ 15 ואתער
שלמה והא חלמא ואתא לירושלם וקם קדם ארונא דקיימא דיי ואסיק עלון ונכים נכסת קדשין ועבד משתיא לכל עבדוהי ׃
16 בכן אתאה תרתין נשין פונדקן למדן קדם מלכא וקמא קדמוהי ׃
17 ואמרת אתתא חדא בבעו ריבוני אנא ואתתא הדא יתבן בביתא חדא וילידית עמה בביתא ׃
18 והוה ביומא תליתאה למילדי וילידת אף אתתא הדא ואנחנא כחדא וליה נכרי עמנא בביתא אלהן תרין אנחנא בביתא ׃
19 ומית בר אתתא הדא בליליא דשכיבת עלוהי ׃
20 וקמת בגו ליליא ונסיבת ית ברי מלותי ואמתך דמכא ואשכבתיה לותה וית ברה מיתא אשכיבת לותי ׃
21 וקמית בצפרא לאונקא ית ברי והא מית ואסתכלית ביה בצפרא והא לא הוה ברי דילידית ׃

‡ Et dabis seruo tuo cor sapiens vt audiat 9
& iudicet populum tuum in iustitia, vt discer-
nat inter bonum & malum. quoniam quis
poterit iudicare populum tuum grauem hunc?
‡ Et placuit sermo coram Domino, quòd po- 10
stulauit Salomon verbum hoc.
‡ Et ait Dominus ad eum: Quoniam postu- 11
lasti verbum hoc à me, & non petisti tibi dies
multos, & non postulasti diuitias, neque petisti
animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi
intellectum ad audiendum iudicia & iustifica-
tiones: ‡ Ecce feci secundum verbum tuum, 12
& ecce dedi tibi cor sapiens & peritum, sicut
tibi non fuit ante te, & post te non surget simi-
lis tibi.
‡ Et quæ non petisti, dedi tibi, & diuitias et 13
gloriam, vt non fuerit vir similis tibi in re-
gibus.
‡ Et si ambulaueris in via mea vt custodias 14
mandata mea & præcepta mea, veluti ambu-
lauit Dauid pater tuus, et producam dies tuos.
‡ Et expergefactus est Salomon, & ecce in- 15
somnium. & surrexit & abijt in Hierusalem,
& stetit ante faciem altaris quod ante conspe-
ctum arcæ fœderis Domini, & obtulit holocau
sta & fecit pacificas, & fecit conuiuium vni-
uersis famulis suis.
‡ Tunc apparuerunt duæ mulieres meretri- 16
ces regi, & steterunt coram eo. ‡ Et ait 17
mulier vna: In me domine mi. ego & mulier
hæc habitabamus in domo vna, & peperi in
domo. ‡ Et factum est die tertia postquàm 18
peperi ego, & peperit & mulier hæc filium: et
eramus simul. non erat vllus nobiscum præter
ambas nos in domo.
‡ Et mortuus est filius mulieris huius nocte, 19
quia incubuit super eum.
‡ Et surrexit media nocte, & cepit filium 20
meum ex vlnis meis, & serua tua dormiebat,
& collocauit eum in sinu suo, & filium mor-
tuum posuit in sinu meo.
‡ Et surrexi manè ad lactãdum filiũ meum, 21
& ille erat mortuus. & perspexi eum manè,
& ecce non erat filius meus quem genueram.

9 ‡ καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν φρονίμην τοῦ ἀκούειν
καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, τοῦ συνιέναι ἀ-
ναμέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται κρίνειν τὸν
10 λαόν σου τὸν βαρὺν τοῦτον; ‡ καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώ-
πιον κυρίου, ὅτι ἠτήσατο Σολομὼν τὸ ῥῆμα τοῦτο.
11 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, ἀνθ' ὧν ἠτήσω τὸ ῥῆμα
τοῦτο παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠτήσω σεαυτῷ ἡμέρας πολλάς,
καὶ οὐκ ἠτήσω πλοῦτον οὐδὲ ἠτήσω ψυχὰς τῶν ἐχθρῶν σου,
ἀλλ' ἠτήσω σεαυτῷ σύνεσιν τοῦ εἰσακούειν κρίματα καὶ
δικαιώματα·
12 ‡ ἰδοὺ πεποίηκα κατὰ τὸ ῥῆμά σου, καὶ ἰδοὺ δέδωκά σοι καρ-
δίαν φρονίμην καὶ σοφήν, ὡς σοὶ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν
σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι.
13 ‡ καί γε ἃ οὐκ ἠτήσω, δέδωκά σοι, καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν,
ὡς οὐ γέγονεν ἀνὴρ ὅμοιός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι.
14 ‡ καὶ ἐὰν πορευθῇς ἐν τῇ ὁδῷ μου τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐν-
τολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ὡς ἐπορεύθη δα-
υὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ μακρυνῶ τὰς ἡμέρας σου.
15 ‡ καὶ ἐξυπνίσθη Σολομών, καὶ ἰδοὺ ἐνύπνιον. καὶ ἀνέστη καὶ
εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστη κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσια-
στηρίου τοῦ κατὰ πρόσωπον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου, καὶ
ἀνήγαγεν ὁλοκαυτώσεις, καὶ ἐποίησεν εἰρηνικάς, καὶ ἐποίη-
σε πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ.
16 ‡ τότε ὤφθησαν δύο γυναῖκες πόρναι τῷ βασιλεῖ,
καὶ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ.
17 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ μία, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου. ἐγὼ καὶ ἡ γυ-
νὴ αὕτη ᾠκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἑνί, καὶ ἔτεκον ἐν τῷ οἴκῳ·
18 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τεκούσης μου, καὶ ἔτεκεν
καὶ ἡ γυνὴ αὕτη υἱόν, καὶ ἦμεν κατὰ τὸ αὐτό. οὐκ ἦν οὐθεὶς
μεθ' ἡμῶν πάρεξ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ.
19 ‡ καὶ ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς ταύτης τὴν νύκτα,
ὡς ἐπεκοιμήθη ἐπ' αὐτόν.
20 ‡ καὶ ἀνέστη μέσον τῆς νυκτός, καὶ ἔλαβε τὸν υἱόν μου ἐκ
τῶν ἀγκαλῶν μου, καὶ ἡ δούλη σου ἐκοιμᾶτο, καὶ ἐκοίμι-
σεν αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς, καὶ τὸν υἱὸν τὸν τεθνηκότα ἐκοί-
μισεν ἐν τῷ κόλπῳ μου.
21 ‡ καὶ ἀνέστην τὸ πρωὶ θηλάσαι τὸν υἱόν μου, καὶ ἐκεῖνος
ἦν τεθνηκώς. καὶ κατενόησα αὐτὸν τὸ πρωί, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν
ὁ υἱός μου ὃν ἔτεκον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Des igitur seruo tuo cor intelligens ad iudicandum populum tuum, ad discernendum inter bonum & malum: nam quis poterit iu-
dicare populum multum hunc? 10 Et placuit verbum ante Dominum, quòd rogasset Selomoh rem istam.
11 Et dixit Dominus illi, Pro eo quòd rogasti rem istam, & non rogasti tibi dies multos, & non rogasti tibi diuitias, & non rogasti ani-
mam auctorum inimicitiarum tuarum: sed rogasti tibi intelligentiam ad audiendum iudicium.
12 Ecce feci iuxta verbum tuũ: ecce dedi tibi cor sapiens, & considerans, ita vt sicut tu, non fuerit ante te, & post te non surget sicut tu.
13 Et etiam quod non petisti dedi tibi, etiam diuitias, etiam gloriam, ita vt non fuerit sicut tu vir inter reges omnibus diebus tuis.
14 Et si ambulaueris in viis quæ rectæ sunt ante me, custodiendo decreta mea, & præcepta mea, quemadmodum ambulauit Dauid pa-
ter tuus, prolongabo dies tuos. 15 Et excitatus est Selomoh, & ecce somnium; & venit in Ierusalem, & stetit ante arcam
fœderis Domini, & obtulit holocausta, & mactauit victimam sanctitatum, & fecit conuiuium omnibus seruis suis.
16 Tunc venerunt duæ mulieres tabernariæ vt iudicio contenderent ante regem, & steterunt ante illum.
17 Et dixit mulier vna, Obsecro domine mi, ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperi cum ea in domo.
18 Et fuit die tertia qua peperi, peperit etiam mulier hæc, & nos eramus simul, & non erat extraneus nobiscum in domo, præter nos
duas in domo. 19 Et mortuus est filius mulieris huius nocte, quia incubuit super eum. 20 Et surrexit in medio noctis, & accepit
filium meum à me (& ancilla tua dormiebat) & cubare fecit illum apud se, & filium suum mortuum cubare fecit apud me.
21 Et surrexi in aurora vt lactarem filium meum, & ecce *erat* mortuus, & contemplata sum eum in aurora, & ecce non erat filius meus
quem pepereram.

22 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ
הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי
וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
23 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי וּבְנֵךְ
הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בְּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ־לִי חָרֶב וַיָּבִאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי
25 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לִשְׁנָיִם
וּתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי לְאֶחָת׃
26 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־
נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ
אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ וְזֹאת אֹמֶרֶת
גַּם־לִי גַם־לָךְ לֹא יִהְיֶה גְּזֹרוּ׃
27 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי
וְהָמֵת לֹא תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ׃
28 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט
הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

ד

1 * וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
2 * וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן׃
3 * אֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים יְהוֹשָׁפָט
בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃
4 * וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר
5 כֹּהֲנִים׃ * וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים וְזָבוּד בֶּן־
נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ׃
6 * וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס׃
7 * וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נִצָּבִים עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה יִהְיֶה
עַל־אֶחָד לְכַלְכֵּל׃
8 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃

22 * Reſponditque altera mulier: Non eſt
ita vt dicis; ſed filius tuus mortuus eſt,
meus autem viuit. Econtrariò illa dice-
bat: Mentiris. filius quippe meus viuit, &
D filius tuus mortuus eſt. atque in hunc mo-
23 dum contendebant coram rege. * Tunc
rex ait: Hæc dicit, Filius meus viuit, & fi-
lius tuus mortuus eſt. & iſta reſpondit,
Non: ſed filius tuus mortuus eſt, meus au-
24 tem viuit. * Dixit ergo rex: Afferte mihi
gladium. cumque attuliſſent gladium co-
25 ram rege: * Diuidite, inquit, infantem
viuum in duas partes, & date dimidiam
partem vni, & dimidiam partem alteri.
26 * Dixit autem mulier cuius filius erat
viuus ad regem: (commota ſunt quippe
viſcera eius ſuper filio ſuo) Obſecro, do-
mine, date illi infantem viuum, & nolite
interficere eum. econtrariò illa dicebat:
Nec mihi nec tibi ſit, ſed diuidatur.
27 * Reſpondit rex & ait: Date huic infan-
tem viuum, & non occidatur: hæc eſt e-
28 nim mater eius. * Audiuit itaque omnis
Iſrael iudicium quod iudicaſſet rex: & ti-
muerunt regem, videntes ſapientiam Dei
eſſe in eo ad faciendum iudicium.

CAP. IIII.

1 ERat autem rex Salomon regnans ſuper
A omnem Iſrael.
2 * Et hi principes quos habebat: Aza-
3 rias filius Sadoch ſacerdotis: * Helioreph
& Ahia filij Seſa ſcribę. Ioſaphat filius A-
4 hilud à commẽtariis. * Banaias filius Ioia-
de ſuper exercitum. Sadoch autẽ & Abia-
5 thar ſacerdotes: * Azarias filius Nathã, ſu-
per eos q aſsiſtebãt regi. Sabud filius Nathã ſa-
6 cerdos amicus regis: * Et Ahiſar ppoſit' do-
mus, & Adoniran filius Abda ſuper tribu-
7 ta. * Habebat autem Salomon duodecim
præfectos ſuper omnem Iſrael, qui præ-
bebant annonam regi & domui eius. Per
ſingulos enim menſes in anno ſinguli ne-
8 ceſſaria miniſtrabant. * Et hæc nomina
eorum. Benhur in monte Ephraim:

תרגום יונתן

22 ואמרת אתתא אחרנתא לא כן אלהן ברי חייא וברך מיתא ודא אמרא לא כן אלהן בריך מיתא וברי חייא וממללן קדם מלכא ׃
23 ואמר מלכא דא אמרא דין ברי חייא ובריך מיתא ודא אמרה לא כן אלהן בריך מיתא וברי חייא ׃ 24 ואמר מלכא איתו לי
חרבא ואיתיאו חרבא לקדם מלכא ׃ 25 ואמר מלכא פסוקו ית רביא חייא לתרין והבו פלגה לחדא ופלגיה לחדא ׃ 26 ואמרת
אתתא די ברה חייא למלכא ארי אתגוללו רחמהא על ברה ואמרת בבעו רבוני הבו לה ית רביא חייא ומקטל לא תקטלניה ודא אמרה אף
דילי אף דילך לא יהא פסוקו ׃ 27 ואתיב מלכא ואמר הבו לה ית רביא חייא ומקטל לא תקטלוניה הא היא אימיה ׃
28 ושמעו כל ישראל ית דינא דדן מלכא ודחילו מן קדם מלכא ארי חזו ארי חכמא מן קדם יי במעוהי למעבד דינא ׃

ד

1 והוה מלכא שלמה מלכא על כל ישראל ׃ 2 ואילין רברביא דיליה עזריהו בר צדוק כהנא ׃ 3 אליחורף ואחיה בני
שישא ספריא יהושפט בר אחילוד ממנא על דכרניא ׃ 4 ובניהו בר יהוידע ממנא על חילא וצדוק ואביתר כהניא ׃ 5 ועזריהו בר
נתן ממנא על אסטרטיגיא וזבוד בר נתן כהנא שושבינא דמלכא ׃ 6 ואחישר ממנא על ביתא ואדנירם בר עבדא ממנא על מסקי מסין ׃
7 ולשלמה תרי עשר איסטרטיגין ממנן על כל ישראל ומסוברין ית מלכא וית אנש ביתיה ירחא בשתא מטי לחד לסוברא ׃
8 ואילין שמהתהון בר חור בטור דבית אפרים ׃

‡ *Et dixit mulier altera, Nequaquam: sed* 22
filius meus viuens, & filius tuus mortuus. &
illa dixit: Minimè: filius tuus mortuus, et filius
meus viuens. & locutæ sunt coram rege.
‡ *Et dixit eis rex: Tu dicis, Iste filius meus* 23
qui viuit, & filius huius qui mortuus est. &
tu dicis; Nequaquam: sed filius meus qui viuit,
at filius huius qui mortuus est.
‡ *Et dixit Rex: Tollite mihi gladium. & at-* 24
tulerunt gladium in conspectu regis.
‡ *Et ait Rex: Diuidite puerum viuum in* 25
duo, & date dimidiam partem eius huic, &
dimidiam partem eius huic.
‡ *Et respondit mulier cuius erat filius vi-* 26
uus, & ait ad regem; quoniam turbata sunt
viscera eius super filio suo, & ait: In me do-
mine, date ei puerum, & mortè ne occidatis ip-
sum. & altera dixit, Neque mihi neque huic
sit: diuidite eum.
‡ *Et respondit rex & dixit: Date puerum* 27
viuentem mulieri quæ dixit: date eum ei, &
morte ne occidatis ipsum; quoniam ipsa mater
eius. ‡ *Et audiuit vniuersus Israel iudicium* 28
hoc quod iudicauit rex: & timuerunt à facie
regis, quia viderunt quòd sapientia Dei in eo
ad faciendum iudicia.

CAP. IIII.

ET erat rex Salomon regnans super Israel. 1
‡ *Et hi principes qui erant ipsi: Azarias* 2
filius Sadoc sacerdos.
‡ *Et Elichoreph & Achia filij Siza scribæ.* 3
Iosaphat filius Achilud à commentariis.
‡ *Et Baneas filius Ioiada super exercitum.* 4
& Sadoc & Abiathar sacerdotes.
‡ *Et Azarias filius Nathan super assisten-* 5
tes regi, & Zabud filius Nathan amicus Re-
gis.
‡ *Et Achisar præpositus domus. & Adoni-* 6
ram filius Abda super tributa.
‡ *Et Salomoni duodecim præfecti super om-* 7
nem Israel, ad suppeditandum regi & domui
eius. mensis in anno erat vt vnusquisque sub-
ministraret. ‡ *Hæc nomina eorum: Benor* 8
in monte Ephraim.

22 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ ἑτέρα, οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ
ζῶν, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς· καὶ αὕτη εἶπεν, οὐχί, ὁ υἱός σου ὁ
τεθνηκώς, καὶ υἱός μου ὁ ζῶν. καὶ ἐλάλησαν ἐνώπιον τοῦ
23 βασιλέως. ‡ καὶ εἶπεν αὐταῖς ὁ βασιλεύς, σὺ λέγεις, οὗτος
ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱὸς ταύτης ὁ τεθνηκώς. καὶ σὺ λέγεις,
οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, ὁ δὲ υἱὸς ταύτης ὁ τεθνηκώς.
24 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, λάβετέ μοι μάχαιραν. καὶ
προσήνεγκαν τὴν μάχαιραν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
25 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, διέλετε τὸ παιδίον τὸ ζῶν εἰς
δύο, καὶ δότε τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ταύτῃ, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ταύτῃ.
26 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἧς ἦν ὁ υἱὸς ὁ ζῶν, καὶ εἶπεν πρὸς
τὸν βασιλέα, ὅτι ἐταράχθη ἡ μήτρα αὐτῆς ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐ-
τῆς, καὶ εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύριε, δότε αὐτῇ τὸ παιδίον, καὶ θα-
νάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτό. καὶ ἡ ἑτέρα εἶπεν, μήτε ἐμοὶ
μήτε αὐτῇ ἔστω, διέλετε αὐτό.
27 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, δότε τὸ παιδίον
τὸ ζῶν τῇ γυναικὶ τῇ εἰπούσῃ, δότε αὐτὸ αὐτῇ, καὶ θανά-
τῳ μὴ θανατώσητε αὐτό, ὅτι αὕτη ἡ μήτηρ αὐτοῦ.
28 ‡ καὶ ἤκουσε πᾶς ἰσραὴλ τὸ κρίμα τοῦτο ὃ ἔκρινεν ὁ
βασιλεύς· καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασι-
λέως, ὅτι εἶδον ὅτι φρόνησις θεοῦ ἐν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν δικαι-
ώματα.

δ΄.

1 ‡ Καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς σαλωμὼν βασιλεύων ἐπὶ ἰσραήλ.
2 ‡ καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἳ ἦσαν αὐτῷ. ἀζαρίας υἱὸς σα-
δὼκ ὁ ἱερεύς.
3 ‡ καὶ ἐλιχόρεφ καὶ ἀχία υἱοὶ σιζὰ γραμματεῖς. ἰω-
σαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομιμνήσκων.
4 ‡ καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδὰ ἐπὶ τῆς δυνάμεως. καὶ σα-
δὼκ καὶ ἀβιάθαρ ἱερεῖς.
5 ‡ καὶ ἀζαρίας υἱὸς ναθὰν ἐπὶ τῶν καθεσταμένων. καὶ
ζαβοὺδ υἱὸς ναθὰν ἑταῖρος τοῦ βασιλέως.
6 ‡ καὶ ἀχισὰρ οἰκονόμος. καὶ ἀδονηρὰμ υἱὸς ἀβδὰ ἐ-
πὶ τῶν φόρων.
7 ‡ καὶ τῷ σαλωμὼν δώδεκα καθεστάμενοι ἐπὶ πάντα
ἰσραήλ, χορηγεῖν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. μὴν ἐν
τῷ ἐνιαυτῷ ἐγίνετο ἐπὶ τὸν ἕνα χορηγεῖν.
8 ‡ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν. βενὼρ ἐν ὄρει ἐ-
φραίμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et dixit mulier altera, Non ita est, sed filius meus est viuus, & filius tuus mortuus; at hæc dixit: Non ita est, sed filius tuus mortuus
est, & filius meus viuus: & locutæ sunt ante regem.
23 Et dixit rex: Hæc dicit, Hic est filius meus qui est viuus, & filius tuus
est qui mortuus est: & ista dicit, Non ita est, sed filius tuus est qui mortuus est, & filius meus est qui viuus est.
24 Et dixit rex, Adferte mihi
gladium. & attulerunt gladium ante regem.
25 Et dixit rex, Diuidite infantem viuum in duo, & date partem eius vni, & partem eius
alteri.
26 Et dixit mulier, cuius filius erat viuus, regi, (quoniam conuoluta sunt viscera eius super filio suo) & dixit: Obsecro Domine mi;
date illi infantem viuũ, & occidendo non occidatis eum. & altera dixit, Nec meus nec tuus sit, diuidite.
27 Et respondit rex & dixit: Date
illi infantem viuum, & occidendo non occidatis eum: ipsa est mater eius.
28 Et audiuit omnis Israel iudicium quod iudicauit rex: &
timuerunt regem, quia viderunt quòd sapientia à Deo esset in præcordiis eius ad faciendum iudicium.

CAP. IIII.

ET fuit rex Selomoh, rex super omnẽ Israel.
2 Et hi sunt magnates qui *aderant* illi: Ghazariah filius Szadok sacerdotis.
3 Elihhoreph
& Ahhiah filij Sisa scribæ: Iehosaphat filius Ahhilud præpositus super monimenta.
4 Et Benaiah filius Iehoiadagh præpositus super
exercitũ: & Szadok & Abiathar sacerdotes.
5 Et Ghazariah filius Nathan, præpositus super antesignanos; & Zabud filius Nathan sacer-
dotis amicus regis.
6 Et Ahhisar præpositus super domum, & Adoniram filius Ghabda, præpositus super conuectores tributorum.
7 Et erant Selomoh duodecim antesignani præpositi super omnem Israel sustentantes regem, & viros domus eius: mense in anno atti-
nebat ad vnum *ex eis* sustentare.
8 Et hæc sunt nomina eorum. Filius Hhur in monte domus Ephraim.

9 * בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִים וּבֵית שָׁמֶשׁ וְאֵילוֹן
10 בֵּית־חָנָן׃ * בֶּן־חֶסֶד בָּאֲרֻבּוֹת לוֹ שֹׂכֹה וְכָל־
11 אֶרֶץ חֵפֶר׃ * בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת דֹּאר טָפַת
בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לּוֹ לְאִשָּׁה׃
12 * בַּעֲנָא בֶּן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן
אֲשֶׁר אֵצֶל צָרְתַנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן
עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמֳעָם׃
13 * בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה
אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים
עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃
14 * אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃
15 * אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת
בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃
16 * בַּעֲנָא בֶּן־חוּשָׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃
17 * יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
18 * שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃
19 * גֶּבֶר בֶּן־אֻרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
וְעֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
20 * יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב
אֹכְלִים וְשֹׁתִים וּשְׂמֵחִים׃
21 * וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגִּשִׁים מִנְחָה
וְעֹבְדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
22 * וַיְהִי לֶחֶם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים
כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח׃
23 * עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה
צֹאן לְבַד מֵאַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וּבַרְבֻּרִים אֲבוּסִים׃
24 * כִּי־הוּא רֹדֶה בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה
בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו
מִסָּבִיב׃

9 * Bendecar in Macces,& in Salebin,& in
B Bethſames,& in Helon,& in Bethanan.
10 * Beneſſed in Araboth. ipſius enim e-
rat Socho, & omnis terra Epher.
11 * Benabinadab eius omnis Nephador,
Taphet filiam Salomonis habebat vxoré.
12 * Bana filius Ahilud regebat Thanach,
& Mageddo, & vniuerſam Bethſan, quæ
eſt iuxta Sarthana ſubter Iezrael à Bethſã
vſque Abelmeula è regione Iecmaam.
13 * Ben-gaber in Ramoth Galaad habe-
bat Auothiair filij Manaſſe in Galaad ip-
ſe erat in omni regione Argob, quæ eſt in
Baſan, ſexaginta ciuitatibus magnis atq;
muratis quæ habebant ſeras æreas.
14 * Abinadab filius Addo pręerat in Ma-
15 naim. * Achimaas in Neptalim, ſed &
ipſe habebat Baſemath filiam Salomonis
in coniugio.
16 * Banaa fili' Huſi in Aſer & in Baloth.
17 * Ioſaphat filius Pharue in Iſachar.
18 * Semei filius Hela in Beniamin:
19 * Gaber filius Suri in terra Galaad, &
in terra Seon regis Ammorræi, & Og re-
C gis Baſan, ſuper oĩa quæ erant in illa terra.
20 * Iuda & Iſrael innumerabiles ſicut a-
rena maris in multitudine, comedentes &
bibentes, atque lætantes.
21 * Salomon autem erat in ditione ſua
habens omnia regna, à flumine terrę Phi-
liſtiim vſque ad terminum Ægypti, offe-
rentium ſibi munera, & ſeruientium ei
22 cunctis diebus vitæ eius. *Erat autem ci-
bus Salomonis per dies ſingulos triginta
cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ:
23 * Decem boues pingues, & viginti bo-
ues paſcuales, & centum arietes, excepta
venatione ceruorum, caprearũ atque bu-
balorum & auium altilium.
24 * Ipſe enim obtinebat omnem regio-
nem quæ erat trans flumen à Thapſa vſ-
que ad Gazam, & cunctos reges illarum
regionũ; & habebat pacem ex omni par-
te in circuitu.

תרגום יונתן

9 בר דקר במקץ ובשעלבים ובית שמש ואילון בית חנן : 10 בר חסד בארבות דיליה שוכה וכל ארעא דחפר :
11 בר אבינדב כל פלכי דור טפת בת שלמה הות ליה לאנתו : 12 בענא בר אחילוד תענך ומגדו וכל בית שאן דבסטר צרתן
דלעיל מיזרעאל מבית שאן עד מישר מחולה עד מעבר ליקמעם : 13 בר גבר ברמות גלעד דיליה כפרני יאיר בר מנשה
דבגלעד דיליה בית פלך טרכונא דבמתנן שיתין קרוין רברבן מקפן שור רם דילהון עברין דנחשא :
14 אחינדב בר עדוא דיליה מחנים : 15 אחימעץ בשבטא דבית נפתלי אף הוא נסיב ית בשמת בת שלמה לאנתו :
16 בענא בר חושי דמשבט אשר ובעלות : 17 יהושפט בר פרוח בישש כר : 18 שמעי בר אלה בשבטא דבני בנימן :
19 גבר בר אורי בארע גלעד ארע סיחון מלכא דאמוראה ועוג מלכא דמתנן ואיסטרטיגא חד דממנא בארעא :
20 יהודה וישראל סגיאין כחלא דעל ימא לסגי אכלין ושתן וחדן :
21 ושלמה הוה שליט בכל מלכותא מן פרת ארע פלשתאי ועד תחום מצרים מקרבין קרבנא ופלחין ית שלמה כל יומי חיוהי :
22 והוה לחמא דשלמה ליומא חד תלתין כורין סלתא ושיתין כורין קמחא :
23 עשרה תורין דפטמא ועשרין תורין דרעיא ומאה ענא בר מאילין וטבין ויחמורין ועופא פטימא :
24 ארי הוא מפלח בכל עבר פרת מתפסח ועד עזה וכל מלכי עבר פרת ושלמא הוה ליה מכל עברוהי מסחור סחור :

† *Filius Dacar in Macas, & in Salabin, et* 9
Bethſamis, & Elon vſque in Bananan.
† *Beneſed in Araboth, ipſius Socho & om-* 10
nis terra Opher.
† *Filij Abinadab omnis Nephador. Taphath* 11
filia Salomonis erat ei in vxorem.
† *Baana filius Achilud Thaanach & Ma-* 12
geddo, & omnem domum Saan quæ à Sarthan
ſubter Izrael à Bethſaan vſque in Abelmola
vſque in Maeber Iegmaam.
† *Filius Gaber in Ramoth Galaaditæ. huius* 13
erant ciuitates Iaer filij Manaſſe in Galaad.
huic funiculus Argob in Baſan ſexaginta ciui-
tates magnæ & muratæ, & vectes ærei.
† *Achinadab filius Addo Maanaim.* 14
† *Achimaas in Nephthali. & hic cepit Ba-* 15
ſemmath filiam Salomonis in vxorem.
† *Baneas filius Chuſi in Aſer & in Baa-* 16
loth.
† *Ioſaphat filius Pharue in Iſachar.* 17
† *Semei filius Ela in Beniamin.* 18
† *Gaber filius Vri in terra Galaad terra* 19
Seon regis Amorræorum & Og regis Baſan, et
præpoſitus in terra Iuda vnus.
† *Iudas & Iſrael multi nimis vt arena in* 20
mari in multitudine comedentes & bibentes et
lætantes.
† *Et Salomon erat princeps in cunctis re-* 21
gnis à flumine terræ Philiſtiim & vſque ad
terminos Ægypti. & erant afferentes ei dona,
& ſeruierunt Salomoni cunctis diebus vitæ
eius.
† *Et hoc prandium Salomoni in die vna,* 22
triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori fa-
rinæ:
† *Decem vituli electi, & viginti boues* 23
paſcuales, & centum pecudes, extra cer-
uos, & capreas, & volucres electas, & a-
greſtes:
† *Quoniam erat princeps in cunctis trans* 24
flumen à Thapſa vſque ad Gaza in vniuerſis
regnis quæ trans flumen. & erat ipſi pax ex
omnibus partibus eius in circuitu.

9 † υἱὸς δάκαρ ἐν μακὰς καὶ ἐν σαλαβίν, καὶ βεθσαμὶς καὶ ἐλὼν ἕως βενανάν.

10 † βενέσεδ ἐν ἀραβὼθ, αὐτοῦ σοχὼ καὶ πᾶσα γῆ ὀφέρ.

11 † υἱοῦ ἀβιναδὰβ πᾶσα νεφαδώρ. ταφὰθ θυγάτηρ σολομῶντος ἦν αὐτῷ εἰς γυναῖκα.

12 † βαανὰ υἱὸς ἀχιλοὺδ θαανὰχ καὶ μαγεδδὼ, καὶ πάντα οἶκον σαὰν τὸν παρὰ σάρθαν ὑποκάτω ἰζραὴλ ἐκ βεθσαὰν ἕως ἀβελμολὰ ἕως μαέβερ ἰεγμαάμ.

13 † υἱὸς γαβὲρ ἐν ῥαμὼθ τοῦ γαλααδίτου. τούτου ἦσαν πόλεις ἰαὴρ υἱοῦ μανασσῆ ἐν γαλαάδ. τούτῳ σχοίνισμα ἀργὼβ ἐν τῇ βασὰν ἑξήκοντα πόλεις μεγάλαι καὶ τειχήρεις καὶ μοχλοὶ χαλκοῖ.

14 † ἀχιναδὰβ υἱὸς ἀδδὼ μαναΐμ.

15 † ἀχιμαὰς ἐν νεφθαλί. καὶ οὗτος ἔλαβε τὴν βασεμμὰθ θυγατέρα σολομῶντος εἰς γυναῖκα.

16 † βανέας υἱὸς χουσὶ ἐν ἀσὴρ καὶ ἐν βααλώθ.

17 † ἰωσαφὰτ υἱὸς φαρουὲ ἐν ἰσάχαρ.

18 † σεμεῒ υἱὸς ἠλᾶ ἐν τῷ βενιαμίν.

19 † γαβὲρ υἱὸς οὐρὶ ἐν γῇ γαλαὰδ γῇ σηὼν τοῦ βασιλέως τῶν ἀμορραίων καὶ ὢγ βασιλέως βασὰν, καὶ νασὶβ ἐν τῇ γῇ ἰούδα εἷς.

20 † ἰούδας καὶ ἰσραὴλ πολλοὶ σφόδρα ὡς ἡ ἄμμος ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ χαίροντες.

21 † καὶ σολομὼν ἦν ἄρχων ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ἀπὸ ποταμοῦ γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως ὁρίων αἰγύπτου. καὶ ἦσαν προσφέροντες αὐτῷ δῶρα, καὶ ἐδούλευον τῷ σολομῶντι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

22 † καὶ τοῦτο ἄριστον τῷ σολομῶντι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, τριάκοντα κόροι σεμιδάλεως, καὶ ἑξήκοντα κόροι ἀλεύρου·

23 † δέκα μόσχοι ἐκλεκτοὶ καὶ εἴκοσι βόες νομάδες, καὶ ἑκατὸν πρόβατα, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ νομάδων·

24 † ὅτι ἦν ἄρχων ἐν παντὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ θάψα ἕως γαζὰ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ταῖς πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἦν αὐτῷ εἰρήνη ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Filius Deker in Makaſz & in Salghabin & Beth-ſames & Ailon Beth-Hhanan. 10 Filius Hhezzed in Aruboth, cuius erat Sochoh, & omnis terra Hhepher. 11 Filius Abinadab, cuius erant omnes regiones Dor. Taphath filia Selomoh erat ei in vxorem. 12 Baghana filius Ahhilud, *eius erat* Thaghnach & Megiddo, & omnis Beth-Sean quæ eſt iuxta Szarthan ſubter Iizreghel à Beth-Sean vſque ad planitiem Mehholah, vſque trans Iacmegham. 13 Filius Gebar in Ramoth Gilghad, cuius erant vici Iair filij Menaſſeh qui erat in Gilghad: cuius Bethpelach Tarcona quæ erat in Mathnan, ſexaginta vrbes magnæ circundatæ muro excelſo, quibus erant vectes ærei. 14 Ahhinadab filius Ghido, cuius erat Mahhanaim. 15 Ahhimaghaſz in tribu domus Nephtali, etiam ipſe accepit Baſmath filiam Selomoh in vxorem. 16 Baghana filius Hhuſi, *ea* quæ *erant* de tribu Aſſer & Baghaloth. 17 Iehoſaphat filius Paruahh in Iiſachar. 18 Simghi filius Elah in tribu filiorum Biniamin. 19 Gebar filius Vri in terra Gilghad terra Zzihhon regis Amorrhæorum & Ghog regis Mathnan: & anteſignanus vnus præerat terræ. 20 Iehudah & Iſrael multi erant tanquam arena quæ eſt ſuper mare in multitudine, comedentes & bibentes & gaudentes. 21 Et Selomoh imperabat omnibus regnis à Perath terra Peliſthæorum & vſque ad terminum Miſzraim, afferentibus munus, & ſeruientibus Selomoh omnibus diebus vitæ ſuæ. 22 Et erat panis Selomoh ſingulis diebus triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ. 23 Decem boues ſagenæ, & decem boues paſcuæ, & centum pecudes, præter ceruos, & capreas, & bubalos, & aues ſaginatas. 24 Quia dominabatur ipſe omni loco trans Perath à Thiphzzahh vſque Ghaza, & omnibus regibus citra Perath. & pax erat illi ab omnibus lateribus eius circum circa.

25 * וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ
וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה׃
26 * וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים
לְמֶרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃
27 * וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֵת
כָּל־הַקָּרֵב אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חָדְשׁוֹ
לֹא יְעַדְּרוּ דָּבָר׃
28 * וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבִאוּ אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ׃
26 * וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה הַרְבֵּה
מְאֹד וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם׃
30 * וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־קֶדֶם
וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃
31 * וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל
וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ בְכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃
32 * וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה
33 וָאָלֶף׃ * וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר
בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־
הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־הַדָּגִים׃
34 * וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֵת חָכְמַת שְׁלֹמֹה
מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ׃

ה

1 * וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צוֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה
כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב
הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים׃
2 * וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר׃
3 * אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד־
תֵּת יְהוָה אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלָו׃

25 * Habitabatque Iuda & Iſrael abſ-
que timore vllo vnuſquiſque ſub vite ſua
& ſub ficu ſua à Dan vſque Berſabee cun-
26 ctis diebus Salomonis. * Et habebat Sa-
lomō quadraginta millia præſepia equo-
rum currilium, & duodecim millia eque-
27 ſtrium. * Nutriebantque eos ſupradicti
regis præfecti, ſed & neceſſaria menſæ re-
gis Salomonis cum ingenti cura præbe-
28 bant in tempore ſuo. * Ordeum quoque
D & paleas equorum & iumentorum defe-
rebant in locum vbi erat rex iuxta conſti-
29 tutum ſibi. * Dedit quoque Deus ſa-
pientiam Salomoni & prudentiam mul-
tam nimis, & latitudinem cordis, quaſi a-
rena quæ eſt in littore maris.
30 * Et præcedebat ſapientia Salomonis
ſapientiam omnium Orientalium & Ægy-
31 ptiorum: * Et erat ſapientior cunctis ho-
minibus. ſapientior Ethā Ezraite, & He-
man, & Calchal, & Dorda filiis Maol: &
erat nominatus in vniuerſis gentibus per
32 circuitum. * Locutus eſt quoque Salomon
tria millia parabolas, & fuerunt carmina
33 eius quinque millia. * Et diſputauit ſuper
lignis, à cedro quę eſt in Libano, vſque ad
hyſſopum quæ egreditur de pariete; & diſ-
ſeruit de iumentis, & volucribus, & rep-
34 tilibus & piſcibus. * Et veniebant de
cunctis populis ad audiendam ſapientiam
Salomonis, & ab vniuerſis regibus terræ
qui audiebant ſapientiam eius.

CAP. V.

1 MIſit quoque Hiram rex Tyri ſeruos
A ſuos ad Salomonem, audiuit enim
quòd ipſum vnxiſſent regem pro patre e-
ius; quia amicus fuerat Hiram Dauid om-
2 ni tempore. * Miſit autem Salomon
3 ad Hiram, dicens: * Tu ſcis volun-
tatem Dauid patris mei, & quia non po-
terat ædificare domum nomini Domini
Dei ſui propter bella imminentia per cir-
cuitum, donec daret Dominus eos ſub ve-
ſtigio pedum eius.

תרגום יונתן

25 וִיתֵיב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְרוּחֲצָן גְּבַר תְּחוֹת פֵּירֵי גֻּפְנוֹהִי וּתְחוֹת פֵּירֵי תְּאֵנוֹהִי מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע כָּל יוֹמֵי שְׁלֹמֹה ׃
26 וַהֲווֹ לִשְׁלֹמֹה אַרְבְּעִין אַלְפִין אֻרְוַת סוּסָוָן לִרְתִיכוֹהִי וּתְרֵי עֲשַׂר אַלְפִין פָּרָשִׁין ׃ 27 וּמְסוֹבְרִין אִיסְטַרְטִיגַיָּא הָאִלֵּין יַת מַלְכָּא
שְׁלֹמֹה וְיַת כָּל דְּקָרִיב לְפָתוֹרָא דְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה גְּבַר יַרְחֵיהּ לָא מְעַכְּבִין מִדַּעַם ׃ 28 וְשַׂעֲרַיָּא וְתִבְנָא לְסוּסְוָתָא וּלְרִכְשָׁא מַיְתַן לְאַתְרָא
דְּהֲוָה תַמָּן גְּבַר כְּהִילְכְתֵיהּ ׃ 29 וִיהַב יְיָ חָכְמְתָא לִשְׁלֹמֹה וְסָכְלְתָנוּתָא סַגִּיָּא לַחֲדָא וּפְתִיוּת לִבָּא כְּחָלָא דְּעַל כֵּיף יַמָּא ׃
30 וּסְגִיאַת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי מַדִינְחָא וּמִכָּל חָכְמַת מִצְרָיִם ׃ 31 וְחַכִּים מִכָּל אֱנָשָׁא מֵאֵיתָן בַּר זֶרַח וְהֵימָן וְכַלְכּוֹל
וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַהֲוָה שׁוּמֵיהּ סַגִּיא בְּכָל עַמְמַיָּא סְחוֹר סְחוֹר ׃ 32 וּמַלֵּיל תְּלָתָא אַלְפִין מַתְלִין וַהֲוָאָה תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ ׃
33 וּמַלֵּיל עַל אָעַיָּא מֵאַרְזָא דִּי בְּלִבְנָן וְעַד אֵזוֹבָא דְּנָפֵק בְּכוֹתְלָא וּמַלֵּיל עַל בְּעִירָא וְעַל עוֹפָא וְעַל רִחְשָׁא וְעַל נוּנַיָּא ׃
34 וַאֲתוֹ מִכָּל עַמְמַיָּא לְמִשְׁמַע יַת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מִן כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דִּשְׁמַעִין יַת חָכְמְתֵיהּ ׃

ה

1 וּשְׁלַח חִירָם מַלְכָּא דְּצוֹר יַת עַבְדוֹהִי לְוַת שְׁלֹמֹה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי יָתֵיהּ מְשַׁחוּ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא תְּחוֹת אֲבוּהִי אֲרֵי רָחִימָא הֲוָה חִירָם לְדָוִד
כָּל יוֹמַיָּא ׃ 2 וּשְׁלַח שְׁלֹמֹה לְוַת חִירָם לְמֵימַר ׃ 3 אַתְּ יְדַעְתְּ יַת דָּוִד אַבָּא אֲרֵי לָא יָכִיל לְמִבְנֵי בֵּיתָא לִשְׁמָא דַּייָ אֱלָהֵיהּ
מִן קֳדָם עָבְדֵי קְרָבָא דְּאַקִּיפוּהִי עַד דִּמְסַר יְיָ יַתְהוֹן תְּחוֹת פַּרְסַת רִיגְלוֹהִי ׃

25 Et habitabat Iudas et Israel confisi vnusquisq; in vite sua, & sub ficu sua, à Dan et vsque ad Bersabee omnibus diebus Salomonis.
26 Et erant Salomoni quadraginta millia in curribus, & duodecim millia equitum.
27 Et sufficiebant necessaria præfecti isti regi Salomoni secundum omnia mandata super mensa regis, vnusquisque mense suo, non mutabat verbum.
28 Et ordea & paleas equis & curribus ferebant in locum vbi erat rex, vnusquisque per ordinem suum.
29 Et dedit Dominus prudentiam Salomoni, & sapientiam multam nimis, & latitudinem cordis vt arena quæ iuxta mare.
30 Et multiplicata est sapientia Salomonis magis quàm sapientia omnium antiquorum hominum, & magis quàm omnes sapientes Ægypti.
31 Et sapiens erat super omnes homines, & sapientia antecedebat super Etham Ezraitem, & Eman, & Chalcal, & Dardae filium Machol. & erat nomen eius in vniuersis gentibus in circuitu.
32 Et locutus est tria millia parabolas. & erant carmina eius quinque millia.
33 Et locutus est de lignis à cedro quæ in Libano & vsque ad hyssopum quæ egreditur ex pariete. & locutus est de iumentis, & de volucribus, & de reptilibus, & de piscibus.
34 Et veniebant omnes populi ad audiendam sapientiam Salomonis. & accipiebat dona à regibus terræ, quicunque audiebant sapientiam eius.

CAP. V.

1 ET misit Chiram rex Tyri seruos suos ad Salomonem, audiuit enim quòd ipsum vnxissent in regem pro Dauid patre eius: quia diligēs erat Chiram Dauid omnibus diebus.
2 Et misit Salomon ad Chiram dicens:
3 Tu nosti Dauid patrem meum quia non poterat ædificare domum nomini Domini Dei mei à facie bellorum circumeuntium eum, donec daret eos Dominus sub vestigiis pedum eius.

25 καὶ κατῴκει ἰούδας καὶ ἰσραὴλ πεποιθότες ἕκαστος εἰς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν αὐτοῦ ἀπὸ δὰν, καὶ ἕως βηρσαβεὲ πάσας τὰς ἡμέρας σολομῶντος.
26 καὶ ἦσαν τῷ σολομῶντι τεσσαράκοντα χιλιάδες εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων.
27 καὶ ἐχορήγουν οἱ καθεστάμενοι οὗτοι τῷ βασιλεῖ σολομῶντι κατὰ πάντα τὰ διηγγελμένα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως, ἕκαστος τὸν μῆνα αὐτοῦ, οὐ παρήλλασσον λόγον.
28 καὶ τὰς κριθὰς καὶ τὸ ἄχυρον τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἅρμασιν ἔφερον εἰς τὸν τόπον οὗ ἂν ᾖ ὁ βασιλεύς, ἕκαστος κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ.
29 καὶ ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ σολομῶντι, καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα, καὶ χύμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν.
30 καὶ ἐπληθύνθη ἡ σοφία σολομῶντος ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀρχαίων ἀνθρώπων, καὶ ὑπὲρ πάντας φρο-
31 νίμους αἰγύπτου. καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ αἰθὰμ τὸν ἐζραΐτην, καὶ τὸν αἱμὰν καὶ τὸν χαλκὰλ καὶ τὸν δαρδαὲ υἱὸν μαχώλ. καὶ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι κύκλῳ.
32 καὶ ἐλάλησε τρεῖς χιλιάδας παραβολάς. καὶ ἦσαν
33 ᾠδαὶ αὐτοῦ πεντακισχίλιαι. καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκπορευομένης ἐκ τοῦ τοίχου. καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν, καὶ περὶ τῶν πετεινῶν, καὶ περὶ τῶν ἑρπετῶν, καὶ περὶ τῶν ἰχθύων.
34 καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ λαοὶ ἀκούειν τὰς σοφίας σολομῶντος. καὶ ἐλάμβανε δῶρα παρὰ τῶν βασιλέων τῆς γῆς, ὅσοι ἤκουον τῆς σοφίας αὐτοῦ.

ε.

1 Καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου τοὺς παῖδας αὐτοῦ πρὸς σολομῶντα, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς βασιλέα ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ὅτι ἀγαπῶν ἦν
2 χειρὰμ τὸν δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἀπέστει-
3 λε σολομὼν πρὸς χειρὰμ λέγων· σὺ οἶδας δαυὶδ τὸν πατέρα μου ὅτι οὐκ ἠδύνατο οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου ἀπὸ προσώπου τῶν πολέμων τῶν κυκλωσάντων αὐτόν, ἕως τοῦ δοῦναι αὐτοὺς κύριον ὑπὸ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et sedebat Iehudah & Israel in confidentia quisque sub fructu vitis suæ, & sub fructu ficus suæ à Dan & vsque ad Beersebagh omnibus diebus Selomoh. 26 Et fuerunt Selomoh quadraginta millia præsepiorum equorum pro curribus suis, & duodecim millia equitum. 27 Et sustentabant antesignani hi regem Selomoh, & omnem qui accedebat ad mēsam regis Selomoh, vnusquisque mense suo, non differebant *suppetere* quicquam. 28 Et hordea, & paleam equis & cursoribus equis deferebant ad locum in quo erat quisque iuxta consuetum sibi. 29 Et dedit Dominus sapientiam Selomoh & intelligentiam multam valdè & dilatationem cordis, tanquam arenam quæ est super littus maris. 30 Et amplior fuit sapientia Selomoh sapientiâ omnium filiorum Orientis, & omni sapientia Missraim. 31 Et sapientior fuit omni homine, ipso Aithan filio Zerahh, & Hheman, & Chalchol, & Dardagh filiis Mahhol: & fuit nomen eius celebre in omnibus gentibus vndiquaque. 32 Et locutus est tria millia parabolarum, & fuerunt cantica eius mille & quinque. 33 Et locutus est super lignis à cedro quæ est in Libnan, & vsque ad hyssopum quæ prodit de pariete: & locutus est super iumentis, & super auibus, & super reptilibus, & super piscibus. 34 Et veniebant ex omnibus gentibus ad audiendam sapientiam Selomoh, ab omnibus regibus terræ qui audierant sapientiam eius.

CAP. V.

ET misit Hhiram rex Szor seruos suos ad Selomoh, quia audierat quòd vnxerant eum vt esset rex pro patre suo: nam dilexerat Hhiram Dauid omnibus diebus. 2 Et misit Selomoh ad Hhiram dicendo: 3 Tu nosti Dauid patrem meum quòd non potuit ædificare domum nomini Domini Dei sui propter belligeratores qui circuierant illum, vsquequo tradidit illos Dominus sub planta pedum eius.

4 * וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהַי לִי מִסָּבִיב אֵין שָׂטָן
וְאֵין פֶּגַע רָע׃
5 * וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן
תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֶךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
6 * וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־לִי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי
יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל אֲשֶׁר
תֹּאמֵר כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ לִכְרָת־
7 עֵצִים כַּצִּדֹנִים׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי
שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר
נָתַן לְדָוִד בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה׃
8 * וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֵת
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלָי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי
אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים׃
9 * עֲבָדַי יֹרִדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן יָמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם
דֹּבְרוֹת בַּיָּם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפַּצְתִּים
שָׁם וְאַתָּה תִשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֵת לֶחֶם
בֵּיתִי׃
10 * וַיְהִי חִירוֹם נֹתֵן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי
בְרוֹשִׁים כָּל־חֶפְצוֹ׃
11 * וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר חִטִּים
מַכֹּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית כֹּה־יִתֵּן
שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה׃
12 * וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי
שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם׃
13 * וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמַּס
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ׃
14 * וַיִּשְׁלָחֵם לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת
חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן שְׁנַיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וַאֲדֹנִירָם
עַל־הַמַּס׃

4 *Nunc autem requiē dedit Deus meus
mihi per circuitum, & non eſt ſatan neq;
5 occurſus malus: *Quamobrem cogito ædificare tēplum nomini domini Dei mei,
ſicut locutus eſt Dauid patri meo dicens:
B Filius tuus quem dabo pro te ſuper ſolium
tuum, ipſe ædificabit domū nomini meo.
6 *Præcipe igitur vt pręcidant mihi ſerui tui cedros de Libano, & ſerui mei ſint
cum ſeruis tuis: mercedem autem ſeruorum tuorum dabo tibi quamcunque petieris. ſcis enim quomodo non eſt in populo meo vir qui nouerit ligna cędere ſi-
7 cut Sidonij. *Cùm ergo audiſſet Hiram
verba Salomonis, lætatus eſt valdè, & ait:
Benedictus Dominus hodie, qui dedit Dauid filium ſapiētiſsimum ſuper populum
8 hunc plurimum. *Et miſit Hiram ad Salomonem dicens: Audiui quęcunq; mandaſti mihi. ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.
9 *Serui mei deponent ea de Libano ad
C mare, & ego componam ea in ratibus in
mari vſque ad locum quem ſignificaueris
mihi: & applicabo ea ibi, & tu tolles ea:
præbebiſq́ue neceſſaria mihi, vt detur cibus domui meæ.
10 *Itaque Hiram dabat Salomoni ligna
cedrina & ligna abiegna iuxta omnem vo-
11 luntatem eius. *Salomon autem præbebat Hiram viginti millia coros tritici
in cibum domui eius, & viginti coros puriſsimi olei. hæc tribuebat Salomon Hirā
12 per ſingulos annos. *Dedit quoque Dominus ſapientiam Salomoni, ſicut locutus
eſt ei. Et erat pax inter Hiram & Salomo-
D nem, & percuſſerunt ambo fœdus.
13 *Elegitq́ue rex Salomon operarios de
omni Iſrael, & erat indictio triginta mil-
14 lia virorum. *Mittebatq́ue eos in Libanum decem millia per menſes ſingulos vicíſsim, ita vt duobus menſibus eſſent in
domibus ſuis. Et Adoniram erat ſuper huiuſcemodi indictionem.

תרגום יונתן

4 וּכְעַן אֲנִיחַ יְיָ אֱלָהִי לִי מִסְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ סָטָן וְלֵית פֶּגַע בִּישׁ׃
5 וְהָא אֲנָא אָמַר לְמִבְנֵי בֵּיתָא לִשְׁמָא דַייָ אֱלָהִי כְּמָה דְמַלִּיל יְיָ עִם דָּוִד אַבָּא לְמֵימַר בְּרָךְ דְּאֶתֵּן תְּחוֹתָךְ עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ הוּא יִבְנֵי
בֵיתָא לִשְׁמִי׃
6 וּכְעַן פַּקֵּיד וְיִקְצוּן לִי אַרְזִין מִן לִבְנָן וְעַבְדַי יְהוֹן עִם עַבְדָךְ וַאֲגַר עַבְדָךְ אֶתֵּן לָךְ כְּכֹל דְּתֵימַר אֲרֵי אַתְּ יְדַעְתְּ אֲרֵי
לֵית בַּנָא גְּבַר דְּיָדַע לְמִיקַץ אָעִין כְּצִידוֹנָאֵי׃
7 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע חִירָם יָת פִּתְגָמֵי דִשְׁלֹמֹה וַחֲדִי לַחֲדָא וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ יוֹמָא דֵין דִּיהַב לְדָוִד בַּר חַכִּים עַל עַמָּא סַגִּיאָה הָדֵין׃
8 וּשְׁלַח חִירָם לְוַת שְׁלֹמֹה לְמֵימַר שְׁמָעִית יָת דִּשְׁלַחְתָּ לְוָתִי אֲנָא אַסּוֹפֵיק יָת כָּל צָרְכָךְ בְּאָעֵי אַרְזִין וּבְאָעֵי בִּירָן׃
9 עַבְדַי יַחֲתוּן מִן לִבְנָן לְיַמָּא וַאֲנָא אֲשַׁוֵּינוּן תּוֹרְגְּסִין בְּיַמָּא עַד אַתְרָא דְּתִשְׁלַח לִי וְאֶרְמֵינוּן תַּמָּן וְאַתְּ תִּטּוֹל וְאַתְּ תַּסּוֹפֵיק יָת צָרְכִי לְמִתַּן
מֵיכַל לֶאֱנָשׁ בֵּיתִי׃
10 וַהֲוָה חִירָם יָהֵיב לִשְׁלֹמֹה אָעֵי אַרְזִין וְאָעֵי בִּירָן כָּל צָרְכֵיהּ׃
11 וּשְׁלֹמֹה יְהַב לְחִירָם עַשְׂרִין אַלְפִין כּוֹרִין חִטִּין פַּרְנוּס לֶאֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְעַשְׂרִין כּוֹרִין מִשְׁחָא כְּתִישָׁא כְּדֵין יָהֵיב שְׁלֹמֹה לְחִירָם שַׁתָּא
בְּשַׁתָּא׃
12 וַייָ יְהַב חָכְמְתָא לִשְׁלֹמֹה כְּמָא דְמַלִּיל לֵיהּ וַהֲוָה שְׁלָמָא בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וּגְזַרוּ קְיָם תַּרְוֵיהוֹן׃
13 וּמַנִּי מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מַסְּקֵי מִסִּין מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה מַסְּקֵי מִסִּין תְּלָתִין אַלְפִין גַּבְרָא׃
14 וְשַׁלְחִינוּן לְלִבְנָן עַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא בְּיַרְחָא מִשְׁתַּחְלְפִין יַרְחָא הֲווֹ בְלִבְנָן וּתְרֵין יַרְחִין בְּבֵיתֵיהּ וַאֲדוֹנִירָם מְמַנָּא עַל מַסְּקֵי מִסִּין׃

* *Et nunc requiē dedit Dominus Deus meus* 4
mihi per circuitum, non est insidiator & non est
occursus malus.
* *Et ecce ego dico ædificare domum nomini* 5
Domini Dei, sicut locutus est Dominus ad Da-
uid patrem meum dicens: Filius tuus quem da-
bo pro te super solium tuum, hic ædificabit do-
mum nomini meo.
* *Et nunc præcipe & præcidant mihi ligna* 6
de Libano. ecce serui mei cum seruis tuis, &
mercedem seruorum tuorum dabo tibi secundū
omnia quæ dixeris. quia tu scis, quòd non est in
nobis qui nouerit incidere ligna sicut Sidonij.
* *Et factum est vt audiuit Chiram verba* 7
Salomonis, lætatus est valdè. & ait: Benedi-
ctus Dominus hodie qui dedit Dauid filium sa-
pientem super populum multum hunc.
* *Et misit Chiram ad Salomonem, dicens:* 8
Audiui de omnibus quæ misisti ad me, ego fa-
ciam voluntatem tuam in lignis cedrinis & a-
biegnis.
* *Serui mei deducent ea de Libano in mare,* 9
& ego ponam ea in ratibus vsque ad locum
quem nunciaueris ad me, & excutiam ea ibi
& tu tolles. & tu facies voluntatem meam vt
des panes domui meæ.
* *Et erat Chiram dans Salomoni cedros &* 10
abietes iuxta omnem voluntatem eius.
* *Et Salomon dedit Chiram viginti millia* 11
coros tritici cibum domui eius, & viginti ba-
tus olei contusi. secundùm hoc dabat Salomon
Chiram singulis annis.
* *Et Dominus dedit Salomoni sapientiam si-* 12
cut locutus est ei. & erat pax inter Chiram
& inter Salomonem. & pepigerunt fœdus
inter se.
* *Et tulit Rex Salomon tributum de om-* 13
ni Israel. & erat tributum triginta millia vi-
rorum.
* *Et misit eos in Libanum, decem millia in* 14
mense, qui vicissim mutabantur, mense vno e-
rant in Libano, et duobus mensibus in domibus
suis. & Adoniram super tributum.

4 * καὶ νῦν ἀνέπαυσεν κύριος ὁ θεός μου ἐμοὶ κυκλόθεν,
οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος καὶ οὐκ ἔστιν ἀπάντημα πονηρόν.
5 * καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λέγω οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου
τοῦ θεοῦ, καθὼς ἐλάλησεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα
μου λέγων, ὁ υἱός σου ὃν δώσω ἀντὶ σοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον σου, οὗ-
τος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου.
6 * καὶ νῦν ἔντειλαι καὶ κοψάτωσάν μοι ξύλα ἐκ τοῦ
λιβάνου. ἰδοὺ οἱ δοῦλοί μου μετὰ τῶν δούλων σου, καὶ τὸν
μισθὸν τῶν δούλων σου δώσω σοι κατὰ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς,
ὅτι σὺ οἶδας, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν εἰδὼς κόπτειν ξύλα καθὼς
οἱ σιδώνιοι.
7 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε χειρὰμ τῶν λόγων σαλωμῶν-
τος ἐχάρη σφόδρα· καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος σή-
μερον ὃς ἔδωκε τῷ δαυὶδ υἱὸν φρόνιμον ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν
πολὺν τοῦτον.
8 * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ πρὸς σαλωμῶντα λέγων, ἀκή-
κοα περὶ πάντων ὧν ἀπέσταλκας πρός με, ἐγὼ ποιήσω τὸ
θέλημά σου εἰς ξύλα κέδρινα καὶ πεύκινα.
9 * οἱ δοῦλοί μου κατάξουσιν αὐτὰ ἐκ τοῦ λιβάνου εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγὼ θήσομαι αὐτὰ εἰς σχεδίας ἕως
τοῦ τόπου οὗ ἂν ἀποστείλῃς πρός με, καὶ ἐκτινάξω αὐτὰ
ἐκεῖ καὶ σὺ ἀρεῖς. καὶ σὺ ποιήσεις τὸ θέλημά μου τοῦ δοῦ-
ναι ἄρτους τῷ οἴκῳ μου.
10 * καὶ ἦν χειρὰμ διδοὺς τῷ σαλωμῶντι κέδρους καὶ πεύ-
κας κατὰ πᾶν τὸ θέλημα αὐτοῦ.
11 * καὶ σαλωμὼν ἔδωκε τῷ χειρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κό-
ρους πυροῦ μαχὰλ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι βαὶθ ἐλαίου
κεκοπανισμένου. κατὰ τοῦτο ἐδίδου σαλωμὼν τῷ χειρὰμ κατ'
ἐνιαυτόν.
12 * καὶ κύριος ἔδωκε τῷ σαλωμῶντι σοφίαν καθὼς ἐλά-
λησεν αὐτῷ. καὶ ἦν εἰρήνη ἀναμέσον χειρὰμ καὶ ἀναμέ-
σον σαλωμῶντος. καὶ διέθεντο διαθήκην ἀναμέσον ἑαυτῶν.
13 * καὶ ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν φόρον ἐκ παν-
τὸς ἰσραήλ· καὶ ἦν ὁ φόρος τριάκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.
14 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν λίβανον, δέκα χιλιάδες
ἐν τῷ μηνὶ ἀλλασσόμενοι, μῆνα ἕνα ἦσαν ἐν τῷ λιβά-
νῳ, καὶ δύο μῆνας ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. καὶ ἀδωνιρὰμ ἐπὶ
τοῦ φόρου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et nunc requiem dedit Dominus Deus meus mihi vndique; non est aduersarius, nec occursus malus.
[5] Et ecce ego dico quòd ædificabo domum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est Dominus cum Dauid patre meo, dicēdo: Filius
tuus quem dabo pro te super solium regni tui, ipse ædificabit domum nomini meo.
[6] Et nunc iube vt scindant mihi cedros ex Libnan, & serui mei erunt cum seruis tuis; & mercedem seruorum tuorum dabo tibi iuxta
id quod dixeris: nam tu nosti quòd non est inter nos vir qui norit scindere ligna vt Szidonæi.
[7] Et fuit cùm audisset Hhiram verba Selomoh, lætatus est valdè, & dixit: Benedictus Deus hodie, qui dedit Dauid filium sapientem
super populum multum hunc. [8] Et misit Hhiram ad Selomoh dicendo: Audiui quòd misisti ad me. ego suf-
ficiam omnem necessitatem tuam in lignis cedrorum & lignis abietum. [9] Serui mei deducent *ligna* ex Libnan ad mare, & ego ponam ea
per rates in mare vsque ad locum ad quē miseris mihi, & coniiciam ea ibi, & tu tolles: & tu suppeditabis necessitatem meam dando cibum
viris domus meæ. [10] Et Hhiram præbuit Selomoh ligna cedrorum & ligna abietum, omnem necessitatem eius.
[11] Et Selomoh dedit Hhiram viginti millia cororum frumenti in sustentationem hominibus domus eius, & viginti coros olei contu-
si: sic dedit Selomoh Hhiram singulis annis. [12] Et Dominus dedit sapientiam Selomoh, sicut locutus fuerat ei.
& fuit pax inter Hhiram & Selomoh, & percusserunt fœdus ambo ipsi.
[13] Et præposuit rex Selomoh conuectores tributorum ex omni Israel, & fuerunt conuectores tributorum triginta millia virorum.
[14] Et misit illos ad Libnan decem millia virorum, in mense vicissim vno mense erant in Libnan, & duobus mensibus in domo sua.
& Adoniram erat præpositus super conuectores tributorum.

15 * וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל וּשְׁמֹנִים
אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר׃
16 * לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־
הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים
בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה׃
17 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת
לְיַסֵּד הַבָּיִת אַבְנֵי גָזִית׃
18 * וַיִּפְסְלוּ בֹּנֵי שְׁלֹמֹה וּבֹנֵי חִירוֹם וְהַגִּבְלִים וַיָּכִינוּ
הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת׃

ו

1 * וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית
בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה׃
2 * וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים־
אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ׃
3 * וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ
עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבָּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי הַבָּיִת׃
4 * וַיַּעַשׂ לַבָּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים׃
5 * וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת יָצוֹעַ סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת
סָבִיב לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב׃
6 * הַיָּצוֹעַ הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה
שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחֹז
בְּקִירוֹת הַבָּיִת׃
7 * וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת
וְהַגַּרְזֶן כָּל־כְּלִי בַרְזֶל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ׃
8 * פֶּתַח הַצֵּלָע הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית
וּבְלוּלִּים יַעֲלוּ עַל־הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־
הַשְּׁלִשִׁים׃

15 * Fuerũt itaq; Salomoni ſeptuaginta mil-
lia eorum qui onera portabãt,& octogin-
16 ta millia latomorum in mõte: *abſq; prę-
poſitis qui præerant ſingulis operibus nu
mero trium millium & trecentorum prę-
cipientiũ populo,& his qui faciebãt opus.
17 *Præcepitq; rex vt tollerent lapides gran-
des,lapides precioſos in fundamentũ tem
18 pli,& quadrarent eos,* quos dolauerunt
cęmentarij Salomonis & cęmentarij Hi-
ram.Porrò Giblij præparauerunt ligna,&
lapides ad ædificandam domum.

CAP. VI.

1 FActum eſt ergo quadringenteſimo &
A octogeſimo anno egreſsionis filiorũ Iſ-
rael de terra Ægypti in anno quarto men-
ſe Zio, ipſe eſt menſis ſecundus regni Sa-
lomonis ſuper Iſrael, ædificare cœpit do-
2 mum Domino. * Domus autẽ quam ædi-
ficabat rex Salomõ Dño,habebat ſexagin-
ta cubitos in lõgitudine, & viginti cubi-
tos in latitudine,& triginta cubitos in al-
3 titudine. *Et porticus erat ante templum
viginti cubitorũ longitudinis, iuxta men
ſuram latitudinis templi, & habebat decẽ
4 cubitos latitudinis ante faciẽ templi: *Fe-
5 citque in templo feneſtras obliquas, *& ę-
dificauit ſuper parietem templi tabulata
per gyrũ in parietibus domus per circuitũ
templi & oraculi,& fecit latera in circui-
6 tu. *Tabulatũ quod ſubter erat quinq; cu
bitos habebat latitudinis, & medium ta-
bulatũ ſex cubitorũ latitudinis, & tertiũ
tabulatũ ſeptem habens cubitos latitudi-
nis. Trabes autem poſuit in domo per cir
cuitũ forinſecus,vt nõ hærerent muris tẽ-
7 pli. *Domus autem cùm ædificaretur de
lapidibus dolatis atque perfectis ædifica-
ta eſt: & malleus & ſecuris, & omne ferra-
B mentum non ſunt audita in domo cùm
8 ædificaretur. *Oſtium lateris medij in pa-
riete erat domus dextræ, & per cochleam
aſcendebant in medium cœnaculum, & à
medio in tertium.

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִין אַלְפִין דְנָטְלִין בְּכִתְפָא וְתַמְנַן אַלְפִין דְפָסְלִין בְּטוּרָא׃ 16 בַּר מֵרַבָּנֵי אִיסְטַרְטִיגַיָא דִלְשְׁלֹמֹה דִמְמַנַן עַל
עֲבִידְתָא תְּלָתָא אַלְפִין וּתְלָת מְאָה דְמַפְלְחִין בְּעַמָּא דְעָבְדִין בַּעֲבִידְתָא׃ 17 וּפַקֵיד מַלְכָּא וַעֲקַרוּ אַבְנִין רַבְרְבָן אַבְנִין טָבָן לְשַׁכְלָלָא
בֵיתָא אַבְנִין פְּסִילָן׃ 18 וּפְסַלוּ אַרְדִיכְלֵי שְׁלֹמֹה וְאַרְדִיכְלֵי חִירָם וְאַרְגְבְלָיָא וְאַתְקִינוּ אָעַיָא וְאַבְנַיָא לְמִבְנֵי בֵיתָא׃

ו

1 וַהֲוָה בְּאַרְבַּע מְאָה וְתַמְנַן שְׁנִין לְמִיפַּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בִּשְׁתָּא רְבִיעֵתָא בְּיֶרַח זִיו נִיצָנַיָא הוּא יַרְחָא תִּנְיָנָא לְמִמְלַךְ
שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל וּבְנָא בֵיתָא קֳדָם יְיָ׃ 2 וּבֵיתָא דִבְנָא מַלְכָּא שְׁלֹמֹה קֳדָם יְיָ שִׁתִּין אַמִּין אָרְכֵּיהּ וְעַשְׂרִין פּוּתְיֵהּ וּתְלָתִין אַמִּין רוּמֵיהּ׃
3 וְאוּלַמָּא עַל אַפֵּי הֵיכְלָא דְבֵיתָא עַשְׂרִין אַמִּין אָרְכֵּיהּ עַל אַפֵּי פוּתְיָא דְבֵיתָא עֲשַׂר אַמִּין פּוּתְיֵהּ עַל אַפֵּי בֵיתָא׃ 4 וַעֲבַד לְבֵיתָא
כַּוִּין פְּתִיחָן מִלְגָיו וּסְתִימָן מִלְבַר וְחָפַן כְּלִינְסָא בֵּית אַנְחַת רֵישֵׁי שְׁרִיתָא אַרְזַיָא׃ 5 וּבְנָא עַל כָּתְלֵי בֵיתָא זְוָזָא סְחוֹר סְחוֹר אַקִּיף עַל כָּתְלֵי
בֵיתָא סְחוֹר סְחוֹר לְהֵיכְלָא וּלְבֵית כַּפּוּרֵי וַעֲבַד מְחִיצָיָא סְחוֹר סְחוֹר׃ 6 מְחִיצְתָא אַרְעִיתָא חֲמֵשׁ אַמִּין פּוּתְיַהּ וּמְצִיעֲתָא שִׁית אַמִּין
פּוּתְיַהּ וּתְלִיתָאָה שְׁבַע אַמִּין פּוּתְיַהּ אֲרֵי נִפְקְתָא עֲבַד לְגֵיו לְבָרָא מִן מְחִיצָיָא לְמֶהֱוֵי רֵישֵׁי שְׁרִיתָא נְיָחִין עַל זִיזַיָא וְלָא יְהוֹוְיָן שְׁרִיתָא מִתְעַבְּרָן
בְּכָתְלֵי בֵיתָא׃ 7 וּבֵיתָא בְּאִתְבְּנָיוּתֵיהּ אַבְנִין שְׁלֵמָן מְתַקַּם אִתְבְּנִי וְאַרְזוּבִין וְחוּלִילִין כָּל מָאן דְבַרְזְלָא לָא אִשְׁתְּמַע בְּבֵיתָא בְּאִתְבְּנָיוּתֵיהּ׃
8 תַּרְעָא דִמְחִיצְתָא אַרְעִיתָא פְּתִיחַ לְעִבַר בֵּיתָא מִיַּמִּינָא וּבִמְסִבְּתָא סָלְקִין מִן אַרְעִיתָא לְעִילָּיתָא בְּאוֹרַח מְצִיעֲתָא׃

*Et fuerunt Salomoni septuaginta millia 15
eorum qui portabant onus, & octoginta millia
latomorum in monte,*
*Absque principibus qui præerant super 16
opera Salomonis tria millia & trecenti præfecti
populi qui faciebant opera.*
*Et præcepit rex, & tollunt lapides gran- 17
des preciosos in fundamentum domus & lapi-
des dolatos.*
*Et dolauerant serui Salomonis & serui 18
Chiram & Giblij, & præparauerunt lapides,
& ligna ad ædificandum domum.*

CAP. VI.

*ET factum est in octogesimo & quadringen- 1
tesimo anno egressionis filiorum Israel de Æ-
gypto, anno quarto in secundo mense regnante
rege Salomone super Israel, & ædificauit do-
mum Domino.*
*Et domus quam ædificauit rex Salomon 2
Domino, sexaginta cubiti longitudo eius, et vi-
ginti cubiti latitudo eius, & triginta cubiti al-
titudo eius.*
*Et vestibulum ante faciem templi viginti 3
cubiti longitudo eius super latitudinem domus,
& decem in cubito latitudo eius ante faciem
domus.*
*Et fecit domui fenestras cancellatas se- 4
cretas.*
*Et fecit super parietem domus trabes per 5
gyrum templo & oraculo. & fecit latera in
circuitu.*
*Latus quod subter, quinque cubitorum la- 6
titudo eius. & medium sex cubitorum latitu-
do, & tertium septem cubitorum latitudo e-
ius, quia distantiam dedit domui per circuitum
forinsecus domus, vt non hærerent parietibus
domus:*
*Nam domus cùm ædificaretur ipsa, lapidi- 7
bus integris dolatis ædificata est. & malleus et
securis & omne instrumentum ferreum non au
ditum fuit quum ædificabatur ipsa.*
*Et ostium lateris inferioris ad humerum do- 8
mus dextrũ, & cochlearis ascensus in medium,
& de medio in culmen tertium.*

15 καὶ ἦσαν τῷ Σαλωμὼν ἑβδομήκοντα χιλιάδες αἰρόν-
των ἆρσιν, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδες λατόμων ἐν τῷ ὄρει,
16 ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων τῶν καθεσταμένων ἐπὶ τῶν ἔρ-
γων τοῦ Σαλωμῶντος τρισχίλιοι καὶ τριακόσιοι ἐπιστάται τοῦ
λαοῦ τῶν ποιούντων τὰ ἔργα.
17 καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς, καὶ αἴρουσι λίθους μεγάλους τι-
μίους εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ οἴκου καὶ λίθους πελεκητούς.
18 καὶ ἐπελέκησαν οἱ δοῦλοι Σαλωμῶντος καὶ οἱ δοῦ-
λοι χειρὰμ καὶ οἱ γίβλιοι, καὶ ἡτοίμασαν τοὺς λίθους καὶ
τὰ ξύλα τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον.

ϛ.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀγδοηκοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει
τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ τῆς αἰγύπτου τῷ ἔτει τῷ τε-
τάρτῳ ἐν τῷ δευτέρῳ μηνὶ βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως
Σαλωμῶντος ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, καὶ ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον τῷ
κυρίῳ.
2 καὶ ὁ οἶκος ὃν ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τῷ
κυρίῳ ἑξήκοντα πήχεις τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι πήχεις
τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ.
3 καὶ τὸ ἐλὰμ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ εἴκοσι πήχεις τὸ
μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πλάτος τοῦ οἴκου, καὶ δέκα ἐν πήχει τὸ
πλάτος αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου.
4 καὶ ἐποίησεν τῷ οἴκῳ θυρίδας διεδικτυωμένας
κρυπτάς.
5 καὶ ἐποίησεν ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου μέλαθρα κυ-
κλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβίρ. καὶ ἐποίησε πλευρὰς κύ-
κλῳ.
6 ἡ πλευρὰ ἡ ὑποκάτω, πέντε πηχέων τὸ πλάτος αὐ-
τῆς. καὶ τὸ μέσον ἓξ πηχέων τὸ πλάτος, καὶ ἡ τρίτη ἑπτὰ
πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς, ὅτι διάστημα ἔδωκεν τῷ οἴκῳ κυ-
κλόθεν ἔξωθεν τοῦ οἴκου, ὅπως μὴ ἐπιλαμβάνωνται τῶν
τοίχων τοῦ οἴκου.
7 ὁ γὰρ οἶκος ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτὸν, λίθοις ὁλο-
κλήροις ἀκροτόμοις ᾠκοδομήθη. καὶ σφῦρα καὶ πέλε-
κυς καὶ πᾶν σκεῦος σιδηροῦν οὐκ ἠκούσθη ἐν τῷ οἰκοδο-
μεῖσθαι αὐτόν.
8 καὶ ὁ πυλὼν τῆς πλευρᾶς τῆς ὑποκάτωθεν ἐπὶ τὴν ὠ-
μίαν τοῦ οἴκου τὴν δεξιὰν, καὶ ἑλικτὴ ἀνάβασις εἰς τὸ μέ-
σον καὶ ἐκ τῆς μέσης ἐπὶ τὰ τριώροφα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuerunt Selomoh septuaginta millia qui portabant humero, & octoginta millia qui cædebant in monte.
16 Præter magistros antesignanorum Selomoh qui præpositi erant super opus, tria millia & trecenti, qui seruire faciebant populum qui faciebat opus. 17 Et iussit rex vt eruerent lapides magnos, lapides bonos ad fundandum domum, lapides cæsos.
18 Et ceciderunt architecti Selomoh & architecti Hhiram, & cæsores, & composuerunt ligna & lapides ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET fuit quadringentesimo & octogesimo anno, ex quo egressi sunt filij Israel de terra Miszraim, anno quarto mense splẽdoris florũ (ipse est mensis secundus, quo regnauit Selomoh super Israel) ædificauit domum Domino. 2 Et domus quam ædificauit rex Selomoh Domino, sexaginta cubitorum erat longitudo eius, & viginti latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius. 3 Et porticus erat ante templum domus, & viginti cubitorum erat longitudo eius ante latitudinem domus, & decem cubitorum latitudo eius ante domum.
4 Et fecit domui fenestras apertas intrinsecus & clausas forinsecus, & operiebant vectem domus quietis, capita tigni cedrini. 5 Et ędificauit super parietes domus prominentiã in circuitu, gyrauitque parietes domus circumcirca templum & domũ propitiationũ: & fecit appendices per circuitum. 6 Appendicis inferioris quinque cubitorum erat latitudo, & medij sex cubitorum latitudo, & tertij septem cubitorũ latitudo. quia proiecturam fecit in medio forinsecus ab appendicibus vt capita tignorum quiescerent super prominentias, & non tigna transirent parietes domus. 7 Et domus dum ædificaretur, lapidibus perfectis ordinationis ædificata est. & mallei & secures, omne instrumentum ferri non auditum est in domo dum ædificaretur. 8 Porta appendicis inferioris aperta erat in latere domus dextro, & per cochleas ascendebant ab inferiori ad superiorem per viam appendicum.

9 * וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֹּן אֶת־הַבַּיִת גֵּבִים
וּשְׂדֵרֹת בָּאֲרָזִים ׃
10 * וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצִיעַ עַל־כָּל־הַבַּיִת חָמֵשׁ אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי אֲרָזִים ׃
11 * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר ׃
12 * הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי
לָלֶכֶת בָּהֶם וַהֲקִמֹתִי אֶת־דְּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
13 אֶל־דָּוִד אָבִיךָ ׃ * וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל ׃
14 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ ׃
15 * וַיִּבֶן אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת מִבַּיְתָה בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים
מִקַּרְקַע הַבַּיִת עַד־קִירוֹת הַסִּפֻּן צִפָּה עֵץ מִבָּיִת וַיְצַף
אֶת־קַרְקַע הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת בְּרוֹשִׁים ׃
16 * וַיִּבֶן אֶת־עֶשְׂרִים אַמָּה מִיַּרְכּוֹתֵי הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת
אֲרָזִים מִן־הַקַּרְקַע עַד־הַקִּירוֹת וַיִּבֶן לוֹ מִבַּיִת
לִדְבִיר לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים ׃
17 * וְאַרְבָּעִים בָּאַמָּה הָיָה הַבָּיִת הוּא הַהֵיכָל לִפְנָי ׃
18 * וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת פְּנִימָה מִקְלַעַת פְּקָעִים וּפְטוּרֵי
צִצִּים הַכֹּל אֶרֶז אֵין אֶבֶן נִרְאָה ׃
19 * וּדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה הֵכִין לְתִתֵּן שָׁם
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה ׃
20 * וְלִפְנֵי הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה
רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף
21 מִזְבֵּחַ אָרֶז ׃ * וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה זָהָב
סָגוּר וַיְעַבֵּר בְּרַתִּיקוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר וַיְצַפֵּהוּ זָהָב ׃
22 * וְאֶת־כָּל־הַבַּיִת צִפָּה זָהָב עַד־תֹּם כָּל־הַבַּיִת וְכָל־
הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לַדְּבִיר צִפָּה זָהָב ׃
23 * וַיַּעַשׂ בַּדְּבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שָׁמֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ ׃

9 * Et ædificauit domũ & conſummauit
eam. Texit quoque domum laquearibus
10 cedrinis: * Et ædificauit tabulatum ſuper
omnem domum quinque cubitis altitu-
dinis, & operuit domum lignis cedrinis.
11 * Et factus eſt ſermo Domini ad Salomo-
12 nem, dicens: * Domus hæc quam ędificas,
ſi ambulaueris in præceptis meis, & iudi-
cia mea feceris, & cuſtodieris omnia man-
data mea gradiens per ea, firmabo ſermo-
nem meum tibi quem locutus ſum ad Da
13 uid patrem tuum: * Et habitabo in medio
filiorum Iſrael, & non derelinquam popu
14 lum meum Iſrael. * Igitur ædificauit Salo-
15 mon domũ & conſummauit eam. * Et ędi-
ficauit parietes domus intrinſecus tabula-
tis cedrinis à pauimento domus vſque ad
ſummitatem parietum & vſq; ad laquea-
ria, & operuit lignis cedrinis intrinſecus,
& texit pauimentum domus tabulis abie-
16 gnis. * Ædificauitque viginti cubitorũ ad
poſteriorem partem templi tabulata ce-
drina à pauimento vſque ad ſuperiora, &
fecit interiorem domum oraculi in ſan-
17 ctum ſanctorum. * Porrò quadraginta cu-
C bitorum erat ipſum templum prę foribus
18 oraculi: * Et cedro oĩs domus intrinſecus
veſtiebatur, habẽs tornaturas & iũcturas
ſuas fabrefactas & cęlaturas eminẽtes. om
nia cedrinis tabulis veſtiebantur, nec om-
nino lapis apparere poterat in pariete.
19 * Oraculũ autẽ in medio domus in inte-
riori parte fecerat, vt poneret ibi arcã fœ-
20 deris Dñi. * Porrò oraculũ habebat viginti
cubitos lõgitudinis, & viginti cubitos la-
titudinis, & vigĩti cubitos altitudinis: &
opuit illud atque veſtiuit auro puriſsimo.
21 ſed & altare veſtiuit cedro. * Domũ quoq;
ante oraculũ opuit auro puriſsimo: & affi-
22 xit laminas clauis aureis. * Nihil erat in te-
plo quod nõ auro tegeretur. ſed & totum
23 altare oraculi texit auro. * Et fecit in ora-
culo duos cherubin de lignis oliuarum
decem cubitorum altitudinis.

תרגום יונתן

9 וּבְנָא יַת בֵּיתָא וְשַׁכְלְלֵיהּ וְטַלֵּיל יַת בֵּיתָא בְּהַנְתּוֹכִין וְעֵילָא מִנְּהוֹן סִדְרָא דְרִיכְבַּת רֵישֵׁי שַׁרְיַת אַרְזַיָּא ׃ 10 וּבְנָא יַת תִּיקָא עַל כָּל
בֵּיתָא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ וְטַלֵּיל יַת בֵּיתָא בְּאָעֵי אַרְזַיָּא ׃ 11 וַהֲוָה פִּתְגָּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁלֹמֹה לְמֵימַר ׃ 12 בֵּיתָא הָדֵין
דְּאַתְּ בָּנֵי אִם תְּהָךְ בִּקְיָמַי וְאִם יַת דִּינַי תַּעְבֵּיד וְתִטַּר יַת כָּל פִּקּוּדַי לִמְהָךְ בְּהוֹן וְאָקִים יַת פִּתְגָּמַי עִמָּךְ דְּמַלֵּילִית עִם דָּוִד אֲבוּךְ ׃
13 וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אֲרַחֵיק יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל ׃ 14 וּבְנָא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא וְשַׁכְלְלֵיהּ ׃
15 וּבְנָא יַת כָּתְלֵי בֵּיתָא מִלְגָיו בִּמְחִיצַת אַרְזַיָּא מֵאַרְעִית בֵּיתָא וְעַד כָּתְלַיָּא עַד מְטֵי שְׁמֵי שַׁרְיָתָא חֲפָא נִסְרִין דְּאַרְזַיָּא מִלְגָיו וַחֲפָא יַת אוּשֵׁי
בֵּיתָא בִּמְחִיצַת בִּירְוָן ׃ 16 וּבְנָא יַת עַשְׂרִין אַמִּין מִסְּיָפֵי בֵּיתָא בִּמְחִיצַת אַרְזַיָּא מִן אוּשַׁיָּא וְעַד כָּתְלַיָּא וּבְנָא לֵיהּ מִלְגָיו לְבֵית כַּפּוּרֵי
לְקֹדֶשׁ קֻדְשַׁיָּא ׃ 17 וְאַרְבְּעִין אַמִּין הֲוָה בֵּיתָא הוּא הֵיכְלָא לְקִבְלֵיהּ ׃ 18 וְנִסְרִין דְּאַרְזַיָּא חֲפֵי בֵּיתָא מִלְגָיו וּגְלַף חֵיזוּ בֵּיעִין
וּמִשְׁתַּלְּפִין שׁוֹשַׁנִּין כָּל בֵּיתָא חֲפֵי נִסְרִין דְּאַרְזַיָּא לֵית אַבְנָא מִתַּחְזְיָא ׃ 19 וּבֵית כַּפּוּרֵי בְּגוֹ בֵּיתָא מִלְגָיו אַתְקֵין לְמִתַּן תַּמָּן יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ ׃
20 וְקֳדָם בֵּית כַּפּוּרֵי עֶשְׂרִין אַמִּין אָרְכָּא וְעֶשְׂרִין אַמִּין פּוּתְיָא וְעֶשְׂרִין אַמִּין רוּמֵיהּ וַחֲפָהִי דַּהֲבָא טָבָא וַחֲפָא מַדְבְּחָא נִסְרִין דְּאַרְזָא ׃
21 וַחֲפָא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא מִלְגָיו דַּהֲבָא טָבָא וְאַעְבַּר בְּשַׁלְשְׁלָן דִּדְהַב קֳדָם בֵּית כַּפּוּרֵי וַחֲפָהִי דַּהֲבָא ׃
22 וְיַת כָּל בֵּיתָא חֲפָא דַּהֲבָא עַד דְּשַׁלִּים כָּל בֵּיתָא וְכָל מַדְבְּחָא דִּי לְבֵית כַּפּוּרֵי חֲפָא דַּהֲבָא ׃
23 וַעֲבַד בְּבֵית כַּפּוּרֵי תְּרֵין כְּרוּבִין דְּאָעֵי זֵיתָא עֶשֶׂר אַמִּין רוּמֵיהּ ׃

*Et ædificauit domum & consumma- 9
uit eam. & laquearibus texit eam in ce-
dris.*
*Et ædificauit tabulata per totam domum 10
quinque cubitorum altitudo eius, & cõfunde-
bat tabulata in lignis cedrinis.*
*Et factus est sermo Domini ad Salomonem 11
dicens:*
*Domus hæc quam tu ædificas, si ambula- 12
ueris in præceptis meis, & iudicia mea feceris,
& custodieris omnia mandata mea gradiens in
eis, firmabo sermonem meum tecum quem locu-
tus sum ad Dauid patrem tuum.*
*Et habitabo in medio filiorum Israel, & 13
non derelinquam populum meum Israel.*
*Et ædificauit Salomon domum & consum- 14
mauit eam.*
*Et ædificauit parietes domus intrinsecus 15
per ligna cedrina à pauimento domus & vs-
que ad parietes & vsque ad trabes. & la-
quearibus texit coniunctim in lignis intrinse-
cus. et texit interiorem partem domus in abie-
gnis lateribus.*
*Et ædificauit viginti cubitos à summita- 16
te domus laterum cedrinorum à pauimento vs-
que ad trabes. & fecit eam intrinsecus de ora-
culo in sanctum sanctorum.*
*Et quadraginta cubitorũ erat ipsum tem- 17
plum ante faciem oraculi:*
*Et cedro operuit domum intrinsecus. & 18
sculpsit cælaturas & extensas laminas, omnia
cedrina, & lapis non apparebat.*
*Et oraculum in medio domus in interiori 19
parte, vt daret ibi arcam fœderis Domini.*
*Viginti cubitorum longitudo, & vigin- 20
ti cubitorum latitudo; & viginti cubitorum
altitudo eius. & operuit illud auro incluso.*
*Et fecit altare ante faciem oraculi, & o- 21
peruit illud auro.*
*Et totam domum operuit auro, vsque ad 22
consummationem totius domus.*
*Et fecit in oraculo duo cherubim de lig- 23
nis cupressinis, decem cubitorum magnitudo
mensurata:*

9 καὶ ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν αὐτόν. καὶ
ἐκοιλοστάθμησεν αὐτὸν ἐν κέδροις.
10 καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς ἐνδέσμους δι' ὅλου τοῦ οἴκου πέν-
τε πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ συνεῖχεν ἐνδέσμοις ἐν ξύ-
λοις κεδρίνοις.
11 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σαλωμῶντα λέγων·
12 ὁ οἶκος οὗτος ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν ὁδεύσῃς ἐν τοῖς προ-
στάγμασί μου, καὶ τὰ κρίματά μου ποιῇς, καὶ φυλάσσῃς
πάσας τὰς ἐντολάς μου ἀναστρέφεσθαι ἐν αὐταῖς, στήσω τὸν
λόγον μου μετὰ σοῦ ὃν ἐλάλησα πρὸς δαυὶδ τὸν πατέ-
ρα σου.
13 καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οὐ κατα-
λείψω τὸν λαόν μου ἰσραήλ.
14 καὶ ᾠκοδόμησεν Σαλωμὼν τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν αὐτόν.
15 καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύ-
λων κεδρίνων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου καὶ ἕως τῶν τοίχων
καὶ ἕως τῶν δοκῶν. καὶ ἐκοιλοστάθμησε συνεχόμενα ἐν
ξύλοις ἔσωθεν. καὶ περιεῖχεν τὸ ἔσω τοῦ οἴκου ἐν πευκίναις
πλευραῖς.
16 καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς εἴκοσι πήχεις ἀπ' ἄκρου τοῦ οἴ-
κου τὴν πλευρὰν τὴν κεδρίνην ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῶν δο-
κῶν. καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἔσωθεν ἐκ τοῦ δαβὶρ εἰς τὸ ἅγιον
τῶν ἁγίων.
17 καὶ τεσσαράκοντα πηχέων ἦν αὐτὸς ὁ ναὸς κατὰ πρό-
σωπον τοῦ δαβίρ,
18 καὶ κέδρῳ περιεσκέπασε τὸν οἶκον ἔσωθεν. καὶ ἔγλυ-
ψεν κολαπτὰς καὶ διαπεπετασμένα πέταλα, πάντα κέ-
δρινα, καὶ λίθος οὐκ ἐφαίνετο.
19 καὶ τὸ δαβὶρ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν, δοῦναι ἐκεῖ
τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.
20 εἴκοσι πηχέων τὸ μῆκος καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ πλά-
τος, καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ. καὶ περιέσχεν αὐτὸ
χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ.
21 καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβίρ, καὶ
περιέσχεν αὐτὸ χρυσίῳ.
22 καὶ ὅλον τὸν οἶκον περιέσχε χρυσίῳ, ἕως συντελείας
παντὸς τοῦ οἴκου.
23 καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ δαβὶρ δύο χερουβὶμ ἐκ ξύλων κυ-
παρισσίνων δέκα πηχέων τὸ μέγεθος ἐσταθμωμένον·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et ædificauit domum & consummauit illam, & operuit domum trabibus cauatis: & supra illas erat ordo multiplex capitum tig-
norum cedrinorum.
10 Et ædificauit cameram vltra totam domum. quinque cubitorum erat altitudo eius, & operuit domum
lignis cedrinis.
11 Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Selomoh dicens:
12 Domus hæc quam ædificas, si am-
bulaueris in decretis meis, & si iudicia mea feceris, & seruaueris omnia præcepta mea, ambulando in illis; stabiliam verbum meum tecum,
quod locutus sum cum Dauid patre tuo.
13 Et ponam maiestatem meam in medio filiorum Israel, & non elongabo po-
pulum meum Israel.
14 Et ædificauit Selomoh domum, & perfecit illam.
15 Et ædificauit parietes do-
mus intrinsecus tabulatis cedrinis, à pauiméto domus vsque ad parietes, donec attigisset cælos tignorum, & obduxit tabulis cedrinis intrin-
secus, & obduxit fundamenta domus tabulatis abiegnis.
16 Et ædificauit viginti cubitos ab extremitatibus domus ta-
bulatis cedrinis à fundamentis vsque ad parietes: & ædificauit sibi intrinsecus in domo oraculum in sanctum sanctorum.
17 Et quadraginta cubitorum erat domus, ipsa est templum quod erat contra illud *oraculum*.
18 Et tabulæ cedrinæ operie-
bant domum intrinsecus, & sculpsit visionem ouorum & fasciarum & liliorum: omnis domus erat obducta tabulis cedrinis: non lapis vi-
sus est.
19 Et domum oraculi in medio domus intrinsecus composuit, vt poneret ibi arcam fœderis Domini.
20 Et ante domum oraculi viginti cubitorũ erat longitudo, & viginti cubitorũ latitudo, & viginti cubitorũ altitudo, & obduxit illam au-
ro bono, & obduxit altare tabulis cedrinis.
21 Et operuit Selomoh domum intrinsecus auro bono, & traduxit catenis aureis domum
oraculi, & operuit eam auro.
22 Et totam domum texit auro, donec perficeretur tota domus, totumque altare quod erat in oraculo
texit auro.
23 Et fecit in domo oraculi duo cherubin è lignis oleæ, decem cubitorum erat altitudo eius.

24 * וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת
כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת כְּנָפָיו וְעַד־
25 קְצוֹת כְּנָפָיו׃ * וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִדָּה
אַחַת וְקֶצֶב אֶחָד לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים׃
26 * קוֹמַת הַכְּרוּב הָאֶחָד עֶשֶׂר בָּאַמָּה וְכֵן הַכְּרוּב
27 הַשֵּׁנִי׃ * וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת
הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים וַתִּגַּע כְּנַף־
הָאֶחָד בַּקִּיר וּכְנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי
וְכַנְפֵיהֶם אֶל־תּוֹךְ הַבַּיִת נֹגְעֹת כָּנָף אֶל־כָּנָף׃
28 * וַיְצַף אֶת־הַכְּרוּבִים זָהָב׃
29 * וְאֵת כָּל־קִירוֹת הַבַּיִת מֵסַב קָלַע פִּתּוּחֵי מִקְלְעוֹת
כְּרוּבִים וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים מִלִּפְנִים וְלַחִיצוֹן׃
30 * וְאֶת־קַרְקַע הַבַּיִת צִפָּה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן׃
31 * וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דַּלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן
הָאַיִל מְזוּזוֹת חֲמִשִׁית׃
32 * וּשְׁתֵּי דַּלְתוֹת עֲצֵי־שֶׁמֶן וְקָלַע עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת
כְּרוּבִים וְתִמֹרוֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים וְצִפָּה זָהָב וַיָּרֶד עַל־
הַכְּרוּבִים וְעַל־הַתִּמֹרוֹת אֶת־הַזָּהָב׃
33 * וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן
מֵאֵת רְבִעִית׃
34 * וּשְׁתֵּי דַלְתוֹת עֲצֵי בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צְלָעִים הַדֶּלֶת
הָאַחַת גְּלִילִים וּשְׁנֵי קְלָעִים הַדֶּלֶת הַשֵּׁנִית גְּלִילִים׃
35 * וְקָלַע כְּרוּבִים וְתִמֹרוֹת וּפְטֻרֵי צִצִּים וְצִפָּה
זָהָב מְיֻשָּׁר עַל־הַמְּחֻקֶּה׃
36 * וַיִּבֶן אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גָזִית
וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים׃
37 * בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית יֻסַּד בֵּית יְהוָה בְּיֶרַח זִו׃
38 * וּבַשָּׁנָה הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּיֶרַח בּוּל הוּא הַחֹדֶשׁ
הַשְּׁמִינִי כָּלָה הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו וּלְכָל־מִשְׁפָּטוֹ
וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים׃

24 *Quinque cubitorum ala cherub vna,
& quinque cubitorum ala cherub altera,
id est, decem cubitos habentes à summita-
te alæ vsque ad alæ alterius summitatem.
25 *Decem quoque cubitorum erat cherub
D secundus in mensura pari, & opus vnum
26 erat in duobus cherubim, *id est, altitudi-
nem habebat vnus cherub decem cubito-
27 rum, & similiter cherub secundus. *Po-
suitq; cherubin in medio templi interio-
ris. extendebāt autem alas suas cherubin,
& tangebat ala vna parietem, & ala che-
rub secundi tangebat parietem alterum:
alæ autem in media parte templi seinui-
28 cem contingebant. *Texit quoque cheru-
29 bin auro. *Et omnes parietes templi per
circuitum sculpsit variis cælaturis & tor-
no. & fecit in eis cherubin & palmas, &
picturas varias quasi prominentes de pa-
30 riete & egredientes. *Sed & pauimentum
domus texit auro intrinsecus & extrinse-
31 cus. *Et ī ingressu oraculi fecit duo ostiola
de lignis oliuarum, postesque angulorum
32 quinque. *Et duo ostia de lignis oliua-
rum. & sculpsit in eis picturam cherubin
& palmarum species, & anaglypha valde
prominentia, & texit ea auro, & operuit
tam cherubin quàm palmas & cætera au-
33 ro. *Fecitque in introitu templi postes de
34 lignis oliuarum quadrangulatos, *Et duo
ostia de lignis abiegnis altrinsecus; & v-
trumque ostium duplex erat, & seinuicem
35 tenens aperiebatur. *Et sculpsit cherubin
& palmas & cælaturas valdè eminentes,
operuitque omnia laminis aureis opere
36 quadro ad regulam. *Et ædificauit atrium
interius tribus ordinibus lapidum poli-
torum, & vno ordine lignorum cedri.
37 *Anno quarto fundata est domus Domini
38 in mense Zio: *Et in anno vndecimo
mense Elul, ipse est mensis octauus, per-
fecta est domus in omni opere suo, & in
vniuersis vtensilibus suis. ædificauitque
eam annis septem.

תרגום יונתן

24 וַחֲמֵשׁ אַמִּין כַּנְפָּא דִכְרוּבָא חַד וַחֲמֵשׁ אַמִּין כַּנְפָּא דִכְרוּבָא תִּנְיָנָא עֲשַׂר אַמִּין מִקְּצַת כַּנְפוֹהִי וְעַד קְצַת כַּנְפוֹהִי׃
25 וַעֲשַׂר אַמִּין כְּרוּבָא תִּנְיָנָא מְשַׁחְתָּא חֲדָא וְעִיבְרָא חַד לִתְרֵין כְּרוּבַיָּא׃ 26 רוּמֵיהּ דִכְרוּבָא חַד עֲשַׂר אַמִּין וְכֵן כְּרוּבָא תִּנְיָנָא׃
27 וִיהַב יָת כְּרוּבַיָּא בְּגוֹ בֵּיתָא גַוָּאָה וּפְרַסוּ יָת כַּנְפֵי כְּרוּבַיָּא וּמְטָיָא כַּנְפָּא דְחַד בְּכָתְלָא וְכַנְפָּא דִכְרוּבָא תִּנְיָנָא מְטַיָא בְּכָתְלָא תִּנְיָנָא
וְכַנְפֵיהוֹן לְגוֹ בֵּיתָא מְטַיָא כְּנַף לִכְנַף׃ 28 וַחֲפָא יָת כְּרוּבַיָּא דַהֲבָא׃ 29 וְיָת כָּל כּוֹתְלֵי בֵיתָא אַקֵּיף צִיּוּרִין וּגְלַף קְלִיעִין כְּרוּבִין
וְצוּרַת דִּקְלִין וְאַטּוּנִין שׁוֹשַׁנִּין מִלְּגָיו וּלְבָרָא׃ 30 וְיָת אוֹשֵׁי בֵיתָא חֲפָא דַהֲבָא מִלְּגָיו וּלְבָרָא׃ 31 וְלִתְרַע בֵּית כַּפּוּרֵי עֲבַד דָּשִׁין
דְּאָעֵי זֵיתָא אֵילָהִי וְסִפּוֹהִי מְתַקְּנִין׃ 32 וְתַרְתֵּין דָּשִׁין דְּאָעֵי זֵיתָא וּגְלַף עֲלֵיהוֹן קְלִיעַן כְּרוּבִין וְצוּרַת דִּקְלִין וְאַטּוּנִין וְשׁוֹשַׁנִּין וַחֲפֵי
דַהֲבָא וְנַסִּיךְ עַל כְּרוּבַיָּא וְעַל צוּרַת דִּיקְלַיָּא יָת דַהֲבָא׃ 33 וְכֵן עֲבַד לִתְרַע הֵיכְלָא סִיפִּין דְּאָעֵי זֵיתָא מִן רְבִיעֲתָא׃
34 וְתַרְתֵּי דָשִׁין דְּאָעֵי בִּירָוָן תְּרֵין צִירִין דְּדָשָׁא חֲדָא סַגְלְגְלִין וּתְרֵין צִירִין דְּדָשָׁא תִּנְיָנָא סַגַלְגְּלִין׃
35 וּגְלַף כְּרוּבִין וְצוּרַת דִּקְלִין וְאַטּוּנִין וְשׁוֹשַׁנִּין וְחָפֵי דַהֲבָא מְכַבַּשׁ עַל צוּרָתָא׃
36 וּבְנָא יָת דַּרְתָּא גַוָּיְתָא תְּלָתָא סִדְרִין דְּאֶבֶן טָבָא וְסִידְרָא חַד דִּמְרִישׁ אָעֵי אַרְזַיָּא׃
37 בְּשַׁתָּא רְבִיעֵיתָא שָׁרִי לְאִישְׁתַּכְלָלָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּיֶרַח זִיו נִיסָנַיָּא׃ 38 וּבְשַׁתָּא חֲדָא עַשְׂרֵה בְּיֶרַח מֵיסַף אִבִּיבַיָּא הוּא
יַרְחָא תְמִינָאָה אִישְׁתַּכְלַל בֵּיתָא לְכָל גְּזֵירָתֵיהּ וּלְכָל דַּחֲזֵי לֵיהּ וּבְנָהִי שְׁבַע שְׁנִין׃

24 Et quinque cubitorum ala cherub vnius, & quinque cubitorum ala eius secunda.

25 Decem in cubito à parte alæ eius & vsque ad partem alæ eius. & secundo cherub in mensura vna consummatio vna cum ambobus.

26 Et altitudo cherub vnius decem in cubito. sic & secundus cherub.

27 Et posuit ambo cherubim in medio domus interioris. & extendit alas suas, & tangebat ala vna parietem domus, & ala cherub secundi tangebat parietem alterum. & alæ eorum in medio domus se inuicem contingebant ala alæ.

28 Et texit Cherubim auro:

29 Et omnes parietes domus per circuitũ in cælaturis sculpsit in stylo cherubim, & palmas, et extensas laminas intrinseco & extrinseco.

30 Et pauimentum domus texit auro interioris & exterioris.

31 Et ostio oraculi fecit portas de lignis iuniperinis. & limina quincuplicia,

32 Et duas portas de lignis abiegnis. & sculpturæ super eam insculptæ; in eis cherubim & palmæ, & extensæ laminæ. & texit auro, & descendebat super cherubim & super palmas aurum.

33 Et sic fecit vestibulo templi. limina de lignis iuniperinis, porticus quadrupliciter;

34 Et in ambabus ianuis ligna abiegna duæ plicæ ianua vna & cardines earum, & duæ plicæ ianua secunda,

35 Quæ voluebantur insculptæ cherubim & palmæ, & extensæ laminæ, & tectæ auro deducto super sculpturam.

36 Et ædificauit atrium interius, tres ordines per politos, & ordo fabrefactæ cedri in circuitu.

37 In quarto anno fundata est domus Domini in mense Zio.

38 Et in anno vndecimo, in mense Bul, ipse est mensis octauus, perfecit domum secundùm omnes rationes eius, et secundùm omnia iudicia eius. & ædificauit eam in septem annis.

24 καὶ πέντε πηχέων τὸ πτερύγιον τοῦ χερουβ τοῦ ἑνός, καὶ πέντε πηχέων τὸ πτερύγιον αὐτοῦ τὸ δεύτερον.

25 δέκα ἐν πήχει ἀπὸ μέρους πτερυγίου αὐτοῦ καὶ ἕως μέρους πτερυγίου αὐτοῦ. καὶ τῷ δευτέρῳ χερουβ ἐν μέτρῳ ἑνὶ συντέλεια μία μετὰ ἀμφοτέρων.

26 καὶ τὸ ὕψος τοῦ χερουβ τοῦ ἑνὸς δέκα ἐν πήχει. οὕτως καὶ τὸ δεύτερον χερουβ.

27 καὶ ἔθηκεν ἀμφότερα τὰ χερουβιμ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου, καὶ διεπέτασε τὰς πτέρυγας αὐτῶν, καὶ ἥπτετο ἡ πτέρυξ ἡ μία τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτέρυξ τοῦ χερουβ τοῦ δευτέρου ἥπτετο τοῦ τοίχου τοῦ ἑτέρου. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἥπτοντο πτέρυξ πτέρυγος.

28 καὶ περιέσχε τὰ χερουβιμ χρυσίῳ·

29 καὶ πάντας τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου κύκλῳ ἐν κολαπτοῖς ἔγλυψεν ἐν γραφίδι χερουβίμ, καὶ φοίνικας καὶ διαπεπετασμένα πέταλα τῷ ἐσωτέρῳ καὶ τῷ ἐξωτέρῳ.

30 καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου περιέσχε χρυσίῳ τοῦ ἐσωτάτου καὶ τοῦ ἐξωτάτου.

31 καὶ τῷ θυρώματι τοῦ δαβιρ ἐποίησε θύρας ἐκ ξύλων ἀρκευθίνων. καὶ φλιὰς πενταπλάς,

32 καὶ δύο θύρας ἐκ ξύλων πευκίνων. καὶ ἐγκολαπτὰ ἐπ'
αὐτὸν ἐγκεκολαμμένα, ἐπ' αὐτῶν χερουβιμ καὶ φοίνικες,
καὶ διαπεπετασμένα πέταλα. καὶ περιέσχεν χρυσίῳ, καὶ
κατέβαινεν ἐπὶ τὰ χερουβιμ καὶ ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυ-
33 σίον. καὶ οὕτως ἐποίησε τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ· φλιαὶ ἐκ
34 ξύλων ἀρκευθίνων, στοαὶ τετραπλῶς; καὶ ἐν ἀμ-
φοτέραις ταῖς θύραις ξύλα πεύκινα δύο πτυχαὶ ἡ θύρα
μία καὶ στροφεῖς αὐτῶν, καὶ δύο πτυχαὶ ἡ θύρα ἡ δευτέρα,

35 στρεφόμεναι ἐγκεκολαμμέναι χερουβιμ καὶ φοίνικες, καὶ διαπεπετασμένα πέταλα, καὶ περιεχόμενα χρυσίῳ καταγομένῳ ἐπὶ τὴν ἐκτύπωσιν.

36 καὶ ᾠκοδόμησε τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. τρεῖς στί-
χους διὰ πελεκητῶν, καὶ στίχος κατειργασμένης κέδρου
37 κυκλόθεν. ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐθεμελιώθη ὁ οἶ-
κος κυρίου ἐν μηνὶ Ζιου.

38 καὶ ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ ἐν μηνὶ Βουλ, οὗτος ἐστιν μὴν ὄγδοος, συνετέλεσε τὸν οἶκον κατὰ πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ κατὰ πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ. καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτὸν ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et quinque cubitorum ala cheruba vnius, & quinq; cubitorum ala cheruba alterius: decem cubiti erant ab extremitate alarũ vnius vsque ad extremitatem alarum alterius.
25 Et decem cubitorum erat cheruba secundus, mensura eadem; & incisio eadem erat ambobus cherubaia.
26 Altitudo cherub vnius erat decem cubitorum, & sic cheruba secundi.
27 Et posuit cherubaia intra domum interiorem, & extenderunt alas cherubaia, & pertingebat ala vnius ad parietem, & ala cheruba secundi pertingebat ad parietem alterum, & alæ eorum *quæ erant* intra domum pertingebant seinuicem.
28 Et obduxit cherubaia auro.
29 Et omnes parietes domus ambiuit figuris, & sculpsit cælaturis cherubin, & figura palmarum, & funiculis liliorum ab intus ad extra.
30 Et fundamenta domus obduxit auro ab intus ad extra.
31 Et portæ domus oraculi fecit valuas è lignis oleæ, superliminaribus eius & postibus eius inter se ordinatis.
32 Et duas portas è lignis oleæ: & sculpsit super eas cælaturas cherubin, & figuram palmarum, & funiculos & lilia, & obduxit auro, & operuit cherubaia & figuram palmarum auro.
33 Et sic fecit portæ templi superliminaria è lignis oleæ quadrilatera.
34 Et duæ portæ erant è lignis abiegnis; duo cardines portæ vnius erant rotundi, & duo cardines portæ alterius rotundi.
35 Et sculpsit cherubin, & figuram palmarum, & fasciarum, & liliorum; & obduxit auro extenso figuram.
36 Et ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidis boni, & ordine vno tigni lignorum cedrinorum.
37 Anno quarto incepta est fundari domus sanctuarij Domini, mense apparitionis florum.
38 Et anno vndecimo, mense quo congregantur nouæ fruges, ipse est mensis octauus, consummata est domus cum omnibus partibus suis, & cum omnibus quæ videbantur ad eam *pertinere*. & ædificauit eam septem annis.

ז

1 * וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה וַיְכַל אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ ׃
2 * וַיִּבֶן אֶת־בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכּוֹ
וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל
אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים וּכְרֻתוֹת אֲרָזִים
עַל־הָעַמּוּדִים ׃
3 * וְסָפֻן בָּאֶרֶז מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעֹת אֲשֶׁר עַל־
הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר ׃
4 * וּשְׁקֻפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמֶחֱזָה אֶל־מֶחֱזָה
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ׃
5 * וְכָל־הַפְּתָחִים וְהַמְּזוּזוֹת רְבֻעִים שָׁקֶף וּמוּל
מֶחֱזָה אֶל־מֶחֱזָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ׃
6 * וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וְאוּלָם עַל־פְּנֵיהֶם וְעַמֻּדִים
וְעָב עַל־פְּנֵיהֶם ׃
7 * וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפָּט־שָׁם אֻלָם הַמִּשְׁפָּט
עָשָׂה וְסָפוּן בָּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקַּרְקָע ׃
8 * וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר־יֵשֶׁב שָׁם חָצֵר הָאַחֶרֶת מִבֵּית
לָאוּלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבַיִת יַעֲשֶׂה לְבַת־פַּרְעֹה
אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה כָּאוּלָם הַזֶּה ׃
9 * כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית מְגֹרָרוֹת
בַּמְּגֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ וּמִמַּסָּד עַד־הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ
עַד־הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה ׃
10 * וּמְיֻסָּד אֲבָנִים יְקָרוֹת אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי
עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת ׃
11 * וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית וָאָרֶז ׃
12 * וְחָצֵר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גָּזִית וְטוּר
כְּרֻתֹת אֲרָזִים וְלַחֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם
13 הַבָּיִת ׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת־חִירָם מִצֹּר ׃

CAP. VII.

1 DOmum autem ſuam ædificauit Salo-
A mon tredecim annis, & ad perfectum
2 vſque perduxit. *Ædificauit quoq; domũ
ſaltus Libani centum cubitorum longitu
dinis, & quinquaginta cubitorum latitu-
dinis, & triginta cubitorum altitudinis, &
quatuor deambulatoria inter columnas
cedrinas. Ligna quippe cedrina exciderat
3 in columnas; *Et tabulatis cedrinis veſti-
uit totam camerã quę quadraginta quin-
4 que columnis ſuſtẽtabatur. *Vnus autem
ordo habebat columnas quindecim con-
5 tra ſe inuicem poſitas, * & è regione ſe re-
ſpicientes æquali ſpatio inter columnas,
& ſuper columnas quadrangulata ligna
6 in cunctis æqualia. * Et porticum colum-
narum fecit quinquaginta cubitorũ lon-
gitudinis, & triginta cubitorum latitudi-
nis, & alteram porticum in facie maioris
porticus & columnas, & epiſtylia ſuper co
7 lumnas fecit. *Porticum quoque ſolij in
qua tribunal eſt fecit, & texit lignis ce-
drinis à pauimẽto vſque ad ſummitatem.
8 *Et domuncula in qua ſedebatur ad iudi-
candum erat in medio porticu ſimili o-
pere. Domum quoq; fecit filiæ Pharaonis
quam vxorem duxerat Salomon, tali ope-
9 re quali & hanc porticũ. *Omnia lapidib'
p̃cioſis, qui ad normam quandam atque
B menſuram, tam intrinſecus quàm extrin-
ſecus ſerrati erant à fundamento vſque ad
ſummitatem parietum, & extrinſecus vſ-
10 que ad atrium maius. * Fundamenta au-
tem de lapidibus precioſis lapidibus ma-
11 gnis decem ſiue octo cubitorum: *Et de-
ſuper lapides precioſi æqualis menſurę ſe-
12 cti erant, ſimiliterq́ue de cedro. *Et atrium
maius rotundum trium ordinum de la-
pidibus ſectis, & vnius ordinis de dolata
cedro, necnon & in atrio domus Domi-
ni interiori, & in porticu domus.
13 * Miſit quoque rex Salomon & tulit
Hyram de Tyro,

תרגום יונתן

ז

1 וית ביתיה בנא שלמה תלת עשרי שנין ושכליל ית כל ביתיה ׃ 2 ובנא ית בית מקרת מלכיא מאה אמין ארכיה וחמשין אמין
פותיה ותלתין אמין רומיה על ארבעה סידרי עמודי ארזיא וקרונתהון דארזיא על עמודיא ׃ 3 וחפי נסרין דארזא מעילוי מחיציא
די על עמודיא ארבעין וחמשא חמש עשרי סדרא ׃ 4 וכלנסא תלתא סידרין וזוי לקביל זוי תלת זמנין ׃ 5 וכל תרעיא
וסקופיא מרבעין וחפן כלנסא ומקביל זוי לקביל זוי תלת זמנין ׃ 6 וית אולמא דעמודיא עבד חמשין אמין ארכיה ותלתין אמין
פותיה ואולמא על אפיהון ועמודיא וסקופתא על אפיהון ׃ 7 ואולמא לאתקנא תמן כרסי בית דינא דדאין תמן פרוסדא לבית דינא
עבד וחפי נסרין דארזא מאושיא ועד אושיא ׃ 8 וביתיה דיתיב תמן דרתא אחרנתא מגיו לאולמא כעובדא הדין הוה
ובית עבד לבת פרעה דנסיב שלמה כאולמא הדין ׃ 9 כל אילין אבנין טבן כמשחת גזירת מסרן במסרין מגיו ומברא ומשכללין
מבסיסא ומלברא עד דרתא רבתא ׃ 10 ומשכלל באבנין טבין אבנין רברבן אבני עשר אמין ואבני תמני אמין ׃
11 ומלעילא אבנין טבין כמשחת גזית וחפי נסרין דארזא ׃
12 ודרתא רבתא סחור סחור תלתא סדרין דאבן טבא וסדרא חד דמריש אעי ארזיא ולדרת בית מקדשא דגויתא ולאולמא דביתא ׃
13 ושלח מלכא שלמה ודבר ית חירם מצור ׃

CAP. VII.

ET ædificauit Salomon domum ſuam tre- 1
decimo anno, & perfecit totam domum
ſuam:
† Et ædificauit domum ſaltus Libani, cen- 2
tum cubitorum longitudo eius, & quinqua-
ginta cubitorum latitudo eius, & triginta cu-
bitorum altitudo eius ſuper quatuor ordines
columnarum cedrinarum, & humeri cedrini
columnis.
† Et texit cedro domum deſuper in lateri- 3
bus columnarum. & numerus columnarum
quinque & quadraginta, ordo vnus decem
& quinque.
† Et trabes tres, & regio contra regionem 4
tripliciter.
† Et omnes portæ & regiones quadrangu- 5
latæ trabibus conuexæ, à ianua ad ianuam tri-
pliciter.
† Et porticus columnarum quinquaginta 6
cubitorum longitudo, & triginta cubitorum in
latitudine, coniuncta porticui ante faciem eo-
rum. & columnæ & craſſitudo ante faciem eis,
† Et porticum ſolij vbi iudicabit ibi, porti- 7
cum iudicij. & tabulis texit cedrinis à paui-
mento vſque ad ſummitatem.
† Et domus eius in qua ſedebit ibi, & atriũ 8
vnum circundatum his ſecundùm opus hoc. Et
ædificauit domum Salomon filiæ Pharaonis,
quam duxit Salomon, iuxta porticum hanc.
† Hæc omnia ex lapidibus precioſis ſculpta, 9
ex diſtantia intrinſecus & extrinſecus ex fun-
damentis, vſque ad extremitates parietum, &
extrinſecus ad atrium magnum
† Fundatum lapidibus precioſis magnis de- 10
cem cubitis & octo cubitis:
† Et deſuper lapidibus precioſis ſecundùm 11
eandem menſuram politis & cedris:
† Atrij magni in circuitu tres ordines poli- 12
torum, & ordo ſculptæ cedri, & atrio domus
Domini interius & porticui domus.
† Et miſit rex Salomon, & accepit Chiram 13
de Tyro,

ζ.

1 † Καὶ ᾠκοδόμησε Σολομὼν τὸν οἶκον αὐτοῦ τῷ
τρισκαιδεκάτῳ ἔτει, καὶ συνετέλεσεν ὅλον τὸν οἶκον
αὐτοῦ·
2 † καὶ ᾠκοδόμησεν τὸν οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου, ἑκα-
τὸν πηχέων τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ πεντήκοντα πηχέων τὸ
πλάτος αὐτοῦ, καὶ τριάκοντα πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ ἐ-
πὶ τεσσάρων στίχων στύλων κεδρίνων, καὶ ὠμίαι κέδριναι
τοῖς στύλοις.
3 † καὶ ἐφάτνωσε κέδρῳ τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τῶν πλευ-
ρῶν τῶν στύλων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στύλων πέντε καὶ τεσ-
σαράκοντα, ὁ στίχος ὁ εἷς δέκα καὶ πέντε.
4 † καὶ μέλαθρα τρία, καὶ χώρα ἐπὶ χώραν τρισσῶς.
5 † καὶ πάντα τὰ θυρώματα καὶ αἱ χῶραι τετράγωνοι
μεμελαθρωμέναι, ἀπὸ θύρας ἐπὶ θύραν τρισσῶς.
6 † καὶ τὸ ἐλὰμ τῶν στύλων πεντήκοντα πηχέων τὸ μῆ-
κος, καὶ τριάκοντα πηχέων ἐν πλάτει, ἐζυγωμένα ἐ-
λὰμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. καὶ στύλοι καὶ πάχος ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῖς·
7 † καὶ τὸ ἐλὰμ τοῦ θρόνου οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, ἐλὰμ τοῦ κρι-
τηρίου. καὶ ἐφάτνωσεν κεδρίνοις ἀπὸ ἐδάφους ἕως ὑπε-
ρώου.
8 † καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐν ᾧ καθήσεται ἐκεῖ, καὶ αὐλὴ μία
ἐξελισσομένη τούτοις κατὰ τὸ ἔργον τοῦτο. καὶ ᾠκοδόμησεν
οἶκον Σολομὼν τῇ θυγατρὶ Φαραώ, ἣν ἔλαβεν Σολομών,
κατὰ τὸ ἐλὰμ τοῦτο.
9 † ταῦτα πάντα ἐκ λίθων τιμίων κεκολαμμένα, ἐκ
διαστήματος ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἐκ τῶν θεμελίων ἕως τῶν
γείσων, καὶ ἔξωθεν ἐς τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην
10 † τὴν τεθεμελιωμένην λίθοις τιμίοις μεγάλοις δέ-
κα πήχεσι καὶ ὀκταπήχεσι,
11 † καὶ ἐπάνωθεν λίθοις τιμίοις κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον πε-
λεκητοῖς καὶ κέδροις.
12 † τῆς αὐλῆς τῆς μεγάλης κύκλῳ τρεῖς στίχοι πελεκη-
τῶν, καὶ στίχος ἐγκεκολαμμένης κέδρου, καὶ τῇ αὐλῇ οἴ-
κου κυρίου τὸ ἔσωθεν καὶ τῷ ἐλὰμ τοῦ οἴκου.
13 † καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομών, καὶ ἔλαβε τὸν
χειρὰμ ἐκ τύρου,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

ET domum ſuam ædificauit Selomoh tredecim annis, & conſummauit omnem domum ſuam. 2 Et ædificauit domum refrigerij
regum: centum cubitorum erat longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius, ſuper
quatuor ordines columnarum cedrinarum, & coronæ earum cedrinæ erant ſuper columnas. 3 Et obduxit tabulis cedrinis ſupra;
tabulata, quæ erant ſuper columnas, quadraginta & quinque, quindecim ordine. 4 Et vectium erant tres ordines, & angulus è
regione anguli tribus vicibus. 5 Et omnes portæ & poſtes erant quadrata; & operiebant vectes: & è regione anguli contra angulum
tribus vicibus. 6 Et porticum columnarum fecit: quinquaginta cubitorum erat longitudo eius, & triginta cubitorum
latitudo eius, & porticus erat ante faciem illarum, & columnæ & limina ante faciem illarum. 7 Et porticum vt præpara-
retur ibi ſolium domus iudicij in quo iudicaret; veſtibulum domui iudicij fecit, & obduxit tabulis cedrinis à pauimento vſque ad paui-
mentum. 8 Et domui ſuæ in qua habitabat fecit atrium aliud intra porticum, ſecundum opus iſtud erat. & domum fecit filiæ
Pargboh, quam acceperat Selomoh, ſicut porticum hanc. 9 Omnia hæc lapidibus bonis ſecundùm menſuram lapi-
dum dolatorum, ſerratis ſerris intrinſecus & extrinſecus, fundatis verò in palmis, & extrinſecus vſque ad atrium magnum.
10 Et fundatum lapidibus bonis, lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorum.
11 Et deſuper erant lapides boni ſecundùm menſuram lapidum dolatorum, & obduxit tabulis cedrinis.
12 Et atrio maiori per circuitum erant tres ordines lapidis boni, & ordo vnius tigni è lignis cedrinis, & atrio domus ſanctuarij Domi-
ni interiori & porticui domus. 13 Et miſit rex Selomoh & tulit Hhiram ex Szor,

14 * בֶּן־אִשָּׁה אַלְמָנָה הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו
אִישׁ־צֹרִי חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־הַחָכְמָה
וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה
בַּנְּחֹשֶׁת וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־
מְלַאכְתּוֹ׃
15 * וַיָּצַר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה
אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה
אַמָּה יָסֹב אֶת־הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי׃
16 * וּשְׁתֵּי כֹתָרֹת עָשָׂה לָתֵת עַל־רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים
מֻצַק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃
17 * שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֵׂה שַׁרְשְׁרוֹת
לַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת
הָאֶחָת וְשִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃
18 * וַיַּעַשׂ אֶת־הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים סָבִיב עַל־
הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־
רֹאשׁ הָרִמֹּנִים וְכֵן עָשָׂה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃
19 * וְכֹתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוּשַׁן
בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת׃
20 * וְכֹתָרֹת עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם־מִמַּעַל מִלְּעֻמַּת
הַבֶּטֶן אֲשֶׁר לְעֵבֶר שְׂבָכָה וְהָרִמּוֹנִים מָאתַיִם טֻרִים
סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃
21 * וַיָּקֶם אֶת־הָעַמֻּדִים לְאֻלָם הַהֵיכָל וַיָּקֶם אֶת־
הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת־
הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בֹּעַז׃
22 * וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֹּם
מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים׃
23 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ עַד־
שְׂפָתוֹ עָגֹל סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָוֶה
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב׃

14 * Filium mulieris viduæ de tribu Nepta-
lim patre Tyrio, artificem ærarium, & ple-
num ſapientia, intelligentia, & doctrina,
ad faciendum omne opus ex ęre. Qui cum
veniſſet ad regem Salomonem, fecit om-
15 ne opus eius. * Et finxit duas columnas æ-
reas decem & octo cubitorum altitudinis
columnam vnam, & linea duodecim cu-
bitorum ambiebat columnam vtramque.
10 * Duo quoque capitella fecit quæ pone-
C rentur ſuper capita columnarum fuſilia
ex ęre, quinque cubitorum altitudinis ca-
pitellum vnum, & quinque cubitorum al-
17 titudinis capitellum alterum: * Et quaſi
in modum retis & catenarum ſibi inuicem
miro opere contextarum. Vtrumque ca-
pitellum columnarum fuſile erat. Septe-
na verſuum retiacula in capitello vno, &
18 ſeptena retiacula in capitello altero. * Et
perfecit columnas & duos ordines per cir-
cuitum retiaculorum ſingulorum, vt te-
gerent capitella quæ erant ſuper ſummi-
tatem malogranatorum. eodem modo fe-
19 cit & capitello ſecundo. * Capitella autem
quę erant ſuper capita columnarum qua-
ſi opere lilij fabricata erãt in porticu qua-
20 tuor cubitorum: * Et rurſum alia capitella
in ſummitate columnarum deſuper iuxta
menſuram columnæ contra retiacula: ma-
logranatorum autem ducenti ordines e-
rant in circuitu capitelli ſecundi.
21 * Et ſtatuit duas columnas in porticu
templi. Cumque ſtatuiſſet columnam dex-
teram, vocauit eam nomine Iachin. Si-
militer erexit columnam ſecundam, & vo-
cauit nomen eius Booz.
22 * Et ſuper capita columnarum opus in
modum lilij poſuit: perfectumque eſt o-
23 pus columnarum. * Fecit quoque
D mare fuſile, decem cubitorum à labio vſ-
que ad labium rotundum in circuitu.
Quinque cubitorum altitudo eius, & re-
ſticula triginta cubitorum cingebat il-
lud per circuitum:

תרגום יונתן

14 בַּר אִתְּתָא אַרְמַלְתָּא הוּא מִשִּׁבְטָא דְבֵית נַפְתָּלִי וַאֲבוּהִי גְּבַר צוֹרִי אוּמָּן נְחָשָׁא וְאִתְמְלִי יַת חָכְמְתָא וְיַת סָכְלְתָנוּתָא וְיַת דַּעְתָּא לְמֶעְבַּד
כָּל עֲבִידְתָא בִנְחָשָׁא וַאֲתָא לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וַעֲבַד יַת כָּל עִיבִידְתֵּיהּ׃
15 וּצַר יַת תְּרֵין עַמּוּדַיָּא דִנְחָשָׁא תַּמְנֵי עַשְׂרֵי אַמִּין רוּמֵיהּ דְּעַמּוּדָא חַד וְחוּט מְשַׁח תַּרְתָּא עַשְׂרֵי אַמִּין מַקַּף לֵיהּ וְכֵן לְעַמּוּדָא תִּנְיָנָא׃
16 וְתַרְתֵּין קְרוֹנָתָן עֲבַד לְמִתַּן עַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא מַתִּיךְ נְחָשָׁא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ דִּקְרוֹנְתָא חֲדָא וַחֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ דִּקְרוֹנְתָא תִּנְיָנָא׃
17 סְרִיגִין עוֹבַד סְרִיגוּ קְלִיעָן עוֹבַד גְּדִילוּ לִקְרוֹנְתָן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא שִׁבְעָה לִקְרוֹנְתָא חֲדָא וְשִׁבְעָה לִקְרוֹנְתָא תִּנְיָנָא׃
18 וַעֲבַד יַת עַמּוּדַיָּא וּתְרֵין סִדְרִין סְחוֹר סְחוֹר עַל סְרִיגְתָא חֲדָא לְכַסָּאָה יַת קְרוֹנָתָן דְּעַל רֵישׁ רִמּוֹנַיָּא וְכֵן עֲבַד לִקְרוֹנְתָא תִּנְיָנָא׃
19 וּקְרוֹנָתְהוֹן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָּא לְקִיט בְּאוּלָמָא אַרְבַּע אַמִּין׃
20 וּקְרוֹנָתָן עַל תְּרֵין עַמּוּדַיָּא אַף מִלְּעֵילָא מִלְּקֳבֵיל דִּבְקָא דִּי לְעִיבַר סְרִיגְתָא וְרִימּוֹנַיָּא מָאתָן סִדְרִין עֲבִידִין לַהּ סְחוֹר סְחוֹר עַל
קְרוֹנְתָא תִּנְיָנָא׃
21 וַאֲקִים יַת עַמּוּדַיָּא לְאוּלָמָא דְהֵיכְלָא וַאֲקִים יַת עַמּוּדָא מִיַּמִּינָא וּקְרָא יַת שְׁמֵיהּ יָכִין וַאֲקִים יַת עַמּוּדָא מִשְּׂמָאלָא וּקְרָא יַת שְׁמֵיהּ
בֹּעַז׃ 22 וְעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָּא וּשְׁלִימַת עִיבִידַת עַמּוּדַיָּא׃ 23 וַעֲבַד יַת יַמָּא מַתִּיךְ עֶשֶׂר אַמִּין מִסִּפְתֵיהּ וְעַד סִפְתֵיהּ
סְחוֹר סְחוֹר וַחֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ וְחוּט מְשַׁח תְּלָתִין אַמִּין מַקַּף לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃

Filium mulieris viduæ, & iste de tribu Nephthalim: & pater eius vir Tyrius artifex æris, & repletus sapientia artis, & prudentia & scientia ad faciendum omne opus in ære. & allatus est ad regem Salomonem, & fecit omne opus. 14

Et conflauit duas columnas, decem & octo cubiti altitudo columnæ, & perimetrum duodecim cubitorum filum ambiebat eam. & sic columna secunda. 15

Et duo capitella fecit, vt daret super capita columnarum conflatilia ærea. & quinque cubitorum altitudo capitelli vnius, & quinque cubitorum altitudo secundi: 16

Et fecit retia ad cooperiendum capitella columnarum, septem capitello vni, & septem capitello secundo opus pensile. 17

Duo ordines malogranatorum æneorum retibus contexti opus pensile, ordo supra ordinem. & sic fecit capitello secundo. 18

Et capitella super capita columnarum, opus lilij, iuxta vestibulum quatuor cubitorum. 19

Et trabs super ambas columnas, & superlittera capitellum, & malogranatorum ducenti ordines super capitellum secundum. et statuit columnas vestibuli templi. 20

Et statuit columnam dexteram, & vocauit nomen eius Iachin. & statuit columnam secundam sinistram, & vocauit nomen eius Boaz. 21

Et super capita columnarum opus lilij. & perfectum est opus columnarum. 22

Et fecit mare fusile decem in cubito à labio eius vsque ad labium rotundum per circuitum eius, quinque in cubito altitudo eius. & resticula triginta cubitorum ambiebant illud. 23

14 υἱὸν γυναικὸς χήρας, καὶ οὗτος ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφθαλίμ. καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ τύριος τέκτων χαλκοῦ, καὶ πεπληρωμένος τῆς σοφίας τῆς τέχνης καὶ συνέσεως, καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἐν χαλκῷ. καὶ εἰσήχθη πρὸς τὸν βασιλέα σαλωμῶντα, καὶ ἐποίησε πᾶν ἔργον.

15 καὶ ἐχώνευσε τοὺς δύο στύλους, δέκα καὶ ὀκτὼ πήχεις τὸ ὕψος τοῦ στύλου, καὶ τὸ περίμετρον δύο καὶ δέκα πηχέων σπαρτίον ἐκύκλου αὐτόν. καὶ οὕτως ὁ στύλος ὁ δεύτερος.

16 καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησε, δοῦναι ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν στύλων χωνευτὰ χαλκᾶ. καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἑνός, καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος τοῦ δευτέρου·

17 καὶ ἐποίησε δίκτυα ἐπικαλύψαι τὰ ἐπιθέματα τῶν στύλων, ἑπτὰ τῷ ἐπιθέματι τῷ ἑνί, καὶ ἑπτὰ τῷ ἐπιθέματι τῷ δευτέρῳ ἔργον κρεμαστόν.

18 δύο στίχοι ῥοῶν χαλκῶν δεδικτυωμένοι ἔργον κρεμαστόν, στίχος ἐπὶ στίχον. καὶ οὕτως ἐποίησε ἐπιθέματι τῷ δευτέρῳ.

19 καὶ ἐπιθέματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων, ἔργον κρίνου κατὰ τὸ ἐλὰμ τεσσάρων πηχέων.

20 καὶ μέλαθρον ἐπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν στύλων, καὶ ἐπάνωθεν τῶν πλευρῶν ἐπίθεμα, καὶ τῶν ῥοῶν διακόσιοι στίχοι ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τῆς δευτέρας. καὶ ἔστησε τοὺς στύλους τοῦ ἐλὰμ τοῦ ναοῦ.

21 καὶ ἔστησε τὸν στύλον τὸν δεξιόν, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰαχίν. καὶ ἔστησε τὸν στύλον τὸν δεύτερον τὸν ἀριστερόν, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ βόαζ.

22 καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων ἔργον κρίνου. καὶ ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῶν στύλων.

23 καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα ἐν πήχει ἀπὸ τοῦ χείλους αὐτῆς ἕως τοῦ χείλους στρογγύλην κύκλῳ αὐτῆς, πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτῆς. καὶ συνηγμένα τριάκοντα πήχεις ἐκύκλουν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Filius mulieris viduæ erat ille de tribu domus Neptaali: & pater illius vir Szuræus artifex æris; & repletus erat sapientia & intelligentia & scientia ad faciendum omne opus ex ære. & venit ad regem Selomoh, & fecit omne opus eius.

15 Et formauit duas columnas æreas: octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, & filum mensuræ duodecim cubitorum ambibat illam, & sic fecit columnæ secundæ.

16 Et duas coronas fecit vt ponerentur super capita columnarum fusas ex ære: quinque cubitorum erat altitudo coronæ vnius, & quinque cubitorum altitudo coronæ alterius.

17 Reticula opere intricato, cælata opere perplexo, coronis quæ erant super caput columnarum. septem erant coronæ vni, & septem coronæ secundæ.

18 Et fecit columnas & duos ordines in circuitu super reticulum vnum, ad operiendum coronas quæ erant super capita malogranatorum: & sic fecit coronæ secundæ.

19 Et coronæ earum, quæ erant super caput columnarum, erat opus liliacei floris in porticu, quatuor cubitorum.

20 Et coronæ erant super duas columnas, etiam desuper è regione cohærentiæ quæ erat trans reticulum, & malogranata ducentos ordines faciebant sibi in circuitu, super coronam secundam.

21 Et statuit columnas in vestibulo templi, & statuit columnam à dextris, & vocauit nomen eius Iachin; & statuit columnam à sinistris, & vocauit nomen eius Boghazz.

22 Et super caput columnarum erat opus lilij, & perfecta est factura columnarum.

23 Et fecit mare fusile, decem cubitorum à labio eius vsque ad labium eius orbiculare in circuitu, & quinque cubitorum altitudo eius, & filum mensuræ triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum.

24 * ופקעים מתחת לשפתו סביב סבבים אתו
עשר באמה מקפים את־הים סביב שני טורים
הפקעים יצקים ביצקתו׃
25 * עמד על־שני עשר בקר שלשה פנים צפונה
ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה
פנים מזרחה והים עליהם מלמעלה וכל־
אחריהם ביתה׃
26 * ועביו טפח ושפתו כמעשה שפת־כוס פרח
שושן אלפים בת יכיל׃
27 * ויעש את־המכנות עשר נחשת ארבע באמה
ארך המכונה האחת וארבע באמה רחבה
ושלש באמה קומתה׃
28 * וזה מעשה המכונה מסגרות להם ומסגרת
בין השלבים׃
29 * ועל־המסגרות אשר בין השלבים אריות
בקר וכרובים ועל־השלבים כן ממעל ומתחת
לאריות ולבקר ליות מעשה מורד׃
30 * וארבעה אופני נחשת למכונה האחת וסרני
נחשת וארבעה פעמתיו כתפת להם מתחת לכיר
הכתפת יצקות מעבר איש ליות׃
31 * ופיהו מבית לכתרת ומעלה באמה ופיה עגל
מעשה־כן אמה וחצי האמה וגם־על־פיה מקלעות
ומסגרתיהם מרבעות לא־עגלות׃
32 * וארבעת האופנים למתחת למסגרות
וידות האופנים במכונה וקומת האופן האחד אמה
וחצי האמה׃
33 * ומעשה האופנים כמעשה אופן המרכבה ידותם
וגביהם וחשקיהם וחשריהם הכל מוצק׃
34 * וארבע כתפות אל ארבע פנות המכנה האחת
מן־המכנה כתפיה׃

24 * Et ſculptura ſubter labium circuibat
illud decē cubitis ambiēs mare: duo ordi-
nes ſculpturarū hiſtriatarū erāt fuſiles;
25 * Et ſtabant ſuper duodecim boues: e
quibus tres reſpiciebant ad Aquilonem,
& tres ad Occidentem, & tres ad Meridiē,
& tres ad Orientem, & mare ſuper eos de-
ſuper erat, quorum poſteriora vniuerſa
intrinſecus latitabant.
26 * Groſsitudo autem luteris trium vn-
ciarum erat, labiumque eius quaſi labium
calicis, & folium repandi lilij. duo millia
batos capiebat:
27 * Et fecit decem baſes æneas, quatuor
cubitorum longitudinis baſes ſingulas,
& quatuor cubitorum latitudinis, & trium
cubitorum altitudinis:
28 * Et ipſum opus baſium interraſile
Erat. & ſculpturæ inter iuncturas,
29 * Et inter coronulas & plectas, leones,
& boues, & cherubin, & in iuncturis ſi-
militer deſuper. & ſubter leones & boues
quaſi lora ex ære dependentia:
30 * Et quatuor rotæ per baſes ſingulas,
& axes ærei, & per quatuor partes quaſi
humeruli ſubter luterem fuſiles contra ſe
inuicem reſpectantes.
31 * Os quoque luteris intrinſecus erat in
capitis ſummitate, & quod forinſecus ap-
parebat, vnius cubiti erat totum rotun-
dum, pariterque habebat vnum cubi-
tum & dimidium. In angulis autem co-
lumnarum variæ cælaturæ erant, & media
intercolumnia quadrata non rotunda.
32 * Quatuor quoque rotæ quæ per qua-
tuor angulos baſis erant, cohærebant ſibi
ſubter baſim. vna rota habebat altitudi-
nis cubitum & ſemis.
33 * Tales autem rotæ erant, quales ſo-
lent in curru fieri. & axes earum & radij,
& canthi, & modioli, omnia fuſilia.
34 * Nam & humeruli illi quatuor per
ſingulos angulos baſis vnius ex ipſa baſi
fuſiles & coniuncti erant.

תרגום יונתן

24 ופרתכיעין מלרע לספתיה סחור סחור מקפין ליה עשר אמין מקפין לימא סחור סחור תרין סידרין דצורת ביעין מתכין באתכותיה׃
25 קאים על תרי עשר תורין תלתא אפיהון לציפונא ותלתא אפיהון למערבא ותלתא אפיהון לדרומא ותלתא אפיהון למדינחא וימא עליהון מלעילא וכל אחוריהון לגיו׃
26 וסומכיה פושכא ושפתיה כעובד שפת כוס סגלגל לקיט כשושנתא תרין אלפין ביתין ברטיבא מחסיל׃
27 ועבד ית בסיסיא עשרה דנחשא ארבע אמין אורכא דבסיסא חדא וארבע אמין פותיה ותלתא אמין רומה׃
28 ודין עובד בסיסא גדנפין להן וגדנפין בין שליביא׃
29 ועל גדנפיא דבין שליביא צייר אריון תורין וכרובין ועל שליביא כנתא מלעילא ומלרע לאריון ולתורין מדבק עובד כיבוש׃
30 וארבעה גלגלי נחשא לבסיסא חדא וניסרין דנחש וארבע זויתיה כתפין להן מלרע לכיורא כתפין מתכין מכבש עובד דיבוק׃
31 ופומיה מגיו לקרונתיהון ולעילא באמתא ופומה סגלגל עובד כנתא אמתא ופלגות אמתא ואף על פומה קליעין וגדנפיהון מרבעין לא סגלגלין׃
32 וארבעה גלגליא למלרע לגדנפיא ואשדת גלגליא בבסיסא ורומה דגלגלא חדא אמתא ופלגות אמתא׃
33 ועובד גילגליא כעובד גילגלי מרכבת יקרא אשדתהון וגביהון וכיבושיהון וחפויהון כולא מתך׃
34 וארבע כתפין על ארבע זוין דבסיסא חדא מן בסיסא כתפהא׃

‡ *Et firmamenta ſub labio eius in circuitu* 24
ambiebant illud; decem in cubito ambiebāt ma-
re in circuitu. duo ordines firmamentorum fu-
ſilium in fuſorio eorum.

‡ *Et duodecim boues ſub mare, tres reſpi-* 25
cientes Aquilonem, & tres reſpicientes mare,
& tres reſpicientes Auſtrum, & tres reſpi-
cientes Orientem, & mare ſuper eos deſuper,
& omnium poſteriora ad intus.

‡ *Et craſſitudo eius palmi, & labium eius* 26
quaſi opus labij calicis pullulans lilium, duorum
millium batorum capax erat.

‡ *Et fecit decem baſes æreas, quatuor cubi-* 27
torum longitudo baſis vnius, & quatuor cubi-
torum latitudo eius, & trium cubitorum alti-
tudo eius.

‡ *Et hoc opus baſis interraſile eius, & in-* 28
terraſile in medio iuncturarum.

‡ *Et in interraſilibus in medio iuncturarum* 29
leones, & boues, & cherubim. & in iunctu-
ris ſic & deſuper, & ſubter leones & boues
regiones opus deſcenſus.

‡ *Et quatuor rotæ æreæ baſi vni & exce-* 30
dentia ærea & quatuor partes eius, humeruli
earum ſubter luteres. & humeruli fuſiles trās
virum appoſitæ.

‡ *Et os eius intrinſecus capitelli & ſupra* 31
in cubito. & os eius rotundum, opus ſic cubiti
& dimidij cubiti. & in ore eius tornaturæ,
& interraſilia eorum quadrangulata, non ro-
tunda.

‡ *Et quatuor rotæ ſubter interraſilia. &* 32
manus in rotis in baſe. & altitudo rotæ vnius
cubiti & dimidij.

‡ *Et opus rotarum ſicut opus rotarum cur-* 33
rus. & manus earum, & humeri earum, &
opera earum omnia fuſilia.

‡ *Et quatuor humeruli in quatuor angulis* 34
baſis vnius, ex baſe humeri eius.

24 ‡ καὶ ὑποστηρίγματα ὑποκάτω τοῦ χείλους αὐτοῦ κυκλόθεν ἐκύκλουν αὐτήν. δέκα ἐν πήχει αἴςων τὴν θάλασσαν κυκλόθεν. δύο στίχοι ὑποστηριγμάτων χυτῶν ἐν τῷ χωνευτηρίῳ αὐτῶν.

25 ‡ καὶ δώδεκα βόες ὑποκάτω τῆς θαλάσσης, οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες βορρᾶν, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες θάλασσαν, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες νότον, καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες ἀνατολάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἐπάνωθεν, καὶ πάντων τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ ἔνδον.

26 ‡ καὶ τὸ πάχος αὐτῆς παλαιστῆς, καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡσεὶ ἔργον χείλους ποτηρίου βλαστῶν κρίνον, δύο χιλιάδας χόεις ἐχώρει.

27 ‡ καὶ ἐποίησε δέκα μεχωνὼθ χαλκᾶς, τεσσάρων πηχέων τὸ μῆκος μεχωνὰ τῆς μιᾶς καὶ τεσσάρων πηχέων τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ τριῶν πηχέων τὸ ὕψος αὐτῆς.

28 ‡ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τοῦ μεχωνὰ συγκλειστὸν αὐτοῦ, καὶ συγκλειστὸν ἀναμέσον τῶν ἐξεχομένων.

29 ‡ καὶ ἐπὶ τὰ συγκλείσματα ἀναμέσον ἐξεχομένων λέοντες καὶ βόες καὶ χερουβίμ. καὶ ἐπὶ τῶν ἐξεχομένων οὕτω καὶ ἐπάνωθεν, καὶ ὑποκάτωθεν τῶν λεόντων καὶ τῶν βοῶν χῶραι ἔργον καταβάσεως.

30 ‡ καὶ τέσσαρες τροχοὶ χαλκοῖ τῇ μεχωνὰ τῇ μιᾷ καὶ τὰ προέχοντα χαλκᾶ καὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ, ὠμίαι αὐτῶν ὑποκάτωθεν τῶν λουτήρων· καὶ ὠμίαι κεχυμέναι ἀπὸ πέραν ἀνδρὸς προσκείμεναι.

31 ‡ καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἔσωθεν τῆς κεφαλίδος καὶ ἄνω ἐν πήχει· καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ στρογγυλοῦν, ποίημα οὕτω πήχεως καὶ ἡμίσεως πήχεως. καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτοῦ διατορεύματα καὶ διάπηγα αὐτῶν τετράγωνα οὐ στρογγύλα.

32 ‡ καὶ τέσσαρες οἱ τροχοὶ ὑποκάτωθεν τῶν διαπήγων. καὶ χεῖρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν τῇ μεχωνά. καὶ τὸ ὕψος τοῦ τροχοῦ τοῦ ἑνὸς πήχεως καὶ ἡμίσους.

33 ‡ καὶ τὸ ἔργον τῶν τροχῶν ὡς ἔργον τροχῶν ἅρματος. καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν καὶ αἱ πραγματεῖαι αὐτῶν τὰ πάντα χωνευτά.

34 ‡ καὶ τέσσαρες ὠμίαι ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς μεχωνὰ τῆς μιᾶς, ἐκ τῆς μεχωνὰ οἱ ὦμοι αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et figuræ ouorum ſubter labium eius in circuitu ambibant illud. decem cubiti ambibant mare in circuitu: duo ordines figuræ ouorum fuſilium erant in fuſione illius. 25 Stabat ſuper duodecim boues: tres facie ſua ad Septentrionem reſpiciebant, & tres facie ſua ad Occaſum, & tres facie ſua ad Meridiē, & tres facie ſua ad Orientem: & mare ſtatutum erat ſuper eos supernè, & omnia poſteriora eorum erant intra. 26 Et craſſitudo illius erat palmus, & labium illius ſecundùm opus labij calicis rotundi, & floris in lilio: duo millia batorum humoris continebat.
27 Et fecit baſes decem æris: quatuor cubitorum erat longitudo baſis vnius, & quatuor cubitorum latitudo eius, & trium cubitorum altitudo eius. 28 Et hoc eſt opus baſium: clauſuræ erant illis, & clauſuræ erant inter commiſſuras.
29 Et ſuper clauſuras quæ erant inter commiſſuras formauit leones, boues, & cherubin: & ſuper commiſſuras erat baſis deſuper, & ſubter leones & boues adiunctum erat opus extenſum. 30 Et quatuor rotæ æris erant baſi cuique, & aſſeres æris, & quatuor angulis eius erant humeri illis: ſubter lutrum humeri fuſiles protracto opere adhæſionis.
31 Et os eius erat intra coronas earum. & ſupra in cubito; & os eius erat orbiculare opere baſis, cubitus & dimidium cubiti. & etiam ſuper os eius erant cælaturæ, & clauſuræ earum quadratę, & non orbiculares.
32 Et quatuor rotæ erant ſubter clauſuras, & radij rotarum in baſi. & altitudo rotæ vnius erat cubitus & dimidium cubiti.
33 Et opus rotarum erat ſicut opus rotarum currus gloriæ: radij earum & coſtę earum, & ſubligacula earum, & ligamina earum, omne erat fuſile. 34 Et quatuor humeri erant ſuper quatuor angulos baſis vnius: ex baſi erant humeri eius.

35 * וּבְרֹאשׁ הַמְּכוֹנָה חֲצִי הָאַמָּה קוֹמָה עָגֹל סָבִיב
וְעַל רֹאשׁ הַמְּכֹנָה יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃
36 * וַיְפַתַּח עַל־הַלֻּחֹת יְדֹתֶיהָ וְעַל וּמִסְגְּרֹתֶיהָ כְּרוּבִים
אֲרָיוֹת וְתִמֹרֹת כְּמַעַר־אִישׁ וְלֹיוֹת סָבִיב׃
37 * כָּזֹאת עָשָׂה אֵת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק אֶחָד מִדָּה
אַחַת קֶצֶב אֶחָד לְכֻלָּהְנָה׃
38 * וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת יָכִיל
הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד כִּיּוֹר אֶחָד
עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת׃
39 * וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִיָּמִין
וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְּׂמֹאלוֹ וְאֶת־הַיָּם נָתַן
מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קֵדְמָה מִמּוּל נֶגֶב׃
40 * וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־הַכִּיֹּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה׃
41 * עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ
הָעַמֻּדִים שְׁתָּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־
שְׁתֵּי גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
42 * וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת
שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי
גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים׃
43 * וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשֶׂר וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשָׂרָה עַל־
44 הַמְּכֹנוֹת׃ * וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־
45 עָשָׂר תַּחַת הַיָּם׃ * וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֹהֶל אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת מְמֹרָט׃
46 * בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין
סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃
47 * וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא
נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃

35 * In ſummitate autem baſis erat quæ-
dam rotunditas vnius & dimidij cubiti,
ita fabrefacta, vt luter deſuper poſſet im-
poni, habens cælaturas ſuas variaſq; ſcul-
36 pturas ex ſemetipſa. * Sculpſit quoque
in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in
angulis cherubin, & leones & palmas qua-
ſi in ſimilitudinem hominis ſtantis, vt non
cælata, ſed appoſita per circuitum vide-
37 rentur. * In hunc modum fecit decem
baſes, fuſura vna & menſura, ſculpturaq;
38 conſimili. * Fecit quoque decem lute-
res æneos. quadraginta batos capiebat lu-
F ter vnus, eratque quatuor cubitorum. ſin-
guloſq; luteres per ſingulas, id eſt, decem
39 baſes poſuit: * Et conſtituit decem ba-
ſes, quinque ad dexteram partem templi,
& quinque ad ſiniſtram. Mare autem po-
ſuit ad dexteram partem templi contra O-
rientem ad Meridiem.
40 * Fecit ergo Hyram lebetes, & ſcutras,
& amulas, & perfecit omne opus regis Sa-
lomonis in templo Domini.
41 * Columnas duas, & funiculos capitel-
lorum ſuper capitella columnarum duos,
& retiacula duo, vt operirent duos funi-
culos qui erãt ſuper capita columnarum.
42 * Et malogranata quadringenta in
duobus retiaculis, duos verſus malogra-
natorum in retiaculis ſingulis ad operien-
dos funiculos capitellorum qui erant ſu-
per capita columnarum.
43 * Et baſes decem, & luteres decem ſu-
44 per baſes: * Et mare vnum, & boues
45 duodecim ſubter mare: * Et lebetes,
G & ſcutras, & amulas, omnia vaſa quæ fe-
cit Hiram regi Salomoni in domo Do-
mini de auricalcho erant.
46 * In campeſtri regione Iordanis fudit
ea rex in argilloſa terra inter Sochot, &
47 Sarthan: * Et poſuit Salomon omnia
vaſa in domo Domini. propter multitu-
dinem autem nimiam non erat pondus
æris.

תרגום יונתן

35 וּבְרֵישׁ בְּסִיסָא פַּלְגוּת אַמְּתָא רוּמֵהּ מְגַלְגַּל סְחוֹר סְחוֹר וְעַל רֵישׁ בְּסִיסָא אַשְׁדָּתָהָא וּגְדַנְפָּהָא מִינַּהּ׃
36 וּגְלַף עַל לוּחַיָּא אַשְׁדָּתָהָא וְעַל גְּדַנְפָּהָא כְּרוּבִין אַרְיָוָן וְצוּרַת דִּיקְלִין כְּכִיבַשׁ חַד וּמְדַבַּק סְחוֹר סְחוֹר׃
37 כְּדֵין עֲבַד יַת עֲשַׂר בְּסִיסַיָּא מַתָּךְ חַד וּמִשְׁחָא חֲדָא וְעִבְרָא חֲדָא לְכוּלְּהוֹן׃ 38 וַעֲבַד עַשְׂרָה כִּיּוֹרִין דִּנְחָשָׁא אַרְבְּעִין בֵּיתִין
מַחֲזִיק כִּיּוֹרָא חַד אַרְבַּע אַמִּין כִּיּוֹרָא חַד כִּיּוֹרָא חַד עַל בְּסִיסָא חֲדָא לַעֲשַׂר בְּסִיסַיָּא׃ 39 וִיהַב יַת בְּסִיסַיָּא חֲמֵשׁ עַל עִיבַר בֵּיתָא
מִיַּמִּינָא וַחֲמֵשׁ עַל עִיבַר בֵּיתָא מִשְּׂמָאלָא וְיַת יַמָּא יְהַב מֵעִבַר בֵּיתָא יַמִּינָא קִידוּמָא מְקָבֵיל דָּרוֹמָא׃
40 וַעֲבַד חִירוֹם יַת כִּיּוֹרַיָּא וְיַת מַגְרוֹפְיָתָא וְיַת מִזְרְקַיָּא וְשֵׁיצִי חִירָם לְמֶעְבַּד יַת כָּל עֲבִידְתָּא דַּעֲבַד לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ׃
41 עַמּוּדַיָּא תְּרֵין וְאַגְנֵי קְרוֹנַתְהוֹן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא תַּרְתֵּין וּסְרִיגָתָא תַּרְתֵּין לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אַגְנֵי קְרוֹנַתְהוֹן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא׃
42 וְיַת רִמּוֹנַיָּא אַרְבַּע מְאָה לְתַרְתֵּין סְרִיגָתָא תַּרְתֵּין סִדְרִין דְּרִמּוֹנִין לִסְרִיגְתָּא חֲדָא לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אַגְנֵי קְרוֹנַתְהוֹן דְּעַל אַפֵּי עַמּוּדַיָּא׃
43 וְיַת בְּסִיסַיָּא עַשְׂרָה וְיַת כִּיּוֹרַיָּא עַשְׂרָה עַל בְּסִיסַיָּא׃ 44 וְיַת יַמָּא חַד וְיַת תּוֹרֵי תְּרֵי עֲשַׂר תְּחוֹת יַמָּא׃
45 וְיַת דּוּדַיָּא וְיַת מַגְרוֹפְיָתָא וְיַת מִזְרְקַיָּא וְיַת כָּל מָנַיָּא הָאִילֵּין כְּעוֹבַד מָנֵי מַשְׁכְּנָא דַּעֲבַד מֹשֶׁה כֵּן עֲבַד חִירָם לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
דַּיְיָ נְחָשָׁא טָב׃ 46 בְּמֵישְׁרֵי יַרְדְּנָא אַתְכִינוּן מַלְכָּא בְּעוֹבֵי גַרְגוּשְׁתָּא בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃
47 וְאַנְנַע שְׁלֹמֹה יַת כָּל מָנַיָּא מִסְגֵּי לַחֲדָא לַחֲדָא לֵית סוֹף לְמַתְקַל נְחָשָׁא׃

Et in summitate basis medietas cubiti 35
magnitudo eius rotunda in circuitu super caput basis. & manus eius & interrasilia eius ab ea.
Et aperiebatur super principia manuum e- 36
ius. & interrasilia eius cherubim, & leones, & palmæ stantia, vnumquodque appositum iuxta faciem eius intrinsecus in circuitu.
Iuxta hanc fecit decem bases ordine vno, 37
& mensura vna in omnibus.
Et fecit decem luteres æneos, quadraginta 38
batorum capacem vnum luterem mensura quatuor cubitorum. & luter vnus super basim vnam decem basibus.
Et posuit decem bases, quinque ab hume- 39
ro domus quæ à dextris, & quinque ab humero domus quæ à sinistris. & mare ab humero domus à dextris contra Orientem à latere Austri.
Et fecit Chiram lebetes, & calfactoria, 40
& phialas. & compleuit Chiram facere omnia opera quæcunque fecit regi Salomoni in domo Domini.
Duas columnas & vertibilia sculptura- 41
rum existentia super capitella columnarum duo. & retiacula duo vt operirent vtraque vertibilia sculpturarum existentia super columnas.
Et malogranata ambobus retiaculis qua- 42
dringenta. duo ordines malogranatorum retiaculo vni, ad operiendum vtraque vertibilia existentia super ambobus columnis.
Et decem bases, & luteres decem super 43
bases:
Et mare vnum, & duodecim boues qui 44
subter mare:
Et lebetes, & calfactoria, & phialas, 45
& omnia vasa perfecit, quæ fecit Chiram Regi Salomoni in domo Domini ænea valde.
In vicinis Iordanis fudit ea rex, in craſ- 46
situdine terræ inter Socchoth, & inter Sarthan.
Et dedit Salomon rex omnia vasa, præ 47
multitudine nimis non erat pondus æris.

35 καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μεχωνὰ ἥμισυ τοῦ πήχεως μέ-
γεθος αὐτῆς στρογγύλον κύκλῳ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς με-
χωνά. καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς
36 ἀπ' αὐτῆς. καὶ ἠνοίγετο ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χειρῶν
αὐτῆς. καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς χερουβὶμ καὶ λέον-
τες καὶ φοίνικες ἑστῶτα, ἕκαστον ἐχόμενον κατὰ πρόσωπον
37 αὐτοῦ ἔσωθεν κυκλόθεν. κατὰ ταύτην ἐποίησε τὰς
δέκα μεχωνὼθ τάξιν μίαν καὶ μέτρον ἓν ἐν πάσαις.
38 καὶ ἐποίησε δέκα χυτροκαύλους χαλκοῦς τεσσαρά-
κοντα χόεις χωροῦντα τὸν ἕνα χυτρόκαυλον μετρήσει
τεσσάρων πηχέων. καὶ χυτρόκαυλος ὁ εἷς ἐπὶ τὴν με-
39 χωνὰ τὴν μίαν ταῖς δέκα μεχωνώθ. καὶ ἔθετο τὰς
δέκα μεχωνὼθ πέντε ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐκ δε-
ξιῶν, καὶ πέντε ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐξ ἀριστερῶν.
καὶ ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν κατὰ ἀ-
νατολὰς ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ νότου.
40 καὶ ἐποίησε χειρὰμ τοὺς λέβητας καὶ τὰς θερμα-
στρεῖς καὶ τὰς φιάλας. καὶ συνετέλεσε χειρὰμ ποιῶν
πάντα τὰ ἔργα ὅσα ἐποίησε τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ
41 οἴκῳ κυρίου. τοὺς δύο στύλους καὶ τὰ στρεπτὰ τῶν γλυ-
φῶν τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων δύο. καὶ δίκτυα
δύο τοῦ καλύπτειν ἀμφότερα τὰ στρεπτὰ τῶν γλυφῶν τὰ
ὄντα ἐπὶ τῶν στύλων.
42 καὶ τὰς ῥόας ἀμφοτέροις τοῖς δικτύοις τετρακοσίας.
δύο στίχοι ῥοῶν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνί, τοῦ περικαλύπτειν ἀμ-
φότερα τὰ στρεπτὰ τὰ ὄντα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν στύλων.
43 καὶ τὰς δέκα μεχωνώθ, καὶ τοὺς χυτροκαύλους
τοὺς δέκα ἐπὶ τῶν μεχωνώθ·
44 καὶ τὴν θάλασσαν μίαν, καὶ τοὺς δώδεκα βόας
τοὺς ὑποκάτω τῆς θαλάσσης·
45 καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς θερμαστρεῖς καὶ τὰς φιά-
λας, καὶ πάντα τὰ σκεύη συνετέλεσεν, ἃ ἐποίησε χει-
ρὰμ τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου χαλκᾶ
ἄρδην.
46 ἐν τῷ περιοίκῳ τοῦ ἰορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βα-
σιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἀναμέσον Σοκχὼθ καὶ ἀνα-
μέσον Σαρθάν.
47 καὶ ἔδωκε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς πάντα τὰ σκεύη, ἐκ
πλήθους σφόδρα οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et in capite basis dimidium cubiti altitudine orbiculata per circuitum, & super caput basis radij eius erant & peripheriæ eius ex ea.
36 Et sculpsit super tabulas radiorum eius & super peripherias eius cherubin, leones, & figuram palmarum in gradu vno & iunctura per circuitum.
37 Sic fecit decem bases; fusio eadem & mensura eadem, & incisio eadem erat omnibus illis.
38 Et fecit decem lebetes æris, quadraginta batos humoris continebat lebes vnus; quatuor cubitorum erat lebes quisque: lebes vnus super basim vnam decem basibus.
39 Et dedit lebetes quinque ad latus domus à dextera, & quinque ad latus domus à sinistra, & mare dedit à latere domus dextro ad Orientem è regione Austri.
40 Et fecit Hhiram ollas & scopas & pelues: & finiuit Hhiram facere omne opus quod fecit regi Selomoh in domo sanctuarij Domini.
41 Columnas duas, & vasa rotunda coronarum quæ erant super caput columnarum duarum, & retia duo ad operiendum duo vasa rotunda coronarum quæ erant super caput columnarum.
42 Et malogranata quadringenta duobus retiaculis: duo ordines malogranatorum erant reti vni ad operiendum duo vasa rotunda coronarum quæ erant super faciem columnarum.
43 Et bases decem, & lebetes decem super bases.
44 Et mare vnum, & boues duodecim subter mare.
45 Et ollas, & scopas, & pelues: & omnia vasa hæc secundùm opus vasorum tabernaculi quod fecit Moses, sic fecit Hhiram regi Selomoh in domo sanctuarij Domini ex ære bono.
46 In planiciebus Iardena fudit illa rex in densitate argillæ inter Zzuchoth & Zzarthan.
47 Et reposuit Selomoh omnia vasa præ multitudine copiosissima, non erat finis ponderis æris.

48 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה
אֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
הַפָּנִים זָהָב׃
49 וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול
לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם
זָהָב׃
50 וְהַסִּפּוֹת וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת
וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת
הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים לְדַלְתֵי הַבַּיִת לְהֵיכָל זָהָב׃
51 וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָּוִד
אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן
בְּאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

ח

1 אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־
רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלָםִ לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן׃
2 וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃
3 וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
הָאָרוֹן׃
4 וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־
כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
5 וְהַלְוִיִּם׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל
הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר
אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃
6 וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־
מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אֶל־
תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃

48 * Fecitque Salomon omnia vaſa in do-
mo Domini, altare aureum, & menſam ſu-
per quam ponerentur panes propoſitio-
nis auream:
49 * Et candelabra aurea quinque ad dex-
tram, & quinque ad ſiniſtram contra ora-
culum ex auro puro, & quaſi lilij flores &
lucernas deſuper aureas, & forcipes au-
reos,
50 * Et hydrias, & fuſcinulas, & phialas,
& mortariola, & thuribula de auro puriſ-
ſimo. Et cardines oſtiorum domus inte-
rioris ſancti ſanctorum, & oſtiorum do-
mus templi ex auro erant.
51 * Et perfecit omne opus quod faciebat
Salomon in domo Domini, & intulit quę
ſanctificauerat Dauid pater ſuus, argentū
& aurum, & vaſa, repoſuitque in theſau-
ris domus Domini.

CAP. VIII.

1 TVnc congregati ſunt omnes maiores
A natu Iſrael cum principibus tribuum,
& duces familiarum filiorum Iſrael ad re-
gem Salomonem in Ieruſalem, vt defer-
rent arcam fœderis Domini de ciuitate
Dauid, id eſt, de Sion.
2 * Conuenitque ad regem Salomonem
vniuerſus Iſrael in menſe Bethanim in ſo-
lenni die, ipſe eſt menſis ſeptimus.
3 * Veneruntque ſenes de Iſrael, & tule-
runt arcam ſacerdotes:
4 * Et portauerunt arcam Domini & ta-
bernaculum fœderis, & omnia vaſa ſan-
ctuarij quæ erant in tabernaculo, & fere-
bant ea Sacerdotes & Leuitæ.
5 * Rex autem Salomon & omnis mul-
titudo Iſrael quæ conuenerat ad eum gra-
diebatur cum illo ante arcam, & immo-
labant oues & boues abſque æſtimatione
& numero.
6 * Et intulerunt ſacerdotes arcam fœ-
deris Domini in locum ſuum in oracu-
lum templi in ſanctum ſanctorum ſubter
alas cherubin.

תרגום יונתן

48 וַעֲבַד שְׁלֹמֹה יַת כָּל מָנַיָא דְבֵית מַקְדְשָׁא דַיְיָ יַת מַדְבְּחָא דְדַהֲבָא וְיַת פָּתוֹרָא דַעֲלוֹהִי לְחֵם אַפַּיָא דַהֲבָא׃
49 וְיַת מְנַרְתָא חֲמֵשׁ מִיַמִינָא וַחֲמֵשׁ מִשְׂמָאלָא קֳדָם בֵּית כַּפּוּרֵי דַהֲבָא טָבָא וְשׁוֹשַׁנָא וּבוֹצִינַיָא וְצִיבְתַיָא דַהֲבָא׃
50 וְקוּלַיָא וּמְזַמְרַיָא וּמִזְרְקַיָא וּבָזִיכַיָא וּמַחְתְּיָתָא דַהֲבָא טָבָא וּמוֹגְלְסַיָא לְדָשֵׁי בֵּית גַוָאָה לְקֹדֶשׁ קֻדְשַׁיָא לְדָשֵׁי בֵיתָא לְהֵיכְלָא דַהֲבָא׃
51 וּשְׁלִימַת כָּל עִיבִידְתָא דַעֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בֵּית מַקְדְשָׁא דַיְיָ וְאַיְתֵי שְׁלֹמֹה יַת קֻדְשֵׁי דָוִד אֲבוּהִי יַת כַּסְפָּא וְיַת דַהֲבָא וְיַת מָנַיָא יְהַב
בְּאוֹצְרֵי בְּבֵית מַקְדְשָׁא דַיְיָ׃

ח

1 בְּכֵן כְּנַשׁ שְׁלֹמֹה יַת סָבֵי יִשְׂרָאֵל וְיַת כָּל רֵישֵׁי שִׁבְטַיָא רַבְרְבֵי אֲבָהָתָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לִירוּשְׁלֶם לְאַסָקָא יַת אֲרוֹן קְיָמָא
דַיְיָ מִקַרְתָא דְדָוִד הִיא צִיוֹן׃ 2 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּיַרְחָא דְעַתִּיקַיָא קָרַן לֵיהּ יַרְחָא קַדְמָאָה בְּחַגָא וּכְעַן
הוּא יַרְחָא שְׁבִיעָאָה׃ 3 וַאֲתוֹ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל וּנְטַלוּ כָהֲנַיָא יַת אֲרוֹנָא׃ 4 וְאַסִיקוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְיַת מַשְׁכַּן זִימְנָא וְיַת כָּל מָנֵי קֻדְשָׁא
דְבְמַשְׁכְּנָא וְאַסִיקוּ יָתְהוֹן כָּהֲנַיָא וְלֵיוָאֵי׃ 5 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה וְכָל כְּנִישְׁתָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְאִזְדַמַנוּ עֲלוֹהִי קָיְמִין עִמֵיהּ קֳדָם אֲרוֹנָא
מְנַכְסִין עָן וְתוֹרִין דְלָא יִתְחַשְׁבוּן וְלָא יִתְמְנוּן מִסְגֵי׃ 6 וְאַעִילוּ כָהֲנַיָא יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ לְאַתְרֵיהּ לְבֵית כַּפּוּרֵי דְמִתְקַן בְּגוֹ בֵיתָא
לְבֵית קֻדְשַׁיָא לִתְחוֹת כַּנְפֵי כְרוּבַיָא׃

48 *Et fecit Salomon omnia vasa in domo Domini, altare aureum, & mensam in qua panes propositionis auream:*

49 *Et candelabra quinque à dextris, & quinque à sinistris contra faciem oraculi aurea inclusa, & lampadas, & lucernas,*

50 *Et hydrias aureas, & vestibula, & claui, & phialæ, & catina, & mortariola aurea, inclusa. & cardines ostium domus interioris sancti sanctorum, & portas domus templi aureas.*

51 *Et completum est opus quod fecit Salomon domui Domini. & intulit Salomon sancta Dauid patris sui, argentum & aurum, & vasa dedit in thesauros domus Domini.*

CAP. VIII.

1 *TVnc congregauit rex Salomon omnes maiores natu Israel, & omnes principes tribuum duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Hierusalem; vt deferrent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid, hæc est Sion;*

2 *In mense Athanim in solenni die, ipse est mensis septimus.*

3 *Et venerunt omnes seniores Israel:*

4 *Et tulerunt sacerdotes arcam, & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sancta quæ in tabernaculo fœderis.*

5 *Et rex & omnis populus Israel ante arcam immolantes boues, & oues innumerabiles.*

6 *Et inferunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum domus in sancta sanctorum subter alas cherubim:*

48 καὶ ἐποίησεν ὁ Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως χρυσῆν.

49 καὶ τὰς λυχνίας πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ εὐωνύμων κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ χρυσᾶς συγκεκλεισμένας, καὶ τὰ λαμπάδια, καὶ τοὺς λύχνους·

50 καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας χρυσᾶς, καὶ τὰ πρόθυρα, καὶ οἱ ἧλοι, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ τὰ τρυβλία, καὶ αἱ θυΐσκαι χρυσαῖ, συγκλειστά. καὶ θυρώματα τῶν θυρῶν τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, καὶ τὰς θύρας τοῦ οἴκου ναοῦ χρυσᾶς.

51 καὶ ἀνεπληρώθη τὸ ἔργον, ὃ ἐποίησε Σαλωμὼν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ εἰσήνεγκε Σαλωμὼν τὰ ἅγια δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἔδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου.

η.

1 Τότε ἐξεκκλησίασεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραὴλ καὶ πάντας ἄρχοντας φυλῶν ἡγεμόνας πατριῶν υἱῶν ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμῶντα ἐν ἱερουσαλήμ, τοῦ ἐνεγκεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυίδ, αὕτη ἐστὶ σιών,

2 ἐν μηνὶ ἀθανὶμ ἐν ἑορτῇ, αὐτὸς ἐστὶν μὴν ἕβδομος.

3 καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραήλ.

4 καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ σκήνωμα τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῷ σκηνώματι τοῦ μαρτυρίου.

5 καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες βόας καὶ πρόβατα ἀναρίθμητα.

6 καὶ εἰσφέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν χερουβίμ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

48 Et fecit Selomoh omnia vasa domus sanctuarij Domini, altare aureum, & mensam super quam erat panis facierum, auream:
49 Et candelabra quinque à dextera, & quinque à sinistra ante domum oraculi ex auro bono, & lilia, & lucernas, & forcipes ex auro.
50 Et hydrias, & psalteria, & pelues, & cochlearia, & thuribula ex auro bono: & cardines portis domus interioris in sanctum sanctorum, & portis domus templi, ex auro.
51 Et perfecta est omnis factura quam fecit rex Selomoh domui sanctuarij Domini; & intulit Selomoh sanctitates Dauid patris sui; argentum & aurum & vasa dedit in thesauris in domo sanctuarij Domini.

CAP. VIII.

TVnc congregauit Selomoh senes Israel, & omnia capita tribuum, magnates patrum filiorum Israel, ad regem Selomoh in Ierusalem, vt transferrent arcam fœderis Domini ex ciuitate Dauid, ipsa est Zzion.
2 Et congregati sunt ad regẽ Selomoh omnes homines Israel, in mense quem veteres vocabant Mensem primum, in festiuitate: & nunc ipse est mensis septimus.
3 Et venerunt omnes senes Israel, & tulerunt sacerdotes arcam.
4 Et transtulerunt arcam Domini, & tabernaculum pacti, & omnia vasa sanctitatis quæ erant in tabernaculo, & transtulerunt ea Sacerdotes & Leuitæ.
5 Et rex Selomoh & omnis congregatio filiorum Israel, qui conuenerant ad eum, stabant cum eo ante arcam mactantes pecudes & boues qui non supputabuntur, nec numerabuntur præ multitudine.
6 Et introduxerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum in domum oraculi quod paratum erat intra domum in sancta sanctorum subter alas cherubaia.

7 * כִּי הַכְּרֻבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן
וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה ׃
8 * וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ
עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד
9 הַיּוֹם הַזֶּה ׃ * אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לְחוֹת הָאֲבָנִים
אֲשֶׁר הִנִּחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם ׃
10 * וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא
אֶת־בֵּית יְהוָה ׃
11 * וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן
כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה ׃
12 * אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל ׃
13 * בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים ׃
14 * וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֵת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד ׃
15 * וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּפִיו אֵת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ מִלֵּא לֵאמֹר ׃
16 * מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת
עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל ׃
17 * וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ׃
18 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־
לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ ׃
19 * רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא
מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי ׃
20 * וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד
אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ׃

7 * Siquidem cherubin expandebant alas
super locum arcę, & protegebant arcam &
8 vectes eius desuper. * Cumque eminerent
vectes & apparerent summitates corũ fo-
ris sanctuarium antę oraculum, non appa-
B rebant vltrà extrinsecus, qui & fuerũt ibi
9 vsque in præsentem diem. * In arca autem
nõ erat aliud nisi duę tabulę lapideæ quas
posuerat in ea Moyses in Oreb quando pe-
pigit Dominus fœdus cũ filiis Israel cum
10 egrederẽtur de terra Ægypti. * Factum est
autem cùm exissent sacerdotes de sanctua-
rio, nebula impleuit domum Domini:
11 * Et non poterant sacerdotes stare & mini-
strare propter nebulam. impleuerat enim
12 gloria Domini domum Domini. * Tunc
ait Salomon: Dominus dixit vt habitaret
13 in nebula. * Ædificans ædificaui domum
& habitaculum tuum firmissimum solii
14 tuum in sempiternum. * Conuertitque rex
faciem suam, & benedixit omni ecclesiæ
Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat.
15 * Et ait Salomon: Benedictus dominus
Deus Israel qui locutus est ore suo ad Da-
uid patrẽ meum, & in manibus eius per-
16 fecit dicens: * A die qua eduxi populum
meum Israel de Ægypto, non elegi ciuita-
tẽ de vniuersis tribubus Israel, vt ædifica-
retur domus, & esset nomen meum ibi:
sed elegi Dauid vt esset super populum
17 meum Israel. * Voluitque Dauid pater
meus ædificare domum nomini Domini
18 Dei Israel: * Et ait Dominus ad Dauid pa-
trem meum: Quòd cogitasti in corde tuo
ædificare domũ nomini meo, bene fecisti
19 hoc ipsum mente tractans. * Veruntamen
tu non ædificabis mihi domum, sed filius
tuus qui egredietur de renibus tuis, ipse
20 ædificabit domũ nomini meo. * Confir-
mauit Dominus sermonem suum quem
locutus est: stetiq; pro Dauid patre meo,
& sedi super thronum Israel, sicut locutus
est Dominus: & ædificaui domum nomi-
ni domini Dei Israel.

תרגום יונתן

ארי כרוביא פריסין גדפיהון על אתר ארונא ומטלין כרוביא על ארונא ועל אריחוהי מלעילא ׃ 8 ואריכון אריחיא ומתחזן
רישי אריחיא מן קודשא על אפי בית כפורי ולא מיתחזן לברא והוו תמן עד יומא הדין ׃ 9 בארונא מחתין תרין לוחי אבניא דאצנע
תמן משה בחורב דעליהון כתיבין עשרה פתגמי קימא דגזר ייי עם בני ישראל במיפקהון מארעא דמצרים ׃ 10 והוה במיפק
כהניא מן קודשא ועננא אמיטתא איתמלי ית בית מקדשא דייי ׃ 11 ולא יכלין כהניא למקם לשמשא מן קדם עננא ארי אתמלי יקרא
דייי ית בית מקדשא דייי ׃ 12 בכן אמר שלמה ייי אתרעי לאשראה שכינתיה בירושלם ׃ 13 מבנא בניתי בית מקדשא
קדמך אתר מתקן לבית שכינתך עלמין ׃ 14 ואסחר מלכא ית אפוהי ובריך ית כל קהלא דישראל וכל קהלא דישראל קאים ׃
15 ואמר בריך ייי אלהא דישראל די גזר במימריה עם דוד אבא וברעותיה קיים למימר ׃ 16 למן יומא דאפקית ית עמי ית
ישראל ממצרים לא אתרעיתי בקרתא מכל שבטיא דישראל למבני ביתא לאשראה שכינתי תמן ואתרעיתי בדוד למהוי מלכא על עמי
ישראל ׃ 17 והוה כלבא דדוד אבא למבני ביתא לשמא דייי אלהא דישראל ׃ 18 ואמר ייי לדוד אבא חלף דהוה עם לבך
למבני ביתא לשמי אתקינתא ארי היה עם לבך ׃ 19 לחוד את לא תבני ביתא אלהן בר דתוליד הוא יבנה ביתא לשמי ׃
20 וקים ייי ית פתגמיה דמליל וקמית תחות דוד אבא ויתיבית על כרסי מלכותא דישראל כמא דמליל ייי ובניתי ביתא לשמא דייי
אלהא דישראל ׃

Quia cherubim expansa alis super locum 7
arcæ. & protegebant cherubim super arcam,
& super sancta eius desuper:
Et eminebant sanctificata, & apparebant 8
summitates sanctificatorum de sanctis super fa
ciem oraculi. & non apparebant extrinsecus,
& fuerunt ibi vsque in diem hanc.
Et non erant in arca nisi duæ tabulæ lapi- 9
deæ, tabulæ fœderis, quas posuerat ibi Moyses
in Choreb, quas pepigit Dominus cum filiis Is-
rael cùm egrederentur ipsi de terra Ægypti.
Et factum est vt egressi sunt sacerdotes de 10
sanctuario, et nebula impleuit domum Domini.
Et non poterant sacerdotes stare ad mini- 11
strandum à facie nebulæ, quia impleuit gloria
Domini domum Domini.
Tunc dixit Salomon: Dominus dixit, vt 12
habitaret in caligine.
Et ego ædificaui domum nomini tuo san- 13
ctum tibi & paratum, & solio tuo vt habites
tu in eo in sempiternum.
Et conuertit rex faciem suam, & benedi- 14
xit omni Israel. et omnis ecclesia Israel stabat.
Et ait: Benedictus dominus Deus Israel, 15
qui locutus est in ore suo de Dauid patre meo, et
in manibus eius perfecit dicens:
A qua die eduxi populum meum Israel de 16
Ægypto, non elegi in ciuitate in vno sceptro Is-
rael, vt ædificarem domum vt esset nomen
meum ibi, sed elegi in Dauid vt esset dux super
populum meum Israel.
Et fuit in corde Dauid patris mei ædifica- 17
re domum nomini Domini Dei Israel.
Et ait Dominus ad Dauid patrem meum: 18
Quia fuit in corde tuo ædificare domum nomi-
ni meo, benefecisti, quia fuit in corde tuo.
Veruntamen non tu ædificabis domum, 19
sed filius tuus qui egressus est ex lateribus tuis,
iste ædificabit domum nomini meo.
Et suscitauit Dominus sermonem suum 20
quem locutus est, et steti pro Dauid patre meo,
& sedi super thronum Israel, sicut locutus est
Dominus. & ædificaui domum nomini Domi-
ni Dei Israel.

7 ὅτι τὰ χερουβὶμ διαπεπετασμένα ταῖς πτέρυξιν ἐπὶ
τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ. καὶ περιεκάλυπτον τὰ χερουβὶμ ἐπὶ
τὴν κιβωτὸν καὶ ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν·
8 καὶ ὑπερεῖχον τὰ ἡγιασμένα καὶ ἐβλέποντο αἱ κε-
φαλαὶ τῶν ἡγιασμένων ἐκ τῶν ἁγίων ἐπὶ πρόσωπον τοῦ
δαβίρ. καὶ οὐκ ὠπτάνοντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέ-
9 ρας ταύτης. καὶ οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν αἱ δύο
πλάκες λίθιναι πλάκες τῆς διαθήκης, ἃς ἔθηκεν ἐκεῖ μωυ-
σῆς ἐν χωρήβ, ἃς διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν
τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.
10 καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἡ
11 νεφέλη ἀνέπλησε τὸν οἶκον κυρίου. καὶ οὐκ ἠδύναν-
το οἱ ἱερεῖς στῆναι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης,
ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.
12 τότε εἶπε σαλωμών, κύριος εἶπεν, τοῦ κατασκηνῶσαι
13 ἐν γνόφῳ. καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμησα οἶκον τῷ ὀνόματί σου
ἅγιόν σοι καὶ ἕτοιμον, καὶ τῇ καθέδρᾳ σου τοῦ κατασκηνῶ-
14 σαί σε ἐν αὐτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βα-
σιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν πάντα ἰσρα-
ήλ. καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραὴλ εἱστήκει.
15 καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἐλά-
λησεν ἐν στόματι αὐτοῦ περὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐν
16 ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν λέγων· ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
ρας ἀνήγαγον τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οὐκ
ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἐν ἑνὶ σκήπτρῳ ἰσραήλ, τοῦ οἰκοδο-
μῆσαι οἶκον τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, ἀλλ᾽ ἐξελεξάμην
ἐν δαυὶδ τοῦ εἶναι ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.
17 καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῆς καρδίας δαυὶδ τοῦ πατρός μου οἰ-
κοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
18 καὶ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ὅτι ἐ-
γένετο ἐπὶ τὴν καρδίαν σου οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόμα-
τί μου, ἠγάθυνας, ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τὴν καρδίαν σου.
19 πλὴν οὐ σὺ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον, ἀλλ᾽ ἢ ὁ υἱός σου
ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῶν πλευρῶν σου, οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ
ὀνόματί μου.
20 καὶ ἀνέστησε κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησε, καὶ ἀ-
νέστην ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ θρό-
νου ἰσραήλ, καθὼς ἐλάλησε κύριος. καὶ ᾠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Nam cherubin extendebant pennas suas super locum arcæ, & obumbrabant cherubaia super arcam & vectes eius desuper.
8 Et prolongabant vectes; & visa sunt capita vectiũ à sancto super faciem domus oraculi, & non visa sunt extrinsecus, & fuerunt ibi vs-
que ad diem hanc. 9 In arca depositæ sunt duæ tabulæ lapidum quas reposuerat illic Mosch in Hhoreb, super quas erant scripta
decem verba fœderis quod pepigit Dominus cum filiis Israel, quando exierunt de terra Miszraim. 10 Et fuit cùm exirent sacerdo-
tes de sancto, nubes caliginis impleuit domum sanctuarij Domini. 11 Et non potuerunt sacerdotes stare ad ministrandum propter
nubem, quia impleuerat gloria Domini domum sanctuarij Domini. 12 Tunc dixit Selomoh: Dominus voluit ponere maiestatem
suam in Ierusalem. 13 Ædificando ædificaui domum sanctuarij ante te locum paratum in domum maiestatis tuæ in secula.
14 Et circuntulit rex faciem suam & benedixit omni ecclesiæ Israel: & omnis ecclesia Israel stabat. 15 Et dixit: Benedictus
Dominus Deus Israel, qui pepigit fœdus in dicto suo cum Dauid patre meo, & in voluntate sua firmauit, dicendo: 16 A die qua e-
duxi populum meum Israel ex Miszraim, non mihi complacui in vrbe vlla ex omnibus tribubus Israel ad ædificandum domum in qua po-
nerem maiestatem meam; sed complacui mihi in Dauid vt esset rex super populum meum Israel.
17 Et fuit in corde Dauid patris mei ædificare domum nomini Domini Dei Israel. 18 Et dixit Dominus Dauid patri
meo: Propterea quòd fuit cum corde tuo ædificare domum nomini meo, rectè fecisti quòd fuerit in corde tuo.
19 Veruntamen tu non ædificabis domum, sed filius quem gignes, ipse ædificabit domum nomini meo.
20 Et stabiliuit Dominus verbum suum quod locutus est, & surrexi pro Dauid patre meo, & sedi super solium regni Israel sicut locu-
tus est Dominus; & ædificaui domum nomini domini Dei Israel.

* וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית 21
יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
* וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל 22
יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃
* וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים 23
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית
וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃
* אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ 24
לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
* וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָוִד 25
אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לּוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ
מִלְּפָנַי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ
אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃
* וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֶן נָא דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר 26
דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי׃
* כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה 27
הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
* וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה 28
אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ
מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃
* לִהְיוֹת עֵינֶךָ פְתֻחֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם 29
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־
הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
* וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר 30
יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם
שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃
* אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׁא־בוֹ אָלָה 31
לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

21 * Et constitui ibi locum arcę in qua fœ
dus Domini est quod percussit cum patri-
bus nostris quando egressi sunt de terra
22 Ægypti. *Stetit autem Salomon ante alta-
C re Domini in conspectu ecclesiæ Israel, &
23 expandit manus suas in cælũ, *& ait: Do-
mine Deus Israel, non est similis tui Deus
in cælo desuper & super terram deorsum:
qui custodis pactum & misericordiam ser
uis tuis qui ambulant corã te in toto cor-
24 de suo: *Qui custodisti seruo tuo Dauid
patri meo quæ locutus es ei. Ore locutus
es, & manibus perfecisti, vt hæc dies pro-
25 bat. *Nunc igitur domine Deus Israel con
serua famulo tuo Dauid patri meo quę lo
cutus es ei, dicẽs: Non auferetur de te vir
coram me qui sedeat super thronũ Israel,
ita tamen si custodierint filij tui viã suam
vt ambulent coram me sicut tu ambulasti
26 in conspectu meo. *Et nunc domine Deus
Israel firmentur verba tua quæ locutus es
27 seruo tuo Dauid patri meo. *Ergo ne pu-
tandum est quòd verè Deus habitet super
terram? Si enim cælum & cæli cælorum te
capere non possunt, quãto magis domus
hæc quam ædificaui?
28 * Sed respice ad orationem serui tui, &
ad preces eius domine Deus meus. Audi
hymnum & orationem quam seruus tuus
29 orat coram te hodie: * Vt sint oculi
tui aperti super domum hãc nocte ac die,
super domum de qua dixisti, Erit nomen
meum ibi, vt exaudias orationem quam
orat in loco isto ad te seruus tuus:
30 * Vt exaudias deprecationem serui tui
& populi tui Israel quodcunque orauc-
rit in loco isto, & exaudies in loco habi-
taculi tui in cælo, & cùm exaudieris, pro-
pitius eris.
31 * Si peccauerit homo in proximum
suum, & habuerit aliquod iuramentum
D quo teneatur astrictus, & venerit pro-
pter iuramentum coram altari tuo in do-
mum tuam,

תרגום יונתן

21 וְשַׁוִּיתִי תַמָּן אֲתַר מְתַקַּן לַאֲרוֹנָא דְבֵיהּ מַחֲתִין תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דַעֲלֵיהוֹן כְּתִיבִין קְיָימָא דַיְיָ דִגְזַר עִם אֲבָהָתָנָא בְּאַפָּקוּתֵיהּ יַתְהוֹן
מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 22 וְקָם שְׁלֹמֹה קֳדָם מַדְבְּחָא דַיְיָ לְקָבֵיל כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּפְרַס יְדוֹהִי בִּצְלוֹ לְצֵית שְׁמַיָּא׃
23 וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לֵית בַּר מִינָךְ אַתְּ הוּא אֱלָהָא דִשְׁכִינְתָּךְ בִּשְׁמַיָּא מִלְעֵילָא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא מִלְרַע נָטַר קְיָימָא וְחִסְדָּא לְעַבְדָּךְ
דְּפָלְחִין קֳדָמָךְ בְּכָל לִבְּהוֹן׃ 24 דִּי נְטַרְתָּ לְעַבְדָּךְ דָוִד אַבָּא יָת דְּמַלֵּילְתָּ לֵיהּ וּגְזַרְתָּ בְּמֵימְרָךְ וּבִרְעוּתָךְ קַיֵּימְתָּ כְּיוֹמָא הָדֵין׃
25 וּכְעַן יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל טַר לְעַבְדָּךְ דָוִד אַבָּא יָת דְּמַלֵּילְתָּ לֵיהּ לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מִן קֳדָמַי יָתֵיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל
לְחוֹד אִם יִטְּרוּן בְּנָךְ יָת אוֹרְחָתְהוֹן לְהַלָּכָא קֳדָמַי כְּמָה דְהַלֵּיכְתָּ קֳדָמַי׃ 26 וּכְעַן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַיְּימוּן כְּעַן פִּתְגָמָךְ דְּמַלֵּילְתָּ
לְעַבְדָּךְ דָוִד אַבָּא׃ 27 אֲרֵי מַן סָבַר וּמַן דָּמֵי דִבְקוּשְׁטָא אִתְרְעֵי יְיָ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגוֹ בְּנֵי אֱנָשָׁא דְדָיְרִין עַל אַרְעָא הָא שְׁמַיָּא
וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא לָא יָכְלִין לְסוֹבָרָא יָת יְקָרָךְ אַף אֱלָהִין בֵּיתָא הָדֵין דִּבְנֵיתִי׃ 28 וְתִתְפְּנֵי לִצְלוֹתָא דְעַבְדָּךְ וּלְבָעוּתֵיהּ יְיָ אֱלָהִים לְקַבָּלָא
צְלוֹתָא וּבָעוּתָא דְעַבְדָּךְ מְצַלֵּי קֳדָמָךְ יוֹמָא דֵין׃ 29 לְמֶהֱוֵי רַעֲוָא קֳדָמָךְ לְאַגָּנָא עַל בֵּיתָא הָדֵין לֵילֵי וְיֵמָם לְאַתְרָא דַאֲמַרְתָּ יְהֵא שְׁמִי תַמָּן
לְקַבָּלָא צְלוֹתָא דִיצַלֵּי עַבְדָּךְ לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין׃ 30 וּתְקַבֵּל בָּעוּת עַבְדָּךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דִּיצַלּוּן לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין וְאַתְּ תְּקַבֵּל מֵאֲתַר
בֵּית שְׁכִינְתָּךְ מִן שְׁמַיָּא וּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן׃ 31 יָת דִּיְחוּב גְּבַר לְחַבְרֵיהּ דְּרָשֵׁי בֵיהּ סוֹמֵי לְאוֹמָאוּתֵיהּ וְיֵיתֵי
וִימֵיהּ קֳדָם מַדְבְּחָךְ בְּבֵיתָא הָדֵין׃

‡ *Et conſtitui ibi locum arcæ, in qua eſt ibi fœdus Dei, quod pepigit Dominus cum patribus noſtris, cùm educeret ipſe eos de terra Ægypti.* 21

‡ *Et ſtetit Salomon ante faciem altaris Domini in conſpectu omnis eccleſiæ Iſrael. & expandit manus ſuas in cælum:* 22

‡ *Et dixit; Domine Deus Iſrael, non eſt ſicut tu Deus in cælo deſuper, & ſuper terram deorſum, vt cuſtodias pactum et miſericordiam ſeruo tuo qui ambulauit coram te in toto corde ſuo:* 23

‡ *Quæ cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo. quæ locutus es in ore tuo, & in manibus tuis impleſti vt dies hæc.* 24

‡ *Et nunc Domine Deus Iſrael, conſerua Dauid ſeruo tuo patri meo quæ locutus es ei dicens: Non auferetur tibi vir de facie mea ſedens ſuper thronum Iſrael, tantum ſi cuſtodierint filij tui vias ſuas, vt ambulent coram me, ſicut ambulaſti tu coram me.* 25

‡ *Et nunc domine Deus Iſrael, firmetur iam verbum tuum Dauid patri meo:* 26

‡ *Quia ſi verè habitauerit Deus cum hominibus ſuper terram? ſi cælum & cæli cælorum non ſufficient tibi, quomodo domus iſta quam ædificaui nomini tuo?* 27

‡ *Et reſpicias & ad orationem meam ad deprecationem meam Domine Deus Iſrael, vt audias orationem & preces, quas ſeruus tuus orat coram te ad te hodie:* 28

‡ *Vt ſint oculi tui aperti in domum hanc die & nocte in locum iſtum, quem dixiſti: Erit nomen meum, vt exaudias orationem, quam orat ſeruus tuus in loco iſto.* 29

‡ *Et audias deprecationem ſerui tui, & populi tui Iſrael quæcunque orauerint in loco iſto. & tu exaudies in loco habitaculi tui in cælo, & facies & propitius eris,* 30

‡ *Quæcunque peccauerit homo proximo ſuo. & ſi acceperit ſuper eum execrationem vt execretur ipſe. & venerit & declarauerit coram facie altaris tui in domo hac:* 31

21 ‡ καὶ ἐθέμην ἐκεῖ τόπον τῇ κιβωτῷ ἐν ᾗ ἐστιν ἐκεῖ ἡ διαθήκη θεοῦ ἣν διέθετο κύριος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν αὐτὸν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.

22 ‡ καὶ ἔστη Σαλωμὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐνώπιον πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ. καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν·

23 ‡ καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, οὐκ ἔστιν ὡς σὺ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, φυλάσσειν διαθήκην καὶ ἔλεος τῷ δούλῳ σου τῷ πεπορευμένῳ ἐνώπιόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ·

24 ‡ ἃ ἐφύλαξας τῷ δούλῳ σου δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν ταῖς χερσί σου ἐπλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

25 ‡ καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, φύλαξον δαυὶδ τῷ δούλῳ σου τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων· οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ, πλὴν ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθης
26 σὺ ἐνώπιόν μου· ‡ καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά σου δαυὶδ τῷ πατρί μου·

27 ‡ ὅτι εἰ ἀληθῶς κατοικήσει ὁ θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς; εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἀρκέσουσί σοι, πῶς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου;

28 ‡ καὶ ἐπιβλέψῃ καὶ ἐπὶ τὴν προσευχήν μου ἐπὶ τὴν δέησίν μου, κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀκούειν τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς, ἧς ὁ δοῦλός σου προσεύχεται ἐνώπιόν σου πρὸς σὲ σήμερον·

29 ‡ τοῦ εἶναι ὀφθαλμούς σου ἀνεῳγμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὃν εἶπας, ἔσται τὸ ὄνομά μου, τοῦ εἰσακούειν τῆς προσευχῆς ἧς προσεύχεται ὁ δοῦλός σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον·

30 ‡ καὶ εἰσακούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ὅσα ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικήσεώς σου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ποιήσεις καὶ ἵλεως ἔσῃ·

31 ‡ ὅσα ἂν ἁμάρτῃ ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐὰν λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν τοῦ ἀράσασθαι αὐτόν, καὶ ἔλθῃ καὶ ἐξαγορεύσῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

‡ Et poſui ibi locum paratum arcæ in qua depoſitæ ſunt duæ tabulæ petrarum, ſuper quas ſcripta ſunt *verba* fœderis Domini, quod
pepigit cum patribus noſtris cùm eduxit illos de terra Miſzraim.
22 Et ſtetit Selomoh ante altare Domini è regione omnis eccleſiæ
Iſrael, & extendit manus ſuas in oratione ad ſummitatem cælorum:
23 Et dixit: Domine Deus Iſrael, non eſt præter te; tu ipſe es
Deus cuius diuinitas eſt in cælis deſuper, & imperas ſuper terram deorſum, cuſtodiens pactum & miſericordiam ſeruis tuis, qui ſeruiunt tibi in omni corde ſuo.
24 Qui cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo quod locutus es ei, & pepigiſti fœdus in dicto tuo, & in
voluntate tua firmaſti ſecundùm diem hanc.
25 Et nunc domine Deus Iſrael, ſerua ſeruo tuo Dauid patri meo id quod locutus es ei, dicendo: Non deficiet tibi vir à facie mea ſedens ſuper ſolium regni Iſrael, dum modo ſeruauerint filij tui vias ſuas vt ambulent
ante me, ſicut ambulaſti ante me.
26 Et nunc Deus Iſrael, firmentur, quæſo, verba tua quæ locutus es ſeruo tuo Dauid patri
meo.
27 Nam quis opinabitur, & quis exiſtimabit quod in veritate volet Dominus ponere maieſtatem ſuam inter filios hominis qui habitant ſuper terram? ecce ſi cæli & cæli cælorum non poſſunt ſuſtinere gloriam tuam, nedum etiam domus hæc quam ædificaui.
28 At tu reſpicias ad orationem ſerui tui, & ad deprecationem eius Domine Deus, ſuſcipiendo orationem & deprecationem quam ſeruus tuus orat ante te hodie.
29 Vt ſit voluntas ante te protegere domum hanc nocte & die in loco de quo dixiſti: Erit nomen meum ibi; vt ſuſcipias orationem quam orauerit ſeruus tuus contra faciem loci huius.
30 Et ſuſcipias deprecationem ſerui tui & populi tui Iſrael, quam orauerint contra faciem loci huius, & tu ſuſcipias è loco domus maieſtatis tuæ de cælis, & ſuſcipias orationem eorum, & remittas peccata eorum.
31 Cùm debuerit vir ſocio ſuo qui exegerit ab illo iuramentum vt iurare cogat illum; & venerit & iurauerit ante altare tuum in domo hac:

32 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־
עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק
צַדִּיק לָתֶת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃

33 * בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יֶחֶטְאוּ־
לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ
אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

34 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ
לַאֲבוֹתָם׃

35 * בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ
וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ
וּמֵחַטָּאתָם יְשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם׃

36 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶת־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ
לְנַחֲלָה׃

37 * רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן
אַרְבֶּה חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו
כָּל־נֶגַע כָּל־מַחֲלָה׃

38 * כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר תִהְיֶה לְכָל־הָאָדָם
לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ
וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃

39 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְסָלַחְתָּ
וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־
לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב כָּל־בְּנֵי
הָאָדָם׃

40 * לְמַעַן יִרָאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־
פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ׃

41 * וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא
וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

32 * Tu exaudies in cælo, & facies & iu-
dicabis ſeruos tuos, cōdemnans impium,
& reddens viam ſuam ſuper caput eius, iu-
ſtificanſque iuſtum, & retribuens ei ſecun-
dùm iuſtitiam ſuam.
33 * Si fugerit populus tuus Iſrael inimi-
cos ſuos, quia peccaturus eſt tibi, & agen-
tes pœnitentiam, & confitentes nomini
tuo, venerint & orauerint & deprecati te
34 fuerint in domo hac; * Exaudi in cæ-
lo, & dimitte peccatum populi tui Iſrael,
& reduces eos in terram quam dediſti pa-
tribus eorum.
35 * Si clauſum fuerit cælum, & non plue-
rit propter peccata eorum, & orantes in lo-
co iſto pœnitentiam egerint nomini tuo,
& à peccatis ſuis conuerſi fuerint propter
36 afflictionem ſuam, * Exaudi eos in cæ-
lo, & dimitte peccata ſeruorum tuorum,
& populi tui Iſrael, & oſtende eis viam bo-
nam per quam ambulent: & da pluuiam
ſuper terram quam dediſti populo tuo in
poſſeſsionem.
37 * Fames ſi oborta fuerit in terra, aut pe-
ſtilentia, aut corruptus aër, aut ærugo aut
locuſta, vel rubigo; & afflixerit eum ini-
micus eius portas obſidens, omnis plaga,
vniuerſa infirmitas:
38 * Cuncta deuotatio & imprecatio quæ
acciderit omni homini de populo tuo Iſ-
rael, ſi quis cognouerit plagam cordis ſui,
& expanderit manus ſuas in domo hac:
39 * Tu exaudies in cælo in loco habita-
tionis tuę, & repropitiaberis, & facies vt
des vnicuique ſecundùm omnes vias
ſuas, ſicut videris cor eius: quia tu no-
ſti ſolus cor omnium filiorum homi-
num:
40 * Vt timeant te cunctis diebus, quibus
viuunt ſuper faciem terræ, quam dediſti
41 patribus noſtris. * Inſuper & alienige-
na qui non eſt de populo tuo Iſrael, cum
venerit de terra longinqua propter no-
men tuum:

תרגום יונתן

32 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָא וְתַעֲבֵיד וּתְדִין יָת עַבְדָּךְ לְחַיָּבָא חַיָּיב לְמִתַּן אָרְחֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וּלְזַכָּאָה זַכָּאָה לְמִתַּן לֵיהּ כִּזְכוּתֵיהּ׃
33 כַּד יִתְמְחוֹן עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן דִּיחוּבוּן קֳדָמָךְ וִיתוּבוּן לְפֻלְחָנָךְ וְיוֹדוּן לִשְׁמָךְ וִיצַלּוּן וְיִבְעוֹן מִן קֳדָמָךְ בְּבֵיתָא הָדֵין׃
34 וְאַתְּ תְּקַבֵּיל מִן שְׁמַיָא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּתְתֵיבִינּוּן לְאַרְעָא דְּקַיֶּמְתָּ לַאֲבָהָתְהוֹן׃
35 כַּד יִתְכְּלוּן שְׁמַיָא וְלָא יְהֵא מִטְרָא אֲרֵי יְחוּבוּן קֳדָמָךְ וִיצַלּוּן לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין וְיוֹדוּן לִשְׁמָךְ וּמֵחוֹבֵיהוֹן יְתוּבוּן אֲרֵי תְקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן׃
36 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי עַבְדָּךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי תַלְפִינּוּן יָת אוֹרְחָא דְּתַקְנָא דִּיְהָכוּן בַּהּ וְתִתֵּן מִטְרָא עַל אַרְעָךְ דִּיהַבְתְּ לְעַמָּךְ לְאַחְסָנָא׃
37 כַּפְנָא אֲרֵי יְהֵא בְּאַרְעָא מוֹתָא אֲרֵי יְהֵא שִׁדָּפוֹנָא יֵרָקוֹנָא גּוֹבָא שַׁמּוֹטָא אֲרֵי יְהֵא אֲרֵי יְעִיקוּן לְהוֹן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בְּאֶרַע קִרְוֵיהוֹן כָּל מַכְתָּשׁ וְכָל מְרַע׃
38 כָּל צְלוֹתָא וְכָל בָּעוּתָא דִּתְהֵא לְכָל אֱנָשָׁא לְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דְּיִדְעוּן גְּבַר מַכְתַּשׁ לִבֵּיהּ וְיִפְרוֹשׂ יְדוֹהִי בִּצְלוֹ לְאַפֵּי בֵיתָא הָדֵין׃
39 וְאַתְּ תְּקַבֵּיל מִן שְׁמַיָא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתָּךְ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן וְתַעֲבֵיד בָּעוּתְהוֹן וְתִתֵּן לִגְבַר כְּכָל אָרְחָתֵיהּ דִּגְלֵי קֳדָמָךְ לִבֵּיהּ אֲרֵי אַתְּ לֵית בַּר מִנָּךְ קֳדָמָךְ לְחוּד גְּלַן לִבְּבַיָא דְּכָל בְּנֵי אֱנָשָׁא׃
40 בְּדִיל דְּיִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ כָּל יוֹמַיָא דְּאִינּוּן קַיָּמִין עַל אַפֵּי אַרְעָא דִּיהַבְתְּ לַאֲבָהָתָנָא׃
41 וְאַף מִן בַּר עַמְמִין דְּלָא מֵעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וְיֵיתֵי מֵאֲרַע רְחִיקָא בְּדִיל שְׁמָךְ׃

*Et exaudies de cælo, & facies & iudi- 32
cabis populum tuum Israel: vt condemnes im-
pium, vt des viam suam in caput eius, &
vt iustifices iustum, vt des ei secundùm iusti-
tiam suam.*
*Cùm corruerit populus tuus Israel co- 33
ram inimicis suis, quia peccaturi sunt ti-
bi, & conuertentur & confitebuntur no-
mini tuo, & orabunt & deprecabuntur in
domo hac:*
*Et tu exaudies de cælo, & propitius e- 34
ris peccatis populi tui Israel, & redu-
ces eos in terram quam dedisti patribus eo-
rum.*
*Cùm clausum fuerit cælum, & non fue- 35
rit pluuia, quia peccabunt tibi, & orabunt
in loco isto, & confitebuntur nomini tuo, &
ab iniquitatibus suis conuertentur, quando hu
miliaueris eos:*
*Et exaudies de cælo, & propitius eris 36
peccatis serui tui & populi tui Israel: quia o-
stendes eis viam bonam vt ambulent in ea: et
dabis pluuiam super terrã tuam, quam dedisti
populo tuo in hæreditate.*
*Fames si fuerit, & mors si fuerit, quan- 37
do erit incendium, bruchus, rubigo si fuerit, et
si afflixerit eum inimicus eius in vna ciui-
tatum eorum, omnem occursum, omnem la-
borem,*
*Omnis oratio, omnis deprecatio si fuerit 38
omni homini vt cognoscant vnusquisque con-
tactum cordis, & expanderit manus in do-
mum hanc:*
*Et tu exaudies de cælo de parato habita- 39
culo tuo, & propitius eris, & facies & dabis
viro secundùm omnes vias suas, sicut cogno-
ueris cor eius, quia tu solus nosti cor omnium fi-
liorum hominum:*
*Vt timeant te omnibus diebus, quibus 40
ipsi viuunt super terram quam dedisti patri-
bus nostris.*
*Et alienigenæ qui non est de populo tuo Is- 41
rael hic, & veniet de terra longinqua propter
nomen tuum.*

32 καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσεις καὶ κρινεῖς τὸν λαόν σου Ἰσραήλ· τοῦ ἀνομῆσαι ἄνομον, δοῦναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον δοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

33 ἐν τῷ πταῖσαι τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ ἐνώπιον ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ ἐπιστρέψουσι καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσεύξονται καὶ δεηθήσονται ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ,

34 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ, καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν·

35 ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γίνεσθαι ὑετόν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ἀποστρέψουσιν, ὅταν ταπεινώσῃς αὐτούς·

36 καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ, ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου ἐν κληρονομίᾳ.

37 λιμὸς ἐὰν γένηται, καὶ θάνατος ἐὰν γένηται, ὅτε ἔσται ἐμπυρισμός, βροῦχος, ἐρυσίβη ἐὰν γένηται, καὶ ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων αὐτῶν, πᾶν συνάντημα, πάντα πόνον,

38 πᾶσα προσευχή, πᾶσα δέησις ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ, ὡς ἂν γνῶσιν ἕκαστος ἁφὴν καρδίας, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οἶκον τοῦτον·

39 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ἵλεως ἔσῃ, καὶ ποιήσεις καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καθὼς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι σὺ μονώτατος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων τῶν υἱῶν ἀνθρώπων·

40 ὅπως ἂν φοβῶνταί σε πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν.

41 καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἥξει ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et tu suscipias de cælis, & facias & iudices seruos tuos, condemnando impium, vt des viam eius in caput eius; & iustificando iustum, vt des ei secundùm iustitiam eius. 33 Quando percussi fuerint populus tuus Israel ante auctores inimicitiarum suarum quòd peccauerint ante te, & redierint ad cultum tuũ, & confessi fuerint nomini tuo, & orauerint & deprecati fuerint ante te in domo hac; 34 Et tu suscipias de cælis, & remittas peccata populi tui Israel, & reducas eos in terram quam iurasti patribus eorum. 35 Quando clausi fuerint cæli, & non fuerit pluuia, quòd peccauerint ante te, & orauerint contra faciem loci huius, & confessi fuerint nomini tuo, & à peccatis suis reuersi fuerint, vt suscipias orationem eorum. 36 Et tu suscipias de cælis, & remittas debita seruorum tuorum & populi tui Israel: nam docebis eos viam quæ bona erit, per quam ambulent; & dabis pluuiam super terram tuam quam dedisti populo tuo in hæreditatem. 37 Fames cùm fuerit in terra, pestis cùm fuerit, aeris corruptio, rubigo, locusta, bruchus cùm fuerit; cùm obsederint illos auctores inimicitiarum suarum in terra vrbium suarum, omnis plaga, omnis infirmitas: 38 Omnem orationem & omnem deprecationem quæ fuerit omni homini & omni populo tuo Israel, cùm nouerint quisq; plagam cordis sui, & extenderint manus suas in oratione contra faciem domus huius; 39 Et tu suscipias de cælo è loco domus maiestatis tuæ, & remittas peccata eorum, & facias deprecationes eorum, & des vnicuique secundùm omnem viam suam cuius reuelatum fuerit ante te cor (quia tu ipse es, non est præter te, ante te tantùm reuelata sunt corda omnium filiorum hominum.) 40 Vt timeant te omnibus diebus quibus manserint super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. 41 Et etiam ex filiis gentium qui non sunt de populo tuo Israel, & venerint de terra longinqua propter nomen tuum.

42 * כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה
וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
43 * אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל
אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־עַמֵּי
הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת
כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
44 * כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבוֹ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־יְהוָה דֶּרֶךְ הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִתִי לִשְׁמֶךָ׃
45 * וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם
וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃
46 * כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא
וְאָנַפְתָּ בָם וּנְתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שֹׁבֵיהֶם
אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃
47 * וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ
וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר חָטָאנוּ
וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ׃
48 * וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ
אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִית לִשְׁמֶךָ׃
49 * וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃
50 * וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־פִּשְׁעֵיהֶם
אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וּנְתַתָּם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שֹׁבֵיהֶם
51 וְרִחֲמוּם׃ * כִּי־עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל׃
52 * לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־
תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹעַ אֲלֵיהֶם בְּכֹל קָרְאָם
אֵלֶיךָ׃

42 *Audietur enim nomen tuum magnũ
& manus tua fortis,& brachium tuum ex-
tentum vbicunque. Cùm venerit ergo &
43 orauerit in hoc loco; *Tu exaudies in cæ-
lo in firmamento habitaculi tui, & facies
omnia pro quibus inuocauerit te alieni-
gena, vt diſcant vniuerſi populi terrarum
nomen tuum timere ſicut populus tuus
Iſrael, & probent quia nomen tuum in-
uocatum eſt ſuper domum hanc quam æ-
44 dificaui. *Si egreſſus fuerit populus tuus
ad bellum contra inimicos ſuos per viam
quocunque miſeris eos,orabunt te contra
viam ciuitatis quam elegiſti, & contra do-
45 mum quam ędificaui nomini tuo: *Et ex-
audies in cælo orationes eorum,& preces
46 eorum,& facies iudicium eorum. *Quòd
ſi peccauerint tibi, nõ eſt enim homo qui
non peccet, & iratus tradideris eos inimi-
cis ſuis, & captiui ducti fuerint in terram
47 inimicorum longè vel propè, *Et egerint
pœnitentiam in corde ſuo in loco capti-
uitatis,& conuerſi deprecati te fuerint in
captiuitate ſua,dicentes: Peccauimus,ini-
48 què egimus,impiè geſſimus: *Et reuerſi
fuerint ad te in vniuerſo corde ſuo & tota
anima ſua in terra inimicorum ſuorum
ad quam captiui ducti fuerint, & orauerint te contra viam terræ ſuæ quam dedi-
ſti patribus eorum, & ciuitatis quam ele-
giſti, & tẽpli quod ædificaui nomini tuo:
49 *Exaudies in cælo in firmamento ſolij tui
orationes eorum & preces eorũ, & facies
50 iudicium eorum: *Et propitiaberis popu-
lo tuo q peccauit tibi,& omnibus iniqui-
tatibus eorum quibus prępuaricati ſunt in
te, & dabis miſericordiam coram eis qui
eos captiuos habuerint, vt miſereantur eis.
51 *Populus enim tuus eſt, & hæreditas tua,
F quos eduxiſti de terra Ægypti de medio
52 fornacis ferreæ: *Vt ſint oculi tui aperti
ad deprecationem ſerui tui & populi tui
Iſrael,& exaudies eos in vniuerſis pro qui-
bus inuocauerint te.

תרגום יונתן

42 ארי ישמעון ית שמך רבא וית ידך תקיפא ודרעך מרממא וייתי ויצלי לאפי ביתא הדין׃
43 ואת תקביל מן שמיא מאתר בית שכינתך ותעביד ככל דיצלי קדמך בר עממין בדיל דידעון כל עממי ארעא ית שמך למדחל קדמך כעמך ישראל ולמידע ארי שמך אתקרי על ביתא הדין די בניתי׃
44 ארי יפוק עמך לאגחא קרבא על בעלי דבביהון באורחא דתשלחינון ויצלון קדם יי לאפי אורח קרתא דאתרעיתא בה וביתא די בניתי לשמך׃
45 ותקביל מן שמיא ית צלותהון וית בעותהון ותתפרע עלבניהון׃
46 ארי יחובון קדמך ארי לית אנש דלא חטי וייחול רוגזך בהון ותמסרינון קדם בעלי דבביהון וישתבון שביהון לארע בעלי דבביהון רחיקא או קריבא׃
47 ויתיבון ללבהון בארעא דאשתביאו לתמן ויתובון ויבעון מן קדמך בארע שבייהון למימר חבנא אעוינא סרחנא׃
48 ויתובון לפלחנך בכל לבהון ובכל נפשהון בארע בעלי דבביהון דשבו יתהון ויצלון קדמך לאפי אורח ארעהון דיהבת לאבהתהון קרתא דאיתרעית וביתא דבניתי לשמך׃
49 ותקבל מן שמיא מאתר בית שכינתך ית צלותהון וית בעותהון ותתפרע עלבניהון׃
50 ותשבוק לעמך דחבו קדמך ולכל מרדיהון די מרדו במימרך ותתנינון לרחמין קדם שביהון וירחמון עליהון׃
51 ארי עמך ואחסנתך אינון דאפיקת ממצרים מגו כורא דברזלא׃
52 למהוי רעוא קדמך לקבלא בעות עבדך ובעות עמך ישראל לקבלא צלותהון בכל עידן דאינון מצלן קדמך׃

* Quoniam audient nomen tuum magnum, 42
& manum tuam fortem, & brachium tuum
excelsum, & veniet & orabit in loco hoc.
* Et tu audies de cælo de parato habita- 43
culo tuo, & facies secundùm omnia in quibus
inuocauerit te alienigena, vt cognoscant vni-
uersi populi terræ nomen tuum; & timeant te,
sicut populus tuus Israel; & cognoscatur quòd
nomen tuum inuocatum est super domum hanc,
quam ædificaui. * Si autem egressus fuerit 44
populus tuus ad bellum contra inimicos suos in
via qua miseris eos, & orauerint in nomine
Domini viam ciuitatis quam elegisti in ea, &
domus quam ædificaui nomini tuo:
* Et audies de cælo orationem eorum et pre- 45
ces eorum, & facies iustitiam eorum:
* Quia peccabunt tibi, quia non est homo qui 46
non peccet: & si induxeris contra eos & tra-
dideris eos coram inimicis, & captiuos duxe-
rint captiuantes eos in terram longè vel propè:
* & cõuerterint corda sua in terra vbi transf- 47
migrati sunt ibi, & reuersi fuerint ad te, &
deprecati fuerint te in terra transmigrationis
suæ dicentes: Peccauimus, iniquè egimus, impiè
gessimus: * Et reuersi fuerint ad te in toto 48
corde suo & in tota anima sua in terra inimi-
corum suorum quò traduxisti eos, & orauerint
ad te viam terræ suæ quã dedisti patribus suis,
& ciuitatis quam elegisti, & domus quam æ-
dificaui nomini tuo:
* Et audies de cælo de parato habitaculo tuo 49
orationem eorum, & preces eorum, & facies
iudicium eorum:
* Et propitius eris iniquitatibus eorum qui- 50
bus peccauerunt tibi, & secundùm omnes ini-
quitates eorum quibus præuaricati sunt. et da-
bis eos in miserationes coram eis qui captiuos
habuerint eos, & miserebuntur eorum:
* Quia populus tuus & hæreditas tua sunt, 51
quos eduxisti de terra Ægypti de medio forna-
cis ferreæ. * Et sint oculi tui & aures tuæ 52
apertæ ad deprecationem serui tui & ad depre-
cationem populi tui Israel, vt exaudias eos in
omnibus quibus inuocauerint te.

42 * διότι ἀκούσονται τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖ-
ρά σου τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλόν,
καὶ ἥξει καὶ προσεύξεται εἰς τὸν τόπον τοῦτον·
43 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοι-
κητηρίου σου, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ἃ ἐπικαλέσηταί σε ὁ
ἀλλότριος, ὅπως ἂν γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ
ὄνομά σου, καὶ φοβῶνταί σε, καθὼς ὁ λαός σου ἰσραήλ, καὶ
γνωσθῇ ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον,
44 ὃν ᾠκοδόμησα. * ἐὰν δὲ ἐξέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πό-
λεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν ὁδῷ ᾗ ἀποστελεῖς αὐτούς,
καὶ προσεύξωνται ἐν ὀνόματι κυρίου ὁδὸν τῆς πόλεως ἧς
ἐξελέξω ἐν αὐτῇ, καὶ τοῦ οἴκου ὃν ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί
45 σου· * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς προσευχῆς
αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα
46 αὐτῶν· * ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρω-
πος, ὃς οὐχ ἁμαρτήσεται. καὶ ἐὰν ἐπάξῃς ἐπ' αὐτούς,
καὶ παραδῷς αὐτοὺς ἐνώπιον ἐχθρῶν, καὶ αἰχμαλωτεύ-
σωσιν οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς εἰς γῆν μακρὰν ἢ
47 ἐγγύς· * καὶ ἐπιστρέψωσι τὰς καρδίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ
οὗ μετῳκίσθησαν ἐκεῖ καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σέ, καὶ δεη-
θῶσί σου ἐν τῇ γῇ τῆς μετοικεσίας αὐτῶν λέγοντες, ἡμάρ-
48 τομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν. * καὶ ἐπιστρέψωσι
πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐ-
τῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν οὗ μετήγαγες αὐτούς, καὶ
προσεύξωνται πρὸς σὲ ὁδὸν τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω καὶ τοῦ οἴκου
οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου·
49 * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου
σου, τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιή-
50 σεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν, * καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἀδικίαις
αὐτῶν αἷς ἥμαρτόν σοι, καὶ κατὰ πάντα τὰ ἀθετήματα αὐ-
τῶν ἃ ἂν ἠθέτησαν. καὶ δώσεις αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον
τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, καὶ οἰκτειρήσουσιν αὐτούς·
51 * ὅτι λαός σου καὶ κληρονομία σου εἰσίν, οὓς ἐξήγαγες
ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ μέσου χωνευτηρίου σιδήρου.
52 * καὶ ἔστωσαν οἱ ὀφθαλμοί σου καὶ τὰ ὦτά σου ἠνεῳγ-
μένα εἰς τὴν δέησιν τοῦ δούλου σου καὶ εἰς τὴν δέησιν τοῦ λαοῦ
σου ἰσραήλ, εἰσακούειν αὐτῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἐπικαλέ-
σωνταί σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 Quòd audierint nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum excelsum; & venerint & orauerint contra fa-
ciem domus huius: 43 Et tu suscipias de cælo de loco domus maiestatis tuæ, & facias iuxta omnia quæ orauerit ante te filius gentium, vt
sciant omnes gentes terræ nomen tuum, vt timeant te sicut populus tuus Israel; & vt sciant quòd nomen tuum inuocatum sit super domum
hanc quam ædificaui. 44 Cùm exierit populus tuus vt ineat bellum contra auctores inimicitiarum suarum per viam qua miseris eos, &
orauerint ante Dominum contra faciem viæ vrbis in qua tibi complacuisti, & domus quam ædificaui nomini tuo. 45 Et suscipias
de cælis orationem eorum & deprecationem eorum, & vlciscaris iniurias eorum. 46 Cùm peccauerint ante te, quia non est homo qui
non peccet, & stillauerit indignatio tua in illos, & tradideris eos ante auctores inimicitiarum suarum, & captiuati fuerint captiuitate sua
in terram auctorum inimicitiarum suarum longinquam aut propinquam. 47 Et redierint ad corda sua in terra in qua captiuati
fuerint, & redierint, & precati fuerint ante te in terra captiuitatis suæ, dicendo: Peccauimus, insaniuimus, iniquè egimus. 48 Et redierint
ad cultum tuum in omni corde suo, & in omni anima sua in terra auctorum inimicitiarum suarum qui captiuauerint eos, & orauerint ante
te contra faciem viæ terræ suæ quam dedisti patribus eorum, vrbis in qua tibi complacuisti, & domus quam ædificaui nomini tuo.
49 Et exaudias de cælis è loco domus maiestatis tuæ orationem eorum & deprecationem eorum, & vlciscaris iniurias eorum.
50 Et ignoscas populo tuo qui peccauerunt ante te, & omnibus rebellionibus eorum quibus rebellauerunt in dictum tuum, & des eos in
misericordias ante captiuatores eorum, & misereantur eorum. 51 Quia populus tuus & hæreditas tua illi sunt, quos eduxisti ex
Misraim de medio fornacis ferri. 52 Vt sit voluntas ante te ad suscipiendam deprecationem serui tui & deprecationem populi tui
Israel, suscipiendo orationem eorum omni tempore quo deprecati fuerint ante te.

53 * כי־אתה הבדלתם לך לנחלה מכל עמי הארץ
כאשר דברת ביד משה עבדך בהוציאך את־
אבתינו ממצרים אדני יהוה :
54 * ויהי ככלות שלמה להתפלל אל־יהוה את
כל־התפלה והתחנה הזאת קם מלפני מזבח יהוה
מכרע על־ברכיו וכפיו פרשות השמים :
55 * ויעמד ויברך את כל־קהל ישראל קול גדול
56 לאמר : * ברוך יהוה אשר נתן מנוחה לעמו
ישראל ככל אשר דבר לא־נפל דבר אחד מכל
דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו :
57 * יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר היה עם־אבתינו
אל־יעזבנו ואל־יטשנו :
58 * להטות לבבנו אליו ללכת בכל־דרכיו ולשמר
מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את־אבתינו :
59 * ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יהוה
קרבים אל־יהוה אלהינו יומם ולילה לעשות
משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר־יום ביומו :
60 * למען דעת כל־עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים
אין עוד :
61 * והיה לבבכם שלם עם יהוה אלהינו ללכת
בחקיו ולשמר מצותיו כיום הזה :
62 * והמלך וכל־ישראל עמו זבחים זבח לפני יהוה :
63 * ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח ליהוה
בקר עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף
ויחנכו את־בית יהוה המלך וכל־בני ישראל :
64 * ביום ההוא קדש המלך את־תוך החצר אשר
לפני בית־יהוה כי־עשה שם את־העלה ואת־
המנחה ואת חלבי השלמים כי־מזבח הנחשת
אשר לפני יהוה קטן מהכיל את־העלה ואת־
המנחה ואת חלבי השלמים :

53 * Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatē
de vniuerſis populis terrę, ſicut locutus es
per Moyſen ſeruum tuum quando eduxi-
ſti patres noſtros de Ægypto Dñe Deus.
54 *Factum eſt autem cùm compleſſet Salo-
mon orans Dominum omnem orationem
& deprecationē hanc, ſurrexit de conſpe-
ctu altaris Domini. Vtrumq; enim genu
in terram fixerat, & manus expanderat ad
55 cælum. *Stetit ergo & benedixit omni ec-
56 cleſiæ Iſrael voce magna dicens: *Benedi-
ctus Dominus qui dedit requiem populo
ſuo Iſrael, iuxta omnia quæ locutus eſt: nō
cecidit ne vnus quidem ſermo ex omni-
bus bonis quæ locutus eſt per Moyſen ſer-
57 uum ſuum. *Sit dn̄s Deus noſter nobiſcū,
ſicut fuit cū patribus noſtris, nō dereli-
58 quens nos neq; proiiciens: * Sed inclinet
corda noſtra ad ſe, vt ambulemus in vni-
uerſis viis eius, & cuſtodiamus mandata
eius, & ceremonias & iudicia quæcunque
59 mādauit patribus noſtris: *Et ſint ſermo-
nes mei iſti quibus deprecatus ſum coram
Dño, appropinquantes Dño Deo noſtro
die ac nocte, vt faciat iudicium ſeruo ſuo
60 & populo ſuo Iſrael per ſingulos dies: *Vt
ſciant omnes populi terræ, quia Dn̄s ipſe
61 eſt Deus, & nō eſt vltra abſq; eo. *Sit quo-
que cor noſtrum perfectū cum Dño Deo
noſtro, vt ambulemus in decretis eius, &
cuſtodiamus mandata eius ſicut & hodie.
62 *Igitur rex & omnis Iſrael cum eo immo-
63 labant victimas corā Dño. *Mactauitque
Salomō hoſtias pacificas quas immolauit
Dño, boū viginti duo millia, & ouiū cen-
tum viginti millia. Et dedicauerunt tem-
plum Domini rex & filij Iſrael.
64 * In die illa ſanctificauit rex medium
atrij quod erat ante domum Domini. Fe-
cit quippe holocauſtum ibi & ſacrificium
& adipem pacificorum, quoniam altare
æreum quod erat coram Dño minus erat,
& capere non poterat holocauſtum & ſa-
crificium & adipem pacificorum.

תרגום יונתן

53 ארי את אפרישתנון לך לאחסנא מכל עממי ארעא כמה דמלילת ביד משה עבדך באפקותך ית אבהתנא ממצרים יוי אלהים :
54 והוה כד שיצי שלמה לצלאה קדם יוי ית כל צלותא ובעותא הדא קם מן קדם מדבחא דיוי מדהוה כריע על ברכוהי וידוהי פריסן
לצית שמיא : 55 וקם ובריך ית כל קהלא דישראל קל רב למימר : 56 בריך יוי דיהב ניחא לעמיה ישראל ככל דמליל לא
בטל פתגמא חד מכל פתגמוהי תקניא דמליל ביד משה עבדיה : 57 יהא מימרא דיוי אלהנא בסעדנא כמה דהוה בסעדא דאבהתנא
לא ישבקיננא ולא ירחקיננא : 58 לאפנאה לבנא לדחלתיה למהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולמיטר פקודוהי וקימוהי ודינוהי
דפקיד ית אבהתנא : 59 ויהון פתגמי אילין דבעיתי מן קדם יוי מתקבלין קדם יוי אלהנא יימם וליליא למעבד דין עבדיה ועולבן
עמיה ישראל פתגם יום ביומיה : 60 בדיל דידעון כל עממי ארעא ארי יוי הוא אלהים לית עוד :
61 ויהא לבכון שלים בדחלתא דיוי אלהנא למהך בקיימוהי ולמיטר פקודוהי כיומא הדין :
62 ומלכא וכל ישראל עימיה מנכסין נכסת קודשין קדם יוי : 63 ונכיס שלמה ית נכסת קודשיא דנכיס קדם יוי תורי תרתין
ריבואן ותרין אלפין ועאנא מאה ותרתא ריבוא וחניכו ית בית מקדשא דיוי מלכא וכל בני ישראל :
64 ביומא ההוא קדיש מלכא ית גו דרתא די קדם בית מקדשא דיוי ארי עבד תמן ית עלתא וית מנחתא וית תרבי נכסת קודשיא ארי
מדבחא דנחשא די קדם יוי דחיק מלסוברא ית עלתא וית מנחתא וית תרבי נכסת קודשיא :

Quia tu separasti eos tibi in hæreditatem 53
de vniuersis populis terræ, sicut locutus es in
manu serui tui Moysi, quando educeres tu pa-
tres nostros de terra Ægypti, Domine Domine.
Et factum est vt compleuit Salomon orans 54
ad Dominum totam orationem & deprecatio-
nem hanc, surrexit à facie altaris Domini incli-
natus super genua sua, et manus suæ expansæ in
cælum: *Et stetit, & benedixit omni eccle-* 55
siæ Israel voce magna, dicens:
Benedictus Dominus qui dedit hodie re- 56
quiem populo suo Israel, iuxta omnia quæ locu-
tus est. non dissonuit verbum vnum in omnibus
verbis suis bonis, quæ locutus est in manu Moy
si serui sui.
Sit dominus Deus noster nobiscum, sicut 57
fuit cum patribus nostris: non derelinquat nos
neque auertat nos: *Sed inclinet corda* 58
nostra ad se, vt ambulemus in omnibus viis e-
ius, & custodiamus omnia mandata eius, &
præcepta eius, & iustificationes eius, quæ man-
dauit patribus nostris.
Et sint sermones isti quibus deprecatus sum 59
coram domino Deo nostro hodie, appropinquan-
tes ad dominum Deum nostrum die & nocte,
vt faciat iustificationem seruo tuo & iustifica-
tionem populi tui Israel verbū diei in die eius:
Vt sciant omnes populi terræ, quia tu Do- 60
minus Deus, & non est vltra. *Et sint cor-* 61
da nostra perfecta ad dominum Deum nostrum,
vt sanctè ambulemus in præceptis eius, & cu-
stodiamus mandata eius sicut dies hæc. *Et rex* 62
et omnes filij Israel immolauerunt victimam co-
ram Domino Deo. *Et sacrificauit rex Salomon* 63
victimam pacificorum, quam immolauerunt Do
mino, boum duo & viginti millia, & ouiū cen-
tum & viginti millia. Et dedicauit domū Do-
mini rex & omnes filij Israel. *In die illa* 64
sanctificauit rex medium atrij quod erat ante
faciem domus Domini. quia fecit ibi holocaustū
& sacrificia & adipes pacificorum: quia alta-
re æreum quod erat coram Domino paruum e-
rat, vt non posset capere holocaustum, & mu-
nus, & sacrificia pacificorum.

53 ὅτι σὺ διέστειλας αὐτοὺς σεαυτῷ εἰς κληρονομίαν ἐκ πάν-
των τῶν λαῶν τῆς γῆς, καθὼς ἐλάλησας ἐν χειρὶ τοῦ δούλου
σου μωυσῆ, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς
54 αἰγύπτου κύριε κύριε. καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε σαλωμὼν
προσευχόμενος πρὸς κύριον ὅλην τὴν προσευχὴν καὶ
τὴν δέησιν ταύτην, ἀνέστη ἀπὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου
κυρίου κεκλικὼς ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ δια-
55 πεπετασμέναι εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἔστη, καὶ εὐλόγησε πᾶ-
56 σαν τὴν ἐκκλησίαν ἰσραὴλ φωνῇ μεγάλῃ λέγων. εὐλο-
γητὸς κύριος ὃς ἔδωκε σήμερον ἀνάπαυσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἰσραήλ. κατὰ πάντα ὅσα ἐλάλησεν: οὐ διεφώνησε λόγος εἷς
ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἐλάλησεν ἐν χει-
57 ρὶ μωυσῆ τοῦ δούλου αὐτοῦ. γένοιτο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μεθ'
ἡμῶν καθὼς ἦν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν. μὴ ἐγκαταλίποι ἡ-
58 μᾶς μὴ δὲ ἀποστρέψῃ ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπικλῖναι τὰς καρδίας
ἡμῶν πρὸς αὐτόν, τοῦ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ,
καὶ φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγ-
ματα αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἃ ἐνετείλατο τοῖς πα-
59 τράσιν ἡμῶν. καὶ ἔστωσαν οἱ λόγοι οὗτοι οὓς δεδέημαι ἐνώ-
πιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν σήμερον, ἐγγίζοντες πρὸς κύριον τὸν
θεὸν ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός, τοῦ ποιεῖν τὸ δικαίωμα τοῦ δούλου
σου καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ῥῆμα ἡμέρας ἐν
60 ἡμέρᾳ αὐτοῦ, ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ
61 κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ ἔστωσαν αἱ καρδίαι
ἡμῶν τέλειαι πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, τοῦ ὁσίως πορεύε-
σθαι ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντο-
62 λὰς αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάν-
τες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔθυσαν θυσίαν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ.
63 καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τὴν θυσίαν τῶν
εἰρηνικῶν, ἣν ἔθυσαν τῷ κυρίῳ, βοῶν δύο καὶ εἴκοσι χι-
λιάδας, καὶ προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας. καὶ
ἐνεκαίνισε τὸν οἶκον κυρίου ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ
64 ἰσραήλ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς
τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου κυρίου.
ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὰς θυσίας, καὶ
τὰ στέατα τῶν εἰρηνικῶν, διότι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλ-
κοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου μικρὸν ἦν τοῦ μὴ δύνασθαι δέξα-
σθαι τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὸ δῶρον καὶ τὰς θυσίας τῶν
εἰρηνικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

53 Nam tu separasti illos tibi in hæreditatem ex omnibus gentibus terræ, sicut locutus fueras per manum Mosch serui tui, cùm educe-
res patres nostros ex Missraim Domine Deus. 54 Et fuit cùm finisset Selomoh orare ante Dominum omnem orationem & depreca-
tionem hanc, surrexit à conspectu altaris Domini, ex quo fuerat curuatus super genua sua, & manus suæ extensæ in oratione ad summita-
tem cæli. 55 Et stetit & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna dicendo: 56 Benedictus Dominus, qui dedit quietem po-
pulo suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est. non vacauit verbum vnum ex omnibus verbis eius rectis, quæ locutus est per manum Mosch
serui sui. 57 Sit dictum domini Dei nostri in auxilium nostrum, sicut fuit in auxilium patrum nostrorum; non deserat nos neque e-
longet nos: 58 Vt conuertat cor nostrum ad timorem eius, vt ambulemus in omnibus viis quæ rectæ fuerint ante illum, & serue-
mus præcepta eius, & decreta eius, & iudicia eius quæ præcepit patribus nostris. 59 Et sint verba mea hæc, quibus deprecatus sum
ante Dominum, suscepta à Domino Deo nostro die ac nocte, vt faciat iudicium serui sui, & iniuriam populi sui Israel *vindicet* per singulos
dies: 60 Vt cognoscant omnes gentes terræ, quòd Dominus ipse est Deus, nec vltra ipsum alius. 61 Et sit cor vestrum perfectum
in timore domini Dei nostri, ambulando in decretis eius, & seruando præcepta eius secundùm diem hanc. 62 Et rex & omnis Israel
cum illo mactabant victimam sanctitatum ante Dominum. 63 Et mactauit Selomoh victimam sanctitatum quam mactauit ante
Dominum, boum viginti & duo millia, & pecudum centum & viginti millia, & initiauerunt domum sanctuarij Domini rex & omnes fi-
lij Israel. 64 In die illo sanctificauit rex medium atrij quod erat ante domum sanctuarij Domini, quia fecit ibi holocaustum, & mu
nera, & pinguedines oblationis sanctitatum, quia altare æris quod erat ante Dominum, angustius erat, quàm vt sustineret holocausta, & mu
nus, & pinguedines oblationis sanctitatum.

65 * ויעש שלמה בעת ההוא את החג וכל ישראל
עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים
לפני יהוה אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים
ארבעה עשר יום ׃
66 * ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך
וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה
אשר עשה יהוה לדוד עבדו ולישראל עמו ׃

ט

1 * ויהי ככלות שלמה לבנות את בית
יהוה ואת בית המלך ואת כל חשק שלמה
אשר חפץ לעשות ׃
2 * וירא יהוה אל שלמה שנית כאשר
נראה אליו בגבעון ׃
3 * ויאמר יהוה אליו שמעתי את תפלתך ואת
תחנתך אשר התחננתה לפני הקדשתי את הבית
הזה אשר בנתה לשום שמי שם עד עולם והיו
עיני ולבי שם כל הימים ׃
4 * ואתה אם תלך לפני כאשר הלך דוד אביך
בתם לבב ובישר לעשות ככל אשר צויתיך חקי
ומשפטי תשמר ׃
5 * והקמתי את כסא ממלכתך על ישראל לעלם
כאשר דברתי על דוד אביך לאמר לא יכרת לך
איש מעל כסא ישראל ׃
6 * אם שוב תשבון אתם ובניכם מאחרי ולא
תשמרו מצותי חקתי אשר נתתי לפניכם והלכתם
ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם ׃
7 * והכרתי את ישראל מעל פני האדמה אשר
נתתי להם ואת הבית אשר הקדשתי לשמי
אשלח מעל פני והיה ישראל למשל ולשנינה
בכל העמים ׃

65 * Fecit ergo Salomon in tempore illo
feſtiuitatem celebrem, & omnis Iſrael cũ
eo, multitudo magna ab introitu Emath
vſque ad riuum Ægypti coram Domino
Deo noſtro ſeptem diebus & ſeptem die-
bus, id eſt, quatuordecim diebus:
66 * Et in die octauo dimiſit populos, qui
benedicentes regi, profecti ſunt in taber-
nacula ſua lætantes & alacri corde ſuper
omnibus bonis quæ fecerat Dominus Da
uid ſeruo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

1 FActum eſt autem cùm perfeciſſet Salo-
A mon ædificium domus Domini, & ædi-
ficium regis, & omne quod optauerat &
voluerat facere,
2 * Apparuit ei Dominus ſecundò, ſicut
apparuerat ei in Gabaon.
3 * Dixitq́ue Dominus ad eum: Exaudi-
ui orationem tuam & deprecationem tuã
quam deprecatus es coram me: ſanctifica-
ui domum hanc quam ædificaſti, vt po-
nerem nomen meum ibi in ſempiternum,
& erunt oculi mei & cor meum ibi cun-
ctis diebus.
4 * Tu quoq; ſi ambulaueris coram me,
ſicut ambulauit pater tuus in ſimplicita-
te cordis & in æquitate, & feceris omnia
quæ præcepi tibi, & iudicia mea ſeruaue-
5 ris & legitima mea, * Ponam thronum
regni tui ſuper Iſrael in ſempiternum, ſi-
cut locutus ſum Dauid patri tuo, dicens:
Non auferetur vir de genere tuo de ſolio
6 Iſrael. * Si autem auerſione auerſi fue-
B ritis vos & filij veſtri non ſequentes me,
nec cuſtodientes mandata mea & ceremo
nias quas propoſui vobis, ſed abieritis &
colueritis deos alienos, & adoraueritis
eos,
7 * Auferam Iſrael de ſuperficie terræ
quam dedi eis, & templum, quod ſancti-
ficaui nomini meo, proiiciam à conſpectu
meo: eritq́ue Iſrael in prouerbium & in
fabulam cunctis populis:

תרגום יונתן

65 ועבד שלמה בעידנא ההיא ית חגא וכל ישראל עמיה קהל רב ממעלנא דחמת עד נחלא דמצרים קדם יי אלהנא שבעא יומין
[illegible] ושבעא יומין חגא ארבעה עשר יומין ׃ 66 ביומא תמינאה שלח ית עמא ובריכו ית מלכא ואזלו לקרויהון כד חדן
[illegible] לבהון על כל טבתא דעבד יי לדוד עבדיה ולישראל עמיה ׃

ט

1 והוה כד שיצי שלמה למבני ית בית מקדשא דיי וית בית מלכא וית כל רעות שלמה דאתרעי למעבד ׃
2 ואתגלי יי לשלמה תנינות כמא דאתגלי ליה בגבעון ׃ 3 ואמר יי ליה שמיע קדמי ית צלותך ובעותך דבעיתא מן קדמי
אקדישית ית ביתא הדין די בניתא לאשראה שכנתי תמן עד עלמא ותהא שכנתי שריא ביה ואף רעותי מתעבדא תמן כל יומיא ׃
4 ואת אם תהך קדמי כמה דהליך דוד אבוך בקשיטות לבא ובתריצותא למעבד ככל דפקדתך קימי ודיני תיטר ׃
5 ואקים ית כרסי מלכותך על ישראל לעלם כמא דמליליתי עם דוד אבוך למימר לא יפסוק לך גבר מעל כרסי מלכותא דישראל ׃
6 אם מיתב תתובון אתון ובניכון מבתר פלחני ולא תטרון פיקודי וקימי דיהבית קדמיכון ותהכון ותפלחון לטעות עממיא ותסגדון
להון ׃ 7 ואשיצי ית ישראל מעל אפי ארעא דיהבית להון וית ביתא דאקדישית לשמי ארחיק מקביל מימרי ויהא ישראל למתל
ולשועי בכל עממיא ׃

Et fecit Salomon feſtiuitatem in die illa. 65
& omnis Iſrael cum eo eccleſia magna ab in-
troitu Emath vſque ad riuum Ægypti coram
Domino Deo noſtro ſeptē diebus et ſeptem die-
bus, quatuor & decem diebus.
Et in die octauo dimiſit populum, & be- 66
nedixerunt regi. & abierunt vnuſquiſque in
tabernaculum ſuum lætantes, & bono corde
ſuper bonis quæ fecit Dominus Dauid ſeruo ſuo
& Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

ET factum eſt vt perfecit Salomon ædificare 1
domum Domini & domum regis, & omne
opus Salomonis, quæcunque voluit facere:
Et apparuit Dominus Salomoni ſecundò, 2
ſicut apparuit ei in Gabaon.
Et dixit ad eum Dominus: Audiui ora- 3
tionem tuam & deprecationem tuam, qua de-
precatus es coram me, ſanctificaui domum hanc
quam ædificaſti, vt ponerem nomen meum ibi
in ſempiternum. & erunt oculi mei & cor
meum ibi cunctis diebus.
Et tu ſi ambulaueris coram me ſicut am- 4
bulauit Dauid pater tuus in ſanctitate cordis
& in rectitudine, vt facias ſecundum omnia
quæ præcepi ei, & præcepta mea & mandata
mea ſeruaueris:
Et tollam thronum regni tui ſuper Iſrael 5
in ſempiternum, ſicut locutus ſum patri tuo
Dauid dicens: Non auferetur tibi vir dux in
Iſrael.
Si autem auerſione auerſi fueritis vos & 6
filij veſtri à me, & præcepta mea quæ dedi co-
ram vobis non cuſtodieritis, & abieritis &
ſeruieritis deis alienis & adoraueritis eos,
Et auferam Iſrael à terra quam dedi eis, 7
& domum hãc quam ſanctificaui nomini meo,
proijciam à conſpectu meo. & erit Iſrael in
perditionem, & in fabulam in cunctis po-
pulis.

65 καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν ἑορτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ
πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία μεγάλη ἀπὸ τῆς εἰ-
σόδου ἡμὰθ ἕως ποταμοῦ αἰγύπτου ἐνώπιον κυρίου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ ἡμέρας, τέσσαρες καὶ δέ-
κα ἡμέρας.
66 καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξαπέστειλε τὸν λαόν, καὶ
εὐλόγησαν τὸν βασιλέα. καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸ σκή-
νωμα αὐτοῦ χαίροντες, καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἀγα-
θοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ δούλῳ αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσ-
ραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

θ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε Σαλωμὼν οἰκοδομῆσαι
τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσαν τὴν
πραγματείαν Σαλωμῶντος, ὅσα ἠθέλησεν ποιῆσαι·
2 καὶ ὤφθη κύριος τῷ Σαλωμῶντι δεύτερον καθὼς
ὤφθη αὐτῷ ἐν γαβαών.
3 καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, ἤκουσα τῆς προσευ-
χῆς σου καὶ τῆς δεήσεώς σου, ἧς ἐδεήθης ἐνώπιόν μου, ἡγία-
σα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησας, τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου
ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ
καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας.
4 καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθη
δαυὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καρδίας καὶ ἐν εὐθύτητι. τοῦ
ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγ-
ματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς·
5 καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ
ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρί σου
δαυὶδ λέγων, οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἡγούμενος
ἐν ἰσραήλ.
6 ἐὰν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέ-
κνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἔδωκα
ἐνώπιον ὑμῶν μὴ φυλάξητε, καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύ-
σητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς·
7 καὶ ἐξαρῶ τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτοῖς,
καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω
ἐκ προσώπου μου. καὶ ἔσται ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς
λάλημα εἰς πάντας τοὺς λαούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

65 Et fecit Selomoh tempore illo feſtiuitatem, & omnis Iſrael cum eo, eccleſia multa ab introitu Hhamath vſque ad fluuium Miſzraim coram Dominum Deum noſtrum, ſeptem diebus initiationis domus, & ſeptem diebus feſtiuitatis, *id eſt*, quatuordecim diebus.
66 Die octauo miſit populum: & benedixerunt regi, & iuerunt in habitacula ſua cùm lætati fuiſſent, & iucundatum eſſet cor eorum propter omne bonum quod fecerat Dominus Dauid ſeruo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

1 ET fuit cùm finiſſet Selomoh ędificare domum ſanctuarij Domini, & domum regis, & omnẽ voluntatem Selomoh quam voluit facere.
2 Et reuelatus eſt Dominus Selomoh ſecundò, ſicut reuelatus fuerat illi in Gibghon.
3 Et dixit Dominus illi: Audita eſt à me oratio tua & deprecatio tua quam deprecatus es ante me: ſanctificaui domum hanc quam ædificaſti, ad ponendum maieſtatem meam ibi vſque in ſeculum: & erit maieſtas mea manens in ea, & etiam beneplacitum meum fiet ibi omnibus diebus.
4 Et tu ſi ambulaueris ante me, ſicut ambulauit Dauid pater tuus in veritate cordis & rectitudine, faciendo iuxta omnia quæ præcepi tibi, decreta mea & iudicia mea ſeruaueris:
5 Statuam ſolium regni tui ſuper Iſrael in ſeculum, ſicut locutus ſum cum Dauid patre tuo dicendo: Non abſcindetur tibi vir à ſolio regni Iſrael.
6 Si auertendo auerſi fueritis vos & filij veſtri ne *eatis* poſt cultum meum, nec ſeruaueritis præcepta mea & decreta mea quæ dedi ante vos, ſed iueritis & colueritis errores gentium, & adoraueritis eos:
7 Tunc conſumam Iſrael de ſuperficie terræ quam dedi illis, & domum quam ædificaui nomini meo elongabo ex aduerſo dicti mei, & erit Iſrael in parabolam & in fabulam omnibus gentibus.

8 * וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן כָּל־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם
וְשָׁרָק וְאָמְרוּ עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת
וְלַבַּיִת הַזֶּה׃
9 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר
הוֹצִיא אֶת־אֲבֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִקוּ בֵּאלֹהִים
אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא יְהוָה
עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃
10 * וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה
אֶת־שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
11 * חִירָם מֶלֶךְ־צֹר נִשָּׂא אֶת־שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים
וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבַזָּהָב לְכָל־חֶפְצוֹ אָז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל׃
12 * וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן־
לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו׃
13 * וַיֹּאמֶר מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי אָחִי
וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
14 * וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב׃
15 * וְזֶה דְבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־הַמִּלּוֹא וְאֵת
חוֹמַת יְרוּשָׁלִָם וְאֶת־חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ וְאֶת־גָּזֶר׃
16 * פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת־גֶּזֶר וַיִּשְׂרְפָהּ
בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הָרָג וַיִּתְּנָהּ שִׁלֻּחִים
לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה׃
17 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־גֶּזֶר וְאֶת־בֵּית חֹרֹן תַּחְתּוֹן׃
18 * וְאֶת־בַּעֲלָת וְאֶת־תַּמֹר בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ׃
19 * וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת עָרֵי
הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר
חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלִַם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
20 * כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הָאֱמֹרִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃

8 *Et domus hæc erit in exemplum. omnis
qui tranſierit per eam, ſtupebit, & ſibila-
bit, & dicet: Quare fecit Dominus ſic ter-
9 ræ huic & domui huic? *Et reſpondebũt:
Quia dereliquerunt dominũ Deum ſuũ,
qui eduxit patres eorum de terra Ægypti,
& ſecuti ſunt deos alienos, & coluerunt
eos, & adorauerunt eos; idcircò induxit
Dominus ſuper eos omne malum hoc.
10 *Expletis autem annis viginti, poſtquàm
ædificauerat Salomon duas domos, id eſt,
11 domum Domini, & domum regis: *Hiri
rege Tyri præbente Salomoni ligna ce-
drina, & abiegna, & aurum, iuxta omne
quod opus habuerat; tunc dedit Salomon
Hiram viginti oppida in terra Galilææ.
12 *Et egreſſus eſt Hiram de Tyro, vt vi-
C deret oppida quæ dederat ei Salomon; &
13 non placuerunt ei: *Et ait: Hæccine ſunt
ciuitates quas dediſti mihi frater? Et ap-
pellauit eas terram Chabul vſque in diem
14 hanc. *Miſit ergo Hiram ad regem Sa-
lomonem centum viginti talenta auri.
15 *Hæc eſt ſumma expenſarum quã ob-
tulit Salomon rex ad ædificandam domũ
Domini & domum ſuam, & Mello, & mu-
rum Ieruſalem, & Heſer, & Mageddo, &
16 Gazer. *Pharao rex Ægypti aſcendit &
cepit Gazer, ſuccenditq; eam igni, & Cha-
nanæum qui habitabat in ciuitate inter-
fecit, & dedit eam in dotem filię ſuæ vxo-
17 ri Salomonis. *Ædificauit ergo Salomon
18 Gazer & Bethoron inferiorem, *Et Baa-
lath, & Palmiram in terra ſolitudinis:
19 *Et omnes vicos qui ad ſe pertinebant,
& erant abſque muro, muniuit: & ciui-
tates curruum, & ciuitates equitum, &
quodcunque ei placuit, vt ædificaret in
Ieruſalem, & in Libano, & in omni terra
poteſtatis ſuæ.
20 *Vniuerſum populum qui remanſerat
D de Ammorræis, & de Ethæis, & de Phere-
zæis, & Euæis, & Iebuſæis, qui non ſunt
de filiis Iſrael;

תרגום יונתן

8 וּבֵיתָא הָדֵין דַהֲוָה עִילָאִי יְהֵא חֲרִיב כָּל דְיֶעְבַּר עֲלוֹהִי יִכְלֵי וְיָנִיד וְיֵימְרוּן עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְאַרְעָא הָדָא וּלְבֵיתָא הָדֵין׃
9 וְיֵימְרוּן עַל דִשְׁבַקוּ יַת פָּלְחָנָא דַייָ אֱלָהֲהוֹן דְאַפִּיק יַת אֲבָהָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְאַתְקִיפוּ בְּטַעֲוַת עַמְמַיָא וּסְגִידוּ לְהוֹן וּפְלַחוּנוּן עַל
כֵּן אַיְתִי יְיָ עֲלֵיהוֹן יַת כָּל בִּישְׁתָא הָדָא׃
10 וַהֲוָה מִסוֹף עֶשְׂרִין שְׁנִין דִי בְנָא שְׁלֹמֹה יַת תְּרֵין בָּתַיָא יַת בֵּית מַקְדְשָׁא דַייָ וְיַת בֵּית מַלְכָּא׃
11 חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר סוֹבַר יַת שְׁלֹמֹה בְּאָעֵי אַרְזִין וּבְאָעֵי בִירָן וּבְדַהֲבָא לְכָל צָרְכֵיהּ וּבְכֵן יְהַב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִין קִרְוִין
בְּאַרַע גְלִילָא׃ 12 וּנְפַק חִירָם מִצוֹר לְמִסְעַר יַת קִרְוַיָא דִיהַב לֵיהּ שְׁלֹמֹה וְלָא כָשְׁרִין בְּעֵינוֹהִי׃ 13 וַאֲמַר מָה קִרְוַיָא הָאִלֵין דִי
יְהַבְתְּ לִי אָחִי וּקְרָא לְהֵין אֲרַע כָּבוּל עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 14 וְשַׁדַר חִירָם לְמַלְכָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין כִּכְּרֵי דַהֲבָא׃ 15 וְדֵין פִּתְגָם מַסְקֵי מִסִין דְמַנִי
מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יַת בֵּית מַקְדְשָׁא דַייָ וְיַת בֵּיתֵיהּ וְיַת מִילֵיתָא וְיַת שׁוּרַיָא דִירוּשְׁלֶם וְיַת חָצוֹר וְיַת מְגִדוֹ וְיַת גָזֶר׃ 16 פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם
סְלֵיק וּכְבַשׁ יַת גָזֶר וְאוֹקְדֵהּ בְּנוּרָא וְיַת כְּנַעֲנָאָה דְיָתֵיב בְּקַרְתָּא קְטַל וִיהָבָהּ מַתְּנָה לִבְרַתֵּיהּ אִתַּת שְׁלֹמֹה׃ 17 וּבְנָא שְׁלֹמֹה יַת גֶזֶר וְיַת
בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה׃ 18 וְיַת בַּעֲלָת וְיַת תַּדְמוֹר בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא׃ 19 וְיַת כָּל קִרְוֵי בֵּית אוֹצְרַיָא דִי הֲוָאָה לִשְׁלֹמֹה וְיַת קִרְוֵי רְתִיכַיָא וְיַת
קִרְוֵי פָרָשַׁיָא וְיַת רְעוּת שְׁלֹמֹה דְאִתְרְעֵי לְמִבְנֵי בִירוּשְׁלֶם וּבְלִבְנָן וּבְכָל אֲרַע שָׁלְטָנֵיהּ׃ 20 כָּל עַמָא דְאִשְׁתְּאַרוּ מִן אֱמוֹרָאֵי חִתָּאֵי
פְרִזָאֵי חִוָאֵי וִיבוּסָאֵי דְלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינוּן׃

* Et domus hæc alta erit in exemplum. om- 8
nis qui transierit per eam, obstupebit & sibila-
bit. et dicent, Causa cuius fecit Dominus sic ter
ræ huic & domui huic? * Et dicent: Eò quòd 9
dereliquerunt dominum Deum suum, qui edu-
xit patres eorũ de domo seruitutis de Ægypto,
& adhæserunt diis alienis, et adorauerunt eos,
et seruierunt eis, propter hoc induxit Dominus
super eos omne malum hoc. * Et factum est 10
post viginti annos in quibus ædificauit Salomõ
duas domos, domum Domini & domum regis,
* Chiram rex Tyri auxilio fuit Salomoni in 11
lignis cedrinis, & in lignis abiegnis, & in au-
ro, & in omni voluntate eius. tunc dedit rex
Salomon Chiram viginti ciuitates in terra Ga-
lilææ. * Et egressus est Chiram de Tyro, & 12
abiit in Galilæam vt videret ciuitates quas de-
dit ei Salomon: & non placuerunt ei.
* Et ait Chiram: Quid sunt ciuitates istæ 13
quas dedisti mihi ô frater? & vocauit eas ter-
minum vsque in diem hanc. * Et misit Chi- 14
ram Salomoni centum & viginti talenta auri.
* Et hæc summa distributionis quam obtulit 15
rex Salomon ad ædificandum domum Domini,
& domum regis, & murum Hierusalem, &
arcem vt sepiret sepem ciuitatis Dauid & As-
sor, & Mageddo, & Gazer.
* Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Ga- 16
zer, & succendit eam in igne, & Chananæum
qui habitabat in ciuitate interfecit. & dedit
eam Pharao emissiones filiæ suæ vxori Salomo-
nis. * Et Salomon ædificauit Gazer, & 17
Bethoron inferiorem.
* Et Baalath, & Thamor in deserto: 18
* Et omnes ciuitates munitas, quæ erant 19
Salomoni, & omnes ciuitates curruum, &
omnes ciuitates equitum, & conatum Salo-
monis quem negociatus est vt ædificaret in Hie-
rusalem & in Libano, & in omni terra pote-
statis suæ.
* Vniuersum derelictum populum à Chettæo 20
& Amorræo, & Pherezæo, & Chananæo, &
Eueo, & Iebusæo, & Gergesæo, qui non erant
de filiis Israel:

8 * καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς ἔσται εἰς παράδειγμα. πᾶς δια-
πορευόμενος δι᾽ αὐτοῦ, ἐκστήσεται καὶ συριεῖ. καὶ ἐροῦσιν, ἕνε-
κεν τίνος ἐποίησε κύριος οὕτω τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τού-
9 τῳ; * καὶ ἐροῦσιν, ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐ-
τῶν, τὸν ἐξαγαγόντα τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ οἴκου δουλείας
ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἀλλοτρίων καὶ προσ-
εκύνησαν αὐτοῖς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε
10 κύριος ἐπ᾽ αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην. * καὶ ἐγένετο
μετὰ εἴκοσι ἔτη ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σολομὼν τοὺς δύο οἴκους,
11 τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως· * χειρὰμ βα-
σιλεὺς τύρου ἀντελαμβάνετο τοῦ σολομῶντος ἐν ξύλοις κε-
δρίνοις καὶ ἐν ξύλοις πευκίνοις, καὶ ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν παντὶ
θελήματι αὐτοῦ. τότε ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τῷ χει-
12 ρὰμ εἴκοσι πόλεις ἐν γῇ γαλιλαίᾳ. * καὶ ἐξῆλθε χει-
ρὰμ ἐκ τύρου καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν γαλιλαίαν τοῦ ἰδεῖν
τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν αὐτῷ σολομών, καὶ οὐκ ἤρεσαν αὐτῷ.
13 * καὶ εἶπε χειράμ, τί εἰσιν αἱ πόλεις αὗται ἃς ἔδωκάς μοι
ὦ ἀδελφέ; καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς ὅριον ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
14 της. * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ τῷ Σολομῶντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι
15 τάλαντα χρυσίου. * καὶ αὕτη ἡ πραγματεία τῆς προνο-
μῆς ἧς ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν
οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσα-
λήμ, καὶ τὴν ἄκραν τοῦ περιφράξαι τὸν φραγμὸν τῆς πόλεως
16 δαυὶδ καὶ τὴν ἀσσώρ, καὶ τὴν μαγεδδώ, καὶ τὴν γαζέρ. * φα-
ραὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἀνέβη, καὶ προκατελάβετο τὴν γα-
ζέρ, καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ τὸν χαναναῖον τὸν
κατοικοῦντα ἐν τῇ πόλει ἐθανάτωσεν. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν φα-
ραὼ ἀποστολὰς τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ Σολομῶντος.
17 * καὶ Σολομὼν ᾠκοδόμησε τὴν γαζέρ, καὶ τὴν βαιθωρὼν
18 τὴν κατωτέραν, * καὶ τὴν βααλάθ, καὶ τὴν θαμὼρ ἐν τῇ
19 ἐρήμῳ· * καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, αἳ ἦσαν τῷ σο-
λομῶντι, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, καὶ πάσας
τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ τὴν πραγματείαν Σολομῶν-
τος ἣν ἐπραγματεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν ἱερουσαλὴμ
καὶ ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς δυναστείας αὐ-
20 τοῦ. * πάντα τὸν ὑπολελειμμένον λαὸν ἀπὸ τοῦ χετταίου
καὶ τοῦ ἀμορραίου, καὶ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ χαναναίου,
καὶ τοῦ εὐαίου, καὶ τοῦ ἰεβουσαίου, καὶ τοῦ γεργεσαίου τῶν
μὴ ὄντων ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et domus hæc quæ fuit excelsa, erit diruta: omnis qui transierit per eam, sibilabit & nutabit: & dicent, Quamobrem fecit Dominus sic terræ huic & domui huic? 9 Et dicent: Eo quòd dereliquerunt cultum domini Dei sui, qui eduxit patres eorum de terra Misrzaim, & apprehenderunt Errores gentium, & adorauerunt illos & coluerunt illos, idcircò induxit Dominus super eos omne malum hoc. 10 Et fuit à fine viginti annorum quibus ædificauit Selomoh duas domos, domum sanctuarij Domini & domum regis. 11 (Hhiram rex Szor sustentarat Selomoh in lignis cedrinis & lignis abiegnis, & auro in omni necessitate illius:) tunc dedit rex Selomoh ipsi Hhiram viginti vrbes in terra Gelila. 12 Et exiuit Hhiram de Szor, vt visitaret vrbes quas dederat ei Selomoh: & non rectæ fuerunt in oculis eius: 13 Et dixit: Quænam sunt vrbes hæ quas dedisti mihi frater mi? & vocauit illas terram Chabul vsque ad diem hanc. 14 Et misit Hhiram regi centum & viginti talenta auri. 15 Et hæc est ratio tollentium tributa quos præposuit rex Selomoh ad ædificandum domum sanctuarij Domini, & domum suam, & aggerem & muros Ierusalem, Hhaszor, & Megido & Gazer. 16 Pargho rex Misrzaim ascendit & subegit Gazer, & incendit eam igni; & Kenaghanæum, qui habitabat in vrbe, occidit. & dedit illam dono filiæ suæ vxori Selomoh. 17 Et ædificauit Selomoh Gezer, & Beth-Hhoron inferiorem: 18 Et Baghalath, & Thadmor in deserto in terra: 19 Et omnes vrbes domus repositoriorum quæ erant Selomoh, & vrbes curruum, & vrbes equitum, & voluntatem Selomoh quam voluit ædificare in Ierusalem, & in Libnan, & in omni terra imperij sui. 20 Omnem populum qui relictus fuerat ex Emorrhæis, Hhithæis, Perizæis, Hhiuæis, & Iebuzæis, qui non erant de filiis Israel:

21 * בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־
יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָם וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס־
עֹבֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
22 * וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה עָבֶד כִּי־הֵם
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשָׁלִשָׁיו וְשָׂרֵי
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃
23 * אֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה לִשְׁלֹמֹה
חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים
24 בַּמְּלָאכָה׃ * אַךְ בַּת־פַּרְעֹה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד
אֶל־בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ אָז בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא׃
25 * וְהֶעֱלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בָּנָה לַיהוָה וְהַקְטֵיר
אִתּוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וְשִׁלַּם אֶת־הַבָּיִת׃
26 * וָאֳנִי עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן־גֶּבֶר אֲשֶׁר
אֶת־אֵלוֹת עַל־שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
27 * וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עֲבָדָיו אַנְשֵׁי אֳנִיּוֹת
יֹדְעֵי הַיָּם עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
28 * וַיָּבֹאוּ אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב אַרְבַּע־מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וַיָּבִאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

יוד

1 * וּמַלְכַּת־שְׁבָא שֹׁמַעַת אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה
לְשֵׁם יְהוָה וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת׃
2 * וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַמָה בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה
וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
הָיָה עִם־לְבָבָהּ׃
3 * וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה
דָּבָר נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
4 * וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֵת כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃

21 * Horum filios qui remanſerant in ter-
ra, quos ſcilicet non potuerant filij Iſrael
exterminare, fecit Salomon tributarios
22 vſque in diem hanc. * De filiis autem
Iſrael non conſtituit Salomō ſeruire quic-
quam, ſed erant viri bellatores, & miniſtri
eius, & principes, & duces, & præfecti cur-
23 ruum & equorum. * Erant autem prin-
cipes ſuper omnia opera Salomonis præ-
poſiti quingenti quinquaginta, qui habe-
bant ſubiectum populum, & ſtatutis ope-
ribus imperabant.
24 * Filia autem Pharaonis aſcendit de ci-
uitate Dauid in domum ſuam quā ædifi-
cauerat ei Salomon. tūc ędificauit Mello.
25 * Offerebat quoque Salomon tribus vi-
cibus per annos ſingulos holocauſta & pa-
cificas victimas ſuper altare quod ædifica-
uerat Domino, & adolebat thymiama co-
ram Domino. Perfectumq; eſt templum.
26 * Claſſem quoque fecit rex Salomon in
Aſion-gaber, quę eſt iuxta Haylam in lit-
tore maris rubri in terra Idumææ.
27 * Miſitque Hiram in claſſe illa ſeruos
ſuos viros nauticos & gnaros maris cum
28 ſeruis Salomonis. * Qui cùm veniſſent
in Ophir, ſumptum indè aurum quadrin-
gentorum viginti talentorum, detulerunt
ad regem Salomonem.

CAP. X.

1 SEd & regina Saba audita fama Salomo-
A nis, in nomine Domini venit tentare
eum in ęnigmatibus.
2 * Et ingreſſa Ieruſalem multo cum co-
mitatu & diuitiis, camelis portantibus a-
romata, & aurum infinitum nimis, & gem-
mas precioſas, venit ad regem Salomonem,
& locuta eſt ei vniuerſa quæ habebat in
3 corde ſuo. * Et docuit eam Salomon om-
nia verba quæ propoſuit. Non fuit ſermo
qui regem poſſet latere, & non reſponde-
4 ret ei. * Videns autem regina Saba om-
nem ſapientiam Salomonis, & domum
quam ædificauerat,

תרגום יונתן

21 בְּנֵיהוֹן דְּאִשְׁתְּאָרוּ בָתְרֵיהוֹן בְּאַרְעָא דְּלָא יְכִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגַמָּרוּתְהוֹן וּמַנִּינוּן שְׁלֹמֹה לְמַסְּקֵי מִסִּין פָּלְחִין עַד יוֹמָא הָדֵין׃
22 וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא יְהַב שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי פָּלְחִין אֲרֵי אִינוּן גֻּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְעַבְדוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי וְגִבָּרוֹהִי וְרַבָּנֵי רְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי׃
23 אִלֵּין רַבָּנֵי אִיסְטְרַטִיגַיָּא דִּי מְמַנַּן עַל עִיבִידְתָּא דִּשְׁלֹמֹה חֲמֵשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין דִּי מַפְלְחִין בְּעַמָּא דְּעָבְדִין בְּעִיבִידְתָּא׃
24 בְּרַם בַּת פַּרְעֹה סְלֵיקַת מִקַּרְתָּא דְּדָוִד לְבֵיתָא דִּבְנָא לַהּ בְּכֵן בְּנָא יַת מִילֵיתָא׃
25 וְאַסֵּיק שְׁלֹמֹה תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין עַל מַדְבְּחָא דִּבְנָא קֳדָם יְיָ וּמַקְטַר עֲלוֹהִי קְטֹרֶת בֻּסְמִין דִּי קֳדָם יְיָ וְשַׁכְלֵל יַת בֵּיתָא׃
26 וּסְפִינָא עֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר דְּעִם אֵילוֹת עַל כֵּיף יַמָּא דְּסוּף בְּאַרְעָא דֶּאֱדוֹם׃
27 וְשַׁדַּר חִירָם בִּסְפִינְתָּא יַת עַבְדוֹהִי גֻּבְרִין סַפָּנִין וְאוּמָנִין לְדַבָּרָא יַמָּא עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
28 וַאֲתוֹ לְאוֹפִיר וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן דַּהֲבָא אַרְבַּע מְאָה וְעֶשְׂרִין כַּכְּרִין וְאַיְתִיאוּ לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה׃

י

1 וּמַלְכַּת שְׁבָא שְׁמַעַת יַת שֵׁמַע שְׁלֹמֹה לִשְׁמָא דַּיְיָ וַאֲתַת לְנַסָּיוּתֵיהּ בְּמַתְלִין׃
2 וַאֲתַת לִירוּשְׁלֶם בְּמַשִּׁרְיָן סַגִּיאָן לַחֲדָא גַּמְלִין טְעִינִין בֻּסְמִין וְדַהֲבָא סַגִּי לַחֲדָא וְאַבְנִין טָבָן וַאֲתַת לְוַת שְׁלֹמֹה וּמַלֵּילַת עִמֵּיהּ יַת כָּל דַּהֲוָה עִם לִבָּהּ׃
3 וְחַוִּי לַהּ שְׁלֹמֹה יַת כָּל פִּתְגָּמָהָא וְלָא הֲוָה פִּתְגָּם דְּאִתְכַּסָּא מִן מַלְכָּא דְּלָא חַוִּי לַהּ׃
4 וַחֲזָת מַלְכַּת שְׁבָא יַת כָּל חָכְמַת שְׁלֹמֹה וּבֵיתָא דִּבְנָא׃

*Filios eorum qui remanſerant poſt eos in 21
terra, quos non potuerant filij Iſrael extermi-
nare eos, & adduxit eos Salomon in tributum
vſque in diem hanc.
*Et de filijs Iſrael non dedit Salomon in ſer 22
uitutem, quia ipſi erant viri bellatores, & ſer-
ui eius, & principes, & ternarij eius, & prin
cipes curruum eius, & equites eius.
*Erant autem principes præfecti ſuper ope- 23
ra Salomonis quingenti quinquaginta, domi-
nantes in populo qui faciebat opus.
*Filia autem Pharaonis aſcendit à ciuitate 24
Dauid in domum ſuam, quam ædificauerat ei;
tunc ædificauit Mello.
*Et offerebat Salomon tribus vicibus per 25
annum holocauſta et pacifica ſuper altare quod
ædificauerat Domino, & adoleuit ſuper illud
quod erat coram Domino, & perfecit domum.
*Et fecit rex Salomon nauem in Aſion Ga- 26
ber quæ eſt iuxta Elath in littore maris vltimi
in terra Edon.
*Et miſit Chiram in naue ſeruorum ſuorum 27
viros nauticos, populum gnaros impellere ma-
re cum ſeruis Salomonis.
*Et venerunt in Sophira, & ſumpſerunt 28
inde quadringenta & viginti talenta auri, &
detulerunt regi Salomoni.

CAP. X.

ET regina Saba audiuit nomen Salomonis, 1
& nomen Domini; & venit vt tentaret
eum in ænigmatibus.
*Et venit in Hieruſalem in potentia graui 2
nimis; & cameli portantes aromata, & au-
rum multum nimis, & lapidem precioſum
multum; & venit ad regem Salomonem, &
locuta eſt ei vniuerſa quæ erant in corde ſuo.
*Et nunciauit ei Salomon omnia verba 3
eius; non fuit ſermo neglectus à rege quem non
nunciauit ei.
*Et vidit regina Saba omnem ſapientiam 4
Salomonis, & domum quam ædificauerat.

21 *τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελειμμένα μετ᾽ αὐτοὺς ἐν
τῇ γῇ, οὓς οὐκ ἠδύναντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐξολοθρεῦσαι
αὐτούς, καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς σαλωμὼν εἰς φόρον ἕως τῆς
22 ἡμέρας ταύτης. *καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε
σαλωμὼν εἰς δουλείαν, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἄνδρες οἱ πολε-
μισταί, καὶ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἄρχοντες, καὶ τρισσοὶ αὐτοῦ,
καὶ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ.
23 *ἦσαν δὲ ἄρχοντες οἱ ἐπισάμενοι ἐπὶ τῶν ἔργων σα-
λωμῶντος πεντακόσιοι πεντήκοντα, κυριεύοντες ἐν τῷ λαῷ
τῷ ποιοῦντι τὸ ἔργον.
24 *ἡ θυγάτηρ δὲ τοῦ φαραὼ ἀνέβη ἀπὸ τῆς πόλεως
δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ· τότε ᾠκο-
δόμησε μηλλώ·
25 *καὶ προσήνεγκεν σαλωμὼν τρισσῶς κατ᾽ ἐνιαυτὸν
ὁλοκαυτώματα καὶ εἰρηνικὰς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ᾠκοδό-
μησε τῷ κυρίῳ· καὶ ἐθυμίασεν ἐπ᾽ αὐτὸ τὸ ὂν ἐνώπιον κυ-
26 ρίου, καὶ συνετέλεσε τὸν οἶκον. *καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σα-
λωμὼν ναῦν ἐν ἀσιὼν γαβὲρ τὴν οὖσαν ἐχόμενα αἰλὰθ
ἐπὶ τοῦ χείλους θαλάσσης τῆς ἐσχάτης ἐν γῇ ἐδώμ.
27 *καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ ἐν τῇ νηὶ τῶν παίδων αὐτοῦ
ἄνδρας ναυτικούς, λαὸν εἰδότας ἐλαύνειν θάλασσαν μετὰ
τῶν παίδων σαλωμῶντος.
28 *καὶ ἦλθον εἰς σωφειρά, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρα-
κόσια καὶ εἴκοσι τάλαντα χρυσίου, καὶ ἤνεγκαν τῷ βασι-
λεῖ σαλωμῶντι.

ί.

1 *Καὶ βασίλισσα σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα σαλωμῶν-
τος καὶ τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ ἦλθε τοῦ πειράσαι αὐτὸν ἐν
αἰνίγμασι.
2 *καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ
σφόδρα· καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἀρώματα καὶ χρυσίον πο-
λὺ σφόδρα, καὶ λίθον τίμιον πολύν· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν
βασιλέα σαλωμῶντα· καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
3 *καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ σαλωμὼν πάντας τοὺς λόγους
αὐτῆς, οὐκ ἦν λόγος παρεωραμένος ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ.
4 *καὶ εἶδε βασίλισσα σαβὰ πᾶσαν τὴν φρόνησιν σα-
λωμῶντος, καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21]Filios eorum qui relicti fuerant poſt illos in terra, quos non potuerant filij Iſrael conſumere, conſtituit Selomoh in allatores tributorum ſeruientes vſque ad diem hanc. [22] Et ex filijs Iſrael non dedit Selomoh vt eſſent ſerui, quia erant illi viri belligeratores, & ſerui eius, & magiſtratus eius, & viri eius, & magiſtri curruum eius & equitum eius. [23] Hi ſunt magiſtri anteſignanorum, qui erant præpoſiti ſuper opus Selomoh, quingenti & quinquaginta qui ſeruire faciebant populum qui faciebant opus.
[24] Verùm filia Parghoh aſcendit de ciuitate Dauidis in domum quam ædificauerat ei: tunc ædificauit aggerem.
[25] Et offerebat Selomoh tribus temporibus in anno holocauſta, & victimam ſanctitatum ſuper altare quod ædificauerat ante Dominum; & adolebat ſuper illud ſuffitum aromatum, quæ erant ante Dominum, & perfecit domum.
[26] Et nauem fecit rex Selomoh in Gheſzion Gaber ſuper litus maris Zzuph in terra Edom. [27] Et miſit Hhiram in naui ſeruos ſuos viros nautas & peritos regendi maris cum ſeruis Selomoh. [28] Et venerunt in Ophir, & acceperunt inde aurum, quadringenta & viginti talenta; & adduxerunt ad regem Selomoh.

CAP. X.

ET regina Seba audiuit famam Selomoh in nomine Domini, & venit vt tentaret eum in parabolis.
[2] Et venit in Ieruſalem cum turmis multis valdè, & cameli onuſti aromatibus, & auro multo valdè, & lapidibus bonis; & venit ad Selomoh, & locuta eſt cum eo omne quod fuit cum corde ſuo. [3] Et indicauit illi Selomoh omnia verba eius, & non fuit quicquam quod celatum fuerit à rege, quod non indicaret illi.
[4] Et vidit regina Seba omnem ſapientiam Selomoh, & domum quam ædificauerat.

5 ומאכל שלחנו ומושב עבדיו ומעמד משרתיו
ומלבשיהם ומשקיו ועלתו אשר יעלה בית
יהוה ולא היה בה עוד רוח:
6 ותאמר אל המלך אמת היה הדבר אשר
שמעתי בארצי על דבריך ועל חכמתך:
7 ולא האמנתי לדברים עד אשר באתי
ותראינה עיני והנה לא הגד לי החצי הוספת
חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי:
8 אשרי אנשיך אשרי עבדיך אלה העמדים
לפניך תמיד השמעים את חכמתך:
9 יהי יהוה אלהיך ברוך אשר חפץ בך לתתך
על כסא ישראל באהבת יהוה את ישראל
לעלם וישימך למלך לעשות משפט וצדקה:
10 ותתן למלך מאה ועשרים ככר זהב
ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא
כבשם ההוא עוד לרב אשר נתנה מלכת
שבא למלך שלמה:
11 וגם אני חירם אשר נשא זהב מאופיר הביא
מאפיר עצי אלמגים הרבה מאד ואבן יקרה:
12 ויעש המלך את עצי האלמגים מסעד
לבית יהוה ולבית המלך וכנרות ונבלים
לשרים לא בא כן עצי אלמגים ולא נראה
עד היום הזה:
13 והמלך שלמה נתן למלכת שבא את כל
חפצה אשר שאלה מלבד אשר נתן לה כיד
המלך שלמה ותפן ותלך לארצה היא ועבדיה:
14 ויהי משקל הזהב אשר בא לשלמה בשנה
אחת שש מאות ששים ושש ככר זהב:
15 לבד מאנשי התרים ומסחר הרכלים וכל
מלכי הערב ופחות הארץ:

5 *Et cibos menſę eius & habitacula ſer-
uorum & ordines miniſtrátium, veſtéſq;
eorũ, & pincernas & holocauſta quę offe-
rebat in domo Dñi, non habebat vltrà ſpi-
6 ritum. *Dixítq; ad regé: Verus eſt ſermo
qué audiui in terra mea ſuper ſermonibus
7 tuis & ſuper ſapientia tua. *Et non cre-
debam narrantibus mihi, donec ipſa ve-
ni & vidi oculis meis, & probaui quòd
media pars mihi nunciata non fuerit. Ma-
B ior eſt ſapientia & opera tua quàm rumor
8 quem audiui. *Beati viri tui & beati ſerui
tui hi qui ſtant coram te ſemper, & audiũt
ſapientiam tuam.
9 *Sit Dominus Deus tuus benedictus
cui complacuiſti, & poſuit te ſuper thro-
num Iſrael, eò quòd dilexerit Dominus
Iſrael in ſempiternum, & conſtituit te re-
gem vt faceres iudicium & iuſticiam.
10 *Dedit ergo regi centum viginti talen-
ta auri, & aromata multa nimis, & gem-
mas precioſas. Non ſunt allata vltrà aro-
mata tam multa quàm ea quæ dedit regi-
11 na Saba regi Salomoni. *Sed & claſſis
Hiram qui portabat aurum de Ophir,
attulit ex Ophir ligna thyina multa ni-
mis, & gemmas precioſas.
12 *Fecítq; rex de lignis thyinis fulcra do-
mus Domini, & domus regiæ, & citharas
lyráſq; cantoribus. Non ſunt allata huiuſ-
ſcemodi ligná thyina, neque viſa vſque in
præſentem diem.
13 *Rex autem Salomon dedit reginæ Sa-
C ba omnia quæ voluit, & petiuit ab eo, ex-
ceptis his quæ vltro obtulerat ei munere
regio. Quæ reuerſa eſt, & abijt in terram
ſuam cum ſeruis ſuis.
14 *Erat autem pondus auri quod offere-
batur Salomoni per annos ſingulos, ſex-
centorum ſexaginta ſex talentorum auri:
15 *Excepto eo quod offerebant viri qui
ſuper vectigalia erant, & negóciatores,
vniuerſique ſcruta vendentes, & omnes
reges Arabiæ ducéſque terræ.

תרגום יונתן

5 ומיכל פתוריה ואסחרות עבדוהי ומיקם משומשניה ולבושיהון ושקיותיה ועלותיה דמסיק בית מקדשא דיי ולא אשתארת בה עוד רוח:
6 ואמרת למלכא קשטא הוה פתגמא דשמעית בארעי על פתגמך ועל חכמתך: 7 ולא הימנית לפתגמיא עד דאתיתי וחזאה עיני
והא לא אתחואה לי פלגות מה דחזיתי אוספתא חכמתא וטבתא על שמועתא דשמעית:
8 טובי גברך וטובי עבדך אילין דקיימין קדמך תדירא דשמעין ית חכמתך: 9 יהא יי אלהך בריך דאתרעי בך למתנך
על כורסי מלכותא דישראל ברחמת יי ית ישראל לעלם ומניך למהוי מלכא למעבד דין דקשוט וזכו:
10 ויהבת למלכא מאה ועשרין ככרי דהבא ובסמין סגי לחדא ואבנין טבן לא אתי כבסמניא האינון עוד לסגי די יהבת מלכת שבא
למלכא שלמה:
11 ואף ספינתא דחירם דמתיא דהבא מאופיר איתיאת מאופיר אעי אלמוגיא סגי לחדא ואבנין טבן:
12 ועבד מלכא ית אעי אלמוגיא סעד לבית מקדשא דיי ולבית מלכא וכנריא ונבליא לבני לוי לא אתו כן אעי אלמוגיא ולא
אתחזיאו עד יומא הדין:
13 ומלכא שלמה יהב למלכת שבא ית כל רעותה דשאילת בר ממני לה כעותר ידא דמלכא שלמה
ואזלת לארעה היא ועבדהא:
14 והוה מתקל דהבא דאתא לשלמה בשתא חדא שית מאה ושיתין ושית ככרי דהבא:
15 בר מאגר אומניא וסחורת תגריא וכל מלכי סומכוותא ושלטוני ארעא:

*Et cibos Salomonis, & cathedram seruo- 5
rum eius, & assistentiam ministrorum eius, &
vestem eorum, & pincernas eius, & holocau-
stum eius quod offerebat in domo Domini, &
extra se facta est. Et dixit ad regem Salo- 6
monem, Verus sermo quem audiui in terra mea
de sermone tuo, & de sapientia tua.*
*Et non credidi eis qui dixerunt mihi, do- 7
nec veni, & viderunt oculi mei, & ecce non
est secundùm medietatem sicut annũciauerunt
mihi; addidisti sapientiam & bona super om-
nem famam quam audiui in terra mea.*
*Beatæ mulieres tuæ, & beati serui tui isti, 8
qui stant coram te semper, qui audiunt sapien-
tiam tuam. Sit Dominus Deus benedictus, 9
qui voluit in te dare te super thronum Israel,
eò quòd dilexerit Dominus Israel, vt firmaret
eum in sempiternum, & constituit te in regem
super eos, vt facias iudicium in iustitia, & in
iudicijs eius.*
*Et dedit Salomoni centum & viginti ta- 10
lẽta auri, & aromata multa nimis, & lapidem
preciosum multum: non fuerunt allata secundũ
aromata illa vltra in multitudinẽ quæ dedit re-
gina Saba regi Salomoni.*
*Et nauis Chiram portans aurum de So- 11
phir attulit ligna multa nimis dolata, & lapi-
dem preciosum multum.*
*Et fecit rex ligna dolata fulcra domus Do- 12
mini & domus regis; & citharas, & lyras
cantoribus: non sunt allata huiuscemodi ligna
dolata, neque visa sunt vsquam vltra vsque
in diem hunc. Et rex Salomon dedit re- 13
ginæ Saba omnia quæcunque voluit, quæcun-
que petijt, absque omnibus quæ dedit ei per
manum regis Salomonis; & reuersus est &
abijt in terram suam ipsa & serui sui.*
*Et erat pondus auri quod offerebatur Sa- 14
lomoni in anno vno, sexcenta sexaginta & sex
talenta auri:*
*Absque tributis subditorum & mercato- 15
rum qui negociabantur, & omnium regum,
qui erant in vlteriori parte, & Satraparum
terræ.*

5 καὶ τὰ βρώματα Σολομῶντος, καὶ τὴν καθέδραν παί-
δων αὐτοῦ, καὶ τὴν παράστασιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τὸν
ἱματισμὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς οἰνοχόους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁλοκαύ-
τωσιν αὐτοῦ ἣν ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο.
6 καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶντα, ἀληθινὸς ὁ
λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου περὶ τοῦ λόγου σου καὶ περὶ
τῆς φρονήσεώς σου.
7 καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς εἰρηκόσι μοι, ἕως οὗ παρεγενό-
μην καὶ ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστι κατὰ
τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπήγγειλάν μοι, προσέθηκας σοφίαν καὶ
ἀγαθὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀκοὴν ἣν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου.
8 μακάριαι αἱ γυναῖκές σου, καὶ μακάριοι οἱ παῖ-
δές σου οὗτοι οἱ παρεστηκότες ἐνώπιόν σου διαπαντὸς, οἱ
9 ἀκούοντες τὴν φρόνησίν σου. γένοιτο κύριος ὁ θεὸς εὐ-
λογημένος, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δοῦναί σε ἐπὶ θρόνου ἰσ-
ραὴλ διὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν ἰσραὴλ τοῦ στῆσαι αὐτὸν
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔθετό σε εἰς βασιλέα ἐπ' αὐτοὺς, τοῦ ποιεῖν
κρίμα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίμασιν αὐτοῦ.
10 καὶ ἔδωκε τῷ Σολομῶντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα
χρυσοῦ καὶ ἀρώματα πολλὰ σφόδρα· καὶ λίθον τίμιον
πολύν· οὐκ ἐληλύθη κατὰ τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα ἔτι εἰς πλῆ-
θος ἃ ἔδωκε βασίλισσα σαβὰ τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι.
11 καὶ ἡ ναῦς χειρὰμ ἡ αἴρουσα τὸ χρυσίον ἐκ σωφεὶρ
ἤνεγκε ξύλα πολλὰ σφόδρα πελεκητά, καὶ λίθον τίμιον
πολύν.
12 καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πελεκητὰ
ὑποστηρίγματα τοῦ οἴκου κυρίου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως·
καὶ ναύλας καὶ κινύρας τοῖς ᾠδοῖς· οὐκ ἐληλύθει τοιαῦτα
ξύλα πελεκητά, οὐδὲ ὤφθη που ἔτι ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
13 της· καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ
σαβὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ὅσα ᾐτήσατο, ἐκτὸς πάν-
των ὧν ἔδωκεν αὐτῇ διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος·
καὶ ἀπεστράφη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς αὐτὴ καὶ οἱ παῖ-
14 δες αὐτῆς. καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσίου τοῦ ἐληλυθότος
Σολομῶντι ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ ἑξακόσια ἑξήκοντα καὶ ἓξ τά-
λαντα χρυσίου·
15 χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμ-
πόρων τῶν ἐμπορευομένων, καὶ πάντων τῶν βασιλέων τῶν
ἐν τῷ πέραν, καὶ τῶν σατραπῶν τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et cibum mensæ eius, & discubitum seruorum eius, & stationem ministrorum eius, & vestimenta eorum, & potum eius, & holocausta eius quæ offerebat in domo sanctuarij Domini, & non remansit in ea vltrà spiritus. [6] Et dixit regi, Verum fuit verbum quod audiui in terra mea super verbis tuis & super sapientia tua. [7] Et non credidi verbis, vsque quo veni, & viderunt oculi mei, & ecce non indicatum est mihi dimidium eius quod vidi; addidisti sapientiam & bonitatem super famam quam audiui. [8] Beati viri tui, & beati serui tui isti, qui stant ante te semper, qui audiunt sapientiam tuam. [9] Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui complacuit sibi in te, ita vt posuerit te super solium regni Israel, eò quòd amauerit Dominus Israel in seculum, & præposuit te vt esses rex causa faciendi iudicium veritatis & iustitiæ. [10] Et dedit regi centum & viginti talenta auri, & aromata multa valdè, & lapides bonos, non venerunt sicut aromata illa amplius in multitudine, quæ dedit regina Seba regi Selomoh. [11] Et etiam nauis Hhiram quæ adferebat aurum ex Ophir, aduexit ex Ophir ligna coraliorum multa valdè, & lapides bonos. [12] Et fecit rex è lignis coraliorum appodiamen domui sanctuarij Domini, & domui regis; & citharas, & nabla filijs Leui: non venerunt talia ligna coraliorum, nec visa sunt ad diem hanc. [13] Et rex Selomoh dedit reginæ Seba omne placitum eius quod petiuit; præter id quod numerauit ei secundùm opulentiam manus regis Selomoh; & vertit se, & iuit in terram suam ipsa, & serui eius. [14] Et erat pondus auri, quod veniebat ipsi Selomoh singulis annis, sexcentorum & sexaginta sex talentorum auri. [15] Præter mercedem artificum, & negotiationem mercatorum, & omnium regum Zzumcheuatha & principum terræ.

16 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט
שֵׁשׁ־מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
17 * וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשֶׁת
מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ
18 בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן
גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מוּפָז׃
19 * שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּה וְרֹאשׁ עָגֹל לַכִּסֵּה מֵאַחֲרָיו
וְיָדֹת מִזֶּה וּמִזֶּה אֶל־מְקוֹם הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת
20 עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃ * וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיִים
עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־
נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכוֹת׃
21 * וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל כְּלֵי
בֵּית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשָׁב
22 בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃ * כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ
לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי חִירָם אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים
תָּבוֹא אֳנִי תַרְשִׁישׁ נֹשְׂאֵת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים
23 וְקֹפִים וְתֻכִּיִּים׃ * וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל
מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וּלְחָכְמָה׃
24 * וְכָל־הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ
25 אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ׃ * וְהֵמָּה
מְבִיאִים אִישׁ־מִנְחָתוֹ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת
וְנֵשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה
26 בְּשָׁנָה׃ * וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים
וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר
אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנְחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ
27 בִּירוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף
בִּירוּשָׁלַםִ כָּאֲבָנִים וְאֵת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים
28 אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃ * וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר
לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ
מִקְוֵה בִּמְחִיר׃

16 *Fecit quoq; rex Salomon ducẽta ſcu-
ta de auro puriſſimo: ſexcentos auri ſiclos
17 dedit in laminas ſcuti vnius. *Et trecen-
tas peltas ex auro probato. Trecenteq́ue
minæ auri vnam peltam veſtiebant. Po-
ſuítque eas rex in domo ſaltus Libani.
18 * Fecit etiam rex Salomon thronũ de
ebore grandem, & veſtiuit eum auro ful-
19 uo nimis. * Qui habebat ſex gradus. Et
ſummitas throni rotũda erat in parte po-
ſteriori, & duæ manus hinc atq; inde te-
nentes ſedile, & duo leones ſtabant iuxta
20 manus ſingulas. * Et duodecim leunculi
D ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde.
Non eſt factum tale opus in vniuerſis re-
21 gnis. *Sed & omnia vaſa de quibus põta-
bat rex Salomon, erant aurea; & vniuerſa
ſupellex domus ſaltus Libani de auro pu-
riſſimo. Non erat argentum nec alicuius
precij putabatur in diebus Salomonis.
22 * Quia claſſis regis per mare cũ claſſe
Hiram ſemel per tres annos ibat in Thar-
ſis, deferens inde aurum & argentum, &
dentes elephantorum, & ſimias, & pauos.
23 * Magnificatus eſt ergo rex Salomon
ſuper omnes reges terrę diuitijs & ſapien-
24 tia. *Et vniuerſa terra deſiderabat vultum
Salomonis vt audiret ſapiẽtiam eius, quã
25 dederat Deus in corde eius. *Et ſinguli
deferebant ei munera, vaſa argentea & au-
rea, veſtes & arma bellica, aromata quoq;,
& equos, & mulos per annos ſingulos.
26 * Congregauítque Salomon currus &
equites, & facti ſunt ei mille quadringen-
ti currus, & duodecim millia equitum, &
diſpoſuit eos per ciuitates munitas & cũ
rege in Ieruſalem.
27 *Fecítque vt tanta eſſet abundantia ar-
genti in Ieruſalem, quanta & lapidum: &
cedrorum præbuit multitudinem quaſi
ſycomoros quæ naſcuntur in cãpeſtribus.
28 * Et educebantur equi Salomoni de Ægy-
pto & de Choa. Negociatores enim regis
emebãt de Choa, & ſtatuto pcio pducebãt.

תרגום יונתן

16 וַעֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מָאתָן תְּרֵיסִין דִּדְהַב טָבָא שִׁית מְאָה דַּהֲבָא מַסִּיק עַל תְּרֵיסָא חֲדָא׃ 17 וּתְלָת מְאָה מְגִינִין דַּהֲבָא טָבָא
תְּלָת מָנִין דַּהֲבָא מַסִּיק עַל מְגִינָּא חֲדָא וּמַנִּינוּן מַלְכָּא בֵּית מְקֵירַת מַלְכַיָּא׃ 18 וַעֲבַד מַלְכָּא כּוּרְסְיָא דְשִׁינָּא רַבָּא וַחֲפָהִי דַּהֲבָא טָבָא׃
19 שִׁיתָא דַרְגִּין לְכוּרְסְיָא וְרֵישׁ סְגַלְגַּל לְכוּרְסְיָא מֵאֲחוֹרוֹהִי וַאֲשַׁדְתָּא מִכָּא וּמִכָּא עַל אֲתַר מוֹתְבָא וּתְרֵין אַרְיָוָן קָיְמִין בִּסְטַר אֲשַׁדְתָּא׃
20 וּתְרֵי עֲשַׂר אַרְיָוָן קָיְמִין תַּמָּן עַל שִׁיתָא דַרְגִּין מִכָּא וּמִכָּא לָא אִתְעֲבֵד כֵּן לְכָל מַלְכְוָתָא׃
21 וְכָל מָנֵי מַשְׁקְיָא דְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה דַּהֲבָא וְכָל מָנֵי בֵּית מְקֵירַת מַלְכַיָּא דַּהֲבָא טָבָא לֵית כַּסְפָּא לָא אִתְחֲשִׁיב בְּיוֹמֵי שְׁלֹמֹה מִדְּעַם׃
22 אֲרֵי סְפִינַת אַפְרִיקָא לְמַלְכָּא בְּיַמָּא עִם סְפִינְתָא דְחִירָם חֲדָא לִתְלָת שְׁנִין אָתְיָא סְפִינַת אַפְרִיקָא טְעִינָא דְּהַב וּכְסַף שֵׁן דְּפִיל וְקוֹפִין
וְטַוְוסִין׃ 23 וּרְבָא מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מִכָּל מַלְכֵי אַרְעָא לְעוּתַר וּלְחָכְמָה׃
24 וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא בָּעַן לְמֶחֱזֵי יָת סְבַר אַפֵּי שְׁלֹמֹה לְמִשְׁמַע יָת חָכְמְתֵיהּ דִּיהַב יְיָ בְּלִבֵּיהּ׃
25 וְאִינוּן מַיְתָן גְּבַר קֻרְבָּנֵיהּ וּמָנֵי כַּסְפָּא וּמָנֵי דַהֲבָא וּלְבוּשִׁין וּמָנֵי זֵינָא וּבֻסְמָנִין סוּסָוָן וְכוּדְנָוָן גְּזֵירַת שְׁנָא בִּשְׁנָא׃
26 וּכְנַשׁ שְׁלֹמֹה רְתִיכִין וּפָרָשִׁין וַהֲווֹ לֵיהּ אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה רְתִיכִין וּתְרֵי עֲשַׂר אַלְפִין פָּרָשִׁין וְאַשְׁרֵינוּן בְּקִרְוֵי רְתִיכַיָּא בַּר מִדַּהֲווֹ עִם
מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֵם׃ 27 וִיהַב מַלְכָּא יָת כַּסְפָּא בִּירוּשְׁלֵם כְּאַבְנַיָּא וְיָת אַרְזַיָּא יְהַב כְּשִׁקְמַיָּא דִּבְשְׁפֵלְתָא לִסְגֵי׃
28 וּמַפְּקִין סוּסְוָתָא דְּלִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה תַּגָּרֵי מַלְכָּא זָבְנִין מִקְוֵה בְּדָמִין׃

16 *Et fecit rex Salomon ducentas lanceas aureas ductiles; sexcenti aurei inerant super lanceam vnam.

17 *Et fecit trecenta scuta aurea ductilia, tres minæ auri inerant super scutum vnum; & dedit ea in domum saltus Libani.

18 *Et fecit rex thronum eburneum grandem, & deaurauit eum auro probato.

19 *Sex gradus throno: & eminentia vitulorum à posterioribus eius throno, & manus hinc & hinc super locum sedis, & duo leones stantes iuxta manus.

20 *Et duodecim leones stantes super sex gradus hinc & hinc: non factum est sic in vniuerso regno.

21 *Et omnia vasa quæ à Salomone facta fuerunt aurea, & lauacra aurea, & vniuersa vasa domus saltus Libani auro inclusa, & nō erat argentum, quia non erat argentum reputatum precio in diebus Salomonis.

22 *Quia nauis Tharsis regi Salomoni per mare cum seruis Chiram per tres annos veniebat regi Salomoni nauis de Tharsis auri & argenti, & lapidum torno elaboratorum & dolatorum.

23 *Et magnificatus est Salomon super omnes reges terræ diuitijs & sapientia.

24 *Et omnes reges terræ quærebant vultum Salomonis, vt audirent prudentiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.

25 *Et ipsi deferebant vnusquisque munera sua, vasa argentea, & vasa aurea, & vestem, & aromata, & stacten, & equos, & mulos singulis annis.
26 *Et congregauit Salomon currus & equites, & erant ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & posuit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem.

27 *Et dedit rex Salomon argentum in Hierusalem vt lapides, & cedros dedit quasi sycomoros quæ in campestribus in multitudine.

28 *Et egressus equorum Salomonis de Ægypto & de Ecue, negociatores regis accipiebant de Ecue in permutatione.

16 *καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σαλομὼν διακόσια δόρατα χρυσᾶ ἐλατά· ἑξακόσιοι χρυσοῖ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸ δόρυ τὸ ἕν.

17 *καὶ ἐποίησε τριακοσίους θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατούς, τρεῖς μναῖ χρυσίου ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν θυρεὸν τὸν ἕνα· καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου.

18 *καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐλεφάντινον μέγαν, καὶ περιεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

19 *ἓξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ· καὶ προτομαὶ μόσχων ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ τῷ θρόνῳ, καὶ χεῖρες ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καθέδρας, καὶ δύο λέοντες ἑστηκότες παρὰ τὰς
20 χεῖρας. *καὶ δώδεκα λέοντες ἑστῶτες ἐπὶ τῶν ἓξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· οὐκ ἐγένετο οὕτως ἐν πάσῃ βασι-
21 λείᾳ. *καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ὑπὸ τοῦ Σαλομῶντος γεγονότα χρυσᾶ, καὶ λουτῆρες χρυσοῖ, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσίῳ συγκεκλεισμένα· καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον, ὅτι οὐκ ἦν τὸ ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις Σαλομῶντος.

22 *ὅτι ναῦς θαρσεὶς τῷ βασιλεῖ Σαλομῶντι ἐπὶ τῆς θαλάσσης μετὰ τῶν παίδων χειρὰμ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο τῷ βασιλεῖ Σαλομῶντι ναῦς ἐκ θαρσεὶς χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν.

23 *καὶ ἐμεγαλύνθη Σαλομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει.

24 *καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σαλομῶντος τοῦ ἀκούειν τῆς φρονήσεως αὐτοῦ, ἧς ἔδωκε κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

25 *καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ, σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν, καὶ ἀρώματα, καὶ στακτήν, καὶ ἵππους, καὶ ἡμιόνους τὸ κατ' ἐνιαυτὸν εἰς ἐνιαυτόν.

26 *καὶ συνήγαγε Σαλομὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ ἦσαν αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλήμ·

27 *καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σαλομὼν τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.

28 *καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων Σαλομῶντος ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξ ἐκουέ, οἱ ἔμποροι τοῦ βασιλέως ἐλάμβανον ἐξ ἐκουὲ ἐν ἀλλάγματι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et fecit rex Selomoh ducenta scuta auri boni, sexcentos aureos ascendere faciens super scutum vnumquodque.
17 Et trecentos clypeos auri boni, tres minas auri ascēdere fecit super clypeum quodque, & posuit eos rex in domo refrigerij regū.
18 Et fecit rex solium eburneum magnum, & obduxit illud auro bono.
19 Sex gradus erant solio, & caput rotundum erat solio à posteriori eius, & sustentacula hinc & inde super locum sessionis, & duo leones stabant in latere sustentaculi.
20 Et duodecim leones stabant ibi super sex gradus hinc & inde; non factum fuit tale in cunctis regnis.
21 Et omnia vasa potus regis Selomoh erant ex auro, & omnia vasa domus refrigerij regum ex auro bono, non erat argentum; non æstimabatur in diebus Selomoh quicquam.
22 Nam nauis Aphrica erat regi in mari, cum naui Hhiram: semel in tribus annis veniebat nauis Aphrica, onusta auro & argento, dente elephantis, & simijs, & pauonibus.
23 Et magnificatus est rex Selomoh præ omnibus regibus terræ, in diuitijs, & in sapientia.
24 Et omnes habitatores terræ quærebant videre aspectum faciei Selomoh, vt audirent sapientiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.
25 Et illi afferebant quisque munus suum, & vasa argenti, & vasa auri, & vestes, & vasa armorum, & aromata, equos & mulos; statutum singulis annis.
26 Et congregauit Selomoh currus & equites, & fuerunt illi mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & collocauit illos in vrbibus curruum, præter eos qui erant cum rege in Ierusalem.
27 Et dedit rex argentum in Ierusalem tanquam lapides, & cedros dedit tanquam sycomoros quæ sunt in planitie in multitudine.
28 Et educebantur equi Selomoh ex Misztaim, & collectio mercatorum regis emebant collectionem precio.

29 * ותעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות
כסף וסוס בחמשים ומאה וכן לכל־מלכי החתים
ולמלכי ארם בידם יצאו ׃

יא

1 * והמלך שלמה אהב נשים נכריות
רבות ואת־בת־פרעה מואביות עמניות אדמית
2 צדנית חתית ׃ * מן־הגוים אשר אמר־יהוה
אל־בני ישראל לא־תבאו בהם והם לא־יבאו
בכם אכן יטו את־לבבכם אחרי אלהיהם בהם
דבק שלמה לאהבה ׃
3 * ויהי לו נשים שרות שבע מאות ופלגשים
שלש מאות ויטו נשיו את־לבו ׃
4 * ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את־לבבו
אחרי אלהים אחרים ולא־היה לבבו שלם עם־
יהוה אלהיו כלבב דויד אביו ׃
5 * וילך שלמה אחרי עשתרת אלהי צדנים ואחרי
6 מלכם שקץ עמנים ׃ * ויעש שלמה הרע
בעיני יהוה ולא מלא אחרי יהוה כדוד אביו ׃
7 * אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ מואב בהר
אשר על־פני ירושלם ולמלך שקץ בני עמון ׃
8 * וכן עשה לכל־נשיו הנכריות מקטירות
ומזבחות לאלהיהן ׃
9 * ויתאנף יהוה בשלמה כי־נטה לבבו מעם
יהוה אלהי ישראל הנראה אליו פעמים ׃
10 * וצוה אליו על־הדבר הזה לבלתי־לכת אחרי
אלהים אחרים ולא שמר את אשר־צוה יהוה ׃
11 * ויאמר יהוה לשלמה יען אשר היתה־זאת
עמך ולא שמרת בריתי וחקתי אשר צויתי עליך
קרע אקרע את־הממלכה מעליך ונתתיה
לעבדך ׃

29 *Egrediebatur autẽ quadriga ex Ægy-
pto ſexcentis ſiclis argenti, & equus cen-
tum quinquaginta: atque in hunc mo-
dum cuncti reges Æthæorum, & Syriæ
equos venundabant.

CAP. XI.

1 REx autem Salomon adamauit mulie-
A res alienigenas multas. Filiam quoq;
Pharaonis & Moabitidas, & Ammoniti-
das, Idumæas, & Sydonias, & Cethæas,
2 *De gentibus ſuper quibus dixit Dñs fi-
lijs Iſrael, Non ingrediemini ad eas, neq;
de illis ingredientur ad veſtras. Certiſſime
enim auertent corda veſtra, vt ſequamini
deos earum. His itaq; copulatus eſt Salo-
3 mon ardentiſſimo amore. *Fuerúntq; ei
vxores quaſi reginæ ſeptingentę, & concu
binæ trecentæ. Et auerterunt mulieres cor
4 eius. *Cúmq; iam eſſet ſenex, deprauatũ
eſt cor eius ꝑ mulieres, vt ſequeretur deos
alienos, nec erat cor eius perfectum cum
Dño Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris eius.
5 *Sed colebat Salomõ Aſtherten deam
Sydoniorum, & Moloch idolum Ammo-
6 nitarum. *Fecítque Salomon quod non
B placuerat coram Domino, & non adim-
pleuit vt ſequeretur Dominum, ſicut Da-
7 uid pater eius. *Tunc ædificauit Salo-
mon phanũ Chamos idolo Moab in mon
te qui eſt contra Ieruſalem, & Moloch
8 idolo filiorum Ammon. *Atq; in hunc
modum fecit vniuerſis vxoribus ſuis alie-
nigenis, quæ adolebant thura & immola-
9 bant dijs ſuis. *Igitur iratus eſt Dominus
Salomoni quòd auerſa eſſet mens eius à
Domino Deo Iſrael, qui apparuerat ei ſe-
10 cundò. *Et præceperat de verbo hoc, ne
ſequeretur deos alienos, & non cuſtodi-
uit quæ mandauit ei Dominus.
11 *Dixit itaque Dominus Salomoni,
Quia habuiſti hoc apud te, & non cu-
ſtodiſti pactum meum, & præcepta mea
quæ mandaui tibi, dirumpens ſcindam
regnum tuum, & dabo illud ſeruo tuo.

תרגום יונתן

29 וסלקא ונפקא רתיכא ממצרים בשית מאה כספא וסוסותא במאה וחמשין וכן לכל מלכי חיתאי ומלכי ארם ברעותהון נפקין ׃

יא

1 ומלכא שלמה רחים נשין בנת עממין סגיאין וית בת פרעה מואבאן עמונאן אדומאן צידונאן חיתאן ׃
2 מן עממיא דאמר יי לבני ישראל לא תתערבון בהון ואינון לא יתערבון בכון ולא יטען ית לבכון בתר טעותהן בהן אתרעי שלמה למרחם ׃ 3 והואה ליה נשין מלכן שבע מאה ולחינן תלת מאה ואטעיאה נשוהי ית לביה ׃
4 והוה לעדן דסיב שלמה נשוהי אטעיאה ית ליביה בתר טעות עממיא ולא הוה לביה שלים בדחלתא דיי אלהיה כלבא דדויד אבוהי ׃
5 ואזל שלמה בתר עשתורת טעות צידונאי ובתר מלכם שקוץ עמונאי ׃ 6 ועבד שלמה דביש קדם יי ולא אשלים בתר דחלתא דיי כדויד אבוהי ׃
7 בכין בנא שלמה במתא לכמוש שקוץ מואבאי בטורא דעל אפי ירושלם ולמולך שקוץ בני עמון ׃
8 וכן עבד לכל נשוהי בנת עממיא מסקן בוסמין ומדבחן לטעותהן ׃
9 ותקיף רוגזא דיי בשלמה ארי אתפני לביה מדחלתא דיי אלהא דישראל דאתגלי ליה תרתין זמנין ׃
10 ופקיד עלוהי על פתגמא הדין בדיל דלא למהך בתר טעות עממיא ולא נטר ית דפקיד יי ׃
11 ואמר יי לשלמה חלף דהוה דא עימך ולא נטרת פיקודי וקימי דפקידית עלך אעדאה אעדי ית מלכותך מינך ואתנינה לעבדך ׃

* Et ascendebat egressus de Ægypto currus 29
pro sexcentis argenti, & equus pro centum
& quinquaginta argenti: & sic cunctis regibus Chettim, & regibus Syriæ per manum eorum egrediebantur.

CAP. XI.

ET rex Salomon erat amator mulierum, & 1
duxit mulieres alienigenas, & filiam Pharaonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, &
Idumæas, & Sidonias, & Chettæas;
* De gentibus quas negauit Dominus filijs 2
Israel, dicens: Non ingrediemini ad eos, & ipsi
non ingredientur ad vos, ne inclinent corda vestra post idola eorum, ad eos copulatus est Salomon vt amaret. * Et fuerunt ei vxores im- 3
perantes septingentæ, & concubinæ trecentæ,
& auerterunt mulieres eius cor eius.
* Et factum est in tempore senectutis Salo- 4
monis, mulieres eius auerterunt cor eius post
deos alienos, & non erat cor eius perfectum cũ
Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris sui.
* Et abijt Salomon post Astarten deam Sido- 5
niorum, & post Melchom abominationem Ammon.
* Et fecit Salomon malum coram Domino, 6
& non est secutus Dominum vt Dauid pater eius.
* Tunc ædificauit Salomon excelsum Chamos 7
idolo Moab in monte qui contra faciem Hierusalem, & Melchom idolo filiorum Ammon.
* Et sic fecit vniuersis vxoribus suis alie- 8
nigenis, adolebant thura, & immolabant idolis suis.
* Et iratus est Dominus contra Salomonem, 9
quòd auersum esset cor eius à Domino Deo Israel qui apparuerat ei bis.
* Et præceperat ei de verbo hoc, omnino ne 10
sequeretur deos alienos, & non custodiuit quæ mandauit ei Dominus.
* Et dixit Dominus ad Salomonem, Quia 11
facta sunt hæc tecum, & non custodisti præcepta mea, & mandata mea quæ mandaui tibi,
dirumpēs scindam regnum tuum de manu tua,
& dabo illud seruo tuo.

29 * καὶ ἀνέβαινεν ἡ ἔξοδος ἐξ αἰγύπτου ἅρμα ἀντὶ ἑξακοσίων ἀργυρίου, καὶ ἵππος ἀντὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἀργυρίου· καὶ οὕτως πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι χεττιεὶμ καὶ τοῖς βασιλεῦσι συρίας διὰ χειρὸς αὐτῶν ἐξεπορεύοντο.

ια'.

1 * Καὶ ὁ βασιλεὺς σαλωμὼν ἦν φιλογύναιος, καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα φαραώ, καὶ μωαβίτιδας, καὶ ἀμμανίτιδας, καὶ ἰδουμαίας, καὶ σιδωνίας, καὶ χετταίας·
2 * ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, εἰς αὐτοὺς ἐκολλήθη σαλωμὼν τοῦ
3 ἀγαπῆσαι. * καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι· καὶ ἔκλινον αἱ γυναῖκες αὐτοῦ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.
4 * καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρους σαλωμῶντος αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἐξέκλιναν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
5 * καὶ ἐπορεύθη σαλωμὼν ὀπίσω τῆς ἀστάρτης θεοῦ σιδωνίων, καὶ ὀπίσω μελχὼμ βδελύγματος ἀμμών.
6 * καὶ ἐποίησε σαλωμὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
7 * τότε ᾠκοδόμησε σαλωμὼν ὑψηλὸν τῷ χαμὼς εἰδώλῳ μωὰβ ἐν τῷ ὄρει τῷ κατὰ πρόσωπον ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ μελχὼμ εἰδώλῳ υἱῶν ἀμμών.
8 * καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς γυναιξὶν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις, ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.
9 * καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ σαλωμῶντι, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δίς.
10 * καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ λόγου τούτου, τὸ παράπαν μὴ πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων· καὶ οὐκ ἐφύλαξεν ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.
11 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαλωμῶντα, ἀνθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et ascendebat & exibat currus ex Misʒraim pro sexcentis argenteis, & equitatus pro centum quinquaginta: & sic omnibus regi-
bus Hhithæorum, & regibus Aram in voluntate eorum exibant.

CAP. XI.

ET rex Selomoh amauit mulieres filias gentiũ multarũ, & filiã Pharghoh, Moabæas, Ghamonæas, Edomæas, Szidonæas, & Hhithæas.
2 Ex gentibus quas dixerat Dominus filijs Israel, Non immiscebimini cum illis, & illę non miscebuntur vobiscum, vt non errare
faciant corda vestra post errores suos; in illis complacuit sibi Selomoh vt amaret.
3 Et fuerunt ei vxores reginæ septingentæ, & con-
cubinæ trecentæ; & errare fecerunt vxores eius cor eius.
4 Et fuit in tempore quo senuit Selomoh, vxores eius errare fecerunt
cor eius post errores gentium, nec fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui.
5 Sed ambu-
lauit Selomoh post Ghastoreth errorem Szidonæorum, & post Milchom abominationem Ghamonæorum.
6 Et fecit Selomoh
quod malum erat ante Dominum, & non perfecit *ambulare* post timorem Domini sicut Dauid pater eius.
7 Tunc ædificauit Se-
lomoh excelsum Chamos abominationi Moabæorum in monte, qui est super faciem Ierusalem, & Molech abominationi filiorum Gha-
mon.
8 Et sic fecit omnibus vxoribus suis, filiabus gentium adolentibus aromata, & sacrificantibus erroribus suis.
9 Et inualuit indignatio Domini in Selomoh quòd auersum esset cor eius à timore Domini Dei Israel, qui reuelatus fuerat ei dua-
bus vicibus.
10 Et iusserat ei super re hac, vt non ambularet post errores gentium; & non custodiuit quod iusserat Dominus.
11 Et dixit Dominus Selomoh, Propterea quòd fuit hoc tecum, & non seruasti præcepta mea, & decreta mea quæ iussi tibi; remo-
uendo remouebo regnum tuum à te, & dabo illud seruo tuo.

12 * אַךְ־בְּיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד
13 בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה ׃ * רַק אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה
לֹא אֶקְרָע שֵׁבֶט אֶחָד אֶתֵּן לִבְנֶךָ לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי
וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי ׃
14 * וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֵת הֲדַד הָאֲדֹמִי
מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בֶּאֱדוֹם ׃
15 * וַיְהִי בִּהְיוֹת דָּוִד אֶת־אֱדוֹם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שַׂר
הַצָּבָא לְקַבֵּר אֶת־הַחֲלָלִים וַיַּךְ כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם ׃
16 * כִּי שֵׁשֶׁת חֳדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם יוֹאָב וְכָל־
יִשְׂרָאֵל עַד־הִכְרִית כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם ׃
17 * וַיִּבְרַח אֲדַד הוּא וַאֲנָשִׁים אֲדֹמִיִּים מֵעַבְדֵי
אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרָיִם וַהֲדַד נַעַר קָטָן ׃
18 * וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן וַיָּבֹאוּ פָּארָן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם
מִפָּארָן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
וַיִּתֶּן־לוֹ בַיִת וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ ׃
19 * וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֶּן־לוֹ
אִשָּׁה אֶת־אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס הַגְּבִירָה ׃
20 * וַתֵּלֶד לוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס אֵת גְּנֻבַת בְּנוֹ
וַתִּגְמְלֵהוּ תַחְפְּנֵס בְּתוֹךְ בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי גְנֻבַת
בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה ׃
21 * וַהֲדַד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־
אֲבֹתָיו וְכִי־מֵת יוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הֲדַד אֶל־
פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵלֵךְ אֶל־אַרְצִי ׃
22 * וַיֹּאמֶר לוֹ פַרְעֹה כִּי מָה־אַתָּה חָסֵר עִמִּי
וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר לֹא כִּי שַׁלֵּחַ
23 תְּשַׁלְּחֵנִי ׃ * וַיָּקֶם אֱלֹהִים לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן
בֶּן־אֶלְיָדָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה
24 אֲדֹנָיו ׃ * וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אֲנָשִׁים וַיְהִי שַׂר־גְּדוּד
בַּהֲרֹג דָּוִד אֹתָם וַיֵּלְכוּ דַמֶּשֶׂק וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּמְלְכוּ
בְּדַמָּשֶׂק ׃

12 *Veruntamen in diebus tuis nõ faciam
propter Dauid patrem tuum. de manu fi-
13 lij tui ſcindam illud. *Nec totũ regnum
C auferam, ſed tribum vnam dabo filio tuo
propter Dauid ſeruũ meum, & Ieruſalem
14 quam elegi. *Suſcitauit autem Dñs ad-
uerſarium Salomoni Adad Idumæum de
15 ſemine regio, qui erat in Edom. *Cùm
enim eſſet Dauid in Idumæa, & aſcẽdiſſet
Ioab princeps militiæ ad ſepeliendum eos
qui fuerant interfecti, & occidiſſet omne
16 maſculinum in Idumæa. *Sex enim men-
ſibus ibi moratus eſt Ioab & omnis Iſrael
donec interimeret omne maſculinum in
17 Idumæa. *Fugit Adad ipſe & viri Idumæi
de ſeruis patris eius cum eo, vt ingredere-
tur Ægyptũ. erat aũt Adad puer paru-
18 lus. *Cúmq; ſurrexiſſent de Madian, ve-
nerunt in Pharan. Tulerúntq; ſecũ viros
de Pharan, & introierunt Ægyptũ ad Pha
raonẽ regem Ægypti. Qui dedit ei domũ,
19 & cibos conſtituit, & terrã delegauit. *Et
inuenit Adad gratiam coram Pharaone
D valdè, intãtum vt daret ei vxorẽ ſororem
vxoris ſuæ germanam Thaphnes reginæ.
20 *Genuítq; ei ſoror Thaphnes Genebath
filiũ, & nutriuit eũ Thaphnes in domo Pha
raonis. Erátq; Genebath habitans apud
21 Pharaonẽ cum filijs eius. *Cúmq; audiſ-
ſet Adad in Ægypto dormiſſe Dauid cũ
patribus ſuis, & mortuũ eſſe Ioab princi-
pem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me
vt vadam in terram meam.
22 *Dixítq; ei Pharao, Qua enim re apud
me indiges vt quæras ire ad terram tuam?
At ille reſpondit, Nulla. Sed obſecro te
23 vt dimittas me. *Suſcitauit quoque ei
Deus aduerſarium Razon filium Eliadam
qui fugerat Adadezer regem Saba domi-
24 num ſuum. *Et congregauit contra
eum viros, & factus eſt princeps latro-
num cùm interficeret eos Dauid; abie-
E rúntque Damaſcum & habitauerunt ibi,
& conſtituerunt eum regem in Damaſco.

תרגום יונתן

11 בְּרַם בְּיוֹמָךְ לָא אַעְבְּדִינַהּ בְּדִיל דָוִד אֲבוּךְ מִיַּד בְּרָךְ אַעְדִינַהּ ׃ 13 לְחוֹד יָת כָּל מַלְכוּתָא לָא אַעְדֵי שִׁבְטָא חַד אֶתֵּן לִבְרָךְ
בְּדִיל דָוִד עַבְדִּי וּבְדִיל יְרוּשְׁלֶם דְּאִתְרְעֵיתִי ׃ 14 וַאֲקִים יְיָ סָטָן לִשְׁלֹמֹה יָת הֲדַד אֱדוֹמָאָה מִזַּרְעָא דְּמַלְכוּתָא הוּא בֶּאֱדוֹם ׃
15 וַהֲוָה כַּד הֲוָה דָוִד בֶּאֱדוֹם כַּד סְלֵיק יוֹאָב רַב חֵילָא לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וּקְטַל כָּל דְּכוּרָא בֶּאֱדוֹם ׃ 16 אֲרֵי שִׁיתָּא יַרְחִין יְתֵב תַּמָּן
יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד דְּשֵׁיצִיו כָּל דְּכוּרָא בֶּאֱדוֹם ׃ 17 וַעֲרַק הֲדַד הוּא וְגַבְרִין אֱדוֹמָאִין מֵעַבְדֵי אֲבוּהִי עִמֵּיהּ לְמֵיעַל לְמִצְרַיִם וַהֲדַד
עוּלֵים זְעֵיר ׃ 18 וְקָמוּ מִמִּדְיָן וַאֲתוֹ לְפָארָן וּדְבַרוּ גַּבְרִין עִמְּהוֹן מִפָּארָן וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם לְוַת פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וִיהַב לֵיהּ
בֵּיתָא וּמְזוֹן אֲמַר לְסַפָּקָא לֵיהּ וְאַרְעָא יְהַב לֵיהּ ׃ 19 וְאַשְׁכַּח הֲדַד רַחֲמִין בְּעֵינֵי פַּרְעֹה לַחֲדָא וִיהַב לֵיהּ אִתְּתָא יָת
אֲחָתַהּ דְּאִתְּתֵיהּ אֲחָתָא דְּתַחְפְּנֵס מַלְכְּתָא ׃ 20 וִילֵידַת לֵיהּ אֲחָתָא דְּתַחְפְּנֵס יָת גְּנוּבַת בְּרֵיהּ וְחַסְלְתֵיהּ תַּחְפְּנֵס בְּגוֹ בְּנֵי
פַּרְעֹה וַהֲוָה גְנוּבַת רָבֵי בֵּית פַּרְעֹה בְּגוֹ בְּנֵי פַרְעֹה ׃ 21 וַהֲדַד שְׁמַע בְּמִצְרַיִם אֲרֵי שְׁכַב דָוִד עִם אֲבָהָתוֹהִי וַאֲרֵי מִית
יוֹאָב רַב חֵילָא וַאֲמַר הֲדַד לְפַרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵיהָךְ לְאַרְעִי ׃
22 וַאֲמַר לֵיהּ פַּרְעֹה אֲרֵי מָה אַתְּ חָסֵר עִמִּי דְּאַתְּ בָּעֵי לְמֵיזַל לְאַרְעָךְ וַאֲמַר לָא אֲרֵי שַׁלָּחָא תְּשַׁלְּחִנַּנִי ׃
23 וַאֲקִים יְיָ לֵיהּ סָטָן יָת רְזוֹן בַּר אֶלְיָדָע דַּעֲרַק מִן קֳדָם הֲדַדְעֶזֶר מַלְכָּא דְצוֹבָה רִבּוֹנֵיהּ ׃
24 וּכְנַשׁ עֲלוֹהִי גַּבְרִין וַהֲוָה רַב מַשִּׁרְיָתָא כַּד קְטַל דָוִד יָתְהוֹן וַאֲזַלוּ לְדַמֶּשֶׂק וִיתִיבוּ בַהּ וּמְלַכוּ בְדַמֶּשֶׂק ׃

*Veruntamen in diebus tuis non faciam 12
hæc propter Dauid patrem tuum, de manu filij
tui capiam illud.
*Sed totum regnum non capiam, sceptrum 13
vnũ dabo filio tuo propter Dauid seruum meũ,
& propter Hierusalem ciuitatem, quam elegi.
*Et suscitauit Dominus aduersarium Salo- 14
moni Adar Idumæum de semine regni in Idu-
mæa. *Et factum est cùm disperderet Dauid 15
Edom, cùm iret Ioab princeps militiæ ad sepe-
liendum interfectos, & occiderunt omne ma-
sculinum in Idumæa.
*Quia sex mensibus moratus est ibi Ioab et 16
omnis Israel, donec interemit omne masculi-
num de Idumæa.
*Et fugit Adar ipse & viri Idumæi serui 17
seruorum patris eius cum eo, & ingressus est in
Ægyptum, & Adar puer paruus.
*Et surgunt de Madiam, & veniunt in 18
Pharan, & capiunt viros secum, & veniunt
ad Pharaonem regem Ægypti; & ingressus est
Adar ad Pharaonem, & dedit ei Pharao domũ,
& panes constituit ei, & terram dedit ei.
*Et inuenit Adar gratiam coram Pharaone 19
valdè, & dedit ei vxorem sororem vxoris
suæ, germanam Thechephenes maiorem.
*Et peperit ei soror Thechephenes Adar Ga 20
nibath filium suũ, & nutriuit eum Thechephe-
nes in medio domus Pharaonis, & erat Gani-
bath in domo Pharaonis in medio filiorum Pha
raonis. *Et Adar audiuit in Ægypto quòd 21
dormiuit Dauid cum patribus suis, & quòd
mortuus est Ioab princeps militiæ, & dixit
Adar ad Pharaonem, Dimitte me & reuertar
in terram meam. *Et dixit Pharao Adar, 22
Quare tu indiges mecum, quia ecce tu quæris
ire ad terram tuam? & dixit ei Adar, Minimè,
quia dimittens mittes me.
*Et suscitauit Deus aduersarium ei Rezon 23
filium Eliada, qui fugerat ab Adarezer rege
Soeba domino suo. *Et congregati sunt con- 24
tra eum viri, & erat princeps agminum, &
cepit Damascum, & habitauit in ea, & re-
gnauit in Damasco.

12 *πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω ταῦτα διὰ δαυὶδ
τὸν πατέρα σου, ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ σου λήψομαι αὐτήν.
13 *πλὴν ὅλην τὴν βασιλείαν οὐ μὴ λάβω, σκῆπτρον ἓν
δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, καὶ διὰ ἱερουσα-
λὴμ τὴν πόλιν, ἣν ἐξελεξάμην.
14 *καὶ ἤγειρε κύριος σατὰν τῷ σαλωμῶντι τὸν ἀδὰρ τὸν
ἰδουμαῖον ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.
15 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξολοθρεῦσαι δαυὶδ τὸν ἐδὼμ ἐν τῷ
πορευθῆναι ἰωὰβ τὸν ἄρχοντα τῆς στρατιᾶς θάπτειν τοὺς
τραυματίας, καὶ ἔκοψαν πᾶν ἀρσενικὸν ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.
16 *ὅτι ἑξάμηνον ἐνεκάθητο ἐκεῖ ἰωὰβ καὶ πᾶς ἰσραὴλ
ἕως οὗ ἐξωλόθρευσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐκ τῆς ἰδουμαίας.
17 *καὶ ἀπέδρα ἀδὰρ αὐτὸς καὶ ἄνδρες ἰδουμαῖοι δοῦλοι
τῶν παίδων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴ-
γυπτον· καὶ ἀδὰρ παιδάριον μικρόν.
18 *καὶ ἀνίστανται ἐκ μαδιὰμ, καὶ ἔρχονται εἰς φαρὰν, καὶ
λαμβάνουσιν ἄνδρας μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ἔρχονται πρὸς φα-
ραὼ βασιλέα αἰγύπτου· καὶ εἰσῆλθεν ἀδὰρ πρὸς φα-
ραώ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ φαραὼ οἶκον, καὶ ἄρτους διέταξεν
αὐτῷ, καὶ γῆν ἔδωκεν αὐτῷ.
19 *καὶ εὗρεν ἀδὰρ χάριν ἐναντίον φαραὼ σφόδρα, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,
τὴν ἀδελφὴν θεχεφενὴς τὴν μείζω.
20 *καὶ ἔτεκεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ θεχεφενὴς τῷ ἀδὰρ τὸν
γανιβὰθ υἱὸν αὐτῆς· καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὸν θεχεφενὴς ἐν
μέσῳ τοῦ οἴκου φαραώ· καὶ ἦν γανιβὰθ ἐν τῷ οἴκῳ φαραὼ
ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν φαραώ.
21 *καὶ ἀδὰρ ἤκουσεν ἐν αἰγύπτῳ ὅτι κεκοίμηται δαυὶδ
μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ἰωὰβ ὁ ἄρχων τῆς
στρατιᾶς, καὶ εἶπεν ἀδὰρ πρὸς φαραώ, ἐξαπόστειλόν με
καὶ ἀναστρέψω εἰς τὴν γῆν μου.
22 *καὶ εἶπε φαραὼ τῷ ἀδὰρ, τίνι σὺ ἐλαττονῇ μετ' ἐμοῦ,
ὅτι ἰδοὺ σὺ ζητεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ
ἀδὰρ, μηδαμῶς, ὅτι ἐξαποστέλλων ἐξαποστελεῖς με.
23 *καὶ ἤγειρε θεὸς σατὰν αὐτῷ τὸν ῥεζὼν υἱὸν ἐλιαδά,
ὃς ἔφυγεν ἀπὸ ἀδαρεζὲρ βασιλέως σουβὰ κυρίου αὐτοῦ.
24 *καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες, καὶ ἦν ἄρχων
συστρεμμάτων, καὶ προκατελάβετο τὴν δαμασκόν, καὶ
ἐκάθισεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν δαμασκῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Verùm in diebus tuis non faciam hoc, propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui remouebo illud. 13 Attamen omne
regnum non remouebo; tribum vnam dabo filio tuo propter Dauid seruum meum, & propter Ierusalem quam volui. 14 Et suscita-
uit Dominus aduersarium Selomoh Hadad Edomæum de semine regio; ipse erat in Edom. 15 Et fuit cùm esset Dauid in Edom; & cùm
ascendisset Ioab princeps exercitus ad expoliandum mortuos, & interfecit omnem masculum in Edom. 16 Nam sex menses
sederat ibi Ioab, & omnis Israel, vsque quo deleuissent omnem masculum in Edom. 17 Et fugerat Hadad ipse, & viri Edomæi
de seruis patris sui cum eo, vt intrarent in Miszraim; & Hadad erat puer paruus. 18 Et surrexerunt de Midian, & venerunt in
Pharan, & acceperunt viros secum de Pharan, & venerunt in Miszraim ad Pharghoh regem Miszraim, & dedit ei domũ, & victum: dixit
vt suppeterent illi, & terram dedit illi. 19 Et inuenit Hadad gratiam in oculis Pharghoh valdè, & dedit illi vxorem sororem vxoris
suæ, sororem Thahhpenezz reginæ: 20 Et peperit illi soror Thahhpenezz, Genubath filium eius, & ablactauit illum Thahhpe-
nezz in medio filiorum Pharghoh, & fuit Genubath adolescens domus Pharghoh in medio filiorum Pharghoh.
21 Et Hadad audiuit in Miszraim, quòd dormisset Dauid cum patribus suis, & quòd mortuus esset Ioab magister exercitus: & dixit
Hadad ad Pharghoh, Dimitte me vt abeam in terram meam. 22 Et dixit illi Pharghoh, Nam quo indiges tu mecum, vt
quæras ire in terram tuam? & dixit: Non, quia dimittendo dimittes me. 23 Et suscitauit Dominus illi aduersarium
Rezon filium Elsadagh, qui fugerat ab-ante Hadargheser regem Szoba dominum suum. 24 Et congregauit ad se viros,
& fuit magister castrorum quando occidit Dauid illos; & iuerunt in Damesech, & sederunt in ea, & regnarunt in Damesech.

25 ויהי שטן לישראל כל ימי שלמה ואת הרעה
אשר הדד ויקץ בישראל וימלך על ארם׃
26 וירבעם בן נבט אפרתי מן הצרדה ושם
אמו צרועה אשה אלמנה עבד לשלמה וירם
27 יד במלך׃ וזה הדבר אשר הרים יד במלך
שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד
28 אביו׃ והאיש ירבעם גבור חיל וירא
שלמה את הנער כי עשה מלאכה הוא ויפקד
אתו לכל סבל בית יוסף׃
29 ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם
וימצא אתו אחיה השילני הנביא בדרך והוא
מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה׃
30 ויתפש אחיה בשלמה החדשה אשר עליו
ויקרעה שנים עשר קרעים׃
31 ויאמר לירבעם קח לך עשרה קרעים כי כה
אמר יהוה אלהי ישראל הנני קרע את
הממלכה מיד שלמה ונתתי לך את עשרה
השבטים׃
32 והשבט האחד יהיה לו למען עבדי דוד
ולמען ירושלם העיר אשר בחרתי בה מכל
שבטי ישראל׃
33 יען אשר עזבוני וישתחוו לעשתרת אלהי
צדנין לכמוש אלהי מואב ולמלכם אלהי בני
עמון ולא הלכו בדרכי לעשות הישר בעיני
וחקתי ומשפטי כדויד אביו׃
34 ולא אקח את כל הממלכה מידו כי
נשיא אשתנו כל ימי חייו למען דוד עבדי אשר
בחרתי אתו אשר שמר מצותי וחקתי׃
35 ולקחתי המלוכה מיד בנו ונתתיה לך את
עשרת השבטים׃

25 *Erátq; aduersarius Israel cunctis die-
bus Salomonis. Et hoc est malum Adad &
odium contra Israel, regnauítq; in Syria.
26 *Hieroboam quoque filius Nabath
Ephratęus de Sareda, seruus Salomonis,
cuius mater erat nomine Serua, mulier vi-
dua, leuauit manum contra regem.
27 *Et hæc est causa rebellionis aduersus
eum, quia Salomon ædificauit Mello, &
coęquauit voraginem ciuitatis Dauid pa-
28 tris sui. *Erat autem Hieroboam vir
fortis & potens. Vidénsq; Salomon ado-
lescentem bonæ indolis & industrium,
constituerat eum præfectum super tribu-
ta vniuersæ domus Ioseph.
29 *Factum est igitur in tempore illo vt
Hieroboam egrederetur de Ierusalem, &
F inueniret eum Ahias Sylonites propheta
in via opertus pallio nouo. erant autem
duo tantùm in agro.
30 *Apprehendénsque Ahias pallium suum
nouum quo coopertus erat, scidit in duo-
31 decim partes. *Et ait ad Hieroboam,
Tolle tibi decem scissuras. Hæc enim di-
cit Dominus Deus Israel, Ego scindam
regnum de manu Salomonis, & dabo tibi
32 decem tribus. *Porrò vna tribus rema-
nebit ei propter seruum meum Dauid, &
Ierusalem ciuitatem quam elegi ex omni-
bus tribubus Israel:
33 *Eò quòd dereliquerit me, & adorauerit Asthertem deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloch deum filiorum Ammon, & non ambulauerit in vijs meis, vt faceret iustitiam coram me, & præcepta mea, & iudicia sicut Dauid pater eius.
34 *Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ suæ propter Dauid seruú meum quem elegi, qui custodiuit mandata mea & præcepta mea.
35 *Auferam autem regnum de manu filij eius, & dabo tibi decem tribus.

תרגום יונתן

25 והוה סטן לישראל כל יומי שלמה ויתבישתא דעבד הדד ומריד בישראל ומלך על ארם׃
26 וירבעם בר נבט אפרתי מן צרדה ושום אמיה צרועה איתתא ארמלתא עבדא לשלמה ואריםידא במלכא׃
27 ודין פתגמא דארים ידא במלכא שלמה בנא ית מליתא אחד ית תרעתא קרתא דדוד אבוהי׃
28 וגברא ירבעם גבר חילא וחזא שלמה ית עולימא ארי עבד עיבידתא הוא ומני יתיה לכל מסקי מסין דבית יוסף׃
29 והוה בעידנא ההיא וירבעם נפק מירושלם ואשכח יתיה אחיה שלונאה נביאה באורחא והוא מתכסי בכסותא חדתא ותרויהון בלחודיהון בחקלא׃
30 ואחד אחיה בכסותא חדתא די עלוהי וסדקה לתרי עשר סידקין׃
31 ואמר לירבעם סב לך עשר סידקין ארי כדין אמר יוי אלהא דישראל הא אנא מעדי ית מלכותא מידא דשלמה ואתן לך ית עשרה שבטין׃
32 ושבטא חד יהא ליה בדיל עבדי דוד ובדיל ירושלם קרתא דאתרעיתי בה מכל שבטיא דישראל׃
33 חלף דשבקו פלחני וסגידו לעשתורת טעות צידונאי ולכמוש טעות מואבאי ולמלכום טעות בני עמון ולא הליכו בארחן דתקנן למעבד דכשר קדמי וקימי ודיני כדוד אבוהי׃
34 ולא אסב ית כל מלכותא מיניה ארי מלכא אשויניה כל יומי חיוהי בדיל דוד עבדי דאתרעיתי ביה דנטר פיקודי וקימי׃
35 ואיסב מלכותא מיד בריה ואתיננה לך ית עשרה שבטין׃

Et erat aduersarius Israel cunctis diebus 25
Salomonis: hoc malum quod fecit Adar; &
graue fuit contra Israel, & regnauit in terra
Edom.

Et Hieroboam filius Nabat Ephratæus de 26
Sarira filius mulieris viduæ, seruus Salomonis.

Et hanc rem fecit, quòd eleuauit manum 27
contra regem Salomonem; & rex Salomon ædi
ficauit arcem, & conclusit sepem ciuitatis Da-
uid patris sui.

Et homo Hieroboam fortis robore; & vi- 28
dit Salomon adolescentem quòd vir operum
est, & constituit eum super tributa domus
Joseph.

Et factum est in tempore illo, & Hiero- 29
boam egressus est de Hierusalem, & inuenit
eum Achia Sylonites propheta in via; & se-
parauit eum à via; & Achia indutus veste
noua, & ambo soli in agro.

Et apprehēdit Achia pallium suum nouum 30
quod erat super se, & scidit illud duodecim
scissuras.

Et ait Hieroboam, Tolle tibi decem scissu- 31
ras: quia hæc dicit Dominus Deus Israel, Ecce
ego scindam regnum de manu Salomonis, &
dabo tibi decem sceptra.

Et duo sceptra erunt ei, propter seruum 32
meum Dauid, & propter Hierusalem ciuita-
tem, quam elegi in ea de omnibus tribubus
Israel.

Eò quòd dereliquit me & seruiuit Astar- 33
te abominationi Sidoniorum, & Chamos ido-
lo Moab, & Melchom despectioni filiorum
Ammon; & non ambulauit in vijs meis, vt fa-
ceret rectum coram me, & præcepta mea, &
iustificationes meas, sicut fecit Dauid pater
eius.

Et non auferam totum regnum de manu 34
eius, quòd defendens defendam eum cunctis
diebus vitæ suæ propter Dauid seruum meum,
quem elegi eum, qui custodiuit mandata mea,
& iustificationes meas.

Et auferam regnum de manu filij eius, & 35
dabo tibi decem sceptra.

25 καὶ ἦν σατὰν τῷ ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας σο-
λομῶντος· αὕτη ἡ κακία ἣν ἐποίησεν ἀδάρ· καὶ ἐβαρύν-
θη ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν γῇ ἐδώμ.

26 καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ ὁ ἐφραθὶ ἐκ τῆς σαριρὰ υἱὸς
γυναικὸς χήρας δοῦλος τοῦ σολομῶντος.

27 καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐποίησεν, ὡς ἐπῆρε τὴν χεῖρα
ἐπὶ τὸν βασιλέα σολομῶντα· καὶ ὁ βασιλεὺς σολομὼν
ᾠκοδόμησε τὴν ἄκραν, καὶ συνέκλεισε τὸν φραγμὸν τῆς
πόλεως δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

28 καὶ ὁ ἄνθρωπος ἱεροβοὰμ ἰσχυρὸς δυνάμει· καὶ εἶδε
σολομὼν τὸ παιδάριον ὅτι ἀνὴρ ἔργων ἐστί· καὶ κατέστησεν
αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἄρσεις οἴκου ἰωσήφ.

29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἱεροβοὰμ ἐξῆλ-
θεν ἐξ ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἀχία ὁ συλωνίτης
ὁ προφήτης ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ·
καὶ ἀχία περιβεβλημένος ἱμάτιον καινόν, καὶ ἀμφότεροι
μόνοι ἐν τῷ πεδίῳ.

30 καὶ ἐπελάβετο ἀχία τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τοῦ καινοῦ τοῦ
ἐπ᾿ αὐτῷ, καὶ διέρρηξεν αὐτὸ δώδεκα ῥήγματα.

31 καὶ εἶπε τῷ ἱεροβοάμ, λάβε σεαυτῷ δέκα ῥήγμα-
τα, ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ ῥή-
σσω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς σολομῶντος, καὶ δώσω σοι
δέκα σκῆπτρα.

32 καὶ δύο σκῆπτρα ἔσται αὐτῷ, διὰ τὸν δοῦλόν μου δαυίδ,
καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν, ἣν ἐξελεξάμην ἐν αὐτῇ
ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραήλ·

33 ἀνθ᾿ ὧν ἐγκατέλιπέ με καὶ ἐδούλευσε τῇ ἀστάρτῃ βδε-
λύγματι σιδωνίων, καὶ τῷ χαμὼς εἰδώλῳ μωάβ, καὶ τῷ
μελχὸμ προσοχθίσματι υἱῶν ἀμμών, καὶ οὐκ ἐπορεύθη
ἐν ταῖς ὁδοῖς μου τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ
προστάγματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καθὼς ἐποίη-
σε δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

34 καὶ οὐ λήψομαι ὅλην τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς
αὐτοῦ, ὅτι ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ πάσας
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὃν
ἐξελεξάμην αὐτόν, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ
δικαιώματά μου.

35 καὶ λήψομαι τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ· καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et fuit aduersarius Israeli omnibus diebus Selomoh: & cum malo quod fecit Hadad, rebellauit in Israel, & regnauit super
Aram. 26 Et Ierobgham filius Nebat Ephratæi de Szerada, & nomen matris eius Szerughah mulier vidua,
seruus Selomoh extulit manum in regem. 27 Et hæc est causa propter quam extulit manum in regem.
Selomoh ædificauit aggerem, & occlusit rupturam vrbis Dauid patris sui.
28 Et vir Ierobgham erat robustus fortitudine: & vidit Selomoh adolescentem, quòd factor operis esset, & præposuit illum omni-
bus allatoribus tributorum domus Iozzeph. 29 Et fuit in tempore isto & Ierobgham exiuit de Ierusalem, & inuenit
illum Ahhia Silonæus propheta in via, & ipse erat opertus operimento nouo, & ambo ipsi erant soli in agro.
30 Et apprehendit Ahhia operimentum nouum quod erat super se, & scidit illud in duodecim scissiones.
31 Et dixit ad Ierobgham, Accipe tibi decem scissiones: nam sic dixit Dominus Deus Israel: Ecce ego transfero regnum de manu
Selomoh, & dabo tibi decem tribus. 32 Et tribus vna erit illi propter seruum meum Dauid, & propter Ieru-
salem vrbem in qua complacui mihi præ omnibus tribubus Israel. 33 Eò quòd reliquerunt cultum meum & adora-
uerunt Ghastoreth errorem Szidonæorum & Chamos errorem Moabæorum, & Milchom errorem filiorum Ghamon, & non ambulaue-
runt in vijs quæ rectæ sunt ante me, faciendo quod rectum est ante me, & decreta mea, & iudicia mea, sicut Dauid pater eius.
34 At non accipiam omne regnum ab eo; quia regem ponam eum omnibus diebus vitæ suæ propter Dauid seruum meum in quo
mihi complacui, qui seruauit præcepta mea & decreta mea. 35 Sed accipiam regnum de manu filij eius, &
dabo illud tibi, decem scilicet tribus.

36 * ולבנו אתן שבט־אחד למען היות־ניר
לדויד־עבדי כל־הימים לפני בירושלם העיר
אשר בחרתי לי לשום שמי שם׃
37 * ואתך אקח ומלכת בכל אשר־תאוה נפשך
והיית מלך על־ישראל׃
38 * והיה אם־תשמע את־כל־אשר אצוך
והלכת בדרכי ועשית הישר בעיני לשמור חקותי
ומצותי כאשר עשה דוד עבדי והייתי עמך ובניתי
לך בית־נאמן כאשר בניתי לדוד ונתתי לך את־
39 ישראל׃ * ואענה את־זרע דוד למען זאת
אך לא כל־הימים׃
40 * ויבקש שלמה להמית את־ירבעם ויקם
ירבעם ויברח מצרים אל־שישק מלך־מצרים
ויהי במצרים עד־מות שלמה׃
41 * ויתר דברי שלמה וכל־אשר עשה וחכמתו
הלוא־הם כתבים על־ספר דברי שלמה׃
42 * והימים אשר מלך שלמה בירושלם על־כל־
ישראל ארבעים שנה׃
43 * וישכב שלמה עם־אבתיו ויקבר בעיר דוד
אביו וימלך רחבעם בנו תחתיו׃

יב

1 * וילך רחבעם שכם כי שכם בא
2 כל־ישראל להמליך אתו׃ * ויהי כשמע
ירבעם בן־נבט והוא עודנו במצרים אשר ברח
מפני שלמה המלך וישב ירבעם במצרים׃
3 * וישלחו ויקראו־לו ויבאו ירבעם וכל־קהל
ישראל וידברו אל־רחבעם לאמר׃
4 * אביך הקשה את־עלנו ואתה עתה הקל
מעבדת אביך הקשה ומעלו הכבד אשר־נתן
עלינו ונעבדך׃

36 *Filio autem eius dabo tribum vnã, vt
remaneat lucerna Dauid ſeruo meo cun-
ctis diebus corã me in Ieruſalem ciuitate
quam elegi, vt eſſet nomen meum ibi.
37 *Te autem aſſumam & regnabis ſuper
omnia quæ deſiderat anima tua, eriſque
G rex ſuper Iſrael.
38 *Si igitur audieris omnia quæ præce-
pero tibi, & ambulaueris in vijs meis, &
feceris quod rectum eſt coram me, cuſto-
diens mandata mea & præcepta mea, ſi-
cut fecit Dauid ſeruus meus, ero tecum,
& ædificabo tibi domum fidelem, quo-
modo ædificaui Dauid domum, & tradã
39 tibi Iſrael. *Et affligam ſemen Dauid
ſuper hoc, veruntamen non cunctis die-
40 bus. *Voluit ergo Salomon interficere
Hieroboam, qui ſurrexit & aufugit in
Ægyptum ad Seſac regem Ægypti, & fuit
in Ægypto vſque ad mortem Salomonis.
41 *Reliquum autem verborum Salomo-
nis, & omnia quæ fecit, & ſapientia eius,
ecce vniuerſa ſcripta ſunt in libro verbo-
42 rum Salomonis. *Dies autem quos re-
gnauit Salomon in Ieruſalem ſuper omnẽ
43 Iſrael, quadraginta anni ſunt. *Dormi-
uítque Salomon cum patribus ſuis, & ſe-
pultus eſt in ciuitate Dauid patris ſui, re-
gnauítque Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

1 VEnit autem Roboam in Sychem. Il-
A luc enim congregatus erat omnis po-
pulus Iſrael ad conſtituendũ eum regem.
2 *At verò Hieroboam filius Nabath,
cùm adhuc eſſet in Ægypto profugus a
facie Salomonis regis, audita morte eius
3 reuerſus eſt de Ægypto. *Miſeruntque
& vocauerunt eum. Venit ergo Hiero-
boam & omnis multitudo Iſrael, & locu-
4 ti ſunt ad Roboam, dicentes: *Pater tuus
duriſſimũ iugum impoſuit nobis, tu itaque
nunc imminue paululùm de imperio pa-
tris tui duriſſimo, & de iugo grauiſſimo
quod impoſuit nobis, & ſeruiemus tibi.

תרגום יונתן

36 ולבריה אתן שבטא חד בדיל לקיימא מלכו לדוד עבדי כל יומיא קדמי בירושלם קרתא דאתרעיתי בה לאשראה שכינתי תמן׃
37 ויתך אקרב ותמלוך בכל דרעוא נפשך ותהא מלכא על ישראל׃ 38 ויהי אם תקביל ית כל דאפקדינך ותהך בכל ארחן
דתקנן קדמי ותעביד דכשר קדמי למטר קיימי ופקודי כמה דעבד דוד עבדי ויהי מימרי בסעדך ואקיים לך מלכו קיימא כמה דקיימית
לדוד ואתן לך ית ישראל׃ 39 ואעני ית זרעא דדוד בדיל דא ברם לא כל יומיא׃ 40 ובעא שלמה למקטל ית ירבעם וקם
ירבעם וערק למצרים לות שישק מלכא דמצרים והוה במצרים עד דמית שלמה׃ 41 ושאר פתגמי שלמה וכל די עבד
וחכמתיה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי שלמה׃ 42 ויומיא דמלך שלמה בירושלם על כל ישראל ארבעין שנין׃
43 ושכיב שלמה עם אבהתוהי ואתקבר בקרתא דדוד אבוהי ומלך רחבעם בריה תחותוהי׃

יב

1 ואזל רחבעם לשכם ארי לשכם אתו כל ישראל לאמלכא יתיה׃
2 והוה כד שמע ירבעם בר נבט והוא עד כען במצרים דערק מן קדם מלכא שלמה ויתיב ירבעם במצרים׃
3 ושלחו וקרו ליה ואתא ירבעם בכל קהלא דישראל ומלילו עם רחבעם למימר׃
4 אבוך אקשי ית נירנא ואת כען אקיל מפלחנא דאבוך קשיא ומניריה תקיפא דיהב עלנא ונפלחינך׃

36 *At filio eius dabo duo sceptra, vt sit positus seruo meo Dauid cunctis diebus coram me in Hierusalem ciuitate, quam elegi mihi vt ponerem nomen meum ibi.*

37 *Et te assumam & regnabis in quibus desiderat anima tua, & tu eris rex super Israel.*

38 *Et erit si custodieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris rectum coram me vt custodias omnia mandata mea, & præcepta mea, sicut fecit Dauid seruus meus, & ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificaui Dauid, & tradam tibi Israel.*

39 *Et affligam semen Dauid propter hæc, verumtamen non cunctis diebus.*

40 *Et quæsiuit Salomon vt interficeret Hieroboam, & surrexit & aufugit in Ægyptum ad Susac regem Ægypti, & fuit in Ægypto donec mortuus est Salomon.*

41 *Et reliqua verborum Salomonis & omnia quæ fecit & omnis sapientia eius, nónne hæc scripta sunt in libro verborum dierum Salomonis?*

42 *Et dies quos regnauit Salomon in Hierusalem, quadraginta anni super omnem Israel.*

43 *Et dormiuit Salomon cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid patris sui, & regnauit Roboam filius eius pro eo.*

CAP. XII.

1 *ET abijt rex Roboam in Sicema, quia in Sicema veniebant omnis Israel ad cōstituendum regem eum.*

2 *Et factum est vt audiuit Hieroboam filius Nabat, & eo adhuc existente in Ægypto, vt fugit à facie regis Salomonis, & manebat in Ægypto.*

3 *Et miserunt & vocauerunt eum, & venit Hieroboam & omnis populus Israel; & locutus est populus ad regem Roboam, dicentes:*

4 *Pater tuus durum imposuit iugum nostrum, & tu nunc eleua de seruitute patris tui dura, & de iugo eius graui, quod dedit super nos, & seruiemus tibi.*

36 τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ δώσω τὰ δύο σκῆπτρα, ὅπως ᾖ θέσις τῷ δούλῳ μου δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιόν μου ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει, ἣν ἐξελεξάμην ἐμαυτῷ τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ.

37 καὶ σὲ λήψομαι καὶ βασιλεύσεις ἐν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ σὺ ἔσῃ βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραήλ.

38 καὶ ἔσται ἐὰν φυλάξῃς πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι, καὶ πορευθῇς ἐν ταῖς ὁδοῖς μου, καὶ ποιήσῃς τὸ εὐθὲς ἐνώπιόν μου τοῦ φυλάξαι πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ τὰς ἐντολάς μου, καθὼς ἐποίησε δαυὶδ ὁ δοῦλός μου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ οἰκοδομήσω σοι οἶκον πιστόν, καθὼς ᾠκοδόμησα τῷ δαυίδ, καὶ δώσω σοι τὸν ἰσραήλ.

39 καὶ κακουχήσω τὸ σπέρμα δαυὶδ διὰ ταῦτα, πλὴν οὐ πάσας τὰς ἡμέρας.

40 καὶ ἐζήτησε σαλωμὼν τοῦ θανατῶσαι τὸν ἱεροβοάμ, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπέδρα εἰς αἴγυπτον πρὸς σουσὰκ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐν αἰγύπτῳ ἕως ἀπέθανε σαλωμών.

41 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων σαλωμῶντος καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ φρόνησις αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν σαλωμῶντος;

42 καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσε σαλωμὼν ἐν ἱερουσαλήμ, τεσσαράκοντα ἔτη ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.

43 καὶ ἐκοιμήθη σαλωμὼν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν ῥοβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιβ΄.

1 Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ εἰς σίκημα, ὅτι εἰς σίκημα ἤρχοντο πᾶς ἰσραὴλ βασιλεῦσαι αὐτόν.

2 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, καὶ αὐτοῦ ἔτι ὄντος ἐν αἰγύπτῳ, ὡς ἔφυγεν ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως σαλωμῶντος, καὶ ἐκάθητο ἐν αἰγύπτῳ.

3 καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἦλθεν ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραήλ· καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα ῥοβοάμ, λέγοντες·

4 ὁ πατήρ σου ἐσκλήρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρός σου τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέως, οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Et filio eius dabo tribum vnam, vt firmetur regnum Dauid seruo meo omnibus diebus ante me in Ierusalem vrbe, in qua mihi complacui, vt ponerem maiestatem meam ibi. 37 Et te applicabo, & regnabis in omni quod voluerit anima tua, & eris rex super Israel. 38 Et erit si susceperis omnia quæ iussero tibi, & ambulaueris in omnibus vijs quæ rectæ fuerint ante me, & feceris quod rectum est ante me, seruando decreta mea, & præcepta mea, sicut fecit Dauid seruus meus; erit verbum meum in auxilio tuo, & firmabo tibi regnum firmum sicut firmaui Dauid, & dabo tibi Israel. 39 Et humiliabo semen Dauid propter hoc, verùm non omnibus diebus. 40 Et quæsiuit Selomoh occidere Ierobgham, & surrexit Ierobgham, & fugit in Miszraim ad Sisak regem Miszraim, & fuit in Miszraim vsquequò mortuus est Selomoh. 41 Et reliquum verborum Selomoh, & omnia quæ fecit, & sapientia eius, nónne illa scripta sunt in libro verborum Selomoh? 42 Et dies quibus regnauit Selomoh in Ierusalem super omnem Israel, fuerunt quadraginta anni. 43 Et dormiuit Selomoh cum patribus suis, & sepultus est in vrbe Dauid patris sui, & regnauit Rehhabgham filius eius pro eo.

CAP. XII.

ET fuit Rehhabgham in Sechem, quia in Sechem venerant omnis Israel vt regem constituerent illum. 2 Et fuit cùm audisset Ierobgham filius Nebat, & ipse hucusque erat in Miszraim, quò fugerat ab-ante regem Selomoh, & sederat Ierobgham in Miszraim. 3 Et miserunt & vocauerunt illum: & venit Ierobgham cum omni ecclesia Israel, & locuti sunt cum Rehhabgham, dicendo. 4 Pater tuus indurauit iugum nostrum, & tu nunc alleuia de seruitio patris tui duro, & de iugo illius forti quod dedit super nos, & seruiemus tibi.

5 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ
6 אֵלָי וַיֵּלְכוּ הָעָם׃ * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו
בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב אֶת־
7 הָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃ * וַיְדַבֵּר אֵלָיו לֵאמֹר אִם־
הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֶבֶד לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם וַעֲנִיתָם
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים
8 כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ אֲשֶׁר
הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר
אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל מִן־
הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃
10 * וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר
כֹּה־תֹאמַר לָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ
הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם קָטָנִּי עָבָה מִמָּתְנֵי אָבִי׃
11 * וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי
אֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
12 אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ * וַיָּבוֹ יָרָבְעָם וְכָל־
הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׃
13 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
14 הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ׃ * וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת
הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אֹסִיף
עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר
15 אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ * וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־
הָעָם כִּי־הָיְתָה סִבָּה מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים אֶת־
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי אֶל־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃

5 * Qui ait eis, Ite vsq; ad tertium diem,
B & reuertimini ad me. Cúmq; abiisset po-
6 pulus; * Inijt consilium rex Roboam cū
senioribus qui assistebant coram Salomo-
ne patre eius cùm adhuc viueret, & ait:
eis: Quod datis consilium vt respondeam
7 populo? * Qui dixerunt ei, Si hodie obe-
dieris populo huic, & seruieris, & petitio-
ni eorum cesseris, locutúsque fueris ad
eos verba lenia, erunt tibi serui cunctis
diebus.
8 * Qui dereliquit consilium senū quod
dederant ei; & adhibuit adolescentes qui
nutriti fuerant cum eo, & assistebant illi.
9 * Dixítq; ad eos, Quod mihi datis con-
silium vt respondeam populo huic: qui
dixerunt mihi, Leuius fac iugum quod
imposuit pater tuus super nos?
10 * Et dixerunt ei iuuenes qui nutriti fue-
C rant cum eo: Sic loquere populo huic,
qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus
aggrauauit iugum nostrū, tu releua nos:
sic loquêris ad eos, Minimus digitus
meus grossior est dorso patris mei.
11 * Et nunc pater meus posuit super vos
iugum graue, ego autem addam super iu-
gum vestrum. Pater meus cecîdit vos fla-
gellis, ego auté cędam vos scorpionibus.
12 * Venit ergo Hieroboam & omnis po-
pulus ad Roboam die tertia, sicut locutus
fuerat rex, dicens: Reuertimini ad me die
13 tertia. * Respondítq; rex populo dura,
D derelicto consilio seniorum quod ei de-
derant.
14 * Et locutus est eis secundùm consi-
lium iuuenum, dicens: Pater meus aggra-
uauit iugum vestrum, ego autem addam
iugo vestro. Pater meus cecîdit vos fla-
gellis, ego auté cædam vos scorpionibus.
15 * Et non acquieuit rex populo, quoniam
auersatus fuerat eum Dominus, vt susci-
taret verbum suum, quod locutus fuerat
in manu Ahiæ Sylonitæ ad Hieroboam
filium Nabath.

תרגום יונתן

5 וַאֲמַר לְהוֹן אֱזִילוּ עוֹד תְּלָתָא יוֹמִין וְתוּבוּ לְוָתִי וַאֲזַלוּ עַמָּא׃ 6 וְאִתְמְלַךְ מַלְכָּא רְחַבְעָם בְּסָבַיָּא דַּהֲווֹ מְשַׁמְּשִׁין קֳדָם שְׁלֹמֹה
אֲבוּהִי כַּד הֲוָה קַיָּים לְמֵימַר אֵכְדֵין אַתּוּן מִתְמַלְּכִין לַאֲתָבָא יַת עַמָּא הָדֵין פִּתְגָּמָא׃ 7 וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר אִם יוֹמָא דֵין תִּתְעַלַּב
לְעַמָּא הָדֵין וְתִפְלְחִנּוּן וְתַעֲנִינוּן מִילִין טָבָן וּתְמַלֵּיל עִמְּהוֹן פִּתְגָּמִין תַּקְנִין וִיהוֹן לָךְ עַבְדִין כָּל יוֹמַיָּא׃ 8 וּשְׁבַק יַת מִלְּכָּא
דְּסָבַיָּא דִּי מַלְכוּהִי וְאִתְמְלַךְ בְּיַנְקַיָּא דִּרְבִיאוּ עִמֵּיהּ דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹהִי׃ 9 וַאֲמַר לְהוֹן מָה אַתּוּן מִתְמַלְּכִין וְנָתִיב פִּתְגָּמָא יַת עַמָּא
הָדֵין דְּמַלִּילוּ עִמִּי לְמֵימַר אַקֵּיל מִן נִירָא דִּיהַב אֲבוּךְ עֲלָנָא׃ 10 וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ יַנְקַיָּא דִּרְבִיאוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן תֵּימַר לְעַמָּא הָדֵין
דְּמַלִּילוּ עִמָּךְ לְמֵימַר אֲבוּךְ אַתְקֵיף יַת נִירָנָא וְאַתְּ אַקֵּיל מִינָּנָא כִּדְנַן תְּמַלֵּיל עִמְּהוֹן חַלָּשׁוּתִי תַּקִּיפָא מֵעֲלֵימוּתֵיהּ דְּאַבָּא׃
11 וּכְעַן אַבָּא רְמָא עֲלֵיכוֹן נִיר תַּקִּיף וַאֲנָא אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אַבָּא רְדָא יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִּיטִין וַאֲנָא אֶרְדֵּי יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃
12 וַאֲתָא יָרָבְעָם וְכָל עַמָּא לְוַת רְחַבְעָם בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה כְּמָא דְּמַלֵּיל מַלְכָּא לְמֵימַר תּוּבוּ לְוָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה׃
13 וַאֲתִיב מַלְכָּא יַת עַמָּא פִּתְגָּמִין קָשִׁין וּשְׁבַק יַת מִלְּכָּא דְּסָבַיָּא דִּי מַלְכוּהִי׃
14 וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן כְּמִלְּכָּא דְּיַנְקַיָּא לְמֵימַר אַבָּא אַתְקֵיף יַת נִירְכוֹן וַאֲנָא אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אַבָּא רְדָא יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִּיטִין וַאֲנָא אֶרְדֵּי
יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃ 15 וְלָא קַבֵּיל מַלְכָּא מִן עַמָּא אֲרֵי הֲוָת פְּלוּגְתָּא מִן קֳדָם יְיָ בְּדִיל לְקַיָּמָא יְיָ יַת פִּתְגָּמֵיהּ דְּמַלֵּיל יְיָ בְּיַד
אֲחִיָּה שִׁילוֹנָאָה עַל יָרָבְעָם בַּר נְבָט׃

** Et ait rex ad eos, Abite vsq; ad dies tres, 5
& reuertimini ad me; & abierunt.
* Et nunciauit rex Roboam senioribus, qui 6
erant assistentes coram Salomone patre eius,
adhuc viuente eo, dicens: Quomodo vos con-
sulitis vt respondeam populo huic verbum?
* Et locuti sunt ad eum, dicentes: Si in die 7
hac fueris seruus populo huic, & seruieris eis,
& locutus fueris ad eos verba bona, & erunt
tibi serui cunctis diebus.
* Et dereliquit consilium seniorum quod con 8
suluerant ei, & iniit consilium cum pueris qui
nutriti fuerant cum eo, qui assistebant ante fa-
ciem eius.
* Et dixit eis, Quid vos consulitis? & 9
quid respondebo populo huic qui locuti sunt ad
me, & qui dixerunt, Releua à iugo quod de-
dit pater tuus super nos.
* Et locuti sunt ad eum iuuenes, qui nutriti 10
fuerant cum eo, & dixerunt: Hæc loquêris po-
pulo huic, qui locuti sunt ad te, & qui dixe-
runt, Pater tuus aggrauauit iugum nostrum;
& tu nunc releua à nobis: hæc dices ad eos;
Paruitas mea grossior est dorso patris mei.
* Et nunc pater meus strauit vos in iugo 11
graui, & ego addam super iugum vestrum:
pater meus cecidit vos flagellis, & ego cædam
vos in scorpionibus.
* Et venit Hieroboam & omnis Israel ad 12
regem Roboam die tertia, sicut locutus est rex;
dicens: Reuertimini ad me die tertia.
* Et respondit rex ad populum dura, & 13
dereliquit Roboam consilium seniorum quod
consuluerunt ei.
* Et locutus est ad eos secundùm consilium 14
puerorum, dicens: Pater meus aggrauauit iu-
gum vestrum, & ego addam super iugum ve-
strum; pater meus cecidit vos in flagellis, &
ego cædam vos in scorpionibus.
* Et non audiuit rex populum, quia à Do- 15
mino erat auersio, vt firmaret Dominus ver-
bum suum, quod locutus est in manu Achia
prophetæ Sylonitæ super Hieroboam filium
Nabat.*

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς, ἀπέλθετε ἕως ἡ-
μερῶν τριῶν, καὶ ἀναστρέψατε πρός με· καὶ ἀπῆλθον.
6 * καὶ ἀπήγγειλεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις, οἳ ἦσαν παρεστηκότες ἐνώπιον σαλωμῶντος τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ, ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, λέγων· πῶς ὑμεῖς βουλεύε-
τε ἵνα ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ λόγον;
7 * καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτόν, λέγοντες· εἰ ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ταύτῃ ἔσῃ δοῦλος τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ δουλεύσεις αὐτοῖς,
καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς λόγους ἀγαθούς, καὶ ἔσονταί σοι
8 δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας. * καὶ ἐγκατέλιπε τὴν βου-
λὴν τῶν πρεσβυτέρων ἣν συνεβουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ συ-
νεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν ἐκτραφέντων μετ'
αὐτοῦ τῶν παρεστηκότων πρὸ προσώπου αὐτοῦ.
9 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς συμβουλεύετε; καὶ τί ἀπο-
κριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ τοῖς λαλήσασι πρός με καὶ εἰρηκόσι,
κούφισον ἀπὸ τοῦ κλοιοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς.
10 * καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ παιδάρια τὰ ἐκτρα-
φέντα μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον, τάδε λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ,
τοῖς λαλήσασι πρὸς σὲ καὶ εἰρηκόσιν, ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε
τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀφ' ἡμῶν· τάδε ἐρεῖς
πρὸς αὐτούς, ἡ μικρότης μου παχυτέρα ἐστὶ τῆς ὀσφύος
11 τοῦ πατρός μου. * καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπεσάξατο ὑμᾶς
ἐν κλοιῷ βαρεῖ, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν·
ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω
ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.
12 * καὶ παρεγένετο ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ πρὸς τὸν
βασιλέα ῥοβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καθότι ἐλάλησεν
ὁ βασιλεύς, λέγων· ἀναστρέψατε πρός με τῇ ἡμέρᾳ
τῇ τρίτῃ.
13 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαὸν σκληρά· καὶ
ἐγκατέλιπε ῥοβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἣν
14 συνεβουλεύσαντο αὐτῷ. * καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ
τὴν βουλὴν τῶν παιδαρίων, λέγων· ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε
τὸν κλοιὸν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν·
ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύ-
15 σω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. * καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ
λαοῦ, ὅτι παρὰ κυρίου ἦν ἡ μεταστροφή, ὅπως στήσῃ κύριος
τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχία τοῦ προφήτου τοῦ
συλωνίτου ἐπὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et dixit illis, Ite adhuc tribus diebus, & redite ad me: & abierunt populus. 6 Et petiuit consilium rex Rehhabgham à senibus qui ministrauerant ante Selomoh patrem suum, cùm adhuc esset superstes, dicendo: Quonam modo vos consulitis, vt respondeam populo huic verbum? 7 Et locuti sunt cum eo dicendo, Si hodie conniueris populo huic, & seruieris eis, & responderis eis locutiones bonas, & locutus fueris cum eis verba recta, erunt tibi serui omnibus diebus. 8 Et reliquit consilium senum quod consuluerant ei: & petiuit consilium à iuuenibus, qui creuerant cum eo, qui ministrabant ante eum. 9 Et dixit eis, Quid vos consulitis, vt respondeamus verbum populo huic, qui locuti sunt mecum, dicendo: Alleuia de iugo quod dedit pater tuus super nos. 10 Et locuti sunt cum eo iuuenes qui creuerant cum eo, dicendo: Sic loquêris populo huic qui locuti sunt tecum, dicendo: Pater tuus indurauit iugum nostrum, & tu alleuia à nobis, sic loqueris cum illis, Debilitas mea fortior est robore patris mei. 11 Et nunc pater meus iniecit super vos iugú forte, & ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, at ego dominabor in vos scorpionibus. 12 Et venit Ierobgham & omnis populus ad Rehhabgham die tertio, sicut locutus fuerat rex, dicendo: Redite ad me die tertio. 13 Et respondit rex populo verba dura, & reliquit consilium senum, quod consuluerant ei. 14 Et locutus est cum eis iuxta consilium iuuenum, dicendo: Pater meus indurauit iugum vestrum, at ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, & ego dominabor in vos scorpionibus. 15 Et non suscepit rex populum, quia fuit contradictio ab-ante Dominum, vt firmaret Dominus verbum suum, quod locutus fuerat Dominus per manum Ahhiah Silonæi super Ierobgham filium Nebat.

16 * וַיַּרְא כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵהֶם
וַיָּשִׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר מַה־לָּנוּ
חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל
עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹהָלָיו׃
17 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃
18 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־אֲדֹרָם אֲשֶׁר
עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֶבֶן וַיָּמֹת
וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה
לָנוּס יְרוּשָׁלָם׃
19 * וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
20 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב יָרָבְעָם
וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אַחֲרֵי בֵית־דָּוִד זוּלָתִי
שֵׁבֶט־יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃
21 * וַיָּבֹאוּ רְחַבְעָם יְרוּשָׁלַםִ וַיַּקְהֵל אֶת־כָּל־בֵּית
יְהוּדָה וְאֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
אֶת־הַמְּלוּכָה לִרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה׃
22 * וַיְהִי דְּבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־הָאֱלֹהִים
23 לֵאמֹר׃ * אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְיֶתֶר הָעָם
24 לֵאמֹר׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־
תִלָּחֲמוּן עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אִישׁ
לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דְּבַר
יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ לָלֶכֶת כִּדְבַר יְהוָה׃
25 * וַיִּבֶן יָרָבְעָם אֶת־שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ
וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת־פְּנוּאֵל׃
26 * וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם בְּלִבּוֹ עַתָּה תָּשׁוּב הַמַּמְלָכָה
לְבֵית דָּוִד׃

16 * Videns itaque populus quòd noluiſ-
ſet eos audire rex, reſpõdit ei, dicens: Quæ
nobis pars in Dauid, vel quæ hæreditas
in filio Iſai? Vade in tabernacula tua Iſ-
rael, nunc vide domum tuam Dauid. Et
abijt Iſrael in tabernacula ſua.
17 * Super filios autem Iſrael quicunque
habitabant in ciuitatibus Iuda, regnauit
18 Roboam. * Miſit ergo rex Roboam Adu-
ram qui erat ſuper tributa, & lapidauit eũ
E omnis Iſrael, & mortuus eſt. Porrò rex Ro-
boam feſtinus aſcẽdit currum, & fugit in
Ieruſalem.
19 *Receſſitq; Iſrael à domo Dauid vſque
in præſentem diem.
20 * Factum eſt autem cùm audiſſet omnis
Iſrael quòd reuerſus eſſet Hieroboam, mi-
ſerunt & vocauerunt eum cõgregato cœ-
tu, & conſtituerunt eum regem ſuper om-
nem Iſrael, nec ſecutus eſt quiſpiam do-
mum Dauid præter tribum Iuda ſolam.
21 * Venit autem Roboam Ieruſalem, &
congregauit vniuerſam domum Iuda, &
tribum Beniamin centum octoginta mil-
lia electorum virorum & bellatorum, vt
F pugnarent contra domum Iſrael, & redu-
cerent regnum Roboam filio Salomonis.
22 * Factus eſt autem ſermo Dei ad Se-
meiam virum Dei, dicens:
23 * Loquere ad Roboam filium Salomo-
nis regem Iuda, & ad omnem domum
Iuda & Beniamin, & reliquos de popu-
lo, dicens:
24 * Hæc dicit Dominus, Non aſcende-
tis, neq; bellabitis contra fratres veſtros
filios Iſrael. Reuertatur vir in domum
ſuam. A me enim factum eſt verbum hoc.
Audierunt ſermonem Domini, & reuerſi
ſunt de itinere, ſicut eis præceperat Domi-
25 nus. *Ædificauit autem Hieroboam Si-
chem in monte Ephraim, & habitauit ibi.
26 Et egreſſus inde ædificauit Phanuel. *Di-
xitq; Hieroboam in corde ſuo, Nunc re-
uertetur regnum ad domum Dauid.

תרגום יונתן

16 וַחֲזוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי לָא קַבִּיל מַלְכָּא מִנְהוֹן וַאֲתִיבוּ עַמָּא יַת מַלְכָּא פִּתְגָּמָא לְמֵימַר מָה לָנָא חוּלָק בְּדָוִד וְלָא אַחֲסָנָא בְּבַר יִשַׁי גְּבַר
לְקִרְוָךְ יִשְׂרָאֵל כְּעַן מְלוֹךְ עַל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ דָּוִד וַאֲזַל יִשְׂרָאֵל לְקִרְוֵהִי׃ 17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּיָתְבִין בְּקִרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ עֲלֵיהוֹן רְחַבְעָם׃
18 וּשְׁלַח מַלְכָּא רְחַבְעָם יַת אֲדוֹרָם דִּמְמַנָּא עַל מַסְּקֵי מִסִּין וּרְגַמוּ כָל יִשְׂרָאֵל יָתֵיהּ בְּאַבְנָא וּמִית וּמַלְכָּא רְחַבְעָם אִתְקַף לְמִסַּק
בִּרְתִכָּא לְמֵיפַךְ יְרוּשְׁלֶם׃ 19 וּמְרַדוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 20 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעוּ כָל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי תָב יָרָבְעָם וּשְׁלַחוּ
וּקְרוֹ יָתֵיהּ לִכְנִשְׁתָּא וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לָא הֲוָה בָּתַר דָּוִד אֱלָהֵן שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בִּלְחוֹדוֹהִי׃ 21 וַאֲתָא
רְחַבְעָם לִירוּשְׁלֶם וּכְנַשׁ יַת כָּל דְּבֵית יְהוּדָה וְיַת שִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִין מְאָה וְתַמְנַן אַלְפִין גְּבַר גְּבַר עָבְדֵי קְרָבָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לַאֲתָבָא יַת מַלְכוּתָא לִרְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה׃ 22 וַהֲוָה פִּתְגַּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁמַעְיָה נְבִיָּא קֳדָם יְיָ לְמֵימַר׃
23 אֱמַר לִרְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּלְכָל בְּנֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וּשְׁאָר עַמָּא לְמֵימַר׃
24 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ לָא תִסְּקוּן וְלָא תְגִיחוּן קְרָב עִם אֲחֵיכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תּוּבוּ גְּבַר לְבֵיתֵיהּ אֲרֵי מִן קֳדָם מֵימְרִי הֲוָה פִּתְגָּמָא הָדֵין וְקַבִּילוּ
יַת פִּתְגָּמָא דַיְיָ וְתָבוּ לְמֵיזַל כְּפִתְגָּמָא דַיְיָ׃
25 וּבְנָא יָרָבְעָם יַת שְׁכֶם בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וִיתֵיב בַּהּ וּנְפַק מִתַּמָּן וּבְנָא יַת פְּנוּאֵל׃
26 וַאֲמַר יָרָבְעָם בְּלִבֵּיהּ כְּעַן דִּלְמָא תְּתוּב מַלְכוּתָא לְבֵית דָּוִד׃

*Et vidit omnis Israel, quòd non audiuit 16
eos rex; & respondit populus regi, dicens:
Quæ nobis pars in Dauid? & non est nobis
hereditas in filio Jesse: currat vnusquisque in
tabernaculum tuum Israel: nunc pasce domum
tuam Dauid. & abijt Israel in tabernacula
sua.*

*Et filij Israel habitantes in ciuitatibus Ju- 17
da, constituerunt regem super se Roboam.*

*Et misit rex Roboam Adoram qui super 18
tributum, & lapidauerunt eum in lapidibus
omnis Israel, & mortuus est: & rex Roboam
preuenit ascendere super currum vt fugeret in
Hierusalem.*

*Et inobediens fuit Israel in domum Da- 19
uid vsque in diem hunc.*

*Et factum est vt audiuit omnis Israel, 20
quòd reuersus esset Hieroboam de Ægypto, &
miserunt & vocauerunt eum in congregatio-
nem, & constituerunt regem eum super Israel,
& non erat post domum Dauid præter sceptrū
Juda & Beniamin soli.*

*Et Roboam ingressus est in Hierusalem, 21
& congregauit vniuersam congregationem Ju-
da, & sceptrum Beniamin, centum & viginti
millia iuuenum facientium bellum, vt pugna-
rent contra domum Israel, vt reducerent re-
gnum Roboam filio Salomonis.*

*Et factus est sermo Domini ad Samean ho 22
minem Dei, dicens:*

*Dic Roboam filio Salomonis regi Juda, & 23
ad omnem domum Juda & Beniamin, & re-
liquo populi, dicens:*

*Hæc dicit Dominus, Non ascendetis neque 24
bellabitis cum fratribus vestris filijs Israel:
reuertatur vnusquisque in domum suam, quia
à me factum est verbum hoc: & audierunt
sermonem Domini, & cessauerunt vt irent
secundùm verbum Domini.*

*Et ædificauit Hieroboam Sicema quæ in 25
monte Ephraim, & habitauit in ea; & egres-
sus est inde & ædificauit Phanuel.*

*Et dixit Hieroboam in corde suo, Ecce nunc 26
reuertetur regnum ad domum Dauid.*

16 καὶ εἶδε πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεύς· καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ βασιλεῖ, λέγων· τίς
ἡμῖν μερὶς ἐν δαυίδ; καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν κληρονομία ἐν
υἱῷ ἰεσσαί· ἀποτρεχέτω ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμά σου ἰσ-
ραήλ· νῦν βόσκε τὸν οἶκόν σου δαυίδ· καὶ ἀπῆλθεν ἰσραὴλ
εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

17 καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν
ἰούδα, ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ῥοβοάμ.

18 καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τὸν ἀδωρὰμ τὸν
ἐπὶ τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις πᾶς ἰσρα-
ὴλ καὶ ἀπέθανε· καὶ ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ ἔφθασεν ἀναβῆ-
ναι ἐπὶ τὸ ἅρμα τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.

19 καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

20 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε πᾶς ἰσραὴλ ὅτι ἀνέκαμψεν
ἱεροβοὰμ ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν
εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἰσ-
ραήλ· καὶ οὐκ ἦν ὀπίσω οἴκου δαυὶδ πάρεξ σκήπτρου
ἰούδα καὶ βενιαμὶν μόνοι.

21 καὶ ῥοβοὰμ εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξεκκλη-
σίασε πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἰούδα, καὶ σκῆπτρον βενια-
μίν, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας νεανιῶν ποιούντων πόλε-
μον, τοῦ πολεμεῖν πρὸς οἶκον ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι τὴν
βασιλείαν ῥοβοὰμ τῷ υἱῷ σολομῶντος.

22 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέαν ἄνθρωπον
τοῦ θεοῦ, λέγων·

23 εἰπὲ τῷ ῥοβοὰμ τῷ υἱῷ σολομῶντος βασιλεῖ ἰούδα,
καὶ πρὸς πάντα οἶκον ἰούδα καὶ βενιαμίν, καὶ τῷ καταλοί-
πῳ τοῦ λαοῦ, λέγων·

24 τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε οὐδὲ πολεμή-
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀναστρεφέτω
ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἐμοῦ γέγονε τὸ ῥῆμα
τοῦτο· καὶ ἤκουσαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ κατέπαυσαν τοῦ
πορευθῆναι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

25 καὶ ᾠκοδόμησεν ἱεροβοὰμ τὴν σίκιμα τὴν ἐν ὄρει
ἐφραίμ, καὶ κατῴκησεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ
ᾠκοδόμησε τὴν φανουήλ.

26 καὶ εἶπεν ἱεροβοὰμ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἰδοὺ νῦν ἐπι-
στρέψει ἡ βασιλεία εἰς οἶκον δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et viderunt omnis Israel quòd non suscepisset eos rex; & responderunt populus regi verbum, dicendo: Quæ est nobis pars in
Dauid? neque hæreditas in filio Isai, quisque in tabernaculum suum Israel; nunc regna super viros domus tuæ Dauid. & iuit Israel ad ta-
bernacula sua.
17 Et *super* filios Israel qui habitabant in vrbibus domus Iehudah, regnauit Rehhabgham.
18 Et misit rex Rehhabgham Adoram, qui præpositus erat super allatores tributorum, & lapidauerunt omnis Israel illum lapide,
& mortuus est: & rex Rehhabgham roborauit se vt ascenderet currum, vt conuerteret se in Ierusalem.
19 Et rebellauerunt Israel in domum Dauid vsque ad diem hanc.
20 Et fuit cùm audissent omnis Israel quòd
redisset Ierabgham, miserunt & vocauerunt illum ad congregationem, & regem constituerunt eum super omnē Israel: non fuit post
Dauid, nisi tribus domus Iehudah sola.
21 Et venit Rehhabgham in Ierusalem, & congregauit omnes *viros* domus Iehu-
dah, & tribum filiorum Biniamin, centum & octoginta millia virorum robustorum belligerantium, vt inirent bellum cum filiis Israel, ad
reducendum regnum ad Rehhabgham filium Selomoh.
22 Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum
Semaghiah propheta ante Dominum, dicendo:
23 Dic ad Rehhabgham filium Selomoh regem tribus domus Iehudah,
& ad omnes filios Iehuda & Biniamin, & reliquum populum, dicendo:
24 Sic dixit Dominus, Non ascendatis,
neque ineatis bellum cum fratribus vestris filijs Israel; redite quisque in domum suam; quia ab-ante dictū meum factū est verbum istud:
& susceperunt verba Domini, & redierunt vt abirent iuxta verbum Domini.
25 Et ædificauit Ierabgham
Sechem in monte domus Ephraim, & sedit in ea, & exijt inde & ædificauit Phenuel.
26 Et dixit Ierabgham in corde suo, Nunc fortè redibit regnum ad domum Dauid.

27 * אִם־יַעֲלֶה׀ הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זְבָחִים בְּבֵית־
יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנֵיהֶם
אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וַהֲרָגֻנִי וְשָׁבוּ אֶל־
רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
28 * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
רַב־לָכֶם מֵעֲלוֹת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
29 * וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֶחָד נָתַן
30 בְּדָן׃ * וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיֵּלְכוּ הָעָם
לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן׃
31 * וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת
הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי׃
32 * וַיַּעַשׂ יָרָבְעָם׀ חָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה־
עָשָׂר יוֹם׀ לַחֹדֶשׁ כֶּחָג׀ אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיַּעַל עַל־
הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזַבֵּחַ לָעֲגָלִים אֲשֶׁר־
עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר
33 עָשָׂה׃ * וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ׀ אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־
אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ
אֲשֶׁר־בָּדָא מִלִּבּוֹ וַיַּעַשׂ חָג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־
הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃

יג

1 * וְהִנֵּה׀ אִישׁ אֱלֹהִים בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר יְהוָה
אֶל־בֵּית אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃
2 * וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ
מִזְבֵּחַ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בֵן נוֹלָד לְבֵית־דָּוִד
יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח עָלֶיךָ אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת
הַמַּקְטִרִים עָלֶיךָ וְעַצְמוֹת אָדָם יִשְׂרְפוּ עָלֶיךָ׃
3 * וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה הִנֵּה הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן
אֲשֶׁר־עָלָיו׃

27 *Si aſcenderit populus iſte vt faciat ſacrificia in domo Domini in Ieruſalem, & conuertetur cor populi huius ad dominum ſuum Roboam regem Iuda, interficiéntque me & reuertentur ad eum.
28 *Et excogitato conſilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, Nolite vltrà
G aſcendere in Ieruſalem. Ecce dij tui Iſrael qui te eduxerunt de terra Ægypti.
29 *Poſuítque vnum in Bethel, & alterum in Dan.
30 *Et factum eſt verbum hoc in peccatū: ibat enim populus ad adorandū vitulum
31 vſque in Dan. *Et fecit phana in excelſis, & ſacerdotes de extremis populi, qui non erant de filijs Leui.
32 *Conſtituítq; diem ſolemnem in menſe octauo quintadecima die menſis in ſimilitudinem ſolemnitatis quæ celebratur in Iuda. Et aſcendens altare ſimiliter fecit in Bethel vt immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat. Conſtituítque in Bethel ſacerdotes excelſorum quæ fecerat.
33 *Et aſcendit ſuper altare quod extruxerat in Bethel quintadecima die menſis octaui quem finxerat de corde ſuo. Et fecit ſolemnitatem filijs Iſrael, & aſcendit ſuper altare vt adoleret incenſum.

CAP. XIII.

1 ET ecce vir Dei venit de Iuda in ſer-
A mone Domini in Bethel, Hieroboam ſtante ſuper altare, & thus iaciente.
2 *Et exclamauit contra altare in ſermone Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius naſcetur domui Dauid, Ioſias nomine, & immolabit ſuper te ſacerdotes excelſorum, qui nunc in te thura ſuccendunt, & oſſa hominum ſuper te incendet.
3 *Deditque in illa die ſignum, dicens: Hoc erit ſignum quod locutus eſt Dominus, Ecce altare ſcindetur, & effundetur cinis qui in eo eſt.

תרגום יונתן

27 אם יסק עמא הדין למעבד נכסת קודשיא בבית מקדשא דיי בירושלם ויתפני לבא דעמא הדין בתר רבונהון בתר רחבעם מלך
דבית יהודה ויקטלנני ויתובון לרחבעם מלך שבטא דבית יהודה׃ 28 ואתמלך מלכא ועבד תרין עגלי דדהבא ואמר
להון סגיאה לכון ארחא מלמסק לירושלם הא אינון דחלתך ישראל דאסקוך מארעא דמצרים׃ 29 ושוי ית חד בביתאל וית חד יהב
30 בדן׃ והוה פתגמא הדין לחובה ואזלו עמא קדם חד עד דן׃ 31 ועבד ית בית במן ועבד כומריא קצת מן עמא דלא הוו
32 מבני לוי׃ ועבד ירבעם חגא בירחא תמינאה בחמשא עשרה יומא לירחא כחגא דשבט יהודה ואסיק על אגורא כן עבד בביתאל
לדבחא לעגליא דעבד ואקים בביתאל ית כומרי במתא דעבד׃ 33 ואסיק על אגורא דעבד בבית אל בחמשא עשרה יומא בירחא
תמינאה בירחא דבדא מרעותיה ועבד חגא לבני ישראל וסליק על אגורא לאקטרא׃

יג

1 והא נביא דיי אתא משבט יהודה בפתגמא דיי לבית אל וירבעם קאים על אגורא לאקטרא׃ 2 ואתנבי וקרא על אגורא
בפתגמא דיי ואמר מדבחא מדבחא כדנן אמר יי הא ברא מתיליד לבית דוד יאשיהו שמיה ויכוס עלך ית כומרי במתא דאסיקו בסמין עלך
וגרמי אנשא יוקדון עלך׃ 3 ויתן ביומא ההוא אתא למימר דא אתא די מליל יי דתידעון דשלחני יי הא מדבחא
מתבזע ומשתפיך קטמא דעלוהי׃

*Si ascenderit populus iste vt offerat sacri- 27
ficia in domum Domini Hierusalem, & con-
uertetur cor populi ad dominum suum, ad Ro-
boam regem Iuda, & interficient me.*
*Et deliberauit rex & abijt, & fecit duas 28
vitulas aureas; & dixit Hieroboam ad popu-
lum, Sufficiat vobis ascendere in Hierusalem:
ecce dei tui Israel, qui eduxerunt te de terra
Ægypti.*
*Et posuit vnam in Bethel, & vnam de- 29
dit in Dan.*
*Et factum est verbum hoc in peccatum: 30
& ibat populus ante faciem vnius vsque in
Dan.*
*Et fecit Hieroboam domos in excelsis, & 31
fecit Sacerdotes partem quandam de populo
qui non erant de filiis Leui.*
*Et fecit Hieroboam diem solemnem men- 32
se octauo in quintadecima die mensis iuxta so-
lemnitatem quæ in Iuda; & ascendit super al-
tare quod fecit in Bethel vt immolaret vitulis
quas fecit: & constituit in Bethel sacerdotes
excelsorum quæ fecerat.*
*Et ascēdit super altare quod fecit in quin- 33
tadecima die in mense octauo in solemnitate,
quam finxerat de corde suo: & fecit solemni-
tatem filijs Israel, & ascendit super altare vt
sacrificaret.*

CAP. XIII.

*ET ecce homo Dei venit de Iuda in sermo- 1
ne Domini in Bethel, & Hieroboam stetit
super altare vt sacrificaret.*
*Et inuocauit super altare Dei in sermone 2
Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Do-
minus, Ecce filius nascitur domui Dauid, Iosias
nomen ei, & immolabit super te sacerdotes ex-
celsorum & sacrificantes super te, & ossa ho-
minum incendet super te.*
*Et dedit in die illa portentum, dicens: Hoc 3
verbum quod locutus est Dominus; ecce al-
tare scinditur, & effundetur pinguedo exi-
stens super illud.*

27 ἐὰν ἀναβῇ ὁ λαὸς οὗτος ἀναφέρειν τὰς θυσίας εἰς
οἶκον κυρίου ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπιστραφήσεται ἡ καρδία τοῦ
λαοῦ πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν πρὸς ῥοβοὰμ βασιλέα
ἰούδα, καὶ ἀποκτενοῦσί με.
28 καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπορεύθη, καὶ
ἐποίησε δύο δαμάλεις χρυσᾶς· καὶ εἶπεν ἱεροβοὰμ πρὸς
τὸν λαόν, ἱκανούσθω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ;
ἰδοὺ οἱ θεοί σου ἰσραὴλ οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς
αἰγύπτου.
29 καὶ ἔθετο τὴν μίαν ἐν βαιθήλ, καὶ τὴν μίαν ἔδω-
κεν ἐν δάν.
30 καὶ ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος εἰς ἁμαρτίαν· καὶ ἐπορεύετο
ὁ λαὸς πρὸ προσώπου τῆς μιᾶς ἕως δάν.
31 καὶ ἐποίησεν ἱεροβοὰμ οἴκους ἐφ' ὑψηλῶν, καὶ ἐποίη-
σεν ἱερέας μέρος τι ἐκ τοῦ λαοῦ οἳ οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν
λευΐ.
32 καὶ ἐποίησεν ἱεροβοὰμ ἑορτὴν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν
τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν ἑορτὴν τὴν
ἐν τῷ ἰούδα· καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν
βαιθὴλ τοῦ θύειν ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐποίησεν· καὶ παρέστη-
σεν ἐν βαιθὴλ τοὺς ἱερέας τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησεν.
33 καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν τῇ πεν-
τεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ ἑορτῇ ᾗ
ἔπλασατο ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν τοῖς υἱοῖς
ἰσραήλ, καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θῦσαι.

ιγ'.

1 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ παρεγένετο ἐξ ἰούδα ἐν
λόγῳ κυρίου εἰς βαιθήλ, καὶ ἱεροβοὰμ εἱστήκει ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον τοῦ ἐπιθῦσαι.
2 καὶ ἐπεκάλεσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἐν λό-
γῳ κυρίου, καὶ εἶπεν, θυσιαστήριον θυσιαστήριον, τάδε λέ-
γει κύριος, ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἰωσίας ὄνο-
μα αὐτῷ, καὶ θύσει ἐπὶ σὲ τοὺς ἱερέας τῶν ὑψηλῶν καὶ
τοὺς ἐπιθύοντας ἐπὶ σέ, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατακαύσει
ἐπὶ σέ.
3 καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας, λέγων· τοῦτο
τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος· ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυ-
ται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πιότης ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Si ascenderit populus hic ad faciendum oblationem sanctitatum in domo sanctuarij Domini in Ierusalem; diuertetur cor populi
huius post dominum suum post Rehhabgham regem tribus domus Iehudah, & occident me & redibunt ad Rehhabgham regem tribus
domus Iehudah.
28 Et petiuit consilium rex, & fecit duos vitulos auri, & dixit illis: Sufficiat vobis via, ne ascendatis in Ierusa-
lem: ecce hi sunt Timores tui Israel, qui eduxerunt te de terra Misztaim.
29 Et posuit vnum in Bethel & alterum dedit in Dan.
30 Et fuit res ista in peccatum: & iuerunt populus ante vnum vsque Dan.
31 Et fecit domum excelsorum, & fecit sacerdotes, partem
ex populo qui non erant de filijs Leui.
32 Et fecit Ierabgham solemnitatem mense octauo, quintadecima die mensis, secun-
dum solemnitatem tribus Iehudah, & obtulit super aram: sic fecit in Bethel sacrificando vitulis quos fecerat, & statuit in Bethel sacer-
dotes excelsorum quæ fecerat.
33 Et obtulit super aram, quam fecerat in Bethel, quintadecima die, mense octauo, mense quem
conceperat iuxta placitum suum, & fecit solemnitatem filijs Israel & ascendit ad aram vt suffiret.

CAP. XIII.

ET ecce propheta Domini venit de tribu Iehudah in verbo Domini in Bethel: & Ierabgham stabat iuxta aram vt suffiret.
2 Et prophetauit & clamauit contra aram in verbo Domini, & dixit: Altare altare, sic dixit Dominus, Ecce filius nascetur
domui Dauid, Iosiah erit nomē eius, & iugulabit super te sacerdotes excelsorū qui obtulerunt aromata super te, & ossa hominū combu-
rent super te.
3 Et dedit in die illo signum, dicendo: Hoc est signum quod locutus est Dominus, quo cognoscetis quòd miserit me
Dominus, Ecce altare finditur & spargitur cinis qui est super illud.

4 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח יָרָבְעָם
אֶת־יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ
אֲשֶׁר שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכֹל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו ׃
5 * וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וַיִּשָּׁפֵךְ הַדֶּשֶׁן מִן־הַמִּזְבֵּחַ כַּמּוֹפֵת
אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּדְבַר יְהוָה ׃
6 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל־נָא
אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וְתָשֹׁב יָדִי אֵלָי
וַיְחַל אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַתָּשָׁב יַד־
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וַתְּהִי כְּבָרִאשֹׁנָה ׃
7 * וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים בֹּאָה־אִתִּי
הַבַּיְתָה וּסְעָדָה וְאֶתְּנָה לְךָ מַתָּת ׃
8 * וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן־
לִי אֶת־חֲצִי בֵיתֶךָ לֹא אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם
וְלֹא אֶשְׁתֶּה־מַּיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה ׃
9 * כִּי־כֵן צִוָּה אֹתִי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל
לֶחֶם וְלֹא תִשְׁתֶּה־מָּיִם וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
10 הָלָכְתָּ ׃ * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא־שָׁב בַּדֶּרֶךְ
11 אֲשֶׁר בָּא בָהּ אֶל־בֵּית־אֵל ׃ * וְנָבִיא אֶחָד
זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל וַיָּבוֹא בְנוֹ וַיְסַפֶּר־לוֹ אֶת־כָּל־
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַיּוֹם בְּבֵית־
אֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם
12 לַאֲבִיהֶם ׃ * וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי־זֶה
הַדֶּרֶךְ הָלָךְ וַיִּרְאוּ בָנָיו אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה ׃
13 * וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־לִי הַחֲמוֹר וַיַּחְבְּשׁוּ־
14 לוֹ הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב עָלָיו ׃ * וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאֵלָה וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הַאַתָּה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה
וַיֹּאמֶר אָנִי ׃

4 * Cúmque audiſſet rex ſermonem hominis Dei quem inclamauerat contra altare in Bethel, extendit manum ſuam de
B altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad ſe.
5 * Altare quoq; ſciſſum eſt, & effuſus eſt cinis de altari, iuxta ſignum quod prædixerat vir Dei in ſermone Domini.
6 * Et ait rex ad virum Dei, Deprecare faciem Dñi Dei tui, & ora pro me, vt reſtituatur manus mea mihi. Orauit vir Dei faciem Domini, & reuerſa eſt manus regis ad eum, & facta eſt ſicut prius fuerat.
7 * Locutus eſt autem rex ad virum Dei, Veni mecum domum vt prandeas, & dabo tibi munera.
8 * Reſpondítque vir Dei ad regem, Si dederis mihi mediam partem domus tuę, non veniam tecum, nec comedam panem
C neque bibam aquam in loco iſto.
9 * Sic enim mandatum eſt mihi in ſermone Domini præcipientis: Non comedes panem neque bibes aquam, nec reuerteris per viam quà veniſti.
10 * Abijt ergo per aliam viam, & non eſt reuerſus per iter quò venerat in Bethel.
11 * Prophetes autem quidam ſenex habitabat in Bethel, ad quem venerunt filij ſui, & narrauerunt ei omnia opera quæ fecerat vir Dei illa die in Bethel. Et verba quę locutus fuerat ad regem, narrauerunt patri ſuo.
12 * Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abijt? Oſtenderunt ei filij ſui viam per quam abierat vir Dei qui venerat de Iuda.
13 * Et ait filijs ſuis, Sternite mihi aſinum. Qui cùm ſtrauiſſent, aſcendit,
14 * Et abijt poſt virum Dei, & inuenit eum ſedentem ſubtus Terebinthum. Et
D ait illi: Tu ne es vir Dei qui veniſti de Iuda? Reſpondit ille, Ego ſum.

תרגום יונתן

4 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגָמָא דִנְבִיָּא דַייָ דְּאִתְנַבִּי עַל אֱגוֹרָא בְּבֵית אֵל וְאוֹשֵׁיט יָרָבְעָם יַת יְדֵיהּ מֵעִילָּוֵי מַדְבְּחָא לְמֵימַר אַחֲדוּהִי
וִיבֵשַׁת יְדֵיהּ דְּאוֹשֵׁיט עֲלוֹהִי וְלָא יְכִיל לַאֲתָבוּתָהּ לֵהּ ׃ 5 וּמַדְבְּחָא אִתְבְּזַע וְאִשְׁתְּפִיךְ קִטְמָא מִן מַדְבְּחָא כְּאָתָא דִּיהַב נְבִיָּא דַייָ
בְּפִתְגָמָא דַייָ ׃ 6 וַאֲתִיב מַלְכָּא וַאֲמַר לִנְבִיָּא דַייָ צַלִּי כְעַן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּבְעֵי מִן קֳדָמוֹהִי וּתְתוּב יְדִי לִי וְצַלִּי נְבִיָּא דַייָ קֳדָם יְיָ
וְתָבַת יְדָא דְמַלְכָּא לֵיהּ וַהֲוָת כְּקַדְמֵיתָא ׃ 7 וּמַלֵּיל מַלְכָּא עִם נְבִיָּא דַייָ עוּל עִמִּי לְבֵיתָא וּסְעוֹד וְאֶתֵּין לָךְ מַתְּנָא ׃
8 וַאֲמַר נְבִיָּא דַייָ לְמַלְכָּא אִם תִּתֵּין לִי יַת פַּלְגוּת בֵּיתָךְ לָא אֵיעוֹל עִמָּךְ וְלָא אֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי מַיָּא בְּאַתְרָא הָדֵין ׃
9 אֲרֵי כֵן פַּקֵּיד יָתִי בְּפִתְגָמָא דַייָ לְמֵימַר לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי מַיָּא וְלָא תְתוּב בְּאוֹרְחָא דַּאֲזַלְתָּ ׃
10 וַאֲזַל בְּאוֹרַח אָחֳרִי וְלָא תָב בְּאוֹרְחָא דַּאֲתָא בָהּ לְבֵית אֵל ׃ 11 וּנְבִיָּא שִׁקְרָא חַד סָבָא וּשְׁמֵיהּ מִיכָה יָתֵיב בְּבֵית אֵל
וַאֲתָא בְרֵיהּ וְאִשְׁתָּעִי לֵיהּ יַת כָּל עוֹבָדָא דַּעֲבַד נְבִיָּא דַייָ יוֹמָא דֵין בְּבֵית אֵל יַת פִּתְגָמַיָּא דְמַלֵּיל עִם מַלְכָּא וְאִשְׁתְּעִיאוּנוּן לַאֲבוּהוֹן ׃
12 וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן אֲבוּהוֹן בְּאֵידָא אָרְחָא אֲזַל וְאַחְזִיאוּ בְנוֹהִי יַת אָרְחָא דַּאֲזַל נְבִיָּא דַייָ דַּאֲתָא מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה ׃
13 וַאֲמַר לִבְנוֹהִי זְרִיזוּ לִי חֲמָרָא וְזָרִיזוּ לֵיהּ חֲמָרָא וּרְכֵיב עֲלוֹהִי ׃
14 וַאֲזַל בָּתַר נְבִיָּא דַייָ וְאַשְׁכְּחֵיהּ יָתֵיב תְּחוֹת בָּטְמָא וַאֲמַר לֵיהּ הַאַתְּ נְבִיָּא דַייָ דַּאֲתֵיתָא מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה וַאֲמַר אֲנָא ׃

4 *Et factum est vt audiuit rex Hieroboam sermones hominis Dei, qui inuocauit super altare quod in Bethel, & extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum, & exaruit manus eius, quam extendit contra eum, & non valuit retrahere eam ad se.*

5 *Et altare scissum est, & effusa est pingue-do de altari iuxta portentum quod dedit homo Dei in sermone Domini.*

6 *Et respondit rex & dixit homini Dei, Deprecare iam faciem Domini Dei tui, & re-uertatur manus mea ad me, & orauit homo Dei faciem Domini, & reuersa est manus re-gis ad eum, & facta est sicut prius.*

7 *Et locutus est rex ad hominem Dei, In-gredere mecum in domum meam, & prande, & dabo tibi munus.*

8 *Et dixit homo Dei ad regem, Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non ingrediar tecum, neque comedam panem, neque bibam aquam in loco hoc.*

9 *Quia sic præcepit mihi in sermone Domi-nus, dicens: Non comedas panem neque bibas aquam, neque reuertaris in via in qua iuisti in ea.*

10 *Et abijt in via alia, & non reuersus est in via qua venerat in ea in Bethel.*

11 *Et prophetes vnus senex habitabat in Be-thel, & veniunt filij sui & narrant ei omnia opera quæ fecit homo Dei in die illa in Bethel, & verba quæ locutus fuerat regi.*

12 *Et locutus est ad eos pater eorum, dicens: Per quam viam abijt? & ostendunt ei filij sui viam per quam abierat homo Dei qui vene-rat de Iuda.*

13 *Et ait filijs suis, Sternite mihi asinum. & strauerunt ei asinum, & ascendit super eum.*

14 *Et abijt post hominem Dei, & inuenit eum sedentem sub quercu, & ait ei: Tu es ho-mo Dei qui egressus es de Iuda? & ait, Ego.*

4 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἱεροβοὰμ τῶν λόγων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐπικαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθήλ, καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων· συλλάβετε αὐτόν, καὶ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἣν ἐξέτεινεν ἐπ' αὐτόν· καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐπιστρέψαι αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν.

5 καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἐξεχύθη ἡ πιότης ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου.

6 καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, δεήθητι δὴ τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρεψάτω ἡ χείρ μου πρός με· καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγένετο καθὼς τὸ πρότερον.

7 καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, εἴσελθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀρίστησον, καὶ δώσω σοι δόμα.

8 καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν δώσῃς μοι τὸ ἥμισυ τοῦ οἴκου σου, οὐκ εἰσελεύσομαι μετὰ σοῦ, οὐδὲ μὴ φάγω ἄρτον οὐδὲ μὴ πίω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

9 ὅτι οὕτως ἐνετείλατό μοι ἐν λόγῳ κύριος, λέγων· οὐ μὴ φάγῃς ἄρτον οὐδὲ μὴ πίῃς ὕδωρ οὐδὲ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ·

10 καὶ ἀπῆλθεν ἐν ὁδῷ ἄλλῃ. καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν ἐν αὐτῇ εἰς βαιθήλ.

11 καὶ προφήτης εἷς πρεσβύτης κατῴκει ἐν βαιθήλ· καὶ ἔρχονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ διηγοῦνται αὐτῷ πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν βαιθήλ, καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησε τῷ βασιλεῖ.

12 καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς ὁ πατὴρ αὐτῶν, λέγων· ποίᾳ ὁδῷ ἀπελήλυθεν; καὶ δεικνύουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν ἣν ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐλθὼν ἐξ ἰούδα.

13 καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον· καὶ ἐπέσαξαν αὐτῷ τὸν ὄνον· καὶ ἐπέβη ἐπ' αὐτόν.

14 καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ· καὶ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ τὴν δρῦν· καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐξεληλυθὼς ἐξ ἰούδα; καὶ εἶπεν, ἐγώ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et fuit cùm audisset rex verbum prophetæ Domini, quod prophetauerat contra aram in Bethel; extendit Ierabgham manum suam de altari, dicendo: Apprehendite illum, & exaruit manus eius quam extenderat in eum, & non potuit reducere illam sibi.
5 Et altare fissum est, & sparsus est cinis ex altari iuxta signum quod dederat propheta Domini in verbo Domini.
6 Et respondit rex & dixit Prophetæ Domini, Ora quæso ante Dominum Deum tuum, & precare illum, vt redeat manus mea ad me. & orauit propheta Domini ante Dominum, & redijt manus regis ad eum, & fuit sicut prius.
7 Et locutus est rex cum propheta Domini, Intra mecum in domum, & refocilla te, & dabo tibi donum.
8 Et dixit propheta Domini ad regem, Si dares mihi dimidium domus tuæ, non intrarem tecum, & non comederem panem, nec biberem aquam in loco hoc.
9 Nam sic præcepit mihi in verbo Domini, dicendo: Non comedes panem & non bibes aquam, & non redibis per viam qua iuisti.
10 Et abijt per viam aliam, & non redijt in via per quam iuerat in Bethel.
11 Et propheta mendax vnus senex, & nomen eius erat Michal, habitabat in Bethel, & venit filius eius, & narrauit illi omne opus quod egerat propheta Domini die illo in Bethel, verba quæ locutus fuerat cum rege, & narrauerunt ea patri suo.
12 Et locutus est cum eis pater eorum, Quanam via abijt? & ostenderunt filij eius viam quà abierat propheta Domini, qui venerat de tribu Iehudah.
13 Et dixit filijs suis, Expedite mihi asinum. & expedierunt illi asinum, & equitauit super eum.
14 Et iuit post prophetam Domini, & inuenit eum sedentem sub quercu, & dixit ei: Num tu es propheta Domini, qui venisti de tribu Iehuda? & dixit, Ego sum.

15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אִתִּי הַבָּיְתָה וֶאֱכֹל לָחֶם׃
16 * וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתָּךְ וְלָבוֹא אִתָּךְ וְלֹא־
אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתְּךָ מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
17 * כִּי־דָבָר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־
תִשְׁתֶּה שָׁם מָיִם לֹא־תָשׁוּב לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־
18 הָלַכְתָּ בָּהּ׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ
וּמַלְאָךְ דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ אִתְּךָ
אֶל־בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיֵשְׁתְּ מָיִם כִּחֵשׁ לוֹ׃
19 וַיָּשָׁב אִתּוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁתְּ מָיִם׃
20 * וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל־הַשֻּׁלְחָן ° וַיְהִי דְּבַר
יְהוָה אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃
21 * וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן כִּי מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא
שָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
22 * וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתֵּשְׁתְּ מַיִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאַל־תֵּשְׁתְּ מָיִם לֹא־
תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קֶבֶר אֲבֹתֶיךָ׃
23 * וַיְהִי אַחֲרֵי אָכְלוֹ לֶחֶם וְאַחֲרֵי שְׁתוֹתוֹ וַיַּחֲבָשׁ־
לוֹ הַחֲמוֹר לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃
24 * וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָאֵהוּ אַרְיֵה בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ וַתְּהִי
נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר עֹמֵד אֶצְלָהּ
25 וְהָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה׃ * וְהִנֵּה אֲנָשִׁים
עֹבְרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנְּבֵלָה מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־
הָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָעִיר אֲשֶׁר
הַנָּבִיא הַזָּקֵן יֹשֵׁב בָּהּ׃
26 * וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר
אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ
יְהוָה לָאַרְיֵה וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
27 דִּבֶּר־לוֹ׃ * וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְשׁוּ־לִי אֶת־
הַחֲמוֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ׃

15 * Dixítq; ad eum, Veni mecum domũ
16 vt comedas panem. * Qui ait, Non poſ-
ſum reuerti neq; venire tecum, nec come-
dam panem neque bibam aquam in loco
17 iſto. * Quia locutus eſt Dñs ad me in ſer-
mone Domini, dicens: Non comedas pa-
nem, & non bibas aquam ibi, nec reuer-
18 têris per viam qua ieris. * Qui ait illi, Et
ego propheta ſum ſimilis tui. Et angelus
locutus eſt mihi in ſermone Domini, di-
cens: Reduc eum tecum in domũ tuam,
vt comedat panem & bibat aquam. Fe-
19 fellit eum, * Et reduxit ſecum. Comedit
ergo panem in domo eius & bibit aquã.
20 * Cúmque ſederent ad menſam, factus
eſt ſermo Domini ad prophetam qui re-
21 duxerat eum. * Et exclamauit ad virum
E Dei qui venerat de Iuda, dicens: Hæc di-
cit Dominus, Quia non obediens fuiſti
ori Domini, & nõ cuſtodiſti mandatum
quod præcepit tibi Dominus Deus tuus;
22 * Et reuerſus es & comediſti panem &
bibiſti aquam in loco in quo præcepit ti-
bi, ne comederes panem neque biberes
aquam: non inferetur cadauer tuum in
ſepulchrum patrum tuorum.
23 * Cúmque comediſſet & bibiſſet, ſtra-
uit aſinum ſuum propheta quem redux-
24 erat. * Qui cùm abiſſet, inuenit eũ leo in
F via, & occidit, & erat cadauer eius proie-
ctum in itinere. Aſinus autem ſtabat iu-
xta illum, & leo ſtabat iuxta cadauer.
25 * Et ecce viri tranſeuntes viderunt ca-
dauer proiectum in via, & leonem ſtan-
tẽ iuxta cadauer. Et venerunt & diuulga-
uerunt in ciuitatem, in qua propheta ille
ſenex habitabat.
26 * Quod cùm audiſſet propheta ille qui
reduxerat eum de via, ait: Vir Dei eſt qui
inobediens fuit ori Dñi, & tradidit eum
Dñs leoni, & confregit eum, & occidit iu-
xta verbum Domini quod locutus eſt ei.
27 * Dixítque ad filios ſuos, Sternite mihi
aſinum. Qui cùm ſtrauiſſent;

תרגום יונתן

15 וַאֲמַר לֵיהּ אִתָּא עִמִּי לְבֵיתָא וֶאֱכוֹל לַחְמָא׃
16 וַאֲמַר לָא אֵיכוֹל לְמֵתַב עִמָּךְ וּלְמֵיעַל עִמָּךְ וְלָא אֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי עִמָּךְ מַיָּא בְּאַתְרָא הָדֵין׃
17 אֲרֵי גְזֵירָא עֲלַי בְּפִתְגָמָא דַייָ לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי תַמָּן מַיָּא וְלָא תְתוּב לְמֵיזַל בְּאָרְחָא דַּאֲזַלְתָּ בַּהּ׃
18 וַאֲמַר לֵיהּ אַף אֲנָא נְבִיָּא כְּוָתָךְ וּמַלְאֲכָא מַלֵּיל עִמִּי בְּפִתְגָמָא דַייָ לְמֵימַר אֲתֵיבְהִי עִמָּךְ לְבֵיתָךְ וְיֵיכוֹל לַחְמָא וְיִשְׁתֵּי מַיָּא כַּדִּיב לֵיהּ׃
19 וְתָב עִמֵּיהּ וַאֲכַל לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וּשְׁתִי מַיָּא׃ 20 וַהֲוָה עַד דְּאִינוּן מְסַחֲרִין עַל פָּתוֹרָא וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם נְבִיָּא דַּאֲתִיבֵיהּ׃
21 וְאִתְנַבִּי עַל נְבִיָּא דַייָ דַּאֲתָא מִשִּׁבְטָא יְהוּדָה לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּסָרֵיבְתָּא עַל מֵימְרָא דַייָ וְלָא נְטַרְתָּא יָת תַּפְקֵידְתָּא דְּפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃
22 וְתַבְתָּא וַאֲכַלְתָּ לַחְמָא וְאִשְׁתֵּיתָא מַיָּא בְּאַתְרָא דְּמַלֵּיל עִמָּךְ לְמֵימַר לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי מַיָּא לָא תִתְכְּנֵישׁ נְבִלְתָּךְ לְקִבְרָא דַּאֲבָהָתָךְ׃
23 וַהֲוָה בָּתַר דַּאֲכַלוּ לַחְמָא וּבָתַר דְּאִשְׁתִּיאוּ וְזָרֵיז לֵיהּ חֲמָרָא לִנְבִיָּא דַּאֲתִיבֵיהּ׃ 24 וַאֲזַל וְאַשְׁכְּחֵיהּ אַרְיָא בְּאָרְחָא וְקַטְלֵיהּ וַהֲוָה נְבִלְתֵּיהּ רְמִיָּא בְּאָרְחָא וַחֲמָרָא קָאֵים לְקִבְלֵהּ וְאַרְיָא קָאֵים בִּסְטַר נְבִילְתָּא׃
25 וְהָא גֻבְרַיָּא עָבְרִין וַחֲזוֹ יָת נְבִלְתָּא רְמִיָּא בְּאָרְחָא וְיָת אַרְיָא קָאֵים בִּסְטַר נְבִלְתָּא וַאֲתוֹ וּמַלִּילוּ בְּקַרְתָּא דִּנְבִיָּא שִׁקְרָא סָבָא יָתֵיב בַּהּ׃
26 וּשְׁמַע נְבִיָּא דַּאֲתִיבֵיהּ מִן אָרְחָא וַאֲמַר נְבִיָּא דַייָ הוּא דְּסָרֵיב עַל מֵימְרָא דַייָ וּמַסְרֵיהּ יְיָ לְאַרְיָא וְתַבְרֵיהּ וְקַטְלֵיהּ כְּפִתְגָמָא דַייָ דְּמַלֵּיל לֵיהּ׃
27 וּמַלֵּיל עִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר זָרִיזוּ לִי יָת חֲמָרָא וְזָרִיזוּ׃

* Et dixit ei, Veni mecum, et comede panē. 15
* Et dixit, Non potero reuerti tecum, neq; 16
comedam panem, neque bibam aquam in loco
isto.
* Quia sic præcepit mihi in sermone Domi- 17
nus, dicens: Non comedas panem ibi, & non
bibas aquam, & non reuertaris in via in qua
ieris in ea.
* Et dixit ad eum, Et ego propheta sum si- 18
cut & tu, & angelus locutus est ad me in ser-
mone Domini, dicens: Reduc eum tecum in
domum tuam, & comedat panem & bibat
aquam: & mentitus est ei.
* Et reduxit eum & comedit panem & bi- 19
bit aquam in domo eius.
* Et factū est cùm ipsi sederent ad mensam, 20
factus est sermo Domini ad prophetam qui re-
duxerat eum. * Et dixit ad hominē Dei qui 21
venerat de Iuda, dicens: Hæc dicit Dominus,
Quia exacerbasti verbū Domini, & non custo-
disti mandatum quod præcepit tibi Dominus
Deus tuus. * Et reuersus es & comedisti pa 22
nem, et bibisti aquam in loco isto, in quo locutus
sum ad te, dicens: Non comedas panem & nō
bibas aquam, non ingrediatur corpus tuum in
sepulchrum patrum tuorum.
* Et factum est, postquam comedit ipse pa- 23
nem & bibit aquam, & strauit ipsi asinum
prophetæ: & reuersus est;
* Et abijt. & inuenit eum leo in via, & 24
occidit eum, & erat corpus eius proiectum in
itinere, & asinus astabat iuxta illum, & leo
stabat iuxta cadauer.
* Et ecce viri transeuntes & viderunt mor 25
ticinium proiectum in via, & leo stetit iuxta
morticinium; & veniunt viri & loquuntur
in ciuitate, vbi propheta senex habitabat in ea.
* Et audiuit qui reduxerat eum de via, & 26
ait: Homo Dei iste, qui exacerbauit verbum
Domini, & tradidit eum Dominus leoni, &
confregit eum, & occidit eum iuxta verbum
Domini quod locutus est ei.
* Et locutus est ad filios suos, dicens: Ster- 27
nite mihi asinum. & strauerunt.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο μετ' ἐμοῦ καὶ φάγε ἄρτον.
16 * καὶ εἶπεν, οὐ μὴ δύνωμαι τοῦ ἐπιστρέψαι μετὰ σοῦ,
οὔτε φάγω ἄρτον οὔτε μὴ πίω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
17 * ὅτι οὕτως ἐντέταλταί μοι ἐν λόγῳ κύριος, λέγων·
μὴ φάγῃς ἄρτον ἐκεῖ καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ, καὶ μὴ ἐπιστρέ-
ψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ.
18 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγὼ προφήτης εἰμὶ ὡς
καὶ σύ, καὶ ἄγγελος ἐλάλησε πρός με ἐν λόγῳ κυ-
ρίου, λέγων· ἐπίστρεψον αὐτὸν μετὰ σεαυτοῦ εἰς τὸν
οἶκόν σου, καὶ φαγέτω ἄρτον καὶ πιέτω ὕδωρ· καὶ ἐψεύ-
σατο αὐτῷ.
19 * καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν καὶ ἔφαγεν ἄρτον καὶ ἔπιεν ὕδωρ
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
20 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν καθημένων ἐπὶ τῆς τραπέζης,
ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς τὸν προφήτην τὸν ἐπιστρέ-
ψαντα αὐτόν.
21 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ τὸν ἥκοντα ἐξ
ἰούδα, λέγων· τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν παρεπίκρα-
νας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν ἣν
ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου·
22 * καὶ ἐπέστρεψας καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ ἔπιες ὕδωρ ἐν
τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησα πρὸς σέ, λέγων· μὴ φά-
γῃς ἄρτον καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ, οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου
εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.
23 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτὸν ἄρτον καὶ πιεῖν ὕδωρ, καὶ
ἐπέσαξεν αὐτῷ τὸν ὄνον τῷ προφήτῃ, καὶ ἐπέστρεψε·
24 * καὶ ἀπῆλθεν· καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἐθα-
νάτωσεν αὐτόν· καὶ ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ,
καὶ ὁ ὄνος εἱστήκει παρ' αὐτῷ, καὶ ὁ λέων εἱστήκει παρὰ τὸ σῶμα.
25 * καὶ ἰδοὺ ἄνδρες παραπορευόμενοι καὶ εἶδον τὸ θνησι-
μαῖον ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ λέων εἱστήκει ἐχόμενα τοῦ
θνησιμαίου· καὶ ἤρχοντο οἱ ἄνδρες καὶ λαλοῦσιν ἐν τῇ πό-
λει, οὗ ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτης κατῴκει ἐν αὐτῇ.
26 * καὶ ἤκουσεν ὁ ἐπιστρέψας αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ εἶπεν, ὁ
ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ οὗτός, ὃς παρεπίκρανεν τὸ ῥῆμα κυρίου,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν κύριος τῷ λέοντι, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν καὶ
ἐθανάτωσεν αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ.
27 * καὶ ἐλάλησεν πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, λέγων· ἐπισά-
ξατέ μοι τὸν ὄνον. καὶ ἐπέσαξαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Veni mecum in domum; & comede panem. 16 Et dixit, Non possum redire tecum & intrare tecum, &
non comedam panem, & non bibam tecum aquam in loco hoc. 17 Nam decretum est super me in verbo Domini, Non comedes pa-
nem, & non bibes ibi aquam, & non redibis vt vadas per viam qua iuisti. 18 Et dixit ei, Etiam ego sum propheta sicut tu, &
angelus locutus est mecum in verbo Domini, dicendo: Reduc illum tecum in domum tuam: & comedat panem & bibat aquam. men-
titus est ei. 19 Et redijt cum illo, & comedit panem in domo eius, & bibit aquam. 20 Et fuit adhuc illis in circuitu
mensæ sedentibus, factum est verbum prophetiæ à Domino cum propheta qui reduxerat illum. 21 Et vaticinatus est
contra prophetam Domini, qui venerat de tribu Iehudah, dicendo: Sic dixit Dominus, Propterea quòd rebellasti in dictum Domini,
nec seruasti præceptum quod præceperat tibi Dominus Deus tuus. 22 Sed redijsti & comedisti panem, & bibisti aquam in
loco de quo locutus fuerat tecum, dicendo; Non comedes panem & non bibes aquam: non colligetur cadauer tuum in sepulchrum pa-
trum tuorum. 23 Et fuit postquam comederunt panem, & postquam biberunt, strauit illi asinum prophetæ quem re-
duxerat. 24 Et abijt & inuenit eum leo in via, & occidit illum: & erat cadauer eius proiectum in via, & asinus stabat
iuxta illud, & leo stabat in latere cadaueris. 25 Et ecce viri transeuntes viderunt cadauer proiectum in via, &
leonem stantem in latere cadaueris; & venerunt & locuti sunt in ciuitate in qua propheta mendax senex habitabat.
26 Et audiuit propheta qui reduxerat illum de via, & dixit, Propheta Domini ipse est qui rebellauit in dictum Domini, & tradidit
eum Dominus leoni, & fregit eum & occidit eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ei.
27 Et locutus est cum filijs suis, dicendo, Sternite mihi asinum, & strauerunt.

28 ‏* וילך וימצא את־נבלתו משלכת בדרך
וחמור והאריה עמדים אצל הנבלה לא־אכל
האריה את־הנבלה ולא שבר את־החמור:
29 ‏* וישא הנביא את־נבלת איש־האלהים
ויניחהו אל־החמור וישיבהו ויבא אל־עיר הנביא
30 הזקן לספד ולקברו: * ויניח את־נבלתו
בקברו ויספדו עליו הוי אחי:
31 ‏* ויהי אחרי קברו אתו ויאמר אל־בניו לאמר
במותי וקברתם אתי בקבר אשר איש האלהים
קבור בו אצל עצמתיו הניחו את־עצמתי:
32 ‏* כי היה יהיה הדבר אשר קרא בדבר יהוה
על־המזבח אשר בבית־אל ועל כל־בתי הבמות
אשר בערי שמרון:
33 ‏* אחר הדבר הזה לא־שב ירבעם מדרכו
הרעה וישב ויעש מקצות העם כהני במות
החפץ ימלא את־ידו ויהי כהני במות:
34 ‏* ויהי בדבר הזה לחטאת בית ירבעם ולהכחיד
ולהשמיד מעל פני האדמה:

יד

1 ‏* בעת ההיא חלה אביה בן־ירבעם:
2 ‏* ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתנית
ולא ידעו כי־אתי אשת ירבעם והלכת שלה
הנה־שם אחיה הנביא הוא־דבר עלי למלך
על־העם הזה:
3 ‏* ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים ובקבק
דבש ובאת אליו הוא יגיד לך מה־יהיה לנער:
4 ‏* ותעש כן אשת ירבעם ותקם ותלך שלה
ותבא בית אחיה ואחיהו לא־יכל לראות כי־קמו
עיניו משיבו:

28 * Et ille abijsset, inuenit cadauer eius proiectum in via, & asinum & leoné stantes iuxta cadauer. Non comedit leo de cadauere, nec læsit asinum.
29 * Tulit ergo prophetes cadauer viri Dei, & posuit illud super asinum, & reuersus intulit in ciuitatem prophetæ senis vt plangeret eum.
30 * Et posuit cadauer eius in sepulchro suo, & planxerũt eum, Heu heu mi frater.
31 * Cumque planxissent eum, dixit ad filios suos, Cùm mortuus fuero, sepelite me in sepulchro in quo vir Dei sepultus est, iuxta ossa eius ponite ossa mea.
32 * Profectò enim veniet sermo quem prædixit in sermone Domini cõtra altare quod est in Bethel, & contra omnia phana excelsorũ quę sunt in vrbibus Samariæ.
33 * Post verba hæc non est reuersus Hieroboam de via sua pessima, sed econtrario fecit de nouissimis populis sacerdotes excelsorum; quicunque volebat implebat manũ suam, & fiebat sacerdos excelsorũ.
34 * Et propter hanc causam peccauit domus Hieroboam, & euersa est, & deleta de superficie terræ.

CAP. XIIII.

1 IN tempore illo ægrotauit Abia filius Hieroboam.
A
2 * Dixítq; Hieroboam vxori suæ, Surge & cõmuta habitum ne cognoscaris quòd sis vxor Hieroboam, & vade in Silo, vbi est Ahias propheta qui locutus est mihi quòd regnaturus essem super populum hunc.
3 * Tolle quoque in manu tua decem panes & crustulam, & vas mellis, & vade ad illum. Ipse enim indicabit tibi quid euenturum sit puero huic.
4 * Fecit vt dixerat vxor Hieroboam, & consurgens abijt in Sylo, & venit in domum Ahiæ. At ille non poterat videre, quia caligauerant oculi eius præ senectute.

תרגום יונתן

28 ואזל ואשכח ית נבלתיה רמיא בארחא וחמרא ואריא קיימין בסטר נבילתא לא אכל אריא ית נבילתא ולא תבר ית חמרא:
29 ונטל נביא שקרא ית נבילתא דנביא דייי ואחתיה על חמרא ואתיביה ואתא לקרתא דנבי שקרא סבא למספד ולמקבריה:
30 ואחית ית נבילתיה בקבריה וספדו עלוהי ווי על אחי:
31 והוה בתר דקבר יתיה ואמר לבנוהי למימר כד אמות ותקברון יתי בקברא דנביא דייי קביר ביה בסטר גרמוהי אחיתו ית גרמי:
32 ארי אתקיימא יתקיים פתגמא דאתנבי בפתגמא דייי על אגורא די בביתאל ועל כל בתי במתא די בקרוי שמרון:
33 בתר פתגמא הדין לא תב ירבעם מארחיה בישתא ותב ומני מן קצת עמא כומרי במתא דרעי מקריב ית קרבניה והוון כומרין לבמתא:
34 והוה פתגמא הדין לחובי בית ירבעם לשיצאה מעל אפי ארעא:

יד

1 בעידנא ההיא מרע אביה בר ירבעם:
2 ואמר ירבעם לאתתיה קומי כען ותשתנין ולא ידעון דאת אתת ירבעם ותהכין לשילו הא תמן אחיה נביא הוא מליל עלי למהוי מלכא על עמא הדין:
3 ותסבין בידיך עשרה טולמין דלחם וכיסנין וזלוע דדבש ותהכין לותיה והוא יחוי ליך מה יהא לרביא:
4 ועבדת כן אתת ירבעם וקמת ואזלת לשילו ואתת לבית אחיה ואחיה לא יכיל למחזי ארי קמא עינוהי מסיביה:

28 * *Et abijt & inuenit corpus eius proiectum in via, & asinus & leo steterunt iuxta corpus, & non comedit leo corpus vel asinum, & non confregit asinum.*

29 * *Et tulit propheta senex corpus hominis Dei, & imposuit illud super asinum, & reduxit illud in ciuitatem prophetæ senis, vt plangerent & sepelirent eum.*

30 * *Et posuit corpus eius in sepulchro suo, & planxit eum, Heu frater.*

31 * *Et factum est postquam planxerunt eum; & ait filijs suis, dicens: Si mortuus fuero, sepelite me in sepulchro isto, in quo homo Dei sepultus est in eo; iuxta ossa eius ponite me, vt saluentur ossa mea cum ossibus eius.*

32 * *Quia factum erit verbum quod locutus est in sermone Domini super altare quod in Bethel, & contra domos excelsorum quæ sunt in Samaria.*

33 * *Et post verbum hoc non reuersus est Hieroboam de malicia sua, & reuersus est & fecit de parte populi sacerdotes excelsorum. qui volebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos excelsorum.*

34 * *Et factum est verbum hoc in peccatum domui Hieroboam, & in destructionem, & in perditionem à facie terræ.*

CAP. XIIII.

1 *IN tempore illo ægrotauit Abia filius Hieroboam.*

2 * *Et vxori suæ dixit Hieroboam, Surge, & mutaberis; non cognoscent quòd tu vxor Hieroboam, & vades in Selo. Ecce illic Achia propheta; ipse locutus est ad me, quòd regnabo super populum hunc.*

3 * *Et tolle in manu tua decem panes, & collyria, & vas mellis, & ibis ad illum: ipse nunciabit tibi quid erit puero.*

4 * *Et fecit sic vxor Hieroboam, & surrexit & abijt in Selo, & intrauit in domum Achia, & homo senex ad videndum, & caligabant oculi eius præ senectute eius.*

28 * καὶ ἐπορεύθη καὶ εὗρε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ ὄνος καὶ ὁ λέων εἱστήκεισαν παρὰ τὸ σῶμα· καὶ οὐκ ἔφαγεν ὁ λέων τὸ σῶμα ἢ τὸν ὄνον, καὶ οὐ συνέτριψε τὸν ὄνον.

29 * καὶ ἦρεν ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτης τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τὸν ὄνον, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν τοῦ προφήτου τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κόψασθαι καὶ θάψαι αὐτόν.

30 * καὶ ἔθηκεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκόψατο αὐτόν, οὐαὶ ἀδελφέ.

31 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ κόψασθαι αὐτόν, καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων· ἐὰν ἀποθάνω, θάψατέ με ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τέθαπται ἐν αὐτῷ, παρὰ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ θέτε με, ἵνα σωθῇ τὰ ὀστᾶ μου μετὰ τῶν αὐτοῦ.

32 * ὅτι γινόμενον ἔσται τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ἐν λόγῳ κυρίου ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν βαιθήλ, καὶ ἐπὶ τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τῶν ἐν σαμαρείᾳ.

33 * καὶ μετὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐκ ἐπέστρεψεν ἱεροβοὰμ ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐποίησεν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ἱερέας τῶν ὑψηλῶν· ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐγίνετο ἱερεὺς τῶν ὑψηλῶν.

34 * καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο εἰς ἁμαρτίαν τῷ οἴκῳ ἱεροβοάμ, καὶ εἰς ὄλεθρον καὶ εἰς ἀφανισμὸν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

ιδʹ.

1 * Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠρρώστησεν ἀβιὰ υἱὸς ἱεροβοάμ.

2 * καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ εἶπεν ἱεροβοάμ, ἀνάστηθι, καὶ ἀλλοιωθήσῃ, οὐ γνώσονται ὅτι σὺ γυνὴ ἱεροβοάμ, καὶ πορευθήσῃ εἰς σηλώ· ἰδοὺ ἐκεῖ ἀχιὰ ὁ προφήτης, αὐτὸς ἐλάλησεν ἐπ' ἐμὲ τοῦ βασιλεῦσαι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.

3 * καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δέκα ἄρτους, καὶ κολλύρια, καὶ στάμνον μέλιτος, καὶ ἐλεύσῃ πρὸς αὐτόν· αὐτὸς ἀναγγελεῖ σοι τί ἔσται τῷ παιδίῳ.

4 * καὶ ἐποίησεν οὕτω ἡ γυνὴ ἱεροβοάμ, καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς σηλώ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ἀχιά· καὶ ὁ ἄνθρωπος πρεσβύτερος τοῦ ἰδεῖν, καὶ ἠμβλυώπουν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ γήρως αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Et iuit & inuenit cadauer eius proiectum in via, & asinum & leonem stantes propè cadauer; non comedit leo cadauer, & non fregit asinum. [29] Et tulit propheta mendax cadauer prophetæ Domini, & collocauit illud super asinum, & reduxit illud, & venit in ciuitatem prophetæ mendacis senis, ad plangendum & sepeliendum illud. [30] Et deduxit cadauer eius in sepulchrum suum, & lamentati sunt super illo; Heu super fratre meo. [31] Et fuit postquam sepelierunt illum, dixit filijs suis, dicendo: Cùm mortuus fuero, & sepelietis me in sepulchro in quo propheta Domini est sepultus: iuxta ossa eius ponite ossa mea.
[32] Nam firmando firmabitur verbum, quod vaticinatus est in verbo Domini contra aram, quæ est in Bethel, & contra omnes domos excelsorum quæ sunt in vrbibus Somron. [33] Post verba ista non redijt Ierobgham ex via sua mala, sed rediit & fecit partem è populo sacerdotes excelsorum. qui volebant, offerebant munus suum, & erant sacerdotes excelsorum.
[34] Et fuit res ista in reatum domus Ierabgham, & vt exterminaretur & perderetur è superficie terræ.

CAP. XIIII.

IN tempore illo malè habuit Abiah filius Ierabgham. [2] Et dixit Ierabgham vxori suæ, Surge nunc & muta te, vt non cognoscant quòd tu sis vxor Ierabgham: & ibis in Silo, & ecce ibi est Ahhiah propheta, ipse locutus est de me quòd futurus essem rex super populum hunc. [3] Et accipies in manu tua decem tortas panis, & placentas, & gutturnium mellis; & ibis ad eum, & ille indicabit tibi quid erit puero. [4] Et fecit sic vxor Ierabgham, & surrexit & iuit in Siloh, & venit in domum Ahhiah; & Ahhiah non poterat videre, & steterant oculi eius præ senectute eius.

* וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה אֵשֶׁת־יָרָבְעָם 5
בָּאָה לִדְרֹשׁ דָּבָר מֵעִמְּךָ אֶל־בְּנָהּ כִּי־חֹלֶה הוּא
כָּזֹה וְכָזֶה תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ וִיהִי כְבֹאָהּ וְהִיא מִתְנַכֵּרָה׃
* וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ בָּאָה בַפֶּתַח 6
וַיֹּאמֶר בֹּאִי אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אַתְּ מִתְנַכֵּרָה
וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשָׁה׃ * לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם 7
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִמֹתִיךָ
מִתּוֹךְ הָעָם וָאֶתֶּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
* וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנֶהָ לָךְ 8
וְלֹא הָיִיתָ כְּעַבְדִּי דָוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר
הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת רַק הַיָּשָׁר בְּעֵינָי׃
* וַתָּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ וַתֵּלֶךְ 9
וַתַּעֲשֶׂה לְּךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת לְהַכְעִיסֵנִי
וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גַוֶּךָ׃
* לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית יָרָבְעָם וְהִכְרַתִּי 10
לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל
וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵית־יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגָּלָל עַד־
תֻּמּוֹ׃ * הַמֵּת לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים 11
וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃
* וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ בְּבֹאָה רַגְלַיִךְ הָעִירָה 12
וּמֵת הַיָּלֶד׃ * וְסָפְדוּ־לוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ 13
אֹתוֹ כִּי־זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קָבֶר יַעַן
נִמְצָא־בוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית
יָרָבְעָם׃ * וְהֵקִים יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל 14
אֲשֶׁר יַכְרִית אֶת־בֵּית יָרָבְעָם זֶה הַיּוֹם וּמֶה
גַּם־עָתָּה׃ * וְהִכָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר 15
יָנוּד הַקָּנֶה בַּמַּיִם וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם וְזֵרָם מֵעֵבֶר
לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם מַכְעִיסִים
אֶת־יְהוָה׃

5 *Dixit aũt Dñs ad Ahiam, Ecce vxor
Hieroboã ingreditur vt consulat te super
B filio suo qui ægrotat. Hæc & hæc loque-
ris ei. Cùm ergo illa intraret & dissimu-
6 laret se esse quæ erat: *Audiuit Ahias so-
nitũ pedum eius introeuntis per ostiũ, &
ait: Ingredere vxor Hieroboam, quare
aliam te esse simulas? Ego aũt missus sum
7 ad te durus nuncius. *Vade & dic Hiero-
boam: Hæc dicit Dñs Deus Israel, Quia
exaltaui te de medio populi, & dedi te du-
8 cem super populũ meum Israel. *Et scidi
regnũ domus Dauid & dedi illud tibi, &
nõ fuisti sicut seruus meus Dauid, qui cu-
stodiuit mãdata mea, & secutus est me in
toto corde suo, faciens quod placitũ esset
9 in conspectu meo. *Sed operatus es mala
super omnes qui fuerunt ante te, & fecisti
tibi deos alienos & conflatiles, vt me ad
iracundiam prouocares, me aũt proiecisti
10 post corpus tuum. *Idcircò ecce ego in-
ducam mala super domũ Hieroboam, &
percutiã de Hieroboam mingentẽ ad pa-
C rietem clausum & nouissimũ in Israel, &
mundabo reliquias domus Hieroboam,
sicut mundari solet fimus vsq; ad purum.
11 *Qui mortui fuerint de Hieroboã in ci-
uitate, comedent eos canes: qui aũt mor-
tui fuerint in agro, vorabũt eos aues cœli,
12 quia Dñs locutus est. *Tu igitur surge &
vade in domũ tuã, & in ipso introitu pe-
13 dum tuorũ in vrbem, morietur puer. *Et
planget eum omnis Israel & sepeliet. iste
D enim solus inferetur de Hieroboã in se-
pulchrum quia inuentus est super eo ser-
mo bonus à Dño Deo Israel in domo Hie-
14 roboã. *Constituet aũt sibi Dñs regem su-
per Israel qui percutiet domũ Hieroboã
15 in hac die & in hoc tempore. *Et percu-
tiet Dñs Deus Israel, sicut moueri solet a-
rundo in aqua. & euellet Israel de terra bo-
na hac, quam dedit patribus eorũ, & ven-
tilabit eos trans flumen, quia fecerũt sibi
lucos vt irritarent Dominum.

תרגום יונתן

5 וַייָ אֲמַר לַאֲחִיָּה וְהָא אִתַּת יָרָבְעָם אָתְיָא לְמִתְבַּע פִּתְגָּמָא מִינָּךְ עַל בְּרַהּ אֲרֵי מְמְרַע הוּא כְּדֵין וּכְדֵין תְּמַלֵּיל עִמַּהּ וַיהִי בְּמֵיעֲלַהּ וְהִיא מִתְנַכְּרָא׃
6 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֲחִיָּה יַת קָל רִיגְלַהָא עָלַּה בְּתַרְעָא וַאֲמַר עוּלִי אִתַּת יָרָבְעָם לְמָה דְּנַן אַתְּ מִשְׁתַּנְיָא וַאֲנָא שְׁלִיחַ לְאִתְנַבָּאָה עֲלָךְ פִּתְגָּמִין קָשִׁין׃
7 אֱזִילִי אֱמַרִי לְיָרָבְעָם כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֲלַף דְּאַפְרֵישְׁתָּךְ מִגּוֹ עַמָּא וּמַנִּיתָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
8 וְאַעֲדֵיתִי יַת מַלְכוּתָא מִבֵּית דָּוִד וִיהַבְתַּהּ לָךְ וְלָא הֲוֵיתָא כְּעַבְדִּי דָוִד דִּינְטַר פִּיקוֹדַי וּדְהַלֵּיךְ בָּתַר פּוּלְחָנִי בְּכָל לִבֵּיהּ לְמֶעְבַּד לְחוּד דְּכָשַׁר קֳדָמָי׃
9 וְאַבְאֵישְׁתָּא לְמֶעְבַּד מִכֹּל דַּהֲווֹ קֳדָמָךְ וַאֲזַלְתָּ וַעֲבַדְתְּ לָךְ טַעֲוַת עַמְמַיָּא וּמַתְּכָא לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי וּפוּלְחָנִי אַרְחֵיקְתָּא מִקֳּבֵל עֵינָךְ׃
10 בְּכֵן הָא אֲנָא מַיְתֵי בִישְׁתָּא עַל בֵּית יָרָבְעָם וְאֵשֵׁיצֵי לְיָרָבְעָם יָדַע מַדַּע אָחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲפַלֵּי בָּתַר יָרָבְעָם כְּמָה דְּמִתְבַּדְּרִין כְּגֵלָלָא עַד דִּמְסִיפִין׃
11 דִּימוּת לְיָרָבְעָם בְּקַרְתָּא יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא וּדְיִמוּת בְּחַקְלָא יֵיכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא אֲרֵי בְמֵימְרָא דַייָ גְּזַר כֵּן׃
12 וְאַתְּ קוּמִי אֱזִילִי לְבֵיתִיךְ בְּמֵיעַל רַגְלַיִךְ לְקַרְתָּא וִימוּת רַבְיָא׃ 13 וְיִסְפְּדוּן עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִקְבְּרוּן יָתֵיהּ אֲרֵי דֵין בִּלְחוֹדוֹהִי מִדְּבֵית יָרָבְעָם לְקִבְרָא חֲלַף דְּאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פִּתְגָּם דְּתַקִּין קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃ 14 וִיקִים יְיָ קֳדָמוֹהִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל דִּישֵׁיצֵי יַת בֵּית יָרָבְעָם מִן דְּקָיִם יוֹמָא דֵין וְאַף דְּאִתְיְלִיד מִכְּבַן וּלְהַלָּא׃
15 וְיִמְחֵי יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָה דְנָאֵיד קַנְיָא בְּמַיָּא וְיַעֲקַר יַת יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא הָדָא דִּיהַב לַאֲבָהָתְהוֹן וִיגַלֵּינוּן מֵעֵבֶר פְּרָת חֲלַף דַּעֲבַדוּ יַת אֲשֵׁירֵיהוֹן מַרְגְּזִין קֳדָם יְיָ׃

Et dixit Dominus ad Achia, Ecce vxor 5
Hieroboam ingreditur, vt quærat verbum à te
ſuper filio ſuo, quoniam ægrotus eſt; ſecundùm
hoc & ſecundùm hoc loqueris ad eam. & fa-
ctum eſt cùm intraret illa, & diſſimulabat.
Et factum eſt cùm audiuit Achia ſonitum 6
pedum eius ingrediente ea in oſtium, & ait:
Ingredere vxor Hieroboam, quare tu diſſimu-
las? & ego ſum nuncius ad te durus.
Abiens dic Hieroboam, Hæc dicit Dominus 7
Deus Iſrael, Quia exaltaui te à medio populi,
& dedi te ducem ſuper populum Iſrael:
Et rupi regnum à domo Dauid, & dedi 8
illud tibi, & non fuiſti ſicut ſeruus meus Da-
uid, qui cuſtodiuit mandata mea, & qui am-
bulauit poſt me in omni corde ſuo, ad faciendum
rectum in oculis meis:
Et malè operatus es vt faceres vltra om- 9
nes quicunque fuerant in conſpectu meo; &
ambulaſti & feciſti tibi deos alienos, & confla
tilia ad irritãdum me, & me proieciſti poſt te:
Idcircò ecce ego induco malum in domum 10
Hieroboam, & perimam Hieroboam mingen-
tem ad parietem, & detentum, & relictum in
Iſrael: & colligam Hieroboam vt colligitur
fimus vſque dum conſumetur ipſe.
Mortuum ex Hieroboam in ciuitate come- 11
dent canes, & mortuum in agro comedent vo-
lucres cæli, quia Dominus locutus eſt.
Et tu ſurge vade in domum tuam: & cùm 12
intrabunt pedes tui ciuitatem, morietur puer.
Et plangent eum omnis Iſrael, & ſepelie- 13
lient eum, quia iſte ſolus inducetur Hieroboam
ad ſepulchrum, quoniam inuentum eſt in eo
verbum bonum de Domino Deo Iſrael in do-
mo Hieroboam.
Et ſuſcitabit Dominus ſibi regem ſuper 14
Iſrael, qui percutiet domum Hieroboam hac
die, & adhuc & nunc.
Et percutiet Dominus Iſrael, ſicut moue- 15
tur arundo in aqua; & euellet Iſrael à ſum-
mo terræ bonæ huius, quam dedit patribus eo-
rum; & ventilabit eos à trans flumine, quia
fecerunt lucos ſuos irritantes Dominum.

5 καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἀχιά, ἰδοὺ γυνὴ ἱεροβοὰμ εἰσέρ-
χεται τοῦ ἐκζητῆσαι ῥῆμα παρὰ σοῦ ὑπὲρ υἱοῦ αὐτῆς, ὅτι
ἄρρωστός ἐστι, κατὰ τοῦτο καὶ κατὰ τοῦτο λαλήσεις πρὸς αὐτήν·
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὴν καὶ ἀπεξενοῦτο.
6 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχιὰ τὴν φωνὴν ποδῶν αὐτῆς
εἰσερχομένης αὐτῆς ἐν τῷ ἀνοίγματι· καὶ εἶπεν, εἴσελθε
γυνὴ ἱεροβοάμ, ἵνα τί τοῦτο σὺ ἀποξενοῦσαι; καὶ ἐγώ εἰμι
ἀπόστολος πρὸς σὲ σκληρός.
7 πορευθεῖσα εἶπον τῷ ἱεροβοάμ, τάδε λέγει κύριος
ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀνθ' οὗ ὅσον ὕψωσά σε ἀπὸ μέσου τοῦ λαοῦ,
καὶ ἔδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν ἰσραήλ·
8 καὶ ἔρρηξα τὸ βασίλειον ἀπὸ οἴκου δαυίδ, καὶ ἔδωκα
αὐτὸ σοί, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς ὁ δοῦλός μου δαυίδ, ὃς ἐφύλαξε
τὰς ἐντολάς μου, καὶ ὃς ἐπορεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου.
9 καὶ ἐπονηρεύσω τοῦ ποιῆσαι παρὰ πάντας ὅσοι ἐγένον-
το εἰς πρόσωπόν μου· καὶ ἐπορεύθης καὶ ἐποίησας σεαυτῷ
θεοὺς ἑτέρους καὶ χωνευτὰ τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἐμὲ ἔρρι-
ψας ὀπίσω σου.
10 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω κακίαν πρὸς οἶκον ἱεροβο-
άμ, καὶ ἐξολοθρεύσω ἱεροβοὰμ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον καὶ
ἐπεχόμενον καὶ καταλελειμμένον ἐν ἰσραήλ· καὶ ἐπιλέξω
ἱεροβοὰμ καθὼς ἐπιλέγεται ἡ κόπρος ἕως τελειωθῆναι αὐ-
11 τόν. τὸν τεθνηκότα τοῦ ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφά-
γονται οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ καταφά-
γεται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησε.
12 καὶ σὺ ἀναστᾶσα πορεύθητι εἰς οἶκόν σου, καὶ ἐν τῷ εἰσέρ-
χεσθαι τοὺς πόδας σου τὴν πόλιν, ἀποθανεῖται τὸ παιδά-
13 ριον. καὶ κόψονται αὐτὸ πᾶς ἰσραήλ, καὶ θάψουσιν
αὐτόν, ὅτι οὗτος μόνος εἰσελεύσεται τῷ ἱεροβοὰμ πρὸς
τάφον, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ κυρίου
θεοῦ ἰσραὴλ ἐν οἴκῳ ἱεροβοάμ.
14 καὶ ἀναστήσει κύριος ἑαυτῷ βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, ὃς
πλήξει τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔτι καί γε
15 νῦν. καὶ πλήξει κύριος τὸν ἰσραήλ, καθὰ κινεῖται ὁ κάλα-
μος ἐν τῷ ὕδατι· καὶ ἐκτιλεῖ τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ ἄνω τῆς χθο-
νὸς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκε τοῖς πατράσιν αὐτῶν· καὶ
λικμήσει αὐτοὺς ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ· ἀνθ' οὗ ὅσον ἐποίη-
σαν τὰ ἄλση αὐτῶν παροργίζοντες τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et Dominus dixit ad Ahhiahu, Ecce vxor Ierabgham venit vt quærat verbum ex te ſuper filio ſuo, quia malè habet: ſic & ſic lo-
queris cum ea. & fuit cùm ingrederetur ipſa, erat mutata.
6 Et fuit cùm audiſſet Ahhiah ſtrepitum pedum illius introeuntis
portam, dixit, Intra vxor Ierabgham: vt quid mutata es? Et ego miſſus ſum ad vaticinandum contra te verba dura.
7 Abi dic Ierabgham,
Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Propterea quòd ſeparaui te de medio populi, & præpoſui te vt eſſes rex ſuper populum meum Iſrael,
8 Et transtuli regnum de domo Dauid, & dedi illud tibi; ſed non fuiſti ſicut ſeruus meus Dauid, qui cuſtodiuit præcepta mea, &
qui ambulauit poſt cultum meum in toto corde ſuo, faciendo tantummodo quod rectum eſt ante me.
9 Sed malè feciſti faciendo
præ omnibus qui fuerunt ante te, & iuiſti & feciſti tibi Errorem gentium, & conflatile, vt irritares me; & cultum meum elongaſti è re-
gione oculorum tuorum.
10 Idcircò ecce ego adduco malum ſuper domum Ierabgham, & exterminabo de Ierabgham cogno-
ſcentem cognitionem, clauſum, & derelictum in Iſrael: & auferam poſt Ierabgham, ſicut qui remouent ſtercus quouſque finiant.
11 Eum qui mortuus fuerit de Ierabgham in vrbe, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cœli, quia
dicto Domini decretum ſic eſt.
12 Et tu ſurge & abi in domum tuam; cùm intrauerint pedes tui vrbem, morietur puer.
13 Et lamen-
tabuntur ſuper illũ omnis Iſrael, & ſepelient eum; quia hic ſolus congregabitur de Ierabgham in ſepulchrum, propterea quòd inuenta
ſit in eo res quæ recta eſt ante Dominum Deum Iſrael in domo Ierabgham.
14 Et ſuſcitabit Dominus ante ſe regem ſuper
Iſrael, qui exterminabit domum Ierabgham, eum qui viuit hodie, & etiam qui gignetur ex nunc & vltra.
15 Et percutiet Dominus Iſrael, ſicut agitatur canna in aquis; & euellet Iſrael de terra bona hac quam dedit patribus eorum, &
tranſmigrare faciet vltra Perath; propterea quòd fecerunt lucos ſuos, irritantes Dominum.

16 ויתן את ישראל בגלל חטאות ירבעם אשר
חטא ואשר החטיא את ישראל׃
17 ותקם אשת ירבעם ותלך ותבא תרצתה
היא באה בסף הבית והנער מת׃
18 ויקברו אתו ויספדו לו כל ישראל כדבר
יהוה אשר דבר ביד עבדו אחיהו הנביא׃
19 ויתר דברי ירבעם אשר נלחם ואשר מלך
הנם כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל׃
20 והימים אשר מלך ירבעם עשרים ושתים
שנה וישכב עם אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו׃
21 ורחבעם בן שלמה מלך ביהודה בן
ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבע
עשרה שנה מלך בירושלם העיר אשר בחר
יהוה לשום את שמו שם מכל שבטי ישראל
ושם אמו נעמה העמנית׃
22 ויעש יהודה הרע בעיני יהוה ויקנאו אתו
מכל אשר עשו אבתם בחטאתם אשר חטאו׃
23 ויבנו גם המה להם במות ומצבות ואשרים
על כל גבעה גבהה ותחת כל עץ רענן׃
24 וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבת הגוים
אשר הוריש יהוה מפני בני ישראל׃
25 ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה
שושק מלך מצרים על ירושלם׃
26 ויקח את אצרות בית יהוה ואת אוצרות בית
המלך ואת הכל לקח ויקח את כל מגני הזהב
27 אשר עשה שלמה׃ ויעש המלך רחבעם
תחתם מגני נחשת והפקיד על יד שרי הרצים
28 השמרים פתח בית המלך׃ ויהי מדי בא
המלך בית יהוה ישאום הרצים והשיבום אל
תא הרצים׃

16 Et tradet Dñs Deus Iſrael propter pec-
E cata Hieroboam qui peccauit & peccare
17 fecit Iſrael. Surrexit itaque vxor Hiero-
boam, & abijt, & venit in Therſa. Cúmq;
illa ingrederetur limen domus, puer mor-
18 tuus eſt; Et ſepelierunt eum, & planxit
eum omnis Iſrael iuxta ſermonem Domi-
ni quē locutus eſt in manu ſerui ſui Ahiæ
19 prophetæ. Reliqua autem verborũ Hie-
roboam quomodo pugnauerit, & quomo-
do regnauerit, ecce ſcripta ſunt in libro
20 verborũ dierũ regũ Iſrael. Dies aũt qui-
bus regnauit Hieroboã, viginti duo anni
F ſunt. Et dormiuit Hieroboam cũ patri-
bus ſuis, regnauítque Nadab filius eius pro
21 eo. Porrò Roboam filius Salomonis re-
gnauit in Iuda. Quadraginta & vnius an-
ni erat Roboam, cùm regnare cœpiſſet, &
decē & ſeptem annis regnauit in Ieruſalē
ciuitate quam elegit Dñs vt poneret no-
men ſuũ ibi ex omnibus tribubus Iſrael.
Nomen autem matris eius Naama Am-
22 nites. Et fecit Iudas malum coram Do-
mino & irritauerunt eum ſuper omnibus
quæ fecerant patres eorum in peccatis
23 ſuis quæ peccauerunt. Ædificauerunt
enim & ipſi ſibi aras & ſtatuas, & lucos ſu-
per omnem collem excelſum, & ſubter o-
24 mnem arborem frondoſam. Sed & effœ-
minati fuerunt in terra, fecerúntq; omnes
abominationes gentium quas attriuit Do-
25 minus ante faciem filiorum Iſrael. In
quinto aũt anno regni Roboam, aſcendit
26 Seſac rex Ægypti in Ieruſalem. Et tulit
G theſauros domus Dñi, & theſauros regios
& vniuerſa diripuit, ſcuta quoque aurea q̃
27 fecerat Salomō. Pro quibus fecit rex Ro-
boã ſcuta ærea, & tradidit ea in manu du-
cum ſcutariorum & eorũ qui excubabant
28 ante oſtium domus regis. Cúmq; ingre-
deretur rex in domum Domini, porta-
bant ea qui præeundi habebant officiũ, &
poſtea reportabant ad armamentarium
ſcutariorum.

תרגום יונתן

16 ומסר יי ית ישראל בדיל חובי ירבעם דחב ודחייב ית ישראל׃ 17 וקמת אתת ירבעם ואזלת ואתת לתרצת היא עלת בסיפא
דביתא ורביא מית׃ 18 וקברו יתיה וספדו עלוהי כל ישראל כפתגמא דיי דמליל ביד עבדיה אחיה נבייא׃ 19 ושאר פתגמי ירבעם
דאגיח קרבא ודמלך הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃ 20 ויומיא דמלך ירבעם עשרין ותרתין שנין
ושכיב עם אבהתוהי ומלך נדב בריה תחותוהי׃ 21 ורחבעם בר שלמה מלך על דבית יהודה בר ארבעין וחד שנין רחבעם כד
מלך ושבע עשרי שנין מלך בירושלם קרתא דאתרעי יי לאשראה ית שכינתיה תמן מכל שבטיא דישראל ושום אמיה נעמה מבני עמון׃
22 ועבדו דבית יהודה דביש קדם יי וארגיזו קדמוהי מכל דעבדו קדמיהון בחוביהון דחבו׃
23 ובנו אף אינון להון במן וקמן ואשרין על כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף׃ 24 ואף נפקת ברא הוה בארעא עבדו
כל תועבת עממיא דתריך יי מן קדם בני ישראל׃
25 והוה בשתא חמישתא למלכא רחבעם סליק שישק מלכא דמצרים על ירושלם׃
26 ונסיב ית כל מאני בית מקדשא דיי וית אוצרי בית מלכא וית כולא נסיב ונסיב ית כל מגיני דדהבא דעבד שלמה׃
27 ועבד מלכא רחבעם חלופיהון מגיני נחשא ומני על יד רבני רהטיא דנטרין תרע בית מלכא׃
28 והוי כזמן דעליל מלכא לבית מקדשא דיי נסבין להון רהטיא ומתיבין להון לדובא רהטיא׃

*Et tradet Dominus Israel gratia peccato- 16
rum Hieroboam, qui peccauit & qui peccare fe-
cit Israel.
*Et surrexit vxor Hieroboam & abijt in 17
Thersa; & factũ est cùm ingrederetur in vesti-
bulum domus, & puer mortuus est.
*Et sepelierunt eum, & planxerunt eum 18
omnis Israel secundùm verbum Domini, quod
locutus est in manu serui sui Achia prophetæ.
*Et reliquum verbum Hieroboam quãtum 19
bellauit, & quantum regnauit, ecce ea scripta
in libro verborum dierum regum Israel.
*Et dies quibus regnauit Hieroboam vigin- 20
ti & duo anni, & dormiuit cum patribus suis,
& regnauit Nadab filius eius pro eo.
*Et Roboam filius Salomonis regnauit in 21
Juda: filius quadraginta & vnius annorum
Roboam cùm regnaret ipse, & septendecim an-
nis regnauit in Hierusalem ciuitate in qua ele-
git Dominus vt poneret nomen suum ibi ex o-
mnibus tribubus Israel; & nomen matris eius
Naama Amanitis.
*Et fecit Judas malum coram Domino; & 22
æmulatus est eum in omnibus quæ fecerũt pa-
tres sui, & in peccatis suis quæ peccauerunt.
*Et ædificauerunt sibi excelsa, & statuas, 23
& lucos super omnem collem excelsum, & sub-
ter omne lignum frondosum.
*Et coniuratio facta est in terra, & fecit 24
ab omnibus abominationibus gentium, quas
abstulit Dominus à facie filiorum Israel.
*Et factum est in anno quinto, regnante 25
Roboam, ascendit Susac rex Ægypti in Hieru-
salem.
*Et tulit omnes thesauros domus Domini, 26
& thesauros domus regis, & vniuersa cepit,
& scuta aurea quæ fecit Salomon.
*Et fecit Roboam rex scuta ærea pro eis, & 27
præpositi erant super ea duces præcursorum, cu-
stodientes portam domus regis.
*Et factum est vt ingressus est rex in do- 28
mum Domini, portabant ea præcursores &
firmabant ea in thalamum præcursorum.

16 *καὶ δώσει κύριος τὸν ἰσραὴλ χάριν ἁμαρτιῶν ἱερο-
βοάμ, ὃς ἥμαρτε καὶ ὃς ἐξήμαρτεν ἰσραήλ.
17 *καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ ἱεροβοὰμ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν θερ-
σά· καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἐν τῷ προθύρῳ τοῦ οἴκου, καὶ τὸ
παιδάριον ἀπέθανε.
18 *καὶ ἔθαψαν αὐτὸ, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸ πᾶς ἰσραὴλ
κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ
ἀχιὰ τοῦ προφήτου.
19 *καὶ περισσὸν ῥῆμα τοῦ ἱεροβοὰμ ὅσα ἐπολέμησε καὶ
ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδοὺ αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου
ῥημάτων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.
20 *καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἱεροβοὰμ εἴκοσι καὶ δύο
ἔτη, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε
ναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
21 *καὶ ῥοβοὰμ υἱὸς σολομῶντος ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰού-
δαν, υἱὸς τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν ῥοβοάμ, ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν· καὶ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἱερου-
σαλὴμ τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐξελέξατο κύριος θέσθαι τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς
μητρὸς αὐτοῦ ναάμα ἡ ἀμανῖτις.
22 *καὶ ἐποίησεν ἰούδας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· καὶ πα-
ρεζήλωσεν αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ,
καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν αἷς ἥμαρτον.
23 *καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ καὶ στήλας καὶ ἄλση
ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου
24 συσκίου. *καὶ σύνδεσμος ἐγένετο ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐποίησεν
ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
25 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πέμπτῳ βασιλεύοντος
ῥοβοάμ, ἀνέβη σουσακὶμ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
26 *καὶ ἔλαβε πάντας τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ
τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ πάντα ἔλαβε, καὶ
τὰ ὅπλα τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησε σολομών.
27 *καὶ ἐποίησε ῥοβοὰμ ὁ βασιλεὺς ὅπλα χαλκᾶ ἀντ'
αὐτῶν· καὶ ἐπέθεντο ἐπ' αὐτῶν οἱ ἡγούμενοι τῶν παρατρε-
χόντων οἱ φυλάσσοντες τὸν πυλῶνα οἴκου τοῦ βασιλέως.
28 *καὶ ἐγένετο ὡς ἂν εἰσεπορεύετο ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον
κυρίου, ἦρον αὐτὰ οἱ παρατρέχοντες καὶ ἀπηρείδοντο αὐτὰ
εἰς τὸ θεὲ τῶν παρατρεχόντων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et tradet Dominus Israel ob reatus Ierabgham, qui peccauit & peccare fecit Israel. 17 Et surrexit vxor Ierabgham, &
abijt, & venit in Thirszah: ipsa intrante limen domus, puer mortuus est. 18 Et sepelierunt illum & lamentati sunt super illum
omnis Israel, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhiah prophetæ. 19 Et reliquum verborum
Ierabgham quomodo iniuerit bellum, & quomodo regnauerit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.
20 Et dies quibus regnauit Ierabgham, fuerunt viginti & duo anni; & dormiuit cum patribus suis, & regnauit Nadab filius eius pro eo.
21 Et Rehhabgham filius Selomoh regnauit super viros domus Iehudah: filius quadraginta & vnius annorũ erat Rehhabgham quando
regnauit, & septendecim annis regnauit in Ierusalem, ciuitate in qua complacuit sibi Dominus ponere maiestatem suam ibi præ omnibus
tribubus Israel, & nomen matris eius Naghamah, de filijs Ghamon. 22 Et fecerunt *populi* domus Iehudah, quod malum erat ante Do-
minum, & irritauerunt eum magis, quàm omnia quæ fecerant maiores eorum, peccatis suis quæ peccauerũt. 23 Et ædificauerunt etiam
ipsi sibi excelsa, & statuas & lucos super omnem collem eleuatum, & sub omni arbore frondosa. 24 Et etiam scortum fuit
in terra: fecerunt secundùm omnem abominationem gentium quas eiecit Dominus ante filios Israel.
25 Et fuit anno quinto regis Rehhabgham, ascendit Sisak rex Miszraim contra Ierusalem.
26 Et cepit omnia vasa domus sanctuarij Domini & thesauros domus regis, & omnia cepit, & cepit omnia scuta auri quæ fecerat
Selomoh. 27 Et fecit rex Rehhabgham pro eis scuta æris, & deposuit in manu magistrorum cursorum, qui custodiebant
portam domus regis. 28 Et fuit tempore quo veniebat rex in domum sanctuarij Domini, accipiebant ea
cursores, & referebant illa in conclaue cursorum.

29 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי רְחַבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵמָּה
כְתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה :
30 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם
31 כָּל־הַיָּמִים : * וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית
וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּם בְּנוֹ תַּחְתָּיו :

טו

1 * וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט מָלַךְ אֲבִיָּם עַל־יְהוּדָה :
2 * שָׁלֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה
3 בַּת־אֲבִישָׁלוֹם : * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־חַטֹּאות אָבִיו
אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־
4 יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו : * כִּי לְמַעַן דָּוִד
נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ נִיר בִּירוּשָׁלָםִ לְהָקִים אֶת־
בְּנוֹ אַחֲרָיו וּלְהַעֲמִיד אֶת־יְרוּשָׁלָםִ :
5 * אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא־
סָר מִכֹּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ כֹּל יְמֵי חַיָּיו רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה
6 הַחִתִּי : * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־רְחַבְעָם וּבֵין
יָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו :
7 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲבִיָּם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה
וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין יָרָבְעָם :
8 * וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר
9 דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו : * וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים
לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אָסָא עַל־יְהוּדָה :
10 * וְאַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם
אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת־אֲבִישָׁלוֹם :
11 * וַיַּעַשׂ אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו :
12 * וַיַּעֲבֵר הַקְּדֵשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיָּסַר אֶת־כָּל־
הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו :

29 * Reliqua aũt sermonum Roboam &
omnia quæ fecit, ecce scripta sunt in li-
bro sermonum dierum regum Iuda.
30 * Fuítq; bellum inter Roboam & Hie-
31 roboam cunctis diebus. * Dormiuítque
Roboam cum patribus suis, & sepultus
est cum eis in ciuitate Dauid. Nomen au-
tem matris eius Naama Amanitis. Et re-
gnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 IGitur in octauo decimo anno regni
A Hieroboam filij Nabath, regnauit Abia
2 super Iudam. * Tribus annis regnauit in
Ierusalem. Nomen matris eius Maacha fi-
3 lia Abessalon. * Ambulauítque in om-
nibus peccatis patris sui quæ fecerat ante
eum, nec erat cor eius perfectum cum Do-
mino Deo suo sicut cor Dauid patris eius.
4 * Sed propter Dauid dedit ei Dñs Deus
suus lucernam in Ierusalem, vt suscitaret
filiũ eius post eum, & statueret Ierusalem;
5 * Eò quòd fecisset Dauid rectum in ocu-
lis Dñi, & nõ declinasset ab omnibus, quæ
præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, ex-
6 cepto sermone Vriæ Ethæi. * Attamen
B bellum fuit inter Roboam & Hieroboam
7 omni tempore vitæ eius. * Reliqua autẽ
sermonũ Abiæ & omnia quæ fecit; non-
ne hæc scripta sunt in libro verborũ die-
rum regum Iuda? Fuítque prælium inter
Abiam & inter Hieroboam.
8 * Et dormiuit Abia cum patribus suis,
& sepelierunt eum in ciuitate Dauid; re-
9 gnauítque Asa filius eius pro eo. * In an-
no ergo vicesimo Hieroboam regis Israel,
regnauit Asa rex Iuda.
10 * Et quadraginta & vno anno regnauit
in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha
filia Abessalon.
11 * Et fecit Asa rectum ante conspectum
Domini, sicut Dauid pater eius.
12 * Et abstulit effœminatos de terra, pur-
gauítque vniuersas sordes idolorum quæ
fecerant patres eius.

תרגום יונתן

29 ושאר פתגמי רחבעם וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה :
30 וקרבא הות בין רחבעם ובין ירבעם כל יומיא : 31 ושכיב רחבעם עם אבהתוהי ואתקבר עם אבהתוהי בקרתא
דדויד ושום אמיה נעמה דמבני עמון ומלך אבים בריה תחותוהי :

טו

1 ובשתא תמניא עשרי למלכא ירבעם בר נבט
מלך אבים על דבית יהודה : 2 תלת שנין מלך בירושלם ושום אמיה מעכה בת אבישלום : 3 ואזל בכל
חובי אבוהי דעבד קדמוהי ולא הוה לביה שלים בדחלתא דיי אלהיה כלבא דדוד אבוהי : 4 ארי בדיל דוד קים יי אלהיה ליה
מלכו בירושלם לאקמא ית בריה בתרוהי ולקימא ית ירושלם : 5 דעבד דוד דתכשר קדם יי לא סטא מכל דפקדיה כל יומי
חיוהי להוד בפתגם אוריה חתאה : 6 וקרבא הוה בין רחבעם ובין ירבעם כל יומי חיוהי : 7 ושאר פתגמי אבים וכל דעבד
הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה וקרבא הוה בין אבים ובין ירבעם : 8 ושכיב אבים עם אבהתוהי
וקברו יתיה בקרתא דדוד ומלך אסא בריה תחותוהי : 9 ובשנת עשרין לירבעם מלכא דישראל מלך אסא על שבטא דבית יהודה :
10 וארבעין וחדא שנין מלך בירושלם ושום אמיה מעכה בת אבישלום : 11 ועבד אסא דכשר קדם יי כדוד אבוהי :
12 ופלי נפקת ברא מן ארעא ואעדי ית כל טעותא דעבדו אבהתוהי :

*Et reliqua sermonum Roboam & omnia 29
quæ fecit, nonne hæc scripta in libro sermonum
dierum regum Iuda?
*Et bellum fuit inter Roboam & Hiero- 30
boam cunctis diebus.
*Et dormiuit Roboam cum patribus suis, 31
& sepelitur cum patribus suis in ciuitate Dauid; & nomen matris eius Naama Ammanitis, & regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XV.

IN octauo decimo anno regnante Hieroboam 1
filio Nabat, regnat Abia filius Roboam super
Iudam.
*Et tribus annis regnauit in Hierusalem, 2
& nomen matris suæ Maacha filia Abesalom.
*Et ambulauit in omnibus peccatis patris 3
sui quæ fecerat ante eum, & non erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris sui.
*Quia propter Dauid dedit ei Dominus 4
Deus suus reliquias in Hierusalē, vt statueret filios eius post eum, & statueret Hierusalem:
*Vt fecit Dauid rectum coram Domino, & 5
non declinauit ab omnibus quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, præterquam in sermone Vriæ Chettæi.
*Et bellū fuit inter Roboam & inter Hie- 6
roboam omnibus diebus vitæ eius.
*Et reliqua sermonum Abia & omnia quæ 7
fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda? & prælium fuit inter Abia & inter Hieroboam.
*Et dormiuit Abia cum patribus suis, & 8
sepelitur in ciuitate Dauid; & regnauit Asa filius eius pro eo.
*In anno vicesimo Hieroboam regis Israel 9
regnat Asa super Iudam.
*Et quadraginta & vno anno regnauit in 10
Hierusalem, & nomen matris eius Maacha filia Abesalom.
*Et fecit Asa rectum coram Domino, sicut 11
Dauid pater eius. *Et abstulit iniciatos à 12
terra, et abstulit vniuersas abominationes quæ fecerunt patres eius.

29 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ῥοβοὰμ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λό-
30 γων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; *καὶ πόλεμος ἦν
ἀναμέσον ῥοβοὰμ καὶ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας.
31 *καὶ ἐκοιμήθη ῥοβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ νααμὰ ἡ ἀμμανίτις· καὶ ἐβασίλευσεν ἀβιὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιέ.

1 *Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, βασιλεύει ἀβιὰ υἱὸς ῥοβοὰμ ἐπὶ ἰούδαν.
2 *καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσαλώμ.
3 *καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσαις ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ αἷς
ἐποίησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ
4 πατρὸς αὐτοῦ. *ὅτι διὰ δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ κατάλειμμα ἐν ἱερουσαλήμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτόν, καὶ στήσῃ τὴν ἱερουσαλήμ·
5 *ὡς ἐποίησε δαυὶδ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐν ῥήματι οὐρίου τοῦ χετταίου.
6 *καὶ πόλεμος ἦν μεταξὺ ῥοβοὰμ καὶ μεταξὺ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
7 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀβιὰ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀβιὰ καὶ ἀναμέσον ἱεροβοάμ.
8 *καὶ ἐκοιμήθη ἀβιὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ἐβασίλευσεν ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
9 *ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ εἰκοστῷ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως τοῦ ἰσραὴλ βασιλεύει ἀσὰ ἐπὶ ἰούδαν.
10 *καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβε-
11 σαλώμ. *καὶ ἐποίησεν ἀσὰ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
12 *καὶ ἀφεῖλε τοὺς τετελεσμένους ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐξῆρε πάντα τὰ βδελύγματα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[29] Et reliquum verborum Rehhabgham & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? [30] Et bellum fuit inter Rehhabgham & inter Ierabgham omnibus diebus. [31] Et dormiuit Rehhabgham cum patribus suis; & sepultus est cum patribus suis in vrbe Dauid, & nomen matris eius Naghamah, quæ erat de filijs Ghamon, & regnauit Abiam filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANno autem decimo octauo regis Ierabgham filij Nebath regnauit Abiam super *populum* domus Iehudah. [2] Tribus annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom. [3] Et ambulauit in omnibus peccatis patris sui, quæ fecerat ante eum, & non fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui. [4] Nam propter Dauid firmauit Dominus Deus illi regnum in Ierusalem, suscitando filium eius post eum, & firmando Ierusalem. [5] Quòd fecisset Dauid quod rectum erat ante Dominum, neque declinasset ab omnibus quæ præceperat ei omnibus diebus vitæ suæ, præterquam in re Vriah Hhithæi. [6] Et bellum fuit inter Rehhabgham & Ierabgham omnibus diebus vitæ illius. [7] Et reliquum verborum Abiam & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? & bellum fuit inter Abiam & inter Ierabgham. [8] Et dormiuit Abiam cum patribus suis, & sepelierunt eum in vrbe Dauid, & regnauit Azza filius eius pro eo. [9] Et anno vicesimo Ierabgham regis Israel, regnauit Azza super tribum domus Iehudah. [10] Et quadraginta & vno annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom. [11] Et fecit Azza quod rectum erat ante Dominum sicut Dauid pater eius. [12] Et extirpauit scorta de terra, & amouit omnem errorem quem fecerant patres eius.

13 * וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיְסִרֶהָ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה מִפְלֶצֶת לָאֲשֵׁרָה וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ
וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
14 * וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם
15 עִם־יְהוָה כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו
וְקָדְשׁוֹ בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
16 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־
17 יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ * וַיַּעַל בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יֹצֵא וָבָא
18 לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * וַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־
הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־
אוֹצְרוֹת בֵּית מֶלֶךְ וַיִּתְּנֵם בְּיַד עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם
הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל־בֶּן־הֲדַד בֶּן־טַבְרִמֹּן בֶּן־חֶזְיוֹן
מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר׃
19 * בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה
שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ הָפֵרָה אֶת־בְּרִיתְךָ
אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי׃
20 * וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־
עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֵת אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֵת כָּל־
כִּנְּרוֹת עַל כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃
21 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה
22 וַיֵּשֶׁב בְּתִרְצָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־
כָּל־יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה
וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אָסָא
אֶת־גֶּבַע בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
23 * וְיֶתֶר כָּל־דִּבְרֵי אָסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא־הֵמָּה כְתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת זִקְנָתוֹ
חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃

13 *Insuper & Maacham matrẽ suam amo-
uit ne esset princeps in sacris Priapi & in
C luco eius quẽ consecrauerat. Subuertitq;
specũ eius & cõfregit simulachrũ turpissi-
14 mũ, & cõbussit in torrẽte Cedron. *Excel-
sa aũt non abstulit. Verumtamen cor Asa
perfectũ erat cum Dño Deo suo cunctis
15 diebus suis. *Et intulit ea quæ sanctifica-
uerat pater suus, & vouerat in domũ Dñi
16 argentũ & aurum, & vasa. *Bellum autem
erat inter Asa & Baasa regem Israel cũctis
17 diebus eorum. *Ascẽdit quoq; Baasa rex
D Israel in Iudam, & ędificauit Rama vt non
posset quispiã egredi vel ingredi de parte
18 Asa regis Iudæ. *Tollens itaq; Asa omne
argentum & aurum, quod remanserat in
thesauris domus Dñi, & in thesauris do-
mus regiæ, dedit illud in manus seruorũ
suorũ, & misit ad Benadab filiũ Tabrem-
mon filij Ezion regem Syriæ qui habita-
19 bat in Damasco, dicens: *Fœdus est
inter me & te, & inter patrem meum, &
patrem tuum; ideò misi tibi munera, ar-
gentum & aurum, & peto vt venias & ir-
ritum facias fœdus, quod habes cũ Baasa
rege Israel, & recedat à me.
20 *Acquiescẽns Benadab regi Asa, misit
principes exercitus sui in ciuitates Israel,
E & percusserunt Ahion, & Dan, & Abel
domũ Maacha, & vniuersam Cenneroth,
21 omnem scilicet terram Neptalim. *Quod
cùm audisset Baasa, intermisit ædificare
22 Rama, & reuersus est in Thersa. *Rex au-
tem Asa nũcium misit in omnem Iudam,
dicens: Nemo sit excusatus. Et tulerunt
lapides de Rama & ligna eius quibus ędi-
ficauerat Baasa, & extruxit de eis rex Asa
Gabaa Beniamin & Maspha.
23 *Reliqua autem omnium sermonum
Asa & vniuersæ fortitudines eius & cun-
cta quæ fecit, & ciuitates quas extruxit,
nónne hæc scripta sunt in libro verborũ
dierum regum Iuda? Veruntamen in tem-
pore senectutis suæ doluit pedes.

תרגום יונתן

13 וְאַף יַת מַעֲכָה אִמֵּיהּ אַעְדִּי מִמַּלְכוּתַהּ דַעֲבַדַת טַעֲוָתָא לַאֲשֵׁרְתָּא וְקַץ אָסָא יַת טַעֲוָתָא וְאוֹקִיד בְּנַחֲלָא דְקִדְרוֹן׃ 14 וּבָמָתָא
[illegible] לְחוֹד לִבָּא דְאָסָא הֲוָה שְׁלִים בְּדַחַלְתָּא דַיְיָ כָּל יוֹמוֹהִי׃ 15 וְאַיְתִי יַת קֻדְשֵׁי אֲבוּהִי וְקֻדְשֵׁי דְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ כַּסְפָּא וּדְהַב
[illegible] 16 וּקְרָבָא הֲוָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵיהוֹן׃ 17 וּסְלֵיק בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל דְבֵית יְהוּדָה וּבְנָא יַת
[illegible] בְדִיל דְלָא לְמִשְׁבַּק נָפֵיק וְעָלֵיל לְאָסָא מַלְכָּא דְשִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃ 18 וּנְסֵיב אָסָא יַת כָּל כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְּאוֹצְרֵי בֵית
[illegible] דַיְיָ וּבְאוֹצְרֵי בֵית מַלְכָּא וּמַנִּינוּן בִּידָא דְעַבְדוֹהִי וְשַׁדְּרִינוּן מַלְכָּא אָסָא לְוָת בַּר הֲדַד בַּר טַבְרִימּוֹן בַּר חֶזְיוֹן מַלְכָּא דַאֲרָם דְיָתֵיב
[illegible] לְמֵימַר׃ 19 קְיָים בֵּינָא וּבֵינָךְ וּבֵין אֲבָא וּבֵין אֲבוּךְ הָא שַׁדְּרֵית לָךְ שׁוֹחֲדָא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱזִיל אַשְׁנֵי יַת קְיָימָךְ עִם בַּעְשָׁא
[illegible] דְיִשְׂרָאֵל וְיִסְתַּלַּק מִנִּי׃ 20 וְקַבֵּיל בַּר הֲדַד מִן מַלְכָּא אָסָא וְשַׁדַּר יַת רַבָּנֵי חֵילְוָתָא דִילֵיהּ עַל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּמְחָא יַת עִיּוֹן
[illegible] וְיַת אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְיַת כָּל גִּינוֹסַר עַד כָּל אֲרַע שִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי׃ 21 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע בַּעְשָׁא וְאִתְמְנַע מִלְּמִבְנֵי יַת
[illegible] וִיתֵיב בְּתִרְצָה׃ 22 וּמַלְכָּא אָסָא כְּנַשׁ יַת כָּל דְבֵית יְהוּדָה לֵית דְנָקֵי וּנְטַלוּ יַת אַבְנֵי רָמְתָא וְיַת אָעָהָא דִבְנָא
[illegible] וּבְנָא בְהוֹן מַלְכָּא אָסָא יַת גִּבְעֲתָא דִבְנֵי בִנְיָמִין וְיַת מִצְפַּיָּא׃
23 וּשְׁאָר כָּל פִּתְגָּמֵי אָסָא וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ וְכָל דַעֲבַד וְקִרְוַיָּא דִבְנָא הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה
[illegible] לְעִדַּן סֵיבוּתֵיהּ מְרַע בְּרִגְלוֹהִי׃

13 *Et Maacha matrem suam amouit vt non esset princeps, sicut fecit synodum luco eius, & abscidit Asa omnia lustra eius, & combussit in igne in torrente Cedron.

14 *At excelsa non abstulit; veruntamen cor Asa erat perfectum cum Domino cunctis diebus suis.

15 *Et intulit Asa in domum Domini columnas patris sui, & columnas argenteas & aureas, & intulit in domum Domini argentum & aurum, & vasa.

16 *Et bellum erat inter Asa & inter Baasa regem Israel cunctis diebus.

17 *Et ascendit Baasa rex Israel in Judam, & ædificauit Rama, vt non esset egrediens & ingrediens Asa regi Juda.

18 *Et cepit Asa argentum & aurum inuentum in thesauris domus Domini & in thesauru domus regis, et dedit illud in manus seruorũ suorũ, & misit eos rex Asa ad filium Ader filij Tabremon filij Azion regis Syriæ qui habitabat in Damasco, dicens:

19 *Fœdus sit inter me & inter te, & inter patrem meum, & inter patrem tuum; ecce misi tibi munera argenti & auri, veni irritum facias fœdus tuum quod ad Baasa regem Israel, & ascendet à me.

20 *Et audiuit filius Ader regem Asa, & misit principes exercitus sui in ciuitates Israel, & percussit Ain, & Dan, & Abel domus Maacha, & vniuersam Chenereth vsque ad omnem terram Nephthalim.

21 *Et factum est vt audiuit Baasa, & intermisit ædificare Rama, & reuersus est in Thersa.

22 *Et rex Asa nunciauit omni Juda vt nullus excusatus; & tollunt lapides Rama & ligna eius quæ ædificauit Baasa, & ædificauit in eis Asa rex collem Beniamin & speculam.

23 *Et reliqua sermonum Asa & vniuersa fortitudo eius & cuncta quæ fecit, & ciuitates quas exstruxit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? veruntamen in tempore senectutis suæ, doluit pedes suos.

13 *καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ μετέστησεν τοῦ μὴ εἶναι ἡγουμένην, καθότι ἐποίησεν σύνοδον τῷ ἄλσει αὐτῆς· καὶ ἐξέκοψεν ἀσὰ πάσας τὰς καταδύσεις αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ ἐν τῷ χειμάῤῥῳ κεδρών.

14 *τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν· πλὴν ἡ καρδία ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ.

15 *καὶ εἰσήνεγκεν ἀσὰ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοὺς κίονας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τοὺς κίονας τοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, καὶ εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον, καὶ χρυσίον, καὶ
16 σκεύη. *καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀσὰ καὶ ἀναμέσον
17 βαασὰ βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας. *καὶ ἀνέβη βαασὰ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ᾠκοδόμησε τὴν ῥαμά, τοῦ μὴ εἶναι ἐκπορευόμενον καὶ εἰσπορευόμενον
18 τῷ ἀσὰ βασιλεῖ ἰούδα. *καὶ ἔλαβεν ἀσὰ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου κυρίου, καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς χεῖρας τῶν παίδων αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀσὰ πρὸς υἱὸν ἄδερ υἱοῦ ταβρεμὼν υἱοῦ ἀζιὼν βασιλέως συρίας τοῦ κατοικοῦντος ἐν δαμασκῷ, λέγων·

19 *διαθήκη ἔσω ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός μου καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου, ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι δῶρα ἀργυρίου καὶ χρυσίου, δεῦρο διασκέδασον τὴν διαθήκην σου τὴν πρὸς βαασὰ βασιλέα ἰσραήλ, καὶ ἀναβήσεται ἀπ᾽ ἐμοῦ.

20 *καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἄδερ τοῦ βασιλέως ἀσά, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ἰσραήλ· καὶ ἐπάταξε τὴν αἰν, καὶ τὴν δάν, καὶ τὴν ἀβελ οἴκου μααχά, καὶ πᾶσαν τὴν χενερὲθ ἕως πάσης τῆς γῆς νεφθαλίμ.

21 *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε βαασά, καὶ διέλιπεν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν ῥαμά, καὶ ἀνέστρεψεν εἰς θερσά.

22 *καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσὰ παρήγγειλεν παντὶ ἰούδα ἐν ἀκί· καὶ αἴρουσι τοὺς λίθους τῆς ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἃ ᾠκοδόμησεν βαασά, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς ἀσὰ ὁ βασιλεὺς τὸν βουνὸν βενιαμὶν καὶ τὴν σκοπιάν.

23 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀσὰ καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ πάντα ἃ ἐποίησε, καὶ αἱ πόλεις ἃς ᾠκοδόμησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; πλὴν ἐν καιρῷ τοῦ γήρως αὐτοῦ, ἐπόνεσε τοὺς πόδας αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13]Et etiam Maghachah matrem suam amouit de regno quæ fecerat Errorem in luco; & excidit Azza Errorem, & incendit in torrente Kidron. [14]Sed excelsa non sublata sunt; tantummodo cor Azza erat perfectum in timore Domini omnibus diebus eius. [15]Et attulit sancta patris sui, & sancta domus sanctuarij Domini; argentum & aurum, & vasa. [16]Et bellum fuit inter Azza & Baghsa regem Israel omnibus diebus eorum. [17]Et ascendit Baghsa rex Israel contra *populum* domus Iehudah, & ædificauit Ramatha, vt non permitteret exeuntem & intrantem ad Azza regem tribus domus Iehudah. [18]Et accepit Azza omne argentum & aurum quæ relicta erant in thesauris domus sanctuarij Domini & in thesauris domus regis, & numerauit ea in manu seruorum suorum, & misit illa rex Azza ad Bar-hadad filium Tabrimon filij Hhezion regem Aram qui habitabat in Dammesek, dicendo: [19]Fœdus sit inter me & te, & inter patrem meum & patrē tuum; ecce mitto tibi munus, argentum & aurum: vade immuta fœdus tuum cum Baghsa rege Israel vt ascendat à me. [20]Et obtemperauit Barhadad regi Azza, & misit magistros exercituum qui erant illi aduersus vrbes Israel, & percussit Ghijon & Dan, & Abel Beth-maghacha, & omnem Ginozzar vsq; ad omnem terram tribus Neptali. [21]Et fuit cùm audisset Baghsa, prohibitus est ædificare Ramatha, & sedit in Thirsza. [22]Et rex Azza congregauit omnes viros domus Iehudah; non erat qui esset immunis; & tulerunt lapides Ramatha, & ligna eius quæ ædificauerat Baghsa, & ædificauit ex eis rex Azza Gibghatha filiorum Biniamin, & Miszpeia. [23]Et reliquum omnium verborum Azza, & omnis fortitudo eius, & omnia quæ fecit, & vrbes quas ædificauit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? verùm tempore senectutis suæ malè habuit in pedibus suis.

24 * וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וְנָדָב בֶּן־יָרָבְעָם מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת
שְׁתַּיִם לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
26 שְׁנָתָיִם׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
27 * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה לְבֵית יִשָּׂשכָר
וַיַּכֵּהוּ בַעְשָׁא בְּגִבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וְנָדָב וְכָל־
יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל־גִּבְּתוֹן׃
28 * וַיְמִתֵהוּ בַעְשָׁא בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא מֶלֶךְ
29 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ * וַיְהִי כְמָלְכוֹ
הִכָּה אֶת־כָּל־בֵּית יָרָבְעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה
לְיָרָבְעָם עַד־הִשְׁמִדוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־
30 עַבְדּוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי׃ * עַל־חַטֹּאות יָרָבְעָם
אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכַעְסוֹ
אֲשֶׁר הִכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
31 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי נָדָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־
33 יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ * בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנָה׃
34 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם
וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

טז

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי
2 עַל־בַּעְשָׁא לֵאמֹר׃ * יַעַן אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךָ מִן־
הֶעָפָר וָאֶתֶּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
יָרָבְעָם וַתַּחֲטִא אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי
בְּחַטֹּאתָם׃

24 *Et dormiuit cū patribus ſuis, & ſepul-
tus eſt cū eis in ciuitate Dauid patris ſui.
Regnauítque Ioſaphat filius eius pro eo.
25 *Nadab verò filius Hieroboam regna-
F uit ſuper Iſrael anno ſecundo Aſa regis
Iuda, regnauítq; ſuper Iſrael duobus an-
26 nis. *Et fecit quod malū eſt in conſpectu
Dn̄i, & ambulauit in vijs patris ſui, & in
peccatis eius quibus peccare fecit Iſrael.
27 *Inſidiatus eſt autē ei Baaſa filius Ahiæ
de domo Iſachar, & percuſsit eū in Geb-
bethō quæ eſt vrbs Philiſtinorum. Siquj-
dem Nadab & omnis Iſrael obſidebant
Gebbethon.
28 *Interfecit ergo illum Baaſa in anno
tertio Aſa regis Iuda. & regnauit pro eo.
29 *Cúmque regnaſſet, percuſsit omnem
domum Hieroboam. Non dimiſit nec
G vnam quidē animā de ſemine eius, donec
deleret eum iuxta verbum Dn̄i, quod lo-
cutus fuerat in manu ſerui ſui Ahiæ Sylo-
30 nitis: *Propter peccata Hieroboam quæ
peccauerat, & quibus peccare fecerat Iſ-
rael, & propter delictum quo irritauerat
Dominum Deum Iſrael.
31 *Reliqua autem ſermonum Nadab, &
omnia quæ operatus eſt, nónne hæc ſcri-
pta ſunt in libro verborū dierum regum
32 Iſrael? *Fuítque bellum inter Aſa &
Baaſa regem Iſrael cunctis diebus eorum.
33 *Anno tertio Aſa regis Iuda, regnauit
Baaſa filius Ahiæ ſuper omnem Iſrael in
Therſa viginti quatuor annis.
34 *Et fecit malum coram Domino, am-
bulauítque in vijs Hieroboam, & in pec-
catis eius quibus peccare fecit Iſrael.

CAP. XVI.

1 FActus eſt autem ſermo Domini ad Ie-
A hu filium Anani contra Baaſa, dicens:
2 *Pro eo quòd exaltaui te de puluere,
& poſui te ducem ſuper populum meum
Iſrael, tu autem ambulaſti in via Hiero-
boam, & peccare feciſti populum meum
Iſrael, vt me irritares in peccatis eorum:

תרגום יונתן

24 ושכב אסא עם אבהתוהי ואתקבר עם אבהתוהי בקרתא דדוד אבוהי ומלך יהושפט בריה תחותוהי׃
25 ונדב בר ירבעם מלך על ישראל בשנת תרתין לאסא מלך שבטא דבית יהודה ומלך על ישראל תרתין שנין׃
26 ועבד דביש קדם יי ואזל באורח אבוהי ובחובוהי דחייב ית ישראל׃ 27 ומרד עלוהי בעשא בר אחיה משבטא דבית יששכר
וקטליה בעשא בגבתון דלפלשתאי ונדב וכל ישראל צײרין על גבתון׃ 28 וקטליה בעשא בשנת תלת לאסא מלך שבטא דבית יהודה
ומלך תחותוהי׃ 29 והוה כממלכיה קטל ית כל בית ירבעם לא אשתאר כל נשמה לירבעם עד דשיציה כפתגמא דיי דמליל בידא
דעבדיה אחיה שילונאה׃ 30 על חובי ירבעם דחב ודחייב ית ישראל בארגזותיה דארגיז קדם יי אלהא דישראל׃ 31 ושאר פתגמי נדב
וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל׃ 32 וקרבא הות בין אסא ובין בעשא מלכא דישראל כל יומיהון׃
33 בשנת תלת לאסא מלך שבטא דבית יהודה מלך בעשא בר אחיה על כל ישראל בתרצה עשרין וארבע שנין׃
34 ועבד דביש קדם יי ואזל באורח ירבעם ובחובוהי דחייב ית ישראל׃

יו

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם יהוא בר חנני על בעשא למימר׃ 2 חלף דאפרישתך מן עפרא ומניתך מלכא על
עמי ישראל ואזלת באורח ירבעם וחייבת ית עמי ישראל לארגזא קדמי בחוביהון׃

*Et dormiuit Asa cum patribus suis, & 24
sepelitur cum patribus suis in ciuitate Dauid
patris sui; & regnauit Iosaphat filius eius pro
eo. *Et Nabad filius Hieroboam regnat su- 25
per Israel in anno secundo Asa regis Iuda, &
regnauit Nabad super Israel duobus annis.
*Et fecit malum coram Domino, & am- 26
bulauit in via patris sui; & in peccatis eius in
quibus peccare fecerunt Israel.
*Et insidiatus est contra eum Baasa filius 27
Achia cõtra domum Issachar, & percussit eum
in Gabathon quæ est Philistinorum; & Na-
bad & omnis Israel obsidebat in Gabathon.
*Et interfecit eum Baasa in anno tertio 28
Asa regis Iuda, & regnauit pro eo.
*Et factum est vt regnauit, percussit totam 29
domum Hieroboam, & non reliquit omnem
animã in Hieroboam, donec deleret eum iuxta
verbum Domini quod locutus est in manu ser-
ui sui Achia Sylonitæ. 30
*De peccatis Hieroboam, vt peccare fecit
Israel in irritatione sua in qua irritauerat Do-
minum Deum Israel. 31
*Et reliqua sermonum Nabad & omnia
quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro ver-
borum dierum regum Israel? 32
*Et bellum fuit inter Asa & inter Baasa
regem Israel cunctis diebus eorum. 33
*In anno tertio Asa regis Iuda, regnat Baa-
sa filius Abiæ super Israel in Thersa viginti
& quatuor annis. 34
*Et fecit Baasa malum coram Domino, &
ambulauit in via Hieroboam filij Nabat &
in peccatis eius in quibus peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

ET factus est sermo Domini ad Ieu filium 1
Anani ad Baasa, dicens:
*Pro eo quòd exaltaui te de terra, & dedi 2
te ducem super populum meum Israel, & am-
bulasti in via Hieroboam, & peccare fecisti po-
pulum meum Israel, vt irritaret me in vani-
tatibus eorum.

24 *καὶ ἐκοιμήθη ἀσὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται
μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·
καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
25 *καὶ ναβὰδ υἱὸς ἱεροβοὰμ βασιλεύει ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν
ἔτει δευτέρῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν
ναβὰδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ δύο ἔτη.
26 *καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν
ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἐν αἷς
ἐξήμαρτον τὸν ἰσραήλ.
27 *καὶ περιεκάθισεν ἐπ' αὐτὸν βαασὰ υἱὸς ἀχία ἐπὶ
τὸν οἶκον τοῦ ἰσάχαρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν γαβαθὼν τῇ
τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ναβὰδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ περιεκάθητο
ἐπὶ γαβαθών.
28 *καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν βαασὰ ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ ἀσὰ
βασιλέως ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.
29 *καὶ ἐγένετο ὡς ἐβασίλευσεν, ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον
ἱεροβοάμ, καὶ οὐχ ὑπελίπετο πᾶσαν πνοὴν ἐν τῷ ἱεροβοάμ,
ἕως τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλη-
σεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἀχία τοῦ συλωνίτου
30 *περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοάμ, ὡς ἐξήμαρτε τὸν ἰσ-
ραὴλ ἐν τῷ παροργισμῷ αὐτοῦ ἐν ᾧ παρώργισε κύριον
31 τὸν θεὸν ἰσραήλ. *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ναβὰδ καὶ
πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βι-
βλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
32 *καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀσὰ καὶ ἀναμέσον βαα-
σὰ βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν.
33 *ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα βασι-
λεύει βαασὰ υἱὸς ἀχία ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν θερσὰ εἴκοσι καὶ
τέσσαρα ἔτη.
34 *καὶ ἐποίησε βαασὰ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ
ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρ-
τίαις αὐτοῦ ἐν αἷς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

ιϛ΄.

1 *Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἰοὺ υἱὸν ἀνανὶ πρὸς
βαασά, λέγων·
2 *ἀνθ' ὧν ὕψωσά σε ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔδωκά σε ἡγούμε-
νον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ ἱερο-
βοάμ, καὶ ἐξήμαρτες τὸν λαόν μου ἰσραήλ, τοῦ παροργί-
σαι με ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et dormiuit Azza cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid patris sui, & regnauit Iehosaphat filius
eius pro eo. 25 Et Nadab filius Ierabgham regnauit super Israel anno secundo Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit super
Israel duobus annis. 26 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in via patris sui, & in peccatis eius quibus peccare
fecit Israel. 27 Et rebellauit in eum Baghsa filius Ahhia de tribu domus Issachar, & percussit eum Baghsa in Gibthon, quæ erat Pe-
listhæis; & Nadab & omnis Israel obsidebant Gibthon. 28 Et occidit illum Baghsa anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah,
& regnauit pro eo. 29 Et fuit cùm regnaret, occidit omnem domum Ierabgham: non relicta fuit vlla anima Ierabghamo
quousque consumpsit eam, secundùm verbum Domini, quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhia Silonæi: 30 Propter peccata
Ierabgham quæ peccauit, & quibus peccare fecit Israel in irritatione sua, qua irritauit Dominum Deum Israel. 31 Et reliquum ver-
borum Nadab & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 32 Et bellum fuit inter Azza
& Baghsa regem Israel omnibus diebus eorum. 33 Anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Baghsa filius
Ahhiah super omnem Israel in Thirsza viginti & quatuor annis. 34 Et fecit quod malum erat ante Dominum, &
fuit in via Ierabgham & in peccatis illius quibus peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

ET fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Iehu filio Hhanani in Baghsa, dicendo: 2 Propterea quòd sepa-
raui te de puluere, & præposui te regem super populum meum Israel, sed ambulasti in via Ierabgham, & peccare fecisti populum
meum Israel, irritando me peccatis eorum.

3 * הִנְנִי מַבְעִיר אַחֲרֵי בַעְשָׁא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ וְנָתַתִּי
אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃
4 * הַמֵּת לְבַעְשָׁא בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת לוֹ
5 בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי
בַעְשָׁא וַאֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 * וַיִּשְׁכַּב בַּעְשָׁא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּתִרְצָה וַיִּמְלֹךְ
7 אֵלָה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וְגַם בְּיַד־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי
הַנָּבִיא דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־בַּעְשָׁא וְאֶל־בֵּיתוֹ
וְעַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו לִהְיוֹת כְּבֵית יָרָבְעָם וְעַל אֲשֶׁר־הִכָּה
8 אֹתוֹ׃ * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ אֵלָה בֶן־בַּעְשָׁא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה
9 שְׁנָתָיִם׃ * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ זִמְרִי שַׂר מַחֲצִית
הָרָכֶב וְהוּא בְתִרְצָה שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בֵּית אַרְצָא אֲשֶׁר
עַל־הַבַּיִת בְּתִרְצָה׃
10 * וַיָּבֹא זִמְרִי וַיַּכֵּהוּ וַיְמִיתֵהוּ בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים
וָשֶׁבַע לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
11 * וַיְהִי בְמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסְאוֹ הִכָּה אֶת־כָּל־
בֵּית בַּעְשָׁא לֹא־הִשְׁאִיר לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר וְגֹאֲלָיו
12 וְרֵעֵהוּ׃ * וַיַּשְׁמֵד זִמְרִי אֵת כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא כִּדְבַר
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־בַּעְשָׁא בְּיַד יֵהוּא הַנָּבִיא׃
13 * אֶל כָּל־חַטֹּאות בַּעְשָׁא וְחַטֹּאות אֵלָה בְנוֹ
אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃
14 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֵלָה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה
מָלַךְ זִמְרִי שִׁבְעַת יָמִים בְּתִרְצָה וְהָעָם חֹנִים עַל־
גִּבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים׃

3 *Ecce ego demetam poſteriora Baaſa &
poſteriora domus eius, & faciam domum
tuã ſicut domũ Hieroboam filij Nabath.
4 * Qui mortuus fuerit de Baaſa in ciui-
tate, comedent eũ canes; & qui mortuus
fuerit ex eo in regione, comedent eũ volu
5 cres cæli. * Reliqua aũt ſermonũ Baaſa, &
quæcunq; fecit & prœlia eius, nónne hæc
B ſcripta ſunt in libro verborũ dierũ regũ
6 Iſrael? *Dormiuit ergo Baaſa cũ patribus
ſuis, ſepultúſque eſt in Therſa, & regnauit
7 Hela filius eius pro eo. * Cùm aũt in ma-
nu Iehu filij Anani prophetæ verbũ Dñi
factum eſſet cõtra Baaſa, & contra domũ
eius, & contra omne malum quod fecerat
coram Dño, ad irritãdum eũ in operibus
manuũ ſuarum vt fieret ſicut domus Hie-
roboam, ob hãc cauſam occidit eum, hoc
8 eſt, Iehu filiũ Anani prophetã. *Anno vi-
C ceſimo ſexto Aſa regis Iuda regnauit Hela
filius Baaſa ſuper Iſrael in Therſa duobus
9 annis. * Et rebellauit cõtra eũ ſeruus ſuus
Zambri dux medię partis equitũ. Erat aũt
Hela in Therſa bibens, & temulentus in
10 domo Arſa pręfecti Therſa. *Irruens ergo
Zambri, percuſſit & occidit eũ anno vice-
ſimo ſeptimo Aſa regis Iuda, & regnauit
11 pro eo. *Cúmq; regnaſſet & ſediſſet ſuper
ſolium eius, percuſſit omnẽ domũ Baaſa,
& non dereliquit ex ea mingentem ad pa-
12 rietẽ, & propinquos & amicos eius: *De-
leuítq; Zambri omnem domum Baaſa iu-
xta verbum Dñi, quod locutus fuerat ad
13 Baaſa in manu Iehu prophetæ; *Propter
vniuerſa peccata Baaſa, & peccata Hela fi-
D lij eius, qui peccauerunt, & peccare fece-
rũt Iſrael, ꝓuocantes Dñm Deũ Iſrael in
14 vanitatibus ſuis. *Reliqua aũt ſermonum
Hela & omnia quæ fecit, nónne hæc ſcri-
pta ſunt in libro verborũ dierum regũ Iſ-
15 rael? * Anno viceſimo ſeptimo Aſa re-
gis Iuda regnauit Zambri ſeptem diebus
in Therſa. Porrò exercitus obſidebat Geb-
bethon vrbem Philiſtinorum.

תרגום יונתן

3 הָא אֲנָא מַפְלֵי בָּתַר בַּעְשָׁא וּבָתַר בֵּיתֵיהּ וְאֶתֵּן יַת בֵּיתָךְ כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט׃ 4 דְּיָמוּת לְבַעְשָׁא בְּקַרְתָּא יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא וּדְיְמוּת
בְּחַקְלָא יֵיכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא׃ 5 וּשְׁאָר פִּתְגָּמֵי בַּעְשָׁא וְדַעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
6 וּשְׁכִיב בַּעְשָׁא עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּתִרְצָה וּמְלַךְ אֵלָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 7 וְאַף עַם יֵהוּא בַּר חֲנָנִי נְבִיָּא פִּתְגָּם נְבוּאַת
קֳדָם יְיָ הֲוָה עַל בַּעְשָׁא וְעַל בֵּיתֵיהּ וְעַל כָּל בִּישְׁתָּא דַּעֲבַד קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי בְּעוֹבָדֵי יְדוֹהִי לְמֶהֱוֵי כְּבֵית יָרָבְעָם וְעַל דִּקְטַל יָתֵיהּ׃
8 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וְשִׁית שְׁנִין לְאָסָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ אֵלָה בַּר בַּעְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה תַּרְתֵּין שְׁנִין׃
9 וּמְרַד עֲלוֹהִי עַבְדֵּיהּ זִמְרִי חַד מִתְּרֵין רַבָּנֵי רְתִיכָא וְהוּא בְּתִרְצָה שָׁתֵי וְרָוֵי בֵּית אַרְצָא דִּי עַל בֵּיתָא בְּתִרְצָה׃
10 וַאֲתָא זִמְרִי וּמְחָהִי וְקַטְלֵיהּ בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע לְאָסָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי׃
11 וַהֲוָה כְּמִמְלְכֵהּ כְּמִתְבֵיהּ עַל כּוּרְסוֹהִי קְטַל יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא לָא אַשְׁאַר לֵיהּ יָדַע מַדַּע וְקָרִיבוֹהִי וְחַבְרוֹהִי׃
12 וְשֵׁיצֵי זִמְרִי יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא כְּפִתְגָּמָא דַּייָ דְּמַלֵּיל עַל בַּעְשָׁא בְּיַד יֵהוּא נְבִיָּא׃
13 עַל כָּל חוֹבֵי בַעְשָׁא וְחוֹבֵי אֵלָה בְּרֵיהּ דְּחַבוּ וְדִי חַיִּיבוּ יַת יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּטַעֲוָתְהוֹן׃
14 וּשְׁאָר פִּתְגָּמֵי אֵלָה וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְאָסָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ זִמְרִי שְׁבַע יוֹמִין בְּתִרְצָה וְעַמָּא שָׁרַן עַל גִּבְּתוֹן דִּלְפְלִשְׁתָּאֵי׃

3 Ecce ego suscitabo post Baasa et post domũ
eius mali, & dabo domũ eius vt domum Hie-
roboam filij Nabat. 4 Qui mortuus fuerit de
Baasa in ciuitate, vorabunt eum canes; & qui
mortuus fuerit ex eo in agro, vorabunt eum
volucres cæli. 5 Et reliqua sermonum Baasa,
& omnia quæ fecit, & prœlia eius, nonne hæc
scripta sunt in libro verborum dierum regum
Israel?

6 Et dormiuit Baasa cum patribus suis, &
sepelitur in Thersa, & regnauit Ela filius eius
pro eo.

7 Et locutus est Dominus in manu Ieu filij
Anani contra Baasa & contra domum eius,
& contra omne malum eius quod fecerat coram Domino ad irritandum eum in operibus manuum suarum, vt esset ipse sicut domus Hieroboam, & eò quòd percussit eum.

8 In sexto & vicesimo anno Asa regis Iuda, Ela filius Baasa regnauit super Israel in Thersa duobus annis.

9 Et conuersus est contra eum seruus suus Zambri, dux mediæ partis curruum: & ipse erat in Thersa bibens & temulentus in domo Orsa præfecti domus qui in Thersa.

10 Et ingressus est Zambri & percussit eum, & occidit eum in anno septimo & vicesimo, & regnauit pro eo.

11 Et factum est cùm regnasset ipse, cùm sedisset ipse super solium eius, percussit totam domum Baasa, & non dereliquit ei mingentem ad parietem, & propinquos & amicos eius.

12 Et deleuit Zambri totam domum Baasa,
iuxta verbum Domini quod locutus est Dominus contra domũ Baasa in manu Ieu filij Ana-
niæ prophetæ; 13 De omnibus peccatis Baasa &
Ela filij eius, quomodo peccare fecit Israel ad prouocandum Dominum Deum Israel in vani-
tatibus suis. 14 Et reliqua sermonum Ela, &
omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro
verborum dierum regum Israel? 15 In vicesimo
& septimo anno Asa regis Iuda, regnauit Zambri in Thersa septem diebus; & castra Israel super Gabathon quæ est Philistinorum.

3 ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ὀπίσω βαασὰ καὶ ὀπίσω τοῦ οἴκου αὐτοῦ κακά, καὶ δώσω τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ
4 υἱοῦ ναβάτ. τὸν τεθνηκότα τοῦ βαασὰ ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται αὐτὸν οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ, καταφάγονται αὐτὸν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

5 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων βαασά, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

6 καὶ ἐκοιμήθη βαασὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται ἐν θερσᾶ, καὶ ἐβασίλευσεν ἠλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

7 καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ ἰοὺ υἱοῦ ἀνανὶ ἐπὶ βαασὰ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κακίαν αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τοῦ εἶναι αὐτὸν ὡς ὁ οἶκος ἱεροβοὰμ, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατάξαι αὐτόν.

8 ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει ἀσὰ βασιλέως ἰούδα, ἠλὰ υἱὸς βαασὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν θερσᾶ δύο ἔτη.

9 καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν ὁ παῖς αὐτοῦ ζαμβρί, ὁ ἄρχων τοῦ ἡμίσεος τῶν ἁρμάτων· καὶ αὐτὸς ἦν ἐν θερσᾶ πίνων καὶ μεθύων ἐν τῷ οἴκῳ ὠρσᾶ τοῦ οἰκονόμου τοῦ ἐν θερσᾶ.

10 καὶ εἰσῆλθε ζαμβρὶ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν ἐν ἔτει ἑβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ'
11 αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ καθίσαι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον βαασά, καὶ οὐ κατέλιπεν αὐτῷ οὐροῦντα πρὸς τὸν τοῖχον καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἑταίρους αὐτοῦ.

12 καὶ ἐξωλόθρευσεν ζαμβρὶ ὅλον τὸν οἶκον βαασά, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον βαασὰ ἐν χειρὶ ἰοὺ υἱοῦ ἀνανίου τοῦ προφήτου,

13 περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν βαασὰ καὶ ἠλὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ τοῦ παροργίσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν.

14 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἠλὰ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

15 ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει ἀσὰ βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσε ζαμβρὶ ἐν θερσᾶ ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἡ παρεμβολὴ ἰσραὴλ ἐπὶ γαβαθὼν τὴν τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Ecce ego extirpo post Baghsa & post domum eius, & dabo domum tuam sicut domum Ierabgham filij Nebat.
4 Eum qui mortuus fuerit ex Baghsa in ciuitate, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cæli.
5 Et reliquum verborum Baghsa, & quæ fecit, & fortitudo eius, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?
6 Et dormiuit Baghsa cum patribus suis, & sepultus est in Thirszah, & regnauit Elah filius eius pro eo.
7 Et etiam cum Iehu filio Hhanani prophetæ verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuerat contra Baghsa, & contra domum eius, & contra omne malum quod fecit ante Dominum, irritando eum operibus manuum suarum, vt esset sicut domus Ierabgham, & propterea quòd occidisset eum.
8 Anno vicesimo sexto annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Elah filius Baghsa super Israel in Thirsza duobus annis.
9 Et coniurauit contra eum seruus eius Zimri vnus è duobus magistris curruum, & ipse erat in Thirsza bibens & ebrius in domo Arsza qui erat super domum in Thirsza.
10 Et venit Zimri & percussit eum, & occidit eum anno vicesimo septimo Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit pro eo.
11 Et fuit regnando ipso, cùm primùm sederet super solium suum, occidit omnem domum Baghsa: non reliquit ei cognoscentem cognitionem, & propinquos eius, & socios eius.
12 Et consumpsit Zimri omnem domum Baghsa, secundùm verbum Domini, quod locutus fuerat super Baghsa per manum Iehu prophetæ.
13 Propter omnia peccata Baghsa, & peccata Elah filij eius, qui peccauerunt & peccare fecerunt Israel, irritando Dominum Deum Israel erroribus suis.
14 Et reliquum verborum Elah, & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?
15 Anno vicesimo & septimo annorum Azza regis tribus domus Iehuda regnauit Zimri septem diebus in Thirsza, & populus castrametabatur contra Gibthon quæ erat Pelistæis.

16 * וַיִּשְׁמַע הָעָם הַחֹנִים לֵאמֹר קָשַׁר זִמְרִי וְגַם
הִכָּה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּמְלִכוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־עָמְרִי
שַׂר־צָבָא עַל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא בַּמַּחֲנֶה׃
17 * וַיַּעֲלֶה עָמְרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִגִּבְּתוֹן וַיָּצֻרוּ
18 עַל־תִּרְצָה׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת זִמְרִי כִּי־נִלְכְּדָה הָעִיר
וַיָּבֹא אֶל־אַרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרֹף עָלָיו אֶת־בֵּית־
19 מֶלֶךְ בָּאֵשׁ וַיָּמֹת׃ * עַל־חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר חָטָא
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם
וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לְהַחֲטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
20 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי זִמְרִי וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
21 * אָז יֵחָלֵק הָעָם יִשְׂרָאֵל לַחֵצִי חֲצִי הָעָם הָיָה
אַחֲרֵי תִבְנִי בֶן־גִּינַת לְהַמְלִיכוֹ וְהַחֲצִי אַחֲרֵי עָמְרִי׃
22 * וַיֶּחֱזַק הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי עָמְרִי אֶת־הָעָם אֲשֶׁר
אַחֲרֵי תִּבְנִי בֶן־גִּינַת וַיָּמָת תִּבְנִי וַיִּמְלֹךְ עָמְרִי׃
23 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
שָׁנָה בְּתִרְצָה מָלַךְ שֵׁשׁ־שָׁנִים׃
24 * וַיִּקֶן אֶת־הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֶת שֶׁמֶר בְּכִכְּרַיִם
כָּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה
עַל שֶׁם־שֶׁמֶר אֲדֹנֵי הָהָר שֹׁמְרוֹן׃
25 * וַיַּעֲשֶׂה עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיָּרַע מִכֹּל אֲשֶׁר
26 לְפָנָיו׃ * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
וּבְחַטֹּאתָיו אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃
27 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עָמְרִי אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
28 * וַיִּשְׁכַּב עָמְרִי עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן
וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

16 * Cúmq; audiſſet rebellaſſe Zambri &
occidiſſe regem, fecit ſibi regẽ omnis Iſ-
rael Amri qui erat princeps militiæ ſuper
17 Iſrael in die illa in caſtris. * Aſcendit ergo
Amri & omnis Iſrael cum eo de Gebbe-
18 thon & obſidebant Therſa. * Videns autẽ
Zambri quòd expugnanda eſſet ciuitas,
ingreſſus eſt palatium & ſuccendit ſecum
domum regiam, & mortuus eſt,
19 * In peccatis ſuis, quæ peccauerat faciẽs
E malum coram Domino, & ambulans in
via Hieroboam & in peccato eius, quo fe-
20 cit peccare Iſrael. * Reliqua autem ſer-
monum Zambri & inſidiarum eius & ty-
rannidis, nónne hæc ſcripta ſunt in libro
21 verborum dierum regum Iſrael? * Tunc
diuiſus eſt populus Iſrael in duas partes.
Media pars populi ſequebatur Thebni fi-
lium Gineth vt conſtitueret eum regem,
22 & media pars Amri. * Præualuit aũt po-
pulus, qui erat cum Amri, populo qui ſe-
quebatur Thebni filium Gineth, mor-
tuúſque eſt Thebni, & regnauit Amri.
23 * Anno triceſimo primo Aſa regis Iu-
da, regnauit Amri ſuper Iſrael duodecim
annis. In Therſa regnauit ſex annis.
24 * Emítque montem Samariæ à Somer
duobus talentis argenti, & ædificauit
eum, & vocauit nomen ciuitatis, quam
F extruxerat nomine Somer domini mon-
tis, Samariam.
25 * Fecit autem Amri malum in conſpe-
ctu Domini, & operatus eſt nequiter ſu-
per omnes qui fuerunt ante eum.
26 * Ambulauítq; in omni via Hieroboam
filij Nabath, & in peccatis eius quibus
peccare fecerat Iſrael, vt irritaret Domi-
num Deum Iſrael in vanitatibus ſuis.
27 * Reliqua aũt ſermonum Amri & præ-
lia eius quæ geſſit, nónne hæc ſcripta ſunt
in libro verborum dierum regum Iſrael?
28 * Dormiuítq; Amri cum patribus ſuis,
& ſepultus eſt in Samaria, regnauítque
Achab filius eius pro eo.

תרגום יונתן

16 ושמעו עמא דשרן למימר מרד זמרי ואף קטל ית מלכא ואמליכו כל ישראל ית עמרי רב חילא על ישראל ביומא ההוא במשריתא׃
17 וסליק עמרי וכל ישראל עמיה מגבתון וצרו על תרצה׃ 18 והוה כד חזא זמרי ארי אתכבישת קרתא ועל לאידרון בית מלכא
ואוקד עלוהי ית בית מלכא בנורא ומית׃ 19 על חובוהי דחב למעבד דביש קדם יי למיזל באורח ירבעם בר נבט ובחובוהי די עבד
לחיבא ית ישראל׃ 20 ושאר פתגמי זמרי ומרדיה דמרד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃
21 בכן אתפלג עמא ישראל לתרתין פלגוון פלגות עמא הות בתר תבני בר גינת לאמלכותיה ופלגות בתר עמרי׃
22 ותקיף עמא דבתר עמרי מן עמא דבתר תבני בר גינת ומית תבני ומלך עמרי׃
23 בשנת תלתין וחדא שנין לאסא מלך שבטא דבית יהודה מלך עמרי על ישראל תרתי עשרי שנין בתרצה מלך שית שנין׃
24 וזבן ית כרכא שומרון מן שמר בתרתין ככרין דכסף ובנא ית כרכא וקרא ית שמה דקרתא דבנא על שום שמר מריה דטורא דשומרון׃
25 ועבד עמרי דביש קדם יי ואבאיש מכל דקדמוהי׃
26 ואזל בכל אורח ירבעם בר נבט ובחובוהי דחייב ית ישראל לארגזא קדם יי אלהא דישראל בטעותהון׃
27 ושאר פתגמי עמרי דעבד וגבורתיה דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃
28 ושכיב עמרי עם אבהתוהי ואתקבר בשומרון ומלך אחאב בריה תחותוהי׃

Et audiuit populus in castris, dicentes: 16
Rebellauit Zambri, & percussit regem Ela; &
regem constituit populus Ambri principem mi-
litiæ super Israel in die illa in castris.
Et ascendit Ambri de Gabathon, & om- 17
nis Israel cum eo, & obsedit in Thersa.
Et factum est vt vidit Zambri quòd ex- 18
pugnata est ciuitas sua, & ingreditur in domū
regis, & succendit super se domum regis in
igne, & mortuus est; *Pro peccatis suis quæ* 19
fecit, cùm faceret malum coram Domino cùm
ambularet in via Hieroboam filij Nabat; & in
peccatis eius quæ fecit vt peccare fecit Israel.
Et reliqua sermonum Zambri, & coniu- 20
rationes eius quas coniurauit; nonne hæc scri-
pta sunt in libro verborū dierum regū Israel?
Tunc diuisus est populus Israel; media pars 21
eius fit post Thabni filium Gineth vt constitue-
ret regem eum, & media pars populi fit post
Ambri vt regem constitueret eum:
Et populus existens post Ambri, præualuit 22
populo qui post Thabni filium Gineth, & mor-
tuus est Thabni, & regnauit Ambri.
In trigesimo & primo anno Asa regis Iu- 23
da, regnat Ambri super Israel duodecim annis,
& in Thersa regnat sex annis.
Et possedit Ambri montē Somoron à Sem- 24
mer domino montis duobus talentis argenti;
& ædificauit montem, & vocauit nomen mon
tis quem ædificauit in nomine Semmer domini
montis Somoron.
Et fecit Ambri malum in conspectu Do- 25
mini, & operatus est nequiter super omnes qui
fuerunt ante eum.
Et ambulauit in omni via Hieroboam filij 26
Nabat, & in peccatis eius quibus peccare fece-
rat Israel, vt irritaret Dominum Deum Israel
in vanitatibus suis.
Et reliqua sermonū Ambri & omnia quæ 27
fecit, & prælia eius; nonne hæc scripta sunt in
libro verborum dierum regum Israel?
Et dormiuit Ambri cum patribus suis, 28
& sepelitur in Samaria, & regnauit Achaab
filius eius pro eo.

16 καὶ ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ, λεγόντων· συνε-
στράφη ζαμβρεὶ, καὶ πέπαικε τὸν βασιλέα ἠλά· καὶ ἐβασί-
λευσεν ὁ λαὸς τὸν ἀμβρεὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς ἐπὶ ἰσ-
ραὴλ ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ.
17 καὶ ἀνέβη ἀμβρεὶ ἐκ γαβαθὼν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ
μετ' αὐτοῦ· καὶ περιεκάθισεν ἐν θερσᾶ.
18 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδε ζαμβρεὶ ὅτι προκαταλείληπται ἡ πό-
λις αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται εἰς τὸν οἶκον βασιλέως, καὶ ἐνεπύ-
ρισεν ἐφ' ἑαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἐν πυρί, καὶ ἀπέ-
19 θανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησε τοῦ ποιῆ-
σαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ἐν ὁδῷ ἱε-
ροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς
20 ἐποίησεν ὡς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν
λόγων ζαμβρὶ καὶ αἱ συνάψεις αὐτοῦ ἃς συνῆψεν, οὐκ
ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν
21 τῶν βασιλέων ἰσραήλ; τότε μερίζεται ὁ λαὸς ἰσραήλ,
ἥμισυ αὐτοῦ γίνεται ὀπίσω θαβνὶ υἱοῦ γωνὴθ τοῦ βασιλεῦσαι
αὐτόν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ γίνεται ὀπίσω ἀμβρὶ τοῦ βασι-
22 λεῦσαι αὐτόν· καὶ ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω ἀμβρί,
ὑπερεκράτησε τὸν λαὸν τὸν ὀπίσω θαβνὶ υἱοῦ γωνήθ· καὶ
ἀπέθανε θαβνί· καὶ ἐβασίλευσεν ἀμβρί.
23 ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τοῦ ἀσὰ βασιλέως
ἰούδα βασιλεύει ἀμβρὶ ἐπὶ ἰσραὴλ δώδεκα ἔτη, καὶ ἐν
τῇ θερσᾶ βασιλεύει ἓξ ἔτη.
24 καὶ ἐκτήσατο ἀμβρὶ τὸ ὄρος τὸ σωμορὼν παρὰ σεμ-
μὴρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους δύο ταλάντων ἀργυρίου· καὶ ᾠκοδόμη-
σε τὸ ὄρος, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ ὄρους οὗ ᾠκοδόμησεν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι σεμμὴρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους σωμορών.
25 καὶ ἐποίησεν ἀμβρὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπονη-
ρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
26 καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ καὶ ἐν
ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ, τοῦ πα-
ροργίσαι τὸν κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν.
27 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμβρὶ καὶ πάντα ὅσα ἐποίη-
σε καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
28 καὶ ἐκοιμήθη ἀμβρὶ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
θάπτεται ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀχαὰβ υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et audiuit populus qui castrametabantur, dicendo: Coniurauit Zimri & etiam occidit regem; & regem constituerunt omnis Israel Ghamri magistrum exercitus super Israel die illa in castris. 17 Et ascendit Ghamri & omnis Israel cum eo ex Gibthon, & obsederunt Thirsza. 18 Et fuit cùm videret Zimri subactam ciuitatem, intrauit in conclaue domus regis, & incendit super se domum regis igni, & mortuus est; 19 Propter peccata sua quæ peccauit, faciendo quod malum erat ante Dominum, ambulando in via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis eius quæ fecerat, peccare faciendo Israel. 20 Et reliquum verborum Zimri & coniuratio eius quâ coniurauit; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 21 Tunc diuisus est populus Israel in duas partes: dimidium populi erat post Thibni filium Ginath, vt regem constitueret eum, & dimidium post Ghamri. 22 Et præualuit populus, qui erat post Ghamri, populo qui erat post Thibni filium Ginath; & mortuus est Thibni, & regnauit Ghamri. 23 Anno tricesimo primo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Ghamri super Israel duodecim annis; in Thirsza regnauit sex annis. 24 Et emit arcem Somron à Semer duobus talentis argenti, & ædificauit arcem, & vocauit nomen ipsius vrbis quam ædificauit, de nomine Semer domini ipsius montis Somron. 25 Et fecit Ghamri quod malum erat ante Dominum, & peius fecit omnibus qui fuerant ante se. 26 Et ambulauit in omni via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis illius quibus peccare fecit Israel, irritando Dominum Deum Israel erroribus suis. 27 Et reliquum verborum Ghamri quæ fecit, & fortitudo eius quam fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 28 Et dormiuit Ghamri cum patribus suis, & sepultus est in Somron, & regnauit Ahhab filius eius pro eo.

29 * וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת
שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים
30 וּשְׁתַּיִם שָׁנָה ׃ * וַיַּעַשׂ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו ׃
31 * וַיְהִי הֲנָקֵל לֶכְתּוֹ בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־אִיזֶבֶל בַּת־אֶתְבַּעַל מֶלֶךְ צִידֹנִים
וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ ׃
32 * וַיָּקֶם מִזְבֵּחַ לַבָּעַל בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר בָּנָה
33 בְּשֹׁמְרוֹן ׃ * וַיַּעַשׂ אַחְאָב אֶת־הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף
אַחְאָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו ׃
34 * בְּיָמָיו בָּנָה חִיאֵל בֵּית הָאֱלִי אֶת־יְרִיחֹה
בַּאֲבִירָם בְּכֹרוֹ יִסְּדָהּ וּבִשְׂגִיב צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן ׃

יז

1 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי מִתֹּשָׁבֵי
גִלְעָד אֶל־אַחְאָב חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל
וּמָטָר כִּי אִם־לְפִי דְבָרִי ׃
2 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר ׃
3 * לֵךְ מִזֶּה וּפָנִיתָ לְּךָ קֵדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל
כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן ׃
4 * וְהָיָה מֵהַנַּחַל תִּשְׁתֶּה וְאֶת־הָעֹרְבִים צִוִּיתִי
5 לְכַלְכֶּלְךָ שָׁם ׃ * וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ כִּדְבַר יְהוָה וַיֵּלֶךְ
וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן ׃
6 * וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר
7 וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעָרֶב וּמִן־הַנַּחַל יִשְׁתֶּה ׃ * וַיְהִי
מִקֵּץ יָמִים וַיִּיבַשׁ הַנָּחַל כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ ׃
8 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר ׃

29 * Achab verò filius Amri regnauit su-
per Israel anno tricesimo octauo Asa re-
gis Iuda. Et regnauit Achab filius Amri
super Israel in Samaria viginti & duobus
30 annis. * Et fecit Achab filius Amri ma-
lũ in conspectu Domini super omnes qui
31 fuerunt ante eum. * Nec suffecit ei vt
ambularet in peccatis Hieroboam filij Na
bath; insuper duxit vxorem Iezabel filiam
Methabaal regis Sidoniorum. Et abijt &
seruiuit Baal, & adorauit eum.
32 * Et posuit aram Baal in templo Baal,
quod ædificauerat in Samaria.
33 * Et plantauit lucum. Et addidit Achab
in opere suo irritans Dominum Deum Is-
rael super omnes reges Israel, qui fuerunt
ante eum.
34 * In diebus eius ædificauit Ahiel de Be-
thel Hiericho. In Abiram primitiuo suo
fundauit eam, & in Segub nouissimo suo
posuit portas eius iuxta verbum Domini
quod locutus fuerat in manu Iosue filij
Nun.

CAP. XVII.

1 ET dixit Helias Thesbites de habita-
A toribus Galaad ad Achab, Viuit Dñs
Deus Israel in cuius conspectu sto, si erit
annis his ros & pluuia, nisi iuxta oris mei
2 verba. * Et factum est verbum Domini ad
3 eum, dicens: * Recede hinc & vade cõtra
Orientem, & abscondere in torrente Ca-
rith, qui est contra Iordanem.
4 * Et ibi de torrente bibes. coruisque
5 præcepi vt pascant te ibi. * Abijt ergo
& fecit iuxta verbum Domini. Cúmque
abisset, sedit in torrẽte Carith qui est con-
tra Iordanem.
6 * Corui quoque deferebant ei panem
& carnes manè, similiter panem & carnes
vesperi, & bibebat de torrente.
7 * Post dies autem aliquantos siccatus
est torrens, non enim pluerat super ter-
8 ram. * Factus est ergo sermo Domini ad
eum, dicens:

תרגום יונתן

29 וְאַחְאָב בַּר עָמְרִי מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת תְּלָתִין וְתַמְנֵי שְׁנִין לְאָסָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ אַחְאָב בַּר עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל
בְּשׁוֹמְרוֹן עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין ׃ 30 וַעֲבַד אַחְאָב בַּר עָמְרִי דְבִישׁ קֳדָם יְיָ מִכָּל דְקֳדָמוֹהִי ׃ 31 וַהֲוָת שִׁיט בְּעֵינוֹהִי לְמֵיזַל בְּחוֹבֵי
יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּנְסֵיב אִתְּתָא יָת אִיזֶבֶל בַּת אֶתְבַּעַל מַלְכָּא דְצִידוֹנָאֵי וַאֲזַל וּפְלַח יָת בַּעֲלָא וּסְגִיד לֵיהּ ׃ 32 וַאֲקֵים אֱגוֹרָא לְבַעֲלָא בֵּית
בַּעֲלָא דִבְנָא בְּשׁוֹמְרוֹן ׃ 33 וַעֲבַד אַחְאָב יָת אֲשֵׁירְתָא וְאוֹסֵיף אַחְאָב לְמֶעְבַּד לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מִכָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
דַהֲווֹ קֳדָמוֹהִי ׃ 34 בְּיוֹמוֹהִי בְּנָא חִיאֵל בֵּית מוֹמֵי יָת יְרִיחוֹ קְטַל אֲבִירָם בְּכְרֵיהּ כַּד שָׁרֵי לְשַׁכְלָלוּתַהּ וּשְׂגוּב זְעֵיר בְּנוֹהִי
כַּד אֲקֵים דַשָׁהָא כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְמַלֵּיל בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן ׃

יז

1 וַאֲמַר אֵלִיָהוּ דְמִתּוֹשַׁב מִתּוֹתָבֵי גִלְעָד לְאַחְאָב קַיָּם הוּא יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִמְשַׁמֵּשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אִם יְהֵא שְׁנַיָא הָאִלֵּין טַלָּא וּמִטְרָא
אֱלָהֵן כַּד אֵימַר ׃ 2 וַהֲוָה פִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר ׃ 3 אֱזֵיל מִכָּא וְתִתְפְּנֵי לָךְ לְקִדּוּמָא וְתִסְתַּמַּר בְּנַחֲלָא דִכְרִית דְעַל אַפֵּי
יַרְדְּנָא ׃ 4 וִיהֵי מִנַחֲלָא תִשְׁתֵּי וְיָת עוֹרְבַיָּא פַקֵּידִית לְסוֹבָרוּתָךְ תַּמָּן ׃ 5 וַאֲזַל וַעֲבַד כְּפִתְגָמָא דַיְיָ וַאֲזַל וִיתֵב בְּנַחֲלָא דִכְרִית דְעַל אַפֵּי
יַרְדְּנָא ׃ 6 וְעוֹרְבַיָּא מַיְתָן לֵיהּ לַחְמָא וּבִשְׂרָא בְּצַפְרָא וְלַחְמָא וּבִשְׂרָא בְּרַמְשָׁא וּמִנַחֲלָא שָׁתֵי ׃ 7 וַהֲוָה מִסּוֹף יוֹמִין וִיבֵישׁ נַחֲלָא אֲרֵי לָא
הֲוָה מִטְרָא בְּאַרְעָא ׃ 8 וַהֲוָה פִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר ׃

*At Achaab filius Ambri regnauit super 29
Israel in anno tricesimo & octauo Asa regis Iu
da; regnat autem Achaab filius Ambri, super
Israel in Samaria viginti & duobus annis.*
*Et fecit Achaab malum coram Domino, 30
& nequiter operatus est super omnes qui fue-
runt ante eum.*
*Et non erat ei sufficiens vt ambularet in 31
peccatis Hieroboam filij Nabat; & duxit vxo
rem Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum:
& abijt Achaab & seruiuit Baal, & adora-
uit eum.*
*Et statuit aram Baal in domo Baal quam 32
ædificauerat in Samaria.*
*Et fecit Achaab lucum; & addidit Achaab 33
vt faceret irritationes vt irritaret Dominum
Deum Israel super omnes reges Israel qui fue-
runt ante eum.*
*In diebus eius ædificauit Chiel Bethelites 34
Hiericho, in Abiron primogenito suo fundauit
eam, & in Segub nouissimo suo posuit portas ei
iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in
manu Iosue filij Nun.*

CAP. XVII.

*ET dixit Helias Thesbites, qui de habitato- 1
ribus Galaad ad Achaab, Viuit Dominus
Deus Israel, cui asstiti coram eo, si erit annis his
ros & pluuia, nisi per verbum oris mei.*
Et factum est verbum Domini ad Heliam: 2
*Vade hinc contra Orientem, & abscon- 3
dere in torrente Cherith, qui est contra faciem
Jordanis.*
*Et erit, de torrente bibes aquam, & coruis 4
præcipiam vt pascant te ibi.*
*Et abijt & fecit Helias iuxta verbum 5
Domini, & sedit in torrente Cherith, qui con-
tra faciem Jordanis.*
*Et corui deferebant ei panes & carnem 6
manè, & panes & carnem vesperi, & de
torrente bibebat aquam.*
*Et factum est post dies & siccatus est tor- 7
rens, quia non facta est pluuia super terram.*
*Et factus est sermo Domini ad Heliam, 8
dicens:*

29 ὁ δὲ ἀχαὰβ υἱὸς ἀμβρεὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ
ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ὀγδόῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα· βα-
σιλεύει δὲ ἀχαὰβ υἱὸς ἀμβρεὶ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ
30 εἴκοσι καὶ δύο ἔτη. καὶ ἐποίησεν ἀχαὰβ τὸ πονηρὸν
ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς γε-
νομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
31 καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ἱκανὸν τοῦ πορευθῆναι ἐπὶ ταῖς ἁμαρ-
τίαις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ· καὶ ἔλαβε γυναῖκα ἰεζάβελ
τὴν θυγατέρα ἐθβαὰλ βασιλέως σιδωνίων· καὶ ἐπορεύ-
θη ἀχαὰβ καὶ ἐδούλευσε τῷ βάαλ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
32 καὶ ἔστησε θυσιαστήριον τῷ βάαλ ἐν οἴκῳ τοῦ βάαλ ὃν
ᾠκοδόμησεν ἐν σαμαρείᾳ.
33 καὶ ἐποίησεν ἀχαὰβ τὸ ἄλσος· καὶ ἐπλεόνασεν ἀχαὰβ
τοῦ ποιῆσαι παροργίσματα τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον θεὸν
τοῦ ἰσραὴλ ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλέας ἰσραὴλ τοὺς
γενομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
34 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ᾠκοδόμησε χιὴλ ὁ βεθελίτης
τὴν ἱεριχώ, ἐν τῷ ἀβιρὼν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἐθεμελίω-
σεν αὐτήν· καὶ ἐν τῷ σεγοὺβ τῷ νεωτέρῳ αὐτοῦ ἐπέστησε
θύρας αὐτῇ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἰη-
σοῦ υἱοῦ ναυί.

ιζ'.

1 Καὶ εἶπεν ἠλίας ὁ θεσβίτης ὁ ἐκ θεσσεβῶν τῆς γα
λαὰδ πρὸς ἀχαάβ, ζῇ κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ᾧ παρέ-
στην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός,
ὅτι ἐὰν μὴ διὰ λόγου στόματός μου.
2 καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἠλίαν·
3 πορεύου ἐντεῦθεν κατὰ ἀνατολάς, καὶ κρύβηθι ἐν τῷ χει
μάῤῥῳ χεῤῥὶθ τῷ ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰορδάνου.
4 καὶ ἔσται ἐκ τοῦ χειμάῤῥου πίεσαι ὕδωρ, καὶ τοῖς κόρα-
ξιν ἐντελοῦμαι τοῦ διατρέφειν σε ἐκεῖ.
5 καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐποίησεν ἠλίας κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου,
καὶ ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάῤῥῳ χεῤῥὶθ τοῦ ἐπὶ προσώπου
τοῦ ἰορδάνου.
6 καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους καὶ κρέας τὸ πρωΐ,
καὶ ἄρτους καὶ κρέας τὸ δείλης, καὶ ἐκ τοῦ χειμάῤῥου ἔπινεν ὕ-
7 δωρ. καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας καὶ ἐξηράνθη ὁ χει-
μάῤῥους, ὅτι οὐκ ἐγένετο ὑετὸς ἐπὶ τὴν γῆν.
8 καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἠλίαν, λέγων·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[29] Et Ahhab filius Ghamri regnauit super Israel anno trigesimo octauo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Ahhab filius Ghamri super Israel in Somron viginti & duobus annis. [30] Et fecit Ahhab filius Ghamri peius ante Dominum omnibus, qui fuerunt ante se. [31] Et fuit leue in oculis eius ambulare in peccatis Ierabgham filij Nebat, & accepit etiam vxorem Izebel filiam Ethbaghal regis Szidonæorum, & iuit & coluit Baghala, & adorauit illud. [32] Et statuit aram ipsi Baghala, in domo Baghala quam ædificauerat in Somron. [33] Et fecit Ahhab lucum, & addidit Ahhab facere, vt irritaret Dominum Deum Israel præ omnibus regibus Israel qui fuerant ante se. [34] In diebus eius ædificauit Hhiel de Beth-mome Iericho; occidit Abiram primogenitum suum, quando cœpit fundare eam, & Zzigub paruum filium suum quando erexit portas eius, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum Iehosuagh filij Nun.

CAP. XVII.

ET dixit Eliah qui erat ex Thosab, de habitatoribus Gilghad, ad Ahhab, Permanet ipse Dominus Deus Israel, ante quem ministro, si erit annis his ros & pluuia, nisi cùm dixero. [2] Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum eo, dicendo: [3] Abi hinc, & verte te ad Orientem, & abscondaris in torrente Cherith, qui est ante Iardena. [4] Et erit, de torrente bibes, & coruis præcepi vt alant te ibi. [5] Et abijt, & fecit iuxta verbum Domini: & abijt & sedit in torrente Cherith, qui erat ante Iardena. [6] Et corui afferebant illi panem & carnem manè, & panem & carnem vesperi; at de torrente bibebat. [7] Et fuit in fine dierum & aruit torrens, quia non fuerat pluuia in terra. [8] Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum illo, dicendo:

9 * קוּם לֵךְ צָרְפַתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וְיָשַׁבְתָּ שָׁם
הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ׃
10 * וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צָרְפַתָה וַיָּבֹא אֶל־פֶּתַח הָעִיר
וְהִנֵּה־שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה מְקֹשֶׁשֶׁת עֵצִים וַיִּקְרָא
אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר קְחִי־נָא לִי מְעַט־מַיִם בַּכְּלִי וְאֶשְׁתֶּה׃
11 * וַתֵּלֶךְ לָקַחַת וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר לִקְחִי־נָא
לִי פַּת־לֶחֶם בְּיָדֵךְ׃
12 * וַתֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־לִי מָעוֹג כִּי
אִם־מְלֹא כַף־קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט־שֶׁמֶן בַּצַּפָּחַת
וְהִנְנִי מְקֹשֶׁשֶׁת שְׁנַיִם עֵצִים וּבָאתִי וַעֲשִׂיתִיהוּ לִי
וְלִבְנִי וַאֲכַלְנֻהוּ וָמָתְנוּ׃
13 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלִיָּהוּ אַל־תִּירְאִי בֹּאִי עֲשִׂי
כִדְבָרֵךְ אַךְ עֲשִׂי־לִי מִשָּׁם עֻגָה קְטַנָּה בָרִאשֹׁנָה
וְהוֹצֵאת לִי וְלָךְ וְלִבְנֵךְ תַּעֲשִׂי בָּאַחֲרֹנָה׃
14 * כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הַקֶּמַח
לֹא תִכְלָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר עַד יוֹם תֵּתֵּן־
15 יְהוָה גֶּשֶׁם עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ * וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה
כִּדְבַר אֵלִיָּהוּ וַתֹּאכַל הוּא־וָהִיא וּבֵיתָהּ יָמִים׃
16 * כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ׃
17 * וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶּן־הָאִשָּׁה
בַּעֲלַת הַבָּיִת וַיְהִי חָלְיוֹ חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא־
18 נוֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה׃ * וַתֹּאמֶר אֶל־אֵלִיָּהוּ מַה־לִּי
וָלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת־עֲוֺנִי
19 וּלְהָמִית אֶת־בְּנִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־
בְּנֵךְ וַיִּקָּחֵהוּ מֵחֵיקָהּ וַיַּעֲלֵהוּ אֶל־הָעֲלִיָּה אֲשֶׁר־
הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטָּתוֹ׃
20 * וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהָי הֲגַם עַל־
הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הֲרֵעוֹתָ לְהָמִית
אֶת־בְּנָהּ׃

9 * Surge & vade in Sareptam Sidoniorũ,
& manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri
10 viduæ vt paſcat te. * Surrexit & abijt in
Sareptam Sidoniorũ. Cúmq; veniſſet ad
portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua
colligens ligna & vocauit eã, dixítq; ei, Da
mihi paululum aquæ in vaſe vt bibam.
11 * Cúmq; illa pergeret vt afferret, clama-
bat poſt tergũ eius, dicẽs: Affer mihi obſe-
12 cro & buccellã panis in manu tua. * Quæ
reſpondit, Viuit Dñs Deus tuus, quia nõ
habeo panem, niſi quantum pugillus ca-
pere poteſt farinæ in hydria, & paululum
olei in lecytho. En colligo duo ligna vt
ingrediar & faciam illud mihi & filio meo
13 vt comedamus & moriamur. * Ad quam
Helias ait: Noli timere, ſed vade & fac ſi-
cut dixiſti. Veruntamẽ mihi primùm fac
de ipſa farinula ſubcinericium panẽ par-
uulum, & affer ad me, tibi autẽ & filio tuo
14 facies poſtea. * Hæc autẽ dicit Dñs Deus
Iſrael: Hydria farinæ non deficiet, nec le-
cythus olei minuetur vſque in diẽ in qua
Dñs daturus eſt pluuiã ſuper faciem ter-
15 ræ. * Quæ abijt & fecit iuxta verbum He-
liæ. Et comedit ipſe & illa, & domus eius.
16 * Et ex illa die hydria farinæ nõ defecit,
& lecythus olei non eſt imminutus iuxta
verbum Dñi quod locutus fuerat in ma-
17 nu Heliæ. * Factũ eſt autẽ poſt verba hęc
ægrotauit filius mulieris matrisfamilias,
& erat languor fortiſſimus, ita vt non re-
18 maneret in eo anhelitus. * Dixit ergo
ad Heliam, Quid mihi & tibi vir Dei?
ingreſſus es ad me vt rememorarẽtur ini-
quitates meæ, & interficeres filiũ meum?
19 * Et ait ad eam Helias, Da mihi filium
tuum. Tulítque eum de ſinu eius, & por-
tauit in cœnaculum vbi ipſe manebat, &
poſuit ſuper lectulum ſuum.
20 * Et clamauit ad Dominum, & dixit,
Domine Deus meus, etiam ne viduam
apud quam ego vtcumq; ſuſtentor, affli-
xiſti vt interficeres filium eius?

תרגום יונתן

9 קום אזיל לצרפת די לצידון ותיתב תמן הא פקידית תמן אתתא ארמלתא לסוברותך׃ 10 וקם ואזל לצרפת ואתא בתרע קרתא
והא תמן אתתא ארמלתא מגבבא אעין וקרא לה ואמר סבי כען לי זעיר מיא במנא ואשתי׃ 11 ואזלת למיסב וקרא לה ואמר סבי
כען לי פתא דלחמא בידיך׃ 12 ואמרת קיים הוא יי אלהך אם אית לי מדעם אלהין מלי פיסת ידא קמחא במנא וזעיר משחא
בצלוחיתא והא אנא מגבבא תרין אעין ואיתך ואעבדינה לי ולברי וניכליניה ונמות׃ 13 ואמר לה אליהו לא תדחלין עולי עבידי
כפתגמיכי ברם עבידי לי מתמן חררא זעירא בקדמיתא ותפיקין לי ולך ולבריך תעבדין בבתריתא׃
14 ארי כדנן אמר יי אלהא דישראל מנא דקמחא לא יגמר וצלוחיתא דמשחא לא תחסר עד יומא דיתן יי מטרא על אפי ארעא׃
15 ואזלת ועבדת כפתגמא דאליהו ואכלת היא והוא ואנש ביתה יומין׃
16 מנא דקמחא לא גמר וצלוחיתא דמשחא לא חסרת כפתגמא דיי דמליל ביד אליהו׃
17 והוה בתר פתגמיא האילין מרע בר אתתא מרת ביתא והוה מרעיה תקיף לחדא עד דלא אשתארת ביה נשמתא׃
18 ואמרת לאליהו מה לי ולך נבייא דיי אתיתא לותי לאדכרא ית חובי ולמקטל ית ברי׃
19 ואמר לה הבי לי ית בריך ונסביה מחינה ואסקיה לעיליתא דהוא יתיב תמן ואשכביה על ערסיה׃
20 וצלי קדם יי ואמר יי אלהים ברם על ארמלתא דאנא דר עמה לא יתבאש לה ולא ימות ברה׃

*Surge & vade in Sareptam Sidonis, & 9
habitabis ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ,
vt pascat te.*
*Et surrexit Helias, & abiit in Sareptam 10
Sidonis in portam ciuitatis; & ecce mulier ibi
vidua colligebat ligna. & clamauit post eam
Helias, & dixit ei, Accipe iam mihi paululum
aquæ in vase, et bibam.*
*Et perrexit vt acciperet, & clamauit post 11
ipsam Helias, & dixit ei, Accipies iam mihi &
buccellam panis in manu tua, & comedam.*
*Et dixit mulier, Viuit Dominus Deus 12
tuus, si est mihi subcinericius, nisi quantum pu-
gillus farinæ in hydria, & parum olei in lecy-
tho; & ecce ego colligo duo ligna, & ingrediar
& faciam illud mihi & filijs meis, & come-
demus & moriemur.*
*Et dixit ei Helias, Confide, ingredere & 13
fac secundum verbum tuum; sed fac mihi inde
subcinericium paruum in primis inde, & affe-
res mihi; tibi autē facies et filiis tuis in vltimo.*
*Quia hæc dicit Dominus Deus Israel, Hy- 14
dria farinæ non deficiet, & lecythus olei nō mi-
nuetur vsque in diem qua dabit Dominus plu-
uiam super terram.*
*Et abijt mulier, & fecit iuxta verbū He- 15
liæ, & dedit ei & comedit ipse & ipsa & filij
eius.* *Et hydria farinæ nō defecit, et lecythus 16
olei non imminutus est, iuxta verbum Domini,
quod locutus est in manu Heliæ.*
*Et factum est post hæc, & ægrotauit filius 17
mulieris dominæ domus, & erat languor eius
fortis valde, donec nō relictus est in eo anhelitus
vitæ.* *Et dixit mulier ad Heliā, Quid mihi et 18
tibi homo Dei? ingressus es ad me vt rememora-
res iniquitates meas, & interficeres filiū meū?*
*Et ait Helias ad mulierem, Da mihi fi- 19
lium tuum: & accepit eum de sinu eius, &
portauit eum in cœnaculum, in quo ipse sede-
bat ibi, & collocauit eum super lectum suum.*
*Et exclamauit Helias ad Dominū, & di- 20
xit, Domine Deus meus, etiam ne viduam cum
qua ego habito cum ea, tu afflixisti vt interfice-
res filium eius?*

9 ἀνάστηθι καὶ πορεύου εἰς σαρέπτα τῆς σιδῶνος, καὶ κατα-
κήσεις ἐκεῖ, ἰδοὺ ἐντέταλμαι ἐκεῖ γυναικὶ χήρᾳ τοῦ δια-
τρέφειν σε.
10 καὶ ἀνέστη ἠλίας καὶ ἐπορεύθη εἰς σαρέπτα τῆς σιδῶνος
εἰς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐκεῖ χήρα συνέλε-
γεν ξύλα· καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἠλίας, καὶ εἶπεν αὐτῇ,
λάβε δή μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος καὶ πίομαι.
11 καὶ ἐπορεύθη λαβεῖν, καὶ ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἠλίας
καὶ εἶπεν αὐτῇ, λήψῃ δή μοι καὶ ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρί
12 σου καὶ φάγομαι. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ζῇ κύριος ὁ θεός σου,
εἰ ἔστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δρὰξ ἀλεύρου ἐν τῇ ὑ-
δρίᾳ, καὶ ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ καμψάκῃ, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
συλλέγω δύο ξυλάρια, καὶ εἰσελεύσομαι καὶ ποιήσω αὐτὸ
ἐμαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις μου, καὶ φαγόμεθα, καὶ ἀποθανούμεθα.
13 καὶ εἶπεν αὐτῇ ἠλίας, θάρσει, εἴσελθε καὶ ποίησον κατὰ
τὸ ῥῆμά σου· ἀλλὰ ποίησόν μοι ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν μι-
κρὸν ἐν πρώτοις ἐκεῖθεν, καὶ ἐξοίσεις μοι, ἑαυτῇ δὲ ποιή-
σεις καὶ τοῖς τέκνοις σου ἐπ' ἐσχάτῳ.
14 ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἡ ὑδρία τοῦ
ἀλεύρου οὐκ ἐκλείψει, καὶ ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ
ἐλαττονήσει ἕως ἡμέρας τοῦ δοῦναι τὸν κύριον ὑετὸν ἐπὶ
15 τὴν γῆν. καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ ῥῆ-
μα ἠλίου, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἤσθιεν αὐτὸς καὶ αὐτὴ καὶ τὰ
16 τέκνα αὐτῆς. καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπε,
καὶ ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἠλαττονήθη κατὰ τὸ ῥῆμα
κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἠλίου.
17 καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἠρρώστησεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς
τῆς κυρίας τοῦ οἴκου, καὶ ἦν ἡ ἀρρωστία αὐτοῦ κραταιὰ σφό-
δρα, ἕως οὗ οὐχ ὑπελείφθη ἐν αὐτῷ πνοὴ ζωῆς.
18 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἠλίαν, τί ἐμοὶ καὶ σοί ἄνθρωπε
τοῦ θεοῦ, εἰσῆλθες πρός με τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀδικίας
μου καὶ θανατῶσαι τὸν υἱόν μου;
19 καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὴν γυναῖκα, δός μοι τὸν υἱόν
σου, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, καὶ ἀνήνεγκεν
αὐτὸν εἰς τὸ ὑπερῷον ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκάθητο ἐκεῖ, καὶ ἐκοίμι-
σεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ.
20 καὶ ἀνεβόησεν ἠλίας πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, κύριε ὁ
θεός μου καί γε τὴν χήραν μεθ' ἧς ἐγὼ οἰκῶ μετ' αὐτῆς,
σὺ κεκάκωσας τοῦ θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Surge, vade ad Szarphath in Szidon, & sedeas ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ vt alat te.
10 Et surrexit & iuit in Szarphath, & venit ad portam vrbis, & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna, & vocauit illam & dixit, Accipe, quæso, mihi paululum aquæ in vase, & bibam.
11 Et iuit vt acciperet, & vocauit illam: & dixit, Accipe obsecro mihi frustum panis in manu tua.
12 Et dixit, Permanet ipse Dominus Deus tuus, si est mihi quicquam, nisi plenum volæ manus, farinæ in vase, & paululum olei in lecytho: & ecce ego colligo duo ligna, vt eam, & faciam illud mihi & filio meo, & comedamus illud, & moriamur.
13 Et dixit illi Eliahu, Ne timeas, ingredere, fac iuxta verbum tuum; verùm fac mihi inde placentam pertusam paruam priùs, & proferas ad me: & tibi & filio tuo facies posterius.
14 Nam sic dixit Dominus Deus Israel, Vas farinæ non absumetur, & lecythus olei non deficiet vsque in diem quo dabit Dominus pluuiam super faciem terræ.
15 Et iuit & fecit iuxta verbum Eliah, & comedit illa & ipse & viri domus illius aliquot dies.
16 Vas farinæ non absumptum est, & lecythus olei non defecit, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum Eliah.
17 Et fuit post res istas, malè habuit filius mulieris dominæ domus, & erat morbus illius vehemens valdè, ita vt non remaneret in eo spiritus.
18 Et dixit ad Eliah, Quid mihi & tibi propheta Domini: venisti ad me vt rememorares peccatum meum, & occideres filium meum?
19 Et dixit illi, Da mihi filium tuum: & accepit eum de sinu illius, & ascendit cum illo in cœnaculum superius in quo habitabat, & posuit illum super lectum suum.
20 Et orauit Dominum, & dixit, Domine Deus, verùm viduæ, cum qua ego habito, ne malè sit, neque moriatur filius eius.

21 * ויתמדד על־הילד שלש פעמים ויקרא אל־
יהוה ויאמר יהוה אלהי תשב־נא נפש־הילד
הזה על־קרבו :
22 * וישמע יהוה בקול אליהו ותשב נפש־הילד
על־קרבו ויחי :
23 * ויקח אליהו את־הילד וירדהו מן־העליה
הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חי בנך :
24 * ותאמר האשה אל־אליהו עתה זה ידעתי כי
איש אלהים אתה ודבר־יהוה בפיך אמת :

יח

1 * ויהי ימים רבים ודבר־יהוה היה אל־
אליהו בשנה השלישית לאמר לך הראה אל־
אחאב ואתנה מטר על־פני האדמה :
2 * וילך אליהו להראות אל־אחאב והרעב חזק
3 בשמרון : * ויקרא אחאב אל־עבדיהו אשר
על־הבית ועבדיהו היה ירא את־יהוה מאד :
4 * ויהי בהכרית איזבל את נביאי יהוה ויקח
עבדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש
במערה וכלכלם לחם ומים :
5 * ויאמר אחאב אל־עבדיהו לך בארץ אל־כל־
מעיני המים ואל כל־הנחלים אולי נמצא חציר
ונחיה סוס ופרד ולוא נכרית מן־בהמה :
6 * ויחלקו להם את־הארץ לעבר־בה אחאב
הלך בדרך אחד לבדו ועבדיהו הלך בדרך
7 אחד לבדו : * ויהי עבדיהו בדרך והנה
אליהו לקראתו ויכרהו ויפל על־פניו ויאמר
האתה זה אדני אליהו :
8 * ויאמר לו אני לך אמר לאדניך הנה אליהו :
9 * ויאמר מה חטאתי כי־אתה נתן את־עבדך
ביד אחאב להמיתני :

21 *Et expandit ſe atque menſus eſt ſuper
puerum tribus vicibus, & clamauit ad Do
minum & ait, Domine Deus meus reuer-
tatur, obſecro, anima pueri huius in vi-
ſcera eius.
22 *Et exaudiuit Dominus vocem Heliæ,
& reuerſa eſt anima pueri intra eum & re-
23 uixit. *Tulítque Helias puerum & depo
ſuit eum de cœnaculo in inferiorem do-
mum, & tradidit matri ſuæ, & ait illi: En
24 viuit filius tuus. *Dixítque mulier ad
Heliam, Nunc in iſto cognoui, quoniam
vir Dei es tu, & verbum Domini in ore
tuo verum eſt.

CAP. XVIII.

1 POſt dies multos factum eſt verbũ Do-
A mini ad Heliam in anno tertio, dicens,
Vade & oſtẽde te Achab, vt dem pluuiam
2 ſuper faciem terræ. *Iuit ergo Helias vt
oſtenderet ſe Achab. Erat autem fames
3 vehemẽs in Samaria. *Vocauítq; Achab
Abdiam diſpenſatorem domus ſuæ. Ab-
dias autẽ timebat Dominum Deum val-
4 dè. *Nam cùm interficeret Iezabel pro-
phetas Domini, tulit ille centum prophe
tas & abſcondit eos quinquagenos &
quinquagenos in ſpeluncis, & pauit eos
5 pane & aqua. *Dixit ergo Achab ad Ab-
diam, Vade in terram ad vniuerſos fon-
tes aquarum, & in cunctas valles, ſi forte
poſſimus inuenire herbã & ſaluare equos
& mulos, & non penitus iumenta inte-
6 reant. *Diuiſerúntque ſibi regiones
vt circuirent eas. Achab ibat per viam
vnam, & Abdias per viam alteram ſeor-
7 ſum. *Cúmque eſſet Abdias in via, He
lias occurrit ei. Qui cùm cognouiſſet
eum, cecidit ſuper faciem ſuam, & ait:
Num tu es domine mi Helias?
8 *Cui ille reſpondit, Ego. Et dixit, Va-
de & dic domino tuo, Adeſt Helias.
9 *Et ille, Quid peccaui, inquit, quo-
niam trades me ſeruum tuum in manu
Achab, vt interficiat me?

תרגום יונתן

21 ואתמקק על רביא תלת זמנין וצלי קדם יי ואמר יי אלהים תתוב כען נפשא דרביא הדין למעוהי :
22 וקביל יי צלותא דאליהו ותבת נפשה דרביא למעוהי וחיא :
23 ונסיב אליהו ית רביא ואחתיה מן עיליתא לביתא ויהביה לאמיה ואמר אליהו חזי דחיא בריך :
24 ואמרת אתתא לאליהו כען דין ידענא ארי נביא דיי את ופתגמא דיי בפומך אינון קשוט :

יח

1 והוה לזמן יומין סגיאין ופתגם נבואה מן קדם יי הוה עם אליהו בשתא תליתאה למימר אזיל אתחזי לאחאב ואתן מטרא על אפי ארעא :
2 ואזל אליהו לאתחזאה לאחאב וכפנא תקיף בשומרון :
3 וקרא אחאב לעובדיהו די ממנא על ביתא ועובדיה הוה דחיל מן קדם יי לחדא :
4 והוה כד קטלת איזבל ית נביאיא דיי ודבר עובדיה מאה נביין ואטמרינון חמשין גברא במערתא וסוברינון בלחמא ובמיא :
5 ואמר אחאב לעובדיה הליך בארעא על כל מבועי מיא ועל כל נחליא מאים נשכח עסבא ונקיים סוסוות [illegible] ולא נפסוק מן בעירא :
6 ופליגו להון ית ארעא למעבר בה אחאב הליך בארחא חדא בלחודוהי ועובדיה הליך בארחא חדא בלחודוהי :
7 והוה עובדיה אזיל בארחא והא אליהו לקדמותיה ואשתמודעיה ונפל על אפוהי ואמר האת דין רבוני אליהו :
8 ואמר ליה אנא אזיל אמר לרבונך הא אליהו :
9 ואמר מה חבית ארי את מסר ית עבדך בידא דאחאב למקטלי :

Et insufflauit puero ter, & inuocauit Domi- 21
num, & dixit, Domine Deus meus, reuertatur
iam anima pueri huius in eum.
Et factum est sic, & reuersa est anima pue- 22
ri in eum, & exclamauit puer.
Et tulit eum de cœnaculo in domum, & 23
dedit eum matri suæ. & ait Helias, Vide, viuit
filius tuus.
Et dixit mulier ad Heliam, Ecce cognoui, 24
quoniam homo Dei es tu, & verbum Domini
in ore tuo verum.

CAP. XVIII.

ET factum est post dies multos, & verbum 1
Domini factum est ad Heliam in anno ter-
tio, dicens: Vade & ostende te Achaab, &
dabo pluuiam super faciem terræ.
Et iuit Helias vt appareret Achaab, & 2
erat fames vehemens in Samaria.
Et vocauit Achaab Abdiam dispensato- 3
rem domus: & Abdias erat timens Dominum
valdè.
Et factum est cùm percuteret Iezabel pro- 4
phetas Domini, & tulit Abdias centum pro-
phetas, & abscondit eos per quinquagenos in
duabus speluncis, et aluit eos in pane & aqua.
Et dixit Achaab ad Abdian, Age et trans- 5
eamus in terra ad fontes aquarum, & in cun-
ctos torrentes, si fortè inueniamus herbam, &
sustentabimus equos & mulos, & non interi-
bunt à nobis iumenta.
Et diuiserunt sibi viam vt irent in ea: 6
Achaab iuit in via vna, & Abdias iuit in
via altera solus:
Et erat Abdias in via solus: & ecce He- 7
lias in occursum ei, & festinauit Abdias &
cecidit super faciem suam, & ait, Si tu es domi-
nus mi Helia?
Et dixit Helias ad Abdian, Ego sum; va- 8
de dic domino tuo, Ecce Helias.
Et dixit Abdias, Quid peccaui, quòd tu 9
tradis seruum tuum in manus Achaab vt in-
terficiat me?

21 καὶ ἐνεφύσησε τῷ παιδαρίῳ τρίς, καὶ ἐπεκαλέσατο
τὸν κύριον, καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεός μου, ἐπιστραφήτω δὴ ἡ ψυ-
χὴ τοῦ παιδαρίου τούτου εἰς αὐτό.
22 καὶ ἐγένετο οὕτως, καὶ ἐπεστράφη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδα-
ρίου εἰς αὐτό. καὶ ἀνεβόησε τὸ παιδάριον.
23 καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερῴου εἰς τὸν οἶκον,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἡλίας, βλέπε ζῇ ὁ
υἱός σου.
24 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἡλίαν, ἰδοὺ ἔγνωκα, ὅτι ἄν-
θρωπος τοῦ θεοῦ εἶ σύ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐν τῷ στόματί
σου ἀληθινόν.

ιη΄.

1 Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλάς, καὶ ῥῆμα κυρίου
ἐγένετο πρὸς ἡλίαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ, λέγων· πο-
ρεύου καὶ ὄφθητι τῷ ἀχαάβ, καὶ δώσω ὑετὸν ἐπὶ πρόσωπον
τῆς γῆς.
2 καὶ ἐπορεύθη ἡλίας τοῦ ὀφθῆναι τῷ ἀχαάβ, καὶ ἦν
λιμὸς κραταιὸς ἐν τῇ σαμαρείᾳ.
3 καὶ ἐκάλεσεν ἀχαάβ τὸν ἀβδίου τὸν οἰκονόμον· καὶ
ἀβδίου ἦν φοβούμενος τὸν κύριον σφόδρα.
4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τύπτειν ἰεζάβελ τοὺς προφήτας
κυρίου, καὶ ἔλαβεν ἀβδίου ἑκατὸν προφήτας καὶ κατέκρυψεν
αὐτοὺς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν δύο σπηλαίοις, καὶ διέτρεφεν
αὐτοὺς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι.
5 καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἀβδίου, δεῦρο καὶ διέλθωμεν
ἐν τῇ γῇ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
χειμάρρους, εἴπως εὕρωμεν βοτάνην, καὶ περιποιησόμε-
θα ἵππους καὶ ἡμιόνους, καὶ οὐκ ἐξολοθρευθή(σε)ται ἀφ' ἡμῶν
κτήνη.
6 καὶ διεμέρισαν ἑαυτοῖς τὴν ὁδὸν τοῦ πορευθῆναι ἐν
αὐτῇ· ἀχαάβ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ μιᾷ· καὶ ἀβδίου ἐπορεύθη
ἐν ὁδῷ ἄλλῃ μόνος.
7 καὶ ἦν ἀβδίου ἐν τῇ ὁδῷ μόνος· καὶ ἰδοὺ ἡλίας
εἰς συνάντησιν αὐτοῦ· καὶ ἔσπευσεν ἀβδίου καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰ σὺ εἶ κύριέ μου ἡλία;
8 καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς ἀβδίου, ἐγώ εἰμι, πορεύου λέ-
γε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἡλίας.
9 καὶ εἶπεν ἀβδίου, τί ἡμάρτηκα, ὅτι σὺ δίδως τὸν
δοῦλόν σου εἰς χεῖρας ἀχαάβ τοῦ θανατῶσαί με;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et coarctauit se super puerum tribus vicibus, & orauit Dominum, & dixit, Domine Deus, redeat, quæso, anima pueri huius in
viscera eius. 22 Et suscepit Dominus orationem Eliah, & rediit anima pueri in viscera eius, & vixit. 23 Et accepit Eliah pue-
rum, & descendere fecit illum è superiori cœnaculo in domum, & dedit illum matri suæ: & dixit Eliah, Vide quòd viuit filius tuus.
24 Et dixit mulier ad Eliah, Nunc iam cognoui, quòd propheta Domini tu es, & verba Domini in ore tuo sunt veritas.

CAP. XVIII.

ET fuit in tempore dierum multorum verbum prophetiæ à Domino, & fuit cum Eliah anno tertio, dicendo: Vade ostende te ipsi
Ahhab, & dabo pluuiam super terram. 2 Et iuit Eliah vt ostenderet se ipsi Ahhab, & fames valida erat in Somron.
3 Et vocauit Ahhab Ghobadiah qui præpositus erat super domum, & Ghobadiah timebat Dominum valdè.
4 Et fuit cùm occideret Izebel prophetas Domini, accepit Ghobadiah centum prophetas, & abscondit eos quinquaginta viros
in spelunca, & aluit illos pane & aqua. 5 Et dixit Ahhab ad Ghobadiah, Ambula per terram ad omnes scaturigines
aquarum, & ad omnes fluuios: forsan inueniemus herbam, & viuificabimus equos & mulos; & non deficiemur iumentis.
6 Et diuiserunt sibi terram per quam transirent: Ahhab ambulauit per viam vnam seorsum, & Ghobadiah ambulauit per viam
alteram seorsum. 7 Et Ghobadiah pergebat in via, & ecce Eliah fit in in occursum eius, & agnouit illum &
cecidit super faciem suam, & dixit, Num tu es dominus meus Eliah? 8 Et dixit ei, Ego sum: vade dic
domino tuo, Ecce Eliah. 9 Et dixit, Quid peccaui, quòd tu tradis seruum tuum in manu Ahhab, vt occidat me?

10 * חַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־גּוֹי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר
לֹא־שָׁלַח אֲדֹנִי שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ וְאָמְרוּ אָיִן וְהִשְׁבִּיעַ
אֶת־הַמַּמְלָכָה וְאֶת־הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאֶכָּה׃
11 * וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה
12 אֵלִיָּהוּ׃ * וְהָיָה אֲנִי אֵלֵךְ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ יְהוָה
יִשָּׂאֲךָ עַל אֲשֶׁר לֹא־אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאַחְאָב
וְלֹא יִמְצָאֲךָ וַהֲרָגָנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא אֶת־יְהוָה מִנְּעֻרָי׃
13 * הֲלֹא־הֻגַּד לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּהֲרֹג
אִיזֶבֶל אֵת נְבִיאֵי יְהוָה וָאַחְבִּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה
אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה וָאֲכַלְכְּלֵם
14 לֶחֶם וָמָיִם׃ * וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר
לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ וַהֲרָגָנִי׃
15 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ חַי יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי
לְפָנָיו כִּי הַיּוֹם אֵרָאֶה אֵלָיו׃
16 * וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרַאת אַחְאָב וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֵּלֶךְ
אַחְאָב לִקְרַאת אֵלִיָּהוּ׃
17 * וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחְאָב אֶת־אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אַחְאָב
אֵלָיו הַאַתָּה זֶה עֹכֵר יִשְׂרָאֵל׃
18 * וַיֹּאמֶר לֹא עָכַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־
אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזָבְכֶם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וַתֵּלֶךְ
19 אַחֲרֵי הַבְּעָלִים׃ * וְעַתָּה שְׁלַח קְבֹץ אֵלַי
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וְאֶת־נְבִיאֵי
הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה
אַרְבַּע מֵאוֹת אֹכְלֵי שֻׁלְחַן אִיזָבֶל׃
20 * וַיִּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת־
הַנְּבִיאִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל׃
21 * וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי
אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם־יְהוָה
הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא־
עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר׃

10 * Viuit Dominus Deus tuus, quia non
est gens aut regnum, in quo non miserit
dominus meus te requirens. Et respon-
dentibus cunctis, Non est hic, adiurauit
regna singula & gentes, eò quòd minimè
11 repereris. * Et nunc dicis mihi, Vade
& dic domino tuo, Adest Helias.
12 * Cúmque recessero à te, spiritus Do-
mini asportabit te in locum, quem ego
ignoro, & ingressus nunciabo Achab, &
nõ inueniens te interficiet me. Seruus aũt
13 tuus timet Dñm ab infantia sua. * Nun-
quid non indicatũ est tibi domino meo
quid fecerim, cùm interficeret Iezabel
C prophetas Domini, quòd abscõderim de
prophetis Dñi centum viros quinquage-
nos & quinquagenos in spelũcis, & paue-
14 rim eos pane & aqua? * Et nunc tu di-
cis, Vade & dic domino tuo, Adest He-
15 lias, vt interficiat me. * Et dixit Helias,
Viuit Dominus exercituum, ante cuius
vultum sto, quia hodie apparebo ei.
16 * Abijt ergo Abdias in occursum Achab,
& indicauit ei: venítque Achab in occur-
sum Heliæ.
17 * Et cùm vidisset eum, ait: Tu ne es
ille qui conturbas Israel?
18 * Et ille ait, Non ego turbaui Israel,
sed tu & domus patris tui qui dereliqui-
stis mandata Domini, & secuti estis Baa-
19 lim. * Verumtamen nunc mitte & con-
grega ad me vniuersum Israel, in monte
Carmeli, & prophetas Baal quadringen-
tos quinquaginta, prophetásq; lucorum
D quadringentos, qui comedunt de mensa
Iezabel.
20 * Misit Achab ad omnes filios Israel, &
congregauit prophetas in mõte Carmeli.
21 * Accedens autem Helias ad omnem
populum Israel, ait: Vsque quo claudica-
tis in duas partes? Si Dominus est Deus,
sequimini eum: Si autem Baal, sequimi-
ni illum. Et non respondit ei populus
verbum.

תרגום יונתן

10 קים הוא יי אלהך אם אית עם ומלכו דלא שלח רבוני תמן למבעך ואמרו לא הוה כא ואומי ית מלכותא וית עמא ארי לא
אשכחך׃ 11 וכען את אמר איזיל אמר לרבונך הא אליהו׃ 12 ויהי עד דאנא אזיל מלותך ורוח מן קדם יי יטלינך לאתר
דלא ידענא ואיתי לחואה לאחאב ולא ישכחינך ויקטלינני ועבדך דחיל מן קדם יי מזעורי׃ 13 הלא אתחוה לריבוני ית דעבדית
כד קטלת איזבל ית נביא דיי ואטמרית מנביא דיי מאה גברא חמשין חמשין גברא במערתא וסוברתינון בלחמא ובמיא׃
14 וכען את אמר איזיל אמר לרבונך הא אליהו ויקטלינני׃ 15 ואמר אליהו קיים הוא יי צבאות דמשמשנא קדמוהי ארי
יומא דין אתחזי ליה׃ 16 ואזל עובדיה לקדמות אחאב וחוי ליה ואזל אחאב לקדמות אליהו׃
17 והוה כד חזא אחאב ית אליה ואמר אחאב ליה האת דין עכריה דישראל׃
18 ואמר לא עכרית ית ישראל אלהין את ובית אבוך בדשבקתון ית פקודיא דיי ואזלתון בתר בעליא׃ 19 וכען
שלח כנוש לותי ית כל ישראל לטור כרמלא וית נביי בעלא ארבע מאה וחמשין ונביי אשירתא ארבע מאה אכלי פתורא דאיזבל׃
20 ושלח אחאב בכל בני ישראל וכנש ית נביי שקרא לטור כרמלא׃
21 וקריב אליהו לות כל עמא ואמר עד אימתי אתון פליגין להרתין פלגון הלא יי אלהים פלחו קדמוהי בלחודוהי ולמה אתון טען
בתר בעלא דליתביה צרוך ולא אתיבו עמא יתיה פתגם׃

10 *Viuit Dominus Deus tuus, si est gens aut regnum quò non misit me dominus meus ad quærendum te, & dixerunt, Non est: & adiurauit regnum & regiones eius, & non inue-
nit te. * Et nunc tu dicis, Vade & nuncia 11
domino tuo, Ecce Helias.

12 *Et erit si ego recessero à te, & spiritus Domini asportabit te in terram quam non noui, & recedam vt nunciem Achaab, & non inueniet te, & interficiet me, & seruus tuus timens Dominum ab infantia sua.

13 *Nunquid non nunciatum est tibi, quæ feci domine mi cùm interficeret Jezabel prophetas Domini, & accepi de prophetis Domini centum viros, & abscondi eos per quinquagenos in speluncis, & alui eos in panibus & aquis?

14 *Et nunc tu dicis, Vade & dic domino tuo, Ecce Helias, & interficiet me.

15 *Et dixit Helias, Viuit Dominus exercituum cui adsui in conspectu eius, quia hodie apparebo ei.

16 *Et abijt Abdias in occursum Achaab, & nunciauit ei, & cucurrit Achaab & abijt in occursum Heliæ.

17 *Et factum est vt vidit Achaab Heliam, & ait Achaab ad Heliam, Si tu es ipse peruertens Jsrael?

18 *Et dixit Helias, Non peruerto ego Jsrael, sed tu & domus patris tui, cùm dereliquistis vos Dominum Deum vestrum, & abijstis post Baalim.

19 *Et nunc mitte & congrega ad me vniuersum Jsrael in monte Carmeli; & prophetas Baal quadringentos quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos qui comedunt mensam Jezabel.

20 *Et misit Achaab ad omnem Jsrael, & congregauit omnes prophetas in monte Carmeli.

21 *Et accessit Helias ad omnem populum, & ait ad eos, Vsquequo vos claudicabitis in ambobus poplitibus vestris? si est Dominus Deus, ite post eum: si autem Baal est, ite post eum. & non respondit populus verbum.

10 *ζῆ κύριος ὁ θεός σου, εἰ ἔστιν ἔθνος ἢ βασιλεία οὗ οὐκ ἀπέσταλκέν με ὁ κύριός μου ζητεῖν σε· καὶ εἶπον, οὐκ ἔστιν· καὶ ὅρκισεν τὴν βασιλείαν καὶ τὰς χώρας αὐτῆς, καὶ οὐχ εὕρηκέ σε.

11 *καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου καὶ ἀπάγγελλε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἠλίας.

12 *καὶ ἔσται ἐὰν ἐγὼ ἀπέλθω ἀπὸ σοῦ, καὶ πνεῦμα κυρίου ἀρεῖ σε εἰς γῆν ἣν οὐκ οἶδα, καὶ ἀπελεύσομαι τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἀχαάβ, καὶ οὐχ εὕρῃ σε, καὶ ἀποκτενεῖ με, καὶ ὁ δοῦλός σου φοβούμενος τὸν κύριον ἐκ νεότητος αὐτοῦ.

13 *ἢ οὐκ ἀπηγγέλη σοι, ἃ πεποίηκα κύριέ μου ἐν τῷ ἀποκτείνειν ἰεζάβελ τοὺς προφήτας κυρίου, καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν προφητῶν κυρίου ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ ἔκρυψα αὐτοὺς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ διέθρεψα αὐτοὺς ἐν ἄρτοις καὶ ὕδασιν;

14 *καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου καὶ λέγε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἠλίας, καὶ ἀποκτενεῖ με.

15 *καὶ εἶπεν ἠλίας, ζῇ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι σήμερον ὀφθήσομαι αὐτῷ.

16 *καὶ ἐπορεύθη ἀβδίου εἰς συνάντησιν τῷ ἀχαάβ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ· καὶ ἔδραμεν ἀχαάβ καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν ἠλίου.

17 *καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ἀχαάβ τὸν ἠλίαν, καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἠλίαν, εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ διαστρέφων τὸν ἰσραήλ;

18 *καὶ εἶπεν ἠλίας, οὐ διαστρέφω ἐγὼ τὸν ἰσραήλ, ἀλλ᾽ ἢ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, ἐν τῷ καταλιπεῖν ὑμᾶς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ πορευθῆναι ὀπίσω τῶν βααλείμ.

19 *καὶ νῦν ἀπόστειλον καὶ συνάθροισον πρός με πάντα ἰσραὴλ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον· καὶ τοὺς προφήτας τοῦ βαὰλ τετρακοσίους πεντήκοντα, καὶ τοὺς προφήτας τῶν ἀλσῶν τετρακοσίους ἐσθίοντας τράπεζαν ἰεζάβελ.

20 *καὶ ἀπέστειλεν ἀχαὰβ εἰς πάντα τὸν ἰσραήλ, καὶ συνήγαγε πάντας τοὺς προφήτας εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον.

21 *καὶ προσῆλθεν ἠλίας πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ᾽ ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις ὑμῶν; εἰ ἔστι κύριος ὁ θεός, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ· εἰ δὲ ὁ βαάλ ἐστι, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς λόγον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Permanet ipse Dominus Deus tuus, si est populus aut regnum, quò non miserit dominus meus, vt ibi quæreret te: & dixerunt,
Non fuit hic. & adiurauit regnum & populum, quod non reperisset te.
11 Et nunc tu dicis, Vade, dic domino tuo, Ecce Eliah.
12 Et erit interim dum abeo à te, spiritus à Domino tollet te in locum quem non cognoscam, & ibo vt indicem ipsi Ahhab, & non inueniet te; tunc occidet me: & ego seruus tuus timeo Dominum à pueritia mea.
13 Nónne indicatum est domino meo quod feci cùm occideret Izebel prophetas Domini, vt absconderim ex prophetis Domini centum viros, quinquaginta & quinquaginta viros in spelunca; & aluerim illos pane & aqua?
14 Et nunc tu dicis, Vade, dic domino tuo: Ecce Eliah, & occidet me.
15 Et dixit Eliahu, Permanet ipse Dominus Szebaoth ante quem ministro, quòd hodiè ostendar illi.
16 Et abijt Ghobadiah in occursum Ahhab, & nunciauit ei: & venit Ahhab in occursum Eliahu.
17 Et fuit cùm vidisset Ahhab Eliah, dixit Ahhab illi, Num tu ipse es conturbator ipsius Israel?
18 Et dixit, Non conturbaui Israel, sed tu & domus patris tui, in eo quòd deseruistis præcepta Domini, & ambulastis post Baghalaia.
19 Et nunc mitte, congrega ad me omnem Israel in montem Charmela, & prophetas Baghala, quadringentos & quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos comedentes in mensa Izebel.
20 Et misit Ahhab ad omnes filios Israel, & congregauit propheras mendaces in monte Charmela.
21 Et accessit Eliah ad omnem populum, & dixit, Vsquequo diuisi estis in duas partes? nónne Dominus est Deus? seruite igitur ei soli: & quare erratis post Baghalaia in quo non est vtilitas? & non respondit populus illi verbum.

22 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא
לַיהוָה לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
23 אִישׁ׃ * וְיִתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וְיִבְחֲרוּ לָהֶם
הַפָּר הָאֶחָד וִינַתְּחֻהוּ וְיָשִׂימוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא
יָשִׂימוּ וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה׀ אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנָתַתִּי עַל־
הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אָשִׂים׃
24 * וּקְרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וַאֲנִי אֶקְרָא בְשֵׁם־
יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בָאֵשׁ הוּא
הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר׃
25 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר
הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם
אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תָשִׂימוּ׃
26 * וַיִּקְחוּ אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ
בְשֵׁם־הַבַּעַל מֵהַבֹּקֶר וְעַד־הַצָּהֳרַיִם לֵאמֹר הַבַּעַל
עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
אֲשֶׁר עָשָׂה׃
27 * וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
קִרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִּי־שִׂיחַ וְכִי־
שִׂיג לוֹ וְכִי־דֶרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָץ׃
28 * וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בַּחֲרָבוֹת
וּבָרְמָחִים עַד־שְׁפָךְ־דָּם עֲלֵיהֶם׃
29 * וַיְהִי כַּעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת
הַמִּנְחָה וְאֵין־קוֹל וְאֵין־עֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב׃
30 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל־הָעָם גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ כָל־
הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת־מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס׃
31 * וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמִסְפַּר
שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו
לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ׃
32 * וַיִּבְנֶה אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעַשׂ
תְּעָלָה כְּבֵית סָאתַיִם זֶרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ׃

22 * Et ait rurſus Helias ad populũ, Ego
remãſi propheta Dñi ſolus, prophetæ au-
tem Baal quadringenti & quinquaginta.
23 *Dentur nobis duo boues, & illi eligant
ſibi bouẽ vnum, & in fruſta cædentes po-
nant ſuper ligna, ignem aũt non ſuppo-
nant. Et ego faciã bouem alterũ, & impo-
nam ſuper ligna, ignem autem non ſup-
24 ponam. * Inuocate nomina deorum ve
ſtrorum, & ego inuocabo nomen Dñi, &
Deus qui exaudierit per ignem, ipſe ſit
Deus. Reſpondens omnis populus ait,
Optima propoſitio quam locutus eſt He-
25 lias. * Dixit ergo Helias prophetis Baal,
Eligite vobis bouem vnum, & facite pri-
E mi, quia vos plures eſtis, & inuocate no-
mina deorum veſtrorum, ignémque non
26 ſupponatis. * Qui cùm tuliſſent bouem
quem dederat eis, fecerunt & inuocabant
nomen Baal de manè vſq; ad meridiem,
dicentes: Baal exaudi nos, & nõ erat vox,
nec qui reſponderet. Tranſiliebántq; al-
27 tare quod fecerant. *Cúmq; eſſet iam me-
ridies, illudebat illis Helias, dicens: Cla-
mate voce maiore, Deus enim eſt & forſi-
tan loquitur, aut in diuerſorio eſt, aut in
itinere, aut certè dormit vt excitetur.
28 * Clamabant ergo voce magna, & inci-
debant ſe iuxta ritum ſuum cultris & lan
ceolis, donec perfunderentur ſanguine.
29 * Poſtquàm autem tranſijt meridies &
illis prophetantibus, venerat tempus quo
ſacrificium offerri ſolet, nec audiebatur
vox, nec aliquis reſpondebat nec atten-
30 debat orantes. * Dixit Helias omni po
pulo, Venite ad me. & accedente ad ſe po
pulo, curauit altare Domini quod deſtra
31 ctum fuerat. * Et tulit duodecim lapi-
des iuxta numerum tribuum filiorum Ia
cob, ad quem factus eſt ſermo Domini,
F dicens: Iſrael erit nomen tuum.
32 * Et ædificauit de lapidibus altare in
nomine Dñi. Fecítque aquæ ductũ quaſi
per duas aratiunculas in circuitu altaris.

תרגום יונתן

22 וַאֲמַר אֵלִיָה לְעַמָא הָא אֲנָא אִשְׁתַּאֲרִית נְבִיָא קֳדָם יְיָ בִּלְחוֹדִי וּנְבִיֵי בַעֲלָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין גַבְרָא׃ 23 וְיִתְיַהֲבוּן לָנָא תְרֵין
תוֹרִין וְיִבְחֲרוּן לְהוֹן תוֹרָא חַד וִיהַדְמוּנֵיהּ וִישַׁווּן עַל אָעַיָא וְאֶשָׁתָא לָא יְשַׁווּן וַאֲנָא אֶעְבֵּיד יַת תוֹרָא חַד וְאֶתֵּן עַל אָעַיָא וְאֶשָׁתָא לָא אֲשַׁוֵּי׃
24 וְתִקְרוֹן בְּשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְלָא תִתְעֲנוּן מִן קֳדָם דְלֵית בֵּיהּ צְרוֹךְ בְּרַם אֲנָא אֲצַלֵּי בִּשְׁמָא דַייָ וְיִשְׁלַח מֵימְרֵיהּ וְיַחֵית אֶשָׁתָא אֲרֵי יְיָ
הוּא אֱלָהִים וַאֲתֵיב כָּל עַמָא וַאֲמַרוּ תַקִּין פִּתְגָמָא׃ 25 וַאֲמַר אֵלִיָה לִנְבִיֵי בַעֲלָא בְּחַרוּ לְכוֹן תוֹרָא חֲדָא וְעֲבִידוּ קַדְמֵיתָא אֲרֵי
אַתּוּן סַגִיאִין וּקְרוֹ בְשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְאֶשָׁתָא לָא תְשַׁווּן׃ 26 וּנְסִיבוּ יַת תוֹרָא דִיהַב לְהוֹן וַעֲבַדוּ וּקְרוֹ בְשׁוּם בַּעֲלָא מִצַפְרָא וְעַד עִידָן
טִיהֲרָא לְמֵימַר בַּעֲלָא עֲנֵינָא וְלֵית קָל וְלֵית דְעָנֵה וּמִשְׁתַּטַן עַל אֱגוֹרָא דַעֲבַד׃ 27 וַהֲוָה בְּעִידָן טִיהֲרָא וְחָיֵיךְ בְּהוֹן אֵלִיָה וַאֲמַר קְרוֹ בְקָל
רָם אֲרֵי אַתּוּן אָמְרִין דַחֲלָא הוּא דִילְמָא שׁוּעֵי לֵיהּ אוֹ אִישְׁתְּדִיף לֵיהּ אוֹ אוֹרַח הֲוַת לֵיהּ אוֹ דִילְמָא דְמוֹךְ הוּא וְיִתְּעַר׃
28 וּקְרוֹ בְּקָל רַב וְאִתְהַמַּמוּ כְנִימוּסֵיהוֹן בְּסַיְפִין וּבְרוֹמְחִין עַד דְאִשְׁתְּפִיךְ דְמָא עֲלֵיהוֹן׃
29 וַהֲוָה כְּמִעְבַּר טִיהֲרָא וְאִשְׁתַּטִיאוּ עַד לְמִיסַק מִנְחֲתָא וְלֵית קָל וְלֵית דְעָנֵי וְלֵית דְמַצִּית׃
30 וַאֲמַר אֵלִיָה לְכָל עַמָא אִתְקְרִיבוּ לְוָתִי וּקְרִיבוּ כָּל עַמָא לְוָתֵיהּ וּבְנָא יַת מַדְבְּחָא דַייָ דַהֲוָה מְפַגַר׃
31 וּנְסֵיב אֵלִיָהוּ תַרְתָּא עֶשְׂרֵי אַבְנַיָא כְּמִנְיַן שִׁבְטֵי בְנֵי יַעֲקֹב דַהֲוָה פִתְגָמָא דַייָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר יִשְׂרָאֵל יְהֵא שְׁמָךְ׃
32 וּבְנָא יַת אַבְנַיָא מַדְבְּחָא בִשְׁמָא דַייָ וַעֲבַד מְזִיקְתָא כְּבֵית תְּאָתַן זַרְעָא סְחוֹר סְחוֹר לְמַדְבְּחָא׃

Et ait Helias ad populum; Ego remansi 22
propheta Domini solus & prophetæ Baal qua-
dringenti & quinquaginta viri.
Dent igitur vobis duos boues, & eligant 23
sibi vnum, & in frusta cædant, & imponant
super ligna, & ignem non apponant, & ego fa-
ciam bouem alium, & ignem non apponam.
Et clamate in nomine deorum vestrorũ, & 24
ego inuocabo in nomine Domini Dei mei; &
erit Deus qui exaudierit in igne, iste est Deus:
& respondit omnis populus, & ait: Bonus ser
mo, quem locutus es.
Et dixit Helias prophetis Baal, Eligite vo 25
bis bouem vnum, & facite primi; quia vos
multi, & inuocate in nomine deorum vestro-
rum, & ignem non supponatis.
Et acceperunt bouem & fecerunt, & in- 26
uocabant in nomine Baal de manè vsque ad
meridiem: & dixerunt, Audi nos Baal audi
nos; & non erat vox, & non erat auditus;
& transiliebant in altare quod fecerunt.
Et facta est meridies, & subsannauit eos 27
Helias Thesbites: & dixit, Inuocate in voce
magna, ne fortè exercitium aliquod est ei, & si-
mul ne fortè dat responsum ipse, vel ne fortè
dormit & excitabitur.
Et inuocabant in voce magna & incide- 28
bant se iuxta ritum suum in cultris & in lan-
ceis vsque ad effusionem sanguinis super eos, et
prophetauerunt vsque quo transijt meridies.
Et factum est vt tempus meridiei vt ascen 29
deret sacrificium, & non erat vox, & non
erat auscultatio.
Et dixit Helias ad populum, Accedite ad 30
me: & accessit omnis populus ad eum, & cu-
rauit altare destructum.
Et accepit Helias duodecim lapides iuxta 31
numerum tribuum Israel, sicut locutus est Do-
minus ad eum, dicens: Israel erit nomen tuum.
Et ædificauit lapides in nomine Domini, 32
& curauit altare Domini dirutum: & fecit
aquæ ductum qui capiebat duas metretas semi-
nis in circuitu altaris.

22 καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, ἐγὼ ὑπολέλειμμαι
προφήτης κυρίου μονώτατος καὶ οἱ προφῆται τοῦ βαὰλ
τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα ἄνδρες.
23 δότωσαν οὖν ὑμῖν δύο βόας, καὶ ἐκλεξάτωσαν ἑαυ-
τοῖς τὸν ἕνα, καὶ μελισάτωσαν, καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τῶν ξύ-
λων, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθέτωσαν· καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸν βοῦν τὸν
ἄλλον, καὶ πῦρ οὐ μὴ ἐπιθῶ.
24 καὶ βοᾶτε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ ἐπικα-
λέσομαι ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου· καὶ ἔσται ὁ θεὸς ὃς ἂν
ἐπακούσῃ ἐν πυρί, οὗτός ἐστι θεός· καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς
καὶ εἶπεν, ἀγαθὸς ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησας.
25 καὶ εἶπεν ἠλίας τοῖς προφήταις τοῦ βάαλ, ἐκλέ-
ξασθε ἑαυτοῖς τὸν βοῦν τὸν ἕνα, καὶ ποιήσατε πρῶτοι, ὅτι
ὑμεῖς πολλοί, καὶ ἐπικαλεῖσθε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν,
καὶ πῦρ μὴ ἐπιθῆτε.
26 καὶ ἔλαβον τὸν βοῦν καὶ ἐποίησαν, καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν
ὀνόματι τοῦ βάαλ ἐκ πρωΐας ἕως μεσημβρίας, καὶ εἶπον,
ἐπάκουσον ἡμῶν ὦ βάαλ ἐπάκουσον ἡμῶν· καὶ οὐκ ἦν φω-
νή, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις· καὶ διέτρεχον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου οὗ
27 ἐποίησαν. καὶ ἐγένετο μεσημβρία, καὶ ἐμυκτήρισεν αὐ-
τοὺς ἠλίας ὁ θεσβίτης, καὶ εἶπεν, ἐπικαλεῖσθε ἐν φωνῇ με-
γάλῃ, μή ποτε ἀδολεσχία τίς ἐστιν αὐτῷ, καὶ ἅμα μή ποτε
χρηματίζει αὐτὸς ἢ μή ποτε καθεύδει καὶ ἐξαναστήσεται.
28 καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ κατετέμνοντο
κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐν μαχαίραις καὶ ἐν σειρομά-
σταις ἕως ἐκχύσεως αἵματος ἐπ' αὐτούς, καὶ προεφήτευον
ἕως οὗ παρῆλθε τὸ μεσημβρινόν.
29 καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τῆς μεσημβρίας τοῦ ἀναβῆναι
τὴν θυσίαν, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις.
30 καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, προσαγάγετε πρός
με, καὶ προσήγαγε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰάσατο τὸ
θυσιαστήριον τὸ κατεσκαμμένον.
31 καὶ ἔλαβεν ἠλίας δώδεκα λίθοις κατὰ ἀριθμὸν τῶν
φυλῶν τοῦ ἰσραήλ, ὡς ἐλάλησε κύριος πρὸς αὐτόν, λέ-
γων, ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου.
32 καὶ ᾠκοδόμησε σὺν λίθοις ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ἰά-
σατο τὸ θυσιαστήριον κυρίου τὸ κατεσκαμμένον· καὶ ἐ-
ποίησε θααλὰ χωροῦν δύο μετρητὰς σπέρματος κυ-
κλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et dixit Eliah populo, Ecce ego relictus sum propheta Domini solus, & prophetæ Baghla sunt quadringenti & quinquaginta
viri. [23] Dentur ergo nobis duo boues, & eligant sibi bouem vnũ, & dissecent illum, & ponant super ligna, ignem auté non submittãt, &
ego parabo bouem vnum, & ponam super ligna, & ignem non supponam. [24] Tunc inuocabitis nomen Erroris vestri, & non respon-
debitur vobis ab eo in quo non est vtilitas; verùm ego orabo in nomine Domini, & mittet dictum suum, & descendere faciet ignem,
quia Dominus ipse est Deus. & respondit omnis populus, & dixerunt, Rectum est verbum. [25] Et dixit Eliah ad prophetas Baghla,
Eligite vobis bouem vnum, & parate prius, quia estis plures, & inuocate nomen Erroris vestri, & ignem non ponatis. [26] Et acce-
perunt bouem quem dedit illis, & parauerunt, & inuocauerunt nomen Baghla, ab aurora vsque ad tempus meridiei, dicendo: Baghla
exaudi nos. & non erat vox, nec qui responderet: & insaniebant super aram quam fecerat. [27] Et fuit in tempore meridiei
deridebat eos Eliah, & dicebat, Clamate voce alta, quia vos dicitis quòd Deus est: fortasse confabulatio est illi, vel communicando com
municat apud se, vel via fuit illi; vel fortè sopitus est, & excitabitur. [28] Et clamauerunt voce magna; & incidebant se iuxta
ritum suum gladijs & lanceis, vsquequo effunderetur sanguis super eos. [29] Et fuit cùm transiret meridies, & insanirent vsquequo
offerri solet munus: non erat vox neque qui responderet, atque attenderet. [30] Et dixit Eliah ad omnem populum,
Accedite ad me: & accesserunt omnis populus ad eum: & ædificauit altare Domini quod fuerat dirutum.
[31] Et accepit Eliah duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iaghacob, cum quo fuerat verbum Domini, dicendo:
Israel erit nomen tuum. [32] Et ædificauit ex lapidibus altare in nomine Domini, & fecit fossam secundum locum
duorum satorum seminis in circuitu altaris.

33 וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתַּח אֶת־הַפָּר וַיָּשֶׂם
עַל־הָעֵצִים׃
34 וַיֹּאמֶר מִלְאוּ אַרְבָּעָה כַדִּים מַיִם וְיִצְקוּ עַל־
הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ וַיֹּאמֶר שַׁלֵּשׁוּ
35 וַיְשַׁלֵּשׁוּ׃ וַיֵּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
אֶת־הַתְּעָלָה מִלֵּא־מָיִם׃
36 וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
יִוָּדַע כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנִי עַבְדֶּךָ
וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
37 עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי־אַתָּה יְהוָה
הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הֲסִבֹּתָ אֶת־לִבָּם אֲחֹרַנִּית׃
38 וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הֶעָפָר וְאֶת־הַמַּיִם
אֲשֶׁר־בַּתְּעָלָה לִחֵכָה׃
39 וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְהוָה
הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
40 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לָהֶם תִּפְשׂוּ אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל
אִישׁ אַל־יִמָּלֵט מֵהֶם וַיִּתְפְּשׂוּם וַיּוֹרִדֵם אֵלִיָּהוּ אֶל־
נַחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָטֵם שָׁם׃
41 וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב עֲלֵה אֱכֹל וּשְׁתֵה כִּי־
קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם׃
42 וַיַּעֲלֶה אַחְאָב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְאֵלִיָּהוּ
עָלָה אֶל־רֹאשׁ הַכַּרְמֶל וַיִּגְהַר אַרְצָה וַיָּשֶׂם פָּנָיו
43 בֵּין בִּרְכָּו׃ וַיֹּאמֶר אֶל־נַעֲרוֹ עֲלֵה־נָא הַבֵּט
דֶּרֶךְ־יָם וַיַּעַל וַיַּבֵּט וַיֹּאמֶר אֵין מְאוּמָה וַיֹּאמֶר
שֻׁב שֶׁבַע פְּעָמִים׃
44 וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָב קְטַנָּה כְּכַף־
אִישׁ עֹלָה מִיָּם וַיֹּאמֶר עֲלֵה אֱמֹר אֶל־אַחְאָב אֱסֹר
וָרֵד וְלֹא יַעֲצָרְכָה הַגָּשֶׁם׃

33 *Et cõpoſuit ligna, diuiſitq́; per mem-
34 bra bouem, & poſuit ſuper ligna. *Et ait,
Implete quatuor hydrias aqua, & fundite
ſuper holocauſtũ & ſuper ligna. Rurſúm-
que dixit, Etiam ſecundò hoc facite. Qui
cùm feciſſent ſecundò, ait, Etiam tertiò id
ipſum facite. Fecerúntque tertiò.
35 *Et currebant aquæ circũ altare, & foſſa
36 aquæ ductus repleta eſt. *Cúmque iam
tempus eſſet vt offerretur holocauſtum,
accedens Helias propheta, ait, Dñe Deus
Abraam, & Iſaac, & Iſrael, oſtende hodie
quia tu es Deus Iſrael, & ego ſeruus tuus,
& iuxta pręceptum tuum feci omnia ver-
37 ba hæc. *Exaudi me Dñe, exaudi me, vt
diſcat populus iſte, quia tu es Dñs Deus,
38 & tu conuertiſti cor eorum iterum. *Ce-
cidit autem ignis Domini & vorauit ho-
G locauſtum, & ligna, & lapides, puluerem
quoque & aquam quæ erat in aquęductu
39 lambens. *Quod cùm vidiſſet omnis
populus, cecidit in faciem ſuam, & ait,
Dominus ipſe eſt Deus, Dominus ipſe
eſt Deus.
40 *Dixítque Helias ad eos, Apprehen-
dite prophetas Baal, & ne vnus quidem
effugiat ex eis. Quos cùm apprehẽdiſſent,
duxit eos Helias ad torrentem Cyſon, & [illegible]
interfecit eos ibi.
41 *Et ait Elias ad Achab, Aſcende, come-
de & bibe, quia ſonus multæ pluuiæ eſt.
42 *Aſcendit Achab vt comederet & bi-
beret. Helias autem aſcendit in verticem
Carmeli, & pronus in terram poſuit fa-
ciem ſuam inter genua ſua:
43 *Et dixit ad puerum ſuum, Aſcende &
proſpice contra mare. Qui cùm aſcendiſ-
ſet & contẽplatus eſſet, ait, Non eſt quic-
quam. Et rurſum ait illi, Reuertere ſe-
44 ptem vicibus. *In ſeptima autem vice,
ecce nubecula parua, quaſi veſtigium ho-
minis aſcendebat de mari. Qui ait, Aſcen-
de, & dic Achab: Iunge currum tuum &
deſcende, ne occupet te pluuia.

תרגום יונתן

33 וְסַדַּר יָת אָעַיָּא וְהַדִּים יָת תּוֹרָא וְשַׁוִּי עַל אָעַיָּא׃ 34 וַאֲמַר מְלוֹ אַרְבְּעָה כַּדִּין מַיָּא וַאֲרִיקוּ עַל עֲלָתָא וְעַל אָעַיָּא וַאֲמַר תְּנוֹ וּתְנוֹ וַאֲמַר תַּלִּיתוּ וְתַלִּיתוּ׃
35 ואזלו מיא סחור סחור למדבחא ואף ית מזיקתא מלא מיא׃ 36 והוה במיסק מנחתא וקריב אליהו נבייא וַאֲמַר יְיָ אֱלָהֵיה דְּאַבְרָהָם
יצחק וישראל יומא דין יתידע ארי את יי דשכינתך שריא בישראל ואנא עבדך ובפתגמך עבדית ית כל פתגמיא הָאִלֵּין׃
37 קביל צלותי יי קביל צלותי וידעון עמא הדין במעבדך להון ניסא ארי את יי אלהים ואת ברחמותך יתהון מישתאיל וְהוּא מְסִיבָךְ
לְאַהֲבוּתְהוֹן לדחלתך ואינון יהבו ית לבהון פליג׃ 38 ונפלת אשתא מן קדם יי ואכלת ית עלתא וית אעיא וית אבניא וְיַת עַפְרָא
וְיַת מַיָּא דִּבְמְזִיקְתָא לְחִיכַת׃ 39 וחזא כל עמא ונפלו על אפיהון ואמרו יי הוא אלהים יי הוא אלהים׃
40 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לְהוֹן אחודו ית נביי בעלא ואנש לא ישתיזיב מנהון ואחדונון ואחתינון אליהו לנחלא דקדרון ונכסינון תמן׃
41 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב סק אכול ושתי ארי קל אתרגושת מטרא׃
42 וּסְלֵיק אַחְאָב לְמֵיכַל ולמשתי ואליהו סליק לריש כרמלא וגחין לארעא ושוי אפוהי בין ברכוהי׃
43 וַאֲמַר לְעוּלֵימֵיהּ סק כען סכי לאורח מערבא וסליק וסכא ואמר לית מדעם ואמר תוב שבע זמנין׃
44 וַהֲוָה בִּזְמְנָא שביעיתא ואמר הא עננא זעירא כפיסת יד גבר סליקא ממערבא ואמר סק אמר לאחאב אֱזוֹרֵז
וּחוּת וְלָא יְעַכְּבִינָךְ מִטְרָא׃

*Et poſuit ligna ſuper altare quod fecit, & 33
diuiſit in membra holocauſtum, & poſuit ſuper
ligna, & conſtruxit ſuper altare.
*Et dixit Helias, Accipite mihi quatuor hy 34
drias aquæ, & fundite ſuper holocauſtum &
ſuper ligna. & dixit, Secundò facite. & ſecun-
dò fecerunt; & dixit, Tertiò facite. & tertiò
fecerunt.
*Et ibat aqua in circuitu altaris, & aquæ- 35
ductum impleuit aqua.
*Et cùm eſſet tempus vt offerretur ſacrifi- 36
cium, & acceſſit Helias propheta, & dixit, Do
mine Deus Abraam & Iſaac, & Iſrael, hodie
cognoſcat omnis populus iſte, quia tu ſolus Do-
minus Deus Iſrael, & ego ſeruus tuus, & pro-
pter te feci hæc omnia.
*Exaudi me Domine exaudi me, & cogno- 37
ſcat populus iſte, quia tu Dominus Deus, & tu
conuertiſti cor populi poſt te.
*Et cecidit ignis à Domino de cælo, & de- 38
uorauit holocauſtum, & ligna, & aquam quæ
erat ſuper ipſum, & aquam quæ erat in aquæ-
ductu, & lapides & puluerem linxit ignis.
*Et vidit omnis populus & cecidit ſuper 39
faciem ſuam: & dixerunt, Verè Dominus eſt
Deus, Dominus ipſe eſt Deus.
*Et dixit Helias ad populum, Apprehendi- 40
te prophetas Baal, nullus ſaluetur ex eis. & ap
prehenderunt eos, & duxit eos Helias in tor-
rentem Ciſon, & interfecit eos ibi.
*Et ait Helias Achaab, Surge & comede, 41
& bibe, quia vox ſoni pluuiæ.
*Et ſurrexit Achaab vt comederet & bi- 42
beret; & Helias aſcendit in Carmelum, & in-
clinauit ſe ſuper terram, & poſuit faciem ſuam
inter genua ſua.
*Et dixit puero ſuo, Aſcende & proſpice 43
viam maris: & aſcendit & contemplatus eſt
puer, & ait, Non eſt quicquam. & ait Helias,
Reuertere & aſpice ſeptem vicibus. *Et fa- 44
ctum eſt in ſeptima, & ecce nubes parua quaſi
veſtigium viri, adducens aquam de mari: &
dixit, Aſcende & dic Achaab, Iunge currum
tuum & deſcende, ne occupet te pluuia.

33 *καὶ ἐπέθηκε τὰς σχίδακας, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐ-
ποίησεν· καὶ ἐμέλισε τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰς
σχίδακας, καὶ ἐστοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.
34 *καὶ εἶπεν ἠλίας, λάβετέ μοι τέσσαρας ὑδρίας ὕδα
τος, καὶ ἐπιχέατε ἐπὶ τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπὶ τὰς σχίδα-
κας· καὶ εἶπε, δευτερώσατε· καὶ ἐδευτέρωσαν· καὶ εἶπεν, τρισ-
σεύσατε· καὶ ἐτρισσεύσαν.
35 *καὶ ἐπορεύετο τὸ ὕδωρ κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τὴν
θααλὰ ἔπλησεν ὕδατος.
36 *καὶ ὡς ἦν καιρὸς τοῦ προσφέρεσθαι τὴν θυσίαν, καὶ
παρεγένετο ἠλίας ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν· κύριε ὁ θεὸς ἀ-
βραὰμ καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰσραὴλ σήμερον γνώτω πᾶς ὁ λαὸς
οὗτος, ὅτι σὺ μόνος κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ δοῦ-
λος σός, καὶ διὰ σὲ πεποίηκα ταῦτα πάντα.
37 *ἐπάκουσόν μου κύριε ἐπάκουσόν μου, καὶ γνώτω ὁ
λαὸς οὗτος, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς, καὶ σὺ ἐπέστρεψας τὴν
38 καρδίαν τοῦ λαοῦ ὀπίσω σου. *καὶ ἔπεσε πῦρ παρὰ κυρίου
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ τὰς σχί-
δακας καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θααλὰ
καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξε τὸ πῦρ.
39 *καὶ εἶδε πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν·
καὶ εἶπον, ἀληθῶς κύριός ἐστιν ὁ θεός, κύριος αὐτός ἐστι θεός.
40 *καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς προ
φήτας τοῦ βάαλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· καὶ συνέλα-
βον αὐτοὺς, καὶ κατήγαγεν αὐτοὺς ἠλίας εἰς τὸν χειμάρρουν
κισών, καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
41 *καὶ εἶπεν ἠλίας τῷ ἀχαὰβ, ἀνάστηθι καὶ φάγε καὶ
πίε, ὅτι φωνὴ τῶν ἤχοις τοῦ ὑετοῦ.
42 *καὶ ἀνέστη ἀχαὰβ τοῦ φαγεῖν, καὶ πιεῖν· καὶ ἠλίας
ἀνέβη εἰς τὸν κάρμηλον καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔθηκεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτοῦ.
43 *καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἀνάβηθι καὶ ἐπίβλεψον
ὁδὸν θαλάσσης· καὶ ἀνέβη καὶ ἀπέβλεψε τὸ παιδάριον, καὶ
εἶπεν, οὐκ ἔστιν οὐθέν· καὶ εἶπεν ἠλίας, ἐπίστρεψον καὶ ἐπί-
βλεψον ἑπτάκις.
44 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ, καὶ ἰδοὺ νεφέλη μικρὰ ὡς
ἴχνος ἀνδρός, ἀνάγουσα ὕδωρ ἀπὸ θαλάσσης· καὶ εἶ-
πεν, ἀνάβηθι καὶ εἶπον τῷ ἀχαὰβ, ζεῦξον τὸ ἅρμα σου καὶ
κατάβηθι, μὴ καταλάβῃ σε ὁ ὑετός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[33] Et ordinauit ligna & diſcerpſit bouem, & poſuit ſuper ligna. [34] Et dixit, Implete quatuor hydrias aqua, & effundite ſuper holocauſtum & ſuper ligna. & dixit, Iterate. & iterauerunt. & dixit, Tertiò facite. & tertiò fecerunt.
[35] Et iuerunt aquæ per circuitum altaris, & etiam foſſam impleuit aquis. [36] Et fuit cùm offerri ſolebat munus, acceſſit Eliah propheta, & dixit, Domine Deus Abraham, Iiſzhhak, & Iſrael, hodie cognoſcatur, quòd tua diuina maieſtas manet in Iſrael, & quòd ego ſum ſeruus tuus, & quòd in verbo tuo feci omnes res iſtas.
[37] Suſcipe orationem meam Domine, ſuſcipe orationem meam, & cognoſcat populus hic, cùm feceris illis ſignum, quòd tu es Dominus Deus, & cùm diligas illos, petis eos dicto tuo conuertere ad timorem tuum, licet ipſi dederint cor ſuum diuiſum.
[38] Et cecidit ignis à Domino, & conſumpſit holocauſtum; & ligna, & lapides, & puluerem, & aquas quæ erant in foſſa, linxit.
[39] Et vidit omnis populus & procidit in facies ſuas, & dixerunt, Dominus ipſe eſt Deus; Dominus ipſe eſt Deus.
[40] Et dixit Eliah illis, Apprehendite prophetas Baghla, & homo non euadat ex eis. & apprehenderunt illos, & deduxit illos Eliah ad torrentem Kedron, & iugulauit illos ibi. [41] Et dixit Eliah ad Ahhab, Aſcende comede & bibe, nam vox eſt fragoris pluuiæ. [42] Et aſcendit Ahhab ad comedendum & ad bibendum: & Eliah aſcendit in verticem Charmela, & incuruauit ſe in terra, & poſuit faciem ſuam inter genua ſua.
[43] Et dixit puero ſuo, Aſcende nunc, & proſpice ad viam occidentis: & aſcendit & proſpexit: & dixit, Non video quicquam. & dixit, Redi ſeptem vicibus. [44] Et fuit vice ſeptima, & dixit, Ecce nubes parua ſicut vola manus hominis aſcendit de Occidente. & dixit, Aſcende; dic ad Achab, expedito te & deſcende, ne impediat te pluuia.

45 * וַיְהִי עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ
עָבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶּשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחְאָב וַיֵּלֶךְ
46 יִזְרְעֶאלָה׃ * וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֶל־אֵלִיָּהוּ
וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָב עַד־בֹּאֲכָה
יִזְרְעֶאלָה׃

יט

1 * וַיַּגֵּד אַחְאָב לְאִיזֶבֶל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
אֵלִיָּהוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת־כָּל־הַנְּבִיאִים
2 בֶּחָרֶב׃ * וַתִּשְׁלַח אִיזֶבֶל מַלְאָךְ אֶל־אֵלִיָּהוּ
לֵאמֹר כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי־כָעֵת
מָחָר אָשִׂים אֶת־נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם׃
3 * וַיַּרְא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא בְּאֵר שֶׁבַע
אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם׃
4 * וְהוּא־הָלַךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת
רֹתֶם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עַתָּה
יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי־לֹא־טוֹב אָנֹכִי מֵאֲבֹתָי׃
5 * וַיִּשְׁכַּב וַיִּישַׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְהִנֵּה־זֶה מַלְאָךְ
נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֱכוֹל׃
6 * וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת
מָיִם וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁכָּב׃
7 * וַיָּשָׁב מַלְאַךְ יְהוָה שֵׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם
אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ׃
8 * וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב׃
9 * וַיָּבֹא־שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר־
יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃
10 * וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ
אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃

45 *Cúmq; se verteret huc atq; illuc, ecce
cæli cõtenebrati sunt, & nubes & ventus,
& facta est pluuia grandis. Ascẽdens itaq;
46 Achab abijt in Iezrahel. *Et manus Do-
mini facta est super Heliam, accinctísque
lumbis currebat ante Achab, donec ve-
niret in Iezrahel. CAP. XIX.

1 A NVnciauit autẽ Achab Iezabel omnia
quę fecerat Helias & quomodo occi-
disset vniuersos prophetas Baal gladio.
2 *Misitq; Iezabel nuncium ad Heliam,
dicens: Hæc mihi faciant dij & hæc ad-
dant, nisi hac hora cras posuero animam
3 tuam, sicut animã vnius ex illis. *Timuit
ergo Helias, & surgens abijt quocunque
eum ferebat voluntas, venítque in Bersa-
bee Iuda, & dimisit ibi puerum suum.
4 *Et perrexit in desertum viam vnius
diei. Cúmq; venisset & sederet subter vnã
iuniperum, petiuit animæ suæ vt morere-
tur, & ait, Sufficit mihi Dñe, tolle animã
meam. Neq; enim melior sum quàm pa-
5 tres mei. *Proiecítq; se, & obdormiuit in
B vmbra iuniperi. Et ecce angelus Domini
tetigit eum, & dixit illi, Surge, comede.
6 *Respexit, & ecce ad caput suum sub-
7 cinericius panis & vas aquæ. *Comedit
ergo & bibit, & rursum obdormiuit. Re-
uersúsque est angelus Domini secundò,
& tetigit eum: dixítque illi, Surge, come-
8 de. grandis enim tibi restat via. *Qui
cùm surrexisset, comedit & bibit, & am-
bulauit in fortitudine cibi illius quadra-
ginta diebus, & quadraginta noctibus,
vsque ad montem Dei Oreb.
9 *Cúmque venisset illuc, mansit in spe-
lunca. Et ecce sermo Dñi ad eum, dixitq;
10 illi, Quid hic agis Helia? *At ille respon-
dit, Zelo zelatus sum pro Dño Deo exer-
cituum, quia dereliquerunt pactum Do-
mini filij Israel. Altaria tua destruxerunt,
& prophetas tuos occiderunt gladio, &
derelictus sum ego solus, & quærunt ani-
mam meam vt auferant eam.

תרגום יונתן

45 וַהֲוָה עַד דְמִזְרַח וְנָחֵית וּשְׁמַיָא אִתְחֲפִיאוּ עֲנָנִין וְרוּחָא וַהֲוָה מְטַר סַגִיא וּרְכִיב אַחְאָב וַאֲזַל לְיִזְרְעֶאל׃
46 וְרוּחַ גְבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת עִם אֵלִיָהוּ וְזָרֵיז חַרְצֵיהּ וּרְהַט קֳדָם אַחְאָב עַד דַאֲתָא לְיִזְרְעֶאל׃

יט

1 וְחַוֵי אַחְאָב לְאִיזֶבֶל יַת כָּל דַעֲבַד אֵלִיָהוּ וְיַת כָּל דִקְטַל יַת כָּל נְבִיֵי שִׁקְרָא בְּחַרְבָּא׃ 2 וּשְׁלַחַת אִיזֶבֶל אִזְגַדָא לְוַת אֵלִיָהוּ לְמֵימַר
כְּדֵין יַעַבְדוּן דַחֲלָתָא וּכְדֵין יוֹסְפוּן אֱלָהִין כְּעִידָנָא הָדֵין מְחַר אֲשַׁוֵי יַת נַפְשָׁךְ כְּנַפְשָׁא דְחַד מִנְהוֹן׃ 3 וַחֲזָא וְקָם וַאֲזַל לְשֵׁיזָבָא נַפְשֵׁיהּ וַאֲתָא
לִבְאֵר שֶׁבַע דִלְשִׁבְט יְהוּדָה וּשְׁבַק יַת עוּלֵימֵיהּ תַּמָן׃ 4 וְהוּא הֲלִיךְ בְּמַדְבְּרָא מַהֲלַךְ יוֹמָא וַאֲתָא וִיתֵיב תְּחוֹת רִיתְמָא חַד וּשְׁאִיל יַת נַפְשֵׁיהּ
לִמְמָת וַאֲמַר סַגִי לִי אַרְכָּא עַד אֵימָתַי אֲנָא מִטָרֵף בְּדֵין וּכְעַן יְיָ סַב נַפְשִׁי אֲרֵי לָא טָב אֲנָא מֵאֲבָהָתַי׃ 5 וּשְׁכִיב וּדְמוּךְ תְּחוֹת רִתְמָא חַד
וְהָא דֵין מַלְאֲכָא קָרֵיב בֵּיהּ וַאֲמַר לֵיהּ קוּם אֱכוֹל׃ 6 וְאִסְתְּכִי וְהָא אִסָדוֹהִי חֲרָרָא מְעַפְּפָא וּצְלוֹחִיתָא דְמַיָא וַאֲכַל וּשְׁתִי וְתָב וּשְׁכִיב׃
7 וְתָב מַלְאֲכָא דַיְיָ תִּנְיָנוּת וּקְרֵיב בֵּיהּ וַאֲמַר קוּם אֱכוֹל אֲרֵי סַגִי מִינָךְ אוֹרְחָא׃
8 וְקָם וַאֲכַל וּשְׁתִי וַאֲזַל בְּחֵילָא דַאֲכִילְתָּא הַהִיא אַרְבְּעִין יְמָמִין וְאַרְבְּעִין לֵילָוָן עַד דַאֲתָא לְטוּרָא דְאִתְגְּלֵי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַיְיָ לְחוֹרֵב׃
9 וְעַל לְתַמָן לִמְעַרְתָּא וּבָת תַּמָן וְהָא פִתְגָמָא דַיְיָ עִמֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ מָה לָךְ כָּא אֵלִיָהוּ׃ 10 וַאֲמַר קַנָאָה קַנֵיתִי קֳדָם יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת
אֲרֵי שְׁבַקוּ קְיָמָךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מַדְבְּחָךְ פַּגַרוּ וְיַת נְבִיָיךְ קְטַלוּ בְּחַרְבָּא וְאִשְׁתְּאַרִית אֲנָא בִּלְחוֹדִי וּבְעוֹ יַת נַפְשִׁי לְמִקְטְלֵיהּ׃

Et factum est vsq; hic & hic, & cælum 45
contenebratum est in nubibus & vento, & fa
cta est pluuia grandis, & equitauit Achaab, &
abijt in Jezrael. Et manus Domini facta est 46
super Heliam: & astrinxit lumbum suum, &
currebat ante Achaab vsque ad Jezrael.

CAP. XIX.

ET nunciauit Achaab Jezabel omnia quæ fe 1
cerat Helias, & quomodo occidit prophetas
in gladio.
Et misit Jezabel ad Heliam: & dixit, 2
Hæc faciant mihi dei & hæc addant, quòd hac
hora cras ponam animam tuam, sicut animam
vnius ex illis.
Et timuit Helias, & surrexit, & abijt 3
iuxta animam suam, & venit in Bersabee,
quæ est Juda; & dimisit puerum suum ibi.
Et ipse perrexit in deserto viam diei, & 4
venit, et sedit subter iuniperũ, et petiuit animæ
suæ vt moreretur: & ait, Sufficiat nũc Domi-
ne, tolle iam animam meam à me, quia non me-
lior sum ego super patres meos.
Et dormiuit & obdormiuit sub planta ibi, 5
& ecce quidam angelus tetigit eum, & dixit
illi, Surge & comede.
Et respexit, & ecce ad caput suum subci- 6
nericius panis siligineus & lecythus aquæ.
Et surrexit Helias, & comedit & bibit, 7
& reuersus dormiuit. & reuersus est angelus
Domini secundò, & tetigit eum: & dixit ei,
Surge & comede, quia multa à te via.
Et surrexit & comedit, & bibit; & abijt 8
in fortitudine cibi illius quadraginta diebus
& quadraginta noctibus vsq; ad montẽ Cho-
reb. Et ingressus est illuc in speluncam & 9
mansit ibi, & ecce verbum Domini ad eum:
& dixit, Quid tibi hîc Helia?
Et dixit Helias, Zelans zelatus sum Dño 10
omnipotenti, quia dereliquerunt te filij Israel;
altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos
occiderunt in gladio; & derelictus sum ego so-
lus, & quærunt animam meam vt auferant
eam.

45 καὶ ἐγένετο ἕως ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ὁ οὐρανὸς συνεσκότασεν
ἐν νεφέλαις καὶ πνεύματι, καὶ ἐγένετο ὑετὸς μέγας· καὶ ἵπ-
46 πευσεν ἀχαὰβ καὶ ἐπορεύετο εἰς ἰεζραήλ. καὶ χεὶρ κυρίου
ἐγένετο ἐπὶ τὸν ἠλίαν, καὶ συνέσφιγξε τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,
καὶ ἔτρεχεν ἔμπροσθεν ἀχαὰβ ἕως ἰεζραήλ.

ιθ΄.

1 Καὶ ἀνήγγειλεν ἀχαὰβ τῇ ἰεζάβελ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἠλίας, καὶ ὡς ἀπέκτεινε τοὺς προφήτας ἐν ῥομ-
φαίᾳ.
2 καὶ ἀπέστειλεν ἰεζάβελ πρὸς ἠλίαν καὶ εἶπεν, τάδε ποι-
ήσαισάν μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθείησαν ὅτι ταύτην
τὴν ὥραν αὔριον θήσομαι τὴν ψυχήν σου, καθὼς ψυχὴν
ἑνὸς ἐξ αὐτῶν.
3 καὶ ἐφοβήθη ἠλίας καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε κατὰ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται εἰς βηρσαβεαὶ ἥ ἐστι τοῦ ἰούδα· καὶ ἀφῆκε
τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἐκεῖ.
4 καὶ αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν ἡμέρας· καὶ
ἦλθε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω ῥαθὰμ, καὶ ᾐτήσατο τὴν ψυ
χὴν αὐτοῦ ἀποθανεῖν· καὶ εἶπεν, ἱκανούσθω νῦν κύριε, λάβε
δὴ τὴν ψυχήν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι οὐ κρείσσων εἰμὶ ἐγὼ ὑ-
5 πὲρ τοὺς πατέρας μου. καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὕπνωσεν
ὑπὸ φυτὸν ἐκεῖ· καὶ ἰδού τις ἄγγελος ἥψατο αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, ἀνάστηθι καὶ φάγε.
6 καὶ ἐπέβλεψε, καὶ ἰδοὺ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐγκρυ-
φίας ὀλυρίτης καὶ καμψάκης ὕδατος.
7 καὶ ἀνέστη ἠλίας καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, καὶ ἐπιστρέψας
ἐκοιμήθη· καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκ δευτέρου, καὶ
ἥψατο αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάστηθι καὶ φάγε, ὅτι πολ-
λὴ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός.
8 καὶ ἀνέστη, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιε· καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ
ἰσχύϊ τῆς βρώσεως ἐκείνης τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσα
ράκοντα νύκτας ἕως ὄρους χωρήβ.
9 καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ κατέλυσεν ἐκεῖ·
καὶ ἰδοὺ ῥῆμα κυρίου πρὸς αὐτόν· καὶ εἶπε, τί σὺ ἐνταῦθα ἠ-
10 λία; καὶ εἶπεν ἠλίας, ζηλῶν ἐζήλωκα τῷ κυρίῳ παν-
τοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλιπόν σε οἱ υἱοὶ ἰσραήλ· τὰ θυ-
σιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκ-
τειναν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὑπελείφθην ἐγὼ μονώτατος, καὶ
ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et fuit dum se expediret, & descẽderet, cæli operti sunt nubibus & vento, & fuit pluuia magna, & ascẽdit currũ Ahhab, & abijt in
Iezreghel. 46 Et spiritus fortitudinis à Dño fuit cum Eliah, & accinxit lumbos suos, & cucurrit ante Ahhab vsq; quo venit in Iezreghel.

CAP. XIX.

ET indicauit Achab Izebeli omnia quæ fecerat Eliah, & penitus quòd occidisset omnes prophetas mendaces gladio.
2 Et misit Izebel nuncium ad Eliah, dicendo: Sic faciant dij, & sic addant, nisi tempore hoc cras posuero animam tuam, sicut
animam vnius ex illis. 3 Et vidit, & surrexit, abijtque vt eriperet animam suam, & venit in Beersebagh, quæ est tribus Iehudah; &
reliquit puerum suum ibi. 4 Et ipse ambulauit per desertum itinere diei: & venit, & sedit sub genista vna, & petiuit animæ suæ
mori: & dixit, Sufficit mihi terminus: vsquequo conturbabor in hoc? quæso ergo Domine accipe animam meam, quia non melior sum
patribus meis. 5 Et cubuit, & dormiuit sub genista vna; & ecce tunc angelus accessit ad illum, & dixit illi, Surge
comede. 6 Et circunspexit, & ecce ad ceruical eius placenta perforata prunis cocta, & lecythus aquæ: & comedit
& bibit, & conuersus recubuit. 7 Et redijt angelus Domini secundò, & accessit ad eum & dixit, Surge, comede: nam
longior à te est via. 8 Et surrexit, & comedit, & bibit, ambulauítque in virtute cibi illius quadraginta dies, & qua-
draginta noctes vsque quo venit in montem super quem reuelata fuerat gloria Domini in Hhoreb. 9 Et ingressus est
illuc in speluncam, & pernoctauit ibi: & ecce verbum Domini *factum est* cum illo, & dixit illi, Quid tibi hic Eliah?
10 Et dixit, Zelo zelaui ante Dominum Deum Szebaoth, quia deseruerunt fœdus tuum filij Israel; altare tuum diruerunt, &
prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus sum ego solus, & quærunt animam meam vt occidant me.

11 * וַיֹּאמֶר צֵא וְעָמַדְתָּ בָהָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה
עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר
סְלָעִים לִפְנֵי יְהוָה לֹא בָרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ
רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְהוָה׃
12 * וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ
13 קוֹל דְּמָמָה דַקָּה׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט
פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הַמְּעָרָה וְהִנֵּה אֵלָיו
קוֹל וַיֹּאמֶר מַה־לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃
14 * וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־
נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־
15 נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו לֵךְ שׁוּב
לְדַרְכְּךָ מִדְבַּרָה דַמָּשֶׂק וּבָאתָ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל
לְמֶלֶךְ עַל־אֲרָם׃
16 * וְאֵת יֵהוּא בֶן־נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה תִּמְשַׁח
לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ׃
17 * וְהָיָה הַנִּמְלָט מֵחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יֵהוּא וְהַנִּמְלָט
18 מֵחֶרֶב יֵהוּא יָמִית אֱלִישָׁע׃ * וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל
שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל
וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ׃
19 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט וְהוּא
חֹרֵשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים
הֶעָשָׂר וַיַּעֲבֹר אֵלִיָּהוּ אֵלָיו וַיַּשְׁלֵךְ אַדַּרְתּוֹ אֵלָיו׃
20 * וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבָּקָר וַיָּרָץ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
אֶשְּׁקָה־נָּא לְאָבִי וּלְאִמִּי וְאֵלְכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ
21 לֵךְ שׁוּב כִּי מֶה־עָשִׂיתִי לָךְ׃ * וַיָּשָׁב מֵאַחֲרָיו
וַיִּקַּח אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבָּחֵהוּ וּבִכְלִי הַבָּקָר
בִּשְּׁלָם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי
אֵלִיָּהוּ וַיְשָׁרְתֵהוּ׃

11 *Et ait ei, Egredere & ſta in monte co-
ram Dño. Et ecce Dñs tranſijt & ſpiritus
grãdis, & fortis ſubuertens mõtes & cõte-
rens petras ante Dñm. Nõ in ſpiritu Dñs,
C & poſt ſpiritum cõmotio. Non in cõmo-
12 tione Dñs. *Et poſt cõmotionẽ ignis. nõ
in igne Dñs. Et poſt ignẽ ſibilus auræ te-
13 nuis. *Quod cùm audiſſet Helias, operuit
vultũ ſuũ pallio, & egreſſus, ſtetit in oſtio
ſpelũcæ, & ecce vox ad eum, dicens: Quid
14 hîc agis Helia? *Et ille reſpondit, Zelo ze-
latus ſum pro Dño Deo exercituum, quia
dereliquerunt pactum tuũ filij Iſrael. Al-
taria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos
occiderunt gladio, & derelictus ſum ego
ſolus, & quærunt animã meam vt auferãt
15 eam. *Et ait Dñs ad eum, Vade & reuer-
tere in viam tuã per deſertũ in Damaſcũ.
Cúmq; perueneris illuc, vnges Azahel re-
16 gem ſuper Syriam. *Et Iehu filium Nam-
ſi vnges regem ſuper Iſrael. Heliſeum au-
D tem filium Saphat qui eſt de Abelmeula,
17 vnges prophetam pro te. *Et erit quicun
que fugerit gladium Aſahel, occidet eum
Iehu, & quicunq; fugerit gladium Iehu,
18 interficiet eum Heliſeus. *Et derelinquã
mihi in Iſrael ſeptem millia virorũ, quo-
rum genua non ſunt incuruata ante Baal,
& omne os quod non adorauerit eum
19 oſculans manum. *Profectus ergo in-
de Helias, repperit Heliſeum filium Sa-
phat, arantem in duodecim iugis boum,
& ipſe in duodecim iugis boum aranti-
bus vnus erat. Cúmq; veniſſet Helias ad
20 eum, miſit palliũ ſuum ſuper eum. *Qui
ſtatim relictis bobus cucurrit poſt Heliã,
& ait, Oſculer, oro te, patrẽ meum & ma-
trem meam, & ſic ſequar te. Dixítque ei,
Vade & reuertere. Quod enim meũ erat,
21 feci tibi. *Reuerſus autem ab eo, tulit par
boum & mactauit illud, & in aratro boũ
coxit carnes, & dedit populo, & comede-
runt. Conſurgénſque abijt, & ſecutus eſt
Heliam, & miniſtrabat ei.

תרגום יונתן

11 ואמר פוק ותקום בטורא קדם ייי והא יקרא דייי מתגלי וקדמוהי משרית מלאכי רוחא מפרקין טוריא ומתברין כיפיא קדם ייי לא
במשרית מלאכי רוחא שכינתא דייי ובתר משרית מלאכי רוחא משרית מלאכי זיעא ולא במשרית מלאכי זיעא שכינתא דייי: 12 ובתר
משרית מלאכי זיעא משרית מלאכי אשתא לא במשרית מלאכי אשתא שכינתא דייי ובתר משרית מלאכי אשתא קל דמשבחין בחשאי:
13 והוה כד שמע אליהו וכרך אפוהי בשושיפיה ונפק וקם בתרע מערתא והא עמיה קלא ואמר מה לך כא אליהו: 14 ואמר
קנאה קניתי קדם ייי אלהי צבאות ארי שבקו קיימך בית ישראל ית מדבחך פגרו וית נביאך קטלו בחרבא ואשתארית אנא בלחודי ובעו ית
נפשי למקטלה: 15 ואמר ייי ליה איזיל תוב לאורחך למדברא דדמשק ותהך ותמשח ית חזהאל למהוי מלכא על ארם: 16 וית יהוא
בר נמשי תמשח למהוי מלכא על ישראל וית אלישע בר שפט ממישר מחולה תמשח למהוי נבייא תחותך: 17 ויהא דישתיזב מחרבא
דחזהאל יקטול יהוא ודישתיזב מחרבא דיהוא יקטול אלישע: 18 ואשאר בישראל שבעה אלפין כל רכוביא דלא כרעו לבעלא וכל
פומא דלא נשק ליה: 19 ואזל מתמן ואשכח ית אלישע בר שפט והוא רדי תרי עשרי פדנין דתוריא צמידין קדמוהי והוא
בחד מתרי עשר ועבר אליהו לותיה ורמא שושיפיה עלוהי: 20 ושבק ית תוריא ורהט בתר אליהו ואמר אשוק כען לאבא
ולאמא ואיהך בתרך ואמר ליה איזיל תוב ארי מה עבדית לך: 21 ותב מבתרוהי ונסיב ית פדן תוריא ונכסיה ובמאני תוריא בשיל
להון בשרא ויהב לעמא ואכלו וקם ואזל בתר אליהו ושמשיה:

Et ait, Egredieris & stabis coram Domino 11
in monte, & ecce Dominus transibit & spiri-
tus grandis fortis dissoluens montes & conte-
rens petras coram Domino, non in spiritu Do-
minus: & post spiritum commotio, non in com
motione Dominus.
Et post commotionem ignis, non in igne 12
Dominus; & post ignem vox auræ tenuis, &
ibi Dominus.
Et factum est vt audiuit Helias, operuit 13
vultum suum in pallio suo, & egressus est &
stetit iuxta speluncam: & ecce ad eum vox, &
dixit, Quid tibi hîc Helia?
Et dixit Helias, Zelans zelatus sum Do- 14
mino Deo omnipotenti, quia dereliquerunt pa-
ctum tuum filij Israel, altaria tua destruxe-
runt, & prophetas tuos occiderunt in gladio,
& derelictus sum ego solus, & quærunt ani-
mam meam vt auferant eam.
Et ait Dominus ad eum, Vade & reuer- 15
tere in viam tuam, & venies in viam deserti
Damasci, et vnges Azael in regẽ super Syriam.
Et Ieu filium Namessi vnges in regem su- 16
per Israel, & Eliseum filium Saphat de Abel-
meula vnges in prophetam pro te.
Et erit qui saluatus fuerit de gladio Azael, 17
occidet Ieu: & qui saluatus fuerit de gladio
Ieu, interficiet Heliseus.
Et derelinquam de Israel septem millia vi- 18
rorum, omnia genua quæ nõ incuruauerunt ge-
nu Baal, & omne os quod non adorauit eum.
Et profectus est Helias inde & reperit ibi 19
Heliseum filium Saphat, & ipse erat arans in
bobus, duodecim iuga boum erant coram eo, &
ipse in duodecim. & abijt ad Heliseum He-
lias, & proiecit super eum pallium suum.
Et reliquit Heliseus boues, et cucurrit post 20
Heliam, & ait: Deosculabor patrem meum et
matrem meam, & sequar te post te: & dixit
ei, Vade reuertere, quid feci tibi?
Et reuersus est à tergo eius, et tulit iuga 21
boum, et mactauit, et coxit ea in instrumentis
boum, et dedit populo et comederunt: et surre-
xit et abijt post Heliam, et ministrabat ei.

11 καὶ εἶπεν, ἐξελεύσῃ καὶ στήσῃ ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει,
καὶ ἰδοὺ κύριος παρελεύσεται καὶ πνεῦμα μέγα κραταιὸν
διαλῦον ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἐν
τῷ πνεύματι κύριος· καὶ μετὰ τὸ πνεῦμα συσσεισμός, οὐκ
ἐν τῷ συσσεισμῷ κύριος.
12 καὶ μετὰ τὸν συσσεισμὸν πῦρ, οὐκ ἐν τῷ πυρὶ κύριος·
13 καὶ μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὔρας λεπτῆς, κἀκεῖ κύριος. καὶ ἐγένε-
το ὡς ἤκουσεν ἠλίας, ἐπεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν
τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε καὶ ἔστη παρὰ τὸ σπήλαιον· καὶ
ἰδοὺ πρὸς αὐτὸν φωνὴ καὶ εἶπε, τί σοι ἐνταῦθα ἠλία;
14 καὶ εἶπεν ἠλίας, ζηλῶν ἐζήλωκα τῷ κυρίῳ θεῷ παν-
τοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην σου οἱ υἱοὶ
ἰσραήλ, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ τοὺς προ-
φήτας σου ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὑπολελείφθην ἐγὼ
μονώτατος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν.
15 καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, πορεύου καὶ ἀνάστρεφε
εἰς τὴν ὁδόν σου, καὶ ἥξεις εἰς ὁδὸν ἐρήμου δαμασκοῦ· καὶ
χρίσεις τὸν ἀζαὴλ εἰς βασιλέα ἐπὶ συρίαν.
16 καὶ τὸν ἰοὺ υἱὸν ναμεσσεὶ χρίσεις εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσ-
ραήλ, καὶ τὸν ἐλισσαιὲ υἱὸν σαφὰτ ἐξ ἀβελμεοῦλα χρί-
σεις εἰς προφήτην ἀντὶ σοῦ.
17 καὶ ἔσται τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας ἀζαήλ, θα-
νατώσει ἰοῦ· καὶ τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας ἰοῦ, θανα-
18 τώσει ἐλισσαιέ. καὶ καταλείψω ἐξ ἰσραὴλ ἑπτὰ χι-
λιάδας ἀνδρῶν, πάντα τὰ γόνατα ἃ οὐκ ἔκαμψαν γό-
νυ τῇ βαάλ, καὶ πᾶν στόμα ὃ οὐ προσεκύνησεν αὐτῷ.
19 καὶ ἀπῆλθεν ἠλίας ἐκεῖθεν καὶ εὑρίσκει ἐκεῖ τὸν ἐλι-
σσαιὲ υἱὸν σαφάτ, καὶ αὐτὸς ἦν ἀροτριῶν ἐν βουσί· δώδεκα
ζεύγη βοῶν ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα·
καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸν ἐλισσαιὲ ἠλίας, καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐ-
τὸν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ.
20 καὶ κατέλιπεν ἐλισσαιὲ τοὺς βόας, καὶ ἔδραμεν ὀπί-
σω ἠλίου, καὶ εἶπε, καταφιλήσω τὸν πατέρα μου καὶ τὴν
μητέρα μου, καὶ ἀκολουθήσω σοι ὀπίσω σου· καὶ εἶπεν αὐτῷ,
πορεύου ἀνάστρεφε, τί πεποίηκά σοι;
21 καὶ ἀνέστρεψεν ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβε τὰ ζεύ-
γη τῶν βοῶν, καὶ ἔθυσε καὶ ἥψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τῶν
βοῶν, καὶ ἔδωκεν τῷ λαῷ, καὶ ἔφαγον· καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη
ὀπίσω ἠλίου, καὶ ἐλειτούργει αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et ait, Exi, & sta in monte ante Dominum: & ecce gloria Domini reuelatur, & ante eum exercitus erat angelorum venti dis-
rumpentium montes, & confringentium petras ante Dominum, non erat in exercitu angelorum venti maiestas Domini, & post exerci-
tum angelorum venti, erat exercitus angelorum commotionis; non erat in exercitu angelorum commotionis maiestas Domini.
12 Et post exercitum angelorum commotionis, exercitus angelorum ignis, non erat in exercitu angelorum ignis maiestas Domini.
& post exercitum angelorum ignis vox canentium in silentio. 13 Et fuit cùm audisset Eliah, operuit faciem suam pallio suo, &
exijt, & stetit in porta speluncæ, & ecce *facta est* cum illo vox, & dixit, Quid tibi hîc Eliah? 14 Et dixit, Zelo zelaui ante Dominum
Deum Szebaoth, quia deseruerunt fœdus tuum domus Israel; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio; & relictus
sum ego solus, & quærunt animam meam vt occidant me. 15 Et dixit Dominus illi, Vade, redi in viam tuam in desertum Dam-
meseq: & ibis, & vnges Hhazael vt sit rex super Aram. 16 Et Iehu filium Nimsi vnges, vt sit rex super Israel; & Elisagh filium
Sephat de planicie Mehholah vnges vt sit propheta pro te. 17 Et erit qui euaserit à gladio Hhazael, occidet eum Iehu; & qui
euaserit à gladio Iehu, occidet eum Elisagh. 18 Et reseruabo in Israel septem millia, omnia genua quæ non curuauerunt se
ipsi Baghla, & omne os quod non osculatum est illum. 19 Et abijt inde & inuenit Elisagh filium Sephat, & ipse præerat
duodecim iugis boum ligatis ante se, & ipse erat in vno de duodecim: & transiuit Eliah ad eum, & proiecit pallium suum super illum.
20 Et dereliquit boues, & cucurrit post Eliah, & dixit, Osculer quæso patrem meum & matrem meam, & ibo post te: & dixit ei,
Vade, redi; nam quid feci tibi? 21 Et redijt ab illo, & accepit iugum boum, & dissecuit illud, & in vasis boum coxit
illis carnem, & dedit populo vt comederent; & surrexit & iuit post Eliah, & ministrauit illi.

כ

1 * ובן־הדד מלך־ארם קבץ את־כל־חילו
ושלשים ושנים מלך אתו וסוס ורכב ויעל ויצר
על־שמרון וילחם בה׃
2 * וישלח מלאכים אל־אחאב מלך־ישראל
3 העירה׃ * ויאמר לו כה אמר בן־הדד כספך
וזהבך לי־הוא ונשיך ובניך הטובים לי־הם׃
4 * ויען מלך־ישראל ויאמר כדברך אדני
המלך לך אני וכל־אשר־לי׃
5 * וישבו המלאכים ויאמרו כה־אמר בן־הדד
לאמר כי־שלחתי אליך לאמר כספך וזהבך
6 ונשיך ובניך לי תתן׃ * כי אם־כעת מחר
אשלח את־עבדי אליך וחפשו את־ביתך ואת
בתי עבדיך והיה כל־מחמד עיניך ישימו בידם
7 ולקחו׃ * ויקרא מלך־ישראל לכל־זקני
הארץ ויאמר דעו־נא וראו כי רעה זה מבקש כי־
שלח אלי לנשי ולבני ולכספי ולזהבי ולא מנעתי
8 ממנו׃ * ויאמרו אליו כל־הזקנים וכל־העם
אל־תשמע ולוא תאבה׃
9 * ויאמר למלאכי בן־הדד אמרו לאדני המלך
כל אשר־שלחת אל־עבדך בראשנה אעשה
והדבר הזה לא אוכל לעשות וילכו המלאכים
וישבהו דבר׃
10 * וישלח אליו בן־הדד ויאמר כה־יעשון לי
אלהים וכה יוספו אם־ישפק עפר שמרון
11 לשעלים לכל־העם אשר ברגלי׃ * ויען מלך־
ישראל ויאמר דברו אל־יתהלל חגר כמפתח׃
12 * ויהי כשמע את־הדבר הזה והוא שתה הוא
והמלכים בסכות ויאמר אל־עבדיו שימו וישימו
על־העיר׃

CAP. XX.

1 PОrrò Benadab rex Syriæ congregauit
A omnem exercitum ſuũ,& triginta duos
reges ſecum & equos, & currus, & aſcen-
dens pugnabat contra Samariam, & obſe-
dit eam.
2 * Mitténſque nuncios ad Achab re-
gem Iſrael in ciuitatem;
3 * Ait, Hæc dicit Benadab, Argentum
tuum & aurum tuum meum eſt,& vxores
tuæ,& filij tui optimi mei ſunt.
4 * Reſpondítque rex Iſrael, Iuxta ver-
bum tuum Domine mi rex, tuus ſum ego
5 & omnia mea. * Reuertentéſque nuncij
dixerunt, Hæc dicit Benadab qui miſit
nos ad te; Argentum tuum & aurũ tuum,
& vxores tuas, & filios tuos dabis mihi.
6 * Cras igitur hac eadem hora mittam
ſeruos meos ad te, & ſcrutabũtur domum
tuam, & domum ſeruorum tuorum, & o-
mne quod eis placuerit, ponent in mani-
7 bus ſuis & auferent. * Vocauit aũt rex Iſ-
rael omnes ſeniores terræ, & ait, Animad-
uertite & videte, quoniã inſidietur nobis.
Miſit enim ad me pro vxoribus meis, & fi-
lijs, & pro argento & auro, & non abnui.
8 * Dixerúntque omnes maiores natu &
vniuerſus populus ad eum: Non audias
neque acquieſcas illi.
9 * Reſpondítque nuncijs Benadab, Di-
cite dño meo regi; Omnia propter quæ
miſiſti ad me ſeruũ tuum in initio faciã,
hanc autem rem facere non poſſum. Re-
uerſique nuncij retulerunt ei.
10 * Qui remiſit, & ait: Hæc faciant mihi
dij & hæc addant, ſi ſuffecerit puluis Sa-
mariæ pugillis omnis populi qui ſequi-
11 tur me. * Et reſpondens rex Iſrael, ait:
Dicite ei, Ne glorietur accinctus æque vt
diſcinctus.
12 *Factum eſt autem cùm audiſſet Bena-
dab verbũ iſtud, bibebat ipſe, & reges in
vmbraculis, & ait ſeruis ſuis, Circundate
ciuitatem: & circundederunt eam.

תרגום יונתן

כ

1 ובר הדד מלכא דארם כנש ית כל משריתיה ותלתין ותרין מלכין עמיה וסוסון ורתיכין וסליק וצר על שמרון ואגיח קרבא בה׃
2 ושלח אזגדין לות אחאב מלכא דישראל לקרתא׃ 3 ואמר ליה כדנן אמר בר הדד כספך ודהבך דילי הוא ונשך
ובנך שפיריא דילי אינון׃ 4 ואתיב מלכא דישראל ואמר כפתגמך רבוני מלכא די לך נפשי וכל דילי׃
5 ותבו אזגדיא ואמרו כדנן אמר בר הדד למימר ארי שלחית לותך למימר כספך ודהבך ונשך ובנך לי תתן׃
6 אלהין כעידנא הדין מחר אשלח ית עבדי לותך ויבלשון ית ביתך וית בתי עבדך ויהא כל רגגא דעינך ישוון בידיהון ויסבון׃
7 וקרא מלכא דישראל לכל סבי ארעא ואמר דעו כען וחזו ארי בישתא דין בעי ארי שלח לי לנשי ולבני ולכספי ולדהבי ולא מנעית
מנה׃ 8 ואמרו ליה כל סביא וכל עמא לא תשמע ולא תיבי׃ 9 ואמר לאזגדי בר הדד אמרו לריבוני מלכא כל דשלחתא
לעבדך בקדמיתא אעביד ופתגמא הדין לא איכול למעבד ואזלו אזגדיא ואתיבוהי פתגמא׃
10 ושלח ליה בר הדד ואמר כדין יעבדון לי דחלתא וכדין יוספון אם יספק עפרא דשומרון למיסב בשעלי פרסא דריגלי עמא דעמי׃
11 ואתיב מלכא דישראל ואמר אימרו ליה לא ישתבח דמזדרז ונחית בקרבא כגבר דנצח וסליק מינה׃
12 והוה כד שמע ית פתגמא הדין והוא שתי הוא ומלכיא במטליא ואמר לעבדוהי איזדרזו ואזדריזו על קרתא׃

CAP. XX.

ET congregauit filius Ader rex Syriæ om- 1
nem exercitum ſuum, & triginta & duo
reges ſecum, & equi & currus; & aſcende-
runt, & obſederunt contra Samariam, & ex-
pugnauerunt eam. Et miſit nuncios ad 2
Achab regem Iſrael in ciuitatem. Et dixit ad 3
eum, Hæc dicit filius Ader, Argentum tuum,
& aurum tuum meum eſt; & vxores tuæ, &
filij tui pulcherrimi mei ſunt.
Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Sicut lo- 4
cutus es domine mi rex, tuus ſum ego, & om-
nia mea. Et reuerſi ſunt nuncij, & dixe- 5
runt, Hæc dicit filius Ader, Ego miſi ad te, di-
cens: Argentum tuum, & aurum tuum, &
vxores tuas, & filios tuos dabis mihi.
Quia hac hora cras mittam ſeruos meos 6
ad te, & ſcrutabuntur domus tuas, & domus
ſeruorum tuorum, & erunt omnia deſideria
oculorum ſuorum, ſuper quæ iniecerint manus
ſuas, accipient.
Et vocauit rex Iſrael omnes ſeniores ter- 7
ræ, & dixit eis, Cognoſcite iam & videte,
quoniam malum iſte quærit, quoniam miſit ad
me pro vxoribus meis, & pro filiis meis: &
argentum meum, & aurum meum non prohi-
bui ab eo.
Et dixerunt ei maiores natu & vniuerſus 8
populus, Non audias & non velis.
Et dixit nuncijs filij Ader, Dicite domino 9
noſtro, Iuxta omnia quæ miſiſti ad ſeruũ tuum,
in initio faciam; at verbum hoc non potero fa-
cere. & abierunt viri & retulerunt ei verbũ.
Et miſit ad eum filius Ader, dicens: Hæc 10
faciant mihi dij, & hæc addant, ſi ſuffecerit
puluis Samariæ pugillis omni populo peditibus
meis.
Et reſpondit rex Iſrael & ait, Sufficiat vo- 11
bis, non glorietur gibboſus vt rectus.
Et factum eſt quando reſpondit ei ver- 12
bum iſtud, bibens erat ipſe, & omnes reges
qui cum eo, in tabernaculis, & ait ſeruis ſuis,
Ædificate vallum: & poſuerunt vallum ſu-
per ciuitatem.

κ΄.

1 Καὶ συνήθροισεν υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας πᾶσαν
τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τεσσαράκοντα καὶ δύο βασιλεῖς μετ᾿
αὐτοῦ, καὶ ἵπποι καὶ ἅρματα, καὶ ἀνέβησαν καὶ περιεκά-
2 θισαν ἐπὶ σαμαρείαν, καὶ ἐπολέμησαν αὐτήν. καὶ ἀπέ-
στειλεν ἀγγέλους πρὸς τὸν ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραὴλ εἰς
3 τὴν πόλιν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, τάδε λέγει υἱὸς ἄδερ,
τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου ἐμόν ἐστι, καὶ αἱ γυναῖκές
4 σου, καὶ τὰ τέκνα σου τὰ κάλλιστα ἐμά ἐστιν. καὶ ἀπε-
κρίθη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, καθὼς ἐλάλησας κύ-
ριέ μου βασιλεῦ, σός εἰμι ἐγώ, καὶ πάντα τὰ ἐμά.
5 καὶ ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι καὶ εἶπον, τάδε λέγει υἱὸς
ἄδερ, ἐγὼ ἀπέσταλκα πρὸς σὲ, λέγων· τὸ ἀργύριόν σου,
καὶ τὸ χρυσίον σου καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου
6 δώσεις μοι. ὅτι ταύτην τὴν ὥραν αὔριον ἐξαπο-
στελῶ τοὺς παῖδάς μου πρὸς σέ, καὶ ἐξερευνήσουσι τοὺς
οἴκους σου, καὶ τοὺς οἴκους τῶν παίδων σου, καὶ ἔσται πάντα
τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ἐφ᾿ ἃ ἂν ἐπιβά-
λωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν, λήψονται.
7 καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πάντας τοὺς πρεσ-
βυτέρους τῆς γῆς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γνῶτε δὴ καὶ ἴδετε, ὅτι
κακίαν οὗτος ζητεῖ, ὅτι ἀπέσταλκε πρός με περὶ τῶν γυ-
ναικῶν μου καὶ περὶ τῶν τέκνων μου· καὶ τὸ ἀργύριόν μου
καὶ τὸ χρυσίον μου οὐκ ἐκώλυσα ἀπ᾿ αὐτοῦ.
8 καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι καὶ πᾶς ὁ λαός, μὴ
ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς.
9 καὶ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις υἱοῦ ἄδερ, εἴπατε τῷ κυρίῳ ὑ-
μῶν, κατὰ πάντα ὅσα ἀπέσταλκας πρὸς τὸν δοῦλόν σου, ἐν
πρώτοις ποιήσω· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦτο οὐ δυνήσομαι ποιῆσαι·
καὶ ἀπῆλθον οἱ ἄνδρες καὶ ἀπέστρεψαν αὐτῷ λόγον·
10 καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν υἱὸς ἄδερ, λέγων· τάδε
ποιήσαιέν μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθείησαν, εἰ ἐκποιήσῃ
ὁ χοῦς σαμαρείας ταῖς δραξὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς
11 μου. καὶ ἀπεκρίθη βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἶπεν, ἱκα-
νούσθω ὑμῖν, μὴ καυχάσθω ὁ κυρτὸς ὡς ὁ ὀρθός.
12 καὶ ἐγένετο ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, πίνων
ἦν αὐτὸς καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ μετ᾿ αὐτοῦ ἐν σκη-
ναῖς, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, οἰκοδομήσατε χάρακα·
καὶ ἔθεντο χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

ET Bar-hadad rex Aram congregauit omnem exercitum ſuum, triginta duos reges ſecum, & equos & currus; & aſcendit, & obſedit Somron, & bellum iniuit in eam. 2 Et miſit nuncios ad Ahhab regem Iſrael in vrbem. 3 Et dixit illi, Sic dixit Bar-hadad, Argentum tuum & aurum tuum meum eſt, & vxores tuæ, & filij tui pulchri mei ſunt. 4 Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Iuxta verbum tuum domine mi rex, tua eſt anima mea, & omne quod mihi eſt. 5 Et redierunt nuncij, & dixerunt, Sic dixit Ben-hadad, dicendo: Quia miſi ad te, dicendo: Argentum tuum, & aurum tuum, & vxores tuas, & filios tuos mihi dabis. 6 Sed tempore hoc, cras mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domos ſeruorum tuorum, & erit, omnem concupiſcentiam oculorum tuorum ponent in manu ſua, & accipient. 7 Et vocauit rex Iſrael omnes ſenes terræ, & dixit, Cognoſcite, quæſo, & videte quòd malum iſte quærit; nam miſit ad me pro vxoribus meis, & pro filijs meis, & pro argento meo, & pro auro meo: & non denegaui ei. 8 Et dixerunt ei omnes ſenes, & omnis populus, Non pareas neque velis. 9 Et dixit nuncijs Bar-hadad, Dicite domino meo regi, omnia quæ miſiſti ad ſeruum tuum initio faciam, ſed rem iſtam non potero facere. & abierunt nuncij, & reſponderunt illi verbum. 10 Et miſit illi Bar-hadad, & dixit, Sic faciant mihi Timores mei, & ſic addant, ſi ſuffecerit puluis Somron, vt feratur ſoleis plantarum pedum populi qui mecum erit. 11 Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Dicite illi, Ne laudet ſe expeditus, & deſcendens in prœlium, ſicut vir qui vincit, & aſcendit ex eo. 12 Et fuit cùm audiſſet verbum hoc, & ille bibebat, ipſe & reges in tentorijs: & dixit ſeruis ſuis, Expedimini: & expedierunt ſe aduerſus vrbem.

13 * והנה נביא אחד נגש אל־אחאב מלך־ישראל
ויאמר כה אמר יהוה הראית את כל־ההמון
הגדול הזה הנני נתנו בידך היום וידעת כי־אני
14 יהוה: * ויאמר אחאב במי ויאמר כה־אמר יהוה
בנערי שרי המדינות ויאמר מי־יאסר המלחמה
15 ויאמר אתה: * ויפקד את־נערי שרי
המדינות ויהיו מאתים שנים ושלשים ואחריהם
פקד את־כל־העם כל־בני ישראל שבעת אלפים:
16 * ויצאו בצהרים ובן־הדד שתה שכור בסכות
הוא והמלכים שלשים־ושנים מלך עזר אתו:
17 * ויצאו נערי שרי המדינות בראשנה וישלח
בן־הדד ויגידו לו לאמר אנשים יצאו משמרון:
18 * ויאמר אם־לשלום יצאו תפשום חיים ואם
למלחמה יצאו חיים תפשום:
19 * ואלה יצאו מן־העיר נערי שרי המדינות
20 והחיל אשר אחריהם: * ויכו איש אישו וינסו
ארם וירדפם ישראל וימלט בן־הדד מלך ארם
21 על־סוס ופרשים: * ויצא מלך ישראל ויך
את־הסוס ואת־הרכב והכה בארם מכה גדולה:
22 * ויגש הנביא אל־מלך ישראל ויאמר לו לך
התחזק ודע וראה את אשר־תעשה כי לתשובת
השנה מלך ארם עלה עליך:
23 * ועבדי מלך־ארם אמרו אליו אלהי הרים
אלהיהם על־כן חזקו ממנו ואולם נלחם אתם
24 במישור אם־לא נחזק מהם: * ואת־הדבר
הזה עשה הסר המלכים איש ממקמו ושים פחות
25 תחתיהם: * ואתה תמנה־לך חיל כחיל
הנפל מאותך וסוס כסוס ורכב כרכב ונלחמה
אותם במישור אם־לא נחזק מהם וישמע לקלם
ויעש כן:

13 * Et ecce propheta vnus accedens ad A-
chab regem Iſrael, ait ei, Hæc dicit Dñs,
C Certè vidiſti omnẽ multitudinẽ hanc ni-
miam? Ecce ego tradam eam in manum
tuam hodie, vt ſcias quia ego ſum Domi-
14 nus. * Et ait Achab, Per quem? Dixit-
que ei, Hæc dicit Dominus, Per pediſſe-
quos principum prouinciarum. Et ait,
Quis incipiet prœliari? Et ille dixit, Tu.
15 * Recenſuit ergo pueros principũ pro-
uinciarum, & repperit numerũ ducento-
rum triginta duorũ. Et recenſuit poſt eos
populũ omnes filios Iſrael ſeptem millia.
16 * Et egreſſi ſunt meridie. Benadab aũt
bibebat temulentus in vmbraculo ſuo, &
reges triginta duo cũ eo qui ad auxilium
17 eius venerãt. * Egreſſi ſunt aũt pueri prin-
cipum prouinciarũ in prima fronte. Miſit
itaq; Benadab, qui nunciauerũt ei, dicen-
18 tes: Viri egreſſi ſunt de Samaria. * At ille
ait, Siue pro pace veniũt, apprehẽdite eos
viuos, ſiue vt prælientur, viuos eos capite.
19 * Egreſsi ſunt ergo pueri principũ pro-
D uinciarũ, ac reliquus exercitus ſequeba-
20 tur. * Et percuſsit vnuſquiſq; virum qui
cõtra ſe veniebat, fugerũtq; Syri & per-
ſecutus eſt eos Iſrael. Fugit quoq; Bena-
dab rex Syriæ in equo cũ equitibus ſuis.
21 * Nec non egreſſus rex Iſrael percuſſit
equos & currus, & percuſsit Syriam plaga
22 magna nimis. * Accedens autẽ prophe-
ta ad regem Iſrael, dixit ei, Vade & confor-
tare, & ſcito, & vide quid facias. Sequenti
enim anno rex Syriæ aſcendet contra te.
23 * Serui verò regis Syriæ dixerunt ei, Dij
montiũ ſunt dij eorum, ideo ſuperauerũt
nos. Sed melius eſt vt pugnemus contra
eos in campeſtribus, & obtinebimus eos.
24 * Tu ergo verbum hoc fac. Amoue re-
ges ſingulos ab exercitu tuo, & pone prin-
25 cipes pro eis. * Et inſtaura numerum
militum, qui ceciderunt de tuis, & equos
ſecundùm equos priſtinos, & currus ſe-
cundùm currus quos ante habuiſti, & pu-
gnabimus contra eos in campeſtribus, & videbis ꝙ obtinebimus eos. Credidit cõſilio eorũ, & fecit ita.

תרגום יונתן

13 והא נביא חד קריב לות אחאב מלכא דישראל ואמר כדנן אמר יי החזיתא ית כל המונא סגיאה הדין הא אנא מסר ליה בידך
יומא דין ותידע ארי אנא יי: 14 ואמר אחאב במן ואמר כדנן אמר יי בעלימי רברבי מדינתא ואמר מן יתקים קרבא ואמר את: 15 ומנא
ית עלימי רברבי מדינתא והוו מאתן תלתין ותרין ובתריהון מנא ית עמא כל בני ישראל שבעה אלפין: 16 ונפקו בטיהרא ובן הדד
שתי רוי במטליא הוא ומלכיא תלתין ותרין מלכין מסעדין יתיה: 17 ונפקו עלימי רברבי מדינתא בקדמיתא ושלח בר הדד וחויאו
ליה למימר גברין נפקו משומרון: 18 ואמר אם לשלמא נפקו אחודונון כד חיין ואם לקרבא נפקו כד חיין אחודונון: 19 ואילין
נפקו מן קרתא עלימי רברבי מדינתא וחילא דבתריהון: 20 וקטלו גבר גברוהי ואפכו אנש ארם ורדפונון ישראל ואשתיזב בר הדד
מלכא דארם על סוסיא ועמיה תרין זוג פרשין: 21 ונפק מלכא דישראל ומחא ית סוסותא וגמר ית רתיכיא ומחא באנש ארם מחא
רבא: 22 וקריב נביא לות מלכא דישראל ואמר ליה איזיל איתקף ודע וחזי ית דתעביד ארי לזמן סופא דשתא מלכא דארם סליק עלך:
23 ועבדי מלכא דארם אמרו ליה אלהא דשליט על טוריא אלההון על כן תקפו מיננא וברם נגיח עמהון במישרא אם לא נתקף
מנהון: 24 וית פתגמא הדין עביד אעדי מלכיא גבר מאתריה ומני שלטוניא חילופיהון: 25 ואת תמני לך משרין כמשרין דאיתקטלא
מינך וסוסון כסוסון ורתיכין כרתיכין ונגיח עמהון במישרא אם לא נתקף מנהון וקביל למימריהון ועבד כן:

*Et ecce propheta vnus accessit Achaab re- 13
gi Israel, & dixit, Hæc dicit Dominus, Si vi-
disti omnem turbã magnam hanc? ecce ego tra-
do eam hodie in manus tuas, & scies, quòd ego
Dominus. *Et ait Achaab, In quo? & dixit, 14
Hæc dicit Dominus, In pedissequis principum
prouinciarum. & ait Achaab, Quis coniunget
prælium? & dixit, Tu.
*Et recensuit Achaab pueros principũ pro- 15
uinciarum, & fuerunt ducẽti triginta & duo,
& post hæc recensuit populum omnem filium
virtutis septem millia. *Et egressus est me- 16
ridie, & filius Ader bibens & temulentus in
vmbraculis ipse & reges, triginta & duo re-
ges auxiliarij cum eo. *Et egressi sunt pueri 17
principum prouinciarum in primis, & misit fi-
lius Ader, & nunciauerunt ei, dicentes: Viri
egressi sunt de Samaria. *Et ait rex, Si in pace 18
ipsi egrediuntur, apprehendite eos viuos; & si
in prælium egressi sunt, apprehendite eos viuos.
*Et egressi sunt de ciuitate pueri principum 19
prouinciarum, & exercitus post eos. *Et per- 20
cussit vnusquisq; eum qui iuxta se, et fugerunt
Syri: & persecutus est eos Israel, & saluatur
filius Ader rex Syrias in equis equitum. *Et 21
egressus est rex Israel, & cepit equos & cur-
rus, & percussit plaga magna in Syria.
*Et accessit propheta ad regem Israel, di- 22
cens: Confortare, & scito & vide quid facies?
quia reuertente anno, filius Ader rex Syriæ
ascendit contra te.
*Et serui regis Syriæ dixerunt ad eum, 23
Deus montium Deus Israel, & non Deus val-
lium, propter hoc præualuerunt super nos: si au-
tem pugnauerimus cum eis in plano, profectò
obtinebimus super eos.
*Et fac iuxta verbum hoc: amoue reges 24
vnumquemque in locum suum, & pone pro
eis principes.
*Et instaura tu secũdùm exercitum qui ce- 25
cidit de te, & equum secundùm equum, &
currus secundùm currus, & pugnabimus con-
tra eos in plano, & obtinebimus super eos: &
audiuit vocem eorum, & fecit ita.

13 *καὶ ἰδοὺ προφήτης εἷς προσῆλθε τῷ ἀχαὰβ βασι-
λεῖ ἰσραήλ, καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος, εἰ ἑώρακας πάν-
τα τὸν ὄχλον τὸν μέγαν τοῦτον; ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν σή-
μερον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος.
14 *καὶ εἶπεν ἀχαάβ, ἐν τίνι; καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος,
ἐν τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν· καὶ εἶπεν
ἀχαάβ, τίς συνάψει τὸν πόλεμον; καὶ εἶπεν, σύ.
15 *καὶ ἐπεσκέψατο ἀχαὰβ τοὺς παῖδας τῶν ἀρχόντων
τῶν χωρῶν, καὶ ἐγένοντο διακόσιοι τριάκοντα καὶ δύο· καὶ μετὰ
ταῦτα ἐπεσκέψατο τὸν λαὸν πάντα υἱὸν δυνάμεως ἑπτὰ
16 χιλιάδας. *καὶ ἐξῆλθεν μεσημβρίας· καὶ υἱὸς ἄδερ πί-
νων, καὶ μεθύων ἐν σοκχὼθ αὐτὸς καὶ οἱ βασιλεῖς, τριάκον-
τα καὶ δύο βασιλεῖς οἱ συμβοηθοὶ μετ' αὐτοῦ.
17 *καὶ ἐξῆλθον τὰ παιδάρια τῶν ἀρχόντων τῶν χω-
ρῶν ἐν πρώτοις· καὶ ἀπέστειλεν υἱὸς ἄδερ, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ,
18 λέγοντες· ἄνδρες ἐξῆλθον ἐκ σαμαρείας· *καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεύς, εἰ εἰς εἰρήνην αὐτοὶ ἐκπορεύονται, συλλάβετε αὐτοὺς
ζῶντας· καὶ εἰ εἰς πόλεμον ἐξῆλθον, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶν-
19 τας. *καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως τὰ παιδάρια τῶν ἀρ-
χόντων τῶν χωρῶν καὶ ἡ δύναμις ὀπίσω αὐτῶν.
20 *καὶ ἐπάταξεν ἕκαστος τὸν παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον οἱ
σύροι· καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἰσραήλ, καὶ σώζεται υἱὸς ἄδερ
βασιλεὺς συρίας ἐφ' ἵππων ἱππέων.
21 *καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ἔλαβε τοὺς ἵππους
καὶ τὰ ἅρματα, καὶ ἐπάταξεν πληγὴν μεγάλην ἐν συρίᾳ.
22 *καὶ προσῆλθεν ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ,
λέγων· κραταιοῦ καὶ γνῶθι καὶ ἴδε τί ποιήσεις; ὅτι ἐπιστρέφον-
τος τοῦ ἐνιαυτοῦ, υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας ἀναβαίνει ἐπὶ
23 σέ. *καὶ οἱ παῖδες βασιλέως συρίας εἶπον πρὸς αὐ-
τόν, θεὸς ὀρέων ὁ θεὸς ἰσραὴλ καὶ οὐ θεὸς κοιλάδων, διὰ
τοῦτο ἐκράτησαν ὑπὲρ ἡμᾶς· ἐὰν δὲ πολεμήσωμεν αὐ-
24 τοὺς κατ' εὐθὺ ἦ μὴν κρατήσομεν ὑπὲρ αὐτούς. *καὶ ποίη-
σον κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἀπόστησον τοὺς βασιλεῖς ἕκαστον εἰς
τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ θὲς ἀντ' αὐτῶν σατράπας.
25 *καὶ ἄλλαξον σὺ κατὰ τὴν δύναμιν τὴν πεσοῦσαν
ἀπὸ σοῦ, καὶ ἵππον κατὰ τὸν ἵππον, καὶ ἅρματα κατὰ τὰ ἅρ-
ματα, καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτοὺς κατ' εὐθύ, καὶ
κρατήσομεν ὑπὲρ αὐτούς· καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς αὐτῶν,
καὶ ἐποίησεν οὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et ecce propheta vnus accessit ad Ahhab regem Israel, & dixit, Sic dixit Dominus, Num vidisti omnem multitudinem ma-
gnam hanc? ecce ego trado illam in manu tua hodie, vt cognoscas quòd ego sum Dominus. [14] Et dixit Ahhab, Per
quem? & dixit, Sic dixit Dominus, Per adolescentes magnatum prouinciarum. & dixit, Quis ordinabit prœlium? & dixit, Tu.
[15] Et numerauit adolescentes magnatum prouinciarum, & fuerunt ducenti triginta duo, & post illos numerauit populũ omnium
filiorum Israel, septem millia. [16] Et exierunt in meridie, & Ben-hadad bibebat ebrius in tentorijs ipse & reges, *quippe* trigin-
ta duo reges auxiliabantur ei. [17] Et exierunt adolescentes magnatum regionum initio, & misit Bar-hadad, & indicaue-
runt illi, dicendo: Viri exierunt de Somron. [18] Et dixit, Si ad pacem exierunt, apprehendite eos viuos; siue in bellum exie-
runt, viuos etiam apprehendite. [19] Et hi exierunt ex vrbe adolescentes magnatum regionum, & exercitus qui erat post illos.
[20] Et occiderunt quisque virum suum: & fugerunt homines Aram, & persequuti sunt illos Israel, & euasit Barhadad rex Aram
super equum, & cum illo duo paria equitum. [21] Et exiuit rex Israel, & percussit equos & consumpsit currus, & percussit homines
Aram percussione magna. [22] Et accesserat propheta ad regem Israel, & dixerat illi, Vade & confortare, & cognosce,
videque quid facias; nam in tempore finis anni rex Aram ascendet contra te. [23] Et serui regis Aram dixerunt illi, Deus
qui imperat montibus, Deus illorum est, propterea præualuerunt nobis: verùm congrediamur cum eis in planicie, num præualebi-
mus eis. [24] Et rem istam facito: aufer reges quemque de loco suo, & pone imperatores pro eis.
[25] Et tu numerabis tibi exercitus, sicut exercitus qui occisi sunt de te, & equos sicut equos, & currus sicut currus; & congre-
diemur cum illis in planicie, *tunc videbis*, num præualebimus eis: & excepit dicta eorum, & fecit sic.

26 וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד בֶּן־הֲדַד אֶת־
אֲרָם וַיַּעַל אֲפֵקָה לַמִּלְחָמָה עִם־יִשְׂרָאֵל׃
27 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָתְפָּקְדוּ וְכָלְכְּלוּ וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם
וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נֶגְדָּם כִּשְׁנֵי חֲשִׂפֵי עִזִּים וַאֲרָם
מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ׃
28 וַיִּגַּשׁ אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲרָם
אֱלֹהֵי הָרִים יְהוָה וְלֹא־אֱלֹהֵי עֲמָקִים הוּא וְנָתַתִּי
אֶת־כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּיָדֶךָ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי
29 יְהוָה׃ וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה שִׁבְעַת יָמִים
וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה וַיַּכּוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲרָם מֵאָה־אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם אֶחָד׃
30 וַיָּנֻסוּ הַנּוֹתָרִים אֲפֵקָה אֶל־הָעִיר וַתִּפֹּל
הַחוֹמָה עַל־עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף אִישׁ הַנּוֹתָרִים
וּבֶן־הֲדַד נָס וַיָּבֹא אֶל־הָעִיר חֶדֶר בְּחָדֶר׃
31 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדָיו הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ כִּי־
מַלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־מַלְכֵי חֶסֶד הֵם נָשִׂימָה
נָּא שַׂקִּים בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ וְנֵצֵא אֶל־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי יְחַיֶּה אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
32 וַיַּחְגְּרוּ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם וַחֲבָלִים
בְּרָאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עַבְדְּךָ
בֶן־הֲדַד אָמַר תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעוֹדֶנּוּ חַי
אָחִי הוּא׃
33 וְהָאֲנָשִׁים יְנַחֲשׁוּ וַיְמַהֲרוּ וַיַּחְלְטוּ הֲמִמֶּנּוּ
וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ קָחֻהוּ וַיֵּצֵא
אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ עַל־הַמֶּרְכָּבָה׃
34 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶעָרִים אֲשֶׁר־לָקַח־אָבִי מֵאֵת
אָבִיךָ אָשִׁיב וְחוּצוֹת תָּשִׂים לְךָ בְדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר־שָׂם
אָבִי בְּשֹׁמְרוֹן וַאֲנִי בַּבְּרִית אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיִּכְרָת־לוֹ בְרִית
וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃

16. *Igitur postquam annus trāsierat, recen-
suit Benadab Syros, & ascēdit in Aphec, vt
17 pugnarent cōtra Israel. *Porrò filij Israel
recensiti sunt, & acceptis cibarijs profecti
ex aduerso, castráq; metati sunt cōtra eos,
quasi duo parui greges caprarum; Syri au-
tem repleuerunt terram.
28 *Et accedens vnus vir Dei, dixit ad re-
gem Israel, Hæc dicit Dominus, Quia
dixerunt Syri, Deus montium est Domi-
E nus, & non est Deus vallium, dabo om-
nem multitudinem hanc grandem in ma-
nu tua, & scietis quia ego sum Dominus.
29 *Dirigebántq; septem diebus ex aduer-
so hi atq; illi acies, septima autē die com-
missum est bellum. Percusserúntq; filij Is-
rael de Syris centum millia peditum in
30 die vna. *Fugerunt autem qui remanse-
rūt in Aphec in ciuitatē, & cecidit murus
super viginti septem millia hominū qui
remanserant. Porrò Benadab fugiens in-
gressus est ciuitatem in cubiculum quod
31 erat intra cubiculum. *Dixerúntque ei
serui sui: Ecce audiuimus quòd reges do-
mus Israel clementes sint. Ponamus itaq;
saccos in lumbis nostris & funiculos in ca-
pitibus nostris, & egrediamur ad regem
Israel, forsitan saluabit animas nostras.
32 *Accinxerunt saccis lumbos suos, &
posuerunt funiculos in capitibus suis, ve-
F nerúntque ad regem Israel, & dixerunt ei,
Seruus tuus Benadab dicit: Viuat, oro te,
anima mea. Et ille ait, Si adhuc viuit, fra-
33 ter meus est. *Quod acceperunt viri
pro omine, & festinantes rapuerunt ver-
bum ex ore eius, atque dixerunt, Frater
tuus Benadab viuit. Et dixit eis, Ite & ad-
ducite eum ad me. Egressus est ergo ad eum
Benadab, & leuauit eum in currum suum.
34 *Qui dixit ei, Ciuitates quas tulit pa-
ter meus à patre tuo reddam, & plateas fac
tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in
Samaria, & ego fœderatus recedam à te.
Pepigit ergo fœdus, & dimisit eum.

תרגום יונתן

26 וַהֲוָה לִזְמַן סוֹפָא דְשַׁתָּא וּמְנָא בַר הֲדַד יַת אֲרָם וּסְלֵיק לַאֲפֵק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל׃ 27 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְמְנִיאוּ וְאִזְדְּוַדוּ
וְאָזַלוּ לְקַדְמוּתְהוֹן וּשְׁרוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְקִבְלֵהוֹן כִּתְרֵין גִּזְרֵי עִזִּין וַאֱנָשׁ אֲרָם מְלִיאוּ יַת אַרְעָא׃ 28 וּקְרֵיב נְבִיָּא דַייָ וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ חֲלַף דַּאֲמַרוּ אֱנָשׁ אֲרָם אֱלָהָא דְשַׁלִּיט עַל טוּרַיָּא יְיָ וְלָא אֱלָהָא דְשַׁלִּיט עַל מֵישְׁרַיָּא הוּא וְאֶמְסַר יַת כָּל הֲמוֹנָא רַבָּא הָדֵין
בִּידָךְ וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ 29 וּשְׁרוֹ אִלֵּין לָקֳבֵיל אִלֵּין שִׁבְעָה יוֹמִין וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וּקְרִיבוּ עָבְדֵי קְרָבָא וּמְחוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
יַת אֱנָשׁ אֲרָם מְאָה אַלְפִין גְּבַר רִיגְלִי בְּיוֹמָא חַד׃ 30 וַאֲפַכוּ דְאִשְׁתְּאָרוּ לַאֲפֵק לְקַרְתָּא וּנְפַל שׁוּרָא עַל עֶשְׂרִין וְשִׁבְעָה
אַלְפִין גַּבְרָא דְאִשְׁתְּאָרוּ וּבַר הֲדַד אֲפַךְ וְעַל לְקַרְתָּא תָּוָן בְּגוֹ תָּוָן׃ 31 וַאֲמַרוּ לֵיהּ עַבְדוֹהִי הָא כְעַן שְׁמַעְנָא אֲרֵי מַלְכֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מַלְכֵי גַבְרֵי חִסְדָּא אִינוּן נֵיסַר כְּעַן סַקִּין בְּחַרְצָנָא וְאַטוּנִין בְּרֵישָׁנָא וְנִיפּוֹק לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מָאִים יְקַיֵּים יַת נַפְשָׁךְ׃
32 וַאֲסַרוּ שַׂקִּין בְּחַרְצֵיהוֹן וְאַטוּנִין בְּרֵישֵׁיהוֹן וַאֲתוֹ לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַרוּ עַבְדָּךְ בַּר הֲדַד אֲמַר תִּתְקַיֵּים כְּעַן נַפְשִׁי וַאֲמַר הַעַד כְּעַן
קַיָּים אָחִי הוּא׃
33 וְגַבְרַיָּא נַחִישׁוּ וְאוֹחִיאוּ וַחֲטַפוּהָא מִינֵּיהּ וַאֲמַרוּ אָחוּךְ בַּר הֲדַד וַאֲמַר עוּלוּ דַּבְּרוּהִי וּנְפַק לְוָתֵיהּ בַּר הֲדַד וְאַסְקֵיהּ לִרְתִיכָא׃
34 וַאֲמַר לֵיהּ קִרְוַיָּא דִנְסֵיב אַבָּא מִן אֲבוּךְ אָתֵיב וְשׁוּקִין תְּמַנֵּי לָךְ בְּדַמֶּשֶׂק כְּמָה דְמַנִּי אַבָּא בְּשׁוֹמְרוֹן וַאֲנָא בִקְיָים אֲשַׁלְּחִינָךְ
וּגְזַר לֵיהּ קְיָים וְשַׁלְּחֵיהּ׃

*Et factum est transeunte anno, & recen- 26
suit filius Ader Syriam, & ascendit in Aphe-
ca ad pugnam contra Israel.*
*Et filij Israel recensiti sunt, & venerunt 27
in occursum eorum, & castrametatus est Israel
ex aduerso eorum, quasi duo greges caprarum,
& Syria repleuit terram.*
*Et accessit homo Dei, & dixit regi Israel, 28
Hæc dicit Dominus, Eò quòd dixit Syria, quòd
Deus montium Dominus Deus Israel, & non
Deus vallium ipse, & dabo exercitum ma-
gnum hunc in manus tuas, & scies quòd ego
Dominus.*
*Et castrametantur isti coram his septem 29
diebus. & factum est die septima, & appro-
pinquauit bellum, & percussit Israel Syriam
centum millia peditum vna die.*
*Et fugerunt reliqui in Apheca, in ciuita- 30
tem, & cecidit murus super viginti & septem
millia virorũ qui remanserant; & filius Ader
fugit, & ingressus est in domum cubiculi in
promptuarium.*
*Et dixerunt serui eius ad eum, Ecce iam 31
audiuimus, quòd reges domus Israel reges mise-
ricordiæ sunt, ponamus igitur saccos super lum-
bos nostros, & funiculos in capitibus nostris,
& eamus ad regem Israel, si fortè viuificabit
animas nostras.*
*Et accinxerunt lumbos suos saccis, & li- 32
gauerunt funiculis capita sua: & dixerunt re-
gi Israel, Seruus tuus filius Ader dicit, Viuat
iam anima mea: & dixit, Si adhuc viuit, fra-
ter meus est.*
*Et viri pro omine acceperunt & festina- 33
uerunt, & rapuerunt verbum eius de ore eius;
& dixerunt, Frater tuus filius Ader: & di-
xit, Ingredimini & capite eum: & egressus
est ad eum filius Ader, & imponunt eum super
currum ad eum.*
*Et dixit ad eum, Ciuitates quas tulit pater 34
meus à patre tuo, reddam tibi, & exitus pones
in Damasco tibi, sicut posuit pater meus in Sa-
maria; & ego in fœdere mittam te: & pepigit
ei fœdus, & dimisit eum.*

26 καὶ ἐγένετο ἐπιστρέφοντος τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἐπεσκέ-
ψατο υἱὸς ἄδερ τὴν συρίαν, καὶ ἀνέβη εἰς ἀφεκὰ εἰς πό-
λεμον ἐπὶ ἰσραήλ.
27 καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν, καὶ παρεγένοντο
εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν· καὶ παρενέβαλεν ἰσραὴλ ἐξ ἐναν-
τίας αὐτῶν, ὡσεὶ δύο ποίμνια αἰγῶν· καὶ συρία ἔπλησε
τὴν γῆν.
28 καὶ προσῆλθεν ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπε τῷ βασι-
λεῖ ἰσραήλ, τάδε λέγει κύριος, ἀνθ᾽ ὧν εἶπεν συρία, ὅτι
θεὸς ὀρέων κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ οὐ θεὸς κοιλάδων αὐ-
τός· καὶ δώσω τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην εἰς
χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος.
29 καὶ παρεμβάλλουσιν οὗτοι ἀπέναντι τούτων ἑπτὰ ἡμέ-
ρας· καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ προσῆγεν ὁ πό-
λεμος· καὶ ἐπάταξεν ἰσραὴλ τὴν συρίαν ἑκατὸν χιλιά-
δας πεζῶν μιᾷ ἡμέρᾳ.
30 καὶ ἔφυγον οἱ κατάλοιποι εἰς ἀφεκά, εἰς τὴν πό-
λιν· καὶ ἔπεσε τὸ τεῖχος ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἀν-
δρῶν τῶν καταλοίπων· καὶ υἱὸς ἄδερ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸ ταμιεῖον.
31 καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ δὴ ἠκού-
σαμεν, ὅτι βασιλεῖς οἴκου ἰσραὴλ βασιλεῖς ἐλέους εἰσίν·
ἐπιθώμεθα σὺν σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφῦς ἡμῶν, καὶ σχοινία
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν βασι-
λέα ἰσραήλ, εἴπως ζωογονήσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.
32 καὶ περιεζώσαντο τὰς ὀσφύας αὐτῶν σάκκους καὶ
ἔδησαν σχοινίοις τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ
ἰσραήλ, ὁ δοῦλός σου υἱὸς ἄδερ λέγει, ζησάτω δὴ ἡ ψυχή
μου· καὶ εἶπεν, εἰ ἔτι ζῇ, ἀδελφός μου ἐστίν.
33 καὶ οἱ ἄνδρες οἰωνίσαντο καὶ ἔσπευσαν, καὶ ἀνελέξαν-
το τὸν λόγον αὐτοῦ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ εἶπον, ἀδελφός
σου υἱὸς ἄδερ· καὶ εἶπεν, εἰσέλθετε καὶ λάβετε αὐτόν· καὶ ἐξ-
ῆλθε πρὸς αὐτὸν υἱὸς ἄδερ, καὶ ἀναβιβάζουσιν αὐτὸν ἐπὶ
τὸ ἅρμα πρὸς αὐτόν.
34 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, τὰς πόλεις ἃς ἔλαβεν ὁ πατήρ
μου παρὰ τοῦ πατρός σου ἀποδώσω σοι· καὶ ἐξόδους θήσεις
ἐν δαμασκῷ σεαυτῷ, καθὼς ἔθετο ὁ πατήρ μου ἐν σα-
μαρείᾳ· καὶ ἐγὼ ἐν διαθήκῃ ἐξαποστελῶ σε· καὶ διέθετο
αὐτῷ διαθήκην, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et fuit in tempore finis anni numerauit Bar-hadad Aram, & ascendit in Aphec, vt iniret bellum cum Israel.
27 Et filij Israel
numerati sunt atque parati, & iuerunt in occursum illorum, & posuerunt castra filij Israel è regione illorum, tanquam duo greges capra-
rum; sed homines Aram impleuerant terram.
28 Et accesserat propheta Domini, & dixerat regi Israel; dixerat enim, Sic dixit
Dominus, Eò quòd dixerunt homines Aram, Deus qui imperat montibus, Dominus est; & non Deus qui imperat planiciebus, est Do-
minus: tradam omnem multitudinem magnam hanc in manum tuam, vt sciatis quòd ego sum Dominus.
29 Et manserunt hi è
regione horum septem diebus: & fuit die septima, appropinquauerunt belligeratores, & percusserunt filij Israel homines Aram, *nempe*
centum millia virorum peditum die vna.
30 Et verterunt terga hi qui relicti fuerant versus Aphec, in vrbem, & cecidit murus super
viginti & septem millia virorum qui relicti fuerant: & Bar-hadad terga vertens, introiuit in ciuitatem in thalamos intra thalamos *alios*.
31 Et dixerunt illi serui eius, Ecce nunc audiuimus quòd reges domus Israel, quòd reges sunt viri misericordiæ; ligemus quæso
saccis lumbos nostros, & funibus capita nostra, & exeamus ad regem Israel: forsitan superstitem seruabit animam tuam.
32 Et ligauerunt saccis lumbos suos, & funibus capita sua, & venerunt ad regem Israel, & dixerunt, Seruus tuus Bar-hadad dixit,
Superstes sit quæso anima mea. Et dixit, Nunquid adhuc superstes est? frater meus est.
33 Et viri augurati sunt, & festinarunt, & arripuerunt illud ab ipso, & dixerunt, Frater tuus est Bar-hadad: & dixit, Intrate, accipite
illum. & exijt ad eum Bar-hadad, & fecit ascendere illum in currum.
34 Et dixit illi, Vrbes quas cepit pater meus à patre tuo, reddam, & plateas numerabis tibi in Dammeseq, sicut numerauit pater
meus in Somron, & ego cum fœdere dimittam te. & pepigit illi fœdus, & misit illum.

35 * ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל־רעהו
בדבר יהוה הכיני נא וימאן האיש להכתו:
36 * ויאמר לו יען אשר לא־שמעת בקול יהוה
הנך הולך מאתי והכך האריה וילך מאצלו
וימצאהו האריה ויכהו:
37 * וימצא איש אחר ויאמר הכיני נא ויכהו
האיש הכה ופצע:
38 * וילך הנביא ויעמד למלך על־הדרך ויתחפש
באפר על־עיניו:
39 * ויהי המלך עבר והוא צעק אל־המלך ויאמר
עבדך יצא בקרב־המלחמה והנה־איש סר
ויבא אלי איש ויאמר שמר את־האיש הזה אם־
הפקד יפקד והיתה נפשך תחת נפשו או ככר־
כסף תשקול:
40 * ויהי עבדך עשה הנה והנה והוא איננו
ויאמר אליו מלך־ישראל כן משפטך אתה חרצת:
41 * וימהר ויסר את־האפר מעל עיניו ויכר אתו
מלך ישראל כי מהנביאים הוא:
42 * ויאמר אליו כה אמר יהוה יען שלחת את־
איש־חרמי מיד והיתה נפשך תחת נפשו ועמך
43 תחת עמו: * וילך מלך־ישראל על־ביתו סר
וזעף ויבא שמרונה:

כא

1 * ויהי אחר הדברים האלה כרם
היה לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל
אחאב מלך שמרון:
2 * וידבר אחאב אל־נבות לאמר תנה־לי את־
כרמך ויהי־לי לגן־ירק כי הוא קרוב אצל ביתי
ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך
אתנה־לך כסף מחיר זה:

35 * Tunc vir quidam de filijs prophetarum, dixit ad socium suũ in sermone Domini; Percute me. At ille noluit percute-
36 re. * Cui ait, Quia noluisti audire vocem Domini, ecce recedes à me & percutiet te leo. Cúmque paululum recessisset ab eo, inuenit eum leo atque percussit.
37 * Sed & alterum inueniens virum, dixit ad eum, Percute me. qui percussit
38 eum, & vulnerauit. * Abijt ergo pro-
G pheta, & occurrit regi in via, & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos.
39 * Cúmq; rex transisset, clamauit ad regem, & ait, Seruus tuus egressus est ad prœliandum cominus. cúmque fugisset vir vnus, adduxit eum quidam ad me, & ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti appendes.
40 * Dum autem ego turbatus huc illucq; me verterem, subitò non comparuit. & ait rex Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum quod ipse decreuisti.
41 * At ille statim absterfit puluerem de facie sua, & cognouit eũ rex Israel, quòd esset de prophetis.
42 * Qui ait ad eum: Hęc dicit Dominus, Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.
43 * Reuersus est igitur rex Israel in domũ suam audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

CAP. XXI.

1 POst verba aũt hæc, vinea erat Naboth
A Iezraelitæ, qui erat in Iezrahel iuxta palatium Achab regis Samariæ.
2 * Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum olerum, quia vicina est & prope domum meam. Dabóque tibi pro ea vineam meliorem; aut si commodius tibi putas, argenti precium quantum digna est.

תרגום יונתן

35 וגברא חד מתלמידי נביא אמר לחבריה בפתגמא דיי מחיני כען ולא אבה גברא למחמיה: 36 ואמר ליה חלף דלא קבילתא
לפתגמא דיי הא את אזיל מלותי ויקטלינך אריא ואזל מלותיה ואשכחיה אריא וקטליה: 37 ואשכח גברא אחרנא ואמר מחני
כען ומחהי גברא מחהי ופדעיה: 38 ואזל נביא וקם למלכא על ארחא וכרך במעפרא על עינוהי: 39 והוה מלכא עבר והוא
צוח קדם מלכא ואמר עבדך נפק בגו קרבא והא גברא זר ואיתי לי גברא ואמר טר ית גברא הדין אם משגא ישגא ותהי נפשך חלף נפשיה
או ככרא דכספא תתקול: 40 והוה עם עבדך מתפני לכא ולכא והא ליתוהי ואמר ליה מלכא דישראל אנת דנתא דינך ופסקתא:
41 ואוחי ואעדי ית מעפרא מעלוי עינוהי ואישתמודע יתיה מלכא דישראל ארי מתלמידי נביא הוא:
42 ואמר ליה כדנן אמר יי חלף דשיזבתא ית גבר חייב קטול מיד ותהי נפשך חלף נפשיה ועמך חלף עמיה:
43 ואזל מלכא דישראל לביתיה נסים ודוי ואתא לשמרון:

כא

1 והוה בתר פתגמיא האילין כרמא הוה לנבות יזרעאלא די ביזרעאל בסטר היכלא דאחאב מלכא דשמרון:
2 ומליל אחאב עם נבות למימר הב לי ית כרמך ויהי לי לגנת ירקא ארי הוא קריב בסטר ביתי ואתן לך חילופה כרמא דטב מיניה
אם תקין בעינך אתן לך כספא דמי מה דשוי:

Et homo vnus de filijs prophetarum, dixit 35
ad proximum suum, In sermone Domini percu-
te iam me: & non voluit homo percutere eum.
Et ait ad eum, Eò quòd non audisti vocem 36
Domini, ecce tu recedis à me, & percutiet te
leo.
Et recessit ab eo, & inuenit eum leo & 37
percussit eum, & inuenit hominem alium, &
dicit ei, Percute iam me: & percussit eum ho-
mo, & percutiens contriuit.
Et abijt propheta, & astitit regi Israel su- 38
per via, & ligauit in vitta oculos suos.
Et factum est cùm rex transiret, & ipse 39
clamabat ad regem, & ait, Seruus tuus egres-
sus est ad exercitum vt prœliaret; & ecce vir
vnus adduxit ad me virum, & dixit mihi,
Custodi mihi hunc: & erit si saliens saltabit,
erit anima tua pro anima eius, vel talentum ar
genti appendes.
Et factum est vt seruus tuus circunspexit 40
huc & illuc, & ecce iste non erat. & ait ad
eum rex Israel, Ecce iudex tu, apud me necasti.
Et festinauit & abstulit vittam de ocu- 41
lis suis; & cognouit eum rex Israel, quòd de
prophetis iste.
Et ait ad eum, Hæc dicit Dominus, Quia 42
dimisisti tu virum perniciosum de manu tua,
ecce anima tua pro anima eius, & populus tuus
pro populo eius.
Et abijt rex Israel confusus & flens, & 43
venit in Samariam.

CAP. XXI.

ET factum est post verba hæc, & vinea 1
vna erat Nabuth Izraelitæ iuxta domum
Achaab regis Samariæ.
Et locutus est Achaab ad Nabuth, dicens: 2
Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum
olerum, quia vicina hæc domui meæ, & da-
bo tibi pro ea vineã aliam, bonam magis quàm
ea: si autem placet coram te, dabo tibi argen-
tum pretium pro vinea tua hac.

35 καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν εἶπεν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἐν λόγῳ κυρίου πάταξον δή με, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἄνθρωπος πατάξαι αὐτόν.

36 καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πατάξει σε ὁ λέων.

37 καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων καὶ ἐπάταξεν αὐτόν· καὶ εὑρίσκει ἄνθρωπον ἄλλον, καὶ λέγει αὐτῷ, πάταξον δή με· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, καὶ πατάξας συνέτριψε.

38 καὶ ἐπορεύθη ὁ προφήτης καὶ ἔστη τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

39 καὶ ἐγένετο ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ εἶπεν, ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατιὰν τοῦ πολεμεῖν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἰς ἤγαγε πρός με ἄνδρα, καὶ εἶπε μοι, φύλαξόν μοι τοῦτον, καὶ ἔσται ἐὰν ἐκπηδῶν ἐκπηδήσῃ, ἔσται ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντον ἀργυρίου στήσεις.

40 καὶ ἐγένετο ὡς ὁ δοῦλός σου περιεβλέπετο ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ἰδοὺ οὗτος οὐκ ἦν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, ἰδοὺ δικαστὴς σύ, παρ' ἐμοὶ ἐφόνευσας.

41 καὶ ἔσπευσε καὶ ἀφεῖλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπέγνω αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν οὗτος.

42 καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, διότι ἐξαπέστειλας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρός σου, ἰδοὺ ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

43 καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ συγκεχυμένος καὶ κλαίων, καὶ ἔρχεται εἰς σαμάρειαν.

κα.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀμπελὼν εἷς ἦν τῷ ναβουθ τῷ ἰζραηλίτῃ παρὰ τῷ οἴκῳ ἀχαὰβ βασιλέως σαμαρείας.

2 καὶ ἐλάλησεν ἀχαὰβ πρὸς ναβουθ, λέγων· δός μοι τὸν ἀμπελῶνά σου, καὶ ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων, ὅτι ἐγγίζων οὗτος τῷ οἴκῳ μου, καὶ δώσω σοι ἀντ' αὐτοῦ ἀμπελῶνα ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν· εἰ δὲ ἀρέσκει ἐνώπιόν σου, δώσω σοι ἀργύριον ἄλλαγμα ἀντὶ τοῦ ἀμπελῶνός σου τούτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[35] Et vir vnus de discipulis prophetarum dixit socio suo In verbo Domini: percute me, quæso; & noluit vir percutere eum. [36] Et dixit illi, Eò quòd non suscepisti dictum Domini, ecce cùm tu abieris à me, occidet te leo: & abijt ab illo, & inuenit eum leo, & occidit eum. [37] Et inuenit virum alterum, & dixit, Percute me obsecro: & percussit eum vir, percussit eum & vulnerauit eum. [38] Et abijt propheta & astitit regi in via & operuit panno oculos suos. [39] Et fuit rege transeunte; ille clamauit ad regem, & dixit, Seruus tuus exiuit in medium belli, & ecce vir declinauit, & adduxit mihi virum, & dixit, Custodi virum hunc, si aberrando aberrauerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti pendes. [40] Et fuit cùm seruus tuus respiceret huc & illuc, & ecce non fuit: & dixit ei rex Israel, Tu iudicasti iudicium tuum, & sententiam dedisti. [41] Et festinauit & amouit pannum ab oculis suis, & agnouit illum rex Israel, quòd de discipulis prophetarum esset. [42] Et dixit ei, Sic dixit Dominus, Eò quòd liberasti virum obnoxium occisioni de manu; erit anima tua pro anima illius, & populus tuus pro populo ipsius. [43] Et abijt rex Israel in domum suam turbatus, & dolens, & venit in Somron.

CAP. XXI.

ET fuit post verba ista, vinea erat Naboth Iizreghelæo, quæ erat in Iizreghel, in latere palatij Ahhab regis Somron. [2] Et locutus est Ahhab cum Naboth, dicendo: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum oleris, quia ipsa est propinqua in latere domus meæ, & dabo tibi pro ea vineam quæ melior erit illa. si rectum fuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pro pretio quod æquum fuerit.

3 וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל־אַחְאָב חָלִילָה לִּי מֵיהוָה
4 מִתִּתִּי אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתַי לָךְ׃ וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־
בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת
הַיִּזְרְעֵאלִי וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־נַחֲלַת אֲבוֹתָי
וַיִּשְׁכַּב עַל־מִטָּתוֹ וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו וְלֹא־אָכַל לָחֶם׃
5 וַתָּבֹא אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֵּר אֵלָיו מַה־זֶּה
6 רוּחֲךָ סָרָה וְאֵינְךָ אֹכֵל לָחֶם׃ וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ
כִּי־אֲדַבֵּר אֶל־נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וָאֹמַר לוֹ תְּנָה־לִּי
אֶת־כַּרְמְךָ בְּכֶסֶף אוֹ אִם־חָפֵץ אַתָּה אֶתְּנָה־לְךָ
כֶרֶם תַּחְתָּיו וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־כַּרְמִי׃
7 וַתֹּאמֶר אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ אַתָּה עַתָּה תַּעֲשֶׂה
מְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכָל־לֶחֶם וְיִטַב לִבֶּךָ אֲנִי
אֶתֵּן לְךָ אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃
8 וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחְאָב וַתַּחְתֹּם בְּחֹתָמוֹ
וַתִּשְׁלַח הספרים אֶל־הַזְּקֵנִים וְאֶל־הַחֹרִים אֲשֶׁר
בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת־נָבוֹת׃
9 וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים לֵאמֹר קִרְאוּ־צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ
אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
10 וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ
וִיעִדֻהוּ לֵאמֹר בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וְהוֹצִיאֻהוּ
וְסִקְלֻהוּ וְיָמֹת׃
11 וַיַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים אֲשֶׁר
הַיֹּשְׁבִים בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם אִיזָבֶל
כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בַּסְּפָרִים אֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם׃
12 קָרְאוּ צוֹם וְהֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
13 וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל וַיֵּשְׁבוּ נֶגְדּוֹ
וַיְעִדֻהוּ אַנְשֵׁי הַבְּלִיַּעַל אֶת־נָבוֹת נֶגֶד הָעָם לֵאמֹר
בֵּרַךְ נָבוֹת אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וַיֹּצִאֻהוּ מִחוּץ לָעִיר
14 וַיִּסְקְלֻהוּ בָאֲבָנִים וַיָּמֹת׃ וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־אִיזֶבֶל
לֵאמֹר סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת׃

3 *Cui reſpondit Naboth: Propitius ſit mihi Dñs ne dem hereditatē patrū meo-
4 rum tibi. *Venit ergo Achab in domum ſuā indignās & frēdens ſuper verbo quod locutus fuerat ad eū Naboth Iezraelites,
B dicens: Nō dabo tibi hæreditatē patrum meorum. Et proijciens ſe in lectulū ſuum auertit faciē ſuā ad parietē, & nō comedit
5 panē. *Ingreſſa eſt aūt ad eū Iezabel vxor ſua, dixítq; ei, Quid eſt hoc, vnde anima tua cōtriſtata eſt, & quare non comedis pa
6 nem? *Qui reſpōdit ei, Locutus ſum Naboth Iezraelitæ: & dixi ei, Da mihi vineā tuam, accepta pecunia; aut ſi tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille
7 ait, Non dabo tibi vineam meam. *Dixit ergo ad eū Iezabel vxor eius, Grandis au-ctoritatis es, & benè regis regnum Iſrael. Surge & comede panem, & æquo animo eſto; ego dabo tibi vineā Naboth Iezrae-
8 litæ. *Scripſit itaque literas ex nomine Achab, & ſignauit eas annulo eius, & miſit
C ad maiores natu, & optimates qui erāt in ciuitate eius, & habitabant cum Naboth.
9 *Literarū autē hæc erat ſententia; Prædicate ieiuniū, & ſedere facite Naboth inter
10 primos populi. *Et ſubmittite duos viros filios Belial cōtra eū, & falſum teſtimoniū dicant, Benedixit Naboth Deū & regē: & educite eū & lapidate, ſicq; moriatur. *Fe-
11 cerūt ergo ciues eius maiores natu & optimates, qui habitabant cū eo in vrbe, ſicut præceperat eis Iezabel, & ſicut ſcriptum
12 erat in literis quas miſerat ad eos. *Prædicauerunt ieiunium, & ſedere fecerūt Na-
13 both inter primos populi. *Et adductis duobus viris filijs diaboli fecerunt eos ſedere cōtra eum. At illi, ſcilicet vt viri diabolici, dixerunt cōtra eum teſtimonium coram multitudine; Benedixit Naboth Deum & regem. Quamobrem eduxerūt eum extra ciuitatē & lapidibus interfece-
14 runt. *Miſerúntq; ad Iezabel, dicentes: Lapidatus eſt Naboth, & mortuus eſt.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר נָבוֹת לְאַחְאָב חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ מִלְּמִתַּן יָת אַחְסָנַת אֲבָהָתַי לָךְ׃ 4 וַאֲתָא אַחְאָב לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וּדְוֵי עַל פִּתְגָּמָא דְּמַלֵּיל עִמֵּיהּ
נָבוֹת יִזְרְעֵאלָה וַאֲמַר לָא אֶתֵּן לָךְ יָת אַחְסָנַת אֲבָהָתַי וּשְׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ וְאַסְחַר יָת אַפּוֹהִי וְלָא אֲכַל לַחְמָא׃ 5 וַאֲתַת לְוָתֵיהּ אִיזֶבֶל
אִתְּתֵיהּ וּמַלֵּילַת עִמֵּיהּ מָה דֵּין רוּחָךְ סַטְיָא וְלֵית אַתְּ אָכֵיל לַחְמָא׃ 6 וּמַלֵּיל עִמַּהּ אֲרֵי מַלֵּילִית עִם נָבוֹת יִזְרְעֵאלָאָה וַאֲמַרִית לֵיהּ הַב
לִי יָת כַּרְמָךְ בְּכַסְפָּא אוֹ אִם רָעֵי אַתְּ אֶתֵּן לָךְ כַּרְמָא חִילּוּפוֹהִי וַאֲמַר לָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמִי׃ 7 וַאֲמֶרֶת לֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ אַתְּ כְּעַן
תַּעְבֵּד מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכוֹל לַחְמָא וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ אֲנָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֵאלָאָה׃ 8 וּכְתַבַת אִגַּרְתָּא בִּשְׁמָא דְאַחְאָב
וְחַתְמַת בְּעִזְקְתֵיהּ וְשַׁדָּרַת אִגְּרִין לְסָבַיָּא וּלְתוֹרְבְּנַיָּא דִּבְקַרְתֵּיהּ דְּיָתְבִין עִם נָבוֹת׃
9 וּכְתַבַת בְּאִיגַּרְתָּא לְמֵימַר גְּזַרוּ צוֹמָא וְאוֹתִיבוּ יָת נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא׃
10 וְאוֹתִיבוּ תְּרֵין גֻּבְרִין בְּנֵי רִשְׁעָא לְקִבְלֵיהּ וִיסַהֲדוּנֵּיהּ לְמֵימַר גַּדֵּיפְתָּא קֳדָם יְיָ וּמַלְכָּא לַטְתָּא וְאַפְּקוּהִי וְרַגְמוּהִי וְיִתְקְטֵיל׃
11 וַעֲבַדוּ אֱנָשֵׁי קַרְתֵּיהּ סָבַיָּא וְתוֹרְבְּנַיָּא דְּיָתְבִין בְּקַרְתֵּיהּ כְּמָה דִשְׁלַחַת לְוָתְהוֹן אִיזֶבֶל כְּמָה דִכְתִיב בְּאִגַּרְתָּא דִשְׁלַחַת לְוָתְהוֹן׃
12 גְּזַרוּ צוֹמָא וְאוֹתִיבוּ יָת נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא׃
13 וַאֲתוֹ תְּרֵין גֻּבְרִין בְּנֵי רִשְׁעָא וִיתִיבוּ לְקִבְלֵיהּ וְאַסְהִידוּ גַבְרֵי בְּנֵי רִשְׁעָא יָת נָבוֹת קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר גַּדֵּיף נָבוֹת קֳדָם יְיָ וּמַלְכָּא לַטּ
וְאַפְּקוּהִי מִבָּרָא לְקַרְתָּא וּרְגַמוּהִי בְּאַבְנַיָּא וּמִית׃ 14 וּשְׁלַחוּ לְוַת אִיזֶבֶל לְמֵימַר אִתְרְגֵם נָבוֹת וּמִית׃

Et dixit Nabuth ad Achab, Non mihi 3
fiat à Domino, vt dem hæreditatem patrum
meorum tibi.
Et venit Achaab ad domum suam, confu- 4
sus & contristatus super verbo quod locutus
est ad eum Nabuth Jzraelites, & dixit, Non
dabo tibi hæreditatem patrum meorum tibi. et
fuit spiritus Achaab turbatus, & dormiuit su-
per lectum suum, & operuit faciem suam, &
non comedit panem.
Et egressa est ad eum Jezabel vxor sua, 5
& dixit ad eum, Quid spiritus tuus turbatus
est, & non es tu comedens panem?
Et dixit ad eam, Quoniam locutus sum ad 6
Nabuth Jzraelitem, dicens: Da mihi vineam
tuam argento; si autem non vis, dabo tibi vi-
neam pro ea.
Et dixit, Non dabo tibi hæreditatem pa- 7
trum meorum: & dixit ad eum Jezabel vxor
eius, Tu nūc sic facis regnum super Jsrael? Sur-
ge & comede panem & ad te redi, & ego da-
bo tibi vineam Nabuth Jzraelitæ.
Et scripsit Jezabel literas in nomine 8
Achaab, & signauit sigillo eius: & misit lite-
ras ad maiores natu, & ad liberos habitantes
cum Nabuth. Et scriptum erat in literis, 9
dicens: Jeiunate ieiunium, & sedere facite Na
buth in principio populi. Et sedere facite duos 10
viros filios iniquorum ex aduerso eius, & testi-
ficentur contra eum, dicentes: Benedixisti Deo
& regi; & educite eum extra, & lapidate
eum, & moriatur. Et fecerunt viri ciui- 11
tatis maiores natu, & liberi habitantes in vr-
be eius, sicut misit ad eos Jezabel, & sicut scri-
ptum erat in literis. Et præceperunt ieiu- 12
nium, & sedere fecerunt Nabuth in principio
populi. Et venerunt duo viri filij iniquo- 13
rum, & sedere fecerunt ex aduerso eius, & te-
stificati sunt contra eum viri rebellionis Na-
buth coram populo, dicentes: Benedixisti Deo
& regi; & eduxerunt eum extra ciuitatē, &
lapidauerūt eum in lapidibus, & mortuus est.
Et miserunt ad Iezabel, dicentes: Lapi- 14
datus est Nabuth & mortuus est.

3 καὶ εἶπεν ναβὲθ πρὸς ἀχαάβ, μή μοι γένοιτο παρὰ
κυρίου δοῦναι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου σοί.
4 καὶ ἦλθεν ἀχαὰβ πρὸς οἶκον αὐτοῦ, συγκεχυμένος καὶ
ἐκλελυμένος ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν να-
βὲθ ὁ ἰζραηλίτης, καὶ εἶπεν, οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν
τῶν πατέρων μου σοί· καὶ ἐγένετο τὸ πνεῦμα ἀχαὰβ τετα-
ραγμένον, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ καὶ συνεκά-
λυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον.
5 καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ εἶπε
πρὸς αὐτόν, τί τὸ πνεῦμά σου τετάρακται, καὶ οὐκ εἶ σὺ
6 ἐσθίων ἄρτον; καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, ὅτι λελάληκα πρὸς
ναβὲθ τὸν ἰζραηλίτην, λέγων· δός μοι τὸν ἀμπελῶνά σου
ἀργυρίου· εἰ δὲ μὴ βούλει, δώσω σοι ἀμπελῶνα ἀντ' αὐτοῦ.
7 καὶ εἶπεν, οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέ-
ρων μου· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, σὺ νῦν
οὕτω ποιεῖς βασιλείαν ἐπὶ ἰσραήλ; ἀνάστηθι καὶ φάγε
ἄρτον καὶ σεαυτοῦ γενοῦ, καὶ ἐγὼ δώσω σοι τὸν ἀμπελῶ-
να ναβὲθ τοῦ ἰζραηλίτου.
8 καὶ ἔγραψεν ἰεζάβελ βιβλίον ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἀ-
χαάβ, καὶ ἐσφραγίσατο τῇ σφραγῖδι αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε
τὸ βιβλίον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πρὸς τοὺς ἐλευθέ-
ρους τοὺς κατοικοῦντας μετὰ ναβὲθ.
9 καὶ ἐγέγραπτο ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· νηστεύσατε νη-
στείαν, καὶ καθίσατε τὸν ναβὲθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ.
10 καὶ καθίσατε δύο ἄνδρας υἱοὺς παρανόμων ἐξ ἐναν-
τίας αὐτοῦ, καὶ καταμαρτυρησάτωσαν αὐτοῦ, λέγοντες·
εὐλόγηκας θεὸν καὶ βασιλέα· καὶ ἐξαγάγετε αὐτὸν
ἔξω, καὶ λιθοβολίσατε αὐτὸν καὶ ἀποθανέτω.
11 καὶ ἐποίησαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως οἱ πρεσβύτεροι. καὶ οἱ
ἐλεύθεροι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ, καθὼς ἀπέστει-
λε πρὸς αὐτοὺς ἰεζάβελ καὶ καθὼς γέγραπται ἐν τῷ βι-
12 βλίῳ. καὶ ἐνετείλαντο νηστείαν καὶ ἐκάθισαν τὸν να-
13 βὲθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ. καὶ ἦλθον δύο ἄνδρες υἱοὶ πα-
ρανόμων, καὶ ἐκάθισαν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, καὶ κατεμαρ-
τύρησαν αὐτοῦ ἄνδρες ἀποστασίας ναβὲθ κατέναντι τοῦ λαοῦ
λέγοντες, εὐλόγηκας θεὸν καὶ βασιλέα· καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν
ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις καὶ ἀπέ-
14 θανεν. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς ἰεζάβελ, λέγοντες· λε-
λιθοβόληται ναβὲθ καὶ τέθνηκεν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit Naboth ad Ahhab, Absit mihi à Domino vt dem hæreditatem patrum meorum tibi. 4 Et venit Ahhab in
domum suam turbatus, & dolens propter verbum quod locutus fuerat secum Naboth Iizreghelæus, qui dixerat, Non dabo tibi hæredi-
tatem patrum meorum: & cubuit super lectum suum, & auertit faciem suam, & non comedit panem.
5 Et venit ad illum Izebel vxor eius, & locuta est cum eo; Quare spiritus tuus auersus est, & non comedis panem?
6 Et locutus est cum illa, Quia locutus sum cum Naboth Iezreghelæo, & dixi illi, Da mihi vineam tuam pro argento; aut si tu
vis, dabo tibi vineam pro ea: & dixit, Non dabo tibi vineam meam. 7 Et dixit ei Izebel vxor eius, Tu nunc prosperabis in
regno tuo super Israel: surge comede panem, & iucundetur cor tuum; ego dabo tibi vineam Naboth Iizreghelæi.
8 Et scripsit epistolam in nomine Ahhab & sigillauit *illam* annulo eius, & misit epistolam ad senes, & ad magistratus qui erant in ci-
uitate illius sedentes cum Naboth. 9 Et scripsit in epistola, dicendo, Decernite ieiunium & sedere facite Naboth
in capite populi. 10 Et collocate duos viros filios improbitatis contra eum, & testentur *aduersus* illum, dicendo:
Blasphemasti Deum, & regi maledixisti: & educite illum, & lapidate eum, & occidatur. 11 Et fecerunt homines
ciuitatis illius senes & magistratus, qui sedebant in ciuitate illius, vt id quod miserat ad eos Izebel, sicut scriptum erat in epistola quam
miserat ad eos. 12 Decreuerunt ieiunium, & sedere fecerunt Naboth in capite populi.
13 Et venerunt duo viri filij improbitatis, & sederunt contra illum, & testati sunt viri filij improbitatis *aduersum* Naboth, ante po-
pulum, dicendo, Blasphemauit Naboth Dominum, & regi maledixit: & eduxerunt illum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum lapidi-
bus, & mortuus est. 14 Et miserunt ad Izebel, dicendo: Lapidatus est Naboth, & mortuus est.

15 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אִיזֶבֶל כִּי־סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת
וַתֹּאמֶר אִיזֶבֶל אֶל־אַחְאָב קוּם רֵשׁ אֶת־כֶּרֶם׀
נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לָתֶת־לְךָ בְכֶסֶף כִּי
אֵין נָבוֹת חַי כִּי־מֵת׃
16 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אַחְאָב כִּי מֵת נָבוֹת וַיָּקָם אַחְאָב
לָרֶדֶת אֶל־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי לְרִשְׁתּוֹ׃
17 * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר׃
18 * קוּם רֵד לִקְרַאת אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן הִנֵּה בְּכֶרֶם נָבוֹת אֲשֶׁר־יָרַד
שָׁם לְרִשְׁתּוֹ׃
19 * וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָצַחְתָּ
וְגַם־יָרָשְׁתָּ וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת יָלֹקּוּ
הַכְּלָבִים אֶת־דָּמְךָ גַּם־אָתָּה׃
20 * וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־אֵלִיָּהוּ הַמְצָאתַנִי אֹיְבִי
וַיֹּאמֶר מָצָאתִי יַעַן הִתְמַכֶּרְךָ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
21 יְהוָה׃ * הִנְנִי מֵבִי אֵלֶיךָ רָעָה וּבִעַרְתִּי
אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר
וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃
22 * וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית
בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה אֶל־הַכַּעַס אֲשֶׁר הִכְעַסְתָּ וַתַּחֲטִא
23 אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ * וְגַם־לְאִיזֶבֶל דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר
הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת־אִיזֶבֶל בְּחֵל יִזְרְעֶאל׃
24 * הַמֵּת לְאַחְאָב בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת
בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃
25 * רַק לֹא־הָיָה כְאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר־הֵסַתָּה אֹתוֹ אִיזֶבֶל
26 אִשְׁתּוֹ׃ * וַיַּתְעֵב מְאֹד לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַגִּלֻּלִים
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

15 *Factum eft autem cùm audiffet Iezabel lapidatum Naboth & mortuũ, locuta
D eft ad Achab, Surge poſside vineá Naboth Iezrahelitæ, qui noluit tibi acquiefcere, & dare eam accepta pecunia; nõ enim viuit
16 Naboth, ſed mortuus eft. *Quod cùm audiffet Achab, mortuũ videlicet Naboth, furrexit; & defcendebat in vineam Naboth Iezrahelitæ vt poſsideret eam.
17 *Factus eft igitur fermo Domini ad
E Heliam Thesbytem, dicens:
18 *Surge & defcẽde in occurfum Achab regis Iſrael, qui eft in Samaria. Ecce ad vineam Naboth defcẽdit vt poſsideat eam.
19 *Et loquêris ad eum, dicens: Hęc dicit Dominus, Occidifti infuper & poffedifti? Et poſt hæc addes: Hæc dicit Dñs, In loco hoc in quo linxerunt canes fanguiné Naboth, lambent quoque fanguinem tuum.
20 *Et ait Achab ad Heliam, Num inuenifti me inimicum tibi? Qui dixit: Inue-
F ni, eò quòd venundatus fis vt faceres malum in confpectu Domini.
21 *Ecce ego inducam fuper te malum, & demetam pofteriora tua, & interficiam de Achab mingenté ad parietem, & claufum & vltimum in Iſrael.
22 *Et dabo domum tuam ficut domum Hieroboam filij Nabath, & ficut domum Baafa filij Ahia, quia egifti vt me ad iracundiam prouocares, & peccare feciſti Iſrael.
23 *Sed & de Iezabel locutus eft Domi-
G nus, dicens: Canes comedent Iezabel in
24 agro Iezrahel. *Si mortuus fuerit Achab in ciuitate, comedẽt eum canes: ſi autem mortuus fuerit in agro, comedent eum vo-
25 lucres cæli. *Igitur non fuit alter talis ficut Achab qui venundatus eft vt faceret malum in confpectu Domini. Concitauit enim eum Iezabel vxor fua.
26 *Et abominabilis factus eft in tantũ vt fequeretur idola quæ fecerant Amorræi quos confumpſit Dñs à facie filiorũ Iſrael.

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה כַד שְׁמַעַת אִיזֶבֶל אֲרֵי אִתְרְגֵם נָבוֹת וּמִית וַאֲמֶרֶת אִיזֶבֶל לְאַחְאָב קוּם אַחְסִין יָת כַּרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָאָה דְלָא אֲבָה לְמִתַּן לָךְ
בְּכַסְפָּא אֲרֵי לֵית נָבוֹת קַיָּים אֱלָהֵן מִית׃ 16 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אַחְאָב אֲרֵי מִית נָבוֹת וְקָם אַחְאָב לְמִחַת לְכַרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָאָה לְמֵירְתֵהּ׃
17 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָּהוּ דְּמִן תּוֹשָׁב לְמֵימַר׃ 18 קוּם חוּת לְקַדָּמוּת אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּי בְשֹׁמְרוֹן הָא
בְּכַרְמָא דְנָבוֹת דִּנְחַת תַּמָּן לְמֵירְתֵהּ׃ 19 וּתְמַלֵּיל עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הֲקְטַלְתָּ וְאַף אַחְסֶנְתָּא וּתְמַלֵּיל עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר
בְּאַתְרָא דִּלְחִיכוּ כַלְבַיָּא יָת דְּמָא דְנָבוֹת יְלַחֲכוּן כַּלְבַיָּא יָת דְּמָךְ אַף דִּילָךְ׃
20 וַאֲמַר אַחְאָב לְאֵלִיָּהוּ הַאַשְׁכַּחְתָּ לִי בְּעֵיל דְּבָבִי וַאֲמַר אַשְׁכְּחֵית חֲלַף דַּחֲשַׁבְתְּ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃
21 הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלָךְ בִּישְׁתָא וְאַפְלֵי בָּתְרָךְ וְאֵשֵׁיצֵי לְאַחְאָב יָדַע מַדַּע וַאֲחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃
22 וְאֶתֵּן יָת בֵּיתָךְ כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה עַל אַרְגָּזוּתָא דְּאַרְגֵּיזְתָּא וְחַיֵּיבְתָּ יָת יִשְׂרָאֵל׃
23 וְאַף עַל אִיזֶבֶל גְּזַר יְיָ לְמֵימַר כַּלְבַיָּא יֵיכְלוּן יָת אִיזֶבֶל בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל׃
24 דִּימוּת לְאַחְאָב בְּקַרְתָּא יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא וְדִימוּת בְּחַקְלָא יֵיכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא׃
25 לְחוֹד לָא הֲוָה כְּאַחְאָב דְּחַשִּׁיב לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ דְּאַטְעִיאַת יָתֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ׃
26 וְאַרְשַׁע לַחֲדָא לִמְהָךְ בָּתַר טַעֲוָתָא כְּכֹל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאֵי דְתָרֵיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Et factum est vt audiuit Iezabel, dicen- 15
tes, Lapidatus est Nabuth & mortuus est; di-
xit Iezabel ad Achaab, Surge & posside vi-
neam Nabuth Izraelitæ, quia non dedit tibi ar-
gento; quia non est Nabuth viuens, sed mor-
tuus est.
Et factum est vt audiuit Achaab, quòd 16
mortuus esset Nabuth, surrexit Achaab &
descendit in vineam Nabuth Iezraelitæ vt pos-
sideret eam.
Et dixit Dominus ad Heliam Thesbytem, 17
dicens:
Surge & descende in occursum Achaab 18
regis Israel qui est in Samaria; ecce ipse in vi-
nea Nabuth, quia descēdit ibi vt possideat eam.
Et dices ad eum, Hæc dicit Dominus, Oc- 19
cidisti & possedisti? propter hoc hæc dicit Do-
minus, In loco quo linxerunt canes sanguinem
Nabuth, ibi lambent canes sanguinem tuum:
& abijt Helias ad Achaab.
Et dixit Achaab ad Heliam, Si inuenisti 20
me inimice mi? & dixit Helias, Inueni, quia
venundatus es frustra, vt faceres malum in
conspectu Domini, vt irritares eum.
Hæc dicit Dominus, Ecce ego induco super 21
te mala; & accendā post te & destruā Achaab
mingentem ad parietem, & clausum & reli-
ctum in Israel.
Et dabo domum tuam sicut domum Hiero 22
boam filij Nabat, & sicut domum Baasa filij
Achia pro irritationibus, quibus irritasti &
peccare fecisti Israel. Et Iezabel locutus est 23
Dominus, dicens: Canes comedent eam in an-
temurali Israel.
Mortuum Achaab in ciuitate, comedent 24
canes; & mortuum eius in agro, comedent vo-
lucres cæli.
Veruntamen non fuit sicut Achaab, qui 25
venundatus est vt faceret malū coram Domino,
quemadmodum mutauit Iezabel vxor sua.
Et abominabilis factus est valdè, vt am- 26
bularet post abominationes secundùm omnia
quæ fecit Amorræus, quem destruxit Dominus
à facie filiorum Israel.

15 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἰεζάβελ τῶν λεγόντων, λε-
λιθοβόληται ναβουθ καὶ τέθνηκεν, εἶπεν ἰεζάβελ πρὸς
τὸν ἀχαάβ, ἀνάστα καὶ κληρονόμει τὸν ἀμπελῶνα ναβουθ
τοῦ ἰζραηλίτου, ὅτι οὐκ ἔδωκέ σοι ἀργυρίου, ὅτι οὐκ ἔστι
ναβουθ ζῶν, ἀλλὰ τέθνηκεν.
16 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχαάβ ὅτι τέθνηκε ναβουθ,
ἀνέστη ἀχαάβ καὶ κατέβη εἰς τὸν ἀμπελῶνα ναβουθ τοῦ
ἰζραηλίτου τοῦ κληρονομῆσαι αὐτόν.
17 καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἠλίαν τὸν θεσβίτην, λέγων·
18 ἀνάστηθι καὶ κατάβηθι εἰς ἀπάντησιν ἀχαάβ βασι-
λέως ἰσραὴλ τοῦ ἐν σαμαρείᾳ· ἰδοὺ αὐτὸς ἐν τῷ ἀμπελῶνι
ναβουθ, ὅτι καταβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτόν.
19 καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἐφόνευ-
σας καὶ ἐκληρονόμησας; διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἔλειξαν αἱ κύνες τὸ αἷμα ναβουθ, ἐκεῖ
λείξουσιν αἱ κύνες τὸ αἷμά σου· καὶ ἐπορεύθη ἠλίας πρὸς
ἀχαάβ.
20 καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἠλίαν, εἰ εὕρηκάς με ὁ ἐχθρός
μου; καὶ εἶπεν ἠλίας, εὕρηκα, διότι πέπρασαι μάτην,
τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ παροργίσαι
αὐτόν.
21 τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ κακά·
καὶ ἐκκαύσω ὀπίσω σου καὶ ἐξολοθρεύσω τὸν ἀχαάβ
οὐροῦντα πρὸς τοῖχον καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλε-
λειμμένον ἐν ἰσραήλ.
22 καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου ὡς τὸν οἶκον ἰεροβοὰμ υἱοῦ
ναβὰτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον βαασὰ υἱοῦ ἀχιὰ περὶ τῶν πα-
ροργισμάτων ὧν παρώργισας καὶ ἐξήμαρτες τὸν ἰσραήλ.
23 καὶ τῇ ἰεζάβελ ἐλάλησε κύριος, λέγων· αἱ κύνες
φάγονται αὐτὴν ἐν τῷ προτειχίσματι τοῦ ἰσραήλ.
24 τὸν τεθνηκότα τοῦ ἀχαάβ ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται
αἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ, καταφά-
γονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
25 πλὴν οὐκ ἦν ὡς ἀχαάβ ὃς ἐπράθη ποιῆσαι τὸ
πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὡς μετέστησεν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ.
26 καὶ ἐβδελύχθη σφόδρα τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω τῶν
βδελυγμάτων κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος,
ὃν ἐξωλόθρευσε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuit cùm audisset Izebel quòd lapidatus esset Naboth, & mortuus esset, dixit Izebel ad Ahhab, Surge posside vineam Naboth Iizreghelæi quam noluit dare tibi pro argento; quia non est Naboth superstes sed mortuus. 16 Et fuit cùm audisset Ahhab quòd mortuus esset Naboth, surrexit Ahhab vt descenderet in vineam Naboth Iizreghelæi ad possidendum eam. 17 Et fuit verbum prophetiæ à facie Domini cum Eliah qui *erat* ex Thosab, dicendo: 18 Surge descende in occursum Ahhab regis Israel, qui est in Somron: ecce *est* in vinea Naboth ad quam descendit vt possideat eam. 19 Et loquêris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, Nónne occidisti & etiam hæreditasti? & loquêris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, In loco in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lingent canes sanguinem tuum etiam tuum. 20 Et dixit Ahhab ad Eliah, Num inuenisti me auctor inimicitiæ meæ? & dixit, Inueni, quia excogitasti facere quod malum est ante Dominum. 21 Ecce ego adduco super te malum, & extirpabo post te & consumam de Ahhab cognoscentem cognitionem, & clausum & derelictum in Israel. 22 Et dabo domum tuam sicut domum Iarabgham filij Nebath, & sicut domum Baghsa filij Ahhia, propter irritationem qua irritasti & peccare fecisti Israel. 23 Et etiam contra Izebel decreuit Dominus, dicendo: Canes comedent Izebel in hæreditate Iizreghel. 24 *Eum* qui mortuus fuerit Ahhabo in vrbe, comedent canes; & *eum* qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cæli. 25 Veruntamen non fuit sicut Ahhab, qui excogitauit facere quod malum est ante Dominum, quem errare fecit Izebel vxor eius. 26 Et improbè egit valdè eundo post errores, iuxta omnia quæ fecerant Emorræi, quos expulit Dominus à facie filiorum Israel.

27 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אַחְאָב אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיָּשֶׂם־שַׂק עַל־בְּשָׂרוֹ וַיָּצוֹם וַיִּשְׁכַּב
בַּשָּׂק וַיְהַלֵּךְ אַט׃
28 * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר׃
29 * הֲרָאִיתָ כִּי־נִכְנַע אַחְאָב מִלְּפָנָי יַעַן כִּי־נִכְנַע
מִפָּנַי לֹא־אָבִא הָרָעָה בְּיָמָיו בִּימֵי בְנוֹ אָבִיא
הָרָעָה עַל־בֵּיתוֹ׃

כב

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אֲרָם
2 וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית וַיֵּרֶד
יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־עֲבָדָיו הַיְדַעְתֶּם
כִּי־לָנוּ רָמֹת גִּלְעָד וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים מִקַּחַת אֹתָהּ
מִיַּד מֶלֶךְ אֲרָם׃
4 * וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲתֵלֵךְ אִתִּי לַמִּלְחָמָה
רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ׃
5 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־נָא
כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃
6 * וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע
מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַאֵלֵךְ עַל־רָמֹת גִּלְעָד
לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן אֲדֹנָי בְּיַד
7 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה
עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאוֹתוֹ׃
8 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־
אֶחָד לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי שְׂנֵאתִיו כִּי לֹא־
יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע מִיכָיְהוּ בֶּן־יִמְלָה וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃
9 * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר
מַהֲרָה מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָה׃

27 * Itaque cùm audiſſet Achab ſermones
iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit ci-
licio carnem ſuam, ieiunauítque & dor-
miuit in ſacco, & ambulauit demiſſo ca-
28 pite. * Et factus eſt ſermo Domini ad
Heliam Thesbitem, dicens:
29 * Nónne vidiſti humiliatum Achab co
ram me? Quia igitur humiliatus eſt mei
cauſa: non inducam malum in diebus
eius, ſed in diebus filij ſui inferam malum
domui eius.

CAP. XXII.

1 TRanſierunt igitur tres anni abſq; bel-
A lo inter Syriam & Iſrael.
2 * In anno autem tertio deſcendit Ioſa-
phat rex Iuda ad regem Iſrael.
3 * Dixítque rex Iſrael ad ſeruos ſuos,
Ignoratis quòd noſtra ſit Ramoth Ga-
laad, & negligimus tollere eam de manu
4 regis Syriæ? * Et ait ad Ioſaphat, Venies-
ne mecum ad prœliandũ in Ramoth Ga-
laad? Dixítque Ioſaphat ad regem Iſrael,
Sicut ego ſum, ita & tu. Populus meus &
populus tuus vnum ſunt, & equites mei
equites tui.
5 * Dixítque Ioſaphat ad regem Iſrael,
Quære, oro te, hodie ſermonem Domini.
6 * Congregauit ergo rex Iſrael prophe-
tas quadringentos circiter viros, & ait ad
eos, Ire debeo in Ramoth Galaad ad bel-
landum, an quieſcere? Qui reſpóderunt,
Aſcende, & dabit eam Dominus in manu
7 regis. * Dixit autem Ioſaphat, Non eſt
hic propheta Domini quiſpiam vt inter-
rogemus per eum?
8 * Et ait rex Iſrael ad Ioſaphat, Reman-
ſit vir vnus per quem poſſumus interro-
gare Dominum, ſed ego odi eum, quia nõ
prophetat mihi bonum ſed malum; Mi-
chęas filius Iemla. Cui Ioſaphat ait, Ne lo-
quaris ita rex.
9 * Vocauit ergo rex Iſrael eunuchum
quendam, & dixit ei, Feſtina adducere
Michæam filium Iemla.

תרגום יונתן

27 וְהָוָה כַּד שְׁמַע אַחְאָב יַת פִּתְגָמַיָא הָאִילֵין וּבְזַע לְבוּשׁוֹהִי וַאֲסַר שַׂקָּא עַל בִּשְׂרֵיהּ וְצָם וּשְׁכִיב בְּשַׂקָּא וְהַלִּיךְ יְחֵיף׃ 28 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָהוּ דְמִן תּוֹשָׁב לְמֵימַר׃ 29 הַחֲזֵיתָא אֲרֵי אִתְכְּנַע אַחְאָב מִן קֳדָמַי חֲלָף דְּאִתְכְּנַע מִן קֳדָמַי לָא אַיְתֵי בִּישְׁתָא בְּיוֹמוֹהִי בְּיוֹמֵי בְרֵיהּ אַיְתֵי בִּישְׁתָא עַל בֵּיתֵיהּ׃

כב

1 וִיתִיבוּ תְּלָת שְׁנִין לֵית קְרָבָא בֵּין אֲרָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה וּנְחַת יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוָת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְעַבְדוֹהִי הֲיָדְעִיתוּן אֲרֵי דִילָנָא רָמוֹת גִּלְעָד וַאֲנַחְנָא שָׁתְקִין מִלְמִיסַב יָתַהּ מִיַּד מַלְכָּא דַאֲרָם׃ 4 וַאֲמַר לִיהוֹשָׁפָט הֲתֵיזֵיל עִמִּי לְאַגָּחָא קְרָבָא לְרָמוֹת גִּלְעָד וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא כְּוָתָךְ עַמִּי כְּעַמָּךְ וְסוּסָוָתִי כְּסוּסְוָתָךְ׃ 5 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל תְּבַע כְּעַן בְּיוֹמָא הָדֵין יַת פִּתְגָמָא דַיְיָ׃ 6 וּכְנַשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת נְבִיֵי שִׁקְרָא כְּאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא וַאֲמַר לְהוֹן הַאֵיזֵיל לְרָמוֹת גִּלְעָד לְאַגָּחָא קְרָבָא אִם אִתְמְנַע וַאֲמַרוּ סַק וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ 7 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט הֲלֵיתְכָא נְבִיָא דַיְיָ עוֹד וְנִתְבַּע מִינֵיהּ׃ 8 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט עוֹד גַּבְרָא חַד לְמִתְבַּע יַת פִּיתְגָמָא דַיְיָ מִינֵּיהּ וַאֲנָא סְנֵיתֵיהּ אֲרֵי לָא מִתְנַבֵּי עֲלַי טַב אֱלָהֵין בִּישׁ הוּא מִיכָה בַּר יִמְלָה וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לָא יֵימַר מַלְכָּא כֵּן׃ 9 וּקְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְגַוָּאָה חֲדָא וַאֲמַר [illegible] מִיכָיְהוּ בַּר יִמְלָה׃

Et factum est vt audiuit Achaab sermones 27
istos, scidit vestem suam, & operuit se cilicio,
& ieiunauit & dormiuit in sacco, & ambu-
labat demisso capite.
Et factus est sermo Dñi ad Heliam Thes- 28
bytem, & dixit,
Vidisti vt compunctus est Achaab à facie 29
mea? eò quòd compunctus est à facie mea, non
inducam malum in diebus eius; sed in diebus fi-
lij sui inducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET sedit tribus annis, & non erat bellum 1
inter Syriam & inter Israel.
Et factum est in anno tertio, & descendit 2
Iosaphat rex Iuda ad Achaab regem Israel.
Et dixit rex Israel ad seruos suos, Si scitis 3
quòd nostra sit Ramoth Galaad, & nos ta-
cemus vt non capiamus eam de manu regis
Syriæ?
Et dixit rex Israel ad Iosaphat, Ascendes 4
mecum in Ramoth Galaad in bellum? & dixit
Iosaphat, Sicut tu, ita & ego: & sicut populus
tuus, sic & populus meus; & sicut equi tui,
equi mei.
Et dixit Iosaphat rex Iuda ad Achaab re- 5
gem Israel, Consulamus iam hodie Dominum.
Et congregauit rex Israel omnes prophe- 6
tas quasi quadringentos viros: & ait eis, Si
eam in Ramoth Galaad ad bellum, vel cessem?
& dixerunt, Ascende, quia tradens dabit Do-
minus in manus regis.
Et dixit Iosaphat ad regem Israel, Non est 7
hic propheta Domini, & interrogabimus Do-
minum per eum?
Et dixit rex Israel ad Iosaphat, Adhuc 8
vnus est vir vt consulamus Dominum per
eum, & ego odi eum, quia non loquitur de me
bona, sed mala; Michæas filius Iamla: & di-
xit Iosaphat, Ne dicat rex sic.
Et vocauit rex Israel eunuchum vnum, 9
& dixit, velociter Michæam filium Iamla.

27 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχαὰβ τὰ ῥήματα ταῦτα,
διέρρηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἐνη-
στεύσατο καὶ ἐκοιμήθη ἐν σάκκῳ, καὶ ἐπορεύετο κεκυφώς.
28 καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἠλίαν τὸν θεσβύτην,
καὶ εἶπεν·
29 ἑώρακας ὡς κατενύχθη ἀχαὰβ ἀπὸ προσώπου
μου; ἀνθ' οὗ ὅτι κατενύχθη ἀπὸ προσώπου μου, οὐκ ἐπά-
ξω τὴν κακίαν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· ἀλλ' ἢ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.

κβ'.

1 Καὶ ἐκάθισεν τρία ἔτη, καὶ οὐκ ἦν πόλεμος ἀνὰ-
μέσον συρίας καὶ ἀναμέσον ἰσραήλ.
2 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ καὶ κατέβη ἰω-
σαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα πρὸς ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραήλ.
3 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς τοὺς παῖδας
αὐτοῦ, εἰ οἴδατε ὅτι ἡμῶν ἐστὶ ῥαμὼθ γαλαάδ, καὶ ἡμεῖς
σιωπῶμεν τοῦ μὴ λαβεῖν αὐτὴν ἐκ χειρὸς βασιλέως
συρίας;
4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, ἀ-
ναβήσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον; καὶ
εἶπεν ἰωσαφάτ, καθὼς σύ, οὕτως καὶ ἐγώ. καὶ καθὼς ὁ
λαός σου, οὕτως καὶ ὁ λαός μου, καὶ καθὼς οἱ ἵπποι σου
οἱ ἵπποι μου.
5 καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα πρὸς ἀχαὰβ
βασιλέα ἰσραήλ, ἐπερωτήσωμεν δὴ σήμερον τὸν κύριον.
6 καὶ συνήθροισεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πάντας τοὺς
προφήτας ὡς τετρακοσίους ἄνδρας· καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
εἰ πορευθῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω;
καὶ εἶπαν, ἀνάβαινε, ὅτι διδοὺς δώσει κύριος εἰς χεῖρας
7 τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ πρὸς τὸν βασι-
λέα ἰσραήλ, οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπε-
ρωτήσομεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ;
8 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, ἔτι εἷς
ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ
μεμίσηκα αὐτόν, ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ ἀγαθά, ἀλλ' ἢ
κακά, μιχαίας υἱὸς ἰαμλά· καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, μὴ λε-
γέτω ὁ βασιλεὺς οὕτω.
9 καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εὐνοῦχον ἕνα, καὶ
εἶπε, τάχος μιχαίαν υἱὸν ἰαμλά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et fuit cùm audisset Ahhab verba hæc, scidit vestimenta sua, & ligauit saccum super carnem suam, & ieiunauit, & iacuit in
sacco, & ambulauit discalceatus. 28 Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Eliah qui *erat* ex Thosab, dicendo:
29 Num vidisti quòd humiliatus est Ahhab ante me? propterea quòd humiliauerit se ante me, non adducam malum in diebus eius:
in diebus filij eius adducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET sederunt tribus annis; non fuit bellum inter Aram & Israel. 2 Et fuit anno tertio, & descendit Iehosaphat rex
tribus domus Iehudah, ad regem Israel. 3 Et dixit rex Israel seruis suis, Num cognouistis quòd nostra sit
Ramoth Gilghad, & nos quiescimus à recipiendo eam de manu regis Aram?
4 Et dixit ad Iehosaphat, Num venies mecum ad ineundum bellum in Ramoth Gilghad? & dixit Iehosaphat regi Israel, Ego sicut
tu, populus meus sicut populus tuus; equi mei sicut equi tui. 5 Et dixit Iehosaphat regi Israel, Interroga quæso
hodie verbum Domini. 6 Et congregauit rex Israel prophetas mendaces, quasi quadringentos viros; & dixit
eis, Num ibo in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebo? & dixerunt, Ascende & tradet *eam* Dominus in manum regis.
7 Et dixit Iehosaphat, An non hîc est propheta Domini adhuc vt quæramus ex eo?
8 Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Adhuc est vir vnus de quo quæramus verbum Domini, sed ego odi eum; quia non vaticinabi-
tur super me bonum, sed malum; ille est Micha filius Iimlah. & dixit Iehosaphat, Ne dicat rex sic.
9 Et vocauit rex Israel eunuchum vnum, & dixit, Accelerare fac Michaiahu filium Iimlah.

10 ומלך ישראל ויהושפט מלך־יהודה ישבים
איש על־כסאו מלבשים בגדים בגרן פתח שער
שמרון וכל־הנביאים מתנבאים לפניהם:
11 ויעש לו צדקיה בן־כנענה קרני ברזל
ויאמר כה־אמר יהוה באלה תנגח את־ארם עד־
12 כלותם: וכל־הנבאים נבאים כן לאמר עלה
רמת גלעד והצלח ונתן יהוה ביד המלך:
13 והמלאך אשר־הלך לקרא מיכיהו דבר
אליו לאמר הנה־נא דברי הנביאים פה־אחד
טוב אל־המלך יהי־נא דבריך כדבר אחד מהם
ודברת טוב:
14 ויאמר מיכיהו חי־יהוה כי את־אשר יאמר
יהוה אלי אתו אדבר:
15 ויבוא אל־המלך ויאמר המלך אליו מיכיהו
הנלך אל־רמת גלעד למלחמה אם־נחדל ויאמר
אליו עלה והצלח ונתן יהוה ביד המלך:
16 ויאמר אליו המלך עד־כמה פעמים אני
משביעך אשר לא־תדבר אלי רק־אמת בשם יהוה:
17 ויאמר ראיתי את־כל־ישראל נפצים אל־
ההרים כצאן אשר אין־להם רעה ויאמר יהוה
לא־אדנים לאלה ישובו איש־לביתו בשלום:
18 ויאמר מלך־ישראל אל־יהושפט הלוא
אמרתי אליך לוא־יתנבא עלי טוב כי אם־רע:
19 ויאמר לכן שמע דבר־יהוה ראיתי את־יהוה
ישב על־כסאו וכל־צבא השמים עמד עליו
מימינו ומשמאלו:
20 ויאמר יהוה מי יפתה את־אחאב ויעל ויפל
ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה:
21 ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני
אפתנו ויאמר יהוה אליו במה:

10 *Rex autē Iſrael,& Ioſaphat rex Iuda ſe-
debāt vnuſquiſq; in ſolio ſuo, veſtiti cul-
tu regio in area iuxta oſtium portę Sama-
riæ,& vniuerſi prophetæ prophetabāt in
11 conſpectu eorū. *Fecit quoq; ſibi Sede-
chias filius Chanaan cornua ferrea,& ait,
Hæc dicit Dn̄s, His ventilabis Syriam,
12 donec deleas eam. *Omnéſque pro-
phetæ ſimiliter prophetabant, dicentes:
C Aſcende in Ramoth Galaad, & vade pro-
ſperè, & tradet Dn̄s in manus regis.
13 *Nuncius verò qui ierat vt vocaret Mi-
chæā,locutus eſt ad eum,dicens: Ecce ſer-
mones prophetarum ore vno regi bona
prædicant, ſit ergo ſermo tuus ſimilis eo-
14 rum, & loquere bona. *Cui Michæas ait,
Viuit Dominus, quia quodcunq, dixerit
15 mihi Dominus,hoc loquar. *Venit ita-
que ad regem, & ait illi rex, Michæa, ire
debemus in Ramoth Galaad ad prœlian-
dum an ceſſare? Cui ille reſpondit, Aſcen-
de & vade proſperè,& tradet Dominus in
16 manu regis. *Dixit autem rex ad eum,
Iterum atque iterum adiuro te vt non lo-
quaris mihi, niſi quod verum eſt in no-
17 mine Domini. *Et ille ait, Vidi cunctum
Iſrael diſperſum in montibus, quaſi oues
non habentes paſtorem. Et ait Dominus,
Non habēt iſti dominū; reuertatur vnuſ-
quiſque in domum ſuam in pace.
18 *Dixit ergo rex ad Ioſaphat, Nunquid
non dixi tibi, quia non prophetat mihi
bonum, ſed ſemper malum?
19 *Ille verò addens ait, Propter hoc au-
di ſermonē Domini; Vidi dominum ſe-
dentem ſuper ſolium ſuum,& omnem ex-
ercitum cæli aſsiſtentem ei à dextris & à
20 ſiniſtris. *Et ait Dominus, Quis decipiet
Achab regem Iſrael vt aſcendat & cadat
D in Ramoth Galaad? Et dixit vnus verba
huiuſcemodi,& alius aliter.
21 *Egreſſus eſt autem ſpiritus, & ſtetit
coram Domino,& ait,Ego decipiam illū.
Cui locutus eſt Dominus: In quo?

תרגום יונתן

10 ומלכא דישראל ויהושפט מלכא דשבטא דבית יהודה יתבין גבר על כרסוהי לבישין לבושין ויתבין באידרא במעלנא דתרע שמרון
וכל נביי שקרא מתנבן קדמיהון: 11 ועבד ליה צדקיה בר כנענה קרנין דברזל ואמר כדנן אמר יי באילין תקטיל ית אינש ארם עד
דתשיצינון: 12 וכל נביי שקרא מתנבן כן למימר סק לרמת גלעד ואצלח וימסר יי בידא דמלכא: 13 ואיזגדא דאזל למקרי למיכיהו
מליל עמיה למימר הא כען פתגמי נביי שקרא ממלל חד שוי תקן קדם מלכא יהי כען פתגמך כפתגמא דחד מנהון ותמליל פתגמין תקנין:
14 ואמר מיכיהו קיים הוא יי ארי ית דיימר לי יי יתיה אמליל:
15 ואתא לות מלכא ואמר מלכא ליה מיכה הנזיל לרמת גלעד לאגחא קרבא אם נתמנע ואמר ליה סק ואצלח וימסר יי בידא דמלכא:
16 ואמר ליה מלכא עד כמה זמנין אנא מקיים עלך דלא תמליל עלי לחוד קשוט בשמא דיי:
17 ואמר חזיתי ית כל ישראל מבדרין על טוריא כענא דליה להון רעי ואמר יי לית ריבונין לאילין יהובון גבר לביתיה בשלם:
18 ואמר מלכא דישראל ליהושפט הלא אמרית לך דלא יתנבי עלי טב אלהן ביש:
19 ואמר בכין קביל פתגמא דיי חזיתי ית יקרא דיי שרי על כרסוהי וכל חילי שמיא קיימין קדמוהי מימיניה ומסמאליה:
20 ואמר יי מן יטעי ית אחאב ויסק ויפול ברמת גלעד ואמר דין בכדין ודין אמר בכדין:
21 ונפק רוחא וקם קדם יי ואמר אנא אטעיניה ואמר ליה יי במה את יכיל:

10 *Et Iosaphat rex Iuda, & Achaab rex Israel sedebat vnusquisque in solio suo armati in area portæ Samariæ, & vniuersi prophetæ prophetabant in conspectu eorum.*

11 *Et fecit sibi Sedechias filius Chanaan cornua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus, In his ventilabis Syriam donec deleatur.*

12 *Et omnes prophetæ prophetabant sic, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, & prosperum iter dabit tibi Dominus, & dabit in manus tuas regem Syriæ.*

13 *Et nũcius qui ierat vt vocaret Michæam, locutus est ei, dicens: Ecce iam omnes prophetæ loquuntur ore vno bona de rege, fias iam & tu in sermonibus secundùm sermones vnius horum, & loquere bona.*

14 *Et dixit Michæas, Viuit Dominus, quia quodcunque dixerit Dominus ad me, hæc loquar.*

15 *Et venit ad regem, & ait illi rex: Michæa si ascendam in Ramoth Galaad ad præliũ, vel cessabo? & dixit ei, Ascende, & prosperum iter dabit tibi Dominus in manu regis.*

16 *Et dixit ei rex, Quoties ego adiuro te, vt loquaris ad me veritatem in nomine Domini?*

17 *Et ait Michæas sic, Vidi omnem Israel dispersum in montibus quasi oues, quibus non erat pastor: & dixit Dominus, Nonne domini his? reuertatur vnusquisque in domum in pace.*

18 *Et dixit rex Israel ad Iosaphat regem Iudæ, Nonne dixi tibi; quòd non prophetat iste mihi bona sed mala?*

19 *Et dixit Michæas, Propter hoc audi sermonem Domini: Vidi Dominum Deum Israel sedentem super solium suum, & omnis exercitus cæli assistebat circa eum à dextris eius, & à sinistris eius.*

20 *Et ait Dominus, Quis decipiet Achaab regem Israel, & ascendet in Ramoth Galaad, & cadet ibi? & dixit iste sic, & iste sic.*

21 *Et egressus est spiritus & stetit coram Domino, & dixit, Ego decipiam illum: & dixit ad eum Dominus, In quo?*

10 καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα καὶ ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐκάθηντο ἕκαστος ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἔνοπλοι ἐν ἅλῳ πύλης σαμαρείας· καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον ἐνώπιον αὐτῶν.

11 καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χαναὰμ κέρατα σιδηρᾶ, καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος, ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν συρίαν ἕως ἂν συντελεσθῇ.

12 καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον οὕτως λέγοντες, ἀνάβαινε εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ, καὶ εὐοδώσει σε κύριος, καὶ δώσει εἰς χεῖράς σου τὸν βασιλέα συρίας.

13 καὶ ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς καλέσαι τὸν μιχαίαν ἐλάλησεν αὐτῷ, λέγων· ἰδοὺ δὴ πάντες οἱ προφῆται λαλοῦσι στόματι ἑνὶ καλὰ περὶ τοῦ βασιλέως, γίνου δὴ καὶ σὺ ἐν λόγοις κατὰ τοὺς λόγους ἑνὸς τούτων, καὶ λάλησον καλά.

14 καὶ εἶπε μιχαίας, ζῇ κύριος ὅτι ὃ ἐὰν εἴπῃ κύριος πρὸς με, ταῦτα λαλήσω.

15 καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, μιχαία εἰ ἀναβῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβαινε, καὶ εὐοδώσει σε κύριος ἐν χειρὶ τοῦ βασιλέως.

16 καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλεὺς, ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε, ὅπως λαλήσῃς πρὸς με ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου;

17 καὶ εἶπε μιχαίας οὕτως, ἑώρακα πάντα τὸν ἰσραὴλ διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ εἶπε κύριος, οὐ κύριος τούτοις; ἀποστραφήτω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον ἐν εἰρήνῃ.

18 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι οὐ προφητεύει περὶ ἐμοῦ καλὰ ἀλλ᾽ ἢ κακά;

19 καὶ εἶπεν μιχαίας, διὰ τοῦτο ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου, εἶδον κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ εἱστήκει περὶ αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ.

20 καὶ εἶπε κύριος, τίς ἀπατήσει τὸν ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραὴλ, καὶ ἀναβή(σε)ται εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ, καὶ πεσεῖται ἐκεῖ; καὶ εἶπεν οὗτος οὕτως, καὶ οὗτος οὕτως.

21 καὶ ἐξῆλθε πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου· καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, ἐν τίνι;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et rex Israel & Iehosaphat rex tribus domus Iehudah, sedebant quisque super solium suum vestiti vestibus, & sedentes in area
in introitu portæ Somron, & omnes prophetæ mendaces vaticinabantur ante illos. 11 Et fecerat sibi Szidkiah filius
Chenaghana cornua ferri, & dixit, Sic dixit Dominus, His occides homines Aram quousque consumas eos.
12 Et omnes prophetæ mendaces vaticinabantur sic, dicendo: Ascende in Ramoth Gilghad, & prosperare, & dabit *eam* Dominus
in manum regis. 13 Et nuncius qui ierat ad vocandum Micha, locutus est cum illo, dicendo: Ecce nunc verba pro-
phetarum mendacium locutione vna ponunt rectum ante regem; sit quæso verbum tuum, sicut verbum vnius ex illis, & loquaris verba
recta. 14 Et dixit Micha, Permanet ipse Dominus, quòd quicquid dixerit mihi Dominus, idipsum loquar.
15 Et venit ad regem, & dixit rex illi, Micha, num ibimus in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebimus? & dixit
illi, Ascende & prosperare; & tradet *eam* Dominus in manum regis. 16 Et dixit illi rex, Vsque ad quot vices ego
adiuro te ne loquaris de me, *nisi* tantùm verum in nomine Domini? 17 Et dixit, Vidi omnem Israel dispersum super
montes, sicut oues quibus non est pastor: & dixit Dominus, Non sunt magistri his; redeant singuli in domum suam in pace.
18 Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Nónne dixeram tibi, quòd non vaticinaretur super me bonum, sed malum?
19 Et dixit, Propterea accipe verbum Domini; vidi gloriam Domini sedentis super solium suum, & omnes virtutes cælorum
stantes ante illum, à dextera eius, & à sinistra eius. 20 Et dixit Dominus, Quis seducet Ahhab, vt ascendat
& cadat in Ramoth Gilghad? & dixit hic hoc modo: & iste dixit sic. 21 Et exijt spiritus & stetit ante Dominum, & dixit, Ego
decipiam illum. & dixit, In quo præualebis?

22 וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו
וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃
23 וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־
נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃
24 וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּכֶּה אֶת־מִיכָיְהוּ
עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי
25 לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם
הַהוּא אֲשֶׁר תָּבֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵה׃
26 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכָיְהוּ וַהֲשִׁיבֵהוּ
אֶל־אָמֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃
27 וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ אֶת־זֶה
בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִלֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד
בֹּאִי בְשָׁלוֹם׃
28 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־
דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃
29 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה
30 רָמֹת גִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט
הִתְחַפֵּשׂ וָבֹא בַמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבוֹא בַּמִּלְחָמָה׃
31 וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִּלָּחֲמוּ אֶת־קָטֹן וְאֶת־
גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃
32 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה
אָמְרוּ אַךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֻרוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם
וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט׃
33 וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
34 הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו׃ וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת
לְתֻמּוֹ וַיַּכֶּה אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין
הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לְרַכָּבוֹ הֲפֹךְ יָדְךָ וְהוֹצִיאֵנִי מִן־
הַמַּחֲנֶה כִּי הָחֳלֵיתִי׃

22 Et ille ait, Egrediar, & ero ſpiritus men-
dax in ore omnium prophetarum eius. Et
dixit Dominus, Decipies & præualebis,
23 egredere & fac ita. Nunc igitur ecce
dedit Dominus ſpiritum mendacij in ore
omniũ prophetarum tuorũ qui hic ſunt,
& Dominus locutus eſt cõtra te malum.
24 Acceſſit aũt Sedechias filius Chanaa, &
percuſſit Michæam in maxillam, & dixit,
Me ne ergo dimiſit ſpiritus Dñi, & locu-
25 tus eſt tibi? Et ait Michæas, Viſurus es in
die illa quando ingredieris in cubiculum
26 intra cubiculum vt abſcondaris. Et ait
rex Iſrael, Tollite Micheã & maneat apud
Ammon principem ciuitatis, & apud Ioas
27 filium Amalech. Et dicite eis, Hæc di-
cit rex, Mittite virum iſtum in carcerem,
& ſuſtentate eum pane tribulationis, &
aqua anguſtię, donec reuertar in pace.
28 Dixitque Michæas, Si reuerſus fueris
in pace, non eſt locutus in me Dominus.
Et ait, Audite populi omnes.
29 Aſcendit itaque rex Iſrael, & Ioſaphat
rex Iuda in Ramoth Galaad.
30 Dixit itaq; rex Iſrael ad Ioſaphat, Su-
me arma & ingredere prœlium, & indue-
re veſtibus tuis. Porrò rex Iſrael muta-
uit habitum ſuum, & ingreſſus eſt bellum.
31 Rex autem Syriæ præceperat princi-
pibus curruũ triginta duobus, dicens: Non
pugnabitis contra minorem & maiorem
quempiam niſi cõtra regem Iſrael ſolum.
32 Cùm ergo vidiſſent principes curruum
Ioſaphat, ſuſpicati ſunt quòd ipſe eſſet
rex Iſrael, & impetu facto pugnabant con-
tra eum. Et exclamauit Ioſaphat.
33 Intellexerúntque principes curruum
quòd non eſſet rex Iſrael, & ceſſauerunt
34 ab eo. Vir autem quidam tetendit ar-
cum in incertum ſagittam dirigens, & ca-
ſu percuſſit regem Iſrael inter pulmonem
& ſtomachum. At ille dixit aurigæ ſuo,
Verte manum tuam, & eijce me de exer-
citu, quia grauiter vulneratus ſum.

תרגום יונתן

22 וַאֲמַר אֶפּוֹק וָאֱהֵא רוּחַ שְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיַּיא שִׁקְרָא דִילֵהּ וַאֲמַר תַּטְעֵי וְאַף תֵּיכוּל פּוּק וְעֲבֵיד לָךְ רְעוּתָךְ׃ 23 וּכְעַן הָא יְהַב יְיָ
רוּחַ שְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיָּיךְ אִילֵין וַיְיָ גְּזַר לְאַיְתָאָה עֲלָךְ בִּישָׁא׃ 24 וּקְרֵיב צִדְקִיָּהוּ בַּר כְּנַעֲנָה וּמְחָא יַת מִיכָיְהוּ עַל לִיסְתֵּיהּ וַאֲמַר אֵידָא
הָא אִסְתַּלַּק רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ מִנִּי לְמַלָּלָא עִמָּךְ׃ 25 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ הָא אַתְּ חָזֵי בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַתְּ עָלֵיל תְּוָן בְּגוֹ תְוָן לְאִטַּמְרָא׃
26 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּבַר יַת מִיכָיְהוּ וַאֲתִיבְהִי לְוַת אָמוֹן רַב קַרְתָּא וּלְוַת יוֹאָשׁ בַּר מַלְכָּא׃ 27 וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא שַׁווֹ יַת
דֵּין בְּבֵית אֲסִירֵי וְאוֹכְלוּהִי לַחְמָא בִּדְחוֹק וּמַיָּא בִּדְחוֹק עַד מֵיתַאי בִשְׁלָמָא׃ 28 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ אִם מֵיתָב תְּתוּב בִּשְׁלָם לָא רַעֲוָא מִן קֳדָם
יְיָ בִּי וַאֲמַר שִׁמְעוּ עַמְמַיָּא כּוּלְּהוֹן׃ 29 וּסְלֵיק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְרָמוֹת גִּלְעָד׃ 30 וַאֲמַר מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט אֲנָא אֶשְׁתַּנֵּי וְאֵיעוֹל בִּקְרָבָא וְאַתְּ לְבַשׁ לְבוּשָׁךְ וְאִשְׁתַּנִּי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְעַל לִקְרָבָא׃ 31 וּמַלְכָּא דַאֲרָם פַּקֵּיד
יַת רַבָּנֵי רְתִיכָא דִילֵיהּ תְּלָתִין וּתְרֵין לְמֵימַר לָא תַגִּיחוּן קְרָב עִם זְעֵירָא וְעִם רַבָּא אֱלָהֵן עִם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹהִי׃
32 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבָּנֵי רְתִיכָא יַת יְהוֹשָׁפָט וְאִינוּן אֲמַרוּ בְּרַם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל הוּא וּזְרוּ עֲלוֹהִי לְאַגָּחָא קְרָבָא וּצְוַח יְהוֹשָׁפָט׃
33 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבָּנֵי רְתִיכַיָּא אֲרֵי לָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל הוּא וְתָבוּ מֵאֲחוֹרוֹהִי׃
34 וְגַבְרָא נְגַד בְּקַשְׁתָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְחָא יַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בֵּין דִּיבְקֵי שִׁרְיָינָא וַאֲמַר לְמַרְכַּבְנֵיהּ אִתְהֲדַר לַאֲחוֹרָךְ וְאַפְּקְנִי מִן מַשְׁרִיתָא
אֲרֵי אִתְמְרַעִית׃

Et ait, Egrediar & ero spiritus mendax 22
in ore omnium prophetarũ eius: & dixit, De-
cipies, & præualebis: egredere & fac ita.
Et nunc ecce dedit Dominus spiritum mẽ- 23
dacem in ore omnium prophetarum tuorũ isto-
rum, & Dominus locutus est contra te mala.
Et accessit Sedechias filius Chanaan, & 24
percussit Michæam in maxillā: & dixit, Qua-
le spiritus Domini recessit à me vt loqueretur
in te?
Et ait Michæas, Ecce tu videbis in die il- 25
lo, quando ingredieris in cubiculum de cubi-
culo vt abscondaris.
Et dixit rex Israel, Apprehendite Mi- 26
chæam, & reducite eum ad Amon principem
ciuitatis, & ad Ioas filium regis.
Et dic, Sic dicit Rex, Ponite ipsum in custo 27
diā, & comedat panem tribulationis & aquā
angustiæ, donec reuertar ego in pace.
Et dixit Michæas, Si reuertens reuersus 28
fueris in pace, non locutus est Dominus in me.
Et ait, Audiat omnis populus.
Et ascendit rex Israel & Iosaphat rex Iu- 29
da cum eo in Ramath Galaad.
Et dixit rex Israel ad Iosaphat regem Iu- 30
da, Cooperiam me & ingrediar in bellũ, & tu
induere vestibus meis: & cooperuit se rex
Israel, & ingressus est in bellum.
Et rex Syriæ præcepit principibus currũ 31
um triginta & duobus dicens, Nõ committa-
tis pugnam contra paruum vel magnum, nisi
contra regem Israel solum.
Et factum est vt viderunt principes cur- 32
ruum Iosaphat regem Iuda, et ipsi dixerũt, Ap-
paret rex Israel iste; & circumdauerunt eum ad
pugnandum: & exclamauit Iosaphat.
Et factum vt viderunt principes currũ 33
quòd non est rex Israel iste, & reuersi sunt ab
eo.
Et tetendit vnus arcum suum simpliciter, 34
& percussit regem Israel inter pulmonē & in-
ter pectus: & dixit rex aurigæ suo, Verte ma-
num tuam & educ me de prœlio, quia vulne-
ratus sum.

22 καὶ εἶπεν, ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς
ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, ἀπατή-
σεις, καίγε δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίησον οὕτως.
23 καὶ νῦν ἰδοὺ δέδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στό-
ματι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων, καὶ κύριος ἐλά-
24 λησεν ἐπὶ σὲ κακά. καὶ προσῆλθε σεδεκίας υἱὸς χα-
ναάν, καὶ ἐπάταξε τὸν μιχαίαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα· καὶ εἶπεν,
ποῖον πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τοῦ λαλῆσαι ἐν σοί;
25 καὶ εἶπε μιχαίας, ἰδοὺ σὺ ὄψει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
ὅταν εἰσέλθῃς εἰς ταμίειον ἐκ ταμιείου τοῦ κρυβῆναι.
26 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, λάβετε τὸν μιχαίαν,
καὶ ἀποστρέψατε αὐτὸν πρὸς ἀμὼν τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως,
καὶ πρὸς ἰωὰς υἱὸν τοῦ βασιλέως.
27 καὶ εἶπον, οὕτως λέγει ὁ βασιλεύς, θέσθε αὐτὸν ἐν φυ-
λακῇ καὶ ἐσθιέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως
28 τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ. καὶ εἶπε μιχαίας, ἐὰν
ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, οὐ λελάληκε κύριος
ἐν ἐμοί· καὶ εἶπεν, ἀκουσάτω πᾶς ὁ λαός.
29 καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασι-
λεὺς ἰούδα μετ' αὐτοῦ εἰς ῥαμὰθ γαλαάδ.
30 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βασι-
λέα ἰούδα, συγκαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλε-
μον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὸν ἱματισμόν μου· καὶ συνεκαλύψα-
το ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.
31 καὶ ὁ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν
ἁρμάτων αὐτοῦ τριάκοντα καὶ δύο, λέγων· μὴ συνάψητε
πόλεμον πρὸς μικρὸν ἢ μέγαν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸν βασι-
λέα ἰσραὴλ μονώτατον.
32 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν
ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, καὶ αὐτοὶ εἶπον, φαίνεται βασι-
λεὺς ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμῆσαι·
καὶ ἀνέκραξεν ἰωσαφάτ.
33 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων ὅτι
οὐκ ἔστι βασιλεὺς ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἀπεστράφησαν ἀπ' αὐ-
34 τοῦ. καὶ ἐνέτεινεν εἰς τὸ τόξον αὐτοῦ ἀφελῶς, καὶ ἐπά-
ταξε τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ
ἀναμέσον τοῦ θώρακος· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἡνιόχῳ
αὐτοῦ, ἐπίστρεψον τὴν χεῖρά σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ
πολέμου, ὅτι τετραυμάτισμαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et dixit, Exibo & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum mendacij qui sunt illi: & dixit, Seduces, et etiam præuale-
bis ei & fac tibi voluntatem tuam. 23 Et nunc ecce dedit Dominus spiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum
istorum, & Dominus decreuit afferre super te malum. 24 Et accessit Szidkiah filius Chenaghana, & percussit Michaiahu super
maxillam eius, & dixit, Quanam hora ascendit spiritus prophetiæ Domini à me vt loqueretur tecum? 25 Et dixit Mi-
chaiahu, Ecce tu videbis die illo quo intrabis thalamum in medio thalamorum vt abscondas te. 26 Et dixit rex Israel, Cape
Michaiahu, & reduc eum ad Amon magistrum ciuitatis, & ad Ioas filium regis. 27 Et dices, Sic dixit rex, Ponite hunc in domo
vinctorum, & cibate eum pane in afflictione & aqua in oppressione, quoad veniam in pace. 28 Et dixit Michaiahu, Si redeundo
redieris in pace, non est bene placitum à Domino in me: & dixit, Audite populi omnes.
29 Et ascendit rex Israel & Iosaphat rex tribus domus Iehudah in Ramoth Gilghad. 30 Et dixit rex Israel ad Iehosa-
phat, Ego mutabo me & intrabo in prœlium, & tu vesti vestes tuas: & mutauit sese rex Israel & intrauit in prœlium.
31 Et rex Aram præcepit magistris curruum qui erant sibi, triginta & duobus, dicendo, Ne ineatis prœlium cum paruo nec magno,
nisi cum rege Israel solo. 32 Et fuit quando viderunt magistri curruum Iehosaphat, ipsi dixerunt, Verè rex Israel ipse est. & de-
clinauerũt contra illum, vt inirent prœlium: & clamauit Iehosaphat. 33 Et fuit cùm vidissent magistri curruum, quòd non
esset rex Israel, auersi sunt ab eo. 34 Et quidam contraxit arcum è regione sui, & percussit regem Israel inter
iuncturas loricæ: & dixit ad aurigam suum, Verte retro te & educ me de castris, nam malè affectus sum.

35 * וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הָיָה
מָעֳמָד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמָת בָּעֶרֶב וַיִּצֶק דַּם־
הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב׃
36 * וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה בַּמַּחֲנֶה כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר
אִישׁ אֶל־עִירוֹ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ׃
37 * וַיָּמָת הַמֶּלֶךְ וַיָּבוֹא שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
38 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * וַיִּשְׁטֹף אֶת־הָרֶכֶב עַל ׀ בְּרֵכַת
שֹׁמְרוֹן וַיָּלֹקּוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמוֹ וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃
39 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אַחְאָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּבֵית הַשֵּׁן
אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
40 * וַיִּשְׁכַּב אַחְאָב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ
41 בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אָסָא מָלַךְ עַל־
יְהוּדָה בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְאַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
42 * יְהוֹשָׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ
וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ
עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי׃
43 * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ אָסָא אָבִיו לֹא־סָר מִמֶּנּוּ
44 לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ * אַךְ הַבָּמוֹת לֹא־
סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
45 * וַיַּשְׁלֵם יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
46 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה
וַאֲשֶׁר נִלְחָם הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
47 * וְיֶתֶר הַקָּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא אָבִיו בִּעֵר
מִן־הָאָרֶץ׃
48 * וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב מֶלֶךְ׃
49 * יְהוֹשָׁפָט עָשָׂר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ לָלֶכֶת אוֹפִירָה
לַזָּהָב וְלֹא הָלָךְ כִּי־נִשְׁבְּרָה אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃

35 *Commiſſum eſt ergo prœliũ in die il-
la. Et rex ſtabat in curru ſuo cõtra Syrios.
Et mortuus eſt veſperè. Fluebat autẽ ſan-
36 guis plagæ in ſinum currus. *Et præco in-
F ſonuit in vniuerſo exercitu antequàm Sol
occumberet, dicens: Vnuſquiſq; reuerta-
37 tur in ciuitatẽ & in terrã ſuam. *Mortuus
eſt autẽ rex & perlatus eſt in Samariã. ſe-
38 pelierúntq; regem in Samaria. *Et la-
uerunt currum eius in piſcina Samariæ, &
linxerunt canes ſanguinẽ eius, & habenas
lauerunt iuxta verbum Dñi quod locutus
39 fuerat. *Reliqua aũt ſermonum Achab &
vniuerſa quæ fecit, & domus eburnea quã
ædificauit, cunctarúmq; vrbium quas ex-
truxit; nónne hæc ſcripta ſunt in libro
40 ſermonũ dierum regum Iſrael? *Dormi-
uit ergo Achab cum patribus ſuis, & re-
gnauit Ochozias filius eius pro eo.
41 *Ioſaphat verò filius Aſa regnare cœ-
perat ſuper Iudam anno quarto Achab
42 regis Iſrael. *Triginta quinque anno-
rum erat cùm regnare cœpiſſet, & viginti
quinque annis regnauit in Ieruſalem. No-
43 men matris eius Azuba filia Salai. *Et
ambulauit in omni via Aſa patris ſui, &
non declinauit ex ea. Fecítq; quod rectũ
eſt in conſpectu Dñi, verumtamen excel-
44 ſa non abſtulit. *Adhuc enim popu-
lus ſacrificabat & adolebat incenſum in
45 excelſis. *Pacémque habuit Ioſaphat
cum rege Iſrael.
46 *Reliqua autem verborum Ioſaphat,
& opera eius quæ geſſit & prœlia, nónne
G hæc ſcripta ſunt in libro verborum die-
rum regum Iuda?
47 *Sed & reliquias effœminatorum qui
remanſerant in diebus Aſa patris eius, ab-
48 ſtulit de terra. *Nec erat tunc rex con-
ſtitutus in Edom.
49 *Rex verò Ioſaphat fecerat claſſes in
mari, quæ nauigarent in Ophir propter
aurum; & ire non potuerunt, quia con-
fractæ ſunt in Aſion-gaber.

תרגום יונתן

35 וּסְלִיקוּ עָבְדֵי קְרָבָא בְּיוֹמָא הַהוּא וּמַלְכָּא הֲוָה מִתְקַף וְקָאִים בִּרְתִיכָא לָקֳבֵיל אֱנָשׁ אֲרָם וּמִית בְּרַמְשָׁא וְאִתְרַק דְּמָא דִמְחוֹתָא
לְרְתִיכָא׃ 36 וְאַעְבַּרוּ כָּרוֹז בְּמַשְׁרִיתָא כְּמֵיעַל שִׁמְשָׁא לְמֵימַר גְּבַר לְקַרְתֵּיהּ וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ׃ 37 וּמִית מַלְכָּא וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן
וּקְבַרוּ יָת מַלְכָּא בְשֹׁמְרוֹן׃ 38 וּשְׁטַף יָת רְתִיכָא עַל בְּרֵיכְתָא דְשֹׁמְרוֹן וּלְחִכוּ כַלְבַיָּא יָת דְּמֵיהּ וּמָנֵי זַיְנָא שְׁטַפוּ כְּפִתְגָמָא דַייָ דְּמַלִּיל׃
39 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי אַחְאָב וְכָל דַּעֲבַד וּבֵית שִׁינָּא דְּפִיל דִּבְנָא וְכָל קִרְוַיָּא דִּבְנָא הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
40 וּשְׁכִיב אַחְאָב עִם אֲבָהָתוֹהִי וּמְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בְרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
41 וִיהוֹשָׁפָט בַּר אָסָא מְלַךְ עַל דְּבֵית יְהוּדָה בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְאַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 42 יְהוֹשָׁפָט בַּר תְּלָתִין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין כַּד מְלַךְ
וְעַסְרִין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ עֲזוּבָה בַּת שִׁלְחִי׃ 43 וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח אָסָא אֲבוּהִי לָא סְטָא מִינֵּיהּ לְמֶעְבַּד
דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ׃ 44 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲטַרָא עוֹד כְּעַן עַמָּא מְדַבְּחִין וּמַסְּקִין בֻּסְמִין עַל בָּמָתָא׃ 45 וְאַשְׁלֵים יְהוֹשָׁפָט עִם מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 46 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יְהוֹשָׁפָט וּגְבַרְוָתֵיהּ דַּעֲבַד וּדְאַגִּיחַ הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
47 וּשְׁאָר נַפְּקַת בָּרָא דְּאִישְׁתְּאַר בְּיוֹמֵי אָסָא אֲבוּהִי פַּלֵּי מִן אַרְעָא׃
48 וּמַלְכָּא לֵית בֶּאֱדוֹם מְמַנָּא אֱלָהֵן אִיסְטַרְטִיגָא מַלְכָּא׃
49 יְהוֹשָׁפָט עֲבַד סְפִינַת אַפְרִיקָה לְמֵיזַל לְאוֹפִיר לְאַיְתָאָה דַּהֲבָא וְלָא אֲזַל אֲרֵי אִיתְּבַרָא סְפִינָתָא בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃

‡ *Et retrouersum est prælium in die illa, & 35*
rex erat stans in curru ex aduerso Syriæ à ma-
nè vsque ad vesperam, & egrediebatur san-
guis plagæ stragis in sinum currus, & mortuus
est rex vesperi.
‡ *Et stetit exercitus præco in castris occiden- 36*
te Sole, & dixit, Vnusquisque in suam ciuita-
tem, & vnusquisque in suam hæreditatem.
‡ *Quia mortuus est rex; & venerunt in Sa 37*
mariam, & sepelierunt regem Achaab in Sa-
maria.
‡ *Et lauerunt sanguinem à curru in fonte 38*
Samariæ, & linxerunt canes sanguinem, &
meretrices lotæ sunt in sanguine eius iuxta ver
bum Domini, quod locutus fuit.
‡ *Et reliqua sermonum Achaab, & vni- 39*
uersa quæ fecit, & domum eburneam quam
ædificauit, & cunctas vrbes quas fecit; nonne
hæc scripta sunt in libro sermonum dierum re-
gum Israel?
‡ *Et dormiuit Achaab cum patribus suis, & 40*
regnauit Ochozias filius eius pro eo.
‡ *Et Iosaphat filius Asa regnauit in Iuda, in 41*
anno quarto Achaab regis Israel.
‡ *Et Iosaphat erat quadraginta & quinque 42*
annorũ cùm regnaret ipse; & viginti & quin-
que annos regnauit in Hierusalem, & nomen
matri eius Azuba filia Salai.
‡ *Et ambulauit in omni via Asa patris eius, 43*
non declinauit ab ea, vt faceret rectum in ocu-
lis Domini:
‡ *Verumtamen de excelsis non abstulit. ad-*
huc populus sacrificabat, & adolebant in ex- 44
celsis.
‡ *Et pacem habuit Iosaphat cum rege Israel. 45*
‡ *Et reliqua verborum Iosaphat & prælia 46*
eius quæ fecit, nonne hæc scripta in libro ver-
borum dierum regum Iuda?
‡ *Et reliquos iniciatorũ, qui remanserant in 47*
diebus Asa patris eius, abstulit de terra.
‡ *Et rex non erat constitutus in Idumæa. 48*
‡ *Et Iosaphat fecit naues maris vt irent in 49*
Ophir propter aurum; & non ibant, quia con-
fractæ sunt naues in Gesion Gaber.

35 ‡ καὶ ἐστρεπτώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ὁ
βασιλεὺς ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξ ἐναντίας συρίας
ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας· καὶ ἐξεπορεύετο τὸ αἷμα τῆς πλη-
γῆς τῆς τροπώσεως εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἅρματος, καὶ ἀπέ-
θανεν ὁ βασιλεὺς ἑσπέρας.
36 ‡ καὶ ἔστη ὁ στρατοκήρυξ ἐν τῇ παρεμβολῇ δύνοντος
τοῦ ἡλίου, καὶ εἶπεν, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, καὶ ἕκαστος
37 εἰς τὴν ἑαυτοῦ κληρονομίαν. ‡ ὅτι τέθνηκεν ὁ βασι-
λεύς· καὶ ἦλθον εἰς σαμάρειαν, καὶ ἔθαψαν τὸν βασιλέα
38 ἀχαὰβ εἰς σαμάρειαν. ‡ καὶ ἀπένιψαν τὸ αἷμα
ἀπὸ τοῦ ἅρματος ἐπὶ τὴν κρήνην σαμαρείας· καὶ ἔλειξαν
οἱ κύνες τὸ αἷμα, καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι
αὐτοῦ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν.
39 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀχαὰβ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησε, καὶ οἶκον ἐλεφάντινον ὃν ᾠκοδόμησε, καὶ πάσας τὰς
πόλεις ἃς ἐποίησε, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βι-
βλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
40 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἀχαὰβ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
41 ‡ καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀσὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰούδα ἐν
ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραήλ.
42 ‡ καὶ ἰωσαφὰτ ἦν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ
βασιλεύειν αὐτόν. καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν
ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀζουβὰ θυγά-
τηρ σαλαΐ.
43 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·
οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς, τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλ-
44 μοῖς κυρίου· ‡ πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν. ἔτι ὁ
λαὸς ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.
45 ‡ καὶ εἰρήνευσεν ἰωσαφὰτ μετὰ βασιλέως ἰσραήλ.
46 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσαφὰτ καὶ αἱ δυναστεῖαι
αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βι-
βλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
47 ‡ καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν τετελεσμένων τῶν καταλελειμ-
μένων ἐν ταῖς ἡμέραις ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ
48 τῆς γῆς. ‡ καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἑστηκὼς ἐν ἰδουμαίᾳ.
49 ‡ καὶ ἰωσαφὰτ ἐποίησε νῆας θαρσεὶς τοῦ πορεύεσθαι
εἰς ὀφὶρ ἕνεκεν τοῦ χρυσίου· καὶ οὐκ ἐπορεύοντο, ὅτι συνετρί-
βησαν αἱ νῆες ἐν γασιὼν γάβερ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et ascenderunt belligeratores die illa, & rex roborabat se, & stabat in curru è regione virorum Aram, & mortuus est vesperi, &
effundebatur sanguis percussionis intra currum. 36 Et transire fecerunt præconem per castra occumbente Sole, dicendo: Vnusquis-
que ad vrbem suam, & vnusquisque in terram suam. 37 Et mortuus est rex, & venit in Somron: & sepelierunt regem in Somron.
38 Et lauit *quispiam* currum iuxta piscinam Somron, & linxerunt canes sanguinem eius; & vasa armorum lauerunt, iuxta verbum
Domini quod locutus fuerat. 39 Et reliquum verborum Ahhab & omnia quæ fecit, & domus eburnea quam
ædificauit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?
40 Et cubuit Ahhab cum patribus suis, & regnauit Ahhaziah filius eius pro eo. 41 Et Iehosaphat filius Azza
regnauit super *populum* domus Iehudah anno quarto Ahhab regis Israel. 42 Iehosaphat erat filius triginta quinque
annorum quando regnauit; & viginti & quinque annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius erat Ghazubah filia Silhhi.
43 Et ambulauit in omni via Azza patris sui; non declinauit ab ea faciendo quod rectum erat ante Dominum.
44 Verumtamen excelsa non recesserunt: adhuc vsque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa.
45 Et pacem fecit Iehosaphat cum rege Israel. 46 Et reliquum verborum Iehosaphat, & fortitudines eius quas
fecit, et quomodo inijt prælium, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
47 Et reliquum scortorum quod relictum fuerat in diebus Azza patris sui, extirpauit de terra.
48 Et rex non erat in Edom præpositus. nisi antesignanus regis. 49 Iehosaphat fecit naues Aphrikah, eundi causa in
Ophir, vt deferret aurum: & non iuit; quia fractæ sunt naues in Ghesziòn Gaber.

50 * אָז אָמַר אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ
עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט ׃
51 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו ׃
52 * אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם ׃
53 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו
וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
אֶת־יִשְׂרָאֵל ׃
54 * וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיַּכְעֵס אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו ׃

50 * Tunc ait Ochozias filius Achab ad Io
ſaphat: Vadant ſerui mei cum ſeruis tuis
in nauibus. Et noluit Ioſaphat.
51 * Dormiuítq; Ioſaphat cũ patribus ſuis,
& ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid
patris ſui, regnauítque Ioram filius eius
pro eo.
52 * Ochozias autem filius Achab regnare
cœperat ſuper Iſrael in Samaria, anno ſe-
ptimo decimo Ioſaphat regis Iuda, regna-
uítque ſuper Iſrael duobus annis.
53 * Et fecit malum in conſpectu Domi-
ni, & ambulauit in via patris ſui & matris
ſuæ, & in via Hieroboam filij Nabath qui
peccare fecit Iſrael.
54 * Seruiuit quoq; Baal, & adorauit eum,
& irritauit Dominum Deum Iſrael, iuxta
omnia quæ fecerat pater eius.

תרגום יונתן

50 בְּכֵן אֲמַר אֲחַזְיָהוּ בַּר אַחְאָב לִיהוֹשָׁפָט יֵיזְלוּן עַבְדַי עִם עַבְדָךְ בִּסְפִינָתָא וְלָא אֲבָה יְהוֹשָׁפָט ׃ 51 וּשְׁכִיב יְהוֹשָׁפָט עִם
אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקַרְתָּא דְדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ יְהוֹרָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי ׃ 52 אֲחַזְיָהוּ בַּר אַחְאָב מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
בִּשְׁנַת שְׁבַע עַשְׂרֵי לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין שְׁנִין ׃
53 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בְּאוֹרַח אֲבוּהִי וּבְאוֹרַח אִמֵּיהּ וּבְאוֹרַח יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל ׃
54 וּפְלַח יַת בַּעְלָא וּסְגִיד לֵיהּ וְאַרְגֵּיז קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּכֹל דַּעֲבַד אֲבוּהִי ׃

תם ספר מלכים א

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח ׃

ב׳ א׳ מ׳

*Tunc ait Ochozias filius Achaab ad Iosa- 50
phat, Vadant serui mei cum seruis tuis: & non
voluit Iosaphat.
*Et dormiuit Iosaphat cum patribus suis, 51
& sepultus est apud patres suos in ciuitate Da-
uid patris sui; & regnauit Ioram filius eius
pro eo.
*Et Ochozias filius Achaab regnauit super 52
Israel in Samaria, in anno septimo decimo Io-
saphat regis Iuda Ochozias filius Achaab re-
gnauit super Israel in Samaria duobus annis.
*Et fecit malum in conspectu Domini, & 53
ambulauit in via Achaab patris tui, & in via
Iezabel matris eius, & in peccatis domus Hie-
roboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.
*Et seruiuit Baalim & adorauit eos, & 54
irritauit Dominum Deum Israel iuxta omnia
quæ fecit pater eius.

50 *τότε εἶπεν ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ πρὸς ἰωσαφάτ, πο-
ρευέσθωσαν οἱ δοῦλοί μου μετὰ τῶν δούλων σου· καὶ οὐκ ἠθέ-
λησεν ἰωσαφάτ.
51 *καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐτάφη παρὰ τοῖς πατράσιν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
52 *καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ
ἐν σαμαρείᾳ· ἐν ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ ἰωσαφὰτ βασιλέως
ἰούδα ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν
σαμαρείᾳ δύο ἔτη.
53 *καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
ἐν ὁδῷ ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ὁδῷ ἰεζάβελ τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις οἴκου ἱεροβοὰμ υἱοῦ
ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.
54 *καὶ ἐδούλευσε τοῖς βααλὶμ καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς·
καὶ παρώργισε κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

50 Tunc dixit Ahhaziahu filius Ahhab ad Iehosaphat, Eant serui mei cum seruis tuis in naui: & noluit Iehosaphat.
51 Et iacuit Iehosaphat cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in vrbe Dauid patris sui, & regnauit Iehoram filius eius
pro eo. 52 Ahhaziahu filius Ahhab regnauit super Israel in Somron anno decimo septimo Iehosaphat regis tribus do-
mus Iehudah, & regnauit super Israel duobus annis. 53 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in
via patris sui, & in via matris suæ, & in via Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Israel. 54 Et coluit Baghala, & adora-
uit illum, & irritauit Dominum Deum Israel iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

FINIS I. REGVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

מלכים ב

א

1 יפשע מואב בישראל אחרי מות
2 אחאב׃ * ויפל אחזיה בעד
השבכה בעליתו אשר בשמרון
ויחל וישלח מלאכים ויאמר
אלהם לכו דרשו בבעל זבוב אלהי עקרון אם-
אחיה מחלי זה׃
3 * ומלאך יהוה דבר אל-אליה התשבי קום
עלה לקראת מלאכי מלך-שמרון ודבר אלהם
המבלי אין-אלהים בישראל אתם הלכים לדרש
בבעל זבוב אלהי עקרון׃
4 * ולכן כה-אמר יהוה המטה אשר-עלית
שם לא-תרד ממנה כי מות תמות וילך אליה׃
5 * וישובו המלאכים אליו ויאמר אליהם מה-
זה שבתם׃
6 * ויאמרו אליו איש עלה לקראתנו ויאמר
אלינו לכו שובו אל-המלך אשר-שלח אתכם
ודברתם אליו כה אמר יהוה המבלי אין-אלהים
בישראל אתה שלח לדרש בבעל זבוב אלהי
עקרון לכן המטה אשר-עלית שם לא-תרד ממנה
כי-מות תמות׃
7 * וידבר אליהם מה משפט האיש אשר עלה
לקראתכם וידבר אליכם את-הדברים האלה׃
8 * ויאמרו אליו איש בעל שער ואזור עור אזור
במתניו ויאמר אליה התשבי הוא׃
9 * וישלח אליו שר חמשים וחמשיו ויעל אליו
והנה ישב על-ראש ההר וידבר אליו איש
האלהים המלך דבר רדה׃

LIBER SECVNDVS MELACHIM, ID EST, QVARTVS REGVM.

CAP. I.

PRæuaricatus est aũt Moab
in Israel postquam mor-
2 tuus est Achab. * Ceci-
ditq; Ochozias per can-
cellos cœnaculi sui quod
habebat in Samaria, &
ægrotauit. Misitq; nuncios, dicẽs ad eos,
Ite consulite Beelzebub deum Accaron,
vtrum viuere queam de infirmitate mea
hac.
3 * Angelus autem Domini locutus est
ad Heliam Thesbytem, dicens: Surge,
ascende in occursum nunciorum regis Sa-
mariæ, & dices ad eos, Numquid non est
Deus in Israel, vt eatis ad consulendum
4 Beelzebub Deum Accaron? * Quamob
rem hæc dicit Dominus, De lectulo super
quem ascendisti non descendes, sed mor-
5 te morieris. Et abijt Helias. * Reuersique
sunt nuncij ad Ochoziam. qui dixit eis,
6 Quare reuersi estis? * At illi responde-
rũt ei, Vir occurrit nobis, & dixit ad nos,
Ite, reuertimini ad regem qui misit vos,
& dicetis ei, Hæc dicit Dominus: Num-
B quid quia non erat Deus in Israel, mittis
vt consulatur Beelzebub deus Accaron?
Idcircò de lectulo super quem ascendisti
non descendes, sed morte morieris.
7 * Qui dixit eis, Cuius figuræ & habi-
tus est vir ille qui occurrit vobis, & locu-
tus est verba hæc?
8 * At illi dixerunt, Vir pilosus & zona
pellicea accinctus renibus. Qui ait, He-
lias Thesbytes est.
9 * Misitque ad eum quinquagenarium
principem & quinquaginta qui erant sub
eo. Qui ascendit ad eum, sedentique in
vertice montis, ait: Homo Dei, rex præ-
cepit vt descendas.

תרגום יונתן

א

ומרדו מואבאי בישראל בתר דמית אחאב׃ 2 ונפל אחזיה מן סריגתא בעיליתיה די בשומרון ואתמרע ושלח אזגדין
ואמר להון אזילו תבעו בבעל זבוב טעות עקרון אם איחי ממרעי דין׃ 3 ומלאכא דיי מליל עם אליהו
קום סק לקדמות איזגדי מלכא דשמרון ואתנבי להון הלא אלה קיים דשכינתיה שריא בישראל אתון אזלין למתבע בבעל זבוב
עקרון׃ 4 ובכן כדנן אמר יי ערסא דסליקתא לתמן לא תחות מינה ארי ממת תמות ואזל אליהו׃
5 ותבו איזגדיא לותיה ואמר להון מה דין תבתון׃
6 ואמרו ליה גבר סליק לקדמותנא ואמר לנא אזילו תובו לות מלכא דשלח יתכון ותמללון עמיה כדנן אמר יי הלא אלה קיים
שריא בישראל את שלח למתבע בבעל זבוב טעות עקרון בכן ערסא דסליקתא לתמן לא תחות מינה ארי ממת תמות׃
7 ומליל עמהון מה נימוסא דגברא דסליק לקדמותכון ומליל עמכון ית פתגמיא האילין׃
8 ואמרו ליה גבר בעיל סערין וזרזא דמשכא אסיר בחרציה ואמר אליה דמן תושב הוא׃
9 ושלח לותיה רב חמשין וחמשין דעמיה וסליק לותיה והוא יתיב על ריש טורא ומליל עמיה נביא דיי מלכא מליל חות׃

REGNORVM IIII.

CAP. I.

T præuaricatus eſt Moab in 1
Jſrael poſtquam mortuus eſt
Achaab.
² Et cecidit Ochozias per 2
cancellos qui in cœnaculo ſuo
quod in Samaria; & ægro-
tauit: & miſit nuncios, & dixit ad eos, Abite
& conſulite per Baal muſcam deum Accaron,
ſi viuam de ægritudine mea hac: & abierunt
ad conſulendum.
³ Et angelus Dei locutus eſt ad Heliam Theſ- 3
bytem, dicens: Surgens occurre nuncijs Ocho-
ziæ regis Samariæ, et loquere ad eos, Si eò quòd
non eſt Deus in Jſrael, vos itis ad conſulendum
per Baal muſcam Deum Accaron?
⁴ Quamobrem hæc dicit Dominus, Lectus 4
ſuper quem aſcendiſti ſuper eum, non deſcendes
ab eo, quia in eo morte morieris: & abijt He-
lias, & dixit ad eos.
⁵ Et reuerſi ſunt nuncij ad eum. & dixit 5
ad eos, Cur reuerſi eſtis?
⁶ Et dixerunt ad eum, Vir aſcendit in oc- 6
curſum noſtrum, & dixit ad nos, Jte, reuerti-
mini ad regem qui miſit vos, & dicite ei, Hæc
dicit Dominus, Si eò quòd non eſt Deus in Jſ-
rael, vadis tu ad interrogandum in Baal mu-
ſcam deum Accaron? idcircò lectus ſuper quem
aſcendiſti ſuper eum, non deſcendes ab eo, quia
morte morieris.
⁷ Et dixit eis rex, Quod iudicium viri qui 7
aſcendit in occurſum vobis, & qui locutus eſt
ad vos verba hæc?
⁸ Et dixerunt, Vir piloſus & zona pellicea 8
accinctus lumbum ſuum: & dixit, Helias
Thesbytes hic.
⁹ Et mittit ad eum quinquagenarium prin- 9
cipem & quinquaginta eius, & abierunt ad
eum; ipſe autem ſedebat in vertice montis. &
locutus eſt ad eum quinquagenarius princeps
& dixit, Homo Dei, hæc dicit rex, Deſcende.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ'.

κεφαλ: α'.

Αἰ ἠθέτησε μωὰβ ἐν ἰσραὴλ μετὰ τὸ
ἀποθανεῖν ἀχαάβ.
2 ² καὶ ἔπεσεν ὀχοζίας διὰ τοῦ δικ-
τυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερῴῳ αὐτοῦ τῷ ἐν
σαμαρείᾳ, καὶ ἠρρώστησε, καὶ ἀπέστειλεν
ἀγγέλους· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, πορεύθητε καὶ ἐπερωτή-
σατε διὰ τοῦ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρὼν, εἰ ζήσομαι ἐκ
τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης· καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερω-
τῆσαι.
3 ³ καὶ ἄγγελος θεοῦ ἐλάλησε πρὸς ἠλίαν τὸν θεσβύ-
την, λέγων· ἀναστὰς ἀπάντησον τοῖς ἀγγέλοις ὀχοζίου
βασιλέως σαμαρείας, καὶ λάλησον πρὸς αὐτούς, εἰ διὰ
τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραὴλ, ὑμεῖς πορεύεσθε ἐπερωτῆσαι
διὰ τοῦ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών;
4 ⁴ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης
ἐπ' αὐτῆς, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι ἐν αὐτῇ θανάτῳ
ἀποθανῇ· καὶ ἐπορεύθη ἠλίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς.
5 ⁵ καὶ ἐπεστράφησαν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν· καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς, τί ὅτι ἐπεστρέψατε;
6 ⁶ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἀνὴρ ἀνέβη εἰς συνάντησιν
ἡμῶν, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, δεῦτε ἀποστράφητε πρὸς τὸν
βασιλέα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς, καὶ εἴπατε αὐτῷ, τάδε
λέγει κύριος, εἰ παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραήλ, πορεύῃ
σὺ ἐκζητῆσαι ἐν τῷ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών; διὰ τοῦτο
ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐπ' αὐτῆς, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐ-
τῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ.
7 ⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, τίς ἡ κρίσις τοῦ ἀνδρὸς
τοῦ ἀναβάντος εἰς συνάντησιν ὑμῖν, καὶ λαλήσαντος
πρὸς ὑμᾶς τοὺς λόγους τούτους;
8 ⁸ καὶ εἶπον, ἀνὴρ δασὺς καὶ ζώνη δερματίνη περιεζωσ-
μένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἠλίας ὁ θεσβύτης ἐστί.
9 ⁹ καὶ ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς
πεντήκοντα αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς αὐτόν· αὐτὸς δὲ
ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους· καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐ-
τὸν ὁ πεντηκόνταρχος, καὶ εἶπεν, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, τάδε λέ-
γει ὁ βασιλεύς, κατάβηθι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPR.

CAPVT PRIMVM.

ET rebellauerunt Moabæi in Iſrael, poſtquam mortuus eſt Ahhab. ² Et decidit Ahhaziah è cancellis in cœnaculum ſuum
quod erat in Somron, & ægrotauit; miſitque nuncios & dixit eis, Ite, interrogate Baghal-zebub Errorem Gheqron ſi viuam de
ægritudine mea hac. ³ Et angelus Domini locutus eſt cum Eliah qui erat ex Thoſab, Surge aſcende in occurſum nun-
ciorum regis Somron; & vaticinare illis: Nónne Deus viuit cuius maieſtas manet in Iſrael; vt eatis interrogare Baghal-zebub
idôlum Gheqron? ⁴ Et idcirco ſic dixit Dominus, De lecto, in quem aſcendiſti, non deſcendes, quia moriendo morieris,
& abijt Eliah. ⁵ Et redierunt nuncij ad illum. & dixit eis, Quare redijſtis? ⁶ Et dixerunt ei, Vir aſcendit in occurſum
noſtrum, & dixit nobis, Ite, redite ad regem qui miſit vos, & loquimini cum illo, Sic dixit Dominus, Nónne Deus viuit cuius maieſtas
manet in Iſrael, vt miſeris interrogare Baghal-zebub Errorem Gheqron? idcircò de lecto in quem aſcendiſti nõ deſcendes, quia morien-
do morieris. ⁷ Et locutus eſt cum illis, Quæ eſt diſpoſitio viri qui aſcendit in occurſum veſtrum, & locutus eſt vobiſcum
verba hæc? ⁸ Et dixerunt ei, Vir præditus capillis, & cinctorio pelliceo alligatus lumbos ſuos. Et dixit, Eliah qui eſt ex Thoſab,
ipſe eſt. ⁹ Et miſit ad eum magiſtrum quinquagenarium, & quinquaginta, qui erant cum illo; & aſcendit ad illum: & ipſe
ſedebat ſuper caput montis, & locutus eſt cum illo propheta Domini, Rex locutus eſt, Deſcende.

10 וַיַּעֲנֶה אֵלִיָּהוּ וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם־
אִישׁ אֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃
11 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים אַחֵר
וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־
אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רֵדָה׃
12 וַיַּעַן אֵלִיָּה וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים
אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־
חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ־אֱלֹהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃
13 וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר־חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים וַחֲמִשָּׁיו
וַיַּעַל וַיָּבֹא שַׂר־הַחֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע עַל־
בִּרְכָּיו לְנֶגֶד אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו
אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַר־נָא נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה
חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ׃
14 הִנֵּה יָרְדָה אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֶת־שְׁנֵי
שָׂרֵי הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם וְעַתָּה
תִּיקַר נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ׃
15 וַיְדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ רֵד אוֹתוֹ אַל־
תִּירָא מִפָּנָיו וַיָּקָם וַיֵּרֶד אוֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
16 וַיְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ
מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן הֲמִבְּלִי
אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ בִּדְבָרוֹ לָכֵן הַמִּטָּה
אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת׃
17 וַיָּמָת כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ
יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן׃
18 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵמָּה
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 *Reſpondénſq; Helias, dixit quinqua-
genario, Si homo Dei ſum, deſcédat ignis
de cælo, & deuoret te & quinquaginta
C tuos. Deſcendit ergo ignis de cælo, & de-
uorauit eum & quinquaginta qui erant
cum eo.
11 *Rurſúmque miſit ad eum principem
quinquagenarium alterum, & quinqua-
ginta cum eo. Qui locutus eſt illi: Ho-
mo Dei; hæc dicit rex, Feſtina, deſcende.
12 *Reſpõdens Helias, ait: Si homo Dei
ego ſum, deſcendat ignis de cęlo & deuo-
ret te & quinquaginta tuos. Deſcendit er-
go ignis de cælo, & deuorauit illum &
quinquaginta eius.
13 *Iterum miſit principem quinquage-
narium tertium, & quinquaginta qui
erant cum eo. Qui cùm veniſſet, curuauit
genua contra Heliam, & precatus eſt eũ
& ait, Homo Dei noli deſpicere animam
meam, & animas ſeruorum tuorum qui
mecum ſunt.
14 *Ecce deſcendit ignis de cęlo, & deuo-
rauit duos principes quinquagenarios
primos & quinquagenos qui cũ eis erãt.
Sed nunc, obſecro, vt miſereáris animæ
15 meæ. *Locutus eſt autem angelus Do-
mini ad Heliam, dicens: Deſcende cum
D eo, ne timeas. Surrexit igitur & deſcendit
cum eo ad regem.
16 *Et locutus eſt ei, Hęc dicit Dominus,
Quia miſiſti nũcios ad conſulendũ Beel-
zebub Deum Accaron, quaſi non eſſet
Deus in Iſrael à quo poſſes interrogare
ſermonem, ideo de lectulo ſuper quem
aſcendiſti non deſcendes, ſed morte mo-
17 rieris. *Mortuus eſt autem iuxta ſermo-
nem Domini quem locutus eſt Helias, &
regnauit Ioram frater eius pro eo, anno
ſecundo Ioram filij Ioſaphat regis Iudæ:
non enim habebat filium.
18 *Reliqua autem verborum Ochozię,
quæ operatus eſt, nónne hæc ſcripta ſunt
in libro ſermonum dierum regum Iſrael?

תרגום יונתן

10 ואתיב אליה ומליל עם רב חמשין ואם נביא דיי אנא תחות אשתא מן שמיא ותיכול יתך וית חמשין דעמך ונחתת אשתא מן קדם
יי מן שמיא ואכלת יתיה וית חמשין דעמיה׃ 11 ותב ושלח לותיה רב חמשין אחרנא וחמשין דעמיה ואתיב ומליל עמיה נביא דיי
כדנן אמר מלכא אוחי חות׃ 12 ואתיב אליהו ואמר ליה אם נבייא דיי אנא תחות אשתא מן שמיא ותיכול יתך וית חמשין דעמך
ונחתת אשתא מן קדם יי מן שמיא ואכלת יתיה וית חמשין דעמיה׃ 13 ותב ושלח רב חמשין תליתאה וחמשין דעמיה וסליק ואתא
רב חמשין תליתאה וכרע על ברכוהי לקביל אליה ובעא מניה ומליל עמיה נביא דיי תיקר כען נפשי ונפש דעבדך אילין חמשין בעינך׃
14 הא נחתת אשתא מן קדם יי ואכלת ית תרין רבני חמשין קדמאי וית חמשין דעמהון וכען תיקר נפשי בעינך׃
15 ומליל מלאכא דיי עם אליהו חות עמיה לא תדחל מן קדמוהי וקם ונחת עמיה לות מלכא׃
16 ומליל עמיה כדנן אמר יי חלף דשלחת איזגדין למשאל בבעל זבוב טעות עקרון הלא אלה קיים דשכינתיה שריא בישראל
למשאל בפתגמיה בכן ערסא דסליקתא לתמן לא תחות מיניה ארי ממת תמות׃
17 ומית כפתגמא דיי דמליל לאליהו ומלך יהורם תחותוהי בשנת תרתין ליהורם בר יהושפט מלך שבטא דבית יהודה ארי לא
הוה ליה בר׃
18 ושאר פתגמי אחזיה דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃

‡Et reſpondit Helias & dixit ad quinqua- 10
genarium principem, Si homo Dei ſum ego, de-
ſcendet ignis de cælo & deuorabit te & quin-
quaginta tuos. & deſcendit ignis de cælo &
deuorauit eum & quinquaginta eius.
‡Et adijciens rex miſit ad eum principem 11
quinquagenarium alterum & quinquaginta
eius; & aſcẽdit quinquagenarius princeps, &
locutus eſt ad eum, et dixit: Homo Dei, hæc di-
cit rex, Cito deſcende.
‡Et reſpondit Helias & dixit ad eum, Si 12
homo Dei ſum ego, deſcendet ignis de cælo &
deuorabit te & quinquaginta tuos. & deſcen
dit ignis de cælo & deuorauit illum & quin-
quaginta eius.
‡Et addens rex rurſum miſit quinquagena- 13
rium principem tertium & quinquaginta eius;
& venit quinquagenarius princeps tertius,
& curuauit in genua ſua contra Heliam, &
precatus eſt eum, & locutus eſt ad eum, dicens:
Homo Dei, honoretur iam anima mea, et animæ
ſeruorum tuorum quinquaginta in oculis tuis.
‡Ecce enim deſcendit ignis de cælo & de- 14
uorauit duos quinquagenarios principes pri-
mos & vniuſcuiuſque quinquaginta, & nunc
honoretur iam anima ſeruorum tuorum in ocu-
lis tuis.
‡Et locutus eſt angelus Domini ad Heliam, 15
dicens: Deſcende cum eo, ne timeas à facie eo-
rum: & ſurgens deſcendit Helias, & abijt
cum eis ad regem.
‡Et locutus eſt ad eum, Hæc dicit Dominus, 16
Eò quòd miſiſti nuncios ad conſulẽdum in Baal
muſcam Deum Accaron, quaſi non eſſet Deus
in Iſrael vt interrogares ſermonem eius; ideo
lectus ſuper quem aſcendiſti ſuper eum, non de-
ſcendes ab eo, quia morte morieris.
‡Et mortuus eſt iuxta ſermonem Domini, 17
quem locutus eſt Helias; & regnauit Ioram
frater Ochoziæ pro eo, quia non erat ei filius in
anno ſecundo Ioram filij Ioſaphat regis Iudæ.
‡Et reliqua verbõrum Ochoziæ & omnia 18
quæ fecit; nonne ſcripta ſunt in libro ſermo-
num dierum regum Iſrael?

10 ‡καὶ ἀπεκρίθη ἡλίας καὶ εἶπε πρὸς τὸν πεντηκόνταρ-
χον, εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καὶ καταφάγεταί σε καὶ τοὺς πεντήκοντά σου· καὶ κα-
τέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεν-
11 τήκοντα αὐτοῦ. ‡καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε
πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον ἕτερον καὶ τοὺς πεντήκοντα
αὐτοῦ· καὶ ἀνέβη ὁ πεντηκόνταρχος καὶ ἐλάλησεν πρὸς
αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ τάδε λέγει ὁ βασιλεύς,
ταχέως κατάβηθι.
12 ‡καὶ ἀπεκρίθη ἡλίας καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, εἰ ἄνθρωπος
τοῦ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κα-
ταφάγεταί σε καὶ τοὺς πεντήκοντά σου· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ.
13 ‡καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔτι ἀπέστειλε πεντηκόνταρ-
χον τρίτον καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ· καὶ ἦλθεν ὁ πεντηκόν-
ταρχος ὁ τρίτος, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἀπέ-
ναντι τοῦ ἡλίου, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτόν,
λέγων· ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἐντιμωθήτω δὴ ἡ ψυχή μου καὶ
αἱ ψυχαὶ τῶν δούλων σου τῶν πεντήκοντα ἐν ὀφθαλμοῖς
14 σου. ‡ἰδοὺ γὰρ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε
τοὺς δύο πεντηκοντάρχοις τοὺς πρώτοις, καὶ ἑκάστου τοὺς πεν-
τήκοντα, καὶ νῦν ἐντιμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου ἐν
ὀφθαλμοῖς σου.
15 ‡καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς ἡλίαν, λέγων·
κατάβηθι μετ᾽ αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν·
καὶ ἀναστὰς κατέβη ἡλίας, καὶ ἐπορεύθη μετ᾽ αὐτῶν πρὸς
τὸν βασιλέα.
16 ‡καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἀνθ᾽
ὧν ἀπέστειλας ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῷ βαὰλ μυῖαν
θεὸν ἀκκαρὼν ὡσεὶ μὴ ἦν θεὸς ἐν ἰσραὴλ τοῦ ἐπερωτῆ-
σαι τὸν λόγον αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἡ κλίνη ἐφ᾽ ἧς ἀνέβης ἐπ᾽
αὐτῆς οὐ καταβήσῃ ἀπ᾽ αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ.
17 ‡καὶ ἀπέθανεν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἡλίας·
καὶ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς ὀχοζίου ἀντ᾽ αὐτοῦ,
ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ υἱὸς ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ ἰωρὰμ υἱοῦ
ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα.
18 ‡καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ὀχοζίου καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et reſpondit Eliah, & locutus eſt cum magiſtro quinquagenorum, Et ſi propheta Domini ſum, deſcendat ignis de cælo, & de-
uoret te & quinquaginta qui ſunt tecum; & deſcendit ignis à Domino de cælo, & deuorauit illum & quinquaginta qui erant cum illo.
11 Et rurſum miſit ad illum magiſtrum quinquagenorum alterum, & quinquaginta qui erant cum eo; & reſpondit & locutus
eſt cum illo, Propheta Domini, ſic dixit rex, Feſtina, deſcende. 12 Et reſpondit Eliah & dixit ei, Si propheta Domini ſum,
deſcendat ignis de cælo & deuoret te & quinquaginta qui tecum ſunt. tunc deſcendit ignis à Domino de cælo, & deuorauit illum &
quinquaginta qui erant cum eo. 13 Et rurſum miſit magiſtrum quinquagenorum tertium & quinquaginta qui erant
cum eo, & aſcendit & venit magiſter quinquagenorum tertius, & incuruauit ſe ſuper genua ſua coram Eliah, & precatus eſt eum & lo-
cutus eſt cum illo, Propheta Domini, pretioſa ſit quæſo anima mea, & anima ſeruorum tuorum horum quinquaginta in oculis tuis.
14 Ecce deſcendit ignis à Domino & deuorauit duos magiſtros quinquagenorum priores & quinquaginta qui erant cum illis, &
nunc precioſa ſit anima mea in oculis tuis. 15 Et locutus eſt angelus Domini cum Eliah, Deſcende cum eo, ne
timeas eum. & ſurrexit & deſcendit cum illo ad regem. 16 Et locutus eſt cum eo, Sic dixit Dominus, Eò quòd miſiſti
nuncios vt interrogares Baghal Zebub idôlum Gheqron, nónne Deus viuit, cuius maieſtas manet in Iſrael, vt interrogares verbum eius?
idcircò de lecto, in quem aſcendiſti, non deſcendes; quia moriendo morieris. 17 Et mortuus eſt iuxta verbum
Domini, quod locutus fuerat ad Eliahu; & regnauit Iehoram pro eo, anno ſecundo Iehoram filij Iehoſaphat regis tribus domus Iehu-
dah, quia non erat illi filius. 18 Et reliquum verborum Abhaziah quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in
libro verborum dierum regum Iſrael?

ב

1 * וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ בִּסְעָרָה
הַשָּׁמָיִם וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל׃
2 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־אֱלִישָׁע שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה
שְׁלָחַנִי עַד־בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה וְחֵי־
נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָּ וַיֵּרְדוּ בֵּית־אֵל׃
3 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל אֶל־אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֶחֱשׁוּ׃
4 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה
שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
אֶעֶזְבֶךָּ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ׃
5 * וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל־אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֶחֱשׁוּ׃
6 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי
הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָּ
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃
7 * וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ
מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל־הַיַּרְדֵּן׃
8 * וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־אַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלֹם וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם
וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וָהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה׃
9 * וַיְהִי כְעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל־אֱלִישָׁע שְׁאַל
מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע
וִיהִי־נָא פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃
10 * וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל אִם־תִּרְאֶה אֹתִי לֻקָּח
מֵאִתָּךְ יְהִי־לְךָ כֵן וְאִם־אַיִן לֹא יִהְיֶה׃
11 * וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב־
אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ
בַּסְעָרָה הַשָּׁמָיִם׃

CAP. II.

1 FActum est autē cùm leuare vellet Dñs
A Heliam per turbinē in cælum, ibát He
2 lias & Helisæus de Galgalis. * Dixítque
Helias ad Helisæum, Sede hîc, quia Dñs
misit me vsq; in Bethel. Cui ait Helisæus,
Viuit Dñs, & viuit anima tua, quia non
derelinquam te. Cúmque descendissent Be-
3 thel: * Egressi sunt filij prophetarū qui
erant in Bethel ad Helisæum, & dixerunt
ei, Nunquid nosti, quia hodie Dominus
tollet dominum tuum à te? Qui respon-
4 dit, Et ego noui, silete. * Dixit autem He
lias ad Helisęum, Sede hîc quia Dñs misit
me in Hiericho. Et ille ait, Viuit Dñs &
viuit anima tua, quia non derelinquā te.
5 * Cúmque venissent Hiericho, accesse-
runt filij prophetarum qui erant in Hie-
richo ad Helisæum, & dixerunt ei: Nun-
quid nosti, quia Dominus hodie tollet
dominum tuum à te? Et ait, Et ego noui,
6 silete. * Dixit autē ei Helias, Sede hîc,
quia Dñs misit me vsque ad Iordanem.
Qui ait, Viuit Dominus, & viuit anima
tua, quia non derelinquam te. Ierunt igi-
tur ambo pariter.
7 * Et quinquaginta viri de filijs prophe-
B tarum secuti sunt eos. Qui & steterunt
ē contra longè. Illi autem ambo stabant
8 super Iordanem. * Tulítque Helias pal-
lium suum, & inuoluit illud, & percussit
aquas, quæ diuisæ sunt in vtramque par-
9 tem, & transierūt ambo per siccū. * Cúmq;
transissent, Helias dixit ad Helisæum: Po-
stula quod vis, vt faciam tibi, antequam
tollar à te. Dixítq; Helisæus, Obsecro vt
10 fiat in me duplex spiritus tuus. * Qui re-
spondit, Rem difficilem postulasti. Atta-
men si videris me quando tollar à te, erit
quod petisti. si autē non videris, non erit.
11 * Cúmque pergerent & incedentes ser-
mocinarentur, ecce currus igneus & equi
ignei diuiserunt vtrunque. Et ascendit
Helias per turbinem in cælum.

תרגום יונתן

ב

1 וַהֲוָה בְּאַסָּקוּת יְיָ יָת אֵלִיָּהוּ בְּעַלְעוֹלָא לְצֵית שְׁמַיָּא וַאֲזַל אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן גִּלְגָּלָא׃ 2 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לֶאֱלִישָׁע תִּיב כְּעַן הָכָא אֲרֵי
יְיָ שַׁלְחַנִי עַד בֵּיתְאֵל וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַיָּים הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וּנְחַתוּ לְבֵיתְאֵל׃ 3 וּנְפַקוּ תַּלְמִידֵי נְבִיַּיָא דִּי בְבֵיתְאֵל
לְוָת אֱלִישָׁע וַאֲמַרוּ לֵיהּ הֲיָדַעְתָּא אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ דָּבַר יָת רִיבוֹנָךְ מִנָּךְ וַאֲמַר אַף אֲנָא יְדַעְנָא שְׁתוֹקוּ׃ 4 וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע
תִּיב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי לִירִיחוֹ וַאֲמַר קַיָּים הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וַאֲתוֹ לִירִיחוֹ׃ 5 וּקְרִיבוּ תַּלְמִידֵי נְבִיַּיָא דְּבִירִיחוֹ
לְוָת אֱלִישָׁע וַאֲמַרוּ לֵיהּ הֲיָדַעְתָּא אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ דָּבַר יָת רִבּוֹנָךְ מִינָּךְ וַאֲמַר אַף אֲנָא יְדַעְנָא שְׁתוֹקוּ׃ 6 וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ תִּב כְּעַן
הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי לְיַרְדְּנָא וַאֲמַר קַיָּים הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וַאֲזַלוּ תַּרְוֵיהוֹן׃ 7 וְחַמְשִׁין גַּבְרָא מִתַּלְמִידֵי נְבִיַּיָא אֲזַלוּ וְקָמוּ
מִקָּבֵל מֵרָחִיק וְתַרְוֵיהוֹן קָמוּ עַל יַרְדְּנָא׃ 8 וּנְסֵיב אֵלִיָּהוּ יָת שׁוֹשִׁיפֵיהּ וַאֲחַזַר וּמְחָה יָת מַיָּא וְאִתְפְּלִיגוּ לְכָא וּלְכָא וַעֲבַרוּ תַּרְוֵיהוֹן בְּיַבֶּשְׁתָּא׃
9 וַהֲוָה כְּמֶעְבְּרְהוֹן וְאֵלִיָּהוּ אֲמַר לֶאֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אַעֲבֵיד לָךְ עַד לָא אִידְּבַר מִלְּוָתָךְ וַאֲמַר אֱלִישָׁע וִיהֵי כְעַן עַל חַד תְּרֵין בְּרוּחַ נְבוּאָתָךְ עִמִּי׃
10 וַאֲמַר אַקְשֵׁיתָא לְמִשְׁאַל אִם תֶּחֱזֵי יָתִי דַּאֲנָא מִידְּבַר מִלְּוָתָךְ יְהֵא לָךְ כֵּן וְאִם לָא לָא יְהֵי׃
11 וַהֲוָה עַד דְּאִינּוּן אָזְלִין מֵיזַל וּמְמַלְּלִין וְהָא רְתִיכִין דְּאֶשְׁתָּא וְסוּסָוָן דְּאֶשְׁתָּא וְאַפְרִישׁוּ בֵּין תַּרְוֵיהוֹן וּסְלֵיק אֵלִיָּה בְּעַלְעוֹלָא
לְצֵית שְׁמַיָּא׃

CAP. II.

ET factum est cùm leuaret Dominus He- 1
liam in commotione quasi in cælum, & iuit
Helias & Elisæus de Galgalis.
² Et ait Helias ad Elisæum, Sede iam hic, 2
quia Dominus misit me vsque in Bethel: &
ait Elisæus, Viuit Dominus & viuit anima
tua, si derelinquam te: & veniunt in Bethel.
³ Et egressi sunt filij prophetarum qui in Be 3
thel ad Elisæum, & dixerunt ei, Si iam nosti
quòd hodie tollit Dominus dominum tuum su-
per caput tuum? & dixit, Et ego noui, silete.
⁴ Et dixit Helias Elisæo, Sede iam hîc, quia 4
Dominus misit me in Hiericho: & ait Elisæus,
Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelin-
quam te. & venerunt in Hiericho.
⁵ Et appropinquauerunt filij prophetarum 5
qui in Hiericho ad Elisæum, & dixerunt ei, Si
iam nosti quòd hodie tollit Dominus dominum
tuum super caput tuum? & dixit, Ego noui,
silete.
⁶ Et dixit ei Helias, Sede iam hîc, quia Do- 6
minus misit me vsque ad Jordanem: & ait
Elisæus, Viuit Dominus & viuit anima tua,
si derelinquam te: & ierunt ambo.
⁷ Et quinquaginta viri de filijs propheta- 7
rum venerunt, & steterunt è contra longè;
ambo autem steterunt super Jordanem.
⁸ Et tulit Helias pallium suum & inuoluit 8
illud, & percussit in eo aquas, & diuisa est
aqua hinc & hinc. & transierunt ambo per
siccum.
⁹ Et factũ est vt transiuit, dixit Helias Eli- 9
sæo, Postula quid faciam tibi antequam tollar
ego à te. & dixit Elisæus, Fiat iam spiritus qui
est in te dupliciter in me.
¹⁰ Et dixit Helias, Rem duram dixisti in pe- 10
tendo: attamen si videris me recedentem à te,
erit tibi sic; si autem non videris, non fiet.
¹¹ Et factum est ipsis pergentibus & loquen- 11
tibus, & ecce currus ignis & equi ignis, &
diuiserunt inter ambos: & assumptus est He-
lias in commotione vsque ad cælum.

β'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀναγαγεῖν κύριον τὸν ἠλίαν ἐν
συσσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπορεύθη ἠλίας καὶ ἐλισεαὶ
2 ἐκ γαλγάλων. καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς ἐλισεαί, κάθου
δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με ἕως βαιθήλ· καὶ
εἶπεν ἐλισεαί, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκατα-
λείψω σε· καὶ ἔρχονται εἰς βαιθήλ.
3 καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν βαιθὴλ
πρὸς ἐλισεαί, καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ δὴ ἔγνως ὅτι σήμερον
λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς
σου; καὶ εἶπε, καί γε ἐγὼ ἔγνων, σιωπᾶτε.
4 καὶ εἶπεν ἠλίας τῷ ἐλισεαί· κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι
κύριος ἀπέσταλκέ με εἰς ἱεριχώ· καὶ εἶπεν ἐλισεαί, ζῇ
κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἦλθον
εἰς ἱεριχώ.
5 καὶ ἤγγισαν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ἱεριχὼ πρὸς
ἐλισεαί, καὶ εἶπον αὐτῷ, εἰ δὴ ἔγνως ὅτι σήμερον λαμβά-
νει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπάνω τῆς κεφαλῆς σου; καὶ εἶπεν,
ἐγὼ ἔγνων, σιωπᾶτε.
6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἠλίας, κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύ-
ριος ἀπέσταλκέ με ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ εἶπεν ἐλισεαί,
ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἐπο-
ρεύθησαν ἀμφότεροι.
7 καὶ πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν
ἦλθον, καὶ ἔστησαν ἐξεναντίας μακρόθεν· ἀμφότεροι δὲ
ἔστησαν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου.
8 καὶ ἔλαβεν ἠλίας τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ καὶ εἵλησεν
αὐτήν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ τὰ ὕδατα, καὶ διῃρέθη τὸ ὕδωρ
ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ διέβησαν ἀμφότεροι διὰ ξηρᾶς·
9 καὶ ἐγένετο ὡς διῆλθεν, εἶπεν ἠλίας τῷ ἐλισεαί, αἴ-
τησαι τί ποιήσω σοι πρὶν ἢ ἀναληφθῆναί με ἀπὸ σοῦ· καὶ
εἶπεν ἐλισεαί, γενηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ διοσῶς
ἐπ' ἐμέ.
10 καὶ εἶπεν ἠλίας, ἐσκλήρυνας τοῦ αἰτήσασθαι, πλὴν ἐὰν
ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον ἀπὸ σοῦ, ἔσται σοι οὕτως· ἐὰν
11 δὲ μὴ ἴδῃς, οὐ μὴ γένηται. καὶ ἐγένετο αὐτῶν πορευομέ-
νων καὶ λαλούντων, καὶ ἰδοὺ ἅρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρός, καὶ
διεχώρισαν ἀναμέσον ἀμφοτέρων· καὶ ἀνελήφθη ἠλίας
ἐν συσσεισμῷ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit cùm ascendere faceret Dominus Eliahu per turbinem ad summitatem cælorum, iuit Eliah & Elisagh de Gilghela.
² Et dixit Eliah ad Elisagh, Sede quæso hîc, quia Dominus misit me vsque in Bethel: & dixit Elisagh, Permanet ipse Dominus,
& viuit anima tua, si reliquero te: & descenderunt in Bethel.
³ Et exierunt discipuli prophetarum, qui erant in Bethel, ad
Elisagh, & dixerunt ei, Num cognouisti quòd hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam, ego cognoui, tacete.
⁴ Et dixit illi Eliah, Elisagh sede, quæso, hîc; quia Dominus misit me in Ierihho. Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima
tua si reliquero te. Et venerunt in Ierihho.
⁵ Et accesserunt discipuli prophetarum, qui erant in Ierihho, ad Elisagh,
& dixerunt ei, Num cognouisti quòd hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam ego cognoui, tacete.
⁶ Et dixit ei Eliah, Sede quæso hîc, quia Dominus misit me ad Iardena: Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si
reliquero te. & ambulauerunt illi ambo.
⁷ Et quinquaginta viri de discipulis prophetarum iuerunt & stete-
runt è regione à longe: & ambo ipsi steterunt iuxta Iardena.
⁸ Et accepit Eliah pallium suum & conuoluit, & per-
cussit aquas, & diuisæ sunt huc & illuc: & transierunt ambo ipsi per siccitatem.
⁹ Et fuit cùm transissent ipsi, Eliah
dixit ad Elisagh, Pete quid faciam tibi, donec non capior à te: & dixit Elisagh, Sit quæso super vnum duorum in spiritu prophetiæ tuæ
mecum.
¹⁰ Et dixit, Dura petiuisti: si videris me dum ego capiar à te, erit tibi sic: at si non, non erit.
¹¹ Et fuit adhuc illis ambulantibus ambulando & loquentibus, & ecce currus ignei, & equi ignei separauerunt inter vtrumque,
& ascendit Eliah per turbinem ad summitatem cælorum.

12 וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו
וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃
13 וַיָּרֶם אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל־שְׂפַת הַיַּרְדֵּן׃
14 וַיִּקַּח אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר־נָפְלָה מֵעָלָיו
וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־
הוּא וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וָהֵנָּה וַיַּעֲבֹר
15 אֱלִישָׁע׃ וַיִּרְאֻהוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ
מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נָחָה רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל־אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ
לִקְרָאתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אָרְצָה׃
16 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יֵשׁ־אֶת־עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים
אֲנָשִׁים בְּנֵי־חַיִל יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶּן־
נְשָׂאוֹ רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הֶהָרִים אוֹ בְּאַחַת
הַגֵּיאָוֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ׃
17 וַיִּפְצְרוּ־בוֹ עַד־בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שְׁלָחוּ וַיִּשְׁלְחוּ
חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְלֹא מְצָאֻהוּ׃
18 וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
הֲלוֹא־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ׃
19 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא
מוֹשַׁב הָעִיר טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים
20 וְהָאָרֶץ מְשַׁכָּלֶת׃ וַיֹּאמֶר קְחוּ־לִי צְלֹחִית
חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו׃
21 וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצָא הַמַּיִם וַיַּשְׁלֶךְ־שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר
כֹּה־אָמַר יְהוָה רִפִּאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה
22 מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמְשַׁכָּלֶת׃ וַיֵּרָפוּ הַמַּיִם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה כִּדְבַר אֱלִישָׁע אֲשֶׁר דִּבֵּר׃
23 וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עֹלֶה בַדֶּרֶךְ וּנְעָרִים
קְטַנִּים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְּסוּ־בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ
עֲלֵה קֵרֵחַ עֲלֵה קֵרֵחַ׃

12 * Heliſeus autem videbat & clamabat:
Pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga
eius. Et non vidit eum amplius. Appre-
C henditque veſtimenta ſua, & ſcidit illa in
13 duas partes. *Et leuauit pallium Heliæ
quod ceciderat ei. Reuerſúſque ſtetit ſu-
14 per ripam Iordanis. *Et pallio Heliæ
quod ceciderat ei, percuſſit aquas. Et di-
xit: Vbi eſt Deus Heliæ etiam nunc? Per-
cuſſitque aquas & diuiſæ ſunt huc atque
15 illuc, & tráſiit Heliſeus. *Vidétes aũt filij
prophetarũ qui erãt in Iericho de contra
dixerunt: Requieuit ſpiritus Heliæ ſuper
Heliſæum. Et venientes in occurſum eius
adorauerunt eum proni in terram.
16 * Dixerúntq; illi; Ecce cum ſeruis tuis
ſunt quinquaginta viri fortes, qui poſ-
ſunt ire & quærere dominum tuũ, ne for-
tè tulerit eum ſpiritus Domini & proiece-
rit eum in vnum montium aut in vnam
vallium. Qui ait; Nolite mittere.
17 * Coegerúntq; eum donec acquieſce-
ret & diceret: Mittite. Et miſerunt quin-
quaginta viros. Qui cùm quæſiſſent tri-
bus diebus, non inuenerunt.
18 * Et reuerſi ſunt ad eum. At ille habi-
tabat in Hiericho, & dixit eis: Nunquid
non dixi vobis, Nolite mittere?
19 * Dixerunt quoque viri ciuitatis ad
Heliſæum: Ecce habitatio ciuitatis huius
optima eſt ſicut tuipſe domine proſpi-
cis. ſed aquę peſſimæ ſunt & terra ſterilis.
20 * At ille ait: Afferte mihi vas nouum
& mittite in illud ſal. Quod cũ attuliſſent,
21 * Egreſſus ad fontem aquarum miſit in
illum ſal, & ait: Hæc dicit Dominus: Sa-
naui aquas has, & nõ erit vltrà in eis mors
22 neque ſterilitas. * Sanatæ ſunt ergo a-
quæ vſque in diem hanc iuxta verbũ He-
23 liſæi quod locutus eſt. * Aſcendit autem
inde Heliſæus in Bethel. Cumq; aſcéderet
per viam, pueri parui egreſsi ſunt de ciui-
tate, & illudebant ei dicentes; Aſcende
calue, aſcende calue.

תרגום יונתן

12 וֶאֱלִישָׁע חָזֵי וְהוּא מְצַוַח רַבִּי רַבִּי דְטַב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתֵיהּ מֵרְתִיכִין וּמִפָּרָשִׁין וְלָא חֲזָהִי עוֹד וְאַתְקֵף בִּלְבוּשׁוֹהִי וּסְדַקִינוּן לִתְרֵין קִרְעִין׃
13 וַאֲרִים יָת שׁוֹשִׁיפָא דְאֵלִיָּהוּ דִנְפַלַת מִינֵיהּ וְתָב וְקָם עַל כֵּיף יַרְדְּנָא׃ 14 וּנְסֵיב יַת שׁוֹשִׁיפָא דְאֵלִיָּהוּ דִנְפַלַת מִינֵּיהּ וּמְחָא יָת מַיָּא וַאֲמַר קַבֵּיל
בָּעוּתִי יְיָ אֱלָהֵיהּ דְאֵלִיָּהוּ אַף הוּא וּמְחָא יָת מַיָּא וְאִתְפְּלִיגוּ לְכָא וּלְכָא וַעֲבַר אֱלִישָׁע׃ 15 וַחֲזוֹהִי תַלְמִידֵי נְבִיַּיא דְבִירִיחוֹ מִקֳּבֵיל
וַאֲמַרוּ נְחַת רוּחֵיהּ דְאֵלִיָּהוּ עַל אֱלִישָׁע וַאֲתוֹ לְקַדְמוּתֵיהּ וּסְגִידוּ לֵיהּ עַל אַרְעָא׃ 16 וַאֲמַרוּ לֵיהּ הָא כְעַן אִית עִם עַבְדָּךְ חַמְשִׁין גֻּבְרִין
בְּנֵי חֵילָא יֵיזְלוּן כְּעַן וְיִבְעוּן יַת רִבּוֹנָךְ דִּלְמָא נַטְלֵיהּ רוּחָא מִן קֳדָם יְיָ וּרְמָהִי בְּחַד מִן טוּרַיָּא אוֹ בְּחַד מִן חֵילַיָּא וַאֲמַר לָא תִשְׁלְחוּן׃
17 וְאַתְקִיפוּ בֵיהּ עַד סַגִּי וַאֲמַר שְׁלַחוּ וּשְׁלַחוּ חַמְשִׁין גַּבְרָא וּבְעוֹ תְּלָתָא יוֹמִין וְלָא אַשְׁכְּחוּהִי׃ 18 וְתָבוּ לְוָתֵיהּ וְהוּא יָתֵיב בִּירִיחוֹ וַאֲמַר
לְהוֹן הֲלָא אֲמָרִית לְכוֹן לָא תֵיזְלוּן׃
19 וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא לֶאֱלִישָׁע הָא כְעַן מוֹתַב קַרְתָּא שַׁפִּיר כְּמָה דְרִבּוֹנִי חָזֵי וּמַיָּא בִּישִׁין וְאַרְעָא מְתַכְּלָא׃
20 וַאֲמַר אַיְתוֹ לִי צְלוֹחִיתָא חַדְתָּא וְשַׁווּ תַמָּן מִלְחָא וְאַיְתִיאוּ לֵיהּ׃
21 וּנְפַק לְמַפְקָנָא דְמַיָּא וּרְמָא תַמָּן מִלְחָא וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אַסֵּיתִי לְמַיָּא הָאִלֵּין וְלָא יְהֵא מִתַּמָּן עוֹד מוֹת וְתִכְלוּ׃
22 וְאִתְּסִיאוּ מַיָּא עַד יוֹמָא הָדֵין כְּפִתְגָּמָא דֶאֱלִישָׁע דְמַלִּיל׃
23 וּסְלֵיק מִתַּמָּן לְבֵיתְאֵל וְהוּא סָלֵיק בְּאָרְחָא וְיַנְקִין דַּעְדְּקִין נְפַקוּ מִן קַרְתָּא וְאִתְלַעֲבוּ בֵיהּ וַאֲמַרוּ לֵיהּ סַק קַרְחָא סַק קַרְחָא׃

*Et Elisæus videbat, & ipse clamabat: 12
Pater pater, currus Israel & eques eius. &
non vidit eum amplius. Et apprehendit Eli-
sæus vestimentum suum, et scidit illud in duas
partes.
*Et leuauit pallium Heliæ Elisæus quod ce- 13
ciderat super eum. & reuersus est Elisæus, &
stetit super ripam Iordanis:
*Et tulit pallium Heliæ quod ceciderat su- 14
per eum, & percussit aquas, & non sunt diui-
sæ. & dixit Elisæus; Vbi est Deus Heliæ etiam
ipse? & percussit aquas, & diuisæ sunt huc &
huc: & transiit per siccum.
*Et viderũt filij prophetarum qui in Hie- 15
richo econtra reuertentem eum. & dixerunt:
Requieuit spiritus Heliæ super Elisæum. et ab-
ierunt in occursum ei, & adorauerunt eum su-
per terram.
*Et dixerunt ad eum: Ecce iam sunt cum ser- 16
uis tuis quinquaginta viri filij roboris: euntes
nunc quærant dominum tuum, ne fortè tulerit
eum spiritus Domini, & proiecit eum in vnum
montium vel in vnum collium. & ait Elisæus:
Non mittetis.
*Et coegerunt eum donec erubesceret. et di- 17
xit: Mittite. & miserunt quinquaginta viros,
et quæsierunt tribus diebus, & non inueneruñt.
*Et reuersi sunt ad eum. et Elisæus sedebat 18
in Hiericho. & dixit eis: Nonne dixi vobis, Nõ
eatis? *Et dixerunt viri ciuitatis ad Eli- 19
sæum: Ecce iam habitatio ciuitatis huius bona,
sicut tu domine perspicis; & aquæ malæ, et ter-
ra sterilis. *Et ait Elisæus: Tollite mihi 20
hydriam nouam, & mittite ibi salem. & tule-
runt ei. *Et egressus est ad transitum a- 21
quarum, & misit ibi salem. & ait: Hæc dicit
Dominus; Sanaui aquas has: non erit amplius
inde moriens neque sterilis.
*Et sanatæ sunt aquæ vsque ad diem hanc 22
iuxta verbum quod locutus est Elisæus.
Et ascendit Elisæus indè in Bethel: et ipso 23
ascendente in via, egressi sunt pueri parui de ci-
uitate, & illudebant ei, & dicebant ei: Ascen-
de calue, ascende calue.

12 *καὶ ἐλισσαιὲ ἑώρα καὶ αὐτὸς ἐβόα, πάτερ πάτερ, ἅρμα
ἰσραὴλ καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ. καὶ οὐκ εἶδε αὐτὸν ἔτι. καὶ ἐκράτη-
σεν ἐλισσαιὲ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτὸ εἰς δύο·
13 *καὶ εἵλετο τὴν μηλωτὴν ἠλιοῦ ὁ ἐλισσαιὲ τὴν πεσοῦ-
σαν ἐπάνωθεν αὐτοῦ. καὶ ἐπέστρεψεν ἐλισσαιὲ καὶ ἔστη ἐπὶ
τοῦ χείλους τοῦ ἰορδάνου·
14 *καὶ ἔλαβε τὴν μηλωτὴν ἠλίου, ἣ ἔπεσεν ἐπάνω-
θεν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ οὐ διηρέθη. καὶ εἶπεν ἐλι-
σσαιέ, ποῦ ἐστιν θεὸς ἠλίου ἀφώ; καὶ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ
διηρέθη ἔνθα καὶ ἔνθα. καὶ ἦλθε διὰ ξηρᾶς·
15 *καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ἱεριχὼ ἐξε-
ναντίας ἀναστρέφοντα αὐτόν. καὶ εἶπον, ἐπαναπέπαυται τὸ
πνεῦμα ἠλίου ἐπὶ ἐλισσαιέ. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς συνάν-
τησιν αὐτῷ, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν.
16 *καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ δή εἰσι μετὰ τῶν παίδων σου
πεντήκοντα ἄνδρες υἱοὶ δυνάμεως, πορευθέντες δὴ ζη-
τησάτωσαν τὸν κύριόν σου, μή ποτε ἦρεν αὐτὸν πνεῦμα κυ-
ρίου, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων ἢ ἐπὶ ἕνα τῶν βου-
νῶν. καὶ εἶπεν ἐλισσαιέ, οὐκ ἀποστελεῖτε.
17 *καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν ἕως ᾐσχύνετο. καὶ εἶπεν, ἀ-
ποστείλατε. καὶ ἀπέστειλαν πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἐζή-
τησαν τρισὶν ἡμέραις, καὶ οὐχ εὗρον.
18 *καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς αὐτόν. καὶ ἐλισσαιὲ ἐκάθητο ἐν
ἱεριχώ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ εἶπον ὑμῖν μὴ πορεύεσθε;
19 *καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς ἐλισσαιέ, ἰδοὺ δὴ
ἡ κατοίκησις τῆς πόλεως ταύτης ἀγαθή, καθὼς σὺ κύριε ὁ-
ρᾷς, καὶ τὰ ὕδατα πονηρά, καὶ ἡ γῆ ἀτεκνουμένη.
20 *καὶ εἶπεν ἐλισσαιέ, λάβετέ μοι ὑδρίσκην καινήν, καὶ
ἐμβάλετε ἐκεῖ ἅλας. καὶ ἔλαβον αὐτῷ·
21 *καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν διέξοδον τῶν ὑδάτων, καὶ ἔρ-
ριψεν ἐκεῖ τὸ ἅλας. καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ἴα-
μαι τὰ ὕδατα ταῦτα. οὐκ ἔσται ἔτι ἐκεῖθεν ἀποθνήσκων καὶ
ἀτεκνουμένη.
22 *καὶ ἰάθη τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, κατὰ τὸ ῥῆ-
μα ὃ ἐλάλησεν ἐλισσαιέ.
23 *καὶ ἀνέβη ἐλισσαιὲ ἐκεῖθεν εἰς βαιθήλ, καὶ αὐτοῦ ἀνα-
βαίνοντος ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξῆλθε παιδάρια μικρὰ ἐκ τῆς πό-
λεως, καὶ κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, ἀνάβαινε φα-
λακρέ, ἀνάβαινε φαλακρέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et Elisagh videbat, idemque clamabat: Magister mi, magister mi, qui melior erat ipsi Israel oratione sua, curribus & equitibus. &
non vidit illum amplius: & apprehendit vestimenta sua, & scidit illa in duas scissuras.
13 Et sustulit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & rediit & stetit iuxta ripam Iardena.
14 Et accepit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & percussit aquas, & dixit: Suscipe petitionem meam Domine Deus Eliah etiam
ipse: & percussit aquas, & diuisæ sunt huc & illuc, & transiit Elisagh.
15 Et viderunt eum discipuli prophetarum qui erant in Ierihho è regione, & dixerunt: Descendit spiritus Eliah super Elisagh. & vene-
runt in occursum eius, & incuruati sunt ei super terram.
16 Et dixerunt ei: Ecce nunc sunt cum seruis tuis quinquaginta viri
filij virtutis; eant quæso & quærant dominum tuum; fortasse tulit illum spiritus à Domino, & proiecit illum in vnum ex montibus, aut in
vnam ex vallibus. & dixit: Ne mittatis.
17 Et inualuerunt in eum vsque multum. & dixit: Mittite. & miserunt quinquagin-
ta viros, & quæsierunt tribus diebus, & non inuenerunt illum.
18 Et redierunt ad eum, & ipse habitabat in Ierihho. &
dixit illis: Nonne dixi vobis, ne eatis?
19 Et dixerunt homines ciuitatis ad Elisagh: Ecce nunc habitatio vrbis pulcher-
rima, sicut dominus meus videt; sed aquæ sunt malæ & terra orbatrix.
20 Et dixit: Adferte mihi phialam nouam, & po-
nite in ea sal. & attulerunt ei.
21 Et exiit ad exitum aquarum, & coniecit ibi sal, & dixit: Sic dixit Dominus: Sanaui
aquas istas, & non erit indè amplius mors & orbitas.
22 Et sanatæ sunt aquæ vsque in diem hanc, iuxta verbum
Elisagh quod locutus est.
23 Et ascendit indè in Bethel: & ipso ascendente per viam pueri paruuli exierunt ex vrbe, &
irriserunt eum, & dixerunt ei: Ascende calue, ascende calue.

24 * וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְהוָה וַתֵּצֶאנָה
שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־הַיַּעַר וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים
וּשְׁנֵי יְלָדִים׃
25 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן׃

ג

1 * וִיהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
2 * וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְאָבִיו וּכְאִמּוֹ
וַיָּסַר אֶת־מַצְּבַת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו׃
3 * רַק בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל דָּבֵק לֹא־סָר מִמֶּנָּה׃
4 * וּמֵישַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה נֹקֵד וְהֵשִׁיב לְמֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל מֵאָה־אֶלֶף כָּרִים וּמֵאָה אֶלֶף אֵילִים צָמֶר׃
5 * וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב בְּמֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל׃
6 * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן
וַיִּפְקֹד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר
מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע בִּי הֲתֵלֵךְ אִתִּי אֶל־מוֹאָב לַמִּלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי
כְּסוּסֶיךָ׃
8 * וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ נַעֲלֶה וַיֹּאמֶר דֶּרֶךְ מִדְבַּר
אֱדוֹם׃
9 * וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֱדוֹם
וַיָּסֹבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה
וְלַבְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲהָהּ כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּיַד־מוֹאָב׃

24 * Qui cùm respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. Egressique sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.
25 * Abiit autem inde in montem Carmeli, & inde reuersus est in Samariam.

CAP. III.

1 IOram verò filius Achab regnauit super
A Israel in Samaria, anno decimo octauo Iosaphat regis Iudæ. Regnauitque duodecim annis.
2 * Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater. tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius:
3 * Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, nec recessit ab eis.
4 * Porrò Mesa rex Moab nutriebat pecora multa, & soluebat regi Israel centum millia agnorum, & cẽtum millia arietum cum velleribus suis.
5 * Cumque mortuus fuisset Achab, præuaricatus est fœdus quod habebat cum rege Israel.
6 * Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, & recensuit vniuersum Israel.
7 * Misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens: Rex Moab recessit à me. veni mecum contra eum ad prœlium. Qui respondit: Ascendam. qui meus est, tuus est: populus meus populus tuus, & equi mei equi
B qui tui.
8 * Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumeæ.
9 * Perrexerunt igitur rex Israel & rex Iuda, & rex Edom, & circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui & iumentis quæ sequebantur eos.
10 * Dixitque rex Israel: Heu, heu, heu, congregauit nos Dominus tres reges, vt traderet in manu Moab.

תרגום יונתן

24 וְאִתְפְּנִי לַאֲחוֹרוֹהִי וַחֲזָנוּן וְלָטִינוּן בִּשְׁמָא דַיְיָ וּנְפַקָא תַּרְתֵּין דּוּבִּין מִן חוּרְשָׁא וּבְזַעָא מִנְּהוֹן אַרְבְּעִין וּתְרֵין יַנְקִין׃
25 וַאֲזַל מִתַּמָּן לְטוּר כַּרְמְלָא וּמִתַּמָּן תָּב לְשֹׁמְרוֹן׃

ג

1 וִיהוֹרָם בַּר אַחְאָב מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת תְּמָנְיָא עֶשְׂרֵי לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ תַּרְתָּא עֶשְׂרֵי שְׁנִין׃
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְחוֹד לָא כַּאֲבוּהִי וּכְאִמֵּיהּ וְאַעְדִּי יַת קָמַת בַּעְלָא דַעֲבַד אֲבוּהִי׃
3 לְחוֹד בְּחוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל אִתְרְעֵי לָא סְטָא מִינְּהוֹן׃
4 וּמֵישַׁע מַלְכָּא דְמוֹאָב הֲוָה מָרֵי גֵיתָא וּמָתֵיב תִּקְרֻבְתָּא לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל שְׁנָא בִּשְׁנָא מְאָה אַלְפִין תּוֹרִין דְפַטְמָא וּמְאָה אַלְפִין דִּיכְרִין [illegible]׃
5 וַהֲוָה כַּד מִית אַחְאָב וּמְרַד מַלְכָּא דְמוֹאָב בְּמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 6 וּנְפַק מַלְכָּא יְהוֹרָם בְּיוֹמָא הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן וּמְנָא יַת [illegible] יִשְׂרָאֵל׃
7 וַאֲזַל וּשְׁלַח לְוַת יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר מַלְכָּא דְמוֹאָב מְרַד בִּי הֲתֵיזֵיל עִמִּי לְוַת מוֹאָב לִקְרָבָא וַאֲמַר [illegible] אֲנָא כְּוָתָךְ עַמִּי כְּעַמָּךְ סוּסָוָתִי כְּסוּסָוָתָךְ׃ 8 וַאֲמַר בְּאֵידָא אָרְחָא נִסַּק וַאֲמַר אוֹרַח מַדְבְּרָא דֶאֱדוֹם׃
9 וַאֲזַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמַלְכָּא דִיהוּדָה וּמַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְאַסְחַרוּ מַהֲלַךְ שִׁבְעָה יוֹמִין וְלָא הֲווֹ מַיָּא לְמַשְׁרִיתָא וְלִבְעִירָא דְעִמְּהוֹן׃
10 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַוי אֲרֵי זַמִּין יְיָ לִתְלָתָא מַלְכַיָּא הָאִלֵּין לְמִמְסַר יַתְהוֹן בְּיַד מוֹאָב׃

24 Et respexit post se, & vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. & egressi sunt duo vrsi de saltu, et lacerauerunt ex eis quadraginta & duos pueros.

25 Et transiit inde in montem Carmeli, et inde reuersus est in Samariam.

CAP. III.

1 Et Joram filius Achaab regnauit in Israel in Samaria in octauo decimo anno Josaphat regis Juda. & regnauit duodecim annis:

2 Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater sua. & amouit statuas Baal, quas fecit pater eius:

3 Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, et non recessit ab eis.

4 Et Mesa rex Moab erat habens pecora: & erat afferens tributum, et reddens regi Israel centum millia agnorum, et centum millia arietum in velleribus.

5 Et factum est postquam mortuus est Achaab, præuaricatus est Moab in Rege Israel.

6 Et egressus est Joram rex Israel de Samaria in die illa, & recensuit Israel.

7 Et abijt & misit ad Josaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab præuaricatus est in me, si ibis mecum contra Moab in prœlium? & dixit; Ibo: similis tibi, similis mihi; & vt populus tuus, populus meus; & vt equi tui, equi mei.

8 Et dixit: Qua via ascendemus? & dixit: Via deserti Edom.

9 Et abijt rex Israel, & rex Iuda, & rex Edom, & ibant circundantes viam septem dierum, & non erat aqua castris & iumentis quæ erant in pedibus eorum.

10 Et dixit rex Israel: Heu, quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manu Moab.

24 καὶ ἐξένευσεν ὀπίσω αὐτῶ, καὶ εἶδεν αὐτὰ, καὶ κατηράσατο αὐτὰ ἐν ὀνόματι κυρίου. καὶ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ ἀνέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παιδάρια.

25 καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν.

γ.

1 Καὶ ἰωρὰμ υἱὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἐν ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα. καὶ ἐβασίλευσεν δώδεκα ἔτη.

2 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ μετέστησε τὰς στήλας τοῦ βαάλ, ἃς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

3 πλὴν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ, ἐκολλήθη, καὶ οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.

4 καὶ μεσὰ βασιλεὺς μωὰβ ἦν νωκήδ, καὶ ἦν φέρων φόρον, καὶ ἐπιστρέφων τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας ἀρνῶν, καὶ ἑκατὸν χιλιάδας κριῶν ἐπιπόκων.

5 καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀχαὰβ, ἠθέτησεν μωὰβ ἐν βασιλεῖ ἰσραήλ.

6 καὶ ἐξῆλθεν ἰωρὰμ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐκ Σαμαρείας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐπεσκέψατο τὸν ἰσραήλ.

7 καὶ ἐπορεύθη καὶ ἀπέστειλεν πρὸς ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα λέγων, βασιλεὺς μωὰβ ἠθέτησεν ἐν ἐμοί, εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ ἐπὶ μωὰβ εἰς πόλεμον; καὶ εἶπεν, πορεύσομαι· ὅμοιός σοι, ὅμοιος ἐμοί, καὶ ὡς ὁ λαός σου ὁ λαός μου, καὶ ὡς οἱ ἵπποι σου οἱ ἵπποι μου.

8 καὶ εἶπεν, ποίᾳ ὁδῷ ἀναβησόμεθα; καὶ εἶπεν, ὁδὸν ἐρήμου ἐδώμ.

9 καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεὺς ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδώμ, καὶ ἐπορεύοντο κυκλοῦντες ὁδὸν ἑπτὰ ἡμερῶν, καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ παρεμβολῇ καὶ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν.

10 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, ὦ, ὅτι κέκληκεν κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς τούτους παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας μωάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et respexit post se & vidit illos, & maledixit illis in nomine Domini. & exierunt duo vrsi è silua, & ruperunt ex illis quadraginta & duos pueros.

25 Et abiit indè in montem Charmela, & indè rediit in Somron.

CAP. III.

Et Iehoram filius Ahhab regnauit super Israel in Somron, anno octauo decimo Iehosaphat regis tribus domus Iehudah: & regnauit duodecim annis.
2 Et fecit quod malum erat ante Dominum: veruntamen non sicut pater eius & sicut mater eius, & abstulit statuam Baghal quam fecerat pater eius.
3 Attamen in peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel, complacuit sibi, nec declinauit ab illis.
4 Et Meisagh rex Moab erat dominus pecorum, & reddebat munus regi Israel singulis annis, centum millia boum saginæ, & centum millia agnorum pascuæ.
5 Et fuit cùm mortuus esset Ahhab, rebellauit rex Moab in regem Israel.
6 Et exiit rex Iehoram die illa de Somron, & numerauit omnem Israel.
7 Et iuit & misit ad Iehosaphat regem tribus domus Iehudah, dicendo: Rex Moab rebellauit in me; non venies mecum contra Moab in bellum? & dixit: Ascendam ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus, equi mei sicut equi tui.
8 Et dixit: Per quam viam ascendemus? & dixit: Per viam deserti Edom.
9 Et iuit rex Israel & rex Iehudah & rex Edom, & circuierunt iter septem dierum, & non fuerunt aquæ exercitui & iumentis quæ erant cum illis.
10 Et dixit rex Israel: Heu quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manum regis Moab.

11 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה וְנִדְרְשָׁה אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־יָצַק מַיִם עַל־יְדֵי אֵלִיָּהוּ׃

12 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֵשׁ אוֹתוֹ דְּבַר־יְהוָה וַיֵּרְדוּ אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט וּמֶלֶךְ אֱדוֹם׃

13 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מַה־לִּי וָלָךְ לֵךְ אֶל־נְבִיאֵי אָבִיךָ וְאֶל־נְבִיאֵי אִמֶּךָ וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַל כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּיַד מוֹאָב׃

14 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי לוּלֵי פְּנֵי־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא אִם־אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאִם־אֶרְאֶךָּ׃

15 * וְעַתָּה קְחוּ־לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד־יְהוָה׃

16 * וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה עָשֹׂה הַנַּחַל הַזֶּה גֵּבִים גֵּבִים׃

17 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא־תִרְאוּ גֶשֶׁם וְהַנַּחַל הַהוּא יִמָּלֵא מָיִם וּשְׁתִיתֶם אַתֶּם וּמִקְנֵיכֶם וּבְהֶמְתְּכֶם׃

18 * וְנָקַל זֹאת בְּעֵינֵי יְהוָה וְנָתַן אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם׃

19 * וְהִכִּיתֶם כָּל־עִיר מִבְצָר וְכָל־עִיר מִבְחוֹר וְכָל־עֵץ טוֹב תַּפִּילוּ וְכָל־מַעְיְנֵי־מַיִם תִּסְתֹּמוּ וְכֹל הַחֶלְקָה הַטּוֹבָה תַּכְאִבוּ בָּאֲבָנִים׃

20 * וַיְהִי בַבֹּקֶר כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְהִנֵּה־מַיִם בָּאִים מִדֶּרֶךְ אֱדוֹם וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֶת־הַמָּיִם׃

21 * וְכָל־מוֹאָב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ הַמְּלָכִים לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל חֹגֵר חֲגֹרָה וָמַעְלָה וַיַּעַמְדוּ עַל־הַגְּבוּל׃

11 * Et ait Iosaphat: Estne hîc propheta
Domini, vt deprecemur Dominum per
eum? Et respondit vnus de seruis regis Is-
rael: Est hic Helisæus filius Saphat, qui
fundebat aquam super manus Heliæ.
12 * Et ait Iosaphat: Est apud eum sermo
Domini. Descenditque ad eum rex Israel,
& Iosaphat rex Iuda, & rex Edom.
13 * Dixit autẽ Helisæus ad regem Israel:
Quid mihi & tibi est? Vade ad prophetas
patris tui & matris tuæ. Et ait illi rex Is-
rael: Quare congregauit Dominus tres re-
ges hos, vt traderet eos in manus Moab?
14 * Dixitq; ad eum Helisæus: Viuit Do-
minus exercituum in cuius conspectu sto,
quòd si non vultum Iosaphat regis Iudæ
erubescerem, non attendissem quidem te,
nec respexissem.
15 * Nunc autem adducite mihi psaltem.
Cumque caneret psaltes, facta est super
eum manus Domini.
16 * Et ait: Hæc dicit Dominus: Facite al-
ueum torrentis huius fossas & fossas.
17 * Hæc enim dicit Dominus: Non vi-
debitis ventum neque pluuiam, & alueus
iste replebitur aquis, & bibetis vos & fa-
miliæ vestræ, & iumenta vestra.
18 * Parumque est hoc in conspectu Do-
mini, insuper tradet etiam Moab in ma-
nus vestras.
19 * Et percutietis omnem ciuitatem mu-
nitam, & omnem vrbem electam, & vni-
uersum lignum fructiferum succidetis,
cunctosque fontes aquarum obturabitis,
& omnem agrum egregium operietis la-
20 pidibus. * Factum est igitur manè,
quando sacrificium offerri solet, & ecce a-
quæ veniebant per viam Edom, & reple-
ta est terra aquis.
21 * Vniuersi autem Moabitæ audientes
quòd descendissent tres reges, vt pugna-
rent aduersum eos, conuocauerunt om-
nes qui accincti erant balteo desuper, &
steterunt in terminis.

תרגום יונתן

11 ואמר יהושפט הלית כא נביא דיי ונשאל ית פתגמיא דיי מיניה ואתיב חד מעבדי מלכא דישראל ואמר הכא אלישע בר שפט דשמיש ית אליהו׃
12 ואמר יהושפט אית עמיה פתגמא דיי ונחתו לותיה מלכא דישראל ויהושפט ומלכא דאדום׃
13 ואמר אלישע למלכא דישראל מה לי ולך איזיל לות נבייא דאבוך ולות נבייי אימך ואמר ליה מלכא דישראל בבעו לא תדכר חובי דשקרא ההוא בעי עלנא רחמין ארי זמין יי לתלתא מלכיא האילין למסר יתהון בידא דמואב׃
14 ואמר אלישע קיים הוא יי צבאות דמשמשנא קדמוהי ארי אילולפון אפי יהושפט מלך שיבטא דבית יהודה אנא נסיב אם אסתכל בך ואם אחזינך׃
15 וכען איתו לי גברא דידע לנגנא בכינרא והוי כד מנגן דמנגן ושריא עלוהי רוח נבואה מן קדם יי׃
16 ואמר כדנן אמר יי יתעביד נחלא הדין פצידין פצידין׃
17 ארי כדנן אמר יי לא תחזון רוחא ולא תחזון מטרא ונחלא ההוא יתמלי מיא ותשתון אתון וגיתיכון ובעירכון׃
18 וקלילא דא קדם יי וימסר ית מואבאי בידכון׃
19 ותמחון כל כרך תקיף וכל קריא כריכא וכל אילן דיאי תעקרון וכל מבועי מיא תסתמון וכל אחסנתא שפירתא תטושון באבניא׃
20 והוה בצפרא כמיסק מנחתא והא מיא אתין מאורח אדום ואתמליאת ארעא ית מיא׃
21 וכל מואבאי שמעו ארי סליקו מלכיא לאגחא קרבא בהון ואתכנישו מכל אסירי סיפא ולעילא וקמו על תחומא׃

*Et ait Iosaphat ad eum: Si est hic prophe- 11
ta Domini, et consulemus Dominum per eum?
& respondit vnus de seruis regis Israel, &
ait: Est hic Elisæus filius Saphat, qui fundebat
aquam super manus Heliæ.
Et ait Iosaphat: Est in eo sermo Domini? 12
& descendit ad eum rex Israel, & Iosaphat
rex Iuda, & rex Edom.
Et dixit Elisæus ad regem Israel: Quid 13
mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui &
ad prophetas matris tuæ. & ait ei rex Israel:
Nunquid vocauit Dominus tres reges istos, vt
traderet eos in manus Moab?
Et dixit Elisæus: Viuit Dominus exerci- 14
tuum cui adsui coram eo, quòd si non vultum
Iosaphat regis Iuda ego accipiam, si aspexissem
ad te vel vidissem te.
Et nunc accipite mihi psaltem. et factum 15
est vt caneret psaltes, & facta est super eum
manus Domini.
Et ait: Hæc dicit Dominus: Facite torren 16
tem hunc fossas fossas:
Quia hæc dicit Dominus: Non videbitis 17
ventum, neque videbitis pluuiam: & torrẽs
iste replebitur aqua; & bibetis vos. & castra
vestra, & possessiones vestræ, & iumenta
vestra.
Et leue hoc in conspectu Domini: & da- 18
bit Dominus Moab in manus vestras.
Et percutietis omnem ciuitatem munitam, 19
& omnem vrbem electam: & vniuersum
lignum bonum succidetis, & omnes fontes a-
quæ obturabitis, & omnem partem bonam in-
utilem reddetis in lapidibus.
Et factum est in matutino quum ascende- 20
bat sacrificium: & ecce aquæ veniebant de via
Edom, & repleta est terra aquis.
Et vniuersa Moab audiuit quòd ascende- 21
runt reges vt pugnarent contra eos: & clama-
uerunt de omni accincto balteum & desuper:
& steterunt in termino.*

11 καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ πρὸς αὐτόν, εἰ ἔστιν ἐνταῦθα προ-
φήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπερωτήσομεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ;
καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων τοῦ βασιλέως ἰσραήλ. καὶ
εἶπεν, ἔστιν ἐνταῦθα ἐλισαιὲ υἱὸς σαφάτ, ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ
ἐπὶ χεῖρας ἠλίου.
12 καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, ἔστιν ἐν αὐτῷ ῥῆμα κυρίου; καὶ
κατέβη πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ
βασιλεὺς ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδώμ.
13 καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ, τί
ἐμοὶ καὶ σοί; δεῦρο πρὸς τοὺς προφήτας τοῦ πατρός σου
καὶ πρὸς τοὺς προφήτας τῆς μητρός σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, μὴ ὅτι κέκληκε κύριος τοὺς τρεῖς
βασιλεῖς τούτους τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας
μωάβ;
14 καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, ζῇ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ πα-
ρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον τοῦ ἰωσαφὰτ
βασιλέως ἰούδα ἐγὼ λαμβάνω, εἰ εἰσέβλεψα πρὸς σὲ
ἢ εἶδόν σε.
15 καὶ νῦν λάβετέ μοι ψάλλοντα. καὶ ἐγένετο ὡς ἔ-
ψαλλεν ὁ ψάλλων, καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν χεὶρ κυρίου.
16 καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ποιήσατε τὸν χειμάρ-
ρουν τοῦτον βοθύνους βοθύνους·
17 ὅτι τάδε λέγει κύριος, οὐκ ὄψεσθε πνεῦμα, οὔτε μὴ
ἴδετε ὑετόν. καὶ ὁ χειμάρρους οὗτος πλησθήσεται ὕδατος,
καὶ πίεσθε ὑμεῖς καὶ αἱ παρεμβολαὶ ὑμῶν, καὶ αἱ κτήσεις
ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν.
18 καὶ κοῦφον τοῦτο ἐνώπιον κυρίου, καὶ δώσει κύριος
τὴν μωὰβ εἰς χεῖρας ὑμῶν.
19 καὶ πατάξετε πᾶσαν πόλιν ὀχυρὰν καὶ πᾶσαν πόλιν
ἐκλεκτήν, καὶ πᾶν ξύλον ἀγαθὸν καταβαλεῖτε, καὶ πάσας
πηγὰς ὕδατος ἐμφράξετε, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγαθὴν ἀ-
χρειώσετε ἐν λίθοις.
20 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ πρωΐᾳ ἀναβαινούσης τῆς θυσίας,
καὶ ἰδοὺ ὕδατα ἤρχετο ἐξ ὁδοῦ ἐδώμ, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ τῶν
ὑδάτων.
21 καὶ πᾶσα μωὰβ ἤκουσεν ὅτι ἀνέβησαν οἱ βασι-
λεῖς πολεμῆσαι αὐτούς, καὶ ἐβόησαν ἐκ παντὸς περι-
ζωννυμένου παραζώνην καὶ ἐπάνω, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοῦ
ὁρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Iehosaphat: An non hic est propheta Domini, vt interrogemus verba Domini per eum? & respondit vnus è seruis regis Israel,
& dixit: Hic est Elisagh filius Sephat, qui ministrabat Eliah.
12 Et dixit Iehosaphat: Est cum illo verbum Domini. & descenderunt ad eum rex Israel, & Iehosaphat, & rex Edom.
13 Et dixit Elisagh regi Israel: Quid mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ. & dixit ei rex Israel: Obse-
cro, ne memineris peccata temporis huius: roga pro nobis misericordiam, quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manum
Moab. 14 Et dixit Elisagh: Permanet ipse Dominus Tzebaoth ante quem ministro, quòd nisi faciem Iehosaphat regis tribus domus
Iehudah ego susciperem, si contemplarer te & viderem te.
15 Et nunc adducite mihi virum qui norit psallere cithara. & fuit psallente illo qui psallebat, mansit super illum spiritus prophetiæ à
Domino. 16 Et ait; Sic dixit Dominus, Fiant in valle hac fossæ & fossæ. 17 Quia sic dixit Dominus: Non videbitis
ventum, nec videbitis pluuiam, & vallis hæc implebitur aquis: & bibetis vos & greges vestri & iumenta vestra.
18 Et leue hoc est ante Dominum, & tradet Moabæos in manum vestram.
19 Et percutietis omnem arcem fortem, & omnem vrbem munitam, & omnem arborem pulchrã euelletis, & omnes scaturigines aqua-
rum obturabitis, & omnem possessionem elegantem operietis lapidibus.
20 Et fuit in aurora cùm offertur oblatio, ecce aquæ veniebant de via Edom, & impleta est terra aquis.
21 Et omnes Moabæi audierunt quòd ascendissent reges ad ineundum bellum in eos; & congregauerunt se ex omnibus accingentibus
se gladio & suprà, & steterunt in termino:

22 * וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל־הַמָּיִם וַיִּרְאוּ
מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת־הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם׃
23 * וַיֹּאמְרוּ דָּם זֶה הָחֳרֵב נֶחֶרְבוּ הַמְּלָכִים וַיַּכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ וְעַתָּה לַשָּׁלָל מוֹאָב׃
24 * וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיָּקֻמוּ יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־
מוֹאָב וַיָּנֻסוּ מִפְּנֵיהֶם וַיַּכּוּ־בָהּ וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב׃
25 * וְהֶעָרִים יַהֲרֹסוּ וְכָל־חֶלְקָה טוֹבָה יַשְׁלִיכוּ אִישׁ־
אַבְנוֹ וּמִלְאוּהָ וְכָל־מַעְיַן־מַיִם יִסְתְּמוּ וְכָל־עֵץ־טוֹב
יַפִּילוּ עַד־הִשְׁאִיר אֲבָנֶיהָ בַּקִּיר חֲרָשֶׂת וַיָּסֹבּוּ
הַקַּלָּעִים וַיַּכּוּהָ׃
26 * וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח
אוֹתוֹ שְׁבַע־מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־
מֶלֶךְ אֱדוֹם וְלֹא יָכֹלוּ׃
27 * וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר־יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו
וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל־הַחֹמָה וַיְהִי קֶצֶף־גָּדוֹל עַל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ׃

ד

1 * וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעֲקָה
אֶל־אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ
כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה בָּא לָקַחַת
אֶת־שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי לִי
מַה־יֶּשׁ־לָכִי בַּבָּיִת וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹל בַּבַּיִת
כִּי אִם־אָסוּךְ שָׁמֶן׃
3 * וַיֹּאמֶר לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ מֵאֵת
כָּל־שְׁכֵנָיִכִי כֵּלִים רֵקִים אַל־תַּמְעִיטִי׃
4 * וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעֲדֵךְ וּבְעַד־בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ
עַל כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסִּיעִי׃
5 * וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ וּבְעַד בָּנֶיהָ
הֵם מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצָקֶת׃

22 *Primoq; manè surgentes,& orto iam sole
ex aduerso aquarū viderunt Moabitę con-
23 tra aquas rubras quasi sanguinem: *Dixe-
D runtque: Sanguis gladij est. pugnauerunt
reges contra se,& cæsi sunt mutuò. nunc
24 perge ad prædam, Moab. *Perrexeruntque
in castra Israel. Porrò consurgens Israel percussit Moab, at illi fugerunt coram eis. venerunt igitur qui vicerat, & percusserunt
25 Moab. *Et ciuitates destruxerunt,& omnē agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleuerūt; & vniuersos fontes aquarum obturauerunt,& omnia ligna fructifera succiderunt, ita vt muri tantū fictiles remanerent.& circūdata est ciuitas à fundibulariis, & magna ex parte percussa.
26 *Quod cùm vidisset rex Moab p̄ualuisse scilicet hostes, tulit secum septingētos viros educentes gladios, vt irrumperent ad
27 regem Edō,& non potuerunt. *Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustū super murum, & facta est indignatio magna in Israel. Statimque recesserunt ab eo, & reuersi sunt in terram suam.

CAP. IIII.

1 MVlier autem quędam de vxoribus pro-
A phetarum clamabat ad Helisęū, dicens: Seruus tuus vir meus mortuus est,& tu nosti quia seruus tuus fuit timēs Dominum. Et ecce creditor venit vt tollat duos filios
2 meos ad seruiendū sibi. *Cui dixit Helisęus: Quid vis vt faciā tibi? dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quicquā in domo mea,
3 nisi parum olei quo vngar. *Cui ait: Vade, pete mutuò ab omnibus vicinis tuis vasa
4 vacua non pauca: *Et ingredere,& claude ostium tuum, cùm intrinsecus fueris tu,& filij tui, & mitte indè in omnia vasa hæc,
5 & cùm plena fuerint, tolles. *Iuit itaque mulier & clausit ostium super se & super
B filios suos. illi offerebant vasa, & illa infundebat.

תרגום יונתן

22 וְאַקְדִימוּ בְצַפְרָא וְשִׁמְשָׁא נְחַת עַל מַיָּא וַחֲזוֹ מוֹאֲבָאֵי מִקֳּבֵיל יַת מַיָּא סוּמְקִין כִּדְמָא׃
23 וַאֲמַרוּ דְמָא דֵין אִתְגְּרָאָה אִתְגְּרִיאוּ מַלְכַיָּא וְקַטָלוּ גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ וּכְעַן פּוּקוּ לְבִיזְתָא מוֹאֲבָאֵי׃
24 וַאֲתוֹ לְמַשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל וְקָמוּ יִשְׂרָאֵל וּמְחוֹ יַת מוֹאֲבָאֵי וְאַפְּכוּ מִן קֳדָמֵיהוֹן וּמְחוֹ בְהוֹן וְקַטָלוּ יַת מוֹאֲבָאֵי׃ 25 וְקִרְוַיָּא פַּגַּרוּ
וְכָל אַחְסָנָא שַׁפִּירְתָא רְמוֹ גְבַר יַת אַבְנֵיהּ וּמַלְאוּהָ וְכָל מַבּוּעֵי מַיָּא סְתַמוּ וְכָל אִילָן דְּיָאֵי עֲקַרוּ עַד דְּלָא אִשְׁתְּאָרַת אַבְנָא בְקִרְתָא דְלָא פַגְּרוּהָא
וְאַחְזַרוּ קַלָּעַיָּא וּמְחוּהָא׃ 26 וַחֲזָא מַלְכָּא דְמוֹאָב אֲרֵי תְקִיפוּ מִינֵיהּ עָבְדֵי קְרָבָא וּדְבַר עִמֵּיהּ שְׁבַע מְאָה גַבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא לְאַפְנָאָה
לְמַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְלָא יְכִילוּ׃ 27 וּנְסֵיב יַת בְּרֵיהּ בּוּכְרָא דַעֲתִיד דְּיִמְלוֹךְ תְּחוֹתוֹהִי וְאַסְקֵיהּ עֲלָתָא עַל שׁוּרָא וַהֲוָה רְגַז רַב עַל יִשְׂרָאֵל
וְאִסְתַּלָּקוּ מִינֵּיהּ וְתָבוּ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

ד

1 וְאִתְּתָא חֲדָא מִנְּשֵׁי תַלְמִידֵי נְבִיַּיָא מְצַוְחָא קֳדָם אֱלִישָׁע לְמֵימַר עַבְדָּךְ עוֹבַדְיָה בַּעֲלִי מִית וְאַתְּ יְדַעְתְּ אֲרֵי עַבְדָּךְ הֲוָה דָחִיל מִן קֳדָם יְיָ
וּבַר נִשָׁא אֲתָא לְמִדְבַּר יַת תְּרֵין בְּנַי לֵיהּ לְעַבְדִּין׃ 2 וַאֲמַר לַהּ אֱלִישָׁע מָה אֶעְבֵּיד לִיךְ חַוִּי לִי מָה אִית לִיךְ בְּבֵיתָא וַאֲמָרַת לֵית לְאַמְתָךְ
כָּל מִדְּעַם בְּבֵיתָא אֱלָהֵין מָנָא דִמְשְׁחָא׃ 3 וַאֲמַר אֱזִילִי שְׁאִילִי לִיךְ מָנִין מִן בָּרָא מִן כָּל שִׁבְבָיִכִי מָנִין רֵיקָנִין לָא תַזְעֲרִין׃
4 וְתֵיעֲלִין וְתֵיגְפִין דַּשָּׁא בְּאַפִּיךְ וּבְאַפֵּי בְּנָךְ וּתְרִיקִין עַל כָּל מָנַיָּא הָאִלֵּין וּמָנָא דְאִתְמְלִי תְּסַלְּקִין׃
5 וַאֲזַלַת מִלְוָתֵיהּ וַאֲגִפַת דַּשָּׁא בְּאַפַּהּ וּבְאַפֵּי בְנָהָא אִינוּן מְקָרְבִין לַהּ מָנַיָּא וְהִיא מְרִיקָא מִשְׁחָא׃

* *Et ſurrexerũt manè, & ſol ortus eſt aduer-* 22
ſus aquas. & vidit Moab aquas econtrà ru-
bras quaſi ſanguinem.
* *Et dixit: Sanguis iſte gladij. pugnauerunt* 23
reges, & percuſſit vnuſquiſque proximum e-
ius: et nunc ad ſpolia Moab.
* *Et veniunt in caſtra Iſrael. & ſurgit Iſ-* 24
rael & percutit Moab. & fugit Moab à facie
eorum, & ingreſſi ſunt ingredientes et percu-
tientes Moab.
* *Et ciuitates deſtruxerunt, et omnem par-* 25
tem bonam proiecit vir lapidem ſuum, & re-
pleuit eam; & vniuerſum fontem aquæ obtu-
rauerunt, & omne lignum bonum ſucciderũt,
donec remaneret lapis in muro opere ædifi-
cationis. & circundederunt fundibularij, &
percuſſerunt eam.
* *Et vidit rex Moab quòd præualuit ſuper* 26
eum bellum, & tulit ſecum ſeptingentos viros
educentes gladium, vt irrumperent ad regem
Edom, & non potuerunt.
* *Et tulit filium ſuum primogenitum, quem* 27
regem conſtituit pro eo, & obtulit eum holo-
cauſtum ſuper murum, et facta eſt pœnitentia
magna in Iſrael. & receſſerunt ab eo, et reuer-
ſi ſunt in terram ſuam.

CAP. IIII.

ET mulier vna de filiis prophetarum clama- 1
bat ad Eliſæum, dicens: Seruus tuus vir
meus mortuus eſt, & tu noſti quòd ſeruus tuus
erat timens Dominum. & creditor venit vt
tollat duos filios meos in ſeruos ſibi. * *Et dixit* 2
ei Eliſæus: Quid faciam tibi? nuncia mihi. quid
tibi eſt in domo tua? ipſa autem dixit: Non eſt
ancillæ tuæ quicquam, niſi vas olei in domo quo
vngar. * *Et ait ad eam: Vade pete tibi vaſa* 3
foranſecus ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua,
& non pauca tollas: * *Et ingredieris &* 4
claudes oſtium ſuper te & ſuper filios tuos, &
effundes in vaſa hæc, & quod plenum fuerit
tolles. * *Et receſſit ab eo mulier, & fecit* 5
ſic. & clauſit oſtium ſuper ſeipſam & ſuper fi-
lios ſuos, & illi adducebant ei, & ipſa infun-
debat oleum.

22 * Καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωΐ, καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
καὶ εἶδε μωὰβ τὰ ὕδατα ἐξεναντίας πυῤῥὰ ὡσεὶ αἷμα.
23 * καὶ εἶπεν αἷμα τοῦτο ῥομφαίας. ἐμαχέσαντο οἱ
βασιλεῖς, καὶ ἐπάταξεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ νῦν
ἐπὶ τὰ σκῦλα μωάβ.
24 * καὶ παραγίνονται εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραήλ. καὶ
ἀνίσταται ἰσραὴλ καὶ τύπτει τὸν μωάβ. καὶ ἔφυγε μωὰβ
ἐκ προσώπου αὐτῶν καὶ εἰσῆλθον εἰσπορευόμενοι καὶ τύπ-
τοντες τὸν μωάβ·
25 * καὶ τὰς πόλεις καθεῖλον, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγα-
θὴν, ἔρριψεν ἀνὴρ τὸν λίθον αὐτοῦ καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν,
καὶ πᾶσαν πηγὴν ὕδατος ἐνέφραξαν, καὶ πᾶν ξύλον ἀγα-
θὸν κατέβαλον, ἕως τοῦ καταλιπεῖν λίθον ἐν τοίχῳ τεκ-
τονικῆς. καὶ περιεκύκλωσαν οἱ σφενδονῆται, καὶ ἐπάταξαν
26 αὐτήν. * καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς μωὰβ ὅτι κεκραταίωται
ὑπὲρ αὐτὸν ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτακο-
σίους ἄνδρας ἐσπασμένους ῥομφαίαν, διακόψαι πρὸς βα-
27 σιλέα ἐδώμ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. * καὶ ἔλαβεν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον ὃν ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἀ-
νήνεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἐγένετο
μεταμέλος μέγας ἐν ἰσραήλ. καὶ ἀπῆραν ἀπ' αὐτοῦ καὶ
ἀπέστρεψαν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

δ'.

1 * Καὶ γυνὴ μία ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν ἐβόα πρὸς
ἐλισσαιὲ λέγουσα, ὁ δοῦλός σου ὁ ἀνήρ μου τέθνηκεν, καὶ σὺ οἶ-
δας, ὅτι ὁ δοῦλός σου ἦν φοβούμενος τὸν κύριον. καὶ ὁ δανειστὴς
ἦλθε λαβεῖν τοὺς δύο υἱούς μου εἰς δούλους ἑαυτῷ.
2 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλισσαιὲ, τί ποιήσω σοι; ἀπάγγειλόν μοι,
τί σοί ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἡ δὲ εἶπεν, οὐκ ἔστι τῇ δούλῃ σου οὐ-
θὲν, ἀλλ' ἢ ἀγγεῖον ἐλαίου ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ἀλείψομαι.
3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, δεῦρο αἴτησαι σεαυτῇ ἀγ-
γεῖα ἔξωθεν παρὰ πάντων τῶν γειτόνων σου σκεύη κενὰ,
καὶ μὴ ὀλιγώσῃς·
4 * καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀποκλείσεις τὴν θύραν ἐπὶ σε-
αυτὴν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἐκχέεις εἰς τὰ ἀγγεῖα
5 ταῦτα, καὶ τὸ πληρωθὲν ἀρεῖς. * καὶ ἀπῆλθεν ἀπ'
αὐτοῦ ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν οὕτως. καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν
ἐφ' ἑαυτὴν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ προσῆγον
αὐτῇ, καὶ αὐτὴ ἐνέχεεν τὸ ἔλαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et præuenerunt auroram, & ſol deſcendit ſuper aquas: & viderunt Moabæi è regione aquas rubras tanquam ſanguinem.
23 Et dixerunt: Sanguis eſt: contendendo contenderunt reges, & occiderunt quiſque ſocium ſuum: & nunc exite ad prædam Moabæi.
24 Et venerunt ad caſtra Iſrael, & ſurrexerunt *viri* Iſrael & percuſſerunt Moabæos: & verterunt terga à facie eorum, & percuſſerunt
eos & occiderunt Moabæos:
25 Et vrbes deſtruxerunt, & in omnem hæreditatem elegantem proiecerunt quiſque la-
pidem ſuum & impleuerunt illam, & omnes ſcaturigines aquarum obturauerunt, & omnes arbores pulchras eruerunt, quouſque non reli-
ctus eſt lapis in vrbe quem non deſtruxerint. & circuierunt fundibularij & percuſſerunt eam.
26 Et vidit rex Moab quòd præua-
lerent in ſe belligerantes, & accepit ſecum ſeptingentos viros educentes gladium, vt conuerteret ſe ad regem Edom, & non potuerunt.
27 Et accepit filium ſuum primogenitum, qui futurus erat vt regnaret pro eo, & obtulit eum holocauſtum ſuper murum: & fuit indi-
gnatio magna ſuper Iſrael, & aſcenderunt ab eo, & redierunt in terram Iſrael.

CAP. IIII.

ET mulier vna de vxoribus diſcipulorum prophetarum clamauit ad Eliſagh dicendo: Seruus tuus Gobadiah maritus meus mortuus eſt,
& tu noſti quòd ſeruus tuus timebat Dominum: & nunc creditor venit vt accipiat duos filios meos ſibi in ſeruos.
2 Et dixit illi
Eliſagh: Quid faciam tibi? indica mihi. quid eſt tibi in domo? Et dixit: Non eſt ancillæ tuæ prorſus quicquam in domo, niſi vas olei.
3 Et dixit, Vade pete tibi vaſa deforis ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua, ne pauca petas.
4 Et eas & claudas ianuam ſuper faciem tuam
& faciem filiorum tuorum, & fundas in vaſa hæc, & vas quod impletum fuerit amoueas.
5 Et abiit ab eo, & clauſit portam ſuper faciem
ſuam & ſuper faciem filiorum ſuorum. ipſi adferebant ei vaſa, & ipſa infundebat oleum.

6 * וַיְהִי כִּמְלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ הַגִּישָׁה
אֵלַי עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כֶּלִי וַיַּעֲמֹד
הַשָּׁמֶן׃
7 * וַתָּבֹא וַתַּגֵּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־
הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכִי וְאַתְּ בָּנַיִכִי תִּחְיִי בַּנּוֹתָר׃
8 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה
גְדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־בּוֹ לֶאֱכָל־לָחֶם וַיְהִי מִדֵּי עָבְרוֹ יָסֻר
שָׁמָּה לֶאֱכָל־לָחֶם׃
9 * וַתֹּאמֶר אֶל־אִישָׁהּ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ
אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד׃
10 * נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת־קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם
מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְהָיָה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר
11 שָׁמָּה׃ * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־
הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב־שָׁמָּה׃
12 * וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא לַשּׁוּנַמִּית הַזֹּאת
וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו׃
13 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱמָר־נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ
אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֶּר־
לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
אָנֹכִי יֹשָׁבֶת׃
14 * וַיֹּאמֶר וּמֶה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אֲבָל בֵּן
אֵין־לָהּ וְאִישָׁהּ זָקֵן׃
15 * וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד בַּפָּתַח׃
16 * וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן
וַתֹּאמֶר אַל־אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אַל־תְּכַזֵּב
בְּשִׁפְחָתֶךָ׃
17 * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע׃
18 * וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל־אָבִיו אֶל־
הַקֹּצְרִים׃

6 * Cumque plena fuissent vasa, dixit ad
filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille
respondit: Non habeo. Stetitque oleum.
7 * Venit autem illa & indicauit homini
Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, &
redde creditori tuo; tu autem & filij tui
8 viuite de reliquo. * Facta est autem quæ-
dam dies, & transibat Helisęus per Sunam
ciuitatem. erat autem ibi mulier magna,
quæ tenuit eum vt comederet panem.
Cumque frequenter indè transiret, diuer-
tebat ad eam vt comederet panem.
9 * Quæ dixit ad virum suum: Animad-
uerto quòd vir Dei sanctus est iste, qui
transit per nos frequenter:
10 * Faciamus ergo ei cœnaculum paruũ,
& ponamus ei in eo lectulum, & mensam
& sellam, & candelabrum; vt cùm vene-
rit ad nos, maneat ibi.
11 * Facta est ergo dies quędam, & veniẽs
diuertit in cœnaculum, & requieuit ibi.
12 * Dixitq; ad Giezi puerum suum: Vo-
ca Sunamiten istam: qui cùm vocasset eã,
13 & illa stetisset coram eo, * Dixit ad pue-
rum suum: Loquere ad eam: Ecce sedulè
C in omnibus ministrasti nobis; quid vis vt
faciam tibi? nunquid habes negocium, &
vis vt loquar regi siue principi militiæ?
Quæ respondit: In medio populi mei ha-
14 bito. * Et ait: Quid ergo vult vt fa-
ciam ei? Dixitque Giezi: Ne quęras. Fi-
lium enim non habet, & vir eius senex est.
15 * Præcepit itaque vt vocaret eam. Quæ
cùm vocata fuisset, & stetisset ante ostium,
16 * Dixit ad eam; In tempore isto in hac
eadem hora, si vita comes fuerit, habebis
in vtero filium. At illa: Noli quæso do-
mine mi vir Dei, noli mentiri ancillę tuæ.
17 * Et concepit mulier & peperit filium
in tempore, & in hora eadem qua dixerat
D Helisæus.
18 * Creuit autem puer: & cùm esset quę-
dam dies & egressus isset ad patrem suum
ad messores,

תרגום יונתן

6 וַהֲוָה כְּמִשְׁלַם מָנַיָּא וַאֲמֶרֶת לִבְרָהּ קָרֵיב לִי עוֹד מָנַיָּא וַאֲמַר בְּרַהּ לָהּ לֵית עוֹד מָנַיָּא וּפְסַק מִשְׁחָא׃
7 וַאֲתַת וְחַוִּיאַת לִנְבִיָּא דַייָ וַאֲמַר אֱזִילִי זַבִּינִי יַת מִשְׁחָא וְשַׁלְּמִי לְמָרֵי חוֹבְתִיךְ וְאַתְּ וּבְנַיְיכִי תִּתְפַּרְנְסִין בְּמָה דְאִשְׁתְּאַר׃ * וַהֲוָה יוֹמָא
עֲבַר אֱלִישָׁע לְשׁוּנֵם וְתַמָּן אִתְּתָא דַּחְלַת חֶטְאִין וְאַתְקֵיפַת בֵּיהּ לְמֵיכַל לַחְמָא וַהֲוָה בִּזְמַן מֶעְבְּרוֹהִי מִתְפְּנֵי לְתַמָּן לְמֵיכַל לַחְמָא׃
9 וַאֲמַרַת לְבַעֲלַהּ הָא כְעַן יְדַעְנָא אֲרֵי נְבִיָּא דַייָ קַדִּישָׁא הוּא מִתְפְּנֵי לְוָתָנָא תְּדִירָא׃
10 נַעֲבֵיד כְּעַן עֲלִיַּת כַּתְלָא זְעֵירָא וּנְתַקֵּן לֵיהּ תַּמָּן אֲתַר עַרְסָא וּפָתוֹרָא וְכָרְסְיָא וּמְנַרְתָּא וִיהֵי בְּמֵיתוֹהִי לְוָתָנָא יִתְפְּנֵי לְתַמָּן׃
11 וַהֲוָה יוֹמָא וְעַל לְתַמָּן וְזָר לְעִילִיתָא וּשְׁכֵיב תַּמָּן׃ 12 וַאֲמַר לְגֵחֲזִי עוּלֵימֵיהּ קְרֵי לְשׁוּנֶמְתָא הָדָא וּקְרָא לַהּ וְקָמַת קֳדָמוֹהִי׃
13 וַאֲמַר לֵיהּ אֱמַר כְּעַן לַהּ הָא עֲסַקְתְּ לָנָא יַת כָּל עִסְקָתָא הָדָא מָה לְמֶעְבַּד לִיךְ הֲפִתְגָּם אִית לִיךְ לְמַלָּלָא עִם מַלְכָּא אוֹ עִם רַב חֵילָא
וַאֲמַרַת בְּגוֹ עִסְקֵי עַמִּי אֲנָא מְסוֹבְרָא׃ 14 וַאֲמַר וּמָה לְמֶעְבַּד לַהּ וַאֲמַר גֵּחֲזִי בְּקֻשְׁטָא בַּר לֵית לַהּ וּבַעֲלַהּ סִיב׃
15 וַאֲמַר קְרֵי לַהּ וּקְרָא לַהּ וְקָמַת בְּתַרְעָא׃
16 וַאֲמַר לִזְמַנָא הָדֵין כְּעִידָן דְּאַתּוּן קַיָּמִין תְּהֵי מְחַבְּקָא בְּרָא וַאֲמֶרֶת בְּבָעוּ רִבּוֹנִי נְבִיָּא דַייָ לָא יִתְכַּדְּבוּן פִּתְגָּמָךְ לְאַמְתָךְ׃
17 וְעַדִּיאַת אִתְּתָא וִילֵידַת בַּר לִזְמַנָא הָדֵין כְּעִידָן דַּהֲוַת קַיָּמָא דְּמַלֵּיל עִמַּהּ אֱלִישָׁע׃
18 וּרְבָא רַבְיָא וַהֲוָה יוֹמָא וּנְפַק לְוַת אֲבוּהִי לְוַת חָצְדַיָּא׃

Et factum est vt repleta fuerunt omnia 6
vasa, & dixit ad filios suos: Appropinquate
mihi vas. & dixerunt ei: Non est adhuc vas.
& stetit oleum.
Et venit & nunciat homini Dei. ipse 7
autem dixit ei: Vade & redde oleum, & sol-
ue mutuum, & tu & filij tui viuetis in re-
liquo.
Et facta est dies, & transiit Elisæus in So- 8
nam: & ibi mulier magna, & tenuit eum vt
comederet panem. Et factum est à frequentia
transitus ipsius, inclinauit eum vt comederet
panem.
Et dixit mulier ad virum suum: Ecce iam 9
scio quòd homo Dei iste sanctus transit per nos
frequenter:
Faciamus iam ei cœnaculum paruum; & 10
ponamus ei ibi lectum, & mensam, & sellam,
& candelabrum: & erit cùm ipse venerit ad
nos, et inclinabit ibi.
Et facta est dies, & venit Elisæus illuc; et 11
diuertit in cœnaculum, & dormiuit ibi.
Et dixit Elisæus ad Giezi puerum suum: 12
Voca Sunamiten istam. & vocauit eam, et ste-
tit coram eo.
Et dixit puero: Dic ad eam: Ecce præpa- 13
rasti nobis omnem præparationem istam, quid
faciemus tibi? si est tibi verbum vt loquar ad
regem vel ad principem militiæ? ipsa autem di-
xit: In medio populi mei ego habito.
Et ait Elisæus ad Giezi: Quid opus vt fa- 14
ciam ei? & dixit Giezi: Et profectò non est ei
filius, et vir eius senex.
Et dixit Elisæus: Voca eam. & vocauit 15
eam, & veniens stetit iuxta ostium.
Et dixit Elisæus ad eam: In tempore isto, 16
vt hora hæc, viuens tu concepisti filium. illa au-
tem dixit: Non domine homo Dei, non men-
tiaris ancillæ tuæ.
Et concepit mulier & peperit filium in 17
tempore hoc vt hora viuens, vt locutus est ad
eam Elisæus. Et creuit puer, & fuit dies 18
messionis, & egressus est puer ad patrem suum
ad messores.

6 καὶ ἐγένετο ὡς ἐπληρώθη πάντα τὰ ἀγγεῖα, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, ἐγγίσατέ μοι σκεῦος· καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐκ ἔστιν ἔτι ἀγγεῖον, καὶ ἔστη τὸ ἔλαιον.

7 καὶ παραγίνεται, καὶ ἀπαγγέλλει τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, πορεύου καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον, καὶ ἀπότισον τὸ δάνειον, καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου ζήσεσθε ἐν τῷ καταλοίπῳ.

8 καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ διῆλθεν ἐλισεαὶ εἰς σωνάμ, καὶ ἐκεῖ γυνὴ μεγάλη, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν φαγεῖν ἄρτον. καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τοῦ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν, ἐξέκλινεν αὐτὸν φαγεῖν ἄρτον.

9 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἰδοὺ δὴ οἶδα ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ οὗτος ἅγιος διαπορεύεται ἐφ' ἡμᾶς διαπαντός·

10 ποιήσωμεν δὴ αὐτῷ ὑπερῷον μικρὸν, καὶ θῶμεν αὐτῷ ἐκεῖ κλίνην, καὶ τράπεζαν, καὶ δίφρον, καὶ λυχνίαν, καὶ ἔσται ἐν τῷ αὐτὸν ἔρχεσθαι πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκκλινεῖ ἐκεῖ.

11 καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἔρχεται ἐλισεαὶ ἐκεῖ, καὶ ἐξέκλινεν εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ.

12 καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, κάλεσον τὴν σωναμῖτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν· καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ.

13 καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, εἰπὲ πρὸς αὐτὴν, ἰδοὺ ἐξέταξας ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἔκταξιν ταύτην, τί ποιήσωμέν σοι; εἰ ἔστι σοι λόγος λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως; ἡ δὲ εἶπεν, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου ἐγὼ κατοικῶ.

14 καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς γιεζὶ, τί δεῖ ποιῆσαι αὐτῇ; καὶ εἶπε γιεζὶ, καὶ μάλα οὐκ ἔστιν αὐτῇ υἱός, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πρεσβύτης.

15 καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ, κάλεσον αὐτήν. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν, καὶ ἐλθοῦσα ἔστη παρὰ τὴν θύραν.

16 καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς αὐτὴν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ὡς ἡ ὥρα αὕτη, ζῶσα σὺ περιειληφυῖα υἱόν. ἡ δὲ εἶπε, μὴ κύριε ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, μὴ διαψεύσῃ τὴν δούλην σου.

17 καὶ συνέλαβεν ἡ γυνὴ καὶ ἔτεκεν υἱὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ὡς ἡ ὥρα ζῶσα, ὡς ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν ἐλισεαί.

18 καὶ ἡδρύνθη τὸ παιδάριον, καὶ ἐγένετο ἡμέρα θερισμοῦ, καὶ ἐξῆλθε τὸ παιδάριον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὸς τοὺς θερίζοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et fuit cùm absoluta essent vasa, dixit filio suo: Adfer mihi adhuc vas. & dixit filius eius: Non sunt amplius vasa, & defecit oleum.
7 Et venit & indicauit prophetæ Domini. & dixit: Vade, vende oleum, & exsolue domino debiti tui: & tu & filij tui alamini de eo quod relinquetur.
8 Et fuit die quadam, transiit Elisagh in Sunem, & ibi erat mulier timens peccata, & apprehendit eum vt comederet panem. & erat tempore quo transibat, diuertebat illuc vt comederet panem.
9 Et dixit marito suo: Ecce nunc cognoui quòd propheta Domini sanctus est iste diuertens ad nos semper.
10 Faciamus quæso cœnaculum muri paruum, & componamus illi ibi locum cubilis, & mensam, & sedem & candelabrum: & erit cùm venerit ad nos, diuertet illuc.
11 Et fuit die quadam, intrauit eò, & declinauit ad cœnaculum, & cubuit ibi.
12 Et dixit ad Gehhazi puerum suum: Voca Sunamithen hanc. & vocauit illam, & stetit ante eum.
13 Et dixit illi; Dic nunc ei: Ecce negociata es nobis omne negocium hoc; quid vis vt faciam tibi? num verbum est tibi vt proloquar cum rege aut cum magistro exercitus? & dixit: In medio negociorum populi mei ego sustentor.
14 Et ait: Et quid est vt faciam illi? & dixit Gehhazi: In veritate filius non est ei, & maritus eius senex est.
15 Et dixit: Voca illam. & vocauit illam, & stetit in porta.
16 Et dixit: In tempore hoc secundum tempus quo superstites eritis, amplexaberis filium. & dixit: Obsecro domine mi propheta Domini, ne mendax sit verbum tuum ancillæ tuæ.
17 Et concepit mulier & peperit filium in tempore hoc secundùm tempus quo fuit viuens, quod locutus fuerat cum illa Elisagh.
18 Et creuit puer, & fuit die quadam, exiuit ad patrem suum ad messores.

19 * וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו רֹאשִׁי ׀ רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל־הַנַּעַר שָׂאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ׃

20 * וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל־בִּרְכֶּיהָ עַד־הַצָּהֳרַיִם וַיָּמֹת׃

21 * וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ וַתֵּצֵא׃

22 * וַתִּקְרָא אֶל־אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה נָא לִי אֶחָד מִן־הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֲתֹנוֹת וְאָרוּצָה עַד־אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה׃

23 * וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ אַתְּי הֹלֶכֶתִּי אֵלָיו הַיּוֹם לֹא־חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃

24 * וַתַּחֲבֹשׁ הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־נַעֲרָהּ נְהַג וָלֵךְ אַל־תַּעֲצָר־לִי לִרְכֹּב כִּי אִם־אָמַרְתִּי לָךְ׃

25 * וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֹתָהּ מִנֶּגֶד וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשּׁוּנַמִּית הַלָּז׃

26 * עַתָּה רוּץ־נָא לִקְרָאתָהּ וֶאֱמָר־לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיָּלֶד וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃

27 * וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הָהָר וַתַּחֲזֵק בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָהּ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְפֵּה־לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָהּ וַיהוָה הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי׃

28 * וַתֹּאמֶר הֲשָׁאַלְתִּי בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלֹא אָמַרְתִּי לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי׃

29 * וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ כִּי־תִמְצָא אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל־פְּנֵי הַנָּעַר׃

30 * וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזְבֶךָּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ׃

19 * Ait patri ſuo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, & duc eum ad matrem ſuam.
20 * Qui cùm tuliſſet & duxiſſet eum ad matrem ſuam, poſuit eum illa ſuper genua ſua vſq; ad Meridiem, & mortuus eſt.
21 * Aſcendit autem & collocauit eum ſuper lectulum hominis Dei, & clauſit o-
22 ſtium. Et egreſſa * vocauit virum ſuum, & ait: Mitte mecum, obſecro, vnum de pueris, & aſinam, vt excurram vſque ad hominem Dei, & reuertar.
23 * Qui ait illi: Quam ob cauſam vadis ad eum? Hodie non ſunt Calendæ neque ſabbatum. quæ reſpondit: Vadam.
24 * Strauitque aſinam, & præcepit puero: Mina & propera, ne mihi moram facias in eundo; & hoc age quod præcipio tibi.
25 * Profecta eſt igitur, & venit ad virum Dei in monte Carmeli. Cumque vidiſſet eam vir Dei de contrà, ait ad Giezi puerum ſuum; Ecce Sunamitis illa:
26 * Vade ergo in occurſum eius, & dic ei: Rectène agitur circa te, & circa virum tuum & circa filium tuum? quæ reſpondit: Re-
27 ctè. * Cumque veniſſet ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius, & acceſsit Giezi vt amoueret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam. anima enim eius in amaritudine eſt; & Dominus celauit à me, & non indicauit mihi.
28 * Quæ dixit illi: Nunquid petiui filium à Domino meo? nunquid non dixi tibi, Ne illudas me?
29 * Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meũ in manu tua, & vade. ſi occurrerit tibi homo, non ſalutes eum: & ſi ſalutauerit te quiſpiam, non reſpondeas illi. Et pones baculum meum ſuper faciem pueri.
30 * Porrò mater pueri ait: Viuit Dominus & viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo & ſecutus eſt eam.

תרגום יונתן

19 ואמר לאבוהי רישי רישי ואמר לעולימא סבהי אובילהי לאמיה :
20 ונסביה ואובליה לאימיה ויתיב על ברכהא עד עידן טהרא ומית :
21 וסליקת ואשכבתיה על ערסא דנביא דיי ואגפת באפוהי ונפקת :
22 וקראת לבעלה ואמרת שדר כען לי חד מן עולימיא וחדא מן אתניא ואתמטי עד נביא דיי ואתוב :
23 ואמר מה דין את אזלת ליתיה יומא דין לא ירח ולא שבתא ואמרת שלם :
24 וזריזת אתנא ואמרת לעולימהא דבר ואזיל לא תדחוק עלי למרכב אלהן כד איימר לך :
25 ואזלת ואתת לות נביא דיי לטור כרמלא והוה כד חזא נביא דיי יתה מקביל ואמר לגחזי עולימיה הא שונמיתא דיכי :
26 כען רהוט כען לקדמותה ואמר לה השלם ליך השלם לבעליך השלם לרביא ואמרת שלם :
27 ואתת לות נביא דיי לטורא ואתקיפת ברגלוהי וקריב גחזי למדחה ואמר נביא דיי שבוק מינה ארי נפשה מרירה לה ומן קדם יי אתכסא מני ולא אחויה לי :
28 ואמרת השאילית ברא מן רבוני הלא אמרית לך אם מתיהיב לי בר קיים ואם לא לא תנסם יתי :
29 ואמר לגחזי זריז חרצך וסב חוטרי בידך ואזיל ארי תשכח גבר לא תשאל בשלמיה וארי ישאל בשלמך גברא לא תתיבניה ותשוי חוטרי על אפי רביא :
30 ואמרת אמא דרביא קיים הוא יי וחי נפשך אם אשבקינך וקם ואזל בתרהא :

*Et ait ad patrem suum: Caput meum, ca- 19
put meum. & dixit puero: Duc eum ad ma-
trem suam.
*Et tulit eum & adduxit eum ad matrem 20
eius: & collocauit eum mater sua super genua
sua vsque ad meridiem, & mortuus est.
*Et tulit eum & collocauit eum super le- 21
ctum hominis Dei, & clausit ostium super se,
& egressa est:
*Et vocauit virum suum, & dixit: Mitte 22
iam mecum vnum puerorum, & vnam asina-
rum, & curram vsque ad hominem Dei, &
reuertar.
*Et dixit: Quare tu hodie vadis ad eum, 23
& non Calendæ & non Sabbatum? ipsa autem
dixit, Pax.
*Et strauit asinam, & dixit puero suo: A- 24
ge & vade, & non moram facias mihi vt
ascendam ego, donec dicam tibi.
*Et ibis et venies ad hominem Dei in mon- 25
tem Carmeli. & exijt & profecta est vsque ad
hominem Dei in montem. et factum est vt vi-
dit eam homo Dei de contrà, & ait Giezi pue-
ro suo: Ecce Sunamitis illa.
*Nunc curre in occursum eius, & dices ei: 26
Pax tibi? pax viro tuo? pax filio tuo? & cu-
currit in occursum eius, & dixit: Pax tibi?
pax viro tuo? pax filio tuo? ipsa autem dixit:
Pax.
*Et direxit ad hominem Dei in montem. et 27
apprehendit pedes eius. & accessit Giezi vt a-
moueret eam: & dixit ad eum homo Dei:
Dimitte eam, quia amara anima eius; & Do-
minus celauit à me, et non nunciauit mihi.
*Et dixit mulier: Nunquid petiui filium à 28
domino meo? non dixi, non seduces mecum?
*Et dixit Elisæus Giezi: Accinge lumbum 29
tuum, & tolle baculum meum in manu tua et
vade: & si inueneris aliquem, non benedicas
ei: et si benedixerit tibi quispiam, non respon-
deas ei. & pones baculum meum super faciem
pueri. *Et dixit mater pueri: Viuit Do- 30
minus & viuit anima tua, si relinquam te. &
surrexit Elisæus, et abijt post eam.

19 *καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὴν κεφαλήν μου,
τὴν κεφαλήν μου. καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, ἄγαγε αὐτὸν
πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ.
20 *καὶ ἦρεν αὐτὸν καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὸν πρὸς τὴν μη-
τέρα αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ γό-
νατα αὐτῆς ἕως τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ ἀπέθανεν.
21 *καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλί-
νην τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν ἐπ'
22 αὐτὴν καὶ ἐξῆλθεν· *καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα αὐτῆς,
καὶ εἶπεν, ἀπόστειλον δή μοι ἓν τῶν παιδαρίων, καὶ μίαν τῶν
ὄνων, καὶ δραμοῦμαι ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπιστρέψω.
23 *καὶ εἶπεν, τί ὅτι σὺ σήμερον πορεύῃ πρὸς αὐτόν, καὶ
οὐ νουμηνία καὶ οὐ σάββατον; ἡ δὲ εἶπεν, εἰρήνη.
24 *καὶ ἐπέσαξε τὴν ὄνον καὶ εἶπε τῷ παιδαρίῳ αὐτῆς, ἄγε
καὶ πορεύου, καὶ μὴ ἐπίσχῃς μοι τοῦ ἐπιβῆναί με ἕως τοῦ
25 εἰπεῖν σοι. *καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον
τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον. καὶ ἐξῆλθε καὶ ἐπορεύθη
ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αὐ-
τὴν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐξεναντίας, καὶ εἶπεν γιεζὶ τῷ παι-
δαρίῳ αὐτοῦ, ἰδοὺ ἡ σουναμίτις ἐκείνη.
26 *νῦν δράμε εἰς συνάντησιν αὐτῆς, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ, εἰρήνη
σοι; εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου; εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ σου; καὶ ἔδραμεν
εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς, καὶ εἶπεν, εἰρήνη σοί; εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου;
εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ σου; ἡ δὲ εἶπεν, εἰρήνη.
27 *καὶ κατέβη αὐτὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς τὸ
ὄρος. καὶ ἐκράτησε τῶν ποδῶν αὐτοῦ. καὶ προσῆλθε γιε-
ζὶ ἀπώσασθαι αὐτήν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος τοῦ
θεοῦ, ἄφες αὐτήν, ὅτι κατώδυνος ἡ ψυχὴ αὐτῆς, καὶ
κύριος ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀνήγγειλέ μοι.
28 *καὶ εἶπεν ἡ γυνή, μὴ ᾐτησάμην υἱὸν παρὰ τοῦ κυ-
ρίου μου; οὐκ εἶπον, οὐ πλανήσεις μετ' ἐμοῦ;
29 *καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ τῷ γιεζί, ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου, καὶ
λάβε τὴν βακτηρίαν μου ἐν τῇ χειρί σου, καὶ πορεύου, καὶ
ἐὰν εὕρῃς τινά, μὴ εὐλογήσῃς αὐτόν, καὶ ἐὰν εὐλογήσῃ σε
τίς, μὴ ἀποκριθῇς αὐτῷ, καὶ ἐπιθήσεις τὴν βακτηρίαν
μου ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου.
30 *καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ
ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε. καὶ ἀνέστη ἐλισεαί, καὶ ἐ-
πορεύθη ὀπίσω αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit patri suo: Caput meum, caput meum. & dixit puero *cuidam*: Accipe illum, & defer eum ad matrem suam.
20 Et accepit illum & detulit eum ad matrem suam, & sedit super genua eius vsque ad tempus meridiei, & mortuus est.
21 Et ascendit & collocauit eum super lectum prophetæ Domini, & clausit ostium contra faciem eius, & exiuit.
22 Et vocauit maritum suum, & dixit: Mitte, obsecro, mihi vnum de adolescentibus & vnam de asinabus, vt perueniam vsque ad pro-
phetam Domini, & redibo.
23 Et dixit: Quare vadis ad eum hodie? non est neomenia nec sabbathum. & dixit: Pax.
24 Et strauit asinam, & dixit puero suo: Duc & ambula, ne molestes me vt equitem, nisi cùm dixero tibi.
25 Et iuit & venit ad prophetam Domini in montem Charmela. & fuit cùm vidisset propheta Domini illam è regione, dixit ad Ghe-
hazi puerum suum: Ecce Sunamithen istam. 26 Nunc quæso curre nunc in occursum eius, & dic illi:
Num pax est tibi? num pax marito tuo? num pax infanti? & dixit: Pax.
27 Et venit ad prophetam Domini in montem, & apprehendit pedes eius: & accessit Gehhazi vt repelleret illam: & dixit propheta
Domini: Cessa ab ea, quia anima eius amara est ei: & à Domino cælatum est mihi, nec indicauit mihi.
28 Et dixit: Nonne petiui filium à domino meo? nonne dixi tibi, Si datur mihi filius, viuat; sin minus, ne turbes me?
29 Et dixit ad Ghehhazi: Accinge lumbos tuos, & accipe baculum meum in manu tua & vade: quod si inueneris virum, ne roges illi
pacem. quod si petierit tibi pacem quispiam, ne respondeas illi: & pones baculum meum super faciem pueri.
30 Et dixit mater pueri: Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si dimisero te. & surrexit & iuit post illam.

31 * וְגֵחֲזִי עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעֶנֶת עַל־
פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין קָשֶׁב וַיָּשָׁב לִקְרָאתוֹ וַיַּגֶּד־
לוֹ לֵאמֹר לֹא־הֵקִיץ הַנָּעַר׃
32 * וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבָּיְתָה וְהִנֵּה הַנַּעַר מֵת מֻשְׁכָּב
עַל־מִטָּתוֹ׃
33 * וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
34 יְהוָה׃ * וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל־
פִּיו וְעֵינָיו עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיָּחָם
בְּשַׂר הַיָּלֶד׃
35 * וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ בַּבַּיִת אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וַיַּעַל
וַיִּגְהַר עָלָיו וַיְזוֹרֵר הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקַח
הַנַּעַר אֶת־עֵינָיו׃
36 * וַיִּקְרָא אֶל־גֵּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל־הַשֻּׁנַמִּית
הַזֹּאת וַיִּקְרָאֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בְנֵךְ׃
37 * וַתָּבֹא וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתִּשָּׂא
אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא׃
38 * וֶאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי
הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר
הַגְּדוֹלָה וּבַשֵּׁל נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים׃
39 * וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה לְלַקֵּט אֹרֹת וַיִּמְצָא גֶּפֶן
שָׂדֶה וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ פַּקֻּעֹת שָׂדֶה מְלֹא בִגְדוֹ וַיָּבֹא
וַיְפַלַּח אֶל־סִיר הַנָּזִיד כִּי־לֹא יָדָעוּ׃
40 * וַיִּצְקוּ לַאֲנָשִׁים לֶאֱכוֹל וַיְהִי כְּאָכְלָם מֵהַנָּזִיד
וְהֵמָּה צָעָקוּ וַיֹּאמְרוּ מָוֶת בַּסִּיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא
יָכְלוּ לֶאֱכֹל׃
41 * וַיֹּאמֶר וּקְחוּ־קֶמַח וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צַק
לָעָם וְיֹאכֵלוּ וְלֹא הָיָה דָּבָר רָע בַּסִּיר׃
42 * וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים־לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלֹנוֹ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ׃

31 *Giezi autẽ præceſſerat ante eos,& poſue-
rat baculum ſuper faciem pueri,& nõ erat
vox neq; ſenſus.Reuerſuſque eſt in occur-
ſum eius,& nunciauit ei,dicens:Non ſur-
32 rexit puer.*Ingreſſus eſt ergo Heliſæus do
mum & ecce puer mortuus iacebat in le-
33 ctulo eius. *Ingreſſuſq; clauſit oſtium ſup
F ſe & ſuper puerum, & orauit ad Dominũ.
34 *Et aſcendit & incubuit ſuper puerũ, po-
ſuitq́;os ſuum ſuper os eius,& oculos ſuos
ſuper oculos eius, & manus ſuas ſuper ma
nus eius,& incuruauit ſe ſup eum,& cale-
35 facta eſt caro pueri. *At ille reuerſus deã-
bulabat in domo ſemel huc atq; illuc, &
aſcendit & incubuit ſup eum.& oſcitauit
36 puer ſepties,aperuitq́; oculos. *Et ille vo-
cauit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitem
hanc. quę vocata ingreſſa eſt ad eum.Qui
37 ait:Tolle filiũ tuum.*Venit illa & corruit
ad pedes eius, & adorauit ſuper terrã. tu-
38 litq́; filium ſuũ & egreſſa eſt:*Et Heliſęus
reuerſus eſt in Galgalam . Erat autẽ fames
in terra,& filij prophetarũ habitabant co
ram eo:dixitque vni de pueris ſuis: Pone
ollam grandem , & coque pulmentum fi-
39 liis prophetarum. *Et egreſſus eſt vnus in
agrum vt colligeret herbas agreſtes: inue
nitq́ue quaſi vitem ſilueſtrem, & collegit
ex ea colocynthidas agri, & impleuit pal-
lium ſuum , & reuerſus conſcidit in ol-
lam pulmenti. neſciebat enim quid eſſet.
40 * Infuderunt ergo ſociis, vt comede-
rent. Cumq́ue guſtaſſent de coctione, ex-
clamauerunt , dicentes : Mors in olla vir
41 Dei.& non potuerunt comedere. *At ille,
Afferte,inquit,farinam. Cumq; tuliſſent,
miſit in ollam,& ait: Infunde turbę vt co
medant.& non fuit amplius quicquam a-
42 maritudinis in olla. * Vir autem qui-
dam venit de Bal-ſaliſa,deferens viro Dei
panes primitiarum , & viginti panes or-
deaceos , & frumentum nouum in pera
ſua . At ille dixit: Da populo , vt come-
dat .

תרגום יונתן

31 וגחזי עבר קדמיהון ושוי ית חוטרא על אפי רביא ולית קל ולית דמצית ותב לקדמותיה וחוי ליה למימר לא אתער רביא׃
32 ואתא אלישע לביתא והא רביא מית רמי על ערסיה׃
33 ועל ואגיף דשא באפי תרויהון וצלי קדם יי׃
34 וסליק ושכיב על רביא ושוי פומיה על פומיה ועינוהי על עינוהי וידוהי על ידוהי ואלהית עלוהי וחם בשרא דרביא׃
35 ותב והליך בביתא זימנא חדא לכא וזימנא חדא לכא וסליק ואלהית עלוהי ואתמקמק רביא עד שבע זמנין ופתח רביא ית עינוהי׃
36 וקרא לגחזי ואמר קרי לשונמיתא הדא וקרא לה ואתת לותיה ואמר סבי בריך׃
37 ואתת ונפלת קדם ריגלוהי וסגידת על ארעא ונסיבת ית ברה ונפקת׃
38 ואלישע תב לגלגלא וכפנא בארעא ותלמידי נביאיא דיתבין קדמוהי ואמר לעולימיה תפי דודא רבא ובשיל תבשילא לתלמידי נביאיא׃
39 ונפק חד לחקלא ללקטא ירקנין ואשכח גופנא בחקלא ולקט מיניה פקעי חקלא מלי לבושיה ואתא ופרם ורמא לדודא דתבשילא
ארי לא ידעו׃ 40 ואריקו לגבריא למיכל והוה במיכלהון מתבשילא ואינון צוחו ואמרו מותא בדודא נביא דיי ולא יכילו למיכל׃
41 ואמר איתו קימחא ורמו לדודא ואמר אריק לעמא וייכלון ולא הוה מדעם ביש בדודא׃
42 וגברא אתא מארע דרומא ואייתי לנביא דיי לחם בכורין ועשרין טולמין דלחם שערין ופירוכן בלבושיה ואמר הב לעמא וייכלון׃

*Et Giezi transiit ante eos, & posuit bacu 31
...m super faciem pueri, & non erat vox et nō
...rat auditus. & reuersus est Giezi in occursum
Elisæo, & dixit ei, et nunciauit ei dicens, quòd
...on surrexit puer. *Et ingressus est Elisæus ad 32
...domum, et ecce puer mortuus iacens super lectū
...um. *Et ingressus est Elisæus, & clausit o- 33
...tium super ambos eos. & orauit ad Dominum.
*Et ascendit & incubuit super puerum, & po 34
...suit faciem suam super faciem eius, & oculos
...suos super oculos eius, & os suum super os eius,
& manus suas super manus eius: & incurua-
...uit se super eum, & insflauit super eum, et cale-
...facte sunt carnes pueri. *Et reuersus est Eli- 35
...sæus, & transiit in domo hinc & hinc: et ascen
...dit & cooperuit super puerum, et inspirauit su
...per eum, & confortatus est puer septies, & mo
...tus est puer & aperuit oculos suos. *Et vocauit 36
Elisæus Giezi, & dixit: Voca mihi Sunamitin
hanc. & vocauit eam, & ingressa est ad eum.
& dixit Elisæus ei: Tolle filium tuum. *Et in- 37
gressa mulier corruit ad pedes eius super genua
...ius, & adorauit eum super terram, & tulit fi-
...lium suum & egressa est. *Et Elisæus reuersus 38
...est in Galgala. & erat fames super terram, &
filii prophetarum habitabant coram eo. & dixit
Elisæus puero suo: Pone lebetem magnum, &
coque pulmentum filiis prophetarum: *Et egres 39
...sus est in agrum vt colligeret olera. & inuenit
...vitem siluestrem, & collegit ex ea colocynthi-
...dem agrestem plenum pallium suum. & ingres-
...sus est & iniecit in lebetem coctionis, quia non
...nouerat. *Et effudit viris vt comederent: 40
& factum est cùm comederent ipsi de coctione,
et ipsi clamauerunt et dixerunt: Mors in lebe-
...te homo Dei. & non potuerunt comedere.
*Et dixit Elisæus: Accipite farinam, et 41
...mittite in lebetem. et iniecerunt. Et dixit Eli-
...sæus ad Giezi: Infunde populo et comedant. et
...non fuit verbum malum amplius in lebete.
*Et venit vir de Baal Salisa, et attulit 42
...homini Dei panes primitiarum viginti panes
...ordeaceos, & palathas in pera sua. Et dixit
Elisæus: Date populo et comedant.

31 *καὶ γιεζὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἐπέθηκε τὴν βακ
τηρίαν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ
ἦν ἀκρόασις. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ γιεζὶ εἰς ἀπάντησιν τῷ ἐλι-
σεαὶ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐκ ἐξε-
32 γήγερται τὸ παιδάριον. *καὶ εἰσῆλθεν ἐλισεαὶ εἰς τὸν οἶκον, καὶ
ἰδοὺ τὸ παιδάριον τεθνηκὸς κεκοιμισμένον ἐπὶ τὴν κλίνην
33 αὐτοῦ. *καὶ εἰσῆλθεν ἐλισεαὶ καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν κατὰ τῶν
34 δύο αὐτῶν. καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον. *καὶ ἀνέβη καὶ ἐκοι-
μήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον, καὶ ἐπέθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ τὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συνέκαμψεν ἐπ'
αὐτὸν, καὶ ἐνεφύσησεν ἐπ' αὐτὸν, καὶ διεθερμάνθησαν αἱ σάρκες
35 τοῦ παιδαρίου. *καὶ ἐπέστρεψεν ἐλισεαὶ, καὶ διῆλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ
ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ἀνέβη καὶ συνεκάλυψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον καὶ
ἐνεπνευσεν ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἠνδρίσατο τὸ παιδάριον ἑπτάκις, καὶ
διεκινήθη τὸ παιδάριον καὶ διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
36 *καὶ ἐκάλεσεν ἐλισεαὶ τὸν γιεζὶ, καὶ εἶπεν, κάλεσόν μοι τὴν
σουναμίτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐ
37 τόν. καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ αὐτῇ, λάβε τὸν υἱόν σου. *καὶ εἰσελθοῦσα
ἡ γυνὴ ἔπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ,
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἦρε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ
38 ἐξῆλθεν. *καὶ ἐλισεαὶ ἐπέστρεψεν εἰς γάλγαλα. καὶ ἦν λιμὸς
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐκάθηντο ἐνώπιον αὐ-
τοῦ. καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἐπίστησον τὸν λέβητα
39 τὸν μέγαν, καὶ ἕψε ἕψημα τοῖς υἱοῖς τῶν προφητῶν. *καὶ ἐξῆλ
θεν εἰς τὸν ἀγρὸν συλλέξαι ἀριώθ. καὶ εὗρεν ἄμπελον ἀγρίαν
καὶ συνέλεξεν ἀπ' αὐτῆς τολύπην ἀγρίαν πλῆρες τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λέβητα τοῦ ἑψήματος,
40 ὅτι οὐκ ἤδει. *καὶ ἐνέχεεν τοῖς ἀνδράσιν φαγεῖν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ἐσθίειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἑψήματος, καὶ αὐτοὶ ἀνεβόησαν καὶ εἶ-
πον, θάνατος ἐν τῷ λέβητι ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ. καὶ οὐκ ἠδύ-
41 ναντο φαγεῖν. *καὶ εἶπεν ἐλισεαί· λάβετε ἄλευρον καὶ ἐμ
βάλετε εἰς τὸν λέβητα. καὶ ἐνέβαλον· καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ
πρὸς γιεζὶ, ἔγχει τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν. καὶ οὐκ ἐγένετο
42 ῥῆμα πονηρὸν ἔτι ἐν τῷ λέβητι. *καὶ ἦλθεν ἀνὴρ ἐκ βαὰλ
σαλισά, καὶ ἤνεγκεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ ἄρτους πρω-
τογεννημάτων εἴκοσι κριθίνους, καὶ παλάθας ἐν τῇ πήρᾳ
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ἐλισεαί, δότε τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et Gehhazi transierat ante eos, posueratque baculum super faciem infantis, & non erat vox, nec qui attenderet: & rediit in occur-
...sum eius, & renunciauit illi, dicendo: Non excitatus est infans. 32 Et ingressus est Elisagh in domum, & ecce infans mortuus ia-
...cebat in lecto eius. 33 Et intrauit, & clausit portam contra faciem vtriusque, & orauit Dominum. 34 Et ascendit &
...incubuit super puerum, & posuit os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & defatigauit se
super illum, & incaluit caro infantis. 35 Et rediit & ambulauit per domum vice vna huc, & vice altera illuc: & ascendit &
...defatigauit se super illum, & oscitauit infans vsque ad septem vices, & aperuit infans oculos suos.
36 Et vocauit Gehhazi, & dixit: Voca Sunamithen istam. & vocauit eam, & venit ad illum. & dixit: Accipe filium tuum.
37 Et venit & procidit ante pedes illius, & incuruauit se super terram, & accepit filium suum & exiuit.
38 Et Elisagh rediit in Gilgela, & fames erat in terra, & discipuli prophetarum habitabant coram eo. Et dixit puero suo: Pone ollam
...magnam, & coque pulmentum discipulis prophetarum. 39 Et exiuit vnus in agrum vt legeret olera, & inuenit vitem agre-
...stem, & legit ex illa cucurbitas agrestes plenum vestimentum suum; & venit & scidit, & iecit in ollam pulmenti, quia non nouerant.
40 Et effuderunt viris vt comederent. & fuit cùm comederent de pulmento, illi clamauerunt & dixerunt: Mors est in olla propheta
...Domini: nec poterant comedere. 41 Et dixit: Afferte farinam, & coniicite in ollam. & dixit: Effunde populo, vt co-
...medant: & non fuit quicquam mali in olla.
42 Et vir quidam venit de terra Australi, & attulit prophetæ Domini panem primitiarum, & viginti placentas panis ordeacei, & ma-
...nipulos in vestimento suo. & dixit: Da populo vt comedant.

43 ‡ וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכוֹל
וְהוֹתֵר׃
44 ‡ וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהוָה׃

ה

1 ‡ וְנַעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל
לִפְנֵי אֲדֹנָיו וּנְשֻׂא פָנִים כִּי־בוֹ נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה
לַאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר חַיִל מְצֹרָע׃
2 ‡ וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה
קְטַנָּה וַתְּהִי לִפְנֵי אֵשֶׁת נַעֲמָן׃
3 ‡ וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנָּבִיא
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יֶאֱסֹף אֹתוֹ מִצָּרַעְתּוֹ׃
4 ‡ וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לַאדֹנָיו לֵאמֹר כָּזֹאת וְכָזֹאת דִּבְּרָה
הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃
5 ‡ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֶךְ בֹּא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר אֶל־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְּרֵי־כֶסֶף
וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃
6 ‡ וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה
כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־
נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ מִצָּרַעְתּוֹ׃
7 ‡ וַיְהִי כִּקְרֹא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו
וַיֹּאמֶר הַאֱלֹהִים אָנִי לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה שֹׁלֵחַ
אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ מִצָּרַעְתּוֹ כִּי אַךְ־דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי־
מִתְאַנֶּה הוּא לִי׃
8 ‡ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־קָרַע
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יָבֹא־נָא אֵלַי וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל׃
9 ‡ וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָו וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־הַבַּיִת
לֶאֱלִישָׁע׃

43 ‡ Reſponditq́ue ei miniſter eius; Quã-
tum eſt hoc vt apponam coram centum
viris? Rurſum ille, Da, ait, populo vt co-
medat. Hæc enim dicit Dominus; Come-
44 dent, & ſupererit. ‡ Poſuit itaque coram
eis. qui comederunt, & ſuperfuit iuxta
verbum Domini.

CAP. V.

1 NAaman princeps militię regis Syrię:
A erat vir magnus apud dominum ſuum
& honoratus: per illum enim dedit Do-
minus ſalutem Syriæ. Erat autem vir for-
2 tis & diues, ſed leproſus. ‡ Porrò de Syria
egreſsi fuerant latrunculi, & captiuam du-
xerant de terra Iſrael puellam paruulam,
3 quę erat in obſequio vxoris Naamã: ‡ Quę
ait ad dominam ſuam: Vtinam fuiſſet do-
minus meus ad prophetam qui eſt in Sa-
maria; profectò curaſſet eum à lepra quã
4 habet. ‡ Ingreſſus eſt itaque Naaman ad
dominum ſuum, & nunciauit ei, dicens:
B Sic & ſic locuta eſt puella de terra Iſrael.
5 ‡ Dixitq́ue ei rex Syriæ: Vade, & mittam
literas ad regem Iſrael. qui cùm profectus
eſſet, & tuliſſet ſecum decem talenta ar-
genti, & ſex millia aureos, & decem mu-
6 tatoria veſtimentorum, ‡ detulit literas ad
regem Iſrael in hęc verba: Cùm acceperis
epiſtolam hanc, ſcito quòd miſerim ad te
Naaman ſeruum meum, vt cures eum à le-
7 pra ſua. ‡ Cumq́ue legiſſet rex Iſrael
literas, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Num-
quid Deus ego ſum, vt occidere poſsim
& viuificare: quia iſte miſit ad me vt cu-
rem hominem à lepra ſua? animaduertite
& videte, quòd occaſiones quærat aduer-
8 ſum me. ‡ Quod cùm audiſſet Heli-
C ſæus vir Dei, ſcidiſſe videlicet regem Iſ-
rael veſtimenta ſua, miſit ad eum, dicens:
Quare ſcidiſti veſtimenta tua? veniat ad
me, & ſciat eſſe prophetam in Iſrael.
9 ‡ Venit ergo Naaman cum equis &
curribus, & ſtetit ad oſtium domus He-
liſæi.

תרגום יונתן

43 וַאֲמַר מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ מָה אֶתֵּן דֵּין קֳדָם מְאָה גַּבְרָא וַאֲמַר הַב לְעַמָּא וְיֵיכְלוּן אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ יֵיכְלוּן וְיוֹתְרוּן׃
44 וִיהַב קֳדָמֵיהוֹן וַאֲכַלוּ וְאוֹתִירוּ כְּפִתְגָּמָא דַיְיָ׃

ה

1 וְנַעֲמָן רַב חֵילָא דְמַלְכָּא דַאֲרָם הֲוָה גְּבַר רַב קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ וּנְסִיב אַפִּין אֲרֵי עַל יְדֵיהּ עֲבַד יְיָ נִצְחָנָא לֶאֱנָשׁ אֲרָם וְגַבְרָא הֲוָה גְּבַר חֵילָא וַהֲוָה לְקֵי בִסְגִירוּתָא׃
2 וֶאֱנָשׁ אֲרָם נְפַקוּ בְּמַשְׁרְיָן וּשְׁבוֹ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עוּלֵימְתָּא זְעֵירְתָּא וַהֲוָת מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם אִתַּת נַעֲמָן׃
3 וַאֲמַרַת לְמָרְתַהּ טוּבֵי רִבּוֹנִי אִם יֵזִיל לִקְדָם נְבִיָּא דִּי בְשָׁמְרוֹן בְּכֵן יַסֵּי יָתֵיהּ מִסְגִירוּתֵיהּ׃
4 וַאֲתָא וְחַוִּי לְרִבּוֹנֵיהּ לְמֵימַר כְּדֵין וּכְדֵין מַלִּילַת עוּלֵימְתָּא דִּי מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃
5 וַאֲמַר מַלְכָּא דַאֲרָם אֲתָא אֱזִיל וַאֲשַׁדַּר אִגַּרְתָּא לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲזַל וּנְסִיב בִּידֵיהּ עֲשַׂר כִּכְּרִין דִּכְסַף וְשִׁתָּא אַלְפִין דִּינְרִין דִּדְהַב וְעַשְׂרָא אִיצְטְלָן דִּלְבוּשָׁא׃
6 וְאַיְתִי אִגַּרְתָּא לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר וְכֵן כְּתִיב בַּהּ וּכְעַן כְּמֵיתֵי אִגַּרְתָּא הָדָא לְוָתָךְ הָא שַׁדָּרִית לָךְ יַת נַעֲמָן עַבְדִּי וְתַסֵּינֵיהּ מִסְגִירוּתֵיהּ׃
7 וַהֲוָה כַּד קְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת אִגַּרְתָּא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וַאֲמַר הַאֲנָא אִתְבְּעֵי מִקֳּדָם יְיָ לְמִקְטַל וּלְאַחָאָה אֲרֵי דֵין שְׁלַח לִי לְאַסָּאָה גַּבְרָא מִסְגִירוּתֵיהּ אֲרֵי בְּרַם דְּעוּ כְעַן וַחֲזוֹ אֲרֵי תַסְקָפָא דֵין בָּעֵי לְאִתְגָּרָאָה בִּי׃
8 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֱלִישָׁע נְבִיָּא דַיְיָ אֲרֵי בְזַע מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת לְבוּשׁוֹהִי וּשְׁלַח לְוַת מַלְכָּא לְמֵימַר לְמָה בְזַעְתָּא לְבוּשָׁךְ יֵיתֵי כְעַן לְוָתִי וְיִדַּע אֲרֵי אִית נְבִיָּא בְיִשְׂרָאֵל׃
9 וַאֲתָא נַעֲמָן בְּסוּסְוָתֵיהּ וּבִרְתִיכוֹהִי וְקָם בִּתְרַע בֵּיתָא לֶאֱלִישָׁע׃

Et dixit miniſter eius; Quid dem coram 43
centum viris hoc? & dixit Eliſæus: Da popu-
lo & comedant: quia hæc dicit Dominus; Co-
medent & relinquent.
Et comederunt & dereliquerunt iuxta 44
verbum Domini.

CAP. V.

ET Neeman princeps militiæ regis Syriæ e- 1
rat homo magnus coram domino ſuo, & ad-
mirabilis facie; quia per illum dedit Dominus
ſalutem Syriæ. & vir erat potens fortitudine
leproſus.
Et egreſſi fuerant de Syria accincti, et cap- 2
tiuam duxerant de terra Iſrael puellam paruā,
& erat coram vxore Neeman.
Et ait dominæ ſuæ: Vtinam appareret do- 3
minus meus coram propheta in Samaria, & de-
precaretur faciem eius, & auferet ab eo lepram
eius.
Et ingreſſus eſt & nunciauit domino ſuo, 4
& dixit: Sic & ſic locuta eſt puella quæ eſt de
terra Iſrael.
Et dixit rex Syriæ; Age vade & mittam 5
literas ad regem Iſrael. & profectus eſt et tu-
lit in manu ſua decem talenta argenti, & ſex
millia aureos, & decem mutatorias ſtolas.
Et detulit literas regi Iſrael, dicens: Et 6
nunc vt allata fuerit epiſtola hæc ad te, ecce miſi
tibi ſeruum meum Neeman, & curabis eum à
lepra ſua.
Et factum eſt vt legit rex Iſrael literas, 7
ſcidit veſtimenta ſua, et dixit: Nunquid Deus
ego vt occidam & viuificem? quia iſte mittit
ad me vt curem virum à lepra ſua? verunta-
men cognoſcite & videte quòd occaſionem ca-
pit iſte aduerſum me.
Et factum eſt vt audiuit Eliſæus homo Dei 8
quòd ſcidit rex veſtimenta ſua, & miſit ad re-
gem Iſrael, dicens: Quare ſcidiſti veſtimenta
tua? veniat iam ad me Neeman, & ſciet quòd
eſt Propheta in Iſrael.
Et venit Neeman cum curribus ſuis & 9
equis ſuis, & ſtetit in oſtio domus Eliſæi.

43 καὶ εἶπεν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ, τί δῶ ἐνώπιον ἑκατὸν ἀν-
δρῶν τοῦτο; καὶ εἶπεν ἐλισεαί, δός τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν·
ὅτι τάδε λέγει κύριος, φάγονται καὶ καταλείψουσιν.
44 καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

ε.

1 Καὶ νεεμὰν ὁ ἀρχιστράτηγος βασιλέως συρίας ἦν
ἄνθρωπος μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ τεθαυμα-
σμένος προσώπῳ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῇ
συρίᾳ. καὶ ὁ ἀνὴρ ἦν δυνατὸς ἰσχύϊ λεπρός.
2 καὶ ἐξῆλθον ἐκ συρίας μονόζωνοι, καὶ ᾐχμαλώ-
τευσαν ἐκ γῆς ἰσραὴλ νεανίδα μικράν, καὶ ἦν ἐνώπιον
τῆς γυναικὸς νεεμάν.
3 καὶ εἶπε τῇ κυρίᾳ αὐτῆς, ὄφελον ὀφθείη ὁ κύριός
μου ἐνώπιον τοῦ προφήτου ἐν σαμαρείᾳ, καὶ δεηθείη τοῦ
προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποσυνάξει ἀπ' αὐτοῦ τὴν λέπραν
αὐτοῦ.
4 καὶ εἰσῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτῆς, καὶ εἶπεν,
οὕτω καὶ οὕτως ἐλάλησεν ἡ νεανὶς ἡ ἐκ γῆς ἰσραήλ.
5 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς συρίας, δεῦρο ἄπελθε καὶ ἀ-
ποστελῶ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ. καὶ ἐπορεύ-
θη καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δέκα τάλαντα ἀργυρίου,
καὶ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς καὶ δέκα ἀλλασσομένας στολάς·
6 καὶ ἤνεγκεν τὸ βιβλίον τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ λέγων,
καὶ νῦν ὡς ἂν κομισθῇ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς σέ, ἰδοὺ ἀπέ-
σταλκά σοι τὸν δοῦλόν μου τὸν νεεμάν, καὶ ἀποσυνάξεις αὐ-
τὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ.
7 καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ τὸ βι-
βλίον, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν, μὴ θεὸς ἐγὼ θα-
νατῶσαι καὶ ζωογονῆσαι, ὅτι οὗτος ἀποστέλλει πρός με ἀπο-
συνάξαι ἄνδρα ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ; πλὴν γνῶτε καὶ ἴ-
δετε, ὅτι προφασίζεται οὗτος πρός με.
8 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἐλισεαὶ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ,
ὅτι διέρρηξεν ὁ βασιλεὺς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε
πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων, ἵνα τί διέρρηξας τὰ ἱ-
μάτιά σου; παραγενέσθω δὴ πρός με νεεμὰν καὶ γνώσε-
ται, ὅτι ἐστὶ προφήτης ἐν ἰσραήλ.
9 καὶ παρεγένετο νεεμὰν σὺν τοῖς ἅρμασιν αὐτοῦ καὶ
ἵπποις αὐτοῦ, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ οἴκου ἐλισεαί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Et dixit miniſter eius; Quid dabo hoc ante centum viros? & dixit; Da populo vt comedant: quia ſic dixit Dominus: Comedent
& relinquent. 44 Et dedit ante illos; & comederunt & reliquerunt iuxta verbum Domini.

CAP. V.

ET Naghaman magiſter exercitus regis Aram erat vir magnus ante dominum ſuum, & facie acceptus; quia per manum eius fecerat Do-
minus victoriam hominibus Aram: & vir erat robuſtus virtute, ſed erat percuſſus lepra. 2 Et homines Aram exierant
in turmis, & captiuam duxerant de terra Iſrael puellam paruam, quæ miniſtrabat vxori Naghaman. 3 Et dixit dominæ ſuę:
Beatus dominus meus, ſi iuerit ad prophetam qui eſt in Somron: tunc ſanabit eum à lepra eius. 4 Et venit & nunciauit
domino ſuo dicendo: Sic & ſic locuta eſt puella quæ eſt ex terra Iſrael. 5 Et dixit rex Aram: Veni vade, & mittam epiſto-
lam ad regem Iſrael. & abiit, & accepit in manu ſua decem talenta argenti, & ſex millia denariorum auri, & decem mutatorias veſtes.
6 Et attulit epiſtolam ad regem Iſrael, dicendo; & ſic ſcriptum erat in ea: Et nunc cùm venerit epiſtola hæc ad te, ecce miſi tibi Nagha-
man ſeruum meum, vt ſanes eum à lepra ſua. 7 Et fuit cùm legiſſet rex Iſrael epiſtolam, ſcidit veſtimenta ſua, &
dixit: An commoditas eſt in me à Domino ad occidendum & viuificandum, quòd miſerit iſte ad me, vt ſanem virum à lepra eius? enimuero
cognoſcite, obſecro, & videte, quòd occaſionem hanc quærat, vt contendat contra me.
8 Et fuit cùm audiſſet Eliſagh propheta Domini quòd ſcidiſſet rex Iſrael veſtimenta ſua, miſit ad regem, dicendo: Vt quid ſcidiſti ve-
ſtimenta tua? veniat nunc ad me, & cognoſcat quòd ſit propheta in Iſrael.
9 Et venit Naghaman in equis ſuis & in curribus ſuis, & ſtetit in porta domus Eliſagh.

10 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הָלוֹךְ וְרָחַצְתָּ
שֶׁבַע־פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׂרְךָ לְךָ וּטְהָר׃
11 * וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלַךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא
יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל־
הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְּצֹרָע׃
12 * הֲלֹא טוֹב אֲבָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל מֵימֵי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהָרְתִּי וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה׃
13 * וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל
הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ
רְחַץ וּטְהָר׃
14 * וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר׃
15 * וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא
וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים
בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדֶּךָ׃
16 * וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח
וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן׃
17 * וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וָלֹא יֻתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־
פְּרָדִים אֲדָמָה כִּי לוֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה׃
18 * לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבוֹא אֲדֹנִי
בֵית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֺת שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעָן עַל־יָדִי
וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן בְּהִשְׁתַּחֲוָיָתִי בֵּית רִמֹּן
יִסְלַח־נָא יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
19 * וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרַת אָרֶץ׃
20 * וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים הִנֵּה
חָשַׂךְ אֲדֹנִי אֶת־נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֵת
אֲשֶׁר־הֵבִיא חַי־יְהוָה כִּי־אִם־רַצְתִּי אַחֲרָיו וְלָקַחְתִּי
מֵאִתּוֹ מְאוּמָה׃

10 *Misitque ad eum Helisæus nuncium, di-
cens: Vade & lauare septies in Iordane, &
recipiet sanitatem caro tua, atq; munda-
11 beris. *Iratus Naaman recedebat, dicens:
Putabam quòd egrederetur ad me, & stās
inuocaret nomen Domini Dei sui, & tan-
D geret manu sua locū lepræ, & curaret me.
12 *Nunquid non meliores sunt Abana &
Pharphar fluuij Damasci omnibus aquis
Israel, vt lauer in eis, & munder? Cùm ergo
13 vertisset se & abiret indignans, *accesserūt
ad eum serui sui, & locuti sunt ei: Pater, &
si rem grandem dixisset tibi propheta, cer-
tè facere debueras: quāto magis quia nūc
14 dixit tibi, Lauare, & mundaberis? *Descen-
dit & lauit septies in Iordane, iuxta ser-
monem viri Dei: & restituta est caro eius
sicut caro pueri paruuli, & mundatus est.
15 *Reuersusq́ue ad virum Dei cum vniuer-
so comitatu suo, venit & stetit coram eo,
& ait: Verè scio quòd non sit alius Deus in
vniuersa terra, nisi tantùm in Israel. Obse-
cro itaq;, vt accipias benedictionē à seruo
16 tuo. *At ille respōdit: Viuit Dominus an-
tē te quem sto, quia non accipiam. Cumq́ue
17 vim faceret, penitus nō acquieuit. *Dixit-
que Naaman: Vt vis. Sed obsecro, conce-
de mihi seruo tuo vt tollam onus duorum
burdonum de terra. Non enim faciet vl-
trà seruus tuus holocaustum aut victimā
18 diis alienis, nisi Domino. *Hoc autem so-
lum est de quo depreceris Dominum pro
seruo tuo, quando ingredietur dñs meus
templū Remon vt adoret, & illo innitēte
super manū meā, si adorauero in tēplo Re-
mon adorāte eo in eodem loco, vt ignos-
cat mihi Dominus seruo tuo pro hac re.
19 *Qui dixit ei: Vade in pace. abiit ergo
ab eo electo tempore.
20 *Dixitque Giezi puer viri Dei: Peper-
cit dominus meus Naaman Syro isti, vt
non acciperet ab eo quæ attulit. viuit Do-
minus quia curram post eum, & accipiam
ab eo aliquid.

תרגום יונתן

10 ושלח לותיה אלישע איזגדא למימר איזיל וטבל שבע זמנין בירדנא ויתוב בשרך לך ואיתסי׃
11 ורגז נעמן ואזל ואמר הא הויתי אמר דליתי יפוק מיפק ויקום ויצלי בשמא דיוי אלהיה וירים ידיה על אתר בית מחתא ויתסי סגירותא׃
12 הלא טבין אמנה ופרפר נהרי דמשק מכל מי ארעא דישראל הלא אטבול בהון ואתסי ואתפני ואזל ברגז׃
13 וקריבו עבדוהי ומלילו עמיה ואמרו מרי אילו פתגמא רבא נבייא מליל עמך הלא תעביד אלהין דאמר לך טבול ואתסי׃
14 ונחת וטבל בירדנא שבע זמנין כפתגמא דנבייא דיוי ותב בשריה כבשר יניק זעיר ואתסי׃
15 ותב לות נבייא דיוי הוא וכל משריתיה ואתא וקם קדמוהי ואמר הא כען ידעית ארי לית אלה קיים בכל ארעא אלהין בישראל וכען קביל כען תקרובתא מן עבדך׃
16 ואמר קיים הוא יוי די משמשנא קדמוהי אם אקביל ואתקיף ביה לקבלא ולא אבה׃
17 ואמר נעמן ולא יתיהיב כען לעבדך טעון זוג כודנין מעפר ארמתא ארי לא יעביד עוד עבדך עלה ודבח לטעות עממיא אלהין לשמא דיוי׃
18 לפתגמא הדין ישבוק יוי לעבדך במיעל רבוני לבית רמון למסגד תמן והוא סמיך על ידי ואסגוד בבית רמון במסגדי בבית רמון ישבוק יוי לעבדך בפתגמא הדין׃
19 ואמר ליה איזיל לשלם ואזל מלותיה כרוב ארעא׃
20 ואמר גיחזי תלמידא דאלישע נבייא דיוי הא מנע רבוני ית נעמן ארמאה הדין מלקבלא מיניה ית דאיתי קיים הוא יוי אלהין ארהוט בתרוהי ואיסב מיניה מדעם׃

‡ Et misit Elisæus ad eum nuncium, dicens: 10
Vadens lauare in Jordane septies; & redibit
caro tua in te, & mundaberis.
‡ Et iratus est Neeman, & recessit et dixit: 11
Ecce dicebam, egredietur ad me, & stabit &
inuocabit in nomine Domini Dei sui; & impo-
net manum suam super lepram, et curabit eam.
‡ Nonne bonus Amana & Pharphar fluuij 12
Damasci super Jordanem et super omnes aquas
Israel? nonne abiens lauabor in eis, & munda-
bor? & reuersus est et abijt in indignatione.
‡ Et accesserunt serui sui, & dixerunt ad 13
eum: Pater, si grandem locutus esset sermonem
ad te propheta, nonne faceres secundùm quod
dixisset ad te? lauare et mundare.
‡ Et descendit Neeman, & lauit se in Jor- 14
dane septies, iuxta sermonem hominis Dei: &
redijt caro eius sicut caro pueri parui, et mun-
datus est. ‡ Et reuersus est Neeman ad ho- 15
minem Dei ipse & castra sua, & venit et ste-
tit coram eo, et ait: Ecce iam cognoui, quòd non
est Deus in vniuersa terra, nisi in Israel. et nunc
accipe benedictionem de manu serui tui.
‡ Et dixit Elisæus: Viuit Dominus cui af- 16
fui coram eo, si accipiam. & coegit eum vt ac-
ciperet, et non voluit.
‡ Et dixit Neeman: Et nisi detur seruo tuo 17
onus iugi mularum terræ, quia non faciet vltrà
seruus tuus holocaustum aut victimam diis a-
lienis, nisi Domino soli:
‡ Et de verbo hoc propitiabitur mihi Do- 18
minus seruo tuo quando ingredietur dominus
meus in domum Reman vt adoret ibi, quia ip-
se requiescet in manu mea. & adorabo in do-
mo Reman quando adorauerit ipse in domum
Reman, & propitiabitur mihi Dominus seruo
tuo pro verbo hoc.
‡ Et dixit Elisæus ad Neeman; Vade in pa- 19
ce: et abijt ab eo in spatio terræ.
‡ Et dixit Giezi puer Elisæi hominis Dei: 20
Ecce pepercit dominus meus Neeman Syro, vt
non acciperet de manu eius quæ attulit. viuit
Dominus, quòd nisi curram post eum, & acci-
piam aliquid ab eo.

10 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἐλισεαὶ πρὸς αὐτὸν ἄγγελον λέγων,
πορευθεὶς λοῦσαι ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἕβδομον. καὶ ἐπιστρέψει
ἡ σάρξ σου ἐπὶ σοί, καὶ καθαρισθήσῃ.
11 ‡ καὶ ἐθυμώθη νεεμὰν καὶ ἀπῆλθεν καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
ἔλεγον, ἐξελεύσεται πρός με καὶ στήσεται· καὶ ἐπικα-
λέσεται ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσει τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ λεπρὸν καὶ ἀποσυνάξει αὐτό.
12 ‡ οὐκ ἀγαθὸς ἀμανὰ καὶ φαρφὰρ ποταμοὶ δαμασ-
κοῦ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα ἰσρα-
ήλ; οὐχὶ πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαρισθήσο-
μαι; καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἀπῆλθεν ἐν θυμῷ.
13 ‡ καὶ προσῆλθον οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν,
πάτερ εἰ μέγαν λελάληκε λόγον πρὸς σὲ ὁ προφήτης, οὐκ
ἂν ἐποίησας καθότι εἶπε πρὸς σέ; λοῦσαι καὶ καθαρίσθητι.
14 ‡ καὶ κατέβη νεεμάν, καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἑπ-
τάκις, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ
σὰρξ αὐτοῦ ὡς σὰρξ παιδαρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη.
15 ‡ καὶ ἐπέστρεψε νεεμὰν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ
αὐτὸς καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐ-
τοῦ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ δὴ ἔγνωκα, ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσῃ τῇ
γῇ, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ἰσραήλ. καὶ νῦν λάβε εὐλογίαν ἐκ
16 χειρὸς τοῦ δούλου σου. ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαί, ζῇ κύριος
ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ λήψομαι. καὶ παρεβιάσατο
αὐτὸν λαβεῖν, καὶ οὐκ ἠθέλησε.
17 ‡ καὶ εἶπε νεεμάν, καὶ εἰ μὴ δοθήτω τῷ δούλῳ σου γό-
μος ζεύγους ἡμιόνων γῆς, ὅτι οὐ ποιήσει ἔτι ὁ δοῦλός σου ὁλο-
καύτωμα ἢ θυσίαν θεοῖς ἑτέροις, ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ μόνῳ·
18 ‡ καὶ περὶ τοῦ λόγου τούτου ἱλάσεταί μοι κύριος τῷ
δούλῳ σου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν κύριόν μου εἰς οἶκον ῥεμὰν
προσκυνῆσαι ἐκεῖ, ὅτι αὐτὸς ἐπαναπαύσεται ἐπὶ τῆς χει-
ρός μου. καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ ῥεμὰν ἐν τῷ προσκυ-
νεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον ῥεμάν, καὶ ἱλάσεταί μοι κύριος τῷ
δούλῳ σου ὑπὲρ τοῦ λόγου τούτου.
19 ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς νεεμάν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ,
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν χαβραθὰ τῆς γῆς.
20 ‡ καὶ εἶπε γιεζὶ τὸ παιδάριον ἐλισεαὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ
θεοῦ, ἰδοὺ ἐφείσατο ὁ κύριός μου τοῦ νεεμὰν τοῦ σύρου τοῦ μὴ λα-
βεῖν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἃ ἐνήνοχει. ζῇ κύριος, ὅτι εἰ μὴ δρα-
μοῦμαι ὀπίσω αὐτοῦ καὶ λήψομαί τι παρ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et misit ad illum Elisagh nuncium dicendo: Vade & intinge te septem vicibus in Iardena, & redibit caro tua tibi, & sanabitur.
[11] Et indignatus est Naghaman, & abiit, dixitq;: Ecce dicebam quòd ad me exiret exeundo, & staret & oraret in nomine Domini Dei sui; & leuaret manum suam super locũ plagæ meæ, & sanaretur lepra. [12] Nonne meliores sunt Amanah & Parpar fluuij Dammeseq omnibus aquis terræ Israel? nunquid si intinxero me in illis, sanabor? & conuersus abiit cum indignatione. [13] Et accesserunt serui eius, & locuti sunt cum illo & dixerunt: Domine mi, si fortè rem magnam propheta locutus fuisset tecum, nonne fecisses? quanto magis quod dixit tibi: Intinge te, & sanaberis? [14] Et descendit & intinxit se in Iardena septem vicibus, iuxta verbum prophetæ Domini; & rediit caro eius sicut caro puetuli parui, & sanatus est. [15] Et rediit ad prophetam Domini ipse & omnis exercitus eius, & venit & stetit ante illum & dixit: Ecce nunc cognoui quòd non est Deus manens in omni terra, nisi in Israel: & nunc suscipe quæso oblationem à seruo tuo. [16] Et dixit: Permanet ipse Dominus ante quem ministro, si accepero. & vrgebat eum vt caperet; sed noluit. [17] Et dixit Naghaman: Et nonne dabitur quæso seruo tuo onus paris mulorum de puluere terræ? quia non faciet vltra seruus tuus holocaustum & sacrificium Erroribus gentium, sed nomini Domini.
[18] In re hac ignoscat Dominus seruo tuo, cùm intrabit dominus meus in domum Rimon vt adoret ibi, & ipse innixus fuerit super manum meam; & incuruauero me in domo Rimon, incuruante me in domo Rimon ignoscat Dominus seruo tuo in re ista.
[19] Et dixit illi: Vade in pace: & abiit ab eo milliare terræ.
[20] Et dixit Gehhazi discipulus Elisagh prophetæ Domini: Ecce abstinuit dominus meus à Naghaman Aramæo isto accipere quæ attulerat; permanet ipse Dominus, nisi cucurrero post illum, vt accipiam ab illo aliquid.

21 * וַיִּרְדֹּף גֵּיחֲזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וַיִּרְאֶה נַעֲמָן רָץ אַחֲרָיו
וַיִּפֹּל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃
22 * וַיֹּאמֶר ׀ שָׁלוֹם אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה
זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי־נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי
הַנְּבִיאִים תְּנָה־נָּא לָהֶם כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת
בְּגָדִים׃
23 * וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּכָּרָיִם וַיִּפְרָץ־בּוֹ וַיָּצַר
כִּכְּרַיִם כֶּסֶף בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים
וַיִּתֵּן אֶל־שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו׃
24 * וַיָּבֹא אֶל־הָעֹפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בַּבָּיִת וַיְשַׁלַּח
אֶת־הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ׃
25 * וְהוּא־בָא וַיַּעֲמֹד אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע
מֵאַן גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא־הָלַךְ עַבְדְּךָ אָנֶה וָאָנָה׃
26 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא־לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ־אִישׁ
מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הַעֵת לָקַחַת אֶת־הַכֶּסֶף
וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת׃
27 * וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק־בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם וַיֵּצֵא
מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג׃

ו

1 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ׃
2 * נֵלְכָה־נָּא עַד־הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ
קוֹרָה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת
שָׁם וַיֹּאמֶר לֵכוּ׃
3 * וַיֹּאמֶר הָאֶחָד הוֹאֶל נָא וְלֵךְ אֶת־עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר
אֲנִי אֵלֵךְ׃
4 * וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיִּגְזְרוּ הָעֵצִים׃
5 * וַיְהִי הָאֶחָד מַפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת־הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־
הַמָּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנִי וְהוּא שָׁאוּל׃

21 * Et ſecutus eſt Giezi poſt tergum Naa-
man. quem cùm vidiſſet ille currentem ad
ſe, deſiliit de curru in occurſum eius, & ait;
22 Rectè ne ſunt omnia? * Et ille ait: Rectè.
dominus meus miſit me ad te, dicens: Mo-
dò venerunt ad me duo adoleſcentes de
monte Ephraim, ex filiis prophetarum: da
eis talentum argenti, & veſtes mutatorias
23 duplices. * Dixitque Naaman: Melius eſt
G vt accipias duo talenta. & coegit eũ, liga-
uitque duo talenta argenti in duobus ſac-
cis, & duplicia veſtiméta, & impoſuit duo-
bus pueris ſuis, qui & portauerũt coram eo.
24 * Cumque veniſſet iam veſperi, tulit
de manu eorum, & repoſuit in domo di-
25 miſitque viros & abierunt: * Ipſe autem
ingreſſus ſtetit coram domino ſuo. & di-
xit Heliſæus: Vnde venis Giezi? Qui re-
ſpondit: Non iuit ſeruus tuus quoquam.
26 * At ille ait: Nonne cor meum in præ-
ſenti erat, quando reuerſus eſt homo de
curru ſuo in occurſum tui? Nunc igitur
accepiſti argentum & accepiſti veſtes, vt
emas oliueta, & vineas, & oues & boues,
27 & ſeruos & ancillas: * Sed & lepra Naa-
man adhærebit tibi & ſemini tuo vſque
in ſempiternum. & egreſſus eſt quaſi nix
ab eo leproſus.

CAP. VI.

1 DIxerunt autem filij Prophetarum ad
A Heliſæum: Ecce locus in quo habita-
2 mus coram te, anguſtus eſt nobis. * Eamus
vſque ad Iordanem, & tollant ſinguli de
ſilua materias ſingulas, vt ædificemus no-
bis ibi locum ad habitandum. Qui dixit:
3 Ite. * Et ait vnus ex illis; Veni ergo & tu
cum ſeruis tuis. Reſpondit: Ego veniam.
4 * Et abiit cum eis. Cumque veniſſent
ad Iordanem, cædebant ligna.
5 * Accidit autem vt cùm vnus mate-
riam ſuccidiſſet, caderet ferrum ſecuris in
aquam. exclamauitque ille & ait: Heu,
heu, heu, domine mi, & hoc ipſum mu-
tuò acceperam.

תרגום יונתן

21 וּרְדַף גֵּיחֲזִי בָּתַר נַעֲמָן וַחֲזָא נַעֲמָן גַּבְרָא רָהִיט בָּתְרוֹהִי וְאִתְרְכִין מִן רְתִיכָא לְקַדָּמוּתֵיהּ וַאֲמַר הַשְׁלָם׃ 22 וַאֲמַר שְׁלָם רִבּוֹנִי
שַׁלְחַנִי לְמֵימַר הָא כְעַן דֵּין אֲתוֹ לְוָתִי תְּרֵין עוּלֵימִין מִטּוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם מִתַּלְמִידֵי נְבִיַּיָּא הַב כְּעַן לְהוֹן כִּכְּרָא דִכְסַפָּא וּתְרֵין אִיצְטְלָוָן דִּלְבוּשָׁא׃
23 וַאֲמַר נַעֲמָן שְׁרֵי סַב תַּרְתֵּין כִּכְּרִין וְאַתְקֵיף בֵּיהּ וְצָר תַּרְתֵּין כִּכְּרִין דִּכְסַף בִּתְרֵין פִּילְדְּסִין וּתְרֵין אִיצְטְלָוָן דִּלְבוּשָׁא וִיהַב לִתְרֵין עוּלֵימוֹהִי
וּנְטַלוּ קֳדָמוֹהִי׃ 24 וְעַל לַאֲתַר כַּסִּי וּנְסֵיב מִידְּהוֹן וּפַקִּיד בְּבֵיתָא וְשַׁלַּח יָת גַּבְרַיָּא וַאֲזָלוּ׃ 25 וְהוּא אֲתָא וְקָם קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ
וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע מְנָן אַתְּ אָתֵי גֵחֲזִי וַאֲמַר לָא אֲזַל עַבְדָּךְ לְכָא וּלְכָא׃ 26 וַאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה אִתְחֲזָא לִי כַּד אִתְהֲפַךְ גַּבְרָא מֵעַל
רְתִיכֵיהּ לְקַדָּמוּתָךְ הֲשַׁעְתָּא הִיא לָךְ דְּנַסֵּיבְתָּא יָת כַּסְפָּא וּנְסֵיבְתָּא יָת לְבוּשַׁיָּא וַחֲשִׁיבְתָּא בְּלִבָּךְ לְמִקְנֵי זֵיתִין וּכְרָמִין וְעָאן וְתוֹרִין וְעַבְדִּין וְאַמְהָן׃
27 וּסְגִירוּת נַעֲמָן תִּדְבַּק בָּךְ וּבִבְנָךְ לְעָלַם וּנְפַק מִן קֳדָמוֹהִי חִוַּר כְּתַלְגָא׃

ו

1 וַאֲמַרוּ תַּלְמִידֵי נְבִיַּיָּא לֶאֱלִישָׁע הָא כְעַן אַתְרָא דַאֲנַחְנָא יָתְבִין תַּמָּן קֳדָמָךְ עָק לָנָא׃
2 נֵיזִיל כְּעַן עַד יַרְדְּנָא וְנִיסַּב מִתַּמָּן גְּבַר שָׁרֵי חֲדָא וְנַעְבֵּיד לָנָא תַּמָּן אַתְרָא לְמִתַּב תַּמָּן וַאֲמַר אֱזִילוּ׃
3 וַאֲמַר חַד שָׁרֵי כְעַן וֶאֱזִיל עִם עַבְדָּךְ וַאֲמַר אֲנָא אֵיזִיל׃ 4 וַאֲזַל עִמְּהוֹן וַאֲתוֹ לְיַרְדְּנָא וְקָצוּ אָעַיָּא׃
5 וַהֲוָה חַד מְחֵי בִּשְׁרִיתָא וְאִשְׁתְּלִיף בַּרְזְלָא נְפַל לְמַיָּא וּצְוַח וַאֲמַר בְּבָעוּ רִבּוֹנִי מְשַׁאַל שְׁאִילְתֵּיהּ׃

* Et secutus est Giezi post Neeman. & vi- 21
dit eum Neeman currentem post se, & desilijt
de curru suo in occursum eius, et dixit: Pax.
* Et dixit Giezi: Pax. dominus meus misit 22
me dicens: Ecce nunc venerunt ad me duo ado-
lescentes de monte Ephraim de filiis Propheta-
rum: da iam eis talentum argenti, & duas
mutatorias vestes.
* Et dixit Neeman: Benignè accipe duo ta- 23
lenta argenti. & coegit eum, & dedit ei duo
talenta argenti in duobus saccis, & duo muta-
toria vestimenta, & imposuit super duos pue-
ros suos, & portauerunt ante eum.
* Et veniunt in obscurum, & tulit de ma- 24
nu puerorum, & apposuit in domo; & misit
pueros & abierunt.
* Et ipse ingressus est & astitit domino suo. 25
& dixit ad eum Elisæus: Vnde Giezi? & di-
xit Giezi: Non iuit seruus tuus huc et illuc.
* Et dixit ei Elisæus: Nonne cor meum iuit 26
tecum, quando exilijt Neeman de curru suo in
occursum tibi? & nunc accepisti argentum &
vestes, & accipies in eo hortos, & olivueta, &
vineas, & greges ouium & armenta boum, et
seruos & ancillas.
* Et lepra Neeman adhærebit in te et in se- 27
mine tuo vsque in sempiternum. & egressus est
Giezi de facie eius leprosus quasi nix.

CAP. VI.

ET dixerunt filij prophetarum ad Elisæum: 1
Ecce iam locus in quo nos habitamus coram
te, angustus à nobis:
* Eamus iam vsque ad Iordanem, & tolla- 2
mus inde vir trabem vnam, & faciamus
nobis tegmen vt habitemus ibi. Et dixit Eli-
sæus: Ite.
* Et dixit vnus mansuetè: Veni cum seruis 3
tuis. & dixit Elisæus: Ego ibo vobiscum.
* Et abijt cum eis, et veniunt ad Iordanem, 4
& cædunt ligna.
* Et factum est cùm vnus succideret tra- 5
bem, & cecidit ex manubrio ferrum in aquam;
& clamauit vir & dixit: Heu iam domine, et
ipsum mutuo acceptum.

21 * καὶ κατεδίωξε γιεζὶ ὀπίσω νεεμαν· καὶ εἶδεν αὐτὸν νεε-
μαν τρέχοντα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἅρμα-
τος αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰρήνη.
22 * καὶ εἶπε γιεζί, εἰρήνη· ὁ κύριός μου ἀπέσταλκέ με
λέγων, ἰδοὺ νῦν παραγεγόνασι πρός με δύο παιδάρια ἐξ ὄ-
ρους ἐφραίμ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, δὸς δὴ αὐτοῖς
τάλαντον ἀργυρίου, καὶ δύο ἀλλασσομένας στολάς.
23 * καὶ εἶπε νεεμαν, ἐπιεικαίως λάβε δύο τάλαντα ἀργυ-
ρίου. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δύο τάλαντα ἀρ-
γυρίου ἐν δυσὶ θυλακίοις, καὶ δύο ἀλλασσομένας στολάς, καὶ
ἐπέθηκεν ἐπὶ δύο παιδάρια αὐτοῦ, καὶ ἦραν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
24 * καὶ ἔρχονται εἰς τὸ σκοτεινόν, καὶ ἔλαβεν ἐκ χειρὸς
τῶν παιδαρίων καὶ παρέθετο ἐν οἴκῳ, καὶ ἐξαπέστειλε τὰ
παιδάρια καὶ ἀπῆλθον.
25 * καὶ αὐτὸς εἰσῆλθε καὶ παρέστη τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτὸν ἐλισεαί, πόθεν γιεζί; καὶ εἶπεν γιεζί, οὐ πε-
πόρευται ὁ δοῦλός σου ἔνθα καὶ ἔνθα.
26 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισσεαί, οὐχὶ ἡ καρδία μου ἐπο-
ρεύθη μετὰ σοῦ, ὅτε κατεπήδησεν νεεμαν ἀπὸ τοῦ ἅρμα-
τος αὐτοῦ εἰς συνάντησίν σοι; καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον
καὶ τὰ ἱμάτια; καὶ λήψῃ ἐν αὐτῷ κήπους, καὶ ἐλαιῶνας,
καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ποίμνια καὶ βουκόλια, καὶ δούλους
καὶ δούλας.
27 * καὶ ἡ λέπρα νεεμαν κολληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ
σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. καὶ ἐξῆλθε γιεζὶ ἐκ προσώπου
αὐτοῦ λεπρὸς ὡσεὶ χιών.

ϛ'.

1 * Καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν πρὸς ἐλισεαί, ἰδοὺ δὴ
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκοῦμεν ἐνώπιόν σου στενὸς ἀφ' ἡμῶν.
2 * πορευθῶμεν δὴ ἕως τοῦ ἰορδάνου, καὶ λάβωμεν ἐκεῖ-
θεν ἀνὴρ δοκὸν μίαν, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς σκέπην τοῦ οἰ-
κεῖν ἐκεῖ. καὶ εἶπεν ἐλισεαί, πορεύεσθε.
3 * καὶ εἶπεν ὁ εἷς ἐπιεικαίως, δεῦρο μετὰ τῶν δούλων σου.
καὶ εἶπεν ἐλισεαί, ἐγὼ πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν·
4 * καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν, καὶ ἔρχονται ἐπὶ τὸν ἰορδά-
νην, καὶ τέμνουσι ξύλα.
5 * καὶ ἐγένετο τοῦ ἑνὸς καταβάλλοντος τὴν δοκὸν καὶ ἐξέπε-
σεν ἐκ τοῦ στελέχους τὸ σίδηρον εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐβόησεν ὁ ἀ-
νὴρ καὶ εἶπεν, ὢ δὴ κύριε, καὶ αὐτὸ κεχρησμένον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et secutus est Gehhazi post Naghaman, & vidit Naghaman virum currentem post se, & deiecit se de curru in occursum eius, & dixit: Num pax est? 22 Et dixit: Pax. dominus meus misit me dicendo: Ecce tempore hoc venerunt ad me duo adolescentes de monte domus Ephraim è discipulis prophetarum; da quæso illis talentum argenti, & duas mutatorias vestes. 23 Et dixit Naghaman: Age, sume duo talenta: & coegit eum, & ligauit duo talenta argenti in duobus marsupiis, & duas mutatorias vestes, & dedit duobus adolescentibus suis, & tollebant ante eum. 24 Et intrauit in locum cælatum, & accepit de manibus eorum, & deposuit in domo; & dimisit viros, & profecti sunt. 25 Et ipse venit & stetit ante dominum suum: & dixit illi Elisagh: Vnde tu venis Gehhazi? & dixit, Non iuit seruus tuus huc aut illuc. 26 Et dixit illi: In spiritu prophetico indicatum est mihi, quando conuertit se vir de curru suo in occursum tuum: an hora fuit tibi vt acciperes argentum, & caperes vestes; & cogitares in corde tuo emere olivueta, & vineas, & pecudes, & boues, & seruos & ancillas? 27 Lepra ergo Naghaman adhærebit tibi & filiis tuis in seculum. & exiit à facie eius albus sicut nix.

CAP. VI.

ET dixerunt discipuli prophetarum ad Elisagh: Ecce quæso locus in quo nos sedemus ante te, angustus est nobis: 2 Eamus quæso vsque ad Iardena, & accipiamus indè quisque tignum vnum, & faciamus nobis ibi locum in quo habitemus. & dixit: Ite. 3 Et dixit vnus: Acquiesce obsecro & veni cum seruis tuis. & dixit: Ego ibo. 4 Et iuit cum illis: & venerunt ad Iardena, & sciderunt ligna. 5 Et fuit quodam percutiente tignum, exiliens ferrum, decidit in aquam: & clamauit & dixit: Obsecro domine mi, postulando commodato acceperam.

6 * וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ
אֶת־הַמָּקוֹם וַיִּקְצָב־עֵץ וַיַּשְׁלֶךְ־שָׁמָּה וַיָּצֶף
הַבַּרְזֶל׃
7 * וַיֹּאמֶר הָרֶם לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֵהוּ׃
8 * וּמֶלֶךְ אֲרָם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־
עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי׃
9 * וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הִשָּׁמֶר מֵעֲבֹר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁם אֲרָם נְחִתִּים׃
10 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־
לוֹ אִישׁ־הָאֱלֹהִים וְהִזְהִירֹה וְנִשְׁמַר־שָׁם לֹא־
אַחַת וְלֹא שְׁתָּיִם׃
11 * וַיִּסָּעֵר לֵב מֶלֶךְ־אֲרָם עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא
אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ לִי מִי
מִשֶּׁלָּנוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
12 * וַיֹּאמֶר אַחַד מֵעֲבָדָיו לוֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־אֱלִישָׁע
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יַגִּיד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בַּחֲדַר מִשְׁכָּבֶךָ׃
13 * וַיֹּאמֶר לְכוּ וּרְאוּ אֵיכֹה הוּא וְאֶשְׁלַח וְאֶקָּחֵהוּ
וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן׃
14 * וַיִּשְׁלַח שָׁמָּה סוּסִים וְרֶכֶב וְחַיִל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ
לַיְלָה וַיַּקִּפוּ עַל־הָעִיר׃
15 * וַיַּשְׁכֵּם מְשָׁרֵת אִישׁ הָאֱלֹהִים לָקוּם וַיֵּצֵא
וְהִנֵּה־חַיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר וְסוּס וָרָכֶב וַיֹּאמֶר
נַעֲרוֹ אֵלָיו אֲהָהּ אֲדֹנִי אֵיכָה נַעֲשֶׂה׃
16 * וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר
אוֹתָם׃
17 * וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע וַיֹּאמַר יְהוָה פְּקַח־נָא אֶת־
עֵינָיו וְיִרְאֶה וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵי הַנַּעַר וַיַּרְא
וְהִנֵּה הָהָר מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ סְבִיבֹת
אֱלִישָׁע׃

6 * Dixit autem homo Dei; Vbi cecidit?
B At ille monstrauit ei locum: præcidit ergo lignum, & misit illuc. natauitque ferrum.
7 * Et ait; Tolle. qui extendit manum, & tulit illud.
8 * Rex autem Syriæ pugnabat contra Israel, consiliumq́; iniit cum seruis suis, dicens: In loco illo & illo ponamus insidias.
9 * Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Caue ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt.
10 * Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, & præoccupauit eum, &
C obseruauit se ibi non semel neque bis.
11 * Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: & conuocatis seruis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel?
12 * Dixitque vnus seruorum eius: Nequaquam domine mi rex: sed Helisæus propheta qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quæcunque locutus fueris in conclaui tuo.
13 * Dixitque eis: Ite & videte vbi sit, vt mittam & capiam eum. Annunciaueruntque ei dicentes: Ecce in Dothaim.
14 * Misit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus. Qui cùm venissent nocte, circundederunt ciuitatem.
15 * Consurgens autem diluculò minister viri Dei egressus est, viditque exercitum in circuitu ciuitatis, & equos & currus: nunciauitque ei, dicens: Heu, heu, heu,
D domine mi, quid faciemus?
16 * At ille respondit; Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis.
17 * Cumque orasset Helisæus, ait: Domine, aperi oculos pueri huius, vt videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum in circuitu Helisæi.

תרגום יונתן

6 וַאֲמַר נְבִיָּא דַייָ אָן נְפַל וְאַחְזְיֵהּ יַת אַתְרָא וְקַץ אָעָא וּרְמָא לְתַמָּן וּקְפָא בַּרְזְלָא׃
7 וַאֲמַר טוֹל לָךְ וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנַסְבֵיהּ׃
8 וּמַלְכָּא דַאֲרָם הֲוָה מְגִיחַ קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאִתְמְלַךְ בְּעַבְדוֹהִי לְמֵימַר לַאֲתַר כַּסִּי וּטְמִיר בֵּית מֵישַׁרְנָא׃
9 וּשְׁלַח נְבִיָּא דַייָ לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִסְתַּמַּר מִלְּמֶעְבַּר אַתְרָא הָדֵין אֲרֵי תַמָּן אֱנָשׁ אֲרָם כְּמַן׃
10 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְאַתְרָא דַאֲמַר לֵיהּ נְבִיָּא דַייָ וְאַזְהֲרֵיהּ וְאִסְתַּמַּר תַּמָּן לָא חֲדָא זִמְנָא וְלָא תַּרְתֵּין זִמְנִין׃
11 וְאִסְתְּעַר לִבָּא דְמַלְכָּא דַאֲרָם עַל פִּתְגָמָא הָדֵין וּקְרָא לְעַבְדוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא תְחַוּוֹן לִי מַן מִדִּילָנָא גָּלֵי רָזֵי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
12 וַאֲמַר חַד מֵעַבְדוֹהִי לָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֲרֵי אֱלִישָׁע נְבִיָּא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל יְחַוֵּי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגָּמַיָּא דִּי תְמַלֵּיל בְּאִדְּרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ׃
13 וַאֲמַר אֱזִילוּ חֲזוֹ הֵיכָא הוּא וְאֶשְׁלַח וְאֶדְבְּרִינֵּיהּ וְאִתְחַוָּה לֵיהּ לְמֵימַר הָא בְדוֹתָן׃
14 וּשְׁלַח תַּמָּן סוּסָוָן וּרְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין סַגִּיאָן וַאֲתוֹ בְּלֵילְיָא וְאַקִּיפוּ עַל קַרְתָּא׃
15 וְאַקְדִּים מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ דִּנְבִיָּא דַייָ לְמֵיקַם וּנְפַק וְהָא מַשְׁרְיָן אַקִּיפָא יַת קַרְתָּא וְסוּסָוָן וּרְתִיכִין וַאֲמַר עוּלֵימֵיהּ לֵיהּ בְּבָעוּ רִבּוֹנִי אֵיכְדֵין נַעְבֵּד׃
16 וַאֲמַר לָא תִדְחַל אֲרֵי סַגִּיאִין דְּעִמָּנָא מִדְּעִמְּהוֹן׃
17 וְצַלִּי אֱלִישָׁע וַאֲמַר יְיָ גְּלֵי כְעַן יַת עֵינוֹהִי וְיֶחֱזֵי וּגְלָא יְיָ יַת עֵינֵי רַבְיָא וַחֲזָא וְהָא טוּרָא מְלֵי סוּסָוָן וּרְתִיכִין דְּאֶשָּׁתָא סַחֲרָנוּת אֱלִישָׁע׃

*Et dixit homo Dei: Vbi cecidit? & indi- 6
cauit ei locum. & fregit Elisæus lignum, &
misit illuc, & supernatauit ferrum.*

*Et dixit Elisæus: Attolle & accipe tibi. 7
& extendit manum suam & accepit illud.*

*Et rex Syriæ erat pugnans Israel, & con- 8
suluit seruis suis dicens: In loco illo illo facie-
mus insidias.*

*Et misit homo Dei ad regem Israel, dicens: 9
Attende vt non transeas locum illum, quia
ibi Syri insidiantur.*

*Et misit rex Israel in locum quem dixit ei 10
homo Dei, & obseruauit inde non semel ne-
que bis.*

*Et obstupuit cor regis Syriæ de verbo hoc. 11
& vocauit seruos suos & dixit ad eos: Non
nunciatis mihi quis tradit me regi Israel?*

*Et dixit vnus de seruis eius: Nequaquam 12
domine mi rex: sed Elisæus propheta qui in Is-
rael, indicat regi Israel omnia quæcunque lo-
cutus fueris in conclaui cubilis tui.*

*Et dixit rex: Ite & videte vbi est iste, 13
& mittens capiam eum. & annunciauerunt ei
dicentes: Ecce in Dothaim.*

*Et misit equos & currus & exercitum 14
grauem, & venerunt nocte et circundederunt
ciuitatem.*

*Et consurrexit minister hominis Dei vt 15
surgeret manè, & egressus est. & ecce exerci-
tus circuiens ciuitatem, & equi & currus. &
dixit puer eius ad eum: O domine, quid fa-
ciemus?*

*Et dixit Elisæus: Non timeas, quia plu- 16
res qui sunt nobiscum super eos qui sunt cum
eis.*

*Et orauit Elisæus & dixit: Domine, ape- 17
ri oculos eius & videat. & aperuit Dominus
oculos pueri, & vidit. & ecce mons to-
tus plenus equorum, & currus ignis in circui-
tu Elisei:*

6 καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ποῦ ἔπεσεν; καὶ ἔδειξεν
αὐτῷ τὸν τόπον. καὶ ἀπέκλασεν ἐλισεαὶ ξύλον καὶ ἔρρι-
ψεν ἐκεῖ, καὶ ἐπεπόλασε τὸ σίδηρον.
7 καὶ εἶπεν ἐλισεαί, μετεώρισον καὶ λάβε σεαυτῷ. καὶ
ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτό.
8 καὶ βασιλεὺς συρίας ἦν πολεμῶν τὸν ἰσραήλ, καὶ
συνεβουλεύσατο τοῖς παισὶν αὐτοῦ λέγων, εἰς τὸν τόπον φε-
λωνὶ ἐλμωνὶ ποιήσωμεν ἔνεδρον.
9 καὶ ἀπέστειλεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βα-
σιλέα ἰσραὴλ λέγων, πρόσεχε τοῦ μὴ διελθεῖν τὸν τόπον
τοῦτον, ὅτι ἐκεῖ σύροι ἐνεδρεύουσιν.
10 καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον ὃν
εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν
οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δίς·
11 καὶ ἐξέστη ἡ καρδία τοῦ βασιλέως συρίας περὶ τοῦ
λόγου τούτου. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς, οὐκ ἀπαγγέλλετέ μοι, τίς προδίδωσί με τῷ
βασιλεῖ ἰσραήλ;
12 καὶ εἶπεν εἷς ἐκ τῶν παίδων αὐτοῦ, οὐχὶ κύριέ μου βα-
σιλεῦ, ἀλλ᾽ ἢ ἐλισεαὶ ὁ προφήτης ὁ ἐν ἰσραήλ, ἀπαγγέλ-
λει τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃς ἐν τῷ τα-
μιείῳ τοῦ κοιτῶνός σου.
13 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, πορεύθητε καὶ ἴδετε ποῦ ἐστιν οὗ-
τος, καὶ ἀποστείλας λήψομαι αὐτόν. καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ
λέγοντες, ἰδοὺ ἐν δωθαείμ.
14 καὶ ἀπέστειλεν ἵππους καὶ ἅρματα καὶ δύναμιν βα-
ρεῖαν, καὶ ἦλθον νυκτὸς καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν.
15 καὶ ὤρθρισεν ὁ λειτουργὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἀ-
ναστῆναι τοπρωῒ καὶ ἐξῆλθεν. καὶ ἰδοὺ δύναμις κυκλοῦ-
σα τὴν πόλιν καὶ ἵπποι καὶ ἅρματα. καὶ εἶπεν τὸ παιδά-
ριον αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ὦ κύριε, τί ποιήσωμεν;
16 καὶ εἶπεν ἐλισεαί, μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους οἱ μεθ᾽ ἡ-
μῶν ὑπὲρ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν.
17 καὶ προσηύξατο ἐλισεαὶ καὶ εἶπεν, κύριε διάνοιξον τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἰδέτω. καὶ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τοῦ παιδαρίου καὶ εἶδεν. καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος ὅλον πλῆρες ἵπ-
πων, καὶ ἅρμα πυρὸς περικύκλῳ ἐλισεαί·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et dixit propheta Domini: Quò decidit? & ostendit ei locum. & abscidit lignum & proiecit illuc, & enatauit ferrum.
7 Et dixit: Tolle tibi. & extendit manum suam & accepit illud.
8 Et rex Aram iniit bellum in Israel, & consilium iniit cum seruis suis dicendo: Loco cælato & abscondito erit statio castrorum nostrorum.
9 Et misit propheta Domini ad regem Israel, dicendo: Caue ne transeas locum illum, quia ibi homines Aram sunt absconditi.
10 Et misit rex Israel ad locum quem dixerat illi propheta Domini, atque monuerat illum: & cauit sibi illinc non vna vice nec duabus.
11 Et turbatum est cor regis Aram propter rem istam, & vocauit seruos suos, & dixit illis: Nonne annunciabitis mihi quis ex nobis reuelat arcana mea regi Israel?
12 Et dixit vnus è seruis eius: Minimè, domine mi rex: sed Elisagh propheta qui est in Israel, indicat regi Israel verba quæ loqueris in penetrali domus cubiculi tui.
13 Et dixit: Ite videte vbinam sit, vt mittam & tollam eum. & indicatum est ei, dicendo: Ecce est in Dothan.
14 Et misit illuc equos & currus, & turmas magnas: & venerunt nocte & circundederunt vrbem.
15 Et maturauit minister prophetæ Domini exsurgere, & exiit, & ecce exercitus circundabant vrbem, & equi & currus. & dixit minister eius illi: Obsecro, domine mi, quomodo faciemus?
16 Et dixit: Ne timeas, nam plures sunt qui nobiscum sunt, quàm qui cum illis.
17 Et orauit Elisagh & dixit: Domine, aperi, quæso, oculos eius vt videat. & aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equis & curribus & igni circum Elisagh.

18 * וַיֵּרְדוּ אֵלָיו וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר
הַךְ־נָא אֶת־הַגּוֹי־הַזֶּה בַּסַּנְוֵרִים וַיַּכֵּם בַּסַּנְוֵרִים
כִּדְבַר אֱלִישָׁע׃
19 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלִישָׁע לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֹה
הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר
תְּבַקֵּשׁוּן וַיֹּלֶךְ אוֹתָם שֹׁמְרוֹנָה׃
20 * וַיְהִי כְּבֹאָם שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְהוָה פְּקַח
אֶת־עֵינֵי־אֵלֶּה וְיִרְאוּ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם
וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה בְּתוֹךְ שֹׁמְרוֹן׃
21 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישָׁע כִּרְאֹתוֹ אוֹתָם
הַאַכֶּה אַכֶּה אָבִי׃
22 * וַיֹּאמֶר לֹא תַכֶּה הַאֲשֶׁר שָׁבִיתָ בְּחַרְבְּךָ וּבְקַשְׁתְּךָ
אַתָּה מַכֶּה שִׂים לֶחֶם וָמַיִם לִפְנֵיהֶם וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ
וְיֵלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם׃
23 * וַיִּכְרֶה לָהֶם כֵּרָה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְשַׁלְּחֵם
וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אֲרָם
לָבוֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃
24 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּקְבֹּץ בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־
כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן׃
25 * וַיְהִי רָעָב גָּדוֹל בְּשֹׁמְרוֹן וְהִנֵּה צָרִים עָלֶיהָ עַד
הֱיוֹת רֹאשׁ־חֲמוֹר בִּשְׁמֹנִים כֶּסֶף וְרֹבַע הַקַּב חִרְיוֹנִים
בַּחֲמִשָּׁה־כָסֶף׃
26 * וַיְהִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל־הַחֹמָה וְאִשָּׁה
צָעֲקָה אֵלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
27 * וַיֹּאמֶר אַל־יוֹשִׁעֵךְ יְהוָה מֵאַיִן אוֹשִׁיעֵךְ הֲמִן־
הַגֹּרֶן אוֹ מִן־הַיָּקֶב׃
28 * וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ הַיּוֹם
וְאֶת־בְּנִי נֹאכַל מָחָר׃

18 * Hostes verò descenderunt ad eum.
Porrò Helisæus orauit ad Dominum, di-
cens: Percute, obsecro, gentem hanc cæci-
tate. Percussitque eos Dominus ne vide-
19 rent iuxta verbum Helisæi. * Dixit au-
tem ad eos Helisæus: Non est hęc via, ne-
que ista est ciuitas. Sequimini me, & osten-
dam vobis virum quem quæritis. duxit er-
20 go eos in Samariam. * Cumque ingressi
E fuissent in Samariam, dixit Helisęus: Do-
mine aperi oculos istorum vt videant. A-
peruitque Dominus oculos eorum, & vi-
derunt se esse in medio Samariæ.
21 * Dixitque rex Israel ad Helisæum cùm
vidisset eos; Nunquid percutiam eos, pa-
22 ter mi? * Et ille ait: Non percuties
neque enim cepisti eos gladio & arcu tuo
vt percutias. Sed pone panem & aquam
coram eis, vt comedant & bibant, & va-
dant ad dominum suum.
23 * Appositaque est eis ciborum magna
pręparatio. & comederunt & biberunt, &
dimisit eos, abieruntque ad dominum
suum. Et vltrà non venerunt latrones Sy-
riæ in terram Israel.
24 * Factum est autem post hæc congre-
gauit Benadab rex Syriæ vniuersum exer-
citum suum, & ascendit & obsidebat Sa-
F mariam.
25 * Factaque est fames magna in Sama-
ria; & tandiu obsessa est, donec venunda-
retur capur asini octoginta argenteis, &
quarta pars cabi stercoris columbarum
26 quinque argenteis. * Cumque rex Israel
transiret per murum, mulier quædam ex-
clamauit ad eum, dicens: Salua me domi-
27 ne mi rex. * Qui ait: Non; te saluet
Dominus. Vnde te possum saluare, de a-
rea vel de torculari?
28 * Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis?
Quæ respondit: Mulier ista dixit mi-
hi: Da filium tuum, vt comedamus
eum hodie: & filium meum comedemus
cras.

תרגום יונתן

18 וּנְחַתוּ לְוָתֵיהּ וְצַלִּי אֱלִישָׁע קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ מְחֵי כְּעַן יַת עַמָּא הָדֵין בְּשַׁבְרִירַיָא וּמְחָנוּן בְּשַׁבְרִירַיָא כְּפִתְגָמָא דֶאֱלִישָׁע׃
19 וַאֲמַר לְהוֹן אֱלִישָׁע לָא דָא אוֹרְחָא וְלָא דָא קַרְתָּא אֱתוֹ בָּתְרַי וְאוֹבִיל יַתְכוֹן לְגַבְרָא דְאַתּוּן בָּעַן וְאוֹבִיל יַתְהוֹן לְשֹׁמְרוֹן׃
20 וַהֲוָה כְּמֵיעַלְהוֹן לְשֹׁמְרוֹן וַאֲמַר אֱלִישָׁע יְיָ גְּלֵי יַת עֵינֵי אִלֵּין וְיֶחֱזוּן וּגְלָא יְיָ יַת עֵינֵיהוֹן וַחֲזוֹ וְהָא בְשֹׁמְרוֹן׃
21 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לֶאֱלִישָׁע כַּד חֲזָא יַתְהוֹן הַאֶקְטוֹל אֶקְטוֹל רַבִּי׃
22 וַאֲמַר לָא תִקְטוֹל הָא דִשְׁבֵיתָ בְּחַרְבָּךְ וּבְקַשְׁתָּךְ אַתְּ קָטֵיל שַׁוִּי לַחְמָא וּמַיָּא קֳדָמֵיהוֹן וְיֵיכְלוּן וְיִשְׁתּוּן וְיֵיזְלוּן לְרִבּוֹנֵיהוֹן׃
23 וְאַתְקֵין לְהוֹן שֵׁירוּ רַבָּה וַאֲכַלוּ וְאִשְׁתִּיאוּ וְשַׁלְחִינוּן וַאֲזַלוּ לְוָת רִבּוֹנְהוֹן וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד מַשִּׁירְיַת אֲרָם לְמֵיעַל בִּתְחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃
24 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּכְנַשׁ בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַאֲרָם יַת כָּל מַשְׁרִיתֵיהּ וּסְלֵיק וְצָר עַל שֹׁמְרוֹן׃
25 וַהֲוָה כַּפְנָא רַבָּה בְּשֹׁמְרוֹן וְהָא צָיְרִין עֲלַהּ עַד דַּהֲוָה רֵישָׁא דְחַמְרָא מִיזְדַּבַּן בִּתְמָנַן כְּסַף וְרִבְעַת קַבָּא דְזֶבֶל מַפְּקַת יוֹנַיָא בְּחַמֵשׁ סִלְעִין דִּכְסַף׃
26 וַהֲוָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עָבֵר עַל שׁוּרָא וְאִתְּתָא קָבְלָא קֳדָמוֹהִי לְמֵימַר פְּרוּק רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
27 וַאֲמַר לָא יִפְרְקִינִיךְ יְיָ מְנַן אֶפְרְקִינִיךְ הֲמִן אִידְּרָא אוֹ מִן מַעֲצַרְתָּא׃
28 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה לִיךְ וַאֲמַרַת אִתְּתָא הָדָא אֲמָרַת לִי הַבִי יַת בְּרִיךְ וְנֵיכְלִינֵיהּ יוֹמָא דֵין וְיַת בְּרִי נֵיכוּל מְחַר׃

* *Et descenderunt ad eum. & orauit Eli-* 18
seus ad Dominum, et dixit: Percute iam gen-
tem hanc cæcitate: & percussit eos Dominus
cæcitate, iuxta verbum Elisæi.
* *Et dixit Elisæus ad eos: Non hæc via, et* 19
non ista ciuitas: venite post me, et ducam vos
ad virum quem quæritis. & duxit eos in Sa-
mariam.
* *Et factum est vt ingressi sunt in Sama-* 20
riam, & dixit Elisæus: Domine aperi oculos
istorum, & videant. & aperuit Dominus o-
culos eorum, & viderunt. & ecce ipsi in me-
dio Samariæ.
* *Et dixit rex Israel ad Elisæum, vt vidit* 21
eos: Si percutiens percutiam, pater?
* *Et dixit Elisæus: Non percuties: quos* 22
captiuos cepisti in gladio tuo et arcu tuo, tu per-
cuties. appone eis panes & aquam, & co-
medant & bibant, & vadant ad dominum
suum.
* *Et apposuit eis præparationem magnam,* 23
& comederunt & biberunt: & misit eos, &
abierunt ad dominum suum. & non addide-
runt vltrà accincti Syriæ venire in terram
Israel.
* *Et factum est post hæc & congregauit fi-* 24
lius Ader rex Syriæ vniuersa castra sua, &
ascendit & obsederunt contra Samariam.
* *Et facta est fames magna in Samaria.* 25
& ecce obsidebat contra eam, donec fie-
ret caput asini octoginta siclis argenti, et quar-
ta pars cabi stercoris columbarum quinque si-
clis argenti.
* *Et erat rex Israel transiens per murum.* 26
& mulier clamauit ad eum, dicens: Salua me
domine rex.
* *Et dixit ei Rex: Non saluet te Domi-* 27
nus: vnde te saluabo, de area vel de torcu-
lari?
* *Et dixit ei Rex: Quid est tibi? & dixit* 28
ei mulier: Mulier hæc dixit mihi, Da filium
tuum, & comedamus eum hodie, & filium
meum comedemus cras.

18 * καὶ κατέβησαν πρὸς αὐτόν. καὶ προσηύξατο ἐλισαιὲ
πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, πάταξον δὴ τὸ ἔθνος τοῦτο ἀορα-
σίᾳ. καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος ἀορασίᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα
ἐλισαιέ.
19 * καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ πρὸς αὐτούς, οὐχὶ αὕτη ἡ ὁδὸς,
καὶ οὐχ αὕτη ἡ πόλις· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ἐπάξω ὑμᾶς
πρὸς τὸν ἄνδρα ὃν ζητεῖτε, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς σα-
μάρειαν.
20 * καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθον εἰς Σαμάρειαν, καὶ εἶπεν ἐ-
λισαιέ, κύριε διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτων, καὶ ἰδέ-
τωσαν. καὶ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ
εἶδον. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ Σαμαρείας.
21 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἐλισαιὲ ὡς εἶδεν
αὐτούς, εἰ πατάξας πατάξω πάτερ;
22 * καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, οὐ πατάξεις, οὓς ᾐχμαλώτευσας
ἐν ῥομφαίᾳ σου καὶ τόξῳ σου, σὺ πατάξεις. παράθες αὐτοῖς
ἄρτους καὶ ὕδωρ, καὶ φαγέτωσαν καὶ πιέτωσαν, καὶ ἀπελθέ-
τωσαν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.
23 * καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς παράθεσιν μεγάλην, καὶ ἔφα-
γον καὶ ἔπιον, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς, καὶ ἀπῆλθον πρὸς
τὸν κύριον αὐτῶν. καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι μονόζωνοι συρίας
ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰσραήλ.
24 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ συνήθροισεν υἱὸς ἄδερ βα-
σιλεὺς συρίας πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη,
καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ Σαμάρειαν.
25 * καὶ ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ ἰδοὺ πε-
ριεκάθητο ἐπ' αὐτὴν ἕως τοῦ γενέσθαι κεφαλὴν ὄνου ὀγ-
δοήκοντα σίκλων ἀργυρίου, καὶ τέταρτον τοῦ κάβου κόπρου
περιστερῶν πέντε σίκλων ἀργυρίου.
26 * καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ
τείχους. καὶ γυνὴ ἐβόησε πρὸς αὐτὸν λέγουσα, σῶσόν με
κύριε βασιλεῦ.
27 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, μή σώσαι σε κύριος, πό-
θεν σὲ σώσω, ἀπὸ τοῦ ἅλω ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ;
28 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, τί ἐστί σοι; καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ ἡ γυνή, ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι, δός τὸν υἱόν σου, καὶ κα-
ταφάγωμεν αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα
αὔριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et descenderunt ad eum: & orauit Elisagh ad Dominum, & dixit: Domine, percute obsecro populum hunc cæcitatibus. & percussit illos cæcitatibus iuxta verbum Elisagh.
19 Et dixit illis Elisagh: Non hæc est via, nec est hæc vrbs: venite post me, & deducam vos ad virum quem quæritis. & deduxit illos in Somron.
20 Et fuit cùm ingressi essent in Somron, dixit Elisagh: Domine, aperi quæso oculos istorum, vt videant. & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt: & ecce erant in Somron.
21 Et dixit rex Israel ad Elisagh cùm vidisset illos: Num occidendo occidam, magister mi?
22 Et dixit: Non occidas: ecce quos captiuos duxisti, gladio tuo & arcu tuo occides. pone panem & aquam ante eos, vt comedant & bibant, abeantque ad dominum suum.
23 Et apparauit illis conuiuium magnum, & comederunt & biberunt, & dimisit illos: & abierunt ad dominum suum, & non addiderunt amplius exercitus Aram intrare terminum terræ Israel.
24 Et fuit post hæc, congregauit Bar-Hadad rex Aram omnem exercitum suum, & ascendit & obsedit Somron.
25 Et fuit fames magna in Somron, & ecce obsederunt eam, quousque fuit caput asini venditum octoginta argenteis, & quarta pars cabi fimi stercoris columbarum quinque siclis argenti.
26 Et fuit rege Israel transeunte super murum, mulier clamauit ad eum, dicendo: Salua domine mi rex.
27 Et dixit: Ni saluet te Dominus: vnde saluabo te, num ex area an ex torculari?
28 Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Mulier hæc dixit mihi; Da filium tuum vt comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

29 * וַנְּבַשֵּׁל אֶת־בְּנִי וַנֹּאכְלֵהוּ וָאֹמַר אֵלֶיהָ בַּיּוֹם
הָאַחֵר תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ וַתַּחְבִּא אֶת־בְּנָהּ׃
30 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע אֶת־
בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר עַל־הַחֹמָה וַיַּרְא הָעָם וְהִנֵּה הַשַּׂק
עַל־בְּשָׂרוֹ מִבָּיִת׃
31 * וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף אִם־
יַעֲמֹד רֹאשׁ אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט עָלָיו הַיּוֹם׃
32 * וֶאֱלִישָׁע יֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְהַזְּקֵנִים יֹשְׁבִים אִתּוֹ
וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְּפָנָיו בְּטֶרֶם יָבֹא הַמַּלְאָךְ אֵלָיו
וְהוּא אָמַר אֶל־הַזְּקֵנִים הַרְאִיתֶם כִּי־שָׁלַח בֶּן־
הַמְרַצֵּחַ הַזֶּה לְהָסִיר אֶת־רֹאשִׁי רְאוּ כְּבֹא הַמַּלְאָךְ
סִגְרוּ הַדֶּלֶת וּלְחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּדֶּלֶת הֲלוֹא קוֹל רַגְלֵי
אֲדֹנָיו אַחֲרָיו׃
33 * עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ יֹרֵד אֵלָיו וַיֹּאמֶר
הִנֵּה־זֹאת הָרָעָה מֵאֵת יְהוָה מָה־אוֹחִיל
לַיהוָה עוֹד׃

ז

1 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה כֹּה אָמַר
יְהוָה כָּעֵת מָחָר סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם
שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃
2 * וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ אֶת־
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת
בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּכָה רֹאֶה
בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃
3 * וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ׃
4 * אִם־אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמַתְנוּ
שָׁם וְאִם־יָשַׁבְנוּ פֹה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה
אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יְחַיֻּנוּ נִחְיֶה וְאִם־יְמִיתֻנוּ
וָמָתְנוּ׃

29 * Coximus ergo filium meum, & come-
dimus: dixique ei altera die; Da filium
tuum vt comedamus eum. quæ abſcon-
30 dit filium ſuum. *Quod cùm audiſſet rex,
ſcidit veſtimenta ſua, & tranſibat per mu-
rum. Viditque omnis populus cilicium,
quo veſtitus erat ad carnem intrinſecus.
31 * Et ait rex: Hæc mihi faciat Deus, &
hæc addat, ſi ſteterit caput Heliſæi filij Sa-
32 phat ſuper ipſum hodie. * Heliſæus au-
tem ſedebat in domo ſua, & ſenes ſedebant
cum eo. Præmiſit itaque virum, & ante-
quàm veniret nuncius, ille dixit ad ſenes:
Nunquid ſcitis quòd miſerit filius homi-
cidæ huc vt præcidatur caput meum? Vi-
dete ergo cùm venerit nuncius, claudite
oſtium, & non ſinatis eum introire. Ecce
enim ſonitus pedum domini eius poſteà
33 eſt. * Adhuc illo loquente eis, apparuit
nuncius qui veniebat ad eum. & ait: Ec-
ce tantum malum à Domino eſt. quid am-
plius expectabo à Domino?

CAP. VII.

1 DIxit autem Heliſæus: Audite verbum
A Domini: Hęc dicit Dominus: In tem-
pore hoc cras modius ſimilæ vno ſtatere
erit, & duo modij hordei ſtatere vno in
2 porta Samariæ. * Reſpondens vnus
de ducibus, ſuper cuius manum rex incum-
bebat, homini Dei ait: Si Dominus fece-
rit etiam cataractas in cælo, nunquid po-
terit eſſe quod loqueris? Qui ait: Videbis
oculis tuis, & indè non comedes.
3 * Quatuor ergo viri erant leproſi iux-
ta introitum portæ, qui dixerunt ad in-
uicem: Quid hic eſſe volumus donec mo-
riamur?
4 * Siue ingredi voluerimus ciuitatem,
fame moriemur; ſiue manſerimus hic, mo-
riendum nobis eſt. Venite ergo & tranſ-
fugiamus ad caſtra Syriæ. ſi pepercerint
nobis, viuemus; ſi autem occidere volue-
rint, nihilominus moriemur.

תרגום יונתן

29 וּבַשֵּׁילְנָא יַת בְּרִי וַאֲכַלְנוּהִי וַאֲמַרִית לַהּ בְּיוֹמָא אָחֳרָנָא הַבִי יַת בְּרִיךְ וְנֵיכְלִינֵיהּ וְאַטְמְרַת יַת בְּרַהּ׃
30 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגָמֵי אִתְּתָא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְהוּא עָבַר עַל שׁוּרָא וַחֲזָא עַמָּא וְהָא סַקָּא אֲסִיר עַל בִּישְׂרֵיהּ מִלְּגָיו׃
31 וַאֲמַר כְּדֵין יַעֲבֵיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אִם יִתְקַיֵּים רֵישָׁא דֶאֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט עֲלוֹהִי יוֹמָא דֵין׃
32 וֶאֱלִישָׁע יָתֵיב בְּבֵיתֵיהּ וְסָבַיָּא יָתְבִין עִמֵּיהּ וּשְׁלַח גַּבְרָא מִן קֳדָמוֹהִי עַד לָא יֵיתֵי אִיזְגַּדָּא לְוָתֵיהּ וְהוּא אֲמַר לְסָבַיָּא הַחֲזֵיתוּן אֲרֵי שְׁלַח בַּר קַטָּלָא הָדֵין לְאַעְדָּאָה יַת רֵישִׁי חֲזוֹ כְּמֵיתֵי אִיזְגַּדָּא אֲחוּדוּ דַשָּׁא וּתְדַחֲקוּן יָתֵיהּ בְּדַשָּׁא הֲלָא קָל רִיגְלֵי רִבּוֹנֵיהּ בַּתְרוֹהִי׃
33 עַד דְּהוּא מְמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְהָא אִזְגַּדָּא נָחֵית לְוָתֵיהּ וַאֲמַר הָא דָא בִּישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ מָה אֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ עוֹד׃

ז

1 וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַיְיָ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ כְּעִידָּנָא הָדֵין מְחַר סָאָה סוּלְתָּא בְּסִלְעָא וְסָאתָן סַעְרִין בְּסִלְעָא בִּתְרַעָא דְשׁוֹמְרוֹן׃
2 וַאֲתֵיב גַּבְרָא דְמַלְכָּא סָמִיךְ עַל יְדוֹהִי יַת נְבִיָּא דַיְיָ וַאֲמַר אִילוּ יְיָ פָּתַח כַּוִּין וּמַחֵית טוּבָא מִן שְׁמַיָּא הֲיֶהֱוֵי כְּפִתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר הָא אַתְּ חָזֵי בְעֵינָךְ וּמִתַּמָּן לָא תֵיכוּל׃
3 וְאַרְבְּעָה גֻּבְרִין הֲווֹ סְגִירִין יָתְבִין בְּמַעֲלָנָא דְתַרְעָא וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מָה אֲנַחְנָא יָתְבִין הָכָא עַד דְּמָיְתִין׃
4 אִם נֵימַר נֵיעוֹל לְקַרְתָּא וְכַפְנָא בְּקַרְתָּא וּנְמוּת תַּמָּן וְאִם נֵיתֵּב הָכָא וּנְמוּת וּכְעַן אִיתוֹ וְנִשְׁתְּמַע לְמַשִּׁירְיַת אֲרָם אִם יְקַיְּמִינַנָא נֵיחֵי וְאִם יִקְטְלוּנַנָא וְנִתְקְטֵיל׃

Et coximus filium meum & comedimus 29
eum, & dixi ei in die alia, Da filium tuum &
comedamus eum, & abscondit filium suum.
Et factum est vt audiuit rex verba mu- 30
lieris, & scidit vestimenta sua, & ipse transi-
bat per murum, & vidit populus, & ecce
saccus in carne eius intrinsecus.
Et ait, Hæc faciat mihi Deus & hæc ad- 31
dat, si stabit caput Elisæi filij Saphat super
ipsum hodie.
Et Elisæus sedebat in domo sua, & senio- 32
res sedebant cum eo, & misit rex virum de fa
cie sua ad eum; & antequam veniret nuncius
ad eum: & Elisæus dixit ad seniores, Vidistis
quòd misit filius homicidæ iste vt auferat ca-
put meum? videte vt venerit nuncius, claudite
ostium, & illidite eum in ostio; nonne vox pe-
dum domini eius post eum?
Adhuc ipso loquente cum eis, & ecce an- 33
gelus descendit ad eum, & ait: Ecce hoc malum
à Domino, quid deprecabor Dominum am-
plius?

CAP. VII.

ET dixit Elisæus, Audi verbum Domini, 1
hæc dixit Dominus, Vt hora hæc, cras men-
sura similæ sicli, & duæ mensuræ ordei siclo in
porta Samariæ.
Et respondit Tristata, super quem requie- 2
scebat rex super manum eius, homini Dei, &
ait, Et si Dominus fecerit cataractas in cælo, si
erit verbum hoc? & ait ei Elisæus, Ecce tu vi-
debis in oculis tuis, & inde non comedes.
Et quatuor leprosi viri erant iuxta ostium 3
ciuitatis, & dixit vnusquisque ad proximum
suum, Quid nos sedemus donec moriamur?
Si dixerimus, Ingrediamur in ciuitatem, 4
& fames in ciuitate, & moriemur ibi; & si
manserimus hic, moriemur; & nunc venite,
& incidamus in castra Syriæ, si vitam dede-
rint nobis, & viuemus; & si occiderint nos,
moriemur.

29 καὶ ἠψήσαμεν τὸν υἱόν μου καὶ ἐφάγομεν αὐτόν, καὶ
εἶπον αὐτῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἄλλῃ, δὸς τὸν υἱόν σου καὶ κατα-
φάγωμεν αὐτόν· καὶ ἔκρυψεν τὸν υἱὸν αὐτῆς.
30 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τῆς γυ-
ναικός, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ αὐτὸς διεπορεύετο
ἐπὶ τοῦ τείχους· καὶ εἶδεν ὁ λαὸς καὶ ἰδοὺ σάκκος ἐπὶ τῆς
σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν.
31 καὶ εἶπεν, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη,
εἰ στήσεται κεφαλὴ ἐλισεαὶ υἱοῦ σαφὰτ ἐπ᾽ αὐτῷ σήμερον.
32 καὶ ἐλισεαὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι ἐκάθηντο μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασι-
λεὺς ἄνδρα ἐκ προσώπου αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· καὶ πρὶν
ἐλθεῖν τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐλισεαὶ εἶπε πρὸς τοὺς
πρεσβυτέρους, ἑωράκατε ὅτι ἀπέστειλεν ὁ υἱὸς τοῦ φονευ-
τοῦ οὗτος ἀφελεῖν τὴν κεφαλήν μου; ἴδετε ὡς ἐὰν ἔλθῃ
ὁ ἄγγελος ἀποκλείσατε τὴν θύραν, καὶ ἐκθλίψατε αὐτὸν
ἐν τῇ θύρᾳ· οὐκ ἰδοὺ φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ κα-
τόπισθεν αὐτοῦ;
33 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος κα-
τέβη πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ αὕτη ἡ κακία παρὰ τοῦ κυ-
ρίου, τί δεηθῶ τοῦ κυρίου ἔτι;

ζ΄.

1 Καὶ εἶπεν ἐλισεαί, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου, τάδε
εἶπε κύριος ὡς ἡ ὥρα αὕτη, αὔριον μέτρον σεμιδά-
λεως σίκλου, καὶ δύο μέτρα κριθῶν σίκλου ἐν τῇ πύλῃ
σαμαρείας.
2 καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης ἐφ᾽ ὃν ἐπανεπαύετο ὁ βα-
σιλεὺς ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν,
καὶ ἐὰν κύριος ποιήσῃ καταρράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ
ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισεαί, ἰδοὺ σὺ ὄψει
ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγῃς.
3 καὶ τέσσαρες λεπροὶ ἄνδρες ἦσαν παρὰ τὴν θύραν τῆς
πόλεως, καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί ἡμεῖς
καθήμεθα ἕως ἂν ἀποθάνωμεν;
4 ἐὰν εἴπωμεν, εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ λιμὸς ἐν
τῇ πόλει, καὶ ἀποθανούμεθα ἐκεῖ· καὶ ἐὰν καθίσωμεν ὧδε,
ἀποθανούμεθα· καὶ νῦν δεῦτε καὶ ἐμπέσωμεν εἰς τὴν παρεμ-
βολὴν συρίας, ἐὰν ζωογονήσωσιν ἡμᾶς, καὶ ζησόμεθα· καὶ
ἐὰν θανατώσωσιν ἡμᾶς, ἀποθανούμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et coximus filium meum, & comedimus eum, & dixi illi die altero, Da filium tuum vt comedamus eum: & abscondit filium suum. 30 Et fuit cùm audisset rex verba mulieris, scidit vestimenta sua; & ipsum transeuntem super murum, vidit populus, & ecce saccus alligatus erat super carnem eius interius. 31 Et dixit, Sic faciat mihi Dominus, & sic addat si remanserit caput Elisagh filij Saphat super eum hodie. 32 Et Elisagh sedebat in domo sua, & senes sedebant cum illo; & misit quendam virum à facie sua: nondum venerat nuncius ad eum, & ipse dixit ad senes, Num vidistis quòd miserit filius occisoris huc, vt auferat caput meum? videte cùm venerit nuncius, claudite portam & opprimatis eum in porta; nónne sonitus pedum domini eius post eum est? 33 Adhuc cùm ipse loqueretur cum illis, ecce nuncius descendebat ad eum, & dixit, Ecce hoc malum est à Domino; quid orabo ad Dominum amplius?

CAP. VII.

ET dixit Elisagh, Excipite verbum Domini, sic dixit Dominus, Circa tempus hoc cras satum similæ siclo, & duo sata ordei siclo in porta Somron *ementur.* 2 Et respondit *vir* fortis, super cuius manum rex innitebatur, prophetæ Domini, & dixit, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cœlis; nunquid erit secundum verbum istud? & dixit, Ecce tu videbis oculis tuis, at ex eis non comedes. 3 Et quatuor viri erant leprosi, sedentes in introitu portæ, & dixerunt quisque socio suo, Quare sedemus hîc quousque moriamur? 4 Si dixerimus, Intremus vrbem, fames est in vrbe, & moriemur ibi: & si commorati fuerimus hîc, moriemur quoque: & nunc venite & confugiemus in castra Aram, si viuere nos permiserint, & viuemus; aut si occiderint nos, & occidemur.

* וַיָּקֻמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־ 5
קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ׃
* וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב 6
וְקוֹל סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו
הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים
וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ׃
* וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם 7
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר
הִיא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם׃
* וַיָּבֹאוּ הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה 8
וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־
אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ׃
* וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים 9
הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכִּינוּ
עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ עָווֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה
וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ * וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שֹׁעֵר 10
הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם
וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוּס אָסוּר
וְהַחֲמוֹר אָסוּר וְאֹהָלִים כַּאֲשֶׁר־הֵמָּה׃
* וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה׃ 11
* וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו אַגִּידָה־ 12
נָּא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רְעֵבִים
אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֵחָבֵה בְהַשָּׂדֶה
לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפְּשֵׂם חַיִּים וְאֶל־
הָעִיר נָבֹא׃ * וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר 13
וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים
אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֶהָמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמּוּ
וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה׃

5 * Surrexerunt ergo veſperi vt venirent
B ad caſtra Syriæ. Cúmq; veniſſent ad prin-
cipium caſtrorũ Syriæ, nullum ibidẽ rep-
6 pererunt. * Siquidem Dominus ſonitum
audiri fecerat in caſtris Syriæ curruum &
equorũ, & exercitus plurimi, dixerúntq;
adinuicem: Ecce mercede conduxit ad-
uerſum nos rex Iſrael reges Gethæorum
& Ægyptiorum & venerunt ſuper nos.
7 * Surrexerunt ergo & fugerũt in tene-
bris, & dereliquerũt tentoria ſua, & equos
& aſinos in caſtris, fugerúntq; animas tan-
8 tùm ſuas ſaluare cupientes. * Igitur cùm
veniſſent leproſi illi ad principiũ caſtro-
rum, ingreſsi ſunt vnum tabernaculũ, &
comederunt & biberunt. Tulerúntq; in-
de argentum & aurum, & veſtes, & abie-
runt & abſconderunt. Et rurſum reuerſi
ſunt ad aliud tabernaculum, & inde ſimi-
9 liter auferẽtes abſcõderunt. * Dixerúntq;
adinuicem, Nõ rectè facimus. Hæc enim
dies boni nuncij eſt. Si tacuerimus & no-
luerimus nunciare vſq; manè, ſceleris ar-
guemur. Venite, eamus & nunciemus in
aula regis.
10 * Cúmque veniſſent ad portam ciui-
tatis, narrauerunt eis dicentes: Iuimus
C ad caſtra Syrię, & nullum ibidem reppe-
rimus hominem, niſi equos & aſinos alli-
11 gatos, & fixa tentoria. * Ierunt ergo por-
tarij, & nunciauerunt in palatio regis in-
12 trinſecus. * Qui ſurrexit nocte, & ait ad
ſeruos ſuos, Dico vobis quid fecerint no-
bis Syri. Sciunt quia fame laboramus, &
idcircò egreſsi ſunt de caſtris, & latitant
in agris, dicentes: Cùm egreſsi fuerint de
ciuitate, capiemus eos viuos, & tunc ciui-
tatem ingredi poterimus.
13 * Reſpõdit autem vnus ſeruorum eius,
Tollamus quinque equos qui remanſe-
runt in vrbe, quia ipſi tãtùm ſunt in vni-
uerſa multitudine Iſrael; alij enim con-
ſumpti ſunt, & mittentes explorare pote-
rimus.

תרגום יונתן

5 וְקָמוּ בְקִבְלָא לְמֵיעַל לְמַשְׁרִית אֲרָם וַאֲתוֹ עַד סְיָפֵי מַשְׁרִית אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן אֱנָשׁ׃ 6 וּמִן קֳדָם יְיָ אִשְׁתְּמַע לְמַשְׁרִית אֲרָם
לְמִחְזֵי רְתִכִין וְקָל סוּסָוָן קָל מַשְׁרְיָן סַגִּיאָן וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ הָא אֲגַר עֲלָנָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת מַלְכֵי חִתָּאֵי וְיַת מַלְכֵי מִצְרַיִם לְמֵיתֵי עֲלָנָא׃
7 וְקָמוּ וַעֲרַקוּ בְקִבְלָא וּשְׁבַקוּ יַת מַשְׁכְּנֵיהוֹן וְיַת סוּסָוָתְהוֹן וְיַת חֲמָרֵיהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְהִיא וַעֲרַקוּ לְשֵׁיזָבָא נַפְשֵׁיהוֹן׃
8 וַאֲתוֹ סְגִירַיָא הָאִלֵּין עַד סְיָפֵי מַשְׁרִיתָא וְעָלוּ לְמַשְׁכְּנָא חַד וַאֲכַלוּ וּשְׁתִיאוּ וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וּלְבוּשִׁין וַאֲזַלוּ וְטַמַּרוּ וְתָבוּ
וְעָלוּ לְמַשְׁכְּנָא אָחֳרָנָא וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן וַאֲזַלוּ וְאַטְמַרוּ׃ 9 וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ לָא כָשַׁר מָה דַּאֲנַחְנָא עָבְדִין יוֹמָא דֵין יוֹמָא דִבְסוֹרְתָא הוּא
וַאֲנַחְנָא שָׁתְקִין וּמוֹרְכִין עַד נְהוֹר צַפְרָא וְיַעַרְעִינַנָא חוֹבָנָא וּכְעַן אֱתוֹ וְנִתְמְטֵי וּנְחַוֵּי לְבֵית מַלְכָּא׃ 10 וַאֲתוֹ וּקְרוֹ לְנָטְרֵי תְרַע
קַרְתָּא וְחַוִּיאוּ לְהוֹן לְמֵימַר אֲתֵינָא לְמַשְׁרִית אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן גְּבַר וְקָל אֱנַשׁ אֱלָהֵן סוּסָוָן אֲסִירִין וַחֲמָרִין אֲסִירִין וּמַשְׁכְּנִין כְּמָא דְאִינוּן׃
11 וּקְרוֹ נָטְרֵי תַרְעַיָא וְחַוִּיאוּ בֵּית מַלְכָּא לְגָיו׃
12 וְקָם מַלְכָּא בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לְעַבְדוֹהִי אֲחַוֵּי כְעַן לְכוֹן יַת דַּעֲבַדוּ לָנָא אֱנָשׁ אֲרָם יְדַעוּ אֲרֵי כְּפֵנִין אֲנַחְנָא וּנְפַקוּ מִן מַשְׁרִיתָא לְאִטַּמָּרָא
בְחַקְלָא לְמֵימַר אֲרֵי יִפְּקוּן מִן קַרְתָּא וְנֵיחוֹדִנּוּן כַּד חַיִּין וּלְקַרְתָּא נֵיעוֹל׃
13 וַאֲתֵיב חַד מֵעַבְדוֹהִי וַאֲמַר וְיִדְבְּרוּן כְּעַן חַמְשָׁא מִן סוּסָוָתָא מִן שַׁאֲרָא דְאִשְׁתְּאַרוּ בַהּ הָא אִינוּן כְּכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְאִשְׁתְּאַרוּ בַהּ
הָא כְּבָר הֲווֹ כְּכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְסָפוּ וְנִשְׁלַח וְנֶחֱזֵי׃

*Et surrexerunt in tenebris vt ingrederen- 5
tur in castra Syriæ, & ingressi sunt vsq; ad par
tem castrorum Syriæ, & ecce non erat vir ibi.
*Et Dominus audibilia fecit castra Syriæ 6
voce curruum & voce equorum, & sonitu ex-
ercitus magni: & dixit vir ad proximum suũ,
Ecce mercede conduxit aduersum nos rex Is-
rael reges Chettæorum, & reges Ægypti vt
venirent super nos.
*Et surrexerunt & fugerunt in tenebris 7
& dereliquerunt tabernacula sua, & equos
suos, & asinos suos, sicut erant in castris, &
fugerunt secundùm animas suas.
*Et venerunt leprosi isti vsque ad partem 8
castrorum, & ingressi sunt vsque ad taberna-
culum vnum, & comederunt & biberunt, &
tulerunt indè argentum & aurum, & vestes,
& abierunt & absconderunt; & reuersi le-
prosi isti ingressi sunt in tabernaculum aliud, et
ceperunt inde & abierunt, & absconderunt.
*Et dixerunt leprosi vnusquisque ad pro- 9
ximum suum, Quid sic nos facimus hodie? &
dies hæc dies boni nuncij est, & nos tacemus
& manemus vsque ad lucem matutinam, &
inueniemus iniquitatem; nunc igitur eamus et
nunciemus in domum regis.
*Et ingressi sunt & clamauerũt ad portam 10
ciuitatis, & nũciauerunt eis, dicentes: Ingressi
sumus in castra Syriæ, & ecce non erat ibi vir
neque vox hominis, nisi equus ligatus, & asi-
nus ligatus, & tentoria eorum vt sunt.
*Et vocauerunt portarios, & nunciant in 11
domo regis intrinsecus.
*Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis, 12
Nunciabo vobis quæ fecerunt nobis Syri: sci-
erunt quòd fame laboramus nos, & egressi
sunt de castris vt latitarent in agro, dicentes:
Egredientur de ciuitate, et capiemus eos viuos,
& ingrediemur in ciuitatem.
*Et respondit vnus seruorum eius, dicens: 13
Capiant iam de equis relictis hic quinque qui
remanserunt in omni Israel de relictis, ecce sunt
omnis multitudo Israel quæ reliqua est, et mit-
temus & videbimus.

5 * καὶ ἀνέστησαν ἐν τῷ σκότει εἰσελθεῖν εἰς τὴν παρεμβο-
λὴν συρίας· καὶ εἰσῆλθον ἕως μέρους τῆς παρεμβολῆς συ-
6 ρίας, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ. * καὶ κύριος ἀκουστὴν ἐ-
ποίησε τὴν παρεμβολὴν συρίας φωνὴ ἁρμάτων καὶ φωνὴ
ἵππων καὶ φωνὴ δυνάμεως μεγάλης· καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς
τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἰδοὺ μεμίσθωται ἐφ᾽ ἡμᾶς βασιλεὺς ἰσ-
ραὴλ σὺν βασιλεῖς τῶν χετταίων καὶ σὺν βασιλεῖς αἰ-
7 γύπτου τοῦ ἐλθεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς. * καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀπέδρα-
σαν ἐν τῷ σκότει καὶ ἐγκατέλιπον τὰς σκηνὰς αὐτῶν, καὶ
σὺν ἵπποις αὐτῶν, καὶ σὺν ὄνοις αὐτῶν, ὡς ἦσαν ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ, καὶ ἔφυγον κατὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
8 * καὶ ἦλθον οἱ λεπροὶ οὗτοι ἕως μέρους τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ εἰσῆλθον ἕως σκήνωμα ἕν, καὶ ἔφαγον καὶ
ἔπιον, καὶ ἦραν ἐκεῖθεν ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ἱμα-
τισμόν, καὶ ἀπῆλθον καὶ κατέκρυψαν· καὶ ἐπιστρέψαντες οἱ
λεπροὶ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν ἄλλην, καὶ ἔλαβον ἐκεῖ-
θεν καὶ ἀπῆλθον, καὶ κατέκρυψαν.
9 * καὶ εἶπον οἱ λεπροὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί οὕ-
τως ἡμεῖς ποιοῦμεν σήμερον; καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα
εὐαγγελισμοῦ ἐστι, καὶ ἡμεῖς σιωπῶμεν καὶ μένομεν ἕως φω-
τὸς τοῦ πρωΐ, καὶ εὑρήσομεν ἀδικίαν· νῦν οὖν πορευθῶμεν καὶ
10 ἀναγγείλωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως· * καὶ εἰσῆλθον
καὶ ἐβόησαν εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς
λέγοντες, εἰσήλθομεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας, καὶ ἰδοὺ
οὐκ ἦν ἐκεῖ ἀνὴρ οὐδὲ φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλ᾽ ἢ ἵππος δεδε-
μένος καὶ ὄνος δεδεμένος, καὶ σκηναὶ αὐτῶν ὡς εἰσίν.
11 * καὶ ἐκάλεσαν σὺν θυρωροὺς, καὶ ἀναγγέλλουσιν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἔσω.
12 * καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς νυκτὸς, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν
αὐτοῦ, ἀπαγγελῶ ὑμῖν ἃ πεποιήκασιν ἡμῖν οἱ σύροι·
ἔγνωσαν ὅτι πεινῶμεν ἡμεῖς, καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβο-
λῆς κρυβῆναι ἐν ἀγρῷ, λέγοντες· ἐξελεύσονται ἐκ τῆς πό-
λεως, καὶ συλληψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας καὶ εἰσελευσό-
μεθα εἰς τὴν πόλιν.
13 * καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ, λέγων· λαβέτω-
σαν δὴ τῶν ἵππων τῶν ὑπολελειμμένων ἐνταῦθα πέντε
τῶν καταλειφθέντων ἐν παντὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἐκλει-
πόντων, ἰδοὺ εἰσὶν πᾶν τὸ πλῆθος ἰσραὴλ τὸ ἔκλιπον, καὶ
ἀποστελοῦμεν καὶ ὀψόμεθα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et surrexerunt in tenebris vt intrarent castra Aram: & venerunt vsque ad extrema castrorum Aram, & ecce non erat ibi aliquis. 6 Et à Domino audita est in castris Aram vox curruum, & vox equorum, vox castrorum multorum; & dixerunt quisque ad socium suum, Ecce conduxit contra nos rex Israel reges Hhithæorum, & reges Miszraim vt veniant contra nos. 7 Et surrexerunt & fugerunt in tenebris, & deseruerunt tabernacula sua, & equos suos, & asinos suos, castris sicut fuerant *existentibus*; & fugerunt vt seruarent animas suas. 8 Et venerunt leprosi illi vsque ad extrema castrorum, & introierunt in tabernaculum cuiusdam; & comederunt & biberunt; & acceperunt inde argentum & aurum, & vestes, & abierunt & absconderunt, & redierunt, & ingressi sunt in tentorium aliud, & acceperunt inde, & abierunt & absconderunt. 9 Et dixerunt vnusquisque ad socium suum, Non rectum est id quod nos facimus: dies hæc, dies boni nuncij est; & siquidem nos tacuerimus & distulerimus quousque luceat aurora, occurret nobis culpa. & nunc venite, & pertingamus, & indicemus domui regis. 10 Et venerunt & clamauerunt ad custodes portæ vrbis, & nunciauerunt eis, dicendo: Venimus ad castra Aram, & ecce non erat ibi aliquis, nec vox hominis, sed equi ligati, & asini ligati, & tentoria sicut fuerant. 11 Et clamauerunt custodes portæ, & renunciauerunt domui regis interius. 12 Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis, Indicabo nunc vobis quid fecerunt nobis homines Aram: cognouerunt quòd famelici sumus, & exierunt ex castris vt absconderent se in agro, dicendo: Quoniam exibunt ex vrbe, & comprehendemus illos viuos, & in vrbem intrabimus. 13 Et respondit vnus de seruis suis, & dixit, Accipiant, quæso, quinque ex equis relictis, qui relicti sunt in ea; ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui relicti sunt in ea: si perierint, ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui finierunt, & mittamus & videamus.

14 וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי
מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ׃
15 וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ
מְלֵאָה בְגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּהֵחָפְזָם
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ׃
16 וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹזּוּ אֵת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר
17 יְהוָה׃ וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־
נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֻהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמֹת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֶדֶת
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו׃
18 וַיְהִי כְּדַבֵּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
סָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וּסְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה
כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃
19 וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר
וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה כַּדָּבָר
הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃
20 וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃

ח

1 וֶאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־
הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתִּי וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי
בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־
הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים׃
2 וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים
וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים׃
3 וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־
4 שָׂדָהּ׃ וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל־גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ־
הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־נָּא לִי אֵת כָּל־הַגְּדֹלוֹת
אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע׃

14 * Adduxerũt ergo duos equos, miſitq́;
rex in caſtra Syrorũ, dicens: Ite & videte.
15 * Qui abierunt poſt eos vſq; ad Iorda-
nem. Ecce aũt omnis via plena erat veſti-
bus & vaſis, quæ proiecerant Syri cùm tur
barentur. Reuerſiq́; nuncij indicauerunt
16 regi. * Et egreſſus populus diripuit caſtra
Syriæ, factúſq; eſt modius ſimilæ ſtatere
vno, & duo modij ordei ſtatere vno iuxta
17 verbũ Dñi. * Porrò rex ducem illum in
cuius manu incubuerat conſtituit ad por
tam, quem conculcauit turba in introitu
portæ, & mortuus eſt iuxta quod locutus
fuerat vir Dei, quando deſcenderat rex
18 ad eum. * Factúmque eſt ſecundum ſer-
monem viri Dei, quem dixerat regi, quã-
do ait, Duo modij ordei ſtatere vno cras,
& modius ſimilæ ſtatere vno hoc eodem
tempore cras in porta Samariæ.
19 * Quando reſponderat dux ille viro
Dei, & dixerat, Etiam ſi Dominus fecerit
cataractas in cælo, nunquid poterit fieri
quod loqueris? & dixit ei, Videbis oculis
20 tuis, & inde non comedes. * Euenit er-
go ei ſicut prædictum erat, & conculcauit
eum populus in porta, & mortuus eſt.

CAP. VIII.

1 HElifæus autem locutus eſt ad mulie-
A rem cuius viuere fecerat filium, di-
cens: Surge, vade tu & domus tua, & pe-
regrinare vbicunque reppereris. Vocauit
enim Dominus famem, & veniet ſuper
terram ſeptem annis.
2 * Quæ ſurrexit & fecit iuxta verbum
hominis Dei; & vadens cum domo ſua
peregrinata eſt in terra Philiſtijm diebus
multis.
3 * Cúmque finiti eſſent anni ſeptem, re-
uerſa eſt mulier de terra Philiſtijm. Et
egreſſa eſt vt interpellaret regem pro do-
mo ſua & pro agris ſuis.
4 * Rex autem loquebatur cum Giezi
puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia
magnalia quæ fecit Heliſæus.

תרגום יונתן

14 וְקָרוּ תְרֵין רְכִבֵי סוּסָוָן וּשְׁלַח מַלְכָּא בָּתַר מַשְׁרִית אֲרָם לְמֵימַר אֱזִילוּ וַחֲזוֹ׃ 15 וַאֲזַלוּ בַּתְרֵיהוֹן עַד יַרְדְּנָא וְהָא כָל אָרְחָא
מַלְיָא לְבוּשִׁין וּמָנִין דִּי רְמוֹ אֱנָשׁ אֲרָם בְּאִיתְבְּעָתוּתְהוֹן לְמֶעְרַק וְתָבוּ אִיזְגַדַּיָּא וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא׃ 16 וּנְפַק עַמָּא וּבַזּוּ יַת מַשְׁרִית
אֲרָם וַהֲוָה סָאָה סֻלְתָּא בְּסִלְעָא וְסָאתָן סְעָרִין בְּסִלְעָא כְּפִתְגָמָא דַייָ׃ 17 וּמַלְכָּא מַנִּי יַת גַּבְרָא דִּסְמִיךְ עַל יְדֵיהּ עַל תַּרְעָא וְדָשׁוּהִי
עַמָּא בְּתַרְעָא וּמִית כְּמָה דְּמַלֵּיל נְבִיָּא דַייָ דְּמַלֵּיל כַּד נְחַת מַלְכָּא לְוָתֵיהּ׃ 18 וַהֲוָה כַּד מַלֵּיל נְבִיָּא דַייָ עִם מַלְכָּא לְמֵימַר סָאתָן סְעָרִין
בְּסִלְעָא וְסָאָה סֻלְתָּא בְּסִילְעָא יְהֵי כְּעִידָן הָדֵין מְחַר בְּתַרְעָא דְשֹׁמְרוֹן׃ 19 וַאֲתֵיב גַּבְרָא יַת נְבִיָּא דַייָ וַאֲמַר אִילוּ יְיָ פָּתַח כַּוִּין וּמַחֲיֵית
מִטְרָא מִן שְׁמַיָּא הֲיְהֵי פִתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר הָא אַתְּ חָזֵי בְּעֵינָךְ וּמִתַּמָּן לָא תֵיכוּל׃ 20 וַהֲוָת לֵיהּ כֵּן וְדָשׁוּ יָתֵיהּ עַמָּא בְּתַרְעָא וּמִית׃

ח

1 וֶאֱלִישָׁע מַלֵּיל עִם אִתְּתָא דְּאַחֵי יַת בְּרַהּ לְמֵימַר קוּמִי וְאֱזֶלִי אַתְּ וֶאֱנָשׁ בֵּיתִיךְ וְדוּרִי בַּאֲתַר דְּכָשַׁר לְמֵדַר אֲרֵי זַמִּין יְיָ כַּפְנָא אַף עֲתִיד
לְמֵיתֵי עַל אַרְעָא שְׁבַע שְׁנִין׃
2 וְקָמַת אִתְּתָא וַעֲבַדַת כְּפִתְגָמָא דִּנְבִיָּא דַייָ וַאֲזַלַת הִיא וֶאֱנָשׁ בֵּיתַהּ וְאִתּוֹתַבַת בְּאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי שְׁבַע שְׁנִין׃
3 וַהֲוָה מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין וְתָבַת אִתְּתָא מֵאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְפַקַת לְמִקְבַּל קֳדָם מַלְכָּא עַל בֵּיתַהּ וְעַל חַקְלַהּ׃
4 וּמַלְכָּא מְמַלֵּיל עִם גֵּחֲזִי תַּלְמִידָא דִּנְבִיָּא דַייָ לְמֵימַר אִשְׁתְּעֵי כְעַן לִי יַת כָּל רַבְרְבָתָא דַּעֲבַד אֱלִישָׁע׃

*Et ceperunt duos ascensores equorum, & 14
misit rex Israel post Syriam, dicens: Ite &
videte.
*Et abierunt post eos vsque ad Iordanem. 15
& ecce omnis via plena vestibus & vasis
quæ proiecerant Syri cùm stuperent ipsi, & re-
uersi sunt nuncij & indicauerunt regi.
*Et egressus est populus & diripuerunt ca- 16
stra Syriæ; & facta est mensura similæ siclo,
& duæ mensuræ ordei siclo iuxta verbum Do-
mini.
*Et rex cõstituit super porta Tristatam, su- 17
per quem requiescebat super manum eius; &
conculcauit eum populus super porta & mor-
tuus est, sicut locutus est homo Dei, qui locutus
est quum descenderet nuncius ad eum.
*Et factum est sicut locutus est Elisæus ad 18
regem, dicens: Mensura similæ siclo, & duæ
mensuræ ordei siclo erunt cras vt dies hæc in
porta Samariæ.
*Et respondit Tristata homini Dei, & di- 19
xit: Et si Dominus fecerit cataractas in cælo, si
erit verbum hoc? & dixit homo Dei, Ecce vi-
debis oculis tuis, & inde non comedes.
*Et factum est sic, & conculcauit eum po- 20
pulus in porta & mortuus est.

CAP. VIII.

ET Elisæus locutus est ad mulierem cuius 1
viuere fecit filium eius, dicens: Surge &
vade tu & domus tua, & peregrinare vbi pe-
regrinaberis, quia Dominus vocauit famem su-
per terram, & aderit super terram septem
annis.
*Et fecit mulier iuxta verbũ hominis Dei, 2
& abijt ipsa & domus sua, & peregrinata est
in terra Philistijm septem annis.
*Et factum est post finem septem annorum, 3
& reuersa est mulier de terra Philistijm, &
egressa est vt clamaret ad regem de domo sua
& de agris suis.
*Et rex loquebatur ad Giezi puerum Eli- 4
sæi hominis Dei, dicens: Narra mihi omnia ma-
gnalia quæ fecit Elisæus.

14 *καὶ ἔλαβον δύο ἀναβάτας ἵππων, καὶ ἀπέστειλεν ὁ
βασιλεὺς ἰσραὴλ ὀπίσω τῆς συρίας, λέγων· πορεύθητε
καὶ ἴδετε.
15 *καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ
ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματισμοῦ καὶ σκευῶν ὧν ἔρριψαν
οἱ σύροι ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς· καὶ ἀπέστρεψαν οἱ
ἄγγελοι καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ.
16 *καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαός, καὶ διήρπασαν τὴν παρεμβο-
λὴν συρίας· καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ
δύο μέτρα κριθῆς σίκλου κατὰ τὸν λόγον κυρίου.
17 *καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν ἐπὶ τῆς πύλης τὸν τριστά-
την, ἐφ᾽ ὃν ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ κατεπά-
τησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐπὶ τῆς πύλης, καὶ ἀπέθανεν καθὼς
ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ὃς ἐλάλησεν ἐν τῷ κα-
ταβῆναι τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν.
18 *καὶ ἐγένετο καθὰ ἐλάλησεν ἐλισσαιὲ πρὸς τὸν βασιλέα,
λέγων· μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δύο μέτρα κριθῶν
σίκλου ἔσται αὔριον ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐν τῇ πύλῃ σαμα-
19 ρείας. *καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ
καὶ εἶπεν, καὶ ἐὰν κύριος ποιήσῃ καταρράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ,
εἰ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ἰδοὺ
ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκεῖθεν οὐ φάγῃ.
20 *καὶ ἐγένετο οὕτως, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν
τῇ πύλῃ καὶ ἀπέθανεν.

η΄.

1 *Καὶ ἐλισσαιὲ ἐλάλησε πρὸς τὴν γυναῖκα ἧς ἐζωο-
ποίησεν τὸν υἱὸν αὐτῆς, λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου σὺ καὶ
ὁ οἶκός σου καὶ παροίκει οὗ ἐὰν παροικήσῃς, ὅτι κύριος κέ-
κληκε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ παρέσται ἐπὶ τὴν γῆν
ἑπτὰ ἔτη.
2 *καὶ ἐποίησεν ἡ γυνὴ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ
θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, καὶ παρῴκει
ἐν γῇ ἀλλοφύλων ἑπτὰ ἔτη.
3 *καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ τέλος τῶν ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἐπέστρεψεν
ἡ γυνὴ ἐκ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐξῆλθε βοῆσαι πρὸς τὸν
βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς.
4 *καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλει πρὸς γιεζὶ τὸ παιδάριον ἐ-
λισσαιὲ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, λέγων· διήγησαί μοι πάν-
τα τὰ μεγαλεῖα ἃ ἐποίησεν ἐλισσαιέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et acceperunt duos currus equorum, & misit rex post castra Aram, dicendo, Ite & videte. 15 Et iuerunt post illos vsque ad Iardena, & ecce omnis via plena vestibus & vasis quæ proiecerant homines Aram, dum festinarent fugere; & redierunt nuncij & indicauerunt regi. 16 Et exijt populus & diripuerunt castra Aram, & fuit satum similæ pro siclo, & duo sata ordei pro siclo, iuxta verbum Domini. 17 Et rex præposuit virum super cuius manum innitebatur super portam, & conculcauit illum populus in porta, & mortuus est sicut locutus fuerat propheta Domini qui locutus fuerat, cùm descendisset rex ad eum. 18 Et fuerat cùm loqueretur propheta Domini cum rege, dicendo: Duo sata ordei pro siclo & satum similæ pro siclo erit secundum tempus hoc cras in porta Somron. 19 Et responderat vir prophetæ Domini, & dixerat, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cælo, nunquid erit res ista? & dixerat, Ecce tu videbis oculis tuis, sed de eis non comedes. 20 Et fuit illi sic; & conculcauerunt eum populus in porta, & mortuus est.

CAP. VIII.

ET Elisagh loquutus est cum muliere, cuius filium viuificarat, dicendo: Surge, & abi tu, & homines domus tuæ, & habita in loco qui rectus fuerit vt habitetur; quia vocauit Dominus famem etiam futuram vt veniat super terram septem annis. 2 Et surrexit mulier & fecit iuxta verbum prophetæ Domini, & abijt ipsa & homines domus eius, & habitauit in terra Pelistæorum septem annis. 3 Et fuit in fine septem annorum, redijt mulier de terra Pelistæorum, & exijt vt clamaret ante regem pro domo sua & pro agro suo. 4 Et rex loquebatur cum Gehhazi discipulo prophetæ Domini, dicendo: Narra quæso mihi omnia magnalia quæ fecit Elisagh.

5 * וַיְהִי הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־
הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת
אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדָהּ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֱלִישָׁע׃
6 * וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ
סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת
כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָה אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־
7 עָתָּה׃ * וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־
אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים
8 עַד־הֵנָּה׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל קַח בְּיָדְךָ
מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־
יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה׃
9 * וַיֵּלֶךְ חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְיָדוֹ וְכָל־
טוּב דַּמֶּשֶׂק מַשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד
לְפָנָיו וַיֹּאמֶר בִּנְךָ בֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם שְׁלָחַנִי
אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה׃
10 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ אֱמָר־לֹא חָיֹה תִחְיֶה
11 וְהִרְאַנִי יְהוָה כִּי־מוֹת יָמוּת׃ * וַיַּעֲמֵד אֶת־פָּנָיו
וַיָּשֶׂם עַד־בֹּשׁ וַיֵּבְךְּ אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
12 * וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה וַיֹּאמֶר כִּי יָדַעְתִּי
אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְצְרֵיהֶם
תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ וּבַחֻרֵיהֶם בַּחֶרֶב תַּהֲרֹג וְעֹלְלֵיהֶם
תְּרַטֵּשׁ וְהָרֹתֵיהֶם תְּבַקֵּעַ׃
13 * וַיֹּאמֶר חֲזָהאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ הַכֶּלֶב כִּי יַעֲשֶׂה
הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הִרְאַנִי יְהוָה
14 אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אֲרָם׃ * וַיֵּלֶךְ מֵאֵת אֱלִישָׁע וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה־אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר
15 אָמַר לִי חָיֹה תִחְיֶה׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיִּקַּח
הַמַּכְבֵּר וַיִּטְבֹּל בַּמַּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמֹת וַיִּמְלֹךְ
חֲזָהאֵל תַּחְתָּיו׃

5 * Cúmque ille narraret regi quomodo
mortuũ suscitasset, apparuit mulier, cuius
viuificauerat filiũ, clamans ad regem pro
domo sua, & pro agris suis. Dixítq; Giezi,
Dñe mi rex; hæc est mulier, & hic est filius
6 eius quẽ suscitauit Helisæus. * Et interro-
gauit rex mulierem. Quę narrauit ei vera
esse. Dedítq; ei rex eunuchũ vnum, dicẽs:
Restitue ei omnia quæ sua sunt, & vniuer-
sos redditus agrorũ à die qua reliquit te-
7 ram vsq; ad præsens. * Venit quoq; Heli-
sęus Damascũ & Benadab rex Syrię ægro-
tabat. Nunciauerúntq; ei, dicentes: Venit
8 vir Dei huc. * Et ait rex ad Azahel: Tolle
tecum munera & vade in occursum viri
C Dei, & consule Dñm per eum, dicens: Si
euadere potero de infirmitate mea hac?
9 * Iuit igitur Azahel in occursum eius ha-
bés secum munera & omnia bona Dama-
sci onera quadraginta camelorum. Cúmq;
stetisset corã eo, ait: Filius tu[9] Benadab rex
Syriæ misit me ad te, dicés: Si sanari pot-
10 ro de infirmitate mea hac? * Dixítq; Heli-
sęus, Vade dic ei, Sanaberis. Porrò ostẽdit
11 mihi Dñs quia morte morietur. * Stetítq;
cũ eo, & cõturbatus est vsq; ad suffusionẽ
12 vultus. Fleuítq; vir Dei. * Cui Azahel ait,
Quare dominus meus flet? At ille dixit,
Quia scio quæ facturus sis filijs Israel ma-
D la. Ciuitates eorum munitas igne succen-
des, & iuuenes eorum interficies gladio,
& paruulos eorum elides, & prægnantes
13 diuides. * Dixítq; Azahel, Quid enim
sum seruus tuus canis, vt faciã rem istam
magnam? Et ait Helisæus, Ostendit mihi
Dominus te regem Syriæ fore.
14 * Qui cùm recessisset ab Helisæo, venit
ad dominum suum. Qui ait ei, Quid tibi
dixit Helisæus? At ille respondit, Dixit
mihi, Recipies sanitatem.
15 * Cúmque venisset dies altera, tulit stra-
gulum & infudit aquam, & expandit su-
per faciem eius. Quo mortuo regnauit
Azahel pro eo.

תרגום יונתן

5 וַהֲוָה הוּא מִשְׁתַּעֵי לְמַלְכָּא יַת דְּאַחֵי יַת מֵיתָא וְהָא אִתְּתָא דְּאַחֵי יַת בְּרַהּ קְבִילָא קֳדָם מַלְכָּא עַל בֵּיתַהּ וְעַל חַקְלַהּ וַאֲמַר גֵּחֲזִי רִבּוֹנִי
מַלְכָּא דָא אִתְּתָא וְדֵין בְּרַהּ דְּאַחֵי אֱלִישָׁע׃ 6 וּשְׁאֵיל מַלְכָּא לְאִתְּתָא וְאִשְׁתְּעִיאַת לֵיהּ וּמַנִּי לַהּ מַלְכָּא גּוּאָה חַד לְמֵימַר אָתֵיב יַת כָּל דִּלַהּ
וְיַת כָּל עֲלָלַת חַקְלָא מִיּוֹמָא דִּשְׁבַקַת יַת אַרְעָא וְעַד כְּעַן׃ 7 וַאֲתָא אֱלִישָׁע לְדַמֶּשֶׂק וּבַר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם מְמָרַע וְאִתְחַוָּה לֵיהּ
לְמֵימַר אֲתָא נְבִיָּא דַּייָ עַד הָלְכָא׃ 8 וַאֲמַר מַלְכָּא לַחֲזָאֵל סַב בִּידָךְ תִּקְרוּבְתָּא וְאֱזֵיל לְקַדְמוּת נְבִיָּא דַּייָ וְתִתְבַּע יַת פִּתְגָּמָא דַּייָ מִינֵּהּ
לְמֵימַר הַאֵיחֵי מִמַּרְעִי דֵּין׃ 9 וַאֲזַל חֲזָאֵל לְקַדְמוּתֵיהּ וּנְסֵיב תִּקְרוּבְתָּא בִּידֵיהּ וְכָל טוּב דַּמֶּשֶׂק טְעוּן אַרְבְּעִין גַּמְלִין וַאֲתָא וְקָם
קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר בְּרָךְ בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם שַׁלְחַנִי לְוָתָךְ לְמֵימַר הַאֵיחֵי מִמַּרְעִי דֵּין׃
10 וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע אֱזֵיל אֱמַר לֵיהּ מֵיחָא תֵּיחֵי וְאַחְזְיַנִי יְיָ אֲרֵי מֵמָת יְמוּת׃
11 וְאַסְחַר יַת אַפּוֹהִי וְאוֹרִיךְ עַד סַגִּי וּבְכָה נְבִיָּא דַּייָ׃ 12 וַאֲמַר חֲזָאֵל מָדֵין רִבּוֹנִי בָּכֵי וַאֲמַר אֲרֵי יְדַעְנָא יַת דְּתַעֲבֵיד לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בִּישָׁא כְּרַכֵּיהוֹן תּוֹקִיד בְּנוּרָא וְעוּלֵימֵיהוֹן בְּחַרְבָּא תִּקְטוֹל יַנְקֵיהוֹן תְּטָרֵף וּמְעַדְּיָתֵיהוֹן תְּבַזַּע׃
13 וַאֲמַר חֲזָהאֵל אֲרֵי מָה עַבְדָּךְ כַּלְבָּא אֲרֵי יַעֲבֵיד פִּתְגָּמָא רַבָּא הָדֵין וַאֲמַר אֱלִישָׁע אַחְזְיַנִי יְיָ יְהָךְ מַלְכָּא עַל אֲרָם׃
14 וַאֲזַל מִלְּוָת אֱלִישָׁע וַאֲתָא לְוָת רִבּוֹנֵיהּ וַאֲמַר מָה אֲמַר לָךְ אֱלִישָׁע וַאֲמַר אֲמַר לִי מֵיחָא תֵּיחֵי׃
15 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְּבַתְרוֹהִי וּנְסֵיב גּוּנְבָּא וּטְבַל בְּמַיָּא וּפְרַס עַל אַפּוֹהִי וּמִית וּמְלַךְ חֲזָהאֵל תְּחוֹתוֹהִי׃

‡ Et factum est cùm ipse narraret regi, vt 5
viuificauit filium mortuum, & ecce mulier,
cuius viuificauit filium eius, clamans ad regem
de domo sua & de agris suis. & dixit Giezi,
Domine rex, hæc mulier & iste filius eius quem
viuificauit Elisæus. ‡ Et interrogauit eam rex; 6
& narrauit mulier ei; & dedit ei rex eunu-
chum vnum, dicens: Restitue ei omnia quæ sunt
eius, & omnia germina agrorum eius à die qua
reliquit terram vsque nunc.
‡ Et venit Elisæus in Damascum; & filius 7
Ader rex Syriæ erat ægrotans: & nunciaue-
runt ei, dicentes: Venit huc homo Dei.
‡ Et dixit rex Azael, Tolle in manu tua mu 8
nera, & vade in occursum hominis Dei, &
consule Dominum per eum, et dic, Si viuam de
ægritudine mea hac?
‡ Et abijt Azael in occursum Elisæo, & tu- 9
lit in manu sua de omnibus bonis Damasci one-
ra quadraginta camelorum; & venit & stetit
coram Elisæo: & dixit, Filius tuus filius Ader
rex Syriæ misit me ad te, dicens: Si viuam de
ægritudine mea hac?
‡ Et dixit ad eum Elisæus, Vade & dic ei, 10
Vita viues, & ipse morte morietur, sicut osten
dit mihi Dominus. ‡ Et stetit Azael ante fa- 11
ciem eius, & apposuit coram eo munera donec
confusus esset, & fleuit homo Dei.
‡ Et dixit Azael, Quare dominus meus 12
flet? & dixit, Quia scio quæcunque facturus
es filiis Israel mala: tu ciuitates eorum muni-
tas succendes in igne, & electos eorum interfi-
cies in gladio, & paruulos eorum allides, &
prægnantes eorum diuides. ‡ Et dixit Azael, 13
Quis est seruus tuus canis mortuus, quòd faciã
verbum magnũ hoc? & dixit ei Elisæus, Osten-
dit mihi Dominus te regnantem super Syriam.
‡ Et recessit Azael ab Elisæo homine Dei, & 14
venit ad dominum suum: & dixit ei dominus
suus, Quid dixit tibi Elisæus? & ait, Dixit
mihi, quòd vita viues. ‡ Et factum est altera 15
die, & tulit stragulum & tinxit ipsum aqua,
& iniecit super faciem eius, & mortuus est,
& regnauit Azael pro eo.

5 ‡ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ διηγουμένου τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐζωοποίη-
σεν υἱὸν τὸν τεθνηκότα, καὶ ἰδοὺ ἡ γυνή, ἧς ἐζωοποίησε τὸν υἱὸν
αὐτῆς, βοῶσα πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ
περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς· καὶ εἶπεν γιεζί, κύριε βασιλεῦ, αὕ-
τη ἡ γυνὴ καὶ οὗτος ὁ υἱὸς αὐτῆς ὃν ἐζωοποίησεν ἐλισαιέ.
6 ‡ καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ βασιλεύς· καὶ διηγήσατο ἡ γυνὴ
αὐτῷ· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς εὐνοῦχον ἕνα, λέγων·
ἐπίστρεψον αὐτῇ πάντα τὰ ἑαυτῆς, καὶ πάντα τὰ γεννή-
ματα τῶν ἀγρῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς κατέλιπε τὴν
7 γῆν ἕως τοῦ νῦν. ‡ καὶ ἦλθεν ἐλισαιὲ εἰς δαμασκόν· καὶ ὁ
υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας ἦν ἀρρωστῶν· καὶ ἀπήγγειλαν
αὐτῷ, λέγοντες· ἥκει ἐνταῦθα ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ.
8 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀζαήλ, λάβε εἰς τὴν χεῖρά
σου δῶρα καὶ πορεύου εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ,
καὶ ἐπιζήτησον τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ εἰπὸν, εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς
9 ἀρρωστίας μου ταύτης; ‡ καὶ ἐπορεύθη ἀζαὴλ εἰς ἀπάντη-
σιν τῷ ἐλισαιέ, καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκ πάντων τῶν
ἀγαθῶν δαμασκοῦ ἄρσιν τεσσαράκοντα καμήλων· καὶ
ἦλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον ἐλισαιέ· καὶ εἶπεν, ὁ υἱός σου υἱὸς ἄδερ
βασιλεὺς συρίας ἀπέσταλκέ με πρὸς σὲ, λέγων, εἰ ζή-
10 σομαι ἐκ τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης; ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
τὸν ἐλισαιέ, πορεύου καὶ εἰπὲ αὐτῷ, ζωῇ ζήσῃ, καὶ αὐτὸς θα-
11 νάτῳ ἀποθανεῖται, καθὼς ἔδειξέ μοι κύριος. ‡ καὶ ἔστη ἀ-
ζαὴλ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ παρέθηκεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ
δῶρα ἕως ᾐσχύνετο· καὶ ἔκλαυσεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ.
12 ‡ καὶ εἶπεν ἀζαήλ, τί ὅτι ὁ κύριός μου κλαίει; καὶ εἶπεν, ὅτι
οἶδα ὅσα ποιήσεις τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κακά· σὺ τὰς πόλεις
αὐτῶν τὰς ἐστερεωμένας ἐμπρήσεις ἐν πυρί, καὶ τοὺς ἐκλεκ-
τοὺς αὐτῶν ἀποκτενεῖς ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν
ἐδαφιεῖς, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας αὐτῶν διαρρήξεις.
13 ‡ καὶ εἶπεν ἀζαήλ, τίς ἐστιν ὁ δοῦλός σου ὁ κύων ὁ τεθνη-
κώς, ὅτι ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλι-
σαιέ, ἔδειξέ μοι κύριος σὲ βασιλεύοντα ἐπὶ συρίαν.
14 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἀζαὴλ ἀπὸ ἐλισαιὲ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ,
καὶ ἦλθε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ,
τί εἶπέν σοι ἐλισαιέ; καὶ εἶπεν, εἴρηκέ μοι, ὅτι ζωῇ ζήσῃ.
15 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ἔλαβε τὸ στρῶμα καὶ
ἔβαψεν αὐτὸ ὕδατι, καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀζαὴλ ἀντ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et fuit illo narrante regi, quomodo viuificasset mortuum, ecce mulier cuius viuificarat filium, clamabat ad regem pro domo sua, & pro agro suo: & dixit Gehhazi, Domine mi rex, ecce mulier, & hic est filius eius quem viuificauit Elisagh.
6 Et interrogauit rex mulierem, & narrauit ei, & delegauit illi rex eunuchum vnum, dicendo: Restitue illi omnia quæ erant ei, & omnem prouentum agri à die quo reliquit terram ad vsque nunc.
7 Et venit Elisagh in Dammeseq, & Bar-hadad rex Aram ægrotabat, & indicatum est ei, dicendo: Perductus est propheta Domini hucusque.
8 Et dixit rex ad Hhazahel, Accipe in manu tua munus, & vade in occursum prophetæ Domini, & quęres verbum Domini ab eo, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc?
9 Et iuit Hhazahel in occursum eius, & accepit munus in manu sua, & omne bonum Dammeseq, onus quadraginta camelorum: & venit & stetit ante illum, & dixit, Filius tuus Bar-hadad rex Aram misit me ad te, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc?
10 Et dixit ei Elisagh, Vade, dic ei, Viuendo viues: tamen ostendit mihi Dominus quòd moriendo morietur.
11 Et vertit faciem suam, & moratus est vsque multum, & fleuit propheta Domini.
12 Et dixit Hhazahel, Quamobrem dominus meus flet? & dixit, Quia cognoui quòd facies filijs Israel malum; arces eorum combures igni, & adolescentes eorum gladio occides, infantes illorum illides, & prægnantes eorum dissecabis.
13 Et dixit Hhazahel, Nam quid est seruus tuus canis, vt faciat rem magnam istam? & dixit Elisagh, Ostendit mihi Dominus te regem super Aram.
14 Et abijt ab Elisagh, & venit ad dominum suum, & dixit, Quid dixit tibi Elisagh? & ait, Dixit mihi, Viuendo viues.
15 Et fuit die postero, accepit operimentum villosum, & intinxit in aquam, & extendit super faciem eius & mortuus est: regnauitque Hhazahel pro eo.

16 * ובשנת חמש ליורם בן־אחאב מלך ישראל
ויהושפט מלך יהודה מלך יהורם בן־יהושפט
17 מלך יהודה: * בן־שלשים ושתים שנה
היה במלכו ושמנה שנה מלך בירושלם:
18 * וילך בדרך מלכי ישראל כאשר עשו בית
אחאב כי בת־אחאב היתה־לו לאשה ויעש
הרע בעיני יהוה:
19 * ולא־אבה יהוה להשחית את־יהודה למען
דוד עבדו כאשר אמר־לו לתת לו ניר ולבניו כל־
20 הימים: * בימיו פשע אדום מתחת יד־
יהודה וימלכו עליהם מלך:
21 * ויעבר יורם צעירה וכל־הרכב עמו ויהי־הוא
קם לילה ויכה את־אדום הסביב אליו ואת
שרי הרכב וינס העם לאהליו:
22 * ויפשע אדום מתחת יד־יהודה עד היום הזה
אז תפשע לבנה בעת ההיא:
23 * ויתר דברי יורם וכל־אשר עשה הלא־הם
כתובים על־ספר דברי הימים למלכי יהודה:
24 * וישכב יורם עם־אבתיו ויקבר עם־אבתיו
בעיר דוד וימלך אחזיהו בנו תחתיו:
25 * בשנת שתים־עשרה שנה ליורם בן־אחאב
מלך ישראל מלך אחזיהו בן־יהורם מלך יהודה:
26 * בן־עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו
ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עתליהו
בת־עמרי מלך ישראל:
27 * וילך בדרך בית אחאב ויעש הרע בעיני יהוה
כבית אחאב כי חתן בית־אחאב הוא:
28 * וילך את־יורם בן־אחאב למלחמה עם־
חזאל מלך־ארם ברמת גלעד ויכו ארמים
את־יורם:

16 * Anno quinto Ioram filij Achab regis
E Israel, regnauit Ioram filius Iosaphat rex
Iuda.
17 * Triginta duorum annorum erat cùm
regnare cœpisset, & octo annis regnauit
18 in Hierusalem. * Ambulauítque in vijs
regum Israel, sicut ambulauerat domus
Achab. Filia enim Achab erat vxor eius.
Et fecit quod malum est in conspectu Do
19 mini. * Noluit autem Dominus disper-
dere Iudam propter Dauid seruum suum
sicut promiserat ei, vt daret illi lucernam,
20 & filijs eius cunctis diebus. * In diebus
eius recessit Edom ne esset sub Iuda, &
constituit sibi regem.
21 * Venítque Ioram Seyra & omnis cur-
F citus cum eo. Et surrexit nocte, percussit-
que Idumæos qui eum circumdederant,
& principes curruum. Populus autem fu-
git in tabernacula sua.
22 * Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda
vsq; ad diem hanc. Tunc recessit & Lob-
na in tempore illo.
23 * Reliqua autem sermonum Ioram &
vniuersa quę fecit, nónne hæc scripta sunt
in libro verborum dierum regum Iuda?
24 * Et dormiuit Ioram cum patribus suis,
sepultúsq; est cum eis in ciuitate Dauid,
& regnauit Ochozias filius eius pro eo.
25 * Anno duodecimo Ioram filij Achab
G regis Israel regnauit Ochozias filius Io-
ram regis Iudæ.
26 * Viginti duorum annorum erat Ocho
zias cùm regnare cœpisset, & vno anno
regnauit in Ierusalem. Nomé matris eius
Athalia filia Amri regis Israel.
27 * Et ambulauit in vijs domus Achab,
& fecit quod malũ est coram Domino, si-
cut domus Achab. gener enim domus
Achab fuit.
28 * Abijt quoq; cum Ioram filio Achab
ad prœliandum contra Azahel regem Sy
riæ in Ramoth Galaad, & vulnerauerunt
Syri Ioram.

תרגום יונתן

16 ובשנת חמש ליורם בר אחאב מלכא דישראל ויהושפט מלך שבטא דבית יהודה מלך יהורם בר יהושפט מלך שבטא דבית יהודה:
17 בר תלתין ותרתין שנין כד מלך ותמני שנין מלך בירושלם: 18 ואזל באורח מלכי ישראל כמה דעבדו בית אחאב ארי
בת אחאב הות ליה לאתו ועבד דביש קדם יי: 19 ולא הות רעוא קדם יי לחבלא ית בית יהודה בדיל דוד עבדיה כמה דאמר
להקמא ליה מלכו ולבנוהי כל יומיא: 20 ביומוהי מרדו אדומאי מתחות יד אנש יהודה ואמליכו עליהון מלכא:
21 ועבר יורם לצעיר וכל רתיכיא עמיה והוה הוא קם בליליא ומחא ית אנש אדום דמקפין ליה וית רבני רתיכיא ואפך עמא לקרווהי:
22 ומרדו אדומאי מתחות יד אנש יהודה עד יומא הדין בכן מרדו יתבי לבנא בעידנא ההיא:
23 ושאר פתגמי יורם וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה:
24 ושכיב יורם עם אבהתוהי ואתקבר עם אבהתוהי בקרתא דדוד אבוהי ומלך אחזיהו בריה תחותוהי:
25 בשנת תרתא עשרי שנין ליורם בר אחאב מלכא דישראל מלך אחזיהו בר יורם מלך שבטא דבית יהודה:
26 בר עשרין ותרתין שנין אחזיה כד מלך ושתא חדא מלך בירושלם ושום אימיה עתליה בת עמרי מלכא דישראל:
27 ואזל באורח בית אחאב ועבד דביש קדם יי כבית אחאב ארי חתנא דבית אחאב הוא:
28 ואזל עם יורם בר אחאב לאגחא קרבא עם חזאל מלכא דארם ברמות גלעד ומחו אנש ארם ית יורם:

In anno quinto Ioram filij Achaab regis 16
Israel, regnauit Ioram filius Iosaphat rex Iu-
da.
Filius triginta & duorũ annorũ erat Io- 17
ram cùm regnaret ipse, & octo annis regnauit
in Hierusalem.
Et ambulauit in via regum Israel sicut 18
fecit domus Achaab, quia filia Achaab erat ei
in vxorem, & fecit malum coram Domino.
Et non voluit Dominus corrumpere Iu- 19
dam propter Dauid seruum suum, sicut dixit ei
vt daret ei lucernam & filiis eius omnibus
diebus.
In diebus eius præuaricatus est Edom sub 20
manu Iuda; & regnare fecit super se regem.
Et ascendit Ioram in Sior ipse & omnes 21
currus eius: & factum est vt surrexit nocte,
& percussit Edom qui circundederat contra
eum, & principes curruum; & fugit populus
in tabernacula sua.
Et præuaricatus est Edom sub manu Iuda 22
vsque ad diem hanc: tunc præuaricatus est
Lobna in tempore illo.
Et reliqua sermonum Ioram & omnia 23
quæcunque fecit, nonne hæc scripta sunt in li-
bro verborum dierum regum Iuda?
Et dormiuit Ioram cum patribus suis & 24
sepelitur cum patribus suis in ciuitate Dauid:
& regnauit Ochozias filius eius pro eo.
In anno duodecimo Ioram filij Achaab re- 25
gis Israel, regnauit Ochozias filius Ioram regis
Iuda.
Filius viginti & duorum annorum erat 26
Ochozias filius Ioram, cùm regnaret ipse, & re
gnauit anno in Hierusalem, & nomen matris
eius Gotholia filia Amri regis Israel.
Et abijt in via domus Achaab, & fecit 27
malum coram Domino, sicut domus Achaab,
quia gener domus Achaab est.
Et abijt Ochozias cum Ioram filio Achaab 28
in prælium contra Azael regem Syriæ in Ra-
math Galaad; & percusserunt Syri Ioram.

16 ἐν ἔτει πέμπτῳ τοῦ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ υἱὸς ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα.

17 υἱὸς τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἦν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

18 καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραὴλ καθὼς ἐποίησεν οἶκος ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

19 καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι τὸν ἰούδαν διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καθὰ εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

20 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτὸν βασιλέα.

21 καὶ ἀνέβη ἰωρὰμ εἰς σιὼρ αὐτὸς καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέστη νυκτὸς, καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ κυκλοῦντα ἐπ' αὐτόν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων· καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

22 καὶ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰούδα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· τότε ἠθέτησε λοβνὰ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

23 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωρὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

24 καὶ ἐκοιμήθη ἰωρὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

25 ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τοῦ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλέως ἰούδα.

26 υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἦν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ ἐβασίλευσεν ἐνιαυτὸν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ γοθολία θυγάτηρ ἀμρὶ βασιλέως ἰσραήλ.

27 καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι γαμβρὸς οἴκου ἀχαάβ ἐστίν.

28 καὶ ἐπορεύθη ὀχοζίας μετὰ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ εἰς πόλεμον ἐπὶ ἀζαὴλ βασιλέα συρίας εἰς ῥαμὰθ γαλαάδ· καὶ ἐπάταξαν οἱ σύροι τὸν ἰωράμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Anno autem quinto Ioram filij Ahhab regis Israel, & Iehosaphat regis tribus domus Iehuda; regnauit Ioram filius Iehosaphat regis tribus domus Iehudah. 17 Filius triginta & duorum annorum erat cùm regnaret, & octo annis regnauit in Ierusalem. 18 Et ambulauit in via regum Israel, sicut fecerant viri domus Ahhab, quia filia Ahhab fuit illi in vxorem, & fecit quod malum erat ante Dominum. 19 Sed non fuit voluntas Domino disperdere domum Iehudah propter Dauid seruum suum, sicut dixerat ei, quòd firmaret illi regnum, & filijs eius omnibus diebus. 20 In diebus eius defecerunt Edomæi ab imperio virorum Iehudah, & regnare fecerunt super se regem. 21 Et transiuit Ioram in Szeghir & omnes currus cum illo: & fuit, vt ille surrexit nocte, percussit viros Edom, qui circundabant illum, & magistros curruum, & vertit terga populus ad habitacula sua.
22 Et defecerunt Edomæi à manu virorum Iehudah vsque ad diem hanc: tunc rebellarunt habitatores Libna eo tempore.
23 Et reliquum verborum Ioram, & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
24 Et dormiuit Ioram cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid patris sui; & regnauit Ahhaziahu filius eius pro eo. 25 Anno duodecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Israel regnauit Ahhaziahu filius Ioram regis tribus domus Iehudah. 26 Filius viginti & duorum annorum Ahhaziah cùm regnauit, & anno vno regnauit in Ierusalem: & nomen matris eius erat Gathaliah filia Ghamri regis Israel.
27 Et ambulauit in via domus Ahhab, & fecit quod malum erat ante Dominum, sicut domus Ahhab: quia gener domus Ahhab erat. 28 Et iuit cum Ioram filio Ahhab vt inirent prœlium cum Hhazael rege Aram in Ramoth Gilghad, & percusserunt homines Aram, Ioram.

29 * וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־
הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־
חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל
כִּי־חֹלֶה הוּא׃

ט

1 * וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ
2 וְלֵךְ רָמֹת גִּלְעָד׃ * וּבָאתָ שָׁמָּה וּרְאֵה־שָׁם יֵהוּא
בֶן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וַהֲקֵמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֶחָיו
וְהֵבֵיאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר׃
3 * וְלָקַחְתָּ פַךְ־הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ
כֹּה־אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל
וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת וְנַסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה׃
4 * וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנַּעַר הַנָּבִיא רָמֹת גִּלְעָד׃
5 * וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ
6 הַשָּׂר׃ * וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן
אֶל־רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־עַם יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל׃
7 * וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ וְנִקַּמְתִּי דְּמֵי
עֲבָדַי הַנְּבִיאִים וּדְמֵי כָּל־עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזָבֶל׃
8 * וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין
9 בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ * וְנָתַתִּי אֶת־
בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא
10 בֶן־אֲחִיָּה׃ * וְאֶת־אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנֹס׃
11 * וְיֵהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם
יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׂיחוֹ׃

29 * Qui reuersus est vt curaretur in Iezra-
hel, quia vulnerauerũt eũ Syri in Ramoth
prœliantẽ contra Azahel regẽ Syriæ. Por-
rò Ochozias filius Ioram rex Iuda descen-
dit inuisere Ioram filium Achab, in Iezra-
hel, quia ægrotabat ibi.

CAP. IX.

1 HElisæus aũt prophetes vocauit vnum
A de filijs prophetarũ: & ait illi, Accin-
ge lumbos tuos, & tolle lenticulã olei hãc
in manu tua, & vade in Ramoth Galaad.
2 *Cúmq; veneris illuc, videbis Iehu filiũ
Iosaphat filij Namsi. Et ingressus suscita-
bis eum de medio fratrum suorum, & in-
3 troduces in interius cubiculũ. *Tenésq;
lenticulam olei, fundes super caput eius,
& dices, Hæc dicit Dñs, Vnxi te regem su-
per Israel. Aperiésque ostium & fugies, &
4 non ibi subsistes. *Abijt ergo adolescens
5 puer prophetæ in Ramoth Galaad. *Et
ingressus est illuc. Ecce autẽ principes ex-
ercitus sedebãt. Et ait, Verbum mihi ad te
ô princeps. Dixítq; Iehu, Ad quem ex o-
mnibus nobis? At ille dixit, Ad te ô prin-
6 ceps. *Et surrexit, & ingressus est cubicu-
lum. At ille fudit oleum super caput eius,
B & ait, Hæc dicit Dñs Deus Israel: Vnxi te
regem super populum Domini Israel.
7 *Et percuties domum Achab domini
tui. Et vlciscar sanguinẽ seruorum meorũ
prophetarum, & sanguinem omnium ser-
uorum Domini de manu Iezabel:
8 *Perdámque omnem domum Achab.
Et interficiã de domo Achab mingentem
ad parietem, & clausum & nouissimũ in
9 Israel. *Et dabo domum Achab sicut do-
mum Hieroboã filij Nabath, & sicut do-
10 mum Baasa filij Achia. *Iezabel quoque
C comedent canes in agro Iezrahel, nec erit
qui sepeliat eam. Aperuítq; ostium & fu-
11 git. *Iehu aũt egressus est ad seruos domini
sui, qui dixerunt ei, Recténe sunt omnia?
Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis,
Nostis hominem, & quid locutus sit.

תרגום יונתן

29 וְתָב יוֹרָם מַלְכָּא לְאִתְּסָאָה בְּיִזְרְעֶאל מִן מַחָתָא דִמְחוֹהִי אֱנָשׁ אֲרָם בְּרָמְתָא כַּד אַגִּיחַ קְרָבָא עִם חֲזָהאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בַר
יְהוֹרָם מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה נְחַת לְמִסְעַר יַת יוֹרָם בַּר אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל אֲרֵי מְמָרַע הוּא׃

ט

1 וֶאֱלִישָׁע נְבִיָּא קְרָא לְחַד מִתַּלְמִידֵי נְבִיַּיָּא וַאֲמַר לֵיהּ זְרֵיז חַרְצָךְ וְסַב מָנָא דִמְשַׁחָא הָדֵין בִּידָךְ וְאֵזִיל לְרָמוֹת גִּלְעָד׃ 2 וּתְהָךְ לְתַמָּן
וְתֶחֱזֵי תַמָּן יֵהוּא בַר יְהוֹשָׁפָט בַּר נִמְשִׁי וּתְהָךְ וּתְקִימִינֵיהּ מִגּוֹ אֲחוֹהִי וְתָעֵיל יָתֵיהּ תְּוָן בְּגוֹ תְוָן׃ 3 וְתִיסַב מָנָא דִמְשַׁחָא וְתָרִיק עַל רֵישֵׁיהּ
וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִפְתַּח דַּשָּׁא וְתֶעְרוֹק וְלָא תִסְכֵּי׃ 4 וַאֲזַל עוּלֵימָא תַלְמִידָא דִנְבִיַּיָּא דַיְיָ לְרָמוֹת
גִּלְעָד׃ 5 וַאֲתָא וְהָא רַבָּנֵי חֵילָא יָתְבִין וַאֲמַר פִּתְגָם אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ רַבָּא וַאֲמַר יֵהוּא עִם מַן מִכּוּלָּנָא וַאֲמַר עִמָּךְ רַבָּא׃ 6 וְקָם
וְעָאל לְבֵיתָא וַאֲרִיק מִשְׁחָא עַל רֵישֵׁיהּ וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמָּא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל׃ 7 וְתִמְחֵי
יַת בֵּית אַחְאָב רִבּוֹנָךְ וְאֶתְפְּרַע פּוּרְעֲנוּת דַּם עַבְדֵי נְבִיַּיָּא וּדְמֵי כָּל עַבְדַיָּא דַיְיָ מִידָא דְאִיזָבֶל׃ 8 וְיֵיבַד כָּל בֵּית אַחְאָב וְאֵשֵׁיצֵי לְאַחְאָב
מַשְׁתִּין בְּכוֹתָלָא וְאַחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃ 9 וְאֶתֵּן יַת בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בַר אֲחִיָּה׃ 10 וְיַת אִיזֶבֶל יֵיכְלוּן
כַּלְבַּיָּא בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל וְלֵית דְּקָבַר וּפְתַח דַּשָּׁא וַעֲרַק׃ 11 וְיֵהוּא נְפַק לְוָת עַבְדֵי רִבּוֹנֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הַשְׁלָם מָה דֵין אֲתָא שַׁטְיָא הָדֵין
לְוָתָךְ וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן יְדַעְתּוּן יַת גַּבְרָא וְיַת שׁוּעִיתֵיהּ׃

*Et reuersus est rex Joram vt curaretur in 19
Jezrael de plagis quibus percusserunt eum Sy-
ri in Ramath Galaad, cùm præliaretur ipse cũ
Azael rege Syriæ: & Ochozias filius Joram rex
Juda descendit vt videret Joram filiũ Achaab
in Jezrael, quia ægrotabat ipse.*

CAP. IX.

*ET Elisæus propheta vocauit vnum filiorum 1
prophetarum, & dixit ei, Accinge lumbum
tuum, & tolle lenticulã olei quod in manu tua,
& vade in Ramath Galaad. *Et ingredie- 2
ris & videbis ibi Jeu filium Josaphat filij Na-
messi, & ingredieris & suscitabis eum de me-
dio fratrum suorum, & introduces eum in cu-
biculum de cubiculo.*

**Et accipies lenticulam olei, & fundes su- 3
per caput eius: & dices, Hæc dicit Dominus,
Vnxi te in regẽ super Jsrael; et aperies ostium,
& fugies & non subsistes.*

**Et abijt puer propheta in RamathGalaad: 4*

**Et ingressus est, & ecce principes exerci- 5
tus sedebant: & dixit, Verbũ mihi ad te prin-
ceps. & dixit Jeu, Ad quem ex omnibus nobis?
& dixit, Ad te princeps.*

**Et surrexit & ingressus est in domum, et 6
effudit oleum super caput eius: & ait ei, Hæc
dicit Dominus Deus Jsrael, Vnxi te in regem
super populum Domini super Jsrael.*

**Et destrues domum Achaab Domini tui de 7
facie mea, & vlcisceris sanguinem seruorum
meorum prophetarum, & sanguinem omnium
seruorum Domini de manu Jezabel,*

**Et de manu omnis domus Achaab: & de- 8
strues Achaab mingentem ad parietem, & clau-
sum & derelictum in Jsrael. *Et dabo do- 9
mum Achaab sicut domum Hieroboam filij Na-
bat, & sicut domum Basa filij Achia.*

**Et Jezabel comedent canes in parte agri 10
Jezrael, & non erit qui sepeliat. & aperuit
ostium, & fugit.*

**Et Jeu egressus est ad seruos domini sui, 11
& dixerũt ei, Pax? et dixit eis, Pax. quid in-
gressus est insanus iste ad te? & ait ad eos, Vos
nostis virum & garrulitatem suam.*

19 *καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἰωρὰμ τοῦ ἰατρευθῆναι ἐν
ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ σύροι
ἐν ῥαμὰθ γαλαάδ, ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν μετὰ ἀζαὴλ
βασιλέως συρίας· καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰούδα
κατέβη τοῦ ἰδεῖν τὸν ἰωρὰμ υἱὸν ἀχαὰβ ἐν ἰεζραήλ, ὅτι
ἠῤῥώστει αὐτός.

θ'.

1 *Καὶ ἐλισεαὶ ὁ προφήτης ἐκάλεσεν ἕνα τῶν υἱῶν τῶν
προφητῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου, καὶ λάβε
τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου τοῦ ἐν τῇ χειρί σου, καὶ πορεύθητι εἰς ῥα-
2 μὰθ γαλαάδ. *καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ὄψει ἐκεῖ ἰοὺ υἱὸν
ἰωσαφὰτ υἱοῦ ναμεσσί, καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀναστήσεις αὐτὸν
ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ εἰσάξεις αὐτὸν εἰς τὸ τα-
3 μιεῖον ἐκ ταμιείου. *καὶ λήψῃ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ
ἐπιχεεῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει κύ-
ριος, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ· καὶ ἀνοίξεις
4 τὴν θύραν καὶ φεύξῃ καὶ οὐχ ὑπομενεῖς. *καὶ ἐπορεύθη
τὸ παιδάριον ὁ προφήτης εἰς ῥαμὰθ γαλαάδ.

5 *καὶ εἰσῆλθε· καὶ ἰδοὺ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἐκά-
θηντο· καὶ εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σὲ ὁ ἄρχων· καὶ εἶπεν ἰού,
πρὸς τίνα ἐκ πάντων ἡμῶν; καὶ εἶπεν, πρὸς σὲ ὁ ἄρχων.

6 *καὶ ἀνέστη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐπέχεεν τὸ
ἔλαιον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τάδε λέ-
γει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ
τὸν λαὸν κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

7 *καὶ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκον ἀχαὰβ τοῦ κυρίου σου ἐκ
προσώπου μου, καὶ ἐκδικήσεις τὰ αἵματα τῶν δούλων μου
τῶν προφητῶν, καὶ τὰ αἵματα πάντων τῶν δούλων κυρίου
8 ἐκ χειρὸς ἰεζάβελ, *καὶ ἐκ χειρὸς ὅλου τοῦ οἴκου
ἀχαάβ, καὶ ἐξολοθρεύσεις τῷ ἀχαὰβ οὐροῦντα πρὸς τοῖ-
χον, καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν ἰσραήλ.

9 *καὶ δώσω τὸν οἶκον ἀχαὰβ ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ υἱοῦ
10 ναβάτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον βασᾶ υἱοῦ ἀχία. *καὶ τὴν ἰεζάβελ
καταφάγονται οἱ κύνες ἐν μερίδι τοῦ ἀγροῦ ἰεζραήλ, καὶ
οὐκ ἔσται ὁ θάπτων· καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἔφυγεν.

11 *καὶ ἰοὺ ἐξῆλθε πρὸς τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ
εἶπον αὐτῷ, εἰρήνη; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰρήνη· τί ὅτι εἰσῆλ-
θεν ὁ ἐπίληπτος οὗτος πρὸς σέ; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς
οἴδατε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[29] Et rediit Ioram rex vt curaret se in Iizreghel à plagis quibus percusserant illum homines Aram in Ramatha cùm prœlium committeret cum Hhazael rege Aram: & Ahhaziahu filius Ioram rex tribus domus Iehuda, descendit vt visitaret Ioram filium Ahhab, in Iizreghel, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

ET Elisagh propheta vocauit vnũ è discipulis prophetarũ, & dixit ei, Accinge lumbos tuos, & accipe vas olei huius in manu tua, & ito in Ramoth Gilgad. [2] Et ibis illuc, & vide ibi Iehu filium Iehosaphat filij Nimsi: ibis *inquam* & surgere facies eum de medio fratrum suorum, & introduces illum *in* thalamum intra *alium* thalamũ. [3] Et accipies vas olei & effundes super caput illius, & dices, Sic dixit Dominus, Vnxi te vt sis rex super Israel, & aperies portam & fugies, nec respicies. [4] Et abiit adolescens discipulus prophetarum Domini in Ramoth Gilgad. [5] Et venit; & ecce magistri exercitus sedebant: & dixit, Verbum est mihi ad loquendum tecum princeps: & dixit Iehu, Cum quo nostrum omnium? & dixit, Tecum ô princeps. [6] Et surrexit & intrauit in domum, & effudit oleum super caput eius; & dixit illi, Sic dixit Dominus Deus Israel, Vnxi te vt sis rex super populum Domini, super Israel. [7] Et percuties domum Ahhab domini tui, & vlciscar vltionem sanguinis seruorum meorum prophetarum, & sanguinum omnium seruorum Domini de manu Iizebel. [8] Et peribit omnis domus Ahhab, & delebo de Ahhab cognoscentem cognitionem, & clausum & derelictum in Israel. [9] Et dabo domum Ahhab sicut domum Iarabgham filij Nebat, & sicut domum Baghassa filij Abhiah. [10] Et Iizebel comedent canes in hæreditate Iizreghel, & non erit qui sepeliat. tunc aperuit portam & fugit. [11] Et Iehu exiit ad seruos domini sui, & dixit ei, Num est pax? ad quid venit stultus hic ad te? & dixit eis, Vos nouistis virum, & narrationem eius.

12 ויאמרו שקר הגד נא לנו ויאמר כזאת
וכזאת אמר אלי לאמר כה אמר יהוה משחתיך
למלך אל ישראל:
13 וימהרו ויקחו איש בגדו וישימו תחתיו אל
גרם המעלות ויתקעו בשופר ויאמרו מלך יהוא:
14 ויתקשר יהוא בן יהושפט בן נמשי אל יורם
ויורם היה שמר ברמת גלעד הוא וכל ישראל
מפני חזאל מלך ארם:
15 וישב יהורם המלך להתרפא ביזרעאל מן
המכים אשר יכהו ארמים בהלחמו את חזאל מלך
ארם ויאמר יהוא אם יש נפשכם אל יצא פליט
מן העיר ללכת לגיד ביזרעאל:
16 וירכב יהוא וילך יזרעאלה כי יורם שכב שמה
ואחזיה מלך יהודה ירד לראות את יורם:
17 והצפה עמד על המגדל ביזרעאל וירא את
שפעת יהוא בבאו ויאמר שפעת אני ראה ויאמר
יהורם קח רכב ושלח לקראתם ויאמר השלום:
18 וילך רכב הסוס לקראתו ויאמר כה אמר
המלך השלום ויאמר יהוא מה לך ולשלום
סב אל אחרי ויגד הצפה לאמר בא המלאך
עד הם ולא שב:
19 וישלח רכב סוס שני ויבא אלהם ויאמר
כה אמר המלך שלום ויאמר יהוא מה לך
ולשלום סב אל אחרי:
20 ויגד הצפה לאמר בא עד אליהם ולא שב
והמנהג כמנהג יהוא בן נמשי כי בשגעון ינהג:
21 ויאמר יהורם אסר ויאסר רכבו ויצא יהורם
מלך ישראל ואחזיהו מלך יהודה איש ברכבו
ויצאו לקראת יהוא וימצאהו בחלקת נבות
היזרעאלי:

12 *At illi reſpōderūt, Falſum eſt, ſed magis
narra nobis. Qui ait eis, Hæc & hæc locu
tus eſt mihi. Et ait, Hęc dicit Dn̄s, Vnxi te
13 regē ſuper Iſrael. *Feſtinauerūt itaque, &
vnuſquiſq; tollens palliū ſuū poſuerunt
ſub pedibus eius in ſimilitudinē tribuna-
lis, & cecinerūt tuba atq; dixerūt, Regna-
14 uit Iehu. *Coniurauit ergo Iehu filius Io
ſaphat filij Namſi cōtra Ioram. Porrò Io-
ram obſederat Ramoth Galaad, ipſe & o-
15 mnis Iſrael contra Azahel regē Syriæ. *Et
reuerſus fuerat vt curaretur in Iezrahel
propter vulnera, quia percuſſerant eū Syri
prœliantem contra Azahel regem Syriæ.
Dixítq; Iehu, Si placet vobis, nemo egre-
diatur profugus de ciuitate, ne vadat &
16 nunciet in Iezrahel. *Et aſcendit & profe-
ctus eſt in Iezrahel. Iorā enim ægrotabat
ibi, & Ochozias rex Iuda deſcenderat ad
17 viſitādum Ioram. *Igitur ſpeculator qui
ſtabat ſuper turrim Iezrahel, vidit glo-
bum Iehu venientis. Et ait, Video ego glo-
bum. Dixítque Ioram, Tolle currum, &
mitte in occurſum eorum, & dicat va-
18 dens, Rectė ne ſunt omnia? *Abijt er-
go qui aſcenderat currum in occurſum
eius: & ait, Hæc dicit rex: Pacata ſunt o-
mnia? Dixítque Iehu, Quid tibi & paci?
tranſi, & ſequere me. Nunciauit quoque
ſpeculator, dicens: Venit nuncius ad eos,
19 & non reuertitur. *Miſit etiam currum
equorū ſecundum. Venítq; ad eos, & ait:
Hæc dicit rex, Nunquid pax eſt? Et ait
Iehu, Quid tibi & paci? tranſi & ſequere
20 me. *Nunciauit autem ſpeculator, di-
cens: Venit vſque ad eos, & non reuerti-
tur. eſt autem inceſſus quaſi inceſſus Iehu
filij Namſi. præceps enim graditur.
21 *Et ait Ioram, Iungite currum. Iunxe-
rúntque currum eius. Et egreſſus eſt Io-
ram rex Iſrael, & Ochozias rex Iuda, ſin-
guli in curribus ſuis. Egreſſique ſunt in
occurſum Iehu, & inuenerūt eum in agro
Naboth Iezraelitæ.

תרגום יונתן

12 ואמרו שקרא את אמר חוי כען לנא ואמר כדין וכדין אמר לי למימר כדנן אמר יי משחתך למהוי מלכא על ישראל:
13 ואוחיאו ונסיבו גבר לבושיה ושויאו תחותוהי על דרג שעיא ותקעו בשופרא ואמרו מלך יהוא:
14 וקריד יהוא בר יהושפט בר נמשי על יורם ויורם הוה נטיר ברמות גלעד הוא וכל ישראל מקדם חזאל מלכא דארם:
15 ותב יהורם מלכא לאיתסאה ביזרעאל מן מחתא דמחהי אנש ארם כד אגיח קרבא עם חזאל מלכא דארם ואמר יהוא אם איתא נפשכון לא יפוק משיזבא מן קרתא למיזל לחואה ביזרעאל:
16 ורכיב יהוא ואתא ליזרעאל ארי יורם שכיב תמן ואחזיה מלך שבטא דבית יהודה נחת למסער ית יורם:
17 וסכואה קאים על מגדלא ביזרעאל וחזא ית משרית יהוא במיתוהי ואמר משרית אנא חזי ואמר יהורם דבר רכבא ושלח לקדמותהון וייםר השלם:
18 ואזל רכיב סוסיא לקדמותיה ואמר כדנן אמר מלכא השלם ואמר יהוא מה לך ולשלם אסתחר לאחורי וחוי סכואה למימר אתא איזגדא עד לותהון ולא תב:
19 ושלח רכיב סוסיא תנינא ואתא לותהון ואמר כדנן אמר מלכא השלם ואמר יהוא מה לך ולשלם אסתחר לאחורי:
20 וחוי סכואה למימר אתא עד לותהון ולא תב ודברא כדברא דיהוא בר נמשי ארי בניחת מדבר:
21 ואמר יהורם איזרו וטקיס רתיכיה ונפק יהורם מלכא דישראל ואחזיהו מלך שבטא דבית יהודה גבר ברתיכיה ונפקו לקדמות יהוא ואשכחוהי באחסנת נבות יזרעאלה:

12 Et dixerunt, Iniustum, sed nuncia nobis: & ait eis, Sic & sic locutus est ad me, dicens: Hæc dicit Dominus, Vnxi te in regem super populum meum Israel.

13 Et audientes festinauerunt & acceperunt vir vestem suam, & posuerunt sub Ieu super ascensum graduum, & cecinerunt in cornu; & dixerunt, Regnauit Ieu.

14 Et conuersus est Ieu filius Iosaphat filij Namessi contra Ioram; & Ioram custodiebat in Ramath Galaad ipse & omnis Israel à facie Azael regis Syriæ.

15 Et reuersus fuit rex Ioram vt curaretur in Iezrael à vulneribus quibus percusserant eum Syri, quum præliabatur ipse cum Azael rege Syriæ: & dixit Ieu, Si habetis vos animam vestram mecum, non egrediatur saluus de ciuitate vt vadat & nunciet in Iezrael.

16 Et ascendit Ieu & profectus est in Iezrael, quia Ioram curabatur in Iezrael, & Ochozias rex Iuda descendit ad videndũ Iorã.

17 Et speculator stabat super turrim in Iezrael et vidit puluerem turbæ Ieu quum veniebat ipse, & dixit: Turbam ego video: & dixit Ioram, Accipite ascensorem equi, & mittite in occursum eorum, & dicat, Si pax.

18 Et abijt ascensor equi in occursum eius, & dixit: Hæc dicit rex, Si pax: & dixit Ieu, Quid tibi et paci? reuertere in posteriora mea. & nunciauit speculator, dicens: Venit nuncius vsque ad eos & non reuersus est.

19 Et misit ascensorem equi secundum, & venit vsque ad eos; & ait, Hæc dicit rex, Si pax? & dixit Ieu, Quid tibi & paci? reuertere in posteriora mea.

20 Et nunciauit speculator, dicens: Venit & iste vsque ad eos, & non reuersus est: & incessus quasi incessus Ieu filij Namessi, quia incedebat.

21 Et ait Ioram, Iungite currus. & iunxerunt; & egressus est Ioram rex Israel, & Ochozias rex Iuda, vir in curru suo in occursum Ieu, & inuenerunt eum in parte Nabuth Iezraelitæ.

12 καὶ εἶπον, ἄδικον, ἀλλὰ ἀνάγγειλον ἡμῖν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, οὕτω καὶ οὕτως ἐλάλησε πρός με, λέγων· τάδε λέγει κύριος, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.

13 καὶ ἀκούσαντες ἔσπευσαν καὶ ἔλαβον ἀνὴρ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν ὑποκάτωθεν ἰοὺ ἐπὶ γαρὲμ τῶν ἀναβαθμῶν· καὶ ἐσάλπισαν ἐν κερατίνῃ, καὶ εἶπον· βεβασίλευκεν ἰού.

14 καὶ συνεστράφη ἰοὺ υἱὸς ἰωσαφὰτ υἱοῦ ναμεσσὶ ἐπὶ ἰωράμ· καὶ ἰωρὰμ ἐφύλασσεν ἐν ῥαμὰθ γαλαὰδ αὐτὸς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἀζαὴλ βασιλέως συρίας.

15 καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἰωρὰμ ἰατρευθῆναι ἐν ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ σύροι ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν μετὰ ἀζαὴλ βασιλέως συρίας· καὶ εἶπεν ἰού, εἰ ἔχετε ὑμεῖς τὴν ψυχὴν ὑμῶν μετ' ἐμοῦ, μὴ ἐξερχέσθω διασωζόμενος ἐκ τῆς πόλεως τοῦ πορευθῆναι καὶ ἀπαγγεῖλαι ἐν ἰεζραήλ.

16 καὶ ἐπέβη ἰοὺ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἰεζραήλ, διότι ἰωρὰμ ἐθεραπεύετο ἐν ἰεζραήλ· καὶ ὀχοζίας βασιλεὺς ἰούδα κατέβη ἰδεῖν τὸν ἰωράμ.

17 καὶ ὁ σκοπὸς εἱστήκει ἐπὶ πύργου ἐν ἰεζραὴλ καὶ εἶδε τὸν κονιορτὸν τοῦ ὄχλου ἰοὺ ἐν τῷ παραγίνεσθαι αὐτόν· καὶ εἶπεν, ὄχλον ἐγὼ ὁρῶ· καὶ εἶπεν ἰωράμ, λάβετε ἐπιβάτην ἵππου, καὶ ἀποστείλατε εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ εἰπάτω, εἰ εἰρήνη.

18 καὶ ἐπορεύθη ὁ ἐπιβάτης τοῦ ἵππου εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, εἰ εἰρήνη· καὶ εἶπεν ἰού, τί σοι καὶ εἰρήνῃ; ἐπίστρεφε εἰς τὰ ὀπίσω μου· καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπός, λέγων· ἦλθεν ὁ ἄγγελος ἕως αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψε.

19 καὶ ἀπέστειλεν ἀναβάτην ἵππου δεύτερον καὶ ἦλθεν ἕως αὐτῶν· καὶ εἶπεν, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, εἰ εἰρήνη· καὶ εἶπεν ἰού, τί σοι καὶ εἰρήνῃ; ἐπίστρεφε εἰς τὰ ὀπίσω μου.

20 καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπός, λέγων· ἦλθεν καὶ οὗτος ἕως αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν· καὶ ἡ ἀγωγὴ ὡς ἀγωγὴ ἰοὺ υἱοῦ ναμεσσί, διότι ἐν παραλλαγῇ ἦγεν.

21 καὶ εἶπεν ἰωράμ, ζεύξατε ἅρματα· καὶ ἔζευξαν· καὶ ἐξῆλθεν ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ὀχοζίας βασιλεὺς ἰούδα, ἀνὴρ ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν ἰού· καὶ εὗρον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι ναβουθ τοῦ ἰεζραηλίτου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et dixerunt, Falsum tu dicis; indica nunc nobis. & dixit, Sic & sic dixit mihi, dicendo: Sic dixit Dominus, Vnxi te vt sis rex super Israel. [13] Et festinauerunt, & acceperunt quisque vestimentum suum, & posuerunt subter eum in gradu horarum, & clanxerunt buccina, & dixerunt, Regnat Iehu. [14] Et rebellauit Iehu filius Iosaphat, filij Nimsi, in Ioram: & Ioram custodierat Ramoth Gilghad, ipse & omnis Israel à facie Hhazahel regis Aram. [15] Et redierat Iehoram rex vt curaretur in Iizreghel à plagis quibus percusserant eum homines Aram, cùm iniret bellum cum Hhazael rege Aram: & dixit Iehu, Si voluntas est animæ vestræ, non exibit euadens ex vrbe qui exeat vt indicet in Iizreghel. [16] Et equitauit Iehu & venit in Iizreghel, quia Ioram cubabat ibi, & Ahhaziah rex tribus domus Iehudah descenderat ad visitandum Ioram. [17] Et speculator stabat super turrem in Iizreghel, & vidit turmam Iehu cùm veniret ille: & dixit, Turmam ego video: & dixit Ioram, Accipe currum, & mitte in occursum eorum, & dicat, Num pax est? [18] Et iuit eques in occursum eius, & dixit: Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me: & indicauit speculator, dicendo: Venit nuntius vsque ad eos, sed non redit. [19] Et misit equitem secundum & venit ad illos, & dixit, Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me. [20] Et indicauit speculator, dicendo, Venit ad illos, sed non redit: & ducatus est sicut ducatus Iehu filij Nimsi, quia in quiete ducit. [21] Et dixit Ioram, Expedi. & parauit currum eius, & exiuit Ioram rex Israel, & Ahhaziahu rex tribus domus Iehudah, quisque in curru suo, & exierunt in occursum Iehu, & inuenerunt illum in hæreditate Naboth Iizreghelæi.

22 ויהי כראות יהורם את־יהוא ויאמר השלום
יהוא ויאמר מה השלום עד־זנוני איזבל אמך
23 וכשפיה הרבים׃ ויהפך יהורם ידיו וינס
ויאמר אל־אחזיהו מרמה אחזיה׃
24 ויהוא מלא ידו בקשת ויך את־יהורם בין
זרעיו ויצא החצי מלבו ויכרע ברכבו׃
25 ויאמר אל־בדקר שלשה שא השלכהו
בחלקת שדה נבות היזרעאלי כי זכר אני ואתה
את רכבים צמדים אחרי אחאב אביו ויהוה נשא
עליו את־המשא הזה׃
26 אם־לא את־דמי נבות ואת־דמי בניו ראיתי
אמש נאם־יהוה ושלמתי לך בחלקה הזאת נאם־
יהוה ועתה שא השלכהו בחלקה כדבר יהוה׃
27 ואחזיה מלך־יהודה ראה וינס דרך בית הגן
וירדף אחריו יהוא ויאמר גם־אתו הכהו אל־
המרכבה במעלה־גור אשר את־יבלעם וינס
מגדו וימת שם׃
28 וירכבו אתו עבדיו ירושלמה ויקברו אתו
בקברתו עם־אבתיו בעיר דוד׃
29 ובשנת אחת־עשרה שנה ליורם בן־אחאב
30 מלך אחזיה על־יהודה׃ ויבוא יהוא יזרעאלה
ואיזבל שמעה ותשם בפוך עיניה ותיטב את־
ראשה ותשקף בעד החלון׃
31 ויהוא בא בשער ותאמר השלום זמרי הרג
32 אדניו׃ וישא פניו אל־החלון ויאמר מי אתי
מי וישקפו אליו שנים שלשה סריסים׃
33 ויאמר שמטוהו וישמטוה ויז מדמה אל־הקיר
34 ואל־הסוסים וירמסנה׃ ויבא ויאכל וישת
ויאמר פקדו־נא את־הארורה הזאת וקברוה כי
בת־מלך היא׃

22 * Cúmq; vidiſſet Ioram Iehu, dixit, Pax
eſt Iehu? At ille reſpondit, Quæ pax? Ad-
huc fornicationes Iezabel matris tuæ, &
23 veneficia eius multa vigent. *Conuertit
aũt Ioram manum ſuam, & fugiens ait ad
24 Ochoziam, Inſidię Ochozia. *Porrò Iehu
tetẽdit arcũ manu, & percuſsit Ioram in-
ter ſcapulas, & egreſſa eſt ſagitta per cor
25 eius, ſtatímque corruit in curru ſuo. *Di-
xítq; Iehu ad Badacher ducẽ: Tolle proij-
ce eum in agro Naboth Iezrahelitæ. Me-
F mini enim quando ego & tu ſedentes in
curru ſequebamur Achab patrem huius,
quòd Dñs onus hoc leuauerit ſuper eum,
26 dicens: *Si non pro ſanguine Naboth &
pro ſanguine filiorũ eius quem vidi heri,
ait Dominus, reddam tibi in agro iſto, di-
cit Dñs. Nunc ergo tolle & proijce eum in
27 agro iuxta verbum Dñi. *Ochozias autẽ
rex Iuda vidẽs hoc, fugit per viam domus
horti, perſecutúſque eſt eum Iehu: & ait,
Etiã hunc percutite in curru ſuo. Et per-
cuſſerunt eũ in aſcẽſu Gaber qui eſt iuxta
Ieblaam. Qui fugit in Mageddo, & mor-
28 tuus eſt ibi. *Et impoſuerunt eũ ſerui eius
ſuper currũ ſuũ, & tulerunt in Ieruſalem,
ſepeliernúntque in ſepulchro cum patribus
29 ſuis in ciuitate Dauid. *Anno vndecimo
Iorã filij Achab regis Iſrael, regnauit O-
30 chozias ſuper Iudã. *Venítq; Iehu in Iez-
rahel. Porrò Iezabel, introitu eius audito,
depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornauit ca-
31 put ſuũ, & reſpexit per feneſtram *Ingre-
G dientem Iehu per portã, & ait: Nunquid
pax poteſt eſſe Zamri qui interfecit dñm
32 ſuum? *Leuauítq; Iehu faciem ſuã ad fe-
neſtrã; & ait, Quę eſt iſta? Et inclinauerũt
33 ſe ad eũ duo vel tres eunuchi. *At ille di-
xit eis, Præcipitate eam deorſum. Et præci
pitauerunt eã, aſperſúſq; eſt ſanguine pa-
ries, & equorũ vngulæ cõculcauerunt eã.
34 *Cúmq; introgreſſus eſſet vt comederet,
biberétque, ait, Ite & videte maledictã il-
lam, & ſepelite eam, quia filia regis eſt.

תרגום יונתן

22 והוה כד חזא יהורם ית יהוא ואמר השלם יהוא ואמר מה השלם עד טעות איזבל אמך וחרשהא סגיאין׃
23 ואתחזר יורם לאחורוהי ואפך ואמר לאחזיה ניכלא אחזיהו׃ 24 ויהוא מלא ידיה בקשתא ומחא ית יורם בין דרעוהי ונפק גיררא מלביה וכרע בפרתיכיה׃
25 ואמר לבדקר גבריה סב רמהי באחסנת חקל נבות יזרעאלה ארי דכיר אנא ואת כד הוינא רכיבין רכבא חד אזלין בתר אחאב אבוהי ומן קדם יוי אתנטל עלוהי מטל נבואתא הדין׃ 26 אם לא ית דמי נבות וית דמי בנוהי גלן קדמי בקריב אמר יוי ואשלם לך באחסנתא הדא אמר יוי וכען סב רמהי באחסנתא כפתגמא דיוי׃ 27 ואחזיה מלך שבטא דבית יהודה חזא ואפך באורח בית גינא ורדף בתרוהי יהוא ואמר אף יתיה מחוהי ברתיכא במסקנא דגור דעם יבלעם ואפך למגדו ומית תמן׃
28 ואחיתו יתיה עבדוהי בירושלם וקברו יתיה בקבורתיה עם אבהתוהי בקרתא דדויד׃
29 ובשנת חדא עשרי שנין ליורם בר אחאב מלכא דישראל מלך אחזיה על דבית יהודה׃
30 ואתא יהוא ליזרעאל ואיזבל שמעת וכחלת בצדידא עינהא ותקינת ית רישה ואסתכיאת מן חרכא׃
31 ויהוא על בתרעא ואמרת השלם זמרי קטיל ית רבוניה׃ 32 וזקף אפוהי לחרכא ואמר מן הכא מן ואסתכיאו לותיה תרין תלתא רבנין׃
33 ואמר מגרוהא ומגרוהא ונדא מדמה על כתלא ועל סוסותא ודשוהא׃
34 ועל ואכל ושתי ואמר סערו כען ית ארורתא הדא וקברוהא ארי בת מלכא היא׃

* Et factum est vt vidit Ioram Ieu: & di- 22
xit, Si pax Ieu? & dixit Ieu, Quid tibi & pa
ci? fornicationes Iezabel matris tuæ & vene-
ficia eius multa.
* Et conuertit Ioram manus suas vt fuge- 23
ret: & dixit ad Ochoziam, Dolus Ochozia.
* Et Ieu impleuit manus suas in arcu, & 24
percussit Ioram inter brachia eius, & egressa est
sagitta per cor eius, & incuruauit se super ge-
nua sua. * Et dixit Ieu ad Badecar Trista- 25
tam suum, Tolle & proijce eum in parte agri
Nabuth Izraelitæ, quia memini ego, quando
ego & tu ascendentes super currum post Achab
patrem eius, & Dominus cepit super eum as-
sumptionem hanc, dicens: * Si quidem san- 26
guines Nabuth & sanguines filiorum eius vi-
di heri, ait Dominus, & reddam tibi in parte
hac, ait Dominus: & nunc tollite & proijcite
eum in parte iuxta verbum Domini.
* Et Ochozias rex Iuda vidit et fugit viam 27
domus horti; & persecutus est Ieu post eum:
& ait, Etiam ipsum percutite eum in curru
existentem in ascensu Gur, quæ est Ieblaam, &
fugit Ochozias in Mageddo, & mortuus est
ibi. * Et attulerunt eũ serui eius in Hierusa- 28
lem, & sepelierunt eum cum patribus suis in
ciuitate Dauid.
* Et in anno vndecimo Ioram regis Israel 29
regnauit Ochozias super Iudan.
* Et venit Ieu in Iezrael: & audiuit Ieza- 30
bel, & stibio depinxit oculos suos, & ornauit
caput suum, & inclinauit se per fenestram.
* Et Ieu ingressus est in ciuitatem: & ipsa 31
dixit, Si pax Zambri qui interfecit dominum
suum? * Et leuauit Ieu oculos suos ad fene- 32
stram, & vidit eam: & dixit, Quis es tu?
descende ad me; & inclinauerunt se ad eum
duo eunuchi eius.
* Et dixit Ieu, Præcipitate eam. & proiece- 33
runt eam, & aspersus est sanguis eius ad parie-
tem & ad equos, & conculcauerunt eam.
* Et ingressus est Ieu & comedit & bibit: 34
& ait, Animaduertite iam maledictam hanc,
& sepelite eam, quia filia regis est.

22 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ἰωρὰμ τὸν ἰοὺ· καὶ εἶπεν, εἰ εἰρήνη
ἰού; καὶ εἶπεν ἰού, τί σοι καὶ εἰρήνη; αἱ πορνεῖαι ἰεζάβελ τῆς μη-
τρός σου καὶ τὰ φάρμακα αὐτῆς τὰ πολλά.
23 * καὶ ἐπέστρεψεν ἰωρὰμ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ φυγεῖν·
24 καὶ εἶπεν πρὸς ὀχοζίαν, δόλος ὀχοζία. * καὶ ἰοὺ ἐπλήρω-
σεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῷ τόξῳ, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰωρὰμ
ἀναμέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε τὸ βέλος διὰ
τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ.
25 * καὶ εἶπεν ἰοὺ πρὸς βαδεκὰρ τὸν τριστάτην αὐτοῦ, ἆρον
καὶ ῥίψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ ναβουθ τοῦ ἰεζραη-
λίτου, διότι μέμνημαι ἐγώ, ὅτε ἐγὼ καὶ σὺ ἐπιβεβηκό-
τες ἐπὶ ζεύγοις ὀπίσω ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
κύριος ἔλαβεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λῆμμα τοῦτο, λέγων·
26 * εἰ μὴν τὰ αἵματα ναβουθ καὶ τὰ αἵματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ
εἶδον ἐχθὲς, φησὶ κύριος, καὶ ἀνταποδώσω σοι ἐν τῇ μερί-
δι ταύτῃ, λέγει κύριος· καὶ νῦν ἄρατε καὶ ῥίψατε αὐ-
τὸν ἐν τῇ μερίδι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.
27 * καὶ ὀχοζίας βασιλεὺς ἰούδα εἶδεν καὶ ἔφυγεν ὁδὸν
βαιθαγάν· καὶ κατεδίωξεν ἰοὺ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ εἶπεν,
καί γε αὐτὸν πατάξατε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἅρματι ὄντα ἐν τῇ
ἀναβάσει γοὺρ, ἥ ἐστιν τοῦ ἰεβλαάμ· καὶ ἔφυγεν ὀχοζίας
28 εἰς μαγεδδώ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. * καὶ ἀνήνεγκαν αὐτὸν οἱ
παῖδες αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν
29 πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ. * καὶ ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ ἰω-
ρὰμ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας ἐπὶ ἰούδαν.
30 * καὶ ἦλθεν ἰοὺ εἰς ἰεζραήλ· καὶ ἤκουσεν ἰεζάβελ, καὶ ἐστι-
βάσατο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκόσμησεν τὴν κεφα-
λὴν αὐτῆς, καὶ διέκυψεν διὰ τῆς θυρίδος.
31 * καὶ ἰοὺ εἰσεπορεύετο ἐν τῇ πόλει· καὶ αὐτὴ εἶπεν, εἰ εἰ-
ρήνη ζαμβρεὶ ὁ φονεὺς τοῦ κυρίου αὐτοῦ;
32 * καὶ ἐπῆρεν ἰοὺ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν θυρίδα,
καὶ εἶδεν αὐτήν· καὶ εἶπεν, τίς εἶ σύ, κατάβηθι πρός με·
καὶ ἐξέκυψαν πρὸς αὐτὸν δύο εὐνοῦχοι αὐτῆς.
33 * καὶ εἶπεν ἰού, κατασπάσατε αὐτήν, καὶ ἔρριψαν αὐ-
τήν, καὶ ἐραντίσθη τὸ αἷμα αὐτῆς πρὸς τὸν τοῖχον καὶ πρὸς
τοὺς ἵππους, καὶ συνεπάτησαν αὐτήν.
34 * καὶ εἰσῆλθεν ἰοὺ καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, καὶ εἶπεν, ἐπισκέ-
ψασθε δὴ τὴν κατηραμένην ταύτην, καὶ θάψατε
αὐτήν, ὅτι θυγάτηρ βασιλέως ἐστίν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et fuit cùm vidisset Ioram Iehu, dixit, Num est pax Iehu? & dixit, Quæ pax? adhuc fornicationes Iizebel matris tuæ, & malefi-
cia eius multa. [23] Et reuersus est Ioram retro se, & *terga* vertit, & dixit ad Ahhaziah, Dolus Ahhaziah. [24] Et Iehu im-
pleuit manum suam arcu, & percussit Ioram inter brachia eius, & exijt sagitta ex corde eius, & curuatus est in curru suo.
[25] Et dixit ad Bedkar fortem suum, Accipe, proijce illum in hæreditatem agri Naboth Iizreghelæi; nam memini, ego & tu, cùm
equitaremus in iugo vno ambulantes post Ahhab patrem eius, à Domino latum esse super eum onus prophetiæ huius.
[26] Nisi sanguis Naboth, & sanguis filiorum eius reueletur ante me in proximo, dixit Dominus, & rependam tibi in hæreditate
hac, dixit Dominus. Et nunc accipe, proijce illum in hæreditatem iuxta verbum Domini. [27] Et Ahhaziah rex tribus
domus Iehudah, vidit & vertit *terga* per viam domus horti, & persequutus est post eum Iehu: & dixit, Etiam eum percutite in curru in
ascensu Gur, quæ est iuxta Iiblagham; & vertit *terga* in Megiddo, & mortuus est ibi.
[28] Et detulerunt illum serui eius in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo cum patribus suis in ciuitate Dauid.
[29] Et anno vndecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Israel regnauit Ahhaziah super *populum* domus Iehudah.
[30] Et venit Iehu in Iizreghel, & Iizebel audiuit, & fucauit stibio oculos suos, & composuit caput suum & prospexit de fenestra.
[31] Et Iehu intrauit portam. & dixit *illa*, Num est pax Zimri, occisor domini sui? [32] Et sustulit faciem suam ad fe-
nestram, & dixit, Quis est hîc? quis? & prospexerunt ad eum duo *aut* tres eunuchi. [33] Et dixit, Deijcite eam. & deiecerunt
illam, & aspersum est ex sanguine eius super parietem & super equos, & conculcauerunt eam. [34] Et ingressus comedit
& bibit: & dixit, Visitate nunc maledictam istam; & sepelite eam, quia filia regis illa est.

35 וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם־הַגֻּלְגֹּלֶת
וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם׃
36 וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֵלֶק
יִזְרְעֶאל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזָבֶל׃
37 וְהָיְתָ נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחֵלֶק יִזְרְעֶאל אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אִיזָבֶל׃

יוד

1 וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים
2 וְאֶל־הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר׃ וְעַתָּה כְּבֹא
הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם
הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק׃
3 וּרְאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשַׂמְתֶּם
4 עַל־כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם׃ וַיִּרְאוּ
מְאֹד מְאֹד וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ
5 לְפָנָיו וְאֵיךְ נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ׃ וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר־
עַל־הַבַּיִת וַאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים
אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר
אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִיךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃
6 וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם
וּלְקֹלִי אַתֶּם שֹׁמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי־
אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ
שִׁבְעִים אִישׁ אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים אוֹתָם׃
7 וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אִישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם
בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעֶאלָה׃
8 וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְנֵי־
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אֹתָם שְׁנֵי צִבֻּרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
עַד־הַבֹּקֶר׃

35 * Cúmq; issent vt sepelirent eam, non
inuenerunt nisi caluariam & pedes, &
36 summas manus. * Reuersique nuncia-
uerunt ei. Et ait Iehu, Sermo Domini est
quem locutus est per seruum suũ Heliam
Thesbytem, dicens: In agro Iezrahel co-
37 medent canes carnes Iezabel. * Et erunt
carnes Iezabel sicut stercus super faciem
terrę in agro Iezrahel, ita vt prætereuntes
dicant; Hæccine est illa Iezabel?

CAP. X.

1 ERant autem Achab septuaginta filij in
A Samaria. Scripsit ergo Iehu literas, &
misit in Samariam ad optimates ciuitatis,
& ad maiores natu, & ad nutricios Achab,
2 dicens: * Statim vt acceperitis literas has
qui habetis filios dñi vestri, & currus &
equos, & ciuitates firmas, & arma:
3 * Eligite meliorẽ & eum qui vobis pla-
cuerit de filijs domini vestri, & eũ ponite
super soliũ patris sui, & pugnate pro do-
4 mo domini vestri. * Timuerunt illi vehe-
menter, & dixerunt, Ecce duo reges non
potuerũt stare coram eo, & quomodo nos
5 valebimus resistere? * Miserunt ergo præ-
positi domus, & præfecti ciuitatis, & maio-
res natu, & nutricij ad Iehu, dicẽtes: Serui
B tui sumus; quæcunque iusseris, faciemus,
nec constituemus nobis regem. quæcun-
6 que tibi placent fac. * Rescripsit autem
eis literas secundò, dicens: Si mei estis &
obeditis mihi; tollite capita filiorum do-
mini vestri, & venite ad me hac eadem ho-
ra cras in Iezrahel. Porrò filij regis septua-
ginta viri apud optimates ciuitatis nu-
7 triebantur. * Cúmque venissent literæ
ad eos, tulerunt filios regis, & occiderunt
septuaginta viros, & posuerunt capita
eorum in cophinis, & miserunt ad eum
8 in Iezrahel. * Venit autem nuncius
ad eum, & indicauit ei, dicens: Attulerũt
capita filiorum regis. Qui respondit: Po-
nite ea ad duos aceruos iuxta introitum
portæ vsque manè.

תרגום יונתן

35 ואזלו למקברה ולא אשכחו בה אלהין גלגלתא ורגליא ופיסת ידיא׃ 36 ותבו וחויאו ליה ואמר פתגמא דיוי הוא דמליל ביד
עבדיה אליה דמתושב למימר באחסנת יזרעאל ייכלון כלביא ית בשרא דאיזבל׃ 37 ותהי נבילתא דאיזבל כזבל מבדר על אפי חקלא
באחסנת יזרעאל דלא ייכרון דא איזבל׃

יוד

1 ולאחאב שבעין בנין בשמרון וכתב יהוא אגרין ושדר לשמרון לרברבי יזרעאל לסביא ולהורביניא דאחאב למימר׃ 2 וכען
כמיעל אגרתא הדא לותכון ועמכון בני ריבונכון ועמכון רתיכין וסוסון וקרוין כריכן ומני זינא׃ 3 ותחזון דתקין ודכשר מבני רבונכון
ותמנון על כורסי מלכותא דאבוהי ותגיחון קרב על בית רבונכון׃ 4 ודחילו לחדא לחדא ואמרו הא תרין מלכין לא יכילו למיקם
קדמוהי ואיכדין נקום אנחנא׃ 5 ושלח דממנא על ביתא ודי ממנא על קרתא וסביא ותרביניא לות יהוא למימר עבדך אנחנא וכל
דתימר לנא נעביד לא נמליך גבר דתקין בעינך עביד׃ 6 וכתב להון אגרתא תנינות למימר אם דילי אתון ומני אתון מקבלין סבו
ית רישי גברי בני רבונכון ותיתון לותי כעידנא הדין מחר ליזרעאל ובני מלכא שבעין גברא ית רברבי קרתא מרבן יתהון׃ 7 והות
כמיתי אגרתא לותהון ודברו ית בני מלכא ונכסו שבעין גברא ושויאו ית רישיהון בסליא ושדרינון לותיה ליזרעאל׃ 8 ואתא איזגדא
וחוי ליה למימר איתיאו רישי בני מלכא ואמר שוו יתהון תרין דגורין במעלנא דתרעא עד צפרא׃

*Et abierunt vt sepelirent eam; & non 35
inuenerunt in ea nisi caluariam & pedes, &
extrema manuum. *Et reuersi sunt & nun- 36
ciauerunt ei: & ait Jeu, Verbum Domini est
hoc quod locutus est in manu serui sui Heliæ
Thesbytæ, dicens: In parte Jezrael comedent
canes carnes Jezabel.
*Et erit morticinium Jezabel vt stercus su- 37
per faciem agri in parte Jezrael, vt non dicant,
Hæc Jezabel.

CAP. X.

ET Achaab septuaginta filij in Samaria, & 1
scripsit Jeu literas, & misit in Samariam
ad principes ciuitatis, & ad maiores natu, &
ad nutricios filiorum Achaab, dicens:
*Et nunc vt venerint literæ istæ ad vos, 2
& vobiscum filij domini vestri, & vobis-
cum currus & equi & ciuitates munitæ
& arma.
*Et videbitis bonum & rectum in filijs 3
domini vestri, & constituite eum super solium
patris sui, & pugnate pro domo domini vestri.
*Et timuerunt nimis & dixerũt, Ecce duo 4
reges non steterunt contra faciem eius, et quo-
modo nos stabimus?
*Et miserunt qui super domum & qui su- 5
per ciuitatem & maiores natu & nutricij ad
Jeu dicẽtes, Nos serui tui, & omnia quæcunq;
dixeris nobis, faciemus, et non regem constitue-
mus vllum: bonum in oculis tuis faciemus.
*Et scripsit ad eos Jeu literas secũdò, dicẽs, 6
Si mei estis vos, & vocem meam auditis, tolli-
te capita virorum filiorum domini vestri, et af-
ferte ad me vt hora hæc cras in Jezrael: & fi-
lij regis erant septuaginta viri, quos adulti ciui-
tatis nutriebant eos.
*Et factum est vt venit ad eos epistola, & 7
ceperũt filios regis et occiderũt eos septuaginta
viros, & posuerunt capita eorum in cartallis,
& miserunt ei in Jezrael.
*Et venit nuncius & nunciauit ei dicens, 8
Tulerunt capita filiorum regis. & dixit Jeu,
Ponite ea duos aceruos iuxta portam ciuitatis
vsque mane.

35 *καὶ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτήν, καὶ οὐχ εὗρον ἐν αὐτῇ
ἀλλ᾽ ἢ τὸ κρανίον καὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν.
36 *καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ· καὶ εἶπεν ἰοὺ, ῥῆμα
κυρίου ἐστὶ τοῦτο ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ ἠλίου
τοῦ θεσβύτου, λέγων· ἐν τῇ μερίδι ἰεζραὴλ καταφάγον-
37 ται οἱ κύνες τὰς σάρκας ἰεζάβελ. *καὶ ἔσται τὸ θνη-
σιμαῖον ἰεζάβελ ὡς κοπρία ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ ἐν
τῇ μερίδι ἰεζραήλ, ὥστε μὴ εἰπεῖν, αὕτη ἰεζάβελ.

ί.

1 *Καὶ τῷ ἀχαὰβ ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐν σαμαρείᾳ· καὶ
ἔγραψεν ἰοὺ βιβλίον, καὶ ἀπέστειλεν εἰς σαμάρειαν πρὸς
τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ
πρὸς τοὺς τιθηνοὺς τῶν υἱῶν ἀχαὰβ, λέγων·
2 *καὶ νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, καὶ
μεθ᾽ ὑμῶν οἱ υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ μεθ᾽ ὑμῶν τὰ ἅρμα-
τα καὶ οἱ ἵπποι καὶ πόλεις ὀχυραὶ καὶ ὅπλα.
3 *καὶ ὄψεσθε τὸν ἀγαθὸν, καὶ εὐθῆ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ κυρίου
ὑμῶν, καὶ καταστήσατε αὐτὸν ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐ-
4 τοῦ, καὶ πολεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ὑμῶν. *καὶ ἐφο-
βήθησαν σφόδρα, καὶ εἶπον· ἰδοὺ οἱ δύο βασιλεῖς οὐκ ἔστη-
σαν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πῶς ἡμεῖς στησόμεθα;
5 *καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἐπὶ τοῦ οἴκου καὶ οἱ ἐπὶ τῆς πόλεως, καὶ οἱ
πρεσβύτεροι καὶ οἱ τιθηνοὶ πρὸς ἰοὺ, λέγοντες· ἡμεῖς δοῦ-
λοί σου, καὶ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς ἡμῖν ποιήσομεν, καὶ οὐ βασι-
λεύσομεν οὐδένα, τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ποιήσομεν.
6 *καὶ ἔγραψεν πρὸς αὐτοὺς ἰοὺ βιβλίον δεύτερον, λέ-
γων· εἰ ἐμοὶ ἐστὲ ὑμεῖς, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούετε, λά-
βετε κεφαλὰς ἀνδρῶν υἱῶν τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐνέγκατε
πρός με ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὔριον εἰς ἰεζραήλ· καὶ οἱ υἱοὶ
τοῦ βασιλέως ἦσαν ἑβδομήκοντα ἄνδρες, οὓς οἱ ἁδροὶ τῆς
πόλεως ἐξέτρεφον αὐτούς.
7 *καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθε πρὸς αὐτοὺς τὸ βιβλίον, καὶ ἔλα-
βον τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ ἔσφαξαν αὐτοὺς ἑβδομήκον-
τα ἄνδρας, καὶ ἔθηκαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς καρτάλ-
λοις, καὶ ἀπέστειλαν αὐτῷ εἰς ἰεζραήλ.
8 *καὶ ἦλθεν ἄγγελος καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, λέγων·
ἤνεγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως· καὶ εἶπεν
ἰού, θέτε αὐτὰς δύο βουνοὺς παρὰ τὴν πύλην τῆς πό-
λεως ἕως πρωΐ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et iuerunt vt sepelirent illam, & non repererunt in illa nisi caluariam & pedes, & extremitates manuum.
36 Et redierunt & indicauerunt illi, & dixit, Verbum Domini est, quod locutus est in eo seruus eius Eliah, qui erat ex Thosab,
dicendo: In hæreditate Iizreghel comedent canes carnem Iizebel. 37 Et erit cadauer Iizebel sicut stercus dispersum super
faciem agri in hæreditate Iizreghel, ita vt non dicant, Hæc est Iizebel.

CAP. X.

ET Ahhab erant septuaginta filij in Somron: & scripsit Iehu epistolas, & misit in Somron ad magnates Iizreghel, ad senes, & ad nu-
tricios Ahhab, dicendo: 2 Et nunc cùm venerit epistola hæc ad vos; & vobiscum sunt filij domini vestri, & vobiscum
currus & equi, & vrbes munitæ, & vasa armorum. 3 Et videatis quis aptior, & quis gratior sit de filijs domini vestri, &
ponatis eum super solium regni patris eius: & inite bellum pro domo domini vestri. 4 Et timuerunt vehementissimè, &
dixerunt, Ecce duo reges non potuerunt stare ante eum, & quomodo stabimus nos? 5 Et misit qui præpositus erat super do-
mum, & qui præpositus erat super ciuitatẽ, & senes & nutricij ad Iehu, dicendo: Serui tui sumus, & omnia quæ dixeris nobis faciemus:
non regem statuemus quemquam: quod rectum est in oculis tuis, fac. 6 Et scripsit illis epistolam secundò, dicendo: Si mei vos estis, &
mihi obeditis, accipite capita virorum filiorũ domini vestri, & afferte ad me iuxta tempus hoc cras in Iizreghel; & filij regis erant septua-
ginta viri cum magistris ciuitatis nutrientibus eos. 7 Et fuit vt venit epistola ad illos, acceperunt filios regis, & iugulauerunt septua-
ginta viros, & posuerunt capita eorum in canistris: & miserunt illa ad illum in Iizreghel. 8 Et venit nuncius & indicauit ei, di-
cendo, Attulerunt capita filiorum regis. & dixit, Ponite illos in duos aceruos in introitu portæ vsque ad auroram.

9 * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם
צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאֶהְרְגֵהוּ
וּמִי הִכָּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃
10 * דְּעוּ אֵפוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָֹה אַרְצָה אֲשֶׁר־
דִּבֶּר יְהוָֹה עַל־בֵּית אַחְאָב וַיהוָֹה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ׃
11 * וַיַּךְ יֵהוּא אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־אַחְאָב
בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי
12 הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃ * וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ שֹׁמְרוֹן
הוּא בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ׃
13 * וְיֵהוּא מָצָא אֶת־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד
לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה׃
14 * וַיֹּאמֶר תִּפְשׂוּם חַיִּים וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם
אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא־
15 הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם׃ * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא
אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי עִם־
לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וָיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ וַיִּתֵּן
יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה׃
16 * וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָֹה וַיַּרְכִּבוּ
17 אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ׃ * וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־כָּל־
הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמִדוֹ כִּדְבַר
יְהוָֹה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ׃
18 * וַיִּקְבֹּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אַחְאָב עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעָט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה׃
19 * וְעַתָּה כָל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו וְכָל־כֹּהֲנָיו
קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי זֶבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל
אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה בְעָקְבָּה לְמַעַן
הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבָּעַל׃

9 * Cúmque diluxiſſet, egreſſus eſt, & ſtans
dixit ad omnẽ populum, Iuſti eſtis. Si ego
coniuraui cõtra dñm meũ & interfeci eũ,
10 quis percuſſit omnes hos? * Videte ergo
nunc, quoniã non cecidit de ſermonibus
C Dñi in terram quos locutus eſt Dñs ſuper
domũ Achab, & Dñs fecit quod locutus
11 eſt in manu ſerui ſui Heliæ. * Percuſſit
igitur Iehu oẽs qui reliqui erãt de domo
Achab in Iezrael, & vniuerſos optimates
eius & notos, & ſacerdotes, donec non re-
12 manerẽt ex eo reliquiæ. * Et ſurrexit & ve-
nit in Samariã. Cúmq; veniſſet ad camerã
13 paſtorũ in via, * Inuenit fratres Ochoziæ
regis Iuda: dixítque ad eos, Quinam eſtis
vos? Qui reſponderunt, Fratres Ochoziæ
regis ſumus, & deſcendimus ad ſalutan-
14 dos filios regis & filios reginæ. * Qui ait,
Cõprehendite eos viuos. Quos cùm com
prehendiſſent viuos, iugulauerunt eos in
ciſterna iuxta camerã, quadraginta duos
viros, & non reliquit ex eis quenquam.
15 * Cúmq; abiiſſet inde, inuenit Ionadab
filium Rechab in occurſum ſibi. & bene-
D dixit ei. Et ait Iehu ad eum, Nunquid eſt
cor tuum rectum cum corde meo, ſicut
cor meũ cum corde tuo? Et ait Ionadab,
Eſt. Si eſt, inquit, da mihi manum tuam.
Qui dedit ei manum ſuam. At ille leuauit
16 eum ad ſe in currũ. * Dixítq; ad eum, Veni
mecũ & vide zelum meũ pro Dño. Et im-
17 poſitum in curru ſuo, * duxit in Samariã.
Et percuſſit omnes qui reliqui fuerant de
Achab in Samaria vſque ad vnum, iuxta
verbũ Dñi quod locutus eſt per Heliam.
18 * Congregauit ergo Iehu omnẽ popu-
lum, & dixit ad eos, Achab coluit Baal pa-
19 rum, ego aũt colam eũ ampliùs. * Nunc
igitur omnes prophetas Baal, & vniuerſos
ſeruos eius, & cũctos ſacerdotes ipſius vo
cate ad me. nullus ſit qui nõ veniat. ſacri-
ficiũ enim grãde eſt mihi Baal. Quicunq;
defuerit, non viuet. Porrò Iehu faciebat
hoc inſidioſè, vt diſperderet cultores Baal.

תרגום יונתן

9 והוה בצפרא ונפק וקם ואמר לכל עמא זכאין אתון הא אנא מרדית על ריבוני וקטלתיה מן קטל ית כל אילין׃
10 דעו כען ארי לא בטיל מפתגמא דיוי חד דמליל יוי על בית אחאב ויוי קיים ית דמליל ביד עבדיה אליהו׃
11 ומחא יהוא ית כל דאשתארו לבית אחאב ביזרעאל וכל רברבוהי וקריבוהי וחברוהי עד דלא אשתאר ליה משיזיב׃
12 וקם ואתא ואזל לשמרון הוא בית כנישת רעיא בארחא׃
13 ויהוא אשכח ית אחי אחזיה מלך שבטא דבית יהודה ואמר מן אתון ואמרו אחי אחזיה אנחנא ונחתנא למסער שלם בני מלכא ובני מלכתא׃
14 ואמר אחדונון כד חיין ואחדונון כד חיין ונכסונון לגוב בי כנישא ארבעין ותרין גברא ולא אשתאר אנש מנהון׃
15 ואזל מתמן ואשכח ית יהונדב בר רכב לקדמותיה ושאיל בשלמיה ואמר ליה האית לבך כשר כמא דלבי עם לבך ואמר יהונדב אית איתהב ית ידך ויהב ידיה ואסקיה לותיה לרתיכא׃
16 ואמר אתא עמי וחזי בקנאתי דאנא מקני קדם יוי ואחיתו יתיה ברתיכיה׃
17 ואתא לשמרון ומחא ית כל דאשתארו לאחאב בשמרון עד דשיציה כפתגמא דיוי דמליל עם אליהו׃
18 וכנש יהוא ית כל עמא ואמר להון אחאב פלח ית בעלא זעיר ויהוא יפלחיניה סגיא׃
19 וכען כל נביי בעלא וכל פלחוהי וכל כומרוהי זמינו לי אנש לא ישגא ארי דבח רב לי לבעלא וכל דישגא לא יתקיים ויהוא עבד בכמנה בדיל לאבדא ית פלחי בעלא׃

* Et factum est mane, & egressus stetit in 9
porta ciuitatis: & dixit ad omnem populum,
Iusti vos. ecce ego conuersus sum contra meum
dominum, & interfeci eum; & istos omnes
quis percussit?
* Videte quia non cadet de sermonibus Do- 10
mini super terram, quos locutus est contra do-
mum Achaab; & fecit Dominus quæcunque lo
cutus est in manu serui sui Heliæ.
* Et percussit Ieu omnes qui reliqui fuerant 11
in domo Achaab in Iezrael, & omnes adultos
eius, & omnes notos eius, & sacerdotes eius,
donec non remanerent ex eo reliquiæ.
* Et surrexit & abijt Ieu in Samariam, & 12
ipse erat in via Bethacad pastorum.
* Et inuenit fratres Ochoziæ regis Iuda, & 13
dixit, Quinã vos? & dixerunt, Fratres Ocho
ziæ nos, & descendimus in pacem filiorum re-
gis & filiorum reginæ. * Et dixit Ieu, Com- 14
prehendite eos viuos. & comprehenderunt eos
& iugulauerunt eos in Bethacad quadraginta
& duos viros, & non reliquit ex eis quenquã.
* Et abijt inde Ieu, & inuenit Ionadab fi- 15
lium Rechab in via in occursum eius, & bene-
dixit ei: & dixit ad eum Ieu, Si est rectum cor
tuum cũ corde meo, sicut est meũ cor cum corde
tuo? & dixit Ionadab, Est: & dixit ei Ieu, Si
est, da manum tuam. & dedit manum suam.
Et imposuit eum ad se super currum.
* Et dixit ad eum, Veni mecum, & vide 16
cum zelauerim ego Domino. et imposuit eum in
curru suo. * Et ingressus est in Samariam, & 17
percussit omnes qui reliqui fuerant Achaab in
Samaria, donec deleret ipse, iuxta verbũ Do-
mini, quod locutus est ad Heliam.
* Et congregauit Ieu omnem populum, & 18
dixit ad eos, Achaab seruiuit Baal parum, &
ego seruiam ei multùm.
* Et nunc vocate ad me omnes prophetas 19
Baal & sacerdotes ipsius, & omnes seruos
eius, vir non relinquatur ex eis; quia sacrifi-
cium grande ego facio Baal: omnis qui defue-
rit, non viuet: & Ieu fecit in dolo, vt disper-
deret omnes seruos Baal.

9 *καὶ ἐγένετο πρωῒ καὶ ἐξελθὼν ἔστη ἐν τῇ πύλῃ τῆς πό-
λεως, καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαόν, δίκαιοι ὑμεῖς· ἰδοὺ ἐγὼ
συνεστράφην ἐπὶ τὸν ἐμαυτοῦ κύριον, καὶ ἀπέκτεινα αὐ-
τόν, καὶ τούτους πάντας τίς ἐπάταξεν;
10 *ἴδετε ὅτι οὐ πεσεῖται ἀπὸ τῶν λόγων κυρίου ἐπὶ τὴν
γῆν, ὧν ἐλάλησεν κατὰ τοῦ οἴκου ἀχαάβ· καὶ ἐποίησεν κύριος
ὅσα ἐλάλησεν ἐν χειρὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ ἠλίου.
11 *καὶ ἐπάταξεν ἰοὺ πάντας τοὺς καταλειφθέντας ἐν
τῷ οἴκῳ ἀχαὰβ ἐν ἰεζραήλ, καὶ πάντας τοὺς ἁδροὺς αὐτοῦ,
καὶ πάντας τοὺς γνωστοὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, ἕως τοῦ
μὴ καταλειφθῆναι αὐτοῦ κατάλειμμα.
12 *καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη ἰοὺ εἰς σαμάρειαν· καὶ αὐτὸς ἦν
13 ἐν τῇ ὁδῷ βαιθακὰδ τῶν ποιμένων. *καὶ εὗρε τοὺς ἀδελ
φοὺς ὀχοζίου τοῦ βασιλέως ἰούδα· καὶ εἶπεν, τίνες ὑμεῖς; καὶ
εἶπον, ἀδελφοὶ ὀχοζίου ἡμεῖς, καὶ κατέβημεν εἰς εἰρήνην
τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν τῆς δυναστευούσης.
14 *καὶ εἶπεν ἰού, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας· καὶ συνέλαβον
αὐτούς, καὶ ἔσφαξαν αὐτοὺς ἐν βαιθακὰδ τεσσαράκοντα
καὶ δύο ἄνδρας, καὶ οὐ κατέλιπεν ἐξ αὐτῶν οὐδένα.
15 *καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν ἰού, καὶ εὗρε τὸν ἰωναδὰβ υἱὸν ῥη-
χὰβ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν· καὶ
εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰού, εἰ ἔστιν εὐθεῖα ἡ καρδία σου μετὰ τῆς καρ
δίας μου, καθώς ἐστιν ἡ ἐμὴ καρδία μετὰ τῆς καρδίας σου;
καὶ εἶπεν ἰωναδάβ, ἔστιν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰού, εἰ ἔστι, δός τὴν
χεῖρά σου· καὶ ἐπέδωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ· καὶ ἀνεβίβασεν αὐ-
16 τὸν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα. *καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν,
δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ ἴδε ἐν τῷ ζηλῶσαί με τῷ κυρίῳ· καὶ
ἐπεκάθισεν αὐτὸν ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ.
17 *καὶ εἰσῆλθεν εἰς σαμάρειαν, καὶ ἐπάταξεν πάντας τοὺς
ὑπολελειμμένους τοῦ ἀχαὰβ ἐν σαμαρείᾳ, ἕως τοῦ ἀφα-
νίσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν πρὸς ἠλίαν.
18 *καὶ συνήθροισεν ἰοὺ πάντα τὸν λαόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς, ἀχαὰβ ἐδούλευσεν τῷ βάαλ ὀλίγα, καὶ ἐγὼ δου-
19 λεύσω αὐτῷ πολλά. *καὶ νῦν καλέσατε πρός με
πάντας τοὺς προφήτας τοῦ βάαλ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ
πάντας τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἀνὴρ μὴ ἀπολειφθήτω ἐξ
αὐτῶν, ὅτι θυσίαν μεγάλην ἐγὼ ποιῶ τῷ βάαλ· πᾶς
ὃς ἂν ἀπολειφθῇ, οὐ ζή(σεται)· καὶ ἰοὺ ἐποίησεν ἐν πτερνισμῷ,
ἵνα ἀπολέσῃ πάντας τοὺς δούλους τοῦ βάαλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fuit in aurora, exijt & stetit, dixítque omni populo, Innoxij estis: ecce ego rebellaui in dominum meum & occidi eum, quis occidit omnes hos?
10 Cognoscite nunc quòd non otiosum fuit de verbo Domini, vnum, quod locutus est Dominus contra domum Ahhab; & Dominus firmauit id quod locutus fuerat per manum serui sui Eliah.
11 Et percussit Iehu omnes qui relicti fuerant domui Ahhab in Iizreghel, & omnes magnates eius, & propinquos eius, & socios eius, quoad non relictus est illi qui euaderet.
12 Et surrexit & venit, iuítque in Somron ipse *iuxta* domum congregationis pastorum in via.
13 Et Iehu inuenit fratres Ahhaziah regis tribus domus Iehudah: & dixit, Quinam estis? & dixerunt, Fratres Ahhaziah sumus, & descendimus ad visitandum in pace filios regis & filios reginæ.
14 Et dixit, Comprehendite illos viuos. & comprehenderunt illos viuos, & iugulauerunt illos ad cisternam domus congregationis quadraginta & duos viros; & non relictus est vllus ex eis.
15 Et abijt inde & inuenit Iehonadab filium Recab in occursum suum, & optauit ei pacem: & dixit illi, Num est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? & dixit Iehonadab, Est. Si est; da manum tuam. & dedit manum suam. & ascendere fecit illum ad se in currum.
16 Et dixit, Veni mecum, & vide zelum meum quem ego zelo ante Dominum. & imposuerunt illum in currum eius.
17 Et venit in Somron, & percussit omnes qui relicti fuerant de Ahhab in Somron quoad exterminauit illum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat cum Eliah.
18 Et congregauit Iehu omnem populum: & dixit illis, Ahhab coluit Baghla parùm, at Iehu colet eum multùm.
19 Et nunc omnes prophetas Baghla, & omnes famulos eius, & omnes sacerdotes eius vocate mihi; nemo deficiat, quia sacrificium est magnum mihi ad Baghla: & omnis qui deficiet, non superstes erit. & Iehu fecit callidè, vt perderet cultores Baghla.

20 * וַיֹּאמֶר יֵהוּא קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ׃
21 * וַיִּשְׁלַח יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי
הַבַּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית
הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא בֵית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה׃
22 * וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכֹל
עֹבְדֵי הַבָּעַל וַיֹּצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ׃
23 * וַיָּבֹא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב בֵּית הַבָּעַל וַיֹּאמֶר
לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׂוּ וּרְאוּ פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי
יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי הַבַּעַל לְבַדָּם׃
24 * וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת וְיֵהוּא שָׂם־לוֹ
בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִמָּלֵט מִן־
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ תַּחַת
25 נַפְשׁוֹ׃ * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לַעֲשׂוֹת הָעֹלָה וַיֹּאמֶר
יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בֹּאוּ הַכּוּם אִישׁ אַל־יֵצֵא
וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ הָרָצִים וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ
עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל׃
26 * וַיֹּצִאוּ אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־הַבַּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ׃
27 * וַיִּתְּצוּ אֵת מַצְּבַת הַבָּעַל וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבַּעַל
וַיְשִׂמֻהוּ לְמַחֲרָאוֹת עַד־הַיּוֹם׃
28 * וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל׃
29 * רַק חֲטָאֵי יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר
30 בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא
יַעַן אֲשֶׁר־הֱטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר
בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רְבִעִים יֵשְׁבוּ לְךָ
31 עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃ * וְיֵהוּא לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת
בְּתוֹרַת־יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא סָר
מֵעַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
32 * בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם
חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃

20 * Et dixit, Sanctificate diem solennem
21 Baal. Vocauitque; * & misit in vniuersos
terminos Israel, & venerunt cuncti serui
Baal. Non fuit residuus ne vnus quidem
qui nō veniret. Et ingressi sunt templum
E Baal. Et repleta est domus Baal à summo
22 vsque ad summū. *Dixitq; his qui præe-
rant super vestes, Proferte vestiméta vni-
uersis seruis Baal; & protulerunt eis ve-
23 stes. *Ingressúsque Iehu & Ionadab filius
Rechab templū Baal, ait cultoribus Baal,
Perquirite & videte, ne quis fortè vobiscū
sit de seruis Dñi, sed vt sint serui Baal soli.
24 * Ingressi sunt igitur vt facerent victi-
mas & holocausta, Iehu auté præparaue-
rat sibi foris octoginta viros, & dixerat
eis, Quicunq; fugerit de hominibus his,
F quos ego adduxero in manus vestras, ani
25 ma eius erit pro anima illius. *Factum est
aūt cùm cōpletū esset holocaustū, præce-
pit Iehu militibus & ducibus suis: Ingre-
dimini & percutite eos: nullus euadat.
Percusseruntq; eos in ore gladij, & proie-
cerūt milites & duces. Et ierunt in ciuitatē
26 templi Baal. * Et protulerunt statuam de
27 phano Baal, & cōbusserunt: * Et commi-
nuerunt eam, destruxerunt quoque ædem
Baal, & fecerunt pro ea latrinas vsq; in diē
28 hanc. *Deleuit itaque Iehu Baal de Israel.
29 * Veruntamen à peccatis Hieroboam
filij Nebath qui peccare fecit Israel, non
recessit, nec dereliquit vitulos aureos qui
30 erāt in Bethel & in Dan. *Dixit aūt Dñs
ad Iehu, Quia studiosè egisti quod rectū
erat & placebat in oculis meis, & omnia
quæ erant in corde meo, fecisti contra do-
mum Achab; filij tui vsq; ad quartam ge-
nerationem sedebunt super thronum Is-
31 rael. *Porrò Iehu non custodiuit vt ambu
laret in lege Dñi Dei Israel in toto corde
suo, nō enim recessit à peccatis Hieroboā
32 qui peccare fecerat Israel. * In diebus illis
G cœpit Dñs tędere super Israel. Percussitq;
eos Azahel in vniuersis finibus Israel.

תרגום יונתן

10 וַאֲמַר יֵהוּא זַמִּינוּ כְּנִישָׁא לְבַעְלָא וְזַמִּינוּ׃ 21 וּשְׁלַח יֵהוּא בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ כָּל פָּלְחֵי בַעְלָא לָא אִשְׁתְּאַר אֱינַשׁ דְּלָא אֲתָא
לְבֵית בַּעְלָא וְאִתְמְלֵי בֵּית בַּעְלָא סְפָא לִסְפָא׃ 22 וַאֲמַר לִדְמְמַנָּא עַל קִמְטְרַיָּא אַפֵּיק לְבוּשׁ לְכָל פָּלְחֵי בַעְלָא וְאַפֵּיק לְהוֹן לְבוּשַׁיָּא׃
23 וַאֲתָא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בַּר רֵכָב בֵּית בַּעְלָא וַאֲמַר לְפָלְחֵי בַעְלָא בְּלוּשׁוּ וַחֲזוֹ דִילְמָא אִית כָּא עִמְּכוֹן מֵעַבְדַיָּא דַיְיָ אֱלָהֵן פָּלְחֵי בַעְלָא
לִבְלְחוֹדֵיהוֹן׃ 24 וְעָלוּ לְמֶעְבַּד נִכְסַת קוּדְשִׁין וַעֲלָוָן וְיֵהוּא מַנֵּי לֵיהּ בְּבָרָא תְּמָנַן גַּבְרָא וַאֲמַר גַּבְרָא דְיִשְׁתְּזֵיב מִן גֻּבְרַיָּא דַאֲנָא מַעֵיל עַל
יְדֵיכוֹן נַפְשֵׁיהּ חֲלָף נַפְשֵׁיהּ׃ 25 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצֵי לְמֶעְבַּד עֲלָתָא וַאֲמַר יֵהוּא לְרַהֲטַיָּא וּלְגַבְרַיָּא עוּלוּ מְחוֹנוּן אֱינַשׁ לָא יִפּוֹק וּמְחוֹנוּן
לְפִתְגַם דְּחָרֶב וּרְמוֹ רַהֲטַיָּא וְגַבְרַיָּא קְטִילִין וַאֲזַלוּ עַד קִרְיַת בֵּית בַּעְלָא׃ 26 וְאַפִּיקוּ יַת קָמַת בֵּית בַּעְלָא וְאוֹקִידוּהָא׃ 27 וּתְרַעוּ
יַת קָמַת בַּעְלָא וּתְרַעוּ יַת בֵּית בַּעְלָא וְשַׁוְיוּהָא לְבֵית מַפְקַת אֱנָשָׁא עַד יוֹמָא דֵין׃ 28 וְשֵׁיצֵי יֵהוּא יַת בַּעְלָא מִיִּשְׂרָאֵל׃ 29 לְחוֹד
חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל לָא סָטָא יֵהוּא מִבָּתְרֵיהוֹן אִשְׁתַּעְבַּד לְעֶגְלֵי דַהֲבָא דִּי בְּבֵיתְאֵל וְדִי בְּדָן׃
30 וַאֲמַר יְיָ לְיֵהוּא חֲלָף דְּאַתְקֵינְתָּא לְמֶעְבַּד דְּכָשַׁר קֳדָמַי כְּכֹל דִּבְרְעוּתִי עֲבַדְתָּא לְבֵית אַחְאָב בְּנִין רְבִיעָאִין יִתְּבוּן לָךְ עַל כּוּרְסֵי
מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 31 וְיֵהוּא לָא נְטַר לִמְהָךְ בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכָל לִבֵּהּ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי
יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃
32 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן שָׁרֵי רוּגְזָא דַיְיָ לְמִתְקַף בְּיִשְׂרָאֵל וּמְחַנּוּן חֲזָאֵל בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

Et dixit Ieu, Sanctificate cultum Baal: 20
et prædicauit. *Et misit Ieu in omnẽ Israel,* 21
& venerunt cuncti serui Baal, non defuit vir
qui non venit; & ingressus est in domum Baal,
& repleta est domus os supra os.
Et dixit Ieu ei qui super domum, Profer 22
vestimenta omnibus seruis Baal: & protulit
eis præpositus vestium.
Et ingressus est Ieu, & Ionadad filius Re- 23
chab in domum Baal: & ait Ieu seruis Baal,
Perquirite & videte si est vobiscum de seruis
Domini: & dixerunt, Nõ sunt, sed serui Baal
soli.
Et ingressi sunt vt facerent victimas & 24
holocausta. & præparauit Ieu sibi foris octogin-
ta viros: & dixit, Vir qui saluatus fuerit de
viris quos ego adduxero in manus vestras, ani
ma eius pro anima illius.
Et factum est vt compleuerunt facientes 25
holocaustum; & dixit Ieu præcursoribus &
Tristatis, Ingredientes percutite eos, vir non
exeat de eis: & percusserunt eos præcursores,
& Tristatæ in ore gladij, & proiecerũt & ie-
runt vsque ad templum Baal.
Et protulerunt statuam Baal, & combus- 26
serunt eam. *Et destruxerunt statuas Baal,* 27
& destruxerunt domum eius: & domum Baal
posuit in latrinam vsque in diem hanc.
Et deleuit Ieu Baal de Israel. 28
Verumtamen à peccatis Hieroboam filij 29
Nabat qui peccare fecit Israel, non recessit Ieu
à tergo eorum, ibat post vitulos peccati aureos
qui erant in Bethel & in Dan.
Et dixit Dominus ad Ieu, Quia benefeci- 30
sti vt faceres rectum in oculis meis, & fecisti
iuxta omnia quæ in corde meo, domui Achaab;
filij quarti sedebunt tibi super thronum Israel.
Et non custodiuit Ieu vt ambularet in le- 31
ge Domini Dei Israel in toto corde suo; non re-
cessit à peccatis Hieroboam filij Nabat qui pec-
care fecit Israel.
In diebus illis cœpit Dominus tædere cõtra 32
Israel: & percussit eos Azael in omni fine Is-
rael;

20 καὶ εἶπεν ἰού, ἁγιάσατε θεραπείαν τοῦ βάαλ· καὶ ἐκή-
21 ρυξε. καὶ ἀπέστειλεν ἰοὺ ἐν παντὶ ἰσραήλ, καὶ ἦλθον
πάντες οἱ δοῦλοι τοῦ βάαλ, οὐκ ἀπελείφθη ἀνήρ, ὃς οὐ
παρεγένετο· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βάαλ, καὶ ἐπλήσθη
22 ὁ οἶκος στόμα ἐπὶ στόμα. καὶ εἶπεν ἰοὺ τῷ ἐπὶ τοῦ
οἴκου, ἐξένεγκε ἐνδύματα πᾶσι τοῖς δούλοις τοῦ βάαλ· καὶ
23 ἐξήνεγκεν αὐτοῖς ὁ στολιστής. καὶ εἰσῆλθεν ἰοὺ καὶ ἰω-
ναδὰβ υἱὸς ῥηχὰβ εἰς τὸν οἶκον τοῦ βάαλ· καὶ εἶπεν ἰοὺ τοῖς
δούλοις τοῦ βάαλ, ἐρευνήσατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστι μεθ' ὑμῶν
τῶν δούλων κυρίου· καὶ εἶπον, οὐκ εἰσίν, ἀλλ' ἢ οἱ δοῦλοι
24 τοῦ βάαλ μονώτατοι. καὶ εἰσῆλθον τοῦ ποιῆσαι
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ ἔστησεν ἰοὺ ἑαυτῷ
ἔξω ὀγδοήκοντα ἄνδρας· καὶ εἶπεν, ἀνὴρ ὃς ἂν διασωθῇ
ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ εἰσάγω ἐπὶ χεῖρας ὑμῶν, ἡ ψυχὴ
αὐτοῦ ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.
25 καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσαν ποιοῦντες τὴν ὁλοκαύ-
τωσιν, καὶ εἶπεν ἰοὺ τοῖς παρατρέχουσιν καὶ τοῖς τριστάταις,
εἰσελθόντες πατάξατε αὐτούς, ἀνὴρ μὴ ἐξελθέτω ἐξ
αὐτῶν· καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς οἱ παρατρέχοντες καὶ οἱ
τριστάται ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ ἔρριψαν καὶ ἐπορεύ-
θησαν ἕως τοῦ ναοῦ τοῦ βάαλ.
26 καὶ ἐξήνεγκαν τὴν στήλην τοῦ βάαλ καὶ ἐνέπρησαν
27 αὐτήν. καὶ κατέσπασαν τὰς στήλας τοῦ βάαλ· καὶ
καθεῖλον τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βάαλ ἔθετο εἰς
κοπρῶνα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
28 καὶ ἠφάνισεν ἰοὺ τὸν βάαλ ἐξ ἰσραήλ.
29 πλὴν ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν ἰσραήλ, οὐκ ἀπέστη ἰοὺ ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν,
ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν δαμάλεων τῆς ἁμαρτίας τῶν χρυ-
σῶν τῶν ἐν βαιθὴλ καὶ ἐν δάν.
30 καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἰοὺ, ἀνθ' ὧν ἠγάθυνας τοῦ
ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἐποίησας κατὰ πάν-
τα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τῷ οἴκῳ ἀχαὰβ, υἱοὶ τέταρτοι
καθίσονταί σοι ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ.
31 καὶ οὐκ ἐφύλαξεν ἰοὺ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου θεοῦ
ἰσραὴλ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἀπέστη ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
32 τιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος συγκόπτειν ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ· καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀζαὴλ ἐν παντὶ ὁρίῳ ἰσραήλ,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et dixit Iehu, Conuocate congregationem ipsi Baghla: & conuocauerunt. 21 Et misit Iehu in omnem Israel, & venerunt omnes famuli Baghla; non relictus est homo qui non venerit: & introierunt in ædem Baghla, & repleta est ædes Baghla ex angulo in angulum. 22 Et dixit ei qui præpositus erat super thecas, Profer vestes omnibus famulis Baghla: & protulit illis vestes. 23 Et venit Iehu & Iehonadab filius Recab in ædem Baghla, & dixit famulis Baghla, Scrutamini & videte, ne fortè sit hîc vobiscum de seruis Domini, nisi famuli Baghla soli. 24 Et intrauerunt vt facerent sacrificium sanctitatum, & holocausta: & Iehu constituerat sibi foris octoginta viros, & dixerat, Vir qui liberabitur de viris quos subducam manibus vestris; anima eius *erit* pro anima illius. 25 Et fuit cùm finisset facere holocaustum, dixit Iehu cursoribus & fortibus, Intrate, percutite illos, homo non exeat: & percusserunt illos acie gladij, & proiecerunt cursores & robusti occisos, & ambulauerunt vsque ad vrbem ædis Baghla. 26 Et produxerunt statuam ædis Baghla, & combusserunt illam. 27 Et destruxerunt statuam Baghla, & diruerunt ædem Baghla, & posuerunt illam pro latrinis hominum vsque ad diem hanc. 28 Et deleuit Iehu Baghla ex Israel. 29 Verumtamen à peccatis Iarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Israel, non declinauit Iehu; *sed* seruiuit vitulis auri, qui erant in Bethel & in Dan. 30 Et dixit Dominus ad Iehu, Eò quòd direxisti facere quod rectum erat ante me, iuxta omnia quæ *erant* in voluntate mea fecisti domui Ahhab, filij quarti sedebunt ibi super solium regni Israel. 31 Et Iehu non custodiuit vt ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel. 32 In diebus illis cœpit indignatio Domini inualescere in Israel: & percussit illos Hhazael in omni termino terræ Israel.

33 * מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ
הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָראוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־
נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃
34 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
35 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
36 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃

יא

1 * וַעֲתַלְיָה אֵם אֲחַזְיָהוּ וְרָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃
2 * וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ־יוֹרָם אֲחוֹת
אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ
בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמּוּמָתִים אֹתוֹ וְאֶת־מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדַר
הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃
3 * וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים
4 וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ * וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאיוֹת לַכָּרִי
וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם
בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־
5 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְצַוֵּם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן
הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית
6 הַמֶּלֶךְ׃ * וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר סוּר וְהַשְּׁלִשִׁית
בַּשַּׁעַר אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת
7 מַסָּח׃ * וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת בָּכֶם כֹּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת
וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
8 * וְהִקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו
בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַשְּׂדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃

33 * A Iordane contra orientalē plagam,
omnem terram Galaad & Gad,& Ruben,
& Manaſſe ab Aroer quæ eſt ſuper torren-
tem Arnon & Galaad, & Baſan.
34 * Reliqua autem verborū Iehu & vni-
uerſa quæ fecit & fortitudo eius, nónne
hæc ſcripta ſunt in libro verborū dierum
regum Iſrael?
35 * Et dormiuit Iehu cum patribus ſuis,
ſepelierúntque eum in Samaria,& regna-
uit Ioachaz filius eius pro eo.
36 * Dies autem,quos regnauit Iehu ſuper
Iſrael,viginti & octo anni ſunt in Samaria.

CAP. XI.

1 ATHalia verò mater Ochoziæ, videns
A mortuū filiū ſuum, ſurrexit & inter-
2 fecit omne ſemē regiū. * Tollens aūt Ioſa-
ba filia regis Ioram ſoror Ochoziæ Ioas fi-
liū Ochoziæ, furata eſt eum de medio fi-
liorum regis qui interficiebantur, & nu-
tricem eius de triclinio, & abſcondit eum
à facie Athaliæ, vt non interficeretur.
3 *Erátque cum ea ſex annis clàm in do-
mo Domini. Porrò Athalia regnauit ſu-
4 per terram. * Anno autem ſeptimo mi-
ſit Ioiada; & aſſumens centuriones & mi-
lites introduxit ad ſe in templum Domi-
ni, pepigítq; cum eis fœdus. Et adiurans
eos in domo Domini; oſtendit eis filium
5 regis. * Et præcepit illis, dicens: Iſte eſt
ſermo quem facere debetis. Tertia pars
veſtrum introeat ſabbato & obſeruet ex-
cubias domus regis.
6 * Tertia autem pars ſit ad portam Sur,
& tertia pars ſit ad portam quæ eſt poſt
habitaculum ſcutariorum, & cuſtodie-
tis excubias domus Meſſa.
7 * Duę verò partes è vobis omnes egre-
B dientes ſabbato, cuſtodiant excubias do-
mus Domini circa regem.
8 * Et vallabitis eum habentes arma in
manibus veſtris. Si quis autem ingreſſus
fuerit ſeptum templi, interficiatur. Eri-
tiſque cum rege introeunte & egrediente.

תרגום יונתן

33 מן ירדנא מדנח שמשא ית כל ארע גלעד ארע שבט גד ושבט ראובן ושבט מנשה מערוער דעל כיף נחלא דארנון וארע גלעד
ומתנן: 34 ושאר פתגמי יהוא וכל דעבד וכל גבורתיה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל: 35 ושכיב יהוא
עם אבהתוהי וקברו יתיה בשמרון ומלך יהואחז בריה תחותוהי: 36 ויומיא דמלך יהוא על ישראל עשרין ותמני שנין בשמרון:

יא

1 ועתליה אמיה דאחזיה חזת ארי מית ברה וקמת ואבידת ית כל זרעא דמלכותא: 2 ונסיבת יהושבע בת מלכא יורם אחתיה
דאחזיה ית יואש בר אחזיה וגנבת יתיה מגו בני מלכא דמתקטלין ואטמרת יתיה וית מניקתיה באידרון בית ערסתא ואטמרו יתיה מקדם
עתליה ולא אתקטל: 3 והוה עמה בבית מקדשא דיי מיטמר שית שנין ועתליה מלכת על ארעא: 4 ובשתא שביעתא שלח
יהוידע ודבר ית רבני מאותא לגבריא ולרהטיא ואעיל יתהון לותיה לות מקדשא דיי וגזר להון קיים ואומי יתהון בבית מקדשא דיי ואחזי
יתהון ית בר מלכא: 5 ופקידינון למימר דין פתגמא דתעבדון תלתא מנכון עלי שבתא ונטרי מטרת בית מלכא:
6 ותלתא בתרע גבריא ותלתא בתרעא דבתרוהי תרע רהטיא ותטרון ית מטרת ביתא משתדלין:
7 ותרין חולקין בכון כל נפקי שבתא ויטרון ית מטרת בית מקדשא דיי על מלכא:
8 ותקפון דעל מלכא סחור סחור גבר וזיניה בידיה ודייעול לגיו מן סדריא יתקטיל והוו עם מלכא במפקיה ובמיעליה:

* A Iordane contra orientem Solis omnem 33
terram Galaad & Gad, & Ruben, & Ma-
naſſe, ab Aroer quæ eſt ſuper labium torrentis
Arnon & Galaad & Baſan.
* Et reliqua verborum Ieu & vniuerſa 34
quæcunque fecit, & omnis fortitudo eius, &
coniurationes quas coniurauit; nonne hæc ſcri-
pta ſunt in libro verborũ dierum regum Iſrael?
* Et dormiuit Ieu cum patribus ſuis, & ſe- 35
pelitur in Samaria, & regnauit Ioachas filius
eius pro eo.
* Et dies, quibus regnauit Ieu ſuper Iſrael, 36
viginti & octo anni in Samaria.

CAP. XI.

ET Gotholia mater Ochoziæ vidit quòd mor- 1
tuus eſſet filius ſuus, & ſurrexit & diſper-
didit omne ſemen regni.
* Et accepit Ioſabee filia regis Ioram, ſoror 2
autẽ Ochoziæ, Ioaz filium Ochoziæ fratris ſui,
& furata eſt eum de medio filiorum regis qui
interficiebantur; eum & nutricem eius, &
abſcondit eum in triclinio lectorum à facie Go-
tholiæ, & non interfectus eſt. * Et erat cum 3
ea in domo Domini abſconditus ſex annis, &
Gotholia regnauit ſuper terram.
* Et in anno ſeptimo miſit Ioiada ſacerdos, 4
& aſſumpſit cẽturiones militum & curſorum,
& introduxit eos ad ſe in domum Domini: &
pepigit cum eis fœdus, & adiurauit eos coram
Domino, & oſtendit eis filium regis.
* Et præcepit eis, dicens: Iſte ſermo quem 5
feciſtis: tertia pars ex vobis ingredientes ſab-
bato, obſeruent cuſtodiam domus regis.
* Et tertia pars in porta viarum, & tertia 6
pars in porta poſt curſores; & cuſtodietis cuſto-
diam domus Meſſae.
* Et duæ manus in vobis; omnis qui egredie- 7
tur ſabbato, cuſtodient cuſtodiam domus Do-
mini circa regem.
* Et vallate circa regem in circuitu vir, 8
& arma eius in manu eius: & qui ingredie-
tur in atrium templi, morietur; & ſitis cum
rege quando ingredietur ipſe & quando egre-
dietur.

33 * ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου κατ' ἀνατολὰς ἡλίου πᾶσαν τὴν γῆν
γαλαὰδ καὶ τοῦ γὰδ, καὶ τοῦ ῥουβὶν, καὶ τοῦ μανασσῆ, ἀπὸ
ἀροὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χείλους χειμάῤῥου ἀρνὼν καὶ τὴν γα-
34 λαὰδ καὶ τὴν βασάν. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰοὺ
καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ
αἱ συνάψεις ἃς συνῆψεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
35 * καὶ ἐκοιμήθη ἰοὺ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτεται ἐν
σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαχὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
36 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἰοὺ ἐπὶ ἰσραὴλ εἴκο-
σι καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν σαμαρείᾳ.

ια'.

1 * Καὶ γοθολία ἡ μήτηρ ὀχοζίου εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν
ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς
βασιλείας.
2 * καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεαὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰω-
ρὰμ, ἀδελφὴ δὲ ὀχοζίου τὸν ἰωὰζ υἱὸν ὀχοζίου τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασι-
λέως τῶν θανατουμένων, αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ· καὶ
ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῷ ταμιείῳ τῶν κλινῶν ἐκ προσώπου
γοθολίας, καὶ οὐκ ἐθανατώθη.
3 * καὶ ἦν μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ κυρίου κεκρυμμένος ἓξ
ἔτη. καὶ γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.
4 * καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν ἰωϊαδὲ ὁ ἱερεύς,
καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν χορρὶ καὶ τῶν ῥασὴμ,
καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ διέ-
θετο αὐτοῖς διαθήκην, καὶ ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου, καὶ
ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως.
5 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐποιή-
σατε· τὸ τρίτον ἐξ ὑμῶν οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ σάββατον,
φυλασσέτωσαν τὴν φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως.
6 * καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῶν ὁδῶν, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ
πύλῃ ὀπίσω τῶν παρατρεχόντων, καὶ φυλάξετε τὴν φυ-
7 λακὴν τοῦ οἴκου μεσσαέ. * καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν, πᾶς ὁ ἐκ-
πορευόμενος τὸ σάββατον φυλάξουσι τὴν φυλακὴν οἴκου
8 κυρίου ἐπὶ τὸν βασιλέα. * καὶ κυκλώσατε περὶ τὸν βασιλέα
κύκλῳ ἀνήρ, καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσερ-
χόμενος εἰς τὰ σαδηρὼθ ἀποθανεῖται· καὶ γίνεσθε μετὰ τοῦ
βασιλέως ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 A Iardena ad ortum Solis omnem terram Gilghad, terram tribus Gad, & tribus Reuben, & tribus Menaſſeh, à Gharogher quæ
eſt ſuper ripam fluuij Arnon, & terram Gilghad & Mathnan.
34 Et reliquum verborum Iehu, & omnia quæ fecit, & omnis for-
titudo eius; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael?
35 Et cubuit Iehu cum patribus ſuis, &
ſepelierunt illum in Somron, & regnauit Iehoahhaz filius eius pro eo.
36 Et dies, quibus regnauit Iehu ſuper Iſrael,
fuerunt viginti octo anni in Somron.

CAP. XI.

ET Gathaliah mater Ahhaziah vidit quòd mortuus eſſet filius ſuus: & ſurrexit, & perdidit omne ſemen regni.
2 Et accepit Ieho-
ſebagh filia regis Iehoram ſoror ipſius Ahhaziah, Ioas filium Ahhaziah, & furata eſt illum de medio filiorum regis, qui occideban-
tur, & abſcondit illum & nutricem illius in conclaui cubiculi, & abſconderunt illum à facie Gathaliah, & non occiſus eſt.
3 Et fuit cum
illa in domo ſanctuarij Domini abſconditus ſex annis; & Gathaliah regnabat ſuper terram.
4 Et anno ſeptimo miſit Iehoiadah &
accepit centuriones, tum barones, tum & curſores, & introduxit eos ad ſe in ſanctuarium Domini, & pepigit cum illis fœdus, & adiurauit
eos in domo ſanctuarij Domini, & oſtendit illis filium regis.
5 Et præcepit illis, dicendo: Hæc eſt res quam facietis, Tertia pars
veſtrûm *erit* eorum qui intrabunt ſabathum, & qui cuſtodient cuſtodiam domus regis.
6 Et tertia pars *erit* in porta baronum, &
tertia in porta, poſt quam eſt porta curſorum; & cuſtodietis cuſtodiam domus ſollicitè.
7 Et duæ partes de vobis, *erunt* omnes exeun-
tes ſabathum; & cuſtodietis cuſtodiam domus ſanctuarij Domini circa regem.
8 Et circundabitis *ea* quæ *ſunt* circa regem in circuitu,
quiſque arma ſua in manu ſua *tenens*: & qui intrauerit intra ordines, occidatur: & eſtote cum rege, cùm exierit ipſe, & cùm intrauerit.

9 * וַיַּעֲשׂוּ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע
הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי
הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃
10 * וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־
הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃
11 * וַיַּעַמְדוּ הָרָצִים אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף הַבַּיִת
הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמָאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבָּיִת
12 עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ * וַיּוֹצִא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן
עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ
וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
13 * וַתִּשְׁמַע עֲתַלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעָם וַתָּבֹא
14 אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃ * וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד
עַל־הָעַמּוּד כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת אֶל־
הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת
וַתִּקְרַע עֲתַלְיָה אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר קָשֶׁר׃
15 * וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת פְּקֻדֵי
הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית
לַשְּׂדֵרֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ הָמֵת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן
16 אַל־תּוּמַת בֵּית יְהוָה׃ * וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם
וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ־מְבוֹא הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַתּוּמַת שָׁם׃
17 * וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין
הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ
18 וּבֵין הָעָם׃ * וַיָּבֹאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל
וַיִּתְּצֻהוּ אֶת־מִזְבְּחֹתָו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ הֵיטֵב
וְאֵת מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיָּשֶׂם
הַכֹּהֵן פְּקֻדֹּת עַל־בֵּית יְהוָה׃
19 * וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכָּרִי וְאֶת־הָרָצִים
וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיֹּרִידוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה
וַיָּבוֹאוּ דֶּרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב עַל־
כִּסֵּא הַמְּלָכִים׃

9 * Et fecerunt centuriones iuxta omnia
quæ præceperat eis Ioiada sacerdos. Et as-
sumentes singuli viros suos qui ingredie-
bantur sabbatum cum his qui egredie-
bantur è sabbato, venerunt ad Ioiadam
10 sacerdotem. * Qui dedit eis hastas & ar-
ma regis Dauid, quæ erant in domo Do-
11 mini. * Et steterunt singuli habentes
arma in manu sua à parte templi dextera
vsque ad partem sinistram altaris & ædis,
circum regem.
12 * Produxítq; filium regis, & posuit su-
per eum diadema & testimonium. Fece-
C rúntque eum regem & vnxerunt, & plau-
dentes manu dixerunt, Viuat rex.
13 * Audiuit autem Athalia vocem popu-
li currentis, & ingressa ad turbas in tem-
plum Domini,
14 * Vidit regem stantem super tribunal
iuxta morem, & cantores & tubas prope
eum, omnémque populum terræ lætan-
tem & canenté tubis, & scidit vestimenta
sua, clamauítq; Coniuratio, coniuratio.
15 * Præcepit autem Ioiada cēturionibus,
qui erant super exercitum, & ait eis: Edu-
cite eam extra septa templi; & quicunque
eam secutus fuerit, feriatur gladio. Dixe-
rat enim sacerdos, Non occidatur in tem-
16 plo Domini. * Imposuerúntq; ei manus
& impegerunt eam per viam introitus
equorum iuxta palatium, & interfecta est
17 ibi. * Pepigit ergo Ioiada fœdus inter
Dñm & regem & inter populum, vt esset
populus Dñi, & inter regem & populum.
18 * Ingressúsque est omnis populus ter-
ræ templum Baal, & destruxerunt aras
eius, & imagines contriuerunt validè: Ma-
than quoq; sacerdotem Baal occiderunt
coram altari. Et posuit sacerdos custodias
19 in domo Dñi. * Tulítque centuriones &
Cerethi & Phelecti legiones & omnem po-
pulū terrę, deduxeruntq; regem de domo
Dñi. Et venerūt per viā portæ scutariorum
in palatiū, & sedit super thronū regum.

תרגום יונתן

9 וַעֲבַדוּ רַבָּנֵי מַאֲוָתָא כְּכָל דְּפַקֵּיד יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא וּדְבַרוּ גְּבַר יַת גַּבְרוֹהִי עָלֵי שַׁבְּתָא עִם נָפְקֵי שַׁבְּתָא וַאֲתוֹ לְוַת יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא׃
10 וִיהַב כַּהֲנָא לְרַבָּנֵי מַאֲוָתָא יַת מוֹרְנְיָתָא וְיַת שִׁלְטַיָּא דִּי לְמַלְכָּא דָוִד דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃ 11 וְקָמוּ רָהֲטַיָּא גְּבַר וְזֵינֵיהּ בִּידֵיהּ
מִכְּתַף בֵּיתָא סִמִּינָא עַד עִיבַר בֵּיתָא מִסְמָאלָא לְמַדְבְּחָא וּלְבֵית כַּפּוּרֵי עַל מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר׃ 12 וְאַפֵּיק יַת בַּר מַלְכָּא וִיהַב עֲלוֹהִי יַת
כְּלִילָא וְיַת סַהֲדוּתָא וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ וּמְשַׁחוּהִי וּטְפַחוּ יַד וַאֲמַרוּ יִצְלַח מַלְכָּא׃ 13 וּשְׁמַעַת עֲתַלְיָה יַת קָל דְּרַגְנִין עַמָּא וְעָלַת לְוַת עַמָּא
לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃ 14 וַחֲזָת וְהָא מַלְכָּא קָאֵים עַל אִסְטְוָנָא כְּהִילְכְתָא וְרַבְרְבַיָּא עִמֵּיהּ וַחֲצוֹצְרָתָא קֳדָם מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דְאַרְעָא
חָדָן וְתָקְעִין בַּחֲצוֹצְרָתָא וּבְזַעַת עֲתַלְיָה יַת לְבוּשָׁהָא וּקְרַת מֵירָדָא מֵירָדָא׃ 15 וּפַקֵּיד יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא יַת רַבָּנֵי מַאֲוָתָא דִּמְמַנָּן עַל
חֵילָא וַאֲמַר לְהוֹן אַפִּיקוּ יָתַהּ לְגָיו מִן סִידְרַיָּא וּדְיֵיעוֹל בָּתְרָהָא יִתְקְטִיל בְּחַרְבָּא אֲרֵי אֲמַר כַּהֲנָא לָא תִתְקְטֵל בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃
16 וְשַׁוִּיאוּ לַהּ אֲתַר וְעָלַת בְּאוֹרַח מַעֲלָנָא דְסוּסָוָתָא לְבֵית מַלְכָּא וְאִתְקְטִלַת תַּמָּן׃ 17 וּגְזַר יְהוֹיָדָע יַת קְיָמָא בֵּין מֵימְרָא דַייָ
בֵּין מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא לְמֶהֱוֵי לְעַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ וּבֵין מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא׃ 18 וְעָלוּ כָּל עַמָּא דְאַרְעָא לְבֵית בַּעֲלָא וְסַתְרוּהִי וְיַת
אֱגוֹרוֹהִי וְיַת צַלְמוֹהִי תַּבַּרוּ יָאוּת וְיַת מַתָּן כּוּמְרָא דְבַעֲלָא קְטַלוּ קֳדָם אֵיגוֹרַיָּא וּמַנִּי כַּהֲנָא מַטְרָן עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃
19 וּדְבַר יַת רַבָּנֵי מַאֲוָתָא וְיַת גִּבָּרַיָּא וְיַת רָהֲטַיָּא וְיַת כָּל עַמָּא דְאַרְעָא וְאַחִיתוּ יַת מַלְכָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְעָלוּ בְּאוֹרַח רָהֲטַיָּא
לְבֵית מַלְכָּא וִיתֵיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכַיָּא׃

*Et fecerunt centuriones iuxta omnia quæ- 9
cunque præceperat eis Ioiade ſacerdos; & ce-
perunt vnuſquiſque viros ſuos qui ingredie-
bantur ſabbato cũ his qui egrediebantur ſab-
bato; & ingreſſi ſunt ad Ioiade ſacerdotem.
*Et dedit eis ſacerdos centurionibus pha- 10
retras & haſtas Dauid regis, quæ erant in do-
mo Domini. *Et ſteterunt curſores vnuſ- 11
quiſque, & arma ſua in manu ſua ab humero
domus dextero vſque ad humerum domus ſi-
niſtrum altaris, et domus circa regem in circui-
tu. *Et eduxit filium regis, & dedit ſuper 12
eum ſanctificationẽ & teſtimonium, & vnxit
eum, & regem conſtituit eum, & plauſerunt
populus manibus ſuis, & dixerunt, Viuat rex.
*Et audiuit Gotholia vocem curſorum & 13
populi, & venit ad populum in domũ Domini.
*Et vidit, & ecce rex ſtabat ſuper tribu- 14
nal iuxta morem, & cantores & tubæ circa
regem, & omnis populus terræ lætans & ca-
nens in tubis; & ſcidit veſtimentum ſuum Go
tholia, & clamauit, Coniuratio coniuratio.
*Et præcepit Ioiade ſacerdos centurionibus 15
& ſpeculatoribus exercitus: & dixit ad eos,
Educite eam extra ſepta: & qui ingreſſus fue-
rit poſt eam, morietur gladio, quia dixerat ſa-
cerdos, Non occidatur in domo Domini.
*Et iniecerunt ei manus, & induxerunt 16
eam via introitus equorum domus regis, &
interfecerunt eam ibi.
*Et pepigit Ioiade ſacerdos fœdus inter Do- 17
minum & inter regem, & inter populum vt
eſſet in populum Domino.
*Et ingreſſus eſt omnis populus terræ in do- 18
mum Baal, & præcipitauerunt eum & alta-
ria eius, & imagines eius contriuerunt accura-
te; & Matthan ſacerdotem Baal occiderunt
ante faciem altarium: & conſtituit ſacerdos
cuſtodes in domo Domini.
*Et tulit centuriones militum & curſorũ, 19
& omnẽ populum terræ, & deduxerunt regem
de domo Domini, & adduxerunt eum via por-
tæ curſorum domus regis; & collocauerunt eum
ſuper thronum regum.

9 * καὶ ἐποίησαν οἱ ἑκατόνταρχοι κατὰ πάντα ὅσα ἐνε-
τείλατο αὐτοῖς ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς· καὶ ἔλαβον ἕκαστος τοὺς
ἄνδρας αὐτοῦ τοὺς εἰσπορευομένους τὸ σάββατον μετὰ τῶν
ἐκπορευομένων τὸ σάββατον· καὶ εἰσῆλθον πρὸς ἰωιαδὲ
10 τὸν ἱερέα. * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρ-
χοις τὰς φαρέτρας καὶ τὰ δόρατα δαυὶδ τοῦ βασιλέως, ἃ
11 ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. * καὶ ἔστησαν οἱ παρατρέχοντες ἕκα-
στος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ
οἴκου τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς ἀριστερᾶς τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου περὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ.
12 * καὶ ἐξήγαγε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν
τὸ ἁγίασμα καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν καὶ ἐβασί-
λευσεν αὐτόν· καὶ ἐκρότησαν ὁ λαὸς ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ
13 εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεύς. * καὶ ἤκουσε γοθολία τὴν φω-
νὴν τῶν παρατρεχόντων καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν λαὸν
14 εἰς οἶκον κυρίου. * καὶ εἶδεν· καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς εἱστήκει ἐπὶ
τοῦ στύλου κατὰ τὸ κρίμα· καὶ οἱ ᾠδοὶ καὶ αἱ σάλπιγγες περὶ
τὸν βασιλέα, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς χαίρων καὶ σαλπί-
ζων ἐν σάλπιγξιν· καὶ διέρρηξεν τὸν ἱματισμὸν αὐτῆς γο
θολία, καὶ ἐβόησεν, σύνδεσμος σύνδεσμος.
15 * καὶ ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις καὶ
τοῖς ἐπισκόποις δυνάμεως, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐξα-
γάγετε αὐτὴν ἔξωθεν τῶν σαδηρώθ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
ὀπίσω αὐτῆς ἀποθανεῖται ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεύς,
16 μὴ ἀποθάνῃ ἐν οἴκῳ κυρίου. * καὶ ἐπέβαλον αὐτῇ χεῖρας,
καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν ὁδὸν εἰσόδου τῶν ἵππων οἴκου τοῦ βασι-
17 λέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ. * καὶ διέθετο ἰωιαδὲ ὁ ἱε-
ρεὺς διαθήκην ἀναμέσον κυρίου, καὶ ἀναμέσον τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἀναμέσον τοῦ λαοῦ τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ.
18 * καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ βάαλ,
καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ τὰς εἰ-
κόνας αὐτοῦ συνέτριψαν ἐπιμελῶς· καὶ τὸν ματθὰν τὸν
ἱερέα τοῦ βάαλ ἀπέκτειναν πρὸ προσώπου τῶν θυσιαστη-
ρίων· καὶ κατέστησεν ὁ ἱερεὺς ἐπισκόπους ἐν οἴκῳ κυρίου.
19 * καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν χορρὶ καὶ τῶν ῥα-
σεὶμ, καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ κατήγαγον τὸν βασι-
λέα ἐξ οἴκου κυρίου, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν
παρατρεχόντων οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν
ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν βασιλέων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fecerunt magiſtri centenorum iuxta omnia quæ præceperat Iehoiadagh ſacerdos, & acceperunt quiſque viros ſuos, introeuntes
in ſabatho cum exeuntibus à ſabatho, & venerunt ad Iehoiadagh ſacerdotem. 10 Et dedit ſacerdos magiſtris centenorum haſtas
& ſcuta quæ *fuerant* regis Dauid, quæ *erant* in domo ſanctuarij Domini. 11 Et ſteterunt curſores, quiſque arma ſua in manu ſua *tenens*,
à latere domus dextro vſque ad latus domus ſiniſtrum ad altare, & ad domũ propiciatorij iuxta regem per circuitum. 12 Et eduxit filium
regis, & dedit ſuper illum coronam & teſtimonium, & regem creauerunt illum, & vnxerunt eum, & comploſerunt manu, & dixerunt,
Proſperet rex. 13 Et audiuit Ghathaliah vocem ouantium populi; & intrauit ad populum in domum ſanctuarij Domini.
14 Et vidit, & ecce rex ſtabat iuxta columnam ſecundùm conſuetudinem, & magnates *erant* cum illo, & tubæ ante regem: & omnis
populus terræ lætabantur, & clangebant tubis; & ſcidit Ghathaliah veſtimenta ſua, & clamauit, Coniuratio, coniuratio. 15 Et præcepit
Iehoiadagh ſacerdos magiſtris centenorũ, qui præpoſiti erant ſuper exercitum; & dixit eis, Educite illam per medium extra ordines, & qui
iuerit poſt eam, occidatur gladio, quia dixerat ſacerdos, Ne occidatur in domo ſanctuarij Domini. 16 Et poſuerunt illi locum, &
ingreſſa eſt per viam aſcenſus equorum in domum regis, & occiſa eſt ibi. 17 Et percuſſit Iehoiadagh fœdus inter
verbum Domini, & inter regem & populum, vt eſſet in populum miniſtrantem Domino, & inter regem & populum.
18 Et intrauerunt omnis populus terræ in ædem Baghla, & deſtruxerunt eam, & aras eius, & ſimulachra eius fregerunt pulchrè, &
Mathan ſacerdotem Baghla occiderunt ante aram: & præfecit ſacerdos cuſtodes ſuper domum ſanctuarij Domini.
19 Et accepit magiſtros centenorum, & barones, & curſores, & omnem populum terræ, & deduxerunt regem de domo ſanctuarij
Domini, & intrauerunt per viam curſorum in domum regis, & ſedit ſuper ſolium regum.

20 * וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקָטָה וְאֶת־
עֲתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית מֶלֶךְ׃
21 * בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ׃

יב

1 * בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃
2 * וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר
הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃
3 * רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
4 וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים
כֹּל כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יוּבָא בֵית־יְהוָה כֶּסֶף
עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה
עַל לֶב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃
5 * יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מַכָּרוֹ וְהֵם
יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בָּדֶק׃
6 * וַיְהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
7 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וְלַכֹּהֲנִים
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים אֶת־בֶּדֶק
הַבָּיִת וְעַתָּה אַל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מַכָּרֵיכֶם
כִּי־לְבֶדֶק הַבַּיִת תִּתְּנֻהוּ׃
8 * וַיֵּאֹתוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קְחַת־כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם
וּלְבִלְתִּי חַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
9 * וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֲרוֹן אֶחָד וַיִּקֹּב חֹר בְּדַלְתּוֹ
וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ בַּיָּמִין בְּבוֹא אִישׁ בֵּית יְהוָה
וְנָתְנוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי הַסַּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף
הַמּוּבָא בֵית־יְהוָה׃
10 * וַיְהִי כִּרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף בָּאָרוֹן וַיַּעַל
סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיָּצֻרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בֵית־יְהוָה׃

20. * Lætatúſq; eſt omnis populus terræ, &
ciuitas conquieuit; Athalia autem occiſa
21 eſt gladio in domo regis. * Septémq; an-
norum erat Ioas cùm regnare cœpiſſet.

CAP. XII.

1 ANno ſeptimo Iehu regnauit Ioas.
A Quadraginta annis regnauit in Ieru-
ſalem: nomen matris eius Sebia de Berſa-
2 bee. * Fecítq; Ioas rectũ coram Dño cun-
ctis diebus quibus docuit eum Ioiada ſa-
3 cerdos. * Veruntamen excelſa non abſtu-
lit. Adhuc enim populus immolabat, &
4 adolebat in excelſis incenſum. * Dixítque
Ioas ad ſacerdotes, Omnem pecuniã ſan-
ctorum quæ illata fuerit in templum Dñi
à prætereuntibus quæ offertur pro precio
animæ, & quam ſponte & arbitrio cordis
5 ſui inferunt in templum Dñi: * Accipiant
illam ſacerdotes iuxta ordinẽ ſuum, & in-
ſtaurent ſartatecta domus, ſi quid neceſſa-
6 rium viderint inſtauratione. * Igitur
vſq; ad viceſimum tertium annum regis
Ioas non inſtaurauerunt ſacerdotes ſarta-
tecta templi.
7 * Vocauítq; rex Ioas Ioiadam ponti-
cem & ſacerdotes, dicens eis: Quare ſar-
tatecta non inſtauratis templi? Nolite er-
B go amplius accipere pecuniam iuxta or-
dinem veſtrum, ſed ad inſtaurationem
templi reddite eam.
8 * Prohibitíque ſunt ſacerdotes vltra
accipere pecuniam à populo, & inſtaura-
re ſartatecta domus.
9 * Et tulit Ioiada pontifex gazophyla-
cium vnum, aperuítque foramẽ deſuper,
& poſuit illud iuxta altare ad dexteram
ingredientium domum Domini, mitte-
bántq; in eo ſacerdotes qui cuſtodiebant
oſtia omnem pecuniam quæ deferebatur
10 ad templum Domini. * Cúmq; viderent
nimiam pecuniam eſſe in gazophylacio,
aſcendebat ſcriba regis & pontifex, effun-
debántq; & numerabant pecuniam quæ
inueniebatur in domo Domini.

תרגום יונתן

20 וחדי כל עמא דארעא וקרתא שדוכת וית עתליה קטלו בחרבא בית מלכא ׃ 21 בר שבע שנין יהואש כד מלך ׃

יב

1 בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעין שנין מלך בירושלם ושום אמיה צביה מבאר שבע ׃ 2 ועבד יהואש דכשר קדם
ייי כל יומוהי דאלפיה יהוידע כהנא ׃ 3 לחוד במתא לא עטרא עד כען עמא מדבחין ומסקין בוסמין על במתא ׃ 4 ואמר יהואש
לכהניא כל כסף קודשיא דמתעל לבית מקדשא דייי כסף תקליא דעבר על מנין גברא כסף פורקן נפשתא דמתן גבר פורקן נפשיה אף כל
כסף דיתנדב גבר בלביה לאיתאה לבית מקדשא דייי ׃ 5 יסבון להון כהניא גבר מן מכריה ואינון יתקפון ית בידקא דביתא לכל
אתר דישתכח תמן בידקא ׃ 6 והוה בשנת עשרין ותלת שנין למלכא יואש לא תקיפו כהניא ית בידקא דביתא ׃ 7 וקרא מלכא
יהואש ליהוידע כהנא ולכהניא ואמר להון מה דין ליתכון מתקפין ית בידקא דביתא וכען לא תסבון כספא מן מכריכון אלהן לבידקא
דביתא תתנוניה ׃ 8 ואיתפסו כהניא בדיל דלא למיסב כספא מן עמא ובדיל דלא לתקפא ית בידקא דביתא ׃ 9 ונסיב יהוידע
כהנא ארונא חד ונקב חרכא בדשיה ויהב יתיה בסטר מדבחא בימינא במיעל גברא לבית מקדשא דייי ויתנון תמן כהניא נטרי היכלא ית
כל כספא דמתעל לבית מקדשא דייי ׃ 10 והוה כד חזו ארי סגי כספא בארונא וסליק ספרא דמלכא וכהנא רבא וצרו ומנו ית
כספא דאשתכח בית מקדשא דייי ׃

*Et lætatus eſt omnis populus terræ, & ci- 20
uitas quieuit: & Gotholiam percuſſit in gla-
dio in domo regum. *Filius ſeptem annorum 21
Ioas cùm regnaret ipſe.

CAP. XII.

IN anno ſeptimo Ieu regnat Ioas, & qua- 1
draginta annis regnauit in Hieruſalem, &
nomen matris eius Sabia de Berſabee.
*Et fecit Ioas rectum coram Domino cun- 2
ctis diebus, quibus illuminabat eum Ioiade ſa-
cerdos.
*Verumtamen de excelſis non abſtulit: ad- 3
huc populus immolabant & adolebant incen-
ſum in excelſis.
*Et dixit Ioas ſacerdotibus, Omne argen- 4
tum ſanctorum quod illatum eſt in domo Do-
mini, argentum precium viri, argentum pre-
cium animarum, omne argentum quod aſcen-
derit in cor hominis vt inferat in domum Do-
mini, *Accipiant ſibi ſacerdotes vir à ven- 5
ditione eorum, & ipſi inſtaurabunt ſarta te-
cta domus Domini in omnibus vbi inuenta
fuerit ibi inſtauratio. *Et factum eſt in 6
viceſimo & tertio anno regis Ioas non inſtau-
rauerunt ſacerdotes ſarta tecta domus.
*Et vocauit rex Ioas Ioiade ſacerdotem, & 7
ſacerdotes: & dixit ad eos, Quare non inſtau-
ratis ſarta tecta domus? & nunc non accipia-
tis argentum à venditionibus veſtris; quia ad
inſtaurationem domus dabitis illud.
*Et conuenerunt ſacerdotes vt non acci- 8
perent argentum à populo, & vt non inſtau-
rarent ſarta tecta domus.
*Et tulit Ioiade ſacerdos arcam vnam, & 9
fecit in ea foramen vnum & poſuit eam iuxta
altare in dextera ingredientium virorum in do
mum Domini; & dabant ibi ſacerdotes qui cu
ſtodiebant veſtibulum omne argentum quod
deferebatur ad domum Domini.
*Et factum eſt vt viderunt quòd multum 10
argentum quod in arca, aſcendit ſcriba regis &
ſacerdos magnus, & colligauerunt & nume-
rauerunt argentum quod inuentum fuit in do-
mo Domini.

10 *καὶ ἐχάρη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύχα-
σεν· καὶ τὴν γοθολίαν ἐπάταξεν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ
τῶν βασιλέων.
21 *υἱὸς ἑπτὰ ἐτῶν ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.

ιβ'.

1 *Ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τοῦ βασιλεύει ἰωὰς, καὶ τεσσαράκοντα
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς
αὐτοῦ σαβία ἐκ βηρσαβεαί.
2 *καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς
ἡμέρας ἃς ἐφώτιζεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς.
3 *πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἀπέστησεν, ἔτι ὁ λαὸς ἐθυ-
σίαζον καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς μετεώροις.
4 *καὶ εἶπεν ἰωὰς τοῖς ἱερεῦσιν, πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν ἁ-
γίων τὸ εἰσοδιαζόμενον ἐν οἴκῳ κυρίου ἀργύριον συντι-
μήσεως ἀνδρός, ἀργύριον συντιμήσεως ψυχῶν, πᾶν
ἀργύριον ὃ ἐὰν ἀναβῇ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ εἰσε-
νεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου,
5 *λαβέτωσαν ἑαυτοῖς οἱ ἱερεῖς ἀνὴρ ἀπὸ τῆς πράσεως
αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ κραταιώσουσι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου κυρίου εἰς
6 πάντα οὗ ἐὰν εὑρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ. *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰ-
κοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως ἰωὰς οὐκ ἐκραταίω-
σαν οἱ ἱερεῖς τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου.
7 *καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰωὰς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἱερέα καὶ
τοὺς ἱερεῖς· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τί ὅτι οὐ κραταιοῦτε τὸ
βεδὲκ τοῦ οἴκου; καὶ νῦν μὴ λάβητε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν
πράσεων ὑμῶν, ὅτι εἰς τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου δώσετε αὐτό.
8 *καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν ἀργύ-
ριον παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ μὴ ἐνισχῦσαι τὸ βεδὲκ τοῦ
οἴκου.
9 *καὶ ἔλαβεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς κιβωτὸν μίαν, καὶ ἐποίη-
σεν ἐν αὐτῇ ὀπὴν μίαν καὶ ἔθηκεν αὐτὴν παρὰ τὸ θυ-
σιαστήριον ἐν δεξιᾷ εἰσπορευομένων ἀνδρῶν εἰς οἶκον κυ-
ρίου· καὶ ἐδίδουν ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς οἱ φυλάσσοντες τὰ
πρόθυρα πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσφερόμενον εἰς τὸν
οἶκον κυρίου.
10 *καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον ὅτι πολὺ τὸ ἀργύριον τὸ ἐν τῇ
κιβωτῷ, ἀνέβη ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ
μέγας, καὶ ἔσφιγξαν καὶ ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρε-
θὲν ἐν οἴκῳ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et lætatus eſt omnis populus terræ, & vrbs quieuit, & Ghathaliah occiderunt gladio in domo regis.
[21] Filius ſeptem annorum erat Iehoas quando regnauit.

CAP. XII.

ANno ſeptimo Iehu regnauit Iehoas: & quadraginta annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Szibiah de Beerſabagh.
[2] Et fecit Iehoas quod rectum erat ante Dominum omnibus diebus ſuis, quibus docuit illum Iehoiadagh ſacerdos. [3] Tantummodo excelſa non receſſerant, hactenus populo ſacrificante, & adolente aromata ſuper excelſa. [4] Et dixit Ioas ſacerdotibus, Omne argentum ſanctorum quod inducitur in domum ſanctuarij Domini, argentum offenſionum quod tranſit ſuper computum viri, argentum redemptionis animarum, quod eſt donum viri *pro* redemptione animæ ſuæ, etiam omne argentum quod ſponte propoſuerit vir in corde ſuo afferre in domum ſanctuarij Domini, [5] Accipiant ſibi ſacerdotes quiſque à noto ſuo, & ipſi fortificabunt ſciſſuram domus in omni loco, in quo inuenta fuerit ruptura. [6] Et fuit anno viceſimo tertio annorum regis Ioas, non fortificauerant ſacerdotes ſciſſuram domus. [7] Et vocauit rex Ioas Iehoiadah ſacerdotem, & ſacerdotes, & dixit illis, Vt quid non fortificatis rimas domus? & nunc non accipiatis argentum à notis veſtris, ſed ad rupturas domus dabitis illud. [8] Et contentati ſunt ſacerdotes, vt non acciperent argentum à populo, & ne fortificarent ruinam domus. [9] Et accepit Iehoiadah ſacerdos arcam vnam, & perforauit foramen in porta eius, & dedit illam in latere altaris in dextera, quum ingreditur quis in domum ſanctuarij Domini: & dederunt ibi ſacerdotes cuſtodes templi omne argentum quod introducebatur in domum ſanctuarij Domini. [10] Et fuit quando videbant quòd multum argentum *erat* in arca, aſcendebat ſcriba regis & ſacerdos magnus, & colligebant & numerabant argentum quod inueniebatur in domo ſanctuarij Domini.

11 * וְנָתְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמְתֻכָּן עַל־יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
הַפְּקֻדִים בֵּית יְהוָה וַיּוֹצִיאֻהוּ לְחָרָשֵׁי הָעֵץ וְלַבֹּנִים
12 הָעֹשִׂים בֵּית יְהוָה׃ * וְלַגֹּדְרִים וּלְחֹצְבֵי הָאֶבֶן
וְלִקְנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־בֶּדֶק בֵּית־
יְהוָה וּלְכֹל אֲשֶׁר־יֵצֵא עַל־הַבַּיִת לְחָזְקָה׃
13 * אַךְ לֹא יֵעָשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת כֶּסֶף מְזַמְּרוֹת
מִזְרָקוֹת חֲצֹצְרוֹת כָּל־כְּלִי זָהָב וּכְלִי־כָסֶף מִן־הַכֶּסֶף
14 הַמּוּבָא בֵית־יְהוָה׃ * כִּי־לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
15 יִתְּנֻהוּ וְחִזְּקוּ־בוֹ אֶת־בֵּית יְהוָה׃ * וְלֹא יְחַשְּׁבוּ
אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לָתֵת
לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בֶאֱמֻנָה הֵם עֹשִׂים׃
16 * כֶּסֶף אָשָׁם וְכֶסֶף חַטָּאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית יְהוָה
17 לַכֹּהֲנִים יִהְיוּ׃ * אָז יַעֲלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַיִּלָּחֶם עַל־גַּת וַיִּלְכְּדָהּ וַיָּשֶׂם חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת
18 עַל־יְרוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
אֵת כָּל־הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר־הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וִיהוֹרָם
וַאֲחַזְיָהוּ אֲבֹתָיו מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־קֳדָשָׁיו וְאֵת כָּל־
הַזָּהָב הַנִּמְצָא בְּאֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלַח לַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל יְרוּשָׁלָםִ׃
19 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
20 * וַיָּקֻמוּ עֲבָדָיו וַיִּקְשְׁרוּ־קָשֶׁר וַיַּכּוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֵּית
מִלֹּא הַיֹּרֵד סִלָּא׃
21 * וְיוֹזָכָר בֶּן־שִׁמְעָת וִיהוֹזָבָד בֶּן־שֹׁמֵר עֲבָדָיו
הִכֻּהוּ וַיָּמֹת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

יג

1 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בֶּן־
אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא עַל־
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃

11 *Et dabant eam iuxta numerum atque
mensurã in manu eorũ, qui præerant cę-
C mentarijs domus Dñi. qui impendebant
eã in fabris lignorum, & in cęmẽtarijs his
12 qui operabantur in domo Dñi: *Et sarta-
tecta faciebãt, & in his qui cędebant saxa:
& vt emerent ligna & lapides qui excinde-
bantur, ita vt impleretur instauratio do-
mus Dñi in vniuersis quæ indigebant ex-
13 pensa ad muniendã domũ. *Veruntamen
non fiebant ex eadẽ pecunia hydriæ tem-
pli Dñi, & fuscinulæ, & thuribula, & tubę
& omne vas aureum & argenteũ, de pecu-
14 nia quæ inferebatur in tẽplum Dñi. *His
enim qui faciebãt opus dabatur, vt instau-
15 raretur tẽplum Dñi. *Et non fiebat ratio
his hominibus qui accipiebant pecuniam
vt distribuerent eã artificibus, sed in fide
16 tractabant eã. *Pecuniã verò pro delicto, &
pecuniam pro peccatis non inferebant in
17 templũ Dñi, quia sacerdotũ erat. *Tunc
D ascẽdit Azahel rex Syriæ, & pugnabat con-
tra Geth, cepítq; eam & direxit faciẽ suã
18 vt ascẽderet in Ierusalem. *Quamobrem
tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata quę
cõsecrauerat Iosaphat & Ioram, & Ocho-
zias patres eius reges Iuda, & quę ipse ob-
tulerat, & vniuersum aurũ quod inueniri
potuit in thesauris tẽpli Dñi, & in palatio
regis, misitq; Azahel regi Syriæ, & recessit
19 ab Ierusalẽ. *Reliqua aũt sermonũ Ioas &
vniuersa quę fecit, nónne hęc scripta sunt
20 in libro verborũ dierũ regũ Iuda? *Surre-
xerunt aũt serui eius & cõiurauerũt inter
se, percusserúntq; Ioas in domo Mello in
21 descensu Sela. *Iosachar namq; filius Se-
math, & Iosabath filius Somer serui eius
pcusserũt eũ, & mortuus est. Et sepelierũt
eũ cũ patribus suis in ciuitate Dauid, re-
gnauítq; Amasias filius eius pro eo. CA. XIII.
1 ANno vicesimo tertio Ioas filij Ocho-
A ziæ regis Iudæ, regnauit Ioachaz fi-
lius Iehu super Israel in Samaria decem
& septem annis.

תרגום יונתן

11 וִיתְנוּן יַת כַּסְפָּא דִּמְתַקַּם עַל יְדֵי עָבְדֵי עִיבִידְתָּא דִּי מְמַנַּן עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּמַפְּקִין לֵיהּ לְנַגָּרֵי אָעַיָּא וּלְאַרְדִּיכְלַיָּא דְּעָבְדִין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃
12 וּלְאַרְגְּבְלַיָּא וּלְפַסְּלֵי אַבְנַיָּא וּלְמִזְבַּן אָעִין וְאַבְנִין פְּסִילָן לְתַקָּפָא יַת בֶּדֶק מַקְדְּשָׁא דַייָ וּלְכָל דְּיִפּוֹק עַל בֵּיתָא לְתַקָּפוּתֵיהּ׃
13 בְּרַם לָא מִתְעֲבִיד בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ קוּלִין דִּכְסַף מְזַמְּרַיָּא מִזְרְקַיָּא חֲצוֹצְרָתָא כָּל מָן דִּדְהַב וּמָן דִּכְסַף מִן כַּסְפָּא דְּמִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃
14 אֲרֵי לְעָבְדֵי עִיבִידְתָּא יָהֲבִין לֵיהּ וּמְתַקְּפִין בֵּיהּ יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ׃ 15 וְלָא מְחַשְּׁבִין עִם גֻּבְרַיָּא דְּיָהֲבִין יַת כַּסְפָּא עַל
יְדֵיהוֹן לְמִתַּן לְעָבְדֵי עִיבִידְתָּא אֲרֵי בְּהֵימָנוּתָא אִינוּן עָבְדִין׃ 16 כְּסַף אֲשָׁמָא וּכְסַף חַטָּאתָא לָא מִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ לְכָהֲנַיָּא יָהֲבִין לֵיהּ׃
17 בְּכֵן סְלֵיק חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וְאַגִּיחַ קְרָבָא עַל גַּת וּכְבַשָׁהּ וְשַׁוִּי חֲזָאֵל אַפּוֹהִי לְמֵיעַל לִירוּשְׁלֶם׃ 18 וּנְסֵיב יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבֵית
יְהוּדָה יַת כָּל קֻדְשַׁיָּא דְּאַקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וִיהוֹרָם וַאֲחַזְיָהוּ אֲבָהָתוֹהִי מַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וְיַת קֻדְשׁוֹהִי וְיַת כָּל דַּהֲבָא דְּאִשְׁתְּכַח בְּאוֹצְרֵי בֵּית
מַקְדְּשָׁא דַייָ וּבְגִנְזֵי בֵּית מַלְכָּא וְשַׁדַּר לַחֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וְאִסְתַּלַּק מֵעַל יְרוּשְׁלֶם׃ 19 וּשְׁאָר פִּתְגָּמֵי יוֹאָשׁ וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינוּן
כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃ 20 וְקָמוּ עַבְדּוֹהִי וּמְרַדוּ מֵירַד וּמְחוֹ יַת יוֹאָשׁ בֵּית מִילוֹא דְּנָחֵית לְסִילָא׃
21 וְיוֹזָכָר בַּר שִׁמְעָת וִיהוֹזָבָד בַּר שׁוֹמֵר עַבְדּוֹהִי מְחוֹהִי וְקַטְלוּהִי וּקְבַרוּ יָתֵיהּ עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקַרְתָּא דְּדָוִד וּמְלַךְ אֲמַצְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

יג

1 בִּשְׁנַת עַשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין לְיוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָחָז בַּר יֵהוּא עַל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמְרוֹן שְׁבַע עַשְׂרֵי שְׁנִין׃

*Et dederũt illud ſuper manibus facientium 11
opera ſpeculatorum domus Domini; & impen-
debant illud fabris lignorum & ædificatoribus
qui faciebant opus in domo Domini.
*Et muratoribus & ædificatoribus lapi- 12
dum & his qui poliebant ſaxa, vt emerent la-
pides exciſos; & ligna vt inſtaurarent ſarta-
tecta domus Domini, in omnibus quæ expenſa
ſunt in domo vt inſtaurarent eam.
*Veruntamen non fient domui Domini 13
portæ argẽteæ, claui, phialæ, tubæ, omne vas au
reum vel argenteum de argento quod infereba-
tur in domum Domini.
*Quia his qui faciebant opera, dederunt il 14
lud, & inſtaurauerunt in eo domum Domini.
*Et non fiebat ratio viris quibus dabatur 15
argentum in manibus ſuis vt darent his qui fa
ciebant opus, quia in fide ipſi faciebant.
*Argentum autem pro delicto, & argen- 16
tum pro peccato non illatum eſt in domum Do-
mini, quia ſacerdotibus erat. *Tunc aſcendit 17
Azael rex Syriæ, & pugnauit contra Geth, &
cepit eam, & poſuit Azael faciem ſuã vt aſcen-
deret in Hieruſalem. *Et tulit Ioas rex Iu- 18
da omnia ſancta quæ ſanctificauit Ioſaphat &
Ioram, & Ochozias patres ſui reges Iuda, &
ſancta ſua, & omne aurum quod inuentum eſt
in theſauris domus Domini, & in domo regis;
& miſit Azael regi Syriæ, & aſcendit de Hie-
ruſalem. *Et reliqua ſermonũ Ioas, & vni- 19
uerſa quæ fecit; nonne hæc ſcripta ſunt in libro
verborum dierum regum Iuda?
*Et ſurrexerunt ſerui eius, & fecerunt con 20
iurationem, et percuſſerunt Ioas in domo Mallo
quæ in deſcenſu Sella.
*Et Iozachar filius Semaath, & Iozabath 21
filius Semmer ſerui Ioas percuſſerunt eum, &
mortuus eſt, & ſepelierunt eum cum patribus
ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Amaſias
filius eius pro eo.

CAP. XIII.

IN anno viceſimo & tertio Ioas filij Ocho- 1
ziæ regis Iuda regnauit Ioachaz filius Ieu ſu
per Iſrael in Samaria decem & ſeptem annis.

11 *καὶ ἐδώκασιν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔρ-
γα τῶν ἐπισκόπων οἴκου κυρίου· καὶ ἐξωδίασαν αὐτὸ τοῖς
τέκτοσι τῶν ξύλων καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τοῖς ποιοῦσιν ἔργον
12 ἐν οἴκῳ κυρίου. *καὶ τοῖς τειχισταῖς καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τῶν
λίθων καὶ τοῖς ξύσταις τῶν λίθων, τοῦ κτήσασθαι λίθους λε-
λατομημένους καὶ ξύλα τοῦ κραταιῶσαι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου
κυρίου, εἰς πάντα ὅσα ἐξωδιάσθη ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ κρα-
13 ταιῶσαι αὐτόν· *πλὴν οὐ ποιηθήσεται οἴκῳ κυρίου θύραι ἀρ-
γυραῖ, ἧλοι, φιάλαι, σάλπιγγες, πᾶν σκεῦος χρυσοῦν ἢ
ἀργυροῦν ἐκ τοῦ ἀργυρίου τοῦ εἰσενεχθέντος εἰς οἶκον κυρίου.
14 *ὅτι τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἔδωκαν αὐτό, καὶ ἐκραταίω-
σαν ἐν αὐτῷ τὸν οἶκον κυρίου.
15 *καὶ οὐκ ἐξελογίζοντο τοὺς ἄνδρας οἷς ἐδίδοτο τὸ
ἀργύριον ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν δοῦναι τοῖς ποιοῦσι τὸ ἔργον,
16 ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. *ἀργύριον δὲ περὶ πλημ-
μελίας καὶ ἀργύριον περὶ ἁμαρτίας οὐκ εἰσηνέχθη εἰς
τὸν οἶκον κυρίου, ὅτι τοῖς ἱερεῦσιν ἐγένετο.
17 *τότε ἀνέβη ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας, καὶ ἐπολέμησεν
ἐπὶ γέθ, καὶ προκατελάβετο αὐτήν· καὶ ἔθετο ἀζαὴλ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
18 *καὶ ἔλαβεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα πάντα τὰ ἅγια ἃ
ἡγίασεν ἰωσαφὰτ καὶ ἰωρὰμ, καὶ ὀχοζίας οἱ πατέρες αὐτοῦ
βασιλεῖς ἰούδα, καὶ τὰ ἅγια αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ χρυσίον τὸ εὑ-
ρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἀπέστειλε τῷ ἀζαὴλ βασιλεῖ τῆς συρίας, καὶ ἀνέ-
βη ἀπὸ ἱερουσαλήμ.
19 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίη-
σεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
20 ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; *καὶ ἀνέστησαν οἱ δοῦλοι
αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν σύνδεσμον καὶ ἐπάταξαν τὸν ἰωὰς
ἐν οἴκῳ μααλλὼ τῷ ἐν τῇ καταβάσει σελλά.
21 *καὶ ἰωζάχαρ υἱὸς σεμαὰθ καὶ ἰωζαβὰθ υἱὸς σεμμὴρ
οἱ δοῦλοι ἰωὰς ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἀπέθανεν· καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιγ'.

1 *Ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ τοῦ ἰωὰς υἱοῦ ὀχοζίου βασι-
λέως ἰούδα ἐβασίλευσεν ἰωάχαζ υἱὸς ἰοὺ ἐπ' ἰσραὴλ ἐν
σαμαρείᾳ ἑπτακαίδεκα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dabant argentum quod æſtimatum erat in manus facientium opus qui præpoſiti erant in domo ſanctuarij Domini, & impende-
bant illud in fabros lignarios & architectos, qui faciebant domum ſanctuarij Domini. 12 Et in lapicidas & cæſores lapidum, & ad
emenda ligna, & lapides dolatos, vt fortificarent ruinam ſanctuarij Domini, & omnia quæ inſumebantur domui fortificandæ. 13 Verùm
non fiebant in domo ſanctuarij Domini calices argenti, pſalteria, pelues, tubæ, omne vas auri, & vas argenti ex argento quod induceba-
tur in domum ſanctuarij Domini. 14 Quia factoribus operis dabant illud & fortificabant ex eo domum ſanctuarij Domini. 15 Et non
ponebant rationem cum viris, per quorum manus dabant argentũ, vt darent factoribus operis, quia in fide illi faciebant. 16 Argentum
delicti & argentũ peccati non inducebatur in domum ſanctuarij Domini, ſacerdotibus dabant illud. 17 Tunc aſcendit Hhazael rex Aram,
& iniuit bellum contra Gath & ſubegit eam; & poſuit Hhazael faciem ſuam vt aſcenderet contra Ieruſalem. 18 Et accepit Iehoas rex tri-
bus domus Iehudah omnes ſanctitates, quas ſanctificauerant Iehoſaphat, & Iehoram, & Ahhaziah patres eius reges domus Iehudah, &
ſanctitates ſuas, & omne aurum quod inuẽtum eſt in theſauris domus ſanctuarij Domini, & in gazis domus regis, & miſit *ea* ad Hhazael
regem Aram, & aſcendit à Ieruſalem. 19 Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum die-
rum regum domus Iehudah? 20 Et ſurrexerunt ſerui eius, & coniurauerunt coniurationem, & percuſſerunt Ioas in domo Millo quæ
deſcendit in Szilla. 21 Et Iozachar filius Simghah & Iehozabad filius Somer ſerui eius percuſſerunt illum, & occiderunt eum, & ſepe-
lierunt eum cum patribus eius in ciuitate Dauid, & regnauit Amaziah filius eius pro eo.

CAP. XIII.

ANno viceſimo tertio annorũ Ioaz filij Ahhaziah regis tribus domus Iehudah regnauit Iehoahhaz filius Iehu ſuper Iſrael in Somron
ſeptendecim annis.

2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ אַחַר חַטֹּאת
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־
סָר מִמֶּנָּה׃
3 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד חֲזָאֵל
מֶלֶךְ־אֲרָם וּבְיַד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל כָּל־הַיָּמִים׃
4 * וַיְחַל יְהוֹאָחָז אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע אֵלָיו
יְהוָה כִּי רָאָה אֶת־לַחַץ יִשְׂרָאֵל כִּי־לָחַץ אֹתָם
5 מֶלֶךְ אֲרָם׃ * וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
מוֹשִׁיעַ וַיֵּצְאוּ מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיֵּשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאָהֳלֵיהֶם כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
6 * אַךְ לֹא־סָרוּ מֵחַטֹּאת בֵּית־יָרָבְעָם אֲשֶׁר־
הֶחֱטִי אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּהּ הָלָךְ וְגַם הָאֲשֵׁרָה עָמְדָה
7 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * כִּי לֹא הִשְׁאִיר לִיהוֹאָחָז עָם כִּי
אִם־חֲמִשִּׁים פָּרָשִׁים וַעֲשָׂרָה רֶכֶב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
רַגְלִי כִּי אִבְּדָם מֶלֶךְ אֲרָם וַיְשִׂמֵם כֶּעָפָר לָדֻשׁ׃
8 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
9 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
10 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז עַל־יִשְׂרָאֵל
בְּשֹׁמְרוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
11 * וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־
חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל בָּהּ הָלָךְ׃
12 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
אֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
13 * וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וְיָרָבְעָם יָשַׁב עַל־כִּסְאוֹ
וַיִּקָּבֵר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

2 * Et fecit malum coram Domino. ſecu-
túſq; eſt peccata Hieroboam filij Nabat
qui peccare fecit Iſrael, & non declinauit
3 ab eis. * Iratúſq; eſt furor Dñi cõtra Iſrael,
& tradidit eos in manu Azahel regis Sy-
riæ, & in manu Benadab filij Azahel cun-
4 ctis diebus. * Deprecatus eſt aũt Ioachaz
faciem Dñi, & audiuit eum Dñs. Vidit
enim anguſtiam Iſrael, quia attriuerat eos
5 rex Syriæ. * Et dedit Dñs ſaluatorem Iſ-
raeli, & liberatus eſt de manu regis Syriæ,
B habitauerúntq; filij Iſrael in tabernaculis
ſuis, ſicut heri & nudiustertius.
6 * Veruntamen nõ receſſerunt à pecca-
tis domus Hieroboam, qui peccare fecit
Iſrael, ſed in ipſis ambulauerunt. Siqui-
dem & lucus permanſit in Samaria.
7 * Et non ſunt derelicti Ioachaz de po-
pulo niſi quinquaginta equites, & decem
currus & decem millia peditum. Interfe-
cerat enim eos rex Syrię & redegerat qua-
8 ſi puluerem in tritura areæ. * Reliqua
autem ſermonũ Ioachaz & vniuerſa quæ
fecit & fortitudo eius, nónne hæc ſcripta
ſunt in libro ſermonũ dierũ regum Iſrael?
9 * Dormiuítq; Ioachaz cũ patribus ſuis,
& ſepelierunt eum in Samaria, regnauít-
10 que Ioas filius eius pro eo. * Anno tri-
ceſimo ſeptimo Ioas regis Iuda regnauit
Ioas filius Ioachaz ſuper Iſrael in Sama-
ria ſedecim annis.
11 * Et fecit quod malum eſt in conſpe-
ctu Domini. Non declinauit ab omnibus
C peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pec-
care fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulauit.
12 * Reliqua autem ſermonum Ioas &
vniuerſa quæ fecit, & fortitudo eius quo-
modo pugnauerit cõtra Amaſiam regem
Iuda, nónne hæc ſcripta ſunt in libro ſer-
monum dierum regum Iſrael?
13 * Et dormiuit Ioas cum patribus ſuis,
Hieroboam autẽ ſedit ſuper ſolium eius.
Porrò Ioas ſepultus eſt in Samaria cum
regibus Iſrael.

תרגום יונתן

2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בָּתַר חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל לָא סְטָא מִנְּהוֹן׃
3 וּתְקֵיף רֻגְזָא דַּייָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמְסַרִינוּן בְּיַד חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וּבְיַד בַּר הֲדַד בַּר חֲזָאֵל כָּל יוֹמַיָּא׃
4 וְצַלִּי יְהוֹאָחָז קֳדָם יְיָ וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ אֲרֵי גְּלֵי קֳדָמוֹהִי דָּחֳקָא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי דְּחַק יָתְהוֹן מַלְכָּא דַאֲרָם׃
5 וִיהַב יְיָ לְיִשְׂרָאֵל פָּרִיק וּנְפַקוּ מִתְּחוֹת יַד אֱנָשׁ אֲרָם וִיתִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִרְוֵיהוֹן כְּמֵאֶתְמָלֵי וּמִדְּקַמּוֹהִי׃
6 בְּרַם לָא סְטוֹ מֵחוֹבֵי בֵּית יָרָבְעָם דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן אֲזַלוּ וְאַף אֲשֵׁירְתָא קָמַת בְּשֹׁמְרוֹן׃
7 אֲרֵי לָא אַשְׁאַר לִיהוֹאָחָז עַם אֱלָהֵן חַמְשִׁין פָּרָשִׁין וַעֲשַׂר רְתִיכִין וְעַשְׂרָה אַלְפִין גְּבַר רִיגְלֵי אֲרֵי אַבֵּידִינוּן מַלְכָּא דַאֲרָם וְשַׁוִּינוּן כְּעַפְרָא לְדָיִשׁ׃
8 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יְהוֹאָחָז וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
9 וּשְׁכִיב יְהוֹאָחָז עִם אֲבָהָתוֹהִי וְקַבְרוּהִי בְּשֹׁמְרוֹן וּמְלַךְ יוֹאָשׁ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
10 בִּשְׁנַת תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁית עַשְׂרֵי שְׁנִין׃
11 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן אֲזַל׃
12 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יוֹאָשׁ וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵיהּ דְּאַגִּיחַ עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
13 וּשְׁכִיב יוֹאָשׁ עִם אֲבָהָתוֹהִי וְיָרָבְעָם יְתֵיב עַל כָּרְסוֹהִי וְאִתְקְבַר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

Et fecit malum coram Domino, & iuit 2
poſt peccata Hieroboam filij Nabat, qui pecca-
re fecit Iſrael, non receſſit ab eis.
Et iratus eſt furore Dominus cõtra Iſrael, 3
& tradidit eos in manus Azael regis Syriæ, &
in manus filij Ader filij Azael cunctis diebus.
Et Joachaz deprecatus eſt faciem Domini, 4
& exaudiuit eum Dominus, quia vidit angu-
ſtiam Iſrael, quia attriuerat eos rex Syriæ.
Et dedit Dominus ſalutem Iſrael, & edu- 5
xit eos de ſub manibus Syriæ, & ſederunt filij
Iſrael in tabernaculis ſuis ſicut heri & nudius
tertius.
Veruntamen non receſſerunt à peccatis do- 6
mus Hieroboam, qui peccare fecit Iſrael, in ipſis
ambulauerunt: & lucus permanſit in Sa-
maria.
Quoniam non relictus eſt Joachaz populus 7
niſi quinquaginta equites & decem currus, &
decem millia peditum, quia deſtruxit eos rex
Syriæ, & poſuit eos vt puluerem in conculca-
tionem.
Et reliqua ſermonum Joachaz & vni- 8
uerſa quæ fecit, & potentia eius; nonne hæc
ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum
Iſrael?
Et dormiuit Joachaz cum patribus ſuis, 9
& ſepelierunt eum in Samaria, & regnauit
Joas filius eius pro eo.
In anno triceſimo & ſeptimo Joas regis 10
Juda, regnauit Joas filius Joachaz ſuper Iſrael
in Samaria ſexto & decimo anno.
Et fecit Joas malum coram Domino; non 11
receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filij
Nabat, qui peccare fecit Iſrael, in eis ambu-
lauit.
Et reliqua ſermonum Joas & vniuerſa 12
quæ fecit, & prælia eius quæ fecit cum Amaſ-
ſia rege Juda; nonne hæc ſcripta ſunt in libro
ſermonum dierum regum Iſrael?
Et dormiuit Joas cum patribus ſuis; & 13
Hieroboam ſedit ſuper ſolium eius: & ſepul-
tus eſt Joas in Samaria cum regibus Iſrael.

2 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
ὀπίσω τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε
τὸν ἰσραήλ, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.
3 καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ παρέ-
δωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἀζαὴλ βασιλέως συρίας, καὶ εἰς
χεῖρας υἱοῦ ἄδερ υἱοῦ ἀζαὴλ πάσας τὰς ἡμέρας.
4 καὶ ἰωάχαζ ἐδεήθη τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπήκου-
σεν αὐτοῦ κύριος, ὅτι εἶδε τὴν θλῖψιν τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἔθλι-
ψεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας.
5 καὶ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἐξήγα-
γεν αὐτοὺς ὑποκάτωθεν τῶν χειρῶν συρίας, καὶ ἐκάθι-
σαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν καθὼς
ἐχθὲς καὶ τρίτης.
6 πλὴν οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν οἴκου ἱερο-
βοάμ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραήλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθη-
σαν· καί γε τὸ ἄλσος ἐστάθη ἐν σαμαρείᾳ.
7 ὅτι οὐχ ὑπελείφθη τῷ ἰωάχαζ λαὸς ἀλλ' ἢ πεντή-
κοντα ἱππεῖς καὶ δέκα ἅρματα καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν;
ὅτι ἀπώλεσεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὡς
χοῦν εἰς καταπάτησιν.
8 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάχαζ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
9 καὶ ἐκοιμήθη ἰωάχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
10 ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ τοῦ ἰωὰς βασιλέως ἰούδα
ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς ἰωάχαζ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμα-
ρείᾳ ἓξ καὶ δέκα ἔτει.
11 καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἀ-
πέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν ἰσραήλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθη.
12 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίη-
σε καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ἃς ἐποίησε μετὰ ἀμασίου βα-
σιλέως ἰούδα, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λό-
γων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
13 καὶ ἐκοιμήθη ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἱερο-
βοὰμ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἐτάφη ἰωὰς ἐν σα-
μαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & iuit poſt peccata Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael: non declinauit ab eis. 3 Et inualuit indignatio Domini in Iſrael, & tradidit illos in manu Hhazael regis Aram, & in manu Bar-hadad filij Hhazael omnibus diebus. 4 Et orauit Iehoahhaz Dominum, & ſuſcepit orationem eius Dominus, quia apparebat ante ipſum afflictio Iſrael, quia afflixerat illos rex Aram. 5 Et dedit Dominus Iſraeli ſaluatorem, & exierunt de manu hominum Aram, & ſederunt filij Iſrael in habitaculis ſuis, ſicut heri & nudius tertius.
6 Verùm non declinauerunt à peccatis domus Iarabgham, qui peccare fecit Iſrael; in illis ambulauerunt. & etiam lucus ſtabat in Somron. 7 Namque non reliquerat ipſi Iehoahhaz de populo, niſi quinquaginta equites & decem currus, & decem millia virorum peditum, quia perdiderat eos rex Aram, & poſuerat eos ſicut puluerem ad conculcandum.
8 Et reliquum verborum Iehoahhaz, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael? 9 Et cubuit Iehoahhaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt illum in Somron: & regnauit Ioas filius eius pro eo.
10 Anno triceſimo ſeptimo annorum Ioas regis tribus domus Iehudah regnauit Ioas filius Iehoahhaz ſuper Iſrael in Somron ſedecim annis. 11 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Iſrael, in illis ambulauit. 12 Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congreſſus eſt cum Amaſziah rege tribus domus Iehudah; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael?
13 Et cubuit Ioas cum patribus ſuis, & Iarabgham ſedit ſuper ſolium eius, & ſepultus eſt Ioas in Somron cum regibus Iſrael.

14 * וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת־חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד
אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמַר
אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו׃
15 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחִצִּים וַיִּקַּח
אֵלָיו קֶשֶׁת וְחִצִּים׃
16 * וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַרְכֵּב יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת
וַיַּרְכֵּב יָדוֹ וַיָּשֶׂם אֱלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃
17 * וַיֹּאמֶר פְּתַח הַחַלּוֹן קֵדְמָה וַיִּפְתָּח וַיֹּאמֶר
אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לַיהוָה וְחֵץ־
תְּשׁוּעָה בַאֲרָם וְהִכִּיתָ אֶת־אֲרָם בַּאֲפֵק עַד־כַּלֵּה׃
18 * וַיֹּאמֶר קַח הַחִצִּים וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
הַךְ אַרְצָה וַיַּךְ שָׁלֹשׁ־פְּעָמִים וַיַּעֲמֹד׃
19 * וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת חָמֵשׁ
אוֹ־שֵׁשׁ פְּעָמִים אָז הִכִּיתָ אֶת־אֲרָם עַד־כַּלֵּה וְעַתָּה
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תַּכֶּה אֶת־אֲרָם׃
20 * וַיָּמָת אֱלִישָׁע וַיִּקְבְּרֻהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבֹאוּ
בָאָרֶץ בָּא שָׁנָה׃
21 * וַיְהִי הֵם קֹבְרִים אִישׁ וְהִנֵּה רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד
וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר אֱלִישָׁע וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע
הָאִישׁ בְּעַצְמוֹת אֱלִישָׁע וַיְחִי וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו׃
22 * וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחַץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל
23 יְמֵי יְהוֹאָחָז׃ * וַיָּחָן יְהוָה אֹתָם וַיְרַחֲמֵם וַיִּפֶן
אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פָּנָיו
24 עַד־עָתָּה׃ * וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַיִּמְלֹךְ
בֶּן־הֲדַד בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־הֶעָרִים
מִיַּד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז
אָבִיו בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב
אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל׃

14 * Heliſæus autem ægrotabat infirmi-
tate qua & mortuus eſt. Deſcendítque ad
eum Ioas rex Iſrael & flebat coram eo, di-
cebátque, Pater mi, pater mi, currus Iſrael
15 & auriga eius. * Et ait illi Heliſæus, Affer
arcum & ſagittas. Cúmque attuliſſet ad
eum arcum & ſagittas:
16 * Dixit ad regem Iſrael, Pone manum
tuam ſuper arcum. Et cùm poſuiſſet ille
manum ſuam, ſuppoſuit Heliſæus manus
17 ſuas manibus regis. * Et ait, Aperi fene-
ſtram orientalem. Cúmq; aperuiſſet, dixit
D Heliſæus, Iace ſagittam. & iecit: & ait He-
liſæus, Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta
ſalutis contra Syriam, percutiéſq; Syriam
18 in Aphec donec conſumas eam. * Et ait,
Tolle ſagittas. Qui cùm tuliſſet, rurſum
dixit ei, Percute iaculo terrã. Et cùm per-
19 cuſſiſſet tribus vicibus & ſtetiſſet: * Iratus
eſt vir Dei contra eum, & ait, Si percuſſiſ-
ſes quinquies aut ſexies ſiue ſepties, per-
cuſſiſſes Syriam vſq; ad conſummationẽ.
Nũc autem tribus vicibus percuties eam.
20 * Mortuus eſt ergo Heliſæus & ſepelie-
runt eum. Latrunculi aũt de Moab vene-
21 runt in terrã in ipſo anno. * Quidam autẽ
ſepelientes hominẽ viderunt latrunculos,
& proiecerunt cadauer in ſepulchro He-
liſæi. Quod cùm tetigiſſet oſſa Heliſæi,
reuixit homo & ſtetit ſuper pedes ſuos.
22 * Igitur Azahel rex Syriæ afflixit Iſrael
23 cunctis diebus Ioachaz. * Et miſertus eſt
Dñs eorum & reuerſus eſt ad eos propter
pactum ſuum quod habebat cũ Abraam,
& Iſaac, & Iacob, & noluit diſperdere eos,
neque proijcere penitus vſque in præſens
tempus.
24 *Mortuus eſt autem Azahel rex Syriæ,
& regnauit Benadab filius eius pro eo.
25 * Porrò Ioas filius Ioachaz tulit vrbes
de manu Benadab filij Azahel quas tule-
rat de manu Ioachaz patris ſui iure præ-
lij. Tribus vicibus percuſſit eum Ioas, &
reddidit ciuitates Iſrael.

תרגום יונתן

14 ואלישע מרע ית מרעיה דימות ביה ונחת לותיה יואש מלכא דישראל ובכא על אפוהי ואמר רבי רבי דטב ליה לישראל בצלותיה
מרתכין ופרשין׃ 15 ואמר ליה אלישע סב קשתא וגירריא ונסיב לותיה קשתא וגירריא׃ 16 ואמר למלכא דישראל אחית ית ידך
על קשתא ואחית ידיה ושוי אלישע ידוהי על ידי מלכא׃ 17 ואמר פתח כוין למדינחא ופתח ואמר אלישע שדי ושדא ואמר הדין גירא
דעבד פורקנא מקדם יי והדין גירא יתעביד לנא נצחנא באינש ארם ותמחי ית אנש ארם באפק עד דתשיצינון׃ 18 ואמר סב
גיריא ונסיב ואמר למלכא דישראל מחי לארעא ומחא תלת זמנין ופסק׃ 19 ורגיז עלוהי נביא דיי ואמר הוה חזי לך לממחי
חמש או שית זמנין בכן פון מחיתא ית אנש ארם עד שיציותא וכען תלת זמנין תמחי ית אנש ארם׃ 20 ומית אלישע וקברוהי
וסיעת מואבאי עלה בארעא במיעל שתא׃ 21 והוה עד דאינון קברין גברא והא חזו ית משריתא ורמו ית גברא בקברא דאלישע ואזל
וקריב גברא בגרמי אלישע וחיא וקם על רגלוהי׃ 22 וחזאל מלכא דארם דחק ית ישראל כל יומי יהואחז׃
23 וחס יי עליהון ורחם עליהון ואתפני במימריה לאוטבא להון בדיל קימיה דעם אברהם יצחק ויעקב ולא אבה לחבלותהון
לאגלותהון מארע בית שכינתיה עד כען׃ 24 ומית חזאל מלכא דארם ומלך בר הדד בריה תחותוהי׃
25 ותב יהואש בר יהואחז ונסיב ית קרויא מיד בר הדד בר חזאל די נסיב מיד יהואחז אבוהי בקרבא תלת זמנין מחהי יואש ואתיב
ית קרוי ישראל׃

14 *Et Eliſæus ægrotauit infirmitate ſua per quam mortuus eſt. & deſcendit Ioas rex Iſrael ad eum, & fleuit ſuper faciem eius, & dixit: Pater pater, currus Iſrael & eques eius.*

15 *Et ait ei Eliſæus, Cape arcum & ſagittas: & tulit ad eum arcum & ſagittas.*

16 *Et dixit Eliſæus regi Iſrael, Pone manum tuam ſuper arcum. & poſuit manum ſuam. & impoſuit Eliſæus manus ſuas ſuper manus regis.*

17 *Et ait, Aperi feneſtram contra orientem. & aperuit. & dixit Eliſæus, Iace ſagittam. & ſagittauit: & ait, Sagitta ſalutis Domino, & ſagitta ſalutis contra Syriam, & percuties Syriam in Aphec vſque ad conſummationem.*

18 *Et ait Eliſæus Ioas, Tolle ſagittas. & cepit. & dixit regi, Percute in terram. & percuſſit ter, & ſtetit.*

19 *Et triſtatus eſt ſuper eo homo Dei: & ait, Si percuſſiſſes quinquies vel ſexies, tunc percuſſiſſes Syriam vſque ad conſummationẽ; & nunc ter percuties Syriam.*

20 *Et Eliſæus mortuus eſt, & ſepeliunt eum: & accincti Moab venerunt in terram veniente [?] anno.*

21 *Et factum eſt cùm ipſi ſepelirent hominem vnum, & ecce viderunt accinctum, & proiecerunt virum in ſepulchro Eliſæi, & iuit, & tetigit oſſa Eliſæi, & vixit, & ſtetit ſuper pedes ſuos.*

22 *Et Azael rex Syriæ afflixit Iſrael cunctis diebus Ioachaz.*

23 *Et miſertus eſt Dominus eorum & miſeratus eſt eos, & reſpexit ad eos propter pactum ſuum quod cum Abraam, & Iſaac, & Iacob; & non voluit Dominus diſperdere eos, & non proiecit eos à facie ſua vſque nunc.*

24 *Et mortuus eſt Azael rex Syriæ, & regnauit filius Ader filius eius pro eo.*

25 *Et reuerſus eſt Ioas filius Ioachaz, & cepit ciuitates de manu filij Ader filij Azael, quas cepit de manu Ioachaz patris ſui in prœlio, & percuſſit eum ter Ioas, & reddidit ciuitates Iſrael.*

14 καὶ ἐλισαιὲ ἠρρώστησεν τὴν ἀρρωστίαν αὐτοῦ δι᾽ ἣν ἀπέθανεν· καὶ κατέβη ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς αὐτὸν καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, πάτερ πάτερ, ἅρμα ἰσραὴλ καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ.

15 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισαιὲ, λάβε τόξον καὶ βολίδας· καὶ ἔλαβεν πρὸς αὐτὸν τόξον καὶ βέλη.

16 καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ, ἐπιβίβασον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ τόξον· καὶ ἐπεβίβασεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκεν ἐλισαιὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

17 καὶ εἶπεν, ἄνοιξον τὴν θυρίδα κατ᾽ ἀνατολάς· καὶ ἤνοιξεν· καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ, τόξευσον· καὶ ἐτόξευσεν· καὶ εἶπεν, βέλος σωτηρίας τῷ κυρίῳ καὶ βέλος σωτηρίας ἐν συρίᾳ· καὶ πατάξεις τὴν συρίαν ἐν ἀφὲκ ἕως συντελείας.

18 καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ τῷ ἰωὰς, λάβε βέλη· καὶ ἔλαβεν· καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ, πάταξον εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐπάταξεν τρὶς, καὶ ἔστη.

19 καὶ ἐλυπήθη ἐπ᾽ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ· καὶ εἶπεν, εἰ ἐπάταξας πεντάκις ἢ ἑξάκις, τότε ἂν ἐπάταξας τὴν συρίαν ἕως συντελείας, καὶ νῦν τρὶς πατάξεις τὴν συρίαν.

20 καὶ ἐλισαιὲ ἀπέθανεν, καὶ θάπτουσιν αὐτόν· καὶ μονόζωνοι μωὰβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ ἐλθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ.

21 καὶ ἐγένετο αὐτῶν θαπτόντων ἄνθρωπον ἕνα, καὶ ἰδοὺ εἶδον τὸν μονόζωνον, καὶ ἔρριψαν τὸν ἄνδρα ἐν τῷ τάφῳ ἐλισαιὲ· καὶ ἐπορεύθη· καὶ ἥψατο τῶν ὀστῶν ἐλισαιὲ, καὶ ἔζησε, καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

22 καὶ ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας ἐξέθλιψε τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας ἰωάχαζ.

23 καὶ ἠλέησε κύριος αὐτοὺς καὶ ᾠκτείρησεν αὐτούς· καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν μετὰ ἀβραὰμ, καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰακώβ· καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἕως νῦν.

24 καὶ ἀπέθανε ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας· καὶ ἐβασίλευσεν υἱὸς ἄδερ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

25 καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰς υἱὸς ἰωάχαζ καὶ ἔλαβεν τὰς πόλεις ἐκ χειρὸς υἱοῦ ἄδερ υἱοῦ ἀζαήλ, ἃς ἔλαβεν ἐκ χειρὸς ἰωάχαζ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν τρὶς ἰωάς, καὶ ἀπέστρεψε τὰς πόλεις ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et Eliſagh ægrotauit morbo ſuo quo mortuus eſt, & deſcendit ad illum Ioas rex Iſrael, & fleuit ſuper faciem eius: & dixit, Magiſter mi magiſter mi: melior *erat* ipſi Iſrael in oratione ſua curribus & equitibus.

15 Et dixit illi Eliſagh, Accipe arcum & iacula. & accepit arcum & iacula.

16 Et dixit regi Iſrael, Appone manum tuam ſuper arcum. & appoſuit manum ſuam; & poſuit Eliſagh manus ſuas ſuper manus regis.

17 Et dixit, Aperi feneſtras ad orientem. & aperuit. & dixit Eliſagh, Iaculare. & iaculatus eſt. & dixit, Hoc iaculum fiet liberatio ante Dominum, & hoc iaculum fiet nobis victoria contra homines Aram, & percuties homines Aram in Apheq, quouſque conſumas eos.

18 Et dixit, Accipe iacula. & accepit. & dixit regi Iſrael, Percute in terram. & percuſſit tribus vicibus, & deſtitit.

19 Et indignatus eſt in illum propheta Domini: & dixit, Oportuiſſet te percutere quinque aut ſex vicibus, tunc ſtatim percuſſiſſes homines Aram quouſque exterminaſſes eos; ſed nunc tribus vicibus percuties Aram.

20 Et mortuus eſt Eliſagh, & ſepelierunt illum; & exercitus Moabæorum intrarunt in terram in introitu anni.

21 Et fuit interim dum illi ſepelirent virum, & ecce viderunt exercitum, & proiecerunt virum in ſepulchrum Eliſagh, & deſcendit, & acceſſit vir ad oſſa Eliſagh, & vixit & ſtetit ſuper pedes ſuos.

22 Et Hhazael rex Aram afflixit Iſrael omnibus diebus Iehoahhaz.

23 Et pepercit Dominus eis, & miſertus eſt illorum, & reſpexit in dicto ſuo vt benefaceret illis propter fœdus ſuum cum Abraham, Iiſzhhaq, & Iaghakob, & noluit diſperdere eos, & non migrare fecit eos de terra domus maieſtatis ſuæ vſque nunc.

24 Et mortuus eſt Hhazael rex Aram, & regnauit Bar-hadad filius eius pro eo.

25 Et redijt Iehoas filius Iehoahhaz, & accepit vrbes de manu Bar-hadad filij Hhazael, quas acceperat de manu Iehoahhaz patris ſui in bello, tribus vicibus percuſſit illum Ioas, & reſtituit vrbes Iſrael.

יד

1 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ
וְעֶשְׂרִים וָתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ
יְהוֹעַדִּין מִן־יְרוּשָׁלָם׃
3 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּדָוִד אָבִיו
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבִיו עָשָׂה׃
4 רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
5 וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה
בְּיָדוֹ וַיַּךְ אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃
6 וְאֶת־בְּנֵי הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר
תּוֹרַת־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ
אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי
אִם־אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּת׃
7 הוּא־הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵי־הַמֶּלַח עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים וְתָפַשׂ אֶת־הַסֶּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־
8 שְׁמָהּ יָקְתְאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אָז שָׁלַח אֲמַצְיָה
מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה נִתְרָאֶה פָנִים׃
9 וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־
הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה־אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי
לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס
10 אֶת־הַחוֹחַ׃ הַכֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וּנְשָׂאֲךָ
לִבֶּךָ הִכָּבֵד וְשֵׁב בְּבֵיתֶךָ וְלָמָּה תִתְגָּרֶה בְּרָעָה
וְנָפַלְתָּה אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ׃
11 וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וַיִּתְרָאוּ פָנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית
שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃

CAP. XIIII.

1 IN anno secundo Ioas filij Ioachaz re-
A gis Israel regnauit Amasias filius Ioas
regis Iuda.
2 * Viginti quinque annorum erat cùm
regnare cœpisset. Viginti autẽ & nouem
annis regnauit in Ierusalem. Nomen ma-
3 tris eius Ioaden de Ierusalem. * Et fecit re-
ctum coram Domino, veruntamen non
vt Dauid pater eius. Iuxta omnia quæ fe-
4 cit Ioas pater suus, fecit: * Niũ tantùm
hoc quòd excelsa nõ abstulit. Adhuc enim
populus adolebat & immolabat incen-
5 sum in excelsis. * Cúmq; obtinuisset re-
gnum, percussit seruos suos qui interfe-
cerant regem patrem suum.
6 * Filios autem eorum qui occiderant
non occidit, iuxta quod scriptum est in li-
bro legis Moysi, sicut præcepit Dominus,
dicens: Non morientur patres pro filijs,
neque filij pro patribus, sed vnusquisque
7 in peccato suo morietur. * Ipse percussit
Edom in valle Salinarũ decem millia; &
apprehendit petram in prœlio: vocauitq;
nomen eius Iezechel vsq; in præsentem
diem.
8 * Tunc misit Amasias nuncios ad Ioas
filium Ioachaz, filij Iehu regis Israel, di-
cens: Veni & videamus nos.
9 * Remisitque Ioas rex Israel ad Ama-
siam regem Iuda, dicens: Carduus Liba-
ni misit ad cedrum qui est in Libano, di-
cens: Da filiam tuam filio meo vxorem.
Transierúntque bestiæ saltus quæ sunt in
Libano, & conculcauerunt carduum.
10 * Percutiens inualuisti super Edom, &
subleuauit te cor tuum. Contentus esto
gloria, & sede in domo tua. Quare pro-
uocas malum, vt cadas tu & Iudas te-
cum?
11 * Et non acquieuit Amasias. Ascenditque
que Ioas rex Israel, & viderunt se ipse &
Amasias rex Iuda in Bethsames oppido
Iudæ.

תרגום יונתן

יד

1 בשנת תרתין ליואש בר יהואחז מלכא דישראל מלך אמציה בר יואש מלך שיבטא דבית יהודה׃ 2 בר עשרין וחמש שנין
הוה כד מלך ועשרין ותשע שנין מלך בירושלם ושום אימיה יהועדן מן ירושלם׃ 3 ועבד דכשר קדם יי׳ לחוד לא כדוד אבוהי
ככל דעבד יואש אבוהי עבד׃ 4 לחוד במתא לא עטרא עד כען עמא מדבחין ומסקין בוסמין על במתא׃ 5 והוה כד תקיפת
מלכותא בידיה וקטל ית עבדוהי די קטלו ית מלכא אבוהי׃ 6 וית בני קטוליא לא קטל כמה דכתיב בספר אוריתא דמשה דפקיד יי׳
למימר לא ימותון אבהן על פום בנין ובנין לא ימותון על פום אבהן אנש בחוביה ימותון׃ 7 הוא מחא ית אנש אדום בגי מלח עשרה
אלפין וכבש ית כרכא בקרבא וקרא ית שמה יקתאל עד יומא הדין׃ 8 בכן שלח אמציה איזגדין לות יהואש בר יהואחז בר יהוא
מלכא דישראל למימר אתא נקביל אפין בקרבא׃ 9 ושלח יהואש מלכא דישראל לות אמציה מלך שבטא דבית יהודה למימר
חוחא די בלבנן שלח לארזא די בליבנן למימר הב ית ברתך לברי לאיתו ועברת חיות ברא די בלבנן ודשת ית חוחא׃
10 מסמחא מחיתא ית אנש אדום וראים עלך לבך אתיקר ותיב בביתך ולמה את מתגרי בבישתא ותפול את ודבית יהודה עמך׃
11 ולא קביל אמציהו וסליק יהואש מלכא דישראל ואקבילו אפיהון בקרבא הוא ואמציה מלך שיבטא דבית יהודה בבית שמש די
לשבט יהודה׃

CAP. XIIII.

IN anno ſecundo Joas filij Joachaz regis Iſ- 1
rael regnauit Ameſſias filius Joas regis Juda.
Filius exiſtens viginti & quinque anno- 2
rum Ameſſias cùm regnaret ipſe, & viginti
& nouem annis regnauit in Hieruſalem, &
nomen matris ſuæ Joaden de Hieruſalem.
Et fecit rectum coram Domino, verum- 3
tamen non vt Dauid pater eius: iuxta omnia
quæcunque fecit pater ſuus Joas, fecit:
Verùm excelſa non abſtulit, adhuc popu- 4
lus immolabat & adolebant incenſum in ex-
celſis.
Et factum eſt vt roboratum eſt regnum in 5
manu Ameſſiæ, percuſſit ſeruos ſuos qui percuſ-
ſerunt patrem ſuum.
At filios eorum qui percuſſerunt non occi- 6
dit, ſicut ſcriptum eſt in libro legis Moyſi; ſicut
præcepit Dominus, dicens: Non morientur pa-
tres pro filijs, neque filij morientur pro pa-
tribus, ſed vnuſquiſque in peccato ſuo mo-
rietur.
Ipſe Ameſſias percuſſit Edom in valle Sa- 7
lis decem millia, & apprehẽdit petram in præ-
lio, & vocauit nomen eius Jecthoel vſque in
diem hanc.
Tunc miſit Ameſſias nuncios ad Joas fi- 8
lium Joachaz, filij Jeu regis Iſrael, dicens: Ve-
ni & videamur ad inuicem.
Et miſit Joas rex Iſrael ad Ameſſiam 9
regem Juda, dicens: Carduus qui in Liba-
no, miſit ad Cedrum quæ in Libano, dicens: Da
filiam tuam filio meo in vxorem; & tranſie-
runt beſtiæ agri quæ in Libano, & conculcaue-
runt carduum.
Percutiens percuſſiſti Jdumæam, & leua- 10
uit te cor tuum: gloriare ſedens in domo tua;
& quare contendis in malo, & cades tu &
Judas tecum?
Et non audiuit Ameſſias; & aſcendit Joas 11
rex Iſrael, & viſi ſunt ad inuicem ipſe &
Ameſſias rex Juda in Bethſamis Judææ.

ιδ΄.

1 Ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ ἰωὰς υἱοῦ ἰωάχαζ βασιλέως
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωὰς βασιλέως
2 ἰούδα. υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἀμεσσίας ἐν τῷ βα
σιλεύειν αὐτόν· καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν
ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰωαδὴν ἐξ
ἱερουσαλήμ.
3 καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς δα
υὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ ἰωὰς ἐποίησεν.
4 πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε
καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.
5 καὶ ἐγένετο ὡς ἐκραταιώθη ἡ βασιλεία ἐν τῇ χειρὶ
ἀμεσσίου, ἐπάταξεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς πατάξαν-
τας τὸν πατέρα αὐτοῦ.
6 τοὺς δὲ υἱοὺς τῶν παταξάντων οὐκ ἐθανάτωσεν, κα-
θὼς γέγραπται ἐπὶ βιβλίου νόμου μωυσῆ, ὡς ἐνετείλατο
κύριος, λέγων· οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες περὶ τέκνων;
οὐδὲ υἱοὶ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων; ἀλλ᾽ ἢ ἕκαστος ἐν
τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται.
7 αὐτὸς ἀμεσσίας ἐπάταξεν τὸν ἐδὼμ ἐν γέμελα δέ-
κα χιλιάδας, καὶ συνέλαβε τὴν πέτραν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἰεκθοὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
8 τότε ἀπέστειλεν ἀμεσσίας ἀγγέλους πρὸς ἰωὰς υἱὸν
ἰωάχαζ υἱοῦ ἰοὺ βασιλέως ἰσραήλ, λέγων, δεῦρο καὶ ὀφ-
θῶμεν ἐν προσώποις.
9 καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσ-
σίαν βασιλέα ἰούδα, λέγων· ὁ ἀκχὰχ ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ
ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ λιβάνῳ, λέγων·
δός τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα· καὶ διῆλ-
θε τὰ θυρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ συνεπάτη-
σεν τὸν ἀκχάχ.
10 πατάξας ἐπάταξας τὴν ἰδουμαίαν, καὶ ἐπῆρέν σε
ἡ καρδία σου, ἐνδοξάσθητι καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ σου·
καὶ ἱνατί ἐρίζεις ἐν κακίᾳ, καὶ πεσῇ σὺ καὶ ἰούδας με-
τὰ σοῦ;
11 καὶ οὐκ ἤκουσεν ἀμεσσίας· καὶ ἀνέβη ἰωὰς βασιλεὺς
ἰσραήλ, καὶ ὤφθησαν ἐν προσώποις αὐτὸς καὶ ἀμεσσίας
βασιλεὺς ἰούδα ἐν βαιθσαμὶς τῆς ἰουδαίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIIII.

ANno ſecundo Ioas filij Iehoahhaz regis Iſrael regnauit Amaſziah filius Ioas regis tribus domus Iehudah.
2 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit, & viginti & nouem annos regnauit in Ieruſalem: & nomen matris eius erat Iehoghadan de Ieruſalem.
3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum: verumtamen non ſicut Dauid pater eius. iuxta omnia quæ fecerat Ioas pater eius, fecit.
4 Verumtamen excelſa non receſſerant. adhuc vſque populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa.
5 Et fuit firmato regno in manu eius, occidit ſeruos ſuos qui occiderant regem patrem eius.
6 Sed filios occiſorum non occidit, ſicut ſcriptum eſt in libro legis Moſeh, quo præcepit Dominus, dicendo: Non morientur patres pro filijs, & filij non morientur pro patribus: quiſque in peccato ſuo morietur.
7 Ipſe percuſſit homines Edom in valle Salis decẽ mille, & ſubegit arcem bello, & vocauit nomen eius Iaqthel vſq; ad diem hanc.
8 Tunc miſit Amaſziah nuncios ad Ioas filium Iehoahhaz filij Iehu regis Iſrael, dicendo: Veni excipiamus *adinuicem* facies in bello.
9 Et miſit Ioas rex Iſrael ad Amaſziah regem tribus domus Iehudah, dicendo: Carduus qui eſt in Libnan, miſit ad Cedrum quæ eſt in Libnan, dicendo: Da filiam tuam filio meo in vxorem: & tranſiuit fera agri quæ eſt in Libnan, & conculcauit carduum.
10 Percutiendo percuſſiſti homines Edom, & elatum eſt ſuper te cor tuum; gloriare & ſede in domo tua. quare immiſcebis te in malum, vt cadas tu & *populus* domus Iehudah tecum?
11 Et nõ paruit Amaſziah; & aſcendit Ioas rex Iſrael: & oppoſuerunt *inuicem* facies ſuas in bello ipſe & Amaſziah rex tribus domus Iehudah in Beth-ſemes quæ eſt tribus Iehudah.

12 וַיִּנָּגֶף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאֹהָלָו׃
13 וְאֵת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־
אֲחַזְיָהוּ תָּפַשׂ יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שָׁמֶשׁ
וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם בְּשַׁעַר
אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃
14 וְלָקַח אֶת־כָּל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
הַנִּמְצְאִים בֵּית־יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת
בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹנָה׃
15 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר
נִלְחַם עִם אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
16 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן עִם
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יָרָבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
17 וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי
מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
18 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
19 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיָּנָס לָכִישָׁה
וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִתֻהוּ שָׁם׃
20 וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבֵר בִּירוּשָׁלַם
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד׃
21 וַיִּקְחוּ כָּל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזַרְיָה וְהוּא
בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו
אֲמַצְיָהוּ׃
22 הוּא בָּנָה אֶת־אֵילַת וַיְשִׁבֶהָ לִיהוּדָה אַחֲרֵי
שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃
23 בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־
יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה׃

12 * Percussúsque est Iuda coram Israel, &
fugerunt vnusquisq; in tabernacula sua.
13 * Amasiam verò regem Iuda filium
Ioas, filij Ochoziæ, cepit Ioas rex Israel
D in Bethsames, & adduxit eum in Ierusa-
lem. Et interrupit murum Ierusalem à
porta Ephraim vsque ad portam anguli,
quadringentis cubitis.
14 * Tulitque omne aurum & argentum,
& vniuersa vasa quæ inuenta sunt in do-
mo Domini, & in thesauris regis, & ob-
sides, & reuersus est in Samariam.
15 * Reliqua autem verborum Ioas, quæ
fecit, & fortitudo eius qua pugnauit con-
tra Amasiam regem Iuda, nónne hæc scri-
pta sunt in libro sermonum dierum re-
gum Israel?
16 * Dormiuítque Ioas cum patribus suis,
& sepultus est in Samaria cum regibus Is-
rael, & regnauit Hieroboã filius eius pro
17 eo. * Vixit autem Amasias filius Ioas
rex Iuda, postquam mortuus est Ioas fi-
lius Ioachaz regis Israel, viginti quinque
annis.
18 * Reliqua autem sermonum Amasiæ,
nónne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Iuda?
19 * Factáq; est contra eum coniuratio in
Ierusalem, at ille fugit in Lachis. Mise-
E runtque post eum in Lachis, & interfece-
runt eum ibi.
20 * Et asportauerunt in equis, sepultúsque
est in Ierusalem cum patribus suis in ci-
21 uitate Dauid. * Tulit autem vniuersus
populus Iudæ Azariam annos natum se-
decim, & constituerunt eum regem pro
patre eius Amasia.
22 * Ipse ædificauit Ahylam & restituit
eam Iudæ, postquam dormiuit rex cum
patribus suis.
23 * Anno quintodecimo Amasiæ filij Ioas
regis Iuda, regnauit Hieroboam filius
F Ioas regis Israel in Samaria quadraginta
& vno anno.

תרגום יונתן

12 ואתברו אנש יהודה קדם ישראל ואפכו גבר לקירוהי׃ 13 וית אמציה מלך שיבטא דבית יהודה בר יהואש בר אחזיה אחד
מלכא דישראל בבית שמש ואתא לירושלם ופרט בשורא דירושלם מתרע שבט אפרים עד תרע זויתא ארבע מאה אמין׃
14 ונסיב ית כל דהבא וכספא וית כל מניא דאשתכחו בית מקדשא דיי ובגנזי בית מלכא וית בני רברביא ותב לשמרון׃
15 ושאר פתגמי יהואש דעבד וגבורתיה ודאגיח עם אמציה מלך שיבטא דבית יהודה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃
16 ושכיב יואש עם אבהתוהי ואתקבר בשמרון עם מלכי ישראל ומלך ירבעם בריה תחותוהי׃
17 וחיא אמציהו בר יואש מלך שיבטא דבית יהודה בתר דמית יואש בר יהואחז מלכא דישראל חמש עשרי שנין׃
18 ושאר פתגמי אמציה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה׃
19 ומרדו עלוהי מרדא בירושלם ואפך ללכיש ושלחו בתרוהי ללכיש וקטלוהי תמן׃
20 ונטלו יתיה על סוסותא ואתקבר בירושלם עם אבהתוהי בקרתא דדוד׃
21 ודברו כל עמא דארעא ית עזריה והוא בר שית עשרה שנין ואמליכו יתיה תחות אבוהי אמציהו׃
22 הוא בנה ית אילת ואתיבה לבית יהודה בתר דשכיב מלכא עם אבהתוהי׃
23 בשנת חמש עשרה שנין לאמציה בר יואש מלך שיבטא דבית יהודה מלך ירבעם בר יואש מלך על ישראל בשמרון ארבעין וחד שנין׃

*Et corruit populus Iuda coram Iſrael, & 12
fugerunt vir in tabernaculum ſuum.*
*Et Ameſſiam filium Ioas regem Iuda ce- 13
pit Ioas rex Iſrael in Bethſamis, et duxit eum
in Hieruſalem. & deſtruxit muros Hieruſalem
à porta Ephraim vſque ad portam anguli qua-
dringentis cubitis.*
*Et tulit aurum & argentum, & vni- 14
uerſa vaſa quæ inuenta ſunt in domo Domini,
& in theſauris domus regis, & filios commix-
torum: & reuerſus eſt in Samariam.*
*Et reliqua verborum Ioas quæ fecit in 15
fortitudine ſua, quæ pugnauit cum Ameſſia rege
Iuda, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum
dierum Regum Iſrael?*
*Et dormiuit Ioas cum patribus ſuis, & 16
ſepultus eſt in Samaria cum Regibus Iſrael.
& ſedit Hieroboam filius eius ſuper thronum
eius.*
*Et vixit Ameſſias filius Ioas rex Iuda, 17
poſtquàm mortuus eſt Ioas filius Ioachaz rex
Iſrael, quindecim annis.*
*Et reliqua ſermonum Ameſſiæ & omnia 18
quæcunque fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro
ſermonum dierum Regum Iuda?*
*Et conuerſus eſt exercitus contra Ameſ- 19
ſiam in Hieruſalem, & fugit in Lachis: & mi-
ſerunt poſt eum in Lachis, & interfecerunt
eum ibi:*
*Et aſportauerunt eum in equis, & ſepul- 20
tus eſt in Hieruſalem cum patribus ſuis in ciui-
tate Dauid.*
*Et tulit vniuerſus populus Iuda Aza- 21
riam filium eius, & ipſe erat filius ſedecim an-
norum, & regem conſtituerunt eum pro patre
eius Ameſſia.*
*Ipſe ædificauit Eloth, & reſtituit eam 22
Iuda, poſtquàm dormiuit Rex cum patribus
ſuis.*
*In anno quintodecimo Ameſſias filij Ioas 23
regis Iuda, regnauit Hieroboam filius Ioas re-
gis Iſrael in Samaria ſuper Iſrael quadraginta
& vno anno.*

12 καὶ ἔπταισεν ὁ λαὸς ἰούδα ἐνώπιον ἰσραήλ, καὶ ἔφυ-
γον ἀνὴρ εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
13 καὶ τὸν ἀμεσσίαν υἱὸν ἰωὰς βασιλέα ἰούδα συνέλα-
βεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν βαιθσαμίς, καὶ ἤγαγεν αὐ-
τὸν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ καθεῖλεν ἐν τῷ τείχους ἱερουσα-
λὴμ ἀπὸ τῆς πύλης ἐφραὶμ ἕως τῆς πύλης τῆς γωνίας τε-
τρακοσίοις πήχεις.
14 καὶ ἔλαβεν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ
σκεύη τὰ εὑρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴ-
κου τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίξεων, καὶ ἀπέ-
στρεψεν εἰς σαμάρειαν.
15 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς ὅσα ἐποίησεν ἐν δυ-
ναστείᾳ αὐτοῦ, ἃ ἐπολέμησε μετὰ ἀμεσσίου βασιλέως ἰούδα,
οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
16 καὶ ἐκοιμήθη ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη
ἐν σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων ἰσραήλ. καὶ ἐκάθισεν
ἱεροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
17 καὶ ἔζησεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα μετὰ
τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἰωὰς υἱὸν ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραὴλ πεν-
τεκαίδεκα ἔτη.
18 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμεσσίου καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
19 καὶ συνεστράφη σύστρεμμα ἐπὶ ἀμεσσίαν ἐν ἱερου-
σαλήμ, καὶ ἔφυγεν εἰς λαχίς, καὶ ἀπέστειλαν ὀπίσω αὐτοῦ
εἰς λαχίς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ·
20 καὶ ἦραν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἐτάφη ἐν ἱερουσα-
λὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ.
21 καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα τὸν ἀζαρίαν υἱὸν αὐτοῦ,
καὶ αὐτὸς ἦν υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν
ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀμεσσίου.
22 αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν ἐλὼθ καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὴν
τῷ ἰούδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πα-
τέρων αὐτοῦ.
23 ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ ἀμεσσίας υἱοῦ ἰωὰς βασι-
λέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ἰωὰς βασιλέως
ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα καὶ ἓν
ἔτος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et fracti ſunt homines Iehudah ante Iſrael, & verterunt terga ſinguli ad tabernacula ſua.
13 Et Amaſziah regem tribus domus Iehudah filium Iehoas filij Ahhaziah, apprehendit Ioas rex Iſrael in Beth-Sames, & venit in Ieruſalem, & diſrupit de muro Ieruſalem à porta tribus Ephraim, vſque ad portam anguli, quadringentos cubitos.
14 Et accepit omne aurum & argentum, & omnia vaſa quæ inuenta ſunt in domo ſanctuarij Domini, & in theſauris domus regis, & filios magnatum; & rediit in Somron. 15 Et reliquum verborum Ioas quæ fecit, & fortitudo eius, & quomodo congreſſus eſt cum Amaſziah rege tribus domus Iehudah, nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?
16 Et cubuit Ioas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Somron cum regibus Iſrael. & regnauit Iarabgham filius eius pro eo.
17 Et vixit Amaſziah filius Ioas rex tribus domus Iehudah, poſtquàm mortuus eſt Ioas filius Iehohhaz regis Iſrael, quindecim annis.
18 Et reliquum verborum Amaſziah, nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah?
19 Et coniurauerunt in eum coniurationem in Ieruſalem, & vertit terga ad Lachis, & miſerunt ad eum in Lachis, & occiderunt illum ibi. 20 Et portauerunt illum ſuper equos, & ſepultus eſt in Ieruſalem cum patribus ſuis in vrbe Dauid.
21 Et acceperunt omnis populus terræ Ghazariah, & ipſe filius erat ſexdecim annorum, & regem crearunt illum pro patre ſuo Amaſziah. 22 Ipſe ædificauit Eilath, & reſtituit illam domui Iehudah, poſtquàm cubuit rex cum patribus ſuis.
23 Anno decimo quinto annorum Amaſziah filij Ioas regis tribus domus Iehudah regnauit Iarabgham filius Ioas regis Iſrael in Somron quadraginta & vno annis.

24 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל ׃
25 * הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת
עַד יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת
הַחֵפֶר ׃
26 * כִּי־רָאָה יְהוָה אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מֹרֶה מְאֹד וְאֶפֶס
עָצוּר וְאֶפֶס עָזוּב וְאֵין עֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל ׃
27 * וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ ׃
28 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
אֲשֶׁר־נִלְחָם וַאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־חֲמָת
לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל ׃
29 * וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו ׃

טו

1 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ עֲזַרְיָה בֶן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה ׃
2 * בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ
מִירוּשָׁלָםִ ׃
3 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
אֲמַצְיָהוּ אָבִיו ׃
4 * רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת ׃
5 * וַיְנַגַּע יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מְצֹרָע עַד־יוֹם מֹתוֹ
וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית וְיוֹתָם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַבַּיִת
שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ ׃

24 * Et fecit quod malum est coram Do-
mino. Non recessit ab omnibus peccatis
Hieroboam filij Nabath, qui peccare fe-
cit Israel.
25 * Ipse restituit terminos Israel ab in-
troitu Emath vsque ad mare solitudinis,
iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem
locutus est per seruum suum Ionam filij
G Amathi prophetam, qui erat de Geth
quæ est in Opher.
26 * Vidit enim Dominus afflictionem
Israel amaram nimis, & quòd consumpti
essent vsque ad clausos carceris & extre-
mos, & non esset qui auxiliaretur Israel.
27 * Nec locutus est Dominus, vt deleret
nomen Israel de sub cęlo, sed saluauit eos
in manu Hieroboam filij Ioas.
28 * Reliqua autem sermonum Hieroboam
& vniuersa quę fecit, & fortitudo eius quę
prœliatus est, & quomodo restituit Da-
mascum & Emath Iudæ in Israel, nonne
hęc scripta sunt in libro sermonum die-
rum regum Israel?
29 * Dormiuitque Hieroboam cum pa-
tribus suis regibus Israel, & regnauit Za-
charias filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 ANno vicesimo septimo Hieroboam
A regis Israel regnauit Azarias filius A-
masiæ regis Iuda.
2 * Sedecim annorum erat cùm regnare
cœpisset, & quinquaginta duobus annis
regnauit in Ierusalem. nomen matris eius
Iecelia de Ierusalem.
3 * Fecitque quod erat placitum coram
Dño, iuxta omnia quæ fecit Amasias pa-
4 ter eius. * Veruntamen excelsa non de-
molitus. adhuc populus sacrificabat &
adolebat incensum in excelsis.
5 * Percussit autem Dominus regem, &
fuit leprosus vsque in diem mortis suæ, &
habitabat in domo libera seorsum. Ioatham
verò filius regis gubernabat palatium, &
iudicabat populum terrę.

תרגום יונתן

24 וַעֲבַד דְבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְחַיֵיב יָת יִשְׂרָאֵל ׃
25 הוּא אֲתִיב יָת תְּחוּם יִשְׂרָאֵל מִמַעֲלָנָא דַחֲמָת עַד יַמָא דְמֵישְׁרָא כְּמָא דְמַלֵיל יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עִם עַבְדֵיהּ יוֹנָה בַּר אֲמִתַּי נְבִיָא דְמִגַת חֵפֶר ׃
26 אֲרֵי גְלֵי קֳדָם יְיָ שִׁעְבּוּדָא דְיִשְׂרָאֵל תַּקִיף לַחֲדָא וְאִינוּן מְטַלְטְלִין וּשְׁבִיקִין וְלֵית דְסָעִיד לְיִשְׂרָאֵל ׃
27 וְלָא יְהָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ לְמִמְחֵי יָת שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל מִתְּחוֹת שְׁמַיָא וּפָרְקִינוּן עַל יַד יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ ׃
28 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יָרָבְעָם וְכָל דַעֲבַד וּגְבוּרְתֵיהּ דַאֲגִיחַ וְדַאֲתִיב יָת דַמֶשֶׂק וְיָת חֲמָת לְדְבֵית יְהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל ׃
29 וּשְׁכֵיב יָרָבְעָם עִם אֲבָהָתוֹהִי עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלַךְ זְכַרְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי ׃

טו

1 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְיָרָבְעָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ עֲזַרְיָה בַּר אֲמַצְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה ׃
2 בַּר שִׁית עֶשְׂרֵה שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וְתַרְתֵּין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵיהּ יְכָלְיָה מִן יְרוּשְׁלֵם ׃
3 וַעֲבַד דְכָשַׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַעֲבַד אֲמַצְיָה אֲבוּהִי ׃
4 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲטָרָא עַד כְּעַן עַמָא מְדַבְּחִין וּמַסְקִין בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא ׃
5 וְאַיְתִי יְיָ מַכְתָּשׁ עַל מַלְכָּא וַהֲוָה סְגִיר עַד יוֹם מוֹתֵיהּ וִיתֵיב בַּר מִן יְרוּשְׁלֵם וְיוֹתָם בַּר מַלְכָּא מְמַנָא עַל בֵּיתָא דָאִין יָת עַמָא דְאַרְעָא ׃

Et fecit malum coram Domino; non receſ- 24
ſit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pecca-
re fecit Iſrael.
Ipſe reſtituit terminum Iſrael à via E- 25
math vſque ad mare quod ad veſperum, iuxta
ſermonem domini Dei Iſrael, quem locutus eſt
in manu ſerui ſui Iona filij Amathi prophetæ,
qui erat de Gethepher.
Quia vidit Dominus humilitatem Iſrael 26
amaram nimis, quia attenuatus erat, & pau-
cos, & clauſos, & derelictos, & non erat qui
auxiliaretur Iſrael.
Et non locutus eſt Dominus vt deleret no- 27
men Iſrael de ſub cælo. & ſaluauit eos Domi-
nus in manu Hieroboam filij Ioas.
Et reliqua ſermonum Hieroboam, & v- 28
niuerſa quæ fecit, & fortitudines eius, et quæ-
cunque præliatus eſt, & quæcunque reſtituit,
Damaſcum & Emath Iudæ in Iſrael, nonne
hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Re-
gum Iſrael?
Et dormiuit Hieroboam cum patribus 29
ſuis cum regibus Iſrael. & regnauit Zacharias
filius eius pro eo.

CAP. XV.

IN anno viceſimo & ſeptimo Hieroboam re- 1
gis Iſrael regnauit Azarias filius Ameſſiæ re-
gis Iuda:
Filius ſedecim annorum Azarias cùm reg- 2
naret ipſe, & quinquaginta & duobus annis
regnauit in Hieruſalem. & nomen matris eius
Iechelia de Hieruſalem.
Et fecit rectum coram Domino iuxta om- 3
nia quæcunque fecit Ameſſias pater eius:
Veruntamen de excelſis non eſt demolitus: 4
adhuc populus ſacrificabat & adolebant incen-
ſum in excelſis.
Et percuſſit Dominus regem, & iniecit ei 5
lepram vſque ad diem mortis eius, & ſedebat
in domo libera. et Ioathan filius regis ſuper do-
mum iudicans populum terræ.

24 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἀπέστη
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν
ἰσραήλ.
25 αὐτὸς ἀπεκατέστησεν τὸ ὅριον ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
αἰμὰθ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς πρὸς ἑσπέραν, κατὰ τὸ ῥῆμα
κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἰω-
νὰ τοῦ υἱοῦ ἀμαθὶ τοῦ προφήτου, τοῦ ἀπὸ γαιθεφές.
26 ὅτι εἶδε κύριος τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἰσραὴλ πικρὰν
σφόδρα, διότι ἐλεπτυώθη, καὶ ὀλιγοστοὺς καὶ συνεχομέ-
νους, καὶ ἐγκαταλελειμμένους, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν τῷ
ἰσραήλ.
27 καὶ οὐκ ἐλάλησε κύριος τοῦ διαφθεῖραι τὸ ὄνομα
τοῦ ἰσραὴλ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
κύριος ἐν χειρὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωάς.
28 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἱεροβοὰμ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐπολέμησεν, καὶ
ὅσα ἐπέστρεψεν τὴν δαμασκὸν καὶ τὴν αἰμὰθ τῷ ἰούδα
ἐν ἰσραὴλ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου
λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
29 καὶ ἐκοιμήθη ἱεροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ μετὰ
τῶν βασιλέων ἰσραήλ. καὶ ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιε´.

1 Ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἀζαρίας υἱὸς ἀμεσσίου βασιλέως
ἰούδα.
2 υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν ἀζαρίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τὸν, καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου-
σαλήμ. καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰεχελία ἐξ ἱερου-
σαλήμ.
3 καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἀμεσσίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
4 πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἔθυεν καὶ
ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.
5 καὶ ἥψατο ὁ κύριος τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέβαλεν αὐ-
τῷ λέπραν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο ἐν οἴ-
κῳ ἀχφσώθ. καὶ ἰωαθὰν υἱὸς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ οἴκου
κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et fecit quod malum erat ante Dominum, non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecerat Iſrael.
25 Ipſe reſtituit terminum Iſrael ab introitu Hhamath vſque ad mare planitiei, ſicut locutus fuerat Dominus Deus Iſrael cum ſeruo ſuo Ionah filio Amithai propheta qui erat de Gath-Hhepher.
26 Quia reuelata fuerat ante Dominum ſeruitus Iſrael dura valdè, & erant diſperſi & deſerti, neque erat qui auxiliaretur Iſrael.
27 Et non fuit voluntas Domino delere nomen Iſrael ne *eſſet* ſub cælis, & liberauit illos per manum Iarabgham filij Ioas.
28 Et reliquum verborum Iarabgham, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congreſſus fuerit, & reſtituerit Dammeſeq & Hhamath, viris domus Iehudah in Iſrael; nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?
29 Et cubuit Iarabgham cum patribus ſuis cum regibus Iſrael. & regnauit Zechariah filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANno viceſimo ſeptimo annorum Iarabgham regis Iſrael regnauit Ghazariah filius Amaſziah rex tribus domus Iehudah.
2 Filius ſedecim annorum erat quando regnauit, & quinquaginta & duobus annis regnauit in Ieruſalem. & nomen matris eius Iechaliah de Ieruſalem.
3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecit Amaſziah pater eius.
4 Veruntamen excelſa non receſſerunt: adhuc vſque populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa.
5 Et adduxit Dominus plagam ſuper regem, & fuit leproſus vſque ad diem mortis ſuæ: & ſedit extra Ieruſalem. & Iotham filius regis præpoſitus erat ſuper domum, iudicans populum terræ.

6 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה :
7 * וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו :
8 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ זְכַרְיָהוּ בֶן־יָרָבְעָם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים :
9 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו לֹא
סָר מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל :
10 * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ וַיַּכֵּהוּ קָבָל־עָם
וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו :
11 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
12 * הוּא דְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־יֵהוּא
לֵאמֹר בְּנֵי רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל
וַיְהִי־כֵן :
13 * שַׁלּוּם בֶּן־יָבֵישׁ מָלַךְ בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה
לְעֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יֶרַח־יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן :
14 * וַיַּעַל מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי מִתִּרְצָה וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן
וַיַּךְ אֶת־שַׁלּוּם בֶּן־יָבֵישׁ בְּשֹׁמְרוֹן וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו :
15 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלּוּם וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הִנָּם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
16 * אָז יַכֶּה־מְנַחֵם אֶת־תִּפְסַח וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ
וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה כִּי לֹא פָתַח וַיַּךְ אֵת כָּל־
הֶהָרוֹתֶיהָ בִּקֵּעַ :
17 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
מָלַךְ מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים
בְּשֹׁמְרוֹן :

6 * Reliqua autem ſermonum Azariæ, &
vniuerſa quæ fecit, nonne hęc ſcripta ſunt
in libro verborum dierum regum Iuda?
7 * Et dormiuit Azarias cum patribus
ſuis, ſepelieruntque eum cum maioribus
ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Ioa-
tham filius eius pro eo.
8 * Anno triceſimo octauo Azariæ regis
Iudæ, regnauit Zacharias filius Hieroboá
ſuper Iſrael in Samaria ſex menſibus:
9 * Et fecit quod malum eſt coram Do-
mino, ſicut fecerant patres eius. Non re-
ceſſit à peccatis Hieroboam filij Nabath,
qui peccare fecit Iſrael.
10 * Coniurauit autem contra eum Sellú
C filius Iabes, percuſſitq; eum palam & in-
terfecit, regnauitque pro eo.
11 * Reliqua autem verborum Zachariæ
nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonú
dierum regum Iſrael?
12 * Iſte eſt ſermo Domini quem locutus
eſt ad Iehu, dicens: Filij tui vſque ad quar-
tam generationem ſedebunt de te ſuper
thronum Iſrael. factumque eſt ita.
13 * Sellum filius Iabes regnauit triceſi-
mo nono anno Azariæ regis Iudæ. regna-
uit autem vno menſe in Samaria.
14 * Et aſcendit Manahem filius Gaddi
de Therſa, venitque Samariam, & per-
cuſſit Sellum filium Iabes in Samaria, &
interfecit eum, regnauitque pro eo.
15 * Reliqua autem verborum Sellum, &
coniuratio eius per quam tetendit inſi-
D dias, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſer-
monum dierum regum Iſrael?
16 * Tunc percuſſit Manahem Tapſam,
& omnes qui erant in ea, & terminos e-
ius de Therſa. noluerant enim aperire ei.
& interfecit omnes prægnantes eius, &
ſcidit eas.
17 * Anno triceſimo nono Azariæ Re-
gis Iuda, regnauit Manahem filius
Gaddi ſuper Iſrael decem annis in Sa-
maria:

תרגום יונתן

6 ושאר פתגמי עזריה וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה :
7 ושכיב עזריה עם אבהתוהי וקברו יתיה עם אבהתוהי בקרתא דבית דוד ומלך יותם בריה תחותוהי :
8 בשנת תלתין ותמני שנין לעזריה מלך שיבטא דבית יהודה מלך זכריה בר ירבעם על ישראל בשמרון שיתא ירחין :
9 ועבד דביש קדם יוי כמה דעבדו אבהתוהי לא סטא מחובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל :
10 ומרד עלוהי שלום בר יבש ומחהי לקביל עם וקטליה ומלך תחותוהי :
11 ושאר פתגמי זכריה הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל :
12 הוא פתגמא דיוי די מליל עם יהוא למימר בנין רביעין יתבון לך על כורסי מלכותא דישראל והוה כן :
13 שלום בר יבש מלך בשנת תלתין ותשע שנין לעזריה מלך שיבטא דבית יהודה ומלך ירח יומין בשמרון :
14 וסליק מנחם בר גדי מתרצה ואתא לשמרון ומחא ית שלום בר יבש בשמרון וקטליה ומלך תחותוהי :
15 ושאר פתגמי שלום ומרדיה דמרד הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
16 בכן מחא מנחם ית תפסח וית כל דיבה וית תחומהא מתרצה ארי לא פתחת תרעא לאשלמא ומחה וית כל מעדיתהא בזע :
17 בשנת תלתין ותשע שנין לעזריה מלך שיבטא דבית יהודה מלך מנחם בר גדי על ישראל עשר שנין בשמרון :

6 * Et reliqua ſermonum Azariæ, & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iuda?

7 * Et dormiuit Azarias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Ioatham filius eius pro eo.

8 * Anno triceſimo & octauo Azariæ regis Iuda regnauit Zacharias filius Hieroboam in Samaria ſuper Iſrael ſex menſibus.

9 * Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius. non receſſit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

10 * Et conuerſus eſt contra eum Salum filius Iabes, & percuſſit eum in Ceblaam, & regnauit pro eo.

11 * Et reliqua verborum Zachariæ, ecce hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael.

12 * Iſte ſermo Domini quem locutus eſt ad Ieu dicens: Filij quarti ſedebunt tibi ſuper thronum Iſrael. & factum eſt ita.

13 * Et Salum filius Iabes regnauit in anno triceſimo & nono Azariæ regis Iuda, & regnauit menſe dierum in Samaria.

14 * Et aſcendit Manaem filius Gadi de Therſa, & ingreſſus eſt in Samariam, & percuſſit Salum filium Iabes in Samaria, & interfecit eum, & regnauit pro eo.

15 * Et reliqua verborum Salum, & coniuratio eius quam coniurauit, ecce hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael.

16 * Tunc percuſſit Manaem Thephſa, & omnia quæ in ea, & terminos eius de Therſa, quia non aperuit ei, & prægnantes ſcidit.

17 * In anno triceſimo et nono Azariæ regis Iuda regnauit Manaem filius Gadi ſuper Iſrael in Samaria decem annis.

6 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀζαρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

7 * καὶ ἐκοιμήθη ἀζαρίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

8 * ἔτει τριακοστῷ καὶ ὀγδόῳ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς ἱεροβοὰμ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ ἑξάμηνον.

9 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

10 * καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν σαλοὺμ υἱὸς ἰαβής, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν κεβλαάμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

11 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ζαχαρίου, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

12 * οὗτος ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν πρὸς ἰοὺ λέγων, υἱοὶ τέταρτοι καθίσονταί σοι ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο οὕτως.

13 * καὶ σαλοὺμ υἱὸς ἰαβὴς ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν μῆνα ἡμερῶν ἐν σαμαρείᾳ.

14 * καὶ ἀνέβη μαναὴμ υἱὸς γαδὶ ἐκ θερσὰ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς σαμάρειαν, καὶ ἐπάταξε τὸν σαλοὺμ υἱὸν ἰαβὴς ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

15 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων σαλοὺμ καὶ ἡ συστροφὴ αὐτοῦ ἣν συνῆψεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

16 * τότε ἐπάταξε μαναὴμ τὴν θεφσὰ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς ἀπὸ θερσά, ὅτι οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διέρρηξεν.

17 * ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν μαναὴμ υἱὸς γαδὶ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ δέκα ἔτη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et reliquum verborum Ghazariah, & omnia quæ fecit, nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
7 Et cubuit Ghazariah cum patribus ſuis,& ſepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate domus Dauid. & regnauit Iotham filius eius pro eo. 8 Anno triceſimo & octauo annorum Ghazariahu regis tribus domus Iehudah regnauit Zachariah filius Iarabgham ſuper Iſrael in Somron ſex menſibus.
9 Et fecit quod malum erat ante Dominum, ſicut fecerant patres eius: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſraeli. 10 Et coniurauit in illum Sallum filius Iabes. & percuſſit illum coram populo,& occidit illum, & regnauit pro eo. 11 Et reliquum verborum Zachariah,ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael.
12 Hoc eſt verbum Domini quod locutus fuerat cum Iehu, dicendo: Filij quarti ſedebunt tibi ſuper ſolium regni Iſrael. & fuit ſic.
13 Sallum filius Iabes regnauit anno triceſimo & nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, & regnauit menſem dierum in Somron. 14 Et aſcendit Menahhem filius Gadi de Thirſzah, & venit in Somron,& percuſſit Sallum filium Iabes in Somron, & occidit illum, & regnauit pro eo.
15 Et reliquum verborum Sallum, & coniuratio eius quam coniurauit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael.
16 Tunc percuſſit Menahhem Thiphzah & omnes qui erant in ea,& omnes terminos eius à Thirſzah,quia non aperuerat portam ad pacem ineundam, & percuſſit illam, & omnes prægnantes eius diſidit.
17 Anno triceſimo nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Menahhem filius Gadi ſuper Iſrael decem annis in Somron.

18 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מעל חטאות
ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל כל
ימיו :
19 * בא פול מלך אשור על הארץ ויתן מנחם
לפול אלף ככר כסף להיות ידיו אתו להחזיק
הממלכה בידו :
20 * ויצא מנחם את הכסף על ישראל על
כל גבורי החיל לתת למלך אשור חמשים
שקלים כסף לאיש אחד וישב מלך אשור ולא
עמד שם בארץ :
21 * ויתר דברי מנחם וכל אשר עשה הלוא
הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי
ישראל :
22 * וישכב מנחם עם אבתיו וימלך פקחיה בנו
תחתיו :
23 * בשנת חמשים שנה לעזריה מלך יהודה מלך
פקחיה בן מנחם על ישראל בשמרון שנתים :
24 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מחטאות ירבעם
בן נבט אשר החטיא את ישראל :
25 * ויקשר עליו פקח בן רמליהו שלישו ויכהו
בשמרון בארמון בית מלך את ארגב ואת
האריה ועמו חמשים איש מבני גלעדים וימתהו
וימלך תחתיו :
26 * ויתר דברי פקחיה וכל אשר עשה הנם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל :
27 * בשנת חמשים ושתים שנה לעזריה מלך
יהודה מלך פקח בן רמליהו על ישראל בשמרון
עשרים שנה :
28 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מן חטאות
ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל :

18 * Fecitque quod erat malum coram
Domino. non recesſit à peccatis Hiero-
boam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael
cunctis diebus eius.
19 * Veniebat Phul rex Aſſyriorum in ter-
ram, & dabat Manahem Phul mille ta-
lenta argenti, vt eſſet ei in auxilium, & fir-
maret regnum eius.
20 * Indixitque Manahem argentum ſu-
per Iſrael cunctis potetibus & diuitibus,
vt daret regi Aſſyriorum quinquaginta ſi-
clos argenti per ſingulos. Reuerſuſque eſt
rex Aſſyriorum, & non eſt moratus in
terra.
21 * Reliqua autem ſermonum Manahem
& vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta
ſunt in libro ſermonum dierum Regum
Iſrael?
22 * Et dormiuit Manahem cum patri-
E bus ſuis: regnauitque Phaceia filius eius
pro eo.
23 * Anno quinquageſimo Azariæ regis
Iudæ regnauit Phaceia filius Manahem ſu-
per Iſrael in Samaria biennio:
24 * Et fecit quod erat malum coram Do-
mino: non recesſit à peccatis Hieroboam
filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.
25 * Coniurauit autem aduerſus eum Pha-
cee filius Romeliæ dux eius, & percuſſit
eum in Samaria in turre domus regiæ iux-
ta Argob & iuxta Ariph, & cum eo quin-
quaginta viros de filiis Galaaditarum, &
interfecit eum, regnauitque pro eo.
26 * Reliqua autem ſermonum Phaceia,
& vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta
F ſunt in libro ſermonum dierum Regum
Iſrael?
27 * Anno quinquageſimo ſecundo Aza-
riæ regis Iudæ, regnauit Phacee filius
Romeliæ ſuper Iſrael in Samaria viginti
annis:
28 * Et fecit quod erat malum coram Do-
mino. non recesſit à peccatis Hieroboam
filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

תרגום יונתן

18 ועבד דביש קדם יי לא סטא מכל חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל כל יומוהי :
19 אתא פול מלכא דאתור על ארעא ויהב מנחם לפול אלף ככרין דכסף לאשלמא ידוהי עימיה לתקפא מלכותא בידיה :
20 ורמא מנחם ית כספא על ישראל על כל גברי חילא למתן למלכא דאתור חמשין סלעין דכסף לגברא חד ותב מלכא דאתור ולא אתעכב תמן בארעא :
21 ושאר פתגמי מנחם וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
22 ושכיב מנחם עם אבהתוהי ומלך פקחיה בריה תחותוהי :
23 בשנת חמשין שנין לעזריה מלך שיבטא דבית יהודה מלך פקחיה בר מנחם על ישראל בשמרון תרתין שנין :
24 ועבד דביש קדם יי לא סטא מחובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל :
25 ומרד עלוהי פקח בר רמליהו גבריה ומחהי בשמרון באידרון בית מלכא ית ארגוב וית אריה ועימיה חמשין גברא מבני גלעד וקטליה ומלך תחותוהי :
26 ושאר פתגמי פקחיה וכל דעבד הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
27 בשנת חמשין ותרתין שנין לעזריה מלך שבטא דבית יהודה מלך פקח בר רמליה על ישראל בשמרון עשרין שנין :
28 ועבד דביש קדם יי לא סטא מן חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל :

Et fecit malum in oculis Domini. non re- 18
cessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pec-
care fecit Israel. In diebus Manaem

ascendit Phul rex Assyriorum super ter- 19
ram. & dedit Manaem Phul mille talenta ar-
genti, vt esset manus eius cum eo, vt firmaret
regnum eius in manu eius.

Et Manaem eduxit argentum super Is- 20
rael super omnem potentem fortitudine, vt da-
ret regi Assyriorum, quinquaginta siclos viro
vni. & reuersus est rex Assyriorum, & non
stetit amplius in terra.

Et reliqua sermonum Manaem, & vni- 21
uersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro
sermonum dierum Regum Israel?

Et dormiuit Manaem cum patribus suis, 22
& regnauit Phaceia filius eius pro eo.

In anno quinquagesimo Azariæ regis Iu- 23
dæ regnauit Phaceia filius Manaem super Israel
in Samaria duobus annis.

Et fecit malum coram Domino: non re- 24
cessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Na-
bat, qui peccare fecit Israel.

Et conuersus est contra eum Phaceia filius 25
Romeliæ Tristata eius, & percussit eum in Sa-
maria in domo regis cum Argob & cum Arie,
& cum eo quinquaginta viri de filiis Galaa-
ditarum, & interfecit eum, & regnauit
pro eo.

Et reliqua sermonum Phaceia, & vni- 26
uersa quæ fecit, ecce hæc scripta sunt in libro
sermonum dierum Regum Israel.

In anno quinquagesimo & secundo Aza- 27
riæ regis Iuda regnauit Phacee filius Romeliæ
super Israel in Samaria annis viginti.

Et fecit malum coram Domino, non reces- 28
sit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat,
qui peccare fecit Israel.

18 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου. οὐκ
ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε
τὸν ἰσραήλ. ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ μαναὴμ

19 ἀνέβη φοὺλ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ
ἔδωκε μαναὴμ τῷ φοὺλ χίλια τάλαντα ἀργυρίου, τοῦ εἶ-
ναι χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, τοῦ κραταιῶσαι τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

20 καὶ μαναὴμ ἐξήνεγκε τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ
ἐπὶ πάντα δυνατὸν ἰσχύϊ δοῦναι τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων
πεντήκοντα σίκλους τῷ ἀνδρὶ τῷ ἑνί. καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βα-
σιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἔστη ἔτι ἐν τῇ γῇ.

21 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μαναὴμ καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

22 καὶ ἐκοιμήθη μαναὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐβασίλευσε φακεία υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

23 ἐν ἔτει πεντηκοστῷ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβα-
σίλευσεν φακεία υἱὸς μαναὴμ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμα-
ρείᾳ δύο ἔτη.

24 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἀπέστη
ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν ἰσραήλ.

25 καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν φακεαὶ υἱὸς ῥωμελίου ὁ
τριστάτης αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ ἐν οἴ-
κῳ τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ ἀργὸβ καὶ μετὰ τοῦ ἀριέ, καὶ
μετ' αὐτοῦ πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γαλαα-
διτῶν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

26 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεία καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

27 ἐν ἔτει πεντηκοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως
ἰούδα ἐβασίλευσεν φακεαὶ υἱὸς ῥωμελίου ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν
σαμαρείᾳ ἔτη εἴκοσι.

28 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἀπέστη
ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel om-
nibus diebus suis. 19 Venit Pul rex Athur contra terram, & dedit Menahhem Pulo mille talenta argenti ad pacifi-
candas manus ipsius secum, vt firmaret regnum in manu sua.
20 Et imposuit Menahhem argentum Israeli & omnibus potentibus substantia ad dandum regi Athur, quinquaginta siclos argenti
viro cuique, & rediit rex Athur, & non nocuit ibi in terra.
21 Et reliquum verborum Menahhem, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel?
22 Et cubuit Menahhem cum patribus suis, & regnauit Pekahhiah filius eius pro eo.
23 Anno quinquagesimo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Pekahhiah filius Menahhem super Israel in Som-
ron duobus annis.
24 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel.
25 Et coniurauit contra eum Pekahh filius Remaliahu baro eius, & percussit illum in Somron in conclaui domus regis cum Argob
& Arieh, & cum eo quinquaginta viri de filiis Gilghad, & occidit illum, & regnauit pro eo.
26 Et reliquum verborum Pekahhiah, & omnia quæ fecit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel.
27 Anno quinquagesimo & secundo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, regnauit Pekahh filius Remaliah super Israel
in Somron viginti annis. 28 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarab-
gham filij Nebat, qui peccare fecit Israel.

29 בִּימֵי פֶּקַח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ
אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־
יָנוֹחַ וְאֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־חָצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־
הַגָּלִילָה כֹּל אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם אַשּׁוּרָה׃
30 וַיִּקְשָׁר־קֶשֶׁר הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה עַל־פֶּקַח בֶּן־
רְמַלְיָהוּ וַיַּכֵּהוּ וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת
עֶשְׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּה׃
31 וְיֶתֶר דִּבְרֵי־פֶקַח וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
33 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַּת־צָדוֹק׃
34 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ
אָבִיו עָשָׂה׃
35 רַק הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן׃
36 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
37 בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ בִּיהוּדָה רְצִין
מֶלֶךְ אֲרָם וְאֵת פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ׃
38 וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

טז

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
מָלַךְ אָחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא־עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
כְּדָוִד אָבִיו׃

29 * In diebus Phaceæ regis Iſrael venit The-
glatphalaſar rex Aſſur, & cepit Ahilon, &
Abel domum Maacha, & Ianoe, & Cedes,
& Aſor, & Galaad, & Galileam, & vniuer-
ſam terram Neptalim, & tranſtulit eos in
30 Aſſyrios. * Coniurauit autem & teten-
dit inſidias Oſee filius Hela contra Pha-
cee filium Romeliæ, & percuſſit eum &
interfecit; regnauitque pro eo viceſimo
31 anno Ioatham filij Oziç. * Reliqua au-
tem ſermonum Phaceç, & vniuerſa quæ fe-
G cit, nonne hęc ſcripta ſunt in libro ſermo-
num dierum Regum Iſrael?
32 * Anno ſecundo Phaceç filij Romeliæ
regis Iſrael, regnauit Ioathan filius Oziæ
33 regis Iuda. * Viginti quinque annorum
erat cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim an-
nis regnauit in Ieruſalem. nomen matris
34 eius Hieruſa filia Sadoch. * Fecitque
quod erat placitum coram Domino. iu-
ta omnia quę fecit Ozias pater ſuus ope-
35 ratus eſt: * Veruntamen excelſa non
abſtulit. adhuc populus immolabat & a-
dolebat incenſum in excelſis. Ipſe ædifi-
cauit portã domus Domini ſublimiſſimã.
36 * Reliqua autem ſermonum Ioatham,
& vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta
ſunt in libro verborum dierum Regum
37 Iuda? * In diebus illis cœpit Dominus
mittere in Iudam Raſin regem Syriæ, &
Phacee filium Romelię.
38 * Et dormiuit Ioatham cum patribus
ſuis, ſepultuſque eſt cum eis in ciuitate
Dauid patris ſui; & regnauit Achaz filius
eius.

CAP. XVI.

1 A Nno decimo ſeptimo Phaceę filij Ro-
A meliæ, regnauit Achaz filius Ioatham
regis Iuda.
2 * Viginti annorum erat Achaz cum
regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regna-
uit in Ieruſalem. Non fecit quod erat pla-
citum in conſpectu domini Dei ſui, ſicut
Dauid pater eius:

תרגום יונתן

29 ביומי פקח מלכא דישראל אתא תגלת פלאסר מלכא דאתור ושבא ית עיון וית אבל בית מעכה וית ינוח וית קדש וית חצור וית
גלעד וית גליל כל ארע שבט נפתלי ואגלינון לאתור׃ 30 ומרד מירדא הושע בר אלה על פקח בר רמליה ומחהי וקטליה ומלך
תחותוהי בשנת עשרין ליותם בר עזיה׃ 31 ושאר פתגמי פקח וכל דעבד הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל׃
32 בשנת תרתין לפקח בר רמליהו מלכא דישראל מלך יותם בר עזיה מלך שיבטא דבית יהודה׃ 33 בר עשרין וחמש שנין הוה
כד מלך ושית עשרה שנין מלך בירושלם ושום אמה ירושה בת צדוק׃ 34 ועבד דכשר קדם יי ככל דעבד עזיה אבוהי עבד׃
35 לחוד במתא לא עטרא עד כען עמא מדבחין ומסקין בסמין על במתא הוא בנה ית תרע בית מקדשא דיי עלאה׃
36 ושאר פתגמי יותם וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה׃
37 ביומיא האינון שרי יי לגראה בדבית יהודה רצין מלכא דארם וית פקח בר רמליהו׃
38 ושכיב יותם עם אבהתוהי ואתקבר עם אבהתוהי בקרתא דדוד אבוהי ומלך אחז בריה תחותוהי׃

טז

1 בשנת שבע עשרי שנין לפקח בר רמליהו מלך אחז בר יותם מלך שבטא דבית יהודה׃
2 בר עשרין שנין אחז כד מלך ושית עשרי שנין מלך בירושלם ולא עבד דכשר קדם יי אלהיה כדוד אבוהי׃

In diebus Phaceæ regis Israel ascendit 29
Theglath-Phalasar rex Assyriorum, & cepit
Nam, & Abel, & Bethmaacha, & Jonoch,
& Cenez, & Asor, & Galaad, & Galilæam
vniuersam terram Nephthalim, & transtulit
eos in Assyrios.
Et conuertit exercitum Osee filius Ela cõ- 30
tra Phacee filium Romeliæ, & percussit eum,
& interfecit eum; & regnauit pro eo in anno
vicesimo Iotham filij Oziæ.
Et reliqua sermonum Phaceæ; & vni- 31
uersa quæ fecit, ecce hæc scripta sunt in libro ser
monum dierum regum Israel.
In anno secundo Phaceæ filij Romeliæ re- 32
gis Israel regnauit Jotham filius Oziæ regis
Juda.
Filius viginti & quinque annorum erat 33
cùm regnaret ipse, & sedecim annis regnauit
in Hierusalem. & nomen matris eius Hierusa
filia Saduc.
Et fecit rectum coram Domino, iuxta om- 34
nia quæ fecit Ozias pater suus:
Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc 35
populus immolabat & adolebant incensum in
excelsis. ipse ædificauit portam domus Domini
sublimem.
Et reliqua sermonum Iotham, & vniuer- 36
sa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
monum dierum Regum Iuda?
In diebus illis incœpit Dominus mittere 37
in Iuda Rasson regem Syriæ, & Phacee filium
Romeliæ.
Et dormiuit Iotham cum patribus suis, et 38
sepultus est in ciuitate Dauid cũ patribus suis:
& regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

IN anno decimoseptimo Phaceæ filij Romeliæ, 1
regnauit Achaz filius Jotham regis Juda:
Filius viginti annorum erat Achaz cùm re- 2
gnaret ipse: & sedecim annis regnauit in Hie-
rusalem. & non fecit rectum in oculis Domini
Dei, sicut Dauid pater eius.

29 ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ φακεαὶ βασιλέως ἰσραὴλ ἀ-
νέβη θεγλὰθ φαλασὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἔλα-
βε τὴν ναὶν καὶ τὴν ἄβελ, καὶ τὴν βαιθμααχά, καὶ τὴν
ἰωνώχ, καὶ τὴν κενέζ, καὶ τὴν ἀσώρ, καὶ τὴν γαλαάδ,
καὶ τὴν γαλιλαίαν πᾶσαν γῆν νεφθαλείμ, καὶ ἀπῴ-
κισεν αὐτοὺς εἰς ἀσσυρίους.
30 καὶ συνέστρεψε σύστρεμμα ὡσηὲ υἱὸς ἠλὰ ἐπὶ φα-
κεαὶ υἱὸν ῥωμελίου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν
αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἐν ἔτει εἰκοστῷ ἰωθὰμ
υἱοῦ ὀζίου.
31 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεαὶ, καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.
32 ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ φακεαὶ υἱοῦ ῥωμελίου βασιλέως
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωθὰμ υἱὸς ὀζίου βασιλέως ἰούδα.
33 υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν,
καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὄνο-
μα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἱερουσὰ θυγάτηρ σαδούκ.
34 καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ·
35 πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἔθυεν καὶ ἐ-
θυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν πύλην οἴ-
κου κυρίου τὴν ὑψηλήν.
36 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωθὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
37 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος ἀποστέλλειν
ἐν ἰούδα τὸν ῥασὼν βασιλέα συρίας, καὶ τὸν φακεαὶ υἱὸν
ῥωμελίου.
38 καὶ ἐκοιμήθη ἰωθὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐ-
τάφη ἐν πόλει δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασί-
λευσεν ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιϛ´.

1 Ἐν ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ τοῦ φακεαὶ υἱοῦ ῥωμελίου
ἐβασίλευσεν ἄχαζ υἱὸς ἰωθὰμ βασιλέως ἰούδα·
2 υἱὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἦν ἄχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.
καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οὐκ
ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου θεοῦ, καθὼς δα-
υὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus Pekahh regis Israel venit Thiglath Pilezzer rex Athur, & captiuauit Ghion, & Abel-Beth-Maghachah, & Ianoahh, &
Kedes, & Hhaszor, & Gilghad, & Galil, omnem terram tribus Naphthali, & migrare fecit eos in Athur.
30 Et coniurauit coniurationem Hoseagh filius Elah contra Pekahh filium Remaliah, & percussit eum & occidit eum, & regnauit pro
eo anno vicesimo Iotham filij Ghuziahu. 31 Et reliquum verborum Pekahh, & omnia quæ fecit, ecce illa scripta sunt
in libro verborum dierum regum Israel. 32 Anno secundo Pekahh filij Remaliahu regis Israel, regnauit Iotham fi-
lius Ghuziah regis tribus domus Iehudah. 33 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit, & sede-
cim annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Ierusa filia Szadoq. 34 Et fecit quod rectum erat ante Dominum:
iuxta omnia quæ fecerat Ghuziah pater eius, fecit. 35 Veruntamen excelsa non recesserant: adhuc vsque populus sacrifi-
cabat & adolebat aromata super excelsa. ipse ædificauit portam domus sanctuarij Domini superiorem. 36 Et reliquum verborum
Iotham, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah? 37 In diebus ipsis cœpit
Dominus immittere in populum domus Iehudah Reszin regem Aram, & Pekahh filium Remaliahu. 38 Et cubuit Iotham cum
patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid patris sui: & regnauit Ahhaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

1 ANno septimodecimo annorum Pekahh filij Remaliahu regnauit Ahhaz filius Iotham regis tribus domus Iehudah.
2 Filius viginti annorum erat Ahhaz cùm regnauit, & sedecim annos regnauit in Ierusalem: & non fecit quod rectum erat ante
Dominum Deum suum, sicut Dauid pater suus.

3 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ הֶעֱבִיר
בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֹתָם מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
4 * וַיְזַבֵּחַ וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־
עֵץ רַעֲנָן׃
5 * אָז יַעֲלֶה רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַםִ לַמִּלְחָמָה וַיָּצֻרוּ עַל־אָחָז
וְלֹא יָכְלוּ לְהִלָּחֵם׃
6 * בָּעֵת הַהִיא הֵשִׁיב רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־אֵילַת
לַאֲרָם וַיְנַשֵּׁל אֶת־הַיְּהוּדִים מֵאֵילוֹת וַאֲרוֹמִים
בָּאוּ אֵילַת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
7 * וַיִּשְׁלַח אָחָז מַלְאָכִים אֶל־תִּגְלַת פְּלֶסֶר מֶלֶךְ־
אַשּׁוּר לֵאמֹר עַבְדְּךָ וּבִנְךָ אָנִי עֲלֵה וְהוֹשִׁעֵנִי מִכַּף
מֶלֶךְ־אֲרָם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹמִים עָלָי׃
8 * וַיִּקַּח אָחָז אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב הַנִּמְצָא
בֵּית יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְמֶלֶךְ־
אַשּׁוּר שֹׁחַד׃
9 * וַיִּשְׁמַע אֵלָיו מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּעַל מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶל־
דַּמֶּשֶׂק וַיִּתְפְּשֶׂהָ וַיַּגְלֶהָ קִירָה וְאֶת־רְצִין הֵמִית׃
10 * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ אָחָז לִקְרַאת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ־
אַשּׁוּר דּוּמֶּשֶׂק וַיַּרְא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּדַמָּשֶׂק
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶל־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת־דְּמוּת
הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־תַּבְנִיתוֹ לְכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃
11 * וַיִּבֶן אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁלַח
הַמֶּלֶךְ אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק כֵּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכֹּהֵן עַד־בּוֹא
הַמֶּלֶךְ־אָחָז מִדַּמָּשֶׂק׃
12 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמֶּשֶׂק וַיַּרְא הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעַל עָלָיו׃
13 * וַיַּקְטֵר אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וַיַּסֵּךְ אֶת־נִסְכּוֹ
וַיִּזְרֹק אֶת־דַּם־הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

3 *Sed ambulauit in via regum Iſrael.inſuper & filium ſuum conſecrauit, transferens per ignem ſecundùm idola gentium quæ diſsipauit Dominus corã filiis Iſrael:
4 *Immolabat quoque victimas,& adolebat incenſum in excelſis & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.
5 *Tunc aſcendit Raſin rex Syriæ,& Phacee filius Romeliæ rex Iſrael ad prœliandum in Ieruſalem. Cumque obſiderent Achaz, non valuerunt ſuperare eum.
6 *In tempore illo reſtituit Raſin rex Syriæ Haylã Syriæ, & eiecit Iudæos de Hayla. & Idumæi venerunt in Haylam,& habitauerunt ibi vſque in diem hanc.
7 *Miſit autem Achaz nuncios ad Theglatphalaſar regem Aſſyriorũ,dicens: Ser-
B uus tuus & filius tuus ego ſum.aſcende & ſaluum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael qui conſurrexerunt ad-
8 uerſum me. *Et cùm collegiſſet argentum & aurũ quod inueniri potuit in domo Domini,& in theſauris regis,miſit regi Aſſyriorum munera:
9 *Qui & acquieuit voluntati eius. Aſcendit autem rex Aſſyriorum in Damaſcum, & vaſtauit eam, & tranſtulit habitatores eius Cyrenen, Raſin autem in-
10 terfecit. *Perrexitque rex Achaz in occurſum Theglatphalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum.Cumque vidiſſet altare Damaſci, miſit rex Achaz ad Vriam ſacerdotem exemplar eius, & ſimilitudinem iuxta omne opus eius.
11 *Extruxitque Vrias ſacerdos altare iuxta omnia quæ præceperat rex Achaz de Damaſco, ita fecit ſacerdos Vrias, donec veniret rex Achaz de Damaſco.
12 *Cumque veniſſet rex de Damaſco, vi-
C dit altare, & veneratus eſt illud. Aſcen-
13 ditque, *Et immolauit holocauſta & ſacrificium ſuum, & libauit libamina, & fudit ſanguinem pacificorum quæ obtulerat ſuper altare.

תרגום יונתן

3 וַאֲזַל בְּאוֹרַח מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְאַף יַת בְּרֵיהּ אַעְבַּר בְּנוּרָא כְּתוֹעֲבַת עַמְמַיָּא דְתָרִיךְ יְיָ יַתְהוֹן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
4 וְדַבַּח וְאַסִּיק בֻּסְמִין עַל בָּמָתָא וְעַל רָמָתָא וּתְחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹף׃
5 בְּכֵין סְלֵיק רְצִין מַלְכָּא דַאֲרָם וּפֶקַח בַּר רְמַלְיָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לִירוּשְׁלֶם לְאַגָּחָא קְרָבָא וְצָרוּ עַל אָחָז וְלָא יְכִילוּ לְאַגָּחָא׃
6 בְּעִידָּנָא הַהִיא אֲתֵיב רְצִין מַלְכָּא דַאֲרָם יַת אֵילַת לַאֲרָם וְתָרִיךְ יַת יְהוּדָאֵי מֵאֵילַת וַאֲדוֹמָאֵי אֲתוֹ לְאֵילַת וִיתִיבוּ תַמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין׃
7 וּשְׁלַח אָחָז אִיזְגַּדִּין לְוָת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר לְמֵימַר עַבְדָּךְ וּבְרָךְ אֲנָא סַק וּפְרוֹקְנִי מִיַּד מַלְכָּא דַאֲרָם וּמִיַּד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּקָמוּ עֲלָי׃
8 וּנְסֵיב אָחָז יַת כַּסְפָּא וְיַת דַּהֲבָא דְאִישְׁתְּכַח בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּבְאוֹצְרֵי בֵּית מַלְכָּא וְשַׁדַּר לְמַלְכָּא דְאַתּוּר שׁוֹחֲדָא׃
9 וְקַבֵּיל מִינֵּיהּ מַלְכָּא דְאַתּוּר וּסְלֵיק מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל דַּמֶּשֶׂק וְאַחְדַהּ וְאַגְלִי עַמָּא דְבַהּ לְקִיר וְיַת רְצִין קְטַל׃
10 וַאֲזַל מַלְכָּא אָחָז לְקַדָּמוּת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר לְדוּמֶּשֶׂק וַחֲזָא יַת מַדְבְּחָא דִי בְדַמֶּשֶׂק וְשַׁדַּר מַלְכָּא אָחָז לְוָת אוּרִיָּה כַּהֲנָא יַת דְּמוּת מַדְבְּחָא וְיַת טִיקוֹסֵיהּ לְכָל עוֹבָדוֹהִי׃
11 וּבְנָא אוּרִיָּה כַּהֲנָא יַת מַדְבְּחָא כְּכֹל דִּשְׁלַח מַלְכָּא אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק כֵּן עֲבַד אוּרִיָּה כַּהֲנָא עַד דַּאֲתָא מַלְכָּא אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק׃
12 וַאֲתָא מַלְכָּא מִדַּמֶּשֶׂק וַחֲזָא מַלְכָּא יַת מַדְבְּחָא וּקְרֵיב מַלְכָּא עַל מַדְבְּחָא וְאַסִּיק עֲלוֹהִי׃
13 וְאַסִּיק יַת עֲלָתֵיהּ וְיַת מִנְחָתֵיהּ וְנַסֵּיךְ יַת נִסְכֵּיהּ וּזְרַק יַת נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא דִי לֵיהּ עַל מַדְבְּחָא׃

** Et ambulauit in via regum Iſrael, inſu-* 3
per & filium ſuum tranſtulit in igne, ſecun-
dum abominationes gentium, quas abſtulit Do-
minus à facie filiorum Iſrael:
** Et immolabat & adolebat incenſum in* 4
excelſis, & in collibus, & ſub omni ligno
frondoſo.
** Tunc aſcendit Raaſon Rex Syriæ, &* 5
Phacee filius Romeliæ rex Iſrael contra Hieru-
ſalem in prælium, & obſidebant Achaz, &
non valuerunt pugnare.
** In tempore illo reſtituit Raaſon rex Syriæ* 6
Ailath Syriæ, & eiecit Iudæos de Ailath, &
venerunt Idumæi in Ailath, & habitauerunt
ibi vſque ad diem hanc.
** Et miſit Achaz nuncios ad Thaglath-Pha* 7
laſar regem Aſſyriorum, dicens: Seruus tuus
& filius tuus ego: aſcende & libera me de ma-
nu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael: quia
*conſurrexerunt aduerſus me. * Et cepit* 8
Achaz argentum & aurum quod inuentum
fuit in theſauris domus Domini, & domus re-
gis, & miſit regi Aſſyriorum munera.
** Et audiuit eum rex Aſſyriorum, & aſ-* 9
cendit rex Aſſyriorum in Damaſcum, & ce-
pit eam, & tranſtulit vrbem, & Raſſon in-
terfecit.
** Et perrexit rex Achaz in occurſum Tha-* 10
glath-Phalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum.
& vidit altare quod in Damaſco. & miſit
rex Achaz ad Vriam ſacerdotem ſimilitudi-
nem altaris & rhythmum eius ſecundùm omne
opus eius:
** Et extruxit altare Vrias. iuxta omnia* 11
quæcunque miſit ei rex Achaz de Damaſco, ita
fecit Vrias ſacerdos, donec veniret Rex de
Damaſco.
** Et venit rex de Damaſco, & vidit al-* 12
tare. & acceſſit ad altare rex, & aſcendit ſu-
per illud:
** Et obtulit holocauſtum & ſacrificium* 13
ſuum, & libamen ſuum libauit ei, & effudit
ſuper illud ſanguinem pacificorum ſuorum ſu-
per altare.

3 * καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραήλ, καί γε καὶ τὸν
υἱὸν αὐτοῦ διῆγεν ἐν πυρὶ κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν
ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ·
4 * καὶ ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐπὶ τῶν
βουνῶν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.
5 * τότε ἀνέβη ῥαασὼν βασιλεὺς συρίας, καὶ φακεαὶ
υἱὸς ῥωμελίου βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς
πόλεμον, καὶ ἐπολιόρκουν τὸν ἄχαζ, καὶ οὐκ ἠδύναντο
πολεμεῖν.
6 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστρεψε ῥαασὼν βασιλεὺς συ-
ρίας τὴν αἰλὰθ τῇ συρίᾳ, καὶ ἐξέβαλε τοὺς ἰουδαίους ἐξ
αἰλάθ, καὶ ἦλθον οἱ ἰδουμαῖοι εἰς αἰλάθ, καὶ κατῴκη-
σαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης·
7 * καὶ ἀπέστειλεν ἄχαζ ἀγγέλους πρὸς θαγλὰθ φα
λασὰρ βασιλέα ἀσσυρίων λέγων, δοῦλός σου καὶ υἱός σου
ἐγώ, ἀνάβηθι καὶ ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας,
καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἰσραήλ, ὅτι ἐπανέστησάν μοι.
8 * καὶ ἔλαβεν ἄχαζ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὑ-
ρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως,
καὶ ἀπέστειλεν τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων δῶρα.
9 * καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἀνέβη
βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ δαμασκόν, καὶ συνέλαβεν αὐ-
τήν, καὶ ἀπῴκισε τὴν πόλιν, καὶ τὸν ῥασὼν ἐθανά-
τωσεν.
10 * καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἄχαζ εἰς συνάντη-
σιν τῷ θαγλὰθ φαλασὰρ βασιλεῖ ἀσσυρίων εἰς δα-
μασκόν. καὶ εἶδε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν δαμασκῷ. καὶ ἀπέ-
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ πρὸς οὐρίαν τὸν ἱερέα τὴν ὁ-
μοίωσιν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸν ῥυθμὸν αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
11 ποίησιν αὐτοῦ· * καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον οὐρίας
κατὰ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἄχαζ ἐκ δα-
μασκοῦ, οὕτως ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς ἕως τοῦ ἐλθεῖν τὸν
βασιλέα ἐκ δαμασκοῦ.
12 * καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἐκ δαμασκοῦ, καὶ εἶδε τὸ θυ-
σιαστήριον. καὶ προσῆλθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον ὁ βασι-
13 λεὺς καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτό· * καὶ ἀνήνεγκε τὴν ὁλο-
καύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ἔ-
σπεισεν αὐτῷ, καὶ προσέχεεν ἐπ' αὐτῷ τὸ αἷμα τῶν εἰ-
ρηνικῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Sed ambulauit in via regum Iſrael. & etiam filium ſuum tranſire fecit per ignem, ſecundùm abominationes gentium quas expule-
rat Dominus à facie filiorum Iſrael.
4 Et ſacrificauit & adoleuit aromata ſuper excelſa, & ſuper colles, & ſub
omni arbore frondoſa.
5 Tunc aſcendit Raſzin rex Aram, & Pekahh filius Remaliah rex Iſrael in Ieruſa-
lem ad ineundum bellum, & obſederunt Ahhaz, nec potuerunt expugnare.
6 In tempore illo reſtituit Reſzin rex
Aram Eilath ipſi Aram, & expulit Iehudæos ex Eilath; & Edumæi venerunt in Eilath, & ſederunt ibi vſque ad diem hanc.
7 Et miſit Ahhaz nuncios ad Theglath Pelezzer regem Athur dicendo: Seruus tuus, & filius tuus ego ſum; aſcende & libera me de
manu regis Aram, & de manu regis Iſrael, qui ſurrexerunt contra me.
8 Et accepit Ahhaz argentum & aurum quod inuentum eſt in domo ſanctuarij Domini & in theſauris domus Regis, & miſit regi A-
thur munus.
9 Et paruit ei rex Athur, & aſcendit rex Athur contra Dammeſeq, & cepit eam, & migrare fecit populum,
qui erat in ea, in Kir, & Reſzin occidit.
10 Et iuit rex Ahhaz in occurſum Theglath Pelezzer regis Athur in Dummeſeq, &
vidit altare quod erat in Dammeſeq. & miſit rex Ahhaz ad Vriah ſacerdotem ſimilitudinem altaris & exemplar eius in omni factura eius.
11 Et ædificauit Vriah ſacerdos altare. iuxta omnia quæ miſerat rex Ahhaz ex Dammeſeq; ſic fecit Vriah ſacerdos, quouſque venit rex
Ahhaz de Dammeſeq.
12 Et venit rex ex Dammeſeq, & vidit rex altare, & acceſſit rex ad altare, & obtulit ſuper illud:
13 Et obtulit holocauſtum ſuum, & munus ſuum, & libauit libationem ſuam; & ſparſit victimam ſanctitatum quæ erat illi, ſu-
per altare.

14 ‡ וְאֵת הַמִּזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וַיַּקְרֵב
מֵאֵת פְּנֵי הַבַּיִת מִבֵּין הַמִּזְבֵּחַ וּמִבֵּין בֵּית יְהוָה וַיִּתֵּן
אֹתוֹ עַל־יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה ׃
15 ‡ וַיְצַוֵּהוּ הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן לֵאמֹר
עַל הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל הַקְטֵר אֶת־עֹלַת־הַבֹּקֶר וְאֶת־
מִנְחַת הָעֶרֶב וְאֶת־עֹלַת הַמֶּלֶךְ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וְאֵת
עֹלַת כָּל־עַם הָאָרֶץ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם וְכָל־דַּם
עֹלָה וְכָל־דַּם זֶבַח עָלָיו תִּזְרֹק וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
16 יִהְיֶה־לִּי לְבַקֵּר ׃ ‡ וַיַּעַשׂ אוּרִיָּה הַכֹּהֵן כְּכֹל
17 אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ אָחָז ׃ ‡ וַיְקַצֵּץ הַמֶּלֶךְ אָחָז
אֶת־הַמִּסְגְּרוֹת הַמְּכֹנוֹת וַיָּסַר מֵעֲלֵיהֶם וְאֶת־
הַכִּיֹּר וְאֶת־הַיָּם הוֹרִד מֵעַל הַבָּקָר הַנְּחֹשֶׁת
אֲשֶׁר תַּחְתֶּיהָ וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל מַרְצֶפֶת אֲבָנִים ׃
18 ‡ וְאֶת־מֵיסַךְ הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר־בָּנוּ בַבַּיִת וְאֶת־מְבוֹא
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה הֵסֵב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר ׃
19 ‡ וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָחָז אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה ׃
20 ‡ וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו ׃

יז

1 ‡ בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ
הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה בְשֹׁמְרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל תֵּשַׁע שָׁנִים ׃
2 ‡ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו ׃
3 ‡ עָלָיו עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיְהִי־לוֹ
הוֹשֵׁעַ עֶבֶד וַיָּשֶׁב לוֹ מִנְחָה ׃
4 ‡ וַיִּמְצָא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר אֲשֶׁר שָׁלַח
מַלְאָכִים אֶל־סוֹא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלֹא־הֶעֱלָה
מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כְּשָׁנָה בְשָׁנָה וַיַּעַצְרֵהוּ מֶלֶךְ
אַשּׁוּר וַיַּאַסְרֵהוּ בֵּית כֶּלֶא ׃

14 ‡ Porrò altare æreum quod erat coram
Domino, tranſtulit de facie templi, & de
loco altaris, & de loco templi Domini, po-
ſuitque illud ex latere altaris ad Aquilo-
15 nem. ‡ Præcepit quoque rex Achaz Vriæ ſa-
cerdoti, dicens: Super altare maius offer
holocauſtum matutinum, & ſacrificium
veſpertinum, & holocauſtum regis & ſa-
crificia eius, & holocauſtum vniuerſi po-
puli terræ, & ſacrificia eorum, & libamina
eorum, & omnem ſanguinem holocauſti,
& vniuerſum ſanguinem victimæ ſuper il-
D lud effundes. Altare verò ęreum erit para-
16 tum ad voluntatem meam. ‡ Fecit igitur
Vrias ſacerdos iuxta omnia quæ præcepe-
17 rat rex Achaz. ‡ Tulit autem rex Achaz cę-
latas baſes & luterem qui erat deſuper, &
mare depoſuit de bobus æreis qui ſuſten-
tabant illud, & poſuit ſuper pauimentum
18 ſtratum lapide. ‡ Muſach quoque Sabbati
quod ędificauerat in templo, & ingreſſum
regis exterius conuertit in templum Do-
19 mini propter regem Aſſyriorum. ‡ Reliqua
autem verborum Achaz & omnia quę fe-
cit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermo-
20 num dierum regum Iuda? ‡ Dormiuitque
Achaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt
cum eis in ciuitate Dauid, & regnauit E-
zechias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

1 ANno duodecimo Achaz regis Iuda
A regnauit Oſee filius Hela in Samaria
ſuper Iſrael nouem annis:
2 ‡ Fecitque malum coram Domino, ſed
non ſicut reges Iſrael qui ante eũ fuerunt.
3 ‡ Contra hunc aſcendit Salmanaſar rex
Aſſyriorum, & factus eſt ei Oſee ſeruus,
reddebatque illi tributa.
4 ‡ Cumque deprehendiſſet rex Aſſyrio-
rum Oſee quòd rebellare nitens miſiſſet
nuncios ad Sua regem Ægypti, ne præſta-
ret tributa regi Aſſyriorum, ſicut ſingulis
annis ſolitus erat, obſedit eum, & vinctũ
miſit in carcerem:

תרגום יונתן

14 וְיָת מַדְבְּחָא דִנְחָשָׁא דִקְדָם יְיָ וְקָרִיב מִן קֳדָם בֵּיתָא מִבֵּין מַדְבְּחָא וּמִבֵּין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וִיהַב יָתֵיהּ עַל שִׁידָא דְמַדְבְּחָא צִפּוּנָא ׃
15 וּפַקִּיד מַלְכָּא אָחָז יַת אוּרִיָּה כַּהֲנָא לְמֵימַר עַל מַדְבְּחָא רַבָּא אַסֵּיק יַת עֲלַת צַפְרָא וְיַת מִנְחַת רַמְשָׁא וְיַת עֲלַת מַלְכָּא וְיַת מִנְחָתֵיהּ וְיַת
עֲלַת כָּל עַמָּא דְאַרְעָא וּמִנְחַתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וְכָל דַם עֲלָה וְכָל דַם נִיכְסַת קוּדְשִׁין עֲלוֹהִי תִּזְרוֹק וּמַדְבְּחָא דִנְחָשָׁא יְהֵי לִי לְבַקָּרָא ׃
16 וַעֲבַד אוּרִיָּה כַּהֲנָא כְּכֹל דְפַקִּיד מַלְכָּא אָחָז ׃ 17 וְקַצִּיץ מַלְכָּא אָחָז יַת גְּדַנְפֵּי בְּסִיסַיָּא וְאַעְדִּי מִנְּהוֹן יַת כִּיּוֹרָא וְיַת יַמָּא אַחֵית מֵעַל
תּוֹרַיָּא דִנְחָשָׁא דִתְחוֹתוֹהִי וִיהַב יָתֵיהּ עַל רִצְפַּת אַבְנַיָּא ׃ 18 וְיַת טִיקוּס שַׁבְּתָא דִּי בְנוֹ בְּבֵיתָא וְיַת מַעֲלָנָא דְמַלְכָּא בָּרָאָה אַסְחַר לְבֵית
מַקְדְּשָׁא דַייָ מִן קֳדָם מַלְכָּא דְאַתּוּר ׃ 19 וּשְׁאָר פִּתְגָּמֵי אָחָז וְדַעֲבַד הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה ׃
20 וּשְׁכִיב אָחָז עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקַרְתָּא דְדָוִד וּמְלַךְ חִזְקִיָּהוּ בְרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי ׃

יז

1 בִּשְׁנַת תַּרְתָּא עֶשְׂרֵי לְאָחָז מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ הוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל תְּשַׁע שְׁנִין ׃
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְחוֹד לָא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ קֳדָמוֹהִי ׃ 3 עֲלוֹהִי סְלֵיק שַׁלְמַנְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר וַהֲוָה לֵיהּ הוֹשֵׁעַ
עַבְדָּא וְאָתֵיב לֵיהּ תִּקְרֻבְתָּא ׃ 4 וְאַשְׁכַּח מַלְכָּא דְאַתּוּר בְּהוֹשֵׁעַ מְרָדָא דִּישְׁלַח אִיזְגַּדִּין לְוַת סוֹא מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְלָא אַסֵּיק תִּקְרוּבְתָּא
לְמַלְכָּא דְאַתּוּר שַׁתָּא בְּשַׁתָּא וְאַחְדֵיהּ מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאַסְרֵיהּ בְּבֵית אֲסִירֵי ׃

At æreum altare quod erat coram Domino 14
traduxit illud de facie domus de medio altaris,
& de medio domus Domini, & dedit illud ad
femur altaris ad Aquilonem.
Et præcepit rex Achaz Vriæ ſacerdoti, di- 15
cens: Aſcende ſuper altare magnum, & ſuper
illud offer holocauſtum matutinum, & ſacrifi-
cium veſpertinum, & holocauſta regis & ſa-
crificia eius, & holocauſtum vniuerſi populi,
& ſacrificia eorum, & libamina eorum, &
omnem ſanguinem holocauſti, & vniuerſum
ſanguinem victimæ in illud effundes. & alta-
re æreum erit mihi in manè.
Et fecit Vrias ſacerdos iuxta omnia quæ- 16
cunque præcepit ei Achaz rex.
Et concidit Achaz rex cælaturas baſium, 17
& depoſuit. & tranſtulit ab eis luterem &
mare, & deduxit de vitulis æreis qui erant
ſub eo, & poſuit illud ſuper baſin lapideam.
Et fundamentum cathedræ ſabbatorum æ- 18
dificauit in domo Domini, & ingreſſum regis
exteriorem conuertit in domo Domini à facie
regis Aſſyriorum.
Et reliqua verborum Achaz quæcunque 19
fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum
dierum regum Iuda?
Et dormiuit Achaz cum patribus ſuis, et 20
ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid:
& regnauit Ezecias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

IN anno duodecimo Achaz regis Iuda regna- 1
uit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael no-
uem annis.
Et fecit malum coram Domino; verùm non 2
ſicut reges Iſrael qui fuerunt ante eum.
Contra eum aſcendit Salmanaſar rex Aſ- 3
ſyriorum, & factus eſt ei Oſee ſeruus, & red-
debat ei munera.
Et inuenit rex Aſſyriorum in Oſee inſi- 4
dias, quia miſit nuncios ad Sua regem Ægypti,
& non attulit munera regi Aſſyriorum ſingu-
lis annis: & obſedit eum rex Aſſyriorum, &
ligauit eum in domo cuſtodiæ.

14 τὸ δὲ χαλκοῦν θυσιαστήριον ὃ ἦν ἐναντίον κυρίου
προσήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ προσώπου τοῦ οἴκου ἐκ μέσου τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ ἐκ μέσου τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τὸ ἐπὶ μηρὸν τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ βορρᾶν.
15 καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς ἄχαζ τῷ οὐρίᾳ τῷ ἱερεῖ
λέγων, ἀνάβηθι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ μέγα, καὶ ἐπ᾽ αὐτὸ
πρόσφερε τὴν ὁλοκαύτωσιν τὴν πρωϊνὴν καὶ τὴν θυ-
σίαν τὴν ἑσπερινήν, καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις τοῦ βασιλέως
καὶ τὰς θυσίας αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁλοκαύτωσιν παντὸς τοῦ λαοῦ,
καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ πᾶν αἷ-
μα ὁλοκαυτώσεως, καὶ πᾶν αἷμα θυσίας ἐν αὐτῷ προ-
χεεῖς. καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἔσται μοι εἰς τὸ πρωΐ.
16 καὶ ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετεί-
λατο αὐτῷ ἄχαζ ὁ βασιλεύς.
17 καὶ συνέκοψεν ἄχαζ ὁ βασιλεὺς τὰ συγκλείσμα-
τα τῶν μεχωνὼθ καὶ μετῆρε. καὶ μετῆρεν ἀπ᾽ αὐτῶν τὸν
λουτῆρα καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν
μόσχων τῶν χαλκῶν τῶν ὑπ᾽ αὐτήν, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν
18 ἐπὶ βάσιν λιθίνην. καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθέ-
δρας τῶν σαββάτων ᾠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὴν
εἴσοδον τοῦ βασιλέως τὴν ἐξωτέραν ἐπέστρεψεν ἐν οἴκῳ
κυρίου ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων.
19 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἄχαζ ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰ-
δοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασι-
20 λέων ἰούδα; καὶ ἐκοιμήθη ἄχαζ μετὰ τῶν πατέρων
αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ
ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

ιζ.

1 Ἐν ἔτει δωδεκάτῳ ἄχαζ βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευ-
σεν ὠσηὲ υἱὸς ἠλὰ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐννέα ἔτη.
2 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς οἱ
βασιλεῖς ἰσραὴλ οἳ ἦσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
3 ἐπ᾽ αὐτὸν ἀνέβη σαλμανασὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων,
καὶ ἐγένετο αὐτῷ ὠσηὲ δοῦλος, καὶ ἔφερεν αὐτῷ δῶρα.
4 καὶ εὗρεν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν ὠσηὲ ἐπιβουλήν,
διότι ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς σουὰ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ
οὐκ ἤνεγκεν δῶρα τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων ἐνιαυτὸν κατ᾽ ἐ-
νιαυτόν, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ
ἔδησεν αὐτὸν ἐν οἴκῳ φυλακῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Altare, inquam, æneum quod erat ante Dominum, applicuit à facie domus inter altare & inter domum ſanctuarij Domini, & dedit
illud ad latus altaris Septentrionem verſus. 15 Et præcepit rex Ahhaz Vriah ſacerdoti, dicendo: Super altare magnum
incende holocauſtum auroræ & munus veſperæ, & holocauſtum regis & munus eius, & holocauſtum omnis populi terræ, & munera eo-
rum, & libationes eorum, & omnem ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem victimæ ſanctitatum ſuper illud ſparges, & altare æneũ
erit mihi ad requirendum. 16 Et fecit Vriah ſacerdos iuxta omnia quæ præceperat rex Ahhaz.
17 Et confregit rex Ahhaz peripherias baſium, & amouit ab eis pelues, & mare depoſuit de bobus æneis, qui erant ſub illo, & dedit il-
lud ſuper pauimentum lapidum. 18 Et exemplar Sabtha, quod conſtruxerant in domo, & introitum regis exterius auer-
tit in domum ſanctuarij Domini propter regem Athur. 19 Et reliquum verborum Ahhaz & quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt
in libro verborum dierum regum domus Iehudah. 20 Et cubuit Ahhaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus
ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Iehhekiahu filius eius pro eo.

CAP. XVII.

ANno duodecimo Ahhaz regis tribus domus Iehudah, regnauit Hoſeagh filius Elah in Somron ſuper Iſrael nouem annis:
2 Et fecit quod malum erat ante Dominum: tantummodo non ſicut reges Iſrael qui fuerunt ante illum.
3 Contra eum aſcendit Salmanezzer rex Athur, & fuit illi Hoſeagh ſeruus, & reddidit illi munus.
4 Et inuenit rex Athur in Hoſeagh coniurationem, quòd miſerat nuncios ad Zzo regem Miſzraim, & non afferret munus regi Athur
annuatim: & clauſit illum rex Athur, & vinxit illum in domo vinctorum.

5 * וַיַּעַל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר
עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ שָׁנִים ׃
6 * בִּשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְהוֹשֵׁעַ לָכַד מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־
שֹׁמְרוֹן וַיֶּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיֹּשֶׁב אֹתָם
בַּחְלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי ׃
7 * וַיְהִי כִּי־חָטְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם
הַמַּעֲלֶה אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־
מִצְרָיִם וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים ׃
8 * וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ ׃
9 * וַיְחַפְּאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכָל־עָרֵיהֶם
מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר ׃
10 * וַיַּצִּבוּ לָהֶם מַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה
גְבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן ׃
11 * וַיְקַטְּרוּ־שָׁם בְּכָל־בָּמוֹת כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֶגְלָה
יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה ׃
12 * וַיַּעַבְדוּ הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם לֹא
תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה ׃
13 * וַיָּעַד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיאוֹ
כָל־חֹזֶה לֵאמֹר שֻׁבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְשִׁמְרוּ מִצְוֹתַי
חֻקּוֹתַי כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבֹתֵיכֶם
וַאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים ׃
14 * וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם כְּעֹרֶף אֲבוֹתָם אֲשֶׁר
לֹא הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם ׃
15 * וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־
אֲבוֹתָם וְאֵת עֵדְוֹתָיו אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם ׃

5 * Peruagatuſque eſt omnem terram, &
aſcendens Samariam obſedit eam tribus
6 annis. * Anno autem nono Oſee cepit
rex Aſſyriorum Samariam, & tranſtulit Iſ-
rael in Aſſyrios, poſuitque eos in Haylam
& in Abor iuxta fluuium Gozan in ciui-
7 tatibus Medorum. * Factum eſt enim
B cùm peccaſſent filij Iſrael Dño Deo ſuo
qui eduxerat eos de terra Ægypti de ma-
nu Pharaonis regis Ægypti, coluerūt deos
8 alienos, * & ambulauerunt iuxta ritum
gentium, quas conſumpſerat Dominus in
conſpectu filiorum Iſrael, & regum Iſrael,
9 quia ſimiliter fecerant. * Et irritauerunt
filij Iſrael verbis nō rectis Dominum Deū
ſuum, & ædificauerunt ſibi excelſa in cun-
ctis vrbibus ſuis, à turre cuſtodum vſque
10 ad ciuitatem munitam. * Feceruntque
ſibi ſtatuas & lucos in omni colle ſublimi,
& ſubter omne lignum nemoroſum:
11 * Et adolebant ibi incenſum ſuper aras
in morem gentium, quas tranſtulerat Do
minus à facie eorum. Feceruntque verba
12 peſsima irritantes Dominum: * Et colue-
runt immunditias, de quibus præcepit eis
Dominus, ne facerent verbum hoc.
13 * Et teſtificatus eſt Dominus in Iſrael &
in Iuda per manum omnium Propheta-
rum & Videntium, dicens: Reuertimini à
viis veſtris peſsimis, & cuſtodite præcep-
C ta mea & ceremonias, iuxta omnem legem
quam præcepi patribus veſtris, & ſicut mi-
ſi ad vos in manu ſeruorum meorum Pro-
14 phetarum. * Qui non audierunt, ſed
indurauerunt ceruicem ſuam iuxta cerui-
cem patrum ſuorum, qui noluerunt obe-
15 dire domino Deo ſuo: * Et abiecerunt
legitima eius, & pactum quod pepigit cum
patribus eorum, & teſtificationes quibus
conteſtatus eſt eos, ſecutique ſunt vanita-
tes, & vanè egerunt, & ſecuti ſunt gentes
quæ erāt per circuitum eorum, ſuper qui-
bus præceperat Dominus eis, vt non face-
rent ſicut & illæ faciebant.

תרגום יונתן

5 וסליק מלכא דאתור בכל ארעא וסליק לשמרון וצר עלה תלת שנין ׃ 6 בשתא תשיעתא להושע כבש מלכא דאתור ית
שמרין ואגלי ית ישראל לאתור ואותיב יתהון בחלח ובחבור נהר גוזן וקירוי מדי ׃
7 והוה כד חבו בני ישראל קדם יי אלההון דאסיק יתהון מארעא דמצרים מתחות יד פרעה מלכא דמצרים ודחילו טעות עממיא ׃
8 ואזלו בגזירת עממיא דתריך יי מן קדם בני ישראל ומלכי ישראל דעבדו ׃
9 ואמרו בני ישראל מילין דלא כשרן קדם יי אלההון ובנו להון במן בכל קרויהון ממגדל תקיף עד קירוין כריכן ׃
10 ואקימו להון קמן ואשירין על כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף ׃
11 ואסיקו בוסמין תמן בכל במתא כעממיא דאגלי יי מן קדמיהון ועבדו פתגמין בישין לארגזא קדם יי ׃
12 ופלחו לטעותא דאמר יי להון לא תעבדון ית פתגמא הדין ׃
13 ואסהיד יי בישראל וביהודה ביד כל ספר וכל מליף למימר תובו מאורחתכון בישתא וטרו פיקודי וקימי ככל אורייתא דפקידית
ית אבהתכון ודשלחית לותכון ביד עבדי נבייא ׃ 14 ולא קבילו ואקשיאו ית קדלהון כקדלא דאבהתהון דלא הימינו
במימרא דיי אלההון ׃ 15 וקצו בקימוהי ובגזרתיה דגזר עם אבהתהון ובסהדותיה דאסהיד בהון וטעו
בתר טעות עממיא והוו ללמא ובתר עממיא די בסחרניהון די פקיד יי יתהון בדיל דלא למעבד כותהון ׃

⁵ Et rex Assyriorum ascendit super omnem terram, & ascendit in Samariam, & obsedit eam tribus annis. 5

⁶ In autem nono anno Osee cepit Samariam rex Assyriorum, & transtulit Israel in Assyrios, & habitare fecit eos in Elaa & in Habor fluuiis Gozan in terminis Medorum. 6

⁷ Et factum est cùm peccassent filij Israel Domino Deo suo, qui eduxerat eos de Ægypto de sub manu Pharaonis regis Ægypti, & timuerunt deos alienos: 7

⁸ Et ambulauerunt in ritibus gentium, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel, & reges Israel quæcunque fecerunt: 8

⁹ Et induti sunt filij Israel verbis iniquis contra Dominum Deum suum. et ædificauerunt sibi excelsa in cunctis vrbibus suis à turre custodum vsque ad ciuitatem munitam. 9

¹⁰ Et constituerunt sibi filij Israel statuas & lucos in omni colle sublimi, & subter omne lignum nemorosum: 10

¹¹ Et adolebant incensum ibi in omnibus excelsis, sicut gentes quas transtulit Dominus de facie eorum, & fecerunt participes, & sculpserunt vt irritarent Dominum. 11

¹² Et coluerunt idola, quæ dixit Dominus eis: Non facietis verbum hoc. 12

¹³ Et testificatus est Israel & Iudæ Dominus in manibus omnium prophetarum eius, omnibus videntibus, dicens: Reuertimini à viis vestris malis, & custodite præcepta mea, & iustificationes meas, & omnem legem meam, quam præcepi patribus vestris, quæcunque misi ad eos in manu seruorum meorum Prophetarum: 13

¹⁴ Et non audierunt, & indurauerunt tergum suum super tergum patrum suorum, qui non crediderunt Domino Deo suo: 14

¹⁵ Et abiecerunt fœdus eius, & iustificationes quas pepigit cum patribus eorum, & testificationes eius quibus contestatus est eos; & abierunt post vanitates & vanè egerunt, et post gentes quæ per circuitum eorum, de quibus præceperat Dominus eis, vt non facerent iuxta ea. 15

5 ⁵ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἀνέβη ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν,
καὶ ἀνέβη εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὴν τρία ἔτη.
6 ⁶ ἐν δὲ τῷ ἐννάτῳ ἔτει ὠσηὲ συνέλαβε τὴν Σαμάρειαν
ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων, καὶ ἀπῴκισεν τὸν ἰσραὴλ εἰς ἀσ-
συρίους, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβὼρ πο-
ταμοῖς γοσὰν ἐν ὁρίοις μήδων.
7 ⁷ καὶ ἐγένετο ὅτε ἥμαρτον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ τῷ
θεῷ αὐτῶν τῷ ἀγαγόντι αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου ὑποκάτω-
θεν χειρὸς φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ ἐφοβήθησαν
θεοὺς ἑτέρους·
8 ⁸ καὶ ἐπορεύθησαν τοῖς δικαιώμασι τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆ-
ρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οἱ βασιλεῖς
ἰσραὴλ ὅσα ἐποίησαν.
9 ⁹ καὶ ἠμφιέσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λόγους ἀδίκους κατὰ
κυρίου θεοῦ αὐτῶν. καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπὸ πύργου φυλασσόντων ἕως
πόλεως ὀχυρᾶς.
10 ¹⁰ καὶ ἐστήλωσαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ στήλας καὶ ἄλ-
ση ἐν παντὶ βουνῷ ὑψηλῷ, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου
11 ἀλσώδους· ¹¹ καὶ ἐθυμίων ἐκεῖ ἐν πᾶσι τοῖς ὑψηλοῖς, κα-
θὼς τὰ ἔθνη ἃ ἀπῴκισε κύριος ἐκ προσώπου αὐτῶν, καὶ
ἐποίησαν κοινωνούς, καὶ ἐχάραξαν τοῦ παροργίσαι τὸν κύ-
12 ριον. ¹² καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς εἰδώλοις, οἷς εἶπεν κύριος
αὐτοῖς, οὐ ποιήσετε τὸ ῥῆμα τοῦτο.
13 ¹³ καὶ διεμαρτύρατο τῷ ἰσραὴλ καὶ τῷ ἰούδα ὁ κύριος
ἐν χερσὶ πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παντὸς ὁρῶντος λέ-
γων, ἀποστράφητε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ φυ-
λάξατε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ
πάντα τὸν νόμον μου, ὃν ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑ-
μῶν, ὅσα ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν δούλων μου
14 τῶν προφητῶν· ¹⁴ καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν νῶτον αὐτῶν ὑπὲρ τὸν νῶτον τῶν πατέρων αὐτῶν, οἳ οὐκ
ἐπίστευσαν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν·
15 ¹⁵ καὶ ἀπώσαντο τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώ-
ματα ἃ διέθετο τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τὰ μαρτύρια
αὐτοῦ ὅσα διεμαρτύρατο αὐτοῖς, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω
τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐθνῶν τῶν
περικύκλῳ αὐτῶν, ὧν ἐνετείλατο κύριος αὐτοῖς τοῦ μὴ
ποιῆσαι κατὰ ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁵ Et ascendit rex Athur in omnem terram, & ascendit in Somron, & obsedit illam tribus annis.
⁶ Anno nono Hoseagh subegit rex Athur Somron, & migrare fecit Israel in Athur, & collocauit illos in Hhalahh & in Hhabor fluuio Gozan & vrbibus Madai. ⁷ Et fuit quando peccauerunt filij Israel ante Dominum Deum suum, qui eduxerat illos de terra Misraim, ne essent sub manu Pargho regis Misraim, & venerati sunt idola gentium.
⁸ Et ambulauerunt in decretis gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Israel, & regum Israel quæ faciebant.
⁹ Et dixerunt filij Israel locutiones quæ non rectæ erant ante Dominum Deum suum, & ædificauerunt sibi excelsa in omnibus vrbibus suis, à turri forti vsque ad vrbes munitas. ¹⁰ Et statuerunt sibi statuas, & lucos super omnem collem elatum, & sub omni arbore frondosa. ¹¹ Et adoleuerunt aromata ibi in omnibus excelsis, sicut gentes quas migrare fecerat Dominus à facie eorum, & fecerunt res malas ad irritandum Dominum. ¹² Et seruierunt idolis de quibus Dominus dixerat illis: Non faciatis rem istam. ¹³ Et obtestatus est Dominus in Israel & in Iehudah per manum omnis scribæ & omnis doctoris, dicendo: Redite à viis vestris malis, & seruate præcepta mea & decreta mea, iuxta omnem legem quam præcepi patribus vestris, & quam misi ad vos per manum seruorum meorum Prophetarum.
¹⁴ Et non audierunt, sed indurauerunt ceruicem suam iuxta ceruices patrum suorum, & non crediderunt in dictum domini Dei sui.
¹⁵ Et spreuerunt decreta illius, & pacta eius quæ pepigerat cum patribus eorum, & obtestationes eius quibus obtestatus fuerat in eos, & errauerunt post errores gentium, & fuerunt in nihilum, & *iuerunt* post gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præceperat Dominus eis, ne facerent sicut illæ.

16 * וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם מַסֵּכָה שְׁנֵים עֲגָלִים וַיַּעֲשׂוּ אֲשֵׁירָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ
לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל ׃
17 * וַיַּעֲבִירוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֵשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ ׃
18 * וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל וַיְסִרֵם מֵעַל פָּנָיו
לֹא נִשְׁאַר רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה לְבַדּוֹ ׃
19 * גַּם־יְהוּדָה לֹא שָׁמַר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ ׃
20 * וַיִּמְאַס יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם
בְּיַד שֹׁסִים עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו ׃
21 * כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד וַיַּמְלִיכוּ אֶת־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיַּדַּא יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וְהֶחֱטִיאָם חֲטָאָה גְדוֹלָה ׃
22 * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר
עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה ׃
23 * עַד אֲשֶׁר־הֵסִיר יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגֶל יִשְׂרָאֵל
מֵעַל אַדְמָתוֹ אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה ׃
24 * וַיָּבֵא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא
וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן תַּחַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ ׃
25 * וַיְהִי בִּתְחִלַּת שִׁבְתָּם שָׁם לֹא יָרְאוּ אֶת־יְהוָה
וַיְשַׁלַּח יְהוָה בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וַיִּהְיוּ הֹרְגִים בָּהֶם ׃
26 * וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלִיתָ
וַתּוֹשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי
הָאָרֶץ וַיְשַׁלַּח־בָּם אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנָּם
מְמִיתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט
אֱלֹהֵי הָאָרֶץ ׃

16 * Et dereliquerũt omnia præcepta Domini Dei sui. feceruntque sibi conflatiles
duos vitulos, & lucos, & adorauerunt vniuersam militiam cæli. seruierũtq; Baal,
17 * & consecrauerunt filios suos & filias suas
per ignem. & diuinationi inseruiebant & auguriis, & tradiderunt se vt facerent malum coram Domino, vt irritarent eum.
18 * Iratusque est Dominus vehementer
Israeli, & abstulit eos à conspectu suo, & non remansit nisi tribus Iuda tãtummodo.
19 * Sed nec ipse Iuda custodiuit mandata Domini Dei sui, veruntamen ambulauit in erroribus Israel quos operatus fuerat.
20 * Proiecitque Dominus omne semen
Israel, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec proiiceret eos à facie sua.
21 * Ex eo iam tempore quo scissus est
Israel à domo Dauid, & constituerunt sibi regem Hieroboam filium Nabat. separauit enim Hieroboam Israel à Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.
22 * Et ambulauerunt filij Israel in vniuersis peccatis Hieroboam quæ fecerat, & non
23 recesserunt ab eis, * vsquequo Dominus auferret Israel à facie sua, sicut locutus fuerat in manu omnium seruorum suorum Prophetarum. Translatusque est Israel de terra sua in Assyrios vsque in diem hanc.
24 * Adduxit autem rex Assyriorum viros
de Babylone, & de Curtha, & de Ahiat, & de Emath, & de Sepharuaim, & collocauit eos in ciuitatibus Samariæ pro filiis Israel: qui possederunt Samariam, & habitauerunt in vrbibus eius.
25 * Cumque ibi habitare cœpissent, non
timebant Dominum: & immisit eis Dominus leones, qui interficiebant eos.
26 * Nunciatumque est regi Assyriorum,
& dictum: Gentes quas transtulisti, & habitare fecisti in ciuitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ; & immisit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quòd ignorent ritum Dei terræ.

תרגום יונתן

16 ושבקו ית כל פקודיא דיי אלההון ועבדו להון מתכא תרין עגלין ועבדו אשירתא וסגידו לכל חילי שמיא ופלחו ית בעלא ׃
17 ואעברו ית בניהון וית בנתהון בנורא וקסמו קסמין ונחשו וחשיבו למעבד דביש קדם יי לארגזא קדמוהי ׃
18 והוה רגז מן קדם יי לחדא בישראל ואגלינון מארע בית שכינתיה ולא אשתאר לחוד שבטא דיהודה בלחודוהי ׃
19 אף דבית יהודה לא נטרו ית פקודיא דיי אלההון ואזלו בגזירת ישראל דעבדו ׃
20 וקץ יי בכל זרעא דישראל וענינון ומסרינון ביד בוזזין עד דאגלינון מארע בית שכינתיה ׃
21 ארי אתפליגו בית ישראל על דבית יהודה ואמליכו ית ירבעם בר נבט ואטעי ירבעם ית ישראל מבתר פלחנא דיי וחייבינון חובא רבא ׃
22 ואזלו בני ישראל בכל חובי ירבעם דעבד לא סטו מנהון ׃
23 עד דאגלי יי ית ישראל מארע בית שכינתיה כמא דמליל ביד כל עבדוהי נביא וגלו ישראל מעל ארעהון לאתור עד יומא הדין ׃
24 ואיתי מלכא דאתור מבבל ומכות ומעוה ומחמת ומספרוים ואותיב בקרוי שמרון חלף בני ישראל ויריתו ית שמרון ויתיבו בקרוהא ׃
25 והוה בשריות למתבהון תמן לא הוו דחלין מן קדם יי וגרי יי בהון ית אריותא והוו קטלין בהון ׃
26 ואמרו למלכא דאתור למימר עממיא דאגליתא ואותיבתא בקרוי שמרון לא הוו ידעין ית דין אלהא דארעא וגרי בהון ית אריותא והא אינון מקטלין יתהון כדלית אינון ידעין ית דין אלהא דארעא ׃

*Et dereliquerunt præcepta Domini Dei sui, 16
& fecerunt sibi conflatilia duas iuuencas, &
fecerunt lucum, & adorauerunt vniuersam
militiam cæli. & seruierunt Baal:
*Et perduxerunt filios suos & filias suas 17
in igne. & diuinabant diuinationes, & augu-
rabantur auguriis. & venditi sunt vt facerent
malum coram Domino, vt irritarent eum.
*Et iratus est Dominus vehementer in Is- 18
rael, & abstulit eos à facie sua, non remansit
nisi tribus Iuda sola.
*Etiam Iuda non custodiuit mandata Do- 19
mini Dei sui, & ambulauerunt in iustificatio-
nibus Israel quas fecerunt:
*Et proiecit Dominus omne semen Israel. 20
& iratus est Dominus super eis, & commouit
eos, & tradidit eos Dominus in manu diripien
tium eos, donec proijceret eos à facie sua.
*Veruntamen quia scissus est Israel à domo 21
Dauid, & regem constituerunt super se Hiero-
boam filium Nabat, & proiecit Hieroboam Is-
rael à post Dominum, & peccare fecit eos pec-
catum magnum:
*Et ambulauerunt filij Israel in omnibus 22
peccatis Hieroboam quæ fecerat: non recesserūt
ab eis, *vsquequo amouit Dominus Israel à 23
facie sua, sicut locutus est Dominus in manu om
nium seruorum suorum Prophetarum. et trans-
latus est Israel de terra sua in Assyrios vsque in
diem hanc. *Et adduxit rex Assyriorum 24
de Babylone, & de Chotha, & de Auan, &
de Emath, & de Sempharuaim, & collocauit
eos in ciuitatibus Samariæ pro filiis Israel. &
possederunt Samariam & ciuitates eius, et ha-
bitauerunt in eis.
*Et factum est postquàm habitauerunt gen- 25
tes istæ ibi in principio, non timuerunt Domi-
num. & misit Dominus in eos leones, et inter-
ficiebant in eis. *Et locuti sunt ad regem 26
Assyriorum dicentes: Gentes quas transtulisti
& habitare fecisti in ciuitatibus Samariæ, non
cognouerunt iudicium Dei terræ. & misit in eos
leones, et ecce sunt interficientes eos, quia non
sciunt iudicium Dei terræ.

16 *καὶ ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνευτὰ δύο δαμάλεις, καὶ ἐποίησαν
ἄλσος, καὶ προσεκύνησαν πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ.
17 καὶ ἐλάτρευσαν τῷ βάαλ· *καὶ διῆγον τοὺς υἱοὺς αὐ-
τῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρί. καὶ ἐμαντεύοντο μαν-
τείας καὶ οἰωνίζοντο οἰωνισμοῖς. καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆ-
σαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν.
18 *καὶ ἐθυμώθη κύριος σφόδρα ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ ἀ-
πέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, οὐχ ὑπελείφθη
πλὴν φυλὴ ἰούδα μονωτάτη.
19 *καί γε ἰούδας οὐκ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ
θεοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς δικαιώμασιν ἰσραὴλ
20 οἷς ἐποίησαν· *καὶ ἀπώσατο κύριος ἅπαν τὸ σπέρμα
ἰσραήλ. καὶ ἐθυμώθη κύριος ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς
καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ὁ κύριος ἐν χειρὶ τῶν διαρπαζόντων αὐ-
τούς, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
21 *πλὴν ὅτι ἐρράγη ὁ ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ
ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ἱεροβοὰμ υἱὸν ναβάτ, καὶ ἀ-
πώσατο ὁ ἱεροβοὰμ τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ ὄπισθεν τοῦ κυρίου, καὶ
ἐξήμαρτεν αὐτοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην·
22 *καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πάσαις ἁμαρ-
τίαις ἱεροβοὰμ αἷς ἐποίησεν, οὐκ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν,
23 *ἕως οὗ μετέστησε κύριος τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ, ὡς ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ πάντων τῶν δούλων αὐ-
τοῦ τῶν προφητῶν. καὶ ἀπῳκίσθη ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς
αὐτοῦ εἰς ἀσσυρίους ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
24 *καὶ ἤγαγεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐκ βαβυλῶνος καὶ ἐκ
χωθὰ, καὶ ἀπὸ ἀουὰν, καὶ ἀπὸ αἱμάθ, καὶ ἀπὸ σεμφα-
ρουαΐμ, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν σαμαρείας
ἀντὶ τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν σαμάρειαν
καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐταῖς.
25 *καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ κατῳκισθῆναι τὰ ἔθνη ταῦτα ἐκεῖ
ἐν ἀρχῇ, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον. καὶ ἀπέστειλε κύριος
εἰς αὐτοὺς λέοντας, καὶ ἐθανάτουν ἐν αὐτοῖς.
26 *καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων λέγοντες, τὰ ἔθνη ἃ ἀ-
πῴκισας καὶ κατῴκισας ἐν ταῖς πόλεσι σαμαρείας, οὐκ
ἔγνωσαν τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς. καὶ ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς
λέοντας, καὶ ἰδοὺ εἰσὶ θανατοῦντες αὐτούς, καθότι οὐκ οἴ-
δασι τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei sui, & fecerunt sibi conflatile, duos vitulos; & fecerunt lucum, & adorauerunt om-
nem exercitum cælorum, & coluerunt Baghla: 17 Et transire fecerunt filios suos & filias suas per ignem, & hariolati sunt hariola-
tiones, & augurati sunt, & excogitauerunt facere quod malum erat ante Dominum, vt irritarent illum. 18 Et fuit indignatio à Do-
mino valdè in Israel, & migrare fecit eos de terra domus maiestatis suæ, nec relicta est nisi tribus Iehudah sola.
19 Et etiam homines domus Iehudah non custodierunt præcepta Domini Dei sui, sed ambulauerunt in decretis Israel quæ fecerant.
20 Et abominatus est Dominus omne semen Israel, & afflixit eos, & tradidit illos in manum diripientium, quousque migrare fecit il-
los de terra domus maiestatis suæ. 21 Quia litigauerunt *viri* domus Israel aduersum *populum* domus Iehudah, & regem
crearunt Iarabgham filium Nebat; & errare fecit Iarabgham Israel, ne *iret* post cultum Domini, & peccare fecit illos peccatum magnum.
22 Et ambulauerunt filij Israel in omnibus peccatis Iarabgham quæ fecerat; non declinauerunt ab eis:
23 Quousque migrare fecit Dominus Israel de terra domus maiestatis suæ, sicut locutus fuerat per manum omnium seruorum suo-
rum Prophetarum. & migrarunt Israel de terra sua in Athur vsque ad diem hanc.
24 Et adduxit rex Athur *homines* ex Babel, & ex Choth, & ex Ghanah, & ex Hhamath, & ex Szepharuaim, & collocauit in vrbibus
Somron pro filiis Israel, & hæreditauerunt Somron, & sederunt in vrbibus eius. 25 Et fuit cùm inciperent habitare illi
ibi, non timuerunt Dominum; & incitauit Dominus in eos leones, & occidebant de illis. 26 Et dixerunt regi Athur
dicendo: Gentes quas migrare fecisti & collocasti in vrbibus Somron, non cognouerunt iudicium Dei terræ: & incitauit in illos leones, &
ecce illi occidunt eos, eo quòd illi non cognoscunt iudicium Dei terræ.

27 וַיְצַו מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לֵאמֹר הֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד
מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ שָׁם
וְיֹרֵם אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃
18 וַיָּבֹא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן וַיֵּשֶׁב
בְּבֵית־אֵל וַיְהִי מוֹרֶה אֹתָם אֵיךְ יִירְאוּ אֶת־יְהוָה׃
29 וַיִּהְיוּ עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהָיו וַיַּנִּיחוּ בְּבֵית הַבָּמוֹת
אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשֹּׁמְרֹנִים גּוֹי גּוֹי בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם
יֹשְׁבִים שָׁם׃
30 וְאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־סֻכּוֹת בְּנוֹת וְאַנְשֵׁי־כוּת
עָשׂוּ אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ אֶת־אֲשִׁימָא׃
31 וְהָעַוִּים עָשׂוּ נִבְחַז וְאֶת־תַּרְתָּק וְהַסְפַרְוִים
שֹׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלֹהֵי
סְפַרְוָיִם׃
32 וַיִּהְיוּ יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם
כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת׃
33 אֶת־יְהוָה הָיוּ יְרֵאִים וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים
כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם׃
34 עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים
אֵינָם יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֵינָם עֹשִׂים כְּחֻקֹּתָם
וּכְמִשְׁפָּטָם וְכַתּוֹרָה וְכַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר־שָׂם שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל׃
35 וַיִּכְרֹת יְהוָה אִתָּם בְּרִית וַיְצַוֵּם לֵאמֹר לֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־תִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְלֹא
תַעַבְדוּם וְלֹא תִזְבְּחוּ לָהֶם׃
36 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה אֹתוֹ תִירָאוּ וְלוֹ
תִשְׁתַּחֲווּ וְלוֹ תִזְבָּחוּ׃
37 וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה
אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת כָּל־הַיָּמִים וְלֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃

27 * Præcepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc vnum de Sacerdotibus quos indè captiuos adduxistis, vt vadat & habitet cũ eis, & doceat eos legitima Dei
28 terræ. * Igitur cùm venisset vnus de sacerdotibus his qui captiui ducti fuerant de Samaria, habitauit in Bethel, & docebat eos quomodo colerent Dominum.
29 * Et vnaquæq; gens fabricata est deum suum. posueruntque eos in phanis excelsis quæ fecerant Samaritæ gens & gens in vrbibus suis in quibus habitabant.
30 * Viri enim Babylonij fecerũt Sochot-
F Benoth, viri autẽ Cutheni fecerunt Nergel, & viri de Emath fecerunt Asima.
31 * Porrò Euæi fecerunt Nebaan & Tharchan. hi autem qui erant de Sapharuaim, comburebãt filios suos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharuaim:
32 * Et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de nouissimis Sacerdotes excelsorum, & ponebãt eos in phanis sublimibus.
33 * Et cùm Dominum colerent, diis quoque suis seruiebant, iuxta consuetudinem gentiũ de quibus trãslati fuerant Samariam.
34 * Vsque in præsentem diem morem sequuntur antiquum: non timent Dominum, neque custodiunt ceremonias eius, atque iudicia, & legem & mandatũ quod præceperat Dominus filiis Iacob, quem
G cognominauit Israel:
35 * Et percusserat cum eis pactum, & mandauerat eis, dicens: Nolite timere deos alienos, & non adoretis eos neque colatis eos, & non immoletis eis.
26 * Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna & in brachio extento, ipsum timete, & illum adorate, & ipsi immolate.
37 * Ceremonias quoq; & iudicia & legem & mandatum quod scripsit vobis, custodite, vt faciatis cunctis diebus, & non timeatis deos alienos:

תרגום יונתן

27 ופקיד מלכא דאתור למימר אובילו להמן חד מן כהניא דאגליתינון מתמן ויזלון ויתבון תמן ויליפנון ית דין אלהא דארעא׃
28 ואתא חד מכהניא דאתגליאו משמרון ויתיב בביתאל והוה מליף יתהון אכדין ידחלון מן קדם יי׃
29 והוו עבדין עמא עמא טעותיה ואחיתו בבית במתא דעבדו שמרונאי עמא עמא בקרויהון דאינון יתבין תמן׃
30 ואנשי בבל עבדו ית סכות בנות ואנשי כות עבדו ית נרגל ואנשי חמת עבדו ית אשימה׃
31 ועואי עבדו נבחז וית תרתק ואנשי ספרוים מוקדין ית בניהון בנורא לאדרמלך וענמלך טעות ספרוים׃
32 והוו דחלין מן קדם יי ועבדו להון מקצתהון כומרי במתא והוו עבדין להון בבית במתא׃
33 מן קדם יי הוו דחלין וית טעותהון הוו פלחין כנימוסי עממיא דאגליאו יתהון מתמן׃
34 עד יומא הדין אינון עבדין כנימוסי קדמאי ליתיהון דחלין מן קדם יי וליתנון עבדין כגזירתהון וכדחזי להון וכאוריתא וכתפקידתא דפקיד יי ית בני יעקב דשוי שמיה ישראל׃
35 וגזר יי עמהון קיים ופקדינון למימר לא תדחלון מטעות עממיא לא תסגדון להון ולא תפלחונון ולא תדבחון להון׃
36 אלהן קדם יי דאסיק יתכון מארעא דמצרים בחיל רב ובדרע מרמם יתיה תדחלון וקדמוהי תסגדון ועל מדבחיה תדבחון׃
37 וית קימיא וית דיניא ואוריתא ותפקידתא דכתב לכון תיטרון למעבד כל יומיא ולא תדחלון טעות עממיא׃

27 Et præcepit rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc vnum sacerdotum quos transtuli de Samaria, & vadat & habitet ibi, & declarabit eis iudicium Dei terræ.

28 Et duxerunt vnum sacerdotum quos transtulerunt de Samaria; & sedit in Bethel. & erat sacerdos illuminans eos quomodo timerent Dominum.

29 Et erant facientes gens gens deos suos. et posuerũt eos in domibus excelsorum, quæ fecerunt Samaritæ gens gens in vrbibus suis in quibus habitabant in eis.

30 Et viri Babylonis fecerunt Socchoth Banoth, & viri Chuth fecerunt Nerigel, & viri Emath fecerunt Asima.

31 Et Euæi fecerunt Nibchaz & Tharthac; & Seppharuim comburebant in igne filios suos Adramelech Deo Seppharuim:

32 Et erant timentes Dominum. & fecerunt ex se Sacerdotes excelsorum de parte, & fecerunt sibi in domibus excelsorum.

33 Dominum ipsi timebant, & deos suos colebant, iuxta iudicium gentium, vnde transtulit eos indè.

34 Vsque in diem hanc sic faciebant iuxta iudicium eorum quod ab initio. non erant timentes Dominum, & non fecerunt iuxta iustificationes, & iudicia, & præcepta, & secundum legem quam præceperat Dominus filiis Iacob, cui imposuit nomen Israel:

35 Et pepigit Dominus cum eis fœdus; et mandauit eis, dicens: Non timebitis deos alienos, & non adorabitis eos, & non coletis eos, & non immolabitis eis:

36 Nisi Domino qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna et in brachio excelso, eum timebitis, & eum adorabitis, & ei immolabitis:

37 Et iustificationes eius, & iudicia, & mandata, & legem quam scripsit vobis custodietis, vt faciatis omnibus diebus: & non timebitis deos alienos.

27 καὶ ἐνετείλατο βασιλεὺς ἀσσυρίων λέγων, ἀπαγάγετε ἐκεῖ ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπῴκισα ἐκ Σαμαρείας, καὶ πορευθήτω καὶ κατοικήτω ἐκεῖ, καὶ φωτιεῖ αὐτοὺς τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς.

28 καὶ ἤγαγον ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπῴκισαν ἀπὸ σαμαρείας, καὶ ἐκάθισεν ἐν βαιθήλ. καὶ ἦν ὁ ἱερεὺς φωτίζων αὐτοὺς πῶς φοβηθῶσι τὸν κύριον.

29 καὶ ἦσαν ποιοῦντες ἔθνος ἔθνος θεοὺς αὐτῶν. καὶ ἔθηκαν αὐτοὺς ἐν οἴκοις τῶν ὑψηλῶν, ὧν ἐποίησαν οἱ Σαμαρεῖται ἔθνος ἔθνος ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐν αἷς κατῴκουν ἐν αὐταῖς.

30 καὶ οἱ ἄνδρες βαβυλῶνος ἐποίησαν τὴν σοκχὼθ βενώθ, καὶ ἄνδρες χοὺθ ἐποίησαν τὸν νηρειγέλ, καὶ ἄνδρες αἱμὰθ ἐποίησαν τὴν ἀσιμά.

31 καὶ οἱ εὐαῖοι ἐποίησαν τὴν νιβχὰζ καὶ τὴν θαρθάκ, καὶ οἱ Σεπφαρουὶμ κατέκαιον ἐν πυρὶ τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ ἀδραμέλεχ θεῷ Σεπφαρουίμ·

32 καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον. καὶ ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν ἀπὸ μέρους, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ὑψηλῶν.

33 τὸν κύριον αὐτοὶ ἐφοβοῦντο, καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐλάτρευον κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἐθνῶν, ὅθεν ἀπῴκισεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν.

34 ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης οὕτως ἐποίουν κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν τὸ ἀπ' ἀρχῆς. οὐκ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐποίησαν κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, καὶ τὰς ἐντολὰς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο κύριος τοῖς υἱοῖς ἰακώβ, ᾧ ἐπέθηκεν ὄνομα ἰσραήλ·

35 καὶ διέθετο κύριος μετ' αὐτῶν διαθήκην. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους, καὶ οὐ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ λατρεύσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ θύσετε αὐτοῖς·

26 ὅτι ἀλλ' ἢ κυρίῳ τῷ ἀγαγόντι ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν ἰσχύϊ μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, αὐτὸν φοβηθήσεσθε, καὶ αὐτῷ προσκυνήσετε, καὶ αὐτῷ θύσετε·

37 καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα, καὶ τὰς ἐντολάς, καὶ τὸν νόμον ὃν ἔγραψεν ὑμῖν φυλάξεσθε ποιεῖν πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et præcepit rex Athur, dicendo: Deducite illuc quendam de sacerdotibus quos migrare feci indè, & eant & sedeant ibi, & doceant illos iudicium Dei terræ. 28 Et venit vnus de sacerdotibus quos transtulerant ex Somron, & sedit in Beth-el, & docuit illos quomodo timerent à facie Domini. 29 Et fecerunt gentes singulæ idola sua, & reposuerunt in domo excelsorum quam fecerant Somronæi, gentes singulæ in vrbibus suis, in quibus ipsæ sedebant.
30 Et homines Babel fecerunt Szuchoth-Benoth, & homines Chuth fecerunt Nergal, & homines Hhamath fecerunt Asimah.
31 Et Ghiuæi fecerunt Nibhhaz & Tharthaq: & homines Szepharuaim comburebant filios suos igni, ipsi Adramelech, & Ghanamelech idolis Szepharuaim. 32 Et timuerunt à facie Domini, & fecerunt sibi ex parte eorum sacerdotes excelsorum, & sacrificauerunt illis in æde excelsorum. 33 A facie Domini timebant, & tamen idolis suis seruiebant, iuxta ritus gentium, vnde migrare fecerant eos. 34 Vsque ad diem hanc ipsi faciunt iuxta ritus antiquos, neque ipsi timent à facie Domini, neque faciunt iuxta statuta eorum: & cùm videbatur illis nec iuxta legem, nec iuxta præcepta quæ præcepit Dominus filiis Iaghakob cui imposuit nomen Israel.
35 Et pepigerat Dominus cum illis fœdus, & præceperat eis, dicendo: Non timebitis idola gentium, non adorabitis ea, & non coletis ea, neque sacrificabitis eis. 36 Sed Dominum qui eduxit vos de terra Ægypti in virtute magna & in brachio excelso, ipsum timebitis, & ante eum adorabitis, & super altare eius sacrificabitis.
37 Et statuta, & iudicia, & legem, & præceptum quæ scripsit vobis, custodietis, faciendo omnibus diebus: non timebitis idola populorum.

38 וְהַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא תִשְׁכָּחוּ וְלֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
39 כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּירָאוּ וְהוּא יַצִּיל
אֶתְכֶם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם׃
40 וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי אִם־כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן הֵם
עֹשִׂים׃
41 וַיִּהְיוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְרֵאִים אֶת־יְהוָה
וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנֵי
בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם
הַזֶּה׃

יח

1 וַיְהִי בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ חִזְקִיָּה בֶן־אָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
וָתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי
בַּת־זְכַרְיָה׃
3 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
דָּוִד אָבִיו׃
4 הוּא הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבֹת
וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכִתַּת נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־
עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עַד־הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
מְקַטְּרִים לוֹ וַיִּקְרָא־לוֹ נְחֻשְׁתָּן׃
5 בַּיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּטָח וְאַחֲרָיו לֹא־הָיָה
כָמֹהוּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃
6 וַיִּדְבַּק בַּיהוָה לֹא־סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
7 וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵצֵא יַשְׂכִּיל וַיִּמְרֹד
בְּמֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְלֹא עֲבָדוֹ׃
8 הוּא הִכָּה אֶת־פְּלִשְׁתִּים עַד־עַזָּה וְאֶת־
גְּבוּלֶיהָ מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר׃

38 * Et pactum quod percussit vobiscum
nolite obliuisci, nec colatis deos alienos.
39 * Sed Dominum Deum vestrum time-
te, & ipse eruet vos de manu omnium
inimicorum vestrorum.
40 * Illi verò non audierunt, sed iuxta cō-
suetudinem suam pristinam perpetra-
bant.
41 * Fuerunt igitur gentes istæ timentes
quidem Dominum, sed nihilominus & i-
dolis suis seruientes. nam filij eorum &
nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita fa-
ciunt vsque in præsentem diem.

CAP. XVIII.

1 ANno tertio Osee filij Hela regis Israel,
A regnauit Ezechias filius Achaz regis
Iuda.
2 * Viginti quinque annorum erat cùm
regnare cœpisset, & viginti nouem annis
regnauit in Ierusalem. nomen matris e-
ius Abisa filia Zachariæ.
3 * Fecitque quod erat bonum corā Do-
mino, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pa-
ter eius.
4 * Ipse dissipauit excelsa, & contriuit
statuas, & succidit lucos, confregitq; ser-
pentem æneum quem fecerat Moyses. Si-
quidem vsque ad illud tempus filij Israel
adolebant ei incensum. Vocauitque no-
B men eius Nohestan.
5 * Et in Domino Deo Israel sperauit. Ita-
que post eum non fuit similis ei de cun-
ctis regibus Iuda, sed neque in his qui an-
te eum fuerunt.
6 * Et adhæsit Domino, & non recessit à
vestigiis eius, fecitque mandata eius quæ
præceperat Dominus Moysi.
7 * Vnde & erat Dominus cum eo, & in
cunctis ad quæ procedebat, sapienter se a-
gebat. Rebellauit quoque contra regē As-
syriorum, & non seruiuit ei.
8 * Ipse percussit Philisteos vsque ad Ga
zam, & omnes terminos eorum, à turre
custodum, vsque ad ciuitatem munitam.

תרגום יונתן

38 וּקְיָמָא דִגְזָרִית עִמְּכוֹן לָא תִתְנְשׁוֹן וְלָא תִדְחֲלוּן טַעֲוַת עַמְמַיָּא׃
39 אֱלָהֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן תִּדְחֲלוּן וְהוּא יְשֵׁיזֵיב יַתְכוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 40 וְלָא קַבִּילוּ אֱלָהֵן בְּנִימוֹסֵיהוֹן קַדְמָאֵי אִינוּן
עָבְדִין׃ 41 וַהֲווֹ עַמְמַיָּא הָאִילֵין דָּחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וְיַת צִילְמָנֵיהוֹן הֲווֹ פָּלְחִין וְאַף בְּנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן כְּמָה דַעֲבַדוּ אֲבָהָתְהוֹן אִינוּן
עָבְדִין עַד יוֹמָא הָדֵין׃

יח

1 וַהֲוָה בִּשְׁתָּא תְּלִיתָאָה לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ חִזְקִיָּה בַּר אָחָז מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
2 בַּר עַשְׂרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְעַשְׂרִין וּתְשַׁע שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִימֵּיהּ אֲבִי בַּת זְכַרְיָה׃
3 וַעֲבַד דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד דָּוִד אֲבוּהִי׃ 4 הוּא אַעֲדִּי יַת בָּמָתָא וְתַבַּר יַת קָמָתָא וְקָץ יַת אֲשֵׁירָתָא וּפַסֵּק יַת חִוְיָא דִנְחָשָׁא
דַּעֲבַד מֹשֶׁה אֲרֵי עַד יוֹמַיָּא הָאִינוּן הֲווֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַסְּקִין בּוּסְמִין לֵיהּ וַהֲווֹ קָרַן לֵיהּ נְחוּשְׁתָּן׃
5 בְּמֵימְרָא דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְרְחִיץ וּבָתְרוֹהִי לָא הֲוָה כְוָתֵיהּ בְּכָל מַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וְדִהֲווֹ קֳדָמוֹהִי׃
6 וְאִדְבַּק בְּדַחַלְתָּא דַייָ לָא סְטָא מִבָּתַר פֻּלְחָנֵיהּ וּנְטַר פִּקּוּדוֹהִי דְּפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה׃
7 וַהֲוָה מֵימְרָא דַייָ בְּסַעְדֵּיהּ בְּכָל אֲתַר דִּנְפַק מַצְלַח וּמְרַד בְּמַלְכָּא דְאַתּוּר וְלָא פַּלְחֵיהּ׃
8 הוּא קְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד עַזָּה וְיַת תְּחוּמָהָא מִמִּגְדַּל תְּקוֹף עַד קִרְוִין כְּרִיכָן׃

* *Et pactum quod pepigit vobiscum non* 38
obliuiscemini, & non timebitis deos alienos:
* *Nisi Dominum Deum vestrum eum ti-* 39
mebitis, & ipse eruet vos de manu omnium
inimicorum vestrorum.
* *Et non audierunt, nisi in iustificationibus* 40
suis primis ipsi perpetrabant.
* *Et fuerunt gentes istæ timentes Domi-* 41
num, & sculptilibus suis seruiebant. etiam fi-
lij eorum & filij filiorum eorum, sicut fece-
runt patres eorum, ipsi faciunt vsque in diem
hanc.

CAP. XVIII.

ET factum est in anno tertio Osee filij Hela 1
regis Israel, regnauit Ezechias filius Achaz
regis Iuda.
* *Filius viginti et quinq; annorum erat cùm* 2
regnaret ipse: & viginti & nouem annis re-
gnauit in Hierusalem. & nomen matris eius
Abi filia Zachariæ.
* *Et fecit rectum Ezechias coram Domi-* 3
no, iuxta omnia quæcunque fecit Dauid pater
eius.
* *Ipse abstulit excelsa, & contriuit statuas,* 4
& lucos succidit. & concidit Ezechias serpen
tem æneum, quem fecit Moyses: quia vsque
ad dies illos fuerunt filij Israel adolentes incen-
sum ei: & vocauerunt eum, Æneum.
* *In Domino Deo Israel sperauit. non fuit* 5
post eum similis ipsi in regibus Iuda, & in his
qui fuerunt ante eum.
* *Et adhæsit Domino, non recessit à tergo* 6
eius, & custodiuit mandata eius quæ præcepe-
rat Dominus Moysi.
* *Et erat Dominus cum eo: in omnibus quæ* 7
fecit intellexit. Et rebellauit contra regem As-
syriorum, & non seruiuit ei.
* *Ipse percussit Philistæos vsque ad Ga-* 8
zam & vsque ad terminum eius à turre custo-
dum & vsque ad ciuitatem munitam.

38 * καὶ τὴν διαθήκην ἣν ἔθετο μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐπιλή-
σεσθε, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους·
39 * ὅτι ἀλλ' ἢ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν αὐτὸν φοβηθήσεσθε,
καὶ αὐτὸς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχ-
θρῶν ὑμῶν·
40 * καὶ οὐκ ἤκουσαν ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῶν
τοῖς πρώτοις αὐτοὶ ἐποίουν.
41 * καὶ ἦσαν τὰ ἔθνη ταῦτα φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ
τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν ἐδούλευον. καί γε οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ οἱ
υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν καθὼς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτῶν αὐ-
τοὶ ποιοῦσιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ιη'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ ὠσηὲ υἱοῦ ἠλᾶ βασιλέως
ἰσραήλ, ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς ἄχαζ βασιλέως ἰούδα·
2 * υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ·
καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀβὶ θυγάτηρ ζαχαρίου.
3 * καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐζεκίας ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάν-
τα ὅσα ἐποίησεν δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
4 * αὐτὸς ἐξῆρε τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας
καὶ τὰ ἄλση ἐξέκοψε. καὶ συνέκοψεν ἐζεκίας τὸν ὄφιν
τὸν χαλκοῦν, ὃν ἐποίησε μωυσῆς, ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐ-
κείνων ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῷ, καὶ ἐκάλε-
σαν αὐτὸν νεεσθάν.
5 * ἐν κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ ἤλπισεν. οὐκ ἐγένετο μετ' αὐ-
τὸν ὅμοιος αὐτῷ ἐν τοῖς βασιλεῦσιν ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς γε-
νομένοις ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
6 * καὶ ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ὄπισθεν αὐ-
τοῦ, καὶ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐνετείλατο κύ-
ριος τῷ μωυσῇ·
7 * καὶ ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ, ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησε συ-
νῆκεν. καὶ ἠθέτησεν ἐν τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἐ-
δούλευσεν αὐτῷ.
8 * αὐτὸς ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἕως γάζης καὶ ἕως
ὁρίου αὐτῆς ἀπὸ πύργου φυλασσόντων καὶ ἕως πόλεως
ὀχυρᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Et pactum quod pepigi vobiscum non obliuiscemini, nec timebitis Errores gentium.
39 Sed Dominum Deum vestrum timebitis, & ipse liberabit vos de manu omnium auctorum inimicitiarum vestrarum.
40 Et non obsequuti sunt, sed iuxta ritus suos antiquos illi faciebant.
41 Et gentes istæ timuerunt à facie Domini, & tamen simulacris suis seruierunt, & etiam filij eorum & filij filiorum eorum, sicut fecerunt patres eorum, sic illi faciunt vsque ad diem hanc.

CAP. XVIII.

ET fuit anno tertio Hoseagh filij Elah regis Israel, regnauit Hhizkiah filius Ahhaz regis tribus domus Iehudah.
2 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit: & viginti & nouem annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Abi filia Zechariah.
3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, secundùm omnia quæ fecit Dauid pater eius:
4 Ipse abstulit excelsa, & fregit statuas, & succidit lucos; & rupit serpentem æreum quem fecerat Moseh: quia vsque ad dies illos filij Israel adolebant aromata ei. & vocabant illum, Nehhustan.
5 In dicto Domini Dei Israel confisus est: & post eum non fuit sicut ille in omnibus regibus domus Iehudah, & in eis qui fuerunt ante eum.
6 Et adhæsit timori Domini: non declinauit à cultu eius, sed custodiuit præcepta eius quæ præceperat Dominus Mosi.
7 Et fuit dictum Domini in auxilium eius: in omni loco quo exibat, prosperabat. & rebellauit in regem Athur, & non seruiuit illi.
8 Ipse occidit Pelisthæos vsque ad Ghaza & terminos eius, à turri valida vsque ad vrbes munitas.

9 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ הִיא הַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה
שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ׃
10 וַיִּלְכְּדֻהָ מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים בִּשְׁנַת־שֵׁשׁ לְחִזְקִיָּה
הִיא שְׁנַת־תֵּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדָה
שֹׁמְרוֹן׃ 11 וַיֶּגֶל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה
וַיַּנְחֵם בַּחְלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי׃
12 עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיַּעַבְרוּ אֶת־בְּרִיתוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא עָשׂוּ׃
13 וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתְפְּשֵׂם׃
14 וַיִּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
לָכִישָׁה לֵאמֹר חָטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי אֵת אֲשֶׁר־תִּתֵּן
עָלַי אֶשָּׂא וַיָּשֶׂם מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב׃
15 וַיִּתֵּן חִזְקִיָּה אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵית־יְהוָה
וּבְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
16 בָּעֵת הַהִיא קִצַּץ חִזְקִיָּה אֶת־דַּלְתוֹת הֵיכַל יְהוָה
וְאֶת־הָאֹמְנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
17 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־תַּרְתָּן וְאֶת־רַב־סָרִיס
וְאֶת־רַב־שָׁקֵה מִן־לָכִישׁ אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל
כָּבֵד יְרוּשָׁלָ͏ִם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ
וַיַּעַמְדוּ בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר בִּמְסִלַּת
שְׂדֵה כוֹבֵס׃
18 וַיִּקְרְאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם אֶלְיָקִים בֶּן־
חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָה הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־
אָסָף הַמַּזְכִּיר׃

9 * Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat
annus ſeptimus Oſee filij Hela regis Iſrael,
C aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorum Sa-
mariam, & oppugnauit eam,
10 * Et cepit. nam poſt annos tres anno
ſexto Ezechiæ, id eſt, nono anno Oſee re-
gis Iſrael, capta eſt Samaria:
11 * Et tranſtulit rex Aſſyriorum Iſrael in
Aſſyrios, collocauitque eos in Hayla, & in
Abor fluuiis Gozan in ciuitatibus Me-
dorum:
12 * Quia non audierunt vocem Domini
Dei ſui, ſed prætergreſsi ſunt pactum e-
ius. omnia quæ præceperat Moyſes ſer-
uus Domini, non audierunt, neque fece-
runt.
13 * Anno quartodecimo regis Ezechiæ a-
ſcendit Sennacherib rex Aſſyriorum ad
vniuerſas ciuitates Iuda munitas, & ce-
pit eas.
14 * Tunc miſit Ezechias rex Iuda nun-
cios ad regem Aſſyriorum in Lachis, di-
cens: Peccaui. Recede à me, & omne quod
impoſueris mihi, feram. Indixit itaque rex
D Aſſyriorum Ezechiæ regi Iudæ trecenta ta-
lenta argenti, & triginta talenta auri.
15 * Deditque Ezechias omne argentum
quod repertum fuerat in domo Domini,
& in theſauris regis.
16 * In tempore illo confregit Ezechias
valuas templi Domini, & laminas auri
quas ipſe affixerat, & dedit eas regi Aſſy-
riorum.
17 * Miſit autem rex Aſſyriorum Tharthan
& Rapſaris, & Rapſacen de Lachis ad re-
gem Ezechiam cum manu valida Ieruſa-
lem. qui cùm aſcendiſſent, venerunt Ieru-
ſalem, & ſteterunt iuxta aquæ-ductum
piſcinæ ſuperioris, quę eſt in via Agri fu-
lonis:
18 * Vocaueruntque regem. egreſſus eſt
autem ad eos Eliachim filius Helchię pr-
poſitus domus, & Sobna ſcriba, & Ioahe
filius Aſaph à commentariis:

תרגום יונתן

9 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא רְבִיעֵיתָא לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה הִיא שַׁתָּא שְׁבִיעֵיתָא לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל סְלֵיק שַׁלְמַנְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל שֹׁמְרוֹן וּצַר עֲלַהּ׃
10 וּכְבַשׁוּהָ מִסּוֹף תְּלָת שְׁנִין בִּשְׁנַת שִׁית לְחִזְקִיָּה הִיא שְׁנַת תֵּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אִתְכְּבִישַׁת שֹׁמְרוֹן׃
11 וְאַגְלִי מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת יִשְׂרָאֵל לְאַתּוּר וְאַשְׁרִינוּן בַּחֲלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְקִרְוֵי מָדָי׃
12 עַל דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָא דַייָ אֱלָהֲהוֹן וַעֲבַרוּ יַת קְיָמֵיהּ יַת כָּל דְּפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרֵיהּ וְלָא עֲבַדוּ רְעוּתֵיהּ׃
13 וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנִין לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה סְלֵיק סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל כָּל קִרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה כְּרִיכָתָא וְאַחֲדִינוּן׃
14 וּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוַת מַלְכָּא דְאַתּוּר לְלָכִישׁ לְמֵימַר חָבֵית אִסְתַּלֵּק מִנִּי יַת דְּתִרְמֵי עֲלַי אֲקַבֵּל וּרְמָא מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל חִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה תְּלָת מְאָה כִּכְּרִין דִּכְסַף וּתְלָתִין כִּכְּרִין דִּדְהַב׃
15 וִיהַב חִזְקִיָּה יַת כָּל כַּסְפָּא דְאִשְׁתְּכַח בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּבְגִנְזֵי בֵּית מַלְכָּא׃
16 בְּעִידָנָא הַהִיא קַלֵּיף חִזְקִיָּה יַת דָּשֵׁי הֵיכְלָא דַייָ וְיַת סְקוּפָהָא דְּחַפֵּי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וִיהַבִינוּן לְמַלְכָּא דְאַתּוּר׃
17 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת תַּרְתָּן וְיַת רַב סָרִיס וְיַת רַב שָׁקֵה מִן לָכִישׁ לְוַת מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּמַשְׁרְיָן סַגִּיאָן לִירוּשְׁלֶם וּסְלִיקוּ וַאֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם וּסְלִיקוּ וַאֲתוֹ וְקָמוּ בִּמְזִיקַת בְּרֵיכְתָא עִילָּיְתָא דִּי בְּכֵיבַשׁ חֲקַל מִשְׁטַח קַצְרַיָּא׃
18 וּקְרוֹ לְמַלְכָּא וּנְפַק לְוָתְהוֹן אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה דִּמְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָה סָפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִּמְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃

*Et factum est in anno quarto regnante E- 9
zechia, ipse annus septimus Osee filio Hela regi
Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum
contra Samariam, & obsidebat eam,*

*Et cepit eam in fine trium annorũ. in an- 10
no sexto Ezechiæ, ipse annus nonus Osee regi
Israel, capta est Samaria.*

*Et transtulit rex Assyriorum Samariam 11
in Assyrios, & collocauit eos in Elaa, et in Ha-
bor fluuiis Gozan, & in terminis Medo-
rum:*

*Eo quòd non audierunt vocem Domini 12
Dei sui, & prætergressi sunt pactum eius, om-
nia quæcunque præcepit Moyses seruus Domi-
ni, & non audierunt & non fecerunt.*

*Et in quartodecimo anno regis Ezechiæ, 13
ascendit Sennacherib rex Assyriorum in ciui-
tates Iuda munitas, & cepit eas.*

*Et misit Ezechias rex Iuda nuncios ad 14
regem Assyriorum in Lachis, dicens: Pecca-
ui. recede à me: & quæcunque imposueris su-
per me, feram. Et iniecit rex Assyriorum super
Ezechiam regem Iuda trecenta talenta argenti
& triginta talenta auri.*

*Et dedit Ezechias omne argentum quod 15
repertum fuerat in domo Domini, & in the-
sauris domus regis.*

*In tempore illo confregit Ezechias rex 16
Iuda valuas templi Domini & quæ firmata
erant quæ deaurauit Ezechias rex Iuda, & de-
dit ea regi Assyriorum.*

*Et misit rex Assyriorum Thartan, & 17
Rapsaris, & Rapsacem de Lachis ad regem
Ezechiam in exercitu graui in Hierusalem, &
ascenderunt & venerunt in Hierusalem, &
steterunt in aquæ-ductu superioris piscinæ, quæ
est in via Agri fullonis.*

*Et clamauerunt ad Ezechiam. & egres- 18
sus est ad eos Eliacim filius Chelciæ præpositus
domus, & Sobnas scriba, & Ioach filius A-
saph à commentariis.*

9 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ βασιλεύοντος ἐζε-
κίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἕβδομος τῷ ὠσηὲ υἱῷ ἠλὰ βασιλεῖ
ἰσραήλ, ἀνέβη σαλμανασὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ
σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν,
10 καὶ κατελάβετο αὐτὴν εἰς τέλος τριῶν ἐτῶν. ἐν ἔτει
ἕκτῳ τοῦ ἐζεκίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἔννατος τῷ ὠσηὲ βασι-
λεῖ ἰσραήλ, συνελήφθη σαμάρεια.
11 καὶ ἀπῴκισε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν σαμάρειαν
εἰς ἀσσυρίους, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβὼρ πο-
ταμοῖς γοζὰν καὶ ἐν ὁρίοις μήδων·
12 ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐ-
τῶν, καὶ παρέβησαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, πάντα ὅσα ἐνε-
τείλατο μωυσῆς ὁ δοῦλος κυρίου, καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ οὐκ
ἐποίησαν.
13 καὶ ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλέως ἐζεκίου
ἀνέβη σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις
ἰούδα τὰς ὀχυράς, καὶ συνέλαβεν αὐτάς.
14 καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα ἀγγέλους
πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων εἰς λάχις λέγων, ἡμάρ-
τηκα· ἀποστράφηθι ἀπ' ἐμοῦ. καὶ ὅσα ἂν ἐπιθῇς ἐπ' ἐμὲ
βαστάσω. καὶ ἐπέβαλε βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ ἐζεκίαν
βασιλέα ἰούδα, τριακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τριά-
κοντα τάλαντα χρυσίου.
15 καὶ ἔδωκεν ἐζεκίας πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν
οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως.
16 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κατέκοψεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς
ἰούδα τὰς θύρας τοῦ ναοῦ κυρίου, καὶ τὰ ἐστηριγμένα ἃ
ἐχρύσωσεν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ
βασιλεῖ ἀσσυρίων.
17 καὶ ἀπέστειλε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν θαρθὰν καὶ
τὸν ῥαφαρὶς καὶ τὸν ῥαψάκην ἐκ λάχις πρὸς τὸν βα-
σιλέα ἐζεκίαν ἐν δυνάμει βαρείᾳ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀ-
νέβησαν καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησαν ἐν τῷ ὑ-
δραγωγῷ τῆς ἄνω κολυμβήθρας, ἥ ἐστιν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀ-
γροῦ τοῦ γναφέως.
18 καὶ ἐβόησαν πρὸς ἐζεκίαν, καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς
ἐλιακὶμ υἱὸς χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ σωβνὰς ὁ γραμμα-
τεύς, καὶ ἰωὰχ υἱὸς ἀσὰφ ὁ ἀναμιμνήσκων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fuit anno quarto regis Hhizkiah (ipse est annus septimus Hhoseagh filij Elah regis Israel) ascendit Salmaneszer rex Athur contra Somron, & obsedit eam.
10 Et subegerunt illam in fine trium annorum: anno sexto Hhizkiah (ipse est annus nonus Hhoseagh regis Israel) subacta est Somron.
11 Et migtare fecit rex Athur Israel in Athur, & collocauit illos in Hhalahh & in Hhabor fluuio Gozan & vrbibus Madai.
12 Eo quòd non audierunt dicto Domini Dei sui, sed transgressi sunt pactum eius, omnia quæ præceperat Moseh famulus Domini, & non audierunt dicto eius, nec fecerunt voluntatem eius.
13 Et quartodecimo anno regis Hhizkiah ascendit Szanherib rex Athur contra omnes vrbes domus Iehudah munitas, & cepit eas.
14 Et misit Hhizkiah rex tribus domus Iehudah ad regem Athur in Lachis, dicendo: Peccaui. ascende à me: quod imposueris mihi, suscipiam. & imposuit rex Athur Hhizkiah regi tribus domus Iehudah trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.
15 Et dedit Hhizkiah omne argentum quod inuentum est in domo sanctuarij Domini & in thesauris domus regis.
16 In tempore illo abrasit Hhizkiah portas templi Domini, & limina eius quæ obduxerat Hhizkiah rex tribus domus Iehudah, & dedit illa regi Athur.
17 Et misit rex Athur Thartan & Rab-zzarizz, & Rabsakeh ex Lachis ad regem Hhizkiah cum copiis multis in Ierusalẽ: & ascenderũt & venerunt in Ierusalẽ: ascenderunt, inquã, & venerunt & steterunt in aquę ductu piscinæ superioris, quæ est in via agri extensionis fullonum.
18 Et vocauerunt regem. & exiuit ad eos Eliakim filius Hhilkiah, qui præpositus erat super domum, & Sebna scriba, & Ioahh filius Azzaph qui præpositus erat super monimenta.

19 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ
כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה הַבִּטָּחוֹן
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃
20 * אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר־שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה
עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃
21 * עַתָּה הִנֵּה בָטַחְתָּ לְּךָ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ
הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ
וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים
עָלָיו׃
22 * וְכִי־תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ
הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ
הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ בִּירוּשָׁלִָם׃
23 * וְעַתָּה הִתְעָרֶב נָא אֶת־אֲדֹנִי אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֶת לְךָ
רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃
24 * וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַחַת אַחַד עַבְדֵי אֲדֹנִי
הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃
25 * עַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה לְהַשְׁחִתוֹ יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה עַל־הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃
26 * וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח אֶל־
רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים
אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר
עַל־הַחֹמָה׃
27 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה הַעַל אֲדֹנֶיךָ
וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
הֲלֹא עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחֹמָה
לֶאֱכֹל אֶת־חֹרֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם
עִמָּכֶם׃

19 * Dixitque ad eos Rapsaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus rex Assyriorum; Quæ est ista fiducia qua niteris?
20 * Forsitan inisti consilium, vt præparares te ad prœlium. in quo confidis, vt audeas
E rebellare?
21 * An speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto? super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, & perforabit eã. sic est Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in se.
22 * Quòd si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam, nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria, & præcepit Iudæ & Ierusalem; Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem?
23 * Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum; & videte an habere valeatis ascensores eorum.
24 * Et quomodo potestis resistere ante vnum satrapam de seruis domini mei minimis? an fiduciã habes in Ægypto propter currus & equites?
25 * Nunquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, vt demolirer eum?
F Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, & demolire eam.
26 * Dixerunt autem Heliachim filius Helchiæ, & Sobna scriba, & Ioahe Rapsaci: Precamur vt loquaris nobis seruis tuis Syriacè, siquidem intelligimus hanc linguam; & non loquaris nobis Iudaicè, audiente populo qui est super murum.
27 * Responditque eis Rapsaces, dicens: Nunquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus vt loquerer sermones hos, & non potiùs ad viros qui sedent super murum, vt comedant stercora sua, & bibant vrinam suam vobiscum?

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֵה אֱמַרוּ כְעַן לְחִזְקִיָּה כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא רַבְּתָא מַלְכָּא דְאַתּוּר מָה רוֹחֲצָנָא הָדֵין דְּאִתְרְחֵיצְתָּא׃
20 אֲמַרְתָּ בְּרַם בְּמַלַּל סִפְוָן בְּמֵילַךְ וּגְבוּרְתָּא אֶעְבֵיד קְרָבָא כְּעַן עַל מַן אִתְרְחֵיצְתָּא אֲרֵי מְרַדְתָּ בִּי׃
21 כְּעַן הָא אִתְרְחֵיצְתָּא לָךְ עַל סְמַךְ קַנְיָא רְעִיעָא הָדֵין עַל מִצְרַיִם דְּאִם יִסְתְּמֵיךְ גַּבְרָא עֲלוֹהִי וְיֵעוֹל בִּידֵיהּ וִיבַזְעִינַהּ כֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְכָל דְּאִתְרְחִיצִין עֲלוֹהִי׃
22 וַאֲרֵי תֵימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָנָא אִתְרְחֵיצְנָא הֲלָא הוּא דְּאַעְדִּי חִזְקִיָּה יָת בָּמָתוֹהִי וְיָת מַדְבְּחוֹהִי וַאֲמַר לַאֲנַשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין תִּסְגְּדוּן בִּירוּשְׁלֶם׃
23 וּכְעַן אִתְעָרַב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאֶתֵּן לָךְ תְּרֵין אַלְפִין סוּסָוָן אִם תִּיכוּל לְמַנָּאָה לָךְ רָכְבִין עֲלֵיהוֹן׃
24 וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לַאֲתָבָא יָת אַפֵּי חַד מִשִּׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי רִבּוֹנִי זְעֵירַיָּא וְאִתְרְחֵיצְתָּא לָךְ עַל מִצְרַיִם לִרְתִיכִין וּלְפָרָשִׁין׃
25 כְּעַן הֲבַר מִמֵּימְרָא דַּיְיָ סְלֵיקִית לְאַתְרָא הָדֵין לְחַבָּלוּתֵהּ יְיָ אֲמַר לִי סַק עַל אַתְרָא הָדֵין וְחַבְּלֵיהּ׃
26 וַאֲמַר אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח לְרַב שָׁקֵה מַלֵּיל כְּעַן עִם עַבְדָּךְ אֲרָמִית אֲרֵי שָׁמְעִין אֲנַחְנָא וְלָא תְּמַלֵּיל עִמָּנָא יְהוּדִית קֳדָם עַמָּא דְּעַל שׁוּרָא׃
27 וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֵה הַעַל רִבּוֹנָךְ וַעֲלָךְ שַׁלְחַנִי רִבּוֹנִי לְמַלָּלָא יָת פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין הֲלָא עַל גֻּבְרַיָּא דְּיָתְבִין עַל שׁוּרָא לְמֵיכַל יָת צוֹאַתְהוֹן וּלְמִשְׁתֵּי יָת מֵימֵי רִיגְלֵיהוֹן בְּצַיְרָא עִמְּכוֹן׃

19 *Et dixit ad eos Rapsaces: Dicite iam ad Ezechiam: Hæc dicit rex magnus rex Assyriorum: Quæ fiducia hæc qua confidis?*

20 *Veruntamen verbis labiorum & consilio acies fit in bellum. & nunc in quo confidis, quod prævaricatus es in me?*

21 *Ecce confidis tibi ipsi in baculo arundineo fracto hoc in Ægypto? quòd si firmatus fuerit vir super eum, ingredietur in manum eius, & perforabit eam. sic est Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo.*

22 *Et si dixeris ad me: In Domino Deo nostro habemus fiduciam, nonne ipse Ezechias abstulit excelsa eius, & altaria eius, & dixit Iuda & Hierusalem, Coram altari isto adorate in Hierusalem.*

23 *Et nunc commisceas domino meo regi Assyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, si poteris dare tibi ascensores super eos.*

24 *Et quomodo auertis faciem Toparchæ vnius seruorum domini mei minimorum? & sperasti tibi in Ægypto propter currus & equites.*

25 *Et nunc non sine Domino ascendimus in locum hunc, vt demolirer eum? Dominus dixit ad me: Ascende ad terram hanc, & demolire eam.*

26 *Et dixit Eliacim filius Chelciæ, & Sobnas & Ioach ad Rapsacem: Loquere ad seruos tuos Syriacè: audimus enim nos: & ne loquaris ad nos Iudaicè in auribus populi qui super murum.*

27 *Et dixit ad eos Rapsaces: Nunquid ad dominum tuum vel ad te misit me dominus meus vt loquerer sermones hos? nonne ad viros qui sedent super murum, vt comedant stercus suum, & bibant vrinam suam vobiscum simul?*

19 καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ῥαψάκης, εἴπατε δὴ πρὸς ἐζεκίαν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς ἀσσυρίων, τίς ἡ πεποίθησις αὕτη ἣν πέποιθας;

20 πλὴν λόγοις χειλέων καὶ βουλῇ παράταξις γίνεται εἰς πόλεμον. καὶ νῦν ἐπὶ τίνι πέποιθας, ὅτι ἠθέτησας ἐν ἐμοί;

21 ἰδοὺ πέποιθας σεαυτῷ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἴγυπτον, ὡς ἐὰν ἐπιστηριχθῇ ἀνὴρ ἐπ' αὐτήν, εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ τρήσει αὐτήν. οὕτως ἐστὶ φαραὼ βασιλεὺς αἰγύπτου πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτῷ.

22 καὶ ἐὰν εἴπῃς πρὸς με, ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποίθαμεν, οὐχὶ αὐτὸς ἐζεκίας ἀπέστησε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδᾳ καὶ τῇ ἱερουσαλήμ, ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε ἐν ἱερουσαλήμ;

23 καὶ νῦν μίχθητι τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ δώσω σοι δισχιλίους ἵππους, εἰ δυνήσῃ δοῦναι σεαυτῷ ἐπιβάτας ἐπ' αὐτούς.

24 καὶ πῶς ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπον τοπάρχου ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν ἐλαχίστων; καὶ ἤλπισας σεαυτῷ ἐπ' αἴγυπτον ἐπὶ ἅρματα καὶ ἱππέας.

25 καὶ νῦν μὴ ἄνευ τοῦ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον τοῦ διαφθεῖραι αὐτόν; κύριος εἶπεν πρὸς με, ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.

26 καὶ εἶπεν ἐλιακὶμ ὁ τοῦ χελκίου, καὶ σοβνάς, καὶ ἰωὰχ πρὸς ῥαψάκην, λάλησον πρὸς τοὺς παῖδάς σου συριστί, ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς. καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰουδαϊστὶ ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τείχους.

27 καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ῥαψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύριόν σου ἢ πρὸς σὲ ἀπέσταλκέ με κύριός μου λαλῆσαι τοὺς λόγους τούτους; οὐχὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς καθημένους ἐπὶ τοῦ τείχους, ἵνα φάγωσι τὴν κόπρον αὐτῶν, καὶ πίωσι τὸ οὖρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit illis Rabsakeh: Dicite nunc Hhizkiah: Sic dixit rex magnus rex Athur: Quæ est fiducia hæc qua confidis?
20 Dixisti, Verùm in loquela labiorum in consilio & fortitudine faciam bellum. nunc in quo confisus es, quòd rebellasti in me?
21 Nunc eia confisus es super sustentaculo arundinis conquassatæ huius super Ægypto; cui si innitatur quispiam, intrabit in manum eius, & transfiget eam. sic est Pargho rex Misrzraim omnibus qui confidunt in eo.
22 Quod si dixeritis mihi: In dicto Domini Dei nostri confidimus, nonne ipse est cuius abstulit Hhizkiah excelsa & altaria? & dixit hominibus Iehudah atque habitatoribus Ierusalem: Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem.
23 Et nunc fideiube nunc domino meo rege Athur, & dabo tibi duo millia equorum, si poteris numerare tibi equitantes super eos.
24 Et quomodo cogitas conuertere faciem vnius è principibus seruis domini mei paruulis, vt confidas in Ægypto propter currus & equites?
25 Nunc autem num præter dictum Domini ascendi in locum hunc ad perdendum eum? Dominus dixit mihi: Ascende contra locum hunc, & dissipa eum.
26 Et dixit Eliakim filius Hhilkiah & Sebna & Ioahh ad Rabsakeh: Loquere quæso cum seruis tuis Syriacè, siquidem intelligimus: & ne loquaris nobiscum Iudaicè coram populo qui est super murum.
27 Et dixit illis Rabsakeh: Nunquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus vt loquerer verba hæc? nonne ad viros qui sedent super murum, vt comedant egestionem suam, & bibant aquas pedum suorum in obsidione vobiscum?

28 וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
וַיְדַבֵּר וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
29 כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי־לֹא
30 יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה וְלֹא
21 תִנָּתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ אַל־
תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲשׂוּ
אִתִּי בְרָכָה וּצְאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ וְאִישׁ
32 תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי־בֹרוֹ׃ עַד־בֹּאִי וְלָקַחְתִּי
אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ
לֶחֶם וּכְרָמִים אֶרֶץ זֵית יִצְהָר וּדְבַשׁ וִחְיוּ וְלֹא תָמֻתוּ
וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי־יַסִּית אֶתְכֶם לֵאמֹר
33 יְהוָה יַצִּילֵנוּ׃ הַהַצֵּל הִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ
34 אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת
וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה כִּי־הִצִּילוּ אֶת־
35 שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־
הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלִַם
36 מִיָּדִי׃ וְהֶחֱרִישׁוּ הָעָם וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־
מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃
37 וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת
וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ
קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ אֵת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃

יט

1 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו
2 וַיִּתְכַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃ וַיִּשְׁלַח אֶת־
אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְאֵת זִקְנֵי
הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים בַּשַּׂקִּים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בֶּן־
3 אָמוֹץ׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה
וְתוֹכֵחָה וּנְאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר
וְכֹחַ אַיִן לְלֵדָה׃

28 * Stetit itaque Rapſaces, & exclamauit
voce magna Iudaicè, & ait: Audite verba
29 regis magni regis Aſſyriorum. *Hæc dicit
rex: Non vos ſeducat Ezechias. non enim
30 poterit eruere vos de manu mea: *Neque
fiduciam vobis tribuat ſuper Dominum,
dicens: Eruens liberabit nos Dominus: &
nõ tradetur ciuitas hæc in manu regis Aſ-
31 ſyriorum. *Nolite audire Ezechiam. Hæc
enim dicit rex Aſſyriorum: Facite mecum
G quod vobis eſt vtile, & egredimini ad me:
& comedet vnuſquiſque de vinea ſua, &
de ficu ſua, & bibetis aquas de ciſternis ve-
32 ſtris, *donec veniam & transferam vos in
terram quæ ſimilis eſt terræ veſtræ, in ter-
ram fructiferam & fertilem vini, terram
panis & vinearum, terram oliuarum & o-
lei ac mellis; & viuetis, & non moriemini.
Nolite audire Ezechiam qui vos decipit,
33 dicens: Dñs liberabit nos. * Nunquid
liberauerunt dij gentium terram ſuam de
34 manu regis Aſſyriorum? *Vbi eſt Deus E-
math & Arphat? vbi eſt deus Sepharuaim
Ana & Aua? nunquid liberauerunt Sama-
35 riam de manu mea? *Quinam illi ſunt in
vniuerſis diis terrarum, qui eruerũt regio-
nem ſuam de manu mea, vt poſsit eruere
36 Dñs Ieruſalẽ de manu mea? *Tacuit itaq;
populus, & nõ rñdit ei quicq̃. ſiquidẽ pce-
37 ptũ regis accepẽrãt, vt nõ rñderẽt ei. *Venit-
q́ue Eliachĩ filius Helchię ppoſitus dom',
& Sobna ſcriba, & Ioahe filius Aſaph à cõ-
mentariis ad Ezechiam ſciſsis veſtibus, &
nũciauerũt ei verba Rapſacis. CAP. XIX.
1 QVę cùm audiſſet Ezechias rex, ſcidit ve-
A ſtimenta ſua, & optus eſt ſacco. Ingreſ-
2 ſuſq; eſt domum Dñi. *Et miſit Eliachim
prępoſitum domus, & Sobnam ſcribam, &
ſenes de ſacerdotib' optos ſaccis ad Eſaiã
3 prophetam filium Amos. *Qui dixerunt:
Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis &
increpationis & blaſphemiæ dies iſte. Ve-
nerunt filij vſque ad partum, & vires non
habet parturiens.

תרגום יונתן

28 וְקָם רַבְשָׁקֵה וְאַכְלִי בְּקָל רַב יְהוּדִית וּמַלֵּיל וַאֲמַר שְׁמַעוּ יַת פִּתְגָמַיָא דְמַלְכָּא רַבְּהָנָא מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 29 כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא לָא יַטְעֵי
יַתְכוֹן חִזְקִיָה אֲרֵי לָא יְכוּל לְשֵׁיזָבָא יַתְכוֹן מִן יְדִי׃ 30 וְלָא יַרְחִיץ יַתְכוֹן חִזְקִיָה עַל מֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר שֵׁיזָבָא יְשֵׁיזְבִינַנָא יְיָ לָא תִתְמְסַר
קַרְתָּא הָדָא בְּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 31 לָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָה אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר מַלְכָּא דְאַתּוּר עֲבִידוּ עִמִּי שְׁלָמָא וּפוּקוּ לְוָתִי וְאֶכְלוּ גְבַר יַת פֵּירֵי
גוּפְנֵיהּ וּגְבַר פֵּירֵי תֵינוֹהִי וּשְׁתוֹ גְבַר מֵי גוֹבֵיהּ׃ 32 עַד מֵיתִי וְאֶדְבַּר יַתְכוֹן לַאֲרַע טָבָא כְּאַרְעֲכוֹן אֲרַע עֲבוּר וַחֲמַר אֲרַע חַקְלִין וְכַרְמִין
אֲרַע זֵיתָהָא עָבְדִין מִשְׁחָא וְהִיא עָבְדָא דְבַשׁ וְחִיוּ וְלָא תְמוּתוּן וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָה אֲרֵי יַטְעֵי יַתְכוֹן לְמֵימַר יְיָ יְשֵׁיזְבִינַנָא׃ 33 הֲשֵׁיזָבָא
שֵׁיזִיבוּ טַעֲוַת עַמְמַיָא גְבַר יַת אַרְעֵיהּ מִיַּד מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 34 אָן דַחֲלָא דַחֲמָת וְאַרְפָּד וְאָן דַחֲלָא דִסְפַרְוַיִם הֲלָא טַלְטִילִנּוּן וְאַגְלִינוּן מַלְכָּא
דְאַתּוּר אֲרֵי שֵׁיזִיבוּ יַת שֹׁמְרוֹן מִן יְדִי׃ 35 מַן בְּכָל דַחֲלַת מְדִינָתָא דְשֵׁיזִיבוּ יַת אַרְעֲהוֹן מִן יְדִי אֲרֵי יְשֵׁיזֵיב יְיָ יַת יְרוּשְׁלֶם מִן יְדִי׃ 36 וּשְׁתִיקוּ
עַמָּא וְלָא אֲתִיבוּ יָתֵיהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי תַפְקֵידַת מַלְכָּא הִיא לְמֵימַר לָא תְתִיבוּנֵיהּ׃ 37 וַאֲתָא אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָהוּ דִמְמַנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא
סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִמְמַנָא עַל דָכְרָנַיָא לְוָת חִזְקִיָהוּ כַּד מְבַזְעִין לְבוּשֵׁיהוֹן וְחַוִּיאוּ לֵיהּ יַת פִּתְגָמֵי רַבְשָׁקֵה׃

יט

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא חִזְקִיָה וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְאִתְכַּסִּי סַקָא וְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
2 וּשְׁלַח יַת אֶלְיָקִים דִי מְמַנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא סַפְרָא וְיַת סָבֵי כָּהֲנַיָא כַּד מְכַסַּן שַׂקִּין לְוָת יְשַׁעְיָה נְבִיָּא בַּר אָמוֹץ׃ 3 וַאֲמַרוּ לֵיהּ כִּדְנַן
אֲמַר חִזְקִיָהוּ יוֹם עָקָא וְחִיסוּדִין וְנִיאוּצָא יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי אַקִּיפְתָּנָא עָקָא כְּאִתְּתָא דְיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחֵיל לֵית לַהּ לְמֵילַד׃

*Et stetit Rapsaces, & clamauit voce ma- 28
gna Iudaicè, & locutus est & dixit: Audite
verba hæc regis magni regis Assyriorum:
*Hæc dicit rex; Ne vos tollat Ezecias, quia 29
non poterit eruere vos de manu mea.
*Et non fiduciam tribuat vobis Ezecias su- 30
per Dominum, dicens: Eruens liberabit vos
Dominus, & non tradetur ciuitas hæc in ma-
nus regis Assyriorum.
*Non audiatis Ezeciam, quia hæc dicit rex 31
Assyriorum: Facite mecum benedictionem, &
egredimini ad me, & comedet vnusquisque
vineam suam, & vnusquisque ficum suam, et
bibet vnusquisque aquam cisternæ suæ,
*Donec veniam, & capiam vos in terram 32
sicut in terram vestram, terram frumenti, &
vini, & panis, & vinearum, terram olei &
mellis; & viuetis & non moriemini. & non
audiatis Ezechiã, quia decipit vos, dicens: Do-
minus liberabit vos.
*Nunquid eruentes liberauerunt dei gentiũ 33
vnusquisque terram suam de manu regis Assy-
riorum? *Vbi sunt dei Emath & Arphad? 34
et vbi sunt dei Sepharuin Hana & Aua? nun-
quid liberauerunt Samariam de manu mea?
*Quis in vniuersis diis terrarũ qui eruerit 35
terram suam de manu mea, quia eruet Dominus
Hierusalem de manu mea? *Et tacuerunt, 36
& non responderunt ei verbum: quia præcep-
tum regis hoc dicentis: Non respondebitis ei.
*Et ingressus est Eliacim filius Chelciæ 37
præpositus domus, & Sobna scriba, et Ioach fi-
lius Asaph à commentariis ad Ezechiam scissis
vestibus, & nunciauerunt ei verba Rapsacis.

CAP. XIX.

ET factum est vt audiuit rex Ezecias, scidit 1
vestimenta sua, & indutus est sacco, & in-
gressus est in domum Domini: *Et misit Elia- 2
cim præpositum domus, et Sobnan scribam, et
seniores sacerdotum opertos saccis ad Esaiam fi-
lium Amos prophetã. *Et dixerunt ad eũ: Hæc 3
dicit Ezecias: Dies tribulationis et increpatio-
nis & irritationis dies iste, quia venerũt filij
vsq; ad dolores partus, et nõ est robur parienti.

28 * καὶ ἔστη ῥαψάκης καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊστὶ,
καὶ ἐλάλησε καὶ εἶπεν, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους τοῦ βα
σιλέως τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσσυρίων·
29 * τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, μὴ ὑμᾶς ἐπαιρέτω ἐζεκίας,
ὅπου μὴ δυνήσῃ ἐξελέσθαι ὑμᾶς ἐκ χειρός μου.
30 * καὶ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς ἐζεκίας ἐπὶ κύριον λέγων,
ἐξαιρούμενος ἐξελεῖται ὑμᾶς ὁ κύριος, καὶ οὐ μὴ παραδο-
θῇ ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.
31 * μὴ ἀκούετε ἐζεκίου, ὅτι τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυ
ρίων, ποιήσατε μετ' ἐμοῦ εὐλογίαν, καὶ ἐξέλθετε πρός
με, καὶ φάγεται ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος
τὴν συκῆν αὐτοῦ, καὶ πίεται ἕκαστος τὸ ὕδωρ τοῦ λάκκου αὐτοῦ,
32 * ἕως ἂν ἔλθω, καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν ὡς εἰς τὴν γῆν
ὑμῶν, γῆν σίτου καὶ οἴνου, καὶ ἄρτου, καὶ ἀμπελώνων, γῆν
ἐλαίου καὶ μέλιτος· καὶ ζήσεσθε καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθε. καὶ
μὴ ἀκούετε ἐζεκίου, ὅτι ἀπατᾷ ὑμᾶς λέγων, κύριος ἐξε-
33 λεῖται ὑμᾶς. * μὴ ῥυόμενοι ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐ-
θνῶν ἕκαστος τὴν γῆν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων;
34 * ποῦ εἰσιν οἱ θεοὶ αἱμὰθ καὶ ἀρφάδ; καὶ ποῦ εἰσιν οἱ
θεοὶ σεπφαρουὶν ἀνὰ καὶ ἀουά; μὴ ἐξείλοντο τὴν σαμά-
35 ρειαν ἐκ χειρός μου; * τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν γαιῶν
ὃς ἐξείλετο τὴν γῆν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου, ὅτι ἐξελεῖται
κύριος τὴν ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου;
36 * καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον, ὅτι
ἐντολὴ τοῦ βασιλέως αὕτη λέγοντος, οὐκ ἀποκριθήσεσθε
37 αὐτῷ. * καὶ εἰσῆλθεν ἐλιακὶμ ὁ τοῦ χελκίου ὁ οἰκονό-
μος, καὶ σωβνὰς ὁ γραμματεὺς, καὶ ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ
ἀναμιμνήσκων πρὸς ἐζεκίαν διερρηχότες τὰ ἱμάτια, καὶ
ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους ῥαψάκου.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἐζεκίας, διέρρηξε
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν
2 εἰς τὸν οἶκον κυρίου· * καὶ ἀπέστειλεν ἐλιακὶμ τὸν οἰ-
κονόμον, καὶ σωβνὰν τὸν γραμματέα, καὶ τοὺς πρεσβυ-
τέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκοις πρὸς ἡσαΐαν
3 υἱὸν ἀμὼς τὸν προφήτην· * καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν,
τάδε λέγει ἐζεκίας, ἡμέρα θλίψεως καὶ ἐλεγμοῦ καὶ πα-
ροργισμοῦ ἡ ἡμέρα αὕτη, ὅτι ἦλθον οἱ υἱοὶ ἕως ὠδίνων, καὶ
οὐκ ἔστιν ἰσχὺς τῇ τικτούσῃ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et stetit Rabsakeh, & clamauit voce magna Iudaicè, & locutus est ac dixit: Audite verba regis magni nostri regis Athur: 29 Sic dixit
rex: Ne decipiat vos Hhizkiah, quia non poterit eripere vos de manu mea. 30 Et ne confidere faciat vos Hhizkiah in dicto Domini dicen-
do: Liberando liberabit nos Dominus, non tradetur vrbs hæc in manum regis Athur. 31 Ne obtemperetis Hhizkiah: nam sic dixit rex A-
thur: Facite mecum pacem, & exite ad me, & comedite vnusquisque fructus vineæ suæ, & quisque fructus ficus suæ, & bibite vnusquisque
aquam cisternæ suæ: 32 Quousque veniam & tollam vos in terram bonam, vt terram vestram, terram frumenti & vini, terram agrorum &
vinearum, terram in qua oliuæ faciunt oleum, & ipsa facit mel; & viuite & non moriamini. neque acquiescatis Hhizkiah, quia seducet vos
dicendo: Dominus liberabit nos. 33 Num liberando liberauerunt Errores gentium vnusquisque terram suam de manu regis Athur? 34 Vbi
est deus Hhamath & Arphad? & vbi deus Zzeparuaim? nonne tulit eos & migrare fecit illos rex Athur? nimirum liberauerunt Somron de
manu mea. 35 Quis est in omnibus diis prouinciarum qui liberauerit terrã suam de manu mea, quòd liberet Dominus Ierusalem de ma-
nu mea? 36 Et tacuerunt populus, & non responderunt illi verbum, quia mandatum regis erat, dicendo: Ne respondeatis ei. 37 Et venit
Elhakim filius Hhilkiah, qui præpositus erat super domum, & Sebna scriba, & Ioahh filius Azzaph, qui præpositus erat super monimenta,
ad Hhizkiah, cùm discidissent vestimẽta sua, & indicauerunt illi verba Rabsakeh.

CAP. XIX.

ET fuit cùm audisset rex Hhizkiah, scidit vestimenta sua, & operuit se sacco, & ingressus est in domum sanctuarij Domini.
2 Et misit Elhakim, qui præpositus erat super domum, & Sebna scribam, & seniores sacerdotum, opertos saccis, ad Iesaghiahu pro-
phetam filium Amosz. 3 Et dixerunt illi: Sic dixit Hhizkiah: Dies angustiæ, & opprobriorum, & blasphemiæ est dies hæc, quia cir-
cuiuit nos angustia, sicut mulierem quæ sedet super sellam parturientis, & virtus non est illi pariendi.

4 * אולי ישמע יהוה אלהיך את כל־דברי רב־
שקה אשר שלחו מלך אשור אדניו לחרף אלהים
חי והוכיח בדברים אשר שמע יהוה אלהיך
ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה׃
5 * ויבאו עבדי המלך חזקיהו אל־ישעיהו׃
6 * ויאמר להם ישעיהו כה תאמרון אל־אדניכם
כה אמר יהוה אל־תירא מפני הדברים אשר
שמעת אשר גדפו נערי מלך־אשור אתי׃
7 * הנני נתן בו רוח ושמע שמועה ושב לארצו
8 והפלתיו בחרב בארצו׃ * וישב רבשקה וימצא
את־מלך אשור נלחם על־לבנה כי שמע כי נסע
9 מלכיש׃ * וישמע אל־תרהקה מלך־כוש לאמר
הנה יצא להלחם אתך וישב וישלח מלאכים אל־
10 חזקיהו לאמר׃ * כה תאמרון אל־חזקיהו מלך־
יהודה לאמר אל־ישאך אלהיך אשר אתה בטח
בו לאמר לא תנתן ירושלם ביד מלך אשור׃
11 * הנה אתה שמעת את אשר עשו מלכי אשור
לכל־הארצות להחרימם ואתה תנצל׃
12 * ההצילו אתם אלהי הגוים אשר שחתו אבותי
את־גוזן ואת־חרן ורצף ובני־עדן אשר בתלאשר׃
13 * איו מלך־חמת ומלך ארפד ומלך לעיר ספרוים
14 הנע ועוה׃ * ויקח חזקיהו את־הספרים מיד
המלאכים ויקראם ויעל בית יהוה ויפרשהו
15 חזקיהו לפני יהוה׃ * ויתפלל חזקיהו לפני יהוה
ויאמר יהוה אלהי ישראל ישב הכרבים אתה־
הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה
עשית את־השמים ואת־הארץ׃
16 * הטה יהוה אזנך ושמע פקח יהוה עיניך
וראה ושמע את דברי סנחריב אשר שלחו לחרף
אלהים חי׃

4 *Si fortè audiat Dn̄s Deus tuus vniuerſa
verba Rapſacis, quem miſit rex Aſſyriorū
dn̄s ſuus, vt exprobraret Deum viuentem
B & argueret verbis quæ audiuit Dn̄s Deus
tuus, & fac orationē pro reliquiis quæ re-
5 pertæ ſunt. *Venerunt ergo ſerui regis E-
6 zechiæ ad Eſaiam. *Dixitq; eis Eſaias: Hæc
dicetis dn̄o veſtro: Hæc dicit Dn̄s: Noli
timere à facie ſermonum quos audiſti, q-
bus blaſphemauerunt pueri regis Aſſyrio-
7 rum me. *Ecce ego immittam ei ſpiritum,
& audiet nuncium, & reuertetur in terram
ſuam; & deiiciam eum gladio in terra ſua.
8 *Reuerſus eſt ergo Rapſaces, & inuenit re-
gem Aſſyriorum expugnantem Lobná. au
9 dierat enim q̃ receſsiſſet de Lachis. *Cum-
que audiſſet de Tharaca rege Æthiopiæ,
dicens: Ecce egreſſus eſt vt pugnet aduer-
ſum te, & iret cōtra eum, miſit nuncios ad
10 Ezechiam, dicens: *Hæc dicite Ezechię re-
gi Iuda: Non te ſeducat Deus tuus in quo
C habes fiduciam, neq; dicas: Non tradetur
11 Ieruſalem in manus regis Aſſyriorum. *Tu
enim ipſe audiſti quę fecerunt reges Aſſy-
riorum vniuerſis terris, quomodo vaſtaue-
runt eas, tu ergo ſolus poteris liberari?
12 *Nunquid liberauerunt dij gentium ſin-
gulos quos vaſtauerunt patres mei, Gozā
videlicet & Aran, & Reſeph, & filios Eden
13 qui erant in Thelaſſar? *Vbi eſt rex E-
math, & rex Arphat, & rex ciuitatis Se-
pharuaim Ana & Aua?
14 * Itaque cùm accepiſſet Ezechias lite-
ras de manu nunciorum, & legiſſet eas,
aſcendit in domum Domini, & expandit
15 eas coram Domino: * Et orauit in con-
ſpectu eius, dicens: Domine Deus Iſrael,
qui ſedes ſuper cherubin, tu es Deus ſo-
lus regum omnium terræ: tu feciſti cæ-
16 lum & terram. * Inclina aurem tuam
& audi: aperi Domine oculos tuos & vi-
de, & audi omnia verba Sennacherib,
quæ miſit vt exprobraret Deum viuen-
tem.

תרגום יונתן

4 מאים שמיע קדם יי אלהך ית פתגמי רב שקה דשלחיה מלכא דאתור רבוניה לחסדא עמא דיי קימא ויעביד פרענותא על פתגמיא
דשמיען קדם יי אלהך ותתחנן בצלו על שארא הדין דאישתאר׃ 5 ואתו עבדי מלכא חזקיהו לות ישעיהו׃
6 ואמר להון ישעיה כדנן תימרון לרבונכון כדנן אמר יי לא תדחלון מן קדם פתגמיא דשמעת דחסידו עולימי מלכא דאתור קדמי׃
7 הא אנא יהיב ביה רוחא וישמע בסורא ויתוב לארעיה ואפליניה בחרבא בארעיה׃
8 ותב רב שקה ואשכח ית מלכא דאתור מגיח קרבא על לבנה ארי שמע ארי נטל מלכיש׃ 9 ושמע על תרהקה מלכא דכוש
למימר הא נפק לאגחא קרבא עמך ותב ושלח איזגדין לות חזקיה למימר׃ 10 כדין תימרון לחזקיה מלך שיבטא דבית יהודה
למימר לא יטעינך אלהך דאת רחיץ ביה למימר לא תתמסר ירושלם ביד מלכא דאתור׃ 11 הא את שמעתא ית דעבדו מלכי אתור
לכל מדינתא לגמרותהון ואת מרמי לאשתיזבא׃ 12 השיזבא יתהון דחלת עממיא דחבילו אבהתי ית גוזן וית חרן ורצף ובני עדן
דבתלשר׃ 13 אן מלכא דחמת ומלכא דארפד ומלכא דבקרתא ספרוים הלא טלטילונון ואגלי יאונון׃ 14 ונסיב חזקיה ית איגרתא
מן איזגדיא וקרנון וסליק לבית מקדשא דיי ופרסינון חזקיה קדם יי׃ 15 וצלי חזקיהו קדם יי ואמר יי אלהא דישראל דשכינתיה
שריא כרוביא את הוא יי דלית בר מינך לכל מלכות ארעא את עבדת ית שמיא וית ארעא׃ 16 גלי קדמך יי ודין ושמיע יי קדמך
ארי שמע ועביד פרענותא על כל פתגמי סנחריב דשלחיה לחסדא עמא דיי קימא׃

Si fortè audiet Dominus Deus tuus vni- 4
uersa verba Rapsacis, quem misit eum rex As-
syriorum dominus suus, vt exprobraret Deum
uiuentem, & argueret in verbis quæ audiuit
Dominus Deus tuus, & accipies orationem pro
reliquiis quæ repertæ sunt.
Et venerūt serui regis Ezechiæ ad Esaiam. 5
Et dixit eis Esaias; Sic dicetis ad dominum 6
vestrum: Hæc dicit Dominus: Ne timeas à ser-
monibus quos audisti, quibus blasphemauerūt
in me pueri regis Assyriorum.
Ecce ego do spiritum in eo, et audiet nun- 7
cium, & reuertetur in terram suam, & deij-
ciam eum in gladio in terra sua.
Et reuersus est Rapsaces, & inuenit re- 8
gem Assyriorum pugnantem contra Lobna, quia
audierat quòd recessit de Lachis.
Et audiuit rex Assyriorum de Tharaca re- 9
ge Æthiopum, dicentium: Ecce egressus est vt
pugnet contra te. Et reuersus est & misit nun-
cios ad Ezechiam, dicens:
Hæc dicetis ad Ezechiam regem Iuda: Nō 10
te seducat Deus tuus in quo tu fiduciam habes
in eo, dicens: Non tradetur Hierusalem in ma-
nus regis Assyriorum.
Ecce tu audisti omnia quæcunque fecerunt 11
reges Assyriorum vniuersis terris, quomodo
vastauerunt eas: & quomodo tu liberaberis?
Nunquid liberauerunt dij gentium quos 12
vastauerunt patres mei Gozan & Charran, et
Reseph, & filios Aden qui in Thalassar?
Vbi est rex Emath, & rex Arphad, & 13
rex ciuitatis Seppharuim Hana & Aua?
Et accepit Ezechias literas à nunciis, et le- 14
git eas; & ascendit in domum Domini, & ex-
pandit eas Ezechias in conspectu Domini:
Et orauit Ezechias ad Dominum, dicens: 15
Domine Deus Israel qui sedes super cherubim,
tu es Deus solus in omnibus regnis terræ, tu fe-
cisti cælum & terram:
Inclina Domine aurem tuam & audi; ape- 16
ri Domine oculos tuos & vide, & audi verba
Sennacherib, quæ misit vt exprobraret Deum
uiuentem.

4 εἴ πως εἰσακούσεται κύριος ὁ θεός σου πάντας τοὺς λό-
γους ῥαψάκου, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ
κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα καὶ ἐλέγχειν ἐν λόγοις
οὓς ἤκουσεν κύριος ὁ θεός σου, καὶ λήψῃ προσευχὴν ὑ-
πὲρ τοῦ λείμματος τοῦ εὑρισκομένου.
5 καὶ ἦλθον οἱ παῖδες βασιλέως ἐζεκίου πρὸς ἠσαΐαν.
6 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἠσαΐας, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον
ὑμῶν, τάδε λέγει κύριος, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν
ἤκουσας, ὧν ἐβλασφήμησαν εἰς ἐμὲ τὰ παιδάρια τοῦ βα-
7 σιλέως ἀσσυρίων. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι πνεῦμα ἐν αὐ-
τῷ, καὶ ἀκούσεται ἀγγελίαν, καὶ ἀποστραφήσεται εἰς τὴν γῆν
αὐτοῦ, καὶ καταβαλῶ αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.
8 καὶ ἀπέστρεψε ῥαψάκης καὶ εὗρε τὸν βασιλέα ἀσ-
συρίων πολεμοῦντα ἐπὶ λοβνά, ὅτι ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν
9 ἀπὸ λαχίς. καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων
περὶ θαρακὰ βασιλέως τῶν αἰθιόπων λεγόντων, ἰδοὺ
ἐξελήλυθε τοῦ πολεμῆσαί σε. καὶ ἀπέστρεψεν καὶ ἀπέ-
στειλεν ἀγγέλους πρὸς ἐζεκίαν λέγων·
10 τάδε ἐρεῖτε πρὸς ἐζεκίαν βασιλέα ἰούδα, μὴ σε ἀπα-
τάτω ὁ θεός σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ λέγων, οὐ μὴ
παραδοθῇ ἱερουσαλὴμ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.
11 ἰδοὺ σὺ ἤκουσας πάντα ὅσα ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσ-
συρίων πάσαις ταῖς γαῖς, ὡς ἐξολοθρεῦσαι αὐτάς, καὶ
πῶς σὺ ῥυσθήσῃ;
12 μὴ ἐξείλοντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ
πατέρες μου τήν τε γοζὰν καὶ τὴν χαρρὰν καὶ ῥαζέφ,
καὶ τοὺς υἱοὺς ἀδὲν τοὺς ἐν θαλασάρ.
13 ποῦ ἐστιν ὁ βασιλεὺς αἱμὰθ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀρφὰδ καὶ
ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως σεπφαρουὶμ ἀνὰ καὶ ἀουά;
14 καὶ ἔλαβεν ἐζεκίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων,
καὶ ἀνέγνω αὐτό· καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ ἀνέπ-
τυξεν αὐτὸ ἐζεκίας ἐνώπιον κυρίου·
15 καὶ προσηύξατο ὁ ἐζεκίας πρὸς κύριον λέγων, κύριε
ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβείμ, σὺ εἶ ὁ
θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, σὺ ἐποίησας
16 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου, καὶ
ἐπάκουσον, ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε, καὶ
ἄκουσον τῶν λόγων σενναχηρείβ, οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν
θεὸν ζῶντα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Vtinā audita sint à Domino Deo verba Rabsakeh, quē misit rex Athur dominus eius, vt exprobraret populo Dei permanētis, vt faciat
vltionem super verbis quæ audita sunt à Domino Deo tuo: & deprecare oratione pro reliquo hoc quod relictum est. 5 Venerūt ergo
serui regis Hhizkiah ad Iesaghiahu. 6 Et dixit illis Iesaghiah: Sic dicetis domino vestro: Sic dixit Dominus: Ne timeatis propter
verba quæ audisti, quibus exprobrauerunt iuuenes Athur mihi. 7 Ecce ego pono in illo spiritū, & audiet nunciū, & redibit in ter-
ram suam, & prosternam eum gladio in terra sua. 8 Et rediit Rabsakeh, & inuenit regem Athur ineuntem bellum contra Libna,
quia audierat quòd profectus esset de Lachis. 9 Et audiuit de Thirhacah rege Chus, dicendo: Ecce exiuit ad ineundum bellum
tecum: & rediit, & misit nuncios ad Hhizkiah, dicendo: 10 Sic dicetis ad Hhizkiah regem tribus domus Iehudah, dicendo:
Ne decipiat te Deus tuus in quo confidis, dicendo: Non tradetur Ierusalem in manu regis Athur.
11 Ecce tu audisti quæ fecerunt reges Athur omnibus prouinciis deuastando eas, & tu existimas liberari?
12 Num liberauerunt eos dij gentium quas perdiderunt patres mei Gozan, & Hharan, & Reszeph, & filios Gheden qui erant in Tha
lassar? 13 Vbi est rex Hhamath, & rex Arphad, & rex qui erat in vrbe Zzepharuaim, nonne sustulerunt illos & migrare fecerunt eos?
14 Et accepit Hhizkiah epistolas de manu nunciorum, & legit eas: & ascendit in domum sanctuarij Domini, & expandit eas Hhiz-
kiah ante Dominum. 15 Et orauit Hhizkiah ad Dominum, & dixit: Domine Deus Israel, cuius maiestas manet in Che-
rubim, tu es Dominus, præter quem non est alius, omnium regnorum terræ; tu fecisti cælum & terram.
16 Appareat ante te, Domine, iudiciū; & audiatur Domine ante te, & vlciscere, & fac vltionem super omnibus verbis Zzanhherib, qui
misit vt exprobraret populo Dei permanentis.

17 אמנם יהוה החריבו מלכי אשור את־הגוים
18 ואת־ארצם ׃ ונתנו את־אלהיהם באש כי
לא אלהים המה כי אם־מעשה ידי־אדם עץ ואבן
19 ויאבדום ׃ ועתה יהוה אלהינו הושיענו נא
מידו וידעו כל־ממלכות הארץ כי אתה יהוה
20 אלהים לבדך ׃ וישלח ישעיהו בן־אמוץ אל־
חזקיהו לאמר כה־אמר יהוה אלהי ישראל אשר
התפללת אלי אל־סנחרב מלך־אשור שמעתי ׃
21 זה הדבר אשר־דבר יהוה עליו בזה לך לעגה
לך בתולת בת־ציון אחריך ראש הניעה בת
22 ירושלם ׃ את־מי חרפת וגדפת ועל־מי
הרימות קול ותשא מרום עיניך על־קדוש ישראל ׃
23 ביד מלאכיך חרפת אדני ותאמר ברכב רכבי
אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרת קומת
ארזיו מבחור ברשיו ואבואה מלון קצה יער
24 כרמלו ׃ אני קרתי ושתיתי מים זרים ואחרב
25 בכף פעמי כל יארי מצור ׃
25 הלא־שמעת למרחוק אתה עשיתי למימי
קדם ויצרתיה עתה הביאתיה ותהי להשות גלים
26 נצים ערים בצרות ׃ וישביהן קצרי־יד חתו
ויבשו היו עשב שדה וירק דשא חציר גגות ושדפה
27 לפני קמה ׃ ושבתך וצאתך ובאך ידעתי ואת
28 התרגזך אלי ׃ יען התרגזך אלי ושאננך עלה
באזני ושמתי חחי באפך ומתגי בשפתיך
והשיבתיך בדרך אשר־באת בה ׃
29 וזה־לך האות אכול השנה ספיח ובשנה
השנית סחיש ובשנה השלישית זרעו וקצרו ונטעו
כרמים ואכלו פרים ׃
30 ויספה פליטת בית־יהודה הנשארה שרש
למטה ועשה פרי למעלה ׃

17 Verè Dñe disſipauerunt reges Aſſyriorũ
D gẽtes & terras omniũ: & miſerũt deos eo-
18 rum in ignẽ. nõ enim erãt dij, ſed opa ma
nuũ hoĩum ex ligno & lapide, & pdiderũt
19 eos. Nunc igitur Dñe Deus noſter ſaluos
nos fac de manu eorum, vt ſciãt oĩa regna
20 terræ, quia tu es Dñs Deus ſolus. Miſit au
tẽ Eſaias filiꝰ Amos ad Ezechiã dicẽs: Hęc
dicit dñs Deus Iſrael: Quæ deprecatus es
me ſup Sẽnacherib rege Aſſyriorũ, audiui.
21 Iſte eſt ſermo quẽ locutus eſt Dñs de eo:
Spreuit te & ſubſãnauit te virgo filia Siõ,
poſt tergum tuum caput mouit filia Ieru-
22 ſalẽ. Cui exꝓbraſti? & quẽ blaſphemaſti?
contra quẽ exaltaſti vocẽ tuã? & eleuaſti in
excelſum oculos tuos contra ſanctũ Iſrael?
23 Per manũ ſeruorũ tuorũ exꝓbraſti Dño,
E & dixiſti: In multitudine curruũ meorum
aſcẽdi excelſa mõtiũ in ſummitate Libani,
& ſuccidi ſublimes cedros eius & electas
abietes illius. & ingreſſus ſum vſq; ad ter-
24 minos eius, & ſaltũ carmeli eius ego ſuc-
cidi. & bibi aquas alienas, & ſiccaui veſti-
25 giis pedũ meorũ oẽs aquas clauſas. Nun-
qd nõ audiſti quod ab initio fecerim? ex
diebus antiquis plaſmaui illud, & nũc ad-
duxi. eruntq; in ruinã colliũ cõpugnãtium
26 ciuitates munitę: Et q ſedẽt in eis humi-
les manu. Cõtremuerunt & cõfuſi ſunt, fa
cti ſunt velut fœnũ agri, & virẽs herba te-
ctorũ quę arefacta eſt ãteq̃ veniret ad ma
27 turitatẽ. Habitaculũ tuũ & egreſſum tuũ
& introitũ tuũ & viã tuã ego pſciui, & fu-
28 rorẽ tuũ cõtra me. Inſaniſti in me, & ſuper-
bia tua aſcẽdit in aures meas. Ponã itaque
circulum in naribus tuis, & camum in la-
biis tuis, & reducã te in viã p quã veniſti.
29 Tibi autẽ Ezechia hoc erit ſignum: Com
ede hoc anno quę repperis, in ſecũdo au-
tẽ anno quę ſpõtè naſcuntur. porrò in ter-
tio ãno ſeminate & metite, plãtate vineas
30 & comedite fructus earũ. Et quodcũque
reliquum fuerit de domo Iuda, mittet ra-
dicem deorſum, & faciet fructum ſurſum.

תרגום יונתן

17 בקושטא ייי אחריבו מלכיא דאתור ית עממיא וית ארעהון ׃ 18 ומוקדין ית טעותהון בנורא ארי לא טעון דאית בהון צרוך אינון
אלהין עובדי ידי אנשא אעא ואבנא ואבדונון ׃ 19 וכען ייי אלהנא פרוקנא כען מידיה וידעון כל מלכות ארעא ארי את ייי אלהים
בלחודך ׃ 20 ושלח ישעיהו בר אמוץ לחזקיהו למימר כדנן אמר ייי אלהא דישראל דבעיתא מן קדמי על סנחריב מלכא דאתור שמיע
קדמי ׃ 21 דין פתגמא די גזר ייי עלוהי מבסרא עלך מעיקא עלך מלכות כנישתא דציון בתרך רישיהון מנידין עמא דבירושלם ׃ 22 ית מן
חסדתא ועל מן איתרברבתא וקדם מן ארימתא קלך וזקפתא לרומא עינך ואמרת מילין דלא כשרן קדם קדישא דישראל ׃ 23 ביד
[...] חסידתא עמא דייי ואמרת בסגיאות רתיכי אנא סליקית בתקוף כרכיהון אף אחוד בירת מקדשיהון ואקטול שפר גבריהון מבחר
[...]יהון ואכבוש קרית תקפיהון ואשיצי סגי משריתהון ׃ 24 אנא הויתי חפיר גובין ושתי מיין נכראין וטפחית בפרסת רגלי עמא דעמי
[...] עדרין עמיקין ׃ 25 הלא שמעת מלקדמין מה דעבדית לפרעה מלכא דמצרים על דשליט בהון ואף עלך אתנביאו נביי ישראל ולא
[...] ודא חזיא קדמי מיומי קדם למעבד לך אף אתקינתא כען איתיתה ודא הוה לך לתקלא על דהואה קדמך כאתרגושה גלין דשתו קרוין
[...] 26 ויתביהן אתקצר חיליהון איתברו ובהיתו הוו כעשב חקליא וכירוק דתאה כעשב אגריא דסלק עד לא מטא למהוי שובלין ׃
27 ומתבך בעצה ומיפקך לאגחא קרבא ומיתך לארעא דישראל גלי קדמי וית דארגיזתא קדמי גלי ׃ 28 חלף דארגזתא על מימרי
[...] אתרגושתך סליקת לקדמי ואשוי שירין בליסתך וזמם בספותך ואתיבינך באורחא דאתיתא בה ׃ 29 ודין לך אתא אכול בשתא הדא כתין
[...] חניתא כהכתין ובשתא תליתאה זרועו וחצודו וצובו כרמין ואכולו איביהון ׃ 30 ויוספון משיזביא דבית יהודה דאישתארו כאילן
[...] דמשלח שרשוהי לרע ומרים נופיה לעילא ׃

Verè enim Domine desolauerunt reges As- 17
syriorum gentes, & omnem terram eorum:
Et dederunt deos eorum in ignem. non e- 18
nim erant Dei, sed opera manuum hominum li-
gna & lapides, & perdiderunt eos.
Et nunc Domine Deus noster libera nos 19
de manu eius, & sciant omnia regna terræ,
quòd tu es Dominus Deus solus.
Et misit Esaias filius Amos ad Ezechiam 20
dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Audi-
ui quæ deprecatus es ad me de Sennacherib re-
ge Assyriorum. Iste sermo quem locutus 21
est Dominus ad eum: Spreuit te & subsanna-
uit te virgo filia Sion, caput in te mouit filia Ie-
rusalem: Cui exprobrasti & blasphema- 22
sti? & contra quem exaltasti vocem tuam, &
eleuasti in excelsum oculos tuos? contra san-
ctum Israel? In manu nunciorum tuorum 23
exprobrasti Domino, & dixisti: In multitu-
dine curruum meorum ego ascendi in celsitudi-
nem montium partis Libani, & succidi magni-
tudinem cedri eius electas cupressos eius: et ve-
ni in partem siluæ Carmeli. Ego custodiui, 24
& bibi aquas alienas, & siccaui ipsas, vestigio
pedum meorum fluuios munitionis.
Nonne audisti quòd de longe ego feci eam? 25
ex diebus initij plasmaui eam, & nunc adduxi
eam. & factum est in elationes transmigratio-
num pugnantium ciuitates munitas. Et habi- 26
tantes in eis infirmati sunt manu, cõtremuerunt
et confusi sunt, facti sunt velut fœnum agri &
virens herba, veluti herba tectorum, et concul-
catio coram stante. Et cathedram tuã, et egres- 27
sum tuum, et introitum tuum, et furorem tuum
contra me noui, Eo quòd iratus es tu in me: et 28
strepitus tuus ascendit in aures meas: & injiciã
hamum meum in naribus tuis, & frenum in la-
biis tuis, et reducam te in via qua venisti in ea.
Et hoc tibi signum: Comedes anno hoc congre- 29
gata, et in anno secũdo quæ spontè nascuntur: et
anno tertio seminabitis et metetis, et plãtabitis
vineas, et comedetis fructum earum. Et addet 30
quod saluatum est de domo Iuda quod reliquum
fuerit radicẽ deorsum, et faciet fructũ sursum.

17 ἐπ᾽ ἀληθείᾳ γὰρ κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων
18 τὰ ἔθνη καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν· καὶ ἔδωκαν τοὺς
θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ, οὐ γὰρ ἦσαν θεοί, ἀλλ᾽ ἢ ἔργα χειρῶν
ἀνθρώπων ξύλα καὶ λίθοι, καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς.
19 καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐ-
τοῦ, καὶ γνώτωσαν πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ
20 κύριος ὁ θεὸς μόνος. καὶ ἀπέστειλεν ἡσαΐας υἱὸς ἀ-
μὼς πρὸς ἐζεκίαν λέγων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσ-
ραήλ, ἤκουσα ἃ προσηύξω πρός με περὶ σενναχηρὶβ
21 βασιλέως ἀσσυρίων· οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος
πρὸς αὐτόν, ἐφαύλισέ σε καὶ ἐμυκτήρισέ σε παρθένος θυ-
γάτηρ σιών, κεφαλὴν ἐπὶ σοὶ ἐκίνησε θυγάτηρ ἱερουσαλήμ.
22 τίνα ὠνείδισας καὶ ἐβλασφήμησας; καὶ ἐπὶ τίνα ὕ-
ψωσας τὴν φωνήν σου, καὶ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλ-
23 μούς σου; εἰς τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ; ἐν χειρὶ ἀγγέλων
σου ὠνείδισας τὸν κύριον, καὶ εἶπας ἐν τῷ πλήθει τῶν ἁρμά-
των μου ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων μέρεις τοῦ λιβάνου,
καὶ ἔκοψα τὸ μέγεθος τῆς κέδρου αὐτοῦ ἐκλεκτὰ κυπαρίσ-
σων αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς μέρος δρυμοῦ τοῦ καρμήλου.
24 ἐγὼ ἐφύλαξα καὶ ἔπιον ὕδατα ἀλλότρια, καὶ ἐξή-
ρανα αὐτά, τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν μου ποταμοὺς συνοχῆς.
25 οὐκ ἤκουσας ὅτι μακρόθεν ἐγὼ ἐποίησα αὐτήν; ἐξ
ἡμερῶν ἀρχῆς ἔπλασα αὐτήν, καὶ νῦν ἤγαγον αὐτήν. καὶ
ἐγένετο εἰς ἐπάρσεις ἀποικεσιῶν μαχίμων πόλεις ὀχυράς.
26 καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐταῖς ἠσθένησαν τῇ χειρί, ἔ-
πτηξαν καὶ κατῃσχύνθησαν, ἐγένοντο ὡς χόρτος ἀγροῦ, καὶ
χλωρὰ βοτάνη, ὡς χλόη δωμάτων καὶ πάτημα ἀπέ-
27 ναντι ἑστηκότος. καὶ τὴν καθέδραν σου καὶ τὴν ἔξο-
δόν σου, καὶ τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὸν θυμόν σου τὸν ἐπ᾽ ἐμὲ ἔ-
28 γνων· διὰ τὸ ὀργισθῆναί σε ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ τὸ στρῆνός σου
ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσί μου, καὶ ἐμβαλῶ τὸ ἄγκιστρόν μου εἰς τοὺς
μυκτῆράς σου, καὶ χαλινὸν ἐν τοῖς χείλεσί σου, καὶ ἀποστρέ-
29 ψω σε ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ· καὶ τοῦτό σοι τὸ ση-
μεῖον, φαγῇ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον τὰ συνηγμένα, καὶ ἐν τῷ
ἔτει τῷ δευτέρῳ τὰ αὐτόματα, καὶ τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ σπερεῖ-
τε καὶ ἀμήσετε καὶ φυτεύσετε ἀμπελῶνας, καὶ φάγεσθε τὸν
καρπὸν αὐτῶν.
30 καὶ προσθήσει τὸ διασεσωσμένον οἴκου ἰούδα τὸ ὑπο-
λειφθὲν ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσει καρπὸν ἄνω·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 In veritate, Dñe, destruxerunt reges Athur gentes & terram earum. 18 Et incenderunt simulachra earum igne, quia nõ erant dij in quibus esset vsus, sed opera manuum hominum, lignum & lapis, & perdiderunt eos. 19 Et nunc Dñe Deus noster, libera nos quæso de manu illius, vt cognoscant omnia regna terræ quòd tu es Dñs Deus, nec præter te alius. 20 Et misit Iisaghiahu filius Amosz ad Hhizkiahu dicẽdo: Sic dixit Dñs Deus Israel: Quod deprecatus es ad me super Zzanhherib rege Athur, auditum est à me. 21 Hoc est verbum quod decreuit Dñs in illum: despexit te, molestè egit aduersum te, regnum congregationis Szion, post te capita sua mouerũt populi qui sunt in Ierusalem. 22 Cui exprobrasti? & super quem magnificasti te? & ad quem extulisti vocem tuam? & eleuasti in altum oculos tuos, & dixisti loquelas quę non erãt rectæ ante sanctũ Israel? 23 Per manũ nunciorũ tuorũ exprobrasti populo Dñi, & dixisti: In multitudine curruũ meorũ ego ascẽdi in fortitudinẽ arciũ eorũ: etiã capiã domũ sanctuarij eorũ, & occidã pulchritudinẽ robustorũ illorũ, electionẽ principũ ipsorũ, & subiiciã vrbẽ fortitudinis eorũ, & perdã multitudinem exercituũ ipsorũ. 24 Ego fodi cisternas, & bibi aquas alienas, & calcaui plãta pedũ populi qui mecũ erat omnes aquas fluminũ ꝓfũdorũ. 25 Nõne audisti ab antiquis quid fecerim Parghoh regi Miszraim, eo ꝙ potestatẽ exercuisset in eos? & etiã super te vaticinati sunt ꝓphetę Israel, & nõ cõuersus es, & hoc ꝓspectũ est à me à diebus antiquis fieri tibi: etiam paraui, nũc euenire feci illud. & hoc fuit tibi in offendiculũ, eo ꝙ fuerit ante te sicut tumultus fluctuũ qui destruxerũt vrbes munitas. 26 Et habitatorũ earũ abbreuiata est virtus, fracti sunt & cõfusi sunt; fuerũt sicut herba agrorũ, & sicut olus virẽs, sicut herba tectorum quæ ascẽdit, eo vsq; nõ ꝑueniat vt sint ei spicæ. 27 Et sessio tua in cõsilio, & exitus tuus ad ineundum bellum, & aduẽtus tuus in terram Israel manifesta sunt ante me; & id quo irritasti me manifestum. 28 Eo ꝙ irritasti dictum meum, & tumultus tuus ascendit ante me, ponam hamos in maxilla tua, & capistrum in labiis tuis, & redire faciam te per viam qua venisti. 29 Et hoc tibi signum: Comede anno hoc sponte nascentia, & anno secũdo spõte cadentia, & anno tertio seminate & metite, & plantate vineas, & comedite prouentus earum. 30 Et crescent liberati domus Iehudah qui relicti sunt sicut arbor quæ emittit radices suas deorsum, & tollit ramos suos sursum.

31 * כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון
32 קנאת יהוה תעשה זאת ׃ * לכן כה אמר
יהוה אל מלך אשור לא יבא אל העיר הזאת
ולא יורה שם חץ ולא יקדמנה מגן ולא ישפך
33 עליה סללה ׃ * בדרך אשר יבא בה ישוב ואל
34 העיר הזאת לא יבא נאם יהוה ׃ * וגנותי אל
העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי ׃
35 * ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יהוה ויך
במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו
בבקר והנה כלם פגרים מתים ׃
36 * ויסע וילך וישב סנחריב מלך אשור וישב
37 בנינוה ׃ * ויהי הוא משתחוה בית נסרך אלהיו
ואדרמלך ושראצר הכהו בחרב והמה נמלטו
ארץ אררט וימלך אסר חדן בנו תחתיו ׃

כ

1 * בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו
ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר
יהוה צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה ׃
2 * ויסב את פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה
3 לאמר ׃ * אנה יהוה זכר נא את אשר התהלכתי
לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי
4 ויבך חזקיהו בכי גדול ׃ * ויהי ישעיהו לא יצא
העיר התיכנה ודבר יהוה היה אליו לאמר ׃
5 * שוב ואמרת אל חזקיהו נגיד עמי כה אמר
יהוה אלהי דוד אביך שמעתי את תפלתך ראיתי
את דמעתך הנני רפא לך ביום השלישי תעלה
בית יהוה ׃
6 * והספתי על ימיך חמש עשרה שנה ומכף
מלך אשור אצילך ואת העיר הזאת וגנותי על
העיר הזאת למעני ולמען דוד עבדי ׃

31 *De Ierusalē quippe egredientur reliquię
& quod saluetur de monte Syō. zelus Dn̄i
32 exercituum faciet hoc. *Quamobrem hęc
G dicit Dn̄s de rege Assyriorum: Non ingre-
dietur vrbem hanc, nec mittet in eam sa-
gittam, nec occupabit eā clypeus, nec cir-
33 cundabit eam munitio. *Per viam qua ve-
nit reuertetur, & ciuitatem hanc nō ingre-
34 dietur, dicit Dominus. *Protegamq; vrbē
hanc & saluabo eam propter me & prop-
35 ter Dauid seruum meum. *Factum est igi-
tur in nocte illa venit angelus Domini, &
percussit in castris Assyriorum cētū octo-
ginta quinque millia. Cumq; diluculo sur-
rexisset, vidit omnia corpora mortuorum.
36 *Et recedēs abiit & reuersus est Senacherib
37 rex Assyriorū & māsit in Niniue. *Cumq;
adoraret in tēplo Nesrach deū suū, Adra-
melech & Sarasar filij eius percusserūt eū
gladio, fugeruntq; in terrā Armeniorum,
& regnauit Asaraddon filius eius pro eo.

CAP. XX.

1 IN diebus illis ęgrotauit Ezechias vsq; ad
A mortem, & venit ad eum Esaias filius A-
mos prophetes, dixitq; ei: Hæc dicit Dn̄s
Deus: Præcipe domui tuæ. morieris enim
2 tu, & non viues. *Qui cōuertit faciem suā
3 ad parietem, & orauit Dn̄m dicens: *Obse-
cro Domine, memento quæso quomodo
ambulauerim corā te in veritate & in cor-
de perfecto, & quod placitum est coram
te fecerim. Fleuit itaq; Ezechias fletu ma-
4 gno. *Et antequam egrederetur Esaias me-
diam partem atrij, factus est sermo Dn̄i ad
5 eum dicens: *Reuertere & dic Ezechię du-
ci populi mei. Hæc dicit Dn̄s Deus Dauid
patris tui: Audiui orationem tuam, & vi-
di lachrymam tuam, & ecce sanaui te. die
6 tertio ascendes templum Domini: *& ad-
B dam diebus tuis quindecim annos. Sed &
de manu Regis Assyriorum liberabo te,
& ciuitatem hanc; & protegam vrbem
istam propter me, & propter Dauid ser-
uum meum.

תרגום יונתן

31 ארי מירושלם יפקון שאר צדיקיא ושיזבת מקיימי אוריתא מטורא דציון במימרא דיוי צבאות תתעביד דא ׃
32 בכן כדנן אמר יוי למלכא דאתור לא יעול לקרתא הדא ולא יקשית תמן גיר ולא יקדמינה בתריסין ולא יצבר עלה מליתא ׃
33 באורחא דאתא בה יתוב ולקרתא הדא לא יעול אמר יוי ׃ 34 ואגין על קרתא הדא למפרקה בדילי ובדיל דוד עבדי ׃
35 והוה בליליא ההוא ונפק מלאכא דיוי וקטל במשריתא אתוראה מאה ותמנן וחמשה אלפין ואקדימו בצפרא והא כולהון פגרין
מיתין ׃ 36 ונטל ואזל ותב סנחריב מלכא דאתור ויתיב בנינוה ׃ 37 והוה הוא סגיד בית נסרוך טעותיה ואדרמלך
ושראצר בנוהי קטלוהי בחרבא ואינון אישתיזבו לארע קרדו ומלך אסרחדון בריה תחותוהי ׃

כ

1 ביומיא האינון מרע חזקיהו לממת ואתא לותיה ישעיה בר אמוץ נבייא ואמר ליה כדנן אמר יוי פקיד לאינש ביתך ארי מאית את
ולא תחי מפרעך ׃ 2 ואסחר חזקיה ית אפוהי לכותל בית מקדשא וצלי קדם יוי למימר ׃
3 קביל בעותי יוי אידכר כען ית דפלחית קדמך בקשוט ובלבב שלים ודתקין קדמך עבדית ובכה חזקיה בכי סגיאה ׃
4 והוה ישעיהו לא נפק לדרתא מציעתא ופתגם נבואה מן קדם יוי הוה עמיה למימר ׃ 5 תוב ותימר לחזקיה מלכא דעמי כדנן
אמר יוי אלהא דדוד אבוך שמיע קדמי צלותך גלי קדמי דמעתך הא אנא מסי לך ביומא תליתאה תיסק לבית מקדשא דיוי ׃
6 ואוסיף על יומך חמש עשרי שנין ומיד מלכא דאתור אשזבינך וית קרתא הדא ואגין על קרתא הדא בדילי ובדיל דוד עבדי ׃

‡ Quia ex Hierusalem egredientur reliquiæ, 31
& qui saluetur de monte Sion: zelus Domini
exercituum faciet hæc. ‡ Quamobrem hæc di- 32
cit Dominus ad regem Assyriorum: Non ingre-
dietur in urbem hanc, & non iaculabitur illuc
sagittam, & non occupabit eam clypeus, neque
circumdabit contra eam agger.
‡ Et per viam qua venit in ea reuertetur, 33
& in ciuitatē hanc non ingredietur, dicit Dñs.
‡ Et protegam pro ciuitate hac, vt saluem 34
eam propter me et propter Dauid seruum meū.
‡ Et factum est nocte, & egressus est ange- 35
lus Domini, & percussit de castris Assyriorum
centum octoginta & quinque millia. & surre-
xerunt manè, & ecce omnes corpora mortua.
‡ Et recessit & reuersus est, & abijt Sen- 36
nacherib rex Assyriorum, & habitauit in Ni-
niue.
‡ Et factum est cùm ipse adoraret in domo 37
Nesrach dei sui, Adramelech & Sarasar filij
sui percusserunt eum in gladio: & ipsi saluati
sunt in terram Arara. & regnauit Asordan fi-
lius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis ægrotauit Ezechias vsque ad 1
mortem, & ingressus est ad eum Esaias filius
Amos prophetes, & dixit ad eum: Hæc dicit
Dominus: Præcipe de domo tua, quia morieris
tu & non viues. ‡ Et conuertit Ezechias 2
faciem suam ad parietem, & orauit ad Dominū
dicens: ‡ O iam Domine, memento quomodo 3
ambulaui coram te in veritate & in corde per-
fecto, & bonum in oculis tuis feci. Et fleuit E-
zechias in fletu magno. ‡ Et erat Esaias in au 4
la media, & sermo Domini factus est ad eum,
dicens: ‡ Reuertere, & dices ad Ezechiam 5
ducē populi mei: Hæc dicit Dominus Deus Da-
uid patris tui: Audiui orationem tuam, & vi-
di lachrymas tuas: ecce ego sanabo te die tertia,
& ascendes in domum Domini: ‡ Et addam 6
super dies tuos quindecim annos. & de manu
regis Assyriorum liberabo te & ciuitatem hanc.
& protegam pro ciuitate hac propter me et pro-
pter Dauid seruum meum.

31 ‡ ὅτι ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐξελεύσεται κατάλειμμα, καὶ
ἀνασωζόμενος ἐξ ὄρους σιών, ὁ ζῆλος κυρίου τῶν δυνά-
32 μεων ποιήσει ταῦτα. ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος πρὸς βα-
σιλέα ἀσσυρίων, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν πόλιν ταύτην,
καὶ οὐ τοξεύσει ἐκεῖ βέλος καὶ οὐ προφθάσει αὐτὴν θυρεός,
33 οὐδὲ μὴ προσχέῃ ἐπ᾽ αὐτὴν πρόσχωμα. ‡ καὶ τῇ ὁδῷ ᾗ
ἦλθεν ἐν αὐτῇ ἀποστραφήσεται, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐκ
34 εἰσελεύσεται, φησὶ κύριος. ‡ καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς
πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτὴν δι᾽ ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν
35 δοῦλόν μου. ‡ καὶ ἐγένετο νυκτὸς καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος
κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀσσυρίων ἑ-
κατὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε χιλιάδας. καὶ ὤρθρισαν τοπρωΐ,
36 καὶ ἰδοὺ πάντες σώματα νεκρά. ‡ καὶ ἀπῆρε καὶ ἀπέ-
στρεψεν, καὶ ἐπορεύθη σενναχερὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων,
37 καὶ κατῴκησεν ἐν νινευῇ. ‡ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ προσκυ-
νοῦντος ἐν τῷ οἴκῳ νεσερὰχ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ἀδραμέλεχ καὶ
σαρασὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ
αὐτοὶ διεσώθησαν εἰς γῆν ἀραρά. καὶ ἐβασίλευσεν ἀσορ-
δὰν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

κ΄.

1 ‡ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώστησεν ἐζεκίας ἕως θα-
νάτου. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ἠσαΐας υἱὸς ἀμὼς ὁ προφή-
της, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἔντειλαι πε-
2 ρὶ τοῦ οἴκου σου, ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ. ‡ καὶ ἀ-
πέστρεψεν ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ
3 προσηύξατο πρὸς κύριον λέγων, ‡ ὦ δὴ κύριε, μνήσθητι
ὡς περιεπάτησα ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ τε-
λείᾳ, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυ-
4 σεν ἐζεκίας ἐν κλαυθμῷ μεγάλῳ. ‡ καὶ ἦν ἠσαΐας
ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν,
5 λέγων, ‡ ἐπίστρεψον, καὶ ἐρεῖς πρὸς ἐζεκίαν τὸν ἡγούμε-
νον τοῦ λαοῦ μου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πα-
τρός σου, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου, καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου,
ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαί σε τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀναβήσῃ εἰς
6 οἶκον κυρίου. ‡ καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας
σου δεκαπέντε ἔτη. καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων
ῥύσομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην. καὶ ὑπερασπιῶ ὑ-
πὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι᾽ ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦ-
λόν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Quia de Ierusalem exibunt reliquiæ iustorum, & saluatio stabilientium legem ex monte Szion in dicto Domini Szebaoth fiet hoc.
32 Ideò sic dixit Dominus de rege Athur: Non intrabit in vrbem hanc, nec conjiciet in eam iaculum, neque præoccupabit eam clypeis,
neque aceruabit iuxta eam aggerem. 33 Per viam qua venit redibit, & ad vrbem hanc non intrabit, dixit Dominus.
34 Et protegam vrbem hanc, vt liberem eam propter me & propter Dauid seruum meum. 35 Et fuit nocte illa, exiit angelus
Domini, & occidit in exercitu Athuræo centum & octoginta quinque millia. & anticipauerunt auroram, & ecce omnes illi cadauera mor-
tuorum. 36 Et profectus est & abiit, & rediit Zzanhherib rex Athur, & sedit in Ninueh. 37 Et fuit cùm adoraret in æde
Nisztroch idoli sui, Adramelech & Sareszer filij eius occiderunt illum gladio. & ipsi euaserunt in terram Kardu. & regnauit Azzarhhadon
filius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis ægrotauit Hhizkiah vsque ad mortem: & venit ad eum Iesaghiah filius Amosz propheta, & dixit illi: Sic dixit Dominus:
Præcipe hominibus domus tuæ, quia morieris tu, & non viues ex morbo tuo. 2 Et vertit Hhizkiah faciem suam ad parietem do-
mus sanctuarij, & orauit ante Dominum dicendo: 3 Suscipe deprecationem meam Domine, memento quæso quòd seruierim tibi
in veritate & corde perfecto, & quod rectum est ante te fecerim. & fleuit Hhizkiah fletu magno. 4 Et factū est, Iesaghiah nondū
exierat in atrium medium, & verbum prophetiæ à Domino fuit cum eo, dicendo: 5 Redi, & dicito Hhizkiah regi populi mei: Sic
dixit Dominus Deus Dauid patris tui: Audita est à me oratio tua, apparuerunt ante me lachrymæ tuæ: ecce ego sano te, die tertio ascendes
in domum sanctuarij Domini. 6 Et addam super dies tuos quindecim annos: & de manu regis Athur liberabo te & vrbem hanc, &
protegam vrbem istam propter me, & propter Dauid seruum meum.

7 * וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ קְחוּ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ
8 וַיָּשִׂימוּ עַל־הַשְּׁחִין וַיֶּחִי ׃ * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־
יְשַׁעְיָהוּ מָה אוֹת כִּי־יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם
9 הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה ׃ * וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְּךָ
הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבֵּר הָלַךְ הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב עֶשֶׂר מַעֲלוֹת ׃
10 * וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ נָקֵל לַצֵּל לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת
לֹא כִּי יָשׁוּב הַצֵּל אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת ׃
11 * וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׁב אֶת־
הַצֵּל בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז אֲחֹרַנִּית
12 עֶשֶׂר מַעֲלוֹת ׃ * בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן
בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי
שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ ׃
13 * וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־כָּל־בֵּית
נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֵת
שֶׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
בְּאוֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ
14 בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ ׃ * וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא
אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבָּבֶל ׃
15 * וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־
אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִם
16 בְּאֹצְרֹתָי ׃ * וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע
דְּבַר־יְהוָה ׃
17 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ
וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־
יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה ׃
18 * וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ וְהָיוּ
סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל ׃

7 *Dixitq; Esaias: Afferte massam ficorum.
quam cùm attulissent,& posuissent super
8 vlcus eius,curatus est. *Dixerat autem E-
zechias ad Esaiam: Quod erit signũ quia
Dñs me sanabit,& quia ascẽsurus sum die
9 tertia templum Domini? *Cui ait Esaias:
Hoc erit signum à Dño quòd facturus sit
Dñs sermonem quem locutus est: Vis vt
ascendat vmbra decem lineis,aut vt reuer-
10 tatur totidem gradibus? *Et ait Ezechias:
Facile est vmbrá crescere decem lineis,nec
hoc volo vt fiat,sed vt reuertatur retrorsũ
11 decem gradibus. *Inuocauit itaque Esaias
C propheta Dominum, & reduxit vmbram
per lineas quibus iam descenderat in ho-
rologio Achaz retrorsum decẽ gradibus.
12 * In tempore illo misit Merodach Baladã
filius Baladã rex Babyloniorum literas &
munera ad Ezechiã: audierat enim quòd
13 ægrotasset Ezechias. * Lætatus est autẽ in
aduentu eorũ Ezechias,&ostendit eis do-
mum aromatum, & aurum & argentum,
& pigmenta varia,vnguenta quoq; & do-
mum vasorũ suorũ, & omnia quæ habere
poterat in thesauris suis. non fuit verbum
quod non monstrasset eis Ezechias in do-
14 mo sua,& in omni potestate sua. *Venit
autẽ Esaias propheta ad regem Ezechiã,
dixitque ei: Quid dixerũt viri isti,aut vn-
de venerũt ad te? Cui ait Ezechias; De ter-
ra longinqua venerunt ad me de Babylo-
15 ne. *At ille respondit: Quid viderũt in do-
mo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcunque
sunt in domo mea viderunt. nihil est enim
quod non monstrauerim eis in thesauris
16 meis. *Dixit itaq; Esaias Ezechię: Audi ser-
D monem Dñi. *Ecce dies venient, & aufe-
17 rẽtur omnia quę sunt in domo tua, & quę
condiderunt patres tui vsq; in diem hanc
in Babylonem. Non remanebit quicquã,
18 ait Dominus. * Sed & de filiis tuis qui e-
gredientur ex te quos generabis tollen-
tur, & erunt Eunuchi in palatio regis Ba-
bylonis.

תרגום יונתן

7 וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ סַבוּ דְבֶלֶת תֵּינִין וּנְסִיבוּ וְשַׁוִּיאוּ עַל שִׁיחֲנָא וְאִתְּסִי ׃ 8 וַאֲמַר חִזְקִיָּהוּ לִישַׁעְיָהוּ מָה אַתְּ אֲרֵי יַסֵּי יְיָ לִי וְאֶיסַק בְּיוֹמָא
תְלִיתָאָה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ ׃ 9 וַאֲמַר יְשַׁעְיָה דֵין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ אֲרֵי יַעְבֵּיד יְיָ יַת פִּתְגָמָא הָדֵין דְמַלִּיל הֵיאַךְ טוּלָא עֲשַׂר שָׁעָן
אִם יְתוּב עֲשַׂר שָׁעָן ׃ 10 וַאֲמַר חִזְקִיָּה קְלִילָא דָא דְיֵהַךְ טוּלָא עֲשַׂר שָׁעָן בְּרַם נִיסָא יְתוּב טוּלָא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲשַׂר שָׁעָן ׃ 11 וְצַלִּי
יְשַׁעְיָה נְבִיָּא קֳדָם יְיָ וְאָתֵיב יַת טוּלָא בְּצַרַת אֶבֶן שַׁעַת דְנַחֲתַת בְּמַסְקָנָא דְאָחָז שִׁמְשָׁא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲשַׂר שָׁעָן ׃ 12 בְּעִידָנָא הַהִיא שְׁלַח
מְרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְבָבֶל אִיגְרָן וְקֻרְבְּנִין לְוַת חִזְקִיָּה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי מְרַע חִזְקִיָּה ׃ 13 וְקַבֵּיל מִנְּהוֹן חִזְקִיָּה וְאַחֲזִינוּן יַת כָּל
בֵּית גִנְזוֹהִי יַת כַּסְפָּא וְיַת דַהֲבָא וְיַת בֻּסְמַנַיָּא וְיַת מִשְׁחָא טָבָא וְיַת כָּל בֵּית מָנוֹהִי וְיַת כָּל דְאִשְׁתְּכַח בְּגִנְזוֹהִי וְלָא הֲוָה מִדַּעַם דְלָא אַחֲזִינוּן חִזְקִיָּה
בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שָׁלְטוֹנֵיהּ ׃
14 וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָּא לְוַת מַלְכָּא חִזְקִיָּה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמַרוּ גֻבְרַיָּא הָאִינוּן וּמְנָן אֲתוֹ עֲלָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה מֵאֲרַע רְחִיקָא אֲתוֹ מִבָּבֶל ׃
15 וַאֲמַר מָה חֲזוֹ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה יַת כָּל דִּי בְּבֵיתִי חֲזוֹ וְלָא הֲוָה מִדַּעַם דְלָא אַחֲזֵיתִינוּן בְּגִנְזַי ׃
16 וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ לְחִזְקִיָּה קַבֵּיל פִּתְגָמָא דַיְיָ ׃
17 הָא יוֹמַיָּא אָתַן וְיִתְנְטֵיל כָּל דִּי בְּבֵיתָךְ וְדִי גְנַזוּ אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין וְיִתֵּיבֵל לְבָבֶל לָא יִשְׁתְּאַר מִדַּעַם אֲמַר יְיָ ׃
18 וּמִבְּנָךְ דְיִפְּקוּן מִינָךְ דְתוֹלִיד יִדַּבְּרוּן וִיהוֹן רַבְרְבִין בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא דְבָבֶל ׃

*Et dixit Esaias: Afferant massam ficorum, 7
& imponant super vlcus, & sanaberis.*

*Et dixit Ezechias ad Esaiam: Quod signũ 8
quòd sanabit me Dominus, et ascendam in do-
mum Domini die tertia?*

*Et dixit Esaias: Hoc tibi signum à Do- 9
mino, quòd faciet Dominus sermonem quem lo-
cutus est: Ibit vmbra decem gradibus, aut re-
uertetur decem gradibus.*

*Et dixit Ezechias: Facile vmbram incli- 10
nare decem gradibus: non sic, sed reuertatur
vmbra decem gradibus in ea quæ retrorsum.*

*Et clamauit Esaias propheta ad Dominum: 11
& reuersa est vmbra in gradibus Achaz qui-
bus descendit decem gradibus in ea quæ retror-
sum.*

*In tẽpore illo misit Barodach filius Bala- 12
dan rex Babylonis literas & munera ad Eze-
chiã, audiuerat enim quòd ægrotauit Ezechias.*

*Et lætatus est in eis Ezechias: & ostendit 13
eis omnem domum aromatum, & argentum et
aurum, & aromata, & oleum bonum, & do-
mum vasorum suorum, & omnia quæcunque
inuenta sunt in thesauris: et non reliquit quid-
piam quod non ostendit eis Ezechias in domo sua
& in omni thesauro suo.*

*Et ingressus est Esaias propheta ad Eze- 14
chiam regem, & dixit ei: Quid locuti sunt ad
te viri isti, & vndè venerunt ad te? Et di-
xit Ezechias: De terra longinqua venerunt
ad me de Babylone.*

*Et dixit Esaias: Quid viderunt in domo 15
tua? & dixit Ezechias: Omnia quæcunque in
domo mea viderunt: nõ fuit in domo mea quod
non monstraui eis, & in thesauris meis.*

*Et dixit Esaias ad Ezechiam: Audi sermo- 16
nem Domini:*

*Ecce dies veniunt, dicit 17
Dominus, & auferentur omnia quæ sunt in do-
mo tua, & quæcunque condiderunt patres tui
vsque in diem hanc in Babylonem. non rema-
nebit verbum, dixit Dominus.*

*Et à filiis tuis qui egressi sunt de te quos 18
generasti capient, & erunt eunuchi in domo re-
gis Babylonis.*

7 καὶ εἶπεν ἡσαΐας, λαβέτωσαν παλάθην συκῶν, καὶ
ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τὸ ἕλκος, καὶ ὑγιάσῃ.

8 καὶ εἶπεν ἐζεκίας πρὸς ἡσαΐαν, τί τὸ σημεῖον ὅτι ἰά-
σεταί με κύριος, καὶ ἀναβήσομαι εἰς οἶκον κυρίου τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ τρίτῃ;

9 καὶ εἶπεν ἡσαΐας, τοῦτό σοι τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου, ὅτι
ποιήσει κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε. πορεύσεται ἡ σκιὰ δέ-
κα ἀναβαθμούς, ἢ ἀναστρέψει δέκα ἀναβαθμούς.

10 καὶ εἶπεν ἐζεκίας, κοῦφον τὴν σκιὰν κλῖναι δέκα
ἀναβαθμούς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀποστραφήτω ἡ σκιὰ δέ-
κα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω.

11 καὶ ἐβόησεν ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς κύριον, καὶ ἐ-
πέστρεψεν ἡ σκιὰ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς ἄχαζ οἷς κατέβη
τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω.

12 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε βαρωδὰχ υἱὸς βαλα-
δὰν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπιστολὰς καὶ δῶρα πρὸς
ἐζεκίαν, ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠῤῥώστησεν ἐζεκίας.

13 καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς ἐζεκίας, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς πάν-
τα τὸν οἶκον τοῦ νεχωθά, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, καὶ
τὰ ἀρώματα, καὶ τὸ ἔλαιον τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸν οἶκον τῶν
σκευῶν αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα εὑρέθη ἐν τοῖς θησαυροῖς, καὶ
οὐ παρέλειπεν οὐδὲν ὃ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς ἐζεκίας ἐν τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ θησαυρῷ αὐτοῦ.

14 καὶ εἰσῆλθεν ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς ἐζεκίαν τὸν
βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί ἐλάλησαν πρὸς σὲ οἱ ἄνδρες
οὗτοι, καὶ πόθεν ἥκον πρός σέ; καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἐκ γῆς
πόρρωθεν ἥκον πρός με ἐκ βαβυλῶνος.

15 καὶ εἶπεν ἡσαΐας, τί εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ εἶπεν
ἐζεκίας, πάντα ὅσα ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον, οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴ-
κῳ μου ὃ οὐκ ἔδειξα αὐτοῖς, καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου.

16 καὶ εἶπεν ἡσαΐας πρὸς ἐζεκίαν, ἄκουσον τὸν λόγον
κυρίου·

17 ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀρθήσεται
πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέ-
ρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς βαβυλῶνα. οὐχ ὑπο-
λειφθήσεται ῥῆμα, εἶπε κύριος.

18 καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ ὧν ἐ-
γέννησας λήψονται, καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασι-
λέως βαβυλῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixit Iesaghiahu: Accipite massam ficuum. & acceperunt & posuerunt super vlcus, & sanatum est.
8 Et dixerat Hhizkiah ad Iesaghiah: Quod signum erit quòd sanabit Dominus me, & ascendam die tertio in domum sanctuarij Dñi?
9 Et dixit Iesaghiah: Hoc tibi erit signum à Domino quòd faciet Dominus verbum hoc quod locutus est, an procedet vmbra decem horis, an recedet decem horis?
10 Et dixit Hhizkiah: Facile est hoc quòd procedat vmbra decem horis: sed hoc sit signum, redeat vmbra retrorsum decem horis.
11 Et orauit Iesaghiah propheta Dominum, & reduxit vmbram per figuram lapidis horarum quibus descenderat in ascensu Ahhaz Sol retrorsum decem horis.
12 Tempestate illa misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babel epistolas & munera ad Hhizkiah, quia audierat quòd ægrotasset Hhizkiah.
13 Et excepit eos Hhizkiah, & ostendit illis omnes thesauros suos, argentum & aurum, & aromata, & vnguentum bonum, & omnem domum vasorum suorum, & omne quod inuentum est in thesauris suis. non fuit quicquam quod non ostenderit illis Hhizkiah in domo sua, & in omni imperio suo.
14 Et venit Iesaghiah propheta ad regem Hhizkiah, & dixit ei: Quid dixerunt viri hi, & vndè venerunt ad te? & dixit Hhizkiah: De terra longinqua venerunt de Babel.
15 Et dixit, Quid viderunt in domo tua? & dixit Hhizkiah: Omnia quæ sunt in domo mea viderunt, nec fuit quicquam quod non ostenderim illis in thesauris meis.
16 Et dixit Iesaghiah ad Hhizkiah: Audi verbum Domini:
17 Ecce dies veniunt, & tolletur omne quod est in domo tua, & quod thesaurizarunt patres tui vsque ad diem hanc; & deferetur ad Babel: non relinquetur quicquam, dixit Dominus.
18 Et de filiis tuis qui exibunt de te quos gignes, accipiet: & erunt magnates in palatio regis Babel.

19 * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה
20 בְיָמָי ׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר
עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת־הַמַּיִם
הָעִירָה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
21 לְמַלְכֵי יְהוּדָה ׃ * וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו ׃

כא

1 * בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ ׃
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
3 הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃ * וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־
הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחֹת
לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם ׃
4 * וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
5 בִּירוּשָׁלִַם אָשִׂים אֶת־שְׁמִי ׃ * וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־
צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה ׃
6 * וְהֶעֱבִיר אֶת־בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה אוֹב
וְיִדְּעֹנִים הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס ׃
7 * וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת אֲשֶׁר
אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה
וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים
אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם ׃
8 * וְלֹא אֹסִיף לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
אֲשֶׁר צִוִּיתִים וּלְכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתָם עַבְדִּי
9 מֹשֶׁה ׃ * וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּתְעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת־
הָרָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל ׃

19 *Dixit Ezechias ad Esaiam: Bonus sermo
Domini quem locutus es. sit tantum pax
20 & veritas in diebus meis. *Reliqua autem
sermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo
eius, & quomodo fecerit piscinā & aquæ-
ductum, & introduxerit aquas in ciuita-
tem, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
21 monum dierum Regum Iuda? *Dormi-
uitque Ezechias cum patribus suis, & reg-
nauit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 DVodecim annorum erat Manasses cùm
A regnare cœpisset, & quinquaginta-
quinque annis regnauit in Ierusalem. no-
2 men matris eius Aphsiba. *Fecitque ma-
lum in conspectu Domini, iuxta idola gé-
tium quas deleuit Dominus à facie filio-
3 rum Israel. *Conuersusque est & ædifica-
uit excelsa quæ dissipauerat Ezechias pa-
ter eius, & erexit aras Baal, & fecit lucos,
sicut fecerat Achab rex Israel, & adorauit
omnem militiam cæli, & coluit eam.
4 *Extruxitque aras in domo Domini, de
qua dixit Dominus: In Ierusalem ponam
5 nomen meum. *Et extruxit altaria vniuer-
sæ militiæ cæli, in duobus atriis tépli Do-
6 mini. *Et traduxit filiū suum per igné &
ariolatus est & obseruauit auguria, & fe-
cit pythones, & aruspices multiplicauit,
vt faceret malum coram Domino, & irri-
7 taret eum. *Posuitque idolum luci quem
fecerat in templo Domini, super quo locu-
tus est Dominus ad Dauid & ad Salomo-
B nem filium eius: In templo hoc & in Ieru-
salem, quem elegi de cunctis tribubus Is-
rael, ponam nomen meum in sempiternū.
8 *Et vltra non faciam commoueri pedem
Israel de terra quam dedi patribus eorū,
si custodierint opere omnia quæ præcepi
eis, & vniuersam legem quam mandauit
9 eis seruus meus Moyses. *Illi verò non au-
dierunt, sed seducti sunt à Manasse, vt fa-
cerent malum super gentes, quas contri-
uit Dominus à facie filiorum Israel.

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר חִזְקִיָּה לִישַׁעְיָה תַּקִּין פִּתְגָּמָא דַּיְיָ דְּמַלֵּילְתָּא וַאֲמַר הֲלָא שְׁלָם וּקְשׁוֹט יְהֵי בְּיוֹמָי ׃ 20 וּשְׁאָר פִּתְגָּמֵי חִזְקִיָּה וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ
וְדַעֲבַד יָת בְּרֵיכְתָא וְיָת מְזִיקְתָא וְאַיְתִי יָת מַיָּא לְקַרְתָּא הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה ׃ 21 וּשְׁכִיב חִזְקִיָּה
עִם אֲבָהָתוֹהִי וּמְלַךְ מְנַשֶּׁה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי ׃

כא

1 בַּר תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה שְׁנִין מְנַשֶּׁה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֶפְצִי בָהּ ׃
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּתוֹעֲבַת עַמְמַיָּא דְתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃
3 וְתַב וּבְנָא יָת בָּמָתָא דְאַבִּיד חִזְקִיָּה אֲבוּהִי וַאֲקִים אֱגוֹרִין לְבַעְלָא וַעֲבַד אֲשֵׁירְתָא כְּמָא דַעֲבַד אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּסְגִיד לְכָל חֵילֵי
שְׁמַיָּא וּפְלַח יָתְהוֹן ׃ 4 וּבְנָא אֱגוֹרִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ דַּאֲמַר יְיָ בִּירוּשְׁלֶם אַשְׁרֵי יָת שְׁכִינְתִּי ׃
5 וּבְנָא אֱגוֹרִין לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא בְּתַרְתֵּין דָּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ ׃
6 וְאַעְבַּר יָת בְּרֵיהּ בְּנוּרָא וְעָנִין וּנְחֵישׁ וַעֲבַד בִּידִין וּזְכוּרוּ אַסְגֵּי לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי ׃ 7 וְשַׁוִּי יָת צֶלֶם אֲשֵׁירְתָא
דַּעֲבַד בְּבֵיתָא דַּאֲמַר יְיָ לְדָוִד וְלִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ בְּבֵיתָא הָדֵין וּבִירוּשְׁלֶם דְּאִתְרְעֵיתִי מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל אַשְׁרֵי יָת שְׁכִינְתִּי לְעָלַם ׃
8 וְלָא אוֹסִיף לְטַלְטָלָא יָת יִשְׂרָאֵל מִן אַרְעָא דִּיהֲבִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְחוֹד אִם יִטְּרוּן לְמֶעְבַּד כְּכָל דְּפַקֵּידְתִּינוּן וּלְכָל אוֹרָיְתָא דְּפַקֵּיד יָתְהוֹן
עַבְדִּי מֹשֶׁה ׃ 9 וְלָא קַבִּילוּ וְאַטְעִינוּן מְנַשֶּׁה לְמֶעְבַּד יָת דְּבִישׁ מִן עַמְמַיָּא דְּשֵׁיצֵי יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃

19 ‡ *Et dixit Ezechias ad Esaiam, Bonus ser-*
mo quem locutus est Dominus: fiat pax & iu-
stitia in diebus meis.
20 ‡ *Et reliqua sermonum Ezechiæ & omnia*
quæcunque fecit & omnis fortitudo eius, &
fontem, & aquæ ductum, quæ fecit, & intro-
duxit aquam in ciuitatē, nonne hæc scripta sunt
in libro sermonum dierum regum Iuda?
21 ‡ *Et dormiuit Ezechias cum patribus suis,*
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit
Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 *Filius annorum duodecim Manasses cùm re-*
gnaret ipse, & quinquaginta & quinque
annis regnauit in Hierusalem, & nomen ma-
2 *tris eius Epsiba.* ‡ *Et fecit malum coram Do-*
mino, & abijt iuxta abominationes gentium,
quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.
3 ‡ *Et conuersus est Manasses & ædificauit*
excelsa, quæ dissipauit Ezechias pater eius, &
erexit altare Baal; & fecit lucos sicut fecit
Achaab rex Israel, & adorauit omnem mili-
tiam cæli, & seruiuit eis.
4 ‡ *Et ædificauit altare in domo Domini, in*
quo dixit, In Hierusalem ponam nomen meum.
5 ‡ *Et ædificauit altaria vniuersæ militiæ cæli*
in duobus atrijs domus Domini.
6 ‡ *Et traduxit filios suos in igne, & ariola-*
tus est & auguratus est, & fecit ventriloquos,
& coniectores multiplicauit vt faceret malum
coram Domino vt irritaret eum.
7 ‡ *Et posuit sculptile luci in domo Domini, in*
qua dixit Dominus ad Dauid & ad Salomo-
nem filium eius, In domo hac elegit Dominus in
Hierusalem de omnibus tribubus Israel vt po-
nam nomen meum ibi in seculum.
8 ‡ *Et non addam commouere pedem Israel de*
terra quam dedi patribus suis, verùm si custo-
dierint vt faciant iuxta omnia quæ præcepi eis,
iuxta omnem legem quam mandauit eis seruus
9 *meus Moyses.* ‡ *Et non audierunt. & Ma-*
nasses seduxit eos vt facerent malum coram
Domino super gentes, quas abstulit Dominus à
facie filiorum Israel.

19 ‡ καὶ εἶπεν ἐζεκίας πρὸς ἠσαΐαν, ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν
ἐλάλησε κύριος, γενέσθω εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡ-
20 μέραις μου. ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἐζεκίου καὶ πάντα
ὅσα ἐποίησε καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ, καὶ τὴν κρήνην καὶ
τὸν ὑδραγωγὸν ἃ ἐποίησε, καὶ εἰσήνεγκε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πό-
λιν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμε-
21 ρῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκίας μετὰ
τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβα-
σίλευσε μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κα'.

1 ‡ Υἱὸς ἐτῶν δώδεκα μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν, καὶ πεντήκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐψιβά.
2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ
3 προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ. ‡ καὶ ἐπέστρεψε μανασσῆς
καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ἃ κατέσκαψεν ἐζεκίας ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέστησε θυσιαστήριον τῷ βάαλ, καὶ ἐποίησεν
ἄλση καθὼς ἐποίησεν ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ προσ-
εκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐ-
4 τοῖς. ‡ καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ
5 εἶπεν, ἐν ἱερουσαλὴμ θήσω τὸ ὄνομά μου. ‡ καὶ ᾠκοδό-
μησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δύο
6 αὐλαῖς οἴκου κυρίου. ‡ καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν
πυρί, καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο· καὶ ἐποίησεν ἐγγαστρι-
μύθοις, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
7 πιον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἔθηκε τὸ γλυ-
πτὸν τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς
δαυὶδ καὶ πρὸς σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ
ἐξελέξατο κύριος ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκ πασῶν φυλῶν
ἰσραὴλ θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς αἰῶνα.
8 ‡ καὶ οὐ προσθήσω σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, πλὴν ἐὰν φυ-
λάξωνται τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐ-
τοῖς, κατὰ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ παῖς
μου μωυσῆς.
9 ‡ καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ μανασσῆς ἐπλάνησεν αὐτοὺς τοῦ
ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὑπὲρ ἔθνη, ἃ ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit Hhizkiah ad Iesaghiah, Rectum est verbum Domini quod locutus es. & dixit, Nónne pax & veritas erit in diebus meis?
20 Et reliquum verborum Hhizkiah & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piscinam & aquæductum & induxerit aquas in
urbem; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
21 Et cubuit Hhizkiah cum patribus suis, & regnauit Menasseh filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius duodecim annorum erat Menasseh quando regnauit: & quinquaginta quinque annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris
eius Hhephsibah.
2 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta abominationes gentium, quas expulerat Dominus
à facie filiorum Israel.
3 Et conuersus reædificauit excelsa, quæ dissiparat Hhizkiah pater eius: & statuit aras Baghala, &
fecit lucum sicut fecerat Ahhab rex Israel, & adorauit omnes virtutes cælorum, & coluit eas.
4 Et ædificauit aras in domo san-
ctuarij Domini de quo dixerat Dominus, In Ierusalem collocabo maiestatem meam.
5 Et ædificauit aras omnibus virtutibus
cælorum in duobus atrijs domus sanctuarij Domini.
6 Et transire fecit filium suum per ignem, & ariolatus est atque augu-
ratus, & fecit pythones & diuinatores: multiplicauit facere quod malum erat ante Dominum vt irritaret eum.
7 Et posuit simulacrum
luci quem fecerat in domo, de qua dixerat Dominus Dauid & Selomoh filio eius, In domo hac, & in Ierusalem, in qua mihi complacui
præ omnibus tribubus Israel, ponam maiestatē meam in seculum.
8 Nec addam transferre Israelem de terra quā dedi patribus eorum:
tantummodo si custodierint facere iuxta omnia quæ præcepi eis, & secundùm omnem legem quam præcepit eis seruus meus Moseh.
9 Et non attenderunt, sed errare fecit illos Menasseh, ita vt facerent peius quàm gentes, quas perdiderat Dñs à facie filiorū Israel.

10 וַיְדַבֵּר יְהוָה בְּיַד־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר׃
11 יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הַתֹּעֵבוֹת
הָאֵלֶּה הֵרַע מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר לְפָנָיו
וַיַּחֲטִא גַם־אֶת־יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו׃
12 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא
רָעָה עַל־יְרוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעָיו תִּצַּלְנָה
13 שְׁתֵּי אָזְנָיו׃ וְנָטִיתִי עַל־יְרוּשָׁלַםִ אֵת קָו
שֹׁמְרוֹן וְאֶת־מִשְׁקֹלֶת בֵּית אַחְאָב וּמָחִיתִי אֶת־
יְרוּשָׁלַםִ כַּאֲשֶׁר־יִמְחֶה אֶת־הַצַּלַּחַת מָחָה וְהָפַךְ
14 עַל־פָּנֶיהָ׃ וְנָטַשְׁתִּי אֵת שְׁאֵרִית נַחֲלָתִי
וּנְתַתִּים בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וְהָיוּ לְבַז וְלִמְשִׁסָּה לְכָל־
15 אֹיְבֵיהֶם׃ יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינַי
וַיִּהְיוּ מַכְעִסִים אֹתִי מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתָם
16 מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְגַם דָּם נָקִי
שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מִלֵּא אֶת־
יְרוּשָׁלַםִ פֶּה לָפֶה לְבַד מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
17 יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי
מְנַשֶּׁה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
18 יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
בְּגַן־בֵּיתוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
19 בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ
וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ מְשֻׁלֶּמֶת
20 בַּת־חָרוּץ מִן־יָטְבָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו׃
21 וַיֵּלֶךְ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד
אֶת־הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָבַד אָבִיו וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם׃
22 וַיַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ בְּדֶרֶךְ
23 יְהוָה׃ וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי־אָמוֹן עָלָיו וַיָּמִיתוּ אֶת־
הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ׃

10 *Locutúsq; est Dñs in manu seruorum
11 suorũ prophetarum, dicens: *Quia fecit
Manasses rex Iuda abominationes istas
pessimas, super omnia quæ fecerunt Am-
morræi ante eũ, & peccare fecit etiã Iudã
12 in immunditijs suis. *Propterea hęc dicit
C Dñs Deus Israel, Ecce ego inducam mala
super Ierusalẽ & Iudam, vt quicunq; au-
13 dierit tinniant ambæ aures eius. *Et exten
dam super Ierusalem funiculum Samariæ
& pondus domus Achab, & delebo Ieru-
salem, sicut deleri solent tabulæ. Delens
vertam & ducam crebriùs stylum super fa
14 ciem eius. *Dimittam verò reliquias hæ-
reditatis meæ, & tradam eas in manus ini-
micorum eius; erúntq; in vastitatem & in
15 rapinã cunctis aduersarijs suis. *Eò quòd
fecerint malum coram me, & perseuraue-
rint irritantes me ex die qua egressi sunt
patres eorũ ex Ægypto vsq; ad hãc diem.
16 *Insuper & sanguinem innoxium fudit
Manasses multum nimis, donec implere-
tur Ierusalẽ vsq; ad os, absq; peccatis suis,
quibus peccare fecit Iudam vt faceret ma
17 lum coram Dño. *Reliqua aũt sermonũ
Manasse & vniuersa quæ fecit, & peccatũ
eius quod peccauit, nónne hæc scripta
sunt in libro sermonũ dierum regũ Iuda?
18 *Dormiuítq; Manasses cũ patribus suis,
D & sepultus est in horto domus suæ, in hor
to Oza, & regnauit Amon filius eius pro
19 eo. *Viginti duorũ annorum erat Amon
cùm regnare cœpisset, duobus quoq; an-
nis regnauit in Ierusalem. Nomen matris
eius Messallemeth filia Arus de Iethеba.
20 *Fecítque malum in conspectu Dñi, si-
21 cut fecerat Manasses pater eius. *Et am-
bulauit in omni via per quã ambulauerat
pater eius, seruiuítq; immunditijs quibus
seruiebat pater eius, & adorauit eas.
22 *Et dereliquit Dominum Deum patrũ
suorum, & non ambulauit in via Domini.
23 *Tetenderúntq; ei insidias serui sui &
interfecerunt regem in domo sua.

תרגום יונתן

10 וּמַלֵּיל יְיָ בְּיַד עַבְדוֹהִי נְבִיַּיָּא לְמֵימַר׃ 11 חֲלַף דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה תּוֹעֲבָתָא הָאִילֵין אַבְאִישׁ מִכֹּל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאֵי
דְּקַדָמוֹהִי וְחַיֵּיב אַף יַת דְּבֵית יְהוּדָה בְּפֻלְחַן טַעֲוָתֵיהּ׃ 12 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַיְתִי בִישְׁתָּא עַל יְרוּשְׁלֶם וִיהוּדָה
דִּי כָל דְּיִשְׁמְעִינָהּ יִצִּלָּן תַּרְתֵּין אֻדְנוֹהִי׃ 13 וְאֶיגוֹד עַל יְרוּשְׁלֶם יַת חוּט חֲרְבַּן שׁוֹמְרוֹן וְיַת מַתְקוֹלֶת בֵּית אַחְאָב וְאֶמְחֵי יַת יְרוּשְׁלֶם כְּמָא
דְמִתְמַחְיָא צְלוֹחִיתָא מִתְמַחְיָא וּמִתְהַפְכָא עַל אַפָּהָא׃ 14 וְאֶרְטֵשׁ יַת שְׁאָרָא דְאַחְסַנְתִּי וְאֶמְסְרִינוּן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וִיהוֹן לְמִבַּז
וּלְעַדִּי לְכָל סַנְאֵיהוֹן׃ 15 חֲלַף דַּעֲבַדוּ דְּבִישׁ קֳדָמַי וַהֲווֹ מַרְגְּזִין קֳדָמַי מִן יוֹמָא דִּנְפַקוּ אֲבָהָתְהוֹן מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין׃
16 וְאַף דַּם זַכַּאי דַּאֲשַׁד מְנַשֶּׁה סַגִּי לַחֲדָא עַד דִּמְלָא יַת יְרוּשְׁלֶם סִיפָא בְּסִיפָא בַּר מֵחוֹבוֹהִי דְחַיֵּיב יַת דְּבֵית יְהוּדָה לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃
17 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי מְנַשֶּׁה וְכָל דַּעֲבַד וְחוֹבוֹהִי דְחָב הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
18 וּשְׁכִיב מְנַשֶּׁה עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּגַן בֵּיתֵיהּ בְּגַן עֻזָּא וּמְלַךְ אָמוֹן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
19 בַּר עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין אָמוֹן כַּד מְלַךְ וְתַרְתֵּין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מְשׁוּלֶּמֶת בַּת חָרוּץ מִן יָטְבָה׃
20 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּמָה דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה אֲבוּהִי׃ 21 וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח דַּאֲזַל אֲבוּהִי וּפְלַח יַת טַעֲוָתָא דִּפְלַח אֲבוּהִי וּסְגִיד לְהוֹן׃
22 וּשְׁבַק יַת פֻּלְחָנָא דַּיְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתוֹהִי וְלָא הֲלִיךְ בְּאָרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ׃
23 וּמְרַדוּ עַבְדֵי אָמוֹן עֲלוֹהִי וְקַטְלוּ יַת מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ׃

*Et locutus est Dominus in manu seruorum 10
suorum prophetarum, dicens: *Quia fecit 11
Manasses rex Iuda abominationes has malas,
iuxta omnia quæcunque fecit Amorræus qui
ante eum, insuper & Iudam peccare fecit in
idolis suis. *Nonne sic hæc dicit Dominus 12
Deus Israel? ecce ego induco mala super Hierusalem & super Iudam, vt omnis qui audiat
ea, tinniant ambæ aures eius.

*Et extendam super Hierusalem mensuram 13
Samariæ & pondus domus Achab, & delebo
Hierusalem sicut deletur pyxis, et vertitur super faciem suam.

*Et delebo reliquias hæreditatis meæ, & 14
tradam eos in manus inimicorum suorum, &
erunt in rapinam, & in direptionem cunctis
inimicis suis.

*Eò quòd fecerunt malum in oculis meis, 15
& fuerunt irritantes me ex die qua eduxi patres eorum ex Ægypto & vsq; ad diem hanc.

*Insuper sanguinem innoxium fudit Ma- 16
nasses multum nimis, donec impleuit Hierusalem os supra os absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, vt faceret malum in oculis
Domini. *Et reliqua sermonum Manasse & 17
vniuersa quæcunque fecit, & peccata eius quæ
peccauit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

*Et dormiuit Manasses cum patribus suis, 18
& sepultus est in horto domus suæ in horto
Oza, & regnauit Amon filius eius pro eo.

*Filius viginti & duorum annorum Amon 19
cum regnaret ipse, & duobus annis regnauit
in Hierusalem; & nomen matri eius Mesollam
filia Arus ex Iteba.

*Et fecit malum coram Domino, sicut fecit 20
Manasses pater eius.

*Et ambulauit in omni via qua ambulauit 21
pater eius, & seruiuit idolis quibus seruiuit
pater eius, & adorauit ea.

*Et dereliquit Dominum Deum patrum 22
suorum, & non ambulauit in via Domini.

*Et conuersi sunt serui Amon contra eum, 23
& interfecerunt regem in domo sua.

10 *καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν
11 προφητῶν, λέγων· *ἀνθ' ὧν ὅσα ἐποίησε μανασσῆς
βασιλεὺς ἰούδα τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρά, κατὰ
πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος, ὁ ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
καί γε καὶ τὸν ἰούδαν ἐξήμαρτεν ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ.
12 *οὐχ οὕτω τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ; ἰδοὺ ἐγὼ
ἐπάγω κακὰ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ ἰούδαν, ὥστε πάντος
ἀκούοντος αὐτὰ ἠχῆσαι ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ.
13 *καὶ ἐκτενῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τὸ μέτρον σαμαρείας καὶ
τὸν σταθμὸν οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐξαλείψω τὴν ἱερουσαλὴμ
καθὼς ἐξαλείφεται τὸ πυξίον καὶ καταστρέφεται ἐπὶ πρό-
14 σωπον αὐτοῦ. *καὶ ἀπαλείψω τὸ ὑπόλειμμα τῆς κλη-
ρονομίας μου, καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν
ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔσονται εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς προνομὴν
15 πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. *ἀνθ' ὧν ὅσα ἐποίησαν τὸ πο-
νηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἦσαν παροργίζοντές με
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγον τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ αἰ-
γύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
16 *καί γε αἷμα ἀθῷον ἐξέχεεν μανασσῆς πολὺ σφό-
δρα ἕως οὗ ἔπλησε τὴν ἱερουσαλὴμ στόμα ἐπὶ στόμα ἐκ-
τὸς τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐξήμαρτε τὸν ἰούδαν τοῦ ποιῆσαι
τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου.
17 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσῆ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησε καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα
γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰού-
18 δα; *καὶ ἐκοιμήθη μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ ἐτάφη ἐν κήπῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν κήπῳ ὀζᾶ. καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀμὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
19 *υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν·
καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ μεσολλὰμ θυγάτηρ ἀροὺς ἐξ ἰτεβά.
20 *καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς ἐποίη-
21 σε μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ. *καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ
ᾗ ἐπορεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς εἰδώλοις οἷς
ἐδούλευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς.
22 *καὶ ἐγκατέλιπε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ κυρίου.
23 *καὶ συνεστράφησαν οἱ παῖδες ἀμὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ
ἐθανάτωσαν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et locutus est Dominus per manum seruorum suorum prophetarum, dicendo: [11] Propterea quòd fecit Menasseh rex tribus domus Iehudah abominationes has, fecit peius omnibus quæ fecerunt Emorræi, qui *fuerunt* ante ipsum: & peccare fecit etiam homines domus Iehudah in cultu idolorum suorum. [12] Ideo sic dixit Dominus Deus Israel, Ecce ego adducam malum super Ierusalem & Iehudah *adeò*, vt omnis qui audierit illud, tinniant ambæ aures eius. [13] Et extendam super Ierusalem filum desolationis Somron, & pondus domus Ahhab; & abstergam Ierusalem sicut abstergitur lecythus, abstergitur & vertitur super faciem suam. [14] Et derelinquam residuum hæreditatis meæ, & tradam illos in manum auctorũ inimicitiarum suarum, & erunt in direptionem & confractionem omnibus odientibus se. [15] Eò quòd fecerunt quod malum erat ante me, & irritauerunt me à die qua exierunt patres eorum ex Miszraim vsque ad diem hanc. [16] Etiam sanguis innocens quem effudit Menasseh, *fuit* multus valdè adeò vt impleret Ierusalem ab extremo ad extremum, præter peccata eius quibus peccare fecit *populum* domus Iehudah, faciendo quod malum erat ante Dominum. [17] Et reliquum verborum Menasseh & omnia quæ fecit, & peccata eius quæ peccauit; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? [18] Et iacuit Menasseh cum patribus suis, & sepultus est in horto domus suæ in horto Ghuza, & regnauit Amon filius eius pro eo. [19] Filius viginti & duorum annorum erat Amon quando regnauit, & duobus annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Mesulemet filia Hharusz de Iatbah. [20] Et fecit quod malum erat ante Dominum, sicut fecerat Menasseh pater eius. [21] Et ambulauit in omni via qua ambulauerat pater eius, & coluit idola quæ coluerat pater eius, & adorauit ea. [22] Et deseruit cultum Domini Dei patrum suorum, nec ambulauit in vijs quæ rectæ erant ante Dominum. [23] Et coniurauerunt serui Amon in eum, & occiderunt regem in domo sua.

24 * וַיַּךְ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ
אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
26 * וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בִּקְבֻרָתוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ
בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

כב

1 * בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים
וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְדִידָה בַת־
2 עֲדָיָה מִבָּצְקַת׃ * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאול׃
3 * וַיְהִי בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח
הַמֶּלֶךְ אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ בֶן־מְשֻׁלָּם הַסֹּפֵר בֵּית
4 יְהוָה לֵאמֹר׃ * עֲלֵה אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וְיַתֵּם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אָסְפוּ
5 שֹׁמְרֵי הַסַּף מֵאֵת הָעָם׃ * וְיִתְּנָה עַל־יַד עֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה הַמֻּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וְיִתְּנוּ אֹתוֹ לְעֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
6 * לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים וְלַגֹּדְרִים וְלִקְנוֹת עֵצִים
וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־הַבָּיִת׃
7 * אַךְ לֹא־יֵחָשֵׁב אִתָּם הַכֶּסֶף הַנִּתָּן עַל־יָדָם
8 כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃ * וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל־שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי
בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּה אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן
9 וַיִּקְרָאֵהוּ׃ * וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב
אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הִתִּיכוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בַבַּיִת וַיִּתְּנֻהוּ עַל־יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
10 הַמֻּפְקָדִים בֵּית יְהוָה׃ * וַיַּגֵּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

24 * Percussit autem populus terrę omnes
qui coniurauerant cōtra regem Ammon,
& constituerunt sibi regem Iosiam filium
25 eius pro eo. * Reliqua aūt sermonum Am
mon quæ fecit, nónne hęc scripta sunt in
libro sermonum dierum regum Iuda?
26 * Sepelierúntque eum in sepulchro suo
in horto Oza, & regnauit Iosias filius eius
pro eo.

CAP. XXII.

1 A OCto annorum erat Iosias cùm regna
re cœpisset, & triginta vno annor re-
gnauit in Ierusalem. Nomen matris eius
2 Idida filia Phadaia de Besechat. * Fecitq;
quod placitum erat coram Dño, & am-
bulauit per omnes vias Dauid patris sui.
Nō declinauit ad dexterā siue ad sinistrā.
3 * Anno autē octauo decimo regis Iosiæ
misit rex Saphan filium Aslia filij Mesul-
lam scribam templi Domini, dicens ei:
4 * Vade ad Helchiam sacerdotē magnū,
vt confletur pecunia quæ illata est in tem
plum Dñi, quā collegerunt ianitores tem
5 pli à populo. * Detúrque fabris per præ-
positos domus Domini. Qui & distri-
buant eam his qui operantur in templo
Dñi, ad instauranda sartatecta templi.
6 * Tignarijs videlicet & cęmentarijs, &
his qui interrupta cōponunt, & vt eman-
tur ligna & lapides de lapidicinis ad in-
7 staurādum templum Dñi. * Veruntamen
non supputetur eis argentum quod acci-
piunt, sed in potestate habeant, & in fide.
8 * Dixit aūt Helchias pontifex ad Saphan
scribam, Librum legis repperi in domo
Domini. Deditq; Helchias volumen Sa-
9 phan scribæ, qui & legit illud. * Venit
quoq; Saphan scriba ad regem, & renun-
ciauit ei quod præceperat, & ait, Confla-
uerūt serui tui pecuniam, quæ reperta est
in domo Dñi, & dederunt vt distribuere-
tur fabris ac præfectis operū templi Dñi.
10 * Narrauit quoq; Saphan scriba regi, di-
cens: Librū dedit mihi Helchias sacerdos
quem cùm legisset Saphan coram rege,

תרגום יונתן

24 וקטל עמא דארעא ית כל דמרדו על מלכא אמון ואמליכו עמא דארעא ית יאשיה בריה תחותוהי׃ 25 ושאר פתגמי אמון
דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה׃ 26 וקברו יתיה בקבורתיה בגינת עזא ומלך יאשיהו בריה תחותוהי׃

כב

1 בר תמני שנין יאשיה כד מלך ותלתין וחדא שנין מלך בירושלם ושום אמיה ידידה בת עדיה מבצקת׃ 2 ועבד דכשר קדם יי ואזל
בכל אורח דוד אבוהי ולא סטא לימינא ולסמלא׃ 3 והוה בתמני עשר שנין למלכא יאשיהו שלח מלכא ית שפן בר אצליה בר
משלם ספרא בית מקדשא דיי למימר׃ 4 סק לות חלקיה כהנא רבא ויתקים ית כספא דאתעל בית מקדשא דיי דכנשו אמרכליא
מן עמא׃ 5 ויתנוניה על יד עבדי עיבידתא דממנן בבית מקדשא דיי ויתנון יתיה לעבדי עיבידתא דבבית מקדשא דיי לתקפא ית
בדקא דביתא׃ 6 לנגריא ולארדיכליא ולארגבליא ולמזבן אעין ואבנין פסילן לתקפא ית ביתא׃ 7 ברם לא מתחשב עמהון
כספא דמתיהב על ידיהון ארי בהימנותא אינון עבדין׃ 8 ואמר חלקיה כהנא רבא לשפן ספרא ספרא דאוריתא אשכחית בבית
מקדשא דיי ויהב חלקיה ית סיפרא לשפן וקרהי׃ 9 ואתא שפן ספרא לות מלכא ואתיב ית מלכא פתגמא ואמר טקיסו עבדך ית
כספא דאשתכח בביתא ויהבוהי על יד עבדי עיבידתא דממנן בבית מקדשא דיי׃ 10 וחוי שפן ספרא למלכא למימר סיפרא יהב
לי חלקיה כהנא וקרהי שפן קדם מלכא׃

* Et percussit populus terræ eos qui insidiati 24
sunt regi Amon, & regem constituit populus
terræ Josiam filium eius pro eo.
* Et reliqua sermonum Amon quæcunque fe 25
cit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Juda? * Et sepelierunt Amon 26
in sepulchro suo in horto Oza. & regnauit Jo-
sias filius eius pro eo.

CAP. XXII.

Filius octo annorũ Josias cùm regnaret ipse, 1
& triginta & vno anno regnauit in Hie-
rusalem, & nomen matri eius Jeddida filia
Adeia de Basucoth.
* Et fecit Josias rectum coram Domino, & 2
ambulauit in omni via Dauid patris sui, non
recessit ad dexteram vel ad sinistram.
* Et factum est in decimo octauo anno Iosiæ 3
regis Juda misit rex Saphan filium Esseliæ filij
Mesollam scribam domus Domini, dicens:
* Ascende ad Chelciam sacerdotem magnum, 4
& conflate argentum quod illatum est in domo
Domini quod collegerunt custodientes limen à
populo.
* Et detur in manu facientium opera qui 5
præpositi sunt in domo Domini. & dederunt
illud iuxta verbum regis facientibus opera in
domo Domini vt instaurent sartatecta domus,
* Fabris lignarijs & ædificatoribus, & mu- 6
ratoribus vt emant ligna & lapides excisos,
vt restaurent sartatecta domus.
* Veruntamen non supputabatur eis argen- 7
tũ quod dabatur eis, quia in fide ipsi faciebant.
* Et dixit Chelcias sacerdos magnus ad Sa- 8
phan scribam, Librum legis repperi in domo
Domini: & dedit Chelcias Saphan volumen,
& legit illud.
* Et adduxit Saphã regi Iosias, & reddidit 9
ei verbum, & dixit, Conflauerunt serui tui
argentum quod inuẽtum fuit in domo Domini,
& dederunt illud in manibus facientium opera
præfectorum in domo Domini. * Et nunciauit 10
Saphan scriba regi Josia, dicens: Librum dedit
mihi Chelcias sacerdos, & legit eum Saphan
coram rege.

24 * καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς ἐπιβεβουλευκότας
τῷ βασιλεῖ ἀμών, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰω-
25 σίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων
ἀμὼν ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βι-
βλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
26 * καὶ ἔθαψαν τὸν ἀμὼν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ
ὀζά· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κβʹ.

1 * Υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ
τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνο-
μα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰεδδίδα θυγάτηρ ἐδεϊὰ ἐκ βασουκώθ.
2 * καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
ἐν πάσῃ ὁδῷ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐκ ἀπέστη δεξιὰ ἢ
ἀριστερά.
3 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσίου βασι-
λέως ἰούδα ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν σαφὰν υἱὸν ἐσσελίου
υἱοῦ μεσολλὰμ τὸν γραμματέα οἴκου κυρίου, λέγων·
4 * ἀνάβηθι πρὸς χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ χω-
νεύσατε τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὃ συ-
νήγαγον οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν παρὰ τοῦ λαοῦ.
5 * καὶ δοθήτω ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν
καθεσταμένων ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔδωκαν αὐτὸ κατὰ τὸ ῥῆ-
μα τοῦ βασιλέως τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ
κατισχῦσαι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου,
6 * τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις καὶ τοῖς τειχισταῖς τοῦ
κτήσασθαι ξύλα καὶ λίθους λατομητούς, τοῦ κραταιῶσαι
τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου.
7 * πλὴν οὐκ ἐξελογίζοντο αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ διδό-
8 μενον αὐτοῖς, ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. * καὶ εἶπε
χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας πρὸς σαφὰν τὸν γραμμα-
τέα, βιβλίον τοῦ νόμου εὗρον ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔδωκε
χελκίας τῷ σαφὰν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνέγνω αὐτό.
9 * καὶ εἰσήνεγκε σαφὰν τῷ βασιλεῖ ἰωσίας· καὶ ἐπέστρε-
ψεν αὐτῷ ῥῆμα καὶ εἶπεν, ἐχώνευσαν οἱ δοῦλοί σου τὸ ἀρ-
γύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας
τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυ-
10 ρίου. * καὶ ἀπήγγειλε σαφὰν ὁ γραμματεὺς τῷ βασι-
λεῖ ἰωσίᾳ, λέγων· βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεύς, καὶ
ἀνέγνω αὐτὸ σαφὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et occidit populus terræ omnes qui coniurauerant aduersum regem Amon, & regem constituit populus terræ Iosiah filium
eius pro eo. 25 Et reliquum verborum Amon & ea quæ fecit; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
26 Et sepelierunt illum in sepulchro suo in horto Ghuza, & regnauit Iosiahu filius eius pro eo.

CAP. XXII.

Filius octo annorum erat Iosias quando regnauit: & triginta & vno annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Iedidah, filia
Ghadiah ex Baszkath. 2 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, & ambulauit in omni via Dauid patris sui: nec declinauit ad
dexteram aut ad sinistram. 3 Et fuit octauodecimo anno regis Iosiahu, misit rex Saphan filium Aszaliah filij Mesulam scribam in do-
mum sanctuarij Domini, dicendo: 4 Ascende ad Hhilkiah sacerdotem magnum, vt conflet argentum quod inductum est in domum
sanctuarij Domini, quod congregauerunt præfecti thesaurorum ex populo. 5 Et dent illud in manu facientium opus qui præ-
fecti sunt in domo sanctuarij Domini: dent, inquam, illud facientibus opus quod est in domo sanctuarij Domini, ad reficiendum rui-
nas domus. 6 Fabris & architectis, & lapicidis, & ad emendum ligna & lapides dolatos ad reficiendam domum. 7 Verùm
non computatum est cum eis argentum, quod datum fuit in manibus eorum, quia in fide illi faciebant. 8 Et dixit Hhilkiah sacerdos
magnus ad Szaphan scribam: Librum legis inueni in domo sanctuarij Domini: & dedit Hhilkiah librum ipsi Szaphan, & legit illum.
9 Et venit Szaphan scriba ad regem, & retulit regi verbum: & dixit, Conflarunt serui tui argentum, quod inuentum est in domo,
& dederunt illud in manu facientium opus qui præpositi sunt in domo sanctuarij Domini.
10 Et nunciauit Szaphan scriba regi, dicendo: Librum dedit mihi Hhilkiah sacerdos: & legit illum Szaphan ante regem.

11 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה
וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו׃
12 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם
בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַכְבּוֹר בֶּן־מִיכָיָה וְאֵת שָׁפָן הַסֹּפֵר
וְאֵת עֲשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃
13 * לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הָעָם
וּבְעַד כָּל־יְהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה
כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְּתָה בָנוּ עַל
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה
לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עָלֵינוּ׃
14 * וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן
וַעֲשָׂיָה אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָה
בֶּן־חַרְחַס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
15 בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ׃ * וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־
16 שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא
רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי
17 הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * תַּחַת אֲשֶׁר
עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצְּתָה חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה
18 וְלֹא תִכְבֶּה׃ * וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם
לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
19 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ׃ * יַעַן
רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִפְּנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת לְשַׁמָּה
וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבְכֶּה לְפָנָי וְגַם
20 אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃ * לָכֵן הִנְנִי
אֹסִפְךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם
וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

11 * Et audiſſet rex verba libri legis Do-
12 mini, ſcidit veſtimenta ſua: * Et præcepit
Helchiæ ſacerdoti, & Ahicham filio Sa-
phan, & Achobor filio Micha, & Saphan
ſcribæ, & Aſaiæ ſeruo regis, dicens:
13 * Ite & conſulite Dominum ſuper me
& ſuper populo, & ſuper omni Iuda, de
verbis voluminis iſtius quod inuentum
eſt. Magna enim ira Dñi ſuccenſa eſt con-
tra nos, quia non audierunt patres noſtri
verba libri huius, vt facerent omne quod
ſcriptum eſt nobis.
14 * Ierunt itaque Helchias ſacerdos, &
Ahicham, & Achobor, & Saphan, & Aſa
ad Oldan propheten vxorem Sellum filij
Thecue, filij Aras cuſtodis veſtium, quæ
habitabat in Ieruſalem in Secunda; locu-
tique ſunt ad eam.
15 * Et illa reſpondit, Hęc dicit Dominus
Deus Iſrael, Dicite viro qui miſit vos ad
16 me. * Hæc dicit Dominus, Ecce ego
adducam mala ſuper locum iſtum, & ſu-
D per habitatores eius, omnia verba legis
quæ legit rex Iuda.
17 * Quia dereliquerunt me, & ſacri-
cauerunt dijs alienis irritantes me in cun-
ctis operibus manuum ſuarum: & ſuccen-
detur indignatio mea in loco hoc, & non
extinguetur.
18 * Regi autem Iuda qui miſit vos vt con-
ſuleretis Dominum, ſic dicetis, Hæc dicit
Dominus Deus Iſrael: Pro eo quòd audi-
ſti verba voluminis;
19 * Et perterritum eſt cor tuum, & humi-
liatus es coram Domino auditis ſermoni-
bus contra locum iſtum & habitatores
eius, quòd videlicet fierent in ſtuporem,
& in maledictum; & ſcidiſti veſtimenta
tua, & fleuiſti coram me, & ego audiui, ait
20 Dominus: * Idcirco colligam te ad pa-
tres tuos, & colligêris ad ſepulchrum
tuum in pace, vt non videant oculi tui
omnia mala quæ introducturus ſum ſu-
per locum iſtum.

תרגום יונתן

11 וַהֲוָה כַד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגָּמֵי סִפְרָא דְאוֹרָיְתָא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי׃ 12 וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת חִלְקִיָּה כַּהֲנָא וְיַת אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן וְיַת
עַכְבּוֹר בַּר מִיכָיָה וְיַת שָׁפָן סַפְרָא וְיַת עֲשָׂיָה עַבְדָּא דְמַלְכָּא לְמֵימַר׃ 13 אֱזִילוּ תְּבַעוּ מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי וְעַל עַמָּא וְעַל דְאִשְׁתְּאַר בְּיִשְׂרָאֵל
וּבִיהוּדָה עַל פִּתְגָּמֵי סִפְרָא דְאִשְׁתְּכַח הָדֵין אֲרֵי סַגִּיאָה חֵימְתָא דַייָ דְהִיא דְלֵיקַת בָּנָא עַל דְלָא קַבִּילוּ אֲבָהָתָנָא עַל פִּתְגָּמֵי סִפְרָא הָדֵין
לְמֶעְבַּד כְּכָל דִכְתִיב עֲלָנָא׃ 14 וַאֲזַל חִלְקִיָּה כַּהֲנָא וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן וַעֲשָׂיָה לְוַת חוּלְדָה נְבִיאֲתָא אִתַּת שַׁלּוּם בַּר תִּקְוָה בַּר חַרְחָס
נְטַר לְבוּשַׁיָּא וְהִיא יָתְבָא בִירוּשְׁלֶם בְּבֵית אֻלְפָנָא וּמַלִּילוּ עִמַּהּ׃
15 וַאֲמַרַת לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֱמַרוּ לְגַבְרָא דְשָׁלַח יַתְכוֹן לְוָתִי׃
16 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי בִישְׁתָּא עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי יַת כָּל פִּתְגָּמֵי סִפְרָא דִקְרָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
17 חֲלָף דִשְׁבַקוּ פֻלְחָנִי וְאַסִּיקוּ בוּסְמִין לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא בְּדִיל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּכָל עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן וְיִדְלַק רֻגְזִי בְּאַתְרָא הָדֵין וְלָא יִטְפֵּי׃
18 וּלְמַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה דְשָׁלַח יַתְכוֹן לְמִתְבַּע אֻלְפַן מִן קֳדָם יְיָ כְּדֵין תֵּימְרוּן לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל פִּתְגָּמַיָּא דִי שְׁמַעְתָּא׃
19 חֲלָף דְזָע לִבָּךְ וְאִתְכְּנַעְתָּא מִן קֳדָם יְיָ בְּמִשְׁמְעָךְ דִגְזֵרִית עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי לְמֶהֱוֵי לְצָדוּ וְלִלְוָטָא וּבְזַעְתָּא יַת לְבוּשָׁךְ וּבְכֵיתָא
קֳדָמַי וְאַף קֳדָמַי שְׁמִיעַ אֲמַר יְיָ׃ 20 בְּכֵן הָא אֲנָא כָּנֵישׁ לָךְ לְוַת אֲבָהָתָךְ וְתִתְכְּנֵישׁ לְקִבְרָךְ בִּשְׁלָם וְלָא יֶחֶזְיָן עֵינָךְ בְּכָל בִּישְׁתָּא דַאֲנָא
מַיְתֵי עַל אַתְרָא הָדֵין׃

* Et factum eſt vt audiuit rex verba libri 11
legis, ſcidit veſtimenta ſua.
* Et præcepit rex Chelcia ſacerdoti, et Achi- 12
cam filio Saphan, & Achobor filio Michæi,
& Saphan ſcribæ, & Eſaia ſeruo regis, di-
cens:
* Ite conſulite Dominum de me & de omni 13
populo meo, & de omni Iuda de verbis libri
huius qui inuentus eſt; quia magna ira Domi-
ni quæ ſuccenſa eſt in nos, quia non audierunt
patres noſtri verba libri huius, vt facerent
iuxta omnia quæ ſcripta ſunt in eo.
* Et iuit Chelcias ſacerdos & Achicam, & 14
Saphan, & Achobor, & Eſaias ad Eldam
propheten vxorem Sellem filij Thecue, fi-
lij Aras cuſtodis veſtium; & ipſa habitabat
in Hieruſalem in Secunda: & locuti ſunt ad
eam.
* Et dixit ad eos, Hæc dicit Dominus Deus 15
Iſrael, Dicite viro qui miſit vos ad me.
* Hæc dicit Dominus, Ecce ego mala addu- 16
co ſuper locum hunc, & ſuper habitantes in eo
omnia verba libri quem legit rex Iuda.
* Eò quòd dereliquerunt me & ſacrificaue- 17
runt dijs alienis, vt irritarent me in omni-
bus operibus manuum ſuarum, & ſuccende-
tur indignatio mea in loco iſto, & non extin-
guetur.
* Ad autem regem Iuda qui miſit vos vt 18
conſuleretis Dominum, ſic dicetis ad eum, Hæc
dicit Dominus Deus Iſrael, Eò quòd audiſti
verba mea;
* Et perterritum eſt cor tuum, & verſus 19
es à facie mea vt audiſti quæcunque locutus
ſum contra locum iſtum, & contra habitantes
in eo, vt fiat in interitum & in maledictionem;
& ſcidiſti veſtimenta tua, & fleuiſti coram
me, etiam ego audiui, dicit Dominus.
* Nonne ſic ecce ego addo te ad patres tuos, 20
& colligeris ad ſepulchrum tuum in pace,
& non videbunt oculi tui omnia mala quæ
ego induco ſuper locum iſtum, & ſuper habi-
tantes eum?

11 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων τοῦ βι-
βλίου τοῦ νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.
12 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ τῷ ἱερεῖ, καὶ
τῷ ἀχικὰμ υἱῷ σαφὰν, καὶ ἀχοβὼρ υἱῷ μιχαίου, καὶ τῷ
σαφὰν τῷ γραμματεῖ καὶ τῷ ἀσαίᾳ τῷ δούλῳ τοῦ βα-
σιλέως, λέγων·
13 * δεῦτε ἐκζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ
παντὸς τοῦ λαοῦ μου, καὶ περὶ παντὸς ἰούδα ὑπὲρ τῶν λόγων
τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ εὑρεθέντος, ὅτι μεγάλη ἡ ὀργὴ κυ-
ρίου ἡ ἐκκεκαυμένη ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ ἤκουσαν οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ ποιεῖν κατὰ πάν-
τα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῷ.
14 * καὶ ἐπορεύθη χελκίας ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀχικὰμ, καὶ σα-
φὰν, καὶ ἀχοβὼρ, καὶ ἀσαίας πρὸς ἐλδὰν τὴν προφῆτιν
γυναῖκα σελλὴμ υἱοῦ θεκουὲ υἱοῦ ἀρὰς τοῦ ἱματιοφύλα-
κος· καὶ αὐτὴ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ μασενᾷ·
καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτήν.
15 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσ-
ραήλ, εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρός με.
16 * τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ κακὰ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τό-
πον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς
λόγους τοῦ βιβλίου οὗ ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς ἰούδα.
17 * ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίασαν θεοῖς ἑτέροις,
ἵνα παροργίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
τῶν, καὶ ἐκκαυθήσεται ὁ θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ
οὐ σβεσθήσεται.
18 * πρὸς δὲ τὸν βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς τοῦ
ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς αὐτόν, τάδε λέ-
γει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ἤκουσας τοὺς λό-
γους μου,
19 * καὶ ἐπαλύνθη ἡ καρδία σου καὶ ἐνετράπης ἀπὸ προ-
σώπου μου ὡς ἤκουσας ὅσα ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ
ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῷ τοῦ γενέσθαι εἰς ἀφανισμὸν καὶ
εἰς κατάραν, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας
ἐνώπιόν μου, καί γε ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ κύριος.
20 * οὐχὶ οὕτως ἰδοὺ ἐγὼ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέ-
ρας σου καὶ συναχθήσῃ εἰς τὸν τάφον σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ
ὄψονται οἱ ὀφθαλμοί σου πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐγὼ ἐπάγω
ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et fuit cùm audiſſet rex verba libri legis, ſcidit veſtimenta ſua.
12 Et præcepit rex Hhilkiah ſacerdoti, &
Ahhikam filio Saphan, & Ghachbor filio Michaiah, & Saphan ſcribæ, & Ghaſſaiah ſeruo regis, dicendo:
13 Ambulate, quærite à Domino ſuper me, & ſuper populo, & ſuper eo quod relictum eſt in Iſrael & Iehudah, propter verba li-
bri qui inuentus eſt, huius, quoniam magna eſt ira Domini, ea quæ incenſa eſt in nos, eò quòd non attenderunt patres noſtri verbis libri
huius, vt facerent ſecundùm omne quod ſcriptum eſt nobis.
14 Et abijt Hhilkiah ſacerdos, & Ahhikam, & Ghachbor, & Saphan, & Ghaſſaiah ad Hhuldah propheti ſſam, vxorem Salum filij
Thikuah filij Hharhhazz cuſtodis veſtimentorum: & ipſa ſedebat in Ieruſalem in domo doctrinæ: & locuti ſunt cum illa.
15 Et dixit illis, Sic dixit Dominus Deus Iſrael, Dicite viro qui miſit vos ad me.
16 Sic dixit Dominus,
Ecce ego induco malum ſuper locum hunc, & ſuper habitatores eius, nimirum omnia verba libri quem legit rex tribus domus Iehudah.
17 Eò quòd dereliquerunt cultum meum & adoleuerunt aromata idolis gentium, vt irritarent me in omnibus operibus manuum
ſuarum; ardebit indignatio mea in locum iſtum, nec extinguetur.
18 Et regi tribus domus Iehudah qui miſit vos ad quærendum oraculum à Domino, ſic dicetis ei, Sic dixit Dominus Deus Iſrael,
verba quæ audiſti.
19 Quia timuit cor tuum & humiliatus es à facie Domini, cùm audiſſes quæ decreui ſuper
locum hunc, & ſuper habitatores eius futuros in vaſtationem & maledictionem, & ſcidiſti veſtimenta tua, & ploraſti ante me, & etiam
ante me auditum eſt, dixit Dominus:
20 Propterea ecce ego congregabo te ad patres tuos, & congregaberis
in ſepulchrum tuum in pace: & non videbunt oculi tui omne malum quod ego inducam ſuper locum hunc.

כג

וַיָּשִׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ 1
וַיַּאַסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ * וַיַּעַל 2
הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכָל־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה׃ * וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ 3
עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת
אַחַר יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדְוֹתָיו וְאֶת־
חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־
הָעָם בַּבְּרִית׃ * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן 4
הַגָּדוֹל וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא
מֵהֵיכַל יְהוָה אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל
וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ
לִירוּשָׁלִַם בְּשַׁדְמוֹת קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת־עֲפָרָם
בֵּית־אֵל׃ * וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ 5
מַלְכֵי יְהוּדָה וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמְסִבֵּי
יְרוּשָׁלִָם וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ
וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃ * וַיֹּצֵא אֶת־ 6
הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם אֶל־נַחַל
קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיָּדֶק לְעָפָר
וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קֶבֶר בְּנֵי הָעָם׃
* וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה 7
אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה׃
* וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא 8
אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר קִטְּרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע
עַד־בְּאֵר שָׁבַע וְנָתַץ אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־
פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול
אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר׃

CAP. XXIII.

ET renunciauerunt regi quod dixerat:
1 * Qui misit & congregati sunt ad eũ
2 omnes senes Iuda & Ierusalem. * Ascen-
A dítq; rex templum Dñi & omnes viri Iu-
da vniuersi qui habitabant in Ierusalem
cum eo, sacerdotes & prophetæ, & omnis
populus à paruo vsq; ad magnũ, legítque
cunctis audientibus omnia verba libri fœ-
deris qui inuentus est in domo Domini.
3 * Stetítque rex super gradum, & fœdus
percussit coram Dño vt ambularent post
Dñm, & custodirent præcepta eius, & te-
stimonia, & ceremonias in omni corde, &
in tota anima; & suscitarent verba fœde-
ris huius quæ scripta erant in libro illo:
4 acquieuítque populus pacto. * Et pre-
cepit rex Helchiæ pontifici & sacerdoti-
bus secũdi ordinis & ianitoribus, vt pro-
ijcerent de templo Domini omnia vasa,
quæ facta fuerant Baal, & in luco & vni-
uersæ militiæ cæli, & combussit ea foris
Ierusalem in conualle Cedron, & tulit
puluerem eorum in Bethel.
5 * Et deleuit aruspices quos posuerant
reges Iuda ad sacrificãdum in excelsis per
ciuitates Iuda, & in circuitu Ierusalem, &
eos qui adolebant incensum Baal, & Soli
& Lunæ, & duodecim signis, & omni mi-
litiæ cæli.
6 * Et efferri fecit lucum de domo Dñi
foras Ierusalem in conuallem Cedron, &
combussit eum ibi, & redegit in pulue-
rem, & proiecit super sepulchra vulgi.
7 * Destruxit quoq; ædiculas effœmina-
torum quæ erant in domo Domini, pro
quibus mulieres texebant quasi domun-
8 culas luci. * Congregauítque omnes sa-
cerdotes de ciuitatibus Iuda, & contami-
nauit excelsa vbi sacrificabant sacerdotes
de Gabaa vsq; Bersabee. Et destruxit aras
portarum in introitu ostij Iosuæ princi-
pis ciuitatis quod erat ad sinistram portæ
ciuitatis.

תרגום יונתן

כג

ואתיבו ית מלכא פיתגמא׃ 1 ושלח מלכא וכנשו לותיה ית כל סבי יהודה וירושלם׃ 2 וסליק מלכא לבית מקדשא דיי וכל אנש
יהודה וכל יתבי ירושלם עמיה וכהניא ונביאיא וכל עמא למזעירא ועד רבא וסדר קדמיהון ית כל פתגמי ספרא דקימא דאשתכח בבית
מקדשא דיי׃ 3 וקם מלכא על אסטונא וגזר ית קימא קדם יי למהך בתר פלחנא דיי ולמטר פקודוהי וית סהידותיה וית קימוהי
בכל לבא ובכל נפשא לקיימא ית פתגמי קימא הדין דכתיבין על ספרא הדין וקבילו כל עמא עליהון קימא׃ 4 ופקיד מלכא ית חלקיהו
כהנא רבא וית סגן כהניא וית אמרכליא לאפקא מהיכלא דיי ית כל מניא דעבידין לבעלא ולאשירתא ולכל חילי שמיא ואוקדינון מברא
לירושלם בנחלא דקדרון ואוביל ית עפרהון לביתאל׃ 5 ובטיל ית כומריא דיהבו מלכיא דבית יהודה ואסיקו בוסמין על במתא
בקרויא דבית יהודה ובסחרני ירושלם וית דאסיקו בוסמין לבעלא לשמשא ולסהרא ולמזלתא ולכל חילי שמיא׃ 6 ואפיק ית
אשירתא מבית מקדשא דיי מברא לירושלם לנחלא דקדרון ואוקיד יתה בנחלא דקדרון ואדקה לעפרא ורמא ית עפרה לקברי בני גלותא׃
7 ותרעיה בתי דאקדיש טעותא די בבית מקדשא דיי די נשיא מחיזן תמן מכולין לאשירתא׃
8 ואיתי ית כל כומריא מקרויא דבית יהודה וסאיב ית במתא דאסיקו בוסמין תמן כומריא מגבע עד בארא דשבע ותרע ית במת תרעיא
דבתרע יהושע רב קרתא דעל שמאל גברא במעלני תרע קרתא׃

CAP. XXIII.

ET renunciauerunt regi verbum. *Et misit 1
Iosias rex & congregauit ad eum omnes
seniores Iuda & Ierusalem.
*Et ascendit rex in domum Domini, & om 2
nis vir Iuda, & omnes habitantes Hierusa-
lem cum eo, & sacerdotes, & prophetæ, &
omnis populus à paruo vsque ad magnum; &
legit in auribus eorum omnia verba libri fœde-
ris qui inuentus est in domo Domini.
*Et stetit rex super columnam, & pepigit 3
fœdus coram Domino vt ambularent post Do-
minum, & vt custodirent mandata eius, &
testimonia eius, & præcepta eius in toto corde,
& in tota anima, vt suscitarent verba fœde-
ris huius quæ scripta sunt in libro isto: & ste-
tit omnis populus in fœdere.
*Et præcepit rex Chelcia sacerdoti magno, 4
& sacerdotibus secundi ordinis, & custodien-
tibus limen: vt educerent de templo Domini o-
mnia vasa, quæ fecerunt Baal, & luco, &
vniuersæ militiæ cæli; & cõbussit ea foris Hie-
rusalem in Sademoth Cedron, & tulit pulue-
rem eorum in Bethel.
*Et combussit sacerdotes quos constituerunt 5
reges Iuda vt adolerent incensum in excelsis,
& in ciuitatibus Iuda, & in circuitu Hieru-
salem, & adolentes incensum Baal, & Soli &
Lunæ, & planetis, & omni militiæ cæli.
*Et extulit lucum de domo Domini foras 6
Hierusalem in torrentem Cedron, & combussit
eum in torrente Cedron, & comminuit in pulue-
rem, & proiecit puluerem in sepulchra filio-
rum populi.
*Et destruxit domum initiatorum quæ in 7
domo Domini, in quo mulieres texebant ibi sto-
las luco.
*Et eduxit omnes sacerdotes de ciuitatibus 8
Iuda, & contaminauit excelsa vbi adolebant
incensum, ibi sacerdotes de Gabaa, & vsque ad
Bersabee; & destruxit domum excelsorum
quæ iuxta ostium portæ Iosiæ principis ciuita-
tis, quæ erat à sinistris viri ingredientis por-
tam ciuitatis.

κγ'.

1 Καὶ ἐπέστρεψαν τῷ βασιλεῖ ῥῆμα· *καὶ ἀπέστειλεν
ἰωσίας ὁ βασιλεὺς καὶ συνήγαγεν πρὸς αὐτὸν πάντας
τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ.
2 *καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου καὶ πᾶς ἀνὴρ
ἰούδα καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ μετ' αὐτοῦ,
καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ προφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ
ἕως μεγάλου· καὶ ἀνέγνω ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς
λόγους τοῦ βιβλίου τῆς διαθήκης τοῦ εὑρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.
3 *καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν στύλον καὶ διέθετο τὴν δια-
θήκην ἐνώπιον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω κυρίου, καὶ τοῦ φυ
λάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ
προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ,
τοῦ ἀναστῆσαι τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης τοὺς γε-
γραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν
4 τῇ διαθήκῃ. *καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς χελκίᾳ τῷ
ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ, καὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς δευτερεύουσι, καὶ τοῖς
φυλάσσουσι τὸν σταθμόν, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ ναοῦ κυ-
ρίου πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐποίησαν τῷ βάαλ, καὶ τῷ ἄλσει,
καὶ πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ
ἔξω ἱερουσαλὴμ ἐν σαδημὼθ κεδρών, καὶ ἔλαβε τὸν χοῦν
αὐτῶν εἰς βαιθήλ.
5 *καὶ κατέκαυσε τοὺς ἱερεῖς οὓς κατέστησαν οἱ βασιλεῖς
ἰούδα τοῦ θυμιᾶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἰού-
δα, καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ τοὺς θυμιῶντας τῷ βάαλ
καὶ τῷ ἡλίῳ, καὶ τῇ σελήνῃ, καὶ τοῖς μαζαλὼθ, καὶ πάσῃ τῇ
στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ.
6 *καὶ ἐξήνεγκε τὸ ἄλσος ἐξ οἴκου κυρίου ἔξω τῆς ἱερουσα-
λὴμ εἰς τὸν χείμαρρουν κεδρών, καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἐν
τῷ χειμάρρῳ κεδρὼν καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν, καὶ ἔρριψεν
τὸν χοῦν εἰς τοὺς τάφους τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ.
7 *καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν καδησεὶν τὸν ἐν οἴκῳ κυρίου
ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ στολὰς τῷ ἄλσει.
8 *καὶ ἐξήγαγε πάντας τοὺς ἱερεῖς ἐκ πόλεων ἰούδα, καὶ
ἐμίανε τὰ ὑψηλὰ οὗ ἐθυμίων ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ γαβαὰ
καὶ ἕως βηρσαβεαί· καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν ὑψηλῶν τὸν
παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς πύλης ἰωσνὲ ἄρχοντος τῆς πόλεως,
τὸν ὄντα ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρὸς εἰσπορευομένου τὴν πύλην
τῆς πόλεως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

ET responderunt regi verbum. [1] Et misit rex: & congregauerunt ad eum omnes seniores Iehudah & Ierusalem. [2] Et ascendit rex
in domum sanctuarij Domini, & omnes homines Iehudah, & omnes habitatores Ierusalem cum eo, & sacerdotes & prophetæ, &
omnis populus à paruo vsque ad magnum: & exposuit illis omnia verba libri fœderis, qui inuentus fuerat in domo sanctuarij Domini.
[3] Et stetit rex super gradum, & inijt fœdus ante Dominum, vt ambularent post cultum Domini, & vt custodirent præcepta eius, &
testimonia eius, & decreta eius in omni corde, & in omni anima, ad stabiliendum verba fœderis huius, quæ scripta sunt in libro hoc: &
susceperunt omnis populus super se fœdus. [4] Et præcepit rex Hhilkiahu sacerdoti magno, & vicario sacerdotum, & præfectis
thesaurorum, vt proferrent de templo Domini omnia vasa quæ facta fuerant ipsi Bagla, & luco, & omnibus virtutibus cælorum: & in-
cendi fecit ea extra Ierusalem in torrente Kidron, & detulit puluerem eorum in Bethel. [5] Et abstulit sacrificulos quos
dederant reges domus Iehudah vt adolerent aromata super excelsa in vrbibus domus Iehudah, & in circuitibus Ierusalem, & etiam eos
qui suffiebant aromata Baghla, Soli, & Lunæ, & sideribus, & omnibus virtutibus cælorum. [6] Et eiecit lucum de domo
sanctuarij Domini extra Ierusalem in torrentem Kidron, & combussit eum in torrentem Kidron, & comminuit eum in puluerem, &
proiecit puluerem eius in sepulchra filiorum Galia. [7] Et diruit munculas quas consecrauerat idolis, quæ erant in domo san-
ctuarij Domini, in qua mulieres texebant mensuras luco. [8] Et venire fecit omnes sacrificulos de vrbibus domus Iehudah, &
prophanauit excelsa vbi adolebãt aromata sacrificuli à Ghebagh, vsque ad Bera-sebagh; & diruit excelsa ianitorum quæ erant ante portam
Iehosuagh magistri ciuitatis, quæ erant ad sinistram viri in introitibus portæ vrbis.

9 * אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־מִזְבַּח יְהוָה
בִּירוּשָׁלָםִ כִּי אִם־אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃
10 * וְטִמֵּא אֶת־הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵי בְנֵי־הִנֹּם לְבִלְתִּי
לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ׃
11 * וַיַּשְׁבֵּת אֶת־הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה
לַשֶּׁמֶשׁ מִבֹּא בֵית־יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת נְתַן־מֶלֶךְ
הַסָּרִיס אֲשֶׁר בַּפַּרְוָרִים וְאֶת־מַרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ
12 שָׂרַף בָּאֵשׁ׃ * וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגָּג
עֲלִיַּת אָחָז אֲשֶׁר־עָשׂוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
נָתַץ הַמֶּלֶךְ וַיָּרָץ מִשָּׁם וְהִשְׁלִיךְ אֶת־עֲפָרָם אֶל־
13 נַחַל קִדְרוֹן׃ * וְאֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
יְרוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר מִימִין לְהַר־הַמַּשְׁחִית אֲשֶׁר בָּנָה
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְעַשְׁתֹּרֶת שִׁקֻּץ צִידֹנִים
וְלִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם תּוֹעֲבַת בְּנֵי־עַמּוֹן
14 טִמֵּא הַמֶּלֶךְ׃ * וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיִּכְרֹת אֶת־
הָאֲשֵׁרִים וַיְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמָם עַצְמוֹת אָדָם׃
15 * וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל הַבָּמָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־הַבָּמָה נָתָץ וַיִּשְׂרֹף
אֶת־הַבָּמָה הֵדַק לְעָפָר וְשָׂרַף אֲשֵׁרָה׃
16 * וַיִּפֶן יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּרְא אֶת־הַקְּבָרִים אֲשֶׁר־
שָׁם בָּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֲצָמוֹת מִן־הַקְּבָרִים
וַיִּשְׂרֹף עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיְטַמְּאֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה׃
17 * וַיֹּאמֶר מָה הַצִּיּוּן הַלָּז אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקֶּבֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא
מִיהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עַל הַמִּזְבַּח בֵּית־אֵל׃

9 *Veruntamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem: sed tantùm comedebant azyma in medio fratrum suorum.
10 *Contaminauit quoq; Tophet quod est in conualle filij Ennom, vt nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem Moloch.
11 *Abstulit quoq; equos quos dederant reges Iudæ Soli in introitu templi Domini, iuxta exedram Natammelech eunuchi qui erat in Pharurim, currus autem Solis
12 combussit igni. *Altaria quoque quæ erant super tecta cœnaculi Achaz quæ fecerant reges Iuda, & altaria, quæ fecerat Manasses in duobus atrijs templi Domini, destruxit rex, & cucurrit inde & dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron.
13 *Excelsa quoque quæ erant in Ierusalem ad dexteram partem montis offensionis, quæ ædificauerat Salomon rex Israel Astaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offensioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon polluit rex.
14 *Et contriuit statuas & succîdit lucos, repleuítque loca eorum ossibus mortuo-
15 rum. *Insuper & altare quod erat in Bethel, & excelsum quod fecerat Hieroboam filius Nabat qui peccare fecit Israel; & altare illud excelsum destruxit atque combussit, & comminuit in puluerem, succendítque etiam lucum.
16 *Et conuersus Iosias vidit ibi sepulchra quæ erant in monte, misitque & tulit ossa de sepulchris, & combussit ea super altare, & polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui prædixerat verba hæc.
17 *Et ait, Quis est titulus ille quem video? Responderúntque ei ciues vrbis illius: Sepulchrum est hominis Dei qui venit de Iuda, & prædixit verba hæc quæ fecisti super altare Bethel.

תרגום יונתן

9 ברם לא סלקין כומרי במתא לדבחא על מדבחא דייי בירושלם אלהן אכלו פטיר בגו אחיהון׃ 10 וסאיב ית תופת די בחילת
בר הנם בדיל דלא לאעברא גבר ית בריה וית ברתיה בנורא למולך׃ 11 ובטל ית סוסותא דיהבו מלכיא דבית יהודה לשימשא
במעלני בית מקדשא דייי ללשכת נתן־מלך גואה דבפרוריא וית רתיכי שמשא אוקיד בנורא׃ 12 וית אגוריא דעל איגר עילית
אחז דעבדו מלכיא דבית יהודה וית אגוריא דעבד מנשה בתרתין דרת בית מקדשא דייי תרע מלכא וארחיק מתמן ורמא ית עפרהון לנחלא
קדרון׃ 13 וית במתא דעל אפי ירושלם דמדרום לטור זיתיא דבנא שלמה מלכא דישראל לעשתורת שקוץ צידונאי ולכמוש
שקוץ מואבאי ולמלכום רחוק בני עמון סאיב מלכא׃ 14 ותבר ית קמתא וקץ ית אשירתא ומלא ית אתריהון גרמי אנשא׃
15 ואף ית אגורא די בביתאל במתא דעבד ירבעם בר נבט דאחטי ית ישראל אף ית אגורא ההוא וית במתא תרע ואוקיד ית
במתא ואדקה לעפרא ואוקיד ית אשירתא׃
16 ואתפני יאשיהו וחזא ית קבריא דתמן בטורא ושלח ונסיב ית גרמיא מן קבריא ואוקיד על אגורא וסאביה כפתגמא דייי
דאתנבי נביא דייי דאתנבי ית פתגמיא האילין׃
17 ואמר מה ציונא הדין דאנא חזי ואמרו ליה אנשי קרתא קבורא דנביא דייי דאתא משבט יהודה ואתנבי ית פתגמיא האילין
דאתנבית על אגורא בביתאל׃

Veruntamen non ascendebant sacerdotes 9
excelsorum ad altare Domini in Hierusalem,
nisi comedissent azyma in medio fratrum suo-
rum.
Et contaminauit Topheth quod in conual- 10
le filij Ennom, vt non traduceret vir filium
suum & filiam suam in ignem Moloch.
Et combussit equos quos dedicauerunt re- 11
ges Juda Soli in introitu domus Domini, iuxta
gazophylacium Nathan eunuchi regis qui in
Pharurim: & currum Solis combussit in
igne.
Et altaria quæ erant super tecta cœnacu- 12
lorum Achaz, quæ fecerunt reges Juda: & al-
taria quæ fecit Manasses in duobus atrijs do-
mus Domini, demolitus est ea rex, & destru-
xit ea inde, & contriuit puluerem eorum in tor
rente Cedron.
Et domum quæ in facie Hierusalem quæ à 13
dextris montis offensionis quam ædificauit Sa-
lomon rex Israel Astartæ abominationi Sido-
niorum, & Chamos offensioni Moab, & Mo-
loch abominationi filiorum Ammon, polluit
rex.
Et contriuit statuas, & succidit lucos & 14
impleuit loca eorum ossibus hominum.
Insuper altare quod in Bethel, excelsum 15
quod fecit Hieroboam filius Nabat qui peccare
fecit Israel, et illud altare excelsum destruxit,
& contriuit lapides eius, & comminuit in pul-
uerem & succendit lucum.
Et conuersus est Josias, & vidit sepulchra 16
quæ erant ibi in monte, & misit, & accepit
ossa de sepulchris, & combussit super altare, &
polluit altare iuxta verbũ Domini, quod locu-
tus est homo Dei cùm staret Hieroboam super
altare in festo; & reuersus Josias leuauit ocu-
los suos super sepulchrum hominis Dei qui lo-
cutus est verba hæc.
Et dixit, Quis scopulus ille quem ego vi- 17
deo? & dixerunt ei viri ciuitatis, Hoc sepul-
chrum hominis Dei, qui venit de Juda, &
qui locutus est omnia verba hæc quæ fecisti
nunc super altare quod in Bethel.

9 πλὴν οὐκ ἀνέβησαν οἱ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν πρὸς τὸ
θυσιαστήριον κυρίου ἐν ἱερουσαλήμ, εἰ μὴ ἔφαγον ἄζυ-
μα ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
10 καὶ ἐμίανε τὸ φεθ τὸ ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ μὴ
διάγειν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν
πυρὶ τῷ μολώχ.
11 καὶ κατέκαυσε τοὺς ἵππους οὓς ἀνέθηκαν βασιλεῖς
ἰούδα τῷ ἡλίῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ οἴκου κυρίου πρὸς τὸ γαζοφυ-
λάκιον νάθαν εὐνούχου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν φαρουρείμ·
καὶ τὸ ἅρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσεν ἐν πυρί·
12 καὶ τὰ θυσιαστήρια ἃ ἦν ἐπὶ τῶν δωμάτων τῶν ὑπε-
ρώων ἄχαζ, ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἰούδα, καὶ τὰ θυσιαστήρια
ἃ ἐποίησε μανασσῆς ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου κυρίου καθέ-
σπασεν αὐτὰ ὁ βασιλεύς, καὶ καθεῖλεν αὐτὰ ἐκεῖθεν, καὶ
συνέτριψεν τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς τὸν χειμάρρουν κεδρών.
13 καὶ τὸν οἶκον τὸν ἐπὶ προσώπου ἱερουσαλὴμ τὸν ἐκ
δεξιῶν τοῦ ὄρους μασχὶθ ὃν ᾠκοδόμησε σολομὼν βασιλεὺς
ἰσραὴλ τῇ ἀστάρτῃ βδελύγματι σιδωνίων καὶ τῷ χαμὼς
προσοχθίσματι μωὰβ καὶ τῷ μολὼχ βδελύγματι υἱῶν
ἀμμών, ἐμίανεν ὁ βασιλεύς.
14 καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση
καὶ ἔπλησε τοὺς τόπους αὐτῶν ὀστέων ἀνθρώπων.
15 καί γε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθὴλ τὸ ὑψηλὸν ὃ ἐ-
ποίησεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ,
καίγε ἐκεῖνο τὸ θυσιαστήριον τὸ ὑψηλὸν καθεῖλε καὶ συ-
νέτριψε τοὺς λίθους αὐτοῦ, καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν καὶ κα-
τέκαυσε τὸ ἄλσος.
16 καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσίας καὶ εἶδεν τοὺς τάφους τοὺς ὄν-
τας ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἀπέστειλε, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ ἐκ τῶν
τάφων, καὶ κατέκαυσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἐμίανε τὸ
θυσιαστήριον κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ
θεοῦ ἐν τῷ ἑστάναι ἱεροβοὰμ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐν τῇ
ἑορτῇ· καὶ ἐπιστρέψας ἰωσίας ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
ἐπὶ τὸν τάφον ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ λαλήσαντος τοὺς
17 λόγους τούτους. καὶ εἶπε, τίς ὁ σκόπελος ἐκεῖνος ὃν ἐγὼ
ὁρῶ; καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, οὗτός ἐστιν ὁ τάφος
τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐληλυθότος ἐκ τοῦ ἰούδα καὶ λελα-
ληκότος πάντας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐποίησας νῦν
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Verùm non ascendebant sacrificuli excelsorum vt sacrificarent super altare Domini in Ierusalem, sed comedebant azymum in medio fratrum suorum. 10 Et prophanauit Thopheth quod erat in valle filij Hinom, ne transire faceret quisquam filium suum, & filiam suam per ignem ipsi Molech. 11 Et abstulit equos quos dederant reges domus Iehudah Soli in introitu domus sanctuarij Domini ad cubiculum Nathan-Melech eunuchi quod erat in suburbanis: & currus Solis combussit igni.
12 Et aras quæ erant iuxta tectum excelsum Ahhaz quas fecerant reges domus Iehudah, & aras quas fecerat Menasseh in duobus atrijs domus sanctuarij Domini, diruit rex & procul inde fecit. & proiecit puluerem earum in torrentem Kidron.
13 Et excelsa quæ erant coram Ierusalem, ab Austro montis oliuarum, quæ ædificauerat Selomoh rex Israel Ghastoreth abominationi Tsidonæorum, & Chamos abominationi Moabæorum, & Milchom immunditiæ filiorum Ghamon, prophanauit rex.
14 Et fregit statuas & succîdit lucos, & impleuit loca eorum ossibus hominum. 15 Et etiam aram quæ erat in Bethel, excelsum quod fecerat Iarabgham filius Nebat qui peccare fecit Israel, etiam aram illam & excelsum euertit, & incendit excelsum, & comminuit illud in puluerem, & incendit lucum.
16 Et respexit Iosiahu, & vidit sepulchra quæ ibi erant in monte; & misit & accepit ossa de sepulchris, & incendit super aram, & prophanauit eam iuxta verbum Domini, quod prophetauerat propheta Domini qui prophetarat res istas.
17 Et dixit, Quid titulus hic quem ego video? & dixerunt ei homines ciuitatis, Sepulchrum prophetæ Domini est, qui venerat de tribu Iehudah, & prophetauerat res istas quas fecisti contra aram in Bethel.

18 וַיֹּאמֶר הַנִּיחוּ לוֹ אִישׁ אַל־יָנַע עַצְמֹתָיו וַיְמַלְּטוּ
עַצְמֹתָיו אֵת עַצְמוֹת הַנָּבִיא אֲשֶׁר־בָּא מִשֹּׁמְרוֹן׃
19 וְגַם אֶת־כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן
אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס הֵסִיר יֹאשִׁיָּהוּ
וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית־אֵל׃
20 וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר־שָׁם עַל־
הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂרֹף אֶת־עַצְמוֹת אָדָם עֲלֵיהֶם וַיָּשָׁב
21 יְרוּשָׁלָם׃ וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם
לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר
22 הַבְּרִית הַזֶּה׃ כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה
מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל
23 יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה׃ כִּי אִם־
בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח
24 הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלָם׃ וְגַם אֶת־הָאֹבוֹת
וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַגִּלֻּלִים
וְאֵת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַם בִּעֵר יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ
25 הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה׃ וְכָמֹהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ
אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם
26 כָּמֹהוּ׃ אַךְ לֹא־שָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־חָרָה אַפּוֹ בִּיהוּדָה עַל כָּל־הַכְּעָסִים
27 אֲשֶׁר הִכְעִיסוֹ מְנַשֶּׁה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם
אֶת־יְהוּדָה אָסִיר מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וּמָאַסְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־בָּחַרְתִּי
אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי יִהְיֶה שְׁמִי
28 שָׁם׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה׃

18 * Et ait, Dimittite eum. nemo cómoueat ossa eius. Et intacta manserunt ossa
illius cum ossibus prophetæ qui venerat
19 de Samaria. * Insuper & omnia phana
excelsorũ, quę erant in ciuitatibus Samariæ quæ fecerant reges Israel ad irritandũ Dominum, abstulit Iosias, & fecit eis secundùm omnia quæ fecerat in Bethel.
20 * Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria, & combussit ossa humana super ea. Reuersúsque
21 est Ierusalem. * Et præcepit omni popu-
E lo, dicens: Facite phase Domino Deo vestro, secundùm quod scriptum est in libro
22 fœderis huius. * Nec enim factum est
phase tale à diebus iudicum qui iudicauerunt Israel, & omnium dierum regum
23 Israel & regum Iuda: * Sicut in octauodecimo anno regis Iosiæ factum est phase
istud Domino in Ierusalem.
24 * Sed & pythones & ariolos, & figuras idolorum, & immundicias, & abominationes, quæ fuerunt in terra Iuda & Ierusalem, abstulit Iosias, vt statueret verba legis quæ scripta sunt in libro quem inuenit Helchias sacerdos in templo Domi-
25 ni. * Similis illi non fuit ante eum rex,
qui reuerteretur ad Dominum in omni corde suo, & in tota anima sua, & vniuersa virtute sua iuxta omnem legem Moysi, neque post eum surrexit similis illi.
26 * Verumtamen non est auersus Dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est
F furor eius cõtra Iudam propter irritationes quibus prouocauerat eum Manasses.
27 * Dixítque ita Dominus, Etiam Iudam auferam à facie mea sicut abstuli Israel, & proijciam ciuitatem hanc quam elegi Ierusalem, & domum de qua dixi, Erit nomen meum ibi.
28 * Reliqua autem sermonum Iosiæ, & vniuersa quæ fecit; nónne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

תרגום יונתן

18 ואמר שבוקו מניה אנש לא יניד גרמוהי ושיזיבו גרמוהי ית גרמי נבי שקרא דאתא משמרון ׃
19 ואף ית כל בתי במתא דבקרוי שמרון דעבדו מלכי ישראל לארגזא פלי יאשיהו ועבד להון ככל עובדיא דעבד בביתאל ׃
20 ונכס ית כל כמרי במתא דתמן על אגוריא ואוקיד ית גרמי אנשא עליהון ותב לירושלם ׃
21 ופקיד מלכא ית כל עמא למימר עבידו פסחא קדם יי אלהכון כמה דכתיב על ספרא דקיימא הדין ׃
22 ארי לא אתעביד כפסחא הדין מיומי נגודיא דדנו ית ישראל וכל יומי מלכיא דישראל ומלכיא דבית יהודה ׃
23 אלהן בתמני עשרי שנין למלכא יאשיהו אתעבד פסחא הדין קדם יי בירושלם ׃ 24 ואף ית בידין וית זכורו וית צלמניא וית תרפיא וית
כל שקוציא דאתחזין בארעא דבית יהודה ובירושלם פלי יאשיהו בדיל לקיימא ית פתגמי אוריתא דכתיבין על ספרא דאשכח
חלקיה כהנא בבית מקדשא דיי ׃ 25 וכותיה לא הוה קדמוהי מלכא דתב לפלחנא דיי בכל לביה ובכל נפשיה ובכל נכסוהי
ככל אוריתא דמשה ובתרוהי לא קם כותיה ׃ 26 ברם לא תב יי מתקוף רוגזיה רבא דתקיף רגזיה ביהודה על כל ארגזותא
דארגיזו קדמוהי מנשה ׃ 27 ואמר יי אף ית דבית יהודה אגלי מארע בית שכנתי כמה דאגליתי ית ישראל וארחיק ית קרתא הדא
דאתרעיתי ית ירושלם וית ביתא דאמרית יהי שמי תמן ׃ 28 ושאר פתגמי יאשיה וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי
יומיא למלכיא דבית יהודה ׃

*Et dixit Iosias, Dimittite eũ, nemo com- 18
moueat ossa eius, & saluata sunt ossa eius cum
ossibus prophetæ qui venit de Samaria.
*Etiam omnes domos excelsorum quæ in ci- 19
uitatibus Samariæ, quas fecerunt reges Israel
vt irritarent Dominum, destruxit Iosias, &
fecit eis secundùm omnia opera quæ fecit in
Bethel.
*Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum 20
qui erant ibi super altaria: & combussit ossa
hominum super ea, & reuersus est Iosias in
Hierusalem.
*Et præcepit rex omni populo, dicens: Fa- 21
cite pascha Domino Deo vestro, sicut scriptum
est in libro fœderis huius.
*Quia non factum est secundùm Pascha hoc 22
à diebus iudicum, qui iudicauerunt Israel, &
in omnibus diebus regum Israel & regum
Iuda.
*Nisi in octauo decimo anno regis Iosiæ fa- 23
ctum est Pascha hoc Domino in Hierusalem.
*Etiam ventriloquos & aruspices, & The- 24
raphin, & idola, & omnes abominationes quæ
fuerunt in terra Iuda, & in Hierusalem ab-
stulit rex Iosias, vt statueret verba legis quæ
scripta sunt in libro, quæ inuenit Chelcias sa-
cerdos in domo Domini.
*Similis ipsi non fuit rex ante eum, qui re- 25
uersus est ad Dominum in toto corde suo, & in
tota anima sua, & in vniuersa virtute sua iu-
xta omnem legem Moysi: & post eum non sur-
rexit similis illi.
*Veruntamen non auersus est Dominus ab 26
ira furoris sui magni, quo iratus est in furore
suo in Iuda, propter omnes irritationes, qui-
bus irritauit eum Manasses.
*Et dixit Dominus, Etiam & Iudam au- 27
feram à facie mea, sicut abstuli Israel, & proij-
ciam ciuitatem hanc quam elegi Hierusalem,
& domum in qua dixi, Erit nomen meum ibi.
*Et reliqua sermonũ Iosiæ, & omnia quæ- 28
cunque fecit; nonne hæc scripta sunt in libro
verborum dierum regum Iuda?

18 *καὶ εἶπεν ἰωσίας, ἐάσατε αὐτόν, μηδεὶς κινησάτω τὰ
ὀστᾶ αὐτοῦ· καὶ διεσώθη τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μετὰ τῶν ὀστέων τοῦ
προφήτου τοῦ ἥκοντος ἐκ σαμαρείας.
19 *καί γε πάντας τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐν ταῖς
πόλεσι σαμαρείας οὓς ἐποίησαν βασιλεῖς ἰσραὴλ τοῦ πα-
ροργίζαι τὸν κύριον, καθεῖλεν ἰωσίας, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς
κατὰ πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ἐν βαιθήλ.
20 *καὶ ἔθυσε πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ὄντας
ἐκεῖ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων· καὶ κατέκαυσεν ὀστᾶ ἀνθρώπων
ἐπ' αὐτά· καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσίας εἰς ἱερουσαλήμ.
21 *καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς παντὶ τῷ λαῷ, λέγων·
ποιήσατε τὸ πάσχα κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καθὼς γέγρα-
πται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς διαθήκης ταύτης.
22 *ὅτι οὐκ ἐγένετο κατὰ τὸ πάσχα τοῦτο ἀπὸ τῶν ἡμερῶν
τῶν κριτῶν οἳ ἔκρινον τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέ-
ραις βασιλέων ἰσραὴλ καὶ βασιλέων ἰούδα.
23 *ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως
ἰωσίου ἐγένετο τὸ πάσχα τοῦτο τῷ κυρίῳ ἐν ἱερουσαλήμ.
24 *καί γε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας καὶ θερα-
φείν, καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ πάντα τὰ προσοχθίσματα
τὰ γεγονότα ἐν τῇ γῇ ἰούδα, καὶ ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ ἐξῆ-
ρεν ὁ βασιλεὺς ἰωσίας, ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου
τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ βιβλίου, οὗ εὗρε χελκίας ὁ
ἱερεὺς ἐν οἴκῳ κυρίου.
25 *ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγένετο βασιλεὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
ὃς ἐπέστρεψεν πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ
ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον
μωυσῆ· καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτοῦ.
26 *πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ
αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, οὗ ἐθυμώθη ἐν ὀργῇ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰούδα
ἐπὶ πάντας τοὺς παροργισμοὺς, οὓς παρώργισεν αὐτὸν
μανασσῆς.
27 *καὶ εἶπεν κύριος, καί γε καὶ τὸν ἰούδαν ἀποστήσω ἀπὸ
προσώπου μου, καθὼς ἀπέστησα τὸν ἰσραὴλ καὶ ἀπώσο-
μαι τὴν πόλιν ταύτην ἣν ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσα-
λὴμ καὶ τὸν οἶκον εἰς ὃν εἶπον, ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ.
28 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσίου καὶ πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et dixit, Sinite illum; homo non moueat ossa eius. & liberauerunt ossa eius cum ossibus prophetæ mendacij, qui venerat de Somron. [19] Et etiam omnes domos excelsorum quæ erant in vrbibus Somron, quas fecerant reges Israel ad irritandum Dominum extirpauit Iosiahu, & fecit illis iuxta omnia opera quæ fecerat in Bethel. [20] Et iugulauit sacrificulos excelsorum qui erant ibi super aras, & combussit ossa hominum super eas, & redijt in Ierusalem. [21] Et præcepit rex omni populo, dicendo: Facite PIZZHHA ante Dominum Deum vestrum, sicut scriptum est in libro fœderis huius.
[22] Quia non factum est PIZZHHA tale à diebus ducum qui iudicauerunt Israel, & omnibus diebus regum Israel, & regum domus Iehudah. [23] Sed octauo decimo anno regis Iosiah factum est PIZZHHA hoc ante Dominum in Ierusalem.
[24] Etiam Pythones & diuinatores, & simulachra, & idola, & cunctas abominationes quæ videbantur in terra domus Iehudah, & in Ierusalem deleuit Iosiahu, vt firmaret verba legis quæ scripta erant in libro quem inuenerat Hhilkiah sacerdos in domo sanctuarij Dñi.
[25] Et sicut ille non fuit ante eum rex qui rediret ad cultum Domini in toto corde suo, & tota anima sua, & omnibus facultatibus suis, iuxta omnem legem Mosch; & post illum non surrexit sicut ille.
[26] Verùm non est reuersus Dominus à furore indignationis suæ magnæ, quo inualuerat indignatio eius contra Iehudah propter omnem irritationem qua irritauerat eum Menasseh. [27] Et dixerat Dominus, Etiam homines domus Iehudah migrare faciam de terra domus maiestatis meæ, sicut migrare feci Israel, & reprobabo ciuitatem hanc, in qua mihi complacueram, Ierusalem, & domum de qua dixeram, Erit nomen meum ibi. [28] Et reliquum verborum Iosiah, & omnia quæ fecit; nónne ea scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

29 * בְּיָמָיו עָלָה פַרְעֹה נְכֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ
אַשּׁוּר עַל־נְהַר פְּרָת וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרָאתוֹ
וַיְמִיתֵהוּ בִּמְגִדּוֹ כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ׃
30 * וַיַּרְכִּבֻהוּ עֲבָדָיו מֵת מִמְּגִדּוֹ וַיְבִאֻהוּ יְרוּשָׁלִַם
וַיִּקְבְּרֻהוּ בִּקְבֻרָתוֹ וַיִּקַּח עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו׃
31 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת־
32 יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
33 כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ * וַיַּאַסְרֵהוּ פַרְעֹה
נְכֹה בְרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת בִּמְלֹךְ בִּירוּשָׁלִָם וַיִּתֶּן־
עֹנֶשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
34 * וַיַּמְלֵךְ פַּרְעֹה נְכֹה אֶת־אֶלְיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־
יְהוֹאָחָז לָקַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם׃
35 * וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה אַךְ
הֶעֱרִיךְ אֶת־הָאָרֶץ לָתֵת אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי פַרְעֹה
אִישׁ כְּעֶרְכּוֹ נָגַשׂ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב אֶת־עַם
36 הָאָרֶץ לָתֵת לְפַרְעֹה נְכֹה׃ * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַת־פְּדָיָה מִן־רוּמָה׃
37 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ
אֲבֹתָיו׃

כד

1 * בְּיָמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
יְהוֹיָקִים עֶבֶד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב וַיִּמְרָד־בּוֹ׃
2 * וַיְשַׁלַּח יְהוָה בּוֹ אֶת־גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת־
גְּדוּדֵי אֲרָם וְאֵת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֵת גְּדוּדֵי בְנֵי־עַמּוֹן
וַיְשַׁלְּחֵם בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃

29 * In diebus eius aſcendit Pharao Ne-
chao rex Ægypti contra regẽ Aſſyriorũ ad
flumẽ Euphraten. Et abijt Ioſias rex Iuda
in occurſum eius,& occiſus eſt in Maged-
30 do cùm vidiſſet eum. *Et portauerũt eum
ſerui ſui mortuũ de Mageddo,& pertule-
rũt in Hieruſalẽ,& ſepelierũt eũ in ſepul-
chro ſuo. Tulítq; populus terræ Ioachaz
filiũ Ioſiæ,& vnxerunt eũ,& conſtituerũt
31 eum regẽ pro patre ſuo. *Viginti triũ an-
norũ erat Ioachaz cùm regnare cœpiſſet,
& tribus menſibus regnauit in Hieruſalẽ.
Nomen matris eius Amithal filia Ieremię
32 de Lobna. *Et fecit malũ coram Dño, iu-
33 xta omnia quæ fecerant patres eius. *Vin-
G xítque eum Pharao Nechao in Reblatha,
quę eſt in terra Emath, ne regnaret in Hie
ruſalẽ. Et impoſuit mulctã terrę centũ ta-
34 lentis argenti,& talento auri. *Regémq;
cõſtituit Pharao Nechao Eliachim filium
Ioſiæ pro Ioſia patre eius, vertítq; nomen
eius Ioachim; porrò Ioachaz tulit & du-
35 xit in Ægyptum. * Argentum aũt & aurũ
dedit Ioachim Pharaoni cùm indixiſſet
terræ per ſingulos vt cõferretur iuxta præ
ceptum Pharaonis. Et vnũquemq; iuxta
vires ſuas exegit tam argentũ quàm aurũ
de populo terræ vt daret Pharaoni Ne-
36 chao. *Viginti quinq; annorum erat Ioa-
chim cùm regnare cœpiſſet,& vndecim
annis regnauit in Ieruſalẽ. Nomen matris
37 eius Zebida filia Phadaia de Ruma. *Et
fecit malũ coram Dño iuxta omnia quæ
fecerant patres eius.

CAP. XXIIII.

1 IN diebus eius aſcendit Nabuchodono-
A ſor rex Babylonis,& factus eſt ei Ioa-
chim ſeruus tribus annis,& rurſum rebel
2 lauit contra eum. *Immiſitq; ei Dñs la-
trunculos Chaldæorum,& latrunculos
Syriæ,& latrunculos Moab,& latruncu-
los filiorum Ammon,& immiſit eos in Iu
dam vt diſperderent eum iuxta verbum
Domini quod locutus fuerat per ſeruos
ſuos prophetas.

תרגום יונתן

29 בְּיוֹמוֹהִי סְלֵיק פַּרְעֹה חֲגִירָא מַלְכָּא דְמִצְרַיִם עַל מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל נְהַר פְּרָת וַאֲזַל מַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ לְקַדְמוּתֵיהּ וְקַטְלֵיהּ בִּמְגִדּוֹ כַּד חֲזָא
יָתֵיהּ׃ 30 וְאַחֲתוּהִי עַבְדוֹהִי כַּד מִית מִמְּגִדּוֹ וְאַיְתוּהִי לִירוּשְׁלֶם וּקְבַרוּהִי בִּקְבוּרְתֵּיהּ וּדְבַר עַמָּא דְאַרְעָא יָת יְהוֹאָחָז בַּר יֹאשִׁיָּהוּ וּמְשַׁחוּ
יָתֵיהּ וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ תְּחוֹת אֲבוּהִי׃ 31 בַּר עֶשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין יְהוֹאָחָז כַּד מְלַךְ וּתְלָתָא יַרְחִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ
מִלִּבְנָה׃ 32 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכָל דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃ 33 וְאַסְרֵיהּ פַּרְעֹה חֲגִירָא בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דַחֲמָת מִלְּמִמְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְמָא
מַגְבִיתָא עַל עַמָּא דְאַרְעָא מְאָה כִּכְּרֵי כַסְפָּא וְכִכַּר דַּהֲבָא׃ 34 וְאַמְלִיךְ פַּרְעֹה חֲגִירָא יָת אֶלְיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּהוּ תְּחוֹת יֹאשִׁיָּהוּ אֲבוּהִי וְשַׁוִּי
יָת שְׁמֵיהּ יְהוֹיָקִים וְיָת יְהוֹאָחָז דְּבַר וַאֲתָא לְמִצְרַיִם וּמִית תַּמָּן׃ 35 וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא יְהַב יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה בְּרַם רְמָא מַגְבִיתָא עַל עַמָּא
דְאַרְעָא לְמִתַּן יָת כַּסְפָּא עַל מֵימְרָא דְפַרְעֹה גְּבַר כַּד חֲזֵי טַקְסִים יָת כַּסְפָּא וְיָת דַּהֲבָא מִן עַמָּא דְאַרְעָא לְמִתַּן לְפַרְעֹה חֲגִירָא׃
36 בַּר עֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ שְׁנִין יְהוֹיָקִים כַּד מְלַךְ וַחֲדָא עַשְׂרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ זְבוּדָה בַּת פְּדָיָה מִן רוּמָה׃
37 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכָל דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃

כד

1 בְּיוֹמוֹהִי סְלֵיק נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וַהֲוָה לֵיהּ יְהוֹיָקִים עַבְדָּא תְּלָת שְׁנִין וְתָב וּמְרַד בֵּיהּ׃ 2 וְגָרֵי יְיָ בֵּיהּ יָת מַשִּׁרְיַת כַּסְדָּאֵי וְיָת
מַשִּׁרְיַת אֲרָם וְיָת מַשִּׁרְיַת מוֹאֲבָאֵי וְיָת מַשִּׁרְיַת בְּנֵי עַמּוֹן וְגָרֵינוּן בְּדְבֵית יְהוּדָה לְאוֹבָדֵיהוֹן כְּפִתְגָמָא דַּיְיָ דְּמַלִּיל בְּיַד עַבְדוֹהִי נְבִיַּיָּא׃

*In diebus eius ascendit Pharao Nechao 29
rex Ægypti in regem Assyriorum ad flumen Eu
phratem; & abijt Iosias rex in occursum ei, &
occidit eum Pharao in Mageddo, cùm vidit ipse
eum. *Et traduxerunt serui sui mortuũ in Ma 30
geddo, & duxerunt eum in Hierusalem, & se-
pelierunt eum in sepulchro suo in ciuitate Da-
uid: & tulit populus terræ Ioachaz filium Io-
siæ, & vnxerunt eum, & constituerunt re-
gem eũ pro patre suo. *Filius viginti & trium 31
annorum erat Ioachaz cùm regnaret ipse, & tri
bus mẽsibus regnauit in Hierusalem, & nomen
matri eius Amital filia Hieremiæ de Lobna.
*Et fecit malum coram Domino iuxta om- 32
nia quæcunque fecerunt patres eius.
*Et abstulit eum Pharao Nechao in Reblaa 33
in terra Emath vt non regnaret ipse in Hieru-
salem, & imposuit tributum super terram cen-
tum talenta argenti & decem talenta auri.
*Et regem constituit Pharao Nechao super 34
eos Eliachim filium Iosiæ pro Iosia patre eius, &
imposuit ei nomen Ioachim: at Ioachaz tulit
& duxit eum in Ægyptũ, & mortuus est ibi.
*Et argentũ & aurum dedit Ioachim Pha- 35
raoni, sed tributum indixit terræ vt daret ar-
gentum in os Pharaonis, vir iuxta vires suas,
dederunt argentum & aurum cum populo ter-
ræ vt daret illud Pharaoni Nechao.
*Filius viginti & quinque annorum erat 36
Ioachim cùm regnaret ipse, & vndecim annis
regnauit in Hierusalem: & nomen matris eius
Zabuda filia Phadaia de Ruma.
*Et fecit malum coram Domino iuxta omnia 37
quæcunque fecerunt patres eius.

CAP. XXIIII.

IN diebus eius ascẽdit Nabuchodonosor rex 1
Babylonis, & factus est ei Ioachim seruus tri
bus annis, & reuersus est & præuaricatus est
in eo. *Et misit in Ioachim Dominus accinctos 2
Chaldæorum, & accinctos Syriæ, & accinctos
Moabitarum, & accinctos filiorum Amon: &
misit eos in Iudam vt disperderent eum iuxta
verbum Domini, quod locutus est in manu ser-
uorum suorum prophetarum.

29 *ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη φαραὼ νεχαὼ βασιλεὺς
αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων ἐπὶ τὸν ποτα-
μὸν εὐφράτην· καὶ ἐπορεύθη ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπάν-
τησιν αὐτῷ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν φαραὼ ἐν μαγεδδῷ, ἐν
30 τῷ ἰδεῖν αὐτὸν αὐτόν. *καὶ ἀνεβίβασαν οἱ παῖδες αὐτοῦ
νεκρὸν ἐν μαγεδδῷ· καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ἔλα-
βεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ ἔχρισαν αὐ-
τόν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
31 *υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἦν ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν, καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνο-
μα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λοβεννά.
32 *καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα
33 ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. *καὶ μετέστησεν αὐτὸν
φαραὼ νεχαὼ ἐν ῥεβλαὰ ἐν γῇ αἰμὰθ τοῦ μὴ βασι-
λεύειν αὐτὸν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπέβαλε φόρον ἐπὶ τὴν
γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ δέκα τάλαντα χρυσίου.
34 *καὶ ἐβασίλευσε φαραὼ νεχαὼ ἐπ' αὐτοὺς τὸν ἐλια-
κὶμ υἱὸν ἰωσίου ἀντὶ ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ
ὄνομα ἰωακίμ· τὸν δὲ ἰωάχαζ ἔλαβε, καὶ ἀπήγαγεν αὐ-
35 τὸν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. *καὶ τὸ ἀργύριον καὶ
τὸ χρυσίον ἔδωκεν ἰωακὶμ τῷ φαραώ, πλὴν ἐφορολόγη-
σε τὴν γῆν τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ στόματος φαραώ,
ἀνὴρ κατὰ δύναμιν αὐτοῦ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον
μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς δοῦναι αὐτὸ τῷ φαραὼ νεχαώ.
36 *υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνο-
μα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ζαβουδὰ θυγάτηρ φαδαΐα ἐκ ῥουμά.
37 *καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα
ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

κδ΄.

1 *Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ ὁ βα-
σιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐγένετο αὐτῷ ἰωακὶμ δοῦλος τρία
2 ἔτη, καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἠθέτησεν ἐν αὐτῷ. *καὶ ἀπέστειλεν
ἐπὶ τὸν ἰωακὶμ κύριος μονοζώνους τῶν χαλδαίων καὶ
μονοζώνους συρίας, καὶ μονοζώνους μωαβιτῶν, καὶ μονοζώ-
νους υἱῶν ἀμμών· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸν ἰούδαν
τοῦ ἀπολύειν αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χει-
ρὶ δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus illius ascendit Parghoh claudus rex Miszraim contra regem Athur ad fluuium Perath, & iuit rex Iosiah in occursum
illius, & occidit eum in Megido quum vidisset eum.
30 Et deposuerunt eum serui sui mortuum ex Megido, & attulerunt illum in Ie-
rusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo, & accepit populus terræ Iehoahhaz filium Iosiahu, & vnxerunt eum, & regem constitue-
runt eum pro patre suo.
31 Filius viginti & trium annorum erat Iehoahhaz quando regnauit, & tribus mensibus regnauit in Ierusalem;
& nomen matris eius Hhamutal filia Iermiahu de Libnah.
32 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerant pa
tres eius.
33 Et vinxit illum Parghoh claudus in Riblah in terra Hhamath ne regnaret super Ierusalem, & imposuit mulctam super
populum terræ centum talenta argenti, & talentum auri.
34 Et regem constituit Parghoh claudus Eliakim filium Iosiah pro Iosiah
patre eius, & posuit nomen eius Iehoiakim & ipsum Iehoahhaz accepit, & venit in Miszraim, & mortuus est ibi.
35 Et argentum
& aurum dedit Iehoiakim ipsi Parghoh: verùm imposuit tributum super populum terræ, vt daret argentum iuxta dictum Parghoh,
vnicuique prout visum est, ordinauit argentum & aurum ex populo terræ vt daret Parghoh claudo.
36 Filius viginti & quinque
annorum erat Iehoiakim quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Zebudah filia Pedaiah ex
Rumah.
37 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta omnia quæ fecerant patres eius.

CAP. XXIIII.

IN diebus eius ascendit Nebuchadneszar rex Babel, & fuit illi Iehoiakim seruus tribus annis, sed redijt & rebellauit in eum.
2 Et im-
misit Dñs in eum exercitus Chazzdæorũ & exercitus Aram, & exercitus Moabæorũ, & exercitus filiorũ Ghamon; misit eos, inquam,
in homines domus Iehudah, vt perderent eos, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum seruorum suorum prophetarum.

3 * אך על פי יהוה היתה ביהודה להסיר מעל
פניו בחטאת מנשה ככל אשר עשה:
4 * וגם דם הנקי אשר שפך וימלא את ירושלם
דם נקי ולא אבה יהוה לסלח:
5 * ויתר דברי יהויקים וכל אשר עשה הלא הם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה:
6 * וישכב יהויקים עם אבתיו וימלך יהויכין בנו
7 תחתיו: * ולא הסיף עוד מלך מצרים לצאת
מארצו כי לקח מלך בבל מנחל מצרים עד נהר
פרת כל אשר היתה למלך מצרים:
8 * בן שמנה עשרה שנה יהויכין במלכו
ושלשה חדשים מלך בירושלם ושם אמו נחשתא
9 בת אלנתן מירושלם: * ויעש הרע בעיני
יהוה ככל אשר עשה אביו:
10 * בעת ההיא עלה עבדי נבכדנאצר מלך בבל
ירושלם ותבא העיר במצור:
11 * ויבא נבכדנאצר מלך בבל על העיר ועבדיו
12 צרים עליה: * ויצא יהויכין מלך יהודה
על מלך בבל הוא ואמו ועבדיו ושריו וסריסיו
ויקח אתו מלך בבל בשנת שמנה למלכו:
13 * ויוצא משם את כל אוצרות בית יהוה
ואוצרות בית המלך ויקצץ את כל כלי הזהב
אשר עשה שלמה מלך ישראל בהיכל יהוה
כאשר דבר יהוה:
14 * והגלה את כל ירושלם ואת כל השרים
ואת כל גבורי החיל עשרת אלפים גולה וכל
החרש והמסגר לא נשאר זולת דלת עם הארץ:
15 * ויגל את יהויכין בבלה ואת אם המלך ואת
נשי המלך ואת סריסיו ואת אולי הארץ הוליך
גולה מירושלם בבלה:

3 * Factum eſt aũt hoc per verbum Dñi
cõtra Iudam vt auferret eum corá ſe pro-
pter peccata Manaſſe vniuerſa quæ fecit
4 * Et propter ſanguiné innoxium quem
effudit, & impleuit Ieruſalem cruore in-
nocentium, & ob hanc rem noluit Domi-
5 nus propitiari. * Reliqua autem ſermo-
num Ioacim & vniuerſa quæ fecit, non-
B ne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum
6 dierum regum Iuda? * Et dormiuit Ioa-
cim cum patribus ſuis, & regnauit Ioa-
7 chin filius eius pro eo. * Et vltra non
addidit rex Ægypti vt egrederetur de ter-
ra ſua. Tulerat enim rex Babylonis à riuo
Ægypti vſq; ad fluuiũ Euphraten omnia
8 quæ fuerant regis Ægypti. * Decẽ & octo
annorũ erat Ioachin cùm regnare cœpiſ-
ſet, & tribus mẽſibus regnauit in Ieruſalẽ.
Nomen matris eius Noeſtha filia Helna-
9 thã de Ieruſalẽ. * Et fecit malũ corã Dño
10 iuxta omnia quæ fecerat pater eius. * In
tempore illo aſcenderunt ſerui Nabucho-
donoſor regis Babylonis in Ieruſalẽ, & cir-
11 cundata eſt vrbs munitionibus. * Venit-
C que Nabuchodonoſor rex Babylonis ad
ciuitatem cum ſeruis ſuis, vt oppugnarent
12 eam. * Egreſſúſq; eſt Ioachin rex Iuda ad
regem Babylonis ipſe & mater eius, & ſer-
ui eius, & principes eius, & eunuchi eius,
& ſuſcepit eum rex Babylonis anno octa-
13 uo regni ſui. * Et protulit inde omnes
theſauros domus Domini, & theſauros
domus regiæ, & concidit vniuerſa vaſa au-
rea quæ fecerat Salomon rex Iſrael in tem-
14 plo Domini iuxta verbum Domini. * Et
tranſtulit omnem Ieruſalem & vniuerſos
principes, & omnes fortes exercitus decẽ
millia in captiuitatem, & omnem artifi-
cem & incluſorem; nihílque relictum eſt
15 exceptis pauperibus populi terræ. * Tran-
D ſtulit quoq; Ioachin in Babylonem & ma-
trem regis, & vxores regis, & eunuchos
regis, & iudices terræ duxit in captiuita-
tem de Ieruſalem in Babylonem.

תרגום יונתן

3 ברם על דארגיזו קדם יי הות דא ביהודה לאגלאותהון מארע בית שכינתיה בחובי מנשה ככל דעבד: 4 ואף דם זכאי דאשד ומלא ית ירושלם דם זכאין ולא הות רעוא קדם יי למשבק: 5 ושאר פתגמי יהויקים וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה: 6 ושכיב יהויקים עם אבהתוהי ומלך יהויכין בריה תחותוהי: 7 ולא אוסיף עוד מלכא דמצרים למיפק מארעיה ארי נסיב מלכא דבבל מנחלא דמצרים על נהר פרת כל דהוה למלכא דמצרים: 8 בר תמני עשרי שנין יהויכין כד מלך ותלתא ירחין מלך בירושלם ושום אמיה נחושתא בת אלנתן מירושלם: 9 ועבד דביש קדם יי ככל דעבד אבוהי:
10 בעידנא ההיא סליקו עבדי נבוכד נאצר מלכא דבבל לירושלם ועלת קרתא בציירא:
11 ואתא נבוכד נאצר מלכא דבבל על קרתא ועבדוהי צירין עלה:
12 ונפק יהויכין מלך שבטא דבית יהודה על מלכא דבבל הוא ואימיה ועבדוהי ורברבוהי וגברוהי ודבר יתיה מלכא דבבל בשנת תמני למלכותיה: 13 ואפיק מתמן ית כל אוצרי בית מקדשא דיי ואוצרי בית מלכא וקציץ ית כל מני דדהבא דעבד שלמה מלכא דישראל בהיכלא דיי כמא דמליל יי: 14 ואגלי ית כל ירושלם וית כל רברביא וית כל גברי חילא עשרא אלפין בגלותא וכל אומניא ותרעיא לא אשתאר אלהן חשיכי עמא דארעא: 15 ואגלי ית יהויכין לבבל וית אמא דמלכא וית נשי דמלכא וית רברבוהי וית רברבי ארעא אוביל בגלותא מירושלם לבבל:

*Veruntamen furor Domini erat contra Iu- 3
dam vt auferret eum à facie sua propter omnia
peccata Manasse secundùm omnia quæcunque
fecit.
Et in sanguine innoxio quem effudit, et im- 4
pleuit Hierusalem cruore innocenti, & non vo
luit Dominus propitiari.
Et reliqua sermonum Joachim & omnia 5
quæcunque fecit; nonne hæc scripta sunt in li-
bro sermonum dierum regum Juda?
Et dormiuit cum patribus suis, & regna- 6
uit Joachin filius eius pro eo.
Et non addidit vltra rex Ægypti vt egre- 7
deretur de terra sua, quia cepit rex Babylonis à
torrente Ægypti vsque ad fluuium Euphraten,
omnia quæcunque erant regis Ægypti.
Decem & octo annorum erat Joachin cùm 8
regnaret ipse, & tribus mensibus regnauit in
Hierusalem, & nomen matri eius Neesthan
filia Elnathan de Hierusalem.
Et fecit malum coram Domino iuxta om- 9
nia quæcunque fecit pater suus.
In tempore illo ascendit Nabuchodonosor 10
rex Babylonis in Hierusalem, & venit ciuitas
in obsidione.
Et venit Nabuchodonosor rex Babylonis 11
in ciuitatem, & serui eius obsidebant eam.
Et egressus est Joachin rex Juda ad regem 12
Babylonis, ipse & mater eius, & serui eius, et
principes eius, & eunuchi eius; & suscepit eos
rex Babylonis in octauo anno regni sui.
Et extulit inde omnes thesauros qui in do- 13
mo Domini, & thesauros domus regis, & con-
cidit vniuersa vasa aurea quæ fecit Salomon
rex Israel in templo Domini iuxta verbum Do
mini. Et transtulit Hierusalem & omnes 14
principes & omnes fortes robore decem millia
in captiuitatem, & omnem artificem & in-
clusorem; non relicti sunt præter pauperes po-
puli terræ.
Et transtulit Joachin in Babylonem, & 15
matrem regis, & vxores eius, & eunuchos
eius, & robustos terræ duxit in transmigra-
tione ex Hierusalem in Babylonem.*

3 πλὴν θυμὸς κυρίου ἦν ἐπὶ τὸν ἰούδαν τοῦ ἀποστῆναι
αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας
μανασσῆ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν.
4 καὶ ἐν τῷ αἵματι τῷ ἀθώῳ ᾧ ἐξέχεεν, καὶ ἐνέπλησε
τὴν ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθώου, καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος
5 τοῦ ἱλασθῆναι. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακὶμ,
καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν; οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ
βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
6 καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευ-
7 σεν ἰωαχὶν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. καὶ οὐ προσέθετο ἔτι βα-
σιλεὺς αἰγύπτου τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ, διότι ἔλαβε
βασιλεὺς βαβυλῶνος ἀπὸ χειμάρρου αἰγύπτου ἕως πο-
ταμοῦ εὐφράτου πάντα ὅσα ἦν βασιλέως αἰγύπτου.
8 δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἦν ἰωαχὶν ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν· καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα
τῇ μητρὶ αὐτοῦ νεεσθὰν θυγάτηρ ἐλναθὰν ἐξ ἱερουσαλήμ.
9 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα
ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
10 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ βασι-
λεὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ· καὶ ἦλθεν ἡ πόλις ἐν
11 περιοχῇ. καὶ ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βα-
βυλῶνος εἰς τὴν πόλιν, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπολιόρκουν
12 αὐτήν. καὶ ἐξῆλθεν ἰωαχὶν βασιλεὺς ἰούδα πρὸς
τὸν βασιλέα βαβυλῶνος, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ
οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ οἱ εὐνοῦχοι
αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν τῷ
ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
13 καὶ ἐξήνεγκεν ἐκεῖθεν πάντας τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν
οἴκῳ κυρίου, καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ συνέ-
κοψε πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησε σαλομὼν βα-
σιλεὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ναῷ κυρίου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.
14 καὶ ἀπῴκισε τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ πάντας τοὺς ἄρχον-
τας καὶ πάντας τοὺς δυνατοὺς ἰσχύϊ δέκα χιλιάδας αἰχ-
μαλωσίας, καὶ πάντα τέκτονα καὶ τὸν συγκλείοντα, οὐχ ὑ-
πελείφθησαν πλὴν τῶν πενομένων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.
15 καὶ μετῴκισε τὸν ἰωαχὶμ εἰς βαβυλῶνα καὶ τὴν μη-
τέρα τοῦ βασιλέως καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ· καὶ τοὺς εὐνού-
χους αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἀπήγαγεν ἐν ἀποικισμῷ
ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Certè quòd irritassent Dominum, fuit hoc in Iehudah, vt migrare faceret eos de terra domus maiestatis suæ, propter peccata Menasseh iuxta omnia quæ fecerat.
4 Et etiam propter sanguinem innocentem quem effuderat, & impleuerat Ierusalem sanguine innocentium, & non fuit voluntas Domini parcere.
5 Et reliquum verborum Iehoiakim, & omnia quæ fecit; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
6 Et cubuit Iehoiakim cum patribus suis, & regnauit Iehoiachin filius eius pro eo.
7 Et non addidit amplius rex Miszraim exire de terra sua, quia ceperat rex Babel à fluuio Miszraim vsque ad fluuium Perath, omnia quæ fuerant regis Miszraim.
8 Filius octodecim annorum erat Iehoiachin quando regnauit, & tribus mensibus regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Nehhusta filia Elnathan de Ierusalem.
9 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.
10 In tempore illo ascenderunt serui Nebuchadneszar regis Babel contra Ierusalem, & venit ciuitas in obsessionem.
11 Et venit Nebuchadneszar rex Babel contra vrbem, & serui eius obsidebant eam.
12 Et exiuit Iehoiachin rex tribus domus Iehudah ad regem Babel, ipse & mater eius, & serui eius, & magnates eius, & barones eius: & cepit illum rex Babel anno octauo regni eius.
13 Et abstulit inde omnes thesauros domus sanctuarij Domini, & thesauros domus regis; & confregit omnia vasa auri, quæ fecerat Selomoh rex Israel in templo Domini, sicut fuerat locutus Dominus.
14 Et migrare fecit omnem Ierusalem, & omnes magnates, & omnes robustos robore decem millia in migrationem, & omnes artifices & ianitores; & non relicti sunt nisi pauperes populi terræ.
15 Et migrare fecit Iehoiachin in Babel & matrem ipsius regis, & vxores regis, & principes eius, & magnates terræ adduxit in captiuitatem à Ierusalem in Babel.

16 * וְאֵת כָּל־אַנְשֵׁי הַחַיִל שִׁבְעַת אֲלָפִים וְהֶחָרָשׁ
וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף הַכֹּל גִּבּוֹרִים עֹשֵׂי מִלְחָמָה וַיְבִיאֵם
מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בָּבֶלָה׃
17 * וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־מַתַּנְיָה דֹדוֹ תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב
18 אֶת־שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ׃ * בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת
שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
19 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
20 יְהוֹיָקִים׃ * כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִירוּשָׁלַ͏ִם
וּבִיהוּדָה עַד־הִשְׁלִכוֹ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ
בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃

כה

1 * וַיְהִי בִשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוּא
וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ
2 דָּיֵק סָבִיב׃ * וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עַשְׁתֵּי
3 עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ * בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ
וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃
4 * וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַלַּיְלָה
דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ
וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
5 * וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂגוּ אֹתוֹ
6 בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו׃ * וַיִּתְפְּשׂוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה
7 וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט׃ * וְאֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ
לְעֵינָיו וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם
8 וַיְבִאֵהוּ בָּבֶל׃ * וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ
הִיא שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ־
בָּבֶל יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

16 * Et omnes viros robustos septem millia, & artifices & inclusores mille, omnes
viros fortes & bellatores, duxítque eos rex
17 Babylonis captiuos in Babylonē. * Et constituit Mathathiā patruū eius pro eo, im-
18 posuítq; nomen ei Sedechiā. * Vicesimū & primum annū ætatis habebat Sedechias
cùm regnare cœpisset, & vndecim annis
regnauit in Ierusalem. Nomē matris eius
erat Amithal filia Hieremiæ de Lobna.
19 * Et fecit malū coram Dño iuxta omnia
20 quæ fecerat Ioacim. * Irascebatur enim
Dñs contra Ierusalē & contra Iudam, donec proijceret eos à facie sua. Recessítque
Sedechias à rege Babylonis. CAP. XXV.
1 FActum est autē anno nono regni eius,
A mēse decimo, decima die mensis venit
Nabuchodonosor rex Babylonis ipse &
omnis exercitus eius in Ierusalem, & circundederunt eā, & extruxerunt in circui-
2 tu eius munitiones. * Et clausa est ciuitas atque vallata vsque ad vndecimū an-
3 num regis Sedechiæ, * Nona die mēsis.
Præualuítque fames in ciuitate, nec erat
4 panis populo terræ. * Et interrupta est ciuitas, & omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portę quæ est inter duplicē
murum ad hortum regis. Porrò Chaldæi
obsidebant in circuitu ciuitatē. Fugit itaque Sedechias per viā quæ ducit ad cam-
5 pestria solitudinis. * Et persecutus est exercitus Chaldæorū regem, cōprehendítque
B eum in planicie Hiericho, & omnes bellatores qui erant cum eo, dispersi sunt, &
6 reliquerunt eum. * Apprehensum ergo
regem duxerunt ad regem Babylonis in
Rebblatha, qui locutus est cum eo iudi-
7 cium: * Filios autē Sedechiæ occidit coram eo, & oculos eius effodit, vinxítq; cū
8 catenis & adduxit in Babylonem. * Mense quinto septima die mensis, ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis, venit
Nabuzardā princeps exercitus, seruus regis Babylonis, in Ierusalem.

תרגום יונתן

16 וְיַת כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא שִׁבְעַת אַלְפִין וְאוּמָנַיָא וְתָרָעַיָא אַלְפָא כּוּלְּהוֹן גִּבָּרִין גִּבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְאַיְתִינוּן מַלְכָּא דְבָבֶל בְּגָלוּתָא לְבָבֶל׃
17 וְאַמְלִיךְ מַלְכָּא דְבָבֶל יַת מַתַּנְיָה אַחְבוּהִי תְּחוֹתוֹהִי וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ צִדְקִיָּהוּ׃ 18 בַּר עֶשְׂרִין וַחֲדָא שְׁנִין צִדְקִיָּהוּ כַּד מְלַךְ וַחֲדָא עַשְׂרֵי
שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 19 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד יְהוֹיָקִים׃ 20 אֲרֵי עַל דְּאַרְגִּיזוּ
קֳדָם יְיָ הֲוָת דָּא בִּירוּשְׁלֶם וּבִיהוּדָה עַד דְּאַגְלֵי יַתְהוֹן מֵאֲרַע בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ וּמְרַד צִדְקִיָּהוּ בְּמַלְכָּא דְבָבֶל׃

כה

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּשִׁיעֵיתָא לְמַמְלְכֵיהּ בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא אֲתָא נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל הוּא וְכָל מַשִׁרְיָתֵיהּ עַל יְרוּשְׁלֶם
וּשְׁרָא עֲלַהּ וּבְנָא עֲלַהּ כַּרְקוֹם סְחוֹר סְחוֹר׃ 2 וְעָלַת קַרְתָּא בִּצְיָירָא עַד חֲדָא עֶשְׂרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא צִדְקִיָּהוּ׃ 3 בְּתִשְׁעָה לְיַרְחָא וּתְקֵיף
כַּפְנָא בְּקַרְתָּא וְלָא הֲוָה מֵיכַל לְעַמָּא דְאַרְעָא׃ 4 וְאִתְרְעַת קַרְתָּא וְכָל גִּבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא בְּלֵילְיָא בְּאוֹרַח תְּרַע בֵּין שׁוּרַיָּא עַל גִּינְתָּא
דְמַלְכָּא וְכַסְדָּאֵי שָׁרַן עַל קַרְתָּא סְחוֹר סְחוֹר וַאֲזַלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא׃ 5 וּרְדַפוּ מַשִׁרְיַת כַּסְדָּאֵי בָּתַר מַלְכָּא וְאַדְבִּיקוּ יָתֵיהּ בְּמֵישְׁרֵי
יְרִיחוֹ וְכָל מַשִׁרְיָתֵיהּ אִתְבַּדַּרָא מִנֵּיהּ׃ 6 וַאֲחַדוּ יַת מַלְכָּא וְאַסִּיקוּ יָתֵיהּ לְוַת מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָת וּמַלֵּיל עִימֵּיהּ פִּתְגָּמֵי דִינִין׃
7 וְיַת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ נְכַסוּ לְעֵינוֹהִי וְיַת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עַוַּר וְאַסְרֵיהּ בְּשַׁלְשְׁלָוָן דִּנְחָשׁ וְאוֹבְלֵיהּ לְבָבֶל׃ 8 וּבְיַרְחָא חֲמִישָׁאָה בְּשִׁבְעָא
לְיַרְחָא הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עַשְׂרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל אֲתָא נְבוּזַרְאֲדָן רַב קָטוֹלַיָּא עַבְדָּא דְמַלְכָּא דְבָבֶל לִירוּשְׁלֶם׃

* Et omnes viros robustos septem millia, & 16
artificem, & inclusorem. mille omnes fortes vi-
ros robore facientes bellum, duxit eos rex Ba-
bylonis transmigrationem in Babylonem.
* Et regem constituit rex Babylonis Mat- 17
thaniam fratrem patris sui pro eo, & imposuit
ei nomen Sedechiam. * Filius viginti & 18
vnius annorum erat Sedechias cùm regnaret
ipse, & vndecim annis regnauit in Hierusa-
lem; & nomen matri eius Amital, filia Hiere-
miæ de Lobenna. * Et fecit malum coram 19
Dño, iuxta omnia quæ fecit Joacim; * Quia 20
in ira Domini erat in Hierusalem & in Juda,
donec proiecit eos à facie sua. & præuaricatus
est Sedechias in rege Babylonis.

CAP. XXV.

ET factum est in nono anno regni Sedechiæ, 1
in mense decimo, vndecima mensis, ve-
nit Nabuchodonosor rex Babylonis, & om-
nis exercitus eius super Hierusalem, & castra-
metatus est in ea, & extruxit super eam mu-
rum in circuitu.
* Et venit ciuitas in munitionem vsque ad 2
vndecimum annum Sedechiæ regis, * Nona 3
mensis. & præualuit fames in ciuitate, & nō
erat panis populo terræ: * & interrupta est ci- 4
uitas, & omnes viri bellatores exierunt nocte
via portæ quæ inter muros, quæ est horti regis.
& Chaldæi obsidebant ciuitatem, & abierunt
viam quæ ad Occasum. * Et persecutus est 5
exercitus Chaldæorum post regem, & compre-
henderunt eum contra occasum Hiericho, &
omnis exercitus eius dispersi sunt desuper eo.
* Et comprehenderunt regem, & duxerūt 6
eum ad regem Babylonis in Deblatha, & locu-
tus est cum eo iudicium.
* Et occidit filios eius coram eo, & oculos 7
Sedechiæ excæcauit, & vinxit eum in pedicis,
& duxit eum in Babylonem.
* Et in mense quinto septima mensis, iste 8
annus nonus decimus regni Nabuchodono-
sor regis Babylonis, venit Nabuzardan prin-
ceps coquorum qui stabat coram rege Babylo-
nis in Hierusalem.

16 * καὶ πάντας ἄνδρας δυνατοὺς ἑπτὰ χιλιάδας· καὶ τὸν
τέκτονα καὶ τὸν συγκλείοντα· χιλίους, τοὺς πάντας δυνατοὺς
ἄνδρας ἰσχυῖ ποιοῦντας πόλεμον ἀπήγαγεν αὐτοὺς βασι-
17 λεὺς βαβυλῶνος μετοικεσίαν εἰς βαβυλῶνα. * καὶ ἐβα-
σίλευσε βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν ματθανίαν ἀδελφὸν τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ· καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα σεδεκίαν.
18 * υἱὸς εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἦν σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν· καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνο-
μα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λο-
19 βεννά. * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάν-
τα ὅσα ἐποίησεν ἰωακίμ.
20 * ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ
ἰούδα, ἕως ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ
ἠθέτησε σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος.

κέ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐννάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας σεδεκίου
ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ ἑνδεκάτῃ τοῦ μηνός, ἦλθε ναβουχο-
δονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ
ἐπὶ ἱερουσαλήμ· καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτῇ καὶ περιῳκο-
2 δόμησεν ἐπ' αὐτὴν τεῖχος κύκλῳ· * καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς
περιοχὴν ἕως τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους σεδεκίου τοῦ βασιλέως
3 * ἐννάτῃ τοῦ μηνός· καὶ ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει,
καὶ οὐκ ἦν ἄρτος τῷ λαῷ τῆς γῆς.
4 * καὶ ἐρράγη ἡ πόλις καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολε-
μισταὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ὁδὸν πύλης τῆς ἀναμέσον τῶν τει-
χῶν, ἡ ἐστι τοῦ κήπου τοῦ βασιλέως· καὶ οἱ χαλδαῖοι ἐκύ-
κλουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν ἐπὶ δυσμάς.
5 * καὶ κατεδίωξε δύναμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τοῦ βα-
σιλέως, καὶ κατέλαβον αὐτὸν κατὰ δυσμὰς ἱεριχώ, καὶ πᾶσα
ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπὸ ἐπάνωθεν αὐτοῦ.
6 * καὶ συνέλαβον τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν
πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά· καὶ ἐλάλησε
7 μετ' αὐτοῦ κρίσιν. * καὶ ἔσφαξε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον αὐ-
τοῦ· καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλωσε καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.
8 * καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, αὐτὸς ἐνι-
αυτὸς ἐννεακαιδέκατος τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσωρ βα-
σιλέως βαβυλῶνος, ἦλθε ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ὁ
ἑστηκὼς ἐνώπιον βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Et omnes robustos exercitus septem millia, & artifices, & ianitores, mille; omnes istos viros robustos facientes bellum, adduxit, inquam, eos rex Babel in captiuitatem in Babel. [17] Et regem constituit rex Babel Mathaniah patruum illius pro illo, & posuit nomen eius Szidkiahu. [18] Filius viginti & vnius annorum erat Szidkiah quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ierusalem: & nomen matris eius Hhamutal filia Iirmiah ex Libnah. [19] Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat Iehoiakim. [20] Nam propterea quòd prouocauerant ad indignationem Dominum, fuit hoc in Ierusalem, & Iehudah, quousque migrare fecit eos de terra domus maiestatis suæ: & rebellauit Szidkiah in regem Babel.

CAP. XXV.

ET fuit anno nono regni eius mense decimo, decima mensis venit Nebuchadneszar rex Babel, ipse & omnes exercitus eius contra Ierusalem, & castrametatus est aduersus eam, & ædificauit contra eam vallū in circuitu. [2] Et venit vrbs in obsidionem vsque ad vndecimū annū regis Szidkiahu. [3] Nona mensis inualuit fames in ciuitate, nec fuit victus populo terræ. [4] Et diruta est ciuitas, & omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portæ, inter muros iuxta hortum regis: & Chazzdæi castrametabantur contra vrbem vndique, & abierunt per viam planitiei. [5] Et secuti sunt exercitus Chazzdæorum post regem, & apprehenderunt eum in planitiebus Ierihho: & omnis exercitus eius dispersus est ab eo. [6] Comprehenderunt itaque regem, & adduxerunt illum ad regem Babel in Riblath: & locutus est cum illo verba iudiciorum. [7] Et filios Szidkiahu iugulauerunt in oculis eius, & oculos Szidkiahu excæcauit, & vinxit eum catenis æreis, & deduxit eum ad Babel. [8] Et mense quinto, septima mensis, ipse est annus nonusdecimus annorum Nebuchadneszar regis Babel, venit Nebuzaradan magister homicidarum, seruus regis Babel in Ierusalem.

9 וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת
כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַםִ וְאֶת־כָּל־בֵּית גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
10 וְאֶת־חוֹמֹת יְרוּשָׁלַםִ סָבִיב נָתְצוּ כָּל־חֵיל
כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר רַב־טַבָּחִים׃
11 וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים
אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל־הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יֶתֶר הֶהָמוֹן הֶגְלָה
12 נְבוּזַר־אֲדָן רַב־טַבָּחִים׃ וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר
רַב־טַבָּחִים לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים׃
13 וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית־יְהוָה וְאֶת־
הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בְּבֵית־יְהוָה שִׁבְּרוּ
כַשְׂדִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת־נְחֻשְׁתָּם בָּבֶלָה׃
14 וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת
וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ
15 בָם לָקָחוּ׃ וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת אֲשֶׁר
זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כָּסֶף לָקַח רַב־טַבָּחִים׃
16 הָעַמּוּדִים שְׁנַיִם הַיָּם הָאֶחָד וְהַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר־
עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא־הָיָה מִשְׁקָל
17 לִנְחֹשֶׁת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה
אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְכוֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת
וְקוֹמַת הַכּוֹתֶרֶת שָׁלֹשׁ אַמָּה וּשְׂבָכָה וְרִמֹּנִים עַל־
הַכֹּתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה לַעַמּוּד הַשֵּׁנִי
18 עַל־הַשְּׂבָכָה׃ וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שְׂרָיָה
כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָהוּ כֹּהֵן מִשְׁנֶה וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת
19 שֹׁמְרֵי הַסַּף׃ וּמִן־הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־
הוּא־פָקִיד עַל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַחֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים
מֵרֹאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת הַסֹּפֵר
שַׂר הַצָּבָא הַמַּצְבִּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ
מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצְאִים בָּעִיר׃
20 וַיִּקַּח אֹתָם נְבוּזַר־אֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אֹתָם
עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃

9 *Et ſuccendit domum Dñi,& domum
regis,& domos Ieruſalem, omnémq; do-
10 mum combuſſit igni. *Et muros Ieruſa-
lem in circuitu deſtruxit omnis exercitus
Chaldæorum qui erat cum principe mili-
11 tum. *Reliquam autem populi partem
quæ remanſerat in ciuitate, & profugas
qui transfugerant ad regem Babylonis,&
reliquum vulgus tranſtulit Nabuzardan
12 princeps militiæ. *Et de pauperibus ter-
ræ reliquit vinitores & agricolas.
13 *Columnas autem æreas quæ erant in
templo Domini, & baſes & mare æreum
D quod erat in domo Domini, cõfregerunt
Chaldæi,& tranſtulerunt æs omne in Ba-
14 bylonem. *Ollas quoq; æreas & trullas,
& tridentes, & ſcyphos, & mortariola,&
omnia vaſa ærea,in quibus miniſtrabant,
15 tulerunt. *Nec nõ & thuribula & phia-
las, quæ aurea,aurea,& quæ argentea,ar-
gentea, tulit princeps militiæ, *Id
16 eſt, Columnas duas,mare vnum,& baſes
quas fecerat rex Salomon in templo Do-
mini. Non erat pondus æris omnium va-
17 ſorum. *Decem & octo cubitos alti-
tudinis habebat columna vna, & capitel-
lum æreum ſuper ſe altitudinis trium cu-
E bitorum, & retiaculum & malogranata
ſuper capitellum columnæ, omnia ærea.
Similem & columna ſecunda habebat or-
natum.
18 *Tulit quoque princeps militiæ Sa-
raiam ſacerdotem primum, & Sopho-
niam ſacerdotem ſecundum, & tres ianit-
19 tores. *Et de ciuitate eunuchum vnum
qui erat præfectus ſuper bellatores viros,
& quinque viros de his qui ſteterant co-
ram rege, quos repperit in ciuitate, & So-
pher principem exercitus qui probabat
tyrones de populo terræ, & ſexaginta vi-
ros è vulgo qui inuẽti fuerant in ciuitate.
20 *Quos tollens Nabuzardan princeps
militum duxit ad regem Babylonis in
Reblata.

תרגום יונתן

9 וְאוֹקִיד יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְיַת בֵּית מַלְכָּא וְיַת כָּל בָּתֵּי יְרוּשְׁלֶם וְיַת כָּל בָּתֵּי רַבְרְבַיָא אוֹקִיד בְּנוּרָא׃
10 וְיַת שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֶם סְחוֹר סְחוֹר תְּרַעוּ כָּל מַשִׁרְיָת כַּסְדָּאֵי דְעִם רַב קָטוֹלַיָא׃ 11 וְיַת שְׁאַר עַמָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְּקַרְתָּא וְיַת שְׁמִיעִין
דְאִשְׁתְּמַעוּ עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְיַת שְׁאַר הֲמוֹנָא אַגְלֵי נְבוּזַר אֲדָן רַב קָטוֹלַיָא׃ 12 וּמֵחֲשִׁיכֵי עַמָּא דְאַרְעָא אַשְׁאַר רַב קָטוֹלַיָא לְמֶהֱוֵי
מַפְלְחִין בְּחַקְלִין וּבְכַרְמִין׃ 13 וְיַת עַמּוּדֵי נְחָשָׁא דִי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְיַת בְּסִיסַיָא וְיַת יַמָּא דִנְחָשָׁא דִי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ תְּרַעוּ כַּסְדָּאֵי
וְאוֹבִילוּ יַת נְחָשֵׁיהוֹן לְבָבֶל׃ 14 וְיַת דוּדַיָא וְיַת מַגְרוֹפְיָתָא וְיַת מְזַמְרַיָא וְיַת כָּל בָּזִיכַיָא וְיַת כָּל מָאנֵי דִנְחָשָׁא דַהֲווֹ מְשַׁמְשִׁין בְּהוֹן נְסִיבוּ׃
15 וְיַת מַחְתְּיָתָא וְיַת מִזְרְקַיָא דְדַהֲבָא דַהֲבָא וּדְכַסְפָּא כַּסְפָּא נְסֵיב רַב קָטוֹלַיָא׃ 16 עַמּוּדַיָא תְּרֵין יַמָּא חַד וּבְסִיסַיָא דַעֲבַד שְׁלֹמֹה לְבֵית
מַקְדְּשָׁא דַייָ לָא הֲוָה מַתְקַל לִנְחָשְׁתְהוֹן דְכָל מָנַיָא הָאִלֵּין׃ 17 וּתְמָנֵי עֲשַׂר אַמִּין רוּמֵיהּ דְעַמּוּדָא חַד וְקָרוֹנָתְהוֹן עֲלוֹהִי דִנְחָשָׁא וְרוּמָא
דְקָרוֹנָתְהוֹן תְּלַת אַמִּין וּסְרִיגְתָא וְרִמּוֹנַיָא עַל קָרוֹנָתְהוֹן סְחוֹר סְחוֹר כּוֹלָא נְחָשָׁא וּכְאִלֵּין לְעַמּוּדָא תִנְיָנָא עַל סְרִיגְתָא׃
18 וּדְבַר רַב קָטוֹלַיָא יַת שְׂרָיָה כַּהֲנָא רַבָּא וְיַת צְפַנְיָה סְגַן כַּהֲנַיָא וְיַת תְּלָתָא אַמַרְכְּלַיָא׃
19 וּמִן קַרְתָּא דְבַר גּוּאָה חַד דַהֲוָה מְמַנָא עַל גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וַחֲמְשָׁא גַבְרִין דַחֲזַן אַפֵּי מַלְכָּא דְאִשְׁתְּכַחוּ בְקַרְתָּא וְיַת סָפְרָא רַב חֵילָא
דִמְכַנֵישׁ יַת עַמָּא דְאַרְעָא וְשִׁתִּין גַּבְרָא מֵעַמָּא דְאַרְעָא דְאִשְׁתְּכַחוּ בְּקַרְתָּא׃
20 וּדְבַר יַתְהוֹן נְבוּזַר אֲדָן רַב קָטוֹלַיָא וְאוֹבִיל יַתְהוֹן לְוַת מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָת׃

9 *Et succendit domum Domini, & domum regis & omnes domos Hierusalem, & omnem domum magnam combussit in igne.*

10 *Et murum Hierusalem destruxit exercitus Chaldæorum in circuitu.*

11 *Et reliquam partem populi in ciuitate & transfugas regi Babylonis, & reliquum populi transtulit Nabuzardan princeps coquorum.*

12 *Et de pauperibus populi terræ reliquit princeps coquorum in vinitores & agricolas.*

13 *Et columnas æreas quæ in domo Domini & bases, & mare æreum quod in domo Domini, conciderunt Chaldæi, & ceperunt æs eorum, & transtulerunt in Babylonem.*

14 *Et lebetes, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant in eis, tulerunt.*

15 *Et thuribula, & phialas aureas & argenteas tulit princeps coquorum.*

16 *Et columnas duas, & mare vnum, & bases, quas fecit Salomon in domo Domini, non erat pondus æris omnium vasorum.*

17 *Decem & octo cubitorum altitudo columnæ vnius: & capitella ærea columnarum, trium cubitorum altitudo capitelli vnius; & retiaculum, & malogranata quæ super capitella in circuitu omnia ærea; & secundum hæc columnæ secundæ super retiaculum.*

18 *Et tulit princeps coquorum Sarea sacerdotem primum, & Saphaniam sacerdotem secundum, & tres custodientes limen.*

19 *Et de ciuitate tulit eunuchum vnum constitutũ super viros bellatores: & quinque viros de videntibus faciem regis qui reperti sunt in ciuitate, & scribam principis exercitus ordinantem populum terræ, & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti sunt in ciuitate.*

20 *Et cepit eos Nabuzardan princeps coquorum, & duxit eos ad regem Babylonis in Deblatha.*

9 καὶ ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πάντας τοὺς οἴκους ἱερουσαλήμ, καὶ πάντα οἶκον μέγαν ἐνέπρησεν ἐν πυρί.

10 καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθεῖλεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων κυκλόθεν.

11 καὶ τὸ καταλειφθὲν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς προσκεχωρηκότας τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος· καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ μετῴκισεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος.

12 καὶ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ὑπελείπετο ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ γεωργούς.

13 καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὰς βάσεις, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου, συνέκοψαν οἱ χαλδαῖοι, καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν, καὶ ἀπήνεγκαν εἰς βαβυλῶνα.

14 καὶ τοὺς λέβητας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν αὐτοῖς, ἔλαβον·

15 καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὰς φιάλας τὰς χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος.

16 καὶ τοὺς στύλους δύο, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν μίαν καὶ τὰς βάσεις, ἃς ἐποίησεν σαλομὼν ἐν οἴκῳ κυρίου, οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ πάντων τῶν σκευῶν.

17 ὀκτωκαίδεκα πήχεων τὸ ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός· καὶ τὰ ἐπιθέματα χαλκᾶ τῶν στύλων, τριῶν πήχεων τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἑνός, καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ αἱ ἐπὶ τὰ ἐπιθέματα κύκλῳ πάντα χαλκᾶ· καὶ κατὰ ταῦτα τῷ στύλῳ τῷ δευτέρῳ ἐπὶ τοῦ δικτύου.

18 καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν σαρέα τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον καὶ τὸν σαφανίαν τὸν ἱερέα τὸν δεύτερον καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάσσοντας τὸν σταθμόν.

19 καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον ἕνα τὸν καθεσταμένον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστάς· καὶ πέντε ἄνδρας τῶν ὁρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως τὸν ἐκτάσσοντα τὸν λαὸν τῆς γῆς· καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει.

20 καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et incendit domum sanctuarij Domini, & domum regis, & omnes domos Ierusalem, & omnes domos magnatum incendit igni.
10 Et muros Ierusalem vndique diruit omnis exercitus Chazzdæorum qui erat cum magistro homicidarum.
11 Et reliquum populi qui relicti fuerant in vrbe, & transfugas qui sese dediderant regi Babel, & reliquum turbæ migrare fecit Nebuzaradan magister homicidarum.
12 Et de pauperibus populi terræ reliquit magister homicidarum, vt colerent agros & vineas.
13 Et columnas æreas in domo sanctuarij Domini, & bases, & mare æreum, quod erat in domo sanctuarij Domini ruperunt Chazzdæi, & detulerunt æs eorum in Babel.
14 Et ollas, & scopas, & psalteria, & cochlearia, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant sacerdotes, abstulerunt.
15 Et thuribula, & pelues, quæ ex auro aurea, & quæ ex argento argentea; tulit magister homicidarum.
16 Columnas duas, mare vnum, & bases quas fecerat Selomoh domui sanctuarij Domini, non erat pondus æri ipsorum omnium vasorum illorum.
17 Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, & corona eius super eam ærea; & altitudo coronarum singularum, erat trium cubitorum, & retiaculum, & malogranata super coronas per circuitum, omnia ærea erant: & similia his erant columnæ alteri super retiaculum.
18 Et cepit magister homicidarum Saraiah sacerdotem magnum, & Szephania vicarium sacerdotum, & tres custodes thesauri.
19 Et ex ciuitate accepit eunuchum vnum qui erat præpositus super viros bellatores, & quinque viros qui videbant faciem regis, qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam magistrum exercitus; qui congregabat populum terræ; & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti fuere in ciuitate.
20 Et accepit illos Nebuzaradan magister homicidarum, & adduxit illos ad regem Babel in Riblath.

21 * וַיַּךְ אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

22 * וְהָעָם הַנִּשְׁאָר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּפְקֵד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן׃

23 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים הֵמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּה וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בֶן־תַּנְחֻמֶת הַנְּטֹפָתִי וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶּן־הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה וְאַנְשֵׁיהֶם׃

24 * וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ וּלְאַנְשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם אַל־תִּירְאוּ מֵעַבְדֵי הַכַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְיִטַב לָכֶם׃

25 * וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּמֹת וְאֶת־הַיְּהוּדִים וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה׃

26 * וַיָּקֻמוּ כָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים וַיָּבֹאוּ מִצְרָיִם כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי כַשְׂדִּים׃

27 * וַיְהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מָלְכוֹ אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִבֵּית כֶּלֶא׃

28 * וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כִּסֵּא הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃

29 * וְשִׁנָּא אֵת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃

30 * וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּו׃

21 * Percussitque eos rex Babylonis & interfecit eos in Reblata, in terra Emath. Et translatus est Iuda de terra sua.

22 * Populo autem qui relictus erat in terra F Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Aicham filij Saphan.

23 * Quod cùm audissent omnes duces militum ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quòd constituisset rex Babylonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Maspha Hismael filius Nathanię, & Iohanná filius Caree, & Saraia filius Thanameth Netophatites, & Iezonias filius Maachati, ipsi & socij eorum.

24 * Iurauítq; Godolias ipsis & sociis eorum dicens: Nolite timere seruire Chal- G dęis. manete in terra & seruite regi Babylonis, & bene erit vobis.

25 * Factum est autem in mense septimo, venit Hismael filius Nathaniæ filij Elisama de semine regio & decem viri cum eo, percusserúntque Godoliam, qui & mortuus est, sed & Iudæos & Chaldæos qui erant cum eo in Maspha.

26 * Consurgénsq; omnis populus à paruo vsque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptũ timentes Chaldæos.

27 * Factũ est verò in anno tricesimo septimo transmigrationis Ioachin regis Iudæ, mense duodecimo vicesima & septima die mẽsis subleuauit Euilmerodach rex Babylonis anno quo regnare cœperat, caput Ioachim regis Iuda de carcere.

28 * Et locutus est ei benignè. Et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone.

29 * Et mutauit vestes eius quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitæ suæ.

30 * Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quę & dabatur ei à rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

תרגום יונתן

21 וּמְחָא יָתְהוֹן מַלְכָּא דְבָבֶל וְקַטְלִינוּן בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דַחֲמָת וּגְלוֹ דְבֵית יְהוּדָה מֵעַל אַרְעֲהוֹן ׃ 22 וְעַמָּא דְאִישְׁתְּאַר בְּאַרְעָא דְבֵית
יְהוּדָה דְאַשְׁאַר נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וּמַנִּי עֲלֵיהוֹן יָת גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן ׃ 23 וּשְׁמַעוּ כָל רַבָּנֵי חֵילַוָתָא אִינוּן וְגֻבְרַיָּא אֲרֵי
מַנִּי מַלְכָּא דְבָבֶל יָת גְּדַלְיָה וַאֲתוֹ לְוָת גְּדַלְיָה לְמִצְפַּיָא וְיִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בַּר קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בַּר תַּנְחוּמֶת דִּמְנְטוֹפָא וְיַאֲזַנְיָה בַּר מַעֲכָה
אִינוּן וְגֻבְרֵיהוֹן ׃ 24 וְקַיֵּים לְהוֹן גְּדַלְיָה וּלְגֻבְרֵיהוֹן וַאֲמַר לְהוֹן לָא תִדְחֲלוּן מֵעַבְדֵי כַסְדָּאֵי תִּיבוּ בְאַרְעָא וּפְלַחוּ יָת מַלְכָּא דְבָבֶל וְיוֹטַב
לְכוֹן ׃ 25 וַהֲוָה בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה אֲתָא יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה בַּר אֱלִישָׁמָע מִזַּרְעָא דְמַלְכוּתָא וְעַסְרָה גֻבְרִין עִימֵּיהּ וּמְחוֹ יָת גְּדַלְיָה וּמִית וְיָת
יְהוּדָאֵי וְיָת כַּסְדָּאֵי דַהֲווֹ עִמֵּיהּ בְּמִצְפַּיָא ׃ 26 וְקָמוּ כָל עַמָּא מִזְעֵירָא וְעַד רַבָּא וְרַבָּנֵי חֵילַוָתָא וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם אֲרֵי דְחִילוּ מִן קֳדָם כַסְדָּאֵי ׃
27 וַהֲוָה בִּתְלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בִּתְרֵי עֲסַר יַרְחִין בְּעֶשְׂרִין וְשִׁבְעָה לְיַרְחָא רַבִּי אֱוִיל מְרוֹדַךְ מַלְכָּא
דְבָבֶל בִּשְׁנַת מַלְכֵיהּ יָת רֵישׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְאַפֵּיק יָתֵיהּ מִבֵּית אֲסִירֵי ׃ 28 וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ פִּתְגָּמִין תַּקְנִין וִיהַב יָת כָּרְסוֹהִי
לְעֵלָּא מִן כּוּרְסֵי מַלְכַיָּא דִי עִמֵּיהּ בְּבָבֶל ׃ 29 וְשַׁנִּי יָת לְבוּשֵׁי אִיסוּרֵיהּ וַאֲכַל לַחְמָא תְּדִירָא קֳדָמוֹהִי כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי ׃ 30 וְשֵׁירוּתֵיהּ
תְּדִירָא מִתְיַהֲבָא לֵיהּ מִן קֳדָם מַלְכָּא פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי ׃

תם ספר מלכים ב

*Et percussit eos rex Babylonis & interfe- 21
cit eos in Deblatha in terra Emath, & transla-
tus est Judas de terra sua.*

*Et super populum qui relictus fuit in ter- 22
ra Juda, quem dimisit Nabuchodonosor rex
Babylonis, constituit super eum Godoliam fi-
lium Achicam filij Saphan.*

*Et audierunt omnes principes exercitus 23
ipsi & viri eius, quòd constituit rex Babylo-
nis Godoliam, & venerunt ad Godoliam in
Massepha, & Ismael filius Nathaniæ, & Joa-
nan filius Carie, & Sareas filius Thanemmath
Netophatites, & Jezonias filius Machathitæ
ipsi & viri eorum.*

*Et iurauit eis Godolias & viris eorum, 24
& dixit eis, Ne timeatis à Chaldæis, manete in
terra, & seruite regi Babylonis, & bene erit
vobis.*

*Et factum est in mense septimo venit Is- 25
mael filius Nathaniæ, filij Lisaman de semine
regni, & decem viri cum eo, & percussit Go-
doliam & interfecit eum, & Judæos & Chal-
dæos qui erant cum eo in Massepha.*

*Et surrexit omnis populus à paruo vsque 26
ad magnum, & principes exercitus, & in-
gressi sunt in Ægyptum, quia timuerunt à fa-
cie Chaldæorum.*

*Et factum est in tricesimo & septimo an- 27
no transmigrationis Joachin regis Juda in duo-
decimo mense, septima et vicesima mensis sub-
leuauit Ebil-Merodach rex Babylonis, in anno
regni sui, caput Joachin regis Juda, & eduxit
eum de domo custodiæ.*

*Et locutus est cum eo bona, & posuit thro- 28
num eius super thronos regum qui cum eo in
Babylone.*

*Et mutauit vestes carceris eius, & come- 29
debat panem semper coram eo omnibus diebus
vitæ suæ.*

*Et conuiuium eius, semper conuiuiū daba- 30
tur ei de domo regis rationē diei in diebus eius
omnibus diebus vitæ suæ.*

21 καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ
ἐθανάτωσεν αὐτοὺς ἐν δεβλαθὰ ἐν γῇ αἱμάθ· καὶ ἀπῳ-
κίσθη ἰούδας ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ.
22 καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν γῇ ἰούδα ὃν
κατέλειπε ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος, κα-
τέστησεν ἐπ' αὐτὸν τὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν.
23 καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως αὐ-
τοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, ὅτι κατέστησε βασιλεὺς βαβυλῶ-
νος τὸν γοδολίαν, καὶ ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφά,
καὶ ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου καὶ ἰωανὰν υἱὸς καρέ, καὶ σαραίας
υἱὸς θανεμμαθ ὁ νετωφατίτης, καὶ ἰεζονίας υἱὸς τοῦ μαχα-
θίτου αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν.
24 καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν χαλδαίων, κα-
θίσατε ἐν τῇ γῇ, καὶ δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος,
καὶ καλῶς ἔσται ὑμῖν.
25 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν ἰσμαὴλ
υἱὸς ναθανίου υἱοῦ λισαμὰ ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασι-
λείας, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν τὸν γοδο-
λίαν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ τοὺς ἰουδαίους καὶ τοὺς χαλ-
δαίους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ ἐν μασσηφά.
26 καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου
καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως, καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον,
ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων.
27 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς ἀποι-
κεσίας ἰωαχὶν βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ
ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ὕψωσεν ἐβὶλ μαροδὰχ βασι-
λεὺς βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
τὴν κεφαλὴν ἰωαχὶν βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐξήγαγεν
αὐτὸν ἐξ οἴκου φυλακῆς.
28 καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ ἀγαθά, καὶ ἔθηκε τὸν θρόνον
αὐτοῦ ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν
29 βαβυλῶνι. καὶ ἤλλαξε τὰ ἱμάτια τῆς φυλακῆς
αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
30 καὶ ἡ ἑστιατορία αὐτοῦ διαπαντὸς ἑστιατορία ἐδόθη αὐ-
τῷ ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέραις αὐ-
τοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et percussit illos rex Babel, & occidit illos in Riblah in terra Hhamath, migrauit igitur *populus* domus Iehudah de terra sua.
22 Et populo qui relictus fuerat in terra domus Iehudah, quem reliquerat Nebuchadnesżar rex Babel, præfecit eis Gedaliah filium Ahhikam filij Saphan.
23 Et audierunt omnes magistri exercituum ipsi & viri, quòd præfecisset rex Babel Gedaliah, & venerunt ad Gedaliah in Misżpeia, & Iismaghel filius Nethaniah, & Iohhanan filius Kareahh, & Seraiah filius Thanhhumeth, qui erat ex Netopha, & Iaazaniah filius Maghachah, ipsi & viri eorum.
24 Et iurauit illis Gedaliah & viris eorum, & dixit illis, Ne metuatis à seruis Chazzdæorum: sedete in terra, & seruite regi Babel, & bene erit vobis.
25 Et fuit mense septimo, venit Iismaghel filius Nethaniah filij Elisamagh ex semine regni, & decem viri cum eo, & percusserunt Gedaliah. & mortuus est, & Iehudæos & Chazzdæos, qui erant cum illo in Misżpeia.
26 Et surrexerunt omnis populus à paruo vsque ad magnum, & magistri exercituum, & venerunt in Misżraim, quia timuerunt à Chazzdæis.
27 Et fuit tricesimo & septimo anno transmigrationis Iehoiachim regis tribus domus Iehudah, duodecimo mense, vicesima & septima mensis magnificauit Euil-Merodach rex Babel anno regni sui caput Iehoiachin regis tribus domus Iehudah, & eduxit illum de domo vinctorum.
28 Et locutus est cum eo verba recta, & posuit sedem eius super sedes regum qui secum erant in Babel.
29 Et mutauit vestimenta carceris illius, & comedit panem iugiter coram illo omnibus diebus vitæ suæ.
30 Et victus eius, victus perpetuus dabatur ei à rege portio per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

FINIS II. REGVM.

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב׳ א׳ מ׳

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

EVSEBIVS HIERONYMVS DOMMONI ET ROGATIANO SVIS IN CHRISTO IESV SALVTEM.

Qvomodo Græcorum hiſtorias magis intelligunt qui Athenas viderint; & tertium Virgilij librum, à Troade per Leucaten & Acroceraunia ad Siciliam, et inde ad oſtia Tyberis nauigauerint: ita ſanctam Scripturam lucidiùs intuebitur qui Iudæam oculis contemplatus eſt, & antiquarum vrbium memorias, locorumque vel eadem vocabula vel mutata cognouerit. Vnde & nobis curæ fuit, cum eruditiſsimis Hebræorum hunc laborem ſubire, vt circuiremus prouinciam, quam vniuerſæ Chriſti Eccleſiæ ſonant. Fateor enim, mi Dommon, & Rogatiane chariſsimi, nunquam me diuinis voluminibus proprijs viribus credidiſſe, nec habuiſſe opinionem meam, ſed ea etiam, de quibus ſcire me arbitrabar, interrogare me ſolitum. quanto magis de his ſuper quibus anceps eram? Denique cùm à me nuper literis flagitaſſetis, vt vobis Paralipomenon Latino ſermone transferrē, de Tyberiade Legis quondam auctorem, qui apud Hebræos admirationi habebatur, aſſumpſi & contuli cum eo à vertice, vt aiunt, vſque ad extremum vnguem; & ſic confirmatus auſus ſum facere quod iubebatis. Liberè enim vobis loquor. Ita enim in Græcis & Latinis codicibus, hic nominum liber vitioſus eſt, vt non tam Hebræa quàm Barbara quædam, & Sarmatica nomina coniecta, arbitrandū ſit. Nec hoc Septuaginta interpretibus; qui Spiritu ſancto pleni, ea quæ vera fuerūt, tranſtulerant: ſed ſcriptorum culpæ aſcribendum, dum de emendatis inemendata ſcriptitant; & ſæpè tria nomina, ſubtractis è medio ſyllabis, in vnum vocabulum cogunt; vel è regione vnum nomen propter latitudinem ſuam, in duo vel tria vocabula diuidunt. Sed & ipſæ appellationes, non homines, vt plerique æſtimant, ſed vrbes & regiones & ſaltus & prouincias ſonant; & obliquè ſub interpretatione, & figura eorum, quædam narrantur hiſtoriæ: de quibus in Regnorum Libro dicitur: Nónne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum Regum Iuda? Quæ vtique in noſtris codicibus non habentur. Hoc primum ſciendum, quòd apud Hebræos Liber Paralipomenon vnus ſit, & apud illos vocatur DIBRE-HAIAMIM, *id eſt, Verba dierum: qui propter magnitudinem apud nos diuiſus eſt. Deinde etiam illud attendendum, quòd frequenter nomina, non vocabula hominum, ſed rerum, vt dixi, ſignificantias ſonant. Ad extremum, quòd omnis eruditio ſcripturarum in hoc continetur, & hiſtoriæ, quæ vel prætermiſſæ ſunt in ſuis locis, vel perſtrictæ leuiter, hîc per quædam verborum compendia explicentur. Orationum itaque veſtrarum adiutus auxilio, miſi librum beneuolis placiturum; tamen inuidis diſpliciturum eſſe non ambigo. Optima enim quæque, vt ait Plinius, malunt contemnere plerique quàm diſcere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere; interroget Hebræos, ſuam conſcientiam recolat, videat ordinem textumque ſermonis: & tunc noſtro labori ſi potuerit, detrahat. Vbicunque ergo aſteriſcos, id eſt, ſtellas, radiare in hoc volumine videritis: ibi ſciatis de Hebræo additum, quod in Latinis codicibus non habetur. Vbi verò obelus, tranſuerſa ſcilicet virga, præpoſita eſt; illic ſignatur quid Septuaginta interpretes addiderint, vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus ſancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus non legatur.*

B. HIERONYMI IN LIBRVM DIBRE-HAIAMIM, QVI EST PARALIPOMENON, QVOD NOS DICERE POSSVMVS, VERBA DIERVM, PRÆFATIO.

TANTVS ac talis eſt liber iſte, vt abſque illo, ſi quis ſcientiam Scripturarum ſibi voluerit arrogare, ſemetipſum irrideat. Per ſingula quippe nomina iuncturasq; verborum & prætermiſſæ in libris Regum tanguntur hiſtoriȩ, & innumerabiles explicantur Euangelij quæſtiones. Sed ſi Septuaginta interpretum, pura, & vt ab eis in Græcū verſa eſt, editio permaneret; ſuperfluè me, mi Chromati, epiſcoporum ſanctiſſime, atq; doctiſſime, impelleres, vt Hebræa tibi volumina Latino ſermone trāsferrem. Quod enim ſemel aures hominum occupauerat, & naſcentis eccleſiæ roborauerat fidem, iuſtum erat etiam noſtro ſilētio comprobari. Nunc verò cùm pro varietate regionum diuerſa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaq; tranſlatio corrupta ſit, atq; violata: noſtri arbitrij putas, aut è pluribus iudicare quid verum ſit, aut nouum opus in veteri opere cudere, illudentibusq; Iudæis, cornicum (vt dicitur) oculos configere. Alexandria & Ægyptus in Septuaginta ſuis Heſychium laudat auctorem. Conſtantinopolis vſque Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat. Mediæ inter has prouinciæ Palæſtinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Euſebius & Pamphilus vulgauerunt; totusq; Orbis hac inter ſe trifaria varietate compugnat. Et certè Origenes non ſolùm exempla compoſuit quatuor editionum, è regione ſingula verba deſcribens; vt vnus diſſentiens, ſtatim cęteris inter ſe conſentientibus arguatur: ſed, quod maioris audaciæ eſt, in editione Septuaginta Theodotionis editionem miſcuit; aſteriſcis deſignans quæ minùs fuerant, & virgulis quæ ex ſuperfluo videbantur appoſita. Si igitur aliis licuit non tenere quod ſemel ſuſceperant, & poſt ſeptuaginta cellulas, quæ vulgò ſine auctore iactantur, ſingulas cellulas aperuere, hocque in Eccleſijs legitur quod Septuaginta neſcierunt; cur me non ſuſcipiant Latini mei, qui inuiolata editione veteri, ita nouam condidi, vt laborē meum Hebræis, &, quod his maius eſt, Apoſtolis auctoribus, comprobem? Scripſi nuper librū De optimo genere interpretandi, oſtendens illa de Euangelio, Ex Ægypto vocaui filium meum: &, Quoniam Nazaræus vocabitur: &, Videbūt in quem compunxerunt: & illud Apoſtoli, Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe: cæteraq; his ſimilia in Hebræorum libris inueniri. Certè Apoſtoli & Euangeliſtæ, Septuaginta interpretes nouerant. Et vnde eis hæc quæ in Septuaginta interpretibus non habentur? Chriſtus Dominus noſter, vtriusque teſtamenti conditor, in Euangelio ſecundū Ioannem, Qui credit, inquit, in me, ſicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Vtique ſcriptum eſt, quod Saluator ſcriptum eſſe teſtatur. Vbi ſcriptum eſt? Septuaginta non habent: Apocrypha neſcit Eccleſia. Ad Hebræos igitur reuertēdum eſt; vnde & Dominus loquitur, & diſcipuli exempla præſumunt. Hęc pace veterum loquar; & obtrectatoribus meis tantùm reſpōdeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes & legentes in angulis, id eſt, accuſatores & defenſores; cùm in aliis probent quod in me reprobant: quaſi virtus & vitium nō in rebus ſit, ſed cum auctore mutetur. Cæterùm memini editionem Septuaginta tranſlatorum, olim de Græco emendatam, tribuiſſe me noſtris, nec inimicum debere æſtimari eorum, quos in conuentu fratrum ſemper ediſſero. Et quòd nunc DIBRE-HAIAMIM, id eſt, Verba dierum, interpretatus ſum; idcirco feci, vt inextricabiles moras & ſyluam nominum, quæ ſcriptorum confuſa ſunt vitio, ſenſuumq; barbariem, apertius & per verſuum cola digererē, mihimetipſi & meis iuxta Hiſmenium canēs, ſi aures ſurdæ ſunt cęterorum.

א

1 אדם שת אנוש : * קינן מהללאל
2 3 ירד : * חנוך מתושלח למך :
4 * נח שם חם ויפת : * בני
5 יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותובל
6 ומשך ותירס : * ובני גמר אשכנז ודיפת
7 ותוגרמה : * ובני יון אלישה ותרשישה
8 כתים ורודנים : * בני חם כוש ומצרים
9 פוט וכנען : * ובני כוש סבא וחוילה וסבתא
ורעמא וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן :
10 * וכוש ילד את־נמרוד הוא החל להיות גבור
11 בארץ : * ומצרים ילד את־לודיים ואת־
ענמים ואת־להבים ואת־נפתחים :
12 * ואת־פתרסים ואת־כסלחים אשר
יצאו משם פלשתים ואת־כפתרים :
13 * וכנען ילד את־צידון בכרו ואת־חת :
14 * ואת־היבוסי ואת־האמרי ואת הגרגשי :
15 * ואת־החוי ואת־הערקי ואת־הסיני :
16 * ואת־הארודי ואת־הצמרי ואת־החמתי :
17 * בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד
18 וארם ועוץ וחול וגתר ומשך : * וארפכשד
ילד את־שלח ושלח ילד את־עבר :
19 * ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי
בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן :
20 * ויקטן ילד את־אלמודד ואת־שלף ואת־
21 חצרמות ואת־ירח : * ואת־הדורם ואת־אוזל
22 ואת־דקלה : * ואת־עיבל ואת־אבימאל
23 ואת־שבא : * ואת־אופיר ואת־חוילה
24 ואת־יובב כל־אלה בני יקטן : * שם
25 ארפכשד שלח : * עבר פלג רעו : שרוג נחור
26 27 תרח : * אברם הוא אברהם : * בני
28 אברהם יצחק וישמעאל : * אלה תולדתם
29 בכור ישמעאל נביות וקדר ואדבאל ומבשם :
30 * משמע ודומה משא חדד ותימא :
31 * יטור נפיש וקדמה אלה הם בני ישמעאל :
32 * ובני קטורה פילגש אברהם ילדה את־
זמרן ויקשן ומדן ומדין וישבק ושוח ובני יקשן
שבא ודדן :

INCIPIT PRIMVS LIBER DIBRE-HAIAMIM, ID EST PARALIPOMENON.

CAP. I.

1 ADAM, Seth, Enos.
2 *Cainan, Malaleel, Iared.
3 *Enoch, Mathusalem, La-
4 mech. * Noe, Sem, Cham, &
5 Iaphet. *Filij Iaphet, Gomer, Magog,
A Madai, & Iauan, Thubal, Mosoch, Thiras.
6 *Porrò filij Gomer, Ascenen, & Riphat,
& Togorma.
7 * Filij autem Iauan, Elisa, & Tharsis, Ce-
8 thim, & Dodanim. *Filij Cham, Chus, &
9 Mesraim, Phut, & Chanaan. *Filij autem
Chus, Saba, & Euila, Sabatha, & Regma,
& Sabatacha. Porrò filij Regma, Saba, &
10 Dadan. *Chus autem genuit Nemrod.
Iste cœpit esse potens in terra.
11 * Mesraim verò genuit Ludim, & Ana-
mim, & Laabim, & Nepthuim.
12 * Phetrusim quoque & Chasluim, de
quibus egressi sunt Philistiim & Captho-
13 rim. * Chanaan verò genuit Sidonem
primogenitum suum, Ethæum quoque;
14 * Et Iebusæum, & Amorræum, & Ger-
15 gesæum; *Euæúmque & Arachæum, &
16 Asinæum; * Aradium quoque & Sama-
17 ræum & Emathæum. *Filij Sem, Elam
B et Assur, & Arphaxat, Lud, & Aran, Hus,
18 & Hul, & Gether, & Mes. *Arphaxat au-
tē genuit Sale, qui & ipse genuit Heber.
19 *Porrò Heber nati sunt duo filij, nomē
vni Phalech, quia in diebus eius diuisa est
terra, & nomen fratris eius Iectan.
20 * Iectan autem genuit Elmodad, & Sa-
leph, & Asormoth, & Iare.
21 * Aduram quoque & Vzal, & Decla.
22 * Ebal etiam & Abimael, & Saba.
23 * Necnon & Ophir, & Euila, & Iobab.
Omnes isti filij Iectan.
24 * Sem, Arphaxat, Sale.
25 * Heber, Phalech, Ragau. * Seruch,
26 Nachor, Thare: *Abram, iste est Abraam.
27 * Filij autem Abraam, Isaac, & His-
28 mael.
29 * Et hæ generationes eorum. primoge-
nitus Hismahelis, Nabaioth, & Cedar, &
Abdehel, Mabsam.
30 * Et Masma & Duma, Massa, Addad, &
31 Thema. * Iachur, Naphis,
C Cedma. Hi sunt filij Hismaelis.
32 * Filij autem Cethuræ concubinæ A-
braam quos genuit, Zamram, Iacsan, Ma-
dan, Madian, Iesboc, & Sue. Porrò filij
Iecsan, Saba, & Dadan.

LIBER PRIMVS
DIBRE HAIAMIM, ID EST, PARALIPOMENON.

CAP. I.

ADAM, *Seth, Enos.* 1
** Cainan, Maleleel, Jared.* 2
** Enoch, Mathusala, Lamech,* 3
** Noe, Sem, Cham, Japheth.* 4
** Filij Japheth, Gomer, & Magog, & Ma* 5
dai, & Jauan, & Thubal, & Mosoch, &
Thiras.
** Et filij Gomer, Aschanaz, & Riphat, &* 6
Thogarma.
** Et filij Iauan, Elisa, & Tharsis, & Chet-* 7
tim, & Dodanim.
** Filij Cham, Chus, & Mesraim, Phut, &* 8
*Chanaan. * Et filij Chus, Saba, & Euela, &* 9
Sebatha, & Regma, & Sebacatha; & filij
*Regma, Seba, & Dadan. * Et Chus genuit* 10
Nemrod: iste cœpit esse gigas in terra.
** Et Mesraim genuit Ludijm, & Enomim,* 11
*& Labim, & Nephthochim. * Et Phetru-* 12
sim, et Chasloim, vnde egressi sunt illinc Phyli-
stijm, & Caphthorim.
** Et Chanaan genuit Sidona primogenitum* 13
suum, & Eth.
** Et Jebusæum, & Amorræum, & Gerge-* 14
*sæum. * Et Euæum, & Araci, & Asenni.* 15
** Et Aruadi, & Samaræon, & Amathi.* 16
** Et filij Sem, Elam, et Asur, & Arphaxad,* 17
& Lud, & Aram, & Hus, & Vl, & Gether,
*& Mosoch. * Et Arphaxad genuit Cainan,* 18
& Cainan genuit Sala, & Sala genuit Heber.
** Et Heber nati sunt duo filij, nomen vni* 19
Phaleg, quia in diebus eius diuisa est terra, &
nomen fratri eius Jectan.
** Et Jectan genuit Elmodad, & Saleph, &* 20
Asermoth, & Jare.
** Et Adoram, & Vzad, & Decla.* 21
** Et Ebel, & Abimeil, & Saba.* 22
** Et Ophir, & Euelat, et Jobab: omnes isti* 23
filij Jectan.
** Sem, Arphaxad, Cainan, Sala,* 24
** Heber, Phaleg, Ragau.* 25
** Serug, Nachor, Thara, * Abrã, iste Abraã.* 26
** Filij Abraam, Jsaac, & Jsmael. * Hæ ge-* 27
nerationes eorum, primogenitus Jsmael, Naba- 28
ioth, & Cedar, & Abdeel, & Mausan; 29
** Et Masema, et Duma, & Massa, et Adad,* 30
& Thama.
** Et Jetur, & Naphis, & Cedma: hi sunt* 31
filij Jsmael.
** Filij Cetturas concubinæ Abraam, & pe-* 32
perit Zemran, & Jezan, & Madan, & Ma-
dian, & Jesboc, & Sue, & filij Jezan, Saba,
& Dadan.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ
Α΄.

1 ΑΔὰμ, σὴθ, ἐνώς· * καϊνὰν, μαλελεὴλ,
2 ἰάρεδ· * ἐνὼχ, μαθουσάλα, λάμεχ.
3 * νῶε, σὴμ, χὰμ, ἰάφεθ.
4 * υἱοὶ ἰάφεθ, γομὲρ, καὶ μαγὼγ, καὶ
5 μαδαΐ, καὶ ἰαυὰν, καὶ θουβὰλ, καὶ μοσὸχ,
6 καὶ θειράς. * καὶ υἱοὶ γωμὲρ, ἀσχανὰζ, καὶ ῥιφὰτ, καὶ
7 θογαρμά· * καὶ υἱοὶ ἰαυὰν, ἐλισὰ, καὶ θαρσεὶς, καὶ χετίειμ,
8 καὶ δωδανείμ. * υἱοὶ χάμ, χοὺς, καὶ μεσραΐμ, φοὺτ, καὶ
χαναάν.
9 * καὶ υἱοὶ χοὺς, σαβὰ, καὶ εὐηλὰ, καὶ σεβαθὰ, καὶ ῥεγ-
μὰ, καὶ σεβακαθά· καὶ υἱοὶ ῥεγμά, σεβὰ, καὶ δαδάν.
10 * καὶ χοὺς ἐγέννησε τὸν νεμρώδ· οὗτος ἤρξατο τοῦ εἶναι
γίγας ἐν τῇ γῇ.
11 * καὶ μεσραΐμ ἐγέννησε τοὺς λουδιείμ, καὶ τοὺς αἰνομιὶμ,
καὶ τοὺς λαβίμ, καὶ τοὺς νεφθωχίμ.
12 * καὶ τοὺς φετρουσὶμ, καὶ τοὺς χασλωίμ, ὅθεν ἐξῆλθον
ἐκεῖθεν φυλιστιείμ, καὶ τοὺς καφθωρίμ.
13 * καὶ χαναὰν ἐγέννησε τὸν σιδῶνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ,
καὶ τὸν ἐθ.
14 * καὶ τὸν ἰεβουσὶ, καὶ τὸν ἀμορρὶ, καὶ τὸν γεργεσί.
15 * καὶ τὸν εὐεί, καὶ τὸν ἀρακὶ, καὶ τὸν ἀσεννὶ.
16 * καὶ τὸν ἀρουαδὶ, καὶ τὸν σαμαραῖον, καὶ τὸν ἀμαθεῖ.
17 * καὶ υἱοὶ σήμ, αἰλὰμ, καὶ ἀσοὺρ, καὶ ἀρφαξὰδ, καὶ λοὺδ, καὶ
ἀρὰμ, καὶ οὗς, καὶ οὔλ, καὶ γεθὲρ, καὶ μοσόχ.
18 * καὶ ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν καϊνάν, καὶ καϊνὰν ἐγέννησε
τὸν σαλά, καὶ σαλὰ ἐγέννησε τὸν ἔβερ.
19 * καὶ τῷ ἔβερ ἐγεννήθησαν δύο υἱοὶ, ὄνομα τῷ ἑνὶ φα-
λέγ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐμερίσθη ἡ γῆ, καὶ ὄνομα τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἰεκτάν.
20 * καὶ ἰεκτὰν ἐγέννησε τὸν ἐλμωδὰδ, καὶ τὸν σαλὲφ, καὶ
τὸν ἀσερμὼθ, καὶ τὸν ἰάρε.
21 * καὶ τὸν ἀδωρὰμ, καὶ τὸν οὐζὰδ, καὶ τὸν δεκλά.
22 * καὶ τὸν ἠβὴλ, καὶ τὸν ἀβιμεεὶλ, καὶ τὸν σαβᾶ.
23 * καὶ τὸν ὠφείρ, καὶ τὸν εὐηλὰτ, καὶ τὸν ἰωβάβ· πάντες
οὗτοι υἱοὶ ἰεκτάν.
24 * σὴμ, ἀρφαξὰδ, καϊνὰν, σαλά.
25 * ἔβερ, φαλὲγ, ῥαγαύ.
26 * σερούχ, ναχὼρ, θάρα, * ἀβραὰμ αὐτὸς ἀβραάμ.
27 * υἱοὶ ἀβραάμ, ἰσαὰκ, καὶ ἰσμαήλ.
28 * αὗται αἱ γενέσεις αὐτῶν· πρωτότοκος ἰσμαήλ, να-
29 βαϊὼθ, καὶ κηδάρ, καὶ ἀβδιὴλ, καὶ μαυσάν.
30 * καὶ μασμὰ, καὶ δουμὰ, καὶ μασσά, καὶ ἀδὰδ, καὶ
θαμά.
31 * καὶ ἰετοὺρ, καὶ ναφεὶς, καὶ κεδμά· οὗτοί εἰσιν υἱοὶ ἰσ-
μαήλ.
32 * υἱοὶ κετούρας τῆς παλακῆς ἀβραὰμ, καὶ ἔτεκε τὸν
ζεμρὰν, καὶ τὸν ἰεζὰν, καὶ μαδὰν, καὶ μαδιὰν, καὶ ἰεσβὸκ, καὶ
σουέ· καὶ υἱοὶ ἰεζάν, σαβὰ, καὶ δαδάν.

33 * ובני מדין עיפה ועפר וחנוך ואבידע ואלדעה
34 כל־אלה בני קטורה: * ויולד אברהם
את־יצחק בני יצחק עשו וישראל:
35 * בני עשו אליפז רעואל ויעוש ויעלם וקרח:
36 * בני אליפז תימן ואומר צפי וגעתם קנז
37 ותמנע ועמלק: * בני רעואל נחת זרח שמה
38 ומזה: * ובני שעיר לוטן ושובל וצבעון וענה
39 ודישן ואצר ודישן: * ובני לוטן חורי והומם
40 ואחות לוטן תמנע: * בני שובל עלין
ומנחת ועיבל שפי ואונם ובני צבעון איה וענה:
41 * בני ענה דישון ובני דישון חמרן ואשבן
42 ויתרן וכרן: * בני־אצר בלהן וזעון יעקן
43 בני דישן עוץ וארן: * ואלה המלכים
אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך־מלך לבני
ישראל בלע בן־בעור ושם עירו דנהבה:
44 * וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן־זרח
45 מבצרה: * וימת יובב וימלך תחתיו חושם
46 מארץ התימני: * וימת חושם וימלך
תחתיו הדד בן־בדד המכה את־מדין
בשדה מואב ושם עירו עוית:
47 * וימת הדד וימלך תחתיו שמלה ממשרקה:
48 * וימת שמלה וימלך תחתיו שאול
49 מרחבות הנהר: * וימת שאול וימלך
50 תחתיו בעל חנן בן־עכבור: * וימת בעל
חנן וימלך תחתיו הדד ושם עירו פעי ושם
אשתו מהיטבאל בת־מטרד בת מי זהב:
51 * וימת הדד ויהיו אלופי אדום אלוף תמנע
אלוף עליה אלוף יתת:
52 * אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן:
53 * אלוף קנז אלוף תימן אלוף מבצר: * אלוף
54 מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום:

ב

1 * אלה בני ישראל ראובן
שמעון לוי ויהודה יששכר וזבלון:
2 * דן יוסף ובנימן נפתלי גד ואשר:
3 * בני יהודה ער ואונן ושלה שלושה
נולד לו מבת־שוע הכנענית ויהי ער בכור
יהודה רע בעיני יהוה וימיתהו:

33 * Filij autem Madian, Epha & Epher,
& Enoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi fi-
34 lij Cethuræ. * Genuit autem Abraam
. Isaac, cuius fuerunt filij Esau & Israel.
35 * Filij Esau, Eliphaz, Rahuel, Iehus, Ie-
36 lom, Chore. * Filij Eliphaz, Theman,
Omar, Cepphi, Gotham, Cenaz, Tham-
37 na, Amalech. * Filij Rahuel, Naath, Za-
38 ra, Samma, Mesa. * Filij Seir, Lothan, So-
bal, Sebeon, Ana, Dison, Eser, Disan.
39 * Filij Lothan, Horri, Ahohiman. So-
ror autem Lothan fuit Thamna.
40 * Filij Sobal, Aliā, & Manaath, & Ebal,
Sephi & Onan. Filij Sebeō, Ahaia, & Ana.
41 * Filij Ana, Dison. Filij Dison, Hama-
ran & Esban, & Iethran & Charran.
42 * Filij Eser, Baalan, & Zauan, & Iacham;
filij Disan, Hus & Aran.
43 * Isti sunt reges qui imperauerunt in
terra Edom, antequā esset rex super filios
D Israel. Bale filius Beor, & nomen ciuitatis
eius Denaba.
44 * Mortuus est autem Bale, & regnauit
pro eo Iobab filius Zare de Bosra.
45 * Cúmque & Iobab fuisset mortuus, re-
gnauit pro eo Husan de terra Themano-
46 rum. * Obijt quoq; & Husan, & regna-
uit pro eo Adad filius Badad qui percussit
Madian in terra Moab, & nomen ciuita-
tis eius Auith.
47 * Cúmque & Adad fuisset mortuus, re-
gnauit pro eo Semla de Masreca.
48 * Sed & Semla mortuus est, & regnauit
pro eo Saul de Rooboth quæ iuxta am-
nem sita est.
49 * Mortuo quoque Saul regnauit pro eo
Balaanan filius Achobor.
50 * Sed & hic mortuus est, & regnauit pro
eo Adad, cuius vrbis nomen fuit Phau, &
appellata est vxor eius Mehethabel filia
Matred, filiæ Mezaab.
51 * Adad autem mortuo, duces pro regi-
bus in Edom esse cœperūt. Dux Thamna,
52 dux Alua, dux Iether, * Dux Oolibama,
53 dux Hela, dux Phinon. * Dux Cenez,
54 dux Theman, dux Mapsar. * Dux Mag-
dihel, dux Hyram: hi duces Edom.

CAP. II.

1 Filij autem Israel, Ruben, Symeon, Le-
A ui, Iuda, Isachar, & Zabulon.
2 * Dan & Ioseph, Beniamin, Nephtha-
lim, Gad & Aser.
3 * Filij Iuda, Her, Onan, & Sela. Hi tres
nati sunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit
autem Her primogenitus Iuda malus co-
ram Domino, & occidit eum.

* Et filij Madian, Gepha, & Gopher, & 33
Enoch, & Abida, & Eldaa: omnes isti filij
Cetturæ. * Et genuit Habraam, Isaac: filij 34
Isaac, Esau & Israel.
* Filij Esau, Eliphaz, & Raguel, Iesus, & 35
Ieglam, & Core.
* Filij Eliphaz, Theman, et Omar, Sepphue, 36
& Goothom, Cenez, & Thamna, & Amalec.
* Et filij Raguel, Nacheth, & Samma, & 37
Zare, & Maze.
* Et filij Seir, Lotan, & Subal, & Sebe- 38
gon, & Ana, & Deson, & Asar, & Disan.
* Et filij Lotan, Chorri, & Imam: & soror 39
Lotan, Thamna.
* Filij Subal, Aluan, & Manaath, et Vbal, 40
& Sapphi, & Onam: & filij Sebegon, Aia, &
Ana.
* Et filij Ana, Deson: & filij Deson, Ama- 41
dan & Eseban, & Iethran, & Charran.
* Et filij Asar, Balaan, & Zaan, & Iacan: 42
& filij Deson, Hos, & Aran.
* Et isti reges qui regnauerũt in terra Edõ, 43
antequam regnasset rex super filios Israel: Baal
filius Beor, & nomen ciuitati eius Dennaba.
* Et mortuus est Balac, & regnauit pro eo 44
Iobab filius Zara de Bossorras.
* Et mortuus est Iobab, & regnauit pro eo 45
Asom, de terra Themanon.
* Et obijt Asom, & regnauit pro eo Adad fi- 46
lius Badad, qui percussit Madiã in agro Moab,
& nomen ciuitati eius Euith.
* Et mortuus est Adad, & regnauit pro eo 47
Samla de Masreca.
* Et mortuus est Samla, & regnauit pro eo 48
Saul de Rooboth flumine.
* Et mortuus est Saul, & regnauit pro eo 49
Ballennon filius Achobor.
* Et mortuus est Ballennon, & regnauit pro 50
eo Adad, & nomen ciuitati eius Phau, & no-
men vxori eius Metabeel, filia Matreth, filia
Mezaab. * Et mortuus est Adad, & fue- 51
runt duces Edom, dux Thamna; dux Alua, dux
Iether,
* Dux Elibama, dux Hela, dux Phinon. 52
* Dux Cenez, dux Theman, dux Mapsar. 53
* Dux Mamgeel, dux Eram: hi duces Edõ. 54

CAP. II.

Hi filij Israel, Ruben, Symeon, Leui, Iuda, 1
Issachar, Zabulon.
* Dan, Ioseph, Beniamin, Nephthalim, Gad, 2
& Aser.
* Filij Iuda, Er, & Aunan, & Selo: tres 3
hi nati sunt ei de filia Sue de Chananitide, &
fuit Er primogenitus Iuda malus coram Domi-
no, & occidit eum.

33 * καὶ υἱοὶ μαδιάμ, γεφὰ, καὶ γοφέρ, καὶ ἐνὼχ, καὶ ἀβιδὰ, καὶ
ἐλδαά· πάντες οὗτοι υἱοὶ κετούρας.
34 * καὶ ἐγέννησεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαάκ· υἱοὶ ἰσαάκ, ἠσαῦ,
35 καὶ ἰσραήλ. * υἱοὶ ἠσαῦ, ἐλιφάζ, καὶ ῥαγουήλ, ἰεοὺς, καὶ
ἰεγλαὰμ, καὶ κορέ.
36 * υἱοὶ ἐλιφάζ, θαιμὰν, καὶ ὠμὰρ, σεπφοὺν, καὶ γοοθώμ,
κενὲζ, καὶ θαμνὰ, καὶ ἀμαλήκ.
37 * καὶ υἱοὶ ῥαγουήλ, ναχὲθ, καὶ σαμμὰ, καὶ ζαρὲ, καὶ μαζέ.
38 * καὶ υἱοὶ σηείρ, λωτὰν, καὶ σουβὰλ, καὶ σεβεγών, καὶ ἀνὰ,
καὶ δησὼν, καὶ ἀσὰρ, καὶ δισάν.
39 * καὶ υἱοὶ λωτάν, χορρεῖ, καὶ ἰμάμ, καὶ ἀδελφὴ λωτάν,
40 θαμνά. * υἱοὶ σουβάλ, ἀλουὰν, καὶ μαναὰθ, καὶ οὐβὰλ, καὶ
σαπφεὶ, καὶ ὠνάμ· καὶ υἱοὶ σεβεγών, αἴα, καὶ ἀνά.
41 * καὶ υἱοὶ ἀνά, δησών, καὶ υἱοὶ δησών, ἀμαδὰν, καὶ ἐσεβὰν,
42 καὶ ἰεθρὰν, καὶ χαρράν. * καὶ υἱοὶ ἀσάρ, βαλαὰν, καὶ ζαὰν,
καὶ ἰακάν· καὶ υἱοὶ δεσών, ὢς καὶ ἀράν.
43 * καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν γῇ ἐ-
δὼν, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ·
βαλὰ υἱὸς βεώρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ δενναβά.
44 * καὶ ἀπέθανε βαλάκ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἰω-
βὰβ υἱὸς ζαρὰ ἐκ βοσόρρας.
45 * καὶ ἀπέθανεν ἰωβάβ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀσόμ,
ἐκ τῆς γῆς τοῦ θαιμανῶν.
46 * καὶ ἀπέθανεν ἀσόμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀ-
δὰδ υἱὸς βαδάδ, ὁ πατάξας τὴν μαδιὰμ ἐν τῷ ἀγρῷ
μωάβ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ εὐίθ.
47 * καὶ ἀπέθανεν ἀδάδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαμ-
λὰ ἐκ μασρεκά.
48 * καὶ ἀπέθανε σαμλά, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
σαοὺλ ἐκ ῥοωβὼθ τοῦ ποταμοῦ.
49 * καὶ ἀπέθανε σαούλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ βαλ-
λεννὼν υἱὸς ἀχοβώρ.
50 * καὶ ἀπέθανεν βαλλεννών, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
ἀδάδ· καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ φαού, καὶ ὄνομα τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ μεταβεὴλ θυγάτηρ ματρὴθ θυγάτηρ με-
ζαάβ.
51 * καὶ ἀπέθανεν ἀδάδ, καὶ ἐγένοντο ἡγεμόνες ἐδώμ, ἡγε-
μὼν θαμνά, ἡγεμὼν ἀλουᾶ, ἡγεμὼν ἰέθερ,
52 * ἡγεμὼν ἐλιβαμά, ἡγεμὼν ἠλά, ἡγεμὼν φινών.
53 * ἡγεμὼν κενέζ, ἡγεμὼν θαιμάν, ἡγεμὼν μαψάρ.
54 * ἡγεμὼν μαμγεήλ, ἡγεμὼν ἐράμ· οὗτοι ἡγεμόνες
ἐδώμ.

β'.

1 * Οὗτοι υἱοὶ ἰσραήλ, ῥουβὴν, συμεὼν, λευὶ, ἰούδα, ἰσσά-
2 χαρ, ζαβουλών. * δάν, ἰωσήφ, βενιαμὶν, νεφθαλεὶμ,
3 γάδ, καὶ ἀσήρ. * υἱοὶ ἰούδα, ἢρ, καὶ αὐνάν, καὶ σηλώ· τρεῖς
οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς σαυὲ ἐκ τῆς χανανί-
τιδος· καὶ ἐγένετο ἢρ ὁ πρωτότοκος ἰούδα πονηρὸς ἐνώπιον
κυρίου, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν.

4 * וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה לּוֹ אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זָרַח כָּל־
5 בְּנֵי יְהוּדָה חֲמִשָּׁה׃ * בְּנֵי־פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל׃
6 * וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וָדָרַע כֻּלָּם
7 חֲמִשָּׁה׃ * וּבְנֵי כַּרְמִי עָכָר עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
8 מָעַל בַּחֵרֶם׃ * וּבְנֵי אֵיתָן עֲזַרְיָה׃
9 * וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל
10 וְאֶת־רָם וְאֶת־כְּלוּבָי׃ * וְרָם הוֹלִיד אֶת־
עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא
11 בְּנֵי יְהוּדָה׃ * וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָא
12 וְשַׂלְמָא הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז׃ * וּבֹעַז הוֹלִיד
אֶת־עוֹבֵד וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי׃
13 * וְאִישַׁי הוֹלִיד אֶת־בְּכֹרוֹ אֶת־אֱלִיאָב
14 וַאֲבִינָדָב הַשֵּׁנִי וְשִׁמְעָא הַשְּׁלִישִׁי׃ * נְתַנְאֵל
15 הָרְבִיעִי רַדַּי הַחֲמִישִׁי׃ * אֹצֶם הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד
16 הַשְּׁבִעִי׃ * וְאַחְיוֹתֵיהֶם צְרוּיָה וַאֲבִיגָיִל וּבְנֵי
צְרוּיָה אַבְשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂה־אֵל שְׁלֹשָׁה׃
17 * וַאֲבִיגַיִל יָלְדָה אֶת־עֲמָשָׂא וַאֲבִי עֲמָשָׂא
18 יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי׃ * וְכָלֵב בֶּן־חֶצְרוֹן הוֹלִיד
אֶת־עֲזוּבָה אִשָּׁה וְאֶת־יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָנֶיהָ
19 יֵשֶׁר וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן׃ * וַתָּמָת עֲזוּבָה וַיִּקַּח־
20 לוֹ כָלֵב אֶת־אֶפְרָת וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־חוּר׃ * וְחוּר
הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־בְּצַלְאֵל׃
21 * וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־בַּת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד
וְהוּא לְקָחָהּ וְהוּא בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ
22 אֶת־שְׂגוּב׃ * וּשְׂגוּב הוֹלִיד אֶת־יָאִיר וַיְהִי־
לוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
23 * וַיִּקַּח גְּשׁוּר־וַאֲרָם אֶת־חַוֺּת יָאִיר מֵאִתָּם
אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־אֵלֶּה
24 בְּנֵי מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד׃ * וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן
בְּכָלֵב אֶפְרָתָה וְאֵשֶׁת חֶצְרוֹן אֲבִיָּה וַתֵּלֶד לוֹ
25 אֶת־אַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ׃ * וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְרַחְמְאֵל
בְּכוֹר חֶצְרוֹן הַבְּכוֹר רָם וּבוּנָה וָאֹרֶן וָאֹצֶם
26 אֲחִיָּה׃ * וַתְּהִי אִשָּׁה אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל
27 וּשְׁמָהּ עֲטָרָה הִיא אֵם אוֹנָם׃ * וַיִּהְיוּ בְנֵי־
רָם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל מַעַץ וְיָמִין וָעֵקֶר׃
28 * וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוֹנָם שַׁמַּי וְיָדָע וּבְנֵי שַׁמַּי נָדָב
29 וַאֲבִישׁוּר׃ * וְשֵׁם אֵשֶׁת אֲבִישׁוּר אֲבִיהָיִל
וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַחְבָּן וְאֶת־מוֹלִיד׃

4 * Thamar autem nurus eius peperit ei
Phares & Zara. Omnes ergo filij Iuda
5 quinque. * Filij autem Phares, Eſron &
6 Camul. * Filij quoq; Zare, Zári & Ethá,
& Eman, Chalchal quoq; & Daran, ſimul
7 quinque. * Filij Charmi, Achar, qui tur
bauit Iſrael, & peccauit in furto anathe-
8 matis. * Filij Ethan, Azarias.
9 * Filij autem Eſron qui nati ſunt ei, Ie-
10 ramehel & Ram, & Calubi. * Porrò Ram
B genuit Aminadab, Aminadab autem ge-
nuit Naaſon, principem filiorum Iuda.
11 * Naaſon quoq; genuit Salma, de quo
12 ortus eſt Booz. * Booz verò genuit
Obed, qui & ipſe genuit Iſai.
13 * Iſai autem genuit primogenitum He
liab, ſecundum Aminadab, tertium Sym-
maha,
14 * Quartũ Nathanahel, quintũ Raddai.
15 * Sextum Aſon, ſeptimum Dauid.
16 * Quorum ſorores fuerunt Saruia, &
Abigail. Filij Saruiæ, Abiſai, Ioab, & Aſa-
17 hel tres. * Abigail autem genuit Amma-
ſa, cuius pater fuit Iether Iſmaelites.
18 * Caleph verò filius Eſron, accepit vxo-
rem nomine Azuba, de qua genuit Hieri-
C oth, fuerúntque filij eius Iaſer & Sobab,
& Ardon.
19 * Cúmque mortua fuiſſet Azuba, acce-
pit vxorem Caleph Ephrata, quæ peperit
20 ei Vr. * Porrò Vr genuit Vri, & Vri ge-
nuit Beſeleel.
21 * Poſt hæc ingreſſus eſt Eſron ad filiam
Machir patris Galaad, & accepit eam cùm
eſſet annorum ſexaginta. quæ peperit ei
Segub.
22 * Sed & Segub genuit Iair, & poſſedit
viginti tres ciuitates in terra Galaad.
23 * Cepítq; Geſſur & Aram oppida Iair,
& Canath, & viculos eius, ſexaginta ciui-
tatum. Omnes iſti filij Machir patris Ga-
24 laad. * Cùm autẽ mortuus eſſet Eſron,
ingreſſus eſt Caleph ad Ephrata. Habuit
D quoque Eſron vxorem Abia, quæ peperit
ei Aſſur patrem Thecue.
25 * Nati ſunt autem filij Ieramehel pri-
mogeniti Eſron, Ram primogenitus eius,
& Buna, & Aran, & Aſom, & Achia.
26 * Duxit quoque vxorem alteram Iera-
mehel nomine Atthara, quæ fuit mater
27 Onam. * Sed & filij Ram primogeniti
Ieramehel fuerunt Moos, Ioamim, & A-
28 char. * Onã autẽ habuit filios Semei & Ia
dan; filij autem Semei, Nadab & Abiſur.
29 * Nomen verò vxoris Abiſur, Abihail,
quæ peperit Ahobbam & Molid.

* *Et Thamar nurus eius peperit ei Phares,* 4
& Zara: omnes hi filij Iuda quinque.
* *Filij Phares, Esron, & Chamul.* 5
* *Et filij Zara, Bambri & Hethan, &* 6
Heman, & Calchal, & Darade: omnes hi
quinque.
* *Et filij Charmi, Achar qui turbauit Israel,* 7
qui peccauit in anathemate.
* *Et filij Ethan, Azarias.* 8
* *Et filij Esron qui nati sunt ei, Hieremael,* 9
& Aram, & Chalobi.
* *Et Aram genuit Aminadab, et Aminadab* 10
genuit Naasson principem domus Iuda.
* *Et Naasson genuit Salmon, & Salmon ge-* 11
nuit Booz.
* *Et Booz genuit Obed, & Obed genuit* 12
Iesse.
* *Et Iesse genuit primogenitum suum Eliab,* 13
& Abinadab secundus, & Samaa tertius.
* *Et Nathanael quartus, & Redai quin-* 14
tus.
* *Et Asam sextus, & Dauid septimus.* 15
* *Et sorores eorum, Saruia & Abigail; &* 16
filij Saruia, Abessai & Ioab, & Assael, tres hi.
* *Et Abigail peperit Amessa, et pater Ames-* 17
sa, Iether Ismaelites.
* *Et Chaleb filius Esron accepit Azuba vxo-* 18
rem & Hierioth: & hi filij eius, Iasar & Su-
bab, & Ardon.
* *Et mortua est Azuba, & accepit sibi Cha-* 19
leb, Ephrath, & peperit ei Or.
* *Et Or genuit Vri, & Vri genuit Beseleel.* 20
* *Et post hoc ingressus est Esron ad filiam* 21
Machir patris Galaad: iste accepit eam, & ipse
filius sexaginta annorum, & peperit ei Se-
gub.
* *Et Segub genuit Iair, & fuerunt ei vigin-* 22
ti & tres ciuitates in terra Galaad.
* *Et accepit Gesur, et Aram, & Auoth-Iair* 23
ab eis Canath, & filias eius sexaginta ciuita-
tes, omnes isti filij Machir patris Galaad.
* *Et postquā mortuus esset Esron, ingressus* 24
est Chaleb ad Ephrata, & vxor Esrom, Abia;
& peperit ei Asoor, patrem Thecoe.
* *Et fuerunt filij Hieramael primogeniti:* 25
Esron primogenitus Ram, & Buna, & Aran,
& Asom, & Achian.
* *Et fuit vxor altera Hieramael, & nomen* 26
ei Atara: hæc mater Anam.
* *Et fuerunt filij Ram primogeniti Hiera-* 27
mael, Maas & Iamin, & Icar.
* *Et fuerunt filij Ianam, Semei, & Iada;* 28
& filij Semei, Nadab & Abisur.
* *Et nomen vxori, Abisur, Abiel, & pepe-* 29
rit ei Haban & Molid.

4 * καὶ θάμαρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν φαρὲς, καὶ
τὸν ζαρά· πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰούδα πέντε.
5 * υἱοὶ φαρές, ἐσρὼν, καὶ χαμοὺλ. * καὶ υἱοὶ ζαρά,
6 βαμβρεὶ, καὶ ἠθὰν, καὶ αἱμὰν, καὶ καλχὰλ, καὶ δαραδέ,
7 πάντες οὗτοι πέντε. * καὶ υἱοὶ χαρμί, ἀχαρ ὁ ταράξας
τὸν ἰσραὴλ, ὃς ἠσυνθέτησεν ἐν τῷ ἀναθέματι.
8 * καὶ υἱοὶ αἰθὰν, ἀζαρίας. * καὶ υἱοὶ ἐσρὼν οἱ ἐγεν-
9 νήθησαν αὐτῷ, ὁ ἱερεμαὴλ, καὶ ὁ ἀρὰμ, καὶ ὁ χαλωβί.
10 * καὶ ἀρὰμ ἐγέννησε τὸν ἀμιναδάβ, καὶ ἀμιναδὰβ ἐ-
γέννησε τὸν ναασσὼν ἄρχοντα οἴκου ἰούδα.
11 * καὶ ναασσὼν ἐγέννησε τὸν σαλμών, καὶ σαλμὼν ἐγέν-
νησε τὸν βοόζ.
12 * καὶ βοὸζ ἐγέννησε τὸν ὠβὴδ, καὶ ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν
13 ἰεσσαί, * καὶ ἰεσσαὶ ἐγέννησε τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ ἐλιάβ· καὶ
ἀβιναδάβ, ὁ δεύτερος· καὶ σαμαά, ὁ τρίτος.
14 * καὶ ναθαναὴλ, ὁ τέταρτος· καὶ ῥεδαί, ὁ πέμπτος.
15 * καὶ ἀσάμ, ὁ ἕκτος· καὶ δαυὶδ ἕβδομος.
16 * καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῶν, σαρουΐα, καὶ ἀβιγαὶλ, καὶ υἱοὶ
σαρουΐα, ἀβεσσαί, καὶ ἰωάβ, καὶ ἀσαήλ, τρεῖς οὗτοι.
17 * καὶ ἀβιγαὶλ ἔτεκε τὸν ἀμεσσά· καὶ πατὴρ ἀμεσσὰ
ἰεθὲρ ὁ ἰσμαηλίτης.
18 * καὶ χάλεβ υἱὸς ἐσρὼν ἔλαβε τὴν ἀζουβὰ γυναῖκα
καὶ τὴν ἱεριώθ· καὶ οὗτοι υἱοὶ αὐτῆς, ἰασάρ, καὶ σουβάβ, καὶ
ὀρδών.
19 * καὶ ἀπέθανεν ἀζουβά, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ χάλεβ τὴν
ἐφράθ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ὤρ.
20 * καὶ ὢρ ἐγέννησε τὸν οὐρεί, καὶ οὐρεὶ ἐγέννησε τὸν βεσε-
λεήλ.
21 * καὶ μετὰ τοῦτο εἰσῆλθεν ὁ ἐσρὼν πρὸς τὴν θυγατέρα
μαχὶρ πατρὸς γαλαάδ, αὐτὸς ἔλαβε αὐτήν, καὶ αὐτὸς
υἱὸς ἑξήκοντα ἐτῶν, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν σεγούβ.
22 * καὶ σεγοὺβ ἐγέννησε τὸν ἰαείρ, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἴκο-
σι, καὶ τρεῖς πόλεις ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.
23 * καὶ ἔλαβε γεσοὺρ, καὶ ἀρὰμ, καὶ τὴν αὐὼθ ἰαεὶρ παρ'
αὐτῶν τὴν κανάθ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς ἑξήκοντα πό-
λεις· πάντες οὗτοι υἱοὶ μαχεὶρ πατρὸς γαλαάδ.
24 * καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἐσρών, εἰσῆλθε χαλὲβ πρὸς
ἐφραθά, καὶ γυνὴ ἐσρὼμ ἀβία, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀσώρ,
πατέρα θεκωέ.
25 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ἱεραμαὴλ πρωτοτόκου· ἐσρὼν ὁ πρω-
τότοκος ῥὰμ, καὶ βουνὰ, καὶ ἀρὰν, καὶ ἀσὼμ, καὶ ἀχιάν.
26 * καὶ ἐγένετο γυνὴ ἑτέρα τῷ ἱεραμαήλ, καὶ ὄνομα
αὐτῇ ἀταρά, αὕτη μήτηρ ὀνάμ.
27 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ῥὰμ πρωτοτόκου ἱεραμαήλ, μαάς,
καὶ ἰαμὶν, καὶ ἰκάρ.
28 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ἰανάμ, σεμεεί, καὶ ἰαδά· καὶ υἱοὶ τοῦ σε-
μεεί, ναδάβ, καὶ ἀβισούρ.
29 * καὶ ὄνομα τῇ γυναικί, ἀβισούρ, ἀβιήλ, καὶ ἔτεκεν
αὐτῷ τὸν ἀβδὰν, καὶ τὸν μωλίδ.

30 * וּבְנֵי נָדָב סֶלֶד וְאַפָּיִם וַיָּמָת סֶלֶד לֹא
31 בָנִים׃ * וּבְנֵי אַפַּיִם יִשְׁעִי וּבְנֵי יִשְׁעִי שֵׁשָׁן
32 וּבְנֵי שֵׁשָׁן אַחְלָי׃ * וּבְנֵי יָדָע אֲחִי שַׁמַּי יֶתֶר
33 וְיוֹנָתָן וַיָּמָת יֶתֶר לֹא בָנִים׃ * וּבְנֵי יוֹנָתָן
פֶּלֶת וְזָזָא אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי יְרַחְמְאֵל׃
34 * וְלֹא־הָיָה לְשֵׁשָׁן בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת
וּלְשֵׁשָׁן עֶבֶד מִצְרִי וּשְׁמוֹ יַרְחָע׃
35 * וַיִּתֵּן שֵׁשָׁן אֶת־בִּתּוֹ לְיַרְחָע עַבְדּוֹ לְאִשָּׁה
36 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־עַתָּי׃ * וְעַתַּי הוֹלִיד אֶת־
37 נָתָן וְנָתָן הוֹלִיד אֶת־זָבָד׃ * וְזָבָד הוֹלִיד
אֶת־אֶפְלָל וְאֶפְלָל הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד׃
38 * וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יֵהוּא וְיֵהוּא הוֹלִיד אֶת־
39 עֲזַרְיָה׃ * וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־חָלֶץ וְחֶלֶץ
40 הוֹלִיד אֶת־אֶלְעָשָׂה׃ * וְאֶלְעָשָׂה הוֹלִיד
41 אֶת־סִסְמָי וְסִסְמַי הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם׃ * וְשַׁלּוּם
הוֹלִיד אֶת־יְקַמְיָה וִיקַמְיָה הוֹלִיד אֶת־אֱלִישָׁמָע׃
42 * וּבְנֵי כָלֵב אֲחִי יְרַחְמְאֵל מֵישָׁע בְּכֹרוֹ הוּא
43 אֲבִי־זִיף וּבְנֵי מָרֵשָׁה אֲבִי חֶבְרוֹן׃ * וּבְנֵי
44 חֶבְרוֹן קֹרַח וְתַפֻּחַ וְרֶקֶם וָשָׁמַע׃ * וְשֶׁמַע הוֹלִיד
אֶת־רַחַם אֲבִי יָרְקְעָם וְרֶקֶם הוֹלִיד אֶת־שַׁמָּי׃
45 * וּבֶן־שַׁמַּי מָעוֹן וּמָעוֹן אֲבִי בֵית־צוּר׃
46 * וְעֵיפָה פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב יָלְדָה אֶת־חָרָן וְאֶת־
47 מוֹצָא וְאֶת־גָּזֵז וְחָרָן הוֹלִיד אֶת־גָּזֵז׃ * וּבְנֵי
יָהְדָּי רֶגֶם וְיוֹתָם וְגֵישָׁן וָפֶלֶט וְעֵיפָה וָשָׁעַף׃
48 * פִּלֶגֶשׁ כָּלֵב מַעֲכָה יָלַד שֶׁבֶר וְאֶת־תִּרְחֲנָה׃
49 * וַתֵּלֶד שַׁעַף אֲבִי מַדְמַנָּה אֶת־שְׁוָא אֲבִי
מַכְבֵּנָה וַאֲבִי גִבְעָא וּבַת־כָּלֵב עַכְסָה׃
50 * אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי כָלֵב בֶּן־חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה
51 שׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים׃ * שַׂלְמָא אֲבִי
52 בֵית־לָחֶם חָרֵף אֲבִי בֵית־גָּדֵר׃ * וַיִּהְיוּ
בָנִים לְשׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים הָרֹאֶה חֲצִי
53 הַמְּנֻחוֹת׃ * וּמִשְׁפְּחוֹת קִרְיַת יְעָרִים הַיִּתְרִי
וְהַפּוּתִי וְהַשֻּׁמָתִי וְהַמִּשְׁרָעִי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ הַצָּרְעָתִי
54 וְהָאֶשְׁתָּאֻלִי׃ * בְּנֵי שַׂלְמָא בֵּית לֶחֶם
וּנְטוֹפָתִי עַטְרוֹת בֵּית יוֹאָב וַחֲצִי הַמָּנַחְתִּי הַצָּרְעִי׃
55 * וּמִשְׁפְּחוֹת סוֹפְרִים יֹשְׁבֵו יַעְבֵּץ תִּרְעָתִים
שִׁמְעָתִים שׂוּכָתִים הֵמָּה הַקִּינִים הַבָּאִים
מֵחַמַּת אֲבִי בֵית־רֵכָב׃

30 * Filij autem Nadab fuerunt Saled, &
Apphaim. Mortuus eſt autē Saled abſque
31 liberis. * Filius verò Apphaim, Ieſi, qui
Ieſi genuit Seſan. Porrò Seſan genuit O-
32 holai. * Filij autem Iadai fratris Semei,
Iether & Ionathan. Sed & Iether mortuus
33 eſt abſque liberis. * Porrò Ionathan ge-
nuit Phalech & Ziza. Iſti fuerunt filij Ie-
34 ramehel. * Seſan autē non habuit filios,
ſed filias; & ſeruum Ægyptium nomine
35 Ieraa. * Dedítq; ei filiam ſuam vxorem,
quæ peperit ei Ethei.
36 * Ethei autem genuit Nathan, & Na-
37 than genuit Zabad. * Zabad quoque
F genuit Ophal, & Ophal genuit Obed.
38 * Obed genuit Iehu, Iehu genuit Aza-
39 riam. * Azarias genuit Helles, & Hel-
40 les genuit Heleſa. * Heleſa genuit Zi-
zomoi, Zizomoi genuit Sellum.
41 * Sellum genuit Ithamiam, Ithamia
autem genuit Eliſama.
42 * Filij autem Caleph fratris Ieramehel,
Meſa primogenitus eius, ipſe eſt pater
Ziph filij Mareſa patris Hebron.
43 * Porrò filij Hebron, Chore, & Taphua,
& Recem, & Samma.
44 * Samma autem genuit Raam, patrem
Hierchaan, & Recem genuit Semei.
45 * Filius Semei, Maon, & Maon pater
Bethſur.
46 * Epha autem concubina Caleph, pe-
perit Aran & Muſa, & Gezez. Porrò Aran
genuit Gezez.
47 * Filij Iahaddai, Regom, & Ioathan, &
Geſan, Phalech, & Epha, & Saaph.
48 * Concubina Caleph Maacha peperit
Saber & Tharana.
49 * Genuit autem Saaph pater Madme-
G na, Sue patrem Machbena, & patrem Ga-
baa, filia verò Caleph fuit Achſa.
50 * Hi erãt filij Caleph, filij Vr, primoge-
niti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.
51 * Salma pater Bethleem, Ariph pater
Bethgader.
52 * Fuerunt autem filij Sobal patris Ca-
riathiarim qui videbat dimidium requie-
53 tionum. * Et de cognatione Cariathia-
rim, Iethrei, & Aputhei, & Semathei, &
Maſerei. Ex his egreſſi ſunt Saraitæ, & Eſ-
54 haloitę. * Filij Salma, Bethleem, & Ne-
tophati, coronæ domus Ioab, & dimidiũ
55 requietionis Sarai. * Cognationes quo-
que ſcribarum habitantium in Iabes, ca-
nentes atque reſonantes, & in taberna-
culis commorantes. Hi ſunt Cinei qui vene-
runt de calore patris domus Rechab.

‡ Et filij Nadab, Saled, et Ophim, & mor- 30
tuus est Saled absque liberis.
‡ Et filij Ophim, Jessui. & filij Jessui, Sisan: 31
& filij Sisan, Vlai.
‡ Et filii Jada fratris Semei, Jether & Jo- 32
nathan; & mortuus est Jether absque liberis.
‡ Et filii Jonathan, Phalat & Ziza: isti fue- 33
runt filii Hieramael.
‡ Et non fuerunt Sisan filii, sed filiæ. At Sisa 34
seruus Ægyptius, & nomen ei Hieree:
‡ Et dedit Sisan filiam suam Hiereæ ser- 35
uo suo in vxorem, & peperit ei Ethi.
‡ Et Ethi genuit Nathan, et Nathan genuit 36
Zabad.
‡ Et Zabad genuit Ephael, & Ephael ge- 37
nuit Obed.
‡ Et Obed genuit Jeu, et Jeu genuit Azariã. 38
‡ Et Azarias genuit Hallas, & Hallas ge- 39
nuit Eleasa.
‡ Et Eleasa genuit Sasami, & Sasami ge- 40
nuit Sallum.
‡ Et Sallum genuit Jacemian, & Jacemias 41
genuit Elisama.
‡ Et filii Chaleph fratris Jeremael, Musa pri- 42
mogenitus eius, ipse pater Zeph, & filii Marisa
patris Chebron.
‡ Et filij Chebron, Core, Taphua, & Rocem, 43
& Sama.
‡ Sama verò genuit Rhaam patrem Hiere- 44
cam: & Rocem genuit Samai.
‡ Et filius Samai, Maon, & Maon pater 45
Bethsur.
‡ Et Gepha concubina Chaleb peperit Ho- 46
ron, & Muse, & Gasez: & Horon genuit Ga-
zas.
‡ Et filij Jadi, Rigma, et Jotham, & Gison, 47
& Phale, & Gepha, & Saaph.
‡ Et concubina Chaleb, Maacha genuit Sa- 48
bab & Tharana.
‡ Et genuit Saaph patrem Medmena, & Sui 49
patrem Machbana, & patrem Gabbaa, & fi-
lia Caleb, Oxa.
‡ Hi erant filij Chaleb, filii Or primogeniti 50
Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.
‡ Samaa pater Bethleem, Areph pater Beth- 51
geddor.
‡ Et fuerunt filii Soba patri Cariathiarim, 52
qui videt & dimidium & requietionum.
‡ Et cognationes & Cariatharis Ethri, & 53
Aphphuthi, & Samathi, & Maserei: ex his
egressi sunt Saraathi, & Esthaoli.
‡ Et filii Salma, Bethleem, & Netophati, 54
Ataroth, & Bethioab, & Manathi, & Sarai.
‡ Et populi Sopherim habitantium Jabis, 55
Tharathin, Samathin, Suchathim: hi Cenæi qui
venerunt ex Hemath patris domus Rechab.

30 ‡ καὶ υἱοὶ ναδάβ, σαλέδ, καὶ ὠφείμ· καὶ ἀπέθανε σαλέδ
ἄτεκνος.
31 ‡ καὶ υἱοὶ ὠφείμ, ἰεσουεῖ· καὶ υἱοὶ ἰεσουεί, σισάν· καὶ υἱοὶ
32 σισάν, οὐλαΐ· ‡ καὶ υἱοὶ ἰαδὰ ἀδελφοῦ σεμεΐ, ἰέθερ καὶ ἰωνα-
θάν, καὶ ἀπέθανεν ἰέθερ ἄτεκνος.
33 ‡ καὶ υἱοὶ ἰωναθάν, φαλὰτ καὶ ζηζᾶ. οὗτοι ἐγένοντο υἱοὶ
ἱεραμαήλ.
34 ‡ καὶ οὐκ ἦσαν τῷ σισὰν υἱοί, ἀλλ᾽ ἢ θυγατέρες.
τῷ δὲ σισὰ δοῦλος αἰγύπτιος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰερεέ·
35 ‡ καὶ ἔδωκε σισὰν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ ἰερεὲ δούλῳ
αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἐθί.
36 ‡ καὶ ἐθὶ ἐγέννησε τὸν νάθαν, καὶ νάθαν ἐγέννησε τὸν ζαβάδ.
37 ‡ καὶ ζαβὰδ ἐγέννησε τὸν ἐφαέλ, καὶ ἐφαὲλ ἐγέννησε
τὸν ὠβήδ.
38 ‡ καὶ ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν ἰηοῦ, καὶ ἰηοῦ ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν.
39 ‡ καὶ ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν ἀλλάς, καὶ ἀλλὰς ἐγέννησε
τὸν ἐλεασά.
40 ‡ καὶ ἐλεασὰ ἐγέννησε τὸν σασαμεί, καὶ σασαμεὶ ἐγέν-
νησε τὸν σαλλούμ.
41 ‡ καὶ σαλλοὺμ ἐγέννησε τὸν ἰακεμίαν, καὶ ἰακεμίας ἐ-
γέννησε τὸν ἐλισαμά.
42 ‡ καὶ υἱοὶ χαλὲφ ἀδελφοῦ ἱερεμαήλ, μουσὰ ὁ πρωτότο-
κος αὐτοῦ, αὐτὸς πατὴρ ζήφ· καὶ υἱοὶ μαρισὰ πατρὸς χε-
βρών.
43 ‡ καὶ υἱοὶ χεβρών, κορέ, θαφουά, καὶ ῥωκήμ, καὶ σαμά.
44 ‡ σαμὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ῥαὰμ πατέρα ἱερεκάμ, καὶ
ῥωκὴμ ἐγέννησε τὸν σαμαΐ.
45 ‡ καὶ υἱὸς σαμαΐ, μαών, καὶ μαὼν πατὴρ βηθσούρ.
46 ‡ καὶ ἡ γεφὰ παλλακὴ χάλεβ ἔτεκε τὸν ὡρών, καὶ τὸν
μουσῆ, καὶ τὸν γαζήζ· καὶ ὡρὼν ἐγέννησε τὸν γαζάς.
47 ‡ καὶ υἱοὶ ἰαδί, ῥειγμὰ καὶ ἰωθάμ, καὶ γεισών, καὶ φαλὲ,
καὶ γεφὰ, καὶ σαάφ.
48 ‡ καὶ ἡ παλλακὴ χαλὲβ μααχὰ ἐγέννησε τὸν σα-
βὰβ, καὶ τὸν θαρανά.
49 ‡ καὶ ἐγέννησε τὸν σαὰφ πατέρα μεδμηνά, καὶ τὸν
σουὶ πατέρα μαχβανά, καὶ πατέρα γαβαά, καὶ θυγά-
50 τηρ τοῦ χαλὲβ ἡ ὀξά. ‡ οὗτοι ἦσαν υἱοὶ χαλὲβ υἱοὶ ὢρ
πρωτοτόκου ἐφραθά, σωβὰλ πατὴρ καριαθιαρείμ.
51 ‡ σαμαὰ πατὴρ βηθλεέμ, ἀρὴφ πατὴρ βηθγεδδώρ.
52 ‡ καὶ ἐγένοντο υἱοὶ τῷ σωβὰ πατρὶ καριαθιαρείμ,
ὁρᾶ, καὶ αἰσοὺ, καὶ ἀμανήθ.
53 ‡ καὶ οὐμασφααὶ, καὶ καριαθαρεὶς ὁ ἐθρὶ, καὶ ἀφφουθὶ,
καὶ ὁ σαμαθὶ, καὶ ὁ μασερεί, ἐκ τούτων ἐξῆλθον ὁ σαραθὶ,
καὶ ὁ ἐσθαολί.
54 ‡ καὶ υἱοὶ σαλμά, βηθλεέμ, καὶ νετωφαθεί, ἀταρώθ, καὶ
βηθιωάβ, καὶ ὁ μαναθὶ, καὶ ὁ σαραΐ.
55 ‡ καὶ δῆμοι σωφηρείμ τῶν κατοικούντων ἰαβίς, θαρα-
θεὶν, σαμαθεὶν, σουχαθείμ· οὗτοι οἱ κιναῖοι οἱ ἐλθόντες
ἐξ αἱμὰθ πατρὸς οἴκου ῥηχάβ.

ג

1 * ואלה היו בני דויד אשר נולד-
לו בחברון הבכור אמנן לאחינעם היזרעאלית
2 שני דניאל לאביגיל הכרמלית: * השלשי
לאבשלום בן-מעכה בת-תלמי מלך גשור
3 הרביעי אדניה בן-חגית: * החמישי שפטיה
לאביטל הששי יתרעם לעגלה אשתו:
4 * ששה נולד-לו בחברון וימלך-שם שבע
שנים וששה חדשים ושלשים ושלוש שנה
5 מלך בירושלם: * ואלה נולדו-לו בירושלים
שמעא ושובב ונתן ושלמה ארבעה לבת-שוע
6 בת-עמיאל: * ויבחר ואלישמע ואליפלט:
7 * ונגה ונפג ויפיע: * ואלישמע ואלידע
8 9 ואליפלט תשעה: * כל בני דויד מלבד בני-
10 פילגשים ותמר אחותם: * ובן-שלמה
רחבעם אביה בנו אסא בנו יהושפט בנו:
11 * יורם בנו אחזיהו בנו יואש בנו: * אמציהו
12 13 בנו עזריה בנו יותם בנו: * אחז בנו חזקיהו
14 בנו מנשה בנו: * אמון בנו יאשיהו בנו:
15 * ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים
16 השלישי צדקיהו הרביעי שלום: * ובני יהויקים
17 יכניה בנו צדקיה בנו: * ובני יכניה אסר
18 שאלתיאל בנו: * ומלכירם ופדיה ושנאצר
19 יקמיה הושמע ונדביה: * ובני פדיה זרבבל
ושמעי ובן-זרבבל משלם וחנניה ושלמית
20 אחותם: * וחשבה ואהל וברכיה וחסדיה
21 יושב חסד חמש: * ובן-חנניה פלטיה וישעיה
בני רפיה בני ארנן בני עבדיה בני שכניה:
22 * ובני שכניה שמעיה ובני שמעיה חטוש ויגאל
23 ובריח ונעריה ושפט ששה: * ובן-נעריה
24 אליועיני וחזקיה ועזריקם שלשה: * ובני
אליועיני הודיוהו ואלישיב ופליה ועקוב ויוחנן
ודליה וענני שבעה:

ד

1 * בני יהודה פרץ חצרון וכרמי וחור
2 ושובל: * וראיה בן-שובל הוליד את-
יחת ויחת הוליד את-אחומי ואת-להד אלה
משפחות הצרעתי:

CAP. III.

1 DAuid verò hos habuit filios, qui ei na-
A ti ſunt in Hebron. Primogenitum
Amnon, ex Achinoe Iezrahelitide; ſecun-
dum Daniel, de Abigail Carmelitide.
2 * Tertium Abſalon, filium Maacha, fi-
liç Tholomei regis Ieſſur: quartum Ado-
3 nian filium Agith. * Quintum Sapha-
tiam ex Abithal, ſextum Ietraham de
4 Egla vxore ſua. * Sex ergo nati ſunt ei in
B Hebron, vbi regnauit ſeptem annis & ſex
menſibus. Triginta autem & tribus annis
5 regnauit in Ieruſalem. * Porrò in Ieru-
ſalem nati ſunt ei filij Simmaa, & Sobab,
& Nathan, & Salomon quatuor de Berſa-
6 bee filia Amihel. * Iebaar quoque &
7 Heliſua & Eliphaleth: * Et Noge, & Na-
8 pheg, & Iaphie. * Necnon Eliſama, &
Eliade, & Eliphaleg nouem.
9 * Omnes hi filij Dauid abſq; filiis con-
cubinarum, habuerúntq; ſororẽ Thamar.
10 * Filius autẽ Salomonis Roboam, cuius
C Abia filius genuit Aſa. De hoc quoq; na-
11 tus eſt Ioſaphat pater Ioram. * Qui Io-
ram genuit Oziam, ex quo ortus eſt Ioas.
12 * Et huius Amaſias filius genuit Aza-
riã. Porrò Azariæ filius Ioathã procreauit
13 * Achaz patrem Ezechiæ de quo natus
eſt Manaſſes, ſed & Manaſſes genuit
14 * Ammon patrem Ioſiæ.
15 * Filij autem Ioſiæ fuerunt primogeni-
tus Iohannan, ſecundus Ioachim, tertius
16 Sedechias, quartus Sellũ. * De Ioachim
natus eſt Ieconias & Sedechias.
17 * Filij Ieconiæ fuerunt Aſir, Salathiel,
18 * Melchiram, Phadaia, Senneſer, & Ieca-
19 mia, Sama & Nadabia. * De Phadaia or-
D ti ſunt Zorobabel & Semei: Zorobabel
genuit Moſollam, Ananiam, & Salomith
20 ſororem eorum, * Aſabam quoque &
Ohol, & Barachian, & Aſadian, Ioſabeſeth
21 quinque. * Filius autem Ananiæ, Phal-
tias pater Hieſeiæ, cuius filius Raphaia.
Huius quoque filius Arnan, de quo natus
eſt Obdia, cuius filius fuit Sechenias.
22 * Filius Secheniæ, Semeia, cuius filij
Attus, & Egiaal, & Baria, & Naaria, & Sa-
23 phat, & Seſa ſex numero. * Filius Naariæ,
Elioenai, & Ezechias, & Ezricam tres.
24 * Filij Elioenai, Oduia, & Heliaſub, &
Pheleia, & Accub, & Iohannã, & Dalaia, &
Anan ſeptem.

CAP. IIII.

1 FIlij Iuda, Phares, Eſrom, & Charmi, &
2 Vr, & Subal. * Rahia verò filius Subal
A genuit Gaad, de quo nati ſunt Ahumai,
& Laad. Hæc generationes Sarathi.

CAP. III.

ET hi fuerunt filij Dauid, qui nati sunt ei in 1
Chebrō, primogenitus Amnon ex Achinaan
Israelitide: & secundus Daniel de Abigael
Carmelitide.
* Et tertius Abessalom filius Maacha, filiæ 2
Tholomi regis Gessur: quartus Adonias filius
Aggith.
* Quintus Saphatias ex Abital, sextus Ie- 3
thraam de Egla vxore David.
* Sex nati sunt ei in Chebron, & regnauit 4
Dauid in Chebron septem annis & menses sex,
& triginta & tribus annis regnauit in Hieru
salem.
* Et isti nati sunt ei in Hierusalem Samaa, 5
& Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor
de Bersabee filia Amiel.
* Et Jebaar, & Elisama, & Eliphaleth. 6
* Et Noge, & Nepheg, & Japhie. 7
* Et Elisama, & Eliada, & Eliphalad. 8
* Nouem omnes hi filij David, absque filijs 9
concubinarum, & Thaman soror eorum.
* Et filij Salomon, Roboam filius eius, Abia 10
filius eius, Asa filius eius, Josaphat filius eius.
* Joram filius eius, Ochozias filius eius, Joas 11
filius eius. * Amasias filius eius, Ozias filius 12
eius, Jotham filius eius.
* Achaz filius eius, Ezechias filius eius, Ma 13
nasses filius eius.
* Amon filius eius, Josias filius eius. 14
* Et filij Josiæ primogenitus Joanan: secun- 15
dus Joachim: tertius Sedecias: quartus Sellū.
* Et filij Joachim fuerunt Jechonias filius 16
eius, Sedecias filius eius.
* Et filij Jechoniæ, Aseir, Salathiel filius 17
eius.
* Et Melchiram, & Phadaia, & Sanasar, 18
& Jecemia, & Hosama, & Nadabia.
* Et filij Phadaia, Zorobabel, & Semei; & 19
filij Zorobabel, Mosollam, & Ananias, & So-
lomith soror eorum. * Et Asaba, & Ool, & 20
Barachia, & Asadia, & Josabesed quinque.
* Et filij Ananiæ, Phalatias, & Jesee filius 21
eius, Raphaia filius eius, Arnon filius eius, Ob-
dias filius eius, Sechenias filius eius.
* Et filij Secheniæ, Samaia: & filij Samaia, 22
Atus, & Gegaal, & Beria, & Nearia, & Sa-
phat, sex filij. * Et filij Neariæ, Elionai, & 23
Ezechias, & Aziscam tres. * Et filij Elio- 24
nai, Odia, & Eliasib, & Phalia, & Acun, &
Jonan, & Dalea, & Ananias septem.

CAP. IIII.

FIlij Juda, Phares, Esrom, Charmi, Or, Sobal. 1
* Et Reia filius Sobal genuit Jaoth, & 2
Jaoth genuit Achimai, & Laad: Hæ genera-
tiones Sarathi.

γ΄.

1 * Καὶ οὗτοι ἦσαν υἱοὶ δαυίδ, οἱ τεχθέντες αὐτῷ ἐν χε-
βρών· ὁ πρωτότοκος ἀμνὼν τῆς ἀχιναὰμ τῆς ἰσραηλίτιδος·
καὶ ὁ δεύτερος δανιὴλ τῆς ἀβιγάλης τῆς καρμηλίτιδος.
2 * καὶ ὁ τρίτος ἀβεσσαλὼμ υἱὸς μααχὰ, θυγατρὸς
θολομὶ βασιλέως γεσσούρ· ὁ τέταρτος ἀδωνίας υἱὸς ἀγγίθ.
3 * ὁ πέμπτος σαφατίας τῆς ἀβιτάλ, ὁ ἕκτος ἰεθραὰμ
τῆς ἐγλὰ γυναικὸς δαυίδ.
4 * ἓξ ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐν χεβρών, καὶ ἐβασίλευσεν δα-
υὶδ ἐν χεβρὼν ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἕξ· καὶ τριάκοντα καὶ τρία
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
5 * καὶ οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν ἱερουσαλὴμ σαμαὰ, καὶ
σωβὰβ, καὶ ναθὰν, καὶ σαλομών· τέσσαρες τῆς βηρσαβεαὶ θυ-
γατρὸς ἀμιήλ.
6 * καὶ ἰεβαὰρ, καὶ ἐλισαμὰ, καὶ ἐλιφαλέθ.
7 * καὶ νογὲ, καὶ νεφὲγ, καὶ ἰαφιέ. * καὶ ἐλισαμά, καὶ ἐλια-
8 δὰ, καὶ ἐλιφαλάδ.
9 * ἐννέα πάντες οὗτοι υἱοὶ δαυίδ, ἐκτὸς τῶν υἱῶν τῶν
παλλακῶν, καὶ θάμαν ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν.
10 * καὶ υἱοὶ σαλομὼν ῥοβοὰμ, υἱὸς αὐτοῦ, ἀβία υἱὸς αὐτοῦ,
ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ.
11 * ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ, ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ, ἰωὰς υἱὸς αὐτοῦ.
12 * ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ, ἰωθὰμ υἱὸς αὐτοῦ.
13 * ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ, ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ, μανασσῆς υἱὸς
αὐτοῦ.
14 * ἀμὼν υἱὸς αὐτοῦ, ἰωσίας υἱὸς αὐτοῦ.
15 * καὶ υἱοὶ ἰωσίου πρωτότοκος ἰωανὰν, ὁ δεύτερος ἰωα-
κείμ, ὁ τρίτος σεδεκίας, ὁ τέταρτος σελλούμ.
16 * καὶ υἱοὶ ἰωακεὶμ ἐγένοντο ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, σεδεκίας
υἱὸς αὐτοῦ.
17 * καὶ υἱοὶ ἰεχονίου, ἀσεὶρ, σαλαθιὴλ υἱὸς αὐτοῦ.
18 * καὶ μελχιρὰμ, καὶ φαδαΐα, καὶ σανάσαρ, καὶ ἰεκεμία,
καὶ ὡσαμὰ, καὶ ναδαβία.
19 * καὶ υἱοὶ φαδαϊά, ζοροβαβὲλ, καὶ σεμεΐ· καὶ υἱοὶ ζοροβα-
βέλ, μοσολλὰμ, καὶ ἀνανίας, καὶ σαλωμὶθ ἀδελφὴ αὐτῶν.
20 * καὶ ἀσαβὰ, καὶ οὸλ, καὶ βαραχία, καὶ ἀσαδιὰ, καὶ ἰω-
σαβεσὲδ πέντε.
21 * καὶ υἱοὶ ἀνανίου, φαλατίας, καὶ ἰεσεαὶ υἱὸς αὐτοῦ, ῥα-
φαΐα υἱὸς αὐτοῦ, ἀρνὼν υἱὸς αὐτοῦ, ὀβδίας υἱὸς αὐτοῦ, σεχε-
νίας υἱὸς αὐτοῦ.
22 * καὶ υἱοὶ σεχενίου σαμαϊά· καὶ υἱοὶ σαμαϊά, ἀττοὺς, καὶ
γεγαὰλ, καὶ βερία, καὶ νεαρία, καὶ σαφὰτ ἓξ υἱοί.
23 * καὶ υἱοὶ νεαρίου, ἐλιωναΐ, καὶ ἐζεκίας, καὶ ἀζισκὰμ τρεῖς.
24 * καὶ υἱοὶ ἐλιωναΐ, ὠδία, καὶ ἐλιασείβ, καὶ φαλία, καὶ ἀκοῦν,
καὶ ἰωανὰν, καὶ δαλεὰ, καὶ ἀνανίας ἑπτά.

δ΄.

1 * Υἱοὶ ἰούδα, φαρὲς, ἐσρὼμ, χαρμὶ, ὢρ, σωβάλ.
2 * καὶ ῥεϊὰ υἱὸς σωβὰλ ἐγέννησε τὸν ἰαὼθ, καὶ ἰαὼθ ἐγέν-
νησε τὸν ἀχιμαΐ, καὶ τὸν λαάδ· οὗτοι δῆμοι τοῦ σαραθί.

3 * וְאֵלֶּה אֲבִי עֵיטָם יִזְרְעֶאל וְיִשְׁמָא וְיִדְבָּשׁ
4 וְשֵׁם אֲחוֹתָם הַצְלֶלְפּוֹנִי׃ * וּפְנוּאֵל אֲבִי גְדֹר
וְעֵזֶר אֲבִי חוּשָׁה אֵלֶּה בְנֵי־חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה
5 אֲבִי בֵּית לָחֶם׃ * וּלְאַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ הָיוּ
6 שְׁתֵּי נָשִׁים חֶלְאָה וְנַעֲרָה׃ * וַתֵּלֶד לוֹ נַעֲרָה
אֶת־אֲחֻזָּם וְאֶת־חֵפֶר וְאֶת־תֵּימְנִי וְאֶת־
7 הָאֲחַשְׁתָּרִי אֵלֶּה בְּנֵי נַעֲרָה׃ * וּבְנֵי חֶלְאָה
8 צֶרֶת יִצְחַר וְאֶתְנָן׃ * וְקוֹץ הוֹלִיד אֶת־עָנוּב
וְאֶת־הַצֹּבֵבָה וּמִשְׁפְּחֹת אֲחַרְחֵל בֶּן־הָרוּם׃
9 * וַיְהִי יַעְבֵּץ נִכְבָּד מֵאֶחָיו וְאִמּוֹ קָרְאָה שְׁמוֹ
10 יַעְבֵּץ לֵאמֹר כִּי יָלַדְתִּי בְּעֹצֶב׃ * וַיִּקְרָא
יַעְבֵּץ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּרֵךְ תְּבָרְכֵנִי
וְהִרְבִּיתָ אֶת־גְּבוּלִי וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי וְעָשִׂיתָ
מֵּרָעָה לְבִלְתִּי עָצְבִּי וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֵת־אֲשֶׁר
11 שָׁאָל׃ * וּכְלוּב אֲחִי־שׁוּחָה הוֹלִיד אֶת־
12 מְחִיר הוּא אֲבִי אֶשְׁתּוֹן׃ * וְאֶשְׁתּוֹן הוֹלִיד
אֶת־בֵּית רָפָא וְאֶת־פָּסֵחַ וְאֶת־תְּחִנָּה אֲבִי
13 עִיר־נָחָשׁ אֵלֶּה אַנְשֵׁי רֵכָה׃ * וּבְנֵי קְנַז
עָתְנִיאֵל וּשְׂרָיָה וּבְנֵי עָתְנִיאֵל חֲתַת׃
14 * וּמְעוֹנֹתַי הוֹלִיד אֶת־עָפְרָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד
אֶת־יוֹאָב אֲבִי גֵּיא חֲרָשִׁים כִּי חֲרָשִׁים הָיוּ׃
15 * וּבְנֵי כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה עִירוּ אֵלָה וָנָעַם וּבְנֵי
16 אֵלָה וּקְנַז׃ * וּבְנֵי יְהַלֶּלְאֵל זִיף וְזִיפָה תִּירְיָא
17 וַאֲשַׂרְאֵל׃ * וּבֶן־עֶזְרָה יֶתֶר וּמֶרֶד וְעֵפֶר וְיָלוֹן
וַתַּהַר אֶת־מִרְיָם וְאֶת־שַׁמַּי וְאֶת־יִשְׁבַּח אֲבִי
18 אֶשְׁתְּמֹעַ׃ * וְאִשְׁתּוֹ הַיְהֻדִיָּה יָלְדָה אֶת־
יֶרֶד אֲבִי גְדוֹר וְאֶת־חֶבֶר אֲבִי שׂוֹכוֹ וְאֶת־יְקוּתִיאֵל
אֲבִי זָנוֹחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בִּתְיָה בַת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר
19 לָקַח מָרֶד׃ * וּבְנֵי אֵשֶׁת הוֹדִיָּה אֲחוֹת נַחַם
20 אֲבִי קְעִילָה הַגַּרְמִי וְאֶשְׁתְּמֹעַ הַמַּעֲכָתִי׃ * וּבְנֵי
שִׁימוֹן אַמְנוֹן וְרִנָּה בֶן־חָנָן וְתוֹלוֹן וּבְנֵי יִשְׁעִי זוֹחֵת
21 וּבֶן־זוֹחֵת׃ * בְּנֵי שֵׁלָה בֶן־יְהוּדָה עֵר אֲבִי
לֵכָה וְלַעְדָּה אֲבִי מָרֵשָׁה וּמִשְׁפְּחוֹת בֵּית־
22 עֲבֹדַת הַבֻּץ לְבֵית אַשְׁבֵּעַ׃ * וְיוֹקִים וְאַנְשֵׁי
כֹזֵבָא וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר־בָּעֲלוּ לְמוֹאָב וְיָשֻׁבִי
23 לָחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים׃ * הֵמָּה הַיּוֹצְרִים
וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם־הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ
יָשְׁבוּ שָׁם׃

3 * Iſta quoque ſtirps Etham, Iezrael &
Ieſema, & Iedebos. Nomen quoque ſoro-
4 ris eorum Aſalephum. * Phuniel autem
pater Iedor, & Ezer pater Oſa. Iſti ſunt filij
Vr primogeniti Ephrata patris Bethleem.
5 * Aſſur verò patris Thecuæ erant duæ
vxores, Alaa & Naara.
6 * Peperit autem ei Naara, Oozam &
B Epher & Theman & Aaſtari. Iſti ſunt filij
7 Naara. * Porrò filij Aala, Sereth, Iſaar, &
8 Ethnam. * Chus autem genuit Anob &
Soboba, & cognationem Aharel filij Arū.
9 * Fuit autem Iabes inclytus præ fratri-
bus ſuis, & mater eius vocauit nomen il-
lius Iabes, dicens: Quia peperi eum in do-
10 lore. * Inuocauit ergo Iabes Deū Iſrael,
dicens: Si benedicens benedixeris mihi,
& dilataueris terminos meos, & fuerit ma
nus tua mecum, & feceris me à malitia nō
opprimi. Et præſtitit Deus quæ precatus
11 eſt. * Caleph autē pater Sua genuit Ma-
chir, qui fuit pater Eſthon.
12 * Porrò Eſthon genuit Bethrapha &
Pheſſe, & Tehinna patrem vrbis Naas: hi
13 ſunt viri Recha. * Filij autem Cenez,
Othoniel & Saraia. Porrò filij Othoniel,
14 Athat & Maonathi. * Maonathi genuit
Ophra; Saraias autem genuit Ioab patrē
Vallis-artificum. ibi quippe artifices erāt.
15 * Filij verò Caleph, filij Iephone, Hir,
C & Hela, & Nahem, filij quoq; Hela, Ce-
16 nez. * Filij quoque Ialel, Elziph, & Zy-
pha, Thiria, & Aſrahel.
17 * Et filij Ezra, Iether, & Mereth, & Epher
& Iahalon. genuítque Mariam & Sam-
mai, & Iesba patrem Eſthamo.
18 * Vxor quoque eius Iudaia peperit Ia-
reth patrem Iedor, & Heber patrem So-
cho, & Ichutiel patrem Zanoa. Hi autem
filij Bethiæ, filiæ Pharaonis quam accepit
19 Mered. * Et filij vxoris Odaię ſororis Na
D ham patris Ceila, Charmi, & Eſthamo qui
20 fuit de Maachati. * Filij quoq; Symon,
Amnon & Rimma. Filius Anan, Ethilon;
& filij Ieſi, Zoeth, & Benzoeth.
21 * Filij Sela, filij Iudæ, Her pater Lecha,
& Laada pater Mareſa, & cognationes do-
mus operantium byſſum in domo iura-
menti.
22 * Et Qui-ſtare-fecit-Solē, viríque Men
dacij & Securus & Incendens qui princi-
pes fuerunt in Moab, & quæ reuerſæ ſunt
in Lehem. Hæc autem verba vetera.
23 * Hi ſunt figuli habitātes in plantatio-
nibus & in ſepibus apud regem in operi-
bus eius, commoratíque ſunt ibi.

* Et iſti patres Etham, Iezrel, Jeſama, Je- 3
debas, & nomen ſororis eorum Aſelaphoni.
* Et Phanuel pater Geddor, & Ezer pater 4
Uſa. Jſti filij Or primogeniti Ephratha patris
Bethleem.
* Et Aſoor patri Thecoe erant vxores duæ, 5
Elaa & Noera.
* Et peperit ei Noera, Ozam, & Apher, et 6
Themani, & Aeſthari: omnes iſti filij Noera.
* Et filij Elea, Sareth, & Soar, & Ethnan. 7
* Et Cos genuit Anob & Sabeba: hæ ge- 8
nerationes fratris Rechal filij Harim.
* Et fuit Iabies inclytus ſupra fratres ſuos, 9
& vocauit mater eius nomen illius Jabes, di-
cens: Quia peperi in dolore.
* Et inuocauit Jabes Deum Jſrael, dicens: 10
Si benedicens benedixeris mihi, & dilataueris
terminos meos, & manus tua fuerit mecum,
& feceris cognitionem vt non opprimat me:
& adduxit Deus omnia quæcunque preca-
tus eſt.
* Et Chaleb frater Sua genuit Machir, iſte 11
pater Eſſathon.
* Et Eſſathon genuit Bethrapha & Phaſſe, 12
& Theenna patrem Ernaas: iſti viri Recha.
* Et filij Cenez, Gothoniel & Saraia: & fi- 13
lij Gothoniel, Atheth,
* Et Maonathi; & Maonathi genuit Ephra, 14
& Sarai genuit Joab patrem vallis artificum,
quoniam fabri lignarij erant.
* Et filij Chaleb filij Jephonne, Jru, Ela, & 15
Noem: & filij Ela, Cenez.
* Et filij Aleleel, Ziph, & Zipha, & Thi- 16
ria, & Aſerel.
* Et filij Jeſraa, Jether et Marad, et Epher, 17
& Jalon: & Jether genuit Mariam, & Sa-
mai, & Jesba patrem Eſtheſmo.
* Et vxor eius Judia peperit ei Jared pa- 18
trem Geddor, & Aber patrē Socho, & Iechu-
tiel patrem Zanoe: & iſti filij Phathuia filiæ
Pharaonis, quam accepit Marod.
* Et filij vxoris Odia fratris Naum pa- 19
tris Ceila, Garmi, & Eſthama, & Macha-
thi.
* Et filij Symon, Amnon, & Rena filius 20
Annan & Thilon, & filij Jeſi: Zochath, filij
Zochath.
* Filij Selo, filij Juda, Her pater Lecha: & 21
Laada pater Mareſa: & cognationes domus
operantis linum domui Aſeba.
* Et Joachim viri Chozeba, & Joas, & Sa 22
raph, qui dominati ſunt in populo Moab, & re-
uerſi ſunt in Leem: at verba vetera ſunt.
* Hi figuli habitantes in plantationibus & 23
ſepibus cum rege in operibus eius confortati
ſunt & habitauerunt ibi.

3 * καὶ οὗτοι πατέρες ἠταὰμ, ἰεζρὲλ, ἠεσαμὰ, ἰεδεβάς, καὶ
ὄνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν ἀσελαφωνί.
4 * καὶ φανουὴλ πατὴρ γεδδὼρ, καὶ ἔζερ πατὴρ οὐσά· οὗ-
τοι υἱοὶ ὢρ πρωτοτόκου ἐφραθὰ πατρὸς βεθλεέμ.
5 * καὶ τῷ ἀσὼρ πατρὶ θεκωὲ ἦσαν γυναῖκες δύο, ἔλαα
καὶ νοορά.
6 * καὶ ἔτεκεν αὐτῷ νοορὰ τὸν ὀζὰμ, καὶ τὸν ἀφὲρ, καὶ τὸν
θεμανεῖ, καὶ τὸν ἀεσθαρεί· πάντες οὗτοι υἱοὶ νοερά.
7 * καὶ υἱοὶ ἐλεά, σαρὴθ, καὶ σωὰρ, καὶ ἐθνάν.
8 * καὶ κὼς ἐγέννησε τὸν ἀνὼβ, καὶ τὸν σαβηβά· αὗται
αἱ πατριαὶ ἀδελφοῦ ῥηχὰλ υἱοῦ ἀρίμ.
9 * καὶ ἐγένετο ἰαβὴς ἔνδοξος ὑπὲρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ·
καὶ ἐκάλεσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰαβὴς, λέγου-
σα· ὅτι ἔτεκον ἐν διαπλώσει.
10 * καὶ ἐπεκαλέσατο ἰαβὴς τὸν θεὸν ἰσραὴλ, λέγων, ἐὰν
εὐλογῶν εὐλογήσῃς με, καὶ πληθύνῃς τὰ ὅριά μου, καὶ ἡ
χείρ σου ᾖ μετ' ἐμοῦ, καὶ ποιήσῃς γνῶσιν τοῦ μὴ ταπεινῶσαί
με, καὶ ἐπήγαγεν ὁ θεὸς πάντα ὅσα ᾐτήσατο.
11 * καὶ χαλὲβ ὁ ἀδελφὸς σουά ἐγέννησε τὸν μαχὶρ, οὗτος
πατὴρ ἐσσαθών.
12 * καὶ ἐσσαθὼν ἐγέννησε τὸν βηθραφὰ, καὶ τὸν φασσὲ, καὶ
τὸν θεεννὰ πατέρα ἠρναάς· οὗτοι ἄνδρες ῥηχά.
13 * καὶ υἱοὶ κενέζ, γοθονιὴλ, καὶ σαραία· καὶ υἱοὶ γοθονιήλ,
ἀθέθ,
14 * καὶ μαωναθεί· καὶ μαωναθεὶ ἐγέννησε τὸν ἐφρά· καὶ
σαραὶ ἐγέννησε τὸν ἰωὰβ πατέρα γηχαρασίμ, ὅτι τέκ-
τονες ἦσαν.
15 * καὶ υἱοὶ χαλὲβ υἱοῦ ἰεφοννῆ, ἰρού, ἠλὰ, καὶ νοέμ· καὶ υἱοὶ
ἠλᾶ, κενέζ.
16 * καὶ υἱοὶ ἀλελεήλ, ζίφ καὶ ζιφὰ, καὶ θιριὰ, καὶ ἀσερήλ.
17 * καὶ υἱοὶ ἰεσρὰ, ἰεθὲρ, καὶ μαρὰδ, καὶ ἐφὲρ, καὶ ἰαλών·
καὶ ἰεθὲρ ἐγέννησε τὴν μαριὰμ, καὶ σαμαΐ, καὶ ἰεσβὰ πα-
τέρα ἐσθεσμώ.
18 * καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἰουδεία ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἰάρεδ πατέ-
ρα γεδδὼρ, καὶ τὸν ἄβερ πατέρα σωχὼ, καὶ τὸν ἰεχουθιὴλ
πατέρα ζανοέ· καὶ οὗτοι υἱοὶ φαθθουΐα θυγατρὸς φαραώ,
ἣν ἔλαβε μαρώδ.
19 * καὶ υἱοὶ γυναικὸς ὠδία ἀδελφοῦ ναοὺμ πατρὸς κε-
ειλά, ὁ γαρμὶ, καὶ ἐσθαμὰ, καὶ ὁ μαχαθί.
20 * καὶ υἱοὶ συμών, ἀμνὼν, καὶ ῥενὰ υἱὸς αἴναν, καὶ θιλών· καὶ
υἱοὶ ἰεσί, ζωχὰθ υἱοὶ ζωχάθ.
21 * υἱοὶ σηλώ· υἱοῦ ἰουδὰ ἢρ πατὴρ λαιχά· καὶ λαδὰ
πατὴρ μαρησά. καὶ δῆμοι οἴκου ὠβὴθ ἀβοὺς τῷ οἴκῳ ἀσε-
22 βά. * καὶ ἰωακεὶμ ἄνδρες χοζηβὰ, καὶ ἰωὰς, καὶ σαράφ·
οἳ ἐξουσιάσαντες ἐν τῷ λαῷ μωάβ· καὶ ἀπέστρεψαν εἰς
λεέμ. οἱ δὲ λόγοι παλαιοί εἰσιν.
23 * οὗτοι οἱ κεραμεῖς οἱ κατοικοῦντες ἐν νεταείμ, καὶ
γαδειρὰ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐνίσχυσαν
καὶ ᾤκησαν ἐκεῖ.

24 * בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח שָׁאוּל׃
25 * שַׁלֻּם בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ׃
26 * וּבְנֵי מִשְׁמָע חַמּוּאֵל בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ׃
27 * וּלְשִׁמְעִי בָּנִים שִׁשָּׁה עָשָׂר וּבָנוֹת שֵׁשׁ וּלְאֶחָיו
אֵין בָּנִים רַבִּים וְכֹל מִשְׁפַּחְתָּם לֹא הִרְבּוּ עַד־
28 בְּנֵי יְהוּדָה׃ * וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר־שֶׁבַע וּמוֹלָדָה
29 וַחֲצַר שׁוּעָל׃ * וּבְבִלְהָה וּבְעֶצֶם וּבְתוֹלָד׃
30 וּבִבְתוּאֵל וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג׃ * וּבְבֵית
31 מַרְכָּבוֹת וּבַחֲצַר סוּסִים וּבְבֵית בִּרְאִי וּבְשַׁעֲרָיִם
32 אֵלֶּה עָרֵיהֶם עַד־מְלֹךְ דָּוִיד׃ * וְחַצְרֵיהֶם
עֵיטָם וָעַיִן רִמּוֹן וְתֹכֶן וְעָשָׁן עָרִים חָמֵשׁ׃
33 * וְכָל־חַצְרֵיהֶם אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה
עַד־בָּעַל זֹאת מוֹשְׁבֹתָם וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם׃
34 * וּמְשׁוֹבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶּן־אֲמַצְיָה׃ * וְיוֹאֵל
35 וְיֵהוּא בֶּן־יוֹשִׁבְיָה בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עֲשִׂיאֵל׃
36 * וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה וַעֲדִיאֵל
37 וִישִׂימִאֵל וּבְנָיָה׃ * וְזִיזָא בֶן־שִׁפְעִי בֶן־אַלּוֹן
בֶּן־יְדָיָה בֶן־שִׁמְרִי בֶּן־שְׁמַעְיָה׃
38 * אֵלֶּה הַבָּאִים בְּשֵׁמוֹת נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם
38 וּבֵית אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ לָרוֹב׃ * וַיֵּלְכוּ לִמְבוֹא
גְדֹר עַד לְמִזְרַח הַגָּיְא לְבַקֵּשׁ מִרְעֶה לְצֹאנָם׃
40 * וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וְהָאָרֶץ רַחֲבַת
יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת וּשְׁלֵוָה כִּי מִן־חָם הַיֹּשְׁבִים
41 שָׁם לְפָנִים׃ * וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים
בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיַּכּוּ אֶת־
אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־הַמְּעִינִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה
וַיַּחֲרִימֻם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם כִּי־
42 מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם׃ * וּמֵהֶם מִן־בְּנֵי
שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר שֵׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה וּרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי
43 בְּרֹאשָׁם׃ * וַיַּכּוּ אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לַעֲמָלֵק
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ה

1 * וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי־הוּא הַבְּכוֹר
וּבְחַלְּלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־
2 יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה׃ * כִּי יְהוּדָה גָּבַר
בְּאֶחָיו וּלְנָגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לְיוֹסֵף׃

24 * Filii Symeon, Namuel, & Iamin, Ia-
25 bi, Zara, Saul. * Sellum filius eius, Ma-
26 ſan filius eius, Maſma filius eius. * Fi
Maſma, Amuhel filius eius, Zachur fili
27 eius, Semmei filius eius. * Filii Semme
ſedecim & filiæ ſex. Fratres autem eius n
habuerũt filios multos, & vniuerſa cogna
tio non potuit adæquare ſummam filio-
28 rum Iuda. * Habitauerunt autẽ in Be-
29 ſabee, & Molada, & Haſarſual. * Et i
30 Ballaa, & in Aſom, & in Tholad, * Et i
Bathuel, & in Horma, & in Sicelech.
31 * Et in Bethmarchaboth, & in Aſa-
ſuſim, & in Betherai, & in Sarim. hæ c-
uitates eorum vſque ad regem Dauid.
32 * Villæ quoque eorum Ethan & Aen-
Remmon & Thocen, & Aſan, ciuitates
33 quinq;. * Et vniuerſi viculi eorum per
circuitum ciuitatum iſtarum vſq; ad Baal.
Hæc eſt habitatio eorũ, & ſedium diſtri-
34 butio. * Moſobab quoque & Iemlech,
35 & Ioſa filius Amaſiæ. * Et Iohel, Iehu fi-
36 lius Ioſabiæ, filii Saraiæ, filii Aſihel. * Et
Elioenai, & Iacoba, & Iſuaia, & Aſaia, &
37 Adihel, & Iſimihel, & Banaia. * Ziza
quoq; filius Sephei, filii Allon, filii Idaia,
38 filii Semri, filii Samaia. * Iſti ſunt nominati
principes in cognationib' ſuis, & in domo
affinitatum ſuarũ multiplicati ſunt vehe-
39 mẽter. * Et ꝓfecti ſunt vt ingrederẽtur in
Gador, vſq; ad Orientẽ vallis, & vt quæ-
40 rent paſcua gregibus ſuis. * Inueneruntq;
paſcuas vberes & valde bonas, & terrã la-
tiſſimam & quietã, & fertilẽ, in qua ante
41 habitauerant de ſtirpe Chãm. * Hi ergo
venerunt, quos ſupra deſcripſimus nomi-
natim, in diebus Ezechiæ regis Iuda, &
percuſſerunt tabernacula eorũ, & habita-
tores qui inuenti fuerant ibi, & deleuerũt
eos vſq; ad pręſentẽ diem, habitaueruntq;
pro eis, quoniam vberrimas paſcuas ibidẽ
42 repererunt. * De filiis quoque Symeon
abierunt in montẽ Seyr viri quingẽti, ha-
bentes principes Phaltiã, & Naariã, & Ra-
43 phiam, & Ozihel filius Ieſi. * Et percuſ-
ſerunt reliquias quæ euadere potuerant
Amalechitarũ, & habitauerunt ibi pro eis
vſq; ad diem hanc.

CAP. V.

1 FIlii quoq; Rubẽ primogeniti Iſrael, ip-
A ſe quippe fuit primogenitus eius: ſed
cùm violaſſet torum patris ſui, data ſunt
primogenita eius filiis Ioſeph filii Iſrael, &
2 nõ eſt ille reputatus in primogenitũ. * Po
rò Iudas qui erat fortiſſimus inter fratres
ſuos, de ſtirpe eius principes germinati
ſunt; primogenita aũt reputata ſut Ioſeph.

* Filij Symeon, Namuel & Jamin, Jarib, 24
Zara, Saul. * Selem filius eius, Mabsam fi- 25
lius eius, Masma filius eius.
* Et filii Masma, Amuel filius eius, Zachur 26
filius eius, Semei filius eius.
* Et Semei filii sedecim, & filiæ sex; & fra 27
tribus eius non fuerunt filij multi: & vniuer-
sæ cognationes eorum non multiplicatæ sunt si-
cut filiorum Juda. * Et habitauerunt in Ber- 28
sabee, & Molada, & Asersual.
* Et in Balaa, & in Asom, & in Tholath, 29
& in Bathuel, & in Arama, & in Secelag.
* Et in Bethmarchaboth, & in Esersusim, 30
& in Bethbari, & in Sarim: hæ ciuitates eo-
rum vsque ad regem Dauid.
* Et suburbia earum, Etam & Ain, & 31
Remmon, Ethecen, et Asan ciuitates quinque.
* Et vniuersi viculi earum in circuitu ci- 32
uitatum istarum vsque ad Balaad: hæc habita-
tio eorum, & genealogia eorum ipsis.
* Et Mosobab, & Amalec, & Josia filius 33
Amasiu. * Et Joel, & Eu filii Josabia, filii 34
Sarea, filii Asiel.
* Et Elionai, & Jeceba, & Jesuia, et Asaia, 35
& Adiel, & Jsmael, & Baneas.
* Et Ziza filius Sophi, filius Selon, filius Jed- 36
dia, filius Samariæ, filius Samaia.
* Jsti qui venerunt in nominibus principum 37
in cognationibus suis, & domibus affinitatum
suarum, & fusi sunt in multitudinem.
* Et profecti sunt vt ingrederentur in Ge- 38
rara vsque ad Orientem vallis, vt quærerent
pascua gregibus suis. * Et inuenerunt pascua 39
pinguia & bona, & terra latissima ante eos, et
in pace, & quieta, & fertilis; quoniam ex filiis
Cham qui habitabant illic antea.
* Et venerunt isti qui descripti sunt in no- 40
minibus in diebus Ezechiæ regis Juda: & per-
cusserunt tabernacula eorũ, et Minæos qui in-
uenti fuerant ibi, & deleuerunt eos vsque ad
diem hanc, & habitauerunt pro eis, quoniam
pascua gregibus eorum ibi.
* Et ex ipsis filiis Symeon abierunt in mon- 41
tem Seir viri quingenti, et Phaltias, & Naa-
rias, & Rapheas, & Oziel filii Esue principes
eorum. * Et percusserunt reliquias quæ salua- 42
tæ fuerant Amalec, & habitauerunt ibi vsque
ad diem hanc.

CAP. V.

ET filii Ruben primogeniti Jsrael, quoniam 1
ipse primogenitus: cùm autem violasset to-
rum patris sui, data sunt primogenita eius filiis
Joseph, filii Jsrael: & non est reputatus in pri-
mogenita Ruben. * Quia Judas potens forti- 2
tudine in fratribus suis, & in ducem ex ipso,
& primogenita Joseph.

24 * υἱοὶ συμεὼν, ναμουὴλ, καὶ ἰαμεὶν, ἰαρεὶβ, ζαρὲ, σαοὺλ·
25 * σελὴμ υἱὸς αὐτοῦ, μαβσὰμ υἱὸς αὐτοῦ, μασμὰ υἱὸς
26 αὐτοῦ. * καὶ υἱοὶ μασμά, ἀμουὴλ υἱὸς αὐτοῦ, ζαχοὺρ
υἱὸς αὐτοῦ, σεμεῒ υἱὸς αὐτοῦ.
27 * καὶ τῷ σεμεῒ υἱοὶ ἑξκαίδεκα, καὶ θυγατέρες ἕξ· καὶ
τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ οὐκ ἦσαν υἱοὶ πολλοί· καὶ πάντες οἱ
δῆμοι αὐτῶν οὐκ ἐπλήθυναν ὡς υἱῶν ἰούδα.
28 * καὶ κατῴκησαν ἐν βηρσαβεαὶ, καὶ μολαδὰ, καὶ ἀσερ-
29 βουάλ. * καὶ ἐν βαλαὰ, καὶ ἐν ἀσὸμ, καὶ ἐν θολάθ, καὶ ἐν
βαθουὴλ, καὶ ἐν ἀραμὰ, καὶ ἐν σεκελάγ.
30 * καὶ ἐν βεθμαρχαβώθ, καὶ ἐν ἐσερβουσὶμ, καὶ ἐν βεθ-
βαρεὶ, καὶ ἐν σαρείμ· αὗται αἱ πόλεις αὐτῶν ἕως τοῦ βα-
σιλέως δαυίδ.
31 * καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν, ἐτὰμ, καὶ αἰὶν, καὶ ῥεμμὼν, ἐθε-
κὲν, καὶ ἀσὰν πόλεις πέντε.
32 * καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν ἐν κύκλῳ τῶν πόλεων
τούτων ἕως βαλαάδ· αὕτη ἡ κατοικία αὐτῶν, καὶ ἡ γενεα-
λογία αὐτῶν αὐτοῖς.
33 * καὶ μωσωβὰβ, καὶ ἀμαλὴκ, καὶ ἰωσία υἱὸς ἀμασίου.
34 * καὶ ἰωὴλ, καὶ ἠοῦ υἱοὶ ἰωσαβία· υἱοῦ σαρέα, υἱοῦ ἀσιήλ.
35 * καὶ ἐλιωναῒ, καὶ ἰεκεβὰ, καὶ ἰεσουία, καὶ ἀσαΐα, καὶ ἀδιὴλ, καὶ
ἰσμαὴλ, καὶ βανέας.
36 * καὶ ζιζὰ υἱὸς σωφεὶ, υἱὸς σηλὼν, υἱὸς ἰεδδία, υἱὸς σα-
μαρεῖ, υἱὸς σαμαΐα.
37 * οὗτοι οἱ ἐλθόντες ἐν ὀνόμασιν ἀρχόντων ἐν τοῖς δή-
μοις αὐτῶν, καὶ οἴκοις πατριῶν αὐτῶν· καὶ ἐχύθησαν εἰς
πλῆθος.
38 * καὶ ἐπορεύθησαν τοῦ ἐλθεῖν εἰς γέραρα ἕως κατ' ἀνα-
τολὰς τῆς φάραγγος, τοῦ ζητῆσαι νομὴν τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν.
39 * καὶ εὗρον νομὴν πίονα καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος
ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἡσυχάζουσα, καὶ εὐθυνοῦσα,
ὅτι ἐκ τῶν υἱῶν χὰμ τῶν κατοικούντων ἐκεῖ ἔμπροσθεν.
40 * καὶ παρεγένοντο οὗτοι οἱ γεγραμμένοι ἐν ὀνόμασιν
ἐν ἡμέραις ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα· καὶ ἐπάταξαν τὰς σκη-
νὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς μιναίους τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ, καὶ ἀνεθε-
μάτισαν αὐτοὺς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ κατῳκίσθησαν
ἀντ' αὐτῶν, ὅτι νομὴ τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν ἐκεῖ.
41 * καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν υἱῶν συμεὼν ἐπορεύθησαν εἰς τὸ
ὄρος σηεὶρ ἄνδρες πεντακόσιοι, καὶ φαλτίας, καὶ νααρίας,
καὶ ῥαφέας, καὶ ὀζιὴλ υἱοὶ ἰεσουὲ ἄρχοντες αὐτῶν.
42 * καὶ ἐπάταξαν τὸ κατάλειμμα τὸ διασωθὲν τοῦ ἀμα-
λὴκ, καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

έ.

1 * Καὶ υἱοὶ ῥουβὴν πρωτοτόκου ἰσραήλ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρω-
τότοκος, ἐν δὲ τῷ βεβηλῶσαι τὴν στρωμνὴν τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, ἐδόθη τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ υἱοῖς ἰωσὴφ υἱοῦ ἰσραήλ·
καὶ οὐκ ἐγενεαλογήθη εἰς πρωτοτόκια ῥουβήν.
2 * ὅτι ἰούδας δυνατὸς ἰσχύϊ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ
εἰς ἡγούμενον ἐξ αὐτοῦ, καὶ τὰ πρωτοτόκια τῷ ἰωσήφ.

3 * בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן
4 וְכַרְמִי׃ * בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְנוֹ גּוֹג בְּנוֹ שִׁמְעִי
5 בְנוֹ׃ * מִיכָה בְנוֹ רְאָיָה בְנוֹ בַּעַל בְּנוֹ׃
6 * בְּאֵרָה בְנוֹ אֲשֶׁר הֶגְלָה תִּלְּגַת פִּלְנְאֶסֶר
7 מֶלֶךְ אַשֻּׁר הוּא נָשִׂיא לָראוּבֵנִי׃ * וְאֶחָיו
לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ לְתֹלְדוֹתָם הָרֹאשׁ יְעִיאֵל
8 וּזְכַרְיָהוּ׃ * וּבֶלַע בֶּן־עָזָז בֶּן־שֶׁמַע בֶּן־יוֹאֵל הוּא
יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן׃
9 * וְלַמִּזְרָח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה לְמִן־
הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃
10 * וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים
וַיִּפְּלוּ בְּיָדָם וַיֵּשְׁבוּ בְּאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרָח
11 לַגִּלְעָד׃ * וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ בְּאֶרֶץ
12 הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה׃ * יוֹאֵל הָרֹאשׁ וְשָׁפָם
הַמִּשְׁנֶה וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן׃
13 * וַאֲחֵיהֶם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם
וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ וָעֵבֶר שִׁבְעָה׃
14 * אֵלֶּה בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־חוּרִי בֶּן־יָרוֹחַ בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־יְשִׁישַׁי בֶּן־יַחְדּוֹ בֶּן־בּוּז׃
15 * אֲחִי בֶּן־עַבְדִּיאֵל בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם׃
16 * וַיֵּשְׁבוּ בַּגִּלְעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנֹתֶיהָ וּבְכָל־מִגְרְשֵׁי
17 שָׁרוֹן עַל־תּוֹצְאוֹתָם׃ * כֻּלָּם הִתְיַחְשׂוּ
בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם מֶלֶךְ־
18 יִשְׂרָאֵל׃ * בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה
מִן־בְּנֵי־חַיִל אֲנָשִׁים נֹשְׂאֵי מָגֵן וְחֶרֶב וְדֹרְכֵי
קֶשֶׁת וּלְמוּדֵי מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף
19 וּשְׁבַע־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי צָבָא׃ * וַיַּעֲשׂוּ
מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִיאִים וִיטוּר וְנָפִישׁ וְנוֹדָב׃
20 * וַיֵּעָזְרוּ עֲלֵיהֶם וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם הַהַגְרִיאִים וְכֹל
שֶׁעִמָּהֶם כִּי לֵאלֹהִים זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וְנַעְתּוֹר
21 לָהֶם כִּי־בָטְחוּ בוֹ׃ * וַיִּשְׁבּוּ מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם
חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְצֹאן מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וַחֲמוֹרִים אַלְפָּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃
22 * כִּי־חֲלָלִים רַבִּים נָפָלוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים
23 הַמִּלְחָמָה וַיֵּשְׁבוּ תַחְתֵּיהֶם עַד־הַגֹּלָה׃ * וּבְנֵי
חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ מִבָּשָׁן עַד־בַּעַל
חֶרְמוֹן וּשְׂנִיר וְהַר־חֶרְמוֹן הֵמָּה רָבוּ׃

3 * Filij ergo Ruben primogeniti Iſrael,
4 Enoch & Phallu, Eſrō & Charmi. * Filij
Iohel, Samaia filius eius: Gog filius eius,
5 Semmei filius eius. * Micha filius eius,
6 Rechia filius eius, Baal filius eius. * Beera filius eius, quem captiuum duxit Theglatphalaſar rex Aſſyriorum: & fuit prin-
7 ceps in tribu Ruben. * Fratres autē eius
& vniuerſa cognatio eius quando numerabâtur per familias ſuas, habuerūt princi-
8 pes Iehihel & Zachariam. * Porrò Bala
filius Azaz, filii Sāna, filii Iohel ipſe habitauit in Aroer vſq; ad Nebo & Beelmeon.
9 * Contra Orientalē quoq; plagam habitauit vſq; ad introitum eremi, & fluuium
B Euphratem. multū quippe iumentorum
numerum poſſidebant in terra Galaad.
10 * In diebus autē Saul prȩliati ſunt contra Agarenos & interfecerunt illos: habitaueruntq; pro eis in tabernaculis eorum
in omni plaga quȩ reſpicit ad Orientē Ga-
11 laad. * Filii verò Gad è regione eorum
habitauerunt in terra Baſan vſq; Selcha.
12 * Iohel in capite, & Saphā ſecundus, Ia-
13 nai autem & Saphat in Baſan. * Fratres
C verò eorū ſecundum domos cognationū
ſuarū, Michael & Moſollā, & Sebe, & Iori,
14 & Iachan, & Zie, & Heber ſeptem. * Hi
filii Abihail, filii Vri, filii Iara, filii Galaad,
filii Michael, filii Ieſeſi, filii Geddo, filii
15 Buz. * Fratres quoque filii Abdihel, filii
Guni principes domus in familiis ſuis.
16 * Et habitauerūt in Galaad & in Baſan,
& in viculis eius & in cunctis ſuburbanis
17 Saron vſq; ad terminos. * Omnes hi numerati ſunt in diebus Ioathan regis Iuda,
& in diebus Hieroboam regis Iſrael.
18 * Filii Ruben & Gad, & dimidiæ tribus
Manaſſe, viri bellatores ſcuta portantes &
gladios, & tendentes arcum, eruditiq; ad
prælia quadraginta quatuor milia & ſeptingenti ſexaginta, procedentes ad pu-
19 gnā, * Dimicauerunt contra Agarenos.
Ithuræi verò & Naphis & Nodab,
20 * præbuerunt eis auxilium. Traditique
ſunt in manus eorum Agareni & vniuerſi
qui fuerant cum eis, quia Deum inuocauerunt cùm præliarētur, & exaudiuit eos,
21 eò quòd crediđiſſent in eum. * Ceperūntque omnia quæ poſſederant, camelorum
quinquaginta milia, & ouium ducenta
quinquaginta milia, aſinos duo milia, &
animas hominum centum milia.
22 * Vulnerati autem multi corruerunt.
fuit enim bellum Dei. Habitaueruntque
pro eis vſq; ad tranſmigrationem. 23 * Filii quoque dimidiæ tribus Manaſſe poſſederunt terram à
finibus Baſan vſque Baal Hermon & Sanir, & montem Hermon. ingens quippe numerus erat.

Et filij Ruben primogeniti Jſrael: Enoch 3
& Phallu, Aſron, & Charmi.
Filij Joel, Semei filius eius, Gog filius eius, 4
Samee filius eius.
Micha filius eius, Raia filius eius, Baal fi- 5
lius eius. Bara filius eius, quem ſeduxit 6
Theglaphalaſar rex Aſſyriorum ipſe princeps
Ruben.
Et fratres eius in populis corũ per familias 7
ſuas in genealogia eorum, princeps Joel, & Za-
charias. Et Baala filius Azaz, filius Se- 8
mei, filius Joel, ipſe habitans in Aroer, & vſq;
ad Nabo, & Beelmeon.
Et contra Orientem habitauit vſq; ad in- 9
troitum eremi à flumine Euphrate, quoniam iu-
menta eorũ multiplicata ſunt in terra Galaad.
Et in diebus Saul fecerunt bellum cum 10
Agarenis: & ceciderunt in manu ſua, & ha-
bitauerunt in tabernaculis eorum in omni fa-
cie Orientis Galaad. Et filij Gad habitauerũt 11
è regione eorum in terra Baſan vſque Selcha.
Et Joel princeps, & Saphan ſecundus, & 12
Joani ſcriba, & Saphan in Baſan.
Et fratres eorum ſecundum domos cogna- 13
tionum ſuarũ Michael & Moſolam, & Sabee
& Jori, & Joachan, et Zia, & Heber ſeptem.
Hi filij Abiel, filij Vri, filij Jarue, filij Ga- 14
laad, filii Michael, filii Suſi, filii Jeddo filii Buz.
Filii Abdiel, filii Guni princeps ſecundum 15
domum familiæ ſuæ.
Et habitauerunt in terra Galaad, & in 16
terra Baſan, & in viculis eius et in omnibus
ſuburbanis Saron vſque ad terminos eorum.
Omnes numerati ſunt in diebus Joathã re- 17
gis Juda, & in diebus Hieroboam regis Jſrael.
Filii Ruben & Gad, & dimidium tribus 18
Manaſſe à filiis fortitudinis, omnes viri tol-
lentes ſcutum & enſem & tendentes arcũ &
eruditi ad prælia, quadraginta & quatuor mi-
lia & ſeptingenti & ſexaginta, procedentes ad
pugnam. Et fecerunt bellum cum Agarenis, 19
& Jtturæis, & Naphiſſæis, & Nedabæis.
Et clamauerũt contra eos, & traditi ſunt 20
in manus eorum Agareni, & vniuerſi qui cum
eis, quoniam Deum inuocauerunt in bello, &
exaudiuit eos, quoniam crediderunt in eum.
Et ceperunt in captiuitatẽ poſſeſſiones eo- 21
rum, camelorũ quinquaginta milia, & ouium
ducenta & quinquaginta milia, & aſinorum
duo milia, & animas hominum centum milia.
Vulnerati enim multi corruerunt, quoniã 22
à Deo bellum; & habitauerunt pro eis vſque
ad transmigrationem.
Et dimidiæ tribus Manaſſe habitauerunt 23
in terra à Baſan vſque Baal Hermon & Sa-
nir, & montem Hermon hi multiplicati ſunt.

3 καὶ υἱοὶ ῥουβὴν πρωτοτόκου ἰσραήλ, ἐνώχ, καὶ φαλλούς,
4 ἀσρὼν καὶ χαρμί. υἱοὶ ἰωήλ, σεμεῒ υἱὸς αὐτοῦ, γὼγ υἱὸς
αὐτοῦ, σαμεῒ υἱὸς αὐτοῦ·
5 μιχὰ υἱὸς αὐτοῦ, ῥαῒα υἱὸς αὐτοῦ, βαὰλ υἱὸς αὐτοῦ·
6 βαρὰ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν ἀπῴκισε θεγλαφαλασὰρ βα-
σιλεὺς ἀσσυρίων αὐτὸς ἄρχων τοῦ ῥουβήν.
7 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς δήμοις αὐτῶν κατὰ γε-
νέσεις αὐτῶν ἐν τῇ γενεαλογίᾳ αὐτῶν· ὁ ἄρχων ἰωήλ, καὶ
8 ζαχαρίας· καὶ βαλαὰ υἱὸς ἀζάζ, υἱὸς σεμεΐ, υἱὸς
ἰωήλ, αὐτὸς κατοικῶν ἐν ἀροὴρ, καὶ ἕως ναβὼ καὶ βεελμεών.
9 καὶ κατὰ ἀνατολὰς κατῴκησεν ἕως τῆς εἰσόδου τῆς ἐρήμου
ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εὐφράτου, ὅτι τὰ κτήνη αὐτῶν ἐπληθύν-
θησαν ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.
10 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις σαοὺλ ἐποίησαν πόλεμον μετὰ
τῶν ἀγαρηνῶν· καὶ ἔπεσον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν, καὶ κατῴκη-
σαν ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν ἐπὶ πάντας προσώπου ἀνα-
11 τολῶν τῆς γαλαάδ. καὶ υἱοὶ γὰδ κατῴκησαν ἐξε-
ναντίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῇ τῆς βασὰν ἕως σελχά.
12 καὶ ἰωὴλ ὁ ἄρχων, καὶ σαφὰν ὁ δεύτερος, καὶ ἰωανὶ ὁ
13 γραμματεύς, καὶ σαφὰν ἐν τῇ βασάν. καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν μιχαήλ, καὶ μοσο-
λὰμ, καὶ σαβεαὶ, καὶ ἰωρεὶ, καὶ ἰωαχὰν, καὶ ζία, καὶ ἔβερ ἑπτά.
14 οὗτοι υἱοὶ ἀβιήλ, υἱοῦ οὐρὶ, υἱοῦ ἰαρουὲ, υἱοῦ γαλαάδ,
υἱοῦ μιχαήλ, υἱοῦ σουσὶ, υἱοῦ ἰεδδὼ, υἱοῦ βούζ·
15 υἱοῦ ἀβδιήλ, υἱοῦ γουνὶ ἄρχων κατ' οἶκον πατριᾶς
16 αὐτῶν. καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ γῇ γαλαάδ, καὶ ἐν τῇ
γῇ βασὰν, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀφω-
ρισμένοις σαρὼν ἐπὶ τῶν διεξόδων αὐτῶν.
17 πάντες ἐγενεαλογήθησαν ἐν ἡμέραις ἰωθὰμ βασι-
λέως ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ βασιλέως ἰσραήλ.
18 υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ γὰδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἀπὸ
υἱῶν δυνάμεων, πάντες ἄνδρες αἴροντες ἀσπίδα καὶ μά-
χαιραν, καὶ ἐντείνοντες τόξον, καὶ δεδιδαγμένοι πόλεμον
τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρες χιλιάδες, καὶ ἑπτακόσιοι, καὶ ἑξή-
κοντα ἐκπορευόμενοι εἰς παράταξιν.
19 καὶ ἐποίησαν πόλεμον μετὰ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ ἰτου-
20 ραίων, καὶ ναφισαίων, καὶ νηδαβαίων. καὶ ἐβόησαν ἐπ'
αὐτοὺς, καὶ παρεδόθησαν ἐν χειρὶ αὐτῶν οἱ ἀγαρηνοὶ, καὶ
πάντες οἱ μετ' αὐτῶν, ὅτι τῷ θεῷ ἐβόησαν ἐν τῷ πολέ-
μῳ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῶν, ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτῷ.
21 καὶ ᾐχμαλώτευσαν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καμήλων
πεντήκοντα χιλιάδας, καὶ προβάτων διακοσίας καὶ πεν-
τήκοντα χιλιάδας, καὶ ὄνους δισχιλίους, καὶ ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἑκατὸν χιλιάδας.
22 τραυματίαι γὰρ πολλοὶ ἔπεσον, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ὁ
πόλεμος, καὶ κατῴκησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως τῆς ἀποικίας.
23 καὶ οἱ ἡμίσεις τῆς φυλῆς μανασσῆ ᾤκησαν ἐν τῇ γῇ
ἀπὸ βασὰν ἕως βαὰλ ἑρμὼν, καὶ σανεὶρ, καὶ ὄρος ἑρμὼν
αὐτοὶ ἐπληθύνθησαν.

24 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית־אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי
וֶאֱלִיאֵל וְעַזְרִיאֵל וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל
אֲנָשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים
25 לְבֵית אֲבוֹתָם׃ * וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם
וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד
26 אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם׃ * וַיָּעַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְאֶת־רוּחַ תִּלְּגַת
פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּגְלֵם לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי
שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְבִיאֵם לַחְלַח וְחָבוֹר וְהָרָא וּנְהַר
גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ו

1 * בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃
2 * וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
3 * וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי
אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
4 * אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס פִּינְחָס הֹלִיד אֶת־
5 אֲבִישׁוּעַ׃ * וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־בֻּקִּי וּבֻקִּי
6 הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי׃ * וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת־זְרַחְיָה
7 וּזְרַחְיָה הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת׃ * מְרָיוֹת הוֹלִיד
אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב׃
8 * וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־
9 אֲחִימָעַץ׃ * וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה
10 הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן׃ * וְיוֹחָנָן הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה
הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלָם׃
11 * וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד
12 אֶת־אֲחִיטוּב׃ * וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק
13 וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם׃ * וְשַׁלּוּם הוֹלִיד
אֶת־חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה׃
14 * וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד
15 אֶת־יְהוֹצָדָק׃ * וִיהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה
אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר׃
16 * בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי׃
17 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃
18 * וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
19 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמֻשִׁי וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת
הַלֵּוִי לַאֲבֹתֵיהֶם׃
20 * לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת בְּנוֹ זִמָּה בְנוֹ׃
21 * יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ בְנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאָתְרַי בְּנוֹ׃

24 *Et hi fuerant principes domus cogna-
tionis eorum, Epher, Ieſi, & Helihel, Ezri-
hel & Ieremia, & Odoia, & Iedihel viri for
tiſſimi & potentes & nominati duces in fa
25 milijs ſuis. *Reliquerunt autem Deum
patrum ſuorũ, & fornicati ſunt poſt Deos
populorum terræ quos abſtulit Deus co-
26 ram eis. *Et ſuſcitauit Deus Iſrael ſpiri-
tum Phul regis Aſſyriorum, & ſpiritum
Theglatphalaſar regis Aſſur, & tranſtulit
Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Ma-
naſſe, & adduxit eos in Ale, & in Abor, &
Ara, & fluuium Gozan vſque ad diem
hanc.

CAP. VI.

1 Filij Leui, Gerſon, Caath, & Merari.
A *Filij Caath, Amram, Iſaar, Hebrõ,
2 & Ozihel. *Filij Amram, Aaron, Moy-
3 ſes & Maria. Filij Aaron, Nadab & Abiu,
4 Eleazar & Ithamar. *Eleazar genuit Phi
nees, & Phinees genuit Abiſue.
5 *Abiſue verò genuit Bocci, & Bocci
genuit Ozi.
6 *Ozi genuit Zaraiam, & Zaraias genuit
Meraioth.
7 *Porrò Meraioth genuit Amariam, &
Amarias genuit Achitob.
8 *Achitob genuit Sadoch; & Sadoch ge
nuit Achimaas.
9 *Achimaas genuit Azariam, Azarias
genuit Iohannan.
10 *Iohannan genuit Azariam. ipſe eſt
B qui ſacerdotio functus eſt in domo quam
ædificauit Salomon in Ieruſalem.
11 *Genuit autem Azarias Amariam, &
Amarias genuit Achitob.
12 *Achitob genuit Sadoch, & Sadoch ge-
13 nuit Sellum. *Sellum genuit Helchia,
& Helchias genuit Azariam.
14 *Azarias genuit Zaraiam, & Zaraias
genuit Ioſedech.
15 *Porrò Ioſedech egreſſus eſt quando
tranſtulit Dominus Iudam & Ieruſalem
per manus Nabuchodonoſor.
16 *Filij ergo Leui, Gerſon, Caath, & Me-
17 rari. *Et hęc nomina filiorum Gerſon,
Lobni & Semei.
18 *Filij Caath, Amram & Iſaar, & He-
bron & Ozihel.
19 *Filij Merari, Mooli & Muſi. Hæ au-
tem generationes Leui ſecundum fami-
lias eorum.
20 *Gerſon Lobni filius eius, Iaath filius
eius, Zamma filius eius.
21 *Ioaa filius eius, Addo filius eius, Sara
filius eius, Iethrai filius eius.

Et isti principes domus cognationum eo- 24
rum, Apher & Jessi, & Ediel, & Ezriel, &
Hieremias, & Hoduia, et Jediel, viri potentes
fortitudine, viri nominati principes in domo fa-
miliarum suarum.
Et præuaricati sunt in Deum patrum suo- 25
rum, & fornicati sunt post Deos populorum
terræ, quos abstulit Deus à facie eorum.
Et suscitauit Deus Israel spiritum Phul 26
regis Assyriorum, & spiritum Theglatphalasar
regis Assyriorum: & transtulit Ruben, &
Gaddi, & dimidiam tribum Manasse, & ad-
duxit eos in Ala, & Abor, & Arra, & fluuiū
Gozam vsque ad diem hanc.

CAP. VI.

Filij Leui, Gerson, & Caath, & Merari. 1
Et filij Caath, Ambram et Issaar, Che- 2
bron & Oziel.
Et filij Ambram, Aaron & Moyses, & 3
Mariam: & filij Aaron, Nadab, & Abiud,
Eleazar, & Ithamar.
Et Eleazar genuit Phinees, & Phinees 4
genuit Abisu.
Et Abisu genuit Boci, & Boci genuit Ozi. 5
Et Ozi genuit Zarea, & Zarea genuit 6
Marioth. Et Marioth genuit Amaria, & 7
Amaria genuit Achitob.
Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc ge 8
nuit Achimaas.
Et Achimaas genuit Azariam, Azarias ge- 9
nuit Jonan.
Et Jonas genuit Azariam, iste est Azarias 10
qui sacerdotio functus est in domo quam ædifi-
cauit Salomon in Hierusalem.
Et genuit Azarias Amariam, et Amarias 11
genuit Achitob.
Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc ge- 12
nuit Sellum.
Et Sellum genuit Chelciam, & Chelcias 13
genuit Azariam.
Et Azarias genuit Saream, & Sareas ge- 14
nuit Josedec.
Et Josedec egressus est quando transtulit 15
Dominus Judam & Hierusalem in manu Na-
buchodonosor ad Babylonem.
Filij Leui, Gerson, Caath, & Merari. 16
Et hæc nomina filiorum Gerson, Lobenni 17
& Semei.
Et filii Caath, Amram & Issaar, Chebron 18
& Oziel. Et filii Merari, Mooli & Mu- 19
si. Hæ generationes Leui secundum familias eo-
rum. Gerson, Lobenni filius eius, Jaath fi- 20
lius eius, Zemma filius eius.
Ioaa filius eius, Addo filius eius, Zara fi- 21
lius eius, Hiethri filius eius.

24 * καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἴκου πατριῶν αὐτῶν, ἀφὲρ καὶ
ἰεσσεί, καὶ ἐδιὴλ, καὶ ἐζριὴλ, καὶ ἱερεμίας, καὶ ὠδουΐα, καὶ
ἰεδιὴλ, ἄνδρες δυνατοὶ ἰσχύϊ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἄρχοντες
κατ᾽ οἶκον πατριῶν αὐτῶν.
25 * καὶ ἠθέτησαν ἐν τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐπορ-
νεύθησαν ὀπίσω τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς, οὓς ἐξῆρεν ὁ
θεὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
26 * καὶ ἐξήγειρεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ τὸ πνεῦμα φοὺλ βασι-
λέως ἀσσυρίων, καὶ τὸ πνεῦμα θεγλατφαλασὰρ βασι-
λέως ἀσσυρίων· καὶ ἀπῴκισε τὸν ῥουβὴν, καὶ τὸν γαδδὶ, καὶ τὸ
ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ. καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ἀλὰ, καὶ
ἀβὼρ, καὶ ἀρρὰ, καὶ ποταμὸν γωζὰν ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης.

ϛ.

1 * Υἱοὶ λευί, γερσὼν, καὶ καὰθ, καὶ μεραρί.
2 * καὶ υἱοὶ καὰθ, ἀμβρὰμ, καὶ ἰσαάρ, χεβρὼν, καὶ ὀζιήλ.
3 * καὶ υἱοὶ ἀμβρὰμ, ἀαρὼν, καὶ μωυσῆς, καὶ μαριάμ· καὶ
υἱοὶ ἀαρὼν, ναδὰβ, καὶ ἀβιοὺδ, ἐλεάζαρ, καὶ ἰθάμαρ.
4 * καὶ ἐλεάζαρ ἐγέννησε τὸν φινεές, καὶ φινεὲς ἐγέννησε τὸν
ἀβισού.
5 * καὶ ἀβισοὺ ἐγέννησε τὸν βοκί, καὶ βοκὶ ἐγέννησε τὸν ὀζί.
6 * καὶ ὀζὶ ἐγέννησε τὸν ζαρέα, καὶ ζαρέα ἐγέννησε τὸν μα
7 ριώθ. * καὶ μαριὼθ ἐγέννησε τὸν ἀμαρία, καὶ ἀμαρία
8 ἐγέννησε τὸν ἀχιτώβ. * καὶ ἀχιτὼβ ἐγέννησε τὸν σαδ-
δοὺκ, καὶ σαδδοὺκ ἐγέννησε τὸν ἀχιμαάς.
9 * καὶ ἀχιμαὰς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, ἀζαρίας ἐγέννη-
σε τὸν ἰωνάν.
10 * καὶ ἰωνὰς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, αὐτὸς ἐστὶν ἀζαρίας ὁ
ἱερατεύσας ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ᾠκοδόμησε σαλωμὼν ἐν ἱερου-
11 σαλήμ. * καὶ ἐγέννησεν ἀζαρίας τὸν ἀμαρίαν, καὶ ἀμα-
ρίας ἐγέννησε τὸν ἀχιτώβ.
12 * καὶ ἀχιτὼβ ἐγέννησε τὸν σαδδοὺκ, καὶ σαδδοὺκ ἐγέννησε
τὸν σελλούμ.
13 * καὶ σελλοὺμ ἐγέννησε τὸν χελκίαν, καὶ χελκίας ἐγέν-
νησε τὸν ἀζαρίαν·
14 * καὶ ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν σαρέαν, καὶ σαρέας ἐγέννησε
τὸν ἰωσεδέκ.
15 * καὶ ἰωσεδὲκ ἐπορεύθη ἐν τῷ ἀποικίζειν κύριον τὸν ἰού-
δα καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ ναβουχοδονόσωρ εἰς βα-
16 βυλῶνα. * υἱοὶ λευί, γερσὼν, καὰθ, καὶ μεραρί.
17 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν γερσὼν, λοβεννὶ, καὶ
σεμεΐ.
18 * καὶ υἱοὶ καὰθ, ἀμρὰμ, καὶ ἰσαάρ, χεβρὼν, καὶ ὀζιήλ.
19 * καὶ υἱοὶ μεραρί, μοολλὶ, καὶ μουσί. αὗται αἱ συγ-
γένειαι τοῦ λευὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν.
20 * τῷ γερσὼν, λοβεννὶ υἱὸς αὐτοῦ, ἰαὰθ υἱὸς αὐτοῦ, ζεμμὰ
υἱὸς αὐτοῦ.
21 * ἰωαὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀδδὼ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἰεθρὶ
υἱὸς αὐτοῦ.

22 * בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ׃
23 * אֶלְקָנָה בְנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר בְּנוֹ׃
24 * תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ׃
25 * וּבְנֵי אֶלְקָנָה עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת׃
26 * אֶלְקָנָה בְּנוֹ אֶלְקָנָה צוֹפַי בְּנוֹ וְנַחַת בְּנוֹ׃
27 * אֱלִיאָב בְּנוֹ יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְנוֹ׃
28 * וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וַשְׁנִי וַאֲבִיָּה׃
29 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנִי בְנוֹ שִׁמְעִי בְנוֹ עֻזָּה בְנוֹ׃
30 * שִׁמְעָא בְנוֹ חַגִּיָּה בְנוֹ עֲשָׂיָה בְנוֹ׃
31 * וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית
32 יְהוָה מִמְּנוֹחַ הָאָרוֹן׃ * וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי
מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־
בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל־
33 עֲבוֹדָתָם׃ * וְאֵלֶּה הָעֹמְדִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי
הַקְּהָתִי הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־שְׁמוּאֵל׃
34 * בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיאֵל בֶּן־תּוֹחַ׃
35 * בֶּן־צִיף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מַחַת בֶּן־עֲמָשָׂי׃
36 * בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־צְפַנְיָה׃
37 * בֶּן־תַּחַת בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח׃
38 * בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃
39 * וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף בֶּן־
בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־שִׁמְעָא׃
40 * בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה בֶּן־מַלְכִּיָּה׃
41 * בֶּן־אֶתְנִי בֶן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה׃
42 * בֶּן־אֵיתָן בֶּן־זִמָּה בֶּן־שִׁמְעִי׃
43 * בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־לֵוִי׃ * וּבְנֵי מְרָרִי
44 אֲחֵיהֶם עַל־הַשְּׂמֹאול אֵיתָן בֶּן־קִישִׁי בֶּן־עַבְדִּי בֶּן־
45 מַלּוּךְ׃ * בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃
46 * בֶּן־אַמְצִי בֶן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר׃ * בֶּן־מַחְלִי
47 48 בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי׃ * וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם
נְתוּנִים לְכָל־עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים׃
49 * וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה
וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים
וּלְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד
50 הָאֱלֹהִים׃ * וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ
פִּינְחָס בְּנוֹ אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ׃
51 * בֻּקִּי בְנוֹ עֻזִּי בְנוֹ זְרַחְיָה בְנוֹ׃
52 * מְרָיוֹת בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ׃

22 *Filii Caath, Aminadab filius eius, Cho
23 re filius eius, Asir filius eius. *Helchana
filius eius, Abiasaph filius eius, Asir filius
24 eius. *Caath filius eius, Vriel filius eius,
Ozias filius eius, Saul filius eius.
25 *Filii Helchana, Amasai & Achimoth,
26 & Helchana. *Filii Helchana, Sophai fi-
27 lius eius, Naath filius eius. *Heliab filius
C eius, Hieroan filius eius, Helchana filius
28 eius. *Filii Samuel primogenitus Vas-
29 seni & Abia. *Filij autem Merari, Moo-
li, Lobni filius eius, Semmei filius eius,
30 Oza filius eius. *Samaa filius eius, Ag-
gia filius eius, Asia filius eius.
31 *Isti sunt quos constituit Dauid super
cantores domus Domini, ex quo colloca-
32 ta est arca. *Et ministrabant coram ta-
bernaculo testimonij canẽtes donec ædi-
ficaret Salomon domum Domini in Ieru
salem. Stabant autem iuxta ordinem suũ
33 in ministerio. *Hi verò sunt qui assi-
stebant cum filiis suis de filiis Caath, He-
mam cantor filius Iohel, filij Samuel,
34 *Filij Helcana, filij Ieroam, filij Heli-
35 hel, filij Thou. *Filij Suph, filij Helcha-
D na, filij Maath, filij Amasai.
36 *Filij Helchana, filij Iohel, filij Azariæ,
37 filij Sophoniæ. *Filij Thaath, filij Asir,
38 filij Abisaph, filij Chore. *Filij Isaar, fi-
lij Caath, filij Leui, filij Israel.
39 *Et frater eius Asaph, qui stabat à de-
xtris eius; Asaph filius Barachiæ, filij Sa-
40 maa; *Filij Michael, filij Basaiæ, filij
41 Melchiæ. *Filij Athanai, filij Zara, filij
42 Adaia. *Filij Ethan, filij Zamma, filij
Semei;
43 *Filij Iet, filij Gerson, filij Leui.
44 *Filii autem Merari fratres eorum ad
sinistram Ethan, filii Chusi, filii Abdi, filii
Maloch;
45 *Filii Asabię, filii Amasię, filii Helchię;
46 *Filii Amasai, filii Bonni, filii Somer;
47 *Filii Mooli, filii Musi, filii Merari, filii
48 Leui. *Fratres quoque eorũ Leuitę qui
ordinati sunt in cunctum ministerium ta
49 bernaculi domus Dei. *Aaron verò & fi-
lii eius adolebant incensum super altare
holocausti, & super altare thymiamatis in
omne opus sancti sanctorũ, & vt precaren
tur pro Israel iuxta omnia quæ præcepe-
50 rat Moyses seruus Dei. *Hi sunt autem
filii Aarõ: Eleazar filius eius, Phinees filius
51 eius, Abisue filius eius; *Bocci filius eius,
52 Ozi filius eius, Zaraia filius eius. *Me-
raioth filius eius, Amaria filius eius, Achi
tob filius eius.

*Filij Caath, Issaar filius eius, Aminadab fi- 22
lius eius, Core filius eius, Aser filius eius.
*Elcana filius eius, Abiasaph filius eius, Aser 23
filius eius.
*Thaath filius eius, Uriel filius eius, Ho- 24
zias filius eius, Saul filius eius.
*Et filij Elcana, Amasa & Achimoth El- 25
cana. *Elcana filius eius, Sophi filius eius, 26
Naath filius eius. *Eliab filius eius, Hieroam 27
filius eius, Elcana filius eius, Samuel filius eius.
*Et filij Samuel, primogenitus eius Ioel, & 28
secundus Abia.
*Filij Merari, Mooli, Lobenni filius eius, 29
Semei filius eius, Ozias filius eius.
*Samaa filius eius, Agia filius eius, Asaia 30
filius eius.
*Et hi quos constituit Dauid in manus can 31
tantium domus Domini, ex quo quieuit arca.
*Et erant ministrantes coram tegumento 32
tabernaculi testimonij in cantu, donec ædifica-
ret Salomon domum Domini in Hierusalem, &
stabāt iuxta ordinem suum in ministerijs suis.
*Et isti qui assistebant & filij eorum, à filiis 33
Caath, Heman cantor filius Ioal filij Samuel,
*Filij Elcana, filij Hieram, filij Eliel, filij 34
Thou.
*Filij Suph, filij Elcana, filij Maath, filij 35
Amasai. *Filij Elcana, filij Ioel, filij Azaria, 36
filij Saphania, *Filij Thaath, filij Aser, filij 37
Abiasaph, filij Core.
*Filij Issaar, filij Caath, filij Leui, filij Is- 38
rael. *Et frater eius Asaph, qui stabat à de- 39
xtris eius: Asaph filius Barachia, filij Samaa,
*Filij Michael, filii Basia, filii Melchia. 40
*Filij Ethani, filii Zare, filii Adia, 41
*Filij Ethan, filii Zemma, filii Semei, 42
*Filij Iaath, filii Gerson, filii Leui. 43
*Et filii Merari fratres eorū ad sinistram, 44
Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch.
*Filij Asabia, filii Amasia, filii Chelcia, 45
*Filii Amasi, filii Bani, filii Semmer, 46
*Filij Moolli, filii Muse, filii Merari, filii 47
Leui. *Et fratres eorum dati Leuitæ in cun- 48
ctum ministerium tabernaculi domus Dei.
*Et Aaron & filii eius adolentes incensum 49
super altare holocaustorum, & super altare
thymiamatis in omnia opera sancti sanctorum,
& vt placarentur pro Israel iuxta omnia quæ
præceperat Moyses seruus Dei.
*Et hi filij Aaron, Eleazar filius eius, Phi- 50
nees filius eius, Abiasu filius eius.
*Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarea fi- 51
lius eius.
*Marioth filius eius, Amaria filius eius, A- 52
chitob filius eius.

22 *υἱοὶ καάθ, ἰσαὰρ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμιναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ, κορὲ
23 υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴρ υἱὸς αὐτοῦ. *ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀβιασὰφ
24 υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὲρ υἱὸς αὐτοῦ. *θαὰθ υἱὸς αὐτοῦ, οὐριὴλ υἱὸς
αὐτοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ, σαοὺλ υἱὸς αὐτοῦ.
25 *καὶ υἱοὶ ἐλκανά, ἀμασὰ, καὶ ἀχιμὼθ ἐλκανά.
26 *ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, σοφὶ υἱὸς αὐτοῦ, ναὰθ υἱὸς αὐτοῦ.
27 *ἐλιὰβ υἱὸς αὐτοῦ, ἱεροὰμ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ,
28 σαμουὴλ υἱὸς αὐτοῦ. *καὶ υἱοὶ σαμουὴλ, ὁ πρωτότοκος
αὐτοῦ ἰωήλ, καὶ ὁ δεύτερος ἀβιά.
29 *υἱοὶ μεραρὶ, μοολί, λοβεννὶ υἱὸς αὐτοῦ, σεμεῒ υἱὸς αὐ-
τοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ.
30 *σαμαὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀγία υἱὸς αὐτοῦ, ἀσαία υἱὸς αὐτοῦ·
31 *καὶ οὗτοι οὓς κατέστησεν δαυὶδ ἐπὶ χεῖρας ᾀδόντων
οἴκου κυρίου, ἐξ οὗ κατέπαυσεν ἡ κιβωτός.
32 *καὶ ἦσαν λειτουργοῦντες ἀπέναντι τῆς σκέπης τῆς σκη-
νῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν ᾠδῇ, ἕως τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν σολο-
μῶντα τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἔστησαν κατὰ
τὴν κρίσιν αὐτῶν ἐπὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν.
33 *καὶ οὗτοι οἱ ἑστῶτες καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, ἀπὸ τῶν υἱῶν
καάθ, αἱμὰν ὁ ψαλμῳδὸς υἱὸς ἰωὴλ υἱοῦ σαμουήλ,
34 *υἱοῦ ἐλκανά, υἱοῦ ἱεράμ, υἱοῦ ἐλιήλ, υἱοῦ θοοῦ.
35 *υἱοῦ σοὺφ, υἱοῦ ἐλκανά, υἱοῦ μαὰθ, υἱοῦ ἀμασαΐ.
36 *υἱοῦ ἐλκανὰ, υἱοῦ ἰωὴλ, υἱοῦ ἀζαρία, υἱοῦ σαφανία.
37 *υἱοῦ θαὰθ, υἱοῦ ἀσὲρ, υἱοῦ ἀβιασὰφ, υἱοῦ κορέ.
38 *υἱοῦ ἰσαὰρ, υἱοῦ καὰθ, υἱοῦ λευὶ, υἱοῦ ἰσραήλ.
39 *καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀσάφ, ὁ ἑστὼς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ·
ἀσὰφ, υἱὸς βαραχία, υἱοῦ σαμαά.
40 *υἱοῦ μιχαὴλ, υἱοῦ βασία, υἱοῦ μελχία.
41 *υἱοῦ ἠθανὶ, υἱοῦ ζαραῒ, υἱοῦ ἀδία.
42 *υἱοῦ ἐθὰν, υἱοῦ ζεμμὰ, υἱοῦ σεμεΐ.
43 *υἱοῦ ἰαὰθ, υἱοῦ γερσὼν, υἱοῦ λευί.
44 *καὶ υἱοὶ μεραρὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἀριστε-
ρά, αἰθὰν υἱὸς κουσεὶ, υἱοῦ ἀβδὶ, υἱοῦ μαλὼχ,
45 *υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ ἀμασία, υἱοῦ χελκία,
46 *υἱοῦ ἀμασεὶ, υἱοῦ βανὶ, υἱοῦ σεμμήρ,
47 *υἱοῦ μοολλὶ, υἱοῦ μουσῆ, υἱοῦ μεραρὶ, υἱοῦ λευί.
48 *καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν δεδομένοι οἱ λευῖται εἰς πᾶ-
σαν δουλείαν τῆς σκηνῆς οἴκου τοῦ θεοῦ.
49 *καὶ ἀαρὼν, καὶ υἱοὶ αὐτοῦ θυμιῶντες ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυ-
μιάματος εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, καὶ
τὸ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλα-
το μωυσῆς ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ.
50 *καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ ἀαρών, ἐλεάζαρ υἱὸς αὐτοῦ, φινεὲς υἱὸς
αὐτοῦ, ἀβιασοὺ υἱὸς αὐτοῦ.
51 *βοκκὶ υἱὸς αὐτοῦ, ὀζὶ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρέα υἱὸς αὐτοῦ.
52 *μαριὰθ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμαρία υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιτὼβ
υἱὸς αὐτοῦ.

53 * צדוק בנו אחימעץ בנו׃ * ואלה
54 מושבותם לטירותם בגבולם לבני אהרן
למשפחת הקהתי כי להם היה הגורל׃
55 * ויתנו להם את־חברון בארץ יהודה ואת־
56 מגרשיה סביבתיה׃ * ואת־שדה העיר
ואת־חצריה נתנו לכלב בן־יפנה׃
57 * ולבני אהרן נתנו את־ערי יהודה המקלט
את־חברון ואת־לבנה ואת־מגרשיה ואת־יתר
58 ואת־אשתמע ואת־מגרשיה׃ * ואת־חילן
ואת־מגרשיה את־דביר ואת־מגרשיה׃
59 * ואת־עשן ואת־מגרשיה ואת־בית שמש
60 ואת־מגרשיה׃ * וממטה בנימן את־גבע
ואת־מגרשיה ואת־עלמת ואת־מגרשיה
ואת־ענתות ואת־מגרשיה כל־עריהם שלש־
61 עשרה עיר במשפחותיהם׃ * ולבני קהת
הנותרים ממשפחת המטה ממחצית מטה
62 חצי מנשה בגורל ערים עשר׃ * ולבני
גרשום למשפחותם ממטה יששכר וממטה
אשר וממטה נפתלי וממטה מנשה בבשן
63 ערים שלש עשרה׃ * לבני מררי למשפחותם
ממטה ראובן וממטה־גד וממטה זבולן בגורל
64 ערים שתים עשרה׃ * ויתנו בני־ישראל
ללוים את־הערים ואת־מגרשיהם׃
65 * ויתנו בגורל ממטה בני־יהודה וממטה
בני־שמעון וממטה בני בנימן את הערים האלה
אשר־יקראו אתהם בשמות׃
66 * וממשפחות בני קהת ויהי ערי גבולם
67 ממטה אפרים׃ * ויתנו להם את־ערי
המקלט את־שכם ואת־מגרשיה בהר אפרים
68 ואת־גזר ואת־מגרשיה׃ * ואת־יקמעם
ואת־מגרשיה ואת־בית חורון ואת־מגרשיה׃
69 * ואת־אילון ואת־מגרשיה ואת־גת־רמון
70 ואת־מגרשיה׃ * וממחצית מטה מנשה
את־ענר ואת־מגרשיה ואת־בלעם ואת־
מגרשיה למשפחת לבני־קהת הנותרים׃
71 * לבני גרשום ממשפחת חצי מטה מנשה
את־גולן בבשן ואת־מגרשיה ואת־עשתרות
ואת־מגרשיה׃

53 *Sadoch filius eius, Achimaas filius eius.
54 * Et hæc habitacula eorum per vicos
atque confinia filiorum ſcilicet Aaron,
iuxta cognationes Caathitarũ. ipſis enim
55 ſorte contigerant. * Dederunt igitur eis
Hebron in terra Iuda, & ſuburbana eius
56 per circuitum. * Agros autem ciuitatis
& villas Caleph filio Iephone.
57 * Porrò filiis Aaron dederunt ciuitates
ad confugiendum, Hebron, & Lobna &
E ſuburbana eius; Iether quoque & Eſtemo
cum ſuburbanis ſuis.
58 * Sed & Helon & Dabir cum ſuburba-
nis ſuis.
59 *Aſan quoque & Bethſemes & ſubur-
bana earum.
60 * De tribu autem Beniamin, Gabee, &
ſuburbana eius, & Almath cum ſuburba-
nis ſuis, Anathoth quoq; cum ſuburba-
nis ſuis. omnes ciuitates tredecim cum
ſuburbanis ſuis, per cognationes ſuas.
61 * Filiis autem Caath reſiduis de cogna-
tione ſua dederunt ex dimidia tribu Ma-
naſſe in poſſeſſionem vrbes decem.
62 * Porrò filiis Gerſon per cognationes
ſuas de tribu Iſachar, & de tribu Aſer, &
de tribu Neptalim, & de tribu Manaſſe,
in Baſan vrbes tredecim.
63 * Filiis autem Merari per cognationes
ſuas de tribu Ruben, & de tribu Gad, &
de tribu Zabulon, dederunt ſorte ciuita-
tes duodecim.
64 * Dederunt quoque filij Iſrael Leuitis
ciuitates & ſuburbana earum.
65 * Dederúntque per ſortem ex tribu fi-
liorum Iuda, & ex tribu filiorũ Symeon,
F & ex tribu filiorum Beniamin, vrbes has
quas vocauerunt nominibus ſuis.
66 * Et his qui erant ex cognatione filio-
rum Caath. Fuerúntque ciuitates in ter-
minis eorum de tribu Ephraim.
67 * Dederunt ergo eis vrbes ad cõfugien
dum, Sychem cũ ſuburbanis ſuis in mõte
Ephraim, & Gazer cum ſuburbanis ſuis.
68 * Iecmaam quoque cum ſuburbanis
ſuis, & Bethoron ſimiliter;
69 * Nec non & Helon cum ſuburbanis
ſuis, & Gethremon in eundem modum.
70 *Porrò ex dimidia tribu Manaſſe, Aner
& ſuburbana eius: Baalam & ſuburbana
eius. his videlicet qui de cognatione fi-
liorum Caath reliqui erant.
71 * Filiis autem Gerſon de cognatione
dimidiæ tribus Manaſſe, Gaulon in Ba-
ſan & ſuburbana eius, & Aſtaroth cum
ſuburbanis ſuis.

‡ *Saduc filius eius, Achimaas filius eius.* 53
‡ *Et hæc habitacula eorum in ſuburbanis eo-* 54
rum & in terminis eorum, filijs Aaron co-
gnationi Caathitarum, quoniam eis fuerunt
ſortes.
‡ *Et dederunt eis Chebron in terra Iuda,* 55
& ſuburbana eius per circuitum eius.
‡ *At agros ciuitatis & ſuburbana eius de-* 56
derunt Chaleb filio Iephone.
‡ *Et filijs Aaron dederunt ciuitates fugiti-* 57
uorum: Chebron & Lobna, & ſuburba-
na eius, & Iether, & Stemo & ſuburbana
eius.
‡ *Et Chelon & ſuburbana eius, & Dabir* 58
& ſuburbana eius.
‡ *Et Aſan & ſuburbana eius, & Bethſames* 59
& ſuburbana eius.
‡ *Et à tribu Beniamin, Gabee & ſuburba-* 60
na eius, & Alamoth & ſuburbana eius, &
Enathoth & ſuburbana eius: omnes ciui-
tates eorum tredecim ciuitates in cognationi-
bus ſuis.
‡ *Et filijs Caath reſiduis de cognatione tri-* 61
bus ex dimidia tribu Manaſſe in poſſeſſionem
ciuitates decem.
‡ *Et filijs Gerſon per cognationes ſuas, de* 62
tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu
Nephthalim, & de tribu Manaſſe in Baſan ci-
uitates tredecim.
‡ *Filijs Merari per cognationes ſuas de tri-* 63
bu Ruben, & de tribu Gad, et de tribu Zabu-
lon in ſorte ciuitates duodecim.
‡ *Et dederunt filij Iſrael Leuitis ciuitates* 64
& ſuburbana earum.
‡ *Et dederunt eas in ſorte de tribu filiorum* 65
Iuda, & de tribu filiorum Symeon, & de tri-
bu filiorum Beniamin, ciuitates has quas vo-
cant eas in nominibus.
‡ *Et his qui de populis filiorum Caath fue-* 66
runt ciuitates terminorum ſuorum de tribu
Ephraim.
‡ *Et dederunt eis ciuitates confugij, Sichem* 67
& ſuburbana eius in monte Ephraim, & Ga-
zer & ſuburbana eius.
‡ *Et Iecman & ſuburbana eius, & Betho-* 68
ron & ſuburbana eius.
‡ *Et Elon & ſuburbana eius, & Gethrem-* 69
mon & ſuburbana eius.
‡ *Et ex dimidia tribu Manaſſe Aner et ſub-* 70
urbana eius, et Ieblam & ſuburbana eius, co-
gnationi filiorum Caath reliquis.
‡ *Filijs Gerſon de cognatione dimidiæ tri-* 71
bus Manaſſe, Gaulon in Baſan & ſubur-
bana eius, & Aſtaroth, & ſuburbana
eius.

53 ‡ σαδοὺκ υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιμαὰς υἱὸς αὐτοῦ.
54 ‡ καὶ αὗται αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν
καὶ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τῇ συγγενείᾳ τοῦ
καάθ, ὅτι αὐτοῖς ἐγένοντο οἱ κλῆροι.
55 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν χεβρὼν ἐν γῇ ἰούδα, καὶ τὰ
περιπόλια αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς·
56 ‡ τοὺς δὲ ἀγροὺς τῆς πόλεως καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῆς ἔδω-
καν τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφονή.
57 ‡ καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν ἔδωκαν τὰς πόλεις τῶν φυγα-
δευτηρίων, τὴν χεβρὼν, καὶ τὴν λοβνὰ, καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς, καὶ ἰαθὴρ, καὶ στημὼ, καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
58 ‡ καὶ τὴν χελὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν δαα-
βεὶρ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
59 ‡ καὶ τὴν ἀσὰν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν βεθσα-
μὴς καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
60 ‡ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς βενιαμίν, τὴν γαβεαὶ καὶ τὰ περι-
πόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀλαμὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐ-
τῆς, καὶ τὴν ἐναθὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ
πόλεις αὐτῶν δέκα καὶ τρεῖς πόλεις ἐν ταῖς συγγενείαις
αὐτῶν.
61 ‡ καὶ τοῖς υἱοῖς καὰθ τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ τῆς
συγγενείας τῆς φυλῆς ἀπὸ τοῦ ἡμίσεις τῆς φυλῆς μανασσῆ ἐν
κλήρῳ πόλεις δέκα·
62 ‡ καὶ τοῖς υἱοῖς γερσὼν κατὰ συγγενείας αὐτῶν, ἀπὸ φυλῆς
ἰσσάχαρ καὶ ἀπὸ φυλῆς ἀσὴρ, καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλεὶμ,
καὶ ἀπὸ φυλῆς μανασσῆ ἐν τῇ βασὰν πόλεις δέκα καὶ τρεῖς.
63 ‡ τοῖς υἱοῖς μεραρεὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς
ῥουβὴν, καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ, καὶ ἀπὸ φυλῆς ζαβουλὼν
ἐν κλήρῳ πόλεις δέκα καὶ δύο.
64 ‡ καὶ ἔδωκαν υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις καὶ
τὰ περιπόλια αὐτῶν.
65 ‡ καὶ ἔδωκαν αὐτὰς ἐν κλήρῳ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν ἰούδα,
καὶ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν συμεὼν, καὶ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν βενιαμίν,
τὰς πόλεις ταύτας ἃς καλοῦσιν αὐτὰς ἐν ὀνόμασιν.
66 ‡ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν δήμων υἱῶν καὰθ ἐγένοντο πόλεις
ὁρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραίμ.
67 ‡ καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς πόλεις τοῦ φυγαδευτηρίου,
τὴν συχὲμ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς ἐν ὄρει ἐφραίμ, καὶ
τὴν γαζὲρ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
68 ‡ καὶ τὴν ἰεκμαὰν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν βε
θωρὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
69 ‡ καὶ τὴν ἐλὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν γε-
θρεμμὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς·
70 ‡ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεις φυλῆς μανασσῆ τὴν ἀνὴρ καὶ τὰ
περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεβλαὰμ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς,
τῇ συγγενείᾳ τῶν υἱῶν καὰθ τοῖς καταλελειμμένοις.
71 ‡ τοῖς υἱοῖς γερσὼν ἀπὸ συγγενείας τοῦ ἡμίσεις φυλῆς
μανασσῆ, τὴν γαυλὼν ἐν βασὰν καὶ τὰ περιπόλια αὐ-
τῆς, καὶ τὴν ἀσταρὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

72 * וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
73 אֶת־דָּבְרַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וְאֶת־רָאמוֹת
וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־עָנֵם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
74 * וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מָשָׁל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
75 וְאֶת־עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וְאֶת־חוּקֹק
וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
76 * וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־חַמּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־
77 קִרְיָתַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * לִבְנֵי מְרָרִי
הַנּוֹתָרִים מִמַּטֵּה זְבוּלֻן אֶת־רִמּוֹנוֹ וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ אֶת־תָּבוֹר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
78 * וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ לְמִזְרַח הַיַּרְדֵּן מִמַּטֵּה רְאוּבֵן
אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־יַהְצָה
79 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וְאֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
80 וְאֶת־מֵיפַעַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וּמִמַּטֵּה־גָד
אֶת־רָאמוֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם
81 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * וְאֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
וְאֶת־יַעְזֵיר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃

ז

1 * וְלִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפוּאָה יָשִׁיב
2 וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה׃ * וּבְנֵי תוֹלָע עֻזִּי וּרְפָיָה
וִירִיאֵל וְיַחְמַי וְיִבְשָׂם וּשְׁמוּאֵל רָאשִׁים לְבֵית־
אֲבוֹתָם לְתוֹלָע גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם מִסְפָּרָם
בִּימֵי דָוִיד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
3 * וּבְנֵי עֻזִּי יִזְרַחְיָה וּבְנֵי יִזְרַחְיָה מִיכָאֵל וְעֹבַדְיָה
4 וְיוֹאֵל יִשִּׁיָּה חֲמִשָּׁה רָאשִׁים כֻּלָּם׃ * וַעֲלֵיהֶם
לְתֹלְדוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם גְּדוּדֵי צְבָא מִלְחָמָה
שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אָלֶף כִּי־הִרְבּוּ נָשִׁים וּבָנִים׃
5 * וַאֲחֵיהֶם לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשָּׂשכָר גִּבּוֹרֵי
חֲיָלִים שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף הִתְיַחְשָׂם לַכֹּל׃
6 * בִּנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וִידִיעֲאֵל שְׁלֹשָׁה׃
7 * וּבְנֵי בֶלַע אֶצְבּוֹן וְעֻזִּי וְעֻזִּיאֵל וִירִימוֹת
וְעִירִי חֲמִשָּׁה רָאשֵׁי בֵּית אָבוֹת גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים
וְהִתְיַחְשָׂם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים
8 וְאַרְבָּעָה׃ * וּבְנֵי בֶכֶר זְמִירָה וְיוֹעָשׁ וֶאֱלִיעֶזֶר
וְאֶלְיוֹעֵינַי וְעָמְרִי וִירֵמוֹת וַאֲבִיָּה וַעֲנָתוֹת וְעָלָמֶת
כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־בָכֶר׃

72 * De tribu Isachar, Cedes cum suburbanis suis, & Dabereth cum suburbanis suis.
73 * Ramoth quoque & suburbana eius, & Anem cum suburbanis suis.
74 * De tribu verò Aser, Masal, cum subur
G banis suis, & Abdon similiter.
75 *Asach quoq; & suburbana eius, Roob cum suburbanis suis.
76 * Porrò de tribu Neptalim, Cedes in Galilæa & suburbana eius, Amon cum suburbanis suis, & Cariathaim & suburbana eius.
77 * Filiis autem Merari residuis de tribu Zabulon, Remmono & suburbana eius, & Thabor cum suburbanis suis.
78 * Trans Iordanem quoque ex aduerso Hiericho, contra Orientem Iordanis, de tribu Ruben, Bosor in solitudine cum suburbanis suis, & Iassa cum suburbanis
79 suis. * Cademot quoque & suburbana eius, & Miphaat cum suburbanis suis.
80 * Nec non de tribu Gad, Ramoth in Galaad & suburbana eius, & Manaim cũ suburbanis suis.
81 * Sed & Esebon cum suburbanis suis, & Iezer cum suburbanis suis.

CAP. VII.

1 POrrò filij Isachar, Thola & Phua, Iasub
A & Samron quatuor.
2 * Filij Thola, Ozi & Raphaia, & Hierihel, & Iemai, & Iepsen, & Samuel principes per domus cognationum suarum. De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus Dauid, viginti duo milia sexcenti.
3 *Filij Ozi, Israhia de quo nati sunt Michael & Obadia, & Iohel, & Iesia quinque omnes principes:
4 * Cum eis per familias & populos suos accincti ad prælium viri fortissimi, triginta sex milia. multas enim habuerunt vxores & filios.
5 * Fratres quoque eorum per omnem
B cognationem Isachar robustissimi ad pugnandũ octoginta septem milia numera
6 ti sunt. * Filij Beniamin, Bale, Bochor, &
7 Iadihel tres. * Filij Bale, Esbon & Ozi, & Ozihel, & Hierimoth, & Vrai, quinque principes familiarum, & ad pugnandum robustissimi. Numerus autẽ eorum viginti duo milia & triginta quatuor.
8 * Porrò filij Bochor, Zammira, & Ioas, & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Hierimoth, & Abia, & Anathut, & Almathan. Omnes hi filij Bochor.

Et de tribu Issachar Cedes & suburbana 72
eius, & Deberoth & suburbana eius.
Et Ramoth & suburbana eius, & Enam 73
& suburbana eius.
Et de tribu Aser Masal & suburbana 74
eius, & Abdon & suburbana eius.
Et Huccoc & suburbana eius, & Roob 75
& suburbana eius.
Et de tribu Nephthalim Cedes in Galilæa 76
& suburbana eius, & Chamon & suburbana
eius, & Cariathaim & suburbana eius.
Et filiis Merari residuis de tribu Zabu- 77
lon Remmon & suburbana eius, & Thabor
& suburbana eius.
Et trans Jordanem Hiericho contra Orien- 78
tem Jordanis de tribu Ruben, Bosor in solitudi
ne & suburbana eius, & Jessa & suburbana
eius.
Et Cademoth & suburbana eius, & Mi- 79
phaath & suburbana eius.
Et de tribu Gad, Ramath in Galaad & 80
suburbana eius; & Manain & suburbana
eius.
Et Essebon & suburbana eius, & Jazir 81
& suburbana eius.

CAP. VII.

Et filiis Issachar, Thala, & Phua, Jasub, & 1
Sombran quatuor.
Et filij Tholam, Ozi & Raphea, & Ja- 2
ruel, & Jami, & Jabsan, & Samuel, principes
per domum cognationum suarum; Thala poten-
tes fortitudine per familias eorum, numerus
eorum in diebus Dauid viginti & duo milia
& sexcenti.
Et filij Ozi, Hiezeria; & filij Hiezeria, 3
Michael, & Abdia, & Joel, & Josia, quinque
principes omnes hi.
Et qui super eos per familias suas per do- 4
mum cognationum suarum accincti fortes ad pu
gnandum in bello triginta & sex milia: quo-
niam multas habuerunt vxores & filios.
Et fratres eorum in omnes cognationes Is- 5
sachar potentes fortitudine, octoginta & se-
ptem milia genealogia eorum omnium.
Filij autem Beniamin, Balae, & Bochor, 6
& Idieel tres.
Et filij Balae, Assebon, & Ozi, & Oziel, 7
& Hieremuth, & Vri, quinque principes do-
morum familiarum suarum fortes potentia, &
genealogia eorum viginti duo milia & trigin-
ta & quatuor.
Et filij Bochor, Zamaria & Joas, & Elie- 8
zer, & Elione, & Amari, & Jermoth, &
Abia, & Anathoth, & Alamoth, omnes hi filij
Bochor.

72 καὶ ἀπὸ φυλῆς ἰσσάχαρ τὴν κεδὲς καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς, καὶ τὴν δεβηρὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
73 καὶ τὴν ῥαμὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἐνὰμ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
74 καὶ ἀπὸ φυλῆς ἀσὴρ τὴν μασὰλ καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς, καὶ τὴν ἀβδὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
75 καὶ τὴν οὐκκὼκ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ῥοὼβ καὶ
τὰ περιπόλια αὐτῆς.
76 καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλεὶμ τὴν κάδης ἐν τῇ γαλι-
λαίᾳ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν χαμὼν καὶ τὰ πε-
ριπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν καριαθαὶμ καὶ τὰ περιπό-
λια αὐτῆς.
77 καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρεὶ τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ φυ-
λῆς ζαβουλὼν τὴν ῥεμμὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ
τὴν θαβὼρ καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐτῆς.
78 καὶ τὸ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱεριχὼ κατὰ δυσμὰς τοῦ
ἰορδάνου ἀπὸ φυλῆς τοῦ ῥουβὴν, τὴν βοσὼρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσσὰ καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς.
79 καὶ τὴν καδημὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν
μιφαὰθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
80 καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ τὴν ῥαμὰθ ἐν γαλαὰδ καὶ τὰ
περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν μαναῒν καὶ τὰ περιπόλια αὐτοῦ.
81 καὶ τὴν ἐσσεβὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰα-
ζεὶρ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

ζ.

1 Καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσσάχαρ θαλὰ, καὶ φοῦα, ἰασοὺβ, καὶ
σαμβρὰμ τέσσαρες.
2 καὶ υἱοὶ θωλὰμ, ὀζὶ, καὶ ῥαφέα, καὶ ἰαρεουὴλ, καὶ ἰαμὶ,
καὶ ἰαβασὰμ, καὶ σαμουὴλ, ἄρχοντες κατ᾽ οἶκον πατριῶν
αὐτῶν· τῷ θαλὰ δυνατοὶ ἰσχύϊ κατὰ γενέσεις αὐτῶν, ὁ ἀριθ-
μὸς αὐτῶν ἐν ἡμέραις δαυὶδ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες καὶ
ἑξακόσιοι.
3 καὶ υἱοὶ ὀζὶ, ἰεζερία· καὶ υἱοὶ ἰεζερία, μιχαὴλ, καὶ ἀβ-
δία, καὶ ἰωὴλ, καὶ ἰωσία, πέντε ἄρχοντες πάντες αὐτοί.
4 καὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατ᾽ οἶκον πα-
τριῶν αὐτῶν μονόζωνοι ἰσχυροὶ παρατάξασθαι εἰς πό-
λεμον τριάκοντα καὶ ἓξ χιλιάδες, ὅτι ἐπλήθυναν γυναῖ-
5 κας καὶ υἱούς. καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν εἰς πάσας συγγενείας
ἰσσάχαρ δυνατοὶ δυνάμει, ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες
ἡ γενεαλογία αὐτῶν πάντων.
6 υἱοὶ δὲ βενιαμὶν, βαλαὲ καὶ βοχὼρ, καὶ ἰδιεὴλ τρεῖς.
7 καὶ υἱοὶ βαλαέ, ἀσεβὼν καὶ ὀζὶ, καὶ ὀζιὴλ, καὶ ἱερεμοὺθ,
καὶ οὐρὶ, πέντε ἄρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ δυ-
νάμει, καὶ ἡ γενεαλογία αὐτῶν εἰκοσιδύο χιλιάδες καὶ
τριάκοντα καὶ τέσσαρες.
8 καὶ υἱοὶ βοχὼρ, ζαμαρία καὶ ἰωὰς, καὶ ἐλιέζερ, καὶ ἐλιω-
νὲ, καὶ ἀμαρὶ, καὶ ἱερμὼθ, καὶ ἀβιὰ, καὶ ἀναθὼθ, καὶ ἀλαμὼθ,
πάντες οὗτοι υἱοὶ βοχώρ.

9 * וְהִתְיַחְשָׂם לְתֹלְדוֹתָם רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם
גִּבּוֹרֵי חָיִל עֶשְׂרִים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃
10 * וּבְנֵי יְדִיעֲאֵל בִּלְהָן וּבְנֵי בִלְהָן יְעִישׁ וּבִנְיָמִן
וְאֵהוּד וּכְנַעֲנָה וְזֵיתָן וְתַרְשִׁישׁ וַאֲחִישָׁחַר׃
11 * כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְדִיעֲאֵל לְרָאשֵׁי הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי
חֲיָלִים שִׁבְעָה־עָשָׂר אֶלֶף וּמָאתַיִם יֹצְאֵי
12 צָבָא לַמִּלְחָמָה׃ * וְשֻׁפִּם וְחֻפִּם בְּנֵי עִיר
13 חֻשִׁם בְּנֵי אַחֵר׃ * בְּנֵי נַפְתָּלִי יַחְצִיאֵל וְגוּנִי
14 וְיֵצֶר וְשַׁלּוּם בְּנֵי בִלְהָה׃ * בְּנֵי מְנַשֶּׁה
אַשְׂרִיאֵל אֲשֶׁר יָלָדָה פִּילַגְשׁוֹ הָאֲרַמִּיָּה יָלְדָה
15 אֶת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד׃ * וּמָכִיר לָקַח אִשָּׁה
לְחֻפִּים וּלְשֻׁפִּים וְשֵׁם אֲחֹתוֹ מַעֲכָה וְשֵׁם
הַשֵּׁנִי צְלָפְחָד וַתִּהְיֶנָה לִצְלָפְחָד בָּנוֹת׃
16 * וַתֵּלֶד מַעֲכָה אֵשֶׁת־מָכִיר בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שָׁרֶשׁ וּבָנָיו אוּלָם וָרָקֶם׃
17 * וּבְנֵי אוּלָם בְּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר
18 בֶּן־מְנַשֶּׁה׃ * וַאֲחֹתוֹ הַמֹּלֶכֶת יָלְדָה אֶת־
אִישְׁהוֹד וְאֶת־אֲבִיעֶזֶר וְאֶת־מַחְלָה׃
19 * וַיִּהְיוּ בְּנֵי שְׁמִידָע אַחְיָן וָשֶׁכֶם וְלִקְחִי
20 וַאֲנִיעָם׃ * וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוּתָלַח וּבֶרֶד בְּנוֹ
21 וְתַחַת בְּנוֹ וְאֶלְעָדָה בְנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ׃ * וְזָבָד
בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח בְּנוֹ וְעֵזֶר וְאֶלְעָד וַהֲרָגוּם אַנְשֵׁי־
גַת הַנּוֹלָדִים בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ לָקַחַת אֶת־
22 מִקְנֵיהֶם׃ * וַיִּתְאַבֵּל אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם
23 יָמִים רַבִּים וַיָּבֹאוּ אֶחָיו לְנַחֲמוֹ׃ * וַיָּבֹא
אֶל־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה בְּבֵיתוֹ׃
24 * וּבִתּוֹ שֶׁאֱרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית־חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן
25 וְאֶת־הָעֶלְיוֹן וְאֵת אֻזֵּן שֶׁאֱרָה׃ * וְרֶפַח בְּנוֹ
26 וְרֶשֶׁף וְתֶלַח בְּנוֹ וְתַחַן בְּנוֹ׃ * לַעְדָּן בְּנוֹ עַמִּיהוּד
27 בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע בְּנוֹ׃ * נוֹן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ׃
28 * וַאֲחֻזָּתָם וּמֹשְׁבוֹתָם בֵּית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ
וְלַמִּזְרָח נַעֲרָן וְלַמַּעֲרָב גֶּזֶר וּבְנֹתֶיהָ וּשְׁכֶם
29 וּבְנֹתֶיהָ עַד־עַזָּה וּבְנֹתֶיהָ׃ * וְעַל־יְדֵי בְנֵי־
מְנַשֶּׁה בֵּית־שְׁאָן וּבְנֹתֶיהָ תַּעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ
מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ דּוֹר וּבְנוֹתֶיהָ בְּאֵלֶּה יָשְׁבוּ בְּנֵי
30 יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃ * בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה
וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם׃

9 * Numerati ſunt autẽ per familias ſuas
C principes cognationũ ſuarum ad bella for
10 tiſſimi viginti milia & ducenti. * Porrò
filij Iadihel, Balan; filii autẽ Balan, Iehus,
& Beniamin, & Ahoth, & Chanana, & Io-
11 than, & Tharſis, & Haiſaar. * Omnes hi
filii Iadiel principes cognationũ ſuarũ vi-
ri fortiſſimi decem & ſeptẽ milia & ducen
12 ti ad prœlium procedentes. * Sepham
quoque & Haphan filii Hir & Aſim filii
13 Aher. * Filii autem Neptalim, Iaſihel &
Guni, & Aſer, & Sellum filii Bala.
14 * Porrò filius Manaſſe, Eſrihel, concu-
bináque eius Syra peperit Machir patrem
15 Galaad. * Machir aũt accepit vxorem fi-
liis ſuis Happhim & Sephan, & habuit ſo
D rorem nomine Maacha. Nomẽ aũt ſecun-
di Salphaath. Natæq; ſunt Salphaath fi-
16 liæ. * Et peperit Maacha vxor Machir fi-
lium, vocauítq; nomẽ eius Phares. Porrò
nomẽ fratris eius Sares, & filii eius Vlam
17 & Rehen. * Filius autem Vlam, Bedan.
Hi ſunt filii Galaad, filii Machir, filii Ma-
18 naſſe. * Soror autem eius regina peperit
Virum decorum & Abiezer, & Moola.
19 * Erant autem filii Semida, Ahin, & Se-
20 chem, & Leci, & Aniam. * Filii autem
Ephraim, Suthala, Bareth filius eius, Tha-
ath filius eius, Elada filius eius, Thaath fi-
21 lius eius. * Et huius filius Zadab, & huius
filius Suthala, & huius filius Eſer & Elad.
E Occiderunt autem eos viri Geth indige-
næ quia deſcenderant vt inuaderent poſ-
22 ſeſſiones eorum. * Luxit igitur Ephraim
pater eorum multis diebus, & venerunt
fratres eius vt conſolarentur eum.
23 * Ingreſſúsq; eſt ad vxorẽ ſuá, quæ con-
cepit & peperit filiũ & vocauit nomẽ eius
Beria, eò ꝙ in malis domus eius ortus ef-
24 ſet. * Filia aũt eius fuit Sara quæ ædificauit
Bethoron inferiorẽ & ſuperiorẽ & Ozen-
25 zara. * Porrò fili' eius Rapha & Reſeph, &
F Thale, de quo natus eſt Thalá, qui genuit
26 Laadá. * Huius quoq; filius Amiud qui
27 genuit Eliſama. * De quo ortus eſt Nun,
28 qui habuit filiũ Ioſue. * Poſſeſſio aũt eorũ
& habitatio Bethel cũ filiabus ſuis, & con
tra orientẽ Noram, ad occidentalẽ plagã
Gazer & filiæ eius, Sychẽ quoq; cum filia-
bus ſuis vſq; ad Aſa cum filiabus eius.
29 * Iuxta filios quoq; Manaſſe, Bethſan,
& filias eius, Thannan & filias eius, Ma-
geddo & filias eius, Dor & filias eius. In
his habitauerunt filij Ioſeph, filij Iſrael.
30 * Filij Aſer, Iemna, & Ieſua, & Iſui, &
Baria, & Sara, ſoror eorum.

*Et genealogia eorũ per familias suas prin- 9
cipes domorum cognationum suarum potentes
fortitudine, viginti milia & ducenti.
*Et filii Jediel, Balaan; & filii Balaan, Je- 10
hus & Beniamin, & Aoth, & Chanaa, & Ze
than, & Tharsis, & Assair.
*Omnes hi filii Jediel principes cognationũ 11
potentes fortitudine, decem & septem milia &
ducenti procedentes fortitudine ad bellum.
*Et Sapham & Hepham, & filii Hir, & 12
Asim filii Acher.
*Et filii Nephthali: Jassiel, Guni, & Jes- 13
ser, & Sellem filii Balaa.
*Filii Manasse, Esriel, quem peperit concu- 14
bina eius Syra Machir patrem Galaad.
*Et Machir accepit vxorem Hophem & 15
Saphim, & nomen sorori eorum Maacha, &
nomen secundo Salphaad: natæ sunt verò Sal-
phaad filiæ.
*Et peperit Maacha vxor Machir filium, 16
& vocauit nomen eius Phares, et nomen fra-
tris eius Saros, & filii eius, Elam & Racam.
*Et filii Elam, Badan. hi filii Galaad, filii 17
Macher, filii Manasse. *Et soror eius Mel- 18
chath peperit Iessud & Abiezer, & Maala.
*Et erant filii Samida, Heim & Sychem, 19
et Lochei, & Eniam.
*Et filii Ephraim, Suthalaa & Barad filius 20
eius, & Thaath filius eius, et Elada filius eius,
& Thaath filius eius.
*Et Zabab filius eius, et Suthala filius eius, 21
& Ezer, & Elaad: et occiderũt eos viri Geth
nati in terra, quia descenderant vt caperent
pecora eorum. *Et luxit Ephraim pater eo- 22
rum diebus multis, & venerunt fratres eo-
rum vt consolarentur eum.
*Et ingressus est ad vxorem suam, et conce- 23
pit & peperit filiũ, & vocauit nomen eius Ba-
rie, quoniam in malis factus est in domo eius.
*Et filia eius Sara, & ædificauit Bethoron 24
superiorem & inferiorem, & Ezensaara.
*Et Rapha filius eius, et Raseph filius eius, 25
& Thala filius eius, & Thaan filius eius.
*Et Ladan filius eius, Amiud filius eius, 26
Elisama filius eius.
*Num filius eius, Josee filius eius. 27
*Et possessio eorum & habitatio Bethel & 28
viculi eius, & contra orientem Noaran, & ad
occidentem Gazer & viculi eius, & Sychem
& viculi eius, & Adia & viculi eius.
*Et habitata filiis Manasse, Bethsan & fi- 29
liæ eius, Thaana & filiæ eius, Mageddo & vi-
culi eius, Dor & viculi eius: in his habitaue-
runt filii Ioseph, filii Israel.
*Filii Aser, Jamna & Jasua, & Jessue, & 30
Baria, & Saraa soror eorum.

9 *καὶ ἡ γενεαλογία αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἄρχον-
τες οἴκων πατριῶν αὐτῶν δυνατοὶ ἰσχύϊ, εἴκοσι χιλιάδες καὶ
10 διακόσιοι. *καὶ υἱοὶ ἰεδιήλ, βαλαάν· καὶ υἱοὶ βαλαάν,
ἰηοῦς καὶ βενιαμὶν, καὶ ἀώθ, καὶ χαναὰ, καὶ ζηθὰν, καὶ θαρσεὶς,
11 καὶ ἀσαείρ· *πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰεδιὴλ ἄρχοντες τῶν πα-
τριῶν δυνατοὶ ἰσχύϊ, δεκαεπτὰ χιλιάδες καὶ διακόσιοι ἐκ-
πορευόμενοι δυνάμει εἰς πόλεμον.
12 *καὶ σαφὰμ, καὶ ἡφὰμ, καὶ υἱοὶ ἲρ καὶ ἀσὶμ υἱοὶ ἀχέρ.
13 *καὶ υἱοὶ νεφθαλεί, ἰεσιὴλ γουνὶ καὶ ἰεσέρ, καὶ σελλὴμ
υἱοὶ βαλαά.
14 *υἱοὶ μανασσῆ, ἐσριήλ, ὃν ἔτεκεν ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἡ
σύρα τὸν μαχεὶρ πατέρα γαλαάδ.
15 *καὶ μαχεὶρ ἔλαβεν γυναῖκα τῷ ὀφὲμ, καὶ τῷ σα-
φίμ· καὶ ὄνομα τῇ ἀδελφῇ αὐτῶν μααχά, καὶ ὄνομα τῷ
δευτέρῳ σαλφαάδ· ἐγεννήθησαν δὲ τῷ σαλφαὰδ θυ-
γατέρες.
16 *καὶ ἔτεκεν μααχὰ ἡ γυνὴ μαχεὶρ υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν
τὸ ὄνομα αὐτοῦ φάρες, καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ σάρους·
καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, ἠλὰμ καὶ ῥακάμ.
17 *καὶ υἱοὶ ἠλάμ, βαδάν· οὗτοι υἱοὶ γαλαὰδ, υἱοῦ μα-
χὴρ υἱοῦ μανασσῆ.
18 *καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μελχὰθ ἔτεκεν τὸν ἰεσοὺδ, καὶ
τὸν ἀβιεζὲρ, καὶ τὸν μααλά.
19 *καὶ ἐγένοντο υἱοὶ σαμείδα, ἠεὶμ καὶ συχὲμ, καὶ λοχεῖ, καὶ
20 ἐνιάμ. *καὶ υἱοὶ ἐφραΐμ, σουθαλαὰ, καὶ βαρὰδ υἱὸς αὐτοῦ,
καὶ θαάθ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐλαδὰ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ θαὰθ υἱὸς αὐτοῦ.
21 *καὶ ζαβὰβ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ σουθάλα υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἔζερ καὶ
ἐλαάδ· καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς οἱ ἄνδρες γὲθ οἱ τεχθέν-
τες ἐν τῇ γῇ, ὅτι κατέβησαν λαβεῖν τὰ κτήνη αὐτῶν.
22 *καὶ ἐπένθησεν ἐφραΐμ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἡμέρας πολ-
λάς, καὶ ἦλθον οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν παρακαλέσαι αὐτόν.
23 *καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συνέλαβε καὶ
ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ βαριέ, ὅτι ἐν κα-
κοῖς ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
24 *καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ σαρά· καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν βε-
θωρὼν τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω, καὶ τὴν ἐζενσααρά.
25 *καὶ ῥαφὰ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ῥασὴφ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ θαλὰ υἱὸς
26 αὐτοῦ, καὶ θαὰν υἱὸς αὐτοῦ. *καὶ λαδὰν υἱὸς αὐτοῦ, ἀμιοὺδ
υἱὸς αὐτοῦ, ἐλισαμὰ υἱὸς αὐτοῦ.
27 *νοὺμ υἱὸς αὐτοῦ, ἰωσηὲ υἱὸς αὐτοῦ. *καὶ κατάσχεσις
28 αὐτῶν καὶ κατοικία βαιθὴλ, καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς· καὶ εἰς ἀ-
νατολὰς νοαρὰν, καὶ εἰς δυσμὰς γαζὲρ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς,
καὶ συχὲμ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, καὶ ἀδία καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς.
29 *καὶ ἐχόμενα υἱῶν μανασσῆ, βαιθσὰν καὶ αἱ θυγατέ-
ρες αὐτῆς. θαανὰ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, μαγεδδὼ καὶ
αἱ κῶμαι αὐτῆς, δωρ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς· ἐν ταύταις κα-
τῴκησαν οἱ υἱοὶ ἰωσήφ, υἱοῦ ἰσραήλ.
30 *υἱοὶ ἀσήρ, ἰαμνὰ καὶ ἰαβουὰ, καὶ ἰεσουὶ, καὶ βαριὰ, καὶ σα-
ρὰ ἀδελφὴ αὐτῶν.

31 * וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא אֲבִי
32 בִרְזָוִת׃ * וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־יַפְלֵט וְאֶת־שׁוֹמֵר
33 וְאֶת־חוֹתָם וְאֵת שׁוּעָא אֲחוֹתָם׃ * וּבְנֵי
יַפְלֵט פָּסַךְ וּבִמְהָל וְעַשְׁוָת אֵלֶּה בְּנֵי יַפְלֵט׃
34 * וּבְנֵי שָׁמֶר אֲחִי וְרוֹהֲגָּה יְחֻבָּה וַאֲרָם׃
35 * וּבֶן־הֵלֶם אָחִיו צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֵׁלֶשׁ וְעָמָל׃
36 * בְּנֵי צוֹפַח סוּחַ וְחַרְנֶפֶר וְשׁוּעָל וּבֵרִי וְיִמְרָה׃
37 * בֶּצֶר וָהוֹד וְשַׁמָּא וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן וּבְאֵרָא׃
38 * וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה וּפִסְפָּה וַאֲרָא׃
39 * וּבְנֵי עֻלָּא אָרַח וְחַנִּיאֵל וְרִצְיָא׃
40 * כָּל־אֵלֶּה בְנֵי־אָשֵׁר רָאשֵׁי בֵית־הָאָבוֹת
בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחְשָׂם
בַּצָּבָא בַּמִּלְחָמָה מִסְפָּרָם אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים
וְשִׁשָּׁה אָלֶף׃

ח

1 * וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל
2 הַשֵּׁנִי וְאַחְרַח הַשְּׁלִישִׁי׃ * נוֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא
3 הַחֲמִישִׁי׃ * וַיִּהְיוּ בָנִים לְבֶלַע אַדָּר וְגֵרָא
4 וַאֲבִיהוּד׃ * וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וַאֲחוֹחַ׃ * וְגֵרָא
5
6 וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם׃ * וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵחוּד אֵלֶּה הֵם
רָאשֵׁי אָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי גֶבַע וַיַּגְלוּם אֶל־מָנָחַת׃
7 * וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הֶגְלָם וְהוֹלִיד אֶת־
8 עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיחֻד׃ * וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד בִּשְׂדֵה
מוֹאָב מִן־שִׁלְחוֹ אֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשָׁיו׃
9 * וַיּוֹלֶד מִן־חֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא
10 וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם׃ * וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־
שָׂכְיָה וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת׃
11 * וּמֵחֻשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־אֶלְפָּעַל׃
12 * וּבְנֵי אֶלְפַּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וָשָׁמֶד הוּא בָּנָה
13 אֶת־אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ׃ * וּבְרִעָה
וָשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי אַיָּלוֹן הֵמָּה
14 הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַת׃ * וְאַחְיוֹ שָׁשָׁק וִירֵמוֹת׃
15 * וּזְבַדְיָה וַעֲרָד וָעָדֶר׃ * וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא
16
17 בְּנֵי בְרִיעָה׃ * וּזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וָחָבֶר׃
18 * וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל׃
19 * וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי׃ * וֶאֱלִיעֵינַי וְצִלְּתַי
20
21 וֶאֱלִיאֵל׃ * וַעֲדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי׃

31 * Filij autem Baria, Heber, & Melchiel,
ipse est pater Barzaith.
32 * Heber autem genuit Iephlat & Somer, & Otham, & Suaa sororem eorum.
33 * Filij Iephlat, Phosech, & Chamaal, &
G Asoph: hi filij Iephlat.
34 * Porrò filij Somer, Ahi, & Roaga, &
Aba, & Aran.
35 *Filij autem Helem fratris eius, Supha
& Iemna, & Selles, & Amal.
36 * Filij Supha, Sue, Aruaphed, & Sual,
& Beri, & Iamra.
37 * Bosor & Od, & Samna, & Salusa, &
Iethram, & Bera.
38 * Filij Gether, Iephone, & Phaspha, &
39 Ara. * Filij autem Olla, Aree & Anihel,
40 & Resia. * Omnes hi filii Aser princi-
pes cognationum electi atque fortissimi
duces ducum. Numerus autem eorũ ætatis quæ apta esset ad bellum, viginti sex
milia.

CAP. VIII.

1 BEniamin autẽ genuit Bale primoge-
A nitum suum, Asbal secũdum: Ahara
2 tertium. * Noaha quartum, & Rapha
3 quintũ. * Fuerúntq; filij Bale Addoar,
& Gera & Abiud.
4 * Abisue quoque & Neman, & Ahoe:
5 *Sed & Gera, & Sephupham, & Vram.
6 * Hi sunt filij Ahod principes cognationum habitãtium in Gabaa, qui translati sunt in Manaath.
7 * Noman autem & Achia, & Gera, ipse
transtulit eos, & genuit Ozam & Abiud.
8 * Porrò Sarrahim genuit in regione
Moab postquã dimisit Vsim & Bara vxo-
9 res suas. * Genuit autem de Edes vxore sua Iobab & Sebia, & Mosa, & Molchõ.
10 * Iebus quoq; & Sethia, et Marmach.
Hi sunt filii eius principes in familiis suis.
11 *Mehusim verò genuit Achitob & El-
12 phaal. * Porrò filij Elphaal, Heber, &
B Misaam, et Samad, hic ædificauit Ono et
13 Lod, et filias eius. *Bara autem et Sama
principes cognationum habitantium in
Ahialon. Hi fugauerũt habitatores Geth.
14 * Et Haio et Sesac, et Hierimoth.
15 * Et Zabadia et Arod, et Heder.
16 * Michael quoque et Iespha, et Ioaa filii Baria.
17 * Et Zabadia et Mosollam, et Ezeci, et
18 Heber. * Et Esamari, et Ieslia, et Iobab,
19 filij Elphaal. * Et Iacim, & Zechri, et
20 Zaddi. * Et Elioenai, et Selethai, et
21 Heliel. * Et Adaia et Baraia, et Samarat, filii Semei.

‡Et filij Baria Chober & Melchiel, ipse pa- 31
ter Barzeth.
‡Et Chober genuit Iaphlet, & Somer, & 32
Hotham, & Sua sororem eorum.
‡Et filij Iaphlet, Phasech, & Baamath, & 33
Asuath: hi filij Iaphlet.
‡Et filij Somer Achi, & Raaga, & Iaba, 34
& Aram.
‡Et filij Helem fratris eius, Supha & Ia- 35
mna, & Seles, & Amal.
‡Filij Supha, Sue & Arnaphi, & Sual, 36
& Beri, & Iembra.
‡Basar & Ieud, & Semma, & Selsa, & 37
Iethran, & Beera.
‡Et filij Iether, Iephonne, & Phaspha, & 38
Arai. ‡Et filij Olla, Aree, & Aniel, & Rasia. 39
‡Omnes hi filij Aser principes domus cogna- 40
tionum, electi fortes potentia, duces principum
qui numerati sunt in statione ad bellum, nume-
rus eorum viri viginti et sex milia.

CAP. VIII.

ET Beniamin genuit Bale primogenitũ suũ, 1
& Asbel secundus, et Aara tertius.
‡Et Nua quartus, et Rapha quintus. 2
‡Et fuerunt filij Bale, Adar, & Gera, & 3
Abiud. ‡Et Abisue, & Naaman, & Aod: et 4
hi filij Aod; ‡Gera & Sepham, & Auram. 5
‡Hi sunt principes cognationum habitantiũ 6
Gabaa, & transtulerunt ipsos in Manuath.
‡Et Naaman et Achia, et Gera, ipse tran- 7
stulit eos, et genuit Aza et Achiud.
‡Et Seorim genuit in campo Moab, post- 8
quam dimiserunt ipsi eum, et Osim, et Baara,
vxores eius.
‡Et genuit de Chodes vxore sua Iobab et 9
Sabia, et Misa, et Melchom.
‡Et Ioas, et Sechia, et Marmia, isti filij eius 10
principes cognationum.
‡Et Meosim genuit Abitob, et Eliphaal. 11
‡Et filij Eliphaal, Aber et Mesoam, et Sa- 12
med: ipse ædificauit Ono et Lod, et vicos eius.
‡Et Baria et Samaa, hi principes cognatio- 13
num habitantium Ailon: hi persecuti sunt ha-
bitantes Geth.
‡Et fratres eorum Sisach et Hierimoth. 14
‡Et Zabadia et Arad, et Adar. 15
‡Et Michael, et Hiespha, et Hiocha filij Ba- 16
ria.
‡Et Zabadia, et Mesollam, et Ezeci, et 17
Aber.
‡Et Iassemari, et Hiczelia, et Iobab filij 18
Aliphal.
‡Et Iacim, et Zechri, et Zebdi. 19
‡Et Elione, et Selathi, et Eliel. 20
‡Et Adaia, et Baria, et Samarath, filij Se- 21
mei.

31 ‡καὶ υἱοὶ βαρία χοβὲρ καὶ μελχιὴλ, αὐτὸς πατὴρ βαρ-
32 ζέθ. ‡καὶ χοβὲρ ἐγέννησε τὸν ἰαφλὲτ καὶ τὸν σωμὴρ,
καὶ τὸν ὀθάμ, καὶ τὴν σουὰ ἀδελφὴν αὐτῶν.
33 ‡καὶ υἱοὶ ἰαφλέτ, φασὲχ, καὶ βααμὰθ, καὶ ἀσουάθ, οὗ-
τοι υἱοὶ ἰαφλέτ.
34 ‡καὶ υἱοὶ σωμὴρ ἀχὶ, καὶ ῥααγὰ, καὶ ἰαβὰ, καὶ ἀράμ.
35 ‡καὶ υἱοὶ ἐλὲμ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· σουφὰ καὶ ἰαμνὰ, καὶ σε-
λὲς, καὶ ἀμάλ.
36 ‡υἱοὶ σουφά, σουὲ, καὶ ἀρναφεὶ, καὶ σουὰλ, καὶ βηρεὶ, καὶ
ἰεμβρὰ.
37 ‡βασάρ, καὶ ἰηοὺδ, καὶ σεμμὰ, καὶ σελσὰ, καὶ ἰεθρὰν, καὶ
βηερά.
38 ‡καὶ υἱοὶ ἰεθὲρ, ἰεφοννῆ, καὶ φασφὰ, καὶ ἀραΐ.
39 ‡καὶ υἱοὶ ὀλλὰ, ἀρεὲ, καὶ ἀνιὴλ, καὶ ῥασία.
40 ‡πάντες οὗτοι υἱοὶ ἀσὴρ ἄρχοντες οἴκου τῶν πατριῶν,
ἐκλεκτοὶ ἰσχυροὶ δυνάμει ἀρχηγοὶ τῶν ἀρχόντων τῶν
γενεαλογηθέντων ἐν τῇ στάσει ἐν τῷ πολέμῳ, ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ἄνδρες εἴκοσι καὶ ἓξ χιλιάδες.

η΄.

1 ‡Καὶ βενιαμὶν ἐγέννησε τὸν βαλὲ πρωτότοκον αὐτοῦ,
καὶ ἀσβὴλ ὁ δεύτερος, καὶ ἀαρὰ ὁ τρίτος,
2 ‡καὶ νουὰ ὁ τέταρτος, καὶ ῥαφὰ ὁ πέμπτος.
3 ‡καὶ ἐγένοντο υἱοὶ τῷ βαλέ, ἄδαρ, καὶ γηρὰ, καὶ ἀβιοὺδ.
4 ‡καὶ ἀβισουὲ, καὶ νααμὰν, καὶ ἀώδ, καὶ οὗτοι υἱοὶ ἀώδ.
5 ‡γηρὰ καὶ σεπφὰμ, καὶ ἀουράμ.
6 ‡οὗτοι εἰσὶν ἄρχοντες πατριῶν τῶν κατοικούντων γα-
βαά· καὶ ἀπῴκισαν αὐτοὺς εἰς μανουάθ,
7 ‡καὶ νααμὰν, καὶ ἀχιὰ, καὶ γηρά, αὐτὸς ἀπῴκισεν αὐ-
τοὺς, καὶ ἐγέννησε τὸν ἀζὰ, καὶ τὸν ἀχιοὺδ.
8 ‡καὶ σεωρεὶμ ἐγέννησεν ἐν πεδίῳ μωάβ, μετὰ τὸ ἐξα-
ποστεῖλαι αὐτοὺς αὐτόν· καὶ ὠσεὶμ, καὶ βααρὰ γυναῖκες
9 αὐτοῦ· ‡καὶ ἐγέννησεν ἀπὸ τῆς χόδες γυναικὸς αὐτοῦ τὸν
ἰωβὰβ, καὶ τὸν σαβία, καὶ τὸν μισά, καὶ τὸν μελχὰμ·
10 ‡καὶ τὸν ἰωὰς, καὶ τὸν σεχία, καὶ τὸν μαρμία, οὗτοι υἱοὶ
αὐτοῦ ἄρχοντες τῶν πατριῶν.
11 ‡καὶ μεωσεὶμ ἐγέννησεν τὸν ἀβιτὼβ, καὶ τὸν ἐλειφαάλ.
12 ‡καὶ υἱοὶ ἐλειφαὰλ, ἄβερ, καὶ μεσσὰμ, καὶ σάμηδ· αὐτὸς
ᾠκοδόμησεν τὴν ὠνὼ, καὶ τὴν λώδ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.
13 ‡καὶ βαρία, καὶ σαμαά, αὐτοὶ ἄρχοντες πατριῶν
τῶν κατοικούντων αἰλὼν· οὗτοι ἐξεδίωξαν τοὺς κατοικοῦν-
τας γέθ.
14 ‡καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν σισὰχ, καὶ ἱεριμώθ.
15 ‡καὶ ζαβαδία, καὶ ἀράδ, καὶ ἄδαρ.
16 ‡καὶ μιχαὴλ, καὶ ἰεσφὰ, καὶ ἰοχὰ υἱοὶ βαρεία.
17 ‡καὶ ζαβαδία, καὶ μεσολλάμ, καὶ ἐζεκὶ, καὶ ἄβερ.
18 ‡καὶ ἰασημαρὶ, καὶ ἰεζελία, καὶ ἰωβὰβ υἱοὶ ἀλιφάλ.
19 ‡καὶ ἰακεὶμ, καὶ ζεχρὶ, καὶ ζεβδί.
20 ‡καὶ ἠλιωνὲ, καὶ σελαθὶ, καὶ ἐλιὴλ.
21 ‡καὶ ἀδαΐα, καὶ βαραΐα, καὶ σαμαράθ, υἱοὶ σεμεί.

22 * וְיִשְׁפָּן וָעֵבֶר וֶאֱלִיאֵל׃
23 24 * וְעַבְדּוֹן וְזִכְרִי וְחָנָן׃ * וַחֲנַנְיָה וְעֵילָם
25 וְעַנְתֹתִיָּה׃ * וְיִפְדְיָה וּפְנוּאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק׃
26 27 * וְשַׁמְשְׁרַי וּשְׁחַרְיָה וַעֲתַלְיָה׃ * וְיַעֲרֶשְׁיָה
28 וְאֵלִיָּה וְזִכְרִי בְּנֵי יְרֹחָם׃ * אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת
לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִָם׃
29 * וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי גִבְעוֹן וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃
30 * וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנָדָב׃
31 32 * וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וָזָכֶר׃ * וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־
שִׁמְאָה וְאַף הֵמָּה נֶגֶד אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלִַם
33 עִם־אֲחֵיהֶם׃ * וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד
אֶת־שָׁאוּל וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־
34 שׁוּעַ וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ * וּבֶן־יְהוֹנָתָן
מְרִיב בָּעַל וּמְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃
35 * וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַאְרֵעַ וְאָחָז׃
36 * וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְהוֹעַדָּה וִיהוֹעַדָּה הוֹלִיד
אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד
37 אֶת־מוֹצָא׃ * וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא רָפָה
38 בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃ * וּלְאָצֵל שִׁשָּׁה
בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם בֹּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל
וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃
39 * וּבְנֵי עֵשֶׁק אָחִיו אוּלָם בְּכֹרוֹ יְעוּשׁ הַשֵּׁנִי
40 וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִשִׁי׃ * וַיִּהְיוּ בְנֵי־אוּלָם אֲנָשִׁים
גִּבֹּרֵי־חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

ט

1 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַחְשׂוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הָגְלוּ לְבָבֶל בְּמַעֲלָם׃
2 * וְהַיּוֹשְׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בְּעָרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהַנְּתִינִים׃
3 * וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִן־בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי
4 בִנְיָמִן וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה׃ * עוּתַי בֶּן־
עַמִּיהוּד בֶּן־עָמְרִי בֶּן־אִמְרִי בֶן־בָּנִימן בְּנֵי־פֶרֶץ בֶּן־
5 יְהוּדָה׃ * וּמִן־הַשִּׁילֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃
6 * וּמִן־בְּנֵי־זֶרַח יְעוּאֵל וַאֲחֵיהֶם שֵׁשׁ־מֵאוֹת
7 וְתִשְׁעִים׃ * וּמִן־בְּנֵי בִּנְיָמִן סַלּוּא בֶּן־מְשֻׁלָּם
בֶּן־הוֹדַוְיָה בֶּן־הַסְּנֻאָה׃

22 * Et Iesphan, et Heber, et Heliel.
23 * Et Abdon, et Zechri, & Hanan.
24 * Et Anania, et Ailam, et Anathothia.
25 * Et Iephdaia, et Phanuel, filii Sesac.
26 * Et Samsari, et Sooria, et Otholia.
27 * Et Iersia, Helia, & Zechri, filii Ieroam.
28 * Hi patriarchæ et cognationum prin-
C cipes qui habitauerunt in Ierusalem.
29 * In Gabaon autem habitauerunt Abi-
gabaon, & nomen vxoris eius Maacha.
30 * Filiúsque eius primogenitus Abdon
& Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.
31 * Gedur quoque & Ahio, & Zacher,
et Macelloth.
32 * Et Macelloth genuit Samaa. habita-
uerúntque ex aduerso fratrum suorum in
Ierusalem cum fratribus suis.
33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit
D Saul. Porrò Saul genuit Ionathan & Mel
chisue, & Abinadab, & Esbaal.
34 * Filius autem Ionathan Miribaal, &
Miribaal genuit Micha.
35 * Filij Micha, Phiton & Melech, &
Thara, Ahaz.
36 * Et Ahaz genuit Ioada, & Ioada ge-
nuit Almoth, & Asmoth, & Zamri. Porrò
37 Zamri genuit Mosa. * Et Mosa genuit
Baana, cuius filius fuit Rapha, de quo or-
tus est Elasa qui genuit Asel.
38 * Porrò Asel sex filii fuerunt his nomi-
nibus, Ezricam, Bochru, Hismael, Saria,
Obdia, Anan. omnes hi filii Asel.
39 * Filij autem Esech fratris eius, Vlam
primogenitus, & Hus secundus, & Eli-
40 phaleth tertius: * Fuerúntque filii Vlam
viri robustissimi, & magno robore ten-
dentes arcum, et multos habentes filios
ac nepotes vsq; ad centum quinquaginta.
Omnes hi filii Beniamin.

CAP. IX.

1 VNiuersus ergo Israel dinumeratus
A est, et summa eorũ scripta est in libro
Regum Israel et Iuda, translatíque sunt in
2 Babylonem propter delictũ suum. * Qui
aũt habitauerunt primi in possessionibus
et in vrbibus suis Israel, et Sacerdotes et
3 Leuitę, et Nathiunei; * Commorati sunt
in Ierusalem de filiis Iuda, et de filiis Ben-
iamin. De filiis quoque Ephraim et Ma-
4 nasse: * Othei filius Amiud, filii Emri,
filii Omrai, filii Bonni. De filiis Phares fi-
5 lii Iuda. * Et de Siloni, Asaia primogeni-
6 tus et filii eius. * De filiis aũt Zara, Iehuel
7 et fratres eorũ sexcenti nonaginta. * Por-
B rò de filiis Beniamin, Salo filius Mosollã
filij Oduia, filij Asana.

*Et Iesphan, Ader, & Eliel. 22
*Et Abdon, & Zechri, & Anan. 23
*Et Anania, & Elam, & Anathotha. 24
*Et Iephadia, & Phanuel filii Sisach. 25
*Et Sampsari, & Saraia, & Otholia. 26
*Et Hiersia, & Elia, & Zechri filii Hie- 27
ream.
*Hi principes cognationum per generatio- 28
nes eorum principes ipsi habitauerunt in Hie-
rusalem.
*Et in Gabaon habitauit pater Gabaon, & 29
nomen vxori eius Macha.
*Et filius eius primogenitus Abdon et Sur, 30
& Cis, & Bael, & Nadab.
*Et Geddor, & fratres eius, & Zechri. 31
*Et Maceddoth qui genuit Samaa, & hi ex 32
aduerso fratrum suorum habitauerunt in Hie-
rusalem cum fratribus suis.
*Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul, & 33
Saul genuit Ionathan & Melchisue, & Abi-
nadab, & Isbaal.
*Et filii Ionathan Meribaal, & Meribaal 34
genuit Micha. *Et filii Micha, Phithon & 35
Melech, & Tharaa, & Achaz.
*Et Achaz genuit Ioda, & Ioda genuit 36
Alemeth & Asmoth, & Zambri, & Zambri
genuit Mosa.
*Et Mosa genuit Baana: Rapha filius eius, 37
Eleasa filius eius, Asel filius eius.
*Et Asel sex filii; & hæc nomina eorum, 38
Ezricam primogenitus eius, et Ismael, & Sa-
raia, & Abdia, & Annan, hi filii Asel.
*Et filii Asec fratris eius: Vlam primoge- 39
nitus eius, & Ieus secundus, & Eliphalet
tertius.
*Et fuerunt filii Vlam, viri potentes forti- 40
tudine, tendentes arcum & multiplicantes fi-
lios, & filios filiorum centum & quinquagin-
ta, omnes hi filii Beniamin.

CAP. IX.

ET vniuersus Israel dinumerati sunt, & 1
ecce sunt scripti in libro Regum Israel &
Iuda, & translati sunt in Babylonem propter
delictum suum, quod iniuste fecerunt. *Et 2
qui habitabant prius in possessionibus suis in ci-
uitatibus suis Israel: & Sacerdotes et Leuitæ,
& Nathinei. *Et in Hierusalem habitaue- 3
runt de filiis Iuda, & de filiis Beniamin, &
de filiis Ephraim & Manasse. *Vthi filius 4
Samiud filius Ambri, filii Embri, filii Benia-
min: de filiis Phares, filii Iuda.
*Et de Seloni, Asaia primogenitus eius, & 5
filii eius. *Et de filiis Zera, Ieel, & fratres 6
eius sexcenti & nonaginta.
*Et de filiis Beniamin, Salo filius Mosol- 7
lam, filii Oduia, filii Sanaa.

22 *καὶ ἰεσφὰν, καὶ ἄδερ, καὶ ἐλιήλ.
23 *καὶ ἀβδὼν, καὶ ζεχρὶ, καὶ ἀνάν.
24 *καὶ ἀνανία, καὶ ἠλὰμ, καὶ ἀναθωθά.
25 *καὶ ἰεφαδία, καὶ φανουὴλ υἱοὶ σισάχ.
26 *καὶ σαμψαρὶ, καὶ σαραία, καὶ ὀθολία.
27 *καὶ ἰερσία, καὶ ἠλία, καὶ ζεχρὶ υἱοὶ ἱερεάμ.
28 *οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἀρχη-
γοὶ αὐτοὶ κατῴκησαν ἐν ἱερουσαλήμ.
29 *καὶ ἐν γαβαὼν κατῴκησεν πατὴρ γαβαὼν, καὶ ὄνο-
μα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μαχά.
30 *καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος ἀβδὼν, καὶ σοὺρ, καὶ κὶς,
καὶ βαὰλ, καὶ ναδάβ.
31 *καὶ γεδδὼρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ζεχρί.
32 *καὶ μακεδδὼθ ὁ γεννήσας τὸν σαμαά· καὶ αὐτοὶ
κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν ἱερουσα-
λὴμ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
33 *καὶ νὴρ ἐγέννησε τὸν κίς, καὶ κὶς ἐγέννησε τὸν σαοὺλ, καὶ
σαοὺλ ἐγέννησε τὸν ἰωναθὰν καὶ τὸν μελχισουὲ, καὶ τὸν ἀ-
βιναδὰβ, καὶ τὸν ἰσβαάλ.
34 *καὶ υἱοὶ ἰωναθὰν μεριβαάλ, καὶ μεριβαὰλ ἐγέννησε
35 τὸν μιχά. *καὶ υἱοὶ μιχά, φιθὼν καὶ μέλεχ, καὶ θα-
ραὰ, καὶ ἀχάζ.
36 *καὶ ἀχὰζ ἐγέννησε τὸν ἰωδά, καὶ ἰωδὰ ἐγέννησε τὸν
ἀλεμὲθ, καὶ τὸν ἀσμὼθ, καὶ τὸν ζαμβρὶ, καὶ ζαμβρὶ ἐγέν-
37 νησε τὸν μωσά. *καὶ μωσὰ ἐγέννησε τὸν βαανά· ρα-
φὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλεασὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴλ υἱὸς αὐτοῦ.
38 *καὶ τῷ ἀσὴλ ἓξ υἱοί, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν,
ἐζρικὰμ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ἰσμαὴλ, καὶ σαρία, καὶ
ἀβδία, καὶ ἀνὰν οὗτοι υἱοὶ ἀσήλ.
39 *καὶ υἱοὶ ἀσὲκ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, οὐλὰμ πρωτότοκος
αὐτοῦ, καὶ ἰωοὺς ὁ δεύτερος, καὶ ἐλιφαλὲτ ὁ τρίτος.
40 *καὶ ἐγένοντο υἱοὶ οὐλὰμ, ἄνδρες δυνατοὶ ἰσχύϊ τείνον-
τες τόξον καὶ πληθύνοντες υἱοὺς, καὶ υἱοὺς υἱῶν ἑκατὸν καὶ πεν-
τήκοντα, πάντες οὗτοι υἱοὶ βενιαμίν.

θ'.

1 *Καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐγενεαλογήθησαν, καὶ ἰδοὺ εἰσὶ γε-
γραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα· καὶ
ἀπῳκίσθησαν εἰς βαβυλῶνα διὰ τὴν ἀσυνθεσίαν αὐτῶν,
ἣν ἠδίκησαν.
2 *καὶ οἱ κατοικοῦντες πρότερον ἐν ταῖς κατασχέσεσιν
αὐτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἰσραὴλ, καὶ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖ-
3 ται, καὶ οἱ ναθίναιοι. *καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ κατῴκησαν ἐκ
τῶν υἱῶν ἰούδα, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν
4 ἐφραίμ, καὶ μανασσῆ. *οὐθὶ υἱὸς σαμιοὺδ υἱὸς ἀμβρὶ, υἱοῦ
5 ἐμβρὶ, υἱοῦ βενιαμίν· ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες, υἱοῦ ἰούδα. *καὶ
ἀπὸ τοῦ σηλωνεὶ, ἀσαία ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.
6 *καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ζαρὰ, ἰεὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξα-
7 κόσιοι καὶ ἐννενήκοντα. *καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμίν,
σαλὼ υἱὸς μοσολλὰμ, υἱοῦ ὠδουία, υἱοῦ σαναά.

8 * וְיִבְנְיָה בֶּן־יְרֹחָם וְאֵלָה בֶּן־עֻזִּי בֶּן־מִכְרִי
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶּן־רְעוּאֵל בֶּן־יִבְנִיָּה׃
9 * וַאֲחֵיהֶם לְתֹלְדוֹתָם תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
וְשִׁשָּׁה כָּל־אֵלֶּה אֲנָשִׁים רָאשֵׁי אָבוֹת לְבֵית
10 אֲבֹתֵיהֶם׃ * וּמִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה וִיהוֹיָרִיב
11 וְיָכִין׃ * וַעֲזַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־
צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
12 * וַעֲדָיָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה
וּמַעְשַׂי בֶּן־עֲדִיאֵל בֶּן־יַחְזֵרָה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־
13 מְשִׁלֵּמִית בֶּן־אִמֵּר׃ * וַאֲחֵיהֶם רָאשִׁים
לְבֵית אֲבוֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי
חֵיל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃
14 * וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם
בֶּן־חֲשַׁבְיָה מִן־בְּנֵי מְרָרִי׃
15 * וּבַקְבַּקַּר חֶרֶשׁ וְגָלָל וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא
16 בֶּן־זִכְרִי בֶּן־אָסָף׃ * וְעֹבַדְיָה בֶּן־שְׁמַעְיָה
בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן וּבֶרֶכְיָה בֶן־אָסָא בֶּן־
אֶלְקָנָה הַיּוֹשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃
17 * וְהַשֹּׁעֲרִים שַׁלּוּם וְעַקּוּב וְטַלְמֹן וַאֲחִימָן
18 וַאֲחִיהֶם שַׁלּוּם הָרֹאשׁ׃ * וְעַד־הֵנָּה בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת בְּנֵי
19 לֵוִי׃ * וְשַׁלּוּם בֶּן־קוֹרֵא בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח
וְאֶחָיו לְבֵית־אָבִיו הַקָּרְחִים עַל מְלֶאכֶת
הָעֲבוֹדָה שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל וַאֲבֹתֵיהֶם עַל־
20 מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא׃ * וּפִינְחָס בֶּן־
אֶלְעָזָר נָגִיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים יְהוָה עִמּוֹ׃
21 * זְכַרְיָה בֶּן מְשֶׁלֶמְיָה שֹׁעֵר פֶּתַח לְאֹהֶל מוֹעֵד׃
22 * כֻּלָּם הַבְּרוּרִים לְשֹׁעֲרִים בַּסִּפִּים מָאתַיִם
וּשְׁנֵים עָשָׂר הֵמָּה בְחַצְרֵיהֶם הִתְיַחְשָׂם הֵמָּה
יִסַּד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם׃
23 * וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל־הַשְּׁעָרִים לְבֵית־יְהוָה
לְבֵית הָאֹהֶל לְמִשְׁמָרוֹת׃
24 * לְאַרְבַּע רוּחוֹת יִהְיוּ הַשֹּׁעֲרִים מִזְרָח יָמָּה
25 צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה׃ * וַאֲחֵיהֶם בְּחַצְרֵיהֶם
לָבוֹא לְשִׁבְעַת הַיָּמִים מֵעֵת אֶל־עֵת עִם־אֵלֶּה׃
26 * כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה אַרְבַּעַת גִּבֹּרֵי הַשֹּׁעֲרִים
הֵם הַלְוִיִּם וְהָיוּ עַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־הָאֹצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים׃

8 *Et Iobama filius Ieroam, & Helam fi-
lius Ozi, filij Mochori, & Mosollam, filius
Saphaciæ, filij Rahuel, filij Iebaniæ.
9 *Et fratres eorũ per familias suas non-
genti quinquaginta sex. Omnes hi prin-
cipes cognationum per domos patrũ suo-
10 rum. *De sacerdotibus autem Iedaia,
11 Ioiarib & Iachim. *Azarias quoque fi-
lius Helchiæ, filij Mosollam, filij Sadoch,
C filij Meraioth, filij Achitob pontifex do-
12 mus Dei. *Porrò Adaias filius Ieroam,
filij Phasor, filij Melchia & Maasia, filius
Adihel, filij Iezra, filij Mosollam, filij Mo
13 sollamoth, filij Emmer. *Fratres quoq;
eorũ principes per familias suas mille se-
ptingenti sexaginta fortissimi robore ad
faciendum opus ministerij in domo Dei.
14 *De Leuitis autem Semeia filius Assub
& filij Ezricã, filij Asebia de filiis Merari.
15 *Bachacar quoq; carpentarius & Ga-
lal, & Mathania filius Micha, filij Zechri,
filij Asaph.
16 *Et Obdia filius Semeiæ, filij Galal, fi-
lij Idithun, & Barachia, filius Aza, filij
Elcana qui habitauit in atriis Nethopha-
17 ti. *Ianitores autem Sellum & Achub,
D & Thelmon, & Ahiman, & frater eorum
Sellum princeps.
18 *Vsque ad illud tempus in porta regis
ad orientem obseruabant per vices suas de
filiis Leui.
19 *Sellum verò filius Chore, filij Abia-
saph, filij Chore cum fratribus suis & do-
mo patris sui. Hi sunt Choritæ super ope-
ra ministerij custodes vestibulorum taber
naculi & familiæ eorum per vices castrorũ
Domini custodientes introitum.
20 *Phinees autem filius Eleazar erat dux
eorum coram Domino.
21 *Porrò Zacharias filius Mosollamia,
ianitor portæ tabernaculi testimonij.
22 *Omnes hi electi in ostiarios per por-
tas ducenti duodecim, & descripti in vil-
E lis propriis, quos constituerunt David &
Samuel, videns in fide sua
23 *Tam ipsos quàm filios eorũ in ostiis
domus Domini & in tabernaculo vici-
bus suis.
24 *Per quatuor ventos erant ostiarij, id
est, ad Orientem & ad Occidentem, & ad
25 Aquilonẽ & ad Austrum. *Fratres aũt
eorũ in viculis morabantur, & veniebant
in sabbatis suis de tẽpore vsq; ad tempus.
26 *His quatuor Leuitis creditus erat o-
mnis numerus ianitorũ, & erãt super exe-
dras & thesauros domus Domini.

‡ *Et Jebnaa filius Hieroam, & hi filij Ozi,* 8
filij Machiri, & Mosollam, filij Saphatia, filij
Raguel, filij Jechoniæ.
‡ *Et fratres eorum per generationes eorum* 9
nongenti & quinquaginta sex: omnes hi prin-
cipes per domum cognationum suarum.
‡ *Et de sacerdotibus Jodae & Jorib, &* 10
Joachim.
‡ *Et Azarias filius Elciæ, filij Mosollam, filij* 11
Sadduc, filij Meraioth, filij Achitob, duces do-
mus Dei.
‡ *Et Adaia filius Hieroam, filij Phaseur, fi-* 12
lij Melchiæ, & Maasi filius Adiel, filii Ezera,
filij Mosollam, filij Maselimoth, filij Emmer.
‡ *Et fratres eorum duces per domum fami-* 13
liarum suarum, mille & septingenti & sexa-
ginta: fortes robore in opere ministerij domus
Dei.
‡ *Et de Leuitis, Sameas filius Asub, filij Ez-* 14
ricam filij Asabia: de filiis Merari.
‡ *Et Bacbacar, & Ares, & Galal: et Mat-* 15
thanias filius Micha, filij Zechri, filij Asaph.
‡ *Et Abdia filius Samaia, filij Galal, filij* 16
Iduthun: & Barachias filius Asa, filij Elcana
qui habitabat in atriis Netophati.
‡ *Et ianitores Sellum et Accub, & Telmon,* 17
& Achiman, & fratres eorum Sellum prin-
ceps.
‡ *Et vsque huc in porta regis ad orientem:* 18
hi ianitores in castra filiorum Leui.
‡ *Et Sellum filius Core, filij Abiasach, filij* 19
Core, & fratres eius per domum cognationum
suarū: Corini super opera ministerii custodien-
tes vestibula tabernaculi, & patres eorū super
castra Domini custodientes introitum.
‡ *Et Phinees filius Eleazar dux erat in ipsis* 20
coram Domino.
‡ *Et post hæc Zacharias filius Mesollamia* 21
ianitor portæ tabernaculi testimonij.
‡ *Omnes hi electi in ostiarios, in liminibus,* 22
ducenti duodecim isti in suburbanis eorum, fa-
milia eorum & numeratio eorum: hos nume-
rauit & constituit Dauid & Samuel, videns
in fide ipsorum.
‡ *Hi & filii eorum in ostiis domus Domini* 23
& domui tabernaculi ad custodiendum per
vices,
‡ *In quatuor ventos, & erant ostiarii ad* 24
Orientem, & ad mare, & Austrum & Aqui-
lonem.
‡ *Et fratres eorum in viculis suis, vt veni-* 25
rent in hebdomadas temporum, vt venirent ad
septem dies de tempore ad tempus cum his.
‡ *Quoniam in fide sunt quatuor potentes ia-* 26
nitorum ipsi Leuitæ: & erant super pastopho-
ria, & super thesauros domus Dei.

8 ‡ καὶ ἰεβναὰ υἱὸς ἱερωάμ, καὶ οὗτοι υἱοὶ ὀζί, υἱοῦ μαχειρί,
καὶ μοσολλὰμ υἱοῦ σαφατία, υἱοῦ ῥαγουήλ, υἱοῦ ἰεχονίου.
9 ‡ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἐννακό-
σιοι καὶ πεντήκοντα ἕξ· πάντες οὗτοι πατριάρχαι κατ᾽
οἶκον πατριῶν αὐτῶν.
10 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων ἰωδάε καὶ ἰωρείβ, καὶ ἰωαχείμ.
11 ‡ καὶ ἀζαρίας υἱὸς ἐλκίου υἱοῦ μοσολλάμ, υἱοῦ σαδδούκ,
υἱοῦ μεραϊώθ, υἱοῦ ἀχιτώβ, ἡγούμενοι οἴκου τοῦ θεοῦ.
12 ‡ καὶ ἀδαϊὰ υἱὸς ἱερωάμ, υἱοῦ φασοὺρ, υἱοῦ μελχίου,
καὶ μαασαῖ, υἱὸς ἀδιὴλ, υἱοῦ ἐζερὰ, υἱοῦ μοσολλὰμ, υἱοῦ μα-
σελιμὼθ, υἱοῦ ἐμμήρ.
13 ‡ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἡγούμενοι κατ᾽ οἶκον πατριῶν
αὐτῶν, χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ ἑξήκοντα, δυνατοὶ
ἰσχύϊ ἐν ἔργῳ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ.
14 ‡ καὶ ἐκ τῶν λευϊτῶν, σαμέας υἱὸς ἀσοὺβ, υἱοῦ ἐζρικὰμ,
υἱοῦ ἀσαβία· ἐκ τῶν υἱῶν μεραρί.
15 ‡ καὶ βακβακὰρ, καὶ ἀρὴς, καὶ γαλάλ· καὶ ματθα-
νίας υἱὸς μιχὰ, υἱοῦ ζεχρὶ, υἱοῦ ἀσάφ.
16 ‡ καὶ ἀβδία υἱὸς σαμαΐα, υἱοῦ γαλὰλ, υἱοῦ ἰδουθοῦν·
καὶ βαραχίας υἱὸς ἀσὰ, υἱοῦ ἐλκανὰ ὁ κατοικῶν ἐν ταῖς
αὐλαῖς τοῦ νετωφατί.
17 ‡ καὶ οἱ πυλωροὶ σελλοὺμ καὶ ἀκκοὺβ, καὶ τελμὼν, καὶ
ἀχιμάν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν σελλοὺμ ὁ ἄρχων.
18 ‡ καὶ ἕως ὧδε ἐν τῇ πύλῃ τοῦ βασιλέως κατὰ ἀνατολάς.
αὐτοὶ οἱ πυλωροὶ εἰς τὰς παρεμβολὰς υἱῶν λευΐ.
19 ‡ καὶ σελλοὺμ υἱὸς κορὲ, υἱοῦ ἀβιάσαχ, υἱοῦ κορέ, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ κατ᾽ οἶκον πατριῶν αὐτῶν· οἱ κορινοὶ ἐπὶ
τὰ ἔργα τῆς δουλείας φυλάσσοντες τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς,
καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν κυρίου φυ-
λάσσοντες τὴν εἴσοδον.
20 ‡ καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ἡγούμενος ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν ἔμ-
προσθεν κυρίου.
21 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα ζαχαρίας υἱὸς μεσολλαμία πυλω-
ρὸς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
22 ‡ πάντες οὗτοι ἐκλελεγμένοι εἰς πυλωροὺς ἐν τοῖς σταθ-
μοῖς, διακόσιοι δεκαδύο οὗτοι ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἡ
γενεὰ αὐτῶν, καὶ ὁ καταλοχισμὸς αὐτῶν· τούτους ἠρίθ-
μησε, καὶ ἔστησε δαυὶδ καὶ σαμουὴλ ὁ ὁρῶν ἐν τῇ πίστει
αὐτῶν.
23 ‡ αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν πυλῶν οἴκου κυρίου καὶ
τῷ οἴκῳ τῆς σκηνῆς τοῦ φυλάσσειν εἰς ἐφημερίας,
24 ‡ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, καὶ ἦσαν πυλωροὶ κατ᾽
ἀνατολὰς, καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ νότον, καὶ βορρᾶν.
25 ‡ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἔρ-
χεσθαι εἰς τὰ ἕβδομα τῶν καιρῶν, τοῦ εἰς πορεύεσθαι κατὰ
ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ τούτων.
26 ‡ ὅτι ἐν πίστει εἰσὶν οἱ τέσσαρες δυνατοὶ τῶν πυλω-
ρῶν αὐτοὶ οἱ λευῖται· καὶ ἦσαν ἐπὶ τῶν παστοφορίων, καὶ
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ θεοῦ.

27 * וּסְבִיבוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי־
עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת וְהֵם עַל־הַמַּפְתֵּחַ וְלַבֹּקֶר
28 לַבֹּקֶר׃ * וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי הָעֲבוֹדָה כִּי בְמִסְפָּר
29 יְבִיאוּם וּבְמִסְפָּר יוֹצִיאוּם׃ * וּמֵהֶם מְמֻנִּים
עַל־הַכֵּלִים וְעַל כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת
וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהַבְּשָׂמִים׃
30 * וּמִן־בְּנֵי הַכֹּהֲנִים רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת לַבְּשָׂמִים׃
31 * וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם הוּא הַבְּכוֹר לְשַׁלֻּם
הַקָּרְחִי בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבִתִּים׃
32 * וּמִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־לֶחֶם
הַמַּעֲרָכֶת לְהָכִין שַׁבַּת שַׁבָּת׃
33 * וְאֵלֶּה הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת לַלְוִיִּם
בַּלְּשָׁכֹת פְּטוּרִים כִּי־יוֹמָם וָלַיְלָה עֲלֵיהֶם
34 בַּמְּלָאכָה׃ * אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם
לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלָם׃
35 * וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי־גִבְעוֹן יְעוּאֵל וְשֵׁם אחתו
36 מַעֲכָה׃ * וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל
37 וְנֵר וְנָדָב׃ * וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וּזְכַרְיָה וּמִקְלוֹת׃
38 * וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָם וְאַף־הֵם נֶגֶד
אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִירוּשָׁלַם עִם־אֲחֵיהֶם׃
39 * וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־שָׁאוּל
וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ
40 וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ * וּבֶן־יְהוֹנָתָן
מְרִיב בַּעַל וּמְרִי־בַעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃
41 * וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַחְרֵעַ׃
42 * וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יַעְרָה וְיַעְרָה הוֹלִיד
אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד
43 אֶת־מוֹצָא׃ * וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא וּרְפָיָה
44 בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃ * וּלְאָצֵל שִׁשָּׁה
בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם בֹּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל
וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃

יוד

1 * וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ בְיִשְׂרָאֵל וַיָּנָס אִישׁ־
יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃
2 * וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחֲרֵי בָנָיו
וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־
מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃

27 * Per gyrum quoque templi Domini
morabantur in custodijs suis, vt cùm tem
pus fuisset, ipsi manè aperirent fores.
28 * De eorum grege erant & super vasa
ministerij, ad numerum enim & infere-
F bantur vasa & efferebantur.
29 * De ipsis & qui credita habebãt vten-
silia sanctuarij præerant similæ, & vino, &
oleo, & thuri, & aromatibus.
30 * Filij autem sacerdotum vnguenta ex
31 aromatibus conficiebant. * Et Matha-
tias Leuites primogenitus Sellum Chori-
tæ, præfectus erat eorum quæ in sartagi-
32 ne frigebantur. * Porrò de filijs Caath
fratribus eorum super panes erant propo-
sitionis, vt semper nouos per singula sab-
33 bata præpararẽt. * Hi sunt principes can
torum per familias Leuitarum qui in exe-
dris morabantur, ita vt die ac nocte iugi-
ter suo ministerio deseruirent.
34 * Capita Leuitarum per familias suas
principes manserunt in Ierusalem.
35 * In Gabaon autem commorati sunt
G pater Gabaon Iahiæ, & nomẽ vxoris eius
36 Maacha. * Filius primogenitus eius Ab-
don, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Na-
37 dab. * Gedor quoque & Achio, & Za-
charias & Macelloth.
38 * Porrò Macelloth genuit Semmaan.
Isti habitauerunt è regione fratrum suo-
rum in Ierusalem cum fratribus suis.
39 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit
Saul. Et Saul genuit Ionathan & Melchi-
sue, & Abinadab, & Esbaal.
40 * Filius autem Ionathan Miribaal, &
Miribaal genuit Micha.
41 * Porrò filij Micha, Phiton & Melech,
& Thara, & Ahaz.
42 * Ahaz autem genuit Iara, & Iara ge-
nuit Alamath, & Azmoth, & Zamri,
Zamri autem genuit Mosa.
43 * Mosa verò genuit Baana, cuius filius
Raphaia genuit Elasa, de quo ortus est
Asel.
44 * Porrò Asel sex filios habuit his nomi-
nibus, Ezricam, Bochru, Hismael, Saria,
Obdia, Anan, hi filij Asel.

CAP. X.

1 PHilistiim autem pugnabant contra Is-
A rael, fugerúntque filij Israel Palæ-
stinos, & ceciderunt vulnerati in monte
Gelboe.
2 * Cúmque appropinquassent Philistæi
persequentes Saul & filios eius, percusse-
runt Ionathan & Aminadab & Melchi-
sue filios Saul.

Et per gyrum domus Dei morabuntur, 27
quoniam super ipsos custodia eorum & ipsi
super claues manè manè vt aperirent fores
templi.
Et ex his super vasa ministerij, quoniam 28
in numero inferent, & in numero efferent ea.
Et de ipsis constituti super vasa, & super 29
omnia vasa sancta, & super similam, et vinum
& oleum, & thus, & aromata.
Et à filiis sacerdotum erant vnguentarij 30
vnguenti in aromatibus.
Et Matthathias ex Leuitis hic primogeni- 31
tus Sellum Coritæ in fide super opera sacrificij
sartaginis eorum quæ frigebantur sartagine.
Et Baneas Caathetes de fratribus eorum 32
in panibus propositionis, vt præpararent sab-
batum secundum sabbatum.
Et hi cantores principes familiarum Le- 33
uitarum, in Pastophorio ordinati in vices, quo-
niam die & nocte in ipsis in operibus.
Hi principes cognationum Leuitarum: per 34
familias suas principes hi habitauerunt in Hie-
rusalem.
Et in Gabaon habitauit pater Gabaon 35
Jeiel, & nomen vxori eius Maacha.
Et filius eius primogenitus Abdon & Sur, 36
& Cis, & Bael, & Ner, & Nadab.
Et Geddor, & fratres eius, & Zechri. 37
Et Maceloth qui genuit Samaan, & isti in 38
medio fratrum suorum habitauerunt in Hie-
rusalem cum fratribus suis.
Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul, 39
& Saul genuit Jonathan & Melchisue, &
Abinadab, & Isbaal.
Et filius Jonathan Meribaal, & Meri- 40
baal genuit Micha.
Et filij Macha, Phithon & Melchiel, & 41
Tharaa, & Azaz.
Et Azaz genuit Joda, & Joda genuit Ale- 42
meth & Asmoth, & Zabri, & Zabri genuit
Mosa;
Et Mosa genuit Banaa: Rapha filius 43
eius, Eleasa filius eius, Asel filius eius.
Et Asel sex filij, & hæc nomina eorum, 44
Ezricam primogenitus eius, & Ismael, &
Saaria, & Abdia, & Anan, hi filij Asel.

CAP. X.

ET Philistiim pugnauerunt contra Israel, 1
& fugit vir Israel à facie Philistiim, & ce-
ciderunt vulnerati in monte Gelbue.
Et persecuti sunt Philistæi post Saul & 2
post filios eius, & percusserunt Philistiim Jo-
nathan, & Abinadab, & Melchisue filios
Saul.

27 καὶ περικύκλῳ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ αὐλισθήσονται, ὅτι
ἐπ' αὐτοὺς ἡ φυλακὴ αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῶν κλειδῶν
τοπρωὶ πρωὶ ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ.
28 καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, ὅτι ἐν
ἀριθμῷ εἰσοίσουσι, καὶ ἐν ἀριθμῷ ἐξοίσουσιν αὐτά.
29 καὶ ἐξ αὐτῶν καθεσταμένοι ἐπὶ τὰ σκεύη, καὶ ἐπὶ
πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ ἐπὶ τῆς σεμιδάλεως, καὶ
τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ τοῦ λιβάνου, καὶ τῶν ἀρωμάτων.
30 καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυρεψοὶ τοῦ μύρου
ἐν τοῖς ἀρώμασι.
31 καὶ ματθαθίας ἐκ τῶν λευϊτῶν οὗτος ὁ πρωτότο-
κος τῷ σελλοὺμ τῷ κορινῷ ἐν τῇ πίστει ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς
θυσίας τοῦ τηγάνου τῶν τηγανιστῶν.
32 καὶ βανέας ὁ καθήτης ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ
τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως, τοῦ ἑτοιμάσαι σάββατον κατὰ
σάββατον.
33 καὶ οὗτοι ψαλτῳδοὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λε-
υιτῶν, ἐν τῷ παστοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίας,
ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπ' αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις.
34 οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν τῶν λευιτῶν· κατὰ γενέσεις
αὐτῶν ἄρχοντες οὗτοι κατῴκησαν εἰς ἱερουσαλήμ.
35 καὶ ἐν γαβαὼν κατῴκησεν πατὴρ γαβαὼν ἰεϊήλ, καὶ
ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μααχά.
36 καὶ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος ἀβδὼν καὶ σοὺρ, καὶ κὶς, καὶ
βαὲλ, καὶ νὴρ, καὶ ναδάβ.
37 καὶ γεδδὼρ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ζεχρί.
38 καὶ μακελὼθ ὁ γεννήσας τὸν σαμαάν· καὶ οὗτοι ἐν
μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν ἱερουσαλὴμ
μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
39 καὶ νὴρ ἐγέννησε τὸν κίς, καὶ κὶς ἐγέννησε τὸν σαοὺλ, καὶ
σαοὺλ ἐγέννησε τὸν ἰωναθὰν, καὶ τὸν μελχισουὲ, καὶ τὸν ἀβι-
ναδὰβ, καὶ τὸν ἰσβαάλ.
40 καὶ υἱὸς ἰωναθὰν μεριβαὰλ, καὶ μεριβαὰλ ἐγέννη-
41 σε τὸν μιχά. καὶ υἱοὶ μιχά, φιθὼν, καὶ μελχιὴλ,
καὶ θαραὰ, καὶ ἀζάζ.
42 καὶ ἀζὰζ ἐγέννησε τὸν ἰωδά, καὶ ἰωδὰ ἐγέννησε τὸν ἀλε-
μὲθ καὶ τὸν ἀσμὼθ, καὶ τὸν ζαβρί, καὶ ζαβρὶ ἐγέννησε τὸν
43 μωσά· καὶ μωσὰ ἐγέννησε τὸν βαναά· ῥαφὰ υἱὸς αὐτοῦ,
ἐλεασὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴλ υἱὸς αὐτοῦ.
44 καὶ τῷ ἀσὴλ ἓξ υἱοί, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν·
ἐζρικὰμ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ἰσμαὴλ, καὶ σααρία, καὶ
ἀβδία, καὶ ἀνάν, οὗτοι υἱοὶ ἀσήλ.

ι΄.

1 Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμησαν πρὸς τὸν ἰσραήλ, καὶ
ἔφυγεν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων, καὶ ἔπε-
σον τραυματίαι ἐν ὄρει γελβουέ.
2 καὶ κατεδίωξαν οἱ ἀλλόφυλοι ὀπίσω σαοὺλ καὶ ὀπί-
σω τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωνα-
θὰν, καὶ τὸν ἀβιναδὰβ, καὶ τὸν μελχισουὲ, υἱοὺς τοῦ σαούλ.

3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
4 הַמּוֹרִים בַּקֶּשֶׁת וַיָּחֶל מִן־הַיּוֹרִים׃ * וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־
יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה
נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב
5 וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל
6 וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב וַיָּמֹת׃ * וַיָּמָת שָׁאוּל
7 וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ יַחְדָּו מֵתוּ׃ * וַיִּרְאוּ
כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק כִּי נָסוּ וְכִי־מֵתוּ
שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
8 וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶם׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־
9 בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ * וַיַּפְשִׁיטֻהוּ וַיִּשְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים
סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃
10 * וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־
גֻּלְגָּלְתּוֹ תָקְעוּ בֵּית דָּגוֹן׃
11 * וַיִּשְׁמְעוּ כֹּל יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ
12 פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃ * וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל
וַיִּשְׂאוּ אֶת־גּוּפַת שָׁאוּל וְאֵת גּוּפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם
יָבֵישָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה
בְּיָבֵשׁ וַיָּצוּמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃
13 * וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר מָעַל בַּיהוָה
עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר וְגַם־לִשְׁאוֹל
14 בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ׃ * וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ
וַיַּסֵּב אֶת־הַמְּלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי׃

יא

1 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד
חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃
2 * גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם בִּהְיוֹת
שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה
וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר
יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל׃

3 * Et aggrauatum est prœlium contra
B Saul, inuenerúntq; eum sagittarij & vul-
4 nerauerunt iaculis. * Et dixit Saul ad ar-
migerum suum: Euagina gladium tuũ &
interfice me, ne fortè veniant incircunci-
si isti & illudant mihi. Noluit autem ar-
miger eius hoc facere timore perterritus.
Arripuit ergo Saul ensem & irruit in eũ.
5 * Quod cùm vidisset armiger eius vi-
delicet mortuum esse Saul, irruit etiam
ipse in gladium suum, & mortuus est.
6 * Interijt ergo Saul & tres filij eius, &
omnis domus illius pariter concidit.
7 * Quod cùm vidissent viri Israel qui
habitabant in campestribus fugerunt, &
Saul & filiis eius mortuis dereliquerunt
C vrbes suas, & huc illucq; dispersi sunt, ve-
nerúntq; Philistiim & habitauerũt in eis.
8 * Die igitur altero detrahentes Phili-
stiim spolia cæsorũ, inuenerunt Saul & fi-
lios eius iacentes in monte Gelboe.
9 * Cumq; spoliassent eũ & amputassent
caput armísq; nudassent, miserũt in terrã
suam vt circunferretur & ostenderetur
idolorum templis & populis.
10 * Arma autem eius consecrauerunt in
fano Dei sui, & corpus affixerunt in tem-
11 plo Dagon. * Hoc cùm audissent viri
D Iabes Galaad, omnia scilicet quæ Phili-
12 stiim fecerant super Saul: * Consurre-
xerunt singuli virorum fortium, & tule-
runt cadauera Saul & filiorum eius, attu-
lerúntq; ea in Iabes, & sepelierũt ossa eo-
rum subter quercum quæ erat in Iabes, &
13 ieiunauerũt septem diebus. * Mortuus
est ergo Saul propter iniquitates suas; eo
quòd præuaricatus sit mandatũ Domini
quod præceperat, & non custodierit illud,
sed insuper etiã pythonissam consuluerit:
14 * Nec sperauerit in Dño, propter quod
interfecit eum, & transtulit regnum eius
ad Dauid filium Isai.

CAP. XI.

1 CONgregatus est igitur omnis Israel ad
A Dauid in Hebron, dicens: Os tuum
2 sumus & caro tua. * Heri quoque &
nudiustertius cùm adhuc regnaret Saul,
tu eras qui educebas & introducebas
Israel. Tibi enim dixit Dominus Deus
tuus: Tu pasces populũ meũ Israel, et tu
3 eris princeps super eũ. * Venerunt ergo
omnes maiores natu Israel ad Regem in
Hebron: et iniit Dauid cum eis fœdus
coram Domino. Vnxerúntq; eum regem
super Israel iuxta sermonem Domini quẽ
locutus est in manu Samuel.

Et aggrauatum est bellum contra Saul, & 3
inuenerunt eum sagittarii in arcubus, & vul-
neratus est de arcubus.
Et dixit Saul tollenti arma sua, Euagina 4
gladium tuũ, & interfice me in eo, ne fortè ve-
niant incircuncisi hi, & illudant mihi, & non
voluit tollens arma eius, quoniam timebat val-
de, & accepit Saul gladium & irruit in eum.
Et vidit tollens arma eius, quòd mortuus 5
esset Saul, & irruit & ipse in gladiũ suum, &
mortuus est.
Et obiit Saul & tres filii eius, & tota do- 6
mus illius pariter mortui sunt.
Et viderunt omnis vir qui in valle, quòd 7
fugit Israel, & quòd mortuus est Saul & filii
eius, & reliquerunt vrbes suas & fugerunt,
& venerunt Philistiim & habitauerũt in eis.
Et factum est in crastino venerunt Phili- 8
stiim vt spoliarent cæsos, & inuenerunt Saul
& filios eius iacentes in monte Gelbue.
Et denudauerunt eum, & tulerunt caput 9
eius & arma eius, & miserunt Philistiim in
terram Philistiim in circuitu, vt denunciarẽt in
domibus idolorum suorum & populo suo.
Et posuerunt arma eius in domo Dei sui, 10
& caput eius affixerunt in domo Dagon.
Et audierunt omnes habitatores Iabes Ga 11
laad omnia quæ fecerunt Philistiim Saul & fi-
liis eius & Israel.
Et consurrexerunt de Galaad omnis vir 12
fortis, & venerunt & tulerunt cadauer Saul
& cadauera filiorũ eius, et detulerunt ea in Ia-
bes, & sepelierunt ossa eorum sub quercu in
Iabes, & ieiunauerunt septem dies.
Et mortuus est Saul in iniquitatibus suis 13
quas iniquè fecit in Domino secundum sermo-
nem Domini, quoniam non custodiuit eum, &
quoniam interrogauit in ventriloqua vt consu-
leret.
Et non consuluit in Domino, & interfe- 14
cit eum, & transtulit regnum eius Dauid filio
Iesse.

CAP. XI.

ET congregati sunt omnis vir Israel ad Da- 1
uid in Chebron, dicentes, Ecce os tuum &
caro tua nos.
Etiam heri etiam nudiustertius existente 2
Saul rege, tu eras qui introducebas & educe-
bas Israel, & dixit tibi Dominus Deus tuus,
Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in
principem super populum meum Israel.
Et venerunt omnes seniores Israel ad re- 3
gem in Chebron, & disposuit eis rex Dauid fœ
dus in Chebron coram Domino, & vnxerunt
Dauid in regem super Israel secundum verbum
Domini per manum Samuel.

3 καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ σαοὺλ, καὶ εὗρον αὐτὸν
οἱ τοξεύοντες ἐν τόξοις, καὶ ἐτραπώθη ἀπὸ τῶν τόξων.
4 καὶ εἶπεν σαοὺλ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπάσαι
τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μή ποτε
ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι, καὶ ἐμπαίξωσί μοι· καὶ
οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβεῖτο σφό-
δρα· καὶ ἔλαβε σαοὺλ τὴν ῥομφαίαν καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
αὐτήν.
5 καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ,
καὶ ἐπέπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
6 θανεν. καὶ ἀπέθανεν σαοὺλ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅ-
λος ὁ οἶκος αὐτοῦ ὁμοθυμαδὸν ἀπέθανον.
7 καὶ εἶδον πᾶς ἀνὴρ οἱ ἐν τῇ κοιλάδι, ὅτι ἔφυγεν ἰσ-
ραήλ, καὶ ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατέλειπον τὰς
πόλεις αὐτῶν, καὶ ἔφυγον· καὶ ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι καὶ κα-
τῴκησαν ἐν αὐταῖς.
8 καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι τοῦ σκυ-
λεῦσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὗρον τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει τῷ γελβουέ.
9 καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν, καὶ ἦραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς γῆν
ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ εὐαγγελίσασθαι ἐν τοῖς οἴκοις τῶν
εἰδώλων αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.
10 καὶ ἔθηκαν τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔπηξαν ἐν τῷ οἴκῳ δαγών.
11 καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τῆς γα-
λαὰδ πάντα ἃ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ καὶ
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραήλ.
12 καὶ ἀνέστησαν ἐκ γαλαὰδ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς, καὶ
ἦλθον καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαοὺλ καὶ τὰ σώματα τῶν υἱῶν
αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς ἰαβὴς, καὶ ἔθαψαν τὰ ὀστᾶ αὐ-
τῶν ὑπὸ τὴν δρῦν ἐν ἰαβὴς, καὶ ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας.
13 καὶ ἀπέθανε σαοὺλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ αἷς ἠνό-
μησεν ἐν κυρίῳ κατὰ τὸν λόγον κυρίου, διότι οὐκ ἐφύλα-
ξεν αὐτὸν, καὶ ὅτι ἐπηρώτησεν ἐν τῇ ἐγγαστριμύθῳ τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι.
14 καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν ἐν κυρίῳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν,
καὶ ἐπέστρεψε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τῷ δαυὶδ υἱῷ ἰεσσαί.

ια΄.

1 Καὶ συνηθροίσθησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς δαυὶδ
ἐν χεβρὼν λέγοντες, ἰδοὺ ὀστοῦν σου καὶ σάρξ σου ἡμεῖς.
2 καί γε ἐχθὲς καί γε τρίτης ὄντος σαοὺλ βασιλέως,
σὺ ἦσθα ὁ εἰσάγων καὶ ἐξάγων τὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπέν σοι κύ-
ριος ὁ θεός σου, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, καὶ
σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.
3 καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ πρὸς τὸν βα
σιλέα εἰς χεβρών, καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυὶδ δια-
θήκην ἐν χεβρὼν ἔναντι κυρίου· καὶ ἔχρισαν τὸν δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ κατὰ λόγον κυρίου διὰ χειρὸς σαμουήλ.

4 * וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הִיא
יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
5 * וַיֹּאמְרוּ יֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא תָבוֹא הֵנָּה
וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִיד׃
6 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֵּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה
יִהְיֶה לְרֹאשׁ וּלְשָׂר וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־
7 צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ׃ * וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְצָד עַל־
8 כֵּן קָרְאוּ־לוֹ עִיר דָּוִיד׃ * וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־
הַמִּלּוֹא וְעַד־הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר׃
9 * וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַיהוָה צְבָאוֹת
10 עִמּוֹ׃ * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד
הַמִּתְחַזְּקִים עִמּוֹ בְמַלְכוּתוֹ עִם־כָּל־יִשְׂרָאֵל
לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃
11 * וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יָשָׁבְעָם
בֶּן־חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלוֹשִׁים הוּא־עוֹרֵר אֶת־
חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָת׃
12 * וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן־דּוֹדוֹ הָאֲחוֹחִי הוּא
13 בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ * הוּא־הָיָה עִם־דָּוִיד
בַּפַּס דַּמִּים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם לַמִּלְחָמָה
וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעוֹרִים וְהָעָם נָסוּ
14 מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ * וַיִּתְיַצְּבוּ בְתוֹךְ־הַחֶלְקָה
וַיַּצִּילוּהָ וַיַּכּוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיּוֹשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה
15 גְדוֹלָה׃ * וַיֵּרְדוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים
רֹאשׁ עַל־הַצֻּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה
פְלִשְׁתִּים חֹנָה בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
16 * וְדָוִיד אָז בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז
17 בְּבֵית לָחֶם׃ * וַיִּתְאָו דָּוִיד וַיֹּאמַר מִי יַשְׁקֵנִי
מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃
18 * וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־
מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וַיִּשְׂאוּ
וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָוִיד לִשְׁתּוֹתָם
19 וַיְנַסֵּךְ אֹתָם לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר חָלִילָה
לִּי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֱבִיאוּם וְלֹא
אָבָה לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים׃
20 * וְאַבְשַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא הָיָה רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשָׁה
וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל
וְלֹא־שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃

4 * Abijt quq; Dauid & omnis Israel in
Ierusalé; hæc est Iebus, vbi erant Iebusæi
5 habitatores terræ. * Dixerúntq; qui ha-
B bitabant in Iebus ad Dauid, Non ingre-
dieris huc. Porrò Dauid cepit arcé Sion,
6 quæ est ciuitas Dauid. * Dixítque, Omnis
qui percusserit Iebusæum in primis, erit
princeps & dux. Ascendit igitur primus
Ioab filius Saruiæ, & factus est princeps.
7 * Habitauit aũt Dauid in arce, & idcir-
8 cò appellata est ciuitas Dauid. * Ædifi-
cauítq; vrbem in circuitu à Mello vsq; ad
gyrum. Ioab auté reliqua vrbis extruxit.
9 * Proficiebátque Dauid vadens & cre-
10 scens, & Dñs exercituũ erat cum eo. * Hi
principes virorũ fortium Dauid qui ad-
iuuerunt eum vt rex fieret super omnem
Israel iuxta verbum Dñi quod locutus est
11 ad Israel. * Et iste numerus robustorum
Dauid. Iesbaam filius Ahamoni princeps
C inter triginta. Iste leuauit hastam suá su-
12 per trecentos vulneratos vna vice. * Et
post eum Eleazar filius patrui eius Ahoi-
13 tes qui erat inter tres potétes. * Iste fuit
cũ Dauid in Aphec Domim, quádo Phi-
listiim congregati sunt ad locum illum in
prœlium. Et erat ager regionis illius ple-
nus ordeo: fugerátq; populus à facie Phi
listinorum.
14 * Hi steterunt in medio agri & defen-
derũt eũ. Cúmq; percussissent Philistæos,
dedit Dominus salutem magná populo
15 suo. * Descenderunt auté tres de trigin-
ta principibus ad petram in qua erat Da-
D uid ad speluncam Odollam, quando Phi-
listiim fuerant castrametati in valle Ra-
16 phaim. * Porrò Dauid erat in præsidio,
& statio Philistinorum in Bethleem.
17 * Desiderauit igitur Dauid aquam, &
dixit, O si quis daret mihi aquam de ci-
sterna Bethleem quæ est in porta.
18 * Tres ergo isti per media castra Phili-
stinorum perrexerunt, & hauserũt aquam
de cisterna Bethleem, quæ erat in porta,
& attulerunt ad Dauid vt biberet: Qui
noluit, sed magis libauit illam Domino,
19 * Dicens: Absit vt in conspectu Dei
mei hoc faciam, & sanguinem istorum vi-
E rorũ bibam, quia in periculo animarum
suarum attulerunt mihi aquam. Et ob
hanc causam noluit bibere. Hęc fecerunt
tres robustissimi.
20 * Abisai quoque frater Ioab ipse erat
princeps trium, & ipse leuauit hastá suam
contra trecentos vulneratos, & ipse erat
inter tres nominatissimus.

*Et iuit rex Dauid & omnis Israel in Hie- 4
rusalem, hæc Iebus, & illic Iebusæi habitatores
terræ.
*Et dixerunt habitatores Iebus Dauid, 5
Non ingredieris huc: & cœpit Dauid arcem
Sion, hæc ciuitas Dauid.
*Et dixit Dauid, Omnis qui percusserit Ie- 6
busæum in primis, erit in principem & in du-
cem: & ascendit in eam Ioab filius Saruia in
primis, & factus est in principem.
*Et habitauit Dauid in arce; propter hoc 7
appellauit eam ciuitatem Dauid.
*Et ædificauit Dauid ciuitatem in circuitu, 8
ab arce & vsque ad gyrum, & Ioab fouit re-
liquum vrbis.
*Et ibat Dauid procedens & crescens, & 9
Dominus omnipotens cum eo.
*Et hi principes potentium, qui fuerũt Da- 10
uid, adiuuantes cum eo in regno eius cum omni
Israel vt regnare facerent eum secundum ver-
bum Domini super Israel.
*Et iste numerus potentium Dauid, Ies- 11
baam filius Acemoni primus ex triginta, iste
euaginauit gladium suum in trecentos vulne-
ratos semel.
*Et post eum Eleazar filius Dodai patrui 12
eius, hic fuit in tribus potentibus.
*Hic fuit cũ Dauid in Phasdamim, & Phi- 13
listiim congregati sunt illic ad bellum, & erat
pars agri plena ordeo, & populus fugit à facie
Philistinorum, *& stetit in medio partis, & 14
saluauit eam, & percussit Philistæos, & fecit
Dominus salutem magnam.
*Et descenderunt tres de tribus principi- 15
bus ad petrã ad Dauid, ad speluncã Odolaam,
& castra Philistinorum castrametata sunt in
valle gigantum.
*Et Dauid tunc in præsidio, & statio Phi- 16
listinorum tunc in Bethleem.
*Et desiderauit Dauid et dixit, Quis pota- 17
bit me aqua de cisterna Bethleem quæ in porta?
*Et ruperunt tres castra Philistinorum, & 18
aquati sunt aquam de cisterna Bethleem, quæ
erat in porta, & ceperunt & venerunt ad
Dauid: & non voluit Dauid vt biberet eam,
& libauit eam Domino,
*Et dixit: Propitius mihi Deus vt facerẽ 19
verbũ hoc, si sanguinem virorũ istorum bibam
in animabus suis? quoniã in animabus suis at-
tulerunt eam, & non voluit bibere eam, hæc
fecerunt tres potentes.
*Et Abessai frater Ioab, hic erat princeps 20
trium, hic euaginauit gladium suum contra tre
centos vulneratos in tempore vno, hic erat
nominatus in tribus.

4 *καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἰς
ἱερουσαλήμ, αὕτη ἰεβοῦς, καὶ ἐκεῖ οἱ ἰεβουσαῖοι οἱ κατοι-
5 κοῦντες τὴν γῆν. *καὶ εἶπον οἱ κατοικοῦντες ἰεβοῦς τῷ
δαυὶδ, οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε· καὶ προκατελάβετο δαυὶδ τὴν
περιοχὴν σιών, αὕτη ἡ πόλις δαυίδ.
6 *καὶ εἶπεν δαυίδ, πᾶς τύπτων ἰεβουσαῖον ἐν πρώτοις,
ἔσται εἰς ἄρχοντα καὶ εἰς στρατηγόν· καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἰω-
ὰβ υἱὸς σαρουία ἐν πρώτοις, καὶ ἐγένετο εἰς ἄρχοντα.
7 *καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ· διὰ τοῦτο ἐκά-
λεσεν αὐτὴν πόλιν δαυίδ.
8 *καὶ ᾠκοδόμησε δαυὶδ τὴν πόλιν κυκλόθεν, ἀπὸ τῆς
ἄκρας καὶ ἕως τοῦ κύκλου, καὶ ἰωὰβ περιεποιήσατο τὸ λοιπὸν
9 τῆς πόλεως. *καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πορευόμενος καὶ με-
γαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ.
10 *καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῶν δυνατῶν, οἳ ἦσαν τῷ δαυίδ,
οἱ ἀντεχόμενοι μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ μετὰ παν-
τὸς ἰσραὴλ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου ἐπὶ
11 ἰσραήλ. *καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν δαυίδ,
ἰεσβαὰν υἱὸς ἀκεμονὶ πρῶτος τῶν τριάκοντα, οὗτος ἐσπά-
σατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίοις τραυματίας
εἰσάπαξ.
12 *καὶ μετ' αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δωδαὶ πατραδέλφου
αὐτοῦ, οὗτος ἦν ἐν τοῖς τρισὶ δυνατοῖς.
13 *οὗτος ἦν μετὰ δαυὶδ ἐν φασδαμίμ· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον, καὶ ἦν μερὶς τοῦ ἀγροῦ πλή-
ρης κριθῶν καὶ ὁ λαὸς ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλο-
φύλων.
14 *καὶ ἔστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος, καὶ ἔσωσεν αὐτήν,
καὶ ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐποίησε κύριος σωτη-
ρίαν μεγάλην.
15 *καὶ κατέβησαν τρεῖς ἐκ τῶν τριῶν ἀρχῶν εἰς τὴν πέ-
τραν πρὸς δαυίδ, εἰς τὸ σπήλαιον ὀδολαάμ· καὶ ἡ παρεμ-
βολὴ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβεβλήκει ἐν τῇ κοιλάδι τῶν
γιγάντων.
16 *καὶ δαυὶδ τότε ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀλ-
λοφύλων τότε ἐν βηθλεέμ.
17 *καὶ ἐπεθύμησε δαυὶδ καὶ εἶπεν, τίς ποτιεῖ με ὕδωρ
ἐκ τοῦ λάκκου βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ;
18 *καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύ-
λων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου βηθλεέμ, ὃς ἦν ἐν
τῇ πύλῃ, καὶ ἔλαβον καὶ ἦλθον πρὸς δαυίδ· καὶ οὐκ ἠθέλησε
δαυὶδ τοῦ πιεῖν αὐτό· καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ.
19 *καὶ εἶπεν, ἵλεώς μοι ὁ θεὸς τοῦ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο, εἰ
αἷμα τῶν ἀνδρῶν τούτων πίομαι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν; ὅτι ἐν
ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν αὐτό, καὶ οὐκ ἐβούλετο πιεῖν
αὐτό· ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί.
20 *καὶ ἀβεσσαὶ ὁ ἀδελφὸς ἰωάβ, οὗτος ἦν ἄρχων τῶν τριῶν,
οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους
τραυματίας ἐν καιρῷ ἑνί· οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισίν.

21 * מן־השלושה בשנים נכבד ויהי להם
22 לשר ועד־השלשה לא־בא׃ * בניה בן־
יהוידע בן־איש־חיל רב־פעלים מן־קבצאל
הוא הכה את שני אריאל מואב והוא ירד
והכה את־הארי בתוך הבור ביום השלג׃
23 * והוא הכה את־האיש המצרי איש מדה
חמש באמה וביד המצרי חנית כמנור ארגים
וירד אליו בשבט ויגזל את־החנית מיד
24 המצרי ויהרגהו בחניתו׃ * אלה עשה
בניהו בן־יהוידע ולו שם בשלושה הגברים׃
25 * מן־השלושים הנו נכבד הוא ואל־
השלושה לא־בא וישימהו דויד על־משמעתו׃
26 * וגבורי החילים עשהאל אחי יואב
אלחנן בן־דודו מבית לחם׃
27 * שמות ההרורי חלץ הפלוני׃
28 * עירא בן־עקש התקועי אביעזר הענתותי׃
29 * סבכי החשתי עילי האחוחי׃
30 * מהרי הנטופתי חלד בן־בענה הנטופתי׃
31 * איתי בן־ריבי מגבעת בני בנימן בניה
32 הפרעתוני׃ * חורי מנחלי געש אביאל הערבתי׃
33 * עזמות הבחרומי אליחבא השעלבני׃
34 * בני השם הגזוני יונתן בן־שגא ההררי׃
35 * אחיאם בן־שכר ההררי אליפל בן־אור׃
36 * חפר המכרתי אחיה הפלני׃
37 * חצרו הכרמלי נערי בן־אזבי׃
38 * יואל אחי נתן מבחר בן־הגרי׃
39 * צלק העמוני נחרי הברתי נשא כלי יואב
40 בן־צרויה׃ * עירא היתרי גרב היתרי׃
41 * אוריה החתי זבד בן־אחלי׃
42 * עדינא בן־שיזא הראובני ראש לראובני
ועליו שלשים׃
43 * חנן בן־מעכה ויושפט המתני׃
44 * עזיא העשתרתי שמע ויעואל בני חותם
45 הערערי׃ * ידיעאל בן־שמרי ויחא
אחיו התיצי׃
46 * אליאל המחוים ויריבי ויושויה בני
אלנעם ויתמה המואבי׃
47 * אליאל ועובד ויעשיאל המצביה׃

21 * Inter tres ſecundus inclytus & prin-
ceps eorum. Veruntamen vſque ad tres
22 primos non peruenerat. * Banaia filius
Ioiadæ viri robuſtiſſimi qui multa opera
perpetrarat de Capſeel, ipſe percuſſit duos
Ariel Moab. Et ipſe deſcendit & interfe-
cit leonem in media ciſterna tempore ni-
23 uis. * Et ipſe percuſsit virum Ægyptium,
cuius ſtatura erat quinque cubitorum, &
F habebat lanceā vt liciatorium texentiū.
Deſcendit igitur ad eum cum virga, & ra-
puit haſtam quam tenebat manu, & in-
24 terfecit eum haſta ſua. * Hæc fecit Ba-
naia filius Ioiadæ, qui erat inter tres ro-
25 buſtos nominatiſsimus; * Inter triginta
primus. Veruntamen ad tres vſque non
peruenerat. Poſuit autem eum Dauid ad
auriculam ſuam.
26 * Porrò fortiſsimi viri in exercitu Aſael
frater Ioab, & Eleanan filius patrui eius
27 de Bethleem. * Sammoth Arodites,
Helles Polonites,
28 * Hiras filius Acces Thecuites, Abie-
zer Anathotites.
29 * Sobochai Vſatites, Ilai Ahotites.
30 * Marai Netophatites, Helles filius
Baana Netophatites.
31 * Ethai filius Ribai de Gabaath filio-
rum Beniamin, Banaia Pharatonites.
32 * Hurai de torrente Gaas, Abiel Ara-
bathites.
33 * Aſmoth, Bauranites, Eliaba, Salabo-
nites.
34 * Filij Aſſem Gezonites, Ionathan fi-
lius Saiæ Arathithes.
35 * Ahiam filius Sachar Aratithes, Eli-
phal filius Vr.
36 * Epher Meheratites, Ahia Phellonites.
37 * Ezro Carmelites, Naarai filius Azbi.
38 * Iohel frater Nathan, Mibaar filius
G Agarai.
39 * Selech Ammonites, Naarai Berothi-
tes armiger Ioab filij Saruiæ.
40 * Hiras Iethræus, Iareb Iethræus.
41 * Vrias Ethæus, Zabab filius Ooli.
42 * Adyna filius Sechar Rubenites, prin-
ceps Rubenitarum, & cum eo triginta.
43 * Hanan filius Macha, & Ioſaphat Ma-
thanites.
44 * Ozias Aſtarothithes, Semma & Iahi-
hel filij Hotham Arorites.
45 * Iedihel filius Zamri, & Ioha frater
eius Thoſaites.
46 * Helihel Mahumites, & Ieribai & Io-
ſoia filij Elnaem, & Iethma Moabites.
47 * Elihel & Obed, & Iaſiel de Maſobia.

*De tribus super duos gloriosus, & factus 21
est eis in principem, & vsque ad tres non per-
uenerat.
*Et Baneas filius Ioiade, filius viri poten- 22
tis, multa opera eius de Cabseel, ipse percussit
duos Ariel Moab, & hic descendit & percus-
sit leonem in cisterna in die niuis.
*Et hic percussit virum Ægyptium virum 23
grandem quinque cubitorū, & in manu Ægy-
ptij, lancea tanquam liciatorium texentium,
& descendit ad eum Baneas in virga, & ra-
puit hastam de manu Ægyptij, & interfecit
eum in hasta sua.
*Hæc fecit Baneas filius Ioiade, & huic no 24
men in tribus potentibus,
*Super triginta gloriosus, & ad tres non 25
peruenerat, & constituit eum Dauid in fami-
lia sua.
*Et potentes exercituum, Asael frater Ioab; 26
Elehanan filius Dodi de Bethleem.
*Sammoth Arori, Chelles Phelloni. 27
*Iras filius Eccis Thecoites, Abiezer Ana- 28
thothites.
*Sobocchai Husathi, Hela Achachi, 29
*Marri Netophathi, Alad filius Bana Ne- 30
tophathi.
*Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum 31
Beniamin, Banaia Pharathoni.
*Vri de Nachali, Gaas Abiel Arabathi. 32
*Asmoth Bacharumi, Eliba Salaboni. 33
*Filij Asom Guni, Jonathan filius Sagæ 34
Arori.
*Achiam filius Zachar Arari, Eliphal fi- 35
lius Vr,
*Aphar Mechorathi, Achia Phelloni, 36
*Esri Chermeli, Narai filius Asbai, 37
*Ioel frater Nathan, Maabar filius Ageri. 38
*Sellec Ammani, Noarai Berothi tollens 39
arma Ioab filij Saruia.
*Ira Jethri, Gareb Jethri, 40
*Vrias Chetthi, Zabad filius Halai, 41
*Adina filius Siza Rubeni, princeps Ru- 42
ben, & in eo triginta.
*Anan filius Maacha, & Iosaphat Mat- 43
thani.
*Hozias Esthparothi, Samma & Jeiel filij 44
Chotham Arari.
*Jediel filius Samari, & Iocha frater eius 45
Thosi.
*Eliel Maouim, & Jaribai & Iosoia filij 46
Elnaam, & Jetham Moabites:
*Eliel & Obed, & Essiel Masabia. 47

21 *ἀπὸ τῶν τριῶν ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος, καὶ ἐγένε-
το αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἤρχετο.
22 *καὶ βαναίας υἱὸς ἰωιαδὲ, υἱὸς ἀνδρὸς δυνατοῦ, πολλὰ
ἔργα αὐτοῦ ἀπὸ καβσεήλ, αὐτὸς ἐπάταξε τοὺς δύο ἀριὴλ
μωὰβ, καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν τῷ λάκ-
κῳ ἐν ἡμέρᾳ χιόνος.
23 *καὶ οὗτος ἐπάταξεν τὸν ἄνδρα τὸν αἰγύπτιον ἄνδρα
ὁρατὸν πεντάπηχυν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ ὡς
ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν βαναίας ἐν
ῥάβδῳ, καὶ ἀφείλετο τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ αἰγυπτίου,
καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ.
24 *ταῦτα ἐποίησε βαναίας υἱὸς ἰωιαδὲ, καὶ τούτῳ ὄνομα
ἐν τοῖς τρισὶ δυνατοῖς,
25 *ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς
οὐκ ἤρχετο· καὶ κατέστησεν αὐτὸν δαυὶδ ἐπὶ τὴν πα-
τριὰν αὐτοῦ.
26 *καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν δυνάμεων, ἀσαὴλ ἀδελφὸς
ἰωὰβ, ἐλεανὰ υἱὸς δωδὶ ἀπὸ βηθλεέμ.
27 *σαμμωθ ὁ ἀρωρεί, χελλὴς ὁ φελλωνεί.
28 *εἰρὰς υἱὸς ἐκκὶς ὁ θεκωίτης, ἀβιέζερ ὁ ἀναθω-
θίτης.
29 *σοβοχαὶ ὁ οὐσαθεί, ἠλὰ ὁ ἀχαχί.
30 *μαρὶ ὁ νετωφαθί, ἀλὰδ υἱὸς βανὰ ὁ νετωφαθί.
31 *ἰθαὶ υἱὸς ῥιβαὶ ἀπὸ γαβαὰθ υἱῶν βενιαμὶν βα-
ναΐα ὁ φαραθωνί.
32 *οὐρὶ ἀπὸ ναχαλί, γαὰς ἀβιὴλ ὁ ἀραβαθί,
33 *ἀσμὼθ βαχαρουμί, ἐλιβὰ ὁ σαλαβωνί.
34 *υἱοὶ ἀσὸμ τοῦ γουνί, ἰωνάθαν υἱὸς σαγαὶ ὁ ἀρωρί.
35 *ἀχὰμ υἱὸς ζαχὰρ ὁ ἀραρί, ἐλιφὰλ υἱὸς οὔρ.
36 *ἀφὰρ ὁ μεχωραθί, ἀχία ὁ φελλωνί.
37 *ἐσρὶ ὁ χερμελί, ναραὶ ὁ υἱὸς ἀσβαί,
38 *ἰωὴλ ἀδελφὸς νάθαν, μααβὰρ υἱὸς ἀγηρί,
39 *σελλὴκ ὁ ἀμμανί, ναραὶ ὁ βηρωθὶ αἴρων σκεύη
ἰωὰβ υἱοῦ σαρουΐα.
40 *ἰρὰ ὁ ἰεθρί, γαρὲβ ὁ ἰεθρί,
41 *οὐρίας ὁ χετθί, ζαβὰδ υἱὸς ἀλαί,
42 *ἀδινὰ υἱὸς σιζὰ ὁ ῥουβηνί, ἄρχων τῷ ῥουβήν, καὶ ἐπ᾽
αὐτῷ τριάκοντα.
43 *ἀνὰν υἱὸς μααχά, καὶ ἰωσαφὰτ ὁ ματθανί,
44 *ὀζίας ὁ ἐσθαρωθί, σάμμα καὶ ἰεϊὴλ, υἱοὶ χωθὰμ τοῦ
ἀραρί.
45 *ἰεδιὴλ υἱὸς σαμαρί, καὶ ἰωχὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ
θωσί.
46 *ἐλιὴλ ὁ μαωουίμ, καὶ ἰαριβαί, καὶ ἰωσωΐα, οἱ υἱοὶ ἐλ-
νάαμ, καὶ ἰεθὰμ ὁ μωαβίτης.
47 *ἐλιὴλ καὶ ὠβήδ, καὶ ἐσσιὴλ ὁ μασαβία.

יב

1 * וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל־דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד
עָצוּר מִפְּנֵי שָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבּוֹרִים עֹזְרֵי
2 הַמִּלְחָמָה׃ * נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מַיְמִינִים
וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בַּקָּשֶׁת מֵאֲחֵי
3 שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן׃ * הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ
בְּנֵי הַשְּׁמָעָה הַגִּבְעָתִי וִיזוּאֵל וָפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת
4 וּבְרָכָה וְיֵהוּא הָעַנְּתֹתִי׃ * וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי
גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וְיִרְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל
5 וְיוֹחָנָן וְיוֹזָבָד הַגְּדֵרָתִי׃ * אֶלְעוּזַי וִירִימוֹת
וּבְעַלְיָה וּשְׁמַרְיָהוּ וּשְׁפַטְיָהוּ הַחֲרִיפִי׃
6 * אֶלְקָנָה וְיִשִּׁיָּהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר וְיָשָׁבְעָם
7 הַקָּרְחִים׃ * וְיוֹעֵאלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן־
8 הַגְּדוֹר׃ * וּמִן־הַגָּדִי נִבְדְּלוּ אֶל־דָּוִיד
לַמְצַד מִדְבָּרָה גִּבֹּרֵי הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה
עֹרְכֵי צִנָּה וָמֹגֵן וּפְנֵי אַרְיֵה פְּנֵיהֶם וְכִצְבָאיִם
עַל־הֶהָרִים לְמַהֵר׃
9 * עֵזֶר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב הַשְּׁלִשִׁי׃
10 * מִשְׁמַנָּה הָרְבִיעִי יִרְמְיָה הַחֲמִשִׁי׃
11 * עַתַּי הַשִּׁשִּׁי אֱלִיאֵל הַשְּׁבִעִי׃
12 * יוֹחָנָן הַשְּׁמִינִי אֶלְזָבָד הַתְּשִׁיעִי׃
13 * יִרְמְיָהוּ הָעֲשִׂירִי מַכְבַּנַּי עַשְׁתֵּי עָשָׂר׃
14 * אֵלֶּה מִבְּנֵי־גָד רָאשֵׁי הַצָּבָא אֶחָד לְמֵאָה
15 הַקָּטָן וְהַגָּדוֹל לְאָלֶף׃ * אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר
עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהוּא מְמַלֵּא
עַל־כָּל־גְּדֹתָיו וַיַּבְרִיחוּ אֶת־כָּל־הָעֲמָקִים
16 לַמִּזְרָח וְלַמַּעֲרָב׃ * וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וִיהוּדָה
17 עַד־לַמְצָד לְדָוִיד׃ * וַיֵּצֵא דָוִיד לִפְנֵיהֶם וַיַּעַן
וַיֹּאמֶר לָהֶם אִם־לְשָׁלוֹם בָּאתֶם אֵלַי לְעָזְרֵנִי
יִהְיֶה־לִּי עֲלֵיכֶם לֵבָב לְיָחַד וְאִם־לְרַמּוֹתַנִי
לְצָרַי בְּלֹא חָמָס בְּכַפַּי יֵרֶא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְיוֹכַח׃
18 * וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלוֹשִׁים
לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם
לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם
19 בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד׃ * וּמִמְּנַשֶּׁה נָפְלוּ עַל־דָּוִיד
בְּבֹאוֹ עִם־פְּלִשְׁתִּים עַל־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְלֹא
עֲזָרֻם כִּי בְעֵצָה שִׁלְּחֻהוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר
בְּרָאשֵׁינוּ יִפּוֹל אֶל־אֲדֹנָיו שָׁאוּל׃

CAP. XII.

1 HI quoque venerunt ad Dauid in Si-
A celech cùm adhuc fugeret Saul filiũ
Cis, qui erant fortissimi & egregij pugna-
2 tores; * Tendentes arcum & vtraq; ma-
nu fundis saxa iacientes & dirigentes sa-
gittas. De fratribus Saul ex tribu Benia-
3 min: * Princeps Abiezer, & Ioas filij Sa-
maa Gabaathites, & Iazihel, & Phalleth
filij Asmoth, & Baracha, & Iehu Anatothi-
4 tes. * Samaias quoque Gabaonites for-
tissimus inter triginta, & super triginta,
Hieremias & Ieziehel, & Iohannan, & Ie-
5 sabad Gaderothites. * Eluzai & Hieri-
B mut, & Baalia, & Samaia, & Saphatia Ara-
6 phites. * Helcana & Iesia, & Azarhel, &
7 Ioezer, & Iesbaan de Careim. * Ioela quo-
que & Zabadia filij Ieroam de Gedor.
8 * Sed & de Gaddi transfugerũt ad Da-
uid cùm lateret in deserto, viri robustissi-
mi & pugnatores optimi tenentes clypeũ
& hastam. Facies eorum quasi facies leo-
nis, & veloces quasi capreæ in montibus.
9 * Ezer princeps, Obdias secũdus, Eliab
10 tertius. * Masmana quartus, Hieremias
11 quintus. * Ethi sextus, Heliel septimus.
12 * Iohannan octauus, Helzebad nonus.
13 * Hieremias decimus, Bachanai vnde-
14 cimus. * Hi de filiis Gad principes exer-
citus. Nouissimus centũ militibus præe-
rat, & maximus mille.
15 * Isti sunt qui transierunt Iordanẽ men-
se primo, quando inundare consueuit su-
per ripas suas, & omnes fugauerunt qui
morabantur in vallibus ad Orientalẽ pla-
gam & Occidentalem.
16 * Venerunt autem & de Beniamin &
de Iuda ad præsidium in quo morabatur
17 Dauid. * Egressúsq; est Dauid obuiam
eis, & ait, Si pacificè venistis ad me, vt au-
C xiliemini mihi, cor meum iungatur vo-
bis. Si autẽ insidiamini mihi pro aduersa-
riis meis cùm ego iniquitatẽ in manibus
nõ habeam, videat Deus patrum nostro-
18 rum & iudicet. * Spiritus verò Domini
induit Amasai principem inter triginta,
& ait, Tui sumus ô Dauid & tecum fili
Isai. Pax pax tibi, & pax adiutoribus tuis.
Te enim adiuuat Deus tuus. Suscepit ergo
eos Dauid & constituit principes turmæ.
19 * Porrò de Manasse transfugerunt ad
Dauid quando veniebat cum Philisthiim
D aduersus Saul vt pugnaret, & nõ dimica-
uit cũ eis, quia inito cõsilio remiserunt eũ
principes Philisthinorũ dicentes, Periculo
capitis nostri reuertetur ad Dñm suũ Saul.

CAP. XII.

ET hi qui venerunt ad Dauid in Secelag, 1
adhuc compresso Dauid à facie Saul filij Cis,
isti in potentibus auxiliantes in bello:
* Extendentes arcum dextris vtentes & 2
sinistris, & funditores in lapidibus & in iacu-
lis, & arcu. de fratribus Saul ex Beniamin:
* Princeps Achiezer, & Ioas filij Asma 3
Gabaanitæ, & Eziel, & Phalet filij Asmoth,
& Barachia, & Ieu Anathothi.
* Et Sameas Gabaonites robustus inter tri- 4
ginta & super triginta. Hieremias & Ieziel,
& Ionan, & Iozabad Gaderothites,
* Eliozi, & Iarimuth Baalia, & Samarias 5
& Saphatias Charaphi,
* Elcana & Iesia, & Azarel, & Ioezer, & 6
Iesbaam Coritæ. * Et Ioela, & Zabadia, 7
filij Ieroam, filij Geddor.
* Et de Gad separati sunt ad Dauid in de- 8
serto robusti fortitudine viri potentiæ in bel-
lum ordinati clypeo & hasta; & facies leonum
facies eorum, & veloces vt capreæ in montibus
velocitate.
* Ezer princeps, Abdia secundus, Eliab ter- 9
tius, * Masmana quartus, Hieremias quin- 10
tus, * Eththi sextus, Eliel septimus, 11
* Ioanan octauus, Elsabad nonus, 12
* Hieremias decimus, Machabani vndeci- 13
mus.
* Isti de filiis Gad principes exercitus vnus 14
centum paruus, & magnus ad mille.
* Isti fuerunt qui transierunt Iordanem in 15
mense primo, & ipse erat plenus super omnes
ripas suas, & secuti sunt omnes habitátes val-
les ad Orientem & ad Occidentem.
* Et venerunt à filiis Beniamin & Iuda 16
ad auxilium Dauid.
* Et egressus est Dauid in occursum eis, & 17
respondit & dixit eis, Si in pace venistis ad
me ad auxiliandum mihi, sit mihi cor super vos
in vnitatem; & si vt tradatis me aduersariis
meis non in veritate manus, videat Deus pa-
trum nostrorum & arguat.
* Et spiritus induit Amasai principem tri- 18
ginta, & dixit, Vade Dauid filij Iessai tu &
populus tuus in pace, pax tibi & pax adiutori-
bus tuis, quoniam adiuuauit te Deus tuus, &
suscepit eos Dauid, & constituit eos principes
turmarum.
* Et de Manasse transfugerunt ad Dauid 19
veniente eo cum Philistiim venientibus contra
Saul ad bellum, & non auxiliatus est eis Da-
uid, quoniam in consilio fuerunt principes Phi-
listinorum dicentes: In capitibus nostris reuer-
tetur ad Dominum suum Saul, & dimiserunt
eum.

ιβ΄.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἐλθόντες πρὸς Δαυὶδ εἰς σεκελὰγ,
ἔτι συνεχομένου τοῦ Δαυὶδ ἀπὸ προσώπου σαοὺλ υἱοῦ κίς.
αὐτοὶ ἐν τοῖς δυνατοῖς βοηθοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ·
2 * ἐντείνοντες τόξον δεξιάζοντες καὶ ἀριστερεύοντες, καὶ
σφενδονῆται ἐν λίθοις, καὶ ἐν βέλεσι, καὶ τόξῳ· ἐκ τῶν ἀ-
δελφῶν σαοὺλ ἐκ τοῦ βενιαμίν.
3 * ἄρχων ἀχιέζερ, καὶ ἰωὰς υἱοὶ ἀσμά, τοῦ γαβααθίτου, καὶ
ἐζιὴλ, καὶ φαλὲτ υἱοὶ ἀσμώθ, καὶ βαραχία, καὶ ἰηοῦ ὁ ἀνα-
4 θωθί. * καὶ σαμέας ὁ γαβαωνίτης δυνατὸς ἐν τοῖς
τριάκοντα καὶ ἐπὶ τῶν τριάκοντα· ἱερεμίας καὶ ἰεζιὴλ, καὶ
ἰωνὰν, καὶ ἰωζαβὰδ ὁ γαδηρωθί.
5 * ἐλιοζὶ καὶ ἰαριμοὺθ βααλϊά, καὶ σαμαρείας, καὶ σα-
6 φατίας ὁ χαραφί. * ἐλκανὰ καὶ ἰεσία, καὶ ἀζαρὴλ, καὶ
ἰοεζὲρ, καὶ ἰεσβαὰμ οἱ κορῖται.
7 * καὶ ἰωηλὰ, καὶ ζαβαδία υἱοὶ ἰεροὰμ, υἱοὶ τοῦ γεδδώρ.
8 * καὶ ἀπὸ τοῦ γὰδ διεχωρίσθησαν πρὸς Δαυὶδ ἀπὸ τῆς
ἐρήμου δυνατοὶ ἰσχύϊ ἄνδρες δυνάμεως εἰς πόλεμον
παρατασσόμενοι θυρεῷ καὶ δόρατι, καὶ πρόσωπα λεόντων
τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ κοῦφοι ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων
9 τῷ τάχει. * ἔζερ ὁ ἄρχων, ἀβδία ὁ δεύτερος, ἐλιὰβ ὁ
10 τρίτος. * μασμανὰ ὁ τέταρτος, ἱερεμίας ὁ πέμπτος.
11 * ἐθθὶ ὁ ἕκτος, ἐλιὴλ ὁ ἕβδομος.
12 * ἰωανὰν ὁ ὄγδοος, ἐλσαβὰδ ὁ ἔννατος,
13 * ἱερεμίας ὁ δέκατος, μαχαβανὶ ὁ ἑνδέκατος.
14 * οὗτοι ἐκ τῶν υἱῶν γὰδ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς εἷς τοῖς
ἑκατὸν μικρὸς, καὶ μέγας πρὸς χιλίοις.
15 * οὗτοι ἦσαν οἱ διαβάντες τὸν ἰορδάνην ἐν τῷ μηνὶ τῷ
πρώτῳ, καὶ αὐτὸς ἦν πεπληρωκὼς ἐπὶ πᾶσαν τὴν κρηπίδα
αὐτοῦ, καὶ ἐξεδίωξαν πάντας τοὺς κατοικοῦντας αὐλῶνας
εἰς ἀνατολὰς καὶ εἰς δυσμάς.
16 * καὶ ἦλθον ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμὶν καὶ ἰούδα εἰς βοή-
θειαν τῷ Δαυίδ.
17 * καὶ ἐξῆλθε δαυὶδ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ ἀπεκρίθη
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ εἰς εἰρήνην ἥκατε πρός με βοηθῆσαί
μοι, εἴη μοι καρδία ἐφ' ὑμᾶς εἰς ἕνωσιν· καὶ εἰ τοῦ παρα-
δοῦναί με τοῖς ἐχθροῖς μου οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρὸς, ἴδοι ὁ
θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐλέγξαι.
18 * καὶ πνεῦμα ἐνέδυσε τὸν ἀμασαῒ ἄρχοντα τῶν τριά-
κοντα, καὶ εἶπε, πορεύου δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαὶ σὺ καὶ ὁ λαός σου
ἐν εἰρήνῃ, εἰρήνη σοι καὶ εἰρήνη τοῖς βοηθοῖς σου, ὅτι ἐβοήθησέ
σοι ὁ θεός σου· καὶ προσεδέξατο αὐτοὺς Δαυὶδ, καὶ κατέ-
19 στησεν αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων. * καὶ ἀπὸ
μανασσῆ προσεχώρησαν πρὸς Δαυὶδ ἐρχομένου αὐτοῦ
μετὰ ἀλλοφύλων τῶν ἐλθόντων ἐπὶ σαοὺλ εἰς πόλεμον· καὶ
οὐκ ἐβοήθησεν αὐτοῖς δαυίδ, ὅτι ἐν βουλῇ ἐγένοντο οἱ σα-
τράπαι τῶν ἀλλοφύλων λέγοντες, ἐν ταῖς κεφαλαῖς
ἡμῶν ἐπιστρέψει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ σαοὺλ, καὶ ἐξαπέ-
στειλαν αὐτόν.

20 * בְּלֶכְתּוֹ אֶל־צִיקְלַג נָפְלוּ עָלָיו מִמְּנַשֶּׁה
עַדְנַח וְיוֹזָבָד וִידִיעֲאֵל וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיהוּא
וְצִלְּתָי רָאשֵׁי הָאֲלָפִים אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃
21 * וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם־דָּוִיד עַל־הַגְּדוּד כִּי־גִבּוֹרֵי
22 חַיִל כֻּלָּם וַיִּהְיוּ שָׂרִים בַּצָּבָא׃ * כִּי לְעֶת־
יוֹם בְּיוֹם יָבֹאוּ עַל־דָּוִיד לְעָזְרוֹ עַד־לְמַחֲנֶה
23 גָדוֹל כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים׃ * וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי רָאשֵׁי
הֶחָלוּץ לַצָּבָא בָּאוּ עַל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לְהָסֵב
מַלְכוּת שָׁאוּל אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃
24 * בְּנֵי יְהוּדָה נֹשְׂאֵי צִנָּה וָרֹמַח שֵׁשֶׁת
אֲלָפִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת חֲלוּצֵי צָבָא׃
25 * מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן גִּבּוֹרֵי חַיִל לַצָּבָא שִׁבְעַת
26 אֲלָפִים וּמֵאָה׃ * מִן־בְּנֵי הַלֵּוִי אַרְבַּעַת
27 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ * וִיהוֹיָדָע הַנָּגִיד לְאַהֲרֹן
וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃
28 * וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חָיִל וּבֵית־אָבִיו שָׂרִים
29 עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ * וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי שָׁאוּל
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם שֹׁמְרִים
30 מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל׃ * וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם
עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי
31 שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם׃ * וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה
שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת לָבוֹא
32 לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃ * וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי
בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁיהֶם
מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־פִּיהֶם׃
33 * מִזְּבוּלֻן יוֹצְאֵי צָבָא עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־
כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלַעֲדֹר בְּלֹא־לֵב
34 וָלֵב׃ * וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אָלֶף וְעִמָּהֶם בְּצִנָּה
וַחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃
35 * וּמִן־הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
36 אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ * וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא
37 לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים אָלֶף׃ * וּמֵעֵבֶר
לַיַּרְדֵּן מִן־הָראוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה
בְּכֹל כְּלֵי צְבָא מִלְחָמָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃
38 * כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה עֹדְרֵי מַעֲרָכָה
בְּלֵבָב שָׁלֵם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל־שֵׁרִית יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד
לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃

20 * Quando igitur reuersus est in Sicelech, transfugerunt ad eũ de Manasse Ednas, Iosabad, & Iedihel, & Michael, & Ednas, & Iozabath, Heliu, & Salathi, princi-
21 pes milliũ in Manasse. * Hi præbuerunt auxiliũ Dauid aduersus latrunculos. Omnes enim erant viri fortissimi, & facti sunt
22 principes in exercitu. * Sed & per singulos dies veniebant ad Dauid ad auxiliandũ ei, vsq; dum fieret grandis nume-
23 rus quasi exercitus Dei. * Iste quoq; est numerus principũ exercitus qui venerũt
E ad Dauid cùm esset in Hebrõ, vt transferrent regnũ Saul ad eum iuxta verbũ Dñi.
24 * Filij Iuda portantes clypeũ & hastam sex millia octingẽti expediti ad prœlium.
25 * De filiis Symeon virorum fortissimorum ad pugnandũ septem millia cẽtum.
26 * De filiis Leui, quatuor milia sexcenti.
27 * Ioiada quoq; princeps de stirpe Aaron & cum eo tria millia septingenti.
28 * Sadoch etiam puer egregiæ indolis & domus patris eius principes viginti duo.
29 * De filiis aũt Beniamin fratribus Saul tria millia. Magna enim pars eorũ adhuc sequebatur domum Saul.
30 * Porrò de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore viri nomi-
31 nati in cognationibus suis. * Et ex dimidia tribu Manasse decem & octo millia singuli per nomina sua, venerunt vt con-
32 stituerent regem Dauid. * De filiis quoque Issachar viri eruditi qui nouerant sin-
F gula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Israel principes ducẽti. Omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur.
33 * Porrò de Zabulon qui egrediebantur ad prœlium, & stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium non in corde duplici.
34 * Et de Neptalim principes mille & cũ eis instructi clypeo & hasta, triginta & se-
35 ptem millia. * De Dan etiam præparati ad prœlium viginti octo millia sexcenti.
36 * Et de Aser egredientes ad pugnam & in acie prouocantes, quadraginta millia.
37 * Trans Iordanem autem de filiis Ruben & de Gad, & dimidia parte tribus Manasse, instructi armis bellicis, centum vi-
38 ginti millia. * Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum corde perfecto, venerunt in Hebron, vt constituerent regem Dauid super vniuersum Israel. Sed & omnes reliqui ex Israel vno corde erant vt rex fieret Dauid.

*Et cùm veniret David in Secelag, tranſ- 20
fugerunt ad eum de Manaſſe, Edna & Joza-
bad, & Jadiel, & Michael, & Jozabad, &
Heliu, & Salathi principes millium quæ Ma-
naſſe. *Et hi auxiliati ſunt David contra 21
latrunculos, quoniam robuſti fortitudine omnes
hi, & facti ſunt principes exercitui in virtute.
*Quoniam per tempus diei in diem ve- 22
niebant ad David vt auxiliarentur ei ſicut in
caſtra magna, ſicut caſtra Dei.
*Et hæc nomina principum exercitus qui 23
venerunt ad David in Chebron, vt transfer-
rent regnũ Saul ad eum iuxta verbũ Domini.
*Et hic numerus, filij Juda portantes cly-
peum & haſtam, ſex millia & octingenti ar- 24
mati robore.
*De filiis Symeon robuſti fortitudine ad 25
pugnam ſeptem millia & centum.
*Et de filiis Leui, quatuor millia & ſex- 26
centi.
*Et Joada dux Aaron, & cum eo tria mil- 27
lia & ſeptingenti.
*Et Sadduc iuuenis potens fortitudine, & 28
domus patris eius, viginti & duo principes.
*Et de filiis Beniamin fratribus Saul, tria 29
millia, & vſque nunc plurimi eorum cuſtodie-
bant cuſtodiam domus Saulis.
*Et de filiis Ephraim, viginti millia & 30
octingenti potentes fortitudine viri nominati
per domos cognationum ſuarum.
*Et ex dimidia tribu Manaſſe, decem & 31
octo millia, nominati in nomine vt venirent ad
conſtituendum regem David.
*Et de filiis Jſſachar, qui cognoſcunt pruden 32
tiam in tempora, cognoſcentes quid faciet Jſrael
in principatus eorum ducenti, & omnes fra-
tres eorum cum eis.
*Et de Zabulon qui egrediebantur ad præ- 33
lium belli in omnibus armis bellicis quinqua-
ginta millia ad auxiliandum David, neque cum
corde & corde.
*Et de Nephthali, principes mille, & cum 34
eis in clypeis & haſtis triginta & ſeptem
millia.
*Et de Dan, præparati ad prælium viginti 35
& octo millia & ſexcenti.
*Et de Aſer, egredientes ad auxiliandum 36
ad pugnam, quadraginta millia.
*Et de trans Jordanem de Ruben & Gad, 37
& de dimidia tribu Manaſſe, in omnibus armis
bellicis in fortitudine centum viginti millia.
*Omnes iſti viri bellatores, ordinati in acie, 38
in anima pacifica venerunt in Chebron vt con-
ſtituerent regem David ſuper vniuerſum Jſ-
rael, & reliquus Jſrael, anima vna vt conſti-
tuerent regem David.

20 *καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὸν δαυὶδ εἰς σεκελάγ, προσε-
χώρησαν αὐτῷ ἀπὸ μανασσῆ, ἐδνὰ καὶ ἰωζαβὰδ, καὶ ἰα-
διὴλ, καὶ μιχαὴλ, καὶ ἰωζαβὰδ, καὶ ἐλιοὺδ, καὶ σαλαθὶ οἱ
ἄρχοντες τῶν χιλιάδων τῶν τοῦ μανασσῆ.
21 *καὶ αὐτοὶ συνεμάχησαν τῷ δαυὶδ ἐπὶ τοῦ γεδοὺρ,
ὅτι δυνατοὶ ἰσχύϊ πάντες αὐτοί· καὶ ἐγένοντο ἄρχοντες τῇ
στρατιᾷ ἐν δυνάμει.
22 *ὅτι κατὰ καιρὸν ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤρχοντο πρὸς
δαυὶδ τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ ὡς εἰς παρεμβολὴν μεγάλην,
ὡς παρεμβολὴν θεοῦ.
23 *καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιᾶς
τῶν ἐλθόντων πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρὼν, τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν
βασιλείαν σαοὺλ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου.
24 *καὶ οὗτος ὁ ἀριθμός, υἱοὶ ἰούδα αἴροντες θυρεὸν καὶ
δόρυ ἑξακισχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι καθωπλισμένοι δυ-
25 νάμει. *τῶν υἱῶν συμεὼν δυνατοὶ ἰσχύϊ εἰς παράτα-
ξιν ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατόν.
26 *καὶ τῶν υἱῶν λευί, τετρακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι.
27 *καὶ ἰωαδὰ ὁ ἡγούμενος τῷ ἀαρὼν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
τρισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι.
28 *καὶ σαδδοὺκ νέος δυνατὸς ἰσχύϊ, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ εἴκοσι καὶ δύο ἄρχοντες.
29 *καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμὶν τῶν ἀδελφῶν σαοὺλ, τρισχί-
λιοι καὶ ἕως τοῦ νῦν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐφύλασσον τὴν φυ-
λακὴν οἴκου σαοὺλ.
30 *καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, εἴκοσι χιλιάδες καὶ ὀκτακό-
σιοι δυνατοὶ ἰσχύϊ ἄνδρες ὀνομαστοὶ κατ᾽ οἴκους πατριῶν
αὐτῶν.
31 *καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασσῆ, ὀκτωκαίδεκα
χιλιάδες, οἳ ὀνομασθέντες ἐν ὀνόματι τοῦ παραγενέσθαι
τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυίδ.
32 *καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσσάχαρ, γινώσκοντες σύνεσιν εἰς τοὺς
καιροὺς, γινώσκοντες τί ποιήσει ἰσραὴλ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐ-
τῶν διακόσιοι, καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν.
33 *καὶ ἀπὸ ζαβουλὼν ἐκπορευόμενοι εἰς παράταξιν πο-
λέμου ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς πεντήκοντα χιλιάδες
βοηθῆσαι τῷ δαυὶδ, οὐδὲ μετὰ καρδίας καὶ καρδίας.
34 *καὶ ἀπὸ νεφθαλεί, ἄρχοντες χίλιοι, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐν
θυρεοῖς καὶ δόρασιν τριάκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες.
35 *καὶ ἀπὸ τοῦ δάν, παρατασσόμενοι εἰς πόλεμον εἴκοσι
καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι.
36 *καὶ ἀπὸ ἀσήρ, ἐκπορευόμενοι βοηθῆσαι εἰς πόλε-
37 μον τεσσαράκοντα χιλιάδες. *καὶ ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ
ἰορδάνου ἀπὸ ῥουβὴν καὶ γὰδ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μα-
νασσῆ, ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς ἐν δυνάμει ἑκατὸν εἴ-
38 κοσι χιλιάδες. *πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί, παρα-
τασσόμενοι ἐν παρατάξει, ἐν ψυχῇ εἰρηνικῇ ἦλθον εἰς χε-
βρὼν, τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ὁ κα-
τάλοιπος ἰσραήλ, ψυχὴ μία τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυίδ.

39 * וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים
40 וְשׁוֹתִים כִּי־הֵכִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם׃ * וְגַם
הַקְּרוֹבִים־אֲלֵיהֶם עַד־יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי
מְבִיאִים לֶחֶם בַּחֲמוֹרִים וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים
וּבַבָּקָר מַאֲכָל־קֶמַח דְּבֵלִים וְצִמּוּקִים וְיַיִן וְשֶׁמֶן
וּבָקָר וְצֹאן לָרֹב כִּי שִׂמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

יג

1 * וַיִּוָּעַץ דָּוִיד עִם־שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת
2 לְכָל־נָגִיד׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכֹל קְהַל יִשְׂרָאֵל
אִם־עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִפְרְצָה
נִשְׁלְחָה עַל־אַחֵינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכֹל אַרְצוֹת
יִשְׂרָאֵל וְעִמָּהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם
3 וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ׃ * וְנָסֵבָּה אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵינוּ
אֵלֵינוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ בִּימֵי שָׁאוּל׃
4 * וַיֹּאמְרוּ כָל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי־יָשַׁר
5 הַדָּבָר בְּעֵינֵי כָל־הָעָם׃ * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־
כָּל־יִשְׂרָאֵל מִן־שִׁיחוֹר מִצְרַיִם וְעַד־לְבוֹא חֲמָת
לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִקִּרְיַת יְעָרִים׃
6 * וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה אֶל־
קִרְיַת יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם
אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְהוָה יוֹשֵׁב הַכְּרֻבִים
7 אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם׃ * וַיַּרְכִּיבוּ אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית אֲבִינָדָב
וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ נֹהֲגִים בָּעֲגָלָה׃
8 * וְדָוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים
בְּכָל־עֹז וּבְשִׁירִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים
9 וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת׃ * וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן
כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ לֶאֱחֹז אֶת־הָאָרוֹן
כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר׃
10 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ עַל אֲשֶׁר־
שָׁלַח יָדוֹ עַל־הָאָרוֹן וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי אֱלֹהִים׃
11 * וַיִּחַר לְדָוִיד כִּי־פָרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא
לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּא עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
12 * וַיִּירָא דָוִיד אֶת־הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר הֵיךְ אָבִיא אֵלַי אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃
13 * וְלֹא־הֵסִיר דָּוִיד אֶת־הָאָרוֹן אֵלָיו אֶל־עִיר
דָּוִיד וַיַּטֵּהוּ אֶל־בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם הַגִּתִּי׃

39 * Fuerúntque ibi apud Dauid tribus
diebus comedentes & bibentes. præpara-
uerant enim eis fratres ſui.
40 * Sed & qui iuxta eos erant vſque Iſſa-
char & Zabulon, & Neptalim, afferebant
panes in aſinis & camelis, & mulis, & bo-
bus ad veſcẽdum, farinam, palathas, vuã
paſſam, vinum, oleum, boues, arietes, ad
omnem copiam. Gaudium quippe erat in
Iſrael.

CAP. XIII.

1 INijt autem conſilium Dauid cum tri-
A bunis & cẽturionibus & vniuerſis prin
cipibus.
2 *Et ait ad omnem cœtum Iſrael: Si pla-
cet vobis, & à Domino Deo noſtro egre-
ditur ſermo quem loquor, mittamus ad
fratres noſtros reliquos in vniuerſas re-
giones Iſrael, & ad ſacerdotes & Leuitas
qui habitant in ſuburbanis vrbiũ, vt con-
3 gregentur ad nos. * Et reducamus arcã
Dei noſtri ad nos. Nõ enim requiſiuimus
4 eam in diebus Saul. * Et reſpondit vni-
B uerſa multitudo vt ita fieret. placuerat
enim ſermo omni populo.
5 * Congregauit ergo Dauid cunctum
Iſrael à Sior Ægypti vſque dum ingredia-
ris Emath, vt adduceret arcam Dei de Ca
6 riatharim. * Et aſcendit Dauid & omnis
vir Iſrael ad collem Cariatharim, qui eſt
in Iuda, vt afferret inde arcam Domini
Dei ſedentis ſuper cherubim vbi inuoca-
tum eſt nomen eius.
7 * Impoſuerúntq; arcam Dei ſuper plau
C ſtrum nouum de domo Aminadab. Oza
autem & frater eius minabant plauſtrum.
8 *Porrò Dauid & vniuerſus Iſrael lude-
bant coram Deo omni virtute in canticis
& in citharis, & pſalteriis, & tympanis, &
cymbalis, & tubis.
9 *Cùm autẽ perueniſſent ad arcam Chi
don, tetendit Oza manum ſuam vt ſuſten
taret arcam, bos quippe laſciuiens paulu-
lum inclinauerat eam.
10 * Iratus eſt itaque Dn̄s contra Ozam,
& percuſſit eum, eò quòd tetigiſſet ar-
cam, & mortuus eſt ibi coram Deo.
11 * Contriſtatúſq; eſt Dauid, eò quòd di-
D uiſiſſet Dn̄s Ozam, vocauítq; locum illũ
Diuiſio Ozæ vſq; in præſentem diem.
12 * Et timuit Deum tũc temporis, dicẽs:
Quomodo poſſum ad me introducere ar-
13 cam Dei? * Et ob hanc cauſam non ad-
duxit eam ad ſe, hoc eſt in ciuitatem Da-
uid, ſed auertit in domum Obededom
Gethæi.

Et fuerunt ibi cum Dauid diebus tribus 39
comedentes & bibentes, quoniam præparaue-
rant eis fratres eorum.
Et confines eis vsque ad Issachar & Za- 40
bulon & Nephthalim, afferebant eis in asinis,
& in camelis, & in mulis, & in bobus ciba-
ria, farinam, palathas, vuam passam, vinum et
oleum, boues & oues in copiam, quoniam gau-
dium erat in Israel.

CAP. XIII.

ET iniit consilium Dauid cum principibus 1
& tribunis, & centurionibus, & cũ vni-
uersis ducibus.
Et ait Dauid omni cœtui Israel, Si in vobis 2
bonum, & à Domino Deo nostro prosperè ve-
nit, mittamus ad fratres nostros reliquos in
vniuersa terra Israel, & cum eis sacerdotes
& Leuitæ in ciuitatibus possessionum eorum,
& congregentur ad nos.
Et reducamus arcam Dei nostri ad nos, 3
quoniam non quæsiuimus eam à diebus Saul.
Et dixit vniuersa multitudo vt facerent 4
ita, quoniam rectus sermo in oculis totius po-
puli.
Et congregauit Dauid cunctum Israel à 5
terminis Ægypti & vsque ad introitũ Emath,
vt adduceret arcam Dei de ciuitate Iarim.
Et ascendit Dauid & omnis vir Israel in 6
Cariathiarim, quæ est Iuda, vt adducerent illinc
arcam Dei Domini sedentis super cherubim,
vbi inuocatum est nomen eius ibi.
Et imposuerunt arcam Dei super plau- 7
strum nouum, de domo Abinadab: & Oza &
fratres eius ducebant plaustrum.
Et Dauid & omnis Israel ludentes coram 8
Deo, in omni virtute & in canticis, & in ci-
tharis, & in psalterijs, & in tympanis, & in
cymbalis, & in tubis.
Et venerunt vsque ad aream Chedon, & 9
tetendit Oza manum suam vt sustentaret ar-
cam, quoniam inclinauit eam vitulus.
Et iratus est ira Dominus contra Ozã, & 10
percussit eum ibi, quoniam tetendit manũ suam
in arcam, & mortuus est ibi coram Deo.
Et contristatus est Dauid, quoniam diuisit 11
Dominus incisionem in Oza, propter hoc voca-
uit nomen loci illius Incisionem Oza vsque ad
diem hanc.
Et timuit Dauid Deum in die illa di- 12
cens, Quomodo introducam ad meipsum ar-
cam Dei?
Et non adduxit Dauid arcam Dei ad se 13
in ciuitatem Dauid, & auertit eam in domum
Obed Edom Geththæi.

39 καὶ ἦσαν ἐκεῖ μετὰ δαυὶδ ἡμέρας τρεῖς ἐσθίοντες, καὶ
πίνοντες, ὅτι ἡτοίμασαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν.
40 καὶ οἱ ὁμοροῦντες αὐτοῖς ἕως ἰσσάχαρ, καὶ ζαβου-
λὼν, καὶ νεφθαλείμ, ἔφερον αὐτοῖς ἐπὶ τῶν ὄνων, καὶ ἐπὶ
τῶν καμήλων, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, καὶ ἐπὶ τῶν μόσχων
βρώματα, ἄλευρον, παλάθας, σταφίδας, οἶνον, καὶ ἔλαιον,
μόσχους καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, ὅτι εὐφροσύνη ἦν τῷ
ἰσραήλ.

ιγ´.

1 Καὶ ἐβουλεύσατο δαυὶδ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν
χιλιάρχων καὶ ἑκατοντάρχων, καὶ μετὰ παντὸς ἡγουμένου.
2 καὶ εἶπεν δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἰσραήλ, εἰ ἐφ'
ὑμῖν ἀγαθόν, καὶ παρὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν εὐοδωθῇ, ἀπο-
στείλωμεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ὑπολελειμ-
μένους ἐν πάσῃ γῇ ἰσραήλ, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ
οἱ λευῖται ἐν πόλεσι κατασχέσεων αὐτῶν, καὶ συναχθή-
τωσαν πρὸς ἡμᾶς.
3 καὶ ἐπιστρέψωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν πρὸς
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἐζητήσαμεν αὐτὴν ἀφ' ἡμερῶν σαοὺλ.
4 καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία τοῦ ποιῆσαι οὕτως, ὅτι
εὐθὺς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ.
5 καὶ ἐξεκκλησίασε δαυὶδ τὸν πάντα ἰσραὴλ ἀπὸ
ὁρίων αἰγύπτου καὶ ἕως εἰσόδου αἱμάθ, τοῦ ἐνεγκεῖν τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐκ πόλεως ἰαρείμ.
6 καὶ ἀνέβη δαυὶδ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς καρια-
θαρείμ, ἣ ἐστι τοῦ ἰούδα, τοῦ ἀγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν
θεοῦ κυρίου τοῦ καθημένου ἐπὶ χερουβίμ, οὗ ἐπεκλήθη
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.
7 καὶ ἐπέθηκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν και-
νὴν, ἐξ οἴκου ἀβιναδάβ· καὶ ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
τοῦ ἦγον τὴν ἅμαξαν.
8 καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ
θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν
νάβλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν
σάλπιγξιν.
9 καὶ ἦλθον ἕως τῆς ἅλωνος χαιδών· καὶ ἐξέτεινεν ὀζὰ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ κατασχεῖν τὴν κιβωτὸν, ὅτι ἐξέκλινεν
αὐτὴν ὁ μόσχος.
10 καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ ὀζὰ, καὶ ἐπάταξεν
αὐτὸν ἐκεῖ, διὰ τὸ ἐκτεῖναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβω-
τὸν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.
11 καὶ ἠθύμησε δαυὶδ, ὅτι διέκοψε κύριος διακοπὴν
ἐν ὀζᾶ, διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου
διακοπὴ ὀζᾶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
12 καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ-
γων, πῶς εἰσοίσω πρὸς ἐμαυτὸν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ;
13 καὶ οὐκ ἀπέστρεψε δαυὶδ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ πρὸς
ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ, καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν εἰς οἶκον
ὀβὴδ ἐδὼμ τοῦ γεθθαίου.

14 * וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עִם־בֵּית עֹבֵד־
אֱדֹם בְּבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהֹוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ׃

יד

1 * וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר מַלְאָכִים
אֶל־דָּוִיד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחָרָשֵׁי קִיר וְחָרָשֵׁי עֵצִים
2 לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת׃ * וַיֵּדַע דָּוִיד כִּי־הֱכִינוֹ יְהֹוָה
לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשֵּׂאת לְמַעְלָה מַלְכוּתוֹ
3 בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּקַּח דָּוִיד עוֹד נָשִׁים
בִּירוּשָׁלִָם וַיּוֹלֶד דָּוִיד עוֹד בָּנִים וּבָנוֹת׃
4 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיְלוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ־לוֹ
בִּירוּשָׁלִָם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב נָתָן וּשְׁלֹמֹה׃
5 * וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְאֶלְפָּלֶט׃
6 * וְנֹגַהּ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ׃
7 * וֶאֱלִישָׁמָע וּבְעֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
8 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־נִמְשַׁח דָּוִיד לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ
אֶת־דָּוִיד וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיֵּצֵא לִפְנֵיהֶם׃
9 * וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּפְשְׁטוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
10 * וַיִּשְׁאַל דָּוִיד בֵּאלֹהִים לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה
עַל־פְּלִשְׁתִּים וּנְתַתָּם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר לוֹ יְהֹוָה עֲלֵה
11 וּנְתַתִּים בְּיָדֶךָ׃ * וַיַּעֲלוּ בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם
שָׁם דָּוִיד וַיֹּאמֶר דָּוִיד פָּרַץ הָאֱלֹהִים אֶת־אוֹיְבַי
בְּיָדִי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם
12 הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים׃ * וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־
אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאמֶר דָּוִיד וַיִּשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ׃
13 * וַיֹּסִיפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים וַיִּפְשְׁטוּ בָּעֵמֶק׃
14 * וַיִּשְׁאַל עוֹד דָּוִיד בֵּאלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ
הָאֱלֹהִים לֹא תַעֲלֶה אַחֲרֵיהֶם הָסֵב מֵעֲלֵיהֶם
וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל הַבְּכָאִים׃
15 * וִיהִי כְּשָׁמְעֲךָ אֶת־קוֹל הַצְּעָדָה בְּרָאשֵׁי
הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא בַמִּלְחָמָה כִּי־יָצָא הָאֱלֹהִים
לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים׃
16 * וַיַּעַשׂ דָּוִיד כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ הָאֱלֹהִים וַיַּכּוּ
אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים מִגִּבְעוֹן וְעַד־גָּזְרָה׃
17 * וַיֵּצֵא שֵׁם־דָּוִיד בְּכָל־הָאֲרָצוֹת וַיהֹוָה נָתַן
אֶת־פַּחְדּוֹ עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃

14 * Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus, & benedixit Dominus domui eius, & omnibus quæ habebat.

CAP. XIIII.

1 MIsit quoq; Hyram rex Tyri nuncios
A ad Dauid, & ligna cedrina & artifices parietum lignorúmque vt ædificarent ei domum.
2 * Cognouítque Dauid eò quòd confirmasset eum Dominus in regem super Israel, & subleuatum est regnum suum super populum eius Israel.
3 * Accepit quoq; Dauid alias vxores in Hierusalem, genuítque filios & filias.
4 * Et hæc nomina eorum qui nati sunt in Hierusalem: Samma & Sobab, Nathan
B & Salomon.
5 * Iebar, Elisu, & Eliphalech.
6 * Noga quoque & Napheg, & Iaphie.
7 * Elisama & Baliada, & Eliphaleth.
8 * Audientes autem Philistiim eò quòd vnctus esset Dauid in regē super vniuersum Israel, ascenderunt omnes vt quærerent eū. Quod cùm audisset Dauid, egressus est obuiam eis.
9 * Porrò Philistiim veniētes diffusi sunt in valle Raphaim.
10 * Consuluítque Dauid Deum dicens: Si ascendam ad Philistæos, & si trades eos
C in manu mea? Et dixit ei Dominus, Ascende & tradam eos in manu tua.
11 * Cúmque illi ascendissent in Baalpharasim percussit eos ibi Dauid, & dixit, Diuisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut diuiduntur aquæ; & idcircò vocatum est nomen illius loci Baalpharasim.
12 * Dereliquerúntq; ibi deos suos, quos Dauid iussit exuri.
13 * Alia etiam vice Philistiim irruerunt, & diffusi sunt in valle.
14 * Consuluítque rursum Dauid Deum, & dixit ei Deus, Non ascendas post eos,
D recede ab eis, & venies contra illos ex aduerso pirorum.
15 * Cúmque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum, tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim Deus ante te vt percutiat castra Philistiim.
16 * Fecit ergo Dauid sicut præceperat ei Deus, & percussit castra Philistinorum de Gabaon vsque Gazera.
17 * Diuulgatúmque est nomen Dauid in vniuersis regionibus, & Dominus dedit pauorem eius super omnes gentes.

*Et mansit arca Dei in domo Obed Edom 14
in domo sua mensibus tribus, & benedixit Do
minus domui Obed Edom & omnibus suis.*

CAP. XIIII.

*ET misit Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid 1
& ligna cedrina, & artifices parietum, &
artifices lignorum, vt ædificarent ei domum.
Et cognouit Dauid, quòd confirmauit eum 2
Dominus in regem super Israel, & quòd au-
ctum est in altitudinem regnum suum propter
populum suum Israel.
Et accepit Dauid adhuc vxores in Hie- 3
rusalem, & nati sunt ei filij & filiæ.
Et hæc nomina eorum qui nati sunt ei in 4
Hierusalem, Samaa & Sobab, Nathan & Sa-
lomon,
Et Jebear, & Elisue, & Eliphalet, 5
Et Nage, & Naphec, & Japhia, 6
Et Elisama, & Baaliada, & Eliphalat. 7
Et audierunt Philistiim quòd vnctus fuit 8
Dauid in regem super vniuersum Israel, &
ascenderunt omnes Philistiim vt quærerent
Dauid: & audiuit Dauid & egressus est in
occursum eis.
Et Philistiim venerunt, & diffusi sunt in 9
valle Gigantum.
Et consuluit Dauid per Deum dicens: Si 10
ascendam contra Philistæos, & si trades eos in
manus meas? & dixit ei Dominus, Ascende
& dabo eos in manus tuas.
Et ascendit in Baal Pharasin, & percus- 11
sit eos Dauid ibi, & dixit Dauid: Diuisit Do-
minus inimicos meos in manu mea, sicut diui-
sionem aquæ, idcirco vocauit nomen loci illius
Diuisio Baal Pharasin.
Et reliquerunt ibi Philistiim deos suos, et 12
dixit Dauid, & combusti sunt in igne.
Et addiderunt iterum Philistiim, & dif- 13
fusi sunt in valle Gigantum.
Et interrogauit iterum Dauid in Deo: & 14
dixit ei Deus, Non ibis post eos, reuertere ab
eis, & venies contra eos prope piros.
Et erit cùm audieris vocem terræmotus à 15
cacumine pirorum, tunc egredieris in bellum,
quoniam egressus est Deus ante te, vt percutiat
castra Philistiim.
Et fecit Dauid sicut præceperat ei Deus, 16
& percussit castra Philistiim à Gabaon vsque
Gazera.
Et egressum est nomen Dauid in omnibus 17
terris, & Dominus dedit pauorem eius super
omnes gentes.*

14 καὶ ἐκάθησεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν οἴκῳ ὀβὴδ ἐδὼμ
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μῆνας τρεῖς· καὶ εὐλόγησε κύριος τὸν
οἶκον ὀβὴδ ἐδὼμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

ιδ΄.

1 Καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέλους
πρὸς δαυὶδ καὶ ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας τοίχων, καὶ
τέκτονας ξύλων, τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον.
2 καὶ ἔγνω δαυίδ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ὅτι ηὐξήθη εἰς ὕψος ἡ βασιλεία
αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ.
3 καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἔτι γυναῖκας ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
ἐτέχθησαν αὐτῷ υἱοὶ καὶ θυγατέρες.
4 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν τεχθέντων αὐτῷ
ἐν ἱερουσαλήμ, σαμαὰ, καὶ σωβὰβ, ναθὰν καὶ σαλομὼν,
5 καὶ ἰεβαάρ, καὶ ἐλιβουὲ, καὶ ἐλιφαλὲτ,
6 καὶ ναγὲ, καὶ ναφὲκ, καὶ ἰαφία,
7 καὶ ἐλισαμὰ, καὶ βααλιαδὰ, καὶ ἐλιφαλάτ.
8 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι ἐχρίσθη δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ ἀλλό-
φυλοι ζητῆσαι τὸν δαυίδ· καὶ ἤκουσε δαυὶδ καὶ ἐξῆλθεν
εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν.
9 καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἦλθον, καὶ ἐξεχύθησαν ἐν τῇ κοι-
λάδι τῶν γιγάντων.
10 καὶ ἠρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ θεοῦ λέγων, εἰ ἀναβῶ
ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς
χεῖράς μου; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, ἀνάβηθι καὶ δώσω αὐ-
τοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.
11 καὶ ἀνέβη εἰς βαὰλ φαρασίν, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς
δαυὶδ ἐκεῖ· καὶ εἶπεν δαυίδ, διέκοψε κύριος τοὺς ἐχθρούς
μου ἐν χειρί μου, ὡς διακοπὴν ὕδατος· διὰ τοῦτο ἐκάλεσε
τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου διακοπὴ βάαλ φαρασίν.
12 καὶ ἐγκατέλειπον ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς θεοὺς αὐ-
τῶν· καὶ εἶπε δαυίδ, καὶ ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.
13 καὶ προσέθεντο ἔτι οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐξεχύθησαν
ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων.
14 καὶ ἠρώτησεν ἔτι δαυὶδ ἐν θεῷ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός,
οὐ πορεύσῃ ὀπίσω αὐτῶν, ἀποστρέφου ἀπ᾽ αὐτῶν· καὶ ἥξεις
αὐτοῖς πλησίον τῶν ἀπίων.
15 καὶ ἔσται ἐν τῷ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τοῦ σεισμοῦ ἀπ᾽
ἄκρου τῶν ἀπίων, τότε ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι
ἐξῆλθεν ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου, τοῦ πατάξαι τὴν πα-
ρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων.
16 καὶ ἐποίησε δαυὶδ καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεός· καὶ
ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀπὸ γα-
βαὼν ἕως γαζηρά.
17 καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομα δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς γαίαις,
καὶ κύριος ἔδωκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.

טו

1 * וַיַּעַשׂ־לוֹ בָתִּים בְּעִיר דָּוִיד וַיָּכֶן מָקוֹם
לַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֶּט־לוֹ אֹהֶל׃
2 * אָז אָמַר דָּוִיד לֹא לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים כִּי אִם־הַלְוִיִּם כִּי־בָם ׀ בָּחַר יְהוָה
לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וּלְשָׁרְתוֹ עַד־עוֹלָם׃
3 * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלָםִ
לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר־
4 הֵכִין לוֹ׃ * וַיֶּאֱסֹף דָּוִיד אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶת־
5 הַלְוִיִּם׃ * לִבְנֵי קְהָת אוּרִיאֵל הַשָּׂר וְאֶחָיו
6 מֵאָה וְעֶשְׂרִים׃ * לִבְנֵי מְרָרִי עֲשָׂיָה הַשָּׂר
7 וְאֶחָיו מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים׃ * לִבְנֵי גֵרְשׁוֹם
8 יוֹאֵל הַשָּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים׃ * לִבְנֵי
אֱלִיצָפָן שְׁמַעְיָה הַשָּׂר וְאֶחָיו מָאתָיִם׃
9 * לִבְנֵי חֶבְרוֹן אֱלִיאֵל הַשָּׂר וְאֶחָיו שְׁמוֹנִים׃
10 * לִבְנֵי עֻזִּיאֵל עַמִּינָדָב הַשָּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁנֵים
11 עָשָׂר׃ * וַיִּקְרָא דָוִיד לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם לְאוּרִיאֵל עֲשָׂיָה וְיוֹאֵל שְׁמַעְיָה וֶאֱלִיאֵל
12 וְעַמִּינָדָב׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם אַתֶּם רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לַלְוִיִּם הִתְקַדְּשׁוּ אַתֶּם וַאֲחֵיכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֵת
אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הֲכִינוֹתִי לוֹ׃
13 * כִּי לְמַבָּרִאשׁוֹנָה לֹא אַתֶּם פָּרַץ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בָּנוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ כַּמִּשְׁפָּט׃
14 * וַיִּתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְהַעֲלוֹת אֶת־
אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־הַלְוִיִּם אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה כִּדְבַר יְהוָה בִּכְתֵפָם בַּמֹּטוֹת
16 עֲלֵיהֶם׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְשָׂרֵי הַלְוִיִּם לְהַעֲמִיד
אֶת־אֲחֵיהֶם הַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי־שִׁיר נְבָלִים
וְכִנֹּרוֹת וּמְצִלְתָּיִם מַשְׁמִיעִים לְהָרִים־בְּקוֹל
לְשִׂמְחָה׃
17 * וַיַּעֲמִידוּ הַלְוִיִּם אֵת הֵימָן בֶּן־יוֹאֵל וּמִן־
אֶחָיו אָסָף בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם
אֵיתָן בֶּן־קוּשָׁיָהוּ׃
18 * וְעִמָּהֶם אֲחֵיהֶם הַמִּשְׁנִים זְכַרְיָהוּ בֵּן וְיַעֲזִיאֵל
וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעֻנִּי אֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וּמַעֲשֵׂיָהוּ
וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל
הַשֹּׁעֲרִים׃

CAP. XV.

1 A Fecit quoq; sibi domos in ciuitate David, & ædificauit locum arcæ Dei, tendítque ei tabernaculum.
2 * Tunc dixit Dauid, Illicitum est vt à quocunq; portetur arca Dei, nisi à Leuitis quos elegit Dominus ad portandũ eam, & ad ministrandum sibi vsq; in ęternum.
3 * Congregauítque vniuersum Israel in Ierusalem, vt afferretur arca Domini in locum suum quem præparauerat ei.
4 * Nec non & filios Aaron, & Leuitas.
5 * De filiis Caath, Vriel princeps fuit, & fratres eius centum viginti.
6 * De filiis Merari, Asaia princeps & fratres eius ducenti viginti.
7 * De filiis Gerson, Iohel princeps & fratres eius centum triginta.
8 * De filiis Elisaphan, Semeias princeps & fratres eius ducenti.
9 * De filiis Hebron, Elihel princeps & fratres eius octoginta.
10 * De filiis Ozihel, Aminadab princeps & fratres eius centum duodecim.
11 * Vocauítque Dauid Sadoch, & Abiathar sacerdotes & Leuitas, Vriel, Asaiam, Iohel, Semeiam, Elihel, & Aminadab.
12 * Et dixit ad eos, Vos qui estis principes familiarum Leuiticarum sanctificamini B cum fratribus vestris, & afferte arcam Domini Dei Israel ad locum qui ei præparatus est.
13 * Ne vt à principio quia nõ eratis præsentes, percussit nos Dominus; sic & nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus.
14 * Sanctificati sunt ergo sacerdotes & Leuitæ vt portarent arcam Domini Dei Israel.
15 * Et tulerunt filij Leui arcam Dei, sicut pręceperat Moyses iuxta verbum Domini humeris suis in vectibus.
16 * Dixítque Dauid principibus Leuitarum vt constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis videlicet & lyris, & cymbalis, vt resonaret in excelsis sonitus lætitiæ.
17 * Constituerúntq; Leuitas Heman filium Iohel, & de fratribus eius, Asaph filiũ Barachiæ, de filiis verò Merari fratribus eorum, Ethan filium Casaiæ;
18 * Et cum eis fratres eorum. In secundo ordine Zachariam & Ben, & Iazihel, & Semiramoth, & Iehihel, & Ani, Eliab & C Banaiam, & Maasiam, & Mathathiam, & Eliphalu, & Maceniam, & Obed Edom, & Iehihel ianitores.

CAP. XV.

*ET fecit sibi domos in ciuitate Dauid, & 1
præparauit locum arcæ Dei, & fixit ei ta-
bernaculum.*
*Tunc dixit Dauid, Non est portare arcam 2
Dei, nisi Leuitas, quoniam eos elegit Dominus
vt portarent arcam Domini, & ministrarent
ei vsque in æternum.*
*Et congregauit Dauid omnem Israel in 3
Hierusalem, vt afferrent arcam Domini ad lo-
cum quem præparauit ei.*
*Et congregauit Dauid filios Aaron & Le- 4
uitas.*
*De filiis Caath, Uriel princeps & fratres 5
eius, centum & viginti.*
*De filiis Merari, Asaia princeps & fra- 6
tres eius, ducenti viginti.*
*De filiis Gerson, Joel princeps & fratres 7
eius, ducenti triginta.*
*De filiis Elisaphan, Samea princeps & 8
fratres eius, ducenti.*
*De filiis Chebron, Eliel princeps & fra- 9
tres eius, octoginta.*
*De filiis Oziel, Aminadab princeps & 10
fratres eius, centum & duodecim.*
*Et vocauit Dauid Sadoc & Abiathar sa- 11
cerdotes, & Leuitas Uriel & Asaia, & Joel,
& Samea, & Eliel, & Aminadab.*
*Et dixit eis, Vos principes familiarum Le- 12
uitarum, sanctificamini vos & fratres vestri,
& afferte arcam Domini Dei Israel, vbi præ-
paraui ei.*
*Quoniam non in principio vos eratis præ- 13
parati, percussit Dominus Deus noster in no-
bis, quoniam non quæsiuimus eum in iudicio.*
*Et sanctificati sunt sacerdotes & Leuitæ 14
vt portarent arcam Domini Dei Israel.*
*Et tulerunt filij Leuitarum arcam Dei, si- 15
cut præceperat Moyses in verbo Domini secũ-
dum scripturam in vectibus in humeris suis.*
*Et dixit Dauid principibus Leuitarum, 16
Constituite fratres vestros cantores in organis
musicorum, in naulis & in lyris, & cymbalis,
vt audire faciant vt exaltarent in voce in læ-
titiam.*
*Et steterunt Leuitæ, Heman filius Joel, & 17
de fratribus eius Asaph filius Barachia, & de
filiis Merari fratris eius Ethan filius Cisæi.*
*Et cum eis fratres eorum, qui in secundo 18
ordine, Zacharias filius Jeiel, & Semiramoth,
& Jaiel, & Ani, & Eliab, & Banea, &
Maasia, & Mattathias, & Eliphal, & Mac-
cania, & Obed Eddom, & Jeel ianitores.*

ιε΄.

1 Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ οἴκους ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἡτοί-
μασε τόπον τῇ κιβωτῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπηξεν αὐτῇ σκηνήν.
2 τότε εἶπεν δαυὶδ, οὐκ ἔστιν αἴρειν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ,
ἀλλ' ἢ τοὺς λευίτας, ὅτι αὐτοὺς ἐξελέξατο ὁ κύριος αἴρειν
τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ λειτουργεῖν αὐτῷ ἕως αἰῶνος.
3 καὶ συνήγαγε δαυὶδ τὸν πάντα ἰσραὴλ εἰς ἱερου-
σαλήμ, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν κυρίου εἰς τὸν τόπον ὃν
ἡτοίμασεν αὐτῇ.
4 καὶ συνήγαγε δαυὶδ τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν καὶ τοὺς λευίτας.
5 τῶν υἱῶν καάθ, οὐριὴλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
ἑκατὸν καὶ εἴκοσι.
6 τῶν υἱῶν μεραρεί, ἀσαΐα ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
τοῦ, διακόσιοι εἴκοσι.
7 τῶν υἱῶν γερσὼν, ἰωὴλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
διακόσιοι τριάκοντα.
8 τῶν υἱῶν ἐλισαφὰν, σαμέα ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ, διακόσιοι.
9 τῶν υἱῶν χεβρὼν, ἐλιὴλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
ὀγδοήκοντα.
10 τῶν υἱῶν ὀζιὴλ, ἀμιναδὰβ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
τοῦ, ἑκατὸν καὶ δεκαδύο.
11 καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ τὸν σαδὼκ καὶ τὸν ἀβιάθαρ τοὺς
ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας τὸν οὐριὴλ, καὶ ἀσαΐα, καὶ ἰωὴλ, καὶ
σαμέα, καὶ ἐλιὴλ, καὶ ἀμιναδάβ.
12 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν
τῶν λευιτῶν, ἁγνίσθητε ὑμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ
ἀνοίσατε τὴν κιβωτὸν κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ, οὗ ἡτοίμα-
σα αὐτῇ.
13 ὅτι οὐκ ἐν τῷ πρότερον ὑμᾶς εἶναι ἑτοίμους, διέκο-
ψε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἐζητήσαμεν αὐ-
τὸν ἐν κρίματι.
14 καὶ ἡγνίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἀνενεγκεῖν τὴν
κιβωτὸν κυρίου θεοῦ ἰσραήλ.
15 καὶ ἦραν οἱ υἱοὶ τῶν λευιτῶν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, ὡς
ἐνετείλατο μωυσῆς ἐν λόγῳ κυρίου κατὰ τὴν γραφὴν ἐν
ἀναφορεῦσιν ἐν ὤμοις αὐτῶν.
16 καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἄρχουσι τῶν λευιτῶν, στήσατε τοὺς
ἀδελφοὺς ὑμῶν τοὺς ψαλτῳδοὺς ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν, ἐν
νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις, καὶ κυμβάλοις, ἀκουτίζοντες τοῦ
ὑψῶσαι ἐν φωνῇ εἰς εὐφροσύνην.
17 καὶ ἔστησαν οἱ λευῖται, αἱμὰν υἱὸς ἰωὴλ, καὶ ἐκ τῶν
ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀσὰφ υἱὸς βαραχία, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν με-
ραρὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ αἰθὰν υἱὸς κισαίου.
18 καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ δευτερεύοντες,
ζαχαρίας υἱὸς ἰεϊὴλ καὶ σεμιραμὼθ, καὶ ἰαϊὴλ, καὶ ἀνί, καὶ
ἐλιὰβ, καὶ βαναία, καὶ μαασία, καὶ ματταθίας, καὶ ἐλιφαλ,
καὶ μακκανία, καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ, καὶ ἰεὴλ οἱ πυλωροί.

15 * וְהַמְשֹׁרְרִים הֵימָן אָסָף וְאֵיתָן בִּמְצִלְתַּיִם
20 נְחֹשֶׁת לְהַשְׁמִיעַ׃ * וּזְכַרְיָה וַעֲזִיאֵל
וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעֻנִּי וֶאֱלִיאָב וּמַעֲשֵׂיָהוּ
21 וּבְנָיָהוּ בִּנְבָלִים עַל־עֲלָמוֹת׃ * וּמַתִּתְיָהוּ
וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ
22 בְּכִנֹּרוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ׃ * וּכְנַנְיָהוּ שַׂר־
הַלְוִיִּם בְּמַשָּׂא יָסֹר בַּמַּשָּׂא כִּי מֵבִין הוּא׃
23 * וּבֶרֶכְיָה וְאֶלְקָנָה שֹׁעֲרִים לָאָרוֹן׃
24 * וּשְׁבַנְיָהוּ וְיוֹשָׁפָט וּנְתַנְאֵל וַעֲמָשַׂי וּזְכַרְיָהוּ
וּבְנָיָהוּ וֶאֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֲנִים מַחְצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת
לִפְנֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיָּה שֹׁעֲרִים
25 לָאָרוֹן׃ * וַיְהִי דָוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים
הַהֹלְכִים לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִן־
26 בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם בְּשִׂמְחָה׃ * וַיְהִי בֶּעְזֹר
הָאֱלֹהִים אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים׃
27 * וְדָוִיד מְכֻרְבָּל בִּמְעִיל בּוּץ וְכָל־הַלְוִיִּם
הַנֹּשְׂאִים אֶת־הָאָרוֹן וְהַמְשֹׁרְרִים וּכְנַנְיָה הַשַּׂר
הַמַּשָּׂא הַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֵפוֹד בָּד׃
28 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתָּיִם
29 מַשְׁמִעִים בִּנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת׃ * וַיְהִי אֲרוֹן
בְּרִית יְהוָה בָּא עַד־עִיר דָּוִיד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל
נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד
מְרַקֵּד וּמְשַׂחֵק וַתִּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ׃

יו

1 * וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ
אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ
2 עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃ * וַיְכַל דָּוִיד
מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם
3 יְהוָה׃ * וַיְחַלֵּק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ
וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ כִּכַּר־לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר וַאֲשִׁישָׁה׃
4 * וַיִּתֵּן לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים
וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
5 * אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת
וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם
וִיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בַּמְצִלְתַּיִם
מַשְׁמִיעַ׃

19 * Porrò cantores Heman, Asaph, & E-
than in cymbalis æneis concrepantes.
20 * Zacharias autem & Ozihel, & Semi-
ramoth, & Iahihel, & Ani, Eliab, & Maa-
sias, & Banaias in nablis arcana cantabát.
21 * Porrò Mathathias, & Eliphalu, & Ma
cenias, & Obed Edom, & Iehihel, & Oza-
ziu in citharis pro octaua canebant epi-
22 nicion. * Chonenias aūt princeps Leui-
tarū prophetiæ præerat, & ad præcinendā
melodiam. erat quippe valde sapiens.
23 * Et Barachias & Helcana ianitores ar-
24 cæ. * Porrò Sebenias & Iosaphat, & Na-
thanael, & Amasai, & Zacharias, & Ba-
naias, & Eliezer sacerdotes clangebát tu-
bis coram arca Dei, & Obed-Edom, &
Ahias erant ianitores arcæ.
25 * Igitur Dauid & omnes maiores natu
Israel & tribuni, ierunt ad portandam ar-
cam fœderis Dñi de domo Ebed-Edom
26 cum lætitia. * Cúmque adiuuisset Deus
Leuitas qui portabát arcam fœderis Do-
mini, immolabantur septem tauri & se-
27 ptem arietes. * Porrò Dauid erat indu-
tus stola byssina, & vniuersi Leuitæ qui
D portabant arcam fœderis cantorésque, &
Chonenias princeps prophetiæ inter can-
tores: Dauid autē indutus erat ephod li-
28 neo. * Vniuersúsque Israel deducebant
arcā fœderis Dñi in iubilo & sonitu buc-
cinæ, & tubis, & cymbalis, & nablis, & ci-
29 tharis concrepantes. * Cúmque perue-
nisset arca fœderis Domini vsque ad ciui-
tatē Dauid, Michol filia Saul prospiciens
per fenestram, vidit Regem Dauid saltan-
tem atque ludentem; & despexit eum in
corde suo.

CAP. XVI.

1 A Tulerunt igitur arcam Dei, & cōsti-
A tuerunt eam in medio tabernaculi
quod tetenderat ei Dauid, & obtulerunt
holocausta & pacifica coram Deo.
2 * Cúmque complesset Dauid offerens
holocausta & pacifica, benedixit populo
3 in nomine Dñi. * Et diuisit vniuersis per
singulos à viro vsq; ad mulierē tortam pa
nis & partem assę carnis bubalę, & frixam
4 oleo similā. * Constituítq; corā arca Dñi
de Leuitis qui ministrarēt & recordarētur
operū eius & glorificarent atq; laudarent
5 Dominum Deum Israel: * Asaph prin-
cipem & secundum eius Zachariam. Por-
rò Iahihel, & Semiramoth, Iehihel, & Ma
thathiam, & Eliab, & Banaiam, & Obed-
Edō, Ieihel super organa psalterij & lyras,
Asaph autem vt in cymbalis personaret.

*Et cantores, Heman, Asaph, Hetham in 19
cymbalis æneis vt audire faciant.
*Et Zacharias & Oziel, & Semiramoth, 20
& Jeiel, & Ani, et Eliab, et Maasias, & Ba-
neas in naulis pro arcanis.
*Et Mattathias, & Eliphalu, & Macca- 21
nias, & Obed-Eddom, et Jeiel, & Ozias in ly-
ris pro octaua victoriæ.
*Et Chonenias princeps Leuitarũ in eleua- 22
tione princeps cantorum, quoniam sapiens erat.
*Et Barachias, & Helcana ianitores arcæ. 23
*Et Sabanea & Josaphat, & Nathanael, 24
& Amasai, et Zacharias, & Banaias, et Elie-
zer sacerdotes clangentes in tubis coram arca
Dei, et Obed-Eddõ, & Hiechia ianitores arcæ.
*Et erat Dauid & seniores Jsrael & tri- 25
buni euntes ad portandum arcam fœderis Do-
mini de domo Obed-Eddom in lætitia.
*Et factum est cùm confortaret Deus Leui- 26
tas portantes arcam fœderis Domini, & immo
lauerunt septem vitulos & septem arietes.
*Et Dauid accinctus in stola byssina & o- 27
mnes Leuitæ & omnes qui portabant arcam
fœderis Domini, & cantores, & Chonenias
princeps cantorum canentium, & super Dauid
ephud byssinum.
*Et omnis Jsrael deducentes arcam fœderis 28
Domini in signo & in voce tubæ & in tubis,
& in cymbalis resonantes in naulis & in ci-
tharis.
*Et factum est & venit arca fœderis Do- 29
mini vsque ad ciuitatem Dauid, & Mechol
filia Saulis prospexit per fenestram, & vidit
regem Dauid saltantem & ludentem, & de-
spexit eum in anima sua.

CAP. XVI.

ET attulerunt arcam Dei & constituerunt 1
eam in medio tabernaculi, quod fixerat ei
Dauid, & obtulerunt holocausta & pacifica
coram Deo.
*Et compleuit Dauid offerens holocausta 2
& pacifica, & benedixit populo in nomine
Domini.
*Et diuisit Dauid omni viro Jsrael à viro 3
& vsque ad mulierem, viro tortam panis, &
laganum sartaginis & collyridam.
*Et ordinauit Dauid iuxta faciem arcæ fœ 4
deris Domini de Leuitis qui ministrarent &
resonarent, vt confiterentur & laudarent Do-
minum Deum Jsrael.
*Asaph dux, secundus eius Zacharias, & 5
Hieiel, & Semiramoth, & Jael, & Mattha-
thias, & Eliab, & Baneas, & Obed-Eddom,
& Jiel in organis, in naulis & lyris, & Asaph
in cymbalis personans.

19 *καὶ οἱ ᾠδοί, αἱμὰν, ἀσάφ, αἰθὰμ ἐν κυμβάλοις
χαλκοῖς τοῦ ἀκουτίσαι.
20 *καὶ ζαχαρίας καὶ ὀζιὴλ, καὶ σεμιραμὼθ, καὶ ἰεϊὴλ,
καὶ ἀνὶ, καὶ ἐλιὰβ, καὶ μαασίας, καὶ βαναίας ἐν νάυλαις πε-
ρὶ τῶν κρυφίων.
21 *καὶ ματταθίας, καὶ ἐλιφαλοῦ, καὶ μακκανίας, καὶ ὠβὴδ
ἐδδὼμ, καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ὀζίας ἐν κινύραις περὶ τῆς ὀγδόης τοῦ
ἐνισχῦσαι.
22 *καὶ χονενίας ἄρχων τῶν λευϊτῶν ἐν τῇ ἄρσει ἄρχων
τῶν ᾠδῶν, ὅτι συνετὸς ἦν.
23 *καὶ βαραχίας, καὶ ἐλκανὰ πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ.
24 *καὶ σαβανέα, καὶ ἰωσαφὰτ, καὶ ναθαναὴλ, καὶ ἀμα-
σαΐ, καὶ ζαχαρίας, καὶ βαναίας, καὶ ἐλιέζερ οἱ ἱερεῖς σαλ-
πίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ, καὶ ἰεχία πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ.
25 *καὶ ἦν δαυὶδ καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ, καὶ οἱ χι-
λίαρχοι οἱ πορευόμενοι τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς
διαθήκης κυρίου ἐξ οἴκου ὠβὴδ ἐδδὼμ ἐν εὐφροσύνῃ.
26 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατισχῦσαι τὸν θεὸν τοὺς λευΐτας
αἴροντας τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ ἔθυσαν ἑπτὰ
μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς.
27 *καὶ δαυὶδ περιεζωσμένος ἐν στολῇ βυσσίνῃ, καὶ πάν-
τες οἱ λευῖται, καὶ πάντες οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν διαθή-
κης κυρίου καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ, καὶ χονενίας ὁ ἄρχων τῶν ᾠδῶν
τῶν ᾀδόντων, καὶ ἐπὶ δαυὶδ ἐφοὺδ βύσσινον.
28 *καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀνάγοντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης
κυρίου ἐν σημασίᾳ, καὶ ἐν φωνῇ σωφὰρ, καὶ ἐν σάλπιγξιν,
καὶ ἐν κυμβάλοις ἀναφωνοῦντες ἐν νάυλοις, καὶ ἐν κινύραις.
29 *καὶ ἐγένετο καὶ ἦλθεν ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ἕως πό-
λεως δαυὶδ, καὶ μελχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ παρέκυψε
διὰ τῆς θυρίδος, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα δαυὶδ ὀρχούμενον καὶ
παίζοντα, καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

ιϛ´.

1 *Καὶ εἰσήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπηρείσαν-
το αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς, ἧς ἔπηξεν αὐτῇ δαυὶδ, καὶ
προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα καὶ εἰρηνικὰς ἐναντίον τοῦ θεοῦ.
2 *καὶ συνετέλεσε δαυὶδ ἀναφέρων τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ
τὰς εἰρηνικάς, καὶ εὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου.
3 *καὶ διεμέρισε δαυὶδ παντὶ ἀνδρὶ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀν-
δρὸς καὶ ἕως γυναικός, τῷ ἀνδρὶ χέχαρ ἄρτου, καὶ λά-
γανον τηγάνου καὶ κολλυρίτην.
4 *καὶ ἔταξε δαυὶδ κατὰ πρόσωπον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης
κυρίου ἐκ τῶν λευιτῶν λειτουργοῦντας καὶ ἀναφωνοῦντας, τοῦ
ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ·
5 *ἀσὰφ ὁ ἡγούμενος, ὁ δεύτερος αὐτοῦ ζαχαρίας, καὶ
ἰεϊὴλ, καὶ σεμιραμὼθ, καὶ ἰαὴλ, καὶ ματθαθίας, καὶ ἐλιὰβ,
καὶ βανέας, καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ, καὶ ἰειὴλ ἐν ὀργάνοις, ἐν
νάυλοις, καὶ κινύραις, καὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις ἀνα-
φωνῶν.

6 * וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד
7 לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־הָאֱלֹהִים׃ * בַּיּוֹם הַהוּא
אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהֹדוֹת לַיהוָה בְּיַד־אָסָף
8 וְאֶחָיו׃ * הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
9 בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ * שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ
10 בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ * הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ
11 יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ * דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ
12 בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ * זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃
13 * זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
14 * הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
15 * זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
16 * אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃
17 * וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
18 עוֹלָם׃ * לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל
19 נַחֲלַתְכֶם׃ * בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט
20 וְגָרִים בָּהּ׃ * וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי
21 וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ * לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ
לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
22 * אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
23 * שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
24 יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ
25 בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו׃ * כִּי גָדוֹל יְהוָה
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
26 * כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה
27 שָׁמַיִם עָשָׂה׃ * הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה
28 בִּמְקֹמוֹ׃ * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
29 לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־
30 קֹדֶשׁ׃ * חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן
31 תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃ * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃
32 * יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
33 אֲשֶׁר־בּוֹ׃ * אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְהוָה
34 כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃ * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי
35 טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ * וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם
קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃

6 *Banaiam verò & Azihel sacerdotes, ca-
nere tuba iugiter coram arca fœderis Dei.
7 *In illo die fecit Dauid principẽ ad con-
B fitendum Domino Asaph & fratres eius.
8 *Confitemini Dño & inuocate nomẽ
eius, notas facite in populis adinuentio-
9 nes eius. *Cantate ei & psallite ei, & nar-
10 rate omnia mirabilia eius. *Laudate no
men sanctum eius, lætetur cor quærentiũ
11 Dominum. *Quærite Dñm & virtu-
tem eius, quærite faciem eius semper.
12 *Recordamini mirabiliũ eius quæ fe-
cit, signorũ illius & iudiciorum oris eius.
13 *Semen Israel serui eius, filij Iacob ele-
14 cti eius. *Ipse Dominus Deus noster, in
15 vniuersa terra iudicia eius. *Recordami-
ni in sempiternum pacti eius, sermonis
quem præcepit in mille generationes.
16 *Quẽ pepigit cũ Abraam & iuramenti
17 illius cum Isaac. *Et constituit illud Ia-
cob in præceptũ, & Israel in pactum sem-
18 piternum: *Dicens, Tibi dabo terrã Cha
naan, funiculum hæreditatis vestræ.
19 *Cùm essent pauci numero parui &
20 coloni eius: *Et transierunt de gente in
gentẽ, & de regno ad populum alterum.
21 *Non dimisit quemquam calumniari
22 eos, sed increpauit pro eis reges. *Nolite
C tãgere christos meos, & in prophetis meis
23 nolite malignari. *Cantate Dño omnis
terra, annunciate de die in diem salutare
24 eius. *Narrate in gentibus gloriã eius, &
25 in cunctis populis mirabilia eius. *Quia
magnus Dñs & laudabilis nimis, & horri
26 bilis super omnes Deos. *Omnes enim
dij populorũ idola, Dñs autem cælos fecit.
27 *Confessio & magnificentia coram eo,
fortitudo & gaudium in loco eius.
28 *Afferte Domino familiæ populorum,
afferte Domino gloriam & imperium.
29 *Date Domino gloriã nomini eius. Le
uate sacrificiũ & venite in conspectu eius,
& adorate Dominum in decore sancto.
30 *Cõmoueatur à facie eius omnis terra,
ipse enim fundauit orbem immobilem.
31 *Lætentur cæli & exultet terra, & di-
D cant in nationibus, Dominus regnauit.
32 *Tonet mare & plenitudo eius, exul-
33 tent agri, & omnia quæ in eis sunt. *Tũc
laudabunt ligna saltus corã Dño, quia ve
34 nit iudicare terram. *Confitemini Dño
quoniã bonus, quoniã in æternũ miseri-
35 cordia eius. *Et dicite, Salua nos Deus sal-
uator noster, & congrega nos & erue de
gentibus, vt confiteamur nomini sancto
tuo, & exultemus in carminibus tuis.

‡ Et Baneas & Hieziel sacerdotes in tubis 6
iugiter coram arca fœderis Dei ‡ In die illo. 7
tunc ordinauit Dauid in principio ad laudandũ
Dominum in manu Asaph & fratrum eius.
‡ Confitemini Domino & inuocate eum in 8
nomine eius, notas facite in populis adinuentio-
nes eius. ‡ Cantate ei & psallite ei, narrate in 9
vniuersis mirabilia eius, quæ fecit Dominus.
‡ Laudate in nomine sancto eius: lætabitur 10
cor quærens bonam voluntatem eius.
‡ Quærite Dominum et confortamini, quæ- 11
rite faciem eius semper.
‡ Recordamini mirabilium eius, quæ fecit, 12
portentorum eius & iudiciorum oris eius.
‡ Semen Israel serui eius, filij Iacob electi 13
eius. ‡ Ipse Dominus Deus noster, in vniuer- 14
sa terra iudicia eius.
‡ Recordamini in sempiternum pacti eius, 15
sermonis eius quem præcepit in mille generatio-
nes. ‡ Quem pepigit cum Abraam, & iura- 16
menti illius cum Isaac.
‡ Et constituit illud Iacob in præceptum, & 17
Israel in pactum sempiternum,
‡ Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funi- 18
culum hæreditatis vestræ.
‡ Cùm essent ipsi pauci numero, sicut parui 19
& coloni in ea. ‡ Et transierunt de gente in 20
gentem, & de regno ad populum alterum.
‡ Non dimisit virũ vt vim inferret eis; & 21
increpauit pro eis reges. ‡ Ne tangatis chri- 22
stos meos, et in prophetis meis ne malignemini.
‡ Cantate Domino omnis terra, annunciate 23
de die in diem salutare eius. ‡ Narrate in gen- 24
tibus gloriam eius, in cunctis populis mirabilia
eius. ‡ Quoniam magnus Dominus & lau- 25
dabilis nimis, horribilis est super omnes deos.
‡ Quoniam omnes dei gentium idola, et Do- 26
minus cælos fecit. ‡ Laus & magnificentia 27
coram eo, fortitudo et gloria in loco sancto eius.
‡ Date Domino familiæ gentium, date Do- 28
mino gloriam & fortitudinem. ‡ Date Do- 29
mino gloriam nomini eius, leuate sacrificia &
venite coram eo, & adorate Dominum in ha-
bitaculo sancto eius. ‡ Timeat à facie eius o- 30
mnis terra, & enim fundauit orbem, qui non
commouebitur. ‡ Lætetur cælum & exultet 31
terra, & dicāt in gentibus, Dominus regnauit.
‡ Tonet mare plenitudini eius, exultet ager 32
& omnia quæ in eo. ‡ Tunc lætabuntur li- 33
gna saltus à facie Domini, quoniam venit iudi-
care terram. ‡ Confitemini Domino quoniam 34
bonum, quoniam in æternum misericordia eius.
‡ Et dicite, Salua nos Deus saluationum no 35
strarũ, & congrega nos, et erue nos de gentibus
vt laudemus nomen tuum sanctum, vt exul-
temus in laudibus tuis.

6 ‡ καὶ βανέας, καὶ ἰεζιὴλ οἱ ἱερεῖς ἐν ταῖς σάλπιγξιν δια-
παντὸς ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ
7 ‡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. τότε ἔταξε δαυὶδ ἐν ἀρχῇ τοῦ
αἰνεῖν τὸν κύριον ἐν χειρὶ ἀσὰφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.
8 ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ καὶ ἐπικαλεῖσθε αὐτὸν ἐν
ὀνόματι αὐτοῦ, γνωρίσατε ἐν τοῖς λαοῖς τὰ ἐπιτηδεύματα
9 αὐτοῦ. ‡ ᾄσατε αὐτῷ καὶ ὑμνήσατε αὐτῷ, διηγήσασθε ἐν
πᾶσι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε κύριος.
10 ‡ αἰνεῖτε ἐν ὀνόματι ἁγίῳ αὐτοῦ· εὐφρανθήσεται καρ-
11 δία ζητοῦσα τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ. ‡ ζητήσατε τὸν κύριον
καὶ ἰσχύσατε, ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός.
12 ‡ μνημονεύετε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, τὰ τέ-
13 ρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. ‡ σπέρμα
14 ἰσραὴλ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. ‡ αὐτὸς
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
15 ‡ μνημονεύετε εἰς αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, λόγου αὐτοῦ ὃν
16 ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς. ‡ ὃν διέθετο τῷ ἀβρα-
17 άμ, καὶ τὸν ὅρκον αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ. ‡ καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ
ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον.
18 ‡ λέγων, σοὶ δώσω τὴν γῆν χαναὰν σχοίνισμα κληρο-
19 νομίας ὑμῶν. ‡ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ὀλιγοστοὺς ἀριθμῷ, ὡς
20 μικροὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ. ‡ καὶ ἐπορεύθησαν ἐξ
ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἀπὸ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον.
21 ‡ οὐκ ἀφῆκεν ἄνδρα τοῦ δυναστεῦσαι αὐτούς· καὶ ἤλεγξε
22 περὶ αὐτῶν βασιλεῖς. ‡ μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν
23 τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε. ‡ ᾄσατε τῷ κυρίῳ
πᾶσα ἡ γῆ, ἀναγγείλατε ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ σωτή-
24 ριον αὐτοῦ. ‡ ἐξηγεῖσθε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ,
ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
25 ‡ ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα· φοβερός ἐστιν
26 ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. ‡ ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν
εἴδωλα, καὶ ὁ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.
27 ‡ αἶνος καὶ μεγαλοπρέπεια ἐνώπιον αὐτοῦ, ἰσχὺς καὶ
28 καύχημα ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. ‡ δότε τῷ κυρίῳ αἱ πα-
τριαὶ τῶν ἐθνῶν, δότε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν.
29 ‡ δότε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ· ἄρατε θυσίας
καὶ εἰσπορεύεσθε ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
30 κυρίῳ ἐν κατοικητηρίῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. ‡ φοβηθήτω ἀπὸ
προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκου-
31 μένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. ‡ εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς καὶ
ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὁ κύριος
32 ἐβασίλευσεν. ‡ βομβήσει ἡ θάλασσα σὺν τῷ πληρώμα-
τι αὐτῆς, ἀγαλλιάσθω ὁ ἀγρὸς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.
33 ‡ τότε εὐφρανθήσεται τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προ-
34 σώπου κυρίου, ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. ‡ ἐξομολογεῖσθε
τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
35 ‡ καὶ εἴπατε, σῶσον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ
ἄθροισον ἡμᾶς, καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν τοῦ αἰνεῖν τὸ ὄνο-
μά σου τὸ ἅγιον, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς αἰνέσεσί σου.

36 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־
הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה׃
37 וַיַּעֲזָב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר־
38 יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְעֹבֵד אֱדֹם וַאֲחֵיהֶם שִׁשִּׁים
וּשְׁמוֹנָה וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדִיתוּן וְחֹסָה לְשֹׁעֲרִים׃
39 וְאֵת צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי
מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
40 לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבַּח הָעֹלָה
תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב וּלְכָל־הַכָּתוּב בְּתוֹרַת
41 יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְעִמָּהֶם
הֵימָן וִידוּתוּן וּשְׁאָר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת
לְהֹדוֹת לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
41 וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידוּתוּן חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם
לְמַשְׁמִיעִים וּכְלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יְדוּתוּן
43 לַשָּׁעַר׃ וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיִּסֹּב
דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ׃

יז

1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד
אֶל־נָתָן הַנָּבִיא הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית
הָאֲרָזִים וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת׃
2 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה
3 כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃ וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי
4 דְּבַר־אֱלֹהִים אֶל־נָתָן לֵאמֹר׃ לֵךְ וְאָמַרְתָּ
אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־
5 לִּי הַבַּיִת לָשָׁבֶת׃ כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת
מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה וָאֶהְיֶה מֵאֹהֶל אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן׃
6 בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר
דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי
לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי
7 בֵּית אֲרָזִים׃ וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי
לְדָוִיד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־
הַנָּוֶה מִן־אַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל עַמִּי
8 יִשְׂרָאֵל׃ וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרִית אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ
שֵׁם כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

36 * Benedictus Dominus Deus Israel ab
æterno vsque in æternum, & dicat omnis
populus amen, & hymnum Domino.
37 * Dereliquit itaque ibi coram arca fœ-
deris Domini Asaph & fratres eius, vt mi-
nistrarent in cõspectu arcę iugiter per sin-
gulos dies & vices suas.
38 * Porrò Obed-Edom & fratres eius se-
xaginta octo, & Obed-Edom filium Ydi-
thun & Oza constituit ianitores.
39 * Sadoch aũt sacerdotem & fratres eius
sacerdotes coram tabernaculo Domini in
excelso quod erat in Gabaon:
40 * Vt offerrent holocausta Dño super al
tare holocaustomatis iugiter manè & ve-
sperè iuxta omnia quæ scripta sunt in lege
Domini quam præcepit Israel.
41 * Et post eum Heman, & Ydithun, &
reliquos electos vnumquemq; vocabulo
suo ad confitendũ Domino, quoniam in
42 æternum misericordia eius. * Heman
quoq; & Ydithun canentes tuba, & qua-
tientes cymbala & omnia musicorum or-
gana ad canendũ Deo: filios autem Ydi-
thun fecit esse portarios.
43 * Reuersúsq; est omnis populus in do-
mum suam & Dauid vt benediceret etiam
domui suæ.

CAP. XVII.

1 CVm autem habitaret Dauid in domo
A sua, dixit ad Nathan prophetam, Ecce
ego habito in domo cedrina, arca aũt fœ-
2 deris Domini sub pellibus est. * Et ait
Nathan ad Dauid, Omnia quæ in corde
tuo sunt, fac; Deus enim tecum est.
3 * Igitur nocte illa factus est sermo Dei
4 ad Nathan, dicens: * Vade & loquere
Dauid seruo meo. Hæc dicit Dñs, Non
ædificabis tu mihi domũ ad habitadum.
5 * Neq; enim mansi in domo ex eo tem
pore quo eduxi Israel de terra Ægypti
vsq; ad diem hanc, sed fui semper mutans
6 loca tabernaculi, & in tẽtorio * Manens
cũ omni Israel. Nunquid locutus sum sal-
tem vni iudicum Israel quibus præcepe-
ram vt pascerent populũ meum, & dixi;
Quare non ædificasti mihi domum ce-
drinam?
7 * Nunc itaque sic loqueris ad seruum
meum Dauid. Hæc dicit Dominus exer-
B cituum: Ego tuli te cùm in pascuis seque-
reris gregẽ vt esses dux populi mei Israel.
8 * Et fui tecum quocunque perrexisti,
& interfeci omnes inimicos tuos coram
te, fecíque tibi nomen quasi vnius ma-
gnorum qui celebrabantur in terra.

‡Benedictus Dominus Deus Israel ab æter- 36
no & vsque in æternum; & dicet omnis po-
pulus, Amen: & laudauerunt Dominum.
‡Et dereliquit ibi coram arca fœderis Do- 37
mini Asaph & fratres eius, vt ministrarent
coram arca iugiter in sermonem quod diei in
diem eius.
‡Et Obed Eddom & fratres eius sexagin- 38
ta & octo: & Obed Eddom filius Idithum &
Osa in ianitores.
‡Et Saddoc sacerdotem & fratres eius sa- 39
cerdotes coram tabernaculo Domini in excelso
quod in Gabaon:
‡Vt offerrent holocausta Domino super al- 40
tare holocaustorum iugiter manè & vesperè, et
iuxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini,
quæ præcepit ad filios Israel.
‡Et cum eis Heman, & Idithum, et reliqui 41
electi in nomine ad laudãdum Dominum, quo-
niam in æternum misericordia eius.
‡Et cum eis Heman & Idithum tubis, & 42
cymbalis, vt resonarent & organis musicorum
Dei, & filij Idithum vt essent ianitores.
‡Et iuit omnis populus vnusquisque in do- 43
mum suam: & reuersus est Dauid vt benedi-
ceret domui suæ.

CAP. XVII.

ET factum est vt habitauit Dauid in domo 1
sua, et dixit Dauid ad Nathan prophetam,
Ecce ego habito in domo cedrina, & arca fœ-
deris Domini sub pellibus.
‡Et dixit Nathan ad Dauid, Omnia quæ in 2
anima tua fac, quoniam Deus tecum.
‡Et factum est in nocte illa, et factus est ser- 3
mo Dei ad Nathan dicens:
‡Vade et loquere ad Dauid seruum meum, 4
sic dixit Dominus, Non tu ædificabis mihi do-
mum vt habitem ego in ea.
‡Quoniam non habitaui in domo à die qua 5
eduxi Israel vsque ad diem hanc, & fui in ta-
bernaculo in tentorio & in diuersorio
‡In omnibus quæ transiui in omni Israel, si 6
loquens locutus sum ad vnam tribum Israel,
quibus præceperam vt pascerent populũ meum,
dicens: Propter quid non ædificastis mihi do-
mum cedrinam?
‡Et nunc sic loqueris seruo meo Dauid, Hæc 7
dicit Dominus exercituum, ego accepi te ex
ouili à tergo gregum vt esses in ducem in po-
pulo meo Israel.
‡Et fui tecum in omnibus quæ perrexisti, 8
& perdidi omnes inimicos tuos à facie tua, &
feci tibi nomen secundum nomen magnorum
qui in terra.

36 ‡εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ
ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, ἀμήν· καὶ ἤνεσαν τῷ κυρίῳ.
37 ‡καὶ κατέλιπεν ἐκεῖ ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυ-
ρίου τὸν ἀσὰφ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοῦ λειτουργεῖν ἐναν-
τίον τῆς κιβωτοῦ διαπαντὸς εἰς λόγον τὸν τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέ-
ραν αὐτοῦ.
38 ‡καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξήκοντα καὶ
ὀκτώ· καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ υἱὸς ἰδιθοὺμ, καὶ ὀσὰ εἰς πυλωρούς.
39 ‡καὶ τὸν σαδδὼκ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς ἱε-
ρεῖς ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ κυρίου ἐν τῇ βαμὰ τῇ ἐν γα-
βαών,
40 ‡τοῦ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τοῦ θυ-
σιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων διαπαντὸς τὸ πρωῒ καὶ τὸ ἑ-
σπέρας, καὶ κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου,
ὅσα ἐνετείλατο ἐφ' υἱοῖς ἰσραήλ.
41 ‡καὶ μετ' αὐτῶν αἱμὰν καὶ ἰδιθοὺμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
ἐκλεγέντες ἐπ' ὀνόματος τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον, ὅτι εἰς τὸν
αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
42 ‡καὶ μετ' αὐτῶν αἱμὰν, καὶ ἰδιθοὺμ σάλπιγξι, καὶ κυμ-
βάλοις τοῦ ἀναφωνεῖν καὶ ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν τοῦ θεοῦ,
καὶ υἱοὶ ἰδιθοὺμ εἰς τὸ πυλωρεῖν.
43 ‡καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
καὶ ἐπέστρεψε δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ιζ'.

1 ‡Καὶ ἐγένετο ὡς κατῴκησε δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν δαυὶδ πρὸς νάθαν τὸν προφήτην, ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ
ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ὑποκάτω τῶν
δέρρεων.
2 ‡καὶ εἶπεν νάθαν πρὸς δαυίδ, πάντα ὅσα ἐν τῇ ψυ-
χῇ σου ποίει, ὅτι ὁ θεὸς μετὰ σοῦ.
3 ‡καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο λόγος θεοῦ
πρὸς τὸν νάθαν λέγων·
4 ‡πορεύου καὶ εἶπον πρὸς δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, οὕτως εἶ-
πεν κύριος, οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με
5 ἐν αὐτῷ. ‡ὅτι οὐ κατῴκησα ἐν οἴκῳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς
ἀνήγαγον τὸν ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἤμην
ἐν σκηνῇ εἰς σκέπην καὶ ἐν καταλύματι,
6 ‡ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ ἰσραήλ, εἰ λαλῶν ἐ-
λάλησα πρὸς μίαν φυλὴν ἰσραήλ, οἷς ἐνετειλάμην τοῦ
ποιμαίνειν τὸν λαόν μου λέγων, διατί οὐκ ᾠκοδομήσατέ
μοι οἶκον κέδρινον;
7 ‡καὶ νῦν οὕτως ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου δαυίδ, τάδε λέγει
κύριος τῶν δυνάμεων, ἐγὼ ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας
ἐξόπισθεν τῶν ποιμνίων τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν
λαόν μου ἰσραήλ.
8 ‡καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύθης, καὶ ἐξω-
λόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου,
καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν
ἐπὶ τῆς γῆς.

9 * וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יוֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה
לְבַלֹּתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה׃
10 * וּלְמִיָּמִים אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ וָאַגִּד לָךְ
11 וּבַיִת יִבְנֶה־לְּךָ יְהוָה׃ * וְהָיָה כִּי־
מָלְאוּ יָמֶיךָ לָלֶכֶת עִם־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־
זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה מִבָּנֶיךָ וַהֲכִינוֹתִי אֶת־
12 מַלְכוּתוֹ׃ * הוּא יִבְנֶה־לִּי בָּיִת וְכֹנַנְתִּי
13 אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם׃ * אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ
לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וְחַסְדִּי לֹא־אָסִיר מֵעִמּוֹ
כַּאֲשֶׁר הֲסִירוֹתִי מֵאֲשֶׁר הָיָה לְפָנֶיךָ׃
14 * וְהַעֲמַדְתִּיהוּ בְּבֵיתִי וּבְמַלְכוּתִי עַד־הָעוֹלָם
15 וְכִסְאוֹ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃ * כְּכֹל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וּכְכֹל הֶחָזוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־
16 דָּוִיד׃ * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִיד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה
וַיֹּאמֶר מִי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי כִּי
17 הֲבִיאֹתַנִי עַד־הֲלֹם׃ * וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינֶיךָ
אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק
וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר הָאָדָם הַמַּעֲלָה יְהוָה אֱלֹהִים׃
18 * מַה־יּוֹסִיף עוֹד דָּוִיד אֵלֶיךָ לְכָבוֹד אֶת־
עַבְדֶּךָ וְאַתָּה אֶת־עַבְדְּךָ יָדָעְתָּ׃
19 * יְהוָה בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֵת כָּל־
הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת לְהֹדִיעַ אֶת־כָּל־הַגְּדֻלּוֹת׃
20 * יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל
21 אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְּאָזְנֵינוּ׃ * וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ הָאֱלֹהִים לִפְדּוֹת
לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת וְנֹרָאוֹת לְגָרֵשׁ
מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם׃
22 * וַתִּתֵּן אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־
עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים׃
23 * וְעַתָּה יְהוָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ
וְעַל־בֵּיתוֹ יֵאָמֵן עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃
24 * וְיֵאָמֵן וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית־
25 דָּוִיד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ׃ * כִּי אַתָּה אֱלֹהַי
גָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת עַל־כֵּן מָצָא
עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃

9 * Et dedi locũ populo meo Israel. Plan
tabitur & habitabit in eo, & vltrà non
commouebitur, nec filij iniquitatis atte-
10 rent eos sicut à principio. * Ex diebus
quibus dedi iudices populo meo Israel,&
humiliaui vniuersos inimicos tuos. An-
nuncio ergo tibi quòd ædificaturus sit ti-
11 bi Dñs domum. *Cúmq; impleueris dies
C tuos vt vadas ad patres tuos, suscitabo se-
men tuum post te quod erit de filiis tuis,
12 & stabiliam regnum eius. * Ipse ædifi-
cabit mihi domum, & firmabo solium
eius vsque in æternum.
13 * Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi
in filium: Et misericordiam meã non au-
feram ab eo, sicut abstuli ab eo qui ante te
14 fuit. * Et statuam eum in domo mea &
in regno meo vsque in sempiternum, &
thronus eius erit firmissimus in perpe-
15 tuum. * Iuxta omnia verba hæc & iuxta
vniuersam visionem istam, sic locutus est
16 Nathan ad Dauid. *Cúmq; venisset rex
Dauid & sedisset coram Dño, dixit: Quis
ego sum Domine Deus, & quæ domus
17 mea vt præstares mihi talia? * Sed &
hoc parum visum est in conspectu tuo.
Ideóq; locutus es super domum serui tui
etiam in futurum, & fecisti me spectabi-
lẽ super omnes homines. Domine Deus,
18 * Quid vltra addere potest Dauid cùm
ita glorificaueris seruum tuum & cogno-
19 ueris eum? * Domine propter famulum
tuum iuxta cor tuum fecisti omnem ma-
gnificentiam hanc, & nota esse voluisti
20 vniuersa magnalia. * Domine non est
D similis tui, & non est alius Deus absque te
ex omnibus quos audiuimus auribus no-
21 stris. * Quis enim est alius vt populus
tuus Israel gens vna in terra, ad quam per-
rexit Deus, vt liberaret & faceret populũ
sibi, & magnitudine sua atque terroribus
eijceret nationes à facie eius quẽ de Ægy-
22 pto liberarat? * Et posuisti populum
tuum Israel tibi in populũ vsque in æter-
num, & tu Domine factus es Deus eius.
23 *Nunc igitur Domine sermo, quem lo
cutus es famulo tuo & super domũ eius,
confirmetur in perpetuum, & fac sicut
24 locutus es. * Permaneátque & magni-
ficetur nomen tuum vsque in sempiter-
num, & dicatur Dñs exercituum Deus Is-
rael & domus Dauid serui eius perma-
25 nens coram eo. * Tu enim Dñe Deus
meus reuelasti auriculam serui tui vt ædi-
ficares ei domum, idcirco inuenit seruus
tuus fiduciam vt oret coram te.

‡ Et ponam locũ populo meo Iſrael, & plan- 9
tabo eum, & habitabit apud ſeipſum, & non
perturbabitur amplius, & non apponet filius
iniuſtitiæ vt humiliet eum, ſicut à principio,
‡ Et à diebus, quibus ordinaui iudices ſuper 10
populum meum Iſrael, & humiliaui omnes ini-
micos tuos, & augebo te & ædificabo tibi do-
mum, dixit Dominus.
‡ Et erit quãdo impleantur dies tuæ vt va- 11
das cum patribus tuis, et ſuſcitabo ſemen tuum
poſt te quod erit ex ventre tuo, & præparabo
regnum eius. ‡ Ipſe ædificabit mihi domum, 12
& firmabo thronum eius vſque in æternum.
‡ Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in 13
filium: & miſericordiam meam non auferam
ab eo, ſicut abſtuli ab his qui ante te.
‡ Et ſtatuam eum in domo mea & in regno 14
eius vſque in ſempiternum, et thronus eius erit
firmatus vſque in ſæculum,
‡ Iuxta omnes ſermones hos, & iuxta vni- 15
uerſam viſionem iſtam: ſic locutus eſt Nathan
ad Dauid.
‡ Et venit rex Dauid, & ſedit coram Do- 16
mino, & dixit, Quis ſum ego Domine Deus?
& quæ domus mea, quòd dilexiſti me vſque
in ſæculum?
‡ Et parua ſunt hæc coram te Deus, & lo- 17
cutus es hæc ſuper domum ſerui tui à longè, &
inſpexiſti me ſicut viſio hominis, & exaltaſti
me Domine Deus. ‡ Quid apponet vltra 18
Dauid ad te vt glorificet te ſeruus tuus? &
tu ſeruum tuum cognouiſti.
‡ Domine, propter ſeruum tuum & iuxta 19
cor tuum feciſti omnem magnificentiam hanc,
vt nota faceres omnia magna.
‡ Domine non eſt ſimilis tibi, et non eſt Deus 20
præter te iuxta omnia quæ audiuimus in auri-
bus noſtris.
‡ Et non eſt ſicut populus tuus Iſrael gens 21
vna in terra, ſicut perrexit Deus vt liberaret
ſibi populum, vt poneret ſibi nomen magnum
& illuſtre, vt eijceret à facie populi tui, quem
liberaſti ex Ægypto, gentes. ‡ Et dediſti po- 22
pulum tuum Iſrael tibi ipſi populum vſque in
æternum, & tu Domine factus es eis in Deum.
‡ Et nunc Domine ſermo tuus, quem locutus 23
es ad ſeruum tuum & ſuper domum eius, con-
firmetur vſq; in æternum, & fac ſicut locutus
es. ‡ Confirmetur & magnificetur nomen 24
tuum vſq; in ſempiternũ dicentibus, Dominus
omnipotẽs Deus Iſrael, Deus Iſrael, & domus
Dauid ſerui tui præparata coram te.
‡ Quoniam tu Domine Deus meus reuela- 25
ſti aurem ſerui tui, vt ædificares ei domũ, pro-
pter hoc inuenit ſeruus tuus vt oraret iuxta
faciem tuam.

9 ‡ καὶ θήσω τόπον τῷ λαῷ μου ἰσραήλ, καὶ καταφυτεύ-
σω αὐτόν, καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτόν, καὶ οὐ ταραχθή-
σεται ἔτι, καὶ οὐ προσθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι αὐ-
τόν, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς·
10 ‡ καὶ ἀφ' ἡμερῶν, ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου
ἰσραήλ, καὶ ἐταπείνωσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ
αὐξήσω σε καὶ οἰκοδομήσω σοι οἶκον, εἶπεν κύριος.
11 ‡ καὶ ἔσται ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου τοῦ πορευ-
θῆναι μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα
σου μετὰ σὲ ὃ ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοιμάσω τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ.
12 ‡ αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.
13 ‡ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς
υἱόν· καὶ τὸ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἀ-
πέστησα ἀπὸ τῶν ἔμπροσθέν σου.
14 ‡ καὶ στήσω αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος· καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνωρθωμένος
ἕως αἰῶνος,
15 ‡ κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν
ὅρασιν ταύτην· οὕτως ἐλάλησε νάθαν πρὸς δαυίδ.
16 ‡ καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς δαυίδ, καὶ ἐκάθισεν ἐνώπιον
κυρίου, καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ἐγὼ κύριε ὁ θεός; καὶ τίς ὁ οἶκός
μου, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως αἰῶνος;
17 ‡ καὶ ἐσμικρύνθη ταῦτα ἐνώπιόν σου ὁ θεός, καὶ ἐλά-
λησας ταῦτα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου ἀπὸ μακρῶν,
καὶ ἐπεῖδές με ὡσεὶ ὅρασις ἀνθρώπου, καὶ ὕψωσάς με κύ-
ριε ὁ θεός;
18 ‡ τί προσθήσει ἔτι δαυὶδ πρὸς σὲ τοῦ δοξάσαι σε τὸν
δοῦλόν σου; καὶ σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας.
19 ‡ κύριε, διὰ τὸν δοῦλόν σου καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίη-
σας τὴν πᾶσαν μεγαλωσύνην ταύτην, τοῦ γνωρίσαι
20 πάντα τὰ μεγάλα. ‡ κύριε οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι, καὶ οὐκ
ἔστιν θεὸς πλὴν σοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν
21 ἡμῶν. ‡ καὶ οὐκ ἔστιν ὡς ὁ λαός σου ἰσραὴλ ἔθνος ἓν ἐπὶ
τῆς γῆς, ὡς ἐπορεύθη θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι ἑαυτῷ λαόν, τοῦ
θέσθαι ἑαυτῷ ὄνομα μέγα, καὶ ἐπιφανὲς τοῦ ἐκβαλεῖν ἀπὸ
προσώπου τοῦ λαοῦ σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐξ αἰγύπτου ἔθνη.
22 ‡ καὶ ἔδωκας τὸν λαόν σου ἰσραὴλ σεαυτῷ λαὸν ἕως
αἰῶνος, καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν.
23 ‡ καὶ νῦν κύριε ὁ λόγος σου ὃν ἐλάλησας πρὸς τὸν
παῖδά σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, πιστωθήτω ἕως αἰῶνος,
24 καὶ ποίησον καθὼς ἐλάλησας. ‡ πιστωθήτω καὶ μεγα-
λυνθήτω τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος λεγόντων, κύριος παν-
τοκράτωρ ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, θεὸς τῷ ἰσραήλ· καὶ ὁ οἶκος
δαυὶδ τοῦ παιδός σου ἡτοιμασμένος ἐνώπιόν σου.
25 ‡ ὅτι σὺ κύριε ὁ θεός μου ἀπεκάλυψας τὸ οὖς τοῦ δούλου
σου, τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον, διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ δοῦλός σου
τοῦ προσεύξασθαι κατὰ πρόσωπόν σου.

26 * וְעַתָּה יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר
27 עַל־עַבְדְּךָ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ * וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ
לְבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם׃

יח

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח אֶת־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
2 * וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָב עֲבָדִים לְדָוִיד
3 נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ * וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־הֲדַרְעֶזֶר מֶלֶךְ־
צוֹבָה חֲמָתָה בְּלֶכְתּוֹ לְהַצִּיב יָדוֹ בִּנְהַר־פְּרָת׃
4 * וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁבְעַת אֲלָפִים
פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִיד
אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֵר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב׃
5 * וַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ
צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִיד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף
6 אִישׁ׃ * וַיָּשֶׂם דָּוִיד בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי אֲרָם
לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד
7 בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ * וַיִּקַּח דָּוִיד אֵת שִׁלְטֵי
הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל־עַבְדֵי הֲדַרְעָזֶר וַיְבִיאֵם
8 יְרוּשָׁלָם׃ * וּמִטִּבְחַת וּמִכּוּן עָרֵי הֲדַרְעֶזֶר
לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ עָשָׂה שְׁלֹמֹה
אֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֵת כְּלֵי
9 הַנְּחֹשֶׁת׃ * וַיִּשְׁמַע תֹּעוּ מֶלֶךְ חֲמָת כִּי
הִכָּה דָוִיד אֶת־כָּל־חֵיל הֲדַרְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה׃
10 * וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ
דָּוִיד לִשְׁאוֹל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר
נִלְחַם בַּהֲדַרְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעוּ
הָיָה הֲדַרְעָזֶר וְכֹל כְּלֵי זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃
11 * גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה עִם־
הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֱדוֹם
וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק׃
12 * וְאַבְשַׁי בֶּן־צְרוּיָה הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא
13 הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃ * וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
נְצִיבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִיד וַיּוֹשַׁע
יְהוָה אֶת־דָּוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
14 * וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃

26 * Nunc ergo Domine tu es Deus & locutus es ad ſeruum tuum tāta beneficia.
27 * Et cœpiſti benedicere domui ſerui tui vt ſit ſemper coram te. Te enim Domine benedicēte benedicta erit in perpetuum.

CAP. XVIII.

1 FActum eſt autē poſt hæc vt percuteret
A Dauid Philiſtiim, & humiliaret eos, & tolleret Geth & filias eius de manu Phi-
2 liſtiim. * Percuteretq; Moab, & fierent Moabitę ſerui Dauid, offerentes ei mune-
3 ra. * Eo tempore percuſſit Dauid etiam Adadezer regem Soba regionis Emath, quando perrexit vt dilataret imperium ſuum vſque ad flumen Euphraten.
4 * Cepit ergo Dauid mille quadrigas eius, & ſeptem millia equitum ac viginti
B millia virorum peditum. Subneruauítq; omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis quas reſeruauit ſibi.
5 * Superuenit autē & Syrus Damaſcenus vt auxilium præberet Adadezer regi Soba. Sed & huius percuſſit Dauid viginti duo millia virorum.
6 * Et poſuit milites in Damaſco, vt Syria quoque ſeruiret ſibi & offerret munera. Adiuuítque eum Dominus in cunctis ad quæ perrexerat.
7 * Tulit quoque Dauid pharetras aureas, quas habuerunt ſerui Adadezer, &
8 attulit eas in Hieruſalem. * Necnon de Thebath & Chun, vrbibus Adadezer æris plurimum, de quo fecit Salomon mare æneum & columnas & vaſa ænea.
9 * Quod cùm audiſſet Thou rex Emath,
C percuſſiſſe videlicet Dauid omnem exercitum Adadezer regis Soba:
10 * Miſit Aduram filium ſuum ad regem Dauid, vt poſtularet ab eo pacem, & congratularetur ei, eò quòd percuſſiſſet & expugnaſſet Adadezer. Aduerſarius quippe erat Thou Adadezer.
11 * Sed & omnia vaſa aurea & argentea, & ænea conſecrauit Dauid rex Dño cum argento & auro quod tulerat ex vniuerſis gētibus tam de Idumæa, & Moab & filiis Ammon quàm de Philiſtiim & Amalech.
12 * Abiſai verò filius Saruiæ percuſſit Edom in valle Salinarum decem & octo millia.
13 * Et conſtituit in Edom præſidium, vt
D ſeruiret Idumæa Dauid. Saluauítq; Dominus Dauid in cunctis ad quæ perrexe-
14 rat. * Regnauit ergo Dauid ſuper vniuerſum Iſrael, & faciebat iudicium atque iuſtitiam cuncto populo ſuo.

Et nunc Domine tu es ipse Deus, & lo- 26
cutus es super seruum tuum bona hæc.
Et nūc cœpisti benedicere domui serui tui, 27
vt esset in perpetuum coram te, quoniam tu
Domine benedixisti, & benedicta est in sempi-
ternum.

CAP. XVIII.

ET factum est post hæc, & percussit Dauid 1
Philistiim & humiliauit eos, et cepit Geth
& vicos eius de manu Philistiim.
Et percussit Moab, & factus est Moab 2
seruus Dauid, offerentes munera.
Et percussit Dauid Adadezer regem Suba 3
in Emath, quando ibat ipse vt statueret ma-
num suam in flumine Euphrate.
Et cepit ab eo Dauid mille currus & se- 4
ptem millia equorum, & viginti millia viro-
rum peditum, & dissoluit Dauid omnes cur-
rus, & reliquit ex his centum currus.
Et venit Syrus ex Damasco ad auxilian- 5
dum Adadezer regi Suba, & percussit Dauid
in Syro viginti & duo millia virorum.
Et posuit Dauid custodiam in Syria quæ est 6
iuxta Damascum, & fuerunt Dauid in seruos
offerentes munera, et saluauit Dominus Dauid
in omnibus quibus perrexerat.
Et cepit Dauid torques aureos qui fuerunt 7
super seruos Adadezer, & attulit eos in Hie-
rusalem.
Et de Tabath, & de electis ciuitatibus 8
quæ Adadezer, cepit Dauid æs plurimum val-
de: ex eo fecit Salomon mare æneum, & colu-
mnas & vasa ænea.
Et audiuit Thou rex Emath, quòd per- 9
cussit Dauid omnem exercitum Adadezer re-
gis Soba.
Et misit Adoram filium suum ad Dauid, 10
vt interrogaret eum quæ ad pacem, et vt bene-
diceret ei pro eo quòd expugnasset Adadezer
& percussisset eum, quoniam vir bellator erat
Thou Adadezer.
Et omnia vasa aurea, & argentea, & 11
ænea, & hæc consecrauit rex Dauid Domino
cum argento & auro, quod cepit de omnibus
gentibus, & de Idumæa, & Moab, & de fi-
liis Ammon, & de Philistiim, & de Amalec.
Et Abesai filius Saruiæ percussit Idumæā 12
in valle salis decem & octo millia.
Et posuit in Idumæa custodiam, et fuerunt 13
omnes Idumæi serui Dauid, & saluauit Domi-
nus Dauid in omnibus ad quæ perrexerat.
Et regnauit Dauid super omnem Israel, 14
& fuit faciens iudicium & iustitiam omni po-
pulo suo.

26 καὶ νῦν κύριε σὺ εἶ αὐτὸς ὁ θεός, καὶ ἐλάλησας ἐπὶ
τὸν δοῦλόν σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα.
27 καὶ νῦν ἤρξω τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον τοῦ δούλου σου τοῦ
εἶναι εἰς αἰῶνα ἐναντίον σου, ὅτι σὺ κύριε εὐλόγησας, καὶ
εὐλόγηται εἰς τὸν αἰῶνα.

ιη'.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ τοὺς ἀλ-
λοφύλους καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς, καὶ ἔλαβε τὴν γὲθ καὶ
τὰς κώμας αὐτῆς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
2 καὶ ἐπάταξε τὸν μωάβ, καὶ ἐγενήθη μωὰβ δοῦλος
τῷ δαυίδ, φέροντες δῶρα.
3 καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδαδέζερ βασιλέα σουβὰ ἐν
αἱμάθ, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν τοῦ στῆσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ.
4 καὶ προκατελάβετο ἀπ' αὐτοῦ δαυὶδ χίλια ἅρμα-
τα καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἵππων, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν
πεζῶν· καὶ παρέλυσε δαυὶδ πάντα ἅρματα, καὶ ὑπελί-
πετο ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἅρματα.
5 καὶ ἦλθεν σύρος ἐκ δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ ἀδαδε-
ζὲρ βασιλεῖ σουβά, καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ εἴκοσι
καὶ δύο χιλιάδας ἀνδρῶν.
6 καὶ ἔθετο δαυὶδ φρουρὰν ἐν συρίᾳ τῇ κατὰ δαμασκόν,
καὶ ἦσαν τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντες δῶρα· καὶ ἔσωσε
κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.
7 καὶ ἔλαβε δαυὶδ τοὺς κλοιοὺς τοὺς χρυσοῦς οἳ ἦσαν ἐπὶ
τοὺς παῖδας ἀδαδεζέρ. καὶ ἤνεγκεν αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλήμ.
8 καὶ ἐκ τῆς ταβαὰθ, καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τῶν ἀ-
δαδεζέρ, ἔλαβε δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα. ἐξ αὐτοῦ
ἐποίησε σολομὼν τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, καὶ τοὺς
στύλους καὶ τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ.
9 καὶ ἤκουσε θωοὺ βασιλεὺς αἱμάθ, ὅτι ἐπάταξε δα-
υὶδ τὴν πᾶσαν δύναμιν ἀδαδεζὲρ βασιλέως σουβά.
10 καὶ ἀπέστειλεν τὸν ἀδωρὰμ υἱὸν αὐτοῦ πρὸς δαυίδ, τοῦ
ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτὸν
ὑπὲρ οὗ ἐπολέμησε τὸν ἀδαδεζὲρ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι
ἀνὴρ πολεμιστὴς ἦν τῷ θωοὺ ὁ ἀδαδεζέρ.
11 καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ χαλ-
κᾶ, καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ κυρίῳ μετὰ τοῦ
ἀργυρίου καὶ χρυσίου, οὗ ἔλαβεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐξ
ἰδουμαίας, καὶ μωάβ, καὶ ἐξ υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐκ τῶν ἀλλο-
φύλων καὶ ἐξ ἀμαλήκ.
12 καὶ ἀβεσαὶ υἱὸς σαρουία ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν
τῇ κοιλάδι τῶν ἁλῶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας.
13 καὶ ἔθετο ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρουράν· καὶ ἦσαν πάντες
οἱ ἰδουμαῖοι παῖδες τῷ δαυίδ· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν δα-
υὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.
14 καὶ ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ἦν
ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

15 * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־
16 אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃ * וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב
וַאֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא סוֹפֵר׃
17 * וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי־
דָוִיד הָרִאשֹׁנִים לְיַד הַמֶּלֶךְ׃

יט

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת נָחָשׁ
2 מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וַיֹּאמֶר
דָּוִיד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד ׀ עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־
עָשָׂה אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ
עַל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִיד אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן
3 אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ׃ * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן
לְחָנוּן הַמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־
שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא בַּעֲבוּר לַחְקֹר וְלַהֲפֹךְ
וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃
4 * וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד וַיְגַלְּחֵם וַיִּכְרֹת
אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד־הַמִּפְשָׂעָה וַיְשַׁלְּחֵם׃
5 * וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ לְדָוִיד עַל־הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַח
לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד אֲשֶׁר־יְצַמַּח זְקַנְכֶם
6 וְשַׁבְתֶּם׃ * וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם־
דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִשְׂכֹּר
לָהֶם מִן־אֲרַם נַהֲרַיִם וּמִן־אֲרַם מַעֲכָה
7 וּמִצּוֹבָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים׃ * וַיִּשְׂכְּרוּ לָהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה
וְאֶת־עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מֵידְבָא וּבְנֵי עַמּוֹן
נֶאֶסְפוּ מֵעָרֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לַמִּלְחָמָה׃
8 * וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֵת כָּל־צְבָא
9 הַגִּבּוֹרִים׃ * וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
פֶּתַח הָעִיר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃
10 * וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה פְנֵי־הַמִּלְחָמָה
אֵלָיו פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם׃
11 * וְאֵת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי אָחִיו וַיַּעַרְכוּ
12 לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃ * וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק
מִמֶּנִּי אֲרָם וְהָיִיתָ לִּי לִתְשׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן
יֶחֶזְקוּ מִמְּךָ וְהוֹשַׁעְתִּיךָ׃

15 * Porrò Ioab filius Saruiæ erat super
exercitũ & Iosaphat filius Ahilud à com-
16 mentarijs. * Sadoch autẽ filius Achitob,
& Abimelech filius Abiathar sacerdotes
17 & Susa scriba. * Banaias quoq; filius Io-
iadæ super legiones Cerethi & Phelethi.
Porrò filij Dauid primi ad manum regis.

CAP. XIX.

1 ACcidit autem vt moreretur Naas rex
A filiorum Ammon, & regnaret filius
2 eius pro eo. * Dixítque Dauid, Faciam
misericordiam cum Anon filio Naas. Præ-
stitit enim mihi pater eius gratiam. Misit-
que Dauid nuncios ad consolandũ eum
super mortem patris sui. Qui cùm perue-
nissent in terram filiorũ Ammon vt con-
3 solarentur Anon: * Dixerunt principes
filiorum Ammon ad Anon: Tu forsitan
putas quòd Dauid honoris causa in patrẽ
tuum miserit qui consolarentur te? nec
animaduertis quòd vt explorent & inue-
stigent & scrutentur terram tuam vene-
rint ad te serui eius.
4 * Igitur Anon pueros Dauid decalua-
B uit & rasit, & præscidit tunicas eorum à
natibus vsque ad pedes, & dimisit eos.
5 * Qui cùm abissent & hoc mandassent
Dauid, misit in occursum eorũ. Grandem
enim contumeliam sustinuerant; & præce-
pit vt manerẽt in Hiericho, donec cresce-
ret barba eorum, & tunc reuerterentur.
6 * Videntes autem filij Amon quòd in-
iuriam fecissent Dauid tam Anon quàm
reliquus populus, miserunt mille talenta
argenti vt conducerent sibi de Mesopo-
tamia, & de Syria Maacha, & de Soba cur-
rus & equites.
7 * Conduxerúntque triginta duo millia
curruum & regem Maacha cum populo
eius. Qui cùm venissent, castrametati sunt
C è regione Medaba. Filij quoque Ammon
congregati de vrbibus suis, venerunt ad
8 bellum. * Quod cùm audisset Dauid,
misit Ioab & omnem exercitum virorum
9 fortium. * Egressiq; filij Amon, direxe-
runt aciem iuxta portam ciuitatis. Reges
autem qui ad auxilium eius venerant, se-
10 paratim in agro steterũt. * Igitur Ioab in-
telligens bellũ ex aduerso & post tergum
contra se fieri, elegit viros fortissimos de
vniuerso Israel, & perrexit contra Syrum.
11 *Reliquã aũt partẽ populi dedit sub ma-
nu Abisai fratris sui, & perrexerũt cõtra fi-
12 lios Ammõ. *Dixitq;: Si vicerit me Syrus,
auxilio eris mihi; si autem superauerint te
filij Ammon, ero tibi in præsidium.

* Et Ioab filius Saruia super exercitum, & 15
Iosaphat filius Achilud à commentariis.
* Et Sadduc filius Achitob, & Achimelech 16
filius Abiathar sacerdotes, & Susa scriba.
* Et Baneas filius Ioiadæ super Cerethi & 17
Phelethi; & filij Dauid primi successores regis.

CAP. XIX.

ET factum est post hæc, & mortuus est Naas 1
rex filiorum Ammon, & regnauit Anan fi-
lius eius pro eo.
* Et dixit Dauid, Faciam misericordiam cũ 2
Anan filio Naas, sicut fecit pater eius mecum
misericordiam, & misit Dauid nuncios ad
Anan ad consolandum eum de patre eius: &
venerunt serui Dauid in terram filiorum Am-
mon ad Anan vt consolarentur eum.
* Et dixerunt principes filiorum Ammon 3
ad Anan, Num honorãs Dauid patrem tuum in
oculis tuis misit tibi qui consolarentur? nónne,
vt scrutentur ciuitatem, & vt explorent ter-
ram venerunt serui eius ad te?
* Et accepit Anan seruos Dauid, & rasit 4
eos, & abstulit de palliis eorum dimidium vsq;
ad tunicam, & dimisit eos.
* Et venerunt, & nunciauerunt Dauid de 5
viris, & misit in occursum eorum Dauid, quo-
niam erant viri inhonorati valde, & dixit
Rex, Sedete in Hiericho donec renascantur
barbæ vestræ & reuertimini.
* Et viderunt filij Ammon quòd confusus 6
esset populus Dauid, & miserunt filij Ammon
& Anan rex eorum mille talenta argenti, vt
conducerent sibi de Syria Mesopotamia, & de
Syria Maacha, & de Suba currus & equites.
* Et conduxerunt sibi duo & triginta mil- 7
lia curruum, & regem Maacha & populum
eius, & venerunt & castrametati sunt ante
Medaba: & filij Ammon congregati sunt de
vrbibus suis, & venerunt ad bellandum.
* Et audiuit Dauid, & misit Ioab & om- 8
nem exercitum fortium.
* Et egressi sunt filij Ammon, & direxerunt 9
aciem in bellum iuxta portam ciuitatis, & re-
ges qui venerunt, castrametati sunt per seipsos
in campo.
* Et vidit Ioab quòd facti sunt ex aduerso 10
eorum ad bellandum contra eum à fronte & à
tergo, & elegit de vniuersa iuuentute Israel, et
direxit aciem contra Syrum.
* Et reliquam partem populi dedit in manu 11
Abesai fratris sui, & aciem direxit ex aduerso
filiorum Ammon.
* Et dixit Ioab, Si præualuerit Syria super 12
me, & eris mihi in saluationem; & si filij Am-
mon præualuerint super te, & saluabo te.

15 * καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουΐα ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἰωσαφὰτ
υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομνηματογράφος.
16 * καὶ σαδδοὺκ υἱὸς ἀχιτὼβ, καὶ ἀχιμέλεχ υἱὸς ἀβιάθαρ
17 ἱερεῖς, καὶ σοῦσα γραμματεὺς, * καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδοῦ
ἐπὶ τοῦ κερεθὶ καὶ φελεθί· καὶ οἱ υἱοὶ δαυὶδ οἱ πρῶτοι
διάδοχοι τοῦ βασιλέως.

ιθ΄.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανεν ναὰς βασιλεὺς
υἱῶν ἀμμὼν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀνὰν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπεν δαυὶδ, ποιήσω ἔλεος μετὰ ἀνὰν υἱοῦ ναάς;
ὡς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἔλεος· καὶ ἀπέστει-
λε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς τὸν ἀνὰν παρακαλέσαι αὐτὸν
περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ εἰς γῆν
υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὰν τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν.
3 * καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὰν, μὴ
δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἀπέ-
στειλέν σοι παρακαλοῦντας; οὐχί, ὅπως ἐξερευνήσωσι τὴν
πόλιν, καὶ τοῦ κατασκοπῆσαι τὴν γῆν ἦλθον οἱ παῖδες
αὐτοῦ πρὸς σέ;
4 * καὶ ἔλαβεν ἀνὰν τοὺς παῖδας δαυὶδ καὶ ἐξύρησεν
αὐτοὺς, καὶ ἀφεῖλε τῶν μανδύων αὐτῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῆς
ἀναβολῆς, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς.
5 * καὶ ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ περὶ τῶν ἀν-
δρῶν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν δαυὶδ, ὅτι ἦσαν
οἱ ἄνδρες ἠτιμωμένοι σφόδρα· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς κα-
θίσατε ἐν ἱεριχὼ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν
καὶ ἐπιστρέψατε.
6 * καὶ εἶδον υἱοὶ ἀμμὼν ὅτι κατῃσχύνθη ὁ λαὸς δαυὶδ,
καὶ ἀπέστειλαν υἱοὶ ἀμμὼν καὶ ἀνὰν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν χί-
λια τάλαντα ἀργυρίου τοῦ μισθώσασθαι ἑαυτοῖς ἐκ συ-
ρίας μεσοποταμίας, καὶ ἐκ συρίας μααχά, καὶ ἀπὸ σου-
βὰ ἅρματα καὶ ἱππεῖς.
7 * καὶ ἐμισθώσαντο ἑαυτοῖς δύο καὶ τριάκοντα χιλιά-
δας ἁρμάτων, καὶ τὸν βασιλέα μααχὰ καὶ τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ· καὶ ἦλθον καὶ παρενέβαλον ἔμπροσθεν μηδαβά· καὶ
υἱοὶ ἀμμὼν συνήχθησαν ἐκ τῶν πόλεων αὐτῶν, καὶ ἦλ-
8 θον εἰς τὸ πολεμῆσαι. * καὶ ἤκουσε δαυὶδ, καὶ ἀπέστει-
λε τὸν ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.
9 * καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο εἰς πόλε-
μον παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ ἐλ-
10 θόντες παρενέβαλον καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. * καὶ
εἶδεν ἰωὰβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι αὐτῶν τοῦ πολε-
μεῖν πρὸς αὐτὸν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ἐξελέ-
ξατο ἐκ παντὸς νεανίου ἰσραὴλ, καὶ παρετάξατο ἐναντίον
11 τοῦ σύρου. * καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν ἐν χει-
ρὶ ἀβεσαὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας
12 υἱῶν ἀμμών. * καὶ εἶπεν ἰωάβ, ἐὰν κραταιωθῇ σύρια
ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν, καὶ ἐὰν υἱοὶ ἀμμὼν κρα-
ταιωθῶσιν ὑπὲρ σέ, καὶ σώσω σε.

13 * חֲזַק וְנִתְחַזְּקָה בְּעַד־עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי
אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃
14 * וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לִפְנֵי אֲרָם
לַמִּלְחָמָה וַיָּנוּסוּ מִפָּנָיו׃
15 * וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנוּסוּ גַם־
הֵם מִפְּנֵי אַבְשַׁי אָחִיו וַיָּבֹאוּ הָעִירָה וַיָּבֹא
16 יוֹאָב יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲרָם
אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְשׁוֹפַךְ שַׂר־צְבָא הֲדַדְעֶזֶר
17 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיֻּגַּד לְדָוִיד וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא אֲלֵהֶם וַיַּעֲרֹךְ אֲלֵהֶם
וַיַּעֲרֹךְ דָּוִיד לִקְרַאת אֲרָם מִלְחָמָה וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃
18 * וַיָּנָס אֲרָם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִיד
מֵאֲרָם שִׁבְעַת אֲלָפִים רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
אִישׁ רַגְלִי וְאֵת שׁוֹפַךְ שַׂר־הַצָּבָא הֵמִית׃
19 * וַיִּרְאוּ עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּשְׁלִימוּ עִם־דָּוִיד וַיַּעַבְדֻהוּ וְלֹא־אָבָה אֲרָם
לְהוֹשִׁיעַ אֶת־בְּנֵי־עַמּוֹן עוֹד׃

כ

1 * וַיְהִי לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה
לְעֵת צֵאת הַמְּלָכִים וַיִּנְהַג יוֹאָב אֶת־חֵיל
הַצָּבָא וַיַּשְׁחֵת אֶת־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיָּבֹא וַיָּצַר
אֶת־רַבָּה וְדָוִיד יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם וַיַּךְ יוֹאָב אֶת־
רַבָּה וַיֶּהֶרְסֶהָ׃
2 * וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת־עֲטֶרֶת־מַלְכָּם מֵעַל
רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָאָהּ מִשְׁקַל כִּכַּר־זָהָב וּבָהּ אֶבֶן
יְקָרָה וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ דָּוִיד וּשְׁלַל הָעִיר הוֹצִיא
3 הַרְבֵּה מְאֹד׃ * וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ
הוֹצִיא וַיָּשַׂר בַּמְּגֵרָה וּבַחֲרִיצֵי הַבַּרְזֶל וּבַמְּגֵרוֹת
וְכֵן יַעֲשֶׂה דָוִיד לְכֹל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִיד
וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃
4 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתַּעֲמֹד מִלְחָמָה בְּגֶזֶר עִם־
פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי אֶת־סִפַּי מִילִדֵי
הָרְפָאִים וַיִּכָּנֵעוּ׃
5 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ
אֶלְחָנָן בֶּן־יָעוּר אֶת־לַחְמִי אֲחִי גָּלְיָת הַגִּתִּי
וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים׃

13 * Confortare & agamus viriliter pro populo nostro & pro vrbibus Dei nostri. Dominus autē quod in conspectu suo bonum est faciat.
14 * Perrexit ergo Ioab & populus qui cū eo erat contra Syrum ad prœlium, & fugauit eos.
15 * Porrò filij Ammon videntes quòd fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem eius, & ingressi sunt ciuitatem, reuersúsque est etiam Ioab in Hierusalem.
16 * Videns autem Syrus quòd cecidisset coram Israel, misit nuncios & adduxit Syrum qui erat trans fluuium, Sophat autē princeps militiæ Adadezer erat dux eorum.
17 * Quod cùm annunciatum esset Dauid, cōgregauit vniuersum Israel & trāsiuit Iordanem, irruítque in eos, & direxit
D ex aduerso aciē, illis contra pugnantibus.
18 * Fugit autem Syrus Israel, & interfecit Dauid de Syris, septem millia curruum & quadraginta millia peditum & Sophat exercitus principem.
19 * Videntes autem serui Adadezer se ab Israel esse superatos, transfugerunt ad Dauid, & seruierunt ei. Noluítq; vltra Syria auxilium præbere filiis Ammon.

CAP. XX.

1 FActum est autem post anni circulum
A eo tempore quo solent reges ad bella procedere, congregauit Ioab exercitum & robur militiæ, & vastauit terram filiorum Ammon. perrexítque & obsedit Rabba. Porrò Dauid manebat in Ierusalem quando Ioab percussit Rabba, & destruxit eā.
2 * Tulit autem Dauid coronam Melchom de capite eius, & inuenit in ea auri
B pondo talentum, & preciosissimas gemmas, fecítque sibi inde diadema.
3 * Manubias quoq; vrbis plurimas tulit, populum autem qui erat in ea eduxit, & fecit super eos tribulas, & trahas, & ferrata carpenta transire, ita vt dissecarentur & contererentur. Sic fecit Dauid cunctis vrbibus filiorum Ammon, & reuersus est cum omni populo suo in Hierusalem.
4 * Post hæc initum est bellum in Gazer aduersum Philistæos, in quo percussit Sobochai Vsathites Saphai de genere Ra-
C phaim, & humiliauit eos.
5 * Aliud quoque bellum gestum est aduersus Philisteos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethleemites fratrem Goliath Getthæi, cuius hastæ lignum erat quasi liciatorium texentium.

*Viriliter age, & fortiter agamus pro po- 13
pulo nostro & pro vrbibus Dei nostri, &
Dominus quod bonum in oculis suis faciet.
*Et direxit aciem Joab & populus qui cum 14
eo contra Syriam ad bellum, & fugerunt à fa-
cie eius Syri.
*Et filij Ammon viderunt quòd fugerunt 15
Syri, & fugerunt & ipsi à facie Abesai fratris
Joab, & ingressi sunt in ciuitatem, & venit
Joab in Hierusalem.
*Et vidit Syrus quòd vicerit eum Jsrael, 16
& misit nuncios, & eduxit Syrum qui erat
trans fluuium, & Sophach princeps exercitus
Adadezer ante eos.
*Et annuntiatum est Dauid, & congrega- 17
uit vniuersum Jsrael, & transiuit Jordanem,
& venit in eos, & direxit aciem Dauid con-
tra Syrum in bellum, & bellauit cum eo.
*Et fugit Syrus à facie Jsrael, & interfe- 18
cit Dauid à Syro septem millia curruum, &
quadraginta millia virorum peditum, & So-
phach principem exercitus interfecit.
*Et viderunt serui Adadezer quòd percussi 19
sunt à facie Jsrael, & inierunt cum Dauid pa-
cem, & seruierunt ei, & non voluit Syrus au-
xiliari filiis Ammon vltra.

CAP. XX.

ET factum est in sequenti anno in exitu re- 1
gum, & congregauit Joab omnem exerci-
citum militiæ, & vastauit regionem filiorum
Ammon, & venit Joab & obsedit Rabba, &
Dauid sedebat in Hierusalem, & percussit
Joab Rabba & destruxit eam.
*Et tulit Dauid coronam regis eorum à ca- 2
pite eius, & inuentum est pondus eius talen-
tum auri, & in ea lapis preciosus, & erat in
capite Dauid.
*Et spolia vrbis tulit multa valde, & po- 3
pulum, qui in ea eduxit, & secuit in serris &
in asciis ferreis, & in tribulis: & sic fecit Da-
uid omnibus vrbibus filiorum Ammon, & re-
uersus est Dauid & omnis populus qui cum
eo in Hierusalem.
*Et factum est post hæc, & factum est ad- 4
huc bellum in Gazer cum Philistiim: tunc per-
cussit Sobachi Vssathites Sapphi de filiis Gigan
tum, & humiliauit eum.
*Et factū est adhuc bellum cum Philistiim, 5
& percussit Eleanan filius Jair Lachmi fra-
trem Goliath Geththæi, & lignum hastæ eius
quasi liciatorium texentium.

13 *ἀνδρίζου, καὶ ἐνισχύσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν, καὶ
περὶ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κύριος τὸ ἀγαθὸν
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιήσει.
14 *καὶ παρετάξατο ἰωὰβ, καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐξε-
ναντίας συρίας εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ οἱ σύροι.
15 *καὶ υἱοὶ ἀμμὼν εἶδον ὅτι ἔφυγον οἱ σύροι, καὶ ἔφυ-
γον καὶ αὐτοὶ ἀπὸ προσώπου ἀβεσαὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἰωὰβ,
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἦλθεν ἰωὰβ εἰς ἱερου-
σαλήμ.
16 *καὶ εἶδεν ὁ σύρος ὅτι ἐτροπώσατο αὐτὸν ἰσραὴλ, καὶ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους, καὶ ἐξήγαγε τὸν σύρον τὸν ἐν τῷ πέ-
ραν τοῦ ποταμοῦ· καὶ σωφὰχ ὁ ἀρχιστράτηγος δυνά-
μεως ἀδαδέζερ ἔμπροσθεν αὐτῶν.
17 *καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ, καὶ συνήγαγε τὸν πάντα
ἰσραὴλ, καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς· καὶ
παρατάσσεται δαυὶδ ἐξεναντίας τοῦ σύρου εἰς πόλεμον·
καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ.
18 *καὶ ἔφυγεν ὁ σύρος ἀπὸ προσώπου ἰσραήλ· καὶ ἀ-
πέκτεινε δαυὶδ ἀπὸ τοῦ σύρου ἑπτὰ χιλιάδας ἁρμάτων,
καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν, καὶ τὸν σωφὰχ
ἀρχιστράτηγον τῆς δυνάμεως ἀπέκτεινεν.
19 *καὶ εἶδον οἱ παῖδες ἀδαδέζερ ὅτι ἐθραύσθησαν ἀπὸ
προσώπου ἰσραὴλ, καὶ διέθεντο μετὰ δαυὶδ εἰρήνην, καὶ
ἐδούλευσαν αὐτῷ· καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ σύρος τοῦ βοηθῆσαι
τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν ἔτι.

κ'.

1 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει ἐν τῇ ἐξόδῳ τῶν βα-
σιλέων, καὶ ἀπήγαγεν ἰωὰβ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς στρα-
τιᾶς, καὶ ἔφθειρε τὴν χώραν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἦλθεν ἰωὰβ,
καὶ περιεκάθισε τὴν ῥαββά· καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἐν
ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπάταξεν ἰωὰβ τὴν ῥαββὰ καὶ κα-
θεῖλεν αὐτήν.
2 *καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸν στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εὑρέθη ὁ σταθμὸς αὐτοῦ τάλαν-
τον χρυσίου· καὶ ἐν αὐτῷ λίθος τίμιος, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς δαυίδ.
3 *καὶ τὰ σκῦλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα,
καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγεν, καὶ ἔπρισεν ἐν πρίοσι καὶ ἐν
σκεπάρνοις τοῖς σιδηροῖς, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις· καὶ οὕτως ἐ-
ποίησε δαυὶδ πᾶσι τοῖς πόλεσιν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐπέστρε-
ψε δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ.
4 *καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γαζὲρ
μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· τότε ἐπάταξε σοβαχὶ ὁ οὐσαθὶ τὸν
σαπφὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γιγάντων, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτόν.
5 *καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐπά-
ταξεν ἐλεανὰν υἱὸς ἰαεὶρ τὸν λαχμὶ ἀδελφὸν γολιὰθ τοῦ
γεθθαίου, καὶ ξύλον δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων.

6 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי ׀ אִישׁ
מִדָּה וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ־וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע
וְגַם־הוּא נוֹלַד לְהָרָפָא׃
7 * וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָא
8 אֲחִי דָוִיד׃ * אֵל נוּלְּדוּ לְהָרָפָא בְּגַת וַיִּפְּלוּ
בְיַד־דָּוִיד וּבְיַד־עֲבָדָיו׃

כא

1 * וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת
אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם לְכוּ
סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהָבִיאוּ
3 אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם׃ * וַיֹּאמֶר
יוֹאָב יוֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹ כָּהֵם מֵאָה פְעָמִים
הֲלֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה
יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל׃
4 * וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב
וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃
5 * וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם
אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃
6 * וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נִתְעַב
7 דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃ * וַיֵּרַע בְּעֵינֵי
הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא
אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
9 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר׃
10 * לֵךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֵנָּה
11 וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ * וַיָּבֹא גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ
12 כֹּה־אָמַר יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ * אִם־שָׁלוֹשׁ
שָׁנִים רָעָב וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־
צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ ׀ לְמַשֶּׂגֶת וְאִם־שְׁלֹשֶׁת
יָמִים חֶרֶב יְהוָה וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־
שֹׁלְחִי דָּבָר׃

6 * Sed & aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus senos habens digitos, id est simul viginti quatuor, qui & ipse de Raphaim fuerat stirpe generatus.

7 * Hic blasphemauit Israel & percussit eum Ionathan filius Samaa fratris Dauid.

8 * Hi sunt filij Raphaim in Geth qui ceciderunt in manu Dauid, & seruorũ eius.

CAP. XXI.

1 A CONsurrexit autem Sathan contra Israel, & incitauit Dauid vt numeraret Israel.

2 * Dixítque Dauid ad Ioab & ad principes populi: Ite & numerate Israel à Bersabee vsque Dan, & afferte mihi numerum vt sciam.

3 * Respondítque Ioab: Augeat dominus populũ suum centuplum quàm sunt. Nónne domine mi rex, omnes serui tui sunt? Quare hoc quærit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli?

4 * Sed sermo regis magis præualuit. Egressúsq; est Ioab, & circuiuit vniuersum Israel, & reuersus est in Hierusalem.

5 * Dedítque Dauid numerum eorum quos circuierat, & inuentus est omnis numerus Israel mille millia & centum millia virorum educentium gladium. De Iuda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum.

6 * Nam Leui & Beniamin non numerauit, eo quòd inuitus exequeretur regis imperium.

7 * Displicuit autem Deo quod iussum erat, & percussit Israel.

8 * Dixítque Dauid ad Deum: Peccaui nimis, vt hoc facerem. Obsecro, aufer iniquitatem serui tui, quia insipienter egi.

9 * Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Dauid, dicens:

10 * Vade & loquere ad Dauid & dic ei: Hæc dicit Dominus, Trium tibi optio-
B nem do, vnum quod volueris elige vt faciam tibi.

11 * Cúmque venisset Gad ad Dauid, dixit ei: Hæc dicit Dominus, Elige quod volueris.

12 * Aut tribus annis pestilentiam famis, aut tribus mẽsibus te fugere hostes tuos, & gladium eorum non posse euadere, aut tribus diebus gladium Domini in mortem versari in terra, & angelum Domini interficere in vniuersis finibus Israel. Nũc igitur vide quid respondeam ei qui misit me.

*Et factum est adhuc bellum in Geth, & 6
fuit vir pergrādis, et digiti eius sex & sex vi-
ginti & quatuor, & hic fuit oriundus de Gi-
gantibus.*
*Et improperauit Israel, & percussit eum 7
Jonathan filius Samaa fratris Dauid: hi nati 8
sunt Rapha in Geth, omnes fuerunt quatuor
Gigantes, & ceciderunt in manu Dauid, & in
manu seruorum eius.*

CAP. XXI.

*ET insurrexit Satan contra Israel, & per- 1
suasit Dauid vt numeraret Israel.*
*Et dixit rex Dauid ad Joab & ad duces 2
exercitus, Ite & numerate Israel à Bersabee
vsque ad Dan, & afferte ad me, & cognoscam
numerum eorum.*
*Et dixit Joab, Apponat Dominus ad popu- 3
lum suum, vt sunt centuplum, & oculi domi-
ni mei regis aspicientes; nonne domine mi rex
omnes domino meo in seruos? & quare vult
hoc dominus meus, vt non fiat in delictum Is-
rael?*
*Et præualuit verbum regis in Joab, & 4
egressus est Joab & venit in omnem Israel, &
reuersus est in Hierusalem.*
*Et dedit Joab numerum census populi Da- 5
uid, & fuit omnis Israel, mille millia, & centū
millia virorum educentium gladium; & Judas
quadringenta octuaginta millia virorum edu-
centium gladium.*
*Et Leui, & Beniamin non numerauit in 6
medio eorum, quoniam turpis visus est sermo
regis ad Joab.*
*Et malum apparuit coram Deo de sermo- 7
ne hoc, & percussit Israel.*
*Et dixit Dauid ad Deum, Peccaui valde, 8
quoniam feci rem hanc, & nunc aufer iniqui-
tatem serui tui, quoniam insipienter egi valde.*
*Et locutus est Dominus ad Gad Videntem 9
Dauid, dicens:*
*Vade & loquere ad Dauid, dicens: Sic 10
dicit Dominus, Tria ego tollam contra te, elige
tibi ipsi vnum ex his & faciam tibi.*
*Et venit Gad ad Dauid, & dixit ei, Sic 11
dicit Dominus:*
*Elige tibi tres annos famis, vel tres men- 12
ses fugere te à facie inimicorum tuorum, & gla
dium inimicorum tuorum persequi te, aut tri-
bus diebus gladium Domini & mortem in ter-
ra, & angelus Domini perdens in omni hære-
ditate Israel: Et nunc vide quid respondeam ei
qui misit me verbum.*

6 καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γέθ, καὶ ἦν ἀνὴρ ὑπερ-
μεγέθης, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἓξ καὶ ἓξ εἴκοσι, καὶ
τέσαρες, καὶ οὗτος ἦν ἀπόγονος τῶν γιγάντων.
7 καὶ ὀνείδισε τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωνα-
8 θὰν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ· οὗτοι ἐγενήθησαν τῷ ῥα
φὰ ἐν γέθ, πάντες ἦσαν τέσαρες γίγαντες, καὶ ἔπεσον
ἐν χειρὶ δαυίδ, καὶ ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ.

κα΄.

1 Καὶ ἀνέστη σατὰν ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ἐπέπεισε τὸν δα-
υὶδ τοῦ ἀριθμῆσαι τὸν ἰσραήλ.
2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρὸς ἰωὰβ καὶ πρὸς
τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως, πορεύθητε καὶ ἀριθμήσατε
τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ βηρσαβεαὶ ἕως δάν, καὶ ἐνέγκατε πρός
με, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.
3 καὶ εἶπεν ἰωάβ, προσθείη κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ, ὡς εἰσὶν ἑκατονταπλασίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου
μου τοῦ βασιλέως βλέποντες, οὐχὶ κύριέ μου βασιλεῦ, πάν-
τες τῷ κυρίῳ μου εἰς δούλους; καὶ ἵνατί θέλει τοῦτο ὁ κύριός
μου, ὅπως μὴ γένηται εἰς πλημμέλειαν τῷ ἰσραήλ;
4 καὶ ἴσχυσε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἰωάβ, καὶ ἐξ-
ῆλθεν ἰωὰβ καὶ ἦλθεν ἐν παντὶ ἰσραήλ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς
ἱερουσαλήμ.
5 καὶ ἔδωκεν ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ
λαοῦ τῷ δαυίδ· καὶ ἦν πᾶς ἰσραὴλ, χίλιαι χιλιάδες
καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν· καὶ
ἰούδας τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν σπω-
μένων ῥομφαίαν.
6 καὶ τὸν λευὶ καὶ βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησεν ἐν μέσῳ
αὐτῶν, ὅτι κατήσχυνεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς
ἰωάβ.
7 καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ λόγου
τούτου, καὶ ἐπάταξε τὸν ἰσραήλ.
8 καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, ἡμάρτηκα σφόδρα,
ὅτι ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ νῦν περίελε τὴν ἀδι-
κίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἠφρόνησα σφόδρα.
9 καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς γὰδ τὸν ὁρῶντα τῷ δα-
υὶδ λέγων·
10 βάδιζε καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων, οὕτως λέ-
γει κύριος, τρία ἐγὼ αἴρω ἐπὶ σέ, ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ
αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι.
11 καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὕτω λέ-
γει κύριος.
12 ἔκλεξαι σεαυτῷ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῆνας
φυγεῖν σε ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν
ἐχθρῶν σου καταδιώκειν σε, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυ-
ρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐξολο-
θρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ ἰσραήλ· καὶ νῦν ἴδε τί ἀπο-
κριθῶ τῷ στείλαντί με ῥῆμα.

13 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְּלָה־
נָּא בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־
14 אָדָם אַל־אֶפֹּל׃ * וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃
15 * וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלִַם לְהַשְׁחִיתָהּ
וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר
לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃
16 * וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה
בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלִָם וַיִּפֹּל דָּוִיד וְהַזְּקֵנִים
מְכֻסִּים בַּשַּׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃
17 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי
אָמַרְתִּי לִמְנוֹת בָּעָם וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־
חָטָאתִי וְהָרֵעַ הֲרֵעוֹתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ
יְהוָה אֱלֹהַי תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי וּבְעַמְּךָ
לֹא לְמַגֵּפָה׃
18 * וּמַלְאַךְ יְהוָה אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד כִּי
יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן
19 הַיְבֻסִי׃ * וַיַּעַל דָּוִיד בִּדְבַר־גָּד אֲשֶׁר דִּבֶּר
20 בְּשֵׁם יְהוָה׃ * וַיָּשָׁב אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־הַמַּלְאָךְ
וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים וְאָרְנָן דָּשׁ חִטִּים׃
21 * וַיָּבֹא דָוִיד עַד־אָרְנָן וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא
אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן וַיִּשְׁתַּחוּ לְדָוִיד אַפַּיִם
22 אָרְצָה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־לִּי
מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאֶבְנֶה־בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּכֶסֶף
מָלֵא תְּנֵהוּ לִי וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃
23 * וַיֹּאמֶר אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־לָךְ וְיַעַשׂ
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רְאֵה נָתַתִּי הַבָּקָר
לָעֹלוֹת וְהַמּוֹרִיגִים לָעֵצִים וְהַחִטִּים לַמִּנְחָה
הַכֹּל נָתָתִּי׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִּי־קָנֹה
אֶקְנֶה בְּכֶסֶף מָלֵא כִּי לֹא־אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לְךָ
25 לַיהוָה וְהַעֲלוֹת עוֹלָה חִנָּם׃ * וַיִּתֵּן דָּוִיד
לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שִׁקְלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת׃
26 * וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵהוּ בָאֵשׁ מִן־
הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה׃

13 * Et dixit Dauid ad Gad: Ex omni par-
te me angustiæ premũt. Sed melius mihi
est vt incidam in manus Dñi, quia multæ
sunt miserationes eius, quàm in manus ho
14 minũ. * Misit ergo Dñs pestilẽtiam in Is-
rael, & ceciderũt de Israel septuaginta mil
15 lia virorũ. * Misit quoq; angelũ in Hie-
rusalẽ vt percuteret eã. Cúmq; percutere-
tur, vidit Dñs & misertus est super magni-
C tudinẽ mali, & imperauit angelo qui per-
cutiebat, Sufficit iam; cesset manus tua.
Porrò angelus Domini stabat iuxta aream
Hornan Iebusæi.
16 * Leuánsque Dauid oculos suos vidit
angelum Domini stantem inter cęlum &
terram, & euaginatũ gladiũ in manu eius
& versum contra Hierusalẽ, & ceciderunt
tam ipse quàm maiores natu vestiti cili-
17 cijs proni in terram. * Dixítq; Dauid ad
Deũ, Nónne ego sum qui iussi, vt nume-
raretur populus? Ego qui peccaui, ego qui
malũ feci. Iste grex quid cõmeruit? Dñe
Deus meus, vertatur, obsecro, manus tua
in me & in domũ patris mei; populus au-
tem tuus non percutiatur.
18 * Angelus autẽ Domini præcepit Gad,
vt diceret Dauid, vt ascẽderet extrueretq;
altare Domino Deo in area Hornan Ie-
19 busæi. * Ascendit ergo Dauid iuxta ser-
monẽ Gad quem locutus ei fuerat ex no-
20 mine Domini. * Porrò Hornan cùm su-
spexisset, & vidisset angelũ, quatuórq; filij
eius cum eo abscõderunt se. nam eo tem-
pore terebat in area triticum.
21 * Igitur cùm veniret Dauid ad Hornã,
cõspexit eum Hornan, & processit ei ob-
uiam de area, & adorauit eum pronus in
22 terram. * Dixítq; ei Dauid, Da mihi lo
cum areę tuę, vt ædificem in ea altare Do-
mino, ita vt quantum valet argenti acci-
pias, & cesset plaga à populo.
23 * Dixit autẽ Hornan ad Dauid: Tolle,
& faciat Dominus meus rex quodcunque
D ei placet. Sed & boues do in holocaustũ,
& tribulas in ligna, & triticum in sacrifi-
cium omnia libens præbebo.
24 * Dixítque ei rex Dauid, Nequaquam
ita fiet; sed argentum dabo quantum va-
let. Neque enim tibi auferre debeo, & sic
offerre Domino holocausta gratuita.
25 * Dedit ergo Dauid Hornan pro loco
siclos auri iustissimi ponderis sexcentos.
26 * Et ædificauit ibi altare Domino, ob-
tulítque holocausta & pacifica, & inuoca-
uit Dominum, & exaudiuit eum in igne
de cælo super altare holocausti.

13 ‡ Et dixit Dauid ad Gad, Angusta mihi valde, incidam iam in manus Domini, quoniam multæ miserationes eius valde, & in manus hominum non incidam.

14 ‡ Et dedit Dominus mortem in Israel; & ceciderunt de Israel septuaginta millia virorum.

15 ‡ Et misit Deus angelum in Hierusalem vt perderet eam; et postquam corrupit, vidit Dominus, & pænituit in malo, & dixit angelo qui corrumpebat, sufficiat tibi, remitte manum tuam, & angelus Domini stans in area Ornan Jebusæi.

16 ‡ Et sustulit Dauid oculos suos, & vidit angelum Domini stantem inter terram & inter cœlum, & gladius eius euaginatus in manu eius extensus contra Hierusalem, & cecidit Dauid & Seniores vestiti saccis in faciem suam.

17 ‡ Et dixit Dauid ad Deum, Nónne ego dixi, vt numeraret in populo, & ego sum qui peccaui, & malum faciens malefeci: et hæ oues quid fecerunt? Domine Deus fiat manus tua in me, & in domum patris mei, & non in populum tuum in perditionem.

18 ‡ Et angelus Domini dixit Gad, vt diceret ad Dauid, vt ascēderet vt statueret altare Domino in area Ornan Jebusæi.

19 ‡ Et ascendit Dauid secundum sermonem Gad, quem locutus est in nomine Domini.

20 ‡ Et conuersus est Ornan & vidit regem, & quatuor filij eius absconditi cum eo, & Ornan erat triturans triticum.

21 ‡ Et venit Dauid ad Ornan, & conspexit Ornan, & vidit Dauid, & egressus est Ornan de area, & adorauit Dauid in faciem in terram.

22 ‡ Et dixit Dauid ad Ornan, Da mihi locum areæ, & ædificabo in ea altare Domino, in argento digno da mihi ipsum, & cessabit plaga à populo.

23 ‡ Et dixit Ornan ad Dauid, Accipe tibi ipsi, & faciat Dominus meus rex bonum coram eo: ecce dedi boues in holocaustum & currus in ligna & triticum in sacrificia, omnia dedi.

24 ‡ Et dixit rex Dauid Ornan, Minimè, sed emens emam argento digno, quoniam non accipiam tua Domino, vt offeram holocaustum gratuitum Domino.

25 ‡ Et dedit Dauid Ornan pro loco eius siclos auri ponderis sexcentos.

26 ‡ Et ædificauit illic altare Domino Dauid; & obtulit holocausta salutis, & clamauit Dauid ad Dominum, & exaudiuit eum Dominus in igne de cælo super altare holocausti.

13 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς γάδ, στενά μοι σφόδρα; ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω.

14 ‡ καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν ἰσραήλ, καὶ ἔπεσον ἐξ ἰσραὴλ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

15 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς ἄγγελον εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν· καὶ ὡς διέφθειρεν, εἶδεν κύριος, καὶ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ· καὶ εἶπεν τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείραντι, ἱκανούσθω σοι, ἄνες τὴν χεῖρά σου, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

16 ‡ καὶ ἐπῆρε δαυὶδ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν τὸν ἄγγελον κυρίου ἑστῶτα ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκτεταμένη ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπεσεν δαυίδ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι περιβεβλημένοι σάκκοις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.

17 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, οὐκ ἐγὼ εἶπον τοῦ ἀριθμῆσαι ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ἁμαρτών, καὶ κακοποιῶν ἐκακοποίησα, καὶ ταῦτα τὰ πρόβατα τί ἐποίησε; κύριος ὁ θεὸς γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοί, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, καὶ μὴ ἐν τῷ λαῷ σου εἰς ἀπώλειαν.

18 ‡ καὶ ἄγγελος κυρίου εἶπεν τῷ γάδ, τοῦ εἰπεῖν πρὸς δαυίδ, ἵνα ἀναβῇ τοῦ στῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

19 ‡ καὶ ἀνέβη δαυὶδ κατὰ τὸν λόγον γάδ, ὃν ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι κυρίου.

20 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ὀρνὰν καὶ εἶδε τὸν βασιλέα, καὶ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ κρυβόμενοι μετ' αὐτοῦ, καὶ ὀρνὰν ἦν ἀλοῶν πυρούς.

21 ‡ καὶ ἦλθε δαυὶδ πρὸς ὀρνάν, καὶ ἐπέβλεψεν ὀρνὰν καὶ εἶδεν τὸν δαυίδ, καὶ ἐξῆλθεν ὀρνὰν ἐκ τῆς ἅλω, καὶ προσεκύνησε τῷ δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

22 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ὀρνάν, δός μοι τὸν τόπον τῆς ἅλω, καὶ οἰκοδομήσω ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον κυρίῳ, ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ δός μοι αὐτόν, καὶ παύσεται ἡ πληγὴ ἐκ τοῦ λαοῦ.

23 ‡ καὶ εἶπεν ὀρνὰν πρὸς δαυίδ, λάβε σεαυτῷ, καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. ἰδοὺ δέδωκα τοὺς βόας εἰς ὁλοκάρπωσιν καὶ τὰς ἁμάξας εἰς ξύλα καὶ τὸν πυρὸν εἰς θυσίας, τὰ πάντα δέδωκα.

24 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ ὀρνάν, οὐχὶ ἀλλ' ἢ ἀγοράζων ἀγοράσω ἀργυρίου ἀξίου, ὅτι οὐ μὴ λάβω τὰ σὰ τῷ κυρίῳ, τοῦ ἀνενεγκεῖν ὁλοκαύτωσιν δωρεὰν τῷ κυρίῳ.

25 ‡ καὶ ἔδωκεν δαυὶδ τῷ ὀρνὰν περὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ σίκλους χρυσίου ὁλκῆς ἑξακοσίους.

26 ‡ καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ ὁ δαυίδ, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώματα σωτηρίου καὶ ἐβόησε δαυὶδ πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως.

27 * וַיֹּאמֶר יְהוָה לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל־נְדָנָהּ׃
28 * בָּעֵת הַהִיא בִּרְאוֹת דָּוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה
בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם׃
29 * וּמִשְׁכַּן יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה בַמִּדְבָּר
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה בָּעֵת הַהִיא בַּבָּמָה בְּגִבְעוֹן׃
30 * וְלֹא־יָכֹל דָּוִיד לָלֶכֶת לְפָנָיו לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים
כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חֶרֶב מַלְאַךְ יְהוָה׃

כב

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה
הָאֱלֹהִים וְזֶה־מִּזְבֵּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִכְנוֹס אֶת־הַגֵּרִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֹצְבִים לַחְצוֹב אַבְנֵי גָזִית
3 לִבְנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ * וּבַרְזֶל לָרֹב
לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחַבְּרוֹת הֵכִין
דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת לָרֹב אֵין מִשְׁקָל׃
4 * וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים
וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד׃
5 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וָרָךְ וְהַבַּיִת
לִבְנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת
לְכָל־הָאֲרָצוֹת אָכִינָה נָּא לוֹ וַיָּכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי
6 מוֹתוֹ׃ * וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת
בַּיִת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ אֲנִי הָיָה עִם
לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי׃
8 * וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב שָׁפַכְתָּ
וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי
כִּי דָּמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי׃
9 * הִנֵּה־בֵן נוֹלָד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה
וַהֲנִיחוֹתִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה
יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וָשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל־יִשְׂרָאֵל
10 בְּיָמָיו׃ * הוּא־יִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי וְהוּא
יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וַאֲנִי־לוֹ לְאָב וַהֲכִינוֹתִי אֶת־כִּסֵּא
11 מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם׃ * עַתָּה בְנִי
יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהִצְלַחְתָּ וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
12 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ׃ * אַךְ יִתֶּן־לְךָ יְהוָה שֶׂכֶל
וּבִינָה וִיצַוְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמוֹר אֶת־תּוֹרַת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

27 * Præcepítq; Dominus angelo, & conuertit gladium suum in vaginam.
28 * Protinus ergo Dauid vidés quòd exaudisset eum Dominus in area Hornā Iebusæi, immolauit ibi victimas.
29 * Tabernaculum autem Domini quod fecerat Moyses in deserto & altare holocaustorum ea tempestate erat in excelso
30 Gabaon. * Et non præualuit Dauid ire ad altare, vt ibi obsecraret Deum. Nimio enim fuerat timore perterritus, videns gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

1 Dixítq; Dauid, Hæc est domus Domi-
A ni & hoc altare in holocaustū Israel.
2 * Et præcepit vt congregarētur omnes proselyti de terra Israel, & cōstituit ex eis latomos ad cædēdos lapides & poliendos
3 vt ædificaretur domus Dei. * Ferrum quoq; plurimum ad clauos ianuarū & ad cōmissuras atq; iuncturas pręparauit Dauid, & ęris pondus innumerabile.
4 * Ligna quoq; cedrina nō poterāt æstimari quæ Sidonij & Tyrij deportauerunt
5 ad Dauid. * Et dixit Dauid, Salomon filius meus puer paruulus est & delicatus. Domus autem quam ędificare volo Dño,
B talis esse debet, vt in cunctis regionibus nominetur. Pręparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante mortē suā omnes
6 præparauit impensas. * Vocauítq; Salomon filium suum, & præcepit ei vt ædificaret domum Domino Deo Israel.
7 * Dixítque Dauid ad Salomonem, Fili mi, volūtatis meæ fuit vt ædificarem domum nomini Domini Dei mei.
8 * Sed factus est sermo Domini ad me, dicens: Multum sanguinē effudisti, & plurima bella bellasti; non poteris ædificare domū nomini męo, tanto effuso sanguine
9 coram me. * Filius qui nascetur tibi, erit vir quietissimus. Faciā enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circui-
C tum, & ob hanc causam Pacificus vocabitur, & pacem & otium dabo in Israel cunctis diebus eius.
10 * Ipse ædificabit domum nomini meo; & ipse erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem, firmabóque solium regni eius super Israel in æternum.
11 * Nunc ergo fili mi, sit Dominus tecū & prosperare, & ædifica domum Domino Deo tuo sicut locutus est de te.
12 * Détque tibi Dominus prudentiam & sensum, vt regere possis Israel & custodire legem Domini Dei tui.

Et dixit Dominus ad Angelum, & impo- 27
suit gladium suum in vaginam eius.
* *In tempore illo cum vidit Dauid quòd ex-* 28
audiuit eum Dominus in area Ornan Iebusæi,
& immolauit ibi.
* *Et tabernaculum Domini quod fecit Moy-* 29
ses in eremo, & altare holocaustorum in tem-
pore illo in excelso in Gabaon.
* *Et non potuit Dauid ire ante eum ad quæ-* 30
rendum Deum, quoniam perterritus erat à fa-
cie gladij angeli Domini.

CAP. XXII.

ET dixit Dauid, Hæc est domus Domini Dei, 1
& hoc altare in holocaustum Israel.
* *Et dixit Dauid, vt congregarent omnes* 2
proselytos in terra Israel, & constituit eos la-
tomos ad cædendum lapides politos, ad ædifi-
candum domum Domino.
* *Et ferrum multum ad clauos portarum et* 3
ianuarum, & ad commissuras, & ad coniun-
cturas præparauit Dauid, & æs in multitudi-
nem non erat pondus.
* *Et ligna cedrina non erat numerus, quo-* 4
niam deportauerunt Sidonij, & Tyrij Dauid
ligna cedrina.
* *Et dixit Dauid, Salomon filius meus pue-* 5
rulus tener, & domus vt ædificet Domino, vt
magnificet supra ad nomen & ad gloriam om-
nibus terris præparabo ei; & præparauit Da-
uid in multitudinem ante mortem suam.
* *Et vocauit Dauid Salomonem filiū suum,* 6
& præcepit ei vt ædificaret domum Domino
Deo Israel.
* *Et dixit Dauid, Salomon fili, mihi fuit in* 7
anima mea vt ædificarem domum nomini Do-
mini Dei mei.
* *Et factus est ad me sermo Domini dicens:* 8
Sanguinem in multitudinem effudisti, & bella
magna fecisti, nō ædificabis domum nomini meo,
quoniam sanguinem multum effudisti in terra
coram me.
* *Ecce filius nascitur tibi, hic erit vir re-* 9
quiei, & requiem dabo ei ab omnibus inimicis
suis per circuitum, quoniam Salomon nomen
eius, & pacem & otium dabo in Israel in die-
bus illius.
* *Ipse ædificabit domum nomini meo, &* 10
ipse erit mihi in filium, & ego ero ei in patrem,
& parabo solium regni eius in Israel vsque in
seculum.
* *Et nunc fili mi, sit Dominus tecum; & di-* 11
riges & ædificabis domum Domino Deo tuo,
sicut locutus est de te. * *Veruntamen det ti-* 12
bi Dominus sapientiam & intellectū, & con-
fortet te in Israel, vt custodias tu & facias
legem Domini Dei tui.

27 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν ἄγγελον, καὶ κατέθηκε τὴν
ῥομφαίαν αὐτοῦ εἰς τὸν κολεὸν αὐτῆς.
28 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν δαυὶδ ὅτι ἐπήκου-
σεν αὐτοῦ κύριος ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνᾶν τοῦ ἰεβουσαίου, καὶ ἐθυ-
σίασεν ἐκεῖ.
29 * καὶ ἡ σκηνὴ κυρίου ἣν ἐποίησε μωυσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ ἐν βαμὰ ἐν γαβαών.
30 * καὶ οὐκ ἐδυνήθη δαυὶδ τοῦ πορευθῆναι ἔμπροσθεν
αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν θεόν, ὅτι κατέσπευσεν ἀπὸ προσώπου
τῆς ῥομφαίας τοῦ ἀγγέλου κυρίου.

κβ'.

1 * Καὶ εἶπεν δαυίδ, οὗτός ἐστιν ὁ οἶκος κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ
τοῦτο τὸ θυσιαστήριον εἰς ὁλοκαύτωσιν τῷ ἰσραήλ.
2 * καὶ εἶπεν δαυὶδ τοῦ συναγαγεῖν πάντας τοὺς
προσηλύτους ἐν γῇ ἰσραήλ· καὶ κατέστησεν αὐτοὺς λα-
τόμους λατομῆσαι λίθους ξυστοὺς τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον
τῷ κυρίῳ.
3 * καὶ σίδηρον πολὺν εἰς τοὺς ἥλους τῶν θυρωμάτων
καὶ τῶν πυλῶν, καὶ εἰς τὰς συμβολὰς καὶ εἰς τοὺς στροφεῖς
ἡτοίμασε δαυίδ, καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος οὐκ ἦν σταθμός.
4 * καὶ ξύλα κέδρινα οὐκ ἦν ἀριθμός· ὅτι ἤνεγκαν οἱ
σιδώνιοι, καὶ οἱ τύριοι τῷ δαυὶδ ξύλα κέδρινα.
5 * καὶ εἶπεν δαυίδ, σαλομὼν ὁ υἱός μου παιδάριον ἁπα-
λόν, καὶ ὁ οἶκος τοῦ οἰκοδομῆσαι τῷ κυρίῳ, τοῦ μεγαλῦναι ἄνω
εἰς ὄνομα καὶ εἰς δόξαν πάσαις ταῖς γαίαις ἑτοιμάσω αὐτῷ·
καὶ ἡτοίμασε δαυὶδ εἰς πλῆθος ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.
6 * καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ σαλομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐνετεί-
λατο αὐτῷ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ.
7 * καὶ εἶπεν δαυίδ, σαλομὼν τέκνον ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ
ψυχῇ μου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ
μου.
8 * καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ λόγος κυρίου λέγων, αἷμα εἰς
πλῆθος ἐξέχεας, καὶ πολέμους μεγάλους ἐποίησας, οὐκ
οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου, ὅτι αἵματα πολλὰ
ἐξέχεας ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον μου.
9 * ἰδοὺ υἱὸς τίκτεταί σοι, οὗτος ἔσται ἀνὴρ ἀναπαύσεως,
καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κυ-
κλόθεν, ὅτι σαλομὼν ὄνομα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνην καὶ ἡσυ-
χίαν δώσω ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.
10 * οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καὶ οὗτος ἔσται
μοι εἰς υἱόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα· καὶ ἑτοιμάσω
τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος.
11 * καὶ νῦν υἱέ μου εἴη κύριος μετὰ σοῦ, καὶ κατευοδώσεις
καὶ οἰκοδομήσεις οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, ὡς ἐλάλησε πε-
ρὶ σοῦ.
12 * πλὴν δώη σοι κύριος σοφίαν καὶ σύνεσιν, καὶ κατι-
σχύσαι σε ἐπὶ ἰσραήλ, τοῦ φυλάσσεσθαί σε καὶ ποιεῖν
τὸν νόμον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.

13 * אָז תַּצְלִיחַ אִם־תִּשְׁמוֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תִּירָא וְאַל־
14 תֵּחָת׃ * וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־יְהוָה
זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה־אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אֲלָפִים
כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב
הָיָה וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וַעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף׃
15 * וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים וְחָרָשֵׁי
אֶבֶן וָעֵץ וְכָל־חָכָם בְּכָל־מְלָאכָה׃
16 * לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר קוּם
וַעֲשֵׂה וִיהִי יְהוָה עִמָּךְ׃
17 * וַיְצַו דָּוִיד לְכָל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה
18 בְנוֹ׃ * הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ
לָכֶם מִסָּבִיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֵת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה
19 הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ׃ * עַתָּה תְּנוּ
לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים
לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם־יְהוָה׃

כג

1 * וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת־
2 שְׁלֹמֹה בְנוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־
שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם׃
3 * וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמָעְלָה
וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגֻלְגְּלֹתָם לִגְבָרִים שְׁלֹשִׁים
4 וּשְׁמוֹנָה אָלֶף׃ * מֵאֵלֶּה לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת
בֵּית־יְהוָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף וְשֹׁטְרִים
5 וְשֹׁפְטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים׃ * וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
שֹׁעֲרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה
בַּכֵּלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְהַלֵּל׃
6 * וַיֶּחָלְקֵם דָּוִיד מַחְלְקוֹת לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן
7 קְהָת וּמְרָרִי׃ * לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי׃
8 * בְּנֵי לַעְדָּן הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה׃
9 * בְּנֵי שִׁמְעִי שְׁלֹמוֹת וַחֲזִיאֵל וְהָרָן שְׁלֹשָׁה
אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן׃
10 * וּבְנֵי שִׁמְעִי יַחַת זִינָא וִיעוּשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה
בְּנֵי־שִׁמְעִי אַרְבָּעָה׃

13 * Tunc enim proficere poteris, si custodieris mandata & iudicia quæ præcepit Dominus Moysi vt doceret Israel. Confortare & viriliter age, ne timeas neque paueas.
14 * Ecce ego in paupertaticula mea præparaui impensas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum, æris verò & ferri non est pondus: vincitur enim numerus magnitudine. Ligna & lapides præparaui ad vniuersa impendia.
15 * Habes quoq; plurimos artifices latomos & cæmentarios artificésq; lignorum & omniũ artium, ad faciendum opus pru
16 dentissimos * In auro & argento, in ære, ferro, cuius non est numerus. Surge igitur & fac; & erit Dominus tecum.
17 * Præcepit quoq; Dauid cunctis principibus Israel, vt adiuuarent Salomonem
18 filium suum. * Cernitis, inquiens, quòd Dominus Deus vester vobiscũ sit, & de-
D derit vobis requiem per circuitum, & tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras, & subiecta sit terra coram Domi-
19 no & coram populo eius. * Præbete igitur corda vestra & animas vestras, vt quæratis Dominũ Deum vestrũ; & consurgite & ædificate sanctuarium Domino Deo, vt introducatur arca fœderis, & vasa Deo cõsecrata in domum quæ ædificatur nomini Domini.

CAP. XXIII.

1 IGitur Dauid senex & plenus dierũ re-
A gem constituit Salomonẽ filium suum super Israel.
2 * Et congregauit omnes principes Israel, & sacerdotes atque Leuitas.
3 * Numeratíq; sunt Leuitæ à viginti annis & supra, & inuenti sunt virorum tri-
4 ginta octo millia. * Ex his electi sunt & distributi in ministerium domus Domini viginti quatuor millia, præpositorum aũt
5 & iudicum sex millia. * Porrò quatuor millia ianitores, & totidem psaltes canentes Domino in organis quæ fecerat ad ca-
6 nendum. * Et distribuit eos Dauid per vices filiorum Leui, Gerson videlicet & Caath & Merari.
7 * Filij Gerson, Leedan & Semei.
8 * Filij Leedan principes, Iehihel & Zet-
9 than, & Iohel tres. * Filij Semei, Salomith, & Ozihel, & Aran tres. Isti principes familiarum Leedan.
10 * Porrò filij Semei, Leth, & Ziza, & Iaus, & Baria. Isti filij Semei quatuor.

Tunc prosper eris, si custodieris vt facias 13
mandata & iudicia, quæ præcepit Dominus
Moysi in Israel: viriliter age & confortare;
ne timeas, neque paueas.
Et ecce ego secundum paupertatem meam 14
præparaui ad domum Domini auri talenta cen
tum millia, & argenti talenta mille millia, &
es & ferrum cuius non est pondus, quoniam in
multitudinem est, & ligna & lapides præpa-
raui, & appone in his.
Et tecum in multitudinem facientes opera 15
artifices latomi lapidum, & artifices lignorum
& omnis sapiens in omni opere,
In auro & argento, in ære & ferro qui- 16
bus non est numerus; surge & fac & Domi-
nus tecum.
Et præcepit Dauid omnibus principibus 17
Israel, vt adiuuarent Salomonem filium suum.
Et dixit, Nonne Dominus vobiscum? & 18
fecit requiescere vos per circuitũ, quoniam de-
dit in manu mea habitantes terram, & subie-
cta est terra coram Domino & coram populo
eius.
Nunc igitur date corda vestra & ani- 19
mas vestras, vt quæratis Dominum Deum ve-
strum, & surgite & ædificate sanctuarium
Domino Deo vestro, vt introducatis arcam fœ-
deris Domini, & vasa sancta Dei in domum
ædificatam nomini Domini.

CAP. XXIII.

ET Dauid senior & plenus dierum, & re- 1
gnare fecit Salomonem filium suum pro se
in Israel.
Et congregauit omnes principes Israel & 2
sacerdotes & Leuitas.
Et numerati sunt Leuitæ à triginta annis 3
& supra; & fuit numerus eorum per capita
eorum in viros triginta & octo millia.
Ex his præfecti operum in operibus domus 4
Domini viginti & quatuor millia, & scribæ
& iudices sex millia.
Et ianitores quatuor millia, & laudantes 5
Dominum in organis, quæ fecerat ad laudan-
dum Dominum quatuor millia.
Et distribuit eos Dauid per dies filijs Le- 6
ui, Gerson, & Caath, Merari,
Gerson, Laadam, & Semei. 7
Filij Leadam princeps Jeiel, & Zethan, 8
& Joel tres.
Filij Semei, Salomith, & Oziel, & Aran 9
tres. Isti principes familiarum Laadan.
Et filij Semei, Jeeth & Ziza, & Joas, & 10
Beria. Isti filij Semei quatuor.

13 τότε εὐωδωθήσῃ, ἐὰν φυλάξῃς τοῦ ποιεῖν τὰ προστάγ-
ματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυ-
σῇ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ· ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, μὴ φοβοῦ μὴ δὲ
δειλία.
14 καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχίαν μου ἡτοίμασα εἰς τὸν
οἶκον κυρίου χρυσίου ταλάντων ἑκατὸν χιλιάδας, καὶ ἀρ-
γυρίου ταλάντων χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν, καὶ σί-
δηρον οὗ οὐκ ἔστι σταθμός, ὅτι εἰς πλῆθος ἐστίν· καὶ ξύλα καὶ
λίθοις ἡτοίμασα, καὶ πρόσθες ἐπ' αὐτοῖς.
15 καὶ μετὰ σοῦ εἰς πλῆθος ποιούντων ἔργα τεχνῖται λα-
τόμοι λίθων, καὶ τέκτονες ξύλων καὶ πᾶς σοφὸς ἐν παντὶ
ἔργῳ,
16 ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, ἐν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ οἷς οὐκ
ἔστιν ἀριθμός, ἀνάστηθι καὶ ποίει, καὶ κύριος μετὰ σοῦ.
17 καὶ ἐνετείλατο δαυὶδ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ἰσραήλ,
ἀντιλάβεσθαι τῷ σολομῶντι υἱῷ αὐτοῦ.
18 καὶ εἶπεν, οὐχὶ κύριος μεθ' ὑμῶν; καὶ ἀνέπαυσεν
ὑμᾶς κυκλόθεν, ὅτι παρέδωκεν ἐν χειρί μου τοὺς κατοικοῦν-
τας τὴν γῆν, καὶ ὑπετάγη ἡ γῆ ἐναντίον κυρίου καὶ ἐναντίον
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
19 νῦν οὖν δότε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν
τοῦ ἐκζητῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν. καὶ ἀνάστητε καὶ οἰκο-
δομήσατε τὸ ἁγίασμα κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, τοῦ εἰσενεγ-
κεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια τοῦ
θεοῦ εἰς τὸν οἶκον τὸν οἰκοδομούμενον τῷ ὀνόματι κυρίου.

κγ'.

1 Καὶ δαυὶδ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν, καὶ ἐβα-
σίλευσε σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' ἑαυτοῦ ἐπὶ ἰσραήλ.
2 καὶ συνήγαγε πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰσραὴλ καὶ
τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας.
3 καὶ ἠριθμήθησαν οἱ λευῖται ἀπὸ τριάκοντα ἔτους
καὶ ἐπάνω· καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐ-
τῶν εἰς ἄνδρας τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας.
4 ἀπὸ τούτων ἐργοδιῶκται ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυ-
ρίου εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες, καὶ γραμματεῖς καὶ κρι-
ταὶ ἓξ χιλιάδες.
5 καὶ πυλωροὶ τέσσαρες χιλιάδες· καὶ αἰνοῦντες τῷ κυ-
ρίῳ ἐν τοῖς ὀργάνοις, οἷς ἐποίησε τοῦ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ τέσσα-
ρες χιλιάδες.
6 καὶ διεῖλεν αὐτοὺς δαυὶδ ἐφ' ἡμέρας τοῖς υἱοῖς λευί,
τῷ γερσὼν, καὶ τῷ καάθ τῷ μεραρὶ,
7 τῷ γερσὼν, λααδὰν, καὶ σεμεεῖ.
8 υἱοὶ λεαδὰμ ὁ ἄρχων ἰεϊὴλ, καὶ ζηθὰν, καὶ ἰωὴλ τρεῖς.
9 υἱοὶ σεμεεῖ, σαλωμὶθ, καὶ ὀζιὴλ, καὶ ἀρὰν τρεῖς· οὗτοι
ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ λααδάν.
10 καὶ υἱοὶ σεμεεῖ, ἰεὲθ καὶ ζιζὰ, καὶ ἰωὰς, καὶ βερία, οὗτοι
υἱοὶ σεμεεῖ τέσσαρες.

11 * וַיְהִי־יַחַת הָרֹאשׁ וְזִיזָה הַשֵּׁנִי וִיעוּשׁ
וּבְרִיעָה לֹא־הִרְבּוּ בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית אָב לִפְקֻדָּה
12 אֶחָת׃ * בְּנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל
13 אַרְבָּעָה׃ * בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל
אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא־וּבָנָיו עַד־
עוֹלָם לְהַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ
14 עַד־עוֹלָם׃ * וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּנָיו
יִקָּרְאוּ עַל־שֵׁבֶט הַלֵּוִי׃
15 * בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר׃
16 * בְּנֵי גֵרְשׁוֹם שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ׃
17 * וַיִּהְיוּ בְנֵי־אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה הָרֹאשׁ וְלֹא־
הָיָה לֶאֱלִיעֶזֶר בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ
18 לְמָעְלָה׃ * בְּנֵי יִצְהָר שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ׃
19 * בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי
יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וִיקַמְעָם הָרְבִיעִי׃
20 * בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָּה הַשֵּׁנִי׃
21 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי אֶלְעָזָר
22 וְקִישׁ׃ * וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי
אִם־בָּנוֹת וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי־קִישׁ אֲחֵיהֶם׃
23 * בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלֹשָׁה׃
24 * אֵלֶּה בְנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם רָאשֵׁי
הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם
עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן עֶשְׂרִים
25 שָׁנָה וָמָעְלָה׃ * כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ יְהוָה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלִַם עַד־
26 לְעוֹלָם׃ * וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת אֶת־
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ׃
27 * כִּי בְדִבְרֵי דָוִיד הָאַחֲרוֹנִים הֵמָּה מִסְפַּר
בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה׃
28 * כִּי מַעֲמָדָם לְיַד בְּנֵי־אַהֲרֹן לַעֲבֹדַת בֵּית
יְהוָה עַל־הַחֲצֵרוֹת וְעַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־טָהֳרַת
לְכָל־קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃
29 * וּלְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּלְסֹלֶת לְמִנְחָה וְלִרְקִיקֵי
הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבָּכֶת וּלְכָל־מְשׂוּרָה וּמִדָּה׃
30 * וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה
31 וְכֵן לָעָרֶב׃ * וּלְכֹל הַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה
לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדִים בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט
עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה׃

11 * Erat aũt Ieeth prior, Ziza ſecundus.
Porrò Iaus & Baria non habuerunt pluri-
B mos filios,& idcirco in vna familia vnáq;
domo computati ſunt.
12 * Filij Caath, Amram, & Iſaar, He-
13 bron, & Oziel quatuor. * Filij Am-
ram, Aaron & Moyſes. Separatúſque eſt
Aaron vt miniſtraret in ſancta ſanctorum
ipſe & filij eius in ſempiternũ, & adoleret
incenſum Dño ſecundũ ritũ ſuũ, ac bene-
14 diceret nomini eius in perpetuũ. * Moyſi
quoq; hominis Dei filij annumerati ſunt
15 in tribu Leui. * Filij Moyſi, Gerſon &
16 Eliezer. * Filij Gerſon, Subuhel primus.
17 * Fuerunt autẽ filij Eliezer, Roobia pri-
mus, & non erant Eliezer filij alij. Porrò
filij Roobia multiplicati ſunt nimis.
18 * Filij Iſaar, Salimoth primus. * Filij
19 Hebron Ieriau primus, Amarias ſecũdus,
20 Iazihel tertius, Iecmaan quartus. * Filij
C Ozihel, Micha primus, Ieſia ſecundus.
21 * Filij Merari, Mooli & Muſi. Filij Moo-
li, Eleazar & Cis.
22 * Mortuus eſt autem Eleazar, & non
habuit filios ſed filias, acceperúntque eas
23 filij Cis fratres earum. * Filij Muſi, Moo-
li & Eder, & Hierimuth tres.
24 * Hi filij Leui in cognationibus & fa-
miliis ſuis, principes per vices & numerũ
capitum ſingulorum, qui faciebant opera
miniſterij domus Dñi à viginti annis & ſu
25 pra. * Dixit enim Dauid, Requiem dedit
Dominus Deus Iſrael populo ſuo, & ha-
bitationẽ Hieruſalem vſque in æternum.
26 * Nec erit officij Leuitarum, vt vltra
portent tabernaculum & omnia vaſa eius
ad miniſtrandum.
27 * Iuxta præcepta quoq; Dauid nouiſſi-
ma ſupputabitur numerus filiorum Leui
à viginti annis & ſupra.
28 * Et erunt ſub manu filiorum Aaron in
cultum domus Domini, in veſtibulis &
D in exedris, & in loco purificationis & in
ſanctuario & in vniuerſis operibus mini-
ſterij templi Dei.
29 * Sacerdotes autem ſuper panes propo
ſitionis & ad ſimilæ ſacrificium, & ad la-
gana, & azyma, & ſartaginem, & ad torre-
dum, & ſuper omne pondus atq; menſu-
30 ram. * Leuitæ verò vt ſtent manè ad con-
fitendum & canendum Domino, ſimili-
térque ad veſperam,
31 * Tam in oblatione holocauſtorũ Dñi
quàm in ſabbatis & calendis, & ſolemni-
tatibus reliquis iuxta numerũ & cerimo-
nias vniuſcuiuſq; rei iugiter coram Dño.

*Et erat Jeeth princeps, & Ziza secundus, 11
& Joas, & Beria non multiplicauerunt filios,
& facti sunt in domo familiæ in computatione
vna.
*Filij Caath, Amram, & Jsaar, & Che- 12
bron, & Oziel quatuor.
*Filij Amram, Aaron & Moyses, & se- 13
paratus est Aaron vt sanctificaretur sanctum
sanctorum ipse & filij eius vsque in sempiternum,
vt adolerent incensum coram Domino,
vt ministrarent ei & orarent in nomine eius
vsque in perpetuum.
*Et Moyses homo Dei, & filij eius vocati 14
sunt in tribu Leui.
*Filij Moysi, Gersam & Eliezer. 15
*Filij Zersam, Subiel princeps. 16
*Et fuerunt filij Eliezer, Rabia princeps, 17
& non erant Eliezer filij alij, & filij Rabia
multiplicati sunt in altitudine.
*Filij Jsaar, Salometh princeps. 18
*Filij Chebron, Jeria princeps, Amaria se- 19
cundus, Jaziel tertius, Jacamias quartus.
*Filij Oziel, Michas princeps, & Josias 20
secundus.
*Filij Merari, Moolli & Musi: filij Mool- 21
li, Eleazar & Cis.
*Et mortuus est Eleazar, & non erant ei 22
filij, sed filiæ; & acceperunt eas filij Cis fratres
eorum.
*Filij Musi, Moolli & Eder, & Hierimoth 23
tres. *Hi filij Leui per domos familiarum 24
suarum, principes familiarum suarum per visitationem
eorum per numerum nominum eorũ,
& per capita eorum facientes opera ministerij
domus Domini, à viginti annis & supra.
*Quoniam dixit Dauid, Requiem dedit Do- 25
minus Deus Jsrael populo suo, & habitauit in
Hierusalem vsque in æternum.
*Et Leuitis non est tollere tabernaculum & 26
omnia vasa eius ad ministerium eius.
*Quoniam in sermonibus Dauid nouissimis 27
est numerus filiorum Leui à viginti annis &
supra. *Quoniam constituit eos in manu fi- 28
liorum Aaron, ad ministrandum in domo Domini
in aulis & in pastophoriis, & in purificatione
omnium sanctorum, & in operibus ministerij
domus Dei.
*Et in panibus propositionis, & in simila 29
sacrificij, & in laganis azymis, & in sartagine
coctis, & in fermentatis, & in omni pondere
& mensura. *Et vt stent mane ad confiten- 30
dum & laudandum Dominũ, similiter vesperi
*In omnibus oblationibus holocaustorũ Do- 31
mino in sabbathis & in neomenijs & in solemnitatibus
per numerum earum, & iuxta
iudicium in ipsis semper coram Domino.

11 *καὶ ἰὼ ἰεὲθ ὁ ἄρχων, καὶ ζιζὰ ὁ δεύτερος· καὶ ἰωάς, καὶ
βερία οὐκ ἐπλήθυναν υἱούς, καὶ ἐγενήθησαν εἰς οἶκον πατριᾶς εἰς ἐπίσκεψιν μίαν.
12 *υἱοὶ καὰθ, ἀμερὰμ, καὶ ἰσαὰρ, καὶ χεβρὼν, καὶ ὀζιὴλ
τέσσαρες.
13 *υἱοὶ ἀμερὰμ, ἀαρὼν καὶ μωυσῆς· καὶ διεστάλη ἀαρὼν τοῦ
ἁγιασθῆναι ἅγιον ἁγίων αὐτὸς καὶ υἱοὶ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, τοῦ
θυμιᾶν ἐναντίον κυρίου, τοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ καὶ ἐπεύχεσθαι
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.
14 *καὶ μωυσῆς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐ-
15 κλήθησαν ἐπὶ τῆς φυλῆς λευί. *υἱοὶ μωυσῆ, γηρσὰμ καὶ
ἐλιέζερ.
16 *υἱοὶ ζηρσάμ, σουβιὴλ ὁ ἄρχων. *καὶ ἦσαν υἱοὶ
17 τῷ ἐλιέζερ, ῥαβία ὁ ἄρχων· καὶ οὐκ ἦσαν τῷ ἐλιέζερ υἱοὶ
ἕτεροι, καὶ οἱ υἱοὶ ῥαβία ηὐξήθησαν εἰς ὕψος.
18 *υἱοὶ ἰσαάρ, σαλωμὴθ ὁ ἄρχων.
19 *υἱοὶ χεβρών, ἰεριὰ ὁ ἄρχων, ἀμαρία ὁ δεύτερος, ἰα-
ζιὴλ ὁ τρίτος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.
20 *υἱοὶ ὀζιήλ, μιχᾶς ὁ ἄρχων, καὶ ἰωσείας ὁ δεύτερος.
21 *υἱοὶ μεραρεί, μοολλὶ καὶ μουσεί· υἱοὶ μοολλί, ἐλεάζαρ
22 καὶ κίς. *καὶ ἀπέθανεν ἐλεάζαρ, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοί,
ἀλλ' ἢ θυγατέρες· καὶ ἔλαβον αὐτὰς υἱοὶ κὶς ἀδελφοὶ αὐ-
23 τῶν. *υἱοὶ μουσεί, μοολλὶ καὶ ἐδὲρ, καὶ ἱερειμὼθ τρεῖς.
24 *οὗτοι υἱοὶ λευὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, ἄρχοντες
τῶν πατριῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, καὶ κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν ποιοῦντες τὰ ἔργα τῆς λειτουργίας οἴκου κυρίου, ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω.
25 *ὅτι εἶπεν δαυίδ, κατέπαυσε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν ἱερουσαλὴμ ἕως αἰῶνος.
26 *καί γε τοῖς λευίταις οὐκ ἔστιν αἴρειν τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς.
27 *ὅτι ἐν τοῖς λόγοις δαυὶδ τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν λευὶ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω.
28 *ὅτι ἔστησεν αὐτοὺς ἐπὶ χεῖρα τῶν υἱῶν ἀαρών, τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπὶ τὰς αὐλὰς καὶ ἐπὶ τὰ παστοφόρια, καὶ ἐπὶ τὸν καθαρισμὸν πάντων τῶν ἁγίων, καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς λειτουργίας οἴκου τοῦ θεοῦ.
29 *καὶ εἰς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, καὶ εἰς τὴν σεμίδαλιν τῆς θυσίας, καὶ εἰς τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα, καὶ εἰς τὰ τηγανιστά, καὶ εἰς τὰ πεφυραμένα, καὶ εἰς πᾶν ἀποστηρωτὸν καὶ μέτρον.
30 *καὶ τοῦ στῆναι πρωῒ τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ, οὕτως τὸ ἑσπέρας
31 *ἐπὶ πάντων τῶν ἀναφερομένων ὁλοκαυτωμάτων τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ἐπ' αὐτοῖς διαπαντὸς ἐνώπιον κυρίου.

32 * ושמרו את משמרת אהל מועד ואת
משמרת הקדש ומשמרת בני אהרן אחיהם
לעבדת בית יהוה׃

כד

1 * ולבני אהרן מחלקותם בני אהרן
2 נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר׃ * וימת נדב
ואביהוא לפני אביהם ובנים לא היו להם
3 ויכהנו אלעזר ואיתמר׃ * ויחלקם דויד וצדוק
מן בני אלעזר ואחימלך מן בני איתמר לפקדתם
4 בעבדתם׃ * וימצאו בני אלעזר רבים
לראשי הגברים מן בני איתמר ויחלקום
לבני אלעזר ראשים לבית אבות ששה עשר
ולבני איתמר לבית אבותם שמונה׃
5 * ויחלקום בגורלות אלה עם אלה כי היו
שרי קדש ושרי האלהים מבני אלעזר ובבני
6 איתמר׃ * ויכתבם שמעיה בן נתנאל
הסופר מן הלוי לפני המלך והשרים וצדוק
הכהן ואחימלך בן אביתר וראשי האבות
לכהנים וללוים בית אב אחד אחז לאלעזר
7 ואחז אחז לאיתמר׃ * ויצא הגורל
הראשון ליהויריב לידעיה השני׃
8 * לחרם השלישי לשערים הרבעי׃
9 * למלכיה החמישי למימן הששי׃
10 * להקוץ השבעי לאביה השמיני׃
11 * לישוע התשעי לשכניהו העשרי׃
12 * לאלישיב עשתי עשר ליקים שנים עשר׃
13 * לחפה שלשה עשר לישבאב ארבעה עשר׃
14 * לבלגה חמשה עשר לאמר ששה עשר׃
15 * לחזיר שבעה עשר להפצץ שמנה עשר׃
16 * לפתחיה תשעה עשר ליחזקאל העשרים׃
17 * ליכין אחד ועשרים לגמול שנים ועשרים׃
18 * לדליהו שלשה ועשרים למעזיהו ארבעה
19 ועשרים׃ * אלה פקדתם לעבדתם
לבוא לבית יהוה כמשפטם ביד אהרן אביהם
כאשר צוהו יהוה אלהי ישראל׃
20 * ולבני לוי הנותרים לבני עמרם שובאל
לבני שובאל יחדיהו׃

32 *Et custodiant obseruationes taberna-
culi fœderis, & ritum sanctuarij, & obser-
uationem filiorum Aaron fratrũ suorum,
vt ministrent in domo Domini.

CAP. XXIIII.

1 PORrò filiis Aaron hæ partitiones erant:
A filij Aaron, Nadab, & Abiu, & Eleazar,
& Ithamar.
2 *Mortui sunt autem Nadab & Abiu,
ante patrem suum absq; liberis, sacerdo-
tióque functus est Eleazar & Ithamar.
3 *Et diuisit eos Dauid & Sadoch de fi-
liis Eleazari, & Achimelech de filiis Itha-
mar secundum vices suas & ministerium.
4 *Inuentiq; sunt multo plures filij Elea-
zar in principibus viris quàm filij Itha-
mar, diuisit autem eis, hoc est filiis Elea-
zar principes per familias sedecim, & filiis
Ithamar per familias & domos suas octo.
5 *Porrò diuisit vtrasque inter se & fa-
milias sortibus. Erant enim principes san
ctuarij & principes domus Dei, tam de
filiis Eleazar quàm de filiis Ithamar.
6 *Descripsitque eos Semeias filius Na-
thanel scriba Leuites coram rege & prin-
cipibus, & Sadoch sacerdote, & Achime-
B lech filio Abiathar, principibus quoq; fa-
miliarum sacerdotaliũ & Leuitarũ vnam
domum quæ cæteris præerat Eleazar, &
alteram domum quæ sub se habebat cæ-
teros, Ithamar.
7 *Exiuit autem sors prima Ioiarib, se-
cunda Iedeiæ.
8 *Tertia Harim, quarta Seorim.
9 *Quinta Melchia, sexta Maiman.
10 *Septima Acchos, octaua Abia.
11 *Nona Iesu, decima Sechenia.
12 *Vndecima Eliasib, duodecima Iacim.
13 *Tredecima Hoppha, decima quarta
14 Isbaab. *Decima quinta Belga, de-
cima sexta Emmer.
15 *Decimaseptima Ezir, decimaoctaua
C Aphses:
16 *Decimanona Apheccia, vicesima Eze-
chiel.
17 *Vicesimaprima Iacim, vicesimasecun-
da Gamul.
18 *Vicesimatertia Dilaiau, vicesimaquar-
ta Maziau.
19 *Hæ vices eorum secundum ministe-
ria sua, vt ingrediantur domum Domini,
& iuxta ritum suum sub manu Aaron pa-
tris corũ sicut præceperat Dominus Deus
20 Israel. *Porrò filiorum Leui qui reli-
qui fuerãt de filiis Amram, erat Subahel,
& de filiis Subahel, Iedeia.

‡Et custodient obseruationes tabernaculi 32
fœderis, & obseruationem sanctuarij, & obser
uationes filiorum Aaron fratrum eorum, vt
ministrarent in domo Domini.

CAP. XXIIII.

ET filiorum Aaron partitiones, filij Aaron, 1
Nadab & Abiu, Eleazar & Jthamar.
‡Et mortuus est Nadab & Abiu coram 2
patre suo, & filij non fuerunt eis, & sacerdotio
functus est Eleazar & Jthamar filij Aaron.
‡Et diuisit eos Dauid & Sadduc de filiis 3
Eleazar, & Achimelec de filiis Jthamar secun-
dum computationem eorum secundum ministe-
rium eorum.
‡Et inuenti sunt filij Eleazar plures in prin 4
cipes potentium, quàm filij Jthamar, & diuisit
eos filiis Eleazar in principes in domos familia-
rum sedecim, & filiis Ithamar per domos fa-
miliarum eorum octo.
‡Et diuisit eos in sortibus hos ad hos, quo- 5
niam erant principes sanctorum, & principes
Dei in filiis Eleazar, & in filiis Jthamar.
‡Et descripsit eos Sameas filius Nathanael 6
scriba de Leui, coram rege & principibus, &
Sadduc sacerdote, & Achimelec filio Abiathar,
& principibus familiarum sacerdotum & Le
uitarum, domus familiæ vna, vna Eleazar, &
domus familiæ vna, vna Jthamar.
‡Et exiuit sors prima Joarib, Jdeia se- 7
cunda.
‡Charim tertia, Seorim quarta. 8
‡Melchia quinta, Miamim sexta. 9
‡Accos septima, Abia octaua. 10
‡Jasu nona, Sechenia decima. 11
‡Eliasub vndecima, Jacim duodecima. 12
‡Ophpha tredecima, Jsbaab quartadeci- 13
ma.
‡Belga quintadecima, Emmer sextade- 14
cima.
‡Chezir septimadecima, Aphessi octauade- 15
cima.
‡Phathia nonadecima, Hiezeciel vicesima. 16
‡Jachim prima & vicesima, Gamul secun 17
da & vicesima.
‡Dalaia tertia & vicesima, Moozia quar- 18
ta & vicesima.
‡Hæc computatio eorum secundum mini- 19
sterium eorum, vt ingrediantur in domum Do-
mini iuxta ritum suum, per manum Aaron pa-
tris eorum, sicut præceperat Dominus Deus
Jsrael.
‡Et filiis Leui qui reliqui fuerant, filiis 20
Amram Subael; filiis Subael, Jadaia Rabia.

32 ‡καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυ-
ρίου, καὶ τὴν φυλακὴν τοῦ ἁγίου, καὶ τὰς φυλακὰς τῶν
υἱῶν ἀαρὼν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ
κυρίου.

κδ΄.

1 ‡Καὶ τῶν υἱῶν ἀαρὼν διαιρέσεις, υἱοὶ ἀαρών, ναδὰβ καὶ
ἀβιοὺ, ἐλεάζαρ καὶ ἰθάμαρ.
2 ‡καὶ ἀπέθανε ναδὰβ καὶ ἀβιοὺ ἐναντίον τοῦ πατρὸς αὐ-
τῶν, καὶ υἱοὶ οὐκ ἦσαν αὐτοῖς, καὶ ἱεράτευεν ἐλεάζαρ καὶ
ἰθάμαρ υἱοὶ ἀαρών.
3 ‡καὶ διεῖλεν αὐτοὺς δαυὶδ καὶ σαδδοὺκ ἐκ τῶν υἱῶν ἐ-
λεάζαρ, καὶ ἀχιμέλεκ ἐκ τῶν υἱῶν ἰθάμαρ κατὰ τὴν ἐπί-
σκεψιν αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.
4 ‡καὶ εὑρέθησαν υἱοὶ ἐλεάζαρ πλείους εἰς ἄρχοντας
τῶν δυνατῶν, παρὰ τοὺς υἱοὺς ἰθάμαρ· καὶ διεῖλεν αὐτοὺς
τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ εἰς ἄρχοντας εἰς οἴκους πατριῶν ἑκκαίδε-
κα· καὶ τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν ὀκτώ.
5 ‡καὶ διεῖλεν αὐτοὺς ἐν κλήροις τούτοις πρὸς τούτοις,
ὅτι ἦσαν ἄρχοντες τῶν ἁγίων, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ θεοῦ
ἐν τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ, καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ.
6 ‡καὶ ἔγραψεν αὐτοὺς σαμέας υἱὸς ναθαναὴλ ὁ γραμ-
ματεὺς ἐκ τοῦ λευί, κατεναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν
ἀρχόντων, καὶ σαδδοὺκ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀχιμελὲκ υἱοῦ ἀβ-
ιάθαρ, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν· οἶκος πατριᾶς εἷς, εἷς τῷ ἐλεάζαρ· καὶ οἶκος
πατριᾶς εἷς, εἷς τῷ ἰθάμαρ.
7 ‡καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος τῷ ἰωαρεὶβ, τῷ ἰδεία
ὁ δεύτερος.
8 ‡τῷ χαρὶμ ὁ τρίτος, τῷ σεωρεὶμ ὁ τέταρτος.
9 ‡τῷ μελχία ὁ πέμπτος, τῷ μιαμεὶμ ὁ ἕκτος.
10 ‡τῷ ἀκκὼς ὁ ἕβδομος, τῷ ἀβία ὁ ὄγδοος.
11 ‡τῷ ἰασοῦ ὁ ἔννατος, τῷ σεχενία ὁ δέκατος·
12 ‡τῷ ἐλιασοὺβ ὁ ἑνδέκατος, τῷ ἰακεὶμ ὁ δωδέκατος.
13 ‡τῷ ὀφφὰ ὁ τρισκαιδέκατος, τῷ ἰσβαὰβ ὁ τεσσα-
14 ρεσκαιδέκατος. ‡τῷ βελγὰ ὁ πεντεκαιδέκατος, τῷ
ἐμμὴρ ὁ ἑκκαιδέκατος.
15 ‡τῷ χηζεὶς ὁ ἑπτακαιδέκατος, τῷ ἀφεσσεῖ ὁ ὀκτωκαι-
δέκατος.
16 ‡τῷ φαθία ὁ ἐννεακαιδέκατος, τῷ ἰεζεκιὴλ ὁ εἰκοστός.
17 ‡τῷ ἰαχεὶμ ὁ πρῶτος καὶ εἰκοστός, τῷ γαμοὺλ ὁ δεύ-
τερος καὶ εἰκοστός.
18 ‡τῷ δαλαΐα ὁ τρίτος καὶ εἰκοστός, τῷ μοοζία ὁ τέ-
ταρτος καὶ εἰκοστός.
19 ‡αὕτη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐ-
τῶν, τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς οἶκον κυρίου κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν,
διὰ χειρὸς ἀαρὼν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καθὼς ἐνετείλατο
κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ.
20 ‡καὶ τοῖς υἱοῖς λευὶ τοῖς καταλοίποις, τοῖς υἱοῖς ἀμρὰμ
σουβαήλ· τοῖς υἱοῖς σουβαήλ, ἰαδαΐα τῷ ῥαβία.

21 * לִרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִּׁיָּה׃
22 * לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי שְׁלֹמוֹת יָחַת׃
23 * וּבְנַי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי
יְקַמְעָם הָרְבִיעִי׃
24 * בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמוּר׃
25 * אֲחִי מִיכָה יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זְכַרְיָהוּ׃
26 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ׃
27 * בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר וְעִבְרִי׃
28 * לְמַחְלִי אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיָה לוֹ בָּנִים׃
29 * לְקִישׁ בְּנֵי־קִישׁ יְרַחְמְאֵל׃
30 * וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי
31 הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם׃ * וַיַּפִּילוּ גַם־הֵם
גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָּוִיד
הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם אָבוֹת הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטָן׃

כה

1 * וַיַּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה
לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּאִים בְּכִנֹּרוֹת
בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכָה
2 לַעֲבֹדָתָם׃ * לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה
וַאֲשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא עַל־
יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃
3 * לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וִישַׁעְיָהוּ
חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן
בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא עַל־הֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה׃
4 * לְהֵימָן בְּנֵי הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל
שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי
וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי הוֹתִיר מַחֲזִיאוֹת׃
5 * כָּל־אֵלֶּה בָנִים לְהֵימָן חֹזֵה הַמֶּלֶךְ בְּדִבְרֵי
הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים
אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ׃
6 * כָּל־אֵלֶּה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה
בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים
עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף וִידוּתוּן וְהֵימָן׃
7 * וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי־
שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים
וּשְׁמוֹנָה׃

21 * De filiis quoq; Roobiæ, princeps Ie-
D sias.
22 * Isaaris verò filius Salemoth, filiúsque
Salemoth Ianadiath.
23 * Filiúsque eius Ieriau primus, Amarias
secundus, Iazihel tertius, Iechmoä quar-
24 tus. * Filius Ozihel, Micha; filius Mi-
cha, Samir.
25 * Frater Micha Iesia, filiúsque Iesiæ Za-
26 charias. * Filij Merari, Mooli & Musi,
filius Oziau Bennon.
27 * Filius quoq; Merari, Oziau, & Soem,
& Sachur, & Hebri.
28 * Porrò Moolli filius Eleazar, qui non
habebat liberos.
29 * Filius verò Cis Hieramihel. * Filij
30 Musi, Mooli, Eder & Hierimoth: isti filij
Leui secundum domos familiarũ suarum.
31 * Miserúntq; & ipsi sortes cõtra fratres
suos filios Aaron coram Dauid rege, &
Sadoch & Ahimelech, & principibus fa-
miliarum sacerdotalium & Leuiticarum,
tam maiores quàm minores, omnes sors
æqualiter diuidebat.

CAP. XXV.

1 IGitur Dauid & magistratus exercitus
A segregauerũt in ministeriũ filios Asaph
& Heman, & Idithum, qui prophetarent
in citharis, & psalteriis, & cymbalis secun
dum numerum suum dedicato sibi offi-
2 cio seruientes. * De filiis Asaph, Zahur,
& Ioseph, & Nathania, & Azarela filij
Asaph sub manu Asaph prophetantis iu-
xta regem.
3 * Porrò Idithum, filij Idithum Godo-
lias, Sori, Iesejas & Asabias, & Mathathias,
sex sub manu patris sui Idithum, qui in
cithara prophetabat super confitentes &
4 laudantes Dominum. * Heman quoq;
filij Heman, Bociau, Mathaniu, Oziel,
Subuhel, & Hierimoth, Ananias, Anani,
Eliatha, Geldelthi, & Rometiezer, & Ies-
baccasa, Mellothi, Othir, Mozioth.
5 * Omnes isti filij Heman Videntis re-
gis in sermonibus Dei vt exaltaret cornu.
B Deditque Deus Heman filios quatuor-
decim & filias tres.
6 * Vniuersi sub manu patris sui ad can-
tandum in templo Domini distributi
erant in cymbalis, & psalteriis, & citharis
in ministeria domus Dei iuxta regem,
Asaph videlicet & Idithum & Heman.
7 * Fuit autem numerus eorum cum fra-
tribus suis qui erudiebant canticum Do-
mini cuncti doctores ducenti octoginta-
octo.

* Filiis Rabia, princeps Josia. 21
* Filiis Jssaar, Salomith; filiis Salomith, 22
Jaath.
* Filius Jeddiu Amaria secundus, Jaziel ter- 23
tius, Jacamias quartus.
* Filiis Oziel, Micha; filiis Micha, Sem- 24
mer.
* Frater Micha Jsias; filiis Jsiæ, Zacharias. 25
* Filiis Merari, Mooli & Musi, Iosias fi- 26
lius eius.
* Filij Merari Josias filius eius, Soam & 27
Sacchur, & Abari.
* Mooli, Eleazar, & non erant Eleazar filij. 28
* Cis, filij Cis Hieremael. 29
* Filij Musi, Mooli & Eder, & Hierimoth: 30
isti filij Leuitarum secundum domos familia-
rum suarum.
* Et miserunt & ipsi sortes sicut fratres 31
eorum, filij Aaron coram Dauid rege, & Sad-
duc, & Achimelech, & principes familiarum
sacerdotum et Leuitarum astantes, familia pri-
mi in conspectu fratris eius iunioris.

CAP. XXV.

ET constituit Dauid rex & principes exer- 1
citus super opera filios Asaph, & Heman,
& Jdithum, qui prophetabant in citharis, &
in nablis, & in cymbalis, & fuit numerus eo-
rum per capita virorum operantium in serui-
tute eorum.
* Filij Asaph, Sacchur & Joseph, & Na- 2
thanias, & Asirela, filij Asaph, adhærentes
Asaph prophetæ adhærentes regi.
* Jdithum, filij Jdithum, Godolias & Suri, 3
& Jsaia, & Asabia, & Maththathias sex
adhærentes patri suo, Jdithum in citharis qui
prophetabat confessionem & laudem Domino.
* Heman, filij Heman, Bocchias & Math- 4
thanias, & Oziel, & Subael, & Jerimoth &
Ananias, & Anani, & Elitha, & Goddolathi,
& Rommathi, Ezer & Jesbocasa, & Malli-
thi, & Othir, & Mazioth.
* Omnes isti filij Heman Videntis regi in 5
sermonibus Dei vt exaltaret cornu; & dedit
Deus Heman filios quatuordecim, & filias
tres.
* Vniuersi hi cum patre suo, canentes in do- 6
mo Domini, in cymbalis, & in nablis, & in ci-
tharis in ministerium domus Dei iuxta regem,
& Asaph, & Jdithum, & Heman.
* Et fuit numerus eorum cum fratribus 7
suis, qui eruditi erant ad cantandum Domino,
omnis intelligens ducenti octogintaocto.

21 * τοῖς υἱοῖς ῥαβία, ὁ ἄρχων ἰωσία.
22 * τοῖς υἱοῖς ἰσαάρ, σαλωμίθ, τοῖς υἱοῖς σαλωμίθ,
ἰαάθ.
23 * τοῖς υἱοῖς ἰεδδίου ὁ ἀμαρία ὁ δεύτερος, ἰαζιὴλ ὁ τρί-
τος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.
24 * τοῖς υἱοῖς ὀζιήλ, μιχά· τοῖς υἱοῖς μιχά, σεμμήρ.
25 * ὁ ἀδελφὸς μιχὰ ἰσίας· τοῖς υἱοῖς ἰσίου, ζαχαρίας.
26 * τοῖς υἱοῖς μεραρί, μοολὶ καὶ μουσί, ἰοζίας υἱὸς
αὐτοῦ.
27 * υἱοὶ μεραρί, ἰοζίας υἱὸς αὐτοῦ, σοὰμ καὶ σακχούρ, καὶ
ἀβαρί.
28 * τῷ μοολί, ἐλεάζαρ· καὶ οὐκ ἦσαν τῷ ἐλεάζαρ υἱοί.
29 * τῷ κίς, υἱοὶ κὶς ἱερεμαήλ. * υἱοὶ μουσί, μοολὶ καὶ ἔδερ
30 καὶ ἱεριμώθ· οὗτοι υἱοὶ τῶν λευιτῶν κατ' οἴκους τῶν πατέρων
αὐτῶν.
31 * καὶ ἔβαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους καθὼς οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτῶν υἱοὶ ἀαρὼν ἐναντίον τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως, καὶ
σαδδοὺκ, καὶ ἀχιμέλεχ, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατέρων τῶν
ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν παρεστῶτες· πατριὰ τοῦ πρώτου κα-
τέναντι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ νεωτέρου.

κέ.

1 * Καὶ ἔστησε δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυ-
νάμεως εἰς τὰ ἔργα τοὺς υἱοὺς ἀσάφ, καὶ αἱμὰν, καὶ ἰδιθοὺμ,
τοὺς ἀποφθεγγομένους ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλοις, καὶ ἐν κυμ-
βάλοις· καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν ἀν-
δρῶν τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ δουλείᾳ αὐτῶν.
2 * υἱοὶ ἀσάφ, σακχοὺρ, καὶ ἰωσήφ, καὶ ναθανίας, καὶ ἀσιρη-
λά· υἱοὶ ἀσάφ, ἐχόμενοι ἀσάφ τοῦ προφήτου ἐχόμενοι
τοῦ βασιλέως.
3 * τῷ ἰδιθούμ, υἱοὶ ἰδιθούμ, γοδολίας καὶ σουρὶ, καὶ ἰσαΐα,
καὶ ἀσαβία, καὶ ματθαθίας ἓξ ἐχόμενοι τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ, ἰδιθοὺμ ἐν κινύραις τοῦ προφητεύοντος ἐξομολό-
γησιν καὶ αἴνεσιν τῷ κυρίῳ.
4 * τῷ αἱμάν, υἱοὶ αἱμάν, βοκχίας, καὶ ματθανίας, καὶ
ὀζιὴλ, καὶ σουβαὴλ, καὶ ἱεριμὼθ, καὶ ἀνανίας, καὶ ἀνανὶ, καὶ ἠλι-
θὰ, καὶ γοδδολαθὶ, καὶ ῥωμμαθὶ, ἔζερ καὶ ἰεσβοκασά, καὶ
μαλληθὶ, καὶ ὠθεὶρ, καὶ μαζιώθ.
5 * πάντες οὗτοι υἱοὶ τοῦ αἱμὰν τοῦ ὁρῶντος τῷ βασιλεῖ
ἐν λόγοις θεοῦ τοῦ ὑψῶσαι κέρας, καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ
αἱμὰν υἱοὺς τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ θυγατέρας τρεῖς.
6 * πάντες οὗτοι μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὑμνῳδοῦντες
ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύ-
ραις εἰς τὴν δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἐχόμενα τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἀσάφ, καὶ ἰδιθοὺμ, καὶ αἱμάν.
7 * καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐ-
τῶν, δεδιδαγμένοι ᾄδειν κυρίῳ, πᾶς συνιῶν διακόσιοι
ὀγδοηκονταοκτώ.

8 * וַיַּפִּילוּ גּוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת כַּקָּטֹן
9 כַּגָּדוֹל מֵבִין עִם־תַּלְמִיד׃ * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל
הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי הוּא־וְאֶחָיו
וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
10 * הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
11 * הָרְבִיעִי לַיִּצְרִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
12 * הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
13 * הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
14 * הַשְּׁבִיעִי יְשַׂרְאֵלָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
15 * הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
16 * הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
17 * הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
18 * עַשְׁתֵּי־עָשָׂר עֲזַרְאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
19 * הַשְּׁנֵים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
20 עָשָׂר׃ * לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו
21 שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו
22 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת
23 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לְשִׁשָּׁה עָשָׂר
24 לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לְשִׁבְעָה
עָשָׂר לְיָשְׁבְּקָשָׁה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
25 * לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
26 עָשָׂר׃ * לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאֶחָיו
27 שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לְעֶשְׂרִים לֶאֱלִיָּתָה בָּנָיו וְאֶחָיו
28 שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו
29 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי
30 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃ * לִשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים
לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר׃
31 * לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר בָּנָיו וְאֶחָיו
שְׁנֵים עָשָׂר׃

כו

1 * לְמַחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים לַקָּרְחִים
מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף׃
2 * וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל
הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל הָרְבִיעִי׃
3 * עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי
4 הַשְּׁבִיעִי׃ * וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה
הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי
וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי׃

8 * Miſeruntque ſortes per vices ſuas ex
æquo tam maior quàm minor, doctus pa-
9 riter & indoctus. * Egreſſáque eſt ſors
prima Ioſeph, qui erat de Aſaph: ſecunda
Godoliæ, ipſi & filiis eius & fratribus eius
10 duodecim. * Tertia Zachur, filiis & fra-
11 tribus eius duodecim. * Quarta Iſari,
C filiis & fratribus eius duodecim.
12 * Quinta Nathaniæ, filiis & fratribus
eius duodecim.
13 * Sexta Bocciau, filiis & fratribus eius
duodecim.
14 * Septima Iſreela, filiis & fratribus eius
duodecim.
15 * Octaua Eſaiæ, filiis & fratribus eius
16 duodecim. * Nona Mathaniæ, filiis &
fratribus eius duodecim.
17 * Decima Semeię, filiis & fratribus eius
18 duodecim. * Vndecima Azarel, filiis &
fratribus eius duodecim.
19 * Duodecima Aſabiæ, filiis & fratribus
20 eius duodecim. * Tertiadecima Subu-
hel, filiis & fratribus eius duodecim.
21 * Quartadecima Mathathiæ, filiis & fra
22 tribus eius duodecim. * Quintadecima
D Hierimoth, filiis & fratribus eius duode-
23 cim. * Sextadecima Ananię, filiis & fra-
tribus eius duodecim.
24 * Septimadecima Ieſboccaſe, filiis &
fratribus eius duodecim.
25 * Octauadecima Anani, filiis & fratri-
bus eius duodecim.
26 * Nonadecima Mellothi, filiis & fratri-
bus eius duodecim.
27 * Viceſima Eliatha, filiis & fratribus
eius duodecim.
28 * Viceſimaprima Othir, filiis & fratri-
29 bus eius duodecim. * Viceſimaſecunda
Goddolathi, filiis & fratribus eius duode
30 cim. * Viceſimatertia Aziud, filiis & fra-
tribus eius duodecim.
31 * Viceſimaquarta Romethiezer, filiis &
fratribus eius duodecim.

CAP. XXVI.

1 A DIuiſiones autem ianitorum de Cho-
ritis Meſellemia filius Chore de filiis
Aſaph.
2 * Filij Meſellemiæ Zacharias primoge-
nitus, Iadihel ſecūdus, Zabadias tertius,
Iathanael quartus.
3 * Ahilam quintus, Iohannan ſextus,
Elioenai ſeptimus.
4 * Filij autem Obed-Edom, Semeias
primogenitus, Iozabad ſecundus, Iohaa
tertius, Sachar quartus, Nathanael quin-
tus.

*Et miserunt & ipsi sortes per vices contra 8
vices secundum paruum & secundū magnum,
intelligens cum discipulo.
*Et egressa est sors prima Asaph, Godoliæ, 9
Ioseph secunda, ipse & fratres eius & filij eius
duodecim. *Tertia Zacchur, ipse & fratres 10
eius & filij eius duodecim.
*Quarta Iesri, filij eius & fratres eius 11
duodecim. *Quinta Nathanias, filij eius & 12
fratres eius duodecim.
*Sexta Bocchias, filij eius & fratres eius 13
duodecim.
*Septima Iasarela, filij eius & fratres eius 14
duodecim. *Octaua Isaia, filij eius et fratres 15
eius duodecim. *Nona Matthanias, filij eius 16
& fratres eius duodecim. *Decima Semei, 17
filii eius & fratres eius duodecim.
*Undecima Asriel, filii eius & fratres eius 18
duodecim.
*Duodecima Asabia, filii eius & fratres 19
eius duodecim.
*Tertiadecima Subiel, filii eius & fratres 20
eius duodecim.
*Quartadecima Matthias, filii eius & fra- 21
tres eius duodecim.
*Quintadecima Hierimuth, filii eius & 22
fratres eius duodecim.
*Sextadecima Ananias, filii eius & fra- 23
tres eius duodecim.
*Septimadecima Iesbocasa, filii eius & fra 24
tres eius duodecim.
*Octauadecima Anani, filii eius & fratres 25
eius duodecim.
*Nonadecima Mallethi, filii eius & fra- 26
tres eius duodecim.
*Vicesima Heliatha, filii eius & fratres 27
eius duodecim.
*Vicesimaprima Othir, filii eius & fratres 28
eius duodecim.
*Vicesimasecunda Godolathi, filii eius & 29
fratres eius duodecim.
*Vicesimatertia Mazioth, filii eius & fra- 30
tres eius duodecim.
*Vicesimaquarta Ramathiezer, filii eius & 31
fratres eius duodecim.

CAP. XXVI.

IN diuisiones ianuarū Choritis, Meselemias 1
filius Core de filiis Asaph.
*Et Meselemia filii Zacharias primogeni- 2
tus, Iadiel secundus, Zabadias tertius, Iatha-
nael quartus.
*Elam quintus, Ionathan sextus, Elionai 3
septimus.
*Et Obed Eddom filii Sameas primogenitus, 4
Iozabad secundus, Ioa tertius, Sachar quar-
tus, Nathanael quintus.

8 *καὶ ἐπέβαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους ἐφημεριῶν κατέ-
ναντι ἐφημεριῶν κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν, συνιῶν
μετὰ μανθανόντος.
9 *καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος τοῦ ἀσάφ, γοδολία
τῷ ἰωσὴφ ὁ δεύτερος, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ
10 αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ τρίτος ζακχούρ, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
11 *ὁ τέταρτος ἰεσρί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
δώδεκα.
12 *ὁ πέμπτος ναθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
13 δώδεκα. *ὁ ἕκτος βοκχίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
14 αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ ἕβδομος ἰασαρελά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
15 *ὁ ὄγδοος ἰσαία, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώ-
16 δεκα. *ὁ ἔννατος ματθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
17 *ὁ δέκατος σεμαεί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
18 δώδεκα. *ὁ ἑνδέκατος ἀσριήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
19 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ δωδέκατος ἀσαβία, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
20 *ὁ τρισκαιδέκατος σουβιήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
21 αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος ματθίας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
22 *ὁ πεντεκαιδέκατος ἱεριμούθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
23 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ ἑκκαιδέκατος ἀνανίας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
24 *ὁ ἑπτακαιδέκατος ἰεσβοκασά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
25 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ ὀκτωκαιδέκατος ἀνανί, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
26 *ὁ ἐννεακαιδέκατος μαλληθί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
27 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. *ὁ εἰκοστὸς ἠλιαθά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
28 *ὁ εἰκοστὸς πρῶτος ὠθείρ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐ-
29 τοῦ δώδεκα. *ὁ εἰκοστὸς δεύτερος γοδολαθί, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
30 *ὁ εἰκοστὸς τρίτος μαζιώθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ δώδεκα.
31 *ὁ εἰκοστὸς τέταρτος ῥαμαθιέζερ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

κϛ´.

1 *Εἰς διαιρέσεις πυλῶν τοῖς κορεῖταις, μεσελεμίας υἱὸς
κορὲ ἐκ τῶν υἱῶν ἀσάφ.
2 *καὶ τῷ μεσελεμίᾳ υἱοὶ ζαχαρίας ὁ πρωτότοκος,
ἰαδιὴλ ὁ δεύτερος, ζαβαδίας ὁ τρίτος, ἰαθαναὴλ ὁ
τέταρτος.
3 *αἰλὰμ ὁ πέμπτος, ἰωνάθαν ὁ ἕκτος, ἐλιωναὶ ὁ ἕβ-
4 δομος. *καὶ τῷ ὠβὴδ ἐδδὼμ υἱοὶ σαμέας ὁ πρωτότο-
κος, ἰωζαβὰδ ὁ δεύτερος, ἰωὰ ὁ τρίτος, σάχαρ ὁ τέταρ-
τος, ναθαναὴλ ὁ πέμπτος.

5 * עמיאל הששי יששכר השביעי פעלתי
השמיני כי ברכו אלהים:
6 * ולשמעיה בנו נולד בנים הממשלים לבית
7 אביהם כי גבורי חיל המה: * בני שמעיה
עתני ורפאל ועובד אלזבד אחיו בני חיל אליהו
8 וסמכיהו: * כל אלה מבני עבד אדם
המה ובניהם ואחיהם איש חיל בכח לעבדה
ששים ושנים לעבד אדם:
9 * ולמשלמיהו בנים ואחים בני חיל שמונה
10 עשר: * ולחסה מן בני מררי בנים שמרי
הראש כי לא היה בכור וישימהו אביהו לראש:
11 * חלקיהו השני טבליהו השלישי זכריהו
הרבעי כל בנים ואחים לחסה שלשה עשר:
12 * לאלה מחלקות השערים לראשי הגברים
משמרות לעמת אחיהם לשרת בבית יהוה:
13 * ויפילו גורלות כקטן כגדול לבית אבותם
14 לשער ושער: * ויפל הגורל מזרחה לשלמיהו
וזכריהו בנו יועץ בשכל הפילו גורלות ויצא
15 גורלו צפונה: * לעבד אדם נגבה ולבניו
16 בית האספים: * לשפים ולחסה למערב
עם שער שלכת במסלה העולה משמר לעמת
17 משמר: * למזרח הלוים ששה לצפונה ליום
ארבעה לנגבה ליום ארבעה ולאספים שנים
18 שנים: * לפרבר למערב ארבעה למסלה
19 שנים לפרבר: * אלה מחלקות השערים
לבני הקרחי ולבני מררי:
20 * והלוים אחיה על אוצרות בית האלהים
ולאצרות הקדשים:
21 * בני לעדן בני הגרשני ללעדן ראשי האבות
22 ללעדן הגרשני יחיאלי: * בני יחיאלי זתם
23 ויואל אחיו על אצרות בית יהוה: * לעמרמי
24 ליצהרי לחברוני לעזיאלי: * ושבאל בן גרשום
בן משה נגיד על האצרות:
25 * ואחיו לאליעזר רחביהו בנו וישעיהו בנו
ויורם בנו וזכרי בנו ושלמות בנו:
26 * הוא שלמות ואחיו על כל אצרות הקדשים
אשר הקדיש דויד המלך וראשי האבות לשרי
האלפים והמאות ושרי הצבא:

5 *Amihel sextus, Issachar septimus, Phol
lathi octauus, quia benedixit illi Deus.
6 * Semeiæ autem filio eius nati sunt filij
præfecti familiarũ suarum, erat enim filij
7 fortissimi. * Filij ergo Semeia, Othin &
Raphael, & Obed, Elzabath & fratres eius
viri fortissimi, Heliu quoq; & Samathias.
8 * Omnes hi de filiis Obed-Edom,
B ipsi & filij & fratres eorũ fortissimi ad mi-
nistrandũ sexaginta duo de Obed-Edom.
9 * Porrò Mesellamiæ filij & fratres eorũ
10 robustissimi decem & octo. * De Hosa
aũt, id est, de filijs Merari Semri princeps.
Nõ enim habuerat primogenitum, & id-
circo posuerat eũ pater eius in principem.
11 *Helchias secundus, Tabelias tertius,
Zacharias quartus: Omnes hi filij & fra-
12 tres Oza tredecim. * Hi diuisi sunt in ia-
nitores, vt semper principes custodiarum,
sicut & fratres eorum ministrarent in do-
13 mo Domini. * Missæ sunt ergo sortes ex
equo, & paruis & magnis per familias suas
in vnamquamque portarum.
14 * Cecidit ergo sors Orientalis Selemiæ.
Porrò Zachariæ filio eius viro prudentis-
simo & erudito sortitò obtigit plaga Se-
15 ptentrionalis: * Obed-Edom verò & fi-
liis eius ad Austrum in qua parte domus
erat seniorum concilium.
16 *Sephphima & Hosa ad Occidentem
iuxta portam quę ducit ad viam ascensio-
nis, custodia contra custodiam.
17 * Ad Orientem verò Leuitæ sex, & ad
Aquilonẽ quatuor per diem, atq; ad Me-
ridiem similiter in die quatuor, vbi erat
concilium bini & bini.
18 * In cellulis quoq; ianitorum ad Occi-
dentẽ, quatuor in via, biniq; per cellulas.
19 * Hæ sunt diuisiones ianitorum filio-
C rum Chore & Merari.
20 *Porrò Achias erat super thesauros do-
mus Dei & vasa sanctorum.
21 * Filij quoq; Ledan, filij Gersonni. De
Ledan principes familiarum, Ledan &
22 Gersonni, Ieiheli. * Filij Ieiheli, Zatham
& Iohel frater eius super thesauros do-
23 mus Domini: * Amramitis & Ysaaritis &
24 Hebronitis & Ozihelitis. * Subahel autẽ
filius Gersan filij Moysi prępositus thesau
25 ris. * Frater quoq; eius Eliezer, cuius filius
Raabia, & huius filius Esaias, & huius fili*
Ioram, huius quoq; filius Zechri, & huius
26 filius Selemith. * Ipse Selemith & fratres
eius super thesauros sanctorum quæ san-
ctificauit Dauid rex & principes familiarũ
& tribuni & cẽturiones & duces exercit*.

Amiel sextus, Issachar septimus, Phellathi 5
octauus, quoniam benedixit ei Deus.
Et Samea filio eius nati sunt filij præpositi 6
in domo patris eorum, quoniam potentes erant
fortitudine. Filii Samea, Othni et Raphael, 7
& Obed, & Ezabad, & fratres eius filij for-
titudinis Eliu & Samachia.
Omnes hi filij Obed-Eddom, isti & filij eo- 8
rum & fratres eorum fortes potentia, facien-
tes in fortitudine in operatione, sexaginta duo
Obed-Eddom.
Et Meselemia filij & fratres robusti octo 9
& decem. Et Hosa filio Merari filij custo- 10
dientes principatum, quoniam non erat primo-
genitus, & posuit eum pater eius in principem.
Chelcias secundus, Tabelia tertius, Zacha- 11
rias quartus: omnes hi Hosa filij & fratres eo-
rum tredecim.
His diuisiones ianuarum principibus exer- 12
cituum per vices è regione fratrum eorum, ad
ministrandum in domo Domini.
Et miserunt sortes secundum paruum & 13
secundum magnum per domos familiarum eo-
rum, in ianuam & ianuam.
Et cecidit sors eorum qui ad Orientem Se- 14
lemia, & Zacharia filio eius, consultus in pru-
dentia misit sortes, et exiuit eius sors ad Aqui-
lonem.
Obed-Eddom ad Austrum & filiis eius è 15
regione domus Asaphim in secundis vestibulis.
Osa ad Occidentem cum porta pastophorij 16
in semita ascensionis custodia contra custodiam.
Ad Orientē Leuitæ sex per diem ad Aqui- 17
lonem, quatuor per diem ad Meridiem, & Asa-
phim duo duo per successiones.
Et ad Occidentem quatuor, & in semitam 18
duo duo per successionem.
Hæ diuisiones ianitorum filiis Core, & fi- 19
liis Merari.
Et Leuitæ fratres eorum super thesauros 20
domus Domini & super thesauros sanctorum.
Filij Laadan filij Gerson Laadan principes 21
cognationum Laadan, Gerson, Jeiel.
Filij Jeiel, Zethan & Joel fratres eius, su- 22
per thesauros domus Domini.
Amran & Issaar, & Chebron, & Oziel. 23
Sobiel filius Gersam, filius Moyse dux su- 24
per thesauros.
Et fratri eius Eliezer Rabia filius eius, 25
& Josee filius eius, & Joram filius eius, &
Zechri filius eius.
Et Salamith filius eius, ipse Salamith & 26
fratres eius super omnes thesauros sanctorum,
quos sanctificauit Dauid rex, & principes fa-
miliarum tribuni & centuriones, & principes
exercitus.

5 ἀμιὴλ ὁ ἕκτος, ἰσάχαρ ὁ ἕβδομος, φελλαθὶ ὁ
ὄγδοος, ὅτι εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός.
6 καὶ τῷ σαμέα υἱῷ αὐτοῦ ἐτέχθησαν υἱοὶ καθεστάμενοι
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὅτι δυνατοὶ ἦσαν ἰσχύϊ.
7 υἱοὶ σαμέα, ὀθνὶ καὶ ῥαφαὴλ, καὶ ὠβὴδ, καὶ ἐζαβὰδ,
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως ἐλιοὺδ, καὶ σαμαχία.
8 πάντες οὗτοι υἱοὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ· αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἰσχυροὶ δυνάμει, ποιοῦντες ἐν
ἰσχύϊ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἑξηκονταδύο τῷ ὠβὴδ ἐδδὼμ.
9 καὶ τῷ μεσελεμίᾳ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ δυνατοὶ ὀκτω-
καίδεκα.
10 καὶ τῷ ὁσὰ τῷ υἱῷ μεραρὶ υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν ἀρ-
χὴν, ὅτι οὐκ ἦν πρωτότοκος, καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ πατὴρ
αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα.
11 χελκίας ὁ δεύτερος, ταβελία ὁ τρίτος, ζαχαρίας
ὁ τέταρτος· πάντες οὗτοι τῷ ὁσὰ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν
δεκατρεῖς.
12 τούτοις αἱ διαιρέσεις τῶν πυλῶν τοῖς ἄρχουσι τῶν δυ-
νάμεων ἐφημερίαις κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, λει-
τουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου.
13 καὶ ἔβαλον κλήρους κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν
κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, εἰς πύλην καὶ πύλην.
14 καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῷ σελε-
μίᾳ καὶ ζαχαρίᾳ υἱῷ αὐτοῦ, βουλευτὴς ἐν συνέσει ἔβαλεν
κλήρους, καὶ ἐξῆλθεν αὐτοῦ ὁ κλῆρος κατὰ βορρᾶν.
15 τῷ ὠβὴδ ἐδδὼμ κατὰ νότον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κατέναν-
τι οἴκου ἀσαφὶμ εἰς δεύτερον τοῖς προθύροις.
16 τῷ ὡσὰ πρὸς δυσμαῖς μετὰ τῆς πύλης παστοφορίου ἐν
τῇ τρίβῳ τῆς ἀναβάσεως φυλακὴ κατέναντι φυλακῆς.
17 πρὸς ἀνατολὰς οἱ λευῖται ἓξ τὴν ἡμέραν πρὸς
βορρᾶν, τέσσαρες τὴν ἡμέραν πρὸς νότον· καὶ τοῖς ἀσα-
φὶμ δύο δύο εἰς διαδεχομένους.
18 καὶ πρὸς δυσμαῖς τέσσαρες· καὶ εἰς τὴν τρίβον δύο
19 δύο διαδεχόμενοι. αὗται αἱ διαιρέσεις τῶν πυλωρῶν
τοῖς υἱοῖς κορὲ, καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρί.
20 καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν θησαυ-
ρῶν οἴκου κυρίου καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων.
21 υἱοὶ λααδὰν υἱοὶ γηρσὼν τῷ λααδὰν ἄρχοντες τῶν
πατριῶν τῶν λααδὰν, τῷ γηρσὼν ἰεϊήλ.
22 υἱοὶ ἰεϊήλ, ζηθὰν καὶ ἰωὴλ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἐπὶ θη-
23 σαυρῶν οἴκου κυρίου. τῷ ἀμρὰν καὶ ἰσσαὰρ, καὶ χεβρὼν, καὶ
24 ὀζιήλ. σωβιὴλ ὁ τοῦ γηρσὰμ ὁ τοῦ μωυσῆ ἡγούμενος
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν.
25 καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἐλιέζερ ῥααβία υἱὸς αὐτοῦ, καὶ
ἰωσηὲ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ζεχρὶ υἱὸς αὐτοῦ.
26 καὶ σαλαμὶθ υἱὸς αὐτοῦ, αὐτὸς σαλαμὶθ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων, οὓς ἡγία-
σεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν χι-
λίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως.

27 * מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לְחַזֵּק
28 לְבֵית יְהוָה׃ * וְכֹל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה
וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
כֹּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית וְאֶחָיו׃
29 * לַיִּצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה
עַל־יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים׃
30 * לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ וְאֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף
וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן
מַעְרָבָה לְכֹל מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ׃
31 * לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו
לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ
32 וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד׃ * וְאֶחָיו
בְּנֵי־חַיִל אַלְפַּיִם וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת
וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי
שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

כז

1 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי
הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם
הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכֹל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת
הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכֹל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה
הַמַּחֲלֹקֶת הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
2 * עַל הַמַּחֲלֹקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
יָשָׁבְעָם בֶּן־זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
3 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־
שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
4 * וְעַל מַחֲלֹקֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דּוֹדַי הָאֲחוֹחִי
וּמַחֲלֻקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
5 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל
מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
6 * הוּא בְנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים
וּמַחֲלֻקְתּוֹ עַמִּיזָבָד בְּנוֹ׃
7 * הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב
וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
8 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי
הַשַּׂר שַׁמְהוּת הַיִּזְרָח וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃

27 *De bellis & manubijs preliorum quę
consecrauerant ad instaurationem & supellectilem templi Domini.
28 * Hæc autem vniuersa sanctificauit Samuel Videns, & Saul filius Cis, & Abner fi-
D lius Ner, & Ioab filius Saruiæ, omnésque sanctificauerant ea per manum Salemith & fratrum eius.
29 * Isaaritis verò pręerat Chonenias & filij eius ad opera forinsecus super Israel ad docendum & iudicandum eos.
30 * Porrò de Hebronitis Asabias & fratres eius viri fortissimi mille septingenti præerant Israel, trans Iordanẽ contra Occidentem in cunctis operibus Domini & in ministerium regis.
31 * Hebronitarum autem princeps fuit Ieria secundum familias & cognationes eorum. Quadragesimo anno regni Dauid recensiti sunt & inuenti sunt viri fortissimi Iazer Galaad.
32 * Fratrésque eius robustioris ætatis duo millia septingenti principes familiarum. Præposuit autẽ eos Dauid rex Rubenitis & Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse, in omne ministerium Dei & regis.

CAP. XXVII.

1 Filij autem Israel secundum numerum
A suum principes familiarum tribuni & centuriones & præfecti qui ministrabant regi iuxta turmas suas ingrediẽtes & egredientes per singulos menses in anno viginti quatuor millibus singulj præerant.
2 * Primæ turmæ in primo mense Iesboam præerat filius Zabdihel & sub eo viginti quatuor millia.
3 * De filiis Phares, princeps cunctorum principum exercitus mense primo.
4 * Secundi mẽsis habebat turmam Dudia Ohites: & post se alter nomine Macelloth qui regebat partem exercitus viginti quatuor millium.
5 * Dux quoque turmæ tertiæ in mense tertio erat Banaias filius Ioiadæ sacerdotis, & in diuisione sua viginti quatuor millia.
6 * Ipse est Banaias fortissimus inter triginta & super triginta. Præerat autẽ turmæ ipsius Amizadab filius eius.
7 * Quartus mense quarto Asael frater
B Ioab & Zabedias filius eius post eum, & in turma eius viginti quatuor millia.
8 * Quintus mense quinto princeps Samaoth Iezerites, & in turma eius viginti quatuor millia.

*Quæ ceperunt ex bellis & ex spoliis, & 27
sanctificauit ab ipsis vt non deficeret ædificatio
domus Domini.
*Et in omnibus sanctis Dei quæ sanctifica- 28
uit Samuel Videns, & Saul filius Cis, & Aben-
ner filius Ner, & Joab filius Saruia, & omnis
sanctificans per manum Salomith & fratrum
eorum.
*Issari & Chononia, & filij eius ad opus 29
ministerij forinsecus super Israel vt scriberent
& iudicarent.
*Chebroni, Asabias & fratres eius filij for- 30
titudinis, mille & septingenti, qui super con-
siderationem Israel, trans Jordanem ad Occi-
dentem in omne ministerium Domini & opus
regis.
*Chebroni Jorias princeps Chebroni secun- 31
dum generationes eorum & secundum fami-
lias eorum in anno quadragesimo regni Dauid
recensiti sunt, & inuentus est vir fortis in
ipsis in Jazer Galaaditidos.
*Et fratres eius filij potentiæ duo millia & 32
septingenti principes familiarum, & constituit
eos Dauid rex in Ruben & Gad, & dimidiæ
tribui Manasse in omnem sermonem Dei & ser
monem regis.

CAP. XXVII.

ET filij Israel secundum numerum suum 1
principes familiarum tribuni & centurio-
nes, & scribæ ministrantes regi & in omnem
sermonem regis secundum diuisiones in omnem
sermonem ingredientis & egredientis mense
ex mense, in omnes menses anni diuisio vna vi-
ginti & quatuor millia.
*Et in diuisione prima mensis primi, Jes- 2
boam filius Zabdiel, & in diuisione eius vigin-
ti & quatuor millia.
*De filiis Phares princeps omnium princi- 3
pum exercitus mensis primi.
*Et in diuisione mẽsis secundi Dodai Acho- 4
chi, & diuisio eius, & Macelloth dux, & in
diuisione eius viginti & quatuor millia.
*Princeps exercitus tertius mense tertio 5
Baneas filius Joiade sacerdos princeps, & in di
uisione eius viginti & quatuor millia.
*Ipse Baneas fortior triginta & super tri- 6
ginta, & in diuisione eius Amizabal filius
eius.
*Quartus in mense quarto Assael frater 7
Ioab & Zabdeas filius eius, & fratres eius
post eum, & in diuisione eius viginti & qua-
tuor millia.
*Quintus in mense quinto princeps Sa- 8
maoth filius Jezra, & in diuisione eius viginti
& quatuor millia.

27 *ἃ ἔλαβον ἐκ πολέμων καὶ ἐκ λαφύρων· καὶ ἡγία-
σεν ἀπ' αὐτῶν τοῦ μὴ καθυστερῆσαι τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴ-
28 κου κυρίου. *καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ὅσα
ἡγίασεν σαμουὴλ ὁ ὁρῶν, καὶ σαοὺλ ὁ τοῦ κίς, καὶ ἀβεννὴρ
ὁ τοῦ νὴρ, καὶ ἰωὰβ ὁ τοῦ σαρουία, καὶ πᾶς ὁ ἁγιάζων διὰ χειρὸς σαλωμὶθ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
29 *ἰσααρὶ καὶ χονονία, καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐρ-
γασίας τῆς ἔξω ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ τοῦ γραμματεύειν καὶ δια-
κρίνειν.
30 *τῷ χεβρωνὶ ἀσαβίας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυ-
νάμεως, χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι, οἱ ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ
ἰσραὴλ, πέραν τοῦ ἰορδάνου πρὸς δυσμαῖς εἰς πᾶσαν
λειτουργίαν κυρίου καὶ ἐργασίαν τοῦ βασιλέως.
31 *τοῦ χεβρωνὶ ἰωρίας ὁ ἄρχων τῶν χεβρωνὶ κατὰ γενέσεις
αὐτῶν καὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐν τῷ ἔτει τῷ τεσσαρακοστῷ
τῆς βασιλείας δαυὶδ ἐπεσκέπησαν, καὶ εὑρέθη ἀνὴρ δυνα-
τὸς ἐν αὐτοῖς ἐν ἰαζὴρ τῆς γαλααδίτιδος.
32 *καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως δισχίλιοι καὶ ἑπτα-
κόσιοι ἄρχοντες πατριῶν· καὶ κατέστησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ
βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ ῥουβὴν καὶ τοῦ γὰδ, καὶ τοῦ ἡμίσους φυλῆς
μανασσῆ εἰς πάντα λόγον τοῦ θεοῦ καὶ λόγον τοῦ βασιλέως.

κζ.

1 *Καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν ἄρχοντες
τῶν πατριῶν χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ γραμματεῖς
οἱ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ καὶ εἰς πάντα λόγον τοῦ βα-
σιλέως κατὰ διαιρέσεις εἰς πάντα λόγον τοῦ εἰσπορευομένου
καὶ ἐκπορευομένου μῆνα ἐκ μηνός, εἰς πάντας τοὺς μῆνας
τοῦ ἐνιαυτοῦ διαίρεσις μία εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.
2 *καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου,
ἰεσβοὰμ ὁ τοῦ ζαβδιὴλ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκο-
σι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.
3 *ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες ἄρχων πάντων τῶν ἀρχόντων τῆς
δυνάμεως τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.
4 *καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου δωδαὶ
ὁ ἀχωχεί, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτοῦ, καὶ μακελλὼθ ὁ ἡγούμε-
νος, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες
χιλιάδες.
5 *ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως ὁ τρίτος τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ
βανέας ὁ τοῦ ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως
αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.
6 *αὐτὸς βανέας δυνατώτερος τῶν τριάκοντα καὶ ἐπὶ
τῶν τριάκοντα, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ ἀμιζαβὰλ
7 υἱὸς αὐτοῦ. *ὁ τέταρτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἀσαὴλ
ὁ ἀδελφὸς ἰωὰβ, καὶ ζαβδαίας υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσσαρες χιλιάδες.
8 *ὁ πέμπτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ὁ ἄρχων σα-
μαὼθ ὁ ἰεζρέ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσ-
σαρες χιλιάδες.

9 * הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶּן־עִקֵּשׁ
הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
10 * הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־
בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
11 אָלֶף׃ * הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי
הַחֻשָׁתִי לַזַּרְחִי וְעַל־מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
12 אָלֶף׃ * הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר
הָעַנְּתוֹתִי לַבִּנְיָמִינִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
13 * הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי
לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
14 * עַשְׁתֵּי־עָשָׂר לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה
הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
15 * הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי
הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחֲלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
16 * וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָראוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר
בֶּן־זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן־מַעֲכָה׃
17 * לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶּן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק׃
18 * לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי
19 בֶּן־מִיכָאֵל׃ * לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן־עֹבַדְיָהוּ
לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל׃
20 * לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־עֲזַזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט
21 מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ׃ * לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה
גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶּן־זְכַרְיָהוּ לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־
22 אַבְנֵר׃ * לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי
23 שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וְלֹא־נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם
לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת
אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם׃
24 * יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה וַיְהִי
בָּזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר
בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
25 * וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת
בֶּן־עֲדִיאֵל וְעַל־הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים
וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ׃
26 * וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה
עֶזְרִי בֶּן־כְלוּב׃

9 * Sextus menſe ſexto Hyra filius Acces
Thecuites, & in turma eius viginti quatuor millia.
10 * Septimus menſe ſeptimo Helles Phallonites de filiis Ephraim, & in turma eius
viginti quatuor millia.
11 * Octauus mēſe octauo Sobochai Vſathites de ſtirpe Zarai, & in turma eius viginti quatuor millia.
12 * Nonus menſe nono Abiezer Anathotites de filiis Iemini, & in turma eius
viginti quatuor millia.
13 * Decimus menſe decimo Marai & ipſe
Nethophatites de ſtirpe Zarai, & in turma eius viginti quatuor millia.
14 * Vndecimus mēſe vndecimo Banaias
Pharathonites de filiis Ephraim, & in turma eius viginti quatuor millia.
15 * Duodecimus menſe duodecimo Addai Nethophatites de ſtirpe Gothoniel,
& in turma eius viginti quatuor millia.
16 * Porrò tribubus præerant in Iſrael,
Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Symeonitis, dux Saphacias filius Maacha.
17 * Leuitis Aſabias filius Chamuel; Aaronitis, Sadoch.
18 * Iuda, Heliu frater Dauid; Yſachar,
Amri filius Michael.
19 * Zabulonitis Ieſmaias filius Abdiæ,
Neptalitibus Hierimoth filius Oziel.
20 * Filiis Ephraim, Oſee filius Ozaziu; dimidiæ tribui Manaſſe, Iohel filius
Phadaiæ.
21 * Et dimidiæ tribui Manaſſe in Galaad
Iaddo filius Zachariæ; Beniamin autem
Iaſihel filius Abner.
22 * Dan verò Ezrihel filius Ieroam. Hi
principes filiorum Iſrael.
23 * Noluit autem Dauid numerare eos
à viginti annis inferius, quia dixerat Dominus vt multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cæli.
24 * Ioab filius Saruię cœperat numerare,
nec compleuit, quia ſuper hoc ira Dei irruerat in Iſrael, & idcirco numerus eorum qui fuerant recenſiti, non eſt relatus
in faſtos regis Dauid.
25 * Super theſauros autem regis fuit Aſmoth filius Adihel. His autem theſauris
qui erant in vrbibus, & in vicis, & in turribus præſidebat Ionathan filius Oziæ.
26 * Operi autem ruſtico & agricolis qui
exercebant terram, præerat Ezri filius
Chelub:

*Sextus in mense sexto, Ira filius Ecces The 9
coites, & in diuisione eius viginti & quatuor
millia.
*Septimus in mense septimo, Chelles Phal- 10
loni de filiis Ephraim, & in diuisione eius vi-
ginti & quatuor millia.
*Octauus in mense octauo, Sabachai Vssa- 11
thi Zaraithæ, & in diuisione eius viginti &
quatuor millia.
*Nonus in mense nono, Abiezer qui ex Ana- 12
thoth de tribu Beniamin, & in diuisione eius
viginti & quatuor millia.
*Decimus in mense decimo, Maari Neto- 13
phathi Zarai, & in diuisione eius viginti &
quatuor millia.
*Vndecimus in mense vndecimo, Banaias 14
qui ex Pharathon de filiis Ephraim, & in di-
uisione eius viginti & quatuor millia.
*Duodecimus in mense duodecimo, Holdai 15
Nephati Gothoniel, & in diuisione eius vigin-
ti & quatuor millia.
*Et in tribubus Israel, Ruben dux Eliezer 16
filius Zechri: Symeon, Saphatias filius Maa-
cha.
*Leui Asabia filius Camuel, Aaron Sad- 17
duc.
*Juda Elia fratrum Dauid: Issachar Am- 18
bri filius Michael.
*Zabulon Samaias filius Audiu, Nephtha- 19
lim Hierimuth filius Eziel.
*Ephraim Osee filius Oziu, dimidiæ tribus 20
Manassé Joel filius Phadaiæ.
*Dimidiæ Manassæ qui in terra Galaad, Jad- 21
dai filius Zachariæ; filiorum Beniamin Jassiel
filius Abenner.
*Dan, Asriel filius Hieroam, hi patriarchæ 22
tribuum Israel.
*Et non accepit Dauid numerum ipsorum 23
à viginti annis & infra, quoniam dixerat
Dominus vt multiplicaret Israel quasi stellas
cæli.
*Et Joab filius Saruia incepit numerare in 24
populo, & non compleuit, & facta est in hoc
ira in Israel, & non relatus est numerus in li-
bro sermonum dierum regis Dauid.
*Et super thesauros regis, Asmoth filius 25
Odiel, & super thesauros qui in agro et in vr-
bibus, & vicis, & in villis, & in turribus,
Jonathan filius Oziæ.
*Et super agricolas qui exercebãt terram, 26
Ezrai filius Chalub.

9 *ὁ ἕκτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, ἰρὰ υἱὸς ἐκκὴς ὁ θε-
κοίτης, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσαρες χι-
λιάδες.
10 *ὁ ἕβδομος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, χελλὴς ὁ φαλ-
λωνὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴ-
κοσι καὶ τέσαρες χιλιάδες.
11 *ὁ ὄγδοος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ, σαβαχαὶ ὁ οὐσα-
θὶ τῷ ζαραΐθη, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσαρες χιλιάδες.
12 *ὁ ἔννατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ, ἀβιέζερ ὁ ἐξ ἀνα-
θὼθ ἐκ τῆς βενιαμίν, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσαρες χιλιάδες.
13 *ὁ δέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, μααρὶ ὁ νετοφαθὶ
τῷ ζαραΐ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσαρες
χιλιάδες.
14 *ὁ ἑνδέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑνδεκάτῳ, βαναΐας ὁ
ἐκ φαραθὼν ἐκ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως
αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσαρες χιλιάδες.
15 *ὁ δωδέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ δωδεκάτῳ, ὀλδαΐ ὁ νε-
φαθὶ τῷ γοθονιήλ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσαρες χιλιάδες.
16 *καὶ ἐπὶ τῶν φυλῶν ἰσραήλ, τῷ ῥουβὴν ἡγούμενος
ἐλιέζερ υἱὸς ζεχρί· τῷ συμεὼν σαφατίας ὁ τοῦ μααχά.
17 *τῷ λευὶ ἀσαβία υἱὸς καμουήλ. τῷ ἀαρὼν σαδδούκ.
18 *τῷ ἰούδα ἐλία τῶν ἀδελφῶν δαυίδ· τῷ ἰσάχαρ ἀμ-
βρὶ ὁ τοῦ μιχαήλ.
19 *τῷ ζαβουλὼν σαμαΐας ὁ τοῦ αὐδίου· τῷ νεφθαλεὶμ
ἱεριμοὺθ ὁ τοῦ ἐζιήλ.
20 *τῷ ἐφραῒμ ὠσηὲ ὁ τοῦ ὀζίου· τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-
νασσῆ ἰωὴλ υἱὸς φαδαΐου.
21 *τῷ ἡμίσει τοῦ μανασσῆ τῶν ἐν γῇ γαλαὰδ ἰαδδαῒ
ὁ τοῦ ζαχαρίου· τῶν υἱῶν βενιαμὶν ἰασιὴλ ὁ τοῦ ἀβεννήρ.
22 *τῷ δὰν ἀζριὴλ ὁ τοῦ ἱεροάμ, οὗτοι οἱ πατριάρχαι
τῶν φυλῶν ἰσραήλ.
23 *καὶ οὐκ ἔλαβε δαυὶδ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ εἰκο-
σαετοῦς καὶ κάτω, ὅτι εἶπε κύριος πληθῦναι τὸν ἰσραὴλ
ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ.
24 *καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουία ἤρξατο ἀριθμεῖν ἐν τῷ λαῷ,
καὶ οὐ συνετέλεσεν· καὶ ἐγένετο ἐν τούτῳ ὀργὴ ἐπὶ ἰσραήλ,
καὶ οὐ κατεχωρίσθη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμε-
ρῶν τοῦ βασιλέως δαυίδ.
25 *καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ βασιλέως, ἀσμὼθ ὁ τοῦ
ὠδιήλ, καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν ἀγρῷ καὶ ἐν ταῖς
πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις καὶ ἐν τοῖς ἐποικίοις καὶ ἐν τοῖς
πύργοις, ἰωνάθαν ὁ τοῦ ὀζίου.
26 *καὶ ἐπὶ τῶν γεωργούντων τῶν ἐργαζομένων τὴν
γῆν, ἐζραὶ ὁ τοῦ χαλούβ.

27 * וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל
שֶׁבַּכְּרָמִים לְאֹצְרוֹת הַיַּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי׃
28 * וְעַל־הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל
חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל־אֹצְרוֹת הַשֶּׁמֶן יוֹעָשׁ׃
29 * וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי הַשָּׁרוֹנִי
וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי׃
30 * וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל־הָאֲתֹנוֹת
31 יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי׃ * וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי
כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
32 * וִיהוֹנָתָן דּוֹד־דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר
הוּא וִיחִיאֵל בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
33 * וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ
34 הַמֶּלֶךְ׃ * וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ
וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב׃

כח

1 * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל
שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי
כָל־רְכוּשׁ־וּמִקְנֶה לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים
וְהַגִּבּוֹרִים וּלְכָל־גִּבּוֹר חָיִל אֶל־יְרוּשָׁלָם׃
2 * וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׁמָעוּנִי
אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה
לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ
וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת׃
3 * וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי
כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ׃
4 * וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכֹּל בֵּית־
אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה
בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי
בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה
וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת
6 יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִנְךָ
הוּא־יִבְנֶה בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן
7 וַאֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב׃ * וַהֲכִינוֹתִי אֶת־
מַלְכוּתוֹ עַד־לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֺתַי
וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה׃

27 * Vinearúmq; cultoribus Semeias Romathites, cellis autem vinarijs Zabdias
28 Aphonites. * Nam super oliueta & ficeta quæ erant in campestribus Balanan Gederites, super apothecas autem olei Ioas.
29 * Porrò armentis quæ pascebantur in Sarona præpositus fuit Setrai Saronites, super boues in vallibus Saphat filius Adli.
30 * Super camelos verò Vbil Ismaelites, & super asinos Iadias Meronathites.
31 * Super oues quoque Iazim Agarenus. Omnes hi principes substantiæ regis Da-
32 uid. * Ionathan autem patruus Dauid consiliarius vir prudens & literatus, ipse & Iadihel filius Achamoni erant cum filiis regis.
33 * Achitophel etiam consiliarius regis & Chusi Arachites amicus regis.
34 * Post Achitophel fuit Ioiada filius Banaiæ & Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Ioab.

CAP. XXVIII.

1 A Conuocauit igitur Dauid omnes principes Israel, duces tribuum, & præpositos turmarum qui ministrabant regi, tribunos quoq; & cẽturiones & qui præerant substantiæ & possessionibus regis, filiósque suos cum eunuchis & potentes, & robustissimos quosque in exercitu Hierusalem.
2 * Cúmque surrexisset rex & stetisset, ait: Audite me fratres mei & populus meus. Cogitaui vt ædificarem domũ in qua requiesceret arca fœderis Domini & scabellum pedum Domini Dei nostri, & ad ædificandum omnia præparaui.
3 * Deus autem dixit mihi, Non ædificabis domum nomini meo, eo quòd sis vir bellator & sanguinem fuderis.
4 * Sed & elegit Dñs Deus Israel me de vniuersa domo patris mei, vt essem rex super Israel in sempiternũ. De Iuda enim elegit principes. Porrò de domo Iuda domum patris mei, & de filiis patris mei, placuit ei vt me eligeret regem super cunctum Israel.
5 * Sed & de filiis meis, filios enim mihi multos dedit Dominus, elegit Salomonem filium meum, vt sederet in throno regni Domini super Israel.
6 * Dixítque mihi, Salomon filius tuus ipse ædificabit domum meã & atria mea. Ipsum enim elegi mihi in filium, & ego ero
7 ei in patrem. * Et firmabo regnum eius vsque in æternum, si perseuerauerit facere prçcepta mea & iudicia sicut & hodie.

* Et super vineta, Semei Ramathæus; & 27
super thesauros qui in cellis vini, Zabdi filius
Saphanii.
* Et super olueta & super sycomoros in cã- 28
pestri, Balaanan Geddorites; & super thesau-
ros olei, Joas.
* Et super boues qui pascebantur qui in Sa- 29
ron, Satrai Saronites: & super boues qui in
vallibus, Saphat filius Adlai.
* Et super camelos, Obil Ismaelites; & su- 30
per asinos, Jadias qui de Merathon.
* Et super oues Jaziz Agarenus: omnes hi 31
principes substantiæ regis David.
* Et Jonathan patruus David, consiliarius 32
homo prudens & litteratus ipse, & Joel filius
Achamani cum filijs regis:
* Et Achitophel consiliarius regis, & Chusi 33
primus amicus regis.
* Et post Achitophel adhærens Joiade filius 34
Banaiæ, & Abiathar, & princeps exercitus
regis David Joab.

CAP. XXVIII.

ET conuocauit David omnes principes Israel 1
principes tribuum, & principes diuisionum
quæ per vices qui ministrabant regi, & prin-
cipes miliariorum & centuriarum, & princi-
pes thesaurorum, et qui erant super substantiã
eius & omnes possessiones regis & filiorũ suo-
rum cum eunuchis, & potentes & pugnato-
res exercitus conuocauit in Hierusalem.
* Et stetit David rex in medio concionis, & 2
dixit, Audite me fratres mei & populus meus:
mihi fuit in corde vt ædificarem domum re-
quiei arcæ fœderis Domini, & stationem sca-
bello pedum Dei nostri, & præparaui quæ in
ædificationem apta.
* Et dixit Deus, Non ædificabis mihi tu do- 3
mum vt nominem ego nomen meum in ea, quo-
niam homo bellator es tu, & sanguinem fudisti.
* Et elegit Dominus Deus Israel in me 4
de vniuersa domo patris mei vt essem rex in
Israel in sempiternum: & in Juda elegit du-
cem, & de domo Juda domum patris mei, &
in filijs patris mei in me voluit, vt fierem ego
rex super cunctum Israel.
* Et de omnibus filiis meis, quoniam multos 5
dedit mihi filios Deus, elegit in Salomone filio
meo, vt sederet in throno regni Domini super
Israel. * Et dixit mihi Deus, Salomon filius 6
tuus ædificabit domum meam & atria mea,
quoniam elegi in ipso vt esset mihi in filium,
& ego ero ei in patrem.
* Et præparabo regnum eius vsque in æter- 7
num, si perseuerauerit facere & custodire præ-
cepta mea, & iudicia mea sicut dies hæc.

27 * καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων, σεμεεὶ ὁ ῥαμαθαῖος· καὶ
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ οἴνου, ζαβδὶ ὁ
τοῦ σαφαμί.
28 * καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαιώνων καὶ ἐπὶ τῶν συκαμίνων ἐν τῇ
πεδινῇ, βαλαανὰν ὁ γεδδωρίτης· καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν
29 τοῦ ἐλαίου, ἰωάς. * καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν νομάδων τῶν
ἐν τῷ σαρὼν, σατραὶ ὁ σαρωνίτης· καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν
ἐν τοῖς αὐλῶσι, σαφὰτ υἱὸς ἀδλαί.
30 * καὶ ἐπὶ τῶν καμήλων, ὠβὶλ ὁ ἰσμαηλίτης· καὶ ἐπὶ
τῶν ὄνων, ἰαδίας ὁ ἐκ μεραθών.
31 * καὶ ἐπὶ τῶν προβάτων, ἰαζὶζ ὁ ἀγαρί· πάντες οὗτοι
ἄρχοντες τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως δαυίδ.
32 * καὶ ἰωνάθαν ὁ πατράδελφος δαυίδ, σύμβουλος,
ἄνθρωπος συνετὸς καὶ γραμματεὺς αὐτός· καὶ ἰωὴλ ὁ τοῦ
ἀχαμανὶ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως.
33 * καὶ ἀχιτόφελ σύμβουλος τοῦ βασιλέως, καὶ χουσὶ ὁ
ἀρχιέταιρος τοῦ βασιλέως.
34 * καὶ μετὰ ἀχιτόφελ ἐχόμενος ἰωαδὲ ὁ τοῦ βαναίου καὶ
ἀβιάθαρ, καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ βασιλέως δαυὶδ ἰωάβ.

κη.

1 * Καὶ ἐξεκκλησίασε δαυὶδ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰσ-
ραὴλ ἄρχοντας τῶν φυλῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν διαιρέ-
σεων τῶν ἐφημεριῶν τοὺς λειτουργοῦντας τῷ βασιλεῖ, καὶ
τοὺς ἄρχοντας τῶν χιλιάδων καὶ τῶν ἑκατοντάδων, καὶ τοὺς
ἄρχοντας τῶν θησαυρῶν, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐ-
τοῦ, καὶ πάσης τῆς κτήσεως τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ σὺν
τοῖς εὐνούχοις, καὶ τοὺς δυνάστας, καὶ τοὺς μαχητὰς τῆς στρα-
τιᾶς ἐξεκκλησίασεν ἐν ἱερουσαλήμ.
2 * καὶ ἔστη δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ
εἶπεν, ἀκούσατέ μου ἀδελφοί μου καὶ λαός μου, ἐμοὶ ἐγένε-
το ἐπὶ καρδίαν οἰκοδομῆσαι οἶκον ἀναπαύσεως τῇ κιβω-
τῷ διαθήκης κυρίου, καὶ στάσιν τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν τοῦ
θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡτοίμασα τὰ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐπιτήδεια.
3 * καὶ εἶπεν ὁ θεός, οὐκ οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον τοῦ
ἐπονομάσαι με τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ὅτι ἄνθρωπος
πολεμιστὴς εἶ σύ, καὶ αἵματα ἐξέχεας.
4 * καὶ ἐξελέξατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ
παντὸς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου εἶναι βασιλέα ἐν ἰσραὴλ εἰς
τὸν αἰῶνα, καὶ ἐν ἰούδα ἐξελέξατο ἡγούμενον, καὶ ἐξ οἴκου ἰού-
δα τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ πατρός μου ἐν
ἐμοὶ ἠθέλησεν τοῦ γενέσθαι με βασιλέα ἐπὶ παντὶ τῷ ἰσρα-
5 ήλ. * καὶ ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν μου, ὅτι πολλοὺς ἔδωκέ μοι
υἱοὺς ὁ θεός, ἐξελέξατο ἐν σαλωμὼν τῷ υἱῷ μου, καθίσαι
6 ἐπὶ θρόνου βασιλείας κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. * καὶ εἶπέ
μοι ὁ θεός, σαλωμὼν ὁ υἱός σου οἰκοδομήσει τὸν οἶκόν μου, καὶ
τὰς αὐλάς μου, ὅτι ἐξελεξάμην ἐν αὐτῷ εἶναί μοι εἰς
7 υἱόν, κἀγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα. * καὶ ἑτοιμάσω τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, ἐὰν ἰσχύσῃ ποιεῖν καὶ φυλάσσεσθαι
τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ κρίματά μου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

8 * וְעַתָּה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה
וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֺת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃
9 * וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַּע אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ
וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־
לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִין
אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ
10 לָעַד׃ * רְאֵה עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ
לִבְנוֹת־בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃
11 * וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת־תַּבְנִית
הָאוּלָם וְאֶת־בָּתָּיו וְגַנְזַכָּיו וַעֲלִיֹּתָיו וַחֲדָרָיו
הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת׃
12 * וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת
בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית
הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃
13 * וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־מְלֶאכֶת
עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃
14 * לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה
וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי
15 עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה׃ * וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב
וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ
כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה׃
16 * וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחֲנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת
לְשֻׁלְחַן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לְשֻׁלְחֲנוֹת הַכָּסֶף׃
17 * וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשָׂוֹת זָהָב טָהוֹר
וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי
הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִכְפוֹר וּכְפוֹר׃
18 * וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל
וּלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים
וְסֹכְכִים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה׃
19 * הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל
מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית׃
20 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ חֲזַק וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה
אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי
עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד־לִכְלוֹת כָּל־מְלֶאכֶת
עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃

8 * Nunc ergo coram vniuerso cœtu Israel audiéte Deo nostro custodite & perquirite cuncta mandata Domini Dei vestri, vt possideatis terram bonam, & relinquatis eam filiis vestris post vos vsque in sempiternum.
9 * Tu autem Salomon fili mi scito Deũ patris tui, & serui ei corde perfecto & animo voluntario. Omnia enim corda scrutatur Dominus, & vniuersas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, inuenies; si autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum.
10 * Nunc ergo quia
C elegit te Dominus vt ædificares domum sanctuarij, confortare & perfice.
11 * Dedit autẽ Dauid Salomoni filio suo descriptionem porticus & templi & cellariorum & cœnaculi, & cubiculorum in adytis & domus propitiationis.
12 * Nécnon & omnium quæ cogitauerat atriorum & exedrarum per circuitum in thesauros domus Dei & in thesauros sanctorum;
13 * Diuisionúmque sacerdotalium & Leuiticarum in omnia opera domus Dñi, & in vniuersa vasa ministerij templi Dñi.
14 * Aurum in pondere per singula vasa ministerij, argẽti quoque pondus pro vasorum & operum diuersitate.
15 * Sed & in cãdelabra aurea & ad lucernas aurum pro mensura vniuscuiusque candelabri & lucernarum, similiter & in candelabra argẽtea, & in lucernas eorum
D pro diuersitate mensuræ pondus argenti tradidit.
16 * Aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diuersitate mensarum, similiter & argentum in alias mensas argen-
17 teas. * Ad fuscinulas quoque & phialas, & thuribula ex auro purissimo, & leunculos aureos, pro qualitate mensuræ pondus distribuit in leunculũ & leunculum. Similiter & in leones argenteos diuersum argenti pondus separauit.
18 * Altari autem in quo adolebatur incẽsum aurum purissimum dedit, & vt ex ipso fieret similitudo quadrigæ Cherubim extendentium alas & velantium ar-
19 cam fœderis Dñi. * Omnia, inquit, venerũt scripta manu Dñi ad me vt intellige-
20 rem vniuersa opera exemplaris. * Dixit quoq; Dauid Salomoni filio suo: Viriliter age & cõfortare, & fac; ne timeas & ne paueas. Dñs enim Deus meus tecum erit, & non dimittet te, nec derelinquet, donec pficias omne opus ministerij domus Dñi.

*Et nunc in oculis omnis Israel omnis cœtus 8
Domini, & in auribus Dei nostri, custodite &
quærite cuncta mandata Domini Dei nostri, vt
possideatis terram bonam, & in hæreditate re-
linquatis ipsam filiis vestris post vos vsque
in sempiternum.
*Et nunc Salomon fili mi scito Deum patrũ 9
tuorum, & serui ei in corde perfecto & animo
voluntario, quoniã omnia corda scrutatur Do-
minus, & omnem cogitationem mentium co-
gnoscit: si quæsieris eum, inuenietur à te, & si
reliqueris eum, relinquet te in finem.
*Vide igitur quoniam elegit te vt ædifica- 10
res ei domum in sanctuarium, & confortare
& fac.
*Et dedit Dauid Salomoni filio suo exem- 11
plar templi & domorum eius, & cellariorum
eius, & cœnaculorum, & cubiculorum eius in-
teriorum, & domus propitiatorij.
*Et exemplar omnium quæ fuerunt in spi- 12
ritu cum eo, & atriorum domus Domini &
omnium pastophoriorum quæ in circuitu, quæ in
cellariis domus Domini & cellariorum san-
ctorum.
*Et in diuisionibus quæ per vices sacerdo- 13
tum & Leuitarum, & in omne opus ministe-
rij domus Domini, & cellariorum ministerij
vasorum cultus domus Domini in auro. 14
*Et pondus eius omnibus vasis ministerij
& ministerij, & omnibus vasis argenti in pon-
dere omni vasi ministerij & ministerij.
*Et pondus candelabris aureis & lucernis 15
eorum, aurum in pondere candelabri & cande-
labri, & lucernis eius & candelabris, & au-
reorum & argenteorum candelabrorum pon-
dus dedit ei.
*Et candelabrorum dedit ei pondus, simili- 16
ter pondus mensarum propositionis singulæ men
sæ aureæ, & similiter argentearum.
*Et fuscinularum & vasorum libaminis, 17
& phialarum aurearum, & cyathos aureos in
pondere in cyathum & cyathum, & pondus
aureorum & argenteorum singuli ponderis.
*Et altaris incensorum pondus ex auro ap- 18
probato, & ostendit ei exemplar currus Che-
rubim extensorum alis & obumbrantium su-
per arcam fœderis Domini.
*Omnia in scriptura de manu Domini dedit 19
Dauid Salomoni, secundum assistentem ei pru-
dẽtiam, vt intelligeret perfectionẽ exemplaris.
*Et dixit Dauid Salomoni filio suo, Confor- 20
tare & viriliter age, & fac; ne timeas & ne
paueas, quoniam Dominus Deus tecum, non
dimittet te & non te derelinquet, donec perfi-
cias tu omne ministerium operis domus Do-
mini.

8 *καὶ νῦν κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς Ἰσραὴλ πάσης ἐκ-
κλησίας κυρίου, καὶ ἐν ὠσὶν θεοῦ ἡμῶν, φυλάξατε καὶ ζη-
τήσατε πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἵνα κλη-
ρονομήσητε τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ κατακληρονομή-
σητε αὐτὴν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς ἕως αἰῶνος.
9 *καὶ νῦν Σαλωμὼν υἱέ μου γνῶθι τὸν θεὸν τῶν πατέρων
σου, καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελού-
σῃ, ὅτι πάσας καρδίας ἐξετάζει κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμη-
μα διανοιῶν γινώσκει· ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὑρεθήσεταί σοι,
καὶ ἐὰν καταλείπῃς αὐτόν, καταλείψει σε εἰς τέλος.
10 *ἴδε τοίνυν ὅτι ᾑρέτικέν σε οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον εἰς
ἁγίασμα, καὶ ἀνδρίζου καὶ ποίει.
11 *καὶ ἔδωκεν Δαυὶδ Σαλωμὼν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὸ παράδειγ-
μα τοῦ ναοῦ καὶ τῶν οἴκων αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀποθηκῶν αὐτοῦ, καὶ
τῶν ὑπερώων καὶ τῶν ταμείων αὐτοῦ τῶν ἐσωτέρων, καὶ τοῦ
οἴκου τοῦ ἱλαστηρίου.
12 *καὶ τὸ παράδειγμα πάντων ὧν εἶχεν ἐν πνεύματι μετ'
αὐτοῦ, καὶ τῶν αὐλῶν οἴκου κυρίου καὶ πάντων παστοφορίων
τῶν κύκλῳ τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου καὶ τῶν ἀπο-
θηκῶν τῶν ἁγίων.
13 *καὶ εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων καὶ
τῶν λευιτῶν, καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου
κυρίου, καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν λειτουργησίμων σκευῶν τῆς
λατρείας οἴκου κυρίου εἰς τὸ χρυσίον.
14 *καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὁλκῆς αὐτοῦ πᾶσι τοῖς σκεύεσι δου-
λείας, καὶ δουλείας, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τοῦ ἀργυρίου ἐν
σταθμῷ παντὶ σκεύει δουλείας καὶ δουλείας.
15 *καὶ σταθμὸν ταῖς λυχνίαις ταῖς χρυσαῖς καὶ τοῖς
λύχνοις αὐτῶν, χρυσίον ἐν σταθμῷ λυχνίας καὶ λυχνίας·
καὶ τοῖς λύχνοις αὐτῆς καὶ ταῖς λυχνίαις, τῶν τε χρυσῶν
καὶ ἀργυρῶν λυχνιῶν τὴν ὁλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ.
16 *καὶ τῶν λυχνιῶν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλκήν, ὁμοίως τὸν
σταθμὸν τῶν τραπεζῶν τῆς προθέσεως ἑκάστης τραπέζης
χρυσῆς, καὶ ὡσαύτως τῶν ἀργυρῶν.
17 *καὶ τῶν κρεαγρῶν καὶ σπονδείων καὶ φιαλῶν τῶν χρυ-
σῶν· καὶ τὰ κεφφουρὲ τὰ χρυσᾶ ἐν σταθμῷ εἰς κεφφὼρ,
καὶ κεφφώρ· καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χρυσῶν καὶ τῶν ἀργυ-
ρῶν ἑκάστου σταθμοῦ.
18 *καὶ τὸ τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων σταθμὸν ἐκ
χρυσίου δοκίμου, καὶ ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ παράδειγμα τοῦ ἅρ-
ματος τῶν χερουβὶμ τῶν διαπεπετασμένων ταῖς πτέ-
ρυξι καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου.
19 *πάντα ἐν γραφῇ ἐκ χειρὸς κυρίου ἔδωκε Δαυὶδ τῷ
Σαλωμῶνι, κατὰ τὴν περιγενηθεῖσαν αὐτῷ σύνεσιν, τοῦ συν-
ιέναι τὴν κατεργασίαν τοῦ παραδείγματος.
20 *καὶ εἶπε Δαυὶδ Σαλωμῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἴσχυε καὶ ἀνδρεί-
ζου καὶ ποίει, μὴ φοβοῦ καὶ μὴ πτοηθῇς, ὅτι κύριος ὁ θεός μου μετὰ
σοῦ, οὐκ ἀνήσει σε καὶ οὐ μή σε ἐγκαταλείπῃ ἕως τοῦ συντε-
λέσαι σε πᾶσαν λειτουργίαν ἐργασίας οἴκου κυρίου.

21 * וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־
עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־מְלָאכָה לְכָל־
נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
לְכָל־דְּבָרֶיךָ׃

כט

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל
שְׁלֹמֹה בְנִי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ
וְהַמְּלָאכָה גְדוֹלָה כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי
2 לַיהוָה אֱלֹהִים׃ * וּכְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי
לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת
לַנְּחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים לָעֵצִים אַבְנֵי־
שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְרִקְמָה וְכֹל אֶבֶן
יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב׃
3 * וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה
זָהָב וָכָסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהַי לְמַעְלָה מִכָּל־
4 הֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ׃ * שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
כִּכְּרֵי זָהָב מִזְּהַב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־
כֶּסֶף מְזֻקָּק לָטוּחַ קִירוֹת הַבָּתִּים׃
5 * לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה
בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאות יָדוֹ הַיּוֹם
6 לַיהוָה׃ * וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וּלְשָׂרֵי
מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיִּתְּנוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים זָהָב
כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וַאֲדַרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף
כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת
אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף כִּכָּרִים׃
8 * וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־
9 יְהוָה עַל יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי׃ * וַיִּשְׂמְחוּ
הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְּלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ
לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃
10 * וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל
וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃
11 * לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃

21 * Ecce diuiſiones ſacerdotum & Leui-
tarum in omne miniſterium domus Dei
aſſiſtunt tibi, & parati ſunt, & nouerunt
tam principes quàm populus omnia præ-
cepta tua.

CAP. XXIX.

1 LOcutúſque eſt Dauid rex ad omnem
A Eccleſiam: Salomonem filium meum
vnum elegit Deus adhuc puerum & te-
nellum. Opus enim grande eſt, neq; enim
homini præparatur habitatio ſed Dño.
2 * Ego enim totis viribus meis prępara-
ui impenſas domus Domini Dei mei, au-
rum ad vaſa aurea, & argentum in argen-
tea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad
lignea, lapides onychinos & quaſi ſtibi-
nos & diuerſorum colorum omnémque
precioſum lapidem & marmor parium
abundantiſſimè.
3 * Et ſuper hæc quæ obtuli in domum
Dei mei, de peculio meo aurum & argen-
tum do in templum Dei mei, exceptis his
quæ præparaui in ædem ſanctam,
4 * Tria millia taléta auri de auro Ophir,
& ſeptem millia talentorum argenti pro-
batiſſimi ad deaurandos parietes templi.
5 * Et vbicunque opus eſt, aurum de au-
ro, & vbicunque opus eſt, argentum de
B argẽto. Opera fiant per manus artificum;
& ſi quis ſponte offert, impleat manum
ſuã hodie, & offerat quod voluerit Dño.
6 * Polliciti ſunt itaque principes fami-
liarum & proceres tribuum Iſrael: tribu-
ni quoque & centuriones, & principes
poſſeſsionum regis.
7 * Dederúntque in opera domus Dei
auri talenta quinque millia, & ſolidos de-
cem millia, argenti talenta decem millia,
& æris talenta decem & octo millia, ferri
quoque centum millia talentorum.
8 * Et apud quemcunq; inuenti ſunt la-
pides, dederunt in theſauros domus Do-
mini per manum Iehihel Gerſonitis.
9 * Lætatúſq; eſt populus cùm vota ſpon
te promitterent, quia corde toto offere-
bant ea Domino.
10 * Sed & Dauid rex lætatus eſt gaudio
C magno, & benedixit Domino coram vni-
uerſa multitudine; & ait, Benedictus es
Domine Deus Iſrael patris noſtri ab æter-
no in æternum.
11 * Tua eſt Domine magnificentia & po
tentia, & gloria, atq; victoria, & tibi laus.
Cuncta enim quæ in cęlo ſunt & in terra,
tua ſunt. Tuum Domine regnum, & tu es
ſuper omnes principes.

*Et ecce diuisiones per vices sacerdotum 21
et Leuitarum in omne ministerium domus Dei,
& tecum in omni opere omnis promptus in o-
mni voluntario, in sapientia secundum omnem
artem, & principes & omnis populus in om-
nes sermones tuos.*

CAP. XXIX.

ET dixit David rex omni Ecclesiæ, Salomon 1
filius meus, in quem elegit in eo Dominus,
iuuenis & tener & opus grande, quoniam non
homini habitatio, sed Domino Deo.
*Et ego secundum omnem potentiam meam 2
præparaui in domum Dei mei aurum in aurum,
& argentum in argentum, et æs in æs, & fer-
rum in ferrum, & ligna in ligna, & lapides
onychinos, & ad copiam lapides preciosos &
varios, & omnem lapidem preciosum, & la-
pides parios in multitudinem.
*Et adhuc cùm habeo in voluntatem ego in 3
domum Domini Dei mei, est mihi quod acquisi-
ui aurum & argentum, et ecce dedi in domum
Dei mei in altitudinem: exceptis quæ præpara-
ui in domum sanctam,
*Tria millia talẽtorum auri quod ex Ophir, 4
septem millia talentorum argenti approbati, ad
liniendum in ipsis parietes templi:
*In aurum auro, & in argentum argento, 5
& in omne opus per manũ artificum, & quis
promptus est vt impleat manus suas hodie Do-
mino.
*Et prompti fuerunt principes familiarum, 6
& principes filiorum Israel, et tribuni & cen
turiones, & præpositi operum regis, et dispen-
satores.
*Et dederunt in opera domus Domini auri 7
talẽta quinque millia, & drachmas decem mil-
le, & argenti talenta decem millia, & æris ta-
lenta decem octo millia, & ferri centum millia
talentorum.
*Et quibus inuenti sunt apud ipsos lapides, 8
dederunt in thesauros domus Domini per ma-
num Ieiel Gersoni.
*Et lætatus est populus cùm spõte vota pro- 9
mitterent, quoniam ex corde pleno sponte offe-
rebant Domino.
*Et David rex lætatus est gaudio magno, 10
& benedixit rex David Domino coram Eccle-
sia dicens, Benedictus es Domine Deus Israel
pater noster ab æterno & vsque in æternum.
*Tibi Domine magnitudo & potentia, & 11
magnificentia, & victoria, & confessio, quo-
niam tu cunctorum quæ in cælo & in terra do-
minaris: tibi Domine regnum & exaltatio in
omnia & in omnem principatum.*

21 *καὶ ἰδοὺ αἱ αἱρέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν εἰς πᾶσαν τὴν λειτουργίαν τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· καὶ
μετὰ σοῦ ἐν παντὶ ἔργῳ πᾶς προθυμος ἐν παντὶ ἑκουσίῳ,
ἐν σοφίᾳ κατὰ πᾶσαν τέχνην, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ
λαὸς εἰς πάντας τοὺς λόγους σου.

κθ΄.

1 *Καὶ εἶπεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ,
σαλομὼν ὁ υἱός μου, εἰς ὃν ᾑρέτικεν ἐν αὐτῷ κύριος, νέος
καὶ ἁπαλὸς καὶ τὸ ἔργον μέγα, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ἡ οἴ-
κησις, ἀλλ' ἢ κυρίῳ τῷ θεῷ.
2 *καὶ ἐγὼ κατὰ πᾶσαν τὴν δύναμίν μου ἡτοίμακα εἰς
τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ μου τὸ χρυσίον εἰς χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύ-
ριον εἰς ἀργύριον, καὶ τὸν χαλκὸν εἰς χαλκόν, καὶ τὸν σί-
δηρον εἰς σίδηρον, καὶ ξύλα εἰς ξύλα, καὶ λίθους ὄνυ-
χος, καὶ πληρώσεως λίθους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους, καὶ
πάντα λίθον τίμιον, καὶ λίθους παρίους εἰς πλῆθος.
3 *καὶ ἔτι ἐν τῷ εὐδοκῆσαί με εἰς οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ μου,
ἔστι μοι ὃ περιπεποίημαι χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ ἰδοὺ
δέδωκα εἰς τὸν οἶκον θεοῦ μου εἰς ὕψος, ἐκτὸς ὧν ἡτοίμα-
σα εἰς τὸν οἶκον τὸν ἅγιον·
4 *τρισχίλια τάλαντα χρυσίου τοῦ ἐξ ὀφείρ, ἑπτακισχί-
λια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ καταχρισαι ἐν αὐτοῖς
τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ,
5 *εἰς τὸ χρυσίον τῷ χρυσίῳ, καὶ εἰς τὸ ἀργύριον τῷ ἀργυ-
ρίῳ, καὶ εἰς πᾶν ἔργον διὰ χειρὸς τεχνιτῶν· καὶ τίς ὁ
προθυμούμενος πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ σήμερον
τῷ κυρίῳ.
6 *καὶ προεθυμήθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν, καὶ
οἱ ἄρχοντες τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ ἑκα-
τόνταρχοι, καὶ οἱ προστάται τῶν ἔργων τοῦ βασιλέως, καὶ
οἱ οἰκονόμοι.
7 *καὶ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυρίου χρυσίου τά-
λαντα πεντακισχίλια, καὶ δραχμὰς μυρίας, καὶ ἀργυρίου
ταλάντων δέκα χιλιάδας, καὶ χαλκοῦ τάλαντα μύρια
ὀκτακισχίλια, καὶ σιδήρου ἑκατὸν χιλιάδας ταλάντων.
8 *καὶ οἷς εὑρέθησαν παρ' αὐτοῖς λίθοι, ἔδωκαν εἰς τὰς
ἀποθήκας οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς ἰειὴλ τοῦ γερσωνί.
9 *καὶ εὐφράνθη ὁ λαὸς ἐπὶ τῷ ἑκουσιασμῷ, ὅτι ἐκ
καρδίας πλήρους ἑκουσιάσαντο τῷ κυρίῳ.
10 *καὶ δαυὶδ ὁ βασιλεὺς εὐφράνθη εὐφροσύνῃ μεγά-
λῃ, καὶ εὐλόγησεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὸν κύριον ἐνώπιον τῆς
ἐκκλησίας λέγων, εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ
πατὴρ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
11 *σοὶ κύριε ἡ μεγαλωσύνη, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ με-
γαλοπρέπεια, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ ἐξομολόγησις, ὅτι σὺ
πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς δεσπόζεις· σοὶ κύ-
ριε ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἔπαρσις εἰς πάντα καὶ εἰς πᾶσαν
ἀρχήν.

12 * וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל
וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃
13 * וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
14 * וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב
כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ׃
15 * כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־
אֲבֹתֵינוּ כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה׃
16 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
הֲכִינֹנוּ לִבְנוֹת־לְךָ בַיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ
הִיא וּלְךָ הַכֹּל׃
17 * וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹּחֵן לֵבָב וּמֵישָׁרִים
תִּרְצֶה אֲנִי בְּיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה
וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה
18 לְהִתְנַדֶּב־לָךְ׃ * יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר
מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ׃
19 * וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ
עֵדְוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה
אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי׃
20 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ־נָא אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ׃
21 * וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה
לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵילִים אֶלֶף
כְּבָשִׂים אֶלֶף וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־
22 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה
בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית
לִשְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה לְנָגִיד וּלְצָדוֹק
23 לְכֹהֵן׃ * וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא יְהוָה
לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד אָבִיו וַיַּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
24 * וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
25 דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְגַדֵּל
יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן
עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה עַל־כָּל־מֶלֶךְ
26 לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

12 *Tuæ diuitiæ & tua est gloria, tu do-
minaris omnium. In manu tua virtus &
potentia, in manu tua magnitudo & im-
13 perium omnium. *Nunc igitur Deus no
ster confitemur tibi, & laudamus nomen
tuum inclytum.
14 *Quis ego & quis populus meus vt
possimus hæc tibi vniuersa promittere?
D tua sunt omnia & quę de manu tua acce-
pimus, dedimus tibi.
15 *Peregrini enim sumus coram te & ad-
uenæ, sicut omnes patres nostri. Dies no-
stri quasi vmbra super terram, & nulla est
16 mora. *Dñe Deus noster, omnis hæc
copia quā parauimus vt ædificaretur do-
mus nomini sancto tuo, de manu tua est,
17 & tua sunt omnia. *Scio Deus meus ꝙ
probes corda & simplicitatē diligas, vnde
& ego in simplicitate cordis mei lętus ob-
tuli vniuersa hæc, & populum tuum qui
hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio
tibi offerre donaria.
18 *Domine Deus Abraam, & Isaac, & Is-
rael patrum nostrorum custodi in æternū
E hanc volūtatem cordis eorum, & semper
in veneratione tui mens ista permaneat.
19 *Salomoni quoq; filio meo da cor per-
fectum, vt custodiat mandata tua & testi-
monia tua, & cerimonias tuas, & faciat
vniuersa, & ædificet ædem cuius impensas
20 paraui. *Præcepit autē Dauid vniuer-
sæ Ecclesiæ: Benedicite Dño Deo vestro.
Et benedixit omnis Ecclesia Dño Deo pa
trum suorum, & inclinauerunt se & ado-
rauerunt Dominum, & deinde regem.
21 *Immolauerúntque victimas Dño, &
obtulerunt holocausta die sequenti, tau-
ros mille, arietes mille, agnos mille cum li
baminibus suis & vniuerso ritu abun-
dantissime in omnem Israel.
22 *Et comederunt & biberunt corā Do-
mino in die illo cum grandi lætitia, & vn-
xerunt secūdò Salomonem filium Dauid.
Vnxerunt autem eum Domino in princi-
pem, & Sadoch in pontificem.
23 *Sedítque Salomon super solium Do-
mini in regē pro Dauid patre suo, & cun-
ctis placuit, & paruit illi omnis Israel.
24 *Sed & vniuersi principes & potentes,
& cūcti filij regis Dauid dederunt manū,
25 & subiecti fuerunt Salomoni regi. *Ma-
gnificauit ergo Dñs Salomonē super om-
nem Israel, & dedit illi gloriā regni qua-
lem nullus habuit ante eum rex Israel.
26 *Igitur Dauid filius Isai regnauit su-
per vniuersum Israel.

*A te diuitiæ & gloria à facie tua, tu om- 12
nium dominaris Domine princeps omnis impe-
rij, & in manu tua fortitudo & potentia, &
in manu tua magnificare & fortificare omnia.
*Et nunc Domine confitemur tibi, & lau- 13
damus nomen gloriæ tuæ.
*Quoniam quis sum ego, & quis populus 14
meus, quoniam potuimus promittere sponte tibi
sic: quoniam tua sunt omnia, & ex tuis dedi-
mus tibi. *Quoniam peregrini sumus coram 15
te & aduenæ, sicut omnes patres nostri, & si-
cut vmbræ dies nostri in terra, et non est mora.
*Domine Deus noster ad omnem multitu- 16
dinem hanc, quam parauimus tibi ad ædifican-
dum domum nomini tuo sancto, de manu enim
tua est, & tua sunt omnia.
*Et sciui Domine, quoniam tu es probans 17
corda, & diligens iustitiam, & ego in simpli-
citate cordis mei prompte obtuli hæc vniuersa,
& nunc populum tuum qui repertus est hic,
vidi in gaudio promptè offerre tibi.
*Domine Deus Abraam et Isaac, & Israel 18
patrum nostrorum, custodi eorum plasma cogi-
tationum cordis populi tui in æternum, & di-
rige corda eorum ad te.
*Et Salomoni filio meo da cor bonum, vt fa- 19
ciat mandata tua, & testimonia tua, & præ-
cepta tua, & vt in finem adducat omnia, &
vt ædificet apparatum domus tuæ, quem pa-
raui.
*Et dixit David omni Ecclesiæ, Benedicite 20
nunc Domino Deo nostro. & benedixit omnis
Ecclesia Domino Deo patrum suorum: & fle-
ctentes genua adorauerunt Dominum & re-
gem.
*Et sacrificauit David Domino sacrificia, 21
& obtulit holocausta Domino crastina die pri-
mi diei vitulos mille, arietes mille, agnos mille,
& libamina sua & sacrificia in multitudinem
omni Israel.
*Et comederunt & biberunt coram Do- 22
mino in die illo cum lætitia grandi: & elege-
runt regem secundò Salomonem filium David,
& vnxerunt eum Domino in regem, & Sad-
duc in sacerdotem.
*Et sedit Salomon in throno Domini in re- 23
gem pro David patre suo, & prosper fuit, &
paruerunt ei omnis Israel.
*Et principes, & potentes, & cuncti filij 24
regis David subditi sunt ei.
*Et magnificauit Dominus Salomonem co- 25
ram omni Israel, & dedit super eum gloriam
regni, sicut non fuit in omni rege ante eum su-
pra Israel.
*Et David filius Iesse regnauit super vni- 26
uersum Israel.

12 *παρὰ σοῦ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα ἐκ προσώπου σου, σὺ πάντων ἄρχεις κύριε ὁ ἄρχων πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ χειρί σου ἰσχὺς καὶ δυναστεία, καὶ ἐν τῇ χειρί σου μεγαλῦναι καὶ κατισχῦσαι τὰ πάντα.

13 *καὶ νῦν κύριε ἐξομολογούμεθά σοι, καὶ αἰνοῦμεν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου.

14 *ὅτι τίς εἰμι ἐγώ, καὶ τίς ὁ λαός μου, ὅτι ἰσχύσαμεν τοῦ ἑκουσιάσασθαί σοι οὕτως; ὅτι σὰ ἐστι τὰ πάντα, καὶ ἐκ τῶν σῶν δεδώκαμέν σοι.

15 *ὅτι πάροικοι ἐσμὲν ἐναντίον σου, καὶ πάροικοι, καθὼς πάντες οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὡς σκιαὶ αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπομονή.

16 *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς πᾶν τὸ πλῆθος τοῦτο, ὃ ἡτοιμάσαμέν σοι τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, ἐκ χειρὸς γάρ σου ἐστί, καὶ σὰ ἐστι τὰ πάντα.

17 *καὶ ἔγνων κύριε, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐξετάζων καρδίας, καὶ ἀγαπῶν δικαιοσύνην, καὶ ἐγὼ ἐν ἁπλότητι καρδίας μου ἑκουσιάσθην ταῦτα πάντα, καὶ νῦν τὸν λαόν σου τὸν εὑρεθέντα ὧδε εἶδον ἐν εὐφροσύνῃ ἑκουσιασθέντα σοι.

18 *κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ ἰσαάκ, καὶ ἰσραὴλ τῶν πατέρων ἡμῶν, φύλαξον αὐτῶν τὸ πλάσμα διανοιῶν καρδίας λαοῦ σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ κατεύθυνον τὰς καρδίας αὐτῶν πρὸς σέ.

19 *καὶ σαλωμῶντι τῷ υἱῷ μου δὸς καρδίαν ἀγαθήν, τοῦ ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ μαρτύριά σου, καὶ τὰ προστάγματά σου, καὶ τοῦ ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν πάντα, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου, ἣν ἡτοίμασα.

20 *καὶ εἶπεν δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, εὐλογήσατε δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν· καὶ εὐλόγησε πᾶσα ἡ ἐκκλησία κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ κάμψαντες τὰ γόνατα προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ καὶ τῷ βασιλεῖ.

21 *καὶ ἔθυσε δαυὶδ τῷ κυρίῳ θυσίας, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ τῇ ἐπαύριον τῆς πρώτης ἡμέρας μόσχους χιλίους, κριοὺς χιλίους, ἄρνας χιλίας, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ θυσίας εἰς πλῆθος παντὶ τῷ ἰσραήλ.

22 *καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἔναντι κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἐβασίλευσαν ἐκ δευτέρου τὸν σαλωμῶντα υἱὸν δαυίδ, καὶ ἔχρισαν αὐτὸν τῷ κυρίῳ εἰς βασιλέα, καὶ τὸν σαδδοὺκ εἰς ἱερέα.

23 *καὶ ἐκάθισεν σαλωμὼν ἐπὶ θρόνου κυρίου εἰς βασιλέα ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ εὐωδώθη· καὶ ἐπήκουσαν αὐτοῦ πᾶς ἰσραήλ.

24 *καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ δυνατοί, καί γε πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως δαυὶδ ὑπετάγησαν αὐτῷ.

25 *καὶ ἐμεγάλυνε κύριος τὸν σαλωμῶντα ἐναντίον παντὸς ἰσραήλ, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν δόξαν βασιλείας, ὡς οὐκ ἐγένετο ἐπὶ παντὸς βασιλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ ἰσραήλ.

26 *καὶ δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.

27 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַיִם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ׃
28 * וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר
29 וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וְדִבְרֵי
דָּוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא
30 וְעַל־דִּבְרֵי גָּד הַחֹזֶה׃ * עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל
וְעַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

ספר דברי הימים ב

א

1 וַיִּתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד עַל־
מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וַיְגַדְּלֵהוּ לְמָעְלָה׃
2 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל
לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים וּלְכֹל נָשִׂיא
לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת׃
3 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר׃
4 * אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִיד מִקִּרְיַת
יְעָרִים בַּהֵכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל
5 בִּירוּשָׁלָיִם׃ * וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה
בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם לִפְנֵי מִשְׁכַּן
יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל׃
6 * וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת
7 אָלֶף׃ * בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים
לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ׃
8 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־
דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו׃
9 * עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ עִם
דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר
הָאָרֶץ׃

27 * Et dies quibus regnauit super Iſrael
fuerunt quadraginta anni. In Hebron regnauit ſeptem annis, & in Hieruſalem
annis triginta tribus.
28 * Et mortuus eſt in ſenectute bona plenus dierum & diuitiis & gloria. Et regnauit Salomon filius eius pro eo.
29 * Geſta autem Dauid regis priora & nouiſſima ſcripta ſunt in libro Samuel Videntis, & in libro Nathan prophetæ, atq; in volumine Gad Videntis:
30 *Vniuerſique regni eius & fortitudinis & temporum quę tranſierunt ſub eo, ſiue in Iſrael, ſiue in cunctis regnis terrarum.

DIBRE HAIAMIN
SIVE PARALIPOMENON,
LIB. SECVNDVS.
CAP. I.

1
Onfortatus eſt ergo Salomon filius Dauid in regno ſuo, & Dominus Deus eius erat cum eo, & magnificauit eum in excelſum.
2 * Præcepítq; Salomon vniuerſo Iſrael, tribunis & centurionibus, & ducibus, & iudicibus omnis Iſrael & principibus familiarum.
3 * Et abiit cum vniuerſa multitudine in excelſum Gabaon, vbi erat tabernaculum fœderis Dei; quod fecit Moyſes famulus Domini in ſolitudine.
4 * Arcam autem Dei adduxerat Dauid de Cariathiarim in locum quem præparauerat ei, & vbi fixerat illi tabernaculum, hoc eſt in Hieruſalem.
5 * Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beſeleel filius Vri filij Vr, ibi erat coram tabernaculo Domini, quod & requiſiuit Salomon & omnis Eccleſia.
6 * Aſcendítq; Salomon ad altare æneũ coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hoſtias.
7 * Ecce autem in ipſa nocte apparuit ei Deus, dicens: Poſtula quod vis vt dem tibi.
8 * Dixítque Salomon Deo, Tu feciſti cũ Dauid patre meo miſericordiam magnam, & conſtituiſti me regem pro eo.
9 * Nunc ergo Domine Deus impleatur ſermo tuus quem pollicitus es Dauid patri meo. Tu enim me feciſti regem ſuper populum tuum multum qui tam innumerabilis eſt quàm puluis terræ.

* Et dies quibus regnauit super Israel qua- 27
draginta anni, in Chebron regnauit septem an-
nis, & in Hierusalem triginta & tribus
annis.
* Et mortuus est David in senectute bona, 28
plenus dierum diuitiis, & gloria, & regnauit
Salomon filius eius pro eo.
* Et reliqui sermones Dauid regis priores 29
& nouissimi, nónne sunt scripti in sermonibus
Samuel Videntis, & in sermonibus Nathan
prophetæ, & in sermonibus Gad Videntis pro
vniuerso regno eius;
* Et vniuersa potentia eius, & temporibus 30
quæ transierunt in eo & in Israel, & in cun-
ctis regnis terrarum?

PARALIPOMENON, LIBER II.

CAP. I.

ET confortatus est Salomon fi- 1
lius Dauid in regno suo, &
Dominus Deus eius cum eo,
& magnificauit eum in ex-
celsum.
* Et dixit Salomon ad 2
vniuersum Israel tribunis & centurionibus,
& iudicibus, & omnibus principibus coram
omni Israel principibus familiarum.
* Et abijt Salomon & vniuersa Ecclesia 3
cum eo in excelsum quod in Gabaon, quoniam
illic erat tabernaculum fœderis Dei quod fecit
Moyses seruus Domini in eremo.
* At arcam Dei adduxerat Dauid de ciui- 4
tate Cariathiarim, quoniam præparauit ei Da-
uid, quoniam fixerat ei tabernaculum in Hie-
rusalem.
* Et altare æneum quod fecit Beseleel filius 5
Vri, filij Or, illic erat coram tabernaculo Domi-
ni, & quæsiuit illud Salomon & Ecclesia.
* Et obtulit illic Salomon ad altare æneum 6
quod coram Domino quod in tabernaculo fœ-
deris, & obtulit in eo holocausta mille.
* In nocte illa apparuit Deus Salomoni, & 7
dixit ei, Postula quid tibi dabo.
* Et dixit Salomon ad Deum, Tu fecisti cum 8
Dauid patre meo misericordiam magnam, &
constituisti regem me pro eo.
* Et nunc Domine Deus, impleatur verbum 9
tuum cum Dauid patre meo, quoniam tu con-
stituisti regem me super populum multum, sicut
puluerem terræ.

27 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσα-
ράκοντα ἔτη, ἐν χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν
ἱερουσαλὴμ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.
28 * καὶ ἀπέθανε δαυὶδ ἐν γήρᾳ καλῷ, πλήρης ἡμερῶν,
πλούτῳ καὶ δόξῃ, καὶ ἐβασίλευσεν σολομὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
αὐτοῦ.
29 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως οἱ πρό-
τεροι, καὶ οἱ ὕστεροι, οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ λό-
γων σαμουὴλ τοῦ ὁρῶντος, καὶ ἐπὶ λόγων νάθαν τοῦ προ-
φήτου, καὶ ἐπὶ λόγων γὰδ τοῦ ὁρῶντος περὶ πάσης τῆς
βασιλείας αὐτοῦ·
30 * καὶ πάσης τῆς δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τῶν καιρῶν τῶν
διελθόντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ πά-
σας τὰς βασιλείας τῶν γαιῶν;

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ β'.

α'.

1 ΚΑὶ ἐνίσχυσε σολομὼν υἱὸς δαυὶδ ἐπὶ τὴν
βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς
ὕψος.
2 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς πάντα
ἰσραὴλ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις, καὶ τοῖς κρι-
ταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ τοῖς
ἄρχουσι τῶν πατριῶν.
3 * καὶ ἐπορεύθη σολομὼν καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία μετ'
αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν ἐν γαβαὼν, ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ
τοῦ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ ἣν ἐποίησε μωυσῆς παῖς κυρίου ἐν
τῇ ἐρήμῳ.
4 * τὴν δὲ κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκ πόλεως κα-
ριαθιαρείμ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτῇ δαυίδ, ὅτι ἔπηξεν αὐ-
τῇ σκηνὴν ἐν ἱερουσαλήμ.
5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε βεσελεὴλ
υἱὸς οὐρεί, υἱοῦ ὢρ, ἐκεῖ ἦν ἔναντι τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ ἐξεζή-
τησεν αὐτὸ σολομὼν καὶ ἡ ἐκκλησία.
6 * καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ σολομὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ
χαλκοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου,
καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαύτωσιν χιλίαν.
7 * ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὤφθη ὁ θεὸς τῷ σολομῶντι, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, αἴτησαι τί σοι δώσω.
8 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς τὸν θεόν, σὺ ἐποίησας μετὰ
δαυὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα, καὶ ἐβασίλευσάς
με ἀντ' αὐτοῦ.
9 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς πιστωθήτω τὸ ῥῆμά σου μετὰ δα-
υὶδ τοῦ πατρός μου, ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ἐπὶ λαὸν πο-
λύν, ὡς τὸν χοῦν τῆς γῆς.

10 * עַתָּה חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־
הַזֶּה וְאָבוֹאָה כִּי־מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל׃
11 * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה
זֹאת עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים
וְכָבוֹד וְאֵת נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים רַבִּים לֹא
שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט
אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו׃
12 * הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְכָבוֹד אֶתֶּן־לָךְ אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כֵן לַמְּלָכִים
13 אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃ * וַיָּבֹא
שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַםִ מִלִּפְנֵי
אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ
אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף
פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ
15 בִּירוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־
הַזָּהָב בִּירוּשָׁלַםִ כָּאֲבָנִים וְאֵת הָאֲרָזִים נָתַן
כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃
16 * וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם
וּמִקְוֵא סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֵא יִקְחוּ בִּמְחִיר׃
17 * וַיַּעֲלוּ וַיּוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים
וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ׃

ב

1 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
2 יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ * וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה
שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף אִישׁ
חֹצֵב בָּהָר וּמְנַצְּחִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
3 מֵאוֹת׃ * וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ־
צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח־לוֹ
4 אֲרָזִים לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ׃ * הִנֵּה
אֲנִי בוֹנֶה־בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהַי לְהַקְדִּישׁ לוֹ
לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד
וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וּלְמוֹעֲדֵי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל כִּי־גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ
מִכָּל־הָאֱלֹהִים׃

10 * Da mihi sapientiam & intelligẽtiam
vt ingrediar & egrediar corã populo tuo.
Quis enim potest hunc populum tuũ di-
11 gnè qui tam grandis est iudicare? * Dixit
autem Deus ad Salomonẽ, Quia hoc ma-
gis placuit cordi tuo, & nõ postulasti di-
uitias & substantiã & gloriam, neque ani-
mas eorũ qui te oderant, sed nec dies vitę
plurimos: Petisti aũt sapientiã & scientiã
vt iudicare posis populum meum super
quem constitui te regem:
12 * Sapientia & scientia data sunt tibi.
Diuitias autem & substãtiam & gloriam
D dabo tibi, ita vt nullus in regibus nec an-
te nec post te fuerit similis tui.
13 * Venit ergo Salomon ab excelso Ga-
baon in Hierusalem coram tabernaculo
fœderis, & regnauit super Israel.
14 * Congregauítq; sibi currus & equites;
& facti sunt ei mille quadringẽti currus,
& duodecim millia equitum, & fecit eos
esse in vrbibus quadrigarum & cum rege
15 in Hierusalem. * Præbuítq; rex argentũ
& aurum in Hierusalem quasi lapides, &
cedros quasi sycomoros quæ nascuntur in
campestribus multitudine magna.
16 * Adducebantur autẽ ei equi de Ægy-
pto de Choa à negociatoribus regis.
17 * Qui ibant & emebant precio quadri-
gam equorum sexcentis argenteis, &
equum centum quinquaginta. Similiter
de vniuersis regnis Cethæorum, & à regi-
bus Syriæ emptio celebrabatur.

CAP. II.

1 DEcreuit autem Salomõ ædificare do-
A mum nomini Dñi & palatium sibi.
2 * Et numerauit septuaginta millia vi-
rorum portantium humeris, & octoginta
millia qui cęderent lapides in montibus,
præpositósque eorum tria millia sexcẽtos.
3 * Misit quoque ad Hyram regem Ty-
ri, dicens: Sicut egisti cum Dauid patre
meo, & misisti ei ligna cedrina vt ædifica-
ret sibi domum in qua & habitauit:
4 * Sic fac mecum, vt ædificem domum
nomini Domini Dei mei, vt consecrem
eam ad adolendum incensum coram illo
& fumiganda aromata, & ad propositio-
B nem panum sempiternam, & ad holocau-
stomata manè & vesperè. Sabbatis quo-
que & neomeniis & solemnitatibus Do-
mini Dei nostri in sempiternum, quæ
mandata sunt Israeli.
5 * Domus enim quam ædificare cupio,
magna est. Magnus est enim Deus noster
super omnes Deos.

‡Nunc igitur sapientiam & intelligentiam 10
da mihi, & egrediar ante populum hunc & in-
grediar, quoniam quis iudicabit populum tuum
grandem hunc?
‡Et dixit Deus ad Salomonem, Eò quòd fuit 11
hoc in corde tuo, & non petisti diuitias substan
tiarum, neque gloriam, neq; animam odientium
te, & non petisti dies multos, & petisti tibi
ipsi sapientiam & scientiam, vt iudices popu-
lum meum, super quem constitui regem te su-
per eum.
‡Et sapientiam & scientiam do tibi: & di- 12
uitias, & substantiam, & gloriam dabo tibi,
vt non sit similis tibi in regibus qui ante te, &
post te non erit sic.
‡Et venit Salomon ab excelso quod in Ga- 13
baon in Hierusalem à facie tabernaculi fœde-
ris, & regnauit super Israel.
‡Et congregauit Salomon currus & equi- 14
tes, & facti sunt ei mille & quadringenti cur-
rus, & duodecim millia equitum, & reliquit
eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in
Hierusalem.
‡Et posuit rex argentum & aurum in Hie- 15
rusalem sicut lapides, & cedros dedit in Iu-
dæa quasi sycomoros quæ in campestri in mul-
titudine.
‡Et exitus equorum Salomoni ex Ægypto, 16
& precium negotiatorum regis precium quod
accipiebant & emebant in commutatione.
‡Et ascendebant & educebant ex Ægy- 17
pto currum vnum sexcentis argenteis, &
equum quinquaginta & centum: & sic omni-
bus regibus Chettæorum, & regibus Syriæ in
manibus suis educebant.

CAP. II.

ET dixit Salomon vt ædificaret domum no- 1
mini Domini, & domum regno suo.
‡Et congregauit Salomon septuaginta millia 2
virorum portantium humeris, & octoginta
millia virorum lapicidarum in monte: & præ-
positi super eos tria millia & sexcenti.
‡Et misit Salomon ad Chiram regem Tyri, 3
dicens: Sicut fecisti cum Dauid patre meo, &
misisti ei cedros vt ædificaret sibi domum vt ha
bitaret in ea:
‡Et ecce ego filius eius ædifico domum no- 4
mini Domini Dei mei, vt sanctificem eam ipsi
ad adolendum coram illo incensum aromatum,
& ad faciendum propositionem semper, & ad
offerendum holocaustomata semper mane &
vesperi, & sabbatis, & in neomenijs & in so-
lemnitatibus Domini Dei nostri, in sempiter-
num hoc super Israel. ‡Et domus quam ego 5
ædifico magna, quoniã magnus Dominus Deus
noster super omnes Deos.

10 ‡νῦν οὖν σοφίαν καὶ σύνεσιν δός μοι, καὶ ἐξελεύσομαι ἔμ-
προσθεν τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσελεύσομαι, ὅτι τίς κρινεῖ τὸν
λαόν σου τὸν μέγαν τοῦτον;
11 ‡καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς σαλομῶντα, ἀνθ᾽ ὧν ἐγένετο
τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ οὐκ ᾐτήσω πλοῦτον ὑπαρχόν-
των, οὐδὲ δόξαν, οὐδὲ τὴν ψυχὴν τῶν μισούντων σε, καὶ οὐκ
ᾐτήσω ἡμέρας πολλάς, καὶ ᾔτησας σεαυτῷ σοφίαν καὶ
σύνεσιν, ὅπως κρίνῃς τὸν λαόν μου, ἐφ᾽ ὃν ἐβασίλευσά σε
ἐπ᾽ αὐτόν.
12 ‡καὶ σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν δίδωμί σοι, καὶ πλοῦτον καὶ
ὕπαρξιν, καὶ δόξαν δώσω σοι, ὡς οὐκ ἐγένετο ὅμοιός σοι ἐν
τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται οὕτως.
13 ‡καὶ ἦλθεν σαλομὼν ἐκ βαμὰ τῆς ἐν γαβαὼν εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ, ἀπὸ προσώπου τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ
ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραήλ.
14 ‡καὶ συνήγαγεν σαλομὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς· καὶ ἐγέ-
νετο αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἅρματα, καὶ δώδεκα χι-
λιάδες ἱππέων, καὶ κατέλιπεν αὐτὰ ἐν ταῖς πόλεσιν τῶν
ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλήμ.
15 ‡καὶ ἔθηκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν
ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους· καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ἐν τῇ ἰου-
δαίᾳ ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.
16 ‡καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων τῷ σαλομῶντι ἐξ αἰγύπτου,
καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐμπόρων τοῦ βασιλέως τιμὴ ἣν ἐλάμβανον
καὶ ἠγόραζον ἐν ἀλλάγματι.
17 ‡καὶ ἀνέβαινον καὶ ἐξῆγον ἐξ αἰγύπτου ἅρμα ἓν ἑξα-
κοσίων ἀργυρίου, καὶ ἵππον πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὕτω
πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι τῶν χετταίων, καὶ τοῖς βασιλεῦσι τῆς
συρίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐξέφερον.

β´.

1 ‡Καὶ εἶπεν σαλομὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι
κυρίου, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
2 ‡καὶ συνήγαγεν σαλομὼν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀν-
δρῶν νωτοφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν λατό-
μων ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἐπιστάται ἐπ᾽ αὐτῶν τρισχίλιοι καὶ ἑξα-
κόσιοι.
3 ‡καὶ ἀπέστειλε σαλομὼν πρὸς χειρὰμ βασιλέα τύ-
ρου λέγων, ὃν τρόπον ἐποίησας μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός
μου, καὶ ἀπέστειλας αὐτῷ κέδρους τοῦ οἰκοδομῆσαι ἑαυτῷ
4 οἶκον τοῦ κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ. ‡καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
οἰκοδομῶ οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου, ἁγιάσαι αὐ-
τὸν αὐτῷ τοῦ θυμιᾶν ἀπέναντι αὐτοῦ θυμίαμα ἀρωμάτων,
καὶ ποιεῖν πρόθεσιν διαπαντός, καὶ τοῦ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώ-
ματα διαπαντὸς τὸ πρωῒ καὶ τὸ ἑσπέρας, καὶ τοῖς σαββάτοις
καὶ ἐν ταῖς νουμηνίαις, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς κυρίου τοῦ θεοῦ
ἡμῶν, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτο ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
5 ‡καὶ ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας, ὅτι μέγας κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεούς.

6 וּמִי יַעֲצָר-כֹּחַ לִבְנוֹת-לוֹ בַיִת כִּי הַשָּׁמַיִם
וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה-
לּוֹ בַיִת כִּי אִם-לְהַקְטִיר לְפָנָיו:
7 וְעַתָּה שְׁלַח-לִי אִישׁ-חָכָם לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב
וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל וּבָאַרְגְּוָן וְכַרְמִיל וּתְכֵלֶת
וְיֹדֵעַ לְפַתֵּחַ פִּתּוּחִים עִם-הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי
בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי:
8 וּשְׁלַח-לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים
וְאַלְגּוּמִּים מֵהַלְּבָנוֹן כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר
עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לִכְרוֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי
9 עִם-עֲבָדֶיךָ: וּלְהָכִין לִי עֵצִים לָרֹב כִּי
הַבַּיִת אֲשֶׁר-אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל וְהַפְלֵא:
10 וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לְכֹרְתֵי הָעֵצִים נָתַתִּי
חִטִּים מַכּוֹת לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים
כֹּרִים עֶשְׂרִים אָלֶף וְיַיִן בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף
וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים אָלֶף:
11 וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ-צֹר בִּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל-
שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת-עַמּוֹ נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ:
12 וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה אֲשֶׁר
יִבְנֶה-בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ:
13 וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי אִישׁ-חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה
14 לְחוּרָם אָבִי: בֶּן-אִשָּׁה מִן-בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו
אִישׁ-צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת
בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים וּבָעֵצִים בָּאַרְגָּמָן בַּתְּכֵלֶת
וּבַבּוּץ וּבַכַּרְמִיל וּלְפַתֵּחַ כָּל-פִּתּוּחַ וְלַחְשֹׁב כָּל-
מַחֲשָׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֶן-לוֹ עִם-חֲכָמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי
דָּוִיד אָבִיךָ:
15 וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן
אֲשֶׁר אָמַר אֲדֹנִי יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו:
16 וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מִן-הַלְּבָנוֹן כְּכָל-
צָרְכֶּךָ וּנְבִיאֵם לְךָ רַפְסֹדוֹת עַל-יָם יָפוֹ וְאַתָּה
תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלִָם:
17 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל-הָאֲנָשִׁים הַגֵּירִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסְּפָר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד
אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

6 *Quis ergo poterit preualere vt ædifi-
cet ei dignã domum? Si cælum & cæli cæ-
lorum capere cum nequeunt, quãtus ego
sum vt possim ædificare ei domũ? Sed ad
hoc tantũ, vt adoleatur incensum coram
7 illo. *Mitte ergo mihi virũ eruditum qui
nouerit operari in auro & argento, ære &
ferro, purpura, coccino, & hyacintho, &
qui sciat sculpere cęlaturas cum his artifi-
cibus quos mecum habeo in Iudæa & in
Hierusalẽ quos præparauit Dauid pater
8 meus. *Sed & ligna cedrina mitte mihi
& arceuthina, & pinea de Libano. Scio
enim quòd serui tui nouerint cædere li-
gna de Libano. Et erunt serui mei cum
seruis tuis:
9 *Vt parentur mihi ligna plurima. Do-
mus enim quam cupio ædificare, magna
est nimis & inclyta.
10 *Præterea operariis qui cæsuri sunt li-
gna seruis tuis dabo in cibaria tritici co-
ros viginti millia, & ordei coros totidem,
C & vini viginti millia metretas, olei quoq;
sata viginti millia.
11 *Dixit autem Hyram rex Tyri per li-
teras quas miserat Salomoni, Quia dilexit
Dominus populum suum, idcirco te re-
gnare fecit super eum.
12 *Et addidit dicens, Benedictus Domi-
nus Deus Israel qui fecit cælum & terram,
qui dedit Dauid regi filium sapientem &
eruditum, & sensatum atque prudentem,
vt ædificaret domũ Domino, & palatium
13 sibi. *Misi ergo tibi virum prudentem
& scientissimum Hyram patrem meum,
14 *Filiũ mulieris de filiabus Dan, cuius
pater fuit Tyrius qui nouerit operari in
auro & argento, ære & ferro, & marmore,
& lignis. In purpura quoq; & hyacintho,
& byssino, & coccino, & qui sciat cælare
omnem sculpturã, & adinuenire prudẽter
quodcunq; in opere necessarium est cum
D artificibus tuis & cum artificibus domi-
ni mei Dauid patris tui.
15 *Triticum ergo & ordeum & oleum
& vinum, quæ pollicitus es, domine mi,
mitte seruis tuis.
16 *Nos autem cædemus ligna de Libano
quot necessaria habueris, & applicabimus
ea ratibus per mare in Ioppe, tuum autem
erit transferre ea in Hierusalem.
17 *Numerauit igitur Salomon omnes
viros proselytos qui erant in terra Israel
post dinumerationem quam dinumera-
uit Dauid pater eius, & inuenti sunt cen-
tum quinquaginta tria millia & sexcenti.

* *Et quis poterit ædificare ei domum? quo-* 6
niam cælum & cælum cæli non ferunt eum, &
quis sum ego qui ædifico ei domum? sed ad ado-
lendum incensum coram eo.
* *Et nunc mitte mihi virum sapientem &* 7
qui nouerit facere in auro & in argento, & in
ære, & in ferro, & in purpura, & in coccino,
& in hyacintho, & qui sciat sculpere cælatu-
ras cum sapientibus qui mecum in Iudæa & in
Hierusalem, quos præparauit Dauid pater
meus.
* *Et mitte mihi ligna cedrina & arceuthi-* 8
na, & pinea, de Libano; ego enim scio quòd ser-
ui tui sciũt cædere ligna de Libano, & ecce ser-
ui mei ibunt cum seruis tuis;
* *Vt præparent mihi ligna in multitudi-* 9
nem, quoniam domus quam ego ædifico magna
& inclyta.
* *Et ecce operantibus qui cædũt ligna, in ci-* 10
baria dedi triticum in dona seruis tuis, cororũ
tritici viginti millia, & ordei cororum vigin-
ti millia, & olei mensurarum viginti millia,
& vini mensurarum viginti millia.
* *Et dixit Chiram rex Tyri in scriptura, &* 11
misit ad Salomonem, quoniam dilexit Domi-
nus populum suum, dedit te super eos in re-
gem.
* *Et dixit Chiram, Benedictus Dominus* 12
Deus Israel, qui fecit cælum & terram, qui
dedit regi Dauid filium sapientem & scientem
prudentiam & scientiam, qui ædificabit do-
mum Domino & domum regno suo.
* *Et nunc misi tibi virum sapientem &* 13
scientem prudentiam Chiram seruum meum,
* *Filium mulieris de filiabus Dan, & pa-* 14
ter eius vir Tyrius, scientem facere in auro &
argento, & in ære, & in ferro, in lapidibus &
lignis, & texere in purpura, & in hyacintho,
& in bysso, & in coccino, & cælare sculptu-
ras, & excogitare adinuentionem in omnibus
quæ dederis ei cum sapientibus tuis & cum
sapientibus Domini mei Dauid patris tui.
* *Et nunc triticum & ordeum, & vinum,* 15
& oleum, quæ dixit Dominus meus, mittat
seruis suis,
* *Et nos cædemus ligna de Libano iuxta om-* 16
nem necessitatem tuam, & feremus tibi ea ra-
tibus in mare Ioppes, & tu transferes ea in
Hierusalem.
* *Et congregauit Salomon omnes viros pro-* 17
selytos qui in terra Israel, post numerum quem
numerauit eos Dauid pater eius; & inuenti
sunt centum quinquaginta millia & tria mil-
lia sexcenti.

6 * καὶ τίς ἰσχύσει οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον; ὅτι ὁ οὐρα-
νὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐ φέρουσιν αὐτόν, καὶ τίς εἰμι
ἐγὼ ὁ οἰκοδομῶν αὐτῷ οἶκον; ἀλλ' ἢ τοῦ θυμιᾶν κατέ-
ναντι αὐτοῦ.
7 * καὶ νῦν ἀπόστειλόν μοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα τοῦ
ποιῆσαι ἐν τῷ χρυσίῳ, καὶ ἐν τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν χαλ-
κῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ
ἐν τῇ ὑακίνθῃ, καὶ ἐπιστάμενον γλύφειν γλυφὰς μετὰ
τῶν σοφῶν τῶν μετ' ἐμοῦ ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, ὧν
ἡτοίμασεν ὁ δαυὶδ ὁ πατήρ μου.
8 * καὶ ἀπόστειλόν μοι ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα, καὶ
πεύκινα ἐκ τοῦ λιβάνου· ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι οἱ δοῦλοί σου οἴ-
δασι κόπτειν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου, καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδές μου
πορεύσονται μετὰ τῶν παίδων σου,
9 * ἑτοιμάσαι μοι ξύλα εἰς πλῆθος, ὅτι ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ
οἰκοδομῶ μέγας καὶ ἔνδοξος.
10 * καὶ ἰδοὺ τοῖς ἐργαζομένοις τοῖς κόπτουσι ξύλα εἰς βρώ-
ματα δέδωκα σῖτον εἰς δόματα τοῖς παισί σου κόρων πυ-
ροῦ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ κριθῶν κόρων εἴκοσι χιλιάδας,
καὶ ἐλαίου μέτρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ οἴνου μέτρων εἴκο-
σι χιλιάδας.
11 * καὶ εἶπεν χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἐν γραφῇ, καὶ
ἀπέστειλε πρὸς σαλωμῶντα, ἐν τῷ ἀγαπῆσαι κύριον τὸν
λαὸν αὐτοῦ, ἔδωκέ σε ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλέα.
12 * καὶ εἶπεν χειράμ, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὃς ἔδωκε τῷ βασιλεῖ
δαυὶδ υἱὸν σοφὸν καὶ εἰδότα φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην, ὃς
οἰκοδομήσει οἶκον τῷ κυρίῳ, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
13 * καὶ νῦν ἀπέσταλκά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνε-
σιν τὸν χειρὰμ τὸν παῖδά μου,
14 * υἱὸν γυναικὸς ἀπὸ τῶν θυγατέρων δὰν, καὶ ὁ πατὴρ
αὐτοῦ ἀνὴρ τύριος, εἰδότα ποιεῖν ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ,
καὶ ἐν χαλκῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, ἐν λίθοις καὶ ξύλοις, καὶ ὑφαί-
νειν ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ βύσσῳ,
καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ γλύφειν γλυφάς, καὶ διανοεῖσθαι
διανόησιν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν δῷς αὐτῷ μετὰ τῶν σοφῶν σου,
καὶ μετὰ τῶν σοφῶν τοῦ κυρίου μου δαυὶδ τοῦ πατρός σου.
15 * καὶ νῦν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθὴν, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ
ἔλαιον ἃ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀποστειλάτω τοῖς παισὶν
αὐτοῦ.
16 * καὶ ἡμεῖς κόψομεν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου κατὰ πᾶ-
σαν τὴν χρείαν σου, καὶ οἴσομέν σοι αὐτὰ σχεδίαις ἐπὶ
τὴν θάλασσαν ἰόππης, καὶ σὺ ἀνοίσεις αὐτὰ εἰς ἱερου-
σαλήμ.
17 * καὶ συνήγαγε σαλωμὼν πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς
προσηλύτους τοὺς ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ μετὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν
ἠρίθμησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ εὑρέθησαν ἑκα-
τὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι ἑξακόσιοι.

18 * וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף
חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְנַצְּחִים
לְהַעֲבִיר אֶת־הָעָם׃

ג

1 * וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית־
יְהוָה בִּירוּשָׁלַםִ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד
אָבִיהוּ אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן
2 הַיְבוּסִי׃ * וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשֵּׁנִי
בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ׃
3 * וְאֵלֶּה הוּסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית
הָאֱלֹהִים הָאֹרֶךְ אַמּוֹת בַּמִּדָּה הָרִאשׁוֹנָה
אַמּוֹת שִׁשִּׁים וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים׃
4 * וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֹרֶךְ עַל־פְּנֵי
רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ מֵאָה
וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר׃
5 * וְאֵת הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֵץ בְּרוֹשִׁים
וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב וַיַּעַל עָלָיו תִּמֹּרִים וְשַׁרְשְׁרוֹת׃
6 * וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת
7 וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוָיִם׃ * וַיְחַף אֶת־הַבַּיִת
הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב וּפִתַּח
8 כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת׃ * וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית־
קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת
אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים וַיְחַפֵּהוּ
זָהָב טוֹב לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת׃
9 * וּמִשְׁקָל לְמִסְמְרוֹת לִשְׁקָלִים חֲמִשִּׁים זָהָב
10 וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב׃ * וַיַּעַשׂ בְּבֵית־קֹדֶשׁ
הַקֳּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצֻעִים
11 וַיְצַפּוּ אֹתָם זָהָב׃ * וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם
אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד לְאַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַת
לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ
12 לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ * וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד
אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת
אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃
13 * כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים הָאֵלֶּה פֹּרְשִׂים אַמּוֹת
עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל־רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לַבָּיִת׃
14 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל
וּבוּץ וַיַּעַל עָלָיו כְּרוּבִים׃

18 * Fecítque ex eis septuaginta millia qui
humeris onera portarét, & octoginta mil-
lia qui lapides de montibus cęderent. Tria
autem millia & sexcentos prępositos ope-
rum populi.

CAP. III.

1 ET cœpit Salomon ædificare domum
A Domini in Hierusalem in monte Mo-
ria qui demonstratus fuerat Dauid patri
eius in loco quē parauerat Dauid in area
2 Hornan Iebusæi. * Cœpit autē ædifica-
re mense secundo anno quarto regni sui.
3 * Et hæc sunt fundamenta quæ iecit Sa
lomon vt ædificaret domum Dei, longi-
tudinis cubitos in mēsura prima sexagin-
ta, latitudinis cubitos viginti.
4 * Porticum verò ante frontem quæ ten
debatur in longum iuxta mensuram lati-
tudinis domus cubitorum viginti. Porrò
altitudo centum viginti cubitorum erat.
Et deaurauit eam intrinsecus auro mun-
5 dissimo. * Domum quoq; maiorem te-
xit tabulis ligneis abiegnis, & laminas au-
ri obrizi affixit per totum. Sculpsitque in
B ea palmas, & quasi catenulas se inuicem
complectentes.
6 * Strauit quoque pauimentum templi
preciosissimo marmore decore multo.
Porrò aurū erat probatissimum, de cuius
7 laminis * texit domum, & trabes eius
& postes, parietes & ostia, & cælauit Che-
8 rubim in parietibus. * Fecit quoq; do-
mum sancti sanctorum, lōgitudinem iu-
xta latitudinem domus cubitorum vigin-
ti, & latitudinem similiter viginti cubi-
torum. Et laminis aureis texit eam quasi
9 talentis sexcentis. * Sed & clauos fecit au-
reos, ita vt singuli claui siclos quinquage-
nos appenderent. Cœnacula quoque texit
10 auro. * Fecit etiā in domo sancti sanctorū
Cherubim duos opere statuario, & texit
11 eos auro. * Alæ Cherubim viginti cubitis
C extendebātur, ita vt vna ala haberet cubi-
tos quinq;, & tangeret parietē domus, &
altera quinque cubitos habēs, alam tan-
12 geret alterius Cherub. * Similiter Che-
rub alterius ala quinque habebat cubi-
tos, & tangebat parietem, & ala eius al-
tera quinq; cubitorum alam Cherub al-
13 terius cōtingebat. * Igitur alæ vtriusq;
Cherub expansæ erant, & extendebantur
per cubitos viginti. Ipsi autē stabant ere-
ctis pedibus, & facies eorum erant versæ
14 ad exteriorem domum. * Fecit quoque
velum ex hyacintho, purpura, cocco, &
bysso, & intexuit ei Cherubim.

Et fecit ex eis septuaginta millia virorum 18
humeris portantium, & octoginta millia lapicidarum in monte, & tria millia sexcentos operum præpositos super populum.

CAP. III.

ET incepit Salomō ædificare domum Domini 1
in Hierusalē in monte Moria, vbi apparuit Dominus Dauid patri eius in loco, quem parauerat Dauid in area Ornan Iebusæi.

Et cœpit ædificare Salomon in mense se- 2
cundo in anno quarto regni sui.

Et hæc incepit Salomon, vt ædificaret do- 3
mum Dei, longitudo mensuræ primæ cubitorum sexaginta, & latitudo cubitorum viginti.

Et porticum iuxta frontem domus, longi- 4
tudo in frontem latitudinis domus cubitorum viginti, & altitudo cubitorum centum & viginti; & deaurauit eam intrinsecus auro puro.

Et domum magnam texit lignis cedrinis, 5
& deaurauit auro puro, & sculpsit in ea palmas & catenas.

Et ornauit domum lapidibus preciosis in 6
gloriam, & auro auri quod ex Pharuim.

Et deaurauit domum auro, & parietes, 7
& vestibula, & tecta, & ostia eius, & cælauit Cherubim in parietibus.

Et fecit domum sancti sanctorum, longitu- 8
do eius in facie latitudinis domus cubitorum viginti, & latitudo cubitorum viginti, & deaurauit eam auro puro in talentis sexcentis.

Et pondus clauorum, pondus vnius quin- 9
quaginta sicli auri, & cœnacula deaurauit auro.

Et fecit in domo sancta sanctorum Cheru- 10
bim duos opus de lignis imputribilibus, & deaurauit eos auro.

Et alæ Cherubim longitudo cubitorum vi- 11
ginti, & ala vna Cherub vnius, cubitorum quinque quæ tangebat parietem domus.

Et ala altera cubitorum quinque quæ tan- 12
gebat alam Cherub alterius.

Et alæ Cherubim horum extensæ cubiti 13
viginti, ipsa stantia in pedibus suis, & facies eorum in domum.

Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, 14
& coccino, & bysso, & intexuit in eo Cherubim.

18 καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν νωτοφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων ἐν τῷ ὄρει, καὶ τρεισχιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν.

γ'.

1 Καὶ ἤρξατο Σαλομὼν οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὄρει τῷ ἀμορία, οὗ ὤφθη κύριος τῷ δαυὶδ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἡτοίμασε δαυὶδ ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

2 καὶ ἤρξατο οἰκοδομῆσαι Σαλομὼν ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

3 καὶ ταῦτα ἤρξατο Σαλομὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, μῆκος τῆς διαμετρήσεως τῆς πρώτης πηχῶν ἑξήκοντα, καὶ εὖρος πηχῶν εἴκοσι.

4 καὶ τὸ αἰλὰμ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου μῆκος ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλάτους τοῦ οἴκου πηχῶν εἴκοσι, καὶ τὸ ὕψος πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν ἔσωθεν χρυσίῳ καθαρῷ.

5 καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσε ξύλοις κεδρίνοις, καὶ κατεχρύσωσε χρυσίῳ καθαρῷ, καὶ ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοίνικας καὶ ἁλύσεις.

6 καὶ ἐκόσμησε τὸν οἶκον λίθοις τιμίοις εἰς δόξαν, καὶ χρυσίῳ χρυσίου τοῦ ἐκ φαρουείμ.

7 καὶ ἐχρύσωσε τὸν οἶκον χρυσίῳ, καὶ τοὺς τοίχους, καὶ τοὺς πυλῶνας, καὶ τὰ ὀροφώματα, καὶ τὰ θυρώματα αὐτοῦ, καὶ ἔγλυψε χερουβὶμ ἐπὶ τῶν τοίχων.

8 καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλάτους τοῦ οἴκου πηχῶν εἴκοσι, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ καθαρῷ ἐν ταλάντοις ἑξακοσίοις.

9 καὶ ὁλκὴ τῶν ἥλων, ὁλκὴ τοῦ ἑνὸς πεντήκοντα σίκλοι τοῦ χρυσίου, καὶ τὰ ὑπερῷα ἐχρύσωσε χρυσίῳ.

10 καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων χερουβὶμ δύο ἔργον ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ ἐχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ.

11 καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τὸ μῆκος πηχῶν εἴκοσι, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ μία τοῦ χερουβ τοῦ ἑνός, πηχῶν πέντε ἁπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου.

12 καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πηχῶν πέντε, ἁπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ χερουβ τοῦ ἑτέρου.

13 καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τούτων διαπεπετασμέναι πήχεις εἴκοσι, καὶ αὐτὰ ἑστηκότα ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον.

14 καὶ ἐποίησε τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου, καὶ βύσσου, καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ χερουβίμ.

15 * וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת
שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ אֹרֶךְ וְהַצֶּפֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁוֹ
16 אַמּוֹת חָמֵשׁ׃ * וַיַּעַשׂ שַׁרְשְׁרוֹת בַּדְּבִיר וַיִּתֵּן
עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים וַיַּעַשׂ רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן
17 בַּשַּׁרְשְׁרוֹת׃ * וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־
פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מֵהַשְּׂמֹאול וַיִּקְרָא
שֵׁם־הַיְמָנִי יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמָאלִי בֹּעַז׃

ד

1 * וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים
אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת
2 קוֹמָתוֹ׃ * וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר
בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ עָגוֹל סָבִיב וְחָמֵשׁ
בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ
3 סָבִיב׃ * וּדְמוּת בְּקָרִים תַּחַת לוֹ סָבִיב
סָבִיב סוֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּיפִים אֶת־
הַיָּם סָבִיב שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר יְצוּקִים בְּמֻצַקְתּוֹ׃
4 * עוֹמֵד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים
צָפוֹנָה וּשְׁלוֹשָׁה פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים
נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם
מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה׃
5 * וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס
פֶּרַח שׁוֹשַׁנָּה מַחֲזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָכִיל׃
6 * וַיַּעַשׂ כִּיּוֹרִים עֲשָׂרָה וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִיָּמִין
וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול לְרָחְצָה בָהֶם אֶת־מַעֲשֵׂה
הָעוֹלָה יָדִיחוּ בָם וְהַיָּם לְרָחְצָה לַכֹּהֲנִים בּוֹ׃
7 * וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרוֹת הַזָּהָב עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם
וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול׃
8 * וַיַּעַשׂ שֻׁלְחָנוֹת עֲשָׂרָה וַיַּנַּח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה
מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול וַיַּעַשׂ מִזְרְקֵי זָהָב מֵאָה׃
9 * וַיַּעַשׂ חֲצַר הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה וּדְלָתוֹת
לָעֲזָרָה וְדַלְתוֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת׃
10 * וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַיְמָנִית קֵדְמָה
מִמּוּל נֶגְבָּה׃
11 * וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים
וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים׃

15 * Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta & quinque cubitos habebãt altitudinis. Porrò capita earum quinque cubitorum.

16 * Nécnon & quaſi catenulas in oraculo, & ſuperpoſuit eas capitibus columnarum. Malogranata etiam centum, quæ catenulis interpoſuit.

17 * Ipſas quoque columnas poſuit in veſtibulo templi, vnam à dextris, & alteram à ſiniſtris. Eam quæ à dextris erat, vocauit Iachin; & quæ ad læuam, vocauit Booz.

CAP. IIII.

1 FEcit quoq; altare æneum viginti cubi-
A torum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.

2 * Mare etiã æneum fuſile decem cubitis à labio vſque ad labium, rotundum per circuitum. Quinque cubitos habebat altitudinis, & funiculus triginta cubito-
3 rum ambiebat gyrum eius. * Similitudo quoque boum erat ſubter illud. Et decem cubitis quædã extrinſecus cælaturæ quaſi duobus verſibus labium maris circuibant. Boues autem erant fuſiles.

4 * Et ipſum mare ſuper duodecim boues impoſitum erat; quorũ tres reſpiciebant ad Aquilonem, & alij tres ad Occi-
B dentem. Porrò tres alij Meridiem, & tres qui reliqui erant, Orientem, habẽtes mare ſuppoſitum. Poſteriora aũt boum erat
5 intrinſecus ſub mari. * Porrò vaſtitas eius habebat mẽſuram palmi, & labium illius erat quaſi labium calicis vel repandi lilij,
6 capiebátque tria millia metretas. * Fecit quoq; conchas decem, & poſuit quinq; à dextris, & quinque à ſiniſtris, vt lauarent in eis omnia quæ in holocauſtũ oblaturi erant. Porrò in mari ſacerdotes lauabãtur.

7 * Fecit autem & candelabra aurea decem ſecundum ſpeciem quam iuſſerat fieri; & poſuit ea in templo, quinque à dextris & quinque à ſiniſtris.

8 * Nec non & menſas decem, & poſuit eas in templo, quinque à dextris & quin-
C que à ſiniſtris. phialas quoque aureas centum.

9 * Fecit etiam atrium ſacerdotum & baſilicam grandem, & oſtia in baſilica quæ texit ære.

10 * Porrò mare poſuit in latere dextero contra Orientem ad Meridiem.

11 * Fecit autem Hyram lebetes & creagras & phialas. Et compleuit omne opus regis in domo Dei.

*Et fecit ante domum columnas duas, cu- 15
bitorum triginta quinque altitudo; & capitel-
li earum cubitorum quinque.
*Et fecit catenas in oraculo; & posuit in 16
capitibus columnarum, & fecit malogranata
centum; & imposuit in catenis.
*Et statuit columnas iuxta faciem templi, 17
vnam à dextris & vnam à sinistris; & vo-
cauit nomen eius quæ à dextris, Directio; &
nomen eius quæ à sinistris, Fortitudo.

CAP. IIII.

ET fecit altare æneum, viginti cubitorum 1
longitudo, & viginti cubitorum latitudo;
& decem cubitorum altitudo.
*Et fecit mare fusile decem cubitorum men- 2
suram à labio eius in labium eius rotundum per
circuitum, & quinque cubitorum altitudo, &
circuitus triginta cubitorum ambiebat illud per
circuitum.
*Et similitudo vitulorum subter illud per 3
circuitum ambientes illud decem in cubito am-
bientes mare per circuitum, duo ordines boues
fusiles in effusione eorum.
*Fecerunt eos, stans super duodecim boues 4
mare, tres respicientes ad Aquilonem, & tres
aspicientes ad Occidentem, & tres aspicientes
ad Austrum, & tres aspicientes ad Orientem,
& mare in ipsis supra, et erant posteriora ipso-
rum intus.
*Et crassitudo maris palmi, & labium eius, 5
sicut labium calicis sculpti germinibus lilij, ca-
piens metretas tria millia, & perfecit illud.
*Et fecit pelues decem, & posuit quinque 6
à dextris & quinque à sinistris, vt lauarent in
ipsis opera holocaustorum, & vt illuerent in
ipsis, & mare vt lauarentur sacerdotes in eo.
*Et fecit candelabra aurea decem secundum 7
iudicium ipsorum, & posuit in templo quinque
à dextris, & quinque à sinistris.
*Et fecit mensas decem, & posuit quinque 8
à dextris & quinque à sinistris, & fecit phia-
las aureas centum.
*Et fecit atrium sacerdotum, & atrium 9
magnum, & fores atrij, & ostia ipsorum æra-
ta ære.
*Et mare posuit ab angulo domus à de- 10
xtris ad Orientem partis quæ ad Austrum.
*Et fecit Chiram lebetes, & creagras, & 11
thuribula, & perfecit Chiram facere omne
opus quod fecit Salomon rex in domo Dei;

15 *καὶ ἐποίησε κατέμπροσθεν τοῦ οἴκου στύλους δύο πη-
χῶν τριάκοντα πέντε τὸ ὕψος, καὶ τὰς κεφαλίδας αὐ-
τῶν πηχῶν πέντε.
16 *καὶ ἐποίησεν ἁλυσιδωτὰ ἐν τῷ δαβεὶρ, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ
τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων, καὶ ἐποίησε ῥοΐσκους ἑκατὸν, καὶ
ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ἁλύσεων.
17 *καὶ ἔστησε τοὺς στύλους κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, ἕνα ἐκ
δεξιῶν, καὶ τὸν ἕνα ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ
ἐκ δεξιῶν κατόρθωσις, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐξ ἀριστερῶν ἰσχύς.

δ΄.

1 *Καὶ ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, εἴκοσι πη-
χέων τὸ μῆκος, καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ εὖρος, καὶ δέκα πη-
χέων τὸ ὕψος.
2 *καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα πηχέων
τὴν διαμέτρησιν ἀπὸ τοῦ χείλους αὐτῆς εἰς τὸ χεῖλος
αὐτῆς στρογγύλην κυκλόθεν, καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος,
καὶ τὸ κύκλωμα τριάκοντα πηχῶν ἐκύκλου αὐτὴν κύκλῳ.
3 *καὶ ὁμοίωμα μόσχων ὑποκάτωθεν αὐτῆς κυκλόθεν
κυκλοῦντες αὐτὴν δέκα ἐν πήχει κυκλοῦντες τὴν θά-
λασσαν κυκλόθεν. δύο στίχοι βόες χωνευτοὶ ἐν τῇ χωνεύ-
4 σει αὐτῶν, *ἐποίησαν αὐτοὺς, ἑστῶσα ἐπὶ δώδεκα μό-
σχοις ἡ θάλασσα, οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς βορρᾶν,
καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς δυσμάς, καὶ οἱ τρεῖς βλέ-
ποντες πρὸς νότον, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς ἀνατο-
λάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἄνω, καὶ ἦν τὰ ὀπίσθια
αὐτῶν ἔσω.
5 *καὶ τὸ πάχος τῆς θαλάσσης παλαιστῆς, καὶ τὸ χεῖλος
αὐτῆς, ὡς χεῖλος ποτηρίου διαγεγλυμμένον βλαστοὺς
κρίνου, χωροῦσα μετρητὰς τρισχιλίους, καὶ ἐξετέλεσεν
αὐτήν.
6 *καὶ ἐποίησε λουτῆρας δέκα, καὶ ἔθηκε τοὺς πέντε ἐκ
δεξιῶν καὶ τοὺς πέντε ἐξ ἀριστερῶν, τοῦ πλύνειν ἐν αὐτοῖς
τὰ ἔργα τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ ἀποκλύζειν ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὸ νίπτεσθαι τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ.
7 *καὶ ἐποίησε τὰς λυχνίας τὰς χρυσᾶς δέκα κατὰ τὸ
κρίμα αὐτῶν, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ ναῷ πέντε ἐκ δεξιῶν, καὶ
πέντε ἐξ ἀριστερῶν.
8 *καὶ ἐποίησε τραπέζας δέκα, καὶ ἔθηκεν πέντε ἐκ δε-
ξιῶν καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἐποίησε φιάλας χρυσᾶς
ἑκατόν.
9 *καὶ ἐποίησε τὴν αὐλὴν τῶν ἱερέων, καὶ τὴν αὐλὴν τὴν
μεγάλην, καὶ τὰς θύρας τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ θυρώματα αὐ-
τῶν κατακεχαλκωμένα χαλκῷ.
10 *καὶ τὴν θάλασσαν ἔθηκεν ἀπὸ γωνίας τοῦ οἴκου ἐκ
δεξιῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ μέρους τοῦ πρὸς νότον.
11 *καὶ ἐποίησε χειρὰμ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας,
καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ συνετέλεσε χειρὰμ ποιῆσαι πᾶσαν
τὴν ἐργασίαν ἣν ἐποίησε σαλομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ θεοῦ,

12 * עַמּוּדִים שְׁנַיִם וְהַגֻּלּוֹת וְהַכֹּתָרוֹת עַל־רֹאשׁ
הָעַמֻּדִים שְׁתָּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־
שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
13 * וְאֶת־הָרִמּוֹנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי
הַשְּׂבָכוֹת שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת
לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
14 הָעַמּוּדִים׃ * וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂה וְאֶת־
15 הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ * אֶת־הַיָּם
אֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחְתָּיו׃
16 * וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת
וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אָבִיו לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוּק׃
17 * בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בַּעֲבִי הָאֲדָמָה בֵּין
18 סֻכּוֹת וּבֵין צְרֵדָתָה׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה כָּל־
הַכֵּלִים הָאֵלֶּה לָרֹב מְאֹד כִּי לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל
19 הַנְּחֹשֶׁת׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים
אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־
הַשֻּׁלְחָנוֹת וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים׃
20 * וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט
21 לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר׃ * וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת
וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב הוּא מִכְלוֹת זָהָב׃
22 * וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת
זָהָב סָגוּר וּפֶתַח הַבַּיִת דַּלְתוֹתָיו הַפְּנִימִיּוֹת לְקֹדֶשׁ
הַקֳּדָשִׁים וְדַלְתֵי הַבַּיִת לְהֵיכָל זָהָב׃
1 * וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־עָשָׂה
שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה

ה

וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָּוִיד אָבִיו וְאֶת־
הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת
2 בֵּית הָאֱלֹהִים׃ * אָז יַקְהֵיל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלָם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן
3 בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִיא צִיּוֹן׃ * וַיִּקָּהֲלוּ
אֶל־הַמֶּלֶךְ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ
4 הַשְּׁבִעִי׃ * וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ
5 הַלְוִיִּם אֶת־הָאָרוֹן׃ * וַיַּעֲלוּ אֶת־הָאָרוֹן וְאֶת־
אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ
אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃

12 * Hoc eſt columnas duas & epiſtylia,& capita,& quaſi quędam retiacula quæ capita tegerent ſuper epiſtylia.

13 * Malogranata quoque quadringenta & retiacula duo, ita vt bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis iungerentur quæ protegerent epiſtylia & capita columnarum.

14 * Baſes etiam fecit,& conchas quas ſuperpoſuit baſibus.

15 * Mare vnum , boues quoque duodecim ſub mari.

16 * Et lebetes & creagras,& phialas.Omnia vaſa fecit Salomoni Hyram pater eius
D in domo Domini ex ære mundiſſimo.

17 * In regione Iordanis fudit ea rex in argilloſa terra, inter Sochot & Saredatha.

18 *Erat autem multitudo vaſorum innumerabilis ita vt ignoraretur pondus æris.

19 * Fecítque Salomon omnia vaſa domus Dei , & altare aureum , & menſas, & ſuper eas panes propoſitionis.

20 * Candelabra quoq; cum lucernis ſuis, vt lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro puriſſimo.

21 * Et florentia quædam & lucernas,& forcipes aureos . Omnia de auro mundiſſimo facta ſunt.

22 * Tymiamateria quoque & thuribula & phialas , & mortariola ex auro puriſſimo . Et oſtia cælauit templi interioris, id eſt , in ſancta ſanctorum , & oſtia templi forinſecus aurea.

1 * Sícque completum eſt omne opus quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

A INtulit igitur Salomon omnia quæ vouerat Dauid pater ſuus argẽtum & aurum , & vniuerſa vaſa poſuit in theſauris domus Dei.

2 * Poſt quæ congregauit maiores natu Iſrael,& cunctos principes tribuum,& capita familiarum de filijs Iſrael in Hieruſalem , vt adducerent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid quæ eſt Syon.

3 * Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſrael in die ſolenni menſis ſeptimi.

4 * Cúmque veniſſent cuncti ſeniorum Iſrael,portauerunt Leuitæ arcam.

5 * Et intulerunt eam , & omnem paraturam tabernaculi . Porrò vaſa ſanctuarij quæ erãt in tabernaculo , portauerunt ſacerdotes cum Leuitis.

*Columnas duas & bases, & capitella in 12
capitibus columnarum duo, & reticula duo vt
tegerent duas bases capitellorum, quæ sunt in
capitibus columnarum.
*Et malogranata aurea quadringenta in 13
duo reticula, duo genera malogranatorum reti-
culo vno, vt tegerent duas bases capitellorum,
quæ sunt supra columnas.
*Et bases fecit decem, & pelues fecit super 14
bases.
*Et mare vnum & vitulos duodecim sub 15
eo.
*Et lebetes, & creagras, & phialas, & 16
omnia vasa eorum quæ fecit Chiram, obtu-
lit regi Salomoni in domo Domini ex ære
puro.
*In regione Iordanis fudit ea rex in crassi- 17
tudine terræ, inter Sochoth & inter Sarida-
tha.
*Et fecit Salomon omnia vasa hæc in mul- 18
titudinem valde, quoniam non inuestigabatur
pondus æris.
*Et fecit Salomon omnia vasa domus Do- 19
mini, & altare aureum, & mensas, & super
eas panes propositionis.
*Et candelabra & lucernas lucis iuxta ri- 20
tum ante faciem oraculi ex auro puro.
*Et lucernæ eorum & forcipes eorum & 21
phialæ & mortariola.
*Et thymiamateria ex auro puro, & ostium 22
domus interius quod in sancta sanctorum, &
ostia domus templi aurea.
*Et completum est omne opus quod fecit Sa- 1
lomon in domo Domini.

CAP. V.

ET intulit Salomon sancta Dauid patris sui,
& argentum, & aurum & vniuersa va-
sa, & dedit in thesaurum domus Domini.
*Tunc congregauit Salomon omnes seniores 2
Israel, & cunctos principes tribuum, & du-
ces familiarum filiorum Israel in Hierusalem,
vt adducerent arcam fœderis Domini de ciui-
tate Dauid, hæc Sion.
*Et congregatus est ad regem Salomonem 3
omnis vir Israel in solemnitate, hic mensis se-
ptimus.
*Et venerunt cuncti seniores Israel, & ac- 4
ceperunt Leuitæ arcam.
*Et attulerunt arcam & tabernaculum 5
testimonij, & omnia vasa sancta quæ in ta-
bernaculo, & attulerunt eam sacerdotes &
Leuitæ.

12 *στύλοις δύο καὶ τὰς βάσεις· καὶ τὰς χωθαρὼθ ἐπὶ
κεφαλῶν τῶν στύλων δύο, καὶ δίκτυα δύο συγκαλύψαι
τὰς δύο βάσεις τῶν χωθαρὼθ, ἅ ἐστιν ἐπὶ κεφαλῶν τῶν
στύλων.
13 *καὶ ῥοὰς χρυσᾶς τετρακοσίοις εἰς τὰ δύο δίκτυα,
δύο γένη ῥοῶν ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνί, τοῦ συγκαλύψαι τὰς
δύο βάσεις τῶν χωθαρὼθ, ἅ ἐστιν ἐπάνω τῶν στύλων.
14 *καὶ τὰς μεχωνὼθ ἐποίησε δέκα, καὶ τοὺς λουτῆρας
ἐποίησεν ἐπὶ τῶν μεχωνώθ.
15 *καὶ τὴν θάλασσαν μίαν καὶ τοὺς μόσχους τοὺς δώ-
δεκα ὑποκάτω αὐτῆς.
16 *καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ φιάλας, καὶ
πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἃ ἐποίησε χειράμ, ἀνήνεγκε τῷ
βασιλεῖ Σαλωμὼν ἐν οἴκῳ κυρίου χαλκοῦ καθαροῦ.
17 *ἐν περιχώρῳ τοῦ ἰορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βασι-
λεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς, ἀναμέσον Σοχὼθ καὶ ἀναμέσον
σαρειδαθά.
18 *καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη ταῦτα εἰς πλῆ
θος σφόδρα. ὅτι οὐκ ἠκριβάσθη ὁλκὴ τοῦ χαλκοῦ.
19 *καὶ ἐποίησε Σαλωμὼν πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου κυ-
ρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ
ἐπ' αὐτῶν ἄρτους προθέσεως.
20 *καὶ τὰς λυχνίας καὶ τοὺς λύχνους τοῦ φωτὸς κατὰ τὸ
κρίμα κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβεὶρ χρυσίου καθαροῦ.
21 *καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν, καὶ αἱ λαβίδες αὐτῶν, καὶ αἱ
φιάλαι, καὶ αἱ θυΐσκαι.
22 *καὶ τὰ πυρεῖα χρυσίου καθαροῦ, καὶ ἡ θύρα τοῦ
οἴκου ἡ ἐσωτέρα ἡ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ αἱ θύραι
τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ χρυσαῖ.
1 *καὶ συνετελέσθη πᾶσα ἡ ἐργασία ἣν ἐποίησε Σαλω-
μὼν ἐν οἴκῳ κυρίου.

έ.

Καὶ εἰσήνεγκε Σαλωμὼν τὰ ἅγια δαυὶδ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ πάντα τὰ
σκεύη, καὶ ἔδωκεν εἰς θησαυρὸν οἴκου κυρίου.
2 *τότε ἐξεκκλησίασε Σαλωμὼν πάντας τοὺς πρεσβυ-
τέρους ἰσραήλ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν, καὶ
τοὺς ἡγουμένους τῶν πατριῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ εἰς ἱερου-
σαλήμ, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πό-
λεως δαυίδ, αὕτη σιών.
3 *καὶ ἐξεκκλησιάσθη πρὸς τὸν βασιλέα Σαλωμὼν
πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑορτῇ, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἕβδομος.
4 *καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραήλ, καὶ ἔλα-
βον οἱ λευῖται τὴν κιβωτόν.
5 *καὶ ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυ-
ρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ
ἀνήνεγκαν αὐτὴν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται.

6 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים
עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־
יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃
7 * וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים
8 אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃ * וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים
פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיְכַסּוּ הַכְּרוּבִים
עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃
9 * וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־
הָאָרוֹן עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי־
10 שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי
הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר־נָתַן מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה
עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
11 * וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ כִּי כָּל־
הַכֹּהֲנִים הַנִּמְצְאִים הִתְקַדָּשׁוּ אֵין לִשְׁמוֹר
12 לְמַחְלְקוֹת׃ * וְהַלְוִיִּם הַמְשֹׁרְרִים לְכֻלָּם
לְאָסָף לְהֵימָן לִידֻתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם
מְלֻבָּשִׁים בּוּץ בִּמְצִלְתַּיִם וּבִנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת
עֹמְדִים מִזְרָח לַמִּזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה
13 וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃ * וַיְהִי כְאֶחָד
לַמְחַצְּרִים וְלַמְשֹׁרְרִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל־אֶחָד
לְהַלֵּל וּלְהֹדוֹת לַיהוָה וּכְהָרִים קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת
וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית יְהוָה׃
14 * וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמוֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי
הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃

ו

1 * אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכּוֹן
2 בָּעֲרָפֶל׃ * וַאֲנִי בָּנִיתִי בֵית־זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן
3 לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ * וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ
אֵת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד׃
4 * וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּפִיו אֵת דָּוִיד אָבִי וּבְיָדָיו מִלֵּא לֵאמֹר׃
5 * מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וְלֹא־בָחַרְתִּי בְאִישׁ
לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

6 * Rex autē Salomō & vniuerſus cœtus
Iſrael, & omnes qui fuerūt congregati an-
te arcā immolabant arietes & boues abſq;
vllo numero. tanta enim erat multitudo
7 victimarum. * Et intulerunt ſacerdotes
arcā fœderis Dñi in locum ſuum, id eſt, ad
oraculū templi in ſancta ſanctorū ſubter
8 alas Cherubim: * Ita vt Cherubim expan
derent alas ſuas ſuper locum in quo poſi-
ta erat arca, & ipſam arcam tegerent cum
9 vectibus ſuis. * Vectium autem quibus
C portabatur arca, quia paululum longiores
erant, capita parebant ante oraculum. Si
verò quis paululum fuiſſet extrinſecus,
eos videre non poterat. Fuit itaq; arca ibi
vſque in præſentem diem.
10 * Nihilq; erat aliud in arca niſi duæ ta
bulę quas poſuerat Moyſes in Oreb, quā-
do legem dedit Dñs filiis Iſrael egredien-
11 tibus ex Ægypto. * Egreſsis autem ſacer-
dotibus de ſanctuario, omnes enim ſacer-
dotes qui ibi potuerant inueniri, ſanctifi-
cati ſunt, nec adhuc in illo tempore vices
& miniſteriorum ordo inter eos diuiſus
12 erat. * Tam Leuitæ quàm cantores, id
D eſt, qui ſub Aſaph erant, & qui ſub Hemā,
& qui ſub Idithun filij & fratres eorū ve-
ſtiti byſsinis, cymbalis, & pſalteriis, & ci-
tharis cōcrepabant ſtantes ad orientalem
plagam altaris, & cum eis cātores centum
13 viginti canētes tubis. * Igitur cunctis pa-
riter & tubis & voce & cymbalis & orga-
nis & diuerſi generis muſicorū concinen-
tibus & vocem in ſublime tollētibus lon-
gè ſonitus audiebatur, ita vt cū Dñm lau-
dare cœpiſſent, & dicere, Cōfitemini Dño
quoniam bonus, quoniā in æternū miſe-
ricordia eius; impleretur domus Dñi nu-
14 be: * Ne poſſent ſacerdotes ſtare & mini-
ſtrare propter caliginē, cōpleuerat enim
gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

1 TVnc Salomō ait, Dñs pollicitus eſt vt
A habitaret in caligine. * Ego aūt ædifi-
2 caui domum nomini eius vt habitaret ibi
3 in perpetuum. * Et conuertit rex faciem
ſuam & benedixit vniuerſæ multitudini
Iſrael. Nam omnis turba ſtabat intenta.
4 * Et ait, Benedictus Dñs Deus Iſrael, qui
quod locutus eſt Dauid patri meo, opere
5 cōpleuit, dicens: * A die qua eduxi popu-
lum meum de terra Ægypti, non elegi ci-
uitatem de cunctis tribubus Iſrael vt ædi-
ficaretur in ea domus nomini meo, neq;
elegi quemquā alium virum vt eſſet dux
in populo meo Iſrael.

*Et rex Salomon, & vniuersus cœtus Is- 6
rael, et qui congregati sunt ad eum ante arcam
Dei immolātes vitulos et oues, quæ nō numera-
buntur neque supputabūtur præ multitudine.
*Et intulerunt sacerdotes arcā fœderis Do- 7
mini in locum suum, in oraculum domus in san
cta sanctorum, subter alas Cherubin.
*Et erant Cherubin expandentia alas suas 8
super locum arcæ, & cooperiebant Cherubin ar
cam, & appropinquabant Cherubin super ar-
cam;
*Et super vectes eius supra: & eminebant 9
vectes, & aspiciebantur capita vectium ab
arca de sanctis in faciem oraculi, & non vide-
bantur extra, & fuerunt illic vsque ad diem
hanc.
*Nō erat in arca prǽterquā duæ tabulæ, quas 10
posuerat Moyses in Choreb, quæ disposuit Do-
minus cum filijs Israel, cùm exirent ipsi de ter-
ra Ægypti. *Et factum est cùm egrederētur 11
sacerdotes de sanctuariis, quoniam omnes sa-
cerdotes qui inuenti sunt, sanctificati sunt, non
fuerunt ordinati per vices.
*Et Leuitæ cantores omnes cum filiis Asaph 12
Eman, Idithum, & filiis eorum, & fratribus
eorum qui vestiti erant stolis byssinis in cymba-
lis, & in nablis, & in citharis, stantes ante al-
tare, & cum eis sacerdotes centum & viginti
canentes in tubis. *Et facta est vna vox cùm 13
tuba canerent, & cùm psalterio cantarent, &
cùm vociferarēt, vox vna vt laudarent vt con-
fiterentur Domino: & vt extulerunt vocem in
tubis, & in cymbalis, & in organis cantorum,
& in hymnis, & dicebant, Confitemini Domi-
no quoniam bonum, quoniam in æternum mise-
ricordia eius: & domus plena fuit nube & glo
ria Domini. *Et non potuerunt sacerdotes 14
stare & ministrare à facie nubis, quoniam im-
pleuit gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

TVnc dixit Salomon, Dominus dixit vt ha- 1
bitaret in caligine.
*Et ego ædificaui domum nomini tuo san 2
ctam tibi & præparatam vt habitares tu in
ea in perpetuum.
*Et conuertit rex faciem suam, & benedi- 3
xit vniuersæ Ecclesiæ Israel, & omnis Eccle-
sia Israel stetit.
*Et ait, Benedictus Dominus Deus Israel, 4
qui locutus est in ore suo ad Dauid patrē meum
& in manibus suis compleuit; dicens,
*A die qua eduxi populum meum de terra 5
Ægypti, non elegi in ciuitate de cunctis tribu-
bus Israel, vt ædificarent domum vt esset nomē
meum illic, & non elegi in viro vt esset in du-
cem super populum meum Israel.

6 *καὶ ὁ βασιλεὺς Σαλομὼν, καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἰσ-
ραὴλ, καὶ οἱ ἐπισυνηγμένοι ἐπ' αὐτὸν ἔμπροσθεν τῆς
κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ θύοντες μόσχους καὶ πρόβατα ἃ οὐκ ἀριθ-
μηθήσεται οὐδὲ λογισθήσεται ἀπὸ πλήθους.
7 *καὶ εἰσήνεγκαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου
εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, εἰς τὸ δαβεὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν
ἁγίων, ὑποκάτω τῶν πτερύγων τῶν χερουβίμ.
8 *καὶ ἦν τὰ χερουβὶμ διαπεπτωκότα τὰς πτέρυγας αὐ-
τῶν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ, καὶ συνεκάλυπτε τὰ χερουβὶμ
τὴν κιβωτὸν, καὶ προσήγγιζε τὰ χερουβὶμ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν,
9 *καὶ ἐπὶ τοὺς διαφορεῖς αὐτῆς ἐπάνωθεν· καὶ ὑπερεῖχον
οἱ διαφορεῖς, καὶ ἐβλέποντο αἱ κεφαλαὶ τῶν διαφορέων
ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ ἐκ τῶν ἁγίων ἐπὶ πρόσωπον τοῦ δαβείρ, καὶ
οὐκ ἐβλέποντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
10 *οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύο πλάκες, ἃς ἔθηκε μωυ-
σῆς ἐν χωρήβ, ὅσα διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ,
11 ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου. *καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ ἐξελθεῖν τοὺς ἱερεῖς ἐκ τῶν ἁγίων, ὅτι πάντες οἱ ἱερεῖς
οἱ εὑρεθέντες, ἡγιάσθησαν, οὐκ ἦσαν διατεταγμένοι κατ'
12 ἐφημερίαν. *καὶ οἱ λευῖται οἱ ψαλτῳδοὶ πάντες σὺν
τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀσὰφ τοῦ αἰμὰν, τῷ ἰδιθοὺμ, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν,
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἐνδεδυμένοις στολὰς βυσσί-
νας ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις, ἑστηκότες
κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς ἑκατὸν
καὶ εἴκοσι σαλπίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν.
13 *καὶ ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν καὶ ἐν τῷ ψαλτῳ-
δεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνὴ μία τοῦ αἰνεῖν τοῦ ἐξομολο-
γεῖσθαι τῷ κυρίῳ· καὶ ὡς ὕψωσαν τὴν φωνὴν ἐν ταῖς σάλπι-
γξιν καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν τοῖς ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν, καὶ ἐν
ὕμνοις, καὶ ἔλεγον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν, ὅτι
εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· καὶ ὁ οἶκος ἐνεπλήσθη νεφέλης
14 καὶ δόξης κυρίου. *καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς τοῦ στῆ-
ναι καὶ λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης, ὅτι ἐνέ-
πλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

ϛʹ.

1 *Τότε εἶπεν Σαλομὼν, κύριος εἶπε τοῦ κατασκηνῶ-
σαι ἐν γνόφῳ.
2 *καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμησα οἶκον τῷ ὀνόματί σου ἅγιόν σοι καὶ
ἕτοιμον τοῦ κατασκηνῶσαί σε ἐν αὐτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας.
3 *καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
εὐλόγησεν πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἰσραὴλ, καὶ πᾶσα ἡ
ἐκκλησία ἰσραὴλ παρειστήκει.
4 *καὶ εἶπε, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἐλά-
λησεν ἐν στόματι αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου καὶ ἐν
5 χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσε λέγων, *ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς
ἀνήγαγον τὸν λαόν μου ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ ἐξελεξάμην
ἐν πόλει ἀπὸ πασῶν φυλῶν ἰσραήλ, τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶ-
κον τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἐξελεξάμην ἐν ἀν-
δρὶ τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.

6 * וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַ͏ִם לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר
בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
8 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת
לִשְׁמִי הֱטִיבוֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃
9 * רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי בִנְךָ הַיּוֹצֵא
מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
10 * וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר וָאָקוּם
תַּחַת דָּוִיד אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
11 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר־
שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
12 * וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל
13 יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו׃ * כִּי־עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר
נְחֹשֶׁת וַיִּתְּנֵהוּ בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ וְאַמּוֹת שָׁלוֹשׁ קוֹמָתוֹ וַיַּעֲמֹד
עָלָיו וַיִּבְרַךְ עַל־בִּרְכָּיו נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיְמָה׃
14 * וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ
אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃
15 * אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתָּ לּוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
16 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ
דָוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לּוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת
לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק
אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי
כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃
17 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן דְּבָרְךָ
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְדָוִיד׃
18 * כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עַל־
הָאָרֶץ הִנֵּה שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ
אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
19 * וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה
אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר
עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃

6 * Sed elegi Hieruſalem vt ſit nomen
meum in ea, & elegi Dauid vt conſtitue-
rem eum ſuper populum meum Iſrael.
7 * Cúmque fuiſſet voluntatis Dauid pa- 1.Re. 1.Par.
tris mei vt ædificaret domũ nomini Do-
mini Dei Iſrael:
8 * Dixit Dominus ad eum, Quia hæc
fuit voluntas tua, vt ędificares domũ no-
mini meo, bene quidem feciſti huiuſce-
9 modi habere voluntatem. * Sed non tu
ædificabis mihi domum. veruntamen fi-
B lius tuus qui egredietur de lumbis tuis,
ipſe ædificabit domum nomini meo.
10 * Compleuit ergo Dñs ſermonem ſuũ
quẽ locutus fuerat, & ego ſurrexi pro Da-
uid patre meo, & ſedi ſuper thronũ Iſrael,
ſicut locutus eſt Dominus, & ædificaui
11 domum nomini Domini Dei Iſrael. * Et
poſui in ea arcã in qua eſt pactum Domi-
12 ni quod pepigit cum filiis Iſrael. * Stetit
ergo coram altare Dñi ex aduerſo vniuer-
ſæ multitudinis Iſrael, & extendit manus
13 ſuas. * Siquidem fecerat Salomon ba-
ſim æneam, & poſuerat eam in medio ba-
ſilicæ, habentem quinq; cubitos longitu-
dinis, & quinq; latitudinis, & tres cubi-
tos altitudinis. Stetítq; ſuper eam, & de-
inceps flexis genibus contra vniuerſam
multitudinem Iſrael, & palmis in cælum
14 leuatis, * Ait, Domine Deus Iſrael, non
eſt ſimilis tui Deus in cælo & in terra, qui
cuſtodis pactũ & miſericordiam cũ ſeruis
tuis qui ambulant coram te in toto corde
15 ſuo. * Qui præſtitiſti ſeruo tuo Dauid
patri meo quæcunque locutus fueras ei;
C & quæ ore promiſeras, opere compleſti, ſi-
cut & præſens tempus probat.
16 * Nunc ergo Domine Deus Iſrael imple
ſeruo tuo patri meo Dauid quæcunq; lo-
cutus es, dicens: Non deficiet ex te vir co-
ram me qui ſedeat ſuper thronum Iſrael,
ita tamen ſi cuſtodierint filij tui viã ſuam,
& ambulauerint in lege mea, ſicut & tu
ambulaſti coram me.
17 * Et nunc Domine Deus Iſrael firme-
tur ſermo tuus quẽ locutus es ſeruo tuo
Dauid.
18 * Ergo ne credibile eſt vt habitet Deus
cum hominibus ſuper terram? Si cælum
& cæli cælorum non te capiunt, quantò
magis domus iſta quam ædificaui?
19 * Sed ad hoc tantum facta eſt, vt reſpi-
cias orationem ſerui tui & obſecrationem
D eius Domine Deus meus, & audias preces
quas fundit famulus tuus coram te:

* *Et elegi Hierusalem vt sit nomen meum* 6
illic, & elegi Dauid vt esset super populum
meum Israel.
* *Et fuit in corde Dauid patris mei vt ædi-* 7
ficaret domum nomini Domini Dei Israel.
* *Et dixit Dominus ad Dauid patrem meũ,* 8
Propterea quòd factum est in corde tuo vt ædi-
ficares domum nomini meo, benè fecisti quo-
niam factum est in corde tuo.
* *Veruntamen non ædificabis mihi tu do-* 9
mum, sed filius tuus qui egredietur ex lumbis
tuis, ipse ædificabit domum nomini meo.
* *Et statuit Dominus sermonem quem lo-* 10
cutus fuerat, & factus sum pro Dauid patre
meo, & sedi super thronum Israel, sicut lo-
cutus est Dominus, & ædificaui domum nomi-
ni Domini Dei Israel.
* *Et posui illic arcam, in qua est illic pactum* 11
Domini quod pepigit cum Israel.
* *Et stetit coram altari Domini coram* 12
vniuersa Ecclesia Israel, & extendit manus
suas.
* *Quoniam fecit Salomon basin æneam, &* 13
posuerat eam in medio atrij templi, quinque cu-
bitorum longitudo eius, & quinque cubito-
rum latitudo eius, & quinque cubitorum al-
titudo eius, & stetit super eam, & flexit su-
per genua sua contra vniuersam Ecclesiam
Israel, & extendit manus suas in cælum.
* *Et dixit, Domine Deus Israel non est si-* 14
milis tibi Deus in cælo & in terra, qui custo-
dis pactum & misericordiam seruis tuis qui
ambulant coram te in toto corde suo.
* *Quæ custodisti seruo tuo Dauid patri meo,* 15
quæ locutus es ei, & locutus es in ore tuo, &
in manibus tuis compleuisti, sicut dies hæc.
* *Et nunc Domine Deus Israel custodi ser-* 16
uo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, di-
cens, Non deficiet tibi vir à facie mea qui se-
deat super thronum Israel, veruntamen si cu-
stodierint filij tui viam suam vt ambulent in
lege mea sicut ambulasti coram me.
* *Et nunc Domine Deus Israel firmetur* 17
iam verbum tuum quod locutus es seruo tuo
Dauid.
* *Quoniam si verè habitabit Deus cum ho-* 18
minibus super terram, si cælum & cælum cæli
non sufficient tibi, & quæ domus hæc quam
ædificaui?
* *Et inspicies ad orationem serui tui, & ad* 19
obsecrationem eius Domine Deus meus vt au-
dias preces & orationem, quam seruus tuus
orat coram te hodie.

6 * καὶ ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλὴμ τοῦ γενέσθαι τὸ
ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ ἐξελεξάμην τὸν δαυὶδ ὥστε εἶναι ἐ-
πάνω τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ.
7 * καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν δαυὶδ τοῦ πατρός μου τοῦ
οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
8 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου,
ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν σου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶ-
κον τῷ ὀνόματί μου, καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγένετο ἐπὶ καρ-
δίαν σου.
9 * πλὴν οὐκ οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον, ἀλλ᾽ ἢ ὁ υἱός σου
ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τῆς ὀσφύος σου, αὐτὸς οἰκοδομήσει τὸν
οἶκον τῷ ὀνόματί μου.
10 * καὶ ἀνέστησε κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε, καὶ ἐγε-
νόμην ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τὸν
θρόνον ἰσραήλ, καθὼς ἐλάλησε κύριος, καὶ ᾠκοδόμησα
τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
11 * καὶ ἔθηκα ἐκεῖ τὴν κιβωτόν, ἐν ᾗ ἐστιν ἐκεῖ ἡ δια-
θήκη κυρίου ἣν διέθετο τῷ ἰσραήλ.
12 * καὶ ἔστη κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐναντίον
πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας
αὐτοῦ.
13 * ὅτι ἐποίησε σαλωμὼν βάσιν χαλκῆν, καὶ ἔθηκεν αὐ-
τὴν ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, πέντε πηχῶν τὸ μῆκος
αὐτῆς καὶ πέντε πηχῶν τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ πέντε πηχῶν τὸ
ὕψος αὐτῆς· καὶ ἔστη ἐπ᾽ αὐτῆς, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γό-
νατα αὐτοῦ ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ διε-
πέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.
14 * καὶ εἶπεν, κύριε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ οὐκ ἔστιν ὅμοιός
σοι θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, φυλάσσων τὴν διαθή-
κην, καὶ τὸ ἔλεος τοῖς δούλοις σου τοῖς πορευομένοις ἐναν-
τίον σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν·
15 * ἃ ἐφύλαξας τῷ παιδί σου δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ
ἐλάλησας αὐτῷ, καὶ ἐλάλησας ἐν στόματί σου καὶ ἐν χερ-
σί σου ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
16 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ φύλαξον τῷ παιδί σου
δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων, οὐκ ἐκλεί-
ψει σοι ἀνὴρ ἀπὸ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου
ἰσραήλ, πλὴν ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν
τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῷ νόμῳ μου ὡς ἐπορεύθης ἐναντίον μου.
27 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά
σου, ὃ ἐλάλησας τῷ δούλῳ σου δαυίδ.
18 * ὅτι εἰ ἀληθῶς οἰκήσει θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς
γῆς, εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἀρκέσουσί σοι,
καὶ τίς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμησα;
19 * καὶ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου,
καὶ ἐπὶ τὴν δέησιν αὐτοῦ κύριε ὁ θεός μου τοῦ ἐπακοῦσαι
τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς, ἧς ὁ δοῦλός σου προσ-
εύχεται ἐναντίον σου σήμερον·

20 * לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְתֻחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה
יוֹמָם וָלַיְלָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לָשׂוּם
שִׁמְךָ שָׁם לִשְׁמוֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל
עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

21 * וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תַּחֲנוּנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע
מִמְּקוֹם שִׁבְתְּךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃

22 * אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׁא־בוֹ אָלָה
לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

23 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ
אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהָשִׁיב לְרָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ
וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֶת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃

24 * וְאִם־יִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ
וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

25 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשֵׁיבוֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לָהֶם וְלַאֲבֹתֵיהֶם׃

26 * בְּהֵעָצֵר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ
אֶת־שְׁמֶךָ מֵחַטָּאתָם יְשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם׃

27 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃

28 * רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן
וְיֵרָקוֹן אַרְבֶּה וְחָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבָיו
בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה׃

29 * כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־
הָאָדָם וּלְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּ אִישׁ נִגְעוֹ
וּמַכְאֹבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃

30 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ
וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר
תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־
לְבַב בְּנֵי הָאָדָם׃

31 * לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ כָּל־הַיָּמִים
אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבֹתֵינוּ׃

20 * Vt aperias oculos tuos ſuper domum iſtam diebus ac noctibus ſuper locum in quo pollicitus es, vt inuocetur nomen tuum, & exaudires orationem quam ſeruus tuus orat in eo.

21 * Et exaudias preces famuli tui & populi tui Iſrael. Quicunque orauerit in loco iſto, exaudi de habitaculo tuo, id eſt de cælis, & propitiare.

22 * Si peccauerit quiſpiam in proximum ſuum, & iurare contra eum paratus venerit, ſeque maledicto conſtrinxerit coram altari in domo iſta: 14

23 * Tu audies de cælo, & facies iudicium ſeruorum tuorum, ita vt reddas iniquo viam ſuam in caput proprium, & vlciſcaris iuſtum, retribuens ei ſecundum iuſtitiam ſuam.

24 * Si ſuperatus fuerit populus tuus Iſrael ab inimicis, peccabunt enim tibi, & conuerſi egerint pœnitentiam, & obſecrauerint nomen tuum, & fuerint deprecati te in loco iſto:

25 * Tu exaudies de cælo, & propitiare peccato populi tui Iſrael, & reduc eos in terram quam dediſti eis & patribus eorum.

26 * Si clauſo cælo pluuia non fluxerit propter peccata populi tui, & deprecati te
E fuerint in loco iſto, & cõfeſſi nomini tuo, & conuerſi à peccatis ſuis, cùm eos afflixeris:

27 * Exaudi de cælo Domine, & dimitte peccata ſeruis tuis & populi tui Iſrael, & doce eos viam bonam per quam ingrediantur, & da pluuiam terræ quam dediſti populo tuo ad poſſidendum.

28 * Fames ſi orta fuerit in terra, & peſtilentia, ærugo & aurugo, & locuſta, & bruchus, & hoſtes vaſtatis regionibus portas obſederint ciuitatis; omniſque plaga & infirmitas preſſerit:

29 * Si quis de populo tuo Iſrael fuerit deprecatus, cognoſcens plagam & infirmitatem ſuam, & expanderit manus ſuas in domo hac:

30 * Tu exaudies de cælo, de ſublimi ſcilicet habitaculo tuo, & propitiare, &
F redde vnicuiq; ſecundum vias ſuas, quas noſti eum habere in corde ſuo. Tu enim ſolus noſti corda filiorum hominum:

31 * Vt timeant te & ambulent in viis tuis, cunctis diebus quibus viuunt ſuper faciem terræ quam dediſti patribus noſtris.

*Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam 20
die & nocte, in loco hoc quem dixiſti vt inuocetur nomen tuum illic, vt audires orationem quam orat ſeruus tuus in loco hoc, & exaudies preces ſerui tui & populi tui Iſrael, quæcunq; orauerit in loco iſto.*

*Et tu exaudies de loco habitationis tuæ de 21
cælo, & exaudies & propitius eris.*

*Si peccauerit vir in proximum ſuum, & 22
ceperit in eum maledictionem vt maledicat ei, & venerit & maledixerit ei coram altari in loco hoc:*

*Et tu exaudies de cælo, & facies & iudi- 23
cabis ſeruos tuos, vt reddas iniquo, & reddas vias ſuas in caput ſuum, & vt iuſtitiam des iuſto, vt reddas ei ſecundum iuſtitiam ſuam.*

*Et ſi frangatur populus tuus Iſrael coram 24
inimico, ſi peccauerint tibi, & conuerſi fuerint, & confeſſi fuerint nomini tuo, & orauerint, & deprecati fuerint coram te in domo iſta:*

*Et tu exaudies de cælo, & propitius eris 25
peccatis populi tui Iſrael, & reduces eos in terram quam dediſti eis & patribus eorum.*

*Cum clauſum fuerit cælum & non ſit 26
pluuia, quoniam peccabunt tibi, & orabunt in loco iſto, & confitebuntur nomini tuo, & à peccatis ſuis conuertentur, quoniam humiliabis eos.*

*Et tu exaudies de cælo, & propicius eris 27
peccatis ſeruorum tuorum & populi tui Iſrael, quoniam manifeſtabis eis viam bonam, in qua ambulabunt in ea, & dabis pluuiam ſuper terram tuam, quam dediſti populo tuo in poſſeſſionem.*

*Fames ſi fuerit in terra, mors ſi fuerit, aëris 28
corruptio, icteritia, locuſta, bruchus ſi fuerit, & ſi contriuerint eum hoſtes eius in terra coram ciuitatibus ſuis,*

*Secundum omnem plagam & ſecundum 29
omnem laborem & ſecundum omnem plagam, & omnem orationem, & omnem deprecationem, quæ ſi fuerit omni homini & omni populo tuo Iſrael, qui ſi nouerit homo plagã ſuam & infirmitatem ſuam, & expanderit manus ſuas in domo hac.*

*Et tu exaudies de cælo de parato habita- 30
culo tuo, & propitiaberis & dabis viro ſecundum vias ſuas, ſicut noueris cor ſuum, quoniam tu ſolus cognoſcis cor filiorum hominum:*

*Vt timeant te, vt ambulent in omnibus 31
viis tuis cunctis diebus, quibus ipſi viuunt ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris.*

20 τοῦ εἶναι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀνεῳγμένους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτὸς, εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὃν εἶπας ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐκεῖ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς προσευχῆς ἧς προσεύχεται ὁ δοῦλός σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀκούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, ἃ ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον·

21 καὶ σὺ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατοικήσεώς σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀκούσῃ καὶ ἵλεως ἔσῃ.

22 ἐὰν ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν τοῦ ἀράσασθαι αὐτὸν, καὶ ἔλθῃ καὶ ἀράσηται αὐτὸν κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ·

23 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσεις, καὶ κρινεῖς τοὺς δούλους σου, τοῦ ἀποδοῦναι τῷ ἀνόμῳ καὶ ἀποδοῦναι ὁδοὺς αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον τοῦ ἀποδοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

24 καὶ ἐὰν θραυσθῇ ὁ λαός σου ἰσραὴλ ἐνώπιον ἐχθροῦ, ἐὰν ἁμάρτωσί σοι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἐξομολογήσωνται τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσεύξωνται καὶ δεηθῶσιν ἐναντίον σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ.

25 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν·

26 ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γενέσθαι ὑετὸν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν, ὅτι ταπεινώσεις αὐτούς.

27 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τῶν δούλων σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν, ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου εἰς κληρονομίαν.

28 λιμὸς ἐὰν γένηται ἐπὶ τῆς γῆς, θάνατος ἐὰν γένηται, ἀνεμοφθορία, ἴκτερος, ἀκρὶς, βροῦχος ἐὰν γένηται, καὶ ἐὰν θλίψωσιν αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ κατέναντι τῶν πόλεων αὐτοῦ,

29 κατὰ πᾶσαν πληγὴν καὶ κατὰ πάντα πόνον καὶ κατὰ πᾶσαν ἀφὴν, καὶ πᾶσαν προσευχὴν καὶ πᾶσαν δέησιν, ἣ ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου ἰσραὴλ, οἵτινες ἐὰν γνῷ ἄνθρωπος ἀφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μαλακίαν αὐτοῦ, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον.

30 καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ἱλάσῃ καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, ὡς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι σὺ μονώτατος γινώσκεις τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν ἀνθρώπων·

31 ὅπως φοβῶνταί σε τοῦ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν.

32 * וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְיָדְךָ
הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָאוּ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־
הַבַּיִת הַזֶּה׃
33 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתֶּךָ
וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן
יֵדְעוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ וּלְיִרְאָה אֹתְךָ
כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
34 * כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אוֹיְבָיו בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר
בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃
35 * וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
36 תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ * כִּי יֶחֶטְאוּ־
לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָם
וּנְתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שׁוֹבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ
37 רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃ * וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לְבָבָם
בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ
בְּאֶרֶץ שִׁבְיָם לֵאמֹר חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ׃
38 * וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
שִׁבְיָם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ דֶּרֶךְ אַרְצָם
אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
39 וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃ * וְשָׁמַעְתָּ מִן־
הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנֹּתֵיהֶם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר
40 חָטְאוּ־לָךְ׃ * עַתָּה אֱלֹהַי יִהְיוּ־נָא עֵינֶיךָ
פְּתֻחוֹת וְאָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
41 * וְעַתָּה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה
וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְשׁוּעָה
42 וַחֲסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַטּוֹב׃ * יְהוָה אֱלֹהִים אַל־
תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ׃

ז

1 * וּכְכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה
מֵהַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל הָעֹלָה וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה
2 מָלֵא אֶת־הַבָּיִת׃ * וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים
לָבוֹא אֶל־בֵּית יְהוָה כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־
בֵּית יְהוָה׃

32 * Externum quoq; qui non eſt de po-
pulo tuo Iſrael, ſi venerit de terra longin-
qua propter nomē tuum magnū, & pro-
pter manum tuam robuſtam & brachium
tuū extentum, & adorauerit in loco iſto:
33 * Tu exaudies de cęlo firmiſſimo habi-
taculo tuo, & facies cūcta pro quibus in-
uocauerit te ille peregrinus, vt ſciant om-
nes populi terrę nomen tuum, & timeant
te ſicut populus tuus Iſrael, & cognoſcant
quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper
domum hanc quam ædificaui.
34 * Si egreſſus fuerit populus tuus ad bel
lum contra aduerſarios ſuos per viam in
qua miſeris eos, adorabunt te cōtra viam
in qua ciuitas hęc eſt quam elegiſti, & do-
mus quam ædificaui nomini tuo;
35 * Vt exaudias de cælo preces eorum &
obſecrationem, & vlciſcaris.
36 * Si autem peccauerint tibi, neq; enim
eſt homo qui non peccet, & iratus fueris
G eis, & tradideris hoſtibus, & captiuos du-
xerint eos in terram longinquam, vel
certè quæ iuxta eſt:
37 * Et conuerſi in corde ſuo in terra, ad
quam captiui ducti fuerant, egerint pœ-
nitentiam, & deprecati te fuerint in terra
captiuitatis ſuę, dicentes, Peccauimus, ini-
què fecimus, iniuſtè egimus.
38 * Et reuerſi fuerint ad te in toto corde
ſuo, & tota anima ſua, in terra captiuitatis
ſuæ ad quam ducti ſunt, adorabunt te cō-
tra viam terræ ſuæ quam dediſti patribus
eorum, & vrbis quam elegiſti, & domus
quam ædificaui nomini tuo.
39 * Vt exaudias de cęlo, hoc eſt, de firmo
habitaculo tuo preces eorum, & facias
iudicium & dimittas populo tuo, quam-
40 uis peccatori. * Tu es enim Deus meus.
Aperiantur, quæſo, oculi tui, & aures tuæ
intentæ ſint ad orationem quæ fit in lo-
41 co iſto. * Nunc igitur conſurge Dn̄e
Deus in requiem tuam, tu & arca fortitu-
dinis tuæ. Sacerdotes tui Dn̄e Deus in-
duantur ſalutem, & ſancti tui lætentur in
42 bonis. * Domine Deus meus ne auerte-
ris faciem Chriſti tui. Memento miſeri-
cordiarum Dauid ſerui tui.

CAP. VII.

1 CVmq; compleſſet Salomon fundens
A preces, ignis deſcendit de cælo, & de-
uorauit holocauſta & victimas, & maie-
ſtas Domini impleuit domum.
2 * Nec poterant ſacerdotes ingredi tem
plum Domini, eo quòd impleſſet maieſtas
Domini templum Domini.

32 * Et omnis externus qui non est de populo
tuo Israel, & venerit de terra longinqua pro-
pter nomen tuum magnum, & manum tuam
robustam, & brachium tuum excelsum, & ve
nerint & orauerint in loco isto:
33 * Et tu exaudies de cælo de parato habitacu-
lo tuo, & facies secundum cuncta quæ inuoca-
uerit te peregrinus, vt sciant omnes populi ter-
ræ nomen tuum, & vt timeant te, sicut popu-
lus tuus Israel, & vt cognoscant quia nomen
tuum inuocatum est super domum hanc, quam
ædificaui.
34 * Si verò egressus fuerit populus tuus in
bellum contra inimicos suos, in via qua mittes
eos, & orauerint ad te secundum viam ciuita-
tis huius in qua elegisti in ea, & domus quam
ædificaui nomini tuo:
35 * Et exaudies de cælo preces eorum & obse-
crationem eorum, et facies iustificationẽ eorum.
36 * Quoniam peccabunt tibi, quoniam non est
homo qui non peccabit: et si iratus fueris in eos,
& tradideris eos iuxta faciem hostium, & ca-
ptiuos duxerint eos qui captiuauerunt in ter-
ram longinquam vel quæ iuxta, & conuersi
fuerint ad te in corde suo, in terra quò captiui
ducti fuerant illuc:
37 * Et conuersi fuerint & deprecati fuerint
te in terra captiuitatis suæ, dicentes: Peccaui-
mus, iniquè fecimus & impiè egimus,
38 * Et conuersi fuerint ad te in toto corde suo,
& in tota anima sua in terra captiuantiũ eos,
quò captiuos duxerunt eos illuc, & orauerint
viam terræ suæ, quam dedisti ipsis & patribus
eorum, & vrbis quam elegisti, & domus
quam ædificaui nomini tuo.
39 * Et exaudies de cælo de parato habitaculo
tuo preces eorum & deprecationem eorum, &
facies iudicium eorum, & propitius eris popu-
lo qui peccauit tibi.
40 * Et nunc Domine Deus sint iam oculi tui
aperti, & aures tuæ attendentes in depreca-
tionem loci huius.
41 * Et nunc cõsurge Domine Deus in requiem
tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: sacerdotes
tui Domine Deus induentur salutem, & san-
cti tui lætabuntur in bonis.
42 * Domine Deus ne auerteris faciem Christi
tui: memento misericordiarum tuarum Dauid
seruo tuo.

CAP. VII.

1 ET vt compleuit Salomon orans, & ignis
descẽdit de cælo, & deuorauit holocausta et
sacrificia, & gloria Domini impleuit domum.
2 * Et non potuerunt sacerdotes ingredi in do-
mum Domini in tempore illo, quoniam imple-
uit gloria Domini domum Domini.

32 * καί γε πᾶς ἀλλότριος ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ λαοῦ σου
Ἰσραὴλ, καὶ ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ
μέγα, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν κραταιὰν, καὶ τὸν βραχίονά
σου τὸν ὑψηλὸν, καὶ ἔλθωσι καὶ προσεύξωνται εἰς τὸν τό-
πον τοῦτον.
33 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητη-
ρίου σου, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐπικαλέσηταί
σε ὁ ἀλλότριος, ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ
ὄνομά σου, καὶ ἵνα φοβῶνταί σε, ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ, καὶ
τοῦ γνῶναι ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ-
τον, ὃν ᾠκοδόμησα.
34 * ἐὰν δὲ ἐξέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχ-
θροὺς αὐτοῦ, ἐν ὁδῷ ᾗ ἀποστελεῖς αὐτοὺς, καὶ προσεύξωνται
πρὸς σὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως ταύτης ἣν ἐξελέξω ἐν
αὐτῇ, καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου·
35 * καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς
δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν.
36 * ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς οὐχ
ἁμαρτήσεται, καὶ ἐὰν θυμωθῇς ἐπ' αὐτοὺς, καὶ παραδῷς
αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν, καὶ αἰχμαλωτεύσωσιν αὐ-
τοὺς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες εἰς γῆν μακρὰν ἢ ἐγγὺς, καὶ
ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἐν τῇ γῇ οὗ
ἠχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ.
37 * καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ δεηθῶσί σου ἐν γῇ αἰχμαλωσίας
αὐτῶν, λέγοντες, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν καὶ ἠσεβήσα-
38 μεν. * καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν,
καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν γῇ αἰχμαλωτευσάντων αὐ-
τοὺς, οὗ ἠχμαλώτευσαν αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ προσεύξωνται
ὁδὸν γῆς αὐτῶν, ἧς ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐ-
τῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμησα
τῷ ὀνόματί σου.
39 * καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου
σου τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ
κρίμα αὐτῶν, καὶ ἵλεως ἔσῃ τῷ λαῷ τῷ ἁμαρτόντι σοι.
40 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἔστωσαν δὴ οἱ ὀφθαλμοί σου
ἀνεῳγμένοι, καὶ τὰ ὦτά σου ἐπήκοα εἰς τὴν δέησιν τοῦ τό-
που τούτου.
41 * καὶ νῦν ἀνάστηθι κύριε ὁ θεὸς εἰς τὴν κατάπαυσίν
σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς ἰσχύος σου, οἱ ἱερεῖς σου κύριε ὁ θεὸς
ἐνδύσονται σωτηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐφρανθήσονται ἐν
ἀγαθοῖς.
42 * κύριε ὁ θεὸς μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ
σου, μνήσθητι τὰ ἐλέη σου τῷ δαυὶδ τῷ δούλῳ σου.

ς΄.

1 * Καὶ ὡς συνετέλεσε Σολομὼν προσευχόμενος, καὶ τὸ
πῦρ κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὰ ὁλοκαυτώμα-
2 τα καὶ τὰς θυσίας, καὶ δόξα κυρίου ἔπλησε τὸν οἶκον. * καὶ
οὐκ ἐδύναντο οἱ ἱερεῖς εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.

3 וכל בני ישראל ראים ברדת האש
וכבוד יהוה על הבית ויכרעו אפים ארצה
על הרצפה וישתחוו והודות ליהוה כי טוב כי
4 לעולם חסדו: והמלך וכל העם זבחים
זבח לפני יהוה:
5 ויזבח המלך שלמה את זבח הבקר
עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים
אלף ויחנכו את בית האלהים המלך וכל
6 העם: והכהנים על משמרותם עמדים
והלוים בכלי שיר יהוה אשר עשה דויד
המלך להדות ליהוה כי לעולם חסדו בהלל
דויד בידם והכהנים מחצצרים נגדם וכל
7 ישראל עמדים: ויקדש שלמה את
התוך החצר אשר לפני בית יהוה כי עשה שם
העלות ואת חלבי השלמים כי מזבח הנחשת
אשר עשה שלמה לא יכול להכיל את העלה
ואת המנחה ואת החלבים:
8 ויעש שלמה את החג בעת ההיא שבעת
ימים וכל ישראל עמו קהל גדול מאד מלבוא
9 חמת עד נחל מצרים: ויעשו ביום
השמיני עצרת כי חנכת המזבח עשו שבעת
10 ימים והחג שבעת ימים: וביום עשרים
ושלשה לחדש השביעי שלח את העם
לאהליהם שמחים וטובי לב על הטובה
אשר עשה יהוה לדויד ולשלמה ולישראל
11 עמו: ויכל שלמה את בית יהוה ואת
בית המלך ואת כל הבא על לב שלמה לעשות
בבית יהוה ובביתו הצליח:
12 וירא יהוה אל שלמה בלילה ויאמר לו
שמעתי את תפלתך ובחרתי במקום הזה לי
13 לבית זבח: הן אעצר השמים ולא יהיה
מטר והן אצוה על חגב לאכול הארץ ואם
14 אשלח דבר בעמי: ויכנעו עמי אשר נקרא
שמי עליהם ויתפללו ויבקשו פני וישבו מדרכיהם
הרעים ואני אשמע מן השמים ואסלח
לחטאתם וארפא את ארצם:
15 עתה עיני יהיו פתחות ואזני קשבות
לתפלת המקום הזה:

3 Sed & omnes filij Iſrael videbant deſcendentē ignem & gloriam Domini ſuper domum, & corruentes proni in terra ſuper pauimentum ſtratum lapide, adorauerunt & laudauerunt Dominum, quoniam bonus, quoniam in ſęculum miſeri-
4 cordia eius. Rex autem & omnis populus immolabāt victimas coram Domino.
5 Mactauit igitur rex Salomon hoſtias boum viginti duo millia, arietum cen-
B tum viginti millia. Et dedicauit domum Dei rex & vniuerſus populus.
6 Sacerdotes autem ſtabant in officiis ſuis, & Leuitæ in organis carminum Domini quæ fecit Dauid rex ad laudandum Dominum, quoniam in æternum miſericordia eius, hymnos Dauid canentes per manus ſuas. Porrò ſacerdotes canebāt tubis ante eos, cunctúſque Iſrael ſtabat.
7 Sanctificauit quoque Salomon medium atrij ante templum Domini. Obtulerat enim ibi holocauſta & adipes pacificorum, quia altare ęneum quod fecerat, non poterat ſuſtinere holocauſta & ſacrificia & adipes pacificorum.
8 Fecit ergo Salomon ſolemnitatem in tempore illo ſeptē diebus, & omnis Iſrael cum eo, Eccleſia magna valde ab introitu Emath vſque ad torrentem Ægypti.
9 Fecítq; die octauo collectam, eo quòd
C dedicaſſet altare ſeptem diebus, & ſolemnitatem celebraſſet diebus ſeptem.
10 Igitur in die viceſimo tertio menſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacula ſua lætantes atque gaudentes ſuper bono, quod fecerat Dominus Dauid & Salomo-
11 ni & Iſrael populo ſuo. Compleuítq; Salomon domum Domini & domū regis, & omnia quæ diſpoſuerat in corde ſuo, vt faceret in domo Domini & in do-
12 mo ſua, & proſperatus eſt. Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait, Audiui orationem tuā & elegi locum iſtum mihi
13 in domum ſacrificij. Si clauſero cælum & pluuia nō fluxerit, & mandauero & præcepero locuſtæ vt deuoret terram, & miſero peſtilētiam in populum meum:
14 Conuerſus autem populus meus ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiā à viis ſuis peſſimis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram
15 eorum. Oculi quoq; mei erunt aper-
D ti & aures meæ erectæ ad orationem eius qui in loco iſto orauerit.

** Et omnes filij Israel videbant descenden-* 3
tem ignem, & gloria Domini super domum; &
corruerunt in faciem super terram super paui-
mentum lapideum, & adorauerunt & lauda-
uerunt Dominum, quoniam bonum, quoniam
in sæculum misericordia eius.
** Et rex & omnis populus immolantes sa-* 4
crificia coram Domino.
** Et sacrificauit rex Salomon sacrificium* 5
boum viginti & duo millia, & ouium centū et
viginti millia, & dedicauit domum rex &
omnis populus.
** Et sacerdotes per custodias suas stantes,* 6
& Leuitæ in organis carminum Domini, quæ
fecit Dauid rex ad confitendum coram Domi-
no, quoniam bonum, quoniam in æternum mise-
ricordia eius, in hymnis Dauid per manum
suam, & sacerdotes canentes tubis ante eos,
& omnis Israel stans.
** Et sanctificauit Salomon medium atrij* 7
quod in domo Domini, quoniam fecit ibi holo-
causta & adipes salutariorum, quoniam altare
æneum quod fecerat Salomon non sufficiebat su
stinere holocausta & sacrificia, & adipes pa-
cificorum.
** Et fecit Salomon solemnitatem in tempore* 8
illo septem diebus, & omnis Israel cum eo Ec-
clesia magna valde, ab introitu Emath & vsq;
ad torrentem Ægypti.
** Et fecit in die octauo exodium, quoniam* 9
dedicationem altaris fecit septem diebus, &
solemnitatem septem diebus.
** Et in die vigesimo & tertio mensis septi-* 10
mi misit Salomon populum in tabernacula sua,
lætantes & bonos corde in bonis quæ fecit Do-
minus Dauid & Salomoni & Israel populo
suo.
** Et compleuit Salomon domum Domini &* 11
domum regis, & in omnibus quæ voluit Salo-
mon in anima sua facere in domo Domini &
in domo sua, prosperatus est.
** Et apparuit Dominus Salomoni in nocte,* 12
et ait ei, Audiui orationē tuam & elegi in loco
isto mihi in domum sacrificij.
** Si clausero cælum & non fiat pluuia, & si* 13
mandauero locustæ vt deuoret terram, & si mi
sero mortem in populum meum:
** Et conuertatur ad me populus meus super* 14
quos inuocatum est nomen meum super eos, &
deprecati fuerint, et quæsiuerint faciem meam,
& conuersi fuerint à viis suis malis, & ego
exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eo-
rum, & sanabo terram eorum.
** Et nunc oculi mei erunt aperti, & au-* 15
res meæ exaudientes orationem loci huius.

3 * καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἑώρων καταβαῖνον τὸ πῦρ,
καὶ δόξα κυρίου ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ
τὴν γῆν ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον, καὶ προσεκύνησαν καὶ ᾔνεσαν τῷ
κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
4 * καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς θύοντες θύματα ἐνώ-
πιον κυρίου.
5 * καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς Σαλομὼν τὴν θυσίαν μόσχων
εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας, καὶ προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χι-
λιάδας, καὶ ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαός.
6 * καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν ἑστηκότες, καὶ
οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν κυρίου, ὧν ἐποίησε δαυὶδ ὁ
βασιλεὺς τοῦ ἐξομολογεῖσθαι ἔναντι κυρίου, ὅτι ἀγαθόν,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ἐν ὕμνοις δαυὶδ διὰ χει-
ρὸς αὐτῶν. καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες σάλπιγξιν ἐναν-
τίον αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἑστηκώς.
7 * καὶ ἡγίασε Σαλομὼν τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς ἐν οἴκῳ
κυρίου, ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα
τῶν σωτηρίων, ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε Σα-
λομὼν οὐκ ἐξεποίει δέξασθαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ
τὰς θυσίας καὶ τὰ στέατα τῶν εἰρηνικῶν.
8 * καὶ ἐποίησε Σαλομὼν τὴν ἑορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ᾽ αὐτοῦ ἐκκλησία με-
γάλη σφόδρα, ἀπὸ εἰσόδου αἱμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου αἰ-
γύπτου.
9 * καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον, ὅτι
ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐποίησεν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ
τὴν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας.
10 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ
ἑβδόμου ἀπέστειλε Σαλομὼν τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα
αὐτῶν, εὐφραινομένους καὶ ἀγαθοὺς τῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς
ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ καὶ Σαλομῶντι καὶ
ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.
11 * καὶ συνετέλεσε Σαλομὼν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον
τοῦ βασιλέως, καὶ πάντα ὅσα ἠθέλησε Σαλομὼν ἐν τῇ
ψυχῇ αὐτοῦ ποιῆσαι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
εὐωδώθη.
12 * καὶ ὤφθη κύριος τῷ Σαλομῶντι ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ ἐξελεξάμην ἐν
τῷ τόπῳ τούτῳ ἐμοὶ εἰς οἶκον θυσίας.
13 * ἐὰν συσχῶ τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γένηται ὑετός, καὶ ἐὰν ἐν-
τείλωμαι τῇ ἀκρίδι τοῦ καταφαγεῖν τὴν γῆν, καὶ ἐὰν ἀπο-
στείλω θάνατον ἐν τῷ λαῷ μου.
14 * καὶ ἐντραπῇ με ὁ λαός μου ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ προσεύξωνται, καὶ ζητήσωσι τὸ
πρόσωπόν μου, καὶ ἀποστρέψωσιν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν
πονηρῶν, καὶ ἐγὼ εἰσακούσομαι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσο-
μαι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ ἰάσομαι τὴν γῆν αὐτῶν.
15 * καὶ νῦν οἱ ὀφθαλμοί μου ἔσονται ἀνεῳγμένοι, καὶ τὰ
ὦτά μου ἐπήκοα τῇ προσευχῇ τοῦ τόπου τούτου.

16 * וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה
לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־
17 הַיָּמִים׃ * וְאַתָּה אִם־תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
18 וְחֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמוֹר׃ * וַהֲקִימוֹתִי אֵת כִּסֵּא
מַלְכוּתֶךָ כַּאֲשֶׁר כָּרַתִּי לְדָוִיד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא־
יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל׃
19 * וְאִם־תְּשׁוּבוּן אַתֶּם וַעֲזַבְתֶּם חֻקּוֹתַי
וּמִצְוֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃
20 * וּנְתַשְׁתִּים מֵעַל אַדְמָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם
וְאֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי אַשְׁלִיךְ
מֵעַל פָּנָי וְאֶתְּנֶנּוּ לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים׃
21 * וְהַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר הָיָה עֶלְיוֹן לְכָל־עֹבֵר
עָלָיו יִשֹּׁם וְאָמַר בַּמֶּה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ
22 הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה׃ * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ
לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־
הָרָעָה הַזֹּאת׃

ח

1 * וַיְהִי מִקֵּץ עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר
בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ׃
2 * וְהֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן חוּרָם לִשְׁלֹמֹה בָּנָה
שְׁלֹמֹה אֹתָם וַיּוֹשֶׁב שָׁם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמָת צוֹבָה וַיֶּחֱזַק עָלֶיהָ׃
4 * וַיִּבֶן אֶת־תַּדְמֹר בַּמִּדְבָּר וְאֵת כָּל־עָרֵי
הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בַּחֲמָת׃
5 * וַיִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן הָעֶלְיוֹן וְאֶת־
בֵּית חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן עָרֵי מָצוֹר חוֹמוֹת דְּלָתַיִם
6 וּבְרִיחַ׃ * וְאֶת־בַּעֲלָת וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת
אֲשֶׁר־הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי
הַפָּרָשִׁים וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק
לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלִַם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
7 * כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא מִיִּשְׂרָאֵל
הֵמָּה׃

16 * Elegi enim & sanctificaui locũ istum
vt sit nomen meum ibi in sempiternum,
& permaneant oculi mei & cor meum ibi
cunctis diebus.
17 * Tu quoque si ambulaueris coram me
sicut ambulauit Dauid pater tuus, & feceris
iuxta omnia quæ præcepit tibi, &
iustitias meas iudiciáque seruaueris:
18 * Suscitabo thronum regni tui, sicut
pollicitus sum Dauid patri tuo dicens,
Non auferetur de stirpe tua vir qui non
sit princeps in Israel.
19 * Si autem auersi fueritis & dereliqueritis
iustitias meas & præcepta mea quæ
proposui vobis, & abeuntes seruieritis
diis alienis & adoraueritis eos:
20 * Euellam vos de terra mea quam dedi
vobis, & domum hanc quam sanctificaui
nomini meo, proijciam à facie mea,
& tradam eam in parabolam & in exemplum
cunctis populis.
21 *Et domus ista quæ erat excelsa, erit in
prouerbium vniuersis transeuntibus, &
dicent stupentes, Quare fecit Dominus
sic terræ huic & domui huic?
22 * Respondebúntque; Quia dereliquerunt
Dominum Deum patrum suorum
qui eduxit eos de terra Ægypti, & apprehenderunt
Deos alienos, & adorauerunt
eos & coluerunt, idcircò venerunt super
eos vniuersa hæc mala.

CAP. VIII.

1 EXpletis autem viginti annis postquã
A ædificauit Salomon domum Domini
& domum suam:
2 * Ciuitates quas dederat Hyram Salomoni
ædificauit, & habitare ibi fecit filios
Israel.
3 * Abiítque in Emath Suba, & obtinuit
eam.
4 * Et ædificauit Palmiram in deserto, &
alias ciuitates munitissimas ædificauit in
Emath.
5 * Extruxítque Bethoron superiorem &
Bethoron inferiorem, ciuitates muratas
habentes portas, & vectes, & seras.
6 * Balaath etiam & omnes vrbes firmissimas
quæ fuerunt Salomonis, cunctásq;
vrbes quadrigarũ & vrbes equitum. Omnia
B quæcunq; voluit Rex Salomon atque
disposuit, ædificauit in Hierusalem & in
Libano, & in vniuersa terra potestatis suæ.
7 * Omnem populum qui derelictus fuerat
de Ethæis & Ammorræis, & Pherezæis,
& Euæis, & Iebusæis, qui non erant de
stirpe Israel:

* Et nunc elegi, & sanctificaui domum 16
hanc, vt sit nomen meum ibi vsque in sempi-
ternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi
cunctis diebus.
* Et tu si ambulaueris coram me sicut am- 17
bulauit Dauid pater tuus, & feceris iuxta o-
mnia quæ præcepi tibi, & præcepta mea, & iu-
dicia mea seruaueris:
* Et suscitabo thronum regni tui, sicut pe- 18
pigi cum Dauid patre tuo, dicens: Non aufe-
retur tibi vir dux in Israel.
* Et si auersi fueritis vos, & si dereliqueri- 19
tis præcepta mea & mandata mea quæ dedi
coram vobis, & ambulaueritis & seruieritis
dijs alienis, & adoraueritis eos:
* Et auferam vos de terra quam dedi vobis, 20
& domum hanc quam sanctificaui nomini meo
proijciam ipsam à facie mea, & dabo ipsam in
parabolam, & in narrationem in cunctis po-
pulis.
* Et domus hæc, quæ erat excelsa, desolabi- 21
tur: omnis pertransiens eam stupebit, & di-
cet, Propter quid fecit Dominus terræ huic &
domui huic?
* Et dicent, Quoniam dereliquerunt Domi- 22
num Deum patrum suorum qui eduxit eos de
terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos
& adorauerunt eos, & seruierunt ipsis, idcir-
cò induxit in eos vniuersum malum hoc.

CAP. VIII.

ET factum est post viginti annos, in quibus 1
ædificauit Salomon domum Domini & do-
mum suam:
* Et ciuitates quas dedit Chiram Salomo- 2
ni, ædificauit ipsas Salomon, & habitare fecit
ibi filios Israel.
* Et venit Salomon in Emath Suba, & 3
præualuit contra eam.
* Et ædificauit Thedmor in deserto, & o- 4
mnes ciuitates munitas, quas ædificauit in
Emath.
* Et ædificauit Bethoron superiorem, & Be 5
thoron inferiorem, ciuitates munitas muris,
portis & vectibus.
* Et Balaath & omnes vrbes munitas quæ 6
fuerunt Salomoni, & omnes ciuitates curruũ,
& ciuitates equitum, & quæcunque deside-
rauit Salomon secundum desiderium suum, vt
ædificaret in Hierusalem, & in Libano, & in
omni terra potestatis suæ.
* Et omnem populum qui derelictus fuerat 7
de Chettæo, & Amorræo, & Pherezæo, &
Euæo, & Iebusæo, qui non sunt de Israel.

16 * καὶ νῦν ἐξελεξάμην καὶ ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον,
τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἕως αἰῶνος, καὶ ἔσονται οἱ
ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡ-
μέρας.
17 * καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου ὃν τρόπον ἐπορεύ-
θη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ ποιήσῃς κατὰ πάντα ἃ ἐνε-
τειλάμην σοι, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίμα-
τά μου φυλάξῃς.
18 * καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου, ὡς διεθέ-
μην Δαυὶδ τῷ πατρί σου λέγων, οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι
ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν Ἰσραήλ.
19 * καὶ ἐὰν ἀποστραφῆτε ὑμεῖς, καὶ ἐὰν καταλείπητε
τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἔδωκα
ἐναντίον ὑμῶν, καὶ πορευθῆτε καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέ-
ροις, καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς·
20 * καὶ ἐξαρῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν, καὶ τὸν
οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω αὐτὸν
ἀπὸ προσώπου μου, καὶ δώσω αὐτὸν εἰς παραβολὴν, καὶ εἰς
διήγημα ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς.
21 * καὶ ὁ οἶκος οὗτος, ὃς ἦν ὑψηλὸς ἐρημωθήσεται· πᾶς
ὁ παραπορευόμενος αὐτὸν ἐκστήσεται, καὶ ἐρεῖ, ἕνεκεν τίνος
ἐποίησεν ὁ κύριος τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ;
22 * καὶ ἐροῦσιν, ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλειπον κύριον τὸν θεὸν
τῶν πατέρων αὐτῶν τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύ-
πτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἑτέρων, καὶ προσεκύνησαν
αὐτοῖς, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν ἐπ᾽
αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην.

η΄.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσι ἔτη, ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σαλο-
μὼν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ·
2 * καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔδωκε Χειρὰμ τῷ Σαλομῶντι, ᾠκο-
δόμησεν αὐτὰς Σαλομὼν καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς
Ἰσραήλ.
3 * καὶ ἦλθεν Σαλομὼν εἰς Αἱμὰθ Σωβὰ, καὶ κατίσχυ-
σεν ἐπ᾽ αὐτήν.
4 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Θεδμὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πά-
σας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς ἃς ᾠκοδόμησεν ἐν Αἱμάθ.
5 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Βαιθωρὼν τὴν ἄνω, καὶ τὴν Βαιθω-
ρὼν τὴν κάτω, πόλεις ὀχυρὰς τείχεσι πύλαις, καὶ μοχλοῖς.
6 * καὶ τὴν Βαλαὰθ καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς
αἳ ἦσαν τῷ Σαλομῶντι, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρ-
μάτων, καὶ τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ ὅσα ἐπεθύμησε
Σολομὼν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐν
Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς
ἐξουσίας αὐτοῦ.
7 * καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἀπὸ τοῦ Χετταίου,
καὶ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, καὶ τοῦ Εὐαίου, καὶ τοῦ Ἰεβου-
σαίου, οἳ οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσραήλ.

8 * מִן־בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא־כִלּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה
9 לְמַס עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וּמִן־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה לַעֲבָדִים לִמְלַאכְתּוֹ כִּי־הֵמָּה
אַנְשֵׁי מִלְחָמָה וְשָׂרֵי שָׁלִישָׁיו וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃
10 * וְאֵלֶּה שָׂרֵי הַנְּצִיבִים אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם הָרֹדִים בָּעָם׃
11 * וְאֶת־בַּת־פַּרְעֹה הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִיד
לַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ כִּי אָמַר לֹא־תֵשֵׁב אִשָּׁה
לִי בְּבֵית דָּוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה אֲשֶׁר־
בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְהוָה׃
12 * אָז הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה עֹלוֹת לַיהוָה
עַל מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר בָּנָה לִפְנֵי הָאוּלָם׃
13 * וּבִדְבַר־יוֹם בְּיוֹם לְהַעֲלוֹת כְּמִצְוַת מֹשֶׁה
לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדוֹת שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים
בַּשָּׁנָה בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת׃
14 * וַיַּעֲמֵד כְּמִשְׁפַּט דָּוִיד־אָבִיו אֶת־מַחְלְקוֹת
הַכֹּהֲנִים עַל־עֲבֹדָתָם וְהַלְוִיִּם עַל־מִשְׁמְרוֹתָם
לְהַלֵּל וּלְשָׁרֵת נֶגֶד הַכֹּהֲנִים לִדְבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ וְהַשּׁוֹעֲרִים בְּמַחְלְקוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר כִּי
כֵן מִצְוַת דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃
15 * וְלֹא סָרוּ מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עַל־הַכֹּהֲנִים
16 וְהַלְוִיִּם לְכָל־דָּבָר וְלָאֹצָרוֹת׃ * וַתִּכֹּן כָּל־
מְלֶאכֶת שְׁלֹמֹה עַד־הַיּוֹם מוּסַד בֵּית־יְהוָה וְעַד־
17 כְּלֹתוֹ שָׁלֵם בֵּית יְהוָה׃ * אָז הָלַךְ שְׁלֹמֹה לְעֶצְיוֹן־
גֶּבֶר וְאֶל־אֵילוֹת עַל־שְׂפַת הַיָּם בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
18 * וַיִּשְׁלַח־לוֹ חוּרָם בְּיַד־עֲבָדָיו אֳנִיּוֹת וַעֲבָדִים
יוֹדְעֵי יָם וַיָּבֹאוּ עִם־עַבְדֵי שְׁלֹמֹה אוֹפִירָה
וַיִּקְחוּ מִשָּׁם אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים כִּכַּר זָהָב
וַיָּבִיאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

ט

1 * וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת־
שֵׁמַע שְׁלֹמֹה וַתָּבוֹא לְנַסּוֹת אֶת־שְׁלֹמֹה
בְחִידוֹת בִּירוּשָׁלִַם בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד וּגְמַלִּים
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב לָרֹב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבוֹא
אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה
עִם־לְבָבָהּ׃

8 * De filijs eorum, & de poſteris quos
non interfecerant filij Iſrael, ſubiugauit
Salomon in tributarios vſq; in diem hâc.
9 * Porrò de filiis Iſrael non poſuit vt ſer
uirent operibus regis; ipſi enim erât viri
bellatores & duces primi & principes
10 quadrigarum & equitum eius. * Omnes
autem principes exercitus regis Salomo-
nis fuerût ducenti quinquaginta qui eru-
11 diebant populum. * Filiâ verò Pharao-
nis tranſtulit de ciuitate Dauid in domû
quam ædificauerat ei. Dixit enim rex:
C Non habitabit vxor mea in domo Dauid
regis Iſrael, eo quòd ſanctificata ſit, quia
ingreſſa eſt in eam arca Domini.
12 * Tunc obtulit Salomon holocauſta
Domino ſuper altare Domini quod ex-
truxerat ante porticum:
13 * Vt per ſingulos dies offerretur in eo
iuxta præceptum Moyſi in ſabbatis & in
calêdis, & in feſtis diebus ter per annum,
id eſt, in ſolemnitate azymorum, & ſolem-
nitate hebdomadarum, & in ſolemnitate
tabernaculorum.
14 * Et côſtituit iuxta diſpoſitionem Da-
uid patris ſui officia ſacerdotum in mini-
ſteriis ſuis, & Leuitas in ordine ſuo, vt lau
D darent & miniſtrarent coram ſacerdoti-
bus iuxta ritum vniuſcuiuſque diei, & ia-
nitores in diuiſionibus ſuis per portam &
portam. Sic enim præceperat Dauid ho-
15 mo Dei. * Nec prętergreſſi ſunt de man
datis regis tam ſacerdotes quàm Leuitæ ex
omnibus quæ præceperat, & in cuſtodijs
theſaurorum.
16 * Omnes impenſas præparatas habuit
Salomô, ex eo die quo fundauit domum
Domini vſque in diem quo perfecit eam.
17 * Tunc abiit Salomon in Aſiongaber,
& in Hailath ad oram maris rubri, quæ
eſt in terra Edom.
18 * Miſit ergo ei Hyram per manus ſer-
uorum ſuorum naues & nautas gnaros
maris, & abierunt cum ſeruis Salomonis
in Ophir. Tulerúntque inde quadrin-
genta quinquaginta talenta auri, & attu-
lerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

1 Regina quoque Saba cûm audiſſet fa-
A mam Salomonis, venit vt tentaret
eum in ænigmatibus in Hieruſalem cum
magnis opibus & camelis, qui porta-
bant aromata & auri plurimum, gem-
máſque precioſas. Cúmq; veniſſet ad Sa-
lomonem, locuta eſt ei quæcunque erant
in corde ſuo.

* Qui fuerunt de filiis eorum derelictis post 8
eos in terra, quos non perdiderunt filij Israel,
& induxit ipsos Salomon in tributum vsque
in diem hanc.
* Et de filiis Israel non dedit Salomon in 9
seruos in omnia opera eius in regno suo, quo-
niam ipsi viri bellatores & principes tristata-
rum eius potentes, & principes curruum eius
& equitum eius.
* Et hi principes præsidentium regis Salo- 10
monis, quinquaginta & ducenti præpositi ope-
rum in populo.
* Et filiam Pharaonis transtulit Salomon de 11
ciuitate David in domum quam ædificauit ei,
quoniam dixit, Nō habitabit vxor mea in ci-
uitate David regis Israel, quoniam sancta est
quò ingressa est illuc arca Domini.
* Tunc obtulit Salomon holocausta Domino 12
super altare Domini, quod ædificauit ante tem-
plum.
* Et secundum sermonem diei in die vt of- 13
ferret iuxta præcepta Moysi in sabbatis & in
mensibus, & in festis tria tempora anni, in so-
lemnitate azymorum, & in solemnitate hebdo-
madarum, & in solemnitate tabernaculorum.
* Et constituit iuxta iudicium Dauid patris 14
sui, diuisiones sacerdotum & ministeria sua, et
Leuitas in custodiis suis, vt laudarent & mi-
nistrarent coram sacerdotibus iuxta ritum diei
in die, & ianitores in diuisionibus suis in por-
tam & portam, quoniam sic præceptum Dauid
hominis Dei.
* Non prætergressi sunt præcepta Dauid re- 15
gis circa sacerdotes & Leuitas in omnem ser-
monem & in thesauros.
* Et præparata sunt omnia opera Salomonis 16
à quo die fundata est domus Domini &
vsquequo perfecta est, vsque quo perfecit Sa-
lomon domum Domini.
* Tunc abijt Salomon in Gesion-Gaber, & 17
in Ailath maritimam in terra Edom.
* Et misit Chiram Salomoni in manu seruorū 18
suorū naues et seruos gnaros maris, & abierūt
cum seruis Salomonis in Sophira, & tulerunt
inde quadringenta & quinquaginta talenta
auri, & attulerunt regi Salomoni.

CAP. IX.

ET regina Saba audiuit nomen Salomonis, 1
& venit vt tentaret eum in ænigmatibus
in Hierusalem in potentia graui valde, & ca-
meli portantes aromata & aurum in multitu-
dinem, & lapidem preciosum, & venit ad Sa-
lomonem, & locuta est ad eum omnia quæcun-
que erant in anima sua.

8 * οἱ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων μετ'
αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ, οὓς οὐκ ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ,
καὶ ἀνήνεγκεν αὐτοὺς Σαλομὼν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης.
9 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε Σαλομὼν εἰς παῖ-
δας εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὅτι
αὐτοὶ ἄνδρες πολεμισταὶ καὶ ἄρχοντες τριστάτων αὐτοῦ δυ-
νατοί, καὶ ἄρχοντες ἁρμάτων αὐτοῦ καὶ ἱππέων αὐτοῦ.
10 * καὶ οὗτοι ἄρχοντες τῶν προστατῶν τοῦ βασιλέως Σα-
λομῶντος, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἐργοδιωκτοῦντες ἐν
τῷ λαῷ.
11 * καὶ τὴν θυγατέρα φαραὼ ἀνήγαγε Σαλομὼν ἐκ
πόλεως δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ, ὅτι εἶπεν, οὐ
κατοικήσει ἡ γυνή μου ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ βασιλέως ἰσραήλ,
ὅτι ἁγία ἐστὶν οὗ εἰσῆλθεν ἐκεῖ ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου.
12 * τότε ἀνήνεγκεν Σαλομὼν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, ὃ ᾠκοδόμησεν ἀπέναντι τοῦ ναοῦ.
13 * καὶ κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἀναφέρειν
κατὰ τὰς ἐντολὰς μωυσῆ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν τοῖς μη-
σὶ, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν τῇ ἑορ-
τῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ
ἑορτῇ τῶν σκηνῶν.
14 * καὶ ἔστησε κατὰ τὴν κρίσιν δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὰς
διαιρέσεις τῶν ἱερέων καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ τοὺς
λευίτας ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, τοῦ αἰνεῖν καὶ λειτουρ-
γεῖν κατέναντι τῶν ἱερέων κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ, καὶ τοὺς πυλωροὺς ἐν ταῖς διαιρέσεσιν αὐτῶν εἰς πύ-
λην καὶ πύλην, ὅτι οὕτως ἐντολὴ δαυὶδ ἀνθρώπου τοῦ
θεοῦ.
15 * οὐ παρῆλθον τὰς ἐντολὰς δαυὶδ τοῦ βασιλέως περὶ
τῶν ἱερέων, καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πάντα λόγον καὶ εἰς τοὺς
θησαυρούς.
16 * καὶ ἡτοιμάσθη πάντα τὰ ἔργα Σαλομῶντος ἀφ'
ἧς ἡμέρας ἐθεμελιώθη ὁ οἶκος κυρίου καὶ ἕως οὗ ἐτελειώθη,
ἕως οὗ ἐτελείωσε Σαλομὼν τὸν οἶκον κυρίου.
17 * τότε ᾤχετο Σαλομὼν εἰς γεσιὼν γάβερ, καὶ εἰς τὴν
αἰλὰθ τὴν παραθαλασσίαν ἐν γῇ ἐδώμ.
18 * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ τῷ Σαλομῶντι ἐν χειρὶ δού-
λων αὐτοῦ πλοῖα καὶ παῖδας εἰδότας θάλασσαν, καὶ ᾤχον-
το μετὰ τῶν παίδων Σαλομῶντος εἰς Σωφειρᾶ· καὶ ἔλαβον
ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα χρυσίου, καὶ
ἤνεγκαν τῷ βασιλεῖ Σαλομῶντι.

θ'.

1 * Καὶ βασίλισσα σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα Σαλομῶντος,
καὶ ἦλθε τοῦ πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασιν εἰς ἱερουσα-
λὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα, καὶ κάμηλοι αἴρουσαι
ἀρώματα καὶ χρυσίον εἰς πλῆθος καὶ λίθον τίμιον· καὶ
ἦλθε πρὸς Σαλομῶντα, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν πάντα
ὅσα ἦν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

2 * וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ וְלֹא־נֶעְלַם
דָּבָר מִשְּׁלֹמֹה אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
3 * וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֵת חָכְמַת שְׁלֹמֹה
4 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃ * וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב
עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו
וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וַעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־
הָיָה עוֹד בָּהּ רוּחַ׃
5 * וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
6 בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃ * וְלֹא־
הֶאֱמַנְתִּי לְדִבְרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה
עֵינַי וְהִנֵּה לֹא הֻגַּד־לִי חֲצִי מַרְבִּית חָכְמָתֶךָ
7 יָסַפְתָּ עַל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי׃ * אַשְׁרֵי
אֲנָשֶׁיךָ וְאַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד
8 וְשֹׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ׃ * יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְתִתְּךָ עַל־כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּאַהֲבַת אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל
לְהַעֲמִידוֹ לְעוֹלָם וַיִּתֶּנְךָ עֲלֵיהֶם לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת
9 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ * וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה
וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים לָרֹב מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה
וְלֹא הָיָה כַּבֹּשֶׂם הַהוּא אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא
10 לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ * וְגַם עַבְדֵי חוּרָם וְעַבְדֵי שְׁלֹמֹה
אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגּוּמִּים
11 וְאֶבֶן יְקָרָה׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְגּוּמִּים
מְסִלּוֹת לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת
וּנְבָלִים לַשָּׁרִים וְלֹא־נִרְאוּ כָהֵם לְפָנִים בְּאֶרֶץ
12 יְהוּדָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־
שְׁבָא אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאָלָה מִלְּבַד אֲשֶׁר־
הֵבִיאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּהֲפֹךְ וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא
13 וַעֲבָדֶיהָ׃ * וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה
בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכְּרֵי זָהָב׃
14 * לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וְהַסֹּחֲרִים מְבִיאִים
וְכָל־מַלְכֵי עֲרַב וּפַחוֹת הָאָרֶץ מְבִיאִים זָהָב
15 וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ מֵאוֹת זָהָב שָׁחוּט
יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
16 * וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ
בְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃

2 * Et expoſuit ei Salomon omnia quæ
propoſuerat, nec quicquam fuit quod nō
3 perſpicuum ei fecerit. * Quæ poſtquam
vidit ſapientiam ſcilicet Salomonis, &
domum quam ædificauerat:
4 * Nec non & cibaria menſæ eius, & ha
bitacula ſeruorum, & officia miniſtrorum
eius, & veſtimenta eorū, pincernas quoq;
& veſtes eorum & victimas quas immo-
labat in domo Domini, non erat præ ſtu-
pore vltra in ea ſpiritus.
5 * Dixítque ad regem, Verus eſt ſermo
quem audieram in terra mea, de virtuti-
6 bus & ſapientia tua. * Non credebam
narrantibus, donec ipſa veniſſem, & vi-
B diſſent oculi mei, & probaſſem vix medie-
tatem ſapiētiæ tuæ mihi fuiſſe narratam.
Viciſti famam virtutibus tuis.
7 * Beati viri tui & beati ſerui tui, hi qui
aſsiſtunt coram te omni tēpore & audiunt
8 ſapientiam tuam. * Sit Dn̄s Deus tuus
benedictus qui voluit te ordinare ſuper
thronū ſuum regē Domini Dei tui: Quia
diligit Deus Iſrael & vult ſeruare eum in
C æternum; idcirco poſuit te ſuper eum re-
gem vt facias iudicia atque iuſtitiam.
9 * Dedit autem regi centum viginti ta-
lenta auri, & aromata multa nimis, & gem
mas precioſiſsimas. Non fuerunt aroma-
ta talia vt hæc quæ dedit regina Saba regi
10 Salomoni. * Sed & ſerui Hyram cum
ſeruis Salomonis attulerunt aurum de
Ophir, & ligna thyina, & gēmas precioſiſ
11 ſimas. * De quibus fecit rex de lignis ſci-
licet thyinis gradus in domo Dn̄i, & in
domo regia, citharas quoq; & pſalteria cā-
toribus. Nunquā viſa ſunt in terra Iuda
12 ligna talia. * Rex autem Salomon dedit
reginę Saba cuncta quæ voluit & quę po-
ſtulauit, & multò plura quàm attulerat ad
D eum. Quæ reuerſa abijt in terram ſuam
cum ſeruis ſuis.
13 * Erat autem pondus auri quod affere-
batur Salomoni per ſingulos annos, ſex-
centa ſexaginta ſex talenta auri:
14 * Excepta ea ſumma quam legati diuer-
ſarum gentiū & negociatores afferre con-
ſueuerant, omnéſq; reges Arabię & ſatra-
pæ terrarū qui cōportabant aurum & ar-
15 gentum Salomoni. * Fecit igitur rex Sa
lomon ducentas haſtas aureas, de ſumma
ſexcentorum aureorū, qui in ſingulis ha-
16 ſtis expendebantur. * Trecenta quoque
ſcuta aurea trecentorū aureorum quibus
tegebātur ſingula ſcuta. Poſuítq; ea rex in
armamētario quod erat conſitū nemore.

* Et exposuit ei Salomon omnes sermones 2
eius, & non præterijt sermo à Salomone, quem
non exposuit ei.
* Et vidit regina Saba sapientiam Salomo- 3
nis & domum quam ædificauerat.
* Et cibaria mensarum eius, & cathedram 4
seruorum eius, & stationem ministrorum eius,
& vestimenta eius, & pincernas eius, & or-
natum eorum, & holocausta quæ offerebat in
domo Domini, & non erat in ea vltra spi-
ritus.
* Et dixit ad regem, Verus sermo quem au- 5
dieram in terra mea de te, & sermonibus tuis
& sapientia tua.
* Et non credidi sermonibus tui, vsquequo 6
veni, & viderunt oculi mei, & ecce non nun-
ciata est mihi medietas multitudinis sapientiæ
tuæ, addidisti ad famam quam audiui.
* Beatæ vxores tuæ, & beati serui tui hi, 7
& beati viri assistentes tibi semper & audien-
tes sapientiam tuam.
* Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui 8
voluit in te vt daret te super thronum suum
in regem populo suo, quia diligit Dominus Deus
tuus Israel, vt statuat eum in æternum, & de-
dit te super eos in regem, vt faceres iudicium
& iustitiam.
* Et dedit regi centum talenta & viginti 9
auri, & aromata in multitudinem nimis, &
lapidem preciosum, & non erant secundum
aromata illa quæ dedit regina Saba regi Salo-
moni.
* Et serui Chiram & serui Salomonis attu- 10
lerunt aurum Salomoni de Suphir, & ligna pi-
nea, & lapidem preciosum.
* Et fecit rex ligna pinea gradus domui Do- 11
mini, & domui regis, & citharas, & nablas
cantoribus, & non visa sunt talia antea in
terra Iuda.
* Et rex Salomon dedit reginæ Saba cuncta 12
quæcunque voluit quæcunque postulauit extra
omnia quæ obtulit regi Salomoni, & reuersa
est in terram suam.
* Et erat pondus auri quod afferebatur Sa- 13
lomoni in anno vno sexcenta & sexaginta, &
sex talenta auri:
* Præter viros ordinatos & mercatores, 14
qui afferebant, & omnes reges Arabiæ & sa-
trapæ terræ ferebant aurum & argentum re-
gi Salomoni.
* Et fecit rex Salomon ducenta scuta aurea 15
ductilia, sexaginta aurei puri inerant in scuto
vno.
* Et clypeos aureos ductiles trecentos, tre- 16
centi aurei superpositi in clypeum singulum, &
dedit ea rex in domo saltus Libani.

2 * καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῇ σολομὼν πάντας τοὺς λόγους
αὐτῆς, καὶ οὐ παρῆλθε λόγος ἀπὸ σολομῶντος, ὃν οὐκ
3 ἀνήγγειλεν αὐτῇ. * καὶ εἶδε βασίλισσα σαβὰ τὴν σο-
φίαν σολομῶντος καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε.
4 * καὶ τὰ βρώματα τῶν τραπεζῶν αὐτοῦ, καὶ καθέδραν
παίδων αὐτοῦ, καὶ στάσιν λειτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐνδύμα-
τα αὐτοῦ, καὶ τοὺς οἰνοχόους αὐτοῦ, καὶ τὸν στολισμὸν αὐτῶν,
καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ἃ ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ οὐκ
ἦν ἐν αὐτῇ ἔτι πνεῦμα.
5 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα
ἐν τῇ γῇ μου περὶ σοῦ, καὶ τῶν λόγων σου καὶ τῆς σοφίας σου.
6 * καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς λόγοις σου, ἕως οὗ ἦλθον, καὶ
εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἀπηγγέλη μοι τὸ ἥμισυ
τοῦ πλήθους τῆς σοφίας σου, προσέθηκας ἐπὶ τὴν ἀκοὴν ἣν
7 ἤκουσα. * μακάριαι αἱ γυναῖκές σου, καὶ μακάριοι οἱ
παῖδές σου οὗτοι, καὶ μακάριοι οἱ ἄνδρες οἱ παρεστηκότες
σοι διαπαντὸς καὶ ἀκούοντες τὴν σοφίαν σου.
8 * εἴη κύριος ὁ θεός σου εὐλογημένος, ὃς ἠθέλησεν ἐν
σοὶ τοῦ δοῦναί σε ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ εἰς βασιλέα τῷ λαῷ αὐ-
τοῦ, ἐν τῷ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου τὸν ἰσραήλ, τοῦ στῆ-
σαι αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔδωκέ σε ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς βασι-
λέα, τοῦ ποιῆσαι κρίσιν καὶ δικαιοσύνην.
9 * καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ ἑκατὸν τάλαντα καὶ εἴκοσι χρυ-
σίου, καὶ ἀρώματα εἰς πλῆθος σφόδρα, καὶ λίθον τίμιον,
καὶ οὐκ ἦν κατὰ τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα ἃ ἔδωκε βασίλισσα
σαβὰ τῷ βασιλεῖ σολομῶντι.
10 * καὶ οἱ παῖδες χειρὰμ καὶ οἱ παῖδες σολομῶντος
ἔφερον χρυσίον τῷ σολομῶντι ἐκ σουφείρ, καὶ ξύλα πεύ-
κινα, καὶ λίθον τίμιον.
11 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πεύκινα ἀνα-
βάσεις τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ κι-
θάρας, καὶ νάβλας τοῖς ᾠδοῖς, καὶ οὐκ ὤφθη τοιαῦτα
ἔμπροσθεν ἐν γῇ ἰούδα.
12 * καὶ ὁ βασιλεὺς σολομὼν ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ σα-
βὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὅσα ᾐτήσατο ἐκτὸς πάντων ὧν
ἤνεγκεν τῷ βασιλεῖ σολομῶντι, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὴν
13 γῆν αὐτῆς. * καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσίου τοῦ ἐνεχ-
θέντος τῷ σολομῶντι ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ ἑξακόσια καὶ ἑξήκον-
τα καὶ ἓξ τάλαντα χρυσίου·
14 * πλὴν τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμ-
πορευομένων, οἳ ἔφερον· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς ἀρα-
βίας καὶ σατράπαι τῆς γῆς ἔφερον χρυσίον καὶ ἀργύριον
τῷ βασιλεῖ σολομῶντι.
15 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν διακοσίους θυρεοὺς
χρυσοῦς ἐλατούς, ἑξακόσιοι χρυσοῖ καθαροὶ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν
16 θυρεὸν τὸν ἕνα. * καὶ ἀσπίδας χρυσᾶς ἐλατὰς τριακο-
σίας, τριακόσιοι χρυσοῖ ἀναφέροντες ἐπὶ τὴν ἀσπίδα
ἑκάστην, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν οἴκῳ δρυμοῦ τοῦ
λιβάνου.

17 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב
18 טָהוֹר׃ וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְכֶבֶשׁ בַּזָּהָב
לַכִּסֵּא מָאֳחָזִים וְיָדוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה עַל־מְקוֹם
הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃
19 וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ
הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכָה׃
20 וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל
כְּלֵי בֵית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב
בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃
21 כִּי־אֳנִיּוֹת לַמֶּלֶךְ הֹלְכוֹת תַּרְשִׁישׁ עִם עַבְדֵי
חוּרָם אַחַת לְשָׁלוֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹאנָה אֳנִיּוֹת
תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים וְקוֹפִים
22 וְתוּכִּיִּים׃ וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל
מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וְחָכְמָה׃
23 וְכֹל מַלְכֵי הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה
לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן הָאֱלֹהִים בְּלִבּוֹ׃
24 וְהֵם מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף
וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֵשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים
וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה׃
25 וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבַּעַת אֲלָפִים אֻרְיוֹת
סוּסִים וּמַרְכָּבוֹת וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים
וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
26 וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר וְעַד־
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם׃
27 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם
כָּאֲבָנִים וְאֵת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־
בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃
28 וּמוֹצִיאִים סוּסִים מִמִּצְרַיִם לִשְׁלֹמֹה
29 וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת׃ וּשְׁאָר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־נְבוּאַת אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי
וּבַחֲזוֹת יֶעְדִּי הַחֹזֶה עַל־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃
30 וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִירוּשָׁלִַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
31 וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר
דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

17 * Fecit quoque rex ſolium eburneum
grande, & veſtiuit illud auro mũdiſſimo.
18 * Sex quoque gradus quibus aſcende-
batur ad ſolium & ſcabellum aureum, &
brachiola duo altrinſecus, & duos leones
ſtantes iuxta brachiola.
19 * Sed & alios duodecim leunculos ſtan
tes ſuper ſex gradus ex vtraque parte. Nõ
fuit tale ſolium in vniuerſis regnis.
20 * Omnia quoque vaſa conuiuij regis
erant aurea, & vaſa domus ſaltus Libani
ex auro puriſſimo. Argẽtum enim in die-
bus illis pro nihilo reputabatur.
21 * Siquidem naues regis ibant in Thar-
ſis cum ſeruis Hyram ſemel in annis tri-
bus, & deferebant inde aurum & argen-
tum, & ebur, & ſimias, & pauos.
22 * Magnificatus eſt igitur Salomon ſu-
F per omnes reges terræ, præ diuitijs &
gloria.
23 * Omnéſque reges terrarum deſidera-
bant videre faciem Salomonis, vt audirẽt
ſapientiam quam dederat Deus in corde
eius.
24 * Et deferebant ei munera, vaſa argen-
tea & aurea, & veſtes, & arma, & aroma-
ta, equos & mulos per ſingulos annos.
25 * Habuit quoque Salomon quadra-
ginta millia equorum in ſtabulis, & cur-
ruum, equitúmque duodecim millia. Cõ-
ſtituítque eos in vrbibus quadrigarum, &
vbi erat rex in Hieruſalem.
26 * Exercuítque etiam poteſtatem ſuper
cunctos reges à flumine Euphrate vſq; ad
terram Philiſtinorum, & vſque ad termi-
nos Aegypti.
27 * Tantámque copiam præbuit argenti
in Hieruſalem quaſi lapidum, & cedrorũ
G tantam multitudinem velut ſycomorum
quæ gignuntur in campeſtribus.
28 * Adducebantur autem ei equi de Ægy
pto cunctíſque regionibus.
29 * Reliqua autẽ opera Salomonis prio-
rum & nouiſſimorum ſcripta ſunt in ver-
bis Nathan prophetæ & in libris Ahyæ
Silonitis, in viſione quoq; Addo Viden-
tis contra Hieroboam filium Nabath.
30 * Regnauit autem Salomon in Hieru-
ſalem ſuper omnem Iſrael quadraginta
annis.
31 * Dormiuítque cum patribus ſuis. Et
ſepelierunt eum in ciuitate Dauid. Re-
gnauítque Roboam filius eius pro eo.

*Et fecit rex thronum ex dentibus elephantorum magnum, & deaurauit eum auro approbato. 17

*Et sex gradus throno induti auro, & scabellum suppoſuit in aureo throno, & brachia hinc & inde in throno cathedræ, & duo leones stantes iuxta brachia. 18

*Et duodecim leones stantes illic in sex gradibus hinc & inde, non fuit sic omni regno. 19

*Et omnia vasa domus regis Salomonis aurea, & omnia vasa domus saltus Libani auro linita, non erat argentum reputatum in diebus Salomonis in quicquam. 20

*Quoniã nauis regi Salomoni ibat in Tharsis cum seruis Chiram: semel per tres annos veniebant naues de Tharsis regi plenæ auro & argento, & dentibus elephantinis, & simiis, & pauonibus. 21

*Et magnificatus est Salomon super omnes reges terræ & diuitiis & sapientia. 22

*Et omnes reges terræ quærebant faciem Salomonis vt audirent sapientiam eius, quam dedit Deus in corde eius. 23

*Et ipsi ferebant vnusquisque dona sua vasa aurea & vasa argentea, arma & vestimenta, stacten & aromata, equos et mulos qui per annum in annum. 24

*Et fuerunt Salomoni quatuor mille fœminæ equæ in currus, & duodecim millia equitum, & posuit ipsos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem. 25

*Et fuit dux omnium regum, à flumine, & vsque ad terram Philistiim, & vsque ad terminum Ægypti. 26

*Et dedit rex Salomon argentum in Hierusalem quasi lapides, & cedros dedit sicut sycomoros quæ in campestri in multitudinem. 27

*Et exitus equorum ex Ægypto Salomoni & ex omnibus terris. 28

*Et reliqui sermonum Salomonis primi & nouissimi nonne ipsi scripti sunt in verbus Nathan prophetæ, & in verbis Achia Selonitæ, & in visionibus Joed videntis contra Hieroboam filium Nabat? 29

*Et regnauit Salomon in Hierusalem super omnem Israel quadraginta annis. 30

*Et dormiuit Salomon cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid patris eius, & regnauit Roboam filius eius pro eo. 31

17 *καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐξ ὀδόντων ἐλεφάντων μέγαν, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

18 *καὶ ἓξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ ἐνδεδυμένοι χρυσίῳ, καὶ ὑποπόδιον ὑπέθηκεν ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ, καὶ ἀγκῶνες ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς καθέδρας, καὶ δύο λέοντες ἑστῶτες παρὰ τοὺς ἀγκῶνας.

19 *καὶ δώδεκα λέοντες ἑστῶτες ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἓξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· οὐκ ἐγένετο οὕτως πάσῃ βασιλείᾳ.

20 *καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως Σαλωμὼντος χρυσᾶ, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσίῳ κατειλημμένα· οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ἡμέραις Σαλωμῶντος εἰς οὐθέν.

21 *ὅτι ναῦς τῷ βασιλεῖ Σαλωμὼν ἐπορεύετο εἰς θαρσεῖς μετὰ τῶν παίδων χειράμ, ἅπαξ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο πλοῖα ἐκ θαρσεῖς τῷ βασιλεῖ γέμοντα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πιθήκων καὶ θεσείμ.

22 *καὶ ἐμεγαλύνθη Σαλωμὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πλούτῳ καὶ σοφίᾳ.

23 *καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σαλωμῶντος ἀκοῦσαι τῆς σοφίας αὐτοῦ, ἧς ἔδωκεν ὁ θεὸς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.

24 *καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ σκεύη χρυσᾶ καὶ σκεύη ἀργυρᾶ, ὅπλα καὶ ἱματισμόν, στακτὴν καὶ ἡδύσματα, ἵπποις καὶ ἡμιόνοις τὸ κατ' ἐνιαυτὸν εἰς ἐνιαυτόν.

25 *καὶ ἦσαν τῷ Σαλωμὼντι τέσσαρες χιλιάδες θήλειαι ἵπποι εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλήμ.

26 *καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων τῶν βασιλέων, ἀπὸ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως τῆς ὁρίου αἰγύπτου.

27 *καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.

28 *καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων ἐξ αἰγύπτου τῷ Σαλωμὼντι καὶ ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.

29 *καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν λόγων Σαλωμὼντος οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ αὐτοὶ γεγραμμένοι ἐπὶ τῶν λόγων ναθὰν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἀχία τοῦ σηλωνίτου, καὶ ἐν ταῖς ὁράσεσιν ἰωὴδ τοῦ ὁρῶντος κατὰ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ;

30 *καὶ ἐβασίλευσε Σαλωμὼν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη.

31 *καὶ ἐκοιμήθη Σαλωμὼν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε ῥοβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

יוד

1 וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶמָה כִּי שְׁכֶם בָּאוּ
2 כָל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא בְמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וַיָּשָׁב יָרָבְעָם מִמִּצְרָיִם׃
3 וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־
יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃
4 אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְעַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת
אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
5 וְנַעַבְדֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים
6 וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלֶךְ הָעָם׃ וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ
רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים לִפְנֵי
שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים
לְהָשִׁיב לָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃
7 וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־תִּהְיֶה לְטוֹב לְהָעָם
הַזֶּה וּרְצִיתָם וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם דְּבָרִים טוֹבִים
8 וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר
9 גָּדְלוּ אִתּוֹ הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן
10 אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ הַיְלָדִים אֲשֶׁר
גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לָעָם אֲשֶׁר־דִּבְּרוּ
אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל
מֵעָלֵינוּ כֹּה תֹּאמַר אֲלֵהֶם קָטָנִּי עָבָה מִמָּתְנֵי
11 אָבִי׃ וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד
וַאֲנִי אֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים
12 וַאֲנִי בְּעַקְרַבִּים׃ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם
אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי׃
13 וַיַּעֲנֵם הַמֶּלֶךְ קָשָׁה וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
14 אֵת עֲצַת הַזְּקֵנִים׃ וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם כַּעֲצַת
הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי
אֹסִיף עָלָיו אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
15 בְּעַקְרַבִּים׃ וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־
הָיְתָה נְסִבָּה מֵעִם הָאֱלֹהִים לְמַעַן הָקִים יְהוָה
אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֲחִיָּהוּ הַשִּׁלוֹנִי אֶל־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃

CAP. X.

1 PRofectus est autem Roboam in Sy-
A chem. Illuc enim cunctus Israel conue
nerat vt constituerent eum regem.
2 *Quod cùm audisset Hieroboam filius
Nabath qui erat in Ægypto, fugerat quip
pe illuc ante Salomonem, statim reuersus
3 est. * Vocauerúntq; eum, & venit cum
vniuerso Israel, & locuti sunt ad Roboam
dicentes:
4 * Pater tuus durissimo iugo nos pres-
sit, tu leuiora impera patre tuo qui nobis
imposuit grauem seruitutem, & paulu-
lum de onere subleua, vt seruiamus tibi.
5 * Qui ait, Post tres dies reuertimini ad
me. Cúmque abiisset populus,
6 * Inijt consilium cum senibus qui ste-
terant coram patre eius Salomone, dum
B adhuc viueret, dicens: Quid datis consi-
lij vt respondeam populo?
7 * Qui dixerunt ei, Si placueris popu-
lo huic & linieris eos verbis clementibus,
seruient tibi omni tempore.
8 * At ille reliquit consilium senum, &
cum iuuenibus tractare cœpit qui cum
eo nutriti fuerant, & erant in comitatu
illius.
9 * Dixítq; ad eos, Quid vobis videtur?
C respondere quid debeo populo huic, qui
dixit mihi, Subleua iugum quod impo-
suit nobis pater tuus?
10 * At illi responderunt vt iuuenes &
nutriti cum eo in deliciis, atq; dixerunt,
Sic loquêris populo qui dixit tibi, Pater
tuus aggrauauit iugum nostrum, tu sub-
leua: & respondebis ei, Minimus digitus
meus grossior est lumbis patris mei.
11 * Pater meus imposuit vobis graue iu-
gum, & ego maius pondus apponam. Pa-
ter meus cecîdit vos flagellis, ego verò cę-
dam vos scorpionibus.
12 * Venit ergo Hieroboam & vniuersus
populus ad Roboam die tertio sicut præ-
ceperat eis.
13 * Respondítque rex dura derelicto con
silio seniorum.
14 * Locutúsque est iuxta iuuenum vo-
luntatem: Pater meus graue vobis impo-
D suit iugum, quod ego grauius faciam: Pa-
ter meus cecîdit vos flagellis, ego verò
cædam vos scorpionibus.
15 * Et non acquieuit populi precibus.
Erat enim voluntatis Dei, vt compleretur
sermo eius quem locutus fuerat per ma-
num Ahiæ Sylonitis ad Hieroboam fi-
lium Nabath.

CAP. X.

ET venit Roboam in Sychem, quoniā in Sy- 1
chem veniebat omnis Israel vt constituerēt
regem eum. * Et factum est vt audiuit Hiero- 2
boam filius Nabat & ipse in Ægypto, quando
fugit à facie Salomonis regis, & habitauit Hie-
roboam in Ægypto, & reuersus est Hieroboam
ex Ægypto.
* Et miserunt & vocauerunt eum, & ve- 3
nit Hieroboam & omnis Ecclesia Israel, & lo-
cuti sunt ad Roboam, dicentes:
* Pater tuus durum imposuit iugum nostrū, 4
& nunc subleua tu à seruitute patris tui dura
& à iugo eius graui, quod dedit super nos, &
seruiemus tibi. * Et dixit ipsis Roboam, Ite 5
vsq; in tres dies, et reuertimini ad me, & abijt
populus. * Et congregauit rex Roboam senio- 6
res qui steterūt coram Salomone patre eius vi-
uente eo, & consuluit cum eis dicens, Quomo-
do vos datis consilium vt respondeam ego po-
pulo huic verbū? * Et locuti sunt seniores ad 7
eum dicentes: Si in hodierno sis in bonū popu-
lo huic & placueris eis, & locutus fueris eis
sermones bonos, & erunt tibi serui omnibus
diebus.
* Et reliquit consilium seniorum, qui con- 8
suluerunt ei, & consuluit cum puerulis qui nu
triti erant cum eo, qui steterant coram eo.
* Et dixit eis, Quid vos consulitis, & quod 9
verbum respondeam populo huic, qui locuti sunt
ad me, dicentes: Dimitte de iugo quod dedit
pater tuus super nos?
* Et locuti sunt ei pueruli qui nutriti fuerāt 10
cum eo, dicentes: Sic loquèris populo huic, qui
locutus est ad te, & dicebat, Pater tuus aggra-
uauit iugum nostrum, & tu nunc subleua de
iugo nostro: sic dices ad eos, Paruus digitus
meus grossior lumbis patris mei.
* Et nūc pater meus imposuit vobis iugum 11
graue, & ego addam super iugum vestrum:
pater meus corripuit vos in flagellis, & ego
corripiam vos in scorpionibus.
* Et venit Hieroboam & omnis populus ad 12
Roboam die tertia, sicut locutus est rex dicens,
Reuertimini ad me die tertia.
* Et respondit eis rex dura, & reliquit rex 13
Roboam consilium seniorum.
* Et locutus est ad eos iuxta consilium iunio- 14
rum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum ve-
strum, & ego apponam in illud: pater meus cor-
ripuit vos in flagellis, & ego corripiam vos in
scorpionibus.
* Et non audiuit rex populum, quoniam erat 15
subuersio à Deo, vt statueret Dominus sermo-
nem suum, quem locutus est in manu Achia Sy-
lonitæ de Hieroboam filio Nabat.

ί.

1 * Καὶ ἦλθε ῥοβοὰμ εἰς συχέμ, ὅτι εἰς συχὲμ ἤρχετο
πᾶς ἰσραὴλ βασιλεῦσαι αὐτόν.
2 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ καὶ αὐ-
τὸς ἐν αἰγύπτῳ, ὅτε ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου σολομῶντος
τοῦ βασιλέως, καὶ κατῴκησεν ἱεροβοὰμ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
ἀπέστρεψεν ἱεροβοὰμ ἐξ αἰγύπτου.
3 * καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἦλθεν ἱερο-
βοὰμ καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραήλ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς
ῥοβοὰμ λέγοντες·
4 * ὁ πατήρ σου ἐσκλήρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ νῦν κούφισον
σὺ ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρός σου τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ ζυ
γοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέως, οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι.
5 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ῥοβοάμ, πορεύεσθε ἕως τριῶν ἡμε-
ρῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με, καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαός.
6 * καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τοὺς πρεσβυ-
τέρους τοὺς ἑστῶτας ἐναντίον σολομῶντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
ζῶντος αὐτοῦ, καὶ συνεβουλεύσατο μετ' αὐτῶν λέγων, πῶς
ὑμεῖς βουλεύεσθε τοῦ ἀποκριθῆναί με τῷ λαῷ τούτῳ λόγον;
7 * καὶ ἐλάλησαν οἱ πρεσβύτεροι πρὸς αὐτὸν λέγον-
τες, ἐὰν ἐν τῇ σήμερον γένῃ εἰς ἀγαθὸν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ
ἀρέσῃ αὐτοῖς, καὶ λαλήσῃς αὐτοῖς λόγους ἀγαθούς, καὶ
ἔσονταί σοι δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας.
8 * καὶ κατέλιπε τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων, οἳ συνε-
βουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων
τῶν συνεκτραφέντων μετ' αὐτοῦ, τῶν ἑστώτων ἐναντίον αὐτοῦ.
9 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς βουλεύεσθε, καὶ τίνα λόγον
ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ, οἳ ἐλάλησαν πρός με λέγοντες,
ἄνες ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς;
10 * καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὰ παιδάρια τὰ συνεκτραφέντα
μετ' αὐτοῦ λέγοντα, οὕτως λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ, τῷ λα-
λήσαντι πρὸς σὲ καὶ λέγοντι, ὁ πατήρ σου ἐβάρυνεν τὸν ζυ-
γὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἡμῶν· οὕτως ἐρεῖς
πρὸς αὐτούς, ὁ μικρὸς δάκτυλός μου παχύτερος τῆς ὀσφύος
11 τοῦ πατρός μου. * καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐνέθηκεν ὑμῖν ζυγὸν
βαρύν, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ
μου ἐπαίδευσεν ἡμᾶς ἐν μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς
12 ἐν σκορπίοις. * καὶ ἦλθεν ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς
ῥοβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὡς ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς
λέγων, ἐπιστρέψατε πρός με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ.
13 * καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς σκληρά, καὶ ἐγκα-
τέλιπεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων.
14 * καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων
λέγων, ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ
προσθήσω ἐπ' αὐτόν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν
15 μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. * καὶ οὐκ
ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι ἦν μεταστροφὴ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,
ἵνα ἀναστήσῃ κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ, ὃν ἐλάλησεν ἐν χει-
ρὶ ἀχία τοῦ συλωνίτου περὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ.

16 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם
וַיָּשִׁיבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק
בְּדָוִיד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל
עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד וַיֵּלֶךְ כָּל־יִשְׂרָאֵל לְאֹהָלָיו׃
17 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
18 עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
אֶת־הֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ־בוֹ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת
19 בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

יא

1 * וַיָּבֹא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיַּקְהֵל אֶת־
בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
2 אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם׃ * וַיְהִי דְּבַר־
יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃
3 * אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבִנְיָמִן לֵאמֹר׃
4 * כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ עִם־
אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר
הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־
5 יָרָבְעָם׃ * וַיֵּשֶׁב רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִָם וַיִּבֶן
6 עָרִים לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ * וַיִּבֶן אֶת־בֵּית־לֶחֶם
7 וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ * וְאֶת־בֵּית־צוּר וְאֶת־
8 שׂוֹכוֹ וְאֶת־עֲדֻלָּם׃ * וְאֶת־גַּת וְאֶת־מָרֵשָׁה
9 וְאֶת־זִיף׃ * וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־
10 עֲזֵקָה׃ * וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן
11 אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן עָרֵי מְצֻרוֹת׃ * וַיְחַזֵּק
אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל
12 וְשֶׁמֶן וָיָיִן׃ * וּבְכָל־עִיר וָעִיר צִנּוֹת וּרְמָחִים
וַיְחַזְּקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃
13 * וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל
14 הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ * כִּי־עָזְבוּ הַלְוִיִּם
אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִָם
כִּי־הִזְנִיחָם יָרָבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃
15 * וַיַּעֲמֶד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים וְלָעֲגָלִים
אֲשֶׁר עָשָׂה׃

16 *Populus autem vniuersus rege duriora dicente, sic locutus est ad eum, Non est nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Isai. Reuertere in tabernacula tua Israel. Tu autem pasce domum tuam Dauid. Et abiit Israel in tabernacula sua.
17 *Super filios autem Israel qui habitabant in ciuitatibus Iuda regnauit Roboā.
18 *Misitque rex Roboam Aduram qui præerat tributis, & lapidauerunt eum filij Israel, & mortuus est. Porrò rex Roboam currum festinauit ascendere, & fugit in
19 Hierusalem. *Recessitque Israel à domo Dauid vsq; ad diem hanc.

CAP. XI.

1 VEnit autem Roboam in Hierusalem,
A & conuocauit vniuersam domum Iuda & Beniamin centum octoginta millia electorum atque bellantium, vt dimicaret contra Israel & conuerteret ad se re-
2 gnum suum. *Factúsq; est sermo Dñi ad Semeiam hominem Dei, dicens:
3 *Loquere ad Roboam filium Salomonis regē Iuda, & ad vniuersum Israel qui est in Iuda & Beniamin.
4 *Hæc dicit Dominus, Non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros: reuertatur vnusquisq; in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. Qui
B cùm audissent sermonē Dñi, reuersi sunt, nec perrexerunt contra Hieroboam.
5 *Habitauit autem Roboam in Hierusalē, & ædificauit ciuitates muratas in Iu-
6 da. *Extruxítq; Bethleem & Ethan, &
7 Thecue. *Bethsur quoque & Socco, &
8 Odollam. *Nec non & Geth, & Maresa, & Ziph.
9 *Sed & Aduram, & Lachis, & Azecha.
10 *Saraa quoq; Ahialon & Hebron quæ erant in Iuda & Beniamin ciuitates mu-
11 nitissimas. *Cúmque clausisset eas muris, posuit in eis principes, ciborúmque horrea, hoc est olei & vini.
12 *Sed & in singulis vrbibus fecit armamentaria scutorum & hastarum, firmauítque eas summa diligentia, & imperauit super Iudam & Beniamin.
13 *Sacerdotes autem & Leuitæ qui erat
C in vniuerso Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis:
14 *Relinquentes suburbana & possessiones suas, & transeūtes ad Iudā & Hierusalem, eo q̃ abiecisset eos Hieroboam & posteri eius ne sacerdotio Dñi fungerentur.
15 *Qui cōstituit sibi sacerdotes excelsorū & dæmoniorū vitulorúmq; quos fecerat.

*Et omnis Jſrael vidit, quoniam non audi- 16
uit eos rex, et reſpondit omnis populus ad regē,
dicens: Quæ nobis pars in Dauid & hæreditas
in filio Jeſſai? reuertere vir in tabernacula tua
Jſrael, nunc aſpice domum tuam Dauid, &
abijt omnis Jſrael in tabernacula ſua.*

*Et viri Jſrael qui habitabant in ciuitati- 17
bus Judæ regnare fecerunt ſuper ſe Roboam.*

*Et miſit Roboam rex Adoram qui ſuper 18
tributum, & lapidauerunt eum filij Iſrael in
lapidibus, & mortuus eſt: & rex Roboam fe-
ſtinauit aſcēdere in currum, vt fugeret in Hie-
ruſalem.*

*Et præuaricatus eſt Jſrael in domo Dauid 19
vſque ad diem hanc.*

CAP. XI.

*ET venit Roboam in Hieruſalem, & congre 1
gauit domum Juda & Beniamin centum
octoginta millia iuuenum facientiū bellum, vt
dimicaret cum Iſrael & conuerteret regnum
ſibi.*

*Et factus eſt ſermo Domini ad Samea ho- 2
minem Dei, dicens:*

*Loquere ad Roboam filium Salomonis re- 3
gem Juda, & ad omnem Jſrael qui cum Juda
& Beniamin, dicens:*

*Hæc dicit Dominus, Non aſcēdetis & non 4
pugnabitis cum fratribus veſtris: reuertimini
vnuſquiſque in domum ſuam, quoniam à me
factum eſt verbum hoc, & audierunt ſermo-
nem Domini, & reuerſi ſunt vt non irent con-
tra Hieroboam.*

*Et habitauit Roboam in Hieruſalem, & 5
ædificauit ciuitates muratas in Judæa.*

Et ædificauit Bethleē, et Etam, & Thecoe, 6

Et Bethſur, & Soccho, & Hodollam, 7

Et Geth, & Mariſſa, & Ziph, 8

Et Adoram, & Lachis, & Azeca, 9

*Et Saraa, & Ealom, & Chebron quæ in 10
Judæa & Beniamin, ciuitates muratas.*

*Et muniuit eas muris, & dedit in eis du- 11
ces, & cellaria ciborum & vinum, & oleum;*

*Per ciuitatem & ciuitatem ſcuta & ha- 12
ſtas: & firmauit eas in multitudinem valde,
& fuerunt ei Juda & Beniamin.*

*Et ſacerdotes & Leuitæ qui fuerunt in 13
omni Jſrael, cōgregati ſunt ad eum de omnibus
terminis.*

*Quoniam dereliquerunt Leuitæ habitacu- 14
la ſua quæ ſunt poſſeſſionis ſuæ, & tranſierunt
ad Judam in Hieruſalem, quoniā eiecit eos Hie-
roboam & filij eius, ne miniſtrarent Domino.*

*Et conſtituit ſibi ſacerdotes excelſorum & 15
idolis, & vanis, & vitulis quas fecit Hiero-
boam.*

16 καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδεν, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεύς, καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα λέ-
γων, τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαυὶδ, καὶ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσ-
σαί; ἀπότρεχε ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματά σου ἰσραήλ, νῦν
βλέπε τὸν οἶκόν σου δαυίδ, καὶ ἐπορεύθη πᾶς ἰσραὴλ εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

17 καὶ ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν πόλεσιν ἰούδα
ἐβασίλευσαν ἐπὶ ἑαυτοὺς τὸν ῥοβοάμ.

18 καὶ ἀπέστειλεν ῥοβοὰμ ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδωρὰμ τὸν ἐπὶ
τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν λίθοις,
καὶ ἀπέθανεν· καὶ ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ ἔσπευσε τοῦ ἀναβῆναι
εἰς τὸ ἅρμα, τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.

19 καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

ια'.

1 Καὶ ἦλθε ῥοβοὰμ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξεκκλησία-
σε τὸν οἶκον ἰούδα καὶ βενιαμὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιά-
δας νεανίσκων ποιούντων πόλεμον, τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἰσ-
ραὴλ καὶ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ.

2 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέα ἄνθρωπον τοῦ
3 θεοῦ λέγων, εἰπὲ πρὸς ῥοβοὰμ τὸν τοῦ σολομῶντος
βασιλέα ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα ἰσραὴλ τὸν μετὰ ἰούδα
καὶ βενιαμὶν λέγων·

4 τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε καὶ οὐ πολεμή-
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ἀποστρέφετε ἕκαστος εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἤκου-
σαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ ἀπεστράφησαν τοῦ μὴ πορευθῆ-
ναι ἐπὶ ἱεροβοάμ.

5 καὶ κατῴκησε ῥοβοὰμ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ᾠκοδό-
μησε πόλεις τειχήρεις ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.

6 καὶ ᾠκοδόμησε τὴν βηθλεὲμ, καὶ τὴν ἐτὰμ, καὶ τὴν θεκωὲ·

7 καὶ τὴν βεθσοὺρ, καὶ τὴν σοκχώ, καὶ τὴν ὀδολλάμ·

8 καὶ τὴν γαὶθ, καὶ τὴν μαρισά, καὶ τὴν ζίφ·

9 καὶ τὴν ἀδωραὶμ, καὶ τὴν λαχεὶς, καὶ τὴν ἀζηκά.

10 καὶ τὴν σαραά, καὶ τὴν αἰαλὼμ, καὶ τὴν χεβρὼν τὴν
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ βενιαμὶν πόλεις τειχήρεις.

11 καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰς τείχεσιν, καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς
ἡγουμένους, καὶ παραθέσεις βρωμάτων καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον,

12 κατὰ πόλιν καὶ πόλιν θυρεοὺς καὶ δόρατα, καὶ κατίσχυ-
σεν αὐτὰς εἰς πλῆθος σφόδρα· καὶ ἦσαν αὐτῷ ἰούδας καὶ
13 βενιαμίν. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἳ ἦσαν ἐν παντὶ
ἰσραὴλ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ὁρίων·

14 ὅτι ἐγκατέλιπον οἱ λευῖται τὰ σκηνώματα αὐτῶν
τὰ τῆς κατασχέσεως αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς ἰούδαν εἰς
ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἱεροβοὰμ καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ, μὴ λειτουργεῖν κυρίῳ.

15 καὶ κατέστησεν ἑαυτῷ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν καὶ τοῖς εἰ-
δώλοις καὶ τοῖς ματαίοις, καὶ ταῖς δαμάλεσιν, ἃς ἐποίησεν
ἱεροβοάμ.

16 * וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים אֶת־
לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ
יְרוּשָׁלַם לִזְבּוֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
17 * וַיְחַזְּקוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־
רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה לְשָׁנִים שָׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ
18 דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה לְשָׁנִים שָׁלוֹשׁ׃ * וַיִּקַּח־לוֹ
רְחַבְעָם אִשָּׁה אֶת־מָחֲלַת בֶּן־יְרִימוֹת בֶּן־דָּוִיד
19 אֲבִיהַיִל בַּת־אֱלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ * וַתֵּלֶד לוֹ בָּנִים
20 אֶת־יְעוּשׁ וְאֶת־שְׁמַרְיָה וְאֶת־זָהַם׃ * וְאַחֲרֶיהָ
לָקַח אֶת־מַעֲכָה בַּת־אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־
אֲבִיָּה וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית׃
21 * וַיֶּאֱהַב רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַת־אַבְשָׁלוֹם
מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילַגְשָׁיו כִּי נָשִׁים שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה
נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
22 בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ * וַיַּעֲמֵד לָרֹאשׁ רְחַבְעָם
אֶת־אֲבִיָּה בֶן־מַעֲכָה לְנָגִיד בְּאֶחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃
23 * וַיָּבֶן וַיִּפְרֹץ מִכָּל־בָּנָיו לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה
וּבִנְיָמִן לְכֹל עָרֵי הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב
וַיִּשְׁאַל הֲמוֹן נָשִׁים׃

יב

1 * וַיְהִי כְּהָכִין מַלְכוּת רְחַבְעָם
וּכְחֶזְקָתוֹ עָזַב אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃
2 * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה
שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם כִּי מָעֲלוּ בַּיהוָה׃
3 * בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם רֶכֶב וּבְשִׁשִּׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים
וְאֵין מִסְפָּר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם
4 לוּבִים סֻכִּיִּים וְכוּשִׁים׃ * וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי
הַמְּצֻרוֹת אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלָם׃
5 * וּשְׁמַעְיָה הַנָּבִיא בָּא אֶל־רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה
אֲשֶׁר־נֶאֶסְפוּ אֶל־יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי שִׁישָׁק וַיֹּאמֶר
לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאַף־
6 אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ * וַיִּכָּנְעוּ שָׂרֵי־
יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה׃
7 * וּבִרְאוֹת יְהוָה כִּי נִכְנָעוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
שְׁמַעְיָה לֵאמֹר נִכְנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם וְנָתַתִּי לָהֶם
כִּמְעַט לִפְלֵיטָה וְלֹא־תִתַּךְ חֲמָתִי בִּירוּשָׁלַם בְּיַד־
שִׁישָׁק׃

16 * Sed & de cunctis tribubus Iſrael qui-
cunque dederant cor ſuum vt quærerent
Dominum Deum Iſrael, venerunt in Hie
ruſalem ad immolandum victimas ſuas
D coram Domino Deo patrum ſuorum.
17 * Et roborauerunt regnum Iuda & con
firmauerunt Roboam filium Salomonis
per tres annos. Ambulauerũt enim in viis
Dauid & Salomonis annis tãtum tribus.
18 * Duxit autẽ Roboam vxorem Maalath
filiã Hierimuth filij Dauid, Abiail quoq;
19 filiam Heliab filij Iſai. * Quæ peperit ei
filios, Ieos & Sommorian, & Zoom.
20 * Poſt hanc quoq; accepit Maacham fi-
liam Abſalom, quæ peperit ei Abiam, &
Abi, & Ziza, & Salumith.
21 * Amauit autem Roboam Maacham fi
liam Abſalon ſuper omnes vxores ſuas &
concubinas. Nam vxores decem & octo
duxerat, concubinas autem ſexaginta, &
genuit viginti octo filios & ſexaginta fi-
22 lias. * Conſtituit verò in capite Abiam
filium Maacha ducẽ ſuper omnes fratres
ſuos, ipſum enim regem facere cogitabat.
23 * Quia ſapientior fuit & potentior ſu-
per omnes filios eius, & in cũctis finibus
Iuda & Beniamin, & in vniuerſis ciuitati-
bus muratis. Præbuítque eis eſcas pluri-
mas, & multas petiuit vxores.

CAP. XII.

1 CVmq; roboratum fuiſſet regnum Ro-
A boam & confortatum, dereliquit le-
gem Domini, & omnis Iſrael cum eo.
2 * Anno autem quinto regni Roboam,
aſcendit Seſac rex Ægypti in Hieruſalem,
quia peccauerunt Domino;
3 * Cum mille ducentis curribus, & ſexa-
ginta millibus equitum. Nec erat nume-
rus vulgi quod venerat cum eo ex Aegy-
pto, Libyes ſcilicet & Troglodítæ & Æ-
4 thiopes. * Cepítque ciuitates muni-
tiſsimas in Iuda, & venit vſque in Hieru-
5 ſalem. * Semeias aũt propheta ingreſſus
eſt ad Roboam & principes Iuda, qui cõ-
B gregati fuerant in Hieruſalem fugientes
Seſac. Dixítque ad eos, Hæc dicit Domi-
nus, Vos reliquiſtis me, & ego reliqui
vos in manu Seſac.
6 * Conſternatíq; principes Iſrael & rex,
dixerunt, Iuſtus eſt Dominus.
7 * Cúmque vidiſſet Dominus quòd hu-
miliati eſſent, factus eſt ſermo Domini ad
Semeiam, dicens: Quia humiliati ſunt,
non diſperdam eos, daboq; eis pauxillum
auxilij, & non ſtillabit furor meus ſuper
Hieruſalem per manum Seſac.

* Et eiecit Leuitas de tribubus Israel, qui 16
dederunt corda sua, vt quærerent Dominum
Deum Israel, & venerunt in Hierusalem, ad
sacrificandum Domino Deo patrum suorum.
* Et roborauerunt regnum Iuda, & fortifi- 17
catus est Roboam filius Salomonis in annos
tres, quoniam ambulauit via Dauid & Salo-
monis in annos tres.
* Et accepit sibi Roboam vxorem Maelleth 18
filiam Hierimuth filij Dauid, et Abichail filiam
Eliab filij Isai.
* Et peperit ei filios Ieus & Samarian, & 19
Zaam.
* Et post hæc accepit Maacha sibi filiã Abes- 20
salom, & peperit ei Abia & Eththi, & Ziza,
& Salomith.
* Et amauit Roboam Maacha filiam Abes- 21
salom super omnes vxores suas, & concubinas,
quoniam vxores decem & octo habuit, & con
cubinas sexaginta, & genuit viginti & octo
filios, & filias sexaginta.
* Et cõstituit Roboam Abia filium Maacha 22
in principem & ducem in fratribus suis, quo-
niam cogitabat facere regem eum.
* Et auctus fuit Abia, & profecit super om- 23
nes filios eius, et in cũctis finibus Iuda & Ben-
iamin, & in ciuitatibus munitis præbuit in eis
escas in multitudinem multam, & petiuit mul-
titudinem vxorum.

CAP. XII.

ET factum est postquam præparatum est re- 1
gnum Roboam, et postquam roboratum est,
dereliquit legem Domini, et omnis Israel cũ eo.
* Et factum est in anno quinto regni Ro- 2
boam, ascendit Susac rex Ægypti in Hierusa-
lem, quia peccauerant coram Domino;
* In mille & ducentis curribus, & sexa- 3
ginta millibus equitum: & non erat numerus
multitudinis quæ venit cum eo ex Ægypto Li-
byes, Troglodytæ & Æthiopes.
* Et ceperunt ciuitates munitas, quæ erant 4
in Iuda, & venerunt in Hierusalem.
* Et Semeas propheta venit ad Roboam & 5
ad principes Iuda qui cõgregati fuerant in Hie-
rusalem à facie Susac, et dixit eis, Sic dixit Do-
minus, Vos reliquistis me, & ego relinquam
vos in manu Susac.
* Et verecundati sunt principes Israel & 6
rex, & dixerunt, Iustus Dominus.
* Et cùm vidisset Dominus, quòd conuersi 7
fuerant, factus est sermo Domini ad Sameam
dicens, Conuersi sunt, nõ disperdam eos, & da-
bo eis quasi pauxillum in salutem, & non stil-
labit furor meus super Hierusalem in manu
Susac.

16 * καὶ ἐξέβαλε τοὺς λευίτας ἀπὸ φυλῶν ἰσραήλ, οἳ
ἔδωκαν καρδίας αὐτῶν ζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ,
καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, θῦσαι κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πα-
τέρων αὐτῶν.
17 * καὶ κατίσχυσαν τὴν βασιλείαν ἰούδα· καὶ κατίσχυσε
ῥοβοὰμ υἱὸς σολομῶντος εἰς ἔτη τρία, ὅτι ἐπορεύθη ὁδοῖς
18 δαυὶδ καὶ σολομῶντος εἰς ἔτη τρία. * καὶ ἔλαβεν ἑαυ-
τῷ ῥοβοὰμ γυναῖκα τὴν μαελλὲθ θυγατέρα ἱεριμοὺθ
υἱοῦ δαυίδ, καὶ ἀβιχαὶλ θυγατέρα ἐλιὰβ υἱοῦ ἰεσσαί.
19 * καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱοὺς τὸν ἰεοὺς καὶ τὸν σαμαρίαν, καὶ
τὸν ζαάμ.
20 * καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν τὴν μααχὰ ἑαυτῷ τὴν θυ-
γατέρα ἀβεσσαλώμ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀβιά, καὶ τὸν
ἐθθί, καὶ τὸν ζιζά, καὶ τὸν σαλομίθ.
21 * καὶ ἠγάπησε ῥοβοὰμ τὴν μααχὰ θυγατέρα ἀβεσ-
σαλὼμ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ, καὶ τὰς παλλα-
κάς, ὅτι γυναῖκας δεκαοκτὼ εἶχε, καὶ παλλακὰς ἑξήκον-
τα, καὶ ἐγέννησεν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ υἱούς, καὶ θυγατέρας ἑξήκοντα.
22 * καὶ κατέστησε ῥοβοὰμ τὸν ἀβιὰ τὸν τῆς μααχὰ εἰς ἄρ-
χοντα καὶ ἡγούμενον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ὅτι διενοεῖτο τοῦ
23 βασιλεῦσαι αὐτόν. * καὶ ηὐξήθη ἀβία, καὶ διέκοψε
παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰούδα
καὶ βενιαμίν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἔδωκεν
ἐν αὐτοῖς τροφὰς εἰς πλῆθος πολύ, καὶ ᾐτήσατο πλῆ-
θος γυναικῶν.

ιβ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ῥοβοάμ, καὶ
ὡς ἐκραταιώθη, ἐγκατέλιπε τὸν νόμον κυρίου, καὶ πᾶς
ἰσραὴλ μετ᾽ αὐτοῦ.
2 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας ῥο-
βοάμ, ἀνέβη σουσὰκ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσα-
λήμ, ὅτι ἥμαρτον ἔναντι κυρίου,
3 * ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἅρμασι, καὶ ἑξήκοντα χι-
λιάσιν ἱππέων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἐλθόντος
μετ᾽ αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου λίβυες τρωγλοδύται καὶ χουσιείμ.
4 * καὶ κατεκράτησαν τῶν πόλεων τῶν ὀχυρῶν, αἳ ἦσαν
ἐν ἰούδα, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ.
5 * καὶ σαμαίας ὁ προφήτης ἦλθε πρὸς ῥοβοάμ, καὶ
πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἰούδα τοὺς συναχθέντας εἰς ἱερουσα-
λὴμ ἀπὸ προσώπου σουσάκ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, οὕτως εἶ-
πεν κύριος, ὑμεῖς ἐγκατελείψατέ με, καὶ ἐγὼ ἐγκατα-
λείψω ὑμᾶς ἐν χειρὶ σουσάκ.
6 * καὶ ᾐσχύνθησαν οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεύς,
καὶ εἶπον, δίκαιος ὁ κύριος.
7 * καὶ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν κύριον, ὅτι ἐνετράπησαν, ἐγένετο
λόγος κυρίου πρὸς σαμαίαν λέγων, ἐνετράπησαν, οὐ κα-
ταφθερῶ αὐτούς, καὶ δώσω αὐτοῖς ὡσεὶ μικρὸν εἰς σω-
τηρίαν, καὶ οὐ μὴ στάξει ὁ θυμός μου ἐπὶ ἱερουσαλὴμ
ἐν χειρὶ σουσάκ.

8 * כִּי יִהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים וְיֵדְעוּ עֲבוֹדָתִי וַעֲבוֹדַת
9 מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃ * וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־
יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקָח
וַיִּקַּח אֶת־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃
10 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם תַּחְתֵּיהֶם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת
וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית
11 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְהִי מִדֵּי־בוֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה
בָּאוּ הָרָצִים וּנְשָׂאוּם וֶהֱשִׁבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים׃
12 * וּבְהִכָּנְעוֹ שָׁב מִמֶּנּוּ אַף־יְהוָה וְלֹא
לְהַשְׁחִית לְכָלָה וְגַם בִּיהוּדָה הָיָה דְּבָרִים
13 טוֹבִים׃ * וַיִּתְחַזֵּק הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלַ͏ִם
וַיִּמְלֹךְ כִּי בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם
בְּמָלְכוֹ וּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם הָעִיר
אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית׃
14 * וַיַּעַשׂ הָרָע כִּי לֹא הֵכִין לִבּוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־
15 יְהוָה׃ * וְדִבְרֵי רְחַבְעָם הָרִאשֹׁנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי שְׁמַעְיָה
הַנָּבִיא וְעִדּוֹ הַחֹזֶה לְהִתְיַחֵשׂ וּמִלְחֲמוֹת רְחַבְעָם
וְיָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים׃
16 * וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר
דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

יג

1 * בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ
יָרָבְעָם וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה עַל־יְהוּדָה׃
2 * שָׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ
מִיכָיָהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה וּמִלְחָמָה
הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּה וּבֵין יָרָבְעָם׃
3 * וַיֶּאְסֹר אֲבִיָּה אֶת־הַמִּלְחָמָה בְּחַיִל גִּבּוֹרֵי
מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר וְיָרָבְעָם
עָרַךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ
4 בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל׃ * וַיָּקָם אֲבִיָּה מֵעַל לְהַר
צְמָרַיִם אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם וַיֹּאמֶר שְׁמָעוּנִי יָרָבְעָם
5 וְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ * הֲלֹא לָכֶם לָדַעַת כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מַמְלָכָה לְדָוִיד עַל־יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מֶלַח׃

8 * Verumtamen ſeruient ei vt ſciant di-
ſtantiam ſeruitutis meæ & ſeruitutis re-
gni terrarum.
9 * Receſſit itaque Seſac rex Ægypti ab
Hieruſalem ſublatis theſauris domus Do-
mini & domus regis, omniáque ſecum
tulit, & clypeos aureos quos fecerat Salo-
mon.
10 * Pro quibus fecit rex æneos, & tradi-
dit illos principibus ſcutariorum qui cu-
ſtodiebant veſtibulum palatij.
11 * Cúmque introiret rex domum Dei,
veniebant ſcutarij & tollebant eos, ite-
rúmque referebant eos ad armentarium
ſuum.
12 * Verumtamen quia humiliati ſunt,
auerſa eſt ab eis ira Domini, nec deleti
D ſunt penitus; ſiquidem & in Iuda inuen-
ta ſunt opera bona.
13 * Confortatus eſt ergo rex Roboam in
Hieruſalem, atque regnauit. Quadragin-
ta autem & vnius anni erat cùm regnare
cœpiſſet. Et decem & ſeptem annis regna-
uit in Hieruſalem, vrbe quam elegit Do-
minus vt confirmaret nomen ſuum ibi de
cunctis tribubus Iſrael. Nomen autem
matris eius Naama Amanites.
14 * Fecítque malum, & non præparauit
cor ſuum vt quæreret Dominum.
15 * Opera verò Roboam prima & nouiſ-
ſima ſcripta ſunt in libris Semeiæ prophe-
tæ, & Addo videntis, & diligenter expoſita:
pugnauerúntque aduerſum ſe Roboam
& Hieroboam cunctis diebus.
16 * Et dormiuit Roboam cum patribus
ſuis, ſepultúsque eſt in ciuitate Dauid. Et
regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 ANno octauodecimo regis Hieroboã
A regnauit Abia ſuper Iudam.
2 * Tribus annis regnauit in Hieruſalem.
Noménq; matris eius Michaia filia Vriel
de Gabaa. Et erat bellum inter Abia &
Hieroboam.
3 * Cúmque iniſſet Abia certamen, & ha-
beret bellicoſiſſimos viros, & electorum
quadringenta millia, Hieroboam con-
ſtruxit econtra aciem octingenta millia
virorum, qui & ipſi electi erant & ad bel-
la fortiſſimi.
4 * Stetit ergo Abia ſuper montem Se-
meron qui erat in Ephraim, & ait, Audi
5 Hieroboã & omnis Iſrael: * Num igno-
ratis quòd Dominus Deus Iſrael dederit
regnum Dauid ſuper Iſrael in ſempiter-
num, ipſi & filiis eius in pactum ſalis?

*Quoniam erunt ei in seruos, & cognoscent 8
seruitutem meam & seruitutem regni terræ.
*Et ascendit Susac rex Ægypti ad Hierusa- 9
lem, & cepit thesauros qui erãt in domo Domi-
ni, & thesauros qui erant in domo regis, omnia
tulit, & tulit clypeos aureos quos fecerat Sa-
lomon.
*Et fecit Roboam rex pro eis clypeos æneos, 10
& constituit in manus principum accurren-
tium custodientium portas domus regis.
*Et factum est à frequentia cùm ingredere- 11
tur rex in domum Domini, ingrediebantur &
accurrentes, & tollebant clypeos & colloca-
bant in ordinem accurrentium.
*Et cùm humiliauit se rex, auersa est ab eo 12
ira Domini, & non in corruptionem in finem
omnibus, & in Iuda fuerunt sermones boni.
*Et confortatus est rex Roboam in Hieru- 13
salem & regnauit: filius quadraginta et vnius
anni erat Roboam cùm regnaret ipse, et septem
& decem annis regnauit in Hierusalem, in ci-
uitate quam elegit Dominus vt nominaret no-
men suum ibi de cunctis tribubus filiorum Is-
rael, & nomen matri suæ Naama Amma-
nitis.
*Et fecit malum, quoniam non direxit cor 14
suum ad quærendum Dominum.
*Et sermones Roboam primi & nouissimi 15
nonne sunt scripti in sermonibus Semæu pro-
phetæ, & Addo videntis vt genealogiam de-
scriberet & actus eius? & pugnauit Roboam
& Hieroboam cunctis diebus.
*Et dormiuit Roboam cum patribus suis, 16
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit
Abia filius ejus pro eo.

CAP. XIII.

IN octauo & decimo anno regni Hieroboam, 1
regnauit Abia super Iudam.
*Tribus annis regnauit in Hierusalem, & 2
nomen matri eius Maacha filia Abessalon, &
bellum erat inter Abia & inter Hieroboam.
*Et ordinauit Abia bellum in exercitu po- 3
tentium bellatorum in quadringentis millibus
virorum electorum: & Hieroboam construxit
contra eum bellum in octingentis millibus viro-
rum electorum potentium fortitudine virorum
bellatorum.
*Et surrexit Abia à monte Somorim, qui 4
est in monte Ephraim, & dixit: Audite me
Hieroboam & omnis Israel:
*Nónne vobis cognoscere quòd Dominus 5
Deus Israel dedit regnum Dauid super Israel
in sempiternum & filiis eius in pactum salis?

8 *ὅτι ἔσονται αὐτῷ εἰς δούλους, καὶ γνώσονται τὴν δουλείαν
μου καὶ τὴν δουλείαν τῆς βασιλείας τῆς γῆς.
9 *καὶ ἀνέβη σουσὰκ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσα-
λήμ, καὶ ἔλαβε τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τοὺς
θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ βασιλέως, τὰ πάντα ἔλαβεν·
καὶ ἔλαβε τοὺς θυρεοὺς τοὺς χρυσοῦς οὓς ἐποίησεν σολο-
μών.
10 *καὶ ἐποίησεν ῥοβοὰμ ὁ βασιλεὺς ἀντ' αὐτῶν θυ-
ρεοὺς χαλκοῦς, καὶ κατέστησεν ἐπὶ χεῖρας ἀρχόντων τῶν
παρατρεχόντων τῶν φυλασσόντων τὰς θύρας οἴκου τοῦ
βασιλέως.
11 *καὶ ἐγένετο ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν βασι-
λέα εἰς οἶκον κυρίου, εἰσεπορεύοντο καὶ οἱ παρατρέχοντες·
καὶ ἐλάμβανον τοὺς θυρεοὺς καὶ ἀποκαθιστῶν εἰς τὴν τά-
ξιν τῶν παρατρεχόντων.
12 *καὶ ἐν τῷ ἐντραπῆναι τὸν βασιλέα, ἀπεστράφη
ἀπ' αὐτοῦ ὀργὴ κυρίου, καὶ οὐκ εἰς διαφθορὰν εἰς τέλος,
τοῖς πᾶσι, καί γε ἐν τῷ ἰούδα ἦσαν λόγοι ἀγαθοί.
13 *καὶ κατίσχυσεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ ἐν ἱερουσαλὴμ
καὶ ἐβασίλευσεν, υἱὸς τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους ἦν ῥοβοὰμ
ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἑπτὰ καὶ δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν
ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ πόλει ἣν ἐξελέξατο κύριος ἐπονο-
μάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσ-
ραὴλ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ νααμὰ ἡ ἀμμανίτις.
14 *καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, ὅτι οὐ κατεύθυνε τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ ἐκζητῆσαι κύριον.
15 *καὶ οἱ λόγοι ῥοβοὰμ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ
ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐν τοῖς λόγοις σαμαίου τοῦ προφή-
του, καὶ ἀδδὼ τοῦ ὁρῶντος τοῦ γενεαλογῆσαι καὶ αἱ πράξεις
αὐτοῦ; καὶ ἐπολέμει ῥοβοὰμ καὶ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς
16 ἡμέρας. *καὶ ἐκοιμήθη ῥοβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων
αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀβία
υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιγ'.

1 *Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἱεροβοὰμ,
ἐβασίλευσεν ἀβία ἐπὶ ἰούδαν.
2 *τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ
μητρὶ αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσσαλώμ· καὶ πόλε-
μος ἦν ἀναμέσον ἀβία καὶ ἀναμέσον ἱεροβοάμ.
3 *καὶ παρετάξατο ἀβία τὸν πόλεμον ἐν δυνάμει δυ-
νατῶν πολεμιστῶν ἐν τετρακοσίαις χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐκ-
λεκτῶν, καὶ ἱεροβοὰμ παρετάξατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον
ἐν ὀκτακοσίαις χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν δυνατῶν ἰσχύι
ἀνδρῶν πολεμιστῶν.
4 *καὶ ἀνέστη ἀβία ἀπὸ τοῦ ὄρους σομορὶμ, ὅ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει
ἐφραὶμ, καὶ εἶπεν, ἀκούσατέ μου ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ἰσραήλ.
5 *οὐχὶ ὑμῖν γνῶναι ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἔδωκε
βασιλείαν τῷ δαυὶδ ἐπὶ ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τοῖς
υἱοῖς αὐτοῦ εἰς διαθήκην ἁλός;

6 וַיָּקָם יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט עֶבֶד שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד
7 וַיִּמְרֹד עַל־אֲדֹנָיו׃ וַיִּקָּבְצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים
רֵקִים בְּנֵי בְלִיַּעַל וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רְחַבְעָם בֶּן־
שְׁלֹמֹה וּרְחַבְעָם הָיָה נַעַר וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא
8 הִתְחַזַּק לִפְנֵיהֶם׃ וְעַתָּה אַתֶּם אֹמְרִים
לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מַמְלֶכֶת יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד וְאַתֶּם
הָמוֹן רָב וְעִמָּכֶם עֶגְלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם
יָרָבְעָם לֵאלֹהִים׃
9 הֲלֹא הִדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה אֶת־בְּנֵי
אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כֹּהֲנִים כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
כָּל־הַבָּא לְמַלֵּא יָדוֹ בְּפַר בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם
שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא אֱלֹהִים׃
10 וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנֻהוּ וְכֹהֲנִים
מְשָׁרְתִים לַיהוָה בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בַּמְלָאכֶת׃
11 וּמַקְטִרִים לַיהוָה עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר
וּבָעֶרֶב־בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־
הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמְנוֹרַת הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָעֵר
בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב כִּי־שֹׁמְרִים אֲנַחְנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ׃
12 וְהִנֵּה עִמָּנוּ בָרֹאשׁ הָאֱלֹהִים וְכֹהֲנָיו
וַחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה לְהָרִיעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אַל־תִּלָּחֲמוּ עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא
13 תַצְלִיחוּ׃ וְיָרָבְעָם הֵסֵב אֶת־הַמַּאְרָב
לָבוֹא מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּהְיוּ לִפְנֵי יְהוּדָה וְהַמַּאְרָב
14 מֵאַחֲרֵיהֶם׃ וַיִּפְנוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם
הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּצְעֲקוּ לַיהוָה וְהַכֹּהֲנִים
15 מַחְצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃ וַיָּרִיעוּ אִישׁ יְהוּדָה
וַיְהִי בְּהָרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָאֱלֹהִים נָגַף אֶת־
יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֲבִיָּה וִיהוּדָה׃
16 וַיָּנוּסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם
17 אֱלֹהִים בְּיָדָם׃ וַיַּכּוּ בָהֶם אֲבִיָּה וְעַמּוֹ
מַכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־מֵאוֹת
18 אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר׃ וַיִּכָּנְעוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא וַיֶּאֶמְצוּ בְּנֵי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעֲנוּ
עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
19 וַיִּרְדֹּף אֲבִיָּה אַחֲרֵי יָרָבְעָם וַיִּלְכֹּד מִמֶּנּוּ עָרִים
אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יְשָׁנָה וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עֶפְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ׃

6 *Et surrexit Hieroboam filius Nabath
B seruus Salomonis filij Dauid, & rebella-
7 uit contra Dñm suũ. *Congregatíq; sunt
ad eum viri vanissimi & filij Belial, & præ-
ualuerunt contra Roboam filiũ Salomo-
nis. Porrò Roboam erat rudis & corde pa
8 uido, nec potuit resistere eis. *Nunc ergo
vos dicitis ꝙ resistere possitis regno Dñi,
quod possidet per filios Dauid. Habetís-
que grãdem populi multitudinẽ, atq; vi-
tulos aureos quos fecit vobis Hieroboam
9 in Deos. *Et eiecistis sacerdotes Dñi fi-
lios Aaron atque Leuitas, & fecistis vobis
sacerdotes sicut omnes populi terrarum.
Quicunq; venerit & initiauerit manũ suá
in tauro de bobus & in arietibus septẽ fit
10 sacerdos eorum qui non sunt dij. *No-
ster autem Dñs Deus est, quem non reli-
C quimus. Sacerdotésq; ministrant Dño de
filiis Aaron & Leuitæ sunt in ordine suo.
11 *Holocausta quoq; offerunt Dño per
singulos dies mane & vespere, & thymia
ma iuxta legis præcepta cõfectum, & pro-
ponuntur panes in mensa mundissima:
estq; apud nos candelabrũ aureum & lu-
cernæ eius vt accendantur semper ad ve-
speram. Nos quippe custodimus pręcepta
Domini Dei nostri quem vos reliquistis.
12 *Ergo in exercitu nostro dux Deus est,
& sacerdotes eius qui clangunt tubis, &
resonant contra vos. Filij Israel nolite pu-
gnare contra Dominum Deum patrum
13 vestrorũ, quia non vobis expedit. *Hæc
illo loquente Hieroboam retro molieba-
tur insidias. Cúmque ex aduerso ostium
staret, ignorantem Iudam suo ambiebat
14 exercitu. *Respiciénsque Iudas vidit
instare bellum ex aduerso & post tergum,
& clamauit ad Dominum, ac sacerdotes
tubis canere cœperunt.
15 *Omnésque viri Iuda vociferati sunt.
D Et ecce illis clamantibus perterruit Deus
Hieroboam & omnem Israel qui stabat
16 ex aduerso Abia & Iuda. *Fugerúntque
filij Israel Iudam, & tradidit eos Deus in
17 manu eorũ. *Percussit ergo eos Abia &
populus eius plaga magna, & corruerunt
vulnerati ex Israel quingenta millia viro-
18 rum fortium. *Humiliatíque sunt filij
Israel in tempore illo, & vehementissime
confortati filij Iuda, eo quòd sperassent
in Domino Deo patrum suorum.
19 *Persecutus est autem Abia fugientem
Hieroboam, & cepit ciuitates eius, Be-
thel & filias eius, & Hiesana cum filiabus
suis, Ephron quoque & filias eius.

Et surrexit Hieroboam filius Nabat ser- 6
uus Salomonis filij Dauid, & recessit à domi-
no suo.
Et congregati sunt ad eum viri pestilentes 7
filij iniqui, & præualuerunt contra Roboam
filiū Salomonis: & Roboam erat iunior & pa
uidus corde, & non confortatus est contra fa-
ciem eorum.
Et nunc vos dicitis resistere cōtra faciem 8
regni domini per manum filiorum Dauid, &
vos multitudo multa, & vobiscū vitulæ aureæ,
quas fecit vobis Hieroboam in deos.
An non reiecistis sacerdotes Domini filios 9
Aaron & Leuitas, & fecistis vobis ipsis sa-
cerdotes de populo terræ? omnis veniens vt
impleat manus suas in vitulo filio armenti &
arietibus septem, & factus est in sacerdotem
non existenti Deo.
Et nos Dominum Deum nostrum non re- 10
linquimus, & sacerdotes filij Aaron ministrant
Domino & Leuitæ in vicibus suis.
Et adolent Domino holocausta mane mane 11
& vespere vespere, & thymiama compositio-
nis & propositionem panum in mensa munda,
& candelabrum aureum, & lucernæ eius vt
accendantur vespere vespere, quoniam custo-
dimus nos custodiam Domini Dei patrum no-
strorum, vos verò reliquistis eum.
Et ecce nobiscum in principatu Dominus, 12
& sacerdotes eius, & tubæ significationis, vt
significent contra vos: filij Jsrael non pugnetis
contra Dominum Deum patrum vestrorū, quia
non expediet vobis.
Et Hieroboam circundedit insidias vt iret 13
post eos, & fuerunt ante Juda, & insidiæ ab
his qui retro.
Et respexit Judas, & ecce bellum eis ex 14
his qui antè, & ex his qui retro; & clamaue-
runt ad Dominum, & sacerdotes cecinerunt
tubis.
Et vociferatus est vir Judas, & factum 15
est quando vociferati sunt viri Juda, & Do-
minus confregit Jsrael & Hieroboam coram
Abia & Juda.
Et fugerunt filij Jsrael à facie Juda, & 16
tradidit ipsos Dominus in manus eorum.
Et percussit in eis Abia & populus eius 17
plaga magna, & corruerūt vulnerati ex Jsrael
quingenta millia virorum fortium.
Et humiliati sunt filij Jsrael in die illa, & 18
confortati sunt filij Juda, quoniam sperauc-
runt in Domino Deo patrum suorum.
Et persecutus est Abia post Hieroboam, & 19
cepit ab eo ciuitates, Bethel & vicos eius,
& Jessena & vicos eius, & Ephron & vi-
cos eius.

6 καὶ ἀνέστη ἱεροβοὰμ ὁ τοῦ ναβὰτ ὁ παῖς σαλωμῶν-
τος υἱοῦ δαυὶδ καὶ ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
7 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ υἱοὶ πα-
ράνομοι, καὶ ἐνίσχυσαν ἐπὶ ῥοβοὰμ υἱὸν σαλωμῶντος· καὶ
ῥοβοὰμ ἦν νεώτερος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ οὐκ ἐκρα-
ταιώθη κατὰ προσώπου αὐτῶν.
8 καὶ νῦν ὑμεῖς λέγετε ἀντιστῆναι κατὰ προσώπου βα-
σιλείας κυρίου διὰ χειρὸς υἱῶν δαυίδ, καὶ ὑμεῖς πλῆθος
πολὺ καὶ μεθ' ὑμῶν δαμάλεις χρυσαῖ, ἃς ἐποίησεν
ὑμῖν ἱεροβοὰμ εἰς θεούς.
9 ἢ οὐχὶ ἀπώσασθε τοὺς ἱερεῖς κυρίου τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν
καὶ τοὺς λευίτας, καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ἱερεῖς ἐκ τοῦ λαοῦ
τῆς γῆς; πᾶς ὁ προσπορευόμενος τοῦ πληρῶσαι τὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐν μόσχῳ υἱῷ βουκολίου καὶ κριοῖς ἑπτά, καὶ
ἐγένετο εἰς ἱερέα τῷ μὴ ὄντι θεῷ.
10 καὶ ἡμεῖς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν οὐκ ἐγκαταλείπο-
μεν, καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἀαρὼν λειτουργοῦσι τῷ κυρίῳ καὶ οἱ
λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν.
11 καὶ θυμιῶσι τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώσεις τοπρωῒ πρωῒ
καὶ τοεσπέρας ἑσπέρας, καὶ θυμίαμα συνθέσεως καὶ
πρόθεσιν ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς καθαρᾶς, καὶ ἡ λυχνία
ἡ χρυσῆ καὶ οἱ λύχνοι αὐτῆς τοῦ ἀνάπτειν τοεσπέρας ἑσπέ-
ρας, ὅτι φυλάσσομεν ἡμεῖς τὴν φυλακὴν κυρίου τοῦ θεοῦ
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ ἐγκατελείψατε αὐτόν.
12 καὶ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος, καὶ οἱ ἱερεῖς
αὐτοῦ, καὶ αἱ σάλπιγγες τῆς σημασίας τοῦ σημαίνειν ἐφ'
ὑμᾶς, υἱοὶ ἰσραὴλ μὴ πολεμήσητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν
τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι οὐκ εὐοδωθήσεσθε.
13 καὶ ἱεροβοὰμ περιεκύκλωσε τὸ ἔνεδρον ἐλθεῖν κα-
τόπισθεν αὐτῶν, καὶ ἦσαν ἔμπροσθεν ἰούδα, καὶ τὸ ἔνεδρον
ἐκ τῶν ὀπίσω.
14 καὶ ἐπέβλεψεν ἰούδας, καὶ ἰδοὺ ὁ πόλεμος αὐτοῖς
ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἀνεβόησαν πρὸς
κύριον· καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξιν.
15 καὶ ἠλάλαξεν ἀνὴρ ἰούδας, καὶ ἐγένετο ὅτε ἠλάλα-
ξαν ἄνδρες ἰούδα, καὶ κύριος ἔθραυσεν τὸν ἰσραὴλ καὶ
τὸν ἱεροβοὰμ ἐναντίον τοῦ ἀβία καὶ ἰούδα.
16 καὶ ἔφυγον υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἰούδα, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.
17 καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἀβία καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ πλη-
γὴν μεγάλην, καὶ ἔπεσον τραυματίαι ἀπὸ ἰσραὴλ
πεντακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν δυνατῶν.
18 καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, καὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰούδα, ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.
19 καὶ κατεδίωξεν ἀβία ὀπίσω ἱεροβοάμ, καὶ προ-
κατελάβετο παρ' αὐτοῦ πόλεις, τὴν βαιθὴλ καὶ τὰς κώ-
μας αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσυνὰ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ
τὴν ἐφρὼν καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

20 * ולא־עצר כח ירבעם עוד בימי אביהו ויגפהו
21 יהוה וימת: * ויתחזק אביהו וישא־לו
נשים ארבע עשרה ויולד עשרים ושנים בנים
22 ושש עשרה בנות: * ויתר דברי אביה
ודרכיו ודבריו כתובים במדרש הנביא עדו:

יד

1 * וישכב אביה עם־אבתיו ויקברו אתו
בעיר דוד וימלך אסא בנו תחתיו בימיו שקטה
2 הארץ עשר שנים: * ויעש אסא הטוב והישר
3 בעיני יהוה אלהיו: * ויסר את־מזבחות הנכר
והבמות וישבר את־המצבות ויגדע את־
4 האשרים: * ויאמר ליהודה לדרוש את־
יהוה אלהי אבותיהם ולעשות התורה והמצוה:
5 * ויסר מכל־ערי יהודה את־הבמות
ואת־החמנים ותשקט הממלכה לפניו:
6 * ויבן ערי מצורה ביהודה כי־שקטה הארץ
ואין־עמו מלחמה בשנים האלה כי־הניח
7 יהוה לו: * ויאמר ליהודה נבנה את־
הערים האלה ונסב חומה ומגדלים דלתים
ובריחים עודנו הארץ לפנינו כי דרשנו את־
יהוה אלהינו דרשנו וינח לנו מסביב ויבנו
8 ויצליחו: * ויהי לאסא חיל נשא צנה ורמח
מיהודה שלש מאות אלף ומבנימן נשאי מגן
ודרכי קשת מאתים ושמונים אלף כל־אלה
9 גבורי חיל: * ויצא אליהם זרח הכושי בחיל
אלף אלפים ומרכבות שלש מאות ויבא עד־
10 מרשה: * ויצא אסא לפניו ויערכו מלחמה
11 בגיא צפתה למרשה: * ויקרא אסא
אל־יהוה אלהיו ויאמר יהוה אין־עמך לעזור
בין רב לאין כח עזרנו יהוה אלהינו כי־עליך
נשענו ובשמך באנו על־ההמון הזה יהוה
אלהינו אתה אל־יעצר עמך אנוש:
12 * ויגף יהוה את־הכושים לפני אסא ולפני
13 יהודה וינסו הכושים: * וירדפם אסא והעם
אשר־עמו עד־לגרר ויפל מכושים לאין להם
מחיה כי־נשברו לפני־יהוה ולפני מחנהו
וישאו שלל הרבה מאד:

20 * Nec valuit contra resistere Hieroboá
in diebus Abia. Quem percussit Domi-
nus & mortuus est.
21 * Igitur Abia confortato imperio suo,
accepit vxores quatuordecim, procreauít-
que viginti duos filios & sedecim filias.
22 * Reliqua autem sermonum Abia via-
rúmque & operum eius, scripta sunt dili-
gentissimè in libro Addo prophetæ.

CAP. XIIII.

1 DOrmiuit autẽ Abia cũ patribus suis,
A & sepelierunt eum in ciuitate Dauid.
Regnauítque Asa filius eius pro eo. In
cuius diebus requieuit terra annis decem.
2 * Fecit ergo Asa quod bonum & placi-
tum erat in conspectu Domini Dei sui.
3 * Et subuertit altaria peregrini cultus
& excelsa, & confregit statuas, lucósq; suc
4 cidit. * Et præcepit Iudæ vt quæreret
Dñm Deum patrum suorũ, & faceret le-
5 gem & vniuersa mandata. * Et abstulit
de cunctis vrbibus Iuda aras & phana, &
6 regnauit in pace. * Ædificauit quoq; vr-
B bes munitas in Iuda, quia quietus erat, &
nulla temporibus eius bella surrexerant,
7 pacem Domino largiente. * Dixit autem
Iudæ, Ædificemus ciuitates istas & valle-
mus muris, & roboremus turribus & por-
tis, & seris, donec à bellis quieta sunt om-
nia, eo quòd quęsierimus Dñm Deum pa
trum nostrorum, & dederit nobis pacem
per gyrum. Ædificauerunt igitur, & nul-
lum in extruendo impedimentum fuit.
8 * Habuit autẽ Asa in exercitu suo por-
tantium scuta & hastas de Iuda trecenta
millia, de Beniamin verò scutariorum &
sagittariorum ducenta octoginta millia:
9 omnésque isti viri fortissimi. * Egressus
C est autem contra eos Zara Æthiops cum
exercitu suo decies centena millia & cur-
10 ribus trecẽtis, & venit vsq; Maresa. * Porrò
Asa perrexit obuiam ei, & instruxit aciem
ad bellum in valle Sephata quæ est iuxta
11 Maresa. * Et inuocauit Dñm Deũ, & ait,
Dñe non est apud te vlla distantia, vtrum
in paucis auxilieris aut in pluribus; adiu-
ua nos Dñe Deus noster. In te enim & in
tuo nomine habẽtes fiduciá venimus con
tra hãc multitudinẽ. Dñe Deus noster tu
12 es, non præualeat contra te homo. * Ex-
terruit itaq; Dñs Æthiopes coram Asa &
13 Iuda. fugerúntq; Æthiopes. * Et persecu
D tus est eos Asa, & populus qui cũ eo erat,
vsque Gerara. Et ruerunt Aethiopes vsq;
ad internitionẽ, quia Dño cędente cõtriti
sunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt
ergo spolia multa.

* Et non habuit fortitudinem Hieroboam 20
vltrà cunctis diebus Abia, & percussit eum
Dominus, & mortuus est.
* Et confortatus est Abia, & accepit sibi 21
vxores quatuordecim, & genuit viginti &
duos filios, & sedecim filias.
* Et reliqua sermonum Abia & opera eius 22
& sermones ipsius, ecce scripti sunt in libro in
requisitione Addo prophetæ.

CAP. XIIII.

ET dormiuit Abia cum patribus suis, & se- 1
pelierunt eum in ciuitate Dauid, & regna-
uit Asa filius eius pro eo: in diebus Asa quieuit
terra Iuda decem annis. * Et fecit Asa bo- 2
num & rectum coram Domino Deo suo.
* Et subuertit altaria aliena, & excelsa, & 3
contriuit statuas & succidit lucos.
* Et dixit Iuda vt quæreret Dominũ Deum 4
patrum suorũ, & vt faceret legẽ & mandata.
* Et abstulit de cunctis vrbibus Iuda alta- 5
ria & idola, & pacificum fuit regnum co-
ram eo.
* Et ædificauit vrbes muratas in terra Iu- 6
da, & non fuit ei bellum in annis his, quoniam
requiem dedit ei Dominus.
* Et dixit Asa Iuda, Ædificemus ciuitates 7
istas, & faciamus muros & turres, & portas,
& vectes, in quo dominamur terræ, quoniam
sicut quæsiuimus Dominum Deũ nostrum, quæ-
siuit nos & quietem dedit nobis per gyrum: &
ædificauerunt & direxerunt.
* Et fuit Asa exercitus arma portantium 8
virorũ tollentium scuta & hastas in Iuda tre-
centa millia, & in Beniamin scutarij & sagit-
tarij ducenta & octoginta millia, omnes hi bel-
latores filij potentiæ.
* Et egressus est contra eos Zarai Æthiops 9
in exercitu in mille millibus, & in curribus
trecentis, & venit vsque ad Maresa.
* Et egressus est Asa in occursum ei, & dire- 10
xit bellum in valle contra Aquilonem Maresa.
* Et clamauit Asa ad Dominũ Deum suum, 11
& dixit, Domine non impossibile est apud te
saluare in multis vel in paucis, quibus non est
fortitudo; auxiliare nobis Domine Deus noster,
quoniam in te cõfidimus, & in nomine tuo ve-
nimus contra multitudinem multã hanc: Do-
mine Deus noster, tu es Deus, ne præualeat te-
cum homo.
* Et percussit Dominus Æthiopes coram 12
Asa & coram Iuda, & fugerunt Æthiopes.
* Et persecutus est eos Asa & populus eius 13
vsq; ad Gerara, & ruerunt Æthiopes, vt non
esset in eis auxilium, quoniam contriti sunt co-
ram Domino & coram exercitu eius, & spo-
liauerunt spolia multa.

20 * καὶ οὐκ ἔσχεν ἰσχὺν ἱεροβοὰμ ἔτι πάσας τὰς ἡμέ-
ρας ἀβία, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος, καὶ ἀπέθανεν.
21 * καὶ κατίσχυσεν ἀβία, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ γυναῖκας
τέσσαρας καὶ δέκα, καὶ ἐγέννησεν εἴκοσι καὶ δύο υἱούς, καὶ
ἑκκαίδεκα θυγατέρας.
22 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀβία καὶ αἱ πράξεις αὐ-
τοῦ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου ἐν
τῇ ἐκζητήσει ἀδδὼ τοῦ προφήτου.

ιδ΄.

1 * Καὶ ἐκοιμήθη ἀβία μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθα-
ψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ
ἀντ' αὐτοῦ· ἐν ταῖς ἡμέραις ἀσὰ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα δέ-
2 κα ἔτη. * καὶ ἐποίησεν ἀσὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ εὐθὲς
ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.
3 * καὶ ἀπέστησε τὰ θυσιαστήρια τὰ ἀλλότρια καὶ τὰ
ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση.
4 * καὶ εἶπε τῷ ἰούδα τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν τῶν πα-
τέρων αὐτῶν, καὶ ποιῆσαι τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς.
5 * καὶ ἀπέστησεν ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα τὰ θυ-
σιαστήρια καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἐνώ-
6 πιον αὐτοῦ. * καὶ ᾠκοδόμησεν πόλεις τειχήρεις ἐν γῇ
ἰούδα, καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πόλεμος ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις, ὅτι
κατέπαυσεν αὐτῷ κύριος.
7 * καὶ εἶπεν ἀσὰ τῷ ἰούδα, οἰκοδομήσωμεν τὰς πόλεις
ταύτας, καὶ ποιήσωμεν τείχη, καὶ πύργους, καὶ πύλας, καὶ
μοχλούς, ἐν ᾧ κυριεύομεν τῆς γῆς, ὅτι καθὼς ἐξεζητήσα-
μεν κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἐξεζήτησεν ἡμᾶς καὶ κατέπαυ-
σεν ἡμᾶς κυκλόθεν, καὶ ᾠκοδόμησαν καὶ κατηύθυναν.
8 * καὶ ἐγένετο τῷ ἀσὰ δύναμις ὁπλοφόρων ἀνδρῶν αἰ-
ρόντων θυρεοὺς καὶ δόρατα ἐν τῇ ἰούδα τριακόσιαι χιλιάδες,
καὶ ἐν βενιαμὶν πελτασταὶ καὶ τοξόται διακόσιαι καὶ ὀγδοή-
κοντα χιλιάδες, πάντες οὗτοι πολεμισταὶ υἱοὶ δυνάμεως.
9 * καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ζαραὶ ὁ αἰθίοψ ἐν δυνά-
μει ἐν χιλίαις χιλιάσιν καὶ ἐν ἅρμασι τριακοσίοις, καὶ ἦλ-
θεν ἕως μαρησά.
10 * καὶ ἐξῆλθεν ἀσὰ εἰς συνάντησιν αὐτῷ, καὶ παρε-
τάξατο πόλεμον ἐν τῇ φάραγγι κατὰ βορρᾶν μαρησά.
11 * καὶ ἐβόησεν ἀσὰ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπε,
κύριε οὐκ ἀδυνατεῖ παρὰ σοὶ σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλί-
γοις, οἷς οὐκ ἔστιν ἰσχύς, βοήθησον ἡμῖν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποίθαμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἤλθομεν
ἐπὶ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο· κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ
ὁ θεός, μὴ κατισχυσάτω μετὰ σοῦ ἄνθρωπος.
12 * καὶ ἐπάταξε κύριος τοὺς αἰθίοπας ἐναντίον ἀσὰ
καὶ ἐναντίον ἰούδα, καὶ ἔφυγον οἱ αἰθίοπες.
13 * καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἀσὰ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἕως γέρα-
ρα· καὶ ἔπεσον οἱ αἰθίοπες, ὥστε μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς περι-
ποίησιν, ὅτι συνετρίβησαν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἐσκύλευσαν σκῦλα πολλά.

14 * ויכו את כל־הערים סביבות גרר כי־היה
פחד־יהוה עליהם ויבזו את־כל־הערים כי־
15 בזה רבה היתה בהם: * וגם־אהלי מקנה
הכו וישבו צאן לרב וגמלים וישבו ירושלם:

טו

1 * ועזריהו בן־עודד היתה עליו רוח
2 אלהים: * ויצא לפני אסא ויאמר לו שמעוני
אסא וכל־יהודה ובנימן יהוה עמכם בהיותכם
עמו ואם־תדרשהו ימצא לכם ואם־תעזבהו
3 יעזב אתכם: * וימים רבים לישראל ללא
אלהי אמת וללא כהן מורה וללא תורה:
4 * וישב בצר־לו על־יהוה אלהי ישראל
5 ויבקשהו וימצא להם: * ובעתים ההם
אין שלום ליוצא ולבא כי מהומות רבות על כל־
6 ישבי הארצות: * וכתתו גוי־בגוי ועיר בעיר
כי־אלהים הממם בכל־צרה:
7 * ואתם חזקו ואל־ירפו ידיכם כי יש שכר
8 לפעלתכם: * וכשמע אסא הדברים האלה
והנבואה עדד הנביא התחזק ויעבר השקוצים
מכל־ארץ יהודה ובנימן ומן־הערים אשר לכד
מהר אפרים ויחדש את־מזבח יהוה אשר לפני
9 אולם יהוה: * ויקבץ את־כל־יהודה ובנימן
והגרים עמהם מאפרים ומנשה ומשמעון כי־
נפלו עליו מישראל לרב בראתם כי־יהוה אלהיו
10 עמו: * ויקבצו ירושלם בחדש השלישי לשנת
חמש־עשרה למלכות אסא:
11 * ויזבחו ליהוה ביום ההוא מן־השלל
הביאו בקר שבע מאות וצאן שבעת אלפים:
12 * ויבאו בברית לדרוש את־יהוה אלהי
אבותיהם בכל־לבבם ובכל־נפשם:
13 * וכל אשר לא־ידרש ליהוה אלהי־ישראל
יומת למן־קטן ועד־גדול למאיש ועד־אשה:
14 * וישבעו ליהוה בקול גדול ובתרועה
15 ובחצצרות ובשופרות: * וישמחו כל־
יהודה על־השבועה כי בכל־לבבם נשבעו
ובכל־רצונם בקשהו וימצא להם וינח יהוה
להם מסביב:

14 * Et percuſſerunt ciuitates omnes per
circuitum Geraræ. grãdis quippe cunctos
terror inuaſerat. Et diripuerunt vrbes &
multam prædam aſportauerunt.
15 * Sed & caulas ouium deſtruentes tule-
runt pecorum infinitam multitudinẽ &
camelorum. reuerſiq; ſunt in Hieruſalẽ.

CAP. XV.

1 AZarias autem filius Obed, facto in ſe
A ſpiritu Dei, * Egreſſus eſt in occur-
2 ſum Aſa, & dixit ei, Audite me Aſa & om-
nis Iuda & Beniamin. Dominus vobiſcũ,
quia fuiſtis cum eo. Si quęſieritis eum, in-
uenietis: ſi autem dereliqueritis eum, de-
3 relinquet vos. * Tranſibunt autẽ multi
dies in Iſrael abſq; Deo vero, & abſque ſa-
cerdote, abſque doctore quoque & abſq;
4 lege. * Cúmq; reuerſi fuerint in anguſtia
ſua, & clamauerint ad Dñm Deum Iſrael,
& quæſierint eum, reperient eum.
5 * In tempore illo nõ erit pax egredienti
& ingredienti, ſed terrores vndiq; in cun-
6 ctis habitatoribus terrarũ. * Pugnabit
enim gens contra gentem, & ciuitas cõtra
ciuitatem, quia Deus conturbabit eos in
7 omni anguſtia. * Vos ergo confortamini
& nõ diſſoluãtur manus veſtræ, erit enim
8 merces operi veſtro. * Quod cùm audiſ-
B ſet Aſa verba, ſcilicet & prophetiã Azariæ
filij Obed prophetę, cõfortatus eſt, & ab-
ſtulit idola de omni terra Iuda & de Ben-
iamin, & ex vrbibus quas ceperat montis
Ephraim; & dedicauit altare Dñi quod
9 erat ante porticum Dñi. * Congregauítq;
vniuerſum Iudã, & Beniamin, & aduenas
C cum eis de Ephraim & Manaſſe, & de Sy-
meon. Plures enim ad eum cõfugerant ex
Iſrael, videntes quòd Dñs Deus illius eſſet
10 cum eo. * Cúmque veniſſent in Hieru-
ſalem mẽſe tertio anno decimoquinto re-
11 gni Aſa: * Immolauerunt Dño in die illa
de manubiis & præda quam adduxerant,
boues ſeptingentos, & arietes ſeptẽ millia.
12 * Et intrauit ex more ad corroborandũ
fœdus, vt quærerent Dñm Deum patrum
ſuorũ in toto corde & in tota anima ſua.
13 * Si quis autẽ, inquit, nõ quęſierit Dñm
Deum Iſrael, moriatur à minimo vſq; ad
maximum, à viro vſque ad mulierem.
14 * Iurauerúntque Domino voce ma-
D gna in iubilo, & in clãgore tubæ, & in ſo-
15 nitu buccinarum, * Omnes qui erant in
Iuda cum execratione. In omni enim cor-
de ſuo iurauerunt, & in tota voluntate
quæſierunt eum, & inuenerunt. Pręſtitít-
que eis Dominus requiem per circuitum.

* Et destruxerũt vicos eorum per circuitum 14
Gedor, quoniam factus est stupor Domini in eis,
& diripuerunt ciuitates eorum, quoniam spo-
lia multa fuerunt eis.
* Et tabernacula iumẽtorum destruxerunt, 15
& tulerunt oues multas & camelos, & con-
uersi sunt in Hierusalem.

CAP. XV.

ET Azarias filius Oded, factus est in eo spi- 1
ritus Dei. * Et egressus est in occursum 2
Asa, & dixit ei: Audi me Asa, & omnis Iuda
& Beniamin, Dominus vobiscum quia fuistis
vos cum eo; & si quæsieritis eum, inuenietur à
vobis; & si dereliqueritis eum, relinquet vos.
* Et dies multi Israel absque Deo vero & 3
non sacerdote ostendente & in non lege.
* Et conuertet eos in tribulatione ad Domi- 4
num Deum Israel, & quærent eum & inue-
nietur eis.
* Et in temporibus illis nõ est pax egredien- 5
ti & ingredienti, quoniam terror Domini mul-
tus in omnibus habitantibus regiones.
* Et pugnabit gens contra gentem, & ciui- 6
tas contra ciuitatem, quoniam Deus conturba-
uit eos in omni tribulatione.
* Et vos confortamini & non dissoluantur 7
manus vestræ, quoniam est merces operi vestro.
* Et cùm audisset Asa verba hæc & pro- 8
phetiam Oded prophetæ, confortatus est & ab-
stulit abominationes de omni terra Iuda &
Beniamin, & de vrbibus, quas habuit ab Hie-
roboam de monte Ephraim, & dedicauit Asa
altare Domini, quod erat ante templum Dñi.
* Et congregauit Asa Iudam, Beniamin, & 9
aduenas peregrinantes cum eo, ab Ephraim &
à Manasse, & à Symeon, quoniã appositi erant
ad eum ex Israel multi, cùm viderunt ipsi, quòd
Dominus Deus illius cum eo.
* Et congregati sunt in Hierusalem in mense 10
tertio in anno quintodecimo regni Asa.
* Et immolauerunt Domino in die illa de spo 11
lijs quæ duxerunt vitulos septingentos, &
ouium septem millia.
* Et ingressi sunt in fœdere vt quærerent 12
Dominum Deum patrum suorum ex toto cor-
de suo & ex tota anima sua.
* Et omnis qui nõ quæsierit Dominum Deũ 13
Israel, morietur à iuniore vsque ad seniorem,
à viro vsque ad mulierem.
* Et iurauerunt Domino in voce magna & 14
in iubilo & in tubis & in buccinis.
* Et exultauerunt propter iusiurandum o- 15
mnis Iuda, quoniam ex tota anima sua iuraue-
runt, & in omni voluntate sua quæsierunt
Dominum, & inuẽtus est eis, & requiem præ-
stitit eis Dominus per circuitum.

14 * καὶ ἐξέκοψαν τὰς κώμας αὐτῶν κύκλῳ γεδώρ, ὅτι
ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διήρπασαν τὰς πό-
λεις αὐτῶν, ὅτι σκῦλα πολλὰ ἐγενήθη αὐτοῖς.
15 * καί γε σκηνὰς κτηνῶν ἐξέκοψαν, καὶ ἔλαβον πρό-
βατα πολλὰ καὶ καμήλους, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ.

ιε.

1 * Καὶ ἀζαρίας υἱὸς ὠδήδ, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα
2 θεοῦ. * καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῷ ἀσά, καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ, ἀκούσόν μου ἀσά, καὶ πᾶς ἰούδα καὶ βενιαμίν, κύριος μεθ'
ὑμῶν ἐν τῷ εἶναι ὑμᾶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἐκζητήσητε αὐ-
τὸν, εὑρεθήσεται ὑμῖν· καὶ ἐὰν ἐγκαταλείπητε αὐτὸν, ἐγκα-
3 ταλείψει ὑμᾶς. * καὶ ἡμέραι πολλαὶ τῷ ἰσραὴλ ἄνευ θεοῦ
ἀληθινοῦ, καὶ οὐχὶ ἱερέως ὑποδεικνύοντος καὶ ἐν οὐ νόμῳ.
4 * καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς ἐν θλίψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν
ἰσραήλ, καὶ ζητήσουσιν αὐτὸν, καὶ εὑρεθήσεται αὐτοῖς.
5 * καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις οὐκ ἔστιν εἰρήνη τῷ ἐκπο-
ρευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ, ὅτι ἔκστασις κυρίου πολλὴ
ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας χώρας.
6 * καὶ πολεμήσει ἔθνος πρὸς ἔθνος, καὶ πόλις πρὸς
πόλιν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξέστησεν αὐτοὺς ἐν πάσῃ θλίψει.
7 * καὶ ὑμεῖς ἰσχύσατε καὶ μὴ ἐκλυέσθωσαν αἱ χεῖρες
ὑμῶν, ὅτι ἔστι μισθὸς τῇ ἐργασίᾳ ὑμῶν.
8 * καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν ἀσὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ
τὴν προφητείαν ὠδὴδ τοῦ προφήτου, κατίσχυσε καὶ ἐξέ-
βαλε τὰ βδελύγματα ἀπὸ πάσης τῆς γῆς ἰούδα καὶ
βενιαμὶν καὶ ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν κατέσχεν ἀπὸ ἱεροβοάμ
ἐξ ὄρους ἐφραίμ, καὶ ἐνεκαίνισεν ἀσὰ τὸ θυσιαστήριον
κυρίου, ὃ ἦν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ κυρίου.
9 * καὶ ἐξεκκλησίασεν ἀσὰ τὸν ἰούδα καὶ βενιαμὶν, καὶ τοὺς
προσηλύτους τοὺς παροικοῦντας μετ' αὐτοῦ, ἀπὸ ἐφραίμ
καὶ ἀπὸ μανασσῆ, καὶ ἀπὸ συμεὼν, ὅτι προσετέθησαν πρὸς
αὐτὸν ἐξ ἰσραὴλ πολλοὶ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς, ὅτι κύριος ὁ
θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.
10 * καὶ συνήχθησαν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρί-
τῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀσά.
11 * καὶ ἐθυσίασαν τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ τῶν
σκύλων ὧν ἤνεγκαν μόσχους ἑπτακοσίους, καὶ πρόβατα
12 ἑπτακισχίλια. * καὶ διῆλθον ἐν διαθήκῃ τοῦ ἐκζητῆσαι
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
αὐτῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτῶν.
13 * καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ζητήσῃ κύριον τὸν θεὸν τοῦ ἰσραήλ,
ἀποθανεῖται ἀπὸ νεωτέρου ἕως πρεσβυτέρου, ἀπὸ ἀνδρὸς
ἕως γυναικός.
14 * καὶ ὤμοσαν τῷ κυρίῳ ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἐν ἀλα-
λαγμῷ καὶ ἐν σάλπιγξιν καὶ ἐν κερατίναις.
15 * καὶ εὐφράνθησαν περὶ τοῦ ὅρκου πᾶς ἰούδα, ὅτι ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὤμοσαν, καὶ ἐν πάσῃ θελήσει αὐτῶν ἐξε-
ζήτησαν τὸν κύριον, καὶ εὑρέθη αὐτοῖς καὶ κατέπαυσεν αὐ-
τοῖς κύριος κυκλόθεν.

16 * וְגַם־מַעֲכָה אֵם ׀ אָסָא הַמֶּלֶךְ הֱסִירָהּ
מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לַאֲשֵׁרָה מִפְלָצֶת וַיִּכְרֹת
אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיָּדֶק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
17 * וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־
18 אָסָא הָיָה שָׁלֵם כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי
אָבִיו וְקָדָשָׁיו בֵּית הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
19 * וּמִלְחָמָה לֹא הָיָתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים
וְחָמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא׃

יו

1 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא
עָלָה בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * וַיֹּצֵא אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה
וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם
3 הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר׃ * בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וּבֵין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב
לֵךְ הָפֵר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה
4 מֵעָלָי׃ * וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא
וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֵת אָבֵל מָיִם
5 וְאֵת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה וַיַּשְׁבֵּת אֶת־
6 מְלַאכְתּוֹ׃ * וְאָסָא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָּל־
יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ
אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת־גֶּבַע וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
7 * וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא
מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּהִשָּׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם
וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן נִמְלַט
חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדֶךָ׃
8 * הֲלֹא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל לָרֹב
לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֶנְךָ עַל־
9 יְהוָה נְתָנָם בְּיָדֶךָ׃ * כִּי יְהוָה עֵינָיו
מְשֹׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לְבָבָם
שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמְּךָ
10 מִלְחָמוֹת׃ * וַיִּכְעַס אָסָא אֶל־הָרֹאֶה וַיִּתְּנֵהוּ
בֵּית הַמַּהְפֶּכֶת כִּי־בְזַעַף עִמּוֹ עַל־זֹאת וַיְרַצֵּץ
אָסָא מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא׃

16 * Sed & Maacham matrẽ Asa regis ex
augusto deposuit imperio, eo quòd fecis-
set in luco simulacrum Priapi, quod om-
ne contriuit,& in frusta cõminuens com-
17 bussit in torrente Cedron. *Excelsa au-
tem derelicta sunt in Israel. Attamen cor
Asa erat perfectum cunctis diebus eius.
18 *Eáque quæ vouerat pater suus & ipse,
intulit in domum Dei argentum & au-
rum, vasorúmq; diuersam supellectilem.
19 * Bellum verò non fuit vsque ad tri-
cesimum quintum annum regni Asa.

CAP. XVI.

1 A Nno autẽ tricesimo sexto regni eius
A ascendit Baasa rex Israel in Iudam, &
muro circundabat Rama, vt nullus tutè
posset egredi & ingredi de regno Asa.
2 * Protulit autem Asa argentum & au-
rum de thesauris domus Domini, & de
thesauris regis; misitque ad Benedab re-
gẽm Syriæ qui habitabat in Damasco, di-
cens:
3 * Fœdus inter me & te est. Pater quoq;
meus & pater tuus habuere concordiam,
B quamobrem misi tibi argentum & aurũ,
vt rupto fœdere quod habes cum Baasa
rege Israel, facias eum à me recedere.
4 * Quo comperto Benadab misit prin-
cipes exercituum suorum ad vrbes Israel,
qui percusserunt Ahion & Dan, & Abel-
maim, & vniuersas vrbes Neptalim mu-
ratas.
5 *Quod cùm audisset Baasa, desijt ædi-
ficare Rama & intermisit opus suum.
6 * Porrò Asa rex assumpsit vniuersum
Iudam, & tulerunt lapides de Rama & li-
gna quæ ædificationi præparauerat Baasa,
ædificauítq; ex eis Gabaa & Maspha.
7 * In tempore illo venit Anani prophe-
ta ad Asam regem Iuda, & dixit ei: Quia
C habuisti fiduciam in rege Syriæ & non in
Domino Deo tuo; idcirco euasit Syriæ re-
gis exercitus de manu tua.
8 *Nónne Æthiopes & Libyes multò plu-
res erant quadrigis & equitibus, & mul-
titudine nimia; quos, cùm in Domino cre-
didisses, tradidit in manu tua?
9 * Oculi enim Domini contemplantur
vniuersam terram, & præbent fortitudi-
nem his qui corde perfecto credunt in
eum. Stultè igitur egisti, & propter hoc
etiam præsenti tempore aduersum te bella
10 cõsurgent. *Iratúsq; Asa aduersus Viden-
tẽ, iussit eũ mitti in neruum, valde quippe
super hoc fuerat indignatus, & interfecit
de populo in tempore illo plurimos.

Et Maacha matrem Asa regis transtulit 16
Asa vt non esset Astartæ ministrans, & succi-
dit idolum, & combussit illud in torrente Ce-
dron.
Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc 17
fuerunt in Israel, attamen cor Asa perfectum
erat omnibus diebus suis.
Et intulit sancta patris sui, & sancta sua 18
in domum Dei, argentum & aurum & vasa.
Et bellum non fuit cum Asa vsque ad an- 19
num trigesimum & quintum regni Asa.

CAP. XVI.

ET in anno trigesimo sexto regni Asa, ascen- 1
dit Baasa rex Israel in Judam, & ædifica-
uit Rama vt non daret ingressum & egressum
Asa regi Juda.
Et accepit Asa argentum & aurum de 2
thesauro domus Domini & domus regis, &
misit ad filium Ader regis Syriæ qui habitabat
in Damasco, dicens:
Pange fœdus inter me & inter te, & in- 3
ter patrem tuum, & inter patrem meum; &
ecce misi tibi aurū & argentum: veni et dissi-
pa fœdus tuum quod est cum Baasa rege Israel,
& recedet à me.
Et audiuit filius Ader rex Syriæ regem 4
Asa, & misit principes exercitus sui in ciuita-
tes Israel, & percussit Aion, & Dan, & Abel-
maim, & omnes vicos Nephthalim.
Et factum est cùm audiret Baasa, & de- 5
sijt vt non amplius ædificaret Rama, & cessa-
re fecit opus suum.
Et Asa rex cepit vniuersum Judam vt 6
tollerent omnes lapides Rama & ligna eius,
quæ ædificauit Baasa, & ædificauit cum eis Ga
baa & Maspha.
In tempore illo venit Anani propheta ad 7
Asa regem Juda, & dixit ei, Quoniam confisus
es tu in rege Syriæ, & non confisus es tu in
Domino Deo tuo, propter hoc saluatus est exer-
citus regis Syriæ de manu tua.
Nonne Æthiopes & Libyes erant in po- 8
tentia multa, & confidentia in curribus &
equitibus in multitudine valde, & cùm con-
fisus esses tu in Domino, tradidit eos in mani-
bus tuis?
Quoniam oculi Domini inspiciunt in om- 9
nem terram, vt confortaret cum omni corde
perfecto ad eum, ignoranter fecisti in hoc, à mo-
do erit tecum bellum.
Et iratus est Asa aduersus prophetam, & 10
posuit eum in domum custodiæ, quoniam ira-
tus est in hoc, & vastauit Asa in populo in
tempore illo.

16 καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα ἀσὰ τοῦ βασιλέως με-
τέστησεν ἀσὰ τοῦ μὴ εἶναι τῇ ἀσάρτῃ λειτουργοῦσαν, καὶ
κατέκοψεν τὸ εἴδωλον, καὶ κατέκαυσεν αὐτὸ ἐν τῷ χει-
μάρρῳ κεδρών.
17 πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ, πλὴν καρδία ἀσὰ τελεία ἦν πάσας τὰς ἡμέρας
18 αὐτοῦ. καὶ εἰσήνεγκεν τὰ ἅγια τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
τὰ ἅγια αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ἀργύρεον καὶ χρυσίον
19 καὶ σκεύη. καὶ πόλεμος οὐκ ἦν μετὰ ἀσὰ ἕως τοῦ
ἔτους τοῦ τριακοστοῦ καὶ πέμπτου τῆς βασιλείας ἀσά.

ιϛ΄.

1 Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ ἕκτῳ τῆς βασιλείας ἀσά,
ἀνέβη βαασὰ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ᾠκοδόμη-
σε τὴν ῥαμᾶ τοῦ μὴ δοῦναι εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῷ ἀσὰ βα-
2 σιλεῖ ἰούδα. καὶ ἔλαβεν ἀσὰ ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐκ
θησαυρῶν οἴκου κυρίου, καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέ-
στειλεν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἄδερ βασιλέως συρίας τὸν κα-
τοικοῦντα ἐν δαμασκῷ, λέγων·
3 διάθου διαθήκην ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ,
καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός μου, καὶ
ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι χρυσίον καὶ ἀργύριον· δεῦρο καὶ διασκέ-
δασον τὴν διαθήκην σου τὴν μετὰ βαασὰ βασιλέως ἰσρα-
ήλ, καὶ ἀπελθέτω ἀπ' ἐμοῦ.
4 καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας τοῦ βασιλέως
ἀσά, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ
τὰς πόλεις ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν τὴν αἰών, καὶ τὴν δάν, καὶ
τὴν ἀβελμαείμ, καὶ πάσας τὰς περιχώρους νεφθαλείμ.
5 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βαασά, καὶ ἀπέλιπε
τοῦ μηκέτι οἰκοδομεῖν τὴν ῥαμά, καὶ κατέπαυσε τὸ ἔρ-
γον αὐτοῦ.
6 καὶ ἀσὰ ὁ βασιλεὺς ἔλαβε πάντα τὸν ἰούδαν τοῦ
αἴρειν πάντας τοὺς λίθους τῆς ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς,
ἃ ᾠκοδόμησε βαασά· καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς γαβαὰ
καὶ τὴν μασφά.
7 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ἀνανεὶ ὁ προφήτης πρὸς
ἀσὰ βασιλέα ἰούδα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ
βασιλέα συρίας, καὶ μὴ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον τὸν θεόν
σου, διὰ τοῦτο διεσώθη δύναμις βασιλέως συρίας ἐκ χει-
8 ρός σου. οὐχὶ οἱ αἰθίοπες καὶ λίβυες ἦσαν εἰς δύνα-
μιν πολλὴν καὶ θάρσος εἰς ἅρματα καὶ ἱππεῖς εἰς πλῆθος
σφόδρα, καὶ ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον, παρέδωκεν
αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου;
9 ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπιβλέπουσιν ἐπὶ πᾶσαν
τὴν γῆν, κατισχῦσαι μετὰ πάσης καρδίας τελείας πρὸς
αὐτόν, ἠγνόησας ἐπὶ τούτῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μετὰ σοῦ πό-
λεμος.
10 καὶ ἐθυμώθη ἀσὰ πρὸς τὸν προφήτην, καὶ παρέθετο
αὐτὸν εἰς οἶκον φυλακῆς, ὅτι ὠργίσθη ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐλυμή-
νατο ἀσὰ ἐν τῷ λαῷ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

11 * וְהִנֵּה דִּבְרֵי אָסָא הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים
הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים לִיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
12 * וַיֶּחֱלֶא אָסָא בִּשְׁנַת שְׁלוֹשִׁים וָתֵשַׁע לְמַלְכוּתוֹ
בְּרַגְלָיו עַד־לְמַעְלָה חָלְיוֹ וְגַם־בְּחָלְיוֹ לֹא־דָרַשׁ
13 אֶת־יְהוָה כִּי בָּרֹפְאִים׃ * וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־
אֲבֹתָיו וַיָּמָת בִּשְׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמָלְכוֹ׃
14 * וַיִּקְבְּרֻהוּ בְקִבְרֹתָיו אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ בְּעִיר
דָּוִיד וַיַּשְׁכִּיבֻהוּ בַּמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר מִלֵּא בְּשָׂמִים
וּזְנִים מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת מַעֲשֶׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ
שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לִמְאֹד׃

יז

1 * וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק
2 עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּתֶּן־חַיִל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
הַבְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם
3 אֲשֶׁר לָכַד אָסָא אָבִיו׃ * וַיְהִי יְהוָה עִם־
יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ בְּדַרְכֵי דָּוִיד אָבִיו הָרִאשֹׁנִים
4 וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים׃ * כִּי לֵאלֹהֵי אָבִיו דָּרָשׁ
וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיָּכֶן יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ
כָל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר
6 וְכָבוֹד לָרֹב׃ * וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי יְהוָה וְעוֹד
הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה׃
7 * וּבִשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־
חַיִל וּלְעֹבַדְיָה וְלִזְכַרְיָה וְלִנְתַנְאֵל וּלְמִיכָיָהוּ
לְלַמֵּד בְּעָרֵי יְהוּדָה׃
8 * וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדְיָהוּ
וַעֲשָׂהאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ וְטוֹבִיָּהוּ
וְטוֹב אֲדוֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם
9 הַכֹּהֲנִים׃ * וַיְלַמְּדוּ בִּיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר
תּוֹרַת יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ
10 בָּעָם׃ * וַיְהִי פַּחַד יְהוָה עַל כָּל־מַמְלְכוֹת
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ
עִם־יְהוֹשָׁפָט׃
11 * וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה
וְכֶסֶף מַשָּׂא גַּם הָעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ צֹאן
אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת
אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃

11 *Opera autem Asa prima & nouissima
D scripta sunt in libro regum Iuda & Israel.
12 *Ægrotauit etiam Asa anno tricesimo
nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, & nec in infirmitate sua quæsiuit
Dominum, sed magis in medicorum arte
confisus est.
13 *Dormiuítque cum patribus suis. Et
mortuus est anno quadragesimo primo
14 regni sui. *Et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in ciuitate David. Posuerúntque eum super lectũ suum
plenum aromatibus & vnguentis meretriciis quæ erant pigmentariorum arte
confecta, & combusserunt super eum ambitione nimia.

CAP. XVII.

1 Regnauit autem Iosaphat filius eius
A pro eo, & inualuit contra Israel.
2 *Constituítque militum numeros in
cunctis vrbibus Iuda quæ erãt vallatę muris, præsidiáq; disposuit in terra Iuda & in
ciuitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater eius.
3 *Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia
ambulauit in viis Dauid patris sui primis, & non sperauit in Baalim.
4 *Sed in Deo patris sui, & perrexit in
præceptis illius, & nõ iuxta peccata Israel.
5 *Confirmauítq; Dominus regnum in
manu eius; & dedit omnis Iuda munera
Iosaphat, factæque sunt ei infinitæ diuitiæ & multa gloria.
6 *Cúmq; sumpsisset cor eius audaciam
propter vias Domini, etiam excelsa & lucos de Iuda abstulit.
7 *Tertio autem anno regni sui misit de
principibus suis Benail & Obdiam, & Za-
B chariam, & Nathanael, & Micheam vt docerent in ciuitatibus Iuda.
8 *Et cum eis Leuitas Semeiam, & Nathaniam, & Zabadiam, Asael quoque &
Semiramoth, & Ionathan, Adoniámque
& Tobiam, & Tobadoniam Leuitas, &
cum eis Elisama & Ioram sacerdotes.
9 *Docebántque populum in Iuda, habentes librum legis Domini, & circuibãt
cunctas vrbes Iuda, atque erudiebant
10 populum. *Itaq; factus est pauor Domini super omnia regna terrarũ quę erant
C per gyrum Iuda, nec audebant bellare cõtra Iosaphat.
11 *Sed & Philistæi Iosaphat munera deferebant, & vectigal argenti. Arabes quoque adducebant pecora arietum septem
millia septingentos, & hircos totidem.

Et ecce sermones Asa primi & nouissimi 11
scripti sunt in libro sermonum regum Iuda &
Israel.
Et ægrotauit Asa anno tricesimo & nono 12
regni sui in pedibus suis, vsque ad supra infir-
mitas sua, & in ægritudine sua non quæsiuit
Dominum, sed medicos.
Et dormiuit Asa cum patribus suis, & de- 13
functus est Asa in quadragesimo & primo anno
regni sui.
Et sepelierunt eum in monumento, quod 14
fodit sibi in ciuitate Dauid, & collocauerunt
eum in lecto, & impleuerunt eum aromatibus,
& genera vnguentorum aromatariorum, &
fecerunt ei funus magnum, & combusserunt
eum combustione magna vsque nimis.

CAP. XVII.

ET regnauit Iosaphat filius eius pro eo, & 1
præualuit Iosaphat contra Israel.
Et dedit exercitum in cunctis vrbibus Iu- 2
da munitis, & constituit duces in terra Iuda,
& in ciuitatibus Ephraim, quas ceperat pater
eius Asa.
Et fuit Dominus cum Iosaphat, quoniam 3
ambulauit in viis Dauid patris sui primis, &
non quæsiuit idola.
Sed Dominum Deum patris sui quæsiuit, 4
& in mandatis eius ambulauit, & non iuxta
opera Israel.
Et direxit Dominus regnũ in manu eius, 5
& dedit omnis Iuda dona Iosaphat, & factæ
sunt ei diuitiæ & gloria multa.
Et exaltatum est cor eius in viis Domini, 6
& adhuc abstulit excelsa & lucos de terra
Iuda.
Et in anno tertio regni sui misit duces suos 7
& filios potentum, & Abdiam, & Zacha-
riam, & Nathanael, & Micheam, vt doce-
rent in ciuitatibus Iuda.
Et cum eis Leuitæ Sameas, & Natha- 8
nias, & Zabdias, & Asiel, & Semiramoth,
& Ionathan, & Adonias, & Tobias, & To-
badonia Leuitæ, & cum ipsis Elisama & Io-
ram sacerdotes.
Et docebant in Iuda, & cum eis liber le- 9
gis Domini, & circuibant in vrbibus Iuda,
& erudiebant populum.
Et factus fuit pauor Domini super omnia 10
regna terræ in circuitu Iuda, & non bellabant
contra Iosaphat.
Et de Philistiim deferebant Iosaphat do- 11
na & argentum, & Arabes deferebant ei
ouium arietes septem millia septingentos, &
hircos septem millia septingentos.

11 καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι ἀσὰ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ.

12 καὶ ἐμαλακίσθη ἀσὰ τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἕως ἄνω ἡ ἀρρωστία αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐξεζήτησε τὸν κύριον ἀλλὰ τοὺς ἰατρούς.

13 καὶ ἐκοιμήθη ἀσὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτελεύτησεν ἀσὰ ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

14 καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ ὤρυξεν ἑαυτῷ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐκοίμισαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κοίτης, καὶ ἔπλησαν αὐτὸν ἀρωμάτων, καὶ γένη μύρων μυρεψικῶν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ἐκφορὰν μεγάλην, καὶ ἔκαυσαν αὐτὸν καῦσιν μεγάλην ἕως σφόδρα.

ιζ.

1 Καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐνίσχυσεν ἰωσαφὰτ ἐπὶ ἰσραήλ.

2 καὶ ἔδωκεν δύναμιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰούδα ταῖς ὀχυραῖς, καὶ κατέστησεν ἡγουμένους ἐν τῇ γῇ ἰούδα καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐφραίμ, ἃς προκατελάβετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀσά.

3 καὶ ἐγένετο κύριος μετὰ ἰωσαφάτ, ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ταῖς πρώταις, καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν τὰ εἴδωλα.

4 ἀλλὰ κύριον τὸν θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξεζήτησεν, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ ἐπορεύθη, καὶ οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἰσραήλ.

5 καὶ κατεύθυνε κύριος τὴν βασιλείαν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε πᾶς ἰούδα δῶρα τῷ ἰωσαφάτ, καὶ ἐγένετο αὐτῷ πλοῦτος καὶ δόξα πολλή.

6 καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν ὁδοῖς κυρίου, καὶ ἔτι ἐξῆρε τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰούδα.

7 καὶ ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστειλε τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν δυνατῶν, καὶ τὸν ἀβδίαν, καὶ τὸν ζαχαρίαν, καὶ τὸν ναθαναήλ, καὶ τὸν μιχαίαν, τοῦ διδάσκειν ἐν πόλεσιν ἰούδα.

8 καὶ μετ᾽ αὐτῶν οἱ λευῖται σαμαίας, καὶ ναθανίας, καὶ ζαβδίας, καὶ ἀσιήλ, καὶ σεμιραμώθ, καὶ ἰωνάθαν, καὶ ἀδωνίας, καὶ τωβίας, καὶ τωβαδωνία οἱ λευῖται, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἐλισαμά, καὶ ἰωράμ οἱ ἱερεῖς.

9 καὶ ἐδίδασκον ἐν τῷ ἰούδα, καὶ μετ᾽ αὐτῶν βίβλος νό-
μου κυρίου, καὶ διῆλθον ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐδίδασκον
10 τὸν λαόν. καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσαις ταῖς
βασιλείαις τῆς γῆς κύκλῳ ἰούδα, καὶ οὐκ ἐπολέμουν
πρὸς ἰωσαφάτ.

11 καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἔφερον τῷ ἰωσαφὰτ δῶρα καὶ ἀργύριον, καί γε οἱ ἄραβες ἔφερον αὐτῷ προβάτων κριοὺς ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους, καὶ τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους.

12 ויהי יהושפט הלך וגדל עד־למעלה ויבן
ביהודה בירניות וערי מסכנות׃
13 ומלאכה רבה היה לו בערי יהודה ואנשי
מלחמה גבורי חיל בירושלם׃
14 ואלה פקדתם לבית אבותיהם ליהודה
שרי אלפים עדנה השר ועמו גבורי חיל שלש
15 מאות אלף׃ ועל־ידו יהוחנן השר ועמו
16 מאתים ושמונים אלף׃ ועל־ידו
עמסיה בן־זכרי המתנדב ליהוה ועמו מאתים
17 אלף גבור חיל׃ ומן־בנימן גבור חיל
אלידע ועמו נשקי־קשת ומגן מאתים אלף׃
18 ועל־ידו יהוזבד ועמו מאה־ושמונים
19 אלף חלוצי צבא׃ אלה המשרתים
את־המלך מלבד אשר־נתן המלך בערי
המבצר בכל־יהודה׃

יח

1 ויהי ליהושפט עשר וכבוד לרב
2 ויתחתן לאחאב׃ וירד לקץ שנים אל־
אחאב לשמרון ויזבח־לו אחאב צאן ובקר לרב
ולעם אשר־עמו ויסיתהו לעלות אל־רמת
3 גלעד׃ ויאמר אחאב מלך־ישראל אל־
יהושפט מלך יהודה התלך עמי רמת גלעד ויאמר
לו כמוני כמוך וכעמך עמי ועמך במלחמה׃
4 ויאמר יהושפט אל־מלך ישראל דרש־
נא כיום את־דבר יהוה׃
5 ויקבץ מלך־ישראל את־הנביאים
ארבע מאות איש ויאמר אלהם הנלך אל־
רמת גלעד למלחמה אם־אחדל ויאמרו
6 עלה ויתן האלהים ביד המלך׃ ויאמר
יהושפט האין פה נביא ליהוה עוד ונדרשה
7 מאתו׃ ויאמר מלך־ישראל אל־יהושפט
עוד איש־אחד לדרוש את־יהוה מאתו ואני
שנאתיהו כי־איננו מתנבא עלי לטובה כי כל־
ימיו לרעה הוא מיכיהו בן־ימלא ויאמר
יהושפט אל־יאמר המלך כן׃
8 ויקרא מלך ישראל אל־סריס אחד ויאמר
מהר מיכהו בן־ימלא׃

12 * Creuit ergo Iosaphat & magnificatus
est vsque in sublime, atque ædificauit in
Iuda domos ad instar turrium vrbésque
muratas.
13 * Et multa opera patrauit in vrbibus
Iuda. Viri quoque bellatores & robusti
erant in Hierusalem.
14 * Quorum iste numerus per domos at-
que familias singulorũ. In Iuda principes
D exercitus Ednas dux & cum eo robustissi-
morum viri trecenta millia.
15 * Post hunc Iohanan princeps, & cum
eo ducenta octoginta millia.
16 * Post illum quoq; Amasias filius Ze-
chri consecratus Domino & cum eo du-
centa millia virorum fortium.
17 * Hunc sequebatur robustus ad prœ-
lia Eliada & cum eo tenentium arcum &
clypeum ducenta millia.
18 * Post istum Iozabad & cũ eo centum
octoginta millia expeditorum militum.
19 * Hi omnes erant ad manum regis, ex-
ceptis aliis quos posuerat in vrbibus mu-
ratis & in vniuerso Iuda.

CAP. XVIII.

1 FVit ergo Iosaphat diues & inclytus
A multum & affinitate coniunctus est
Achab.
2 * Descendítque post annos ad eum in
Samariam. Ad cuius aduentum mactauit
Achab arietes & boues plurimos ipsi &
populo qui venerat cum eo, persuasítque
illi vt ascenderet in Ramoth Galaad.
3 * Dixítque Achab rex Israel ad Iosa-
phat regẽ Iuda: Veni mecum in Ramoth
Galaad. Cui ille respondit: Vt ego & tu,
sicut populus tuus, sic & populus meus,
tecúmque erimus in bello.
4 * Dixit Iosaphat ad regem Israel, Con-
sule obsecro in præsentiarum sermonem
5 Domini. * Congregauit igitur rex Israel
prophetarum quadringentos viros, & di-
xit ad eos, In Ramoth Galaad ad bellan-
dum ire debemus an quiescere? At illi,
Ascende, inquiunt, & tradet Deus in ma-
6 nu regis. * Dixítq; Iosaphat, Nunquid
non est hic prophetes Domini, vt ab illo
7 etiam requiramus? * Et ait rex Israel ad
Iosaphat: Est vir vnus à quo possumus
B quærere Domini voluntatem, sed ego odi
eum, quia non prophetat mihi bonũ, sed
malum omni tempore. Est autẽ Micheas
filius Iemla. Dixítq; Iosaphat, Ne loqua-
8 ris rex hoc modo. * Vocauit ergo rex
Israel vnum de Eunuchis, & dixit ei, Voca
citò Micheam filium Iemla.

12 * Et fuit Josaphat procedens & magnificatus vsque in sublime, & ædificauit adhuc in Juda domos & vrbes munitas.

13 * Et opera multa fuerunt ei in Juda, & viri bellatores robusti potentes in Hierusalem.

14 * Et hic numerus eorum per domos familiarum eorum, Juda tribuni Ednas princeps, & cum eo filij potentiæ viri robusti trecenta millia.

15 * Et adhærentes eis, Joanan princeps, & cum eo ducenta octoginta millia.

16 * Et adhærentes eis, Amasias filius Zechri promptus existens Domino, & cum eo ducenta millia potentes fortitudine.

17 * Et ex Beniamin potẽtes fortitudine Eliada, & cum eo sagittarij & clypeati ducenta millia.

18 * Et adhærentes eis, Jozabad, & cum eo centum octoginta millia robusti bello.

19 * Hi qui ministrabant regi, extra quos dedit rex in vrbibus munitis in vniuersa Judæa.

CAP. XVIII.

1 ET fuerunt Josaphat adhuc diuitiæ & gloria multa, et affinitate coniunctus est in domo Achaab.

2 * Et descendit in fine annorum ad Achaab in Samariam, & mactauit ei Achaab oues & boues in multitudine, & populo qui cum eo, & Achaab persuasit Josaphat vt ascenderet cum eo in Ramoth Galaad.

3 * Et dixit Achaab rex Jsrael ad Josaphat regem Juda, Si venies mecum in Ramoth Galaad? & dixit ei Josaphat, Vt tu sic & ego, & vt populus tuus, & populus meus, & tecum in bellum.

4 * Et dixit Josaphat regi Jsrael, Quære iam hodie sermonem Domini.

5 * Et congregauit rex Jsrael prophetas quadringentos viros, & dixit eis, Si eam in Ramoth Galaad in bellum, an acquiescam? & dixerunt, Ascende, & tradet Deus in manus regis.

6 * Et dixit Josaphat, Nõ est hic prophetes Domini adhuc, & quæremus ab eo?

7 * Et ait rex Jsrael ad Josaphat, Est vir vnus vt quæramus Dominum per eum, & ego odi eum, quoniam non est prophetans de me in bonis, quoniam omnes dies eius in malis, ipse Michæas filius Jemla: et dixit Josaphat, Ne loquatur rex sic.

8 * Et vocauit rex Jsrael eunuchum vnum, & dixit, Citò voca Michæam filium Jemla.

12 * καὶ ἦν ἰωσαφὰτ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος ἕως ὕψους, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπὶ ἐν τῷ ἰούδα βάρεις καὶ πόλεις ὀχυράς.

13 * καὶ ἔργα πολλὰ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῷ ἰούδα, καὶ ἄνδρες πολεμισταὶ δυνατοὶ ἰσχύοντες ἐν ἱερουσαλήμ.

14 * καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, τῷ ἰούδα χιλίαρχοι αἰδνὰς ὁ ἄρχων, καὶ μετ' αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως ἄνδρες δυνατοὶ τριακόσιαι χιλιάδες.

15 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωανὰν ὁ ἄρχων, καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσιαι ὀγδοήκοντα χιλιάδες.

16 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν ἀμασίας ὁ τοῦ ζεχρὶ ὁ προθυμούμενος τῷ κυρίῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσιαι χιλιάδες δυνατοὶ ἰσχύϊ.

17 * καὶ ἐκ τοῦ βενιαμὶν δυνατοὶ δυνάμει ἐλιαδὰ, καὶ μετ' αὐτοῦ τοξόται καὶ πελτασταὶ διακόσιαι χιλιάδες.

18 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωζαβὰδ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες δυνατοὶ πολέμου.

19 * οὗτοι οἱ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ, ἐκτὸς ὧν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ.

ιη΄.

1 * Καὶ ἐγένετο τῷ ἰωσαφὰτ ἔτι πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ, καὶ ἐπεγαμβρεύσατο ἐν τῷ οἴκῳ ἀχαάβ.

2 * καὶ κατέβη εἰς τέλος ἐτῶν πρὸς ἀχαὰβ εἰς σαμάρειαν, καὶ ἔθυσεν αὐτῷ ἀχαὰβ πρόβατα καὶ μόσχους εἰς πλῆθος, καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀχαὰβ ἔπεισε τὸν ἰωσαφὰτ τοῦ συναναβῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ.

3 * καὶ εἶπεν ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ῥαμὼθ τῆς γαλαάδ; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωσαφὰτ, ὡς σὺ οὕτω καὶ ἐγώ, καὶ ὡς ὁ λαός σου, καὶ ὁ λαός μου, καὶ μετὰ σοῦ εἰς πόλεμον.

4 * καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ, ζήτησον δὴ σήμερον τὸν λόγον κυρίου.

5 * καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ τοὺς προφήτας τετρακοσίους ἄνδρας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ πορευθῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπον, ἀνάβαινε, καὶ δώσει ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

6 * καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ, οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου ἔτι, καὶ ἐπιζητήσομεν παρ' αὐτοῦ;

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ, ἔστιν ἀνὴρ εἷς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ ἐγὼ μεμίσηκα αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστι προφητεύων περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ, ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἰς κακά, αὐτὸς μιχαίας υἱὸς ἰεμλά· καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ, μὴ λαλείτω ὁ βασιλεὺς οὕτως.

8 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εὐνοῦχον ἕνα, καὶ εἶπε, τάχεως κάλεσον μιχαίαν υἱὸν ἰεμλά.

9 * וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יוֹשְׁבִים
אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים וְיוֹשְׁבִים בְּגֹרֶן
פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים
10 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה
קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְּנַגַּח
אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם׃
11 * וְכָל־הַנְּבִאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה
רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
12 * וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר
אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה דִּבְרֵי הַנְּבִאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב
אֶל־הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ כְּאַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ
13 טוֹב׃ * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר־
יֹאמַר אֱלֹהַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃
14 * וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָה
הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל
וַיֹּאמֶר עֲלוּ וְהַצְלִיחוּ וְיִנָּתְנוּ בְּיֶדְכֶם׃
15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמֶּה פְעָמִים אֲנִי
מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק אֱמֶת בְּשֵׁם
16 יְהוָה׃ * וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל
נְפוֹצִים עַל־הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶן רֹעֶה
וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־
לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃
17 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא
אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־לְרָע׃
18 * וַיֹּאמֶר לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־
יְהוָה יוֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים
19 עַל־יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה
אֶת־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד
וַיֹּאמֶר זֶה אֹמֵר כָּכָה וְזֶה אֹמֵר כָּכָה׃
20 * וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי
אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃
21 * וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־
נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכַל צֵא וַעֲשֵׂה־
22 כֵן׃ * וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי
נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃
23 * וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ
עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה הַדֶּרֶךְ עָבַר רוּחַ־יְהוָה
מֵאִתִּי לְדַבֵּר אֹתָךְ׃

9 * Porrò rex Iſrael & Ioſaphat rex Iuda
vterq; ſedebant in ſolio ſuo veſtiti cultu
regio. Sedebant autẽ in area iuxta portam
Samariæ, omnéſq; prophetę vaticinaban-
10 tur coram eis. * Sedechias verò filius Cha
nana fecit ſibi cornua ferrea : & ait, Hæc
dicit Dominus, His ventilabis Syriam,
donec conteras eam.
11 * Omnéſq; prophetæ ſimiliter prophe-
tabant, atq; dicebant, Aſcẽde in Ramoth
Galaad & proſperaberis, & tradet eos Do
12 minus in manu regis. * Nuntius autem
qui ierat ad vocãdum Michęam : ait illi,
D En verba omnium prophetarum vno ore
bona regi annunciant. Quæſo ergo te, vt
ſermo tuus ab eis nõ diſſentiat, loquaríſq;
13 proſpera. * Cui reſpondit Michæas: Vi-
uit Dominus, quia quodcunque dixerit
mihi Deus meus, hoc loquar.
14 * Venit ergo ad regem: Cui rex ait, Mi-
chæa ire debemus in Ramoth Galaad ad
bellandum, an quieſcere? Cui ille reſpon-
dit, Aſcendite, cuncta enim proſpera eue-
nient, & tradẽtur hoſtes in manus veſtras.
15 * Dixítq; rex, Iterum atque iterum te
adiuro, vt mihi non loquaris niſi quod ve
rum eſt in nomine Domini.
16 * At ille ait, Vidi vniuerſum Iſrael di-
ſperſum in montibus ſicut oues abſq; pa-
E ſtore. Et dixit Dominus, Non habent iſti
dominos, reuertatur vnuſquiſque in do-
mum ſuam in pace.
17 * Et ait rex Iſrael ad Ioſaphat, Nónne
dixi tibi quòd non prophetaret iſte mihi
quicquam boni, ſed ea quæ mala ſunt?
18 * At ille: Idcirco, ait, audite verbum
Domini. Vidi Dominum ſedentem in ſo-
lio ſuo & omnem exercitum cæli aſſiſten-
tem ei à dextris & à ſiniſtris.
19 * Et dixit Dñs, Quis decipiet Achab re-
gem Iſrael vt aſcendat & corruat in Ra-
moth Galaad? Cúmque diceret vnus hoc
modo, & alter alio:
20 * Proceſſit ſpiritus & ſtetit coram Do-
mino: & ait, Ego decipiam eum. Cui Do-
minus, In quo, inquit, decipies?
21 * At ille reſpondit, Egrediar, & ero ſpi-
F ritus mendax in ore omnium prophetarũ
eius. Dixítq; Dñs, Decipies, & præuale-
22 bis, egredere & fac ita. * Nunc igitur
ecce Dominus dedit ſpiritum mendacij
in ore omnium prophetarum tuorum, &
23 Dñs locutus eſt de te mala. * Acceſſit autẽ
Sedechias filius Chanana, & percuſſit Mi
chęę maxillã, & ait, Per quam viam tranſi-
uit ſpiritus Dñi à me vt loqueretur tibi?

*Et rex Israel & Iosaphat rex Iuda seden- 9
tes vnusquisque in throno suo, vestiti stolis se-
debant in area portæ Samariæ, & omnes pro-
phetæ vaticinabantur coram eis.
*Et fecit sibi Sedecias filius Chanaana cor- 10
nua ferrea, & ait, Hæc dicit Dominus: In his
ventilabis Syriam, donec consumatur.
*Et omnes prophetæ prophetabant sic di- 11
centes: Ascende in Ramoth Galaad & pro-
speraberis, & tradet Dominus in manibus
regis.
*Et nuncius qui iuit ad vocandum Mi- 12
chæam, locutus est ei dicens, Ecce locuti sunt
prophetæ in ore vno bona de rege, & sint
iam sermones tui sicut vnius ipsorum, & lo-
quêris bona.
*Et dixit Michæas, Viuit Dominus, quia 13
quodcunque dixerit Deus ad me, ei loquar.
*Et venit ad regem, & dixit ei rex: Mi- 14
chæa si eam in Ramoth Galaad in bellum an
quiescam? & dixit: Ascende & prosperaberis,
& tradetur in manu vestra.
*Et dixit ei rex, Quoties ego adiuraui te, 15
vt non loquaris ad me nisi veritatem in no-
mine Domini?
*Et ait Michæas, Vidi Israel vniuersum 16
dispersum in montibus sicut oues, quibus non
est pastor: & dixit Dominus, Non habent du-
cem hi, reuertantur vnusquisque in domum
suam in pace.
*Et ait rex Israel ad Iosaphat, Nónne di- 17
xi tibi, quòd non prophetat de me bona, sed
mala?
*Et dixit Michæas, Non sic: audite ver- 18
bum Domini: vidi Dominum sedentem in so-
lio tuo, & omnis exercitus cæli stetit à dextris
eius, & à sinistris eius.
*Et dixit Dominus, Quis decipiet Achaab 19
regem Israel, vt ascendat & corruat in Ra-
moth Galaad? & dixit hic sic, & hic di-
xit sic.
*Et egressus est spiritus & stetit coram Do- 20
mino, & ait: Ego decipiam eum, & dixit Do-
minus in quo?
*Et dixit, Egrediar & ero spiritus men- 21
dax in ore omnium prophetarum eius, & di-
xit, Decipies & praualebis, egredere & fac
ita.
*Et nunc ecce dedit Dominus spiritum 22
mendacem in ore omnium prophetarum tuo-
rum horum, & Dominus locutus est super te
mala.
*Et accessit Seddecias filius Chanaana, & 23
percussit Michæam in maxillam, et ait ei, Qua
hac via transiuit spiritus Domini à me vt lo-
queretur ad te?

9 *καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰού-
δα καθήμενοι ἕκαστος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, ἐνδεδυμένοι στο-
λὰς ἐκάθηντο ἐν τῷ εὐρυχώρῳ τῆς θύρας σαμαρείας· καὶ
πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον ἐναντίον αὐτῶν.
10 *καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χαναανὰ κέρατα
σιδηρᾶ, καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ἐν τούτοις κερατιεῖς
τὴν συρίαν, ἕως ἂν συντελεσθῇ.
11 *καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον οὕτως λέ-
γοντες, ἀνάβηθι εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ, καὶ εὐοδωθήσῃ, καὶ
δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.
12 *καὶ ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς τοῦ καλέσαι τὸν μιχαίαν,
ἐλάλησεν αὐτῷ λέγων, ἰδοὺ ἐλάλησαν οἱ προφῆται ἐν
στόματι ἑνὶ ἀγαθὰ περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ γενέσθωσαν δὴ
οἱ λόγοι σου ὡς ἑνὸς αὐτῶν, καὶ λαλήσεις ἀγαθά.
13 *καὶ εἶπεν μιχαίας, ζῇ κύριος, ὅτι ὃ ἂν εἴπῃ ὁ θεὸς
πρός με, αὐτῷ λαλήσω;
14 *καὶ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασι-
λεύς, μιχαία εἰ πορευθῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλε-
μον ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπεν, ἀνάβαινε καὶ εὐοδωθήσῃ καὶ παρα-
δοθήσεται ἐν χειρὶ ὑμῶν.
15 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ποσάκις ἐγὼ ὥρκισά σε,
ἵνα μὴ λαλήσῃς πρός με πλὴν ἀλλ' ἢ ἀλήθειαν ἐν ὀνό-
ματι κυρίου;
16 *καὶ εἶπεν μιχαίας, εἶδον τὸν ἰσραὴλ πάντα διεσπαρ-
μένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ
εἶπεν κύριος, οὐκ ἔχουσιν ἡγούμενον οὗτοι, ἀναστρεφέτω-
σαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.
17 *καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, οὐκ
εἶπόν σοι, ὅτι οὐ προφητεύει περὶ ἐμοῦ ἀγαθά, ἀλλ' ἢ κακά;
18 *καὶ εἶπε μιχαίας, οὐχ οὕτως· ἀκούσατε λόγον κυ-
ρίου· εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶ-
σα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀ-
ριστερῶν αὐτοῦ.
19 *καὶ εἶπεν κύριος, τίς ἀπατήσει τὸν ἀχαὰβ βασι-
λέα ἰσραήλ, τοῦ ἀναβήσεσθαι καὶ πεσεῖσθαι εἰς ῥαμὼθ
γαλαάδ; καὶ εἶπεν οὗτος οὕτως, καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως.
20 *καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου,
καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπεν κύριος ἐν
τίνι;
21 *καὶ εἶπεν, ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευ-
δὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἀ-
πατήσεις καὶ δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίησον οὕτως.
22 *καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόμα-
τι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων, καὶ κύριος ἐλάλησεν
ἐπὶ σὲ κακά.
23 *καὶ ἤγγισε σεδδεκίας υἱὸς χαναανὰ καὶ ἐπάταξε τὸν
μιχαίαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ποίᾳ ταύτῃ
τῇ ὁδῷ παρῆλθε πνεῦμα κυρίου ἀπ' ἐμοῦ τοῦ λαλῆσαι
πρὸς σέ;

24 * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא
אֲשֶׁר תָּבוֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא׃
25 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ
וַהֲשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמוֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־
26 הַמֶּלֶךְ׃ * וַאֲמַרְתֶּם כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה
בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד
27 שׁוּבִי בְשָׁלוֹם׃ * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב
תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ
28 עַמִּים כֻּלָּם׃ * וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־רָמֹת גִּלְעָד׃
29 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ
וָבוֹא בַמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה׃
30 * וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
לֵאמֹר לֹא תִּלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן אֶת־הַגָּדוֹל כִּי אִם־
31 אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי
הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה אָמְרוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הוּא וַיָּסֹבּוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט וַיהוָה
32 עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת
שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשׁוּבוּ
33 מֵאַחֲרָיו׃ * וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר
לָרַכָּב הֲפֹךְ יָדֶיךָ וְהוֹצֵאתַנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי
34 הָחֳלֵיתִי׃ * וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא
וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲמִיד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם
עַד־הָעָרֶב וַיָּמָת לְעֵת בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃

יט

1 * וַיָּשָׁב יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ
2 בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלִָם׃ * וַיֵּצֵא אֶל־פָּנָיו יֵהוּא
בֶּן־חֲנָנִי הַחֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט
הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר וּלְשֹׂנְאֵי יְהוָה תֶּאֱהָב וּבָזֹאת עָלֶיךָ
3 קֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ * אֲבָל דְּבָרִים טוֹבִים
נִמְצְאוּ עִמָּךְ כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ
וַהֲכִינוֹתָ לְבָבְךָ לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים׃
4 * וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלִָם וַיָּשָׁב וַיֵּצֵא בָעָם
מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד־הַר אֶפְרַיִם וַיְשִׁיבֵם אֶל־יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

14 * Dixítque Michæas, Tu ipſe videbis
in die illo, quando ingreſſus fueris cu-
biculum de cubiculo, vt abſcondaris.
25 * Præcepit autē rex Iſrael, dicens: Tol-
lite Michæam, & ducite eum ad Ammon
principē ciuitatis & ad Ioas filium Ame-
lech.
26 * Et dicetis, Hæc dicit rex, Mittite hũc
in carcerem, & date ei panis modicum, &
aquæ pauxillum donec reuertar in pace.
27 * Dixítque Michæas, Si reuerſus fueris
in pace, non eſt Dominus locutus in me.
Et ait, Audite omnes populi.
28 * Igitur aſcenderunt rex Iſrael & Ioſa-
phat rex Iuda in Ramoth Galaad.
29 * Dixítque rex Iſrael ad Ioſaphat, Mu-
tabo habitum, & ſic ad pugnam vadam;
G tu autem induere veſtibus tuis. Mutatóq;
rex Iſrael habitu, venit ad bellum.
30 * Rex autem Syriæ præceperat ducibus
equitatus ſui, dicens: Ne pugnetis con-
tra minimum, aut contra maximum, niſi
contra ſolum regem Iſrael.
31 * Itaque cùm vidiſſent principes equi-
tatus Ioſaphat, dixerũt, Rex Iſrael eſt iſte.
Et circundederunt eum dimicantes. At
ille clamauit ad Dominum, & auxiliatus
eſt ei, atque auertit eos ab illo.
32 * Cùm enim vidiſſent duces equitatus
quòd nõ eſſet rex Iſrael, reliquerunt eum.
33 * Accidit autem vt vnus è populo ſagit-
tam in incertum iaceret & percuteret re-
gem Iſrael inter ceruicem & ſcapulas. At
ille aurigæ ſuo ait, Conuerte manũ tuam,
& educ me de acie, quia vulneratus ſum.
34 * Et finita eſt pugna in die illo. Porrò
rex Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros
vſque ad veſperam, & mortuus eſt occi-
dente Sole.

CAP. XIX.

1 A REuerſus eſt autem Ioſaphat rex Iuda
in domum ſuam pacificè in Hieru-
ſalem.
2 * Cui occurrit Iehu filius Anani Vidẽs,
& ait ad eum: Impio præbes auxilium, &
his qui oderunt Dominum amicitia iun-
geris; & idcirco iram quidem Domini me-
rebaris.
3 * Sed bona opera inuenta ſunt in te, eo
quòd abſtuleris lucos de terra Iuda, &
prǽparaueris cor tuũ vt requireres Deum.
4 * Habitauit ergo Ioſaphat in Hieruſa-
lem. Rurſúmque egreſſus eſt ad populum
de Berſabee vſque ad montem Ephraim,
& reuocauit eos ad Dominum Deum pa-
trum ſuorum.

24 * *Et dixit Michæas, Ecce tu videbis in die illa in qua ingressus fueris cubiculum de cubiculo vt abscondaris.*

25 * *Et dixit rex Israel, Tollite Michæam, & reducite ad Ammon principem ciuitatis, & ad Joas filium regis.*

26 * *Et dicetis, Sic dixit rex: Ponite hunc in domum custodiæ, & comedat panem tribulationis, & aquam tribulationis, donec reuertar ego in pace.*

27 * *Et dixit Michæas, Si reuertens reuersus fueris in pace, non locutus est Dominus in me: & ait, Audite populi omnes.*

28 * *Et ascendit Achaab rex Israel & Josaphat rex Juda in Ramoth Galaad.*

29 * *Et dixit rex Israel ad Josaphat, Cooperiar & ingrediar in bellum, & tu induere vestibus tuis, & mutatus est rex Israel, & ingressus est in bellum.*

30 * *Et rex Syriæ præcepit principibus curruum suorum, dicens: Ne pugnetis contra paruum & magnum, sed regem Israel solum.*

31 * *Et factum est postquam viderunt principes curruum Josaphat, & ipsi dixerunt, Rex Israel est: & circundederunt eum vt dimicarent: & clamauit Josaphat, et Dominus saluauit eum, & auertit eos Deus ab illo.*

32 * *Et factum est postquam viderunt principes curruum, quòd non erat rex Israel, & auersi sunt ab eo.*

33 * *Et tetendit vir dexteræ arcum, & percussit regem Israel inter pulmonem & inter thoracē: & ait rex aurigæ, Conuerte manū tuam & educ me de pugna, quoniam vulneratus sum.*

34 * *Et finita est pugna in die illo, & rex Israel erat stans in curru è contrario Syriæ vsq; ad vesperam, & mortuus est occidente Sole.*

CAP. XIX.

1 *ET reuersus est Josaphat rex Juda in domum suam in pace in Hierusalem.*

2 * *Et egressus est in occursum eius Jeu filius Anani propheta, & ait ad regem Josaphat: Si peccatori tu præbes auxilium, vel illi qui habitus est odio à Domino tu amicitia iungeris? propter hoc facta est in te ira Domini.*

3 * *Sed sermones boni inuenti sunt in te, quoniam abstulisti lucos de terra Juda, & direxisti cor tuum vt requireres Dominum.*

4 * *Et habitauit Josaphat in Hierusalem, & rursus egressus est ad populum de Bersabee vsque ad montem Ephraim, & conuertit eos ad Dominum Deum patrum suorum.*

14 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἰδοὺ σὺ ὄψει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ᾗ εἰσελεύσῃ ταμιεῖον ἐκ ταμιείου τοῦ κατακρυβῆναι.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, λάβετε τὸν μιχαίαν καὶ ἀποστρέψατε πρὸς ἀμμὼν τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως, καὶ πρὸς ἰωὰς υἱὸν τοῦ βασιλέως.

26 * καὶ ἐρεῖτε, οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεὺς, θέσθε τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ ἐσθιέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως, ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ.

27 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, οὐκ ἐλάλησε κύριος ἐν ἐμοί· καὶ εἶπεν, ἀκούσατε λαοὶ πάντες.

28 * καὶ ἀνέβη ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ.

29 * καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ, κατακαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὸν ἱματισμόν σου, καὶ ἠλλοιώθη βασιλεὺς ἰσραὴλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.

30 * καὶ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ λέγων, μὴ πολεμεῖτε τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν, ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα ἰσραὴλ μονώτατον.

31 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν ἰωσαφάτ, καὶ αὐτοὶ εἶπον, βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐστιν, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν, καὶ ἐβόησεν ἰωσαφάτ, καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ.

32 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων, ὅτι οὐκ ἦν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ.

33 * καὶ ἐνέτεινεν ἀνὴρ εὐστόχως τόξον, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀναμέσον τοῦ θώρακος, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἡνιόχῳ, ἐπίστρεφε τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου, ὅτι τετραυμάτισμαι.

34 * καὶ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξ ἐναντίας συρίας ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀπέθανε δύνοντος τοῦ ἡλίου.

ιθ΄.

1 * Καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἰηοῦ ὁ τοῦ ἀνανὶ ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰωσαφάτ, εἰ ἁμαρτωλῷ σὺ βοηθεῖς, ἢ μισουμένῳ ὑπὸ κυρίου σὺ φιλιάζεις; διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ σὲ ὀργὴ κυρίου.

3 * ἀλλ' ἢ λόγοι ἀγαθοὶ εὑρέθησαν ἐν σοὶ ὅτι ἐξῆρες τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰούδα, καὶ κατεύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν κύριον.

4 * καὶ κατῴκησεν ἰωσαφὰτ ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ πάλιν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ βηρσαβεαὶ ἕως ὄρους ἐφραίμ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν

5 * וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
6 הַבְּצֻרוֹת לְעִיר וָעִיר׃ * וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים
רְאוּ מָה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ
כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם בִּדְבַר מִשְׁפָּט׃
7 * וְעַתָּה יְהִי פַחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ
וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה וּמַשֹּׂא
8 פָנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד׃ * וְגַם בִּירוּשָׁלַםִ הֶעֱמִיד
יְהוֹשָׁפָט מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה וְלָרִיב וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלָםִ׃
9 * וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בְּיִרְאַת
יְהוָה בֶּאֱמוּנָה וּבְלֵבָב שָׁלֵם׃
10 * וְכָל־רִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם
הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה
לְמִצְוָה לְחֻקִּים וּלְמִשְׁפָּטִים וְהִזְהַרְתֶּם אֹתָם
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה־קֶצֶף עֲלֵיכֶם וְעַל־
אֲחֵיכֶם כֹּה תַעֲשׂוּן וְלֹא תֶאְשָׁמוּ׃
11 * וְהִנֵּה אֲמַרְיָהוּ כֹּהֵן הָרֹאשׁ עֲלֵיכֶם לְכֹל דְּבַר
יְהוָה וּזְבַדְיָהוּ בֶן־יִשְׁמָעֵאל הַנָּגִיד לְבֵית־יְהוּדָה
לְכֹל דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לִפְנֵיכֶם חִזְקוּ
וַעֲשׂוּ וִיהִי יְהוָה עִם־הַטּוֹב׃

כ

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב
וּבְנֵי עַמּוֹן וְעִמָּהֶם מֵהָעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשָׁפָט
2 לַמִּלְחָמָה׃ * וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט לֵאמֹר
בָּא עָלֶיךָ הָמוֹן רָב מֵעֵבֶר לַיָּם מֵאֲרָם וְהִנָּם
3 בְּחַצְצוֹן תָּמָר הִיא עֵין גֶּדִי׃ * וַיִּרָא וַיִּתֵּן יְהוֹשָׁפָט
אֶת־פָּנָיו לִדְרוֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא־צוֹם עַל־כָּל־
4 יְהוּדָה׃ * וַיִּקָּבְצוּ יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מֵיְהוָה גַּם
מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה בָּאוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה׃
5 * וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ
בְּבֵית יְהוָה לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה׃
6 * וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ הֲלֹא אַתָּה־הוּא
אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכֹל מַמְלְכוֹת
הַגּוֹיִם וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וְאֵין עִמְּךָ לְהִתְיַצֵּב׃
7 * הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהֵינוּ הוֹרַשְׁתָּ אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
הַזֹּאת מִלִּפְנֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַתִּתְּנָהּ לְזֶרַע אַבְרָהָם
אֹהַבְךָ לְעוֹלָם׃

5 * Constituítque iudices terræ in cun-
ctis ciuitatibus Iuda munitis per singula
6 loca. *Et præcipiens iudicibus, Videte,
ait, quid faciatis: non enim hominis exer-
cetis iudicium sed Domini, & quodcũq;
iudicaueritis, in vos redundabit.
7 * Sit timor Domini vobiscum & cum Rom.2. Act.10.
dilig̃etia cuncta facite. Nõ est enim apud
Dñm Deum nostrum iniquitas, nec per-
sonarum acceptio, nec cupido munerum.
8 *In Hierusalem quoq; constituit Iosa-
phat Leuitas & sacerdotes, & principes fa-
miliarum ex Israel, vt iudicium & causam
Domini iudicarent habitatoribus eius.
9 *Præcepítq; eis dicens, Sic agetis in ti-
more Domini fideliter & corde perfecto.
10 * Omnem causam quæ venerit ad vos
fratrum vestrorũ qui habitant in vrbibus
suis, inter cognationem & cognationem,
D vbicunque quæstio est de lege, de manda-
to, de cerimoniis, de iustificationibus o-
stendite eis, vt non peccent in Dñm, & ne
veniat ira super vos & super fratres ve-
stros. sic ergo agentes non peccabitis.
11 * Amarias autem sacerdos & pontifex
vester, in his quæ ad Dñm pertiñet præsi-
debit. Porrò Zabadias filius Hismael qui
est dux in domo Iuda, super ea opera erit
quæ ad regis officiũ pertinent. Habetísq;
magistros Leuitas corã vobis: cõfortami-
ni & agite dilig̃eter, & erit Dñs cũ bonis.

CAP. XX.

1 POst hæc cõgregati sunt filij Moab & fi-
A lij Ammon & cum eis de Ammonitis
ad Iosaphat vt pugnarent contra eum.
2 * Venerúntq; nuncij, & indicauerunt
Iosaphat, dicentes: Venit contra te mul-
titudo magna de his locis quæ trans mare
sunt & de Syria, & ecce consistunt in Asa-
3 son-thamar, quæ est Engaddi. * Iosaphat
aũt timore perterritus totũ se contulit ad
rogandum Dñm, & prædicauit ieiunium
4 vniuerso Iuda. *Congregatúsq; est Iudas
ad deprecandum Dñm, sed & omnes de
vrbibus suis venerunt ad obsecrandum
5 eum. * Cúmq; stetisset Iosaphat in me-
dio cœtu Iudæ & Hierusalem in domo
Domini ante atrium nouum:
6 * Ait, Domine Deus patrũ nostrorum
tu es Deus in cælo, & dominaris cunctis
B regnis g̃etium. In manu tua est fortitudo
& potentia, nec quisquam tibi potest resi-
7 stere. * Nónne tu Deus noster interfe-
cisti omnes habitatores terræ huius co-
ram populo tuo Israel, & dedisti eam se-
mini Abraam amici tui in sempiternum?

**Et constituit iudices in cunctis ciuitatibus Juda munitis in ciuitate & ciuitate. 5

**Et dixit iudicibus, Videte quid vos facitis: quoniam non homini vos iudicatis sed Domino, & vobiscum verba iudicij. 6

**Et nunc sit timor Domini super vos, & custodite, & facite, quoniam non est cum Domino Deo nostro iniustitia, nec admirari personam, nec accipere munera. 7

**Et in Hierusalem constituit Josaphat de Leuitis, & sacerdotibus, & patriarchis Israel in iudicium Domini & in iustificationem vt iudicarent habitantes Hierusalem. 8

**Et præcepit eis dicens, Sic agite in timore Domini, in veritate, & in corde pleno omnis vir 9

**Judicium veniens ad vos fratrum vestrorum qui habitant in vrbibus suis, inter sanguinem & sanguinem, & inter præceptũ & mandatum, & in iustificationes & iudicia, & distinguetis eis, & non peccabunt Domino, & non erit ira super vos & super fratres vestros: sic agite, & non peccabitis. 10

**Et ecce Amarias sacerdos dux in vobis in omne verbum Domini, & Zabadias filius Ismael dux domui Juda in omne verbum regis. & scribæ Leuitæ coram vobis, agite viriliter & facite, & erit Dominus cum bono. 11

CAP. XX.

ET post hæc venerunt filij Moab & filij Ammon, & cum eis de Ammanitis contra Josaphat in pugnam. 1

**Et venerunt & nunciauerunt Josaphat dicentes, Venit contra te multitudo multa de trans mare de Syria, & ecce sunt in Asasanthamar, ipsa est Engadi. 2

**Et timuit Josaphat, & dedit faciem suam ad quærendum Dominum, & prædicauit ieiunium in vniuersa Juda. 3

**Et congregatus est Iudas vt quæreret Dominum, & venerunt ex omnibus vrbibus Juda ad quærendum Dominum. 4

**Et stetit Josaphat in concione Juda in Hierusalem, in domo Domini ante faciẽ atrij noui. 5

**Et dixit, Domine Deus patrum nostrorum nonne tu es ipse Deus in cælo, & dominaris cunctis regnis gentium? in manu tua fortitudo & potentia, & non est apud te vt resistat tibi. 6

**Nonne tu es Deus noster qui interfecisti habitãtes terram hanc à facie populi tui Israel, & dedisti eam semini Abraam amico tuo in sæculum? 7

5 καὶ κατέστησε κριτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰούδα ταῖς ὀχυραῖς ἐν πόλει καὶ πόλει.

6 καὶ εἶπεν τοῖς κριταῖς, ἴδετε τί ὑμεῖς ποιεῖτε, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ὑμεῖς κρίνετε ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ, καὶ μεθ' ὑμῶν λόγοι κρίσεως·

7 καὶ νῦν γενέσθω ὁ φόβος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ φυλάσσετε, καὶ ποιεῖτε, ὅτι οὐκ ἔστι μετὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἀδικία, οὐδὲ θαυμάσαι πρόσωπον, οὐδὲ λαβεῖν δῶρα.

8 καί γε ἐν ἱερουσαλὴμ κατέστησεν ἰωσαφὰτ ἐκ τῶν λευιτῶν καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν πατριαρχῶν ἰσραὴλ εἰς κρίσιν κυρίου καὶ εἰς δικαίωσιν τοῦ κρίνειν τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ.

9 καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, οὕτως ποιήσατε ἐν φόβῳ κυρίου ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ πλήρει πᾶς ἀνήρ

10 κρίσιν τὴν ἐρχομένην ἐφ' ὑμᾶς τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν κατοικούντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἀναμέσον αἵματος καὶ αἵματος, καὶ ἀναμέσον προστάγματος καὶ ἐντολῆς, καὶ εἰς τὰ δικαιώματα καὶ κρίματα· καὶ διαστελεῖτε αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἁμαρτήσονται τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὀργὴ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν· οὕτως ποιήσατε, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθε.

11 καὶ ἰδοὺ ἀμαρίας ὁ ἱερεὺς ἡγούμενος ἐφ' ὑμᾶς εἰς πάντα λόγον κυρίου· καὶ ζαβαδίας ὁ υἱὸς ἰσμαὴλ ἡγούμενος τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς πάντα λόγον τοῦ βασιλέως· καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ λευῖται ἐνώπιον ὑμῶν, ἀνδρίζεσθε καὶ ποιεῖτε, καὶ ἔσται κύριος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ.

κ'.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον οἱ υἱοὶ μωὰβ καὶ υἱοὶ ἀμμών, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκ τῶν ἀμμανιτῶν ἐπὶ ἰωσαφὰτ εἰς πόλεμον.

2 καὶ ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν τῷ ἰωσαφὰτ λέγοντες, ἥκει ἐπὶ σὲ πλῆθος πολὺ ἐκ τοῦ πέραν τῆς θαλάσσης ἀπὸ συρίας, καὶ ἰδού εἰσιν ἐν ἀσασανθαμάρ, αὕτη ἐστὶν ἐγγαδί.

3 καὶ ἐφοβήθη ἰωσαφάτ, καὶ ἔδωκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἐκήρυξεν νηστείαν ἐν παντὶ ἰούδα.

4 καὶ συνήχθη ἰούδας ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἦλθον ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα ζητῆσαι τὸν κύριον.

5 καὶ ἀνέστη ἰωσαφὰτ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἰούδα ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν οἴκῳ κυρίου κατὰ πρόσωπον τῆς αὐλῆς τῆς καινῆς.

6 καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν οὐχὶ σὺ εἶ αὐτὸς θεὸς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐξουσιάζεις πασῶν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐθνῶν; καὶ ἐν τῇ χειρί σου ἰσχὺς καὶ δυναστεία, καὶ οὐκ ἔστι πρὸς σὲ ἀντιστῆναί σοι.

7 οὐχὶ σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξολοθρεύσας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ προσώπου τοῦ λαοῦ σου ἰσραήλ, καὶ ἔδωκας αὐτὴν τῷ σπέρματι ἀβραὰμ τῷ φίλῳ σου εἰς τὸν αἰῶνα;

8 * וַיֵּשְׁבוּ־בָהּ וַיִּבְנוּ לְךָ בָּהּ מִקְדָּשׁ לְשִׁמְךָ
9 לֵאמֹר׃ * אִם־תָּבוֹא עָלֵינוּ רָעָה חֶרֶב שְׁפוֹט
וְדֶבֶר וְרָעָב נַעַמְדָה לִפְנֵי הַבַּיִת הַזֶּה וּלְפָנֶיךָ כִּי
שִׁמְךָ בַּבַּיִת הַזֶּה וְנִזְעַק אֵלֶיךָ מִצָּרָתֵנוּ וְתִשְׁמַע
10 וְתוֹשִׁיעַ׃ * וְעַתָּה הִנֵּה בְנֵי־עַמּוֹן וּמוֹאָב
וְהַר־שֵׂעִיר אֲשֶׁר לֹא־נָתַתָּה לְיִשְׂרָאֵל לָבוֹא
בָהֶם בְּבֹאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם כִּי סָרוּ מֵעֲלֵיהֶם
11 וְלֹא הִשְׁמִידוּם׃ * וְהִנֵּה־הֵם גֹּמְלִים עָלֵינוּ
לָבוֹא לְגָרְשֵׁנוּ מִיְּרֻשָּׁתְךָ אֲשֶׁר הוֹרַשְׁתָּנוּ׃
12 * אֱלֹהֵינוּ הֲלֹא תִשְׁפָּט־בָּם כִּי אֵין בָּנוּ כֹּחַ
לִפְנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא
נֵדַע מַה־נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃
13 * וְכָל־יְהוּדָה עֹמְדִים לִפְנֵי יְהוָה גַּם־
14 טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם׃ * וְיַחֲזִיאֵל בֶּן־זְכַרְיָהוּ
בֶּן־בְּנָיָה בֶּן־יְעִיאֵל בֶּן־מַתַּנְיָה הַלֵּוִי מִן־בְּנֵי
אָסָף הָיְתָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה בְּתוֹךְ הַקָּהָל׃
15 * וַיֹּאמֶר הַקְשִׁיבוּ כָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
וְהַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט כֹּה־אָמַר יְהוָה לָכֶם אַתֶּם
אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה
כִּי לֹא לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃
16 מָחָר רְדוּ עֲלֵיהֶם הִנָּם עֹלִים בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ
וּמְצָאתֶם אֹתָם בְּסוֹף הַנַּחַל פְּנֵי מִדְבַּר יְרוּאֵל׃
17 * לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם בָּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ וּרְאוּ
אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם אַל־
תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם וַיהוָה
18 עִמָּכֶם׃ * וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אַרְצָה וְכָל־
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם נָפְלוּ לִפְנֵי יְהוָה לְהִשְׁתַּחֲוֺת
19 לַיהוָה׃ * וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים וּמִן־
בְּנֵי הַקָּרְחִים לְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּקוֹל גָּדוֹל לְמָעְלָה׃
20 * וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיֵּצְאוּ לְמִדְבַּר תְּקוֹעַ
וּבְצֵאתָם עָמַד יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שְׁמָעוּנִי יְהוּדָה
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הַאֲמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְתֵאָמֵנוּ
הַאֲמִינוּ בִנְבִיאָיו וְהַצְלִיחוּ׃
21 * וַיִּוָּעַץ אֶל־הָעָם וַיַּעֲמֵד מְשֹׁרְרִים
לַיהוָה וּמְהַלְלִים לְהַדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת
לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃

8 * Habitauerúntq; in ea,& extruxerunt
in illa sanctuarium nomini tuo dicentes:
9 * Si irruerint super nos mala, gladius
iudicij, pestiletia & fames, stabimus corã
domo hac in conspectu tuo,in qua inuo-
catum est nomen tuũ; & clamabimus ad
te in tribulationibus nostris, & exaudies
10 nos saluósq; facies. * Nũc igitur ecce filij
Ammõ & Moab,& mõs Seyr,per quos nõ
cõcessisti Israel vt transirent quãdo egre-
diebantur de Ægypto, sed declinauerunt
ab eis & non interfecerunt illos.
11 * E contrario agunt & nituntur eijcere
nos de possessione quam tradidisti nobis.
12 * Deus noster, ergo non iudicabis eos?
In nobis quidem non est tanta fortitudo
C vt possimus huic multitudini resistere q̃
irruit super nos. Sed cùm ignoremus quid
agere debeamus, hoc solum habemus re-
sidui; vt oculos nostros dirigamus ad te.
13 * Omnis verò Iuda stabat coram Dño
cũ paruulis & vxoribus,& liberis suis.
14 * Erat autẽ Iazihel filius Zachariæ,filij
Banaiæ, filij Iehihel, filij Mathaniæ Leui-
tes de filiis Asaph, super quẽ factus est spi
15 ritus Dñi in medio turbę. * Et ait, Atten-
dite omnis Iuda, & qui habitatis in Hie-
rusalem,& tu rex Iosaphat: Hæc dicit Dñs
vobis, Nolite timere, nec paueatis hanc
multitudinẽ. Non est enim vestra pugna,
16 sed Dei. * Cras descendetis contra eos.
D Ascensuri enim sunt per cliuum nomine
Seis, & inuenietis illos in summitate tor-
rentis qui est contra solitudinem Hieru-
17 hel. * Non enim eritis vos qui dimica-
bitis, sed tantũmodo confidenter state, &
videbitis auxilium Dñi super vos. O Iuda
& Hierusalem nolite timere, nec paueatis.
Cras egredimini contra eos, & Dñs erit vo-
18 biscum. * Iosaphat ergo & Iuda,& om-
nes habitatores Hierusalẽ ceciderũt pro-
ni in terrã coram Dño & adorauerunt eũ.
19 * Porrò Leuitæ de filiis Caath, & de fi-
liis Chore laudabant Dñm Deum Israel
20 voce magna in excelsum. * Cúmq; ma-
nè surrexissent, egressi sunt per desertum
E Thecue; profectísq; eis stans Iosaphat in
medio eorum,dixit: Audite me viri Iuda,
& omnes habitatores Hierusalem. Credi-
te in Domino Deo vestro, & securi eritis;
credite prophetis eius,& cuncta euenient
21 prospera. * Dedítque consilium popu-
lo,& statuit cantores Domini vt laudarẽt
eum in turmis suis & antecederent exer-
citũ,ac voce consona dicerẽt: Cõfitemini
Dño,quoniã in ęternũ misericordia eius.

*Et habitauerunt in ea, & ædificauerunt 8
tibi in ea sanctuarium nomini tuo dicentes:
*Si irruerint super nos mala, gladius, iudi- 9
cium, mors, fames, stabimus coram domo hac et
coram te, quoniam nomen tuum inuocatum est
in loco hoc, & clamabimus ad te à tribulatione
nostra, & exaudies & saluabis.
*Et nunc ecce filij Ammon & Moab, & 10
mons Seir, in quos non dedisti Israel vt transi-
rent per eos, quãdo egrediebantur ipsi de terra
Ægypti, quoniam declinauerunt ab eis, & non
interfecerunt illos. *Et ecce ipsi aggrediun- 11
tur contra nos venire & eijcere nos à possessio-
ne nostra, quam dedisti nobis.
*Domine Deus noster non iudicabis in eis? 12
quoniam non est nobis fortitudo ad resistendum
contra multitudinem multam hanc quæ venit
super nos, & non scimus quid faciemus, quo-
niam in te oculi nostri.
*Et omnis Iuda stetit coram Domino, & 13
paruuli eorum, & vxores eorum, & filij eorũ.
*Et Ieziel filius Zachariæ, filij Banaiæ, filij 14
Ieiel, filij Maththaniæ Leuites de filiis Asaph,
factus est super eũ spiritus Domini in concione.
*Et dixit, Audite omnis Iuda & qui habi- 15
tatis in Hierusalem, & rex Iosaphat: Hæc dicit
Dominus vobis, Non timeatis vos, nec formi-
detis à facie turbæ multæ huius, quoniam non
vobis est acies, sed Deo.
*Cras descendite contra eos: ecce ascendunt 16
per ascẽsum Asis, & inuenietis eos vos in sum-
mitate torrentis iuxta faciem solitudinis Ieriel.
*Non vobis est pugnare in hac: state & in- 17
telligite, & videte salutem Domini quæ vo-
biscum: Iuda & Hierusalem ne timeatis, nec
paueatis egredi cras in occursum eorum, &
Dominus vobiscum.
*Et cadens Iosaphat in faciem in terram, et 18
omnis Iuda & habitantes Hierusalem, cecide-
runt in faciem coram Domino vt adorarent
Dominum.
*Et surrexerunt Leuitæ de filiis Caath, & 19
de filiis Core, ad laudandum Dominum Deum
Israel in voce magna in excelsum.
*Et surrexerũt manè, & egressi sunt in de- 20
sertum Thecoe. cùm verò proficiscerentur ipsi,
stetit Iosaphat & clamauit, & dixit, Audite
me Iuda, & habitantes in Hierusalem, credite
Domino Deo vestro, & fideles eritis, credite
in prophetis eius, & prosperabimini.
*Et dans consilium cum populo, statuit can- 21
tores & laudantes Dominum, vt confiteren-
tur & laudarent Dominum sanctum cùm
egrederentur ante exercitum, & dicebant,
Confitemini Domino, quoniam in æternum mi-
sericordia eius.

8 *καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ, καὶ ᾠκοδόμησαί σοι ἐν αὐτῇ
9 ἁγίασμα τῷ ὀνόματί σου λέγοντες· *ἐὰν ἐπέλθῃ ἐφ'
ἡμᾶς κακά, ῥομφαία, κρίσις, θάνατος, λιμός, στησόμεθα
ἐναντίον τοῦ οἴκου τούτου καὶ ἐναντίον σου, ὅτι τὸ ὄνομά σου
ἐπικέκληται ἐπὶ τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ βοήσομεν πρὸς σὲ ἀπὸ
τῆς θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἀκούσῃ καὶ σώσεις.
10 *καὶ νῦν ἰδοὺ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ μωάβ, καὶ ὄρος σηείρ, εἰς
οὓς οὐκ ἔδωκας τῷ ἰσραὴλ διελθεῖν δι' αὐτῶν ἐν τῷ ἐκπο-
ρεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι ἐξέκλιναν ἀπ' αὐ-
τῶν καὶ οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.
11 *καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐπιχειροῦσιν ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐλθεῖν, καὶ
ἐκβαλεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἡμῶν, ἧς δέδω-
κας ἡμῖν.
12 *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ κρινεῖς ἐν αὐτοῖς; ὅτι οὐκ ἔστιν
ἡμῖν ἰσχὺς τοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο
τὸ ἐλθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ οἴδαμεν τί ποιήσομεν, ὅτι ἐπὶ
σοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
13 *καὶ πᾶς ἰούδα εἱστήκει ἔναντι κυρίου, καὶ τὰ παιδία αὐ-
τῶν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν.
14 *καὶ ἰεζιὴλ ὁ τοῦ ζαχαρίου, υἱοῦ βαναΐου, υἱοῦ ἰεϊήλ,
υἱοῦ μαθθανίου ὁ λευίτης ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσάφ, ἐγένετο ἐπ'
αὐτὸν πνεῦμα κυρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
15 *καὶ εἶπεν, ἀκούσατε πᾶς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν
ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰωσαφάτ· τάδε λέγει κύ-
ριος ὑμῖν, μὴ φοβηθῆτε ὑμεῖς, μηδὲ πτοηθῆτε ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου, ὅτι οὐχ ὑμῖν ἐστιν ἡ πα-
ράταξις, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ.
16 *αὔριον κατάβητε ἐπ' αὐτούς, ἰδοὺ ἀναβαίνουσι κατὰ
τὴν ἀνάβασιν ἀσίς, καὶ εὑρήσετε αὐτοὺς ὑμεῖς ἐπ' ἄκρου
τοῦ χειμάρρου κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου ἰεριήλ.
17 *οὐχ ὑμῖν ἐστι πολεμῆσαι ἐν ταύτῃ, στῆτε καὶ συνίετε, καὶ
ἴδετε τὴν σωτηρίαν κυρίου τὴν μεθ' ὑμῶν· ἰούδα καὶ ἱερου-
σαλὴμ μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δειλιᾶτε ἐξελθεῖν αὔριον εἰς
ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ κύριος μεθ' ὑμῶν.
18 *καὶ κύψας ἰωσαφὰτ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν,
καὶ πᾶς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ, ἔπεσον ἐπὶ
πρόσωπον ἔναντι κυρίου τοῦ προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ.
19 *καὶ ἀνέστησαν οἱ λευῖται ἀπὸ τῶν υἱῶν καάθ καὶ ἐκ
τῶν υἱῶν τῶν κορηνῶν, τοῦ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἐν
φωνῇ μεγάλῃ εἰς ὕψος.
20 *καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωΐ, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον θε-
κωέ· ἐν δὲ τῷ ἐξελθεῖν αὐτούς, ἔστη ἰωσαφὰτ καὶ ἐβόησε, καὶ
εἶπεν, ἀκούσατέ μου ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσα-
λήμ, ἐμπιστεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἐμπιστευθήσε-
σθε· ἐμπιστεύσατε ἐν προφήταις αὐτοῦ, καὶ εὐοδωθήσεσθε.
21 *καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ τοῦ λαοῦ, ἔστησε ψαλτῳδοὺς
καὶ αἰνοῦντας τὸν κύριον, τοῦ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ
ἁγίῳ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τῆς δυνάμεως, καὶ ἔλε-
γον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

22 * וּבְעֵת הֵחֵלּוּ בְרִנָּה וּתְהִלָּה נָתַן יְהוָה ׀
מְאָרְבִים עַל־בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהַר־שֵׂעִיר הַבָּאִים
23 לִיהוּדָה וַיִּנָּגֵפוּ׃ * וַיַּעַמְדוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב עַל־
יֹשְׁבֵי הַר־שֵׂעִיר לְהַחֲרִים וּלְהַשְׁמִיד וּכְכַלּוֹתָם
בְּיוֹשְׁבֵי שֵׂעִיר עָזְרוּ אִישׁ בְּרֵעֵהוּ לְמַשְׁחִית׃
24 * וִיהוּדָה בָּא עַל־הַמִּצְפֶּה לַמִּדְבָּר וַיִּפְנוּ אֶל־
הֶהָמוֹן וְהִנָּם פְּגָרִים נֹפְלִים אַרְצָה וְאֵין פְּלֵיטָה׃
25 * וַיָּבֹא יְהוֹשָׁפָט וְעַמּוֹ לָבֹז אֶת־שְׁלָלָם וַיִּמְצְאוּ
בָהֶם לָרֹב וּרְכוּשׁ וּפְגָרִים וּכְלֵי חֲמֻדוֹת וַיְנַצְּלוּ
לָהֶם לְאֵין מַשָּׂא וַיִּהְיוּ יָמִים שְׁלוֹשָׁה בֹּזְזִים
אֶת־הַשָּׁלָל כִּי רַב־הוּא׃
26 * וּבַיּוֹם הָרְבִעִי נִקְהֲלוּ לְעֵמֶק בְּרָכָה כִּי שָׁם
בֵּרֲכוּ אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאוּ אֶת־שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא עֵמֶק בְּרָכָה עַד־הַיּוֹם׃
27 * וַיָּשֻׁבוּ כָּל־אִישׁ יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וִיהוֹשָׁפָט
בְּרֹאשָׁם לָשׁוּב אֶל־יְרוּשָׁלִַם בְּשִׂמְחָה כִּי־שִׂמְּחָם
28 יְהוָה מֵאוֹיְבֵיהֶם׃ * וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם בִּנְבָלִים
וּבְכִנֹּרוֹת וּבַחֲצֹצְרוֹת אֶל־בֵּית יְהוָה׃
29 * וַיְהִי פַּחַד אֱלֹהִים עַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת
בְּשָׁמְעָם כִּי נִלְחַם יְהוָה עִם אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל׃
30 * וַתִּשְׁקֹט מַלְכוּת יְהוֹשָׁפָט וַיָּנַח לוֹ אֱלֹהָיו
31 מִסָּבִיב׃ * וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט עַל־יְהוּדָה בֶּן־
שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזוּבָה בַּת־
32 שִׁלְחִי׃ * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו אָסָא וְלֹא־סָר
33 מִמֶּנָּה לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ * אַךְ
הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ וְעוֹד הָעָם לֹא־הֵכִינוּ לְבָבָם
34 לֵאלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי יֵהוּא
בֶן־חֲנָנִי אֲשֶׁר הֹעֲלָה עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
35 * וְאַחֲרֵי־כֵן אֶתְחַבַּר יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה
עִם אֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת׃
36 * וַיְחַבְּרֵהוּ עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אֳנִיּוֹת לָלֶכֶת תַּרְשִׁישׁ
וַיַּעֲשׂוּ אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃
37 * וַיִּתְנַבֵּא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־דֹּדָוָהוּ מִמָּרֵשָׁה עַל־
יְהוֹשָׁפָט לֵאמֹר כְּהִתְחַבֶּרְךָ עִם־אֲחַזְיָהוּ פָּרַץ
יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ וַיִּשָּׁבְרוּ אֳנִיּוֹת וְלֹא עָצְרוּ לָלֶכֶת
אֶל־תַּרְשִׁישׁ׃

22 * Cúmq; cœpissent laudes canere, vertit
Dñs insidias eorũ in semetipsos, filiorum,
scilicet, Ammõ & Moab, & mõtis Seyr, qui
egressi fuerãt vt pugnarent cõtra Iudam,
23 & percussi sunt. * Namq; filij Ammon &
Moab cõsurrexerũt aduersum habitato-
res mõtis Seyr, vt interficerent & delerent
eos. Cúmq; hoc opere perpetrassent, etiã
in semetipsos versi mutuis cõcidêre vul-
24 neribus. * Porrò Iuda cùm venisset ad
speculã quę respicit solitudinẽ, vidit pro-
F cul omnem latè regionẽ plenam cadaue-
ribus, nec superesse quenquã qui necẽ po
25 tuisset euadere. * Venit ergo Iosaphat &
omnis populus cũ eo ad detrahẽda spolia
mortuorum, inuenerũtq; inter cadauera
variã supellectilem, vestes quoq; & vasa
preciosissima, & diripuerunt, ita vt omnia
portare nõ possent, nec per tres dies spolia
26 auferre præ prædæ magnitudine. * Die
aũt quarto cõgregati sunt in Valle bene-
dictionis. Etenim quoniã ibi benedixe-
runt Dño, vocauerunt locũ illũ Vallem-
benedictionis vsq; in præsentem diem.
27 * Reuersúsq; est omnis vir Iuda & ha-
bitatores Hierusalem, & Iosaphat ante eos
in Hierusalẽ cum lætitia magna, eo ꝙ de-
disset eis Dñs gaudium de inimicis suis.
28 * Ingressíq; sunt in Hierusalẽ cum psal-
teriis & citharis & tubis in domum Dñi.
29 * Irruit aũt pauor Dei super vniuersa re-
gna terrarum, cùm audissent ꝙ pugnasset
30 Dñs contra inimicos Israel. * Quieuítq;
regnũ Iosaphat, & prębuit ei Deus pacem
31 per circuitũ. * Regnauit igitur Iosaphat
super Iudã & erat triginta quinq; annorũ
cùm regnare cępisset. Viginti aũt & quin-
que annis regnauit in Hierusalẽ, & nomẽ
32 matris eius Azuba filia Selachi. * Etam-
G bulauit in via patris sui Asa, nec declina-
uit ab ea, faciens q̃ placita erãt corã Dño.
33 * Veruntamẽ excelsa nõ abstulit, & ad-
huc populus non direxerat cor suum ad
34 Dñm Deũ patrum suorũ. * Reliqua autẽ
gestorũ Iosaphat priorũ & nouissimorum
scripta sunt in verbis Iehu filij Anani, quę
35 digessit in libro regum Israel. * Post hæc
inijt amicitias Iosaphat rex Iuda cũ Ocho-
zia rege Israel, cuius opera fuerũt impijs-
36 sima. * & particeps fuit vt faceret naues q̃
irent in Tharsis. Fecerúntque classem in
37 Asiõ Gaber. * Prophetauit autẽ Eliezer fi-
lius Dodau de Maresa ad Iosaphat, dicẽs:
Quia habuisti fœdus cũ Ochozia, percus-
sit Dominus opera tua, contritæque sunt
naues, nec potuerunt ire in Tharsis.

*Et cùm cœpissent laudem suā & confessio- 22
nem, dedit Dominus insidias vt pugnarent con
tra filios Ammon & Moab, et montē Seir, qui
egressi fuerant contra Judam, & conuersi sunt.
*Et surrexerunt filij Ammon & Moab ad- 23
uersus habitantes montē Seir, vt cōtererent &
delerent eos: & postquā perdiderunt habitātes
Seir, surrexerunt adinuicem, & apprehendit
vir proximum suum in corruptionem.
*Et Judas venit in speculā in solitudinem, 24
& aspexit & vidit multitudinē, & ecce om-
nes mortui qui ceciderunt in terra, nō erat sal-
uatus. *Et venit Iosaphat & populus eius 25
ad spoliandum spolia eorum, & inuenerunt iu-
menta multa, & sarcinam, & spolia, & vasa
desiderabilia, & diripuerunt sibi, & fuerunt
dies tres prædantiū spolia, quoniā multa erant.
*Et die quarta cōgregati sunt in Valle-be- 26
nedictionis, illic enim benedixerunt Domino:
propter hoc vocauerunt nomen loci illius Val-
lis benedictionis vsque in diem hanc.
*Et reuersus est omnis vir Juda in Hieru- 27
salem, & Josaphat dux eorū reuersus est in Hie
rusalem in lætitia magna, quoniam lætificauit
ipsos Dominus de inimicis suis.
*Et ingressi sunt in Hierusalem in psalteriis 28
& citharis, & in tubis in domum Domini.
*Et factus est pauor Domini super vniuersa 29
regna terræ cùm audissent ipsi, quoniam pugna-
uit Dominus cum inimicis Jsrael.
*Et fuit in pace regnum Josaphat, & re- 30
quiem dedit ei Deus eius per circuitum.
*Et regnauit Josaphat super Juda. filius tri- 31
ginta & quinque annorum cùm regnaret ipse,
& viginti & quinque annis regnauit in Hie-
rusalem, & nomen matri eius Azuba filia
Selei.
*Et ambulauit in viis Asa patris sui, & 32
non declinauit ab ipsis vt faceret rectum co-
ram Domino.
*Veruntamen excelsa non ablata sunt, & 33
adhuc populus non direxerat cor suum ad Do-
minum Deum patrum suorum.
*Et reliqui sermones Josaphat primi & no- 34
uissimi, nonne scripti sunt in sermonibus Jeusi-
lij Anani, quos scripsit in libro regum Jsrael?
*Et post hæc cōmunicauit Josaphat rex Ju- 35
da cum Ochozia rege Jsrael, & ipse egit impiè
ad faciendum.
*Et communicauit cum ipso vt faceret na- 36
ues & iret in Tharsis, et fecit naues in Gesion-
gaber. *Et prophetauit Eliezer filius Do- 37
diu de Merisa contra Josaphat: dicens, Quia
cōmunicasti Ochozia, dissipauit Dominus opera
tua, & contritæ sunt naues, & non potuerunt
ire in Tharsis.

22 *καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐξομολο-
γήσεως, ἔδωκε κύριος ἔνεδρον τοῦ πολεμεῖν τοὺς υἱοὺς ἀμ-
μων καὶ μωὰβ, καὶ ὄρος σηεὶρ, τοὺς ἐξελθόντας ἐπὶ
ἰούδαν, καὶ ἐτροπώθησαν.
23 *καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ μωὰβ ἐπὶ τοὺς κα-
τοικοῦντας ὄρος σηείρ, ἐκτρίψαι καὶ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς·
καὶ ὡς συνετέλεσαν τοὺς κατοικοῦντας σηείρ, ἀνέστησαν ἐπ᾽
ἀλλήλους, καὶ ἐλάβετο ἀνὴρ τοῦ πλησίον αὐτοῦ εἰς διαφθοράν.
24 *καὶ ἰούδας ἦλθεν ἐπὶ τὴν σκοπιὰν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ
ἐπέβλεψε καὶ εἶδε τὸ πλῆθος, καὶ ἰδοὺ πάντες νεκροὶ πεπτω-
κότες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκ ἦν ἀνασωζόμενος.
25 *καὶ ἦλθεν ἰωσαφὰτ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ σκυλεῦσαι τὰ σκύ-
λα αὐτῶν, καὶ εὗρον κτήνη πολλὰ, καὶ ἀποσκευὴν, καὶ σκῦλα
καὶ σκεύη ἐπιθυμητά· καὶ ἐσκύλευσαν ἑαυτοῖς· καὶ ἐγένοντο
ἡμέραι τρεῖς προνομευόντων τὰ σκῦλα, διότι πολλὰ ἦν.
26 *καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐπισυνήχθησαν εἰς τὴν
κοιλάδα τῆς εὐλογίας, ἐκεῖ γὰρ εὐλόγησαν τὸν κύριον· διὰ
τοῦτο ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κοιλὰς εὐλογίας
27 ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. *καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἀνὴρ ἰούδα
εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἰωσαφὰτ ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ὑπέστρε-
ψεν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, ὅτι εὔφρα-
νεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.
28 *καὶ εἰσῆλθον εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις
καὶ ἐν σάλπιγξιν εἰς οἶκον κυρίου.
29 *καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας
τῆς γῆς ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτούς, ὅτι ἐπολέμησε κύριος μετὰ
τῶν ὑπεναντίων ἰσραήλ.
30 *καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἰωσαφάτ, καὶ κατέπαυ-
σεν αὐτῷ ὁ θεὸς αὐτοῦ κυκλόθεν.
31 *καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ ἐπὶ τὸν ἰούδα· υἱὸς τρια-
κοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ εἴκοσι καὶ
πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ
αὐτοῦ ἀζουβὰ θυγάτηρ σελεΐ.
32 *καὶ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἐξέκλινεν ἀπ᾽ αὐτῶν τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου.
33 *πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξήρθη, καὶ ἔτι ὁ λαὸς οὐ κατεύ-
θυνεν τὴν καρδίαν αὐτῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέ-
34 ρων αὐτῶν. *καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωσαφὰτ οἱ πρῶ-
τοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐν λόγοις ἰηοὺ τοῦ
ἀνανεῖ, οὓς κατέγραψεν ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραήλ.
35 *καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοινώνησεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς
ἰούδα μετὰ ὀχοζίου βασιλέως ἰσραήλ, καὶ αὐτὸς ἠνόμησε
τοῦ ποιῆσαι.
36 *καὶ ἐκοινώνησε μετ᾽ αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι πλοῖα καὶ πορευ-
θῆναι εἰς θαρσεῖς, καὶ ἐποίησε νῆας εἰς γασιὼν γάβερ.
37 *καὶ προεφήτευσεν ἐλιέζερ ὁ τοῦ δωδίου ἐκ μαρισᾶ
ἐπὶ ἰωσαφὰτ λέγων, ὡς ἐκοινώνησας τῷ ὀχοζίᾳ, διέκοψε
κύριος τὰ ἔργα σου, καὶ συνετρίβησαν αἱ νῆες, καὶ οὐκ
ἠδυνήθησαν τοῦ πορευθῆναι εἰς θαρσεῖς.

כא

1 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
2 * וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזַרְיָה וִיחִיאֵל
וּזְכַרְיָהוּ וַעֲזַרְיָהוּ וּמִיכָאֵל וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה
בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף
וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה
וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃
4 * וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת אָבִיו וַיִּתְחַזַּק
וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי יִשְׂרָאֵל׃
5 * בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ
וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
6 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית
אַחְאָב כִּי בַּת־אַחְאָב הָיְתָה לּוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
7 * וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית
דָּוִיד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִיד וְכַאֲשֶׁר
אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר וּלְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃
8 * בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה
9 וַיַּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ * וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־
שָׂרָיו וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיַּךְ אֶת־
אֱדוֹם הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֵת שָׂרֵי הָרָכֶב׃
10 * וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם
הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא מִתַּחַת יָדוֹ כִּי
11 עָזַב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ * גַּם־הוּא
עָשָׂה בָמוֹת בְּהָרֵי יְהוּדָה וַיֶּזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי
12 יְרוּשָׁלִַם וַיַּדַּח אֶת־יְהוּדָה׃ * וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב
מֵאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
דָּוִיד אָבִיךָ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ בְּדַרְכֵי
יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ וּבְדַרְכֵי אָסָא מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
13 * וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה
וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כְּהַזְנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם
אֶת־אַחֶיךָ בֵית־אָבִיךָ הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ׃
14 * הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף מַגֵּפָה גְדוֹלָה בְּעַמֶּךָ וּבְבָנֶיךָ
15 וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ׃ * וְאַתָּה בָּחֳלָיִים
רַבִּים בְּמַחֲלֵה מֵעֶיךָ עַד־יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־הַחֹלִי
יָמִים עַל־יָמִים׃

CAP. XXI.

1 DOrmiuit autem Iosaphat cum patri-
A bus suis, & sepultus est cum eis in ci-
uitate Dauid, regnauítq; Ioram filius eius
2 pro eo. *Qui habuit fratres filios Iosa-
phat, Azariam & Iahihel, & Zachariam,
& Azariam, & Michael, & Saphatiã. om-
nes hi filij Iosaphat regis Iuda.
3 *Dedítq; eis pater suus multa munera
argenti & auri & pensationes cum ciuita-
tibus munitissimis in Iuda. Regnum au-
tem tradidit Ioram, eo quòd esset primo-
4 genitus. *Surrexit autem Ioram super
regnum patris sui. Cúmque se confirmas-
B set, occidit omnes fratres suos gladio &
quosdam de principibus Israel.
5 *Triginta duorum annorum erat Io-
ram cùm regnare cœpisset, & octo annis
6 regnauit in Hierusalem. *Ambulauítq;
in viis regum Israel, sicut egerat domus
Achab. filia quippe Achab erat vxor eius.
Et fecit malum in conspectu Domini.
7 *Noluit autem Dominus disperdere
domũ Dauid propter pactum quod inie-
rat cum eo, & quia promiserat vt daret ei
lucernam & filiis eius in omni tempore.
8 *In diebus illius rebellauit Edom ne
esset subditus Iudę, & constituit sibi regẽ.
9 *Cúmq; transiret Ioram cum princi-
bus suis & cuncto equitatu qui erat secũ,
C surrexit nocte & percussit Edom, qui se
circundederat, & omnes duces equitatus
10 eius. *Attamen rebellauit Edom, ne esset
sub ditione Iuda vsque ad hanc diem,
eo tempore & Lobna recessit, ne esset
sub manu illius. dereliquerat enim Do-
minum Deum patrum suorum.
11 *Insuper & excelsa fabricatus est in vr-
bibus Iuda, & fornicari fecit habitatores
Hierusalem & præuaricari Iudam.
12 *Allatæ sunt autem ei literæ ab Helia
propheta, in quibus scriptum erat: Hæc
dicit Dominus Deus Dauid patris tui,
quoniam non ambulasti in viis Iosaphat
patris tui, & in viis Asa regis Iuda;
13 *Sed incessisti per iter regum Israel, &
fornicari fecisti Iudam & habitatores Hie-
rusalem, imitatus fornicationem domus
Achab insuper, & fratres tuos, domũ pa-
tris tui, meliores te occidisti:
14 *Ecce Dominus percutiet te plaga ma-
gna cum populo tuo, & filiis & vxoribus
tuis, vniuersáque substantia tua.
15 *Tu autem ęgrotabis pessimo languo-
re vteri, donec egrediantur vitalia tua pau-
latim per singulos dies.

CAP. XXI.

*ET dormiuit Iosaphat cum patribus suis, & 1
sepultus est cum patribus suis in ciuitate
Dauid, & regnauit Ioram filius eius pro eo.
*Et ei fratres filij Iosaphat, Azarias & Je- 2
iel, & Zacharias, & Michael, & Saphatias;
omnes hi filij Iosaphat regis Juda.
*Et dedit eis Josaphat pater suus dona mul- 3
ta, argentum & aurum, & arma cum ciuita-
tibus muratis in Juda, & regnum dedit Jo-
ram, quoniam ipse primogenitus.
*Et surrexit Joram super regnū patris sui, 4
& confirmatus est, et interfecit omnes fratres
suos in gladio, & de principibus Jsrael.
*Filius existens triginta & duorum anno- 5
rum Joram cùm regnaret ipse, & octo annis
regnauit in Hierusalem.
*Et ambulauit in via regum Jsrael, sicut 6
egerat domus Achaab, quoniā filia Achaab erat
ipsi vxor, & fecit malum coram Domino.
*Et non voluit Dominus perdere domum 7
Dauid propter pactum quod inierat cum Da-
uid; & quemadmodum dixit ei vt daret eum
lucernam & filiis suis omnibus diebus.
*Jn diebus illis rebellauit Edom de sub ma- 8
nu Juda, & constituit regem super seipsos
regem.
*Et abiit Joram cum principibus suis & 9
omnes currus sui & omnis equitatus qui se-
cum: & factum est & surrexit Joram, &
percussit Edom qui circundabat se, & omnes
principes curruum.
*Et discessit Edom à manu Juda vsque ad 10
diem hanc: tunc recessit Lobna in tempore illo
de sub manu Joram, quoniam reliquit Domi-
num Deum patrum suorum.
*Et enim & ipse fecit excelsa in ciuitatibus 11
Juda, & fornicari fecit habitantes Hierusa-
lem, & seduxit Iudam.
*Et venit ei scriptura ab Helia propheta 12
dicente, Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris
tui, Quoniam non ambulasti in via Josaphat pa
tris tui, & in viis Asa regis Juda;
*Et ambulasti in viis regis Jsrael, & for- 13
nicari fecisti Judam & habitantes Hierusalem,
quemadmodum fornicata est domus Achaab,
& fratres tuos filios patris tui bonos super te
occidisti:
*Propter hoc ecce Dominus percutiet te 14
plaga magna in populo tuo, & in filiis tuis, &
in vxoribus tuis, & in omni substantia tua.
*Et tu eris in infirmitatibus malis, in infir- 15
mitatibus ventris tui, vsque quo egrediantur
viscera tua ab infirmitate ex diebus in
dies.

κα´.

1 * Καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασί-
λευσεν ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
2 * καὶ αὐτῷ ἀδελφοὶ υἱοὶ ἰωσαφάτ, ἀζαρίας, καὶ ἰεϊὴλ,
καὶ ζαχαρίας, καὶ μιχαὴλ, καὶ σαφατίας· πάντες οὗτοι
υἱοὶ ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα.
3 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἰωσαφὰτ ὁ πατὴρ αὐτῶν δόμα-
τα πολλά, ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ὅπλα μετὰ πόλεων τε-
τειχισμένων ἐν ἰούδα, καὶ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν τῷ ἰω-
ράμ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρωτότοκος.
4 * καὶ ἀνέστη ἰωρὰμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
καὶ ἐκραταιώθη, καὶ ἀπέκτεινε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ
ἐν ῥομφαίᾳ, καί γε ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰσραήλ.
5 * υἱὸς ὢν τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
6 * καὶ ἐπορεύετο ἐν τῇ ὁδῷ βασιλέων ἰσραήλ, ὡς ἐποίη-
σεν οἶκος ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ γυνή.
καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.
7 * καὶ οὐκ ἐβούλετο κύριος ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον δα-
υὶδ διὰ τὴν διαθήκην ἣν διέθετο τῷ δαυίδ, καὶ ὃν τρόπον εἶ-
πεν αὐτῷ δοῦναι αὐτὸν λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας
τὰς ἡμέρας.
8 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπέστη ἐδὼμ ἀπὸ ὑποκά-
τωθεν χειρὸς ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτοὺς βασιλέα.
9 * καὶ ᾤχετο ἰωρὰμ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ πάν-
τα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ ἵππος ἡ μετ' αὐτοῦ· καὶ
ἐγένετο καὶ ἀνέστη ἰωράμ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ τὸν κυ-
κλοῦντα αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων.
10 * καὶ ἀπέστη ἐδὼμ ἀπὸ χειρὸς ἰούδα ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης· τότε ἀπέστη λοβνᾶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπὸ ὑπο-
κάτωθεν χειρὸς ἰωράμ, ὅτι ἐγκατέλειπε κύριον τὸν θεὸν
τῶν πατέρων αὐτοῦ.
11 * καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐποίησεν ὑψηλὰ ἐν πόλεσιν ἰούδα·
καὶ ἐξεπόρνευσεν τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπε-
πλάνησε τὸν ἰούδαν.
12 * καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐγγραφὴ παρὰ ἠλιοῦ τοῦ προφή-
του λέγοντος, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πα-
τρός σου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ ἰωσαφὰτ τοῦ πα-
τρός σου, καὶ ἐν ὁδοῖς ἀσὰ βασιλέως ἰούδα·
13 * καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς βασιλέως ἰσραήλ, καὶ ἐξεπόρ-
νευσας τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, ὃν τρό-
πον ἐξεπόρνευσεν οἶκος ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου υἱοὺς
τοῦ πατρός σου τοὺς ἀγαθοὺς ὑπὲρ σὲ ἀπέκτεινας·
14 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος πατάξει σε πληγὴν μεγάλην
ἐν τῷ λαῷ σου καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς σου καὶ ἐν ταῖς γυναιξί σου
15 καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀποσκευῇ σου. * καὶ σὺ ἔσῃ ἐν ἀρρωστίαις
πονηραῖς ἐν ἀρρωστίαις κοιλίας σου, ἕως οὗ ἐξέλθῃ τὰ ἔν-
τερά σου ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας.

16 ויער יהוה על־יהורם את־רוח הפלשתים
והערבים אשר על־יד כושים׃
17 ויעלו ביהודה ויבקעוה וישבו את כל־
הרכוש הנמצא לבית־המלך וגם־בניו
ונשיו ולא נשאר־לו בן כי אם־יהואחז קטן בניו׃
18 ואחרי כל־זאת נגפו יהוה במעיו לחלי
19 לאין מרפא׃ ויהי לימים מימים וכעת
צאת הקץ לימים שנים יצאו מעיו עם־חליו
וימת בתחלאים רעים ולא־עשו לו עמו
שרפה כשרפת אבתיו׃
20 בן־שלשים ושתים היה במלכו ושמונה
שנים מלך בירושלם וילך בלא חמדה ויקברהו
בעיר דויד ולא בקברות המלכים׃

כב

1 וימליכו יושבי ירושלם
את־אחזיהו בנו הקטן תחתיו כי כל־הראשנים
הרג הגדוד הבא בערבים למחנה וימלך אחזיהו
בן־יהורם מלך יהודה׃
2 בן־ארבעים ושתים שנה אחזיהו במלכו
ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עתליהו
3 בת־עמרי׃ גם־הוא הלך בדרכי בית אחאב
4 כי אמו היתה יועצתו להרשיע׃ ויעש
הרע בעיני יהוה כבית אחאב כי־המה היו־לו
יועצים אחרי מות אביו למשחית לו׃
5 גם בעצתם הלך וילך את־יהורם בן־אחאב
מלך ישראל למלחמה על־חזאל מלך־ארם
ברמות גלעד ויכו הרמים את־יורם׃
6 וישב להתרפא ביזרעאל כי המכים אשר
הכהו ברמה בהלחמו את־חזאל מלך ארם
ועזריהו בן־יהורם מלך יהודה ירד לראות את־
יהורם בן־אחאב ביזרעאל כי־חלה הוא׃
7 ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו לבוא אל־
יורם ובבאו יצא עם־יהורם אל־יהוא בן־נמשי
אשר משחו יהוה להכרית את־בית אחאב׃
8 ויהי כהשפט יהוא עם־בית אחאב וימצא
את־שרי יהודה ובני אחי אחזיהו משרתים
לאחזיהו ויהרגם׃

16 Suscitauit ergo Dñs contra Ioram spi
ritũ Philistinorũ & Arabum, qui confines
17 sunt Æthiopibus. Et ascenderunt in
terram Iuda, & vastauerunt eam, diripue-
rúntq; cunctã substantiam quæ inuenta
est in domo regis, insuper & filios eius &
vxores. nec remansit ei filius nisi Ioachaz
18 qui minimus natu erat. Et super hæc
omnia percussit eum Dominus alui lan-
19 guore insanabili. Cúmq; diei succede-
ret dies & temporum spacia voluerentur,
duorum annorum expletus est circulus,
& sic longa consumptus tabe ita vt egere-
ret etiam viscera sua, languore pariter &
vita caruit. Mortuúsque est in infirmitate
pessima, & nõ fecit ei populus secundum
morem combustionis exequias, sicut fe-
20 cerat maioribus eius. Triginta duorũ
annorũ fuit cùm regnare cœpisset, & octo
annis regnauit in Hierusalem. Ambula-
uítq; non rectè, & sepelierũt eũ in ciuitate
Dauid, veruntamẽ nõ in sepulchro regũ.

CAP. XXII.

A 1 Constituerunt autẽ habitatores Hie-
rusalem Ochoziã filiũ eius minimum
regem pro eo. Omnes enim maiores natu
qui ante eum fuerant, interfecerãt latro-
nes Arabum qui irruerant in castra. Re-
gnauítq; Ochozias filius Iorã regis Iuda.
2 Quadraginta duorum annorum erat
Ochozias cùm regnare cœpisset, & vno
anno regnauit in Hierusalem, & nomen
3 matris eius Athalia filia Amri. Sed &
ipse ingressus est per vias domus Achab.
B Mater enim eius impulit eũ vt impiè age-
4 ret. Fecit igitur malum in conspectu
Dñi sicut domus Achab. Ipsi enim fuerũt
ei consiliarij post mortem patris sui in in-
5 teritum eius. Ambulauítq; in cõsiliis
eorum. Et perrexit cum Ioram filio Achab
rege Israel in bellũ contra Asael regem Sy
riæ in Ramoth Galaad, vulnerauerũtque
6 Syri Ioram. Qui reuersus est vt curare-
tur in Iezrael. Multas enim plagas accepe-
rat in supradicto certamine. Igitur Ocho-
zias filius Ioram rex Iuda descendit vt in-
C uiseret Ioram filiũ Achab in Iezrael ægro-
7 tantem. Voluntatis quippe fuit Dei
aduersus Ochoziam, vt veniret ad Ioram:
& cùm venisset & egrederetur cũ eo ad-
uersum Iehu filium Namsi, quem vnxit
Dominus vt deleret domum Achab.
8 Cùm ergo euerteret Iehu domum
Achab, inuenit principes Iuda & filios fra
trum Ochoziæ qui ministrabant ei, & in-
terfecit illos.

16 *Et suscitauit Dominus in Joram Philistiim & Arabas, & confines Æthiopum.*

17 *Et ascenderunt in Judam, et vastauerunt eum, & diripuerunt omnem substantiam quam inuenerunt in domo regis, & filios eius, & filias eius, & non relictus est ei filius nisi Joachaz iunior de filijs eius.*

18 *Et post hæc omnia, percussit eum Dominus in ventre eius in infirmitate in qua non est curatio.*

19 *Et factum est de diebus in dies: & postquam venit tempus dierum suorum in diebus duobus egressa sunt viscera sua cum ventre suo in infirmitate sua, & mortuus est in infirmitatibus malis, & non fecit ei populus suus funus, et combustionẽ iuxta combustionẽ patrum eius.*

20 *Filius erat triginta & duorum annorum Joram cùm regnaret ipse, & octo annis regnauit in Hierusalem, et mortuus est in non laude, & sepultus est in ciuitate Dauid, & non in sepulchris regum.*

CAP. XXII.

1 *ET regem constituerunt habitãtes in Hierusalem Ochoziam filium eius iuniorẽ pro eo, quoniam omnes seniores interfecit latrocinium quod venit cõtra eos ab Arabibus, et in castris: & regnauit Ozochias filius Joram regis Juda.*

2 *Filius existens quadraginta & duorum*
annorum Ochozias cùm regnaret ipse, & anno
vno regnauit in Hierusalem, & nomen matri
3 *eius Gotholia, filia Ambri. Et ipse ambu-*
lauit in viis domus Achaab, quoniam mater
eius fuit consiliatrix eius vt peccaret.

4 *Et fecit Ochozias malum in oculis Domini, sicut domus Achaab, quoniam ipsi fuerunt ei consiliarij, postquam mortuus est pater eius vt perderent eum.*

5 *Et in consiliis eorum ambulauit, & perrexit Ochozias cum Joram filio Achaab rege Israel in bellum contra Azael regem Syriæ in Ramoth Galaad, et percusserunt sagittarij Joram.*

6 *Et reuersus est Joram vt curaretur in Jezrael, à plagis quibus percusserant eum Syri in Ramoth, cùm bellaret ipse contra Azael regem Syriæ: & Ochozias filius Joram rex Juda descendit ad videndum Joram filium Achaab in Jezrael, quoniam ægrotabat.*

7 *Et à Deo facta est subuersio Ochoziæ vt veniret ad Joram. & cùm venit ipse, egressus est Joram cum eo contra Ju filium Namesi vnctum Domini, quem vnxit eum Dominus vt deleret domum Achaab.*

8 *Et factum est cùm vlcisceretur Ju domum Achaab, & inuenit principes Juda & fratres Ochoziæ qui ministrabant Ochoziæ, & interfecit eos.*

16 καὶ ἐπήγειρε κύριος ἐπὶ ἰωρὰμ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ τοὺς ἄραβας, καὶ τοὺς ὁμόρους τῶν αἰθιόπων.

17 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ ἰούδαν, καὶ κατεδυνάστευσαν αὐτὸν, καὶ ᾐχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν ἣν εὗρον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ οὐ κατελείφθη αὐτῷ υἱὸς ἀλλ' ἢ ἰωαχὰζ ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

18 καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ ἐν ἀρρωστίᾳ ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἴασις.

19 καὶ ἐγένετο ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας· καὶ ὡς ἦλθεν ὁ καιρὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εἰς ἡμέρας δύο ἐξῆλθε τὰ ἔντερα αὐτοῦ μετὰ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν ἀρρωστίαις πονηραῖς, καὶ οὐκ ἐποίησεν αὐτῷ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκφορὰν, καὶ καῦσιν κατὰ τὴν καῦσιν τῶν πατέρων αὐτοῦ.

20 υἱὸς ὢν τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἀπέθανεν ἐν οὐκ ἐπαίνῳ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ οὐκ ἐν τάφοις τῶν βασιλέων.

κβ'.

1 Καὶ ἐβασίλευσαν οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ τὸν ὀχοζίαν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον ἀντ' αὐτοῦ, ὅτι πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἀπέκτεινε τὸ λῃστήριον τὸ ἐπελθὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἀράβων, καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλέως ἰούδα.

2 υἱὸς ὢν τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν ὀχοζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ γοθολία, θυγάτηρ ἀμβρί.

3 καί γε αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς οἴκου ἀχαάβ, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἦν σύμβουλος αὐτοῦ ἁμαρτάνειν.

4 καὶ ἐποίησεν ὀχοζίας τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, ὡς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν αὐτῷ σύμβουλοι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτόν.

5 καὶ ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπορεύθη, καὶ ἐπορεύθη ὀχοζίας μετὰ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ εἰς πόλεμον ἐπὶ ἀζαὴλ βασιλέα συρίας εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ, καὶ ἐπάταξαν οἱ τοξόται τὸν ἰωράμ.

6 καὶ ἐπέστρεψεν ἰωρὰμ τοῦ ἰατρευθῆναι εἰς ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ σύροι ἐν ῥαμὼθ ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν πρὸς ἀζαὴλ βασιλέα συρίας· καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰούδα κατέβη θεάσασθαι τὸν ἰωρὰμ υἱὸν ἀχαὰβ ἐν ἰεζραήλ, ὅτι ἠρρώστει.

7 καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένετο καταστροφὴ ὀχοζίου τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἰωράμ· καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν, ἐξῆλθεν ἰωρὰμ μετ' αὐτοῦ πρὸς ἰοὺ υἱὸν ναμεσὶ χριστὸν κυρίου, ὃν ἔχρισεν αὐτὸν κύριος τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον ἀχαάβ.

8 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκδικῆσαι τὸν ἰοὺ τὸν οἶκον ἀχαάβ, καὶ εὗρε τοὺς ἄρχοντας ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὀχοζίου λειτουργοῦντας τῷ ὀχοζίᾳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

9 * וַיְבַקֵּשׁ אֶת־אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֻהוּ וְהוּא מִתְחַבֵּא
בְשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל־יֵהוּא וַיְמִתֻהוּ וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי
אָמְרוּ בֶּן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר־דָּרַשׁ אֶת־יְהוָה
בְּכָל־לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעְצֹר כֹּחַ לְמַמְלָכָה׃
10 * וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר אֶת־כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית
11 יְהוּדָה׃ * וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ אֶת־
יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ
הַמּוּמָתִים וַתִּתֵּן אֹתוֹ וְאֶת־מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת
וַתַּסְתִּירֵהוּ יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם אֵשֶׁת
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ מִפְּנֵי
עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֱמִיתָתְהוּ׃
12 * וַיְהִי אִתָּם בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ
שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃

כג

1 * וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִעִית הִתְחַזַּק יְהוֹיָדָע
וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַעֲזַרְיָהוּ בֶן־יְרֹחָם
וּלְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־יְהוֹחָנָן וְלַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עוֹבֵד
וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־עֲדָיָהוּ וְאֶת־אֱלִישָׁפָט בֶּן־זִכְרִי
2 עִמּוֹ בַבְּרִית׃ * וַיָּסֹבּוּ בִּיהוּדָה וַיִּקְבְּצוּ אֶת־
הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
3 וַיָּבֹאוּ אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל בְּרִית
בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בֶן־
הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל־בְּנֵי דָוִיד׃
4 * זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי
הַשַּׁבָּת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְשֹׁעֲרֵי הַסִּפִּים׃
5 * וְהַשְּׁלִשִׁית בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִישִׁית בְּשַׁעַר
הַיְסוֹד וְכָל־הָעָם בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃
6 * וְאַל־יָבוֹא בֵית־יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים
וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה
7 וְכָל־הָעָם יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה׃ * וְהִקִּיפוּ
הַלְוִיִּם אֶת־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא
אֶל־הַבַּיִת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֹאוֹ וּבְצֵאתוֹ׃
8 * וַיַּעֲשׂוּ הַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת
עִם יוֹצְאֵי הַשַּׁבָּת כִּי לֹא פָטַר יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־
הַמַּחְלְקוֹת׃

9 * Ipſum quoq; perquirens Ochoziam
comprehendit latitantem in Samaria, ad-
ductúmq; ad ſe occidit, & ſepelierunt eũ,
D eo quòd eſſet filius Ioſaphat, qui quæſie-
rat Dominum in toto corde ſuo. Nec erat 4.Re
vltra ſpes aliqua vt de ſtirpe quis regnaret
10 Ochoziæ. * Siquidẽ Athalia mater eius
videns quòd mortuus eſſet filius ſuus,
ſurrexit, & interfecit omnẽ ſtirpem regiã
11 domus Iuda. * Porrò Ioſabeth filia regis
tulit Ioas filium Ochoziæ, & furata eſt eũ
de medio filiorum regis cùm interficeren-
tur; abſconditq; eum cum nutrice ſua in
cubiculo lectulorũ. Ioſabeth autẽ quę ab-
ſconderat eum, erat filia regis Ioram, vxor
Ioiadæ pontificis, ſoror Ochoziæ; & idcir-
12 co Athalia non interfecit eum. * Fuit
ergo cum eis in domo Dei abſcõditus ſex
annis quibus regnauit Athalia ſuper terrã.

CAP. XXIII.

1 ANno autẽ ſeptimo cõfortatus Ioiada 4.Re
A aſſumpſit centuriones, Azariam vide-
licet filium Hieroboam, & Hiſmael filium
Iohannan, Azariam quoq; filium Obed,
& Maaſiam filium Adaiæ, & Eliſaphat fi-
lium Zechri, & iniit cum eis fœdus.
2 * Qui circumeuntes Iudam congrega-
uerunt Leuitas de cunctis vrbibus Iuda,
& principes familiarũ Iſrael, venerũtq; in
3 Hieruſalẽ. * Iniit ergo omnis multitudo
pactum in domo Dei cũ rege. Dixítque ad
B eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit ſicut
locutus eſt Dominus ſuper filios Dauid.
4 * Iſte eſt ſermo quẽ facietis. Tertia pars
veſtrum qui veniunt ad ſabbatum ſacer-
dotum & Leuitarum, & ianitorum erit in
5 portis. * Tertia verò pars ad domũ re-
gis, & tertia ad portã quę appellatur Fun
damẽti: omne verò reliquum vulgus ſit
6 in atriis domus Dñi. * Nec quiſpiã alius
ingrediatur domum Dñi niſi ſacerdotes &
qui miniſtrãt de Leuitis. Ipſi tantummo-
do ingrediantur quia ſanctificati ſunt, &
omne reliquũ vulgus obſeruet cuſtodias
7 Dñi. * Leuitæ autẽ circundent regẽ ha-
bentes ſinguli arma ſua: & ſi quis alius in-
greſſus fuerit templũ, interficiatur; ſintq;
8 cũ rege & intrãte & egrediente. * Fecerunt
ergo Leuitæ & vniuerſus Iuda iuxta om-
nia quæ præceperat Ioiada pontifex. Et
aſſumpſerũt ſinguli viros qui ſub ſe erãt,
& veniebãt per ordinẽ ſabbati cũ his qui
impleuerãt ſabbatũ, & ingreſſi erant. Si-
quidẽ Ioiada pontifex nõ dimiſerat abire
C turmas, quæ ſibi per ſingulas hebdoma-
das ſuccedere conſueuerant.

*Et dixit Iu vt quæreret Ochoziam, & 9
cõprehenderunt eum dum curabatur in Samaria, & adduxerunt eum ad Iu, & interfecit
eum, & sepelierunt eum, quoniam dixit, filius
est Iosaphat, qui quæsiuit Dominum in toto corde suo, & non erat in domo Ochoziæ, qui retineret virtutem de regno.
*Et Gotholia mater Ochoziæ vidit quòd 10
mortuus est filius suus, & surrexit, et perdidit
omne semen regni in domo Iuda.
*Et tulit Iosabeeth filia regis Ioas filium 11
Ochoziæ, & furata est eum de medio filiorũ regis qui interficiebãtur, & dedit eum & nutricem eius in cubiculo lectulorum, & abscondit
eum filia regis Ioram Iosabeeth soror Ochoziæ,
vxor Ioiadæ sacerdotis, & abscõdit eum à facie Gotholiæ & non interfecit eum.
*Et fuit Ioas abscõditus cũ ea in domo Dei 12
sex annis, & Gotholia regnauit super terram.

CAP. XXIII.

IN autem anno septimo confortatus est Ioiade, & sumpsit centuriones Azarian filium 1
Ioram, & Ismael filium Ioanan, & Azariam
filium Obed, & Maasian filium Adaiæ, & Elisaphat filium Zachariæ, & accepit eos secum in
domum Domini in fœdere.
*Et circundederunt Iudam, & congregauerunt Leuitas de cunctis vrbibus Iuda, & 2
principes familiarum Israel, & venit in Hierusalem.
*Et iniit omnis Ecclesia pactum in domo 3
Dei cum rege, & dixit eis: Ecce filius regis regnet, sicut locutus est Dominus super domum
Dauid.
*Et nunc hic sermo quem facietis, tertia 4
pars ex vobis eant ad sabbatum sacerdotũ, &
Leuitarũ, & ianitorum in portis introituum.
*Et tertia pars in domo regis, & tertia 5
pars in porta media, & omnis populus in atriis
domus Domini.
*Et nemo ingrediatur in domum Domini, 6
nisi sacerdotes & Leuitæ, & ministrantes Leuitis, ipsi ingredientur, quoniam sancti sunt,
& omnis populus obseruent custodias Domini.
*Et circundabunt Leuitæ regem in circuitu vir, & arma eius in manu eius, & ingre- 7
diens in domum morietur, & erunt cum rege
ingrediente eo & egrediente.
*Et fecerunt Leuitæ & vniuersus Iuda 8
iuxta omnia quæ præceperat Ioiade sacerdos:
& assumpsit vnusquisque viros suos ingrediente sabbato vsque ad exitum sabbati, quoniam non soluit Ioiade sacerdos vicissitudines.

9 *καὶ εἶπεν ἰοῦ τοῦ ζητῆσαι τὸν ὀχοζίαν, καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἰατρευόμενον ἐν σαμαρείᾳ· καὶ ἤγαγον αὐτὸν
πρὸς ἰοῦ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ ἔθαψαν αὐτόν, ὅτι εἶπεν, υἱός ἐστιν ἰωσαφάτ, ὅστις ἐζήτησεν τὸν κύριον ἐν ὅλῃ
καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ ὀχοζίου, κατισχῦσαι
δύναμιν περὶ τῆς βασιλείας.
10 *καὶ γοθολία ἡ μήτηρ ὀχοζίου εἶδεν ὅτι τέθνηκεν ὁ
υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσε πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ ἰούδα.
11 *καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεαὶθ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τὸν
ἰωᾶς υἱὸν ὀχοζίου, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ
βασιλέως τῶν θανατουμένων, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ταμιείῳ τῶν κλινῶν, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἡ
θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωρὰμ ἰωσαβεαὶθ ἡ ἀδελφὴ
ὀχοζίου ἡ γυνὴ ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ
προσώπου γοθολίας καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτόν.
12 *καὶ ἦν ἰωὰς κεκρυμμένος μετ' αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
θεοῦ ἓξ ἔτη, καὶ γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.

κγ'.

1 *Ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐνίσχυσεν ἰωιαδὲ καὶ ἔλαβε
τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ἰωράμ, καὶ τὸν ἰσμαὴλ
υἱὸν ἰωανάν, καὶ τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ὠβήδ, καὶ τὸν μαασίαν
υἱὸν ἀδαίου, καὶ τὸν ἐλισαφὰτ υἱὸν ζαχαρίου, καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς οἶκον κυρίου ἐν διαθήκῃ.
2 *καὶ ἐκύκλωσαν τὸν ἰούδαν, καὶ συνήγαγον τοὺς λευίτας ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν
πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ.
3 *καὶ διέθετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία διαθήκην ἐν οἴκῳ τοῦ
θεοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως βασιλευσάτω, καθὼς ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν
οἶκον δαυίδ.
4 *καὶ νῦν οὗτος ὁ λόγος ὃν ποιήσετε, τὸ τρίτον ἐξ ὑμῶν
εἰσπορευέσθωσαν τὸ σάββατον τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν
καὶ τῶν πυλωρῶν ἐν ταῖς πύλαις τῶν εἰσόδων.
5 *καὶ τὸ τρίτον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τρίτον ἐν
τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.
6 *καὶ μηδεὶς εἰσελθέτω εἰς οἶκον κυρίου, εἰ μὴ οἱ ἱερεῖς
καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ λειτουργοῦντες τοῖς λευίταις, αὐτοὶ εἰσελεύσονται, ὅτι ἅγιοί εἰσι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς φυλασσέτωσαν τὰς φυλακὰς κυρίου.
7 *καὶ κυκλώσουσιν οἱ λευῖται τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνήρ,
καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
εἰς τὸν οἶκον ἀποθανεῖται· καὶ ἔσονται μετὰ τοῦ βασιλέως εἰσπορευομένου αὐτοῦ καὶ ἐκπορευομένου.
8 *καὶ ἐποίησαν οἱ λευῖται καὶ πᾶς ἰούδα κατὰ πάντα
ὅσα ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς· καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ εἰσπορευομένους τοῦ σαββάτου ἕως ἐξόδου τοῦ σαββάτου, ὅτι οὐ κατέλυσεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τὰς ἐφημερίας.

9 ויתן יהוידע הכהן לשרי המאות את־
החניתים ואת־המגנות ואת־השלטים אשר
למלך דויד אשר בית האלהים׃
10 ויעמד את־כל־העם ואיש שלחו בידו
מכתף הבית הימנית עד־כתף הבית השמאלית
למזבח ולבית על־המלך סביב׃
11 ויוציאו את־בן־המלך ויתנו עליו את־
הנזר ואת־העדות וימליכו אתו וימשחהו
יהוידע ובניו ויאמרו יחי המלך׃
12 ותשמע עתליהו את־קול העם הרצים
והמהללים את־המלך ותבוא אל־העם בית
13 יהוה׃ ותרא והנה המלך עומד על־
עמודו במבוא והשרים והחצצרות על־
המלך וכל־עם הארץ שמח ותוקע בחצצרות
והמשוררים בכלי השיר ומודיעים להלל ותקרע
עתליהו את־בגדיה ותאמר קשר קשר׃
14 ויוצא יהוידע הכהן את־שרי המאות
פקודי החיל ויאמר אלהם הוציאוה אל־מבית
השדרות והבא אחריה יומת בחרב כי אמר
הכהן לא תמיתוה בית יהוה׃
15 וישימו לה ידים ותבוא אל־מבוא שער־
הסוסים בית המלך וימיתוה שם׃
16 ויכרת יהוידע ברית בינו ובין כל־העם
17 ובין המלך להיות לעם ליהוה׃ ויבאו
כל־העם בית־הבעל ויתצהו ואת־מזבחתיו
ואת־צלמיו שברו ואת מתן כהן הבעל הרגו
18 לפני המזבחות׃ וישם יהוידע פקדת
בית יהוה ביד הכהנים הלוים אשר חלק דויד
על־בית יהוה להעלות עלות יהוה ככתוב בתורת
משה בשמחה ובשיר על ידי דויד׃
19 ויעמד השוערים על־שערי בית יהוה
20 ולא־יבא טמא לכל־דבר׃ ויקח את־שרי
המאות ואת־האדירים ואת־המושלים בעם
ואת כל־עם הארץ ויורד את־המלך מבית יהוה
ויבאו בתוך־שער העליון בית המלך ויושיבו את־
המלך על כסא הממלכה׃
21 וישמחו כל־עם־הארץ והעיר שקטה
ואת־עתליהו המיתו בחרב׃

9 *Deditq; Ioiada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeóſq; & peltas regis Dauid, quas conſecrauerat in domo Dei.
10 *Conſtituítq; omnem populum tenentium pugiones à parte templi dextra vſq; ad partem templi ſiniſtrā coram altari, &
11 templo per circuitum regis. *Et eduxerunt filium regis, & impoſuerũt ei diadema & teſtimonium, & conſtituerunt eum regem. Vnxit quoque illum Ioiada pontifex & filij eius, imprecatíque ſunt ei atq; dixerunt, Viuat rex.
12 *Quod cùm audiſſet Athalia vocem, ſcilicet currentiũ atq; laudãtium regem, ingreſſa eſt ad populum in tẽplum Dñi.
13 *Cúmq; vidiſſet regem ſtantem ſuper gradũ in introitu, & principes turmáſq; circa eum, omnémq; populum terrę gaudentem atq; clangentẽ tubis & diuerſi generis organis concinentem, vocémq; laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: In-
14 ſidiæ inſidiæ. *Egreſſus autẽ Ioiada pontifex ad cẽturiones & principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra ſepta tẽpli; & interficiatur foris gladio. Pręcepítque ſacerdos ne occideretur in domo Domini.
15 *Et impoſuerunt ceruicibus eius manus. Cúmq; intraſſet portã equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.
16 *Pepigit autem Ioiada fœdus inter ſe, vniuerſúmque populum & regem, vt eſſet populus Domini.
17 *Itaque ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam, & altaria ac ſimulachra illius confregerunt; Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras.
18 *Conſtituit autem Ioiada præpoſitos in domo Domini & ſub manibus ſacerdotum & Leuitarum quos diſtribuit Dauid in domo Domini vt offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio & canticis, iuxta diſpoſitionem Dauid.
19 *Conſtituit quoq; ianitores in portis domus Domini, vt nõ ingrederetur eam
20 immundus in omni re. *Aſſumpſítque centuriones & fortiſſimos viros ac principes populi & omne vulgus terræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Domini, & introire per medium portæ ſuperioris in domum regis, & collocauerunt eum in ſolio regali.
21 *Lætatúſque eſt omnis populus terræ, & vrbs quieuit. Porrò Athalia interfecta eſt gladio.

*Et dedit Joiade sacerdos centuriones ordi- 9
natos, & enses, & clypeos, & lanceas, &
scuta, & arma, quæ erant regis Dauid, in do-
mo Dei dedit eis.

* Et constituit omnẽ populum vnumquem- 10
que in armis suis, ab humero domus dextro vsq;
ad humerum domus sinistrum in altari & do-
mo iuxta regem in circuitu.

* Et eduxit filium regis, & dedit super eum 11
insigne regium & testimonium, & constitue-
runt regem eum, & vnxit eum Joiade sacer-
dos & filij eius, & dixerunt, Viuat rex.

* Et audiuit Gotholia vocem populi cur- 12
rentium & confitentium, & laudantium cum
rege, & ingressa est ad regem in domum Do-
mini.

* Et vidit, & ecce rex stabat in statione 13
sua, & in introitu principes & tubæ, & prin
cipes circa regem, & omnis populus terræ gau-
dentes & clangentes in tubis, & canentes in
organis cantus cantores & laudantes laudem;
& scidit Gotholia stolam suam, & clamauit
& dixit, Coniuratio, coniuratio.

*Et egressus est Joiade sacerdos, & præcepit 14
centurionibus & episcopis exercitus; & dixit
eis, Educite eam extra domum, & ite post eam,
& moriatur in gladio, quoniam dixit sacerdos,
Non interficiatur in domo Domini.

*Et imposuerunt ei manus, & transiuit per 15
portam equitum domus regis, & interfecerunt
eam ibi.

* Et pepigit Joiade fœdus inter se & inter 16
vniuersum populum & inter regem, vt esset
in populum Domino.

* Et ingressus est omnis populus terræ in do- 17
mum Baal, & destruxerunt eam & altaria
eius, & imagines eius confregerunt, & Mat-
than sacerdotem Baal interfecerunt coram al-
taribus suis.

* Et aggressus est Joiade visitationẽ domus 18
Domini in manu sacerdotum & Leuitarum,
& constituit vicissitudines sacerdotum et Le-
uitarum, sicut distribuit Dauid in domo Domi-
ni, vt offerrent Domino holocausta, sicut scri-
ptum est in lege Moysi, in gaudio & in canticis
per manum Dauid.

*Et steterunt ianitores in portis domus Do- 19
mini, & non ingredietur immundus in omni
verbo. *Et assumpsit patriarchas & fortes, 20
et principes populi, & omnem populum terræ:
& ascendere fecerunt regem in domum Domi-
ni, & ingressus est per interiorem portam in
domum regis, & collocauerunt regem in thro-
no regni.

*Et lætatus est omnis populus terræ, et vrbs 21
quieuit, & Gotholiam interfecerunt gladio.

9 * καὶ ἔδωκεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις τε-
ταγμένοις, καὶ τὰς μαχαίρας καὶ τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ δό-
ρατα, καὶ τὰς ἀσπίδας, καὶ τὰ ὅπλα, ἃ ἦν τοῦ βασιλέως δα-
υίδ, ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς.

10 * καὶ ἔστησε πάντα τὸν λαὸν ἕκαστον ἐν τοῖς ὅπλοις αὐ-
τοῦ, ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς
ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου ἐπὶ τὸν βασιλέα
11 κύκλῳ. * καὶ ἐξήγαγον τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν ἐπ'
αὐτὸν τὸ βασίλειον καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ ἐβασίλευσαν αὐ-
τὸν, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ
12 εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεύς. * καὶ ἤκουσε γοθολία τὴν φω-
νὴν τοῦ λαοῦ τῶν τρεχόντων καὶ ἐξομολογουμένων, καὶ αἰ-
νούντων μετὰ τοῦ βασιλέως· καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα
13 εἰς τὸν οἶκον κυρίου. * καὶ εἶδεν, καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς εἱστήκει
ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς εἰσόδου οἱ ἄρχοντες καὶ
αἱ σάλπιγγες, καὶ οἱ ἄρχοντες περὶ τὸν βασιλέα, καὶ πᾶς
ὁ λαὸς τῆς γῆς εὐφραινόμενοι καὶ σαλπίζοντες ἐν ταῖς
σάλπιγξιν, καὶ οἱ ᾄδοντες ἐν τοῖς ὀργάνοις τῆς ᾠδῆς οἱ ᾠδοὶ,
καὶ ὑμνοῦντες αἶνον, καὶ διέρρηξε γοθολία τὴν στολὴν αὐτῆς,
καὶ ἐβόησε καὶ εἶπε, σύνδεσμος σύνδεσμος.

14 * καὶ ἐξῆλθεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς καὶ ἐνετείλατο τοῖς ἑκα-
τοντάρχοις καὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἐξάγετε αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ οἴκου, καὶ εἰσέλθετε ὀπίσω
αὐτῆς, καὶ ἀποθανέτω ἐν ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεὺς, μὴ
θανατωθήτω ἐν οἴκῳ κυρίου.

15 * καὶ ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πύλης τῶν
ἱππέων τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ.

16 * καὶ διέθετο ἰωιαδὲ διαθήκην ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ
ἀναμέσον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ βασιλέως, τοῦ
εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ.

17 * καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ
βαάλ, καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ
τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐλέπτυναν, καὶ τὸν ματθὰν τὸν ἱερέα τοῦ
βααλ ἐθανάτωσαν ἐναντίον τῶν θυσιαστηρίων αὐτοῦ.

18 * καὶ ἐνεχείρισεν ἰωιαδὲ τὴν ἐπισκοπὴν οἴκου κυρίου ἐν
χειρὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, καὶ ἀνέστησε τὰς ἐφημε-
ρίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, καθὼς διέστειλε δαυὶδ ἐπὶ
τὸν οἶκον κυρίου, τοῦ ἀναφέρειν κυρίῳ ὁλοκαυτώματα, κα-
θὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ, ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν
ᾠδαῖς διὰ χειρὸς δαυίδ.

19 * καὶ ἔστησαν οἱ πυλωροὶ ἐπὶ τὰς πύλας οἴκου κυρίου,
καὶ οὐκ εἰσελεύσεται ἀκάθαρτος εἰς πάντα λόγον.

20 * καὶ ἔλαβε τοὺς πατριάρχας, καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ
τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ
ἀνεβίβασαν τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ εἰσῆλθε
διὰ τῆς ἐσωτέρας πύλης εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκά-
θισαν τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας.

21 * καὶ εὐφράνθη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύ-
χασεν, καὶ τὴν γοθολίαν ἐθανάτωσαν μαχαίρᾳ.

כד

1 בן־שבע שנים יאש במלכו
וארבעים שנה מלך בירושלם ושם אמו צביה
2 מבאר שבע: ויעש יואש הישר בעיני יהוה
3 כל־ימי יהוידע הכהן: וישא־לו יהוידע
נשים שתים ויולד בנים ובנות:
4 ויהי אחרי־כן היה עם־לב יואש לחדש את־
5 בית יהוה: ויקבץ את־הכהנים והלוים
ויאמר להם צאו לערי יהודה וקבצו מכל־ישראל
כסף לחזק את־בית אלהיכם מדי שנה בשנה
ואתם תמהרו לדבר ולא מהרו הלוים:
6 ויקרא המלך ליהוידע הראש ויאמר לו
מדוע לא־דרשת על־הלוים להביא מיהודה
ומירושלם את־משאת משה עבד־יהוה
7 והקהל ישראל לאהל העדות: כי עתליהו
המרשעת בניה פרצו את־בית האלהים וגם
כל־קדשי בית־יהוה עשו לבעלים:
8 ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו
9 בשער בית־יהוה חוצה: ויתנו־קול
ביהודה ובירושלם להביא ליהוה משאת משה
10 עבד־האלהים על־ישראל במדבר: וישמחו
כל־השרים וכל־העם ויביאו וישליכו לארון
11 עד־לכלה: ויהי בעת יביא את־הארון
אל־פקדת המלך ביד הלוים וכראותם כי־רב
הכסף ובא סופר המלך ופקיד כהן הראש ויערו
את־הארון וישאהו וישבהו אל־מקמו כה
עשו ליום ביום ויאספו כסף לרב:
12 ויתנהו המלך ויהוידע אל־עושה
מלאכת עבודת בית־יהוה ויהיו שכרים
חצבים וחרשים לחדש בית יהוה וגם לחרשי
ברזל ונחשת לחזק את־בית יהוה:
13 ויעשו עשי המלאכה ותעל ארוכה למלאכה
בידם ויעמידו את־בית האלהים על־מתכנתו
14 ויאמצהו: וככלותם הביאו לפני המלך
ויהוידע את־שאר הכסף ויעשהו כלים
לבית־יהוה כלי שרת והעלות וכפות וכלי זהב
וכסף ויהיו מעלים עלות בבית־יהוה תמיד
כל ימי יהוידע:

CAP. XXIIII.

1 Septem annorũ erat Ioas cùm regnare
A cœpisset, & quadraginta annis regnauit
in Hierusalem. Nomen matris eius Sebia
2 de Bersabee. * Fecítq; quod bonum est
coram Dño cunctis diebus Ioiadę sacer-
3 dotis. * Accepit autem ei Ioiada vxores
duas, è quibus genuit filios & filias.
4 * Post quæ placuit Ioas vt instauraret
5 domum Dñi. * Cõgregauítq; sacerdotes
& Leuitas, & dixit eis: Egredimini ad ci-
uitates Iuda, & colligite de vniuerso Is-
B rael pecuniã ad sartatecta templi Dei no-
stri per singulos annos, festinatóq; hoc fa
cite. Porrò Leuitæ egere negligentius.
6 *Vocauítque rex Ioiadam principem,
& dixit ei: Quare tibi non fuit curæ,
vt cogeres Leuitas inferre de Iuda & de
Hierusalẽ pecuniam quæ constituta est à
Moyse seruo Dñi, vt inferret eam omnis
multitudo Israel in tabernaculũ testimo-
7 nij? * Athalia enim impijssima & filij
eius destruxerũt domũ Dei, & de vniuer-
sis quę sanctificata fuerant in templo Dñi
8 ornauerunt phanum Baalim. *Præcepit
ergo rex, & fecerunt arcam, posuerúntque
eam iuxta portam domus Dñi forinsecus.
9 * Et prædicatũ est in Iuda & Hierusa-
lem vt deferrẽt singuli precium Domino
quod constituit Moyses seruus Dei super
10 omnẽ Israel in deserto. *Lætatíque sunt
C cuncti principes & omnis populus, & in-
gressi contulerunt in arcam atq; miserunt
11 ita vt impleretur. *Cúmq; tempus esset
vt deferrent arcam coram rege per manus
Leuitarum, videbãt enim multam pecu-
niam, ingrediebatur scriba regis, & quem
primus sacerdos cõstituerat, effundebánt-
que pecuniam quæ erat in arca. Porrò ar-
cam reportabant ad locum suum. Sícq; fa
ciebãt per singulos dies. Et congregata est
12 infinita pecunia. * Quam dederũt rex &
Ioiada his qui præerant operibus domus
D Dñi. At illi cõducebãt ex ea cæsores lapi-
dũ, & artifices operum singulorũ, vt in-
staurarent domũ Dñi, fabros quoq; ferri
& æris, vt quod cadere cęperat fulciretur.
13 *Egerúntq; hi qui operabãtur industriè,
& obducebatur parietum cicatrix per ma
nus eorũ, ac suscitauerũt domũ Dei in sta
tum pristinũ, & firmiter eã stare fecerunt.
14 *Cúmq; cõplessent omnia opera, detule-
runt coram rege, & Ioiada reliquam par-
tem pecuniæ, de qua facta sunt vasa tem-
E pli in ministerium ad holocausta, phialæ
quoque & cætera vasa aurea & argentea.
Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadæ.

CAP. XXIIII.

Filius existens septem annorum Joas quando 1
regnauit ipse, & quadraginta annis regna-
uit in Hierusalem, & nomen matri eius Sebia
de Bersabee. *Et fecit Joas rectum coram* 2
Domino cunctis diebus Ioiadæ sacerdotis.
Et accepit sibi Joiade duas vxores, & 3
genuit filios & filias.
Et factum est post hæc, & fuit in corde 4
Joas vt instauraret domum Domini.
Et congregauit sacerdotes & Leuitas, &
dixit eis, Egredimini in ciuitates Juda, & col- 5
ligite de vniuerso Jsrael argentum ad restauran
dum domum Domini Dei vestri à sufficiente
annū per annum: & vos festinate ad loquen-
dum, & non festinauerunt Leuitæ.
Et vocauit rex Joiade principem, & di- 6
xit ei, Quare non quæsiuisti de Leuitis vt in-
ferrent de Juda & Hierusalem constitutam as-
sumptionem à Moyse homine Dei, quando con-
gregauit Jsrael in tabernaculo testimonij in de-
serto? *Quoniam Athalia fuit impia, & fi-* 7
lij eius destruxerunt domū Dei, & omnia san-
cta domus Domini fecerunt Baalim.
Et dixit rex, Fiat capsula, & ponatur in 8
porta domus Domini foras.
Et prædicent in Juda & in Hierusalem 9
vt deferāt Domino, sicut dixit Moyses seruus
Dei super Jsrael in deserto.
Et lætati sunt cuncti principes & omnis 10
populus, & intulerunt, & immiserunt in ca-
psulam vsque quo impleta est.
Et factum est in tempore quo inferebatur 11
capsula ad præsides regis per manum Leuita-
rum: & quando viderunt quòd superabunda-
uit argentum, & venit scriba regis, & præses
magni sacerdotis, & euacuauerunt capsulam,
& tulerunt & constituerunt eam in loco suo:
sic faciebant die ex die, & congregauerunt ar-
gentum multum.
Et dedit argentū rex et Joiade sacerdos fa- 12
cientibus opera in opere domus Domini, & cō-
ducebant cæsores lapidum & artifices, vt in-
staurarēt domum Domini, & ad artifices æris,
& ferri vt fulcirent domum Domini.
Et faciebant facientes opera, & ascendit 13
longitudo operum in manibus suis, & consti-
tuerunt domum Domini in statum suum, &
firmiter stare fecerunt eam.
Et cùm compleuerunt domum, detulerunt 14
ad regem & ad Joiade reliquū argenti, & fe-
cerunt illud vasa in domum Domini, vasa mi-
nistratoria, & holocaustorum, & mortariola,
& vasa aurea & argentea; & intulerunt ho-
locausta in domo Domini semper cunctis die-
bus Joiadæ.

κδ΄.

1 Υἱὸς ὢν ἑπτὰ ἐτῶν ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ
τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα
2 τῇ μητρὶ αὐτοῦ σαβία ἐκ βηρσαβεαί. καὶ ἐποίησεν
ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδὲ τοῦ
3 ἱερέως. καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ἰωιαδὲ δύο γυναῖκας, καὶ ἐγέν-
4 νησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐ-
γένετο ἐπὶ καρδίαν ἰωὰς τοῦ ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον κυρίου.
5 καὶ συνήγαγε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἐξέλθετε εἰς τὰς πόλεις ἰούδα καὶ συναγάγετε ἀπὸ
παντὸς ἰσραὴλ ἀργύριον τοῦ κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου
τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀπὸ ἱκανοῦ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν· καὶ ὑμεῖς
ταχυνάτε τοῦ λαλῆσαι, καὶ οὐκ ἐτάχυναν οἱ λευῖται.
6 καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἄρχοντα, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, διατί οὐκ ἐξεζήτησας περὶ τῶν λευιτῶν τοῦ εἰ-
σενεγκεῖν ἀπὸ ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ τὸ κεκριμένον λῆμμα
ὑπὸ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅτε ἐξεκκλησίασεν τὸν
ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ;
7 ὅτι γοθολία ἦν ἄνομος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς κατέσπα-
σαν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καί γε πάντα τὰ ἅγια οἴκου κυρίου
8 ἐποίησαν τοῖς βααλείμ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, γενη-
θήτω γλωσσόκομον καὶ τεθήτω ἐν τῇ πύλῃ τοῦ οἴκου κυρίου
9 ἔξω. καὶ κηρυξάτωσαν ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ εἰσ-
ενεγκεῖν τῷ κυρίῳ, καθὼς εἶπεν μωυσῆς δοῦλος τοῦ θεοῦ
ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.
10 καὶ εὐφράνθησαν πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαός,
καὶ εἰσέφερον καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ γλωσσόκομον ἕως οὗ
ἐπληρώθη.
11 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἐνεγκεῖν τὸ γλωσσόκομον
πρὸς τοὺς προστάτας τοῦ βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν λευι-
τῶν, καὶ ἡνίκα εἶδον ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ἀργύριον, καὶ ἦλθεν
ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ προστάτης τοῦ μεγάλου
ἱερέως, καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσόκομον, καὶ ἦραν καὶ κατέ-
στησαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ· οὕτως ἐποίουν ἡμέραν
ἐξ ἡμέρας, καὶ συνήγαγον ἀργύριον πολύ.
12 καὶ ἔδωκεν τὸ ἀργύριον ὁ βασιλεὺς καὶ ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς
τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα εἰς τὴν ἐργασίαν οἴκου κυρίου, καὶ
ἐμισθοῦντο λατόμοις καὶ τέκτονας ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον
κυρίου, καὶ πρὸς τοῖς τέκτοσι χαλκοῦ καὶ σιδήρου τοῦ κρα-
ταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου.
13 καὶ ἐποίουν οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα, καὶ ἀνέβη μῆκος
τῶν ἔργων ἐν χερσὶν αὐτῶν, καὶ ἀνέστησαν τὸν οἶκον κυρίου
ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτοῦ, καὶ ἠσφαλίσαντο αὐτόν.
14 καὶ ἡνίκα συνετέλεσαν τὸν οἶκον, ἤνεγκαν πρὸς τὸν
βασιλέα καὶ πρὸς ἰωιαδὲ τὸ κατάλοιπον τοῦ ἀργυρίου, καὶ
ἐποίησαν αὐτὸ σκεύη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, σκεύη λειτουργι-
κά, καὶ τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ θυΐσκας, καὶ σκεύη χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἤνεγκαν ὁλοκαυτώσεις ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου
διαπαντὸς πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδέ.

15 ויזקן יהוידע וישבע ימים וימת בן־מאה
ושלשים שנה במותו׃
16 ויקברהו בעיר־דויד עם־המלכים כי־עשה
טובה בישראל ועם־האלהים וביתו׃
17 ואחרי מות יהוידע באו שרי יהודה וישתחוו
למלך אז שמע המלך אליהם׃
18 ויעזבו את־בית יהוה אלהי אבותיהם
ויעבדו את־האשרים ואת־העצבים ויהי־
קצף על־יהודה וירושלם באשמתם זאת׃
19 וישלח בהם נביאים להשיבם אל־
יהוה ויעידו בם ולא האזינו׃
20 ורוח אלהים לבשה את־זכריה בן־יהוידע
הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם כה אמר
האלהים למה אתם עברים את־מצות יהוה ולא
תצליחו כי־עזבתם את־יהוה ויעזב אתכם׃
21 ויקשרו עליו וירגמהו אבן במצות המלך
בחצר בית יהוה׃
22 ולא־זכר יואש המלך החסד אשר עשה
יהוידע אביו עמו ויהרג את־בנו ובמותו אמר
ירא יהוה וידרש׃
23 ויהי לתקופת השנה עלה עליו חיל
ארם ויבאו אל־יהודה וירושלם וישחיתו
את־כל־שרי העם מעם וכל־שללם שלחו
למלך דרמשק׃
24 כי במצער אנשים באו חיל ארם ויהוה
נתן בידם חיל לרב מאד כי עזבו את־יהוה
אלהי אבותיהם ואת־יואש עשו שפטים׃
25 ובלכתם ממנו כי־עזבו אתו במחליים
רבים התקשרו עליו עבדיו בדמי בני יהוידע
הכהן ויהרגהו על־מטתו וימת ויקברהו בעיר
דויד ולא קברהו בקברות המלכים׃
26 ואלה המתקשרים עליו זבד בן־שמעת
העמונית ויהוזבד בן־שמרית המואבית׃
27 ובניו ורב המשא עליו ויסוד בית האלהים
הנם כתובים על־מדרש ספר המלכים וימלך
אמציהו בנו תחתיו׃

15 * Senuit autem Ioiada plenus dierum,
& mortuus est cùm centum triginta esset
annorum.
16 * Sepelierúntque eum in ciuitate Da-
uid cum regibus, eo quòd fecisset bonum
cum Israel & cum domo eius.
17 * Postquam autē obiit Ioiada, ingressi
sunt principes Iuda, & adorauerunt re-
gem. qui delinitus obsequiis eorum ac-
quieuit eis.
18 * Et dereliquerunt templum Domini
Dei patrum suorum, seruierúntque lucis
& sculptilibus, & facta est ira Domini con
tra Iudam & Hierusalem propter hoc
19 peccatum. * Mittebátq; eis prophetas
vt reuerterētur ad Dominum, quos pro-
testantes illi audire nolebant.
20 * Spiritus itaq; Dei induit Zachariam
filium Ioiadę sacerdotem, & stetit in con-
spectu populi, & dixit eis: Hæc dicit Do-
minus Deus, Quare transgredimini præ-
ceptum Domini quod vobis non prode-
rit, & dereliquistis Dominum vt derelin-
21 queret vos? * Qui congregati aduersus
F eum, miserunt lapides iuxta regis impe-
rium in atrio domus Domini.
22 * Et non est recordatus Ioas rex mise-
ricordiæ quam fecerat Ioiada pater illius
secum, sed interfecit filium eius. Qui cùm
moreretur, ait: Videat Dñs & requirat.
23 *Cúmque euolutus esset annus, ascen-
dit contra eum exercitus Syriæ, venítque
in Iudam & Hierusalem, & interfecit cun
ctos principes populi, atque vniuersam
prædam miserunt regi in Damascum.
24 * Et certè cùm permodicus venisset nu-
merus Syrorū, tradidit Dominus in ma-
nibus eorū infinitam multitudinem, eo
quòd dereliquissent Dominū Deum pa-
trum suorum. In Ioas quoque ignomi-
niosa exercuere iudicia.
25 * Et abeuntes dimiserunt eum in lan-
guoribus magnis. Surrexerunt autē con-
G tra eum serui sui in vltionem sanguinis fi-
lij Ioiadę sacerdotis, & occiderūt eum in
lectulo suo, & mortuus est; sepelierúntq;
eum in ciuitate Dauid, sed non in sepul-
26 chris regum. * Insidiati verò sunt ei Za
bath filius Semath Ammanitidis, & Iosa-
bath filius Semarith Moabitidis.
27 * Porrò filij eius ac summa pecuniæ quę
adunata fuerat sub eo, & instauratio do-
mus Dei scripta sunt diligentius in libro
Regum. Regnauit autem Amasias filius
eius pro eo.

* Et senuit Joiade, & fuit plenus dierum, 15
& mortuus est filius existens centum & tri-
ginta annorum cùm finiuit ipse.
* Et sepelierunt eum in ciuitate Dauid cum 16
regibus, quoniam fecit bonitatem cum Israel,
& cum Deo & domo eius.
* Et factum est post mortem Joiadæ ingressi 17
sunt principes Juda, & adorauerunt regem:
tunc audiuit eos rex.
* Et dereliquerunt domum Domini Dei pa- 18
trum suorum, & seruierunt Astartæ & idolis:
& facta est ira in Judam & in Hierusalem in
peccato suo.
* Et misit Dominus ad eos prophetas vt 19
conuerterent eos ad Dominum, & protesta-
bantur eis, & non audierunt.
* Et spiritus Dei induit Zachariam filium 20
Joiadæ sacerdotis, & stetit supra populum, &
dixit eis, Hæc dixit Dominus, quare vos trans-
gredimini præcepta Domini? & non prosperi
eritis, quoniam dereliquistis Dominum, & de-
relinquet vos.
* Et surrexerunt contra eum, & lapidaue- 21
runt eum lapidibus per præceptum Joas regis
in atrio domus Domini.
* Et non est recordatus Ioas rex misericor- 22
diæ quam fecit Ioiade pater illius secum, & in-
terfecit filium eius: cùm autem moriebatur,
dixit, Videat Dominus & iudicet.
* Et factum est in finem anni, ascendit con- 23
tra Joas exercitus Syriæ, & venerunt in Ju-
dam & in Hierusalem, & interfecerunt om-
nes principes populi de populo, & vniuersa
spolia eorum miserunt regi Damasci.
* Quoniam in paucis viris venerunt exer- 24
citus Syriæ, & Dominus tradidit in manibus
eorum exercitum multum nimis, quoniam de-
reliquerunt Dominum Deum patrum suorum,
& cum Joas fecerunt iudicia.
* Et postquam abierunt ipsi ab eo, relique- 25
runt eum in ægritudine magna, et surrexerunt
contra Joas serui sui in sanguine filiorum Joia-
dæ sacerdotis, & interfecerunt eum in lecto
suo & mortuus est, & sepelierunt eum in ciui-
tate Dauid, & non sepelierunt eum in sepul-
chro regum.
* Et qui insurrexerunt contra eum Zabad 26
filius Samaath Ammanitidis, & Jozabed filius
Samarith Moabitidis.
* Et filij eius, & plures assumptiones con- 27
tra eum, & fundamentum domus Dei, & re-
liqua, ecce sunt scripta in scriptura libri re-
gum, & regnauit Amesias filius eius pro eo.

15 * καὶ ἐγήρασεν ἰωαδέ, καὶ ἦν πλήρης ἡμερῶν, καὶ
ἐτελεύτησεν υἱὸς ὢν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἐν τῷ τε-
λευτᾶν αὐτόν.
16 * καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ μετὰ τῶν βασι-
λέων, ὅτι ἐποίησεν ἀγαθωσύνην μετὰ ἰσραὴλ, καὶ μετὰ
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
17 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰωιαδὲ εἰσῆλθον οἱ ἄρ-
χοντες ἰούδα, καὶ προσεκύνησαν τὸν βασιλέα, τότε ἤκου-
σεν αὐτῶν ὁ βασιλεύς.
18 * καὶ ἐγκατέλιπον τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πα-
τέρων αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ ἀσάρτῃ καὶ τοῖς εἰδώλοις,
καὶ ἐγένετο ὀργὴ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ
πλημμελείᾳ αὐτῶν.
19 * καὶ ἀπέστειλε κύριος πρὸς αὐτοὺς προφήτας ἐπι-
στρέψαι αὐτοὺς πρὸς κύριον· καὶ διεμαρτύραντο αὐτοῖς,
καὶ οὐκ ἤκουσαν.
20 * καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσε τὸν ζαχαρίαν τὸν τοῦ ἰω-
ιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀνέστη ἐπάνω τοῦ λαοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
τάδε λέγει κύριος, ἵνα τί ὑμεῖς παραπορεύεσθε τὰς ἐν-
τολὰς κυρίου; καὶ οὐκ εὐοδωθήσεσθε, ὅτι ἐγκατελείπατε
τὸν κύριον, καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς.
21 * καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις διὰ
ἐντολῆς ἰωὰς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου.
22 * καὶ οὐκ ἐμνήσθη ἰωὰς ὁ βασιλεὺς τοῦ ἐλέους οὗ ἐποίη-
σεν ἰωιαδὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τὸν
υἱὸν αὐτοῦ· ὡς δὲ ἀπέθνησκεν, εἶπεν, ἴδοι κύριος καὶ κρινάτω.
23 * καὶ ἐγένετο εἰς συντέλειαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀνέβη ἐπὶ
τὸν ἰωὰς δύναμις συρίας, καὶ ἦλθον ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ ἱερου-
σαλήμ, καὶ διέφθειραν πάντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ
ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν ἀπέστειλαν τῷ
βασιλεῖ δαμασκοῦ.
24 * ὅτι ἐν ὀλίγοις ἀνδράσιν ἦλθον δυνάμεις συρίας, καὶ
ὁ κύριος παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν δύναμιν
πολλὴν σφόδρα, ὅτι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν
πατέρων αὐτῶν, καὶ μετὰ ἰωὰς ἐποίησαν κρίματα.
25 * καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, κατέλιπον αὐ-
τὸν ἐν ἀρρωστίᾳ μεγάλῃ, καὶ ἐπέθεντο τῷ ἰωὰς οἱ παῖ-
δες αὐτοῦ ἐν αἵμασι τῶν υἱῶν ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐθανάτω-
σαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν ἐν πόλει δαυίδ, καὶ οὐκ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τάφῳ
τῶν βασιλέων.
26 * καὶ οἱ ἐπιθέμενοι ἐπ᾽ αὐτὸν ζαβὰδ υἱὸς σαμαὰθ
τῆς ἀμμανίτιδος, καὶ ἰωζαβὲδ υἱὸς σαμαρὶθ τῆς μωαβίτιδος.
27 * καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ πλεῖστα λήμματα κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἡ θε-
μελίωσις οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ ἰδοὺ ἐστὶ γεγραμ-
μένα ἐπὶ τὴν γραφὴν βιβλίου τῶν βασιλέων, καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ.

כה

1 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ
אֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים וָתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ
וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן מִירוּשָׁלָיִם׃
2 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא בְּלֵבָב
3 שָׁלֵם׃ * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו
וַיַּהֲרֹג אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃
4 * וְאֶת־בְּנֵיהֶם לֹא הֵמִית כִּי כַכָּתוּב בַּתּוֹרָה
בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יָמוּתוּ
אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יָמוּתוּ עַל־אָבוֹת
כִּי אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃
5 * וַיִּקְבֹּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם
לְבֵית־אָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וּלְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת
לְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמַעְלָה וַיִּמְצָאֵם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃
6 * וַיִּשְׂכֹּר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל
7 בְּמֵאָה כִכַּר־כָּסֶף׃ * וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו
לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ אַל־יָבוֹא עִמְּךָ צְבָא יִשְׂרָאֵל כִּי
אֵין יְהוָה עִם־יִשְׂרָאֵל כֹּל בְּנֵי אֶפְרָיִם׃
8 * כִּי אִם־בֹּא אַתָּה עֲשֵׂה חֲזַק לַמִּלְחָמָה
יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים
9 לַעְזוֹר וּלְהַכְשִׁיל׃ * וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לִמְאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר
נָתַתִּי לִגְדוּד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֵשׁ
10 לַיהוָה לָתֶת לְךָ הַרְבֵּה מִזֶּה׃ * וַיַּבְדִּילֵם
אֲמַצְיָהוּ לְהַגְּדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת
לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ
לִמְקוֹמָם בָּחֳרִי־אָף׃
11 * וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזַּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ גֵּיא
הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי־שֵׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃
12 * וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְּנֵי יְהוּדָה
וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסָּלַע וַיַּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ־
הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ׃
13 * וּבְנֵי הַגְּדוּד אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ
לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד־
בֵּית חוֹרוֹן וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבֹזּוּ
בִּזָּה רַבָּה׃

CAP. XXV.

1 VIginti quinque annorum erat Ama-
A ſias cùm regnare cœpiſſet, & viginti
nouē annis regnauit in Hieruſalem. No-
men matris eius Ioiadem de Hieruſalem.
2 * Fecítque bonum in conſpectu Do-
mini, veruntamen nõ in corde perfecto.
3 * Cúmque roboratum ſibi videret im-
perium, iugulauit ſeruos qui occiderant
regem patrem ſuum.
4 * Sed filios eorum non interfecit, ſicut
ſcriptum eſt in libro legis Moyſi, vbi præ-
B cepit Dominus, dicens: Non occidentur
patres pro filiis, neq; filij ꝑ patribus ſuis,
ſed vnuſquiſque in ſuo peccato morietur.
5 * Congregauit igitur Amaſias Iudam,
& conſtituit eos per familias, tribunóſq;
& centuriones in vniuerſo Iuda & Benia-
min, & recenſuit à viginti annis ſurſum,
inuenítque trecenta millia iuuenum qui
egrederentur ad pugnam & tenerent ha-
ſtam & clypeum.
6 * Mercede quoque conduxit de Iſrael
centum millia robuſtorum, centum ta-
lentis argenti.
7 * Venit autem homo Dei ad illum, &
ait, O rex ne egrediatur tecum exercitus
C Iſrael. non eſt enim Dominus cum Iſrael
& cunctis filiis Ephraim.
8 * Quòd ſi putas in robore exercitus
bella conſiſtere, ſuperari te faciet Deus ab
hoſtibus. Dei quippe eſt & adiuuare & in
fugam conuertere.
9 * Dixítque Amaſias ad hominem Dei:
Quid ergo fiet de centum talētis quæ de-
di militibus Iſrael? Et reſpondit ei homo
Dei, Habet Dominus vnde tibi dare poſ-
ſit multò his plura.
10 * Separauit itaque Amaſias exercitum
qui venerat ad eum ex Ephraim, vt reuer-
teretur in locum ſuum. At illi contra Iu-
dam vehementer irati, reuerſi ſunt in re-
gionem ſuam.
11 * Porrò Amaſias confidenter duxit po-
pulum ſuũ, & abiit in Vallem ſalinarum,
percuſsítque filios Seyr decem millia.
12 * Et alia decem millia virorum cepe-
runt filij Iuda, & adduxerunt ad præru-
D ptum cuiuſdam petræ, præcipitauerūtq;
eos de ſummo in præceps, qui vniuerſi
crepuerunt.
13 * At ille exercitus quē remiſerat Ama-
ſias, ne ſecum iret ad prælium, diffuſus eſt
in ciuitatibus Iuda, à Samaria vſque Be-
thoron, & interfectis tribus millibus di-
ripuit prædam magnam.

CAP. XXV.

Filius existens viginti & quinque annorum 1
Amesias cùm regnaret ipse, & viginti &
nouem annis regnauit in Hierusalem, & no-
men matri eius Iodain ex Hierusalem.
Et fecit rectum coram Domino; sed non in 2
corde perfecto.
Et factum est postquam firmatum fuit re- 3
gnum eius in manu eius, & interfecit seruos
suos qui interfecerunt regem patrem suum.
Et filios eorum non interfecit secundum 4
fœdus legis Domini, sicut scriptum est in lege
Moysi, sicut præcepit Dominus, dicens: Non
morientur patres pro filiis, & filij non morien-
tur pro patribus, sed vnusquisque in peccato
suo morietur.
Et congregauit Amesias domum Iuda, & 5
constituit eos per domos familiarum eorum in
tribunos et cēturiones in vniuerso Iuda et Ben-
iamin, & recensuit eos à viginti annis & su-
pra, & inuenit eos trecenta millia potentium
qui egrederentur in pugnam qui tenerent ha-
stam & clypeum.
Et mercede conduxit de Israel centum 6
millia robustorum fortitudine centum talen-
tis argenti.
Et homo Dei venit ad eum, dicens: Rex, 7
non eat tecum exercitus Israel, quoniam non
est Dominus cum Israel cunctis filiis Ephraim.
Quoniam si putes præualere in his in bello, 8
in fugam vertet Dominus coram inimicis,
quoniam est fortitudo Domino vt adiuuet, &
in fugam vertat.
Et dixit Amesias homini Dei, Et quid fa- 9
ciam centum talentis quæ dedi exercitui Is-
rael? & dixit homo Dei, Est Domino dare tibi
plura his.
Et separauit Amesias exercitum qui venit 10
ad eum ab Ephraim, vt abiret in locum suum,
& irati sunt furore suo valde contra Iudam,
& reuersi sunt in locum suum in ira furoris.
Et Amesias confortatus est & accepit po- 11
pulum suum, & iuit in Vallem salinarum, &
percussit illic filios Seir decem millia.
Et decem millia ceperunt viuos filij Iuda, 12
& attulerunt eos in summitatem præcipitij,
& præcipitabāt eos à summitate præcipitij, &
omnes interrupti sunt.
Et filij exercitus quos remiserat Amesias 13
ne irent cum ipso in prælium, impositi sunt in
ciuitatibus Iuda à Samaria & vsque ad Be-
thoron, & percusserunt in eis tria millia, &
spoliauerunt spolia multa.

κέ.

1 Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἀμεσίας ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτὸν, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰωδαεὶν ἐξ ἱερου-
σαλήμ.
2 καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν
καρδίᾳ πλήρει.
3 καὶ ἐγένετο ὡς κατέστη ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐν χειρὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς φονεύσαν-
τας τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐτοῦ.
4 καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινε κατὰ τὴν διαθήκην
τοῦ νόμου κυρίου, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὡς
ἐνετείλατο κύριος λέγων, οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες
ὑπὲρ τέκνων καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων,
ἀλλ᾽ ἢ ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται.
5 καὶ συνήγαγεν ἀμεσίας τὸν οἶκον ἰούδα καὶ ἔστησεν
αὐτοὺς κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς χιλιάρχους, καὶ ἑκα-
τοντάρχοις ἐν παντὶ ἰούδα καὶ βενιαμίν· καὶ ἐπεσκέψα-
το αὐτοὺς ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, καὶ εὗρεν αὐτοὺς
τριακοσίας χιλιάδας δυνατῶν ἐξερχομένων εἰς πόλε-
μον, κρατούντων δόρυ καὶ θυρεόν.
6 καὶ ἐμισθώσατο ἀπὸ ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας δυ-
νατῶν ἰσχύϊ ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρίου.
7 καὶ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν λέγων,
βασιλεῦ μὴ πορευέσθω μετὰ σοῦ δύναμις ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ
ἔστι κύριος μετὰ ἰσραὴλ πάντων τῶν υἱῶν ἐφραΐμ.
8 ὅτι ἐὰν ὑπολάβῃς τοῦ κατισχῦσαι ἐν τούτοις ἐν τῷ
πολέμῳ, τροπώσεται κύριος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅτι
ἔστιν ἰσχὺς τῷ κυρίῳ τοῦ βοηθῆσαι καὶ τροπώσασθαι.
9 καὶ εἶπεν ἀμεσίας τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, καὶ τί ποιήσω
τοῖς ἑκατὸν ταλάντοις οἷς ἔδωκα τῇ δυνάμει ἰσραήλ;
καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ἔστι τῷ κυρίῳ δοῦναί σοι
πλείω τούτων.
10 καὶ διεχώρισεν ἀμεσίας τὴν δύναμιν τὴν ἐλθοῦ-
σαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἐφραΐμ, ἀπελθεῖν εἰς τὸν τόπον αὐ-
τῶν· καὶ ἐθυμώθησαν τῇ ὀργῇ αὐτῶν σφόδρα ἐπὶ ἰού-
δαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν ὀργῇ θυμοῦ.
11 καὶ ἀμεσίας κατίσχυσε καὶ παρέλαβε τὸν λαὸν
αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν, καὶ ἐπάτα-
ξεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς σηεὶρ δέκα χιλιάδας.
12 καὶ δέκα χιλιάδας ἐζώγρησαν οἱ υἱοὶ ἰούδα, καὶ
ἔφερον αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ, καὶ κατεκρήμνι-
ζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ κρημνοῦ, καὶ πάντες διερ-
ρήγνυντο.
13 καὶ οἱ υἱοὶ τῆς δυνάμεως οὓς ἀπέστρεψεν ἀμεσίας
τοῦ μὴ πορευθῆναι μετ᾽ αὐτοῦ εἰς πόλεμον, ἐπέθεντο
ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα ἀπὸ σαμαρείας καὶ ἕως βαιθω-
ρῶν· καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς τρεῖς χιλιάδας, καὶ ἐσκύ-
λευσαν σκῦλα πολλά.

14 * וַיְהִי אַחֲרֵי בוֹא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹת אֶת־
אֲדוֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְּנֵי שֵׂעִיר וַיַּעֲמִידֵם לוֹ
לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם יְקַטֵּר׃
15 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר
16 לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם מִיָּדֶךָ׃ * וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ
אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הַלְיוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ נְתַנּוּךָ חֲדַל־לְךָ
לָמָּה יַכּוּךָ וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ
אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי־עָשִׂיתָ זֹּאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ
17 לַעֲצָתִי׃ * וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח
אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
18 לְךָ נִתְרָאֶה פָנִים׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ
אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר
תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה
19 אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ׃ * אָמַרְתָּ
הִנֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וּנְשָׂאֲךָ לִבְּךָ לְהַכְבִּיד עַתָּה
שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ לָמָּה תִתְגָּרֶה בְּרָעָה וְנָפַלְתָּ אַתָּה
20 וִיהוּדָה עִמָּךְ׃ * וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים
הִיא לְמַעַן תִּתָּם בְּיָד כִּי דָרְשׁוּ אֵת אֱלֹהֵי אֱדוֹם׃
21 * וַיַּעַל יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָנִים הוּא
וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃
22 * וַיִּנָּגֶף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ
23 לְאֹהָלָיו׃ * וְאֶת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־
יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז תָּפַשׂ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית
שֶׁמֶשׁ וַיְבִיאֵהוּ יְרוּשָׁלִַם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפּוֹנֶה אַרְבַּע מֵאוֹת
24 אַמָּה׃ * וְכָל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
הַנִּמְצְאִים בְּבֵית־הָאֱלֹהִים עִם־עֹבֵד אֱדוֹם
וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת
25 וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹן׃ * וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
26 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
27 * וּמֵעֵת אֲשֶׁר־סָר אֲמַצְיָהוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה
וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ
אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃

14 * Amasias quoq; post cædem Idumeo-
rum & allatos deos filiorum Seyr, statuit
illos in deos sibi, & adorabat eos, & illis
adolebat incensum.
15 * Quamobrem iratus Dominus contra
Amasiam misit ad illum prophetam qui
E diceret ei: Cur adorasti deos qui non li-
berauerunt populum suũ de manu tua?
16 * Cúmq; hæc ille loqueretur, Respon-
dit ei: Num cõsiliarius regis es? Quiesce,
ne interficiam te. Discedénsque prophe-
ta, scio, inquit, quòd cogitauerit Deus oc-
cidere te, qui & fecisti hoc malum, & in-
super non acquieuisti consilio meo.
17 * Igitur Amasias rex Iuda inito pessi-
mo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz
filij Iehu regem Israel, dicẽs: Veni videa-
mus nos mutuò.
18 * At ille remisit nuncios, dicens: Car-
duus qui est in Libano, misit ad cedrum
F Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo
vxorem. Et ecce bestiæ quæ erant in sylua
Libani, trãsierũt & cõculcauerũt carduũ.
19 * Dixisti, Percussi Edom, & idcirco eri-
gitur cor tuum in superbiam. sede in do-
mo tua. Cur malum aduersum te prouo-
cas, vt cadas & tu, & Iudas tecum?
20 * Noluit autẽ audire Amasias, eo quòd
Dei esset voluntas, vt traderetur in manus
hostium propter deos Edom.
21 * Ascendit igitur Ioas rex Israel, & mu-
tuos sibi præbuere conspectus. Amasias
autem rex Iuda erat in Bethsames Iudæ.
22 * Corruítque Iudas coram Israel, & fu-
git in tabernacula sua.
23 * Porrò Amasiam regem Iuda filium
Ioas filij Ioachaz cepit Ioas rex Israel in
Bethsames, & adduxit in Hierusalem, de-
G struxítque murum eius à porta Ephraim
vsque ad portam anguli quadringentis
cubitis.
24 * Omne quoque aurum & argentum,
& vniuersa vasa quæ repererat in domo
Dei, & apud Obed-edom, in thesauris
etiam domus regiæ, nécnon & filios obsi-
dum reduxit in Samariam.
25 * Vixit autem Amasias filius Ioas rex
Iuda, postquam mortuus est Ioas filius
Ioachaz rex Israel, quindecim annis.
26 * Reliqua autem sermonum Amasiæ
priorum & nouissimorum scripta sunt in
libro Regum Iuda & Israel.
27 * Qui postquam recessit à Domino,
tetenderunt ei insidias in Hierusalem.
Cumque fugisset Lachis, miserunt & in-
terfecerunt eum ibi.

*Et factum est postquam venit Amesias 14
qui percussit Idumæam, & intulit ad se deos
filiorum Seir, & constituit eos sibi in deos, &
in conspectu eorum adorabat, & eis adole-
bat.*
*Et facta est ira Domini in Amesiam, & 15
misit ei prophetam, & dixit ei: Quid quæsiui-
sti deos populi, qui non liberauerunt populum
suum de manu tua?*
*Et factum est cùm loqueretur ipse ad eum, 16
& dixit ei: Num consiliarium Regis dedi te?
attende tibi ipsi, vt non percutiant te. & ta-
cuit propheta, & dixit: Cognoui quod consu-
luit Dominus occidere te, quoniam fecisti hoc,
& non audiuisti consilium meum.*
*Et consuluit Amesias rex Juda, & misit 17
ad Joas filium Joachaz filium Iu regem Israel,
dicens: Veni & videamur faciebus.*
*Et misit Joas rex Israel ad Amesiam re- 18
gem Juda, dicens: Carduus qui in Libano, mi-
sit ad cedrum quæ in Libano, dicens: Da fi-
liam tuam filio meo in vxorem, & ecce in-
gredientur bestiæ agri quæ in Libano: & ve-
nerunt bestiæ & conculcauerunt carduum.*
*Dixisti, Ecce percussi Idumæam, & eleuat 19
te cor tuum graue, & nunc sede in domo tua,
& quare coniicis in malo, & cades tu & Ju-
das tecum?*
*Et non audiuit Amesias, quoniam à Do- 20
mino factũ est vt traderet eum in manus Joas,
quoniam quæsiuit deos Edom.*
*Et ascendit Joas rex Israel, & visi sunt 21
adinuicem ipse & Amesias rex Juda in Beth-
sames quæ est Juda.*
*Et corruit Judas ante faciem Israel, & 22
fugit vnusquisque in tabernaculum suum.*
*Et Amesiam regem Juda filium Ioas filij 23
Ochoziæ cepit Joas rex Israel in Bethsames,
& adduxit eum in Hierusalem, & destruxit
à muro Hierusalem à porta Ephraim vsque ad
portam anguli quadringentis cubitis.*
*Et omne aurum & argentum, & omnia 24
vasa quæ inuenta sunt in domo Domini, &
quæ apud Obededdom, & thesauros domus re-
gis, & filios commixtorum cepit, & reuersus
est in Samariam.*
*Et vixit Amesias filius Joas rex Juda 25
postquam mortuus est Joas filius Joachaz rex
Israel, quinque & decem annis.*
*Et reliqui sermones Amasiæ primi & no- 26
uissimi nonne scripti sunt in libro Regum Ju-
da & Israel?*
*Et in tempore quo recessit Amesias à Do- 27
mino, conuersa est contra ipsum coniuratio in
Hierusalẽ, & fugit in Lachis, & miserunt post
eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.*

14 καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐλθεῖν ἀμεσίαν πατάξαντα τὴν
ἰδυμαίαν, καὶ ἤνεγκεν πρὸς ἑαυτὸν τοὺς θεοὺς υἱῶν σηείρ,
καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἑαυτῷ εἰς θεοὺς καὶ ἐναντίον αὐτῶν προσ-
εκύνει, καὶ αὐτοῖς ἔθυεν.
15 καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐπὶ ἀμεσίαν, καὶ ἀπέστειλεν
αὐτῷ προφήτην, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί ἐζήτησας τοὺς θεοὺς τοῦ
λαοῦ, οἳ οὐκ ἐξείλαντο τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρός σου;
16 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, μὴ σύμβουλον τοῦ βασιλέως δέδωκά σε; πρό-
σεχε αὐτῷ, ἵνα μὴ πατάξωσί σε. καὶ ἐσιώπησεν ὁ προφή-
της. καὶ εἶπεν, ἔγνων ὅτι ἐβουλεύσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραί
σε, ὅτι ἐποίησας τοῦτο, καὶ οὐκ ἤκουσας τῆς συμβουλίας μου.
17 καὶ ἐβουλεύσατο ἀμεσίας βασιλεὺς ἰούδα, καὶ ἀπέστειλε
πρὸς ἰωὰς υἱὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰοῦ βασιλέα ἰσραήλ, λέγων,
18 δεῦρο καὶ ὀφθῶμεν προσώποις. καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰς βα-
σιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσίαν βασιλέα ἰούδα λέγων, ὁ
ἄχουχ ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν
τῷ λιβάνῳ λέγων, δὸς τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς
γυναῖκα· καὶ ἰδοὺ εἰσελεύσ(ε)ται τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν
τῷ λιβάνῳ, καὶ ἦλθε τὰ θηρία καὶ κατεπάτησε τὸν ἄχουχ.
19 εἶπας, ἰδοὺ ἐπάταξα τὴν ἰδυμαίαν καὶ ἐπαίρει σε ἡ
καρδία σου ἡ βαρεῖα, καὶ νῦν κάθισον ἐν οἴκῳ σου, καὶ ἵνα τί
συμβάλλεις ἐν κακίᾳ, καὶ πέσῃ σὺ καὶ ἰούδας μετὰ σοῦ;
20 καὶ οὐκ ἤκουσεν ἀμεσίας, ὅτι παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦ
παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας ἰωάς, ὅτι ἐξεζήτησε τοὺς θεοὺς
21 τῶν ἰδουμαίων. καὶ ἀνέβη ἰωὰς ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ,
καὶ ὤφθησαν ἀλλήλοις αὐτὸς καὶ ἀμεσίας βασιλεὺς
ἰούδα ἐν βεθσαμὴς ἥ ἐστι τοῦ ἰούδα.
22 καὶ ἐτροπώθη ἰούδας κατὰ πρόσωπον ἰσραήλ, καὶ
ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
23 καὶ τὸν ἀμεσίαν βασιλέα ἰούδα υἱὸν ἰωὰς υἱοῦ ὀχοζίου
συνέλαβεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν βεθσαμής, καὶ εἰσ-
ήγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ καθεῖλεν ἀπὸ τοῦ
τείχους ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πύλης ἐφραὶμ ἕως πύλης γω-
νίας τετρακοσίους πήχεις.
24 καὶ πᾶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ
σκεύη τὰ εὑρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰ παρὰ τῷ ὠβὴδ
ἐδὼμ καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς
υἱοὺς τῶν συμμίξεων ἔλαβεν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς σα-
μάρειαν.
25 καὶ ἔζησεν ἀμεσίας ὁ τοῦ ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα μετὰ τὸ
ἀποθανεῖν ἰωὰς τὸν τοῦ ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραήλ, πέντε
26 καὶ δέκα ἔτη. καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἀμεσίου οἱ πρῶτοι
καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βα-
σιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ;
27 καὶ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἀπέστη ἀμεσίας ἀπὸ τοῦ κυρίου, συν-
εστράφη ἐπ' αὐτὸν σύνδεσμος ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔφυγεν
εἰς λαχείς, καὶ ἀπέστειλαν κατόπιθεν αὐτοῦ εἰς λαχείς,
καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ.

28 * וַיִּשָּׂאֻהוּ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־
אֲבֹתָיו בְּעִיר יְהוּדָה׃

כו

1 * וַיִּקְחוּ כָּל־עַם יְהוּדָה אֶת־
עֻזִּיָּהוּ וְהוּא בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ
תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ׃
2 * הוּא בָּנָה אֶת־אֵילוֹת וַיְשִׁיבֶהָ לִיהוּדָה
3 אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃ * בֶּן־שֵׁשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה עֻזִּיָּהוּ בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכִילְיָה מִן־
4 יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל
5 אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו׃ * וַיְהִי לִדְרֹשׁ
אֱלֹהִים בִּימֵי זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בִּרְאֹות הָאֱלֹהִים
וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת־יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים׃
6 * וַיֵּצֵא וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּפְרֹץ אֶת־חוֹמַת
גַּת וְאֵת חוֹמַת יַבְנֵה וְאֵת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד וַיִּבְנֶה
עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים׃
7 * וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־
הָעַרְבִיִּים הַיֹּשְׁבִים בְּגוּר־בָּעַל וְהַמְּעוּנִים׃
8 * וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ וַיֵּלֶךְ שְׁמוֹ עַד־
לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי הֶחֱזִיק עַד־לְמָעְלָה׃
9 * וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלַ͏ִם עַל־שַׁעַר
הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם׃
10 * וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי
מִקְנֶה־רַּב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר אִכָּרִים
וְכֹרְמִים בֶּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי־אֹהֵב אֲדָמָה הָיָה׃
11 * וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חַיִל עֹשֵׂה מִלְחָמָה יוֹצְאֵי
צָבָא לִגְדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָּתָם בְּיַד יְעִיאֵל הַסּוֹפֵר
וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד־חֲנַנְיָהוּ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ׃
12 * כֹּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְגִבּוֹרֵי חָיִל
אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
13 * וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעַת
אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עוֹשֵׂי מִלְחָמָה בְּכֹחַ חָיִל
לַעְזֹר לַמֶּלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב׃
14 * וַיָּכֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מָגִנִּים
וּרְמָחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיֹנוֹת וּקְשָׁתוֹת וּלְאַבְנֵי
קְלָעִים׃

28 * Reportantésque super equos sepelie-
runt eum cum patribus suis in ciuitate
Dauid.

CAP. XXVI.

1 OMnis autem populus Iuda filiũ eius
A Oziam annorum sedecim constituit
regem pro Amasia patre suo.
2 * Ipse ædificauit Ahilat,& restituit eam
ditioni Iudæ, postquam dormiuit rex cũ
patribus suis.
3 * Sedecim annorum erat Ozias cùm re-
gnare cœpisset, & quinquaginta duobus
annis regnauit in Hierusalem. Nomen
matris eius Iecelia de Hierusalem.
4 * Fecítque quod erat rectum in oculis
Domini iuxta omnia quę fecerat Amasias
5 pater eius. * Et exquisiuit Deum in die-
bus Zachariæ intelligentis & videntis
Deum. Cúmq; requireret Dominum,di-
rexit eum in omnibus.
6 * Deniq; egressus est & pugnauit con-
tra Philistiim & destruxit murum Geth,
& murum Iamniæ murúmq; Azoti. ædi-
ficauit quoque oppida in Azoto & Phili-
stijm.
7 * Et adiuuit eum Deus contra Phili-
stiim & contra Arabes qui habitabant in
Gurbaal & contra Ammonitas.
8 * Appendebántq; Ammonitæ munera
B Oziæ,& diuulgatum est nomen eius vsq;
ad introitum Ægypti propter crebras vi-
9 ctorias. * Ædificauítque Ozias turres in
Hierusalem, super portã anguli, & super
portam vallis, & reliquas in eodem muri
latere, firmauítque eas.
10 * Extruxítq; turres in solitudine,& ef-
fodit cisternas plurimas,eo quòd haberet
multa pecora,tam in campestribus quàm
in eremi vastitate. Vineas quoque habuit
& vinitores in montibus & in carmelo,
erat quippe homo agriculturæ deditus.
11 * Fuit autem exercitus bellatorum eius
qui procedebant ad prœlia sub manu Ie-
hiel scribæ, Maasiæque doctoris, & sub
manu Ananiæ qui erat de ducibus regis.
12 * Omnísque numerus principum per
familias suas virorum fortium duorum
millium sexcentorum.
13 * Et sub eis vniuersus exercitus trecen-
torum & septem millium quingẽtorum,
C qui erant apti ad bella,& pro rege contra
aduersarios dimicabant.
14 * Præparauit quoque eis Ozias, id est,
cuncto exercitui clypeos, & hastas,& ga-
leas, & loricas, arcúsque & fundas ad ia-
ciendos lapides.

*Et reportauerunt eum super equos, & 28
sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate
Dauid.*

CAP. XXVI.

*ET accepit omnis populus terræ Oziam, & 1
ipse filius sedecim annorum, & cõstitue-
runt regem ipsum pro patre suo Amesia.*

*Ipse ædificauit Ailath, ipse restituit ipsam 2
Iuda, postquam dormiuit rex cum patribus
suis.*

*Filius sedecim annorum Ozias cùm regna- 3
ret ipse, & quinquaginta & duobus annis re-
gnauit in Hierusalem, & nomen matri suæ Ie-
chelia ab Hierusalem.*

*Et fecit rectum coram Domino iuxta om- 4
nia quæ fecit Amesias pater eius.*

*Et fuit quærens Dominum in diebus Za- 5
chariæ intelligentis in visione Dei, & in die-
bus suis quibus quæsiuit Dominum, direxit
eum Dominus Deus.*

*Et egressus est Ozias & pugnauit contra 6
Philistiim, & destruxit muros Geth, & mu-
ros Iabna, & muros Azoti, & ædificauit ciui-
tates in Azoto, & in Philistiim.*

*Et adiuuit eum Dominus cõtra Philistiim 7
& contra Arabes qui habitabant in petra &
contra Minæos.*

*Et dederunt Minæi dona Oziæ, & fuit no 8
men eius vsque ad introitum Ægypti, quoniam
præualuit vsque ad supra.*

*Et ædificauit Ozias turres in Hierusalem, 9
& super portam anguli & super portam val-
lis & super angulos, & firmauit eas.*

*Et ædificauit turres in solitudine, & ef- 10
fodit cisternas multas, quoniam pecora multa
fuerunt ei in planicie & in campestri: agricul-
tores & vinitores in montibus & in carme-
lo, quoniam vir agriculturæ deditus erat.*

*Et fuerunt Oziæ exercitus facientes bel- 11
lum, & qui egrediebantur in aciem: & nu-
merus considerationis eorum per manum Ieiel
scribæ & Maasiæ iudicis, & per manum Ana-
niæ successoris regis.*

*Omnis numerus principum familiarum 12
fortium in bellum duo millia sexcenti.*

*Et cum eis exercitus bellatores trecenta 13
millia & septem mille quingenti: hi facientes
bellum in potentia fortitudinis, ad auxilian-
dum regi contra aduersarios.*

*Et præparauit eis Ozias cuncto exercitui 14
clypeos, & hastas, & galeas, & loricas, &
arcus, & ad lapides fundas.*

28 καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ.

κϛ΄.

1 Καὶ ἔλαβε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς ὀζίαν, καὶ αὐτὸς υἱὸς
ἑκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ἀμεσίου.

2 αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν αἰλάθ, αὐτὸς ἐπέστρεψεν αὐ-
τὴν τῷ ἰούδα, μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πα-
τέρων αὐτοῦ.

3 υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν ὁ ὀζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν,
καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰεχελία ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

4 καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἀμεσίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

5 καὶ ἦν ἐκζητῶν τὸν κύριον ἐν ταῖς ἡμέραις ζαχα-
ρίου τοῦ συνιέντος ἐν ὁράσει θεοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
αὐτοῦ αἷς ἐξεζήτησε τὸν κύριον, κατεύθυνεν αὐτὸν κύ-
ριος ὁ θεός.

6 καὶ ἐξῆλθεν ὀζίας καὶ ἐπολέμησεν πρὸς τοὺς ἀλ-
λοφύλοις, καὶ καθεῖλε τὰ τείχη γέθ, καὶ τὰ τείχη ἰαβνά,
καὶ τὰ τείχη ἀζώτου· καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ἐν ἀζώτῳ,
καὶ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις.

7 καὶ κατίσχυσεν αὐτὸν κύριος ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους,
καὶ ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς πέτρας,
8 καὶ ἐπὶ τοὺς μιναίοις. καὶ ἔδωκαν οἱ μιναῖοι δῶρα
τῷ ὀζίᾳ, καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕως εἰσόδου αἰγύπτου, ὅτι
κατίσχυσεν ἕως ἄνω.

9 καὶ ᾠκοδόμησεν ὀζίας πύργοις ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
ἐπὶ τὴν πύλην τῆς γωνίας καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς φάραγ-
γος, καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν, καὶ κατίσχυσεν αὐτάς.

10 καὶ ᾠκοδόμησεν πύργοις ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐλατόμησε
λάκκοις πολλούς, ὅτι κτήνη πολλὰ ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν σε-
φηλᾶ καὶ ἐν τῇ πεδινῇ· γεωργοὶ καὶ ἀμπελουργοὶ ἐν τοῖς
ὄρεσιν καὶ ἐν τῷ καρμήλῳ, ὅτι ἀνὴρ φιλογεωργὸς ἦν.

11 καὶ ἐγένοντο τῷ ὀζίᾳ δυνάμεις ποιοῦσαι πόλεμον,
καὶ ἐκπορευόμεναι εἰς παράταξιν· καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἐπι-
σκέψεως αὐτῶν διὰ χειρὸς ἰεϊὴλ τοῦ γραμματέως καὶ
μαασίου τοῦ κριτοῦ, καὶ διὰ χειρὸς ἀνανίου τοῦ διαδόχου
τοῦ βασιλέως.

12 πᾶς ἀριθμὸς τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τῶν δυ-
νατῶν εἰς πόλεμον δισχίλιοι ἑξακόσιοι.

13 καὶ μετ' αὐτῶν δυνάμεις πολεμικαὶ τριακόσιαι χι-
λιάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι πεντακόσιοι· οὗτοι οἱ ποιοῦντες
πόλεμον ἐν δυνάμει ἰσχύος, βοηθῆσαι τῷ βασιλεῖ ἐπὶ
τοὺς ὑπεναντίοις.

14 καὶ ἡτοίμαζεν αὐτοῖς ὀζίας πάσῃ τῇ δυνάμει θυ-
ρεοὺς καὶ δόρατα καὶ περικεφαλαίας, καὶ θώρακας, καὶ
τόξα καὶ εἰς λίθους σφενδόνας.

15 * וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלַםִ חִשְּׁבֹנוֹת מַחֲשֶׁבֶת חוֹשֵׁב
לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת לִירוֹא
בַּחִצִּים וּבָאֲבָנִים גְּדֹלוֹת וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־לְמֵרָחוֹק
כִּי־הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי־חָזָק׃
16 * וּכְחֶזְקָתוֹ גָּבַהּ לִבּוֹ עַד־לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל
בַּיהוָה אֱלֹהָיו וַיָּבֹא אֶל־הֵיכַל יְהוָה לְהַקְטִיר
17 עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ * וַיָּבֹא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ
הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ כֹּהֲנִים לַיהוָה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חָיִל׃
18 * וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־לְךָ
עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־אַהֲרֹן
הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר צֵא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מָעַלְתָּ
וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃
19 * וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר וּבְזַעְפּוֹ
עִם־הַכֹּהֲנִים וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְמִצְחוֹ לִפְנֵי
הַכֹּהֲנִים בְּבֵית יְהוָה מֵעַל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃
20 * וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֹאשׁ וְכָל־הַכֹּהֲנִים
וְהִנֵּה־הוּא מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־
הוּא נִדְחַף לָצֵאת כִּי נִגְּעוֹ יְהוָה׃
21 * וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ
וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחָפְשׁוּת מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה
וְיוֹתָם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃
22 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים
כָּתַב יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃
23 * וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־
אֲבֹתָיו בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ
מְצוֹרָע הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כז

1 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם
בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם
אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק׃
2 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה וְעוֹד
הָעָם מַשְׁחִיתִים׃
3 * הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן
וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב׃
4 * וְעָרִים בָּנָה בְּהַר יְהוּדָה וּבֶחֳרָשִׁים בָּנָה
בִּירָנִיּוֹת וּמִגְדָּלִים׃

15 * Et fecit in Hieruſalem diuerſi generis machinas, quas in turribus collocauit, & in angulis murorum vt mitteret ſagittas & ſaxa grandia. Egreſſúmq; eſt nomē eius procul, eo quòd auxiliaretur ei Dominus & corroboraſſet illum.
16 * Sed cùm roboratus eſſet, eleuatum eſt cor eius in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum, ingreſſúſq; templum Dñi, adolere voluit incenſum ſuper
17 altare thymiamatis. * Statímque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Dñi octoginta viri fortiſſimi,
18 * Reſtiterunt regi atq; dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, vt adoleas incenſum Dño, ſed ſacerdotũ, hoc eſt filiorũ Aaron qui conſecrati ſunt ad huiuſcemodi miniſterium. Egredere de ſanctuario, ne contempſeris, quia non reputabitur tibi in
19 gloriã hoc à Dño Deo. * Iratuſq; Ozias & tenens in manu thuribulũ vt adoleret
D incenſum, minabatur ſacerdotibus. Statímq; orta eſt lepra in fronte eius coram ſacerdotibus in domo Dñi ſuper altare
20 thymiamatis. * Cúmq; reſpexiſſet eum Azarias pontifex & omnes reliqui ſacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & feſtinatò expulerũt eum. Sed & ipſe perterritus accelerauit egredi, eo quòd ſenſiſſet ilicò plagam Domini.
21 * Fuit igitur Ozias rex leproſus vſq; ad diem mortis ſuæ: & habitauit in domo ſeparata, plenus lepra, ob quã eiectus fuerat de domo Domini. Porrò Ioatham filius eius rexit domum regis, & iudicauit populum terræ.
22 * Reliqua autem ſermonũ Oziæ priorum & nouiſsimorum ſcripſit Eſaias filius Amos propheta.
23 * Dormiuítq; Ozias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in agro regalium ſepulchrorum, eo quòd eſſet leproſus; regnauítque Ioatham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

1 Viginti quinque annorũ erat Ioatham
A cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Hieruſalem. Nomen matris eius Hieruſa filia Sadoch.
2 * Fecítq; quod rectum erat coram Dño iuxta omnia quę fecerat Ozias pater ſuus, excepto quòd non eſt ingreſſus templum
B Dñi, & adhuc populus delinquebat.
3 * Ipſe ædificauit portã domus Dñi excelſam, & in muro Ophel multa cõſtruxit.
4 * Vrbes quoq; ædificauit in montibus Iuda, & in ſaltibus caſtella & turres.

*Et fecit Ozias in Hierusalem machinas fa- 15
bricatas artificijs vt essent in turribus & in
angulis, vt percuterent sagittis & saxis gran-
dibus; & audita est præparatio eorum vsque
ad procul, quoniam admirationi fuit vt adiu-
uaretur vsque quo confortatus est.
*Et postquam roboratus est Ozias, exaltatũ 16
est cor eius vt corrumperet; & iniquè fecit in
Domino Deo suo, & ingressus est in templum
Domini vt adoleret incensum in altari thy-
miamatum.
*Et ingressus est post ipsum Azarias sacer- 17
dos, & cum eo octoginta sacerdotes Domini
filij fortitudinis.
*Et restiterunt contra Oziam regem, & di- 18
xerunt ei: Non tibi Ozia vt adoleas Domino,
sed sacerdotibus filiis Aaron qui sanctificati
sunt vt adoleant incensum. egredere à san-
ctuario, quoniam recessisti à Domino, & non
erit tibi hoc in gloriam à Domino Deo.
*Et iratus est Ozias, & in manu sua thu- 19
ribulum ad adolendum incensum in templo: &
cùm iratus fuisset ipse contra sacerdotes, & le-
pra orta est in fronte eius in domo Domini co-
ram sacerdotibus supra altare thymiamatum.
*Et conuersus est in ipsum Azarias sacer- 20
dos primus & sacerdotes; & ecce ipse leprosus
in fronte sua, & expulit eum illinc, & enim
ipse celerauit egredi, quoniam redarguit eum
Dominus.
*Et fuit Ozias rex leprosus vsque ad diem 21
mortis suæ, & habitauit in domo separata le-
prosus, quoniam expulsus fuit à domo Domini:
& Joatham filius eius in regno eius iudicans
populum terræ.
*Et reliqui sermones Oziæ primi & nouis- 22
simi nonne sunt scripti ab Esaia filio Amos pro-
pheta?
*Et dormiuit Ozias cum patribus suis, & 23
sepelierunt eum in agro sepulchri Regum, quo-
niam dixerunt, Leprosus est; & regnauit Joa-
tham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

Filius existens viginti & quinque annorum 1
Joatham cùm regnaret ipse, & sedecim an-
nis regnauit in Hierusalem: & nomen matri
eius Hierusa filia Sadduc.
*Et fecit rectum coram Domino, iuxta om- 2
nia quæ fecit Ozias pater eius: veruntamen ad
templum Domini nunquam ingressus est, &
adhuc populus corrumpebatur.
*Ipse ædificauit portam domus Domini ex- 3
celsam, & in muro Ophel ædificauit in multi-
tudinem.
*Et vrbes ædificauit in montibus Juda, & 4
in saltibus ædificauit castella & turres.

15 *καὶ ἐποίησεν ὀζίας ἐν ἱερουσαλὴμ μηχανὰς με-
μηχανευμένας λογισμοῖς τοῦ εἶναι ἐπὶ τῶν πύργων καὶ
ἐπὶ τῶν γωνιῶν, τοῦ βάλλειν βέλεσιν καὶ λίθοις μεγά-
λοις· καὶ ἠκούσθη ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἕως πόρρω, ὅτι ἐθαυ-
μαστώθη τοῦ βοηθηθῆναι ἕως οὗ κατίσχυσεν.
16 *καὶ ὡς κατίσχυσεν ὀζίας, ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ τοῦ
διαφθεῖραι· καὶ ἠδίκησεν ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ εἰσ-
ῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου τοῦ θυμιᾶσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριον τῶν θυμιαμάτων.
17 *καὶ εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἀζαρίας ὁ ἱερεύς, καὶ μετ'
αὐτοῦ ὀγδοήκοντα ἱερεῖς κυρίου οἱ υἱοὶ δυνάμεως.
18 *καὶ ἐπέστησαν ἐπὶ ὀζίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον
αὐτῷ, οὐ σοὶ ὀζία τὸ θυμιᾶσαι τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἢ τοῖς ἱε-
ρεῦσι τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις τὸ θυμιᾶσαι· ἔξ-
ελθε ἀπὸ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ τοῦ κυ-
ρίου καὶ οὐκ ἔσται σοι τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ κυρίου τοῦ
θεοῦ.
19 *καὶ ἐθυμώθη ὀζίας, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυ-
μιατήριον τοῦ θυμιᾶσαι ἐν τῷ ναῷ· καὶ ἐν τῷ θυμωθῆ-
ναι αὐτὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἡ λέπρα ἀνέτειλεν ἐν τῷ
μετώπῳ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐπά-
νω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων.
20 *καὶ ἐπέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος
καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς λεπρὸς ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ,
καὶ κατέσπασεν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσπευσεν
ἐξελθεῖν, ὅτι ἤλεγξεν αὐτὸν ὁ κύριος.
21 *καὶ ἦν ὀζίας ὁ βασιλεὺς λεπρὸς ἕως ἡμέρας τῆς
τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάθησεν ἐν οἴκῳ ἀφφουσὶθ λεπρός,
ὅτι ἐξώσθη ἀπὸ οἴκου κυρίου· καὶ ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
βασιλείας αὐτοῦ κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς.
22 *καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ὀζίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι
οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἀπὸ ἠσαΐου υἱοῦ ἀμὼς τοῦ προ-
φήτου;
23 *καὶ ἐκοιμήθη ὀζίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθα-
ψαν αὐτὸν ἐν ἀγρῷ τῆς ταφῆς τῶν βασιλέων· ὅτι εἶπαν,
λεπρός ἐστιν· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
αὐτοῦ.

κζ'.

1 *Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν, καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἱερουσὰ θυγάτηρ σαδδούκ.
2 *καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πλὴν εἰς τὸν ναὸν κυρίου
οὐκ εἰσῆλθεν, καὶ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο.
3 *αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν πύλην οἴκου κυρίου τὴν ὑψη-
λήν, καὶ ἐν τῷ τείχει τοῦ ὠφὲλ ᾠκοδόμησεν εἰς πλῆθος.
4 *καὶ πόλεις ᾠκοδόμησεν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς
δρυμοῖς ᾠκοδόμησεν βάρεις καὶ πύργους.

5 * והוא נלחם עם מלך בני עמון ויחזק
עליהם ויתנו לו בני עמון בשנה ההיא
מאה ככר כסף ועשרת אלפים כרים חטים
ושעורים עשרת אלפים זאת השיבו לו בני עמון
ובשנה השנית והשלשית:
6 * ויתחזק יותם כי הכין דרכיו לפני יהוה
7 אלהיו: * ויתר דברי יותם וכל מלחמתיו
ודרכיו הנם כתובים על ספר מלכי ישראל
8 ויהודה: * בן עשרים וחמש שנה היה
במלכו ושש עשרה שנה מלך בירושלם:
9 * וישכב יותם עם אבתיו ויקברו אתו בעיר
דויד וימלך אחז בנו תחתיו:

כח

1 * בן עשרים שנה אחז במלכו
ושש עשרה שנה מלך בירושלם ולא עשה
הישר בעיני יהוה כדויד אביו:
2 * וילך בדרכי מלכי ישראל וגם מסכות
3 עשה לבעלים: * והוא הקטיר בגיא בן
הנם ויבער את בניו באש כתעבות הגוים
אשר הריש יהוה מפני בני ישראל:
4 * ויזבח ויקטר בבמות ועל הגבעות ותחת
5 כל עץ רענן: * ויתנהו יהוה אלהיו ביד
מלך ארם ויכו בו וישבו ממנו שביה גדולה
ויביאו דרמשק וגם ביד מלך ישראל נתן ויך
6 בו מכה גדולה: * ויהרג פקח בן רמליהו
ביהודה מאה ועשרים אלף ביום אחד הכל
בני חיל בעזבם את יהוה אלהי אבותם:
7 * ויהרג זכרי גבור אפרים את מעשיהו
בן המלך ואת עזריקם נגיד הבית ואת
8 אלקנה משנה המלך: * וישבו בני
ישראל מאחיהם מאתים אלף נשים בנים
ובנות וגם שלל רב בזזו מהם ויביאו את
9 השלל לשמרון: * ושם היה נביא ליהוה
עדד שמו ויצא לפני הצבא הבא לשמרון ויאמר
להם הנה בחמת יהוה אלהי אבותיכם על
יהודה נתנם בידכם ותהרגו בם בזעף עד
לשמים הגיע:

5 * Ipse pugnauit contra regem filiorum
Ammon & vicit eum: dederúntq; ei filij
Ammon in tempore illo centum talenta
C argenti & decé millia coros tritici, ac to-
tidem coros ordei. Hæc ei præbuerunt
filij Ammon in anno secundo & tertio.
6 * Corroboratúsq; est Ioatham, eo quòd
direxisset vias suas coram Dño Deo suo.
7 * Reliqua autem sermonum Ioatham
D & omnes pugnæ eius & opera scripta sunt
in libro Regum Israel & Iuda.
8 * Viginti quinque annorum erat cùm
regnare cœpisset, & sedecim annis regna-
uit in Hierusalem.
9 * Dormiuítq; Ioatham cum patribus
suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid,
& regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

1 Viginti annorum erat Achaz cùm re-
A gnare cœpisset, & sedecim annis re-
gnauit in Hierusalem. Non fecit rectum
in conspectu Dñi, sicut Dauid pater eius.
2 * Sed ambulauit in viis regum Israel,
insuper & statuas fudit Baalim.
3 * Ipse est qui adoleuit incensum in val-
le Hennon, & lustrauit filios suos in igne
iuxta ritum gentium quas interfecit Do-
minus in aduentu filiorum Israel.
4 * Sacrificabat quoq;, & thymiama suc-
cendebat in excelsis & in collibus, & sub
omni ligno frondoso.
5 * Tradidítq, eum Dominus Deus eius
in manu regis Syriæ, qui percussit eum,
magnámque prædam cepit de eius impe-
rio, & adduxit in Damascum. Manibus
quoque regis Israel traditus est & percus-
sus plaga grandi.
6 * Occidítq; Phacee filius Romeliæ de
Iuda centum viginti millia in die vno, o-
mnes viros bellatores, eo quòd reliquis-
sent Dominum Deum patrum suorum.
7 * Eodem tempore occidit Zechri vir
potens ex Ephraim Maasiam filium regis,
B & Ezricam ducem domus eius, Helcha-
nan quoque secundum à rege.
8 * Ceperúntque filij Israel de fratribus
suis ducẽta millia mulierum, puerorum,
& puellarum, & infinitam prædam; per-
9 tuleruntque eam in Samariam. * Ea tem-
pestate erat ibi propheta Domini, nomine
Oded, qui egressus obuiam exercitui ve-
nienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus
Dominus Deus patrum vestrorum con-
tra Iudá tradidit eos in manibus vestris,
& occidistis eos atrociter, ita vt ad cęlum
pertingeret vestra crudelitas.

*Et ipse pugnauit cum rege filiorum Am- 5
mon, & præualuit contra eum, et dabant ei filij
Ammon per annum centum talenta argenti,
& decem millia cororum tritici, & ordei de-
cem millia; hæc offerebat ei rex filiorum Ammõ
per annum, & in anno secundo & tertio.
*Et corroboratus est Joathan quoniam præ- 6
parauit vias suas coram Domino Deo suo.
*Et reliqui sermones Joatham & bellum, 7
& opera eius, nonne scripta sunt in libro Re-
gum Jsrael & Juda?
*Filius viginti & quinque annorum fuit 8
Joatham cùm regnaret ipse, & sedecim annis
regnauit in Hierusalem.
*Et dormiuit Joatham cum patribus suis, 9
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit
Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

Filius viginti annorum fuit Achaz cùm re- 1
gnaret ipse, & sedecim annis regnauit in
Hierusalem, & non fecit rectum coram Domi-
no sicut Dauid pater eius.
*Et ambulauit secundum vias regum Js- 2
rael, etenim sculptilia fecit Baalim.
*Et sacrificauit in valle Benennom, & lu- 3
strauit filios suos in igne iuxta abominationes
gentium, quas abstulit Dominus à facie filio-
rum Jsrael.
*Et adolebat in excelsis & in domibus, & 4
sub omni ligno frondoso.
*Et tradidit eum Dominus Deus eius in 5
manu regis Syriæ, & percussit in eo, & cepit
captiuitatem multam ex ipsis, & adduxit in
Damascum, & in manus regis Jsrael tradidit
eum Dominus, & percussit in eo plaga grandi.
*Et occidit Phacee filius Romeliæ rex Js- 6
rael in Juda in vna die centum & viginti
millia virorum potẽtium fortitudine, quoniam
reliquerunt ipsi Dominum Deum patrum suo-
rum.
*Et occidit Zechri potens ex Ephraim 7
Maassian filium regis, & Esricam ducem do-
mus eius, & Elcanan secundum regis.
*Et captiuos ceperunt filij Jsrael de fratri- 8
bus suis ducenta millia mulierum, & filios &
filias; & spolia multa spoliauerunt ex eis, &
intulerunt spolia in Samariam.
*Et illic fuit propheta Domini, Oded nomen 9
ei: & egressus est in occursum exercitui venien-
tium in Samariam, & dixit eis: Ecce ira Do-
mini Dei patrum vestrorum contra Judam, &
tradidit eos in manibus vestris, & occidistis
in eis in ira, & vsque ad cælos peruenit.

5 *καὶ αὐτὸς ἐπολέμησε μετὰ τοῦ βασιλέως υἱῶν ἀμμών,
καὶ κατίσχυσεν ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν
κατ' ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, καὶ δέκα χιλιά-
δας κόρων πυροῦ, καὶ κριθῶν δέκα χιλιάδας· ταῦτα ἔφε-
ρεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς υἱῶν ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτόν, καὶ ἐν τῷ
ἔτει τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ.
6 *καὶ κατίσχυσεν ἰωαθὰμ ὅτι ἡτοίμασε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ
ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.
7 *καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωαθὰμ καὶ ὁ πόλεμος, καὶ
αἱ πράξεις αὐτοῦ οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου βασι-
λέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα;
8 *υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν, καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
9 *καὶ ἐκοιμήθη ἰωαθὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἄχαζ υἱὸς αὐ-
τοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κη'.

1 *Υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν ἦν ἄχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ
ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἐποίη-
σεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
2 *καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὰς ὁδοὺς βασιλέων ἰσραήλ, καὶ
γὰρ γλυπτὰ ἐποίησε τοῖς βααλείμ.
3 *καὶ ἔθυεν ἐν φάραγγι βενεννόμ, καὶ διῆγε τὰ τέκνα
αὐτοῦ ἐν πυρὶ κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ.
4 *καὶ ἐθυμία ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπὶ τῶν δωμάτων,
καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.
5 *καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ ἐν χειρὶ
βασιλέως συρίας, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ, καὶ ᾐχμαλώτευ-
σεν αἰχμαλωσίαν πολλὴν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἤγαγεν εἰς δα-
μασκόν, καὶ εἰς τὰς χεῖρας βασιλέως ἰσραὴλ παρέδωκεν
αὐτὸν κύριος, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ πληγὴν μεγάλην.
6 *καὶ ἀπέκτεινε φακεαὶ υἱὸς ῥομελίου βασιλεὺς ἰσ-
ραὴλ ἐν ἰούδα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας
ἀνδρῶν δυνατῶν ἰσχύι, ἐν τῷ καταλιπεῖν αὐτοὺς κύριον
τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.
7 *καὶ ἀπέκτεινε ζεχρὶ ὁ δυνατὸς τοῦ ἐφραὶμ τὸν μα-
ασίαν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἐσρικὰμ ἡγούμενον τοῦ
οἴκου αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐλκανὰν τὸν δεύτερον τοῦ βασιλέως.
8 *καὶ ᾐχμαλώτευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτῶν διακοσίας χιλιάδας γυναικῶν, καὶ υἱοὺς καὶ θυ-
γατέρας, καὶ σκῦλα πολλὰ ἐσκύλευσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ
ἤνεγκαν τὰ σκῦλα εἰς σαμάρειαν.
9 *καὶ ἐκεῖ ἦν προφήτης τοῦ κυρίου, ὠδὴδ ὄνομα αὐτῷ·
καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἐρχομένων
εἰς σαμάρειαν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ὀργὴ κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν
πατέρων ὑμῶν ἐπὶ τὸν ἰούδαν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς
χεῖρας ὑμῶν, καὶ ἀπεκτείνατε ἐν αὐτοῖς ἐν ὀργῇ, καὶ ἕως
τῶν οὐρανῶν ἔφθασε.

10 * וְעַתָּה בְּנֵי־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם אַתֶּם
אֹמְרִים לִכְבֹּשׁ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת לָכֶם הֲלֹא
רַק־אַתֶּם עִמָּכֶם אֲשָׁמוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
11 * וְעַתָּה שְׁמָעוּנִי וְהָשִׁיבוּ הַשִּׁבְיָה אֲשֶׁר
שְׁבִיתֶם מֵאֲחֵיכֶם כִּי חֲרוֹן אַף־יְהוָה עֲלֵיכֶם׃
12 * וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מֵרָאשֵׁי בְנֵי־אֶפְרַיִם
עֲזַרְיָהוּ בֶן־יְהוֹחָנָן בֶּרֶכְיָהוּ בֶן־מְשִׁלֵּמוֹת
וִיחִזְקִיָּהוּ בֶּן־שַׁלֻּם וַעֲמָשָׂא בֶּן־חַדְלָי עַל־
הַבָּאִים מִן־הַצָּבָא׃
13 * וַיֹּאמְרוּ לָהֶם לֹא־תָבִיאוּ אֶת־הַשִּׁבְיָה
הֵנָּה כִּי לְאַשְׁמַת יְהוָה עָלֵינוּ אַתֶּם אֹמְרִים
לְהֹסִיף עַל־חַטֹּאתֵנוּ וְעַל־אַשְׁמָתֵנוּ כִּי־רַבָּה
אַשְׁמָה לָנוּ וַחֲרוֹן אָף עַל־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיַּעֲזֹב הֶחָלוּץ אֶת־הַשִּׁבְיָה וְאֶת־הַבִּזָּה
לִפְנֵי הַשָּׂרִים וְכָל־הַקָּהָל׃
15 * וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת
וַיַּחֲזִיקוּ בַשִּׁבְיָה וְכָל־מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן־
הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשׁוּם וַיַּנְעִלוּם וַיַּאֲכִלוּם וַיַּשְׁקוּם
וַיְסֻכוּם וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים לְכָל־כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם
יְרֵחוֹ עִיר־הַתְּמָרִים אֵצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ שֹׁמְרוֹן׃
16 * בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז עַל־מַלְכֵי
אַשּׁוּר לַעְזֹר לוֹ׃
17 * וְעוֹד אֲדוֹמִים בָּאוּ וַיַּכּוּ בִיהוּדָה וַיִּשְׁבּוּ־שֶׁבִי׃
18 * וּפְלִשְׁתִּים פָּשְׁטוּ בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב
לִיהוּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶת־בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־
הַגְּדֵרוֹת וְאֶת־שׂוֹכוֹ וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־תִּמְנָה וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־גִּמְזוֹ וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃
19 * כִּי־הִכְנִיעַ יְהוָה אֶת־יְהוּדָה בַּעֲבוּר אָחָז
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כִּי הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה וּמָעוֹל מַעַל
20 בַּיהוָה׃ * וַיָּבֹא עָלָיו תִּלְּגַת פִּלְנְאֶסֶר מֶלֶךְ
21 אַשּׁוּר וַיָּצַר לוֹ וְלֹא חֲזָקוֹ׃ * כִּי־חָלַק אָחָז
אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיִּתֵּן
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא לְעֶזְרָה לוֹ׃
22 * וּבְעֵת הָצֵר לוֹ וַיּוֹסֶף לִמְעוֹל בַּיהוָה הוּא
23 הַמֶּלֶךְ אָחָז׃ * וַיִּזְבַּח לֵאלֹהֵי דַרְמֶשֶׂק הַמַּכִּים
בּוֹ וַיֹּאמֶר כִּי אֱלֹהֵי מַלְכֵי־אֲרָם הֵם מַעְזְרִים
אֹתָם לָהֶם אֲזַבֵּחַ וְיַעְזְרוּנִי וְהֵם הָיוּ־לוֹ לְהַכְשִׁילוֹ
וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל׃

10 * Insuper filios Iuda & Hierusalē vultis
vobis subijcere in seruos & ancillas, quod
nequaquā facto opus est. Peccastis enim
11 super hoc Dn̄o Deo vestro. * Sed audite
cōsilium meū, & reducite captiuos quos
adduxistis de fratribus vestris, quia ma-
gnus furor Domini imminet vobis.
12 * Steterunt itaq; viri de principibus fi-
liorum Ephraim, Azarias filius Iohannan,
Barachias filius Mosollamoth, Ezechias
filius Sellum, & Amasias filius Hadali,
contra eos qui veniebant de prœlio.
13 * Et dixerunt eis: Nō introducetis huc
captiuos, ne peccemus Domino. Quare
C vultis adijcere super peccata nostra, & ve-
tera cumulare delicta? Grande quippe
peccatū est, & ira furoris Domini immi-
net super Israel.
14 * Dimiserúntque viri Israel bellatores
prædam & vniuersa quæ ceperant coram
principibus & omni multitudine.
15 * Steterúntque viri quos supra memo-
rauimus, & apprehēdentes captiuos om-
nes qui nudi erant, vestierunt de spoliis.
Cúmq; vestissent eos & calciassent, & re-
fecissent cibo ac potu, vnxissentque pro-
pter laborem, & adhibuissent eis curam,
quicunq; ambulare nō poterant, & erant
imbecilli corpore, imposuerūt eos iumen
tis, & adduxerūt eos Hiericho ciuitatem
palmarum ad fratres eorum, ipsique re-
16 uersi sunt in Samariam. * Tempore illo
misit rex Achaz ad regem Assyriorum, po
17 stulans auxilium. * Venerúntq; Idumæi
& percusserūt multos ex Iuda, & ceperūt
18 prædam magnā. * Philistiim quoq; dif-
fusi sunt per vrbes campestres, & ad meri-
D diem Iuda, ceperúntque Beth-Sames &
Ahilō, & Gadiroth, Socho quoq; & Thā-
nan, & Ganzo cum viculis suis, & habita-
19 uerunt in eis. * Humiliauerat enim Dn̄s
Iudam propter Achaz regē Iuda, eo quod
nudasset eum auxilio, & contemptui ha-
20 buisset Dn̄m. * Adduxítq; contra eum
Theglatphalasar regem Assyriorū, qui &
afflixit eum, & nullo resistente vastauit.
21 *Igitur Achaz, spoliata domo Domini
& domo regum ac principum, dedit regi
Assyriorū munera, & tamē nihil ei ꝓfuit.
22 *Insuper & tempore angustiæ suæ auxit
cōtemptū in Dn̄m. Ipse per se rex Achaz
23 * Immolauit diis Damasci victimas per-
cussoribus suis, & dixit: Dij regum Syriæ
auxiliantur eis; quos ego placabo hostiis,
& aderunt mihi, cùm econtrario ipsi fue-
rint ruinæ ei & vniuerso Israel.

Et nunc filios Iuda & Hierusalem vos 10
*dicitis possidere in seruos & seruas, nonne sum
vobiscum, vt testificer Domino Deo vestro,
peccata vobiscum Domino Deo vestro.*
Et nunc audite me, & reducite captiuita- 11
*tem quam cepistis à fratribus vestris, quoniam
ira furoris Domini super vos.*
Et steterunt principes à filiis Ephraim 12
*Azarias filius Ionan, & Barachias filius Mas-
salmoth, & Ezechias filius Sellim, & Ama-
sias filius Addi contra eos qui veniebant à
bello.*
Et dixerunt eis, Non introducetis captiui- 13
*tatem huc ad nos, quoniam vt peccemus Do-
mino super nos, vos dicitis adijci super pecca-
ta nostra & super ignorantiam nostram, quo-
niam multum peccatum nostrum & ira furo-
ris Domini in Israel.*
Et dimiserunt bellatores captiuitatem & 14
spolia coram principibus & omni Ecclesia.
Et steterunt viri qui vocati sunt in no- 15
*minibus, & apprehenderunt captiuitatem, &
omnes nudos vestierunt de spoliis, & indue-
runt eos & calciauerunt, & dederunt eis vt
comederent, & biberent, & vngerentur, &
auxilio fuerunt eis in iumentis omni infirmo:
& constituerunt eos in Hiericho ciuitatem
palmarum ad fratres eorum, & reuersi sunt
in Samariam.*
Et in tempore illo misit rex Achaz ad re- 16
gem Assyriorum vt auxiliaretur ei.
Et in hoc anno & Idumæi irruerunt & 17
*percusserunt in Iuda, & ceperunt captiui-
tatem.*
Et Philistiim irruerunt in vrbes campe- 18
*stris, & à meridie Iuda, & ceperunt Bethsa-
mes & Ailon, & Gaderoth, & Socchoth, &
vicos eius, & Thamnan, & vicos eius,
& Gamzo & vicos eius, & habitauerunt
illic.*
Quoniam humiliauit Dominus Iudã pro- 19
*pter Achaz regem Iuda, quoniam nudauit in
Iuda, & rebellauit rebellione à Domino.*
Et venit contra Achaz Theglath-Phalsar 20
rex Assyriorum, & percussit eum.
Et cepit Achaz quæ in domo Domini, & 21
*quæ in domo regis & principum, & dedit re-
gi Assyriorum, & non in auxilium ei fuit.*
Sed vt tribularetur ipse, & auxit Achaz 22
rebellionem à Domino, & dixit rex Achaz:
Quæram deos Damasci percutientes me: 23
*& dixit: Quoniam Dei regis Syriæ fortifi-
cant eos; igitur sacrificabo eis & auxiliabun-
tur mihi, & fuerunt ei ipsi in scandalum &
omni Israel.*

10 καὶ νῦν τοὺς υἱοὺς ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ ὑμεῖς λέγετε
κατακτήσασθαι εἰς δούλους καὶ δούλας, οὐκ ἰδοὺ εἰμὶ μεθ'
ὑμῶν, μαρτυρῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πλημμέλειαι μεθ'
ὑμῶν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.
11 καὶ νῦν ἀκούσατέ μου καὶ ἀποστρέψατε τὴν αἰχμαλω
σίαν ἣν ᾐχμαλωτεύσατε ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὅτι
ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐφ' ὑμῖν.
12 καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραὶμ ἀζα-
ρίας ὁ τοῦ ἰωνᾶν, καὶ βαραχίας ὁ τοῦ μασαλμώθ, καὶ
ἐζεκίας ὁ τοῦ σελλείμ, καὶ ἀμασίας ὁ τοῦ ἀδδὶ ἐπὶ τοὺς ἐρ-
χομένους ἀπὸ τοῦ πολέμου.
13 καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐ μὴ εἰσαγάγητε τὴν αἰχμαλω-
σίαν ὧδε πρὸς ἡμᾶς, ὅτι εἰς τὸ πλημμελῆσαι τῷ κυρίῳ
ἐφ' ἡμᾶς, ὑμεῖς λέγετε προσθεῖναι ἐπὶ τὰς ἁμαρτίας
ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἄγνοιαν ἡμῶν, ὅτι πολλὴ ἡ ἁμαρτία
ἡμῶν καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
14 καὶ ἀφῆκαν οἱ πολεμισταὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰ
σκῦλα ἐναντίον τῶν ἀρχόντων καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας.
15 καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες οἳ ἐπεκλήθησαν ἐν ὀνόμασιν, καὶ
ἀντελάβοντο τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ πάντας τοὺς γυμνοὺς
περιέβαλον ἀπὸ τῶν σκύλων, καὶ ἐνέδυσαν αὐτοὺς καὶ ὑπέ-
δησαν, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τοῦ φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ ἀλεί-
ψασθαι, καὶ ἀντελάβοντο αὐτῶν ἐν ὑποζυγίοις παντὸς
ἀσθενοῦς· καὶ κατέστησαν αὐτοὺς εἰς ἱεριχὼ τὴν πόλιν τῶν
φοινίκων πρὸς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπέστρεψαν εἰς σαμά
16 ρειαν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς
ἄχαζ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ.
17 καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἔτει καὶ οἱ ἰδουμαῖοι ἐπέθεντο, καὶ
ἐπάταξαν ἐν ἰούδα, καὶ ᾐχμαλώτευσαν αἰχμαλωσίαν.
18 καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς πε-
δινῆς, καὶ ἀπὸ λιβὸς τοῦ ἰούδα, καὶ ἔλαβον τὴν βαιθσα-
μὴς, καὶ τὴν αἰλὼν, καὶ τὴν γαδηρὼθ, καὶ τὴν σοκχὼθ,
καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν θαμνὰν καὶ τὰς κώμας
αὐτῆς, καὶ τὴν γαμζὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ κα-
τῴκησαν ἐκεῖ.
19 ὅτι ἐταπείνωσε κύριος τὸν ἰούδαν διὰ τὸν ἄχαζ βα-
σιλέα ἰούδα, ἀνθ' ὧν ἀπεκάλυψεν ἐν τῷ ἰούδα, καὶ ἀπέ-
στη ἀποστασίᾳ ἀπὸ κυρίου.
20 καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν ἄχαζ θεγλὰθ φαλσὰρ βασι-
λεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἐπάταξεν αὐτόν.
21 καὶ ἔλαβεν ἄχαζ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου καὶ τὰ ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ
τῶν ἀσσυρίων, καὶ οὐκ εἰς βοήθειαν αὐτῷ ἦν.
22 ἀλλ' ἢ τοῦ θλιβῆναι αὐτὸν, καὶ προσέθηκεν ἄχαζ τοῦ
ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ·
23 ζητήσω τοὺς θεοὺς δαμασκοῦ τοὺς τύπτοντάς με· καὶ
εἶπεν, ὅτι οἱ θεοὶ βασιλέως συρίας κατισχύουσιν αὐτούς,
τοίνυν θύσω αὐτοῖς, καὶ ἀντιλήψονταί μου· καὶ ἐγένοντο
αὐτῷ αὐτοὶ εἰς σκῶλον καὶ παντὶ ἰσραήλ.

24 ויאסף אחז את־כלי בית־האלהים
ויקצץ את־כלי בית־האלהים ויסגר את־
דלתות בית־יהוה ויעש לו מזבחות בכל־פנה
25 בירושלם׃ ובכל־עיר ועיר ליהודה
עשה במות לקטר לאלהים אחרים ויכעס את־
יהוה אלהי אבתיו׃
26 ויתר דבריו וכל־דרכיו הראשנים
והאחרונים הנם כתובים על־ספר מלכי יהודה
27 וישראל׃ וישכב אחז עם־אבתיו ויקברהו
בעיר בירושלם כי לא הביאהו לקברי מלכי
ישראל וימלך יחזקיהו בנו תחתיו׃

כט

1 יחזקיהו מלך בן־עשרים
וחמש שנה ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם
ושם אמו אביה בת־זכריהו׃
2 ויעש הישר בעיני יהוה ככל אשר־עשה
3 דויד אביו׃ הוא בשנה הראשונה
למלכו בחדש הראשון פתח את־דלתות בית־
4 יהוה ויחזקם׃ ויבא את־הכהנים
ואת־הלוים ויאספם לרחוב המזרח׃
5 ויאמר להם שמעוני הלוים עתה התקדשו
וקדשו את־בית יהוה אלהי אבתיכם והוציאו
את־הנדה מן־הקדש׃
6 כי־מעלו אבתינו ועשו הרע בעיני יהוה־
אלהינו ויעזבהו ויסבו פניהם ממשכן יהוה
7 ויתנו־ערף׃ גם סגרו דלתות האולם
ויכבו את־הנרות וקטרת לא הקטירו ועלה
לא־העלו בקדש לאלהי ישראל׃
8 ויהי קצף יהוה על־יהודה וירושלם
ויתנם לזועה לשמה ולשרקה כאשר אתם
9 ראים בעיניכם׃ והנה נפלו אבותינו בחרב
ובנינו ובנותינו ונשינו בשבי על־זאת׃
10 עתה עם־לבבי לכרות ברית ליהוה אלהי
ישראל וישב ממנו חרון אפו׃
11 בני עתה אל־תשלו כי־בכם בחר יהוה
לעמד לפניו לשרתו ולהיות לו משרתים
ומקטרים׃

24 * Direptis itaque Achaz vasis domus Dei atque confractis, clausit ianuas templi Domini, & fecit sibi altaria in vniuersis angulis Hierusalem.

25 * In omnibus quoque vrbibus Iuda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam prouocauit Dominum Deum patrum suorum.

26 * Reliqua autem sermonum eius & omnium operum suorum priorum & nouissimorum scripta sunt in libro Regum Iuda & Israel.

27 *Dormiuítq; Achaz cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Hierusalem. Neque enim receperunt eum in sepulchra regum Israel. Regnauítque Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XXIX.

1 A IGitur Ezechias regnare cœpit cùm viginti quinque esset annorum, & viginti nouem annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Abia filia Zachariæ.

2 * Fecítque quod erat placitum in conspectu Domini, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pater eius.

3 * Ipso anno & mense primo regni sui aperuit valuas domus Domini, & instaurauit eas.

4 * Adduxítque sacerdotes atq; Leuitas, & congregauit eos in plateam Orientalē.

5 * Dixítque ad eos, Audite me Leuitæ, & sanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum vestrorum, & auferte omnem immunditiam de sanctuario.

6 * Peccauerunt patres nostri & fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri, B derelinquentes eum, auerterunt facies suas à tabernaculo Domini, & præbuerunt dorsum.

7 * Clauserunt ostia quæ erant in porticu & extinxerunt lucernas, incensúmque non adoleuerunt, & holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israel.

8 * Concitatus est itaque furor Domini super Iudam & Hierusalem. Tradidítque eos in commotionem & in interitum & in sibilũ, sicut ipsi cernitis oculis vestris.

9 * En corruerunt patres nostri gladiis, filij nostri, & filiæ nostræ, & coniuges captiuæ ductæ sunt propter hoc scelus.

10 * Nunc ergo placet mihi, vt ineamus fœdus cum Domino Deo Israel, & auer-
11 tet à nobis furorem iræ suæ. * Filij mei nolite negligere. Vos elegit Dominus vt
C stetis coram eo, & ministretis illi, colatísq; eum, & cremetis ei incensum.

*Et abstulit Achaz vasa domus Domini 24
& fregit ea, & clausit Achaz fores domus Do
mini, & fecit sibi altare in omni angulo in Hie
rusalem.*
*Et in omni vrbe, & in ciuitate Juda fe- 25
cerunt excelsa, ad adolendum dijs alienis, &
irritauit Dominum Deum patrum suorum.*
*Et reliqui sermones eius et opera eius pri- 26
ma & nouissima nonne sunt scripti in libro
Regum Juda & Jsrael?*
*Et dormiuit Achaz cum patribus suis, & 27
sepultus est in ciuitate Dauid, & non attule-
runt eum in sepulchra regum Jsrael, & regna-
uit Ezecias filius eius pro eo.*

CAP. XXIX.

*Filius existens viginti & quinque annorum 1
Ezecias cùm regnaret ipse; & viginti, &
nouem annis regnauit in Hierusalem; & no-
men matri eius Abia filia Zachariæ.*
*Et fecit Ezecias rectum coram Domino, 2
iuxta omnia quæ fecit Dauid pater eius.*
*Et factum est quando stetit Ezecias in re- 3
gno suo in mense primo aperuit valuas domus
Domini, & instaurauit eas.*
*Et introduxit sacerdotes & Leuitas, & 4
constituit eos in latus quod ad Orientem.*
*Et dixit eis, Audite me Leuitæ, nunc san- 5
ctificamini, & sanctificate domum Domini
Dei patrum vestrorum, & eijcite immundi-
tiam de sanctuarijs.*
*Quoniam rebellauerunt patres nostri, & 6
fecerunt malum coram Domino Deo nostro, &
dereliquerunt eum, & auerterunt faciem
suam à tabernaculo Domini, & dederunt cer-
uicem.*
*Et clauserunt ostia templi, & extinxe- 7
runt lucernas, & thymiama non adoleue-
runt, & holocausta non obtulerunt in sanctua-
rio Deo Jsrael.*
*Et fuit ira Domini super Judam & Hie- 8
rusalem, & tradidit eos in commotionem &
in interitum & in sibilum, sicut vos cernitis
oculis vestris.*
*Et ecce corruerunt patres nostri in gladio, 9
& filij nostri, & filiæ nostræ, & vxores no-
stræ in captiuitate in terra non sua.*
*Causa huius fuit in corde meo vt dispona- 10
tur fœdus Domino Deo Jsrael, et auertet à no-
bis iram furoris sui.*
*Et nunc non relinquatis facere, quoniam 11
in vobis elegit Dominus, vt stetis coram eo ad
ministrandum et, & sitis eius ministri & ado-
lentes incensum.*

24 καὶ ἀπέστησεν ἄχαζ τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, καὶ κα-
τέκοψεν αὐτά, καὶ ἀπέκλεισεν ἄχαζ τὰς θύρας οἴκου
κυρίου, καὶ ἐποίησεν αὐτῷ θυσιαστήριον ἐν πάσῃ γωνίᾳ
ἐν ἱερουσαλήμ·
25 καὶ ἐν πάσῃ πόλει, καὶ ἐν πόλει ἰούδα ἐποίησαν ὑψη-
λά, τοῦ θυμιᾶν θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ παρώργισε κύριον
τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ.
26 καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αὐτοῦ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ αἱ
πρῶται καὶ ἔσχαται οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ βι-
βλίου βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ;
27 καὶ ἐκοιμήθη ἄχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτά-
φη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τοὺς τά-
φους τῶν βασιλέων ἰσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κθ.

1 Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἐζεκίας ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν· καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν
ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀβία θυγάτηρ
ζαχαρίου.
2 καὶ ἐποίησεν ἐζεκίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, κατὰ
πάντα ὅσα ἐποίησε δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
3 καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἔστη ἐζεκίας ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ ἀνέῳξε τὰς θύρας οἴκου κυρίου, καὶ
ἐπεσκεύασεν αὐτάς.
4 καὶ εἰσήγαγεν τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας, καὶ κατέστη-
σεν αὐτοὺς εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολάς.
5 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου οἱ λευῖται, νῦν ἁ-
γιάσθητε, καὶ ἁγιάσατε τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πα-
τέρων ὑμῶν, καὶ ἐκβάλετε τὴν ἀκαθαρσίαν ἐκ τῶν ἁγίων.
6 ὅτι ἀπέστησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἐποίησαν τὸ πο-
νηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐγκατέλιπον αὐ-
τόν, καὶ ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς
κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐχένα.
7 καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, καὶ ἔσβεσαν τοὺς
λύχνους, καὶ θυμίαμα οὐκ ἐθυμίασαν, καὶ ὁλοκαυτώ-
ματα οὐ προσήνεγκαν ἐν τῷ ἁγίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.
8 καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ·
καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκστασιν καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς
συριγμόν, ὡς ὑμεῖς ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.
9 καὶ ἰδοὺ ἔπεσον οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ οἱ
υἱοὶ ἡμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν ἐν
αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ οὐχ ἑαυτῶν.
10 ἕνεκεν τούτου ἐγένετο ἐπὶ καρδίας μου τοῦ διαθέσθαι
διαθήκην τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ἡμῶν
τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ.
11 καὶ νῦν μὴ διαλίπητε ποιεῖν, ὅτι ἐν ὑμῖν ᾑρέτικε κύ-
ριος τοῦ στῆναι ἐναντίον αὐτοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ, καὶ εἶναι
αὐτοῦ λειτουργοὺς καὶ θυμιῶντας.

Q

12 * וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי וְיוֹאֵל בֶּן־
עֲזַרְיָהוּ מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי קִישׁ בֶּן־
עַבְדִּי וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־יְהַלֶּלְאֵל וּמִן־הַגֵּרְשֻׁנִּי יוֹאָח
בֶּן־זִמָּה וְעֵדֶן בֶּן־יוֹאָח׃
13 * וּמִן־בְּנֵי אֱלִיצָפָן שִׁמְרִי וִיעוּאֵל וּמִן־בְּנֵי
אָסָף זְכַרְיָהוּ וּמַתַּנְיָהוּ׃
14 * וּמִן־בְּנֵי הֵימָן יְחוּאֵל וְשִׁמְעִי וּמִן־בְּנֵי יְדוּתוּן
15 שְׁמַעְיָה וְעֻזִּיאֵל׃ * וַיַּאַסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם
וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ כְמִצְוַת־הַמֶּלֶךְ בְּדִבְרֵי יְהוָה
לְטַהֵר בֵּית יְהוָה׃
16 * וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵית־יְהוָה
לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֵת כָּל־הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ
בְּהֵיכַל יְהוָה לַחֲצַר בֵּית יְהוָה וַיְקַבְּלוּ הַלְוִיִּם
לְהוֹצִיא לְנַחַל־קִדְרוֹן חוּצָה׃
17 * וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם
שְׁמוֹנָה לַחֹדֶשׁ בָּאוּ לְאוּלָם יְהוָה וַיְקַדְּשׁוּ
אֶת־בֵּית־יְהוָה לְיָמִים שְׁמוֹנָה וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר
18 לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן כִּלּוּ׃ * וַיָּבוֹאוּ פְנִימָה
אֶל־חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טִהַרְנוּ אֶת־כָּל־בֵּית
יְהוָה וְאֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־
שֻׁלְחַן הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו׃
19 * וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ
אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלוֹ הֵכַנּוּ וְהִקְדָּשְׁנוּ וְהִנָּם
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃
20 * וַיַּשְׁכֵּם יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֵת שָׂרֵי
הָעִיר וַיַּעַל בֵּית יְהוָה׃
21 * וַיָּבִיאוּ פָרִים־שִׁבְעָה וְאֵילִים שִׁבְעָה
וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה וּצְפִירֵי עִזִּים שִׁבְעָה לְחַטָּאת
עַל־הַמַּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְהוָה׃
22 * וַיִּשְׁחֲטוּ הַבָּקָר וַיְקַבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
הַדָּם וַיִּזְרְקוּ הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵלִים וַיִּזְרְקוּ
הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם
23 הַמִּזְבֵּחָה׃ * וַיַּגִּישׁוּ אֶת־שְׂעִירֵי הַחַטָּאת לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וְהַקָּהָל וַיִּסְמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם׃
24 * וַיִּשְׁחָטוּם הַכֹּהֲנִים וַיְחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם
הַמִּזְבֵּחָה לְכַפֵּר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל
אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת׃

12 * Surrexerunt ergo Leuitæ, Maath filius Amasiæ & Iohel filius Azariȩ, de filiis Caath. Porrò de filiis Merari Cis filius Abdai, & Azarias filius Ialalehel. De filiis autem Gerson, Ioha filius Iemna, & Eden
13 filius Iohaha. * At verò de filiis Elisaphan, Samri, & Iahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias & Mathanias.
14 * Nécnon de filiis Hemã, Iahiel, & Semei. Sed & de filiis Idithun Semeias &
15 Ozihel. * Congregauerúntque fratres suos & sanctificati sunt, & ingressi sunt iuxta mandatum regis & imperium Domini vt expiarent domum Domini.
16 * Sacerdotes quoque ingressi templum
D Domini, vt sanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam quam intrò repererant in vestibulo domus Domini, quam tulerunt Leuitæ, & asportauerunt ad torrentẽ Cedron foras.
17 * Cœperunt autem prima die mensis primi mundare, & in die octauo eiusdem mensis ingressi sunt porticum domus templi Dñi, expiauerúntq; templum diebus octo, & in die sextadecima mẽsis eiusdem quod cœperant impleuerunt.
18 * Ingressi quoq; sunt ad Ezechiam regem, & dixerunt ei: Sanctificauimus omnem domum Dñi & altare holocausti, vasáq; eius, nécnon & mensam propositionis cum omnibus vasis suis;
19 * Cunctámque templi supellectilem quam polluerat rex Achaz in regno suo, postquam præuaricatus est, & ecce exposita sunt omnia coram altari Domini.
20 * Consurgénsq; diluculo Ezechias rex
E adunauit omnes principes ciuitatis, &
21 ascendit in domum Dñi. * Obtulerúntq; simul tauros septem, & arietes septem, & agnos septem, & hircos septem, pro peccato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda. Dixítque sacerdotibus filiis Aaron vt offerrent super altare Domini.
22 * Mactauerunt igitur tauros, & susceperunt sanguinẽ sacerdotes, & fuderunt illum super altare. Mactauerunt etiã arietes, & illorũ sanguinem super altare fude-
23 runt. * Immolauerunt agnos, & fuderunt super altare sanguinẽ. Applicuerunt hircos pro peccato coram rege & vniuersa multitudine. imposuerúntq; manus suas
24 super eos. * Et immolauerunt illos sacerdotes, & asperserũt sanguinem eorum coram altari pro piaculo vniuersi Israel. Pro omni quippe Israel prȩceperat rex, vt holocaustum fieret pro peccato.

*Et surrexerũt Leuitæ Maath filius Ame- 12
si, & Ioel filius Azariæ de filiis Caath: & de
filiis Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius
Ialeel, & de filiis Gerson, Ioach filius Zemma,
& Odaan filius Ioach.*

*Et de filiis Elisaphan, Sambri & Hieiel; 13
& de filiis Asaph, Zacharias & Mattha-
nias.*

*Et de filiis Eman, Hieiel & Semei; & de 14
filiis Idithun, Sameas & Oziel.*

*Et congregauit fratres suos & purificati 15
sunt iuxta mandatum Ezeciæ regis propter im
perium Domini, vt purgarent domum Do-
mini.*

*Et ingressi sunt sacerdotes intrò in domũ 16
Domini ad purificandum, & extulerunt om-
nem immunditiam inuentam in domo Domini
in vestibulum domus Domini: & susceperunt
Leuitæ vt asportarent in torrentem Cedron
foras.*

*Et cœperunt in vna mensis primi sanctifi- 17
care, & die octaua mensis primi ingressi sunt
in templum Domini, & sanctificauerunt do-
mum Domini in diebus octo, & die sextade-
cima mensis primi impleuerunt.*

*Et ingressi sunt intrò ad Ezeciam regem, 18
& dixerũt ipsi, Sanctificauimus omnia quæ in
domo Domini, & altare holocausti, & vasa
eius, & mensam propositionis eius & omnia
vasa eius.*

*Et omnia vasa, quæ polluit rex Achaz in 19
regno suo, cùm præuaricatus est ipse, præparaui-
mus & sanctificauimus ea, & ecce sunt coram
altari Domini.*

*Et surrexit diluculo Ezecias rex, & con- 20
gregauit principes ciuitatis, & ascendit in do-
mum Domini.*

*Et obtulit septem vitulos & septem arie- 21
tes, & septem agnos, & septem hircos capra-
rum pro peccato, pro regno, & pro sanctis, &
pro Iuda: & dixit filiis Aaron sacerdotibus,
vt offerrent in altari Domini.*

*Et sacrificauerunt vitulos, & susceperunt 22
sacerdotes sanguinem & fuderũt super altare:
& sacrificauerunt arietes, & fuderunt super
altare sanguinem, & sacrificauerunt agnos, &
fuderunt sanguinem super altare.*

*Et applicuerunt hircos qui pro peccato, co- 23
ram rege & Ecclesia; & imposuerunt manus
suas super eos.*

*Et sacrificauerunt eos sacerdotes, & 24
asperserunt sanguinem eorum ad altare, & pla
cauerunt pro omni Israel, quoniam pro omni
Israel dixit rex adduci holocausta, & quæ pro
peccato.*

12 *καὶ ἀνέστησαν οἱ λευῖται μαὰθ ὁ τοῦ ἀμεσὶ, καὶ
ἰωὴλ ὁ τοῦ ἀζαρίου ἐκ τῶν υἱῶν καάθ· καὶ ἐκ τῶν υἱῶν με-
ραρί, κὶς ὁ τοῦ ἀβδὶ, καὶ ἀζαρίας ὁ τοῦ ἰαλαιήλ· καὶ ἀπὸ
τῶν υἱῶν γερσὼν, ἰωὰχ ὁ τοῦ ζεμμὰ καὶ ὠδαὰν ὁ τοῦ ἰωάχ.
13 *καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλισαφὰν, σαμβρὶ καὶ ἰεϊήλ· καὶ ἀπὸ
τῶν υἱῶν ἀσάφ, ζαχαρίας, καὶ ματθανίας.
14 *καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν αἱμὰν, ἰεϊὴλ καὶ σεμεΐ· καὶ ἀπὸ τῶν
υἱῶν ἰδιθοὺν, σαμέας καὶ ὀζιήλ.
15 *καὶ συνήγαγε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἡγνίσθησαν
κατὰ τὴν ἐντολὴν ἐζεκίου τοῦ βασιλέως διὰ προστάγματος
κυρίου, τοῦ καθαρῆσαι τὸν οἶκον κυρίου.
16 *καὶ εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς ἔσω εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἁγνί-
σαι, καὶ ἐξέβαλον πᾶσαν τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν εὑρεθεῖ-
σαν ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου· καὶ ἐδέξαν-
το οἱ λευῖται τοῦ ἐξενεγκεῖν εἰς τὸν χειμάρρουν κε-
δρὼν ἔξω.
17 *καὶ ἤρξαντο ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἁγιά-
σαι, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου εἰσῆλθον
εἰς τὸν ναὸν κυρίου, καὶ ἡγίασαν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἡμέραις
ὀκτώ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώ-
του συνετέλεσαν.
18 *καὶ εἰσῆλθον ἔσω πρὸς ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον
αὐτῷ, ἡγιάσαμεν πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τὸ θυσια-
στήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὴν τρά-
πεζαν τῆς προθέσεως αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς.
19 *καὶ πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ
ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀποστῆναι αὐτὸν, ἡτοιμά-
σαμεν καὶ ἡγιάσαμεν αὐτά, καὶ ἰδού ἐστιν ἐναντίον τοῦ θυ-
σιαστηρίου κυρίου.
20 *καὶ ὤρθρισεν ἐζεκίας ὁ βασιλεύς, καὶ συνήγαγεν τοὺς
ἄρχοντας τῆς πόλεως, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου.
21 *καὶ ἀνήγαγεν ἑπτὰ μόσχους, καὶ ἑπτὰ κριοὺς, καὶ ἑπτὰ
ἀμνοὺς, καὶ ἑπτὰ χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας, περὶ τῆς
βασιλείας, καὶ περὶ τῶν ἁγίων, καὶ περὶ ἰούδα· καὶ εἶπεν τοῖς
υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσι, τοῦ ἀνενεγκεῖν ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριον κυρίου.
22 *καὶ ἔθυσαν τοὺς μόσχους, καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς τὸ
αἷμα καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔθυσαν
τοὺς κριοὺς, καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ αἷμα·
καὶ ἔθυσαν τοὺς ἀμνούς, καὶ προσέχεον τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον.
23 *καὶ προσήγαγον τοὺς χιμάρους τοὺς περὶ ἁμαρ-
τίας ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπέθη-
καν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.
24 *καὶ ἔθυσαν αὐτοὺς οἱ ἱερεῖς, καὶ περιερράντισαν τὸ
αἷμα αὐτῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξιλάσαντο πε-
ρὶ παντὸς ἰσραήλ, ὅτι περὶ παντὸς ἰσραὴλ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς προσενεχθῆναι τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ
ἁμαρτίας.

25 * וַיַּעֲמֵד אֶת־הַלְוִיִּם בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם
בִּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד וְגָד חֹזֵה־
הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא כִּי בְיַד־יְהוָה הַמִּצְוָה בְּיַד
26 נְבִיאָיו׃ * וַיַּעַמְדוּ הַלְוִיִּם בִּכְלֵי דָוִיד וְהַכֹּהֲנִים
27 בַּחֲצֹצְרוֹת׃ * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ לְהַעֲלוֹת
הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבְעֵת הֵחֵל הָעוֹלָה הֵחֵל שִׁיר־
יְהוָה וְהַחֲצֹצְרוֹת וְעַל־יְדֵי כְּלֵי דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
28 * וְכָל־הַקָּהָל מִשְׁתַּחֲוִים וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר
וְהַחֲצֹצְרוֹת מַחְצְצְרִים הַכֹּל עַד לִכְלוֹת הָעֹלָה׃
29 * וּכְכַלּוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל־
הַנִּמְצְאִים אִתּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ׃
30 * וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לַלְוִיִּם
לְהַלֵּל לַיהוָה בְּדִבְרֵי דָוִיד וְאָסָף הַחֹזֶה וַיְהַלְלוּ
עַד־לְשִׂמְחָה וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ׃
31 * וַיַּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר עַתָּה מִלֵּאתֶם
יֶדְכֶם לַיהוָה גֹּשׁוּ וְהָבִיאוּ זְבָחִים וְתוֹדוֹת
לְבֵית יְהוָה וַיָּבִיאוּ הַקָּהָל זְבָחִים וְתוֹדוֹת וְכָל־
נְדִיב לֵב עֹלוֹת׃
32 * וַיְהִי מִסְפַּר הָעֹלָה אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ הַקָּהָל
בָּקָר שִׁבְעִים אֵילִים מֵאָה כְּבָשִׂים מָאתָיִם
33 לְעֹלָה לַיהוָה כָּל־אֵלֶּה׃ * וְהַקֳּדָשִׁים
בָּקָר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים׃
34 * רַק הַכֹּהֲנִים הָיוּ לִמְעָט וְלֹא יָכְלוּ לְהַפְשִׁיט
אֶת־כָּל־הָעֹלוֹת וַיְחַזְּקוּם אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם עַד־
כְּלוֹת הַמְּלָאכָה וְעַד־יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי הַלְוִיִּם
יִשְׁרֵי לֵבָב לְהִתְקַדֵּשׁ מֵהַכֹּהֲנִים׃
35 * וְגַם־עֹלָה לָרֹב בְּחֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים וּבַנְּסָכִים
לָעֹלָה וַתִּכּוֹן עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃
36 * וַיִּשְׂמַח יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל־הָעָם עַל הַהֵכִין הָאֱלֹהִים
לָעָם כִּי בְּפִתְאֹם הָיָה הַדָּבָר׃

ל

1 * וַיִּשְׁלַח יְחִזְקִיָּהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה וְגַם־אִגְּרוֹת כָּתַב עַל־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלָיִם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהָל בִּירוּשָׁלָיִם
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי׃

25 * Conſtituit quoque Leuitas in domo
Domini cum cymbalis & pſalteriis, & ci-
tharis ſecūdum diſpoſitionē Dauid regis,
& Gad Videntis & Nathan prophetæ. Si-
quidem Dñi præceptum fuit per manum
26 prophetarum eius. * Steterúntq; Leuitæ
tenentes organa Dauid & ſacerdotes tu-
27 bas. * Et iuſsit Ezechias vt offerrent ho
locauſta ſuper altare. Cúmq; offerrentur
holocauſta, cœperunt laudes canere Do-
mino, & clangere tubis, atque in diuerſis
organis, quæ Dauid rex Iſrael repererat,
concrepare.
28 * Omni autem turba adorante, canto-
res & hi qui tenebant tubas, erāt in offi-
cio ſuo donec compleretur holocauſtum.
29 *Cúmq; finita eſſet oblatio, incuruatus
eſt rex & omnes qui erant cū eo, & ado-
30 rauerunt. *Præcepítque Ezechias & prin
cipes Leuitis, vt laudarēt Dominum ſer-
G monibus Dauid & Aſaph Videntis, qui
laudauerunt Deum magna lætitia, & in-
curuato genu adorauerunt.
31 * Ezechias autem etiam hæc addidit:
Impleſtis manus veſtras Domino; accedi-
te & offerte victimas & laudes in domo
Dñi. Obtulit ergo vniuerſa multitudo ho
ſtias & laudes, & holocauſta mente de-
32 uota. * Porrò numerus holocauſtorum,
quæ obtulit multitudo, hic fuit: Tauros
ſeptuaginta, arietes centū, agnos ducētos.
33 * Sanctificauerúntque Domino boues
ſexcentos & oues tria millia.
34 * Sacerdotes verò pauci erant, nec po-
terant ſufficere, vt pelles holocauſtorum
detraherent. Vnde & Leuitæ fratres eo-
rum adiuuerunt eos, donec impleretur
opus, & ſanctificarentur antiſtites. Leuitæ
quipppe faciliori ritu ſanctificātur quàm
35 ſacerdotes. * Fuerunt ergo holocau-
ſta plurima, adipes pacificorum & liba-
mina holocauſtorum: & completus eſt
cultus domus Domini.
36 * Lætatúſq; eſt Ezechias & omnis po-
pulus, eo quòd miniſterium Dei eſſet ex-
pletum, derepente quippe hoc fieri pla-
cuerat.

CAP. XXX.

1 MIſit quoq, Ezechias ad omnem Iſrael
A & Iudam; ſcripſitque epiſtolas ad
Ephraim & Manaſſen, vt venirent ad do-
mum Domini in Hieruſalem, & facerent
Phaſe Domino Deo Iſraël.
2 * Inito ergo cōſilio regis & principum
& vniuerſi cœtus Hieruſalem, decreue-
runt vt facerent Phaſe menſe ſecundo.

25 * *Et constituit Leuitas in domo Domini in cymbalis, & in nablis, & in citharis secundum mandatum Dauid Regis, & Gad Videntis regi & Nathan prophetæ, quoniam per mandatum Domini præceptum in manu prophetarum eius.*

26 * *Et steterunt Leuitæ in organis Dauid, & sacerdotes in tubis.*

27 * *Et dixit Ezecias, vt offerrent holocaustum super altare. & cùm inciperent offerre holocaustum, cœperunt canere Domino, & tubæ ad organa Dauid regis Israel.*

28 * *Et omnis Ecclesia adorabat, & cantores canentes & tubæ clangentes, donec compleretur holocaustum.*

29 * *Et cùm finissent offerentes, flexit rex & omnes qui inuenti sunt cum eo, et adorauerunt.*

30 * *Et dixit Ezecias rex & principes Leuitis, vt laudarent Dominum in sermonibus Dauid & Asaph prophetæ, & laudabant in lætitia, & ceciderunt & adorauerunt.*

31 * *Et respondit Ezecias & dixit: Nunc implestis manus vestras, adducite & ferte sacrificia laudis in domum Domini. & obtulit Ecclesia sacrificia in domum Domini, & omnis promptus corde holocausta.*

32 * *Et fuit numerus holocausti, quod obtulit Ecclesia, vituli septuaginta, arietes centum, agni ducenti, in holocaustum Domini omnia hæc.*

33 * *Et sanctificati vituli sexcenti, oues tria millia.*

34 * *Veruntamen sacerdotes pauci erant, & nõ potuerunt excoriare holocaustum, & adiuuerunt eos Leuitæ, donec impleretur opus, & donec sanctificarentur sacerdotes, quoniam Leuitæ promptè sanctificati sunt magis quàm sacerdotes.*

35 * *Et holocaustum multum in adipibus perfectionis salutaris & libamina holocausti, & præparatum est opus in domo Domini.*

36 * *Et lætatus est Ezecias & omnis populus, eo quòd præparauit Deus populo, quoniam repente fuit sermo.*

CAP. XXX.

1 *ET misit Ezecias ad omnem Israel et Iudam epistolas, & scripsit ad Ephraim & Manasse vt venirent in domum Domini in Hierusalem, vt facerent Phasech Domino Deo Israel.*

2 * *Et consuluit rex & principes, & omnis Ecclesia quæ in Hierusalem, vt facerent Phasech mense secundo.*

25 * καὶ ἔστησεν τοὺς λευίτας ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις κατὰ τὴν ἐντολὴν δαυὶδ τοῦ βασιλέως καὶ γὰδ τοῦ ὁρῶντος τῷ βασιλεῖ καὶ νάθαν τοῦ προφήτου, ὅτι δι' ἐντολῆς κυρίου τὸ πρόσταγμα ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν αὐτοῦ.

26 * καὶ ἔστησαν οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις δαυίδ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν σάλπιγξιν.

27 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν ὁλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀναφέρειν τὴν ὁλοκαύτωσιν, ἤρξαντο ᾄδειν τῷ κυρίῳ, καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὰ ὄργανα δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.

28 * καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία προσεκύνει, καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ ᾄδοντες καὶ αἱ σάλπιγγες σαλπίζουσαι, ἕως οὗ συνετελέσθη ἡ ὁλοκαύτωσις.

29 * καὶ ὡς συνετέλεσαν ἀναφέροντες, ἔκαμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ εὑρεθέντες σὺν αὐτῷ, καὶ προσεκύνησαν.

30 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῖς λευίταις, τοῦ ὑμνεῖν τὸν κύριον ἐν λόγοις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ τοῦ προφήτου· καὶ ὕμνουν ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἔπεσον καὶ προσεκύνησαν.

31 * καὶ ἀπεκρίθη ἐζεκίας καὶ εἶπεν, νῦν ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν, προσαγάγετε καὶ φέρετε θυσίας αἰνέσεως εἰς οἶκον κυρίου· καὶ ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία θυσίας εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς πρόθυμος τῇ καρδίᾳ ὁλοκαυτώσεις.

32 * καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῆς ὁλοκαυτώσεως, ἧς ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία, μόσχοι ἑβδομήκοντα, κριοὶ ἑκατόν, ἀμνοὶ διακόσιοι, εἰς ὁλοκαύτωσιν κυρίου πάντα ταῦτα.

33 * καὶ οἱ ἡγιασμένοι μόσχοι ἑξακόσιοι, πρόβατα τρισχίλια.

34 * πλὴν οἱ ἱερεῖς ὀλίγοι ἦσαν, καὶ οὐκ ἠδύναντο δεῖραι τὴν ὁλοκαύτωσιν, καὶ ἀντελαμβάνοντο αὐτῶν οἱ λευῖται, ἕως οὗ συνετελέσθη τὸ ἔργον, καὶ ἕως οὗ ἡγιάσθησαν οἱ ἱερεῖς, ὅτι οἱ λευῖται προθύμως ἡγιάσθησαν παρὰ τοὺς ἱερεῖς.

35 * καὶ ἡ ὁλοκαύτωσις πολλὴ ἐν τοῖς στέασι τῆς τελειώσεως τοῦ σωτηρίου καὶ αἱ σπονδαὶ τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ ἡτοιμάσθη τὸ ἔργον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου.

36 * καὶ εὐφράνθη ἐζεκίας καὶ πᾶς ὁ λαός, διὰ τὸ ἡτοιμακέναι τὸν θεὸν τῷ λαῷ, ὅτι ἐξάπινα ἐγένετο ὁ λόγος.

λ'.

1 * Καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκίας ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ καὶ ἰούδαν ἐπιστολάς, καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὸν ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ ἐλθεῖν εἰς οἶκον κυρίου εἰς ἱερουσαλήμ, τοῦ ποιῆσαι τὸ φασὲχ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ.

2 * καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἡ ἐν ἱερουσαλήμ, ποιῆσαι τὸ φασὲχ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ.

3 * כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשֹׂתוֹ בָּעֵת הַהִיא כִּי
הַכֹּהֲנִים לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ לְמַדַּי וְהָעָם לֹא־נֶאֶסְפוּ
4 לִירוּשָׁלָם׃ * וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
5 וּבְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל׃ * וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיר
קוֹל בְּכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר־שֶׁבַע וְעַד־דָּן לָבוֹא
לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם
כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ כַּכָּתוּב׃
6 * וַיֵּלְכוּ הָרָצִים בָּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו
בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וּכְמִצְוַת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב אֶל־הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת
7 לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי אַשּׁוּר׃ * וְאַל־תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם
וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
וַיִּתְּנֵם לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים׃
8 * עַתָּה אַל־תַּקְשׁוּ עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם תְּנוּ־
יָד לַיהוָה וּבֹאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן
9 אַפּוֹ׃ * כִּי בְשׁוּבְכֶם עַל־יְהוָה אֲחֵיכֶם
וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵיהֶם וְלָשׁוּב לָאָרֶץ
הַזֹּאת כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־
יָסִיר פָּנִים מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃
10 * וַיִּהְיוּ הָרָצִים עֹבְרִים מֵעִיר לָעִיר בְּאֶרֶץ־
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־זְבֻלוּן וַיִּהְיוּ מַשְׂחִיקִים
עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם׃
11 * אַךְ אֲנָשִׁים מֵאָשֵׁר וּמְנַשֶּׁה וּמִזְּבֻלוּן נִכְנְעוּ
12 וַיָּבֹאוּ לִירוּשָׁלָם׃ * גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה יַד
הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר יְהוָה׃
13 * וַיֵּאָסְפוּ יְרוּשָׁלַם עַם־רָב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג
הַמַּצּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי קָהָל לָרֹב מְאֹד׃
14 * וַיָּקֻמוּ וַיָּסִירוּ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלָם וְאֵת כָּל־הַמְקַטְּרוֹת הֵסִירוּ וַיַּשְׁלִיכוּ
15 לְנַחַל קִדְרוֹן׃ * וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה
עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם נִכְלְמוּ
וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבִיאוּ עֹלוֹת בֵּית יְהוָה׃
16 * וַיַּעַמְדוּ עַל־עָמְדָם כְּמִשְׁפָּטָם כְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַכֹּהֲנִים זֹרְקִים אֶת־הַדָּם מִיַּד
הַלְוִיִּם׃

3 *Non enim occurrerant facere in tem-
pore ſuo, quia ſacerdotes qui poſſent ſuffi
cere ſanctificati non fuerant, & populus
nondum cōgregatus fuerat in Hieruſalē.
4 *Placuítq; ſermo regi & omni multitudi
5 ni. * Et decreuerunt vt mitterēt nuncios
in vniuerſum Iſrael de Berſabee vſq; Dan,
vt venirent & facerent Phaſe Dn̄o Deo Iſ-
rael in Hieruſalē. Multi enim nō fecerant
6 ſicut in lege pręſcriptū eſt. * Perrexerūtq;
curſores cum epiſtolis ex regis imperio &
principum eius in vniuerſum Iſrael & Iu-
B dam, iuxta id quod rex iuſſerat prędican-
tes: Filij Iſrael reuertimini ad Dn̄m Deum
Abraā, & Iſaac, & Iſrael, & reuertetur ad
reliquias quę effugerūt manus regis Aſſy-
7 riorum. *Nolite fieri ſicut patres veſtri &
fratres, qui receſſerūt à Dn̄o Deo patrum
ſuorū, & tradidit eos in interitum, vt ipſi
8 cernitis. * Nolite indurare ceruices ve-
ſtras ſicut patres veſtri. Tradite manus ve-
ſtras Dn̄o, & venite ad ſanctuarium eius
quod ſanctificauit in æternum. Seruite
Domino Deo patrum veſtrorum, & auer-
9 tetur à vobis ira furoris eius. * Si enim
vos reuerſi fueritis ad Dominum, fratres
veſtri & filij habebunt miſericordiam co-
ram dominis ſuis, qui illos duxerunt ca-
ptiuos, & reuertētur in terram hanc. Pius
enim & clemēs eſt Dominus Deus veſter,
& non auertet faciem ſuam à vobis ſi re-
10 uerſi fueritis ad eum. * Igitur curſores
pergebant velociter de ciuitate in ciuita-
tem per terram Ephraim & Manaſſe vſq;
ad Zabulon, illis irridentibus & ſubſan-
11 nantibus eos. * Attamen quidam viri ex
Aſer & Manaſſe, & Zabulon acquieſcētes
12 conſilio, venerunt Hieruſalem. *In Iu-
da verò facta eſt manus Dei, vt daret eis
cor vnum, vt facerent iuxta præceptū re-
gis & principum verbum Domini.
13 * Congregatíq; ſunt in Hieruſalem po
puli multi, vt facerent ſolemnitatem azy-
morum in menſe ſecundo.
14 *Et ſurgentes deſtruxerunt altaria quę
erāt in Hieruſalem, atq; vniuerſa, in qui-
C bus idolis adolebatur incenſum, ſubuer-
tentes proiecerunt in torrentem Cedron.
15 * Immolauerunt autem Phaſe quarta-
decima die menſis ſecundi. Sacerdotes
quoque atque Leuitæ tandem ſanctificati
obtulerunt holocauſta in domo Domini.
16 * Steterúntq; in ordine ſuo iuxta diſpo
ſitionē & legem Moyſi hominis Dei. Sa-
cerdotes verò ſuſcipiebant effundendum
ſanguinem de manibus Leuitarum.

*Non enim poterant illud facere in tempo- 3
re illo, quoniam sacerdotes non sanctificati sunt
sufficientes, & populus non congregatus est in
Hierusalem. *Et placuit sermo coram Rege, 4
& coram omni Ecclesia.
*Et constituerunt sermonem, vt transiret 5
præconium in omni Israel à Dan vsque ad
Bersabee, vt venirent & facerent Phasech
Domino Deo Israel in Hierusalem, quoniã mul-
titudo non fecit secundum scripturam.
*Et perrexerunt cursores cum epistolis à 6
rege & principibus in omnem Israel & Ju-
dam, secundum præceptum regis dicentes: Filij
Israel cõuertimini ad Dominũ Deum Abraam,
& Isaac, & Jacob, & cõuertet saluatos reli-
ctos à manu regis Assyriorum. *Et non sitis si- 7
cut patres vestri & fratres vestri, qui recesse-
runt à Domino Deo patrum suorum, & tradi-
dit eos in desolationem, sicut vos videtis.
*Et nunc non induretis ceruices vestras, si- 8
cut patres vestri: date gloriam Domino Deo, et
ingredimini in sanctuarium eius quod sancti-
ficauit in æternum, & seruite Domino Deo ve-
stro, & conuertet à vobis furorem iræ suæ.
*Quoniam cùm reuersi fueritis vos ad Do- 9
minum, fratres vestri & filij vestri erunt in
misericordiis coram omnibus qui duxerunt ca-
ptiuos eos, & conuertet eos in terram hanc,
quoniam misericors & clemẽs Dominus Deus
noster, & non auertet faciem suam à nobis, si
conuersi fuerimus ad eum.
*Et fuerũt cursores transeuntes ciuitatem 10
de ciuitate in monte Ephraim & Manasse &
vsque ad Zabulon, & fuerunt sicut irridentes
eos, & subsannantes eos.
*Sed homines ab Aser, & Manasse, & à 11
Zabulon conuersi sunt, & venerunt in Hieru-
salem.
*Et in Juda facta est manus Domini vt da- 12
ret eis cor vnum, vt venirent & facerent iu-
xta præceptum regis & principum in verbo
Domini. *Et congregati sunt in Hierusalem 13
populus multus, vt facerẽt solemnitatem azy-
morum in mense secundo, Ecclesia multa valde.
*Et surrexerunt & destruxerunt altaria 14
in Hierusalem, & vniuersa, in quibus adole-
bant incensum mendacibus, subuerterunt &
proiecerunt in torrentem Cedron.
*Et immolauerunt Phasech quarta decima 15
mensis secundi: & sacerdotes & Leuitæ con-
uersi sunt & sanctificati sunt, & intulerunt
holocausta in domum Domini.
*Et steterunt in statione sua iuxta iudicium 16
suum, iuxta præceptum Moysi hominis Dei,
& sacerdotes suscipiebant sanguinem de manu
Leuitarum.

3 *οὐ γὰρ ἐδυνήθησαν αὐτὸ ποιῆσαι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ,
ὅτι οἱ ἱερεῖς οὐχ ἡγιάσθησαν ἱκανοί, καὶ ὁ λαὸς οὐ συνήχθη
4 ἐν ἱερουσαλήμ. *καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βα-
σιλέως καὶ ἐναντίον πάσης τῆς ἐκκλησίας.
5 *καὶ ἔστησαν λόγον τοῦ διελθεῖν κήρυγμα ἐν παντὶ
ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν ἕως βηρσαβεαί, τοῦ ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι τὸ
φασὲχ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι τὸ πλῆ-
θος οὐκ ἐποίησε κατὰ τὴν γραφήν.
6 *καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρέχοντες σὺν ταῖς ἐπιστολαῖς
παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων εἰς πάντα ἰσραὴλ
καὶ ἰούδαν, κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως λέγοντες, υἱοὶ
ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον θεὸν ἀβραάμ, καὶ
ἰσαάκ, καὶ ἰακώβ, καὶ ἐπιστρέψει τοὺς ἀνασεσωσμένους τοὺς
καταλειφθέντας ἀπὸ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων.
7 *καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ὑμῶν, οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἐρήμωσιν, καθὼς ὑμεῖς ὁρᾶτε.
8 *καὶ νῦν μὴ σκληρύνητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν, ὡς οἱ
πατέρες ὑμῶν, δότε δόξαν κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ εἰσέλθετε εἰς
τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ, ὃ ἡγίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ δουλεύσατε
κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ὑμῶν τὸν θυμὸν
τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.
9 *ὅτι ἐν τῷ ἐπιστρέφειν ὑμᾶς πρὸς κύριον, οἱ ἀδελφοὶ
ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἔσονται ἐν οἰκτιρμοῖς ἐναντίον
πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, καὶ ἀποστρέψει
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἀφ' ἡμῶν, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν.
10 *καὶ ἦσαν οἱ τρέχοντες διαπορευόμενοι πόλιν ἐκ πόλεως
ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ, καὶ μανασσῆ, καὶ ἕως ζαβουλών· καὶ ἐγένον-
το ὡς καταγελῶντες αὐτῶν, καὶ μυκτηρίζοντες αὐτούς.
11 *ἀλλὰ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀσὴρ καὶ μανασσῆ, καὶ ἀπὸ ζα-
βουλὼν ἐνετράπησαν, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ.
12 *καὶ ἐν ἰούδα ἐγένετο χεὶρ κυρίου δοῦναι αὐτοῖς καρδίαν
μίαν ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, καὶ
τῶν ἀρχόντων ἐν λόγῳ κυρίου.
13 *καὶ συνήχθησαν ἐν ἱερουσαλὴμ λαὸς πολὺς τοῦ
ποιῆσαι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ,
ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα.
14 *καὶ ἀνέστησαν καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ πάντα ἐν οἷς ἐθυμίων τοῖς ψευδέσι, κατέσπασαν
καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν χείμαρρον κεδρών.
15 *καὶ ἔθυσαν τὸ φασὲχ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μη-
νὸς τοῦ δευτέρου· καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐνετράπη-
σαν καὶ ἡγιάσθησαν καὶ εἰσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα εἰς
16 τὸν οἶκον κυρίου. *καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτῶν κατὰ
τὸ κρίμα αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐντολὴν μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ
θεοῦ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐδέχοντο τὰ αἵματα ἐκ χειρὸς τῶν
λευιτῶν.

17 כִּי־רַבַּת בַּקָּהָל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדָּשׁוּ
וְהַלְוִיִּם עַל־שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים לְכֹל לֹא טָהוֹר
18 לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ כִּי מַרְבִּית הָעָם רַבַּת
מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן לֹא הִטֶּהָרוּ כִּי־
אָכְלוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא כַכָּתוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ
עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְהוָה הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד׃
19 כָּל־לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרוֹשׁ הָאֱלֹהִים יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ׃
20 וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ וַיִּרְפָּא אֶת־
21 הָעָם׃ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים
בִּירוּשָׁלַם אֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה
גְדוֹלָה וּמְהַלְלִים לַיהוָה יוֹם בְּיוֹם הַלְוִיִּם
וְהַכֹּהֲנִים בִּכְלֵי עֹז לַיהוָה׃
22 וַיְדַבֵּר יְחִזְקִיָּהוּ עַל־לֵב כָּל־הַלְוִיִּם
הַמַּשְׂכִּילִים שֵׂכֶל־טוֹב לַיהוָה וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַמּוֹעֵד
שִׁבְעַת הַיָּמִים מְזַבְּחִים זִבְחֵי שְׁלָמִים וּמִתְוַדִּים
לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
23 וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים
אֲחֵרִים וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים שִׂמְחָה׃
24 כִּי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל אֶלֶף
פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וְהַשָּׂרִים הֵרִימוּ
לַקָּהָל פָּרִים אֶלֶף וְצֹאן עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ
25 כֹהֲנִים לָרֹב׃ וַיִּשְׂמְחוּ כָּל־קְהַל יְהוּדָה
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהָל הַבָּאִים מִיִּשְׂרָאֵל
וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹשְׁבִים
26 בִּיהוּדָה׃ וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה בִּירוּשָׁלָם
כִּי מִימֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כָזֹאת
27 בִּירוּשָׁלָם׃ וַיָּקֻמוּ הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וַיְבָרְכוּ
אֶת־הָעָם וַיִּשָּׁמַע בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְפִלָּתָם
לִמְעוֹן קָדְשׁוֹ לַשָּׁמָיִם׃

לא

1 וּכְכַלּוֹת כָּל־זֹאת יָצְאוּ כָל־
יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים לְעָרֵי יְהוּדָה וַיְשַׁבְּרוּ הַמַּצֵּבוֹת
וַיְגַדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים וַיְנַתְּצוּ אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־
הַמִּזְבְּחֹת מִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּבְאֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה עַד־לְכַלֵּה וַיָּשׁוּבוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
לַאֲחֻזָּתוֹ לְעָרֵיהֶם׃

17 * Eo quòd multa turba sanctificata nõ
esset, & idcirco immolarent Leuitæ Phase
his qui non occurrerant sanctificari Dño.
18 * Magna etiã pars populi de Ephraim
& Manasse, & Isachar, & Zabulon quæ
sanctificata non fuerat, comedit Phase, nõ
iuxta quod scriptum est; & orauit pro eis
Ezechias, dicens: Dominus bonus pro-
pitiabitur cunctis:
19 * Qui in toto corde requirunt Domi-
num Deum patrum suorum; & non im-
putabit eis quòd minus sanctificati sunt.
20 * Quem exaudiuit Dominus, & placa-
tus est populo.
21 * Fecerúntq; filij Israel qui inuẽti sunt
in Hierusalem solemnitatem azymorum
septem diebus in lætitia magna, lau-
D dantes Dominum per singulos dies Leui-
tæ quoque & sacerdotes per organa quæ
suo officio congruebant.
22 *Et locutus est Ezechias ad cor omniũ
Leuitarum, qui habebant intelligentiam
bonam super Domino; & comederũt se-
ptem diebus solemnitatis immolantes vi-
ctimas pacificorum, & laudantes Domi-
num Deum patrum suorum.
23 * Placuítque vniuersæ multitudini vt
celebrarent etiam alios dies septem, quod
& fecerunt cum ingenti gaudio.
24 * Ezechias autem rex Iuda præbuerat
multitudini mille tauros & septem millia
ouium. Principes verò dederant populo
tauros mille, & oues decem millia. San-
ctificata est ergo sacerdotũ plurima mul-
25 titudo. * Et hilaritate perfusa omnis tur-
ba Iuda tam sacerdotũ & Leuitarũ quàm
vniuersæ frequentiæ quæ venerat ex Is-
rael, proselytorum quoque de terra Israel
& habitantium in Iuda.
26 *Factaq; est grandis celebritas in Hie-
rusalem, qualis à diebus Salomonis filij
Dauid regis Israel in ea vrbe non fuerat.
27 * Surrexerunt autem sacerdotes atque
Leuitæ benedicentes populo, & exaudita
est vox eorum, peruenítque oratio in ha-
bitaculum sanctum cæli.

CAP. XXXI.

1 CVmque hæc fuissent ritè celebrata,
A egressus est omnis Israel qui inuentus
fuerat in vrbibus Iuda, & fregerunt simu
lachra, succiderúntque lucos, demoliti
sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non
solùm de vniuerso Iuda & Bẽiamin, sed &
de Ephraim quoq; & Manasse, donec pe-
nitus euerterẽt. Reuersiq; sunt omnes filij
Israel in possessiones & ciuitates suas.

* *Quoniam multitudo Ecclesiæ non purifi-* 17
cati sunt: & Leuitæ fuerunt vt sacrificarent
Phasech omni qui non poterat purificari Do-
mino.
* *Quoniam plurimum populi ab Ephraim* 18
& Manasse, & Issachar, & Zabulon non san
ctificati sunt, sed & comederunt Phasech, non
præter scripturam, & orauit Ezecias pro his,
dicens: Domine Deus bone propitiare
* *Pro omni corde dirigente ad quærendum* 19
Dominum Deum patrum suorum, & non si-
cut secundum purificationem sanctorum.
* *Et exaudiuit Dominus Ezeciam, & sa-* 20
nauit populum.
* *Et fecerunt filij Israel, qui inuenti sunt in* 21
Hierusalem, solemnitatem azymorum septem
diebus in lætitia magna, & laudabant Domi-
num diem per diem, & Leuitæ & sacerdotes
in organis fortitudinis Domino.
* *Et locutus est Ezecias ad cor omnium Le-* 22
uitarum & intelligentium intelligentiam bo-
nam Domino, & perfecerunt solemnitatem
azymorum septem diebus sacrificantes sacrifi-
cia salutis, & confitentes Domino Deo patrum
suorum.
* *Et consuluit omnis Ecclesia vt facerent* 23
septem dies alios, & fecerunt septem dies alios
in lætitia.
* *Quoniam Ezecias rex Iuda primitias ob-* 24
tulit omni Ecclesiæ mille vitulos, & septem
millia ouium; & principes primitias attulerũt
populo mille vitulos & ouium decem millia:
& sanctificati sunt de sacerdotibus in multi-
tudinem.
* *Et lætata est omnis Ecclesia Iuda & sa-* 25
cerdotes, & Leuitæ, & omnis Ecclesia qui ve-
nerunt ex Israel, & proselyti qui venerunt de
terra Israel, & habitantes Iuda.
* *Et facta est lætitia magna in Hierusalem,* 26
quoniam à diebus Salomonis filij Dauid regis
Israel non factum est tale festum in Hierusa-
lem:
* *Et surrexerunt sacerdotes Leuitæ, &* 27
benedixerunt populo, & exaudita est vox eo-
rum, & venit oratio eorum in habitaculum
sanctum Dei in cælum.

CAP. XXXI.

ET postquam perfecta sunt hæc omnia, egres- 1
sus est omnis Israel qui inuenti fuerant in
vrbibus Iuda, & contriuerunt simulachra, &
succiderunt lucos, & demoliti sunt excelsa, &
destruxerũt altaria ab omni Iudæa, & Benia-
min & ex Ephraim, & à Manasse vsque ad
consumationem: & conuersus est omnis Israel
in hæreditatem suam & in ciuitates suas.

17 * ὅτι πλῆθος τῆς ἐκκλησίας οὐχ ἡγνίσθησαν· καὶ οἱ
λευῖται ἦσαν τοῦ θύειν τὸ φασὲχ παντὶ τῷ μὴ δυνα-
μένῳ ἁγνισθῆναι τῷ κυρίῳ.
18 * ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ, καὶ
ἰσσάχαρ, καὶ ζαβουλὼμ οὐχ ἡγνίσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἔφα-
γον τὸ φασέχ, οὐ παρὰ τὴν γραφήν· καὶ προσηύξατο
ἐζεκίας περὶ τούτων λέγων, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς ἐξι-
λάσαι
19 * ὑπὲρ πάσης καρδίας κατευθυνούσης ἐκζητῆσαι τὸν
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ οὐχ ὡς κατὰ τὴν
ἁγνείαν τῶν ἁγίων.
20 * καὶ ἐπήκουσε κύριος τοῦ ἐζεκίου, καὶ ἰάσατο τὸν λαόν.
21 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν ἱερου-
σαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφρο-
σύνῃ μεγάλῃ, καὶ καθυμνοῦν τῷ κυρίῳ ἡμέραν καθ' ἡμέ-
ραν· καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν ὀργάνοις ἰσχύος τῷ κυρίῳ.
22 * καὶ ἐλάλησεν ἐζεκίας ἐπὶ καρδίαν πάντων τῶν λευι-
τῶν καὶ τῶν συνιέντων σύνεσιν ἀγαθὴν τῷ κυρίῳ· καὶ συνε-
τέλεσαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέραις θύοντες
θυσίας σωτηρίου, καὶ ἐξομολογούμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν
πατέρων αὐτῶν.
23 * καὶ ἐβουλεύσατο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ποιῆσαι ἑπτὰ
ἡμέρας ἄλλας· καὶ ἐποίησαν ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας ἐν
εὐφροσύνῃ.
24 * ὅτι ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ἰούδα ἀπήρξατο πάσῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ χιλίους μόσχους καὶ ἑπτακισχίλια πρόβατα, καὶ
οἱ ἄρχοντες ἀπήρξαντο τῷ λαῷ χιλίους μόσχους καὶ προ-
βάτων δέκα χιλιάδας, καὶ ἡγιάσθησαν τῶν ἱερέων εἰς
πλῆθος.
25 * καὶ εὐφράνθη πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰούδα καὶ οἱ ἱερεῖς
καὶ οἱ λευῖται, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐλθόντες ἐξ
ἰσραήλ, καὶ οἱ προσήλυτοι οἱ ἐλθόντες ἐκ γῆς ἰσραήλ,
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰούδα.
26 * καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι
ἀπὸ ἡμερῶν σολομῶντος υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ
οὐκ ἐγένετο τοιαύτη ἑορτὴ ἐν ἱερουσαλήμ.
27 * καὶ ἀνέστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται, καὶ εὐλόγησαν τὸν
λαόν, καὶ ἐπηκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ
αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.

λα'.

1 * Καὶ ὡς συνετελέσθη ταῦτα πάντα, ἐξῆλθε πᾶς
ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ συνέτριψαν
τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψαν τὰ ἄλση, καὶ κατέσπασαν τὰ
ὑψηλά, καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια ἀπὸ πάσης τῆς ἰου-
δαίας καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐξ ἐφραίμ, καὶ ἀπὸ μανασσῆ ἕως
εἰς συντέλειαν· καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἰσραὴλ εἰς τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ.

ויעמד יחזקיהו את־מחלקות הכהנים 2
והלוים על־מחלקותם איש כפי עבדתו
לכהנים וללוים לעלה ולשלמים לשרת
ולהדות ולהלל בשערי מחנות יהוה׃
ומנת המלך מן־רכושו לעלות לעלות 3
הבקר והערב והעלות לשבתות ולחדשים
ולמעדים ככתוב בתורת יהוה׃
ויאמר לעם ליושבי ירושלם לתת מנת 4
הכהנים והלוים למען יחזקו בתורת יהוה׃
וכפרץ הדבר הרבו בני־ישראל ראשית 5
דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה ומעשר
הכל לרב הביאו׃ ובני ישראל ויהודה 6
היושבים בערי יהודה גם־הם מעשר בקר
וצאן ומעשר קדשים המקדשים ליהוה אלהיהם
הביאו ויתנו ערמות ערמות׃
בחדש השלשי החלו הערמות ליסוד 7
ובחדש השביעי כלו׃ ויבאו יחזקיהו 8
והשרים ויראו את־הערמות ויברכו את־יהוה
ואת עמו ישראל׃ וידרש יחזקיהו על־ 9
הכהנים והלוים על־הערמות׃
ויאמר אליו עזריהו הכהן הראש לבית 10
צדוק ויאמר מהחל התרומה לביא בית־יהוה
אכול ושבוע והותר עד־לרוב כי יהוה ברך את־
עמו והנותר את־ההמון הזה׃
ויאמר יחזקיהו להכין לשכות בבית 11
יהוה ויכינו׃ ויביאו את־התרומה 12
והמעשר והקדשים באמונה ועליהם נגיד
כוננירו הלוי ושמעי אחיהו משנה׃
ויחיאל ועזזיהו ונחת ועשהאל 13
וירימות ויוזבד ואליאל ויסמכיהו ומחת ובניהו
פקידים מיד כונניהו ושמעי אחיו במפקד
יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית־האלהים׃
וקורא בן־ימנה הלוי השוער למזרחה 14
על נדבות האלהים לתת תרומת יהוה וקדשי
הקדשים׃ ועל־ידו עדן ומנימן וישוע 15
ושמעיהו אמריהו ושכניהו בערי הכהנים
באמונה לתת לאחיהם במחלקות כגדול
כקטן׃

2 *Ezechias autem conſtituit turmas ſa-
cerdotales, & Leuiticas per diuiſiones ſuas
vnũquemq; in officio ꝓprio, tã ſacerdotũ
videlicet quàm Leuitarũ ad holocauſta &
pacifica, vt miniſtrarent & confiterentur,
3 canerẽntq; in portis caſtrorũ Dñi. *Pars
autẽ regis erat vt de propria eius ſubſtan-
tia offerretur holocauſtum mane ſemper
& veſpere, ſabbatis quoque & kalendis, &
ſolemnitatibus cæteris, ſicut ſcriptum eſt
4 in lege Dñi. *Præcepit etiã populo ha-
bitantium Hieruſalem vt darẽt partes ſa-
cerdotibus & Leuitis, vt poſſent vacare le
5 gi Dñi. *Quod cùm percrebruiſſet in au-
ribus multitudinis, plurimas obtulerunt
B primitias filij Iſrael, frumẽti, vini & olei;
mellis quoq; & omnium quæ gignit hu-
mus decimas obtulerunt.
6 *Sed & filij Iſrael & Iuda qui habita-
bant in vrbibus Iuda, obtulerũt decimas
boum & ouium, decimáſque ſanctorum
quæ vouerant Dño Deo ſuo, atq; vniuer-
ſa portantes fecerunt aceruos plurimos.
7 *Menſe tertio cœperũt aceruorum ia-
cere fundamenta, & menſe ſeptimo com-
8 pleuerunt eos. *Cúmq; ingreſſi fuiſſent
Ezechias & principes eius, viderunt acer-
uos, & benedixerũt Dño ac populo Iſrael.
9 *Interrogauítque Ezechias ſacerdotes
& Leuitas cur ita iacerent aceruí.
10 *Reſpõdit illi Azarias ſacerdos primus
de ſtirpe Sadoch dicens: Ex quo cœperũt
offerri primitię in domo Dñi, comedimus
C & ſaturati ſumus & remãſerunt plurima,
eo quòd benedixerit Dñs populo ſuo. Re-
liquiarum autem eſt copia iſta quã cernis.
11 *Pręcepit igitur Ezechias vt præpara-
12 rẽt horrea in domo Dñi. *Quod cùm fe-
ciſſent, intulerunt tã primitias quàm de-
cimas, & quæcunq; vouerãt fideliter. Fuit
autẽ præfectus eorum Chonenias Leuita
13 & Semei frater eius ſecũdus. *Poſt quem
Iehihel & Azarias, & Naad, & Aſahel, &
Hierimoth: Iozabat quoque & Elihel, &
Ieſmachias, & Maath, & Banaias præpoſi-
ti ſub manibus Choneniæ & Semei fratris
eius ex imperio Ezechiæ regis & Azariæ
14 pontificis domus Dei. *Chore verò filius
Iemna Leuites & ianitor Orientalis portæ
præpoſitus erat his quę ſponte offereban-
tur Deo, primitiiſq; & cõſecratis in ſancta
15 ſanctorum. *Et ſub cura eius Eden &
Bẽiamin, Ieſue & Semeias. Amarias quo-
que & Sechenias in ciuitatibus ſacerdo-
tum, vt fideliter diſtribuerent fratribus
ſuis partes minoribus atque maioribus.

2 *Et ordinauit Ezecias vices sacerdotum et Leuitarum, & vices vniuscuiusque iuxta ministeriũ suum sacerdotibus & Leuitis ad holocaustum & ad sacrificium salutaris, & vt laudarent, & vt confiterentur & ministrarent in portis & in atriis domus Domini.*

3 *Et pars regis de substantiis eius in holocaustis, quæ manè & quæ vesperè, & in holocaustis sabbatorum, & in neomenijs, & in solemnitatibus scriptis in lege Domini.*

4 *Et dixit Ezecias populo habitantibus in Hierusalem, vt darent partem sacerdotum & Leuitarum, vt possint in ministerio domus Domini.*

5 *Et postquam iussit sermonem Ezecias, plurimas obtulerũt filij Israel primitias tritici & vini, & olei, & mellis; & omne germen agri in multitudinem obtulerunt*

6 *Filij Israel & Iuda: & qui habitabant in vrbibus Iuda & ipsi attulerũt decimas vitulorum & ouium, & decimas caprarum, & sanctificauerunt Domino Deo suo, & intulerunt & posuerunt aceruos aceruos.*

7 *In autẽ mense tertio cœperunt acerui fundari, & in mense septimo completi sunt.*

8 *Et venit Ezecias & principes, & viderunt aceruos, & benedixerunt Domino & populo suo Israel.*

9 *Et interrogauit Ezecias sacerdotes & Leuitas super aceruis.*

10 *Et dixit ad eum Azarias sacerdos princeps domus Sadduc, Ex quo cœperunt primitiæ offerri in domum Domini, comedimus & bibimus, & reliquimus vsque in multitudinem, quoniam Dominus benedixit populo suo, et reliquimus adhuc multitudinem hanc.*

11 *Et dixit Ezecias, vt præpararent pastophoria in domo Domini, & præparauerunt.*

12 *Et intulerunt illuc primitias & decimas in fide, & super eos præfectus Chonenias Leuita, & Semei frater eius successor.*

13 *Et Hieziel, & Ozias, & Naath, & Asael, & Hierimoth, & Ioazabad, & Eliel, & Samachia, & Maath, & Baneas præpositi per Choneniam, & Semei fratrem eius, sicut iussit Ezecias rex & Azarias dux domus Domini.*

14 *Et Core filius Iemna Leuita ianitor secundum Orientem in donis, vt daret primitias Domini, & sancta sanctorum;*

15 *Per manum Adan & Beniamin: & Iesue, & Semei, & Amarias, & Sechenias in ciuitatibus per manum sacerdotum in fide vt darent fratribus suis secundum vices, secundum magnum & secundum paruum.*

2 *καὶ ἔταξεν ἐζεκίας τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, καὶ τὰς ἐφημερίας ἑκάστου κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις εἰς τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ εἰς τὴν θυσίαν τοῦ σωτηρίου, καὶ τοῦ αἰνεῖν, καὶ τοῦ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ λειτουργεῖν ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

3 *καὶ ἡ μερὶς τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ εἰς τὰς ὁλοκαυτώσεις, τήν τε πρωϊνὴν καὶ τὴν ἑσπερινήν, καὶ εἰς τὰς ὁλοκαυτώσεις τῶν σαββάτων, καὶ εἰς τὰς νουμηνίας, καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ νόμῳ κυρίου.

4 *καὶ εἶπεν ἐζεκίας τῷ λαῷ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ δοῦναι τὴν μερίδα τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, ὅπως κατισχύσωσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ οἴκου κυρίου.

5 *καὶ ὡς προσέταξεν τὸν λόγον ἐζεκίας, ἐπλεόνασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπαρχὴν σίτου, καὶ οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ μέλιτος, καὶ πᾶν γένημα ἀγροῦ εἰς πλῆθος ἤνεγκαν

6 *οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἰούδα· καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα καὶ αὐτοὶ ἤνεγκαν ἐπιδέκατα μόσχων καὶ προβάτων καὶ ἐπιδέκατα αἰγῶν, καὶ ἡγίασαν τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ εἰσήνεγκαν καὶ ἔθηκαν σωροὺς σωρούς.

7 *ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ἤρξαντο οἱ σωροὶ θεμελιοῦσθαι, καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ συνετελέσθησαν.

8 *καὶ ἦλθεν ἐζεκίας καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ εἶδον τοὺς σωρούς, καὶ εὐλόγησαν τὸν κύριον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραήλ.

9 *καὶ ἐπυνθάνετο ἐζεκίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ὑπὲρ τῶν σωρῶν.

10 *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων τοῦ οἴκου σαδδούκ, ἐξ οὗ ἤρξαντο αἱ ἀπαρχαὶ φέρεσθαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν καὶ ἐγκατελείπομεν ἕως εἰς πλῆθος, ὅτι κύριος εὐλόγησε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ κατελίπομεν ἔτι τὸ πλῆθος τοῦτο.

11 *καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἑτοιμάσαι παστοφόρια εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ ἡτοίμασαν.

12 *καὶ εἰσήνεγκαν ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰ ἐπιδέκατα ἐν πίστει· καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπιστάτης χωνενίας ὁ λευίτης, καὶ σεμεεῖ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδεχόμενος.

13 *καὶ ἰεζιὴλ, καὶ ὀζίας, καὶ ναὰθ, καὶ ἀσαὴλ, καὶ ἱεριμώθ, καὶ ἰωαζαβὰδ, καὶ ἐλιὴλ, καὶ σαμαχία, καὶ μαὰθ, καὶ βανέας καθεστάμενοι διὰ χωνενίου καὶ σεμεεῖ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προσέταξεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀζαρίας ὁ ἡγούμενος οἴκου κυρίου.

14 *καὶ κωρὴ ὁ τοῦ ἰεμνὰ ὁ λευίτης ὁ πυλωρὸς κατὰ ἀνατολὰς ἐπὶ τῶν δομάτων, δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς τοῦ κυρίου,
15 καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, *διὰ χειρὸς ἀδὰμ καὶ βενιαμίν· καὶ ἰησοῦς καὶ σεμεεῖ καὶ ἀμαρείας καὶ σεχενίας ἐν ταῖς πόλεσι διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων ἐν πίστει δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κατὰ τὰς ἐφημερίας, κατὰ τὸν μέγαν καὶ κατὰ τὸν μικρόν.

16 * מִלְּבַד הִתְיַחְשָׂם לִזְכָרִים מִבֶּן שָׁלוֹשׁ שָׁנִים
וּלְמַעְלָה לְכָל־הַבָּא לְבֵית־יְהוָה לִדְבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ לַעֲבוֹדָתָם בְּמִשְׁמְרוֹתָם כְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃
17 * וְאֵת הִתְיַחֵשׂ הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם
וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמַעְלָה בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם
18 בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃ * וּלְהִתְיַחֵשׂ בְּכָל־טַפָּם נְשֵׁיהֶם
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל־קָהָל כִּי בֶאֱמוּנָתָם
19 יִתְקַדְּשׁוּ־קֹדֶשׁ׃ * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וָעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר
נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת לָתֵת מָנוֹת לְכָל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים
וּלְכָל־הִתְיַחֵשׂ בַּלְוִיִּם׃
20 * וַיַּעַשׂ כָּזֹאת יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה וַיַּעַשׂ
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃
21 * וּבְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר־הֵחֵל בַּעֲבוֹדַת בֵּית־
הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לִדְרֹשׁ לֵאלֹהָיו בְּכָל־
לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ׃

לב

1 * אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה בָּא
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיִּחַן עַל־
הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבִקְעָם אֵלָיו׃
2 * וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וּפָנָיו
3 לַמִּלְחָמָה עַל־יְרוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּוָּעַץ עִם־שָׂרָיו
וְגִבֹּרָיו לִסְתּוֹם אֶת־מֵימֵי הָעֲיָנוֹת אֲשֶׁר מִחוּץ
4 לָעִיר וַיַּעְזְרוּהוּ׃ * וַיִּקָּבְצוּ עַם־רָב וַיִּסְתְּמוּ אֶת־
כָּל־הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשּׁוֹטֵף בְּתוֹךְ־
הָאָרֶץ לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ
5 מַיִם רַבִּים׃ * וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־כָּל־הַחוֹמָה
הַפְּרוּצָה וַיַּעַל עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה
אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמִּלּוֹא עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שֶׁלַח
6 לָרֹב וּמָגִנִּים׃ * וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל־הָעָם
וַיִּקְבְּצֵם אֵלָיו אֶל־רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל־
7 לְבָבָם לֵאמֹר׃ * חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל־הֶהָמוֹן
אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי עִמָּנוּ רַב מֵעִמּוֹ׃
8 * עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ
וּלְהִלָּחֵם מִלְחֲמֹתֵנוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־דִּבְרֵי
יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃

16 * Exceptis maribus ab annis tribus &
supra, cunctis qui ingrediebantur templũ
D Dñi. Et quicquid per singulos dies condu
cebant in ministerio atque obseruationi-
17 bus iuxta diuisiones suas; * Sacerdoti-
bus per familias, & Leuitis à vicesimo an-
no & supra per ordines & turmas suas:
18 * Vniuersæq; multitudini tam vxori-
bus quàm liberis eorum vtriusq; sexus fi-
deliter cibi de his quę sanctificata fuerant
19 præbebantur. * Sed & filiorũ Aaron per
agros & suburbana vrbium singularũ di-
spositi erant viri qui partes distribuerent
vniuerso sexui masculino, de sacerdotibus
20 & Leuitis. * Fecit ergo Ezechias vniuer-
sa, quę diximus, in omni Iuda; operatúsq;
est bonũ & rectum & verum coram Dño
21 Deo suo: * In vniuersa cultura ministe-
rij domus Dei iuxta legem & cerimonias,
volens requirere Deum suum in toto
corde suo. Fecítque & prosperatus est.

CAP. XXXII.

1 POst quæ & huiuscemodi veritatem ve-
A nit Sennacherib rex Assyriorum & in-
gressus Iudam obsedit ciuitates munitas,
volens eas capere.
2 * Quod cùm vidisset Ezechias venisse,
scilicet Sennacherib & totum belli im-
petum verti contra Hierusalem,
3 * Inito cum principibus cõsilio virísq;
fortissimis, vt obturarent capita fontium
qui erant extra vrbem, & hoc omnium
decernente sententia:
4 * Congregauit plurimam multitudi-
nem, & obturauerunt cunctos fontes &
riuum qui fluebãt in medio terræ; dicen-
tes: Ne veniant reges Assyriorum, & inue-
niant aquarum abundantiam.
5 * Ædificauit quoque agens industriè
omnem murum qui fuerat dissipatus, &
extruxit turres desuper & forinsecus alte-
B rum murum. instaurauítque Mello in ci-
uitate Dauid, & fecit vniuersi generis ar-
6 maturam & clypeos. * Constituítq; prin-
cipes bellatorũ in exercitu: & conuocauit
vniuersos in platea portæ ciuitatis, ac lo-
7 cutus est ad cor eorum, dicens: * Virili-
ter agite & confortamini, nolite timere,
nec paueatis regem Assyriorum & vniuer
sam multitudinem quæ est cum eo. Mul-
tò enim plures nobiscum sunt quàm cum
8 illo. * Cum illo enim est brachium car-
neum; nobiscum Dominus Deus noster
qui auxiliator est noster, pugnátque pro
nobis: confortatúsq; est populus huiusce-
modi verbis Ezechiæ regis Iuda.

* Extra fœtum masculorum à trimo & su- 16
pra, omni ingredienti in domum Domini, in ra-
tionem dierum in die suo, in ministerio per vi-
ces ordinis sui.
* Hæc distributio sacerdotum secundum do- 17
mos familiarum, & Leuitæ in vicibus suis, à
vigesimo anno & supra in ordine in turmis,
* In omni fœtu suo filiorum suorum & filia- 18
rum in omni multitudine, quoniam in fide san-
ctificauerunt sanctuarium.
* Et filiis Aaron sacerdotio fungentibus in 19
agris & in ciuitatibus suis, in omni ciuitate et
ciuitate viri qui nominati sunt in nomine, vt
darent partem omni masculo in sacerdotibus,
& omni numerato in Leuitis.
* Et fecit Ezecias sic in omni Iuda, & fecit 20
Ezecias bonum & rectum & verum coram
Domino Deo suo.
* Et in omni opere in quo incepit in opere in 21
domo Domini, & in lege, & in præceptis quæ-
siuit Deum suum ex tota anima sua: & fecit,
& prosperatus est.

CAP. XXXII.

ET post sermones hos & veritatem hanc ve- 1
nit Sennacherib rex Assyriorum, & venit
in Iudam, & castrametatus est iuxta ciuitates
muratas, & dixit vt caperent eas.
* Et vidit Ezecias quòd venerat Senna- 2
cherib, & facies eius ad bellandum in Hieru-
salem.
* Et consuluit cum senioribus suis & poten- 3
tibus, vt obturarent aquas fontium quæ erant
extra ciuitatem, & confortauerunt eum.
* Et congregauit populum multum, & ob- 4
turauit aquas fontium, & torrentem qui di-
uidit per ciuitatem, dicẽs, Ne fortè veniat rex
Assyriorum, & inueniat aquam multam, &
corroboretur.
* Et fortificauit Ezecias, & ædificauit om- 5
nem murum dirutum & turres, et foris ante-
murale aliud, & ædificauit plenitudinem ciui-
tatis Dauid, & præparauit arma multa.
* Et posuit principes belli in populo, & con- 6
gregati sunt ad eum in platea portæ ciuitatis;
& locutus est in corde eorum, dicens,
* Viriliter agite & confortamini, non ti- 7
meatis, nec paueatis à facie regis Assyriorum,
& à facie omnis gentis quæ cum eo, quoniam
nobiscum plures quàm qui cum eo.
* Cum eo brachia carnea, nobiscum verò Do- 8
minus Deus noster ad saluandum & ad pu-
gnandum bellum nostrum, & confortatus est
populus in sermonibus Ezeciæ regis Iuda.

16 * ἐκτὸς τῆς ἐπιγονῆς τῶν ἀρσενικῶν ἀπὸ τριετοῦς καὶ
ἐπάνω, παντὶ τῷ εἰσπορευομένῳ εἰς οἶκον κυρίου, εἰς λό-
γον ἡμερῶν ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, εἰς λειτουργίαν ἐφημερίας
διατάξεως αὐτῶν.
17 * οὗτος ὁ καταλοχισμὸς τῶν ἱερέων κατ' οἴκους πα-
τριῶν· καὶ οἱ λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν, ἀπὸ εἰ-
κοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἐν διατάξει ἐν τοῖς καταλοχισμοῖς,
18 * ἐν πάσῃ ἐπιγονῇ αὐτῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων
εἰς πᾶν τὸ πλῆθος, ὅτι ἐν πίστει ἡγίασαν τὸ ἅγιον.
19 * καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερατεύουσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς
καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἄν-
δρες οἳ ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόματι δοῦναι μερίδα παντὶ
ἀρσενικῷ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ παντὶ καταριθμουμένῳ ἐν
τοῖς λευίταις.
20 * καὶ ἐποίησεν ἐζεκίας οὕτως ἐν παντὶ ἰούδα, καὶ ἐποίη-
σεν ἐζεκίας τὸ καλὸν, καὶ τὸ εὐθὲς, καὶ τὸ ἀληθὲς ἐναντίον
κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.
21 * καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἐν ᾧ ἤρξατο ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐν
οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν ἐξε-
ζήτησε τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποίη-
σε καὶ εὐωδώθη.

λβ'.

1 * Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύ-
την ἦλθε σενναχηρεὶμ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἦλθεν ἐπὶ
ἰούδαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς τειχήρεις,
καὶ εἶπε τοῦ προκαταλαβέσθαι αὐτάς.
2 * καὶ εἶδεν ἐζεκίας ὅτι ἥκει σενναχηρεὶμ, καὶ τὸ πρόσω-
πον αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
3 * καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ καὶ τῶν
δυνατῶν, ἐμφράξαι τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἃ ἦν ἔξω τῆς
πόλεως, καὶ συνεπίσχυσαν αὐτῷ.
4 * καὶ συνήγαγε λαὸν πολὺν, καὶ ἐνέφραξε τὰ ὕδα-
τα τῶν πηγῶν, καὶ τὸν χειμάρρουν τὸν διορίζοντα διὰ τῆς
πόλεως λέγων, μήποτε ἔλθῃ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ
εὕρῃ ὕδωρ πολὺ, καὶ κατισχύσῃ.
5 * καὶ κατίσχυσεν ἐζεκίας καὶ ᾠκοδόμησε πᾶν τὸ τεῖ-
χος τὸ κατεσκαμμένον καὶ πύργους, καὶ ἔξω προτείχισ-
μα ἄλλο, καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως δα-
υίδ, καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολλά.
6 * καὶ ἔθετο ἄρχοντας πολέμου ἐπὶ τὸν λαόν· καὶ συνήχ-
θησαν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὴν πλατεῖαν τῆς πύλης τῆς πόλεως,
καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν λέγων·
7 * ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύσατε, μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ πτοη-
θῆτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ προ-
σώπου παντὸς τοῦ ἔθνους τοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι μεθ' ἡμῶν πλείους
8 ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτοῦ. * μετ' αὐτοῦ βραχίονες σαρκι-
κοί, μεθ' ἡμῶν δὲ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ σώζειν καὶ τοῦ πο-
λεμεῖν τὸν πόλεμον ἡμῶν· καὶ κατεθάρσησεν ὁ λαὸς ἐπὶ
τοῖς λόγοις ἐζεκίου τοῦ βασιλέως ἰούδα.

9 * אַחַר זֶה שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
עֲבָדָיו יְרוּשָׁלַיְמָה וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ
עִמּוֹ עַל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר׃
10 * כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם
בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בְּמָצוֹר בִּירוּשָׁלָםִ׃
11 * הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת
אֶתְכֶם לָמוּת בְּרָעָב וּבְצָמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
12 * הֲלֹא־הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר לִפְנֵי
מִזְבֵּחַ אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תַּקְטִירוּ׃
13 * הֲלֹא תֵדְעוּ מֶה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי
לְכֹל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי
הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃
14 * מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי
כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃
15 * וְעַתָּה אַל־יַשִּׁיא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסִּית
אֶתְכֶם כָּזֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יוּכַל כָּל־
אֱלוֹהַּ כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ מִיָּדִי וּמִיַּד
אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם מִיָּדִי׃
16 * וְעוֹד דִּבְּרוּ עֲבָדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים
וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃
17 * וּסְפָרִים כָּתַב לְחָרֵף לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ
18 עַמּוֹ מִיָּדִי׃ * וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
עַל־עַם יְרוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיָרְאָם
וּלְבַהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃
19 * וַיְדַבְּרוּ אֶל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלָםִ כְּעַל אֱלֹהֵי
עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם׃
20 * וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וִישַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ
הַנָּבִיא עַל־זֹאת וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם׃
21 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר חַיִל
וְנָגִיד וְשַׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים
לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיצִיאֵו מֵעָיו שָׁם
הִפִּילֻהוּ בֶחָרֶב׃

9 * Quę postquam gesta sunt, misit Sen-
nacherib rex Assyriorum seruos suos Hie-
rusalem, ipse enim cum vniuerso exercitu
obsidebat Lachis, ad Ezechiã regem Iuda,
& ad omnem populum qui erat in vrbe,
10 dicens: * Hæc dicit Sennacherib rex
Assyriorum: In quo habentes fiduciam,
sedetis obsessi in Hierusalem?
11 * Num Ezechias decepit vos vt tradat
morti in fame & siti, affirmans quòd Dñs
Deus vester liberet vos de manu regis As-
12 syriorum? * Nunquid non iste est Eze-
chias qui destruxit excelsa illius & altaria,
& præcepit Iudæ & Hierusalem, dicens:
Coram altari vno adorabitis, & in ipso cõ-
13 buretis incẽsum? * An ignoratis quæ ego
fecerim, & patres mei cũctis terrarum po-
pulis? Nunquid præualuerunt dij gentiũ
omniúmque terrarum liberare regionem
14 suam de manu mea? * Quis est de vni-
uersis diis gentium, quas vastauerunt pa-
tres mei, qui potuerit eruere populum
suum de manu mea, vt possit etiam Deus
vester eruere vos de hac manu?
15 * Non vos ergo decipiat Ezechias, nec
vana persuasione deludat, neque credatis
ei. Si enim nullus potuit Deus cũctarum
D gentium atque regionum liberare popu-
lum suum de manu mea, & de manu pa-
trum meorum, cõsequenter nec Deus ve-
ster poterit eruere vos de hac manu.
16 * Sed & alia multa locuti sunt serui
eius contra Dominum Deum, & contra
Ezechiam seruum eius.
17 * Epistolas quoque scripsit plenas bla-
sphemiæ in Dñm Deum Israel, & locutus
est aduersum eum. Sicut dii gentium cę-
terarum nõ potuerunt liberare populum
suum de manu mea, sic & Deus Ezechiæ
eruere non poterit populum suum de ma
18 nu ista. * Insuper & clamore magno lin-
gua Iudaica contra populum qui sedebat
in muris Hierusalẽ personabat, vt terreret
19 eos & caperet ciuitatẽ. * Locutúsq; est cõ-
tra Deũ Hierusalem, sicut aduersum deos
E populorũ terræ opera manuũ hominum.
20 * Orauerunt igitur Ezechias rex, &
Esaias filius Amos propheta aduersum hãc
blasphemiam, ac vociferati sunt vsque in
21 cælum. * Et misit Dñs angelum, qui per-
cussit omnẽ virum robustum bellatorẽ &
principem exercitus regis Assyriorum; re-
uersúsque est cum ignominia in terram
suam. Cúmque ingressus esset domum
Dei sui, filij qui egressi fuerant de vtero
eius, interfecerunt eum gladio.

**Et post hæc misit Sennacherib rex Assyrio-* 9
rum seruos suos in Hierusalem: ipse erat in Lachis, & omnis exercitus eius cum eo, & misit ad Ezeciam regem Juda, & ad omnem Judam qui in Hierusalem, dicens:

**Sic dicit Sennacherib rex Assyriorum, In* 10
quo vos fiduciam habetis, & sedetis in obsidione in Hierusalem?

**Nonne Ezecias decipit vos vt tradat* 11
vos in mortem & in famẽ, et in sitim, dicens: Dominus Deus noster saluabit nos de manu regis Assyriorum?

**Nonne hic est Ezecias qui destruxit excel-* 12
sa eius, & altaria eius, & ait Juda & habitantibus in Hierusalem, dicens: Coram altari hoc adorate, & in eo adolete incensum.

**Nonne scitis quæ feci ego & patres mei* 13
omnibus populis regionum: num potentes potuerunt dij gentium omnis terræ saluare populum suum de manu mea?

**Quis est in omnibus dijs gentium harum,* 14
quos perdiderunt patres mei, qui potuerit saluare populum suum de manu mea, vt possit Deus vester saluare vos de manu mea?

**Et nunc non decipiat vos Ezecias, &* 15
non faciat vos confidere, nec commoueat vos in hoc, & non credatis ei, quoniam non potuit Deus omnis gentis, & regni saluare populum suum de manu mea, & de manu patrum meorum; & quomodo Deus vester non liberabit vos de manu mea?

**Et adhuc locuti sunt serui eius contra Do-* 16
minum Deum & contra Ezeciam seruum eius.

**Et librum scripsit Sennacherib, ad ex-* 17
probrandum Dominum Deum Jsrael, & ait de eo, dicens, Sicut dij gentium terræ non liberauerunt populos suos de manu mea, sic non eruet Deus Ezeciæ populum suum de manu mea.

**Et clamauerunt in voce magna Judaicè* 18
contra populum Hierusalem qui in muro, vt terrerent eos & conturbarent eos, vt caperent ciuitatem.

**Et locuti sunt contra Deum Hierusalem,* 19
sicut & contra deos populorum terræ opera manuum hominum.

**Et orauit Ezecias rex, & Esaias filius* 20
Ammos propheta de his, & clamauerunt in cælum.

**Et misit Dominus angelum, & contriuit* 21
omnem potentem bellatorem & principem & ducem in castris regis Assyriorum, & reuersus est cum ignominia faciei in terram suam, et ingressus est in domũ Dei sui; & de egredientibus de vtero eius, percusserunt eum in gladio.

9 *καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυ-
ρίων τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ· καὶ αὐτὸς ἦν
ἐπὶ λάχεις, καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἀ-
πέστειλε πρὸς ἐζεκίαν βασιλέα ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα
10 ἰούδαν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ, λέγων· *οὕτως λέγει σεννα-
χηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ἐπὶ τίνι ὑμεῖς πεποίθατε, καὶ
κάθησθε ἐν τῇ περιοχῇ ἐν ἱερουσαλήμ;
11 *οὐχὶ ἐζεκίας ἀπατᾷ ὑμᾶς τοῦ ἀποδώσειν ὑμᾶς εἰς
θάνατον καὶ εἰς λιμὸν, καὶ εἰς δίψαν λέγων, κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων;
12 *οὐχ οὗτος ἐστὶν ἐζεκίας ὃς περιεῖλε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ,
καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ· καὶ εἶπε τῷ ἰούδα καὶ τοῖς κα-
τοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ λέγων, ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου
τούτου προσκυνήσατε, καὶ ἐπ' αὐτῷ θυμιάσατε.
13 *οὐκ οἴδατε ἃ ἐποίησα ἐγὼ καὶ οἱ πατέρες μου πᾶσι
τοῖς λαοῖς τῶν χωρῶν, μὴ δυνάμενοι ἐδυνήθησαν οἱ θεοὶ
τῶν ἐθνῶν πάσης τῆς γῆς σῶσαι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς
14 μου; *τίς ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν τούτων, οὓς
ἐξωλόθρευσαν οἱ πατέρες μου, ὃς ἐδυνήθη σῶσαι τὸν
λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου, ὅτι δυνήσεται ὁ θεὸς ὑμῶν σῶ-
σαι ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου;
15 *καὶ νῦν μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας, καὶ μὴ ποιείτω
ὑμᾶς πεποιθέναι, μὴ δὲ ἐπισειέτω ὑμᾶς ἐπὶ τούτῳ, καὶ
μὴ πιστεύετε αὐτῷ, ὅτι οὐ μὴ ἐδυνήθη θεὸς παντὸς ἔθνους
καὶ βασιλείας τοῦ σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου καὶ
ἐκ χειρὸς τῶν πατέρων μου· καὶ πῶς ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ
μὴ ῥύσεται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου;
16 *καὶ ἔτι ἐλάλησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν
θεὸν καὶ ἐπὶ ἐζεκίαν παῖδα αὐτοῦ.
17 *καὶ βιβλίον ἔγραψεν σενναχηρὶβ, τοῦ ὀνειδίζειν κύ-
ριον τὸν θεὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπεν περὶ αὐτοῦ λέγων, καθὼς
οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς οὐκ ἐξείλοντο τοὺς λαοὺς αὐτῶν
ἐκ χειρός μου, οὕτως οὐ μὴ ἐξελεῖται ὁ θεὸς ἐζεκίου τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἐκ χειρός μου.
18 *καὶ ἐβόησαν ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊστὶ ἐπὶ τὸν λαὸν
ἱερουσαλὴμ τὸν ἐπὶ τοῦ τείχους, τοῦ φοβῆσαι αὐτοὺς καὶ
τοῦ κατασπάσαι αὐτούς, ὅπως προκαταλάβωνται τὴν
πόλιν.
19 *καὶ ἐλάλησαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἱερουσαλήμ, ὡς καὶ ἐπὶ
τοὺς θεοὺς τῶν λαῶν τῆς γῆς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
20 *καὶ προσηύξατο ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἠσαΐας
υἱὸς ἀμμὼς ὁ προφήτης περὶ τούτων, καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν
οὐρανόν.
21 *καὶ ἀπέστειλε κύριος ἄγγελον καὶ ἐξέτριψε πάντα
δυνατὸν πολεμιστὴν, καὶ ἄρχοντα καὶ στρατηγὸν ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπέστρεψε μετὰ
αἰσχύνης προσώπου εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· καὶ εἰσῆλθεν εἰς
οἶκον θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐξελθόντων ἐκ κοιλίας αὐτοῦ,
κατέβαλον αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ.

22 * וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֵת ׀ יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַ͏ִם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וּמִיַּד־כֹּל
23 וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב׃ * וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה
לַיהוָה לִירוּשָׁלַ͏ִם וּמִגְדָּנוֹת לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וַיִּנַּשֵּׂא לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי־כֵן׃
24 * בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ עַד־לָמוּת
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת נָתַן לוֹ׃
25 * וְלֹא־כִגְמֻל עָלָיו הֵשִׁיב יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבַהּ לִבּוֹ
26 וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ * וַיִּכָּנַע
יְחִזְקִיָּהוּ בְּגֹבַהּ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם וְלֹא־
בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ׃
27 * וַיְהִי לִיחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד הַרְבֵּה מְאֹד
וְאֹצָרוֹת עָשָׂה־לוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאֶבֶן יְקָרָה
וְלִבְשָׂמִים וּלְמָגִנִּים וּלְכֹל כְּלֵי חֶמְדָּה׃
28 * וּמִסְכְּנוֹת לִתְבוּאַת דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר
וְאֻרָוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וַעֲדָרִים לָאֲוֵרוֹת׃
29 * וְעָרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה־צֹאן וּבָקָר לָרֹב כִּי
30 נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד׃ * וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ
סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן הָעֶלְיוֹן וַיַּשְּׁרֵם
לְמַטָּה־מַּעְרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־
31 מַעֲשֵׂהוּ׃ * וְכֵן בִּמְלִיצֵי ׀ שָׂרֵי בָבֶל הַמְשַׁלְּחִים
עָלָיו לִדְרֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר הָיָה בָאָרֶץ עֲזָבוֹ
הָאֱלֹהִים לְנַסּוֹתוֹ לָדַעַת כָּל־בִּלְבָבוֹ׃
32 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ וַחֲסָדָיו הִנָּם כְּתוּבִים
בַּחֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־
33 יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יְחִזְקִיָּהוּ עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי־דָוִיד וְכָבוֹד
עָשׂוּ־לוֹ בְמוֹתוֹ כָל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

לג

1 * בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה
בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר נִתַּץ יְחִזְקִיָּהוּ
אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת
וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃

22 * Saluauítq; Dñs Ezechiam & habita-
F tores Hierusalẽ de manu Sennacherib re-
gis Assyriorum & de manu omniũ, & pręs-
23 stitit ei quietem per circuitum. * Multi
etiam deferebant hostias & sacrificia Dño
in Hierusalem & munera Ezechię regi Iu
da. Qui exaltatus est post hæc coram cun
24 ctis gentibus. * In diebus illis ægrotauit
Ezechias vsq; ad mortem, & orauit Dñm.
Exaudiuítque eum, & dedit ei signum.
25 * Sed non iuxta beneficia quę acceperat
retribuit, quia eleuatum est cor eius. Et fa
cta est contra eum ira, & contra Iudam &
26 Hierusalẽ. * Humiliatúsq; est postea eo
ꝙ exaltatũ fuisset cor eius, tam ipse quàm
habitatores Hierusalem; idcirco non ve-
nit super eos ira Dñi in diebus Ezechiæ.
27 * Fuit autem Ezechias diues & inclytus
valde, & thesauros sibi plurimos congre-
gauit argenti & auri, & lapidis preciosi,
aromatũ & armorũ vniuersi generis & va-
28 sorum magni precij. * Apothecas quoque
frumẽti, vini & olei: & pręsepia omniũ iu-
29 mẽtorũ caulásq; pecoribus; * & vrbes ędi-
ficauit. habebat quippe greges ouium &
armentorũ innumerabiles, eo quòd de-
disset ei Deus substãtiam multam nimis.
30 * Ipse est Ezechias qui obturauit supe-
riorem fontem aquarum Gyon, & auertit
G eas subter ad Occidentem vrbis Dauid. In
omnibus operibus suis fecit prosperè quę
31 voluit. * Attamẽ in legatione principum
Babylonis, qui missi fuerãt ad eũ, vt in-
terrogarent de portento quod acciderat
super terram, dereliquit eum Deus, vt tẽ-
taretur, & nota fierent omnia quæ erant
32 in corde eius. * Reliqua autẽ sermonum
Ezechię & misericordiarũ eius scripta sunt
in visione Esaiæ filij Amos prophetę, & in
33 libro Regum Iuda & Israel. * Dormiuítq;
Ezechias cum patribus suis, & sepelierunt
eum supra sepulchra filiorum Dauid. Et
celebrauit eius exequias vniuersus Iuda,
& omnes habitatores Hierusalem; regna-
uítque Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXXIII.

1 A DVodecim annorũ erat Manasses cùm
regnare cœpisset, & quinquaginta
quinque annis regnauit in Hierusalem.
2 * Fecit aũt malum corã Dño iuxta abo-
minationes gentiũ quas subuertit Domi-
3 nus coram filiis Israel. * Et conuersus
instaurauit excelsa quæ demolitus fuerat
Ezechias pater eius, cõstruxítq; aras Baa-
lim, & fecit lucos, & adorauit omnem mi-
litiam cæli, & coluit eam.

*Et saluauit Dominus Ezeciam & habi- 22
tantes in Hierusalem de manu Sennacherib re-
gis Assyriorum & de manu omnium, & quie-
scere fecit eos per circuitum.
*Et multi deferebant dona Domino in Hie- 23
rusalem, & dona Ezeciæ regi Iuda: & exal-
tatus est ante oculos omnium gentium post hæc.
*In diebus illis ægrotauit Ezecias vsque ad 24
mortem, & orauit ad Dominum, & exaudiuit
eum, & signum dedit ei Dominus.
*Et non iuxta retributionẽ quam retribuit 25
ei Ezecias, sed exaltatum est cor eius, & fuit
ira contra eum, & contra Iudã, & Hierusalẽ.
*Et humiliatus est Ezecias ab exaltatione 26
cordis sui, ipse & habitantes Hierusalem,
& non venit super eos ira Domini in diebus
Ezeciæ. *Et fuerunt Ezeciæ diuitiæ & glo- 27
ria multa valde: & thesauros fecit sibi argenti
& auri, & lapidis preciosi & in aromatibus,
& armamentaria fecit, & omnibus vasis de-
siderij
*Apothecas: & ciuitates in frugibus triti- 28
ci, vini & olei, & præsepia omnis iumenti, &
caulas ad pecora.
*Et vrbes fecit sibi ipsi, & possessiones 29
ouium & boum in multitudine, quoniam dedit
ipsi Dominus substantiam multam valde.
*Ipse Ezecias obturauit exitum aquæ Gion 30
superiorem, & direxit eas infra ad Occidẽtem
vrbis Dauid, & prosperatus est Ezecias in o-
mnibus operibus suis. *Et sic in legationibus 31
principum qui à Babylone missis ad eum, vt in-
terrogarent ab eo portentũ, quod factum est in
terra, & dereliquit eum Dominus, vt tenta-
ret eum, vt sciret quæ in corde eius.
*Et reliqua sermonũ Ezeciæ, & misericor- 32
diæ eius, nonne scripta sunt in prophetia Esaiæ
filij Ammos prophetæ, & in libro regum Iuda
& Israel?
*Et dormiuit Ezecias cum patribus suis, et 33
sepelierunt eum in ascensu sepulchrorum filio-
rum Dauid: & gloriam & honorem dederunt
ei in morte eius omnis Iuda, & habitantes in
Hierusalem, & regnauit Manasses filius eius
pro eo.

CAP. XXXIII.

Filius existens duodecim annorum Manasses 34
cùm regnaret ipse, & quinquaginta &
quinque annis regnauit in Hierusalem.
*Et fecit malum coram Domino iuxta om- 2
nes abominationes gentium quas abstulit Do-
minus à facie filiorum Israel. *Et conuersus 3
est Manasses & ædificauit excelsa, quæ euulsit
Ezecias pater eius, & construxit altaria Baa-
lim, & fecit lucos, & adorauit omnem mili-
tiam cæli, & seruiuit eis.

22 *καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἐζεκίαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς σενναχηρὶβ βασιλέως ἀσυρίων καὶ
ἐκ χειρὸς πάντων, καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κυκλόθεν.
23 *καὶ πολλοὶ ἔφερον δῶρα τῷ κυρίῳ εἰς ἱερουσαλήμ,
καὶ δόματα τῷ ἐζεκίᾳ βασιλεῖ ἰούδα· καὶ ὑπερήρθη κατ'
ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ ταῦτα.
24 *ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐμαλακίσθη ἐζεκίας ἕως
θανάτου, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐ-
τοῦ, καὶ σημεῖον ἔδωκεν αὐτῷ κύριος.
25 *καὶ οὐ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα ὃ ἀνταπέδωκεν αὐτῷ ἐζε-
κίας, ἀλλ' ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὀργὴ ἐπ'
αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ.
26 *καὶ ἐταπεινώθη ἐζεκίας ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς καρδίας αὐ-
τοῦ, αὐτὸς καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἐπῆλ-
θεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴ κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐζεκίου.
27 *καὶ ἐγένετο τῷ ἐζεκίᾳ πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ σφό-
δρα· καὶ θησαυροὺς ἐποίησεν αὐτῷ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ
λίθου τιμίου καὶ εἰς τὰ ἀρώματα, καὶ ὁπλοθήκας ἐποίη-
σεν, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τῆς ἐπιθυμίας
28 *ἀποθήκας· καὶ πόλεις εἰς τὰ γεννήματα τοῦ σίτου οἴ-
νου καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ φάτνας παντὸς κτήνους, καὶ μάνδρας
29 εἰς τὰ ποίμνια. *καὶ πόλεις ἐποίησεν ἑαυτῷ, καὶ κτή-
σεις προβάτων καὶ βοῶν εἰς πλῆθος, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ
κύριος ἀποσκευὴν πολλὴν σφόδρα.
30 *αὐτὸς ἐζεκίας ἐνέφραξε τὴν ἔξοδον τοῦ ὕδατος γειὼν
τὴν ἄνω, καὶ κατεύθυνεν αὐτὰ κάτω πρὸς δυσμὰς τῆς πό-
λεως δαυίδ· καὶ εὐωδώθη ἐζεκίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
31 *καὶ οὕτως ἐν ταῖς πρεσβείαις τῶν ἀρχόντων τῶν ἀπὸ
βαβυλῶνος τοῖς ἀποσταλεῖσι πρὸς αὐτόν, πυθέσθαι παρ'
αὐτοῦ τὸ τέρας, ὃ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν
κύριος, τοῦ πειράσαι αὐτόν, εἰδέναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
32 *καὶ τὰ κατάλοιπα τῶν λόγων ἐζεκίου, καὶ τὰ ἐλέη
αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐν τῇ προφητείᾳ ἠσαΐου υἱοῦ
ἀμμὼς τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰούδα καὶ
33 ἰσραήλ; *καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ·
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν τάφων υἱῶν δαυίδ.
καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πᾶς
ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐβασίλευ-
σε μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

λγ΄.

1 *Υἱὸς ὢν δώδεκα ἐτῶν μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν, καὶ πεντήκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου-
2 σαλήμ. *καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ
πάντα τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος
ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
3 *καὶ ἐπέστρεψε μανασσῆς καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά,
ἃ κατέσπασεν ἐζεκίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔστησε θυσιαστή-
ρια τοῖς βααλείμ, καὶ ἐποίησεν ἄλση, καὶ προσεκύνησε
πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς.

4 * וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר
יְהוָה בִּירוּשָׁלַםִ יִהְיֶה־שְּׁמִי לְעוֹלָם׃
5 * וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי
6 חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה׃ * וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־
בָּנָיו בָּאֵשׁ בְּגֵי בֶן־הִנֹּם וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְכִשֵּׁף וְעָשָׂה
אוֹב וְיִדְּעוֹנִי הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
7 לְהַכְעִיסוֹ׃ * וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הַסֶּמֶל אֲשֶׁר
עָשָׂה בְּבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־
דָּוִיד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַםִ
אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־
שְׁמִי לְעֵילוֹם׃
8 * וְלֹא אוֹסִיף לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם רַק אִם־
יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִים לְכָל־
הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מֹשֶׁה׃
9 * וַיֶּתַע מְנַשֶּׁה אֶת־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ
לַעֲשׂוֹת רָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה
מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא
11 הִקְשִׁיבוּ׃ * וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שָׂרֵי הַצָּבָא
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים
וַיַּאַסְרֻהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃
12 * וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃
13 * וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ
וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַםִ לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
14 * וְאַחֲרֵי־כֵן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה לְעִיר־דָּוִיד
מַעְרָבָה לְגִיחוֹן בַּנַּחַל וְלָבוֹא בְשַׁעַר הַדָּגִים
וְסָבַב לָעֹפֶל וַיַּגְבִּיהֶהָ מְאֹד וַיָּשֶׂם שָׂרֵי־חַיִל
בְּכָל־הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃
15 * וַיָּסַר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְאֶת־הַסֶּמֶל מִבֵּית
יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר בֵּית־יְהוָה
וּבִירוּשָׁלָםִ וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃
16 * וַיִּבֶן אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבוֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
17 יִשְׂרָאֵל׃ * אֲבָל עוֹד הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת רַק
לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

4 * Ædificauit quoque altaria in domo
Domini, de qua dixerat Dominus, In Hie-
rusalem erit nomen meum in æternum.
5 * Ædificauit autem ea cuncto exerci-
tui cæli in duobus atriis domus Domini.
6 * Transiréq; fecit filios suos per ignem
in valle Benhennom. Obseruabat som-
nia, sectabatur auguria, maleficis artibus
inseruiebat. habebat secum magos & in-
B cantatores, multáque mala operatus est
coram Domino vt irritaret eum.
7 * Sculptile quoq; & conflatile signum
posuit in domo Dei, de qua locutus est
Deus ad Dauid & ad Salomonem filium
eius, dicens: In domo hac & in Hierusa-
lem quam elegi de cũctis tribubus Israel,
ponam nomen meum in sempiternum.
8 * Et mouere non faciam pedem Israel
de terra quam tradidi patribus eorum, ita
dumtaxat si cũstodierint facere quæ præ-
cepi eis, cũctámque legem & ceremonias
atq; iudicia quę mãdaui per manũ Moysi.
9 * Igitur Manasses seduxit Iudam & ha-
bitatores Hierusalem, vt facerent malum
super omnes gẽtes, quas subuerterat Do-
minus à facie filiorum Israel.
10. * Locutúsque est Dominus ad eum &
ad populum illius, & attendere noluerũt.
11 * Idcirco superinduxit eis principes ex-
ercitus regis Assyriorum, cœperuntque
Manassen, & vinctum catenis atq; com-
pedibus duxerunt in Babylonem.
12 * Qui postquam coangustatus est, ora-
uit Dominum Deum suum, & egit pœni-
tentiam valde coram Deo patrum suorũ.
13 * Deprecatus est eum, & obsecrauit in-
tentè, & exaudiuit orationem eius, redu-
C xítq; eum Hierusalem in regnum suum,
& cognouit Manasses quòd Dominus
ipse esset Deus.
14 * Post hæc ædificauit murum extra ci-
uitatem Dauid ad Occidentem Gyon, in
cõualle ab introitu portæ piscium per cir-
cuitum vsque ad Ophel; & exaltauit illũ
vehementer. Constituítq; principes exer-
citus in cunctis ciuitatibus Iuda munitis.
15 * Et abstulit Deos alienos & simula-
chrum de domo Domini, aras quoque
quas fecerat in monte domus Domini &
in Hierusalem, & proiecit omnia extra
16 vrbem. * Porrò instaurauit altare Do-
mini, & immolauit super illud victimas
& pacifica, & laudem; præcepítque Iudę,
vt seruiret Domino Deo Israel.
17 * Attamen adhuc populus immolabat
in excelsis Domino Deo suo.

*Et ædificauit Manasses altare in domo Do- 4
mini, in quo dixit Dominus, In Hierusalem erit
nomen meum in æternum.*

*Et ædificauit altaria cuncto exercitui cæli, 5
in duobus atriis domus Domini.*

*Et ipse transire fecit filios suos in igne, in 6
valle Benenom; & obseruabat somnia & au-
gurabatur, & veneficiis vtebatur; & fecit
ventriloquos, & multiplicauit incantatores,
& multiplicauit Manasses vt faceret malum
coram Domino, vt irritaret eum.*

*Et posuit sculptũ & conflatile imaginem, 7
quam fecit in domo Domini, in qua dixit Do-
minus ad Dauid, & ad Salomonem filium eius,
In domo hac & in Hierusalem, quam elegi de
cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum
illic in sempiternum.*

*Et nõ addam vt commoueat pedem Israel 8
à terra quam dedi patribus suis; sed si custo-
dierint vt faciant omnia quæ præcepi eis iuxta
cunctam legem & præcepta, & iudicia in ma-
nu Moysi.*

*Et seduxit Manasses Judam & habitan- 9
tes in Hierusalem vt facerent malum super o-
mnes gentes quas abstulit Dominus à facie fi-
liorum Israel.*

*Et locutus est Dominus ad Manasse, & ad 10
populum eius, & non audierunt.*

*Et adduxit Dominus super eos principes 11
exercitus regis Assyriorum, & ceperunt Ma-
nassen in vinculis, & ligauerunt eum in com-
pedibus, & duxerunt eum in Babylonem.*

*Et postquam angustatus est Manasses, ora- 12
uit faciem Domini Dei sui, & humiliatus est
valde à facie Dei patrum suorum.*

*Et orauit ad eum, & exaudiuit eum & 13
exaudiuit clamorem eius, & reduxit eum in
Hierusalem in regnum suum, & cognouit Ma-
nasses, quòd Dominus ipse est Deus.*

*Et post hæc ædificauit murum extra ciui- 14
tatem Dauid ab Aphrico Gion in torrẽte egre-
dientium porta piscium per circuitum in Ophel;
& exaltauit eam vehementer: & constituit
principes exercitus in cunctis ciuitatibus mu-
ratis in Juda.*

*Et abstulit deos alienos, & sculptile de 15
domo Domini, & omnia altaria, quæ ædifica-
uit in monte domus Domini & in Hierusalem,
& eiecit extra vrbem.*

*Et instaurauit altare Domini, & immo- 16
lauit super illud sacrificia salutis & laudis:
& dixit Juda, vt seruiret Domino Deo Is-
rael.*

*Veruntamen adhuc populus in excelsis 17
adolebat, sed Domino Deo suo.*

4 καὶ ᾠκοδόμησε μανασσῆς θυσιαστήριον ἐν τῷ οἴκῳ κυ-
ρίου, ἐν ᾧ εἶπεν κύριος, ἐν ἱερουσαλὴμ ἔσται τὸ ὄνομά μου
5 εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ
στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

6 καὶ αὐτὸς διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ ἐν γὲ βενε-
νώμ· καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο, καὶ ἐφαρμακεύετο, καὶ
ἐποίησεν ἐγγαστριμύθους, καὶ ἐπλήθυνεν ἐπαοιδοὺς· καὶ ἐπλή-
θυνε μανασσῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ
παροργίσαι αὐτόν.

7 καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτὸν εἰκόνα ἣν ἐποίη-
σεν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ καὶ
πρὸς σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ καὶ ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραήλ,
θήσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα.

8 καὶ οὐ προσθήσω τοῦ σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν· πλὴν ἐὰν φυλάσ-
σωνται τοῦ ποιῆσαι πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτοῖς κατὰ
πάντα τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα ἐν
χειρὶ μωυσῆ.

9 καὶ ἐπλάνησε μανασσῆς τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐν ἱερουσαλὴμ τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὑπὲρ πάντα τὰ
ἔθνη ἃ ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

10 καὶ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν μανασσῆ καὶ ἐπὶ τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

11 καὶ ἤγαγεν κύριος ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυ-
νάμεως τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ κατελάβοντο τὸν
μανασσῆν ἐν δεσμοῖς, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ
ἦγον αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

12 καὶ ὡς ἐθλίβη μανασσῆς, ἐδεήθη τοῦ προσώπου κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ προσώ-
που τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

13 καὶ προσηύξατο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ καὶ
ἐπήκουσε τῆς βοῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς ἱερουσα-
λὴμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· καὶ ἔγνω μανασσῆς, ὅτι κύ-
ριος αὐτός ἐστιν ὁ θεός.

14 καὶ μετὰ ταῦτα ᾠκοδόμησε τεῖχος ἔξω τῆς πόλεως δα-
υὶδ ἀπὸ λιβὸς τοῦ γειὼν ἐν τῷ χειμάρρῳ ἐκπορευομένων
τὴν πύλην τὴν ἰχθυϊκὴν κύκλῳ εἰς τὸ ὀφέλ, καὶ ὕψωσεν
αὐτὴν σφόδρα· καὶ κατέστησεν ἄρχοντας δυνάμεως ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς τειχήρεσιν ἐν ἰούδα.

15 καὶ περιεῖλε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ τὸ γλυ-
πτὸν ἐξ οἴκου κυρίου, καὶ πάντα τὰ θυσιαστήρια, ἃ ᾠκοδό-
μησεν ἐν ὄρει οἴκου κυρίου καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξέβαλεν
ἔξω τῆς πόλεως.

16 καὶ κατώρθωσε τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ ἐθυσίασεν
ἐπ' αὐτῷ θυσίας σωτηρίου καὶ αἰνέσεως· καὶ εἶπεν τῷ ἰούδα,
τοῦ δουλεύειν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.

17 πλὴν ἔτι ὁ λαὸς ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐθυμίαζεν, πλὴν
κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.

18 ויתר דברי מנשה ותפלתו אל־אלהיו
ודברי החזים המדברים אליו בשם יהוה אלהי
ישראל הנם על־דברי מלכי ישראל׃
19 ותפלתו והעתר־לו וכל־חטאתו ומעלו
והמקמות אשר בנה בהם במות והעמיד
האשרים והפסלים לפני הכנעו הנם כתובים
20 על דברי חוזי׃ וישכב מנשה עם־אבתיו
ויקברהו ביתו וימלך אמון בנו תחתיו׃
21 בן־עשרים ושתים שנה אמון במלכו
ושתים שנים מלך בירושלם׃
22 ויעש הרע בעיני יהוה כאשר עשה מנשה
אביו ולכל־הפסילים אשר עשה מנשה
23 אביו זבח אמון ויעבדם׃ ולא נכנע
מלפני יהוה כהכנע מנשה אביו כי הוא אמון
24 הרבה אשמה׃ ויקשרו עליו עבדיו וימיתהו
25 בביתו׃ ויכו עם־הארץ את כל־
הקשרים על־המלך אמון וימליכו עם־הארץ
את־יאשיהו בנו תחתיו׃

לד

1 בן־שמונה שנים יאשיהו במלכו
ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם׃
2 ויעש הישר בעיני יהוה וילך בדרכי דויד
אביו ולא־סר ימין ושמאול׃
3 ובשמונה שנים למלכו והוא עודנו נער
החל לדרוש לאלהי דויד אביו ובשתים עשרה
שנה החל לטהר את־יהודה וירושלם מן־
הבמות והאשרים והפסילים והמסכות׃
4 וינתצו לפניו את מזבחות הבעלים
והחמנים אשר־למעלה מעליהם גדע והאשרים
והפסילים והמסכות שבר והדק ויזרק על־פני
הקברים הזבחים להם׃
5 ועצמות כהנים שרף על־מזבחותים ויטהר
6 את־יהודה ואת־ירושלם׃ ובערי מנשה
ואפרים ושמעון ועד־נפתלי בחר בתיהם סביב׃
7 וינתץ את־המזבחות ואת־האשרים
והפסילים כתת להדק וכל־החמנים גדע בכל־
ארץ ישראל וישב לירושלם׃

18 Reliqua autem gestorum Manasse, &
obsecratio eius ad Deum suũ, verba quo-
D que Videntium qui loquebantur ad eum
in nomine Domini Dei Israel, continen-
tur in sermonibus regum Israel.
19 Oratio quoque eius & exauditio, &
cuncta peccata atq; contemptus, loca etiã
in quibus ædificauit excelsa, & fecit lucos
& statuas, antequam ageret pœnitẽtiam,
scripta sunt in sermonibus Ozai.
20 Dormiuit ergo Manasses cum patri-
bus suis, & sepelierunt eum in domo sua.
Regnauítque pro eo filius eius Amon.
21 Viginti duorum annorum erat Amon
cùm regnare cœpisset, & duobus annis re-
22 gnauit in Hierusalem. Fecítq; malum
in conspectu Dñi sicut fecerat Manasses
E pater eius, & cunctis idolis quæ Manasses
fuerat fabricatus, immolauit atq; seruiuit.
23 Et non est reueritus faciem Dñi sicut
reueritus est Manasses pater eius & multo
24 maiora deliquit. Cúmque coniurassent
aduersus eum serui sui, interfecerũt eum
in domo sua.
25 Porrò reliqua populi multitudo cæ-
sis his qui Amon percusserant, constituit
regem Iosiam filium eius pro eo.

CAP. XXXIIII.

1 Octo annorum erat Iosias cùm regna-
A re cœpisset, & triginta & vno anno
regnauit in Hierusalem.
2 Fecítq; quod erat rectum in conspe-
ctu Dñi, & ambulauit in viis Dauid pa-
tris sui; non declinauit neq; ad dexteram
3 neq; ad sinistram. Octauo autem anno
regni sui cùm adhuc esset puer, cœpit quæ-
rere Deum patris sui Dauid; & duodeci-
mo anno postquã regnare cœperat, mun-
dauit Iudam & Hierusalem ab excelsis &
lucis, simulachrísque & sculptilibus.
4 Destruxerúntq; coram eo aras Baa-
lim, & simulachra quæ superposita fuerãt
demoliti sunt. lucos etiam & sculptilia
succidit atq; comminuit, & super cumu-
los eorum, qui eis immolare consueue-
B rant, fragmenta dispersit.
5 Ossa præterea sacerdotum combussit
in altaribus idolorum, mundauítque Iu-
dam & Hierusalem.
6 Sed in vrbibus Manasse & Ephraim,
& Symeon, vsque Neptalim cuncta sub-
uertit.
7 Cúmque altaria dissipasset, & lucos &
sculptilia contriuisset in frusta, cunctáque
delubra demolitus esset de vniuersa terra
Israel, reuersus est in Hierusalem.

* Et reliqua sermonum Manasse & obse- 18
cratio eius quæ ad Deum, & sermones Viden-
tium qui loquebatur ad eum in nomine Domi-
ni Dei Israel, ecce in sermonibus regum Israel.
* Et oratio eius, & quomodo exaudiuit eū, 19
& cuncta peccata eius, & rebelliones eius, &
loca in quibus ædificauit in eis excelsa, & con-
stituit illic lucos & sculptilia, antequam con-
uerteretur, nonne scripta sunt in sermonibus
Videntium?
* Et dormiuit Manasses cum patribus suis, 20
& sepelierunt eum in horto domus suæ: & re-
gnauit Ammon filius eius pro eo.
* Filius existens viginti & duorū annorum 21
Ammon cùm regnaret ipse, et duobus annis re-
gnauit in Hierusalem.
* Et fecit Ammon malum in conspectu Do- 22
mini, sicut fecerat Manasses pater eius, et cun-
ctis idolis quæ fecit Manasses pater eius, im-
molauit Ammon & seruiuit eis.
* Et nō humiliatus est coram Domino, sicut 23
humiliatus est Manasses pater eius, quoniam
filius eius Ammon multiplicauit peccatum.
* Et conspirauerunt serui eius, & percusse- 24
runt eum in domo sua.
* Et percussit populus terræ eos qui conspi- 25
rauerant contra regem Ammon: & constituit
regem populus terræ Iosian filium eius pro eo.

CAP. XXXIIII.

1 Filius existens octo annorum Iosias cùm re-
gnaret ipse, & triginta & vno anno re-
gnauit in Hierusalem.
* Et fecit Iosias rectum coram Domino, & 2
ambulauit in viis Dauid patris sui, & non
declinauit ad dextram vel sinistram.
* Et in octauo anno regni sui, & ipse Iosias 3
adhuc puerulus incepit quærere Dominum
Deum Dauid patris sui: & in duodecimo an-
no regni sui incepit mundare Iudam & Hieru-
salem ab excelsis, & lucis, & altaribus, &
sculptilibus, & conflatilibus.
* Et destruxit quæ ante faciem eius altaria, 4
quæ Baalim, & excelsa quæ in eis, & succidit
lucos & sculptilia, & conflatilia contriuit, &
comminuit, et proiecit super faciem monumen-
torum eorum qui immolabant eis.
* Et ossa sacerdotum combussit in altaribus 5
eorum, & mundauit Iosias Iudam & Hieru-
salem.
* Et in ciuitatibus Ephraim & Manasse, 6
& Symeon, & Nephtalim, & in locis eorum
in circuitu.
* Et dissipauit lucos & altaria, & idola con 7
triuit comminuta, & omnia excelsa demolitus
est ab omni terra Israel, & reuersus est in Hie-
rusalem.

18 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσῆ καὶ ἡ προσευ-
χὴ αὐτοῦ ἡ πρὸς τὸν θεὸν καὶ οἱ λόγοι τῶν ὁρώντων τῶν
λαλούντων πρὸς αὐτὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσ-
ραήλ, ἰδοὺ ἐπὶ λόγων βασιλέων ἰσραήλ.
19 * καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐπήκουσεν αὐτοῦ, καὶ πᾶ-
σαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ καὶ αἱ ἀποστασίαι αὐτοῦ, καὶ οἱ τό-
ποι ἐφ' οἷς ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑψηλά, καὶ ἔστησεν
ἐκεῖ ἄλση καὶ γλυπτά, πρὸ τοῦ ἐπιστρέψαι, οὐκ ἰδοὺ γέ-
γραπται ἐπὶ λόγων τῶν ὁρώντων;
20 * καὶ ἐκοιμήθη μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν ἐν παραδείσῳ οἴκου αὐτοῦ· καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀμμὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
21 * υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
22 * καὶ ἐποίησεν ἀμμὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, κα-
θὼς ἐποίησεν μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ· καὶ πᾶσι τοῖς εἰ-
δώλοις οἷς ἐποίησε μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔθυεν ἀμ-
μὼν καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς.
23 * καὶ οὐκ ἐταπεινώθη ἐνώπιον κυρίου, ὡς ἐταπεινώθη
μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀμμὼν ἐπλήθυ-
24 νε πλημμέλειαν. * καὶ ἐπέθεντο οἱ παῖδες αὐτοῦ
καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
25 * καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς ἐπιθεμένους ἐπὶ
τὸν βασιλέα ἀμμών· καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν
ἰωσίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

λδ'.

1 * Υἱὸς ὢν ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν,
καὶ τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
2 * καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπο-
ρεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν
δεξιὰν ἢ ἀριστεράν.
3 * καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
ἰωσίας ἔτι παιδάριον ἤρξατο τοῦ ζητῆσαι κύριον θεὸν
δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βα-
σιλείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαρίσαι ἰούδαν καὶ τὴν ἱερου-
σαλὴμ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἄλσεων, καὶ τῶν βωμῶν,
καὶ τῶν γλυπτῶν, καὶ τῶν χωνευτῶν.
4 * καὶ κατέσκαψε τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ θυσιαστή-
ρια, τὰ τῷ βααλείμ, καὶ τὰ ὑψηλὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν· καὶ
ἐξέκοψε τὰ ἄλση καὶ τὰ γλυπτά, καὶ τὰ χωνευτὰ συνέ-
τριψε, καὶ ἐλέπτυνεν καὶ ἔρριψεν ἐπὶ πρόσωπον τῶν μνη-
5 μάτων τῶν θυσιαζόντων αὐτοῖς. * καὶ ὀστᾶ ἱερέων
κατέκαυσεν ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν· καὶ ἐκαθάρισεν
ἰωσίας τὸν ἰούδαν καὶ τὴν ἱερουσαλήμ.
6 * καὶ ἐν πόλεσιν ἐφραίμ, καὶ μανασσῆ, καὶ συμεών, καὶ
7 νεφθαλείμ, καὶ ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν κύκλῳ. * καὶ κατέ-
σπασε τὰ ἄλση, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ εἴδωλα κατέ-
κοψε λεπτά, καὶ πάντα τὰ ὑψηλὰ κατέκοψεν ἀπὸ πά-
σης τῆς γῆς ἰσραήλ, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ.

8 * וּבִשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְמָלְכוֹ לְטַהֵר אֶת־
הָאָרֶץ וְהַבָּיִת שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ וְאֶת־
מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־הָעִיר וְאֵת יוֹאָח בֶּן־יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר
לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהֹוָה אֱלֹהָיו׃
9 * וַיָּבֹאוּ אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּתְּנוּ
אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵית־אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־
הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וּמִכֹּל
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וישבי
10 יְרוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה
הַמֻּפְקָדִים בְּבֵית יְהֹוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהֹוָה לִבְדּוֹק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת׃
11 * וַיִּתְּנוּ לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים לִקְנוֹת אַבְנֵי
מַחְצֵב וְעֵצִים לַמְחַבְּרוֹת וּלְקָרוֹת אֶת־הַבָּתִּים
אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה׃
12 * וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בֶּאֱמוּנָה בַּמְּלָאכָה
וַעֲלֵיהֶם מֻפְקָדִים יַחַת וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם מִן־
בְּנֵי מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקְּהָתִים
לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין בִּכְלֵי־שִׁיר׃
13 * וְעַל הַסַּבָּלִים וּמְנַצְּחִים לְכֹל עֹשֵׂה
מְלָאכָה לַעֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמֵהַלְוִיִּם סוֹפְרִים
וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים׃
14 * וּבְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהֹוָה
מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהֹוָה בְּיַד־
15 מֹשֶׁה׃ * וַיַּעַן חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן
הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי בְּבֵית יְהֹוָה וַיִּתֵּן
חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן׃
16 * וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־נִתַּן
בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים׃
17 * וַיַּתִּיכוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית־יְהֹוָה
וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמֻּפְקָדִים וְעַל־יַד עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
18 * וַיַּגֵּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא־בוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
19 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֵת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע
20 אֶת־בְּגָדָיו׃ * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ וְאֶת־
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֵת
שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֵת עֲשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃

8 * Igitur anno octauo decimo regni ſui mundata iam terra & templo Domini, miſit Saphan filium Ezeliæ, & Maaſiam principem ciuitatis, & Ioha filium Ioachaz à commentariis vt inſtaurarent domum Domini Dei ſui.

9 * Qui venerunt ad Helchiam ſacerdotem magnum, acceptáque ab eo pecunia quæ illata fuerat in domum Dei, & quam congregauerant Leuitæ & ianitores de Manaſſe & Ephraim & vniuerſis reliquiis Iſrael, ab omni quoque Iuda & Beniamin & habitatoribus Hieruſalem;

10 * Tradiderunt in manibus eorum, qui præerant operariis in domo Domini, vt inſtaurarent templum, & infirma quæque ſartirent.

11 * At illi dederunt eam artificibus & cæmentariis, vt emerent lapides è lapicidinis, & ligna ad commiſſuras ædificij & ad
C contignationem domorum quas deſtruxerant reges Iuda.

12 * Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpoſiti operantium, Iadab & Abdias de filiis Merari, Zacharias & Moſollam de filiis Caath, qui vrgebant opus, omnes Leuitæ ſcientes organis canere.

13 * Super eos verò qui ad diuerſos vſus onera portabant, erant ſcribæ & magiſtri de Leuitis ianitores.

14 * Cúmque efferrent pecuniam quæ illata fuerat in templum Domini, reperit Helchias ſacerdos librum legis Domini qui datus fuerat per manum Moyſi.

15 * Et ait ad Saphan ſcribam: Librum Legis inueni in domo Domini. Et tradidit ei.

16 * At ille intulit volumen ad regem, & nunciauit ei, dicẽs: Omnia quæ dediſti in
D manu ſeruorum tuorum, ecce complentur.

17 * Argentum quod repertum eſt in domo Domini conflauerunt, datúmque eſt præfectis artificum & diuerſa opera fabricantium.

18 * Præterea tradidit mihi Helchias ſacerdos hunc librum. Quem cùm rege præſente recitaſſet;

19 * Audiſſetque ille verba legis, ſcidit veſtimenta ſua.

20 * Et præcepit Helchiæ & Aicham filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque ſcribæ & Aſaiæ ſeruo regis: dicens,

* Et in octauo decimo anno regni sui, iussit 8
ut mundarent domum & terram, & misit
Saphan filium Esseliæ & Maasian principem
ciuitatis, & Joa filium Joachaz à commen-
tariis ut instaurarent domum Domini Dei
sui.
* Et venerunt ad Chelciam sacerdotem ma 9
gnum, & dederunt argentum quod illatum
fuit in domum Domini, quod congregauerunt
Leuitæ custodientes portam de manu Manasse
& Ephraim, & principum, & ab omni reli-
quo Israel, & ex omni Juda & Beniamin, &
habitantibus Hierusalem.
* Et dederunt illud in manu facientium 10
opera qui præfecti erant in domo Domini.
* Et dederunt illud facientibus opera in do- 11
mo Domini, ut præpararent & instaurarent
domum, & fabris dederunt, & ædificatori-
bus ut emerent lapides quatuor pedum, & li-
gna in trabes ut tegant domos quas perdide-
runt reges Juda.
* Et viri faciebant in fide qui in operibus, 12
& in eis episcopi præpositi Jaeth, & Audias
Leuitæ de filius Merari, & Zacharias, & Me-
solam de filiis Caath ut urgerent: & om-
nis Leuita & omnis sciens in organis hymno-
rum.
* Et in humeris portantibus, & præpositi 13
super eos qui faciebant opera in opere, & à Le-
uitis scribæ & iudices, & ianitores.
* Et cùm offerrent ipsi argentum quod illa- 14
tum fuerat in domum Domini, inuenit Chel-
cias sacerdos librum legis Domini qui per ma-
num Moysi.
* Et respondit Chelcias & dixit ad Saphan 15
scribam, Librum legis inueni in domo Domini,
& dedit Chelcias librum Saphan.
* Et intulit Saphan librum ad regem, & 16
reddidit adhuc regi sermonem dicens, Omne ar-
gentum datum est in manu seruorum tuorum
facientium opus.
* Et conflauerunt argentum inuentum in 17
domo Domini, & dederunt in manu facien-
tium opera, & in manu episcoporum.
* Et nunciauit Saphan scriba regi, dicens: 18
Librum dedit mihi Chelcias sacerdos: & legit
ipsum Saphan coram rege.
* Et factum est ut audiuit rex verba le- 19
gis, scidit vestimenta sua.
* Et præcepit rex Chelcia & Achicam filio 20
Saphan, & Abdon filio Michæa, & Saphan
scribæ, & Asaia seruo regis, dicens:

8 * καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
ἐκέλευσε τοῦ καθαρίσαι τὸν οἶκον καὶ τὴν γῆν· καὶ ἀπέστει-
λεν τὸν σαφὰν υἱὸν ἐσσελίου καὶ τὸν μαασίαν ἄρχοντα τῆς
πόλεως, καὶ τὸν ἰωὰ υἱὸν ἰωάχαζ τὸν ὑπομνηματογράφον
τοῦ κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.
9 * καὶ ἦλθον πρὸς χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ
ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν εἰς οἶκον κυρίου, ὃ συ-
νήγαγον οἱ λευῖται οἱ φυλάσσοντες τὴν πύλην ἐκ χει-
ρὸς μανασσῆ καὶ ἐφραὶμ, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ παν-
τὸς τοῦ καταλοίπου ἰσραὴλ, καὶ ἐκ παντὸς ἰούδα καὶ βενια-
μὶν καὶ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα
τῶν καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυρίου.
11 * καὶ ἔδωκαν αὐτὸ τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου,
τοῦ ἐπισκευάσαι καὶ κατισχῦσαι τὸν οἶκον· καὶ τοῖς τέκτοσιν
ἔδωκαν, καὶ τοῖς οἰκοδόμοις ἀγοράσαι λίθοις τετραπέ-
δοις καὶ ξύλα εἰς δοκοὺς στεγάσαι τοὺς οἴκους οὓς ἐξωλό-
θρευσαν βασιλεῖς ἰούδα.
12 * καὶ οἱ ἄνδρες ἐποίουν ἐν πίστει οἱ ἐπὶ τῶν ἔργων·
καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσκοποι καθεσταμένοι ἰάεθ καὶ αὐδίας
οἱ λευῖται ἐξ υἱῶν μεραρί, καὶ ζαχαρίας, καὶ μεσολὰμ
ἐκ τῶν υἱῶν καάθ ἐπισπουδάζειν· καὶ πᾶς λευΐτης, καὶ
πᾶς συνιῶν ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν.
13 * καὶ ἐπὶ τῶν νωτοφόρων, καὶ ἐπιστάται ἐπὶ τῶν ποιούν-
των τὰ ἔργα εἰς ἐργασίαν· καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν γραμ-
ματεῖς καὶ κριταὶ καὶ πυλωροί.
14 * καὶ ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ εἰσοδιασθὲν
εἰς τὸν οἶκον κυρίου, εὗρε χελκίας ὁ ἱερεὺς τὸ βιβλίον τοῦ νό-
μου κυρίου τὸ διὰ χειρὸς μωυσῆ.
15 * καὶ ἀπεκρίθη χελκίας καὶ εἶπεν πρὸς σαφὰν τὸν
γραμματέα, βιβλίον νόμου εὗρον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· καὶ
ἔδωκε χελκίας τὸ βιβλίον τῷ σαφάν.
16 * καὶ εἰσήνεγκεν σαφὰν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασι-
λέα, καὶ ἀπέδωκεν ἔτι τῷ βασιλεῖ λόγον λέγων, πᾶν ἀργύ-
ριον ἀπεδόθη ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν ποιούντων τὸ
ἔργον.
17 * καὶ ἐχώνευσαν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου,
καὶ ἔδωκαν ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα, καὶ ἐπὶ
χεῖρα τῶν ἐπισκόπων.
18 * καὶ ἀπήγγειλε σαφὰν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεῖ
λέγων, βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεύς· καὶ ἀνέγνω
αὐτὸ σαφὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
19 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τοῦ
νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.
20 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ καὶ τῷ ἀχικὰμ υἱῷ
σαφὰν καὶ τῷ ἀβδὼν υἱῷ μιχαίου, καὶ τῷ σαφὰν τῷ γραμ-
ματεῖ, καὶ τῷ ἀσαΐᾳ παιδὶ τοῦ βασιλέως, λέγων·

21 לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא
כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָנוּ עַל אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃
22 וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֻלְדָּה
הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תּוֹקְהַת בֶּן־חַסְרָה
שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַםִ בַּמִּשְׁנֶה
וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כָּזֹאת׃
23 וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃
24 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת הַכְּתוּבוֹת עַל־
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
25 תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטִּירוּ לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְתִתַּךְ
חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה׃
26 וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרוֹשׁ
בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ׃
27 יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים
בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע לְפָנַי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְּ לְפָנָי
וְגַם־אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃
28 הִנְנִי אֹסִפְךָ אֶל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־
קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל
הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר׃
29 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָםִ׃ 30 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־
אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה׃
31 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדוֹ וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית
לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמוֹר אֶת־
מִצְוֹתָיו וְעֵדְוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
לַעֲשׂוֹת אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר
הַזֶּה׃

21 * Ite & orate Dominum pro me & pro
reliquiis Iſrael & Iuda ſuper vniuerſis ſer-
monibus libri iſtius qui repertus eſt. Ma-
gnus enim furor Dñi ſtillauit ſuper nos,
eo quòd non cuſtodierint patres noſtri
verba Domini, vt facerent omnia quæ ſcri
pta ſunt in iſto volumine.
22 * Abijt ergo Helchias & hi qui ſimul à
rege miſſi fuerant ad Oldam prophetem
vxorem Sellum filij Thecuath filij Aras
E cuſtodis veſtium, quæ habitabat in Hie-
ruſalem in Secunda, & locuti ſunt ei ver-
ba quæ ſupra narrauimus.
23 * At illa reſpondit eis: Hæc dicit Do-
minus Deus Iſrael, Dicite viro qui miſit
vos ad me:
24 * Hæc dicit Dominus, Ecce ego indu-
cam mala ſuper locum iſtum & ſuper ha-
bitatores eius, cunctáque maledicta quæ
ſcripta ſunt in libro hoc, quem legerunt
coram rege Iuda.
25 * Quia dereliquerunt me & ſacrifica-
uerunt diis alienis, vt me ad iracundiam
prouocarẽt in cunctis operibus manuum
ſuarum. Idcirco ſtillabit furor meus ſuper
locum iſtum, & non extinguetur.
26 * Ad regem autem Iuda qui miſit vos
pro Domino deprecando, ſic loquimini:
F Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quo-
niam audiſti verba voluminis;
27 * Atq; emollitum eſt cor tuum, & hu-
miliatus es in cõſpectu Dei ſuper his quæ
dicta ſunt contra locum hunc & habita-
tores Hieruſalem; reueritúſque faciem
meam, ſcidiſti veſtimenta tua, & fleuiſti
coram me; ego quoque exaudiui te, dicit
Dominus.
28 * Iam enim colligam te ad patres tuos,
& infereris in ſepulchrum tuum in pace,
nec videbunt oculi tui omne malũ, quod
ego inducturus ſum ſuper locum iſtum
& ſuper habitatores eius. Retulerunt ita-
que regi cuncta quæ dixerat.
29 * At ille conuocatis vniuerſis maiori-
bus natu Iuda & Hieruſalem,
30 * Aſcendit in domum Domini, vnàq;
omnes viri Iuda, & habitatores Hieruſa-
lem, ſacerdotes & Leuitæ, & cunctus po-
G pulus à minimo vſq; ad maximum. Qui-
bus audiẽtibus legit rex omnia verba vo-
31 luminis. * Et ſtans in tribunali ſuo per-
cuſſit fœdus corã Domino, vt ambularet
poſt eũ, & cuſtodiret precepta, & teſtimo-
nia, & iuſtificationes eius in toto corde
ſuo, & in tota anima ſua, faceretq; q̃ ſcri-
pta ſunt in volumine illo quod legerat.

* Ite & quærite Dominum pro me & pro 21
omni reliquo Israel & Iuda, pro sermonibus
libri inuenti, quoniam magnus furor Domini,
qui succensus est in nobis, quoniam non audie-
runt patres nostri sermonem Domini, vt fa-
cerent iuxta omnia quæ scripta sunt in libro
hoc.
* Et iuit Chelcias, & quibus dixit rex ad 22
Oldam prophetem, vxorem Sellem filij Thecoæ,
filij Aser custodis vestium, & ipsa habitabat
in Hierusalem in Secunda, & locuti sunt ei se-
cundum hæc.
* Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Is- 23
rael, Dicite viro qui misit vos ad me.
* Sic dicit Dominus Deus, Ecce ego induco 24
mala super locum hunc & super habitantes in
eo cuncta verba quæ scripta sunt in libro qui
lectus est coram rege Iuda.
* Eo quòd dereliquerunt me & sacrifica- 25
uerunt dijs alienis, vt irritarent me in cun-
ctis operibus manuum suarum, & succensus
est furor meus in loco isto, & non extingue-
tur.
* Et ad regem Iuda qui misit vos ad quæ- 26
rendum Dominum, sic dicetis ad eum: Sic di-
cit Dominus Deus Israel, verba quæ audi-
uisti.
* Et conuersum est cor tuum et humiliatum 27
est à facie mea, cùm audiuisti tu verba mea con
tra locum hunc & contra habitantes eum, &
humiliatus es coram me, & scidisti vestimenta
tua, & fleuisti coram me, & ego audiui, dicit
Dominus.
* Ecce appono te ad patres tuos, & appone- 28
ris ad sepulchra tua in pace, & non videbunt
oculi tui omnia mala, quæ ego induco super lo-
cum istum, & super habitantes eum. & retu-
lerunt regi sermonem.
* Et misit rex & congregauit seniores Iu- 29
da & Hierusalem.
* Et ascendit rex in domum Domini, & o- 30
mnis Iuda & habitantes Hierusalem, & sa-
cerdotes & Leuitæ, & cunctus populus à par-
uo & vsque ad magnum, & legit in auribus
eorum omnia verba voluminis fœderis inuen-
ti in domo Domini.
* Et stetit rex Iosias in columna, & per- 31
cussit fœdus coram Domino, vt ambularet in
conspectu Domini, vt custodiret mandata
eius, & testimonia eius, & præcepta eius, in
toto corde, & in tota anima, vt faceret ver-
ba fœderis scripta in volumine hoc.

21 * πορεύθητε καὶ ζητήσατε κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ
παντὸς τοῦ καταλειφθέντος ἰσραὴλ καὶ ἰούδα περὶ τῶν λό-
γων τοῦ βιβλίου τοῦ εὑρεθέντος, ὅτι μέγας ὁ θυμὸς κυ-
ρίου, ὃς ἐκκέκαυται ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ εἰσήκουσαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν τὸν λόγον κυρίου, τοῦ ποιῆσαι κατὰ πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
22 * καὶ ἐπορεύθη χελκίας, καὶ οἷς εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
ὀλδὰν τὴν προφῆτιν γυναῖκα σελλὴμ υἱοῦ θεκωέ, υἱοῦ
ἀσὲρ τοῦ ἱματιοφύλακος, καὶ αὐτὴ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ
ἐν μασεννά, καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ κατὰ ταῦτα.
23 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ·
εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρός με.
24 * οὕτως λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ
ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ
τοὺς πάντας λόγους τοὺς γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ
τῷ ἀνεγνωσμένῳ ἐναντίον τοῦ βασιλέως ἰούδα.
25 * ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίασαν θεοῖς ἀλλο-
τρίοις, ἵνα παροργίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χει-
ρῶν αὐτῶν· καὶ ἐξεκαύθη ὁ θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ
οὐ σβεσθήσεται.
26 * καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς
τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς αὐτόν, οὕτως
λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, τοὺς λόγους οὓς ἤκουσας.
27 * καὶ ἐνετράπη ἡ καρδία σου, καὶ ἐταπεινώθη ἀπὸ
προσώπου μου ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τοὺς λόγους μου ἐπὶ
τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν· καὶ
ἐταπεινώθης ἐναντίον μου, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά
σου καὶ ἔκλαυσας ἐναντίον μου, καὶ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ
κύριος.
28 * ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ
προστεθήσῃ πρὸς τάφους σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψονται
οἱ ὀφθαλμοί σου πάντα τὰ κακά, ἃ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ
τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν· καὶ ἀπέ-
δωκαν τῷ βασιλεῖ λόγον.
29 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς, καὶ συνήγαγε τοὺς
πρεσβυτέρους ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ.
30 * καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς ἰούδα,
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ-
ται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου, καὶ ἀνέ-
γνω ἐν ὠσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τῆς
διαθήκης τοῦ εὑρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.
31 * καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἰωσίας ἐπὶ τὸν στῦλον, καὶ διέθετο
διαθήκην ἐναντίον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ἐνώπιον κυ-
ρίου, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια
αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐν
ὅλῃ ψυχῇ, ὥστε ποιεῖν τοὺς λόγους τῆς διαθήκης τοὺς γε-
γραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

32 ויעמד את כל־הנמצא בירושלם ובנימן
ויעשו יושבי ירושלם כברית אלהים אלהי
33 אבותיהם׃ ויסר יאשיהו את־כל־
התעבות מכל־הארצות אשר לבני ישראל
ויעבד את־כל־הנמצא בישראל לעבד את־
יהוה אלהיהם כל־ימיו לא סרו מאחרי יהוה
אלהי אבותיהם׃

לה

1 ויעש יאשיהו בירושלם
פסח ליהוה וישחטו הפסח בארבעה עשר
2 לחדש הראשון׃ ויעמד הכהנים
על־משמרותם ויחזקם לעבודת בית יהוה׃
3 ויאמר ללוים המבונים לכל־ישראל
הקדושים ליהוה תנו את־ארון־הקדש בבית
אשר בנה שלמה בן־דויד מלך ישראל אין־
לכם משא בכתף עתה עבדו את־יהוה
אלהיכם ואת עמו ישראל׃
4 והכונו לבית־אבתיכם כמחלקותיכם
בכתב דויד מלך ישראל ובמכתב שלמה בנו׃
5 ועמדו בקדש לפלגות בית האבות
לאחיכם בני העם וחלקת בית־אב ללוים׃
6 ושחטו הפסח והתקדשו והכינו לאחיכם
לעשות כדבר־יהוה ביד־משה׃
7 וירם יאשיהו לבני העם צאן כבשים ובני־
עזים הכל לפסחים לכל־הנמצא למספר
שלשים אלף ובקר שלשת אלפים אלה מרכוש
8 המלך׃ ושריו לנדבה לעם לכהנים
וללוים הרימו חלקיה וזכריהו ויחיאל נגידי
בית האלהים לכהנים נתנו לפסחים אלפים
ושש מאות ובקר שלש מאות׃
9 וכונניהו ושמעיהו ונתנאל אחיו וחשביהו
ויעיאל ויוזבד שרי הלוים הרימו ללוים לפסחים
חמשת אלפים ובקר חמש מאות׃
10 ותכון העבודה ויעמדו הכהנים על־עמדם
והלוים על־מחלקותם כמצות המלך׃
11 וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם
והלוים מפשיטים׃

32 * Adiurauit quoque super hoc omnes
qui reperti fuerant in Hierusalem & Beniamin, & fecerũt habitatores Hierusalem
iuxta pactum Domini Dei patrum suorũ.
33 * Abstulit ergo Iosias cunctas abominationes de vniuersis regionibus filiorum
Israel, & fecit omnes qui residui erant in
Israel seruire Domino Deo suo. Cunctis
diebus vitæ eius non recesserunt à Domino Deo patrum suorum.

CAP. XXXV.

1 FEcit autem Iosias in Hierusalem Phase
A Domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi.
2 tadecima die mensis primi. * Et constituit sacerdotes in officiis suis, hortatúsque
est eos vt ministrarent in domo Domini.
3 * Leuitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Dño, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificauit Salomõ filius Dauid
rex Israel. Nequaquam enim eam vltra
portabitis. Nunc ergo ministrate Domino Deo vestro & populo eius Israel.
4 * Et præparate vos per domos & cognationes vestras in diuisionibus singulorum, sicut præcepit Dauid rex Israel, & descripsit Salomon filius eius.
5 * Et ministrate in sanctuario per familias turmásque Leuiticas.
6 * Et sanctificati immolate Phase. Fratres etiam vestros, vt possint iuxta verba
quæ locutus est Dominus in manu Moysi facere, præparate.
7 * Dedit præterea Iosias omni populo
qui ibi fuerat inuentus in solemnitate
B Phase, agnos & hœdos de gregibus & reliqui pecoris, triginta millia, boum quoq;
tria millia. Hæc de regis vniuersa substa-
8 tia. * Duces quoque eius sponte quod
vouerant obtulerunt tam populo quàm
sacerdotibus & Leuitis. Porrò Helchias
& Zacharias, & Iehiel principes domus
Dei dederunt sacerdotibus ad faciendum
Phase, pecora commixtim duo millia sexcenta & boues trecentos.
9 * Chonenias autem & Semeias etiam
& Nathanael fratres eius, nec nõ Asabias
& Iahihel, & Iozabad principes Leuitarũ,
dederunt cæteris Leuitis ad celebrandum
Phase, quinque millia pecorum, & boues
10 quingẽtos. * Præparatúmq; est ministeriũ,
& steterunt sacerdotes in officio suo; Leuitæ quoq; in turmis iuxta regis imperiũ.
11 * Et immolatũ est Phase. Asperserúntq;
sacerdotes manus suas sanguine, & Leuitę
detraxerunt pelles holocaustorum.

*Et constituit omnes inuentos in Hierusa- 32
lem, & in Iuda, & Beniamin: & fecerunt
habitantes in Hierusalem iuxta pactum Do-
mini Dei patrum suorum.*
*Et abstulit Iosias cunctas abominationes 33
de vniuersa terra, quæ fuit filiorum Israel, &
fecit omnes qui inuenti sunt in Hierusalem &
Israel, vt seruirent Domino Deo patrum suo-
rum cunctis diebus suis, non declinauit à tergo
Domini Dei patrum suorum.*

CAP. XXXV.

*ET fecit Iosias Phasech in Hierusalem Do- 1
mino Deo suo, & sacrificauit Phasech quar-
tadecima mensis primi.*
*Et constituit sacerdotes in custodiis suis, et 2
fortificauit ipsos in opera domus Domini.*
*Et dixit Leuitis potentibus in omni Israel, 3
vt sanctificarentur ipsi Domino, & vt darent
arcam sanctam in domo Domini, & posuit ar-
cam sanctam in domo quam ædificauit Salomon
filius Dauid regis Israel: & dixit rex, Non est
vobis tollere in humeris quicquam, nunc igitur
ministrate Domino Deo vestro, & populo eius
Israel.*
*Et præparamini secundùm domos familia- 4
rum vestrarum, & secundùm vices vestras, et
secūdùm scripturam Dauid regis Israel, & se-
cundùm descriptionem Salomonis filij eius.*
*Et state in domo secundùm diuisiones do- 5
morum familiarum vestrarum fratribus ve-
stris filiis populi, & pars domus familiæ Leui-
tis. * Et immolate Phasech, & sancta præ- 6
parate fratribus vestris, vt faciant secundùm
verbum Domini quod per manum Moysi.*
*Et primitias obtulit Iosias filiis populi 7
oues et agnos, & hædos de filiis caprarū, om-
nia in Phasech omni inuento in numero trigin-
ta millia, & vitulorum tria millia, hæc à sub-
stantia regis.*
*Et principes eius primitias obtulerunt po- 8
pulo & sacerdotibus, & Leuitis, & Chelcias,
& Zacharias, & Hieiel principes domus Dei,
dederunt sacerdotibus in Phasech oues &
agnos, & hædos duo millia & sexcenta, & vi-
tulos trecentos.*
*Et Chonenias, & Sameas, et Nathanael 9
frater eius, et Asabias, & Hieiel, & Ioazabad
principes Leuitarum, dederunt primitias Le-
uitis in Phasech ouium quinque millia, & vi-
tulos quingentos.*
*Et præparatum est ministerium, & stete- 10
runt sacerdotes in statione sua, & Leuitæ in
diuisionibus suis iuxta imperium regis.*
*Et immolauerunt Phasech, & fuderunt 11
sacerdotes sanguinem de manu sua, & Leuitæ
excoriauerunt.*

32 * καὶ ἔστησε πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ
ἐν ἰούδα, καὶ βενιαμίν, καὶ ἐποίησαν οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερου-
σαλὴμ κατὰ τὴν διαθήκην κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν.
33 * καὶ περιεῖλεν ἰωσίας πάντα τὰ βδελύγματα ἐκ
πάσης τῆς γῆς, ἣ ἦν τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ἐποίησε πάντας τοὺς
εὑρεθέντας ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἰσραὴλ τοῦ δουλεύειν κυρίῳ τῷ
θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ, οὐκ
ἐξέκλινεν ἀπὸ ὄπισθεν κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

λέ.

1 * Καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ φασὲχ ἐν ἱερουσαλὴμ κυ-
ρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ ἔθυσε τὸ φασὲχ τῇ τεσσαρεσκαιδε-
κάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.
2 * καὶ ἔστησε τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, καὶ
κατίσχυσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου.
3 * καὶ εἶπεν τοῖς λευίταις τοῖς δυνατοῖς ἐν παντὶ ἰσ-
ραήλ, τοῦ ἁγιασθῆναι αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, καὶ τοῦ δοῦναι τὴν
κιβωτὸν τὴν ἁγίαν ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔθηκεν τὴν κιβωτὸν
τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησεν σαλωμὼν υἱὸς δαυὶδ
τοῦ βασιλέως ἰσραήλ· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, οὐκ ἔστιν ὑ-
μῖν ἆραι ἐπ' ὤμων οὐθέν, νῦν οὖν λειτουργήσατε κυρίῳ
τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραήλ.
4 * καὶ ἑτοιμάσθητε κατ' οἴκους πατριῶν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὰς
ἐφημερίας ὑμῶν, καὶ κατὰ τὴν γραφὴν δαυὶδ βασιλέως ἰσ-
ραήλ, καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν σαλωμῶντος υἱοῦ αὐτοῦ.
5 * καὶ στῆτε ἐν τῷ οἴκῳ κατὰ τὰς διαιρέσεις οἴκων πατριῶν
ὑμῶν τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν υἱοῖς τοῦ λαοῦ, καὶ μερὶς οἴκου
πατριᾶς τοῖς λευίταις.
6 * καὶ θύσατε τὸ φασὲχ καὶ τὰ ἅγια ἑτοιμάσατε τοῖς
ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου τοῦ διὰ
χειρὸς μωυσῆ.
7 * καὶ ἀπήρξατο ἰωσίας τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ πρόβατα, καὶ
ἀμνοὺς, καὶ ἐρίφους ἀπὸ υἱῶν αἰγῶν πάντα εἰς τὸ φασὲχ
παντὶ τῷ εὑρισκομένῳ εἰς ἀριθμὸν τριάκοντα χιλιάδας,
καὶ μόσχων τρεῖς χιλιάδας, ταῦτα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ
8 βασιλέως. * καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἀπήρξαντο τῷ
λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς λευίταις, καὶ χελκίας, καὶ
ζαχαρίας, καὶ ἰεϊὴλ οἱ ἄρχοντες οἴκου τοῦ θεοῦ ἔδωκαν
τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὸ φασὲχ πρόβατα, καὶ ἀμνοὺς, καὶ ἐρί-
φους δύο χιλιάδας καὶ ἑξακοσίους καὶ μόσχους τρια-
κοσίους.
9 * καὶ χωνενίας, καὶ σαμέας, καὶ ναθαναὴλ ἀδελφὸς
αὐτοῦ, καὶ ἀσαβίας, καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ἰωζαβὰδ ἄρχοντες τῶν
λευιτῶν, ἀπήρξαντο τοῖς λευίταις εἰς τὸ φασὲχ πρόβα-
τα πεντακισχίλια καὶ μόσχοις πεντακοσίοις.
10 * καὶ κατωρθώθη ἡ λειτουργία, καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ
τὴν στάσιν αὐτῶν καὶ οἱ λευῖται ἐπὶ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν
κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως.
11 * καὶ ἔθυσαν τὸ φασὲχ, καὶ προσέχεον οἱ ἱερεῖς τὸ αἷ-
μα ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ οἱ λευῖται ἐξέδειραν.

12 וַיָּסִירוּ הָעֹלָה לְתִתָּם לְמִפְלַגּוֹת לְבֵית־אָבוֹת
לִבְנֵי הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר מֹשֶׁה
13 וְכֵן לַבָּקָר׃ וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט
וְהַקֳּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בַּסִּירוֹת וּבַדְּוָדִים וּבַצֵּלָחוֹת
וַיָּרִיצוּ לְכָל־בְּנֵי הָעָם׃
14 וְאַחַר הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים
בְּנֵי אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד־לָיְלָה
וְהַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן׃
15 וְהַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי־אָסָף עַל־מַעֲמָדָם כְּמִצְוַת
דָּוִיד וְאָסָף וְהֵימָן וִידִתוּן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ וְהַשֹּׁעֲרִים
לְשַׁעַר וָשָׁעַר אֵין לָהֶם לָסוּר מֵעַל עֲבֹדָתָם כִּי־
אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם׃
16 וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת עֹלוֹת עַל מִזְבַּח יְהוָה
כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ׃
17 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים אֶת־הַפֶּסַח
בָּעֵת הַהִיא וְאֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים׃
18 וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל מִימֵי
שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־עָשׂוּ כַּפֶּסַח
אֲשֶׁר־עָשָׂה יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃
19 בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת יֹאשִׁיָּהוּ
20 נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה׃ אַחֲרֵי כָל־זֹאת
אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת עָלָה נְכוֹ מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם לְהִלָּחֵם בְּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת וַיֵּצֵא
21 לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ׃ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים ׀
לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־עָלֶיךָ אַתָּה
הַיּוֹם כִּי אֶל־בֵּית מִלְחַמְתִּי וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי
חֲדַל־לְךָ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר־עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ׃
22 וְלֹא־הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֶם־בּוֹ
הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל־דִּבְרֵי נְכוֹ מִפִּי אֱלֹהִים
וַיָּבֹא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ׃
23 וַיֹּרוּ הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הָחֳלֵיתִי מְאֹד׃
24 וַיַּעֲבִירֻהוּ עֲבָדָיו מִן־הַמֶּרְכָּבָה וַיַּרְכִּבֻהוּ
עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ וַיּוֹלִיכֻהוּ יְרוּשָׁלִַם
וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם
מִתְאַבְּלִים עַל־יֹאשִׁיָּהוּ׃

12 * Et ſeparauerunt ea vt darent per do-
mos & familias ſingulorum, & offerrētur
Dño ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi, de
13 bobus quoque fecerunt ſimiliter. *Et aſ-
ſauerunt Phaſe ſuper ignē iuxta quod in
lege ſcriptum eſt. Pacificas verò hoſtias co
xerunt in lebetibus & cacabis, & ollis; &
feſtinatò diſtribuerunt vniuerſæ plebi.
14 *Sibi autē & ſacerdotibus poſtea para-
uerūt. Nam in oblatione holocauſtorū &
adipum vſq; ad noctē ſacerdotes fuerunt
C occupati, vnde & Leuitæ ſibi & ſacerdoti-
bus filiis Aaron parauerunt nouiſſimis.
15 * Porrò cātores filij Aſaph ſtabāt in or-
dine ſuo iuxta præceptū Dauid & Aſaph,
& Eman, & Iduthum prophetę regis Da-
uid. Ianitores verò ꝑ portas ſingulas ob-
ſeruabant, ita vt nec puncto quidē diſce-
derent à miniſterio. Quamobrē & fratres
16 eorū Leuitę parauerūt eis cibos. *Omnis
igitur cultura Dñi, ritè cōpleta eſt in die
illa vt facerent Phaſe, & offerrent holo-
cauſta ſuper altare Dñi iuxta præceptum
17 regis Ioſiæ. *Fecerúntq; filij Iſrael qui re-
perti fuerant ibi Phaſe in tēpore illo & ſo-
lemnitatem azymorum ſeptem diebus.
18 * Non fuit Phaſe ſimile huic in Iſrael à
diebus Samuelis prophetæ, ſed ne quiſ-
quam de cunctis regibus Iſrael fecit Pha-
ſe, ſicut Ioſias ſacerdotibus & Leuitis, &
omni Iudæ & Iſrael, qui repertus fuerat,
19 & habitantibus in Hieruſalem. *Octa-
uo decimo anno regni Ioſię hoc Phaſe ce-
20 lebratum eſt: * Poſtquam inſtaurau-
erat Ioſias templum, aſcendit Nechao rex
D Ægypti ad pugnandum in Charchamis
iuxta Euphratem, & proceſſit in occur-
21 ſum eius Ioſias. * At ille miſſis ad eum
nunciis, ait: Quid mihi & tibi rex Iuda?
non aduerſum te hodie venio, ſed contra
aliam pugno domum ad quam me Deus
feſtinatò ire præcepit. Deſine aduerſum
Deū facere qui mecū eſt ne interficiat te.
22 * Noluit Ioſias reuerti, ſed præparauit
contra eum bellum, nec acquieuit ſermo-
nibus Nechao ex ore Dei, verùm perrexit
vt dimicaret in campo Mageddo.
23 * Ibíque vulneratus à ſagittarijs di-
xit pueris ſuis: Educite me de prælio, quia
oppidò vulneratus ſum.
24 * Qui tranſtulerunt eum de curru in
alterum currum qui ſequebatur eum mo-
re regio, & aſportauerunt eum in Hieru-
ſalem. Mortuúſq; eſt & ſepultus in Mau-
ſoleo patrum ſuorum, & vniuerſus Iuda
& Hieruſalem luxerunt eum.

* *Et præparauerunt holocaustum ut darent 11
eis iuxta diuisionem per domos familiarũ suarum filiis populi, ut offerrẽt Domino, sicut scriptum est in libro Moysi, & sic in mane.*
* *Et assauerunt Phasech in igne secundũ iu- 13
dicium, & sancta coxerunt in ahenis & in lebetibus; & prosperatum est, & cucurrerunt cursu ad omnes filios populi.*
* *Et post hoc præparauerunt sibiipsis & sa- 14
cerdotibus, quoniã sacerdotes filij Aaron in oblatione holocaustorum & adipum usque ad noctem, & Leuitæ præparauerunt sibi & fratribus suis filiis Aaron.*
* *Et cantores filij Asaph in statione sua iu- 15
xta præcepta Dauid, Asaph & Eman & Idithum prophetarum regis, & principes & ianitores portæ & portæ, nõ est ipsis amoueri à ministerio eorum, quoniam fratres eorum Leuitæ præparauerunt eis.*
* *Et præparatum est omne ministerium Do- 16
mini in die illa, ut facerent Phasech & offerrẽt holocausta in altari Domini iuxta præceptum regis Iosiæ.*
* *Et fecerũt filij Israel qui reperti sunt Pha- 17
sech in tempore illo, & solemnitatem Azymorum septem diebus.*
* *Et non fuit Phasech simile illi in Israel à 18
diebus Samuel prophetæ, & omnes reges Israel non fecerunt Phasech quod fecit Iosias & sacerdotes & Leuitæ & omnis Iuda & Israel, qui reperti sunt & qui habitabant in Hierusa-
lem Domino.* * *In octauo decimo anno regni 19
Iosiæ factum est Phasech hoc.*
* *Et post hæc omnia quæ præparauit Iosias 20
domum, ascendit Pharao Nechao rex Ægypti contra regem Assyriorum in flumine Euphrate, ad oppugnandum eum in Charchamis, & iuit Iosias rex in occursum ei.*
* *Et misit ad eum Pharao nuncios, dicens: 21
Quid mihi & tibi rex Iuda? nõ aduersus te venio hodie ut faciam bellum, sed contra locum belli mei: & Deus dixit ut properarem ego: caue tu à Deo qui est mecum, ne corrumpat te.*
* *Et non conuertit Iosias faciem suam ab eo, 22
sed fortificatus est ut bellaret ipse. & nõ audiuit Iosias sermones Pharaonis Nechao de ore Dei, & venit ad bellandum in cãpo Mageddõ.*
* *Et sagittauerunt sagittarij contra regem 23
Iosiã, et dixit rex seruis suis, Educite me, quoniam laboraui valde.*
* *Et eduxerunt eum serui eius à curru, & 24
imposuerunt eum super currum secundum, qui erat eius, & adduxerunt eum in Hierusalem, & mortuus est Iosias & sepultus est cum patribus suis; & omnis Iuda & Hierusalem luxerunt super Iosian.*

12 * καὶ ἡτοίμασαν τὴν ὁλοκαύτωσιν παραδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν διαίρεσιν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ, τοῦ προσενεγκεῖν τῷ κυρίῳ, ὡς γέγραπται ἐν βιβλίῳ μωυσῆ, καὶ οὕτως εἰς τὸ πρωΐ.
13 * καὶ ὤπτησαν τὸ φασὲχ ἐν πυρὶ κατὰ τὴν κρίσιν, καὶ τὰ ἅγια ἥψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις καὶ ἐν τοῖς λέβησι, καὶ εὐωδώθη· καὶ ἔδραμον δρόμῳ πρὸς πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ.
14 * καὶ μετὰ τοῦτο ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἱερεῦσιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἀαρὼν ἐν ἀναφορᾷ τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ τῶν στεάτων ἕως νυκτὸς, καὶ οἱ λευῖται ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς ἀαρών.
15 * καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ υἱοὶ ἀσὰφ ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτῶν κατὰ τὰς ἐντολὰς δαυὶδ ἀσὰφ, καὶ αἱμὰν, καὶ ἰδιθοὺμ τῶν προφητῶν βασιλέως· καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πυλωροὶ πύλης καὶ πύλης, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς κινεῖσθαι ἀπὸ τῆς λειτουργίας αὐτῶν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς.
16 * καὶ κατωρθώθη πᾶσα ἡ λειτουργία κυρίου τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τοῦ ποιῆσαι τὸ φασὲχ καὶ ἐνεγκεῖν τὰ ὁλοκαυτώματα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως
17 ἰωσίου. * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες τὸ φασὲχ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέ-
18 ρας. * καὶ οὐκ ἐγένετο τὸ φασὲχ ὅμοιον αὐτῷ ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ ἡμερῶν σαμουὴλ τοῦ προφήτου· καὶ πάντες βασιλεῖς ἰσραὴλ οὐκ ἐποίησαν τὸ φασὲχ ὃ ἐποίησεν ἰωσίας καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ πᾶς ἰούδα καὶ ἰσραὴλ, οἱ εὑρεθέντες καὶ
19 οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ τῷ κυρίῳ. * ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἰωσίου ἐποιήθη τὸ φασὲχ τοῦτο.
20 * καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἃ ἡτοίμασεν ἰωσίας τὸν οἶκον, ἀνέβη φαραὼ νεχαὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀσσυρίων ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ, τοῦ πολεμῆσαι αὐτὸν ἐν χαρχαμεῖς· καὶ ἐπορεύθη ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς συνάντησιν αὐτῷ.
21 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν φαραὼ ἀγγέλους, λέγων· τί ἐμοὶ καὶ σοὶ βασιλεῦ ἰούδα; οὐκ ἐπὶ σὲ ἥκω σήμερον ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ πολέμου μου· καὶ ὁ θεὸς εἶπε τοῦ κατασπεῦσαί με· πρόσεχε σὺ ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ, μὴ καταφθείρῃ σε.
22 * καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἰωσίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκραταιώθη τοῦ πολεμεῖν αὐτόν· καὶ οὐκ ἤκουσεν ἰωσίας τῶν λόγων φαραὼ νεχαὼ ἐκ στόματος θεοῦ, καὶ ἦλθε τοῦ πολεμῆσαι ἐν τῷ πεδίῳ μαγεδδών.
23 * καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται ἐπὶ τὸν βασιλέα ἰωσίαν· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ἐξάγετέ με ὅτι ἐπόνεσα σφόδρα.
24 * καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἅρματος, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα τὸ δεύτερον, ὃ ἦν αὐτοῦ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπέθανεν ἰωσίας καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ πᾶς ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ ἐπένθησαν ἐπὶ ἰωσίαν.

25 וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָל־
הַשָּׁרִים וְהַשָּׁרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל־יֹאשִׁיָּהוּ עַד־
הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק עַל־יִשְׂרָאֵל וְהִנָּם כְּתוּבִים
26 עַל־הַקִּינוֹת׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וַחֲסָדָיו
27 כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה׃ וּדְבָרָיו הָרִאשֹׁנִים
וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה׃

לו

1 וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּמְלִיכֻהוּ תַחַת־אָבִיו בִּירוּשָׁלִָם׃
2 בֶּן־שָׁלשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ
וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
3 וַיְסִירֵהוּ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעֲנֹשׁ
אֶת־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
4 וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו
עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים
וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו לָקַח נְכוֹ וַיְבִיאֵהוּ מִצְרָיְמָה׃
5 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ
וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַשׂ הָרַע
6 בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהֹלִיכוֹ בָּבֶלָה׃
7 וּמִכְּלֵי בֵּית יְהוָה הֵבִיא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל
8 וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים
וְתֹעֲבֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהַנִּמְצָא עָלָיו הִנָּם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
9 יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ בֶּן־שְׁמוֹנֶה שָׁנִים יְהוֹיָכִין
בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַעֲשֶׂרֶת יָמִים מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
10 וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר
וַיְבִאֵהוּ בָבֶלָה עִם־כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית־יְהוָה וַיַּמְלֵךְ
אֶת־צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
11 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְמָלְכוֹ
וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
12 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא נִכְנַע
מִלִּפְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִפִּי יְהוָה׃
13 וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מָרָד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ
בֵּאלֹהִים וַיֶּקֶשׁ אֶת־עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ
מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

25 * Hieremias maximè, cuius omnes can
tores atq; cantratrices vsq; in præsentem
diē lamentationes super Iosiā replicant,
& quasi lex obtinuit in Israel: Ecce scriptū
26 fertur in lamentationibus. * Reliqua au-
tem sermonū Iosiæ & misericordiarū eius
27 quæ lege præcepta sunt Dñi: * Opera
quoq; illius prima & nouissima scripta
sunt in libro Regum Israel & Iuda.

CAP. XXXVI.

1 TVlit ergo populus terræ Ioachaz filiū
A Iosiæ, & constituit regem pro patre
2 suo in Hierusalem. * Viginti trium an-
norū erat Ioachaz cùm regnare cœpisset,
& tribus mensibus regnauit in Hierusalē.
3 * Amouit autem eum rex Ægypti cùm
venisset in Hierusalem, & condemnauit
terram centum talentis argenti & talento
4 auri. * Constituítq; pro eo regem Elia-
chim fratrem eius super Iudam & Hieru-
salem, & vertit nomē eius Ioachim. Ipsum
verò Ioachaz tulit secum, & adduxit in
5 Ægyptum. * Viginti quinq; annorum
erat Ioachim cùm regnare cœpisset, &
vndecim annis regnauit in Hierusalē. fe-
cítque malum coram Domino Deo suo.
6 * Contra hunc ascendit Nabuchodo-
nosor rex Chaldæorum, & vinctum cate-
nis duxit in Babylonem.
7 * Ad quam & vasa Domini transtulit,
& posuit ea in templo suo.
8 * Reliqua autē verborum Ioachim &
B abominationū eius, quas operatus est &
quę inuenta sunt in eo, continentur in li-
bro Regum Iuda & Israel. Regnauit autē
Ioacim filius eius pro eo.
9 * Octo annorum erat Ioacim cùm re-
gnare cœpisset, & tribus mensibus ac de-
cem diebus regnauit in Hierusalem: fe-
cítque malum in conspectu Domini.
10 * Cúmq; anni circulus volueretur, mi-
sit Nabuchodonosor rex nuncios, qui &
adduxerunt eum in Babylonem, asporta-
tis simul preciosissimis vasis domus Do-
mini. Regem verò constituit Sedechiam
fratrem eius super Iudam & Hierusalem.
11 * Viginti & vnius anni erat Sedechias
cùm regnare cœpisset; & vndecim annis
12 regnauit in Hierusalem. * Fecítque ma
lum in oculis Domini Dei sui, nec eru-
buit faciem Hieremiæ prophetæ loquen-
13 tis ad se ex ore Domini. * A rege quoq;
Nabuchodonosor recessit qui adiuraue-
rat eum per Deum; & indurauit ceruicem
C suam, & cor, vt non reuerteretur ad Do-
minum Deum Israel.

*Et lamentatus est Hieremias super Iosian, 25
& dixerunt omnes principes & dominatrices
lamentationem super Iosian vsq; ad hodie; &
dederunt eam in præceptum in Israel, & ecce
scripta est in lamentationibus.
*Et fuerunt sermones Iosiæ & spes eius 26
& misericordiæ eius, sicut scriptum est in lege
Dñi. *& sermones eius primi & nouissimi, 27
nonne sunt scripti in libro Regũ Israel et Iuda?

CAP. XXXVI.

ET tulit populus terræ Ioachaz filium Iosiæ, 1
& vnxerunt eum, & constituerunt eũ
in regem pro patre suo in Hierusalem.
*Filius existens trium & viginti annorum 2
Ioachaz cùm regnaret ipse, & tribus mensibus
regnauit in Hierusalem.
*Et amouit eum rex Ægypti vt non regna- 3
ret ipse in Hierusalem: & imposuit rex Ægy-
pti tributum super terram centum talenta
argenti & talentum auri.
*Et constituit rex Ægypti Eliacim filium 4
Iosiæ regem super Iudam & Hierusalem, &
vertit nomen eius Ioacim, & Ioachaz fra-
trem eius cepit Pharao Nechao, & adduxit
eum in Ægyptum.
*Filius existens viginti & quinque an- 5
norum Ioacim cùm regnaret ipse; & vndecim
annis regnauit in Hierusalem, & fecit malum
coram Domino. *Et ascendit cõtra eum Na 6
buchodonosor rex Babylonis, & ligauit eum in
æreis cõpedibus, & abduxit eum in Babylonẽ.
*Et partem vasorum domus Domini tran- 7
stulit in Babylonem, & posuit ipsa in templo
suo in Babylone. *Et reliqua sermonum Ioa- 8
cim & omnia quæ fecit; nonne hæc scripta sunt
in libro sermonum dierum Regum Israel &
Iuda? & regnauit Iechonias filius eius pro eo.
*Filius octo annorum Iechonias cùm regna- 9
ret ipse, & tribus mensibus, & decem diebus
regnauit in Hierusalem, & fecit malum coram
Domino.
*Et vertente anno, misit rex Nabuchodo- 10
nosor, & adduxit eum in Babylonem cum vasis
desiderabilibus domus Domini, & regem con-
stituit Sedeciam fratrem patris sui super Iu-
dam & Hierusalem.
*Annorum viginti vnius Sedecias cùm 11
regnaret ipse, & vndecim annis regnauit in
Hierusalem. *Et fecit malum coram Domi- 12
no Deo suo; & non erubuit à facie Hieremiæ
prophetæ, & de ore Domini:
*In eo quòd contra regem Nabuchodono- 13
sor præuaricatus esset, quæ adiurauit eum per
Deum, & indurauit ceruicem suam, et confor-
tatus est vt non conuerteretur ad Dominum
Deum Israel.

25 *καὶ ἐθρήνεσεν ἱερεμίας ἐπὶ ἰωσίαν· καὶ εἶπον πάντες
οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ ἄρχουσαι θρῆνον ἐπὶ ἰωσίαν ἕως τῆς
σήμερον· καὶ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς πρόσταγμα ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ
ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ τῶν θρήνων.
26 *καὶ ἦσαν οἱ λόγοι ἰωσίου καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐ-
27 λέη αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου· *καὶ οἱ λό-
γοι αὐτοῦ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμ-
μένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα;

λϛ'.

1 *Καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ
ἔχρισαν αὐτόν, καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ
2 πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. *υἱὸς ὢν τριῶν καὶ εἴκοσι
ἐτῶν ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τρίμηνον ἐβα-
3 σίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. *καὶ μετέστησεν αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς αἰγύπτου τοῦ μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν ἱερουσαλήμ,
καὶ ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου φόρον ἐπὶ τὴν γῆν
ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ τάλαντον χρυσίου.
4 *καὶ κατέστησε βασιλεὺς αἰγύπτου τὸν ἐλιακεὶμ υἱὸν
ἰωσίου βασιλέα ἐπὶ ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ μετέστρεψε
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωακείμ, καὶ τὸν ἰωάχαζ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔ-
λαβε φαραὼ νεχαὼ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς αἴγυπτον.
5 *υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωακεὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν· καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐποίη-
σε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.
6 *καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βα-
βυλῶνος, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκαῖς πέδαις, καὶ ἀπήγα-
γεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.
7 *καὶ μέρος τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου ἀπήνεγκεν εἰς βαβυ-
λῶνα, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι.
8 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακεὶμ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν,
οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν
τῶν βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα; καὶ ἐβασίλευσεν ἰεχο-
νίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
9 *υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν ἰεχονίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ
τρίμηνον καὶ δέκα ἡμέρας ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ,
καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.
10 *καὶ ἐπιστρέφοντος τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀπέστειλεν ὁ βασι-
λεὺς ναβουχοδονόσορ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα
μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμητῶν οἴκου κυρίου· καὶ ἐβασί-
λευσεν σεδεκίαν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ ἰούδαν καὶ
11 ἱερουσαλήμ. *ἐτῶν εἴκοσιν ἑνὸς σεδεκίας ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.
12 *καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ· καὶ
οὐκ ἐνετράπη ἀπὸ προσώπου ἱερεμίου τοῦ προφήτου καὶ
ἐκ στόματος κυρίου·
13 *ἐν τῷ τὰ πρὸς τὸν βασιλέα ναβουχοδονόσορ ἀθε-
τῆσαι, ἃ ὥρκισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐσκλήρυνε τὸν τρά-
χηλον αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς
κύριον θεὸν ἰσραήλ.

14 * גַּם כָּל־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הִרְבּוּ לִמְעָול־
מַעַל כְּכֹל תֹּעֲבוֹת הַגּוֹיִם וַיְטַמְּאוּ אֶת־בֵּית
יְהוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלָםִ׃
15 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם
בְּיַד־מַלְאָכָיו הַשְׁכֵּם וְשָׁלוֹחַ כִּי־חָמַל עַל־עַמּוֹ
16 וְעַל־מְעוֹנוֹ׃ * וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים
וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִאָיו עַד עֲלוֹת
חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לְאֵין מַרְפֵּא׃
17 * וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ כַּשְׂדִּיִּים וַיַּהֲרֹג
בַּחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא חָמַל עַל־
בָּחוּר וּבְתוּלָה זָקֵן וְיָשֵׁשׁ הַכֹּל נָתַן בְּיָדוֹ׃
18 * וְכֹל כְּלֵי בֵּית הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַנִּים
וְאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו הַכֹּל
19 הֵבִיא בָבֶל׃ * וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים
וַיְנַתְּצוּ אֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלָםִ וְכָל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ
בָאֵשׁ וְכָל־כְּלֵי מַחֲמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית׃
20 * וַיֶּגֶל הַשְּׁאֵרִית מִן־הַחֶרֶב אֶל־בָּבֶל וַיִּהְיוּ־לוֹ
וּלְבָנָיו לַעֲבָדִים עַד־מְלֹךְ מַלְכוּת פָּרָס׃
21 * לְמַלֹּאות דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ עַד־רָצְתָה
הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל־יְמֵי הָשַּׁמָּה שָׁבָתָה
לְמַלֹּאות שִׁבְעִים שָׁנָה׃
22 * וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת
דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ
כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־
23 בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃ * כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־לוֹ בַיִת בִּירוּשָׁלַםִ
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו
עִמּוֹ וְיָעַל׃

14 * Sed & vniuersi principes sacerdotum & populus præuaricati sunt inique iuxta vniuersas abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quã sanctificauerat sibi in Hierusalem.

15 * Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nũciorum suorũ, de nocte consurgens, & quotidie commonens, eo quòd parceret populo & habitaculo suo.

16 At illi subsannabant nuncios Dei, & paruipendebant sermones eius; illudebãt prophetis donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio.

17 * Adduxit enim super eos regem Chaldæorum, & interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanctuarij. Non est misertus adolescentis & virginis & senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius.

18 * Vniuersaque vasa domus Dei tã maiora quàm minora, & thesauros templi & regis & principum transtulit in Babylonẽ.

19 * Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Hierusalem. Vniuersas turres combusserunt, & quicquid pretiosum fuerat, demoliti sunt.

20 *Si quis euaserat gladiũ, ductus in Babylonem seruiuit regi, & filiis eius, donec imperaret rex Persarum:

21 * Et compleretur sermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra sabbata sua. Cũctis enim diebus desolationis egit sabbatum vsque dum complerentur septuaginta anni. Hier. 25. c. 29.

22 * Anno autem primo Cyri regis Persarum, ad explẽdum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremię, suscitauit Dominus spiritũ Cyri regis Persarum qui iussit prædicari in vniuerso regno suo, etiam per scripturam dicens:

23 * Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terrę dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi vt ædificarem ei domum in Hierusalem quæ est in Iudæa. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit Dominus Deus suus cum eo, & ascendat. 1. Esd. 1.

תם ונשלם ספר דברי הימים

14 *Et omnes inclyti Iuda & sacerdotes, & populus terræ impleuerunt vt præuaricaretur præuaricationes secundum abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quæ in Hierusalem.
15 *Et misit Dominus Deus patrum suorum ad eos in manu prophetarum, manè consurgens & mittens nuncios suos, quoniam erat parcens populo suo, & sanctuario suo.
16 *Et fuerunt subsannantes nuncios eius, & paruipendentes sermones eius, & illudentes in prophetis eius, vsq; quo ascendit furor Domini in populum suum, vsque quo non fuit curatio.
17 *Et adduxit cōtra eos regem Chaldæorum, & interfecit iuuenes eorum in gladio, in domo sanctuarij sui, & non pepercit adolescentibus, & virginum eorum non misertus est, et seniores eorum abduxit, omnia tradidit in manibus eius.
18 *Et omnia vasa domus Domini magna & parua, & thesauros domus Domini, & omnes thesauros regis, & principum omnia intulit in Babylonem.
19 *Et incendit domum Domini, & destruxit murum Hierusalem, & turres eius incendit in igne, & omne vas pulchrum in interitum.
20 *Et transtulit reliquos in Babylonem, & fuerunt ei & filiis eius in seruos vsque ad regnum Medorum.
21 *Vt compleretur sermo Domini per os Hieremiæ, vsque quo susciperet terra sabbata sua vt ageret sabbata, cunctis diebus desolationis suæ egit sabbata in complementum annorum septuaginta.
22 *Anno primo Cyri regis Persarum, postquam impletum est verbum Domini per os Hieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & iussit prædicare in omni regno suo in sermonibus, scriptura dicens:
23 *Hæc dicit Cyrus rex Persarum omnibus regnis terræ: Dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Hierusalem quæ in Iudæa. quis ex vobis ex omni populo suo? Dominus Deus eius erit cum eo, ascendat.

14 *καὶ πάντες οἱ ἔνδοξοι ἰούδα καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐπλήθυναν τοῦ ἀθετῆσαι ἀθετήματα κατὰ τὰ βδελύγματα ἐθνῶν, καὶ ἐμίαναν τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
15 *καὶ ἐξαπέστειλε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, ὅτι ἦν φειδόμενος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἁγιάσματος αὐτοῦ.
16 *καὶ ἦσαν μυκτηρίζοντες τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐξουδενοῦντες τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζοντες ἐν τοῖς προφήταις αὐτοῦ, ἕως ἀνέβη ὁ θυμὸς κυρίου ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἕως οὐκ ἦν ἴαμα.
17 *καὶ ἤγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς βασιλέα χαλδαίων, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐφείσατο τῶν νεανίσκων, καὶ τὰς παρθένους αὐτῶν οὐκ ἠλέησεν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν ἀπήγαγεν, τὰ πάντα παρέδωκεν ἐν χερσὶν αὐτοῦ.
18 *καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά, καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν μεγιστάνων πάντα εἰσήνεγκεν εἰς βαβυλῶνα.
19 *καὶ ἐνέπρησε τὸν οἶκον κυρίου, καὶ κατέσκαψεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ τὰς βάρεις αὐτῆς ἐνέπρησεν ἐν πυρί, καὶ πᾶν σκεῦος ὡραῖον εἰς ἀφανισμόν.
20 *καὶ ἀπῴκισε τοὺς καταλοίπους εἰς βαβυλῶνα· καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς δούλους ἕως βασιλείας μήδων·
21 *τοῦ πληρωθῆναι λόγον κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ἕως τοῦ προσδέξασθαι τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς σαββατίσαι, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς ἐσαββάτισεν εἰς συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.
22 *ἔτους πρώτου κύρου βασιλέως περσῶν, μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ παρήγγειλε κηρύξαι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν λόγοις γραφῇ λέγων·
23 *τάδε λέγει κύρος βασιλεὺς περσῶν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ· τίς ἐξ ὑμῶν ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ ἔσται μετ᾽ αὐτοῦ, ἀναβήτω.

FINIS PARALIPOMENON.

ORATIO MANASSAE REGIS IVDA, QVÆ NEQVE IN HEBRÆO, NEQVE IN GRAECO HABETVR.

DOMINE Deus omnipotens patrum noſtrorum Abraham, Iſaac, & Iacob, & ſemini eorum; qui feciſti cælum, & terram cum omni ornatu eorum, qui ſignaſti mare verbo pręcepti tui, qui cōcluſiſti abyſſum, & ſignaſti terribili & laudabili nomini tuo quem omnes pauent & tremūt à vultu virtutis tuæ, & inſuſtentabilis ira ſuper peccatores comminationis tuæ: immenſa verò & inueſtigabilis miſericordia promiſsionis tuæ; quoniam tu es Dominus altiſsimus ſuper omnem terram, longanimis & multum miſericors, & pœnitens ſuper malitiam hominum. Tu autem Domine ſecundum bonitatem tuam promiſiſti pœnitentiam remiſsionis peccatorum; & tu Deus iuſtorum non poſuiſti pœnitentiam iuſtis, Abraham, Iſaac & Iacob, his qui tibi non peccauerunt, quoniam peccaui ſuper numerū arenæ maris, multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, incuruatus ſum multo vinculo ferri, & non eſt reſpiratio mihi; quia excitaui iracundiam tuam, & malum coram te feci, ſtatuens abominationes, & multiplicans offenſiones. Et nunc flecto genua cordis mei, precans ad te bonitatem Domine. Peccaui Domine, peccaui, & iniquitatem meam agnoſco. Peto, rogans te, Domine, remitte mihi, remitte mihi, ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum reſerues mala mihi; quia indignum ſaluabis me, ſecundum magnam miſericordiam tuam, & laudabo te ſemper omnibus diebus vitæ meæ, quoniam te laudat omnis virtus cælorum, & tibi eſt gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב׳ א׳ מ׳ recensui

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

